

20
P38

Int 54
m 74

Handwritten text in Church Slavonic script, likely from a liturgical book or manuscript. The text is written in two columns, with some lines starting with large initial letters (e.g., "Въ", "Сѣ"). The script is characteristic of the 17th century Russian printing style.

10
 9
 8
 7
 6
 5
 4
 3
 2
 1

Problematum Ari

stotelis trāslatio duplex antiqua. s. 7 ea quā Theo-
dorus Gaza edidit: cum Petri apponensis Expositionibus
nuper correctis. Addita his tabula a Petro de Tussi-
gnano confecta: qua cuncta notabilia: que in Petri
Appo. expositionibus cōtinentur: facilia inuentu
sunt. Adiūctis his preterea Alexādri Aphro-
disij summi Peripatetici 7 Plutarchi
Cheronei Problematis. Quibus
omnibus perceptis a quolibet
de quavis materia licen-
ter disputari
posset.

Am philosophorum pristina studia mecum recolo, etiam divina ferme instituta perpendo. Hieronymus doctissime, quibus aliquod publice mysterium in publicum exire prohibetur, hec nostra oia soleo desperare. Cum his tempestatibus quilibet suos de philosophia libros inscribere non vereatur: quam ob rem legimus Platonem siquid ex abditi-
tissimo sacello protulit id vel nulli intellectum vel a paucis per Socritem confectorem com-
prehensum edidisse. Unde divina tamblis mens / altum Plotini ingenium / subtilis Por-
phyrii indagatio diuinum viri intellectus sepiissime haud assecuta est. Legimus preterea Lysid-
dis epistolam / qua Pythagoricam legem ab Hipparco violatam queritur: qui quicquid Py-
thagorizare didicerat, cunctis apperuit. Omitto Hermetem trisnegistum cum Asclepio diu
reluctante me Ammon tanto diuinorum rerum sermoni interesset: cum irreligiose mentis sit tractatus
numinis maiestate plenissimus multorum conscientie publicare. Cum principem tamen nostrum
Aristotelem grecorum (Cordubensis Auerrois sententia) sapientissimum conspicio / ab huius-
modi desperatione euado: qui potius quam Plato hominum utilitati studuit: a quo non nobis
sed amicis etiam ac patrie nos natos esse dictum est. Itaque cum ante Aristotelem pauci vel nulli
essent / qui se artes liberales didicisse merito iactare possent / ipse posteris viam prebuit / qua ad
summa rerum eniterentur. Unde apud grecos innumeri exstiterunt qui spreto Pythagoricorum
silentio velut anilibus fabulis philosophi prestantissimi et cognominantur et habentur / quales
Theophrastus et Eudemus et inter posteriores Alexander Aphrodisius / Themistius et Mi-
colaus fuerunt. Taceo Arabiam quorundam in dogmate peripatetico disertissimos aluerit / quorum
sententie apud nos etiam, ut pote Auerrois / Avicenne / Alfarabij / Avempace et aliorum magno
in usu sunt. Sed quid dicam de latina philosophia? Quam non Pythagoras (in ea parte latius / que
magna grecia olim appellata est, se philosophandi modum et docere et profiteri fasces fuerit)
sed excellentia ingenia in Romanorum linguam detulerunt: que ab Alberto / Thoma / Scoto et re-
liquis non aucta tamen verum etiam perfecta est. Igitur cum sermocinales (ut latine loquar) seu
rationales / naturales / diuinas et morales artes perfectissime ab hoc homine dilucideque nobis
traditas esse constet, mirum est tam paucos philosophari. Atque ideo hos ego laudandos esse cen-
seo / qui aliquid his de rebus speculati sunt / publicumque etiam iudicium volumina / que ediderunt,
subitura non dedignati fuerunt, hi enim sibi et studiosis prosunt. Quare de Hieronymus erudi-
tissime causidicorum optime, Petri Apponensis expositiones mihi castiganti / quas in Aristoteli
Problemata composuit / vnus occurristi, cui castigationes nostras nuncupandas censui:
cum quia et hoc peripateticum dogma semper summo cum amore coluisti / studio preterea diligenterque
incredibili preter leges / quibus cunctos nostri temporis legum iurisque doctores facile antecel-
lis, persecutus et assecutus fuisti: tum quia et de me vel in me
debeo / queque vnicuique mei patronum defensoremque tut-
ma exemplaria et manuscripta cum his impressis contul-
fecit compositiora, et quam potui emendata. Ardus si-
nostri dicunt philosophi.

per omnia
correctissi-
ne / et omnia
nam totum fere (ut
in matheos vim / seu
traueris, quod plane et te
iueo / quo in manus hominum
decus meum.

et que sequuntur eam.		62	
12	De his q̄ sūt circa odorabilia.	11	producit.
13	De his q̄ sunt circa fetida.	12	Aeris mutatio ad
14	De his q̄ sunt circa cōplones.	16	plex.
15	De his q̄ sunt metaphysica et cir-		Aer deterior q̄siq̄ q̄ aq̄. par. 1. p. 13
	ca celestia.	13	Aer hūidior aq̄ hūiditate nālī. z. p. 11
16	De his q̄ sunt circa inaiata.	12	Aer mor⁹ q̄o pōt dici vēr⁹. p. 5. p. 17
17	De his que sunt circa quātitatem		Aer in frigido redditur imobilior q̄
	animatam.	3	in calido. par. 12. pb. 5
18	De his q̄ sūt circa physiologiā.	10	Aer nō est vnū corpus spissus cōtinuū
19	De his q̄ sunt circa armoniā.	50	sicut aqua maris. par. 23. pb. 2
20	De his que sunt circa ens mobile		Aer ḡiā ex aqua ex vno pugillo aque
	vegetabile.	36	ḡiānt plures aeris. par. 23. p. 16
21	De his que sunt circa semina plā-		Aer tangens aquā q̄re non humectat
	tarum.	25	humiditate adhesiua. par. 25. p. 3
22	De his que sunt circa fructus plā-		Aeris et aq̄ vltimus termin⁹ plan⁹ siue
	tarum.	14	supficietē sunt simul. p. 25. p. 3.
23	De his que sunt circa salas aquā		Aeris serenitas et quies q̄re efficiat cir
	et mare.	41	ca mediū noctis et circa meridiē et i
24	De his q̄ sunt circa calas aq̄s.	19	locis magis tēperatis. par. 25. p. 4
25	De his que sunt circa aerem.	21	Aeris status p̄prius est serenitas et q̄li
26	De his que sunt circa ventos.	60	tas et tranquillitas. par. 25. pb. 4
27	De his que sunt circa timorem et		Aerem sol turbat eleuando vapores et
	fortitudinem.	11	sumum. par. 25. pb. 4
28	De his q̄ sunt circa p̄inētiā et icō		Aeris serenitas quare frequētius fit in
	tinētiā tēperatiā et itēpantiā.	8	nocte q̄ in die. par. 25. pb. 7.
29	De his que sunt circa iniusticiā et		Aeris turbatio fit a motu qui causatur
	iniusticiā.	16	a calido. par. 25. pb. 7
30	De p̄blematis q̄ sūt circa prudē-		Aerisurbationis est cā sol. p. 25. p. 7
	tiā et intellectū et sapiētiā.	12	Aeris p̄urbationis cā est aliq̄n motus
31	De his q̄ sunt circa oculos.	29	cātus a terre vaporib⁹. p. 25. pb. 7
32	De his que sunt circa aures.	13	Aer cū sit grossior luce vel lumine q̄re
33	De his que sunt circa nasum.	18	pertransit eum. par. 25. pb. 9
34	De his que sunt circa os et ea que		Aer quare reddif frigidus absq̄ eo q̄
	in ipso sunt.	12	cōtingat aquā sed nō efficiē humi-
35	De his que sunt circa tactus.	10	dus ē si aquā cōtingat. p. 25. p. 10
36	De his que sunt circa faciē.	3	Aer de sui nā est aptus natus ifrigida-
37	De his que sunt circa totū corp⁹.	1	ri et calefieri velociter. p. 25. p. 10
38	De his que sunt circa colorem.	1	Aer est leuior aqua. par. 25. pble. 10
			Aer est p̄m humidox humiditate nālī
			eēntiali nō humiditate aq̄sa extra-
			nea adhesiua vt aq̄. pti. 25. pbl. 10
			Aer si acgrat humiditatē eēneā multā
			non remanet aer. par. 25. pble. 10
			Aq̄ est magis pene
			Aq̄ feruēs p motū ifrigidat.
			Aque frigide sunt cā fetuum ali
			in quibusdaz animalibus sed
			me in pecudibus. par. 10. p.
			Aquaz virtus permutatiua grādis vt
			missa in eis cōuertant in ferrū aut
			in lapidem. par. 10. pb. 7
			Aq̄ frigida fusa supra terra vel aliquo
			vase acuti⁹ sonat q̄ cala. p. 11. p. 10
			Aq̄ frida pōderosior est q̄ cala ppter
			frigiditatem angustantem ipsam et
			inspissantem. par. 11. pb. 10
			Aqua calida est leuior propter rarita-
			tem et euaporationē superius acq̄si-
			tam in caliditate. par. 11. pb. 10
			Aqua vite facta ex vino nigro fortior.
			par. 11. prob. 38
			Aqua salsa q̄re sustinet q̄ in ea nascat
			opiū et nutrit et nō porrit. 20. p. 1
			Aqua salsa intelligitur in superiori di-
			cto siue salsa siue sulphurea siue alu-
			minosa. par. 20. prob. 1
			Aq̄ que sit melior ad rigādū siue irro-
			randū ortos vel prati. p. 20. p. 29
			Aqua est subtilissima omnium humi-
			dorum. par. 21. pb. 15
			Aqua ē subtilior et penetrabilior oleo.
			par. 21. prob. 15
			Aqua ex oleo scā per distillationē est
			subtilissima. par. 21. pble. 15
			Aqua maris est dēfior q̄ aqua dulcis
			et hoc ostendit ouū in ea positus q̄
			supernatat. par. 23. pble. 3
			Aqua marina cōburif magis q̄ pota-
			bilis aqua. par. 23. pb. 15
			Aque concavitatū et fluuiorū vnde ba-
			beant caliditatem. par. 23. pb. 16
			problemata. 2. aa z

Aristoteles stragiritanus
peripateticus fili⁹ Ni-
chomaci. pblemate p̄
Aristotiles fuit ānis. 500
p̄ bippocrate. p. 10. p. 37

.9. pb. 14
 uis gñationis
 par. 9. prob. 14
 bugines oculoꝝ qđ sint. par. 9. p. 1
 Apostematū ⁊ tumorū augmentū quō
 pbibeat. ppe in pcussioib⁹. p. 9. p. 1
 Apostematū frigidōꝝ cura ex aceto ⁊
 sale. parti. 9. prob. 1
 Acerba stiptica ⁊ acetosa intelligi pos
 sunt per acuta. par. 1. pble. 37
 Auellane assate qre reddūtur deterio
 res cū in frigidant. par. 22. p. 7
 Auellane remouent stuporem dentiū.
 par. 1. prob. 37
 Amigdale faciunt idem. par. 1. p. 37
 Agaricus euacuat ventrē educēdo per
 stercora ⁊ nō p yrinā. p. 1. pb. 40
 Agaricus non multum exagitat cor
 pus. parti. 1. pb. 47
 Apium soluit per vesicam prouocan
 do yrinam. par. 1. pb. 40
 Apiū qđ sit ⁊ qđ est duplex. p. 20. p. 6
 Apy spēs est leuisticus. par. 20. prob. 1
 Apy radices qre sñant grosse. p. 20. p. 8
 Anbetū leuiter facit vomitū. p. 1. p. 41
 Aurum sumptū a strucone minoratur
 quare dīgeri videt. par. 1. pb. 42
 Argentum non dīgeritur a calore ani
 malis. par. 1. pble. 42
 Aurū ⁊ argentū qualr generant ⁊ ppe
 qđ bene sonant. par. 11. prob. 8
 Amari tudinis cā ⁊ acritatis. 20. p. 20
 Amaz calz ⁊ amari⁹ calidi⁹. 20. p. 29
 Amaris ⁊ fetidis quidam delectant.
 par. pma. pb. 47
 Amara ⁊ fetida non dīgeruntur a na
 tura. par. pma. prob. 47
 Amaro ⁊ fetido delectatur saturnini ⁊
 ⁊ martiales. par. 1. pb. 47
 Amarum ⁊ siccissimū est omnino nu
 trimento. par. 1. pble. 47
 Amaz nō gñat neqz nutrit. p. 1. p. 47
 Amara ⁊ fetida sunt indigestibilia ⁊ so

pore ytimur: quibusdam aute alijs
 non sic yti longo tempore possum⁹.
 par. 21. prob. 12
 Anguilla quare quidaz abhorrent no
 minari. par. 21. prob. 12
 Ascella ⁊ iguina cito sudant. p. 2. p. 15
 Ascella qđ sit ⁊ qđ ipsa ⁊ iguia ⁊ os ma
 tricis qre sunt fetida. par. 13. pb. 8
 Aie passionē q se ⁊ vñ fiūt. p. 2. p. 31
 Anima delectat odorib⁹ ⁊ est odor ci
 bus anime. par. 3. pble. 13
 Aia cōiuncta corpori passiōes corporis
 imitatur. par. 3. prob. 32
 Aia ē qđ imāle ⁊ incorporeū p se nec a
 vino nec ab alio māli patit. 3. p. 32
 Aia est pñ^m locutiōis ⁊ vñ ois act⁹ cor
 poris vñ ipsa ipedita ⁊ act⁹ ipsi ipe
 diunt: ipsa tñ nec ei⁹ potētie corrū
 punt in se sed pp organa. p. 3. p. 32
 Anima cōpatit in omnibus nō solum
 propter dispōnes corporales s3 pro
 pter affectus aīales. par. 7. pb. 8
 Aie act⁹ itelligūt p mores. p. 14. p. 1
 Anime sequunt corpora ⁊ ipse fm se
 ipsas non sunt passibiles a motibus
 corporis. par. 14. prob. 1
 Aie duplex est pars. par. 30. pb. 1
 Anima in quiete ⁊ residere fit prudēs
 ⁊ sapiens. par. 30. pb. 9
 Aues inebriate vino sunt loqces ideo
 quia ab eodē in nobis ⁊ illis pñt di
 uersi actus prouenire. par. 3. p. 32
 Aues quia carent vesica ideo humidū
 superfluū exhalat in pēnas yngues
 ⁊ rostrum. par. 10. prob. 7
 Aues q statim nate sequunt parentes
 ambulādo post eos. par. 10. p. 32
 Aues que tempore byemis deponunt
 plumas ⁊ tēpore veris reassumunt.
 par. 10. prob. 21
 Aues que litteras proferant sunt que
 existūt late lingue: sicce ⁊ calide cō
 plexionis q apra moueri ⁊ tales po
 tādō adiuuāt calefaciēdo ⁊ vīlatan
 do sanguinem

Tabula

- do sanguinem ⁊ spiritus quo magis
garule constituunt. formant enī vo-
cē instris vocalibus pulmone guttu
re lingua fistulis. par.10.p.39
- Aues qre nō hnt vesicā. par.10.p.43
- Auis lesa a vipa ex tactu lactuce agre-
stis sanata est. par.27.pb.9
- Animal tēperatius in vniuersa natura
est homo. par.4.p.rob.4
- Animalia qdam boie calidiora qdam
frigidiora sunt. par.4.p.rob.4
- Animalia quedam sunt magis calida
⁊ humida q̄ sit homo calore quali-
tatiuo ⁊ acuto. par.4.p.rob.6
- Aialia cala sunt acuti visus. p.4.p.3
- Aialia vlr qñ sepiūt hē potētā coeū-
di qre eoz cor⁹ fetēt. p.4.p.12
- Animalia ferida furetus bircus ⁊ ser-
pentes. par.4.p.12
- Animalia masculina sunt calidiora fe-
mininis ⁊ perfectiora ⁊ vlturimuz
maiora. par.4.p.rob.8
- Animalia que nascūtur sub celestibus
signis. par.10.p.12
- Animalia grossa ⁊ ponderosa opz tan-
to tēpore in matrice permanere vt
eis natis possint pondus suoz cor-
poz sustentare. par.10.p.9
- Animalia que sunt longioris vite tar-
dius eoz perfectā quantitatem adi-
piscūtur q̄ que sunt breuioris vite.
par.10.p.rob.9
- Animalia parua vnde pcedāt vel qre
parua generant. par.10.pb.12
- Animalium paruoz causa est paruū
alimentum. par.10.pb.12
- Animalia qdā ex seinuicē gñant qdāz
ex putrefactione. par.10.pb.13
- Animalia per diluuiū aut alio modo
extincta s̄m specē si possint virtu-
te stellaz regenerari. par.10.pb.13
- Animalia minora plures fetus pariūt
vt eoz spēs perdurent cuz sint bre-
uioris vite alyz aialib⁹. p.10.p.14
- Animalia quot habent ybera tot hnt
matricis receptacula. p.10.p.14
- Animalia alia ab homine nō pollunt
spermate in somno qñ nō iacent su-
pra dorso quod est resupine iacere.
parti.10.pble.16
- Animalia aquatica que non pprie di-
cūtur pisces sed cethodea sicut ba-
lena delfinus ⁊c. par.10.pb.17
- Aialia que circa finē hyemis adueniē-
te vere deponūt pilos. p.10.p.21
- Animalia habētia molles pilos si vtā-
tur bono alimento duplici mutant
in duriores ⁊ duri pēxites mutan-
tur in molliores. par.10.pb.23
- Animalia expurgiscunt sepius ponde-
rositate ⁊ acuitate emittendi yrinaz
⁊ stercus ⁊ quibus hoc frequentius
accidat. par.10.pb.31
- Animalia habent plura intestina gra-
cilia inuoluta ideo nō continue co-
medunt. par.10.p.rob.31
- Animalia qdāz sunt somni manifesti:
quedā vō occulti. par.10.p.31
- Aialia qdā nunq̄ sequunt parētes: q-
dā cito: qdā tarde. par.10.pb.32
- Animalia que de facili fiunt iracunda
post partum. par.10.p.35
- Animalia quedam que cum sunt pre-
gnātia sunt iracūda ⁊ māsueta red-
duntur post partum. quedam vō fi-
lios ⁊ oua cubātia fiunt iracūda ⁊c.
parti.10.p.rob.35
- Animalia quedā preter boiem profē-
runt litteras. parti.10.pb.39
- Animalia mansueta ⁊ domestica que-
cūqz sunt oīno ⁊ syluestria ⁊ ecōtra
q̄cūqz aialia syluestria sunt oīno ⁊
māsueta ⁊ domestica. p.10.p.45
- Artifices p̄mi in mechanica rude ⁊
turpiter operati sunt. posteriores au-
tem subtiliter. par.10.pb.45
- Animalia que hominibus magis co-
miscēt minus syluestria reddunt.
par.10.p.rob.45
- Aialia qdā cito famulant ⁊ domātur:
qdā tarde: qdā nūq̄. par.10.p.45
- Aialia qdā nō coeūt ⁊ piunt nisi semel
in āno: qdā vō plīb⁹ vicib⁹. p.10.47
- Animalia habentia cor articulātū sunt
longioris vite. par.10.p.rob.43
- Animalia bipedia pilosiora sunt in pe-
ctore q̄ in dorso. par.10.p.54
- Animalibus qualiter fiunt iube pili. s.
crines in collo. par.10.pb.55
- Aialia gñata i mari sūt maiora ⁊ plus
bene nutritibilia q̄ generata ⁊ nutri-
ta in terris. par.10.pb.56
- Animalia qdā post natiuitatē statim p
seipsa sine administratiōe scā a pa-
rētib⁹ accipiūt alimēta. p.10.p.59
- Aial qd sanguie nutrit calido mobile
reddit audax iracūdū. p.10.p.61
- Aial qd sanguie nutrit frido ⁊ aq̄so fit
māsuētū ⁊ corpis mollis. p.10.p.61
- Animalia quibus trāsīt nutrimentū in
cornua ⁊ dentes sunt min⁹ pilosa in
capite. aligb⁹ aut trāsīt nutrimentū
in pilos ⁊ pēnas ⁊c. par.10.p.63
- Animalia non canescunt quibus omni
anno fluunt pili. par.10.p.rob.64
- Aialia quibus nō cadunt pili oī anno
hnt aligd non superfluū qd trāsīt in
eos vitā abbrevians. p.10.pb.64
- Aialia que generant p putrefactionez
deinde per coitū. par.10.p.66
- Animalia que generant a casu ex cor-
ruptione maxime fiunt imitatione
vernalis tēporis quando sol accedit
ad nos tēpore veris pueniens ad ca-
put arietis etiā quando fit mutatio
veris ad estates sole exire in capite
cācri ⁊ estatis ad autūnū sole exire
in capite libze. par.10.pb.66
- Animalia quedā in breui tēpore gene-
rantur vt facta a casu quedā in lon-
go vt perfecta. par.10.p.rob.66
- Animalia qdā absciso capite statim mo-
riuntur quedāz nō. par.10.p.68
- Animalia quecūqz fuerunt sanguine
carentia modico indigentia nutri-
mento inuiscatione humidī eozum
capite absciso tarde moriuntur cuz
possint esse diu sine alimentū assum-
ptione. parti.10.pble.68
- Animalia sanguinē habentia impossū-
bile est sine alimento viuere cū san-
guis sit nutrimentū ⁊ mā spūs. 10.p.68
- Animalia non indigentia inspiratione
⁊ respiratione pro vita plus viuere
vident post dcolationē ⁊c. 10.p.68
- Animalia que vident viuere nō soluz
in duas partes incisa sed in plures
vt scolopendrie. par.10.pb.68
- Animalia quedā odoribus nutriti im-
probatur. par.10.pb.68
- Animaliū nullū inuenit hns sermonē
perfectū pter boiem. par.11.pb.1
- Animaliū exanguī ⁊ carnes nō habē-
tiū quoz sunt gñā. par.13.p.4
- Animalia ⁊ plante cum oriunt ⁊ aug-
mentant quare magis p̄cedunt s̄m
longum q̄ s̄m latū. par.17.pb.2
- Aialiū exanguī maris vt teste ostrā-
carū qre sunt rotūde. p.23.pb.36
- Aialia qdā pueri i lapides. p.24.p.11
- Animalia acuti visus gatti ⁊ leones.
parti.31.p.rob.21
- Appetentes vinū vt frequenter sunt
fortes animosi. par.27.pbl.4
- Appetitus terre gñi aut carbonis qre
accidit. par.27.p.rob.4
- Appetentes s̄lr vinū sunt qui habent
apostema pulmonis ac maniaci fre-
netici ⁊ furiosi. par.27.p.4
- Aromatica fumosa generant capitis
dolorem. par.3.p.rob.13
- Ancha quid sit ⁊ qd dupliciter in coi-
tu immoderata leditur ⁊ quomodo
habeat sensum. par.4.p.rob.2
- Anche dolent ⁊ alia circa eas loca in
emissione spermatis ppter constri-
ctionem ⁊ neruoz attractionem ex
qua exit nutrimentus earum humi-
dum liquidum. par.4.p.rob.2
- Acuti visus sunt aialia cala. p.4.p.3
- Aquila est acuti visus. par.4.pb.3
- Alguedi quid sit. par.4.p.9
- Augmentum qd sit ⁊ quod dupliciter
accipitur. par.4.p.rob.23
- Adeps qualiter fit. par.10.p.3
- Adeps fit solum in fine carniū sed p̄n
guedo inter cutē ⁊ carnē. p.10.p.3
- Alterātia sunt corpora pbātā cēsus
⁊ meditationes. par.7.p.rob.1
- Auroza vnde dicat. par.8.pb.16
- Albugo oculi quid sit. par.9.pb.1
- Argilla quid sit ⁊ qd valet cōtra fluxū
sanguinis ad oculos. p.9.pb.6
- Albaras ⁊ morphea sunt infectiones
cutis. par.10.p.rob.4
- Problemata. A. aa 3

Tabula

- Archadia** habet flumina que variant colores ouium. par.10.pble.7
- Asine** et eque non sunt longioris vite et sunt tardioris partus et habent durities et siccitatem misticum earum. pti.10.p.9
- Adulterio** producti et ex fornicatione quare sunt deteriores natis ex legitimo coitu. par.10.pble.10
- Africani** versus meridiem habitantes habent pilos duos. par.10.p.22
- Aquilonares** habitantes loca frigida ut gallici anglici habent pilos molles. par.10.prob.22
- Aquilonares** habitantes loca frigida et sicca et petrosa que sunt fortes viriles et audaces et magni. p.14.pb.8
- Aglonares** que habent audaciam et confidentiam cum dolo meridionales caliditate cum sapientia et occidentales ferocitatem et multa ardua temerarie tentant. par.14.pb.15
- Anglici et gallici** quare sint rosei coloris. par.10.prob.22
- Anglia et Italia** habent loca in quibus imissa lapidescunt. par.24.pbl.11
- Anglicus et Bohemus** contra furari dicuntur. par.29.p.14
- Albicolor** capitur ex frigore. p.10.p.22
- Alopecia et tinea** passiones capitis. 10.27
- Ars** quilibet in suo exordio est cruda et imatura: sed maturat postea deinde decoquitur et perficit talis fuit antiquus philosophia apud grecos. par.10.p.45
- Accusatione iniustas** multis de causis fieri contingit ab aliquo. p.29.p.13
- Amicitia** est duplex. par.29.prob.2
- Anima** non quiescit in somno et quomodo operatur. par.30.p.12
- Apes** in cinerem posite et musce morture reuiviscunt. par.10.p.68
- Auditus vocis et loquele** idem est principium. parti.11.poble.1
- Audimus** magis cum delectatione que non sunt nimis remota a presenti nunc ut gesta romanorum que remota ut herculis. par.18.pb.10
- Agascel** est bestia que facit muscatum. 13.p.4
- Anhelitus gibborum** quare fetet.
- Anhelitus** siue flatus exiens per os quare aliqui apparet calidus aliquando vero frigidus. par.26.pb.47
- Arithmetica.** parti.15.prob.1
- Arithmetice** inuentor Pythagoras. ampliator Nicomachus. Apulleius cum Boetio translator. par.13.p.3
- Angulus** quo caecum et quod est triplex. 15.p.5
- Antipodes.** par.15.pb.5
- Antipodes** non sunt secundum Ptolemeum. 26.52
- Antipodes** sunt secundum Aristo. p.26.p.52
- Antipodes** ubi habitant. p.26.p.32
- Astra** omnia sunt rotunda. p.15.pb.7
- Astronomia** multa dicta fuerunt ab egyptiis et chaldeis antequam scia esset perfecta.
- Ampulle** super aquas facte non cantunt vmbriam eo quod ipse illuminant circulariter circa pariteriam aquam. par.16.p.1
- Ampulle** non siccant seu corrumpunt a motu aque etc. par.16.prob.1
- Ampulle** quare fiunt. par.16.prob.1
- Ampulle** quare fiunt. 16.p.2
- Ampulle** quare fiunt. 16.p.2
- Ampulle** generantur in aquis et magis in estatis principio cum calidum iungitur cum humiditate. par.16.prob.2
- Ampulle** quo causantur cum humido viscoso. par.16.p.2 et p.23.p.4
- Auarus** dicitur qui retinet retinenda et non retinenda inhians ad alia acquirenda. par.18.pb.4
- Auarus** cum nulli proficiat magis victiosus est prodigo qui multis proficit. parti.18.prob.4
- Auari** dicuntur rectores siue iudices causidici milites stipendiarii et mercatores. par.18.poble.4
- Assa** sunt humidiora humiditate naturali elixira vero humiditate eterna. p.20.p.5
- Assa** sunt meliora querebibus victum manibus que elixira. par.20.pb.5
- Acerbos** saporis causat calidum et siccum. par.20.pb.10
- Abinthii** radix est subdulcis folia subamaris et flores pampuli. 20.p.10
- Attica** regio est calida. par.20.p.20
- Acetosa** non sunt nutritilia: non quia nullo modo nutriantur: sed quia parum habent nutritum et supfluitatis multum. par.22.pb.3
- Appetit** vltimus superius quod sit. p.22.pb.3
- Acetosa** ex eorum qualitate acri excitant appetitum. par.22.pb.3
- Anchora** piecta in mari quare catendenda etis maris tranquillitate. p.23.p.4
- Anchora** an propter hoc pyciat in mare vel propter aliud. par.27.pb.4
- Aspaltum** est pinguedo maris que non exstinguit flammam ignitam. par.23.pb.7
- Aura** et euentatio quare fiant. p.23.pb.1
- Aura** et enetatio quare fiant. p.23.p.16
- Arena** clarificat et depurat humida liquida. par.23.p.19
- Arena** quare causat. par.23.p.33
- Argentum** viuum quare facit resiliere fabas de lebe. par.24.pb.9
- Apogia** quod sit et apogy. par.26.p.39
- Aeromatici** qui sunt. par.26.p.59
- Araeneales** tele late per aerem et alia sunt signa futuri venti. par.26.pb.59
- Aranee** vehementer telis involute significant difficilem hyemes et gelidam valde aut tempestatem et turbationem aeris maximam. par.26.p.59
- Amicitia** triplex et quid sit amicitia. par.29.poble.2
- Amicus** tribuit et non mutat. p.29.p.2
- Amor et odium** peruerunt omne indicium veritatis. par.29.p.13
- Ars** quid sit. par.30.pb.9
- Artes** mecanice septem. par.30.pb.1
- Armonia** quid sit. par.19.pb.7
- Arsis** in cantu quid sit. par.19.pb.7
- Antiphonia** quid sit. par.19.pb.7
- Anser** alal verecundus. par.30.pb.1
- Aures** verecundantis quare in exitum tatis erubescunt. par.31.pb.3
- Auris** quod sit et de nervo auditus. 32.p.1
- Aures** in verecundia quare erubescunt maxime. par.32.p.10
- Aures** calidissime sunt naturaliter et sufficienter colorate. par.32.prob.1
- Aurium** extremitates que franguntur tantibus in aqua marina. p.32.pb.2
- Auribus** quare natantis in mari spongas apponunt. par.32.pb.3
- Aurium** sordicies quare habet amarum saporem. par.32.prob.4
- Aures** partis sinistre cum perforantur quare velocius consolidatur quam ille partis dextre. par.32.pb.7
- Auris** dextra dei masculina sinistra vero feminina. par.32.prob.7
- Auribus** aqua ingressa quo extrahitur que oleum in hoc valeat. par.2.p.10
- Auguriatua et sacra** quare non ita dicuntur alie ventositate egressiones putata per partem intestinoz et eructationes sicut sternutatio. p.33.pb.9
- Alueus** quid sit vñ alueolus. p.1.p.56
- Bolismum** patientibus qui est fames membrorum cum satietate stomachi pedes instantur. par.1.prob.5
- Bolismus** que plus accedit tempore frigido quam calido. par.8.pb.7
- Bolismus** causat per defectum nutritum siccitatem terre et spissitatem. par.8.pb.7
- Bolismus** dicitur fames vaccina et ipsum precedit fames canina. par.8.pb.7
- Bolismus** quod assumptio vini bolism. p.8.p.7
- Bolismus** quod sit et de causa eius. p.8.pb.7
- Bolismi** curatio per potum vini potestis antiqui. par.8.poble.7
- Bonum** est duplex bonum simpliciter siue diuinum et bonum sensibile. par.8.p.52
- Buffones** gignantur ex herba sal. 1.p.22
- Balneandi** regimen hyeme et estate et vere et autumno. par.1.prob.39
- Balnei** tres cause. par.1.pble.39
- Balneo** ut calidum reddat decoquuntur herbe organum calamentum saluia ruta et hys. par.1.pb.39
- Balneo** in estate ut sit humectatum herbe decoquuntur malue viole lactuce portulace et frondes cannarum et ficium. par.1.pble.39
- Balneum** quod soluit cor et purgat. 3.p.16
- Balneum** que soluat et strigat. p.3.p.16
- Balneantes** se in aqua maris que citius exiccantur quam illi qui se balneant in aqua potabilis. par.23.prob.10
- Balneantibus** se in aqua radus solis calefacta ut tepore canicule infirmum est potius quam sanum. par.24.p.14
- Balneari** aqua calida frigida et tepida quid operetur. par.24.p.14
- Balneantibus** non est salubre se balneare in aqua a sole calefacta. p.24.p.15
- Balnea**

Tabula

- Balnea calida naturaliter quare dicta sint sacra. par.24.pb.20
 Bacce lauri remouent stuporem ventri. par.1.p.37
 Brodialia cala idē faciūt. p.1.p.37
 Bubones circa partes inguinales vñ dicuntur. par.1.p.37
 Bibuli quidam qui dum bibunt cōtinue mingunt. par.1.p.37
 Bellenū planta pniciosa in p̄sa natūz transplacatū in egyptū z israel sc̄m est comestibile. par.10.p.12
 Boves pariunt bis in anno in partib⁹ africe. par.10.p.47
 Balbutiens est qui nō potest dominari supra aliquā litteram vt proferat perfecte. par.11.p.30
 Bononie aer bonus. par.14.pb.7
 Balbutientes nō p̄nt sermonē p̄ferre planū z submissum vt relig sed altum z extensum. par.11.pb.35
 Balbutiētes opz conari p̄p̄ impedimētū vt ip̄m sup̄ent fortitudine z conamine motus ideo sequit eos fortiter z alte loqui. par.11.pb.35
 Blesus vel blesitas dī cūz aliq̄s ex oratione quā p̄fert litteram vel syllabam remouet. par.11.p.30
 Balsamus z aloes putrefactionē p̄hibent. parti.14.p.2
 Babylonenses z egypti homines sunt maioris ingenij ceteris hominibus. par.14.p.15
 Brutales viri. par.14.p.15
 Boreas mouet determinato tpe z diutius durat q̄ auster. par.26.p.10
 Boreas i Cōstātinopoli serenat clarus z salubris est: in Thessalia vñ turbidus z morbosus. par.26.pb.5
 Boreas incipiens de nocte q̄re dī non excedere durādō vltra tertiā diem. par.26.p.10
 Boreas q̄re nobis pater statiz cū orit auster aut nō ita cito. par.26.p.10
 Bohemo z anglico cōiter attribuitur furtum. par.29.pb.14
 Blasphemās z maledicēs p̄ncipē maioris pena affici dī q̄ blasphemās p̄uatam personas. par.29.p.14
 Bacchus cū venere q̄re dicti sunt oliz adinuicēz sociari. par.30.pb.1
 Balistates quare vñ oculū claudūt. Cause excessiuus existunt circa sex res nō nāles pictas a medicis quibus impossibile est corpus non appropinquare que sunt continens nos aer: cibus z potus: inantio z repletio: somnus z vigilia: motus z quies: z passionēs siue accidentia animi que ēt corpori occurrunt qualitate z quantitate mēsuratis debito tempore. par.1.p.1
 Cause multe inflationis pedū. p.1.p.7
 Cause egritudinis multiplicatio cibi z exercitij dimissio. par.1.p.46
 Causa faldedis sudoris. p.2.p.4
 Causa fetoris sudoris. par.2.pb.7
 Causa sudoris medulle spinalis. p.2.p.15
 Causa tremoris. par.3.p.5
 Causa vite due q̄rū z quale. par.3.p.5
 Cause mortis sunt duplices. p.3.p.5
 Causas rez rimaturus primo celestia contempletur. par.10.pb.9
 Causa q̄re aialia gñant parua est modicum alimentū. par.10.p.9
 Cause p̄ q̄s pili cadūt. par.10.p.21
 Causa q̄re fer⁹ octo mēsiū nō viuūt v̄p̄li mū lz circa egyptū viuūt. p.10.p.41
 Causa putredinis est humidū sup̄flūū z calidū extraneū. par.10.p.48
 Cause quibus magis gaudet cognatus coitu cognati. par.10.p.53
 Cognati noie qd itellre d̄beam⁹. 10.53
 Cōcupiscēs aliqd gaudet z delectat in visione ei⁹ qd cōcupiscit. p.10.p.53
 Causa faldedis maris est terrestre z impurum. par.21.p.18
 Cholericī calidi z sicci q̄s fuerūt calidi z hūidi sūt luxuriosi. p.4.p.31
 Cholericē cōplexionis a pueritia cum iuuenis post h̄ mutationē adinuicē sit paratus egrotare.
 Cholera nigra quas infirmitates inducit. parti.30.p.1
 Cholera nigra duplex est: z viraqz varios effectus pducēs. par.30.p.1
 Cholera nigra quādoqz est frida sicut aq̄ z nix z ista facit homines timidos solitarios syluestres timorosa imaginātes z p̄sa alia horrēda. p.30.p.1
 Cholera nigra q̄qz est calida adeo vt calibz inflāmat⁹ z ista facit stupēda. parti.30.p.1
 Canes abscissis caudis non adeo dīcte z velociter currunt. p.5.pb.8
 Canis stella qd sit. p.1.pb.3
 Canini dentes in boie signant euz gulosum z irascibilē. par.10.p.48
 Canes quātr fiant parui. par.10.p.12
 Canis stella. par.26.p.10
 Canes venātes flante cephyro prauē p̄nt p̄cipe odorē feraz. p.26.pb.21
 Cibus nō nutrit nisi expoliet oī q̄litate sup̄flua extranea. pti.2.pb.4
 Libo malo z corrupto nutriti inflātur pedes vt hydropicis. par.1.p.5
 Lib⁹ triplex siue nutritiū. p.1.p.5
 Libo malo z imundo generabit aliq̄ bonus sanguis. par.1.p.5
 Libo bono generabitur aliquādo malus sanguis. par.1.p.5
 Libi z potus dandi infirmis hyeme z estate. parti.1.p.39
 Cibus z potus quid operatur in corpore nostro. par.1.p.39
 Lib⁹ qd sit z qd pharmacia. p.1.p.42
 Libatiōis isfirmoz modus. p.1.p.51
 Cibus humidus velocius trāsit in nutritionē i corp⁹ hūidū. p.10.p.57
 Libaria cōdituris oppositis preparari debēt vt cala fridis zc. p.20.p.5
 Cibus cōsuetū detrahēre z incōsuetū vt quid operetur z mala que generat. par.28.p.1
 Libaria ordeacea reddunt male coloratos. triticea vñ bene coloratos. parti.21.p.23
 Libi siue circa cibum delectatio habetur in lingue superiori pellicula propter multam eius subtilitatem vel fm totum guttur. par.28.p.7
 Cibus delectabilis post saturitatem fit indelectabilis etiam fm odorem. parti.28.p.7
 Coactis famē tolerare vt sunt in carcerati inflāt pedes. par.1.pb.5
 Cacesia p̄cedit hydropsiz. par.1.p.5
 Cibus est triplex. par.1.p.5
 Corpora disposita ad inficiendū pestilentia que sūt. par.1.p.7
 Corpora alia sunt densa carnibus alia rara. parti.1.p.20
 Corpora sic compacta carnibus incurunt velociter egritudines acuta suffocantes. parti.1.p.20
 Corpora rara cadūt in febres causonides icēsiuas aduistiuas. p.1.p.20
 Corpus actu egrū q̄le dicat. p.1.p.46
 Corp⁹ medicamina p̄sumūt. p.1.p.46
 Corpus n̄m vincetia ex his q̄ in ip̄m ingrediunt. par.1.p.47
 Corpus non multum exagitant agari cus z aloes. par.1.p.47
 Corpus maxime agitant euforbium z megeron. par.1.p.47
 Corpus medio mō exagitat pulpa coliquintide. par.1.pb.47
 Corpus corrumpunt arsenicū es vñz subtiliatū ppter eorum caliditatem z corrosiōem. par.1.p.47
 Corpus quō cōseruat sanū. p.1.p.53
 Corpora rara patiuntur magis ab exterioribus q̄ densa. par.1.pb.53
 Corpus densum melius est h̄ie tēpore pestilentie q̄ rarum. p.1.p.53
 Corporis partes pannis tecte non habentes respiraculum magis fetent. parti.2.p.1
 Corpora quare potissimum sudant fm faciem. parti.2.p.1
 Corporis partes magis fetide inguina vulua ascella post aures. p.2.p.7
 Corpore nudo. i. paucis pannis vestito exerceri iuuatius est q̄ corpore vestito. i. multis pānis. par.2.p.7
 Corpora esse bene colorata innuit bonā dispōnē in corpore. par.2.p.30
 Corpus est vas z instrumētum anime vniuersale. par.3.pb.32
 Corpora que spermatizant redduntur rariora z sicciora ideo tempore quo quis incipit natura esse potens coire incipit mittere pilos. par.4.p.4
 Corpus coitutum necesse est esse calidum z humidum. par.4.p.5
 Problemata. A. aa 4

Tabula

- Corpora in laboribus oportet esse humida et mollia.** par.5.pro.6
- Corpora tepata que facilius mutantur ab esse suo: et a sanitate in egritudinem et contra.** par.5.pro.22
- Corpus tepatum ad podus non est repibile in nasus: bene ad iustitiam.** par.5.pb.22
- Corpus temperatum coicat partibus omnibus suis coicatione vehementer ideo de facili et cito permutatur.** par.5.pb.22
- Corpus distepatum cum egrotat difficulter sanat et sanum ex his difficiliter egrotat tepatum vero contra.** par.5.pro.22
- Corpus patitur a passionibus aie. aia patitur a moribus corporis.** par.7.pro.1
- Corpora nostra alterant sensus phantasie et meditationes.** par.7.pro.1
- Corporis regimen perferuatiuum.** p.10.p.60
- Corporis regimen perferuatiuum.** p.10.p.60
- Corpus ipositu in vitro inflato et aere pleno calcato que doloris percipit.** p.25.p.1
- Corpora ledunt repetita mutatione.** p.28.1
- Corpora inanita sunt frigidiore et magis rigescunt.** par.8.pble.16
- Corpora in circuitu mota. scilicet celestia sunt noue et pythagorici addiderunt octu.** p.5.3
- Corporis comparatio ad ciuitatem.** p.1.p.53
- Corpora nostra preparentur secundum nasum et dispositiones temporum.** par.1.pble.9
- Catarri tres species.** parti.1.pb.9
- Catarri et coriza et sternu non sunt alius aialibus boie nisi in auium.** p.10.55
- Catarri magna coriza que rursus canit.** p.10.55
- Liborum comestio qualis esse debeat ne se corrumpant.** par.1.pble.13
- CrySTALLUS infrigidat.** par.1.pble.15
- CrySTALLUS gignit in motibus aglois.** p.26.14
- Cerebrum est humidum et per cerebrum humiditatem reliqua capitis pres reddunt humidum et caput huius est pilosius.** p.1.pb.16
- Cerebrum esse siccu quo intelligitur.** p.1.p.16
- Cerebrum humiditas cat pediculos.** p.1.16
- Cerebrum proportionat aequum.** p.2.pb.11
- Cerebrum et epar malus nocuentum patitur a vino.** par.3.pble.5
- Cerebrum puerorum vinum debilitat. emollit membra. humidum sumit radicele.** p.3.7
- Cerebrum potissimum ramus est visus.** 4.p.3
- Cerebrum anterior continet phantasiam posterius memoriam.** par.33.pb.7
- Capillorum utilitas.** par.1.pro.16
- Capilli nascuntur ex humore viscoso fumo et coagulato in poris.** p.1.p.16
- Capilli eriguntur vel capillorum rigor percipit quoniam profunda et includit in nobis calor interius in sequendo calidum tunc repercutitur.** par.3.pb.27
- Capilli oritur ex superfluitate sua.** p.31.5
- Capilli et vngues nascuntur ex superfluitatibus genitis.** par.4.pb.13
- Capilli fluunt euacuatione calidi et humidi.** parti.4.pble.16
- Capillorum erectio ex horrore.** p.8.p.21
- Capillorum crispitudo accidit duplici de causa.** par.14.pble.4
- Capillorum crispitudo vni causa.** p.33.p.18
- Crispitudinis cause.** par.33.pro.18
- Caput triplici de causa citius sanat quam pedes vel tibie.** par.1.pro.18
- Capitis locus valde porosus.** p.2.pb.7
- Caput est fons humiditatum.** p.2.pb.11
- Caput quo est humidius epate et epar capite.** par.2.pro.11
- Caput est caminum relig corpus et huius in multis humiditates superfluas.** p.2.p.18
- Capitis siue cerebri duplex est humiditas.** parti.2.proble.18
- Caput siue cerebri oportuit habere multa foramina ipsi expurgaria.** p.2.p.18
- Caput continet ossa. scilicet si numerentur dentes.** par.2.pble.20
- Capitis dolor ex aromaticis odoribus generatur.** par.3.pro.13
- Capitis passionis tertia et alopecia.** 10.27
- Caput pueri testat prudentiam.** p.30.pb.3
- Capitis paruitas et magnitudo dupliciter potest accipi.** par.30.p.3
- Caput est locus diuinissimus in quo ratio est ratio.** par.33.pble.7
- Color solis et stellarum est causa generandi ex putredine ranas reptilia et aialia venenosa.** par.1.pble.22
- Calor et humidum distepatum gignit humiditatem et exneam caliditatem.** p.1.pb.23
- Calor inspissat sanguinem et rubificat.** parti.9.proble.5
- Calitas acuta et odor subtilis spiritualis est vehemens. adiunxas diuretica.** p.1.48
- Calidum tendit ad preter superiorem.** p.2.pb.5
- Calidum duplex.** par.2.pb.36
- Calide regionis puer est grauioris vocis quam vir frigide.** par.11.p.14
- Calidas regiones habitates pilos habent duos crispus ratio.** par.10.p.22
- Calca in copione et subtilis et penetratis sufficienter sube se digerunt.** p.3.p.3
- Calidum et humidum cause vite.** p.3.pb.5
- Calidum humido sustentat.** p.3.pb.5
- Calor aliter ab humido: humidum autem quod calidum aliter quod esse debeat.** parti.3.pb.5
- Calidum inatru triplici corrumpit.** p.3.p.27
- Calidum multum excedens aut corrumpit aut extinguit.** par.3.pb.27
- Calca aialia sunt acuti visus ut aqua.** 4.3
- Calidum potest dupliciter considerari.** p.4.p.5
- Calidum nature duplex.** par.27.p.2
- Calitas excedens atque friditas multum operatur ad permutaciones colorum.** 10.p.7
- Calidum in boie et calor et humidum in plantis tendit sursum.** par.10.p.55
- Calidum oes a natura habent magnam vocem.** 11.p.3
- Calidum ex tristitia contrahitur inferius et fere suffocatur.** par.11.pble.13
- Calor et humidum sunt principia vite.** 14.p.10
- Calor subtile vaporatum siccu desaturat calorem humidum irroratio ut nihil desaturat ab ipso est causa modica octo.** p.20.22
- Calor agens in humidum dignatur et in siccu de albat: ut est videre de igne in lignis et carbonibus: calidum tamen copio et nature per**
- se dealbat continue.
- par.21.p.4
- Caliditas quod infundat apostrophum in celo soli exposita quam si steterit sub ymbra.** 24.13
- Calca celeriter percipiunt calorem et leduntur in de ut ignis in igne.** par.34.pb.3
- Calson quod sit et quo dicit iter ipsum et tertianam iter pollatam: et est iter ipsum et tertianam continuam.** par.1.pbl.20
- Calsones sunt magis in regione frigidissima et tempore quam fiant in regione calidissima et tempore.** par.14.pb.3
- Calsones duo possunt intelligi.** p.14.p.3
- Calson est febris in exterioribus infundat interiora reddunt calca.** p.14.p.3
- Calor flegmatici rariore est carne sanguinei et cholericus lacertosi.** p.1.p.20
- Calor quid intelligitur.** par.1.pb.53
- Calore rarum habet facili sudor puocatur quam habet densum.** par.1.pble.53
- Carnis regitatio et consolidatio per que fieri habeat.** par.1.pro.32
- Carnes affate humiditas est elixatis.** 1.53
- Calor quid sit et quo nutriatur et de eius superfluitate.** par.2.pro.15
- Carnosi et pigues male coeunt ratio.** p.4.9
- Carnes sunt a frido postate.** p.5.pb.4
- Calor postat a calido et sicco: et non dissoluit per exercitium sic adeps ratio.** p.5.p.4
- Calor ex mollibus et dulcibus humiditatum sanguinis nutrit.** par.10.p.22
- Carnes porcine sunt in genere carniuum magis nutritive.** par.10.p.22
- Carnes ouine sunt edende ante carnes vacinas et ante vacinas carnes pulline et vel carnes duriores prius comedende sunt quam molliores.** par.22.pb.1
- Calor quare magis ledit a calido quam a frigido.** parti.34.pro.3
- Curreres que veloci currunt mouetes manum quam non mouetes.** parti.5.pb.8
- Curatio ois vtru fiat per diu.** p.9.p.6
- Crisis que sit melior.** parti.2.pro.22
- Crisis per fluxum sanum et alie crises.** 2.p.22
- Color vtriusque significationes.** p.1.p.52
- Color vtriusque et preter in ea.** p.1.p.52
- Color dupliciter accipitur.** par.1.pro.52
- Color boni faciei vni catatur in quibus reigionibus et a quo catatur.** par.2.p.30
- Colores octo quod sit et de causis eorum.** 10.p.11
- Color in quibusdam aialibus mutat ex permutacione aquarum ut in ouibus et capris: et in quibusdam non: ut in boie et ceruo.** p.10.p.7
- Color albus catatur ex frigore.** p.10.p.22
- Color est extremitas perspicui in corpore terminato.** par.5.pro.58
- Colore est veluti diaphani terminati.** 15.p.58
- Color corporis tepati quilibet sit.** p.14.p.12
- Coloris boni sit quod habet circa mare et flumina et circa aquas non corruptas.** 14.12
- Color malus quod calidus et habitibus loca percaua paludosa et stagnosa.** p.14.p.12
- Color quid sit.** parti.16.pro.1
- Coloribus et figuris gaudetes non dunt temperati neque itemperati.** p.28.p.7
- Color viridis et berbosus et vel quilibet color medius**

Tabula

- lor medius quare reddit bonum vi-
sum. parti. 31. proble. 19
- Color albus fulgidus et niger quare le-
dit visum. parti. 31. pb. 19
- Colores facti fz nueros pporiōabiles
adiuicē sūt delectabilissimi. p. 31. 19
- Coloris viridis in fructibz plātis et ber-
bis cā ē būdū idigestū. p. 20. p. 14
- Crapulam curat canlis. parti. 3. p. 20. 17
- Crapule et ebrietatis dīa. parti. 3. p. 20. 17
- Crapula quō causat. parti. 3. p. 20. 1
- Cōsiderāda in vino. parti. 3. p. 20. 1
- Coitus et labor animi destruunt humi-
dum naturale. parti. 3. prob. 5
- Coit' quō bū exerceri possit. p. 3. p. 11
- Coeundi tempus conueniens et que re-
quiruntur ad coitum. pti. 3. p. 11
- Coitens qre sursum ducit oculos. p. 4. p. 1
- Coitus qd sit et q in eo expellit terrie
digōnis supflūū zc. parti. 4. p. 20. 1
- Coitus quare sit. parti. 4. p. 20. 1
- Coit' qn ē neccius alieniat bō. p. 4. p. 1
- Coitū fore destructionē vntū. p. 4. p. 1
- Coire nō cōtingit nisi ptes inferiores
calefiant zc. parti. 4. pble. 1
- Coitus duplex est tēpus. parti. 4. p. 1
- Coitus caliditate pficiť. parti. 4. p. 1
- Coit' supflū' iducit passionē. p. 4. p. 2
- Coit' actu corp' max' pōzificat. p. 4. p. 2
- Coitu ledit visus et debilitat i eo qd ē
acute videre. parti. 4. prob. 3
- Coitus quare prodest egritudinibz fle-
gmaticis. parti. 1. proble. 50
- Coit' nō cōpetit febricitatibz et a flate
nec scabiosis nec leprosis. pti. 1. p. 50
- Coitus desiderū vñ catur. p. 4. p. 26
- Coitus qd sit et que superfluitas emit-
tatur per ipsum. parti. 1. prob. 50
- Coit' nocet visui qz auferť qd oppositu
nū in eis est būdū subtile aqueuz q
spūs visibiles fulciant. pti. 4. p. 2
- Coit' exiccat supiora. parti. 4. p. 2
- Coit' pmi tpe qn bō icipit coire efficit
audax curialis discurre. p. 4. p. 4
- Coitu vti nō licet nisi qn tps ē pueniēs
et mā spermatica maxie seminaria
fermentata est. parti. 4. prob. 8
- Coire bū volētes debet multū prādere
et parum cenare. parti. 4. p. 9
- Coeunt male et minus emittunt q sunt
carnosi pingues. parti. 4. prob. 9
- Coire eos nō posse q būnt vesicā plenaz
vria et lōgaonē plenū fece. pti. 4. p. 9
- Coire qre est iter ceteras delectatiōes
delectabilissima. parti. 4. p. 20. 15
- Coit' delectatio vtz sit ex neccie. p. 4. 15
- Coit' ē abominabilis pp qd. p. 4. p. 10
- Coitus pōt dupl' accipi. parti. 4. p. 25
- Coies mltoties nō bz delectatiōē. 4. 15
- Coitus delectatio esse opz ne ppter fa-
stidiū cesset gñatio. parti. 4. p. 15
- Coitus delectatio duplat in feminis in
motu sui spermatis et in motu diuer-
sitatis matricis. parti. 4. prob. 15
- Coit' delectatio pp qd accidit. p. 4. p. 26
- Coitus supflūus quare maxime cansat
frigiditatē et siccitatē ventris et poris
simū stomachi. parti. 4. p. 20. 17
- Coit' hoc pstat corpori desiccāt corp' et
minuit nālē virtutē. parti. 4. p. 17
- Coitu mā fumosa pductiua piloz an-
nihilatur. parti. 4. p. 20. 18
- Coitus ex quibus fit. parti. 4. p. 20. 20
- Coeuntes qre exoluunt et infirmiores
fiunt vt plurimū. parti. 4. p. 20. 21
- Coitus ver' nō pōt fieri et copula nisi
erectio virge iterueniat. pti. 4. p. 22
- Coitus retenti causa periculose infirmi-
tates accidunt. parti. 4. prob. 29
- Coitus si fiat vt vsus opz cogitationes
cedūt ira mitigat ac melie prodest
passionibz ex dimissione eius pdicte
passiones cōtingunt. pti. 4. pb. 30
- Coit' sūt in eo tria neccia mā spmatica
vētositas sēlus vñ desiderū. p. 4. 30
- Coitus regrit in eo būdū bū digestuz
qd est mā spermatis. parti. 4. p. 31
- Coitu qre debilitantur oculi potissime
peinde stomachus. parti. 4. p. 32
- Coitus est būdū exiccare. p. 4. pb. 32
- Coeuntes nō pnt articulare fmonē p-
ferre et precipue cū mulier balburit
significat qd vir ei ponat virgam in
vulvā si vult generare. pti. 8. pb. 13
- Coitus ad gñationē plis cauēdū est ne
fiat tpe ire vel tristitie aut aliaz pas-
sionū aie malarū neqz subito cuz fu-
ria qz talis coitus facit ex sapiētibz
fatuos generari. parti. 10. p. 20. 10
- Coit' qñ oz fieri vt generet. p. 10. p. 10
- Coit' fortis ē cā in gñando podagraz et
egritudines vles iuncturaz. p. 10. 37
- Coitus cognationis est delectabilissi-
mus. parti. 10. proble. 53
- Coit' nō est vez bo' sz appens. p. 10. 53
- Coetūria qre in australibz feminas ma-
gis generant: in bozealibus vō ma-
gis masculos. parti. 1. 4. prob. 5
- Coitu iformatio cū sit tardior: femella
et nō masculus gñat. parti. 14. p. 5
- Coitus est ludus porcoz et brutalium.
- Coire qs petere verecundat qñ illud
nō est neccius: comestione aut potuz
petere nō verecundamur cū omni-
fariāz necessarium. parti. 29. p. 16
- Coitui qre nō cōfert frig' pedū. p. 4. 5
- Coitu loca prime digōnis et scōe maxi-
me leduntur. parti. 4. prob. 17
- Coitu inter cetera aīalia minoratur bō
et dissoluitur. parti. 4. prob. 6
- Coitus qñqz facit coeuntē letuz et quā-
doqz tristēm. parti. 30. p. 20. 1
- Caulis quid est et q est multiplex et de
eius complexione. parti. 3. p. 20. 17
- Caulium ius qd faciat. parti. 3. pb. 17
- Cauliū succ' vocē clarificat et electua-
rium ex eo. parti. 3. prob. 17
- Cauliū ius est laxatiū. parti. 3. p. 17
- Caulis crapulam curat. parti. 3. p. 17
- Caulis soluit dolores capitis ex crapu-
la relictum. parti. 3. proble. 17
- Caulis frigidus est et siccus conferens
diarie. parti. 3. p. 20. 17
- Caulium succus est diureticus et men-
struoz puocatiuus. parti. 3. p. 20. 17
- Cauliū succ' est nitrosus absterfius et
mundificatiuus etiaz intestinorum
in clisterijs. parti. 3. p. 20. 17
- Caulium semina antiqua quare citius
produciunt. parti. 20. proble. 17
- Cicuta cui' semē dī conū. parti. 3. p. 23
- Cicuta c' suc. ē venēat' Socrates. 3. 23
- Contū pōt itelligi oē narcoticū mortu-
ficatiuum vt opium mandragora et
qd sit proprie. parti. 3. prob. 23
- Cor cerebri nucha sūt pncipalia instita
fortitudinis et motui. pti. 2. pb. 6
- Cor est primum qd viuūt et vltimuz qd
moriuntur. parti. 4. proble. 1
- Cor pmo generat. parti. 4. pb. 13
- Cordis pulsatio qre fit et pigit i iratis
et qre pigit i timētibz. pti. 27. p. 3
- Cōstrictio et scio neruozū i coitu ē cā
faciēdi dolorē anchis. pti. 4. p. 2
- Calui luxuriosi sunt. parti. 4. p. 18
- Caluities ē defect' būditatis cale pin-
guis circa aīriorē pte capiti. p. 10. 58
- Caluities vnde catur. parti. 31. pb. 5
- Ceci a natiuitate qñ nō sūt calui. p. 31. 5
- Cecitatis cā ē a natiuitate. pti. 31. p. 5
- Colurus quid sit. parti. 4. p. 25
- Cicatrix quid sit. parti. 4. p. 4
- Cicatrix quid sit. parti. 1. p. 20. 13
- Cicatrix spleneticoz et sistr' senū quare
fiat nigra. parti. 9. prob. 5
- Cadere de asino quare molesti' sit qz
cadere de equo. parti. 5. p. 20. 42
- Complexio est duplex ad pondus et ad
iustitiam et vtraqz est duplex equa-
lis et inequalis. parti. 5. p. 22
- Complexio non omnis curatur suo cō-
trario. parti. 1. proble. 2
- Cōplexionis frigide demacrant stan-
do in quiete: complexionis vō cali-
de impinguant. parti. 6. proble. 1
- Complexionis frigide et debilis dige-
stionis iuuatur ex accubitu super la-
tus sinistram continue: epatis vō ca-
lidi eontra. parti. 6. prob. 7
- Complexio optima que est tempera-
tissima vt est possibile inuenire non
modicum confert ad bonitatem in-
tellectus. parti. 14. p. 20. 1
- Complexio quilibet non solum gene-
rat sibi simile sed aliquando suum
contrarium. parti. 1. proble. 23
- Complexionem donauit deus homini
temperatiorē qz in hoc mundo sit
esse possibile. parti. 14. prob. 1
- Complexio est duplex radicalis et in-
fluens. parti. 4. prob. 25
- Complexio calida et humida ē duplex
particu. 14. proble. 9
- Complexio naturalis pōt permutari et
si mores non. parti. 30. prob. 1

Tabula

Cōferētia ad dīgōnē. parti.6.prob.3
Compassio quid sit. par.7.pb.pma
Contrarium duplex. par.1.prob.58
Cōrrariū subito iductū magnas iducit
mutationē: paulatim at nō. p.8.p.18
Cura egritudinū q̄lis eē dī. pri.1.p.58
Licatrix qd sit ⁊ ppe i oculo. pri.9.p.1
Licatrix qd sit ⁊ pp qd in corpe fiat nī
gra ⁊ in oculo alba. par.9.pb.z
Cura apostematū frigidorum ex ace-
to ⁊ sale. parti.9.proble.1
Cyatus cris quid sit: qz est pōdus ⁊ est
medicamen oculoꝝ. pri.9.pble.9
Cutis superfuse non est densanda pue-
ris. parti.1.pble.53
Cutis in homine est subtilior q̄ in alio
animali. parti.10.pro.2
Cutis defedationes due moꝝ pbea ⁊ al-
baras que conueniunt ⁊ differunt ⁊
vtraqz est duplex. pri.10.p.4
Cutis alioꝝ animalium ab homine
est pars carnis. parti.10.pb.27
Cutis quid sit ⁊ qd est duplex ⁊ de eius
cōplone ⁊ vtilitate. pri.5.p.14
Cutis hoīs nō ē ps carnis eoꝝ sz potius
passio ⁊ ptiatio carnis. p.10.p.27
Cutis siue coriū aut pellis ethiopū
quare est nigra. par.10.pro.67
Cutis faciei est tenuior omni cute cor-
poris. parti.2.proble.11
Lapze ⁊ oues variant pilo a permuta-
tionibus aquarū. parti.10.p.7
Cōditio oīs geniture mundane ex pla-
netis eoꝝqz signis tanq̄ ferrū ex la-
pide magnetē depēdet. pri.10.p.9
Lupinus ē plāta lōgioris vite. p.10.p.9
Ceruos esse longeuos natura. s̄ bysto-
riarū. parti.10.pro.9
Cervi carnes non solunt ventres nisi
per accidens. parti.1.pro.40
Corua hūria carent dentib⁹ in mandi-
bula superiori. parti.10.pb.25
Cocodrillus solus oīum aīalīū mouet
madibulā supioꝝ. pri.10.pbl.25
Cocodrilloꝝ ona coopiunt i barena ca-
lida ⁊ sicca vt pullificēt. p.20.p.26
Cocodrillus quid sit. ⁊ q̄ viuit in mari
⁊ in terra. par.20.pro.26
Canities est qdā lāguoꝝ piloz pp defe-
ctū innate caliditatis causatum.
Canities ex putredie flatis qdē ptingit.
Canitie causa. parti.10.pro.64
Canescēdi cāc ples sūt. pri.10.p.64
Canī q̄ deide nigrescunt. p.10.p.64
Canū fieri duplꝝ pōt itelli. p.10.p.64
Canities q̄re pmiū ptingit i timporib⁹
q̄ in alyis locis. par.32.pro.1
Claudicationis hoīs cā. pri.10.p.41
Claudus inter cetera animalia nasci-
tur homo. par.10.pro.41
Claudus puer sit i biatu mīci i pturi-
tiōe sz ptoꝝqan ē pedes. pri.10.p.41
Claudus sit puer ex mala ligatura fa-
scie. parti.10.pro.41
Claudus sit puer ex multa humiditate

regionis iō parisijs ⁊ venetijs mul-
ti nascuntur. par.10.pro.41
Libanus cordis est pect⁹. pri.2.p.z
Lima 4^m est loc⁹ repat⁹ magne vīti i
trāsmutā^o loca^a nā sua. p.10.p.45
Līmata cēma habitātes sunt magni:
media vō habitātes līmata sūt me-
dioces ppter qd. pri.14.pro.8
Līma.6.7.7.babīlantes dicuntur bo-
reales. parti.26.proble.z
Craneū est porosum rarum ex multis
ossibus zc. par.2.pro.7
Craneū hoīs ē expirabile pp mltas su-
turas frátiles ⁊ porositates capitū vñ
ē valde pil⁹ ⁊ capill⁹ repletū. p.10.48
Chiromācia subycit pbyssionē. io.49
Cognatio colius. par.10.pro.53
Cōcupiscētes aliquid gaudemus cum
videmus illud. parti.10.pro.53
Lozica sit in hominibus ⁊ non in qua-
drupedibus. parti.10.pro.55
Lozica ⁊ catarrī q̄lr mā cāf. p.10.p.55
Trines ⁊ iube q̄lr fiūt aīalib⁹. p.10.55
Lāpae iux aq̄s sire lōgius sonāt. p.11.8
Cōcaua coꝝpoꝝ amplius sonāt q̄ me-
talla zc. parti.11.proble.8
Concauitates in terris causantur vi ra-
diorū syderum. pri.23.pb.5
Lauerne i terra sūt cā absorbiūōis vel
deglutiūōis nauigioꝝ. pri.25.pble.5
Lāna gutturis quid sit ⁊ quomodo cō-
ponitur. parti.11.pro.11
Lborus qd est ⁊ vñ dicat. pri.11.p.25
Lāstanea in igne posita quare crepi-
tat. particu.11.proble.26
Lāstus iuuenis quasi martyr sine effu-
sione sanguinis. parti.28.p.4
Cōiunctio p̄uētis cū pueniēti. p.12.p.7
Conseruatio yuarum viridium in toto
anno. parti.22.proble.4
Cōseruatio rosaz viridiū. p.22.pro.4
Cōseruat qdā corrupta a ffo. p.14.p.2
Cōseruat qdā a cōi^{ne} pp ca^m. p.14.p.2
Cubit⁹ dī a cubo seu solido. p.15.p.3
Celos.10. Pithagorici posuerūt. p.15.3
Celos nouem aly. parti.15.pro.3
Celum decimū an sit ponēdum Arist.
dubitat. parti.15.pro.3
Cbelindrus qd sit. ⁊ qd motus descri-
bit rectas zc. par.16.pro.5
Conus quid sit. parti.16.pro.5
Clepedre exemplum. par.2.pro.2
Clepedra q̄lr aquā rapit. pri.2.pro.2
Clepedra quid sit. parti.2.pble.2
Circulus p̄iect⁹ describit lineā rectā
currēdo sed cū cessat a cursu q̄re fa-
cit articulationē donec cadat.
Carina quid sit. parti.18.pro.7
Corruscatio quō causat. pri.26.pb.22
Consuetudo in pueritia habita quātū
valeat. parti.18.proble.3
Cōsuetudo est frequenter cōti^a idem
agere. parti.21.proble.13
Cōsueta q̄ delectēt ⁊ q̄ nō. pri.21.p.13
Cōsuetudo ē qd grāde hīs vim nāc ⁊

qd vlr operet in pmutādo disposi-
tiones corporum. par.28.pro.1
Consuetudo duplex. par.31.pro.13
Cōsuetū dlectat mag q̄ oportu^m. 19.5
Comedia tragedia satyra vnde dicun-
tur. parti.19.pro.6
Lantus antiphonus. parti.19.pb.16
Cōsonātia ⁊ dissonā^a qd sit. pri.19.p.16
Lucumer quid sit domesticus ⁊ sylue-
ster. parti.20.proble.3
Lucurbita domestica ⁊ sylueller ⁊ de
complexione earum. pri.20.p.3
Lucumeres q̄liter p̄nt haberi tēpesti-
ue ⁊ p̄mili^o. parti.20.pro.14
Lucumeres q̄lr fiāt rectori. p.20.p.14
Lucumeres q̄lr fiāt albi. p.20.pro.14
Lucūeres ledunt tonitruo. p.20.p.14
Lucurbite qb⁹ de reb⁹ inḡstant. p.20.9
Lucurbite vt grosse fiāt. pri.20.pro.9
Lucurbite ⁊ cucumeres q̄lr p̄nt effici
celozate viridi colore. pri.20.p.14
Lapparis q̄lr n̄ de facili nascit i terris
opari ⁊ culti sz cū difficultate. p.20.12
Lapparis magnis radijz venit ad me-
dicinam. par.20.pro.12
Lapparus quid sit. par.20.pro.12
Lappar⁹ ḡiat ex corruptis. p.20.p.12
Linis q̄re sit amarus. p.4.pro.12
Lineratiū liscinie qd faciat circa sal-
uam ⁊ circa vitem. par.20.p.18
Linere vas plenū q̄re tātūdē aq̄ conti-
nebit sup eo piofecte. par.25.p.8
Lepe scalonge ⁊ porri qualr igrosent
per euulsionē radicū. par.20.pro.13
Lepe ⁊ allium quare sint humida ⁊ vi-
scofa. parti.20.pro.21
Lepe quare mordicat interius oculos.
particu.20.proble.22
Lepis vñ i mordicādo oculos. p.20.22
Lepe allia quare bene sicca plantanda
sunt. parti.20.pro.27
Lepe q̄re p se germinat. pri.20.p.28
Lepe muris dī squilla. pri.20.p.28
Lepe cānt sudores fetidos. pri.2.p.14
Lortex est ita plantis velut est coriū
animalibus. par.20.pro.19
Confractio que dulcificat.
Confractio que amarificat.
Linirates quedaz ⁊ loca que ex ruptu-
ra concauitatū ⁊ cauernarum sunt
incinerate. par.5.pro.1
Liniratis dispositio ⁊ domus qualis cē
debeat vt sit sana. par.1.pro.53
Collectionum aquarum multa nomi-
na. parti.23.proble.1
Combustio segetum iuxta paludes q̄
liter accidit cum paludes exiccan-
tur. parti.23.pro.34
Lacabozum ⁊ calderioꝝ bullientū
super flāmam ignis profundū q̄re
nō vrit cibos vel manū cū quis eas
in eis applicat. par.24.p.5
Lustodes vinearū qualiter sonum fa-
ciunt ad terroꝝ. par.25.pble.2
Continētia quid sit. par.28.pb.1

Tabula

Lachinnari et ridere de cadentibus quare accidit. parti. 28. prob. 8
Capti detenti in iudicio quare tenentur a parte dextra coram iudice timendo ne fugiant. par. 29. p. 12
Leci a natiuitate quare non incurrunt caluitiem. parti. 31. pro. 5
Lecitatis causatio a natiuitate qualiter fiat. parti. 31. proble. 5
Crispos hñtes capillos sūt vt mltū nali symmi vlcavi et aglini. p. 33. p. 18
Crispitudine capilloz vñ cāf. p. 33. p. 18
Lera masticata remouet stuporem dentium. parti. 1. proble. 37
Congelatio dentium siue stupor vnde veniat. parti. 1. proble. 37
Cauteriu qd mēbris apatis valeat et si militer vlcera. par. 1. pro. 33
Chirurgia qd ē et i qd ptes didit. i. p. 31
Cauteriu p que mōs dī fieri. p. 1. p. 31
Cauterizatio cū q melius fiat. p. 1. p. 31
Cauterizati qdā i digitū ob que effectū eos approximāt ad ignē. p. 1. p. 55
Chirurgie opatio est neōior operatiōe diete et potionis. parti. 1. pro. 30
Cataplasmata quid est et de eius virtute. parti. 1. proble. 30
Cataplasmatis vñ qñs sit. pti. 1. pro. 30
Cataplasmata qñe et quō cōferat vulnerebus recentibus. parti. 1. pro. 32
Camonilla nō soluit ventrē nec p vrinā nec p stercoz. par. 1. p. 40
Candela approximata duplerio quare exstinguitur. parti. 1. proble. 56
Deus dedit nobis instrumenta quib⁹ vrimur in adeptione iuuatiuorum et propulsione nocitiuorum. parti. 30. pro. 4
Digestio in illis in qd⁹ nō celebrat: s; potius in humiditates vctosās et corruptas vertitur nutrimentum facit inflationes pedum. par. 1. pb. 5
Digestioni cōferentia. parti. 6. pro. 3
Digōnē adiuuari p somnū nō est necessariū in omni aīali. par. 10. p. 31
Digesta prius quare reddantur indigesta et ferida. par. 4. pro. 12
Digestio melioratur in boīe ppter sīrbum adipinum. par. 4. pro. 6
Digestio inducit dulcedinez et quid sit digestio. par. 20. pro. 24
Digestibile pōt ēē duplr. pti. 1. pro. 8
Diuretica que sint et qñe. par. 1. p. 48
Diffinterie in mulieribus propter humiditatem. parti. 1. prob. 9
Diffinteria triplex et qd sit. pti. 1. p. 9
Diffinterie vñ accidāt. par. 1. p. 9
Dolor capitis.
Dolor cātus in abscissōe ferri ē maior itēsiue cātō icissōe eris. pti. 1. p. 34
Dolor capitis gñatur ex odore aromaticoz maxie fumofoz. par. 3. p. 13
Dolor oculoꝝ i coitu pcedit qd vñ generata cum sua mā trāsīt et descēdit abide ad loca spmatica. pti. 4. p. 2
Dolētes tristates gaudentes delectantes qñe fistulas et vñr insīta delectationē et gaudiū iudicētia. pti. 19. p. 1
Dolētes pp qd clamāt. pti. 27. pb. 9
Dolores fere oēs iuuat calitas. 27. p. 9
Draco celestis habet dominari draconibus terrenis. par. 1. prob. 22
Dentium congelatio siue stupor vnde veniat. parti. 1. proble. 37
Dentium stuporem portulaca soluit et sal. parti. 1. prob. 37
Dentū raritas vñ pcedit. pti. 10. p. 48
Dentū raritas in boīe et valde distantiū signat brenē vitā. pti. 10. p. 48
Dentes canini in boīe signant eū gulosum et irascibilem. pti. 10. p. 48
Dētes aridi būiditate puati egrotatiū mortē venotāt ppinq. pti. 10. p. 48
Dētes raros hñtes qñ nō sūt ita lōgeni sic hñtes dēfos et fortes. pti. 34. p. 1
Dētes ples hñt illa aīalia q sūt lōgioris vite vt masculina. pti. 34. p. 1
Dentes pauciores masculinis habent femine. parti. 34. prob. 1
Dentiuꝝ numerus quē hēbant antiqui et moderni. par. 34. pb. 1
Dentes cum sint duriores et fortiores carnibus quare magis patiuntur a frigiditate. par. 34. pro. 2
Dētes ethiopū qñe sūt albi. p. 34. p. 2
Dentes sunt porosi. par. 34. p. 2
Dentū frig⁹ est inimic⁹. pti. 34. pb. 2
Dentes sentiūt super alias partes corporis duriores. parti. 34. pro. 2
Dentes qñe sentiūt plē frigus et ledunt ab eo qd calidum. par. 34. p. 3
Domus dispositio qñs esse debeat vt sit sana. parti. 1. proble. 53
Dieta duo opaf in nobis. pti. 1. p. 57
Dieta in nauī in mari et habitates supra aquas qñe sunt meliores coloris vel melius colorati qñ qui habitant loca paludosa. par. 10. pb. 12
Dormiētes nimis excolorat. p. 2. p. 30
Dormientium nimis somnus diurnus inducit sythomata. pti. 2. pro. 30
Dormientiū multuz est causa male colorationis. parti. 2. pro. 30
Dormientiū mā versus loca digōnis adunatur. parti. 11. pro. 41
Dormientes effundunt sperma citissime. parti. 4. proble. 5
Dormimus melius in tenebris deturius aut in luce. par. 6. pb. 7
Dormimus melius sup dextrū lat⁹ qd super sinistrū nisi consuetudo sit in contrarium et. parti. 6. prob. 7
Dormire debemus mō sup vnus latus mō sup aliud. parti. 6. prob. 7
Dormiētes qñ nō audiūt. pti. 11. p. 41
Dormitio ad lunā qd faciat. 24. p. 14
Dormiētib⁹ qñ accit pollutio. pti. 30. 12
Dormientes quare post cibuz nō mox somniant. parti. 30. prob. 12
Dormientibus qñe non accidit stertu-
tatio. parti. 33. pro. 15
Diaria quid est. par. 3. prob. 17
Diana vgo fuit dea venationib⁹ dedita et creuit fm longum. pti. 10. p. 36
Diafonia. parti. 19. proble. 7
Diasema quid sit. parti. 19. pro. 7
Diesis quid sit. parti. 19. pro. 7
Dissonantia qd sit. parti. 19. p. 16
Dulce quid sit. parti. 3. pro. 29
Dulcis sapor ē ppiū alimētū. p. 20. 4
Dulcis ē radix absinthij subamaricat folia flores amplius. pti. 20. p. 10
Dulcedinē causat humīdum cōtemperatū decoctū a sole. parti. 20. p. 20
Dulciora qñe apparēt lac et mel et vinū potata pus mixta cū farina ord. qñ si nō fuerint mixta. par. 21. p. 18
Diuretica non oportet semper esse calida. parti. 12. prob. 10
Dorsum quid sit. parti. 2. pro. 15
Distemperantie nāles non appetūt similia s; cōtraria. par. 10. p. 60
Dulci inspidum admixtum redit dulcius. parti. 21. prob. 16
Dulce siue delectabile duplex extat. particula. 21. proble. 12
Dulcia qñe cū sint nobis magis pportionabilia qñ acria vel acetosa velocius tamē dulcibus replemur qñ acetosis. particu. 22. prob. 2
Dulcib⁹ nō debem⁹ repleri. pti. 22. p. 2
Dulcia sunt cala et humida cōtemperata ceu natura būana. pti. 22. p. 2
Dulcia sunt replentia et fastidius inducentia. parti. 22. proble. 2
Dulcia oppilant. parti. 22. prob. 2
Dulcia qñe si sumant cala minus apparēt dulcia qñ frida. parti. 23. p. 12
Discolorant q multū coeūt. pti. 4. p. 8
Dissoluti exercituz et debiles infirmantes qñe acute loquunt. pti. 11. p. 21
Difficile est indicare ex colore lingue complexionem stomachi et intestinorum et ex colore oculi complexionem cerebri. parti. 10. pro. 11
Desideriū coit⁹ vñ cātur. pti. 4. p. 26
Delectatio in coitu vñ cāf. p. 4. p. 26
Delectatio duplex ē i coitu. p. 4. p. 15
Delectat magis cōsueta. pti. 21. p. 13
Delectatio ppa pfirmat opōnes et diuturniores et meliores fac. p. 28. p. 7
Delectatio circa cibū ē in lingue supiori pellicula pp multā eius subtilitatē vel totū guttur. parti. 28. p. 7
Delectat vnicorū odore vgis. p. 28. 7
Diluuiā et aquarū discursus esse cām gñantis montium. par. 5. pb. 1
Diluuiū fm Auer. nūqñ ita fuisse qd nō sit euasio aliq; neq; refugiu: qñ ē vñ stellarū sic diuersa q si qdaz in vno locoz cāent diluuium alie idem oppositē cābunt aliud. par. 10. p. 13
Diluuiū quid sit et quoruplex et de causis eius. par. 14. pro. 15
Diluuium ignis. parti. 14. pro. 15

Tabula

- Dilatium aque** parti. 1. 4. pble. 15
Dolor ut fiat i aliquo nō oportet actu
 parti. 7. prob. 6
Delphines inter se valde diligunt
 equi. parti. 7. prob. 6
Dimissio quid sit. par. 4. pro. 8
Deglutiōis nauū i mari cā. p. 23. p. 5
Dactylus ē plāta lōgiōz vite. p. 10. p. 9
Dactyli quidam quare intus nō habēt
 ossa. parti. 20. pro. 24
Decoctio quid sit. par. 20. pro. 24
Ditām herba i 2° gradu. p. 20. p. 22
Decoctio aquis proficit. rectificandā
 eas. par. 23. prob. 18
Dolium vas quid sit. par. 11. p. 8
Doliū pp quid sonat. par. 11. p. 8
Dolium vinctuosus in quo seruatus sit
 liquor olei vel humectatus alio mo-
 do proiectum ex sursum in deorsus
 in domo seu edificio nō canabit ita
 grandem sonum sicut si fuerit proti-
 nus eriectum. parti. 11. pro. 8
Dolium oleo plenum vel alio liquore
 quare cūctū in virib⁹ retinet dictos
 vires ⁊ adhuc cum his alium liquor-
 rem amplius. par. 25. p. 8
Dimēsiōes pnt dupl⁹ accipi. p. 13. p. 2
Diameter circuli est linea recta ē sup
 centrū circuli transiens applicando
 extremitates circūferētie ipsum in
 duo media diuidit. par. 15. p. 1
Diameter duplici mō habet diuisionē
 facere. parti. 15. prob. 1
Diameter vnde dicat. pti. 15. prob. 1
Diameter i q differat a linea. p. 15. p. 1
Diameter dicitur linea fm transuer-
 sum protensa ⁊ ab angulo in angulū
 protracta. par. 15. pro. 2
Denarium numerus quare multe gen-
 tes variē numerantes non transcen-
 dunt. par. 15. prob. 3
Denari⁹ est nūer⁹ pfect⁹. pti. 15. prob. 3
Denary siue argentus ⁊ alia plecta in
 aquā i fundū qre vident⁹ eē maiora.
Dionysius tyrannus syracusanus effe-
 ctus pñficus recedendo ab ebrieta-
 te ⁊ vtendo regie mox per ebrieta-
 tem liberatus. par. 28. p. 1
Duces qre nō eligāt iuuenes. 28. p. 4
Deposita pecunia priuari quare diffici-
 lius est tolerabile q̄ priuari mutua-
 ta pecunia. par. 29. pro. 2
Depositi pecūie apd bonos sit. 29. p. 4
Depositionē modicā quare turpius est
 priuare q̄ mutuum. pti. 29. pb. 6
Diuitie ⁊ bona fortune quare magis
 apud prauos reperiunt⁹ q̄ apud stu-
 diosos. parti. 29. prob. 8
Ditari ⁊ superabundare in fine qñ ho-
 mines sūt etatis decrepite quare sit
 rationabilius ⁊ iustius q̄ abundare
 ipsis potēti bus exercere se ⁊ existen-
 tibus iuuenib⁹ us. parti. 29. prob. 9
Ditari facile fore pñis si vellēt. 29. p. 8
Diuites effecti sunt i sapiētes ⁊ studiosi
 aliqui ne ptenant a vulgo. p. 29. p. 8
Debilis cōplexionatus forti ⁊ infirmus
 sano si cōiungant⁹ quare nō efficiun-
 tur fortis ⁊ sanus. par. 29. p. 10
Decentus in iudicio quare tenetur a
 parte dextra coram iudice timendo
 ne fugiat. par. 29. pro. 12
Deus qñ nō fuit ita miserr⁹ luciferi sic
 filioz ade ⁊ eue. par. 29. pro. 14
Deū solus hō cognoscit. par. 30. p. 6
Discere in aliquibus scientys ⁊ habi-
 tum habere ⁊ in aliquibus nō possi-
 mus hīc hō quare. par. 30. pro. 2
Dextrary ⁊ sinistrary ⁊ ambidextrī.
 particula. 30. prob. 12
Dextra pars quare est fortior q̄ sini-
 stra. particu. 31. prob. 13
Dextera pars dī masculina ⁊ min⁹ hu-
 mida sinistra vō dicit⁹ semina ⁊ ma-
 gis bumida. par. 32. prob. 7
Excessus siue supabūdātie con-
 sistūt circa sex res nō
 naturales. parti. 1. prob. 1
Excessus ⁊ supabūdātie fieri opz respe-
 ctu corporis tēperati. pti. 1. pb. 2
Egritudines cāte i vegetabilib⁹ a ven-
 tis ⁊ quid sint. parti. 1. pro. 23
Egritudines reumatismū quomodo ge-
 nerantur. par. 1. prob. 10
Egritudo qd sit ⁊ q̄ ē duplex. pti. 1. p. 1
Egritudines contagiose que sint ⁊ quō
 accidat contagio. parti. 1. prob. 7
Egrotātes qre moriunt⁹ maxime post
 puerfiones solis. par. 1. prob. 6
Egritudines quare magis fiunt in esta-
 te q̄ in hyeme: s; in hyeme sūt mor-
 taliores. parti. 1. prob. 28
Egritudines acute qre magis fiunt in
 autūno ⁊ hyeme: que vō fiunt cū vi-
 gore magis in estate. par. 1. pro. 29
Egritudines causate ex dimissione coi-
 tus que sint. par. 1. pro. 50
Egritudines hyemis ⁊ estatis. p. 1. p. 6
Egritudinum curationes quatuor re-
 quirunt. parti. 1. prob. 56
Egritudines quedā ex calido quedam
 ex humido. par. 1. pro. 58
Epidimia qd sit ⁊ q̄ ē mltiplex. 1. p. 7
Epilepsia qd sit ⁊ in quo differt ab apo-
 plexia. parti. 1. prob. 9
Epilepsia quid sit. par. 10. pro. 50
Epilepsia vnde dicta sit morbus sa-
 cer. parti. 30. pble. 1
Excoziatiōes itestinoz. par. 1. pb. 9
Ethica quō differt a pñis. par. 1. p. 10
Erugines quid sint ⁊ qualiter genera-
 tur in plantis. par. 26. pro. 16
Erucas quidā comedens liberatus est
 ab egritudine. par. 28. pro. 1
Exercitia fortia ⁊ afflictiones sunt in
 estate cā infirmādi. par. 1. p. 25
Exercitiū qd sit ⁊ q̄ eius dimissio cau-
 sat egritudines. par. 1. pro. 46
Exercitiū duplex. par. 1. pro. 47
Exercitiū est multiplex. par. 1. p. 57
Exercitiū tria opat⁹ in nobis. p. 1. p. 53
Exercitiū quid sit. par. 2. p. 30
Exercitiū corporis supfluitates expel-
 lunt ⁊ pseruat⁹ sanitas. pti. 1. p. 53
Exercitia qñ sūt noctua visui. p. 31. p. 14
Ellebor⁹ alb⁹ purgat supius p vomitū
 ⁊ niger p secessum. parti. 1. p. 41
Ellebor⁹ qd sit ⁊ q̄ ē duplex. p. 1. p. 41
Elacteriū qd sit ⁊ de ei⁹ cōplone ⁊ vir-
 tute. par. 1. p. 41. ⁊ par. 20. pro. 3
Es vltum pp sui calitatē ⁊ corrosiones
 corripit corpus. par. 1. p. 47
Es metallum quid sit ⁊ de virtutibus
 eius. parti. 9. prob. 6
Es generat multa mala ex vasis cōfla-
 tis ex eo in quibus coquantur ⁊ po-
 nuntur comestibilia. par. 9. pro. 6
Es vltus ⁊ flos eris siue viride eris est
 venenum. par. 9. prob. 6
Es melius sonat argēto. par. 11. p. 8
Es cuius cōplonis sit. par. 1. pro. 34
Extranea a pharmacie nā. par. 1. p. 42
Euforbiū max⁹ corp⁹ exagitat. 1. p. 47
Es nō digerit a calore aialis. p. 1. p. 42
Euforbiū est gūmoz acutissimū ⁊ calz
 quō colligit. par. 20. pro. 18
Eufonia quid sit. par. 19. pro. 7
Effectus diuersi procedunt ab vna cau-
 sa. parti. 1. prob. 55
Effectus tripliciter se habet ad causas
 suas. parti. 2. pro. 21
Effectus idem a causis diuersis ē sub-
 cōtrarijs pōt puenire. par. 3. p. 27
Estas ⁊ hyems qd itelligit. par. 2. p. 1
Estate oportet corpus parare ad sudo-
 rem. parti. 2. pro. 33
Estus qd sit ⁊ q̄ magis macrescere fac
 corpora nra q̄ frigus. par. 5. p. 40
Etas in homine fm diuersitatem com-
 plexionū post trigessimū annū in ali-
 quib⁹ morose viuētib⁹ auget iper-
 sectione. in aliquibus non sic moro-
 se viuētib⁹ diminuif. pti. 20. p. 7
Epar fons hūiditatis. par. 2. p. 11
Epar pportionatur aeri. par. 2. p. 11
Epar ⁊ cerebrum maius nocumentum
 patiuntur a vino. par. 3. pro. 5
Ebrietas quid est. parti. 3. prob. 1
Ebrys qre oia circulariter moueri vi-
 dent⁹ nec pnt numerare. par. 3. p. 9
Ebrio humores. i. saporis sunt dulces
 ⁊ suaves. par. 3. prob. 8
Ebry qre nō pnt coire. par. 3. pro. 11
Ebrietas quid sit ⁊ i quo differat a cra-
 pula. par. 3. prob. 17
Ebriati gaudent vehementer cū cale-
 fiunt a sole. par. 3. pro. 30
Ebrys propter quid vnū videntib⁹ ap-
 parēt multa. par. 3. p. 10. ⁊ p. 31
Ebriozū lingua propter qd peccat bal-
 butiendo. parti. 3. prob. 32
Ebry nō possunt coire. par. 4. pro. 5
Ebrietas vna aut due imense laudant⁹
 eo q̄ ide vtutes aiales gescūt vna
 prouocatur sudor emittit⁹ ⁊ stercus

Tabula

in secessione educit. par.28.pb.1
 Ebrietate liberata prissis in Dionysio
 tyranno. par.28.pb.1
 Eunuch⁹ qd ē 7 q est triplex. p.4.p.3
 Eunuchis tibie 7 pedes magis inflant
 7 ventres soluunt. par.4.p.3
 Eunuchi quare mutantur in femine na-
 turam. parti.10.p.20.36
 Eunuchi crescunt fm longus vltra de-
 bitum. parti.10.p.20.36
 Eunuchi quare nō podagris abāt tem-
 pore Hippocratis. par.10.p.20.37
 Eunuchi nō currūt caluitiē. p.10.p.58
 Eunuchi ideo non fiunt calui: quia ha-
 bent multus de cerebro propter bu-
 miditatem spermaticam quam non
 effundunt. par.10.p.58
 Elephantes duobus annis gestant fe-
 tum anteq̃ parturiāt. par.10.p.9
 Elephantes ad coeundum aquas in-
 trant ne sua mole opprimant femel-
 lam. par.4.p.10.14
 Elephātes habēt testiculos supra dor-
 sum. parti.4.p.10.14
 Erici testiculos habent supra dor-
 sum. parti.4.p.10.14
 Ecelinus tyrannorum crudelissimus
 ebrius. par.28.p.20.1
 Exhalatio sicca fumosa est materia si-
 ue causa multorum apparitionis in
 aere vt venti coruscationis toni-
 trui. parti.26.p.20.22
 Equi iter se valde diligūt. pti.7.p.6
 Equi 7 homines inter alia animalia ca-
 nescunt. par.10.p.20.11
 Equi assimilantur magis hominibus
 in colore oculorū 7 in pmutatiōe pi-
 loz q̃ aliqd aliud aial. pti.10.p.11
 Equi 7 asine non sunt longioris vite 7
 sunt tardi prius 7 hoc ppter sticitatē
 7 duritiē matricū. pti.10.p.9
 Equi ipregnata patiūt coitū. p.10.p.47
 Equ⁹ alio equo gaudere dī. p.10.p.52
 Equina species multum amicitiale vt
 equa pullū orphanū ad alendū susci-
 piat matre mortua. par.10.p.52
 Equus canitiem patitur non tñ ppter
 sicut homo. par.10.p.20.64
 Equus cōmunicat homini in habendo
 oculos varie coloratos. p.31.p.27
 Embrio quomodo in matrice gñatur 7
 tandem fetus. par.4.p.20.13
 Embiones mēstrua nutriūt. p.10.p.9
 Egestio hominis naturalis qualis de-
 bet esse. par.10.p.20.60
 Egestio pportionatur cibo in quantita-
 te qualitate 7 colore. par.10.p.60
 Egestio minozatur in corpore homi-
 nis propter nimiam resolutionē vi-
 ne vel sudoris. par.10.p.20.60
 Ethiopū dētes q̃re sūt albi. p.10.p.67
 Ethiopū vngues q̃re sūt nigri. p.10.p.67
 Ethiopū cutis q̃re sit nigra. p.10.p.67
 Ethiopes nigerrimi quare sunt cōtor-
 ti fm mēbra 7 ossa. par.14.p.4

Ethiopū capilli q̃re crispant. p.14.4
 Ethiopes 7 indi quare habent oculos
 nigros. par.14.p.20.14
 Egypti 7 babylones sunt maioris ige-
 ny ceteris. par.14.p.20.15
 Egypti⁹ dī q̃si tenebrosus. p.20.p.32
 Egypt⁹ regio est hūida aquosa. p.20.32
 Euctatio 7 aura q̃liter fiūt. p.23.p.16
 Enthimema qd sit 7 vñ dicat. p.18.3
 Exhalationes paludū quare destruunt
 proximas segetes. pti.23.p.34
 Elixa hūidiora eē hūiditate exica al-
 sa vñ hūiditate nālī. pti.20.p.5
 Echo quō causatur. par.11.p.20.8
 Echo magis resonat in domibus seu
 edificijs desuper cementatis cemen-
 to. parti.11.p.20.7
 Echo quid sit. par.11.pb.23
 Expressio sufficiēter facta ex oliuis ma-
 turis est cā q̃ oleum sit actu caliduz
 cū tēperamēto. par.24.p.20.1
 Elemētū purū nō putrescit. p.25.p.19
 Euripi q̃re fiunt in mari. pti.26.p.8
 Eclipsim quare ventus precedit duas
 horas. parti.26.p.20.17
 Equinoctium.
 Empedocles philosophiā metricē con-
 scripsit. Plato metaphysicā. Socra-
 tes morale. par.30.p.20.1
 Emoroides vt ad multum non fiunt
 mulieribus neq̃ ex naribus fluxus
 sanguinis neq̃ ischie stātibus men-
 struis. par.10.p.20.37
 Experimento hoies didicerūt cū nō vi-
 possunt formas 7 vites occultas cō-
 prehēderunt. par.30.p.20.2
 Ex adulterio 7 fornicatione producti
 sunt deteriores. par.10.p.20.10
 Eructuatio quare accidat dormienti-
 bus. parti.33.p.20.15
Famem coactis tolerare vt in
 carceratis inflant pe-
 des. partiu.1.p.20.5
 Fame deuicti non recipiunt nutrimen-
 tum ciborū assumptorū. pti.1.p.5
 Flegmasia vnde dicat. par.1.p.20.6
 Flegmaticorū egritudines. pti.1.p.9
 Flegma saluz catarricans multas cau-
 sas egritudines. parti.1.p.20.9
 Flegma duplex. parti.1.p.20.50
 Flegmatis mā est a cerebro. pti.1.p.5
 Flegma quid est. par.4.p.14
 Flegmatis oppilō q̃ cātur a frigore a q̃
 flegma multiplicat 7 expellit a cere-
 bro cōstringendo guttur 7 cānā idu-
 cit vomitum. par.11.p.20.18
 Flegmoni multas habet acceptiones in
 medicina. par.1.p.20.32
 Febres byemis 7 estatis. par.1.p.6
 Febres dīscip⁹ qd sit. p.11.p.12.7.p.28
 Febres q̃rtane vñ accidāt. pti.1.p.19
 Febribus acutis multipl^r cōpēnt pti-
 sana ordeī. parti.1.pb.36
 Febz. interpolata que sit 7 que sit feb.

continua. par.1.p.20.56
 Febzis quedaz est que vicif^r interpola-
 ta. parti.1.p.20.56
 Febzicitās q̃liter se regere debeat ba-
 biturus crīsim. par.1.p.20.56
 Febzicitans non faceat sub vento ba-
 biturus crīsim. parti.1.p.56
 Febzicitās iaceat dīct⁹. par.1.p.56
 Febzicitās iaceat vestit⁹. i. cooptus ba-
 biturus crīsim. par.1.p.20.56
 Febzicitantem interpolate docet rege-
 re. parti.1.p.20.56
 Febzicitantem habiturum crīsim ex-
 pedire requiescere indutum 7 ali-
 quando inungitur ante paroxysmū.
 particula.1.p.20.56
 Febziū materie q̃re in diuersis tpibus
 moueantur. parti.1.p.20.57
 Febzis quartane cura qualis esse de-
 beat. parti.1.p.20.57
 Febzicitantes quartana dicunt exerce-
 ri. parti.1.p.20.57
 Febzis 4te aliud remediū. pti.1.p.57
 Febziuz causarū vna est festina come-
 stio super medicina. par.5.p.28
 Febzis pestilentialis quare est conta-
 giosa. par.7.p.20.7
 Febzis qñ diffunditur per totū corpus
 7 quādo non. par.27.p.20.2
 Febz. empiala quid sit. par.27.p.2
 Fructus recentes aquosi indigesti sunt
 causa principalissima in estate infir-
 mandī. par.1.p.20.27
 Fruct⁹ in arboze q̃liter fiāt aromatici.
 Fruct⁹ vt efficiant grossi. p.20.p.9
 Fructus est duplex. par.20.p.3
 Fructuū q̃re quidaz comedantur cru-
 di quidam cocti. par.20.p.4
 Fructus 7 plante magnificant^r cuz plu-
 res nuclei per alligationē fuerint in
 vñū stipitē cōgregati. p.20.p.13
 Fruct⁹ atticę regiōis sūt dulces. p.20.20
 Fructus in regione frigida diutius cō-
 seruantur. par.20.p.20.21
 Fructuū supfluū 7 idigēstū quertit in
 nucleū id amaricat. pti.20.p.24
 Fructuum quidam habent vnam sub-
 stantiam vniformē quidam plures
 7 q̃ fructus quodam modo assimi-
 lantur animalibus. par.20.p.14
 Fruct⁹ q̃re comedunt ab hoibus post
 cōmestionem. par.22.pb.1
 Fructus debent edi ante cibum vt le-
 uis mollis cibus preponatur graui-
 duro. parti.22.p.20.1
 Fruct⁹ q̃ debēt edi añ cibū sūt vtpota
 vna pruna mellones. par.22.p.1
 Fructus post cibuz qz molliores pmuta-
 tionem alimentorum assumptorū
 causant. parti.22.p.20.1
 Fruct⁹ q̃ vētrē stipāt sunt pira nespil-
 le ante cibū assumpti. par.22.p.1
 Fruct⁹ comedunt post cibū qz lauda-
 biliore sapore faciūt. par.22.p.20.1
 Fruct⁹ qualiter toto anno virides cō-

Tabula

seruantur.	parti.22.prob.4	alia parte remissius.	par.11.p.10	vir.	parti.4.prob.25
Serri cōplexio.	par.1.p.20.34	Satiei locus est rarior ideo magis su-	par.11.p.10	Semia est frida et būda.	par.4.p.25
Serri incisio est maior intēsiue q̄ ere	par.1.p.20.34	dar.	par.11.p.10	Semie ex coitu fetētes.	par.4.p.20.29
facta.	parti.1.p.20.34	Srons quid sit.	par.3.p.20.18	Seie q̄ fuit nane plus q̄ viri.	p.10.12
Serri a magnetē attractio est virtus su-	par.1.p.40	Soramina cerebri multa expurgan-	par.11.p.18	Semina q̄re aliq̄ tñ parit vnum ali-	par.10.p.24
per nām elintoꝝ exiis.	par.1.p.40	tia.	par.11.p.18	quādo plures.	par.10.p.24
Serrum non digeritur a calore anima-	par.1.p.20.42	Srigore pedum tanq̄ ex principio fri-	par.11.p.18	Semia q̄ pepit.10. formatos.	par.10.14
lium.	par.1.p.20.42	giditytis cetere partes corporis in-	par.11.p.18	Semina germanica que peperit abor-	par.10.p.14
Serruz q̄liter gñatur et ppter quid sit	par.11.p.20.8	frigidantur.	par.11.p.20.8	fos.15.	par.10.p.14
rubiginosum.	par.11.p.20.8	Srigus duplex q̄ tremor sit a frigo-	par.11.p.20.8	Semina et equa pregnata patiunt co-	par.10.p.14
Sarmacie nomen multas habet signi-	par.1.p.20.42	re.	par.11.p.20.8	tum.alia non.	par.10.p.14
ficaciones.	par.1.p.20.42	Srigidatio vñ euenit.	par.11.p.20.8	Semina omni tpe tolerat coitu: minus	par.10.p.14
Sarmacia quid sit et tres eius proprie-	par.1.p.20.42	Srigus corpora būtia carnē solidā fac-	par.11.p.20.8	tamen appetit pregnans et maxime	par.10.p.14
tates.	par.1.p.20.42	appetere cibū et fortificat.p.5.p.40	par.11.p.20.8	ex masculo.	par.10.p.14
Sarmacie p̄ q̄s vtutes purgāt.	p.1.42	Srigus pedū nocet coitu.	p.4.pb.5	Seminam occidere quare durius scele-	par.10.p.14
Sarmacie itus assumpte quō operent	par.1.p.42	Srigidi complexione demacrantur in	par.11.p.20.8	ratus et iniustus est q̄ occidere ma-	par.10.p.14
educendo.	par.1.p.42	quiete.	par.11.p.20.8	sculum.	par.10.p.14
Sarmacie opatio non est naturalis sed	par.1.p.42	Frigidus est paralyticū faciens et mor-	par.11.p.20.8	Sinis est supremus oium.i.excellentia	par.10.p.14
cōtraria nature.	par.1.p.42	tificans.	par.11.p.20.8	vel parū rex munda.	par.10.p.14
Sarmacie laxant quedam dissoluendo	par.1.p.42	Frigidū agens in būdū dealbat vt vi-	par.11.p.20.8	Figuratio diuersa et pmutatio partiū	par.10.p.14
quedam leniendo quedam compzi-	par.1.p.42	dem? de niue et pruina.	p.8.p.16	minus fatigant iterantes q̄ motus	par.10.p.14
mando et.	par.1.p.42	Srigidi natura est inspissare et conden-	par.10.p.19	vniformiter factus.	par.10.p.14
Sarmacia quid sit et qd cib?.	p.1.p.42	sare.	par.10.p.19	Figuratio rotunda magis est apta ad	par.10.p.14
Sarmacie natura.	par.1.p.42	Srigora potus et vomitus sunt cā qua-	par.10.p.19	motū perfectiorē et figurarū perfe-	par.10.p.14
Sarmacus qualitates actiue mensura-	par.1.p.42	re grauius loquimur q̄ in dispositio-	par.10.p.19	ctior est rotunda.	par.10.p.14
te attribuantur non autem qualita-	par.1.p.42	nibus op?.	par.10.p.19	Figura rotūda est optima.	par.10.p.14
tes passiue.	par.1.p.42	Srigidis regionib? quare accidat frigi-	par.10.p.19	Figuris et colorib? gaudētes nō dñr tē	par.10.p.14
Setidis et amaris qdā delectant.	p.1.47	ditatem dñari quādoq; et caliditate	par.10.p.19	perati neq; intēperati.	par.10.p.14
Setida et amara digeruntur aliquan-	par.1.p.47	caumate pfocatio.	par.10.p.19	Santatie sensus et meditationes alte-	par.10.p.14
do.	par.1.p.47	Srigus et horrores q̄re incidimus post	par.10.p.19	rant corpus.	par.10.p.14
Setida et amara sunt indigestibilia et so-	par.1.p.47	cibum et potum.	par.10.p.19	Santasia locat in cerebro anñiozi me-	par.10.p.14
lutina.	par.1.p.47	Srigidum qualr facit digonem.	par.10.p.19	moria vō in posteriori.	par.10.p.14
Setida q̄re sūt indigestibilia.	p.1.p.47	Sornicatione producti quare sunt de-	par.10.p.19	Satasia pt sumi mltā modis.	p.7.p.2
Setida sunt indigestibilia et nō subdiu	par.1.p.47	teriores.	par.10.p.19	Sascinatio quid facit.	par.10.p.14
retica.	par.1.p.47	Sumus vini ascēdens ad cerebrū apit	par.10.p.19	Sluxus sanguinis ei cui uest cū res itue-	par.10.p.14
Setida cum fuerint actualiter calida	par.1.p.47	illud et opōnes illi? turbat sicut ne-	par.10.p.19	tur rubeas fortificat.	par.10.p.14
plus fetida sunt q̄ si fuerint actu fri-	par.1.p.47	bula inter soles et terrā.	p.1.3.p.1	Gluxus sanguinis homini inter cetera	par.10.p.14
gida.	par.1.p.47	Sumus inter cetera aialia nocet oculis	par.10.p.19	aialia accidit.	par.10.p.14
Setidos sudores et yzinam fetidas cau-	par.1.p.47	hominum.	par.10.p.19	Gluxus sanguinis nariū et hemorroides	par.10.p.14
santia.	par.1.p.47	Sumus et alia mordēcia acta qua-	par.10.p.19	mulier raro incurrit si vita vtatur	par.10.p.14
Setoz ex spermatīs emissione qualiter	par.1.p.47	re mordeāt oculos preceteris parti-	par.10.p.19	ordinata.	par.10.p.14
causetur.	par.1.p.47	bis corporis.	par.10.p.19	Gluxus sanguinis ex naribus neq; be-	par.10.p.14
Setoz que inducant quoniā que sunt	par.1.p.47	Saba quid sit et de eius virtute circa	par.10.p.19	mozroides neq; ischie vt ad multū	par.10.p.14
indigesta et.	par.1.p.47	oculos.	par.10.p.19	fiunt mulieribus stantibus men-	par.10.p.14
Setoz diuersificat in coeuntibus fm	par.1.p.47	Sorma solis super aquā currentem ita	par.10.p.19	struis.	par.10.p.14
magis et minus.	par.1.p.47	visus in ebriatoꝝ q̄ videtur vna	par.10.p.19	Serula quid est.	par.10.p.14
Setozis causa est humidus aquosus lu-	par.1.p.47	res esse plures.	par.10.p.19	Saba et pānū faciei.	par.10.p.14
tulentum.	par.13.p.20.4	Sorma rerū que sunt in mūdo dat ab	par.10.p.19	glumina archadie als antādie variāt	par.10.p.14
Setozis cā est indigestio.	par.13.p.20.4	imaginibus stellaz.	par.10.p.19	colores feruū cuius cū tpe coitus bi-	par.10.p.14
Setoz ozis vnde catur.	par.13.p.20.4	Semella mirabili semper afficitur di-	par.10.p.19	bunt oues in eis.	par.10.p.14
Flamma minor extinguitur a maiori	par.13.p.20.4	lectioe illi cuius primo adiungitur	par.10.p.19	Satui q̄re generant prudentes et econ-	par.10.p.14
vt candela approximata duplicio.	par.13.p.20.4	masculus odit illas quib? primo cō-	par.10.p.19	uerso.	par.10.p.14
particu.1.p.20.50. et par.24.p.20.13	par.13.p.20.4	iungitur.	par.10.p.19	Satui plura habentes hodie reputan-	par.10.p.14
Sricari et fricare et vltiter laborare fm	par.13.p.20.4	Semella est viro iniustus et imperfe-	par.10.p.19	tur sapiētissimi qz vulgare summu	par.10.p.14
brachia quare est causa prouocatio-	par.13.p.20.4	ctior.	par.10.p.19	bonum ponunt in potentis et diu-	par.10.p.14
nis sudoris.	par.13.p.20.4	Semelle bonū q̄re grauiorē habent	par.10.p.19	tyes secularibus.	par.10.p.14
Srigidum lz dicat paralyticū et mori-	par.13.p.20.4	voce maribus.	par.10.p.19	Silomene scotie non ita suauiter mo-	par.10.p.14
ficatiū tñ p se et eēntialiter igredif	par.13.p.20.4	Semina appetit virū vt turpe bonū et	par.10.p.19	dulant sicut italice.	par.10.p.14
opationē nature.	par.13.p.20.4	sic mā appetit formā.	par.10.p.19	Silomenas gaudē cātu būano.	z8.p.7
Sricteri qd sit q̄ spz et ptes sibi vicine	par.13.p.20.4	Seminis duplat delectatio in coitu q̄	par.10.p.19	Setus quid intelligitur.	par.10.p.14
patiunt in coitu.	par.13.p.20.4	delectant in motu sui spmatis in di-	par.10.p.19	Setus.8.mēsiū quare non viuit extra	par.10.p.14
Sons būiditatu est caput.	p.1.2.p.11	ueritate mor? matricis.	par.10.p.19	egyptum.	par.10.p.14
Sons būidoꝝ est lūa atq; origo.	z6.17	Semina non prestat sperma ad gene-	par.10.p.19	Set.8.mēsiū q̄ nō viuit.	p.10.p.41
Sontes in italia aliq̄ q̄re puciat aquas	par.10.p.14	rationem.	par.10.p.19	Set.11.mēsiū magis viuit.	p.10.p.41
in altuz valde in vna parte dici et in	par.10.p.14	Semina plus appetit in estate coire q̄	par.10.p.19	Setus.10.mēsiū nō viuit.	p.10.p.41

Tabula

Flores q̄re sūt magi odoriferi de lōge
q̄ de ppe stātes. pti. 1. z. p. 1. z. p. 2
Flores q̄rūdā vegetabiliū q̄re pducū-
tur z nō tñ faciūt fructū. pti. 20. p. 3
Flores nō solū ordinant i fructū: imo
ēt expurgatiōe supfluitatū. 20. p. 3
Sabulosas delectationes z hystoricas
q̄ libēter pcipimus z q̄ fabula dis-
fert ab hystoria. par. 18. p. 20. 9
Sic q̄lr fiat grossi p idustriā. p. 20. 1. 4
Sic maturant a qdā ymiculo. 20. 1. 4
Sic silue. q̄lr pferāt ad fructificationē
ficiū ortēsiū siue odesticoz. 20. 1. 4
Sicus dī a fecūditate. par. 20. pb. 18
Sicū sylue. rutha ap^o z plātata ita q̄
tāgat ei^o cortice reddit optia z puri-
ficata vt pficiāt q̄l^o z q̄t^o. 20. 18
Sic epar ingssat z ē cala z hu. p. 20. 18
Sicus arbor dicta pīaster calidus est z
sicus. par. 20. p. 20. 18
Sicus diuise ita q̄ diuisio prīgat vsqz
ad corillidōe q̄re exiccate reddunt
gustui delectabilissime. p. 22. p. 9
Sic q̄r ampli^o desiccant z durescūt in
furno q̄ exiccata sup arborē. 22. 10
Sicus molles z dulces quare offendūt
dentes. parti. 22. p. 20. 1. 4
Frumentū est magis nutritiū oib^o gra-
nis z sanguinē generatū ex eo tēpe-
rantiozem fore. par. 21. p. 2
Frumentum artificialiter preparatū
q̄liter oz cē vt sit bonū. par. 21. p. 2
Frumentū q̄re meli^o nutriat. p. 21. p. 2
Farina frumēti que p decidit a mola
q̄re est albior q̄ pīs: s; ecōuerso in
farina ordeī. par. 21. p. 3
Farina ord. mixta cū lacte vel melle vl
vio potata q̄re redit^o dulciōz. 21. 18
Surfur frumētoz q̄r ē apli^o receptiū aq̄
z vl^o ois dūoz q̄r ipa frumēta. 21. 20
Surfur est cortex frumēti z ē calidior
z siccior. parti. 21. p. 20. 20
Souea excauata z reducta in ea terra
inde extracta q̄re nō recipit totali-
ter ipsas vt nihil supfluat. p. 25. p. 8
Sulgur q̄re z q̄r catur. par. 26. p. 22
Selicitas triplex vera politica ciuili z
differēs siue opinata. pti. 29. pb. 7
Status siue anbelit^o sufflādo sup ma-
nus q̄re sentit^o calis z idē ē q̄r sentit^o
frūs sup alias res. par. 26. p. 47
Sortitudo quare magis honoret sup
alias virtutes. par. 27. p. 20. 5
Samule tēperatiōe que sint. p. 28. p. 1
Samulos q̄liter punimus. p. 29. p. 12
Sugitiui derēti i iudicio q̄r detinent a
pre dextera corā iudice. p. 29. p. 11
Sugitiui situatio in parte dextra tripli-
citer operatur. par. 29. p. 12
Sugies re^o si hūerit testes pes nuō p-
bātes i cā z silr actor q̄re aliqñ reus
absoluit z cōdēnat actor. p. 29. p. 13
Surates i locis publici vt balneis stuf-
fis foro plateis q̄re forti^o puniūt
q̄r surates simplr i domib^o. 29. 1. 4

Sures cōiter āglici z boemi. p. 29. 1. 4
Surans magis peccat in loco cōi q̄r in
loco priuato. par. 29. p. 20. 1. 4
Sides est rei ignote mirabilis certitu-
do. parti. 30. p. 20. 5
Sides pprie est in boib^o: i reliquis aut
aialib^o fm metaphora. pti. 30. p. 5
Sricatiōes q̄r carnē augmētāt. 28. p. 1
Sricatio z exercitiū q̄r mēbruz exte-
nuatū igrossant z quo carnē gñant z
pinguedinē dissoluit. p. 5. p. 1. 4
Sricatio vge nō semp est necia i emis-
sione spermatis. par. 4. p. 1. 4

Benestra

soluit vētrē p vrīnā
z stercoza. p. 1. p. 40
Benestra qd sit z qd facit. par. 4. p. 7
Sumi taspie quid sit. par. 1. p. 20. 4. 1
Sagel ē bestia q̄ fac muscū. p. 4. p. 12
Sñata qdā ynuoce qdā equoce. 4. 13
Sñata ex nro corpore q̄ nō dicunt nra
nata nisi cōissime. par. 4. p. 1. 13
Sñata ex stercore vel vrīna vel mēbro
nfo a nobis eiecta nō debēt nra dici
vti fili^o dī nō gñat^o ex spmate: qz no-
bis est lesiū corpus nri z aialium
vel segregatione pductūz nō debet
dici nostrum. par. 4. p. 20. 13
Sñō q̄lr format i embriōe. p. 4. p. 13
Seniture mundane conditio ex plane-
tis eozūqz signis tanq̄ ferrū ex lapī
de magnete dependet. par. 10. p. 9
Generatio aialūz a pñ^o quando mun-
dus gñatus fuit. par. 10. p. 13
Semelli fres valde pīles. par. 7. p. 6
Semelli possunt dici monstrosi eo q̄
hō nō bz parē nisi vnū. p. 10. p. 28
Semellos diuersi sex^o pter nāz. 10. 28
Semelloz masculus āncedit in matri-
ce z format ante femellaz p. 55. dies
z aliquando. p. 103. par. 10. p. 20. 28
Semellatio fit ex spermatis multitu-
dine. par. 10. p. 20. 28
Semellatio nō bñ se pīnet nisi in vir-
ginib^o mulierib^o egyptijs. p. 10. 28
Saudio multi sunt mortui: sed ex ira
nullus. par. 8. p. 20. 3
Saudio nimio z pernicioso multi mor-
tū sunt. par. 11. p. 20. 50
Saudio quare q̄r plures iam sunt mor-
tū similit^o timore. par. 27. p. 3
Saudētes figuris z tēporib^o nō dicunt^o
tēperati nec intēperati. pti. 28. p. 7
Saudētes melodys nō dñr tpati. 28. 7
Generatio triplr sumit. par. 10. p. 66
Bressus deorsum quare naturam non
granat: sursum vō grauat z perdu-
cit ad sudorem. par. 2. pb. 38
Braua nālīter nisi impediāt ferūt^o
deorsum. par. 2. pb. 38
Bressus longe facti per plana oīno q̄re
magis fatigant q̄r facti per non pla-
na: breues vō ecōtra. par. 5. pb. 1
Homozrea quid sit. par. 4. p. 21
Sallici z āglici quare sunt rosei colo-
ris. par. 10. p. 20. 22

Saudere pauonem pennarū pulchry-
tudine. par. 28. p. 20. 7
Salloz pueri a pñ^o apparēt sapiētes: z
pcedentes in augmēto infatuantur
ecōtra pueri italici. par. 30. p. 12
Sutturis cāna quid sit. par. 11. p. 11
Sutturis z cāne angustia causat voces
acutam. par. 11. p. 20. 18
Suttur qd intelligitur. pti. 28. p. 20. 7
Seometria. i. terrena mensuratio. geo-
eniz grece antiquus latine terra. nūc
vō gi dicta. par. 15. p. 20. 1
Sutta vō pforat lapidē. pti. 5. p. 28
Grammatica rhetorica dialectica sunt
phie partes. par. 18. p. 20. 1
Sūma ficus quid sit. par. 20. p. 20. 7
Sūma euforby qd sit. pti. 20. p. 18
Sraffula herba quid sit: z quare sit vi-
scosa z terra euulsa sub tropico z ap-
pena floret. par. 20. pb. 21
Slandes quid sint z q̄ dulces z come-
stibiles reperiuntur in regionibus
calidis. parti. 20. p. 20. 25
Slandes z oliue iueterate diutius ima-
turitate reddunt amare. p. 20. p. 25
Salla quid sit. par. 20. p. 20. 25
Salle pñosticatiōes. par. 20. pb. 25
Humiditates alie corporis
a sanguine nō
sunt humores sed supfluitates neqz
nutriunt corpus. par. 10. p. 61
Humiditas cerebri est cā q̄ caput boi-
minis est pilosum. par. 1. p. 20. 16
Humiditas duplex. par. 3. p. 20. 6
Humiditatus caput est fons z epar di-
uersifmode. par. 2. pb. 11
Humiditas extranea generatiua pure-
dinis est causa generationis eruca-
rum in plantis. par. 26. p. 20. 16
Humores aly a sanguine vtrū corpus
nutriant. par. 10. p. 20. 61
Humor multiplr accipit. p. 1. p. 12
Humidum duplex. par. 2. p. 20. 11
Humiditas cerebri duplex. p. 2. p. 18
Humidū z calū cā vite. pti. 3. pb. 5
Humidum est materia z sustentaculū
calidi sicut est notum videre oleum
in lucerna. par. 3. p. 20. 5
Humiditas efficit corpus de facili pas-
sibile. par. 25. p. 20. 10
Humiditas cum potest educi per su-
dorem natura temprante debet edu-
ci per vomitum. par. 2. p. 20. 22
Hūidū nāle destruit labor ai. p. 3. p. 5
Humidum quo alitur calidum quali-
ter esse debet. parti. 3. p. 20. 5
Hūidū spmaticū q̄le sit. pti. 4. p. 6
Humidū est duplex. par. 4. p. 6
Humidū est cā mollitiei. pti. 20. p. 23
Humiduz superflūū nō inspiratū ma-
ter putredinis. parti. 10. p. 20. 4. 8
Humidū quo pascit^o caliduz nāe qua-
liter esse debeat. parti. 1. 4. p. 20. 10
Hūiduz aqueū est cā pp quā habitant^o
tes loca frigida citius moriuntur q̄r

Tabula

habitates calida. par.14.p.10
 Huidus idigestus est ca humiditatis fru-
 ctu platar folioz et herbaz. zo.14.
 Humidu decoctu teperau a sole est
 ca dulcedinis. parti.20.pb.20
 Huidu ppriu deficiens q est ma dulce
 dinis superatum ab excedenti calo
 solari ppter eius paucitatez est cau-
 sa amaritudinis. par.20.p.20
 Huiditas pbibz bona digone. p.1.53
 Huidus cib? velocius trasit imuratio-
 ne in corp? huidu. par.10.pb.57
 Humoz purgatio et euatio. p.1.p.42
 Humidiora sut elixa humiditate etnea
 asla vo humiditate nali. par.20.p.5
 Hites pectora stricta humeros eleua-
 tos collu longu epiglotu foris emit-
 tent no conent vomere ne icurrat
 ruptura pulmonis. pti.1.p.4
 Habentes nasum paruum frequenter
 sternutant. par.10.pb.18
 Hiti loga virga ifridat spma et reddi-
 tur iefficar ad gnone. pti.10.pb.18
 Hites qrtana qualr regant. p.1.p.57
 Habitus quid est. parti.6.pb.1
 Habitu qre bem? i gbusda scietyz et i
 aliqb? no qstucuz ifudam. p.30.z
 Hyems et estas qd itellr. pti.2.p.1
 Hyeme n oz corp? pare ad sudore. z.1
 Dominis olfatus est prauus iter cete-
 ra animalia. par.2.p.14
 Do e me? ouz aliu? fz qne. p.4.p.4
 Do cuz incipit coire magna facit mu-
 tatione in disponibus corpis et aie z
 incipiut pili zc. par.4.p.4.7 p.10
 Domo est teperationis tact? iter cete-
 ra aialia. par.4.pb.15
 Domo iter cetera aialia miorat et dis-
 soluit in coitu. parti.4.pro.6
 Do qre plus emittit spmatis fm qti-
 tate sui corpis q cetera aialia. 4.6
 Do no ita laborat circa digones sicut
 cetera aialia. parti.4.pb.6
 Do e calz et hu. maxie aiali? calore va-
 poroso quantitatiue alia vo aialia qli-
 tatiue acuto. parti.4.pro.6
 Dois gno qliter fiat in pn? qz tres vesti-
 ce gnan? vna ascedit. s. cerebri alia
 descendit. s. cor et epar. p.4.pb.13
 Do e ouz aiali? copositioz. p.4.p.21
 Do q? no pot coire sub aq. p.4.14
 Dories fore constitutu sic ciuitatez bene
 legib? munitam. par.4.pb.21
 Domo no pot ex toto carere aliquib?
 quatuor humoz. par.4.p.21
 Do e calidi? et sicci? aiali?. par.4.p.25
 Domo masculus omni muliere est ca-
 lidior et sicciior. parti.4.pb.25
 Domines pilosiores sunt magis luxu-
 riosi. parti.4.pble.31
 Do solus aiali? pprie tussit. p.10.p.1
 Domini inter cetera aialia fluxus san-
 guinis accidit. pti.10.pble.2
 Domines et equi inter cetera animalia
 canescunt. parti.10.pb.11

Do respctu sue molis e magni epatis et
 magni cerebri. Et e subtilis sanguis
 et cutis subtilis. pti.10.pble.2
 Doius geniti min? gignetib? assimilan-
 tur q alioz aiali?. pti.10.pb.10
 Domo in coitu varijs passionib? affici-
 tur pp quas zc. pti.10.pb.10
 Do inter cetera aialia no bz iuba. i. pi-
 los supra collum. pti.10.p.25
 Do est paruus mundus et conuenientia
 bz cum oibus. parti.7.pble.6
 Dories qlr et q? nascu? nani. p.10.p.12
 Dorem generari ex terra esse impossi-
 bile fm Auer. parti.10.p.13
 Do parit imperfectissimus alioz aiali?
 multis expositu defectib? cu na bua
 na sit multiplr serua. pti.10.p.13
 Do iter cetera aialia sternutat. 10.18
 Do est aial magis pceptiuuz odoru q
 aliqb? alioz aiali?. pti.10.p.18
 Do o? sensus olfar? no hic certu. fz pe-
 ioze alyz aialib? multis. p.10.p.18
 Do nihil odorabilem odorat sine leti-
 tia et tristitia. pti.10.pb.18
 Do cu sit pfectissimu aiali? pluribus
 indiget ad vita. pti.10.pb.31
 Domo iter cetera aialia pcipue nascit
 claudus. parti.10.pro.41
 Do iter cetera aialia bz mltia tpa et ml-
 tos terminos i qb? parit. pti.10.p.41
 Do e pfecti? aiali? et terius nae. 10.41
 Domo naliiter est aial masuetuz ciuile
 domesticum. par.10.p.45
 Dories syluestres et brutales circa pon-
 tum et in ambobus capitibus meri-
 dici et aquilonis. pti.10.p.45
 Do e masuetissimu aiali? et pmordiu
 mansuetudinis et domesticitatis in
 alyz animalibus. par.10.p.45
 Dories habetes raros dentes minutos
 valde distantes quare sunt breui-
 ris vite. parti.10.pb.48
 Do logioris vite est femella nisi vtae
 multo coitu. parti.10.pb.48
 Do pp nobilitate sue splonis et teneri-
 tudine tpe adolefcie multis subia-
 cet passionibus. par.10.pb.50
 Domo iter cetera aialia qre maxie le-
 ditur fumo. pti.10.pro.51
 Domo preceteris aialibus patitur la-
 chrymaru fluxum. pti.10.pro.53
 Do iter cetera aialia maxie sternutat
 et patitur corizcam. par.10.pro.55
 Domo solus inter cetera animalia in-
 currit caluitiem. pti.10.pro.46
 Do sol? iter cetera aialia caescit. 10.64
 Dories a natiuitate maxime carent au-
 ditu iter alios sensus. pti.11.pb.1
 Dories sut surdi a natiuitate. p.11.p.2
 Domo diuersitate grade recipit circa
 delectationes penes varietatez con-
 stellationis. parti.12.pro.7
 Dories hites excessus in frigore et calo-
 re hnt mores ferinos et visus et sunt
 timidi. parti.14.pro.1

Dories hites coplone calore depraua-
 ta supfluo sut perales in morib? et vi-
 su sut pfidi et temerary. pti.14.p.1
 Hoib? mostruosis hntib? dentes cani-
 nos elogatos ad moduz apozz qles
 sut i idia: atqz madibulas i anri? p-
 tefas et alyz hntib? nasuz in moduz
 aglaru ca bui? mostruositatis est pp
 excessus et teperameto ex quo mala
 fuit acqfita coplo. par.14.pb.1
 Dories magni idi et aglonares. 14.p.8
 Dories maior? igeny i loc? calis. 14.15
 Dories cuiuscuzq lingue qre numeran-
 do finiunt in decē. pti.15.pb.3
 Domo inter cetera aialia multotiens
 coit et omni tpe. parti.1.pb.47
 Domo duplici vita viuut coteplatiua
 et actiua. parti.10.pro.52
 Do est na calidissimu aialium calore
 quantitatiuo. pti.1.pro.57
 Dories oes nisi mostruosi inceperunt et
 vidicerunt numerare habetes decē
 digitos. parti.15.pro.3
 Dories de thracia qui equoce possunt
 dici hoies numerat quatuor non vl-
 tra trascentes. par.15.proble.3
 Dalo quid sit. parti.15.pro.12
 Dories qre gaudet cu eis in oratorijs et
 locutionib? psuadet exēplis et similitu-
 dinib? amplius q si eis entimema-
 tibus peroretur. par.18.pro.3
 Dories q no pnt sermones pbabiles p-
 transire persuasionē exēploz et si-
 militudinum. par.18.pro.3
 Dories gaudet cu addiscit aliq veloci-
 ter sine labore. pti.18.pro.3
 Doium qda p nam credut vno modo
 quida alio modo. pti.18.pb.3
 Dories qre dicut rhetore mltit stipen-
 diaru mercatoru auaros. p.18.p.4
 Dories q? extimat q e amator scie sim-
 plr zc. et rhetore et oratore seu causi-
 dicu adiuicē plm differre. p.18.p.5
 Dories crescūt et augmetatur ad multu
 vsqz ad.30. annos. pti.20.pro.7
 Do teperat? tardius crescit et cu sit lon-
 gioris vite. par.20.pro.7
 Dominis declinatio i etate est post tri-
 gesimu annum. pti.20.pro.7
 Dories quare comedut fructus post co-
 mestionem. parti.22.proble.1
 Dories q? dñr irpati et icotinētes max-
 fz hos duos sfs gustu et tactu. 18.2
 Dories q? coedut vias passas. 22.p.6
 Dories q? magl honozat forti? q de-
 cores smones et alias vtutes. p.27.5
 Do qre sit aial iniustissimu et scelera-
 tissimu iter cetera aialia cu pncipet
 disciplina et intellectu. pti.29.p.7
 Dominis iusti natura est iniusta et pra-
 ua remittere. parti.29.pro.13
 Do ex trib? potissimu pmutat ad di-
 uersas passiones et extraneas egritu-
 dines. 23.ex vino ex cholera nigra et
 ex coitu. parti.30.proble.1
 Do quare

Tabula

Hō qđ sit i gñe aialia prudēt^m. p.30. p.3.
 Hōies i p^o senectute z nō i z^o z nō am
 pli^o pfecti^o itelligūt z qre cū fuerit
 i pueritia celeri^o addiscūt. p.30. p.4.
 Hōi soli inest disciplina. pti.30. pbl.11.
 Homo solus est aial sciēs numerare: z
 solus cognoscit deū. pti.3. pble.5.
 Hō ē aial dēceptiū maxie cū fuerit d/
 prauatū a rōne remotū. p.30. pbl.11.
 Hō qre iter cetera aialia p^ozquet ocu
 los ad diuersas ptes. pti.31. pbl.27.
 Hypostasis qđ sit z qđ habeat significa
 tiōes in diuersis sciētijs. pti.1. p.19.
 Hic^o mīci i p^oritiōe gñandis. 10.41.
 Hystorias z fabulas qre libenter per
 cipimus. pti.18. poble.9.
 Hystorie z fabule oīa. pti.18. pble.9.
 Perces qđ fuit nāe melice. p.30. p.31.
 Perces qre nāe melice. pti.30. pbl.1.
 Porripilo ex sōitu ferre aut lime. 35.3.
 Porrorem aut frigus qre incidimus
 post potū z cibum. pti.35. p.9.
 Pabitates loca calida sunt magis lon
 ge vite. pti.14. p.9. z.10.
 Pabitates circa mare quare sunt lon
 ge vite. pti.1. pble.53.
 Pabitates in meridie: z in septētrione
 z in locis itermēdijs quales mores
 habeant. pti.14. poble.15.
 Pabitantes loca tēperate calida sunt
 sapientiores. pti.14. pble.15.
Idropisum precedentia signa
 sūt qđ facies deal
 bat cū qđā citrinitate. pti.1. pble.5.
 Idropissa qlis passio est. pti.3. pble.5.
 Idropisie tres modi z aliqui addunt
 qrtū z de causis oīz. pti.3. pble.5.
 Ictericū curatio inuatur p inspectione
 rez citrinaz. pti.7. pble.8.
 Indigestio ciboꝝ aquosozū in estare
 sunt cause ifirmitatū. pti.1. pble.25.
 Indigestibile esse aliqd pōt contingere
 dupliciter. pti.1. pble.42.
 Incisio venaz post aurem inducit ste
 rilitem. pti.1. pble.58.
 Ignis multipl^r accipit. pti.1. pble.56.
 Ignis qđā siccāt qđā būctat. z. p.16.
 Ignes de nocte discurrentes vnde pro
 cedunt. pti.25. pble.2.
 Ignes circa patibula. pti.25. pble.2.
 Ignes circa cimiteria. pti.25. pble.2.
 Ignis nā nō est nisi in siccitate z calidi
 tate qđ sunt in sūmo. pti.25. pble.19.
 Ignes lōgi cū fumo q cadunt in sero a
 celo vnde gñant. pti.26. pble.22.
 Ignis fulguris subtilissim^o mirabilis
 liqfacit argētū i bursa. pti.26. p.22.
 Ignes die sūt vtutes. pti.31. pble.22.
 Ira quid sit. pti.26. poble.2.
 Ira quid sit. pti.2. pble.26.
 Ira quid sit. pti.10. pble.61.
 Ira nullus mortuus est sed ex gaudio
 aliquis. pti.8. poble.3.
 Irati nō rigescūt qz sūt cali. pti.8. p.20.
 Ira diē abstrā^m iracūdia pcretū. 8.20.

Ira z iracūdia dñat timori. p.8. p.20.
 Ira causat a calore ignito. pti.8. p.20.
 Iracundia quid sit. pti.8. pble.20.
 Ira inuāt suo tēpore nō paz effemina
 tos z pusillanimes: oppositos at his
 ledit. pti.8. pble.20.
 Iracundus tempore ire recipit corru
 ptionē sui visus. pti.3. pble.10.
 Ira dñat māsfuetudini. pti.8. pble.20.
 Ira qđ faciat pueros erubescētes. 8.20.
 Ira ē iflāmatio calitat^r circa cor. 10.61.
 Ira nunq̄ aliquis mortuus est timore
 z gaudio plures. pti.27. pble.3.
 Irati qre efficiūt cali z audaces. 27.3.
 Iratis qre ptingit cordis pulsatio z si
 milt^r timētibus. pti.27. pble.3.
 Iratis qre accidit stis. pti.27. pble.3.
 Irati qre oculi erubescūt. pti.31. pbl.3.
 Irati circa testiculos ifrigidant z par
 tes inferiores. pti.3. pble.3.
 Iratoꝝ testiculis aquā infundere sta
 tim sedant ab ira. pti.8. pble.20.
 Inguina z ascelle cito sudāt. pti.20. 12.
 Indus puer vl^o cale regionis ē graui
 ris vocis qđ vir fride. pti.11. p.14.
 Inspiratio z respiratio qđ sint. 11.14.
 Indi nudi incedunt. pti.2. pble.30.
 Indi etbiopes qđ se formidolosi. 14.8.
 Indi z aglonares sunt magni. p.14.8.
 Indi etbiopes meridionales qre hñt
 oculos nigros z septētrionales glau
 cos vel varios. pti.14. pble.14.
 India lz sit subtil^r sube tñ ē frida. 3. p.3.
 Iuuenis calidior est puero rōne acui
 tatis calozis. pti.4. pble.6.
 Iuuenes qđ nō eligāt i duces. 28. p.4.
 Iuuenis castus martyr absqz sangui
 nis effusione. pti.28. pble.4.
 Iuuenis quedā in normandia non co
 medēs annos. 18. qđ vi sydeꝝ opera
 rari extimant. pti.10. pble.68.
 Iuueculē qre sūt in coitu insatiabiles
 circa 14^m annum. pti.4. pble.26.
 Iuueclaz custodia ē cē. 14. añū. 4.26.
 Ielumi siue inaniti qre coitū citius pfi
 ciunt repletis. pti.4. pble.9.
 Inanitio siue ieiuniū z^o. pti.4. pbl.9.
 Instrm ex ere melius est ad incidēdū
 apostemata z similia qđ instrm ex
 ferro ppter multa. pti.1. pble.34.
 Indiuiduū magis cōdolet indiuiduo
 sue spēi qđ alterius. pti.7. pble.6.
 Interfecti recēter ex vulnere fluit san
 guis ppter presentia interfectoris q
 prius nō fluebat. pti.7. pble.6.
 Ischia quid sit. pti.4. pble.20.
 Ischia vnde dicatur. pti.4. pble.20.
 Ischia nō fiūt mulierib^o. pti.4. p.20.
 Ischia lz sit siatica passio. pti.10. p.37.
 Illud qđ est eqle simul in tpe z vno pa
 tiē totū qñ si aliqua pars doluerit
 alia compatitur. pti.5. pble.22.
 Illi nō sūt apti ad pbiaz gbus vtus co
 gitatiua vel itellectiua modicū sup
 imaginatiua eleuat. pti.18. pble.3.

In nimio exercitio positis ante cibum
 paz requiescere opz. pti.5. pble.28.
 In ocio vō paz añ vti exercitio. 5.28.
 Ictus post fatigationē quare debilio
 res redduntur. pti.11. pble.10.
 Imaginatio mulieris tpe cōceptionis
 facit assimilare puerū de quo fue
 rit imaginata. pti.7. poble.8.
 Imaginatio fortis quāta fac. p.7. p.8.
 Imaginatio vebemēs mulieris tpe sp/
 matis cadētis i mīricē. pti.10. p.10.
 Imagines boiū qre pigāt. pti.36. p.1.
 Infrigidatio vnde eueniat. pti.3. p.5.
 Infridario iducit quāda trāquilatē z
 getē iteri^o cātiua somni. p.14. p.11.
 Infridant apli^o calefacti sub oculo sol
 qđ si steterit ad ymbzā. pti.24. p.13.
 Idea. pti.3. poble.9.
 Facere sup dorzū in somno est cā poli
 turionis. pti.10. pble.16.
 Infantes in calitate tēperati z i humi
 ditate supflua existūt. pti.1. p.16.
 Jacē pflexe pferit ad digonē. pti.6. p.3.
 Iube z cries qđr fiāt i aialib^o. 10. p.63.
 Infātes pui qđā pbibent qđ nō pñt ita
 cito log z loqā expeditā pferre ab
 ifātia vsqz ad certū tps. p.11. p.27.
 Iris sit ex refractione radioꝝ solis
 ad nubem aquosam. pti.12. p.2.
 Iuuenū os qualr feteat z si sobrie bi
 berint z comederint etiam si feteat
 non amplius feter. pti.13. p.7.
 Intelligere z p^osiderare emarcescūt oz
 gana pbantasticoz. pti.30. p.4.
 Intells apō Az. mltipl^r accipit. 30.4.
 Intells est organū scie. par.30. pbl.4.
 Intells acq^o sit^o p doctrinā. pti.30. p.4.
 Intells est quadruplex. par.14. p.1.
 Intellectus quid sit. pti.30. pble.1.
 Intellectus qui nobis inest nāliter est
 datus a deo. pti.30. pble.4.
 Intellectus actus rōnis duellum siue
 pugna quid sit. pti.30. pble.10.
 Intelligere magis est aie discere plus
 aut est corporis. par.30. pble.4.
 Intelligē z p^osiderat emarcescūt. 14.1.
 Ingenia maiora in oi cognitione in lo
 cis calidis. pti.14. pble.15.
 Ignorātes cū libz accipiūt nō itelligē
 tes p^oristant z pueris calo itrozuz
 ide dormiūt p^oristati. pti.18. p.1.
 Intēperantia quid sit. pti.28. pble.1.
 Intemperantie opa. pti.28. pble.1.
 Incōtinētia qđ sit z ei^o opa. p.28. p.1.
 Intēperati non dicunt gaudentes me
 lodys. pti.28. pble.7.
 Incōtinētia quid sit. par.28. pble.7.
 Incōtinētie opera. pti.28. pble.7.
 Incontinentia etiam est in ornatu ve
 stium. pti.28. poble.7.
 Incōtinētes z intēperati qre maxime
 dicant fm hos duos sensus. s. gustū
 z tactum. par.28. pble.2. z pble.7.
 Incōtinētes z itēpari qđ dicāt circa gu
 stū z tactū nō circa irā. pti.28. p.2.
 p^oblemata. 21. bb

Tabula

- In**cōtinēs afflāt ciuitati. pti.28.p.2.
Iustitia et legalitate q̄re ingrim⁹ i pau-
 perib⁹: et p̄tinetiā et rēpantiā i inueni-
 b⁹ diuicib⁹ et adolefcētib⁹. p.28.p.4.
Iustitia quid sit. parti.29.pble.1.
Iustitia duplex. parti.29.pble.1.
Injustitia ē malitia anime et ē que sit
 maior. parti.29.pble.1.
Iusti hominis nā est iniusta et praua re
 mittere. parti.29.pble.18.
Iustitia et iniustitia p̄p̄e inest aialibus
 habētibus rōnē. parti.29.pble.7.
Injustitia senissima q̄ sit. pti.29.p.7.
Instia qbus opat hō sapiam sūt visus
 auditus odoratus. par.28.pble.7.
Injustitia maior est q̄ p̄uat depositum
 q̄ que priuat mutuū. par.29.pbl.2.
Iustitia et iniustitia etiā alyis aialib⁹ ab
 boie possunt attribui. pti.29.p.7.
Inuerecundi sunt ceci pueri et indisci-
 plinati. parti.31.pble.3.
Ignorātes cū legūt icurrūt sōnū. 18.1.
Instroz musicaliū q fuerint iuētores
 et que sint noia eoz et chordaz eozū
 et quot bēant chordas. pti.19.pbl.3.
Instia me^{re} dieta portio chirurgia. 1.2.
Inopia q̄ magl hitare et magl ēē appe-
 tit apd bonos et viles viros q̄ apud
 prauos et inutiles. par.29.pble.4.
In tristitia magis eligēdā fore in sene-
 crute q̄ in iuētute. pti.29.pble.9.
Infirmus si copulet sano debilis forti
 prauus optio et ē. q̄re boz vnusq̄sq̄
 nō recipit habitum eaz virtutum et
 bonitatum. parti.29.pble.10.
Iudicātes qñ opināt ex vtraqz pte li-
 tigantiū p̄bōnes eq̄les magl applica-
 ri debēt reo q̄ actoz. pti.29.p.13.
Iudex dz ispicere nām actus et mores
 rei si sint timidi et ē. par.29.pble.13.
Iudices q̄re debent videre cōtra plu-
 res testificantes. parti.29.pble.13.
Iudices qualr debent agere in causa
 criminali. parti.29.pble.13.
Iudicy v̄tē p̄uertit amor et odiū. 29.13.
Idiota dicif ab idos quod est spēs et
 iota littera et ē. parti.29.pble.13.
Iniuria hoi attributa p̄p̄ furia nō pu-
 nit sicut furari: qz oēs hāc passionez
 incurrunt. parti.29.pble.16.
Inuenire est proprie inductu rōnis in
 cognitione ignoti. parti.30.pble.3.
Ikochia est femelle partus. par-
 ticula.1.pblema.14.
Krykeonvinū artificiose factū. p.3.12.
Legumina comedētibus p-
 pter indigētiā faciūt inflare pedes. par.1.pble.5.
Lac nō est comedēdū cū reb⁹ acetosis
 nō pisces cū lacte qm̄ ad egritudies
 pducūt p̄niciosas. parti.1.pble.15.
Lac ē sanguis digest⁹ et i albediez i ma-
 mill p̄mutat⁹ vtute carniū mamilla-
 rū q̄ sit albe glādulose moles. 10.60.
Labor triplex. parti.1.pble.17.
Labor cōpetēs ē cā salut laboraz v̄l-
 ē nobis meli⁹ nō laborare. p.2.p.30.
Labores siue lassitudines st 4^{or}. 1.p.39.
Labores siue lassitudines quid sint et
 quomodo curent. par.1.pble.39.
Laborantes forti exercitio q̄re magis
 sudant quiescentes ab eo q̄ quando
 sunt in eo. parti.2.pble.21.
Labor animi et coitus destruit humi-
 dum naturale. parti.3.pble.5.
Labor sicca causat carnē. par.3.p.15.
Labor triplr accipit. par.1.pble.1.
Labor quō causat. parti.5.pble.6.
Lauri bacce remouēt stuporem den-
 tium. parti.1.pble.37.
Loci vel ciuitatis dispositio si debet
 esse sana. parti.1.pble.35.
Loc⁹ capitis valde porosus. p.2.p.7.
Locus faciei est rarus. par.2.pble.11.
Loca prime digōnis et scōe coitu ma-
 xime leduntur. parti.4.pble.20.
Loca alta hitātes diuiniūt sani. 14.7.
Locus q̄ sua angustia causat paruitatē
 aialis est duplex. par.10.pble.12.
Loc⁹ nō ē maior locato scilicet. 11.14.
Locis imis paludosis citius moriun-
 tur. parti.14.pble.7.
Loca cala hitātes: et hitātes loca frida
 sūt magni in creatura. pti.14.p.8.
Loca cala hitātes q̄re sūt lōgioris vi-
 te q̄ hitantes frida. par.14.p.9.
Loca cala hitantes sunt nālri sicciiores
 q̄ habitātes frida. par.14.pble.9.
Locis calis meli⁹ seruat calz et humi-
 dū q̄ sūt p̄nā gnōnis. par.14.p.10.
Loca cala q̄ sūt lōgioris vite habitan-
 tibus et que non. par.14.pble.10.
Loca temperate cala habitātes sobry
 sūt actibus mēsurati sapientes p̄u-
 dētes et virtuosī. par.14.pble.15.
Locis calis q̄re cōtingit infridari et in
 fridis calefieri. parti.14.pble.10.
Loca agonalia et olipiade q̄ st. 18.p.2.
Loca i qb⁹ imissa lapidescūt. 24.p.11.
Loca paludestria q̄r h̄yeme st frida et
 estate cala caumate p̄focatiuo. 25.6.
Lepoz carnes non soluūt vētrem nisi
 per accidens. parti.1.pble.40.
Lactuce q̄r comedunt crude. 20.p.4.
Loquela quid sit. parti.10.pble.39.
Lraz p̄les st modi et maneries. 10.39.
Littere quid sint. par.10.pble.39.
Linee man⁹. s. vole qd signant. 10.49.
Liuiditas seu liuor p̄p̄ qd gñet in pte
 p̄cussa seu vulnerata. pti.9.pbl.14.
Lac rōne quātitatis et suscipiētis red-
 diē indigestibile. par.1.pble.47.
Lac lz aliqñ soluat non dz dici phar-
 macia. parti.1.pble.42.
Lac et pute⁹ p̄p̄ qd magl resonāt. 11.8.
Lilium est multaz spēz: et p̄p̄ qd ter-
 ra euulsum sole in tropico exiitēte et
 appensum flozet. par.20.pble.21.
Ligua qd sit: et q̄ log nō possum⁹ ipsa i
 humido p̄tinue exire. p.3.pble.32.
Lingua in duo nature opera congruit
 gustu. s. et loquela. par.3.pble.32.
Lingua rigētiū q̄r peccat nō potēs ar-
 ticulate in sermonē et ē. par.8.p.13.
Lingue opus lz sit multiplex p̄mūz tñ
 est sermonē articulare. par.8.p.13.
Ligue color segē colorē corpis. 14.14.
Liguā piguē q̄r nullū aliūz hūit. 10.19.
Lingua fm nām debet esse spongiosa
 rara mobilis. parti.10.pble.19.
Lapis vesice p̄p̄ qd i boie gñat et nō i
 alyis aialibus: et de causis gnōnis la-
 pidis. Itē in qb⁹ mēbris gñari pos-
 sit lapis in aiali. par.10.pble.43.
Locus est magne vtutis in trāsmutan-
 do locatū a nā sua. par.10.pbl.45.
Locutio qd sit et que ad ipsam requi-
 rantur. parti.11.pble.1.
Longitudo triplr augē latitudo autē
 dupliciter. parti.17.pble.2.
Lapides generati in mari quare rotū-
 di fiunt. parti.23.pble.36.
Lapides i mari maxie gñant i paludi-
 b⁹ nō gñant i flumib⁹ me⁹ mō. 23.33.
Lapides quō: et in qb⁹ locis magis ge-
 nerent⁹ et q̄ duplr gñant. p.24.p.11.
Legislatoz qd facē debeat cū qs accu-
 sat de aliquo malefacto. p.29.p.13.
Leges q̄re sint iuente. par.29.pbl.14.
Linea i q̄ differat a diametro. 15.p.1.
Luna cuz sit rotūda q̄re infinitas fere
 recipiatfigurationes sed sexdecim
 manifestas. parti.15.pble.7.
Lune eclipsis: et q̄ luna est origo bu-
 midoz. parti.26.pble.17.
Liberalitas et illiberalitas qd et circa
 que sint. parti.18.pble.4.
Leue est duplex. par.24.pble.9.
Legentiū q̄re qdam somnū incurrunt
 quidā vigiliam. par.18.p.1.7.
Lumē lune dormiētibus sub eo quan-
 tum noceat. par.24.pble.14.
Lumen a luce differt. par.3.pble.5.
Lux lumē radius splendor quomodo
 differūt et qd sint. par.11.pble.33.
Luxuria est triplex. par.3.pble.11.
Luxuria p̄sistit in replone mēbroz 3^e
 digōnis nō āt p̄ aut 2^e. p.10.p.47.
Lecator idē qd gulosus. pti.28.p.7.
Lapis tonitruū quō gñet. pti.3.p.27.
Lignū aloes quid sit et quare est odo-
 riferum. parti.13.pble.4.
Ligna q̄re cū exiccant torquēt. 14.4.
Lincus est aial vorzicū visu q̄cunqz
 obstacula penetrās. pti.11.pble.58.
Laborātes forti exercitio d̄teri⁹ dispo-
 nunt q̄r eēt p̄us. par.31.pble.19.
Litigios⁹ et sophiste vident iter sapien-
 tes velut latrones iter boies. 18.p.8.
Lupini et sicle impinguat terram cuz
 seminant in ea. par.10.pble.25.
Leporis carnes et hui⁹ nō soluunt vē-
 trē nisi p̄ accidēs. par.1.pble.40.
Lacus quid sit. par.23.pble.1.
Lacuna quid sit. par.23.pble.1.
Lacertus

Tabula

- Lacert⁹** siue musculus qd sit. 5. p. 40.
Loquunt^r aliqui ante tempus pstituti a nā: quidam post: quidam in tempore ipso. parti. 11. poble. 27.
Loqui ante tempus pstituti a nā est monstruosus 7 loquunt^r non intelligibiliter. parti. 11. poble. 27.
Lampades ignite discurrentes de nocte vnde sint. parti. 27. poble. 2.
Lachryme patientium in oculis quare sunt frigide plorantium vō calide. parti. 31. poble. 23.
Medicine finis ē sanitatis pfectio. pri. 1. poble. 2.
Medicine instrumenta sunt tria. scilicet: potio: 7 chirurgia. pri. 1. poble. 2.
Mutationes tempoz 7 excessus magni innāles 7 mutationes ventoz habet gñare 7 dissoluere egritudines 7 sñr habēt eas causare determinare 7 concitare. parti. 1. poble. 3.
Mutationes tepoz qdā sūt ad caliditatē quedā frigiditatē 7 huius mutationum excessus egritudines sunt 7 sanitas est quedam ab his recedēs equalitas. parti. 1. poble. 3.
Mutatio aeris est triplex. pti. 1. p. 7.
Mutatio aeris ad corruptionē est duplex. parti. 1. poble. 7.
Mutationum tempoz triplex distinctio. parti. 1. poble. 3.
Mutatio aque mala 7 qñqz aeris mutatio mala. parti. 1. poble. 13.
Mutationes repētinas tepoz nā vbi quis sustinet ledit corpa. pti. 1. p. 8.
Mutationes teporis etatis loci 7 ciboru egritudines causant. par. 1. p. 15.
Mutatio duplex bene mobilis que ē fm extrema modo bene mobilis q est fm media. parti. 1. poble. 15.
Mutatione repentina ledunt corpora. parti. 28. poble. 1.
Mutatio aquarum siue potando siue abluendo multiplicat pediculos qre. parti. 1. poble. 16.
Morbus epidimialis multiplex 7 vnde procedit. parti. 1. poble. 7.
Morb⁹ est mor⁹ extra nām. p. 7. p. 4.
Morb⁹ facer qre dicat facer. p. 30. p. 1.
Mante vnde accidit fieri. pti. 1. p. 12.
Mania 7 melācholia quid sit 7 vnde fiūt huiusmodi egritudines 7 q dif ferunt inter se. parti. 1. poble. 12.
Maniaci quare multum appetūt vinum. parti. 27. poble. 4.
Melācholia duplex qd sit. pti. 1. p. 12.
Melancholici qualr efficiantur soluti natura in crapulis. par. 3. poble. 16.
Melācholici qre sunt luxuriosi vebe menter coitū appetēs 7 q melancholici sunt duplices. pti. 4. pbl. 30.
Melancholici vtpura adusti vtplurimū sūt balbutiētes. par. 11. pbl. 38.
Melācholicus esse est vī aliquis velit velociter psequi qd ei ispirat pban tasia. parti. 11. poble. 38.
Melācholici defacili ledūt a vino. 11. p. 38
Melācholici dicuntur preuoluentes 7 preuolitio est motus incontinentie. eibicor 74°. par. 11. poble. 38.
Melācholici sūt duplices. pti. 11. p. 38
Melācholici ex caliditate consumente spiritus habent subtiliores in se ipsis q sanguinei. par. 11. poble. 38.
Melācholici sunt duplices frigidi 7 sicci: adusti 7 cholericici. par. 30. poble. 1.
Melācholici sunt ventosi. par. 30. poble. 1.
Melācholici qdā sūt timidi. par. 30. p. 1.
Melācholicor vene apparent tense 7 eleuate propter ventositatem nō ppter sanguinem. parti. 30. poble. 1.
Melācholici humoris cōplexio nunc est calida 7 adducit quasdam egritudines nunc est frigida 7 adducit alias egritudines. par. 30. poble. 1.
Melācholici cuz abundāt cholera nigra non tamen superflue excedunt omnes in sciētys 7 vlr rōnibus artibus 7 actibus. par. 30. poble. 1.
Melancholici predicti sunt memoria reminiscitui. parti. 30. poble. 1.
Melācholi siue per se siue qualitercunqz in sciētia precellunt alios psequenter tēperati p se magis deinde cholericici deinceps alij. par. 3. poble. 1.
Mirabolanus facit cōtra nocumenta scamonee. parti. 1. poble. 15.
Mirabolani euacuant ventrem extra educendo per stercora: 7 per vrinaz non. parti. 1. poble. 40.
Melliflorū nō soluit vētrē neqz p ster cora neqz per vrinam. par. 1. p. 40.
Mel cuz ꝑuccharo mixtū qre amaricat. parti. 20. poble. 4.
Mulieres pregnātes maxime femellaz fore iracundas. par. 10. poble. 35.
Mulieres 7 pueri abundant pediculis. parti. 1. poble. 16.
Mulieres faciunt experimentum ad oculos vt noscat que sit sterilis an fecunda. parti. 4. poble. 2.
Mulieres que non purgantur menstruis habent crura vlceribus plena 7 saniosa. parti. 10. poble. 42.
Mulieres qñ nō fiūt calue. p. 10. p. 58.
Mulieribus vt ad multum non fiunt hemorroides neqz ex naribus fluxus sanguinis neqz ischie stantibus menstruis. par. 10. poble. 37.
Mulier plus appetit coire in estate q vir. parti. 14. poble. 25.
Mulier ē frida 7 humida. p. 4. p. 25.
Mulier nō est ita acuti visus sicut vir qz est frigidior. parti. 4. poble. 3.
Mulier menstruata inficit speculum nouum. parti. 7. poble. 7.
Mulier qre pariat vno partu vñu fetū tm aliqñ plures. par. 10. p. 14.
Mulier qdā abortiuit fer⁹. 15. p. 10. 14.
Mulier q pepit. x. formatos. p. 10. 14.
Mulier inest virtus actiua 7 similitudinis causatiua. par. 10. poble. 14.
Mulier raro incurrit fluxum sanguinis. par. 10. poble. 2.
Mulieres qre nō incidūt morpbeam nisi forte decrepite. par. 10. p. 4.
Mulier quādo parit simul vno partu masculus 7 femellā raro ipsa femella euadit 7 sñr ipsa mater raro euadit 7 due creature. par. 10. poble. 28.
Mulier omni tēpore tolerat coitū minus tm appetit cū est pregnās maxime ex masculo. par. 10. poble. 47.
Mulier quedam iuuenis in romantia per annos decem 7 octo non comedit q per vim syderum operari extimatur. par. 10. p. 46. 2. p. 68.
Mulieres ppter nāe frigiditates non sunt excellētes 7 illustres in philosophia politica 7 alys. pti. 30. poble. 1.
Mulier occidere q virius est 7 iniustius qz occidere viz. pti. 29. p. 11.
Mulier ex passione melica effecta literata latinū loquēs 7 cū fuit curata euannit ei latinitas. par. 30. poble. 1.
Mulier citius pficiat q vir. p. 32. p. 7.
Mors 7 morb⁹ causat a subita mutatione qlitatu actiua. pti. 1. pbl. 26.
Mors cause duplices sunt. p. 3. p. 5.
Mors duplex est tēpus. pti. 4. p. 1.
Mors est infrigidatio calidi intrinseci. parti. 14. poble. 9.
Mors que est puatio vite nō est aliud qz corruptio calidi 7 humidū calidū enim depascendo minorat ipsum p accidens 7 tandem consumit. vnde Seneca. Qui mecum oritur mecum moritur: qui me viuificat me occidit. parti. 14. poble. 10.
Morphea qd sit 7 quō gñet. p. 10. p. 4.
Medicine apertive apostematū proprietates. parti. 1. poble. 30.
Medicine resolutiue apostematū proprietates. parti. 1. poble. 30.
Medicine carnis gñatiue 7 solidatiue qles esse debēt. par. 1. poble. 32.
Medicine nomē sumitur multis modis. parti. 1. poble. 33.
Medicie ps practica ē duplex. p. 1. 37.
Medicina qre qdā soluit ventrem tm qdā vrinā tm quedas virunqz 7 quedam neutrum. par. 1. pbl. 40.
Medicinalia prouocando vrinaz solunt vesicam. par. 1. poble. 40.
Medicinaru operationis modus est multiplex. parti. 1. poble. 40.
Medicina faciētū vomitum quatuor proprietates. parti. 1. poble. 41.
Medicine frigide nātr sua pōderositate quid operent^r. par. 1. poble. 41.
Medicina soluētū piferi⁹ aut psuperi⁹ aut vtroqz mō qdā sūt cale qdā fride qdā mixte. pti. 1. pbl. 41.
Mod⁹ q medicina educit p vōitū. 1. 41.
Medicia cōpō pp qd fiat aliqñ. 1. 41.
Problemata. bb z

Tabula

- M**odus opōnis medicīnā ē zⁱ. l. 40
Medicamīa corp^o p^osumūt. p. 1. p. 46
Medicīne que sūt z que nō sūt me/
 dicīne. par. 1. pble. 47.
Medicīna q̄ nāqz sūt p^opa. p. 1. p. 47.
Medicīna quid sūt. par. 30. pble. 7.
Medicī parīsius peccant circa p^osa/
 nam. par. 1. pble. 36.
Malū granatū coctū est bonū catba/
 plasma vulnerī recētī. p. 1. pble. 32.
Malagranata vt efficiant grossa. 20. 9
Mēbra mag^o dolētia q̄ sūt. p. 1. p. 33.
Mēbra q̄ hūt acuitatē z subtilitatem
 circa apicē debēt icidi. pti. 1. p. 33.
Mēbra solida spmātica sensitiua nō
 sustinēt incisionē. par. 1. pble. 33.
Membroz vnum associat alteri mul/
 tis modis. par. 32. pble. 6.
Metalla gīant ex sulphure sic ex p^oie
 z argēto vno sic ex mīse. ii. p. 8. z. 20
Magnetis attractio ferri est v^ous sup
 nām elemētōz exīs. pti. 1. pbl. 20.
Modus educētius medicīnarū per
 superius. par. 1. pble. 41.
Musculi oculi quot sūt. pti. 9. pble. 1.
Modus gnōnis apatū. pti. 9. pbl. 14.
Mustū nō bullitū p^o idigestā aquos/
 itatem generat ventositates ventris
 postea solutiūam. par. 1. pble. 47.
Mustū lz aliqñ soluat nō d^oz dīci p^oar/
 macia z mel sīl^o. par. 1. pble. 42.
Mustū cui imponitur origanum dul/
 cificatur. par. 20. pble. 35.
Multa pluuie quātitas subito celo dī/
 missa nō humectat terrā. p. 1. p. 56.
Mlti mortui sūt gaudio nimio. 11. 50.
Mltitudo at ē discreta vt nūer^o. 16. 7.
Man^o ē zⁱ magna z pua. p. 2. pble. 6.
Manus secata z distincta lineis lōgis
 multis manifestis signat boies lōge
 vite z v^otis pstantis. pti. 10. p. 49.
Manus est organū corpōis z p^o p^ois
 intellectus practici. pti. 30. pble. 4.
Manus cōparat intellectui. p. 30. p. 4.
Manū nā fecit sicut organū vile quo
 ad multas artes. pti. 30. pble. 4.
Manus est instm^o in quo oīa pueniūt
 instrumenta. pti. 30. pble. 4.
Manus pfectio vt pbat nā pcedit in/
 tellectus pfectionē. pti. 30. pble. 4.
Medulla spinal^o qd sūt z q^o ē calior ce/
 rebro z q^o ē cā sudoris. pti. 2. p. 15.
Male colorationis dormientium ni/
 mium causa. par. 2. pble. 30.
Malaxatū quid sūt. par. 2. pble. 32.
Malus nocumentum sūt in cerebro z
 in epate a vino. par. 3. pble. 5.
Maiora tardi^o pfici minorib^o nā mul/
 tis egēt ad sui pfectionē.
Mor^o sursus aīalis nō ē pure nālis nec
 pure violētus s^o cōposit^o. p. 2. p. 38.
Mor^o aī comestione fact^o ē san^o. 5. 28.
Motus post comestiones fact^o iueni^o
 egritudinis gīatiūus. pti. 5. pbl. 28.
Motus paruus post cibū ipsius in sto/
 macho quiescere facit. pti. 5. p. 28.
Motus aliquando calefacit aliquan/
 do infrigidat. par. 5. pble. 36.
Motus corpōis solidi z spīsi calefa/
 cit vt est sagittas plumbeas in aere
 liquefieri. par. 5. pble. 36.
Motu z agitatione continua aut peni/
 tus nō putrefit aut sī putrefit ra/
 ro. par. 14. pble. 7.
Mor^o violēt^o ē q̄druplex. pti. 16. p. 5.
Motu quomodo res conseruantur z
 q^o motus est duplex. par. 22. p. 4.
Motus factus in aere quo calefacit z
 quomodo infrigidat. pti. 26. p. 47.
Mor^o in aere causat a calo. p. 25. p. 7.
Motus aliquando causat a terre vel
 maris vaporibus. par. 25. p. 7.
Motus habet infrigidare. par. p.
Masculus odit illam cui primo pūn/
 gitur. femella illi cui primo pūngi/
 tur mirabili semper afficitur dile/
 ctione. par. 4. pble. 10.
Materia reddit indigesta tribus mo/
 dis. par. 4. pble. 12.
Mas est longioris vite femella nisi
 multo vtatur coitu. par. 10. p. 28.
Monstra dupliciter possunt intelli/
 gi. par. 4. pble. 13.
Monstra post partū parturita fiūt vt
 est frustum carnis q^o sperma z men/
 strū corūpūtur. par. 4. pble. 13.
Mōstra in forma humana debētia ba/
 ptizari s^o doctores legis. p. 4. p. 13.
Mōstra qualr gīant. par. 4. pble. 13.
Monstra q̄re magis fiant in aīalibus
 paruis q̄ in magnis. pti. 10. p. 62.
Mōstra q̄re z q̄o fiāt. pti. 10. p. 62.
Mōstra in aīub^o q̄l^o p̄gāt. p. 10. p. 62.
Monstruositates que fiūt in interio/
 ribus membris vt duo pulmones
 duo epata zc. par. 10. pble. 62.
Montū generatio p^o diluuiū z decur/
 sus aquarū. par. 15. pble. 1.
Mōtes altissimi in aquilone in gbus
 gīant crystallus. par. 26. pble. 14.
Morphea z albaras sunt defedatiōes
 cutis. par. 10. pble. 4.
Morphea z albaras vñ causant z quo
 z q^o vtraqz est duplex. par. 10. p. 4.
Morphea. par. 10. pble. 36.
Mēstruo nutriunt embriōes. 10. p. 9.
Mēstrua propter duo ordinata sunt a
 natura. par. 20. pble. 3.
Mūdū habuisse p^om. pti. 10. pbl. 13.
Mūdi opinio q^o ab eterno fuit p lites
 z amicitiā. par. 10. pble. 13.
Mures gīant ex terra. p. 10. pble. 13.
Mures generantur ex putrefactione
 z coitu. par. 10. pble. 66.
Matrices aīaliūz habētes plura rece/
 ptacula sūt cā gīationis plurium se/
 mī vno partu. par. 10. pble. 14.
Matrix hominis solūz habet duo re/
 ceptacula. par. 10. pble. 14.
Matricis boīs nō ē nisi duo recepta/
 cula z iprobatio contra iuristas qui
 scripserunt plura esse receptacula in
 ea. par. 10. pble. 14.
Matricis vno i receptaculo duos fer^o
 sepe gīari z non duos sed plures vt
 est ex partu de femina germanica q̄
 abortiuit in vno panniculo inuolu/
 tos q̄ndecim. par. 10. pble. 14.
Matrix qd est z de situ ei^o z de crea/
 tione. par. 10. pble. 20.
Matricis tot ē receptacula quot sūt
 mamille in aīali. par. 10. pble. 14.
Matricis hiatus grandis est in partu/
 ritione. par. 10. pble. 41.
Molliciei causa est humidū.
Malū nō h^oz entitatē verā s^o defectūz
 z priuationē boni. pti. 4. pble. 13.
Mentum quid sūt. pti. 10. pble. 25.
Mādibulā supiorē inter cetera aīalia
 solus cocodrillus mouet. p. 10. p. 25.
Melones i q̄ fra fiāt meliores. 20. 32.
Mā in stōcho exīs q̄qz ē facilis edu/
 ctionis q̄qz difficilis. pti. 2. p. 22.
Monopedes. par. 10. pble. 26.
Mor^o ambulationis plures pedes re/
 quirīt. par. 10. pble. 26.
Motus est hō ideo q^o surdus carēs au/
 ditu oīno g est ianua p quā in mētes
 boīs igredit^o sermo. par. 10. p. 40.
Mur^o z surd^o cecī sūt sapiētiores. 10. 40.
Mur^o pōt ē diuersimode. p. 10. p. 40.
Mater putredinis est humidum sup/
 fluum. par. 10. pble. 48.
Mixtura vult ē vt q̄libet pars mixt^o
 sit mixta. par. 11. pble. 59.
Magni boīs inhabitātes loca cala z lo/
 ca frida vt idi z aglonares. p. 14. 8.
Mathematica est duplex. p. 13. p. 2.
Mus sulphureus cui^o sterces est odo/
 riferum. par. 13. pble. 4.
Magnitudines separate in plures par/
 tes apparēt minores. par. 16. p. 7.
Magnitudo ē mor^o quātitat^o pti. 16. 7.
Mathematicaz sub^oz ē quātitas z ipa
 zⁱ discreta z pūna. par. 15. p. 1.
Meridian^o circulus qd sūt. p. 15. p. 5.
Marcus venetus. par. 14. pble. 8.
Musce i cinē posite reuīscūt. 10. 68.
Meridionales q̄re hūt oculos nigros z
 septētrionales varios. p. 14. p. 15.
Meridionales quare habēt caliditatē
 cum sapiētia. aquilonares audaciaz
 z p̄sidentia cum robore. occidenta/
 les velocitatē z multa ardua atten/
 tant temere. par. 14. pble. 15.
Musica qd sūt z vnde dicit^o. p. 19. p. 1.
Musice inētores Tubal caim de stir/
 pe Laim ante diluuiū. post diluuiūz
 pithagoras samius ad sonitūz mal/
 leorum. par. 19. pble. 1.
Musice diuīso. par. 19. pble. 1.
Musice vnitas est: quia delectat: ani/
 mas exercitat: affectus mouet: z fu/
 rias placat: syluestre qz facit māsue/
 scere. par. 19. pble. 1.
Musica

Tabula

- M**usiciis melodys sedatū fuisse a Pythagora inuenē furētē. p.19. pbl.1.
Musicator in principio constabat ex quatuor chordis vsq; ad tempora Diphei. par.19. pble.3.
Mercurius fuit inuentor illius instrumēti. par.19. pble.3.
Musiciis instrumentis addidit quintam chordaz Lozebū filius Achis regis lidozū sextam Hyagris pbyro septimam Crepandus Milebius ad similitudinem septem planetarum. par.19. pble.3.
Mentha quare dicatur non debere seminari aut transplantari in exercitiu. par.20. pble.2.
Mentha quotuplex sit. par.20. p.z.
Mentha habet infrigidare corpora et spiritus corporeos sperma et sanguinem. par.20. pble.2.
Mentha corrūpit audaciā sui frigiditate qm̄ per caliditatem cordis maxime et spiritū ptingit audacia et fortitudo. par.20. pble.2.
Mentha excitat coitū. par.20. pble.2.
Mentha si supponatur corrūpit sp̄ma: si autē comedit nequaq; p.20. p.z.
Mentha qm̄ supponit aī coitū pibz ipregnationē. par.20. pble.2.
Mā eadē est ex qua aligū augef et cōstituit pmo. par.20. pble.12.
Mens quid sit. par.29. pble.7.
Mercuri⁹ in ascēdēte bñ disposit⁹ facit cito et bñ loquētes. p.11. p.z7.
Myrri fricari manib⁹ suauiter quare dulciores gustui efficiant. 20. p.z3.
Myrus quid sit. par.20. pble.23.
Myrri quidam quare non habent intus ossa. par.20. pbl.24.
Myrrella quare plus decidunt q̄ illorum folia. par.20. pble.31.
Myrta nigra q̄re magis habent folia densa q̄ alba. par.20. pble.36.
Miles ifrigidatus p̄citatione ire sanatus ex ifrigidatione. par.27. pbl.3.
Melodys gaudentes non dicunt in temperati. par.28. pble.7.
Memoria locat⁹ i cerebro posteriori: phantasia vō in anteriori. p.33. p.7.
Mare quid sit. par.23. pble.1.
Mare tanays est dulcius q̄ cetera maria. par.20. pbl.25.
Mare sub tropico cancri est amarum. par.20. pble.25.
Maris trāquillitas q̄re causat ex p̄tione anchorē in eo. par.23. pbl.4.
Mare ponticum quare sit albius q̄ egeum. par.23. pble.6.
Mare quare nō est adeo frigidū sicut aqua potabilis. par.23. pble.7.
Mare mortuum in quo nō mergitur et generatur. par.23. pble.7.
Mare hellesponticus minus amarus ceteris maribus. par.23. pble.7.
Mare est magis aspectabile et visum pmeabile q̄ aque dulces. p.23. p.8.
Mare borealis regionis est magis p̄spectibilis q̄ meridionalis. 23. p.9.
Mare meridionale est pingue: quia in falso reperit pinguedo vt est in oliuis. par.23. pble.9.
Maria barenosa et non nata bilia sub tropico cancri. par.23. pbl.13.
Marina aqua comburitur et potabilis non. par.23. pble.13.
Mare nō ē fluxibile. pti.23. pble.20.
Marine aque sunt falsiores sub meridie immo amariores q̄ sub aquilone. par.23. pble.25.
Mare falsum quare sit combustibile. par.23. pble.32.
Mare q̄si circulariter mouet. 23.36.
Maria quare sunt male nauigatiua in hyeme. par.23. pble.25.
Mare quare est magis nauigabile in estate q̄ in hyeme et aliquod mare cui sol est in gbuldā signis penitus nauigari nō pōt. par.25. pble.7.
Maris pfūditas et magnitudo est circa partem occidentis que est depressior pars mundi. par.26. pble.23.
Mare in estate est frigidum propter resolutionem subtilis calidi et per consequens venti qui a mari leuantur. par.23. pble.16.
Mercurialis vinctio fit ex succo eius et succo portulacē ex qua vinctione inūctus pōt in manu portare plumbum liquefactum et omne aliud calidum. par.24. pble.1.
Musculus siue lacert⁹ qd sit. 5. p.40.
Non oportet qd stet credulitas qd omnis complexio sibi simile generet et non suum contrarium. par.1. pble.23.
Nutrientiū corpus nostrū ingrediētū diuersa opatio. par.1. pble.30.
Nutrimētū siue nutritio quomodo fiat. par.10. pble.23.
Nutricatio quid sit et qd fit per similitudine. par.21. pble.2.
Nutricatiōis tres sūt act⁹. p.21. p.z.
Nō omnis repletio nec omnis melia suo curat p̄trario. par.1. pble.23.
Nutrimēto triplex superfluitas. par.2. pble.4.
Napellus statim corrūpit corpus. par.1. pble.4.
Nudus nō exponat se ad solē. 1. p.53.
Nudo corpore exerceri iuuantius est q̄ corpore induto. par.2. pble.30.
Nudis corporibus currētes estate maxime tempore temperato et redduntur coloratiores et pulchriores illis qui induti currunt. par.2. p.30.
Nucha vñ ex p̄ncipalibus instrumentis fortitudinis et motuū. p.2. p.6.
Nausea quid sit.
Nasum paruum habentes frequenter sternunt. par.10. pble.18.
Nariū et aurīū fricatio prohibet stercinationem. par.31. pble.1.
Nasum symmū siue cauum quare habeant qui sunt crisporum pilorum. par.33. pble.18.
Nasus symmus causat caliditatis.
Nasus aglin⁹ i regiōe cala. p.33. p.18.
Nimis dormientes minus sunt colorati. par.2. pble.30.
Nocumentum vini fit magis in cerebro et epate. par.3. pble.5.
Nerui et ossa fiūt a calido et decoquantur velut tegula in camino. par.5. p.4.
Natura in animalibus est duplex materia et forma. par.2. pble.48.
Natura promptissima est et sollicitissima vltra omnem finem in procreatione aialis. par.20. pble.12.
Natura nostra conuenientiam habet cum omnibus. par.7. pble.6.
Natura duplex est particularis et vniuersalis. par.23. pble.5.
Nā particularis qd sit. par.23. p.5.
Natura vniuersalis. par.23. pble.5.
Natura non aliquem producit in esse quin de eius salute prouideat sufficienter. par.10. pble.14.
Natura est qualis est regio in spiratione et respiratione nature mediū. par.10. pble.12.
Natura naturās immuniuit loca vitutibus vt in eis sigillētur proprietates plantis et animalibus fm̄ genus suum. par.10. pble.45.
Naturale potest aliquid dici tripliciter. par.5. pble.14.
Nā a principio generationis producit omnia praua et imperfecta lz non quātū ad homines et quedā aialia p̄fectiora. par.10. pble.45.
Nā p̄suevit munire partes debiliores aialis et nocumētis magis expositas plus alijs. par.10. pble.54.
Nām latenter operari et paulatine in augmentatione viuī et similiter et in diminutione. par.11. pble.24.
Numer⁹ qd sit et quotuplex. p.15. p.3.
Numerus ē multitudo ex vnitatibus aggregata. par.15. pble.3.
Numeri qui sint. par.15. pble.3.
Numerus denarius est perfectus et qd est principium omnium rerum fm̄ Pythagoram. par.15. pble.3.
Numerus par quid sit. par.15. pbl.3.
Numerus ipar qd sit. par.15. pble.3.
Numerus linialis qd sit. par.15. p.3.
Numeroz latera. par.15. pble.3.
Numerus superficialis qd sit. p.15. p.3.
Numer⁹ cōposit⁹ et icōposit⁹. p.15. p.3.
Numerus qdratus qd sit. p.15. pbl.3.
Numerus cubicus qd sit. p.15. pble.3.
Numeri cubici sūt quoz. p.15. pble.3.
Numerus solidus qd sit. p.15. pble.3.
Numerus diminutus qd sit. p.15. p.3.
Numerus abūdās qd sit. p.15. pbl.3.
Problemata. A. bb 3

Tabula

- Numerus perfectus** qd sit & q multi-
pliciter dicat. par. 15. pble. 3.
- Nasturciu** qd sit & q comestū excitat
lachrymas sicut synapis. p. 20. p. 22
- Naues in portu** quare magis videtur
onerate q̄ in pelago vbi est profun-
dior aqua. par. 23. pble. 3.
- Naues quare mouent** celerius a pela-
go versus portum q̄ a portu ver-
sus pelagum. par. 23. pble. 3.
- Natare magis contingit in mari** q̄ in
flumie q̄ aq̄ maris ē desior. 23. p. 3
- Naues q̄re absorbent** exsistē serenita-
te & maris tranquillitate. p. 23. pble. 5
- Natare in mari homines diutius pos-**
sunt q̄ in fluminibus. par. 23. p. 13.
- Nocte quare melius soni & voces au-**
diunt q̄ die. par. 11. pble. 5.
- Nocte tranquillitas & quies maior est**
in aere q̄ de die quia sol qui est mo-
tor abest. par. 11. pble. 5.
- Noctes plenilunij sunt calidiores** p-
pter lumen lune. par. 24. p. 14.
- Noctes tpe caumatū quare faciunt**
inflammationes prefocatiuas & calidi
inā resolutiones. par. 25. pble. 15.
- Nubilosa loca quare sunt calidiora se-**
renis. par. 25. pble. 20.
- Nubes in qb^o locis colligant.** 26. p. 1.
- Natātibus aqua marina q̄re aurū ex-**
tremitates frangit. par. 32. pble. 3.
- Natātes in mari quare ad aures spon-**
gias ponunt. par. 32. pble. 3.
- Natātib⁹ in mari q̄re oleū ifusus auri-**
bus nō dimittit eas rūpi. 33. p. 11
- Nucū viridiū repletio & vinctuosus**
rotundorum & potum dulcius sta-
tim vocem impedit & postea inter-
rum. par. 11. pble. 12.
- Nutrimenta quedam purgant corpus**
in multa quantitate data. p. 1. p. 47.
- Nani quare sic dicantur & ppter quid**
fiant tales. par. 10. pble. 12.
- Nani propter quid magis fiūt viri q̄**
mulieres. par. 10. pble. 12.
- Nati in hoīb⁹ q̄re min⁹ assimilant pa-**
rētib⁹ q̄ in alus aialib⁹. p. 10. p. 10.
- Nuces remouēt stuporē dēū. p. 1. 37.**
- Nat⁹ post. 14. mēsez viri. p. 10. p. 41**
- Nat⁹ post sextū mēsez viri. 10. p. 41.**
- Natus in octauo mense non viuit nisi**
in egypto. par. 10. pble. 41.
- Natus in decimo mense non viuit vt**
plurimum. par. 10. pble. 41.
- Natus in nono mense & vndecimo vi-**
uit vt plurimum. par. 10. pble. 41.
- Nucha siue spinal medulla qd sit. 15**
- Nostrum natus vt aliquid dicat qua-**
tuor requirunt. par. 4. pble. 13.
- Nebula apparens in quarto significat**
crisim in octauo. par. 1. pble. 58.
- Nāc aialium sicut sunt diuerse ita di-**
uersimode delectant. par. 12. p. 7.
- Nasi symmitas & aglinitas vnde cau-**
setur. par. 33. pble. 18.
- Nutrientium siue nutrimenti super-**
fluitates quot sint. par. 1. pble. 30.
- Noctilupa egritudo oculorum quid**
sit. par. 31. pble. 14.
- Necessariū dupl^r accipit. p. 5. p. 14.**
- Omnem** partem vniuersi infi-
nities generari p litē
& amicitiam. par. 10. pble. 13.
- Oē fm nām leniter pficit & oē nām**
cū difficultate. par. 5. pble. 32.
- Ozior stella qd sit. par. 1. pble. 3.**
- Ozior stella cum oritur multe fiūt mu-**
tationes. par. 26. pbl. 12.
- Ozius stellaz fixaz sunt causa entius**
istoz inferior. par. 1. pble. 3.
- Ozius stellaz fixaz immutat corpora**
nostra. par. 1. pble. 3.
- Oz⁹ & occasus stellaz ē triplex. 26. 11.**
- Oziens siue loca orientalia altiora q̄**
occidentalia. par. 26. pble. 1.
- Oziens aquilonaris est altior q̄ locus**
occidentalis. par. 26. pble. 1.
- Ophthalmia quid sit. par. 1. pble. 8.**
- Ophthalmie qb⁹ & qñ accidūt. p. 1. p. 8.**
- Ophthalmia sicca. par. 1. pble. 9.**
- Ophthalmie vñ accūt. par. 1. pble. 19.**
- Ophthalmia qualiter inficit & quare est**
contagiosa. par. 7. pble. 7.
- Ophthalmia patietēs q̄re videt acuti⁹**
q̄ ante passionē. par. 31. pble. 9.
- Oripilationes & frigora in nobis fiūt**
qñ frigus profundatur in nobis q̄
frigidum includitur in nobis inte-
rius. par. 3. pble. 27.
- Oripilo ex sonitu ferre vel lime. 35. 3.**
- Ozdeū an criticū sit humidū. p. 1. p. 36**
- Ozdeū est frigidū. par. 21. pble. 21.**
- Ozdeus est humidum vëtosum aquo-**
sum. par. 21. pble. 21.
- Ozdeacea cibaria quare reddunt ma-**
le coloratos. par. 21. pble. 23.
- Ozdeū reddit vërres fluxibiles. 21. 23**
- Ozdeacea qñō digestibilia & quomo-**
do indigestibilia. par. 21. pble. 23.
- Ozdeacea eē pfecte coquēda. 21. p. 23**
- Ogationi tria regrunt. pti. 1. p. 37.**
- Opa tēperancie que sint. par. 28. p. 1.**
- Oleū de oliuis maturis tēperate calm**
est nisi sit antiquū. par. 1. pble. 39.
- Oleum onfancinum quomodo fit.**
par. 1. pble. 39.
- Oleū reddit indigestibile & solutius**
q̄ vinctuosum est. par. 1. pble. 47.
- Oleum lz aliquando soluat non debet**
dici pharmacia. par. 1. pble. 42.
- Oleum confert ebrietatē & omnia illa**
in quibus est viscositas & vinctuosi-
tas. par. 1. pble. 47. & par. 3. p. 36.
- Oleum causat vomitum in suetis. par**
ticula. 1. pble. 47. & parti. 3. pble. 36
- Oleū iuuat ad deglutionē. p. 3. pbl. 36.**
- Olea oia sūt diuretica. par. 3. pbl. 36.**
- Oleum mixtum cum aqua fortius pe-**
netrat poros corpis q̄ si fuerit sim-
plex. par. 5. pble. 6.
- Oleū nāl^r calm & isflāabile. p. 5. p. 6.**
- Oleo admixto aqua inunctio confert**
laboribus. par. 5. pble. 6.
- Oleum est multiplex & diuersificat in**
cōplexionibus suis. par. 5. pble. 6.
- Oleū infusum pasta panis bñ agitata**
& sifr in prisana q̄re facit esse albior
res q̄ prius. par. 21. pble. 1.
- Oleus mixtū cū lisciuo quare facit al-**
bedinem representantem lactis fi-
guram. par. 21. pble. 1.
- Olei colores q̄lr siāt diuersi dū est no-**
uū & dū est antiquū. par. 21. p. 4.
- Oleum est compositae substantie ex ter-**
reo & aereo. par. 21. pble. 15.
- Oleum pterit a sale. par. 23. pble. 7.**
- Oleum per distillationem elicitur ex**
sale. par. 23. pble. 15. & pbl. 32.
- Oleū nō ē vëtosus. nō. n. spumat. 30. 1.**
- Oleum onfancinū quid sit. & de eius**
complexione. par. 1. pble. 39.
- Olei ptes sūt duplices: vna aerea subti-**
lis alia terrestris viscosa. 24. p. 1.
- Oleum actu est calidū cū tēperamēto**
cū pprie fuerit ex oliuis depresso
sufficiēter maturis. par. 24. pbl. 1.
- Oline inueterate imaturitate efficiunt**
tur amare. par. 20. pble. 25.
- Odor est cibus anime. par. 1. pbl. 47.**
- Odor subtil^r vehemēter ē spūal. 1. 48.**
- Odor qd sit. odorib⁹ aia delectat. 1. 48.**
- Odoribus aia delectat. par. 3. pbl. 13.**
- Odor ois grauat caput & pprie funda-**
tus in calido. par. 3. pble. 13.
- Odorabilia sūt puocatiua vñe. 1. 48.**
- Odoribus nutriri aliqua aialia est im-**
probatū ab Auic. par. 12. pble. 1.
- Odor duplex suauis & delectabilis: &**
oppositus. s. fetor. par. 12. pble. 1.
- Odor causat a calitate qdā tpta. 12. 3.**
- Odor existit i qdā effumationē & cal⁹ ē**
illō qd fac illā effumationē. 12. p. 3.
- Odorabili⁹ & iocūd⁹ de lōge pōt odo-**
rari q̄ de ppe eo q̄ ab impuro terre
turbido & vaporoso separat calidus
leue puz subtile. p. 12. p. 27. p. 8.
- Odorabilia magi fiūt & meliora circa**
ozierē & meri⁹ q̄ circa als ptes. 12. 2.
- Odoremus q̄re deterius tēpore byc-**
mali q̄ tpe calido. par. 12. pble. 5.
- Odor vehemēti⁹ spargit odoriferis**
icēfatis sparsis sup cinerē & vlr sup
ignē caliditatis remisse q̄ sup ignē
vehemēter inflatū. par. 12. pble. 6.
- Odorib⁹ fetidis & terribilibus quidaz**
delectantur. par. 12. pble. 7.
- Odore fetidoz qdā colbat s; odore re-**
dolēti deficiebat ei vba. p. 12. p. 7.
- Odor vtrum sit fumus an aer aut va-**
por. par. 12. pble. 8.
- Odor an sit materia quedaz realis an-**
intentionalis. par. 12. pble. 8.
- Odoratus varia opio Platonis & Ari-**
Auic. & Auer. par. 12. pble. 8.
- Odore mellis quatuor diebus vixit**
Democritus.

Tabula

- Democritus.** par. 12. pble. 8.
Odoze panis calidi vixit quidam tri-
bus diebus. par. 12. pble. 8.
Odor est natura siue forma siccicuchi
mi in humido abluibili et mundabi-
li. par. 12. pble. 8.
Odores tēdūt surfus. par. 13. pble. 5.
Odoze virginis puelle vnicornis dele-
ctatur. par. 28. pble. 7.
Odor rose quare est delectabilis de-
ciens appetitū et. par. 28. pble. 7.
Odor a quibus compositis resoluat seu
proueniat. par. 4. pble. 12.
Osatus hominis prauus inter cetera
animalia. par. 2. pble. 14.
Ossa 55 sunt in capite. par. 2. pble. 20.
Ossa et nerui fiūt a calo et coquunt ve-
lut regula in camino. par. 5. pble. 4.
Ossa sub terra retenta fiunt albiora.
**par. 10. pble. 67.
Ossa si causata a calore assatiuo velut**
regula in fornace. par. 2. pble. 15.
Ossa sunt frigida et sicca. par. 2. p. 15.
Os reperitur in cordibus quozdā
bonum. par. 11. pble. 24.
Oculi sursum mouent in coitu et mor-
te. par. 4. pble. 1.
Olera quare quedam comedunt elixa
quedam cruda. par. 20. pble. 4.
Oculoz dolor in coitu et q in eo patiū-
tur imoderato. par. 14. pble. 2.
Oculus est de natura aque et in humi-
ditate viget. par. 4. pble. 37.
Oculorum colores quor sint et de cau-
sis eorum. par. 10. pble. 11.
Oculoz glaucedo vnde fit et q oculi
sint de nā aque. par. 14. pble. 14.
Oculoz color sequitur colorem cor-
poris. par. 14. pble. 14.
Oculi eleuant in morte in vltima sepa-
ratione forme a mā tūc cū calor de-
serit et tēdit ad supiora. p. 4. p. 7.
Oculi nā est de nā spermatica mae et
ppter hoc eos habere magnā virtu-
tē ad gitationē. par. 4. pble. 32.
Oculus dexter melioris visus ē et spūa
lior et luminosior sinistro. p. 6. p. 7.
Oculus ē nobilissima et sensibilissima
pars corporis. par. 7. pble. 7.
Oculi nobilitatē docēt nos physiono-
mici: qz in ipso magis qz p aliqō mē-
broz corporis iudicat de accideribus
occultis aie. par. 7. pble. 7.
Oculos esse velut fores anime et ipsa
emicat p eos. par. 7. pble. 7.
Oculoz cicatrices circa corneā sūt: qz
nutrimētū ei⁹ est albu q eu. p. 9. p. 5.
Oculus est organū vidēdi. p. 9. pbl. 1.
Oculi humores tunice et musculi quot
sint et qualr et. par. 9. pble. 1.
Oculus de nā aque est. par. 9. pble. 1.
Oculus est nobilissimus et sensibilissi-
mus mēbroz. par. 10. pble. 51.
Oculi nigri vñ causent. par. 14. p. 14.
Oculi varij. par. 14. pble. 14.
Oculis mordicationē inferri pōt et in-
gere duplr. par. 20. pble. 22.
Oculos mordicās ab extra sine ptactu
tres dz hīe pditiones. p. 20. p. 22.
Ocls dexter circūspectior sinistro. 29. ii
Oculoz fricatio quare phibet sternu-
tationem. par. 31. pble. 1.
Oculo vno quare res melius et certius
vident qz duobus. par. 31. pble. 2.
Oculum vnu quare balistantes clau-
dunt. par. 31. pble. 2.
Oculi iratis qre erubescūt. p. 31. pbl. 3.
Oculus excecatur corrupit superflua
humiditas. par. 31. pble. 1.
Oculoz excecatio qualr fiat ex super-
flua humiditate. par. 31. pble. 1.
Oculi eminentes qre magis patiunt a
fumo et occurrētib⁹. par. 31. pble. 6.
Oculos nā cōmuniter isossant vt am-
plius puerent. par. 31. pble. 6.
Oculos qre vtimus ad oēm grē cū vo-
luerim⁹ sz altez ipsoz vtere nō pos-
sumus altero gescēte. p. 31. pble. 7.
Oculos clariores et acutiores facit suc-
cus botroz maturoz. par. 31. p. 9.
Oculo vno vidētes qre nō adeo patiū-
tur vt inspiciētes in sole et. sicut vi-
dētes cū duob⁹. par. 31. pble. 10.
Oculi soli inter alia membra corporis
sunt debilissimi et maxime passibi-
les. par. 31. pble. 21.
Ocls ē sensibilissima ps corporis. 31. 21.
Ocli ex sensu eoz sūt excellētiorez qz
alicui⁹ alteri⁹ partis. par. 31. pbl. 21.
Oculi habēt poros p quos visus egre-
ditur. par. 31. pble. 21.
Ocls qre nō patiē rigore et frig⁹. 31. 22.
Ocls est de nā piguedis q nō patiē ri-
gore qre nālr ē cala. par. 31. p. 22.
Oculus non riget quia visus est de na-
tura ignis. par. 31. pble. 22.
Oculoz peruersio ad varias pres qre
fiat in hoie pre ceteris aialū et in q-
bus accidat et q tripliciter causari
potest. par. 31. pble. 27.
Qua pfracta cōtusa sup tumores apo-
stematū phibēt ea augmētari oleū
rosaz cū eis mixtū. par. 9. pble. 1.
Qua cocodrilloz coopunt in barena
cala et sicca vt pullificēt. p. 20. p. 26.
Quū recēs positū in aq salsa supnatat
in dulci vō submergit. p. 13. pble. 5.
Quē et capre mutāt colores a pmuta-
tione aquaz. par. 10. pble. 7.
Quis est bebetis visus. par. 14. p. 1.
Obstetrices agnoscūt in vita quot fili-
os mulier dz parere et b inspectione
nodoz ymbilici. par. 10. pbl. 46.
Os fetet ieiunātibus. par. 13. pble. 7.
Oris fetor vnde causat. par. 13. pbl. 7.
Oscitātes cānt quādā vocē. 11. p. 44.
Oiare siue psuadere pnet ad rhetori-
cam. par. 18. pble. 3.
Orator siue rhetor qd fit. par. 18. p. 3.
Oratio prosaica et poetica qualr mul-
ce constituitur. par. 19. pble. 20.
Origanū qd fit et de ei⁹ cōplone et q co-
mestū pcat lachrymas sic facit sy-
napis idē facit nasturciū. p. 20. p. 22.
Origanū ipositū musto reddit vinū qd
inde pargit dulce. p. 20. pble. 35.
Origanū hz se ad mustū vt sol ad vnas
qz ē calz et siccū i 2° gradu. 20. p. 35.
Oratio itēsa alias opōnes ipedit. 2. 6.
Oscitamus quare cum alium oscitare
videmus. par. 7. pble. 1.
Oscitatio supfluitates expellūt. 7. 1.
Oscitamus qre et non alia mēbra mo-
uemus vidētes alios et. par. 7. p. 2.
Orem terraz diuidit Arist. in Asiam
Africā et Libyā. par. 12. pble. 2.
Opinio quid sit. par. 30. pble. 1.
Occulta et occulte vtutes cū vi nō pnt
cōprehēdunt expimēto. p. 30. p. 2.
Orientales et septētrionales coloratio-
res et saniores sunt occidētalibus et
meridionalibus. par. 2. pble. 30.
Occidētales feroces qre mltā temere
tētāt ardua. aglonares audaces pfi-
dētes in roboze. meridionales autē
bnt calitatē cū sapia. par. 14. pbl. 15.
Problema qd fit. particula
pma in phemio.
Pleiades stelle qd sint. par. 1. pble. 3.
Pedū iflatiōes vñ pīgāt. par. 1. pbl. 5.
Pedū frig⁹ nō pferi i coitu. p. 4. p. 5.
Pedū vinctio ex calis vncionib⁹ coi-
tum multiplicat. par. 4. pble. 5.
Pedes i somno calefiūt. par. 4. p. 5.
Pedis pui ossa sūt numero. 25. sz pedis
magni sūt numero. 29. par. 2. p. 20.
Pedes aialū qre sp sūt in pari nūcro et
aial qdā ē cetū pedū. p. 10. p. 26.
Pedum dormitatio.
Pedes eunuchoz iflat⁹ et tibie defectu
digestiue et inati caloris. p. 4. p. 3.
Pedū frica⁹ qd faciāt i febrīb⁹. 1. 56.
Pedes sūt fridissimi oīuz ptiū corporis
pedibus infrigidatis cetera pres cor-
poris defacili infrigidant.
Pedes continent ossa.
Pedes pp qd ferēt cū sint i motu. 13. 8.
Pestilētia siue pestilētia⁹ egritudo ex
aerl mutatiōe ad corruptiōez. 1. p. 7.
Pestilentia quid sit. par. 1. pble. 7.
Pestilētia est multiplex et multas ha-
bens causas. par. 1. pble. 7.
Pissis est triplex. par. 1. pble. 10.
Pissis differt ab ethica. par. 1. pble. 10.
Pissici sūt ethici sz nō e⁹. par. 5. p. 31.
Pissis qlr ificit et ē ptagiosa. p. 7. p. 7.
Pissis quid sit. par. 28. pble. 1.
Pleurēsis qd fit et q est 2°. p. 3. pble. 1.
Pisana 2° et modus eā pficiēdi. 1. 36.
Pisana q nā melior sit. par. 1. p. 36.
Pisana ordeī rōne multiplici acute
febi competit. par. 1. pble. 36.
Pisana si in ea infundatur oleum et
mulcū agitetur farina quare efficit
albior. par. 21. pble. 1.
Problema. 2. bb 4.

Tabula

- P**isces cū lacte nō sūt edēdī qm̄ iducūt egritudines pncipiosas. p.1. pble.15.
Pisces non perficiunt coitum nisi per fricationem. par.4. pble.14.
Pisces nō hnt collū nec tracheam nec pulmonē nec p̄r vocē. p.10. p.17.
Pisces qdā magni coeuntes ⁊ semine ex eis fetent. par.4. pble.29.
Piscibus quibsdā aquaticis qre non sūt neciūs collū. par.10. pble.17.
Piscis caret pulmone qz est frigidum ⁊ humidū aial. par.27. pble.4.
Potus est triplex. par.1. pble.15.
Potus ⁊ cibi regimē in hyeme ⁊ estate ⁊ potus qd intelligit ⁊ qd opet in corpore nostro. par.1. pble.39.
Pot' q̄lr administrari d3 in feb. tā in terpolata q̄ p̄tinua. par.1. pbl.56.
Potū maneries multe. par.3. pble.1.
Pot' vētrē qre p̄s replet. p.22. p.2.
Potus vētrē quātū plus replet quare peramplius siciat. par.22. pble.2.
Potus aq̄ fride ⁊ etiā vini potētis sup calidos fructus. par.22. pble.8.
Potus super melones. par.22. pbl.8.
Potus vomitus ⁊ frigora sūt causa q̄ re logmur grauius q̄ in dispōnibus oppositis. par.11. pble.18.
Potus sup persica. par.22. pble.8.
Potus super ficus. par.22. pble.8.
Potatoz paduanoz reputatio. 3.12.
Pueri ⁊ mulieres abundant pediculis. par.3. pble.16.
Pueri ⁊ mulieres mltā cerebri humiditate abundant. par.1. pble.16.
Pueritia ⁊ adolescētia q̄ sint. p.1. p.16.
Pueri quō tēperari dicāt. par.1. p.16.
Pueri qd intelligunt. par.3. pble.7.
Pueri sūt i hūiditate supflua. p.3. p.7.
Pueroz desideriu non debet esse ad vinum. par.3. pble.7.
Pueroz cerebri vinū debilitat emoluit membra ⁊ humidū consumit radicalē. par.3. pble.7.
Pueri propter gulositatem abundant humiditatibus. par.3. pble.35.
Pueri qre migūt in somno. p.3. p.35.
Puer est calidi⁹ iuvene rōne quātita ris ⁊ corpulentie. par.4. pble.6.
Pueri qre estate macrescūt. 4. p.28.
Pueri quare minus habēt morpheas viris. par.10. pble.4.
Pueri nō podagriāt aī afrodisiāz. i. aī smatis emissionē. p.10. p.37.
Pueri podagrā nō patiunt s3 alios in genib⁹ tumores ex nimis eoz gulo sitatibus. par.10. pble.37.
Pueri qdā ante tps multū emissionis spermat̄is podagriāt cuius causaz a parētibus dixerūt. par.10. pbl.37.
Pueri loquētes multa dicūt quoz de liberationē nō p̄cessit. par.11. pbl.27.
Pueri nō possūt articulate loqui vqz ad magnū tēpus ppter ibecillitatez organoz vocaliūz superflua humi-
- ditate imbibitoz. par.10. pble.39.
Puer nat⁹ post. 14. mēsez. p.10. p.41.
Pueri qre nō sūt calui. p.10. p.58.
Puer calide regionis est grauioris vocis q̄ vir frigide. par.11. pble.14.
Pueri virtutem motiūā habēt debile ⁊ nālem fortem. par.11. pble.30.
Pueri qre sūt balbutiētes. p.11. p.30.
Puer. 24. horaz q locur' ē. 11. p.27.
Pueros loq aī tps determinatus a nā nō ē s3 pot' mōstruosus. 11. p.27.
Pueri qui audiunt ⁊ diu stant ad loquendū puta in quartū vel in quintum annum. par.11. pble.27.
Pueri p̄ligētes praua a pueritia ⁊ cōiuncti in eis magis p̄seuerāt ⁊ delectant q̄ in meliorib⁹. par.18. p.6.
Pueri citra ab infantia circa studiosa iſtruant ⁊ versent. par.18. pble.6.
Puer q̄tuor h3 addiscere que sint lre luctatiua: musica protractiua ceu est scribere ⁊ pingere. par.19. pble.1.
Pueri quare non habent intellectum discretiui. par.30. pble.12.
Pueri galloz a p̄ncipio quare apparēt sapientes sed procedētes in augmētum infatuant: contra autem pueri italicorum. par.30. pble.12.
Puella nutrita veneno. par.1. p.43.
Portulaca quid est. par.1. pble.37.
Portulaca qualiter soluat dentiūz situm. par.1. pble.37.
Portulaca in coitu augmentum p̄terstat. par.4. pble.5.
Portulace succus ex q̄ sit vinctio mercurialis qua quis potest plūbz liqfactū portare in manu. par.24. p.1.
Practica duplex est. par.1. pble.37.
Petrofiliūz soluit ventrē per vesicas puocans vrinam. par.1. pble.40.
Pascerum carnes nō soluunt vētrem nisi per accidens. par.1. pble.40.
Piper nigrū sumptū in magna quātitate puocat vrinā sumptū in parua soluit venrem. par.1. pble.43.
Piperis triplex maneries. p.1. p.43.
Piper soluit ventrem per vrinā ⁊ stercoza. par.1. pble.40.
Plate odorifere ⁊ scia sūt cala. 1. p.48.
Plante quecūqz sūt domesticæ possūt fieri syluestres defacili rōne loci ⁊ transplantationis ⁊ incultuationis: nō tñ ecōtra syluestres fiunt defacili domesticæ. par.10. pble.45.
Plantis tendit fursum calidum ⁊ humidum. par.10. pble.52.
Planta arborz quecūqz sunt in qbus humidū adequat ⁊ terminat a calido ita q quātū humidū plante sufficiētē potest pati tñ agit calidum tales oēs sunt dure solide longe vite vt buxus cupressus quere ⁊ butus. modi. par.10. pble.61.
Plate sup q̄s iris descēdit quare reduntur odorifere. par.12. pble.2.
- P**lataz ptes ⁊ aialū q̄cūqz sūt minus organice qre sūt rotunde. p.16. p.8.
Plate ⁊ aialia cū oriunt seu augmētatur qre magis p̄tendunt fm̄ longū q̄ fm̄ latū ⁊ pfundū. par.17. p.2.
Plataz semia q̄ hnt acerbos ⁊ extra neos saporē qre sūt acerbiores q̄ radices ⁊ folia. par.20. pble.10.
Plate antique qre dulciores fruct⁹ asferunt q̄ nouelle. par.20. pbl.11.
Plante qualr reddant per incissionē ⁊ alias industrias meliores ⁊ syluestres domesticæ. par.20. pble.12.
Plate ⁊ fructus magnificant per hūc modū: cū. f. plures nuclei per alligationē fuerint seminatione in vnum stipitem p̄gregati. par.20. pble.13.
Plate augeri nō p̄nt cū eis dimittūt circū germiari radices aliq̄ p̄p diffeminationē vnti i p̄les ptes. 20.13.
Plate qre irrigāt mane aī solis ortuz vel nocte post solis occasuz. 20. p.15.
Plate irrigate sole exiūt in hemispherio corumpunt qz aqua inde ebulliens eas elixat. par.20. pble.15.
Plate q̄ sese bonificāt vna plāta iuxta aliā sic rutba ad ficū syluestre. ficus syluestris ad domesticā. balaustie oliuis. rāffanū p̄ferunt ⁊ squilla bermodactylo. thimus epithimo. q̄rcus polypodio. rutba sene. par.20. p.18.
Plate q̄ malignāt sibi vicinantes vt esula scamonee lapides polypodiū ⁊ basilicon epithiminum.
Plantis cortex est sicut coriūz animalibus. par.20. pble.19.
Plate seu ligna iclisa q̄ germinant sine radice vt salix ⁊ p̄p̄s. p.20. pbl.26.
Plate irrozate aqua frigida qre ipse ⁊ ei⁹ fructus reddunt dulciores q̄ si rozarent aqua cala. par.20. p.29.
Plate q̄li aq̄ d̄bēt rigari. p.20. p.29.
Prata ⁊ orti quali aqua debent rigari. par.20. pble.29.
Plante aliquando in lapides conuertuntur. par.24. pble.11.
Plante nouelle cū excidunt vel frāgūtur quare solidant. par.32. pbl.7.
Pustule quid sint. par.1. pble.55.
Pustulas frigidum generat ⁊ eas curat. par.1. pble.55.
Pustule qualiter ⁊ ex qua materia generentur. par.1. pble.55.
Pustule quibus fiant.
Pluuie multa quātitas subito celo dimissa non ita humectat terras sicut dimissa paulatim. par.1. pble.26.
Pluuia quare nō icipit vento australi incipiente sed desinēte. p.26. p.18.
Pluuia qre accidit si choris flauerit circa equinoctiū. par.26. pble.25.
Pluuie neqz vēti sūt in altissimis montib⁹ vt est in mōte athos. p.26. p.35.
Pluuia quomodo ⁊ quādo fit in montibus. par.26. pble.56.

Tabula

- Pus** quid sit. pti.1.pble.1.
Putrefactio in re pbiβet a frigido ⁊ a calido ⁊ quō ⁊ quot modis.1.p.53
Peripleumonici quare vinū multum appetunt. parti.27.pro.4.
Peripleumonicoz aures supfluis humiditatibus replent. pti.32.p.6.
Putrefactio quid sit. par.2.pble.33.
Putredinis in re humidum superfluum putrefactionis vna est causa im mobilitas. pti.13.p.7.
Putrefactio accidit a gere. p.13.p.7.
Putrefactionem pbiβentia sunt balsamus ⁊ aloes. pti.14.p.2.
Preferuatio a putrefactione ⁊ a frigido ⁊ a calido. pti.14.pro.2.
Putredinis cā est calidū humectatus ⁊ nō forte exiccatū. par.25.p.19.
Putrescunt terra ⁊ aqua qre nō ignis ⁊ aer. par.25.pro.15.
Putrefactio est causa falsedinis ⁊ salisum iputridū efficit. amaz.32.p.4.
Putrida habent saporem aniarum ⁊ horribilem. parti.22.p.5.
Pectus est cibanus cordis.
Patiens ⁊ agens opz esse cōmensurata si oz fieri actio ⁊ passio. p.2.p.12.
Passiones aie que sint. par.2.p.31.
Passiones aie que sint. par.5.p.19.
Passiōes corporis q sint. par.5.p.19.
Parifius plures sunt claudī ⁊ proprie mulieres quare. par.10.p.41.
Passiōes curis capitis pñles due tiria ⁊ alopecia ⁊ de cais eaz. p.10.p.27.
Passiōes capiti tinea ⁊ alopecia.10.27.
Passiones iuncturarum vt dicunt medici fiunt vt multū ex cholera ⁊ fle gmate q nō abūdāt. par.10.p.37.
Pozrum causat sudorem feridū ⁊ vri nam. pti.2.pro.4.
Pozrum quare habet meliorare vocē impeditam.
Pozrum comedūt perdices ⁊ aues p rauca voce temperanda.
Pozrum purgat flegma guttur ⁊ pulmonem.
Pozrum quāuis calidum videatur ⁊ siccum tamen transplantatum non nutritur in aqua salsa ⁊ vegetat vt apium. par.20.pro.1.
Pozrū scalungie cepe qualiter ingros sent p euulfionē radicū. p.20.p.13.
Paralysis quid sit. par.2.p.16.
Periodus duplex. pti.2.p.34.
Polis bz multas significatiōes.2.42.
Proprium nō patitur a sibi pprio pasiōe abiectiua sicut vermis napellī non patitur a napello. par.3.pro.8.
Pingua ⁊ vinctuosa vomitum inducunt. pti.3.pro.18.
Pingua sunt imputribilia. p.13.p.4.
Pinguedo qualiter fit. pti.5.p.3.
Pinguedo quare in laborantib⁹ forti exercitio dissoluit ⁊ liqfcit. p.5.p.4.
Pinguedo est yncuofuz sanguinis coagulatum. par.5.pble.4.
Pinguendo est sanguis digest⁹ ⁊ est qd cōmune aeris ⁊ ignis. pti.5.p.5.
Pinguedo duplr cōsiderat. p.5.p.5.
Pinguedo potissimū est circa partes ventris. par.5.proble.56.
Pinguedinem nō possibile causari in circuitu epatis nec in circuitu artiarum nec in circuitu cordis nec in circuitu aliquorum aliorum membrorum calidorum. pti.5.pro.5.
Pinguedo causatur a frigiditate pancreaticolorum. pti.5.pro.5.
Pinguedo que est circa cor qualis sit ⁊ ppter quid ibi sit. par.5.p.5.
Pinguedo habet multiplicari circa cutem. pti.5.pro.14.
Pinguedo qtr cāet circa cutem.5.14.
Pinguedo sui caliditate est adiuuans digestionem. par.5.pro.14.
Pinguedo non est naturalis oino sed quodāmo accītalī. pti.5.p.14.
Pinguedine abundātes modicum habent sanguinis. par.8.pble.8.
Pinguedo fit iter cutē ⁊ carnē adeps solū in fine carniū. pti.10.p.3.
Pēne qliter fiant auib⁹. parti.10.p.63.
Pinguedo non exinguit flāmam ⁊ est calida ⁊ similiter pingue. p.24.p.7.
Pilorum natura. par.4.pble.4.
Pilos oziri accidit quando quis incipit spermatizare. parti.4.pble.4.
Pilus ozit in locis raris ⁊ siccis ⁊ non ozit in cicatricibus vrpim. p.4.p.4.
Pilorum defluxu quare denotant luxuriosi. par.4.pro.18.
Pili ceruicis ⁊ ciliorū defluūt ex supflua emissiōe spmatis. p.4.p.18.
Pili superciliorum multiplicantur in senectute. pti.4.pble.18.
Pili nascunt equis ⁊ asinis in cicatricibus: in hoibus nō. par.10.p.27.
Pilos non oziri in homine nisi euatis superfluitatibus in spermata menstrua vel bemozroides. p.10.p.27.
Pilozū extractio qre sit. p.8.p.21.
Pili pluribus de causis fluunt ab animalī. pti.10.pro.21.
Pili ouīū cū euellunt fiunt meliores: in hoibus vō alr ptingit. p.10.p.22.
Pilos duros hnt qui habitant versus meridiē sicut africani. p.10.p.22.
Pilos molles ⁊ suaves habent aquilonares vt gallici ⁊ anglici. p.10.p.22.
Pilorum omnium nutrimentū ⁊ vtz nutrantur. par.10.pro.23.
Pili ouīū qre fiunt in extremitate duriores sed hoium eō. par.10.p.23.
Pili in corpore multiplici de causa fiunt. pti.10.pro.27.
Pilus alb⁹ ibecillior piloz. 10.p.27.
Pili nigri qre fiunt albi in cicatricib⁹ equozū aut asinoz. par.10.p.27.
Pilus nō canescit illis animalib⁹ que sunt breuis vite. quia fluit eis omni anno. parti.10.proble.46.
Pilus in homine non propagatur renouando se de anno in annum sicut alijs fit animalibus. ideo non canescit ipse. scilicet alium animalium pilus.
Pili ⁊ lane adinuicem collise propter quid non sonant. par.11.pro.1.
Pilos ouīū variant aque. p.10.p.7.
Pili quare horrescūt ⁊ erigunt. 8.21.
Pelles arietuz recenter excoziate supposite statim sup tumores apatum pbiβet eos augmētari. p.9.pro.1.
Pellis arietia ⁊ pulmo valz excoziationes a calciamēro ⁊ maxime pulmo eius ⁊ lana ipsius conseruant calidum mitigatiū doloris. p.9.p.1.
Pellis arietum cum recipitur sicut excoziatur ⁊ ponitur super locum percussiois cōfert adeo q die vno ⁊ nocte vna curat. par.9.pro.1.
Pulmo ⁊ ppe arietin⁹ pfert oculis.9.6.
Pellis ethiopū qre est nigra. p.10.67.
Pubescere quid sit ⁊ pubertas.4.p.12.
Pardalis est femella pardi. p.13.p.4.
Pardalis idest pantera est aial odoriferum. par.4.pro.12.
Puritus vnde causat. par.4.p.15.
Puritus vnde accidit. par.7.p.7.
Permutatio partiū ⁊ figuratio diuersa minus fatigat iterantes qm motus vniformiter factus. par.5.pble.1.
Permutatio subita corrumpit naturā parti.5.proble.1.
Purgantes se non statim post purgatiuum comedant assumptū sed diu tardent. par.5.pro.28.
Purgationes pbiβentur sub cane stella ⁊ ante. par.26.pro.10.
Pumex quid sit ⁊ vbi nascat. 7.p.8.
Parui viri sunt iracundiores magnis etiā pgnatibus accidit irasci 8.p.3.
Pregnari mentha pbiβet qñ supponitur ante horā coitus. par.20.pble.2.
Partus decimi mēis minime viuunt apud nos. par.10.p.41.
Pruina ⁊ ros quid sint. pti.8.p.16.
Pruina ⁊ ros aere sereno ⁊ nōn nebuloso nisi raro. pti.25.pro.20.
Prudentes quare generant fauos ⁊ econtra. par.10.pro.10.
Prudentia quid sit. par.30.pro.1.
Producti ex adulterio ⁊ fornicatione sunt deteriores alijs. par.10.p.10.
Patria est principiū generatiōis sicut pater. par.10.pro.12.
Pigmei quid sint ⁊ in qua regione habitent. par.10.proble.12.
Principiū pmiū est semen ex quo fit quod sit. par.10.pro.13.
Porcus pte ceteris animalibus habet similitudinē cum homine in carne ⁊ dispōne membrorū. par.10.pro.21.
Porcine carnes ⁊ pprie femelle in genere carniū cum coquantur minuantur. par.21.pro.8.

Tabula

- Porcine carnes in genere carniuz sunt** magis nutritiue. pri.25.proble.6.
- Porcine carnes masculi in decoctioe** augentur. pti.21.pro.8.
- Plumbi lamina in calidis furiatibus** ad coitu sūme pfert. pti.8.p.19.
- Plumbū quō calefacit.** pti.8.p.19.
- Plumbum qualiter generet** et ppter quid non sonat. pti.11.pble.8.
- Planete ad gnōne qd faciūt.** 10.p.41.
- Planetarum omnium et celi natura et complexio.** pti.25.pble.20.
- Perdis discipulus dedali multū subtrahauit magistrum suū quia postiores semper reddunt perspicaciores et illustriores.** pti.10.p.45.
- Phia repta tpib⁹ chaldeoz.** p.25.20.
- Phi se solitudini dabāt qz sciebant verū nō esse in opione hoīum sz in vā cōscia esse absconditū.** pti.10.p.52.
- Phus enim veritatem debet profiteri cum ad hoc sit natus et vulgum de/spicere.** pti.15.p.13.
- Phie qui apti nō sunt.** pti.18.pro.3.
- Phus qre plm dī differre ab oratore cauidico vel a rhetore.** pti.18.p.5.
- Planete duos hnt motus et qui eorum sint velocioris mot⁹ sz ambos et in qto tpe mot⁹ suos pficiāt.** p.15.p.7.
- Philosophis facile fore ditari si velent et q ipsi et alij studentes aliquādo facti sunt diuites ne cōtemnant a vulgo.** pti.29.pble.8.
- Prophete et sapiētes vii.** pti.14.p.15.
- Pitbagoras inuentor arithmetice et nichomachus ampliātor apullei⁹ et boetius translatōres.** pti.15.p.3.
- Pitbagorici dē celos posuerūt.** 15.3.
- Pitbagorici posuerūt vniuersū psta/re ex numeris.** pti.15.pro.3.
- Prosaica oratio qualiter musice cōstituitur.** par.19.pble.20.
- Poesis pars phie est quā arabes octauam ponunt.** pti.30.pro.3.
- Poesis est quedā scia suspicionis inductiua quā grāmatizantes sibi vsurpauerunt.** pti.30.pro.1.
- Poete boni qualiter musice vtant metricē dicta.** pti.19.pro.20.
- Poetico studio dediti capri sunt egredudinibus multis propter excessum contemplationis.** par.30.p.1.
- Poeta quidam plus valuit in poesi dū mania caperet.** pti.7.p.vt.5.
- Plorantes contristati quare emittunt vocem acutam et ridentes et gaudentes grauem.** pti.11.p.13.
- Prefocatiōes a caumate membra inflammanē plus contingunt a locis proportionatis hyemī qz a regionibus estiuīs.** pti.14.pro.13.
- Parylius vii dicat et vii cāt.** 15.p.12.
- Parylius vii causat.** pti.15.pro.12.
- Parylius quādo fit.** pti.15.pro.12.
- Parylius fit in collo colūbe.** 15.p.12.
- Prius et posterius qualr debent accipi an sit in relatione ad nos an troiani debent dici priores pristinis eorum an eorum pristini.** pti.17.p.8.
- Prodigus et prodigalitas qd sit.** 18.4.
- Prodig⁹ min⁹ vitiosus est quaro.** 18.4.
- Prestigiator quid sit.** pti.18.pro.6.
- Prestigiū vnde dicat.** pti.18.pro.6.
- Poma granata vt efficiantur grossa.** part.20.pble.14.
- Persica absqz osse quomodo et qualiter fiant.** pti.20.pble.12.
- Pira de caloe et pōa qre fricat.** 20.13.
- Pepones boni vt agnoscant.** p.20.32.
- Pepones boni et optimi quare nascuntur in locis paludosis et planis vallibus.** pti.20.p.32.
- Pepones optimi in egypto.** p.20.p.32.
- Pepones sūt būidi in 2° gradu.** 20.32.
- Pulegius quid sit et qre terra euulsū et appensū floret.** pti.20.pro.21.
- Pastinacha.** pti.12.pro.10.
- Pasta quo intumescat quibus rebus debet impastari.** pti.21.pro.22.
- Paste bene malaxate quare nutritiores redduntur.** pti.21.pble.2.
- Pasta ex farina ordei qre mior reddit qz ex farina tritici.** pti.21.p.8.
- Pasta panis tritici cuz panis ex ea factus decoquitur quare maior efficitur et magis intumescit qz pasta ordei.** pti.21.p.9.
- Pasta tritici bene malaxata quare fit alba sed illa ordei fit fusca et subnigra.** par.21.pro.14.
- Panis si infundatur in farina siue in pasta oleus quare efficitur albius si bene agitetur.** par.21.pro.1.
- Panes tritici quare efficiuntur albiiores cū fuerint infrigidati diu qz qñ fuerint effumates et calidi.** 21.p.4.
- Panes farine in quibus non ponit sal magis ponderat qz illi in quibus ponitur.** p.21.pble.5.
- Panes saliti saluant iputridi.** 21.p.5.
- Panes qualiter separentur ne se cōiungant in clibano et qualiter fit vt coniungatur simul.** pti.21.p.6.
- Panis massa siue pasta quare quanto magis malaxatur tanto magis redditur maior.** pti.21.p.7.
- Panis bis coctus quare redditur deterior infrigidatus et delectabilior calefactus de nouo.** pti.22.pble.7.
- Palee dure difficilr digerunt.** 22.13.
- Palee sunt calide.** pti.22.pble.13.
- Pelagus quid sit.** pti.23.pble.1.
- Palus quid sit.** par.23.proble.1.
- Paludū exhalatiōes quare destruunt segetes circumstantes.** p.23.p.34.
- Paludis cuiuslibet aq potabilis quare lauet et expurget indumenta.** part.23.pble.40.
- Pontum et vniuersaliter regiones frigide quare quandoqz multum excedūt in frigiditate quandoqz in caliditate.** pti.25.proble.6.
- Palustria loca quare hyeme sunt frigida et estate calida caumate prefo/catiuo.** part.25.p.6.
- Purum elementum non putrescit siue putrescit.** part.25.pble.19.
- Philosophia duplex essentialis et accidentalis.** part.30.p.1.
- Plorantes quare acute loquunt ridentes aut et gaudentes grauitur.** ii.p.13.
- Pondus in reb⁹ qd significet.** 13.p.6.
- Pumex quid sit.** pti.7.pro.8.
- Pediculi multiplicantur ex mutatione aquarum tam in potu qz in ablutione.** part.1.pble.16.
- Philoxen⁹ erisius plm vorax.** p.28.7.
- Philomene gaudent cantu humano.** part.28.proble.7.
- Paulo gaudet pulchritudine pēnarum suar et tristat pedibus.** pti.28.p.7.
- Pecunia an bonor sit pfectius bonuz.** part.29.pro.1.
- Pecuniā mutuātam an pecuniam depositā si quis negat vtrum molestius ferendum.** part.29.p.2.
- Pecunie modicū depositū.** p.29.p.2.
- Paupertas siue inopia qre magis appetit habitare vel esse apud bonos qz apud prauos.** pti.29.p.4.
- Physonomi maxime iudicat sup dispositiones anime per ea que sunt in capite contenta.** pti.33.p.9.
- Pollutio in somnis quare accidit.** part.10.pble.16. et pti.30.p.12.
- Pene et punitiōes magne ordinate sūt magnis peccatis.** pti.29.p.13.
- Punitiōes diuersificantur fm peccata mores et patrias zc.** p.29.p.14.
- Peccans voluntarie deterior est opposito.** par.29.p.13.
- Premia quare ordinata sunt dari preliantibus et obtinentibus in disputatione.** part.30.pro.1.
- Que est causa q magni excessus siue excedant fm plus aut fm minus a tēperamēto ab⁹ vlt a tēperamēto alicui relato sunt nati inducere egritudines.** p.1.p.2.
- Quare i mutationibus temporū opz vomitus facere.** par.1.p.4.
- Quare temporū mutationes et excessus magni innaturales et mutationes ventorū habent generare et dissolvere egritudines et similiter habent causare determinare et concitare.** part.1.pble.3.
- Quare corpora in estate febricitāt precipue in autumnō.** part.1.p.6.
- Quare instantur magis pedes qz manus.** par.1.proble.5.
- Quare egritudo pestilentialis quqz inficit illos qui approximant his qui patiuntur et qui patiunt curantur et illi moriuntur.** par.1.pro.7.

Tabula

Quare si hyems fuerit frigida et sicca et ver humidum et calidus estas erit morborum generatiua febrium. f. et obthalmie. parti. i. p. 8.

Quare si hyems fuerit humida et ver frigidum et siccus ver et estas sublequens sunt morbidia. p. i. p. 1.

Quare si estas fuerit sicca et cala et autumnus frigidus et humidus in hyeme sequenti sunt dolores capitis bialchi et ptilis. parti. i. pble. 10.

Quare si estas fuerit frigida et sicca autumnus similiter quod inde inuuantur flegmatici et mulieres. p. i. p. 2.

Quare estas et autumnus fridus et siccus afferunt morbos cholericis. p. i. p. 12.

Quare aquas mutare in bibendo eas est egritudinale. aere et aut transmutare non est egritudinale. pti. i. p. 13.

Quare est quod mutatio aquarum magis apta est generare egritudines quam mutatio ciborum. par. i. pble. 14.

Quare est quod mutatio a peristeti quatuordecunqz rebus sic gradis et subito nata est educere egritudines. p. i. p. 15.

Quare est quod mutationes facte circa aquas generant pediculos. pti. i. pble. 16.

Quare est quod patientes egritudines longas dictas a medicis chronicas potissime nocentur et corumpunt manifeste ab illo tempore quod est ab ortu pleiadis chronico. par. i. pble. 17.

Quare vlcera capitis cito sanantur: vlcera vero tibiurum tardius in medys aut mediocriter. parti. i. p. 18.

Quare est si fuerit hyems frigida et sicca: ver aut calidus et humidus in tercio estas fiat multum sicca autumnus consequens fit pustulentialis nocens hominibus et precipue pueris flegmaticis et sunt in autumno quartane longae et dissinterie. pti. i. p. 19.

Quare est quod si estas fuerit calida et humidus et autumnus similiter tunc hyems subsequens fit egritudinalis et pestifera. parti. i. pble. 20.

Quare est quod cum vapor multus eleuatur cum sole de mane cum oritur inde soles obtegendo ille annus erit pestilentialis et mortifer. parti. i. p. 21.

Quare est quod quando accidit fieri morparuarum ranarum ille sunt mortem ferentes. par. i. pble. 22.

Quare est quod venti australes cum fuerint sicci non aquosi habent inducere febres. par. i. pble. 23.

Quare est quod quando venti australes flauerint homines humidi maxime melancholici sunt grauioribus et debiliores quam quando alij flauerint ventis maxime boreales. par. i. p. 18.

Quare est quod homines in estate infirmatur sepius et minus moriuntur et in hyeme rarius infirmant sed plus moriuntur. par. i. pble. 25.

Quare est quod post pueriles solis ambas et moriunt infirmi ab egritudinibus. parti. i. pble. 26.

Quare est quod ver et autumnus sunt morbos afferentes. par. i. p. 27.

Quare homines plus moriunt in hyeme quam estate. par. i. pble. 28.

Quare est quod autumno et hyeme contingunt egritudines adustive. ite quod estate sunt egritudines habentes rigores et frigora. parti. i. pble. 29.

Quare et qualis operatio cataplasmatum circa tumores. pti. i. pble. 30.

Quare sunt membra que oportet vtere et cauterizare. pti. i. p. 31.

Quare et qualis sit operatio cataplasmatum in vulnere sanguineo. p. i. p. 32.

Quare et qualia sint membra que oportet incidere et quod qualia sunt quod cauterizare et quod qualia sunt quod pati neutrum. p. i. p. 33.

Quare est quod incisio facta cum instrumeto eris citius et melius sanat quam facta cum instrumeto ferri. pti. i. p. 34.

Quare est quod incisio fit vel cauterie facte in membris nutritiis sanant citius quam in membris solidis. pti. i. p. 35.

Quare est salubrior et melior ex parte dispositionis cure ad curationem egritudinum an ptilana ex ordeo scia an ex tritico. pti. i. p. 36.

Quare est quod postulaca et sal habet dissolvere congelationem et stuporem dentium. pti. i. p. 38.

Quare est quod labores et lassitudines contingentes estate et autumno debemus curare cum balneo humectatiuo scilicet labores contingentes hyeme vere et autumno pro parte debemus curare cum unctionibus calidis magis quam cum calido balneo. pti. i. p. 39.

Quare quedam eunt ventrem educendo inferius per stercoza et non per vrinam: alia eunt per vrinam. pti. i. p. 40.

Quare quedam educunt per superiores euacuationem et inde inducendo vomitum: quedam per inferiores inducendo secessum. pti. i. p. 41.

Quare est quod medicie quod dicitur pharmacia laxando purgant corpora. pti. i. p. 42.

Quare est quod si magna quantitas piperis nigri sumatur puocat vrinam si parua soluit ventrem. pti. i. p. 43.

Quare est quod eadem obseruata specie et manerie aliqui medici saluant infirmitatem et remittendo feruores eorum cum succis frigidis vel aqua frigida alij curant calefaciendo cum digerentibus calidis. pti. i. p. 44.

Quare in apostematibus oportet medicamina vel cataplasmata mutare secundum apostemata ponendo recetia. pti. i. p. 45.

Quare est quod sanitatis obseruatiuum est diuiniere de nutrimento solito accipere et laborare exercere amplius solito. i. 46.

Quare est quod pharmacia alia est purgant et

amara et fetida. par. i. pble. 47.

Quare bene odorabilia sunt diuretica puocatiua vrinę. pti. i. p. 48.

Quare est quod in vlceribus non puris sed putridis et macrosis. pti. i. p. 49.

Quare est quod coitus prodeit egritudinibus flegmaticis. pti. i. p. 50.

Quare ne maius inuamentum dare nutriendum statim cum quis incipit egrotare aut dare postquam incipit egrotare. pti. i. pble. 51.

Quare oportet medicos inspicere signa per vrinam. parti. i. p. 52.

Quare est quod non oportet quod caro densetur et induret ad hoc quod corpus sanum conseruetur. pti. i. pble. 53.

Quare aqua quandoque habet pedesque pustulis siue fuerit calida siue frigida. parti. i. pble. 54.

Quare est quod fridus generat pustulas et curat eas. pti. i. p. 55.

Quare febricitantibus oportet dare potum multum multis vicibus paulatim. pti. i. pble. 56.

Quare regant quartana habentes. p. i. p. 57.

Quedam egritudines sunt ex calido et humido et quedam ex humido. p. i. p. 58.

Quid oportet nos magis parare an vtrum corpus sudet in estate: an in hyeme sudet. pti. i. pble. i.

Quare est quod nobis conatibus anhelantibus continere seriose neque exhalare sudor non causatur. pti. i. p. 2.

Quare est quod partes corporis existentes sub aqua non sudant. pti. i. p. 3.

Quare est quod sudor est saluus. pti. i. p. 4.

Quare est quod partes corporis superiores magis sudent quam inferiores et precipue pres que sunt supra collum. p. i. p. 5.

Quare est quod quando nos exercitamus quod manus fortiter laborando vtrum nos fricando tunc sudor multiplicatur. p. i. p. 6.

Quare est quod sudor quod manat ex capite aut ex partibus superioribus non est fetor in eo. par. i. p. 7.

Quare est quod aliqui exercitantes se vtrum pugiles si desistant a luctu et pausant modicum postea lucent sudor magis exuberat. par. i. p. 8.

Quare est quod quando homines fecerint diu quod habuerint desudare non postea magis sudent imo minus. p. i. p. 9.

Quare sol magis calefacit coram nudam quam vestita: vestiti tamen magis sudent. i. 10.

Quare coram nostra non magis sudent multo existeret igne vel calore ipsa calefaciente neque ipso existeret minus sufficeret: tunc sudent quando parue quantitati addit et plus calidi. pti. i. p. 12.

Quare est quod corpora potissime sudent circa faciem. pti. i. pble. 13.

Quare est quod quando abstergit sudor a corpore sudent cum pano lineo calido sudor magis exuberat. par. i. p. 13.

Quare rubra causat fetidos sudores in

Tabula

- corpore si de fuerit vinctū. z. p. 14.
Quare est q̄ dorsum ⁊ partes vniuer/
 saliter posteriores plus sudāt q̄ an/
 teriores. par. z. pble. 15.
Quare est q̄ vnum corpus nudus ten/
 sius super aliquo corpore non su/
 dat. parti. z. poble. 6.
Quare est q̄ dormientes magis sudāt
 q̄ vigilantes. par. z. p. 17.
Quare est q̄ homines magis sudant
 circa faciem q̄ circa aliquam par/
 tem corporis. parti. z. p. 18.
Quare si sudātes in frigidant in aqua
 frigida cadāt in nausē. p. z. p. 19.
Quare est q̄ quando calefacti sumus
 potissime patimur sudores circa ca/
 put ⁊ pedes. par. z. pble. 20.
Quare laborantes forti exercitia ma/
 gis sudant cum quieverint ab actu
 laboris q̄ quando fuerunt in ipso
 labore. par. z. poble. 21.
Quare est q̄ si corpus continue desti/
 nat ⁊ cōtinue irroretur ab humidit/
 ate ab ipso decisa. dato etias q̄ hic
 deflux⁹ hūidus sit ex supfluitatib⁹
 nō tñ corp⁹ alleniat. parti. z. p. 22.
Quare corpora min⁹ sudāt in actu la/
 boris q̄ quiescentia. parti. z. p. 23.
Quare qñ currim⁹ vel vlr mouemur
 aliquo motu forti non exuberat su/
 dor in tāto q̄ qñ geuerim⁹. tñ enīz
 magis exuberat. par. z. pble. 24.
Quare ē q̄ aliqui qñ p̄io bibūt min⁹
 sudāt q̄ si p̄mitus comedissent ⁊ po/
 stea bibissent. par. z. p. 25.
Quare agonizātes se tortuoso ⁊ fortis/
 simo exercitio mouētes sudant pe/
 des ⁊ nō faciem. par. z. p. 26.
Quare alig īspiciunt circa faciē rubei
 neqz enī b̄ pp egritudinē rubeā gu/
 tā aut morpheā nō tñ sudāt. z. 27.
Quare somnus facit pls sudare q̄ vi/
 gilia. par. z. p. 28.
Quare corpora magis sudant loco cali/
 do q̄ frigido. par. z. p. 29.
Quare iuuātor ē sudor in p̄suatiōe sa/
 nitatis fact⁹ corpe corrente ⁊ se nu/
 do exercitāte: q̄ factus corpore in/
 duto corrente dato q̄ fuerit maio/
 ris quantitaris. par. z. p. 30.
Quare exercitantes se exercitio ago/
 nie vel timor iminet mortis sudāt
 pedes. par. z. p. 31.
Quare ē si i calefactorio nō exīte igne
 collocō magis sudāt q̄ si qdē p̄festis
 ex p̄n⁹ tant⁹ fuisset ignis. p. z. p. 32.
Quare in hyeme nō o3 corpora ad su/
 dozem parare. parti. z. p. 33.
Quare ē q̄ cuz sudores fiāt a calitate
 siue iteriori siue exteriori nobis oc/
 corrente in aliquib⁹ tñ sudorib⁹ pa/
 timur horripilationē vel frig⁹. z. 34.
Quare sudores calidi a medicis iudi/
 cant⁹ saniores vel minus infirmi q̄
 frigidi. par. z. p. 35.
Quare ē cū sudores fiāt a calo q̄ apud
 multū ignē min⁹ sudam⁹ appropin/
 quando q̄ apud paucū. pti. z. p. 36.
Quare ē q̄ sol magis calefacit qñ non
 fuerint sup corpora nra operaimenta
 vt pānī vel aliud qd radios solis p/
 bibeat. par. z. p. 37.
Quare corpora magis sudāt ascēdēdo
 q̄ descendendo. parti. z. p. 38.
Quare cū qs q̄to vtiqz apponit vl op/
 ponit multa vestimēta subito mul/
 tū calefactiētia qles sunt pelles vul/
 pine super corpora apposita paula/
 tine sudant. par. z. pble. 39.
Quare cor⁹ nra cū sicciora sint i estate
 ⁊ sic careāt mā sudoris q̄ i hyeme
 tñ magis sudāt in estate. p. z. p. 40.
Quare ē q̄ sudores dicti spōtanei de/
 teriores esse vident⁹ q̄ facti a labori/
 bus. parti. z. p. 41.
Quare ē q̄ sudores min⁹ accidunt hye/
 me q̄ estate. par. z. pble. 42.
Quare ē q̄ iebriati ex potu vini
 cum sit calidum frigidi/
 tatem incurrunt ⁊ rigorē. pti. z. p. 1.
Quare ē q̄ sūme ebry nō peccāt. z. 2.
Quare est q̄ bibētes vinuz aqua tēpe/
 ratum plus crapulant⁹ q̄ illi qui bi/
 bunt inēperatum. par. z. p. 3.
Quare est q̄ sperma iebriatorz vt fre/
 quenter non habet potētiā generā/
 di sibi simile. par. z. pble. 4.
Quare est q̄ iebriatus icurrit tremorē
 qui est motus inuoluntarius mem/
 brorum. par. z. pble. 5.
Quare est q̄ oia illa que sunt calidio/
 ra nāliter ita q̄ talia calida mixta
 cuz humidis si inueniāt caliditates
 coadunantem ipsa remanētia cali/
 da calefaciant. par. z. pble. 6.
Quare ē q̄ pueri cū sint calidi nō desti/
 derant vinū sed hi qui dñr cimiani
 aquilonares vinū diligūt. p. z. p. 7.
Quare est q̄ qñ sumus inebriati plus
 sentimus saporē falsarū aquarum ⁊
 vniuersalr oēm aliū sapor extraneū
 corruptum q̄ quando non sumus
 inebriati. parti. z. p. 8.
Quare est q̄ in valide ebrys appet eis
 oia circulariter moueri. p. z. p. 9.
Quare ebry cum vident vnū apparet
 eis q̄ multa sint. par. z. p. 10.
Quare est q̄ ebry non possunt spume/
 scere vel coire. par. z. p. 11.
Quare est q̄ temperatū vinū ⁊ kileon
 qd est forsan vinū artificialiter fa/
 ctum potatū in medio alioz potuū
 min⁹ cāt ebriatē. par. z. pble. 12.
Quare est q̄ si quis ebrioz biberit vi/
 num ponticū austerū pexistēs post
 assūptū ⁊ causariū ebriat⁹ ⁊ sup/
 bibent vinū dulce illud p̄ assumptū
 deorsum reprimif virtute dulcis ⁊
 minus molestā ebriatus. p. z. p. 13.
Quare si aliquis inebriat in sero vino
 tēperato aqua subtili q̄ tñ erit plus
 inēperatū plus dolet caput in ma/
 ne sequenti q̄ si fuisset intempera/
 tum. par. z. p. 14.
Quare est q̄ illi qui cōtinuo exercitan/
 tur plus possunt bibere anteq̄ ineb/
 riantur q̄ illi qui nō exercitentur.
 parti. z. poble. 15.
Quare ē q̄ vinū quosdā reddit auda/
 ces p̄sumentes de ipsis q̄ sint vt
 mellicos ⁊ flegmaticos: ⁊ quosdā
 reddit inanimatos ⁊ ifanos vt adu/
 sti cholericī. parti. z. p. 16.
Quare est q̄ caulis habet causare cra/
 pulam. par. z. p. 17.
Quare est q̄ vinum multa aqua mix/
 tum q̄ nominis p̄io dñium signat⁹
 ⁊ maxime si fuerit plus dulce plus
 incitat ad vomituz q̄ aqua ⁊ q̄ vi/
 num purum. par. z. pble. 18.
Quare quando homines potant mul/
 tam quātitatē vini ventres eoruz
 redduntur cōstipatiores q̄ si pauce/
 bibant. par. z. p. 19. vel. 20.
Quare ebry nō possunt numerare lon/
 gina. par. z. p. 21.
Quare est q̄ ex potu vini multi item/
 perati potētis maxie antiqui mors
 contingit ⁊ precipue si bibens quis
 multū demacrari incipit. p. z. p. 23.
Quare vinum temperatū melius sub/
 intrat. par. z. p. 22.
Quare est q̄ ebry p̄optiores sūt semi/
 per ad lachrymandum q̄ sobry.
 parti. z. poble. 24.
Quare vnde est q̄ ebrys. i. yebemen/
 ter ⁊ non parum ebrys aut incipien/
 tibus inebriari accidit somnus imo
 insomneitatem ⁊ saarā potius inci/
 dunt. par. z. p. 26.
Quare est q̄ parum ebrys magis in/
 sanit. par. z. poble. 28.
Quare est q̄ ex vino dulci nō inebria/
 tur. parti. z. poble. 29.
Quare inebriati sufficienter gaudent
 ⁊ delectantur cum calefiunt a sole.
 parti. z. p. 30.
Quare est q̄ lingua ebrioz cespitat ⁊
 nō pōt articulate p̄ferre. p. z. p. 31.
Quare est q̄ ebry ⁊ illi qui sunt circa
 mare delectant⁹ sole. par. z. p. 32.
Quare iuuenes cum ebriantur maio/
 rem quantitatē vrine mingunt q̄
 senes. par. z. pble. 35.
Quare est q̄ oleum cōfert ad ebrieta/
 tem ⁊ prestat potētiā facile deglu/
 tiendi. parti. z. p. 36.
Quare ē q̄ ille qui coit ⁊ simili/
 ter qui moztur deducit
 oculos conuertendo ipsos ad partē
 superiorem: sed ille qui dormit de/
 ducit eos ad inferiorem. pti. z. p. 1.
Quare est q̄ anche ⁊ oculi illoruz qui
 multo vtuntur coitu sensibilissime
 patiuntur. par. z. pble. 2.

Tabula

Quare est qd coeuntib⁹ multū coit⁹ pōt
pfortare vifuz qñqz z eunuchi eriaz
vumur apbrodys z fpmatis emis/
fioib⁹ z tñ puenit ledi vifuz z debi/
litare i eo qd ē acute videre. p.4.3.
Quare hō icipit folū illo tpe nā cū fue/
rit potēs coire z nlli alioz ab hā aia
hū accit pillos hñtium a natiuitate
vt qd tpe coit⁹ fiāt pilofioza circa p/
tē ozis vbi nafciē barba. pti.4.p.4.
Quare peduz difcalciatio z vlr eozum
infrigidatio non confert ad coitum
exercendum. pti.4.p.10.ble.5.
Quare est qd homo inter cetera aialia
dissoluit z minozat in coitu. p.4.6.
Quare est qd cū aligs fuerit in his paf/
fionib⁹ fic timere mori qd cānt a fri/
giditate fpmā emittit qd videt ipof/
fibile qz fpmā a ca^{te} pficiē. p.4.p.7.
Quare interdus expedit euacuare per
coitum. parti.4.p.ble.8.
Quare iuuenes citius pficiunt coitū re/
pleri z fatiati. parti.4.p.10.ble.9.
Quare est qd adolefcētes cū coire inci/
piunt parū poft habēt odiofas gbus
piūcti fuerint poft coitū. pti.4.p.10.
Quare ē qd fere pñue egantes fiunt
magis luxuriofi z cū potētia pficien/
di coitū appetētes fuis filib⁹ in natu/
ris z maxime pñgit cum equitant
equos non fuauiter ambulātes cum
fellis eleuatis arcuatis. pti.4.p.11.
Quare est qd boiū z vliter aializ qñ
incipiūt hñe potētia coeundi corpo/
ra fetēt z maxie fi coitu vtant p añ
pubtate cū nodū barbescūt. p.4.12.
Quare est qd fi aliqd generet ex fpmā
te nfo dicimus nrm z fi aliq pte cor/
pore gñet nō dicimus nrm. 4.13.
Quare boies hñt miorē potētia coeun/
di i aq fñe fit cala fñe fit frida imo
in frigida nō pñt z aialia terreftria
z aquatica in ea coeunt vt elephan/
tes z pifces. parti.4.p.10.14.
Quare homo plus mouetur ad coituz
pre ceteris aialibus. par.4.p.15.
Quare coit⁹ fupflu⁹ maxie cāt fridita/
tē z vētris ficitatē. par.4.p.17.
Quare est qd oibus gb⁹ cadunt pili vl/
defluunt fupercilioz z alioz funt
luxuriofi. par.4.p.10.18.
Qualiter quis nāliter mingens nō pōt
coire. par.4.p.10.19.
Nī patiens ifchias nō pōt gñare. 4.20.
Quare coeūtes diffolunt frequenter
virib⁹ vt multotiēs. p.4.p.10.21.
Nī est qd mingētes erigunt vgas. 4.22.
Nī fit vge erectio z augmentuz videt
recipe cū qs vult coire. pti.4.p.23.
Quare vtentes coitu vel incipiētes coi/
re magis fetent z quare afcelle fe/
tent. parti.4.p.10.24.
Quare boies mafculi i efate min⁹ po/
tētes funt coire: femie at magis pls
que ad venerea motiue. p.4.p.25.

Quare gaudēt adinuicē coeuntes z q/
re aliqui agūt z patiunt. p.4.p.26.
Quare cū boies appetunt maxie coire
verecundant pñteri. par.4.p.27.
Quare viri funt ficciozes z calidiores
malieres frigide z humi. p.4.p.28.
Quare omnes calidi a primus compo/
nentibus nō aut caliditas acquifi/
ta fi fuerint robufti z carnofi fi tales
nō vtantur coitu cholera dominabi/
tur eis. parti.4.p.10.29.
Quare melici funt luxuriofi vehemē/
ter coitū appetentes. par.4.p.30.
Quare est qd coparatione aializ aues
pēnofozes z boies pilofiozes funt ve/
neret z luxuria abundantes. p.4.31.
Quare fi coitu fepe quis vtatur peffi/
me pre alyz membris debilitantur
oculi. parti.4.p.32.
Quare est qd longi greflus facti
oio per plana fic est lom/
bardia magis fatigantur qñ illi qui
non fuerint per non plana vt quan/
do funt mōdiculoza non vallofa qñs
est regio gallicana maxie. p.5.p.1.
Quare patietes lippotomiā. p.5.p.2.
Quare est qd potiffime tātū venter in/
ferior extenuatur illis qui vtuntur
exercitio. pti.5.p.10.ble.3.
Quare est qd pingue z vñctuofozū con/
teritur z diffoluit in laboratibus fe/
forti exercitio. parti.5.p.10.4.
Quare est qd partes que funt circa mu/
sculos vētris funt pinguiffime alia/
rum partium corporis. parti.5.p.5.
Quare est qd defectus in corpore reli/
cti ex labore vel fatigatione plus z
citius fedatur quando quis vngitur
oleo cōi aqua mixto. pti.5.p.6.
Quare est qd in laboratibus prauē dif/
pōnis medici inuigūt vomere. 5.7.
Quare moleftius est ducere manum p/
aerez ac fi aliqd puceret conatu cū
nihil proyiciat aut modicum z leue
fit quod pycit qñ fi proyiceret aliqd
manus impletiū vt fi lapidē fuffi/
cientē pyciat. pti.5.p.10.ble.8.
Quare est qd curfus z mot⁹ velox fubi/
tus in hoie z fimilr in alyz aialibus
pñtuit morbidas z debiles pres cir/
ca caput z pñpue oculos. par.5.p.9.
Quare est qd ambulantes plus fatiga/
mur fi ambulem⁹ p loca diuti⁹ pla/
na qñ non plana. parti.5.p.10.ble.10.
Quare accubitus factus fup corpora
folida planarū fupficerum est la/
brofioz magis nām moleftans qñ fi
fuerit fup corpora continuaruz z
pfundarū fupficerū. pal.5.p.11.
Quare ambulatiōes breues fatigāt p/
portinabilr plus longis. p.5.p.12.
Quare est qd fi aliqs currat in egs vel
in alyz aialibus qd quāto magis cur/
rit equus tanto magis lachryme ex/
oculis ftillant. parti.5.p.13.

Quare alia membra fricata a ventre z
exercitata impinguntur venter at
non. parti.5.p.10.14.
Quare est qd quādo qs cucurrerit cur/
fu vehemēti longo veloci tres cō/
currāt differētie motus poftea cur/
fu terminato fi conatur erigi fup
extremitates digitoz pedum ficut
volens in altius cōfpicere calcanei
tremunt z deorfum mouent: z ideo
manifte trahit deorfuz coact⁹ ma/
nere fup plātas pedū eqñr. pti.5.p.15.
Quare est qd currētes mēfurate z non
cū ingenti violentia z conatu anhei/
litu fuo quem emittunt caufat ritb/
mū in quo ordo tenor z pporio q/
dā pñonantie fentit. par.5.p.10.16.
Quare cum currimus velocius maxie
me videtur nobis qd aer efficiat vē/
tus. parti.5.p.10.17.
Quare est qd currentes feptius cadunt
z maxie cuz fortius currunt qñ am/
bulantes. parti.5.p.10.18.
Quare est qd quādo afcendit in altum
vt montes arduos accidit dolor no/
bis circa gēna vbi os coxe cōiungit
tur offibus cruris fub rotula fed cū
afcendim⁹ infinitus dolor fit nobis
circa gēna z femora. par.5.p.19.
Quare ē qd iterato potiffime dolemus
qñqz circa mediū coraz. p.5.p.20.
Quare est qd humidū humiditate va/
porofa calido cōiuncta qd dico pro/
pter mulieres que laborāt forti ex/
ercitio z affidue fe mouēt in magno
feruore eftatis fuffocantur citiffime
z extinguet ab incēdēdo: in ficcis at
z frigidis nō fic pñgit. par.5.p.21.
Quare est qd corpora temperata egro/
tant frequēter z quare defacili per/
mutantur ab egritudine in fanitatē.
z quare permutantur de leui ab eē
fuo. parti.5.p.10.22.
Quare est qd qñ ambulam⁹ ignota no/
bis via videtur nobis longior qñ fi
ambulamus viā fciētes. pti.5.p.23.
Quare est qd pres femorales magis qñ
crura in montibus laborant z patiū/
tur. parti.5.p.10.24.
Quare est qd fi aliqui puta humoribus
pleni prauis laborauerit fe forti ex/
ercitio z neceffario mouētes pñtu/
las vlcera fcbicz z vliter cutis de/
fedationes incurrunt. par.5.p.25.
Quare est qd exercitatis z pharimacyz
z medicinis folutiuis non mox me/
dici cibum offerit peractis exerci/
tys z pharimacyz acceptis. p.5.p.26.
Quare difficilius z laboriofi⁹ est cur/
rere qñ ambulare. par.5.p.10.27.
Quare laborātes z exercitantes fe nō
ftatim ante laborem bibunt fz poft
longe. parti.5.p.10.28.
Quare est qd laborātes z exercitantes
fe z pñfici plus fpermatizant nocte

Tabula

dormientes q̄ oppositi eorum aut q̄
 ipsimet in die. parti. 5. pble. 29.
 Q̄r tibia lateris sinistri cū maiori dif-
 ficultate lōgo tpe z sepe ducit z fri-
 catur a seipsa vel ēt fricat aliam q̄
 alia lateris dextrī. pti. 5. pro. 2.
 Quare quiescētes imoti sub radys so-
 lis magis calefiūt q̄ se huc illuc gy-
 rantes. pti. 5. proble. 36.
 Q̄r est q̄ vehementer currētes p̄cipue
 incurrunt sp̄mata. pti. 5. pble. 39
 Quare est q̄ gressus facti per vias re-
 ctas z planas zc. parti. 5. pro. 40.
 Q̄r est q̄ ad loca altiora q̄rū superficies
 sūt pyramidales i acutū valde tēdē-
 tes cū diffi- z labore ābulam. 5. 41.
 Quare est q̄ illi qui mouent sup egs
 currētibz rariis cadūt q̄ si moue-
 rent sup asinis z mulis. p. 5. p. 42.
Quare est q̄ sedes siue quietes
 hominū quosdam ingros-
 sant quosdam demacrant. p. 6. p. 1.
 Q̄r ē q̄ opz iacere p̄tes suas exercēdo
 ipsas sicut iacet se exercitans z ma-
 xime in p̄n° exercitū cum supfluita-
 tes incipiūt moueri. pti. 6. pro. 2.
 Quare est q̄ inuārius est ad sanitatem
 iacere conflexe partibus contractis
 z maxie supioribz q̄ extēsis. p. 6. 3.
 Quare est q̄ singultus z vertigo plus
 accidit cū aliqui surgunt z mouent
 q̄ q̄n quiescunt sedentes. p. 6. p. 4.
 Quare est q̄ somnus magis fit cuz vo-
 lentes dormire iacēt sup dextruz la-
 tus q̄ super sinistrū. pti. 6. p. 5.
 Q̄r est q̄ man⁹ z pedes mag⁹ incurrūt
 stupore q̄ alie p̄tes corpis. p. 6. p. 6.
 Q̄r ē q̄ delectat nos magis iacere sup
 p̄te sinistrā vt sic q̄ sup dextraz: sed
 magis dormimus accubati sup par-
 te dextrā q̄ sup sinistram dum p̄sue-
 tudo vel morbus non impediāt aut
 loci dispositio. parti. 6. pble. 7.
 Q̄r ē q̄ cū aliq̄ oscitāt. i. ozis biatus fa-
 ciunt expellēdo fumositates ex ad-
 uerso i aspectu taliū positi p̄cipiētes
 illos oscitare mouent vt frequenter
 filr ad oscitandum. pti. 7. p. 1.
 Q̄r ē q̄ sigs aliq̄ membroz moueat
 vt tēdere manū vl pedē p̄terea nos
 p̄pēdētes de tali motu nō mouem⁹
 a fili manū vl pedē sz sigs oscitaue-
 rit bñ p̄pēdētes oscitam⁹. p. 7. p. 2.
 Q̄r est q̄ si steterimus p̄pe ignez z re-
 cordādo ipsi⁹ nos p̄p̄ si n̄ migim⁹ sz
 p̄pe aq̄s max⁹ recordātes ipi⁹ z p̄ci-
 pue magne q̄titatē tūc migim⁹. 7. 3.
 Quare est q̄ aliq̄ vt prane hōies p̄ius
 cū approximaauerint patiētibz q̄sdā
 egritudines vt pestilētiales p̄tagio-
 sas p̄uiss z obthalmias scabies inci-
 dūt in p̄dcās egritudines. pti. 7. p. 4.
 Q̄r q̄dā aialia cū vidēt alia mingentia
 vl egerētia mingūt z egerūt. p. 7. 5.
 Q̄r si videm⁹ aliquē fecari acuto q̄daz

sic opib⁹ fit chirurgie z p̄uctōib⁹ aut
 igne cōburi sic i tormētis z in caute-
 rys aut p̄tūdi vt cū lapidat vel iter
 duas planas superficies duoz corpo-
 rū q̄s p̄stringit aut vlr cōpatit ali-
 qd de numero q̄ sunt p̄iculosa z oz-
 rēda cōdolem⁹ in mēte. par. 7. p. 6.
 Q̄r ē q̄ appropinquantes patiētibz p̄uiss
 verā cū vlceraōe pulmōis obthal-
 miā siue oclaritatē max⁹ hūidā sca-
 biē leprā morbillos z egritudines cō-
 tagiosas inficiunt duz corpora fue-
 rint talia suscipe disposita: sz appro-
 pinquantes bydropisim febres patiēti-
 bus nō occupant ab eis. par. 7. p. 7.
 Q̄r est q̄ quedā p̄tristantiū nos auditu
 aut eo q̄ hñt sonos horribiles cōtri-
 statius incurrūt in nos horrorem z
 motū quedā p̄uissōis sicut est sonus
 cātus a ferro q̄n acut⁹ fricādo ipsuz
 sup aliq̄ durū vl limādo. p. 7. p. 8.
Quare ē q̄ vehementer ifrati co-
 lore liuido colorant. 8. 1.
 Quare est q̄ cōualescentes ex morbis
 p̄tristati z irati cū fuerint i vehemē-
 ti frigore redim⁹ acutiores. p. 8. p. 3.
 Q̄r ē q̄ pugiles iter alios hōies vehe-
 mēter frigescūt cū bñ se hēant. 8. 4.
 Quare est q̄ exīma corporis vt manus
 natus pedes iterdū p̄ alyz p̄tibz cor-
 poris potissime rigescūt. pti. 8. p. 5.
 Quare ē q̄ si pedes teneant eleuati z
 p̄tēsi vsus p̄te supiorē vel mediā ēt
 aliq̄ solido fulciti plus rigescunt q̄
 si factū fuerit ecōuerso. pti. 8. p. 6.
 Quare hōies plus patiunt bolissimum
 tpe byemis q̄ tpe estatis. p. 8. p. 7.
 Quare pingues abundantes multa pin-
 guedine rigore vltier z frigiditates
 incurrunt. parti. 8. pro. 8.
 Q̄r ē q̄ exercitātes se p̄ti⁹ z laborantes
 fort⁹ rigescūt tpe quo nō agūt. 8. 9.
 Quare corpa incidunt horripilationez
 calo z frido infusa. parti. 8. pble. 10.
 Quare ē q̄ pili horripilationē siliundi-
 narie tñ z p̄ctionē quādā icurrūt cū
 existant insensibiles. par. 8. pble. 11.
 Q̄r ē q̄ i exitu exīmo vīne maxie tpe
 fri⁹ nos icurrim⁹ horripilonē. 8. 12.
 Q̄r ē q̄ lingua rigētū z p̄gelatoz ma-
 xime a p̄nētis frido peccat nō po-
 tēs smonē p̄ferre articulate. p. 8. 13.
 Q̄r ē q̄ corpis capilli i rigētibz z vehe-
 mēter fridis erigunt in rectū. 8. 14.
 Quare ē q̄ in byeme tpe frido z max⁹
 sub borea q̄n currim⁹ plus infrida-
 mur q̄ aly stantes. pti. 8. pble. 15.
 Quare in aurora frigus intensius effi-
 citur mane cōtinēte q̄ fuerit nocte
 precedente. parti. 8. pro. 16.
 Quare est q̄ sternutātes z minge ites
 z multotiēs maxie i exīma emissioe
 vīne icurrūt horripilationē. p. 8. 17.
 Quare ē q̄ rigentes z p̄gellati vehemē-
 ter laborāt seu dolent cū p̄pe apud

ignēvalde se deferant subito: sed q̄n
 paulatīe z ordiāte accedūt ita q̄ te-
 pefiūt aq̄ calefiāt nō dolēt. 8. 18.
 Quare est q̄ nos ifridati sic est cū bal-
 neamur in aq̄ frida estate p̄p̄ mltā
 caliditatē p̄pter hoc plus inflāma-
 mur z dolem⁹ a calitē illa eadez spē
 q̄ pus reddebat nos calos. p. 8. p. 19
 Quare irati nō frigescūt. p. 8. pro. 20.
Quare pelles recentes excoziate
 z proprie arietū z sic sta-
 tim apposite sup tumores apatum
 p̄hibent augmentum. pti. 9. pro. 1.
 Quare est q̄ cicatrices seu vestigia q̄
 sūt in alyz p̄tibz corpis ab octo ver-
 gunt in nigredinē sz color cicatricis
 factaz in octo vgit in albedinē. 9. 2.
 Q̄r ē q̄ ferula p̄tis circulari circa locū
 vulneris z solonis p̄tinuitatis ēt vn-
 diqz laterālī percussuras reddit ru-
 beas: sz me⁹ carnis i illa circularita-
 te vbi ferula vehemētius p̄cussit
 efficitur album. pti. 9. pro. 3.
 Quare est q̄ mediū carnis vbi ferula
 vehemētius ferit efficit albū exīmi-
 tas circularis reddīt rubea. pti. 9. 4.
 Quare est q̄ cicatrices post vulnerum
 p̄solidationē in spleneticis tendunt
 in nigredinem. parti. 9. pro. 5.
 Quare est q̄ p̄cussio illata a ferula est
 vehemētioris doloris q̄ p̄cussio quo-
 rūdā alioz q̄ sunt solidiora z duriora
 vt quercus z buxus. par. 9. pro. 8.
 Q̄r vlcus q̄d ē plaga putrefacta. 9. 11.
 Q̄r ē q̄ i cicatricibz nō nascūt pili. 9. 12.
 Quare est q̄ cicatrices seu vulnera in-
 currunt tumorem. parti. 9. p. 13.
Quare ē q̄ quedā aialia tussunt
 q̄dā nō. parti. 10. p. 1.
 Quare ē q̄ iter cetera aialia hōi fluxus
 sanguis nariū accidit. parti. 10. p. 2.
 Q̄r ē q̄ q̄dā aialia hñt pinguedinē sm
 plm sub carne alia in carne q̄dā vo-
 sub carne z in carne. par. 10. p. 3.
 Quare est q̄ pueri. 5. anoz min⁹ incur-
 rūt morpheā viris z ēt q̄ mulieres
 decrepite z viri p̄ls eaz icidūt. 10. 4.
 Quare ē q̄ hō solus inter cetera aialia
 incurrit morpheā. parti. 10. pro. 5.
 Quare est q̄ oues capre porce zc. cum
 quis p̄tinue mulgeat exhibeāt ma-
 gnaz q̄titatē lactis vidēt mirabile
 cū nō hēant corp⁹ nō max⁹: sz hō z
 bos z equa cuz sint maxima aialia
 modicū lactis exhibent. p. 10. p. 6.
 Quare est q̄ quedā aialia q̄n p̄mutāt
 aq̄s p̄mutant colorem. par. 10. p. 7.
 Quare aialia masculina sunt maiora
 mole femellis. parti. 10. pble. 8.
 Quare q̄dā aialia paruo tpe portant z
 cito parientia sicut v̄se. par. 10. p. 9
 Quare est q̄ in alyz aialibz sic nām ge-
 nitam cū gignētibz intēsiorez hñt
 silitudinez vt bos gians cum boue
 genito z capra cū capra magis q̄ in

Tabula

hominibus. nō enim ipsi sicut pater vel nū assimilant. parti. 10. p. 10.
 Quare est q̄ hoies coloris albi et equi vt frequenter inueniunt glauci vel subalbidi s̄m oculos. parti. 10. p. 11.
 Quare est q̄ aliqui hominum sunt nani: et q̄re quedā aialius sunt totaī magna vt ozomedarq̄ et elepbātes et q̄dam parua. parti. 10. pble. 12.
 Q̄r q̄dā aialii fiūt adiuicē p̄gnōnē vni uocā vt hō ex hoie et equi ex eq̄. vel p̄ q̄rūdā mixtionē vt terre et adiuicē vlt p̄ putrefactionē vt sunt vīnes vlt mures. vel ex his cōmixtis vt est eq̄ asin⁹ gallus p̄dici. parti. 10. p. 13.
 Q̄r q̄dā aialii p̄iūt s̄t ples fer⁹ vna vīce tñ s̄t canis pozca: et alia p̄iūt tñ vñ vt hō et leo. parti. 10. p. 14.
 Q̄r hō iter cetera aialia s̄z q̄ritatē sui corpis valde modicā bz distātiā inter vñ oculū et alterū: s̄z in alyis aialib⁹ inexistit magna distātia preter pigmeū. iterponit. n. ipsi frons inter vñ oculū et alium: in hoie aut nasus solus. parti. 10. p. 15.
 Quare est q̄ aialia quedā ab hoie nullo mō polluit i somnis spmata effū dētia s̄t lepus et q̄dā aut s̄t polluitur modici⁹ est q̄d emittit raro vt pigmeus. parti. 10. p. 16.
 Q̄r q̄dāz aialia mouent caput ad oēm dīaz pōtis q̄dā aut nō. p. 10. p. 17.
 Q̄r hō iter cetera alia sternutat. 10. p. 18
 Q̄r nullū aial bz linguā pingue s̄t mēbra alia: parti. 10. pble. 19.
 Quare est q̄ femina aialium mingunt cum descensione. parti. 10. p. 20.
 Quare est q̄ oia de genere aialium nō volatiliū circa finē hyemis adueniente vere deponūt pilos. p. 10. p. 21.
 Quare pili ouium cū euelluntur fiunt molliores. parti. 10. p. 22.
 Q̄r lane seu pili ouium cū fuerint magis extēse tāto p̄s indurant v̄sus extremitatē: s̄z i hoib⁹ eē: q̄m pili quāto magis eleuāt tāto p̄s molles reddūt s̄m extremitatem exteriorem a medio in antea. parti. 10. p. 23.
 Quare est q̄ homo non habet crinem i iubam super collum. par. 10. p. 25
 Q̄r ē q̄ oia aialia pedes h̄ntia q̄tquot in numero h̄ant exiūt in pari tot in vno latere s̄t in alio. parti. 10. p. 26.
 Quare est q̄ in cicatricibus equorum et asinorum nascunt pili in cicatricibus hominū nō oriunt. parti. 10. p. 27.
 Quare est q̄ q̄m alia aialia ab hoie pariunt s̄t duos fetus marē et feminaz vterqz eoz vīuit et nutrit: in hoibus aut nō iuentū est illud nisi raro q̄m sepissime moritur femina viuente mafculo. parti. 10. p. 28.
 Quare in in⁹ est tps in quo aialia dozmiūt q̄ id in quo vigilāt. p. 10. p. 29
 Quare q̄dā aialia cōfestim ipsis natis

cōsequunt parētes ambulādo post ipsos. parti. 10. p. 30.
 Q̄r morphea n̄ fit alyis aialib⁹ ab hoie solus. n. hō ipas iteruenit. p. 10. p. 33
 Quare in loco morpheato sp̄ efficit canities q̄ est lāgoz pili. parti. 10. p. 34.
 Q̄r ē q̄ q̄dā aialia fiūt iracūda isurgētia d̄facili post p̄tū s̄t canis lupa et q̄dā aut nō reddunt sensibilibiter iracūda vt ouis capra. parti. 10. p. 35.
 Q̄r eunuchi p̄mutāt d̄spōnes corporis. vocē et reddunt instabiles. 10. p. 36.
 Q̄r eunuchi aut totaī carent ischys. i. straticis passionibus aut raro ipsas incurrunt. parti. 10. p. 37.
 Q̄r hō magis ples voces et d̄ntes emit: s̄z a⁹ alia exiūt i eadē spē idinter h̄nt vñ vocē vt canes boues et va: riat tñ in philomenis. parti. 10. p. 38.
 Quare eadē aialia spē vñt alyis vocib⁹ vt multiplici literatura articulata sicut habētia sermones. alia vō ab istis eadē tñ sibi in spē nō vñt alyis et alyis vocib⁹ s̄tatura articulat vt f̄mone carentia. parti. 10. p. 39.
 Quare hō solus a nā inter cetera aialia fit natiuitate mutus loquela carent et auditu. parti. 10. p. 40.
 Quare inter cetera aialia homo nascitur claudus. parti. 10. p. 41.
 Quare eunuchi habēt crura vlcibus plena. parti. 10. p. 42.
 Quare aliq̄d de numero aialium non patit lithiasim. i. lapidositatē maxime in vesica nisi solus hō. 10. p. 43.
 Quare subiugalia equi asini cerui boues que eructuant nō incurrūt lapidositatē solus hō s̄t. parti. 10. p. 44.
 Q̄r aialia māsueta domestica i q̄cūqz spē est fieri oia syluestria s̄z nō puerit q̄ aialia syluestria cui⁹ spēi possint reddi oio māsueta et d̄e. 10. p. 45
 Quare in hoib⁹ vmbilici fiunt p̄m ex pōnē manifestati s̄z in alyis aialibus nō fiūt manifestati. parti. 10. p. 46.
 Quare quedā aialii coeunt semel tñ et coituz tolerāt sicut plurima syluestria: quedā vō coeūt et coitū patiuntur multis vicib⁹ et plurima domesticorum vt equus et canis. parti. 10. p. 47.
 Quare habētes raros dentes et minutos valde distātes sunt vlt plurimuz breuis vite. parti. 10. pble. 48.
 Q̄r hoies h̄ntes p̄tractionē lineaz ap̄ parentes per totū sunt longe vite: et nō h̄ntes sūt breuioris. parti. 10. p. 49
 Quare hō inter cetera aialia aut solus p̄uerit ab eē suo nāli p̄fco et in i perfectū trāsmutat. parti. 10. pble. 50.
 Quare homo inter cetera aialia nocetur a fumo. parti. 10. pble. 51.
 Q̄r vñ equ⁹ gaudet alio: et q̄re hominum vñ cupiscit fore cū alio. p. 10. p. 52
 Q̄r vñ q̄dāz cōiunctuz in coitu maxie sibi cognata et cōsimili delectabilis

sine exercet ipsum. parti. 10. p. 52.
 Quare in hoie pres anteriores pectorales q̄qz sunt pilosiores q̄ postiores in alyis aut aialib⁹ eē. 10. p. 54.
 Quare homo iter cetera aialia maxie sternutat. parti. 10. p. 55.
 Quare est q̄ aialia ḡnta in mari et in ipso nutrita sūt maioris molis et numeri q̄ generata et nutrita in terra: quare aialia marina sunt plus nutritibilia. parti. 10. p. 56.
 Quare alia aialia ab hoie sepe indifferēter assumūt secū alimētū et humidū sed hō magis assumit humidū alimētū q̄ siccū. parti. 10. pble. 57.
 Quare est q̄ eunuchi non incurrūt caluitiem. parti. 10. pble. 58.
 Quare quedā aialii statim post natiuitatē possunt per se alimenta sine admistratiōe scāa p̄ntib⁹ recipe.
Quare hō q̄m egerit maxie emit rit egōnē hūidā s̄z q̄dam aialii equi muli asini magis emittunt siccā. parti. 10. pble. 60.
 Q̄r aues et maxie gamphonice de rapina viuentes et hoies et alioz aialii fortia et audacia iracūda sunt duri corpis et cōpacti s̄t leones hec sunt nervosa et osuosa et calm eoz corp⁹ mobile valde: q̄dā q̄qz aialii que p̄cipant istoz sunt fortia et laboris mlti p̄fissimi s̄t asini muli camelii: s̄z tñ nō sunt cala s̄z frida nō sunt fortia. i. audacia iracūda. p. 10. p. 61.
 Q̄r q̄drupedia nō grādia corpa habentia s̄z pua aut mediocria multoties p̄uriūt mōstra deficientia aut abūdantia in debita q̄ritate mēbroz sed hō vlt et alia magnoz corporuz vt equi elephantes camelli raro p̄uriunt mōstra. parti. 10. pble. 62.
 Quare in hoibus fit pilosius caput q̄ aliud corp⁹ p̄portionabilr ad alias partes sed in alyis aialib⁹ eē. 10. p. 62.
 Quare solus homo inter cetera aialia incurrit canitiē. parti. 10. p. 64.
 Q̄r hoies pres que sunt ab vmbilico inferius versus ossa sunt maiores q̄ illa que sunt ab vmbilico superius versus pectoris cōcauitatem apud gladiaturam. parti. 10. p. 65.
 Quare quedā aialium nō tñ ḡnantur ex seinuicē per coitū que est gnō ex cōbinatione masculi et femelle s̄z ē ḡnant casualr. s. per putrefactiones quedā vō ḡnantur tñ ex seinuicem vt homo equus. parti. 10. pble. 66.
 Q̄r dentes ethiopū habitantiū p̄m clima ad meridiē et vlt nigroz sūt albi intātū q̄ manifestiores sunt valde in albedine q̄ dētes alioz h̄ntiuz tertiū clima: s̄z yngues ethiopū et sibi p̄pinoz nō sūt tales imo yngues istoz sunt subnigri yngues vō h̄ntiū alia climata s̄t sub

Tabula

albidū. f. ex albo & rub. p. mixti. 10. 67
 Qdā alius statū absciso capite mori
 unt qdā aut nō sic pfectū moriunt
 sed mouent aliquādiū opōnez vite
 exercētia rē. alia vō tardius moriun
 tur sicut exanguia. pti. 10. p. 68.

Quare boies maxie a natiuitate
 carent auditu inter alios
 sensus. parti. 11. poble. 1.

Qd boies surdi seu q surda sūt narib?
 sonando gariunt. pti. 11. pble. 2.

Quare homines cali a natura habent
 magnam vocem. pti. 11. pble. 3.

Qd ea que nocte audiunt vt soni & vo
 ces sunt bñ audibiles. pti. 11. p. 5.

Quare voces audite ex longinquo vi
 dent nobis acutiores eis de propin
 quo cū tñ sint graues. pti. 11. p. 6.

Quare dom? seu edificia cemento de
 super illinito recenter interius ma
 gis resonant echo reddētes cum gs
 in eis sonauerit. parti. 11. pble. 7.

Qd dolia q sunt vasa linea sua vasa fi
 ctilia ex terra sigs sursum in deorsus
 pyciat vehemēter sup pauimentus
 solidū cadentia ipsi pūs cooptis &
 bñ obturatis faciūt edificia plm re
 sonare cādo maiorē sonus q si ex
 pycerēt & maxie qñ pute? & locus
 pfundus fuerit intra edificia. 11. 8.

Quare predictoz vazoꝝ si aliquid py
 ciat ipsoꝝ & sup? deorsus. p. 11. p. 9

Qd si aq frida & cala effundat ex codē
 vase & dolio eq̄lis q̄tatis & forais
 & breuiter ceteris pib? frida acurio
 rē sonū in eis effusione cāt q̄ calida
 sil virifqz ap̄l foramib? p. 11. p. 10

Qd oia vigilātib? supflue corūpūt di
 gō vox reddīt asperior solito. 11. 11.

Qd post assumptionē ciboꝝ & potū &
 maxie si tales fuerint vaporosi nau
 seiatē cātes & replonē quoꝝ ēēt nō
 modica suscepta q̄titas fuerit vox
 citissime interrūpit. pti. 11. p. 12.

Quare est plorantes & contristantes
 loquunt acure ridētes & gaudētes lo
 quunt grauitē. pti. 11. pble. 13.

Qd pueri & puelle & alia oia iuuenilia
 bñt vocē acutiorē q̄ pscā p̄sistentia
 & antiq̄ ēēt p? & q̄re ē q̄ bñtia f3 spēs
 suā vel climata vocē acutam corūz
 iuēcule sunt vocis acure vehemen
 tissima acuitate. pti. 11. pble. 14.

Quare nō gñantes neqz spmatisātes
 vt pueri & iuēcule vel vlr mulieres
 qb? accidit mutatio vocis circa tps
 emissiōis spmatl: & senes iā fridi ma
 xime seniores & eunuchi q nō gñant
 loquūt acure f3 viri cali & fortes ge
 neratiui grauitē loquūt. p. 11. p. 15

Quare voces sunt grauiore in hyeme
 q̄ in alijs tēporib?. pti. 11. p. 17.

Quare potus & vomit? in frigorib? fa
 cti sūt cā q̄re logmur graui? q̄ in dis
 pōnib? sibi oppositis. pti. 11. p. 18.

Qd ē q vox grauis audīt meli? a ppin
 quo sufficiēter ita q nō sit ppingtas
 grādis valdeneqz distātia f3 de lon
 ge min? & deteri? vox grauis audīt
 nūc at si audīt grauis nō manens f3
 acuta fore scā audīt. pti. 11. p. 19.

Qd vox a q lōge distam? audīt acutior
 q̄ sit fm vitatē. parti. 11. p. 20.

Qd dissoluti exercitijs debiles corpore
 vt ifirmātes loquunt acure. 11. 21.

Qd vox clamātib? corūpūt post reple
 tiōē ciboꝝ & potū. pti. 11. p. 22.

Qd ex voce causet qdam pfiguratio &
 delatio aeris. parti. 11. poble. 23.

Qd ē q in spēs? alioꝝ aialiu iuēcula
 & paruaz bñt vocē acutiorē q̄ pscā
 & p̄sistentia: in bouina vō spe e3 qz vi
 tuli grauiore vocē bñt q̄ boues nō
 pfecti & castrati maxie. p. 11. p. 24.

Quare iocularices & cantatrices quā
 do cōtendunt adinuicē & rixant mi
 nqs fiunt chozi. pti. 11. pble. 25.

Quare sal quādo proyicitur in ignem
 scinditur & sonū causat ad modum
 tonitru. parti. 11. poble. 26.

Qd ē q alig añq̄ pueniāt ad tps nāl
 pstitutū ad loqundū vt circa. 30. mē
 ses loquunt fmone articulo mani
 feste & deide viuūt ita loqundo quqz
 attingūt ad tps a nā dputatū: & mul
 ti qdē sunt q dicūt tales eē mōstra &
 peccata nāe mirāda. pti. 11. p. 27.

Qd qdā nullo tāgēte cāt sonus & mox
 mouent vt arche. parti. 11. p. 28.

Quare oscitātes qui fumū ventosus ex
 stōcho sup os stōchi emittunt min?
 audiūt cū id accidit agē. p. 11. p. 29.

Qd pueri magis patiunt ipedimētū in
 ligua & balbutiētes appellent q̄ vi
 ri iā iuuenes: & b maxie accidit pue
 ris añ tps spmatisātiōis tūc pp coi
 tū humiditate mūdita minuit bul?
 ipedimētū: ita q aliqui tunc pfecte
 causantur. parti. 11. poble. 30.

Quare vox exercitantū se ouz ad huc
 permanent fortes & cali in exercitio
 accidit sic timētib?. pti. 11. p. 31.

Quare illi q sunt in exercitio forti dis
 solutio hūiditātū cū cōstātia vītutū
 grauitē loquunt & illi qui timent lo
 quunt acure. parti. 11. pble. 32.

Qd ē q balbutiētes vlr bñtes alia ipe
 dimēta his p̄silia in locutiōis istris
 nō pñt fmone pferre planū. 11. 15.

Quare alig sunt vlr fmone ipediti cū
 exercitio fuerint vehemēter detenti
 & maxie timoroso seu atletico ma
 gis fiunt balbutientes f3 cū fuerint
 in ebrietatib? min?. pti. 11. pble. 36.

Quare sonus fac? ex domū meli? au
 diūt q̄ intus factus. par. 11. p. 37.

Quare melācholicī adusti vlr plurimū
 balbutiunt. parti. 11. pble. 38.

Quare porrum habet meliorare vocē
 impeditam. parti. 11. poble. 39.

Qd aialiu ab hoie plima vocē bñt acu
 tiorē eo: cū videat q̄ debeāt habe
 re grauiore eo. sunt. n. grauiora & for
 tiora multo hoie. a vīute. n. forti ml
 tū mouet aeris vocis grauis cātiui.
 f3 bñ nāl se bñs vocē ē grauis & nō
 acure nisi cū ifirmat eo q̄ vlr debi
 litata illius modicū aerē mouet vñ
 vox causat acuta. pti. 11. pble. 40.

Quare spūm continentes intra se me
 lius audiunt q̄ respirātes & relaxan
 tes ipsum. parti. 11. poble. 41.

Qd cū sal fuerit minutus parue q̄tita
 tis & pyciat in ignē mox sonus cau
 sat non tñ eius sonus sit magnus &
 longinquus: cui? oppositū salis cau
 sat q̄titas maioris. pti. 11. pble. 42.

Qd sigs salis eadē q̄titatē spe pyciat
 in multū ignē inflāmatuz minor sit
 sonus q̄ si pyciatur in paruū extin
 ctioni ppinquum. parti. 11. p. 43.

Quare cum vox causet a quodā aeris
 defluxu qui nāl h3 sursum deferri
 fit enī a calo: q̄re g mag audīt scā p
 sup? iferi? q̄ cāta e3. pti. 11. p. 45

Qd vox ebrioz nō tñ oīno sic dissoluto
 rū nō potētū vociferare vt appare
 bit 3? n3 incipiētū ebriari qz bñ red
 dunt loq̄es lingua expediti: vt vi
 sus ē. 36. & appebit p. 30. f3 boz iter
 medioꝝ magis patit interrūptiōē ca
 dēdo i medio q̄ vox sobrioz. 11. 46.

Qd lux nō penetrat per corpa densa &
 solida son? at penetrat. pti. 11. p. 49.

Quare parib? reliquis si vnus vocife
 rat & multi simul sonus nō est equa
 lis & cantus illius. pti. 11. pble. 51.

Qd bñ solus aialiu iterfecat vocē nō g
 dē vt alia eā p̄tinuās. pti. 11. p. 54.

Qd alig iterfecāt vocem nā & alij plu
 res accidēt. pti. 11. pble. 55.

Qd vlr in hyeme ac sobrii i cibis ac po
 tib? vocē bñt magis acutā: f3 in estate
 ebrii potātes vocē bñt graue. 11. 56.

Quare de numero aialiu bñtiū vocē
 qd dī ad dīaz pisciū & taliū qui ca
 rent gutture vox maxie tardi? post
 natiuitatē pfecta reddīt hoibus q̄
 alijs vocem bñtib? reliq̄ enī aia
 lia confestim habēt a natiuitate vo
 cem vt porci capre. pti. 11. p. 57.

Quare vox minor fit cum oēs seruant
 eandē figuraz. puta si oēs incipiant
 eundem tenorē vel pondus saluan
 do non premendo vel succnēdo f3
 eq̄līter tenendo. pti. 11. poble. 59.

Quare odor thimiamatus min?
 sentit de prope stando vt
 cū in ignem proyiciunt q̄ a remo
 tē: tunc enim melius eorum percip
 itur odor. parti. 12. poble. 1.

Qd thus & flores odorāt suam? 12. 3.

Quare exñtia oia in motu cōtinuo ha
 bentia potētā odorādi magis sunt
 odorabilia in motu. pti. 12. pble. 4.

Quare

Tabula

Quare tempore hyemali deterius odor
ramus et hoc in glacie. par. 12. p. 5
Quare odor vehemensior soluit et spargit ab
incensatis odoriferis sparsis super ci-
neret et vlt sup igne calitatis remisse
q sup vehemeter inflamat. 12. p. 6
Quare hutes vmbilicu rugosus delectabi-
liter odorat rosas. par. 12. p. 7
Quare vna admixta aq et vlt debilia ve-
locius ex se emittit odore et sine eo
q iteperata fortia pura. par. 12. p. 11
Quare vna qto diutius ferua-
tur i vesica tato fetidior
efficit vt ipso ondit egressus. sterco-
aut min reddid fetid. par. 13. p. 1
Quare est q a nullo aialiu pcepit odor
suavis ab eo resolutus nisi a pardali
q existit mlier ipi pardi itatu redo-
let q et fere ipi iocudat odore. 13. 4
Quare fetida cum fuerint actuali cali-
da plus fetida sunt q si fuerint actu
frigida. par. 13. p. 5
Quare figs comederit allia vna ei red-
dit fetida: s si comederit rasanum
calametu que filr habent forte odo-
rem et acutum sicut allia vna eius
non ppter hoc fetet. par. 13. p. 6
Quare ab oibus illoz qui nihil come-
derint si fuerint ieiuni et ppre cum
eis pfeteant intensior et horribilior
emittitur fetor. par. 13. p. 7
Quare ascella iguina os matricis sunt
loca fetidissima. par. 13. p. 8
Quare sudores fetidi qn qda vnguen-
toruz inungunt reddunt fetidiores
non vncis. par. 13. p. 9
Quare anhelitus gibboz curuoso: et stru-
moso: fetidior est. par. 13. p. 10
Quare boies dicti in qb extat
excessus in frigore ac ca-
lore ac vlt in reliqs qlitatib pa-
tentibus permutatis sunt feminei et
brutales fm mores et actus et etiam
fm visus et apparentia. par. 14. p. 1
Quare in ponto regione frida et sicca aglo-
nari et vlt qlz b dea a mari sic noia-
to qd d mare bellespoticu vocat et
mare tanais frumetu et vlt alia scia
cetera suo qm frida et sicca tardissi-
me vt panicu si dimittat suat tpe
logiori respecu regionis huic oppo-
meridiei ita q non corrumpit aut
vermibus perforatur. par. 14. p. 2
Quare magis i regione fridissima sunt cau-
lones q in regione cala. par. 14. p. 3
Quare ethiopes nigerrimi duo clima-
ta supiora hitates et egypti qui ter-
tu tenet sunt proxi et incuruati. par-
tes eniz habent no recte plasmatas
s obliqs. magis celeriter incuruan-
tur. os hnt protelum ad extra: caput
nauiulare: pect emine: crura cu-
brachys cotoza. par. 14. p. 4
Quare flaribus vetis calis et humidis
coeucta giiant magis feminina i ag-

lonarib aut bis oppositis pcurant
masculina. par. 14. p. 5
Quare in locis altis qui sufficieter eu-
tantur ventis salutiferis diu viuunt
et in locis imis et paludosis citi mo-
riuntur. par. 14. p. 7
Quare habitates loca calida vt ethio-
pes et indi sunt formidolosi: et babi-
tates loca sicca frida et petrosa sunt
fortes viriles et audaces. par. 14. p. 8
Quare hitates loca cala sunt longioris
vite hitatib reliq. par. 14. p. 9
Quare in locis paludosis et aquosis vltiter
reddunt hitates somnolenti et qsi stu-
pidi magis q in oppositis. par. 14. p. 10
Quare qui dicant et vita ducit per dietam
pseruat vita in nauib et vlt in locis
constitutis sup aqs non corruptas vt
marinas vel fluuiales vt naute et
mansiones hites sup aquas melius
colorati sunt colore comixto ex al-
bo et rubeo q hitates loca paludosa
stagnosa cocaua. par. 14. p. 12
Quare in locis pportionatis hyemi et
maxime s humiditate ceu sunt hu-
mida cocaua multoties et multa ac-
cidit prefocatio et q in regionibus
estiuis. par. 14. p. 13
Quare habitates loca meridionalia vt in-
di ethiopes oculos habent nigros et
habitates loca aquilonaria glaucos
vel varios. par. 14. p. 14
Quare illi quoz regiones sunt cale te-
pare ceu tertii et qrti climatis et vlt
ille quaru latitudo est inter. 34. gra-
dus a linea eqtoris vsq ad lineam. 40
gradnu ceu dcim iter chnidiar choi
extant sapietiores qcuqz cognitiõe
q hitates regiones fras sic sunt sex
et. 7. climata et q deinceps. maxie eni
in locis sic extremis no possunt na-
sci boies bone coplonis neqz boni
sensus. Aui. 4. meta. par. 14. p. 15
Quare in locis calis contigit infridari
et locis fridis calefieri. par. 14. p. 16
Quare solum de numero que in
duo diuidunt in figuras
rectas lineas habentes sic quadra-
tum pentagon b. par. 15. p. 1
Quare oes boies iter degetes et hitan-
tes loca extrema friditate. Itre loca
coteperata seu eoz mediu numeran-
tes finiut i denariu numez et no tra-
scidunt in aliu vteriore. par. 15. p. 3
Quare est q apparitiões vident eede
vel files vbicuzq sumus. par. 15. p. 4
Quare cu sol vniformiter defertur a
sphaera sua ineqli no semp causatur
ides vel augmentum vel diminutio
in vmbis. par. 15. p. 5
Quare sol pycies radios suo pgrassu sup
qdrilatera fig figurata. par. 15. p. 6
Quare cu luna sit spherica sic qdlibet
aliud celeste videmus tn ipsam si-
guram habentem. par. 15. p. 7

Quare sol et luna cum sint figure spherice
apparent superficies habentes
planas. par. 15. p. 8
Quare sol cu fuerit in ortu vel occasu et
extensas in longu causat vmbas.
Quare vmbre gnomonis maiores sunt eis
q sunt a sole pducte. par. 15. p. 10
Quare in eclipsib solarib et ppre cu sol
no obscurat totus no emittit radiu
siquis ad ipsum insperit per ali-
quod perforatum. par. 15. p. 11
Quare pili no catur in aere cu sol erit
circa mediu celi neqz supra sol ap-
parens antecedere ipm ante meri-
die vel psequi eu neqz etia sub solis
luce s tn ex latere ei vt vsus boze
vel austru vel adbu cu bis in meri-
die fuerit no accidit. par. 15. p. 12
Quare extremitas vmbre solis vbi radi-
tagit appet cotremiscere. par. 15. p. 13
Quare bases ampullaz qb in-
tunt sup aqs factoz cu
no sint albe si exponant soli a q cau-
san vmbre no faciut vmbra et si vi-
deant debere facere pp colore albu
terminat solis inspectu. par. 16. p. 1
Quare ampulle sunt hemisphice tnmo nu-
q pfcas spheraz pstitutes. par. 16. p. 2
Quare inest magnitudinibus que ba-
bet pfunditate ineqli et. par. 16. p. 3
Quare cadetia in terra ceu planu et. 16. 4
Quare chilindrus cu impellitur fert
fm rectum. par. 16. p. 5
Quare sectio pgameni libroz cu sca fue-
rit pus superficialis et recta et. par. 16. p. 6
Quare magnitudines separate in ples
pres apparent minores. par. 16. p. 7
Quare pres platay et aialiu qcuqz minus
sunt organice sunt rotunde. par. 16. p. 8
Quare plante et aialia et eoz pres et vlt
qcuqz qta in extremis suis rotun-
da semp efficiunt. par. 16. p. 9
Quare circulus si pyciat et. describit
recta linea no declinas sensibilr ad
vna pre magis q ad alia: donec in-
cipit quietari tunc describit reflexa
representantem circularem donec
cadat. par. 16. p. 10
Quare lata per aerez in trium cadunt
locum. par. 16. p. 12
Quare incomesurabiles seu in-
equales cu iuxta se positi
inspiciunt p intuitu q sunt maiores
ampli apparer maiores. par. 17. p. 1
Quare aialia et plate cu oriunt magis
ptendunt fm longu q fm latu in
pfundu et no tn cu oriunt vez etia
cum augmetant. par. 17. p. 2
Quare ex modu pponedi cosuetu pus
et posterius oportet accipi in tepore
et vlt in motu. par. 17. p. 3
Quare si q assumpserint libroz
et incipiunt legere in eo et
iuiti occupant somno ita vt no pos-
sint legere fiat necesse eos violenter
problemata. A. cc

Tabula

dormire aliqui cū volunt magis vi-
gilare accipiūt libzū ⁊ legētes in eo
reddunt vigiliores. par.18.p.20.1
Quare fīmones pleni lite ⁊ cōtentione
in quibus vnus querit victoriā sup
alteruz extant excitatiui ⁊c. quia in
eis duellant ⁊ rixant vt est in logica
⁊ circa sophistica. par.18.p.2

Quare dolentes cōtristātes gau-
dētes delectantes fistu-
las ⁊ vlr instā delectationez ⁊ gau-
diū inducētia expedit audire. p.19.1
Quare f3 chordā hypatē cātā. p.19.4
Quare cū maiori delectatione audiū-
tur hoies cātātes illos cantus quoz
audiētes pūs aliquā noticiā. p.19.5
Quare rōnabile existit cōsequens can-
tandi tragicum. par.19.p.20.6
Qf cōstituētes antiquas armoniā mu-
sicalem ex.7.chordis ⁊c. par.19.7
Qf cū delectatione audim⁹ cātū. 19.9
Quare si vox humana est delectabilis
delectabilis est hoies cātare. 19.10
Quare aliquis sonans voce ⁊c. p.19.11
Quare chorda illa que extat grauioris
toni ⁊c. parti.19.p.20.12
Quare antiqui cōstituerunt cantus di-
ctos leges. parti.19.p.20.15
Quare cātus antiphonus ⁊c. p.19.16
Quare cantantes vnam non cantant
antiphonam. parti.19.p.20.17
Quare diāpason sola consonantiarum
cantatur. parti.19.p.20.18
Quare si aliquis nostrum scientiū pul-
sare. parti.19.p.20.19
Qf cātātes de nūero grauiū. p.19.21
Qf cātātes aliq melius psonant. 19.22
Qf cū subtilib⁹ chordis ⁊c. p.19.24
Quare cātōres discordant amplius in
acuto q̄ in graui. par.19.p.26
Qf pmi cāt⁹ leges appellāt. p.19.28
Quare ritbmi quātum ad species mu-
sicē ⁊c. parti.19.p.29
Qf hypodozificiū ⁊ hypofrigiū. 19.30
Quare apud frinicum. par.19.p.31
Quare in cantu extat magna consonā-
tia ⁊c. par.19.p.34
Qf media chorda moueatur. p.19.37
Qf septē debēt hīe mediū. 19.44
Quare consonātia ex grauius causa-
ta sonis est mollior. par.19.p.49
Qf si aliq accipiat duo dolia ⁊c. 19.50
Quare aqua salsa sustinet q̄ in
ipsa nascunt ⁊ nutriunt
apia: porrū autē transplantatū in ea
nō viuit qd tñ calz ⁊ siccū vī. 20.1
Qf dī in exercitu nō semines mētham
neq3 transplantantes neq3 vtaris in co-
mestione. parti.20.p.2
Quare quedam vegetabiliū pducunt
florem ⁊ non fructū. par.20.p.3
Qf siq3 accepit cucurbitas ⁊c. p.20.9
Quare plantarū cultores eas irrigant
mane ante solis ortū. par.20.p.15
Quare cepe ⁊ eius manerici spēs mor-

dicant. parti.20.p.22
Qf aliq ligna germinat absclsa sine ra-
dice vt salix albara ppls. p.20.26
Quare plantē cū frida irrozant aqua.
Quare optimi pepones nascunt in lo-
cis paludosis. par.20.p.32
Quare pūsana cū fece ⁊ maxie
dum coquit ⁊ farina si-
milis si ifundat oleo ppe cū multuz
agitat efficiūt albiores q̄ pūs. 21.1
Qf cib⁹ pstruit ex tritico sine affatiōe
pproportionalis ē max⁹ corpi. 21.2
Quare si quis affet panem durior red-
ditur. parti.21.p.24
Quare hoies vt ad multuz comedunt
fruct⁹ post comestionem: in cōpara-
biliter aut mag edūt poster⁹ ipsos
q̄ pūs ⁊ maxie cū quis eoz relin-
quit nāe nō gubernatus medicina/
li artificio. par.22.p.21
Quare est q̄ dulcia sint nobis magis
pueniētia q̄ acetosa. par.22.p.2
Qf ficus que sunt dulces ⁊ amiables
nāe nre offendunt dētes. p.22.p.14
Quare est q̄ vnda in locis pfundis ⁊
vlr mag aq pelagi nō diuidit ⁊ in-
eqlis reddit vna ps alteri. p.23.1
Qf naues in portu vident magis one-
rate q̄ in pelago. par.23.p.20.3
Quare balneātes se aq maris citi⁹ exic-
cantur q̄ potabili. par.23.p.10
Qf vnde sunt yētofe spumose. p.23.11
Quare aqua marina cōburitur ⁊ pota-
bilis non. parti.23.p.20.15
Quare aqua falsa non est ita fluuiālis
sicut aq dulcis. parti.23.p.20
Qf in paludib⁹ nō gūat barena. 23.33
Qf mare cū sit salz ⁊ fridū. 23.35
Quare aqua cuiuslibet paludis aqua
potabilis lauet ⁊ purget indumēta.
parti.23.p.20.40
Quare aqua maris ⁊ vlr iter oīs aq cuz
fuerit gescens ⁊ tranglla apparet al-
ba ⁊ cuz mouetur inundationib⁹ ⁊c.
magis videt subnigra. p.23.p.41
Quare si inugant pūs sufficiēter oleo
deinde aq ifundant vel irrozent ca-
lidiori mior sentit calor illi⁹ aq cale-
q̄ si pūs nō fuissent inuncti. 24.1
Quare aque puteozum post meridiem
redduntur calide. parti.24.p.2
Quare aqua bulliens nō saltat lōgius
extra vas. par.24.p.8
Quare balnea calida naturaliter sunt
dicta sacra. par.24.p.19
Quare cū mēbra ponunt in vtrib⁹ in-
flatis aere vehementer calcato do-
lorē pciūt grandē. par.25.p.1
Quare aer cum sit grossior luce lux in
euz pertranseat. parti.25.p.9
Qf aer nō mouet ad ptē supiorē. 25.13
Quare circa aurozam aer est frigidior
q̄ circa sero. parti.25.p.14
Quare aer minoris quāritatis est cali-
dior q̄ is qui est maioris. p.25.p.17

Quare in domib⁹ altis sitiatis in aere
spacioso aperto hostio ⁊ fenestra sit
euentatio. par.25.p.21
Quare subolanus solus yētoz cōgre-
gat ⁊ trahit nubes ad se cū ceteri vi-
deant potius impellere. p.26.p.1
Quare yēti celerius cessant si fiat plu-
uia q̄ si non fieret. par.26.p.4
Quare quidam spūs qui appellantur
tropee fiunt in mari. par.26.p.7
Quare predicti tropee vocati perfāt.
particu.26.p.20.8
Quare auster est fetidus cū sit ventus
cuius mā est exhalatio sicca perue-
niens a loco adusto. par.26.p.16
Quare timētes mēbra sua nō possunt
regere ⁊ getare sed passionē icurrūt
que dicit timor vel tremor. 27.1
Qf debētes puniri sitis icurrūt. 27.2
Quare cum humidum calefactum co-
adunatur interius irati redduntur
calidi ⁊ audaces. par.28.p.3
Quare vinum diligentes sunt fortes ⁊
animosi. par.27.p.20.4
Quare homines magis honorant for-
titudinem. parti.27.p.20.5
Quare timētes fortiter magis treme-
scunt f3 vocē ⁊ labiū inferius. 27.6
Quare cum timor sit quedam tristitia
⁊ dolor dolentes clamant timentes
vō silent. par.27.p.9
Quare est q̄ aliqui cadunt in egritudi-
nes cū fuerint cōsueti viuere prae-
⁊ vti administratiōe regiminis pra-
ui ⁊ intēperati ⁊ maxie pot⁹ si subi-
to mutentur ⁊ vtātur regimine bono
⁊ temperato. parti.28.p.1
Quare hoies dicunt incōtinētes ⁊ in-
tēperati fm hos duos sensus gustuz
⁊ tactum. parti.28.p.2
Quare aliqui dicuntur incontinentes ⁊
intēperati solūmodo ppter deside-
riū ⁊ voluptates circa gustum ⁊ ta-
ctum ⁊ nō circa iram. par.28.p.3
Quare cuz maior sit iniustitia fm ve-
ritatem qū quis peccat cōtra maius
bonuz ⁊ honorabile ⁊ bonoz cum sit
maius bonum. par.29.p.1
Quare difficile minusq3 tolerabile est
quādo aliquis priuet siue spoliatur
pecunia vel aliquo alio modo apud
amicū suuz deposito negando eam
vel fugiēdo cum ipsa q̄ si puet mu-
tuo illi pcesso spe restitutionis. 29.2
Quare in curys siue locis in qbus red-
ditur ius magis numerāt hoies cuz
testamētū scribunt. plures enīz idu-
cunt testes nūero vel saltē ⁊c. 29.3
Quare inopia magis appetit esse ⁊ ba-
bitare apud bonos viros ⁊ vtilēs q̄
apd prauos ⁊ inutiles. par.29.p.4
Quare virius ⁊ iniustius est mulierez
occidere q̄ virū. par.29.p.10
Qf si aliq detineri d3 in iudicio coraz
indicāte tmēdo ne fugiat stare facit
ipsum

Tabula

ipsum in parte dextra. p.29.p.11
 Qr fugiēs siue re^o z psequēs siue actor
 tenētes nūqz testii z pbōnes vtriqz
 eqles re^o obrinet in cā sup actorē vt
 absoluat z actor poti^o pdenēf. 29.12
 Qr furātes i balneo stussa vel foro zc.
 punim^o ad mortē: z furātes i domo
 nō: dūmō furtū restituāt. p.29.p.13
 Quare euenit qd cōtradīcentes aut liti
 gātes in ptozio zc. par.29.pb.14
 Qr dānū qd imponit furanti mors est
 nō aut iniuriāti. par.29.p.15
Quare oēs viri ad dīaz mulie
 rū qb^o talia post fridita
 tē z impfectionē nō adueniūt in q
 buscūqz fuerit illustres z excellētes
 alios in phia polytica zc. vidēf fu
 isse cōpōnis mēlice. par.30.pb.1
 Qr bēm^o bitū in gbusdā sciētys in ali
 gbus habere nō possumus quantū
 cūqz insudemus. par.30.p.2
 Quare animal homo in genere aializ
 est prudētissimū. par.30.pb.3
 Qr cū boies efficiunt senes p^o senectu
 te ampli^o z pfecti^o itelligunt nō aut
 z^o: s3 cū fuerint iuniores in pueritia
 exītes celeri^o z mag addiscūt. 30.4
 Quare debemus ampli^o plderare de
 boie vā sperātes esse q ostēdit qd de
 aliquo alio aiali. par.30.p.5
 Qr medici opant circa corp^o humanū
 donec inducant sanitatē. p.30.p.6
 Quare artifices dicti bacchi: prout fre
 quenter sunt indiscreti z indiscipli
 nati prauī. par.30.p.7
 Quare ordinātes oia recta rōne statue
 rūt athletas in corpali pugna exer
 citiū obrinētes pmiari z disputant
 bus nullū pmiū dari. par.30.p.8
 Quare homo inter cetera aialia vnus
 apprehēdit z intelligit z aliud facit
 bestie autē quod apprehendunt vi
 dentur facere. par.30.p.11
 Qr qdā prudētū qz vita ē recta rōne
 firmata possidēt qdā voluptates z
 apd se reseruāt nec vtunt eis. 30.12
 Quare pueri galloz sunt prudentes a
 pncipio procedentes vō in augmen
 tum infatuantur. par.30.pb.13
 Quare si sternutans oculos fricat ces
 sat sternutans. parti.31.p.1
 Qr vno oculo vidēte certi^o z meli^o vñr
 q si videat duob^o oclis imēdo. 31.2
 Quare oculi in iratis erubescunt z ve
 recundant aures. par.31.pb.3
 Qr si vn^o oculus claudīt ali^o reddīt ma
 gis itēr^o ad vidēdū. par.31.pb.4
 Qr qdā patiētes obtralmā zc. vidēt tē
 acuti^o qñ passiōē. pti.31.p.8
 Qr vidētes vno oculo nō adeo patiunt^o
 sic vidētes duobus. par.31.p.10
 Quare cum oculi distant nō cōcurren
 tes in idē signum id qd est vnum
 videtur esse duo. parti.31.p.11
 Quare nō est dīa in sensu quo ad per

ceptionem sensibillium. pti.31.p.12
 Quare potentior est pars dextra q si
 nistra. parti.31.p.13
 Qr exercitiū vehemēs exiccatiū ē nō
 pferēs s3 poti^o nociū. par.31.pb.14
 Qr obtuse vidētes in vñū cōgregant z
 cōducūt palpebas. par.31.p.16
 Qr puerēs oculū s3 ampli^o vt dextra
 z sinistra nō appet illud qd vñ vnus
 visus est eē duo sed id vñ cū sursum
 moueant aut deorsuz. par.31.p.17
 Quare sinistra corporis sint ibecillio
 ra dextris in omni re. par.31.p.18
 Qr intusē vidētes in fulgida vt solē s3
 nigra z obscura deteriozem disposi
 tionem acquirunt. par.31.p.19
 Qr fumus z alia acuta mordēt oculos
 pre alijs prib^o corporis. pti.31.p.21
 Qr oculus nō patit rigorē z frigus sic
 cetera ptes corporis. par.31.p.22
 Quare plorantes emittunt lachrymas
 calidas z patientes in oculis emit
 tunt frigidās. parti.31.p.23
 Quare oculus ptis sinistre plus cōgre
 gatur z pbit circa pupillā. 31.p.24
 Qr alig hātes debilē visus si qd volūt
 legere approximāt id ad visus z nō
 elogat id p oculū a visu. par.31.p.25
 Qr hō pre alijs aialib^o efficiē demens
 cū sit prudenti^o aializ. p.31.pb.26
 Quare hō iter cetera aialia cōtorquet
 oculos ad diuersas ptes ita vt aliqñ
 efficiatur strabus par.31.p.27
 Quare apponentes manū ante lumen
 solis vident melius. par.31.p.28
 Qr man^o z pedes differunt inter se q
 dexter sit fortior sinistro. p.31.p.29
Quare est q qñ boies decūdāt
 erubescunt maxie circa
 aures āpli^o qñ circa faciē. p.32.p.1
 Quare extremitates auriū frangunt il
 lis q natāt in aq marina. p.32.p.2
 Quare natātes spōgiā ponūt circa au
 res ampli^o qñ circa faciē. p.32.p.3
 Qr fordicies auriū est amara. 32.p.4
 Quare alig cū scalpūt aures tussim in
 cidunt ceu dispositi zc. pti.32.p.5
 Quare vtpurimum aures partis sin
 stre velocius consolidātur cum per
 forantur qñ dextre. parti.32.pb.6
 Qr sigs hñs sonū in aurib^o vt patiētes
 tinnitū z sibilū emiserūt sonū vel si
 gs alioz faciat sonū i aure ille son^o
 cessat quē sentiebat i aurib^o. 32.p.9
 Quare si aqua buccinum auris intra
 uerit medici precipiunt oleum su
 per infundi. parti.32.p.10
 Quare natātes in mari si añqz natent
 fuderint oleū in aures exterius mī
 nus rūpūt aures. parti.32.p.11
 Quare nullus dū oscitat scalpūt vel cō
 fricat aures. parti.32.p.12
Quare sternuta^o quēter z sedet
 singultum. par.33.p.1
 Quare si aligs debens sternutare ocu

los prius sufficienter fricauerit mī
 nus sternutet. parti.33.p.2
 Qr cū boies aspiciūt vsus solē z maxie
 potētē calefacere ampli^o sternutant
 q si nō calefacerēt. par.33.pb.4
 Quare sternutatio z spiritus tetentio
 quietant singultum. par.33.pb.5
 Qr cū sanguis emanat fundim^o aquas
 fridā sup faciē illoz. par.33.pb.6
 Quare nos estimamus q sternutatio
 sit augurium quoddam sed tussim
 non putamus. par.33.p.7
 Qr alioz ventoz egressio puta vento
 sitatis deozsum per partē intestino
 rum non sunt extimata sacra z augu
 ratiua. parti.33.p.8
 Quare sternutationes facte a medys
 noctibus vsqz ad meridiē non sunt
 laudabiles sed bene a meridiē vsqz
 ad mediū noctis. par.33.pb.9
 Qr senes difficulter sternutant z cū la
 boze ampliori q reliqui. p.33.p.10
 Quare sigs retineat anbelium postqñ
 multū aeris ptraxerit soluit singul
 tus pconditionatus. pti.33.pb.13
 Quare sternutatio nō pigit qñ boies
 dormiunt. parti.33.pb.14
 Quare illi qui hñt crines crispōs z toz
 tuosos vt ad inlū sunt symmi. 33.16
Quare hñtes dētes raros z distā
 tes nō sunt ita lōgeui sic
 hñtes dēfos z fortes. par.34.pb.1
 Quare cuz dentes sunt duriores z for
 tiores carnibus magis tamen patiūt
 tur a frigiditate. par.34.pb.2
 Quare dentes plus percipiunt frigus
 z ledunt ab eo qñ calidum: sed caro
 habet se econuerso. par.34.pb.3
 Quare lingua bz multa denotare non
 solū in fnone s3 suba qñtate qñlita
 te colore z in febzib^o. p.34.p.4
 Quare lingua non reddīt saporis dul
 cis sed amari. par.34.pb.5
 Qr toridē colorib^o colorat^o pellis z pi
 li quot z lingua. par.34.pb.6
 Quares homines respirant per os cali
 dum z frigidum. par.34.p.7
 Qr sigs diuti^o z lōgi^o anhelat subtrahē
 vēr iferior z minorat^o si āt expirat
 foras vēr repleti apper. p.34.11
Quare magis bozripilam^o nos
 cū tangimur suauiter qñ
 si fortius tangeremur. pti.35.p.1
 Qr boies subascellis z i plātis pedis ti
 rillationē incurrunt. par.35.pb.2
 Qr boies incurrētes horrozē nō oēs in
 eisdē locis vez differētib^o. p.35.p.3
 Quare cū estas sit cala hyems frida tñ
 si corpora nostra tangunt^o sentiūtur
 fridiora estate qñ hyeme. p.35.p.4
 Qr pili erigunt^o in corpe pp friditatez
 q cutis pbit z incrispatur. p.35.p.5
 Quare nullus patitur titillationem a
 seipso. parti.35.p.6
 Qr labia potissime titillant^o. p.35.p.7
 Problemata. A. cc z

Tabula

- Quare** si quis mouerit locū circa ascellas
existē talis cui sit incitatur ad risū.
Quare post cibū z potū icidim^o mltō/
tiēs in horrozē z frigus. pti.35.p.8
Quare boies faciūt imagines repitan
tes hoīum imagines. pti.36.pb.1
Quare in facie pre ceteris partibus sit
desudatio. parti.36.p.2
Quare fricationes carnē augmētant z
ppe cū fuerint mēsurate. p.37.p.1
Raritas est duplex. parti. pma.
problemate. zo
Rane trāseuntes de loco per viam so/
cietatis in quātitate significant pe/
silitiam. parti.1.prob.22
Ranax mltiplicatio z vbi videm^o ra/
nas multiplicari z repetilia putredī
ne gīata z mures z aialia subterra/
nea z manifeste exire ad supficiem
terre z aialia venenosa: vt serpētes
fugere de nidis z oua forte dimitte/
re in q̄cūqz puincia abūdauerit si/
gīant illo anno putredines z pestes
corpib^o habitatoz. par.1.p.22
Rane frenoide q̄les sint. p.1.p.22
Rigor horripillo frig^o tremor z typ^o qd
significāt z quō fiant. par.1.p.29
Rigētes z congelati q̄re subito appzo/
rimati ad ignē dolent: paulatiz aut
z successiue non. par.8.pb.18
Rane z alia reptilia nata ex putrefa/
ctione nō sunt causa futuroz mor/
boz sed signa. par.1.p.20.22
Rane sunt fride z humide. p.1.pb.22
Rane gīant oua ex gb^o fīūt ranūculi
pisciculis paruis affilati. p.10.p.66
Regio carnis z p̄solidatio si d3. 1.32
Regimē cibi z potus in hyeme z esta/
te. parti.1.prob.39
Regimē corpis p̄suatiūū dup^o. 10.60
Regiōib^o fris q̄re accidit fritatē dīa/
ri z calitatē caumate p̄focatio. 25.6
Rape soluunt vesicam prouocando
vzinam. parti.1.prob.40
Rape nālīter sicce: accitālī abundant
multa humiditate. par.1.pb.40
Rape semē leuiter fac vomitū. 1.p.41
Raffan^o digerit z nō digerit. 1.p.48
Raffan^o est cals tñ grosse sube. 3.p.3
Raffanus quid sit z de eius virtute
circa oculos. parti.9.prob.6
Raffani q̄liter fiant grossi. p.20.p.13
Raffani radices que sunt subriles q̄/
re sunt acuti saporis z mag pūgitine
maiorib^o z qd sit raffan^o. zo.p.11
Rose z sandali l3 sint odorabilia non
sunt sic diuretica z vzinaz puocātia
pp̄ pūctā hūiditatē aq̄laz zc. 1.48
Rose qualiter conseruātur toto anno
virides. parti.22.prob.4
Rosas q̄re delectabilī odorant bñtes
ymblicū rugosum. par.22.prob.7
Rosam habere conuenientiam cum
rugoso ymblico. par.12.pb.7
Rose odor q̄re est delectabilis. p.12.7
Rose q̄re sunt odorifere. p.4.p.12
Rutha ē dup^o z cāt fetidos sudores in
cor^o si iū fuerit vinctū. z.14. z p.20.33
Rutha plātata iux^o fic^o syluestres q̄re
reddīt optia z purificata. zo.p.18
Rutha quare odibilis siue abomina/
bilis. parti.20.prob.34
Rutha dī fastidire comedētes. zo.34
Ruthe inest stiptica vīus. pti.20.34
Rutha dī facere appetitū cibi. zo.34
Rutha valet contra venenum posita
in mensa. par.20.p.20.34
Rutha valet p̄ synthomata. pti.20.34
Rutha exterius posita cōcitāt vētrē z
vētositates destruit. p.20.pb.34
Rutha coitui nocet. parti.20.34
Renes quid sint z q̄ in coitu patiunt.
parti.4.prob.1
Ros z puina quid sint z q̄ cadunt in
auroza. parti.8.prob.16
Ros z puina sit circa terrā. 25.pb.20
Repletio nucum viridium facit inter/
rumpere vocem. par.11.prob.12
Repletio duplex. par.4.prob.9
Replō velociter causatur in nobis: ita
vt nō eodez mō replemur sicut vas
z velociter. par.22.pb.2
Radius splendor lux lumen quomo/
do differunt. par.11.prob.33
Ridētes q̄re grauiter loquūtur plozā/
tes aut acute. parti.11.prob.13
Risus nimius tollit reuerētiam iudic
senectutem. parti.11.p.20.50
Rady stellaz vi sua cāt in terris cō/
cauitates. par.23.prob.5
Ridere z chachinari de cadētib^o q̄re
p̄tinere nos nō possumus. p.28.p.8
Rō est q̄ hō qd dīuiz existit. p.14.p.1
Romanoz regimē q̄r diuiti^o p̄māsit z
citi^o ad augm^o q̄ reliq̄ exiit. 14.15
Romanus qdā cōsilio Sal. erucas co/
medēs libar^o ē ab egritū^o. p.28.p.1
Respiratio z ispira^o qd sint. p.11.p.14
Renes qd sint z q̄ paritū valde z ex/
tenuant in supfluo coitu. p.4.p.2
Renes quō hñt sensum. p.4.pb.2
Regitiua actio i tres vtutes didit. 7.6
Rotunditas in plantis z animalibus
quare sit. parti.16.prob.8
Rotunda figuratio magis est apta ad
motū p̄fectiorē. par.16.p.8
Rotunditas triplex. par.16.prob.8
Rotunda figura est optima. p.16.p.9
Rhetorica quid sit. parti.18.prob.3
Rhetorice ptes s3 Tullii. pti.18.p.3
Rhetor siue orator qd sit. p.18.p.3
Rhetor qd cōsiderat. pti.18.p.3
Rhetoris officium aduocati vsurpāt.
parti.18.prob.4
Rhetor q̄re dicat auarus. p.18.p.4
Radices apy q̄r fīāt q̄sse. p.20.p.8
Radix absinthij est dulcis. p.20.p.10
Radices amarorum reperīuntur sub/
dulces. parti.20.prob.20
Res proiecte in profundum aque q̄re
videantur esse maiores.
Reus z actor si vterqz habuerit nume/
rū testiū parē probādo in cā zc. q̄re
actor succūbit reo. par.29.pb.13
Rei timidi multa derelinquūt in eoz
pbōnibus propter timorez iō iudi/
ces cōsiderant zc. par.29.p.13
Reoz mores z nām cōsiderare debet
index. parti.29.prob.13
Reus de magnis z piculosis accusat^o
nō se oz p̄ntare iudici s3 de pua trāf/
gressionē accusatus nō debet fugere
a iudicio. par.29.prob.13
Superabūdātie cāt dfe/
ctū i pls
diminutiōes in min^o z sic remouent
corpus a tēperamēto. pti.1.pb.1
Scia demonstratiua nō vtitur nomi/
nibus synonymis. par.1.pb.3
Sanitas quid sit. parti.1.prob.3
Simile duplex siue duplr dī. p.1.p.3
Scie pñ^o est experimētū. pti.1.p.8
Serenitas z tēpestas qd iporat. p.1.3
Serenitas aeris q̄re sit frequentius in
nocte q̄ in die. parti.25.p.7
Serenitas aeris sequētis diei q̄r no/
scatur post solis occasum. p.26.p.6
Sanguis eniz per se nutrit z solus san/
guis nutrit. par.1.prob.4
Sanguis quid sit. parti.2.prob.1
Sanguis nō est supfluitas sed humor
nālissimus nāe filius. pti.4.p.20.26
Sanguis est nutrimentū z mā spūs q/
bus cōtinet vita. par.10.p.60
Sanguine in coitu emitti aut aq̄ticū ē
p̄raue coitū exercitātib^o. p.4.p.20.2
Sanguinei mag ferēt i coitu. p.4.12
Sāguinē calor ispiat z rubificat. 9.5
Sanguinis calidi aialia reddūtur for/
tia audacia. parti.10.prob.61
Sanguinis frigidi z aquosi reddūtur
mansueta. parti.10.prob.61
Sāguis ē hūor z nutrīm^o corpis. 10.61
Sāguine emanāte d narib^o q̄r sup eoz
faciē aquā fridā fundim^o. p.33.p.6
Siccitas est lima z exacuitio caloris.
parti.14.prob.9
Siccitas min^o ē apta putrefieri. 14.9
Siccum est duplex. par.23.prob.7
Scamonee nocumenta mirabolanus
citriuas remouet. par.1.p.20.15
Scamonea quid sit z de eius vtute so/
latiua. parti.1.prob.41
Scamonea q̄r est nimis antiq̄ prouo/
cat vzinā s3 nō laxat p̄cipue in pau/
ca q̄ritate sumpta. par.1.p.20.43
Scamōea ē fortior z calior pipe. 1.43
Scamōce mltā q̄^o soluit vētrē. 1.43
Scamonea p̄ stringit vētrē deinde in/
terficat solnendo. pti.1.p.20.43
Scorpiones generantur ex herba ba/
siliconis. par.1.prob.22
Signa celi dant formā: z imagines re/
bus in terra nascētib^o. p.1.p.20.22
Serpēs celestis bz dīari sp̄etib^o. 1.22
Serpentes

Tabula

Serpentes et alia quae sunt fridae nate vinctae
 logo tpe sine alimeto. par. z. pb. 33
 Serpentes habent generari ex capil-
 lis feminarum. par. i. pble. 16
 Sutura vulvae est notanda. p. i. pb. 31
 Sal soluit stupore denu. p. i. pb. 37
 Sal est multiplex. par. i. pb. 37
 Sal qd fiat interdum. par. i. pble. 37
 Sal qre sonat in igne plectu. ii. p. 26
 Sal calz e et siccu i 3o gradu. p. ii. p. 26
 Sal amplius desiccatur ex sicco red-
 ditur amarum. par. 20. pb. 25
 Sal conseruat corpora animalium etia
 spirante vita. par. 21. prob. 5
 Sal fit ex aq maris coagulata et distil-
 latum facit oleum. par. 23. p. 7
 Sal distillatu facit oleu. p. 23. pb. 15
 Sal quare citius liquefit in aqua dul-
 ci q in aqua falsa. par. 23. pble. 22
 Sudores salii quo cant. par. z. p. 4
 Salsedo in vna et sudore quomodo
 causatur. par. z. pble. 4
 Salsedo aque marine tollit per sphe-
 ram terre. par. z. pble. 4
 Salsedinis et amari causa est terrestre
 et impurum. par. 23. pbl. 18
 Salsus calefactione et ebullitione red-
 dit amara et acutum. par. 23. p. 18
 Salsum est duplex. par. 23. p. 18
 Salsa aq e calidior aq potabili. 23. 22
 Salsiores immo amariores sunt aque
 marine versus meridiem q versus
 aquilonem. parti. 23. pb. 25
 Superiores partes maris quare sunt
 saliores et calidiores q inferiores
 partes. parti. 23. pble. 30
 Stupor dentium siue congelatio vn-
 de eueniat. par. i. pble. 37
 Stupor qd fit et vn pcedat. p. z. p. 16
 Stupor dentium occurrit nobis statim
 cum videmus aliquem comedente
 acetosa. par. 7. pble. 8
 Spus multas bz signiones. p. i. p. 41
 Spiritus aut est lux aut effigiem lu-
 cis habet. parti. i. 4. pble. 11
 Spiritus quid sit et q generetur a cor-
 de et q sit ca sudoris. par. z. pb. 5
 Spum continentes intra se melius au-
 diunt q respirates. par. ii. p. 41
 Spus maligni qui orbis ptes icolunt.
 Sublimatu ppter eius caliditatem et
 corrosione corripit corpora. i. p. 47
 Saturnini et martiales fetidis et ama-
 ris delectantur. par. i. pb. 47
 Semia et plate odorifera sut cala. i. 28
 Semina omnia sunt calidiuscula et sic-
 ciuscula suis originib. 20. p. io. 2. 16
 Semina caulius antiqua quare citius
 producant. par. 20. pb. 17
 Semina vehemeter antiquata no sic
 possunt producere cu eorum virtus
 exhalauerit tpe. par. 20. pb. 17
 Semen e pmi ex q fit qd fit. 10. 13
 Semen siue sperma qd est. p. 4. p. 14
 Spermaris retetio qles generet egri-

tudines et qd sit spma. p. i. 50. et p. 4
 Sperma eby quare frequenter no est
 generatum. par. 3. pb. 4
 Sperma qd sit generatum et qd no sit
 generatum. par. 3. pble. 4
 Spermaris ma generat ex vino potis
 siue debite assumpto. par. 4. pb. 1
 Sperma naturaliter non emittit nisi
 coadunent q sunt circa anu. 4. p. 2
 Spermaris fermentum videt p ma-
 gna pre a cerebro deriuari. p. 4. p. 3
 Sperma qd et quale sit. par. 4. pb. 2
 Sperma in coitu transit circa renes et
 eos debilitat et extenuat si fuerit su-
 perflu et quo hoc cotingat. p. 4. p. 2
 Sperma i sono citissime et facili emit-
 titur in vigilia aut es. par. 4. p. 5
 Spermaris ma per eas venas q sunt
 post aures descendit a cerebro deor-
 sum vnde si cui abscindant ille non
 amplius pot generare. par. 4. p. 3
 Spermaris generatio fit ex calido et
 humido. par. 3. pble. 34
 Spermaris emissio in egritudinibus
 flegmaticis et in timentibus et in p-
 pinquis mortis. parti. 3. pb. 34
 Spermaris ma radicaliter frigida est
 et sicca deinde cala et humida et quo
 decidit a toto ad virga. par. 4. p. 32
 Spermaris plus emittit ho fm qritu-
 te sui corporis q cetera aialia. p. 4. 6
 Spermaris emissio in mortis eminen-
 tia ptingit qbusda magis in vltima
 separatione forme a ma. p. 4. pb. 7
 Spmaris tarda et morosa emissio cat
 maior delectatione q citissima. 4. 15
 Spermaris exitus est expurgatio de-
 cisa ab oibus mebris. par. 4. pb. 21
 Sperma est a toto virtualiter no ma-
 terialiter. par. 4. pb. 21
 Spmaris emissio p q loca fiat. p. 4. 22
 Spermaris retentione velocior mors
 et seua contingit. par. 4. pb. 26
 Spermaris ma decidit a cerebro. io. 58
 Sperma est supfluitas alimeti vltimi
 et est humidu albu et. p. 10. pb. 61
 Sperma quid sit. par. i. pb. 50
 Sperma generatum qliter dz ee. 3. 4
 Sperma augere volentes. p. 3. pb. 34
 Sperma qliter trasit ad renes. p. 4. 2
 Sperma quando multuz exit ab boie
 discolorari facit cuz maxime et ma-
 xime dbilitatu suu corp q si de eo
 qdragesies tñ sanguinis exiret.
 Spermate statim in matrice introdu-
 cto sibi virt indita est per qua ma-
 sculus et femella concipit. p. 4. p. 25
 Sperma non est causa delectationis
 sed pruritus fortis. par. 4. pb. 15
 Sperma ifrigidat et reddit inefficax in
 habitibus logaz virga. par. 10. pb. 18
 Sperma est humidu albu permuta-
 tum a sanguine. par. 10. pb. 61
 Sperma inter iuuenile et senile produ-
 ctum a senili velocius fert.

Spermata non generatiua sunt mul-
 ta. par. 3. pble. 4
 Spermatice mae fermentatio de aere
 et aqua descendit a cerebro. p. 3. pb. 4
 Spermata emittunt exites in mortis
 timore vnde illd accidit. p. z. pb. 11
 Significatio tres colorz vine. p. i. p. 52
 Sudor quare est saluus et qd velociter
 expellit a vtute extra corp. z. p. 4
 Sudor quid sit. par. z. pb. 1
 Sudores no parare magis expedit in
 hyeme q in estate. par. z. pb. 1
 Sudor parandus in estate. par. z. p. 1
 Sudoris tres esse causas. par. z. prob. 1
 Sudor gb couenit maxie. p. z. pb. 1
 Sudor duplex. par. z. pble. 1
 Sudatio duo videt iporare. z. pb. 1
 Sudoris multiplicatio qualiter pro-
 ueniat. par. z. prob. 1
 Sudor quare magis fit in superiorib
 corporis q in inferiorib. p. z. pb. 5
 Sudori capitis qre no e fetor. z. pb. 7
 Sudant maxime membra in quibus
 est raritas pororum et humidum in-
 terius. par. z. prob. 11
 Sudor a quo calore causetur quoniam
 nisi a comensurato. par. z. pb. 12
 Sudores fetidi a gb reb gñant. z. 14
 Sudoris emanatio vn catu. z. pb. 22
 Sudoris est ca medulla spinal. z. p. 15
 Sudor propter quid magis fit in dor-
 so q in anterioribus. pti. z. pb. 15
 Sudor non semp effunditur exterius
 maxime in pectore anteriori. p. z. 15
 Sudor minus fit circa ventres q cir-
 ca pectus. par. z. pb. 15
 Sudor quare maxime fit circa facie
 et proprie circa fronte. p. z. pb. 18
 Sudor melior q fit cu labore. z. pb. 30
 Sudores frigidi in fe. acuta ostendunt
 mortem. par. z. pb. 35
 Sudore significari per odore colorem
 tactum subam. par. z. prob. 35
 Sudores spontanei qd sint. p. z. p. 41
 Sudoribus spontaneis apparitib sta-
 tim fienda est purgatio. par. z. p. 41
 Sudam min hyeme q estate. z. 42
 Sudores saliores sunt et fetidiores in
 pueris. par. 4. prob. 12
 Sudor quid sit. par. 4. prob. 12
 Sudor quarum partium corporis ma-
 gis fereat. par. 4. prob. 12
 Sudores in sanguineis sunt fetulenti
 eo q abundant multis superfluitati-
 bus humidis indigestis. p. 13. pb. 4
 Sudores frigidi signum vehementis
 egritudinis. par. 31. pble. 23
 Sudor et exhumectatio ifrigidant cor-
 pora. par. 35. prob. 4
 Sudationes qre stigat in facie. 36. p. z
 Supfluitas triplex in nutrimento. z. 4
 Supfluitates sunt tres in corpore ani-
 malis. par. 4. prob. 14
 Sordities aurium quid sit et ppter qd
 est amara. par. 32. prob. 4
 Problemata. 21.

Tabula

Superfluitates cholericæ expurgantur per aures. par.32.p.rob.4.	ad digestionem. par.10.p.20.31	cum. par.20.pb.10
Superfluitates melancholicæ expurgantur per oculos. par.32.p.rob.4.	Somnus hebetat vires itaqz corporales q̃ animales. par.11.p.20.27	Sapor dulcis ē ppri' alimēti. 20.p.9
Superfluitates flegmaticæ et sanguineæ expurgantur per os et nares. 32.p.4.	Somnus est similis quieti et est vinculum primi sensus. par.14.p.20.11	Sapor catur ex calido et sicco. p.20.25
Salsedinis causa est putrefactio. p.32.4.	Somniū causat aer humectatus et etiā turbidus tenebrosus. p.14.p.rob.11	Sapores omnes vnde causantur et quis eorum magis nutriat. p.22.pb.3
Superfluitates sanguineæ expurgantur per caliditatem vini antiqui bibiti. par.3.p.rob.5	Somnia q̃ apparēt quinqz. p.30.p.12	Saporem deferens substantia qualis sit. par.23.p.rob.26
Syncopticantes defectu humidi nālis qualiter adiuvant. par.3.p.rob.5	Somnia quibus veniant meliora et quibus deteriora. par.30.p.rob.12	Satyrā quid proprie dicat. p.3.pb.28
Spōte multipliciter dicitur. par.2.p.4.1	Somniū qd sit et vñ causat. 30.p.12	Satyrā cōedia et tragedia qd sint. 19.6
Sol cōburit corpora pānis exuta. p.2.10	Somniorū plurime species et quid significet. par.30.pb.12	Sternutationē vitupat hippo. in pñci pio egritudinū cerebri. par.4.p.8
Solis et aliarū stellarū caliditas ita per se fit generatua tamē accidit aliquā contrarium. par.2.p.rob.10	Somniantes et surgentes in somnis et vnde accidunt. par.30.p.rob.12	Sternutatio quid sit. par.10.p.18
Sol dicitur quasi solus. par.3.p.5	Somnus quid sit. par.33.pb.15	Sternutat hō iter cetera aīalia. 10.18
Solis forma super aquas currentes: ita est vt ebullientiorū visus ad res visibiles. par.3.p.rob.10	Senectus duplex. par.3.p.ble.5	Sternutatio est spūs subiti exitus. 10.18
Sol quare quā sol est in ortu et occasu extensas causat vmbas. p.15.p.rob.10	Senium deficiat humidum nāle et est via in mortem. par.3.p.rob.15	Sternutatio est motus proprius cerebri. par.10.p.rob.18
Solis superficies cuius sit spherica quare apparet plana et sicut lune. p.15.p.8	Senectus causat ex qdā putrefactione accidente a quiete. par.14.pb.7	Sternutatio vnde causet. par.10.p.18
Solis radius quare contremiscere videtur in aere. par.15.p.rob.13	Senectus in locis altis tardat et vita pertinet et in locis paludosis cō. 14.7	Sternutationē precedit aeris tractus per nares. par.10.pb.18
Solis scintillatio vñ fiat. p.15.p.20.13	Senes propter caliditatem submissum sunt magis quieti et passionibus sedati q̃ adolescentes. par.14.p.rob.15	Sternutatio ē cerebro sicut tussis pulmonum. par.10.p.rob.18
Sol quare non mittit radium cum in eclipsibus obscuratur quādo quis ad ipsum aspexerit per aliquod foramen. par.15.p.rob.11	Senes et infirmi quare sunt tenaces et auari. par.30.p.rob.1	Sternutatio et catarrus nō fiunt alijs animalibus. par.10.p.rob.55
Sol est causa venti. par.25.p.20.7	Senes non bene sperant sicut pueri et adolescentes. par.30.p.rob.1	Sternutatio q̃liter fiat. par.31.p.1
Solis ortus triplex hyemalis vernalis et estivalis. par.26.p.rob.11	Senū corpus est cicatrificatū. par.9.p.5	Sternutationem prohibet oculorum fricatio. par.31.p.ble.1
Sol est causa ventorum. par.26.p.rob.35	Senes primi perfectius intelligunt q̃ secundi. par.30.p.rob.4	Sternutationē phibz nasi fricatio. 31.1
Sparagus facit odorem corporis bonum et fetentē vrinam. par.2.p.20.14	Senes quare non ita perspicaciter vident sicut iuvenes. par.31.pb.14	Sternutatio quare quietat et sedat singulum. par.33.p.rob.1
Somnus est filius epilepsie. p.2.p.20.30	Senes quare difficulter sternutāt. 33.12	Sternutatio destruitur a confricatione cum minor flamma destruitur a maiori. par.33.p.rob.2
Somnus diurnus colorē corrumpit. p.2.p.30	Senū corpora bene esse euētabilia sicut antiqua edificia. par.33.pb.10	Sternutatio quare bis accidit hōi frequenter et nō semel solūmō. p.33.p.3
Somnus superfluus in frigidat et humectat. par.2.p.rob.30	Simulacra. par.3.p.ble.10	Sternutatio accidit bis quia duo sunt nares duo meatus et quia duo actus ipsarū vt ad multū est duplex. 33.p.3
Somnus quomodo a vino fiat et quō impediat ab eodē. par.3.p.rob.26	Spumescere vnde dicat. p.3.pb.11	Sternutatio duplex quale augurium significat. par.33.p.ble.3
Somnus quare post labores accidat. 3.26	Suberbus quid sit. par.3.p.ble.17	Sternutantes quare sternutant magis inspicendo solem maxime potentem calefacere q̃ si non inspicerent. par.33.p.rob.4
Somnus nō accidit melancholicis qui sunt frigidi et siccī priuati fere humiditate. par.3.p.rob.26	Suberbus est aliud a somno. p.3.pb.26	Sternutatio et spūs detentio atqz acetū solunt singulum. par.33.p.ble.5
Somnus quatuor de causis fit. p.3.p.26	Sitis quid sit. par.3.p.rob.7	Sternutatio q̃liter causet. par.33.p.5
Somnus est in frigidatio partium exteriorum. par.3.p.rob.26	Sitis ē duplex. scilicet duplici causa et vtraqz quomodo sedetur. par.3.pb.7	Sternutatio quid sit et q̃liter sit augurium quoddam etc. par.33.p.ble.7
Somnus quare magis fit cuius quis dormit super latus dextrum q̃ super sinistrum. par.6.p.rob.5	Sitis duplex. par.7.p.27.pb.2	Sternutatio quid sit et quare sacra et auguratiua et proprie salutis existimetur. par.33.p.ble.9
Somnus est datus aīalibus in pfortationem digestionis. par.10.p.20.31	Sitis quare accidat debentibus decapitari vel puniri. par.27.pb.2	Sternutatio si infirmis nō potest fieri cum obtrahimur. i. cuius pipere et alijs acutis in naribus signum est mortis sed si fiat adhuc est spes salutis. par.33.p.ble.9
Somnus est quietatio virtutū aīaliū et fortificatio nāliū. par.10.p.20.31	Sitis qd sit et vñ causet. p.27.pb.2	Sternutationes facte a medys noctibus vsqz ad meridiē quare nō sunt laudabiles s; a meridiē vsqz ad meridiem noctem. par.33.p.rob.11
Somnus est quāda pausatio nāe. 10.p.31	Sitis et sputus quare accidat iratis. 27.3	Sternutāt quare senes difficulter. 33.12
Somni sunt plurimi. par.10.p.20.31	Sitis quare minus tolerari potest q̃ fames. par.28.p.rob.5	Sternutatio est mor' fortis. p.33.p.12
Somnus iuuat digestionē naturalem et spūm restaurat animales dissolutum et faciunt medici volentes curare somnū infirmis. par.10.p.20.31	Sitis est blasphemia. par.28.p.5	Sternutatio quare nō cōtingit quādo hōies dormiunt. par.33.pb.15
Somnus non est necessarius semper	Sitis est duplex desiderium et indigentia. par.28.p.rob.5	Sternutationis mā et coriçe et catarris quō

Tabula

- ri quō generet in cerebro. p. 10. p. 55
 Sternutatio quā fiat in coriza & catarrho quando non. par. 10. p. 55
 Sternutatio sit non existente coriza & ab aliquo extrinseco. par. 10. p. 55
 Sternutatio quō cāt sonū. pti. 10. p. 55
 Singultus quid sit & quē duplex. p. 6. p. 4
 Singultus mortalis qui sit ex inanitione. parti. 6. p. 20. 4
 Singultus qualiter causet & quē possit dupliciter accipi. par. 33. p. 20. 5
 Singultum quare sedat retentio anhelitus. parti. 33. p. 20. 13
 Singultum incurrunt rigentes & timentes. par. 33. p. 20. 13
 Stercora aialium nō fetida. p. 4. p. 12
 Stercus est superfluitas prime digestionis per intestinorum egrediens viam. parti. 13. p. 20. 1
 Stercus quorūdam animalium est aromaticum. parti. 13. p. 20. 1
 Scabiosis & leprosis negat coitus quia coitus excitatur vapor transiens per vniuersum corpus &c. par. 4. p. 20. 2
 Scabies qualiter inficiat & est contagiosa. parti. 7. p. 20. 7
 Sodomite. par. 4. p. 20. 26
 Sodomia accidit a naturitate & mala consuetudine quā vtrū in nāz. p. 4. p. 26
 Sodomitas esse extra terminos malitie insurgunt contra eos arma & leges. parti. 4. p. 20. 26
 Sodomitati ante pubertatem & tempus quo possunt emittere spū sūt illi qui efficiuntur postea sodomite propter memoriam &c. quia consuetudo vertitur in nām. par. 4. p. 26
 Sodomie causa est bestialitas & pueris anīme. parti. 4. p. 20. 26
 Stomachus coitus debilitat. p. 4. p. 32
 Sagimen sepū adeps pinguedo qualiter fiant & quō differunt. p. 5. p. 3
 Splenetici qui dicant. par. 9. p. 5
 Splenetici sanguis aquosus niger &c. p. 9. 5
 Sciatica quid sit. par. 4. p. 20. 20
 Sciaticam patientes quare impediuntur a generatione. par. 4. p. 20
 Sylligismus litiginosus & sopsbisticus idem & quid sit & quō fiat vterq. particula. 18. p. 20. 8
 Satyra quid sit. parti. 19. p. 20. 6
 Simphonia quid sit. par. 19. p. 20. 7
 Smirna quid sit. parti. 12. p. 20. 1
 Saliua decidit ab ore famelici cum viderit aliū comedētem. par. 7. p. 20. 8
 Sanitas cōseruat dimissioe cibi superflui & visu exercitū repati. p. 1. p. 4. 6
 Sanitas quare melius conseruatur refrigerando & aperiendo quā condensando carnem. par. 1. p. 20. 53
 Sanitas quedā causat ex approximatione sanorum corporum ad quā egrotantia vñ quāz leprosi dicunt affectare cū sanis permanere. par. 7. p. 20. 4
 Sanitas est de genere bonorum laudabilium. par. 7. p. 20. 4
 Sanitas imaginata ab anima infirmi ex cōfidentia quā habet in medico corroborat infirmi virtutē. par. 7. p. 6
 Sapo purgat pannos & quomodo sit & quare &c. parti. 23. p. 20. 40
 Sapientes quare generant fatuos & e converso. particula. 10. p. 20. 10
 Sapientes & prophete vnde proueniunt. parti. 14. p. 20. 15
 Sapiētiōres inueniuntur senes. 14. 15
 Sapientes & philosophi aliquando facti sunt diuites ne eorum sapientia a vulgo contēnatur. parti. 29. p. 8
 Sapientes quare cum mores aliquorum cognouerunt grandes patiuntur iniurias ab eis non multum curantes. par. 29. p. 20. 16
 Sapientia quid sit. par. 30. p. 20. 1
 Sapientia nihil est digni nisi deus. 30. p. 1
 Scientia quid sit. par. 30. p. 1. & p. 2
 Scientie & artes quomodo fiant in nobis. par. 30. p. 20. 4
 Suspirio quid sit. par. 30. p. 1
 Socrates metricē cōscripsit morales philosophiam. par. 30. p. 20. 1
 Supercilia quare sūt pilosa. par. 4. p. 15
 Stellaz opus in hoc mūdo simile est lapidi magneti & ferro. p. 10. p. 9
 Stelle vānt formas & imagines cūctis rebus mundi. parti. 10. p. 20. 13
 Stelle sunt cause monstruorum generationis. par. 10. p. 20. 13
 Stelle & earum virtutes sunt cause productionum aialium vt vermium piscium murium talparū vespertilionū sed in animalibus perfectis vt homine vt leone virtus stellarū nulla videtur sufficere. parti. 10. p. 20. 13
 Stelle quare scintillare videntur non autem planete. par. 15. p. 20. 13
 Stelle in celo nō tremunt cū eas inspicimus s; ē visus noster. par. 15. p. 20. 13
 Stelle causant cōcūitates in terris radys suis. par. 23. p. 20. 5
 Stelle maxime sunt calide & caliditate causant. par. 23. p. 20. 5
 Stelle an sint calide vel fride. p. 25. 20
 Stella canis. par. 26. p. 20. 10
 Stella orion. par. 26. p. 20. 12
 Stelle cadentes que sunt scintillationes per aera quare signa sunt futuri venti. parti. 26. p. 20. 22
 Stelle volantes vise cadere generantur ex materia adinuicem satis propinqua vt ab exhalatione sicca fumosa. parti. 26. p. 20. 22
 Stella caudate fulgur cōstituit. 26. 22
 Stelle cōcitant & mouēt vētos: Iuppi ter mouet boreales cū mercurio luna cū marte occidentales. p. 26. p. 47
 Scolopēdra animal quid sit & quot pedes habeat. par. 10. p. 26
 Scolopendre non solum in duas partes scisse sed in plures videntur viuere. parti. 10. p. 20. 68
 Sonus sit cum quodam vento & circulariter. par. 7. p. 20. 8
 Sonus horribilis sicut ferre cum acuntur quare in nos horrorem & concussionem infert. par. 7. p. 20. 8
 Sonus est altēz a voce. par. 10. p. 20. 8
 Sonus quid est & que requirantur ad ipsum causandum. par. 11. p. 1
 Soni qui nocte audiuntur quare sunt bene audibiles. par. 11. p. 20. 5
 Sonus circulariter mouet. p. 11. p. 20. 8
 Soni dicti bubices quare audiuntur circa paludes. par. 25. p. 20. 2
 Sonus qui sit stando circa aliquod vas: vt est circa os anfore efficitur similis sono tauri boantis. par. 25. p. 20. 2
 Sonus horridus circa os viceoli siue amphore quo fugantur bestie sonū huiusmodi horridum quidāz vinearum custodes solent facere ad terrorem. parti. 25. p. 20. 2
 Sonus in auribus patientium quare alio sono cāto in eis cessat. par. 32. p. 9
 Simphonia quid sit. par. 19. p. 20. 7
 Solus hō patitur lapidē. par. 10. p. 20. 43
 Sola femina & equa impregnata patitur coitum non sic cetera animalia. particula. 10. p. 20. 43
 Syluestria animalia idea nō coeunt & coitum nō tolerant nisi semel in anno determinato tēpore quia nihil aut parum mātē spermatice relinquunt in eis propter frigus intentum congelans si quid in ipsis spermatice est & propter labores quos patiuntur propter questum alimenti. parti. 10. p. 20. 43
 Solus sanguis nutrit corpus. p. 10. p. 61
 Syluestres boies. par. 14. p. 20. 15
 Sermo siue loquā quid sit. pti. 11. p. 20. 1
 Sermo natus est de facili corrūpi & de difficili perfici cum ad ipsum multa requirantur. pti. 11. p. 20. 1
 Sermo vt perficiatur quinqz requirit actiones. parti. 11. p. 20. 1
 Sermones circa logicā & sopsbisticam quare sunt exercitatuū & faciūt disputantes coritari. par. 18. p. 20. 2
 Sermonibus sopsbisticis inest verecundia cū alijs ppendēs eoz defectum manifestet. id sunt exercitatuū & faciunt simul rixari. pti. 18. p. 20. 8
 Surdi oīno sunt muti quare non loquuntur sed garriunt. pti. 11. p. 20. 2
 Surditas qualr cātur. pti. 33. p. 14
 Stānum quomodo generatur & propter quid male sonat. pti. 11. p. 20. 8
 Stagnū aquarū quid sit. pti. 23. p. 20. 1
 Stannum non digeritur a calore animalis. parti. 1. p. 20. 42
 Sibillus & tinnitus in auribus vnde causatur. parti. 11. p. 20. 1
 Septentrionales hñt oculos varios & meridionales nigros. pti. 14. p. 20. 14
 Superficies est triplex plana concava

Tabula

gibbosa.	parti.15.pble.8	ditur difficilis digestionis et prauis alimentis.	parti.21.pb.2	Testiculi quomodo sint necessary ad esse animalis perfecti et ad generationem spermatis etc.	pti.4.p.23
Syllogismus litigiosus et sophisticus idem.	parti.18.pble.8	Tepidum omne mollificatum est et resoluens virtutem.	pti.24.pb.14	Testiculi pendet estate.	pti.4.p.25
Sophiste et litigiosi videntur inter sapientes ceu predones et latrones inter homines.	par.18.pb.8	Triticum est siccum.	pti.21.p.3	Testiculi extendunt estate propter calidum extendens.	par.27.p.11
Sophista quid sit et quod apparet quod non existit.	parti.18.pble.8	Triticum quo sit digestibile et quomodo indigestibile.	par.21.p.23	Turlicates sepius discolorantur.	p.4.p.8
Squilla quid sit.	pti.20.p.28	Tria debent in se continere quicquid perfecta esse debent.	pti.26.pble.9	Tabes quid est.	parti.4.pb.14
Sagitte materiem misse circulariter mouentur.	parti.23.p20.4	Tria regunt ad operationem.	pti.1.p.7	Tiria et alopecia passiones capitis.	10.27
Supfluitas omnis in corpore nostro deciditur a cibo.	pti.10.pb.60	Trinary numeri perfectio.	pti.26.pb.9	Tauri castrati faciunt longiora cornua et vocem grauiorem et homines eunuchi contra.	par.10.p.36
Sanguis per se nutrit et est immediatum nutrimentum corporis.	pti.10.pb.61	Trinitas iuxta theologos.	pti.26.p.9	Taurus habet cor nervosum.	pti.11.p.24
Sapores quo causantur et quod omnes ex dulci et amaro componuntur.	pti.22.p.3	Turbith euacuat ventrem educendo per stercorea non per urinam.	par.1.p20.40	Tristitia calidum contrahit inferius et fere suffocatur.	pti.11.pb.13
Stadium quid sit.	pti.26.p.35	Timentibus exolunt ventres et vesice quod calor inordinate datur a partibus superioribus et coadunatur in profundum inferiorum.	parti.2.pb.26	Thus dicitur thimiamata vel semper medicos thus indicum vel iudaicum dicitur cagumbrum.	parti.12.p.1
Supius et inferius possunt dici dupliciter.	p.26.14	Timentibus accidit vox acuta quod infrigidatur locus qui est propinquus cordi eo quod calidum recedit abscondens se deorsum.	pti.11.pb.32	Thus quare minus sentitur de prope stando cum in ignem propius quam stando a remotis.	par.12.p.1
Segetum combustiones quare accidunt circa paludes et quomodo fiat talis combustio.	par.23.p.34	Timentibus quare membra tremunt.	p.27.p.1	Terra est centrum celi.	par.16.p.4
Subsolanus ventus quare ad se cogregat et trahit nubes.	pti.26.p.1	Timentibus quare exoluntur ventres.	parti.27.pble.3	Terra quam habitamus est alta et est sub borea.	particu.26.p.14
Subsolanus flat ex partibus eminentioribus terre oriens quod est altior.	p.26.p.1	Timentibus quare contingit cordis pulsatio.	parti.27.pble.3	Terra in hyeme est calida semper partes intrinsecas.	parti.23.pble.34
Solutio ventris in mari et vomitus quare accidat hominibus natantibus et laborantibus in eo.	parti.23.pb.39	Timentibus quare sitis accidat et quare sunt discolorati.	pti.27.pble.3	Terra quare in una parte est montuosa et in alia plana.	parti.5.pb.1
Sapones qualiter fiant.		Timentibus quare soluntur ventres et urinam.	parti.27.pb.10	Terra semper senecam regi ad similitudinem corporum nostrorum et in ea esse cauernas per quas decurrunt spiritus et vene aquarum.	par.23.pb.5
Stadium mensura quid sit.		Timor quid sit.	parti.2.pb.31	Terra super quam inundat aqua vel percutit quare redditur indurata fortiter.	particu.23.pb.29
Spongias portantes aqua plenas ut altissima montium peterent propter aeris subtilitatem.		Timentibus quare magis premiscunt semper vocem et labium inferius.	pti.27.pb.6	Terra pro lignis comburitur in ultramontanis partibus.	parti.23.p.23
Spogia quid sit et ubi generatur.	pti.22.p.3	Timor quid sit.	par.10.p.61	Terraz fundasti domine super aquas.	
Sinistra corporis quare sunt in omni parte imbecilliora dextris.	pti.31.p.13	Timor causatur a frigido vel a calido debilitato.	par.8.pb.20	qualiter istud dictum psalmiste debet intelligi.	par.26.p.52
Sinistra pars est humidior.	31.24.2.32.7	Timor causatur ex delatione caloris de intra ad extra.	parti.11.pb.32	Terram quidam factam primo dixerunt exagitatione id est spuma.	
Strabositas qualiter causatur.	pti.31.p.27	Timor quid sit.	pti.27.p.6	Terrestre et impurum est causa falsedinis maris.	par.23.pb.18
Sordities aurium quare habet saporem amarum.	par.32.pble.4	Timentes propter quod non clamant et emittunt ventositatem stercus etc.	pti.27.pb.9	Trochus quid intelligitur.	
Sentire consistit in quadam alteratione et compassione.	parti.35.pble.1	Tremor quid sit.	pti.2.pb.16	Turres quare sunt rotunde.	pti.19.pb.6
Sensus est duplex animalis et materialis.	parti.4.pb.2	Tremor fit a frigido.	pti.3.pble.5	Tragedia comedia et satyra.	p.19.p.6
Tempus ut tempus est numerus motus prioris et posterioris physicoz.	4.0. pti.1.pb.3	Tremoris cause.	parti.3.pble.5	Tinctores qualiter tingant pannos et alia.	parti.22.pble.11
Tempus frigidum vi plurimum serenum est et siccum.	parti.1.p20.9	Tremor fit defectu calidi et mortificatione et infrigidatio.	pti.3.p.5	Tempestuositas quare piecta anchora in mare tranquillat.	pti.22.pb.4
Temporis triplex distinctio.	pti.1.pb.3	Tremor et infrigidatio potest tripliciter a vino causari.	parti.3.pb.5	Tempestas quid sit.	parti.1.pb.3
Tempus quare est frigidius in aurosa quam in nocte precedente.	pti.8.pb.16	Tremor quare fit in ebriis.	pti.3.pble.5	Tempestas quam potest tingere.	p.26.p.6
Temporum unumquodque suum humorem multiplicat et egritudines differentes facit.	pti.1.pb.26	Tremor est duplex.	pti.3.pble.5	Tonitruum quo causatur.	pti.3.pb.27
Tempus non continuatur ex pluribus nunc ita quod ex ipsis componatur ceu linea non componitur ex punctis.	pti.11.pble.28	Tremoris causa est frigiditas et quomodo fiat.	parti.3.pb.27	Tonitruum et coruscatio qualiter et quo et quando causatur.	par.26.p.22
Tempus quomodo sit causa generationis et corruptionis.	pti.10.pb.66	Tremor potest fieri ab oppositis sicut potest quis exuri ab igne et gelu.	p.3.p.27	Tropee quid sint et quare sunt in mare.	particu.26.p.7.2.p.8
Typi quatuor.	parti.1.p.29	Tremor in senibus et leuibus quare accidat et quo differant.	particu.3.p.27	Teste aialium exagium maris ut ostrea rum quare sunt rotunde.	pti.23.pb.36
Triticum an ortum sit humidum.	p.1.p.36	Testiculi quid sint.	parti.4.pble.3	Tele araneales delate per aerem quare signum sunt futuri ventis.	pti.26.p.59
Triticum artificialiter quod dicitur esse.	p.21.p.2	Testiculos habentes valde pendentes non sunt boni in coitu.	particu.4.p.23	Temperatus quis dicitur dupliciter ratione operationum et ratione qualitatum.	p.1.p.16
Triticum artificioso non constructum red-		Testiculi non sunt necessary ad generationem in essendo sed solum ad tenendum apertos meatus per quos sperma decurrit.	parti.4.p.23	Tonus in cantu quid sit.	par.19.p.7

Tabula

Testis quid sit. parti. 19. pro. 7
Timus quid sit. parti. 20. pro. 20
Temperantia quid sit. par. 28. pro. 1
Temperantie famule sunt austeritas et continentia humilitas politicas ornatus et bona ordinatio et per se sufficientia. parti. 28. prob. 1
Temperantie opa quae sunt. pti. 28. p. 1
Temperantia et continentia quare pncipaliter inquirimus in iuuenibus seu adolescentibus: legalitatem et iustitiam in pauperibus. pti. 28. pb. 7
Temperati neque intemperati dicuntur gaudentes figuris et coloribus. pti. 28. p. 7
Tyranni propter martis proprietatem sunt ebriosi et potatores vini. pti. 28. prob. 1
Testes quare requiruntur in curijs iudicialibus. parti. 29. prob. 3
Tussis quid sit et quare in homine solum causetur et quo. parti. 10. pb. 1
Tussim quare aliqui icurrunt dum fricant et scalpunt sibi aures. pti. 32. pb. 6
Tussis soluitur cum quibus multum et multoties contineat anhelitum. parti. 33. p. 5
Titillationem quare homines incurrun tangendo sub ascillis et plantis pedum. parti. 35. pble. 2
Titillatio quid sit. parti. 35. pb. 2
Titillationem quare nullus patitur a seipso. parti. 35. prob. 6
Transgressionem factam in locis publicis maiori pena puniri debent quam factam in locis priuatis. par. 26. p. 14
Titillant quod maxime labia etc. p. 35. p. 7
Tacti subascillis quare ridetur. pti. 35. p. 8
Tygris quid sit. par. 12. p. 8
Ter est pncipaliter frondedi arborum et nives cadunt de montibus etc. p. 1. 31
Ter est calidum et humidum. p. 1. p. 15. et p. 4. 3
Ter secundum se temperatissimus est et sanissimum et per accidens morbosiferum: autem tunc aut contra. par. 1. p. 27
Virtus constellationis specifica intendens salutem speciei etc. pti. 1. p. 22
Vermes in intestinis prestant iuuamentum. parti. 1. pb. 22
Vermes in intestinis frequenter gignantur in stomacho minime. pti. 20. p. 12
Vermes gignantur ex corruptione supfluitatum idem in sensibus et egris. pti. 20. p. 12
Vermis napelli non parit a napello. 3. 8
Vermes qui faciunt sericum ex quibus primo fiunt papiliones etc. pti. 10. pb. 66
Venti australes pnt capi dupliciter.
Ventus quid sit. parti. 5. p. 17
Ventus quidam est frigidus quidam calidus sed materialiter semper est frigidus. parti. 5. prob. 36
Ventus est exhalatio sicca nunc terre attritus quod frida existit et sicca. p. 5. p. 36
Venti orientales flant de mane. p. 25. p. 4
Venti orientales flant de sero. p. 25. p. 4
Venti meridionales flant ad meridiem meridinocturni ad meridiem noctem. p. 25. p. 4
Venti sol est causa. par. 25. pb. 7

Ventum cum motus a calido calidus. pti. 25. p. 7
Venti fiunt propter motum quem susceperunt a calido. parti. 25. pb. 13
Ventus dictus auster habet congregare vapores et calefacere boreas vero contrarium. parti. 25. pb. 17
Ventorum non est frida et sicca sed mutatur secundum quod veniunt a regionibus a quibus per quas flant venti meridionales sunt calidi et sicci temperati tamen. pti. 26. p. 1
Venti aglores fridi et sicci. p. 26. pble. 1
Venti occidentales fridi et humidum. p. 26. p. 1
Ventorum omnium subsolanus quare congregant nubes ad se cum aere videatur potius debere impellere. pti. 26. pb. 1
Ventorum quod sunt cause: et quare eorum nunc et quis sit eorum numerus. parti. 26. p. 1
Venti boreales flantes ab aquilone quare fiunt de anno in annum determinato tempore et australes sunt eis oppositi. parti. 26. proble. 2
Ventus quid sit. parti. 26. pro. 2
Ventus auster quare flat cum sit priuina et nix. parti. 26. prob. 3
Venti quare celerius cessant facta pluuia quam si non fieret. par. 26. p. 4
Venti idem quare non ubique pluuiales sunt aut ferent. par. 26. prob. 5
Venti austrini quare cum sunt sine pluuia generant febrem. par. 1. prob. 23
Venti austrini originaliter calidi sunt et sicci deinde fiunt calidi et humidum et sunt auster: notus et africanus. pti. 1. pb. 23
Venti boreales incipiunt flare de nocte non se extendit ultra tertiam diem. p. 26. p. 9
Venti non fiunt in magna tranquillitate aeris ut in magno frigore aut in magno calore. par. 26. pble. 10
Ventus est aeris passio seu passiones animales. parti. 26. prob. 13
Ventus boreas incipiens in nocte flare quare tertio die terminatur. pti. 26. p. 13
Venti boreales magis omnibus flant etc. quod veniunt a loco mundi eminentiori puta aglone circa orientem. pti. 26. p. 14
Venti auster quare sit fetidus. p. 26. p. 16
Venti qui adiuuant plantas et prohibent erucas generari. parti. 26. prob. 16
Vento australi incipienti quare non accedit pluuia sed desinere. par. 26. p. 18
Ventus australis quare turbat aerem et quare serenetur. parti. 26. pro. 19
Venti gignatio quo fiat. par. 26. p. 22
Venti austrini in fine cum debent cessare quare sunt validi et maximi. p. 26. p. 24
Ventus turbinis dictus enefia siue tripbon quo causatur. par. 26. p. 22
Venti chorus si flauerit circa egnotum quare accedit pluuia. par. 26. pb. 25
Venti quare sunt fridi cum moueantur et motus calefaciat. par. 26. pb. 47
Ventorum motus qualis sit et quod eius causa est duplex. par. 26. pb. 47
Venti quare hyeme magis flant circa aurozam quam in sero estate vero econtra.

Venti quare antipodibus solio modo se habent sicut et tempora. par. 26. p. 52
Venti quare pluvie exsiccat quam sol. p. 26. p. 28
Ventus quare catitur a sole. p. 26. pb. 33
Ventorum cum secundum astrologos fore lunam iouem et cancrum. par. 26. pb. 33
Ventus quid sit. par. 26. p. 34
Ventorum omnium sol est causa. par. 26. p. 35
Venti quare non possunt simul durare quoniam vni vincatur ab altero. par. 26. pb. 35
Ventorum incipitum quo et quale sit. s. v. unde incipiunt flare. par. 26. p. 35
Venti non fiunt in altissimis. p. 26. pb. 35
Venti non flant in altissimis montibus. particula. 26. proble. 35
Venti fiunt ab vno fonte seu origine de super his principium. par. 26. pro. 35
Ventus auster quoniam flat quare reddit mare subnigrescere et boreas reddit opacum et obscurum. par. 26. p. 36
Ventus boreas fit ex liquefactione niuium et glaciei circa partes aquilonares. parti. 26. prob. 50
Ventositas a cerebro exiens quare sacerrima reputetur non autem exiens ab alijs partibus corporis. par. 33. p. 9
Vulnerum sutura. parti. 1. pro. 31
Vulnera interfecti iam costricto sanguine demum effluunt ipso sanguine ad interfectoris partem. pti. 7. prob. 6
Ulcera pruriginosa inficiuntur si duas habeant conditiones. parti. 7. pb. 7
Venter quare maxime extenuatur in veteribus exercitiis. parti. 5. pro. 3
Ventris partes quare maxime sunt pingues. parti. 5. proble. 5
Venter accipitur multis modis apud medicos. parti. 1. pro. 40
Venter quare quanto plus potum replet tanto amplius sitit. par. 22. pb. 2
Ventres quare dissoluuntur timentibus seu debentibus decapitari vel puniri. parti. 27. prob. 2
Ventres quare soluiuntur timentibus. p. 27. p. 3
Ventres quare soluantur timentibus et puocentur urine. parti. 27. p. 10
Ventres et vesice quare soluantur timentibus. parti. 2. pro. 26
Vomitus quibus temporibus et quibus corporibus conueniat. pti. 1. prob. 4
Vomitus dupliciter causari potest ab aliquo assumpto. par. 3. prob. 3
Vomitu uti tempore in conuenienti molestum est. par. 4. prob. 8
Vomit quare possit sedari. par. 1. p. 41
Vomitum leuiter facietia et vomitum non leuiter facietia quod sunt. pti. 1. p. 41
Vomit est fortior purgatio quam sudor. 2. 22
Vomitum inducit ventera sunt quod quare loquimur gratius quam in dispositionibus oppositis. pti. 11. pro. 18
Vomitus in mari et solatio ventris quare accedit hominibus. par. 23. p. 39

Tabula

Venenae que sunt. par.1.p.47
Vincentia corpus nostrum ex his que ipsum ingrediuntur. par.1.p.47
Vicere e ca faciedi q i fm oib maxie circa sophistica z logicalia. p.18.p.2
Ulcera qd intelligant. parti.1.p.18
Ulcus est duplex. parti.1.p.49
Ulcera qd exteri applicata iteri ne qua qd vo ecotra. par.20.p.22
Urina quid sit. pti.1.p.52.z p.13.p.6
Urine signa quatuor. par.1.p.52
Urine colores. parti.1.p.52
Urine color ei signones. pti.1.p.52
Urina ruffa qd significet. par.1.p.52
Urina temperati corporis qualis esse debeat. parti.1.p.52
Urine distinctio ab alyis liqrib. p.1.p.52
Urina quare magis puocatur in pueris z iuuenibus cum inebriantur q in senibus. parti.3.pb.35
Urine inspectio ppinq z remota. p.1.p.52
Urina qd sit z qre sit salsa. pti.2.p.4
Urine prouocatiua sunt bene odorabilia. parti.1.p.48
Urina bz p receptaculo vesica. p.1.p.40
Urina di digesta z idigesta. p.1.p.40
Urina quid sit. parti.2.pb.14
Urina faciunt fetidaz allia cepe porri oua indigesta zc. par.2.p.14
Urina multiplicat i somno. p.3.p.26
Urina potatoz no feter. par.13.p.1
Urina est superfluitas nutrimenti secundum digestionis ibidem.
Uipa est calida. par.2.p.25
Uiuaci e exerceri corpe nudo. p.2.p.30
Uir concupiscibilis min obedit roni q aliqua alia vtus. par.4.p.10
Uir no opat in corpe nisi mediante coplone z istrumeto. par.5.p.22
Uirtus nutritiue triplex e op. p.10.p.4
Uir dispfa ibecillior e vnita. p.23.p.16
Uirtutes theologicæ z vitia attribuuntur qbusda deoz. par.23.p.4
Uir q sit pfcor z nobilior. pti.27.p.5
Uir multiplicr accipit. par.23.p.1
Uirtus quid sit. par.27.pb.1
Uirtutis pres que sunt. par.27.p.1
Uirtutes occulte experimento cum vi non possunt zc. par.30.p.2
Uirtus animalis duplex motiua z sensitua. parti.2.p.16
Uirtus agonista. par.2.p.26
Uir vnita pls est ifinita. pti.2.p.42
Uirtus visiva minus determinatur su per visibili quando visus extenditur in remotu. par.3.p.21
Uirtus retetiua vt plures sentiunt medicorum viget siccitate z frigiditate. parti.3.p.24
Uir fort appetitiua i vulua. p.4.p.15
Uir cordis p qua hnt oia ee. p.4.p.21
Uirtus informatiua. par.4.p.13
Uirtus intellectualis quid sit z quotuplex. par.30.p.1
Uirtutes omnes anime radicaliter sut

in corde fm Aristo. z fm Plato. i ce rebzo. partiu.33.p.26
Ursi frigide nature. par.22.p.33
Urse puo tpe potat cito parietia. 10.9
Uinu quare administretur z eius vtilitates. par.3.p.26
Uua quo cōseruatur. par.14.p.2
Uua vindemiata est dulcior non vindemiata. par.20.p.23
Uue granu quatuor in se continet substantias. par.20.p.23
Uitis pducit borru. par.20.p.23
Uinu qd e z plderada i eo. pti.3.p.1
Uinu tyriace assimilaf. par.3.pb.1
Uinu multu bibitu qd facit. p.3.p.20
Uinum potest care paralyfim multis modis. par.3.p.20
Uinum aque comixtu vebemētius penetrat interiora q non comixtum z citius inebriat. par.3.p.20
Uinum calidum innatum debilitat z extinguit. par.3.p.20
Uini maius nocumentum in cerebro z epate. par.3.p.20
Uinum debilitat cerebrum pueroz z emollit membra z humidum radiale consumit. par.3.p.20
Uinu dulce no inebriat. par.3.p.13
Uinum dulce superbibitu vino fumo so austero quid operat. par.3.p.13
Uinu poticu austez pls iebriat. p.3.p.13
Uinum ponticum inducit grauedinez capitis. par.3.p.20
Uinu poticu lz sit cu suba cui sapoz e frus no tn e fridu imo calz. p.3.p.13
Uinu quare quosdam reddit audaces quosdam maniacos. par.3.p.16
Uinu aque mixtus melius penetrat sz min bi digerit. par.3.p.14
Uinu fac oculos lachrymari. p.3.p.16
Uinu nāl est hūidū z tn no solus humectat sz et exiccat. par.3.p.20
Uinum corpora calefacta in frigidat z in frigidata calefacit. par.3.p.20
Uinu dulce mixtu aq fit vōitiu. 3.18
Uinum aqua comixtum debilitat stomachum. par.3.p.20
Uinu cito penetrat vel fluit cui odor inest z calitas z sube subtilitas. 3.18
Uinu euat cholera p vzinā. p.3.p.20
Uinu potēs subtile antiquū cito iuuat ad macradū z iterficat. par.3.p.23
Uinu duplr calm valet perimere resolutione z extinctione. pti.3.p.23
Uinu dulce no iebriat. par.23.p.29
Uinu quale debet esse. par.3.p.20
Uinum duplr in frigidat. par.3.p.20
Uinu adueniens in frātis facit eos sobrios taciturnos paulo plus vo potatum ipsos loquaces reddit non supflue quare Isaac z Delines disputa re volentes vino yrebanur.
Uina qre reponunt vsus aquilonem.
Uina asy. reponunt versus austrum.
Uini quinqz substantie.

Uinum dulce quare bibitum post comestione fructuum putridoz z carnum sentitur amarum.
Uinum z aqua quare sentiunt dulcia potata post stiptica pontica vt sunt nuces castanee sorbe.
Uinum super quos fructus sit bibendum. parti.22.p.26
Uinu dulce magis picipat terrestretate q ponticum. par.23.p.26
Uinum dulce est grauius z viscosius pontico. parti.23.p.26
Uinu dulce est calidu. par.23.p.26
Uinu diligētes qre vt frequenter sunt fortes z animosi. par.27.p.4
Uinu magis extinguit sitim fortibus z animosis q aq eo q ipsi sunt multum calidi circa pectus z ideo habet magnam inclinationez ad petendu ipsum. parti.27.p.4
Uinum est ca constituendi melicos z melancholiam. par.30.p.20
Uinu fm diuersas nās sumptu plures mores diuersos iducit. par.30.p.20
Uinu facit quosda boies iracundos z nonnq mansuetos. par.30.p.20
Uinum quando occurrit in frātis quare reddit eos sobrios honestos z taciturnos. par.30.p.20
Uinum quare reddit loquaciores citariare z cantare. parti.30.p.20
Uinu facit timidos audaces. p.30.p.1
Uinum facit contentiosos z iniuriosos. parti.30.p.20
Uinu fac maniacos z furiosos. p.30.p.1
Uinu facit boies amētes stupidos carentes sensu z motu. par.30.p.20
Uinu tremore z palysiz iduc. p.30.p.1
Uinu facit lachrymabile vini ca quare facit lachrymari. par.30.p.20
Uinu q fac ee misericordē. p.30.p.1
Uinu facit agrestē z ferocē. p.30.p.20
Uinu facit amiables. par.30.p.20
Uinu z nā vniuiscuiusqz boies confusilem causat effectum. par.30.p.20
Uinum cholera nigra confusiles effectus inducunt. par.30.p.20
Uinu z cholera nigra z eius coplo sut plena ventositate. parti.30.p.20
Uinu esse ventosus spuma eius ostendit quā causat. parti.30.p.20
Uinum quare habet causare ventositatem. par.30.p.20
Uinu est calidius oleo. par.30.p.20
Uinum quare reddit homines luxuriosos. partiu.30.p.20
Uinum dictu bacchus: z qre bacchus z venus dicti sunt sociari adinuices propter sperma. parti.30.p.20
Veneroz acti sit a vōrositate. p.30.p.1
Venus cibo z potu dea. p.28.p.7
Venus dea spermatis quo fuerit generata ex spuma. par.3.p.20
Voluptas triplex. parti.28.p.7
Voluptas potissimu consistit in gustu z

Tabula

tactu ⁊ quomodo etiam in alijs sensibus consistat. parti. 28. pro. 7
 Violentum quid sit. par. 1. proble. 6
 Unitas nō est numerus. par. 16. p. 5
 Unūquodq; gescit cū venerit in locus in quo nāliter hz esse. parti. 16. p. 12
 Unusquisq; labit in egritudine pportionalē sue cōplōni. par. 30. pro. 1
 Una pars terre tenax ⁊ viscosa alia barrenosa separabilis ita q; pluvia adueniente illa permanet h̄ autem super illam labitur ⁊ in montibus cōfurgit. par. 5. prob. 1
 Ventositates incluse sub terra eleuant eas in vnam partem ⁊ non in aliam sunt causa essentialis generationis montium. par. 5. prob. 1
 Vētositas i vētre vñ nascit. p. 10. p. 44
 Vētositates piferi expellere cōnates p̄tinue sūt discolorati. pti. 4. p. 8
 Ventositates cū sonitu in sanguineis sunt fetide. par. 13. pro. 4
 Unciones faciēde ante feb. aduētiū.
 Uinctio quā expimētaliter faciūt mulieres ad oculos noscendi cā que sit sterilis vel secunda. par. 4. pro. 2
 Uinctio pedū ex calidis vinctiōib⁹ multiplicat coitum. par. 4. prob. 5
 Uinctio mercurialis ex succo portulacae qua q̄s pōt portare plūbz liquefactū ⁊ oē aliud calidū. par. 24. p. 1
 Ut aq; digerāt oz q; sit cala ⁊ penetrat tūc sube sufficiēter. par. 3. prob. 3
 Vaccine carnes antique neutrum participant caliditatis ⁊ frigiditatis ⁊ subtilis substantie.
 Vite nostre cause due quantum ⁊ quale. parti. 3. proble. 5
 Vite longioris exītia suā tarde perfectionē adipiscuntur. par. 10. pb. 9
 Visus ebrioz decipit. par. 3. prob. 9
 Vita multis organis indiget ad h̄ qd̄ est viuere. par. 10. pro. 31
 Vita ⁊ eius p̄seruatio consistūt per humidū cum calido. par. 28. p. 5
 Visus siue visio q̄liter fiat. pti. 3. p. 9
 Visus ē potissim⁹ ram⁹ cerebri. 4. p. 3
 Visus acuitas q̄ coitu nocet. p. 4. p. 3
 Visus rei q̄ alias itulit nobis passionē infert s̄s̄r aspiciēdo. par. 7. pro. 8
 Visus penetrat per diafona vt aquam non autē vox. parti. 11. pro. 58
 Visus q̄re non penetrat per solida cor pora sicut vox. par. 11. prob. 58
 Visus sit s̄m directū. par. 11. pro. 58
 Visus est spūalior auditū. p. 12. pro. 8
 Visus dignior est tactu. par. 31. p. 11
 Visui sunt nociua exercitia exiccantur enim humores corporis ⁊ oculoꝝ. particula. 31. proble. 14
 Visui qdā alia pla nociua. p. 31. p. 14
 Visum quare alba ⁊ fulgida ⁊ nigra ledant. parti. 31. proble. 19
 Visum quare meliorem reddit color viridis. parti. 31. prob. 19

Videntes quare congregant ⁊ in vnus cōducūt palpebras. par. 31. pro. 19
 Vidētes obtuse quare paruas scribūt litteras. parti. 31. prob. 8
 Visio an fiat ex mittedo. par. 31. p. 21
 Vene que sunt post aures sicut abscondantur p̄orsus ille ab omni origine orbabitur generadi q; mā spermat̄s p̄ eas tendit deorsum. p. 4. p. 3
 Venarum incisio post aurem inducit sterilitatem. par. 10. pb. 8
 Vene seu arterie que sunt in collo versus partem anteriorem si cōp̄ziman tur quare inducunt somnum.
 Vocis mutatio fit in boie qñ incipit a natura potēs eē coire. par. 4. pb. 4
 Vox quid sit vocis generatio tria requirit. parti. 11. proble. 1
 Vocē actiones formātes. pti. 11. pro. 1
 Vocem magnam habent omnes calidi a natura. pro. 11. pro. 3
 Vox magna vnde causat. par. 11. pb. 3
 Vox acuta causat ex veloci aeris motu. parti. 11. proble. 3
 Vox grauis cā ex motu tardo. p. 11. 3
 Vocum differētie ⁊ modi earū ⁊ quomodo causentur. par. 11. pro. 3
 Voces oēs q̄liter causent. par. 11. p. 3
 Vox lz p̄feratur ab animali deorsus existenti nihilominus sursum auditur cū vliter spergatur ad oēm differētiā pōnis per totū. par. 11. p. 8
 Vox quare reddit asperior vigilantibus diu ⁊ superflue. par. 11. pb. 11
 Vox grauis triplici d̄ cā cā. p. 11. p. 11
 Vocē statim ipedit ⁊ iterrūpit nucum viridiū repletio ⁊ similis ciboz ⁊ potuum vinctuosoz. par. 11. p. 12
 Vocem acutam causat velociter ferri spiritum. parti. 11. pro. 13
 Vocis magis grauis est puer calide regionis q̄ vir frigide. par. 11. p. 14
 Vox quō causatur. par. 11. pro. 14
 Voces sunt grauiorē hyeme q̄ alijs temporibus. parti. 11. proble. 7
 Vox grauis melius auditur a propinquo. acuta vō ecōtra. par. 11. pro. 19
 Vox grauis ⁊ acuta quomodo causatur. parti. 11. pro. 19
 Vox grauis ⁊ acuta quomodo moueatur per aerem. par. 11. prob. 19
 Vocis acuitas ex chorda subtili musicis instris vnde causet maiorē sonū q̄ chorda grossa. par. 11. prob. 19
 Vocum acuitas nō solum causatur ppter motum velocem esse sed etiam propter motum subtilissimū p̄tratium valde. par. 11. pro. 20
 Vox auditur acutius cū longe stamus q̄ sit s̄m veritatē. par. 11. pro. 20
 Vox corrumpitur clamantibus post cibozum repletionē. par. 11. p. 22
 Vitulus maiorem hz vocem q̄ bos p̄fectus. par. 11. pro. 24
 Vocem grauiorē in bouina specie ha

bet femella masculo maxime nō exciso. par. 11. prob. 24
 Vox exercitantium cum adhuc pmanēt fortes ⁊ calefacti i exercitio sicut in athletis ⁊ simpliciter tinentibus sit tremula. par. 11. pro. 31
 Vox quō audit sub aqua. par. 11. p. 58
 Vox q̄re fit acuta timētib⁹. p. 11. p. 32
 Vox q̄re tremat timētib⁹. p. 27. pro. 6
 Virga hz tres meatus. par. 4. pb. 8
 Virge erectio ⁊ augmētū quare fit cū quis coire vult. par. 4. pro. 23
 Virge meatus nō esse nāliter plasmatos pōt dupl̄ p̄tingere. p. 4. pro. 26
 Virga longa quid faciat ad generationem. parti. 10. proble. 18
 Ungues ⁊ capilli nascuntur ex supfluitatibus genitis. par. 4. pro. 13
 Ungues ex quo nascunt. par. 10. p. 67
 Ungues ethiopū q̄ sūt nigri. p. 10. 67
 Variole quare inficiunt. parti. 7. p. 7
 Vir quid significet. par. 3. pro. 7
 Vir quantūq; frigidus calidior muliere. parti. 4. proble. 25
 Vir generatur a fortitudine virtutis spermatis ⁊ cōplexionis ipsius temperata. parti. 4. pro. 25
 Viri in quibuscunq; fuerint illustres ⁊ excellentes in philosophia politica ⁊ alijs quare videntur fuisse conclusionis melice. par. 30. pro. 1
 Verecūdū aial anfer. par. 30. prob. 1
 Verecundia est in ratione.
 Verecundantibus calor eozum fertur supra ideo rubescunt. par. 11. p. 32
 Verecūdā est qdā timor. p. 11. p. 53
 Verecūdā puenit cōcidēte calore ad intra ⁊ ad extra. par. 11. pro. 53
 Verecundat quis petere coitū q; non est necessarius. par. 29. pro. 16
 Verecundantes q̄re extremitatib⁹ aurium erubescunt. par. 31. pro. 3
 Verecundantibus circa oculos cātur quedā infrigidatio. par. 31. pro. 3
 Verecundantes quare rubeant in facie. par. 31. proble. 3
 Verecundātes q̄re maxie erubescant circa aures q̄ circa faciē. p. 32. p. 1
 Vasa ex ene facta faciunt incurrere elephantias ⁊ alia multa mala eos qui in eis comedunt vel bibunt vel aliter per vsu cibozum ⁊ potuum operantur. parti. 9. proble. 6
 Vesica ē receptaculū yvine. p. 1. p. 40
 Vesica quid sit ⁊ de situ eius ⁊ creatio ne. par. 10. prob. 20
 Vesicam quare aues nō habēt ⁊ similiter pisces quidam. par. 10. p. 43
 Volatilia circa finē hyemis adueniente vere deponūt plumas. p. 10. p. 21
 Varices quid sint. par. 4. pro. 20
 Vasa fictilia ⁊ reliqua vasa cōcaua ppter quid sonant. par. 11. pro. 8
 Vniuersalia quō sint particularib⁹ notiora ⁊ quō minus nota. pti. 18. p. 63

Tabula

- Violentum** quid sit. par. 1. pro. 6
Vir calidus est et siccus respectu mulieris. particu. 4. pble. 28
Vir quare magis hyeme sunt potentes in coitu mulieres in estate. p. 4. p. 28
Vola manus distincta lineis multis manifestis valde per totum significat hominem longevae vite et virtutis permanentis. parti. 10. pro. 49
Virgo quod potest denotare. par. 10. p. 36
Unde maris vel aquarum quare sunt spiritum mose vetose ac spiritu plene. p. 23. p. 11
Umbilicus in homine quare plus manifestus quam in aliis animalibus. par. 10. p. 46
Umbilicus quid sit. par. 10. pro. 46
Umbilicus facit obstetrices cognoscere de numero filiorum. par. 10. p. 46
Umbilicus quid sit. par. 12. pro. 7
Umbilicum habentes rugosum quare delectabiliter odorant rosas. par. 12. pro. 7
Uoraces insensibiles sunt quicumque in umbilicum maius spatium habent quod est in umbilico usque ad extremum pectoris qui est locus concauitatis inferioris quam est usque ad furculam ubi est initium colli.
Uorace significat magnus venter.
Uter inflatus vacuo velocius descendit ex alto. par. 11. pro. 45
Utres optime conservant fructus carnes caseum butyrum et imputrescibilia. par. 22. proble. 4
Umbra solis in oriente infima augmentata proicitur in meridie vero minima et quare non sint euales. par. 15. pble. 5
Umbre solis in ortu et occasu quare sunt extense longe. par. 15. prob. 9
Umbre solis extremitas ubi radius solis attingit quare videtur contremiscere. parti. 15. proble. 13
Umbra lumen moveatur non tamen est corpus. parti. 15. pro. 13
Vegetabilium quare quedam producant flores non producant fructus. par. 20. p. 3
Vegetabilium quare quedam sunt omnino comestibilia quedam non. parti. 20. pb. 6
Vegetabilium quare quedam sunt durantia solum usque ad seminis perfectionem quedam vero minus. par. 20. prob. 7
Vegetabilia durantia ultra seminis perfectionem. parti. 20. prob. 7
Vegetabilium quare quedam comeduntur cruda quedam cocta. par. 20. pro. 4
Vegetabilium quare quedam germinant infixae terre et sine radicibus quedam vero et non infixae terre. par. 20. pro. 26
Vegetabilia magis odorabilia in quibus partibus fiant. par. 12. prob. 2
Uvae quedam quare non habent vinagolum. par. 20. prob. 24
Uva passula exsiccata dulcissima est terrestis. parti. 23. prob. 26
Uinearum custodes quale sonus faciunt ad terrorem. par. 25. prob. 2
Vapor calidus et siccus adustius est causa vomitus in mari. par. 23. p. 39
Vola manus quid sit. par. 10. p. 49
Vulnera quid sint et proprie in oculo. particula. 9. problema. 1
Vulnera recentia qualiter consolidari debent. particu. 1. pro. 32
Veneris plures sunt claudii et proprie mulieres quare. par. 10. pro. 41
Vertigo in mari quid sit. par. 23. pb. 5
Veges quomodo conservantur imputrida. parti. 22. proble. 4
Uter inflatus conservat res existentes in eo. parti. 22. proble. 4
Uermes gallarum et arborum qualiter pronosticantur de futura hyeme. particula. 20. proble. 25
Vapor causatur ex fumositate humiditatis calide. par. 25. prob. 17
Viriditas in plantis et herbis folijs ac succibus causa est humidum indigestum. parti. 20. pro. 14
Xyloaloes quid sit. p. 13. p. 4
Ydea proprietatis. par. 3. pro. 9
Yschia. i. sciatica et vnde dicatur. p. 4. p. 20
Yschia potest signare artericam. p. 10. p. 37
Zuccharum cum melle mixtum quare amariscat.
Zuccharum et mel quare apparent minus dulcia si sumantur calida quam frigida. parti. 22. pro. 12
Zephyrus quid sit. par. 1. pro. 15
Zephyro flate quare canes praue odorant. particu. 26. pro. 21
Zephyrus magis confundit olfactum quam aliquis ventorum. par. 26. pro. 21
Zephyrus quare concitat nubes et conducit cum sit mitis et delectabilis. 26. 23
Zephyrus flat ex pelago. par. 26. p. 23
Zephyrus quare serenus et delectabilissimus dicitur. parti. 26. prob. 31
Zephyrus quare sufflat circa solis occasum et non circa solis ortum in mane. parti. 26. proble. 33
Zoroastres magnus mathematicus fuit de egypto ex urbe memphis.
Explicit tabula problematum Arist. et notabilium super eisdem dictorum per Petrum Padubanensem.

Expositio Preclarissimi atq; eximij artium ac
medicine doctoris Petri de Ebano Patavini
in libz Problematu Aristotelis feliciter incipit.

Præfatio

Aristotelis. z. celi z. mū/
di. Promptitudine inq
sitionis difficultatis: di
gnū qdem magis est ve
recundie. i. honestati: q̃
audacie seu presumptio
ni imputare: cū p̃cūta/
tor vitatis z. amicus ri
te multoz: nō qua exte/
riori fortune cupiditate
detentus: nō etiaz falsa
ambitione gloriatur p̃ri

scorū assertioe hanc satagat indagare: s; potius quodā nāli
instinctu: quo q̃q; huius s; Arist. in p̃n° metaphy. anhel
lat ad sciēdum. Ideo si ego Petrus de Ebano Paduanus
phie minimus aliuoz sim conatus libz cōpilatiōis artis
pblematū Arist. exponē: in quo ardua z. difficillima pene
circa vnaquāq; artē z. sciam plurimīs occultant: arrogan
tie aut p̃sumptioni nullaten⁹ adscribat: cū huic operi diu
tius insudauerim: nō nisi desiderio sapiēdi: z. sciaz queritā
tiū hanc amore: z. precipue qz nihil bis inueniebat oīno a
meis p̃genitorib⁹ antea in lucis manifestationē redactus.
Nō igit me dentib⁹ liuoris sint q. lacerēt denigrādo: ma
gis aut s̃m Boetij diuisionū libro mibi p̃tiz ignoscendo
si in aliquo defecero alysq; p̃desse studēti: primue cōpro
bādo vitatis ianuā incitent referari: cū bñ dictoz nobiscū
possint esse p̃cipes: min⁹q; sufficiēter enucleata penes
phm. z. metaphy. ipsoz exercitent itellm. Forma aut in b
opere obseruata seriatim noib⁹ erit lucidis p̃p̃yisq; suc
cinctis eius: qd qdē clausus est ex snia in hoc libro Arist.
expositio. Declaratiōes z. notabilia nōnulla adiūgēdo: cū
hoc ē inter dū s̃rales quasdā dubitatiōes motiuis illarū
plerūq; reticitis breuiter remouēdo: z. insinuabo itidē pro
blemata p̃numez algozifm: vt facilis fiat: z. sine scriptu
ra ipsoz inuētiō. Atq; si q̃ in b videat forte p̃lixitas: mī
bi nullaten⁹ iputet: s; pot⁹ quādā vbiq; it̃p̃tationē m̃ae
p̃egrine sibi ac diffione p̃quirēt: pp qd qōnes (in qb⁹ hec
p̃ampli⁹ declarant) separim in qdā alia editiōe locauim:
operis p̃lixitate in fastidiū decidāt sensib⁹ delicati: z. itel
ligentiū lecturis sufficiat hec cum illa scriptura zc.

Nunc in p̃n° expōnis libri illa octo p̃ambu
la que in exordijs libroz solēt tangere gloia
tores breuiter explicent. s̃m nāq; Liceronez
in R̃eto. veteris p̃hemio. Promptiores nos
reddunt ad ingredas artis intrinsecas rōnes.
Materia siue subm hui⁹ libri vel scie est scibile pene cōe
sub dubitatione platū: sicut in alia editione vbi hoc que
rit ostēdet: ex b̃ p̃t hui⁹ opis vtrūq; itentio apparere.
Forma aut hui⁹ est duplex. s. tractat⁹ p̃stēs in distinctio
ne partiū libri vsum z. p̃ticulariū: vt videbif subsequen
ter. Et forma tractādī dicta modus agēdi est triplex in do
ctrinis Arist. ṽsitata. Efficies sigdē hui⁹ scie fuit Aristot
eles stragyritanus pipatheticus fili⁹ Nichomaci sapien
tissimus grecorū: q̃ s̃m Auer. magis mereret dici diuinus
q̃ humanus: neq; est q̃ hic liber nō fuerit Arist. sicut as
seruit qdā mēdaciter abnegātes: cū de ipso in. z. metheo⁹
ac in plerisq; locis puoz nālū: ac libris aialū faciat mul
toties mētione: ac in his qdā qdē derelicta hoc opere cō
pleant. Verūm extimo q̃ Aristotelis pblemata oia non

dum ad nostrā linguā puenere: cū z. qdā in libris de som.
z. vigilia. atq; aialū semiradita: ad hūc trāsmissa libz: in
ipso fidelr in spiciēs minime valeā reperire: vñ z. cū post
diu hui⁹ expōnis pblematū aggregationē: vt discere gre
cū in Cōstātinopolim me trāstuli. volumē aliud pblema
tū Arist. reperiri: qd qdē in linguā iā latinā trāsdūxi. Est
aut libri titulus. Liber pblematū Arist. s̃m spēm cōpi
lationis incipit. Problema qdē est grecū: latine pposituz
importās. Est eteniz qd difficilis aliqd cōtines: qd dispu
tatione soluēdū: qd z. voragine videt denotare: vt. n. voret z.
accipiat ppositū est pblema. Dico aut cōpilonis spēm. i.
modū: qz in hoc libro inueniunt fere toti⁹ phie p̃ modū cu
iusdā collectiōis sermones cōpilari. Ex quo qdē deducit
q̃ liber hic nō p̃t plene intelligi: nisi ab illo q̃ phia s; oēs
ei⁹ partē ispererit: pp qd fortasse in ei⁹ expōne pigritarū
glosatores. Et demū apper: q̃s hui⁹ scie idoneus existat au
ditor: z. nō cuidā parti phie hic liber vt alij supponit. S; in
eo pene sermo phie totius simplr reperit: in ipso nāq;
tractant dubitabilia pblemata i vnaquāq; arte: sicut Ni
colaus pipatheticus in suis pblematib⁹ p̃staf. Dixi aut
pene: qm̃ rōnē nō inuenio explicatā in ipso de his que sunt
grāmaticē: z. phie sup̃reme parūper. Est aut forma tracta
tus: qm̃ Arist. p̃mittit huic operi rubricas q̃si p̃ modū
phemy: suā vlr tangentes itentione: que sunt in seipsis pa
tentes. Nō est sicut dicit Auer. in p̃ncipio sue medicine
sapiētes hispanie Ardalusi z. ps maior p̃teritoz auctozuz
vanagloriati sunt in diuidēdo partes suoz libroz ad nu
merū caploz: z. appropriādo vnicuiq; rei caplm per se: s;
hoc nō expectes a me. Patet eteniz phie nō vanagloriati
fuit in faciēdo hoc in maiori parte libroz suoz: z. forte qd
iduxit eos ad faciēdū hoc: fuit debilitas virtutis discreti
ue scholariū. Un Arist. volēdo occurrere debilitati distin
ctiue hic voluit cōdescendere: distinctiones z. capla p̃mit
tendo: z. merito pp diuersitatē z. singularitatē determina
toz in hac arte. Scias quoq; icēpisse Arist. tractare qd/
nes de medicina duplici rōne: tuz qz ipsa est nobis magis
necessaria: z. sic dilecta z. p̃posita: sicut ps per ipsuz in p̃n
cipio metaphy. necessariozib⁹ qdē citius insudam: z. ita cū
sanitatē p̃re alyz multis diligamus in hoc libro tractatis
fecit precedere sermonē de medicina: cuius finis p̃ncipa
lis est sanitas. Tū qm̃ medicinalia sunt nobis notiora cuz
tractent i scia que est hois cognitio vt sanitate participet:
vnūq;q; enim melius se q̃ alia dz cognoscere: z. iō tāq; a
notiorib⁹ s̃m modū traditū in p̃ncipio phy. incepit pble
mata medicinalia tractare. Est eniz vnus modus p̃ncipy:
sicut dicit i. 5. metaphy. vnde optime vnūq;q; fiet: vt do
ctrina nō a p̃ncipio rei ichoanda: s; vñ facillime q̃s addi
scet. Diuidit aut hic liber s̃m quosdā in tres partes. P̃rio
enim determinat pblemata rez ex̃titiū p̃tra nām. Scdo
naturalū. Tertio eoz que sunt nō naturalia. qd qdē non
approbo: eo q̃ vnū membrū diuisiōis sepe p̃tinget in alio
reperire zc. Nec aut diuisiō s̃m Boetius in diuisionibus
reddit vitiosa. Ampli⁹ verba medicorū pponētes nō vñ
eadē intelligere: nō eniz qd Arist. vocat particulā nālū
vtpote decimā: sic naturale accipit vt medici de re nālī lo
quunt sicut apparet intelligenti sermones eoz: z. que di
cuntur de natura. in. z. p̃by. pp qd dico: q̃ liber hic i tres
partes secat: in p̃ma quaz agit de pblematib⁹ circa sciaz
medicinalēz ex̃tibus z. naturalem: put ad hois nām re
ducunt. 2° de pblematibus circa septēz artes liberales. 3°
agit de pblematibus circa naturalia taz cōposita vlr: z. et
in spe q̃ simplicia: z. s̃līr moralia. p̃ncipius scdo p̃tis est in
i 5. p̃ticular. tertie aut in 20°. Est aut libri cōis diuisiō cuili
bet se offerens in. 38. p̃ticular: quaz exordia subiecta sunt
oculis. Particula sigdē p̃ma in q̃ medici p̃tinef sermo: in
Problemata. A.

Cuncta p
Arist. non
inueni.

Proble
ma qd sit.

Sanitas
hui⁹ li.

Snia m/
colai p̃t. 6
lib. pble.

In p̃n. col
ligat.

Quare po
tissimū p̃
Arist. tra
ctet medi
cinalia.
c. p̃. 2. 2.

E. c. u.

E. c. i.
Diuisio
pble.

Per totū
li.

Attēde de
uisionē to
tius lib.

E. c. 60.

E. c. 7.

E. c. 2.

Ex insinu
to Auer. i
probe. p.
p̃by.

In p̃b. p.
p̃by. quere
it. 2. c. 6.
p̃. 12. mer.
c. 14. p̃. 6.
c. 14. c. 38.
3° de aia.
c. 14. 3° me
a. c. vltio.

Particula

egritudines sanis: et B pp corruptionē cōplonis: quā iducūt q̄ est sanitas mēbroz p̄similū: et nō solū B cānt mutatio- nes ipsoz vles: s; ēt p̄ticulares mutationes determinatoz tēpoz etatū et locoꝝ augmentāt dissolones corpoꝝ n̄roz. Et iō vlti⁹ correlariū ifert aliō q̄tū ad curā egritudinū q̄ his possent mutatiōib⁹ cārī: dicēs q̄ opz mltū regē cor- poꝝ n̄ra p̄seruādo ipsa ne egrorēt talib⁹ mutatiōib⁹ cū ad- sint: pp qd̄ Hal. in p̄ p̄ticu. afo. ait vulgus exptū esse nō so- lū in se: s; ēt in subiugali⁹ suis faciens cūonez in fine ve- ris: et in p̄n° estatis. scit. n. maximā mutationē ad caliditatē venire: q̄ posset esse cā putrefactiōis hūoz: et sic febriz et apatū. Et cōponit hic talis sermo. Qd̄ sile adiuctū fili in- ducit excessus: et hūi remonet iunctū hūo: vt dī ēt in 2° p̄- blemate: et iducit sanitatē: s; tpa sūt cala frida tē. igit p̄nt eē filia et dissilia: pp qd̄ excessus aut hūi causabūt: s; excef- sus est egritudo: et sanitas est eq̄litas. ḡ mutatiōes tēpoz cānt egri^m et sanitatē: et isti p̄monis p̄ pponit mior illic lū igit. jz maior ibi. p̄ppter B aut. j. C Nōn° q̄ excef- sus facti a mutatiōib⁹ tēpoz sūt maxie in cōplone: altera- tiōes. n. tēpoz p̄ncipalr cānt i corpib⁹ malā cōplonē: p̄nter morbi cōpō^m vt ap̄a: solonē p̄nuitatis: mītime aut post eē cōpletū o: ganificatiōis egri^m p̄marie in cōpō- ne. C Dubitat: qm̄ dicit q̄ cōplo filis supueniēs distēdit et corrūpit: qd̄ nō v̄: qm̄ in. 8. p̄ticu. dicet. i. 8. p̄blemate. si- mile a fili nō pati. C Ampli⁹ Hal. in theg. trac. cāz. docet p̄seruare corpa egra simplr p̄ filia q̄ hic ab Ari. sana dñr: pp qd̄ filis cōplo supueniēs nō distēdit et corrūpit. C Dōz q̄ sile est z° sic dicit Aui. p̄ can. Gen. z. s. file in tpe z nā: vt calm corpis in p̄n° p̄mi gradus: et rei calm sibi occurrētis in eodē oīno: et tali fili nō patit corp⁹: imo tale file corp⁹ p̄seruat: sic arguebat in hūi. Est et file qd̄dā i genere: in q̄ filitudo iexistit lōginq̄: vt calm p̄ncipy p̄mi gradus: et calz p̄ncipy terty: et ab hoc fili p̄tingit corp⁹ cōpati: et de B exi- stit hic fmo. C Deidel Qd̄ aut. j. Nūc manifestat q̄o p̄ti- culares res p̄mutant corpa n̄ra: et dicit q̄ illud qd̄ vlr ocū est de mutatiōe t̄pis: p̄ticulr est cā eadē alyz mutationib⁹. nā mutatiōes v̄toz etatū et regionū sūt mutatiōes alicui⁹ aeris p̄ticularis. Vel aliter sūt mutatiōes alicui⁹ t̄pis: hoc est: qz sunt pue p̄ relationē ad mutationes tēpoz vles: mu- tant. n. corpa h̄ mutatiōib⁹. sicut cū aliqz de puero fit iu- uenis. si nāqz fuerit cholice cōplonis nāl̄r: post h̄ muta- tiōē ad iuuetū sit parat⁹ egrorare. Et iō p̄nt p̄cludit pp qd̄ tē. j. sicut p̄nt p̄positum fuit a p̄n°: et p̄z. nō. n. est oīa in mutatiōib⁹ tēpoz et istaz rerū p̄ticulariz: nisi p̄ magis et minus: et vlr et p̄ticulr. C Deidel Et ortus. j. Et qz mutatio- nes corpoꝝ nō solū sūt pp res terrestres: s; ēt pp celestes. sicut apparet p̄ Aui. p̄ can. Gen. z. pp hoc subiūgit de mu- tatione celesti dicēs: q̄ ortus stellaz fixaz h̄nt ēt corpa no- stra imutare: q̄tū ad egritudinē et sanitatē: sicut est orion arcurus pleiades et canis: s; qz hec nō erāt vt p̄dicta ma- nifesta: iō ad eoz declarationē approbādo manifestiora: subiūgit q̄ h̄nt nos hec imutare: quēadmodū mutatiōes ventoz aquaz serenitatū tēpestatū: et estus: q̄ imutāt nos ad egritudinē vel ad sanitatē. C Rōcinatio siqdē hūi p̄- blematis est hūi. Quēcūqz imutant corpa n̄ra ab exītia p̄ori: generāt egritudinē: aut sanitatē iducunt: s; hoc faciūt tēpoz mutatiōes et que sunt in eis p̄tēta: q̄re tē. C Nōn° ad expōnē p̄dictoz q̄ orion siue audax est vna. i. 5. imagi- nū meridionaliū circa mediū Gemini: in q̄ sunt stelle no- tabiles q̄ plurime: sicut rigel humerus ipsi⁹ et sydus capi- tis tenebrosus tē. Arcturus vō est vna. i. 5. stellaz fixarum p̄me magnitudis coloris rubei situs exīis tpe n̄ro anno le- gis ch̄ianoꝝ. M°ccc°x°. circa. i. 5. gradū libze: cui⁹ qd̄ latī- tudo existit. 31. gradus v̄sus p̄tē septētrionis: et oī arabice qd̄ramech. fm̄ vō Daly. 5° sue theozice libro: q̄ regalis dis-

positio appellatur dī cauda maioris v̄se: ipsa. n. sita est in extremitate ipsi⁹ vel in extremitate temonis plaustrī vul- gariter dicti. Pleiades sunt septē stelle minute magis p̄iū ete alyz oibus in rāto nūō sicqz p̄pings: et sunt nunc circa decimū nonū gradū tauri sup̄ dorsū ipsius. Canis me- ridionalis. v̄z. est vna de. 15. stellis fixis p̄me magnitudis notabilior aliq̄ exīte in qdā imagine de. i. 5. meridionali- bus: q̄ et canis filr dī: et est in ore ipsi⁹ imaginis: q̄ est maior et luminosior stellaz fixaz: et nūc est in 5° gradu cancri: cu- ius meridionalis latitudo est. 30. gradus et. 10. minuta: et est sita post orionē antedictū. Unde Boetius in libro diuīsiō- nū. Est et canis celeste sydus: q̄ ad orionis pedē morbidūz micat. quā et aliq̄ medicorū vocāt chinofurā. arabes vō al- sepe alababoz. Et de ista dicit etiam Hippo. in 4° p̄ticula- bus: q̄ et canis et an canē moleste sunt purgatiōes. nō qd̄z p̄ viā cāe sed potius signi: sicut appebit in sequentibus. per viā enīz cause cor leonis B inducit. Dictū est aut q̄ ipsa sit meridionalis: ad oīam cuiusdā alteri⁹ stelle canis mino- ris p̄dicti exītis p̄nti tpe in 17° gradu cancri: et oī arabice alsebere algomesia. C Notādū est grā dictoz et dicēdoꝝ circa tēpoz mutationes triplicem inueniri distinctionem tempoz: vna quidē est sensibilis valde medicinalis penes effectus data: que quidē describī ab Aui. p̄mo can. fen z°. dicit. n. q̄ ver est p̄ncipiū frondendi arborū: et q̄ nūes de montibus cadunt: neqz multis tūc indigemus cooperimē- tis p̄pter frigus: neqz paucis p̄pter euentationē. Sed au- tūnus est tempus mutationis folioꝝ coloris: et p̄ncipiūz ca- sus eoz: et alia duo sunt estas et hyems: estas siquidem cali- da valde: et hyems frigida. Est et alia tempoz distinctio s; astrologos: quā etiā ponit Daly. in 5° theozice: et est fm̄ q̄ pagrationi solis triū signoz zodiaci: qd̄ est circa tres me- ses: attribuit vñū tēpus: et tēpoz spatia istius distinctiōis sūt fere eq̄lita: ita q̄ a p̄ncipio introitus solis in arietē vsqz infinem geminoꝝ constituitur vñū tempus: qd̄ ver dī: incipiens parum ante mediū martū terminat circa me- diū iunij: qd̄ triū mēsiūz cōtinet spatiū: deinde ingrediēs cancrū: et perueniens vsqz ad finē virginis cōstituit aliud tēpus. s. estatē: qd̄ circa mediū septēmbriū terminat: filr tres p̄tens menses: tunc vō ingrediēt libraz et transiens p̄ scorpionem et sagittariū vsqz ad finē ipsius conficiūt aliud tēpus: qd̄ autūnus appellat: qd̄ tres siml̄r p̄tens mēses circa mediū decembris terminat. et tunc ingrediēs capri cornūz vsqz ad finē piscis pueniens hyemem inducit: qd̄ parū aī mediū martū terminat: et sunt iterū tres mēses. Sic itaqz tota reuolutio solis in zodiaco p̄stituent annūz p̄stat ex quatuor t̄pibus diuersarū naturarū et duodecim mensib⁹ solis. Est et tertia distinctio sumpta penes ortūz et occasūz q̄rūdā stellaz fixaz: quā ponit Dip. in lib⁹ de ae- re et aq̄: et eā exp̄ssit Hal. in 3° p̄ticula afo. et Daly. in 5° theo- rice. dicit nāqz estatē initiari cūz pleiades oriunt: qd̄ fm̄ Daly. in p̄n° est may. mediū vō eius est cū canis p̄m aīdī- cus matutine appet aī solē emerfus: pp recessus solis ab ea: qd̄ est 20° die iuly. Autūnus qd̄ initiat: cum arcurus orit: et oīs huius ortus est heliacus. Est. n. ortus cosmicus chzonicus et heliacus: filr et occasus sicut tradūt qdā astro- nomi et poetigantes magis. Principiū quoqz hyemis est in occasu cosmicō: videlz pleiadū: qd̄ est circa nouembriū p̄ncipiū: deinde est ver tempus qd̄ causat in equinoctio post hyemē: sicut ibidez dicit Hal. C Et scias q̄ h̄ ortus et occasus syderū nō est causa permutationis oīno aeris p̄ tempora: sed potius signū: imo sol est tota causa fm̄ Hal. in 3° creticoꝝ qd̄ magis p̄rho. i. i. t̄roducorio ad artē sphe- ricam nitē p̄firmare: coadiunāt tñ h̄ stelle i mutatiōib⁹ s; eaz p̄iunctionē cū sole aut sepatationē vel aspectū: qm̄. n. sol eis coniungitur intenditur mutatio aeris ad calidita- tem: et

Simile est duplex.

Orion qd

Arcturus qd.

Pleiades qd.

Distinctio tēpoz s;

Alia bñ- ctio alia

Alia bñ- ctio alia

Triplex t̄pus filr occasus

Santas
an ex quo
cognoscit

tem: et quoniam dispartit minorat: et itendit et remittit mutatio
fina alias nas pprias et communes. Restat nunc videre quod
noie serenitatu et tepelstatu importet. Dico igitur quod no-
mine serenitatu itelligo aerem mutatu ad multa siccitatem
exiccantem humiditates corporu itimas: ppter qua ad sum-
ptiones et ptises pparant: pp qd dicit Hippo. in lib. de aere
et aqua. Si annus dz ee sanus: opz vt no multu seren^o exi-
stat. Noie quoqz tepelstatu itelligo aerem grossum pulueru
lentu: in q apparer fumositates fulmina scintillationes ca-
pre saltates et ho: talia nanqz aerem corrupit: et pestes et re-
gnoz pmutatōes inducit: sicut vbo vltimo dicit Hippo.
lomeus centiloquy: aut est ipsa grado: corrupit eniz elnto-
ru pportione et plantas et p pns aialia que nutriunt inde:
ad modu pestilentie. pmo can. fen scda. Et de B ac fere de
oibus mutationib⁹ antedictis tange^r fmo in 22° pblema-
te: et in alyz pblematib⁹ huius particule: et estus qdem no-
tus est. Et scias q in isto pblemate et in alyz subsequenti-
bus Arist. supponit mutatioes tepoz et alioz cas egritudi-
nales fore: qd in 15° huius particule approbavit.

Problema. III. Antiqua.

Propter qd in mutationibus tempoz
vomitus opz vti. Aut q non fiat co-
turbatio. differentib⁹ factis supfluita-
tibus pp mutationes. Noua.

Cur vomit⁹ cu tpa imutant citari marie debe-
at. Ne coturbatio redudet: cu varia excremeta
mae inutilis ex mutandi rone pueniant. An sit
vt cibū alij paz cōcoquāt: alij paz cupiant.

Aristo. in pcedeti pblemate pcepit q opz ex imuta-
tionib⁹ antedictis corpora gubernare: hic velut
ex abundātia: qz magis B spectat ad sequere pte hui⁹ pti-
le: in qua de cura agit egritudinū: docet arte p qua poteri-
mus corpora nra regere ne icidant in egritudines. Querit
itaqz suo mo qre est q in b⁹ mutationib⁹ tepoz dz vomi-
tus facere et p supiora eūare qd pteū est in vētre. De-
inde Aut qd. Soluit et dicit: hoc iō ee faciēdū: ne accidat
pturbatio et motus humoz iordinatus: p mutatioes andi-
ctas factis supfluitatibus diuersis inter se et in suo loco pp
exagitatione mutationū. Ex hoc eniz pōt cōtingere vtrāqz
parer ab Aui. 3° fen pmi can. aut hūozes putrefieri et mor-
bos putridos gñari: vel ipsos ad aliquē locoz pcurrere: et
iducere apa vel venaz scissurā aut repētina suffocationē.
Et forma sic rō huius pblematis. qñcūqz time^r mor⁹ et
pturbatio supfluitatū corporis: expedit vti vomitu: sed B
est in mutationib⁹ tepoz: g rē. Et scias q Arist. dixit sup-
fluitatib⁹ et nō hūozib⁹: qñ fmo eius sniam alie humiditates
corpoz a sanguine nō sūt hūozes: s³ supfluitates: neqz cor-
pus nutriūt aliquo mō directe: sanguis. n. p se nutrit: et so-
lus sanguis nutrit: et simplr nutrit: sic his locutionib⁹ vti^r
sepe: et qz sanguis nō educit p vomitū saltē tali mō aut ra-
ro vt oferat: iō dixit supfluitatib⁹ et nō hūozib⁹. Qz si i hac
pticula vta^r Arist. pluralr humoz noie: B est qz loq^r fmo
medicoz snias: q ponūt alios tres hūozes a sanguine distin-
ctos corpora nutriētes. C Non^o q Arist. loq^r hic de vo-
mitu minoratioe priculari eūatio soli⁹ stōchi: et nō de vo-
mitu vli eradicatione oino: et si mediate B ope^r: qñ talem
nō opz fieri in oi tps mutatione: s³ in mutatioe vlioz: vt
in fine veris et pñ^o estatis: et de B est fmo cōplet⁹ i alia scri-
ptura: et iste qd vomitus prialis sic pcepit Aui. pmo can.
fen 4°. fmo Hippo. debet fieri semel aut bis ad plus in men-
se: ita tñ q nō obseruet in hoc reuolutio scita: neqz dierū
numerus: qz cū magis neēiuz eūare sit stōchū q alias par

tes: qñ stōchus fm Aui. ibidem nō bz qd ipm euacuet: vt
testina cholera rubea: et epa bz aquositate serofas vti-
ne. C Scias etiā q hñtes pectora stricta: humores eleua-
tos: collū lōgū: epiglotū foris eminetē isucti et duri ad vo-
mēdū nō conent vomere: ne icurrāt rupturā vene pulmo-
nis et p pns ptisiz: ad quā nāliter sunt dispositi: aut ne vli-
ter aliud nocumentoz vomitus notoz incidant.

Aui. ab
stinēdus a
vomitu.

Problema. V. Antiqua.

Propter qd et q imūde nutriunt et bib-
dilmētes et q sūt a fame pedes islan^t.
Aut pp liquationē: vtriqz liquant: aut
bi pp famē qdē: qz oino nō recipiūt nutrimētū.
Qui aut imundi sūt vel nō digerūt: pp id q nō
oino fruunt cibo quē assumunt. Noua.

Quāobz q vli cibo vltioso vescunt: vel fame
diutina laborāt: pedibus itumescere soleāt. An
vtriqz per tabē consumptionēqz illud accidit:
Tabescūt eniz et qui esuriunt: qz nullū penitus
capiunt alimentū: et qui vitiose vescunt: qz qd
assumpserint perfrui nequeunt.

Dictū est supra mutationē tepoz et alioz quozdā i-
ducere egritudines et eas remouere: et q opz cor-
pora pp B vomitib⁹ gubernare. Nūc māifestat qdā egrit-
udinē vel accūs: qd pōt ex pdictis ptingere. vñ ex B da^r
neēitas pblatis andicti. C Proponit igit pmitus dicēs:
qre est q illis in qb⁹ nō celebra^r digestio: seu poti⁹ in hūi-
ditates corruptas et vētofas puerit⁹ nutrimētū: pedes in-
flan^t: et illis q nō comedūt. sicut spōte abstinentes vt deu-
tioē assidue ieiunātes: aut modicu qd sit comedāt assūmē-
tes. Vel et illis q nō appetūt: vt fortasse hñtes appetitū di-
ctū bolismū: q fm Aui. 3° can. Gen. 13. Est fames mēbzorū
cū satietate stōchi: et illis silt^r q cibo malo corrupto nutri-
untur. vt bydropicis. Un Baf. z. pti. afo. bellenes pp idi-
gētā comedētes legumia secuta ē eos pedū debilitas: in-
flan^t et illis q famē cogunt tolerare: sic aliq⁹ i carcerato-
rū. C Non^o est q triplex est cib⁹ vel nutrimētū. sic dicit

Nutrimē-
tū triplex.

Baf. aucte Hippo. 3° de cōplo. et p de nālib⁹ virtutib⁹. est. n.
cib⁹ verus q actu nutrit: vt hūidū nutrimētale appellatuz
a medicis cābiū: et est qñ cib⁹: vt sanguis et hūiditas q mē-
bris icipit apponi: et cib⁹ futuruz: vt bilis vētris et cib⁹ et
exterior: et fmo qdē hic Arist. vificat de cibo pōzi pncipia-
liter. cū. n. talis cib⁹ dz cibare ad pedes labi^r: aut pp debi-
litate caloris regentis: aut pp abominationē: quā ex ipso
recipit nā. C Dubitat de eo qd dz pedes islari illis q im-
mūde nutriunt: B est malo cibo vtētes et corrupto: qd nō
vñ: qñ Dely. sup theg. tractatu cārū: dicit bonuz cibū ma-
lū sanguinē gñare: et malū cibū bonū sanguinē gñare. igit
ex cibo malo immūdo gnābi^r bon⁹ sanguis: B aut nutrit: et
nō puerit⁹ in tumore pedū. Est dōm q fmo Dely. verita-
tē bz in illis: q grādi desiderio cibū illū pzanū assūmūt lau-
dabilē faciētes. tūc. n. virtus digestiua cū alyz ipm anide
yndiqz amplectēs corrigit qd est in ipso malitie: et reducit
ad benignū. Amplius cib⁹ ille de quo loq^r Dely. nō dz ee
prauus valde: s³ talis sic dicit Hippo. in. z. pti. afo. paz de-
terior cib⁹ et pō^r sigdē delectabilis magis eligēdus. Inde
nō dz vltus ipsius forte nimius. Un Aui. p can. fen. 3. Ille
in quo mala digerunt cibaria ab hoc nō decipiat: qz post
dies in ipso mali generabunt humores egritudines facien-
tes et pncates. sic igit dictū Dely. est cōditionatū. Arist.
vō absolutū: ppter qd nō cogit instātia. C Deinde Aut.
Soluit. et pmo quātum ad illos qui non comedunt et non

Problemata. A.

3

Docti
puri. ii. et
humoz pu-
trificatio
inde.

Docti
seruari vo-
mit⁹ et
pticularis

appetit: et dicit eam esse: quoniam vtriusque. scilicet non comederes et non appetentes liquant et resolvunt: propter liquationem et dissolutionem caloris et humiditatis radicalis ipsorum: et quod dicit vtriusque et aliorum trium propositorum reddet eam statim: id est expositum est: vel per et: ita quod duorum dubitationem proponat. et quod si vel tanquam expositivum ponatur: tunc ly vtriusque referret ad ly pedes: quod inartificiale existit. **C** Deidel Aut hi. J. Reddit eam itumescere pedum ista mescerib' dices B esse: quoniam fame devicti non recipiunt nutrimentum ciborum assuptionem. humidum. n. ipsorum radicale dissolvit in humiditates vaporosas terrestreitati mixtas: calorem regit: non deficiente: sequuntur namque tunc motum elenti grauis in ipsis pedibus: sicut per 4° celi et mundi: quoniam grauius ut terra et aqua in suis oib' mixtis a principio: sic scribit 4° metho. pp quod deor suz descenderet ad pedes tumefaciunt eos: et iste quod sermo protrahit' e cum sufficiencia in editioe alia. **C** Deidel Qui at. J. Assignat 3° eam tumoris pedum non digerentium cibum et imunde nutritorum dices: B ptinge: eo quod non videntur cibo suo accepto sicut regit opus virtutis nutritive. non. n. digestum apponit sufficiency: namque vni: neque et membrorum recipit similitudinem: ita quod per respectu virtutis nutritive occurrat: quod per pauperiem caloris accidit inati facta: aut per fluxum sanguinis: ut mulieribus accidit supflue menstruationibus: aut solone supfluas ventris: aut potum aqua fride nimis in non suo tempore: aut huiusmodi: per quod contingit hydropises et inflationes membrorum generari. et sicut per huiusmodi eam illis quod cibo malo corrupto vescuntur: quem membra postea respicere videntur itumescunt pedes. **C** Et format talis rocinatio huiusmodi pblematis: quoniam calor nalis dissolvitur non potest regere humiditates corporum remanet indigeste: et ad pedes descenderet tumefaciunt illos: sicut B accidit per pedicula: ut declarat Ari. g. et c. **C** Et non quod huiusmodi visio causa in istis dicitur a medicis chacefia: quod est corporis quodam visio precedens hydropis: in qua quod facies cum quodam dealbat citrinitate: et appetit inflatio in palpebris et pedibus: et tepiditas motuum. **C** Propter quod pedes inflantur: man' at minime. Domus sicut filium Serapiois in fine de hydropisi B ptinge: tunc per disticta pedum a corde: quod minera existit caloris: tunc per humores graues per tates inferiores ubi est pedum locus: tunc quod in minori sunt motu manibus: et motus consumit et desiccatur. sicut circa pedes est locus capaxior supfluitatu quod circa manus.

2. c. 21.
2. c. 29
et alibi.

Chacefia
quod sit.

Problema. VI. Antiqua.

Propter quod ab egritudinibus que sunt a cholera febricitat: maxie in estate: acuta a collectione existetia in hyeme fiunt magis. Aut quod cum febribus existetia acuta sunt per id quod violenta sunt. Violentia autem extra namque est. Humectatis. n. quibusdam locis calida flegmasia fit. flegmasia autem excessus caliditatis existens facit febres. In estate quod igitur sicce et cale sunt egritudines. In hyeme autem humide et cale: per quod acute velociter interimunt. non. n. volunt digeri propter multitudinem supfluitatu.

Quando brevis cum vitia bilis pestatez ubi debeant: morbi acuti quod certe ex bili consistunt per hyemem potius virgeat: An quod febribus illi conitatu acuti propterea sunt quod violenti. Violentia vero non namque est. Locis. n. quibusdam in corpore humescentibus feruens oritur inflammatio: que cum non nisi caloris exuperantia fit: febres vtriusque accendere potest. Estimo igitur tempore arida calidaque vitia male boies sunt. In hyberno autem humida calidaque: pinde acuta:

celeriter namque interimunt: cum propter humoris supercrescentis abundantiam concoqui nequeant.

Querit Aristoteles. casus cuiusdam alterius egritudinis a predictis mutationibus ptingetis. Proponit quod dices quod corpora in estate precipue et in autumno febricitant ab egritudinibus cholericis. et cur dispones egritudinales exites acute subire et piculose accidunt hyeme magis a quantitate supbun danti humiditatu. et iste quod est modus legendi: et ista quam magis approbo est: acuta collectio existetia: quod apparet inferi' illic per multitudinem supfluitatu. Potest et quod ly acuta cum precedit dictione ptinge ut dicitur estate acuta. i. calida et sicca valde: et tunc existetia id est dispones occurrentes et c. Quidam autem libri habent acuta cholera: quod opus tunc exponit. i. cholera rubea quodam per est acuta a cholera: sicut sicut B opus quod ly existetia sit casus ablativus: quod non approbo: quoniam per quodis his habet inuultu dicitur cholera: et per 2° sine suppone ubi oratione constituit imperfecta: per quod dico textum et precipue huiusmodi picule fore multiplum a quibusdam iterlineatibus pueris. **C** Deidel Aut ga. J. Soluit et assignat eam vtriusque quod generant febres et quod. 2° concludit quod in estate fiant magis cholice et in hyeme alie. ibi 2° In estate. dicit itaque id fieri febres: quoniam associant quodam dispones acute corporibus per duratiue piculose decubites namque ipsorum: quoniam sunt acute violentia et molestia ingerunt namque: tale violentum est propter namque. Violentum. n. est illud cuius per est ab egritudine non proferente vim passio. i. aliquam formam exhibere sicut dicitur 3° ethi. Unum in primo magno moralius: violentum est cuius causa est ab egritudine a quod cogit operari: sed humectatis et relaxatis locis aligbus iterioribus: quod ad scdaz pre quesiti: ut sunt vene et arterie maxie per acuta existetia que per inerat corporibus: a tali humectatioe hyemali et motu supfluitatu inducit quodam discursus humiditatu calidus per membra: et huiusmodi discursus flegmasia est quodam excessus caliditatis. Formet itaque talis hic sermo. In quibusdam corporibus sunt existetia acuta fiunt febres: sicut humectatis locis et c. in talibus fiunt existetia acuta: quod flegmasia. g. et c. Et id scdaz In estate. J. Concludit ex hoc intetu flegmasia in estate per tepus erit calidior et siccior: igitur egritudines siue febres estive ptinget ex maius calidiori et sicciori: talis est cholera. g. et c. sed in hyeme sicut per ipsas reddit flegmasia calida et humida. g. et egritudines: sed calidus et humidus in hyeme supabundat: quod in hyeme fiunt egritudines et febres ab humiditate supabundate. Et quod huiusmodi humidus est supfluus ut dictum est et suffocatiui calidi innati: id ptingit egritudines hyemis fore acutas: quoniam per supfluitatu multitudinem iniscataz min' calidaz iterimunt velociter suffocato: fiunt enim squinate velociter suffocatiue vel appoplexie: aut catarrhi descenderet in corda celeriter dissolventes: sicut dices in sequetibus huiusmodi picule. non. n. possunt digeri maius talium egritudinum per namque et quantitate ipsarum cum tempore namque. **C** Notandum est quod flegmasia dicitur ab inflammatione. φλοξ enim grece flamma: vel a flegmone proprie dicto de apate sanguineo: in ipsa enim flegmasia fere sicut in generatione apatis fit discursus humiditatu de venis magnis et arterijs ad quas. et inde vsque ad minimas deueniendo: sicut dicitur in thegni tractatu canisaz: et in libro de malitia coplonis diuerse: et in alijs plurimis a Gal. locis. Sicut modo quoniam sunt acuta existetia et nociua in corporibus fit discursus supfluitatu in eis coterarum: et hic motus egritudinum inductiuus dicitur flegmasia: vnde et in 2° de somno et vigilia dicitur fieri mulieribus menstrua per perturbationem et flegmasia sanguinea. **C** Dubitat: quoniam dicit Ari. hyeme fieri egritudines calas et humidas: quod non videtur: fiunt egritudines frigide et humide sicut dicit Gal. in 2° picula aso. Rursus ptinges imutat pteru ad sui crisis et similitudinem. Unum Aristoteles. i. 9. pblemate huiusmodi picule corpora sicut disponit tempore: sicut tempus hyemis est fridus et humidus: ut dices subsequenter. g. et c. Est dicitur quod noie hyemis comprehendi

Violentia
quod sit.

Cholera
quod sit.

Flegmasia
vnde dicitur.

cōprehendit ēt ver in quo exuberat multitudo hui⁹ humi-
ditatis cōmixte ex sanguine ⁊ flate. ¶ Aut oīz illā mām
flegmasiantē pp motū ⁊ p̄hibitā respirationē calefieri: l̄z
sit fm se frida: ⁊ de h̄ oīn est sufficienti⁹ alibi. Et scias q
h̄s egritudines sūt acute rōne q̄tatis mae multe: ⁊ in mē-
bris ēt nobilib⁹ abūdātis: pp qd ⁊ cito termian⁹: ⁊ ad pei⁹
maxime sicut apparebit in 2o parte huius.

Problema. VII. Antiqua.

Roter qd qñz pestilētiā sola egritu-
dinū marie appōximātes eis q curā-
tur replet. Aut qz sola egritudinū cō-
munis est oib⁹: qre pp hoc oib⁹ affert pestilētiā:
qcūqz prae se hñtes p̄xistunt. Etenim ppter
subadustionē egritudinis que fit ab eis qui cu-
rant cito aere occupantur.

¶ Noua.

Cur morbo⁹ pestilēs solus ex oib⁹ vitij⁹ preci-
pue afficiat eos: qui ad laborantes eo morbo p-
pe accesserint. An q is solus omnium morboz
cōis oib⁹ hoib⁹ est. Itaqz pestē facile oib⁹ ifert.
q. i. deprauato iā habitu sūt. Sit. n. vt morbo cu-
bantis veluti quodā sonite succedēte: vitium
illud p̄tinus exulter cōcipiaturqz in alijs.

Compare sūt i pcedēti egr^{ico} estatis penes ea-
rū gnōnē ad egr^{ico} byemis. nūc agit
de qdā manerie egritudinis: q pestilētiā dī p̄tigēs ex ae-
ris mutatione ad corruptionē. Et qz 3ª mutatio aeris exi-
stī: sicut appet p Aui. p can. Sen 2^a. vna qdē nālīs: qñ tpa
oīno fuāt suas nās. alia p̄ter nās: q hūc est dīa: vt qñ aer
corrūpī i suba sua aut cōplone. ⁊ 3^a ē media iter istas dēa
nō nālīs. Relicta itaqz mutatione nālī: qñ illa non causat
egritudines: agit h̄ Ari. de aly⁹ duab⁹ mutatiōib⁹: ⁊ p̄mitis
de mutatiōe p̄ter nās oīno. 2^a de mutatiōe nō nālī media.
2ª icipit in subsequēti pblemate. ¶ Proponit igit qdē
suā dicēs: qre ē q egritudo pestilētiā ipsa sola qñqz in-
terficīt illos q appōximant seip̄s q curant ab ipsa: h̄ est
patiētib⁹ h̄ac egritudinē. Dicit aut qñqz: pp illos q nō sūt
pati infici ex p̄dicta passione. tales. n. nō patiunt⁹: eo q fm
Sal. p de dīntys fe. ⁊ Daly. trac. cāz. hñtes hūores lauda-
biles nālēs corrūgūt malitiā aeris ifecti i ipsos exsufflati:
⁊ nō patiunt⁹: qñ agētū aer⁹ sūt in patiēte dispositi: sic dī
2^a de aīa. Un̄ ⁊ Sal. loco p̄dicto: p̄ncipalissima p̄tīa gnā-
tionis egr^{ico} est passiui corp̄s p̄paratio. Et scias q corpa
ad h̄ac p̄parata egritudinē: sūt illa q malis cibarijs. ⁊ vlr
malo se repperunt regimie aut labore multo exterminato
coitu ⁊ h̄s dissolūtib⁹ vītur ⁊ corp̄s cōpaginē: ⁊ corpa ra-
ra būda multe balneationis ⁊ p̄cipue p̄portionalia in cō-
plone illi dispōni pestilētiā prae. ¶ Deinde Aut ga. j
Soluī ⁊ p̄ dat cām qre h̄s egritudo replet dispositos oēs
dicēs h̄ eē: qñ ipsa sola est vlr egr^{ico} oib⁹ adueniēs: qd pp
egritudinē p̄p̄ia dicit⁹: ⁊ qz ipsa sola est talis: ⁊ qz agēs est
potēs sup̄a passūz: p̄tingit ēt iferre pestē oib⁹ prae se ha-
bētib⁹ ad ei⁹ aduētū: h̄ est dispositis: pp qd tunc est actio.
Nā si agēs fuerit potēs ⁊ mā disposita: vt inde consurgat
actio ⁊ passio: nō expedit nisi vnū alteri appōximare. sic
in p̄n⁹ de gnōne ⁊ corruptione dī. ¶ Deinde Eteniz. j Dic
2ª dat modū qñ talis ificit egritudo dicēs q pp qdā adu-
stionē euaporatiuā acē corrūpētē ad modū basilisci ab
egritudis mae egrediētē ab illis q curant. i. infirmis appō-
p̄inquātes ipsis cito p̄sumunt ⁊ reddunt morbidū ab aere
sic corrūpti: ipse. n. sine medio fere ⁊ obstaculo cor ingre-
dit. Un̄ Sal. 9. de ingenio sanī. acē velimus nolimus in-
firmo p̄cedimus: propter qd Daly. 5° theozice dicit nobis

esse inenitabile necessitatē ad ipm cā anhelitus: h̄s aer sic
corruptus aliqui nō solum inducit febres: sed apostemata
carbunculoſa pestilētiā: alii p̄tēs: iterūz variolas ⁊
morbillos: nōnūqz lepra: ⁊ plerūqz obthalmiam: ⁊ p̄cipue
qñ domus fuerint stricte: ⁊ astātes h̄s infirmis fuerint ex-
positi sub vento: ita q ventū recipiant ex opposito taliuz:
sic dicit Aui. p can. fen 2^a. ⁊ hec a medicis dicit sūt egritu-
dines cōtagiose de vno ad aliū tranſeūtes: qb⁹ ēt adiungit
dissinteriā ⁊ albaras. Et forma⁹ sic syllogism⁹ istius. Que-
cūqz distēpantia est vlr: oēs dispositos pōt iterficere: sed
h̄s est pestilētiā egritudo: qre ⁊c. Nūc ad p̄dictozū
deklarationē: videndū est qd sit pestilētiā qd morbus pe-
stilētiā: ⁊ cā ipsius: ⁊ q sint ad ipm dispositi. Et iā vlr
est que sint egritudines pestilētiāles. Pestilētiā aut q etiaz
epidimīa dī talr pōt ex dictis Daly. notificari. 5° theozice.
est mutatio aeris in putredinē vlr pessimā q̄litate vlr mul-
tū pestiferā. Per mutationē qdē aeris in putredinē tāgit
corruptionē ipsi⁹ in suba: vel i pessimā q̄litate corruptionē
aeris in q̄litate. Est. n. duplex mutatio aeris ad corruptio-
nē in suba ⁊ q̄litate: ⁊ h̄ aut homogenea: vt si estas fuerit
multū valde calidior ⁊ sicior nālī: aut disproportionālis:
vt si frigida existat ⁊ būda. Aui. quozqz p can. fen 2^a ait q
pestilētiā est putrefactio: q accidit aeri silis putrefactioni
aq remollitiōis fetide: ⁊ p hoc tangit solū epidimīa aeris
in suba. Morbo⁹ vō epidimīālis fm p̄dictū Daly. est mul-
tiplex ⁊ subitus vno ⁊ eodē tpe multis ingruens hoib⁹: dī
aut multiplex vt ostēdat ei⁹ pluralitas ⁊ extēsiō: qz dictūz
est q lepra fe. obthalmīa ⁊c. sint morbi epidimīāles: dī at
subit⁹ ad dīaz morbi vndimīālis. Dicit enī Jo. Alexādrī-
nus sup libzo epidimīaz p̄p̄. morboz quēdā eē cōem ⁊
quēdā p̄p̄iū. Cōmuniū vō qdā sunt epidimīāles: qdam
vndimīāles: q ēt dīnt inter se: qñ epidimīāles subito oc-
currūt ⁊ vident⁹ magis ex corruptionē aeris cārī: vndimīā-
les paulatīne p̄surgūt trabētes originē a loco vt a dispōne
terre ⁊ aq: sic cū bibētes aquā grossā ⁊ turbidā icurrunt
splenis grossitiē febres lapidē ⁊ h̄s: sic appet p̄p̄. in li⁹
de aere ⁊ aq: ⁊ sic ēt loca humectata p̄caua habitātes deci-
dūt in reumatismos. Dicit aut vno. i. morbo ad dīaz mor-
bi p̄p̄y q ex p̄ctō p̄tigit regimis: nō enīz qz egrotat vno
morbo ⁊ eodē tpe: cū vno erret circa calida: ali⁹ circa frigi-
da: ali⁹ circa cibos ⁊c. Cause aut pestilētiē plures existunt:
sic collr ex fermōib⁹ medicoz: qñ aut p̄tingit ab imāgib⁹
celestib⁹ faciētib⁹ illud neqz: cui⁹ euentus ignorat sicut
dicit Aui. fen p̄ma. can. 4. ab aliq nāqz p̄stellatiōe pōt aer
corrūpi: cui⁹ qdēz cā a medico vt sic ignorat. Cōtingit ⁊ a
re terrestri: ⁊ h̄ iterū pp corpa occisa non tumultata. Un̄
Sal. in p̄ febrīū dicit ex ethiopia ifluisse qdā ingnamenta
putrida apta corrūpere corpa ⁊ febres gnāre. Ex illis enīz
vaporib⁹ deportatis p v̄tos ifectus fuit ois aer: aut pp pu-
trefactionē lacuū paludū: vel ppter cauernāz aliquarū
apertionē exsufflantium longo tpe p̄clafarum: aut pp her-
bas venenosas ⁊ loca serpētū ⁊ alioz venenosoz.

Pestilen-
tia qd sit.

Mutatio
aeris 2^a.

Morbus
epidimīa-
lis qui.

Diuisio
morboz.

Cause pe-
stilētiē.

Problema.

VIII. Antiqua.

Roter qd hyeme boreali frida si ver
pluuiosus fiat ⁊ austrinū estas morbi
da fit febrib⁹ ⁊ obthalmijs. Aut quia
estas recipit corpa multā habentia ex-
traneā humiditatē: ⁊ terra ⁊ locus in quo vtiqz
habitāt: fit aquaticus: ⁊ talia q̄lia dicuntur esse
semp egritudinalia loca. Prīmū qdēz igit ob-
thalmie frūt: liquata que est circa caput supflui-
tate: ⁊ p̄sequēter febres: opz enīz intelligere: qz
idē ⁊ calidissimū sit ⁊ frigidissimū: vt aqua ⁊

Problemata. A.

4

Mutatio
aeris 3^a.

2. c. 25.

Particula

lapis. hic qdē feruet: hic qdē vrit magis. In ae-
re qdē pfocatio fit calefacto aere grossinē: z in
corporibus sil pfocatio z adustiones. Adustio
aūt in corpe febris est: in oculis ꝛo obthalmie:
oīo aūt z mutatio vebemēs existens corpa cor-
rūpit: qñ aere humido existēte cōfestim accidit
estas calida exñs z sicca. Amplius aūt difficili⁹
fi z estas pluuiosa fuerit. h3. n. sol mām quam
faciat ebullire z in corpibus z terra z aere: pp
qd fiūt febres z obthalmie. ¶ Noua.

Cur si venti septentrionales hyemē occuparūt
 Verāūt austros: pluuiaſq; exhibuit: eſtas p̄i-
 ma grauiſ tā febrib⁹ q̄ lippitudib⁹ inſeq ſoleat.
 An q̄ eſtas corpa n̄ra multū humoris p̄inentia
 excipit: ⁊ terra mader: ⁊ bitandi locus per hu-
 midus eſt: talisq; reddit̄ q̄lis q̄ grauiſ p̄petue
 ſtat. Prīmū itaq; lippitudines ſubeunt: cum
 extremēta humoris ī capite delinquere incipiūt.
 Ita. n. intelligēdū eſt: vt res eadē ⁊ calidiſſima ⁊
 frigidīſſima reddi poſſit: ceu aq̄ vel lapis feruet.
 etenim illa vrit: hic vehemētius. Fit igiſ vt aer
 ſue craſſitudinis cā calorē pleniorē ſuſcipient
 exardeſcat: ⁊ corpa pari rōne anxietate eſtuq;
 vexentur. eſtus ſo in corpore febris: in oculis
 lippitudo eſt. Deniq; mutatio queq; cala cor-
 pus puerit: cū ſcilicet celo ad huc madēte eſtas
 p̄tinus ſicca ⁊ cala occupauit: vitū etia augeſ
 ſi pluuia eſtas acceſſit. Ita. n. viſ ſolis materiaz
 late obrinet: quā ferueſcere: tum in corporibus:
 tum in terra: tū etia in aere faciat: qua de cauſa
 febres oriuntur ⁊ lippitudines.

Sequitur pars in qua p̄ agit de mutationib⁹ aeris non
nālībus determinādo de tēpoz mutatiōib⁹.
scōdo determinat de mutatiōib⁹ aquaz ⁊ alioz: vt appare-
bit inferius: ⁊ hoc in 13° pblemate. P̄ponit ḡ moze suo
qōnē. vñ in hoc libro nō oportet multū diuisiones. ⁊ ordi-
nationes inspicere: cū hoc nō patiat hīc Aristō. stilus. Dīc-
itaqz. Quare est q̄ si hyems fuerit borealis. i. frigida ⁊ sic-
ca: ⁊ hoc fm illā lram q̄ hz frida. Si vō nō frigida s; sicca
habeat in lra. sicut recitatū est ⁊ hz lra Hipp. in afo. ⁊ in li^o
de aere ⁊ aq: cui⁹ sūt vba p̄ntis pticule. tūc exponet borea-
lis. i. frida: ⁊ ver fiat humidū ⁊ calin estas subsequens erit
mozboz generatiua: ⁊ fient in ipsa feb. precipue ⁊ obtbal-
mie rē. ¶ Quid aut sit febris appebit i. zo. pblemate hu-
ius pticule. S; obtbalmia fm Aui. 3° cañ. Sen. 3. ⁊ viaticū
est calin āpa in piūctiua ex pelliculis oculoz. ¶ Et nō sic
dicit Gal. hic sup sermonē Hipp. in afo. qm mutatio istoz
tēpoz est pua modicū recedēs a nālitate: ver enī q̄si vsqz
ad sui mediū p̄teperat hyemē p̄cedētē: iō egritudines distu-
lerūt vsqz ad estatē aduenire: hyems. n. soluz vñ recedere
in siccitate ab eius nā. Ver aut nihil fm illos q̄ ponūt ipz
calin ⁊ humidū aut paz valde: fm ē q̄ tēpatū existit mo-
dicū recedit ē: ita q̄ antiq cōplonē temperatā ad calidā ⁊
humidā reducebāt: sicut appebit p Gal. pmo de cōplexio.
¶ Et nō q̄ in Hipp. sermone in afo. ponunt dissinterio: ⁊ i
lib^o de aere ⁊ aq̄ lienteria: qd̄ Aris. tacuit: aut qz breuis: vel
qm ei⁹ intētiō nō erat oēs egritudines tēpoz denotare: sed
magis cās eaz ostēdē: p ea. n. q̄ de causis febrziū ⁊ obtbal-

miāz dicent: poterit cā diffinterie aut liēterie hī. ¶ De
 inde] Aut quia. ¶ Dic z° soluit z° p assignat cām qñ duo tpa
 fuerint a sua nālitate pmutata. z° qñ z°. ibi z° [Ampli]at. ¶
 p° iridē diuidit in tres ptes. p° venat ea ex qb° habet solo
 quesiti i vti. Et dicit cām esse: qñ estas iuenit corpa hñtia
 multā hūiditate eñeā hyeme gnātā: q̄ vere fuit pseruata:
 quā estas subsequēs sua calitate apliādo facit p vniuersū
 diffurrere: ita q̄ terra z clima totū cū picularib° māfioni
 bus: in qb° sūt humiditates reddunt aquatice z remollite
 facte: z breuiter talia facta sūt: q̄lia sūt loca nata cāre egri
 tudies. vt sunt loca stagnalia paludosa vt apparebit in z1°
 huius: in qb° aer est grossus inficiens pietes adherendo ob
 uiantib°: sicut Rauēne z Sardinie: z ad sūmū huius sunt
 terre hñtes montiū coopuras ab oriente z septentrione: z
 discoopre a meridie corpa plantitē sile añ eoz facies palu
 des hñtes circūquas. hic vñ eē situs māfredonie. ¶ De
 inde] Primū gdē. ¶ Dic z° adaptat qd dcm est ad ppositū
 cludēs: z iō liquata hñ hūiditate supflua exñte circa cere
 brū: eo q̄ cerebra fiūt tenera. sic dicit Hipp. in lib° de aere
 z aq. cānt obthalmie: pñter qñ talis hūiditas magis icipit
 moueri ebulliēs pp calitatē z mordicās carnē f3 Hipp. cō
 tingūt febres z ppe flegmaticis. ¶ Deinde] Op3. n. ¶ Dic
 z° pbat sūt fmonē itedēs talē rōnē. maxia mutatio totalē
 exñs destruit corpa: qñ f3 Sal. in theg. trac. cāz. nā nō su
 stinet repētinās mutatiōes: z declarat dicēs B esse qñ aer
 fuerit humidus pmanēs: z subito estas supueniat cala ve
 hemēter s3 in pdicta cōbinatione tēpoz fit mutatio yebe
 mēs. ḡ zc. Circa hāc rōnē sic pcedit. pponit declarationē
 minozis illic Op3. n. [z° maiorē cuz declaratione sua illic
 Qino aut. ¶ Qz aut vebemēs fit mutatio declat: qñ in ta
 li tēpoz mutatiōe: vnū z idē corp° nuō tūc calidissimum
 reddit statiz: nūc aut frigidissimū: qd māifestat in exterior
 rib°: vt in aq̄ z lapide: aq̄ eniz vna vice fit calidissima fer
 uens qd pprie dī de hūidis: z lapidis silr reddit calidissi
 mus z cōburit: qd ppe dī de siccis ignitis: z illa de se pri
 erāt fridissima: pp qd subito mutant. ¶ Deinde] Magis i
 aere. ¶ Ostēdit q̄ aer sit nat° iducē egri^{co}: qñ pp calitatē
 estatis agētis in hūiditate veris: fit grande cauma z pfoca
 tio. cū. n. talis aer grossus recipiat calitatē: retinet eaz diu.
 cū ipressio facta fit in subo grosso: qd sic dicit in sequēti
 pblemate: corpa silr disponunt tpi: in nris itaqz corpib°
 accider pfoctio filis z adultio: q̄lis erat i aere: z talis adu
 stio in toto corpe nō ē aliū q̄ fe. Est aut febris calitas inflā
 mata p totū extēsa: z talis adustio z pfoctio in oculis est
 obthlalmia. Et nō f3 Sal. hic. q̄ obthlalmie accidūt hñtib°
 oculos debiles z ita pparis: fortes. n. nō recipiūt s3 expel
 lūt magis. ¶ Deinde] Ampli° atri. ¶ Nūc reddit cām harū
 passionū: qñ pmutatio fuerit in trib° tpiib° ostēdo eas ve
 hemētē adunire: z dīc q̄ si cū pdcā cōbinationē sit ēt estas
 pluuiosa z nō tēpata: sic pus supponebat: deterius fit: qñ
 sol pp hūiditatē estatis iuenit mām ampliorē quā calefa
 ciet z ebullire faciet: z B vbiqz vt in corpib° nris in terra
 aere z māfioib°: pp qd febres z obthlalmie fient molestio
 res z plures affligētes. Et scias q̄ Hippo. in lib° de aere z
 aq̄ aliter ordinat finē istius sermonis dicēs. si aut canicu
 lare tps B est estiuū. pluuiale. i. hūidū. z hyemale. i. friduz.
 B est q̄ estas sit frida z hūida: z vēti irruerint sup ianuās
 z plagaria māfionū z ciuitatū morbi extinguunt: z autū
 nus sperabit salubris. ¶ Nōn^m est q̄ Hippo. in afo. in fine
 isti fmonis dicit nece est i estate. qd Sal. exponēs dicit di
 ctū Hipp. nō solū expimēto p̄stare: s3 etiā rōne atqz rerum
 nāliū iuestigatione: ipse enim bis vel ter vel pax plus po
 tuit in vita sua has mutationes videre: exquo dico cū non
 potuissē vñ aduoc expimēto p̄firmasse: qd est artis z scie
 nitiū: sic dī in fine posterioz. Et subdit Sal. nā si videris
 quqz vel sex hoies vna medicina solutos expimento solo
 nō potuisti

Obthal-
mie gđ für

Feb 21 90
fit.

Д. 2. 1. 6
27. 8 р
19. 59. 8

nō potuisti certificari oēs hoīes illa medicā laxari. Propter qd dico: cū expimēto oportere eē rōne ipz decozātē: qm̄ expimēto sine rōne credere fallax ē: sic dīc Damas. in suis afor. Nō. n. expimētū dat cognitionē: ex q̄ possit fieri sine fallacia pcessus i aliud. Un̄ Hal. i. 5. iterioz. Qui solū expimētis vti: nō pnt q̄ raro ptingit cogiscere: qd rōne di co cū fuerit roboratū dat grādē cognitionē vlez: ita q̄ fm̄ Hal. 2. regi. acu. Ex vno expimēto vbi apli rō pōpta sub sistit: p̄t b̄i vlc z scia: sic inuit Dip. i. eodē. vbi p curā apatīs pleurentici: dat itelligere oīs apatīs iterioz curaz: z de tali expimēto Hal. loq̄ i li. de ige. sa. dicēs: expimētus qd rōne ligauerā me pfirmavit dās mibi audaciā magnā.

Problema. IX. Antiqua.
Ropter qd si hyems austrina fuerit z pluuiosa: ver x̄o siccū z boreale egri tudinale sit z ver estas. Quia i hyeme qdē pp calitatē z hūiditatē sūt corpa disponūt tpi. Hūida nāqz nece est eē z nō p̄stetia. Sic aut se hūitib: ver fridū exns coagulauit z indu ranit ipsa pp siccitatē: qre parietib: p̄u x̄nale z laboriosus vel i abozsuz sūt pp calitatē z hor ripilationē factā a sicca friditate sic nō segrega ta hūiditate. fer⁹ at ibecilles sūt z ipsecti pp su perabūdātiā fridi. Accidit aut tūc natos in sere nitate z p̄stere z nutrirī i feta. Alijs aut q̄ sint in x̄e nō purgāte flate supabūdātiā: qd accidit qm̄ calim sit: h̄ pp friditatē p̄stetēz qm̄ supuenit estas: z calitas liquās violētiā. cholici qdez z siccis pp id qd nō hūida sunt corpa ipsis: h̄ nām ipsoz hūit. sūt qdē hūiditates iste tenues: qre obthalmijs siccis psumūt. flatici at brāchis: z i plimone catari. Mulierib: at dissinterie sūt pp hūiditatē z friditatē nāe. vetustiorib: x̄o apo plie qm̄ coadūatū solutū hūidū cadat i cor: z pp ibecillitatē inatī calozis coaglet. Noua.

Cur si hyems austria z pluuiosa fuit: ver aut siccū z agloniū est: corpa tā x̄e q̄ estate morbi exercēt. An q̄ hyemis tepoz z hūoz faciunt: vt corpa tepoz eiusmodi p̄cia in q̄litate reddant. Hūida. n. laxaqz sūt z soluta nece ē. Que cū ita se hēant: x̄e frido atqz sicco facile p̄crescere pnt z idurari. Itaqz grauide qb: tūc adest partus: obortu piclitāt. v3. i. calescēdi crudescēdiqz rō ne. Que res syderatio appellata est: quā sicca il la cōmittit friditas ipatiēs oīno excernēdi hūo ris. Infātes x̄o quos gerūt ibecilles lesosqz i modicā ob friditatē edunt. Accidit. n. vt q̄ tunc celo sereno nascunt: i dē pluuiio benigne z cōsti terint z nutriti fuerit itra parētē. Ceteris x̄o qz pituita vitio sue nimietatis purgata nō est. Qd sit vbi ver tepidū se exhibuit. S3 coacta a frigo re p̄stet: cū tepoz occupauit estas: vi collique scit: si biliosi sicciz sunt: q̄ eoꝝ corpa minime hūidā: h̄ squalibūdā sortunt nāz. Excitāt qdez hūozes h̄ tenues. Quāobz eos lippitudo ari

da male h3. Si x̄o pituita redundat: raucitates distillationesqz in pulmonē oriunt: mulieres ex torquet difficultates itestinoz: qz nā sunt humi da frigidaqz. Seniores stupor attonitos red dit: vbi vniuersus resolutus hūoz icubuit: exqz imbecillitate calozis natui concreuit.

Nunc hic pōit fmo puerus pōi sic dīc Dip. i. li. d. ae re z aq: z Hal. i. afo. pōit igr p̄mit⁹ dubitationē suā dicēs: qre ē q̄ si hyems fuerit hūida z cala: z sit muta ta a sua nālitatē i calitate: z ver siccū z fri⁹: z ita tota r̄ di stēpatū z a sua cōplone remorūt: ver estas s̄bequēs sūt moribida. C Nōn⁹ ē: q̄ q̄ ver inuit mās sibi patā pp hye mē pcedētē calaz z hūidā: z corpa aptū d̄ facili a fridi⁹ pa ti: z siccū⁹ veris h̄ egri⁹ nō tātu tardā: sic i pcedēti p̄tin git cōbiatiōe tepoz: imo h̄ Ari. accidit ēt in ipo vlc: sic in estate p̄ti. Dico at h̄ Ari. qm̄ iux⁹ Dip. i. afor. z i de aere z aq. nō ponūt aduēire egri⁹ nisi in vlc. Un̄ i B v3 B p̄bta puerū differre a pōi: pus. n. dcm̄ ē fieri egri⁹ i 3° tpe: vt i estate. hic at nō solū i 3° s3 i 2° vt i vlc accidit: z d̄ B dcm̄ ē sufficient alibi. C Deīn⁹ Qz i hyeme. J Dic⁹ z soluit: p̄ tā git solonē suā i gūali: z dīc B iō p̄tigē: qm̄ corpa nra p̄pan tur fm̄ nās z dispōnes tepoz: eo q̄ dcm̄ ē a tpi⁹ nos suis pmutatiōib: pmutari: s3 hyems pcedēs fuit cala z hūida: ḡ corpa ad calitatē z hūiditatē disponēt: s3 corpa sic dis posita z maxie hūida sūt icōsistētiā n̄ pmanētiā: imo egro tare apta: pp qd mā reddīt disposita actiōi agētis. Post modū qdez ver supueniēs excedēs valde a tēpamēto sue nāe affectū q̄litatib: fortit agētib: pp se z pp mae dispōnē cōgelat z coagulat ad modū gnōis glaciē sua friditate z siccitate hūidū hyemale: pp qd z siccitate p̄hibētē respi rationē idurant vebem̄ter. C Deidel Quare parietib: J Dic spāl̄r applicat solonē d̄termiatā ad egri⁹ d̄termia tā: z diuidit i p̄res qnqz s3 q̄ qnqz egritudib: solonē ap plicat: qd z statī appebit. C Nōn⁹ ē q̄ Ari. pp breuitates: qz egri⁹ dicēde p̄les erāt i hac p̄stōne: nō p̄posuit eas p̄i mit⁹ sic aū: s3 soluēdo eas tāgit nōib: suis. Dic itaqz q̄ ille mulieres q̄ in vlc nāl̄r parere debuerūt: pariūt aboztiēdo pp calitatē hyemis p̄x̄nūt: in q̄. n. embzio erat hūectat⁹ z apr⁹ recipe oēs ip̄ressionē pp passibilitatē hūidi. Un̄ sup ueniēs horripilo z mor⁹ qdā tremore p̄cutiēs pp siccitatē z friditatē veris itercitit ifridādo: z p̄strigēdo ēbzionē: z sūt hūidū ex purgatiōe nō segregatū ex embzionē z m̄v cē mouēt ad cotilidōes siue ligamēta ēbziois adberētes m̄ficū fossul. Un̄ scā qdā hūidi relaxatōe sepāt ab eis pp qd embzioēs nutri⁹ puatī moriunt: si obiles extiterit: aut seminiui egrediūt i abozlū. Si at fer⁹ n̄ fuerit adeo ibecil les q̄ p̄dcō egrediāt mō: remanēt i vita: cū m̄lta tū ibecil litate rōne vtiut z ipsecte q̄ritatī si accidat ipos nasci i h̄ vlc: qz cū forēt pus i loco hūido z calo veniēs ad fridū z siccū mutatiōe maxia mutāt: ita q̄ egrotatiui efficiūt: z p̄ p̄is breuis vite: sic vult Hal. i. li. d. reg. sa. C Deīn⁹ Sivo. J Qndit quō egri⁹ p̄tigāt i 3° tpe vt i estate dicēs: si vō tūc nascūt i hyeme. s. cala z hūida p̄tigat ipis posse p̄stet z vi uere i serēitate B ē i tpe sicco z frido aduēiēte. v̄puta i ve re. Fridū. n. tpsv̄t̄p̄s serenu ē z siccū. abozta. n. calitate fu moꝝ elenata z p̄nt nutrirī accipiēdo nutri⁹ ex m̄r̄nūyte rū i feta. i. i fascia: vel i feta a fetu B ē i puritōe z circa tps illud. Sed alij q̄ fuerūt nati i vlc mūdificātē supabūdātiā flegmaticaz: q̄ accidit cū calim ver fuerit: calido ap̄eriente poros mūdificat exbalatiōe humidū putredinale passio nis i ductiū. z tūc accipias ly nō: dicēdo nō supple tāta i becillitate z ipsectiōe detinent. Sic itaqz si ver etiā sit ca lidū post hyemē: nō p̄tingit natos sic extenuari: s3 B cōtin git pp ver frigidū in quo nascunt: z hoc ē qd dicit. Sed si

Fridū tpo
qualr fiat.

Notandū
qd p̄nt se
ozsuz expi
mētū z qd
scia deco
ram.

Particula

nascent in vere frigido pp friditate sil secū pmanētē: cuz aduenit estas postea 3^a sua calitate liquat: r cōmouet vīo/ lēter hūidū pseruatū in vere: ex quo cānt putrefactiōes r debilitates alie. Sic igit illic *Set^o aut.* Quidēbat cā qre fiebat ibecilles in vere vīqz ibil Accidit aut. Quidē eos viuere in hyeme natos. Nūc hīc s3 pp solitēsus est qūo pa tiunt in estate: r b est qd pōebat in qōne. s. q vē r esta te pariebant: r itellige hūc locū qm ei^o scriptura est pīaua valde. C^o Nōn^m ē s3 Dip. de nā pueri r *Daly. 3° theozice.* q tpe quo est qdā coadunatio spmatū i mīrice sub forma manēs spmatis spmaticū dī: tpe qdē quo sanguie repletū appet: r si cor r epar ac cerebrū nō discernant fetus appel lat: quo aut tpe hec sūt formata: ita q oīum exteriorū disti ctiō māifestat: tūc ifans ab *Dip. appellatur.* Nos dico tū cōi fmoē largius cū *Arist.* vīmur b noie fer^o appellātes ēt in pū q pī fetū. Nūqd qreret aligs hō fet^o pnt a mor te saluari alterādo aerē in vere ad calitātē r tēperamētū. Aut fortasse si pōt vīus vīis qūitatis ipediri. vīr^o tū spālīs alicui^o mali syderis specifica r a nobis ipceptibilis nō pī ipediri: r b aliqūā ppriā vtutē saturni vī stellaz aliāz de ei^o nā diceret astrologus ei^o vey qd habuit in matrice: eo q ars nō cōsegt nām l3 multū laborat: sic dicit *Auic.* in fine *Meta.* nō. n. fm *Hal.* in 3° de regi. sanī. possumus puenire ad id qd est certū. C^o Deindel *Cholicis.* J^o Dic scōo subdit aliā egritudinē assignādo cām ipsius: r dicit q cholīcis r siccis sūt aliq melicī: eo q eoz cōplo nālīs nō ē hūida ne/ q3 ēt abūdāt hūiditate supflua cāta p vīam idigestionis: fiunt rē. si aut bēat: s3 r nō scō3 dicat: s3 ipsi seruāt suam cōplonē. s. siccitatē. In his si qdē pp siccitatē hō mīozant hūiditates hyemis: r subtiliant: qb^o subtiliatīs decurrūt ad oculos debiles eas recipe pparatos: r obthalmias iducūt siccas. Est aut obthemia sicca a q nihil emittit sic hīc dīc *Hal.* aut res dico de q sit curādū. C^o Deidel *Flaticis* autē. J^o Dic 3° noiat egritudinē flaticoz: r dīc q flaticis vīroz ac cidūt brāchi: r b qū hūiditates descēdūt ad fauces: r sūt sic catarrī. i. flores ad plimonē ruētēs: r qz istoz cā erat co gnita ex cā vī assignata iō eā tacuit. C^o Nōn^m ē s3 *Daly. 5° theozī.* q flā saluz si dēclauerit ad oculos fac obthemia: si ad vētriculos cerebzī apoplīaz: si i pulmonē catarrōs. si ad ītestīna dissīnterīā: alēz aut corpīs lat^o declīnās pa raly s3 iducit. Et scias itēz ad expōnē ei^o qd dcm ē: flatic fieri brāchos r catarrōs. *Hal.* dīcē vī 2° pnoīti. q de pīue tudie oīuz medicoz sit: vt significēt p fmonē suū corīca hūiditatē albā lenē eūatā a narīb^o: sic de pīuetudie dīc eo/ rū est noīare hūiditatē q descēdit ex palato catarrū: r de bīs ē talīs fmo *Auic.* i 3° cān. fen 5°. Quidā hoies sunt q ap propriāt noie catarrī illud qd descēdit ad guttur: r noie co/ rīce qd descēdit ex vīa nāsī. Et qdā sūt q noiant totū illud catarrū: r noiant corīcam qd descēdit ex vīa nāsī subtile acutū frequēs: r phibet odoratū: effusūz ad oculū ad cutē faciei: r penit^o ad anterīora faciei mēbra: r catarrus spgīt ad palatū r pulmonē vīqz ad stōchū: r p neruos i mēbra lōgīnā. De hac q3 mā loquēs *Jo.* Desue aūte *Hal.* i lib^o medicinaz appropriatāz ait. q catarrī sūt tres spēs: qm aut sit declatio māe catarroīe ad pulmonē: r tūc ē catar/ rus. qdā q dī tussis: aut ad fauces q sūt ptes tenere molles post maxillas: r sit brāch^o: aut ad nares: r tūc gīat corīca: q3 qdē brāchos r corīcas dīc *Dip.* i 2° pti^o afo. in valde se/ nib^o. i. dērepit nō mīozari. C^o Deidel *Mulierib^o*. J^o Dic 4° agit de egritudīb^o mulierib^o pīgētib^o dīcēs: q mulieri b^o pīgūt dissīnterīe: r sbdit b ēē pp hūiditatē r friditatē eaz: q pūit cū nā ipīs: flā. n. gīatū i hyeme ebullit i esta/ te maxie: pp qd sit saluz cāns dissīnterīas: vī r *Hal.* b flā aut supcalefit: r tūc efficiē saluz. aut īfrīdāt: tūc sit acidū:

vel calore tēpato afficī: r sic sit dulce aut īspīdū. C^o Nō. q dissīnterīa ē flux^o hūozal cū rasura ītestīoz: cuius medi sūt tres: sic scribit *Hal.* i 4° pti^o afo. Unus est cū piguedo qdā vīctiosa mucillagīosa egredīt ex ītestīs: q lenis ē cu re. scōs ē cū supīozes cortices sbriles egredīunt q ē medī^o i curatiōe. 3° ē cū ptes maiores ītestīoz egredīūt frustati: q mortāl a medicī iudicat. C^o Deidel *Vetustiorib^o*. J^o Dic 5° tīgīt egrī^o decrepītoz. d. decrepītīs qz calor est ppīn qu^o extīctiōi pīgere apoplīas: qd euenit cū hūidū mīltiplī catū in pte supīozī p venas r arterias sbrīlīozes i cor dēclī nat. vbi hō hūidū pp ībecillitatē calozīs īnatī īngrossat r coagulāt: qd qdē sui mala qūitate frīda r qūitate supflua īducit īteritū extīgūēdo calm. C^o Nōn^m q apoplīa r epile psīa pueniūt i causīs loco r accītib^o. sūt. n. ambe passiōes cerebzī ex replone magna pueniētes: r sensus r motū p/ sternētes: differūt tū: qz i apoplīa est maior oppīlo tāq a maiorī cā pīgēs. Itē accīa deteriora sūt in apoplīa q in epilepsīa. Est aut epilepsīa fm *Hal.* 3° de ac. r mor. spasm^o cū phibitōe regītīne actiōīs: apoplīa vō nō nīsi mollīties torī corpīs cū ablatiōe actiōīs regītīne. pp pīctā. n. reptō/ nē cerebzī lacertī pect^o mouētes dilatatiōe r pīstrictiōe: vt calor nāe euētē: oppīlone īterueniēte nī pnt vtutē sensus r mor^o a cerebzī accīpe: pp qd pīgīt aīal suffocari. *Ari.* tū hīc appellat apoplīas passiōē cordīs: vt *Dip.* i li^o afo. dīc catarrōs celerīter dissīlūētes. Quocūqz tū accīdat modo aut ad cor īmediate dīcurrēdo: aut phībēdo euētatiōē calozīs nāe dicto mō saluat. dēcā rō apoplīe gīālīs p quā iam appet epilepsīe rō. Et pōt hūī^o pblematis rō vīis sic cōponī: qūcūqz tpi calo r hūmīdo supūenerit tps frīdū r siccū: corpa sūt nata pati egritudīes pīgētes p modū reu/ matīs: s3 b est in pīdicta tēpoz pīstōne: qre rē. Et hīc qdēz modus syllogīcādi vīqz nūc tact^o: s3 sit artificialis satis: tū cā breuitatis: r qz īntelligētib^o quoz est hīc liber: est aper/ tus: deīnceps plurīb^o subīcetur.

Problemata. X. Antiqua.

Propter qd si estas sicca fuerit r au/ strina. Autūnus vō pītrarius hūidus r borealis: in hyeme dolores capītīs fiunt r brāchī r tussēs r finīunt in pīssīm. Aut qz accīpit mām multā hyems r suū opus est coagulare hūiditatē r flegma facere. In capītī/ bus qdē igit qū hūmīditas supūenerit grauedī nes facit. Si aut fuerit multa r frīda vebemen tem dolorē. Si aut pp multītudinē nō coagula bitur fluit in hūmīdum locum: vnde tussēs r brāchi r pīssēs fiunt.

Noua. Cur si estas sicca r aqlōia fuerit: autūn^o ex ad uerso hūidus atqz austrīn^o: hyeme q pīma ē: dolor capītīs: raucitas tussīsqz ozīantur: atqz in tabē demū enadāt. Ali qz hyems multum māe excīpit itaqz hūmōrē cogere: atqz pītuitaz īnde cōficere magnū ei negociū ē. Ergo difficile est hūmōrem densari: cōficīqz īnde pītuitaz. Qz si in capīte hūmōr cōstīterit: granitatē cōmīttet: r si nīmīus frīdusqz est crudorē vīqz monet: cul syderatīo nomē est. necnō si ob nīmīā sui copīā pīescere mīnus potuit: in locū dēfluit pīmuīz atqz ita tussīm raucitatē r tabē cōtrahīt. C^o Ostēsis īpīressīonīb^o r causīs egritudīnū pīngentīū ex

Quia spma
tica dicit
debet.

Quia fetus.

Imitatur
tūz iquā/
tū pī vī p3
scōo pībī.
tex. cō. 22.

Quo fiat
iductio ob
thalmīaz.

Catarrī sūt
tres spēs.

Distinto
ria quā

Itō d
plexia
epilepsīa

distemperata pstone hyemis et veris. nunc ostendit ipressiones
et casus egritudinum eueniendum ex distemperata pstone estatis et
autumni: et per quod non fuerit una et eadem coplone. et quod fuerit. et in
sequenti pble. Proponit itaque dubitationem suam dicens. Quare
et quod si estas fuerit sicca et calida: et autum huiusmodi. s. huius-
modi et fridus: in hyeme sequenti fiet dolor capitis brachii
tussis terminata in primum. Ex catarro. n. assidue descendit
te ad pectus tussim inducendo vlcera pulmo. C. Non quod in
omni primum est psumptio: que quidem primum accipit iterum valde lar-
ge per omni psumptione siue sit propter nas siue naturalis. Unum Almasor
in. 4. de regi. san. Si si regimine tali modo custodiatur: pole
est ut ad decrepita: et primum pueniat: tabe. n. senectutis in-
curreret. Accipit et stricte pro appetitis ad primum siue per
Bal. in 3. primum afo. Accipit quod stricte pro egritudine actua-
lis: et psumptio totius corporis cum vlcere pulmonis: et de hac pti-
si vltio vi Ari. intendere. C. Non quod primum differt ab ethica:
quoniam in duabus primis acceptionibus in pluribus est primum quod ethica.
Dis. n. ethica primum et non puerit: s. in 3. eod. cum ois primum
sit ethica: et non est. Et non quod istud pblema iuenit corruptum
apud illos qui spererunt tamen librum afo. et non librum de aere et aqua.
Voluit. n. huius pblema ad afo. Dip. reducere: ut si dicatur si
estas fuerit sicca et borealis: et autum humidus et austrinus: sed
videat librum de aere et aqua: cuius sermone accepit hic Ari. et ei
series est talis: si estas fuerit sicca et austrina: autum vero plu-
uiosus atque septentrioanlis: in hyeme dolor capitis flagella-
tio cerebri: atque tussis: raucitas quod accidit et reuma: quibus
dam vero primum. s. ppatitis. Et quod huiusmodi locum Aui. per can. fen. et per
pssiderauit post dictum Dip. in afo. subiungit deum eiusdem in de
aere et aqua: et per ipsi. C. Deidel. Aut quod. Soluit: et per in ge-
nerali dicens cam eodem: quoniam hyems iuenit multam manum quam co-
seruat coagulando: opatio. n. sua est friditate sua coagulare et
pglutinare humiditates: quod aut fuerit coagulatum et ipsissimum
in loco capitis minoris: si apperit et pglatiode aqua: per quod appet
hyeme multam manum pseruare quam et auget humidum flatum ge-
nerando. Et enim hyemis opatio est gignere. s. flla: et de B dictum est
in alio sermone quod sufficit. Et scias quoniam quantitates istorum temporum
fuerunt oppositae: se correxerunt vtriusque: per quod morbi sunt tar-
dati vsque ad 3. tempora accidere. C. Deidel. In capitibus. I. Dic
spaliter et adaptat cam antidictam ad cam ex superioribus isere
do: et per huiusmodi facit in dolore capitis dicens: sequitur itaque quod quod
huiusmodi humiditas coagulata supuenit et caput: quod ipsi icurrunt gra-
uitates capitis et stupores: ita quod dolore forte non adhuc pa-
tientur: cum manum non sit hic multa frida. Si autem manum in capite pte-
ta fuerit multa et frigida: tunc inducit dolore vebementer quem
Dip. ut appuit vocauit flagellatiode: et extrimo quod sit illud quod
arabice vocat soder: quod in Serapione in per sui breuiary est
ut addat mori duarum arteriarum exitum in duobus temporibus ex ma-
mala: et est percussio quodam. Et merito talis potest dolore fortem
pstatere: cum adsint ei due cause s. medicos. s. ptnuitatis: quam
tagit cum dicit. multa et subita coplonis alteratio: quam tetigit
cum subitulis frida. C. Deidel. Si autem. Nunc et reddit casus alia-
rum egritudinum enarrata dicens: quod si huiusmodi manum sui gradus pti-
tate non pteat coagulata in capite: in locum tunc per se huiusmodi
declinat: in ptes. s. inferiores sub capite pmanentes: et ide aut
descendit ad pulmonem et tussim inducit: quod diu descendens pul-
monem vlcera primum adducit: si vero ad fauces declinauerit
brachium facit. C. Et non quod egritudines reumatismum aut gignant
per modum expulsioidis et costrictioidis: velut cum spogia aqua plena
manibus coprimatur: quod a temporum pstone calida: et humida pcedit
te: et frida et sicca subsequere pficiunt: et per istam formam accidunt
egritudines dicte in pluribus pble: et in lib. de aere et aqua. Prior enim
pstone temporum pseruauit humidum et augmetauit: ita quod hyems
supueniens sui friditate pstringendo inducit egritudines. aut
generant per modum dissoloniis et aptois: et per causat a temporum
ordinatiode potius tria. et sic accidunt egritudines quas ponit

Dip. fieri in afo. ponendo estate sicca et frigida pseruatinas
quod erat veris: et autum calidum et humidum: per quod Dip. alr de
bac manum scribes in afo. et alr in lib. de aere et aqua: reddit nos
sollicitos hac ex suo sermone accipe notitiam.

Problema. XI. Antiqua.

Propter quod si borealis sit estas et sicca
et autum pseruat flatibus et mulieribus.

Aut quod nam ad altera vtroqueq supabundat. quare in ptransitu temporis attrahens pstituit in bona
temperatura: et confortum saluant: nisi per se peccauerint et in hyeme non humidi accedunt: habentes
subadustione in infrigidatione. Noua.

Cur si sicca estas siccusque autum aqulones ha-
buerit mulieribus et oibus pituita abundatibus scda
valetudo ptingat. An quod nam vtroqueq in alteraz
erupat pte: itaque temporis in pte trabedo tria ad me-
dium habitum bonumque pducit. Eo igitur ipso tpe opti-
me valent: nisi quod vltro ipsi pperaz agant. Aut
humidi ad hyeme ita deneniunt: ut fomitem quen-
dam et incitabulum frigori subministrent.

Hic couertit sermone suum ad teporum pstones quoniam mutatio-
nes eorum fuerit homogenee i naturis: ostendens per quibus
pferat corporibus: et et quod quod noceat. et ibi i sequenti pble. Pro-
ponit igitur dubitationem suam dicens. quare est quod si estas fuerit
frida et sicca: et autum siccus: quod ide iuuat flatibus et mulieres: de
B di in afo. quod pferat humidis nam et mulieribus. in lib. aut de
aere et aqua di quod euadunt flatibus et confortant: siccus autem quod humidus
sunt nam et mulieres: quod et ad pueros per extendi: vel per flatibus
intendit Dip. coplone coposita ut frida et humiditas: per humidus
nam coplone simpliciter. C. Non quod huiusmodi corpora et tpa: s. sint frigi-
da et pssilia: non tamen ista corpora ledunt manifeste a friditate tem-
porum illorum pssiliu: quia illa tpa naturae sunt calida aut frida minus.
per quod si fiat corpora frida reductio erit ad tepametu quodam
illis. habent. n. quoniam friditate cum pti pssiles in spe et nam. Et iu-
uabunt itidem intum ab oppone quam huiusmodi siccitas cum humidita-
te quod a taliu teporum pstonibus recipient iuuametu simplr.
C. Deidel. Aut quod. Soluit et diuidit in duas sermone quod duplr
soluit. dicit hac casus eodem quoniam coplo vtroqueq teporum ut estas: et
autum i coporum flatibus et mulierum excedit ad alterutra. i.
ad diuersa et tria: quia hec sicca. huiusmodi vero humiditas: et ideo addit quod te-
pus siccum adueniens remouedo humiditate exneat supabundantia
te reductit et pstituit ipsos in bonum tepametu: ita quod sani fiant
sibi pssiles. C. Deidel. Nisi. Verificat deum suum per additionem
adiecta dicens quod deum est verificari nisi errauerit in regimine per
se: B est quod spote erraret in debita administratione aliarum rerum.
Et huiusmodi dicit per se inuedo quod huiusmodi quoniam res magis sunt in pte nra
quam aer. illo. n. vtimur i euatode caloris nrae velim. nolim
sic deum est per sermone Bal. s. de alyis quoniam non sic ptingit. pos-
sumus. n. coedere et non coedere et vigilare et non vigilare: et
sic de alyis pmanete in nobis diu ipso pte. Et scias quod oz
regimis ptem eodem magnu valde si tps in triu imutatio non
potest ipsi corrigere: quoniam aere exite distepato ad vnam nam oz
oēs alias quoniam res i triu adducere sic Bal. i theg. tra. capz.

C. Deidel. In hyeme. I. Dic et ponit et am solone qstiti dicens
istos ut dictum est recipere iuuametu ex huiusmodi constitutione et
non nocumetu: eo quod in hyeme in quo tales ppter eorum cum
hyeme similitudines iam non pnt ledi ab humiditate a qua
erant ledi nati: quod non pueniunt ad hyeme cum tali humidita-
te: ita quod eis in interioribus existat inflamatio adustina et fri-
giditas in exterioribus per aeris frigiditate causata inducet
tez phibitam respirationem: et per pns oppilationem: sicut tan-

Ita supra
dixit i egrit-
tudibus psti-
tutis veli-
mus noli-
m? coui-
mur.

Primo
quo acci-
pitur.

Quibus ca-
pitis dolo-
res adue-
niant.

Reumatism-
egritudi-
nes quoque
generant.

Particula

Mos fe-
briū lippa-
riarum.

getur in. 31. pble bui. Un tales si nō purgarent a flatuca illa supfluitate: in hyeme disponderent sic patietes lipparias febres: qd occultat calor iterius et frigus manifestat exterius. Et scias qd in isto pble et in sequenti pōt talis rō cōponi. Omne distemperamētū iuuat a suo pōio mēsurate et suo ledit sili: sic appuit supza: qd et Hal. sili asserit i theg. s3 b3 tpa sunt pōia et filia vt declarātū est supza. quare rē.

C Problema. XII. Antiqua.

Ropter qd cholerici morbidia ē bo-
realis et sicca estas et autūnus. Aut qz
ad idē pueniūt ipsi corp⁹ et rpa: qre sic
ignis in igne fit: desiccatis. n. corpib⁹
et dulcissimo euaporato qdē ex ipsis: supcalefa-
ctis aut valde. necesse est pp dissolutiōes qdem
obthalmias siccās fieri. pp felleū aut reliqs eē
hūores: supcalefactis et his febres acutas fieri
sicut vincēte cholā. Quibusdā aut manias qb⁹
nigra cholā nā inerit. hoc. n. supernatat desicca-
tis contrarijs humoribus.

Moda.

Cur si sicca estas et aglonia: et autūnus sicc⁹
ijsdē aglonib⁹ pflatus: morbo biliosos infestet.
An qm ad idē corp⁹ eoz ac tps habit⁹ vergūt:
itaqz veluti ignis igni adiicit. cū enim corpora
exiccant: quātūqz in his dulcedinis erat euapo-
ratum fit: vehemēterqz icalescāt: necesse est: vt
tum humor cōsumit: aride lippitudines oriant:
residuosqz qd biliosum remāserit eodēqz recca-
lescente: febres acute vtpote ex bili sincera inua-
dant. Nonnullos isania rapit. quoz. s. nā atra bi-
le abundat. Nec etenim large superest: cuz eius
humores contrarij resiccescant.

Disteso q a pdicta tēpoz pstitutiōe iuuant. Dic ostē-
dit q ledant ab eadē: et pponēs qrit. Quare ē
q estas et autūn⁹ fridus et sicc⁹ asserūt morbos cholerici.
C Deidel Aut qz. J Soluit. et pmit⁹ tāgit solonē cōez. 2. ap-
plicat ipaz ad egrit⁹ istis occurrētes noīando eas noibus
notis. ibi 2. Necesse ē. Jōic itaqz cāz eē qm b3 corpa chol-
ta et tēpoz pōtiones pueniūt: qz vtraqz sicca siccitate plin
intēsa: neqz iuuant a friditate tēpoz iuuamēto noto: imo
tpa friditate et siccitate sua pstrigūt: et pgregāt calozē cho-
lere iteri⁹ ipz acnēdo. siccitas. n. ē lima et exacutio caloris
sic dī in. 4. methe. pp qd ptingit istis velut cū ignis ptingit
igni: tūc. n. maxia fit adustio: et declarat B vltari⁹ p Dip. i li⁹
de aere et aq. Desiccatis nāqz pp chole feruorē ipsoz cor-
porib⁹: et facta euaporatiōe dulcis aerei hūectatis et pabu-
latis fm aliquā ptē in ipsis. nō. n. exhalat s3 totū: et itidez
b3 corpib⁹ pōtione tēpoz calefactis: qm hūidus exhalauit
ptēperās: et qz vapores nō pnt exhalare corpora suo exitu
euērātes. **C** Deidel Necesse. J Adaptat scōd qd dictū est
ad egrit⁹: et p ad obthalmias et dicit q necesse accidit eos pa-
ti pp dissolones hūiditātū subtiliū currētū ad oculos ob-
thalmias siccās oculos obiles hātes: qd ēr dcm ē i. 9. pble.
C Deidel Propter felleū. J Dat cām egritudis ipaz expri-
mēdo q pp supflūū choliciū ptingit alios hūores supinflā-
mari nāles: his sic supinflāmatiōe accidit febres acutas fie-
ri: vt caufones: et tertianas ptiuas. Febres. n. nō est aliū nī
si qdā supinflāmatiō eēnea p totū corp⁹ extensa: et B acci-
dit pcpue pp cholere dñiuz: qm est calidior res corpis sic

2. cō. i.

Febres dif-
finitio.

dic Hal. in li⁹ de malitia cōpl. diuerse. Vel expone vici-
te cholā: qz in b3 febrib⁹ dñat maxie et ab ea noīa sortitun-
tur. **C** Deidel Quibusdā at. J Dic 3. ptractat aliū morbū
dicēs q aligb⁹. s. patis accidit fieri manias: B ē melias sic
describit in afo. et in lib. de aere et aq dī. alyz vō chole ni-
gre: et ondit qb⁹ B ptingat qm illis qb⁹ cholā nigra dñatur
nālri: vel cholā nālis: et sic sūt B pati dispositi. Et assignat
cām huius: qz alyz fere hūozib⁹ refrenatib⁹ pportioe sua
anullatis ipsa sola retinēs corpis dñiuz effumat ad ptē su-
piorē: vt ad cerebrū obregēs ptē rōnalez: sic nebula tetra
obtegit solē: sic appet p Hal. in li⁹ de acci. et mor. et in p bre-
uiary Sera. et iō tales reddunt amētes: eēnea imaginan-
tes: sic dic Hal. in 3. de iteri. qdā. n. putat se eē vasa argillo-
sa: pp qd timēt tāgi ne frāgant: qdā gallos: vñ extēdentes
brachia velut alas cātāt. Alij vō q vñ angeloz sustineat
celū: timētes ne fatigat⁹ relaxet: pp qd fugiūt credētes eē
termios orbis exire: et sic de alyz fere ifinitis. Un dicit q
alia fere. 10. milia sūt bis filia. dic aut ptiūne qbusdā. s.
appatis: qz vt bec egritudo fiat: grādīs iteruenit cā: cū nā
hūana s3 Hal. hic ipaz plm abhorreat: eo q pprā ei⁹ au-
ferat opationē. s. rōnez: qua talis in spē reponit hūana. Et
nō q melia equocat apud medicos. aliqñ. n. sumit p vno
qtuoz hūoz: aliqñ p egritudinē mētis ablatina: et b3 melia
est duplex. qdā. n. trahit originē a cerebro: qdāz vō a prib⁹
iferiorib⁹ sub diaphragmate: q et melia dī myrachia. et bec
cū cholā nigra interpolatē magis effumat ad cerebrū sin-
thomatica iducit ptaua. Et nō q p manias melias exponi-
mus: qm sic scribit Dip. cui⁹ hic est fmo. et Arist. dic i qb⁹
nigra cholā nālī mania nō ptingit a nālī melia: s3 inālī: vō-
lēti tñ manias in ppa signatiōe accipe pdictis poterit le-
uiter obuiare incipiēdo pte illi: et sic vincēte cholā qbusdā
ptingit fieri manias: ipe. n. fuit a cholā adusta q in tali tē-
poz pōtione nata est gñari: et tūc qb⁹ incipiat pars sequēs: et
tāgat alia egritudo. s. melia: vt dicat⁹ qbus. i. aliqb⁹ inerit
cholā nā. i. multiplicat cholā nigra nālīs: et p pns euenire
poterit ex ei⁹ excrecētia egritudo melia: et b3 qdē itellec⁹
pōt stare: et si fortasse nō fuerit Dip. **C** Nōm q melia ita
notificat ab Aut. 3. can. fen p. melia ē malitia estimatio-
nis cū imaginatiōe corrupta: et timore et gete: vel est muta-
tio estimatiōis a cursu nālī ad corruptionē et timore et
malitiā. Manie aut fm ipm expō est demoniū lupinū: cu-
ius canina mania spēs exilit: vt canes. n. ifani disponunt:
et bi. Et iste qdē egritudines pueniūt pueniētia gñali. fiunt
eniz ex hūozib⁹ adustis denigratis nāe horridis pte mēta-
lē ipediētib⁹: spālīter tñ iter eas magna existit diuerfitas:
et pcpue in cā et in accñtib⁹ magis: qz melia causat⁹ ex cho-
lera nigra nālī adusta: et ex alyz hūozib⁹ et cū p adustionē
ad melias puerunt in nālem: qd rāius in flate cōuenit.
Mania aut fit solū ex adustioe melie inālīs et cholere ru-
bee: et ppe subtilis. Differūt ēr in accñtib⁹: qz in melia est
ges: et taciturnitas: mētis corruptio: et timor: et pusillanimi-
tas. Un Hal. in 5. de acci. et mor. necesse est vt melācholici ti-
more habeāt: qz rē vñ timor nascit⁹ sp iterius secū portāt.
In mania vō ē lupinosa ferocitas. mouent⁹. n. velut demo-
nes cū clamore et rixa maxia alios sepe pcutientes et b3 eē
hūanitatē opantes. **C** Propter qd Arist. hūores noiat in
plati: cū dictū sit fm ei⁹ snias: solū sanguinē eē hūorē. Di-
cēdū vt pus in. 4. pble. qm Arist. logt s3 snias medicoz.
B aut dcm nomē hūozis multis modis accipi. aliqñ. n. su-
mit cōissime pro oi hūido siue cōposito aut simplici. Un
Quid. dulcis humor. s. aqua satis maturis frugib⁹ imbris.
alio mō accipit cōiter pro hūore et hūiditate: et sic accipit
Aut. p can. fen pma. cū dicit. Et que sunt nō superfluitates
sunt humores rē. sumit et 3. mō stricte pro humore soluz.
vñ Aut. ibidē. humo et est corpus humidū ligduz rē. Acci-

Mede
apud me-
dicos.

Medi-
ci.

Mania
vñ ita.

pitur 4.º stricti^o pro hūore bono solū. Un^o Aui. 12. de aia/ lib^o. humoz est corp^o hūidū currens: et puerit^o ad bonū. ac/ cipi^o et alio mō pro humore nālissimo hūte pprie rōnem/ nutriēdi: et h^o mō solus sanguis est hūoz et nutrit^o fm Arist.
et Lomē. Et est adhuc sciēdū f3 Sal. in afo. q^o quecūq3 de/ mutatiōe tēpoz dixit Dip. ad loca tēperata et habitabilia/ itēdit q^olū sūt illa que sūt mediocria i meridie: septētrio/ ne: oriēte quoq3 et occidēte recta linea equalr distātia. ma/ ri vō finita et ppingora: vīpote lictora et pelagalia q^olū sūt/ loca que iter chouz Dip. et chnidiam: cuius loco3 distātia/ circa. 4. milia sunt miliaria. Et que velut in Babylonia et/ egypto sunt pretermissa: q^o illa vltra mēsurā frigida sunt/ et humida: bec aut calida et sicca nimis.

C Problema.

XIII.

Antiqua.

Propter qd pmutare aquas morbidū/ aiunt eē: aerē hō nō. Quia h^o fit nutri/ mētū: et hūtes et vtētes aq^o descēdūt: aerē at nō. Ampli^o aq^o qdē multe spēs/ sūt differētes fm seipsas: aeris at nō. Quare et/ hec est cā: in aere qdē fere idem accidit fieri et/ recedentes: in aquis aliter: pp qd bñ videt mor/ bida aque mutatio esse.

Roua.

Cur mutationē aq^oz grauē: aeris hō nō grauē/ eē affirmāt. An q^o aq^o corporib^o alimento ē: quo/ tā habito cōplexoq3 pegrinamur. Aer aut nullo/ se exhibet alimēto. Aquaz itē gñā mltā et varia/ p se sunt: h^o aeris minime. Itaq3 h^o et cāe eē pōr: qppe cū peregre ēt pfectis i celo qdē ppe eodē: in aq3 aut varijs versari eueniāt: quapp aq^o mu/ tationē grauē eē recte putatum est.

Ostēso q^o mutatio tēpoz v^o aeris ē egritudinalis: ostē/ dit hic mutationē aq^o eē egritudinalē cōparā/ do eā ad aeris mutationē: et p in v^olū z^o in spālū. ibi z^o in. 16. pble. p^o itēz in duas. p. n. cōparat mutationē aq^o ad muta/ tionē aeris. z^o ad mutationē cibo3. ibi z^o in z^o pble. Pro/ ponit g^o dubitationē dicēs. (Quare ē q^o pmutare aquas/ sic dicūt medici i bibēdo eas ē egritudinalē: aerē at trāsmu/ tare nō ē egritudinalē. (Deidel Qz hec.) Soluit: et didit/ in tres. p. n. ponit vñā solonē dicēs cāz eē qm aq^o fit nobis/ velut eēt nutrimentū. facit. n. p mēbra nutrimentū trāsire cō/ miscēdo ip3 et reddēs homogeneū: q^o quo cedat in nutri/ mētū: et quo nō dictū est alibi sufficēter. facit. n. nutrire et/ nō nutrit ipā. Un^o dic^o q^o hūtes nutrimentū tā itra se assum/ ptū: q^o ad digonē p^{am} et z^{am}: et ē q^o ad z^{am} vtētes illo: faciunt/ ipm descēdere et spgi p mēbra et adherere mediāte aq^o: qd/ de aere nō ptingit. nō. n. assumit in cibo3 admixtiōe ipel/ lēs ipso3 p mēbra. (Nōn^o sic pōt colligi ex dictis Aui. p. cañ. fen p^o. aq^o duplex est iuuamētū: vñū q^o fac penetrare/ chilū in stōcho et in itestinis supiorib^o exntē: in venas me/ feralcas: q^o sūt vene pue subtiles ptefe a stōcho et itestinis/ ad epatis pcanitātē: ad eā pdictū chilū attrahētes. aliud ē/ q^o in stōcho pmanēs ipsa pmiscet grossius terrestre cibo3/ cū subtili aereo: et fit vñū: qd et postea meli^o cōprehēdit a/ vtute retētū et digerit a digestiua. Et nō ē absurdū dicē: q^o postq^o ps aq^o sitatis trāsuerit vias epatis et in vesticā de/ uenerit: q^o ipsius aliqd retineat adhuc i mēbris faciēs pe/ netrare nutrimentū cū igrossat in quas cōagustatiōes ve/ naz: q^o usq3 mēbris adheret: q^o et postea isensibilr expira/ tiōe aut sudore emittit extra. (Deidel Ampli^o.) Dic^o z^o ponit aliā solonē dicēs: h^o et eē: qm plime sūt spēs vel mo/ di aq^o fm seipsas magis: q^o alia est dulcis: alia amara: qdā

falsa: itidē alia leuis alia granis: item alia grossa: alia subtri/ lis: alia turbida: alia clara: alia media: sic qdēz pōt exponi: nō tñ aq^o de se vere d3 hīc pdictas d3ias: imo puras q^olita/ tū pmas: cū sit corp^o simplex: pp qd addidi fm seipsas. s. magis: qm sūt alie ci^o spēs q^o nō vident ipsi sic f3 se iesse: vt q^o alia fontalis: alia paludosa: alia putcal zc. S3 in aere/ nō repiunt tor diuersitatū modi: cū sit formalior aq^o et mi/ nus diuersificabilis et mālīs. videm^o. n. q^o quāto maior sit/ ad supiora ascēsus plus ptingit in entib^o iuenire de forma/ litate et min^o de mālitate: vñ iter simplicia ignis ē forma/ lissimū corpo3: et terra mālissimū: et iō isert et vñā cārum/ eē: qre mutatio aq^o zc. Qd declarat dicēs. in aere nāq3 cōtin/ git q^o q^o si pmaneat fere vñ^o aer eodē mō: nō diuersificat^o differēty ap. s. recedētes et apud illos ad quos accedit: sed/ in aq3 ptingit ab h^o diuersus sic declarat existit. Dicit autē/ fere castigādo illud dcm. aeris aut nō: eo q^o i aere est etiaz/ diuersitas aliq^o: et si sit modica: cū sit infra ignē formalissi/ mū corpo3: qd et p ly fere isinuauit. Et fortasse illic. Qua/ re et tertiā q3 adducet solonē: vt dicat: qre et ista et est cā: qm ptingit in aere fieri illud idē: qd accidit facere recedē/ tes a nobis qm modicū stātes nobiscū recedēt statim: ita/ aer cito aduenit subintrādo et recedit sui subtilitate: h^o aq^o assūpta iteri^o diu gescit. Istud tñ et si vītātē bz: lre tñ et mō/ derogat Ari. p ly qre et ly idē: et iō reuertor poti^o ad itellm/ priore. (Deidel Propter qd.) Dic^o 3° isert pñē pncipalr/ itentā pdictaz solonū dicēs: et iō bñ appet dictū eē ab an/ tigs q^o mutatio aq^o sit egritudinalis: nō aut sic mutatio aer/ is zc. (Nōndū ad istī^o dubitationis vificationē: q^o aut/ sit cōpatio aeris pestilētiālis in suba vel cōplone ad ipas/ aq3 rōne mutatiōis aut nō. si sic: dico idubitatē q^o deter/ rius est nocumētū mutatiōis ad talē aerē q^o aquaz: subit/ to. n. vadēs ad cor iterficir: sic visus est padue i apitiōe pur/ teoz et cauernaz: filr h^o est videre i febrib^o pestilētiālib^o: sic dcm ē in 7° pble. si aut nō sit pestilētiālis in suba v^o cō/ plexiōe: aut totalis mutatio aeris sit de extremo climatū/ in extremū: vt ex idia in schotiā vel sclauoniā: et tunc dico/ itēz h^o mutationē aeris maxie subitā deteriorē eē muta/ tiōe aquaz. Un^o Aui. p. cañ. fen pma: loquēs de tēpamēto/ climatū ait. Corp^o idi si fm cōplonē sclauī qlesiet aut isir/ mabit aut moriet et e^o: aut nō sit pmutatio aeris adeo to/ talis et extrema: h^o ptiālis et ppingua: vt cū aliqs se trāsmu/ tat de vñā puintia affini in aliā: et v^o de loco ad locū pro/ pinquū: sic appet cū q3 ex picardia se trāsferret i flādriā: vbi pessime sunt aque: et h^o mō v^o mibi q^o fmo verificet^o Arist. de quo dictū est amplius in alia scriptura. Et iste q^o/ dē trāsmutatiōis modus cā breuitatis deiceps taceat.

C Problema. XIII. Antiqua.

Propter qd magis aq^o q^o cibo3 muta/ tio egritudinalis: q^o plm cōsumimus/ aquā. In cibis. n. existit et pulmētis et/ in potu plurima aqua.

Roua.

Cur cibo3 mutatio min^o q^o aq^o grauis occur/ rat. An q^o plm aq^o cōsumimus. Itā et in pane et/ obsonijs et in potu aq^o vsus plurim^o est.

Hūc puerit^o se Arist. ad cōpandū sil vñā rē nō nālē ē/ ps igredit^o i viā pot^o et alia cibi. Proponēs itaq3 p/ mir^o dic^o. (Q^o ē q^o pmutatio aq^o mag^o nata ē cāre egrit^o q^o mutatio cibo3. (Dein^o Aut q^o.) Soluit et dic^o istō ac/ cidere: qm aq^o plm vtimur psumēdo eā neccitatib^o n^oris q^o vtamur cib. Et declarat: ipā. n. existit i cib et siccis nā et arte: qm aliq^o pcedūt p^o dita sic pāis legumiaz h^o sicca: fruimur/ ipā et i pulmēt. i. i cib ligdis brodialib^o dcoqndo ipos i ea/ et iuscula ide cōponēdo. sil vtimur i magna q^oti^o aq^o potā

Et mōis
in aere in
cōuēire.

Et q^o iuuā/
mētū z^o.

Particula

do ea: eo q ipfaz multoties bibim⁹ purā: sic ea vtunt⁹ fara
centi. Aut por⁹ n⁹ est plurime cōmixtiōis ipsi⁹: in terris enī
Ari. qz vīna fortia erāt: bibētes ēt vīnū mltū admiscebāt
aq. vñ. 4. de gene. aīaliū. Quin z iter terras z aqs interest
eisdē de cāis. Qualitatē. n. qdā potissimū recipit z alimē/
tū z dispō corpis ex tēpamēto aeris p⁹tinētis z sibi igrediē/
tis: s3 p⁹cipue ex alimēto aq. vñ. n. h⁹plim⁹ ē atqz in oib⁹
aq alimēto est ēt siccis. Quāobzē aq crude z fride aut ste/
rilitatē aut p⁹tū femineū faciūt: z h⁹fmo dilucidat ēt ante/
ri⁹ p⁹lici⁹. Sic vtiqz vtēdo cibo vtimur ēt aq ipsi inexisti
vtēdo potu vtimur aq: z nō ē⁹ qd vtēdo potu vtimur ci/
bo: cū aq nō cibet: pp qd reddīt nobis valde p⁹ueta: muta
re vō p⁹uerudinē ē valde nociuū z molestū: sic scribit i se/
quēti p⁹bte z ab Alīmā. z ēt ab Dip. in. z. regi. acu. pp qd si
aq q vtimur fuerit praua: mltū poterit ledere. z iō medici
z p⁹cipue arabes vehemēter studēt aqs rectificare p⁹aerē.
Et pōt talis rō h⁹cōponi. Qd sepi⁹ pmutādo occurrit cor/
pori n⁹o: mag⁹ ipz imutat alio n⁹ sic occurrēte: dū sit fortio/
ris pō⁹ aut eq⁹lis alio pmutatē: s3 ē in aq z nō in cibo. q/
re zc. C⁹Non⁹ est q q⁹uis cib⁹ p⁹uertat in būorē z mēbzū
z nō aq: ei⁹ n⁹ mutatio n⁹ tātū ledit. nō. n. nā ipz attrahit ni
si expoliatū exneis q⁹litate⁹ valde. Lib⁹. n. nutriēs ē denu/
dar⁹ ab oī q⁹litate excellēti fm Gal. in z⁹pti⁹ afo. z sic oīno
p tps ei assilāt. In aq vō qz nāe itēto nō ē eā icorporādo
corpī assilare: nō fit ei⁹ talis depuratio purū ab ipuro seq/
strādo. Itē aqua subtilis citi⁹ penetrat pp qd magis ledit.
C⁹Attēdēdū q si Isaac dicat i dietis vlib⁹ z i lib. elinto⁹.
q simplex nō agit i cōpositū sic cōpositū i cōpositū: tñ qz
aq corpi sepe z velociter occurrit: z qz talis nō est aq sim/
plex oīno. iō pōt maiore imutationē cibo corpi cāre. Am/
plius aq magis pmutat cū magis sit exnea z remotior p⁹n
cipys n⁹e gnōnis ipsis cibis: eo q corpi n⁹m sit cōpositus
cibis p⁹lile: de hac tñ rōne posset quis p⁹teruire.

C⁹Problema.

XV.

Antiqua.

Propter qd aut mutatio egritudinalis.
Aut qz ois qdez mutatio z tps z eta/
tis bñ mobilis ē: bñ mobilia aut extre/
ma vt z p⁹icipia z fines: sicut z nutri/
mēta alia exntia adinice se corūpūt: h⁹ qdē mō:
hec vō nōdū pglutinata sūt. Ampli⁹ quēadmo/
dū diuersus cib⁹ egritudinalis p⁹turbabil⁹ erit: z
nō vna digestio. sic accidit mutarib⁹ aquā diuer/
so por⁹ vti nutrimento: z tale nutrimentū p⁹icipa/
lius sicco ē ēt plurimū eē. Ex ipsis bis cibis bu/
midū fieri nutrimentum.

Alia.

Sz cur cibi z aque mutatio grauis sit. An q
ois mutatio ēt tps z etatis motu facilis ē. Ex/
trema nāqz gñis cuiuscūqz moueri facile pñt:
quō z p⁹incipia z fines. Ergo z cibi q inter se
distāt corūpere seinuicē qunt. Quippe cū aut
nup aut nōdūz adbeserit q p⁹cesserat. Ad hec vt
vari⁹ cib⁹ grauis est: turbulēta. n. nec eq⁹lis cōco/
ctio ei⁹ agif. sic i bis accidit q aquā mutarit. s. vt
varie potiōis vrant alimēto: estqz id alimēti ge/
n⁹ qz siccu valēti⁹: qm plim est. Exqz cibis ipsis:
nō nisi quātū dilutū est: vīm bz enutriēdi.

Quonia multoties suppositū ē mutationē cāre egri/
tudines: itēdi h⁹ illd approbare: z oñdere de
qua mutatiōe vificet illd z de qua nō. Propōit g p dices:

qre ē q mutatio a pōzi existētia nata ē iducē egritudines:
C⁹Deidel Aut qz. J⁹Soluūt z p oñdit mutatiōez tps etatis
loci ac ciboz eē egritudinalē. z⁹ mutatiōez aq. ibi z⁹l Am/
pli⁹. J⁹Dic itaqz h⁹ ptingē maxie cū sit grādis z subita: qm
mutatio tps etat⁹ loci z ciboz ē qdā bñ mobile: z expo/
nit qd sit bñ mobile dices: aliqd dī bñ mobile fm extrēa
alic⁹ in q pstat mutatio: z hec ē mutatio f3 pñ⁹ z fines. talis
enī ē bñ inobil mutatio n⁹ ledēs. Mutatio vō q sit f3 me⁹
nō ē bñ mobilis s3 prauē z ledēs: eo q mutās nō bz affini/
tatē ad id qd mutat. exēpli grā. ponat q nūc sumus i fine
hyemis dico q nāl⁹ tps⁹ se hñtib⁹ h⁹ mutatio ē bñ mo/
bilis z nō grādis z subita: qz est mutatio extremoz z pñci/
pioz vt finis hyemis ad pñ⁹ veris: q qdē st sibi i nā pñp/
qua. Mutatio at f3 me⁹ q ē magna z subita z male mobil⁹
est qñ exñte hyeme f3 me⁹ fridū z būidū vt ē ipñ⁹ nā sta/
tīm mutat ad pñ⁹ alteri⁹ tps aut ad me⁹ vel in finē: vt si
hyems mutet subito de frido z bu. i calz z sic. iterdū. n. cō/
tingit z f3 totū tps z f3 pñ⁹. Vñ Aui. p. cañ. Sen. z. Est qdē
ex dieb⁹ q ē vernalis: q ē estiuā: z ex eis ē q ē autūnalis q
vna vice calescit z alia ifridat. Et silr ē de etate z loco z cū/
bis. vt figs paulatine mutet de pueritia ad iuuetutē nō le/
dit: s3 ē mutatio mobil⁹ paulatina. si aut de medio. s. pueri/
tie mutet pp ifirmitatē aut aliō ad senectutē aliō tal⁹ erit
mutatio grādis subita z nō bñ mobil. C⁹Deidel Et nutri/
mēta. J⁹Dic oñdit q sit nutrimentū mutatio bñ mobilis z q
male: z dic q nutrimentū qdā p se simplr pmanētia prius:
qñ postea fuerūt pñcta adinice i sōcho vt ex p artificii:
vno⁹ pñt eē talia z tali ppozitiōe assupta: qz seinuicē corū/
pūt: z aliō⁹ pñt sic cōponi z assumi: qz nō se destrunt: imo
poti⁹ vñū altez pseruari qb⁹ pōt ordo assignari: sic in tpe
z etate. C⁹Propter qd nōn⁹ q ciboz silr z mediciaz qdā
sūt q cū pñcta fuerit adinice: z si sint laudabilia i se com/
mixta corūpūt z exneant. Et h⁹ qz ppetates illoz singlr
adinice nō pcordāt aut n⁹ sigillāt. sic laudabil ē admixtio
farie ordeī cū amigdal⁹ z cuccharo: z cepaz aut alioz cū
fabis z cucurbitel. J⁹laudabil vō cōpō ē dulciū cū acetosis
vl acut: vl amaroz cū dulcib⁹. Vñ Aui. i. cañ. Sen. 3. Ex/
pimētatores idi z alij dixerūt q lac cū acetosis nō ē eden/
dū neqz pñces cū lacte: qm ad egri⁹ pducūt pñciosas sic
lepra. Corūpūtqz se silr itra: aut qz nō sigillāt hñtes iter
se pñetiā specificā: aut si bebāt z in se laudabilia existe/
bāt: pñti ptingere potuit aut ex pte qñtati vl qñtatis: aut
tps seu ordis: vel artificij. vñ Aui. ibidē dic q cibaria di/
uersa z mltā a duab⁹ ipediūt pñb⁹: vna ē pp diuersitatē i
digerēdo: qm idige⁹ cōmifcet digesto. sic ēt rāget Ari. statī
ibil Ampli⁹. J⁹Itē hō pls ex eis cōedit qz ex vno cōederet
cibario. silr accidit medicias vno⁹ cōmixtas z vni corū/
pi. alio vō mō z alteri pfortari. sic dicit Aui. 4. cañ. Sen. i.
aq ordeī corūpūt admixtiōe syrupi acetosi: nō aut corū/
pūt admixta feniculi radice siue apy. Vñ Jo. Mesue. i. p
de pfolatōe ppharmacoz simpli. dic scamōeā iflāmar: cor/
pō dissoluē z mēbra laxare atqz cor debilitare. crySTALLUS
vō p opp⁹ ifridat: gallia cōgregat dissoluta: z cor cōfortat
ambra: nō tñ hec silr p⁹digne miscent scamonee cū nō sigil/
lēt sibiūicē mixta: z iō vñū nō pseruat aliō corrigēdo: s3
qd optie scamōeā sigillat: qñ oia nocumētoz ei⁹ remouēs
est mirabolan⁹ citrin⁹. Tūc itaqz reuertēs ad fmonē Ari.
dico ex ei⁹ vñis mutationis distinctionē talē. Mutationū
qdā ē paulatina z bñ mobilis: qdā vō subita z male mobi/
lis: z hec ē i⁹ de q dcm ē supra. s. pble. Ois mutatio vehe/
mēs corūpūt corpa: z sic ē de mutatiōe tēpoz etatū: z alus
silr z ciboz: qñ vno⁹ pcreta z vni se corūpūt: alio qdē al/
teriaz se pseruat. C⁹Deindel Amplius. J⁹Oñdēt q muta/
tio aq sit egritudinalis ex mutatiōe cibi h⁹ dectando: qz lz
vt dcm ē: mai⁹ q nocumētū icurrat ex mutatiōe aque qz

Aq crude
qd cāent.

Quo sim/
plex agat
supra com/
positū.

Libor
rūda
bino.

Quo mu/
tationē.

diuersitas
et ciborum
causa egritudo.

cibi: quoniam tunc mutatio cibi in vna est comestioe erebrior est
et velocior quam mutatio aquae. id est ex mutatiois cibi nocumeto
quoniam fuerit male mobilis declarat mutatiois aquae nocumeto. et
dicitur quod sic diuersitas mutatiois in cibo est iducens egritu-
dines eo quod turbat digestioem et corruptioem: et vna non fit ut idu-
ctum est per Animum. eodem modo accidit in mutatioe et diuersitate aquae:
cum tales vrantur vredo ipsis diuersis nutrimento. id est velut nu-
trimento quod est simplex potus: quasi. d. quod vrantur diuerso potu quod
potus vel quod velut nutritum est principaliter et potest fieri sicco. id est cibo
spisso et terrestri. Et exponit principaliter dico in plurimis esse: et in
plurimis modis ingredi corpore. sic dicitur in. 13. pble. Et declarat quod
ipsi nutritum et grossius ex cibis ipsis pueri fieri humidum et sub-
tile liquidum ex ipsa aqua: et per hoc mutatioes reliquorum inuit au-
dire. et hoc quod fmo Aristoteles ois fundat super illud veteris Hippoc-
rati primum afor. Euacuare fmo multum et. Et scias quod quod fortasse
incipiet ista secundam partem illic. Et nutrimenta alia: et quod torus ser-
mo de diuersitate ciborum quoniam se corrumpunt et quoniam non fit ut
ex hoc habeat qualiter mutatio aque sit egritudinalis: ita
quod in cibis non intendat tamen mutatio sed diuersitas: et multitu-
do magis: et quod illud si studiarius sit dictum. Et non dum sicut
dicitur Joannitius tripliciter esse potus manerit. Est. n. verus potus
quod simpliciter est potus sicut est aqua: et potus et cibum ut vinum: et
potus vel potatio ut syrupus vel aliud liquidum contra ali-
qua diserasias: quorum primum Aristoteles nunc intendit.

Problema.

XVI.

Antiqua.

Propter quod mutatioes aquarum humilitas per-
diculos faciunt multos habere. Aut quod indi-
gestio facta humidum per turbationem que
fit per diuersitatem aque frequenter per mu-
tantibus humiditatem facit: et maxime in apto exi-
stente loco: cerebrum aut humidum est: per quod et ca-
put semper maxime. ostendit aut quod capilli isunt ma-
xime in ipso. Humiditas aut loci humidum pediculo-
rum factina. ostendit aut et in pueris: humidum. n. ca-
pillis sunt. Et multoties aut corizae patiuntur aut
sanguinem faciunt fluere: et pediculos plures ha-
bent: qui in hac etate sunt.

Nova.

Cur mutatioes aquarum faciunt: ut pediculi in quibus
haberi possint multi habeant. An quod humoris crudi-
tas: quam perturbatio illa committit: quod ex aque vario
usu in crebra commutatioe reducat: humoris creare
copiam potest: perfertur loco humori opportuniore. Ce-
rebrum aut non humidum est: quare caput maxime perpetue
humet: cuius rei indicium est: quod pilis in his potissimum
exerunt: huius aut loci vis ad pergenerandos pedi-
culos apta est: per hoc in puerili etate. Caput etenim
puerorum madet abunde: et sepe aut grauedine co-
nscit: aut sanguinis profusione. Quinetiam pe-
diculos plures illa etas habere solet.

Hic ostendit Aristoteles. primum quod mutatio aquarum sit egritudi-
nalis cum ostendit illud in vii. proponit dicens. Unum est
quod mutatioes facte circa aquas multiplicat pediculos per
humilitatem: sicut non humilitas adducit: et hoc sive sit mutatio aquarum
potatio eas: aut seipsos lauando et infundendo. Unum Aristoteles in. 5.
de histo. animalium dicit. Siunt aut pediculi magis quam permuta-
uerunt aquas quibus lauantur quamque humilitas pediculos eorum que la-
uantur. Deinde Aut quod. Soluit et intendit tale rationem. Ois indi-
gestio alicuius humidum ex ne facta per turbationem et corruptioem

ciborum in digestionem: que quod turbatio cadit in permutantibus
aquas frequenter per diuersitatem et eterogeneitates ipsius
aque: causat humiditatem superflua in corpore toto: et maxime in loco
ex parte apto ut in eo talis superfluitas cadit. Tunc posita maio-
ri ratio minor est hoc rationis illic cerebrum et. id est cerebrum ta-
lis est locus. et. Quod aut sit locus aptus declarat: quoniam est humidum: et
per eum humiditatem cetera capitis partes reddunt humide valde:
sicut est videre oculos et linguam et cetera eius superflua. Quod si
Aristoteles de partibus animalium dicat cerebrum esse siccissimum: intellige
dum est quod sub eis est ex aqua oino: cum ei non sit vena neque
arteria: non tamen est humiditatem flatibus et sanguineis et putat:
imo amplius his abundas humidum fons in primo dicitur. Deinde
dicitur aut. Manifestat quod cerebrum sit humidum per signum:
dicens quod si ostendit nobis per capillos exstantes in ipso potissimum
me plures et longiores quam in alia parte corporis. hoc aut humiditas
pediculorum est generatua. Et non dum sicut dicit Aristoteles in secundo
de partibus animalium: quod hoc fmo caput est animalium maxime hispidus. id est
capillosus: et per humiditatem cerebri et per futuras seratiles
adere dicitur arabice. ubi enim est multum calidum et humidum
necesse est illic fieri plurimam euanescentiam et euaporationem.
Itidem sunt secundo per auxiliu: ut ptegat prohibet excessus
caloris et frigoris. Deinde ostendit aut. Manifestato quod
hoc humiditas causat pediculos: sicut manifestat hoc in pueris ma-
xime per tingere: dicens quod per hoc ostendit nobis in pueris ma-
xime fieri pediculos: eo quod eorum caput per cerebrum est vber-
meter humidum: quod ostendit: quoniam ipsi multoties patiuntur cori-
zae. id est distillationem reumatis ad subtilia foramina narium. Itē
cum et moueantur inordinate modicum ut scalpēdo vel stūden-
do iurrunt fluxum sanguinis narium: hoc aut non est nisi humi-
di forent: sic itaque humidum sunt humiditate narium: quod tangit per san-
guinem: et accidentali est per viam digestionis potius causa: quod tergit
per corizae. et per prius concludit tales pediculos plurimos habere
permanere hac etate: et maxime pueros flatuos fmo cerebrum.
Et ideo mulieres plus viris pediculis abundat. Et notandum
quod per pueros possumus intelligere totam primam etatem nati usque
ad. 25. annos vel. 30. se extendem: vel melius: ut per pueros
intelligamus tempus quod est a natiuitate usque ad. 15. annos: il-
lo enim tempore per hoc quod calor fere supeditatus existit a mul-
tis humiditatem plurimis sordibus abundat: ex quibus pediculi
vermes et hoc generantur. Reliquum aut tempus usque ad. 30. an-
nos vocat adolescentiam fmo Dally. in prima thesa. diuidit enim
primam etatem in pueritiam et adolescentiam eas per dictis terminis
determinans. Et non dum quod si capilli sint sicciores partes cor-
poris sicut dicit Galenus de corpore. et Animum per causam. sen. p. et in via-
tico et dicit quod a fumorosso et calido quod ex igneis et incen-
suis sunt humoribus: tamen materia eorum permixta fuit humida et vapo-
rosa valde: quod intus illi acciderit adustio: et aer exicans
occurrerit ab extra. et quod ita sit ostendit: quoniam in siccis capillo-
nibus et etatibus et frigidis vehementer: aut minime aut pau-
ci nascuntur. Unde Animum. 4. cano. sen. 7. capillus nascitur ex
vapore viscoso fumoso quoniam congelat in poris. Et dubitat
de eo quod dicit pueros pati corizae: cum ipsi a Galeno tertia pricu-
la afo. et in pluribus aliis locis: et ab Animum. p. causam. sen. tertia ponat
esse temperati: quod et optimum indicium tactus insinuat. Et dom-
quod potest dici quis dupliciter temperatus: aut ratione operationum: quod
sint perfecte in specie illius: et hoc modo pueri non sunt tempera-
ti. imo primo causam. sen. secunda numerant inter corpora neutra.
notandum enim propter superflua humiditatem ipsorum habet operatio-
nes perfectas: cum earum integritas perfectio et per nostra perfectiendi
eas non sit nisi propter multam siccitatem que nobis accidit sicut
dicit Animum. pmo causam. sen. tertia. dicitur et alius temperatus secundo modo
ratione quantitate primam in ipso contracta et per actiua vel pas-
siua. si passiua ratione: tunc pueri adhuc non usquequaque
sunt temperati cum superflue sint humidum. si actiua recte possunt dici
temperati. vnde Animum. p. cano. sen. prima. loquens de non puerorum.

Quare ca-
put hois
pilosum.

Quare in
pueris pe-
diculorum
copia.

Puerili-
tas quibus
reudat.

Id est du-
pliciter dicitur

Particula

Infantiū vō solū ab infantia vsqz ad iuuetutez cōplo fere in calitate tēperata: et i hūiditate fere supflua existūt. Sic itaqz ex his vitas in intellectu apparet alijs omiffis.

Problema. XVII. **Antiqua.**

Ropter qd a pleiade vsqz ad zephyr: qui fm lōgas egritudines laborāt: maxime destruunt: et senes magis iuuenibus. Aut qz duo sūt corruptibilissima superabundātia et frigus. Viuere enim calidū est. tēpus autē hoc ambo bec bz. frigida eniz est et humidissima hyemis: reliquum autē ver est. Aut qz similiter qdem disponunt senibus laborantiū qui fm longas laborant egritudines. Ut enim vtiqz senectus: lōga egritudo accidit: corpus enim vtriusqz siccat et frigidū est: horz quidem per etatez: horz vō per egritudinē. hyemis autem et gelu superabundantia est frigiditatis et siccitatis. Indigentibus autem ipsis modico insturru: sit sicut ignis in igne hyemis: et corrumpit propter bec.

Nota. **C**ur a vergiliay occasu ad fauonij vsqz status hi potissimum pereāt: q morbo longo laborāt: et senes q iuuenes potius. Vtrū q summe ille iteretūdi cause due adsint: frigus atqz excessus. Vita eniz calore fouet seruaturqz. Tēpus aut istud ambo illa sortit. Frigidū enim et hyemis tum acerrime vrget: subsequēs enim tēpus ver est. An q qui vitis laborāt diuturnis nō secus ac senes effecti sunt. Longus eteniz morbz quā si senecta iam adesse videtur. Ea nāqz corpora sicca et frigida sunt. Altera scilicet ob etatem: altera ob languores. hyemem vō et gelu frigoris atqz humoris esse excessionem certū est. Quare fit vt cum vel paruo momento corpora pateant hyemis rigor quasi ignis igni iniungatur: atqz ita interimat.

Adhuc Arist. reuertit ad ipressiones q fiunt in mutationibz tēporz vt sit fmo ei sufficiens in illis. Et pmit more suo. pponit dubitationē bipartitā dicens. Quare ē q illi q patiunt egritudines lōgas dictas a medicis chrōicas potissime nocent et corrūpūt manē ab illo tpe qd a pleiade. i. qd ortu pleiadis chrōico q ē circa finē autūni vel circa pñm. Nouēbris sole exiit i oppo pleiadis. nūc circa 19^m gradū scorpiōis cū dictū sit in 3° pble illā esse circa 19^m gradū tauri: ita q sole occidēte ipsa orit: cū pbatū sit in astronomia sp sex signa esse supra terrā et sex infra. a pleiade dico vsqz ad zephyr. i. ad ver. Est at zephyrus ver occidētalīs collateralis fauonio vt appebit i 26° pti. zephyr aut ver expono p similitudinē in vtriusqz reptā: est aut trāscriptiōis similitudo fm doctrinā phi. 6. topicoruz: qm sic i vere pigit aerē pmutari ad qdā tēperatiā et suauitatē: ita et in zephyro. vñ 26° pti dicit q zephyr sit serenissim⁹ et delectabilissim⁹. Quare et Boe. i p de sol. ait. Dicitis zephyrus reuebit frōdes quas spūs boree auert. Dixit aut egritudines lōgas ad vtiqz acutay: que breues existūt: cū simplr in 14. dieb⁹ aut ampli⁹ fm medicos in

40. terminent: quas qdē patiētes magis ledunt i reliquo tpe remanēte a zephyro ad pleiadē: et iuuenes adhuc et calidi magis senib⁹ et frigidis. **C** Deide. Et senes. Tangit aliam pte dubitationis. quare senes vel seniores magis ledunt a pdicta mutatiōe iuniorib⁹. Et scias q Hippo. in libro de aere et aqua vtiqz tetigit hāc mutatiōē cū dixit. Cōsiderandū qz et arturi ortū et occasus pleiadis. his nāqz tpi⁹ morbi plōgant: et iam appuit horz expō verborz in 3° pble. **C** Nōndū grā hui⁹ q dicit laborāt: q triplex est labor. est. n. qdā q idē est qd fatigatio vel exercitiū itēsus: de quo dicitur est in 2° pti afo. vbi idigētia nō opz laborare. Est et labor effect⁹ laboris q dī labor absolut⁹ vel spontaneus: de quo in eadē pti. Labores spōtanei narrāt morbos et. Dic aut labor fm Gal. ibidē triplr sūt distinguē: vlceratiuus. scilicet cū prauū existūt chimi. extēsiuus: cuius cā eoz est multitudo. est et tertius dicit⁹ apostemofus q ex pdicta duplici cā p iuncta p sūrgit. Sed subdit his trib⁹ laborib⁹ labor quart⁹ dicit⁹ arefacti⁹ ab Aulic. p cā. fen 3°. Est et qm labor q idē est qd acualis egritudo seu passio aut dolor de quo hic Arist. est fmo. **C** Deide. Aut p mū soluit et diuidit in duas sicut duas remouet dubitatiōes. pmo. n. soluit ad p mā. scdo ad scdaz illic. Aut qz. Jōicit ita qz q iō corrūpūt qm duo iueniunt vebemēter corrūptia. i. super excessus hūiditātis et friditas: qd declarat qz viuere est calidū qd opponit frigiditati paralyticā et mortificāti: sicut dicit Aulic. p p m. et supple tēperamēto attinēs: qd excessui opponit et superabundātie: et in 3 tangit maior sui sermōis. **C** Deide. Tēpus aut. Tangit minore dices ista duo repiri in tpe hyemis. est. n. hyemis frida et hūidissima: et 3 est qd dicebat superabundātia et frig⁹. Vter vō ē reliquū tēpus ab hyeme: qz est calidū et humidus sicut dī penultim⁹ pblemate quarte pti cule: mēsurate tñ: qd erit videre. **C** Notandū est q ver est calidū et hūidū: et cū vita stet p calidū et hūidū ver erit magis amicu viti et hyemis et autūnus. Qz aut vita p sūstiat p calidū et hūidū p: qz ista ponunt vitē pñ. vt scribit in libro de causis lōgitudinis et breuitatis vite: qd declarat qm istoz gñabiliuz et corrūpibiliū pñm gnōnis ponit calidū sicut actiū et hūidū passiuū. Similr pseruat vitā calido et hūido: qz viuens viuūt mediāte alimēto: vita eniz est p sūstētia p alimētū sicut dī scdo de aia. nunc aut alimētū in pñm nō est simile: imo hūidū sicut p pmo de gene. et corrūp. et scdo de aia. Itēz alimētū distat ab alito iterius assumptū: ppter qd oportuit eē aliqd p qd fieret assimilatio et attractio ipsius ad mēbz: hoc aut facit aia mediāte caliditate: qz calidi est assimilare remouēdo hūidū et attrahere vt p 4° metheo. Oportuit itidē aliud eē in quo calor hic sustentaret cū p se nō possit manere: et aliqd in quo ageret ad pseruationē sui fundamētū et ad salutē totius corporis: quoz p mū est hūidū radicalē: et vō nutrimentale: pp qd bene dictū est vitā p sūstere i hūido. **C** Deide. Aut qz. Soluit ad scdaz pte qōnis cū 3 ē approbādo et māifestādo solonē p mē pti. et dicit q iō senes vel seniores in antedicta dispōne tpi⁹ corrūpūt: qm patientes egritudines chrōicas efficiunt sicut senes vel decrepiti: qd māifestat: qz egritudo chrōica est sicut quedā senectus: corpora enim patientia egritudines chrōicas et corpora senū ambo sicca sunt et frigida: differunt tñ qz corpora senū sunt talia ppter etatez eo q calor diu agens in hūidū cōsumēdo p accidēs fere seipm extinguit: sicut patet p Aul. pmo canone fen tertia. Patiētes aut egritudines chrōicas hūt corpora sicca et frigida ppter corrūptionē humorz naturalī et euāescētiā calidi inati ab egritudinib⁹. Unde qz corpora patiētia egritudines maxie prauas disponunt sūt senib⁹. iō Gal. p theg. tractatu cāz docet admistrare easdē causas resumptiuas et enutricatiuas

Zephyrus
qd sit.

Quia
pore
se hūidū

Contingit
tunc hyeme
valde
frigida.

et enutricatius conualescentibus et senibus. **Deinde** [Hyemis.] Ostensa pporione vel preparatioe patiens egritudines chronicas et seniu: ostendit fortitudines agentis dicens: quod hyems est excessus in frigiditate et gelu in siccitate: ita quod cum ista supabundantia et excessus sit multus: et patientes chronicas egritudines: ut senes vel seniores propter extinctionem vel debilitatem virtutis indigentibus ipsis: ideo quod indiget modico influxu et lapsu: eo quod statim eis infert nocumentum sensui cum occurrit: sicut. n. cum ignis additur igni: contingit inflammatio maior et consumptio: similiter cum hyems et gelu his occurrit augmenta congelatio et siccitas: que quidem sunt potentia corrumpere corpora corruptioni preparata antedicta. **Non** est quod hyems valde frigida videtur generare humiditatem et siccitatem: differenter tamen: quibus sine medio aduenit coarctatio humidum et exprimendo causat siccitatem: unde in tali tepore non eleuant vapores: neque fit pluuia: sed remanet aer clarus serenus: sicut tangitur in primo metheo. deficit enim agens. scilicet calor eleuatus quod in gelu pergit: generatque humiditatem corporibus quibus obuiat medio interueniente sufficienti defensione: ut in corporibus carnosissimis in eis. n. multiplicatur flegma et si per aliud ut tactum est in. 10. problema.

Problema.

XVIII.

Antiqua.

Propter quod in vlcerebus que quidem in capite vlcera cito sanantur: quod autem in tibijs vix. Aut quod grauis humiditas est: quod terrestres: grauias autem inferius tendunt: quod quidem sunt sursum expurgabilia: propter id quod tendunt ad inferiora. Inferiora autem multa replent superfluitate et bene putrescibili.

Moda.

Cur in plenis impurissimis corporibus vlcera capitulis non magno negotio sanantur: tibijs autem egre. An humor eorum quia terrenus grauis est: graue autem omne deorsum tendit. ergo superiora curari facile possunt. Quia seorsum humor decesserit: inferiora propterea nequeunt: quod admodum excrescant et putredini pateant.

Hic videtur Aristoteles euellere dubitationem a mente discipuli. dixit enim. 16. problema humiditatem pediculorum generationem abundare circa caput: quapropter cum humiditas superflua prohibeat consolidationem: sicut dicit Galenus in. 6. prout cula aso. crederet aliquis quod solutio continuitatis in ipso tardius sanaretur solutione continuitatis in cruribus. **Pro**ponit igitur iuxta tenorem suum dubitationem bimembrem dicens que est causa diuersitatis consolidationis vlcerebus circa caput et tibijs: ut quod vlcera capitis cito sanantur: vlcera autem tibijs tarde. **Notandum** est quod vlcera contingit intelligere omnem solutionem continuitatis: siue sit plaga que est solutio ex recenti tempore: vel vulnus siue vlcus quod est ex longinquo iam habens sanem: siue attritio: siue excoriatione vel scarificatione aut scissura: de omni enim huius verisficatur sermo: et si appareat illud in vlcerebus verius magis saniosis. **Deinde** Aut quia. **Solutio** et primo ad secundam partem questionis: et dicit hoc esse: quia humiditas terrestris descendit ad tibijs cum sint partes inferius situate. grauias enim naturaliter tendunt deorsum nisi prohibita sint. **Deinde** Que quidem. **Solutio** ad primam partem questionis dicens quod partes superiores ut partes capitis sunt bene expurgabiles emitrentes superflua sua per multas vias vel regiones sicut dicitur in. 4. prout. problema. te 6. ubi repetetur hoc idem problema: quod fit propter os ca-

pitatis quod non est vnum: sed ex pluribus copaginum: ita quod scilicet future serratiles interueniunt inter vnum osium et aliud: ex quibus egrediuntur superfluitates cerebri: quibus egressis depuratur nutrimentum: et cerebrum remanet sanum: et propterea carentibus illis serratilibus futuris aut prae habentibus accidit dolor capitis maxime. **Deinde** Propter id. **Tangit** solutionem simul vtriusque quod nunc dicens: quod ideo vlcera tarde sanantur in tibijs: eo quod superfluitates terrestres graues petunt inferiora: et cum tibijs sint in loco inferiori merito replentur humiditate multa de facili putrescibili: propter quod partes superiores ut capitulis expurgate ab ipsa et cito eius vulnera sanantur: et tibijs tarde per consequens. **Triplex** itaque erit causa: quare solutio continuitatis capitis cito sanatur: prima quidem est: quod pars est euetabilis: digestina remanens humiditatis superfluis expurgata: propter quod sequitur 2º quod humiditas remaneat temperata apta condensari in sanem. 3º quod calor remanet fortis proportionatus sue materie. In vlcerebus autem pedum contrarium contingit.

Quare vlcera capitulis cito sanantur triplici causa.

Problema.

XIX.

Antiqua.

Propter quod si hyeme facta boreali: et vere austrino: et pluuioso estas valde sicca fiat: mortifer fit autem oibus: maxime autem pueris: alijs autem dissinterie et quartane chronice fiunt in ipso. Aut quod moderata superueniente aqua estivali in frigidatuz est humidum bulliens in nobis ab alto quantum collecta est: in vere facto humido. si autem non: pueris autem propter id quod non humidum sunt et calidi: superbullit passio: propter id quod non in frigidat. Quicunque autem non estate autumno quantum ebullit: superfluitates autem si non coestim interimant circa pulmonem et arteriam facit: superius enim prime constituentur: propter id quod sub aere nos constituti sumus: propter hoc enim et obrthalmie febribus prius fiunt in egritudinali estate. Si igitur non in superioribus sicut dictum est superfluitates pestem interimunt: descendunt in ventrem indigeste existentes. **Hec** autem est dissinteria: propter id autem quod non expurgatur a multitudine humidum: et si quiescerint quartane fiunt saluatis. Indigesti enim hypostasis valde permansua est: et contenta corpori sicut cholera nigra.

Moda.

Cur si post hyemem aquiloniam et vere austrinum ac pluuium: estas sicca admodum fuit: perniciosus oibus autem accedat: et pueris presertim. Nam et ceteris difficultates intestinorum febresque quartane longe eo tempore solent euenire. An quod si aqua mediocris per estatem incessit: quantum humoris collectum est per vere humidum in nostris corporibus refrigeratum quiescit. Sed si non ita contingit: pueri qui suapte natura humidum et calidum sunt: vehementer eo feruescunt affectu: quam refrigerati minime fuerint. Et si per estatem restiterint: autumno certe quorum humor ultra modum

Problemata. A.

b

Estas sermo
nis vlcere.

Particula

feruerit corripientur. Excrementa vero nisi confestim pereierint orta videlicet circa pulmonē atq; arteriam. Supra enim primū consistunt: eo. i. q. aeris tepori nostra corpora pateant: hinc enim lippitudines quoq; pregressis febribus in graui estate sequi cōsueuerunt. ergo si non locis superioribus excrementa humorum exorsa: vt dictū est p̄tinus interemerint: descendēt cruda ad ventrē: atq; ita difficultate creabunt intesti-
norum. At si pre nimia sit copia: humor excerni nequiverit quartane bis orientur qui euadere mortem potuerunt: etiam si illud intestinoꝝ vitium omnino quieuerit. Qd enim crudi humoris subter sedit: stabile firmūq; vebementer modo atre bilis adheret.

Hic Aristo. reuertit ad ppositum. i. ad manifestandos effectus constitutionū tēporū: et ponit p̄mo vnam cōstitutionem tēporū. in qua omnia fere tempora a sua egrediuntur natura. Proponit itaq; dicens: quare est q. si fuerit hyems frigida: ver aut calidum et humidum: et tertia estas fiat multū sicca: autūnus consequens sit pestilentialis: nocumentum inferens omnibus: et precipue pueris: et adhuc pueris flegmaticis p̄ncipaliter: alyis vō ab istis cōtingunt dissinterie in autūno: post quas quartane supeniūt lōge. **¶** Notandum q. ista constitutio anni est cōtraria cōstitutioni anni saluberrime posite ab Hippo. in libo de aere et aqua. Et est q. annus est saluberrim⁹ qñ fuerit ortus et occasus stellaz sicut debuerit: in autūno aque multe: hyeme vō paucae: neq; ferenū multū: neq; frigidū plus oportuno: vere quoq; et estate aquarū tēperantia. Propter qd cū dispositio posita h ab Aristo. sit aduersa dispositioni naturali iā dicte: sitq; in ea plurima subita mutatio et grandis. nō est mirū si sit inferens pestilētiā oib⁹ in autūno. **¶** Deinde Ar. ga. **¶** Solut. et diuidit in pres tres. p̄mo assignat causas: quare talis constitutio temporum sit pestilentialis maxime pueris. scdo assignat causam obthalmiarū: quas p̄us non expressit in questione. 3^a reddit causas quare oib⁹ est pestilētiā. 2^a ibi. **¶** Supfluitas. 3^a ibi. **¶** Si g. **¶** Iocit igit hoc esse: q. aqua estual. i. in estate existente moderata. i. in modica quātitate. estas. n. supponit sicca. hoc aut sic expōno ppter qdaz dictum Auicē. vt apparebit in fine: vel veniente sufficiēter: ab alto. i. a parte superioris aeris: quātū. i. q. quantitas ipsius aque fuit aggregata in vere: eo q. ver suppositū est esse humidū pluuiosum et calidum: tēpo re dico sic se habente humidū bulliens. i. calidum et humidū in vere qd estate debuit ebullire et causare febres siccitate estatis exiccante humiditātē dominantem vere in nobis choleris. i. et siccis et senibus etiā supple: q. in eis tale humidus putrefactibile in frigidatū est et exiccātū: nō contingit estate fieri febres. Si aut humidum qd bz ebullire nō sit in frigidatū et condensatū: sed ebulliat ad putrefactionē: tunc contingit sup. tales febricitare estate: vel si nō euentat aq̄ sufficiēter ab alto. **¶** Deinde **¶** Pueri. **¶** Postq̄ innuit q. qdam debent egrotare et quidam nō declarat h dicens: q. pueri q. sunt naturaliter humidi et calidi h pas-
sio superebullit in estate. i. cōtingit ex ebullitione humidi multiplicati in vere: febricitare ipsos in estate. non enī h humidum in eis aggregatū in frigidatur: ppter qd cum sint calidi et humidi resisterent siccitati estatis humidum exiccantis et frigiditatis rōne caliditatis: non contingit vt eoz egritudines ad autūnū procedant: imo in estate egro-

tant. Sed aly pueris oppositi ppter siccitatē et frigiditatē nō egrotant in estate: cum remittant calidum et humidū veris: et sic putrefactionē phibeant: tunc egrotant in autūno fm q. vel inq̄tum in eis accidit ebullitio superfluitatū. intellige ergo sic hunc locū: q. prauus est valde. **¶** Deinde **¶** Superfluitates. **¶** Dat causas scdo obthalmiaz non expressarū p̄us: dicit q. quādo h superfluitates non inducunt statim interitū suffocatione concurrēdo in pulmonē: aut cor: et sic apoplexiam faciendo fm q. dictum est iuxta sniam Aristo. in. 9. p̄blemate: aut peripleumoniam inducendo vel in arteriam. i. in cannam pulmonis et vias aeris squinatias causando. Vel potest dici q. per hec verba intelligebat simplr catarrū suffocatiuum subdito in cor labēte: nunc autem superfluitates facientes predictas egritudines p̄mitus cōtinentur in parte superiori circa cerebrum: eo q. aeris expositi sumus maxime fm cerebrum: aer enī per multas vias ei occurrit absq; tegmine phibente. Similiter q. cerebrū est humidissimum et fumoz vaporosorū receptiū: ppter qd in h estatis constitutione egritudinali: obthalmie accidunt: ante febres eliquata humiditate que erat circa cerebrum sicut est dictū in. 8. p̄blemate. **¶** Deinde **¶** Si igitur. **¶** Assignat etiaz causam egritudinum et p̄mo dissinterie dicens: si itaq; nō statim interficiāt h superfluitates superius causantes suffocationem in spiritalibus aut aialibus partibus: neq; etiam obthalmias inducant: cum permāneant indigeste inobedientes virtuti expulsiue: hec. n. est digestio in nocitio vt virtuti expulsiue sit vnita et obediēs: materie motu equidez syntbomatico mote decidunt in ventrē inferiōrē et dissinteriaz inducunt. hec. n. dissinteria causant: q. nō expurgatur humidū ibi dimissum: sed remanet ammixtū superfluitatibus ferofis acutis: ex qbus ppter ebullitionē generatur flegma falsum et materia cholericā corrosiua. **¶** Deinde **¶** Et si. **¶** Assignat scdo causam quartanarū dicens q. si contingat dictas dissinterias sanari: incurrunt quartanas post curationem dissinterie: euacuatum. n. fuit subtile et acutum in dissinteris: et remansit grossum terrestre et flegmaticum: qd est materia quartane: hypostasīs enim et residētia indigesti remanentis sit vebementer permanens adherendo: et ideo sic contenta nō extendit per corpus: sicut neq; cholera nigra etiam naturalis ppter frigiditatem et ponderositatē suam. **¶** Et scias q. h superfluitas sic cōtenta inextense per corpus est cōtraria superfluitati de qua erit sermo in fine sequentis p̄blematis. **¶** Notandū est q. hypostasīs differens est significatū fm differentes scientias a quibus cōsideratur. Apud. n. Boetius in libro p̄dicamētoꝝ. vbi distinguit triplicem substantiam dicit: q. hypostasīs idem est q. substantia que est mā: vsq; idem est q. substantia que est forma: vsq; aut est substantia composita. Apud theologos hypostasīs idem est qd persona. vnde dicunt tres esse in diuinis hypostasēs et vnam essentiam vel nām. Apud vō medicos accipiūt pro impuro feculento residēti. vnde et melancholiaz dicunt hypostasim sanguis: et hoc modo accipiūt hic hypostasīs. **¶** Notandū est etiaz q. illud p̄blema tangit ab Auicē. p̄mo cau. fen 2^a hoc mō: cum ver fuerit pluuiosum et meridiolane et superuenerit hyemi septētrionali: febres acute: obthalmie multiplicabuntur in estate: nāe solutio: sanguis egestio: et cā plurimū boꝝ erunt reumatismi: q. flegma qd hyeme coadunatus fuit: ad foramina descēdet occulta: eo q. ipm mouebit calor: et p̄pe in humidis hūitibus cōplones: sic mulieribus: et multiplicabit putrefactio et ipsius se. q. si in aliquoz estate euenerit pluuiā tpe quo canis eluat et postea vētus uenerit septētrionalis: bona fiducia habetur q. resoluentur egritudines: et pp hoc expositum fuit supra moderate. i. in modica

Signa anni saluberrimi.

Nota datione.

Nota.

Nota dissinterie.

Nota quartane.

Nota qd sit.

Nota p̄p̄o vid. opus grecorū p̄p̄o.

Nota Cāc mō boꝝ.

Nota Signa mutatio.

modica quantitate: qz videt q aqua sufficiens est cu condi-
tionibus alijs egritudines remouere. Et tunc subdit qbus
aut plus nocet hoc tps: sunt mulieres pueri: et q ex eis eua-
serint ad quartanas deueniunt: pp humoru adustionem: et
qz sunt cinis: et post qrtanas puenient ad hydropsis et ad
dolorē splenis et epatis debilitatem: in senibz aut et in cor-
pore in quo est timor frigoris est eius nocumentū parū.
Et nō q pp istud vbu qd dicit Aui. vltimo opz expo-
ni illud autumnus mortifer sit oibus valde cōter et quasi
equiuoce ad pueros: et ad bz senes et frigidōs.

C Problema. XX. Antiqua.

In Rōpter qd si estas pluuiosa fuerit et
austrina et autūnus: hyems morbi-
da fit. Aut qz vebemēter humida cor-
pora hyems accipit: et pmutatio ad-
huc magna fit ex caliditate multa: et nō ex colle-
ctione modica: ppter qd et autūnus fit calidus:
quare his quidē fieri necesse acutas egritudines
nō raris existentibus. Huiusmodi enim superi-
magis humide superfluitates pgregant: ppter
id qz bec quidem loca habent receptaculū. In-
feriora vō altera esse: q igit sunt spisse carnis nō
multas superfluitates recipiunt: infrigidata er-
go superfluitate que est in supioribz ptribus cor-
poris: quēadmodū vinolentis qn rigescunt pre-
dictas egritudines accidit fieri: rariozibus autē
febris supuenientibz: que a plurima indige-
stione sunt facte: febres adustiuas contingit fie-
ri: ppter id qz talibus dispersa sunt quidem ma-
gis bz totū corpus humida qz densis carnibus:
cōstituta aut ipsoz carne ab hyeme calefacta hu-
midas febres fieri: totius. n. corporis excedens
caliditas est febris: distēsa aut pp multitudines
humiditatis exntis ipsis causer fit. **Alia.**

Cur si estas et autūnus imbres austrosqz ha-
buerunt: hyems granis consequi soleat. An q
hyems corpora prehumida excipit: mutatio et
ingens occurrit. Nō enim paulatim: sed repen-
te ex calore imodico ad frigoris acerbitatē veni-
tur: quando autumnus quoqz tepidus extitit.
Itaqz qui denso corpore sunt: hos morbi extor-
queant acuti necesse est: his enim humida excre-
menta supra potius colligunt: cuz partes supio-
res humoribus huiusmodi opportunas infe-
riores inhabiles illi habeant. Itōqz qui tali tex-
tura corporis sunt: nō multa excremēta sibi ad-
mittunt: cum igit qui locis superioribus corpo-
ris humor excreuerit infrigescere incipit: fit vt
predicta vitia oriant: quēadmodum vinolentis
ppe accidit: cū algent. At quibus laxius corpus
est: his febribz oris euenit: vt que sūma de cru-
delitate febres constiterint transeant in ardores:
qn his magis totū corpus ab humoribus occu-
patur: qz densa illis mole constantibus: exqz vt

frigoris coacto eoz corpore: humores icalesce-
tes febres accendunt. Superans. n. calor totius
corporis febris est: et si idem nimio intendatur
humore: ardor effici potest.

Tangit aliam cōstitutionē tēporū mutatoz a sua nā:
quoz duo vt estas et autūnus qsi oino remo-
ta sunt a naturis suis mutata in pessimas qualitates et pu-
tredinales. **C** Proponit itaqz quare est: q si estas fuerit
humida et calida et autūnus sifr: tunc hyems subsequens fit
egritudinalis pestifera. **C** Deinde Aut qa. **S**oluit: et pmo
generalr. et spāl applicādo generalia particularibz egrit-
tudibz. et ibi Quare is. **E**t dicit cām esse: qm hyems su-
perueniens inuenit corpora valde fluida et imbibita hu-
miditate calida putrescibili: vel humida fm aliaz litterā:
et ppter hoc fit permutatio vebemens: cuz adfit caliditas
multoz. s. estatis et autumnū: vel multoz. i. superfluoz:
que causatur nō ex parua coadunatione superfluitatū: sed
ex multa: ppter quod. i. qz etiam autumnus fit calidus q
ad pmiū: et humidus: supple quo ad 2m. vel aliter et nō pei-
exponi potest: vt respondeat scōe expositioni de ly multo-
rum: vt dicat: qz caliditas est vebemens cum multa colla-
tione materiē: ppter hoc sequitur etiam qz autumnus fit
calidus: multa enim materia non potuit exccari: sed ad-
huc autumnū ebullit in aere: et per consequēs in corporibz.
merito itaqz contingit egrotari in tali pstitutione tempo-
rum: cum corpora sint valde preparata: qd tangit cum di-
cit fluida: et agens sit forte: qd retigit cum dicit caliditatez
multorum. **C** Notandum hunc sermonem in libo de aere
et aqua sic poni ab Hipp. Si estas nimis pluuiosa fuerit et
austrina et autumnus similis: hyemē egrā necesse est esse fu-
turam. **S**legmatici vō et qui. 40. annoz sunt in causerem.
Cholerici in pleuresim aut peripleumoniam cadent. **C** De-
inde Quare his. **P**rosequitur huius solutionem in parti-
culari applicando. et pmo applicat hanc solutionē vel cām
ad egritudines perperacutas: que in quarta die et ante ter-
minant. scōe ad egritudines peracutas. ibi scōe. **R**arioz-
ibus. **D**icit igitur innuendo duplicem distinctionem: vna
est qz quedā corpora sunt densata carnibus valde: in qbz
pauē reperit receptaculum vacuum: alia sunt rarioza in
qbus reperitur vacuitas. Et subdistinguit primū mēbzū
dicens: qz corpora adeo carnibus densata quedam habēt
receptacula naturaliter magis receptiua in vna parte qz i
alia: vt in parte superiori qz parte inferiori: quedam autē
econuerso. Nunc autem magis litteram tangendo dicen-
dum est: qz ppter talem consistentiam temporum ex ne-
cessitate contingit illis qui sunt compactis carnibus: in q-
bus minime reperitur receptaculum vacuum preter loca
concauitatum manifestarum fieri egritudines acutas ve-
lociter suffocantes: in eis. n. congregatur humidus supius
vt circa cerebrū: et qz non habet receptaculum ppter den-
sationem: aggregatus frigore constringente in hyeme de-
scēdit inferius expressum ad loca manifesta ipsuz recipiē-
tia: sicut sunt vacuitates ventriculorum cerebri et pectoris
egritudines inducēs acutas. **C** Deinde Inferiora. **T**an-
git aliud membrum istius subdiuisionis dicens qz mēbra
inferiora sunt diuersa ab his superioribus: non enim sub
diaphragma sunt vacuitates adeo manifeste sicut supra.
C Deinde Que igit. **A**cepto igit pmo membro huius
diuisionis et altero subdiuisionis prioris dicit: qz illi vel il-
la corpora: eo qz inuenitur littera et qui et que: que sunt car-
nis condensate et non porosa: non possunt recipere: neqz et
si recipiant continere multas superfluitates: cum careant
receptaculis: ppter qd hyeme infrigidatis humiditates
constringuntur: que in aliquibus paruis partibus cōtine-

Asimila-
tio sermo-
nis Hipp.
cū hoc p-
blemate.
ex quo fit
Aristo. in
his imita-
tū ēē Hipp.
po. vt et su-
pra asser-
uit. **D**istinctio-
nes corpo-
rum.

Particula

banf: quibus pstrictis descendunt ad loca vacua: et inducunt predictas egritudines acutas: eo modo quo corpora aliqua rigescunt et vehementer tremunt ipsis violentis. i. violentatis a frigidityte vehementi supple: vel violentis. i. a causis vehementibus valde et frigidibus intensis. Sic igitur quod huius superfluitates non habent locum sufficientem in quo digerant: cum amplient indigestione: liquate a calore defluunt confestim ad ventriculos cerebri: aut ad canna et suffocant celeriter vel squinantiam inducunt siue peripleumoniam aut pleuresim: sicut dictum est prius. ¶ Deidel. "Rariores". J. "Reddit causas egritudinum contingentium in corporibus magis raris et dicitur: quod habentes carnes raras: et non adeo defatas ut antedicti cadunt in febres caufonides. i. incensivas siue adultinas febres a multa indigestione causata in tempore precedenti. Cum enim digestio nostra profertur per circuitum frigidum: et in predicta constitutione fuerit calidum et humidum relaxans nature dissolutivum: merito itaque est plurimam indigestionem causari: hoc autem accidit: quod cum sit dictum est rari: superfluitas in eis est magis dispersa secundum totum corpus: quam illis quod habebant densas carnes: propter quod poterit in locis eorum vacuis contineri quousque digerant: aut saltem non interficiet velociter suffocando ut prius: quare his sic superfluitate humectatis: pstricta postea carne exterius a frigidityte hyemis et pstricta humiditas estatis et autumnus: tunc calefit et ebullit in putredinem: propter quod accidit fieri febres caufonides: et hoc secundum totum corpus: quoniam humiditas in ipsis contenta: propter raritatem carnis ipsorum disseminat per totum et tunc veraciter febricitant: quoniam febris non est aliud nisi excedens caliditas totius. unde Gal. 2. de inge. sani. dicit febrem esse nimiam caliditatem per totum corpus. et in commento pulsuum ait febrem esse abundantiam caloris secundum totum aial. quare hoc magis extensa per totum corpus contrario modo materie indistense coarctate in fine ante dicte precederet problematis inducit caufonem: propter multitudinem humiditatis putrescibilis. ¶ Notandum quod caufon poterit accipi pro omni febre in qua est feruor magnus et adustio: secundum quod nomen caufonis incendium importat: ita quod nomine caufon comprehendantur caufon verus tertiana continua et synochus: vel poterit accipi caufon solum pro caufone vero: cuius materia est cholica: aut et flegmatica falsa: secundum Hippo. in. 4. Regi. acu. contenta in locis vicinis cordi. Dixi autem flegmatica falsa: quoniam dicitur est quod Hippo. dicit in libro de aere et aqua: flegmaticos incidere caufonem: hoc autem erit a flegmate falso: quia propter ebullitionem flegma calefit et acquirit falsedinem. ¶ Notandum quod ista caufon tertiana continua et interpolata conveniant in materia: differunt tamen loco et accidentibus: quoniam in caufone materia est intra venas: et per hoc differt a tertiana interpolata cuius materia est extra. Amplius cum hoc quod materia caufonis est in venis: abundat magis in venis oris stomachi aut in partibus epatis et ad summum in locis propinquis cordi: et per hoc differt a tertiana continua: cuius materia est equaliter in venis omnibus. differunt iterum in accidentibus: quoniam in caufone accidentia similia se habent semper: et sunt in fine acuitatis: non autem sic in interpolata: neque etiam continua: hec autem verba satis habent ab Aui. prima quarti. ¶ Dubitatur autem quoniam dicit rarioribus contingere febres: quod non videtur: quoniam Gal. 8. de inge. sani. ponit quod pstrictio pororum sit causa oppilationis: et hoc prohibet respirationis et huius putrefactionis: et hec causa febris. ergo per oppositum in quibus est raritas fiet euaporatio: et per prius et fiet respiratio: et sic neque oppilatio: et sic neque putredo: et ita febris non aderit: quare etc. ¶ Hippo. a quo Aristot. hunc sermonem est accommodatus: ponit caufonem: qui tamen est continua febris contingere flegmaticis: sed tales non sunt rariorum corporum sed densorum: non itaque rarioribus febres contingunt caufonides: quare etc. Est dicendum breviter quod duplex

plex est raritas: quedam secundum quod videtur: puta in corpore illius in quo caro non est vehementer condensata et oppilata: ita quod superfluitates possint contineri a tali raritate: non tamen euaporare. et cum ista raritate bene constat vel stat generatione putrefactionis et febris. et sic de tali raritate loquitur hic Aristot. Est et alia raritas simpliciter ex qua materia potest superflue insensibiliter exhalare: et de tali raritate loquitur Gal. autem et dato quod esset hec raritas naturalis: nihilominus poterit cum ipsa febris advenire: cum dicat Aristot. statim a frigidityte hyemis fieri constipationem huius raritatis hinc constituta autem. Similiter ad dictum Hippo. poterit responderi dicendo: quod caro flegmatici est rarior carne sanguinei vel cholericis lacertosis: sicut dicit Aui. prima primi. carnem mulieris esse rariorem carne viri: et tunc distinguatur in raritate sicut distinguit glossa illius arabica: dicendo quod raritas est duplex: quedam est extensio et mollietas carniuz: et talis est raritas mulieris et flegmatici. alia est raritas que est porositas propter calorem expurgantem superfluitates ex poris insensibiliter causans et servans raritatem: et talis est raritas viri sanguinei et cholericis: sic itaque apparet quomodo raritas insit flegmaticis: et per prius quomodo eorum raritas stat cum generatione febris: cum eorum carnes sint molles extensive recipientes superfluitates.

C Problema.

XXI.

Antiqua.

Propter quod quoniam ex terra vapor ascendit multus a sole: annus pestilentialis fit. Aut quod humidum necesse est et pluviale annum significare: et terram humidam necesse est esse: ut igitur in paludosis locis habitatio fit morbifera huius est et corpora utique tunc necesse superfluitatem multam habere: sicut in estate habere materiam morbiferam.

¶ Nota.

Cur annus pestilens tunc invadit: cum sol multum vaporis de terra excitat. An tunc annus humidus pluviusque significet necesse est: terraque madescere necessarium. Sit igitur ut quasi locis palustribus granibusque pinde inhabiteat: et corpora quoque multis tunc extremis redudare necessarium est: ita ut egrotandi materiam habeant in estate.

Dictum est supra aerem et aquam imitari. s. propter anni tempora ut tactum est supra: et tangeat adhuc: et propter aliquas stellas etiam ut iam determinatum est. Nunc determinat de alijs duabus imutationibus aeris: et primo de imutatione propter fumositates resolutas a terra et aqua: et de mutatione aeris per ventos: et hoc in. 23. problema. De prima quidem mutatione propter fumositates ponit duo problemata quibus significat pestilentialitas in corporibus animalibus. ¶ Proponit igitur primo questionem dicens: quare est quod quando vapor multus eleuatur cum sol de mane oritur: nunc solem obtegendo: nunc autem dimittendo: a terra. i. a loco continenti nos hic inferius ut ab ipsa terra aquis commixta et aere puluerulento putredinali: annus ille erit pestilentialis et mortifer. hoc enim est unum de signis pestilentie: sicut dicit Avicenna. prima quarti: quare quidem locum maioris expositionis causa illorum duorum problematum poteris inspicere. ¶ Deinde Aut quis. Soluit et dicit causam esse: quoniam humidum vaporosius necessario habet denotare annum pluviale: non enim huiusmodi vapor eleuatur nisi a locis humorosis multum aquaticis: et ideo in temporibus siccis et locis non eleuatur: propter quod minime contingit fieri pluviam: sicut patet primo methico. neque solum quod dictum est habet significare: imo etiam causare et aerem

Febres caufonides que.

Caufon quid sit et quomodo sumatur.

aerem corrumpere talis vapor: et hoc est quod dicitur: necesse est terram nostre habitationis humidam et vaporosam fieri. ¶ Deinde Ut igitur. ¶ Ulterius declarat dicens quod huius locus in quo habitamus reddit pestifer sicut pestifera est habitatio in locis paludosis et stagnosis corruptis: in quibus corpora superabundant humiditatibus paratis putrefieri plena: ut apparet in libro Hippo. de aere et aqua: propter quod corpora illic inhabitantia multam habent superfluitatem: sicut contingit in estate precipue pluviosa fieri humiditatem superfluum morbosam multam: sicut tactus est in 8. pblemate. ¶ Potest et aliter dici quod huius morbosificatio magis erit in estate et autumno propter ebullitionem quam facit humiditatem: et quia illo tempore sunt corpora magis debilia quam hyeme et veremur pestilentia et corruptio aeris accidit semper plurimum in fine estatis et in autumno: sic dicit Avicenna. prima prima.

C Problema.

XXII.

Antiqua.

Propter quid fiunt anni morbosissimi: quoniam fit motus parvarum ranarum frigidarum. Aut quod unumquodque abundat in propria regione: et hec utique natura sunt semper humida: quare pluviosum et humidum contingit annum fieri: tales autem morbosissimi anni sunt: humida. n. corpora existantia multa sunt superfluitatem: quod est morborum causa. Nova.

Cur grauis tunc adeat annus: cum copia est pullarum ranarum: que rubet faciem representant. An res vnaqueque loco sue nature idoneo abundare solita est. Itaque eiusmodi animantium generum cum non humidum sit: humidum pluviosumque annum obeam ipsas indicat. Anni eiusmodi non graues proculdubio sunt. Quibus. n. corpora facta humida fuerint: multis idcirco excrementis premitur que cause sunt ut morbi perveniant.

Nonne aliud signum quo significat pestilentia sumptum ab animalibus ex putrefactione generatis. per ipsa. n. tanquam ex effectu denotat aeris corruptio. Et dicitur quare est: quod quando accidit fieri motus parvarum ranarum que frigidiores dicuntur: illi anni sunt habitatoribus mortem afferentes. ¶ Scias quod per hoc quod dicitur motus potest intelligi quod tales rane post generationem earum a locis sue generationis moveantur: et transeant ad loca nostre habitationis: et universalem ad loca non propria sibi: et cum isto intellectu stat illud quod dicit Avicenna. prima quartum. dicit. n. quod per viam societatis que significat pestilentiam est: ut videas ranas iam multiplicari: et quod reptilia ex putredine generata multiplicentur: et de illis que hoc significant est: ut videas mures et animalia sub terra habitantia fugere ad superficiem terre et manifeste exire: et videas animalia male nate sicut serpentes venenosos: et filia fugere ex nidibus suis: et forte dimittent ova sua: vel fortasse noie motus aliquis intelligit motum ad generationem et ipsam generationem. Et istum etiam eundem sermonem Aristoteles tangit Joannes Damascenus in suis aso. dicens: quod in quacunque puertia abundaverint animalia generata ex putrefactione: illo anno generabuntur putredines et pestes in corporibus habitatorum. ¶ Est autem per ranas frigiditas semper quandam glossam marginis intelligendum ranas: quarum facies habent signa rubra: huius vero ranas: imo potius ranunculos multoties vidi: et sunt parvi minores quidem ranis coloribus valde: et in parte superiori sunt coloris charopos vel cineritum seu cisti: sub ventre vero

habent colores citrinos aureos: quos non raro contingit in Italia videre post pluviam immediate estu precedente verementi saltantes per loca pus arida pulverulenta: et hinc parum caudam subtilem. ¶ Et scias quod per huius ranas frigiditas est intelligere cuncta animalia ex putrefactione orta: sicut patuit per Avicennam et Damascenum. Expressitque Aristoteles fortasse potius huius ranas: quod cum sint diversorum colorum denotat maiorem latitudinem et plurius putrefactio in continente nos loco. ¶ Deinde Aut ga. ¶ Soluit: et dicit causam esse quod unumquodque naturaliter abundat in propria regione sibi convenienti et in ea conservatur: sicut magis apparebit in 10. pticula. ut enim locus est: ita natura facit: sicut dicitur ibidem: quod etiam videmus in plantis et animalibus. huius autem rane sunt humide aquatice propter quod abundabunt in loco humido aquatice et saluabuntur: cum vero apparent annum frigidum denotant et humidum: talis autem morbosissimus: eo quod in eo corpora colligunt multam humiditatem: que est morborum causa. unde a signo ostendit annum futurum humidum pluviosum et talis annus pestilentialis existit: ut dictum est in precedenti pblemate: cum corpora infundant humiditatem multa putrescibili. ¶ Notandum quod huius rane: aut quicunque animalia generata ex putrefactione non sunt causa morborum futuro: sed signum: nisi maxime multiplicentur: potius. n. faciunt ad eorum cessationem: eo quod superfluitates remanentes in continente non spirituant et animalibus non inde generatis magis aerem corruperent continentem. Item dem aliud prestant iuvamentum: quoniam ipsis generatis consumunt huius materiam putrefactionis ipsam depascendo. Et huius quidem iuvamentum duplex prestant in nobis vermes intra intestina generati: nisi existant valde superflui: sicut patet per Avicennam. 16. tertium. Et per hoc est patet finis et utilitas talium animalium in universo. ¶ Quod si quis curiosus insurgat dicens propter quod magis animalium cum videat fere vna cois: et agens sit unum vel: puta calor solis et stellarum magis determinat ad hoc animalium et ad aliud: cum et agens particulare dans formam propria et speciem deficiat. ¶ Dicendum breviter erit per Avicennam. ut appetit. 8. sue meta. et quosdam arabes collegas suos ponentes intelligentiam quamdam dictam agentem circa sphaeram activorum et passivorum imprimenter omnem formam: ita quod agens particulare non inducit formam: sed solum disponit materiam ad susceptionem illius: hoc autem contingere ab huius intelligentia. unde Avicenna. 3. causa. loquens de generatione vermium dicit: non prohiberi preparationem materiam in complemento naturali que pertinet ex factore potest. et 7. quartum dicit insui vitam pediculis ex suo creatore. Ista tamen positio contra non tenet: et est non parum in philosophia Aristoteles absurda: ut in Lociliatore est monstratum: propter quod ea obmissa dico: presupponendo premitus in materia dispones et inclinationem grandem fore ad recipiendam formam animalis talis aut talis: est enim quod non ex quacunque materia fiat quodcumque monstratum: sed ex determinata: neque. n. ex quolibet sit quodlibet sed ex determinato: sicut dicitur primo philosophia. et primo de partibus: hoc est quod videmus scorpiones aptissime ex herba dicta basilicon generari: et buffones ex salvia: et sic de aliis. non autem sic ex alia materia. ¶ Aliud quod pono est quedam virtus constellationis specifica: cuius operatio fere nobis est impercepta extra quatuor qualitates existens: que quidem virtus intendit salutem determinate spiritui sibi proportionabilis: quibus virtutibus a celo manantibus et a. 48. imaginibus maxime: quas in celo stellato ponit astrologi: totus hic mundus inferior est plenus: huius etenim virtus velut principalis particulariter virtutis ipso agente universalis. scilicet calore celesti tanquam instructum merito disponendo materiam pus alterando decoquendo et transmutando: quousque virtus predicta formam principalem inducat ad modum quo agens hic particulare perfectam formam signat in materia coaptata: neque videtur esse distantia nisi quod in generatione uniuoca: propter perfectionem generati plura

Problemata. A.

b 3

Humiditas morborum causa.

Animalia humida generata ex putrefactione esse signa et premonstrantia pestilentie.

Inquisitio.

Ratio.

Avicenna rationes inprobabiliter.

I. c. 54.

Adverte digressio nem.

Magna no alteri causa.

Diversa signa morbosissimi anni.

Innotescet signa ranarum frigidarum.

Particula

ad eius gnationē possunt cōcurrere: sicut apparet pmo 2 scdo de aialū gnatiōe: 7 hoc videt pro parte eē snia Permetis 7 Ptholomei. 9. verbo cētiloquy. vbi dicit Alchabirius 7 alij astrologi serpentē celestē dominari terrenis serpētib⁹: 7 draconē draconibus: 7 sic de alijs. Et hic quidē sermo sufficienter fuit tractatus in pmo de gnatione aialū: de quo ēt inuenit tractatio longa a Lōmentatore in 12. metaphy. 7. 7. etiam illius.

2. c. 50.
7 alibi.

Problema.

XXIII.

Antiqua.

Rofter quid austri ficci 7 nō aquosi febriles sunt. Aut qz humiditatem 7 caliditatem extraneaz faciunt. sunt. n. humidi 7 calidi nā. hoc aut est febrile. febris. n. est qdā excessus ex his vtrifqz: qñ qdē igit absqz aqua flant: hanc in nobis faciūt dispoſitionē: qñ aut simul aqua: aqua inſrigidat nos: auster aut ex mari 7 pferit plantis: inſrigidat. n. a mari accedit ad ipſas: erugies aut fiunt ab humiditate 7 caliditate extranea.

11. noua.

Cur austri ficci nihil humentes febres creare soleant. An qz calorē humorēqz excitant alienū. Sunt. n. suapte nā humidi calidiqz: qua qdem re febris cōmittit: quippe que nō nisi p excessuz ambaz qualitātū illaz oriri soleat. Cū igit ibre austri vacant: corpora nostra ita afficiant necesse est. At cū flatibus imber adest: nos aqua refrigerat: austros tñ quos mare miserit p̄oſſe stirpibus certū est. Refrigerati nāqz beneficio maris deueniunt cōtra eruginem: que humore caloreqz alieno consistit.

Determinat de mutatione aeris rōne ventoz de qua duas qōnes mouet. 2. in ſequēti pblemate. Et dicit pmitus pponēdo: quare est qz venti australes cū fuerint ficci: 7 p̄o. i. nō aquosi nati sunt iducē febres. Et nō qz p ly ficci nō intēdit Arist. siccitatē australiū vētoz cōplonālē: cū calidi 7 humidi exiſtant: nā sicut statim dicit: ppter qd bñ expositus est: 7 p. i. vt dicat eos fore siccos cū flatibus ipſoz nō associat pluvia. **C** Scias qz auster est vent⁹ meridians 7 est pncipalis: cui⁹ collaterales sunt notus 7 affricus sicut apparebit. 26. particula in descriptione cōi. **C** Deinde. Aut ga. **S**oluit 7 intendit talem rōnē: omne qd est calidū 7 humidū distemperatus generat humiditatem extraneā 7 extraneā caliditatē: sed venti australes sunt calidi 7 humidi. ergo 26. Sed omnis humiditas 7 caliditas extranea est quid febrile 7 egritudinale: qd ostendit: qz febris non est aliud q̄ excessus qdaz 7 supabundātia humiditatis 7 caliditatis extranee. **C** Dubitat quoniā dicitur australes ventos calidos 7 humidos naturaliter: cum dicat in. 2. metheo. qz incipiunt 7 veniūt a loco adusto vbi nō sunt pascua: veniunt enim a loco solis 7 a torrida zona. Breuiter dicendū est: quoniā oratio longior de hoc pertinet ad. 26. particulam: qz venti australes possunt dupl⁹ accipi: aut put sunt in loco p̄pinq̄o sue originis: 7 sic cum oriant sub loco solis calido calidi erūt 7 ficci sicut arguebat: aut put iam recesserunt elongati a loco sue originis: 7 tunc efficiunt calidi 7 humidi. qñ. n. veniunt ad nos cum sint longinqui: sicut dicit in. 2. pblemate. 26. p̄icule. transeunt sub sole propter qd remanent calidi. verū tamen illa caliditas redditur remissa vaporosa.

Auster vē
tus qd sit.

Cap. 2.

Australes
venti 2. ac
cipiunt.

Et qz veniendo ad nos sub sole transeunt diu per partes maritimas stagna 7 paludes vaporosas sole faciēte in eis euaporationē: acquirunt humiditatem quādā turbidaz relicta siccitate: ppter qd cum perueniunt ad nos iam nouā complexionem calidam 7 humidam sibi factā connaturalē acquisiuerunt: 7 de hac natura ventoz loquit Arist. cū dicit eos esse humidos natura. Si aut quis argueret itez: si calidi sunt austri natura: 7 vnūqzqz generet sibi simile: sicut dicit. 7. meta. 7 qz res operat: sicut habet eē: sicut apparet in 2. eiusdem. ppter qd nō vident humectare neqz caliditatez extraneam generare: sed nālem. Dm qz illud qd arguit veritatem habet in agente vel in generante per se: sed in generante per accidens nihil phibet: vt aliquid nō generet sibi simile sed cōtrariū: sicut dicit Auicē. pma pmi. Non opz vt stet credulitas: qz omnis cōplexio sibi simile generet 7 nō suū p̄trariū: 7 nō sit per essentiam: frigidā nāqz 7 sicca cōplexio plerūqz generat hūiditatē extraneā: nō ppter conuenientiā: sed ppter digestiue debilitatē: ita hic ventus relaxando humidū: virtutēqz regitiuam debilitando: digestiōē corrūpendo: mouet humiditatem pigre interius 7 dissoluit: ppter qd parat eam ad putrefactionē: 7 per psequens ad febres. **C** Deinde. Quādo. **C** cludit verificando sermonē ostendendo qñ austri caliditatem 7 humiditatem extraneā inducant: 7 qñ nō: sed poti⁹ conferant: dicens. itaqz qñ hui⁹ venti flant sine pluvia: cū tunc sint ficci inaquosi causant in nobis antedictam dispoſitionem extraneā: sed qñ flant simul inſrigidando nos pluvia sufficienti illis admixta nō inducūt ipsam: 7 hoc est qd dicit: qz quando auster inſrigidat nos ppter aquam sibi admixtā cōfert: qd declarat etiam in plantis: dicens illis cōferre quando flant ex mari transeūdo super ipſuz 7 eleuādo vapores dulces humectatiuos super plantas: qui cum perueniant ad eas facti sunt frididi temperati sufficienter eas irrozantes mundātes 7 vegetātes. **C** Et deinde. Erugines. **A**pprobat vltierus sermonē suū per cōtrariū: qñ quando fuerit siccus ventus hic 7 inaquosus sua humiditate 7 caliditate extranea: sicut. 16. pblemate. 26. p̄icule inducit erugines que sunt quedā adherentie fumose puluerulente causate in vegetabilibus a mā humida mala viscosa per talem ventum dispartita a qua vegetabilia colorem acquisiuerunt in nigredinem vergentē. Sicut in Italia circa maium vidi aliquando contingere: qz ventus hic turbidus puluerulentus nebulosus spargebatur super segetes corrumpens eas intantum qz deinceps non grana produxerunt.

Problema.

XXIII.

Antiqua.

Rofter qd in austris grauius se hñt 7 impotētius hoies: Aut qz ex paruo multū humidū fit liquatū. ppter estū: 7 ex vento leui hūidū grate. Ampli⁹ aut potētia nra in articulis est: hi aut relaxantur ab austrinis: declarant aut somni inſicator. viscosuz. n. in articulis coagulatū moueri phibet nos: hūidū. n. valde ens distendit. 11. noua.

Cur corpora humana se tardiora debiliozaqz sentiunt cum austri afflant. An quia multum ex paulo tunc redundat humoris: quē deliquesce re tepor coegit. Exque ledi afflatu grauis hūoz citatur. Adde qz vires nostre condite in articulis sunt: qui austrinis laxari flatibus consueverunt. Constat id ex eorum crepitu: que quidem cōglutinata

Erugines
que.

conglutinata tunc remittunt ac resolvunt. Tenet enim humor qui articulis inditus est: ut concretus nos moveri non patitur: sic nimis humefactus intendi minime finit.

Mouet aliam quoniam circa ventos dices. Quare est quod venti australes flauerint: boies maxime humidi: et melancholici sunt grauiiores et debiliores: et hanc rationem virtutis sensitivam interioris et exterioris quam motuam: quam quando alii venti flauerint: et maxime boreales: cum huius contrarii operentur: sicut dicitur in 3^a particula afor. Quod autem Ari. intendat per verba predicta impedimentum virtutis sensitivae et apprehensivae et motuiae apparet satis per Hippo. in 3^a particula afor. unde huius sermo est acceptus cum dixit. austrini flatus grauat auditum caliginosi capita grauat: pigri dissoluentes etc. Et in alio aut. Constitutiones austrine corpora dissolunt et humectant et capitis grauedine et auditus graui faciunt et vertigines in oculis et in corpore motum difficilem. Et notandum quod per ventos austrinos est intelligere etiam alios duos ventos collaterales austro. Expressit autem eos sub nomine austri potius eo quod principalior in hoc existit et potentior operari. Et deinde [Aut qz.] Soluit et assignat duplicem causam. ibi 2^a [Amplius aut.] dicit causam esse: quoniam ex modica quantitate humiditatis coagulate: propter estuam caliditatem magna fit quantitas ipsius quoniam fuerit liquata et dissoluta: propter ventum autem suauem pigre mouentem hanc humiditatem liquatam et ipsam reddendo viscosam: causatur grauedo et obfusio in virtutibus animalibus et maxime apprehensivis. Et deinde [Amplius aut.] Assignat aliam causam secundum quod duo dixerat in proponendo questionem. scilicet grauius et impotentius: dicit itaque assignando causam impotentie precipue virtutis motuiae: hoc esse: eo quod virtus nostra motuam existit in articulis: qui quidem relaxati efficiuntur per ventos austrinos: mota flegmatica humiditate reddente adeo molles et incontinentes quod nequeunt pondus corporis deferre. Et notandum est quod articuli nomine varias habent significaciones secundum varietatem scientiarum de ipso loquentium. Articulus enim apud grammaticam est quodammodo signum distinctiuum distinctionis sexus vel generis: vtrumque ne masculinum an femininum seu neutrum. Apud quidem theologum: articulus est scilicet firmiter credita reuelatione accepta: cuius non est apud nos ratio. vnde dicitur articulos fidei esse. id est in symbolo contentos. Apud medicum vero et huius summi articulus pro concatenatione iuncturali vbi vnum os cum alio iungitur nervo et ligamento mediante. unde articulus quasi articulus: eo quod in ipso pars parti arte. id est stricte firmetur: in quo quidem loco multum humiditatis colligitur. Tunc propter capacitatem loci susceptibilis. Tunc propter motum et frictionem calore attrahente inducto. Tunc etiam quod ad locum hunc humidum flegmaticum demandat a natura: ne frictione et motu arescant extrema iuncturarum coniuncta: quare merito cum humiditas veteris his dissoluitur virtute caliditatis: accidit fieri viscatio: ne quodammodo in iunctura: modo quo aues inuiscantur visco: ex qua redduntur impotentes in motu. Et deinde [Declarat.] Manifestat dictum suum in exterioribus dices: quod illud ostendit ex sonis rebus viscosarum: sicut picis aut colle. hec enim cum mouentur adherent fortiter tangenti motui resistendo: ita quod antequam cedant trabenti extenduntur: et intra se aeres colligunt: propter quod cum trabens fortius agat et extendat adeo quod crepent: tunc aer interior et exterior colligitur et sonus causatur: eodem modo humidum in concatenatione iuncturarum retentum viscosum partibus ipsius inuiscatur: prohibet motum nostrum: et sonum etiam inducit. cum enim reddidit vebementer viscosum motum adherens: propter calidum extendit se inuiscando circa extremitates iuncturarum: et hoc problema tangit iterum in. 4. 1. problemate. 26. particula.

Problema.

XXV.

Antiqua.

Propter quod egrotant quidem magis estate: moriuntur autem magis hyeme. Aut quod in hyeme propter densitatem intra corpora tracto humido: et laborantes magis: si non digeramus superfluitates que sunt in nobis collecte: vebementer necesse principium esse egritudinis: tale autem ex his corruptiuum puenienter est ipsum esse. In estate autem raro et infrigidato toto corpore et dissoluto ad labores exiit. Principium autem egritudinis necesse plura quidem fieri propter labores et indigestionem inductorum: etenim iuuenes fructus tunc sunt: sed non ita vebementia propter quod bene auxiliabiles.

Moua.

Cur per estatem magis aduersa validudine laborant: per hyemem vero magis quod laborant emoriantur. An quod calor qui per hyemem intus propter corporum densitatem cohercet: per adiunat: nec labor operum qui amplius per id tempus suscipitur: excrementa humorum potest concoquere: idem validas esse mali originem necesse est. Quod cum ita sit: principiosus morbum vixere ratio est. Contra: in estate quoniam corpus vniuersum refrigeratum resolutum atque laborum impatiens est. Idcirco morbos plures quidem oriri necessarium videtur. vix ob lassitudinem cruditateque ciborum. Noui etenim fructus tunc adsunt: non tamen ita validos esse nature ratio patitur: quod obrez facultas hisce succurrendi datur facilis.

Reuertitur

Aristo. adhuc ad impressiones temporum vt sermo eius sit completus in eis: et de hoc ponit quatuor problema vt apparebit. dicit igitur bimembrem dubitationem proponens: quare est quod boies infirmant sepius in estate: et supple min⁹ moriuntur: sed in hyeme non sepius infirmant: et moriuntur plus supple: per partes. n. duas expressas alias duas Ari. reticitas intellexi. Et non. quod iste sermo intelligendus est vt verificetur: non comparando omnes egritudines estatis ad illas hyemis: cum enim valde plures fiat estate quam hyeme plures estate mori conuenit: sed egritudines estatis numero equo debet comparari ad egritudines hyemis: vt. 8. estatis et 8. hyemis: et sic veritas in sermone erit oia. Et deinde [Aut qz.] Soluit. et primo assignans causam scilicet partis dubitationis: causam dicit esse: quod in hyeme humido tracto et intra corpora congregato propter frigiditatem hyemis exprimentum humidum ad intra: multe superfluitates aggregantur in nobis: ex quibus si non bono digerantur regimine prius erimus laborantes magis. id est egrotantes vebementer. Et quis fortassis in alio significato vellet ly laborantes accipere: sed huius mihi infanior videtur aliorum intellectus: et merito egrotant bim⁹ vebementer: quoniam necesse tunc vebementis fieri principium egritudinis et causam. quod autem est tale corruptiuum est apte: et hanc causam melius apparebit in. 28. problemate huius particule: vbi huius repetimus problema. Et deinde [In estate.] Dicit 2° soluit ad primam partem dubitationis dices: quod in estate corpore per totum rarefacto infrigidato et iteque debilitato exiit per labores. id est exercitia fortia et afflictiones. Nos enim maxime laboramus in estate: vel propter labores. scilicet spontaneos sub quibus causa egritudinis latitat. Ex quo sequitur quod necessarius est esse plura principia et causas egritudinis. Tunc per laborem. Tunc et propter

problemata. A.

b 4

Particula

Indigestionem ciborum aquosorum mali chimi assumptionis: nam in illo tempore sunt fructus recentes aquosi indigesti exstantes principalissima causa putrefactionis: sicut Sal. conquerebat in pueritia sua de illis: eo quod propter eorum commestione pessimas incidit egritudines patre ipsius mortuo et tanquam a vinculo preceptoris absolutus. ut apparet. 5. de regimine sani. [Deinde [Sed non.] Tangit 3° altera partium reticitarum: et dicit quod si fiant hoc tempore estatis egritudines plurime: non tamen sunt earum principia causantia vehementia: et ideo tales egritudines de facili possunt auxiliari et sanari cito: sic. n. accidit istis hoc tempore ut corpori mensurato: quod cito recipit egritudinem: et cito sanatur: ut dicitur in. 5. particula. et in. 22. pble. quod et in. 28. huius particule amplius apparebit.

Problema. XXVI. Antiqua.

Ipropter quod post conversiones utraque usque ad certum dies moriuntur maxime: Aut usque in tantum utraque supabundantia durat calidi quoque et frigidi. Supabundantia autem infirmis facit morbos et corruptiones. Noua.

Cur post utrumlibet solstitium per certum dierum spatium mori maxime accidat: An quod eatenus utraque vehementia caloris et frigoris se dilatat: quod morbos perniciosius afferre infirmis potest.

Mouet aliam dubitationem quare est quod post conversiones solis ambas usque ad spatium temporis certum dierum: quare una est quando sol ingreditur principium cancri: quod est circa medium iunij: et altera que est cum ingreditur principium capricorni: circa medium decembris: infirmi potissime moriuntur ab egritudinibus suis: dicitur etenim predicta duo puncta. i. capitis cancri et capricorni conversiones condigne: quoniam quando sol peruenit ad hec predicta: non potest ulterius accedere ad nos: ut in principio cancri: neque recedere amplius a nobis: ut in principio capricorni: sed recedit retro et aduenit: et bis in anno contingit. [Deinde [Aut usque.] Soluit. et dicit causam esse: quoniam ad tantum spatium temporis extenditur excessus et permanet calidi et frigidi: ut calidi in conversione cancri: et frigidi in conversione capricorni: sed excessus paratis maxime ut infirmis debilibus inducit morbos et corruptiones vel mortes. quare etc. ut apparuit primo problemate. [Nota quod illud tempus certum dierum continet tres menses cum decem diebus. unde impressio conversionis capitis cancri durat proportionabiliter usque ad. 25. diem augusti: et impressio conversionis capitis capricorni: usque ad. 25. diem martij: sic itaque est dicere quod mors potissime contingat infirmis estate et hyeme. [Et notandum quod mors contingens his temporibus et morbus maxime causatur a subita mutatione qualitatuum actiuarum que vehementer imprimunt: sicut per 2° de generatione et corruptione. et. 4. meta. de foris occurrentium ut caliditatis in estate: et frigiditatis in hyeme: mors autem et morbus contingens vere et autumno magis est a causa interiori: in vere etenim corpus magis difformi est repletum: cum autumnus conseruauerit humores assatos estatis sui frigiditate: et hyems incineratos humores autumnij. Et iteque vniuersumque tempus suum humorum multiplicat: adeo quod in vere plurimi et differetes sunt humores in corporibus: sed autumnij egritudo propter debilitatem virtutis: et propter corruptos humores estatis et sui potest dici magis a causa interiori et humorali generari. Tridem vere et autumno qualitates actiue non sunt in suo excessu: et hoc viso de isto et sequenti problemate hesitanti veritas poterit apparere.

Ex. c. 56.
et alibi

Problema. XXVII. Antiqua.

Propter quod vere et autumnus morbis ferz. Quoniam mutationes morbis ferere. autumnus vero vere morbidior: quia magis calido infrigidato quam frido calefacto egrotamus. In vere quidem igitur frigidum calefit: in autumno autem calidum infrigidatur. Noua.

Cur vere atque autumnus morbis infestent. An quia mutationes graues omnes occurrunt. Sed autumnus vere grauior est: quia corpore calido refrigerante quam frigido incalescente potius egrotamus. Ut igitur vere frigidum retalescit: sic autumno calidum refrigerat.

Querit quare est quod vere et autumnus sunt morbos afferentes. [Deinde [Quoniam mutationes.] Soluit. et primo assignat causam huius dicens: quoniam eorum. i. mutationes temporum sunt morbis ferere. Et non est mirum si talis sequatur effectus. i. morbidum esse: que quidem mutationes morbose plus ut tactum est contingunt ratione humorum interius corruptorum quam ratione occurrentis exterius: et maxime in vere: cum hec duo tempora vigeant in qualitatibus plus passivis debilius imprimantibus. [Deinde [Autumnus.] Dic secundo comparat vere ad autumnum et dicit: quod autumnus magis affert morbos vere: et causam assignat quoniam magis contingit egrotari infrigidato quod est calidum: quam calefacto quod est frigidum: quia caliditas est amica nature: sicut dicit Avicenna. quarta. pmi. et Dip. quinta particula afo. frigiditas autem est paralytica faciens: et omnes nature destruens operationes: sicut dicit Avicenna. in eodem. fen. pma. nunc autem sic est: quod in vere illud quod fuerat infrigidatum in hyeme calefit et temperat: et in autumno: quod calidum extiterat propter estatem: infrigidatur: propter quod convincit autumnum morbidiorē vere et mortaliorem etc. [Notaandum est quod vere semper temperatissimus est et suauissimus et sanissimus. unde Hippo. in 3^a particula afo. Uer est sanissimus et minime mortifer: propter accides autem corpus variis multisque repletis humoribus: et virtute de se imprimantibus: que quidem mouens materiam et non potens expellere perfecte: multotiens propter hoc causa est egritudinum plurimarum: propter quod dixit Dip. ibidem. vere siquidem manie fiunt et melancholie etc. [Autumnus autem non tantum per accides: sed per se est morbosior vere et pestilentialior quatuor de causis: sicut apparet per Sal. in 3^a particula afo. pmo propter inequalitatem et subitam mutationem: quoniam in ipso est calor nunc frigus pluribus vicibus in die etiam vna: sed etiam quia veniens post estatem in pluribus corporum inuenit humores incensos: tertio quia in plurimis inuenit virtute defectam: quarta causa est particularis magis in male se dietantibus ex fructuum commestione: quibus chimi mali in interforibus corporis latitant qui ex modica ipsius occasione mouentur ad putredinem faciendam.

Problema. XXVIII. Antiqua.

Propter quod in hyeme minus sunt egritudines quam estate: mortifere vero magis in hyeme: Aut quia in estate quidem a parua occasione egritudines: in hyeme vero non. magis digestibiles enim et saniores sumus nobis ipsis. quare merito quam maiori occasione fiunt maiora et magis destructiua. hoc idem autem et in athletic et omni indispositis sane videmus.

aut

aut enim non occupantur a morbo: aut ut cito occupentur magna causa indigent ad egrotandum et corrumpendum.

Cur per hyemem minus quidem quam per estatem sed perniciosius egrotet? An quoniam in estate morbi vel parua de causa existunt: quod in hyeme minime accidit ita? Sumus enim tunc et ad concouendū et ad bene valendū aptiores. Itaque ratione maiora perniciosioraque mala sunt: que maiori de causa peruenierint. Quod idem in athleticis: et omnino in his qui scdā valetudine esse solent licet perspicere. Aut enim nullo morbo premuntur aut pressi celeriter e vita decedunt. Quippe qui nisi magna cum causa egrescerenequeant.

Repetit 25. pblema ut magis exponat et perfectius habeat causam: maxime illius partis dubitabilis quare plus moriuntur hyeme homines. Proponit itaque et per. **Deinde** Aut quod. **Solut.** et per assignat causam: quare minus moriuntur estate dicens hoc esse quoniam contingit egritudines estatis a modica occasione. In morbis enim minus periclitantur egrotantes: et est sic dicitur **Dip.** in scdā pericula afor. si itaque causa est parua et effectus erit paruus cum causa et effectus sint proportionabiles: sicut dicitur 2° phi. **Deinde** In hyeme. **Dicitur** 2° redditur causam quare magis moriuntur in hyeme. et permissus facit hoc dicens in hyeme egritudines non fieri a modica occasione sed a multa: et hoc declarat: quoniam hyeme vie digonis nutrimentorum spirituum: et breuiter oēs ductus et periclitates nostri corporis sunt complentes bonā digonem propter confortationem caloris naturalis: et vltimo a nobis ipsis sentimus: nos fore saniores et fortiores quam in alijs temporibus: hoc tamen maxime huius veritate in corporibus calidis carnosius: que frigiditate non superantur hyemis: sed confortantur magis: sic itaque se habentibus: si egritudine incurritur erit mortalis: quoniam que contingunt a maiori occasione sunt vehemensiora et magis corruptibilia: fortis enim est ignis qui in aqua non extinguitur: sicut scribitur a Gal. in scdā pericula afor. **Deinde** Hoc autem. **Manifestat** hoc scdō in corporibus fortibus dicens: quod hoc contingit videre in pugilibus et in his totaliter qui sunt bene dispositi: sicut in huiusmodi habitudine bonā: de quibus loquitur **Dip.** in prima pericula afor. In exercitantibus ad summū et cetera. tales enim aut non icidunt in infirmitate: aut si festine occupantur: requiritur causa gradis valde que eos egrotare faciat et interimat. de quibus dicit **Aluicē.** scdā quarti. et **Almanzor** in. 10. Qui tarde infirmantur raro euadunt. multum namque congregatum est materie. Et scias **Aristo.** arguere virtute illius aforis. in morbis minus et cetera.

Problema. XXIX. Antiqua.

Propter quod autumno et hyeme adustiones magis fiunt in frigidis temporibus estate vero rigores impediunt adustionibus entibus. Aut quod eorum que sunt in hominem cholera quod est calida: flegma autem frigidum. In estate quidem igitur frigidum resoluitur: et diffusum rigores et tremores parat. In hyeme vero calidum a tempore vincit infrigidatum. Adustiones vero magis molestant hyemis et autūni: quod propter frigus calidum intrinsecus contrahitur. Adustio autem intrinsecus est: et non superficialis: merito

igitur adustiones hoc tempore fiunt. addiscet utique aliquis hoc certius in frigido balneatis hyeme et balneatis hyeme calido: quod qui frigido balneantur: rigorem patientes modico tempore quousque balneantur: reliquum die nihil patiuntur a frigore. Qui vero calida aqua utentes difficiliter rigentes viuunt: eorum quod qui frigido balneantur densatur caro: et contrahitur ad interiora calidum: eorum vero qui calido balneantur: caro rarefit: et calidum ad exteriorum locum attrahitur.

Cur per autūnum ac hyemem febres ardentes potius oriantur: que tempora frigus prefeferunt: per estatē vero: cum estus adsit: rigores magis infestent? An quia in corpore hominis bilis calida perituita frigida est. Itaque per estatē quod frigidum est dissoluitur: diffusumque horrores: tremoresque excitat. Per hyemem autem quod calidum est: vi temporis pressum refrigerat. Febres tamen ardentes per hyemem autūnumque potius conflictant: quoniam calidior pulsus a frigore introitus se contrahit. Ardor enim non residet in summis: sed intrinsecus se expandit: atque ita efficitur ut ratione febres ardentes hyberno tempore oriantur: melius id in his intelligi potest: quod aqua frigida quique calida se hyberno tempore lauerint. Qui enim frigida se infuderunt ibi aliquandiu dum diluerent frignerunt: reliquo toto die tuti a frigore sunt. At qui calida viderint frigus diutius experiantur. Caro enim spissescit calorque introitus se colligit eorum qui se aqua diluerint frigida. Contra autem his euenit qui calidam admiscere. Caro quippe rarefit: calorque ad exterum usque locum euocatur.

Adouet **Aristo.** vltimā quonem circa constitutiones temporum: in qua quod comparant egritudines hyemis et estatis adinuicem. Proponit itaque dubitationē bimembris tagendo motiua ad oppositam partē: et dicit: quare est quod in autūno et hyeme magis contingit egritudines adustive sicut causones: et febres continue huius adurentes sepulte: huius enim non videtur quoniam hec tempora sunt frida: in quibus huius fieri egritudines ex frida causa magis: cum egritudo sit proportionabilis tempori. Et iterum quod in estate fiunt egritudines huius rigores et frigora: quod non videtur: cum tunc sint adurentes feruores in aere magni. **Deinde** Aut quod. **Solut.** primo. scdō declarat solonē suā et confirmat per quedam extrinseca manifestata. ibi scdā **Addiscet** utique. **Scdā** in duas finem quod dubitatio fuit bipartita: et dicit causam esse: quoniam humiditatem exstitius in hyeme cholera est quod calidum et flegma est quod frigidum: sed quoniam frigidum resoluitur et diffundit infrigidat obuiaria: sed hoc fit in estate: quare et cetera. eliquat enim et diffundit quod quod sic diffusum et eliquatur rigores et tremores inducit. **Nora** quod rigores et tremores possumus intelligere oēm friditatem in huius morbis precepta estate: vel fortassis quod per hos intelliget typos tertiane: eo quod dicit eā plin perigere in estate: et continuā plin in hyeme: sed quod **Ari.** dicit in estate finem resolui videri magis intelligere per rigores et tremores friditatem maiorem quam calitatem. **Non** enim est quod rigor horripilatio et frigus sit quod dispones antea poris: mos febrium: quarum materia continetur extra venas: que vocantur

Rigō horripilatio et frigus quod sunt.

Particula

comuni noie typi: de qbus Auz. pma quarti. pferit talem sermonē. Horripilatio est dispositio in qua inuenit corp⁹ diuersitatem in frigore ⁊ punctionez in cute ⁊ lacertis ⁊c. Frigus vō est vt sentiat in membris suis ⁊ dorsis lacertorum suoz frigus purum. Rigor est vt nō possit cōtinere membra sua ex cōmōtione ⁊ tremore eueniente in eis ex moribus inuoluntarijs. Et fortasse est frigus forte. Magi straliter quoq; dicit⁹ quatuor esse typos. s. rigore q est cholere ⁊ horripilationē melie: ⁊ frigus flegmatis: ⁊ tremorez cōem typum oibus modis febrium: ⁊ de hoc sunt versus. Est triplex typ⁹ rigor horripilatio frigus. Frigus flegma: rigor est cum cholera pingit. Cūq; pozos claudit sex sanguinis tertius huic. Et tremor quartus circūens omne genus. Deinde In hyeme vō. Soluit ad scōam partem quesiti dicēs: qm̄ calm qd erat exterius hyeme supficialiter in nobis: vincit. i. superat post pugnā a frigiditate hyemis circūstanti extra: qd enim erat exterius calm conuertit⁹ interius impulsū a frigore: vñ adustiones intrinsecus facte in tēporib⁹ frigidis: sicut autūno ⁊ hyeme nocent vebemētius. Et exponit modū h⁹ magis qm̄ calm coadunatur interius impulsū a frigiditate exteriori: propter qd accidit fieri cauma centraliter: cum calm nō possit habere expirationē extra ⁊ non supficialr permaneat: sicut cū cholā in aliqua tertiana piodica putrefit in spongiositatibus membroz: sic enim hic contingit: vt est accidere in generatione lapidis tonitruī: ppter frigidū enim per antiperistalsim fortitudo intrin coadunata fortificat calidoz q lapis vapore adusto conficiē inde: sicut p pmo metheo. Deinde Merito. Concludit pncipaliter intentū dicēs: itaq; condignum est h⁹ tempore frigido. s. autūno ⁊ hyeme fieri egritudines interiora adurentes: ⁊ componi hic talis sermo. Illo tempore quo calor exterior vincit a suo cōtrario ⁊ fortificat⁹ interius vebemētē: cōtingit adustionem fieri: hoc autē est in hyeme ⁊ autūno: quare ⁊c. maior vō accipit ex sciētia metheorologica: minor autē declarat in lra. Deinde Addiscet. Declarat in exterioribus: ⁊ pmo pponit dicens aliquem posse manifestius percipere qd dictū est in adustione: si cōsideret aliquos balneatos in aqua frigida in hyeme: ⁊ quosdā in calida: videbit enim balneatos in frigida aqua pati frig⁹ in modico tempore: in scō vō die ⁊ in alyis magis cū balneabunt⁹ nihil patient⁹ frigiditatē aque: cum poti sint tā clausi: per quos aqua nō pōt ad sensibilia introsum puenire: vel ex simplici balneatiōe in reliqua parte diei: ⁊ deiceps nullo modo a frigore patiētur: sed illi qui hyeme fuerint in calida aqua balneati: permanebunt in vita cū frigiditate intēstiorē post aliquas balneationes q etia illi qui pmo fuerint in frigida balneati. Deinde Eorum qdē. Dic scō reddit cām huius cōtingentie dicens q caro cōdensatur: ⁊ calm iterius coadunatur illis qui balneantur in frigida propter repercussionem exterius a frigido factā: pp qd frigore nō penetrāte: ⁊ calido nō expirante permanebūt iteriora vebemētē cala. Illis vō qui in cala balneantur: caro redditur rara porosa: ita q calor cōgaudens caliditate exteriori aquatica egredinur: faciendo poros latos vsq; ad supficiē exteriorē: ⁊ exhalat: ⁊ frigus extrinsecus superinrat inueniēdo poros apertos: sic itaq; cōtingit su. egrotātib⁹ autūno ⁊ hyeme: sicut balneatis in aqua frigida hyeme: ⁊ egrotātib⁹ in estate sic balneatis in cala hyeme: bñ dictū est egritudines astatuas fieri autūno ⁊ hyeme: estate vō egritudines hñtes rigores ⁊ frigora. Noce q hic sermo verificatur in corporibus calidis carnis ⁊ non oppositis: vt ostenditur in aforismo. ventres hyeme ⁊ vere ⁊c. oportet autem q materia que assumitur in tem

Cauma cē
trafr vn/
de accidat

Cap. 4.

porē frigido sit magis in calido generata.

C Problema.

XXX.

Antiqua.

Que est cataplasmat⁹ virtus. Aut propter id quod resolutiuum est ⁊ aperitionem ⁊ euaporationem facit in hoc manifestum est quando sanies fuerit. Aut si dissoluto calido mutetur sanies: si autem non minime.

Nona.

Que nam virtus sit cataplasmat⁹. An vt resoluat: vt moueat sudorez: vt euocet vaporem. Quoniam argumēto cōstet abscessum iam purulentum esse: an si aqua perfusus calida imutetur: purulentus est: si minus nōdum est.

Expeditis

causis egritudinis ad theoricā magis pntētib⁹. Nūc determinat pblemata circa curas eaz⁹ practice attinētia. pars autē hec vidit⁹ in tres: sicut triplex est medicor⁹ instm. s. diēta: potio vel medicina: ⁊ chirurgia. Primo. n. determinat pblemata ad chirurgiā spectātia. 2º ad diētā. 3º vō ad potū attinētia. 2º ibi in 36. pblemate. 3º in 37. Et fortassis vō ordinationis Aristoteli. vt premittat tractationē chirurgie diēte ⁊ potionis sermoni fuit: qm̄ opatio chirurgie est necessarioz visa operatione diēte ⁊ potionis: aut est manifestior: ⁊ a manifestis dictū est prius inchoare doctrinā: aut qz in ea maiora cōtingunt peccata. 7. de Inge. sani. Proponit itaq; pmo vnum pblema de opatione cataplasmat⁹ vñ circa tumores interiores querēs: que ⁊ q̄lis est vñs opatiōis cataplasmat⁹. Et nota q per cataplasma itelligo oēm administrationem extrinsecus factā ⁊ qualitercūq; quā circa h⁹ tumores vel apata chirurgicus exercet: siue illud sit emplastrū aut tyle vel dimachia: aut maiam aut vnguetū vel cerotū: vel embrocha: vel epithima: fomentum: synapismus siue oleum vel h⁹: quoz qdē notificationē ⁊ dñas: qz nota est itelligenti: lōgitudinē parcens omitto. Deinde Aut pp id. Soluit. ⁊ diuidit in partes duas sicut duas opatiōes cataplasmat⁹ ponit dicēs: pmo q virtus opatiōis cataplasmat⁹ est: qm̄ ppter illud qd est resolutiuum subtilitatum causat opatiōē in corpore subintrādo per poros: ⁊ extrahēdo inde humida in fumū ⁊ vaporez exterius emit. Et q hec sit virtus opatiōis eius declarat dicēs: hoc fieri notū: qm̄ fuerit sanies in apate: ⁊ quis applicauerit cataplasma: tunc enī cognoscer virtutē opatiōis eius resolutiuā. Notādū est fm̄ Gal. in libris simplicis medicinae: ⁊ Auic. 2º cañ. ⁊ libº de medicinis cordialib⁹: q medici na aperitiua est: cuius pprietas est: vt moueat materiam existentē intra cōcavitatē meatuū ad exteriora: vt remanere faciat cōcavitatē apertā. Medicina vō resolutiua est cuius pprietas existit: vt separet humorez faciēdo ipsum euaporare. ⁊ extrahēdo a loco in quo fuit retētus. s. partes post partē: donec assiduatiōe illius opatiōis terminat illud. Notandū ēt grā eius q dixit sanies: q nutritiuū corpus nrm ingredientiuū aliqd puerit⁹ in verū nutritiuū: dum nutrit in tertia digōne: ⁊ aliqd i supfluitatē: ⁊ hoc aut erit pme digōnis: ⁊ sic est sterus. aut scō: ⁊ sic est vñna: aut tertie: ⁊ h est duplex. aut efficit adeo subtilis q se re isensibilr expellit: ⁊ sic est sudoris supflūz ⁊ sordicie. aut est grossior: ⁊ h aut est nātis ad aliqd officiū nāe istituū: aut oino pter nāz: aut medio mō. si nātis sic est sperma ⁊ lac etiā: ⁊ sperma grandē silitudinē habet cūz membris spermaticeis: cui⁹ qdem esse totāl est a caliditate nālī vincente libere: neq; est supflūū qualis sed quātī solū. si aut sit inaturalis oino: ita q calor inatus corrumpat: tunc est

mō de cataplasma

Medicina aptiua ⁊ resolutiua

Ante de nutritiuo

putredo vel marcorum: aut virus. si medio modo se habent: tunc aut declinat magis ad latus naturalitatis ut spiritus: et sic est materia hypostasis residens in fundo urine: non enim calor est adeo temperatus naturalis ut in spiritum: neque corruptus pro parte ut in sanie: sed medius est: debilis. si non potes totaliter assimilare vel in fumum insensibiliter foras mandare: aut magis declinat ad latus inaturalitatis: et sic est sanies: cuius esse partim est a calore naturali: ideo similitudine quadam latius mutabiliter assimilatur membris spermaticis: et partim a calore accidentaliter vincitur tamen finaliter calor accidentaliter exneus est. sic itaque in sanie est aliqua operatio digestiva naturalis: que non est in marcore vel putrefactione. hec verba tanguntur ut cumque a Gal. in fine prime partis pronosticationis Hipp. Deinde Aut si. Tangit hic 2° aliam virtutem operationis cataplasmatum: sed attendendum ut intelligatur: quod dictum est etiam et dicendum est: quod in principis apostematum apponenda sunt stiptica percussiva pura: in augmento percussiva multum cum resolutionis parum: in statu autem miscere oportet ambo equaliter: sed in declinatione utendum est solum resolutionis: sicut dicit Avicenna. primo canon. secundum quartum. quod et in tertio de ingesta. sanie est apparatus. Unde cum dixit Avicenna manifestum est. tetigit curam factam per virtutem operationis cataplasmatum existere apostemate in declinatione: cum iam facta sit sanies: tunc enim velociter manifestatur et satis operatio virtutis cataplasmatum. Dicit igitur tangens alteram operationem cataplasmatum quod calido extraneo resolutio operatione cataplasmatum mutat sanies: materia enim saniei future mutatur et reducit ad benignum: que quidem si non mutaretur in benignum humorem: minime. si non prohiberet virtute cataplasmatum generatio apostematum: et sic cura huius apostematum erit exantis in principio principate per cataplasma stiptica facta. Ut autem veritatem habeat quod dicitur: non intelligatur materiam iam existisse extra venas in porositates membrorum et ad eas reuerti: ut fiat naturalis: imo oportet eam putrefieri: sicut dicit Gal. in libro de malitia complexionum. diuerse: et in fine primi pronostici. Unde Hippo. in 7^a particula aphorismorum. sanguinem in ventre effusus necesse est putrefieri et in sanie conuerti: sed oportet intelligere materiam existentem adhuc in extremitate paruum venarum: huiusmodi corrigi per cataplasma stipticum et per attractiuum ad diuersa. Et per hanc cauillationem et siles insurgentes aliquis exponit hunc sermonem de cura apostematis exantis in statu circa eius medium. Dicitur: si dissoluto calore exneo et mitigato per cataplasma maturatiuum cum resolutione: quod fit circa statum in antecedente causa: quod circa generationem saniei dolores et febres magis accidunt quam facta sanie: sicut dicit Hippo. in secunda pericula aphorismorum. Mutetur sanies. id est efficiatur ex causa ante: si non super fuerit cataplasma maturatiuum minime efficietur sanies: saltem ut facta est: vel aliter si non dissoluatur calorem exneum et mitigetur: minime curabitur. Et scias quod in his problematibus chirurgicis maxime textus est grandis truncatio: non sic bene potest Aristoteles intellectus.

Problema. XXXI. Antiqua.

Que oportet videri et que incidere. Aut quecumque quidem habent os amplius et non cito consolidantur. hec videri oportet: qualiter escara illic cadat: sic enim non erunt cicatrizzata.

Que nam vrenda: queue sint incidenda. An que ore sunt amplo nec breui coaugmententur: hec vrenda sunt: ut crusta illic incumbat. Sic enim nullum pus cicatrize inducta occultabitur.

Nunc Aristoteles agit de cura solutionis continuitatis: et primus vltimus. Querit ergo primo que sunt illa mem-

bra egrotantia: et cuius nature que oportet videri. id est cauterizare: et que sunt que primo oportet incidere. Deinde Aut quicumque. Soluit et assignat causam solus prime partis quesiti: quod non assignat hic secundo partis causam. Repetit hoc philosophus in 33. problema: ut habeat ipsius plena solutio: et dicit primo: quod expedit videri multa vilitate omnia illa membra in quibus est officium vlcis latum: sicut est cancer berpestiomenus fistula et huiusmodi: et carniarum corruptiones: in quibus continetur materie venenose corrosive: et similiter talia que tarde et cum difficultate consolidantur: sicut membra malam habentia complexionem in se et acquisita ut fistulata etc. Cauterium enim ignis maxime rectificat malam complexionem membrum et ipsum confortat: sicut dicit Avicenna. quarta primi. et Albucasis in primo sue chirurgie. Et scias quod sub isto sermone Aristoteles est comprehensa solutio continuitatis facta in arteria: quam et cauterium restringit et rectificat. Deinde Hec videri. Dicit secundo dat modum secundum quem debet fieri cauterizatio: dicens quod cauterium tali modo debet fieri: ut cadat. id est relinquantur escara. id est cortex vel crustula in membro post cauterizationem remanens: quam postea remouent chirurgici cum butyro facta eius operatione: nam si huiusmodi escara non superueniat: non cicatrizabuntur vlcera et vniuersaliter solutiones continuitatis: cum non sit facta sufficiens exiccatio superfuiturum: neque obstatulum prohibens cursum earum: imo cauendum est et maxime in cicatrizatione arterie: ne cesset cauterizatio cauterizate: quousque escara superueniat: quoniam si non relinquantur escara ex cauterio: fiet maior carnis deperditio: et sic fit maior solutio continuitatis propter quod vehemens fluxus efficitur. Et scias quod cicatrix est vestigium post consolidationem solutionis continuitatis relictum: quam fortiter stipticantes faciunt medicare. Notandum gratia istorum: sicut dicit Galenus in 9. libro sue practice. quod chirurgia. id est manualis operatio diuiditur in tres partes: una est in venis: et ista est duplex. una quidem in venis simpliciter: in quibus non est pulsus: alia est in venis dictis arteriis: in quibus est pulsus et spiritus continetur vitalis. Et huiusmodi chirurgia vno nomine dicitur floborhomia: ipsa enim floborhomia ratione icisionis cadentis in ea sub chirurgia locatur: ideo ratione euacuationis ponatur sub alio instrumentum medicine. scilicet sub potione. Et de huiusmodi chirurgia Aristoteles non videtur hic sermonem facere explicatum. Et secunda in carne: et illa autem est in cognitione et administratione ventosarum: aut in diuisione fixatione et suitione aut in coctione per quasdam enim ventosas cutis minutissime perforatur: quod scarificatio dicitur. unde egreditur sanguis attractus: subtilis tamen maxime et subcutaneus. Et scias quod quando debet fieri incisio et cauterizatio: si corpus est plethoricum vel repletum: oportet euacuare floborhomia si sanguis totaliter abundauerit per totum: aut purgare per pharmaciam si alius trium peccat humorum. Post quod oportet particulares habere alias considerationes: si eius egritudo fuerit ex materia malitiosa corrosiva membrum maleducate: oportet eam totaliter cum parte membrum lesa abscindere ut est cancer berpestiomenus: quoniam si aliquid de radicibus relinquantur: iterato co-surget: oportet etiam considerare ubi fiat incisio: et ex parte membrum et saniei in eo contenti. Ex parte liquidez membrum: quoniam incisio debet cadere secundum rugarum collectionem et longitudinem musculi: et non secundum transversum: neque latum musculi: ne abscissis chordis vel nervis: membrum perdat operatio. Aliquando tamen cum de spasmo timeatur mortali: preceptum est Galeni et Avicenne. musculum secundum latum secari: secatis enim nervis cum ligamentis et chordis cessat motus contractionis spasmaticus: et si membrum illud amittatur: quod eligendum existit: quoniam melius est vni membro nocere quam infirmum occidere 12° de ingesta. sanie similiter vnus est musculus sicut musculus frontis subcutaneus

Efficiencia
cauterij.

Observa-
tia cauterij

Chirurgia
gratia tres
partes videtur

cuius incisio nō debet fieri s̄m rugarum collectionē sicut precipit Aui. quarta p̄mi fieret enim incisio musculi ⁊ caderet sup̄ciliz. Ex parte aut̄ sanies debet p̄siderari: vt incisio cadat ī tali loco: q̄ sanies libere possit egredi: ⁊ q̄ est grauis deorsum tendens: op̄z vt sit in loco inferiori aut sibi proportiōabili nisi aliquid hoc fieri directe impediāt. ¶ Itēz cauendū est tertio ne incisio vel cauterisatio cadat in membro adeo sensibili q̄ ppter dolorem spasmus iducat: sicut est neruus aut chorda: similr caueatur incisio mēbri a qua timef̄ exhalatio spūs: ⁊ fluxio sanguinis: sic arteria ⁊ vena maxime grossa. Et vltimo cauēda sunt mēbra solida sp̄matica: sic vult Arist. in. 33. p̄lemate. ¶ De futura dico q̄ in magnis vulneribus: sic illa maxime que cadunt per transuersum musculi aut per latū op̄z vt suatur: ⁊ sic ita cōseruent: alioquin ppter distantiam nō possent p̄solidari. ¶ Si vō cadat incisio s̄m lōgitudinem musculi: nō est necia multum futura: fascia enim ducta cōde: cēter sufficit p̄seruare partes iunctas simul. ¶ Sunt ⁊ alii qui chirurgici igeniosi applicātes vnam partē vulneris cū alia cū glutino quodā sine futura: cōiungentes quidez cum illo glutino extremitatē pecie cum vna parte membri: ⁊ aliam extremitatē pecie cum altera parte. Et hic q̄dem modus cōiunctiōis partium vulneris vtilis est valde dūmodo sufficiēter eo extremitates partium vulneris remaneant vt op̄z vnite. Sutura enim duo mala impendit: vnū est dolor sutionis: scdm̄ est punctoz post consolidationem apparitio. Silum quoqz quo fit futura oportet vt nō sit nimis debile: ne frangat̄ ante tempus aut putrefiat: neqz nimis forte ne carnes dirumpat. Item neqz nimis sint stricta puncta: ne augmentēt solonem cōtinuitatis ⁊ cicatrizationē impediāt: neqz nimis lata vt labia vulneris illis nō cōseruentur vnita. ¶ De cauterisatione notandum est q̄ melius cauteriū s̄m Auicē. est de auro: cui⁹ quidē motiū potuit esse: q̄ cum aurum sit tēperate complexionis minore dolore adducit: ⁊ mēbruz cauterisaduz magis rectificat ⁊c. Scdm̄ vō Albucāsim in ei⁹ chirurgie exordio melius cauteriū est ferreum: ⁊ hoc conatur ostendere: qm̄ pōt sciri ppter mutationē coloris eius ad rubedinē qm̄ est sufficiēter calm: qd̄ dicit in auro nō cōtingere ppter eius tincturā. Item aurū pōt fundi anteq̄ sufficiēter sit calm qd̄ cōtingit in ferro. Et scias q̄ cū cauteriū sit duplex. actuale vt ignis: ⁊ potentiale vt alicuius medicine caustice sicut flāmule gūmi ruthe agrestis tassie ⁊c. cauterium ignis est laudabilius valde cauterio medicine caustice: sicut dicit Albucāsis: ⁊ hoc ppter simplicitatē ignis ⁊ exiccationē sine leſione aliarum partiu: ⁊ de hoc dictū est sufficiēter alibi. ¶ Amplius scias q̄ membroru partes que cauterisant̄ quedam sunt extra posite manifeste vt cauterium statim ipsis occurrat non alia ledendo: ⁊ in his non expedit cauterium munire: quedam sunt absconsa intrinsecus vt que sūt in naso ore ⁊ ano: ⁊ in istis op̄z cauterium munire ne partes circūstātes ledantur: vt magia vel pānis infusus in aqua rosata vel succis frigidis ⁊ iuolūtis circa cauterium postea. Tempus optimū cauterisandi est ver: ⁊ potest fieri omni tempore: corpore tamē prius mundificato. ¶ Est aut̄ cauteriū s̄m Auic. quarta p̄mi. medicamen valde vtile iuuans ad p̄hibēdum ne corruptio spargatur ⁊ ad cōfortandum membrum cuius complexionem volumus rectificare: ⁊ ad resoluendum materias corruptas in membro retentas: ⁊ ad restringēdū sanguinis fluxum. Tertia s̄gdem pars chirurgie principalis est in ossibus: ⁊ illa est duplex: vna in fractura ossium: alia in dislocatione reductione: de qbus breuitatis gratia sufficiāt antedicta: que ex dictis Gal. maxime in chirurgia de inge. sani. ⁊ Auicē. cum Albucāsi colliguntur.

Ad meli⁹
cauteriū.

Quo tpe
sit optimū
cauterisari

Subdini
tio tertie
partis chi
rurgie.

Problema.

XXXII.

Antiqua.

Ne est cataplasmat̄is virtus sanguico existente vulnere. Aut ppter id quod desiccatiuum est: ⁊ superueniētis cōstrictiui superfluitatis absqz escara ⁊ putrefactione carnis: sic enim sine flegmone erit ⁊ consolidatiuum: nō superfluente quidez enim: sine flegmone erit. Siccum autē existens consolidabitur: quousqz vtiqz enim humidum fuit nō cōsolidabit: ppter bec igitur acuta plurima q̄ exiccent.

Novā.

Que nam virtus medicamenti supprimentis sanguinem sit qd̄ enenum appellamus. An vt exiccet: ⁊ materie inutilis confluuium cōpescat sine crusta: aut carnis putredine. Ita enim efficiatur vt vulnus simul ⁊ inflāmatiōe careat ⁊ vnitati sit opportunū: qd̄ enim materia nō supfluit inflāmatiōe carebit. Quod siccū est vnitati opportunius erit: quādiu nāqz premader: ⁊ corpore rescere nequit. Quāobrez que cruentis inijcienda censemus: acria magna ex pre sunt: quo acerbitate sua possint astringere.

Manifestat

nunc Arist. virtutē opationis cataplasmat̄is in morbo q̄ est solo p̄tinuitatis recēter facta. Et q̄rit p̄mo que ⁊ qualis est virtus opationis cataplasmat̄is ī vulnere sanguico: vñ sanguis adhuc egreditur. qd̄ fit: cuz solo p̄tinuitatis maxime fuerit p̄funda. ¶ Deidel Aut pp̄ id. ¶ Soluit ⁊ p̄mo dicit b̄ esse virtutē cataplasmat̄is: qm̄ cum sit desiccatiū stipiticū ⁊ cōstrictiū supfluitatis humoralis decurrētis ad locū lesuz pp̄ dolore: ⁊ hoc sine escara operādo: qd̄ dicit ad dūaz cauterij ignis: ⁊ putrefactiōe carnis: qd̄ dicit ad dūam cauterij medicine caustice. opat̄ p̄seruationē vulneris ab apate: qd̄ maxime timent chirurgici: impole eniz existit vulnus curare apate durāte: sicut dicit Gal. ⁊ Aui. Amplius cataplasmat̄is virtus est vt vulnus reddat̄ aptū p̄solidationi cōfortādo ptes mēbri. ¶ Nōndū est q̄ flegmon in medicina multas hz acceptationes: aliqñ eniz sumit̄ pro omni inflāmatiōe ⁊ sine humoris vitio: sicut apparet p̄ Gal. 13. de inge. sani. ⁊ Daly. in. 8. theo. sumit̄ ēt p̄pzius pro collectione humorū pter nām: ⁊ sic accipit̄ a Joānitio. cū dicit flegmonis ex sanguine: flegmōis ex flegmate: flegmonis ex chola ⁊c. Accipit̄ 3º adhuc pro inflāmatiōe ⁊ tumore humorū sanguineoz ⁊ cholicoz: ⁊ sic assumit̄ a Gal. in 2º de differētis pulsū. Accipit̄ ⁊ 4º p̄pzius pro sanguineo tumore solū: ⁊ sic sumit̄ a Joānitio cū dicit q̄ apā factū ex sanguine vocat̄ flegmon: ⁊ hūc modū flegmōis maxime videt̄ tāgere Arist. ¶ Deindel Nō supflue. ¶ Dic 2º assignat cām quare pp̄ b̄ virtutē cataplasmat̄is p̄hibeat̄ flegmon: ⁊ p̄solidatio possit fieri aptius: que duo itēdunt̄ oīno a chirurgicis: ⁊ dicit q̄ nō supflue. i. supfluitate non exīte que currat ad locū vulneris p̄seruat̄ a flegmone. Et vulnus s̄m siccātū remanebit sufficiēter: ⁊ ita bona cōsolidatio subsequet̄. siccari eniz vulnus op̄z si vñ p̄solidari: qm̄ q̄diu fuerit hūiditas supflua in ipm̄ currēs: nō poterit fieri p̄solidatio. Et iō vterius pcludit̄ itentū dicens: itaqz ppter hoc op̄z esse acuta multa id est sufficiētia vt exiccet̄ humiditas superflua p̄hibitiua cōsolidationis: ita q̄ vulnus remaneat optime dispositum cōsolidationi:

Flegmon
apud
dicom
ipit̄
p̄tur.

Wondum
medeb?

Laudatio
cataplas-
mae vii.
de h.

Vulnera enim non sanantur nisi perfecte exsiccentur: sicut dicit Gal. in sexta particula afor. sic igitur cataplasma duas operationes facit: preferuat ab apostemate: et siccut reddit vulnus quod ad consolidationem preparat. ¶ Notandum sicut dicit Gal. in libro de inge. sani. et Auic. quarta quarti. si debet fieri carnis regeneratio: et etiam consolidatio: opus medicinas non esse superflue siccitas stipticas exiccationes: quoniam prohibent carnis regenerationem et consolidationem: eo quod exiccarer sanguinem ad labia vulneris a natura dimissum: et similiter expelleret eum etiam in poris propinquis existentem: neque etiam sint nimis abstersive et lauatue: quoniam sanguinem remoueret ex labys vulneris: ponendo ipsum in fluxum sui quadam mordicatione nitrosa. ¶ Hoc autem premisso quis sic exponet Arist. sermone: bene dico quod erit sine flegmone: et consolidari poterit etiam existente cataplasmate supple non superflue stiptico strictiuo plurimum: sed solum ut remoueat humiditatem superfluum: non enim ut dictum est debet esse adeo vehementer stipticum ut prohibeat cōcursum omnis humiditatis ad locum vulneris etc. Expositionem tamen priorem magis approbo. Et nota quod illud ex quo laudat tale cataplasma est malum granatum secundum Auic. quarta quarti. quod sit decoctum in vino stiptico antiquo: et in aqua rosacea vel in succis frigidis stipticis: hoc etenim apponendum est cōfractum quando post apparerit sanguinis fluxus cōstrictionem timemus de apostemate. ¶ Deinde Accuta plurima. ¶ Notandum est quod peracuta intelligenda sunt stiptica: talia enim stiptica acerba vulgariter dicuntur acuta. non acuta vere: eo quod sunt calida et sicca in quarto gradu inducerent mordicationem superflua: propter quam cōcursus maior humorum et humectatio quod exiccatio cōsequeretur: et faciendo demum apostema etiam impediret consolidationem. Dicit autem plurima ut possint et sanguines inspissare in carnem et membrum cōfortare: et etiam secundum quod expedit valeant membra exicare. nam quedam membrorum maiori indigent exiccatione ut membra nervosa sicca ut sua cōsimili conservetur complexio: sicut docet Gal. in parte chirurgica libro de inge. sanita. Et scias quod medicine carnis generatiue debent esse quasi temperate in actiuis et sicce circa finem primi gradus. Consolidatiue vero et adhuc cicatricatiue debent esse sicciores plus valde.

¶ Problema. XXXIII. Antiqua.

Alecidere oportet et que vrere: et que non opus curare medicinis. Aut ea que sunt in bubonibus et bubonibus medicina: cum diuisione enim hec quod dicitur dolentia: hec non periculosa: vrere enim lata apostematum et magnam apertionem habentia: et in apostemiosis et non bene carnosus. Incidere autem que in acutum tendunt: et que non sunt in solidis. ¶ Noua.

¶ Que non incidenda: que vrere videntur sunt: que contra non ita curanda sunt: sed medicamentis. An que in ala aut in inguine abscesserunt: medicamentis curandum potius: diducta enim partim laboriosa: partim periculosa redduntur: vrendi sunt illi abcessus qui lati: processuque multiplici eruperunt: quique venosis non carnosus resident locis. Incidendi qui in acutum se colligunt quique non parte solida extant.

¶ Reiterat Arist. problema 31^m. ut compleat solutionem eius perfecte quam dictum est illic omisisse. Pro-

ponit igitur querens que et qualia sunt membra: que opus incidere: et que et qualia sunt que opus cauterizare: et que sunt vel qualia in quibus neutrum expedit facere: sed opus ea curare medicinis et cataplasmate exterius appposito: vel medicinis. scilicet laxatiuis euacuando materiam per aliam viam vel alteratiuis iterius etiam sumptis. ¶ Deinde In ea. ¶ Soluit et diuidit in tres partes: secundum quod tria tetigit in dubitatione. primo enim soluit ad primum quesitum dicens quod morbi et tumores exites circa ascillas qui est locus sub brachys et circa bubones. id est circa partes inguinales que dicuntur bubones: quod sunt latentes ad modum illius avis qui dicitur bubo non nisi de nocte apparere: et ex inde apostemata eis contingere dicuntur bubones: hoc dico quod non debet incidere aut comburi: sed debet sanari cum medicina leniter transmutationem faciente: eo quod quando loca istorum sunt nimis dolorosa non valentia pati icisionem aut cauterium: sicut sunt partes bubonice. Circa ipsas enim vehementer est sensus et grandis delectatio: sicut patet in coitu: propter quod ex opposito arguitur: in solone cōtinuitatis cadere in ipsis iterum dolor existere: et hoc est quod dicit philosophus 5. particula 26. problemate loquens de his partibus et locis sibi propinquis. ¶ Semora maxime dolent primum distantia hoc est solone cōtinuitatis: sed alie partes sunt piculose si inciduntur ut subascellares: propter propinquitatem ipsarum ad cor: et propter timorem nervorum et arteriarum illic existentium. Et scias quod quis Arist. sermo si intelligatur sit verus: formaliter tamen non est verus vel fortassis non curauit: quod exemplaris est magis in quo potius requiritur expositio quam verificatio: sicut dicit Lomē. 3° de anima: tamen medici precipiunt fieri icisiones et cauteria circa subascillas et inguina: sic datur exemplum magis familiariter: ut dicatur quod membrorum quedam sunt dolentia ut oculus propter multam eius sensationem. vnde in tali membro caueda est omnis incisio et adustio: maxime in quantum fuerit possibile. quedam periculosa: ut est incisio que fit ad extrahendum lapides ex vesica aut renibus: quoniam hoc cura: sicut dicit Dely. 9. practice in iuuenibus et adolescentibus est difficilis: in senibus autem impossibilis. Et propter hoc dicit Dely. in theg. tractatu causarum: Hipp. non docuit curationem huius lapidis cum ferro: aut quod ignorauit: aut quod habuit medicinas cum quibus hoc operabatur: aut quod voluit ut caueamus quod non sumus festini operari cum ferro. ¶ Notandum est quod hoc nomen medicina sumitur multis modis: vno modo medicina idem est quod habitus sciētiā factus in anima: alio modo dicitur medicina debita administratio sex rebus non naturalium: vnde cum aliquis videtur eis debito modo dicitur quod ipse medicinaliter viuunt. Sumitur etiam alio modo pro medicina magis particulari habente alterare per contrarium: dicitur etiam iterduz medicina solui de fortuita: et adhuc magis de solutiua ligda. hoc vero per medicum nam possumus intelligere alteratiua et solutiua: et cum hoc etiam vitem dietam que est debita administratio sex rerum non naturalium: his enim curatur morbus. prima tamen dietarum dirigente medicina. ¶ Deinde Vere aut. ¶ Dicit scdo ostendit que debet cauterizari: et dicit quod lata apostemata ut cancerosa et habentia apertionem grandem et profundam: ut pustule et huiusmodi debent cauterizari: ut sanies exicetur: et mala complexio remoueat cōfortato membro. hoc enim cauterizans operatur: ut dictum est prius. Valet etiam cauterium membrum apostematis: sub quibus mala cōtinetur materia: sicut est in apostemate epatis aut splenis etc. aliqui enim precipiunt fieri cauterium super loca ipsorum ad cōsumendum materiam in eis cōtentam et in pleureti similiter. Confert etiam locis in quibus non reperitur caro bona: et in cōsumptione ipsius et cōfortatione membrum. ¶ Deinde Incidere. ¶ Ostendit hic tertio que membra patientia sunt illa et qualia que debent incidere: et dicit: quod illa que habent acuitatem et subtilitatem superius circa apicem tumoris: oportet incidere: in his enim prinetur

Ascelle
quid.
Partes i
guinales
que bubo-
nes dicat.

Ab pte
bubonum
abscissa sit.

Mois me-
dicine mul-
tiplex acce-
ptio.

Particula

materia calida subtilis: s; morbi z vlr passio. que sunt circa mēbra solida spermatica sensitiua nō sūt. Et icisio/ nētimef eniz de spasmo pp incisionē nerui vel. Aborde: z in arterijs z venis maximis: similr nō est facta. In secio. timef eniz de exhalatione spirituiū z effusione sanguinis: quā mors cōcomitatur: z bec de problemate.

Problema. XXXIII. Antiqua.

Rofter quid si ere aliquid icidatur fa-
cilius sanatur q̄ ferro. Utrum qz le-
uius est: quare minus scindit z facit
vulnus. Aut si qdē tactinū magis fer-
rum accipit: faciliōr z impassibiliōr est diuifio.
At nō medicinale est es. Principiūz aut forte
est: qd g cōfestim simul icisione est velociōr me-
dicina: facit cōsolidationem. **Nota.**

Cur si quis ere icisus sit facilius q̄ si ferro sa-
nescat. Utrum quia es leuius est: itaqz minus
laceret: ictumqz faciat. An ediuerso q̄ ferrum
aciem ad actiozem recipiat sectionez: iccirco fa-
ciliōrem tolerabiliōrēqz efficere debeat. At nō
es medicamēti vim obtinet: z principiū quod-
cūqz pars potissima rei est: quod igif es simul
ac fuerit incisum medicamento presentissimo
adeft: facit vt vulnus celerius coeat.

Ostenso in qbus partibus debet fieri icisio: z in q-
bus nō: ostēdit hic de quo metallo sit cōue-
nientius instm icisionis. Querit ḡ quare est q̄ incisio fa-
cta cū instro ex ere citius z melius sanat: q̄ si fiat cū instro
mēto ex ferro. Et scias q̄ es est metalloz vnū ex septē no-
tum calm z siccū in tertio gradu citrinū similatū auro in
colore: ferrū est norissimū in colore metalloz: z est siccz
valde. Vtrū aut calidū vel fridū nō sufficiēter exprimūt
auctores: s; credo ipm ad latus caliditatis magis declina-
re. **Deinde** Vtrū qz. **Soluit** z assignat triplices solu-
tionē. Dicit igitur pmo cām huius esse: qm es pōdere est
leuius aliquo metalloz: qd ostendit sua caliditas z euapo-
ratio: z iō minus scindit: z minōrē solutionem p̄munitatis
inducit: nō enim facit cōpressionē tantaz sicut instm fer-
reū. **Notādū** est q̄ qm Arist. in hoc libro dicit vtrū zc.
tunc inuit solonem fm alioz opinionē aut apparentē ad
boiem: sicut apparebit itelligēti per totū. Is eniz est ppter
suam leuitates nō inducat tm doloris sicut ferrum ppter
subitam impressionē z alterationē quā ferrum inducit: tm
qz nō sic velociter incisionē efficit vt ferrum: dolorē cau-
sat longiori tēpore permanentē: sic eniz aliquis pōt cauil-
lare. **Deinde** Aut si qdem. **Assignat** aliā cām fm opi-
nionē p̄riā dicens ferrum amplius accipere z imprime-
re in sensum tactus ere: ppter cōplexionē eius nobis ma-
gis d̄iam: cum sit grossius ere: ppter qd intensiōrē causat
dolorē: sed incisio facta cum ere: qz non sic imprimit in
tactum leuiōr est z magis tolerabilis. **Deinde** At vō. **Assignat** alias cām z dicit eam esse: qm es est res que ma-
gis competit vluū medicine q̄ ferrum: z vere quis discus-
rens per sermones medicoz sic inueniet. Et hoc declarat
ibi p̄ncipiū dicens. q̄ enim es sit tale patet: qm est ve-
hemens p̄ncipiū cōsolidationis: illud enim qd statim si-
mul cū incisione. i. cū eo qd incidit est medicina: velociōr
alys causat cōsolidationem su. velociōrem z meliōrem: ta-
le quidem es existit per relationem ad ferrum: quare zc.
potest etiam legi: q̄ illud qd dicit p̄ncipiū forte sumatur

magis vltiter: vt dicatur q̄ in principio egritudinis debet
cōsiderari quid administret in cura: qm eius p̄ncipiū est
vehemēs valde: z vndiqz cōsiderādus. vnde Arist. in pri-
mo ethi. p̄ncipiū est plus q̄ dimidiū tori. Et poeta. Prin-
cipijs obita: sero medicina parat. Cum mala p̄longas cō-
ualuere moras. Sunt itaqz tres h̄s cause. quaruz p̄ma su-
mit a modo z quantitate opationis. scda a dolore z noctu-
mēto. tertia vō a iuuamēto. **Notādū** est vt breuiter ap-
pareat veritas sine querela: q̄ dolor causatus a ferri inci-
sione intensiue est maior dolore causato incisione eris: qz
magis subito incidit ere. Et iterum magis q̄ es cōplexio-
nem alterat ppter eius complexionē membro inciso no-
ciam: semper enim saltem actu frigidum reperit: ppter
qd duplex in ipso causa existit doloris: z solutio cōtinuita-
tis: z subita alteratio. Extensiue aut maior facta ere: eo q̄
velociōr sit incisio facta per ferrū q̄ incisio facta per es:
non sentitur tantus dolor: z fortassis ppter hoc scribētes
z operantes negociant de incisione facta cum ferro z non
cum ere: z sic rōne huius quis magis approbabit incisio-
nem factaz cum ferro: sed qz incisione eris minus erroris
videtur cōtingere: cū morosius z paulatiue operetur inci-
sor q̄ incisione ferri. Item qz es confortat complexionem
partis z ipsaz partē stipticando: magis laudabitur z sim-
plicius operatio facta cum ere q̄ cum ferro.

Problema. XXXV. Antiqua.

Rofter quid autes nutritiuorum in-
cisiones cito sanantur. Aut quia raro
ra z minus corporea: in solidioribus
aut maior caliditas. **Nota.**

Cur ambusta ex ere sanent celeriter: an qm a
laxiorib⁹ minusqz corpulentis effecta sūt. Plus
enim caloris corpori inheret solidiori.

Comparat membra adinuicē penes id qd est cau-
terigare. Querit ergo quare est q̄ inci-
siones vel cauteria facta in mēbris nutritiuis sanantur ci-
tius q̄ facta sup. in solidis mēbris. **Et notādū** est q̄ p
nutritiua itelligo mēbra sanguinea carnosā: in his eni ma-
xime viget virtus nutritiua: cuius p̄ncipiū manat ab epa-
te fm medicos: possunt etiā dici nutritiua: qz magis alys
deseruiunt nutritioni. Et scias q̄ in qbusdam libroz scri-
bitur loco de ly nutritiuoz intestinoz: in alys aut viscez:
quā litterā nō approbo: tum quia nō porosa rara: sicut sta-
tim dicit de talibus: tum quia cauteriū in his timorosum
existit. **Deinde** Aut quia. **Soluit** z dicit causam esse
quoniā membra nutritiua sunt rarioz habentia porosita-
tes magnas: z non habentia tantam grossitiem z corpulen-
tiam sicut alia mēbra: quare si in eis calor imprimat cau-
tery: cito propter raritatem predictā exhalat: rarum enim
cito recipit z cito omittit: spissum autem econuerso: ex 4°
metheo. similiter rarum cito potest ex humoribus restau-
rari: non autem sic solidum spissum: sed in membris soli-
dis spermaticis hoc non contingit: immo impressus calor
in eis tanq̄ in subiecto terrestriōri longo perdurat tem-
pore. quare zc. Et fortassis quis per adustiones vellet in-
telligere inflammationes febriles dicens inflammationem
nutritiuorum: id est humorum: per quos corpus nutritur
cito sanari: sicut est febris putredinis: z i solidis sicut ethi-
ca tarde: hoc tamen z si verum sit: non tamen est ad pro-
positum in hoc loco.

Problema. XXXVI. Antiq.
Utrum prisana leuior ordeacea z me-
lior ad egritudines q̄ triticea. Videtur

enim quibusdam eadem signa facientibus in-
tromittentes. Quoniam multum bene magis
colorati qui circa farinarum triticearum opera-
tionem: quā qui circa eam que est ordeorum: si-
ue quia humidior est ordeacea: humidius vo-
plus non digestionem. Aut nihil prohibet que-
dam habere se dure digestibiliter: et quedam ad
lentitatem vtilius: non enim solum humidius or-
deum frumētum: sed et frigidius: oportet autem deglutionem
et quod offerunt tale esse febricitanti: quod nutrimentum
bene faciat et si frigidum: pituitosa autem habet ordea-
cea: propter id autem quod humidior aut corpulentior est: pau-
cam dant: et si est si frigiditatem.

Prima.

Atque pituitosa ordeacea leuior et ad morbos
accommodatior quam triticea sit: hanc enim nonnul-
li anteponunt: argumentumque ex pistioribus ca-
piunt: quod multo coloratiores sunt qui tritici quam
qui ordeacei pisturas exercent. Addunt etiam quod
ordeum humidius est. Quod autem humidius est co-
coctionem desiderat plenior. Sed nihil pro-
hibet quominus: ut concoctu quidam difficilius
ordeum habeat: sic ad lenitatem quod vtilius pre-
stet: hoc enim non humidius tritico est: sed
frigidius etiam: qualis certe sorbitio cibisque com-
petit febricenti: ut parum alatur: et satis refrigeretur:
quod pituitosa ordeacea facere potest. Quod enim hu-
midior vel corpulentior est: hinc alimentum idque
frigidiusculum prestat.

Pars secunda principalis habet trium: in qua nunc agitur de cu-
ra egritudinum per illud instrumentum medicine quod di-
citur dieta. Et primo proponit tangendo motum suum. et que-
rit que istarum est leuior et salubrior quo ad virtutem ratione di-
gestionis: et salubrior ex parte dispositionis et cure ad curaciones
egritudinum: an pituitosa ex ordeo facta vel ex tritico facta:
dicitur enim ab Hippocrate in primo regimine acutum. quod in pituitosa est leui-
tas. Non dum est quod pituitosa est nutritio omnibus fere preteritis
egritudinibus. Et est duplex: quedam enim est in qua non solum
virtus sed etiam substantia ordeum prestat: que sit cum accipitur fari-
na et aqua et decoquuntur ad spissitudinem: et lac sepe commisce-
tur amigdalorum: et ista dicitur pituitosa cum fece vel pituitosa
non colata. Est et alia in qua non est substantia ordeum sed vir-
tus solum: et dicitur pituitosa colata vel aqua ordeum: que si mo-
do secundum Auerroes. colligetur conficitur. Accipitur ordeum bene mun-
datum et pistatur: et infunditur vna mensura eius in .zo. aque
per quatuor horas: et decoquitur postea usque ad rubedinem
que sit quasi sicut vinum: et non debet ordeum teri. Secundum autem
Auerroes. prima quartum. accipe. .zo. sacchari aque: et est nomen
mensure: et ordeum vnum: et decoque quousque remaneant quatuor
que partes aque. Secundum vero Dales. .s. theophrastus. Accipe mensuras
et .s. aque et vnas ordeum: et decoque usquequo due remaneant
partes. Et scias quod oportet ut bene decoquatur et maxime
colata sicut dicit Hippocrates in primo regimine acutum. inest enim ordeo
ventositas ex diminuta caliditate et decoctione: que per vl-
teriore decoctionem tollitur: quod non contingit in fabis: sicut
dicit Galenus. primo regimine acutum. et primo alimentorum. Et sermo quidem
Aristotelis in hoc loco videtur esse de pituitosa non colata magis.
Et notandum est quod medici parisienses grauiter peccant
circa pituitosam dupliciter. vno modo: quia colatas parum aut

nihil decoquant: imo retinet quasi saporem verum aque:
quare cum infirmi in eius potu delectentur: multaque bibant:
acquirunt malam dispositionem stomachi et viscerum: unde disco-
lorantur valde: similiter habentes apostemata in interioribus
suffocantur: quod et vidi aliquando apud eos contingere. Pec-
cant et secundo: quoniam communiter neutram conficiunt pituitosam ex or-
deo sed ex auena: que secundum Galenum in primo alimentorum est mali
nutrimenti: cum sit cibus equorum et non hominum: nisi tempore famis.
nocet et amplius ratione sue complexionis: quoniam est calida
in primo gradu. sicca in tertio gradu: sicut dicit Auerroes. secundo
canonem. et vocat eas densas: propter quod apud eos crebre mota
redolent sepulchra. Deinde videtur enim. Dic secundo
disputat habet dubitationem. et arguit primo quod pituitosa tritici
sit leuior et melior testimonio medicorum quoruundam: et dicit
quod aliquibus apparet quod sit equalis inuamenti et adhuc ma-
ioris pituitosa tritici quam ordeum: equalitate tamen communi. Et hoc
declarat per signum in illis qui ipsam assument se inde nu-
trientes: quoniam est videre tales: quorum quidem opus nutritionis
est circa farinas triticeas: coloris melioris illis: qui videntur
pituitosa ex farina ordeum facta: per habet enim bonitates colo-
ris insinuat sanguinis multitudo: cuius color est signifi-
catius bone habitudinis: quod et merito colore denotatur:
quoniam color corporis abundantiam humorum ostendit: nisi
si in profunditate corporis accubuerint: sicut dicit Galenus in
prima pericula afo. Deinde Aut nihil. Dic arguit in op-
positum et dicit vel fortassis ordeacea est humidior triti-
cea: eo quod ordeum est magis humidum tritico: non diges-
tione et nutrimento: cum non multum tribuat nutrimentum:
illud enim quod vere est humidum plurimum nutrit: et sic
pituitosa triticea est humidior ordeacea: sed ordeacea est hu-
midior humiditate resistente se. siccitati. Potest etiam et ali-
ter legi: ut sit totus hic sermo continuus indiuisus: in quo
ostendatur triticeam esse meliorem ordeacea: et legatur hoc
ita continue: siue hoc sit quod melior sit triticea: quoniam est
humidior ordeacea: triticum enim est magis humidum
ordeo non solum in digestionem et nutritionem: sed natura: cum
sit vtrumque viscosum compactum: priorem tamen senten-
tiam magis commendat: tum quia sermo redditur Aristoteli. com-
pletior et copiosior: tum quia statim dicit ordeum esse hu-
midius tritico. Deinde Aut nihil. Dic tertio soluit
et dicit non esse aliquid prohibens quod pituitosa triticea non pos-
sit habere aliquas bonitates vel inuamenta: sicut argue-
batur a signo contra quasdam egritudines: ut quia sit ali-
qualiter humida lenis causativa boni coloris: et boni chi-
mi: non tamen habet inuamenta vel bonitates perfecte:
cum sit difficilis digestionis et viscosa valde et oppilatiua:
unde non est eligenda magis alijs quibusdam: quoniam
inueniuntur quedam habentes lenitatem et lubricitatem
pituitosam triticeam coniunctas alijs bonitatibus perfecte si-
cut est pituitosa ordeum: quia ordeum non solum est humidius
tritico: immo cum hoc etiam est frigidius eo resistens per
hoc se. duabus qualitatibus eius: et parum nutriendum: et ta-
lis cibus confert directe febricitantibus: oportet enim ci-
bum ipsorum esse talem quod modicum nutriat: cum virtus
sit impedita in digestionem materie morbi: et si frigidet et hu-
meatet supple. talis est autem pituitosa ordeum et non tritici.
quare. Notandum est quod per hoc quod dicit deglutionem
Aristoteles. intendit pituitosam colatam: per hoc autem quod di-
cit et quod affertur: intelligit pituitosam non colatam et alia
grossioris substantie. Dubitatur: quia dicit ordeum hu-
midius esse tritico: cum medici communiter dicant contra-
rium: ponunt enim ordeum siccum et etiam frigidum in
primo gradu: et triticum medium in siccitate et humidita-
te: et calidum in principio primi gradus. Amplius quod magis
nutrit est humidius: cum humidum deseruiat virtuti di-

Expōne
littere.

Pituitosa
quod et quod
duplex.

Error me-
dicorum pa-
risiensium.

Particula

De pñsa/
na orde.

gestiue et nutritiue: tale autem est triticum: quare et. Adm qd duplex est humiditas. scilicet nalis qua quidem est triticum humidius ordeo: et accitilis aquosa et ventosa: et tali humiditate ordeum est humidius tritico. Sed dicit aduersarius p b non solui: eo qd huius humiditas accitilis non videtur humectare et ifrigidare patientem: sicut dicit Arist. sed potius eum ledere: propter quod dicendum est qd humectatione huius granorum non intendit Arist. ipsis exstibus in suo esse integris: sed quantum ad illud quod fit ex eis: quod ordeum cum sit magis porosius et minus viscosum tritico: in ipso amplius imbibitur humiditas aque cum aereitate diffundens se per totum corpus eius qd in tritico: quare cib⁹ inde artificiatius redditur humidior lenior et lubricior. Et ex hoc veritas intelligenti appet. Et non qd pñsa ordeum recte et multiplex competat egritudini acute vt febris: quoniam cum ordeum sit frigidum et siccum et aqua frigida et humida: magis abundabit in tali cibo fridum humido: sic magis est nocumētum et excessus in febre ratione caloris qd ratione siccitatis. Amplius pferit: vt dictum est huius cib⁹: tum qd in frigidat: tum qd humectat: tum 3º qd parum nutrit. Deinde propter id. J Dic ultimo infert correlariū cōcludens cur deest adeo parua ipsius qñtitas: dicens propter id quod huius pñsa ordeum est humidior: potest supple humectare multum modica et data qñtitate: et huius qñtus ad pñsanā colatā. Et qd corpulentior huius similitudinē cum corpore qñtum ad non colatā: et fere tota trāsens in nutrimentum: id sufficit et si detur in modica quantitate: cum hoc enim toto facit operationem suam que est infridare. Potest et aliter primo hic glosari vt dicatur: propter b qd est humidior est phibitiua digōnis. sup. qd frigidum et humidum phibet digōnez: nisi in materijs choleicis: sicut dicit Daly. in tractatu cap: et qd corpulentior et viscosior: et ita digōni aliqñter iobediēs: cum ifirmi habeant digestiua lesa et nā sit digōni morbi itenta: id dant semel paucam quantitatē. primum tamē est melius.

Problema. XXXVII. Antiqua.

Propter quod congelationem dentium dissoluit portulaca et sal. Aut quod hec humiditate quadam huius: manifeste autem hec congesta et si apponatur quodam tempore: attrahitur enim humiditas: viscosum autem ingressus extrahit acutum: etenim quia cognata acuitas congelationem dentium significat: habet enim quadam acuitatem humor. sal autem liquefaciens extrahit et acuitatem.

¶ Noua.

Cur dentium stupores portulaca herba aut sal tollere potest. An portulaca quod lentum quendam habet humorem: qui vel manducanti aut manuali quantisper confringenti patescit: beret enim attrahitur. lentior igitur subiens ille a corpore educit acorem: quippe qui affinitate quadam coniungi valeat argumento saporis: quem acidulum reddit. Sal vero macerat liquefacitque: atque ita acorem quoque extrudit.

Sequitur pars tertia principalis curatiue partis in qua determinat de pblematibus curatiōis penes instum medicine dictum potio vel medicina. Et quod practica est duplex. scilicet curatiua et pseruatiua. p determinat pblemata de cura eiusdem egritudinis vel accitis dentium: vt puta stuporis. 2º de pseruatiōe sanitatis tangit pblemata: et b in tribus pblematibus. pma in duas fm qd duo de b ponit pblemata. 2º ibi in 39. problemate. Et proponit itaqz

Medicia
practica e
duplex.

dubitationes dicens: quare est qd portulaca et et sal huius dissolueret congelationem et stuporem dentium: cum vnum frigidum sit et alterum calidum. sermo autem Nicolai pparhetici talis est de hoc. Stuporem dentium aufert sal: necnon et portulaca: quoniam sit frigida et sal calidus: portulaca diu masticata viscositate huius subintrat dentes et attrahit id acetositatis quod adheret dentibus: nam et ipse succus portulacae parum acetositatis huius: id similitudinis causa attrahit quod acetosus est: sal autem liquefaciens educit acetositatem dentibus inherere. Est autem portulaca olus notum comestibile. frigida est in secundo gradu humida in 3º: et est medicina bona sputum sanguinis dissinteria et apata splenetica. Et Aliuc. 2º can. si ea fricentur porri et veruce illos eradicat sui proprietate et non qualitate. sal etiam notus est: et eius multi sunt modis alius est artificialis et alius nalis. Artificialis est sal cois dicitur ex aqua maris factus: cum caloris tempore condensatur aqua humido aere eo euaporante: sit etiam interdum ex aqua dulci decoquendo in ea alea calces et huius alius est sal nalis quem minera pferit et hic est multiplex. scilicet sal gēma: sal nitri: sal harmoniac: sal napticus: et oēs sunt calidi et sicci circa secundum gradum et ultra.

Deinde aut quod. Soluit et primo quare portulaca remouet stuporem dentium: et dicit hoc ideo esse: quoniam portulaca huius quadam viscositate vel viscosam humiditatem adheret: ita quod si masticata vel coacta intra dentes vel etiam extra contrita prius teneatur appositae aliquo tempore: tunc eius humiditas attrahit sui quadam similitudine acetositatem vtrobiusque perta ad se humiditatem existere circa dentes: cum enim huius viscositas portulacae ingrediat et inuiscet humiditati existenti circa dentes: attrahit humidum acutum siue acerbum quod erat circa eos. Modus autem quo fit huius attractio est: quoniam humiditas acuta vel acida cans congelationem dentium huius similitudinē et affinitatem cum humiditate portulacae: propter quam quodam similitudinē vnum attrahit aliud. dicit Ari. quodam tempore. i. determinato in tanto. scilicet quo agēs possit suā impressionē impingere in passum: si enim dicit fieri opatio fm sal. in secundo de acci. et mor. et Ali. pmo can. sen pº. opz tria concurrere. scilicet qd agens sit forte: et patiens dispositus: et qd tempus tantum iterueniat: quoad agens approximatum passo causet actum suum in illud. Non dū est qd medicine que remouet stuporem dentium: sicut dicunt medici: sunt portulaca sal nuxes auellane amigdale bacce lauri olea cera masticata et brodialia calida et. Dubitat de eo quod dixit phib. acuitatem facere congelationem dentium: quod non videtur: cum acutum sit calidum et siccum in 4º gradu. Amplius Daly dicit congelationem dentibus aduenire cum acerbum aliquis manducet vel masticet: aut in iterioribus ex acerbis humoribus stochi: sed acerbum est frigidum. quare et. Adm qd hic sicut dictum est non accipit acutum in propria signatione: sed acutum cum acetositate et acedine: sicut etiam in aceto ponimus aliquam acuitatem. Unde et cōiter loquētes vocāt res acerbis vel austeras acutas et vere in eis est aliquid acuitatis: quoniam fm sal. in 4º de simplici medicina. non inuenit aliquid purum simplex: sed est compositum omne ex omni: ita quod in vno inuenit natura aliquam alterius. Deinde Sal autem. J Dic secundo causam assignat: quare sal soluit stuporem dentium. dicens hoc esse quoniam sal sui caliditate et siccitate liquefaciendo extrahit acuitatem circa dentes inuiscatam soluendo ipsam.

Problema. XXXVIII. Antiqua.

Propter quod puluis et nitrum non. Aut quod comprimunt et non liquefaciunt. ¶ Noua. Sed cur liscium nitriumne bides facere nequeant: an quod hec suaz obacribitatem astringunt non liquefaciunt.

¶ In quo

In quo pōt dici qd dubitationē remoueat. vñ. n. alicui cū puluis z nitrū sint calidi z sicci qd haberēt remouere stuporē dentiū quēadmodū z sal liquefaciō. Propter qd qrit dicēs. qre est qd puluis. i. cinis sicut scribitur septima pticula: vbi hec duo repetunt pblemata. s. 9. 10. pblemate. z nitrū nō su. curat stuporē dentiū. ¶ De inde [Aut q2.] Soluit z dicit cām esse: quoniam ista sua pōderositate cōprimunt z maxime nitrū magis humiditatem acutā intus circa dētes qd attrahant aut liquefaciāt. cinis enim qz pūatus humiditate nō attrahit: sicut portulace humiditas būditatē acutā circa dentes expūit: neqz liquefacit cū caliditas sua nō sit sufficiens. similiter z nitrū nō liquefacit vt sal: lz sit calidū in pmo: z siccū in scdo: imo suo pōdere magis infigit z constringit. Item caliditas sua non est operatiua propter terrestreitatez subiecti a quo de difficili mota operatur.

Problema. XXXIX. Antiqua.

Propter qd estiuos qdē labores balneo curari opz. hyemales xō vnctio nib? Aut hos qdem vnctione ppter horripilationes z factas mutatiōes.

Caliditate. n. balneari opz aut facere calefieri. oleū aut calin. In estate aut humectari. tps. n. siccū est: z nō terribiles horripilones pp declinationē in caliditatē. Modicus cib? aut z multus potus estate: hic qdez oino: hic aut magis: potus qdez estate omnino ppter siccitatē: modicus aut cibus oino qdeni magis aut estate. calescit. n. ppter tps a cibis.

Moua.

Cur estiuus lassitudinib? balneo: hybernis vnctiōe mēderi cōueniat? An hybernis vnctiō datur ppter horrores mutatiōesqz vrgentes: p calore. n. laxandū est: q mēbra tepescere faciat: oleū xō calidū est: at in estate humefaciendum censet: qm tps id siccū est: nec metus interpellit horrores: eo q status tps ad teporem ingenue vergit. hinc etiā cibus parcus portio liberalis p estate admittitur: ille magis: hec omnino. Modioni nanqz per estatem ob tempoz siccitatem indulgendum ex toto est: parsimonia xō cibi cōmunis tempoz omnium est: sed magis estate conuenit: ne ob habitū tps feruentē: corpus cibo imodico pressum egestuet.

Donit vnum pblema de pseruatione corporez egrotare paratoz: post qd subdunt pblemata de modo opationis medicinaz. Et dicit. quare est q labores seu lassitudines cōtingentes tpe estatis z autūni p parte: z veris p alia parte. s. calida debemus curare cuz balneo humectatiuo. Sed labores accidētes in hyeme vere z autūno pro parte vt sic annus totus in duo diuidat: debemus curare cū vnctionib? calidis. ¶ Nō qd hic p labores possum? itelligere lassitudines z fatigas derelictas post exercitiū necessariū: aut labores per se siue spontaneos: q fm Bal. in de regi. sani. z in 2ª pte afor. sunt tres: vlcerosus ex humorib? causatus acutis. extrēsu? ex quātitate humorū: z apostemofus ex vtrifqz: addit at Auicē. 3ª fen. pmi cañ. laborē quarrū: quē vocat arefactiūz z exiccatiūm: quō aut bi labores curent: z quō eis cōperant balneare z vbi:

ocm est a Bal. de re. sani. z ab Aui. 3ª fen pmi cañ. ¶ De inde [Aut hos.] Soluit z primo ad qōnē ppositā. Secūdo docet cōueniēs regimē cibi z potus in estate z hyeme vel solutionē declarat antedictam. ibi scda [Modicus.] Iridē pmo assignat cām scde partis dubitationis bimenbris dicēs: q in hyeme ppter horripilationes z vniuersaliter ppter mutatiōes factas a frigiditate vel frigidas sz aliā lraz: opz tales balneari calidis z inungi: sicut sunt balnea sulphurea nāliter calida z sicca: q si nō reperiant nā talia: opz vt calefiat aqua p ignē: z inde fiat balneū calidū z siccū: sicut est balneū tertie case. sunt. n. sicut dicunt medicī tres mansiones seu case balnei: quaz pma in frigidat z humectat. scda calefacit z humectat temperate. tertia calefacit z desiccāt: qd vt melius actu z virtute reddatur calidum: decoquunt in aqua herbe calide sicut calamentuz origanū saluia rutha z hō. similiter quoqz opz facere vnctiones calidas. hec enim vident esse potentes ad curatio nem: cum oleū sit calidū. ¶ Oleum nāqz de oliuis maturis est calidū tēperate: nisi sit antiquuz: de quo hic est sermo cū sit melius esse olei. Sed oleū onfancinuz qd fit de oliuis adhuc immaturis est frigidū z siccū. z ideo est optima materia in fundamētuz olei rosacy myrtini z similiū. si aut voluerimus magis calefacere: faciemus inunctionem ex oleo de lilio de costo z similibus. ¶ Deinde [In estate.] Dic secūdo soluit ad pma partē dubitationis dicēs. ideo opz balneo humectatiuo labores estiuos vel lassitudines curare: quoniam tēpus est siccz corpora exiccans: cū similr corpora disponant tēpore. vt ocm est in. 9. pblemate huius. exiccatiūū vō eget humectatione. nō. n. indiget calefaciētibz: z nō impedit a reb? frigidis: cū nō sint horripilationes z frigora vebemētia: sic fuerāt in hyeme: z in aliqua parte veris z autūni. facta. n. est declinatio temporis z mutatio ad caliditatē: siue sit etiā finis veris siue pncipiū autūni. Et scias q balneū curatiūū hō laborz opz esse vebemēter humectatiūū z in frigidatiūū: qd etiā tale magis artificialiter pōt fieri: vt coquēdo malas i ea vtiolas vngulā caballinā frōdes cānaz vitiū zc. Inunctio aut olei sit ex oleo onfancino cōmixto plurimo violato aut violato simpliciter: aut cuz bis rosaceo. ¶ Deinde [Modicus.] Declarat antedictā solutionē vel docet regimen cibi z potus in hō corporibus paratis egrotare z vniuersaliter etiam in omnibus: dicēs q in estate z in temporibus sibi pportionalibus debet exhiberi modicus cibus semel exhibitus z multus potus oino. Sed in hyeme z in parte tēporis sibi cognata debet fieri per pirariū exhibitiō. Et exponit illud qd dixit omnino q erat cōmune ad cibum paucum z potū multum dicens: q estate potus debet esse vniuersaliter multus: qd vltērius deducit reddēdo cām z dicit cū repetitione poris: q potus vniuersaliter debet eē plurimus in estate: ppter exiccationē inductā a tempore z labore. ¶ Deinde [Modicus.] Resumit alteram partem z dicit q vltēter in estate cib? debet esse modicus magis qz in hyeme. cuius causa est: qz corpus supercalefit a cibis: z etiā exiccat ppter caliditatē tēporis: z etiā qz vire? cum illo est debilis: nō potest cibū multū digerere semel datū: quare opz semel parū dare cum virtus sit debilis: z sepe: qm corpus est inanitū egens ppter resolutionē multaz factā a ptnēre. sicut pz ab Hippo. in pma pticula afo. z a Bal. exponēre. Nosce q pars hecl modicus zc. Jbreui? repetit in. 35. pblemate. 5^a pticula. in hac enim particula reperit ab interlineatoribus supfluitas nō raro. ¶ Notādum qd p cibū itelligo rem aliquā ptritā substātie spisse facilis digestionis vt ptisanā nō colatā: carnes pullinas z hō: panem laudabilē zc. Per potū vō itelligo condimentum ligdū factū ex vino subtili claro odorifero z aq leui

Problemata. A.

Balneo-
rum case
quot fm
medicos

Mora

Cōfectio
balnei hu
mec. z in
frigida.

Quis ci-
b? estatis ē
z potus

Laboz
triplex ge
nus

Por^o oz
dinar^o in
tpe quid
operetur

et laudabili et. Talis namque potus tria videtur operari in corpore nostro. reintegrat nutriendo corpus et saluando virtutem. in frigidat et humectat: quod potissime requirit tempore estivo. Iterum sui subtili substantia superfluitates euacuat in urinam et sudorem. Libus autem solum vnum videtur horum habere nisi sit vehementer liquidus: nutrit enim et restaurat deperditum.

Problemata.

XL.

Antiqua.

Propter quod medicinarum he quidez ventrem solvunt: he vero vesicam non. Alie autem vesicam quidez solvunt ventrem vero non. Aut quecumque quidem sunt humida et aqua plena: hec utique si erunt medicinalia solvunt vesicam: illic enim subsistunt imputrida humorum: receptaculum enim est vesica indigesti humidum: in ventre vero non manet sed prius quam faciat aliquid aut patiat recedit. quecumque vero ex terra sunt naturam sunt: si fuerint medicinalia: hec utique ventrem solvunt. ad hoc enim est motus terrestrium: quare si fuerint morium perturbat.

Novum.

Cur ex medicamentis alia aluum solvant vesicam autem minime: alia vesicam solvant: cum alium nibilo moveant. An quod ea que natura humida sunt: atque aque referta si medendi obtinent facultatem vesicam solvunt. Subsidet enim in ea humores qui putredine imunes evaserunt: quippe vesica pro eius humoris conceptaculo habetur qui minime in ventre concoquitur: qui non manet: sed prius quam agat quicquam aut patiat excernit. Et que terrenam sortiunt naturam: si vires habeant medicas: aluum hec fundere queunt: in banc enim terrena queque materia se convolvit: itaque turbat si movendi obtinet facultatem.

Transit

Aristoteles ad determinandum modum operationis medicinarum et etiam ciborum ex quo apparebit scilicet quid sit cibus et quid sit medicina et quo differant. Proponit itaque vnum problema universale valde in medicinis eductentibus a corpore et dicit. Quare est quod quedam medicinarum euacuant per vires inferius educendo stercorea et non urinam: sicut agaricum turbith mirabolani et talia. et alie solvunt per vesicam convolvendo urinam sicut petroselinum apium crisones et huiusmodi. talia enim de se convolvunt urinam tantum. quod si ventrem solvant est per accedens per viam puta indigestionis ut quia superflua sumat ipsorum quantitas et in non suo tempore. Et supple quod quedam medicinarum solvunt utriusque per vias ut affaz genestra piper et. sic dicit in. 43. problemate. Et quedam sunt et que neutrum per neutram viam solvunt sicut medicine alterative et. camomilla mellilotum et. Notandum est quod venter multis modis accipitur apud medicos. dicitur enim venter omnis concavitas cuiuscumque sit: unde Galienus in primo de crisi. venter apud Hippocritum est nomen commune omnis membri habentis concavitatem. et sic sumitur ab eo in sexta particula afor. dicente. Si in ventre sanguis effundatur et. Sumit et pro concavitate pectoris et partis inferioris existere sub diaphragmate. vnde in primo alimen. cautitas totius in duas separatur cautitates magnas: quod una est supra diaphragma: altera vero infra. Accipit itidem venter per cautitatem stomachi

Et tria vo
cabula di
sternimus
de venter

Distinctio
cautitatis

et intestinorum tantum: et huiusmodi accipit hic multoties philosophus. Sumit et quoniam venter adhuc strictus per cautitatem stomachi in quo primo reponit cibum et potum deinde noie cibum et corrupto stomacho: per primum. n. stomachus est os eius vel meri et isofagus: sic apparet per translationem Aristoteles et Galienus. immediate ex greco in latinum primo nem: et sic accipit et Galienus in thes. tractatu de signis. cum dicit: ventris vero cognitiones et. Deinde Aut quecumque. Solvunt. et per ad secundam preambulationem dices: quecumque ingrediendi corpus fuerint humida: quod dicit ad duas siccorum stipiticoz: ut sunt myrti nespilla et huiusmodi. et plena humiditate aquea indigestibilis non nutritiva: quod dicitur sit ad duas brody bonaz carniuum. 13. n. sit humidum non tamen est aquosum illa tali aquositate. Et cum huiusmodi sunt medicinalia: quod potes dicere per vnum aut aqua pura. hec dico cum habuerint predictas tres conditiones solvunt vesicam convolvendo urinam: sicut sunt rape pfi ca et. que quibus sunt naturae sicca accitatur. tamen multa abundant humiditate habere secum associatum aliquid acuitatis facietis penetrare sua mordicatione. Quod autem medicinalia convolvendo urinam solvant vesicam declarat: nam illic circa vesicam continentur superfluitates humiditatum non dum corrupte: quod forte dicit per stercorea: aut aliquam materiam mutatam in corpore a sua natura in corruptionem. hoc autem accidit: quoniam vesica est locus receptus humiditatis non indigeste sed digeste: per digestio dicitur in superfluitatibus habitatio ut digestum et victum expellat a natura. vnde et medici dicunt digestionem esse in urina cum partes eius fuerint operationi nature disposite. Et quod urina expellat in huiusmodi receptaculum. i. vesicam. per vnum non permanet in ventre secundo modo dicto vel in epate vel vis eius: sed venit ad vesicam et recedit prius quam aliquid agat: hoc est antequam permuet corpus. Et scilicet antequam patiat aliquid. i. antequam expoliata a forma sua permuet in subiectis corporis: quod dicit ad duas corpus ingrediendi corpus et opantiui sui materiam sicut sunt nutritiva. Notandum est quod corpus ingrediendi quedam sunt simplicia nutritiva ut panis vinum caro et. et vltimo opantia sui materiam: quedam simplicia medicinae ut sui quantitate et substantia opantes: quedam magis declinant ad latus nutritivum: et hec dicunt cibi medicinales ut olera et fructus plurimi: quedam magis declinant ad latus medicinarum: que et medicinae dicunt cibales: sicut cepe porri: et huiusmodi et maxime quando sumunt non ratione nutrimenti: sed alterationis. cassia fistula et etiam manna potest esse talis. Deinde Quecumque. Solvunt ad primam partem questionis et dicit: quod omnia illa in quibus terra naturaliter abundat: quod dicit. propter acuta et calida sicut carnes passere et talium: et cum huiusmodi fuerint medicinalia: quod dicit per aliquas carnes que 13 sunt terrestres et melicene non tamen solvunt ventrem: ut caro leporis et cervi nisi per accidens: et fructus etiam aliquid qui non sunt medicinales: huiusmodi solvunt ventrem sicut sunt mirabolani et quedam pira. Et declarat quod cum sint terrestria et gravia habent motum deorsum: et quod sic moveant solvunt ventres: dum habuerint vere virtutem aliquam medicinale: per quam hoc operantur sicut sunt mirabolani. Nota sic dicit Galienus in lib. de simplicibus medicinae et Auer. 5. coll. quod modus operationis medicinarum est duplex. unus a re elementari. alius a specie rei: quam appropriare non possumus rei elementari sed virtuti alicui supra naturam elementorum existenti de qua erit primo in sequenti problemate. Primo quidem modus est triplex: est enim opatio quedam vltis a primis qualitatibus elementorum prout natus ut est calefacere in frigidare desiccare et humectare. secunda est post istam mediam ut resolvere digerere et. Alia est propria operatio et specialis ut solvere ventrem: per vocare urinam: curare cancrum. et hanc tetigit operationem in. 37. 38. problemate. secundam autem operationem quam Avicenna vocat similem universali tetigit et tangit Aristoteles in pluribus problematibus: et in sermone de mutatione temporis sepe tetigit universalem primam.

Problemata.

Stomachus
est quod
dicitur

Genetivus

Facit
ad corpus
simplicia
mutata
nutritiva
in medicinales
natura
desclat
cibalia

Ad quod
ruda
cuius solvunt
tamen corpus

Ad os
medicinalium
les

Problema.

XLI.

Antiqua.

Propter quid autem he quidem superio-
rem ventrem: he vero inferiores mouent:
ut elleborus quidem superiorem: scamonea
autem inferiores: alia autem vtriusque:
ut elaterium et thapsie guma. Aut quod medici-
narum ventrem mouentium he quidem sunt frigide.
he vero calide. quare he quidem propter calidita-
tem confestim in superiori ventre existentes se-
runt ex ipso ad inferiorem locum inde dissoluentes:
maxime autem valde extranea et nequaquam con-
glutinata. si vehemens fuerit medicina: aut plus
detur: natura defert in superiorem ventrem hec:
et si superfluitas fuerit propter caliditate per-
turbans spiritum factum multum ab ipsa siste-
re vomitus facit. frigida autem sursum ipsorum pro-
pter gravitate: et prius quam patiatur aliquid aut
faciant deorsum feruntur: exinde mota idem agunt
superioribus. Inferius autem poros aperientia
exinde et mouentia quibus dominabuntur su-
perfluitatibus et dissolutionibus accipientia eam-
dem terrestreitate. Quocumque autem vtriusque par-
ticipant et sunt mixte medicinarum ex calido et
frigido. hec propter vtriusque virtutem operan-
tur vtriusque: quemadmodum. et nunc conficiunt
medici miscentes ad se inuicem. **Prima.**

Cur alia ventrem mouent superiorem alia infe-
riorem: ut elaterium superiorem: scamonea in-
feriorem. Alia vero citant vtriusque ut elaterium:
et thapsie succus. An quod ex medicamentis que
ventrem mouent: alia frigida: alia calida sunt:
itaque alia propter suum calorem protinus ut in su-
periori ventre fuerunt: loca petunt superiora:
ac inde liquefaciendo: maxime que aliena sint
minusque insedentia: sed etiam que insunt natu-
ra intima medicamento. scilicet vehementiori epoto:
aut copiosiori quam natura patiatur tamen ea ipsa que
excrecentia affuerint in ventriculum deducunt.
hic vero feruore excrementa perturbant: flatumque
excitant multum: qui obstitens veransque demum
vomitum mouet. Alia quod natura frigida sunt: de-
orsum versus pondere suo labuntur: etiam prius
quam quicquam vel efficiant vel agant: ac inde perfici-
tiam idem accitant quod superiora. ubi enim per abdita
foramina illinc ascenderunt: atque materias agita-
runt: eodem tramite: secum que corripuerint excre-
menta colligunt: atque deducunt: at genus medi-
camentum quod qualitas vtriusque particeps mixtumque
ex calido frigidoque est: hoc ob eam vtriusque faculta-
tem re potest vtriusque conficere: hinc et medici mixtis
sibi generibus sepe medicinas componunt.

Nunc

Arist. determinat de medicina solutina superflui-
tatis grosse terrestres. Et quid quare est quod quedam
pharmacie pugnat per partem superiorem: inducendo nauem: et
vomitum tandem faciendo: sicut est elleborus albus. et quedam
educunt per partem inferiorem secedere faciendo: sicut scamonea:
et alie sunt que educunt per partem superiorem et inferiorem
sicut elaterium et gummi thapsie. **¶** Notandum quod ellebo-
rus est herba nota: et est duplex: albus et niger: et vterque est
calidus et siccus in secundo gradu: differunt tamen in propriis ope-
rationibus: quoniam elleborus albus educit per vomitum flegma cum
fortitudine. et ideo sufficiens preparatum est optima medici-
na in arthritica et podagra et vniuersali egritudine in chronicis
frigidis: timorosa tamen. elleborus vero niger educit me-
lancholia per secessum: et est medicina antonomasice ad lepra.
Scamonea est succus cuiusdam speciei volubilis: cuius folia
sunt ad modum sagitte alate. et ideo dicitur volubilis sagittalis:
est calida et sicca in tertio gradu. soluit cholera per inferum for-
titer: ita quod operatio sua est sicut operatio furiosi. sicut dicit Joan-
nes Mesue. et ideo est solutiuum antonomasice. ut et idem dicit. Ela-
terium est succus cucumeris asinini vel agrestis: quod et sicci-
dis dicitur: et est planta nota in Italia valde silis oleris feret citrul-
los seu cucumeres domesticos: folia tamen habet minora et aspe-
riora illis: et fructus sili: et est calidus et siccus in tertio gradu:
et euacuat per vomitum flegma a iuncturis arteriis et nervis
et aquam citrinam: propter quod rectificatum est conueniens
medicina asclitidis. Guma thapsie: ut dicit Auerro. in ter-
tio coll. est guma ruthe agrestis sicut dicunt quidam medici.
Cum autem Diascoridem est planta habens stipitem similem
ferule et folia similia maratri: et habet ramos subtiles in quo-
rum summitatibus sunt corone anethi siles et habent flores
albi ad citrinitatem declinem: et est calida et sicca valde: cum
humiditate tamen extranea: ita quod Auerro. ibidem ponit eam hu-
midam in primo gradu: et est inflammatoria cauterificativa. ipsa
enim quasi statim eleuat ampullas et vesicas cum tangit cu-
rem. Et trussatores se ferro cingentes nudi ut monstruosi
apparent et lucent liniunt cum ea: et ipsa per superius sol-
uit flegma. **¶** Deinde [Aut quia] Soluit. et diuiditur in
duas partes. primo enim permittit diuisionem necessariam ad pro-
positam solutionem: et dicit quod causa istorum vltima est: quod medi-
cinarum ventrem solutiuum siue per superius siue per infe-
rius aut vtroque modo quedam sunt frigide. et quedam sunt
cale. quedam medie commixte ex calido et frigido. et fortassis
hec littera cecidit a scriptore. **¶** Deinde [Quare he.] Hoc
permisso secundo accedit ad solutionem: et diuidit in tres secundum
quod tria fuerunt tacta in dubitatione. primo enim respondet
ad primam partem quesitam: et dicit percludendo ex dictis mo-
dum quo medicine solunt per partes superiorem. quare
hic de numero medicinarum quocumque propter caliditatem cum
sunt in ventre superiori. id est in stomacho nocte communi dicto:
quod dicitur ad vnam ventris inferioris. dissoluentes inde et at-
trahentes a partibus inferioribus stomachi: et totum corpo-
ris: et eradicantes a partibus superioribus. sicut dicit Joannes.
Mesue in primo de simplicibus medicis. et Auen. 4. fen primi
can. debilitando stomachum et nauseam inducendo superius sui
caliditate et lenitate ferunt: et transeunt ex parte stomachi
inferioris ad locum eius superiorem: ad os. scilicet tunc vomitus
efficit. **¶** Deinde [Maxime autem.] Addit hic quasdam proprie-
tates medicinales propter quas vomitus causatur et dicit:
quod principalissime medicina que ista quatuor habuerit in-
ducit vomitum. scilicet quod sit extranea inconsumpta: quoniam a consuetis
non fit passio: sicut dicitur 4. 4. pblemate vel dicitur esse extranea ipsi
nature ratione sui: quod sit amara abominabilis ferida sicut dicitur in
4. 6. pblemate. secundo quod non sit inuiscata: ita quod sui tenacita-
te adhereat partibus stomachi non valens egredi: neque etiam sit
talis quod sui stipiditate possit os stomachi perstringendo: sed

problemata. A.

C Z

Ne lenis rara. Item tertio qd sit fortis in se superans virtute corporis z nō supata ab illo. Et 4° qd def in tanta q̄titate qd virtus nequeat eam tolerare qn ipsa humores corporis agit: hoc est qd opz dari in tāta q̄titate vt suā valeat exple re actionē. oē enī agens f3z Hal. in lib. de simpli. medi. os esse multe q̄tītatis: qñ itaqz medicina aliq̄ calida z sicca valde habuerit istas quoz pprietates: nā nō potens eius pati molestiā mādat eā pcedēdo sibi humores ad os sto machi de p̄tib⁹ inferiorib⁹: z sic tādē vomit⁹ efficit. ¶ De inde. Et si supfluitas. ¶ Videf hic oñdere q̄liter vomitus possit sedari dicēs: qd si supfluitas vomitus p̄turbet sp̄m caliditate v̄etoluz generatū i stomacho pp medicinā agē tē in humiditates supfluas: tūc facto vomitu multo ab ip sa medicina expellēte eas sedat vomit⁹: v̄l sic dicat si fue rit multa humoz supfluitas z medicine: q̄ impediāt sp̄m v̄utis vehiculū: tūc v̄tute medicine supfluitate euacuata: hoc est postq̄ vomit⁹ fuerit factus a medicina inducitur sistere. i. quies. ¶ Notādū s̄c dīc Jo. Mesue in p̄ de sim. medi. medicinaz facientū vomitū qdam leuiter faciunt vt semen rape atriplicis anbeti z h̄s. qdam v̄o fortiter vt elleborus albus cōdīf megeron z elateriū. qdam v̄o me dio mō vt nux vomica baurach falgēma z talia. ¶ Notā dū est qd sp̄s multas h3 significaciones: aliqñ sumit pro suba sepata maxime deprauata. s. cachodemone. Aliqñ su mit p̄ aia hūana iusta exercēte: vñ vir bon⁹ dī bonū sp̄m b̄ie: dī z pulvis subtilis sublimatus metallo vehementer inuitatū⁹ de quo qdē loquunt alchimiste vt est sulphur arsenicū z h̄s sublimata. Sitr z aliqñ p̄ v̄eto sicut appet in 2° meta. z. 26. p̄tula hui⁹. sumit z p̄ inspiratione z re spiratione siue anhelitu vt ab h̄ip. in p̄noscis. z in hoc libro multoties: sumit ēr put est suba subtilis q̄ instrumē tū v̄tutis existit z vehiculū: z sic pōt hic accipi. pōt etiā p̄ ventositate fm aliā expōnē. ¶ Deinde. ¶ Frigida aures. ¶ Soluit 2° ad scōaz p̄tē q̄stī: z dicit qd medicine nālr frigi de p̄pter p̄derositatē suā quā acq̄suerunt a frigido cō spissante anteq̄ gcq̄s pariant a corpore sicut patiunt cibi: qui a corpe corripunt: aut anteq̄ agant aliqd sicut vene nū cor⁹ corruptiū mouet exinde. s. ex loco supiori v̄etris in quo p̄mit⁹ fuerūt recepte z ferunt ad partē inferiorē eodē mō p̄ inferiora opando quo z vomit⁹ p̄ supiora de terminatū humorē euacuādo: sicut. n. vomitiue dissoluen tes attrahūt ab inferiorib⁹ z eradicant vt dictū est a su perioribus: ita iste solutiue suo mō dissolūtes trahunt a su perioribus z eradicant ab inferiorib⁹. z B est qd dicit ex ponēdo idē rē. qz apuit vias manifestas ab illis locis dis solūtes supfluitates qb⁹ dñant. s. grossas z terrestres q̄s accipiunt inducendo h̄s dissolutiones: qbus demum gra uantibus nām per secessum emittant. ¶ Deinde. ¶ Que cunqz aut. ¶ Dic tertio soluit ad tertiā partem quesiti z di cit qd quecūqz de numero medicinaz participant ambab⁹: vt qd sint mixta ex calido z frigido z alijs qualitatib⁹ consimilibus istis vt graui z leui pp hoc qd v̄traruqz me dicinaz p̄dictaz h̄nt v̄tutē causant v̄tranz opationē p̄ portionaliter eodē mō z euacuabunt supfluitatez medio crem inter subtilē ignē: z terrestrem grossam. ¶ Deinde. ¶ Quēadmodū. ¶ Addit declarādo qd dicit est hic in nā: p̄ simile inuentū in arte: z dicit. nā fortassis sicut qñ medici nō h̄nt vnam medicinā simplicē h̄ntem v̄tutes v̄traruqz medicinaz componunt adinuicē medicinā vomitiuam z subductinam quod expedit lienterie z dissinterie appa rat in qbus non potest medicina solutiua p̄pter debilita tem intestinorū diu retineri sicut patet p̄ Auicē. 4° fen p̄ mi cas. ita su. fm nām est inuenire medicinā h̄ntem in se virtutem hanc duplicem: ex qua duplex manat operatio. ¶ Notādū est qd sermo istiusmodi expositam manife

ste relinquit sententiam: cū expositor nō habeat manife stare nisi sententiā auctoris: z si sit falsa sicut dicit Hal. in p̄mo p̄noscicorū. Hic tñ sermo lōginquis vebemēter exi stit a snia. quā de hoc ipso posteriores adinuenerūt medi ci z p̄bi. posuerūt enim qd medicinaz p̄dictaz opatio nō fiat elementaria qualitate: sed a virtute cuiusdam forme que tota rei substantia vel forma sp̄ei appellatur. Video itaqz qd dictū Arist. fm eos pmanere nō pōt: quoniā com muniter scamoneam ponūt elleboro calidiorē: z tamē sca monea p̄ inferiora educit z elleborus p̄ superiora: sitr z la pis laq̄uli euacuat meliam ponderosam terrestrem per su periora: cum tñ ponderosus existat. Et scamonea educit cholera per inferiora cum leuis sit z subtilis: propter qd talia videntes posteriores: vt dictū est: existimauerūt nō male ab illa virtute supra cōplexionē existente continge re. qd aut hūc sermonē Ari. plurimū ifirmat est: qd Auer. cōmentator eiusdē fidelis expositor vīam ipsius hanc vt patet in 5° coll. nō fuit: sed magis posterioribus adhesit. In aggregatione tñ Serapionis sunt verba sniam Arist. aliquiditer redolentia f3z Alben. mesuai. scamonea paucaz habet caliditatem: elleborus v̄o multaz: z pp ipsam laxat z non inducit vomitum: sed thapsia z elaterium sunt calidiora elleboro. Doc autēz v̄ltimū Arist. potius agit: neqz tamen Ari. est in his redargūedus: cum nōdum suo tem pore artes z scientie fuissent adinuente p̄fecte: sicut dicit Auer. 2° coll. qd tempore Arist. anothomia nondum erat p̄fecte inuenta: imo z tempore Hal. neqz etiam medicina sicut idem innuit Hal. Si quis ob amorē Arist. sententiā voluerit sustinere: positionē fortassis quā Alexāder peri patheticus adinuenit: conabit approbare. vt qd omnis. s. forma ex materie potentia educat: ita qd etiam hominis aiam posuit per talē productionem ex elementis quatuor suscitari. Dicebat enim elementa cum permiscēt adinuicem ab ipsis effectus mirabiles z altissimos puenire: q in simplicibus minime fuere reperti: s̄c in tyriacis z spir itibus apparet alchimicis: cum vnum simplicū alijs socia tur: que cū p se modicū operent: cōiuncta tñ admiratio nis h̄nt effectus. hec sigdē positio Alex. alibi iprobata cō tra fidē catholicā z veritatē p̄bie etiā delirat aperte.

C Problema.

XLII.

Antiqua.

Propter qd pharmacie purgant: alia v̄o dēfiora ex̄ntia z stipritiora z alijs huiusmodi superabundātia non pur gant: Aut quia nō per huiusmodi vir tutes purgant: sed quia indigestibiles sunt: que cunqz autem excessu caliditatis aut frigiditatis parue existentes male digestibiles sunt z qua les sunt vincere sed non vinci ab animalū cali ditate: bene fluxibiles existentes a duobus ven tribus hec pharmacie sunt. quando v̄o in ven trem ingredientur z diffundentur feruntur fm quos poros nutrimentum fertur in venas: non digeste aut sed vincētes exeunt ferētes molesta ipsis: z appellat hec purgatio. Es aut z argen tum z talia indigestibilia qdem sunt ab anima lūm caliditate: sed non bene diffundunt mem bris. Oleum aut z mel z lac z tales cibi pur gant: non quale sed quantum. quando enim per multitudinem indigesta fiant: tunc z purgant. Si quidem

Facilitas vomitum

Spūs mlt, tripliciter

Si quidem purgant: propter duas enim causas indigestibilia sunt: quia qualia ipsa: aut propter quantas: propter quod non medicina est nullum eorum que dicta sunt. non enim per virtutem purgant. Stipticitas et amaritudo accidunt pharmacis et fetor. in eo autem quod contraria est nutrimento pharmacis est. quod enim digeritur a natura hoc consolidatur corporibus et appellatur nutrimentum: quod autem non est aptum natum vincit ingrediens venas per excessum caliditatis aut frigiditatis perturbat. Hec utique est natura pharmacie.

Nona.

Cur medicamenta purgare valeant: cum alia pleraque amariora ceterisque eiusmodi qualitatibus insigniora id facere nequeant. An quia non ob eiusmodi vires purgandi obtinent facultatem: sed quia concoqui nequeunt: etenim que ob excessum caliditatis aut frigiditatis: quibus exiguo corpore incoctilia sunt: aptaque vincere non vincit ab animalium calore: resolutaque eadem facile a ventre utrolibet possunt: hec medicamenta habentur. Ubi enim ventrem adierunt: resolutaque sunt: statim ad venas per easdem feruntur semitas: quibus permeat cibus: mox cum nihil concoqui potuerunt: sed victrice perstiterunt potentia relabuntur: et que sibi obsistunt secus detrahunt: que res purgatio vocatur. Es vero argentum: ceteraque generis eiusdem et si concoqui a calore animalium non possunt: sed resoluti a ventribus nequeunt: oleum: mel: lac: ceteraque eiusmodi cibi purgandi quidem vim obtinent: sed quantitatis non qualitatis ratione: ubi enim ob nimiam sui copiam concoqui minime potuerunt: tum purgant si quando id facere possunt. duabus enim illis de causis aliquid concoqui nequeat: aut quia generis perniciositas est: aut quia modum excesserit. Quamobrem nihil ex predictis medicamentum est: quippe cum non ob aliquam sui facultatem purgare valeat: acerbitas acor: malusque odor medicamenta comitantur: eo quod genus medicamentorum cibo contrarium est. Quod enim concoctum a natura accessit: id corporibus adhaerescit: alimentumque appellatur. Quod autem conuinci domarique minime possit: sed venas ingressus per excessum caliditatis: frigiditatisve sue perturbet: hoc nam sane obtinet medicamentum.

Querit quare quidam assumptorum iterum sunt pharmacie: et quidam non dicuntur: quare est quod ille medicie que dicuntur pharmacie laxando purgant corpora: sed quedam alia bis stipticiora et vniuersaliter abundantia qualitatibus medicinalibus: ut duritie mollitie raritate spissitudine grauitate leuitate: et talibus excedentibus non tamen laxando pur-

gant. sicut myrtilla nespilla mel vinum lac oleum: et talia si cut statim dicitur infra: et in hoc tetigit secundam partem que sita aut motui ipsius fortassis. ¶ Notandum quod pharmacis sumitur aliquando pro omni medicina cuiuscumque sit virtutis: et hoc apud Hale. sepe. Interdum vero sumitur pro veneno. communiter tamen accipitur pro medicina solutiva solum: et sic accipit hic. Et scias quod bene dixit purgant. purgatio enim proprie debetur humoribus peccantibus inequaliter vel in qualitate: propter quod cum alij humores a sanguine magis hoc habeant: eis conuenit proprie purgari: sed euacuatio debet maxime humoribus in quatuor peccantibus sicut est sanguis: cum alijs etiam admixtus humoribus. vnde Auicenna. quarta primi. Sphobothomia est euacuatio humoribus equaliter abundantibus. et hec etiam sunt verba Hale. in quibus plurimis locis. ¶ Deinde ¶ Aut quia. ¶ Soluti et diuiduntur in duas. primo enim soluit: secundo ex ipsa solutione magis ostendit quid sit pharmacis quid cibus et ad eorum dicta. secunda ibi ¶ In eo autem. ¶ Iterum primo tangit conditiones quas debet habere pharmacis. Secundo ostendit qualiter interius operetur et transeat per corpus. Tercio a natura pharmacie remouet quedam extranea non habentia proprietates pharmacie: vel soluit ad secundam partem quesiti. ibi secunda ¶ Quando enim. ¶ Tercia ibi ¶ Es autem. ¶ Dicit igitur causam esse: quoniam pharmacie non purgant principaliter per istas virtutes. scilicet stipticitatem aut grossitatem raritatem et spissitudinem liquiditatem aut viscositatem et huiusmodi: aut etiam siccitatem et humiditatem: sed purgant ideo quia sunt indigestibiles a caliditate animalium propter excessum caliditatis sue: ita quod animalium corpora non valent eas tolerare: quod et in calidis accidit pharmacis. aut hoc ideo est: quia non sunt bene digestibiles propter excessum frigiditatis parue: sicut in medicinis frigidis. sic itaque vna proprietas pharmacie est ut sit indigestibilis propter excessum caliditatis aut frigiditatis parue. Dicit autem parue frigiditatis: quoniam frigidum intensum constringit et impilat humores: propter quod solutionem vetat. vel dixit dubitando: eo quod omnes pharmacie et proprie dissolutiue: sicut concorditer dicunt medici: sunt calide et sicce: et ideo dictum suum voluit castigare dicendo parue. Secunda proprietas earum est ut sint inuincibiles a calore animalium eas afficiente: sicut vincuntur cibi et in aliud transmutantur. Et si dixerit Aristoteles in precedenti problemate egredi pharmacias antequam aliquid faciant: exponendum est ut prius. id est antequam corpora corrumpant sicut venena. Tercia proprietas earum est ut sint bene fluxibiles et motiue in sursum a ventre inducendo vomitum: et ab inde per intestina in deorsum causando secessum: propter duas antedictas proprietates: cum itaque antedictae tres proprietates in aliquibus assumptis intrinsecus per os fuerint reperte: nomen pharmacie assumunt. ¶ Deinde ¶ Quando vero. ¶ Ostendit quomodo pharmacie intus assumptae operentur dicens: quod quando intrant ventrem: et per ipsum disperguntur a calore naturali motu: deferuntur per vias et ductus manifestos et occultos: per quos nutrimentum etiam membrorum corporis omnibus defertur: etiam per venas et arterias: huiusmodi autem vias: quas poros appellat: sunt vene mesentericae et eis partes coniacentes: medicinis his quidem sic transeuntibus: non fit earum digestio a calore corporis transmutatio: imo permanentes vincentes et non victae: propter molestiam quam corporibus animalium ingerunt: nature animalium eis partem concedunt humorum: sic quod cum illis extra corpora expellunt: et talis expulsio purgatio dicitur. ¶ Et scias quod bene dicit molestia: quoniam sicut dicit Galenus rodanda in. 19. verbo centiloquii. operatio medicinae non est naturalis corpori: sed attrahit humores corporis superando plures naturales virtutes. vnde Galenus.

Problemata. A.

c 3.

Quo sum
mae phar
macie.

Quid me
dicina ad
corpus.

Particula

regimi. acti. natura medicinarum solutiuarum est contraria nature corporum que ipse solvunt: et sunt vniuersaliter interimentes et pernecantes ea. ¶ Notandum est quod verba hec Aristoteli videntur sonare quod medicina vadat ad humorem quem habet euacuare cum eius substantia: quidam enim fuerunt huius opinionis sicut dicit Haly in secundo sue practice: et hoc fortassis potest defendi: supposito quod Aristoteles supponat ut quod pharmacie operentur elementaria qualitate: et non tota earum substantia vel specie rei sicut inuenerunt posteriores eo. aut potest Aristoteli littera secundum aliquid violentata ad sententiam veriorē reduci: que de hoc nunc tenetur. Et est quod medicina existens in stomacho dissolvitur in vapores fumales effectus a calore naturali usque ad aliquid aliud spatium propinquum: non enim est omnino similitudo pharmacie ad humorem: quod est magnetis ad ferrum sicut cōiter adducitur. Deinde huiusmodi vapores fumales multiplicantes spem suam intentionaliter in medio a virtute quidam similitudinaria: ita quod hec virtus sibi proprios afficit humores: et eos exagitat attrahendo: et tunc cōsurgit in odium nature: et eam cum portatione humorum illi processa retro expellit. Et scias quod materia que est in cerebro extra venas vel palato gutture vel pulmone ponitur attrahi a medicinis ad stomachum per merita: etiam si non ingrediantur venas per quandam contiguationem transeundo. materia autem in alijs locis et iuxta venas maxime ipsas permixta ingreditur. et tandem virtute medicine trahitur de venis paruis ad magnas et maiores donec ad epar et ad intestina ultimo per meseraicas pueniat: et tunc nāe odiosa facta emittitur: si fuerit subductiua exterius in secessum: vomitiua vero in stomachum pscendit et desuper educitur. ¶ Deinde [Es autem.] Remouet quidam extranea a natura pharmacie: eo quod non habent modum operandi: et additiones ipsius: et primo remouet quidam eo quod non possunt dissolui et subtiliari propter grossitiam suam: ut transeant per poros illos interiores angustos et dicitur quod lapis argentum ferrum et huiusmodi non possunt digerī a calore animalium: et sic habent proprietas medicinæ: quod tamen non sunt fluxibiles intus assumptæ: non enim requirebatur. ut 2º diffundantur per membra: he non sunt pharmacie recte. Dixit autem signatè quod: quoniam viride eris cum eius squama et ex ere alterato fecerit sit: quod tamen subtile et puluerificabile potest per membra diuidi et diffundi: unde et aqua citrina ascliticoz ipsum videmus euacuare. ¶ Dubitat de eo quod dicitur quod stannum non digerī a calore animalium cum dicat Auer. in 5º coll. quod aurum assumptum a strutione: etiam si in continentia abstrahatur inuenit minoratū: de quo minus videtur: cum sit durius et minus passibile ere et argeto. ¶ Dicendum est quod talis instantia in paucissimis reperitur animalium. Item quod sermo Aristoteli huius particule medicinalis verificatur in homine et non in alijs. Aut dicendum est quod Aristoteli loquitur de actione a calore naturali qualificato. Auer. vero loquitur de actione a tota suba speciei rei proueniente. ¶ Deinde [Oleum autem.] Remouet quidam alia a natura pharmacie absolute dicte: et dicit quod oleum mel lac similiter multum ceruissa et huiusmodi talia cibi et potus medicinalis: et sunt diffusibilia et in se per poros corporis quibus deferuntur nutrimenta ad corpus: non purgant qualem si purgent. i. ratione qualitatis. i. caliditatis et frigiditatis: sed propter quantitatem multam assumptam: quam natura non potens digerere et tolerare grauata velut quodammodo pōdere expellit: aut inferius ut mel magis quod absterfuius: aut superius ut oleum: aliquando propter eius abominationem. lac vero propter vtrumque potest expelli. Et quod aliquid sit indigestibile dupliciter potest contingere: aut ratione qualitatis: aut quantitatis: et ideo vterius ostendit quod nullum istorum trium dictorum vel plurius talium est pharmacie: quod talia si purgent: non est ratione qualitatis. s. ratione caliditatis vel frigiditatis:

cuius causa secundum Aristoteli operatur pharmacie. Quod autem non ratione qualitatis existat apparet: quoniam pharmacys accidit quod qualitate babeat extraneam ut siccitatem vel amaritudinem et fetorem sicut dicitur in 17. problemate. sic igitur quatuor vel quinque additiones exiguntur antedictæ: ut aliquid transglutitum sit pharmacie. dicit autem lac: non autem serum: quoniam huiusmodi vtrumque quandam solutiuam. ¶ Deinde [In eo autem.] Pars secunda in qua ostendit quod sit pharmacie et quid cibis: dicens in eo quod aliquid assumptum interius est contrarium nutrimento. i. quod ex ipso non potest fieri nutrimentum dicitur pharmacie: sed illud quod ingressum digeritur a natura corporis: et a calore innato: nisi sit spirituum in quanto sicut sperma coaglinatur cum corporibus: et efficitur vnum cum eis: et tale dicitur nutrimentum vel cibus. Et hoc est quod dicit Haly. in libro de simplici medicina. volo per medicinam illud de cuius proprietate est ut alteret nostras naturas. et sic medicina etiam alteratiua est contraria in quantum talis nedium solutiua: cum non conglutinentur: et transeant in corpus subtiliter. et per cibum volo illud quod augmetur substantias nostri corporis et addit in eam. ¶ Deinde [Quod autem.] Manifestat magis nam pharmacie accipiendo plures conditiones ipsius et proprietates dicens: quod illud quod non est aptum natum ut vincat a corpore cum illud ingreditur: imo ut ipsum vincat: per venas diffusum propter excessum caliditatis aut frigiditatis turbationem vel solutionem inducit. et ista est natura et opatio pharmacie. ¶ Notandum est quod quod caliditas et frigiditas sunt qualitates actiue potentes: ideo caliditatis et frigiditatis mensurate excessus pharmacys attribuit: et non siccitatis et humiditatis: cum sint qualitates passiue debiles recte. ¶ Notandum est sicut dicitur medici quod medicinarum quedam laxant dissoluedo sicut vehementer attractiue: de quibus est hic sermo philosophi. quas dicunt a tota suba operationem suam exercere: ut scamonea elleborus recte. quedam comprimendo pōderositatem suam ut mirabolani: quedam leniendo ut violæ cassia fistula recte. quedam vero lubricum faciēdo ut mucillago psily: sunt et aliqui addentes quod quedam liquefaciēdo euacuant ut euforbium recte.

¶ Problema.

XLIII.

Antiqua.

Propter quid piper multum quidem existens vesicam soluit: paucum autem ventrem. Scamonea autem multa existens ventrem soluit: pauca autem et vetus vesicam. Aut quod vtrumque vtroque est mobilius. piper quidem enim diureticum est: scamonea vero deorsum ferens. Piper quidem igitur multum existens fertur in vesicam: et non diffunditur in ventrem. paucum vero existens retentum dissoluit: et fit pharmacie ipsius. Scamonea autem multa existens in hoc retinetur quod dissolvitur. dissolvitur autem et fit pharmacie propter dictam in superioribus causam. Pauca autem existens cum potu imbibitur in poros et citius prius quam perturbet deorsum fertur in vesicam: et illuc sua virtute ducit superfluitates et liquationes quecumque superficiales sunt. multa autem quemadmodum dictum est propter fortitudinem multo tempore permanens deorsum fert multam purgationem et terrestrem. ¶ Noua. ¶ Cur piper si large sumatur vesicam soluet: si parce

Dubium

Responso

Quodam medicis

parce aluum: contra scamonea si large sumatur: aluum soluet: si parce et que vetus est vesica. An quia singula magis a singulis mouentur: piper enim magis vrinam ciere: scamonea aluum. Itaque si piper sumptum copiosius est: ad vesicam deferitur: nec se in aluum diffundit. Sed si exiguum ceperis: retentum id aluum soluet: atque ita medicamentum eius existet. Scamonea vero que data copiosius est retinetur ut resoluiatur: resoluta iam medicamentum efficitur: ob quas superius causam proposuimus. At si exigua una cum epoto humore per inuisibiles meatus imbibitur ac celerius antequam perturbet in vesicam deferitur: quapropter sua facultate recrementa colligamentaque residentia per summa abducit. Sed illa multa ut dictum est: quod diu ex virtutum soliditate premanerit: large expurgat: sordesque terrenas porissimum detrahbit.

Quia dicitur in. 40. pblemate quod medicinarum quedam sunt solutivae ventris: quedam puocativae vrinæ: comparat nunc piper et scamoneam ad invicem penes has virtutes. Proponit igitur dicens: quare est quod si magna sumatur quantitas piperis: puta nigri soluit ventrem puocando vrinam. si vero parva sumatur soluit ventrem inferiore: sed de scamonea est contrarium: quoniam in magna quantitate assumpta movet ventrem: in parva autem et maxime si sit antiqua soluit vesicam puocando vrinam. [Notandum est secundum Dioscoridem: et Galienum. scilicet cum primo elevari fructus piperis est piper longum: deinde separatur in grana: et illud est piper nigrum. et ideo piper longum est humidius nigro. Et eius est triplex maneries: est piper longum dicitur macropiper: et nigrum melanopiper appellatur: et est piper album quod dicitur leucopiper: quod invenitur in nigro: secundum aliquos vero est granum maius pipere multum: et omnia sunt calida et sicca aromatica: vix nigrum est calidius et siccius alijs cum sit tale in quarto gradu. [Deinde [Aut quia.]] Soluit et primo in generali. Secundo particulariter declarat solutionem et confirmat. ibi secunda [Piper quidem.]] et dicit causam esse: quoniam utrumque naturae est ut moveatur per utramque viam. piper enim soluit ventrem et puocat vrinam: et scamonea similiter. Vel aliter reddendo cuilibet quod suum est proprie: et hoc est quod consequenter dicit: piper est diureticum proprie et scamonea ventris solutiva proprie. [Deinde [Piper quidem.]] declarat et confirmat particulariter quod dictum est in universali: et primo assignat causam prime partis questui dicens. cum piper acceptum fuerit in multa quantitate transit sui caliditate et subtilitate liquefactione humiditatum subtilium ad vesicam: et non moratur in ventre diffundendo propter mordicationem quas nature ingerit: sed quoniam a pauca eius quantitate non fit sensus: et quia sic debilis est caliditatis et acuitatis: remanet dispersus eliquationes faciendo in ventre humiditatibus existentibus commixtum: et quia est calidum et acutum mordicationum: et etiam propter moras euacuat illud cui obuiat et non attrahit ex remotis ad epar. [Deinde [Scamonea autem.]] Assignat causas secunde partis questui dicens: quod scamonea sumpta in multa quantitate retinetur primitus in ventre: et dissolvitur per ipsas in fumos et vapores subtiliata: propter quod pertransit in corporis interiora per vias unde corpus sibi trahit nutrimentum. Cum autem taliter se habuerit: efficitur pharmacia euacuans superfluitates cholericas per partem inferiorem: propter causas quae

ca fuerit superius in. 42. pblemate: sed si parum assumatur ex ipsa: et precipue si fuerit antiqua: cum alio liquido potabili imbibitur et submergitur in porositates et ductus ventris et intestinorum agitatio superfluitates subriles. et tunc antequam possit ventrem solvere ascendit versus epar: deferendo eas non potens in venas ulterius corporis pertransire secundum Aristotelem et maxime subriles: et exinde tendit deorsum cum ipsis ad vesicam: et non ad ventrem: et illuc educit superfluitates et dissolutiones quaecumque extiterint in superficialibus membrorum versus. scilicet partem interiozem corporis. Non enim tanta est potentia ipsius quod possit ducere ad vesicam superfluitates declinantes omnino ad superficies exteriores versus cutem. Vel aliter educit superfluitates superficiales. id est paucas et subriles de facili mobiles pretermittendo quod grossius est et impilatum. [Deinde [Multa autem.]] Resumit iterum primam partem questui ut addat dicens. cum multa fuerit quantitas ipsius assumpta. id est scamonee sicut dictum est prius: tunc fortitudine sua manens longo tempore in ventre: per poros per quos deferitur nutrimentum delata dissolvit multas superfluitates grossas et terrestres: quas cum agitaaverit et in odium nature consurrexerit purgando corpus ab eis extra deorsum in secessum emittit multum superfluitatis et terrestritatis. [Et scias quod hic sermo Aristotelem ponitur in aggregationibus Serapionis hoc modo. liber questio: num si quis vitur multum de pipere puocat vrinam: et si parum laxat ventrem: sed scamonea est contra in hoc. Item idem in capitulo de scamonea. Scamonea quando est nimis antiqua non puocat vrinam sed laxat ventrem: antiqua vero puocat et non laxat. [Sed admirabile aliis cum inueniat sermonem Avicennae. secundo canon. capitulo de pipere: omnino huic contrarium: et est: quod piper puocat vrinam: et eicit fetum: et post coitum corrumpit semen cum fortitudine. Et paucum eius puocat vrinam: et multum eius soluit ventrem: sed contrarium scamonea: Quia tamen in Aristotele insinuitur expositione. dicens eius sermonem verum esse: et ut veritas appareat supponatur quod Aristoteles. cum alijs supponunt: quod piper de eius operatione propria est diureticum et scamonea ventris solutiva. Accipio etiam quod unumquodque si debet in proprium actum: oportet esse tante quantitatis ut in eo saluetur forma et virtus ad talem actum: quoniam de veneno et opio mandragora etc. potest sumi in tam modica quantitate: quod non causabit aliquam operationem perceptam: nec dum venenosam. sicut dicit Galienus. in secunda particula aforismorum: et in pluribus locorum: et inde est quod fuit inuenire puellam nutritam napello: quod est venenum perniciosum herbe a tota substantia nature humane oppositum. et sicut dicit Avicenna. sexta quart. et Aristoteles. in lib. de regimine. do. Possum etiam accipere quod scamonea fortior est et calidior secundum Galienum. pipere. tunc itaque si piper proprie est diureticum: cum sit debilioris virtutis scamonea: si debet agere hunc eius proprium actum: oportet quantitatis esse multe et sufficientis illi actui. Cum autem multa extiterit quantitas ipsius: natura sentiet propter caliditatem et acuitatem suam mordicationem inde: ita quod diu non retinebitur in ventre: sed regulatum a natura et sui coadiuvante caliditate ad vias ascendet vrinam ipsam puocando. sicut est reperire in quibusdam bibulis: qui dum bibunt continue mingunt. Si autem fuerit modice quantitaris: non poterit in proprium actum. cum enim stabit in intestinis et stomachi natura paucum sentiens aut nullam mordicationem non incitabitur ut moveatur superius ad vesicam. iterum de se est debilis virtutis non potens in actum proprium: quare remanens in ventre euacuat propter moram intervenientem cum quadam mordicatione aliquando quod potest

Conforma
tio dictorum
philosophi cum
serapione.

Concordantia
Avicennae et
Aristotelis.

per modum obuiationis et non attractionis: ut nature operantur pharmacie. Neque iste sermo est contra illud: quod satis innuit philosophus quod medicina solutiua est calidior medicina diuretica: hoc enim iterum est de solutiua a remotis attrahente et uehementer. aut que in poros egreditur per quos nutrimentum transit in corpus: non autem est necessarium in ea que soluit solum obuiando: sicut est piper sumptum in modica quantitate: quod si non sit eius caliditas et acrimonia intensa: qua possit in vias vrine peruenire quod post remanens operatur in intestinis. De scamonea autem est e contra: quoniam multa eius quantitas soluit ventrem: cum eius hec sit propria operatio. Et adhuc ut dictum est quantitas rei sufficiens exigitur. ipsa etenim cum sit violenta acuta inflammatoria: quando ventrem multum in quantitate ingreditur: natura sentiens inde lesionem statim conatur eam ex ventre expellere. potest et aliter quod dictum est declarari Aristotele. sententie magis fortassis appropinquando: que videtur esse quod medicina diffundatur per poros: unde vadit nutrimentum ad corpus: ut dicatur. si piper sit in multa quantitate fortitudine caliditatis sue et acuitatis mordens intestina ingreditur venas mesaraicas et transit ad epar et ad partes illic adiacentes: et ibidem humores liquat et subtilizat: et quia virtus eius debilior est scamonea: huiusmodi superfluitates per mesaraicas non potest ad intestina reducere: sed dimittit eas circa vias vrine: propter quod vrina prouocatur. Paucum autem ipsius stans in ventre et non potens facere perfecte opus pharmacie purgat quod potest euacuando cui obuiat: inuiscatum enim in intestinis non potuit ad epar peruenire. In scamonea vero est videre econuerio: quoniam multum transit ad epar liquefaciens grossum et terrestre: cum sit fortis: potest adhuc reducere ad intestina illud quod monit: et quia fuit terrestre non fuit aptum duci ad vrinas etc. parua vero eius quantitas facit operationem magne quantitatis piperis. Dictum autem Auicene in contrarium non intelligo nisi intelligat illud quod Aristoteles appellat multam quantitatem: Auicene parum dicat: et multam dicat Auicene. postea quantitatem maximam. Et hoc accedit ad illud verbum quod dicunt medici quod quando sumitur. 3. media scamonee stringit ventrem primo et inducit anxietates et sudores frigidos: et ultimo interficit euacuando etc. Est autem causa istius sermonis Aristoteles. curiosa et calumniosa valde: et maxime quia sapientes non conueniunt in causato: ut iam patuit. Et scias quod dosis scamonee siue mediocris quantitas qua vna vice exhibetur est sex ta pars dracme. minor tunc erit. 12. pars vel inde: maior vero erit. 3. tertia pars vel media. De pipere autem non inuenio dosim a medicis designatam: eo quod non sit medicina violenta: potest tamen in proposito experientia satis leuiter haberi.

Problema.

XLIII.

Antiqua.

Propter quid apostemationes hi qui dem infrigidantes sanant. hi vero calefacientes digerunt. Aut quia alij qui dem extranea caliditate. hi autem infrigidantes propriam congregant. Noua.

Cur inflationes easdem alij frigefaciendo sanant alij calefaciendo concoquant. An quillisp refrigerationem: his per externum calorem caloris sui copiam colligere placet.

Aristoteles reuertitur hic ad sermonem superius de medicamine tumorum et cataplas-

matum. Querens quare est quod eadem apostemata specie: et etiam numero aliqui medicorum sanant infrigidando et remittendo feruorem eorum: ut cum succis frigidis vel aqua frigida. Alij autem curant calefaciendo cum digerentibus calidis exterius apposisis procurantibus sanationem et resolutionem eius. Notandum est quod apostema secundum Galenum in quarto de ac. et morbo. est tumor piter naturam. 13. autem de ingenio sanitatis. dicit quod est morbus mutans membrum a naturali qualitate ad eam que est extra naturam. vel morbus in quo tria ipsius coincidunt genera: et est quadruplex secundum quod quatuor sunt humores. fit enim ex sanguine: et dicitur flegmon. et ex chole: ra: et dicitur erisipilla. fit ex flegmate: et vocatur yndimia. fit etiam ex melancholia et communi nomine dicitur cancer. Addit etiam Auicenna primo can. sen. secunda. apostema ventosum et aquosum. ponit enim quod quatuor humores sunt causa apostematis: et similiter aquositas et ventositas ad eos deducta. Deinde [Aut quia.] Soluit et dicit causam esse quoniam medici diuersas intentiones curationis obseruant. Quidam enim apposisis maturatiuis exterius habentibus caliditatem alienam a calore naturali corporis procurant generare sanem in apostemate: qua generata rumpitur et euacuatur et sic curatur. Et talia secundum medicos sunt calida et humida uehementer viscosa et yctiuosa quales sunt pinguedines humorose pulites frumenti fenugrecisemen lini etc. Alij autem operantur secundum aliam intentionem: infrigidant enim exterius apostemata cum medicis frigidis stipiticis coaceruando caliditatem naturalem magis interius: qua coaceruatione confortata consumitur partim materia apostematis: et partim repercutitur: et maxime cum sit in principio ipsius etc. Et scias quod apostemata calida et frigida possunt hoc modo curari: frigida quidem ut ponatur quod apostema flegmaticum contingat in iuvene carnoso ex aliqua inordinatione diete: tunc appositione frigidorum exterius reuocatur calor interius et fortificatur: ad cuius fortificationem sequitur digestio materie: et curatio apostematis eo modo quo Hippo. in quarta particula afozif. docet curare tberanum ex repletionem. Potest et alia intentione curari: procurando sanem in eo cum calidiorum animalium appositione: calida quidem apostemata ut erisipille curantur dicta duplici via: scilicet infrigidando cum succis frigidis et frigida aqua et maxime quando fuerint pura. Unde Gale. nono de ingenio sanita. quibus fuerit simplex erisipilla nulla melior cura aqua frigida. Obseruandum tamen ne ista apposita multa earum frigiditate impellant materiam intra: et maxime ad membra nobilia. Unde Auicenna tertia quarti. loquens de hoc. Caue ne redire facias materiam ad interius membrum aut nobile: quod obseruandum est maxime si apostema fuerit in emunctorijs. Curatur etiam secundo procurando sanem cum calidis temperatis: et de hoc iterum fiet sermo. in 53. problemate. Dubitatur de modo curationis duplici apostematis Aristotelis: cum dictum sit supra per Auicennam quod primo oportet uti repercussiuis. deinde repercussiuis et resolutiuis etc. quare vnus erit modus curationis: nec erit duplex contrarijs factus ut calidis et frigidis etc. Dicendum quod modus hic curationis Auicene. et medicorum est vniuersalis regularis directe respiciens contrarietatem. huiusmodi autem modi curationis: quos Aristoteles tangit: sunt partiales accidentales: mediate curantes per contraria: et licet ille modus sit regularis. hi autem non: nihilominus habuit Aristoteles ponere huiusmodi accidentales cum magis intendat querere causam curationis quam modum eius dare: intentio enim huius

huius libri est causas dictorum in alijs inuestigare.

Problema. XLV. Antiqua.

Propter quid permutare oportet cataplasmata? Aut magis sentiāt. Con-
suetudinem enim quemadmodum in co-
mestionibus non adhuc vel amplius
pharmacie: sed nutrimentum fiunt et sic in ta-
libus.

Cur mutari cataplasmata debeant? An ut ple-
nius sentiatur. Solita enim ut ea que ventricu-
lo mandamus non amplius medicamenta sunt:
sed pro alimentis recipiuntur: sic etiam hec fun-
gi suo munere nequeunt.

Querit quare oporteat mutare medicamina in apo-
stematibus et his tumoribus dolorosis dicere. quare
est quod opus non aliquid permutare cataplasmata prius apposi-
ta et alia recetia apponendo: quibus priora fuerint secundum rationem
apposita. **Deinde** Aut ut his. **Soluit** dicens hoc esse ut
magis imprimatur et sentiantur eorum operatio ab infirmis: quia cum
fuerint eis consueti ex longo tempore non inducent alterationes
in corporibus ipsorum propter convenientiam quam acquisierunt cum
eis. Et hoc declarat in simili illis consueti dicitur quod ita acci-
dit in his sicut accidit in pharmacis. si enim quod in comestio-
nibus utatur multoties aliqua una comestio: que secundum se sunt
pharmacie: ex consuetudine acquisita fiet quod non adhuc vel non
amplius erunt pharmacie illi: neque earum operationes facient: sed
nutrimenta efficiunt et cibi. **Deinde** Sicut. **Applicat**
ad propositum dicitur. ita eodem modo cataplasmata non remanebunt fa-
cientia opera cataplasmatum medicinarum: quoniam opus est cor-
pora alterare et permutare: sed circumstantibus corpus non alteran-
tia velut vestis tepata. Unde Avicenna quarta primi ostendit non
esse standum secundum unam medicationem in una medicina: quoniam a
consuetudine non fit passio. Et ideo cum medicus unam medicinam
multo adhibuerit tempore et non contulerit: precipiunt ab ea re-
cedere et aliam eligere que agat mota propter extraneitatem in
naturam. Et ideo dicit Hippocrates in secunda particula aphorismi quod sue-
ta ex multo tempore quocumque sint illa sex res non naturalia: et si
illa in se sunt deteriora minorem molestiam solent inferre: imo
propter longam consuetudinem et paulatimam mutationem: quam fa-
ciunt aliqui morbi: quibus sint res corrupte naturam: non
sentiuntur sicut est ethica: his enim ethica: non sentit ea: sicut
dicit Galenus in libro de malitia complexionis diuersa: cum tamen
secundum Avicennam secunda primi et in alijs pluribus locis. caliditas ethi-
ce sit maior caliditate tertiae. imo inter operatur consuetudo: quod
et puella et anus nutrita fuit ex napello: ut dictum est supra.

Dubitatur. Quoniam videtur sententia istius problematis
contraria Hippocrati in secunda particula aphorismi dicenti. Omnia secundum ra-
tionem facienti et non euenienti secundum rationem: non est transi-
re ad aliud: manere illo quod datum est a principio: quia
cum adhuc eadem passio remaneat ut apostema: suppositum
quod cataplasma fuerit rectum: non videtur esse mutandum.

Dicendum quod intellecto sermone Hippocrati secundum eius finem
cessat dubitatio: quoniam non manet quod erat a princi-
pio secundum omnem modum: in principio enim non fuit am-
icitia et familiaritas inter membrum et medicinam: quod po-
stea efficitur in processu: propter quod cum dispositio contraria
aduenerit: opus in contrarium cataplasma mutare.

Problema. XLVI. Antiqua.
Propter quid sanum est a cibo sub-
trahere: laborare vero plus? Aut quia
egritudinis causa est multitudo super-

fluitatis. Hoc autem fit quotiens nutrimenti
superabundantia fuerit: aut laborum indigen-
tia.

Cur cibibus imminuere: laborem augere salubre
est? An quia causam egrotandi excrementorum
habet nimietas: que tunc certe exultat: cum aut
cibus superest aut labor deest.

Hic determinat Aristoteles de conseruatione sanita-
tis penes nutriendum et exercitium dicitur.
Quare est quod sanitatis conseruationem est diminueri de nutrien-
te solito accipi: et laborari. id est exercitare amplius consuetum. et
scias quod labor hic non pro dolore aut lassitudine: sed pro fati-
ga accipitur. **Deinde** Aut quia. **Soluit** et duo dicit sicut
duo tetigit in questione dicitur. primo ex parte nutriendi hoc esse: quoniam cau-
sa egritudinis future est multitudo superfluitatum. Dico autem
future: non enim corpus est actu egrum non habens fere omnes le-
sas operationes sensibiliter: tale enim permanet quiescens non
se exercitans: huiusmodi excessus superfluitatum causatur quo-
cumque modo nutrimentum superabundauerit: ita quod non ipso non
indigens non digerit: neque postea perit: sed indigestum perma-
nens perit in superfluitates: que demum modica occasione
commote mouentur ad putrefactionem causantes egritudinem.
Deinde Aut quia. **Soluit** secundo ad illud quod que-
rebatur quare laborare debet. dicens quod causa egritudinis est
defectus laboris vel exercitii: igitur per contrarium labor
competens est causa salutis. propter enim indigentiam labo-
ris non euacuat ex corpore quod oportet euacuare: imo re-
manens superfluitas refrigerat calorem naturalem: et virtu-
tem debilitat ad quod sequitur gradus quantitas superfluita-
tum et demum egrotare. **Notandum** est quod licet dicat Aristoteles
teles quod dimissio exercitii sit causa generationis superfluita-
tum multarum: et sit egritudinis materialis: ex eo quod hoc est
notius et frequentius: nihilominus eius dimissio est causa
egritudinum etiam sine materia: quia per exercitium euen-
tatur calor naturalis: et viuificatur sicut ignis per flammam
temperate motum: quo remoto non poterit cibis digerere
et per corpus dispartiri: unde et corpus acquirens malam
complexionem siccam aridum efficitur: hoc est quod di-
cit Avicenna tertia primi. Exercitium relinquens ethicam
frequenter incurrit. Et scias quod exercitium secundum Galenum in se-
cundo de re. sani. est vehemens motus interius ut alteret res-
pirationem in maius vel minus vel velocius vel spissius.
de quo dicit Avicenna loco antedicto quod ad ipsum quidem
exercitium conuersus secundum modum sue equalitatis et in ho-
ra sua nullo indiget medicamentorum que necessaria sunt
materialibus egritudinibus et egritudinibus que eas se-
quuntur. Inter ceteras enim euacuationes leniores et tole-
rabiliores sunt que fiunt exercitio: quoniam medicamina
corpus consumunt. Medicina enim purgat et inueterat si-
cut dicit Avicenna loco predicto. sermone Hippocrati subtilis et
enim dicte carnes macerant et corpora attenuant: sicut di-
cit Palyabas primo practice: qui autem utilitatem labo-
ris scire voluerit legat a Galeno in libro de regimine sanita-
tis. **Dubitatur.** Quoniam sermo iste Aristotele videtur esse
contrarius sermoni Hippocrati in secunda particula aphorismi dicenti.
ubi est indigentia: id est fames secundum Galenum non oportet la-
borare: id est exercitari: et fatigare: hic autem Aristoteles precipit
fame et cum hoc laborem debet. **Dicendum** quod non est con-
trarietas: cum Hippocrates loquatur de corpore inanito omni-
no quantum quidem ad ventrem et totum corpus. Aristoteles
vero potius de repleto. sermo enim hic verus est de corpo-
re vtrumque pleno: de quo timemus propter ampliores re-
pletionem: sed tale corpus per ieiunia et exercitia paulatim pri-

Aduerte
quod perat
corpus ex-
ercitium hic

Dubium.

Ratio.

minus occurrentia curabitur optime: sic itaqz sermo Ari-
stotelis et Hippo. in corpore est diuerso,

C Problema. XLVII. Antiqua.

Propter quid pharmaca et amara et fe-
tida ut frequenter purgant? Aut quia
omnia fetida et amara indigestibilia
sunt: propter hec et pharmaca amara
et fetida: indigestibile esse et motiuum cum ama-
ritudine pharmacum est: et si detur plus cor-
rumpit: quecumqz autem quamuis parua dan-
tur corruptiua sunt: et non pharmaca dicantur
esse: sed mortifera: neqz quecumqz non qualia
purgant: non sunt pharmacie: etenim ciborum
multi quidem faciunt: sed quanti dabuntur: ut
lac: oleum: mustum: omnia autem talia propter
id quod non sunt bene digestibilia purgant et hos.
sunt enim alia alijs bene digestibilia et male di-
gestibilia: propter quod non omnibus hec me-
dicinalia: sed quibusdam propria. omnino au-
tem medicinam oportet non solum non dige-
ri: sed et motiuam esse: quemadmodum et exer-
citium exterius uehemens aut interius. muta-
tione enim purgat extranea.

Alia.

Cur medicamenta et res amare aut fedi odo-
ris magna ex parte purgare possunt? An quo-
niam amara quecumqz maleqz olentia conco-
qui nequeunt? Quia de causa medicamenta quoqz
amara sunt atqz fetida. Quia enim concoctionem
nullam sibi amittunt: mouereqz cum amaritu-
dine possunt: hinc medicamenti sortiuntur na-
turas. Et si iusto plus data sint periment. Que
autem necant etiam si exigua dentur: hec non me-
dicamenta sed toxica esse dicimus. Ne illa qui-
dem medicamenta vocamus: que non sui gene-
ris qualitate purgare queant. Sunt enim ple-
raqz in genere cibi: que si large sumantur face-
re idem poterunt: ceu lac: oleum: mustum. Sed
hec omnia quod minus facile concoquuntur: idcir-
co purgant: nec omnes: sed aliquos. Sunt enim
alijs alia concoctu facilia: difficiliaue. Quapropter
non eadez medicamenta omnibus sunt: sed pro-
pria plerisque conperiuntur. Benique medicamen-
tum non solum concoctione imune: sed etiam mo-
tus efficiens esse debet: sicut et exercitandi ratio
extrinsecus: aut intrinsecus accedens non nisi per
motum alienam excernit materiam.

Reuertitur ad huc phis ad querendum circa ope-
ratione quarundam medicinarum: et dicit
proponendo. unde est quod pharmacia et alia etiam quedam pur-
gant: ut amara et fetida: et hoc sicut frequenter accidit. dicit
autem frequenter: quia hoc non semper contingit: propter co-
suetudinem enim potest esse: quod illud quod est pharmacia sim-
plex et amarum et fetidum non soluat: sicut apparet: dictum est

enim in. 45. problemate: quod consuetudo in comestionibus non
amplius remanent pharmacie: similiter etiam hoc potest
habere quis a natiuitate: ut quod amarum et fetidum delectetur:
sicut saturnini et martiales. Unde Haly. 40. verbo centi-
loquy dicit se uidisse unum diuitem: cuius natiuitatis do-
mini fuerant saturnus et mars: et ipsi fortes qui delectaba-
tur in comestione marinorum belluarum: que insulse erant:
et fetentes. Aut fortassis contingit hoc aliquando eo quod cor-
pus sit famelicum summe: ita quod auaritia pre nimia exi-
lo amaro et fetido eliciat aliquid nutrimenti. **C** Deinde
[Aut quia.] Soluit. et diuiditur in tres: primo enim ostendit
quod pharmaca fetida et amara sunt medicine solutiue.
secundo ostendit que sunt venena. tertio que non sunt me-
dicine nisi valde improprie et secundum quid: ibi secunda. Que-
cumqz autem. ibi tertia. Nec quecumqz. dicit itaqz cau-
sam esse: quoniam omnia fetida et amara non digeruntur
a natura: tum quia de se non sunt digestiua. non enim con-
tinent aliquid inuatiui ad digestionem nutrimentalem:
tum etiam quoniam natura ea abhorret. natura enim de-
lectatur et confortatur in odoribus: sicut dicit Damasca-
nus in suis aso. Unde Aristo. ad Alexan. scripsit quod omnis
odor est cibus anime. Item amarum et siccissimum est
omnino contrarium nutrimento: propter quod Galenus
in quarto de sim. medi. dicit quod ex amaro non generatur
neqz nutritur animal: sicut experimentaliter declarat in
quodam mariamaro: quod etiam per Aristo. apparet sei-
cundo metheo. et ideo quia talia sunt indigestibilia sunt so-
lutiua. pharmacum enim amarum est: et fetidum: et ideo
solutiuum: de quo quidem si ultra mensuram debitam
administratur destruit corpus. **C** Nosce quod per amarum
auditur sapor omnis extraneus nature humane: id illud
quod multum insit amaro ac proprie calidiori. **C** Deinde
[Quecumqz autem.] Ostendit que sunt venena dicens:
quod quecumqz sunt talia quod ipsa data in modica quantitate
corrumpere possunt alia non debent dici pharmacie: sed
venena letalia: sicut sunt napellus: euforbium: megeron:
pomum colloquintide singulare: et proprie non consola-
ta. **C** Deinde. Nec quecumqz. Ostendit que non debent
dici medicine: et primo facit hoc dicens quod illa que non
purgant ratione qualitatis non sunt pharmacie: nam de
ratione pharmacie est: ut purget quale: ut dictum est in
quadagesimo secundo problemate: quod declarat dicens:
quia nutrimenta multa sunt que si dentur in multa quan-
titate purgant: sicut est oleum: lac: mustum: et huiusmodi.
ista si quidem data in multa quantitate: eo quod non possunt
bene geri: habent purgare: et maxime purgant illos in
quibus non bene digeruntur etc. **C** Notandum quod oleum
redditur indigestibile: quia vinctuosum est valde: et ideo
omnino abominabile et maxime christianis: qui ipso mini-
me vtuntur in potu: sicut quidam saracenorum potant.
Lac autem et si in se sit digestibile: tamen ratione quanti-
tatis superflue: et ratione suscipientis non dispositi ipsum
digerere redditur indigestibile. si enim debet geri oportet
quod stomacho occurrat sufficienter temperato: sicut ap-
paret per Galenum quinta particula aso. sed mustus et ma-
xime non bullitum propter aquositatem indigestam ge-
nerat ventositatem ventris postea motiuam. **C** Deinde
[Sunt enim.] Ostendit quod huiusmodi secundum quid sunt me-
dicine di. quod quedam sunt aliquibus bene digestibilia et ali-
quibus male: et ideo non sunt huiusmodi omnibus phar-
macie: sed solum quibusdam. ut illis quibus non sunt dige-
stibilia huiusmodi autem diuersitas potest contingere in
quantitate supflua: et a virtute constellationis et ab elemen-
torum proportionem disformi. sicut etiam ut tactum est prius a pue-
ritudine. **C** Deinde. Propria. Ostendit tertio que sit propria

Exercitium
exercitium.Exercitium
exercitium.

medicina approbando quod dictum est: et dicit bene dico quod talia non sunt pharmacie vel medicine nisi secundum quid: quoniam de ratione vere medicine non solum est quod non digeratur: sed cum hoc etiam oportet esse bene motuam: ita quod egrediatur extra per inferius aut superius: et hoc declarat dicens: quod sicut exercitium cum nobis aduenit siue sit a causa exteriori siue interiori mundificat extranea superflua in corporibus nostris contenta: et hoc propter motionem vel mutationem causatam in corporibus: calefacit enim corpora et aperit poros et superfluitates: et inde dissoluit in sudores et transpirationem insensibiles. Ita etiam operatur medicina ex commotione enim quas inducit mouet humores et eliquat: quos tamen ipsis stimulantibus expellit natura. ¶ Nota quod exercitium exterius factum potest dici illud cuius moueri est ab aliquo principio extrinseco: ut est equitare: curru portari: funibus trahi: et huiusmodi. Exercitium vero interius est illud cuius moueri est ab ipso exercitante: sicut currere saltare etc. Et de huiusmodi duplici exercitio vel motu dicit Galenus in secundo de regimine sanitatis. Motus qui non sunt actiones: alii ex seipsis animalibus innascuntur: alii exterius adueniunt ut in navigationibus equitationibus et appensionibus que fiunt funibus et manuum vlnis: et frictiones ab exterioribus moribus sunt. alii vero motus a pharmacis venire coguntur. ¶ Notandum est gratia eorum que tanguntur in hoc problemate: quod ingredientium corpus nostrum et ipsum vincentium quedam debilius hoc faciunt: ita quod non ledunt lesionem multum nota nisi sumantur in multa quantitate: sicut sunt medicine compressive lubricative et lenitive. Quedam autem fortiter immutant ipsum et vincunt: et hec aut operantur a forma speciei: aut a qualitate. si quidem a forma speciei: quedam eorum sunt statim corrumpentia: sicut napellus. quedam vero non statim: et istorum quedam sunt que non multum exagitant: nisi sint corrupta: ut agaricum: et aloes. quedam autem maxime ut euforbium et megeron. quedam vero merdioso modo: ut pulpa colloquintide. Que autem qualitate operantur quedam corrumpunt propter caliditatem et corruptionem nimiam: ut arsenicum sublimatum: et vltimum et huiusmodi. quedam propter frigiditatem: ut venena frigida: ipsa enim qualitate operantur et non forma rei. Unde Galenus tertio de sim. me. dicit omne venenum esse venenum ratione frigiditatis: et ex suo genere. hec verba vtriusque tanguntur ab Avicenna sexta quarti.

¶ Problema. XLVIII. Antiqua.

R Propter quid bene odorabilia quidem diuretica sunt et semina et platanus. Aut quod calida et bene digestibilia. huiusmodi autem diuretica: velociter enim subtiliatur adiuuans caliditas: et odor non corporeus: quia et odorabilia ut allia propter caliditatem diuretica: magis quidem liquefactiva: calida vero bene odorabilia semina.

¶ Noua.

¶ Cur odorata genera tam seminum quam plantarum mouere urinam possint. An quia calida concoctuque facilia sunt: quo in genere ea collocamus que citant urinam: horum enim vis insita calefaciendi breui extenuat: odor quoque nullam corpulentiam gerit. Nam et ea que odorem plenissime reddunt velut allia: caliditate

sua mouent urinam: vel potius vim obtinent tabefaciendi: semina odorata vero calida esse certum est.

Quia Aristoteles dixerat in 40° problemate quod quedam soluunt per ventrem: sicut pharmacie: de quibus iam pater: et quedam per vomitum. nunc manifestat soluentia per vesicam: et dicit: quare est quod bene odorabilia bonum scilicet odorem habentia sunt diuretica id est prouocatiua urine. Dicit autem bene: quia si haberent malum odorem: ut fetidum iam natura abhorrens ea statim expelleret a se: fierent enim ut dictum est talia pharmacia: huiusmodi autem sunt sicut semina: ut anisi feniculi petrosillini etc. et plante: sicut apium senationes: genestra et huiusmodi. ¶ Deinde Aut quia. ¶ Soluit. et dicit primo causam esse: quoniam et semina et plante odorifere sunt calida et bene digestibilia: talia autem habent prouocare urinam: natura enim propter odorem in quo delectatur diu ea retinet: igitur talia habent prouocare urinam. ¶ Dubium. tatur de eo quod philosophus dicit: quod huiusmodi sunt bene digestibilia: cum dictum sit in quadagesimo problemate. prouocatiua urine esse humida aquosa: et que sunt talia sunt medicinalia: et hec sunt indigestibilia. ¶ Dicendum est quod aliquid potest dici digestibile dupliciter. aut quia prestat ad digestionem iuuamentum: etiam si ipsum secundum substantiam suam non sit natum bene digeri: et talia sunt diuretica. habent enim caliditatem qua mediante alia digeruntur: et ad hoc facit quod dicit Avicenna secundo cassis. rasanus digerit et non digeritur: aut potest dici aliquid digestibile: eo quod ipsum de sui substantia sit aptum natum digeri: sic diuretica: sicut arguit ratio non sunt digestibilia. ¶ Deinde Velociter enim. ¶ Declarat secundo dicens quod caliditas acuta et odor subtilis spiritualis est vehementer in hoc adiuuans: eliquatur enim superfluitas subtilis: et penetrare cogitur ad vias urine: et hoc ostenditur. per alia etenim videmus quod cum sint calida subtilia esse liquefactiva humiditatum subtilium et urine inde prouocatiua: sed odorabilia bene semina sunt calida liquefactiva: ergo etc. ¶ Nota quod non omnia odorabilia bene sunt diuretica: sed solum illa que cum hoc habent substantiam subtilem coniunctam caliditati et acuitati: et cum hoc habent humiditatem aquosam indigestam: et ideo rose sandali et talia quantum sint bene odorabilia: quia tamen sunt frigida et substantie grosse et non aquosa: non sunt diuretica: propter quod cum semina communia frigida deficiant ut plurimum in predictis conditionibus: non sunt adeo diuretica sicut calida antedicta: magis enim videtur hec prouocare leniendo et quandam humiditatem lubricam prestando propter humiditatem plurimam quam abundant: qua quidem illud subtile humiditatum cui obuiant reddunt fluxibile in vesicam. Et fortassis etiam in his inest aliqua caliditas sopita cum acuitate modica: et quia plus huius est in eorum corticibus: ideo data cum eis amplius prouocant etc. ¶ Dubitatur de eo quod dicit Aristoteles. odor non corporeus: cum odor sit fumalis euaporatio sicut dicitur in de sensu et sensato: et tale sit quid corpus reum. ¶ Dicendum quod huius predictio non est essentialis: sed causalis potius: est enim ipsius sensus talis: id est odor causatur ex fumali euaporatione. ¶ Vel dicendum est quod non intelligit Aristoteles quod ista fumalis euaporatio vel vaporalis fumatio in qua est odor non sit corpus: sed est quid spirituale subtile per relationem ad grossa corpulenta. Dicendum est etiam et melius: quod illa notificationis odoris non est secundum opinionem Aristoteles. sed potius platoniorum: et ipsam subsequenter improbat Aristoteles.

Dubium.

Ratio.

Dubium.

Ratio.

Adiudicatio
no de odor
refertur Aristoteles
et Plato.

Particula

in eodem libro: propter quod mirandus qd plurimi hanc sumunt notificationem odoris ac si esset fm mentes Aristotelis: cum tamen ipse eam impugnet. Et hoc problema reperies in decimatertia particula. decimo problemate: et similiter in vigesima. 16. problemate.

C Problema. XLIX. Antiqua.

R Kopter qd aut ad nō pura qdē et pra-ua vlcereum siccis et acutis et stipticis oportet vti medicinis: ad pura autē et que curantur humidis et acutis. Aut quia a nō puris quidē opz auferre aliquid. hec autē est humiditas extranea quā oportet auferre: mortificatiua autē et acuta stiptica talia sunt: et siccum magis humido. pura autē cicatrizatione indigent solum.

C Cur impuris tetrisqz vlcereum siccis acerbisqz medicamentis vtendum est: puris vō et sanescentibus humida tm imponuntur. An q impuris detrahendum aliquid est: quod non nisi humor est alienus: qui adimi debet. Genus autem medicamenti quod mordax acere acerbumqz est: id efficere potest: et siccum magis qz humidum. At que pura sunt: cicatricem tm desiderant.

Reuertitur. Aristo. ad ostendēdum quō fiat cura vlcereum per medicinas: postqz tetigerat superius curā eoz per cauteriū et per exiccantia ēēt. Querit quare est qd in vlcereib⁹ nō puris: sed putridis marcosis et a tota sua specie malignis vt sunt cancri vlcerosi si stule tē. opz administrari in curationib⁹ eoz sicca et acuta corrosiua et stiptica. In his autē que sunt pura nō violenta neqz in se maligna imino sufficienter sunt nata curari oportet administrari humida et acuta nō corrosiua: s; magis stiptica. Et nota qd per vlcera possibile est itelligere omnem solutionem continuitatis natam: ita qd et plaga recens dicitur vlcus: et hoc patet per id qd dicit. Pura indigere cicatrizatione. Et scias qd medicine sicce administrantur in non puris vlcereum et corruptis vt exiccetur marcor in eis contentus. Et acute corrosiue: vt exiccent et mordicent membrum: ita qd stimulent naturam vt corruptū sanosus expellat: qualia sunt arsenicū viride cris tē. Debent autem esse stiptica: vt cōgregent et cōfortent partes mēbris: neqz hic accipitur stipticū proprie: sed pro tanto potest dici stipticū: eo qd caliditate et siccitate humidū est expressum et consumptum: et facta substantia spissa dura tē. hoc autem ideo dico: quoniam acuta et stiptica excellentia non stant simul oīno: cum vnum sit calidum valde et substantie subtilis: aliud frigidum et substantie grosse potius. **D**ubium. Dubitaret aliquis dicēs qd Arist. precipit in vlcereum administrari humida: cum ostensum sit in 32° pblemate. oportere sicca administrare. **R**espondetur qd Arist. nō dicit absolute humidis: sed dicit: humidis et acutis con iunctim. quasi dicat: nō debēt esse ita sicce et acute medicine in puris vlcereum sicut in nō puris. Vel aliter qd h accipit humidum prout dicit humiditatem actualem: vt in substantia molli et liquida sicut vngueta succi: olea: et talia: et nō intendit per humida humiditates in complexione: qd non opz facere in vlcereum non puris. In ipsis enim non solum expedit administrari sicca potētia: sed et actu: cum magis exiccet et expurgēt: sicut pulueres et sublimata igni

ta. humidum quidem in substantia hec impedit. **C** Deinde. Aut quia. **S**oluit. et diuiditur in duas partes: sicut duplicia sunt vlcera: dicit itaqz primo causam esse quare in nō puris vlcereum administrantur sicca acuta et stiptica: quoniam ex talibus vlcereum oportet aliquid remouere. Huiusmodi autem est humidum extraneum virulentum: sed sicca acuta stiptica possunt illud extraneum virulentum sua absterfione et mordicatione remouere. quare tē. Et bene dictum est qd debent esse sicca: quoniam siccus melius est expurgatiuum extranei marcoris in vlcereum nō puris contenti qz humidum. Humidum enim et maxime vntuosum impedit mordicationem et absterfionem. **C** Deinde. Pura autem. **S**ecundo h soluit secundam partem: et dicit qd vlcera pura nō virulenta neqz maligna egent cicatrizatione exiccando et nō mordicando marcorem tē. et ideo egent medicinis calidis et siccis in substantia humida. **N**otandum est qd in curatione vlcereum virulenti indiget medicinis corrosiuis carnis primo: secundo generatiuis: et tertio cicatrizationis. in vlcere autem recenti vt in plaga: si fuerit in ipsa carnis deperditio: indigemus generatiuis carnis et postea cicatrizationis. si vō non fuerit cum deperditione carnis: indigemus tunc consolidatiuis et vltimius parum cicatrizationis. **Q**uod et vt perfectius intelligat: videamus que sit operatio vniuscuiusqz istorum quatuor: et que sit medicina qua talis completur operatio. Dico igitur qd corrosio vel medicina faciens huiusmodi operationem est: vt accidat resolutio et mūdificatio eius quod continetur in membro: et consequatur ex eius resolutione et mūdificatione vt fiat minoratio etiam in substantia carnis: sicut est flos cris: et tales medicine sunt multum calide et sicce. Carnis generatiua vel medicina carnificatiua est: vt permutetur sanguis occurrens vulnere in carnem: propterea qd eius equatur complexio: et coaguletur cum exiccatione: vt thus: et huiusmodi medicine sunt temperate in calore et frigore: sed sunt sicce in primo gradu. Consolidatio: vel medicina eius est vt exiccetur et inspissetur humiditas permanens inter duas superficies vlcereum propinquas: ita vt vna pars vulneris adhaereat alteri propter humidum inuiscatum et conglutinatum inter illas duas superficies et permaneat: qualis est sanguis draconis: et hec medicina est sicciore carne generata. Cicatrizare vel sigillare et eius medicina est vt exiccetur superficies vlcereum communiter ita vt accidat cortex conseruans superficies membri a nouementis quousqz generetur cutis: que stet loco naturalis: quia naturalis deperdita cum fuerit: eo qd spermatica regenerari non potest: et iste medicine sunt sicciore duabus iam dictis: sed calidiores quedam sunt earum vt alcolotar et cortices cris tē. et alique frigidiores vt balaustie et litargirum.

C Problema. L. Antiqua.

R Kopter quid coitus confert ad egritudines que sunt a flegmate: aut quia superfluitas flegmatis est expurgatio et natura simile flegmati: quare coitus auferēs multū flegmaticū iuuat.

C Cur morbis qui contrahuntur a pituita: libido inmodica profit. An q semen genitale excrementi cuiusdam detractio est: ideo naturā pre sefert pituita. **R**espondetur igitur multū pituita concubitus detrahit iuuare idcirco potest.

Manifestat inuamētū coit⁹ i egritudinib⁹ staticis: et dicit. Quare est qd coit⁹ pdest egritudi-

Quid per vlcus.

Dubium.

Risio.

itudinibus flegmaticis. Unde Hipp. in libro epidemiarum. Libido a flegmate egritudinum proficiunt: et maxime quando causantur ex dimissione coitus cum sperma tunc retentum corrumpatur. Egritudines que aliquando inde causantur sunt epilepsia: vertigo: tenebrositas oculorum melancholia: et mania etc. et maxime quando non euacuatur sperma per alias regiones: et de hoc locuti sunt multi medici in sermone de inuameto coitus. ¶ Dubitatur quoniam dicit Arist. coitum conferre egritudinibus flegmaticis: quod non videtur: quoniam Auer. in secundo colligit. ait de necessitate nutritionis hoc esse: impossibile est enim cibum pueri nisi ex eo generentur superfluitates flegmaticae: et hoc fortassis voluit Arist. in sexto topicorum dicens. flegma esse primum indigestorum: pueniens ex cibis: quod tale euacuat egritudinibus non videtur conferre cum sit proprius corporis nutrimentum. ¶ Dicendum est quod opus dici duplex esse flegma: est enim unum humidum liquidum habens adhuc substantiam et colorem confusum: quod precedit generationem chyli in chimum perfectum: ut quando substantia liquida continetur in venis meseraicis antequam adhuc perueniens ad epar acceperit formam humorum: et de tali flegmate locutus est Auer. unde non appellauit illud simpliciter flegma: sed superfluitatem flegmaticam: et sic procedat instantia. Est et aliud flegma quod est unum de quatuor humoribus secundum medicos etiam essentialiter distinctum ab alijs: quod secundum philosophum est distinctum propter indigestionem a sanguine separatius. unde in primo de generatione animalium ait flegma esse superfluum primi utilis alimentum: scilicet sanguinis distributi in partes: et tale flegma vel aliquid ei valde simile cum superabundat: eicitur in coitum: et ideo egritudinibus confert flegmaticis. ¶ Deinde Auer. quod. Soluit. et dicit causam esse: quoniam coitus est quedam purgatio vel exitus flegmatis quod est quedam superfluitas vel purgatio superfluitatis. Et quia sperma non est oino superfluitas flegmatis: sed etiam aliorum humorum corrigit se dicens quod expurgat quodammodo naturaliter est simile flegmati: pro magna namque parte videtur sperma fore de natura flegmatis: quoniam secundum Hippoc. principaliter materia spermatis descendit a cerebro: sicut etiam dicitur decima particula. 88. problemate: sed cerebrum est flegmaticum. igitur etc. Et ideo concludit quod coitus euacuans multitudinem flegmatis confert egritudinibus flegmaticis. ¶ Notandum est quod coitus confert egritudinibus flegmaticis existere virtute sufficienter fortis. Unde Avic. vigesima tertia. dicit coitum conferre egritudinibus flegmaticis omnibus: et proprie in eo cuius caliditas innata est fortis: similiter etiam si materia egritudinis non sit parata putrefieri: et corrumpere alios humores propter motum factum in ea: quia si sic nocet: et ideo non conuenit feblicitantibus etiam ex flegmate: neque scabiosis et leprosis etiam ex ipso. Precipit enim Avic. septima quarti. quod scabiosus et leprosus dimittant omnino coitum. mouet enim materiam ad exteriora: et excitat vaporem putridum venientem ad superficiem cutis: quare illic putrefcit. Cum contrarijs autem duabus aut tribus dispositionibus accidit: si ferentia egrotanti ex flegmate coitu mensurate utenti. Et scias quod idem problema scribitur in quarta particula. problemate. 16. etc.

¶ Problema.

LI.

Antiqua.

¶ Trun nutrimentum offerre incipienti melius aut posterius. aut incipienti: quam non prius debilitato feblicitatio instat: aut igitur macrescendum confestim: aut ita standum: assumere congruit primum sorbitionibus: humidiora enim et leuiora bene dissolu-

biliora: quod sit facile infirmo corpori accipere nutrimentum: non enim in ventre oportet pari cibos primos diffundi et calefieri cum labore corpori hi passi sunt.

¶ Noua.

¶ Antrum ergo iter initia mali cibuz afferre melius sit an post. An iter initia: ne ias penitus debilitato febris occurrerit. Igitur vel extenuandus primum est: vel ita alendum. Sorbitionibus primum recreandus. De namque mitiores: leniores colligat bilioresque sunt: et alimentum hinc capere infirmus corpus expeditius potest. Nihil enim cibum in ventriculo resolui perferuereque ante opus quod non nisi labore cubantis fieri potest.

¶ Dat modum

cibationis infirmorum et dicit. Est ne magis inuatiuum dare nutriendum statim cum quis incipit egrotare aut dare posterius ut postquam inciperit iam egrotare per tres dies. Quidam enim medici precipiebant infirmum usque ad tertiam diem semper a principio morbi ieiunare et postea cibare: quos Galenus in libro de ingesta. sanitate: acriter pungit: sic igitur secundum sententiam Gal. oportet ut plurimum statim a principio et bene exhibere. Secundum autem illorum sententiam non nisi post tres dies. Et quia utraque pars questionis cum lite in opus ingrediebatur: ideo Arist. fortassis habuit modum insolitum proponendi problema dicendo utrum: aut hoc fuit: quia sermo eius sit secundum sententiam aliorum: et tunc videtur hac dictione utrum. Potest et aliter proponi manifestatio dubitationis: ut fundetur super duo dicta Hipp. in primo re. acu. quorum unum est. Ne permittas vna die venas exinaniri: et sic videtur quod statim a principio sit reficiendus. secundum est quod non expedit dari quantitatem cibi neque multam neque grossam nisi post septimum diem: dum tamen virtus possit tolerare. Sic igitur questio erit utrum statim a principio expediat dari nutriendum: sicut dictum est in primo precepto: aut posterius: ut post septem dies sicut dictum est in secundo. Ut autem appareat veritas huius: videamus qualiter Gal. predictam contrarietatem pertractat super secundo precepto. vult enim non esse contrarietatem: quoniam Hipp. habens aspectum ad diuersas indicationes sic regimen differenter ordinauit. Ad cuius quidem manifestationem Gale. tale subdit suppositum. ¶ Ponamus hominem cuius forma et corporis habitudo sit naturaliter sicca: et superficies corporis extrinseca sit spissa et solida: vene autem ample: virtus animalis fortis: cuius erat consuetudo comedendi multos cibos: et accidit sibi egritudo tempore hyemis: et regio et locus sit frigidus: et fuerit delicatus utens cibis multum nutritiuis: fueritque ociosus et os stomachi forte habens. Et alius ponatur homo cuius habitudo corporis sit humida lenis superficies corporis extrinseca rara: vene minute: et virtus animalis debilis: multus ex consuetudine comedens: egrotet estatis hora: et locus et regio sit calidus: et fatigauerit corpus suum propter tedia: et comederit secundum contrarium eius quod consuevit cibos paucos ex oleribus et ex parum nutrientibus: et os stomachi eius debile. Ponatur nunc quod ambo egrotent vna egritudine ut pleuresi. nonne vides quando ita erit: quod oportet ut primus regatur solum cum potu usque ad dies septem: si speras a principio quod egritudo non transeat septem dies. secundum vero oportet statim a principio nutriri. et dicit Gal. se experimento inuenisse hoc regimen in vtriusque inuatiuum valde: cuius contrarium si quis fecerit: ut primus scilicet

Medico-
rum antiquo
preceptum.¶ Duo pre-
cepta Hipp.
ad reficienda
corpora.¶ Hippoc.
Gal.

Particula

statim a principio cibet: alterum autem vsqz ad septem dies ieiunare faciat: interficiet virosqz simul ante quartā diem: sic itaqz manifestus est modus dubitationis cū eius motiuo. ¶ Deinde Aut incipienti. ¶ Soluit. 7 pmo pmit- tit quoddam dicens qd se. cōtingit icipienti quomodo cor- pore. s. debilitato prius: id est habēte virtutem imbecillez ante egritudinez: aut sup. egritudo accidit corpori non de- bilitato: sed habēti fortem virtutem ante egritudinez: sic igitur inuit talē distinctionē: qd egritudo aut accidit habē ti fortem virtutē qualis erat pmo ifirmoz recitatoruz a Hal. aut debilem habenti sicut secundus. ¶ Deinde Aut igitur. ¶ Hoc premisso hic scōdo prosequit. di. qd vel statim est demacrescendum a principio egritudinis iducendo ieiu- nium: 7 hoc in illo qui habet fortem virtutem: sicut dicit a Hal. etia in pma particula afo. aut opz stare a principio egritudinis sicut prius cōsueuerat. s. reficiendo. p̄tinue si- cut fiebat in sanitate: 7 hoc quo ad illum qui bz debilem virtutē: s. tamē lz non fiat mutatio in hora cibationis: fiat tamē in cibis: qz nunc tēpore egritudinis debet vti p̄timum subtilioribus cibis: vtp̄ta forbitiunculis ex p̄sana qd fa- ceret tēpore sanitatis: 7 sit modus cibationis talis: qd pmo detur dicta abundanter: lz sit subtilis rōne diete tempore sanitatis: postea paulatim 7 ordinate semper subtilietur: quousqz perueniatur ad statum: 7 nō fiat econuerso: sicut quidam male dietates peccant: quos acriter mordet Aui. p̄tima quarti. sint quoqz bz forbitiunculis ex ordeo 7 farina eius: ppter illud qd dictū est de bonitate eius in. 36. pble- mate: tales enim sunt humidiores resistētes cōsumptioni febrili 7 siti: 7 leniores cito pertranscunt. tales etia sunt bene digestibiles 7 per mēbra distribuibiles: propter qd ex bz velociter pōt corpus infirmi recipere nutrimentum cum alyis etia bonitatibus declaratis prius. ¶ De siquis instet per Dip. dicentē. Nō pura corpora quātrūcūqz nu- triēs magis ledes: cū igitur bz sint impura non debēt nu- triri. ¶ Dicēdus medicos distinxisse duplicē nutritionē: vna ad robur virtutis 7 augmentum que debetur sanis: 7 aliam ad sustentationē ipsius solū 7 nō augere: 7 talis de- betur egris. ifirmis enī nō opz virtutē augmentare: s. si- cut iuenit custodire sicut dicit Hal. in pma particula afo. 7 de hac nutritione est hic sermo Aristo. 7 nō de pma que sanis debet corporibz. ¶ Deinde Non enim. ¶ Cōfirmat tertio dictū suū. bene dico qd opz stare 7 nō dietare: vt erat assuetū prius: nō enī opz qd medicus patiat p̄mos cibos qui fuerūt assumpti anteqz inciperet egrotare per spatium parū prius dissolui 7 calefieri in ventre nūc tēpore egri- tudinis: ita qd inflāmati 7 exiccatis cōstringatur venter 7 cōuertatur in cholera ppter inflātionē augmentatē mām egritudinis 7 ipsam egritudinem: 7 maxime si ta- les passi sint ppter laborem colliquatiū exiccantes: sicut recitat Hal. 10. de ige. fa. de quodā iuvene contra illos qui precipiebāt ieiuniū triduanū: imo p̄s vtrē clisteri mol- li aut alio molliēdus: vt docet pmo re. acu. Et forte aliqs dicēs Aris. in hac tertia parte preuenire dubitationē quia dixerat ita stādus: crederet aliqs qd oīno eēt stādū cibādo sicut erat cōsuetū in sanitate. Et ideo subdit hic ad remo- tionē erroris: qd lz cōtinue debeat refici: nō tñ cibis qd as- sumebant prius tpe sanitatis. nō enim debet medicus su- stinere tales distendi 7 calefieri in eius ventre: 7 hoc quia ip̄s ppter eius debilitatē: cibi nāqz si debēt nutrire opz a corpore fortiter pati: ita qd a suo esse expolient perfectē: vel tales patiuntur ppter labores quo calefacti coincidunt cum cibis in calore: ita vt in distemperantiā icitentur am- pliozem. p̄timum tamen magis laudo cum minus littera- toz queatur: 7 sit sententiā plenior.

Problema.

LII.

Antiqua.

Propter qd opz itueri que circa vrinā signa accipietes vrinā: si vtiqz iam di- gesta est qd magis 7 cōtinue vel paula- tim mingētia. Aut qz signū quidē est digestaz esse si fuerit ruffa: hoc aut sit magis si pauca accipiat: aut qz speculuz sit omne magis humidū coloris paucū qd multuz existens. In multo enim humido figure inspicunt: in pau- co aut colores. vt in roze 7 guttis 7 i lachrymā- tibus in palpebris. 7 cōtinue quidē igit diuul- sum fit plus: diuulsa autē recipit magis: quare quāuis fuerit ipsa talis vtiqz propter digestio- nem: 7 videtur magis repercussioe facta in spe- culo ppter diuisionem.

Moua.

Cur intuentum vrinaz an concocta sit nec ne: profluuiū intercepto mingendi potius qd per- petuo. An qd signū concoctionis vrina exhibet ruffa: quod quidem melius intercepto proflu- uio deprehenditur. Genus enī quodqz humo- ris suum colorē plenius ostendit: cum exiguz est: qd cum multum est: nam in multo figure: in exiguo colores conspectiores sensui obuiant. Quod etia in roze sanguine lachrymaz pal- pebris adherente patescet. Urina igitur si con- tinue dimittatur: copiosior redundabit si inter- cipiatur: index sui coloris certior erit. Qd si iam ex concoctione colorem trahit eiusmodi: talis profecto apparere etia amplius potest: cum lumen se refringat: 7 tanqz speculum fiat. ppter intermissionem profluuij.

¶ Ponit vñ pblema de inspectione signoz vrine. Et querit tangēs motiū suū. Quare est qd opoz- tet medicos ispicere signa que representant p vrinā: 7 hoc colligendo vrinā in vase aliquo vt vitro vel crystallo ad modū vesice formato. ¶ Deinde Si vtiqz. ¶ Arguit in cō- trariū vt quasi dicat. nō videt qd debeat ispicit: qz ipsa ias est qd maxime digesta 7 alterata per caliditates corporis: similiter etia ip̄s est mingētia: id est mīctura. vel alia de numero boiuz sunt mingētia: id est mīctura. post nutriēs assumptū vel paulatim hoc est lōgo tpe post digestionē iam factā: ita qd longo tpe steterit in vesica 7c. Sic itaqz cū sit trāsmutata vrina. aut a natura non adhuc perfecta: nō videt qd signa circa ipsam sint cōsideranda. pōt 7 aliter exponi vt qd legat totum cōtinue 7 dicatur. Quare medici respiciunt signa circa vrinā colligēdo eas siue ipsa sit qmuitus 7 bene digesta: siue mingatur conti- nue: id est in multa quātitate: siue paulatim: hoc est in par- ua quātitate: hoc autem sic dicitur: quonīaz statim osten- det qd paucū 7 multū in vrina indicat diuersitatē circa co- lorē ip̄s 7 figuram: p̄tima tamē expositio subtilior exi- stit. ¶ Que nāqz sunt illa signa diceret aliquis: que circa vrinaz ispicuntur: 7 qd est vrina. Dico qd vrina fm Isaac in libro vinarum est colamentum sanguinis: 7 aliorum humorum de actionibus nature natum. Theophilus aut inquit qd erat simpliciter sanguinis colamentuz: 7 hoc est dicere: qd est humidum quoddam excolatum: per cuius

Inflātia.

Solutio.
Duplex
nutritio.

Signa vzi
le quot.Colores
que quotDeo vzi
de co
ratione
medici

sequestrationem a sanguine virtute nature discretive se-
paratis purū ab ipuro sanguis remanet depuratus. Signa
aut vrine sunt quatuor. scilicet liquor vel substantia: color: quāti-
tas: et quod preter hoc in ipsa cōtinetur: quod a medicis cōtentus
appellatur. Substantia aut ipsius est quod dā quod visui obiectū diuer-
sificatus tenuitate et spissitudine et maius sic triplex est vri-
ne substantia. Color quod est illud quod se in ipsa offert: visui: quā-
quod colores sunt. 19. vel. 20. sicut cōter ponit: eo quod niger
pōt causari a mortificatione: et adustione. scilicet niger. linidus
albus: lacteus: caropos: glaucus: subpallidus: pallidus: subci-
trinus: citrinus: subrufus: rufus: subrubeus: rubeus: sub-
rubicundus: rubicundus: inopos: kianos: viridis: et niger.
Quāritas vō ipsius nota est: que diuidit in paucā multā et
mediocrē. Cōtēta vō sunt oīa alia pter hec tria in vrina ap-
parētia: et sunt. 19. sicut cōter dicūt moderni: quod his versib
pntent. Circulus ampulla: granū nubecula spuma. Pus
pinguedo pilus sanguis harena chim. Furfura crinoīdes
squame pres attomose. Sperma cinis sedimen: spūs alta
perēs. Aliqua tñ istoz nō fuerūt tacta a prioribus bulis ar-
tis institutorib. Et scias quod signāter dicit phis opozere in-
tueri circa vrinā signa et nō vrinā: quā poterat dubiū isur-
gere cū vrina put est quedā substantia et vlt cadat sub intellectu
et nō sub sensu pmo. ipm enī vlt est obiectū intellectus: vt
dicit scō de aīa. quo quod mō vrina nō est de cōsideratio-
ne medici: sed phi. Sed put est quedā substantia corporea dela-
trix accidētū et significationū in ea. scilicet apparētū: efficiē p
viam signi de cōsideratione medici. Unde illud quod me-
dicus in vrina subam vocat: est accidēs magis. sic igit be-
ne dicit signa circa vrinā: et nō vrinā simpliciter. Deinde
Aut qz. Soluit. et diuidit i partes duas. pmo naqz videt
soluere ad pncipalē qōnez. scō reddit cām cuiusdā dicti
in solutione. ibi scōal. Qz speculuz. et dicit quod ideo medici
inspiciūt signa in vrina: eo quod p ea que in ipsa cōprehēdū-
tur: reddit notifiatiua dispōnū corporis: vt si fuerit ruf-
sa signū est quod in se sit digesta: et significat digestionem in
alio et quod ipsa appareat ruffa: et sic digesta magis accidit: si
fuerit accepta et inspecta ipsa existē in modica quāritate:
nō tñ sit ita modice quāritatis quod adherēs vasi obtundat
color eius. Et nota quod elegāter dicit phis si fuerit ruffa si-
gnū esse digestionis: talis enim color vrine est in corpore
mēsurato: et regimine regione: et etate et alyz pueniētib. scilicet
mēsurate: significat ergo tēperamentū quod digestionē cau-
sat tēperatā. Unde Gal. p de crisi. dicit quod vrina tēperata
debet esse mediocris in substantia: et sit declinās ad citrinū tin-
ctum vel ad rubeū clarū: et hic quidez color nō est alius quā
ruffus: nā ipse vt iam dictū est existit iter citrinū et rubeū.
Auicēna vō qz fortassis eius regio nō tñ attestabat tēpe-
ramēto in caliditate sicut regio Gal. nō posuit vrinā deno-
tantē tēperamētū ita intēsam in colore: vt Gal. dicit enim
in scōa primi quod debet esse mediocris substantiē et subtilis
tincture ad citrinū trabētis. Amplius verificat dictū phi
per illud quod dictū est a medicis de significatione coloris
vrine: dicunt enī quod alter color niger et viridis significat
mortificationē caloris ppter frigiditātē nimiaz albus. la-
cteus: karopos: glaucus indigestionē: subpallidus: et palli-
dus: subcitrinus: pñ digestionis: et nō pfectionē eius. sub-
ruffus: rubeus: subrubicundus: rubicundus: significat super-
excedētē caliditātē in digestiōe. Inopos: kianos adustio-
nem ipsius: viridis: et niger: adustionē: et mortificationem
caloris: sed citrinus: subrufus: rufus: digestionē perfectā
temperatā. Sic igit est bene dictū a pho quod ruffum eē sit
signū digestionis. Deinde Aut qz. Reddit cām cuius-
dā dicti in solutione: et est: quare vrina apparet magis ruf-
sa et ita digesta inspecta in paucā quāritate quā in multā: et
dicit cām esse: quā omne bumidū quod est modice quantita-

tis: vt patet 3° metheo. magis est vt sit speculuz: id est spe-
ctabile: et illud in quo representat color quā si bumidum il-
lud fuerit multe quāritatis. et hoc declarat: quā in bumido
multo figure inspiciuntur ppter diuersitatē partiū illi^o bu-
midi representate: que obtrinebāt et impediūt colorē per-
ceptū: sed in paucō bumido percipiunt colores: color enī
magis insiscerat corpori vrine quā figura. Quare Auic. scōa
primi assignat differētiā inter substantiā et colorem: dicens:
colorē per totā substantiā humoris pcedere cū maiori per-
mixtione: et hoc manifestat Arist. dicens. apparere in roze et
guttis paruis stillantib: et in palpebris cum lachrymaue-
rint oculi: in his enim cōtingit iuenire colorē habentibus
modicā quāritatē et nō inueniri figuras. Quid aut sit co-
lor notū satis existit. Sed fortassis dubitabit quid sit fi-
gura: quā qdem dico esse quodā vestigiū apparēs in vrina
et in alyz liquidis: sicut est videre in aquis grossis nō. mo-
tis: et hoc ppter partiū grossitiez: et etherogeneitatem: que
quidē partes sic diuersimode sunt site et colorate: vt et vi-
sus nō possit ipsas cōprehēdere: pp hō figuras possumus
intelligere substantiā vrine cū cōtentis. Deinde Cōtinue
quidē. Cōcludit applicās predictā similitudinē de ro-
ze et ad ppositū et dicens quod si aliqđ corpus cōtinuū dimi-
sum fuerit p se: et nō diuisum est: vt plus qz in maiori quā-
ritate: vel vt plus qz plura recipit. scilicet figuram et colo-
rem: in quāritate aut grandī nō solum est figura: sed color
cū hoc: et obtundat a figura: sed si huius res vel quāritas
sequestrata fuerit: est magis receptiua. scilicet coloris. sed qz ali-
qui libi habēt diuisum aly diuisum: ideo sic legatur: ita
igitur aliqđ corpus cōtinue vel cōtinuū: vt. i. post quā diui-
sum et separatū est in partes: vel diuisum quod idē est. plus:
id est maiori quāritate discreta. Deinde Quare quāvis. J
Cōcludit itentū dicens quapropter: et vrina fuerit talis. scilicet
ruffa ppter bonā digestionem: videtur tamē magis ruffa
ppter sequestrationē ipsius in partes paruas: cum enim
fuerit modica quantitate: causat repercussio velut a quo-
dam speculo reuerberatio vel in speculo facta: id est inspe-
ctione ipsius solum: ita quod parua illius quantitate apparet
color et nō forme. Et quia huiusmodi problematis textus
lis nō modica est caligo diligens superueniens cōsideret
intellectus. Notandum est quod gratia huius quod tangi-
tur de apparenia colorum et figurarum: quod Auicē. dicit se-
cunda primi. vrina quāto nobis fuerit magis propinqua:
tanto videtur esse magis spissa: et turbida: et quanto fuerit
a nobis magis elongata: magis apparet nobis clarior. in li-
quoribus autem alyz: vt lisciuo syrupo acetofo et c. est ecō-
uerso. cuius quidem causa potest esse: quoniam vrina est
corpus impurum non simplex propter superfluitates hy-
postaticas in ipsa commixtas. nunc autem cum nobis ex-
titerit propinqua: visus nostri non poterunt eam pertran-
sire propter partium etherogeneitatem: et colores alios fu-
scos a colore vrine extraneos. quare apparebit turbida: et
fm Auicē. hec est causa turbulētie in vrina. Cum autē
elongata fuerit: quia visus non potest propter distantiam
predictā in ea discernere: apparebit clara: et in alyz liquo-
ribus cum sint ea pauciores et simpliciores visus valet p
totam eorum substantiam pertransire: neqz est aliquid
quod repercussionem velut a speculo factam impediāt:
quare clari apparebunt. cum autem fuerint elongati vi-
sus distantia non iam possunt sic per ipsos penetrare: ne-
qz repercussionē inducere distātes ad tātū. Dubitabit
autem aliquis de eo quod dicit vrinā esse ruffam cum ruf-
sus sit quidam color. color autem non potest esse in vrina:
quia color est extremitas corporis non perspicui: id est ter-
minati: sicut dicit Philosophus in libro de sensu et sensa-
to, vrina vō est quid perspicuum: quare et c. cuius contra-

Prece-
ptū Auicē.
in cognō-
scēdis vzi-
mo.An sit tur-
bulētia in
vrina.

Dubium.

Particula

Ratio.
Color du-
pliciter dī.

rium apparet ex eodem libro: quoniam oīa corpora colore picipiāt qđ opz si debet fieri visio cū color sit visus obiectū. Dm est qđ color duplī accipit. vno modo pprie put est in corpore terminato z opaco causatus ex elemētorū cōmixtione: z sic in vīna z pprie cū fuerit clara translucens. nō autē termiata vt lactea z in qbuslibet diaphanis z simplicibus z in corporib⁹ celestibus sic nō inuenitur color. Alio modo pōt accipi color cōiter etiam pro ipso diaphano siue sit in simplicibus siue in cōpositis aut i alyis: ita qđ color dicatur illud omne quo mediante aliqd pōt a virtute visua pēpi z sic i vīna z in hui⁹ diaphanis simplicibus z cōpositis color reperitur.

Problema.

LIII.

Antiqua.

Quare nō opz dēfari carnē ad sanitatē: s̄ rarificare: quēadmodū ciuitas sana z locus bene euentabilis: ppter qđ z mare sanū: ita z corp⁹ bene exhalabile magis sanū est. opz enīz aut nō existerē nullā supfluitatē: aut ab hac qđē velocissime alteret: z semp sic habere corpus qđ accipiens confestiz expurgēt supfluitatē: z esse in motione z non quiescere: qđ enim manet putrefit: quēadmodum aqua que nō mouet: putrefacta autē egritū dīnem facit: qđ aut expurgatur prius qđ corrūpatur separatur: hoc autē cōdensata carne nō fit: oppilant enīz pori: rarefacta autē accidit: ppter qđ z nō opz in solenudum ambulare: consistit autē caro z valde deficcatur: z humidius corpus fit: qđ iterius quidē est permanet: qđ antez est in superficie permutat: sicut z carnes assate elixatis magis: neqz opz ambulare habentē nuda pectora: ab optime enīz dispositionibus corporis solaufert que nequaquā indigent ablatiōe: sed magis que sunt intus. exinde quidem igitur propter id qđ remota sunt nisi cum labore nō est sudorem educere. ab hoc autem quia pre mani- bus est facile.

Alia.

Quā obcām corpus cui scđam cōciliā⁹ valetudinē nō densum: sed rariū reddendū est: An vt vrb⁹ locusqz quicūqz salubris est: q placide aspirat: q̄propter mare quoqz salubre est: ita ē corpus qđ spiratius est: sanitati opportūnū cōstat. Aut enīz nullūz recremētūz exister: aut qđ exiterit q̄primū excernatur danda opera est: corpusqz est semp ita regēdum: vt simul atqz excremētū admittit: habeat qua parte illud excernat: sitqz morū deditūz nō quieti. Quod enim manet putrescet modo aque imote. Putrescens s̄o morbu⁹ cōmittit. At qđ excernitur anteq̄ vitiet decessit: hoc igit vt corpore denso nunq̄ cōtigat. Fit enim ppe vt in inuisibilia foramina claudant: sic raro solutoqz accedat necesse est. Quāobrem in sole nudo corpore minime ambulādū est. Spissatur etenim caro z cō-

calescit: corpusqz parte iteriore humidius red- ditur. Quātūz enim humoris in superficie res- det abolet: quātū intestinū est manet intactum: Qua rōne quoqz carnes assate lixas humidiores sunt. Ne pectore quidē nudo ambulandū est. Ita enim vis solis corporis optime parti condi- te adimet: que nulla egeat dēptione. Sed infer- na potius eam desiderant. Inde igitur vt z re- moto nō nisi cū labore sudor educitur. hinc faci- le ob loci opportunitatem digeri pōt.

Agit in isto pblemate Arist. de re. fa. z dicit. Quare est qđ nō opz vt caro cōdenset z iduret ad s̄ vt cor- pus sanūz cōseruet: imo opz vt rarefice⁹ z aperiat. Dicit autē ad sanitatē: ad dīaz eius qđ est ad robur: ad corpus. n. robur necia est carnis cōdēsatio: sicut est videre in athle- tis. Et scias qđ p carnē hic caro itelligit musculosa repre- sentas talē aut talē habitudinē: ita qđ totū dicat caro vsqz ad ossa. Et scias qđ istud pblema repit in 34° pblemate ante pculē: z in fine ē totius libri. Verū hic nō pponit sub mō dubitatiōis: sed magis sub modo canonis: in qnta vō particula pponit sub modo qōnis dicēdo. ppter qđ: z 34° particula dicēdo quare: Deinde Quēadmodū. Sol- uit vel declarat pmissum: z primo hoc. scđo infer ex hoc cor⁹. ibi scđal. Propter qđ. Dicit ḡ primo cōparādo cor- pus ad ciuitates: z alia: sicut ciuitas tota z aliqz locus par- ticularis: vt domus est bene sana: eo qđ sit bene euentabilis p totū: z quia mare est tale ppter hoc qđ in eo nō sunt tot impedietia inspirationē cōcludit qđ in se sit sanū: qz nō corrūpitur: vel est sanum effectiue nobis: z ideo dicūt pbi qđ circa ipsum habitātes sunt lōge vite. Ita eodem modo est in corpore nostro: si enim fuerit sufficiēter spirabile vi- uet diutius sanū. (Notandū sicut dicunt medici qđ opz ciuitatē vel locū taliter esse dispositū si debet esse sanū: vt sit montū tegmē a pte occidentis z meridiei z discoop- ta a parte orientis z septētrionis: vt psetur a vētis lauda- bilib⁹ sufficiēter veniētib⁹ ab his diabus partibus. opz etiā vicos ēē latos liberos vt aer possit libere vndiqz eue- tari: tū tpe pestilētie melior est aer getus euētato: z coop- tus nō cooperto: sicut apparet per Zuccē. scđa pmi. debet similr domus habere fenestras versus partem orientis z septētrionis: que etiaz nō sit inter domos cōpressa. Atten- dendum tū qđ lz hic sermo vltiter sit verus: particulariter pōt falsificari: vt ppter dispōnē montū mariū vel palu- dum: adeo qđ aspectus aeris ad pte occidentis z meridiei sanior erit qđ aspectus ad partem orientis z septētrionis. Deinde Opz enīz. Addit scđo quō corpus cōseruabit sanū z dicit: qđ opz in corpore sano nullā inesse supfluitatē sensibile: que nō totaliter vincat a nā: aut si aliqua repiat eo qđ nō sit vsquequaqz possibile quā supfluitas reperia- tur in corpore: sit talis: qđ corpus ab ipsa citissime. i. mini- me alteret: ita vt hō alteratio sit minima: z i tpe minimor: semp enī opz vt maneat corp⁹ in tali dispōnē: vt accepto z nutritōe digesto cōfestim expellant supfluitates. s̄ aut erit si caro fuerit rara spirabilis: ppter qđ opz ad sanitatē carnē nō cōdensare: sed rarificare magis. Deinde Et esse in motione. Quia dixerat qđ opz corp⁹ expellere su- perfluitates post assumptū nutritiōis: ostendit quid hoc opere- tur dicēs: oportere corpus fore in exercitio sufficiēter ad expulsionē supfluitatū z nō cōtinue quiescere: p hoc enī euacuabunt supfluitates: z corpus cōseruabitur illesum a putrefactiōe: qz illud qđ quiescit fm vnā dispositionem putridū efficitur: sicut apparet in aqua stante: que qđē pu- trefcit

treſcit: facta aut putrefactione ſuperfluitatum egritudo induci: qđ nō accidit ſuperfluitatibus expulſis: et hoc eſt qđ ſubdit: qđ illud qđ prius expurgat et eicit a corpore qđ corrupat et corpus corrupat: ſuperat et vincit a natura: vel ſeparat ſm aliam lřam a corpore: ſed hoc nō cōtingit fieri: ſi caro fuerit cōdenſata: cum poſi permaneat oppoſiti: ſed ſi fuerit rarefacta poroſa: tunc enim erunt aperti: quare et ſic igitur raritas poroſa cōmeſurata confert ad ſanitatē: ad qđ qđem operat exercitiū maxime tenendo poros apertos. Et ſcias qđ per hō motionē ſiue motum dignum eſt vt intelligant ſpēs exercitiū et fricationes ſimiles et cum oleis: que quideſcunt cum molles extiterint et ſuaues cōſeruant poros apertos et ſuperfluitates faciūt exhalarē: et de hoc eſt ſermo prolixus in 3° de re. ſa. Et Notādū qđ exercitiū tria in nobis operat: ſicut dicit Baſ. in 2° de re. ſa. ſ. duritiem organoſa: et per prius impaſſibilitatē: et ad actiones robur: itē innatum augmētat calorem: quo facto digeſtio melior celebrat et nutritio: et poroſa cōſequit latitudo. itē et ſpūs motū efficit fortiorē: que ſequitur ſuperfluitatum expurgatio. Et Rurſus notandum eſt qđ ſicut apparet in principio quarti metho. putrefactio prohibetur in re ppter frigidū et ppter calidū. ppter frigidū dupliciter: aut circumſtans ſicut frigidū continentis obturando poros nō permittit caliditate innata exhalarē: et etiā extraneam ſubintrare: et ideo nō cōtingit hyeme putrefactio ſicut eſtate: aut qđ frigidū rei eſt maius calido continentis: et ppter hoc metalla minime putrefiunt: ſi ppter calidū: aut qđ excedens et feruens ſicut apparet in ignitis: aut qđ ſuſcitatum a motu: qđ enim mouet et fluit minus putreſcit qđ nō motū: aut ppter calidū a multa materia cōtentū. nam multū minus putreſcit pauco: in maiori aut ignis ppter eſt amplior: et ideo mare diuiſum putreſcit: nō aut cōiunctū: aut qđ calidum faciat humidum in qđ agit in fumos et vapores exhalarē ad extra: et hō mō balſamus myrra aloes et ſal prohibent corpora mortua a putrefactione. Et deinde [Propter qđ.] Inſert cor^{um}. et pmo vniuerſaliter quātū ad totū corpus. ſcđo particulariter quo ad ptes notabiles corpis. ſcđda ibi. Neqz oportet. qđ igitur dictū eſt qđ oportet carnē eſſe raram et poros apertos: ideo nō opz ſemp: imo euitandū eſt inquantū eſt poſſibile: ne quis nudus exponat ſe ad ſoleſ: maxime tepore calido: qm caro inde conſiſtit et contrahit ad intra: et exterius deſiccatur vebemēter et induratur: ita qđ illud quod interiorius exiſtit magis reddit humidū qđ eſſet: humiditate quadā extraneā: qđ ſuperfluitates nō poſſunt exhalarē. Et item humiditas prohibet bonā digeſtionem: que celebrari nō pōt facto humido aquoſo ex ea indigeſto. illa aut pars carnis que ad ſuperficiē declinat exteriorē permutatur ad ſiccitatē: et ad colorem ſuſcum: et obſtruuntur pori eius cū eſſent prius aperti. Et declarat hoc cōſequenter in ſimili dicēs: ita fieri de iſtis: ſicut ſit de carniſaſſatis in veru et in alijs elixatis in aqua: quia aſſate humidiores ſunt intrinſecus: eo qđ humidū non potuit exire extra ppter ſiccitatem ab igne exteriori inductā: et maxime cuz in principio occurrit eis. ſ. ignis vebemēs: ſed in elixatis eſt ecōtra: qđ minus ſunt humide interiorius qđ exterioribus: ppter exhalaſionē humidā a poroſis apertione. Et ideo maius inerit humidum aſſatis qđ elixatis: et ſic nutriendus magis. Et ideo Aristo. in 4to metho. opus magis eſſe aſſare qđ elixare manibus victum querentibus. Et deinde [Neqz oportet.] Pertrahat antedictū correlariū particulariter magis et dicit ſimiliter nō opz qđ dūz quis ſub ſole ambulat habeat partes pectoris nudas: et vlr partes ſuperiores nobiles: imo opz hoc vebemēter cauere: eo qđ ſol remouet de corporibus ſanis et bene diſpoſitis ea que nō indi-

gent ablatione: ſicut eſt raritas carnis meſurata: mollities tactus: bonitas coloris et hō. Unde Baſ. i theg. tracia: cui de ſignis. ait. ſi etiā ſm bene temperata regionem ſe exponat aliquis ſolū nudū meſis tepore: permutat cognitiones quecuqz ſm colores ſunt: et mollitia et duritia conſiſtentia: ſed illa que indigent remotione que ſeparari non poſſunt: ſunt etiā cōtenta interiorius. et hoc eſt qđ dicit. Concludit igitur exinde. ſ. ex loco interiori nō eſt pmptrū ſudorem puocare: et accipere hinc niſi cū labore et ingenio ſagaci: vt ſit dicere qđ pus ſit in loco hūido et calido parus: et qđ inungat oleis remollitiuis et aperitiuis: et deinde procedat paulatim ad exercitiū: non eſt accipere: dico tanqz eſſet quiddā qđ paratū eſſet pte manibus noſtris: illud. n. pte manibus dicit qđ ſtatim habere poſſum: cū volūtas ſe offert: qđ nō eſt in talibus corporibus fieri: ſed in habetibus corpus plenū et raram: ex his nāqz ſtatim materia currit ſicut exiſtēs p manibus pmptra in ſudores emitti: vel aliter referendo ad cōtrariū ſit quaſi pbatio ex contrariis ab habēte carnē raram eſt facile educere ſudores: qđ pte manibus eſt paratus exire. Et Notādū eſt qđ raritas quā hic plūs iniūgit ad ſanitatē nō eſt raritas ſupflua: ex qua corpus ledat ab exterioribus occurrentibz magis: corpora enīz imēſurate rara: ſicut p3 p Baſ. i theg. de ſignis. et cōmētorē ſuū patiunt magis ab exterioribus. Et item debilitant ppter reſolutionē ſpūum ſe mouentiū ad extra: ſicut p3 per Hippo. in gnta pſicula aſoz. illic ſimiliter et in maribus ppter raritatē ſpūs extra feruit et. neqz et debet eſſe ſupflue denſa. phibētia poroſa oppoſitiōe exaltationē ſuperfluitatus. Unde Baſ. in primo de re. ſani. loquens de re. pueroz ait. Lutiſ nō eſt ſuperflue denſanda pueris: qđ facile ab egritudinibz cām habētibus interiora poſtea occupant: ſed hō eſt raritas cōmeſurata: ex qua magnū cōſequit iuuamētū expulſione ſuperfluitatus: neqz nocent ſic ex occurrentibz exterioribus: cito enim cū tali diſpoſitione quis pōt defendi. Et cōtingit tñ qđ tepore peſtilētie melius eſt ad ſanitatē corpus habere denſū qđ rarū: ſicut tactum eſt pmo pblemate.

Problema.

LIII.

Antiqua.

Propter qđ quādoqz puſtulis frigida aqua cōfert et calida: aut qđ puſtule p ſuperabundantiā ſiunt humidi. frigidum quideſc igitur condenſat et aſperat humidum: calidum vō inſpirat et exitum facit ventofitati: rarificans carnem. Noua. Quā ob cām pñionibz id eſt ambuſtis frigore et aqz frigida qđ calida proſit. An qm gen^{us} id vitij ex nimio humore cōſiſtit: frida igitur hūiorē adſtringit: atqz exaſpat: cala in ſpūm vertit: carnesqz elaxans: libertatem eſſandi pbet ſpūi.

Complet

hic ſermonē tactū in. 44. pblemate. Et qrit dicēs: qre aqua pdeſſe habeat puſtulis ſiue fuerit frigida ſiue calida. Et ſcias qđ p puſtulas itelligo tumores ſicut eſt illud qđ arabice dī ſere: et deſu: darioes ignis pſicus et. vſqz ad morbillos et ſcabies qđ cōnoie dicunt bothoz arabice. Et deinde [Aut qz.] Soluit. et dicit cām oīum eſſe: qm huius puſtule ptingunt ex exceſſu humidū: qđ frigiditas aque et vlr quelibet frigiditas cōdenſat et reddit exiccatū et duritie aſperū. Et ideo videm^{us} cum ſcabioſi balneantur frigida aqua: ſcabiem occurrari: ſed calida aqua et calidum omne rarificans carnē et diſſoluens materiā in ventofitatē vaporoſam parat ei exitum: et ſic confert et. Et Notādū qđ ſi debet fieri iuuamētus:

Problema. A.

d

Prover-
biumQuā rari-
tatē ad ſa-
nitatē pſe-
rēt itelli-
gat plūs.

Nota

puſtula
quid

Particula

Pronota
da pustula
ra curati

pustulis per frigida: oportet his considerationibus vri: vt qz corpus non sit plectoricu cui aduenit: qz non reciperet materiam repercussam: aut si reciperet: esset cum timore propter reditum ad interiora: non fiat etiam in expulsio: ne critica ei? administratio: neqz in loco emictorio: neqz in loco materie venenose.

Problema.

LV.

Antiqua.

Propter quid frigidu z facit z soluit pustulas: z calidu igne vsta: aut propter id qd facit liqfaciendo dissoluit. dissoluit aut magis desiccado.

Problema. Cur frigus perniones calor ambusta z facit z tollit. An quod eadem vis colliquado facit: ericcando tollit.

Adhuc

Aristo. ponit vnu pblema de opatione calidi z frigidu: z qrit dicens: quare est qz frigidu generat pustulas z curat eas. Et itez quare est qz calidu inducit adustiones pp igneitate: vel calm igne id est ab igne: z curat sifr adustiones pdictas: vel curat adustiones scas per igne: cum qs ei leuiter appropinquat. Deinde Aut propter. Soluit. et pmo ad pnu: qz ppter hoc qz frigus generat pustulas exprimedo constrictione humidum ad locum debilior aptum recipere: remouet hoc quod fecit liquefaciendo z dissoluendo calore interius frigidu exte: rius cofortato. Notandu qz no est incoueniens qz ab vna causa pcedant diuersi effectus diuersis vus: sicut qz a diuersis causis pcedat vnus effectus: sicut apparet in pcedenti pblemate. Dicitu est etia in. z. p hy. qz ide pot esse causa cotrarioz. vt pz in nauta. Deinde Aut magis. Soluit ad secundu quesitu vt dicat: qz cum calidu faciat igne vsta desiccando z consumedo humidu qz inerat: postea curat illud adustu siccu liquefaciendo paulatim humidu qd intrinsecus violenter refugit a calido pulsum at: trabedo ipm ad exteriora. Un z videmus multos digitis cauterigatis approximare ipsos paulatim ad ignem.

Problema.

LVI.

Antiqua.

Propter qd in febribus dari oportet potu multotiens z paulatim. multuz qde eniz fluit: modicum aut madesa: cit: z in carnes tendit: qualia in terra:

siquidē. n. pmi multu superueniat aqua effluit: si aut paulatim madescit solu. Idē z in febribus: fluētes. n. aqs: si quis paulatiz agit alueo: lus sorbet: si aut equale coadunatum agit: vbi vtiqz agit tendit: postea iaceat immobilis vt maxime. immobilis qdem: qz z ignis manifestat: si quis non mouerit extinguit: ad ventu autē non iaceat: qz igne vetus resuscitat: z euētat? ignis ex modico multus fit: z trahi aut huius causa: qz igni si spiraculu no dederis extinguitur: z indumenta non exuat si humiditas fiat: magnum igne humidu extinguit: scdz hoc aut z no in natura. Interpolatis aut febribus parari opz z lauantem z circūcuras ad pedes cōponentem: z indutu requiescere qualiter calidior sit anteqz sumptio: etenim vbi multus sit ignis papyrus no poterit vri: ignis eni multus modicu agit ad se:

huius autez causa multuz igne in corpore parari opz: qz modicum igne febris bz: quare multus ignis modicu ad se agit.

Nota.

Cur potio febricitibus sepe z paulatiz subministrada est. An q potio multa preceps deferatur: exigua lente incedēs irrozet: madescit: se: seqz insinuat corpori. Sicut eniz in humo. si aq large accesserit perfluet: si paulatim do mades: faciet tm. Ita ē in febribus agit. Na z aquas fluētes siqs paulatiz deducit: alueus humores totu ebibit. Sz si ratūde aq vniuersuz dimiserit scaturigo velox vsqz eo pfluat quo deducere libitu ē. tū eger qescere imotusqz quo ad maxie fieri pot: iacere dz: imor? inqz q igne quoqz emarcescere certu est: vbi a nullo mouet: ne aduersus flati cubet: qm flatus excitat igne: sollicitusqz p aurā ignis ex puo magnus affurgit: obueladus eger opperendusqz ppterea est: qz si nullu igni cōcedat spiraculu extinguet. Ne veste qde exui dz donec isudare ocepert. Et. n. subiectu hūc igne visui sic z delitescētē illum nāe humor extinguit. Adde in genere febrū intermittētū balneū: z fomēta pedib? ad mouenda: z vestē pleniorē supponēdā: z qetē agēdā: qbus pparet vt corpus per quā calidu sit an accessione. Vbi. n. multu superest ignis: lucerna nequit ardere: exiguu qppe igne multus ille ad se trahit: ita fit: vt multu ignis in corpore prepa randu sit: febris enim exiguu continet ignem: multusqz proinde ad se ducet exiguum.

In isto pblemate docet Arist. regere febricitates p potu cū docuerit eos pus regere per cibū: qrit igit dicens: qre in egritudinibus oportet dari potu multotiens. i. multis vicibus: z paulatim. i. in pauca quantitate simul. Et scias qz per potu hic intelligo potionem vt est prisana colata succi herbaz syrupus z maxime violaceus oxymel melliscratum rob. z similia. Sed notadus est qz pbi. vno dicit. i. multotiens z paulatim. Dicit autē multotiens: qz cum corpus sit siccu z caliduz indiget humectatione z infrigidatione sepiissima. Et dicit paulatim: qm vna vice multum datū no humectat: sed exterminat in aliud. neqz etiam sufficit paulatim dare nisi multoties detur: qz ex minori exhibitione accidit maior inflamatio cum tanta quantitas exhibita non possit resistere caliditati z siccitati febrili: sicut apparet in proiectione aque sa broz in fornacem: propter qd peccant qui in cauponibus seuis paruum dant syrupi z alioz infrigidantium dosim. Et scias qz paulatim no solum dicit modica quantitate rei exhibite: sed etia dicit modū exhibitionis paulatinu: ita vt in suo moroso situ adhereat partibus isophagi: z p quādam cōtigitatem vapore resoluta humectetur pulmo. Et id est videre medicos dātes in egritudinibus pulmonis electuaria sorbilia loch dicta: vt tardantia transire adherendo meri pofint vus per contactum pulmonis. Deinde Multu enim. Soluit. pmo docet regere febricitantes continue. z febricitates interpolare. ibi scda Interpolatis. Itē primo docet regere febricitates ante tempus

Quis sit de
fina oium
phoz ab
vna cāvū
tū. pcedet
effectum
quō diuer/
si z plures
aduerre.

tempus crisis. scdo magis in crisi. ibi scda [Si autem magis.] Dicit igitur pmo cam esse: qm potius datus in multa quantitate fluit et non adheret partibus in quibus existit caliditatis inflammatio et siccitas: sed datus in modica quantitate et multoties madefacit et extinguit inflammationem et sitim: pot enim adherere superficiebus interioribus: et hoc est quod dicitur quod penetrat in carnes et in parietes stomachi venas et mefentericas transeundo ad epar. [Deinde.] Qualia in terra etc. [Dicit secundo declarat hoc in exterioribus dicens: ita accidere ista: sicut contingit de aqua vel pluvia piecta in terra: qm si in quantitate multa et subito occurrat: non buccet terram subingrediendo profunda ipsius: sed disseminat supficientes per totum: sed si fuerit quantitas modica et spargatur paulatim: et multoties madefactione humectat terram subingrediendo: et non fluit extra locum super quem pycit: quod est videre cum pluvia multa aduenit subito: et maxime terra existere sicca: aqua currere per superficiem terre. [Deinde.] [Ita et.] [Adaptat tertio ad propositum et dicit quod illud idem eodem modo accidit in febribus infirmis su mentibus potius: sicut. n. si quis paulatim et ratione quantitatis et modi operetur: alueolus imbibit sibi fluentes de numero aque vel fluentes res que sunt aque: ita alueoli nostri corporis: ut porositates manifeste et occulte absorbent potius paulatim bibulum vel exhibitum. [Et scias quod alueus proprie dicitur locus vel fundus fluminis a quo trahitur diminituit alueolus: qui est concavitas parua suscipiens humida similitudine alueoli. [Deinde.] Si autem.] Docet regere febricitantem habiundum crissim: et proprie per sudorem de quo ponit plura precepta: et dicit: si ita sit quod illud quod agit siue ducit et bibit sibi potum sit equale per totum unigenens: et digestum: ita adinuicem coniunctum et comixtum ex potu diu assumpto: hoc est quod ipsa materia sit digesta et parata expulsioni: tunc ad locum in quo operatur tendit et demadat virtute nature expellens: cum autem ita se habuerit febricitans quod materia fuerit digesta expulsioni parata: de his documentis regit: quoniam debet iacere quietus manens: vel iacere secundum aliam lram non se hac illac remouedendo: imo sit oino immobilis: vnde Hippo. in prima particula afor. ea quorum crisis sit et facta est equaliter non fiat motus aut innouatio in ea: sed indicatur quies. et hoc probat: quoniam si se moueret: caliditas interius coadunata extinguere: sicut ignis extinguitur et maxime debilis quoniam mouetur per aere subito. [Deinde.] [Ad ventum.] Ponit aliud documentum precipiens non iacendum esse sub vento: sed in loco cooperto: quia ignis viuificatur agitatus sufficenter a vento: et ex modica quantitate ipsius fit maior: spargitur enim magis per totam materiam in qua est: sicut apparet in flabellatione: ita in proposito caliditas extranea intus vigorata conuertere super calidum innatum: et prohiberet eius operationem: et se expelli ex febricitate: quod et maxime operatur auster siccus et inaquosus. [Deinde.] [Contrahi autem.] Ponit aliud documentum: quod de iacere tractus: cuius causa est: quoniam tunc derelinquitur vacuitas in ventre ipsius in qua caliditas poterit euentari et materia ibidem colligi: sicut dicitur 3o problemate sexte particule. et hoc declarat per ignem: nam videmus in igne exteriori: quod si fuerit oino coopertus careret respiraculo extinguitur: ita etiam est de igne interiori. [Deinde.] [Et indumenta.] Ponit aliud documentum: et dicit quod de iacere vestitus non exuens vestimenta sua. id est quod iaceat sufficenter coopertus in loco suo: quoniam cum materia fuerit primo equalis et coadunata et digesta: et obstrauerit dicta quatuor documenta: tunc si accidat quod humiditas sudoralis superueniat: hec extinguet et remouebit ignem et caliditatem manifestam febricitantis extraneam: sicut quotidie contingit in crisi factis per sudorem. Et quod hoc sit possibile manifestat illic secundum hoc dicens: quod secundum istum modum extinguit humidum ipsum ignem vel

calidum: et hoc non in natura et in nobis tamen accidit: sed etiam in alijs exterioribus: ut est videre in oleo: quod est pabulum potissimum ignis: si subito in multa quantitate igni aduenit paruo extinguit ipsum: sicut dicitur Gal. in 3. de complexi. de quo minus videtur: vel aliter quod secundum istum modum operandi operatio non est solus in natura: imo in arte coadiuuante naturam. [Et scias quod quidam hic ut sibi redderet facile sermonem Aristoteli. subtrahit non particulam negatiuam.] [Deinde.] [Interpolatis.] Docet regere febricitantem interpolate: et dicit quod in febribus interpolatis oportet te medice parari facere infirmum et ordinare ea que sunt illi necessaria: ut quod oportet te procurare quod habeat aliquem lauante eum. id est balneante in diebus non accessionis: quod proprie ipse et maxime quando materia fuerit digesta: sicut 3o. xi. de inge. sani. vel lauante circa partes extremas et fricationem ipsum. Et oportet fieri curationes et remedia ad pedes maxime. quia enim sunt remoti a fonte caloris plus patiuntur a frigoribus alijs partibus: sicut dicitur in 26. problemate secunde particule. [Ita et] fricationes et alia que fiunt circa pedes faciunt materiam tendere deorsum ut de locis nobilibus ad ignobilia. [Et scias quod illa febris dicitur interpolata cuius materia fuerit extra venas: aut quod non habeat fumum procedens a minera putredinis continuu accessum et respiraculum ad cor: quod dico propter materiam apostematam: in quo materia non est proprie intra venas: et tamen plerumque continuam inducit se. Continua quidem febris est cuius materia est intra vel intrat venas. [Notandum est sicut dicit Hippo. in principio afor. quod oportet quatuor concurrere in curatione egritudinis: sapientiam. scilicet diligentiam medicum: infirmi obedientiam: ministroz idoneitatem: et alia que ipse extrinsecus appellauit existentia: que omnia utrumque tangunt ab Aristotele in isto sermone.] [Deinde.] [Et indutum.] Ponit aliud documentum dicens expedire quod infirmus regescat indutus sub panis: et hoc ut sit calidior calore innato quam sit caliditas febris adueniens: et hoc antequam inuadat paroxysmus. Et ideo videmus medicos volentes euitare nocumenta a frigoribus iducta: et ut caliditas naturalis sit fortior caliditate febris: sicut hec dicit Aristoteles. precipientes fieri inunctiones circa spinam et extrema cum oleis calidis et aperitiuis: sicut costino irino et rutaceo: hec namque interdum expediunt et maxime in febribus flegmaticis et quartanis. [Deinde.] [Etenim.] Probat quod oportet ipsum esse calidum prius deducendo ad inconueniens dicens: ubi adsit multus ignis: papyrus lucerne non poterit ardere: eo quod ignis multus ad se trahit modicum ignem et tandem extinguit ipsum ex suo loco prior: sicut est videre cum candela duplerio assistit: et hoc est quod dicit Aristoteles in libro de ca. lon. et bre. vite. et in 3o celi: minor flamma extinguitur a maiori: ita etiam accidit in corpore nostro: quod si caliditas febrilis fuerit maior naturali: attrahet eam ad se et extinguitur: si autem fuerit minor fiet econuerso. Et ideo subdit: propter predictam causam fore necessarium inducere multum ignem in corpore confortantem calorem innatum: quoniam sic operando febris relinquetur nisi modicum de calore naturali qui possit conuertere in ignem: et sic non erit febris fieri: hoc enim est febris secundum Galen. et hoc est quod dicitur febris habet modicum ignem: non tamen de se: cum sit de substantia ignis secundum Galen. auctoritate Hippo. in primo re. acu. sed fiet taliter parando infirmum ante aduentum paroxysmi ut dictum est. Et causa quare febris modicus caloris habet est: quia multa caliditas corporis trahit ad se et destruit modicam caliditatem febrilem. [Et scias quod Aristoteles hic et ita in sequenti problemate accipit ignem aliquando pro calore innato et spiritu: et interdum pro calore extraneo febrili: parua enim fuit cura ei de nominibus. Intellige itaque hoc problema quod prauum valde.

Problemata. A. d. z

Correctio

Que febris dicitur interpolata.

Concurrere ad curas egritudinis.

Innatum corporis: non est calor: sed a calore supraducto faciens excessum suum.

Particula

Problema.

LVII.

Antiqua.

Quartanis febribus opz nō attenuare: sed ignē in corporibus facere inducen-
tes: opz aut exercitijs vti: que dies aut
occupatio balnearū somnū nō petere:

pp̄ter hoc aut z cōfert calefaciens diēta: qz in-
firma est quartana febris: si enim nō esset infir-
ma: nō quartana fieret: vides vbi ignis multus
lucerna nō potest vti: multus enim modicū ad
se rapit: huius aut causa multū ignem in corpo-
re faciat: qz modicū febris ignē hz. est aut quo-
tidiana dietatio: hec quidem ignē: hec humidi-
tatem in corpus inducens.

Alia.

Quartanis febribus ratio victus extenuanda
non est: sed ignē corpori interferendū. Nec non
exercitatione vtendū: z qua die accessio instat
lauandū somnūqz minime querendū. huic vi-
ctus calefaciens prodest: quia febris quartana
imbecilla est. Nā nisi imbecilla esset: quartana nō
fieret. Vides nequā vbi multus ignis perfla-
grat: lucerna suam asseruare flāmulam minime
queat. Multus enī ille exigū ad se rapit. ergo
multū ignis accendendum in corpore est: vt qd
exiguū febris cōtinet restringat. Sit igitur vi-
ctus quotidiani ratio: que partiz ignem: partiz
rorem indat in corpus.

Docuit vlr regere febricitates: nūc p̄ticulariter pa-
tiētes q̄rtanā que molestissima est pp̄ suum
lōgū tenere. Et pponit p̄mitus p̄ modū cāi. documēta in
ipsa obseruāda. Scōdo approbat illd. ibi scōda [Propter B
aut.] Et dicit qz in febribz quartanis de q̄rto in q̄rtū affli-
gētibz nō opz subtiliare regimē: sed potius te opz indu-
cere ignē vel calm in corporibz ipsoz: id est augmētare z
seruare calozē z sp̄m. [Et notādū est qz lz Autcen. pri-
ma quarti. dicat qz rectius sit vt inclinet regimē respectu
quartanaz in p̄mis septimanis vsqz ad tres septimanas
ad subtiliationē: nō pp̄ter hoc qz audiens ipm d̄z regimē
subtiliare oīno: aut semp in iudicio ipsius: qm̄ ista nō est
vera cibatiois regula: sed potius tētatiua z experimenta-
lis: pbat enī si posset quartana subtiliatiois regimine cu-
rari: qz ita sit apparet per subsequētia. statiz. n. dicit p̄-
terqz destruat virtutē. Et subdit qz post illud necessarium
est virtutem viuificare. vñ accedit postea ad pisces z car-
nes. [Nō. n. virtus cū modico cibo posset ad terminum
distātē attingere: sicut est terminus q̄rtane: pp̄ter qd opz
modicū in p̄ncipio egritudinis eē sollicitū: cū de tro ocy-
lo sic virtutē inspiciētē: vt possit ad debitū terminū pueni-
re. Virtus. n. velut sūma existit pecunie: medicus sic mer-
cator: curatio vel sanitas inducenda sicut lucrū: sicut dicit
Daly in 8° sue p̄actice: sit igit medicus bonus mercator:
vt taliter pecuniā hoc est virtutē expendat: vt inde lucrū
id est sanitatē acquirat. [Nota qz quartana pōt fieri ex
omni humore: oēs. n. humores p̄uertunt vltimo ad melā-
choliā: ipsa aut ad nullū alioz: nō aut febres alie ex om-
nibz sunt humoribz. [Propter qz aliqz quererēt q̄re
quartana de melancholia naturali que vera est: lōgior sit
nō vera facta ex alio humore: tertiana aut ecōtra. Dicen-
dum hoc esse: qm̄ breuitas z lōgitudō egritudinis causat

ex frigiditate z caloze m̄ae grossitudine z subtilitate: cum
igit melācholia sit frigidior z grossior oibz alyz humoribz
b^o tēperat sua friditas siccitas z grossities: cū oēs alyz his
magis sint oppositi: ideo accidet egritudinem breuiari.
In mā tertiane est econtrā: cū ipsa sit alyz materys calidior
subtilior z leuior de se itaqz erit cito terminabilis: q̄
cū alyz cōiuncta materys plōgabit motū eius. [Deinde
Opz aut.] Pōnit aliud documētū dicens: qz quartana
rys cōpetit vti exercitijs tēperatis mouētibz calozē men-
surate z corpus humectatibus: per exercitia. n. z motus vt
dictū est in. sz. p̄blemate. caro remanet rara z sup̄fluita-
tes meli^o expellit nā zc. [Oz si instet exercitiū nō cōpe-
tere: eo qz corpus sit impurū: z in corporibz impuris gene-
rat pustulas fm̄ Sal. in tertia particula afor. [Rursus
Alic. p̄ma quarti in sermone q̄rtane p̄cipi: qz sit cōtinua-
tio deliriaz z quietis: z abhorreere exercitiū: z motus cor-
poreos z aiales. [Dicēdū sic p̄z ex libris de re. sa. Sal. qz
multiplex est exercitiū. est enī forte longū resolutiuum z
exiccatiū z offenditiū: de quo nō est hic sermo. Est z
debile breue humectatiū z parū poroz aperitiū: z il-
lud expedit in cura q̄rtane cū mā sit grossa z sicca. vnde
Daly de cura quartane dicit. qz d̄z fieri in ipso ambulatione
tenuis: fricatio levis: moderata quātitate vt in poris fiat
dilatatio. Sic igit cōcedendū est exercitiū humectatiū
excitans calozem: cū caliditas sit debilis sopita: qd etiam
expedit interdū fieri fricationibz appensionibus egatio-
nibus: vt tactū est. s. Deinde [Que dies.] Pōnit aliud do-
cumētū dicens. si occupatio. i. inuasio paroxysmi: que dies
est. i. illa die que est dies in q̄ hoc p̄tingit: tūc nō est bonus
balnearū pus infirmū petere somnū z dormire: qm̄ si d̄z
paroxysmus venire in illa die: balneū mouet hūiores z cō-
miscet: itez aqua remanēs in poris oppilat eos: pp̄ter qd
mā sit p̄mpta ad iterius tendere. vñ z si somnus subsequi-
tur: mā cōtinebit iterius: cū somnus ad iterius cōtrahat:
que cum nō possit euacuari: cōtingunt nocumēta tacta ab
Dip. z Sal. i. p̄mo afor. scōde partis. Vel forte qz aliter ex-
ponet dicens: qz occupatio circa exercitiū z h̄z sit in die:
sed nūc Arist. intellectus satis eēt vacuus qz in hac particu-
la maxime nō est dare. vñ z pp̄ter h̄z ambiguitatē: qdam
ly aut in aut mutauit zc. [Scias igit qz Arist. sua admi-
rabili breuitate negādo balneū vno mō: p̄cessit alio mō:
inuens ipm perutile ad humectādū: in die tñ nō accessio-
nis: aut hora vehemētē accessioni p̄pinqua: z hoc est qd
dicit Alic. de cura q̄rtane: de illis qbus sit inuauentū est
sessio in aq̄ calida dulci ante cibū omni die z balneario q̄
humectat: z nō faciat sudare neqz excitet calozem: z mor-
ueat mām. [Deinde [Propter hoc aut.] Cōcludēdo p̄-
bat documēta tacta z in p̄mo assumit rōnē suam z cām a
pte m̄ae fe. z dicit ideo bene dictū est qz diēta calefaciens
p̄fit: qm̄ quartana infirma est vel debilis rōnē inflāma-
tiōis: qd ostēdit: nisi enī talis esset nō fieret de quarto in
quartū: sed de tertio in tertiu: aut quotidie vel p̄tinue: sed
B nō est. igit zc. [Et q̄to q̄rtana est infirma vel debilis:
Dicēdū sic ostēdit: qm̄ vnūqz d̄z infirmū: qm̄ nō pōt in
pp̄riū eius actū: cū igit accūs fe. sit inflāmare totū corp^o:
si hoc nō poterit agere merito dicit infirma. z ideo gran-
di periodo adueniente affligit. [Et nota qz quare q̄rta-
na affligit de q̄rto in q̄rtū: z tertiana de tertio tertiu: z q̄-
ridiana omni die z cōtinue sanguinea vel alia mā putre-
facta intra vasa: vñ noia cōfona acceperūt: nōdū a medi-
co siue Arist. aut alio p̄ho rōnē terminante inueni. Verū
enī est medicos exponere qz talis mā debet moueri scōz
tantā z talē p̄portionē in tanto z tali tpe. z hoc pp̄ter cal-
ditatē z frigiditatē siccitatē vel humiditatē multitudinē
aut paucitatē m̄ae grossitiē seu subtilitatē fm̄ quā mā fe-
brilis

Limita-
tio pōnis
Elicēne

Ad hunc
sp̄ resp-
ciendū esse.

Ex quo
quartana

Problemata. A. d. 3

Particula

manifestum igitur quoniam estate magis: etenim humida putrescunt magis omnia estate: propter quod oportet euacuare: propter hoc autem et antiqui omnes ita dicebant.

¶ Noua.

¶ **Cur** per estatem potius: an per hyemem sudor mouendus sit. An tunc opportune sudatur cum humidiora corpora sunt: neglectaque difficiliora reddunt: igitur per hyemem potius conuenit. An magna per id tempus mutatio sit: nec excrementa concoqui possint: cum celum contra naturam frigeat. igitur per estatem potius mouendum. Quippe cum humores per estatem potius omnes putrescere soleant: quod propter exhauriendum tunc est ut etiam veteres omnes auctores hac eadem de causa censent.

Expedita cum laude dei prima compilatiois problematum Aristotelis particula: in qua multa medicinalia sub textuali gradus caligine inuoluta utuntur perscrutari in luce. Nunc sequitur secunda particula de sudoribus intitulata: eo quod magna habet cum problematibus de medicina affinitatem. ¶ Et permittit de his sine maiori diuisione unum esse problemam et dicit: quod est: utrum opus nos magis parare prouocando ut corpus sudet in estate aut in hyeme. ¶ Et scias secundum Aristotelem 2° causam quod sudor est aquositas sanguinis cui pus cholericum est admixtum. quod autem dicit sanguinis: opus massas sanguineas intelligere: in qua est omnis humorum congeries: ab omnibus. nam cum sit nutritio superfluitas separata. nam secundum Valerium in theatro tractatu signorum: sanguis accipitur pro massa sanguinea: quod est omnis humorum in se congregatio: et pro humore uno sanguineo ab alijs humoribus separato. Est autem pus cholericum vel cholere putredo coniunctum superfluitati habet: ut sui acuitate faciat humidum aquosius ad exteriora peruenire: conuertitur et sui terrea amaritudine sudorem in falsedine: cum fuerit aquositati coniunctum. ¶ Et scias quod per hyemem hic intelligitur et autumnus et ver secundum partes propinquas hyemi: et sicut per estatem partes veris et autumnus caliditatem habentes. ¶ Deinde ¶ Aut quoniam. ¶ Soluit. et primo ostendit quod opus minus parare sudores in hyeme. 2° quod si concludendo ex illo et amplius confirmando: ostendit quod opus magis parare estate. 3° idem ostendit testimonio antiquorum. secunda ibi ¶ Manifestum. 13° ibi ¶ Propter hoc. ¶ Dicit igitur adducendo ad tres duas rationes. hoc primo esse. quod quoniam sudores sunt magis humidi viscosi et difficiliiores: tales utique fiunt absque studio et arte: nam mouere ad expellendum: sed tales fiunt hyeme: propter quod hyeme magis expedit non parare sudores: et hoc intantum in quantum facta est magis mutatio in aere et in corpore: cum. nam aer esset calidus estate: hyeme frigidus est: corpus etiam pus erat porosius et humidum aptum euacuari in sudores: hoc autem non est in hyeme: sic igitur videtur ad prius sententia Aristotelis. 13° fortassis aliquis alius daret intellectum. ¶ Deinde ¶ Et superfluitates. ¶ Adducit aliam rationem dicens: quod rursus illo tempore in quo superfluitates non digerunt: neque vi nature ad expulsionem preparentur: sed indigeste potius retinentur: non dum sudor parari: hoc autem est in hyeme. igitur et hoc est quod corpus existit in frigidatum ultra naturam suam et consuetudinem quam habuit pus estate: vel aliter in frigidato corpore extra naturam suam utpote ab aere exteriori: quod quidem naturaliter habet hyems facere. ¶ Deinde ¶ Manifestum. ¶ Concludit ex dictis aliam rationem dicens: ex his et subsequenti igitur relinquit manifestum: quod si non magis hyeme: imo minus opus procurare sudores quod estate: quod opus tunc eos magis procurare estate: cum hic Aristoteles totum annum videat in duo tempora distribuere: et subdit quoniam omnia habet humida magis corrumpuntur

in estate quam in hyeme: eo quod in estate augeatur humidum aquosius indigestum. ¶ Item virtus redditur debilis non valens humores gubernare: est et calor extraneus in continente: quod quidem inueniens poros aptos subintrat et humidum corruptum inatui facit do ipsum ebullire et sic putrefacit. Unum et tunc videmus plures ex putredine egrotare: hyeme autem hoc non contingit: et ideo opus amplius sudoribus ac vltius reliquis ac superfluis expurgare corpus educationem vix propriis. Et ista quidem patet. 4. meta. et ex isto eodem problemate magis. 33. et 42. huius particule repetito. ¶ Deinde ¶ Propter hoc. ¶ Adducit ultimo testimonium antiquorum medicorum concludendo dicens: quod propter istam causam omnes antiqui medicorum precipiebant ut pareretur sudor estate magis quam hyeme. sic igitur in estate debemus sudorem magis parare imitantes do actionem nature magis tali tempore procurari sudorem. ¶ Et ¶ Notandum casus sudoris esse tres. scilicet virtutis expulsionis cum spiritu quodam fumoso: raritate pororum: et humidum superfluum cui pus cholericum est admixtum ut sui subitatione mordacitatem vehiculum prester. Nunc autem illo tempore de se magis contingit sudare: in quo omnes vel plures casus sudoris concurrunt. Sed autem est maxime vltimum veris et circa principium estatis: tunc. nam virtus expulsiva est fortis: et humidum multum incipiens a calore eliquari: et cholera incipit augmentari: ita quod calidum agens in humidum est potens multum mouere ex massa sudorali in sudores: autumno autem minus contingit hoc fieri et hyeme mime. ¶ Et ex hoc vltius potest haberi: quod sudor magis accidere debet in sanguineam complexionem habente quam in alijs. ¶ Notandum est quod cum sudor sit duplex. scilicet criticus et non bonitate cessat egritudo: aut malitia mors accidit: sudor non criticus contingens propter exercitium et motus aduenientes: quod de isto nunc dicto intendit Aristoteles. et opus ipsius magis parare estate quam hyeme: de critico autem non sic est: imo non minus sed forte magis est: quod ei est difficilius ipsius educere: quare si nam moueat ad criticandum per sudorem: opus hyeme iuuare ipsam in parado sudorem et maxime si fuerit debilis. unde cumque reperit nam inde ducere opus per conuenientes regiones: sicut dicit Hippocrates in prima particula afor. Et si Aristoteles hic sermo sit de sudoribus: non tamen est nisi de sudoribus naturalibus sub latitudine sanitatis potentis: eius namque tamen est causas eorum ostendere: medicum autem sudores considerant cum istis criticis magis et non ut causas eorum assignent tamen: sed plus ut sunt signa egritudinum et earum euacuationes et termini: hoc iterum iterabit in 33. problemate.

¶ **Problema.**

II.

Antiqua.

¶ Propter quod neque contentibus neque continetibus spiritum sit sudor: sed magis remittentibus. ¶ Aut quod spiritus contentus replet venas quare prohibet exire: quoniam admodum aqua quod est ex canalibus clepsedris quoniam plenas existentes superaccipiat quod: quoniam non egreditur: multus sit propter id quod in ipsius acceptione congregantur paulatim.

¶ Noua.

¶ **Cur** neque intus neque contentus spiritum: sed potius relaxato sudor proueniat. An quoniam retentus spiritus venas implet: itaque humores exire non possunt: ut in aqua sit vasis: quod in mare demissum dulcem intra se colligit humorem: clepsydramque ob id noia: tuz est. ¶ Nequit enim effluere cum quis pleno ias vase partem alteram obturauit. Sed ubi per spiritum libertatem sudorem promere licuit: multus certe erumpit: quoniam eo ipso retentu copia humoris paulatim collecta est.

Quare

Sanguinis
acceptio

Pus cho
lericum quod.

Causes
doris
quod

Sudor
duplex

Quare est qd nobis neqz conantibus anbelitū cōtinere seriose neqz relaxare: sed indifferēter nobis ad hoc se habētibus sudor nō causat: neqz etiāz pphibētibus anbelitū exire causat: exinde: sed magis causat sudor nobis anbelitū extrinsecus expellētibz: sic itaqz maxime fit sudor cū cōtinuerimus spūm pmo z postea relaxauerimus: minus aut fit cum indifferēter nos habem⁹ in retinēdo z emittēdo. vnde z magis addit qd cum sit cōparatiū ppositiū relinquit: minime aut causat sudor nobis cōtinētibus spūm z pphibētibus exire: sicut tangeť in. 23. problemate huius particule. **C** Deinde [Aut qz.] Soluit dicens cām esse eo qd spūs interius retētus replet vias z concauitates corporis z maxime mēbroz spūaliū a quibus videt causari pcpue sudor: sicut pz in. 5. problemate huius particule. hic aut spūs retētus cū sit expulsiuus sudoris retinet z sudor. **C** Deinde [Quemadmodū.] Declarat hoc in artificialibus que nobis sunt notiora cuz faciamus ea dicens: qd ita accidit in hoc: sicut est de gbus dam instris dictis clepsedris siue furatricibus habētibus vacuitates ingeniose factas: in quibus cōtinet aer cū humidis: si enim aligs cum fuerint plene humido superaccipiat manu claudēdo foramen qd est desuper circa mediū earum: nihil ex humido egrediet ex alio foramine etiam inferiori: sed potius ad mediū cōcurrer: ne vacuum intrueniat qd oīno abhorret nā: sicut pz. 4. phy. z tangetur in. 7. pblemate. 7. particule. Cum autē foramen superius exobturat: tunc libere humidus egredietur ex clepsedra. Ita sifr est de sudore. Unde addit dicens qd quādo hui⁹ spūs egredit: tunc sudor multiplicat valde: eo qd in accēptione z retentione spūs interius aggregabatur paulatim mā sudoris: que qdem retenta paratur ad exitum: cum multiplicet interius z calidū adunet eliquans eam: ita qd postea adueniēte emissionē anbelitus sudor egreditur sif abundanter: sicut apparet in retentionibus aquarum: z in vndis maris se cōtrahentibus z extendētibus postea. cuz enim fit eaz retentio versus mediū locus remanet exiccatus: cum vō fuerit relaxatio: inundatio iteruz maior superuenit. **C** Notādum qd clepsedre sunt instrumenta vitrea vel metallica subtili z curioso artificio facte: in gbus attrahitur aer z impedit introitus vel exitus humidi: z b ne vacuum intercidat in natura: ex gbus humidum non egreditur apertō ē foramine inferiori: dūmodo foramen superius obturatū permaneat: z ingressio humidi ex vase cuius post fluxū claudit z demū aperit extimplo: z de b apparebit. 7. pblemate. 16. particule.

C Problema. III. Antiqua.

Quod propter quid non sudant que in calida aqua sunt partes: neqz vtiqz si calide fuerint. Aut quia pphibet aq dissolut: sudor aut male cōstructū est in carne qn segregatur per caliditatem. **R**ona.

Cur mēbra aque imersa calide nō sudant et si ex se ipsa recalescant. An q aqua liqscere nō sinit. Sudor aut res viciōse adiūcta corpori est. vt qui per calorem excerni debeat.

Quare est qd partes corporis existētes sub aq vt cū quis balneat nō sudant: imo qd maius ē etiā si fuerit calida siue nāliter siue p artē non sudant: de quo magis videt: non enī hoc videt mirū si forer tepida: z in hoc tetigit Arist. motiū siue qstionis. [Aut qz.] Soluit dicens hoc esse: qd aqua pphibet ne mā sudoris prūpat z dissoluat i sudores: oppilat enī z tegit vias sudoris: aut

fortassis cum multū fuerit calida: materiā sudoris exiccādo cōsumit. vnde z corpora videm⁹ assidue se balneātia exiccari nō modicum: insensibiliter enīz materia sudoris cōsumitur. Qd aut possit aqua qd dictū est operari: ostēditur: quoniā sudoris mā egressus quēdā. als grossum gdes prauē cōiūctū z pstructū z insertū carni cū debeat a caliditate segregari: z expelli a corpore: tunc enī aqua occurrēs in poris materie sudoris: poros oppilādo z mām sudoris malassando nō permittit eā in sudore dissolui: quēadmodum farina aque admixta terminat aquā: z nō sinit ipaz diffundi. **C** Dubitat hic. qz dicit pres nō sudare in aqua calida. Daly dicit in fine. 6. theo. sudore fieri exercitū tēperati tpe z balneo. z sic aq cala cū ide fiat balneū. **C** Est dicendū qd Daly per balneū intellexit balneū acreuz: vel qd balneo sudor efficit etiam si sit ex aqua calida. verū est quātū ad partes que nō sunt sub aqua: vel intellexit etiāz in balneo fieri sudorem: qz statim post balneum.

C Problema.

III.

Antiqua.

Rooster qd sudor est salus: Aut qz fit a motu z caliditate expellēte quantū extraneū qd inest in glutinationē nutritiū ad sanguinē z carnes: hoc. n. citissime receditur: qz nō est propriū z foras euaporat: salus aut est propter id qd dulcissimum z leuissimūz in corpus cōsumit: alienissimum autēz z indigestibilissimūz dissoluit: hoc autēz inferiori qdem bypostasi vrina appellat: in carne aut sudor: vtraqz autem salia sunt propter eandem causam.

Rona.

Cur sudor salus est. An quia motu efficit z calore scernēte quantū alienū padherētā intimationēqz iest i alimēto ad sanguinē carnesqz. id enī ocissime segregat: qm nec aprū nutritiōnē est: z foras demūz euanescit. Salus vō pp id est qd pars qdem dulcissima leuissimaqz tota ad corpus nutritiū assumpta est. Pars aut alienissima crudissimaqz tm absoluit: que partim deorsuz collapsa z subsidens vrina vocat. partim in corporis sūma emergens sudor est: ambo tm salia ob eandem causam prodeunt.

Dat causam cuiusdam passionis sudoris vt falsedis. z dicit. quare est qd sudor est salus: cum materia nutrimenti a qua decidit nō sit falsa sed dulcis. **C** Et nota qd lz pponatur questio de sudore solū: eo qd sermo hic est ipsius: nihilominus pōt questio extendi ad falsedinem vrine: sicut apparet in cause assignatione. **C** Deinde [Aut qz.] Soluit z diuiditur in tres partes. primo assignat cām magis expulsionis sudoris ex corpore. 2º ostendit manifeste quare fiat salus. Dicit igit qd sudor expellit extra corpus: quoniam causatur a motu z caliditate interiori expellēte illud qd est extraneum superfluum in cōmixtione ipsius nutrimenti: per comparisonē ad sanguinē z humores debētes inde fieri: z carnes que ex eo debent nutriri. **C** Libus enim fm Sal. in afor. nō nutrit nisi expolietur omni qualitate superflua extranea: z ideo necessarie fuerunt digestionēs: bñ autem materia sudoris quia non est proportionalis: sed neqz ppria sanguini neqz carnibus: velocissime expellitur a virtute expulsiua extra corpus vt nutrimentum remaneat deperit.

Nota.

Supflus
tas multi-
plex in nu-
trimento.

ratum. ¶ Scias q̄ in nutrimento est multiplex superflui-
tas: q̄dam est grossa feculenta & superflua p̄ne digestio-
nis: que per intestinoꝝ portam expellit: quedam aut̄ est
minus subtilis & aquosa: & est superflua secunde digestio-
nis: que in yrinam expellitur: alia v̄o est subtilior ista & su-
perflua digestionis tercie plus: & hec in sudore emittitur.
¶ Deinde [Salsus aut̄.] Dat causam faldedis: p̄missa
quasi eius causalitate: & dicit ideo fieri sudorem salsum:
eo q̄ illud q̄d erat in nutrimento dulce leue & acreum cō-
uertitur in corpus: illud autem q̄d reliquit inconuersus:
est extraneum a natura corporis indigestum & terrestre
cōmixtū cuidam aquositati: q̄d separat a nutrimento cor-
poris & exterminat in sudorem & emittitur extra in super-
fluitatem. ¶ Hoc aut̄ sit extraneū & indigestum q̄d a nutri-
mento sequestrat: aut colligitur in inferiori residētia hy-
postatica: & tūc vocat̄ yrina: aut ex carne collectū emittit̄:
& tunc dicitur sudor. Et lz ista duo. s. yrina & sudor expel-
lant̄ per diuersa loca extra corpus: tamen p̄pter eandem
causā causatur faldedo in vrisq̄: vt quia partibus aquo-
sitis indigestis: separatis dulcissimis & leuissimis aereis
in corpus cōmescunt partes priuate sapore aut modicū
habentes saporis: & hoc permixtione equali & mensurata.
naz si partes terre multē essent saporis: fieret sapor ama-
rus & non salsus: aut si aquose multe forent fieret sapor
velut insipidus: sicut apparet per Auicē. p̄ma p̄mi. Q̄
autem huius partes terrestres insint in generatione sapor-
is falsi: ostendit Arist. signo tali in sc̄o Metā. Lū enim
accipitur sphaera. s. cerea & ponit̄ vndiq̄ clausa in mare:
contingit interius reperire aquā dulcem subtilem que pe-
netrauit per parietes porosos cere: & sic erat dulce cōmi-
xtum terreo. Iterum eo q̄ penetrat subintrando habetur
q̄ sit subtile & humidum: sic itaq̄ in sudore & in alijs sal-
is insunt partes subtiles aquose cum terrestribus ammi-
xte. ¶ Notandum est fm Gal. in secundo de virtutibus
naturalibus. Et Auicē. p̄ma p̄mi. q̄ yrina est superflua
digestionis secunde que est epatis & venarū: sicut stercus
p̄ne digestionis que est stomachi: fuit nāq̄ aquositas ab
animalibus necessarius sumi ab extra: vt faceret penetra-
re chylum existentem in stomacho per venas meseraicas:
que sunt stricte valde: vt eius iuuamēto chylus perueniēs
per meseraicas ad epar conuertatur in chylum: & tunc
aquositas iuuamento p̄o magna parte sublato separatur
a sanguine & tendit ad vesicam per renes: sanguis autem
postea digestionē digerit̄ tercia & conuertitur in mēbra:
& quia in tali conuersione adhuc digeritur amplius: patiē-
do a calore corporis innato: & omnis passio magis facta
abicit a substantia: sicut dicit̄. 6. topic. cedit ergo abiectio-
ne adhuc aliquid in superfluum. hoc aut̄ quod abicitur
fm partes reuertit̄ de venis paruis ad maiores quousq̄
ad epar perueniat: deinde per renes expellitur in vesicā:
& hoc est illud residens in corpore: quod medici hyposta-
sim appellant. fm partes v̄o emittitur extra in fumos in-
sensibiliter: & maxime tempore frigidus: & cum natura for-
tis extiterit: partim quoq̄ in pilos vngues & rostra: & ali-
quando causantur inde pustule & apostemata borbor di-
cta. Idem fm partem emittitur in sudorem & maxime
tempore calido & corpore repleto fatigato. ¶ Et nota q̄
est Arist. videatur assignare causam faldedis vniuer-
saliter in sudore: non tamen Auicē. secunda. 4. diuidens
sudorem in amarum salsum & feridum. Arist. est contra-
rius: cum Auicēna de sudore loquatur infirmorum: hic
autem sanorum. Aut dicendum q̄ ista faldedo sudoris:
cuius hic Arist. causam dicit: habet latitudinem grādez
fm magis & minus: sub qua potest amarum dulce salsum
& huiusmodi collocari.

Urina qd
lz & prius
de hoc

Recordā-
tia Auicē
ne & Arist.

Problema. V. Antiqua.

Propter quid superiora sudat magis
inferiorib? ¶ Vtrū q̄ calidū & sursum
tendit & est sursum. hic aut̄ sursum fert
humidus: aut q̄ spūs fac̄ sudorē. hic
aut̄ est in supioribus: aut p̄pter id q̄d indigestū
humidū sudor est: tale aut̄ in superioribus est:
cōplexio enī eius supius est. ¶ Noua.

Cur magis parte superiori corporis q̄ infe-
riori sudemus? ¶ Vtrū quoniam calor sursum ten-
dit: superq̄ manet propterea humorem secum
trahere potest? An quoniam sudorem spiritus
moueat qui sedem habet superiorem? An quia
sudor non nisi humor est incotus quo scilicet
humore pars humet superior: habitus etenim
corporis supra porius innotescit.

Quare est q̄ partes superiores corporis magis sudat
q̄ partes inferiores: vt p̄tes q̄ sunt supra dia-
phragma magis q̄ ille q̄ sunt infra: & adhuc magis q̄ sunt
supra collū vt caput: & maxime facies: sicut dicitur in. xi.
problemate. vnde & Auicē. secunda q̄rti. sudor maxime
multiplicatur in superioribus magis q̄ accidat in inferio-
ribus & proprie in capite. ¶ Deinde [Vtrū q̄.] Solut̄.
& diuiditur in tres partes notas fm tres solutiones quas
ponit. Quarum prima esse indicatur per ly vtrū. ex opio-
ne aliorum vel probabilis. Dicit ergo q̄ causa huius est
quoniam calidum nobis innatum: & etiam calidum vni-
uersi tendit ad partem superiorem & continetur in ea ma-
xime: & ideo videmus pueros in quibus est multum cali-
di innati esse grandes & vanos circa partes superiores:
sicut dicitur in p̄mo de somno & vigilia: & p̄pter hoc sunt
recte stature: huius autem calidum tendendo in partem su-
premam: & moram illi contrahendo attrahit & conseruat
ibidem humidum: quod est materia sudoris. quare & c.
¶ Deinde [Aut quia.] ponit aliam cām: & dicit q̄ causa
iterum est: quoniam spiritus qui est vapor subtilis gene-
ratus per cōfricationem cordis & arteriarum ex sanguine
causat sudorem expellendo materiam subtilem extrinse-
cus. hic autem spiritus cōtinetur in partibus supioribus:
vt in mēbris spiritualibus & in rebe mirabili etiā: q̄d est
sub cerebro: vel spiritus. i. expiratio vt tactū est in secun-
do p̄blemate huius particule secūde. hic causat sudores:
sed primū melius. ¶ Deinde [Aut p̄pter.] Assignat ter-
tiam causam: & dicit q̄ alia causa est: eo q̄ sudoris mate-
ria est quoddā humidum subtile indigestū aquosum: ta-
le autem abundat in superioribus: p̄pterea quia comple-
xio humida. s. abundat in partibus superioribus vt in ce-
rebro: ipm enim est fons humidorum: sicut dicitur in. xi.
problemate: & in prima particula dictum est satis. Item
p̄pter calidum q̄d abundat circa partes cordis humidus
h̄ indigestum aqueus calefit & subtiliatur: & facilliter tūc
ascendit. Et ideo videmus pueros quorum complexio su-
perius est humida multum & calida circa partes capitis
sudare de facili. Vel fortassis quis exponet complexio-
ne vt indigestoꝝ superius est circa pulmonem vbi multum
flegmatis accidentaliter colligitur: q̄d calore dissolutum
emittitur in sudorem. ¶ Sic itaq̄ Arist. h̄ questionis
triplicem causam coniungit: quarū vna est agens p̄cipa-
le vt calidum innatū: secunda instrumentale: tertia est ma-
terie dispositio vt humidum indigestū digestionē. s. in iu-
uariuo: non autem in digestionē in nocituo. ¶ Et notan-
dum est

dum est qd hic sermo vt tactum est in sudore sanorum exi-
sit maxime: quoniam in egris sudor fit vbi materia sudo-
ris continetur plus: et non superius magis. Unde Hippo.
quarta particula afo. vbi sudor illic egritudine narrat. Et
Alic. scda quarti. membra que plus sudat: sunt illa in qui-
bus est materia faciens egritudinem.

Problema. VI. Antiqua.

Roppter qd manus exercitibus ma-
xime sudor fit: si et alia similiter frica-
uimus. Aut ppter id qd fortitudo qd
dem maxime in hoc loco: hoc eniz spi-
ritum continemus qui est prope potentē: labo-
rantes aut magis fortes sumus: sic aut nos ha-
bentes spiritum magis cōtinemus: post ea et fri-
cata collaboramus magis: aut quādo fm aliam
partem fricamur: cōtentione enim spūs et frica-
ti exercitamus et fricantes.

Quam ob causam cum manus exercitamus
sudor maxime oritur. Abodo cetera corpis par-
tes positum summi seruent. An qm robur huic
precipue loco inditum est. Hoc enim spiritum
p̄tinemus qui parti robustissime proximus est.
Dum xō laboramus vires augemus: his au-
ctis magis spiritū cōtinemus. Tum etiam cuz
bac perfricamur parte magis q̄ cū alia labora-
mus. Spiritu nāqz retēto simul et p̄fricamus:
et perfricamur dum ita exercemur.

Quare est qd quādo nos exercitamus per manus for-
titer laborādo vt nos fricādo vel etiā aliū: su-
dor tunc multiplicat maxime: et precipue si fm alia mem-
bra corporis eodē modo fricauerimus sicut fricamur: vt
sensus sit: qd aliquis fricat seipm aut aliū et fricat ab alio.
Notandū est qd cū manus sit duplex: sicut dicit Gal. in
libro de malitia cōplexio. diuerse. s. manus magna dicta
que cōtinet adiutoriu vnam vel focile: et parua manus: et
manus parua: cōtinēs rasetam: pectinez et digitos: hic p̄hs
per manus magnam manū intendit cōtinentē tria predi-
cta: hec enim est illa que infigit prope potentē. i. cordis lo-
cum: et hoc in pectoris latere sicut tangeat statim. **Dein-**
del Aut ppter. **Solutio:** assignat duas causas: et p̄mo vna
ex parte spiritus retenti in fricatione prope cor: et dicit hoc
esse: quoniam fortitudo p̄ncipaliter est in hoc loco: i. quo ma-
nus thoracis lateri adherent: in quo qdē loco est pect^o cli-
banus cordis. s. vbi spiritus cōtinemus virtutis fulcimen-
tum et vehiculū: et similiter anbelitū: hic aut locus est ppe
partem corporis potentē. s. prope cor et nuchā: cū cerebro:
que sunt p̄ncipalia instrumēta fortitudinis et motuum: sic
itaqz manus affigunt loco forti calido spirituoso. nūc aut
quādo laboramus forti motu maxime: intenditur fortitu-
do maxime et proprie circa partē cordis: eo qd in hoc loco
est fundamentū et minera omniū virtutū. **Item** opera-
tio intenta alias bebetat operationes attrahēdo spiritū et
calorem ad se: virtutes enim se impediūt: sicut dicit Alic.
quarta p̄ticula 6° nālūm. Cū aut b̄s operatio intātū iten-
ditur: spiritus magis continet inter clibanū cordis: quare
multū humidū ibidem dissoluēs cū relaxatur egreditur
sudor cuz multa quantitate: ad modū quo quādo aperitur
foramē clepsedre obturatū: sicut dictū est in scdo proble-
mate. **Amplius** preter hoc laboramus valde ppter fri-

cationē factā in mēbris nostris a nobis vel ab alijs. quare
merito sudor maxie accidit in tali actu. **Dubium.**
quis quō est qd p̄hs volens assignare causam sudoris mul-
ti videtur ipsam assignare rōne eius qd spiritū p̄tinemus:
cū tamen dictū sit in scdo p̄blemate huius particule: qd su-
dor nō sit continētib⁹ spiritum: similiter dicemus in 21°
p̄blemate qd laborātes tūc cū quicuerint sudat magis et.

Dicendū est qd in labore adeo forti: sicut est seipsus ve-
hemēter fricare: aut etiam aliū propter retentionem spiri-
tus et fricari ab alio: augetur caliditas dissoluēs superflui-
tates in fumos et vapores: aperuntur etiā pori ex calidita-
te aucta: et cū in vehementi operatione non possimus spi-
ritum diu continere: oportet enim nouū aerem adducere
in refrigeriū cordis: tunc spiritus vehementi motu et citis-
simo emittitur extra: a quo siquidem cū materia sudoris
fuerit preparata exuberat tunc sudor: velut cum foramen
aperitur clepsedre obturatū superius: sic itaqz in p̄ncipio
retentionis spiritus nō fit sudor sed post morulā. **Nūc**
aut ad propositū dicendū qd Aristot. superius in scdo p̄ble-
mate intellexit sudorem non fieri cuz spiritū contraxerit-
mus in p̄ncipio retentionis: quādo potest retineri cū non-
dum sit multū agitatus: et materia sudoris nondū parata
sit in sudorem p̄mptere: hic aut intelligitur eū fieri post
moram a p̄ncipio retentionis spiritus. Aut dicendū qd il-
lic Aristot. loquitur de corpore magis quiescente: hic autē de
exercitante se forti exercitio. Item in scdo p̄blemate: lo-
quitur de exercitio longo in quo etiā nō existit duplex la-
bor: fricantis. s. et fricati sicut hic: quare iste sermo videtur
esse mediū inter duos. **Deinde** Aut quādo. **Assignat**
aliam causam tangendo priorem breuiter: aut eam cōplet
dicens: qd cū fricamur fm aliquod membrorū corporis et
fricamus etiā: tunc vehementer exercitamus magna con-
tentione spiritus facta preparatiua materie sudoris: labo-
ramus enim dupliciter scilicet in eo qd sumus fricati: et in
eo qd sumus fricantes: propter qd facta grandi retentione
spiritus: cum postea emittitur foras: sudor vehementer
exuberat: vt deductum est prius.

Problema. VII. Antiqua.

Roppter qd sudor qui est ex capite aut
non fetet: aut minus eo qui est ex cor-
pore. Aut qa bene respirabilis est ca-
pitis locus: manifestat autē rarus cri-
stus ortu capilloz: fetida aut loca et que i ipsis
fiunt q̄cūqz nō bñ respirabilia sunt. **Nota.**

Cur sudor capitis: aut nullum reddit malum
odorem: aut minus q̄ reliqui corporis. An qa
locus capitis opportunus spirationibus est: et
qdē latuz seipse demonstrat argumēto exoriedī
capilli. Loca aut et que in locis tenent grauiter
olent: si spirandi careant libertate.

Quare est qd sudori qd manat ex capite et maxie ex lo-
cis supioribus: aut oīno nō est fetor aut est mi-
nor fetore sudoris reliqui corporis. **Notandū** est: sicut
dictum est satis: qd sermo hic est in sudore sanorū: si nāqz
quis pateretur in capite sicut habens tineam saphati et b̄s
desudationes virulentas: in tali maior esset fetor in sudo-
re capitis q̄ in sudore reliqui corporis: eo qd superfluita-
tes alioz membrorū in illum confluerent locum indige-
ste. **Deinde** Aut quia. **Solutio.** et primo assignat cau-
sam: quia sudor capitis non fetet omnino: aut ininus alijs
partibus: dicens: ideo esse quoniam capitis locus est pars

Particula

qñ de cra
neo capis.

porosa bene euentabilis vndiqz et modicu etiā tecta: et q
ita sit manifestatur per ortum capillozum in eo: non enī
in ipso forent capilli in tanta quātitate adeo longi: nisi h
locus esset rarus porosus: ad qd quidem sequitur euenta
tio sufficiens: et supfluitatus sine corruptione expulsio rē.
¶ Notandum est q craneum capitis est rarus et porosus
et per totum: et in quibusdā locis apparenter magis: vt in
ferratilibus suturis: nō enim craneum ex vno osse sed ex
sex est compositum: ad hoc ne si accidat nocumentuz vni
parti sit commune toti: et vt vapores et fumi: quozum mul
tus est ad ipsum ascensus: possint exire: qd fit maxime ex
locis vbi vnum os alteri adheret. ¶ Deinde ¶ Setida. ¶ Al
signat secundo causam fetoris aliozum membrorum: aut
quare caput fetet quandoqz sed ceteris partium minime
dicens: q quecuqz membra non sunt rara bene euentabi
lia sunt in se fetida: cum ad ipsa peruenit odoratus. Et ga
generans et continens disponit qd suum est: superfluitates
eodem modo in ipsis contente redduntur fetide magis:
propter qd sudores eozū plus fetent sudor capitis. Scias
etiā q partes que pānis multum inuoluuntur nō habē
tes respiraculum fetent: et maxime ille que cooperiuntur
et sub carne alia se abscondunt: quas et alie mote confricāt:
sicut sunt subascelle loca inguinum partes sub testibus et
circa vuluam etiā post aures et huius: aut multuz fetent:
tum quia recipiunt aliarum partiū superflua: tum etiā
quia ipsa tegunt et prohibent eozum exhalationē: tum ga
propter motum et fricationem talium partium euaporat
subtile digestū et relinquuntur indigestū aquosum fetes rē.
et de hoc est sermo in. 12. et. 14. problemate quartepticle.
Est aut interdu fetor in membro eo q propter motū diu
turnum et calorem attractū: et quia compactū: et qz exposi
tū est in loco inferiori: vt recipiat superfluitates terrestres
et aquosas sicut sunt pedes et maxime cū fuerint cooperti:
caput aut omnino ab his est contrarium.

¶ Problema. VIII. Antiqua.

¶ Propter quid exercitantes se: si requie
scētes luctari fuerint magis sudant q
si p̄tinue. Aut qz qescētibz colligit:
deinde hunc sudorem educit postea lu
cta: p̄tinua autē desiccatur vt sol.

¶ Noua.

¶ Quam ob causam qui se lucta exercens: si in
terposita aliquantisper quiete luctentur: magis
sudabunt q si cōtinue. An quoniam humor da
ta requie sese colligit: quem deinde luctandi ex
ercitatio educit. Continua v̄o illa modo solis
corpora assiccare potest.

¶ Quare est q si aliq exercitant se lucta vt pugilles si
desistant a lucta et pausent aliqua horula: et po
stea fuerint luctati sudor magis in ipsis exuberat q si cō
tinue sine interruptione seruassent luctam rē. ¶ Deinde
¶ Aut quia. ¶ Solut. et p̄mo ad primā partē questionis di
cens: q ideo est quoniam in eis dum pausant a lucta cōgre
gantur paulatim materie sudoris interius: attrahit enim
humidū ad locū caloris: qd quidem disponit diuissum vt
demū lucta occurrente educat extrinsecus in sudores rē.
¶ Hoc nanqz est possibile: quia adhuc pori qui erant aperti
non dum sunt clausi: non enim debet tanta quies interue
nire inter vnam luctam et aliam: q refrigeratione corporis
pori claudant rē. ¶ Deinde ¶ Continua autem. ¶ Secūdo
solut ad scōdam partem dubitationis dicens: q cū lucta
fuerit continua sine intermissione ppter magnā inflam
mationem caloris: calidum humidum in materia sudoris

desiccatur et exurit: vt dictum est. 57. problemate p̄me par
ticule. Item spiritus sudoris expulsiuus dilatatur et remit
titur: ita q sudorem non sic valet impellere rē. Et decla
rat hoc in simili: sic enim materia sudoris desiccatur et euas
nescit cū lucta fuerit continua: sicut videmus estate tem
pore magni caumatis exiccare humidum in aere adeo q
ros nedum pluuia non contingat rē.

¶ Problema.

IX.

Antiqua.

¶ Propter quid magis sudant quando nō
per multum tempus vtuntur desuda
tionibus. Aut qz sudores fiunt nō so
lum per humiditatem: sed per poros
apertos magis eē: et corpora rara esse: eis qui
dem igitur qui non vtunt clausi sunt pori: vt en
tibus v̄o aperti sunt.

¶ Noua.

¶ Cur magis sudamus cū non longo interposi
to tēpore sudor euocatur. An quia non humor
tū causa est vt sudemus: sed foraminuz quoqz
abditorum apertio: et corporis raritas: atqz so
lutio. His igitur qui diu sudandi intermiserint
vsum: foraminū iter clauditur. At his qui cre
bro vtuntur patefactum semper habetur.

¶ Quare hoies quādo steterint diu q nō habuerint de
sudationes vel sudores: postea cū incipiūt su
dare magis sudant: q si continue sudassent vel alijs conti
nue sudantibus. ¶ Notandū est q hoc nomē desudatio
nes duo videt importare: dicit enī materias subriles hu
midas delatas ad cutim per poros corporis fm totum: et
hec cōmuni nomine dicuntur sudores: et sic accipitur hic.
Dicuntur etiam desudationes quedam defedationes cuti
tis contingentes in locis calidis et corporibz carnosiss: et ma
xime tempore calido: et proprie ipsis itinerantibus: et gene
rantur ex materijs pinguibz et grauibz: que non conse
quantur plene motum sudoris: sed retinentur in superfi
cie cutis. Unde Auic. p̄ma quarti. dicit: q sunt sicut feces
inobedientes ad resudanduz: et de istis non est Aristot. ser
mo. ¶ Deinde ¶ Aut quia. ¶ Solut dicens: q sudores non
tū contingunt ab humiditate: que est earum materia: sed
contingunt propter poros corporis esse plus apertos exte
rius et corpora rara interius et non densa impilata: vnde et
si in illis qui longo tempore non habuerunt sudorem con
tineatur humiditas multa: non tamē pori in eis sunt aper
ti: et ideo nō exuberat sudor in eis: et hoc est quod dicit cō
cludendo. ergo illis qui non vtuntur desudationibus pori
sunt clausi: et tūc sudores nō accidunt eis: sed postea cū in
cipient se exponere ordinate ad sudandū: pori enim tunc
redduntur aperti. Dispositio nāqz istoz videtur eē similis
dispositioni ad sudorem: que est hyemis ad ver: in hyeme
quidem est multa materia sudoralis: nō tamen emittitur
in sudorē: qz pori sunt adhuc clausi: sed apertis postea ca
lore veris tempore rēperato sudor abundantius emanat
q si cōtinue hyeme fuisset cōsuetudo his sudare. ¶ No
randū est: sicut dicit Paly. in 6° theorice. et Auicē. 4° casu.
sudorem multiplicari aut humiditatis multitudine: aut
eius tenuitate: aut poroz dilatatiōe: aut expellētis vi vir
tutis: aut etiam mollificatione retentive.

¶ Problema. X.

Antiqua.

¶ Propter quid sole magis calefaciente
nudos q indutos: sudat magis indu
ti. ¶ Trum quia vrens sol facit poros

clausos esse: Aut quia vapores desiccet: indu-
tis autem hec minus accidunt. **Nota.**

Quare cum sol nuda magis q̄ induta calefa-
ciat corpora: induta magis sudare soleat: **Utrū**
quia sol corporis deurendo foramina compri-
mat: An quia vapores ericcet que minus pos-
sunt accidere indutis.

Quare est q̄ cum sol magis calefaciat corpora exuta
p̄anis cū nō habeant resistētiās q̄ vestita: ma-
gis sudores icipiunt vestita q̄ exuta. Et scias q̄ in his ver-
bis Arist. questionē bimēbram tangit et motiū etiam in-
nuit suū: cū dicit magis calefacientē. **Deinde** Utrū.
Solut: et assignat duplicē solutionē: s̄m q̄ tacta est prius
duplex causa sudoris: que dupliciter potest impediri: quā
quidē primo applicat corporibus exutis. sc̄do vt appare-
bit vestitis. sc̄da ibi Indutis. **Prima** iterum in duas s̄m
duas solutiones: quas ponit. quarū p̄ma est probabilis q̄
denotatur per ly vtrū. dicit igit̄ hoc ideo eē: quoniam sol
comburit corpora pannis exuta quib⁹ sine medio obuiat:
et claudunt̄ pori per quos sudor debebat egredi: sicut clau-
duntur pori carniū cū subito vehemēti igni exponunt̄
ad assandum: vt dictus est in prima particula. **Deinde**
Aut quia. **Sc̄do** tangit aliam solutionem dicens: q̄ hoc
ideo iterum est: quoniam sol ericcat humidū extrahendo
ipsum caliditate exterius: et penetrando etiam sui virtute:
ita q̄ sol aliquando constipat poros: vt cū quis et maxime
mollis carnis subito se magno caumati exponat: aliquan-
do desiccet humidū interius et exterius: vt cū quis paula-
tine longam morā contrahat sub sole nō exurente. **No-**
sce quoq̄ hoc nō esse remotū a ratione: vnū enim et idem
potest diuersas imprimere formas s̄m diuersitatem sui et
dispositionum in materia repertarū: sicut patuit in prima
parte. **Deinde** Indutis. **Applicat** hic per oppositum
antedictas causas vestitis: dicens q̄ vestitis predicta non
accidunt: vt q̄ pori claudant̄: aut q̄ humidū materia su-
doris ericccetur: aut si accidunt hoc est parum: defendūtur
enim tectura p̄anoz. **Notandū** est q̄ l3 s̄m Lōmē. 12°
meta. caliditas solis et aliarum stellarum sit de se genera-
tiua et viuificatiua: q̄d etiam apparet secundo de genera-
tione aialium. accidit tamē cōtrarium: in eo q̄ sit recepta
in materia extranea differenter disposita.

Problema.

XI.

Antiqua.

Ropter quid sudant maxime facies:
Aut quecūq̄ rara et humida maxime
sunt: per hoc autē sudor transit: vide-
tur autem caput esse fons humidū p̄-
pter q̄d et capilli: propter multum humidum:
locus autem rarus et macer: transitum ergo fa-
cit s̄m naturam.

Nota.

Quare facies maxime sudet: An quia que laxa:
humida: solutaq̄ maxie sunt hec sudori se per-
uia exhibent: caput autē fons esse humoris vi-
detur: et quidem pilorum lasciuia sedem hanc
propter humoris copiā possidet: locusq̄ idem
rarus gracilien. usq̄ est: igitur s̄m naturā tran-
situs agitur sudoris.

Ponit hic Arist. p̄blema: q̄d est pars p̄blematis. s.
antedicti. Et querit quare ē q̄ corpora sudāt
potissime circa facies: que q̄dem est pars anterior capitis:

que est sub craneo in homine solo: sicut dicit Arist. in p̄mo
de hystorys aialiu. **Deinde** Aut quecūq̄. **Solut.** ac-
cipiēdo duas causas sudoris positas in. 9. p̄blemate. et di-
cit: q̄ illa mēbra in q̄bus inuenitur raritas poroz et humi-
dum interius maxime sudant: nam p̄pter raritatē poroz
humidū libere potest extra venire in sudorem. **Dein-**
de Videtur autem. **Approbatur** dictum suum q̄ dixit hu-
mida dicēs: q̄ caput est fons humiditātū: et ideo genera-
tur capilli multi in ipso et longi: sicut etiam dictum est in
prima particula. Unde q̄ videmus plura humida super-
flua ex ipso deriuari q̄ ab aliquo membroz corporis: in-
nuitur q̄ sit fons humiditātū et humidū primū. **Or si**
aliquis dubitet dicens: epar fons est p̄mus humiditatum
et non cerebrum: per Gal. in theg. tractatu signoz. dicentē.
Ex corde sicco totum corpus reddi sicco: nisi cōtraope-
retur ei epar. ex epate humido totum corpus humidum:
nisi contraoperetur sibi cor: non autem hoc inuenitur di-
ctum de cerebro. Unde **Daly** ibidē. epar est fons humi-
ditatum. **Amplius** epar proportionatur aeri: cerebrū
aut aque: p̄mus aut humidū est aer: quare et. **Et dicen-**
dum q̄ duplex est humidum: est enim humidum verum
et essentialē: et tali humido epar est humidius cerebro. Est
etiam humidum adhesiuum et accidentale potius: vt pro-
pter frigiditatem inductum et receptiōe humidiorum ex-
traneozum sibi occurrentium: et tali humido cerebrū epate
est humidius: et sic dicitur hic humiditatum fons: cere-
brum etenim quia est frigidissimum omnium partiū que
sunt in corpore: sicut dicitur secundo de partibus anima-
lium: et primo de somno et vigilia: multe in ipso per viam
indigestionis generantur superfluitates. Item capinosos
corporis ipsius recipit fumos: qui cum venerint ad ipsū
reuerberātur in frigidati deozū inde: sicut vapor in aere
infrigidatus repercutitur deozū. Rursus aer ipse per
multos meatus occurrit. Sic itaq̄ hui⁹ questio solui vi-
detur eodem modo: quo dicitur q̄ aqua est humidior aere
humiditate acq̄sita et accidentali et magis adhesiua: sed
aer ipse est humidior humiditate naturali et propria: si na-
ture relinquat̄ sue. Et per hoc soluitur ad sc̄dm. Quic autē
sermoni cōsimilem inuenies ab Auicē. prima primū. vbi
sanguinem et flegma penes humiditatem comparat ad in-
uicem. **Deinde** Est locus aut. **Hic** resumit alterā cau-
sam sudoris dicēs: q̄ locus est rarus et macer capitis et fa-
ciei: vt dictū est in alio p̄blemate: itaq̄ sudor magis tran-
sit naturaliter per ipsam q̄ per alia membra: vel locus fa-
ciei rarior magis parat se transitū et viam sudori natura-
liter et non ex violentia: q̄ aliqua alia pars corporis: cum
enim: vt dictū est supra: totum corpus sit rarum: facies ta-
men est rarior: quoniam ossa eius sunt subtilia et parua val-
de: sicut sciūt anathomiste et. **Amplius** cutis faciei est
tenuior cute omni corporis: sicut dicit **Daly** in sc̄do theo.
et ideo cito potest pertransiri. Item ad cerebrū sumi dela-
ti frigiditate ipsius reprimunt̄ deozū: et in faciez disper-
guntur: p̄pter q̄d pluries alijs membris sudat facies et fa-
ciliter: et hunc sermonem inuenies itidem in. 15. p̄blema-
te: et in. 36. particula secundo problemate.

Problema.

XII.

Antiqua.

Ropter q̄d neq̄ multo existente igne
magis sudant: neq̄ minori semper:
sed pluri superaddito: qui enim sunt
in calefactorijs sudant magis q̄ con-
festim si fuerit tm̄. Aut quia cōmensurabile
vnumquodq̄ operatur: si ergo tm̄ facit plus:
non faciet autem magis contrarium: quia in

Contrario
tas accie
et calidita
et tollit.

Dubium.

Nota.
Humidū
duplex at

Particula

eo q̄ est mensurabile operatur opus: propter hoc igitur non ad plus magis sudant: propter id autem q̄ ad vnumquodq̄ alteram esse commensurationem: et faciens non amplius facit: appposito magis: non idem preparatur ad vnumquodq̄: et apre se hēre parat et vtiq̄ hoc operatur: sed alterum paucum quidem igitur magis q̄ multum parauit et aptauit corpus ad sudandum: alia autem indigent commensuratione et pluri ad faciendum: hoc autē non amplius facit quod fecit: sed cū ipso posterius aliud commensurationis factum.

¶ Noua.

Cur igne neq̄ vnūuerso: neq̄ per diminutionez oblato: sed per incrementa continua magis sudamus? Qui enim in caldarijs ita se calefaciunt magis sudent q̄ si protinus tantundem ignis admiserint. An eo q̄ se modice hēat agat vnde quodq̄ ergo si tantū agit plus si fuerit non agat. An potius ediuerso: quoniam scilicet eo rem quodq̄ efficiat: q̄d se modice babeat: hac igitur de causa nibilo plus sudamus: vbi plus additum sit. Sed quoniam modi singuli singulis respondent: quodq̄ iam egerit nō amplius agit: hinc fit vt modo aucto magis sudemus. Neq̄ enim q̄ precedit ad singula et preparat vt res subdita apta sit: idem potest etiam opus efficere: sed aliud hoc fungatur officio necesse est. Parum itaq̄ potius q̄ multum caloris precessit preparauitq̄ corpus ad sudandum: sed ad efficiendum alio certe ampliori modo opus est: hoc enī effici ab eo non potest: quod prius agebat: sed aliud post desideratur: quod modū obrineat conuenientem.

Quare est q̄ corpora nostra nō magis sudant multo existēte igne vel calido calefaciēte neq̄ ipso existēte minus sufficiēti: sed tunc sudāt q̄ parue quātitatē calidi additur plus calidi: ita q̄ si p̄mo sit modicū calidum et corpus ipso calefiat: non tñ inde sudabit: si v̄o paulatine et ordinate huic modico calido calm adiūgat: et corpus cōtinue suscipiat illud: cū fuerit calidum sufficienter auctū tunc corpus sudabit perfecte et si nō etiā statim obuiet: vt dictū est forti calido aut debili solum. ¶ Deinde [Quia enī.] Declarat hoc q̄d dicit dicens: q̄ illi q̄ sunt in calefactorijs vt stufis sudāt magis cū preparatione: vt si preexistēt calido minori maius adducat paulatim: q̄ si ipm calidū statim cū corpus ingredit calefactoriū: fuerit calidum tñ. i. multū vel in tanta quātitate: quāta requiritur vt sudorē inducat: ita q̄ etiā si sit calidum sufficiēs tēperatū ei qui morā cōtraxit in calefactorio: nō tñ erit obuiet ingredienti tale: et ppter hoc docent medici in balneis ordiate accedere de minori calido ad maius calidū. ¶ Deinde [Aut q̄.] Soluit et cām generalē assignat vniuersaliter sumptā ex actiuis et passiuis: et ideo repetit i. 32. p̄blemate hoc p̄blema: vt magis cā eius dearticuletur. et primo dicit: q̄ si debet fieri actio et passio: op̄s agens eē potens imprimere in passum: et passum dispositū recipere. sc̄do

comparat parū calidū ad multū. ibi sc̄da. [Sed aliter.] Dicit itaq̄ causas esse: quia vñ q̄d agens proportionatum patienti nāliter agit. Unde in p̄mo de generatione et corruptione: dicit q̄ vñ quodq̄ nō est aptum natus agere in quodcūq̄ et pati a quocūq̄: neq̄ ex quolibet fit q̄libet: sed ex determinato: sicut dicit p̄mo p̄hī. sic igit si calidum proportionatum sudorem inducit: tunc calm plus isto vt multum calidum nō inducit sudorem: cum sit iam improporionatum: imo cōtrarium potius operabitur: q̄ multa caliditate exurēte poros obstruet: et hoc est q̄d dicit repetendo mediū sue rationis: quia illud q̄ inducit aliam operationē: inducit eam fm q̄ est proportionatum passio. Sic igit requirit cōmensurationem agentis ad passum: et hoc est q̄d cōcludit: ppter hoc ad maius calidum nō sudant corpora magis: imo minus: eo q̄ vñ cuiq̄ patiēti requiritur inesse alteram cōmensurationem et dispositionē diuersam q̄ alij. Si enim non erit patiens dispositū: tunc agens nō plus agit illi appposito q̄d est superflue excedere dispositionem passio: eo q̄ non idem paratur ad vñ q̄d vt dictum est prius: et ideo non fiet actio: sed illud quod se apte parat ad recipiendum impressionem agentis: b̄s sufficienter operatur. ¶ Nota q̄ ex his verbis p̄hī medici maxime moueri debent ad considerandum quomodo sua calefactoria et vniuersaliter alias medicinas faciāt corpori occurrere: vt perueniant ad oppositum verus discrasie quāto plus possunt. Dico aut hoc quoniam fm veritatē nullus potest in hoc peruenire ad illud q̄d est certum: sicut dicit Gal. in 4° de inge. sani. tunc enim scientia nostra: vt inquit eēt sicut Asclepy: sed veritati operationis appropinquare debemus quantum possibile fuerit: confidentes de natura: quoniam q̄d plus est subtrahit: q̄d autem diminutus auget. ¶ Deinde [Sed alterum.] Comparat multum calidum et paucum adinuicem penes illud quod est sudores causare: et dicit: q̄ alterum istorum duorum agentium: vt pote paucum calidum magis preparabit corpus ad sudorem: et non faciat ipsum sudare q̄ multum calidum: imo hoc remouet preparationez: que erat ad sudorem: si tamē paruum calidum debeat sudorem inducere indiget alia proportionē cōmensurata: et pro. i. maiori quantitate calidi: et hoc quia paruum calidum non operatur sudorē: sed calidum factus amplius: ita q̄ preexistenti paruo calido: vt dictum est: aliud calidum adiungatur: donec fiat calidum totum proportionatum patiēti: et hoc est quod dicit: sed paucum calidum facit sudorem quando ipsi aduenit posterius calidum paulatim et ordinate. Et scias q̄ in toto isto problemate intenditur talis sermo: oportet agens et patiens esse cōmensurata si debet fieri actio et passio: sed multum calidum et paucum calidum non sunt cōmensurata: sed sufficiens mediū: quare et. Et ideo Auic. secundum primi. balneatores ignem suum mensurant fm cōplexionem eius qui ipsum ingredi vult.

¶ Problema.

XIII.

Antiqua.

Propter quid detergentibus se magis fluit sudor q̄ dimittentibus superminere? Vtrū propter ifrigidatū esse ab exteriori: aut q̄ sicut velamē fit sudor in poris: q̄re p̄hibet iterioris morū. ¶ Noua. Cur detergenti magis profluit sudor q̄ refidere sinenti. Vtrū quoniam refrigerati extrinsecus cōtingat. An q̄ sudor exterior veluti operculuz foraminibus adhareat corporis: ita ne interior se promere possit.

XV.

Mon.

Quare est q̄ dorsum ⁊ vltter partes corporis posteriores magis sudant q̄ anteriores: est aut̄ dorsus pectoris posterior: cui⁹ ptes sunt spatule due ⁊ spina: sic dicit Ari. in p̄mo de hystoriz aialiu. Aut in anteriori. Solutio. assignat tres causas: dicit igit̄ p̄mo q̄ in parte anteriori vt in pectore ⁊ in ventre est iterius locus cōcauus parum distans a loco exteriori in quē dissoluī sudor factus exterius: ⁊ sic sudor nō semp egredit̄ exterius sed diffunditur in locum interiorē remanens applicatus superficibus membrorū intrinsecorū anteriorū: qui tandem emittitur retentus extra: aut per expirationem tusses ⁊ h̄: aut per vrinam vel secessum: in parte v̄o posteriori non est locus cōcauus in quē sudor diffundatur ⁊ retineatur: imo oportet q̄ semp expellatur extra ⁊c. ¶ Deinde [Eadem autē.] Addit comparando partes anteriores adinuicē vt pectus ⁊ ventres penes hanc causam dicens: q̄ per istam eandē causam minus sudamus circa ventrem qui est locus membrorū nāliū q̄ circa pectus qui est locus spiritalium: ⁊ hoc accidit: quia locus ventris est maioris capacitatis q̄ locus pectoris qui est superior. ¶ Deinde

XIII.

Nov.

Quare est q^d rutha causat sudores fetidos in corpor/
re: si inde fuerit inunctus: aut etiā si fuerit co/
mesta. Et sicut quedā de numero vnguentoz^z fetidior facta
ex ipsis corporis functione. Scias q^d rutha est duplex. qdā
enim est domestica vsualis: que viridis cū fuerit ponitur
ab Aui. scdo casī. calida et sicca in scdo gradu: cū aut fuerit
epiccata ponitur calida et sicca in .3. gradu. Est et alia sylue
stris calida et sicca in quarto gradu acuta cauterisatūna.
Et nota q^d lz solū exprimat Arist. ruthaz causare sudo/
res fetidos corporis: tamē sunt quedā alia que reddūt su/
dores fetidos et alias supfluitates vt vzinā et egestionem:
sicut breuiter sunt omnia habētia caliditatē et siccitatem
elevationem cum acuitate et humiditate extranea aquosa plu/
rima: sicut pz in .13. p^ricula. bec aut sunt: sicut dicit Aui. 7.
quarti. allium: porri: cepe: et oua digestionē corrupta. Dicit
etiam q^d sparagus facit odorem corporis bonum et fetere
vzinam: et fenugrecus facit fetere vzinam: et delet fetorem
egestionis: et hoc est: quia euacuat superfluitates corporis
per vias illas. Et ex hoc potes habere ex gbus vnguenta
componunt que faciunt sudores corporis fetidos: quonia
componuntur ex acutis et humidis extraneis: additis sibi
oleis et pinguedinibus viscosis aut ipsis similit^r malassas
tis et inunctis. ¶ Deinde! Aut q^d.] Soluit dicēs cām esse
q^dsi predicta habēt grandē odore acutum et horribilem: et
cum talia admiscetur humiditatibus corporis: sua calidi/
tate mixta cum humiditate extranea agunt in humidita/
tes supfluas que a corporibus resoluunt: faciendo in illis
motus et turbationē: ex quo sumi eleuant^r horribiles et fe/
tentes qui totum aerem inficiunt. Et de hac materia erit
sermo plenior in 13.^a p^ricula. et in 33.^a cap. scdo p^ricule repe/
titur hoc pblema. dicit autē in quoz^z odore grauitas: q^dsi
cū homo inter cetera aialia prauum habeat olfactus: sicut

Particula

[Amplius aut.] **Hic scdo assignat aliā cām dicens.** B ideo esse qm̄ dorsum ⁊ vniuersaliter posteriora magis sunt cōseruatiua materie sudoris: vt sudor exuberet ex eis q̄ anteriora: eo q̄ magis contingit ipsa a continente exteriorē in frigidari q̄ posteriora: cū eis magis obuiet ppter subtilitatem carniū ⁊ raritatem: ⁊ quia nō sunt tm̄ tecta panis magis discooperiuntur: ppter qd̄ phs signanter dixit magis anteriora q̄ posteriora in frigidari: ⁊ non dixit magis sunt frigida: qz falsum cōprobaret: eo q̄ cor magis irradiat partem anteriorem q̄ posteriorem. **Et addit in:** quiens illud idem est causa quare ascelle. i. partes ille contane occultate sub spatulis ⁊ adiutorijs valde cito mouentur ad sudorem: qui ⁊ in maxima q̄titate accidit: similr ⁊ inguina: ⁊ hoc est q̄ reperit medium sue cause dicēs: mini me. i. valde parum in frigidatur ascelle cuz sint spatulis ⁊ adiutorijs cooperte: ad ipsas etiam irradiet cor emittēdo supfluitates subtilis calidas in ipsis rē. **Deinde [Amplius aut.]** **Hic 3º ponit aliā cām ⁊ dicit:** alia causa est qm̄ partes exītes circa dorsum ⁊ vniuersaliter posterius carnosiores sunt q̄ anteriores: ⁊ qz sic sunt ex sanguine facte erunt humidiores: caro enī nō est nisi sanguis īspissatus: sicut dicit Arist. 2º de generatione animalium. a frigiditate ⁊ humiditate respectu ossis. s. qd̄ generat a caliditate ⁊ siccitate: velut tegula in fornace: ⁊ non respectu adipis ⁊ pinguedinis: sicut dicit Auic. pma pmi. quare ⁊ supfluum alimēti carnis erit humidum magis: sicut materia ⁊ suū alimētum: cum vnūquodqz nutriat a sibi simili ⁊ cōuenienti: ⁊ superfluitas seruat naturam sui puri rē. **Est aut aliud** ppter qd̄ in posterioribus magis abundat humidus q̄ in anterioribus. s. medulla spine dicta nucha: que est substantia alba duobus pāniculis inuoluta trāsīens per oēs spondiles ab exitu cerebri ad anum: a qua quidem continue in trāsitu suo oriuntur nerui: sicut a cerebro virtute tamē cerebri. **Unde Auic in pno. 3. cañ.** dicit ipsam fore vicarium cerebri. **hec autē cum sit humida multum in transitu suo exhibet humiditatem:** sic igitur in parte posteriori magis abundat materia sudoris q̄ in pre anteriori. **Est ⁊ alia causa:** qz partes ⁊ musculi posteriores magis laborant q̄ anteriores: sustinent enim pondus totius erectum: similiter in ipsis sit magnus motus ⁊ cōfricatio. ppter frīgorem motum spatularum ⁊ brachiorum. **Et scias q̄** hec causa sumpta a parte carnositatum per se nō est oīno sufficiens: opz enī cum hoc adesse vias apertam vt poros: ⁊ mouens forte esse: videmus nanqz nates carnosas valde: ⁊ nō tamē sudare multis alijs partibus magis non sic carnosis. **Et scias q̄** spinalis medulla fm̄ phm̄ satis videtur esse causa quare posteriora magis sudant anterioribus: ponit enī scdo de ptribus ipsam calidiorē cerebro: qd̄ manifestari dicit per situs suū: est enī cōnata cerebro in opposito eius: vt ipm̄ calefaciat: qm̄ natura semp ingeniatur ad excessus vniuscuiusqz: similiter etiam: quia pinguis est: ostendit q̄ sit calida: quoniam pingue apud eum est calm. **Medici vº ponunt eam cerebro frigidiorē** sicut apparet per Gal. pmo de cōplexionibº: ⁊ hoc sufficiat cum nō sit presentis considerationis opus.

Problema.

XVI.

Antiqua.

Propter quid super quibus iacemus non sudamus: aut quia calidus exis locus quo tangimur prohibet transire sudorem: desiccet enī ipsum. **amplius aut reprimitur:** repressus aut diffunditur sanguis: quo accidente in frigidat magis: signū autē stupor: in frigidatio enī est passio: ⁊ sit ex

repressionē ⁊ percussione.

Mon.

Cur ea parte qua iacemus sudare non possumus. **An quoniam pars qua tangimus: cuz plus q̄ modicum sit incalescens prohibet ne pmeet sudor.** **Rasiccet enī atqz assumit.** **Itē cōprimi eam pte sic enenit.** **hec vº sanguinē cōpressa diffundit:** quo diffuso satis refrigerat: argumento sanetorpor est. **Quippe q̄ nō nisi frigoris iniuria fiat:** atqz effici vel afflictu vel ictu soleat.

Quare est q̄ qm̄ fuerimus nudi ⁊ iacuerimus sup alī qua corpora ⁊ maxime desā nō sudamus: qd̄ tamē videt̄ debere cōtingere: cū sudor causef a caliditate: ⁊ calor augeatur ppter cōiunctionē duoz calidoz: intelligo qdem sudorem non fieri ⁊ maxime in locis vbi se cōtangunt: ⁊ hoc est verū dum permanet cōtactus nō intercisus cōpressionis: si enim motus supueniret: superueniret ⁊ sudor: sicut pz in coeuntibus: in qbus etias in locis cōpressionis sudor causef. **Deinde [Aut qz.]** **Solutio:** ⁊ assignat duplicē cām. dicit ergo pmo hoc esse: qz cum locus circa quē accidit tactus cōpressionis efficiatur vehementer calidus: phibetur materia sudoris in sudorē exire: immo potius caliditate insensibiliter euaporat: consumpta eo modo quo dictū est balneum vebementē calidum phibere sudoris mām desiccādo: ⁊ sicut dicit in. 27. capº faciem ppter multā caliditatē in rubicundis nō sudare. **Caliditate nāqz duoz corpoz ⁊ proprie calidoz actu cōiuncta simul se tangētium augmentata:** spiritus ⁊ calor vtriusqz cōcitatur ⁊ motu cōmouent reflexiuo: ita q̄ spiritus ⁊ calor vnus refrangit in corpus alterius: ⁊ ecouerso: ppter qd̄ in medio corpoz caliditas vebemēs cōsumpta materie sudoris adducit: quare sudor annihilatur. **Deinde [Amplius etiā.]** **Hic scdo assignat aliam cām dicens:** rursus aliam cām esse: quoniam sanguis cum materia sudoris ⁊ spiritu expulsiuo repercutitur retro iterius: qd̄ erit: cum vebemens ⁊ subitus fiet cōpressionis tactus duoz corpoz: tunc enī sanguine ⁊ spiritu repercussio diffunditur partes pfundas interiores subintrādo: quo accedente corpus vtriusqz in cōtactu cōpressionis in frigidat magis vel iacens: q̄ si nō fuerit accubitus vnus super alterum: igitur corpore sic exterius in frigidato ⁊ materia sudoris cum sanguine ⁊ spiritu intus submissa: non causebitur sudor. **Deinde [Signū aut.]** **Declarat illud p signū q̄ corpus in frigidat plus q̄ si nō fieret cōpressio in accubitu vnus sup alterum:** dicit: q̄ illud pz ex signo vt ex stupore: nam circa locus illum in corpore vbi sit in tactu cōpressio: cōtingit stupor: ⁊ dormitatio partis: sicut pz quis cōprimat alterū crus cū altero supponēdo vnus alteri: aut cum quis membruz adeo cōstringit vt calor ⁊ spūs nō possit ad ipm̄ transire rē. **Passio aut accidēs ab hº re percussione vel percussione:** cuius signū est stupor est mala cōplexio frigida iducta in parte illa: vbi fuit cōpressio: nis cōtactus ppter fugam caloris ad interiora rē. **Simile enim cōtingit istis:** sicut cū quis vnus crus altero comprimat: aut si percutiat a vento frigidato statim. **Notādus est:** q̄ hec repercussio vel percussio dicit̄ esse fortis ⁊ subitā: ⁊ in hoc videt̄ ista solutio a prima differre. **Itē itel ligendum est** hoc accidere in pncipio contactus repercussionis: quoniam forte in processu reuertetur sanguis ⁊ spiritus: ⁊ sic sudor efficietur. **Notādum etiā q̄** virtuti animi manifeste comprehendenti que diuiditur in motiua ⁊ sensitiam accidunt nocumenta: ⁊ hoc duplr: aut totaliter actus eius destruit̄ aut non: si totaliter fiat corruptio

Nucha

Spinales medullā pueniētes cām ⁊ pº priorē ad desudatio nez pñum poss.

z accidat actui virtutis sensitivæ dicif stupor: si iterum non totalis fiat corruptio z accidat actui motivæ dicitur tremor. si vero totaliter tollat actus utriusque virtutis aut secundum medium corporis dicitur paralytis: que quidem est ablatio sensus z motus secundum alteram partem corporis: aut secundum totum corpus: sic dicitur epilepsia que est mollitia totius corporis cum ablatione virtutis regitivæ: sicut dicitur in tertio de ac. z morbo.

Problema. XVII. Antiqua.

Quod propter quid dormientes magis sudant: aut propter percussiones: collectum enim calidum interius educit humidum.

Quare qui dormiunt magis sudant: An circū obfistendi ratione evincit. Caloremque parte interna collectus potest expellere humorem.

In quo comparat somnū z vigiliā ad sudorem: z dicit: quare est quod dormientes magis sudant supple quod vigilantes: sicut supplet postea in. 28. cap. ubi idem repetit problema. Deinde aut quod soluit. z dicit hoc esse propter contractionem caloris naturalis z spiritus ad partem interiorem ex percussione ad parietes membrorum causatā: quo sic contracto digerit fortificatus subleat z dividit humida que sunt materia sudoris: quo peracto calor ipse ex unitione z victoria materie fortificatus interius refrangitur versus partes exteriores expelles humida sic preparata in sudores: propter quod relinquitur: somnū non in principio cum accidit causare sudorem: sed in processu cum sibi materia coaptatur. Notandum est secundum Avicennam. secunda prima. quod somnus plus facit sudare quam vigilia: sudor tamen huius qui fit in somno est secundum modum exuperationis materie z quantitatis superflue: z non secundum modum resolutionis contentiui.

Problema. XVIII. Antiqua.

Quod propter quid facies magis sudant cum sit non carnosā. aut quia bene sudabilia sunt quecumque sunt humida z rara: caput autem tale est: humiditatem namque propriam habet multam: demonstrant autem vene tendentes exinde: z catarrhi ex ipso: z cerebrum humidum: z pori multi sunt. signum autem capilli quod pori multi sunt terminantes exterius: non igitur ex inferioribus sudor: sed ex capite fit: propter quod sudant z maxime frontem: subiacet enim primum: humidus autem deorsum fluit: sed non sursum.

Quare facies maxime sudemus: cum in ea minimum carnis sit: an quod expeditius illa sudare possunt: que humida laxaque sunt. Caput autem tale est. Continet enim suā plurimā humiditatem: quod utique venarum ratione patet que hinc protendunt. Distillationes quoque ex capite oriuntur z cerebrum humidum est: z foramina multa in capite habentur: que tam multa esse: ac foras usque pertendere capillorum indicio constat. igitur sudor non a partibus imis sed de capite oritur. Unde etiam fit ut primum z maxime fronte sudemus. Prima enim frons subita est.

Repetit II. problema ut addat z confirmet eius solutionem. Et dicit unde est quod homines magis sudant circa faciem quam circa alias partes corporis: z adducit eius motuum rationem dicens: non videtur sic esse: quoniam facies est membrum carne denudatum: quod autem est tale non est exuberantium sudoris: sicut declaratum est in. 15. problemate. Deinde aut quod soluit. z primo ostendit caput sudare pre ceteris: secundo ex hoc ostendit frontem adhuc plus sudare alijs partibus capitis. secunda ibi. Et maxime. Dicit igitur primo hoc idem esse: quoniam partes humides humiditatem intra non obturatum pororum: z cum hoc sint rare compositionis: sunt nate bene sudare: continent enim causas sepe declaratas necesse ad sudorem: talis autem pars est caput: quod ostendit: huius enim multas humiditatem pre alijs partibus corporis sibi soli appropriatā: z cum hoc est rarum ut declaratum est sepe: quare etc. Dicit autem propria humiditatem: ad differentiam humiditatum extranearum que sibi occurrunt a partibus totius corporis: est namque caminum reliqui corporis: aut dicit propria ad vitam humiditatis communis: qualis est humiditas epatis: illa enim secundum Galienum in theg. tractatu signorum. totum corpus reddit humidum nisi cor contraoperetur. sicut contraoperatur epas siccitati cordis. Deinde demonstrat autem. Dicit secundo declarat predicta dicens quod vene multe z arterie continentes humida z nervi humidissimi ex capite procedentes declarant nobis quod cerebrum sit humidum: sicut z reumata ex ipso decisa z poris sensibiles multi z insensibiles ex ipso procedentes denotant humiditatem eius gradem: non enim tot ordinavit nam in ipso nisi ad expellendum superfluitates multas aquosas que abundabāt in eo. Et quod pori in capite sunt multi terminantes exterius z non latitantes interius: apparet ex multitudie grossitie z longitudine capillorum exterius egredientium. Notandum est quod duplex sit humiditas cerebri: nalis. scilicet z accidentalis: nalem tetigit cum dixit: vene tendentes: accidentalem vero cum dixit z catarrhi etc. Deinde Non igitur. Dicit tertio concludit intentum ex predictis dicens sudorem non causari ex partibus inferioribus in tantum: sicut a superioribus: catur enim ex capite magis propter causas antedictas. Deinde Et maxime. Ostendit quod pars quidam faciei ut frons sudat pre alijs membris corporis: est autem frons illud faciei quod sub bregmate. id est in principio est medium oculorum: sicut dicit Aristoteles in primo de hystris. z dicit quod homines maxime sudant circa frontem z plus quam circa alias partes faciei: eo quod frons pre subest cerebro anteriori: in quo continetur multum de humido materiali sudoris: cerebrum enim anteriorius est humidius alijs partibus cerebri: illud autem quod est tale huius humidum superfluum multum: quod naturaliter tendit deorsum cum sit graue z corpulentum: non enim fortassis potest transire in capillos propter humiditatem superflua aquosam: cum capilli generentur ex fumis adultis: propter quod huius humidum male sudoris refragitur a frigiditate sub cerebro anteriori: ut fronte z foras in sudore emittitur. Notandum est quod opus ipsum cerebrum habet multa foramina ipsius expurgativa manifesta propter debilitatem in sua creatioe: ut est foramen quod est in palato colatorium nares oculi aures. z immanifesta: ut sunt loca intersectionis suturarum z vltimi totius cranei z cutis exterioris: ut mundificare a multis superfluitatibus que ad ipsum ascendant ex reliquo corporis: z in eo generantur. propterea ut melius ab his expurgaretur fuit locus eius super hoc. Unde Avicenna prima. si locus proprius cerebri non esset altius: res ex tali modo perveniret quam tolerare non posset: neque eius virtus cum ipso remaneret essentialiter.

Humiditas cerebri quomodo plex sit.

Non sit cerebrum habere multa foramina.

Problema. XIX. Antiqua.

Quod propter quid sudantes si ifrigidantur aut aqua aut vento nauseant. utrumque humidum inifrigidatum stetit: coadunatum autem non quiescens propter

Particula

fluere: aut et spiritus transiens exterius factus sudor propter in frigidationem: hic intrinsecus in frigidatus prius q̄ egrederetur humidum factus est et cadens facit nauseam. *Moana.*

Qua de causa qui sudat: si vel aqua vel flatu refrigerescant nauseant. *Utrum* qm̄ humor qui ex fluxu continuo minime quiescere possit: hic refrigerescens in pre priore vniuersus constituerit. *An* q̄ spūs qui foras versus proueniens in sudorem ob frigoris occursum peruertit. *Hic* intus ante refrigerescens q̄ exeat transeat in humorem atq; in eāptem incumbēs nauseā moueat.

Quare est q̄ sudantes si in frigidant aqua frigida aut v̄to cadunt in nauseas: *¶* Notandū est q̄ p̄ nauseam itelligo fastidiū et abominationē que est motus quidā parās ad vomitū: que p̄tingit aut ex humorib⁹ natiuitatib⁹ vel adherētibus seu imbibitis relaxatibus os stomachi: aut ex reb⁹ vinctuosis fastidiosis exterius occurrētibus: aut ex corrupta digestiōe ciborū. *¶* Deinde *¶* Utrum humidū. *¶* Soluit et diuidit in duas s̄m duas causas quas assignat: et dicit hoc esse qm̄ humidum calefactius. s̄m materia sudoris que egrediebatur in sudorem quicuit et nō potuit extrinsecus exire: p̄pter in frigidationem. p̄hibentem motum: p̄pter qd̄ sic in frigidatum coadunat interius: nō quiescens adhuc ibi fluit p̄pter confluxum quē prius iceperat habere ad exteriora cū monebat in sudore: sit autē fluxus eius sup̄ os stomachi remolliēdo et relaxādo ipsius humiditate tepida pigra faciente cōtrarium operationes melancholicas: que qdē pōticitate sua p̄fortādo corrugatiōe os stomachi excitat appetitum. *¶* Quid autē humidus relaxatū remaneat super os stomachi ostendit: tēpore nāq; sudoris multus fumus eleuat a stomacho et pulmone petēs ce rebz: cuius frigidus exterius subito occurrit refrangit deorsus et recurrit ad os stomachi et pulmone: et magis ad os stomachi q̄ ad pulmone: p̄pter nām magis defendentem pulmonem ore stomachi: sic itaq; merito antedictus humidus in frigidatum cū peruenit ad os stomachi adhuc tepidum existens fastidiū causat: et iō videmus medicos volentes aliquē vomere precipientes fastidiū p̄mitus induci cū vinctuosis et aqua tepida: vt inde ore stomachi debilitato leuius vomitus adducat. Et scias q̄ iste sermo magis verificat in repletis et carnosus qui nō solus patiuntur fastidium: sed per totum corpus sentiunt teporem in membris et cōfricationē. *¶* Deinde *¶* Aut et spūs. *¶* Assignat aliam cām sumptā ex causa efficiētī plus: predicta nāq; fumebat ex causa mālī: et dicit hoc iterū ideo cōtingere: q̄ spūs eductius sudoris: aut pertrāsens ad exteriora corporis vapor causaturus sudorem: interius tepidus reddit et frigidus: p̄pter frigiditatem exterius occurrentem ab aqua vel vento frigidis anteq̄ extra egrediat̄ eius sudore: imo remanēs interius efficitur quid humidū corpulentū: qd̄ qdem ponderosum factū refrangit super os stomachi: et ibidem nauseam inducit: relaxando sua humiditate lubrica pigra villos oris stomachi.

¶ Problema. *XX.* *Antiqua.*

Propter quid quādoq; ex capite et pedibus calefactis sudores fiunt maxime: aut quia calefactum trahit ad se humidum: humidum autem non habet vbi cōsumatur p̄pter id quod sunt hec loca os-

sea: cadit igit̄ extra.

¶ Cur in capite pedibusq; calefactis sudores maxime excitant. *An* qm̄ humorem ad se membra incalescētia trahunt. humor autē partē qua assumatur nullā h̄z cū ea loca ossibus scateant: itaq; vt excidat foras necesse est.

Quare est q̄ quādoq; calefacti potissime patiuntur sudores circa caput et pedes: nō autē sic circa alia mēbra: cū partes existāt frigide aquose et sicce. *¶* Dicit autē qm̄q; eo q̄ hoc nō semp cōtingit: sic dicit in. 28. et 31. cap. q̄ agonizantes sudant pedes et nō faciē. Item aliqui dum sufficienti exercitio mouent sudant faciem et nō pedes: qdam autē neutrum horū sudant: sed sudant circa locū vbi materia sudoris amplior cōtinet cū raritate pororū: opz etiā q̄ ad h̄s sermones verificādos corpus sit temperatū vniuectum per totū: qm̄ sunt aliqui de natura sua sudantes faciem et nō pedes: alij ecōuerso: qdem autē alias partes corporis et nō illas. *¶* Deinde *¶* Aut qz. *¶* Soluit dicens: id ideo esse quoniam mēbrum calefactus virtute calidi cuius est attrahere cōtrahit humidum ad se: h̄s autem humidū attractū nō h̄z locum in quē diffundat: sicut habet materia sudoris pectoris et ventris: vt dictus est in. 15. *¶* problemate: caret autē ideo loco in quo recipiatur: eo q̄ loca capitis et pedum sunt ossibus magnis et pluribus se tangentibus cōpaginata: in pede enim paruo vt a facilibus cruris inferius dictis canis sunt. 25. ossa dura et solida: in toto autē pede magno vt ab ancha inferius sunt. 29. in capite quoq; cū omnia cōnumerata fuerint ossa cuius dentibus sunt. 55. *¶* Et scias q̄ quidam libri habēt: aut non habent: et tunc videtur duplex solutio assignari: prior tamen hic de eo q̄ dicit mēbra vt pedes et caput nō habere vbi recipiant humidum sudorale: et maxima occurrit dubitatio de capite: cum caput magnam cōtineat concauitatem intra se: in qua videtur posse materia sudoris cōtineri: sicut dictum est in. 15. *¶* problemate de cōcauitate ventris et pectoris. *¶* Est dicendum q̄ in capite sub craneo sit magna cōcauitas: parum valde relinquitur vacuū quod non repleatur cerebro: sicut etiam p̄ in libris de animalibus: homo inter cetera animalium habet maius cerebrum: et magis replens cōcauitatem cranei et. Item natura sapiēs regulat vnaquāq; partem s̄m eius dispōnem: cū cerebrum sit humidissimum membrū et debilissimū: si humidus ad ipsum confluere: timendum esset ne egritudines statim suffocatiuas incurreret: vnde natura ipm̄ expurgauit ab humidis superfluis: cuius signū est multitudo meatuum in ipso: et deinde etiā expurgantibus. *¶* Aut dicendum est q̄ si mā multa sudoris sit in capite non est p̄prie ipsius: et expellitur facilliter p̄pter raritatem pororū eius. Et scias q̄ cause assignate hic sunt probabiles satis et minus perfecte nunc complent sufficienter per ea que dicta sunt sepe circa sudorē capitis et dicentur in sudore pedum.

¶ Problema.

XXI.

Antiqua.

Propter quid laborantes quādo quiesuerint sudant: oportebat enim siquidem labor cā qm̄ laborat. vtrū qz laborantis qdē a spiritu vene inflate poros claudi faciūt pausantib⁹ aut residēt: quare apertiorib⁹ factis poris: facile puenit sudor: aut qz laborantibus quidē segregat motus ex cōnaturalī humido spiritum: et p̄pter caliditatez que est a motu

*Nausea
qd̄ et v̄t sit
causata.*

motu sit humidū spūs supficialis: qñ aut cessa-
nerit a laboribus simul z calitas finit: z ex spi-
ritu densato humiditas sit sudor. **Nota.**

Quare q laborat vbi a labore destiterint suda-
re incipiunt. **¶** Itā si labor causa est: cū laborant su-
dare debet: vtrū q inter laborandū vene spiri-
tu inflare cōprimi foramina cogāt: data hō qete-
lare psideant: itaqz pamplosa iaz facta forami-
na expeditius humor puadat. An qm cū labo-
rat: spiritū ex coherēte humore mor⁹ secernit:
z calore qui a motu excitat humor in spiritus p
summa corporis extenuat: cū hō a labore ces-
satum est: simul z calor desinit z ex spū spisse-
scēte humor qui sudor appellat consistit.

Quare est q laborātes victū manibus qretes: z vni-
uersalr oēs se forti exercitio exponētes magl
sudat cū quieverint ab actu laborioso qñ qñ fuerit in ipso.

¶ Deinde **[Oportebat.]** Subiūgit motiū suū qōnis di-
cēs: imo directe vī dūz: magis nāqz vī oportere sudare
cū sunt in actu laboris: id q labor actualis est causa sudo-
ris: sicut p3. nā cū sumus in actu laboris corpora calefiunt
magis z subillant: z diuidit humidū egressus in sudorē.

¶ Notādum vt appareat veritas z solutio istius motiū
Arist. q effectus triplr se hnt ad suas causas: quidā. n. sūt
semp pcomitātes causas suas: ita q simul fiūt z simul cor-
rūpūt cū ipsis: sicut illuminatio se hz ad lucidum illumi-
nās: vt p3 in lumine solis rego in aere. Quidā at sunt qui
simul nō sunt cū suis causis: imo postea manētes icorru-
pti post oblationē causaz: sicut aial gñatū z artificiatū vt
domus. hec. n. pmanēt siue cause corrūpant siue supstēt:

qdā. n. se habēt medio mō: nō. n. statim sunt p totū qñ sūt
sue cause: neqz statim corrūpūt post corruptionē causa-
rū: velut est q̄litas aliqua impressa in p̄tine: vt caliditas
manans a corpore calido: z de his effectibus est sudor: ita
q pōt esse cū p̄sentia causaz suaz z nō minus cuz absen-
tia: imaginor. n. ipm qd mediū iter pmanētia que nō sunt
cū fiūt sz postea: z successiua que sūt cū fiūt z nō cuz facta
fuerint. **¶** Deinde **[Vtrū quia.]** Soluit. z pmo assignat
cām apparētē. z^o xp̄tē magis. ibi z^o **[Aut qz.]** Et dicit id
esse qz forti exercitio laborātes vene z arterie z vlr p̄cavi-
tates corporis vt pectoris inflant z tēdunt pp retentionē
spūs: qbus inflatis z tēsis pori tēdētes in exterius obturā-
tur: sicut obturant folles cū aere replent: qre tūc sudor i-
pedit exire: quasi in introitu vacui: vt dolia ostēdūt reple-
ta liquore. Cū aut laborantes cessauerint z fuerint quieti:
vene z vlr receptacula pus inflare p̄trahunt z residēt: par-
tes nāqz eoz appropinquāt adinuicē: ppter qd aperiunt
pori exterius cōpressionē facta interiūs a residētia: qbus
aptis spūs expulsiuus sudoris cōpressus in p̄cavitatibus
egreditur exterius: z tūc sudor defacili supuenit. **¶** Deinde
[Aut qz.] Assignat aliā cām dicēs: ideo esse qm in laborā-
tibus sume: motus causatus interiūs a motu laboris ex-
trifeci separat spū: q expellit humidū in sudorē ex humi-
do p̄tī ipm spū: nō enī spūs ppter nimīū motū subtilia-
tus z laxatus associat humidū ducēdo ipm ad exteriora
in sudorē: z β est qd dicit: imo spūs pp calitatē z subtilita-
tē quā acq̄siuit a motu sit humidus relaxatus supficialis
iteri⁹ z nō potēs penetrare exterius: humidū. n. adeo sub-
tiliat z diuidit q spū admiscet motū ei⁹ hebetādo. Cū at
laborātes fuerint sedati a motu laboris: simul tpe z calu-
tas ex labore causata incipit desinere z tepescere: ppter qd

spūs qui erat subtilissimus expāsus p̄densat z p̄uertitur ad
nās humiditatis q dī sudor: sic hic accidit sicut videmus
in aere eleuari vaporē subtilē: qui est mā vēti: deinde fru-
giditate idē vapor p̄densat z efficit mā pluuię zē. **¶** No-
randū est q si dī esse sudor: opz spūs habere caliditatem
mediocrē. si enī fuerit mltū ītesa: nō fiet sudor: vt hic p3.
z in. z7. cap huius. si vō nimis fuerit remissa vt cū ea hu-
midū sit grossū viscosū hebetatiū: nō pōt similiter
fieri sudor: vt patebit in z2^o caplo. Et scias q istud pble-
ma idem inuenies in z3^o z z4^o capitulo.

¶ Problema. XXII. Antiqua.

¶ Rōpter qd semp corpore fluēte z de-
fluxione facta ex supfluitatib⁹ nō alle-
uiatur corpus: nisi cessauerit sudare:
¶ Aut qz minor est expurgatio: qñ. n. ex
humido p̄mutat in aerē: plus sit ex minori: hu-
midū enī segregatū plus: qre multo tpe expur-
gatio: pp hoc at z qd p̄minores poros expulsio
est: amplius viscosus z glutinosus cū humido
qdē expellit ppter cōmixtionē: cū spū aut nō po-
test: maxime aut hoc est qd ledit: ppter qd z vo-
mitus sudoribus alleuiat magis: z qz extrahūt
hec sicut grossiores z corpulentiores exites: z
qz a carne qdē lōginquus est locus iste in quo ē
viscosū z glutinosus: qre molestū est trāsmu-
tare: vētri aut p̄pinquus est iste locus: aut enī
in ipso sit: aut ppe ipsum: ppter qd z difficul-
ter educibile aliter. **Nota.**

Quare cū corp⁹ assidue fluat: effluxusqz ipse
de exercemētis pueniat corpus leuari non possit
nisi sudauerit. An qz minus excernit q̄ satis sit.
Cū enī ex humore mutat in aerē plus de mino-
ri existat necesse est. **¶** Humor. n. q̄cūqz copiosi-
us cū se discernit redūdāt: diutiusqz ob eā rem
p̄fecto excernit. Lenta item glutinosaqz excre-
menta: vt cū humore ppter mixtionem excerni
possūt ita cū spū nequeūt: que qdē res maxime
officere pōt. **¶** Hinc etiā vomitus magis q sudo-
res corpora lenāt: qm ea ipsa exercemēta educūt
vt qui crassiores corpulentioresqz sint: vtqz cuz
carni qdē pculis locus sit: qui lentā illam gluri-
nosamqz materiā p̄tinet: itaqz non sine magno
negocio dīmouēdi dat facultas. Vētri autem e-
vicino est. Aut enim in eo p̄sistit: aut ppe: quo
fit vt difficile queant aliter educi.

Quare est q si corpus p̄tinue defluat z irroret ab hu-
miditate sudorali ab ipso decisa: dato etiā q
hic defluxus humidus sit ex supfluitatib⁹: nō tū corp⁹ al-
leuiat ide: neqz meli⁹ sit ei quousqz nō cessauerit ei oino
defluxus z sudor hui⁹ supfluitatū: sic itaqz si corp⁹ dī bñ
hic: opz supfluitates causantes sudoris defluxū oino finī-
rī. **¶** Nōndū est q bec emanatio sudoris sic diū p̄durās
etiā causat a mā cibali: cui⁹ aquosus statim euacuat facta
digōne pp debilitatē p̄tētiue z aptionē poroz: sicut recita-
uit mibi vnus q passus semel terrianā ceticauit p sudorē
diu exuberātē: z ab illa hora in antea dixit se iam. 9. annis

Problemata. 2.

e

Antiqua
sudor.

Sudor
exuberan-
tia vnde e
qd de ea
expūmā

Adm
do effect
ad causas
ppia tri
plex est.

Particula

transactis omni tempore semper in auroa sudore accidere si-
bi: talis sudor ex hac causa sepe in pualescentibus prigit:
aliqui cōtingit ex supfluitatibus multis viscosis frigidis:
sicut multoties pringit in febribus flegmaticis: nō tñ p-
pter hoc alleuiant patientes. Un fortasse aliqz dicit pri-
mū sudorē tāgi cū dixit. Corpore fluente. 2^m aut cū dixit.
Et defluxione 2^e. C Deinde [Aut qz.] Soluit: et diuidit
in duas pres. pmo dat causam quare defluxio ista diu p-
nuat. 2° qre nō sit melius corpori ide. 3ª ibi. Amplius vi-
scosus. 4° in duas f3 qz duas cās assignat. 2ª ibi. Propter
hoc aut. J dicit qz p-
tinnatio istius defluxus accidit eo qz
ipso facto pluries et pluries: nō tñ mūdificat corpus suffi-
ciēter ex supfluitatibus defluētibz: et qz ita sit ostēdit di-
cēs: qz qñ est qz ex humido viscoso quiescēte in pfūdo ad
eius pmutat subtiliatū a calitate in aerē. i. in vaporez hu-
mido subtiliorem: tūc ex modica quātitate illius humidi
viscosi causat humidū plus qz erat primū. Et B est qz ap-
probatione subdit: qz humidū separatū et diuisum in pres
subtiles est magis plurificatiuū qz qñ erat pgregatū lati-
tans in pfundo: ita qz est simile eius qd dicit in 2° de gnōne:
ex vno pugillo aque fieri. x. aeris 2^e. Et ideo pcludit: quia
paruum humidū semper plurificat lōgo tempore durante
predicta defluxione mundificatiua corporis. C Deinde
L Propter hoc. J Ponit aliā causā p-
tinnitatis huius deflu-
xionis p modū cuiusdā correlarij dicēs: qz ppter B etiam
accidit B: qz expulsiō talis humidi viscosi facta in deflu-
xione fit p poros et meatus strictos: sunt enī fere oppilati
pp viscositatē mae. si. g duplex est causa. vna multiplicat-
tio humidi viscosi resoluti in vapore: alia strictura poro-
rū. C Notādū est qz in 37^a particula ponit iste sermo to-
talr vez vbi hec lra h3. Propter B aut. illa h3. ppter qd.
ita qz illic ex isto pblemate fiūt pblemata duo. C Deinde
L Amplius. J Assignat causam qre non alleuiat corpus ex
tali defluxu ostēdendo qz op3 mām istius defluxionis ad
aliā regionē ducere: et pmo dicit qz non potest euacuari
p sudorem dicēs: qz huius viscosus pglutinosus sicut colla.
vt dicit 37ª particula. si d3 expelli op3 qz expellat cū humi-
do quodā subtili ppter cōmixtionē quā habet adinuices
ista duo humida: et 3ª cōmisceat cū humido subtili aqueo
viscosus humidū cōpactū: nō tñ cōmisceat cū spū expulsi-
uo sudoris: eo qz ista corpora nimis distātia sunt inter se.
humidū nāq3 tale est oīno 3^oium nāe spūs: et ex B quoq3
potissime fit lesio corpori: cū spūs nō possit humidū istud
cōpactū superare vna vice aut duabus et resolvere in su-
dorē oīno: ita qz corpus remaneat postea expurgatū inde.
Propter B infert correlariū hic pmo: vt qz op3 hāc mām
vomitus expelli. Scōdo adducit aliā rōnē qre oporteat
huius mām pfluxus vomitibz purgare. 2ª ibi. Et qz. Joicit
itaq3. qñ sic est purgationes facit p vomitū plus iuuant
patientes huius defluxiones qz sudores: eo qz purgationes
vomitiue euacuāt hoc. s. viscosus pglutinosus. sicut etenī
vomitus fortior ē purgatio qz sudor: ita purgat humores
grossiores. qre merito magis iuuant vomitibus qz sudo-
ribz: imo etiā iter crises vles ponit ab Aui. 2^a qtri. me-
liorē crīsim fore illā que fit p vomitū qz illa que fit p su-
dorē. pma nāq3 in bonitate est illa que fit fluxu sanguinis
nariū. 2^a per fluxū ventris. 3^a per vomitū. 4^a per vinā.
5^a p sudorē. et 6^a p exuritum. C Deinde L Et qz. J Adducit
aliā rōnē dicēs: qz locus ille in quo p-
tinet illud viscosum
pglutinosus est remotus a superficie exteriori cutanea in
qua apparēt sudores: et ideo difficile est nāe et arti attrabe-
re illud humidū inde p sudorē: cū nā semper eligat euacua-
tiones facere p vias p-
pinquiores: sicut p3 in li^o afo. sed lo-
cus in quo p-
tinet h3 humidū pglubatū est p-
pinquior vē-
tri supiori vsus os stōchi. et qz ita sit declarat: aut. n. p-
tinet

in ipso: aut est ppe ipsuz valde sicut in porta inferiori ven-
tris dicta piloron vētris: vel in intestinis supioribus p-
mis: vt duodeno et ieiuno: vt circa mēseraicas supiores: quō-
aut et qñ debeat fieri vomitus et ad quid dictū est in pma
p-
cula. 4° cap. C Nōn^m est qz mā exis in vētre supiori:
qz dicit iproprie stōchus aut est natās in ipso et gurgulās: et ta-
lis ē facilis educiōis. aut est ibibita iter tunicā et tunicam
latitās: et talis est difficilis educationis multa idigēs prepa-
ratione. aut est adherēs supficiēi interiori ventris: et tunc
in educiōe se h3 mediocriter. Sic itaq3 expōitū est B p-
blema: et per pñs tota 37ª particula: in ipsa enim hoc solū
pblema p-
tinetur: in duo tñ pblemata partitum.

C Problema.

XXIII.

Antiqua.

Propter qd minus sudat in ipso labo-
re qz remissi. Aut qz laborātes qdem
faciūt: faciētes aut laborauerūt: meri-
to igit expellit plus: qñq3 qdē enī fit:
qñq3 aut est: aut qz laborātibz qdem pcludun-
tur carnis pori ppter retentionem spūs: quādo
autem remittunt aperiuntur: ppter qd et spūs
continentes minus sudant.

Cur minus iter laborādū sudamus qz cū rela-
xati labore quiescimus. An qñ cū facimus la-
boramus: cū fecimus laborauimus. igit plus
tunc rōne excernitur. Alterz enim fieri est alterū
esse. An quia cum laboramus carnis foramina
retento spiritu obseruantur. Cum autē relaxa-
uimus aperiuntur: quo fit etiam vt spiritu re-
tento minus sudare possimus.

Repetit

Arist. 12^m pblema vt ampli^o declararet et me-
morie cōmēderet. Et dicit. qre corpa minus
sudat in ipso actu laboris qz qñ fuerit quiescētia a labore.
C Deinde L Aut qz. J Soluit. et assignat duas cās et dicit iō eē
qñ laborātes labore forti faciūt. i. pgregāt mās sudoris: ē
enī tūc in fieri: et sudor est de eis q oīno nō sūt cū fiunt. p-
mo. n. op3 qz pcedāt mae dispōnes. s. faciētes. i. pmo colli-
gētes mās sudoris. vel facientes. i. sudātes: tūc actualr la-
borauerūt pūs: vt tpe quo aggregabat mā sudoris p labo-
rē: qz igit in istis qui laborauerūt qescētes tūc pparata ē
mā sudoris ad sudorē: p-
dignū est vt plus sudet qz laborā-
tes in p-
titi: et B op3: qñ mā sudoris qñq3 pparat ad sudorē:
re: qñq3 pparata est: ceu digō mae ac ipsius oñdūt expul-
sio. C Deinde L Aut qz. J Ponit aliā cām dicēs qz in laborā-
tibz forti labore pori q sunt in carne exteriori obturant
ppter retētiōē spūs sicut declaratū fuit in 21° caplo. cū
aut huius quieuerit a laboribus: tūc spūs egredit: eo qz po-
ri aperiuntur. Alterius nota qz ppter istam causam p-
hibentes spiritus exire minus sudant qz relaxantes ipsuz
sicut apparuit in 2° capitulo huius particule.

C Problema.

XXIII.

Antiqua.

Propter quid quādo currimus nō est
plus sudor: et qñ in motione erit cor-
pus sed quando quieuerit. Aut quia
tunc quidem sicut a manu aut alio
quodam est aquaz fluētē deoppilare vndiq3
collectam: quando autem dimittatur plus qz
quanta ex principio: sicut autem a manu sic et
a spiritu est assumere sicut in clepsedra et inte-
rim ad

rim ad vesicam: accipit enim intus. similiter ergo multo motu existente: spiritus intus assumitur: propter quod et vene distenduntur humidum quando remittitur spiritus coadunatus egreditur.

Nota.

Qua obrem non in currendo agitatioque corporis sed postea quae cessata est plus sudoris euadat: An riuus quemadmodum manu: vel aliquo fluens vndique aqua obstrusa se colligit: relaxatque: demum copiosior profuit quam ante: sic etiam in biberi eadem a spiritu potest: ut in vase cui non men clepsedra. Atque etiam in vesica. Coercetur enim detineturque intus humor a spiritu: pari igitur ratione cum corpora motu vehementiori citantur: spiritus intus circumuenitur: coerceturque. itaque vene etiam distenduntur ac intumescent: cum humor se educere nequeat. Quod cum vniuersus coerceatur: spiritu post relaxatione vniuersus erumpat necesse est.

Repetit adhuc quoniam antedicta proponendo ipsam sub quadam particularitate dices. Quare est quod quando currimus aut quando mouemur aliquo motu fortiter non exuberat sudor intus sicut quando generimus: tunc enim magis exuberat. **Deinde** Aut quod? **Solut.** et diuidit in duas. primum quod si similitudines per quas relinquunt solutio manifesta. et eas ad propositum applicat. et ibi. Sicut autem. vel illic. sicut igitur. dicitur per quod ex hoc colligitur causa huius quoniam: quod sicut per manum aut per aliquid aliud intus est aperire aliquam perauitatem in qua erat aqua obstruere collecta veniens ab omnibus partibus ad illam perauitatem: sicut faciunt vicos expurgantes: et apta demum perauitate maior quantitas aque emanat in eius operatione: quam si perauitate apta aqua per continue defluxisset ex ea: non enim solum plus egreditur illa vice cum aqua simul in tanto tempore quam egrediebatur prius in alio tempore in quo non erat obturata: sed totaliter accipiendo totam aquam quae egressa foret si steteret aptura illa quam nunc simul egredietur tempore apture est maioris quantitatis egredientis tempore apture simul: aliqua enim pars aque per motum reperiuntur associatur toti aque simul egredienti: quod fuisset relicta super cenositatem: si paulatim existeret continue aptura defluxisset. **Deinde** Si autem. Incipit adaptare ad propositum quod tactum est: et dicit quod eodem modo: sicut manu deopplando et remouendo prohibes currere aqua in multa quantitate: ita est etiam circa spiritum: quod quando diu retentus fuerit et demum relaxatus est ipsum accipe et emittere in maiori quantitate quam si continue libere exiisset. Et addit in declaratione: scilicet enim spiritus pergit ut aque retetere in clepsedra obturatione foramis et eius aptatione: ut declaratum est in primo problema huius. **Deinde** Et iterum. Dicendum est quod ut mihi videtur tangit aliam similitudinem: et dicit quod sic nam suscipit humidum vrinale et ducit ipsum paulatim interim per poros vrinales in vesicam: ita quod colligitur multa eius quantitas in vesica: eo quod musculus collivescit claudit viam eius non permittens quicquam ex ea exire: cum autem musculus ille aqua exuberat vrina in pluri quantitate comparando totum ad totum: quam si vrina paulatim distillaret: sic et continue per collum vesice sicut paulatim iterum velut accidit straguriosis: aqua per continue effluit vrina: sicut enim dicebat de aqua: si continue distillaret et paulatim pars aliqua in collum vesice et in virgula ibiberet magis quam si simul tota subito egredere: sicut per illud quod dicitur 55. problema per periculum: ut per potantes paulatim

ne et sepe madescent magis quam multum subito assumentes. **Deinde** Similiter igitur. Dicendum est quod concludendo applicat amplius predictas similitudines dices: igitur eodem modo quando fuerit multus motus causatus a labore in corpore: spiritus obturatus perit interius: sicut aqua obturata: quod quando ante per totum ordinatim diffundebatur: et ideo propter retentionem spiritus excedunt vene et breuiter omnia receptacula: eo quod humidum retinetur non potest exire: cum spiritus retineatur expulsus sudoris: cum autem accidit: quod hic spiritus coadunatus iterum egrediat semel subito extra assumit secum humidum collectum interius prius et paratum ad sudorem et educit ipsum secum ad superficies exteriores causando sudorem.

Problema.

XXV.

Antiqua.

Propter quod quando bibimus minus sudamus super comedentes: Aut quod cibi attrahunt humiditatem quemadmodum spongia icidit: est autem prohibere motum non in parua parte quemadmodum in hiantibus apprehendere poros inductum nutrimentum.

Nota.

Cur si quis cum biberit cibum sumat minus sudet: An quando cibum ingestus humorem attrahit quasi spongia. Est enim non parum rei imperitum retrofuisse: quod vel fluentior est argumeto. ita enim cibo quoque ingestio meatus apprehendisse plurimum valet.

Quare est quod quando aliquis bibimus per minus sudamus: quam si prius comederet et biberet: et iste quod est modus supplicis relinquitur ex comparatione minus. **Deinde** Aut quod? **Solut.** per ostendit solone esse rationabile. et ibi. Est autem. Et dicit ideo quod: quando cum quis bibit cibi aduenientes posterius cadunt super hunc potum: et quod sunt sicci spongiosi: imbibunt sibi subtile quod erat in potu illo apro transire in sudorem. Et declarat velut quando spongia maris que est sicca rara levis icidit vel occurrit alicui humido ibibit intra se illud: ita etiam cibi potum ibibunt non permittentes illum ad aliquam partem labi. **Deinde** Est autem. Ostendit huius causam esse rationabilem. Et dicit quod motus est vel alicui humidus cursus et ipedit non modicum: imo multum hoc modo si accidat porositates corporis apprehendere et retinere humidum liquidum nutrimentale immixtum in corpus: et declarat sic accidit in aliquibus hiantibus. id est aperientibus porositates et foramina sua: aut in hiantibus. id est apertis: sic per in agens currentibus: cum enim inueniunt perauitates aptas retinent in eis ita quod aut oino cursus aquarum tollit aut ipedit: et ideo videmus in famelicis et conalescentibus per vacuitatem pororum ex nutrimento veteris et vrinis magis quam in aliis: aut alias detineri. Et nota quod ex solone istius quoniam potest huius causa cuiusdam dicti coter male iudicantium. quod dicitur vicia esse frigida: vinum autem fore calidum: quod non est verum: imo vinum et vicia est calidum: sed pro tanto vicia sentit frigida: quod humidum vini sibi ibibit pluribus partibus adheret stomachi: et magis saluat frigiditatem eius actualis: propter quod sua actuali frigiditate et humiditate magis sentit viam in friditate et humiditate: vinus autem per se sumptum absque ibibitione eius in panem: non sic parietibus stomachi applicat: imo cito transit et calefit. **Non** dum est quod ut primo Aristoteles plenius verificet quod huius cibos quod post potum assumunt fore. scilicet mediocres in substantia: non enim sint terrestres compacti non recipientes perfecte in se humidum: neque adeo ligide sube: quod humidum potus non ibibat eis sicut brodium. Quod etiam per huius potum non esse in multa quantitate respectu ciborum: ita quod non possit plene a cibis absorberi. Et similiter expectat per satis statim post potum assumantur: ne potus eius subtilitate antequam cibis imbibatur elaboratur.

Problemata.

c z

Alipam e
Elind esse
vtriusq co
lidu p me
dicos.

Particula

Problema.

XXVI.

Antiqua.

Propter qd agonizantes sudant pedes: facie autem non. Magis enim rationabile quoniam totum corpus sudat: tunc magis et pedes: frigidissimus. n. locus sunt pedes propter b minime sudant: et medici in egris maxime coopere pedes precipiunt: quia facile frigescibiles sunt: quare facile principium rigoris faciunt et alij corpori. Aut quia agoniam est calitatis non transmutatio: quemadmodum in timore ex superioribus locis ad inferiora: propter quod et veteres solunt timetium: scilicet augmentatio ire: sicut in ira. etenim ira accessio est sanguinis circa cor. et agonizans non per timorem et infrigidationem patitur: sed per membrum. **Novum.**

Cur trepidantes pedibus sudamus non facie. Ratio nabilis. n. tunc pedibus quoque sudant cum corpore toto sudamus: locus hic enim frigidissimus est: quando obrem pedes minime solent sudare: et quod medicum in aduersis valitudinibus pedes potissimum operiendos precipiunt: quoniam frigus hic quam facillime sentiunt: itaque rigoris initium reliquo et corpori expedite committunt. An quod trepidatio non caloris de summis locis ad imatransitio est: ut accidit in metu: ex quo alicui etiam metuendum sepe sudant: sed eius incrementum potius caloris accedit ut in ira. quippe cum ira feruor cordis suffusus sanguis sit: et trepidans ipse non metu refrigerationeque sit ita affectus: sed membrum ipsius affectione.

Ponit Arist. pblema in quo pres pugillum penes sudorem adiuncte comparat. Dicit quod primo. quare est quod agonizantes et se timoroso et fortissimo exercitio mouent ut pugiles sudant pedes: non autem facie etc. Deinde 2°. Magis enim. Arguit quod pedes minime aliorum membrorum debeant sudare: non autem arguit quod facies debeat sudare: quia satis notum est ex precedentibus. et dicit magis esse personam rationem quod pedes non per se sudant: nisi quoniam reliquum corpus sudauerit: tunc. n. solum vix eis magis spale sudare: eo quod ipsi sunt frigidissimi omnium partium corporis cum multum distet a corde fonte caloris etc. Item sanguis ex quo nutriuntur est grossissimus et densissimus sicut dicit Arist. de somno et vigilia: quod autem est tale frigidum existit a quo sudor minime emanat: cum sudor a calitate causetur etc. Deinde. Et medici. Dicit 3°. probat locum pedum esse frigidissimum ex diligetia quam adhibet medici circa pedes dicentes. quod ita sit ostendit quoniam medici precipiunt assistentibus infirmorum: ut eis coopiant pedes et coopertos perscruent iter ceteras corporis partes: et maxime in somno: quoniam de facili sunt parati infrigidari: imo intum sunt nati incurrere frigus: quod de facili ex eorum frigiditate tanquam ex principio frigiditatis alie partes corporis infrigidantur: et habent ex his synthomata praua: et maxime eis caput copati. Deinde. Aut quod. Soluit. et dicit per exercitatio et morus adeo fortis est agoniam: et morus quodam caloris inordinatus: et non expansio ipsius proportionabiliter in omnes partes: imo magis in tali agoniam calor distrahitur in vnam partem quam in alias: sic namque calori istorum accidit velut in timore accidit: ubi calor inordinate habet a partibus superioribus: et coadunatur in profundum inferiorum: et quia sic inordinate et subito mouet in inferiora: videmus veteres vehementer timetium solui: et et ve-

licas. sic patebit magis in 27^a particula. **C** Non sic dicit Arist. per rhetor. quod agonistica virtus est composita ex robore magnitudine et velocitate: quod non potest tribus aliquando pericere et moueri cito et longe cursius est: quod autem deicere et retinere luctatius: quod autem omnibus his perfecte obtinuit. Deinde. Scilicet augmentatio. Declarat dicentes quod sicut in ira est augmentatio caloris: et per omnes inflammationis: quoniam ira est inflammatio quodam sanguinis et spiritus circa cor: sicut etiam dicitur in per de anima. ita quod sicut in ira calor de partibus exterioribus et maxime inferioribus percurrit in partem ad cor taliter quod cetera partes non solum remanent calide: eodem modo et in timore calor congregatur circa partes inferiores: ita quod sunt calide: et partes superiores depauperantur calore: et sic ita sit in timore: non tamen agonizans patitur penitus propter timorem et infrigidationem et maxime in processu: in partem sit passio timorosa: sicut dicitur in 31° pblemate: ubi habet repetitum pblema: si habet namque esset iam pedes non sudaret: sed patitur per membrum ut per pedes qui sunt in vehementi motu: et quia sustinent pondus totius: quibus maxime fit fulcra.

Problema.

XXVII.

Antiqua.

Propter quod facie aliquando ex rubicundi sunt: non sudant autem. Aut quia magis calefiunt: quia in facie quodam humidum desiccatur caliditas supereminens: quod autem in pedibus dissoluitur propter id quod minus est: plus autem innate et preexistentis. **Novum.**

Cur idem facie non sudant: sed erubescunt. An quoniam amplius calefiunt: itaque facie calor afficitur erras per summa: pedum tamen humorum propterea liquefacit: quod ut minor est quam ut exsiccat: sic maior insito preconditoque calore naturali est ut sudorem cedere possit.

Quare est quod cum aliquando aspiciuntur circa faciem vehementer rubei neque habet propter egritudinem ut rubet gutta aut morpheus: non tamen sudant cum alicui videretur: quoniam rubedo talis causatur a calitate a qua et sudor causatur. Deinde. Aut quod. Soluit et dicit causas esse vehementer calitatem quam quod facie supereminens desiccatur humidum quod erat materia sudoris: et facit ipsum insensibiliter exhalare: scilicet calitas acquisita quam est in pedibus: quia minor est: eo quod calidum naturale erat partem ipsorum cum sint frigidissimi ut dicitur in 26° pblemate. dissoluit et emittit humidum in sudores et non exsiccat ipsum: quod non accidit in facie propter preexistentem caliditatem naturalem et superuenientem etiam ex toto corpore.

Problema.

XXVIII.

Antiqua.

Propter quod dormientes sudant magis quam vigilantes. Aut quia iterius est principium sudoris: calidiora. n. sunt iteriora: quare expellit diffusius iterior calitas iterius humidum: quia semper vix defluere aliquid corporis: sed quia non est ad quod cadens volute latet: signum autem praua corporis semper sudant. **Novum.**

Cur dormientes quam vigilantes sudare magis sollemus. An quod sudoris origo intrinsecus est: interna autem calidiora habemus: ergo calor intumens humorum diffundens intum educit. An humoris aliquid semper a corpore effluit. Sed latet: quia nihil solidum est cui humor occurrere se colligat. Argumentum tamen cur ita sit quod partes calidiores assidue sudant.

Repetit Arist. 17. pblema dicentes. Quare est etc. Unde Aui. 2° primo. somnus plus facit sudorem quam vigilia: quoniam

Dubium.
Solutio.
Dubium
Solutio
Alia foro

gilia: qm calor inat⁹ in ipso plus agit in humiditates: et qz nocumētū anhelitus in ipso ē magis prauus: et illū mouet māz ad iteriora. ¶ Deidel. Aut qz. ¶ Solut⁹ et dclarat magis solone sua qz pus. dicit iō eē qm iterius est p^m qd cau-
fat sudorē. s. aggregatio caloris et pfortatio sup māz sudo-
ris: et β est iteri⁹: qm iteriora sūt lōge caliora in somno qz in vigilia: cū calor in vigilia dispgat p totū corp⁹ ad exer-
cēdas opationes: pp qd calor et spūs iterius coadunat⁹ dis-
fundēs se demū p totū p modū refractiōis expellit humi-
dū coadunatū foras in sudorē: et lz hō calor et spūs iterius
exīs semp humidū supfluū exteri⁹ expellat: ita qz p^mue
appeat defluere pp psumptionē adueniētē corp⁹: tñ qz il-
lud qd egredit⁹ exteri⁹ nō hz aliqd ad qd icidēs adhereat
et inoluat: iō later nos talis egressio: fm veritate at semp
aliqd expellit: sicut pz magis i hyeme: cū plures repiant
forēs in pānis. Et qz ita sit ondit p signū: qm pcauitates
corp⁹is interiorēs p^mue sudant: non tñ apparet nobis pp
occultari: qd pōr ondit p ascellas exītes qm medias inter
locū exteriōrē et iteriōrē: pp nāqz nām quā seruāt partiū
iteriōrē vidēt qm p^mue sudare. ¶ Et pp β tollit istātia
quā aliqs adduceret ascellaz circa p^mica: vbi dicebat fa-
ciē p ceteris mēbris sudare et pprie frontem. ¶ Ddm qz
sermo Arist. itelligit de p^mibus pure exteriōribus mani-
festis nō tectis qles sūt ascellae: aut forte nō est earū vere
sudor appellādus. ¶ Dubitat qm vidēt Arist. sibi dīce-
re: dicit. n. p^mo qz vidēt aliqd circa ptes corp⁹is defluere:
et postea dicit qz nos later illud. ¶ Ddōz qz nō dīcit: nō. n.
dicit vt simplr: s. ex additione. v^mputa si sit aliqd extra re-
cipiēs circa qd inoluat illud qd exteri⁹ effluit: qd postea
dicit latere cuz hoc hic nō extiterit. ¶ Aut dicendū est qz
istud refertur intellectui et non sensui: intellectui nanqz
nostro ratiocinādo videtur qz effusio et sudor semper
sit in interioribus sicut pater in stufa.

¶ Problema.

XXIX.

Antiqua.

¶ Propter qd in calefactorijs sudāt ma-
gis qz qm fuerit frigus: Aut qz calidū
nō egredit⁹ foras p eā que est frigidū:
phibet enī ab hoc: sed itus inoluūt et
manet: dissoluitqz que nobis sunt humida et su-
dorem facit ex ipsis.

¶ Noua.

¶ Cur in caldarijs tū magis sudamus cū tēpus
fridū est: An qm calor ppter frigoris obstāten-
tiam foris euadere nō potest. Arcet enim. Ae-
rum intus se peruoluens: ac insidens humores
soluit interiorē: sudoremqz ex eo pducit.

¶ Quare

corpa magis sudāt i locis calis vt in p^minente
calo siue sit aer exteriōr calis sic stufa. v^m aliqd:
qz qm fuerit fridū p^minēs. ¶ Deidel. Aut qz. ¶ Solut⁹ et di-
uidit in duas fm qz duo tāgit in qōne. et p reddit cām qre
nō sudāt corpa frido exīte p^minēte. 2° qre sudāt calo exī-
te. 2^a ibi. Dissoluitqz. ¶ Et dic corpa ideo nō sudare frido
exīte p^minēte: qm calm inatū nō egredit⁹ ad exteriōra cor-
poris. ppter resistētiā quā iuenit causatā a frigido a quo
et curis reddit⁹ p^mipata impenetrabilis: et ideo phibet so-
ras exire: et p pūs sudor nō accidit: cū causet⁹ ex expulsiōe
spūs calidi mori ad exteriōra: imo volutat⁹ interius et ma-
net quietus accubatus in humiditatib⁹ viscosis: quas po-
tius insensibilr dissoluit in fumos qz apparēter: sicut dice-
tur in 33° cap. ¶ Deidel. Dissoluitqz. ¶ Assignat causam
p^mie p^mis qōnis dicens qz cum corpa fuerint in p^minē-
te calido calor exīs in nobis diffundens se ad exteriōra
dissoluit humiditates nras et carminat: ita qz ex eis sudor

efficitur virtute calidi innati coadunati a calido cōtinen-
tis. ¶ Notandum est qz lz in somno calor p^mineatur inter-
ius: non tñ adeo fortiter sicut in continente frigidus: quia
parum post somni p^mincipium calor fortificatus interius
incipit refrangi ad exteriōra non inueniens p^minēte obita-
culum: cum non semp frigidus aer existat: et quia somnus
fit plurimus in loco calido: ppter qd in somno fit sudor:
et non continente frigidus nisi per accidens.

¶ Problema.

XXX.

Antiqua.

¶ Propter qd vtilior est sudor qz quis mi-
nor egrediat⁹ qui sit nudo currente qz
q induto: Aut qz laborare quidē non
laborare melius est vlr: sudor aut qui
est cū labore: eo qz est sine labore melior est: qui
magis autē cū labore melior qui minus: magis
aut est cū labore qz nudo currēte sit. si enī non in
multa p^metione laborabit nō pōr sudare nudus
exīs: in indumēto enim qz quis valde moderate
laborabit: cito sudat ppter caliditatē que est ab
indumēto: et bene colorati magis fiūt nudi cur-
rētes estate eis qz in indumētis. Quare quēad-
modū omnes in bene euētalibus locis habitan-
tes magis bñ colorati sunt eis qui in suffocatis
habitāt: sic et ipse seipso qm hō in bono spiracu-
lo est: tunc magis coloratior est qz qm suffoca-
tus fuerit: et p^metus ab aliquo est multo quod
magis figit: indumento currenti. Similr autēz
et multo tempore dormientes minus colorati
sunt moderato tempore dormientibus: suffo-
catur enim dormiens.

¶ Noua.

¶ Cur sudor vtilior ē qz corpe nudo currēti. p^mdie
rit etiā si minor sit qz qz sub veste se prompserit:
An qz laborasse qz nō laborasse melius esse ppe-
tū est: et sudor nō quē labor p^mstituit: eo me-
lior est qz sine labore puenisset: et qz maiori cum
labore melior qz qui cū minori: maiori autē
cū labore is ē qui nudo corpore currēti p^mdicat.
¶ Nā nisi admodū cursuz intēderit sudare nō po-
terit qz nudus est. Vestitus ptra celeriter sudat:
et si paz se p^mcitavit pp vestis teporē. Et nō co-
loratiorēs reddunt qz nudi cursuz estimo tēpore
agitāt qz qz cū veste: qz vt oēs qz loca libera aspi-
ratoraqz icolūt melius colorant⁹: qz qz ipedita et
silētiatē nēt. sic et seipse quisqz coloratior est cū
veluti spūi afflātū placide pz: qz cū p^mstrictus ob-
ductusqz a calore nimio agit. Qd certe his ac-
cidit magis qui vestiti pcurrūt. Nūc ē fit vt qz
nimis dormiunt minus colore hilarent⁹: qz qz se
modice somno recreant. Nā dormiens quoqz
ipse astringit et p^mpemodum strangulatur.

¶ Quare inuārior ē sudor in p^mseruatiōe sanitatis dato
et qz fuerit minoris quātitatē fact⁹ corpe cur-
rēte et se nudo exercitātē: qz factus corpe iduro currēte: da-
to qz fuerit maioris quātitatē. ¶ Nō^m ē vt fmo Arist.

¶ Problemata. A.

e 3

Propter
qd sudor
in somno
fiat.

Particula

magis nris climatibus adapte: q p corpus eē nudus pōt
intelligi corpus modicis vestimentis cooptū: vt lineis aut la-
neis et leuibus: si. n. corpus totalr nudū in pluribus locoz
totalr exercite: cursu: poru cutis ex aere frido claudetur:
et maxime q aer motus ifrigidat: sicut dī in 5^a particula.
qre exercitio sudor tūc nō poterit puocari. Amplius ma-
xime apud nos vī cuidā inbonestati attinere: qd fortassis
nō est apud calidissimos barbaros. Istud corpus videtur
esse in quadā pena ex frequētia vestitionis et induitionis:
ppter qd fortassis nō male expositum est corpus nudū. i.
paucis cooperimētis vestitū: lra simplr nudū oīno cor-
pus sonare videat: cū enī corpus sic paz idutū exercitat:
supfluitates eliquant et dissoluunt in sudore nō solū sup-
ficiales: imo pfunde ppter motū violētū necessarium vt
sudor accadat corpi huic. In exercitio etiā tali saluat ma-
gis rō exercitij q si esset plurimis pānis idutū. Est nanqz
exercitiū motus volūtarius pp quē anbelitus magnus et
freqns est necessarius fm Aui. p. cañ. fen 3°. Est at corpus
idutū hic intelligere vestitū coopimētis multis calis: tale
etenī cū exercitabit quodā estu islamabit statim: et plus
supfluitatum eliquatione mouebunt q possint dissolui et
expelli: ita q intus remanētes more declinabūt in vacui-
tates articuloz: et motū difficilē reddent. Sic g sit regula
in dispōne corpis ad exercitiū: vt neqz sit oīno nudū neqz
vestimētis exestuātibus cooptū. ¶ Deidel Aut qz. J Sol-
uit et p assignat cām qstī. 2° eaz approbat. 2ª ibi. Et bñ. J
Dic itaqz: nō B esse iuuatius exercitari corpe nudo exñte
q iduto: qm laborare vlr est melius et magis eligēdūz
nō laborare: eo q totū esse nrm est in motu: s3 corpus nū-
dū in sudādō magis laborat vestito: g sudor iste est iuuā-
tior. Et B est qd psequit dīcēs q sudor ille q fuerit cū
fatigatiōe iuuatior est ad salutē illo q fuerit sine: et adhuc
q fuerit cuz maiori fatigatione et conamine melior est ad
salutē sibi opposito: dūmō pportionē corpi: in ipso. n. ma-
gis saluat rō exercitij. Dicit aut vlr: qz nō semp est meli-
s3 idigētia: aut dicit pseruādo se a formis separatis. ¶ De
ide scōol Magis at. J Ostēdit corpus nudū magis i cursu
laborare: et dicit q in currēte et vlr exercitāte corpe exñte
nudo inest vehemētior fatigatio: qd declarat: qm corpus
nudū nō pōt moueri ad sudorē nisi existat i mltā fatiga-
tione et fortis: s3 nō oz corpi vestito tātū laborare vt sudet:
sudabit. n. ppter caliditatē quā acquiuit a pānis etiā si pa-
rū laboret. Et scias q in assignatiōe isti⁹ cause Arist. p. vī
ponere pbatōnē maioris sue rōnis. 2° maiorē. 3° minorē.
2^a ibi. Et sudor. J 3^a ibi. Magis at. J ¶ Ut alicui dubitā-
do q laborare vlr nō sit meli⁹ nō laborare dicēti fm Ari.
in 3° topi. Illud melius fore qd meliori assimilāt: nūc aut
nō laborare assimilāt meliorib⁹: qm formis separatis: s3. n.
dixerit Plato: vt p3 2° celi et mūdi. itelligētiā mouere ce-
lū cū pena et fatigatiōe: tales gescētes fm Arist. faciūt oīa
moueri. qre rē. Amplius in p de som. et vigi. dī q ges sal-
uat. ¶ Ddm q laborare vlr est meli⁹ nobis nō laborare:
eo q corpa eē nō hnt nālia nisi p motū et maxie aialitū: ad
quē sequit labor: opōnes. n. eoz p q3 saluant inesse cū la-
bore et pena existūt pp māz cui forma nō dñat oīo. Itaqz
est ddm q illud qd assimilāt meliori et B in meliorib⁹ sic
ibidē Arist. remouet istātiā factā de symia: est meli⁹: nūc
at nos assimilari deo in melioribus est vt assimilēmur ei
quātū ad eē et pseruari: qd p motū acquirimus. et B nobis
existit melius: cū totū eē nrm pset in motu et trāsmutatio-
ne. Et iō Gal. dicit in p de re. fa. q nos diligimus nālr mo-
ueri. sic. n. ei in motib⁹ assimilari: est effectib⁹ suis assimi-
lari: qd est eligibile magis: cū ipsius immediatissime magis
sim⁹ effect⁹. ¶ Aut ddm formas sepatas equoce laborare
i eo qd iferior recipit bonitatē et pfectionē a supiori. Tūc

Exercitiū
quid.

Dubium

Solutio

Alia solō

ad 2^m ddm q vez est q quies saluat: cū motus vehemē-
ter fatigatiuus eā pcefferit: nō at semp: pp qd vlr fortassis
addidit. ¶ Si itez dicat q simplr ad simplr et magis ad
magis et maxie ad maxie: sic dī 2° topi. g sudor cū maxio
labore melior ē alio: qd fortassis alijs nō pſentiet: pp qd
pro icōueniēti B recipiēti. ¶ Ddm breuiter sermonē phi-
verificari in his q silr et essentialr pdicant de his de gbus
dicunt vt dcm est: vt deū colere: parentes honorare: talia
aut nō sunt in pdicta istātia pdicata. ¶ Deidel Et bene. J
Approbat solonē datā dicēs q currentes nudis corpibus
estate et maxime tpe tēperato et aere nō cōglutinato neqz
estuoso reddunt coloratiores et pulchriores illis qui indu-
ti currūt. ¶ Deidel Quare. J Declarat B dicēs: sic nāqz il-
li q habitāt loca sana bonis vētis euētabilia vt sūt septē-
trionales et oriētales sūt coloratiores et saniores illis q ha-
bitāt loca ifima suffocata malis emanationibus euētabi-
lia vt meridionales et occidētales: ita accidit hominī dñz
extiterit in bono spiraculo bonis vētis spirato: emūdant
bus supfluitates fumosas ex aere: qm idēz erit coloratio
et melius dispositus seipo alio tpe q qm fuerit detētus ab
estuatiōe multa suffocatiua: in ipsa nāqz tā⁹ estus existit
q nō pnt ide spūalia euētari: qd qdē accidit vestito cū la-
borauerit: nō at nudo. Et B ē qd dīc: q. i. q mlt⁹ estus ma-
gis figit. i. iprimt estuatiōnē currēti iduto vel exercitanti
q nudo. ¶ Deidel Silr aut. J Declarat B p aliud simile
dicēs q silr accidit istis sicut accidit supflue dormiētib⁹
tpe lōgo p cōparatiōnē ad tēperate dormiētes: vt idutus
pportionē in ipso idebite dormiēti et nudus debite: qm
si alig diu dormiāt minus colorati et dteri⁹ dispositi erūt
q eēnt pūs: et q illi q dormiūt tpe mēsurato pporatiōe
digōni eoz et geti spūuz: imo eoz somn⁹ et maxie diurnus
quātuscūqz sit colorē corrūpit: et plura synthomata alia i-
ducit: sic dicit Aui. 3ª pmi. et B est: qm dormiēs qsi strāgu-
laf: vñ in p de som. et vigi. dī q somnus est filis epilepsie:
et est quodāmodo epilepsia. est enim vt ait passio pmi sen-
sitiui imobilitas et vinculū. Causa aut qre multū dormiē-
tes reddunt male colorati est: qz retinent supfluitates in-
expulse: que regurgitātes sup calorē innatū sui qilitate frigi-
da et humidā relaxatiua extinguit ipsum. Un Joāni⁹
dicit q somnus ifrigidat et humectat: et quātitate sui obte-
git suffocatiōe eūdē. ¶ Nōn^m est q Arist. p corpora bene
colorata inuit bonā dispōnē in corpe: qm esse bñ coloratū
in regionib⁹ medys est bñ colorē albū cōmixtū rubeo ro-
seo: vt dicūt medici: q qdē color causat a tēperamēto et san-
guine sufficiēter cū alyis humozibus pportionē habere.

¶ Problema. XXXI. Antiqua.

Rpropter qd exercitātes se sudant pe-
des: faciē at nō: i alia vīta sudātib⁹ no-
bis marie qdē faciē: mīme at pedes:
Aut qz agonīa vlr exercitatio timor q
dā est ad picipiū opis: timor at ifridatio supio-
rū: pp qd et pallefcūt faciē agonizātes: mouent
at et laborāt pedib⁹: faciūt. n. B agonizātes: et si-
cut exercitāt: ppter qd merito sudāt bi qui his
laborāt et fricat manus et remittunt et distēdū-
tur et permutant et nunqz quiescunt: moti enīz
sunt ad opus ppter id qd calidūz illoz collectū
est in locuin qui est circa pectus existentem cō-
caniozem: vnde oīno currente ipso et sanguine
accidit et densum et variū fieri motuz. Adā-
xime autem sudant p: des: quia bi quidem cō-
tinue

tinne laborāt: alie at ptes corpis qete possūtur figuris et motuū mutationibus.

¶ **Nota.**

Cur pedes in trepidatōe sudāt: et nō facies: cū in munerib⁹ vite oib⁹ vt facie maxime: sic pedibus minime sudemus? An qz trepidatio met⁹ qdē sup re ichoanda est: metus aut refrigeratio ptis supioris est. Quāobz facie quoqz pallent q trepidāt: pedib⁹ itē sollicitant et palpitāt. Sic eni trepidātes hoies faciunt: seseqz quodā mō exercent: q̄propter ea rōne pte sudare solēt qua laborāt: manus etiā assolēt pficare: et se mō inflectūt mō extēdūt et sepe exiliūt: neqz et vnqz quiescūt. Sūt. n. exerciti ppenisqz ad negociū: qm calor eoz se collegerit i pectoris loco q cor pulētior est: quāobz vndiqz cū eo ipso calore tum sanguine turgescēte efficit vt motu vario crebroqz agitent. Sed pedib⁹ maxime isudāt: qm pedes perpetuo tenentur labore: cū cetera corporis partes quietem aliquam consequi per situs mutationem motionisqz possint.

Repeatit ^{z6^m caplm} vt ipm magis dclaret: et addit ei cām cur facies nō sudat in agonizantib⁹. Et dīc. qre ē q exercitātes se exercitio agonie vbi timor iminet mortis vt athlete sudāt pedes: cū nobis q nō sum⁹ agoniste et agonistis et in alia vita b est in vita geta nō agonistica: vt cū exercitamur circa aliq leuia et nō circa hō picu losos agones: potissime sudam⁹ facie vt dcm ē in 11° et 17° pble^m. valde at paz et raro pedes. ¶ **Dein** Aut qz. ¶ **Sol** uit. et p assignat cām qre sudāt facie dīcēs iō ptingē: qz talis exercitatio seu agonia est timor qdā occurrēs p^m hui⁹ actus periculosis: in timore isfidant supiora vbi facies locat. Est. n. timor fucatio cali inati de p^m exteriorib⁹ et supioribus ad iteriora et iteriora subito facta pp fugā quā qrit aia ex aliquo: qre ptes supiores et exteriores remanēt ifrigidate: et ideo qz sic accidit: facies pugnātū efficiūtur pallide: spū et sanguine: quoz erat colorare: dētis ad iteriora et iteriora. ¶ **Notādus** est q ira: tristitia: timor: gaudiū et appellat ab Ari. passioes aie: a medicis at accitū aie: quas et ipsi vnā de sex reb⁹ nō nālibus posuerūt. Dec at causant ppter motū caloris iterius vel exterioris factus vel vtrobiqz: ita q fere simul moueat nūc itus: nūc qdes extra: et si mouet extra aut erit subito et sic est ira: ipsa eni fm daly. 5° theo. est exitis caloris ad exteriora semel subito facit. Aut mouet paulatine et sic ē gaudiū: nisi fuerit pnciosus. Si vō ad iteriora sit motus: silr aut sit subito et sic est timor: aut paulatine et tūc est tristitia. Si vō vtroqz mō sic est angustia vel sollicitudo seu verecūdia: in talib⁹ eni inest nūc spes nō desperatio: et iō calor cito mouet fatigatus mō itra mō extra et. ¶ **Deinde** Mouet autē. ¶ **Dic** 2° p^mactat cām qre pedes sudāt. Et p ostēdit modū exercitū eoz et dicit: q tales pugnātes mouent inordinatē et laborāt pedib⁹ sic. i. tali mō exercitant: vel sic p^m liaz cōem illi q exercitant exercitio currēdi in quo hō maxie laborat pedib⁹: ita et agonizātes exercitant iqueter: pp qd p^m dignū est ipsis sudare: his. s. pedib⁹: vel his. i. tā fortibus laborāt morib⁹. et declarat labores eoz: fricāt. n. manus et nūc p^m abūt eas: nō at extēdūt et pmutāt aliter et aliter figurādo: et nunq quiescūt in eadē dispōne: imo mouentur maxime in tali actu ac si eēt furiosi: eo q calor et sanguis inflāmus coadunatus est in loco pectoris p^m cauiore vt in

vētriculis cordis: quo qdē calore et sanguine currēte: vt q nūc igredit cor p ei⁹ hostia: nūc at egredit p^m igit spissus et diuersus atqz iordinatū fieri motū. ¶ **Deinde** Maxime aut. ¶ **Dic** 2° tangit magis cām qre sudāt pedes: et dicit q sudor maxime accidit circa pedes: eo q sunt p^m in la bore vehemēti: nunq. n. absoluunt a labore saltim qui ē onus totius corporis portare: alie vō ptes corporis absoluunt: nō eni i suo motu laborāt tātū sicut pedes: ipsi nāq maxime laborāt: patiunt. n. figurationibus et cōplicationibus varijs quas acgrunt ex mutationibus diuersis: et b est qd dīcū fuit in 26° pblemate: q agonizans patitur p mēbzū. Pōt aut fortassis et aliter ista lra ordinari: patiuntur vt reddat ei q imēdiate dcm est: vt dicat q alie ptes corpis vt manus et dorſus sūt cū quiete et sine labore: eo q pnt iterdū mitigari a labore p diuersas figuratiōes quas acquirūt: ex gbus minus fatigant: sicut p^m in 5° particula: et sicut p^m in infirmis cū mutant de latere in latus: sed per des nunq absoluuntur ab illo fortissimo labore: qui est onus totius corporis tolerare: qre cū ex vehemēti labore maxime moueatur calidum et inflāmet et humidū dissoluat in subtilia: pedes debent et non facies sudare.

¶ **Problema.**

XXXII.

Antiqua.

Propter qd in calefactorijs neqz collecto igne exīte magis sudāt: neqz minore semp facto: s3 pluri: supinducto eni in calefactoria magis sudāt: q̄ si qdē p^mestim ex principio tantus erit ignis: Aut multus qdē ex primo sicca assumēs supficiales carne et coriū vrit: et testam facit: facta aut talis tegit sudores. Adodicus aut magis carnem re nūctens ipsam rarificat et iteriora quemadmodum operat ad segregationē et eductionem: sic autē se habente inductus plus ignis et intrās in profunditatem carnis ppter raritatem euaporare facit prima lassata humida et subtilia ipsoz disgregans educit cum spiritu.

¶ **Nota.**

Cur in caldarijs igne vnūerso: neqz decrescēte assidue: sed per incrementa p^minua oblato magis sudāt. ¶ **Plus** eni ita educetur sudoris: q̄ si p^mincipio statim ignis tātūde affuerit. An q p^mincipio multū ignis adhibitu: carnē cutēqz sumā sicctorē occupās vrit: atqz i modū teste idurat: q cū talis reddita sit: sudorē arcet: obstruditqz. ¶ **Max** at carnē relaxās rarefacit: sensimqz iteritū humorē excitat: vt secerni educiqz possit. Carne at rara plus ignis adhibitu: et corporis fina facile subies humores iam inde p^mmolitos in vaporem conuertit: partesqz eorum p^mte nues secernens educit cum spiritu.

Repeatit

^{12^m pblema} vt det causam ei⁹ p^micularē magis et dīc. qre est q in calefactorio et. ¶ **De** inde Aut multū. ¶ **Soluit** et diuidit in tres ptes fm q tria tāgunt in q^m sito. et dicit p^mmitus cām p^mmi eē: qm calm supfluū statim a p^m reperies carnē supficialē sicca vt cutem quātū ad corpa nra magis: vel carnē sicca reddit et coriū cōburit: dicit aut sicca ad dīam carnis iterioris: p quam sanguis et spūs irrozādo pambulat: et coriū quātū ad bruta cōburit ipsas inducēdo escarā quādā vel crustulā: qua

¶ **Problemata.**

c 4

Inducta tegit et prohibet humidum exire in sudore: vel tegit humidum superfluum in corporibus nostris: cum quis tempore calumatis corpore nudo exercitetur sub sole: aut quando carnes assande sub bito magno exponuntur igni: sicut dictum est in 53° cap. p^{ri}mo. ¶ Deinde Modicus autem. ¶ Soluit ad 2^m dicens quod calidum paucum relaxat carnem cum cute magis quam foret prius: aperit poros ipsius et operatur. id est. disponit ea que sunt interius humida: sicut os disponit: ut separentur ex interioribus primo et ducantur ad exteriora et evacuatione in sudores: sic ergo tale calum non complete educit sudorem: sed disponit cutem rarificando poros et materiam subtiliando sudoris et diuidendo per quam non operatur calum multum sed humi magis etc. ¶ Deinde Sic autem. ¶ Soluit ad 3^m dicens quod corpe taliter parato prius per paucum calum: si plus calidi prius adiungatur priori calido: ipso tunc ex hoc fortificato subingreditur profunda corporis propter porositate quam inuenit et eam quam adducit: facit in vaporem sudoralem egredi extra humida iterius prius relaxata et commixta cum spiritu expulsiuo a pori modico caloris: ita quod calum separas subtilia in primo malassatis exordia educit extra modico calido pori coniunctum cum spiritu expulsiuo sudoris et aliaz superfluitatum: ita quod iste spiritus est sicut instum illius calidi. Et scias quod malassare proprie dicitur quando humidus viscosus ducit et agitat diu: ita quod bona mixturem et extensionem recipiat: ut farina et aqua in pasta.

Malassa
requid.

¶ Problema. XXXIII. Antiqua.

Trum opus magis parare sudare estate: aut hyeme? Aut hyeme quod dicitur iterius calidum digerit: et inspirat que in nobis sunt humida: propter quod omnibus ipsis aut pluribus sumptis non indiget cognata expulsiue. Estate autem rarificata carne egrediente calido minus digerunt quam in nobis sunt humida: propter quod indiget haustione: manentia enim propter tempus putrefiunt et egritudine faciunt: putrefit enim omne quod putrefit ab extranea calitate: a proprio autem digerit. In estate quod extraneus dominatur: propter quod putrefiunt magis omnia in ipsa: hyeme autem proprium: propter quod non putrefacit hyems.

¶ Noua.

¶ Utrum per estatē potius an per hyemem sudor mouendus sit? An hyeme calor intus se contrahens concoquit extenuatque in spiritum humiores interiores: quod cum omnes aut certe maxima pars consumantur: nullam sui excretionem admonent faciendam. At in estate cum per rarā solutāque carnes calor euadat: humores minus concoqui possunt intestini: qua de causa exhauriendum omnino est: quoniam si permanserint temporis eius qualitate putrescent: morbosque prahent. Putrescit enim quodque externo calore. Nam ut suo quodque calore concoquitur: sic externo putrescit: igitur per estatē externus prahet calor: ex quo fit: ut quous in estate putredine sentiant: per hyemē vero: quod calor suus ille ac domesticus dominatur: hinc tempus hoc minime creare putredinem potest.

¶ Repetit p^{ri}m^o problema. Et querit in quo tempore oporteat magis parare corpus ad sudandum: aut in estate

vel hyeme. ¶ Deinde Aut hyeme. ¶ Soluit: et per assignat causam quare hyeme non opus corpus parare ad sudandum. dicens primo quod calum naturale in hyeme coacernatur et fortificatum in interioribus digerit humiditates preteritas in corporibus et inspirat rarificando et subtiliando: et quod omnes humiditates persue in plures consumunt et extra corpus insensibiliter expellunt: tunc corpus non indiget alia expurgatione: expurgationi adhuc insensibili et simili cognata. id est. simul nata. Illa. n. dicunt cognata que in sui generatione et esse habent similitudinem et propinquitatem: sicut due plane: quare una alteri innascitur: et duo sanguinei. Et merito potest dici expulsiuo insensibilis et sensibilis ut per sudorem cognata: triplici enim proueniunt. scilicet in agente: quod utrobique est spiritus expulsiuus et calidus nature: et in materia: quod quod expellitur est humidum subtiliatum tertie digestionis superfluum. 3° in via per quam fiunt: quod utrobique per poros: nisi quod in expulsiue insensibili sunt multum restricti in expulsiue per sudorem aperti. ¶ Deinde Estate autem. ¶ Secundo dat causam quare in estate oporteat corpus preparare ad sudorem dicens: quod in estate propter raritatem corporis causatam a caliditate presentis: calor namque corporis per gaudens suo simili egreditur ad exteriora: sicut dicitur Gal. in p^{ri}mo particula afo. quo egresso et extraneo subtilis existens: propter quod timedo ne ex hac in corporibus permanentia corpora corrumpantur: egreditur haustione ab haustione id est purgatione ab eis: cuius causa est: quoniam permanentes non purgate ex corporibus inducunt egritudine: quoniam calor extraneus aggeneratur in eis ipsas putrefaciens: quia omne quod putrefit: putrefit a calore extraneo facto preter nam a quacunque causa exteriori vel interiori: et omne quod digerit et prahet illesum a putrefactione: digerit et prahet a calore corporis proprio naturali. Dictum est namque in 4° metaphysice quod putrefactio sit corruptio proprie et secundum nam caliditatis ab aliena caliditate: nunc autem in estate calor domesticus extraneus: et humiditas etiam propter indigestionem causata: et ideo omnia plus putrefiunt estate quam hyeme: cum ibi reperiant humidum et calidum magis: que sunt cause putredinis: et maxime estate calida humida et pluuiosa: sicut apparet in prima particula in mutationibus temporis: sed in hyeme prahet calidum proprium naturale et digestio rectificatur: quare in hyeme pauca aut nulla putrefiunt: et maxime hyeme frigida ad siccitatem tendente: quous enim hyeme pori claudantur: quod accidit in corporibus putrescentibus etiam: non tamen quod interius preteritur paratum est putrefieri et egritudine causare propter fortitudinem calidi inati ab eius aggregatione causata: que interius digerens ingrossat inuatiua: et nocitua aut superflua subtiliat vel ingrossat et expellit etc. ¶ Notandum est secundum Gal. in prima particula afo. quod ab illa actione quam facit calor in hyeme excipienda sunt alia nature frigide in cauernis hyeme propter debilitatem calidi inati accubantia: ut serpentes et vasa: et sicut ex hominibus qui sunt frigide complexionis subtiles habentes parietes extenuati: huiusmodi. n. hyeme non solum non melius digerunt superflua et expurgant: imo frigus in eorum intima penetrans calorem ipsorum debilitat innatum: et ideo sine extrinseco alimento ibidem viuunt: et calor eorum debilis calore innato in visceribus terre coadiuuatur.

¶ Problema. XXXIII. Antiqua.

Propter quid sudoribus factis a caliditate interiore: aut exteriorē adueniente aliquibus sudoribus horrescimus? Aut quia a caliditate quidem interiore cum egrediuntur ex multo tempore in paucum

in paucum contractis ad continentias omnino calidi periodos exoppilant: deinde horripilatio superuenit. Amplius autem carne omnino infusa facta et calido exeunte: exterior autem caliditas adueniens rarefacit corpus primum: deinde interius nature calidum expulsum horripilationem facit.

Nota.

Quam ob causam cum sudor calore vel iterum vel externo fieri soleat: euenit ut horroz nonnullis sudoribus possit excitari. An quoniam sudor qui ex calore pedit interno: scilicet de loco amplo in breuem corporis dico ambitum contrahente: primum caloris meatus et circuitus patet: deinde horroz carne iam inademata ex toto caloreque exeunte citatur. Calor autem qui extrinsecus mouet: primum summa corporis aperit rarefacitque: tum calor nature internus pfluens excitare horrorem potest.

Quare est quod cum sudores fiat a calitate siue iteriori siue exteriori nobis occurrere: in aliquibus tamen sudoribus patimur horripilationem vel frigorem: et scias quod in his quod dicitur calitate et tergit motum suum. Deinde autem quod soluit et perdat eam sumptam magis a calore intrinseco. dicens per pringere a calitate que in nobis existit: quoniam sudores multo tempore exuberauerint: et postea in modico tempore retineant: eo quod calidum quod expellebat ipsos exteriori contineat totaliter interius: hoc dico sudores sic breuiter retracti manifestant periodos: ex quo demum frigus superuenit: hoc est dicere: quod ex purgatione magis facta per sudores et diu corporibus adhuc caliditas existit: bus nam volens tales sudores cognoscere: debet se interius calidum deferre et spiritum ad cuius quod dicitur actione frigiditas superuenit exteriorum. Notandum per illud quod dicitur quod periodus est duplex ad prius. Quidam nam attendit secundum cursum lune per quod dras circuli zodiaci curreris: quod periodus primus est in 4 diebus. 2 in 7. 3 in 11. 4 in 14. 5 in 17. 6 in 20. Deinde per 20. vsque in 80. ascendendo pueniunt. tunc de tali periodo loquitur Hippocrates in 4. pericula afo. dicit tertiana vera in 7. periodos terminari. nunc autem sic est quod in his febribus que habent periodos tales: in principibus eorum quod est in principibus porisimorum fuerit horripilationes aut frigora: et hoc est quod prius iterum exoppilant. l. aperiuunt seu manifestant periodos: et per prius superuenit frigus. sic nam in principibus porisimorum febrium interpolata accidit frigus. ita quoniam sudores subito ut expositum est se exerunt nam interius cum calore tenent. Deinde amplius autem. Assignat aliam causam superius a foga causa in calore nunc a calore exteriori: et dicit quod iterum est alia causa: quoniam carne totaliter remollita reddita per multum sudorem: sic est videre in corpore balneatis: si tunc calor interior egrediat: calor exneus de foris occurrere obuiando ei cum perit raritatem in corpore per quam subitrat corpus: nalis autem quod par erat foras exire per raritatem refugit retro interius. scilicet a calore exneuo de foris expulsum: quare corpore exteriori remanente depauperato calore innato pringit in sudore illo ubi bec accidit horripilationem fieri. siue huiusmodi accidit cum aqua si fundit etiam calidam: et in loco calido ipso ignorante: eo quod calor nalis impellatur interius a calore aque exterioris aduenientis: propter quod in mensis talis causatur horripilatio leuis.

Problema.

XXXV.

Antiqua.

Propter quid sudores calidi indicantur meliores esse frigidis? Aut quod ois quod sudor supfluitatis alicuius expulso est: merito autem modicam superfluitatem quidem calefieri: multam autem non similiter: quare frigidus sudor multe superfluitatis utique erit signum: propter quod et longiores egritudines declarat.

Nota.

Cur calidi sudores frigidis meliores habentur? An quod omnis sudor excrementi cuiusdam secretio est: parum autem excrementi amplius calefcere presentaneum est: plus autem non equum: sed minus. itaque sudor fridus excrementi multum indicium esse potest: quocirca morbos quoque is facit longiores.

Quare sudores calidi a medicis iudicantur saniores esse quam fridus: cum utriusque fiat a calido supfluitatu expulso. Unum tripliciter. 4. pericula afo. sudor multum fridus vel calis superueniens fridus maior: calis vero minor signat egritudines. Deinde autem quod soluit dicens: quod sudor quilibet est expurgatio alicuius supfluitatis in corpore preterea. hoc nam est finis sudoris: dummodum talis sudor regulet a natura: quod dico per sudorem fridum pringere in se breuiter acuta mortifera. in qua non solum expellit supfluum: sed et calidum inat: expurgatio vero sudoris fit per calitatem sicut dicitur in se querit peribile: 03. nam quod si supfluitates debeant expelli: quod afficiant a calore et spiritu: ut ex loco suo sepeant: et didant in subtilis presens: nunc autem rationabile est quod natura non sit sicut pole calefcere et preparare ad sudorem multam supfluitatem sic paucas: per quod sudor fridus signabit multam supfluitatem: quam natura non potuit calefcere: et quod multa supfluitas multi est nocumetum: ideo puenit sudores frigidus longiores egritudines indicare.

Sudor quad.

Nota.

Non est quod si sudores fridus fuerint in febre acuta predictis sunt deteriores: ostendunt nam morte secundum Hippocrates in 4. pericula afo. ipsi quoque per halitus ibidem oino sunt mali et per via signi: quod denotat humiditatem fridissimam corpori durante: et per vias causas: quod dissoluit naturam et vicium ois. Non est rursus per Anicetum. 2. quod tri. sudorem signari et discerni per colorem: saporem odorem et tactum: subas: quantitate: locum: antecessione inuameti vel nocumetum: et horum suam quorum amplior medicorum est expositio.

Per quos sudor cognoscatur.

Problema.

XXXVI.

Antiqua.

Propter quid sudoribus per caliditatem factis apud multum ignem minus sudamus? Aut quia vehementer calefacto corpore in ventositates humidas dissoluit: Aut egrediente humido et velociter desiccato sensu non accipimus.

Nota.

Cur minus ad ignem multum sudamus: cum tamen per calore sudor ois moueri soleat? An quoniam humor aut corpore vehementer calete in ipsum dissoluit humidum: Aut cum puenierit adeo cito calore nimio excutatur: ut sensus sudoris multi eripi possit.

Istud problema est per 12. et 32. perlatum. Propositum itaque cum ei motu ipsum. Quare est cum sudores fiat a calido: quod apud multum ignem minus sudamus: statim ei appropinquamus quando quod apud paucum: hoc autem dico quoniam si paulatine exponamus nos per multum ignem: et deinde ordinate plus et plus per corpus disponit paulatim ad sudandum: ultimo quod bene sudamus cum ad ipsum est multum puenire: tunc nam fit idem ei quod

Dubium

Solutio.

dictum est prius: qd si pauco exiit calido addat calidum aliud: sudor exuberat optime: et in hoc qd per caliditate factis tangit motum questum. ¶ Dubitat qd vñ Ari. supponere sudore a caliditate simplr fieri: cui? dñi vñ dictum esse in pcedēti pblemate: vbi scriptum est quosdā sudores frigidos fore etc. ¶ Dicēdū est qd pmodialiter semp ē a re aliqd calidū iteri? vel exterius sudores excitās: qd materia eoz sepat diuidit et expellit in poros: in sudore nāqz qñtūcūqz exteri? frido manifestato: vt in mortali: primarie fuit aliqd calidū exneū pētās sudare: corūpens nāqz calidū inatū corūpit demū seipm et exstinguit: cum calor exne? interi? admisceat inato: qbus corūptis merito sudor exteri? apparēs frigidus sentit: et sic est etiā de sudore causato a mā flegmatica frigida viscosa: nā si aliqñr calor inat? eā pparādo ad sudorē calefaciat: cū tñ exteri? fuerit mora citissime ad frigiditatē reuertit? pōrē: qre sudor frigidus ide sentit: cui? etiā sile in febrib? cōtingit lipparijs. ¶ Deinde Aut qz. ¶ Solut. et assignat duplicē cāz. Et dñe p hoc iō eē: qz cū corp? fuerit valde calefactū: mā sudoris virtute calī extermiat i vērōsitates: calefit. n. mā et subtilia: tur maiorē occupās locū: qdē sic subtiliata et resoluta in vērū: aut emittit in alices et ositatioēs: vñ p pte inferiorēz siue cū sono siue nō: aut retinet in vētre dispa nā nō potēte eā p has expellere ptes: qd in quodaz iuvene vidit: q senties discrasia leuē termas itrauit: et nequaqz inde sudare potuit: demū modico tpe post ei? itroitu islat? ē mirabilr vērē ei? tor? qre tympanitic? fact? mortu? ē post dies nō paucos. ¶ Deinde Aut egrediēte. ¶ Assignat alias cām et dicit etz vñ aliā cām eē: qñ cū humidū sudorale velociter egrediat ad exteriora pp caliditatē potētē rarefacere carnē subtiliare humida et attrahere desiccāt: pp qd saltem apparenter nō possum? sudorē aliquo sensuūz pēipere: et si mā sudoris resoluat: qd iperceptibiliter ptingit: vt dictum est de hyeme in 33. problemate.

Problema. XXXVII. Antiqua.

Propter quid sole magis calefaciente si nō aliquod velamē habuerimus: sudores fiunt indumentis circumtractis. Et de hoc idem dicimus quod

de prior.

¶ Noua.

Cur ad solē acrius calefaciētem corpora que nullo indumēto tegunt: nihil pene sudāt. Que autem satis veste inlecta sunt copiosissime sudant. Eandem de hoc etiā quam de superiori causam reddendam censemus.

¶ Repetit aūdictū pblema nisi qd ipm pponit de calitate solis et nō ignis vt pus. Et dicit. qre ē qd cū sol magis calefaciat nos qñ nō fuerint super corpora nra coopimēta vt pāni vñ aliqd qd radios solis phibeat ad nos accedē: et i his ē vñbis rāgīt motiū qōnis: nō fiunt supple magis i nob sudores p talē calitatē sic libere occurrētē: s; mag accidūt sudores cū pāni fuerit circūtracti vñ inuolūtētes corpora nra etc. ¶ Deinde Et dñ. ¶ Solut. dñes: qd ista soluēda ē sic soluta ē qd pcedēs cū eadē sit cū illa. Dñs qd b accidit aut qz mā sudoris resoluūt in ventus: aut qz mā sudoris attracta desiccāt et euaporat insensibilr.

Problema. XXXVIII. Antiqua.

Propter quid acutis motibus magis calefacere visis: tardis autē minus: ad curuūz gressus tardiores existētes sudores magis expellunt et spiritum

premittunt: sicut calefacientes magis inferius tendentib? Aut quia grauibz ad deorsūz ferri fm naturam est: ad superius autem extra naturam. calidi igitur natura que fert nos ad inferiora quidez nō laborat: ad sūma autem grauita perleuerat: quare ppter talem motum calefit: et magis sudores expellit et spiritūz premit: pfert autem in gressibus et corporis completo ad nō rectum tendēs spm sistens. ¶ Noua. ¶ Quam ob causam cū motus acuti magis: hebetes minus calefacere posse videant: igressus tamen per accliuā: qui hebetiores sunt magis mouent sudores: pstitūtqz spiritum quasi amplius calefaciunt qz declināt. An qd graui cuiqz vt ferri deorsum fm naturā est: sic ferri sursum contra naturam est: itaqz caloris natura que nō stra puebit corpora: vt nihil per decline laborat: sic per accliuē pressa onere nititur: acriusqz obeiusmodi motuz incalescit: et sudorem mouet: et spiritum pstitit. Quinetiaz corporis varius inflexus nō nihil asferre cause potest: vt di recta spiradi reciprocatio auferatur.

¶ Noua. 38. pblema. cui? motiū p tāgīt: et dñe qd cū appeat mor? acutos. i. fortes et veloces in breuitate mtrū spatiū ptrasētes magis calefacē corpora: qd ē motiū sudoris: et tardos gressus min? calefacē. Et nō. qd acuta sumit h p acuta i motu et tpe: b dīcat d magnitudie et sapore. ¶ Deinde Ad curuū. ¶ Proponit dubitationē dñes cū ita sit: qre gressus vñ ambulatōes ē tardiores i qd corpora figurāt figura curua magis causant sudores: hūda d corpi? expellēdo: et spm sudoris expulsū anmittūt: euz excitātes puenire ad exteriora: velut magis calefacientes qz ābulatioēs qd sūt crurib? dñsūz tēdētib?: vñ ābulatio tēdēs dñsūz p crura pp lras illā q bz tēdēs. Et scias qd cōior lra ē ad curuū gressus vt expositū ē: et nō ad sursum: q tñ vñ planior et approbari p illd qd dñi iferi? pōt ē stare ad curuū: vt denoter ptiū sitū quē seruāt ascēdētes: ipsi. n. curuant sic appebit in 5. pñcula. ¶ Figurāt. n. caput et pedes in anrius: et posteriora: vt dorsalia in posterio? et p talē figuratōnē ptiū itelligit eos tēdere sursum. ¶ Deinde Aut qz. ¶ Solut. et p dat cām qre sudores min? sūt p gressus deorsūz factos et si sint veloces qz p gressus sursum: dato qd sint tardiores. 2. oñdit qre gressus deorsum nō grauet nām. 2. ibi Cōfert aūt. ¶ Et dñe b iō eē qz grauiā nisi phibeant bñt q nātr ferāt deorsūz et sint dñsūz: q at ferūt sursum eoz icliationē nālē existit: sicut pz i 4. celi et mūdī: s; nra corpora si grauiā: qz mixta et i oib? mixti dñāt terra et aq: sic dñ. 4. meta. igit mouēt sursum nāz: dñsūz vñ nātr: s; qd corpoz aiatoz mouēt icliationē nālē fatigāt et calefit inde: calefactio aūt iducit ad sudorē vt dñm est sepe: qd aūt deorsū nātr mouēt in ei? motu nō sic iteruenit labor: et p pñs nō calefit et sudat intm. Quare pcludit gressus ad superiora sudores magis iducere qz gressus ad inferiora: et b est qd dñe: nā calidi mouētis corpora nra ad inferiora nō grauat labore: s; cū nā calidi ducit ea ad supiora pmanet fatigatioē grauata: igit pp b; fatigationē ptingit corpora calefieri: et sudores hie magis: cū spūs pmittat ipellēs hūda in sudores etc. ¶ Nōn ē qd mor? aialiu sursum nē ē pure nāl: s; pur violēt ex nāz: s; ē pposit ex violēto et nāl: nāl tñ mā

gis attinēs: in aīalib⁹. n. duplex iuenit nā. mā. s. vt corpus: forma vt aīa. rōne. n. ei⁹ qđ fit ab aīa sic a pncipio itrin/ seco pfectiū dī nālis: cuz aīa sit forma corpis: sicut p3 in 2º de aīa: r nā dicat de mā: qre pfecte vīficatū ē q sit ma/ magis dicat d for⁹ qđ mā: qre pfecte vīficatū ē q sit ma/ gis nālis qđ violēt⁹. Est autē r p3 violēt⁹ in eo q mā eius vt corpora sunt grauiā: r grauiā: vt dcm est: nām superi⁹ mouent rē. ¶ Dubitat qđ nā calidi q fert nos sursum la/ borat: cū de nā cali sit ascēdere: r aīalia sint cala r maxie bō de quo ē sermo: ipse. n. ē calidissimū aīaliū: sicut dīcet in 4º pncipula. ¶ Dicēdu duplex. vno qđ mō q līa cōior nō h3 calidi: s3 tali: vt appet p ples libzoz: r fm hoc dīcet tali. s. inclinatioe vt tali gressu q vel q est ad inferiōra nō la/ borat nā rē. Si autē heat calidi. dcm est aliter vt q calz ē duplex: qđ dā est calm simplex elemētare: vt ignis: r tale nālī nō pibitū petit supiora: r in B nō labo: atimo pfi/ citur r getat superi⁹. Est r calidū cōmixtū elemētātū: qle est calm aīaliū: r qz b3 calidū nō est absolutū: s3 cōmixtū ex humidis grauib⁹ pductū: r inde nutritū laborat i ferē do nos sursum: pp grauiā in qb⁹ existit: s3 n. elemēta leuia in nobis dominant qrtuz ad qūitates actiūas r passiūas r pmas: grauiā tñ dominant qrtū ad qūitates locales: rōne qz nobis mixtis dat locus. vñ de p calo d quo hic nō est sermo rō pūncit: de scđo rō dicto calido nō. ¶ Deinde l cōfert aut. j. pōit cāz adminiculatiūā qre gressus deoz/ suz nō grauat nām dicēs: q corpis cōplexio cala r hūida: qz maxie humiditate calz hebetat: r laborat: pdest igres/ sib⁹ rēdēdo deozsuz: pibēs nāqz ē spm motiūū: r nō per/ mitit eū directe tēdere sursum: s3 cogit vīcūqz pp hūiduz graue cui admisceē tēdere deorsū. Sortassis r alr expōet bec līa: vt dicat cōplo. i. corpis cōpositio q flexibilis ē ad interiora cōfert ingressib⁹ deorsuz ad hoc vt spūs velut p obitaculū repressus nō tēdat sursum in rectuz: s3 declinet in deorsum: sed primum melius.

C Problema. XXXIX. Antiqua.

Roprer quid sudorib⁹ factis quanto vtiqz opponit quis magis: nō q plu/ rima indumentozuz apponentes su/ dant: Et de hoc idem dicimus quod de superiori.

Qua de causa cum sudor moueri soleat: quo magis quis sese operuerit: nō hi sudant qui ve/ stem plurimam admiserunt: Eadē etiā de hoc ratio que prius reddenda est.

Repetit itez. 36. r 37. pblema: nisi qz de alio calore: vt vestimētoz ē h ei⁹ fmo. Et dīc vt pus: si sudores fiūt p calm vt dcm est sepe: qre est q cuz qz qto vtiqz magis apponit vī opponit multa vestimēta subito mltū calefaciētia qles sūt pelles vulpine r subito sup cor/ pa nā nō sudat pp hoc magis: s3 si q apponāt mltā vesti/ mēta paulatine sp addēdo donec pueiat ad illd qđ est eē multis vestimētis cooptū: taliū corpa magis sudat: sit. n. recte vt dcm est supra: q corp⁹ magis sudat cū minori ca/ lido addat aliud calm qđ qñ rē. ¶ Deinde l Et de hoc. j. Qstēdit q solūedum est sicut solutū est in. 36. cap. r dīcit q eadē est solutio hui⁹ quesiti que fuit pus in. 36. Dicēdū q hūidū sudorale aut resoluē iuentū aut isensibiliter desiccatiōe euāescit: ppter qđ sudor nō accidit: sic itaqz ista tria pblemata sūt vnū oīno. Vñ mirādū quō p3 phie cui⁹ fuit ppiū breuitati sermonē isistere: sic in hoc libro multotiens visus est vba multiplicare rē. Sortassis nāqz nō ordiauit: s3 sic pponēbant fuerūt recollecta. Vel am/

plius voluit declarare ac memorie cōmēdare: cuz rē q sit inuamentum oporteat multoties repetere.

C Problema. XL. Antiqua.

Roprer quid corporibus existentib⁹ siccioribus in estate qđ hyeme sudabi/ lius disponimur estate: Aut qa esta/ te quidem raris existentibus corpori/ bus natura caliduz nō multum continetur: dis/ soluit itaqz humida in spiritum. hyeme autem condensatis exterius corporibus multum inuo/ lutum nature calidum in spiritum non dissol/ uit humida. Amplius autem r estate quidem multum efferimus humidum: hyeme autem econtrario.

Quam ob causam cum corpora sicciora ma/ gis per estatem qđ hyerno tempore sint: sudo/ ri magis in estate pateamus: An q per estates propter corporum laritatem nō multus nature calor continetur: humoresqz proinde resoluerē in spiritum potest. Per hyemem autem parte exteriori densata corporum: calor frequens na/ ture coercitus humorem minime in spirituz re/ solui patitur: adhuc estate hūoris multum hau/ rimus. Hyeme autem econtrario agitur.

Ponit 40. pblema cū eius motiūo r dīcit: cū corpa nra sicciora sint in estate: r sic careāt mā sudo/ ris qđ i hyeme: qre i estate magis st parata sudare r sudāt qđ i hyeme rē. ¶ Nōn ē q corpa estate sicciora sunt hu/ miditate nālī r hūidiora hūiditate eīnea r sudorali: i hye me est ecōuerso: eo q i hyeme celebraē bona digō: nō at in estate. ¶ Deinde l Aut qa. j. Soluit. r pmo ex pte ppa/ ratiōs corpis r spūs magis assignat cāz: r dīcit cāz eē: qñ estate reddunt corpa cala r rara. Calidū. n. nāle nō valde pteet iterius pibituz ab egressiōe: imo paratū est exire ppter caliditatē r raritatē: q gdez egrediēs humiditates subiliat r dissoluit in spūs vaporozuz sudoris expulsiūū: s3 qz hyeme pori sūt pstripari exteri⁹ frigiditate pteētis: r calz nāle vehemēter imixtū hūiditatib⁹ nō subiliat r dis/ soluit in spūs aīdictū. qre rē. ¶ Deinde l Amplius aut. j. Assignat aliā cāz ex pte hūidi dicēs: q i estate mltū emit/ tit de hūido ex corpa causato ex idigōne p oēm regionē: hyeme aut nō: pp qđ cū i sudādo emitat hūidū qđdam: magis sudabim⁹ estate qđ hyeme: r iō fuit bñ dcm q opz estate sudorē magis pare qđ hyeme: cū ars nām imitet.

Quare estate cor/ pora hūi/ da r sicca.

C Problema. XLI. Antiqua.

Roprer quid spontanei sudores qui fi/ unt sanis prauiores vidētur eis qui fi/ unt a laboribus: Aut quia labores q/ dem euacuant semper superabundās hūidū r sicciorē carnē parant: quare con/ cauitates porozum sane sunt r calidi assuetudi/ ne nulla oppilatio fit. Spontanei autē appella/ ti sudores: facti antez ex necessitate: qñ a plura opatione confusis nāe poris calida nō omnino comprehenduntur: sed adhuc expurgare: r ex/ pugnare eum potest rationabiliter egritudinis

Acta ob/ lectio. Solutio

signa apparent: tunc enim a pluri humiditate q̄ moderata fm naturam infrigidantur: caro autem madefacta pessimam ad sanitatem dispositionem accipit.

Nota.

Cur sudores qui corpori bene valenti sponte puenerint: his deteriores habentur quos labores citarint. An q̄ labores excrecentes humorem exbaurientes carnem efficiunt sicciorē: vt cauerne foraminuz sanitati sint opportune: et p̄ caloris trāsmiſsionez fieri nulla possit obsepio siue oppilatio. Sudores autē spōtini appellati: ex necessitate oriunt: cum. s. foraminibus nature ab inodico humore confusis: calor nō oīno occupat ac vincit: sed repugnare adhuc extrudereqz humores potest. Hi recte p̄ signis morbi habentur futuri. Nā etiaz calor ipse a largiori humore q̄ qui modicus fm naturam sit bebetatur: et caro plene madescēs: pessimū ad fecundam valitudinem concipit habitum.

Querit cām cuiusdā accitis circa sudores dicēs: q̄re est q̄ sudores dicti spōtanei deteriores videtur eē: sicut appet p̄ ipsoz effect: q̄ sudores facti a laboribus: vtr̄ ab exercitiis: et sic a cā manifesta. Sciēdū q̄ ḡa ei⁹ qd̄ dicit spōtanei: sic colligit Gal. ex afo. Dip. q̄ spōte multipl̄ dī: aliqñ. n. idē valet qd̄ eē a nā et sine adiutorio medicū: et sic sumit spōte ab Dip. in p̄a p̄icula afo. vbi dicit. in pturbatiōib⁹ vētris et vomitib⁹ q̄ spōte fiūt. ipoztat ēt iterdū lōgū tēpus: vñ in 4. p̄icula egestiōes nigre: aut q̄lis sanguis spōte veniētes etc. Importat et subitū tēpus. vt in illo afo. Quicūqz sanguinē spōte vomūt. i. subito. sumitur et aliqñ spōte p̄ eo qd̄ est fore sine cā māifesta: et ita accipit ab Dip. in 2. p̄icula afo. cū dicit: labores spontanei narrāt morbos: et ita sumit hic spōte cū dicit Ari. spōtanei sudores. i. sine cā manifesta. per se. n. vident fieri: et sicut stimulat occulte nā etc. **C** Notādū q̄ dicit sanis nō itelligit corp⁹ sanū simplr: s̄ sanū lapsus paratū egrotare: q̄le est corpus decidētie: neqz etiā egrū vt nūc: cū h̄ corpus nō sint adhuc opationes sensibiliter lese: s̄ neuitruz corp⁹ magis existit. **C** Deinde Aut qz. **S**oluit. et p̄ assignat cāz secūde p̄tis q̄siti. 2. p̄me. 2. ibi **S**pontanei. et dicit p̄. iō fore qm̄ labores oēs supfluitates aquosas paratas putrefieri purgāt: q̄b⁹ egdē purgatis reddūt carnes et habitū totū corpis sicciorē: et ēt rariozē: nō qd̄ siccitate terrestri: qualē vehemēter cala opant vt tactus est in. 32. hui⁹. Et ideo p̄cludit p̄cauitates poroz esse sanas et a supfluitatib⁹ expurgatas: ita q̄ nulla oppilatio i eis supuenit p̄pter p̄suetū. s. motum calidi quo pori tenent apti et supfluitates in sudores dissolunt. **C** Deinde **S**pontanei. **S**oluit ad primā partē dubitatiōis: et dicit p̄mo exponendo qd̄ dicitur est spōtanei: q̄ spōtanei dicunt illi sudores q̄ facti sunt ex qdā necessitate occulta vrgēte nām: hoc aut p̄pter mās peccātē in quātitate aut i q̄litate aut i vtraqz. **P**is. n. de causis fiunt labores spōtanei sicut declaratum fuit i p̄ma p̄icula: de quoz manerie sudores existūt spōtanei etc. **C** Deinde **Q**uādo a plura. **P**ic 2. p̄tracat cāz hui⁹. et dicit sudores spontaneos accidere cū pori nāles q̄bus expurgant supfluitates infundunt et remolliunt p̄ plurimā opationē laboriozā ex q̄ mala acqrit corpis dispositio: vñ et i ipso plurime generant supfluitates idigeste vt est videre i corpore hypofarticales aut supfluitates

que in poris eoz p̄tinent: nō oīno sunt calide: q̄ de se sunt expurgabiles: s̄ magis frigide: et iō necē ē medico adhuc expurgare eas p̄ arē: q̄uis nā videat moueri ad ipsoz euacuationē: eo q̄ supfluitates frigidas viscosas difficile sit ex corporib⁹ educere. **P**ōt et alr exponi p̄fusis et relaxatis poris: intra quos p̄seruat mā a multa opōne laborioza a sudore causata: calor nālis et alia hūida nālia calida nō deprehendunt neqz valēt itus p̄tineri: vñ oz cām faciēte h̄ spōtaneos sudores adhuc purgare. Et rōnabiliter pōt medicus illū q̄ talē h̄ dispositionē expurgare: eo q̄ iā icipiunt apparere signa egritudinis future: q̄b⁹ apparētibus studiosi medicoz p̄cipiūt purgatiōes fieri anteq̄ casus i egritudines fiat. hec tñ purgatio oz fieri p̄ alias regiones q̄ p̄ vias poroz in sudores: qz taliū corpoz purgatio p̄ sudores nō alieniat eas: sed poti⁹ cōfundit et corūpit habitū corporis: s̄ p̄ vomitū oz: sicut tactū est i. 32. hui⁹: aut p̄ secessuz: aut alr. h̄ vñ mibi h̄ sermonis expositio: s̄ quidā auferēs expurgare aliū dderit itellm etc. **C** Deinde **T**ūc eni. **P**robat q̄ oporteat expurgare talē: dicēs. nisi. n. expurget i frigidabit ab humiditate frigida supflua maior i q̄ sit tēperata et sufficiēs nāe: retinebit. n. humidū supflūū remolliens carnē et totū corp⁹ habitū: ex q̄ remolilitie acqret corp⁹ pessimā dispōnem: vt sanū p̄maneat: cōfundunt. n. adeo pori q̄ supfluitates inde nequibūt expur rare. sicut est videre in mulierib⁹ flegmaticis valde: et maxime in regionibus humidis et frigidis.

C Problema.

Altimū.

Antiqua.

Propter quid hyeme sudores min⁹ fiunt et nos nō sūt parare volumus humidiorib⁹ existētib⁹ corpibus hyeme? Aut min⁹ quidez sudam⁹: quia hūida hyemis cōgelata sūt et p̄glutinant vehemēter: difficulter igit solubilia. nō opinamur at opoztere sudores fieri hyeme. pp̄ h̄: q̄a hui⁹ dispōsitiōna. qd̄ aut sudores facit soluit et cōfundit habitū. Ampli⁹ at et rariozē q̄ oz efficiēs iteri⁹ calz disgregās min⁹ facit. q̄re nō sūt p̄poni p̄tinenti frido exteri⁹ hūidū: facili⁹ intēdet corpib⁹ rariis entib⁹ polis p̄pter sudoruz factiōes. **Nota.** **C**ur tpe hyberno min⁹ oriūt sudores: nec nos p̄ id tps sudādū eque cēsem⁹: q̄uis corpa hūidiora tū p̄tēt. An min⁹ sudam⁹: qm̄ hūiores p̄ hyemē p̄creti coactiqz sūt vehemēter: q̄re min⁹ dissolui tū queūt. Sudandū aut minime p̄ hyeme cēsem⁹: qz corpis eiusmodi dispō salubris est. Qui aut mouet sudorē labefactat confunditqz habitum corporis: atqz etiā laxiorem q̄ cōueniat eundē habitū reddēs: simul et intimū calozē educit diminiuitqz: vt nō eque gelido celo possit resistere: et humor externus expeditius se corporib⁹ inserit: cū laxiora iam foramina p̄pter sudationem habeantur.

C Explicet secunda particula.

Istud problema cōpositū est ex primo et 40. hui⁹ particule. Et dicit. quare est q̄ sudores minus accidunt in hyeme q̄ in estate: et hoc fuit. 40. p̄blema. Et itē q̄re est q̄ eodē modo nolumus procurare sudores in hyeme sicut estate: et quidā libri habent affirmatiua: et tūc lo-

gint sic volum^{us} pcurare min^{us} su. hyeme sudores q̄ esta
ter: hoc fuit p^{ro}blema rē. ¶ Deidel. Humidioribus.]
Pōt dici q̄ sit hoc motuū q̄siti vt dicat. v. q̄ magis hye
me debeāt parari sudores: cū corpora sint hūidiora: et hu
mida sudorib^{us} expellant: v. pōt legi q̄ sit p̄firmatio ime
diate dicti: nō volum^{us} dico parare sudore hyeme: qm̄ cor
pora sūt hūidiora in hyeme hūiditate viscosa et de diffici
li solubili in sudore rē. ¶ Deindel. Aut min^{us}.] Soluit et p
ad p^{ro}blema. 2° ad scdm. 2° ibi. Nō opinamur.] Et dicit.
ideo min^{us} p̄tingit in hyeme sudare: qm̄ i ipsa humida sūt
p̄gelata et vehemēti i ferriōe n̄ris corpib^{us} p̄glutinata: q̄ aut
sic sunt cū difficultate grādi separant ide: veteritio. n. in
digēt. i. euulsiō q̄ firmata sunt: sicut dicit Gal. in 4^a p̄ticu
la afo. h̄ aut est cā q̄re nō solū purgatio p̄ sudore p̄bibetur
a medicis in hyeme: imo oīs purgatio et oīs euacuatio nisi
grādis surgat necessitas: sicut h̄ duo plime t̄gūt ab Hipp.
in p^{ro}blema afo. dicente. Digesta medicari et moueri non
cruda rē. ¶ Ut Arist. sibi p̄dicere cū dcm̄ sit in. 33. pble
mate. calozē hyeme digerere i spirare hūida: et nos nō indi
gere expulsiōne alia p̄ sudores: eo q̄ ip̄perceptibilr̄ oēs aut
ples supfluitates p̄sumunt: h̄ aut dicit easdem hyeme re
manere iteri^{us} p̄gelatas et p̄glutinas. ¶ Dicēdū Arist. su
perius i. cilexillē calozē hyeme i sensibilib^{us} p̄sumere sup
fluitate nō oēs: s̄ illas q̄ possent eē cā suffocatiōis calozis
vel putrefactiōis: sicut ille q̄ retinēt iuxta loca digōnis:
neq̄ negauit qm̄ possint esse supfluitates aliq̄ ab his locis
remore adeo i fridate et viscosē: q̄ neutri expulsiōis. i. neq̄
sensibili neq̄ i sensibili vt p̄ sudore puocēt sint apte: et me
rito: q̄ dcm̄ ē in. 9. pble^{te} p̄ p̄tis. corpa disponunt silr̄ tpi.
¶ Ut alr̄ oīm vt q̄ illud q̄ h̄ oīs sit cōplemētū fmonis
illū aūdicti: cū idē sit pblema vtrobiq̄. ¶ Deindel. Nō
opiamur aut.] Soluit ad 2° q̄siti. Et ponit duas solutio
nes. et dicit p̄ q̄ nō videt nobis expediri parare sudore in
hyeme: eo q̄ dispō hyemis nos afficiens et nā ei^{us} sit sana:
nō. n. in ea sicut in alijs tēporib^{us} p̄tingūt egritudines: aut
si p̄tingāt a caliditate aliq̄ sūt suffocatiue et pance: vt appa
ruit in p^{ro}blema et nō ex putrefactiōe: q̄ aut cōmouet ite
rū sudores in hyeme p̄fundit et remollit hūiditatē corpis
hoc est dispōnē exteri^{us} in musculis rep̄ntatā nō euacuan
do q̄ oīs: quo accite caro recipit pessimā dispōnē ad sani
tate. vt dcm̄ ē et in p̄cedēti pblemate. q̄renō oīs sudore in
hyeme parare rē. ¶ Deidel. Amplius aut.] Ponit aliā so
lutionē: et p̄ facit h̄ dices. Itē alia cā ē: qm̄ illud q̄ sudore
causat p̄stituit habitū corpis rariore q̄ expediat ad sani
tate tali tpe: hoc. n. disgregās calm̄ nāle coadunatur iteri^{us}
reddit ipm̄ min^{us} et debili^{us}: eo q̄ vire^{us} v̄nita plus ē fortis q̄
multiplicata: sicut dī in lib. de causis q̄re calozē sic disper
so: hūidū in quo calm̄ inatū p̄tinet: nō eodē mō: sicut si
esset v̄nitū: poterit p̄poni et resistere frido p̄tineti exteri^{us}
id est frido aereo: tpe hyemis. Et hui^{us} q̄dē fmonis planior
interpretatio ē: q̄ hyeme nō oīs sudor parari: q̄ i ipsa oīs po
ros ap̄iri: q̄b^{us} ap̄tis calm̄ nāle motus caliditate parate ad
sudore debilitat disgregatū in poris et a suo loco iterū p̄
fundo separū. Itē ap̄ertis poris occurrit ei fridus p̄tinen
tis cui nō pōt p̄pter p̄dicta resistere. ¶ Deindel. Facili
us.] Hic 2° declarat p̄dictā solutionē dicens q̄ alijs faci
lius p̄siderabit h̄ si itēdat in corporib^{us} existētib^{us} polis. i.
plurificatis p̄ sudores multoties factos. corpa. n. porosa
vidēt esse plura et diuisa: q̄dē corpa cuz fuerint expur
gata p̄ sudores poris ampliatas de facili patiunt a fridita
te p̄tinetis. sicut apparet in egrediētib^{us} ex balneo: tum q̄
corpora sunt rarificata: tū q̄ cū sudore euacuatū est de ca
lido natū: tū q̄ calm̄ p̄manet dispersus: ita silr̄ ē in p̄po
sito cū q̄s voluerit hyeme sudores parare. q̄re rē. ¶ No
tandū est q̄ polis b̄s multas significatiōes. aliq̄ enī su

mit p̄ q̄daz cluitate dalmatie. Itē accipit p̄ ciuitate sim
pliciter: etia p̄ extremitate duplici axis. Un̄ dicunt astro
logi axem infigi duobus polis. s. arctico et antarctico. sumi
tur etia pro pluralitate: et sic accipitur hic. vnde quidaz
hic fortassis ignorās scripsit loco d ly polis rar̄ porris rē.
Et bec de secunda particula.

Incipit tertia particula de his que circa vini
potum et ebrietatem.

Problema.

I.

Antiqua.

Propter quid ebrii calido existente
vino difficulter rigentes sunt: et ci
to occupantur a pleureside et tali
bus. Aut quia multum humidum
si infrigidetur: multum frigidū fir:

ita q̄ dominatur naturali caliditate: fit enim si
mile sicut enī si vestis madefacta fuerit hūido
frigidus: ita caro interius.

Nota.

Quam ob causaz vinum cum calidum sit vi
nolenti non calent: sed frigent: et dolore lateruz
ceterisq̄ huiusmodi vitijs excipiuntur. An q̄
multum humoris cum refrigeratum est mul
tum frigoris concipit: ita vt calorem superet
naturalem. Fit etenim simile intrinsecus carni:
vt si vestis nimio madefacta humore rigorem
proinde acrius frigoris admittat.

Expeditis causis effectū circa sudores p̄tingētū i

particula 2^a seq̄ 3^a particula libri p̄ncipalis:
in q̄ agit Ari. de caus effectū p̄ueniētū ex vini potatiōe.
irēdēs. n. Ari. in B li^o reddere cas effectū. Et q̄ p̄les effe
ct^{us} et diuersitatis maioris et admiratiōis accidit ex pota
tiōe vini: sic patebit in 30^a particula. ca. p̄. q̄ ex potatōe alio
rū modoz pot^{us}. ¶ Sūt. n. mlti potationū modi: sic dicit
medici. iō in potu vini tractatū cōstruxit et nō in alijs. Et
scias q̄ in ista particula sicut in alijs modus agendi inue
nitur confusus et maxime vniuersalis. inest tamen alicui
vt dicat Arist. p̄m̄o p̄mittere pblemata magis v̄lia
in effectibus vini circa sensum tactus: qui et alijs sensibus
quatuor v̄lior existit: cū diffundatur p̄ om̄es et p̄ virtutes
animale app̄rehensiuam occulte. 2° ponit pblemata spe
cialia magis. 2° incipit in. 8. problemate. Ponit igitur p̄
mo dubitationem de nocumēto sensus tactus ex potu vi
ni causato cum eius motu p̄m̄o. Et dicit. si vinum est
calidum vt dicunt medici qui de hoc specialiter negocia
tur. Quare est q̄ inebriati ex potu eius rigorem et frigidit
tatem inde vehementem incurrunt: et cum hoc velociter
incidunt pleuresim et egritudines alias: et maxime con
tingentes ex nervorum et eorum originis lesione: sicut
est apoplexia spasmus paralysis rē. Unde Hipp. in quin
ta particula afo. Si inebriatus aliquis repente sine vo
ce fiat: spasma innato moritur. Amplius Hale. in tertio
de cōplexi. Ex potatione vini superflua sunt appoplexie
paralysis subeth alisturchay: epilepsia spasm̄i thetai: et be
quidem egritudines omnes sunt frigide rē. ¶ Notandū
fm̄ Isaac et Cōstantinum in viatico et alios medicos: q̄
ebrietas est mentis peruersio ex fumo grosso indigesto
causata in substantiam cerebri delato: ascendens enim
hic fumus ad cerebrum oppilat illud: ac etia operatio
nes perturbat: sicut nebula inter terram et solem apposi
ta lumen ipsius nobis operit: et obscurat: quare virtutes
app̄hensue et motiue debilitatur maxime et opprimunt.

Nota.

Alit
egritudines
et supflua
vini pota.
p̄tingant.
Ebrietas
quid sit.

Particula

Ebrietas
unde.

Quid qd.

Pleure /
no quid z
unde.

Dubium.

Solutio.

Quot i vi
no pade /
randa.

Alia ratio

Propter qd dicit Isaac in dietis particularib⁹. ebrietates
lumē rōnalis aīe extinguere: et ita irrōnale bestialitatē ge-
nerare et. Dicit aut ebrietas greca lingua graselos a cra-
neo fm̄ Ba. in 5^a p^{ri}cula afo. eo q^d illa q̄ sunt sub ipso maxi-
me patiunt inde. Quid aut sit vinū notū ē. Est. n. suba liq-
da ex vuis exp^{ri}ssi: ex cui⁹ susceptiōe corpus nutrit: et nutri-
mentū p^{er} ptes corpis illo portat: aq̄ aut alterum tñ opat.
nō. n. nutrit: s^{ed} nutrimētū p^{er} mēbra deportat diuisum. Un̄
Joannitius dicit ipz fore cibū et potū. Maneris qdē po-
tuum hoc operantiū ex multis exprimunt humozosis: ex
pomis cereis moris et alys sicut dicunt medici: d^{ic} q^d pp
cām aīdictā nō cadit h̄ sermo et. Scias q^d pleuresis est
apostema calidū lateris circa cōcavitates pectoris ortuz:
que cōiter dī a pleura q̄ est costa: eo q^d frequētius circa co-
starum teneritatē ptingat. Un̄ Auic. 2° p^{ri}mi. dicit eā sum-
plisse sibi nomē a mēbro: in quo accidit: n̄hilomin⁹ tñ ac-
cidit in pāniculo distinguēte vt dicit pect⁹ p^{er} medius: et in
diaphragmate. referūt etiā quādā esse verā: vt ptingētē
in pāniculis p^{er}cavitatis pectoris. quādā aut nō veram: vt
ptingētē in lacertis supra pāniculuz et. C^{on} Dubitat q^d di-
cit rigorē h̄ ex potu vini accidere: et in 5^a p^{ro}blemate silr di-
cit tremorē: qd nō v^{er}ū: cū vinū sit calidū: et h̄ accidētia fri-
giditatē pretendat. Rursus pleuresis non v^{er}ū a vino posse
causari p^{er} modū quē ponit. s. infrigidatōis: qm̄ dcm̄ ē pleu-
resis esse apostema calidū lateris: vñ sit q̄multū a chole-
ra. C^{on} Dicedū vt istoz et p^{ro}silium vitas appareat: q^d actus
vini ex vuis exp^{ri}ssi diuersificānt: et ex pte vini ipsius: et ex
pte corporis ipz recipiētis. Ex pte qdē vini: qm̄ 5^a Ba. in
2° regi. acu. in vino p^{ro}siderāda sunt: suba: virt⁹. q̄titas: q̄li-
tas: et odor: sapor: tps: vel etas: vt vtz nouū vel antiquum
aut mediū. silr artificiiū quo parat: quoz declaratio oīuz
satis p^{er} itelligēti. Ex pte qdēz suscipiētis sic diuersificat:
qm̄ q^d sumit aut ē tēperat⁹ aut sanguine⁹ aut choleric⁹ aut
melic⁹ et. Itē puerilis etatis aut alterius. silr aut regio-
nis calide aut nō. Rursus aut ē fortis cerebri et epatis aut
nō. Ista nāqz duo mēbra magis p^{ro}ciipiūt nocumētū ex vi-
no sicut dicit Aut. 3° p^{ri}mi. Ampli⁹ q^d assumit aut est ieiun⁹:
aut famelic⁹: aut replet⁹. Itē aut aī comestione bibi aut
post vel in comestione. Dis oib⁹ modis vinū diuersificatū
diuersos et mirabiles effect⁹ causat i corp⁹: adeo q^d in 30^a
pte. p^{er} cap. modū melie q^d fm̄ Ba. in 3° de iteriozib⁹ sūt. 10.
millia p^{er} ipsuz declarant pp multiplicē effectū ipsius: et iō
antig assimilauerunt illud tyriace magne. calefacit. n. cor:
pora frigida et infrigidat calida: humectat sicca: et humida
exiccat: sicut dīc Isaac i dietis p^{ri}cularib⁹. Dis quoqz cō-
sideratis Arist. apparētis dīetates d^{ic} vino faciliter p^{ro}pel-
lunt: nō. n. est in vbiis et⁹ dīctiōis ambiguitas: sed solum
vñ sermo vnius effect⁹ cām oīdit alter aut alteri⁹. p^{ro}pter
qd volētē indicare p^{ro}fecte: oīa silr oz colligere: et nō cuz ser-
mone vno i^usufficiēti s^{ed} aliū i^usufficiētē cauillare et. C^{on} Al-
terius ē dīcedū q^d l^{et} vinū fm̄ se sit calidū potentia: q̄ edu-
citur in actū qm̄ bibitū corp⁹ nutrit: cuz tñ sumit in multa
quāritate: et maxie si fuerit potēs et nō valēs regitiua vir-
tus caliditatē potētiale ipsi⁹ in actū reducere: vt eēntialr
corpora calefaciat: res. n. nō agit in corp⁹ nisi corp⁹ p^{ri}mi⁹
in ipsas egerit: remanet itaqz vinū frigidū: et hūidū assum-
ptū: sicut ex actualr existebat. Rursus p^{ro}pter debilitates
et extinctionē caloris quas causat: nō valet illud digerere:
sed pot⁹ cū sit qd tēperatū nō inueniēs receptorē vt expe-
diat calim digestū p^{ro}uertit in acetuz: sicut dicit Ba. de lacte
in 5^a p^{ri}cula afo. quo facto penetrat in nervos ledēs ipsos
et infrigidās vebemēter: n̄hil. n. sicut dīcūt medici est noci-
bilis nervis aceto: sic igit⁹ et si vinū p^{er} se sit calidū: tñ mo-
dis p^{ro}dictis pōt infrigidari et mutari et. C^{on} Propter 2^{am} cū
dictū de pleuresi: sciēdū est q^d vinū pōt causare pleuresi

multis modis sicut cū se et cū alio vt dcm̄ est multas reci-
pit diuersitates. pōt. n. p^{ro}tere pleuresis ex vino puro for-
ti nō in multa etiā q̄titate exhibito: et h̄ maxime p^{er} viā cu-
iusdā ebullitiōis. Un̄ Auic. 3° can. de pleuresi. facit eā cue-
nre calitas vebemēs et pot⁹ vini puri mouens hūozes q̄s
ebullire facit: p^{ro}tere et pōt et pleuresis et alie p^{ro}dicte egrituz
dines a vino in maiori q̄titate sūptō: ita q^d nā agēdo i ipz
et po⁹ calitatis vtrūqz i actū deducta: mouebūt hūozes p^{er}
neruosa et panniculosa mēbroz sua calitate: vñ Ba. in 5^a
p^{ri}cula afo. vinū nāl⁹ iplet nervos: qz calim est: et cito p^{ro}fo-
rat corp⁹: maxie si nō sit grossū: pōt et h̄ p^{ro}tere: qz vinū in
q̄titate maria sūptū i^ufridet inatū calim et extiguat: aut q^d
in acetū p^{ro}uertat vt dcm̄ ē: pp. n. rigorē seu tremorē vebē-
mētē in mēbrana excussa ipellit mā. C^{on} Et tūc ad rōnem
pleuresis ē apostema calidū: dīcedūz q^d ē calim aut rōne
putrefactiōis causate a calido exneo: et si mā sit frida: aut
qz mā ei⁹ sit eēntialr cala. Un̄ Auic. 2° p^{ri}mi. neqz ē extimā
sed ex q̄cūqz mā siue sit p^{er} eēntiā suā siue ei accidat caliditas
p^{er} putrefactionē: qd spāl⁹ dī 3° can. de pleuresi. sic igit⁹
l^{et} mā aliqū mota p^{er} vinum vt i^uducat pleuresi nō sit cala
eēntialr: est tñ p^{er} viā putrefactionis. C^{on} Deinde Aut qz. I
Solut dīcēs p^{ro} iō eē qm̄ multa q̄titas hūidi si deueniat
ad frigiditatē: causat mltā friditatē: in tñ q^d calorē supat
inatū: hūidū. n. et maxie in corpib⁹ nris et si fuerit supflūū
p^{er} viā suffocatiōis et extictiōis caloris digōne et silr nō scā
fridū sibi velociter associat. Unde Auic. p^{ro} p^{ri}mi. humidū
reddit corpus frigidū qz oz. C^{on} Deinde Sit enim. I Se-
cundo solutionem declarat in quodam simili exteriori no-
to. dicens q^d eodez modo p^{ro}tingit istis: sicut si aliquis acci-
piat yestem infusam liquoze frigido et humido et applicat
carni exteriori: hoc humectabit et infrigidabit inde: ita
infrigidatur caro et vlr totuz interiori p^{ro}pter humiditates
vini que sibi frigiditatē associant: et inuenies hoc proble-
ma in 6° caplo iterum et.

C^{on} Problema.

II.

Antiqua.

Propter quid vebementer ebrii non
peccant: sed parū ebrii maxime. Aut
quia non parum biberunt q^d silr se ha-
beant sobrijs: neqz sic q^d dissoluātur:
qd patiuntur qui multum biberunt. Amplius
parum ebrii vel sobrii quidez magis recte iudi-
cant. ebrii antez vebemēter neqz conantur iudi-
care. paruz autem ebrii iudicant quidem p^{ro}pter
nō vebementer inebriari. male autem p^{ro}pter id
q^d nō sunt sobrii: et cito hos quidez p^{ro}tenunt: ab
his aut parui pendī putant.

Qua de causa nō qui vebementer sed qui le-
uiter se ebriauerunt delirant. An q^d neqz taz pa-
rum biberunt: vt similes sobrijs sint: neqz adeo
multuz vt soluant et langueant: quomodo effi-
ciuntur qui multuz hauserint. adde q^d sobrii ra-
tione iudicāt penitus: temulenti ne tentant qui-
dem aliquid iudicare. leuiter ebriari indicant:
quoniam quidem vino nō penitus detinentur
sed prae id faciunt: quia sobrii non sunt. quo
fit vt mox et contemnant alios: et contemni ab
alijs seipsi existiment.

Aliud pblema tages virtutē apprehensiuaz. Et qrit qre est q sūme ebrius nō peccat. i. nō agit 3 mora/ les ac? loqndo turpia aut aliter ifamādo: sicut paz ebri/ us qui maxime peccat rē. ¶ Notādū ē q hec lra cōiter est potat: quā credo corruptā. dz. n. dicere peccat: r ita ha/ bet in 23° cap. vbi reperit hoc pblema. qdam enim sic. ppter qd paz ebrius insanit magis. Itē apparet ex solo/ ne quam dat hic. sed tū r potant stare pōt vt patebit sta/ tim. ¶ Deinde Aut qz. ¶ Soluit. r pmo ponit solutionē cōmunē inspicientē virtutē regitiuā oēm: dicit igit pmo ideo esse: qz paz ebri nō ita paz potauerūt q semp se ha/ beant eodem modo in actibus suis vt sobry qui mēsurā/ te biberūt illud vini q eis sufficit nutrimenti gratia r de/ lationis ipsius p membra: neqz etiā paz ebry in se habēt q dissoluant nō potētes se. s. sustentare: velut q multū po/ tauerūt: ex quo vehementer facti sunt ebry. Isti nāqz vt epileptici facti subiecti ad terrā ruunt nō potentes se re/ gere: velut nāqz cadauera apparent. sic itaqz parum ebry possunt peccare r insanire: cū adhuc pster eorum vigor: r possunt repotare amplius fm aliam lram: excellenter vō ebry non possunt peccare: cū velut mortui iaceant: neqz etiam habent vigore aut appetitum potandi fm alia scri/ pturam. ¶ Deinde Amplius. ¶ Hic 2° ponit aliā solutio/ nē respiciētē virtutē particularē vt cogitatuaz r rōnalē: r dicit ideo aliā cām esse: qz parum inebriati vel pro r so/ bry tēperate bibētes ambo iudicāt recte discernētes bo/ nū a malo: differēt r tū: qz sobry lōge rectius iudicāt pa/ rū ebrys: eo q ipsoz sensus non sunt fumis vini grauari: sicut paz ebryoz: aut pstrati oīno sicut excellenter ebry/ rū. ¶ Hi at nō conant iudicare discernēdo rectū a nō re/ cto: qz appetitus eoz: r itelligētia practica q sunt motuuz pncipia: vt dī in 3° de aia. r apparebit in 26° cap. qre par/ tis. adeo sunt corrupti: q appetibile aut itelligibile vt bo/ nū seu apparēs bonū nō pōt ipsoz ad aliud eligēdū moue/ re. Isti aut q modicū sūt ebry iudicāt: eo q nō sūt adeo lesi a vino: q nō possint discernere rectū a suo opposito: r ideo peccāt vel potāt: r si iudicare possint: corrupte tū iu/ dicant: eo q nō sint vt sobry dispositi. Et declarat dicens q cito despiciūt r vituperāt hos hoīuz turpia enarrando qn r aliqñ r manus in eos velociter incyūt violētē: ali/ qñ qdē imaginant q ab eisde vituperent vel paruipēdā/ tur: vñ festināt ad irā cōmōti isaniūt. ¶ Ita eteni fm Ari/ 2° rhetō. est appetitus cū tristitia pura rē. punitōis ap/ parētis pp apparētē paruipēsiōnem eoz q in ipsuz aut in ipsius aliq nō pueniētis: talia quoqz vt dēni est accidunt pp fumos vaporosos ipsius vini r turbidos lumē rōnalis aie obtenebrātis. aut ppter dissolutionē neruoz: p quos velut p instia virtus opat aialis: ppter qd paz ebry non iudicant recte idem: sed peccantes: vehementer aut ebry vt dictum est sunt impotentes iudicia ferre.

Problema. III. Antiqua.

Propter quid magis crapulā patiunt qui magis temperatuz bibunt: q qui omnino intemperatuz. Utrū ppter subtilitatem tēperatū magis ingrediūt in plura loca r angustiora: intemperatū autem minus. quare difficilius educibile temperatū: aut qz minus bibunt intemperatum propter id qd non possunt r enomiūt magis. Amplius at simul digerit reliqua calidius existens r ipsum seipsuz: lymphatū autē ecōtrario. ¶ Noua.

Cur magis crapulā sentiūt qui dilutusculuz

bibūt q qui merū ex toto. Utrū sue tenuitatis causa vinū tēperatuz expeditius loca plura an/ gustioraqz subeat: intēperatū autē minus face/ re id possit: itaqz difficilius educi pōt qd dilu/ tum est. An q meruz minus bibitur vtpote qd multū bibi nō possit: magisqz vomitu reijcitur. Ad hec mez vt cetera pcoquit: qz calius est ita etiā seipsz psumit. Diluto at illo ecōtrario agit.

Quare est q bibētes vinū aqua tēperatū plus crapu/ lant q bibētes vinū oīno itēperatū. Quid at sit crapula r qd ebrietas: que oīa sit iter hec apparebit in 7° pblemate. ¶ Notādū ē ad verificationē istius sermo/ nis q opz tale vinū esse vinosuz potēs qia sūt vina clima/ tū calidoz vt qrit r qnt: ex quo Arist. extitit oriūduz: opz etiā q aq illi admixta sit subtilis sube sicut tāget in 14° cap. sit etiā talis miscibillium pportio vt sit dicere q vini sint due partes vel tres: r vna aque: r oīno q in tali. s. mix/ tura virtus nō remaneat vini sopita: sed potius acuta r pe/ netratiua facta. r huic qdē snie pcordat Auic. 3^a pmi dices q mixtū citius inebriat: ppterea q aquositas penetrare facit. verūtū ptulerūt aliqui. scias q mixtū rē. q etiā ve/ rificari potest cum in mixto aquositas isit non indigesta. ¶ Deinde Utrū ppter. ¶ Soluit. r assignat tres cās: dicit q cām esse pmo qm vinū aq cōmixtū vebemētius subin/ gredit q nō mixtū: r disseminat in plures pres r strictio/ res: cū sit subtiliatū: r iō cūz maiori difficultate educit ex corpe: pp qd r ebrietas ab ipsa nō solū citius fit pp pene/ trationē: sed etiā tardius curat. ¶ Dubitat qz dicit tem/ peratū ingredi in plura loca r angustiora: r sic temperatū vī magis transire intemperato. qd nō vī: qz tēperatū effi/ cit ex admixtione aque vt dēni est: sed pp p magis nō dz ingredi in loca angustiora: qm aqua fm Hippo. in 3° regi. acci. trāsire morat. Itē Gal. in pmo de simpli. medi. vinuz adiunat aquā ad penetrādū r facit ipsam venire ad locuz ad quē sola nō pueniret: qre magis penetrat itēperatū tē/ perato. ¶ Dicēdū ē duplr. ad p^m aut qz Hippo. dicit p nō simplr: s. p respectū ad potus alios factos ex melle r ace/ to: qm mel citius penetrat pp absterione r calitatē r etiā dulcedinē: s. p accēs fiat: acetū aut pp subtilitatē ex q penetrationē acq sinit. ¶ Aut oīm q in aq est oīo pside/ rare. s. subtilitatē sube r maxime aq illius q regit in p lo/ co: r quātū ad p cito ptrasit r angustiora subitrat faciens alia sibi cōmixta p opari. vñ Auic. 2ª pmi. dicit eas facere penetrare nutrimentū: r in p illius dicit q facit ipm pene/ trare in angustatiōes venaz. Est etiā psideare in ipsa fri/ giditatē dominātē oīuz motuū heberatiuā: r quātū ad p sicut dicit Hippo. trāsire morat: p tū remouet cū fuerit vī no admixta: pp cām sioz r maxie qilitatis vini r aque. mixta. n. cū fuerit vinū in aliū agit: qre maior effumatio r ascēsus vaporz ad caput causat: r ex p seqt q opz hanc mixturā fieri paz anteqz bibat vinū: r nō cū ex viuis exp/ mit. Ad illud Gal. dicēdū ē q loq qm aq q admisceet vī no fuerit multe quātitatis. ¶ Dubitat qz dicit Arist. tēpe/ ratū difficilē educibile: qd nō vī: qm qd bñ natū est fieri: bñ natū ē solui: r qd male: male: sic appet p Gal. in 3ª pte afo. r p ea que tradita sunt in 4° meta. sed crapula ex tē/ perato bñ r cito nata est fieri. g r solui. Item dicunt medi/ ci crapulā causatā ex vino grosso tardius fieri r dissolui. quare rē. Item in 22° capitulo vbi hoc reperitur pblema dicūt. aqua est subtilis partis r bene egressibilis. ¶ Dicē/ dum q illud quod bene natum est fieri: bene natum est solui: vt sic nisi aliud superueniens hoc impediāt: sicut r graue naturaliter petit deorsum nō impeditū: qd autem

Alit mē/ tura ē cā/ ebriatiōis

Dubium

Solutio

Alia solō

Dubium

Solutio

Particula

Impedit est multa subingressio vini ppter quod in 2 disse-
minatione: ppter qd igredit in minutas & angustas ptes
cerebri: unde tuz qz subtilis valde nō pōt a virtute expul-
sua expelli deorsum: tū etiā qz in pte sic & gistas minu-
tas: & distātes penetravit. ¶ Vel dīcedū est apparenter &
fm partes a tēperato crapulā citius & actas & multo totaliter
aut & vere nequaq; ppter illud qd dictū est. Crapula at
a vino grosso inducta lz diu dūret realiter: postqz tū inci-
pit separari: cito a virtute expellit expulsiua. ¶ Deinde
[Aut qz.] Dic scōo assignat aliam causam dicēs hoc iterū
ideo esse: qm de vino intēperato homines possunt bibere
in minozi quantitate qz de temperato: ppter eius austeri-
tatē & nocumētū sensibile qd statim ori stomachi & cere-
bro infert: de quo tū si magnā bibant quātitatē nō reti-
nent: sed vomitu extra emittūt: ppter qd nō sic inebriant
inde: sicut ex tēperato: de quo bibere multuz possunt & bi-
bitum retinere. ¶ Dubitat qz dicit intēperatū euomunt
magis: cū tū dicat in 18° cap. lymphatū magis facere vo-
mere nō lymphato. quare rē. ¶ Dīcedū vomitum posse
ab aliquo ad p̄sens duplī causari: aut q a sui vinctuositate
& humiditate remollitiua remollitione villos oris stoma-
chi relaxat: qd faciunt oīa vinctuosa & tepida remollitiua.
Unde medici volētes vomitūz puocare precipiunt talia
exhiberi: & p hanc viam videt vinū lymphatū vomitum
inducere. Pōt & vomitus causari ppter mordicationem
& arsurā factā in ore stomachi: qm medicine calide acute
vomitum causant: vt apparuit in p̄ma parte: & p istā viāz
vinū itēperatū pōt vomitū & motū spasmosuz: & maxime
si sumēs fuerit famelicus inducere os stomachi penetra-
tione mordicando. Unde Gal. in 3° particula afo. si quis
vinū purz sumpserit cito spasmū & mentis alienationē in-
currit. ¶ Deide[.] Amplius at. Assignat tertiāz cām & di-
cit. rursus alia cā est: qm vinū intēperatuz cum sit tēpera-
to calidius & digestio fiat p calm digerit alia a se vt cibos
assumptos & supfluitates: & digerit seipsuz: qd nō facit tē-
peratū. vino aut cū alijs sic digesto absorbent fumi vapo-
rosi ebrietatē causantes. qre rē. ¶ Notādū est vt aliqua
se digerāt opz q sint calida in cōplexione & subtilis & pe-
netratine sufficiēter sube: & qz hec duo in vino intēperato
reperiunt: ideo pōt seipsum & alia digerere: qbus autem
hec deficiunt aut eozz altez & nō possunt vt rāffanus: lz n.
sit calidus: est tū grosse substantie: unde digerit & nō dige-
ritur: sicut dicit Auicē. 2° cā. & endiuia vel lactuca: lz sit
subtilis substantie: est tū frigida: & carnes quidem vacci-
ne antīque neutro participant.

¶ Problema. V. Antiqua.

Ropter quid ebrioz sperma non ge-
neratiuum est vt frequēter. Aut quia
cōplexio corporis humectata est: semī-
na autem humida non generatiua sūt:
sed & glutinata & grossitiē habētia. Noua.

¶ Cur semen genitale ebriosoz magna ex parte
ifecūdū. An q habitus corporis eoz p̄humidus
est. Semē aut nō qd humidum: sed qd constat
crassumqz est: hoc vim obtinet procreandi.

Quare est q sperma inebriatoz vt frequēter nō bz
potētiā gūandi sibi sūt. Dicit at vt frequēter
& nō semp: aut qz possibile est vt alijs debilis exns cere-
bri velociter inebriet: nō tū ppter hoc mā spermatice in
ipso p̄tēta videt intū humiditate laxari: quin sit apta ge-
nerationi: aut pōt esse q sperma alicuius cholerici sit cali-
dū & siccū valde exinanitum: sicut pz per Dally in thegni.

tractatu signoz: ita vt spūs ex ipso resoluant: qd quidem
humiditate & frigiditate psequēte que ex ebrietate acqui-
ritur: ad aliq tēperamētū accedit: ex quo reddit gigniti-
uus: & id aliq medicoz dicit portulacā augmētū in coitu
p̄itare. ¶ Nōndū q Auicē. 3° cā. fen 20°. dicit q sperma-
ta nō gūantia sūt multa: sperma. f. infantis & patētis nau-
seatiua satietatē: ebriy: senis: & sperma eius qui plurimuz
vri coitu: & cuius corpus nō est sanū. ¶ Deide[.] Aut qz.]
Solut dicēs ideo esse: qm cōplexio ebriy lapsa est ad hu-
miditatem: & per p̄ns ad frigiditatem: cum humiditas mul-
ta associet sibi vt dictū est velociter frigiditatem: quare &
spermatia similr disponunt humida & frigida: que aut sūt
talīa nō sunt apta gūationi: opz enim hec b̄e & glutinatio-
nē partium adinūcē tenacitatē & grossitiem: vt in eis pos-
sint spūs p̄seruari: nō at dissolutionē & subtilitatē. ¶ No-
tandū est q cū fermentatio materie spermatice fm Dip-
po. in libro de aere & aqua & plurimū descēdat a cerebro:
& ebrietas vt dictū est sit passio cerebri: merito ex ipsa vir-
tus spermatice extinguit generatiua: cuius quidē cā appa-
ruit. ¶ Nota q sperma generatiuū dz esse albū vel sub-
albū: tale nāqz ostēdit multitudinē spiritū in ipso existē-
tiū illuminantiū sperma & dealbantiū: qz spūs aut est lux
aut effigiē lucis bz: sicut apparet in 3° particula 6° nāliuz.
dz etiam esse glutinosum tēperate: nō aqueum: currens: si
fuerit supra speculum appositum: & grandineū moderate
grossitiē h̄is sube: vt sit pueniēs spiritū sustētamētū: sit
& cū his tale q in aqua positū tendat deorsuz: & nō diffun-
datur. hoc enī fm Aristo. in 3° de hysto. & 2° de gnōne aia-
lium. generatiuum existit. opposituz autem sterile. Et de
esse quidez spermatice erit sermo proprius in sequenti p̄-
blemate: & ideo sufficiant hec dicta.

¶ Problema.

V.

Antiqua.

Ropter quid & ebriy tremunt & ma-
gis quāto intēperatū bibunt. Est aut
vinum quidem calefactiuum: tremor
autem sit maxime a frigido: ppter qd
rigentes maxime tremunt: multis vtiqz vrenti-
bus solum intēperato nutrimenti gratia tremo-
res vehementer acciderunt: q p̄ciunt vestes:
& calida aqua balneati insensibiliter se habue-
runt: Aut quia sit tremor quidem ppter infrigi-
dationem: aut percussio interius calido ppter
frigus exterius videlicet hyemis. Aut existen-
te fm nāz calido extincto: aut a p̄rio. Aut ppter
tēpus: vt in senectute: aut extranei calī supabun-
daria: qd accidit in sole. Aut igne adusto: acci-
dit aut hoc & itēperato vino vtētibus: exns enī
calidus qz qm supertēdit potentia corporis p̄pria
caliditate mixtus extinguit ipsuz: extincto autē
& infrigidato corpore accidit tremorem fieri.
Est autē & circa omnia predicta alius modus
infrigidationis: destructa enim materia inquā-
tū calidū vnicuiqz nutrit: accidit & calidū corru-
pt: hoc aut in inanimatorū qdem vt in lucerna est
manifestū: oleo. n. p̄sumpto accidit extingui lu-
cē. In aiatīs aut senectus idē facit: & egritudi-
nū lōge & p̄sumptine: destructo enim aut atre-
nuato calidi nutrimento dissolui ipsuz accidit:
humido

Nota solo

Dubium

Solutio

Nota ad
dignem

humido enim nutrit calidum: hoc autem non quocunq; sed leui et pluri. ppter qd egrotantibus predictis egritudinibus et senibus corrupto huiusmodi et alterato: acutum enim et siccum pro leui et pingui fit. accidit deficere ipsum: si gnium aut predictorum est facta inuamenta deficientibus vita in mortificatione: quia enim utiq; distullet aliquis ipsis humidorum nutritibiliu referri accidit: aspectum autem ipsorum ut facta dissolutione defectu huiusmodi assimilatur: aut intermperatum bibentibus hec est causa. Vinum enim calidum existens cum natura existens calidissimum magis consumit que in corpore existunt: in quo ppter proprium calidum: ppter qd accidit hos quidem hydropicos ipsorum: hos aut reumaticos: hos non in ventrem: reliqua aut humida ipsis acuta sunt et ingredientia ppter imbecillitatem proprii calidi mollia existentia non ingrossantur vel conglutinantur. Infirmum autem est calidum in eo qd est malis in qua adhuc saluat: que admodum ignis arundineus: etenim iste ppter materie imbecillitate imbecillior est ligneo. Noua.

Cur ebriosi tremunt: et eo magis quo liberalius merum hauserint. Absurdum enim id esse videri potest: quando quidem vinum calefaciendi vim habeat: et tremor ex frigore precipue soleat pueniri. Itaque qui rigent maxime tremunt. Sed tamen multi cum mero tamen cibi gratia vterentur: tremores vehementes adco exceperunt: ut boies prementes reijcerent: et aqua pfulsi calida nihil sentirent. An q tremor tamen oritur cum corpus admodum frigeret: scilicet aut calore intus circumstante ob externi frigoris violentia: ut hyberno tempore sit. aut naturali calore extincto. qd fieri solet: ut qualitate contraria: vel etate. ut senectute: vel externi caloris excessu: qd his sane accidit qui ut solis: aut ignis deuriunt. igitur his et idem obuenit qui mero abutuntur. vinum enim califica sua facultate amplificata plus q vires corporis patiat calore proprium corporis se permiscens extinguit. Quo extincto refrigeratoque corpore accidit ut tremores oriantur. Quin etiam ppter omnes refrigerandi modos quos proposuimus: ille quoque notat ut deleta materia qua quicq calor sustentat et alitur: calor etiam ipse delectat: qd lucerna inter res inanimatas demonstrat: quippe q depro oleo lumen amittere cogatur. Senectus non in animalium genere illud idem efficit. Et morbus longus diutino consumptu corpus in tabem rediges. Alimento namque deleta vel extenuato caloris euenit ut calor etiam ipse deficiat. Calor. n. humore

alitur: non tamen quolibet humore sed leui et copioso: quamobrem tamen his q predictis tenent vitis: tamen etate puectis: exolescete alterasceteque tali humoris genere. Fit enim pleni et pingui acre et siccum euenit ut calor ipse deficiat. patent hec argumenta auxiliorum que his impendimus: q ob marcorum et vita abeunt: sit. n. ut eorum virtus vitie cum aliqd nutritis humoris instillatum est: utpote cum eiusmodi humoris defectu resolutio illa eueniat. mero igitur hominibus deditis cae id esse videtur. Vinum etenim calidum corporis caliditati naturali coniunctum efficacius porro que calor proprius sibi subdita pro alimento obtinet: consumit. Unde fit ut alios ex his aqua intercus premit: alios fluctio: alios alia defectio et pleraque alia vitia eiusdem alui exerceant. nam et reliqui humores acerbim inepitque remanent: et qui liquidi extrinsecus aduenerunt: crassari ob imbecillitate caloris proprii nequeunt. Calor autem ipse imbecillis ppter ea manet quoniam materia q contineri adhuc potest imbecilla est: quo ignis que arido reddiderit. Hic enim propter materie imbecillitates infirmior est q quam ligno prestat.

Querit cam

cuinsda accideris tingetis ex ebrietate ut tremoris q passio est nervorum. Et primo mouet quoniam disputado ad utraq partem. 2o terminat illa. scda ibi. Aut eo q. Dicit ergo primo. qre est q inebriati incurrunt tremore q est motus inuoluntarius nae mebroz: et precipue quanto vel qui potauerunt vinum intemperatum forte et antiquum. 2o ibi. Est aut. Videtur mibi q hic 2o dubitet Arist. rationabiliter ad utraq partem. Et primo arguit q tremor non possit causari ex potu vini. 2o q possit. 2o ibi. Multis vteribus. Et intedit tale ratione: illud qd hz potestiam calefaciendi non causat tremore: eo q tremor a frigiditate potissime causat: et ppter hoc dicit videmus q rigores patietes maxime tremunt: sed vinum est huius. supponit enim potens forte et antiquum. Et huius quidem rationis ponit maioris declaratio cum dicit. Tremor autem. Minor autem cum dicit. Est aut. Notandum est gratia huius q dicit tremorem maxime fieri a frigido: q tremor est duplex: quidam enim est frigiditas vehemens mebris subito occurrens extrinsecus velut appet in principis maxie qrtanaz. Est et alius tremor motus quidam inordinatus extremorum: a quo primo tremor similitudinarie assumitur. hic aut tremor. scds est: sic colligitur ex sermonibus Gal. 5o de ac. et morbo. et Auic. 3o fen 2o. dicit q tremor est morbus officialis contingens ppter defectum virtutis motiue a motu lacertorum ex motibus duobus compositus. scilicet nali mebroz et morbi deorsus grauitate premere: et nam sursum trahere. Cause vero ipsius aut sunt in virtute sicut est applicatio ad res terribiles: ut cum quis ex altissimis in ima conspiciat: aut si super rem inaccessibleem strictas incedat: vel ppter verecundiam quam quis patitur ex oratione vel timore cum aliquo: sicut est ante formidolosos. scilicet principes apparere: et vtr ppter anime accitiam spiritum inordinate mouentia. Contingit et ppter rem debilitantem virtutem: ut est coitus: aut ca est in organo: et hoc a repletionem nauseatiua et ex ebrietate vini purissimi frequenter et aque potu maxie exercitiis neglectis. Aliquid quidem ca est in vtroque in virtute. scilicet organo: sicut est frigiditas exterius occurrens pcuria aialis ver

Tremor duplex

Tremor quid

Cause tremoris

Particula

nenoffi: et humor siccus adustus mordacitius: propter quod significanter dicit Arist. maxie: quoniam aliqui causa tremoris per quam potest caliditas esse: sicut humor calidus horribilis transiens super membra sensibilia: quem nam abhorrens fugit: et sic membrum non omnino calore naturali sustentatur incidit in tremorem. Unde in 27. ca. ubi problema repetitur: et dicit tremorem fieri absque rigore: et si sit parum. id est raro. Deinde cum dicitur [Multis.] Arguit in oppositum quod tremor a potu vini causetur dicens quod multi virescunt vino forti intemperato solui: quoniam nihil fortassis comedebat aut modicum: sicut est modus potatorum: et hoc gratia nutrimenti et non medicinale: ut infirmi faciunt: aut fortassis gratia delectationis. s. ut gulosi. Ex quo quidem nobis inuenitur: quod non indebite sumebatur: quare minus debuerunt idem ledi: ut ratio tangat a maiori: inuenit nobis quod tremores adeo vehementes cadunt quod via vestimenta a se pociunt: et breuiter quod idem mentoz circa eos continetur ut camiseas etc. Desperant enim se non posse panis calefieri: et ideo ipsi exutis aqua calidam intrauerunt se balneantes ipsa: qui quidem redditi sunt insensibiles. I. e. gradus stupescientes inciderunt: quales sunt liturgia: cathalepsia: apoplexia: paralysis etc. Quoniam vinum propter caliditatem aque rarificantem membra magis potuit subintrare et nervos ledere: vinum enim sentiens caliditatem exterius aqua indigestum factum penetratius mouet ad extra etc. vel facti sunt ita insensibiles a rigore perit: aqua tollitur calide balneatione. Deinde Aut eo. Soluit et primo ostendit quod per defectum calidi causetur infrigidatio et mortificatio. et per primum tremor. 2. quod per subtractionem humiditatis: sicut. n. due sunt cause vite. s. calidum et humidum: ut dicitur in libro de causis longi. et bre. vite. ita due infrigidationis et mortificationis: defectus. s. calidi et humiditatis. 2. ibi. Est autem. Item primo ostendit quibus modis contingit calidum debilitari et extinguere. 2. modum extinctionis ex vino causatum tractat ad propositum. 2. ibi. Accidit autem. Et dicit quod eo. id est hoc quod questum est contingit: quoniam tremor ex infrigidatione causatur ut dictum est: que quidem infrigidatio euenit: aut per repulsionem factam a frigido exteriori: quare calidum repulsus ingreditur interius: sicut videmus accidere ex frigore hyemis: aut euenit per extinctionem calidi innati. Et resoluendo deinceps assumit illud membrum diuisionis secundum. et dicit quod huius extinctio 2. fit a contrario corruptente: et hoc iteque dupliciter. aut enim accidit propter tempus: quoniam tempus per se causa existit corruptionis: ut dicitur in quarto philosophie. velut contingit per senectutem. s. secundum dictam sententiam. Est enim duplex senectus: in senio quoque: quod calor inatus consumpsit suum humidum non habens in quo sustentetur necessarius extinguitur: aut huius extinctio contingit a contrario per excessum calidi extranei et horribilis: velut est videre in adustus a sole: aliqui enim tantus feruor in aere a sole causatur: quod boies hora suffocat modica: sicut dicitur in 21. problema ante pericula. vel sicut contingit adustus a flamma ignis: calor. n. proprius per excessum caliditatis ignee extinguitur: dictum est enim in prima particula quod multum ignis trahit ad se modicum et consumit. Et scias quod quidam libri habent. Aut secundo. et quod secundum oportet ordinem ad primum referat ad id superius: Multis itaque: ita quod illic arguendo ostendat experientia magis tremores cari a vini ebrietate. hic autem 2. soluendo ostendit idem ratione. Et fortassis per hanc sententiam secundo aliquis incipiet illic superius soluere: multis autem: quod non approbo. ut patebit in 27. ca. Deinde cum dicitur [Accidit autem.] Adaptat hoc ad propositum dicens quod exterior calidi innati a extraneo calido aliquo predictorum modorum contingit illis quod vnum vino forti intemperato in multa quantitate. et hoc declarat: quoniam aliqui natus calidus ut cholericus: quoniam commiscetur potentia vel fortitudo huius vini: extendit dimensionalem secundum extensionem proprie caliditatis corporis: potentia autem et fortitudo vini caliditatem corporis propria extinguit: corpori autem caliditate innata extincto: aut quod

veri est infrigidato accidit tremores fieri. Dico autem verius quoniam tremor non causatur omnino calido extincto: cum sit tunc mors: et impossibile sit sanitatem aut firmitatem fieri carere vita: sicut dicitur in libro de sensu et sensa. Et scias quod si ista esset mixtura et non mixtus facilius nobis prestaret intellectum: et fortassis fuit mixtura primitus scriptura. Notandum est quod infrigidatio et tremor prout triplici a vino cari: aut infrigidatio et humectatio sua frigiditate et humiditate actuali de quo vel ex quo sermo existit in primo capitulo aut sui spiritus suffocatio calidum innatum: sicut ignis omni rectora tectus extinguitur: aut vini caliditatis excessu: propter calorem corporis euanescente faciendo: sicut minor flamma euanescit et extinguitur a maiori: velut in consonis accidit perimentibus: et sic vinum calidum innatum debilitat et extinguit: de quo quidem hic est sermo philosophi. Unde Galenus 2. de iterioribus dicit: quod quidam bibens vini antiqui spiritum magnam per sitis facit est semper abinde vigil: et febre adueniente alienationeque subsequente mortuus est. Et in 2. parte afor. Scito ieiunium ex potu vini puri spasmodum et alienationem currere. Deinde cum dicitur [Est autem.] Sequitur per se quod ostendit quod ex defectu humiditatis causatur tremor. Et primo dat intentionem suam dicens quod circa predicta est alius modus infrigidationis et extinctionis calidi cuiuscunque aia. et alterius: quod quidem est cum destruitur materia ut humidum quo calidum sustentatur: et aliter: vnum. n. non est sine reliquo: sicut dicitur in libro de generatione animalium. ista tamen extinctio est mediata et tardior aut tedita. Deinde [Hoc autem.] Dicit 2. persequitur intentum ostendendo quod si calidum dicitur conservari oportet vltimum humidum adesse. 2. hoc ad propositum adaptat. 2. ibi. Aut intemperate etc. Prima in duas partes quod primo manifestat propositum in calido exteriori nobis notiori: et dicit quod illud quod dicitur de extinctione manifestat in rebus carentibus aia: in his liquidis ut lucerna siue lampade: notum est quod humidum est materia calidi et sustentaculus ut oleum: quo quidem consumptione deficiente: contingit de necessitate luce lucerne extinguere: cum non habeat amplius alimentum. Notandum est quod significanter dicit philosophus lucem et non lumen: est enim dicta iter ea. lux namque proprie dicitur per existit in corpore lucete. vnum sol proprie dicitur lucem quod et nomen sonat: sol quasi solus lucet: lucerna autem et huius cetera dici prout lucetia: lumen proprie est ipsa lux et diaphano: ut puta in aere recepta. Deinde primo quod illud quod destruit subiectum calidi innati: ut puta humidum in corporibus habentibus aia est senium. Unde Galenus in libro de comple. dicit ipsum esse viam ad mortem: causatur. n. illud in animalibus quod presumptio olei et lucerna. sicut habet facit egritudines chronicas presumptio: sicut febres quartane: et huius: prout: hydropises etc. quod et dicitur in de causis longi. et bre. vi. labor non solum corporalis sed animae et coitus. oia. n. talia destruunt humidum naturale: quo destructo aut vehementer minuto contingit calidum innatum destrui. Deinde cum dicitur [Hoc autem non.] Dicit addit per quod oporteat esse humidum quod alitur calidum dicens: et quod calidum habet nutritum humidum et sustentetur in ipso: non tamen humidum omni indifferenter: sed oportet tale esse suauiter et dulce sufficientis spiritus: due. n. sunt cause vite. s. spiritus et quale: sicut dicitur Aristoteles in libro de longi. et bre. vi. et ideo illi qui egrotant auctor dicitur Aristoteles in libro de longi. et bre. vi. et ideo illi qui decrepiti: corrupto huius humidum vel vehementer permixtato deficiunt a vita: eo quod accidit calidum eorum deficere: loco namque humidum leuis dulcis aerei efficitur acutum serosum: et loco pinguis vinctus siccus terrestris etc. Deinde cum dicitur [Signum autem.] Dicit 2. manifestat istud signum dicens: signum non fieri a medicis illis quorum vita videtur propter mortificationem deficere inducta: aut ab egritudine aut fame aut exercitibus colligitiis spiritus omnino dissolutibus: sicut apparet in syncopizantibus: quoniam enim pro si quis aliquid humidorum de genere

Quor vi-
te cause.

Quom-
plex sen-
ctus.

Intre-
dant
exten-
sio cap-
ituli

Mora

Intre-
cedit
dicitur

Defec-
ta huius
dicitur

Capitulum

de genere nutritiū: sicut ius carniū vel vinū odoriferum nutritiū ad oriam aque vel alterius humidū parū nutritiū: ora ipsorū aperiēdo intus istillet cōtingit eos refferri. i. reuiuiscere: et resurgere a tali mortificatione synopali. Quod autē p hoc habeat humidū posse calidū nutrire et vitam sustentare p: qm auxiliati p dicto mō p p dicta sic existebat dispositi: qm aspectus. i. eorū apparatus assimilatur dissolutiōi facit ppter defectū humidū: videbat. n. q oīno humidū cōsumptū esset in talib. Ex hoc ergo signo ostēdit calidū sustentari et nutrirī in būido. ¶ Deinde cū dicitur Aut intēperatū. ¶ Reuertit cū aptatione p dictorū ad ppositū ostēdēdo q potus vini itēperati pōt eē cā subtrahēdis talis humidū: et extinctiōis pnter calidū. 2° declarat ex calore exteriori. 2° ibi ¶ Quēadmodū ignis. I. et dicit cām psumptiōis innati būidi: et aduē extranei posse esse potū vini fortis itēperati: qm cū vinū in se sit calidū: cū nāe calide occurrerit maxie: reddē calidissimū: calidū. n. calido additū sit sicut ignis in igne: vt dictū est in pma pñcula: et tūc magis cōsumit būidū pnter itra corp^o: in quo pp suētationē et pabulū calidū innatū cōtinet. ¶ Deinde cū dicitur Propter qd. ¶ Infert ex h vñū cor^o ostēdēdo q egritudines pcedant psumptionē humidū oīmodā: et p pñs extinctionē calidi: et dicit q accidit quōdā quoz calor inatus sicut vino superat fieri bydropicos: q maxime illos quoz epar nāliter est debile: mai^o enī nocumētū vini vt dictū est in cerebro existit et epe. Et bydrops est passio ex errore epis digestiue purgēs: q qdē ē 3° Aui. terty. 14. ē egritudo mālis cui^o mā est frigida exuberās igrediēs mēbra et crescūt per eā: cui^o quidē sunt tres modi: asclites: tympanites: et hypofarcha: qdāz vō magistroz addiderunt qrtā dictam leucoflematiā. Et bydropisimū ē 4° quoz distinxerūt būores. qdā fūit reumatici vt būtes cerebrū obile: cū vō maxime ledant: alij vō būida alia pter modicūz humidū radicalis būit acuta mordicatiua sicut maxime cholericū in gbus vinū puerit in cholera. Uñ et būida hic exñtia ī ipsīs acuta et mordicatiua deriuant in ventrē: q qdē debilitate caloris ppriū pmanēt mollia ligda nō ingrossata et ita non digesta: qm oē digestū sit grossum. sicut p 3° qrtō meta. hoc autē ptingit: eo q calor inatus est ipotens in būmido qdē ē mā sustentatiua et pabulatiua ipsū: i. quia adhuc cōseruat l3 debilit valde. ¶ Deinde cū dicitur Quēadmodū ignis. ¶ Declarat h ex calido exteriori: et dicit q talis calor inat^o ad būidū suū sic se h3: sic ignis īflāmat^o ad cānas puas siccās aut paleas: sic. n. hic ignis pp fragilitatē mae est debiliōr igne īflāmato in mā grossa et cōpacta vt in lignis: et citius extinguit^o: ita calor inebriati maxie ē debiliōr et citi^o extinguit^o calore sui oppositi: quā qdē extinctionēz tremor pcedit. sic g declaratum est dupl^r quō accidit tremor a vini itēperati ebrietate potissime crebra: tū ppter extinctionē calidi: tū pp subtractionē būidi. ¶ Notāduz est q cāe extinctioniōis calidi: et p pñs mortis sunt duplices. Quedā enim sunt exteriores sicut aer nos cōtinens q fm Aui. pma pmi qstūcūqz būidū h3 exiccare pp rē celestem cū ipso admixtā. Itē labores corporales et aiales diēti accētia: vel passiōes aie et coitus supflus maxie et nutritiū iterius assumpta que et latēter corpus cōtinere faciunt pati: būidū ē radicale reddēs impurū: ita q in fine sit aquaticū: sicut dicit Arist. in pmo de gñatiōe et corrupti. vbi circa talia adducit silitudinē de mixtione aque cū vino. Quedam sunt intraneae ipsi nāe: vt calor innatus. ipse etenim volens se cōseruare non pōt nisi depascendo būidū in quo sustentat^o: ppter qd ptingit ipz ex pñua deperditioē sine restauratiōe facta fm medicos minora: et ppter quaz calor inatus pmo minora: et corripit: l3 p accēs a seipso 2° sicut dicit Aui. p cāñ. fen 3°. Uñ Sene.

Qui mecū oriū mecū moriū. Et qui me viuificat me occidit: ante autē q extinguit pp ibecillitatē in digerēdo: būmor generat supflū frigidus aquosus: q sui qritate suffocat calidū obtegēdo: et sic respirationē phibendo: et sui qlitate mala frigida obuiādo extinguit ipm: hec qdē vba reperies a medicis et phy. de hac materia.

C Problema.

VI.

Antiqua.

Propter quid inebriati calido existere vino difficulter rigescunt et velociter occupant a pleuresi: et buis egritudinib^o. Aut q multū būidū si infrigidet multū frigidū sit: ita q vincit naturalem caliditatē: oia enī būidiora calidiora sunt natura. Signū autē calefit qdēz enī in exteriorib^o: būiectat aut non. Si vtiqz minus sunt calida et derelinquit^o: palam qa citius ipsa caliditas q būmiditas: quare assumptis frigidis būmidis merito rigescunt magis ebriū: et rigoris pprias patiuntur passionēs.

¶ Noua.

Cur vinolenti cum vinum calidū sit. rigere tamen solent citissimeqz laterum dolore ceterisqz būiscemodi vitij excipiunt^o. An q multū būmidum cum refrigeratum est in multū frigidum se conuertit: ita vt calorem superet naturalem. Que autem sunt būidiora: eadem omnia nature calidiora occurrunt. Argumentum q rebus externis calescimus nō būmescimur. Verūz si minus calida q būmida sint accedet profecto vt suam caliditatē potius q būmiditatem amittant. būmore igitur frigidus remanente non sine causa vinolenti amplius rigēt et vitij rigoris proprijs patiuntur.

¶ Repetit primū pblema ad hoc maxime vt ostēdat quō būidū vini associet sibi frigidū: B. n. nō fuit pus tactū: et hoc est qd dī ptermittēdo qd expositū est pus: oia enī illa q nāl^r sunt būidiora sunt calidiora: ita q talia calida admixta cū būmidis si inueniant caliditatē coadiunātē ipa remanētia cala calefaciēt. ¶ Deinde cū dicitur Signū. ¶ Manifestat hoc signo dicēs. signūz nobis h ostēdēs est: qz h būidū vt est vinū recipit caliditatē a corpore interius assumptū in debita quātitate: minus enim est calidū corpore: nō aut recipit būmiditatez: qm nō est minus būidū imo plus: et minus calida corpore recipiunt caliditatē ab eo. si ergo ita sit: manifestum est: q caliditas citius separat a vino q būmiditas: eo q būmiditas ei insit essential^r magis: separata aut caliditate būmiditas associat sibi aliam qlitatē. s. frigiditatez: et ideo cōtingit ppter qd frigidis interius receptis ratione būmidū cū quo associat^o frigidū cōdigne infrigidantur ebriū et rigorē vebementē patiunt^o: adeo q incurrunt passionēs antedictas cuius causae existunt frigidiora vt pleurēsim apoplexiā paralytism et. ¶ Dubitat de eo qd dicit phs būmidiora nāliter esse calidiora: cū videamus multa būmidiora nō intantū calidiora vt portulacā semperuiuam et. ¶ Dicendum in rebus duplicem esse būmiditatem: vnam pnam essentialē magis qualis est būmiditas aeris et omnū in quibus dominatur: et aliā scdm participationem sicut est būmiditas aque et eorū in quibus domi-

Problemata. A.

f 2

Locus
Senecebydrops
quidQuomo
di bydro
pieQuomo
plices ex
tinctio
nis cali
di causae.

Dubium.

Solutio.
Duplex
būmiditas.

Particula

natur. **C** Tunc ergo dicendum est quod humidiora sunt naturaliter et vere: talia sunt calidiora: quoniam humidum aereum associatum est calido: aer enim primo est humidus et consequenter calidus: propter quod significatur dicitur quod humidoriora sunt naturaliter: et de tali humiditate hic intendit Aristoteles. humiditas vero secunda participata frigido associatur. scilicet aqueo: est enim aqua primo frigida et consequenter humida: et de tali humiditate precedebat instantia. unde non valet.

C Problema. VII. Antiqua.

Ropter quod pueri quidem calidi existentes non amatores vini sunt: scythae autem et viri fortes calidi existentes amatores vini sunt. Aut quia hi quidem calidi existentes et sicci: viri enim habitus est talis: pueri autem calidi et humidi: vini autem potus est desiderium humidi aliquid: humiditas ergo prohibet fratribus esse pueros: indigentia quidem est desiderium.

C Cur pueri cum natura sunt calidi: vinosi non sunt: cum scythas et viros et robustos quod certe omnes habitum sunt calidiori constat esse vinosos. An quod viri non calidi solus: sed etiam sicci sunt. Virilis etenim habitus talis est. pueri calidi sunt et humidi. Vinositas autem humoris cuiusdam libido est. itaque humiditas facit ut pueri minus sitiant. Cupiditas quippe non nisi indigentia siue desiderium quoddam est.

Hic ponitur problema respiciens appetitum sensitivum et dicitur. Quare est quod pueri cum sint calidi non desiderant vinum: scythae quae sunt quidam gens septentrionalis dicta humana: loca frigida inhabitans. Unde Lucanus. Altrigit scythicum glaciali frigore potum. et viri fortes cholericus vinum diligunt cum et sint calidi. Sed autem quod dicitur calidum motum est quasi: cum enim utrobique videatur esse eadem causa desiderii: videtur debere esse idem effectus. scilicet desiderium ad vinum. **C** Notandum est quod hic per pueros non intelligitur tota pueritia quae usque ad viginti annos extenditur vel triginta. sed complexio diversitatis: sed per pueros intelligo maxime tempus quod est usque ad viginti annos scilicet. vel circa per viros autem fortes intelligo iuvenes cholericos: autem et sanguineos. Sed enim nomen viri aliquando dicitur etate ut iuvenitatem perfectam secundum Galenum in sexta parte aforismi. aliquando sexum. aliquando coniugem: et iterum fortitudinem: iuxta illud. Vir notat etatem sexum sponsum probitatem. **C** Notandum est quod desiderium puerorum non dicitur esse ad vinum cum sit effectus eorum: unde videtur apparere: quod si desiderant hoc per accensum evenit: ut propter abusus exhibitionis: movent enim tunc ad ipsum per dulcedinem repertam in eo: et vere abusus hic existit: quoniam vinum datur: aut per evacuationem cholere in vinum sicut iuvenibus: aut per humidam superflua frigida quae maturatur: ut in senibus: sicut dicitur Avicenna. 3. primi. Pueri vero non indigent per aliquid istorum: non enim adhuc abundant cholera indigere educatione: neque humidis. scilicet frigidis in alibus: et hoc si dietam debitam obfuerit. Item vinum sui caliditate et vaporositate cerebrum debilitat ipsorum: et omnia membra remollit: et humidum radicale consumit: propter quod dicitur Aristoteles in de somno et vigiliis. Pueris vina non conferre: neque et nutrimenta. et Avicenna loco pallescit. pueris vinum dare est ignem igni addere in lignis debilibus. **C** Notandum ut primo Aristoteles et verificetur: oportere comparationem inter duos istos iuxta adinvenire: sic dicit Galenus in libro de complexione. quoniam aliquid adiuvare comparantur: oportet quod omne sit simile nisi in illo in quo comparantur: quare oportet pueros cholericos ad viros cholericos comparare: et non cholericos pueros ad flatuos viros. **C** Deinde cum dicitur Aut quod. Soluitur id est quod scythae et viri fortes non sunt soli calidi: imo et sicci: habent enim et forma virilis

et iuvenis est talis. scilicet calidus et siccus: quod dicitur secundum medicos dicitur ex tenuitate macies: et hic habet a caliditate et siccitate causam complexionis. Est enim hic vel forma accensio quoddam complexionis anxius: sed pueri etiam sunt calidi: non tamen eorum caliditas associatur siccitati: sunt enim calidi et humidi maxime: imo calor eorum fere est tepidus: ut dicitur medicis. Cum igitur sitis sit desiderium humidi aliquid: et frigiditas sit dicitur de anima. puerorum igitur non causatur ad illud desiderium: quoniam reddunt humidi huectati propria humiditate: neque sunt vehementer calidi: imo eorum caliditas obrundit humiditatem: et sic quod non indigent non appetunt: cum appetitus sit quoddam indigentia non habiti. In senibus autem et iuvenibus unde existerit: sunt enim sicci calorem habentes acutum ipsos amplius expellunt: ita indiget huectatione vini eorum sistente sitim: et merito quod vinum est humidum et non multum calidum respectu caliditatis eorum etc. **C** Notandum est sicut dicit Galenus in primo de simplicibus medicina. quod sitis dupliciter curatur: aut ex diminutione humiditatis et eius paucitate: nutrimentum scilicet. et talis sitis per alios remouetur vino et precipue rubeo tendente ad grossiciem quoddam: tale enim cito replet corpora obnoxia inanitioni: sic dicit Galenus in 2. particula aforismi. unde videmus famelicos et pharmacus solutos per alios humectantibus ipsum appetere: et de tali siti vel vi non desiderio non videtur hic esse primo philosophi etc. Causatur et aliter sitis ex superfluitate et victoria caliditatis: et talis sitis aqua aceto admixta et vino subtili obili aqua comixto sedatur: et non indiget potest: talis enim sitis desiderium prope est frigiditas et humiditas: et propter hoc fortassis signanter dicitur Aristoteles. quod vini potus est desiderium aliquid: humidum. id est non humidum simpliciter denotando diminutionem: quoniam hec dictio aliquid in primo regimine acutum diminutionem importat. Vinum enim cum hoc quod est humidum est et calidum: et ratione habet non competere scythas et iuvenibus fortibus calidis: neque etiam competit ratione humiditatis potentialis secundum illud quod diceret vinum esse calidum et siccum: sed solum ratione humiditatis actualis. dico tamen secundum veritatem quod competit vinum siticulosi tali siti ratione humiditatis potentialis et actualis. vinum enim putat esse vinum nutrimentum calidum est et humidum: et non calidum et siccum: sic apparebit infra: quod autem calidum est et siccum ut antiquum magis importat rationem medicinarum nutrimentum quod simpliciter nutrimentis. Nosce quoque pueros sufficienter fore temperatos: et idem docetur regi per similia. quare cum non sint discrasati vinum non appetunt: non enim est simile illis in suba neque in complexione etc.

C Problema. VIII. Antiqua.

Ropter quod ebriari magis sentimus salas et malas aquas: parum ebrium vel sobrium aut minus. Aut quia proprium a proprio est impassibile: et quod sit dispositum est contraria aut contrariis sunt valde sensibilia: ebrium autem dulces in se ipso humores habet: tale enim vinum videtur: et prauorum humorum sensibilis est: parum ebrius vel sobrius autem sentit acutos et salios: cibo autem digesto: superfluitates enim supernatant. Isti igitur sunt impassibiles a similibus et habentem faciunt humores.

C Cur temulenti aquas salvas vitiosasque magis sentimus sobrium minus. An quod suum quodque a suo nihil afficit. simileque indomitum a suo simili persistit. Contraria vero a contrariis potius sentiuntur. Vinolentus itaque quod dulces intra se continet humores. Ita vini naturam tale esse videmus: hinc vitiosus saporis sentiens magis est. Sobrius autem quod acres saliosque habet saporem eundem precipere non potest.

Per vi-
quod possit
intelligi.

potest. Admissio itaqz cibo excrementitij redū-
dant illi z fluitant: vt z ipsi a suis similibus af-
fici nequeant: z hominem sensus huiuscemo-
di reddant expertem.

Quod z sensum respicit gustus. Et dicē qre ē q ebriati
plus sentim⁹ sapore salis aqz z vlr oēs saporē
re exneū corruptū: s; qn paz sum⁹ ebrj. vlr p z sobry mī-
n⁹ pcipim⁹ illū vlr mīn⁹ pcipim⁹ icipiētes iebriari: sic i. 19.
dī pblte. vbi b reperit. ¶ Et nō q Aristo. de noib⁹ minū
me sollicitās nō itelligit p ebrios vebemēter ebrios: illi. n.
nō pnt iudicare: sic dcm fuit in z^o pblemate: z sic neqz sa-
porē sentire: sed p ebrios itelligit illos qz paz appellabat
ebrios. z p paz ebrios itelligit hic sobrios aut q modicuz
vltra b biberūt. ¶ Deide l Aut qz. l Soluit. z dicit primo
iō esse: qz ppiū nō patit a suo ppo passiōe abycitiua: hoc
enī est sile in spē z nā: z nō in genere tñ: sic mus vel vmis
napelli nō patit ab eo: s; ē q sili mō est dispositus z p
pietari⁹ fere affectū alie: ab ipso nō patit: velut tacius
nō patit a corpore mixto cuius medietas sit aqua seruēs
z medietas nīr: z corp⁹ ē nō patit a cibo iā vltia digestio-
ne digesto: z b qz in talib⁹ nō ē actiua pzetas: sed illa q se-
inuicē sentiunt z vnū patit ab alio sūt pzia prys adiecta:
vt calm adiectū frigidō. z tēperatū distēperato. bnt enim
nās oppositas valde. ¶ Posita maiore sui sermonis po-
nit minore hic l Ebrj⁹ aut. l Dices q in ebrjō sunt dulces
z suaves hūores seu vapores a vino resoluti: z merito: qm
vinū altitū de q est sermo est dulce cū sit calz z humidū
hūiditate aerea: in q dulce magis fundat. Tāgit pnter al-
terā pte minozis. z dicit q paz ebri⁹ vel sobrius sentit in
seipso prauos z corruptos hūores: ita q nō sic postea per-
cipit exneos aqz sapores: cū sint ppy z siles suis hūorib⁹.
Ex hoc declarās dices. Aut p qz. sentit hūores acutos sal-
sos nitrosos: z hoc iō: qz cibo eius digesto supfluitates in-
de resolute supnatant z dissoluūtur in fumos grossos infi-
ciētes sui acuitate z falsedine infra gust⁹. ¶ Deide l Mi-
igif. l Cōcludit itantū dices. itaqz isti paz ebry vlr sobry:
qz bnt hūores siles iteri⁹ salis z corruptis aqz nō patiun-
tur ab eis: reddūt. n. bnt eos ipassibilē: s; q bnt humores
dulces interi⁹ vt ebry pls sentiūt salas aqz z prauas: cuz
eis sint pzie. faciūt. n. sic dispositū eas sentire. Et forte ali-
qs pp ly aut: qd hic ponit: veller scdās hic solutionē addu-
cere: sed cōpletior hic redit Aristo. fmo: si sit tñ vna solu-
tio: z aut in qm vel qz resoluat. ¶ Et nota q hic p humo-
res Aristo. itelligit sapores. hic videt nāqz modus greco-
rum vt notificet sapores noibus hūorū in gbus fundantē
z merito: qz dñtias sapozū inter alia aīaliūz pessime pci-
pimus: sicut p3 in z^o de aīa. z de sensu z sensato.

Problema. IX. Antiqua.

Propter qd inebriatis vebemēter in
circuitu oia vident⁹ ferri: z iam tacta
ebrietate nūerare lōgiqua nō possūt:
pp qd z signū ebrietatis ipm faciunt
qdā: Aut qz mouet a caliditate vini visus den-
se: differt aut nīhil visum mouere aut id qd vi-
det: idē. n. facit ad apparēdū dicta: qn z ad ppi
qua exntia mēiri visuz accidit ebrioz z circa lō-
ginq magis merito hoc pati: pp qd illa qdē oio
nō vident⁹: ppinq aut nō in quo loco sunt videt⁹:
in circuitu aut vident⁹ ferri: z nō ppe z lōge: qz
in lōginquū qdē pp circularē motū visus ipo-

tentior est ferri: simul. n. p traria facere nō facile.
Est aut lōginquū qdē desiderij vebemēs: cir-
culare aut it q figura nomē accidit: pp dicta igf
lōge nō vident⁹ si ferret ppe z lōge nō: z b vi-
deret: s; ficer it. n. vtiqz in altero tpe ipsoz: qd
videt in eodē loco: deficient aut nō vtiqz vide-
ret: in circuitu aut ferf pp exntes figurā. Tisus
eniz est conu. iū⁹ basis circulus in quo motus
qdem videt⁹ hoc: ppter id qd neqz defuit ipm:
mentit aut loco ppter id qd nō eūdē visuz inij-
cit in ipm. Idē enim esset aut hoc a quo visum
moueri: aut visum ad hoc.

Quona.
Cur grauitera vino derētis oia circūferri vi-
deant: iamqz in initia ebrietatis res semotas
cernere nequeunt itaqz idiciū hic vinolētie nō-
nulli deducūt. An qz cōspect⁹ frēqnter a calore
vini cōpelli: atqz cōmouet. Nihil hō interest
cōspectus moueat: res cōspectui obuia. Sic
enī rōne vtralibet: vt id qd dīxi videat. Et cuz
ppinquis ē in reb⁹ cōspectū vinolētoz falli cue-
niat: mltro magis idē in remotis accidat pnta-
neū est. Quāobre illas videre penit⁹ nequeūt:
ppinqs aut aspiciere qdē pnt: s; nō quo sūt posi-
ta loco. Circūferri aut tātū nō etiā ppe pculqz
vicissim agitari vident⁹: qm pcul ob circularē
monēdi rōne cōspectus nequeat pgreddi. Haud
enī facile est cōtraria sil agitari. Appetitio autē
q pfluit ad elongatioza vebemētiōz est. Circu-
laris hō figura: quā nomē ipm declarat conti-
net. Prope igit a procul vicissim cōspect⁹ de-
ferri ea decā nō pōt: z si ita ferat: rem tamē ean-
dem contingere nō queat. Quippe qui vice al-
terutra temporis eodem in loco rez quā intuet⁹
reliquat. Cūqz reliquerit intueri nō possit. cir-
culo aut sue figure causa videt⁹. Est etenim co-
nus cuius basis circulus est: in quo se agitans
ipse conspectus rem qdem percipit eandem: qz
nunqz sibi rem subiectam deserit. Fallitur ta-
men in loco: quia non eodem intuitu rem cōtin-
git: nīhil enim interest vtrum res ad aspectum:
an ad rem aspectus moueatur.

Dubitat Aris. circa errorē visus ebrioz. Et qrit duo
dices. Quare est q in valde ebrys oia q vi-
dent apparēt eis circulariter moueri. Et itez qre ē q cū
ebrietas ipsos tetigerit nō pnt nūerare z distinguere illa q
sunt ab eis remota: z si in se multū sint disticta z sepata. z
q ita sit apparet signo: qm aliq volētes expiri vtrū tales
sint ebry vlr nō pcipiūt eis nūerare remota: q si nō pnt: si
gnū est eis q sunt ebry. Un z in Italia istis inebriatibus
deridēdo eos solet dici ostēsis digitis z cācellatis quot sūt
bi. ¶ Deide l Aut qz. l Soluit. z pmo tāgit solonē i vlr re-
mouēdo dubitationē etiā. scdō in spāli magis. z^o ibi l Qm
ad ppinq. l Dīc itaqz cāz istoz eē: qm visus taliū mouet⁹
crebre nunc huc nunc illuc: ppter caliditatem in cerebro

Adicula
signi euidē
tissimi.

Particula

causata a fumis calidis ipsi? vini: ppter quē motū ab eis
visa apparēt circulariter ferri et nō pnt distātia nūerare.
¶ Et addit incidētaliter dubitationē remouēdo dicens:
q nō refert ad ppositū: siue dicam? visum mouere seips
vel moueri a seipso fm aliā scripturam: siue dicat q ipsa
res visa appareat moueri qntū ad id qd pdicta fiat appa
rentia: imo est idē per opinionē. Pla. q voluit visionē fie
ri extra mittēdo: sicut pz in thimēo: Arist. vult q fiat in
tus suscipiēdo. ¶ Deinde Qm aut. ¶ Prosequitur spāliter
solutionē qstioz. Et diuidit in duo. pmo soluit magis ad
questitū. 2o ad habitū. 2o ibi. In circuitu tū zc. ¶ Prio ptra
ctat cām. 2o eā cōcludit. 2o ibi. Propter pdicta igi. ¶ Dicit
igi iō eē: qz cū visus in ebrys circa ppinq discernere deci
piat: mltō g magis hanc deceptionē patiet circa remota:
vt tāgāt rō a minorē: et iō cōcludit q remota nō poterunt
videre ebry: itātū. n. circa ipsa decipit visus: q pducit ad
id qd est nō videre: scd si videat ppinq: nō videbit ea fm
q sunt i loco suo vero: s; i alio et alio. et pp h apparēt sibi
moueri i circuitu. et pp h nō esse ppinq sed remota: qd ac
cidit qm visus ipotēs est moueri in lōginquā ptē: pp mo
tū eius circularē frustratiū visus. Un et videm? q mota
circulariter nō pnt videri et discerni etiā a visu bñ dispo
sito: et hoc pbat: qm non est facile sed difficile valde et qst
ipossibile: q idē sil tpe possit opari circa tria: s; eni potē
tia sensitīua de se sit cōis ad oēm dīetate suoz obiectoz
percipiendā: tū cum fuerit ad vnū determinata: nō pote
rit in altez nisi cū difficultate maxīma: sicut gustus nō
pōt discernere sil duos saporē: silr et audit? duas voces:
hec aut tria que visui insunt est de ppe videre et de lōge.
¶ Deinde Est aut. ¶ Ostēdit quō p visus ferri fm circu
lare: motū ptingit ipm ferri in lōginquā partē. ¶ Notā
dū grā huius est q qn aliqs vehementer aliqd desiderat
rōne boni vel apparētis boni: extendit ad longinquū val
de ex vno in aliud: vt illud possit adipisci getando demū
vñ mo? pncipiū fuit: sic itaqz per hō actū pōt esse: q desi
deriū existat in qdā circuitiōe: vt extēdendo se ad deside
ratū pmo apphensuz: deinde reducēdo ipm ad se cū qdam
quietatione zc. ¶ Hoc viso dicat q desideriū intēsum. i.
extēso magna vndiqz qst in circulū facta est in lōginquā
partē: a qua qdē extēsiōne sic se hñte: nomē hoc qd est cir
cularē vel circulari fm aliā lras accidit in figura: et appro
pria figure pp silēm extēsiōne vrobīqz inuēta. Et iō dī
in 2o de celo et mūdo: figurā circularē esse capacissimā: pp
extēsiōne quā vndiqz recipit: sic itaqz appet si visus mo
ueat fm circulū quō in longinquā ferat partē: et hoc ē qd
cōcludit 2o dīcēs q pp pdicta res distātes nō vident: sic
pmissus est. s. Et silr si visus ferret ad rē vidēdā de ppe
et de lōge sil tpe: nō tū pp hoc videret eā: cuz sint tria: et h
declarat: qm videns deficeret factus ipotens a visiōe ei?
qd videt in eodez loco in alio et alio tpe visionis: videret
eni qn locus in quo res visa fuerit visui esset de ppe: non
aut qn de lōge: imo euanesceret a visiōe eius: et sic euane
sceret vt nō posset rē illā amplius videre. ¶ Notandum
est q cā qre ebry nō pnt distātia discernere et numerare
est: qm spūs visibiles quos p alys opz eē lucidozes et sub
tiliozes facti sunt tenebrosi et grossi vaporositāte vini am
pliori remolitione. vñ Auer. in tractatu suo de sensu et sen
sato. loquēs de vtute visīua dicit. hō ilrm. s. visus nō agit
nisi in sua cōplexione nāl: nullo adueniēte turbāte ipsuz:
perturbat aut videndi actus et diuersificat pp diuersita
tē spūm visibiliū: aliqñ nāqz sicut dicit Gal. in qrtō de
ac. et mor. spūs animatus est clarus sicut ether: aliqñ tur
bidus sicut fumus et nebula. Triidē aut est mult? aut pau
cus. si qdez fuerit multus et clarus: videbit remotissima et
pfecte secerneret: talis videt esse visus aialīuz degentium

ex rapina. Si aut erit turbidus neutruz pfecte peraget: si
qdem paucus et clarus ppinq videbit: et distice bene: lō
ginqua aut minime. si aut multus et turbidus: videre ma
gis poterit ppinq et remota q ipsa discernere. ¶ Deinde
In circuitu. ¶ Soluit ad pmo questitū dīcēs pmo q ideo
apparet fieri mot? circularis: qz figura oculoꝝ videt talis
pexistere: et hoc manifestat. nā visus vel pupilla est illud
in quo conus qdem et angulus acutus trianguli efficitur:
cui? basis exterior figure appropinquat circulari: fm quē
angulū vtus visīua spē visibili affecta spū mediāte videt
ipm visibile. cui? qdē cā est: qm nōdū est adeo ipotens fa
cta q a visione deficiat oīno: mētīt tū et decipit in viden
do visibile rōne loci: nō. n. videt in eodē loco vt oīm est:
ppter ea qz nō eundē actū vidēdi pycit sup ipm visibile:
qd accidit ex motu creberrimo exīte in spū. s. visibili: im
mo nūc visibile a visu tangit fm vnā ptem: et anteqz pfe
cte pcipiat a virtute visīua visibile itez tāgit ppter mo
tum antedictū visus fm aliā partē: donec cōfurgit qdam
circūgiratio ad modū circuli. ¶ Notādū est q pspēctiū
ponit visum fieri sub angulis acutis. dīcūt. n. q a re visa
ptendunt due linee in directū et cōtinuū angulū pstituē
tes acutū in pupilla: ita q constituit triangulus et isosce
les: cui? basis est in re visa: q si res vidēda magna existit
et ppinqua: basis triāguli erit lata: a qua linee tendent in
pupillā spēm deferētes rei vise. Si aut res fuerit distans:
basis videbit minorari: et linee acuenē in triāgulū magis:
et ponit q si linee cōcurrāt in triāgulū anteqz perueniant
ad pupillā: q nō cōtinget rē videre: sic igi Arist. videt
cum eis dicere: et iō vident res in circulo moto ebrys: qm
cū triangulus pstituatur: cui? basis est circularis: visus illic
refrangit spisse nō valēs vltra ptransire: quo accūte fieri
cōtingit visibiliū apparētū circulatiōes. ¶ Et nota q cā
hui? circulationis apparētis pōt manifestius taliter expli
cari vt dicat: cum vapores fumosi resoluti a vino ascēde
rint ad cerebrū: repmunt inferius refracti a cerebro ner
uis opticiis et pupillis oculoꝝ: ex qua refractione cōtingit
sub basi cerebri: et ante pupillas oculoꝝ circuitiōis motū
quēdā fieri: sicut pz in cursib? aquaz: cuz enī inuenerint
obstaculū reflectunt retro et in circulū mouent. ¶ Deinde
Idē aut. ¶ Dīc scdo repetit remotionē qōnis pus incl
pender iducte et dicit: q nō refert quātū ad apparentiam
pdictoz: imo pro eodē reputat: siue cōtingat rem visam
apparere moueri apud visum: siue visus ipse videat mo
ueri ad rez visas: ita q motus sit in visu et nō in re: q re
petit: qz visus est vtūqz opī. Platonis de visione cōsen
tire. ¶ Notādū est grā eoz que hic tangunt de errore vi
sus: quō fiat visio: qm puatio et defect? non cognoscit nisi
per habitū et virtutē. Un quidam dixerunt q spūs visibi
lis veniēs ad oculos p neruos opticos imissus: per pupillā
oculoꝝ et poros egredit: neqz multū ab oculis elongat: et
aeri exteriori ptinuus sociat: aer aut tanqz res mobilis et
corpus subtilissimū et in minimū pmutabile et formarum
susceptiū aptissimū oibus formis sensibilib? afficit et in
format. ¶ Un aer ad pprietatē cuiuscūqz forme imuta
tur: cui spūs visibilis cōiunctus silēm passiōē sortit: et p
eandē formā imutat: et peandē pcauitatē rediens p quas
exterat: imutatiōes susceptas anime representat: et sic vider
re catur. Hec aut videt fuisse Plātōis opio de extra mī
tēdo visiōne: quā Arist. in de sensu et sensato repellit. Sūt
et alij dicētes spūm visibile oculū et aerē corpa eē clarissi
ma. q irradiatione alterant adinūc et sese irradiant: aer
aut corpus subtile et ad irradiādū habile: tū ex claritate
tū ex radiatione alterat? et irradiatus forma opposita re
sultat in oculo. vt pz in speculo: ex c? resultatiōe spūs exis
in oculo neqz extrīsec? penetrat? imutat? qre imutatiōes
susceptas

Edrarie/
tas pboz.

Quare
ebry non
pnt distan
tia videre.

susceptas aie repñtat. Unū videre pñfici: et intellige instm
visus imutari fm aliquā pperatē: et nō intelligas pñcieta
tem illā rem imutare et suscipi ab oculo: sed idea pñcieta
tis q̄ neqz est suba neqz accidēs cū nō sit in subo: qz nō est
forma cū nō sit in mā: s; idea forme neqz ē ei mor: q̄uis
videat mor? in speculo vel oculo: s; semp fm motū ima/
ginis successiue noua idea generatur: mouētibus. n. nobis
mouent ea q̄ sunt i nobis: apparētia ergo accñtis solū est
in speculo et oculo et nō forma: cum fm Aristō. speculuz sit
oculus inanimatus: oculus aut speculuz animatū: et inue/
nies itez hoc pblema in. 12. ca. huius particule.

Problemata.

X.

Antiqua.

Item propter qd ebriz qñqz multa vident
vnū vidētib? Aut quēadmodū dcm
est moto visu accidit nullo tpe eūdē in
eodē qesceat visus: qd aut in eodē tpe
alr visum tardius eē videt: tactu. n. visus vī id
qd videt: tāgi aut plib? sit idē ipole: exñte autē
isensibili medio tpe in quo visus tact? ē: et alte/
ratū est visibile: vnū eē videt tps in quo tact? ē
et alteratus: qre in eodē tpe ipñ? plib? tactis vi/
sib? pla vident esse visa: pp id qd eadē fm eun/
dem modū est impossibile tangi.

Thona.

Cur vinolētis res vna plures interdū esse vi/
deat? An qz vt dictū est iam aspect? cuz cōmo/
neat euenit vt nullo tpe idem visus in eodē ge/
scat. Qd aut eodez tempore varie cernit id se/
rius occurrisse videri pōt. Qd. n. cernit nō nisi
cōspectus tactiōe sentit. Fieri aut nō potest vt
idem plurib? simul attingat qd cū nullū sensuz
admittat id tps qd interpositū tempora distin/
guat: quo rē cōspectus attingit: et quo repetit:
efficit hinc vt tēpus vnū esse videat quo attin/
gitur. Quoqz reperitur: itaqz cū ples aspectus
remeandē attingat eodē tēpore plura esse vide/
tur: qd vnū cōspectui subiacer: qñ fieri nō pōt:
vt res eadem modo eodem attingatur.

Quare est cū ebriz viderint vnā rē apparet eis qñqz
q mltē fuerit illa vna. Dic at qñqz aut qz so/
lū pñgit vebemēter ebriz: aut hñtib? oculos nō bñ dispo/
sitos et cerebri debile fumoz multoz receptiū. **C** De/
del Aut quēadmodū. **S**oluit. et dicit pmo hoc esse pp se/
pñsimū motū visus ebriz: vt dcm est i pcedēti pblema
tenūqz. n. est dare tps in quo visus gescat eoz fm idē eē.
sed illud qd nō gescit pñgit qd in eodē tpe: etiaz aliter et
aliter videat nūc q̄ pus: ita q scdo visuz tardius erit vi/
sum q̄ visuz pmo. hoc aut est qñ illud qd videt p quēdā
cōtactū et affectionē videt: qñ forma visibilis causat in
vñtē visua. ista aut forma est color rei vise: ipse. n. ē obm
visus excitans ipm vt videat. vñ z° de aia. dicit q color
est motiū visus fm actū lucidi. **C** Deinde Tangi. **D**e/
ducit vñtē rōnē suā dicens impossibile esse q vnū et idēz
in eodē tpe et s; idē ingerat cōtactū et affectionē imutati/
uam in virtutē visua: ita q sic visibile imutatū apprebē/
dat a virtutē visua plurib? vicib? vel plurib? visionib?
posito q illud vinū et idē sit tps insensibile: et ita minimū
q in minoz nō possit virt? visua tacta eē et imutata a for/
ma rei visibilis et forma appbñsa vt videat: qz fm veri

ates vnū et idē tps cōe videt esse necessariū visioni nālī:
in quo visus tangit et imutat a forma rei visibilis: et ipñ?
forme rei sit quedaz alteratio similitudinaria a virtutē visi/
ua. **C** Deidel Quare in eodē. **C** Concludit intentū repeten/
do virtutē medij: et dicit q in hoc eodē tpe cōi in quo pñ/
cif nālīs visio et nō in minoz plurib? vicib? qñ saltiz bis
tacti et affecti sunt visus ebriz: vel vñtē visua imutata ē
a forma rei visibilis: cōtingit q vna res visa plures appa/
reat visibilis: et repetit virtutē rōnis dicēs: idē esse: qñ ipñ/
sibile est q eadē et eodē modo tangant et imutent a virtutē
visua eodē tēpore medio insensibili exñte. **C** Notādum
est q in hoc videt stare fundamētum istius cāe: qñ tales
ebriz nō iudicant recte de tpe in quo sit visio: ppter. n. ce/
lerē et sepiissimū motū visus factuz a vino: qd in veritate
est vnū tps cōe visioni nālī necessariū: illud diuidunt in
duo. vbi grā. si visio nālīs bz fieri in quoz arboris tēpo/
ris: visio pbātastica istoz ebriz pñficiē in duobus: ita q
in tpe vno nālīs visionis vñtē visua ebriz velut pz in
festinata locutiōe bis imutat a forma rei vise: et sic bis vi/
debit: velut pz in pbātastica locutiōe. qre vnū videbitur
duo. **C** Dubitat circa pñdicta qñ videbit alicui visuz nō
in hoc errare si vnus videat esse duo: eo q videntia sunt
duo vt oculi. **C** Ddm est ad hoc q grā hui? pmo videat
cā qre vnū appareat duo: quia visa apparebit illud qd qñ
tum est scdo. Cā aut hui? iā apparuit vicūqz et apparebit
in. 31. ca. vbi hoc repetit pble. quā gdez dicit Arist. in de
sensu et sensato cāri pp celeritatē mor? in visu factā: ipam
aut etiā Auer. in tractatu suo de sensu et sen. pertractat di/
cens q instīz visus nō exercet actū suū nisi habuerit suā
cōplexionē nālē sanā et nō ab aliq perturbatā. Et iō iracū/
dus in hora ire q bz calorē istāmātū: recipit ex hoc corru/
ptionē sui visus: et forte videbit vnū duo pp motū cōtin/
gentē ipm apud irā: qñ qñ pars recipiēs mouet: et ad suū
puenerit locū: ex alia pte distribuit forma in scda pte nō/
dū facta a pma pte abscissione: qre vna forma apparebit
due forme: sic forma solis cadēs sup aquā currente appa/
rebit duo. Auic. aut in fine terty sexti nālī fmonez de B
facit exquisitū: qd duplicē. n. bz apparentie cām assignat.
Una est pñfio instī reddentis simulacraz vel imaginē
qd est in crystallina duoz neruoz oculoz q dicunt opti/
ci: ipsi eteni iter alios sunt cōcaui vt spūs possit libere in
oculos cōfluere aialis: q gdez anteqz in oculos penetrent
cruciant: et vnū corpus efficiūtur: sinistra nāqz dexter et
dextra sinister: deinde rediēs glibet ad partē suā puenit
ad oculū: pp enī pñfionē factā vt dictū est instī duo si/
mulacra vel imagies nō reddunt vni loco: neqz pueniūt
ad ipm s; directū: sed vnūqz redit p se ad pte visibilis
vñtē: due nāqz linee duoz simulacroz nō pñseunt il/
lo trāsīn quo solet fieri cācellatio et cōiunctio in vnū cū p/
trāsēūt pñctū et pñiunctionē duoz neruoz. Et pp B opz q
ex vnoquoqz simulacro qd venit ex crystallina ipñmaē
simulacraz in pte spūs visibilis p se. erūt q gñ duo simu/
lakra ex duab? causis discretis extrisecus: eo q due linee
nō vñiūt egrediētes ex eis ad cētrū duaz crystallinaz
q sunt penetrātes duos neruos pcauos: pp qd accidit res
apparere mltas et diuersas. z° cā est motus visibilis spūs
ad interiora dextroz suz et sinistroz suz: ita q ps illa q ap/
prehendit trāsgridit terminū suū sibi determinatū nālī
et tendit vsus pte duaz crystallinaz motu fluctuātē et va/
cillātē ad hoc vt describat in illa simulacrum: et siliūdo
aīqz cācellent due pyramides: et tunc pp B appareat duo
simulacra. Et B est sic simulacraz qd semel describit ex
sole in aq stagnātē et geta: et qd describit ex sole fluctuātē
descriptiōe iterata: qz angulus q habet inter lineaz visus
directi in aquā: et lineā solis directam in aquā penes quaz

Problemata. A.

f 4

Dubium.

Solutio.

Apparen
ue huius
modi. 5.
reduplica
tionis for
me qdru
plice esse
causam.
Prima

Secunda

consistit nostrum videre ad modum quo redditur de speculo aliquid non remanet unus: quia mouet eum comotio ad multa et multiplicat iste angulus et imprimuntur in eo simulacra plus quam unus: imo sicut in speculo non remanet idem simulacrum ipso corrupto: sed continue nouum generatur: sicut et inuit actor sex principiorum: ita in proposito. Tertia causa est ex concussione motus spiritus latens ante et retro: quod est animi cruciationes et bifurcationes duorum nervorum oculorum antequam pueniat ad crystallinas: ita quod hic spiritus duos habet motus ad duas partes contrarias: unum quidem ad sensum communem et alterum ad partem istorum duorum nervorum: ad hoc ut forma sensibilis sibi reddatur iterum: antequam destruat id quod reddidit sensui communi: et quasi statim cum reddiderit formam sensui communi: reuertitur alia pars eius ad recipiendum quod reddit virtus visibilis: quod fit propter velocitatem motus. quasi. n. describitur in spiritu reddere formam et ipse eam dat sensui communi: omne autem descriptum habet aliquod tempus existeri diu quousque delectatur. Cum autem fuerit mota a suo termino recipiens prima pars spiritus ex concussione sui motus: consequitur alia pars spiritus ex concussione sui motus: quod recipit sicut et prima antequam delectatur de prima: et mouetur spiritus propter concussione ad partem anteriorem quam erat in opposito visibilis et appropinquat illi. Deinde mouetur et non remouetur ab eo forma subito sed est in eo versus aliam partem: quod est et forme receptibilis. Deinde et appropinquat formam aliam per eo quod habet in opposito: propter quod appropinquat formam succedente parti prima: cuius causa est concussio. Et cum ita fuerit: erit in vnaquaque eorum forma visibilis. prima. n. forma nouum est delecta a prima parte recipiente quod reddit sensui communi: quod non reddit ei quousque imprimatur secunda: et propter hoc causa id quod est velocis motus ad duas partes videtur quasi duo: alii. n. quod delectatur forma eius a sensu communi: cum ipse sit ad partem vnam videtur ipsum visus causa ipsum sit in altera parte: et concurrunt simul eius due appropinquationes quod fiunt in duabus partibus. Et propter hoc cum mouetur punctum super aliquod volubile videtur linea circularis: cum vero extenditur punctum subito in directum videtur quasi linea recta. Quarta causa est concussio motus quod accidit in foramine vuae tunice: quia vuae tunica de facili mouetur: ita ut ad motum eius dilataretur et contrahatur foramen quod est in ea quod aliquando est foras: aliquando est intus: aliquando obliquum: aliquando in directum: ex cuius expulsionem foras contingit foraminis dilatatio et ampliatio: et expulsioe itus trahit contrictio et contractio foraminis: sed cum pergit foramen contrahitur videtur vna res maior: cum vero dilataretur videtur minor. sicut et cum inclinetur versus vnam partem contingit res videri in alio loco: ita quod contingit vinum post reliquum videri maxime cum alia forma appareat antequam prima destruat. Sunt et alii explicantes causas prioribus: quia duo nervi dicti optici veniunt ad duos oculos cruciati: qui cum fuerint equales in longitudine due imutationes provenientes ex vnaquaque res ad duos oculos non faciunt illam rem apparere duo sed unum: quoniam due imutationes in unum coniunguntur: et tunc sub vna idea videtur res vna: quoniam autem non ita fuerit sed unus oculorum fuerit profundus alter vero eleuatus tunc vna res videbitur due res. Dicunt etiam hoc contingere ex humiditate descendente per nervum opticum spiritum visibilem scindente: quoniam humidus distendit et separat quod sepe contingit baccharo et ebrio. Et ego quidem his diebus dum paterer distillatione reumatismum ad oculos aspiciens volatilia volare: non tamen ex longa distantia apparebat mihi: tum per eorum motum celerem: et aliam crebram motionem: tum propter humiditates spiritum ante crystallinas scindentes unum volatilius esse duo. Et ita euenit cum ambo non deiciunt oculi in unum locum aciem: sic igitur sufficiens apparet causa in his ebriis et vltimo in omnibus in quibus fit hec apparentia: quare vna res appareat due. et per consequens secundo quare duo oculi naturaliter dispositi vnam rem ut vnam videant: et non duas.

Tertia

Quarta

Problema.

XI.

Antiqua.

Propter quid ebrius spumescere ipotes sunt? Aut quia opus aliquem locum cale fieri magis alio corpore: hoc autem facere propter multitudinem caliditatis que est in toto corpore ipotes sunt: extinguit autem a motu calidum: quod sit a partem magis: quia multum est in eis humidum et indigestum. Amplius autem sperma ex nutrimento. nutrimentum autem omne digeritur: quo repleti motui sunt ad venerea: propter quod et precipiunt quidam ad huiusmodi actum prandere multum: cenare autem parum: ut sint ipsis minor indigesta digeris.

Cur vinolenti concubere nequeant? In quoniam pars quedam magis caleat quam reliqua corpus oportet: quod in his fieri non potest: ob nimiam totius corporis feruorem. Extinguitur enim calor motionis interne obtentu caloris occupatis: quoniam multum in his inest quod humidum crudum officiat. At hec a cibo proficisci necesse est. Cibus autem omnis concoquitur quo satiati ad venerem plane incitamus. unde hac de re plerique prandere large: cenare parce precipiunt. ut eruda insint quam concocta pauciora.

In hoc tangit defectus virtutis generatiue: et dicitur quod re est quod ebrius non potest spumescere. i. coire: sicut dicitur in 3. 4. ca. ubi repetitur hoc problema. Dicit autem spumescere: quoniam principalis dea spermatis ut venus fuit ex spuma generata: sicut dicitur Aristoteles in 2. de generatione animalium: fabulantur enim poete ipsam natam fuisse ex abscissione testiculorum saturni et plectorum in mare: ex quorum agitatione ex undis maris ad scopulos facta inde spuma extitit generata. Vel dicitur spumescere transumptiue: eo quod per modum quo spuma generatur in oribus equorum cum stimulantur: sicut per motum et confricationem sperma generatur in testiculis: sicut dicitur Dely in thes. caplo signorum. Sed contra Apostolus ad Hebr. ait. Nolite inebriari vino in quo est luxuria: nam veter mero estuans in libidine celeriter prumpit. Dicendum quod luxuria est triplex. scilicet in gula: coitus: et ornatu vestitus: ut dicitur in de scholastica disciplina: vel quod Apostolus in bibuit non solum actum libidinis: sed etiam aptitudinem: ad minus enim ebrius possunt coire. Deinde Aut quia. Soluitur. et primo assignat causam ex parte cause agentis coitus. scilicet caliditatis et ventositatis expulsive. dicitur ideo esse quoniam necesse est tempore coitus: unum locum: ut puta renes et partes illic adiacentes magis cale fieri alio corpore vel alio tempore: sicut quidam habent liberos: nunc autem magis calefacere vnam partem corporis quam aliam propter multitudinem caliditatis contingit: que cum sit per totum corpus dispersa oportet eam congregare magis in partibus inferioribus si debet sperma emitti: sed hoc agere ebrius non possunt: quia eorum calidum eductum spermatis ifrigidatur et bebetur magis quam esset prius: a motu qui causatur a corpore continente et sufferente motum coitus: quod accidit propter humidum multum indigestum aquosum ebriorum: quod propter agitationem talis actus comotum ampliatur: et super calidum regurgitat spermaticum extinguendo et suffocando ipsum: motus enim et si per se semper calefaciat: per accedens calorem infrigidat

men infrigidat. Itē etiā qz ebrietas tunc est cū fuerit caliditas in locis que sūt circa caput: sicut dicit in 12° cap. huius. in emissione autē spermatis opz cōtrariuz aduenire: vt qz pres inferiores sint calidiores supioribus: sicut dicit in 34° cap. ¶ Deinde Amplius autē. ¶ Hic scōdo ponit aliam cām sumptam ex pre mae spermaticae: pmo hoc dicit: qz sperma decidit a nutrimēto: est enim supfluū tertie digestionis: nō qdē rōne qualis: sed quāti solū: sed omne nutrimentū si debet nutrire actuali r inde supfluuz separari vt spermatis mā: necesse est p̄us ip̄z alterari r digerī: aliter enim nunq̄ nutrirēt: cum sit nāe corporis cōtrariū: cū autē hōmines fuerint nutrimēto nutriente repleti: r per p̄is eius supfluū vtpote spermatis mā: mouent ad coitū: s̄ autē age re nō p̄t ebri cum digōne careant. ¶ Deinde. ¶ Propter qd. ¶ Infer correlatiū huius approbatiū dices: r iō quidam medicorū p̄suli quō possint coitū plurimū exercere: precipiūt multa comedere in pradio: r maxime cala r bu mīda spermatica v̄etosa: in cena autē modicū: ad s̄ vt in corporibus taliū sint indigesta minoris q̄tatis digestis: nō enim opz fesse eis supfluitates p̄me digōnis aut scōe: que in actu spumationis ip̄m impediāt: neqz ppter cenaz sunt inanitioni expositi: sic igit ex his v̄bis habet qz opz in eis bonā digōne s̄m oēm modū precessisse: s̄ p ebrietatē auferē digestio: cuz praua accitū calozē impediētia ebrius cōsequant vt iam apparuit: r sic per p̄is auferē mā spermatis: cū sit supfluū digōnis tertie: r vteri? tollit spume scere. Et scias qz ip̄s pueniēs coitui est: qn̄ nutrimētū fuit in via expandendū: r hoc est facta digōne p̄ma r scōa iam ppe pfecta: hoc est cōueniēs valde: neqz enīz tūc t̄pis qn̄ indigesta sunt minora digestis: est corpus inanitū quo ad mēbra tertie digōnis: neqz repletū q̄tum ad digōnuz p̄marū pres: qd si fuerit nocet s̄z nō tātū: melius est enī vti venere repleto corpore q̄z ianito: sic dicit Gal. in theg. tractatu cārū. ¶ Notandū est qz ad coitū tria requirunt. s. vir tus erectiua ventositatē fulcīta que a corde puenit: r sensus delectationis a cerebro r nucha: r desiderīū ab epate: sicut dicit Auic. 20° tertiū. nunc autē oia deficiunt aut pmutata sunt valde in ebrius. Et iō nō possunt coire rē.

C Problema.

XII.

Antiqua.

Propter quid dulce r intēperatū r kikeon in medio potūz in porib⁹ minus inebriari faciunt: r ppter qd min⁹ inebriant magis inebriati. Aut oīuz eadē est cā. s. rep̄cussio sup̄ficialis calī: iebriari. n. ē qn̄ erit calz i locis q̄ sūt circa caput. ¶ Noua. ¶ Cur si quis vinū dulce ac merū aut cyceonem interportandū hauserit sobrius p̄sistere possit: r cur minus ebriant: q calice amplo secūdoqz bauriunt. An oīum eadez illa ratio est qz sup̄ficialis calor ita sup̄primi. ¶ Vinolētia enim tum orit cū calor sedē capitis totā occupauit.

In hoc

phs querit duas qōnes: r dicit. Quare est qz vinū dulce ip̄mixtū r itēpatuz r kikeon: qd estimo vinū artificiali factū dulce ex melle v̄l gūccharo vel sp̄bz: vt illud qd dicit clareta: vel fortassis est vini sp̄s potabilis: r potata in medio alioz potūū vini minus causat ebrietatē alijs modis potūū eius. Et qz huic snie debeat minus adiungi ostēdit per hoc qd dicit dulce: qn̄ in 29° cap. dicit qz ex dulci nō cōtingit inebriari. Item ex eo qd dicit intēperatū: dictū enīz est in 3° p̄blemate itēperatū minus inebriare: apparet etiā per cām quā assi

gnat. ¶ Deinde Et ppter quod. ¶ Querit scōdo: quare magis. i. sepe inebriati minus inebriant r patiunt a vino q̄ illi q raro inebriant. Unde r Padue valde turpe reputatur apud potatores qz aligs inebriet: neqz talis apud eos reputatur potator bonus: sicut apparuit. 9. caplo secunde parit: qz vtentes defudationib⁹ amplius sudant nō vtentibus. ¶ Deinde Aut quia. ¶ Soluit. r intēdit tales rōnē. inebriari cōtingit cum calefiunt a fumis vini ea que sunt circa caput: sed a predictis poribus non calefiunt: eo qz fit quedā rep̄cussio vel refractio fumoꝝ a cerebro inferius: quare rē. r hoc est qd dicit: qz causa istorū duoz r oīum similitū quare minus inebriant est eadem: r ideo hec duo p̄blemata sunt cōiecta in vino: quod etiā cōtingit ppter rep̄cussiones calidi vinosi existentis in sup̄ficie solum r nō eleuati intū qz cerebrum cōprehēdat oīno: vel calidi sup̄ficialis. i. debilis: quoniā ppter dulcedinez oppilantem porositates: vt dicitur in sequēti p̄blemate: modicuz calidū est superius: iuuat etiā solitos inebriari consuetudo: quoniā a cōsuetis non fit passio: sicut dictū est in p̄ma particula. consueta enim in consuetudinibus nō amplius remanent pharmacie. hoc problema reperies iteruz partim in 25° p̄blemate. r partim in 29°.

C Problema.

XIII.

Antiqua.

Propter qd dolci sup̄natabili existente sigs ebri⁹ vtiqz sup̄bibat dulce deprimi vinū existēs: r min⁹ molestuz est. Aut qz dulce qd lenitiū est r v̄l scosuz: oppilat. n. poros: pōticū aut aspatiuuz: r s̄ qdē bene volabilē facit calo supiorē motū: dulce aut regit ip̄m poros oppilās: q aut supiorib⁹ calefactis est ebrietas: dictū est. Ampli⁹ at dulce qdē fursuz odoriferū: pōticū at nō: odor aut omnis grauāt caput. ¶ Noua.

Quā ob cām cū vinū dulce aptū sit fluitare: si qs temulēt⁹ dulce sup̄ admisit haustuꝝ vinū cōcoquit minusqz infestat. An qz vinū dulce lene ac lenitū est. itaqz foramina obfarcit: atqz itersepit. Austerū cōtra exasperās rigidū est: facilem item ascēsum calori hoc prestat. Dulce aut obstrusu foraminū calorem ardet: ac inhibet. Vinolentiam hō parte concalefacta sup̄na oriri dictuz iam est. Addo etiā qz vinum dulce in odorū: austerū autē odorū est: odor autem omnis caput tentat r ingruat.

Vinum

dulce cū sit sup̄nabile r mobile sup̄ius ad caput r merito: qz pingue: r tale sup̄natat: r in hoc tāgit motiū. Quare sigs ebrioz ip̄m biberit post vinū pōticū austerū p̄as assumptū r cātūz ebrietatis: h̄s vinū deorsuz reprimit vtute vini dulcis: ita qz minus molestū inebriatis. ¶ Deinde Aut dulce. ¶ Soluit: r diuiditur in duas pres s̄m duas cās q̄s assignat. 2° ibi Amplius aut. ¶ Itē pmo ostēdit opationē vini dulcis: r dicit iō esse: qn̄ vinū dulce est lenitiū sui quadā mulcebz hūiditate aerea: r est iniscariū cōglutinatiū: pp qd oppilat poros r vias p quos fumī ad cerebruz ascendebant. ¶ Deinde ¶ Pōticuz. ¶ Hic 2° ostēdit opationē pontici dices: qz ponticum vinū austerū est r exasperatiū: non quidē tñ ratione sue caliditatis: sed stip̄citate magis sue substantie: corrugat enīz r preparat partes stomachi r alias qb⁹ ab

Particula

niat sicut galle coria. Un̄ z medici sup oia laudat ipm in hñtib⁹ debile stomachū relaxatū: tale aut̄ vinū pōticū cau-
sat mortū ad supiora bñ volatīle z ēt meabilē pp calm suū
z vētris robur iductū: sic enī auis tollit in altū: ita b̄ vinū
sui calitate z maxie qz diu tenet in ventre cōgregato ipsi
vndiqz: pp qd maior sit ad caput ei⁹ euaporatio. Quidaz
āt libi bñt velatīle: qd z tūc referat vīno dulci: obtegīt. n.
illud z velatiūū faci pōtico nō pmittēs: vt dictū est: ad ce-
rebrū ascendere: z b̄ ē qd dicit repetēdo opōnē dulcis: dul-
ce qdē regit z occidit pōticū oppilādo poros z alias vias:
z p pñs nō pmittēs fumos vīni calidos ascendē: z sic ebrie-
tate accedere: qz iebziari est vt calefiāt supiora q̄ sunt cir-
ca caput: vt dictū est. ¶ Deinde Ampli⁹ dulce. ¶ Assignat
aliā cām: z dicit: b̄ iterū iō ptingere: qz vinū dulce est odo-
riferū: s̄ pōticū nō est odoriferū: q̄ aut̄ est odoriferū gra-
uedinē capitis causat z nō ebrietatē: eo q̄ ois odor graue-
dinē capitis iducit: z maxie si fuerit cale cōplonis appare-
ter: sed ebrietatis aliud est a grauedinē capitis: vt appēbit in
17. cap. qre zc. Propter enī grauedinē q̄ accidit capiti ex
vīno dulci denotat oppilō poroz capitis: ita q̄ vapores
vīni nō pñt ad cerebrū trāsire ebrietatis iducētes nocu-
mētū. q̄ aut̄ odor grauet caput asserit Dip. z Sal. in 5. par-
ticula afo. Expimētū testat: qm̄ ex oib⁹ aromaticis dolor
capitis generat: imo fumus coz calefacti⁹ eēt vtilis val-
de z in multis nisi capitis grauedinē timeremus. tñ fmo
Aristo. z Sal. videt maxie verificari in odore fundato in
suba cale cōplonis: qm̄ pōt odor eē cū suba frida stiptica:
pp quā remissa ei⁹ effumatiōe caput nō grauat imo cōfor-
tat poti⁹: cū aia maxie odorib⁹ delectet: est enī odor cib⁹
ipsius: sic dicit Arist. in lib. de regi. do. Talis aut̄ odor est
sandaloz rosaz z b̄: qd aut̄ cūz aromaticitate sua fumo-
sum est valde: tale est qd capitis grauedinē causat sic mu-
scus liliū zc. ¶ Nōn⁹ est q̄ vinū pōticū lz sit cū suba cu-
ius sapor est fridus: nō tñ est fridū imo calm: z forte eo q̄
calm ipius fundatū ē in grosso facto terrestri: qre z p̄t ma-
gis calefacere: z b̄ ē polē: qm̄ vnūqz qz mixtoz mixtū est
ex diuersis s̄z pportōes differētes maxie. Et scias q̄ huic
fmoni Arist. p oia pcorat Dip. i. 3. regi. acu. dices. dulcis
pot⁹ min⁹ aggrauat caput q̄ vinū mētē min⁹ pcurit. z de-
nuo ait. palmeus qdē magis z pōticus i his morbis vtilis
est: si nō fuerit capitis grauitas ac mētē nō timeas zc.

Vini pōti
cū eē cal⁹
z nō fridū
q̄ facile di-
ceret ex co-
q̄ sapor ei⁹
est fridus.

¶ Problema.

XIII.

Antiqua.

Propter qd a tēperatō qdē itēmpatio-
ri aut̄ mane magis dolent caput q̄ ab
itēmpato. Aut qz itēmpatū qdē gros-
se partis exñs in poros q̄ sunt circa ca-
put ipm qdē nō incidit: potētia aut̄ ipsius odor
z caliditas: tēperatū aut̄ mixtū aque subtili ipz
ingredit: habēs aut̄ corpus z a potētia multuz
ea que est itēperati difficulter digestibile est.
humida enim oium difficulter digestibilissima
z corpora potētiarū in ipsis.

¶ Nota.

Cur a vino diluto meraci⁹ tñ caput postri-
die magis dolemus q̄ ex mero. An merū quia
crassius est foramina capitis angusta subire ipm
nō pōt: sed vim suaz atqz odorem z calorem tñ
transmittit. Bilutuz aut̄ illud qm̄ per aque ad-
mixtionē tenui⁹ factū est facile ipsuz subit ac pe-
netrat: cū tñ partē corpulentie facultatisqz meri
nō mediocrē ad huc retineat concoctu difficilis

est: nam z humida vel humores oimū difficil-
lima cōcoqui z corpora longe puicacioza q̄ fa-
cultates eorum peristere nouimus.

Quare

est q̄ si aligs inebriet in sero a vino tēperato
aq̄ subtili: qd tñ erat pus itēmpatū z forte val-
de: mane sequēti plus dolet caput q̄ si fuisset inebriatus a
vino p̄dicto ipso exñte itēperatioz z potētioz. ¶ Deide
[Aut qz.] Soluit: z videt mibi q̄ pōt duplī cā assignari:
vt vna qdē sumat ex pte penetratōis: alia ex pte digōnis.
z⁹ ibi [Et a potētia zc.] Primo tāgit opōnē itēmpati. scō
tēperati: z dicit iō eē: qz vinū itēmpatuz z potēs b̄z grossi-
tiem priū: pp quā nō pōt subingredi poros angustos cere-
bri: qd regit ad ebrietatē causandā: pp qd opz q̄ sit sub-
tile penetratiūū: qd nō est: s̄ est calm z odoriferū vnde sit
magna effumatio inde: ita q̄ fumi petētes cerebrū grossi-
sunt idiuisi z terrestres grauates caput: z iō nō subintrāt
poros angustos cerebri zc. ¶ Deinde Tēmpatū. ¶ Osten-
dit opationē tēpati dices: q̄ vinū p admixtionē aq̄ subtili-
s factū tēperatū: cū acq̄suerit corp⁹ subtile ex admixtio-
ne aq̄: carēs odore z calitate q̄ erat in itēmpato: subingre-
dit angustos z pfundos poros cerebri: qre difficilī edw-
cis: z iō mane ipso adhuc remanēte: magis dolet caput q̄
precedēte sero ebrietate ex ipso q̄ ex itēperato. ¶ Deide
[Et a potētia.] Esti aut̄ nota solonis nō ponatur: videt tñ
mibi aliā cām assignare. Et dicit itez alia cā est: qm̄ vinū
tēperatū multū videt deficere a potē vel vte digestiua q̄
est in itēmpato: vt apparuit supra. Est enī digestibile pte
cte cū difficultate: qd ostēdit: qm̄ est humidū z vehemen-
ter tum de nā sua: tum pp admixtionē aque: s̄ hūida sunt
cū difficultate bene digestibilia: ita q̄ corpora in qb⁹ sunt
potētie hūide nāe iserte: sunt difficilis digōnis pfecte: us
rōne sube grosse z viscosē: tum rōne cōplonis: qz hūida co-
loris hebetatiua z icarceratiua: s̄ itēperatū calidius exñs
reliqua z seipm cōdigerit: sicut dicit 3. cap. ¶ Qd si dica-
tur digōnē vigere p humidū. Dicēdum q̄ illud est humi-
dum aerēū pingue calm: nō aut̄ humidū aqueū impingue
z fridū. Unde z calm digestiūū nō stat cū hūido aqueo:
sed cū humido aereo: neqz enim digestio soluz sit per hu-
miduz: imo per calm z magis: qm̄ sit per calidū sicut per
agens: per humidum aut̄ sicut per naturam.

¶ Problema.

XV.

Antiqua.

Propter qd magis pñt bibere in ebrie-
tate exercitātes se q̄ nō exercitātes. z
facilius pmutant. Aut qz bñtes sup
fluitates z humidū in ipsis: diuretici
fiunt: qd facit posse bibere: z postea leuiter se
b̄re: ppter nō p̄māere multū humidū vinosuz:
inexercitati qdē igi humidū z supfluitatū gene-
ratiui sunt: exercitati aut̄ sicci: quare in corp⁹
his humiditas vinosa accedit. cōfestiz igi p̄tra-
euellit vzinā mor⁹ hic: z posteri⁹ pmanēs humi-
dū b̄ in corpore grauitatē facit.

¶ Nota.

Cur iexercitati magis q̄ exercitati ad vinolen-
tiam vsqz potare: z vino facilius solui possint.
An quoniā qui excrementa humoresqz in se con-
tinent vzinā copiose profundunt. Qd facit
vt plus bibi z leuari facilius possit: quoniam
non multi vinosi humoris in ventre remaneat.
At qui iexercitati humidū sunt excrementisqz

redundant: exercitati cōtra sicci siticulosiqz: vt vini humor sese totum insinuare corporib⁹ possit. Statim igit hīc vini impetus vrinam re tractat. ⁊ post humor hīc in corpore insidens grauitatem creare nimirum potest.

In quo duo tangit breuiter dicēs. Quare est q̄ illi q̄ continue exercitant plus pnt bibere anteq̄ inebrient q̄ illi q̄ nō exercitant. vnde ⁊ fabros videmus multū bibere anteq̄ ebrietatē icidant. Et iterū quare est q̄ dato q̄ tales inebrient facilius curant ab h̄ ebrietate q̄ se nō exercitantes. ¶ Deinde Aut qz. ¶ Soluit: ⁊ tangit maiore rōnis sue dicēs: ideo eē: qm̄ illi in q̄b⁹ sunt supfluitates more ⁊ humidus vt vinū illis cōmixtū in ebrietate reddunt diurectici. i. puocatiui vrine in eis: ppter enīz caliditatem vini ⁊ subrilitem: h̄ supfluitates eliquantur subtilian⁹ ⁊ dissoluunt: quo accidēte prestat iterū bibendi eis potētia: ⁊ hoc quo ad p̄mū quesitū. Quo aut ad scōz dicit: q̄ postea facta ebrietate melius hnt se ad curationē ipsius: ⁊ hoc ideo: qm̄ ppter exuberantiam quā habēt vrinę ex supfluitatibus modicū humidus vinosum remanet in eis p̄seruatiū ebrietatis ⁊ lesiuus. ¶ Deinde In exercitati. ¶ Dic ⁊ tangit minore sue rōnis: dicēs q̄ illi q̄ nō sunt exercitati nō vt ethicā incurran: iuxta illud Aui. 3° primi. Exercitiū relinquit ethicā frequēter incurrit sunt humidi humiditate aquosa: in qbus multe supfluitates generantur ex indigestione: sed exercitati sicci sunt ⁊ mundi a supfluitatibus: cū sint cōsumpte per exercitiū sicut apparuit in p̄ma parte: vnde ⁊ in scōa p̄tula dictū est laborem carnē sicca causare: cū humidus supflūū oppilatium repletiū euacuet: ppter qd̄ poris corporis remanentibus vacuis cōtingit humiditātē vini in ebrietate facilliter per corpus diffundi. ⁊ hoc est. Confestim igitur q̄. ¶ Tertio cōcludit dicens: ergo motus iste exercitantiū statim trahit in cōtrariū per vrinā. s. deorsum ⁊ euaporaciones nō permitētes humidū vinosum cū supfluitatibus ascendere sursum ad caput: ⁊ ebrietatē velocē ⁊ leuissimā causare: vel motus h̄ vrine p̄tra euellit ⁊ educit: sed in nō exercitātibus humidū supfluum remanēs in corpore ⁊ prius ⁊ postea ppter potū vini augmētātū grauedinē inducit in corpus: ppter qd̄ ⁊ ebrietas citius accedit ⁊ difficilius curat. Et scias q̄ hīc per grauedinē nō intelligo ebrietatem: ne sit cōtrariū ei qd̄ dictū est in p̄cedēti p̄blemate: vbi nō est cōcessum esse idem grauedinē ⁊ ebrietatē: sed per grauedinē intelligo dispōnem quandam antecedentē vel cōsequētē ebrietatē causatam ex humidis in expurgatis a vini potentia motis.

Problema. XVI. Antiqua.

Rpropter quid vinū aut andaces facit ⁊ maniacos tria enim dispositio est. hīc qd̄ magis utiqz in motu: hīc aut minus. Aut sicut Lberimon ait vtētib⁹ senī modis tempatur: p̄traria enī facit non eadē: s̄ nō que s̄līr se habēt: sicut ⁊ ignis hoc qd̄ siccat: hoc aut humectat: sed nō eadē: etenim soluit glaciē ⁊ coagulat salē: ⁊ vinū hūidū enīz est s̄m nām: lachrymabiles vel hūidiores autē distēdit ⁊ velociores facit. velociores autē exoluit: ppter qd̄ qdaz melacholicorū natura in crapulis soluti fiunt oīno: quemadmodū enīz balneum colligatos corpore ⁊ duos bene mobi-

les facit: ⁊ humidus soluit: ita vinum sicut balneans interiora operatur hec.

¶ Noua.

Cur vinum alios tardos alios supbos reddit atqz insanibūdos: cōtrario enim affectu id agit quādoqz alteri magis: alteri minus mouentur. An vt Lberimon ait: vinū sese pro morib⁹ vtentium applicat. Cōtraria igitur reddit: non que eadem: sed que sunt dissimilia vt ignis alia exiccat: alia humefacit: sed non eadem: ⁊ quidē glaciē liquefacit: salē indurat. nam ⁊ vinus vt qd̄ suapte natura humidus sit: boies tardiores incendit redditqz mobiliores: p̄tra mobiliores dissoluit atqz retardat. Unde plerosqz melacholicos penitus resoluit: labiqz i crapulis no uimus. At enim balneū corpora perstricta duratqz relaxat: agiliozaqz facit: humida ⁊ mobilia dissoluit atqz infirmat: sic vinum quasi interna boīs diluens ita afficere potest.

Donit aliud p̄blema circa effect⁹ vini cū ei⁹ motu: ⁊ dicit. Quare est q̄ vinū quosdaz reddit audaces p̄sumētes p̄s de seipsis q̄ sit. vt vbi grā. melan cholicos ⁊ flegmaticos. quosdā aut reddit maniacos ⁊ ista nos apparētes oīno actus rōtis relinquere: sic cholicos ⁊ adustos: sic appebit in 30^a p̄tula. ¶ Deinde Cōtraria. ¶ Tangit motiū suū q̄s dicat. B nō videt: qm̄ be sunt p̄trarie dispōnes ⁊ act⁹: qd̄ ostēdit: qm̄ maniacus est in maiori motu ⁊ furia: in eo enī videt oīno eē absozpt⁹ act⁹ itells: s̄ audax est in minori. nō. n. sic peccat in mores: s̄ dispōnes triē aut actus nō ab eadē causant cā s̄ a diuersis: vt apparet in 2° de gnōne: q̄re rē. ¶ Deinde Aut sic. ¶ Soluit: ⁊ primo sumit solonē suā ex difformitate agētis: ⁊ dicit id eē: qm̄ sic dixit qdā dicit Lberimon vinū tēpē ⁊ p̄portioē vtentib⁹ debitis modis ⁊ mēsuris: in alia enīz q̄titate ⁊ tēpore loco ⁊ ordine: ⁊ h̄ circūstātus dari d̄z statico: ⁊ alia melacholico: ⁊ in alia cholico rē. s̄līr in alia adolescenti ⁊ in alia iuueni vel senī: ⁊ sic de alijs diuersitatib⁹ circūstantiāz. Sic igit vinū diuersificatū nō remanet oīno idē: s̄ triū: pp̄ qd̄ trios effect⁹ h̄z cāre ⁊ nō eosdē sicut supponēbā. ¶ Deinde Sed nō. ¶ Sumit h̄ 2° solonē ex difformitate mae ⁊ agētis vniformitate: ⁊ dicit q̄ nō solū illa q̄ hnt dissimilitudinē ⁊ triāz diuersos hnt ex se cāre effectus: sic dictū est de vino: imo ēt illa que hnt se s̄līr ⁊ sine triā cau sant diuersos effect⁹: ⁊ hoc pp̄ diuersitatē mae: actus enīz agētū est in patiēte disposito. 2° de aia. nā s̄m meritū materię: vt ait Plato ip̄mitit forma: ⁊ B declarat. sic videm⁹ q̄ ignis vnus ⁊ idē ēt numero vel calm qdā triā ⁊ nō eadē desiccāt vt lutū: qdā humectāt vt cerā. Alex. vō i p̄blemate: inqt id de sole: ⁊ q̄ faciē denigrat ⁊ p̄num dealbat: dissoluit glaciē ⁊ facit eaz redire in aquā: ⁊ coagulat aquā in salē cōterminādo ei⁹ hūidū supfluum: ⁊ tñ isti sunt trij effect⁹ ⁊ vnū est agēs: q̄re ⁊ s̄līr in p̄posito erit rē. ¶ Deinde Et vinū. ¶ Declarat p̄positū in qdā effectu vini: ⁊ diuidit in tres. p̄rio facit qd̄ dictū est dicēs q̄ vinū nālīr ē hūidū: est. n. hūidū hūiditate aerea: sic dcm̄ est pus: ⁊ tñ nō solū hūectat: imo ēt exiccat: qm̄ illos q̄ sunt ap̄ri vt eoz oculi lachrymentē extēdit ⁊ multiplicat lachrymas i eis: ⁊ redit eos p̄mptiores ad lachrymādū: augēdo hūiditates sui hūiditate: ⁊ faciēdo eas penetrare sui subrilitate cū calitate: s̄ si p̄ iueniat eos p̄mptiores ad lachrymādū: ita q̄ q̄s cōtinue lachrymentē: exoluit lachrymas ⁊ desiccāt humi-

Dictum
Platōis.

Particula

ditates lachrymales finiando: et sermo iste iterum queretur in 24° problemate. Et ulterius infert vnum correlariū dicens: q^o ita est: igit^r melancholici efficiunt soluti oīno in crapulas natura. i. ventre inferiori: qd dicit forte ad differentiā vrinę: vel natura. i. nāliter. pze alijs enīz solunt: cū vinū sit humidū: et melancholici sicci: qd accidit: qz vinum sui humiditate debilitat cōtentiūā eoz vigentē sicci tate: aut inuenit humida indigesta que dissoluēs in vētrē emittit. ¶ Deinde. Quēadmodum enim. ¶ Declarat hoc scđo qd dictū est de vino per balneū dicens: q^o ita operat^r vinum sicut et balneus. Balneū enim reddit perfecte mobiles et expurgabiles superfluitatū qui fuerāt compacti et duri corpore: illos autē qui prius extiterint perfecte mobiles et humiditā qbus superfluitates facilliter expurgantur: reddit solutos primo. deinde exiccatos scđo: vel exsoluit et cōstipat: et hoc est qm balneū cōmouet et eliquat humida cōpacta. ¶ Deinde. Ita vinum. ¶ Dicit tertio hoc applicat ad ppositū: et dicit: q^o eodem modo vinū interius assumptum operat^r. nam duos et cōpactos corpore reddit bene mobiles et humidos: alios autē tales plus existentes reddit solutos: et tñ est idem agens. Unde Isaac in dietis particulis. Antiquū vinū assimilauerūt tyriace magne: quia ipm repierunt duarū naturarū strariarū iuuatiū: corpora enīz calefacta infridat: et infridata calefacit et exiccat rē. Sic ita pbs hic soluit per interemptionē negando diuersitātē effectū nō cōtingere ex parte vini sed ex parte preparationis materie. ¶ Nota sic apparet hic si recte expōnatur q^o balneus hz soluere ventrem et superfluitates vlr expurgare. Unde medici picipiunt corpora balneo humectare ante assumptionē pharacie et maxime ellebori: sic dicit Hipp. in 4° p^oicula afo. p balneū enīz corpus paratus ad fluxum de facili fluit: hz et balneum ventrē cōstringe: re aperiendo poros et trahēdo mām ad oppositū. Unde et medici volentes fluxum cōstringere ventris et maxime a catarrico factum precipiunt patientes balneari.

¶ Problema.

XVII.

Antiqua.

Propter quid caulis soluit crapulaz? Aut quia chilum vel succum dulcem et purgatiū hz: pp qd et clisterizant ipso ventrē medici: ipse enī fridus est: Signū autē. ad vehemētes enim diarias vtunt ipso medici elixantes vehementer: extrahentes stipitē et infrigidantes. Accidit autē crapulatis chiluz ipsius in vētrē euellere humida que sunt in ipsis vinosa et indigesta exstia. Ip̄m autē derelictū in superiori ventre ifridare corpus: ifridato autē humida subtilia accidit in vesicā ferri: quare hz vtraqz humidis expulsi per corp^o et ifridato merito sine crapula fiunt: vinū enim humidum et calidum est: amplius autē accidit būidis enulsi et expulsi iferius et spiritū iduci ip̄is. An soluit a vino in caput latū subeth et h crapulā fac. Inferi^o autē moto et ifridato corpe pp pdicta soluit crapule dolor. Est at crapula accēfio qdā et calitas finies: deficit at magis ab ebrietate: qm illa stupefacit: crapula. n. in seip̄is exstib^o dolorē exhibet: quēadmodū. n. et febribus occupati ludūt magis q̄ doleāt: i seip̄is at factis ipsi alieniati a passione dolent: hoc aut in

crapula et inebrietate accidit.

¶ Noua.

Quid ē cur brassica sedet crapulā? An q^o succū dulce discutiētēqz obtinet? Un medici eā alio ifundunt: frida autē ip̄a est. Argumētū q^o ad alui vehementes defectiones medici ea vtunt. Excocta in plenū et suo callo purgata refrigerataqz. Sit igit detētis a crapula vt ei^o succ^o būores in aluū detrahatur: q^o vinosi crudiqz tencnt et ip̄a supra i vētriculo remanēs corp^o refrigeret: quo fit vt tenues būores ad vesicā labāt: q^o cum būor vtriqz educat: corpusqz refrigeret: recte liberari a crapula possint. Vinū enīz būidū atqz calū est. Euenit ad hec vt cuz humores deorsum se trahunt atqz excernūt: flatū etiā secū deducāt: qui si per vinū liceat in caput se efferens grauitatē creat et crapulaz. Sinaut deorsum se vertit corpusqz ob cām pdictā refrigeratur est: dolor crapule ois tollit. Est. n. crapula feruor qdā et desinēs inflāmatio: que plus p̄flicat q̄ remulētia: q^o mētem illa quatit et alienat: crapula autē mente sibi cōstante dolorē ad mouet: vt etiā qui febre vrgēte ludunt potius q̄ dolent: idem vbi leuati malo fuere atqz ad se redire: idolere occipiunt. Hoc enim idem in crapula quoqz et in temulentia euenire solitū est.

Quare

est q^o caulis hz curare crapulā. Quid antez sit caulis notū est: et est multiplex: qdā est domesticus et alius est syluestris: qdā etiā est marinus: qui dicit^r caulis aque. Est et alius in Italia dictus caputiū et est i modū fere sphere coadunat: et forte est illud de quo dicit^r Almasor. Alij inueniunt caules mosuli et ameron vocati qui sunt illis fridiores. Est et alius itez tendēs ad rubedinē et caulis dicit^r rubeus. hic autē itelligo p caulē domesticū et vsualē. Et scias q^o medici diuersificati sūt in cōplone caulis. qdā enīz ponunt ipm calū in pmo gradu et siccū in secūdo: qdā frigidū et siccū in pmo: cuius diuersitatis causa est: qz cōponit vt dicunt et vt hic satis inuit Arist. ex duplici substantia terrea stiptica: et subtili ignea absterfua nitrosa: quaz pma viget in superficie ipsius: et scđa est magis intrinseca centralis: iter quas subas decoctio pōt separe. Et ideo ius caulium est laxatiū: et corp^o cōstrictiū eoz. Et scias q^o vna de bonis pprietatib^o caulis est vocē clarificare. Unde loob. i. electuariū qd sumit lambendo ex succo eius factū laudatū est plurimū in illo rē. ¶ Deinde. Aut quia. ¶ Soluit: et pmo ponit cām qre caulis curat crapulā. 2° ostēdit quō curat etiā effectū crapule: vt dolorē capitis ex ipsa relictū. 3° qz fecerat mētionē de dolore ac ebrietate sepins vt crapule. Assignat dīaz iter crapulā et ebrietatez. 2° ibi. Amplius aut. 3° ibi. Aut crapula. ¶ Intēdit autē in pma pte talē rōnē. Omne illud qd trahit humidum vinosum ad se et ex corpore expellit et corp^o ifridat: curat crapulā: caulis est hz. g. rē. Circa hoc sic pcedit. pmo enīz tangit minozē huius rōnis. 2° maiorē. 2° ibi. Accidit aut. 3° cōcludit illi. Quare fm vtraqz rē. ¶ Itēz pmo pponit vnā pprietatem et dicit: cām huius quesiti esse: qm caulis habet chiluz vel succū ad modū illius succi q^o ias digestus est in stomacho q^o pprie dicit^r chilus dulce et purgatiūm ppter suā absterfionē. Propter qd correlarie cōcludit q^o

¶ De vi
no antiq.

medici volentes abstergere et mūdificare supflua in intesti-
nis cōtēta: faciunt clistere ex succo caulis. Et nō q̄ phs nō
intelligit q̄ succus caulis sit oīno dulcis: imo sicut cōter di-
cit est nitrosus absterfissus: sed dicit ipm dulce aut pp̄ cō-
parationē ad pharmaca: de q̄b⁹ dicitur est in p̄ma picula:
q̄ ipsa sunt amara et fetida: aut p̄ cōparationē ad substan-
tias stipticā oppilatiuā: que relinquūt ex eo ipso expresso.
¶ Deinde Ipse ē. J. Pōnit 2° aliā pprietatē caulis vel na-
turā: et dicit q̄ caulis ipse est sicc⁹ et frigidus: cui⁹ qdē
ostēso est: qm̄ medici volentes cōstringere diarias vebē-
mētes vinnē eo sic pparādō ipm. Elixat enim ipsū pri-
mo valde: et hoc bis vel ter semp aquā inouādō pori pro-
fecta: vt caliditas et nitrositas que erat in superficie eius so-
lurina separet a frigido terreo cōstrictiuo: deinde exbunt
stiptem et pres grossiores exites in ipso: ne sui duritie sit
cā indigōnis et fluxus: et postea dimittūt caulē ifridari: qz
frigidū nō solū potēiale s; ē actuale est cōstrictiuū: vlti-
mo sic pparatū exhibēt patiētib⁹ diarias. Et scias q̄ dia-
ria pprie est simplex fluxus vētris sine excoziatiōe et san-
guinis emissione: atq; inoperati cibi emissione: vt ptingit
in lienteria: hic tñ per diariā intelligo ē fluxū vētris abso-
lute. ¶ Deinde Accidit aut. J. Pōsitā minori et declarata
subiungit maiorē dicēs: q̄ cōtingit in crapulis succū cau-
lis euellēdo trahere ex toto corpore humiditates nitrosas
exites indigestas: et deferre eas in ventrē iferiorē: vt tan-
dem deueniāt ad vesicā: sed suba caulis terrea stiptica in
stomacho relicta nō potēs penetrare in frigidat totū cor-
pus: et per p̄ns curat crapulam hoc modo: qm̄ supfluitates
subtiles que nō poterāt deorsum tendere ppter calidita-
tem vini mouētē eas ad supiora vt ad cerebrū ferunt re-
presse deorsum: et virtute succi trahunt ad vesicā. est enī
diureticus et menstruoꝝ puocatiuus. ¶ Deinde Quare
vtraq; J. Cōcludit intentū suū dicēs: igitur caulis et rōne
succī diureticī: et rōne sube ipsius frigide: bz curare crapu-
lam: qm̄ ppter succū humiditates vinose expellunt ex re-
liquo corpore in vesicā: et ppter subam ipsius caulis frigi-
dam ifrigidat corpus: quo accite cōdignū est: vt quis sol-
uatur a crapula: tollit enim calm et humidū inductum in
corpus causatiuū ebrietatis: et maxime cū fuerit humidū
tatibus imixtum: et sic tollit ebrietatē causata per vinum:
qm̄ vinū hūidū est et calm: et est ē subtile: ppter qd calm
leniter eleuat humidū in cerebrum subtilitate coadiuuā-
tiū. ¶ Deinde Amplius aut. J. Ostēdit qm̄ caulis soluat
effectū relictum ex crapula vt dolorē capitis: et dicit q̄ cō-
tingit cūz humida fuerint ex corpore euulsa: vt spiritus et
calor qui erat circa cerebrū coangustatus extendēs cere-
brū et dolorē inducēs: tendat deorsum: et per totū reliquū
spargat corpus: q̄re soluit caulis spiritū deducēdo p totū
corpus: vñ et remouet subeth. i. grauitas stupefactiua: qd
erat causatū a vino delatus in caput: qd et crapulam indu-
cebat: sed postea cū humidū vinosum fuerit expulsū re-
pressionē per subam caulis inferius et corpus ifrigidatū et
attractū per succū ad vesicā curat crapula. Et scias q̄
per subeth intelligo hic grauitatē et stuporē sensū capitis
preuiū ad dolorē causatū ex crapula. Aut. tñ p̄ma terti.
dicit q̄ subeth est somnus supfluus et grauis: nō tñ omnis
grauis et supfluus: sed ille cui⁹ grauitas est in mā vt ipsius
spatiū sit plixius et eius eleuatio fortior. ¶ Deinde Est
aut. J. Assignat differētiā iter crapulā et ebrietatē dicens q̄
crapula est quedā inflāmatiō et calitas finies. i. vltimata:
vel finies. i. terminās circa cerebrū: illic enīz tātū calidita-
tis inducit q̄ motus arteriarū capitis et precipue timporū
sic fortis et crebrius reddit vt videant oculi ex capite egre-
di: et timpora malleolis cōtūdi: et ex p̄ crapula magis defi-
cit: vel differt ab ebrietate q̄ per aliqd aliud: cum conue-

niat secum in multis vt in loco et causa etia; aliquid: et
ideo signāter dicit deficit. Est autem differentia qm̄ ebrie-
tas solum inducit stuporem in capite et grauitatem cum
alienatiōe et bebetatione mentis: sed crapula causat dolo-
rem capitis crapulatis: ipsi tamen permēt an in seipsis nō
alienari sed mente salua. ¶ Dubitatur: quia dicit ebrieta-
tem stupefacere: quod non videtur cum stupor causetur
a frigiditate: vt dictum est in quinto pblemate huius par-
tis: nunc autem dictum est in 12° et 13° pblemate: q̄ in
ebriari est cum calidum fuerit in locis que sunt circa ca-
put: igitur ebrietatē non habet stupefacere. ¶ Dicendum
est: q̄ aliud est dicere ebrietatem et aliud inebriari. i. ebria-
ri enim dicit motum ad ebrietatem: in quo permanens ca-
liditas fortis adhuc petit superiora. Ebrietatē autem con-
firmata dicit motus illius cessationem: quando. s. sumi vi-
ni iam in frigidatū descendunt refracti ad inferiora stupo-
rem et congelationem in partibus capitis generantes: cali-
do impedito natūo: sicut apparuit in quinto problema-
te et c. ¶ Deinde Quemadmodum enīz. J. Declarat hic se-
cundo per quoddam simile: et primo hoc dicit: q̄ sicut cō-
tingit in febricitantibus peracute: quos et sepe concomita-
tur alienatio: q̄ dum febricitant videntur quasi ludere et
non sentire dolorem et estuationē febris: eo q̄ eoz mens
egrotat: sicut apparet in parafreneticis: sed postea cū fue-
rint alienati a passione febrili et reuersi ad mentem pristī-
nam: tunc sentiunt dolorem et afflictionem: quā passi fue-
runt: eo q̄ mens non vt prius egrotat eorum. ¶ Deinde
¶ Hoc autem. J. Dic secundo applicat ad propositum di-
cens: q̄ eodem modo cōtingit in crapula et ebrietate: quo-
niam ebrii sunt quasi ludentes et non curantes de dolore
neq; ipsum sentientes propter stuporem mentis inductū
a vino: sed crapulati sentiunt et dolent: vt dictum est caput
maxime: sicut alienati a passione febrili.

C Problema.

XVIII.

Antiqua

¶ Propter qd magis vomere facit lym-
phatum vinū q̄ aqua et purū. Aut
quia vomere quidem faciūt maxime
supernatantiā et quecūq; fastidiosio-
ra sunt. Est autē vinū qdē repercussiuū: aqua
nō subtilis et non fastidiosa. Propter subtiles
quidem igitur et non fastidiosam esse: deorsum
venit cito: ppter id autē q̄ non est fastidiosa nō
facit vomere cor. Lymphatum autē valde non
est subtile q̄ fluat cito: ppter id autē q̄ parū ha-
bet vini fastidiosum est: perturbat enīz sensum
in faciendo in ipso plures motus cum qui est a
vino et ab aqua: sensibiles enīz ambo fiunt: be-
ne autem temperatū sensū quidē aque consu-
mit: vini autēz mollem facit sensū: propter qd
delectabiliter bibitur: fastidiosum autē existens
lymphatum vinum supernatabile est: tale autē
enomitiū est.

¶ Noua.

¶ Cur vinū dilutius tēperatū vomitū magis q̄
merū aqua q; puocat. An q̄ ea maxie vomitūz
mouēt q̄ inatāre solita queq; insuauia fastidio-
sa q; sunt. Vinū autē reprimendū vim obrinet.
Aqua tenuis nec insuauis est. Quia igitur tenuis
est cito pro sui tenuitate descendit: q̄ nō insua-

Dubium.

Solutio.
Inter ebri-
ari et ebrie-
tatem diūa.

Particula

nis stomachum nō perturbat. Vinum aut nimis dilutū nec ita tenue est: vt perfluere possit celeriter et fastidiosum est q̄ parum obtinet vini. Sensus enī perturbat: q̄ plures motus in eo excitat. Scilicet quem vinum quēq̄ aqua efficere potest: ambo enim sentiri queunt. qđ autem fuerit modice temperatum id sensum penitus aquetollit. Viniq̄ mollis delinientisq̄ sensus accommodat. Ex quo suauiter bibi potest: sed cum vinum imodice dilutum ita insuaue est: tum innatare redundareq̄ solet: quod autem tale est vomitum id facile ciet.

Quare est q̄ vinū lymphatū multe aque admixtum et maxime si fuerit prius dulce plus icitat ad vomitū q̄ aqua et vinū purū nō aque admixtū: aut q̄ bona mixtura cōmixtū. ¶ Deinde Aut q̄. ¶ Soluit: et pmo manifestat operationē aque et vini puri. 2° lymphati ostendēdo qđ vinū causat vomitū: et qđ nō. scđa ibi Lymphatū aut. ¶ Dicit igit̄ cām eē: qm̄ supnatātia elauātia se superius ad os stomachi: et vtr̄ quecunq̄ sunt fastidiosa et pingua: pncipalissime vomitū iducūt: vñ cū aliqua vomitus causent supnatādo et debilitando os stomachi cōmotione quā in ipso faciūt: sicut sūt medicinalia: et alia sui quadam vinctuositate relaxatiua: sicut oleū et aialius pinguedines: vinū lymphatū et maxime dulce de his duab^{us} naturis satis picipat: et id vomitiū. Vinū vō purū et aq̄ q̄ nō sunt supnatātia: neq̄ fastidiosa nō faciūt vomere: imo vinum purū est repercussiuū et confortatiū partiuū dissolutarū: aqua vō est subtilis: et id cito penetrat: neq̄ abminatōes inducit nisi tepescit: et ppter hoc velociter tendit deorsus vt ad ventrē et vesicam: quare cū nō sit fastidiosa abominabilis nō facit ipm vomere cor. i. os stomachi: q̄ cuz cor audimus os stomachi intelligimus: sicut dicit Gal. in q̄rta particula afo. vnde et antiqui ipm precordium vocauerunt. ¶ Dubitat: q̄ dicit purū siue immoderatū nō causare vomitū: cui⁹ oppositū dictū est. Qđ hic cōparat. Scđo dicēdum vt apparuit in tempore multum lymphato pus aut modicū. ¶ Adhuc dubitat: q̄ dicit vinū repercussiuū cū ipm sit calidū et humidū: vt dictū est in pcedēti problema: repercussiuū aut sunt frigida et sicca magis vt tradūt medici. ¶ Dicendū q̄ aliqd pōt dici repercussiuū dupl^r: aut vere qđ rōne qualitatis magis existit vt frigiditatis et siccitatis vt est aqua agreste et. aut rōne substantie stiptice cōgregantis et cōfortantis ptes remollitas: et humiditates imbibitas intus cum hoc expurgātes: amara enim partes cōgregat: et sic pōt dici vinū esse repercussiuū. nō enim vt aqua subtilis cito trāsīt: sed retinet cōgregās partē: et maxime hoc operat̄ vinū ponticū: sicut dictū est in 13° pblemate huius particule. ¶ Deinde Lymphatū aut. ¶ Manifestat operationē lymphati: et dicit: q̄ illud qđ est valde lymphatū qđ nō h̄z subtilitatē: per quā possint partes cito labi: imo remanēt supnatātes maxime circa os stomachi. Dicit aut notatē valde: q̄ si modice pmiscetur aque cito penetraret et magis iteperato: sicut dictū est in tertio problema. Et ideo subdit q̄ in h̄z mixtura est modicū vini: et aque plurimū reddit fastidiosa: eo q̄ perturbat et dissoluit sensum oris stomachi vbi desideriuū viget et fames. Unde 2° re. acu. vinū aque mixtū debilitat stomachū: et B causando in ipso plures motus notos et sensationes: vtpote sensationē et ex parte aque et ex parte vini et ex pte vtriusq̄: eo q̄ ambo cōponētia tertiū permanent sensibilia p se nō cōfracta oīno: ppter qđ et mala iudicatur mixtura:

sed vinū qđ fuerit aque bona pportione temperatū: ita q̄ virtus vini in tali mixtura fiat dominās cōsumit et occultat sensationē aque: cū transitus velociter in tali mixtura fiat indominās: neq̄ etiā purū vinū iteperatus respectu saltē multū lymphati vomitū inducit: qm̄ tale causat motum et sensationes rei suauis lenitiue in ptes desiderij. Et ideo cū grādi delectatione et auiditate potat: pp qđ dicit in 19° q̄ ille qui vincit a vino est amator dulcis: et nō vini: qđ aut est tale et tanta amplectit̄ delectatiōe a nā retinet assumptū: pp qđ ex eo nō causat vomitus: relinquit igit̄ cū vinū lymphatū existat supnatabile fastidiosus plures sensationes in ptes desiderij causans: q̄ ipm solū sit icitatuū ad vomēdum: sic ergo aqua vomitū nō inducit cito transeat: neq̄ vinū aque bona mixtura mixtū: cū potētia aque occultet oīno: neq̄ vinū purū cū sit dulce amabile: s̄z lymphatū in debita pportioē aque cōmixtū et. ¶ Dubitat: q̄ dixit vinū lymphatū valde nō esse subtile vt fluat: cuius cōtrariū videt: qm̄ vinū efficit fluxibile et penetratiū: vt apparuit in 3° pblemate p modicaz aque admixtionē. ergo magis pp plurimā: q̄ si simplr ad simpliciter: et magis ad magis et. ¶ Dōm illud vinū cito penetrare vel fluere: cui odor inest et caliditas atq̄ subtilitas: siue ex se siue ex modice aque admixtiōe: cū autem multū ei admisceat aque: tollit odor et caliditas et inducit substantiaz mala. s. mixtura: in qua nō sit trāsitus in aliqd dñans: imo vñqđq̄ remanet p se motus ipeditiū alterius et. Ex his itaq̄ verbis phi possumus h̄c q̄ san^o est vinū cui sit aqua in pmo artificio adiuncta: q̄ illud quod ex his potēs cū bibit aque admisceat multū: cū perturbet sensum nostrū dupl^r: et inflamationē iducit in viscera: qđo aut illud. si simplr ad simplr et: sit itelligēdū: dictū est als.

Problema.

XIX.

Antiqua.

R Kopter qđ inebriati magis sentimus salsas et malas aquas: incipientes inebriari minus. Aut q̄ tristitia magis manifesta sunt nō desideratibus: desiderantes aut latent: q̄ aut delectabiliter se h̄z s̄z desideranti se habet: qui aut incipit sic se h̄z: inebriatus aut plenus est.

Cur vinolēti aq̄s salsas et vitiosas melius q̄ sobriū sentire possumus: An quoniā dura et tristitia certius ab his sentiunt: qui minime cupiūt. Latent hec enim cupientes et sepe fallunt. At vō qui lete se habet is non cupienti similis est. Qui autem in tristitia est cupiētis h̄c gerit affectum: sobrius autē ita se habet: vinolentus contra satiatus repletusq̄ est.

Repetit octauū pblema nouā solonē iueniēdo. prior etenim solo sumpta fuit ex eē corporis magis. hec aut ex eē aie: cui⁹ qđ dubitationis expō iā pcessit et. ¶ Deinde Aut q̄. ¶ Soluit: et pmo tāgit maiore sui rōnis dicēs: id eē: qm̄ cōtristatia nocumētū iferētia manifestiora et sensibilia sunt illis: q̄ nō desiderāt. i. q̄ nō sūt in motu et passione deiectionis: s̄z sunt iam in termino: mor⁹ gescit in eis: qm̄ desideriuū est sopitū: s̄z tristitia latetia sūt illos q̄ adhuc actualit̄ desiderāt cū nodū sit eorū desideriuū satiātū. vñ remanēt in magno motu adhuc et perturbatiōe: et mor⁹ maior occultat et dissoluit minoz: sicut dicit in 2° de som. et in 5° de gnōne aialiu: sicut maior dolor denigrat minorem: sicut dicit Hippo. in secunda particula afor. in enim etenim motus interdum intendit: vt

Dubium.

Solo.

Dubium.

Solo.

Repercussiuū dupl^r

apparet in ira furentibus et in actu venereo: quod etiam solutio
continuitatis in qua est dolor maximus propter multam il-
larum partium sensibilitatem. femora enim maxime dolent
continui distantia: ut dicitur contra periculum 20° problemate: non
sentit: quam sene mulieres coniungunt propter unius partis vul-
ue cum altera in membra virilia committunt etc. Deinde
[Qui autem.] Tangit minorem rationis dicens: quod ille qui delectatur
existens in motu semper ulterius: sibi se habet: sicut ille qui
desiderat: cuius adhuc non quieuit desiderandi motus: et ideo
ideo quoniam delectationes nostre et maxime sensitive omnes sunt
in quodam motu: et quanto motus est maior tanto intensiores
sentimus: sicut pater in actu venereo: cum ergo delectationes
nostre consistant in quodam motu appetibili interminato: ser-
mo Arist. pro altera partium consonus est divinum. Huiusmodi di-
centium hanc esse differentiam inter delectationes huius seculi
et futuri: quoniam cum beati appetunt nondum adepti delectationem ma-
xime: cum autem eas quis adeptus fuerit minime: in delecta-
tionibus autem futuri seculi est e contra. Et tunc ulterius addit
philosophus: quod ille qui incipit delectari ut delectatione que est in-
ebriari: eodem modo se habet sicut ille qui est in motu: cuius
non adhuc adimpletum est desiderium: ille vero cuius iam est per-
fecta ebrietas: est talis quod satius enim non desiderat: cum
sit motus in ipso sedatus: dictum est enim in septimo proble-
mate desiderium esse indigentiam quandam. ergo inebria-
tus a motu et passione sedatus poterit habere sensum sal-
sorum et corruptarum aquarum: quod non poterit incipiens
inebriari: cum existat in motu et passione etc.

Problema.

XX.

Antiqua.

Rpropter quid quando multum bibunt
sicciores ventres fiunt: quando oportet
humectari magis a pluribus. Aut quod
multum quidem et adunatum non vin-
cit stomachus: sed in sui venit locum impatiens: est
autem humidus locus indigesti vesica: modicum autem
vincit et digerit quare manens humectat. Nova.

Quam ob causam quod universum raptimque bi-
bitur ventrem id minus humectat: cum tamen ab hu-
more copiosiore plus humectari conveniat. An
quod humorem multum ac universum venter supera-
re non potest: sed locum adire suum indomitum patitur. Lo-
cus autem crudi humoris vesica est. Exiguum fa-
cile vincit et concoquit: ex quo moras hic diutius
trahens ventrem porro humificare potest.

Quare est quod quoniam homines potant multum vini quantitatem
ventres exsiccati constipantur eorum superius magis quam
si paucum bibunt. Deinde Quoniam vel quando. Tangit
mortuum suum quasi dicat: non videtur: imo videtur quod ventres
eorum debeant humectari et fluxibiles reddi ex potu multo
vini: cum vinum sit humidum et labile velociter deorsum.
Notandum est quod illud quod dicitur non est contrarium ei quod
dictum est in 16. problemate: quod melancholici sunt soluti in cra-
pulis: hoc id quod hic sermo Arist. est universalis: ille autem
fuit particularis et appropriatus: melancholici enim quod sunt
sicci valde: excantur magis caliditate vini et conversione
propter indigestionem ipsius quam acquirit ad acetum: quod
siccum est valde: ita quod siccitas in eis intenditur ad ultimam
tatem veniens: omnes enim ultimata difficultas exolvit actus
propter virtutis: sicut dicit Gal. in 1. contra periculum afor. Et
dicendum est quod vinum invenit in eis humores grossos visco-
sos ex indigestione causatos quos non potest intrinsece dividere et
subtiliare ut transeant in vesicam: sed currunt ad ventrem

inferiorem. Aut fortassis quantitas vini qua solvunt me-
lancholici est maior quantitate: que hic ponit ventres ex-
icare: et ideo signanter dicit in crapulis. Deinde Aut quia.
Solvit: et primo ostendit quoniam se habet stomachus ad multum vi-
num: et dicitur cum esse questum: quoniam virtus stomachi digesti-
va et tandem expulsiva non potest vincere multam quantitatem vi-
ni assumptam et simul adunatam in ipso una hora digerendo
ipsam et convertendo in presens vino egentes. Vino autem non vi-
cto digestionem a stomacho transit impatiens et inalteratum
pueniens in locum proprium: ut puta ad vesicam. Vinum enim
cum sit nutrimentum: sit etiam subtile et penetrativum: cum nu-
trire non possit: eo quod non digeratur: efficit diureticum: quod re-
nes tunc attrahunt ad vesicam: quoniam vesica est receptaculum
humidi indigesti: sicut etiam dictum est in 40° problemate
primo periculum. Cum autem ad vesicam pertransit defertur secum alias
superfluitates et maxime cholericas: quod sicut scribunt medi-
ci vinum euacuat choleram per urinam: propter quod urina pro-
vocatur multa et veterem costringit: et maxime quod cholericus
euacuatus est in urinam ventris secessum. Item facta urina
multa fit modicus secessus: sicut dicit Hipp. in 4^a parte afor.
Deinde Modicum autem. Ostendit hic secundo quoniam se habet
stomachus ad vinum modicum dictum respectu multum: quod tamen
est sufficientis quantitatis respectu digestionis stomachi: et di-
citur: quod vinum in modica quantitate sumptum vincit et digeritur
perfecte a stomacho: eo autem digesto et puriori diviso in nutri-
mentum corporis: tunc intestina circa residuum non parum suum exer-
cent operationem: que est superfluum per partem extra mittere inferi-
orem propter quod venter humectatus solvit. Et scias quod sile
videtur esse hic de multo vino assumpto et de modico: sicut
dictum fuit in prima particula 43° problemate de multa quanti-
tate piperis et modica assumpta: dicebatur namque quod multa
eius quantitas solvit urinam: paucam autem ventrem.

Problema.

XXI.

Antiqua.

Rpropter quid ebrius vehementer in cir-
cuitu omnia videntur ferri: et iam ta-
cta ebrietate numerare longinqua non
possunt: propter quod et signum ebrius fa-
ciunt ipsum quidam. Aut quia movetur a cali-
ditate vini visus frequenter. quemadmodum igitur
tur quando supponit aliquis sub oculo duo vi-
dentur: ita et in ebrius: nihil enim differt si quidem
supponimus: movetur autem visum neque utriusque ex-
terius: aut interius: utrobique enim idem patitur vi-
sus: quare non opinatur manere quod videtur lon-
ginquum adhuc magis. Amplius enim minus
vincit distenso visu: et plus distantia in extremi-
tate facit propter ipse motus: si autem vehementer
movetur et regulariter sursum et deorsum: mi-
nus dominatur eo quod est longe: omnia autem di-
stensa in circulo feruntur sicut sagitte et antene
et visus. ergo propter imbecillitatem hoc patitur
et quemadmodum igitur si de longe ferretur: differunt
autem nihil visum moveri: aut id quod movetur. hoc
enim facit ad apparentum. Nova.

Cur penitus vinolentis res omnes circumferri vi-
dentur: et cum amplius vinum attingit: nequeunt
que percul posita sunt enumerare: quocirca non
nulli hinc vinolentie indicium trahunt. An quod con-

Particula

spectus frequenter a vini calore commouetur. Quemadmodum igitur si sub oculo prefferis rem obiectam geminari videbis: sic etiam vinolentis accidere illud potest. Nil enim interest vtrum suppresseris: an aspectum commoueris: nec vtrum extrinsecus: an intrinsecus: idem enim obuenire: vel accidere vtrique ratione conspectui potest. itaque res obiecta minime constare videbitur: atque etiam magis que procul abest. nam eo obtinebitur minus quo se longius aspectus deducat propinquitas: etiam illa mouendi amplius ad extremum absolueret intervallum potest. Item si equabili cum vebementia sursum deorsumque aspectus se agitet res minus assequatur remotas necesse est: deducta autem circumferri omnia solent: velut sagitte et que appensa dimittimus. igitur visus quoque sua ob imbecillitatem quasi procul deferatur: idem hoc patitur: nihil autem interest visum an rem visui obiectam commoueas.

Repetit nonum problema ut magis declararetur eius solutio: superius enim plus ostensa fuit eius causa quare ebrii non possunt numerare longinqua: hic autem magis ostendit quare ebrii magis vident omnia circulariter moueri: cuius quidem questionis iam precessit expositio. [Deinde] Aut quod. Soluitur: et primo assignat causam sumptam penes quamdam similitudinem erroris alterius accideris in visu: ostendendo quare visa apparerent moueri: nec tamen possunt numerari. secundo assignat causam sumptam a debilitate que accidit visui assignando causam quare in circulum videntur visa moueri. secunda sibi. Amplius enim. Item primo proponit: et dicit: hoc ideo contingere: quoniam visus spisse et velociter mouetur a caliditate vini existente circa cerebrum: cum inebriari sit calidum esse in locis que sunt circa caput. [Deinde] Quomodo igitur. Item primo declarat propositum dicens: quod ita accidit visus errare: sicut accidit quando super oculum in parte inferiori vel sub oculo ponat quis digitum trabendo oculum versus partem inferiorem: tunc illud quod vere est vnum apparebit duo: sicut etiam dicitur in secundo de somno et vigiliis. Et addit ulterius dicens: quod non differt quantum ad apparitionem huius: siue supponamus oculum aliquid extra declinando ipsum deorsum: siue intra existat: quoniam semper mouetur visus ab opposito quocumque sit motus. Et hoc est quod subdit: quod visus non patitur solum interius aut exterius habere passionem aut consimiles: sed patitur idem vtroutrique siue interius siue exterius occurrat sibi impediens: et ideo sicut visus impeditur: ita quod mentis cum oculo aliquid superponitur: ita similiter mentis in ebriis vnum videndo duo: cum summi multi et crebri resoluti a vino petunt ebrietatis tempore cerebrum. Et hoc est quod tertio concludit: quare tunc dicens ita: quod ebriis apparet quod illa res que videtur propter causam dictam non maneat sed moueatur: et hoc circulariter: et adhuc magis videtur moueri res visa: quando fuerit a videte remota. [Deinde] Amplius enim. Assignat causam sumptam ex debilitate visus: et dicit: quod virtus visiva minus dominatur super visibilibus: quoniam visus extenditur in remotum: tunc enim extremitates rei vise videntur sibi magis appropinquare propter motum: qui accidit in videndo remotum: et ideo non possunt numerari et discerni: sed cum visus fuerit propter rem videndam: videtur magis distare secundum terminationem extremitatum: et hoc est: quod cum visio fiat per angulos triangulares intelligibiliter saltem ut colligi potest. 9. problemate: et in

de sensu et sensato. quando sumus propter rem visam angulus trianguli veniens ad pupillam est obtusior: cuius costae terminantes ad basim distant magis. Cum autem fuerimus distantes a re visa: quod costae trianguli terminate ad basim coangulantur: et angulus veniens ad pupillam acuitur: quare extrema puncta minus distare videntur: nunc autem dicit Aristoteles. si cum hoc quod visus distenditur in longinquum moueatur vebementer cum velocitate et regulariter cum ordine ad partem: et maxime sursum et deorsum: minus poterit videre potentia visus illius qui fuerit distans a re visa quam super. si moueretur visum ad vnam partem tamen utpote sursum solum aut deorsum solum: non enim sic accedit iste motus ad formam circularitatis: sicut ille qui nunc sursum nunc autem deorsum velociter existit. [Deinde] Ad omnia enim. Item probat quod visus minoris sit potentie in videndo quando subito moueatur sursum et deorsum acquirens quasi formam circularem dicens: quod omnia distensa et velociter per aerem emissa circulariter mouentur: sicut sunt sagitte et antennae: que quidem noto vocabulo dicuntur ligna oblonga: quibus vella insunt malos navium equitantia. Ad presentem tamen intentionem videntur antennae esse corpora per aerem velocissime mota: sicut est motus iaculorum ad illud quod pueri construunt ex penis anserum infixis ligno alicui vel cane: hec enim mouentur in circulum: ita quod non latent etiam visum: et maxime quando non mouentur velociter: visus tamen propter debilitatem hoc patitur. scilicet quod non percipit motum velociter motorum circulariter: etiam si sit prope: imo mentis: ac si ferretur valde ex remotis in res visas: sic ergo sicut ista proiecta que velociter mouentur per aerem mouentur circulariter: ita etiam quando visus ebriorum turbatur propter fumos vini calidos: radij visuales moti videntur rem circulariter moueri propter motum circulationis que causatur in oculis ex mouere frequenter: et vtroutrique similis est deceptio. [Deinde] Differt autem. Item ultimo addit quoddam ad remotionem dubitationis: quod iam expositum est.

Problema.

XXII.

Antiqua.

Propter quid magis crapulantur bibentes bene temperatum quam intemperatum? Aut propter subtilitatem in plura loca temperatum ingreditur: quoniam admodum in indumentis: et est difficulter edibile: aqua quidem subtilis partis est: sed bene egressibilis. Aut propter hoc quod minus bibunt intemperati propter id quod non possunt: et magis euomunt. Amplius simul digerit reliqua. Idem autem est problema.

Cuius expositio iam precessit in tertio problemate propter modicum. Dicit igitur in prima solutione eius: quod vinum temperatum melius subintrat: quod declarat per inducenda: sicut enim in panes aqua subtilis melius subintrat: et cum maiori educitur difficultate. Unde et aqua imbuta fluentem dicimus optime panes balneare: ita etiam in propositum: quod aqua cum sit subtilis partis si vino admisceatur cito facit ipsum subintrare: que de se bene separabilis est et egressibilis nisi aliud prohibeat: ut quod propter suam penetrare in partes remotas et angustas inserta retineatur in poris. Idem autem est problema. scilicet tertio posito superius: et quod Aristoteles fortassis fuit visus nihil addidisse in problematis istius repetitio: ne autem modicum: ideo modo etiam solito dixit idem esse problemam. problemati superiorum: aut forte repetit quod dictum est ut tollatur ambiguitas: quoniam docet in 18. problemate lymphatum vomitum causare: in isto autem dicitur intemperatum hoc facere

facere. ideo p̄hs repetitione iuitauit nos ad inuestigādūz
quō hoc possit sine contradictione saluari: quod ⁊ prius
extitit declaratum in tertio p̄blemate.

C Problema. XXIII. Antiqua.

Ropter qd ab intēperato mori unt si
qs p̄macrescēs multuz bibat: ⁊ nō p̄
macrescētes aut multi amātū potare
coadunatū multuz bibētes sicci fiūt.

Af. n. vinū esse calidoꝝ f̄m nām ⁊ viuere: mo
ri at̄ ifridatio ē. Aut quēadmodū a chonio ex
tincto paulatim caloꝝ pp̄rio: s̄z alio mō. b̄ qdem
enī friditate coagulat humidū ⁊ calidū: vinum
at̄ sua caliditate extinguit nālē caliditatē: quēad
moduz igit̄ a multo igne ⁊ sole modicus ignis
extinguit: ita ⁊ que est in corporibus caliditas
ab ea que est in vino si excedat.

Nota.

Quāob̄re q ante extenuatus meꝝ ide multuz
bauserit morte occūbat: ⁊ pleriqz nō bibaces:
cuz se nihil extenuauerint: multo tñ vniuersoꝝ
meri bausu sicci efficiunt. Querendū enī hoc
est quādoquidē vinuz calidū suapte natura est:
⁊ vt vita calore cōtineri apparet sic mors refri
geratione accidere. An vt ex cicuta sic ex mero
intereundum est. Videlicet dum pp̄rius calor
paulatim extinguit: mō tñ diuerso. Cicuta enim
calore friditate sua extinguit humoreꝝqz idurat.
Vinū aut̄ sua caliditate calore macerat nālem.
Et quō ab igne nimio aut sole exiguis ignis ex
tinguit sic intimus corporis calor a vini calore:
si nimius est superatur atqz extinguitur.

Mouet qd̄ duplicē tāgēdo motiū ei⁹ dicēs. Qua
re est qd ex potu vini multi itēperati potētis
⁊ maxime antiq̄ mors p̄gigit: ⁊ p̄cipue si bibēs qs multuz
demacrari iceperit: ⁊ cuz b̄ etiā fuerit ieiunus. Et silr qre
est qd mlti nō icipiētes ante eius assumptionē demacrari:
de numero illoꝝ q volūt potare multū vinū coadunatus
i. in vna portatiōe: ita q totū simul p̄gregat in vētre facti
sūt sicci ⁊ extenuati. Et scias qd vinū de quo hic loq̄r Arist.
est vinū itēperatū potēs subtile ⁊ antiquū de quo loquit̄
Gal. in 2° de iterioꝝ. ⁊ in 2° p̄ti^o afo. sic dicit̄ est in p̄mo
p̄blemate. qd̄ qdē vinū volētes macredinez adipisci cito
adiuuat. Vñ Gal. 4° de ige. sani. Alimāfoꝝ in 5° p̄cipit vo
lētes demacrari vinū ver^o bibē ⁊ subtile. C Deinde Uf
enim. Tāgit motiū suū. quasi dicēs: nō videt̄ qd vinuz
babeat mortē iducere: qm̄ vinū nāl̄r est de numero cali
doꝝ: ⁊ viuere similr est: sicut dictū est in p̄ma particula: qd
vinū nō iducet mortē: cū mors sit ifridatio qdā ⁊ extin
ctio caloriz inari. C Deidel Aut quēadmodū. J Soluit di
cēs iō esse sic a chonio p̄gigit extingui paulatine nām supe
rādo inatū calm ita ⁊ a vino s̄z differēter: qm̄ choniū imē
sa sui frigiditate ⁊ etiā siccitate coagulat ⁊ p̄tinuat humi
dū radicale: ⁊ extinguit inatū calm: ⁊ humidū exiccat tuz
sui frigiditate: tuz qd reddit humidū compactū: sed vinū
si extinguit inatū calm ⁊ humidū exiccat nō qd hoc fit
frigiditate: s̄z caliditate iāmātiua ⁊ exiccatiua: vinū enī
duplr calm valet perimere: resolutione. v̄z. ac extinctiōe
sicut d̄ in 3° p̄blemate. C Scias qd choniū sicut scribunt
synonymigates est semē cicute cui⁹ verba est nota, est enī

sicut virgultū viridis oī tpe silis petrosillino in folys ⁊ vi
riditate: ⁊ est frigida ⁊ sicca in 3° gradu stupefactiua val
de: ex cuius succo vt dicit Mācer Atheniēses Socratem
letaliter venenarūt. f̄m vō Gal. in 3° de cōple. est idēz qd
iusquamus sicut p̄z in diuersis terminis: b̄ tñ p̄ chonium
pōt̄ itelligi oē narcoticū mortificatiū: vt opiū mādrago
ra ⁊ c. C Deidel Quēadmodū. J Declarat in exterioribus
in qb^o magis apparet quō calitas vini extingui pōt̄ ca
liditatē nālē dicēs: qd sicut modicus ignis vel calm extin
guīt a multo igne ⁊ sole: ⁊ vlr ab excellenti calido: sicut ē
dictū est in p̄ma particula sepe: sic eodē mō caliditas nāl
lis extinguit: ⁊ radicale humidū desiccāt a calitate vini:
⁊ hoc si caliditas vini supuincat caliditatē corpis. calidi
tas enī vini magna ⁊ fortis trahit ad se caliditateꝝ corpis
quā ⁊ debile ⁊ corūpit sicut magna flāma ad se minores
sbit ⁊ destruit: vt p̄z in appropinquatione cādele ad ma
gnū duplerū: ⁊ de b̄ est f̄mo manifestior in 27° p̄blema
te. C Ad motiū vō in p̄mū tactū dōm qd vita nō est p̄ ca
lidū excedēs ignitū sed per calidū temperatū suauē.

C Problema. XXIII. Antiqua.

Ropter qd ebrj̄ semper lachrymabi
les magis. Aut qz cali ⁊ humidū fiūt:
incōtinētes igitur sunt ita qd adeo par
uis mouentur.

Nota.

Cur vinolēti sūt ad lachrymādū p̄pensiores.
An effectū huiusmodi oīuz eadē cā est: quā
repressio que. s. agīt p̄ fūma afferre pōt̄. Vñ
lētā enī locis p̄sistere capitis certum est.

Quare est qd ebrj̄ sūt promptiores semp ad lachry
mādū qd sobrij: dū tñ nō sit alia cā aduiciēda.
C Deidel Aut qz. J Soluit ⁊ dīc̄ iō eē qm̄ ebrj̄ efficiūt
cali ⁊ humidū calitate ⁊ humiditate vini: qd̄ qdē itātū au
gmētāt vt ide reddant incōtinētes nō valētes cōhibē flu
xū lachrymaz: v̄r. n. retētiua vt plures assentiūt medico
rū viget friditate ⁊ siccitate: qd̄ adeo. i. valde pūis causis
puocent̄ ad lachrymādū: v̄r. p̄pote ex vēto aere frido feto
re ⁊ c. b̄ idē p̄gigit: qz nā volēs cerebrū tāqz nobiliss saluā
re: superfluitates vinosas sibi nocētes diuertit ab eo: ⁊ qz
oculoꝝ. s. vīe sūt apte ⁊ p̄p̄nque ipsi: ⁊ qz sunt debilis cō
paginis: ideo pre alijs mēbris nocumētū ex ebrietate icur
rūt: ita qd ⁊ lachrymas ⁊ alias incidunt passiones. Et scias
qd vinū de quo in isto caplo loquit̄ Arist. est calm ⁊ humi
dū qd in via sumit̄ alimētū: vinum aut̄ de quo locutus est
pus est calm ⁊ siccū: qd̄ magis exhibet̄ medicine gratia.

Cur oculi
de facili la
chryment

Notādus
quo ad re
xum.

C Problema. XXV. Antiqua.

Ropter qd minus inebriant̄ magis
inebriat: oīum enī eadē est cā repens
sio. s. sup̄ficialis: inebriare enim in lo
cis qui sunt circa caput.

Istud p̄blema est pars. i. z. p̄blematis ⁊ ipsius iam p̄
cessit expō oīmoda: qd ⁊ fortassis p̄pter imedia
te positū repetit: qz si ex inebriari semp magis fiunt oculi
lachrymabiles: quare ex multotiens inebriari nō accidit
magis inebriari. Cuius quidē responsio apparet confide
ranti istorum causas ⁊ accidentia.

C Problema. XXVI. Antiqua.

Ropter qd ebrj̄s nō fit somnus: aut
quia ad somnos oportet humiditatē
inelle calidā: si fuerit enī bene digesti
bills: si aut̄ nō ⁊ inerit humiditas pau

Problemata. A.

g

Particula

ca: aut difficulter digestibilis nō fit somnus: pp qd in laborib⁹ ⁊ post cibos ⁊ labores somnolē-
tiores sūt a calitate. melācholicis enī ⁊ magnis
caliditatib⁹ vigilia qdē: qz ifridatur ē hor⁹. his
āt qz est: aut paz. manifestū igit ad hoc aspiciē-
dum fm alteram passionum. **¶ Noua.**

¶ Cur vinolentis somnus oriri nequeat. An q
ad somnū creandū calidū adesse humorē opus
est. **¶** Hic enī cōcoqui expedite pōt: qd si deest exi-
guusqz humor aut concoctū difficilis inest: so-
mnus nō orit⁹: qua de cā post cibum ac potū so-
mnolētissimi fieri ob calorē solemus. **¶** Melan-
cholicos hō ⁊ vehementer estuātes insomnia.
Alteros qz refrigeratus humor penitus est: al-
teros qz nullus aut minimus extat: ergo rationē
vtriusqz affectus inde esse perēdā palam est.

Querit causam cuiusdā accidentis virtutis aīate vt
somnia ⁊ vigilie circa vini potū: ⁊ dicit. vnde
est qz ebrys. s. vehementer ⁊ non paz ebrys aut incipien-
tibus inebriari nō accidit somnus: imo in insomniatētem
⁊ sarra potius incidunt. **¶** Deinde Aut qz. **¶** Soluit ⁊ di-
uidit in duas. pmo enim ostendit qualis debet esse humi-
ditas que somnum habet inducere: dicit igitur ideo esse
qm vt somnus fiat opz inesse humiditatē quandā calidā
sufficientem: que ⁊ cum hoc sit bene digestibilis: ita qz di-
gestionis celebratione fumū mulcebz ⁊ suaves caput pe-
tentes somnū inducāt: qd ⁊ pbat a p̄trario: ostendendo q
humiditatū somnū impediāt. illic. **¶** Si aut nō. **¶** Dices qz si
nō fuerit humiditas bene digestibilis ⁊ fuerit pauca. Uel
alr si humiditas non inerit oīno: ⁊ pro aut. si inerit pauca
aut si fuerit multa: sit tñ cū difficultate digestibilis: vt hu-
miditas nutrientiū grossoz frigidoz ⁊ ventosoꝝ nō cau-
sabit inde somnus. **¶** Deinde. **¶** Propter qd. **¶** Dicit 2º ex B
infert correlarium dicens qz humiditas calida digestibilis
est causa somni: ideo in laboribus ⁊ exercitijs positi sicut
laboratores cursores ⁊ scriptores post acceptos cibos ⁊
potus cessantibus laboribus ⁊ exercitijs accidit fieri so-
mnolētores ⁊ melius dormientes ppter caliditatē idu-
ctam corporibus eoz euaporationē ad caput facientem.
Est ⁊ alia hui⁹ cā sicut dicit Auer. in 2º coll. quare post la-
bores accidit somnus: qz cum aīalia mouent ⁊ laborant
spargit calor eoz nālis ⁊ quantitas diminiuit ⁊ refrigera-
tur: ⁊ p̄pterea reuertit de necessitate ad locū sui pncipy ⁊
sui thesauri vt saluet ab impedimentis rē. vnde in pmo
de som. ⁊ vigi. necesse est oē qd vigilat contingere dormi-
re: impossibile enī semp agere: sic igit ista causa finē respi-
cit somni animalis. **¶** Deinde vltimus. **¶** Melācholicis. **¶**
Ostēso pmo. s. qz ex humiditate calida digestibili fiat so-
mnus: ostēdit deinceps qz ex priuatione humiditatis aut
paucitate ipsius: vel etiā idigestibilitate nō fiat somnus:
qd p̄ponebat 2º dicens qz melācholicis qz frigidi sūt ⁊ sicci
puati fere humiditate ⁊ alyis in magnis estuationibus si-
cut in causonibus ⁊ in hui⁹ iflāmationibus accidit vigilia
⁊ nō somnus: differenter tñ priuat somnus in his: qz me-
lācholicis ppter ifridationē cerebri: cū in eis humiditas
sit pauca ⁊ idigestibilis: in ebrys aut ⁊ in magnis iflā-
mationibus incēsiuis: aut qz humiditas somni inductiua
oīno est absorpta aut modica ⁊ idigestibilis: sicut p̄git
illī seruo de quo recitat Gal. in 2º de interio. qui ex potu
vini antiqui factus est vigil toto vite tpe: sicut tactū est p-
us. i. declaratum ex predictis. **¶** Deinde. **¶** Manifestus. **¶**

Concludit hic 3º principalr dicens: qz manifestus est qz in
assignatione cause qōnis p̄posite sit aspiciendus ad hoc. i.
ad humiditatē calā digestibilem: vel frigidā indige-
stibilem vel nullam existentem aut modicā: calidū enī
⁊ frigidū pōt esse causa priuationis somni vt ostendit
fm alterā passionē somni. s. vel vigiliē. **¶** Sunt. n. he quedā
passiones virtutis animalis: ad aliud enim opz aspiciere
cum volumus scire causam somni: ⁊ ad aliud causam vi-
giliē rē. **¶** Dubitat circa p̄sens p̄blemā: qm multoties
apparet ebrios ⁊ vino detentos non solus posse dormire:
sed ⁊ alyis dormiunt magis. **¶** Amplius aut rōnabile est
somnum esse infrigidationem sicut dicit Aristo. in p̄mo
de somno ⁊ vigilia. Unde illic ponit qz frigida grauitates
capitis faciendo sunt somnifera: sed in ebrietate grauitas
est ⁊ stupor circa partes capitis: vt dictum est in 17º p̄ble-
mate. ergo rē. **¶** In oppositū est Aristo. ⁊ Dely. in p̄mo
sue practice dicens: qz in ebrietate non est locus somni: vt
lucerna que si impleatur oleo plus modo infundit ignis
eius ⁊ extinguit. **¶** Dicendū qz corpora vinuz sumentia
tripliciter se habent ad ipsum: sicut patuit in p̄mo p̄ble-
mate: aut enim sunt sobry aut paz ebry aut vehementer
ebry. si sobry aut paruz sunt ebry: tales vtriqz possunt dor-
mire: non enim eoz caliduz extinguitur a maiori vini ca-
litate: sicut maior flāma minorem extinguit: neqz etias
sui frigiditate ⁊ humiditate actuali obuiando calori inai-
to ⁊ quantitate calidū tegendo ⁊ suffocando: ita qz somno
locus nō remaneat: sicut dicit Dely. imo potius in his ex
vino eleuantur vapores fumosi humectantes: ⁊ vias spiri-
rituum oppilantes vnde ⁊ somnus causatur. **¶** Si aut vehe-
menter fuerint ebry dormire non possunt: qm calidū eor-
um debile a fortiori extinguitur calido: aut frigiditate
vel quantitate superflua corrumpit vt dictum est: qz est
alicui vident tales dormire: non tñ dormiunt: vel somnū
dicendū eis inesse: sed potius stupor ⁊ subeth existit: qui
aliud fm veritatem est a somno: sicut dicit Gal. 2º parti-
cula afo. Et qz ita sit ostenditur: qm fm Aristo. in p̄mo de
somo ⁊ vigilia. somnus est quidam puentus caloris inte-
rius ⁊ naturalis reciprocatio: sed in vehementer hoc non
est ebrys: imo potius vt tactum est calidum corruptum
est naturale. quare rē. **¶** Notandum est etiam fm Aristo.
ibidem somnum ex quatuor causis causari: aliquādo qz pa-
uere rē. **¶** Interdū qdē a laborib⁹: qm labor est colligati-
uius ⁊ dissolutius: qd ⁊ se hz vt nutrimentū idigestū si fr-
gidum non affuerit. Aliquando autem ab egritudinibus:
quaz mā est calida ⁊ humida multa: sicut accidit in qui-
busdā febribus ⁊ litargys: nō nunqz autem causa est etas
vt pueritia prima in qua multū inest calidi ⁊ humidū va-
porosi eleuati in caput. Ex his itaqz apparere potest solu-
tio ad p̄mum. **¶** Ad 2º dicendū somnum esse infrigida-
tionem partium exteriorū non autem interiorum: imo
oportet interiores vel interiora vt dictum est calefieri p-
pter conuentum caloris interius factum. Unde Aristo.
in eodem p̄mo in somno superiora ⁊ exteriora infrigi-
dantur: interiora ⁊ inferiora calefiunt.

Problema.

XXVII.

Antiqua.

¶ Propter qd ebry teremūt magis quā-
tū vtriqz itēperatū bibūt. Est aut qdē
vinū calefactiū: tremor aut sit maxi-
me a frido: ppter qd rigētes maxime
tremūt: multis vtriqz vtrētib⁹ solo itēperato
nutrimentū gratia tremores vehementes accide-
rūt: qz p̄ciūt coangustātes: ⁊ calida aqua bal-
neati

Alia cā q
re somn⁹
aducat.

neati insensibiliter se habuerunt. Alij autem hoc modo dictati et fricationibus utentes et nutrimento carnibus ad apoplethicas infirmitates duxerunt: tremores autem propter immobilitatem minus incidebant: dolor autem vehemens et non posse quiescere utique: tremoris quod causa frigiditas. Videtur enim quemadmodum dictum est rigentes hoc pati: et vehementer senes: utrisque autem his horum quidem passio frigida: horum autem etas: vinum autem calefactum valde: quare subcontrarium aliquid accidit. Aut nihil prohibet fieri hoc a contrariis non similiter autem facientibus: ut a gelu exurit et calido: quoniam gelu coadunatum fecerit calidum: quare est quidem ut subcontrariis passio eadem accidit. est autem sicut ab eodem idem. Tremor autem fit ab indigentia calidi et non omnis sed proprii. Corruptum autem calidum aut defectu aut extinctione. extinctione quidem a contrariis a frigido et humido. defectu autem indigentia cibi: ut lucerne quoniam non habuerunt materiam vel oleum: aut calido extraneo ut ignis in sole: et lucerne iuxta ignem. Qui rigorem autem patiuntur a frigido extincto calido tremunt: propter quod et profundentibus calidum horripilationes faciunt: pclusus enim frigidum interius et percussum erigit capillos: et incipientibus febricitare rigor qui fit per causas similes fit: in senectute autem calidum deficit nutrimento deficiente: nutrimentum quidem enim humidum calido: senium vero frigidum. Ebrj autem deficiente propria caliditate tremunt: et siquidem alij hoc patiuntur propter vinum: non eodem autem modo eis qui per senium. Sed adhuc tertius erat modus calidi corruptionis: quoniam enim superabundanti utuntur in corpore multa existens caliditas aut extinguit: aut imbecilem facit propriam caliditatem: sicut per potentes minus. Est enim quoniam non dominatur mouens moto: ut quoniam lignum longum et magnum non bene teneat aliquis extremitas tremat: fit autem hoc: aut quod tenetur maius est: aut quod mouet minus: accidit utique extincto calido: videtur autem hec causa esse mouendi animalibus non dominari naturam: signum autem quod per frigiditatem fit passio ebrj et senibus: quod absque rigore fit tremor.

Nonna.

Cur ebrj tremunt: et eo magis quo largius meum hauserint: cum vinum calefaciendi vim habent: tremor autem ex frigore maxime proficiscatur: ita quod qui rigent precipue tremant. At tamen plerisque cum mero tantummodo cibi gratia uterentur tremores acres adeo inuaserunt: ut homines comprimentes de se omnes eijcerent: et aqua

cum calida perfunderent nullatenus sentire possent. Alij vero cum eo agerent ipso modo perfricatione et carnibus in cibo uterentur in stuporem attonitum inciderunt: quos tremor quidem initius. scilicet ob immobilitatem torquebat. Dolor tamen acerrimus et inquietudo iam inde exercebat assidue. Tremoris itaque causa frigiditas est. Nam et qui rigent ea repati ipsa videntur ut dictum est. et qui admodum senescere quorum utrumque alteri ab effectu frigido: alteri a frigiditate rigent. Vinum autem calefaciendi vim precipue obtinet: quo circa prius quodam ut perveniat effectus rationem exigit: at nihil prohibet rem eandem a contrariis effici dummodo non agant modo eodem sed diverso. Exempli gratia. Tristitur et a gelu et a calore ubi gelu calorem coegit uniuersum: itaque modo quodam a contrariis effectus proficiscitur idem et modo quodam non nisi idem producit. Tremor autem ob inopiam excitat caloris non cuiusque sed proprii. Corruptum autem calor aut marcore: aut ex instinctu a contrariis hoc est frigido atque humido: marcore autem vel indigentia nutrimenti ut lucerna cum fomite aut oleo caret: vel ab alieno calore ut ignis in sole et lucerna. Apud ignem igitur qui ex frigore riget caloris extinctu obtremunt: ex quo etiam fit ut aqua effusa calida horroz exoriat: calor enim cum itus icludat atque circumsistat pilos erigit: et in febrium quoque accessione rigor illis eveniens simili de causa venit. In senectute autem calor alimentum deficiente emarcescit: humor enim alimentum caloris est: senectus autem sicca est. Ebrj vero et si qui ita affecti sunt alij suo prius emarcescente calore obtremiscunt: sed non modo eodem quo senes: sed tertio corruptum modo ut proposuimus. Quod enim vino utitur nimio calor aduentitius superans: aut extinguit aut debilitat proprium calorem quo valemus. Fit enim cum tremor cum mouens quicquid rem nequit superare quam mouet: ut cum lignum quis longum crassumque obtinere firmareque non pollet: tremat extremum: quod ideo fit quoniam aut suspecta res maior est: aut minor que mouet: ergo tremor cum calor extinguitur accidit: hic enim dum integer innictusque manet cause animantibus esse videtur cur mouere se valeant: indicium autem ebrjosos senesque ob frigiditatem affectos sic esse quod tremor his fieri sine villo rigore solitus est.

Repetit 5^m problema ut magis declararet: cuius quidem diuissio et sententia in se iam sit aperta: tamen quia alia verba plurima a predictis inserunt eius exponi aliquantulum est visum bonum insistere. Unde omissa dubitationis propositione que iam declarata est oino illi. Multis

Problemata. A.

8 2

Particula

ytiaz. Arguit pmo ad qñe. 2º soluit. 2º ibi Aut nihil. Item pmo arguit ad alia partē qñis. 2º reperedē mediū pcludit. 2º ibi Unum aut. Item pmo venatur q causa tremoris est frigiditas. Dicit g multis rē. Tremores adeo vehemētes ptingunt q pyciunt quicquid ex vtribus z alyis super se habēt vt dictum est supra. z pstringentes se in actum desperantes posse in pannis calefieri balneauerunt se calida aqua putantes caliditate tali a tre more saluari. Ex quo quidam eoz facti sunt insensibiles incurrēdo egritudines antedictas: quidam vō modo tali dietati z vtendo fricationibus exercitius carnibus inciderunt in infirmitates apopleticas: ppter cōmotionem factā in humoribus: que quides apopletice infirmitates sunt neruoz passionēs sensum z motū priuantes. Deinde Tremores. Addit quomō qui huius passionēs incur runt apopleticas se habēt ad tremores: z dicit q tales eoz q sunt immobiles pax tremores incurrēbant. tremor enī est passio in virtute motiua: vt dictus est supra. sed dolor magnus accidebat eis: ppter quē nō poterant quiescere z figi. z hoc est forte quod dicit Autē. pma tertiū. q dīa est inter apoplexias z subeth: qñ apopleticus clamat z eius anhelitus ingredit nocumentuz: in subethico aut nō est ita. Deinde Utriqz tremoris. pcludit hoc 2º dicens: itaqz cā tremoris est frigiditas. nam sicut dictus est illic. multis aut vident rigentes sicut ebriz. pati. s. tremorem z senes vehemēter vt decrepiti: differenti tñ mō isti z illi: qz in ebriz causa tremoris est frigida passio: sed in decre pitis causa est etas in qua multiplicatū est frigidū: ita q vtraqz. s. ebrietas z senitū calidū debilitant. Deinde Unum aut. Repetit virtutē rōnis sue vt pcludat dices: q vinū hz potentiā calefaciendi vebementē: z tremor cau sator a frigido: ppter qd accidit fieri aliquid subcontra rium ab vno z eodē. s. a vino vt calefacere z infrigidare: cū tremorē inducat. Dicit aut subcōtrariū z nō dūm: qz minor est oppositio subcōtrariū q dūm: cum aliqñ si mul possunt esse: sicut pbat in pmo perhiermentias. dīa enim nō stant simul: cum sit eoz esse magna distantia in eodem genere. Deinde Aut nihil. Soluit. z primo ad oppositionem que per rōnes inductas ostenditur. 2º ostē dit modum z causam p quē accidit tremor. 2º ibi Corru pit aut. Item pmo facit qd dictū est dices: q nō est ali quid qd phibeat illud qd dictū est. s. tremorē fieri ab op ppositis: sicut per viā ptrarieratis: cū nō eodē mō tremorē causent: s. a fr. sicut vbi grā. aliqd pōt exuri a gelu z a calido: q aut hoc possit a calido non declarat qz notū est: sed qz nō erat sic notū de frigido. manifestat dices s fieri qñ gelu reddit calidū coadunatū nō pmittēdo ipm calo re. z congregat enim gelu partes subiecti in quo calm cōti net: calidū aut in seipso inde coadunatū vigozat. vnde z tūc frigidū adurere p accūs tūc dī: s. appareret in gnōne tonitruū: vbi vapor calidus z siccus obsessus frigido z hu mido adurit z in lapidē pdesat durissimū: sicut apparet in libro methē. vñ z 8º phyfi. q frigidū calefacit puerus quodā mō: ppter qd dictū est sepe superius corpora fore calidiora hyeme q estate. Et ideo pcludit: ppter quid est vt accidit: vt eadē passio fiat a subcōtrarie oppositis. s. ca les fieri z exuri a frigido z calido. sic igit ptingit q eadem passio vt adustio causat a calido sicut ab eodem agente: s. n. frigidū videat aliqñ esse cā huius: s. est p accūs z me diate: z q frigidū videt in s opari: iō dixit sicut ab eodē ab eodē z nō ab eodē: iō dixit eam fieri a subcōtrariis: z s. r est de vino. Apparet etiā q a fr accipit hic phs sub cōtrariū q in logica vocat. n. hic subcōtrariū qñ vnus ef fectus inducit a duobus oppositis: ab vno qdē p se z ime

diatē: ab altero aut p accidēs z mediate. Deinde Tremor aut. Addit declarando hoc in pposito magis dices: q tremor causat ppter defectū calidi: z sic videt fieri ab eodē: nō tñ ppter defectū cuiuslibet sed calidi ppy: z ita non fit ab eodē oīno: qre videt a subcontrariis fieri: qñ calm ppy z calm extraneus velut dīa sunt vel tremor fit a subcōtrariis: in eo q fit a vino qd est calidū per se: z tñ p accūs infrigidat. Deinde Corrupt aut. Prose quē ad dandā causam tremoris. z pmo ostendit quibus modis calm corrūpat. 2º applicat s ad ppositū assignan do causam tremoris. 2º ibi Qui rigore. Et dicit q corru pit calū aut accidit ppter defectū aut ppter extinctionē. ppter extinctionē quidē accidit sicut est corruptio facta a ptrariz vtputa calidū corrūpit a frigido z humido ex tinguēdo sui qūitate z sui qūitate z humiditate suffoca do. sed corruptio que est ppter defectū dupl ptingit: aut ppter indigentia cibi vt humidū ppy sicut lāpades defio ciunt ab illuminatione cū nō habeāt mām pabulatiuam ignis vt oleus vel simile: aut ptingit calidi innati defectū a calido extraneo corrupti eo mō quo ignis paruus corru pit a sole z maxime a speculo reuerberationis radioz: z similr lāpades z oē modicū luminare extinguit iuxta ma iorē ignē z luminare posite: vt dictū est sepe. Notadus est s Arist. in libro de iuuentute z senectute. q sicut due sunt ignis corruptiones: vna qdem p marcedinē quā dici mus a seipso sibi fieri mā deficiente: z altera quam voca mus extinctionē factā a dīo. sic z in nobis duplex est cor ruptio: vna est que aduenit in senio: vt illa que est p mar cedinē: z altera facta a dīo que est p violentiā. Contingit tñ ambas has fieri ab eodē vt a defectu alimenti qualis. Deinde Qui rigores. Prosequit ostēdendo quō s m modos pdictos corruptionis calidi possit tremor causari: z pmo in illis qbus causa corruptionis est extinctio calidi dicens: q illi qui patiunt rigore incidunt tremorē a frigi ditate extincto calido innato: qd declarat illatū dicens. Et ideo videmus quādo calidū pfundat petens interio ra fieri horripilationes z frigora in nobis: imo qd plus ē: qñ calm refugit interius: z frigidum pcludit interius in sequēdo calidū: tūc frigidū repcussus a calido pfundato: vel calidū forte repcussum pfundius a frigido insequēte ptingit capillos in rectū eleuari: sicut etiā dicit in 8º par ticula. 4º pblemate. similr in pñ paroxismoz interpola taz febriz ppter causas bis pportionabiles accidit rigo rem fieri: p quē oēm typū hic intelligo. Deinde In se necesse aut. Dicit 2º ostēdit causam quare tremor accidat decrepitis z ebriz defectu alimenti. 2º declarat illud per signū. 2º ibi Signū aut. Item pmo ostendit modū quo bis accidat tremor. 2º declarat modū illius in quodā s. 2º ibi Est enim. Item pmo ostēdit qre tremūt decrepi ti. dicit ergo q in senio ppter defectū alimenti in quo hz esse calidū deficit calidū: qñ senium ppter s q est frigi dū: z nutrimentū hz esse humidū digestibile z nutritibile calido qd in eis nō potest esse calido deficiente. Deinde Ebriz aut. Ostēdit hic 2º qre tremunt ebriz: assignando differentiā inter tremorē decrepitoz z ebriz dicens: q ebriz tremūt ppter hoc q ppy eoz calidū dicit: q si s patiuntur ppter potum vini superflui vel aliter si contin gat q aly patiuntur ab his qui patiuntur ppter vinus: s. cut illi qui patiuntur tremorem ppter senium: non tamē hoc est eodem modo sicut ebriz: sed alio z alio. Et bene di co q non eodē modo vt apparuit supra: cū triplex sit mo dus corruptionis calidi: vt a dīo z a psumptiōe humidi. z tertius modus erat vt apparuit supra: qñ aliq vniunt vñ no nimio pp caliditate supexcellēte in corpibus eoz: qñ multū calm excedēs aut corrūpit z extinguit calidū in a tū sicut

Tremor
quid

Ca. 5. 2. 6

Libro 3.
cap. 1.

Est
igne
rup
si

Est
ple
tr
pat
mod

tū sicut magna flāma minorē: aut reddit ipsum ipotens: sicut qđ calidum habemus potentiā ad actus nřos: qđ quīdē quanto fuerit magis auctū tāto causabit fortitudinē in subam spūs: etiam in aīam audaciā sicut dicit Auic. 2^a pmi. ¶ Deinde. ¶ Est enim. ¶ Declarat hoc dicens: qđ ita accidit in pposito sicut ptingit interdū qđ ipsuz mouēs nō dominat: potēs plene sup illud qđ mouet: sicut cū ali quis lignū magnū z longū nō firmiter teneat cōprehēsus: vřputa si teneat ipsuz in vna extremitate: tūc extremitas altera vibrat: qđ dupl'r pōt ptingere: aut qđ illud lignum qđ tenet maius est virtute tenentis superans eam: aut qđ tenens vel mouens est minus z debilius illo qđ tenet: qđ accidit calido extinctioni parato: qm tenens tūc minus z debilius est eo qđ tenet: qđ quidem cū in corporibz vt senioz z decrepitoz accidit ptinget tremorē fieri. Habēt enim in se aliquid ppter qđ virtus motiua nō pōt pfecte dñari: qm causa vt aīalia pfecte moueant sicut eoz regit esse est qđ nā vel virtus motiua nō vincatur ab aliquo mobili: sed oē vincat sicut opz: sic itaqz in ebrijs z decrepitis: qđ nā motiua non dñat oīno moto: sed illud dñatur eidē: accidit tremorē fieri: qđ aut hoc facit est frigidum: z hoc est qđ vřtimo hic declarat p signū. ¶ Deinde. ¶ Signus aut. ¶ Dicens qđ hec passio. s. tremor ptingat ebrijs z decrepitis ppter frigiditātē signū est: qm raro sit tremor absqz rigore vel frigore: fit tamen interdum ex subita mordicatione delatione vel partium oppilatione.

¶ Problema. XXVIII. Antiqua.

Rofter qđ paz ebrius magis ifanit magis ebrio z sobrio. Aut qđ sobrius qđ bene iudicat: qđ aut oīno ē ebrius ppter id qđ sensus suffocati sūt: nequies grauitatē ferre nō iudicat: nō iudicās aut nō est inordinatus: paz at ebrius iudicat: z pp vinū male iudicat: qđ inordinatus est. Quēadmodū z satyrz Claremeniu existētē amicū pñtioz fugiētē vindictā: vt de re dicta z nō pñtia pateret aures oppilabat: vt nō audiēs in contumelias puocaretur: cessante aut pñdicente dñmittēs: pñua aut audiens adhuc dicēte non sustinebat sed male dicebat: ppter id qđ presumptuosum erat male iudicare.

¶ Noua. Quam ob causam qui leuiter a vīno tenentur magis peccant vel delirant qđ qui aut grauius sese ebriarint aut sobrii manent. An qđ sobrius recte iudicat: qui autē penitus vinolentus est: qđ sensibus interceptis onus sustinere non pōt nihil diiudicat atqz ita nō peccat. At vō qui leuiter se ebriarint iudicat quidem quia nō multuz bauserit: sed qm a vīno detentus aliquatenus est: potestātē recte iudicādi amisit: peccet necesse est. Quēadmodū qđ Satyrus Clazomenius propensus admodū erat ad male dicendū eius aures euz accusaret penitus obstruserūt vt de re ageret non in pñtelias se puolueret. Poñtea tñ euz cessante iam aduersario referassent: z pauca dicēte adhuc ille audiūisset nequaquā continere se potuit: sed cūestigio male dicta ef-

fundere incepit: quoniam sentire sani poterat: recte autem iudicare non poterat.

¶ Repetit 2^m pblema z dicit. quare est qđ paz ebrius magis ifanit zc. ¶ Deinde. ¶ Aut qđ. ¶ Soluit z diuidit in tres ptes sicut qđ tripl'r pōt se habere ad vinūz assumptū: aut enī sobrius: aut ebrius vehemēter: aut mediū: paz. s. ebrius. 2ª ibi. ¶ Qui aut oīno. 3ª ibi. ¶ Parūm ebrius. ¶ Quia aut due partes prime sunt manifeste: pñse: quendum est de 3ª que in duas diuiditur partes. Primo enim ostēdit quomodo paz ebrius ifanit z inordinatus est in suis actibus cum iudicat z non recte iudicat: z dicit qđ paz ebrius zc. ¶ Deinde scđol. ¶ Quemadmodum. ¶ Declarat quomodo nō recte iudicat: sed corrupte: inducēdo morem cuiusdam Satyri qui dicebat Claremenius: z dicit qđ ita ptingit paz ebrium male iudicare sicut ptingebat Claremenium Satyrum amicū existentem contumeliāz: libenter enim dic alijs improperebat: fugiebat tamē vindictam eoz: nolebat enim impropere ab alijs z vituperari: vel aliter iste Claremenius erat amicus. i. socius amicitabilis: fugiens tamen vindictam pñteliarum quam alius veller sibi inferre: z hoc est qđ ipse dicebat de re que sibi displicebat reprehendēdo z deridendo qui vīdebat eicuz autem ille reprehensus z pñciatus veller huic Satyro clare rēspōdere: Claremenius obuiurabat ali quo appposito aures suas: ad hoc vt nō posset audire illuz qui resistebat sibi verbis volens se vindicare de eo qđ ei dixerat: quando aut ille pñdictor volens vīscisci de Claremenio cessauerat a pñdictione: Claremenius tunc de oppilabat aures suas relaxando qđ erat appositum: s. tamen si clare aliquo modo percipere poterat: qđ ille pñdictor aliquid diceret: etiam si parua ignominiosa essent: vel aliter parua loquēdo z submissa voce: ita qđ Claremenius non poterat bene que dicebat audire: non cessabat adhuc Claremenius a relatione pñteliaz neqz deoppilabat aures suas: sed male dicebat: z pñue iudicabat: qđ credebatur tenendo aures suas oppilatas z non audiens factus qđ pñdictor diceret pñteliosa pñtra eum: cum tamen fortassis nō diceret: vnde male dicebat z iudicabat: qm presumptuosus erat Claremeniu pñue iudicare contra illum quē nō audiebat: ideo debebat aures deoppilare z cessare a pñteliaz: eodē itaqz modo facit paz ebrius: qđ mente impedita vīno non discernit pñuētiā z honesta ab oppositis. Fortassis aliter quis exponet dicens: s. maledicebat. s. pñdictor Claremeny: qđ non debet homo curare de verbis Claremeny: cū sit quidā derisor: vt contumelijs illatis homines in solatium inducat: propter qđ resistens Claremenio pñue iudicat: primum tñ melius zc. Scias qđ Satyrus pñue dicitur qui alioz vitioz reprehensor existit: qualis fuit Oratius Iuuenalis. z cōe qđ est qđ huīs Satyri z derisores molestissime sustinent reprehensiones z nugas de eis factas: euz tamen libenter in alijs hoc agant: z forte propter istum sermonem repetitum est pblema cum prius non fuerat tactum.

¶ Problema. XXIX. Antiqua.

Rofter qđ ad vinū dulce delectabile existens nō fiunt ebrii. Aut qđ non pñrium humorē habet dulce: sed extraneum: amator ergo dulcis z non amator vini erit qui vincitur.

¶ Noua. Cur vini dulcis qđ suauis est ebriosum neminē esse arbitramur. An qđ vinū dulce nullū sapore obrinet pñrium vini sed alienum penitus

Problemata. A.

8 3

153 d Sa
tyro Ca
remenio

Satyrus
quid,

Particula

reddir: igitur dulcis rei nō vini audis appellā
 dus est: qui vini dulcistenet desiderio.

Quare est q̄ ex vino dulci nō inebriant potātes. Et
 tūc inuit motuū suū. q̄si dicat. v̄ q̄ debeant
 inebriari: q̄m est dulce delectationē inducens: q̄d aut tale
 est ex ipso bibitur in multa quantitate qua sumpta debe-
 rent inebriari. **¶** Deinde. Aut q̄. **¶** Soluit dicēs causam
 esse: q̄ vinum quod est dulce excellenter nō habet p̄p̄iū
 saporem: sed extraneum potius: p̄pter quem appetitur.
 vinum enim non debet aliquem saporem excellentē ha-
 bere: et vniuersali nullā aliaz dispositionū. vnde Gal. in
 thegnī. cap. causaz. vinū debet esse medium circūstātiāz
 omniū: neq̄ enim sit aquosum neq̄ qualitatem habens
 aliquam excellentem vt stipticam aut amaram. vel. f. dul-
 cē. si ergo ita est: ille qui vinci deberet a vino: et sic inebria-
 ri: q̄ tñ nō est amator vini sed dulcedinis reperit in ipso
 vino: ideo natura eius attrahit dulcedinē et vitur ea ma-
 gis vino derelicta eius potentia. vnde non inebriat cum
 dulce non habeat inebriare: sed vinum rōne qua est cali-
 dum fumosus. Quidam aut vt sibi faciliorem faceret in-
 tellectus qui in q̄d inuenitur mutasse. Amplius p̄t addi:
 q̄m dulce: vt dictum est in 12° p̄blemate est lenitium vi-
 scosum poroz oppilatiū: p̄pter q̄d vinum nō potest in
 caput effumare sibi via dēcagata: et hoc iam superius ap-
 paruit ita q̄ est sermo p̄bi: inebriari p̄tingit a vino fm q̄
 est calū fumosum: dulce aut non est hoc: quare rē. Et per
 hoc patet solutio ad motiūm Aristō. q̄m et si multus bi-
 batur ex vino dulcissimo bibiū semper rōne dulcedinis
 qua est dulce: et non sub rōne qua vinū est. Et scias q̄ iste
 sermo non solum verificatur in vino dulci naturaliter: s̄
 in vino dulci per artem: vt quando vino admiscēt spēs
 et succiaz vel mel: q̄d et focha vel clareta vel nectar appel-
 latur: et forte tale vinum est illud quod dicebatur kikeon
 in 12° p̄blemate: cuius pars est hoc problema.

¶ Problema. XXX. Antiqua.

¶ Propter quid ebrii a sole calefacti ma-
 xime gaudent. Aut quia gaudent dige-
 stione: adhuc autem et quia infrigida-
 ti sunt: p̄pter q̄d et apoplexie et stupo-
 res citissime post potus fiunt. **¶** Noua.

¶ Cur ebriosi solis calore gaudere maxime so-
 leant. An quoniam concoctionem desiderat:
 atq̄ etiam q̄ refrigerati admodū sunt: ex quo
 attoniti stupidiq̄ mox fieri solent a potu.

Quare est q̄ sufficiēter inebriati gaudent et delectan-
 tur cum calefiunt a sole. **¶** Deinde. Aut q̄. **¶**
 Soluit et assignat duas causas: et dicit primo ideo esse: q̄m
 tales indigent vt vinum digerat assumptum: q̄d et sol sui
 caliditate viuifica digestiua operatur. quare rē. **¶** Deinde.
 Adhuc autē. **¶** Assignat aliam cām dicens: q̄ amplius
 p̄pter hoc est: quia cum sint infrigidi ex vino infrigida-
 te et debilitante calidum innatum indigent calefiere: q̄d et
 sol operatur cum cura fiat per p̄trarium. quare rē. **¶** De-
 inde. Propter q̄d. **¶** Sic inferi correlarium approbatiū
 q̄ sint frigidi q̄m ipsi velocissime incurrunt apoplexias
 passiones et stupores post assumptum vinum ad ebrietā-
 tem: sicut etiam dicit Hipp. in 5° particula afo. si inebria-
 tus aliquis repēte sine voce rē. Et scias q̄ hic Ari. p̄ apo-
 plexias et stupores intendit oēs egritudines que p̄tingunt
 in virtute animali siue motiua siue sensitiua. **¶** Notādū
 q̄ vinū sumptū ad ebrietatem dupliciter infrigidat: aut
 q̄ habens multus humiditatis associet sibi frigiditatem

sicut dictū est in 6° cap. ita q̄ sua actuali frigiditate et hu-
 miditate extinguat inatū calidū et suffocet: aut q̄ calidus
 vini potens attrahendo ad se calidum innatū ipsius extin-
 guat: sicut magnus ignis paruus extinguit. Tūc at his duo-
 bus modis extinctionis et infrigidationis calidi: calefieri a
 sole videt ebrius p̄ferre: et lz magis sermo Arist. 2^m modū
 ostendat. p̄mo quidem mō eo q̄ infrigidatum calefaciat
 et indigestum digerat. 2° q̄dē modo q̄m caliditatem nālem
 debilem futuram cōtrahi et dissipari a caliditate excellēti
 vini sui confortet caliditate viuifica indiuiduoz conser-
 uatiua: sicut p̄ in 2° de generatione animalium. p̄pter q̄d vi-
 ctus est deorum virozum q̄d pater in 3° de anima. q̄
 dem more p̄fecti parentis quod generat et p̄seruat. indez
 in 33° p̄blemate repetitur hoc problema.

¶ Problema. XXXI.

Antiqua.

¶ Propter quid ebrii quicquid multa viden-
 tur vniū vidētibz. Aut q̄ p̄cipia
 visuū exterius mouent a vino: quē
 admodū totū caput. **¶** Motus aut p̄-
 cipis nō ad idem p̄fert visus: sed vt in partem
 vtranq̄ eius q̄d videt: p̄pter quod duo viden-
 tur: hoc idem sit: et si quidez inferius reprimat
 visum. **¶** Mouet enī principium visus quod nō
 ad idem conferat cum altero: talis quidem igitur
 motus exterius fit. **¶** Qui aut est a vino iteri-
 us: differt autem nihil: eadem enim faciet qua-
 litercunq̄ mouetur. **¶** Noua.

¶ Cur vinolentis multa interdum apparet q̄d
 vniū est. An q̄ conspectus initia intrinsecus a vi-
 no mouent: sicut vel caput totum sollicitari ne-
 cesse est. At cum initia mouent p̄spectus: idem
 sese applicare non quirit: sed quasi partē rei obie-
 cte vis vtraq̄ p̄spiciendi attingit. **¶** Merito igitur
 res vna suspicionē recipit geminationis q̄d
 idē vel oculo subter oppresso p̄t enenire. Con-
 spectus enim mouet initium vt ei coire cū alte-
 ro non amplius liceat. Sed hic motus extrin-
 secus est. Vini autē ille intrinsecus oritur: nec
 quicquam interest: idem enim sequetur quali-
 tercunq̄ aspectum commoueris.

¶ Repetit 10^m p̄blema vt aliter soluat et iam apparuit
 dubitationis expositio. Deinde. Aut q̄. **¶** Sol-
 uit. et diuidit in tres p̄tes. p̄mo cām huius assignat dicēs
 idē esse: q̄m p̄n^o visionem causantia: sicut est virtus visiva
 crystallina et spūs visibiles mouent et recedunt a vino ab
 eoz situ nāli eodem mō sicut et totum caput inordinate
 mouet: p̄ncipis aut visionis sic innāliter motis visus nō
 coincidit et terminant in eadē partē loci determinate: s̄
 potius coincidit simul tpe et p̄terminant in vtrāq̄ p̄te:
 vt sursum et deorsus: vel in dextris et sinistris rei vise: p̄
 q̄d accidit vniū apparere duo. vñ Gal. i. 4° de acci. et mor.
 si oculus moueat vsus maiorem angulum vel minorem
 nō magnū visui erit nocumētus: si vō versus superiorem
 vel inferiorem partē vniū duo apparebit. **¶** Deinde. Hoc
 idem. **¶** Declarat p̄ simile in exteriori dicens p̄ fieri mō
 simili sicut si aligs vel aliquid apponat vel apponat sub
 oculo p̄pter diuersas scripturas: quidam enī hñt si quis:
 alij at si quide: ita q̄ pupilla cōprimat ad p̄tē in inferiorem
 sic enī

Alinus q̄le
 debeat ob
 seruari

Alinus du-
 p̄r ifrida-
 re corpus
 factū ebri-
 um,

sic enī mouebit crystallina et spūs visibilis cū vīte vīstia in vīstionū pñ: ita qd vñū pñ vīstionis nō pterminabit ad eādē grē loci cūz altera pte. vī. s. ambo vīstus pyciatur in eādē partē vel cū altera. s. vīstione. ¶ Deinde Talis qd. assignat 3° dīas iter motū oculi a cā exteriori et interiori repetēdo quoddā: et dicit qd huius motū oculi ad iferi⁹ reprimēdo accidit a cā exteriori: qd at sit a vino accidit ab interiori: s. nō refert qdūqz sit mō: siue ab interiori siue ab exteriori: cū semp saluet apparētia vt qvñū videat duo.

C Problema.

XXXII.

Antiqua.

Roppter qd ebrioz lingua peccat: vtrū qz quēadmodū totū corpus fallit: sic et lingua fallēs peccat: et nō potest dīctiōne articulare. Aut spōgiōsa est lin-

gue caro: madefacta aut eleuat: hoc aut accidēte ppter grossitiem que est a tumore difficulter mobilis exñs nō pōt certificare. Aut qz ppter s neqz in humido possumus loqui ppter absentiā aeris: neqz qñ in ore accipimus humidū: in ebrietate qñ in humido multo lingua exñte non certificamus: nō certificare at est peccare. Aut qz in ebrietatibus aīa compatiens facta peccat. igitur aīa hoc patiēte merito et linguā hoc pati: ab illa enī est principii loquēdi: pp qd et absqz ebrietate qñ aīa patitur quid cōpatitur et lingua sicut est et timentium.

¶ Noua.

Cur vinolentoz lingua oberret? Utrūz quēadmodū corpus totū in vinolētia titubat: ita etiam lingua labens oberrat: nec explanare potest. An qñ caro lingue mollis et instar spongie est: ampliā madescēs: atqz extollitur: itaqz ob molem retardior sit: exprimereqz sincere nō valeat? An qd vt in aqua ob absentiā aeris loqui non possumus: ita neqz cum nimium in os humorem indidimus. igitur qd vinolentoz lingua in nimio humore se voluit: idcirco exprīmere sincere nō potest. An animus quoqz vinolētoz compatiēs errat. At si animus ita affectus est linguā etiā pariter affici pntaneū est: inde enī omne loquēdi initii ducitur: quo fit vt etiam sine vinolētia vbi animus quenqz bausit affectum: lingua etiam sentiat atqz cōmpatiatur: vt in metuentibus pater.

Quare est qd lingua ebrioz cespitat non potēs plene in opationē ppiā que est sermonē articulātū pferre: imo icurrit balbutiē. ¶ Deinde Utrū qz. Soluit et diuidit in quātor ptes sūm qd quātor huius cās assignat. Et p assignat vñā rōne sumptā a pte instri vlis vt totius corporis dicēs p iō esse: qz sicut totū corpus qd est vas et instrumētū aīe vtr peccat et decipit in ebrietate: ita verisile est linguā peccare qd pars existit toti. 2° in platione sermonis articulati. ¶ Deinde Aut spōgiōsa. assignat 2° aliā cām sumptā ab indispositione organi. Et dicit iō esse qñ caro lingue est spōgiōsa rara et mollis valde sicut spongia marina. vñ Aristot. in pmo hysto. aialium. Est aut lingua caro rara spōgiōsa. Et Aui. 3° cāñ. ingt linguā eē subam cō-

positā ex carne laxa in quā penetrāt vene lacerti et nerui: et eius humor est humidus. est aut rara qz in raritate digerit salina et format: qd at s opat opz hīe capacitātē i qua tādū digerēdū retineat quoad sit digestū. sūt enī in ipsa sicut dicit anathomiste vene et arterie magne et multe s. sui corporis quātitatē sibi raritate pstatēs: replēt enī eā calo digestiuo: qd pp raritātē huius cū ipsa fuerit humectata vni humiditate extēdit ad augmētū p totū ad modū quo spōgia magnificari videt aqua ibibita: pp qd cū difficultate mouet pp grossitiē et tumore quē acqsiuit: qre nō pōt sermonē articulātū pferre. ¶ Deinde Aut qz. assignat 3° aliā causam rōne medij idispositi: et dicit qd alia cā est: qz sicut nō possumus loqui pntue in humido vt si essemus sub aqua: eo qd deficeret nobis aer. s. g est mediū in locutione: sicut p 3° de aīa: neqz etiam qñ in ore habuerimus aquā vel aliqd humidū: eodē mō nō possumus loqui in ebrietate et sermone certificare qd pcepimus. p sermonē enī significatiū qd de re certificat: et s iō qz multū humidū vinofuz ibibitū est in lingue spōgiōsitate remolliēs lacertos eius nonē qd mouet et firmat. Cū at sic fuerit cōtingit linguā peccare et ab eius actu deficere. ¶ Notādū est qd signāter Arist. dixit loqui nos nō posse aere deficere: et nō dixit vociferare: qñ bñ cōtingit vocē emittē sub aqua expellēdo aerē pntū in instris locutionis pus: nō tñ loqui possumus. s. sermonē amplius significatiū pferre: qd est qdā modus vocis: qñ in locutione nō oī solū aere extra emittē: imo etiā itus adducē. Et scias qd illud humidū ibibitū in lingua nō solū ipedit locutionē: imo etiā gustū: sicut dī in 2° de aīa. lingua enī pgruit in duo opa nāe: in gustū. s. et locutionē: sicut dī in 3°. addit etiā Gal. 4° de inuamētis mēbroz. qd ipsa est sicut manus molēdinarij rōne pncipalis agētis qd farinā sub mola reuoluit. ¶ Deinde Aut qz. assignat 4° aliā cām rōne pncipalis agētis: dicēs itez iō esse: qñ aīa in ebrietate cōpatēs corpi peccat sicut et corpus. Uñ auctor 6° pñ. aīa pūcta corpi patifioēs corporis imitat: pp qd in p pbyssionomie dī. aīa psequitur corpa et eoz motibus patit. Cū aut aīa qd est quoddā totū vītutis sic peccat: p dīgnū est etiā vītutē ab aīa receptā i lingua cōpati et: qñ ab aīa sicut ab originali fonte totius esse corporis et actus est pñ loqndi. vñ in 2° de aīa dī qd ipsa sit pñ quo viuimus sentimus et intelligimus. ¶ Deinde l. ppter qd. infert corre^m quoddā pbādo qd aīa patiēte lingua patit. dicēs: qd iō qñ aīa est pñ locutionis et oīs vlr actus: qñ ipsa aliqd patit etiā nō exñte ebrietate lingue ipeditiua: vītutē lingue sibi cōpatit: cū ab ipsa depēdeat: qd apparet in linguis timētū et rigētū etiā: in qbus nō existit ebrietas: et tñ eoz lingue peccat pp ipeditiū aīe: et de hoc est sermo in 13° pble^m 8° particule. et in 46° 11° pticule. ¶ Et nota qd aīa cū sit qd imāle icorpozeū nō patit de se a vino nec breuiter ab aliquo mālī corpeo: qñ mālē nūqz imāle trāsmutat: cū oporteat agentia cōicare in mālī: sicut ostēdit p de gnōne et corruptione. et pp b dīctū est in p de aīa qd si senex accipiat oculū iuuenis vīqz videbit sicut iuuenis: ad dñotādū qd aīa et ei⁹ potētē nūqz p se senescit aut corūpūnt: s. aīa dī tūc pati cū nō pōt in actū ppiūz: qd est cū organū ei⁹ fuerit idispositū: eo qd opationes fiūt p pūctū sicut appet in p de aīa. qre aīa potius p accūs qd p se dicēda est pati. ¶ Dubitat qñ alicui videbit qd vñ nō ipedit linguā: imo eā potius expediat: qñ aues qñ nō est loqui: qñ fuerint potate vino et inebriate mouētur vt loquant: qre et boēs magis et expedit⁹ loquent ppter ebrietatē. ¶ Dicēdū est sicut dñm est in 16° cap. opationē vini et alioz agētū diuersificari ppter diuersitatē suscipiētiū: vñ qz aues sūt alterius nāe qd boēs: sicciores enim sunt et calidiores qualitatiue: vt in pluribus homine: ideo

T.c. 75.
7. 76.

T.c. 88

cap. p

T.c. 37

Notādū
aīam non
ebriari.T.c. 51.
T.c. 66.

Dubium

Solutio
Diuerfas
vini opa-
tionem et
diueritas

Problemata. A.

8 4

Lingua
quid.

te corpo-
rū suscipiē
tū causari
Alia solō

ab vno z eodē in nobis z illis possunt diuersi actus pueni-
re. ¶ Aut dicēdū est q̄ tales aues nō loquerent̄ inebria-
te nisi pus potassent vinū z eēnt paulatine docte ab boie:
sed dato q̄ loquant̄ equiuoce tamen: non enim impediū-
tur lingue eaz in ebrietate a locutione: imo magis loquū-
tur: q̄ contingit qz lingue eaz sunt sicce nāliter z salinis
non humectate: neqz etiam vt nostre sunt rare: z qz earū
phantasia turbata est ppter vinum: quare autē qdā aues
videntur loqui quibusdam animalibus pfectionibus nō
hoc valentibus in decima dicitur particula.

¶ Problema. XXXIII. Antiqua.

Propter qd ebrii z qui sunt circa ma-
re gaudēt sole. ¶ Aut qz ebrii qdē indi-
gēt digestionē: simul accidunt qdā lo-
ca ifrigidari: ppter qd z apoplexie z
stupores post potus: marini aut pp id qd semp
in humido sunt hoc faciunt. Noua.

¶ Cur ebrii oēs z q mari operā dāt libēter solis
tepori se dedūt. ¶ An qz ebrii pcoctionem deside-
rāt: simulqz euenit vt partes corporis qdā refri-
gerent̄: itaqz stupidos attonitosqz post potum
fieri nouimus. ¶ Baritimi at illi qm in humore
semp suā degūt etatē calozē porro desiderant.

¶ Repetit 30^m pblema vt sibi addat z dic. qre ebrii zē.
Et itez quare illi qui sūt circa mare vt nau-
te z piscatores: aut etiā quoz habitatio ē supra mare gau-
dēt z delectant̄ a calitate solis. ¶ Deinde Aut qz. ¶ Sol-
uit B z pmo ad p̄mū q̄stū qd iam expositū est. z ad 2^m: z
iō esse qm illi qui sunt in mari eo q̄ sunt p̄tinue in humi-
do z sic in frigido: qm humidū plurimū associat sibi fri-
gidū vt dictū est pus: faciūt hoc. s. q̄ gaudent z delectant̄
calitate solis eos calefaciēte z viuificāte: atqz humidum
marinū exiccāte. z si habitātes in insulas marinas pp car-
litatē z humiditatē acquisitā a mari sunt lōgeui z sani si-
cut tradūt phyſi. tñ in mari habitātes humectant̄ z infri-
gidant̄ nimis: nō enim aer ad eos puenit depuratus a vē-
tis z subtiliatus: sed vaporibus admixtus. Et si dicat ab
Auer. in tractatu de morte z vita. aquā maris esse calidā
z humidā: aut hoc referendū est ad aquam simpliciter
que frigida z humida existit natura: aut quia aqua maris
est calida z humida. s. illa que euaporat eleuata a corpori-
bus superioribus per comparationē ad illam que rema-
net: illa enim est frigida potius z sicca.

¶ Problema. XXXIII. Antiqua.

Propter qd ebrii ipotētes sunt coire.
¶ Aut qz oz magis aliquē locū calefieri
alio corpe: bi aut ppter multitudines
calitatis ipotētes sūt. extinguit. n. ca-
lidū qd est a motu factū a p̄tine. ¶ Aut qz oz q-
dē calefieri in inferiora loca. ¶ Vinū at sursuz aptū
natū est ferri qre illic facit calitatē: exinde at du-
cit: z post cibū minime spermatizātes sūt: z p-
cipiūt p̄adere qdē multū cenare aut paz: idige-
stis at ex̄itibus sursuz ferūt: digestis at ferūt deoz
suz calm z humidū: sp̄matis at gñatio fit ex his
z laborātes polluit̄: qz humidus z calis labor
est. Si g in b loco fiat supfluitas accidunt polluit̄:
pp idē at z in egritudinib⁹ qbuscūqz sit accidunt

z timidis z morientibus similr. ¶ Noua.
¶ Cur vinolēti p̄cūbere nequeāt. ¶ An qz p̄tē cor-
poris quādā amplius q̄ reliquū corpus incale-
scere opus est: qd vinolētis p̄tingere p̄tē nimio
calore nō pōt. Caloz igit q a motu nāe iterno p-
stat obtētū calozis ambiētis extinguit. ¶ An qz
ptes corporis imas recalescere opus est. ¶ Vinū at
in sublime efferri aptū est: itaqz calozem quēad
modū illic excitat ita hinc auocat atqz abducit.
¶ Post cibū quoqz libido veneris minime incli-
tatur. ¶ An p̄adere large: cenare parce precipi-
unt. Libo eni pcocto sursuz: crudo deorsuz fer-
tur z humor z calor. ¶ Vitus aut seminis ex his
est: z fatigatis idcirco p somnū p̄fluit genitura
q labor corpus humidū z calidum reddit. ¶ Oz
si excremētū ea in parte substituerit: euenit certe
vt p somnuz erumpat. ¶ Nec eadem causa est cur
in aduersis quibusdam valitudinibus id eueni-
at atqz etiam metuenti z morienti.

¶ Repetit 11^m pblema vt magis manifestet. Et querit
quare zē. ¶ Deinde Aut qz. ¶ Soluit z diui-
dit in tres ptes p̄m qz tres solutiones assignat. Et pmo po-
nit vnam vniuersalē z iam patuit. ¶ Deinde Aut quia. ¶
Assignat aliam solutionē particulare magis dicens iterū
alias causam esse: qm in actu coitus oportet qz partes in-
feriores calefiant sicut renes vasa spermatica z ois pars
inguinalis cum virge adiacētis. in ebrietate aut cōtingit
contrarium: qz cuz inebriari sit calidum esse in locis que
sunt circa caput: vt dictū est vinū calidū existens feruit
sursuz ad partes capitis quas calefacit deferens secus ca-
lidū illic a partibus inferioribus: quare partibus inferiori-
bus ifrigidatis nō poterit sperma emitti: cū spūs ppter
frigiditatē absorptus sit expulsus. ¶ Deinde Et post ei-
bum. ¶ Assignat tertiā causam que sumit a mā coitus. z p
facit hoc dicens iō esse: qm volētes coire post cibū multū
replent̄: aut oīno nō emittūt sperma: aut modicū valde.
¶ Unde z medici volētes coeuntibus sperma augmentare
p̄cipiūt eis vt debeant quātitatē alimēti multū sufficien-
ter in prandio sumere: in cena aut paz: vt adueniēte hora
qua volūt coire sit celebrata digestio z supfluitatē ipedire
tū facta expulsio: z b ideo qz qdū cibaria fuerint indi-
gesta: z calidū z humidū: quoz vnū est coitus actiū z ab-
teqz mā: deferret̄ ad locū superiores: sed facta digestionē
reuertit̄ deorsuz: cū motus ille cessauerit sicut etiaz dicit
Arist. in li^o de som. z vigi. tūc qdē pōt fieri coitus: qz exi-
st̄ iam mā ipsius v̄puta sperma gñatū. gñat̄ eniz ex nu-
trimētis iaz digestis. Est nāqz sperma supflū vltimi ali-
mēti sanguinei in ptes distributi: sicut dī in p de gñatione
aialiū. ¶ Deinde Et laborātes. ¶ Declarat hoc z q gene-
ratio spermaticae mae fit ex calido z humido dicens qz la-
borātes z exercitātes se z p̄cipue labore calefactiūo par-
tium inferiorū sicut est ambulatio z magis est equitatio
ex qbus renes z vasa seminis calefiunt: pollunt̄ sp̄mata
emittendo in somno: vel q etiam vigilando leuiter z cito
agūt post laborē: z hoc qz labor bz colliquare vt dictū est
supra: ita q caliditatē z humiditatē in corpe mouet z cre-
scē facit: dū tñ multū nō excedat. ¶ Deinde Si g. ¶ Ter-
tio pcludit dicens: si g in hoc loco. s. inferiori accidunt cōgre-
gari supfluitatem spermaticā p̄tingit pollutionē cito ex-
pelli: z tunc propter illud vltius concludit dicens: quare
re in

Et primo
methe. ca.
p. 2. eius
de cap. 6.

Propter
ad co-
coctum

Sperma
quia

Pollutio
de spma
tibus sepe
pugere a
tactu in
corpore.

re in omnibus egritudinibus et dispositionibus in quibus contingit humiditatem spermaticam esse deorsum circa partes totius: accidit pollutionem fieri: sicut in quibusdam accidit febribus flegmaticis multa eorum corpora replentibus: et potentiam debilitantibus virtutem: sicut vidi in vno febricitante: cui pollutio accidebat ad tactum corporis vbiuq; et cuiuscumque: propter quod me a tactu multoties arterie prohibuit: hec autem pollutio non solum contingit in egritudine corporali: sed etiam in passione animali: ut in illis qui patitur timorem et morientibus et propinquis valde separationi anime a corpore: quod propter egressionem innati calidi dissoluta virtute educens humidum radicale contingit: in timore vero propter fugam caloris subitam ad partem inferiorem facta expellentem humidum: quoniam timor est infirigidatio superiorum: ut dictum est in secunda particula: et de his erit sermo notus in 7° capitulo sequentis particule.

Problema.

XXXV.

Antiqua.

Ropter quid iuvenes existentes min-
gunt magis quando inebriantur quam se-
nes? Aut propter id quod calidi et humi-
di sunt: multa confluens fit superflui-
tas propter id quod non consumit corpus humi-
dum: quare super effunditur. Senibus autem
factis propter siccitatem: superabundantiam
attrahit corpus? Aut quia magis somnolen-
ti sunt iuvenes senibus: propter quod iuvenes
quidem in somno existentes latent motus vrine
egredi antequam surgant: senes autem non quem-
admodum neque exteriorum motus nihil minus
aliud latent eos quam iuvenes. Manifestum autem
etenim ipsi iuvenes in profundis somnis maxi-
me mingunt.

Moda.

Cur iuvenes potius quam seniores imingant ubi
vino sese ebriauerunt? An quoniam iuvenes hu-
midi sunt et calidi multumque: idcirco excrementum
humoris confluit in vesicam. Exiguum enim
a corpore eorum absorbitur: quamobrem id ef-
fundi necesse est. Senioribus vero corpus pro
sua siccitate humorem nimium attrahit atque im-
bibit? An quod iuniorum natura ad somnum pro-
pensior quam seniorum est quocirca grauius iuue-
nes consopitos vrine sepe excitatio latent. ut
hec prius erumpat quam illi surrexerint. Seniores
autem latere minime potest: quemadmodum
nec exteriorum motuum quisquam minus ab his
percipi quam ab adolescentibus potest. Constat
quod modo diximus quoniam quidem iuvenes ipsi tum maxime
imingunt cum arcte et grauius dormiunt.

Quare est quod iuvenes cum inebriantur maiorem quanti-
tatem vrine mingunt quam senes? **N**otandum
est quod per iuvenes hic intelligo pueros eo quod statim dicit
Aristoteles eos esse calidos et multam superfluitatem in eis esse que
iuuenibus non insunt. per senes autem intelligo ultimam
iuuentutis consistentiam et senectutem ut et tota etas in du-
as diuisa sit partes. Senectutem autem fortassis dico pri-
mam solum et non secundam: eo quod in senioribus propter hu-
miditates superfluas educibiles per vinum existentes in

eis: et propter contentiue debilitatem accidit vrinam mul-
tiplicari. **D**einde Aut propter. **S**oluit. et diuiditur in
duas partes secundum duas causas quas assignat. ibi scilicet Aut
quod. **D**icit itaque quod pueri propter hoc quod sunt calidi et humidi:
multa in eis superfluitas aggregatur: eo quod corporum eorum humidum
valde calidum bebetas non presumit superfluum perfecte a calore
ipso: et potissima quidem causa generationis istius humiditatis
superflue est gulositas eorum et vite inordinatio. **H**ic autem dico: quod
sue nature relictis secundum medicos sunt temperati: superfluitate itaque
multa in eis exite desuper ad infra effundit in vesicam: do-
nec tandem euacuat exteriorius: sed in senibus et in his quod nomine eo-
rum significant propter siccitatem et vacuitatem exite in eis cum me-
suratione vite: corpus itaque attrahit et ibibit sibi in porositati-
bus vacuis superfluas humiditates vrini. **N**on est quod quantum ad
euationem superfluitatum omnium humorum maior sit etiam in pueris
in tali casu quam in iuuenibus aut alijs: et maxime quod calor vrini
dissoluit humiditates passibiles puero: quantum autem ad eua-
cuationem cholere quam per vinum euacuat maior est euacuatio
in iuuenibus: vnde et medici ponunt: quod vrini iuuamentum in iuue-
nibus est cholera et vrinam euacuare recte. **D**einde Aut quod. **A**-
ssignat aliam causam dicens: quod alia causa est quam pueri propter etatem
que est humida: magis abundant in somnis quam senes: sicut
dicitur in primo de somno et vigiliis: scilicet in somno multiplicatur vri-
na valde propter bonam digestionem que celebratur: et hoc appro-
bat inferendo correlarium dicens: ideo quod videmus quod pueri min-
gunt in somno antequam excitentur: neque tamen propter profunditatem
somnia hoc percipiunt: imo latet: sed senibus hoc non accidit.
Et quod ita sit patet: sic enim pueros latet facientes: sicut nihil
minus imo magis latent eos motus exteriores qui virtu-
te aiali apprehenduntur quam senes: eo quod aie puerorum sunt in
multo motu sicut dicitur in libro de memoria et reminiscencia:
quod morum interior remissior occultatur: sicut dictum est supra.
Amplius virtus naturalis in eis est fortis. animalis autem
debilis et maxime apprehensiva occulte: quam apprehensiva
manifeste fortior est in eis quam in senibus nisi motus eorum
multi hoc perturbent. Quod autem exitus iste vrine immani-
festus insit pueris manifestus est: cum fuerint in somnis pro-
fundis occultantibus calidum: tunc enim potissime acci-
dit eos mingere: et tamen latere. **D**ubitat autem aliquis
quomodo mingunt pueri in somnis: cum operatio mingendi
sit composita ex virtute naturali et animali: sicut dicitur
medici: nunc animal non operatur in somno sed in vigilia.
In somno namque virtus naturalis intenditur et animales re-
missa quietatur. **D**icendum hoc esse verum corpore exite
in eius naturali dispositione: non stimulant aliquo occurren-
te: sicut est in proposito multa vrini humiditas subtilis si-
militer licet virtus in somno fortificetur naturalis: non tamen semper
quietatur animalis: sed est plurimum contingens: cum et aliqui
interdum surgant de lectis et ambulent.

Superflua
humiditas
vnde fit in
corpore.

Ca. unico
et car. ij. in
li. meipe.

Dubium

Solutio

Problema. Ultimū. Antiquū.
Ropter quid olenz ad ebrietates co-
fert: et posse deglutire? Aut quod diure-
ticū est: et potui viam facit. **Moda.**

Cur oleum ad arcendam vinolentiam valet
sorbitumque facultatem prestat potandi? An quod
vrinam ciere potest. Vino hausto iter regit.

ExPLICIT tertia particula.

Quare est quod olenz confert ad ebrietates: et itaque quare
est quod confert et prestat potentiam facile deglutien-
di cum siccitate et asperitate fuerit impedita. **N**otandum
est cum olenz sit multiplex hic intelligere debemus
oleum de oliuis quod et oleum dicitur commune. quando
enim aliquid dictus fuerit simpliciter intelligendum est in

Particula

suo potiori esse: sicut innuit Gal. in tertio regi. actu. ¶ Deinde. Aut quia. ¶ Soluit. et primo ad primum questionem dicens causam esse: quoniam oleum est puocatum vrinę. habet enim in se quandam humiditatem aeream modicā igneaz subtilē penetratiuā. Un̄. Aūicē. 2° cañ. scribit oia olea esse diuretica: sic itaqz ducēdo hūiditatē vini ad vesicā cōfert ebrietati. Itē qz lenitiuuz viscosum et dulce sūit oppilat poros rivas p quos fumositās vini poterat in cerebrū trāire sicut dictū est in. 13. pblemate d vino. Amplius etiāz supnatans vino in ventre: sicut et extra nō permittit vinū ad caput euaporare: pōt et alio mō cōferre eo qz et vomitū causat: et maxime iſuetis cōstānis: et fortassis oia cōferūt in hoc olea l3 meli⁹ sit cōe. ¶ Unde notandū qz illa ebrietati pferunt in gbus est vinctuositas et viscositas: et siquidē cū hoc habeāt stipticitatē sūt vitima in hac operatione: sicut nuces: amigdale: et anellane: et cū his abstinthiū: caulis: et oē diureticū stipticitate picipans. ¶ Deinde. Et potui. ¶ Soluit ad 2^m questionē dicens cām esse: quia viā parat et transitū sui hūiditate lubricatiua cibis grossis terrestribz: et de isophagū trāseūtibz. vñ qñ volum⁹ aliq exaspata et idurata remollire ex ipso iunctione facim⁹. ¶ Incipit quarta particula de his que sunt circa venerea.

¶ Problema.

I. Antiqua.

Propter quid coiens et moriens sursum ducit oculos: dormiens autem deorsum. Aut quia sursum calidū egrediens sursum vertit: ut quo mouetur: in somno autem deorsum colligitur. propter quod repit inferius. Cōcluduntur autem oculi propter id quod non amplius inest humiditas.

¶ Quam ob causam qui concūbit: et qui moritur oculos attollunt. Qui autem dormit submittit. An qz de parte superiore calor extēs eodem oculos vertit quo se deflexerit. per somnū autem deorsum se colligit: itaqz eodem conuertit. Non clauduntur nō propterea oculi quia humiditas deficit.

¶ Expedita tertia particula pncipali hui⁹ libri in qua de causis effectiuuz vini fuit. 2mo. sequit⁹ particula 4^a in qua effectiū coit⁹ cās perquirat. Et fecit hūc sermonē antecedentē de vino subsequi: qm̄ ex vino debite assumpto potissime generat⁹ spermatis mā: ut dictum est prius: q in coitu emittitur. Et qz hēc particula: sicut neqz alie diuisione nō possit artificialiter recipere: pōt tñ dici qz primo ponunt⁹ pblemata in qb⁹ est sermo in lesiōe coeuntis et actu ei⁹. 2° alioz accidentiū cās ptractat circa coeuntē et actū ipsi⁹. 3° incipit in pncipio septimi pblematis. pma diuidit⁹ in sex ptes. et pz. Ponit itaqz dubitationē bimembz in motu oculoꝝ: cuius prima pars in duo diuiditur dubitata. Et dicit qre est qz ille qui coit et qui sūit moritur deducit oculos pueritēdo ipsos ad ptem inferiores: sed ille qui dormit deponit et cōtrahit eos ad superiorē. ¶ Notandū est qz coitus est mutua actio maris et femelle: in qua tertiē digōnis expellit⁹ supflūū: qd delectatiōis cā exerceat vplurimū: fit et aliqñ cā generatiōis filioꝝ: interdū etiā cā sanitatis et pōderis depositiōis. p coitū. n. cū necessariuz fuerit hō alleuiat⁹ et alacer efficit⁹: ab aia malū expellēdo p filiū: sicut medici tradūt. Scripsit tñ Aristo.

Alex. ipm fore destructore tutū et legis trāsgressore morborūqz sceuoz generatiū: qd et vez eē videt cū supflue rit: fueritqz idēceter patrat⁹. Quot aut regant⁹ ut coitus compleat⁹ qz tria et q sit ei⁹ mā qz sperma vt iā diuissim ap paruit in pcedēti pncipula: de quo in primo de generatione aialiu⁹: et in 2° 2mo describit⁹ copiosus. ¶ Deinde. Aut qz. ¶ Soluit. et p ad primā ptes qñti: et dicit B iō eē qm̄ calor hora coit⁹ et mortis diuerstēs se de partibus inferioribz ad ptes supiores et pueniens vsqz ad oculos diuertit eos ad partē ad quā mouet⁹: qm̄ ipsi iter ceteras ptes corpis facilius mouent⁹: mouet aut calor: ut dēi ē in sursum: qm̄ hēc est ipsi⁹ nā calidi. ¶ Deinde. In somno. ¶ Assignat cās se cūde pñs qñti dices: qz in somno calor et spūs coadunatur iteri⁹ tendēs versus ptes inferiores: ut gescēs ab itima actiōe aiali fortificet⁹: et digestionē pcurat: pñtibz extrinsecis et maxie supmis calore et spū destitutus ifrigidant⁹: qre pcedūt: cū tensio fiat ppter calidū: et iō oculoꝝ claudunt palpebre: qd dicit iō: qz eis deficit humiditas: et pñs calidum: cum calidū fundet⁹ in humidū ipsoqz pabuletur et. ¶ Dubitat qñ vi q coiens et moriens oculos debeat deorsum ducere et nō sursum: qm̄ instm secundariū sequit⁹ motū et operationē instri pncipalis: sed instri secundariū sūt oculi: pncipale calor et spūs: s3 ille deorsum tēdit et nō sursum. cū enī quis coit: dēi est in qro caplo tertiē pncipule: non ptingere coire nisi ptes inferiores calefiāt: sūit cū qz deuenit ad mortē calor et spūs ad cor tanqz ad suā arcē cōcurrūt. Est nāqz sicut dī 2° de generatione aialiu⁹. p^m qd viuit et vltimū qd morit⁹: qre nō sursum mouebuntur oculi: sed deorsum: cū coit tēdat motiū deorsum. ¶ Dicēdū qz oculi si sursum mouent⁹ in coitu et morte: sicut dicit pñs: et ad pbādū rōnē p 2^m accipit qz sit deductū i obiectionē. Un̄ vt veritas appareat. Scēdūz est qz duplex ē tēpus in his actibz. s. coitu et morte: accipiēdo mortē cōiter etiā p tota alterationē pcedēte separationē forme a mā: et nō p corruptionē instantē. est nāqz dare pncipiū ipsoꝝ: in quo calor spūs mouent⁹ descēdēdo ad itra: ut rō dictat aūdicta: et sic oculi cōsequēdo suū pncipiū deorsum mouent⁹. Est et aliud tps in q est finis fere illoꝝ actiū: et tūc oculi sursum moti vertunt⁹: sicut dicit Aristo. qñ enī coitu cōpleto cuz iā spermatizat⁹ versus finē magis calor et spūs reuerberatus in testiculos sursum eleuat⁹: sic etiā cuz calor et spūs obfessus intatū qz nō pōt se in corde defendere suo sublo: subm querens vniuersi separāt a pmo: et cuz de nā calidū sit ad superiora eleuari tendēs ad caput oculos conuertit in sursum. Et qz ita sit nobis insinuat raritas pulsus que aparet in termino mortis: sicut pz p Aūicē. 2° pmi. ¶ Dubitat qñ dicit Aristo. oculos claud: eo qz humiditas deficit: qz nō videt⁹: qz in oculis eoz qui multum potauerunt humiditas nō deficit ibi imo abūdat: et tñ claudūt oculos: et dormiunt diu. Itē qui nāliter habent oculos humidos dormitini a pho iudicant⁹: ad qd seq⁹ oculoꝝ clausio. ¶ Dōz qz cā qre oculi. s. claudunt⁹: ut dicit pñs est subtrahio humiditatis. s. subtilis extensibilis: qua euanesceat calor extēsius nō habet subiectū cui innit⁹: ppter qd cōcidunt palpebre: nō autem debet humiditas illa exicari oino: quia tunc palpebre corrugate nō pcederēt in somno: sicut interdum enenit in causonibus adurētibus. Unde et vnum vidi qui grauit⁹ febrium decoctione vexatus cor rugatis adeo palpebris extitit qz nunqz clausit extunc in somno: imo velut lepus palpebris dormiuit apertis. neqz etiam debet esse tanta humiditas et sic viscosa circa palpebras: qz palpebras et oculos ponderositate grauet: et pbi beantur per caliditatem extendi: quoniam talis causa erit consumptionis palpebrarum. Et per hoc nunc dictū aparet solutio dubitationis.

Diuretica ad ebrietatem conferre.

Coit⁹ qd.

C Problema.

II.

Antiqua.

Propter quid plurimo coitu vterius manifestissime copatiunt oculi et anche: cum be quidē sint ppe: hi vero longe. Atque quia ipso coitu manifestissime p dolēt hac opatiōe pueniētia ad emissionē spmatis: coangustata aut maxime exinde quātū bene solubile est cibi pp coangustationē. Aut quia calefacto liquat maxime coitus aut caliditate operat. Maxime aut be calefiunt: que mouēt in actōe. Oculi aut et que sunt circa anū manifeste collaborāt: neque enī nō pgregantī q sūt circa anū puenit emitti: neque oculis deductis. Que qdēz enim sunt circa anū cōueniētia repulsiū: vt ex vesica manum humidū: oculoꝝ autē collectio: que sunt a cerebro. Quia aut hnt magnā oculi potētiā et locus ipsoꝝ ad generationē: declarat experimentum sterilium et secundaz mulierū que sunt inunctioib⁹: q hinc perueniat ad spina potētiā: plura aut ambo adipiscuntur ex stentia omnib⁹ semper anus et oculi: ppter cooperationēz igit cōmunicant caliditatem. Per hanc autem subtiliatur et expellit multū in sperma: neque enim vtiqz si non pingue vtrūqz erit similiter soluet caliditas: neque pingue existens: vt in ventre. Sed renes magis alijs sentiūt: pp vicinītatē: et ipse at spmatis trāsitus circa loca bec exis manifestissima sufficiens est subtilitate. Aufert. n. s. nō apponit ap proximatis. Noua.

Cur his q re venerea in odice agunt oculi et clunes manifeste subfēdēt. partes qz altere prope altere pcul a genitalib⁹ absunt. Atque q in ipso etiaz coitu partes be perspicue collaborāt: cū re studiosius ipse psequant. et se cogāt nitan turqz in semine emittēdo. itaqz quātū alimēti facile liquefcere pōt id pressū extrudit. An q ob calefacte precipue cōtabescūt. Concubīt autē caloris agit facultate. Ea qz maxime sentiunt calorem que in agēdo cōmouent. Oculi autem partes qz sedi prime perspicue collaborant. Haud enī fieri potest vt semen pfluat nisi partes cogātur ille: nisi qz oculi demittant. Quippe cuz partibus his coeuntibus humor quasi manu ex vesica pma: oculisqz coactis cerebrū sua dimittat. Oculos vero et locūz his primū vim ad pcreationē maximaz obtinere docēt illimēta que mulieres tam steriles qz secunde expeririūt: vt pote cum vis ad semen transmitti hinc debeat. Sūt autē et oculi et renes omnīū pingues atqz obesi ergo q partes be rez venereaz efficacius adiuvant caloris participes sunt cui tabifica vi

extenuant: multūqz sui succi ad semen excerni patiunt. Calor enim si corp⁹ vel pingue non est vel si pingue qdem: sed nō tamē laborat. eq liq facere nequit vt late in venere pz. Renes tamē omnīū maxime sentiūt: qz in vicinō positi sunt. Et ipse quoqz seminis transitus cū per ea loca perspicue agat: extenuare pculdubio pōt. Adimit enī nō addit per suam istam ppinquitatem.

Ponit aliud pblemā de nocumēto coitus cum eius motiūo dicens: quare est q oculi et anche eorum qui vtunt multo coitu sensibillissime copatiunt et dolent: et maxime post actum cū virtus sensitiua illustraverit totū corp⁹. Deinde Cū be. Tangit motiūū questī qōnis dicens: hoc videtur mirabile q iste due partes simul copatiunt ab eadē cā: cū inter ea sit magna distantia et diuersitas naturaz: qz anche sunt ppinque loco emanationis spermatis: pp qd vident copati: oculi aut cū sint vebementer remoti non vident posse copati. Item vnū est aqueū debilis cōpositiōis: aliud terrestre et solidū. Notandum est q ancha pprie dicitur apud anathomicos illud os latū multoz latez: in quo est foramē: in qd igreditur extremitas ossis rotūdi dicta vertebrū: qd est caput coxe superius: tñ hic per anchas itelligo oia ossa existētia circa cōcatbenationēz illam vbi coxe p iungunt dorso: que fm Daly. in vniuerso an et retro sunt sex: et coxas cum his renes anus et vlr oēs partes illi loco adiacentes. Deinde Utz qz. Soluit. et primo ostendit quare anche et partes vlr sibi adiacentes condoleant ppter coitum sepe exercitum. 2º quare oculi et que sunt circa anū. 3º cōparat renes ad alia membra: ostēdendo q pre alijs cōdolent. scda ibi Oculi autem. 3º ibi Sed renes. Et dicit primo q anche et sibi coniuncta idonea ad hui⁹ actus apparenter cōdolent in coitu: ppter cōstrictionem neruoz et musculorum cum alijs partibus circumstantiū eis: pstringunt enī et comprimuntur intantū vt fere cōfrangantur: quod solutionis continuitatis et doloris est causa: et ideo ex loco anchaz ppter talē cōstrictionē educitur nutrimentū eozuz: cum adhuc sit humidū liquidum bene natum educi et solui. Deinde Aut qz. Assignat hic scdo aliam causam et dicit: q anchaz nutrimentum itez maxime eliquat pp caliditatem: bec enim est operatio calidi: sed coitus perficitur caliditate: ergo in coitu maxie fit eliquatio nutrimenti et precipue in illis: que in coitu plus mouent: cuz magis alijs calefiāt. Sic igit anche dupliciter in coitu ledunt su perfluotum ppter angustationē: tum ppter puiationēz nutrimenti ad hoc psequentē. Deinde Oculi at. Ostēdit pp quid oculi et que sunt circa anum condoleant p. 2º declarat experiētia q oculi patiant in coitu et que sunt circa anum: cum maxime cōicent in hac operatione. 3º ibi Qd aut. et dicit q oculi et que sūt circa anū: sicut fictaris que est extremitas longaonis cuz suis musculis et vtraqz vasa seminaria: vt illa q sunt iter renes et testiculos: in qb fm Aristo. generatur sperma ab eo dicta vasa inuoluta: et illa que sunt iter testiculos et virgam dicta a medicis cōiter vasa seminaria: et vlr oīs ps interior circa locū istuz: et etiam testiculi in coitu euidentissime laborant: qd ostenditur: nō. n. nāliter ptingit emitti sperma nisi plene coadunentur partes predictę circa anū existentes: et ideo expertū est: q aliqui habentes feces in longaone phibentes plene partes illas pgregari nō poterunt conati coire. Similiter ostendit oculos in h laborare: qm ipsi s. diuersas partes positionis cōmotis et nō fixis cū actiōe ad iferius iterum nō ptingit sgma emittere: bene autem dictum est q

Ancha quid.

Leno an. chap du pliciter.

Vasa seminaria que.

Particula

illa que sunt circa anū opz pgregari z constringi: naz ptes ad talē actū apre exītes expmūtē: deducendo coangu statione humiditatē spermatīcā: eodē modo quos qd ex pmet humidū manu sua pstringēdo ex vesica vl ex alio corpore molli quocūqz: sīlī etīā iter alia mēbroz quoz orz z pncipiū ē a cerebzo opz maiorē fieri collectionē z con strictionem oculoz: ac si in eis esset magna quātitas mae spermatice. ¶ Deinde Qd aut. ¶ Declarat pdicta z diui ditur in partes duas. pmo facit qd dcm est. z ostendit qle sit humidū spermatīcū qd in coitu expellit. z ibi. Neqz enim. ¶ Dicit itaqz. experimentū qd faciūt mulieres ad co gnoscēdū vtrū alique eaz debeāt esse steriles: aut fecūde generantes: nobis ostēdere. si aut nō fiet pdictz trāsitus: signū ē grādē habeāt potētiā ad generationē filioz: mulieres nāqz sicut magis exprimit in z° de generatiōe animalū. accipiunt tincturā aliquā vtpote crocū miscētes aque ro facee vel alicui aly liquori: z faciunt vncionē circa angu los oculoz: si tūc colore hui⁹ tincture colorat salua pflu ens ex ore: signū est qd pozi vel vie oculoz tendētes ad os sunt aperti mūdi a supfluitatib⁹. Unz signū fit qd tales mulieres sint fecunde. si aut nō fiet pdictz trāsitus: signū ē oppositoz z sterilitatis. z hoc idē dicit eas odorib⁹ discurre: z hoc est qd dicit qd mulieres experiant tincturā oculi appositis: si enīz tinctura pueniat vsqz ad hoc qd spūū colorat: signū est qd sint generātes vel gignitricēs: cū pozi sint mūdi a supfluitatib⁹ aperti: ex qb⁹ pōt virtus genera tiua cū sua mā inde ad locū generatiōis spermatīs descē dere. ¶ Deinde Plura aut. ¶ Addit ostēdēdo quō qd sunt circa anū z oculi cōicent in pdicto actu dicēs: qd an⁹ z oculi cū sint ambo mēbra pre alyz semp existētia ppotētiōra in coitu plurima silia acgrūt adinuicē vt iā etīā apparuit. vnde ppter motū z coangustationē acgrūt sīl caliditatez ppter quā multū humidū nutrīmentalis eliquatur z subtri liatū emittit in sperma. ¶ Deinde Neqz. n. ¶ Ostēdit qle sit sperma z humidū qd calido educit dicēs: qd calidi tas nō soluit z educit humidū nisi fuerit pingue spumosu spiritib⁹ plenū z pglutinatum cū grossitie tēperata: nō. n. educit terrestre: aut aquosum currens. Unde Arist. in. z. de gūatione aialū. Est. n. spma neqz terreū neqz aqueū spu mosum qdem pingue: z qūis educat pingue: nō tū omne pingue: qz non pingue vinctuosum in quo est multa terre streitas z frigiditas qle est pingue exīs circa vētrē vt sup syphac: z sīrbū: lz tale pingue per coitum eliquef z dissoluat pp caliditatē z motuz: vt dī 3° pīcula afo. Qd si aliqui accidit sanguinem aut aquaticū quid emittit hoc tamen est raro z piane coitū exercentibus. ¶ Deinde Sed re nes. ¶ Ostendit que mēbra pre alyz in coitu cōdoleant di cēs: qd renes qui sunt quedā carnes dure rubee forme rotunditatis cū lōgitudine quadā participantes iterius sup per dorsum locati: vt ad se alimēti vinalē trabāt aquosū tatē: pre alyz corporibus ptibus sentiunt inde nocumētū: eo qd sunt trāsitiui mae spermatīs vicini: ipse nāqz sper matīs trāsitus circa loca existit eoz: que quidē sunt ma nifestissima z valde discooperta iterius z maxie sine cly peo defensionis existētia: z ideo coitus cū in ipso sperma de nā terrie digestiōis emittit: pīpue si superfluous fuerit potest ipsos extenuare: vnde z passionem icurrūt quā me dici extenuationē renū appellāt: hoc aut fit eo qd trāsitus spermatīs in coitu aufert nutrimentū renū secū deferens extra z nibil apponēs renibus: quāuis sit eis propinquus. Et est etīaz alia cā quare renes in coitu patiunt: qd positi sunt supra dorsum in loco vbi iuncture ipsius sunt laxare z incuruatio totius corpis z fulcimētū: ita qd hui⁹ partes pp multū motū erectionis z incuruationis nā vt est z fulci re calefiunt maxie z laborāt: qd experti sunt multū coeū

In pñ.

Circa me dum.

An est sp ma emitti sanguinis.

tes in coitu. ¶ Notādū est vt itelligat quō transit sper matīs appropinquat renibus: qd spinatis mā exīs in mē bris simplicib⁹ in gbus 3° digestio celebrat: a iuuatiuo se parata ingreditur venas z arterias minimas: cū corp⁹ nō bz spermatīs mām in vasis aduc fermentatā ex quib⁹ deuenit ad maiores illis: sic pñr quousqz veniat ad venā chili z ad arteriā magnā trāsēntes sup dorsum. Ute rius aut vt patet per anathomiam scias qd in parte dex tra a corpore ipsius vene chilīs z arterie sub renib⁹ p spa tiuz modicū vplurimū ramificanē rami minuti se pūn gentes in vnū corp⁹ amplum oblonguz: qd ab Ari. dicitur vas spmatīs inuolutū: z demū trāsēns penetrādo syphac panniculū cooperiētē vētrē totū intra ad testiculū pue nit dextrū: qd deinde reflexū circa testiculū peruenit ad virgā: iter quē z virgā fm medicos vnū vas cōstituit se minariū: sed in parte sinistra rami venaz z arteriaz par ui ramificanē nō soluz a corpore vene chilīs z arterie ma gne: imo p maiori parte fit eozū ortus z ramificatio a ve na z arteria emulgente existēte iter venam chilīs cū arteria z renē sinistrū: ex qb⁹ ramīs cōstituit aliud corpus vt pīmū factū vas seminariū: z pcedit oīno in parte sinis tra sicut dictuz fuit de parte dextra. merito igit renes cō dolent in coitu z sinister forte magis. Dicunt et alig sper ma deriuari virtute calitatis fortis z subtilitatis spūs dei portātis: qz in hoc actu corpus maxime pozificat: qd sper matīs mā venas etīā. s. magnas z arterias subtiliā p re sudationēz igrediat absqz pdicto pcessu de venis z arte ryz paruis ad maiores semp pcedendo: qd eo tūc fit mo do sicut dictū est in pīma particula: qd medicia laxatiua exīs in stomacho: potest mām que est in pulmone ad vē trē attrahere: absqz eo qd venas vel arterias ingrediat. ¶ Dubitat de eo qd dicit renes sentire: cū medici ponant vnū mēbrū carētiū sensu. ¶ Dicendūz qd lz in sui suba nō habeāt sensum: sentiūt tamē per pāniculū inuoluentē ipsos q sensibilis est valde. Aut dicendū est: qd lz non sen tiant sensu aiato: sentiunt tñ sensu nālī: qd sufficit: z p istuz modū pōt dici etīaz anchaz ossa cōdolere. Duplex enim sensus existit: animatus. s. z naturalis: sicut Dip. z Isaac in z° elementoz. Et qui nocumēta coitus plene scire voi luerit sermonē de hoc inspiciat medicorum.

Problema.

III.

Antiqua.

Propter quid coeūtes z eunuchi nō vtētes affrodīsīs tñ vtriqz oculi ad acutū visuz ledunt. Aut qz his qui dem pp coitū. His aut pp excisionēz superiora sicca fiunt magis qz opz: manifestissī me aut in his quantū opus est certum: visus at talis: euulsis aut humidis superiora desiccant. coitus quidem igitur manifestum quia hoc fa cit: eunuchis crura inflant z ventres bene solu biles sicut deorsuz mutato humido. ¶ Noua. ¶ Quamobrem z q concūbunt z spadones q re minime vtūtur venerea in acuminē oculoz offenduntur. An q alteris ob libidinez: alteris ob excisionēz partes superiores plus in isto exci cantur: qd perspicuuz in his est: quozum opus exquisitius administratur. Aspectus autem tale est: humoribus nō deorsum ductis supe riora siccarī necesse est. id igitur nimirum con cubitu fieri patet. Spadonum autem crura in

tumescunt: et alii faciles sunt. utpote cum deorsum se humoris copia seuocet.

Querit cam cuiusdam nocumeti circa oculos quasi quida admiratio ente motiuo et diu. Quare est quod coeuntibus multum. nam coitum potest visus fortificare: quoniamque supple. et eunuchis est qui non vult affrodysis: et spermata emissio. et eunuchis et tamem pringit ledi visum et debilitari in eo quod est acute videre. hoc enim videtur mirabile valde ut quod oppo. sit cause vnu causent effectus: quales sunt vti coitu et non vti. Et scias quod eunuchus est homo imperfectus muliebri lenis non pilosus malorum morum: in actu coitu non potes: aut debilitate valde: et est duplex vel triplex: aliquando enim est nam talis ut ille qui caret testiculis oino: aut sic quos et debiles habet: ita quod aut oino non possit in actu aut prae. quod enim prae sit in hoc se habet potest etiam dici eunuchus: sicut et qui prae huiusmodi pedes non habet pedes. ut patet in 5° meta. et ideo praeuado se a talibus dixit Ari. eunuchi non vident affrodysis. Est et eunuchus factus per arte sicut ille cui testiculi auferuntur aut coeruntur: et in hoc eunuchus verificat sermo iste maxime. Dicitur etiam aliquis eunuchus secundum similitudinem ad istos: sicut ille de eunuchus qui per deuotionem quam habet ad christum se abstinere a coitu: sicut dicitur in euangelio etc. Affrodysis. i. venereis vel spumationibus. affros. n. grece est spuma: dea. n. principalis coitus ut venus generata fuit ex spuma: sicut dicitur est in. 19. cap. tertie particule. Deinde aut quod. Soluit. et primo assignat causas dubitationis more. 2° declarat. ibi 2^a. Manifestissime at. et dicit id esse: quoniam partes superiores sicciores reddunt quod requirant eorum dispositio oculorum naturalis: differunt tamen: quod in quibusdam eorum ut in valde coeuntibus coitus est causa in eunuchis vero causa est excissio et priuatio testiculorum eis inducta. Deinde Manifestissime aut. Declarat hoc: et primo in coeuntibus dicens cuiusdem certum existere quod acuitas visus nocet per coitum eo quod auferat quod opportunum est in eis. scilicet oculis: quod n. humida subtile aqueum eis inesse: in quo visibiles spiritus fulciantur: nam visus est nam talis. scilicet humida. Unde Aristoteles in libro de sensu et sensato. 2° de generatione animalium dixit oculum esse de nam aque: sed euulsis humidis et euacuatis pringit superiora desiccari: propter quod oculi a sua recedunt natura que humiditate vigeat. Et merito oculi vident humiditate: quod propter spiritus igneos qui sunt in multo motu exites euascesceret nisi humido sustentarentur. Et ideo ulterius concludit manifestum fore quod coitus excipiat partes superiores subtrahendo humidum ad quod sequitur lesio acuitatis visus. Declaratur hoc aliter deducendo: et supponat quod visus est potissimum ramus cerebri: in quo magis viget virtus animalis: sicut apparet per Galienum in thegn tractatu de signis: cum sermonem spiritalem exprimat in oculis et non in aliis sensibus: quod est testantur physiomici: nunc autem fermetur spermatis per magna parte videtur a cerebro deriuari. quod videtur sentire Hippocritus in libro de aere et aquis: dicens quod vena quod sit post aures absconditur: ibi profluit ab o. generatione orban: quod apparet esse: eo quod magna spermatis partes a cerebro tendat deorsum. Unde Auicenna. 20. terti. et semel non potest amplius descendere ipsis incisus. Deinde eunuchis. Declarat 2° et dicit quod tibi eunuchorum et vult pedes magni inflantur: et currunt itidem solutionem veterum per humidum tendens deorsum: quod eorum debilitat contentum: quo quidem descendente sibi associat partem humidam radicalis et caloris et spiritus. Nam in euacuatione etiam nocui quilibet semper aliquod inuatiui euacuat: quo quidem humido et calore cum spiritu euacuato: accidit partes superiores excipari et oculos: minus enim nocumetum incurrunt ex inuatiui emissionem quam inuatiui ex euacuatione superflui. Et ex his fortassis potest

concludi: quod mulier non sit naturaliter adeo acuti visus sicut est vir. propter euacuationem maiorem deorsum humiditatis. scilicet inhumiditatis. Per Aristoteli. potest etiam declarari in eunuchis: quoniam acuitas visus sit per spiritus visibiles calidos subiles lucetes: per quod videmus animalia calida bene digerentia acuti visus ut aquila. spiritus autem visibiles per calidum tales existunt: quod augmentat et conseruat per refractionem quas recipit in testiculos: qui sunt carnes dure et glades: ex qua totum corpus calefit et irradiat ad modum: quo reuerberatio radioz solis in maiori mundo calefacit et illuminat vniuersum: et magis quando radius eius ad genith capitis appropinquas lineis fere rectis ad nos peruenit: sicut patet tempore quo sol est in signis septentrioalibus: et ideo a nobis per duas partes mundi tunc sit remotior: et maxime cum peruenit ad finem geminorum: ubi autem ei existit: sicut scribunt mate. ponentes eccentricos et epiciclos: scilicet eunuchi non habent testiculos aut prae valde: propter quod non facta calidi refractio in eis: corpus non calefit: nec spiritus subiles et mobiles generantur: sed oppositi digestionem lesa et calore in corde et reberi mirabili non vigorato: propter quod crura et vultus pedes inflant eorum: aut quod non fruuntur cibo que assumunt: sicut dictum est in sexto capitulo particule prime: quod ibecillitate calidi pringit non valent digestionem perficere: vultus et humores generantur terrestres aquosi et nitrosi: quod quidem graues naturaliter perit inferiora. Item nam per abominationem et per eorum impuritatem non eos regit loca eis propria assignando: per quod vlcera putrida in eorum sunt cruribus: sicut dicitur in. 24. capitulo decime particule: ubi de hoc specialiter fit sermo. Similiter et. 32. huiusmodi erit sermo proprius de altera parte istius problematis: ut de oculorum lesione.

Problema.

III.

Antiqua.

Propter quid est quod homo solus quando incipit posse coire barbescit: aliorum animalium quecumque pilos habent nullum. Aut quia secundum etatem transmutatur animalia in contrarium: vox enim grauis ex acuta fit: et pilosus ex non piloso. Manifestum igitur quemadmodum ex generatione pilosa animalia: si non pilosa fiunt spermatica facta non partunt hoc: propter id quod spermaticizantia sicciora fiunt et rariores: et ex quibus pilus oritur. Manifestum autem quod non in cicatricibus oriuntur piluli in pueris et mulieribus.

Moda.

Cur homo cum concubere posse incipit tunc pubescit. Ceterorum autem animantium que pilis teguntur nullum tunc pubescere incipit. An quod per etates mutari aiantes contrarium solent. Vox enim grauis de acuta efficitur: et nuda que ante fuerunt birra reddunt. Unde etiam animantes a primo natali die hirsutas enudari debere tunc non densescere constat: cum semen habere incipiunt. Sed ita euenit quia que semen effundunt sicciora fiunt et laxiora: quibus de causis pilus oritur: quod inde sane patet. Pilus enim neque cicatricibus neque pueris neque mulieribus exit. Cum scilicet cicatrices spisso contextu non raro inducantur. Pueri mulieresque corpore humido sint non sicco.

Quare est q̄ homo illo tēpore incipit habere barbas cū fuerit potēs coire: qđ z nulli alioz ab eo accidit animalium pilos habentium a natiuitate: vt q̄ tempore coitus fiant pilosiora circa partes oris: vbi nascitur barba: hoc enim videtur dignum dubitatione: cum in multis homo z bruta conueniant. ¶ Deinde Aut quia. J Soluit. z videtur solutio sumi ex quadam similitudine. quasi dicat. quia homo tunc temporis grandem recipit permutationem in alijs dispositionibus corporis z anime: similiter rationabile est q̄ permutetur circa dispositionem pilorum: z hoc est quod dicit. Uox nāqz eius primo erat acuta vt modico tempore multuz mouens aerē: que tempore emissiois spermatis fit gravis tarda: vt mouens modicuz aeris in multo tempore: sicut apparebit in 14. particula. Item videmus q̄ cum esset prius non pilosus in pluribus locorum: circa illud tempus z paruz ante oriuntur pili z multiplicantur: existente nā piloz in homine sicut dicitur in tertio de hystorijs: quidam insunt ei a natiuitate vt pili capitis supcilioz z cilioz: quidā autē adueniūt post natiuitatē: quoz primi sunt pectinis: deinde illi qui sunt in femore: vltimo autē illi qui sunt in barba. Similiter etiam mutatur in alijs dispositionibus. primo enim erat quietus timidus z ingratus: tempore autē coitus fit discurrens audax curialis z huiusmodi: sicut apparet per alia scripta que medici differentibus attribunt etatibus: z sicut mutatur in istis: ita verisimile est q̄ debeat mutari circa pilos: vt q̄ ei oriuntur pili in barba nō prius existentes nisi fuerit orbatus zc. ¶ Deinde Jgitur manifestum. J Deducit rationem suam illatue dicens hoc esse manifestum: q̄ sicut animalia a natiuitate pilosa omnino fiunt circa partes oēs: ita supple homo cum incipit coire fit pilosus circa aliquas partes: sed si fuerint animalia que a generatiōe prima nō sunt pilosa nullo modo deinceps eis aduenit eē pilosa: sicut pisces z serpētes. z ideo illic propter illud concludit dicens q̄ in spē. s. animalium que ē homo ppter hoc illa q̄ spermaticāt reddunt rarioz z siccioz: eo q̄ euacuat humidum viscosum adherēs corpus humectās z poros oppilās. quare z tūc accidit pilos oriri. Nam pilus orit̄ locis raris z siccis mediocriter. nō autem in humidis paludosis neqz in siccis obstructis. Unde Hippocrates in gnta particula aso. cutem rarā declarat pilus zc. ¶ Notandum est q̄ in hoc stat virtus rationis Aristote. quia cum homo sit medius omnium animalium fm complexionem suam: z illud ad quod comparatur. Est enim tēperatus in vniuersa suba: sicut dicit Gal. in pmo de cōplexionib: qđ nulli alij inest animalū. Alia enim aut sunt eo calidiora vt leones z aues plurime: aut frigidiora vt animalia aquatica: ei dispositiones inerunt nām eius cōsequentes medie: mediū. n. sapit nām extremoz: ita q̄ neqz oīno erit pilosus a generatiōe sicut bruta: neqz oīno nudus pilis: sicut aquatica plurima: sic itaqz q̄ a pncipio generatiōis multū cōicat cū nō pilosis: z differt a pilosis multis: paucissimos. n. a natiuitate cōtrahit pilos. Tēpore igit̄ pcedēte z iuētute adueniēte q̄ plus appropinquat animalibus pilosis: z recedit a non pilosis: inde ē q̄ tēpore illo multi sibi oriunt̄ pili: vt z fere p oēs pilosus efficiatur. Qz autē pili oriūt̄ in locis siccis raris mensurate pbat sic illic J Manifestū est. J Dices cognituz esse q̄ pili nō oriuntur in cicatricib: neqz in pueris neqz in mulieribus: quoniam locus cicatricum in his est humidus viscosus compactus: per quem materia pilorum non potest exire in pilos: z de hoc erit sermo proprius in nona particula. terriodecimo capitulo. Est autem cicatrix vestigium remanens cum caro ex vulnere obcalue-

rit zc. Dicit autem pueris z mulieribus: quoniam fortassis in viris calidis pilosis: z in quibusdā locis z vira atqz in paruis cicatricibus possibile est aliquos pilos debiles tamen oriri. hoc autem sic dico quoniam vigesimo septimo capitulo decime particule queretur quare equis z asinis in cicatricibus oriuntur pili. in hominibus autem nō: aut saltem omnino verum q̄ cicatrices puerorum z mulierum magis sunt remote a generatione pilorum q̄ cicatrices virozum: quare bruta continue a generatione sunt pilosa: aut propter finem z intentiones nature. sic enim pili eis sunt tegmenta velut z nobis vestes. caruerunt enim ratione z manibus quibus mediantribus sibi has possent construere: sicut patet per Aristotelez quarto de partibus animalium: z Galenū in primo de iuuamentis membrorum: z Auicennā in principio quinti z sexti naturalium: aut eorum superfluitates plurime translate sunt in pilos: z nō euacuate in sperma aut mēstrua vel hemoroidarum fluxum adeo vt in homine: aut quia superfluitates brutorum sunt acute serose in pilos leuiter penetrant: eo q̄ nutrimenta eorum fere sunt talia. In quibusdā autem animalibus frigide complexionis aquaticis z terrestribus contrarium accidit. sunt enim pilis carcinita propter causas contrarias: tamen prouidit eis natura dando sibi corium grossum durum z squamosuz quoniam

¶ Problema.

V.

Antiqua.

Propter quid discalciatiō nō confert ad coitū. Aut quia corpus quod debet coire oportet intrinsecus caliduz esse z humidum. tale autem est in somnis magis q̄ in vigilia: propter qđ velociter z absqz actione pollutiones fiunt. vigilanti autē cum labore: simul autem tale corpus z pedes humidiores z calidiores. Signum autē q̄ dormientium calidi sicut simul in interioribus sic habentes. Discalciatiō autem contrariū facit: desiccāt enim z infrigidat: quare siue impossibile non calidis existentibus spermaticare siue difficile necesse est non conferens esse ad vsum venereorum.

Moua.

Cur nuditas pedum obesse in re venerea potest. An quoniam corpus qđ concubiturus sit calidum intus atqz humidum esse debet. quare per somnum potius esse q̄ per vigiliam sollet. ex quo etiam celeriter ac sine corporis agitatione semen dormientibus profluit. vigilantibus vō non sine labore prodit. Simul autem fit vt z reliquuz corpus tale existat z pedes humidiores sint atqz calidiores. indicium q̄ cum dormimus pedes obtepscere solēt vt qui vna cum internis partibus ita afficiantur. At nuditas pedum e contrario agit. Siccat enī atqz refrigerat. itaqz siue impossibilis siue difficilis sit vt res agatur venerea nisi pedibus calidis. eam tamen nuditatem in vsu concumbendi incommodam esse necesse est.

Abi pili oriuntur.

Id oīs animalū me dūm.

Cicatrix quid.

Quare est q^d peduz discaletio z vlr eoz frigiditas non cōfert ad coitū exercendū: immo potius nocet. ¶ Notandum est q^d Aristo. dicit signanter nō cōfert: z nō dixit nocere aut pdesse affirmatiue: innuēdo hoc fore vlr verum z medium inter ista duo: lz magis valde ad alterum declinet extremū: potest nāqz interdū discaletio conferre: vt si aliquis cōplexionis foret calide z cum alyis caliditatis circūstantiis propter vebementem caliditatem in tali virtus generatiua dissoluere z euanesceret sperma: sicut patet per Daly in thegni tractatu sūgnorum. Nūc vō per pedum denudationem z infrigidationem possibile est supflūū calm ad aliq^d tēperamentū adduci: in quo virtus z sperma pseruabitur: ppter q^d exi stimauit filius messiringe q^d portulaca augmentū prestet in coitu sicut recitat Auicē. scdo casū. ¶ Deinde Aut qz. J Soluit. z pmo declarat quomodo calidū z etiā humidū cōferat ad coitū. 2° qūo discaletio z p pns fridū noceat. 2^a ibi. Discaletio aut. Et dic cām eē qm corp^o coiturus nece ē iteri^o calz z hūidū existere. sperma. n. tale: sed b in somno fit magis q^d in vigilia: cū in somno calz z hūidū pcurrāt ad interiora. Et iō cōcluditur q^d dormiētes effundunt spmata citissime sine actōe volūtaria z motu. s. exteriori: nō aut interiori sicut appēbit trigesimo pmo pblemate ante particule. z de his fit sermo: s. in vigilia emittitur sperma tarde cū labore z pena: nisi egritudine aut repletionē cōtingat oīno: q^d tñ verū nō est sperma: oz. n. vīgillantes diu pcutere anteq^d sperma educatur: cum non sit calidū z hūidū eis apparatū pp disseminationē ipsi^o in partibus interiorib^o: si igitur ita ptingit in somno quē sequitur calcatio vel tectura pedū: z oppositū in vigilia ppter oppositū: oz si sperma dz emitti simul cuz caliditate totius corpis z humiditate: pedes habere caliditatem z humiditatem z maiore ad huc alyis partib^o corporis superioribus: vñ qz inebriari est parte supiozem calefieri z inferiorē infrigidari: pp q^d inebriati nō possunt coire: sicut hoc in tertia patet particula. oz igit in coitu inferiora calefieri. Et vltius dicit q^d signū approbatiū caliditatis dormientū: qm dormientū pedes reperiunt calidi cū tanguntur z maxie vltra principiū somni: nisi aliud ipediat: z si mul se habentes in hoc cū interioribus. Unde dem est in primo de somno z vigilia: interiora in somno calefieri z inferiora: opposita aut opposite. sic igitur declaratū sit per somnū cui pportionat calcatio: eo q^d pedes cooperiant multū in somno: sicut ē apparuit in p^a particula: z p vigiliā cui discaletio vel nuditas simulat qūo calidū cōfert ad coitū z frigidū nocet. ¶ Deinde Discaletio. J Manifestat qūo discaletio z p pns frigidū noceat dicens q^d discaletio p^arium operat^o eius q^d est calefacere z humectare: desiccet enim z infrigidat vnde aufert materiā coitus humidaz. s. z agens calidum. Et iō cōcludit dices q^d re sue sit oīno ipossibile siue nō ipossibile oīno: sed difficile sperma emittere corporib^o nō existētib^o calidis: tñ vt vlr est verum dicere q^d discaletio z pedum frigiditas non cōfert in vsibus venereoz: imo nocet vt in pluribus. Et ideo medicorum diligentes volentes coitum multiplicari p^aciunt pedes calidis vncionibus inungi.

¶ Problema.

VI.

Antiqua.

Quod exoluitur maxime animāliū coiens homo: Aut quia plurimū emittitur sperma fm proportionem corporis: propter quid autem plurimū emittitur: quia minime laborat fm cibū: z natura humidum z calidū est maxime ani-

malium: quorum hoc quidem facit spma multū: hoc vō naturā spermaticā facit. eteniz sperma tale est quousqz saluatur.

¶ Noua.

Cur omniū maxime animāliū homo postq^d concubuit: dissoluitur z languescit: An q^d semen proportionē sui corporis plurimū emittit: Sed cur plurimum homo emittit: An q^d minus cibum is conficit: z omnium maxime animantium humidus natura z calidus est: Quarum rerum altera seminis copiam reddit. altera nature vim efficit ad semē creandū. semē etenim tale est quādin seruat.

Quare est q^d hō de numero aialū vel iter cetera aialū potissime dissoluit z minora in coitu: sic appet i adolescētia maxie: q^d z egs z afinis talonū electi mltoties vntib^o coitu minime contingit z proprie ceruis. ¶ Deinde Aut qz. J Soluit. z primo assignat cām q^d sit: scdo dubitat de cā assignati. 2ª ibi. Propter quid. Et dicit cām esse eo q^d homo multum spermatis emittit fm q^d tatem sui corporis: sicut etiā dicit in fine tertij de bystozis aialium. illud aut q^d emittit est qdem fere natura: le: iō cum factū fuerit supflue: merito debilitat calorem minūdo innatū. Vñ Ari. 5. de generatiōe aialium. Luxuriatio ifrigidat: est. n. emissio pure z nālis calitatis. ¶ Deinde. Propter quid. J Querit vltius quare homo emittit plurimum spermatis: q^d pro causa predicti questu assignabat dices. Unde est q^d plurimum spermatis emittit ab hoīe fm pportionē sui corpis: q^d dz pp equum vel elephātē z hō. ¶ Deinde Quia minime. J Soluit. z assignat duplices cām: quaz prima sumit a parte virtutis z dicit ideo eē: qz valde parū laborat circa digestionē alimentī eo q^d alitur ex alimētis nā digestibilib^o: z arte etiā pparat: aliter. n. nō posset viuere aut p^aue: q^d z alyis nō inest aialibus: sicut dicit Auic. 5. z 6. nālū. Si igit pap laborat in alimēto: multū poterit digerere: ad q^d multum sequet superflū: z p pns spermatis: cū sit supflū q^d dā. Et cōfirmatur: quonā hominis melior digestio ppter cūm adipinum qui transīt super stomachum z intestina oīa in homine maxime solo: ne propter varias eius occupationes debilitaretur digestio: sicut dicit Gale. in quarto de iuuamentis membrorum. ¶ Deinde Et natura. J Assignat secundam causam sumptam ex parte eius quod digeritur z dicit: q^d causa illa est: quoniam homo est animal natura calidum z humidum maxime inter alia animalia: z sperma est calidum z humidum: vt dictū est supra: propter quod fit similitudo: z eorum que symbolum habent facilius est transitus: sicut dicitur secundo de generatione. multum ex calido z humido ab homine transibit in sperma: illic enim est humidum quod multum causat quantitatis spermatis materie: z calidum quod facit illaz materiā habere naturā z virtutem spermaticaz. tale vō est ipsum sperma: quonā est humidū sufficiens viscosus pingue aerum in quo est calidum viuificū celeste z elementare. sicut patet in 2° de generatione animalū: z hoc quousqz saluatum in propria permanet natura. Dicit autem quousqz saluatur: innuendo q^d sperma de facili corumpitur cuz sit quid temperamento vicinū. Vñ Gal. in septimo de igne. sa. Lac z sperma non permanēt vno momento extra vasa quin corumpantur. Oz autem sperma sit calidum z humidum dicitur secūdo de generatiōe animalū: sperma nō est terre neqz aque neqz ignis: sed spiritus quoddam pingue: qm dicit illum spiritum eē aerum

Lac z sperma eē vasa posita statū corumpunt.

Particula

calidum erit et naturaliter humidum sunt. Inter visco-
sum propter aquam est: album et spumofum propter multitudi-
nem spiritus existentis in ipso: quare propter eas res prius emis-
sionem merito pringit corpus attenuari: et magis dissol-
ui: et etiam maxime propter delectationem gratie quam habet
pre alijs animalibus in coitu. Unde Augustinus de animalibus.
Sperma quoniam de homine exit multum discoloratur: corpus suum:
et debilitatur magis quam si quadragesies exiret de suo corpo-
re sanguis tantus: quia sperma est res habilis ad transiendum
in corpus. Unde Aristoteles pro de generatione animalium. Modis-
cissimo spermate abscedere fit dissolutum: manifesta: tanquam
fit corpe priuato alimento. **Dubium** Dubitatur etiam quod dicitur homines
esse maxime calidum et humidum animam et natura: et in deci-
ma particula. 57. cap. dicitur quod est natura calidissima: cum
dictum sit secundum Galienum ipsum: quod temperatum in vniuersa suba.
Item medici ponunt quedam animalia: et oves et porcos hu-
midiores illos: et quedam calidiora ut canes et aues. Item
cum actio arguat formam: et quidam videntur homine fortiora
et habet que arguunt caliditatem. quare etiam. Dicedum est quod ista
dubitatio potest solui: sicut soluitur mea et questione factam
de calore pueri et iuuenis quis eorum sit calidior: dicitur enim
calidum dupliciter posse considerari: aut ratione quantitatis
ut corpulentie: et tali calido calidior est puer iuuenis: aut ra-
tione qualitatibus ut acuitatis caloris: et sic iuuenis est puer
ro calidior: cum calor pueri sit suauis et gratus tactui: iuue-
nis autem acutus et pungitius: sicut dicit Galienus in prima particula
afo. et in libro de complexionibus. Sic itaque proposito habet
calidum et humidum maxime animalium calore vaporoso qua-
titatiuo: alia vero plurima animalium qualitatiuo et acuto. Si-
militer duplex est humidum. scilicet aerem preperatum sufficienter
cum naturis aliorum elementorum: et tali humido habet ceteris est
humidior animalibus: est et humidum aqueum non recte cum natu-
ris aliorum elementorum proportionatur: et tali humido
alia animalia que humida sunt humida dicuntur. et sic pa-
tet veritas quesiti.

Problema.

VII.

Antiqua.

Propter quid coitu facto per calidi-
tatem: timore autem existente infrigi-
datino et mori: quibusdam autem qua-
do fiunt in huiusmodi passionibus sper-
ma egreditur. Aut quod infrigidatis quibusdam
locis alia supercalescunt propriam habentes ca-
liditatem et recipientes eas que est infrigidato-
rum locorum: quare infrigidatis quidem con-
tingit non propter ifrigidari: sed propter calefieri.
manifestum autem et visui: eorum autem qui
timent superiora desiccantur: inferiora vero hu-
mectantur: et venter et vesica soluitur: recedens
ergo calidum in timore quidem deorsum: in mor-
te autem ab inferius sursum exhumectans cali-
ditate facit spermatis egressum.

Nota.

Quam ob causam cum ratio concubendi ca-
lore contineatur: timor autem et mors refrige-
randi vim habeant. plerisque tamen cum ab his
ipsis tenentur affectibus semen excurrit. An quod
cum loca quedam corporis refrigerantur: alia
quedam inreperant: cum et suum calorem ha-
beant et pulsum de locis refrigeratis illum ipsa
suscipiant. Quamobrem frigentibus quidem id

evenit. Verum non quia frigent: sed quia calent.
Constat hoc etiam ipso aspectu: partes enim su-
periores timentium sanguine priuantur inferio-
res autem humescunt: et alius soluitur et vesi-
ca. Calor igitur cum se per timorem deorsum per
mortem sursum deuius agitatur. madificare et se-
minis excitare profluuium potest.

Bars

ista in qua nunc ingrit causas diuersorum accitum
circa coitum: et dicit tangendo motum suum. Quare
est quod aliqui cum fuerint in his passionibus reputa mori: et timo-
re: que passiones a frigiditate causantur sicut dictum est in 27.
cap. secunde particule de timore: et 29. tertie particule di-
ctus est mori esse infrigidationem: sperma emittunt. Et tan-
git rationem ulterius in contrarium. quasi dicat. non videtur hoc
possibile quoniam coitus perficitur caliditate et. Deinde Aut
quod. Soluit. et primo assignat causam simul. secundo illam diui-
sim declarat. secunda ibi. Manifestum autem. Et dicit ideo
esse quoniam quando aliqua loca infrigidantur reputa superiora
aut inferiora: quedam alia calefiunt et medietas: hoc quod seruatur
sua caliditate et itidem recipiunt et recepta conseruant alijs in-
frigidatis. Et ideo concludit pringere: quod quoniam pres extreme
ifrigidant: sperma emittit. non tamen fit propter ifridari immediate: sed
propter calefieri: quod fit in partibus medijs continetibus in-
strumenta coitus: in quibus calorem aggregat et humidum: cum ad
frida non curat thetanum immediatus repletionale: sed calorem
calor. n. hic liberat ut dicitur contra particula afo. sic igitur in his
stat solutio: quod si ifrigidentur quedam partes: tamen potest emitti sper-
ma: quoniam calefiunt alie: et motum sustinent expulsiuum: habet
tes potentiam spermatis emissiuam. Et ex hoc apparet sor-
lutio motui sui in contrarium: ac si dicitur. Aristoteles quod non est incoue-
niens: quod emissio spermatis cause a frigiditate medietas:
immediate tamen a calido. Deinde Manifestum autem. Et
Declarat predictam solutionem diuim et primo quantum ad
id quod proponitur de timore: et dicit hoc esse manifestum per
visum: ipso namque percipitur pallor et subalbedo que timor-
tibus accidit: sicut notum est visui: et hoc ratione figure que
est vni sensibiliu communium: quod partes illorum superiores que par-
tiuntur timorem desiccant: eo quod priuatis colore et spiritu etiam
priuantur humiditate cum in humido fundetur: sed pres infe-
riores humectant: et quod ita sit patet quoniam accidit fluxus ventris
et vrine: et hoc est quia calidus descendens subito in timore
secum deorsum humidum defert: propter quod accidit ventri et vesica
solui: tunc propter humidum delatum deorsum: tunc propter motum veheme-
tem et subitum humidum impellere ex superioribus ad submedia et.
Deinde In morte autem. Et dicit secundo manifestat solonem
quantum ad id quod dicebat de morte: et dicit quod in morte calidus
cum materia spermatica transiens exhumectando pres ex inferius
ad superius propter caliditatem versus cor tendentem causat
spermatis emissionem. humidum enim cum calido circa infra
coitus sicut in medio congregatur: calidum namque cum hu-
mido suo propter eius debilitatem obsessum vndique frigi-
ditate versus cor tendit: propter quod cum non possit ibi
fulcimentum habere relaxatur in fluxum spermaticum.
Potest etiam esse causa emissionis spermatis in morte
spasmus instrumentorum spermatis: sicut patet cum spas-
mantur epileptici. Et notandum est quod emissio sperma-
tis in morte videtur magis contingere in ultimo separa-
tionis forme a materia: scilicet cum calor naturalis defe-
rens cor et petens superiora oculos conuertit sursum: quod
circa prius separationis: ut quoniam calor volens se seruare in eis
ad cor tanquam ad arcem vite concurret: cum tunc ad oppositum emis-
sioni per coitum fiat motus humidus spermatis assimilatio: non
enim verum existit sperma sicut patet ex precedenti capitulo.

Problemata.

Problema.

VIII.

Antiqua.

Propter quid nō opz cū non expedit neqz coire neqz vomere neqz sternutare neqz vētositate emittere? Aut qz cū non expedit similr nos habemus diuulsis ex terra: quibus prius diuelli aliquid alienū: aut relinquit diuulsum: omne aut quod oportet quidem euelli lesuz relinquit: et sic multo tempore pbebit dolorem: siue quis monebit aliquid alienū hoc dolorem prestabit nō in sui regione existens: que cōtingent cum non expedit facientibus aliquid dictorum.

Moua.

Cur neqz cōcumbere: neqz euomere nec sternuere neqz flatū emittere opz: nisi res turgente corpore vigeat? An qz cum nō turgemus similr terre stirpibus sumus quibus euulsis: aut alienum cōuelli quippiā: aut aliquid abscisum relinquitur. Quā aut cum extrudi debet minimum remanserit: dolorem diutius id omne mouebit. Et si quid alienum cōmotum sit id cum sua sede prius dolorem creabit. Que certe his vsu eueniunt: qui cum non turgent: aliquid faciunt ex his que modo retulimus.

Querit quare interdū nō expedit euacuare p coitū sibi adiūgēdo: qre etiā neqz p alias qsdā vias. et dicit q nō est necesse cū nāe nō expedit neqz coire etc. Dicit aut cū nō expedit: qm per quasdas vias euacuare nō refert etiā si non expedit: sicut per os sputum: vel per vesicam yrinā. **C** Deinde [Aut qz.] Soluit et intendit talem rōnem: omne qd diuelli: siue cum eo diuellatur aliquid alienum siue diuulsum relinquit: dolorem et molestiam infert: sed in coitu sternutatione et vētositate emissionem aut diuelli aliquid alienum: aut relinquitur diuulsum. qre etc. Hanc quidem rōnem Aristoteles pertractat. pmo enim pmittit sub quadā similitudine notificationē maioris. secūdo ponit maiorem. tertio minorem cōclusionem tacita. scda ibi [Omne aut.] 3^a ibi [Que cōtingent.] Et dicit ideo esse: quoniam cum nature non fuerit opus hāc euacuationū: tunc supple nō oportet aliquid inesse qd ipsam incitet ad eas faciendas: qz si fiant illo tempore: constituetur sicut inherencia vebementer terre cum diuelluntur ab ea: vt plante vel hō: talia enim cum diuelluntur: aut secus violentia diuulsionis adducunt aliquod extraneum ab ipsis et ab intēione diuellentis: vt herbas vel plantas aliquas: aut relinquit diuellendum indiuisum ppter vebementē ipsius inherētiā lesum cum conamine diuellentis. Est enī diuulsio subita et violēta extrahit sine preparatione pcedente alicuius alij vebementis coniuncti. **C** Deinde [Omne autem.] Tangit maiorem rationis dicens: q omne illud qd est necessarium euelli et non euellitur post euulsionis tentationes lesum relinquit in se et adiacentibus sibi: ita q postea per longum tempus exhibet dolorem in subiectū susceptuum doloris: vt in corpore sensibile ppter solutionem continuitatis indiuisam. In alijs aut vt in vegetabilibus exhibebit aliquid simile dolori aut dolorem fm quosdam naturalē: hoc aut in corpore nostro accidit: cū quis nititur dētem extrahere: aut lapidē de vesica incisione iam facta: aut superfluitates quaslibet ex corpore indigestas: sicut pz cum datur

medicina manens existente indigesta: dolor enim in tali actu superuenit longi tēporis: siue euellat cū aliquo alieno vel extraneo sibi: siue relinquat post tentationes euulsionis: vt dicebantur prius in cōi: et hoc ideo: qz hoc euellendum non est permansens in propria religione: id est ordine et loco: eo q in religione ordo seruari debet maxime et locus determinatus. Unde et religio vocat: qdam aut ad faciliorem intellectū scripserunt regionem: sicut etiam duplex littera scribitur superius. siue quis etc. Que iam fuit exposita et alia: cum quia etc. Et tunc dicit q euellendum diu prestabit dolorem: quia quis voluerit euellere qd est alienum et ipreparatum ad euulsionem: fm tamē litteram que dicit: siue quis: magis seruatur similitudo cum applicatione ad ppositum tacta. **C** Deinde [Que contingit.] Tangit minorem rōnis dicens: q talia ptingūt vt q aut euellatur cum eo qd diuelli aliquid alienū: aut q non euellatur euellendum et dolorem prester volentibus aliqd predictorum quatuor cum nature nō expedit exercere. hoc aut dupliciter declaratur per singula discurrendo: aut enim hoc est ex parte virtutis expulsiue: aut ex parte eius qd expellitur. Ex parte qdez virtutis: quia etsi actus in quibus expulsiōes fiunt per quatuor antedicta sint compositi ex virtute naturali expulsiua et sensitiua animali: compositio tamen illa nō est equalis: quoniam virtus naturalis videtur superare animalem: et tales euacuationes magis regulare: si igit aliquis virtutem animale volens: cuius in talium euacuatione non est potestas tanta vt euacuet: cōfortare: virtuti naturali actuum talium regitiue nocuentum prestabit: hoc enim videtur prestare materiam euacuandam et pparare ad actum euacuationis operari sicut apparet in crisi bus maxime. **C** Declaratur aut secundo ex parte materie euacuande: quoniam cum ipsa fuerit indigesta in mēbris vebemēter inserta: aut nō fuerit materia in his: que euacuatione indigeat: in euacuationis tentatione non euacuat materia: et destruetur locus sanus. Unde Gal. quarta particula afor. et pmo de crisi. Qui nititur euacuare materiam indigestam destruit loca sana resistētia egritudinī nīl euacuans de materia: propter qd precipit Hippo. in pma particula afor. digesta medicari et moueri non cruda nisi in casu. et hoc dixit ppter pmo: propter 2^m autem dixit in quarta particula afor. elleboz periculosos fore sanas carnes habentibus: similiter et coitum cum tempore inconuenienti exercere: vt cum materia spermatica circa vasa non inueniatur seminaria fermētata: multum inde ledit natura: sicut pz in sexto caplo. opz enim emittit illud qd erat membrorum immediatus nutrimentū: sic igitur nō expedit coitu vt: tum qz materia deficit: tum etiā qz virtus dissoluitur in tali actu: et eodē modo est de vomitu. si enim mām vomitu educere quis conet tēpore incōuenienti aut loco: vt puta tempore hyemali: aut si fuerit sub diaphragmate vel indigesta: multa enī molestia ingerit nāe in eius educatione: ppter qd accidit frequēter ex hoc sputū sanguinis ex ruptura vene icitat mā et in euacuata et virtute fatigata. Ampli⁹ et cū fuerit sternutatio p artē vebemēter icitata corpe exite plectorico nocet nā: et ppter mām nō euacuata: et pp dissolutionē virtutis. Un⁹ et Hippo. sternutationē vitupat in pncipis egritudinū in 2° pncipiū. cū mā nōdū sit digestiōe euacuatōi appparata. Et iō mēdici in pncipis egritudinū cerebri phibēt sternutatoria apponi: et similr est de vētositate: cū tūc quādo non expedit emitti: ideo est videre illos q conant cōtinue ventositate sonora per partem inferiorē emittere esse male dispositos et discoloratos: tum ppter defectū mae cui opz spiritū admisceri: tum qz virtus laborat: qz etiā nocet in aeris frigidi interius attractione.

Problema. A.

b

Et quo se
pe prigat
et infirmi
tates.

Particula

Problema.

IX.

Antiqua.

Propter quod ieiuni citius coeunt: Aut quod pori corporis magis vacui sunt ieiunis: plenis aut plenis: prohibent igitur humiditatem in sperma ire: manifestum est autem in vesica: non enim possunt plena existente cito coire.

Novia.

Cur ieiuni celerius concubunt: An quod foramina corporis ieiunio inaniora. Repleto autem plena habent: itaque impediunt ne humor seminis genitalis valeat permeare. quod latissime in vesica patet. Hac etenim plena nunquam celeriter concumbere possumus.

Quare est

quod ieiuni coitum citius perficiunt repletis et satiatis: ut post sabbatum apparet: et emorosa via vix non parua: incitant enim tunc magis.

Dubium.

Solutio.
Inan. tio
Duplex.

Dubatur. quoniam ieiuni sunt inaniti: in coitu autem ut cito concupiscant requiritur repletio. **C**onsequenter quod inanitio vel ieiunium est duplex: est enim quidam stomachi et talis non nocet coitui: quia cito fit: imo potius confert: propter quod Aristoteles recitat secundum quosdam in .xi. capitulo. tertia particula. quod volentes coire debent multum prandere et post cenare: ut nocte subsequenti sit digestio perfecta et superfluitates expulsi: ut etiam membra prius digestionis: et sede etiam non laborent in digerendo. Est et alia inanitio et maior vel ieiunium membrorum simplicium in quibus tertia celebratur digestio: quia quidem inanitione existente non cito: sed tarde coitus expulsi: cum in talibus corporibus adhuc non sit materia educenda: sed sit eius euacuatio aut inanitio amplior et maior: propter quod ratio non concludit. **E**t notandum est quod cum duplex sit repletio. Una quidem instrumentorum prius digestionis ex cibis et potibus inducta: et etiam secunde: alia vero membrorum simplicium in qua est multitudo humorum cum pinguedinis et carnis multitudine: de utraque verificatur sermo Aristoteles. et iam apparuit in prima. De secunda vero loquitur in primo de generatione animalium dicens: euectici: id est bone habitudinis existentes et facti carnosissimi: aut pingues magis: minus emittunt sperma: et per eandem rationem emittunt tardius: paucum est enim et insertum valde in eorum humoribus multis carne et pinguedine superflua: et multum superflui in hoc transit: de prima tamen repletionem magis videtur sermo Aristoteles. verificari. **C**onsequenter deinde. **A**ut quod. **S**oluit dicens primo causam esse quoniam in ieiunis coeuntibus pori corporis et meatus quibus sperma pertransit magis existunt aperti: in repletis autem sunt pleni et oppilati: propter quod prohibetur in his humidis materia spermatis exire in sperma formatum: in ieiunis autem contrarium euenit: et hoc quidem problematis experientia audiri a quodam iuvene ieiunante continue duobus diebus septimane in pane et aqua: qui et dicebat pollutiones nocturnas tunc se pati. Cuius causam illusioni demonum ascribebat. **C**onsequenter deinde. **M**anifestum autem. **D**eclarat hoc secundo quod dictum est dicens: hoc fore notum in operatione: ne vesicam enim ipsa fuerit plena urina non possunt homines tales velociter coire: et hoc ideo quod cum multitudine urine velit natura propter molestiam quam ingerit expellere: vesicam musculum extendit. unde et vesica plena meatus spermatis comprimere non potest sperma emitti: et similiter etiam fieri contingit stercore. Sunt enim tres meatus in virga: sicut dicit Avicenna. 20. tertius: meatus. scilicet per quem urina transit ex vesica per virgam extra: et meatus spermatis: tertius est meatus per quem transit humiditas sub-

Repletio
Duplex.

Circa pri-
ncipium.

illis dicta alguedi que emittitur maxime cum quis tangens mulierem in copulam eius languescit. Similiter hoc potest contingere propter stercores in longaone: sicut oculi est prius existentia.

Problema.

X.

Antiqua.

Propter quid iuvenes quando primo coire incipiunt: quibus associatur post actum odium: Aut propter id quod sit magna permutatio. Accidentis enim prosterius fastidii recordati: sicut causam cui appropinquauerunt fugiunt.

Novia.

Cur adolescentuli cum primo concubere incipiunt quibus cum fuerint congressi eas re peracta odio habeant: An quod mutatio summa extiterit sequentis tristitie memores eas fugiunt tanquam fontem ad quam sese applicuerunt.

Quare est

quod adolescentes tempore quo coire incipiunt et postea habent odiosas illas quibus coniuncti fuerunt post coitum immediate: donec iterum perueniat concupiscentia coitus. Horroz enim quidam et indignatio ex illis concupiscentia eis more leonum. **C**onsequenter deinde. **A**ut propter. **S**oluit dicens causam esse quoniam adolescentes in tali actu maximam sustinent permutationem: sed permutatio maxima corrumpit corpora: sicut dictum est in nono capitulo primae particulae. Igitur et quod ostenditur: quoniam hoc permutatio non solum fit circa corpus: imo etiam circa animam: cum animae sequantur corpora: et ideo coitus aliquando reponit sub accidentibus anime: sicut patet per Dalmatium in theologia tractatu causarum. Aliquando sub inanitione et repletionem corporis locatur. Et quod homo tantam recipiat illo tempore permutationem apparet: videmus enim corpus extendi et augumentari et pilosum et vocem mutari et durius fieri. Similiter ostendit mutatio in anima manifesta per mutationes morum causata. nam fit permutatio in coitu quod homo omnino bene talis efficitur: inter enim ceteras passiones virtus concupiscentie minus obedit rationi: plus enim ratione secundum philosophum rebatur: sed iratus contemnat quod concupiscens. **C**onsequenter deinde. **A**ccidit enim. **M**agis pertractat causam in particulari ostendendo in quo existit talis permutatio: et dicit ideo esse quoniam concupiscentia coitu et quietata furia concupiscentie recordant statim abominationis que fuit in coitu et inordinati motus qui erat in eis prius: et illas odium et verecundant et merito delicti pene propter legem: coitus enim videtur ambominabilis: et ratione eius quod emittit: cum sit superfluum abominabile: et fetidos reddens: ac ex parte operantis cum videant infanti facti: propter quod dicitur in sexto versu. quod deus dedit animalibus admirabilem delectationem et inseparabilem in coitu: ut genus saluet ipsorum: ne fortassis coitu abominato generatio amitteretur. Unde Aristoteles. 15. capitulo huius particulae dicit: quod propter delectationem magis moventur animalia ad coitum: ita quod etiam homines propter hoc magis moventur: et si ratione participant generationis gratia aut salutis corporis: propter quod Dalmatius in primo Theologiae. Bruta moventur ad coitum propter delectationem solum. Item homines aut plures moventur propter delectationem quam propter liberos procreandos: et ideo recordari tanti fastidii extranei facti: ac transgressionis mandati eis odiose reddunt et fugiunt illas quibus primo fuerunt coniuncti post actum: sicut quis timens damnificari fugit causam id est litem civilem quam vnus sustinet contra alium. Vel aliter potest exponi accipiendo causam in physicis: ut pro eo vnus est morus initium: ut dicat quod recordari fastidii contingit in coitu: accidit hoc esse

boc esse sicut causam. quare rē. Dicit autem sicut causam
 z nō cām simpliciter: vel qz ista causa est pbabilis: vel qz
 etiā alie sunt cause sicut est verecūdia z amissio puritatis
 vt virginitatis cū destructione corporis ppter qd masculu
 lus odit illam cui pmo cōiūgit: femella aut illi cui primo
 adiungit sēp mirabili afficiit delectatione. ¶ Dicēdūz
 pbabiliter cām esse qm masculus est sicut quid perfectū
 non orbatū: femella vō sicut iperfecta z orбата: est enim
 femina masculus orbatus vel occasionatus: sicut dicit in
 secundo de generatione aialiu. Nūc aut cum coniungunt
 perfectum imperficiit z iperfectū perficiit: z ideo dictum
 est in pmo phy. qz femina appetit viz z turpe bonus sicut
 mā appetit formā. Itē vir maxime laborat in coitu z de
 lectat: ideo qz emittit sēp sperma: femina aut minime:
 cū ē magis moueat qz opz si oz sperma emittit. Ampli⁹
 qd in adolescentibus emittit est ppinquū cōuersioni in
 substantiam membrorū z in augmentum ipsorū.

C Problema.

XI.

Antiqua.

Propter qd equitantes cōtinue luxu
 riosi magis fiunt. Aut qz ppter cal
 ditatē z motū hoc patiunt qd in coi
 tu: ppter qd z iminētis etatis supad
 ditio intesticulos: maiora membra hec fiunt:
 semper igitur motu hoc vtentiū ampla corpo
 ra fiunt z pparata ad coitum. Noua.

Quare qui egant assidue libidinosiores eu
 dent. An caloris agitationisqz causa eodem af
 ficiunt modo quo per coituz. Quocirca etatis
 quoqz accessioe mēbra genitalia cōrectata agi
 tataqz plenius augent. qz igit sēp eo vtunt
 motu qui equitant hinc fluentiore corpore pre
 paratoqz ad concūbendum euadunt.

Quare est qz cōtinue equitantes fiunt magis luxurio
 si z cū potētia pficiēdi coitū apparētis ipsi:
 vel ēt alijs similibus sibi in naturis non egantibus: qd z
 maxime ptingit cū equos egant nō ita uiter ambulātes:
 quoz z selle fiunt eleuate arcuate: tunc. n. maior fit mor⁹
 circa vasa spermatica z renes. ¶ Et ideo medici obiliter
 coeuntibus pcpitū exercitio egationis vti: qd nō solum
 egare facit: sed vlr omnis motus partiū inferiorū vt est
 ambulare z pedib⁹ calcitrare vt texēdo vel fulando: ap
 petitū enīz hoc excitat coeundi. ¶ Deinde [Aut qz.] Sol
 uit dicens qz pmo ppter caliditatē que acquirit ex mo
 tu egtadi accidit illud qd in coitu accidit: qm sicut in coi
 tu ppter motū z cōfricationē calefiunt ptes coitus gbus
 calefactis attrahunt mām spermatidis que attracta in coi
 tu exit in sperma: ita est in labore egationis. Et iō cōclu
 dit qz ppter motū z cōfricationē factam in coitu. factus
 calido cuius est partes extendere ad inferiora cum humi
 do descendente in tēpore adolefcētie: illo. f. qd est a cōcul
 sione dictū donec barbescat fit augmentum in testiculis z
 vlr in mēbris generationis: inferiora. n. tunc mēbra fiunt
 maiora fm pportionē ad superiora z ad tps pteritū sicut
 apparet in nono de hystozis aialiu. Unde z pueri indif
 cretoz fricantes assidue virilia manib⁹ celeriusqz coire
 incipientes maiore ipsorū mollē z citius alijs adipiscunt:
 qm veretrū quies defectat: labor aut z exercitium pzie
 actiois sue sanitatē z virtutē eius augmentat. vt dicit Gal.
 auctoritate Pla. in fine de interioribus. z Auic. tertij zo.
 ingt. vsus coitus cōfortat hoc mēbrū z facit ipm lacerto
 sum z ingrossat: dimissio aut liquefacit ipsum z rarefacit:

qz operatio sicut dicit Hip. ingrossat z dimissio opationis
 liquefacit. ¶ Et scias qz scriptura inuenit iminentis eta
 tis: que fortassis iducta est corruptione scriptionis: potest
 tamen ad sanum intellectum reduci: vt dicat propter qd
 z tempore iminentis etatis. f. tempore adolefcētie iam
 dicte. ¶ Deinde [Semper igitur.] Sic secundo conclu
 dit principale intentum dicens: qz in vtentibus continue
 hoc motu: qui est equitare: z vniversaliter omni alio: par
 tes genitales calefacte redduntur: corpora magna habent
 tia amplos meatus: in quibus potest multū humidū sper
 matici z ventositatis necessariorū in coitu contineri: pro
 pter quā quidem magnitudinem z amplitudinē efficiunt
 tur apta ad coitus actum: non enīz parua membra omni
 no ad hunc actum sufficiunt: tum propter modicam capa
 citatem cōrentiuam: tum qz nō incitat ex ipsis ad delecta
 tionem naturā: z per consequens nō emittit sperma: z sic
 non fit filius: sicut dicit Auicē. 3º cañ. sen. zo.

C Problema.

XII.

Antiqua.

Propter qd quādo icipiūt coire posse
 corpora ferent. primo aut non ferent
 ante pubertatē neqz viri neqz mulie
 res: Aut qz indigesta hūiores peiores

sēp habēt. aut enīz acutiores: aut grossiores:
 aut maiores: z dolores feridiores. digesta autē
 dulces aut minus amarus: z odores odorabi
 liores aut minus feridos. Hoc aut est māifestū
 in oib⁹ aspectis z plātis z aialib⁹: ablatis vtiqz
 bene digestibilibus qz relinquunt sunt idigesta:
 vt vtiqz z in cinere est: psumpto dulci amarus
 est cinis: z sudor salis. Sigerit aut calor natu
 ralis sperma: qd cum sit parū multā hz poten
 tiā: ex multo enim parum colligit: ppter qd qm
 discedit dissoluit vt frequēter magis z infrigi
 dant: quare idigestibiliores humores fiūt ma
 gis apertis poris ppter expulsiōē ipsi⁹: falsio
 res igit puerorū sudores z feridiores ppter in
 digestionē. Et si cōtingat talis natura existens
 qz feridam habeat hypostasim sudoris: his ma
 gis significat: z in his locis maxime vt ascella:
 in quo loco magis z alijs. Noua.

Quare concūbendi facultatē dari per etatem
 cū ceptū est corpora male olent. prius aut ante
 pubē nō ita olēt. nec viri nec mulieres. An qm
 que incoccta sunt tū sapes habent deteriores.
 Aut enim acidiores: aut falsiores: aut amario
 restum odores reddūt feridiores. Cōtra qz cō
 cocta maturaqz sūt sapes: aut dulces: aut mi
 nus amarus: z odores suauiores pstat aut cer
 te minus insuauis. Patet hoc in oibus: tā ter
 re stirpibus qz animātibus ipsis. Betractis aut
 que matura cōcocta qz sunt cetera cruda relin
 quūtur. vt z in cinere portione dulci cōsumpra
 puluis amarus relinquitur. Et sudor quoqz sal
 sus eadem de cā est. Calor aut naturalis semen
 genitale concoquit: qd quāqz erigunt est: vim

Problemata. A.

b z

Qui apt
 vel nō ad
 coitum.

Particula

tamen obtinet maximam: quippe quod ex multo admodum: tam exiguum constitutum sit. quod ob rem ubi id secessit resolvimur magna ex parte. vehementius atque refrigeramur: itaque humores incoctiores redduntur. patefactis meatibus propter seminis excursus quo fit ut sudor ob cruditate et salior et feridior tunc sit quam in puerili etate. Quod si cui forte talis natura sit: ut partem subsidentem sudoris fetidam habeat: huic magis magisque res innotescet: ac presertim eisdem in locis quibus et ceteris maxime consistit: velut in aliis.

Quare est quod homines et vltra aialia quando incipiunt habere potentiam coeundi eorum corpora ferent: et maxime si coitu utantur: sed primo anni pubertate: id est anni illud tempus in quo grignones incipiunt emittere circa maxillas et pilos circa pectinem: quod est tempus quo incipiunt posse coire: hec enim sunt eius signa: tunc adhuc non ferent corpora neque virores neque mulieres. Et scias quod pubescere proprie dicitur barbescere a quo sumitur: vel pubertas quod etas dicitur tempore illo quo barba nascitur. Deinde Aut quod. Soluit. et primo manifestat quod sunt illa a quibus resolvitur fetor et odor. Secundo descendit magis ad propositum ostendendo quod emissio spermatis sit causa fetoris. secunda ibi. Digerit autem. Ostendit igitur primo quod fetorem inducat dicens causam eius esse: quoniam illa quod sunt indigesta et non victa a natura: semper habent humores negores a naturalitate: magis etiam distantes: et et sapores: et hoc aut quod sunt acutiores quam ad saporem expediat: aut grossiores et viscosiores quantum ad substantiam: aut augmentatiores et plures quantum ad quantitatem: et odores vel effumationes sunt feridiores quod resolvuntur ab humoribus corruptis. Notandum est quod cum materia indigesta reddat tribus modis: sicut patet per Gal. xi. de inge. san. ut aut quia subtilior. scilicet oporteat: aut grossior: aut viscosior: aut quarto quod sit maioris quantitatis: omnem in his modum tetigit materie indigeste. primum namque tetigit cum dixit acutiores: acutum enim cum subtili est substantia: secundum et tertiam cum dixit grossiores: quartum autem cum dixit maiores. Deinde Digerit autem. Dicit ostendit secundo a quibus odor vel non fetor resolvatur: et primo facit hoc dicens: quod illa que sunt digesta a superfluis depurata habent humores meliores et sapores: habent enim dulces: quoniam est humor sanguinis: aut parum inde recedentes quoniam est humor flegmaticus: et quod tales sunt humores et sapores et odores hos consequentes erunt odorabiliores: aut si non erunt omnino tales: sed fetore semper aliquod participantes: sic modicum erit: ita quod saltem verum est dicere quod odores eorum minus sunt fetidi quam odores vel fetores indigestorum: et hoc non solum manifeste apparet in corporibus nostris sed in omnibus compositis sine naturam siue per arte a quibus effluit fumalis evaporatio: quod patet maxime in plantis et animalibus: videmus enim plantas odoriferas in quibus humidum aqueum coterminatum est sufficienter et digestum a calido igneo: et siccum terrestre ab aereo humido temperatum: sicut apparet in rosis croco et ceteris in quibus autem contrarium est sicut in cortula fetida vicia mortua et ceteris. similiter sic est in animalibus. unde quedam videmus fetentia ut fureus et serpentes: quedam vero odorifera ut perdalim: sicut dicitur in. 13. particula. et Esel etiam qui muscum defert: quod quidem etiam in fixis vel mineralis terreis reperitur: et universim in aliis: propter quod in nobis maxime contingit cum propter subtilitatem humorum maior fiat evaporatio fumosa. Deinde Ablatis vtiq. Dicit secundo ostendit quare prius digesta reddant indige-

sta et fetida: et dicit ideo esse quoniam humida aerea optime digestibilia separantur ab humidis aquosis indigestibilibus quibus separatis relicta redduntur indigesta et fetida. Deinde Ut vtiq. Dicit tertio declarat hoc dicens quod sicut in illo ex quo generatur cinis: cum illud quod erat humidum dulce aereum et lene consumptum fuerit et remanet grossus terrestris et ponderosus: ex quo cinis relictus est amarus sicut apparet in combustionem lignorum: et similiter sicut evaporato dulci aereo leni a membris: quod remanet ex nutrimento: cuius materia est subtilis: efficitur sudor salus: sicut dictum est in secunda particula: ita supple in proposito aliqua redduntur fetida subtili digestivo aereo evaporato et grosso terrestri indigesto derelicto. Deinde Digerit autem. Ostendit hic primo quod fetor causetur ex spermatis emissionem. secundo ostendit quod partium corporis plures ferant in coitu. secunda ibi Et in his locis. Et dicit quod calor innatus est ille qui sperma digerit et decoquit: non autem extraneus: qui solum sit modicus in quantitate: habet tamen magnam virtutem: est enim de natura principiorum: que quidem minima sunt quantitate et maxima potestate: sicut dicitur in fine elencorum. et hoc ostendit: quoniam ex corpore magno parva quantitas colligitur respectu ipsius: vel aliter ex calore multo diffuso per totum corpus fit collectio secundum paruum locum: vti puta secundum cor. ad ipsum enim concurrunt in passionibus eius pluribus fortibus. primum tamen videtur ad propositum magis: et ideo necessarium est quod quando separatur a corpore in emissionem spermatis multotiens et amplius quam requirit corporis natura dissolvatur: et membra per consequens infrigidantur: quo corrupto membrumque infrigidatis concludit humores fieri indigestibiliores magis: et hoc apertis et evacuatis poris propter expulsionem spermatis sepe factas: in qua corpus caliditate motum rarum redditur: humoribus autem sic indigestibilibus factis necesse est inde fetores elevari: sicut dictum est supra. Et tunc concludit ulterius saliores deducendo ut det signum magis in coitu fetere debeant dicens: igitur sudores erunt saliores et feridiores in pueris propter indebitam promixtionem terrestris cum aquoso plurimo propter corruptionem digestionis ex inordinatione vite ipsorum: unde si contigerit quod aliquis puerorum habuerit talem naturam ut quod fetidam habuerit. scilicet habuerit hypostasim vel residentiam sudoris. Est enim sudor residentia quedam impuri relicta purissimi et subtilissimi quod transiit in corpus. Et similiter est de hypostasim vtiq. fetor eius eo quod latens est non sic totum corpus eius inficiatur: habet sudores et vtiq. etiam denotatur quod tales amplius debeant aliis in coitu: post etiam fetere: vel his id est istis pueris. Deinde Et in his locis. Dicit ostendit quod partium corporis magis ferant dicens: quod in his locis precipue est sudor: ut in ascellis ac vulvis: ubi partium confectio cum occultatione concurrit. hic. fetor amplius contingit quam in aliis locis: sicut tactus est in secunda particula. et dicitur in. 4. cap. vii. et. 18. unde per fetorem istarum partium vehementes potest pronosticari in coitu tales esse valde fetentes. In coeuntibus quoque multotiens fetor inensus circa inguina generatur: propter enim motum et caliditatem sperma resolvitur in vapores se circa partes inguinales infigentes cum sint receptibiles rare ac magis rarificantur propter motum et confractionem tempore coitus: et vapores recipiant spermatis dissoluti: in coitu suscitatur vapor transiens per universum corpus: ita quod si hoc fuerit prave dispositum corrumpit quod est causa maxime quare leprosis et scabiosis negatur: sicut Avicenna. quarto casu. Notandum quod fetor diversificatur in coeuntibus secundum magis et minus penes diversitatem naturarum: sicut etiam innuit prius. qui enim sunt sanguinei: et maxime in quibus

Puber-
tas vnde

Indi-
gesta red-
dit tripl-

Muscus
ubi.

quibus humidum superat calidum repleti cum hoc et in exercitati pre alijs ferent. Unde Gal. in de ige. sa. Sanguini ferent: sicut hirci. et Anicen. pmo can. ait eos esse feridi sudoris et vrine et egestionis.

C Problema.

XIII.

Antiqua.

Quodpter quid est siquid ex spermate nostro fiat aial hoc nostrum natum est: si aut ex alio quodam aut pte aut segregatione non nostrum: fiunt. n. ex putrefactione multa et ex semine: quod utique igit si quod ex tale fuerit ut nos nostrum est: si autem alienum non. aut enim oia convenit aut nullum. Aut primo quidem sic quod ex nostro fit: illo autem modo ex alieno quocumque ex purgatione fiunt et ex segregatione. Et omnino nullum aialium animal generat: sed aut sperma: ledens autem et malum nullum est proprium neque alienum. Non enim idem huius aliquid esse et huius extraneum: aut aliud: aut malum. Segregationes etiam et putrefactiones non nostre: sed et alia et extranea a natura nostra sunt: neque enim quocumque in corpore nostro sunt corporis pondum est: quoniam nascentie fiunt abstrahentibus et egredientibus. Et omnino quicunque extra naturam omnino aliena: extra naturam autem multa et eorum que simul fiunt sunt. Si ergo ex solo hoc nostrum sit animal: recte utique quod ex his sit genitum nostrum erit solum. Et ex semine putrefacto si quidem aliud fiat ut vermis aut in matrice corruptio: ut que dicuntur monstra non nata dicendum. Omnino enim ex corrupto facta non adhuc ex nostro ente fiunt: sed ex alieno: quemadmodum que sunt ex segregatione: ut quod est ex stercore: signum autem: ex corrupto omnia talia fiunt. Non ex corrupto enim tale aptum natum est fieri: quale utique fuerit ex quo sperma: si ex equo equus: si ex homine homo. Et ipsius autem non honoramus sperma: neque omne quod in generatione concludit: etenim humidum et tumor quis et caro fit. Quandoque autem quia nondum habet naturam: sed tamen fuerit solum natura: quod sic disponit: quod fiat ex ipso tale quale sumus nos: ex corrupto autem neque tale: propter hoc: neque ex alio eorum que in nobis: neque ex hoc corrupto cum inspecte se habeat naturam esse nostram.

Nova.

Cur si ex nostro semine precreatum aial est plene id non strum appellare solemus? Sed si ex aliquo alio nostro vel excremento: vel parte potest nostrum id esse nunquam fatemur. Multa. n. semine putrescente perveniunt. Quid igitur cause sit ut si quales nos sumus tale fuerit nostrum id sit. Sin diversum id alienum sit. Aut. n. omnia nostra esse oportet: aut nulla. At primum quoniam quod ex semine nostro potest: id ex nostro est. quod secus id ex alieno. s. quod purgamen-

tis excrementisque enascuntur. Veniuntque nobile ex omnibus que animati tribuimus gignere animantes potest nisi semen genitale. Quod autem nocet: quodque malum est: id suum nullum est. nec quod alienum est: id suum esse potest. Haud enim idem illa significant suum esse. et alienum esse. vel diversum vel malum. Excrementa autem et putredines non nostra sed diversa aliena que sunt a nostra natura. non. n. quocumque in corpore extiterunt corporis hec esse putandum. Nam et papule sepe erumpunt que tollimus: atque excidimus omnino que preter naturam constiterint hec aliena omnia sunt. multa autem preter naturam vel rebus coniuncta naturalibus perveniunt. Quod si ex rebus nostris solo semine natum aians sit. recte quod ita pervenerit plene id esse nostrum tamen putabimus: ex semine vero ipso si quod extitit aliud ut vermis ubi vel foris putruit: vel corruptum in utero est. ut que monstra appellamus plene id esse nostrum haudquaquam dicendum est. cum enim corrupto creetur semine non insuper ex nostro creatur: sed alieno: quemadmodum quod excrementis constiterit: ut quod stercore. Omnia vero huiusmodi ex corrupto creati semine hinc iudicatur quod ex non corrupto creati tale natura statuit: quale illud est de quo semen genitale prodierit. Exempla gratia si de equo equus: si de homine homo: nec semen magnificamus ipsum: nec aliquid quod intergenerandum confici solitum est. Tunc. n. humor et corporalia quedam et caro consistunt: quorum nihil nobile est quoniam nondum naturam obtinent destinata: sed eatenus naturam attingunt quatenus ita se habeant: ut ex illis tale creati possit quale nos sumus modo serventur. Corruptis autem nihil tale nasci potest. Causa est hec cur nec alia ex re nostri corporis: nec ex semine ipso corrupto aut improfecto prolem nostram oriri arbitremur.

Intendit

Arist. in hoc caplo manifestare quod propria dicantur nata vel filii: et quod non sunt nostra nata dicenda: et id est presupposita ratio. Querit primo quoniam sua et dicit. Quare est quod si aliquid aial generet ex spermate nostro. ut Socrates quoniam actus et generationes sunt circa singularia: sic de phemio metha. tale generat dicit nostrum: est enim non ster filius. Si vero generet ex quodam alio extraneo a natura nostra hoc non dicit nostrum: ita quod possimus dicere hic non est filius: sic est illud quod generat ex parte alia nostri corporis ut ex sanguine corrupto vel membro: vel etiam ex corruptione intranea ut est vermis: aut quod generat ex aliqua supfluitate que ex nostris segregat corporibus sicut ex vrina vel stercore. Deinde [Sunt enim]. Ostendit hic secundo questionem esse possibilem dicere: quod hoc quod sit potius et rationalis ostendit: quoniam multa generant per putrefactionem sicut habetia generatione equorum: quod ex spermate generant sicut vitulorum in quibus requiritur agens particulare conveniens cum generato nomine et ratione preter vlt agens: hoc autem est quoniam generatorum quod sunt perfecta quod pluribus indigent ad sui generationem. Deinde

Particula

De hoc
doc. 8. ph.
ter. c. 46.

Dubium.

Ter. c. 28.

Solutio.
Factū a
nobis du-
pliciter dī-
Ter. c. 24.

Ad aliqd
ppriū
me nōz dī-
cat qmōz
requiratur.
Requis
primū

Secūduz

Tertium

Quartus

[Ad utiqz.] Hic tertio illatue reperit questionē: ut cōue-
nientius ad solutionē veniat dicens: si illud qd gene-
rat ex spermate nostro fuerit tale sicut nos: ut qd formam
nostrā fuerit adeptū humanā: illud dicet nostrū. s. natuz:
si vō fuerit extraneū a nobis ut ex putrefactione alicuius
nostrae partis generatū: aut ex aliqua segregatione non di-
cetur nostrū natū eo qd pma generatio sit vniuoca nō aut
secūda. ¶ Dubitat de secūdo mēbro dīuisionis: qz videt
qd scōz veruz aliud dicatur nostrum: nam iste locutiones
vere accipiuntur et maxime apud religiosos ista vīna est
nostra: et illud stercus. Item bi sexcupedes et vermes am-
plius et artificium dicit hoc nostruz. Rursus cuius causa
est nostra et effectus: cuius causa sit pportionalis effectui: si-
cut dicit in scōo phy. sed pductorū causa est nostra. ex no-
bis enim et per nos generant et sunt: cuius contrariū sata-
git Arist. declarare. ¶ Dicendū qd aliquid fieri a nobis
ita qd dicat hoc nostrū potest esse dupliciter: aut qz sit per
rōnem nřaz: et sic artificiatā: et scientie etiam de sermone
dicunt fieri a nobis et esse nostre. Unde et in scōo phy. di-
cit qd sumus finis omnīuz. s. artificiatōz: qd aut sermoci-
nales scientie fiant a nobis: testat Auicē. cum Algaſele in
pmo meta. que aut sic facta pprie dicunt a nobis et non
nata. Aut dicunt fieri ex nobis: qz fiant ex aliquo pncipio
naturali in nobis existente et de hoc est sermo phi hic. Et
ad hoc ut aliquid hoc modo ppriūssimum dicatur natuz
nostrū tria vel quatuor requirunt. pmoz qdes qd sit quid
naturale et corporis nostri natura naturatuz: et ideo gene-
ratuz ex segregatione a corpore ut ex stercore: aut ex cor-
ruptione facta in corpore ut vermes nō dicuntur nostra
nata nisi cōmunissime hoc qd est nostrū natuz extenden-
do. Requirit secūdo qd illud habeat cōnaturalem poten-
tiam per quā se possit facere tale per virtutē sibi impres-
sam a pducēte: quale est illud qd ipm pduxit: et propte-
rea sperma femelle fm Arist. aut sperma ineptū ad gene-
rationem nostrū nō dicit nisi extensione nominis nostri.
¶ Requirit tertio qd talis potentia sit educta ad actum: ut
generatū sit illud tale quale ipm generās: et h est cū sper-
ma formā sumperit ut dicat humana: et ideo sperma si-
ue materia spermatis iproprie dicit natū nostrū. Sigdē
cum his quartū habuerit nō solū similitudines in forma
cōmunis spēi ut in humanitate cū generante generatum:
sed in forma etia particulari idīuinationis: vīputa qd di-
mensiones et ptractiones similes in generāte et generato
reperiant: tunc tale ppriūssime dicit natuz nostrū. Unde
et cum videt filius patri per oīa assimilari: prouerbialiter
dicit recte est hic filius tuus: sic enim tibi similes ac si eū
expuisses. ¶ Dis itaqz vīss p3 solutio: quia est aliq no-
stra dicunt nata et ex nobis pducta ut vīna et. h est im-
proprie dictuz: fm tamen magis et minus: sicut dictuz est.
Similiter etiā dicendū ad scdm: causa enim et causatū in
omnibus nisi cum his tribus vel quatuor pprietatib⁹ di-
cit iproprie nostra et pportionalis. ¶ Deinde Aut enī.]
Solut et pmo pponit solutionē in cōmuni faciēdo quan-
dam dīuisionē: et dicit qd aut oportet ut omnia que fiūt
a nobis sint nostra aliquo modo: aut qd nullū sit nostrum
aliquo modo: aut dicet nostrū natū hoc mō quia fiat pzi-
mo ex nostro. puta a nobis mediāte spermate: ita qd sit a
nobis: nō tñ immediate: et mō alio sicut dicet fieri ex alieno
et extraneo: sic oīa que fiunt ppter purgationē qua segre-
gatur purum ab impuro. Et tunc subdit expositionem ei⁹
quod est dictum nuper dicens vī esse vep qd nullum de
numero animalū generat alā immediate: sed aut pro nisi
sperma: ex quo produci animal immediate: ita qd aliquid
dicat nostrū natum pmo mediāte spermate: sic igit neqz
omnia sunt nostra: neqz est qd nullū sit nostrum: sed aliqd

est qd nostrū est pmo et immediate: et aliquod qd nullo mo-
do nostrū est dicendū pprie neqz pmo neqz immediate ut
ex segregatione pducta. ¶ Deinde [Ledens autē.] Hic
secūdo particulariter solutionē suam inagis declarat. Et
pmo ostendit qd illa que pmo fuerint ex extraneo nō de-
bent dici nostra dicens. qd illud qd est lesiū corpus nor-
stri et malū eiusdē corruptiū ut aliqd corruptū: ut qd est
alienū ut segregatione factū: sicut stercus vīna et sudor:
nō debet dici nostrū: quia hoc pnomē nostrum denotat
quādā appropriationē: malū aut et lesiū non est ppriū
alicuius. qd ostendit: quoniam illud est ppriū quod habet
cām ppriam et determinatā in subiecto: sed lesiū et ma-
lum nō habet talem causam: cuius habeat rationē infiniti et
indeterminati: bonum aut finiti et determinati: sicut dicit
Arist. cum Pythagora secundo ethicoz. quare et. Item
malum nō habet entitatē verā: sed solum defectuz et pua-
tionem boni: et ideo nullus operat ad malū aspiciens: si-
cut dicit ibidem. Qd aut vñ istoz debeat dici nřum: ali-
tez aut non debeat pater eo qd non est idem esse aliquid
huius. s. generatū: sicut sperma generatū ex nobis: qd po-
tēa animal generat: et esse alienū ab eo: aut qz sit diuersuz
omnino: sicut illa que generant ex segregatione putrefa-
ctionis: aut esse alienū sicut lesiū et malū: quod intra nos
cōtingit: et hoc est qd exponit qd dictū est aut aliud: dicens
qd sequestratiōes superfluitatū et putrefactiones atqz que
ex ipsis generant nō sunt dicenda nostra: sed et altera po-
tius et extranea a natura nostra cū sint egressa a regimine
nature. ¶ Deinde [Neqz enī.] Addit ad declarationē qd
malum et lesiū non sit dicendū nostrū dicens qd nō omnia
generata in corpore nostro dicenda sunt esse nostra: quo-
niam in ipso fiunt apostemata in quibus humores extra-
huntur ex locis ppriis: et extracti egrediuntur occurrentes
in mēbroz spongiositates: sicut apparet per Gal. in theg-
tractatu de causis: et in libro de malicia cōplexionis dicit
ser. et in. 13. de inge. sani. et vīr quecūqz existētia extra natu-
ram nostrā: ut hūores corrupti et. extranea et diuersa sūt
a nobis et neqz nostra debent dici. Qd etiā possibile in no-
bis existit: quia plura de numero eoz que nobiscum etia
simul fiunt tpe: sunt pter naturā: ut additiones aliq
membroz interdum: ut secundaria vel humores puiū a
natiuitate contracti ex quibus corruptiue aliquid genera-
tur: et ut melius interpretet particula: ut qd sit sermo de
partibus ex superfluitatib⁹ genitis ut sunt capilli vngues
et h: et membris peccantib⁹ in cōpositione et pprie in nu-
mero sicut digitus sextus: et etiā ptra nām existit. ¶ De-
inde [Si igit.] Hic scōo soluit ad secūdam partem osten-
dendo qd illa que fiunt ex nřo et naturali debent dici noi-
stra: et pmo ostendit qd illud ex quo dicit aliquid fieri noi-
strum: opz esse naturale habens potētā generādī alteruz
tale: quale ipm est a quo fuit decissuz. scōo ostendit qd opz
illam potentiam: esse reductā in actum: ut et facta sit fm
spēm assimilatio: si oz dici nostrū: scōa ibi [Si ex boīe.]
Et pmo facit qd dictū est dicens: si igit illud qd nō est ex
nostro: sed ex alieno nō dicit nostrū ut ostensuz: tunc per
rōnem oppositoz: illud qd erit ex solo hoc nostro et cōna-
turali: ut cum ex spermate nostro debite fit animal: tunc
pnter dicetur qd genitum ex his. s. generantibus: ut sper-
mate et sanguine mēstruo et vīute generatīna erit solūm
nostrū: qd pbat per cōtrariū: qz si ex seminibus corruptis
aliqd aliud fiat sicut vermis: qui sepe generat in intesti-
nis: aut si ppter corruptionē seminum in matrice fiant
peccata nature que et monstra dicunt. ut apparet in scōo
phy. non est dicendū: talia esse nata nostra: et si sint ex se-
mine nostro: et hoc iāeo: qz totaliter pducta sunt ex semi-
ne corrupto: ita qd et fiunt ex hoc semine naturali nostro
existente

Ad illam
interueni-
tia ex ip-
samento
nāe itelli-
gi dupl.

Costituit
venas ad
distictus
corp^o bñ
pcaib^o aut

existente naturali: sed extraneo potius: et hoc modo fiunt illa que sunt ex separatione superfluitatum a corporibus nostris: sicut vermes qui fiunt ex stercore et vrina. ¶ No- tandum est quod hec mostra dupliciter possunt intelligi: aut quod sunt talia quod forma et effigie habeant non humanam: aut quod sperma et menstruum corrumpantur ante perfectam infor- mationem embryonis: ita quod fiat sicut massa carnea que abortiatur propter principiorum corruptionem: quorum neutrum dicitur nostrum. Et scias quod maxime decernitur in figuratone capitis: si aliquid animal dicitur nostrum genitum. si enim caput habuerit plene ut generas figuratum: etiam si in multis alijs partibus sit monstruosum potest dici nostrum: quod et doctores legis nostre considerantes precipiunt baptizari tanquam recipien- dum sit in specie nostra. ¶ Deinde [Signum autem.] Mani- festat hoc scdo per signum dicens: signum hoc esse quod nostra ta- lia non dicantur: quoniam omnia ut vermes et mostra facta sunt segre- gatione a corporibus nostris ex corrupto aliquo: sed ex cor- rupto vtruta ex spermate non est aptum natum generari tale quale fuerit ex quo. si fuerit productum sperma: si ex equo fit equus: perfecte dicitur suum natum: quod fit ex non corrupto sed naturali ex quo natus est fieri tale aliter quale fuerit illud a quo emanabat. ¶ Deinde [Si ex boie.] Inuesti- gat tertium quod requiritur ut aliquid dicatur nostrum: ut sic in potentia persistens educatur in actum: et tunc dicitur nostrum: et circa hoc sic procedit. pmo enim proponit sub modo quoniam querens: si ex boie fit hoc: et B mediante spermate: quod sicut dictum est nullus animal generat animal: quod est quod nos non exhibemus honorem spermati: et sibi amorem non ostendimus: appellando ipsum nostrum: et vltimo quod est quod nos non honora- mus aliquid eorum que ingrediuntur generationem: ut sperma et menstruum: cum intellectu utantur: et videatur quod his debeamus honorem exhibere: quoniam generatum sit ex eis humidum san- guineum humidum plenum. Similiter ex his fit tumor et exten- sio educando et ampliando partes ut stomachum cor et cetera. vir- tus enim informativa cum basim pmo cor suscepit infor- mat deum omnes alias partes: sicut patet in scdo de generatōe animalium. Itidem tertio ex his per inspersionem generatur caro quicquid ut cum non impediens occurrat cum adipe ex menstruo: sic igitur tangit tres actus virtutis informativae: cuius qui- dem instrumentum est calidum proportionale ordinationi astroz: sicut dicitur in secundo de generatione animalium eorumdem: actus scilicet coniunctionis: ut cum sperma et sanguis menstrualis co- miscetur et efficiatur sperma humidum sanguine guttatim: ex quo quidem coniunctio tres iam incipiunt generari vesice: sic vi- detur. Quicquid. et tertia: quare una ascendit que est materia cerebri: alia autem descendit que est materia epatis: tertia sicut rex medii obtinet: in cuius virtute sit talis sequestratio: et deinde fit distinctio membrorum et augmentatio: ita quod corpus ex venis et nervis textitur sicut rubeat: quod quidem rubeat implet caro et adeps ex sanguine menstruo generata: quas quidem opiniones tres tetigit philosophus per ordinem mirabili breuitate. scilicet per tria ver- ba: humidum. scilicet tumorem et carnem. ¶ Deinde [Aut quod.] Res- pōdet nuper quesito vel illic [Quicquid autem.] scilicet diuersi- tate littere. aliqui enim habent autem quodammodo autem. dicitur itaque: quod aliquando est quod sperma et omne quod intrat generationem non habet adhuc naturam nostram et formam: cum potentia non sit reducta ad actum: ut sit actu productum tale quale productum: non dicimus ipsum tunc esse nostrum natum: et si sit potentia tale: et hoc est quod fuerit solū. i. basis et fundamentum tamen non nāe: in quo virtus informativa sustentata idonea forma postea inducit in ipsum fundamentum: sicut in materia. Quod quidem solū similitudinarie sit expositum pro fundamento vel basi: eo quod solū proprie dicitur de terra que solida est et basis vniuersi: forte aliter exponetur: ut dicatur quod fuerit solus id est solūmodo: ita quod aduerbiū sit et non nomen: aliquid nāe principium tamen. i. sufficiens in quo

nā possit ad tempus sustentari: tale. n. est eius principium: sensus tamen est vnus et hoc est quod dicitur. quoniam est aliquid quod totaliter aptatur: ut ex ipso fiat tale quales sumus in actu: ita quod formam nostram existenter accipiat. Et fortassis quis illud si ex boie leger si aduersaturine pro quibus ut dubitatio tacita remoueat: pmo tamen artificialius. ¶ Deinde [Ex corrupto.] Recapitulat breuiter solutionem suam dicens: quod ex corrupto propter illud quod non est naturale: ut generatum a sui forma. scilicet spermate neque etiam ex quocumque intra nos corrupto propter illud quod dictum est: quod non est quidem nāe solū tantummodo et fundamentum: non habet potentiam: ut fiat tale quales sumus: ut cum segregatione ex corruptis fiant vermes: neque etiam ex hoc corrupto. scilicet spermate: cum fiat non vermis sed monstrum. Vel aliter neque ex hoc corrupto et transmutato a sui forma. scilicet spermate habente potentiam: ut fiat actu tale tempore quo nondum induta est assimilatio ad hoc dicendum nostrum: cum sit imperfectum: eo quod tamen illud dicitur esse nostrum natum: quod est in perfectione acquisita certa in se: quod colligit tria vel quatuor: in antea perfectione tali: ut nostra: hoc est cum habet formas nostras: sic igitur cum ad vnum sit dicere illud tamen dicitur esse nostrum natus quod ex principio naturali nostro existit non corrupto: ut in factis ex segregatione neque ex corruptione ipsius intra nos facta: imo eo saluato potentia eius existere in ipso: tertio fiat tale actu quale fuerit ipsum productum: quod si quantum habuerit ge- nitum omnino similitudinem nostram cum forma quam acqui- siuit: tale propriissime ut apparuit dicitur nram: et quod sperma etiam nāe deficit in scdo propter quod requiritur ut aliquid dicatur nram: id non dicitur nram. Et sic patet solutio quesitorum: quare sperma cum fiat a nobis non dicatur nram et honoretur.

¶ Problema.

XIII.

Antiqua.

¶ Kopter quid in aqua minus possunt coire ut boies. Aut quod in aqua nihil soluitur quicquid ab igne soluitur ut plumbum et terra: genitura autem soluta videtur igne: prius quam autem frictio calefaciat non soluitur. pisces autem non frictio coeunt. ¶ Noua.

¶ Cur minus in aqua boies concubere queunt. An quod res nulla in aqua liquecere potest: que ab igne lique- ri apta est: ceu plumbum aut cera. Semen autem bovis igne plane liquefcere videmus: haud. n. prius fluere incipit quam per attritum recaleat: pisces tamen sine attritu coire fatendum est.

Quare est

quod boies habent potentiam minorem coeundi in aqua siue sit calida: siue etiam frigida: imo in frigida non possunt omnino. Dicit autem boies: quod animalia aquatica ut pisces in ea coeunt non minus sed magis: si fructu strum quodam ut elephantem cum debeant coire ingrediuntur aquas: ut mas sustentetur aqua ne sui corporis mole femellam ledat: neque tamen impedit sensibilibiter propter frigiditatem aque: quoniam testiculos habent supra dorsum ut cito coitum expellat: non diu super femellam incubat: que enim testiculos sic habent situatos citissime sperma emittunt: ut apparet per hystoriam animalium. Unum erit etiam cum non possint propter spinas inuicem applicari: prout eis natura testiculos super dorsum situando ut sperma cito emitterent. ¶ Et nota quod etiam in aqua calida minus et peius a nobis coitur: quoniam propter subinjectionem aque bona impedit applicatio: et prius frictio minus sit sensitiua: ita quod delectatio necessaria in emissionem spermatis et inuatiua: sicut dicitur in seque- ti capitulo non sufficere interuenit. Item spiritus spermaticus disseminat et dissoluit calido aque. ¶ Deinde [Aut quia.]

¶ Problemata. A.

b 4.

¶ Nos co-
eundi ele-
phantum

¶ Testiculi
elephan-
t. et erit
sup dorsū
situati sūt.

¶ Et cur in
aq calida
non sit ad
propositum
coire.

Particula

Soluit dicens pmo cam esse: quoniam in aqua non soluit et eliquat aliquid ab igne. i. calido et declarat. ut verbi gratia. plumbum et terra. i. minera aliqua terrea ex qua metallum per actionem ignis elicitur: ista enim liquantur et depurantur de numero eorum que solvuntur et eliquantur a calido igneo: non autem a frigido vel calido aquo. Sic in proposito videtur esse de genitura vel spermate: quoniam videtur eliquari et separari a corpore per ignem. i. calidum: quod ostenditur: quoniam non liquatur et soluitur antequam fricatio adveniat: que calorem inducit sperma eliquantem: et proprie cum non fuerit fermentatum. ¶ Nota quod fricatio etiam in virga non semper est necessaria in spermatis educatione: aliquando enim percipitur quod ad solus osculum vel contactum mulieris decedunt sperma: quod et maxime accidit pueris coire incipientibus: in quibus materia spermatis est exuberans calida subtilis non pinguedinibus et humiditatibus inserta. ¶ Deinde. [Pisces autem.] Hic secundo remouet dubitationem: quod dictum est quod sperma non emittitur: nisi calefactio fricationis superueniat. crederet aliquis quod semper in coitu necessaria esset fricatio: et ideo remouens dicitur: quod pisces non perficiunt coitum per fricationem suam: sed solum quedam obuiatio et contactus interuenit: meatus enim sunt lati et magna parata. Unde Nicolaus peripatheticus. Lewis et modica fricatio exigitur ad spermatis eorum emissionem. Fortassis autem quis hanc litteram inferendo leget ut dicat: et ideo pisces coeuntes in aqua cum fricatione non possent calefieri non coeunt fricatione interueniente: primo tamen melius. ¶ Et si inueniatur in libris hystoriarum aut de generatione quod pisces in coitu fricatione vrantur. ¶ Dicendum non illas esse fricationem de qua hic intenditur: ex qua. scilicet calor confurgit: sed potius quedam obuiatio citissime cum tactu preteriens. habent enim poros spermaticos plenos valde et meatus apertos in extra. Item pori eorum sunt spermatici circa diaphragma: ita quod ex vicinitate cordis aut eius vicarij plurimus eis calor inest: que obuiatione tangentis modica interueniente emittunt sperma. ¶ Notandum est secundum Aristoteli. pmo de generatione animalium: tres esse superfluitates in corpore animalis perfecti: utrumque similes. scilicet semen flegma et thabes vel dissolutio: quod semen illic dupliciter describitur. vno modo prout dicitur quid virtuosum quod appellat genituram: dicens ipsam esse quod a generante puenit coire nato primo habens generationis principium: notificat etiam prout dicitur materiam magis emissam in coitu: et dicitur tunc sperma. Unde dicitur sperma esse superfluum vtilis alimentum vltimi sanguinei distributi in partes: sed flegma est superfluitas primi vtilis alimentum. i. sanguinis. Thabes vero est quid preter naturam a corpore resolutum cuius nullum nature inuamentum existit.

Problema.

XV.

Antiqua.

Propter quid coire delectabilissimum: et vtrum ex necessitate aut causa alicuius inest animalibus: Aut delectabile quidem est. scilicet quod a toto corpore deciditur sperma sicut quidam aiunt: aut si a toto quidem non decidit: propter tale autem in quod omnes concordant porum venarum. Existere ergo delectatione simili ei que est in pruritu hoc accidit fieri: quod admodum per totum corpus pruritus delectabilis est. Humidi autem exitus ventosi inclusi extra naturam. Sperma autem tale in id quod est per naturam exitus est: et ex necessitate delectabilis. Et causa alicuius ex necessitate quidem: quod in id quod est

secundum naturam via delectabilis est si fuerit sensibilis: causa autem alicuius ut generatio sit animalium: propter delectationem enim magis mouentur ad coitum animalia.

¶ Qua de causa res omnium suauissima concubitus est. Et vtrum necessitate impellantur ad concubendum animales. an rei cuiuspiam gratia genus hoc libidinis datum est. An suauissime quidem concubimus: quoniam aut toto ex corpore semen profuit ut aliqui volunt: aut quod quibus non toto ex corpore: tamen per eam partem se promittit in quas meatus omnes venaeque omnes applicentur et coeant. Cum igitur voluptas similis in libidine atque in pruritu ne sit: efficitur pariter ut corpus gestiat vniuersum. Prurigo. n. secessio humoris spumosi inclusi contra naturam est. Et genituram vero secessionem humoris eiusmodi esse ad res naturales constat. Suavis autem tunc ex necessitate: tum rei cuiuspiam gratia concubitus est. Ex necessitate inquam quod via omnis pertinens ad rem naturalem suavis est: si modo a sensu percipi queat. Rei vero cuiuspiam gratia est: ut ortus sit animantium perpetuus. facit. n. voluptas ut animales ad coitum ardentius excitentur.

In hoc querit duas dubitationes et dicit pmo. Quare est quod coire inter ceteras animalium delectationes est delectabilissima: et maxime adhuc quod inest homini respectu animalium aliorum: cum in tangendo talis existat delectatio. vnde quanto magis tactus fuerit temperatus: tanto magis sentiet et maiorem delectationem incurrit: nunc autem homo inter cetera animalia est temperatus tactus: sicut dicitur in secundo de animalibus quod quidem potest esse vna causa: quare homo pre alijs animalibus plus mouetur ad coitum: ut quod omni tempore et in modico tempore sepius. Et etiam questio secunda supposito quod coire sit delectabilissimum: vtrum talis delectatio ex necessitate inest in actu coitus animalibus: aut causa alicuius: ut quod sit causa inuatiua et non necessaria. ¶ Deinde. Aut delectabile. Soluit et pmo ad primam dubitationem. secundo ad secundam. scilicet ibi. Et ex necessitate. Item pmo soluit secundum opinionem antiquorum dicens: ideo esse coire delectabilissimum secundum quod quidam voluerunt: eo quod sperma decidebatur a toto corpore: et quia sic erat dicebant delectationem debere fieri per totum: cum non videatur ratio maior quare fiat in vna parte quam in alia. ¶ Notandum est sicut patet per Aristoteli in pmo de generatione animalium: quod aliqui posuerunt delectationis magne que est in coitu in toto corpore vnam rationem esse: quia sperma decidebat a toto corpore: quod Aristoteles remouet dicens: quod delectatio vehemens que accidit in toto corpore in actu venereorum non est causa eius quod pueniat sperma a toto corpore: sed causa est pruritus fortis. Item talis delectatio non accidit in principio sed in fine coitus: et fit simul tempore. si autem sperma veniret a toto corpore: prius fieret delectatio in vna parte corporis et postea in alia: sicut sperma currit. ¶ Deinde. Aut si. Hic secundo soluit secundum propriam sententiam derelicta opinione antiquorum que in pmo de generatione animalium reprobat dicens: quod si etiam dicamus quod non decidebat a toto corpore sicut dixerunt antiqui: non adhuc contingit soluere: propter quod ostenditur quod antiquorum solutio non erat recta solutio: cum recta solutio sit illa cuius si deest oppositum non contingit soluere: sicut dicitur in secundo

Faciliter
pisces coire
ob magnam
paratam.

Tacita
obiectio
Sola.

Altra me.
In corpore
perfecti animalis
quod
superfluitas
res repetitur.

secundo elenchoy. nunc autem soluit dato opposito solutionis
istorum: ut quod sperma non descendat a toto propter delectatio-
nem factam in toto: sed dicendo quod causa delectationis hu-
ius est propterea: quod omnes pori venarum et arteriarum con-
minantur ex utraque parte in vas seminarium involutus: sicut
expositum est sufficienter in 2° cap. huius particule: ita quod mo-
tu spermatis causat quidam puritus ex utraque parte: et hoc
declarat illic ex parte ipsius quod ex transitu spermatis puriginosi
ad vas utrumque seminarium inducit delectatio similis de-
lectationi que accidit in puritu: ut patet in corpore scabiosi cuius
scalpitur: et maxime circa testes et proprie in calidiori bal-
neo: quod declarat etiam sicut puritus et scalpsio per totum
corpus est delectabilis et gignens: qui quidem causat ex eo:
quod humidum paratur corrupti et extra naturam tendere dissolu-
tum est in ventositate inclusam cui exitus denegatur: si namque
posset libere exire sic sudor non causaret puritum: ita et de-
lectatio eodem modo causatur in coitu: quia materia spermatica in
vapore dissolvitur ventosum spiritu plenum: qui quidem inclu-
sus non statim liberum inueniens exitum propter involutionem
et tortuositates vasorum spermatis: titillationes in membris
sensibilibus super que transit inducit. Unde et delectatio cau-
satur maxima: et ideo quoniam sperma citissime emittitur: pauca
sentit delectatio: quare ille qui primitus spermatisat ma-
xime delectatur inde: eo quod humidum emittat multum secundum Ari-
stotelem in 2° de generatione animalium: et quia vasa per que transit sunt angu-
sta bene involuta. Unde morula cogitur illic facere adbe-
rendo et sic titillationem: et per hanc delectationem grandem:
propter enim frictionem et caliditatem spiritum spermatis
acquiri qualitas aliquantulum mordicativa. Et deinde et
ex necessitate. Soluit ad secundum quesitum dicens: quod cum que-
sitio sit bimebris utroque modo verificatur quesitum: et
dicitur quod coitus ex necessitate est delectabilis: et propter iuua-
mentum ex necessitate: eo quod naturaliter inest sibi via vel mea-
tus delectabilis: transit enim per partes nervosas: in quibus
delectatio maxima presente sensibili causatur: ut puta sper-
mate: cum actum appropinquat passivum: et hoc dico suppo-
sito quod illic meatus sit sensibilis: quoniam si sit paralyticus in se
aut humoribus viscosis sufficienter repletus prohiben-
tibus sensum non accidit delectatio: aut etiam quod coitus ex-
erceatur sepius. Unde Aristoteles in primo de generatione animalium.
si frequenter accidit copulatio habet delectationem in
se. Et est hoc delectatio iuativa: ut fiat animalium gene-
ratio: ad quam proprie sperma ordinatur: quoniam propter delectatio-
nem quam in coitu sentiunt animalia: ad ipsum maxime mouen-
tur. Unde Avicenna 20° tertij. delectatio vocatur ad spermatis
emissionem festinam: et merito oportuit in coitu delecta-
tionem advenire: propter fastidium accedens in ipso et tur-
pitudinem relinquat: et sic generatio deficiat: sicut dictum
est in 10. cap. huius. Et notandum est quod Avicenna dicit in 9° de
animalibus. quod duplicatur delectatio feminarum: quoniam ipse de-
lectatur non solum in motu sui spermatis et in motu orificij
matricis in suggendo: sed etiam delectatur adhuc in diversita-
te motus matricis: quod etiam videtur tangere Galenus in quarto
de ac. et morbo. In vulva est fortis virtus appetitiva: quia na-
tura fortitudinem habet virtutis in eyciendo et suscipien-
do sperma cum nimio desiderio et delectatione. Sed ne
ex his verbis errare contingat: sine querela breviter scien-
dum est: quod duplex est delectio. scilicet intensiva et extensiva: vo-
co autem intensivam delectationem magis ultimam: et
breuioris sit temporis: extensivam autem oppositam. Nunc
autem mulieres magis delectantur viris delectatione exten-
siva: pluri enim in eis tempore perdurat: cum cause de-
lectationis earum longiori permaneant tempore. delecta-

tione autem intensiva magis viri delectantur: quod osten-
ditur: quia delectatio consistit in tactu: ubi igitur tactus erit
perfectior et tactus maior: ibi delectatio intensior: sed hoc est
in viris cum temperationis sint complexionis mulieribus. igitur
et cetera. Item sperma viri magis inducit puritum motum
delectationis: ut apparuit in precedenti capitulo: quod sperma mu-
lieris: cum sit calidius et spirituosius. adhuc et meatus viri per
quos transit sperma sunt angustiores et involubiliores mea-
tibus mulierum. Idem et sperma viri velocius per citius mea-
tus transit quam sperma mulieris fortitudine expulsiue: sed ve-
loxi transitus sufficienter icitat delectationem: quare et cetera.

C Problema.

XVI.

Antiqua.

Propter quid coitus ad egritudines
quasdam que sunt a flegmate confert?
Aut quia supfluitatis est exitus: qua-
re simul expellitur multa supfluitas
flegma autem superfluitas.

Nova.

Cur venus inmodica morbis pituite non ul-
lis comoda est? An quoniam excrementi qui-
dam exitus est: ita ut multum vacantis materie
cum semine detrahi possit. Pituitam autem ex-
crementum esse nulli dubium est.

Et istud problema sufficienter est expositum quinto capi-
tulo prime particule.

C Problema.

XVII.

Antiqua.

Propter quid coitus infrigidat ventres
et desiccatur? Aut infrigidat quidem: quia
expellit calidum in coitu. Desiccatur autem
et coitus: euaporat enim calido exis-
te: egreditur autem infrigidato. Amplius autem et
caliditas in coitu desiccatur.

Nova.

Cur res venerea ventrem refrigerat et siccatur?
An refrigerat quoniam calor in concumbendo
excernitur. Et siccare quidem coitus venerens
potest: quippe cum euaporari dum calor exit ne-
cesse sit: exit autem cum refrigeratur. Adde etiam
quod fervor coeundi siccare nimirum potest.

Quare est quod coitus superfluous maxime causatur. scilicet fri-
giditate et siccitate ventris. Et scias quod ven-
ter hic accipitur: sicut accipit Galenus in secunda particula apho-
rismi. ubi dicit ventrem in tria dividi: ut in hec que sunt circa
umbilicum pectinem et hypochondria: et hic quidem est lo-
cus continens totum anterius a gladiata usque ad os pecti-
nis. Et notandum etiam quod iste sermo Aristotelis verificatur
in complexione et habitudine temperata cum alijs perti-
nentijs. reperta tamen in pluribus: quoniam si quis fuerit
complexionis frigide et humide humoribus frigidis mul-
tis exuberantibus per totum potius videtur humiditate
naturali humectari et calefieri quam infrigidari et exicari: ac-
cidit enim talem sic per coitum adiuvari: sicut iuvat qui egrit-
tudines patitur flegmaticas ut dictum est immediate. Et de-
inde Aut infrigidat. Soluit: et primo assignat causam sum-
mam a parte calidi et humidis magis quod resolvit: di-
cens causam esse quare coitus infrigidat: quoniam per ipsum expellitur ali-
quid de numero calidum ut calidum quo expulso infrigidatur
venter. expellitur enim calidum. Quidam autem ut faciliore sibi fa-
cerent intellum scripserunt calidum et non talium. Similiter cum hoc
quod infrigidat ventrem coitus: etiam desiccatur eo quod per ipsum
humidum spermaticum spirituosum cum sit calidum resolu-

Coitus ex
necessitate
est delecta-
bilis.

Circa finem
semper in
coitu 2° de
delectantur.

Delecta-
tio duplex.

Particula

tum in fumos euaporat et resoluitur: hec enim est operatio calidi in humido et maxime aereo. Unde corpore infrigidato propter coitum euacuatione humiditatis egreditur secum et extinguitur calidum: quod eius erat fundamentum. Unde utroque modo venter infrigidatur: primo immediate. Vel aliter calidum egreditur propter euaporationem humiditatis infrigidato postea corpore remanente. ¶ Deinde Amplius. Assignat hunc secundum aliam causam sumptam ex parte caliditatis acquisite per motum et fatigam contingentes in actu coitus diuersum esse aliam causam: quia caliditas propter motum et frictionem causata in coitu desiccatur et per consequens infrigidatur: eo quod sit maior naturalis valde caliditas enim maior quam debet reddere corpus siccius quam oportet: sicut dicit Aui. prima prima. Et scias quod Ioanitus satis hunc sermonem Arist. tetigit de coitu hoc prestat corpori: desiccatur corpus et minuit naturalem virtutes: ideoque infrigidatur: multoties vero ex multa concussione corpus calefit: propter quod coitus amplius ventrem infrigidat et exsiccat alijs partibus: aut quia circa ventrem maxime continetur adeps vel sagimen recens tenerrima: que propter motum et frictionem factam in coitu nata est liquari et dissolui de facili: sicut apparebit in sequenti particula: et merito: quia motus et frictio vehemens in coitu fit circa partes ventris: qua quidem dissoluta venter redditur frigidus et siccus: cum ipsa sit calida et humida: sicut dicit in sequenti particula. Et alia est causa quoniam partes ventris sunt circa loca prime digestionis et etiam secundae: que maxime leduntur: et maxime loca prime digestionis ut stomachus in coitu: sicut dicit Aui. 3. causa. et per consequens secunde digestionis: quibus lesis corpus infrigidatur et desiccatur: et maxime venter cum plus accipiat a digestionibus illis nutrimenti.

¶ Problema. XVIII. Antiqua.

Propter quid quibuscumque palpebre fluunt sint luxuriosi? Aut propter idem et propter quod calui. Sunt enim partes ambe hec eiusdem: est autem causa. Quicumque seminis facti non augent cognatorum pilorum omnes hoc patiunt in coitu. Caput enim supercilia et palpebre cognata sunt: et pilorum horum autem solum quibusdam supercilia pilosa fiunt seminibus factis: propter quam aut causam dictum est in alijs: alie vero propter idem utroqueque deficiunt. Cuius autem quoniam infrigidat superiora coitus cum sint modici sanguinis: quare non digerit cibum locus: non accipientes autem cibum capilli effluunt.

¶ Nova. Cur salaces hi sunt quibus pilorum palpebrarum defluunt? An ob id ipsum quo etiam calui. Sunt enim hec ambo partes rei eiusdem. Quicumque autem ex pilis cognitis etate iam puercti non crescit. hi omnes decidunt libidinis usu immoderato. Capillus enim et supercilium et cilium genere congeniti pilorum continentur. Ex quo his supercilia tamen nonnullis etate puerctis obdensesant. Quod cur ita sit alibi rationem attulimus. Reliqua autem utraque genera eadem illa de causa deficiunt quod partes superiores sanguinis parum obtinentes libido refrigerat. Ita enim efficitur ut locus hic alimentum concoquere non possit. cum autem pilorum alimentum caruerint defluant necesse est.

¶ Quare est quod omnes quibus defluunt pilorum superciliorum et ciliorum sunt luxuriosi. Et nota quod pilos cadere non est causa quare sint luxuriosi: sed effectus et signum: ut sit dicere: quare est quod isto signo. scilicet predictorum pilorum defluxu denotant luxuriosi. ¶ Deinde Aut propter. Soluitur: primo ostendit quod eadem sit causa huius quoniam et illius qua dubitabatur: quare calui sint luxuriosi: et dicit causam huius quesiti esse eandem causam illius quo queritur quare calui sint luxuriosi: quod probatur: quoniam ambo ista loca palpebrarum et principis ubi nascitur caluities: vel forte ambo loca. scilicet superciliorum et ciliorum ex vna parte: et hoc. scilicet verticis ubi fit caluities ex alia parte sunt eiusdem nature et proprietatis: conueniunt enim ratione loci quia ambo in opposito primo ventriculi: et ratione materie: cum sint ambo ex fumo adusto ad partem inferiorem et verticem anterieus delato. Item 3. ratione calidi expellentes et pororum per quos expelluntur: cum utrobique sit raritas et sutura. ¶ Deinde Est autem. ¶ Hic secundo assignat causam vtriusque tangendo conuenientiam pilorum superciliorum cum pilis ciliorum et pilorum verticis capitis. Facit hoc itaque primo dicens: quod omnes pilorum qui proportionem et conuenientiam habent adinuicem: ut predicti sicut declaratus est: cum non augmentum extensionis et plurificationem recipiunt sed potius defluunt: causa est: propter emissionem superfluum spermatis facti: tantum enim emittitur quod materia fumosa per ductum pilorum annihilatur: propter quod fiunt in parte anteriori sub vertice calui sine pilis: non autem in parte posteriori: quoniam secundum partem posteriorem capitis nullus fit calui: sicut dicitur tertio hystoriarum: ubi etiam dicitur quod secundum verticem planities caluities vocatur: secundum vero supercilia anaphalantiacis: et hoc est quod approbat di. quod caput secundum verticem scilicet supercilia et palpebre habent cognitionem et conuenientiam: ut dictum est adinuicem: et pilorum per consequens istorum locorum: ita quod ipsorum omnium casus potest ab vna causa procedere: ut ab emissionem spermatis superflui. Unde in 3. hystoriarum pilorum palpebrarum fluunt cum venerea incipiunt agere: et magis venerea magis exercetibus: et eadem ratio in pilis est superciliorum et caluitie etc. ¶ Deinde Vorum autem. ¶ Assignat differentiam inter pilos verticis et ciliorum ex vna parte: et pilos superciliorum ex alia di. et de numero horum trium locorum fortimodo supercilia et non palpebre neque vertex siue caluities reddunt pilosa magis solito aliquando quibusdam: ut quando facti fuerint seniores. Et ulterius excusat se de causa huius assignatione in hoc loco remittens nos ad tertium hystoriarum: et ad secundum de partibus: in quibus causa est dicta. In illis namque locis assignat causam esse distantiam inductas in senio inter coniunctiones ossium que sunt circa partes superciliorum: multe enim sunt suture et coniunctiones circa illam partem ossium se arcuantium: ut locus concavitate fovetur oculorum: sicut patet per anathomiam: sed sub vertice ubi est caluities est vnum os solum et sutura superius vna tantum: in palpebris autem os non existit: et propter hoc de supercilij dictum est in tertio hystoriarum. Sunt autem hispida. id est pilosa supercilia quibusdam senioribus: ita ut abradantur quia latent in coniunctione ossium senescentibus: quia ossa distant: penetrat amplius humiditas: et in secundo de partibus animalium: supercilia sunt super compositionem ossium: propter quod et hispida fiunt multis senescentibus: ita ut cura idigeant: sunt enim ut antiqua edificia: dictum est autem partitue quibusdam: quoniam humiditas ossium coniunctiva non in omnibus consumitur propter eius inuiscationes inuiscantem in adinuicem ossa sicut ossa distant. Item a naturitate ossa potuerunt esse sic stricte coniuncta quod etiam humiditate exsiccata: non propter hoc possint pilorum oriri: sed aliarum duarum partium dicit Arist. pilorum ut puta palpebrarum et verticis casu deficiunt. cuius quidem causa est: quia coitus propter educationem calidi et humiditatis infrigidat par-

Quo coitus corporis affertur vtilitatem.

tes superiores: et etiā deficiat: que qdē de facili sunt infir-
gidabiles: cum sint modici sanguinis: sunt nāq; membra
neruosa et ossuosa modico sanguinis egentia: in suo nutri-
mēto cū modicū resoluat ab eis: nūc autē mēbrū tātū hz
de calore: quātūz et de sanguine: sicut dicit Gal. in pmo de
cōplexionib⁹: pp qd loco illo ifrigidato in se et calidi et hu-
midi euacuatione: non valet eius amplius digerere nutri-
mentū. Cum autē corpus nutrimento priuāt digesto: capil-
li facta effluxione decidunt: absorbent enīz sumi genera-
tini cor: qd apparet in febricitantibus aliqñ acute humi-
do cōsumpto: in gbus post cōualescentiam capilli cadunt:
qd et similiter ethicis et ptificis accidit nutrimento priua-
tis. Ita qd Dip. in 5ª particula afo. per casuz capilloz pro-
nosticator mortem ethicis futuram.

Problema.

XIX.

Antiqua.

Propter quid mingentes non possunt
coire: Aut quia pleni sunt pori: quod
autem est plenus humido non recipit
extraneum.

Moda.

**Quam ob causam qui mingendi desiderio te-
nentur cōcumbere nequeat: An qd meatus im-
plentur. Quod autem plenum humoris est id
nullam preterea humorem potest suscipere.**

Quare est qd dum quis actualr mingit nō pōt coire:
vt qd duos actus hoc simul peragat tpe: imo
nō solū dum mingit tollit actus coitus: sed et vrina vesti-
cā vehemēter replēt: sicut tactū est in 9^a cap. hui⁹: qd mo-
do verificat sū: vt duz aliq; coit vel paratus sit coire sta-
tim nō pōt vrinā emittere. (Deinde) Aut qd. Soluit di-
cens cām hui⁹ esse: qm̄ pori vel mear⁹ sunt iāz pleni aquo-
sitate vriali saltē ppter cōpressionē partiū: quare nō pos-
sunt amplius recipere humidū spermaticū neciūz in coi-
tu: qd enim pleni nō pōt in se aliud recipere ipso incorru-
pto pmanēte: impossibile est enim plura corpora fore in eo-
dem loco: sicut dicit 4^a pph. et scdo de aia. Dimensiones
nāq; dimensionib⁹ resistunt. Declarari autē et sic pōt causa
questi: qm̄ dictū est tres esse meatus in virga fm̄ longitu-
dinē ipsius ptenso: quoz vnus sub alio linealiter ordina-
tur: quare vno vrina repleto: alius scdo cōpressus obtura-
tur: ita qd ex ipso eius nō pōt humidū transire: sicut cū de-
glutiēt aliquo meri dilatat: trachea autē coangustat. Un-
de etiā nō pōt quis loqui: imo etiā iam aliqui grandē bo-
lum deglutiētēs suffocatiōe sunt extincti. Amplius virtus
et instrumenta se in actib⁹ ipediunt: et maxime cū situs corū
fuerit ppinquus valde: cū enīz ois motus et actus fiat me-
diante calido velut instrumēto: vnus instrumenti vigente
actu plurimū ad se calm attrahit: ita qd aliud calido instru-
mentario depauperato nō poterit oino: aut debilitē ope-
rari: et ideo spermaticus aut ppinquus hui⁹ nō pōt min-
gere: neq; e conuerso: etiam fortassis si alia vt compressio-
ne repletio inducta non existeret causa.

Problema.

XX.

Antiqua.

Propter qd hyschias habentes probi-
bent generare et homines et alioz ala-
liū qd vtiq; hz. At qd hyschia sit tras-
mutato spiritu: ppter quod adiunat
ad melancholiam: est autē coitus cum exitu veni-
tositatis: si igitur preparatur motus: facto ipso
non facit moueri sperma sed ifrigidatur: ppter
nit itaq; fortitudinem testiculi.

Moda.

**Cur gignēdi facultas his tollit qui a varicib⁹
tenent: siue homo siue aliqd ex ceteroz aiantū
numero ē: An qd varix flatu traslato fieri solet.
Quocirca in vitijs atre bilis commoda est. Sit
autē cōcubitus quoq; cū flatu excursu. Quā-
obz si ipetus ille agitur cū varix exercet semen
nō insuper excitatur: sed refrigerat. Sit igit in-
de vt pēnis tentigo emarcescat.**

Quare est qd patiētes hyschias impediunt generare
qd nō solū hoibus accidit: imo etiā alyz aia-
libus eas patiētib⁹. (Notādū est qd hyschia idem est qd
sciatica passio que est collectio humiditātū frigidaz i cō-
cauitate anche: vt in loco vbi vertebz sciam ingredi: in
quo iterdū tāta sit humiditātib⁹ remollitio: vt vertebz
ex ppria egrediat cōcauitate: sicut dicit Dip. in afo. Dicit
tur aut hyschia ab hyschion grece latine ancha. Oz aut sit
hyschia sciatica iterū ostenditur: quoniam in primo de ge-
neratione aialium: dicit Arist. qd ad plurimum non fiunt
mulieribus hyschie: et in 3° de bystozis: dicit paucis mulie-
ribus fieri: vbi qdem translatio habet arabica neq; dolor
acananche. i. sciatica passio: dum menstruum fuerit recte
existens. Quidam quoq; ignorans significatum nominis
se essentiā rei: dicit hyschias eē varices: que sunt vene gros-
se sanguine terrestri melancholico plene: cruribus inuolu-
te: que maxime dorso onera adueniunt ferētibus: et melan-
cholica et grossa se vita alentibus. Et forte qd ipm̄ ad hāc
expositionē impulsit fuit: qd statim dicit pbs hyschias iu-
uare melācholicos: sed vt iam patuit nō hec est nois vera
interpretatio: neq; etiaz essentiā rei cōtinet: vidi nanq;
plurimos varices patientes et secunde generātes: et subest
ratio: qd eo qd supflūz terrestre frigidū ad crura trasmit-
tunt: remanet materia gnōnis depurata magis: et agens vt
calidū melius digestum. (Deinde) Aut qd. Soluit. d. id
esse qm̄ hyschia cōtingit ppter transmutationē spiritus et
ventositatis de partibus superioribus ad inferiores circa
instrumenta coitus existentes: vt ad anchorum loca: vbi
quidem remollitur et humectatur propter humiditates il-
lic congregatas: propter qd infrigidatur et remouetur mo-
tus citus quem habebat: quare et massa spermatis reddi-
tur ad generationē inepta: spiritu sic cum ventositate in-
frigidato. Et ideo cōcludit: qd motus huius spiritus cū
ventositate et materia etiam in qua existit tendit de parti-
bus superioribus ad inferiores: inde sequitur iuuamētuz
et alleuiatio a melācholia: cum hui⁹ motui associantur fu-
mi melācholici: qui eorum effumatione superius effumā-
tes ad cerebrum cause erant melācholie. Est aut per me-
lancholiam hic intelligere oēm grauitatem et turbationē
cerebri factam per materiā melācholicā et etiā flegmatī
cam. vtraq; enim materia ppter suā grauitatē motu spiri-
tus et ventositatis affecta nata est deorsum descendere: et
tunc prosequitur intentum dicens: qd coitus fit educatione
ventositatis: que quidem suo motu subito cū spiritu sper-
ma expellit. Est enim ventositas vnum trium necessario
rum in coitu: nunc igit si preparatur vt sit motus et emis-
sio spermatis: spiritu circa locum anchorum cum ventosi-
tate facto: et ipso a sui natura transmutato: vel motu facto
non causat motum spermatis: sed infrigidatur et virtutes
suas sic perdit: et hoc est: quia humidum iam per motum
et agitationem coitus commotum infrigidatur: frangens
motum spiritus et ventositatis: et sperma exhumectans nō
amplius remanet generatiuum et merito: propter enīz hu-
iusmodi infrigidationem et exhumectationem spiritum et
ventositatē absorbentes deiciit fortitudo testiculi: qua sit

Hyschia
vnde.
Circa finē

Ex quo cō-
tingit hys-
chia.

Particula

erectus circa anum se ponens coitus tempore: sicut rectū suspensorium: ut dicit in. 23. et 25. cap. huius particule. cui enim spūs ventosus impetuosus ad testiculū puenit inflat ipm et erigit ex refractione causata in testiculo: sicut inferius magis apparebit: medicus tñ qui ponit testiculos nō tñ iuuatiuos ad gnōnem spmatis: imo etiam necessarios: exponeret hāc fortitudinē testiculi esse virtutē eius spermatis gñatiuam: qđ pbs negat in 3° hystoriarū: et primo de gñatione aialium. d. sperma in vasis iuolutis: et nō testiculis gñari: et iō ponit eos iuuatiuos solū et nō necessarios.

Problema.

XXI.

Antiqua.

Rpropter quid coeuntes exoluunt et infirmiores fiunt ut frequenter? Utrū ppter id qđ ab omnibus expurgatio est spma: quare sicut edificationis cōsonantie: et corporis: ita concussa cōpositio est in dissoluendo aliquid: ut si sanguis egrediat aut totum aut aliqua alia pars: ita vebemēter facile quod egreditur ē: et qđ ex multo fit cibo partū: ut inunctio ex arungia.

Nota.

Quare qui cōcumbunt resoluunt atq; languere magna ex pte solēt? An qđ semen omni ex parte corporis secretio est: itaq; ut edificij cōstructio sic corporis cōpactio q̄rit: duz semē decedit q̄si sanguis multū vel aliq̄ pars alia decedat: ita qđ erit popportunū est: et qđ exigū ex multo alimēto cōficiat quēadmodū amillū ex farina.

Quare est qđ coeuntes dissoluunt: ut frequēter z infirmiores reddunt: qđ et maxie accidit in adolecentib; et in patiētib; gomozreā: ut apparet ap̄e: que est spermatis iuoluntaria sine delectatione sepiissima egressio. Dicit aut ut frequēter: qđ qđā minime ledunt a coitu: nisi sit valde supflus: sicut sanguinei: de quibus dicit Hal. in theg. tractatu signoz: qđ sufficiūt sine lesione magis venereis plurimis: vel fortassis qđ ly ut frequēter: cū ly coeuntes cōponet. **Deinde** Utrū ppter. **Soluit:** et pmo assignat cām dissolutionis hui; et debilitatis: fm alioz tñ op̄nionē: qđ p ly vtrūz etiā innuit. d. cām eē qđ spermatis exitus est expurgatio siue euaporatio decisa ab oibus. f. membris et pncipalibus maxime. ab omni enīz mēbro pncipali opz vt sit fons spermatis: et vt sit ex mēbris alijs resudatio etiā ad istas radices: sicut dicit Auic. 20° terty. qñ enīz aliquid frequēter ab illis educit: cū sint minere virtutū corpus velociter attenuat et virtus dissoluit. **Notādū** hēc niter fm Arist. in pmo de gnōne aialium: qđ spma nō decidit a toto corpore mālīter et fm q̄tum: ita qđ a qualibet parte minima fm formā aliqd educat: sed a toto corpore decidit virtualiter: tēpore enīz coitus descendit vna virtus cū spermatis mā ad vasa iuoluta vel testiculos cōflata ex tribus virtutibus mēbroz fm medicorū sniaz. fm Arist. vō potius est virtus cordis: per quā habent oia esse: vnde Arist. ibidē sic ait. hi qđm enīz dicunt sperma ab omni puenire: nos aut qđ ad omne natū est spma dicemus. i. qđ hz virtutem in se vt ex ipso fiant oia: et si nō sit mālīter ab omni minimo fm formā: vnde Auic. assumēs illud ibidē ait in suo libro: et nō est opus vt veniat ab omni parte. In vna enīz parte sunt oēs partes: et vltier oēs partes nō sunt cā materie spermatis: sed bene cōcederet qđ sit influxus ab omni mēbro fm virtutē eius que est virtus informatiua: qđ etiā voluit Daly in theg. tractatu signoz dicens. at vō

qualitercūq; diuersificent dispositiones: virtus que facit sperma deferens ipm in dispōne coitus: virtus. f. generatiua currit ex oibus mēbris corporis ad testiculos: et fit sperma suscipiēs eā: sic igit p3 quō virtualiter sperma descendit a toto. Si aut querat de spermate vtrūz veniat a toto mālīter: dico qđ nō a toto. i. a qualibet parte minima etias fm formā: ppter enim alia incōuenientia p̄ia sicut pbat pbs cōtra tales in pmo de gnōne aialium: est qđ iam sperma nō posset colligi et exprimi ex illa pte minima in qua est et a natura cōprehēdi: cūz hoc esset tēpore quo corpus oino mā careret spmatica fermētata: accideret enīz aliqd minus minimo et corporis inde dissolutio: s; aduenit a toto. i. ab oibus partibus magnis manifeste distinctis abinuicē vt a stomacho et pulmone et maxime a tribus pncipalibus et adhuc a cerebro precipue. fm Dip. enīz fermētum spermatis et mā vlturimū est a cerebro: qđ tñ itelligo fm pportionē sue molis ad alias partes: et iō voluit Dip. cū Auic. etiā qđ icisso venarū post aures faciat icurrere sterilitatē: vt dictū est prius. **Deinde** Quare sicut. **Declarat** scđo cām dissolutionis coitus p simile in alijs dices: qđ sicut cōcutitur et corrumpit cōpositio edificationis cōsonantie. i. cōstitutionis cōsonantie debite pportionate p subtractionem alicuius facientis ad cōstitutionē illius: vt apparet in melodia et in musicis instrumentis: ita cōpositio nostri corporis cōcutitur et corrumpit remotō ab eo aliquo necessario ad eius cōstitutionē faciēte: tale aut est sperma. quare et. Scđm cōstitutionē aut armoniacā valde opz esse cōstitutionē pportionis cōsonantie nostre: vt tot et vt sic diuersa in vna possint natura et ordine pseruari. homo enīz est oīz aialū cōpositior et ex diuersis magis cōstitutus: sicut apparet in pmo de hystoriz aialium: ppter quā qđē pportionis cōsonantiā: que in hoīe videt reperiri: pposuerunt pitbagozicorū aliqui aiam nostram fore armoniacā cōsonantiā: sicut apparet ex pmo meta. eos aut mouebat delectatio inēsa: quā hō hz ex armonijs: sicut ostēdit in pmo musicē Boetij. Unde et Augustinus dixit illū non fore armoniace cōpositū: qđ non gaudet armonijs. **Uel** aliter vt declaref hoc p simile in artificialib;: vt dicat sicut cōcutit et destruit cōpositio edificationis cōsonantie et pportionis que requirit in artificialiatib;: vt machinis: et in cōstitutioe domoz in ciuitate dissoluēdo aliquid et remouendo qđ requirit: ita cōpositio nostri corporis concussa reddit et corrupta aliquo necessario dissoluta ex ipsa: et hoc quia extimandus est aial et maxime hoīem esse velut ciuitatem legibus bene ordinatam: sicut dicit Arist. in libro de causa motus animalū. **Deinde** Ut si sanguis. **Manifestat** quomodo corporis concutit cōpositio per dissolutionem alicuius qđ in ipsa requirit dicens: qđ si sanguis egrediatur ex corpore hz totū fere siue ab vnaquaqs notabiliori parte: vt qđ maior eius pars. non enim potest omnino totus egredi vīta durāte: aut aliqua pars ipsius ppter totū. **Uel** aliter. aut aliqua pars de corpore alia a sanguine vt spiritus fm maiorem partem: vel etiam alicuius aliorum humorum a sanguine: sicut dicit Hale. fm sententiā in Dippo. in libro elementozum: homo non potest ex toto carere aliquo quatuor humorum: tunc cōpositio et natura nostri corporis fit in id quod est valde de facili egressione fieri ex ea: hoc est dicere qđ facta hz euacuatione immensa ex corpore aut humorū aut spiritus: quod postea relinquatur in corpore: aut etiam qđ assumitur de facili egredit: tales enim dispōnem corpus ex euacuatione illa acquisiuit: vt in eo contentū cito effluat: debilitata est enim contentiua ppter euacuationes humorū et spiritus. Ego nanq; expertus sum ppter fluxum sanguinis ex vulnere pollutiones fieri et egestionē augmentari

Qđ spma
nō decidat
a toto cor-
pore mālī

cum vñis: cōpositiōe autē corporis cōstituta vt vebemē-
ter sit fluxibilis accidit q̄ ex cibo multo assumpto paruz
retineat quin suar exterioris: nō tendēs in mēbroz nutri-
mētū: ita supple cōtingit coitum sepissime exercētib⁹: qm̄
cōpositio corporis efficit fluxibilis vebementer: ita q̄ ex
cibis multis assumptis modicū in nutrimentū deducit: pp̄
q̄d accidit corpus cū virtute dissolui. Qd̄ in quodā decla-
rat simili illic. Ut iunctio. Iq̄d dupl̄r pōt cōsiderari ⁊ ex-
poni: aut enī ad imēdiate dictū: vt sic dicat⁹: q̄ ita accidit
ex cibo multo fieri modicū: sicut accidit cū sit iunctio ex
axungia. i. adipe vel sagimine porci. axungia nāqz liquefa-
cta ⁊ subtiliata iungēdo vt coria vel alia ex multa fit mo-
dica: eo q̄ fluit in poros rei vincte: vel pōt continuari cum
clausula superiori. i. in vebemētem facile ⁊c. vt dicatur q̄
sicut iunctio ex axungia debilitat cōtentiuā volētis con-
tinere: vt manus ipsa peruncta: ita debilitat⁹ pp̄ter imen-
sam egressionē humorū aut spiritū cōpositio corporis in
retinēdo: sit enī ac si partes in qbus viget retentiuā: pin-
guedine inungant⁹ multoties remollite humiditatib⁹ per
eas currētibus: sicut etiā apparet in volentib⁹ secūdationē
in minutione celebrare: bi enī inungunt flobothomū ⁊
partē oleo: ne cito fiat partium scissarū cōiunctio.

Problema. XXII. Antiqua.

R Kopter qd̄ coeuntes ⁊ mingētes eri-
gunt⁹: Aut qz repletis poris būditate
sperma egrediens minori loco maio-
rem tumorem facit ⁊ erigit. superia-
ret enī virga in poris. **Thoua.**

Cur his qui concubunt: si desiderio mingēdi
tenent⁹ pēnis itendi vebemētius pōt⁹? An q̄ fo-
ramina plena reddunt⁹ būoris: semen pangusta
se pñēs molē efficit ampliorē: atqz extollit⁹: pē-
nis ⁊ enī ad ipsos meatus est positus.

Quare est q̄ exītes coeuntes ⁊ mingētes erigūt vir-
gas suas: neqz enī pōt fieri coitus verus aut
copula nisi erectio itrueniat: qm̄ opz eaz fieri aliquo me-
diante: hoc autē est virga: que qdē mediū nō pōt cē extre-
ma vñēs nisi fuerit bene erecta: ⁊ maxime si receptaculū
fuerit artū: ⁊ maxime qz coitus fricatiōe maxima pficit⁹:
sicut dictū est 14. cap. pp̄ qd̄ sine erectione spmatis emis-
sio nō est coitus veraciter appellādus. Similr cū qz vult
mingere expedit erectionē aliquā fieri a fortitudine mu-
sculorū virge cā tendētū: aut pp̄ repletionē vrine ⁊ motū
ipsi⁹ causantē extēsiōe: vñ ⁊ dormiētes excitādo frequē-
ter reperiunt virgam extēsam. aut erigi opz virtute instri-
terioris: vt manus ipsa nāqz extēsa meatus per quē de-
fer⁹ vrina aperit⁹: qd̄ nō erat cōtracta. **C** Deinde Aut re-
pletis. **S**oluit⁹: ⁊ magis instat circa pñū questitū: eo q̄ pñ
cipale ⁊ dicit⁹: ideo eē: qm̄ pori virge in coitu replent⁹ bu-
miditate spermatica ⁊ vento: cū enim sperma in coitu im-
pellatur ex locis amplis vt ex vasis seminarys inuolutis
per loca angusta in angustū: vt per vasa seminary existē-
tia inter renes ⁊ testiculos ad virgā: que loca sunt prioruz
angustissima: tumor ⁊ inflatio maior valde circa testicu-
los ⁊ virgā causatur: q̄ esset prius circa vasa inuoluta: cus
sperma ⁊ ventositas tunc esset quiescens: quo accidere est
necesse virgam erigi: ipsa enim tunc superiacet ⁊ sustenta-
tur in poris: quasi dicens. pori ipsius manifesti ⁊ imānife-
sti implent⁹ humido ⁊ spiritu ventoso multo: quonīaz hu-
midum illud de se nō multum induceret erectionem: nisi
spiritus illic esset vētosus. Et ideo repetit cōsequēter hoc
problema vt causam eius perfecte assignet: poris autem

sic repletis: virga totaliter erigitur ⁊ erecta pmanet: quasi
nō valens ad aliquā partē declinare: sicut fiscum vide-
mus erectum fieri ⁊ permanere cum fuerit repletum soli-
do corpore: quod prius non inerat illi.

Problema. XXIII. Antiqua.

R Kopter qd̄ erectio sit virge ⁊ augmē-
tum: Aut pp̄ter duo: propter graui-
tatem que sit in posteriori testiculorū
erigit⁹. **S**uspensoriū erectiū enī vir-
ge testiculi fiunt: propter id qd̄ ventositate im-
plentur pori: aut humido aucto ⁊ trāsmutato:
aut ex humido facto tumor maior fit: que valde
sunt magna minus erigunt⁹: pp̄ter id qd̄ longe
grauitas a suspensorio sit. **Thoua.**

Quā ob cām tentigo ⁊ amplificatio pēnis il-
la existere possit: An duplex cā est. Una q̄ pon-
dus vrgens post testes facit vt pēnis erigat⁹: te-
stes enī vicē fulmētī vectorij capiūt. Altera q̄
foramina spiritu admissio iplent⁹: ita vt genitale
mēbrū intumescat atqz se erigat. An humor au-
ctus trāslatusqz facit: vt moles amplior redun-
det: pēnis tñ qui mēsurā insigni adolenerit mi-
nus se patit⁹ efferri. Sit enī vt ita pondus a ful-
mento vectis remotius maneat.

Repetit fere predictū pblema: vt addat ⁊ ipsuz ma-
gis expōat dicēs. Quare est q̄ virge sit ere-
ctio ⁊ augmētū videt⁹ accipere cū quis vult coire. **C** No-
tandū q̄ augmētū dupl̄r accipit⁹: aut cōter pro omni ad-
ditione quātitati priori: quocūqz modo adueniēte: fm̄ q̄
dicit⁹ in primo de gñatione: q̄ augmentū est preexistētis
quātitatis additamentū: ⁊ sic virga in coitu suscipit augmē-
tum. Alio modo sumit⁹ augmentū pp̄rie prout est additio
prioris quātitatis fm̄ omnē partē existētē: ⁊ tunc solū il-
lud dicit⁹ augeri: qd̄ fm̄ tres dimēsiōnes extendit⁹: ⁊ exten-
sum pmanet: ⁊ hoc modo augmentū est vegetabiliū soluz
⁊ aialium: qd̄ nō sit vltra inuentutē: sicut dicit⁹ Gal. in pri-
mo de virtutib⁹ naturalib⁹: ⁊ Auic. p̄ casū. fen pma: ⁊ sic vir-
ga lz extensione itumescat: nō tñ dicit⁹ augmētari. **C** De-
inde Aut pp̄ter. **S**oluit⁹: assignat duas causas: vna qua-
rū sumit⁹ a cā agente vt a spiritu vētoso ⁊ dispōne mēbro-
rū: alia a cā mālī: vt ab humido. scda ibi Aut ex būido. **J**
Dicit⁹ igit⁹ duplicē cē cām questitū: vna qdē est pōderositas
accidēs in parte posteriori testiculorū: qua qdē erigit⁹ su-
spēnsoriū. i. testiculi: cū qtuor eoz musculis qb⁹ pēdent: re-
sticuli enī sūt erigētes vgas: eo q̄ pori ⁊ pcauitates ipso-
rū replent⁹ vētositate: pp̄ carnis eoz duritiē in ipsis refra-
ctā. **C** Deinde Aut humido. **J** Assignat aliā cām tam pce-
dētī pblemate tactā. v. q̄ cā alia illaz duaz est: qm̄ hu-
midū auctū est ⁊ trāsmutatū de loco maiori ad minorē: ⁊
hoc est qd̄ dicit⁹: qz ex humido sic facto. i. augmētato ⁊ trā-
smutato ad locū minorē veniente: tumor ⁊ inflatio accidit
maior q̄ prius eē: vt declaratū est in pcedēti cap. **C** De-
inde Que valde. **J** Addit ostēdēdo que mēbra virge mi-
nus pñt erigi: ⁊ per pñs que magis dicens: q̄ gnōnis istru-
mēta que grādīa valde existunt ⁊ ptenfa: vt virge ⁊ testi-
culi minus erigunt⁹ ⁊ erecta pmanēt: qd̄ cōtingit pp̄terea:
q̄ pōdus erectiū ad modum quo fit in machinis qd̄ est
a suspēnsorio: vt a testiculis: remotū efficitur a virga: opoz-
tet enī q̄ partes testiculorū adbereant virge si debet fie-
ri erectio: ⁊ vniuersaliter bonam opoztet fieri constrictio.

Augmētū
dupliciter
accipitur.

T. c. 25.

Particula

Ultra pñ
Testiculos
nō necessi-
tare ad ge-
nerationē

Probab
no p. oia
pōna per
c. pñā vñ
fauz & ser-
pentiū

Cantio

nem partius que sunt circa anum in spermatis emissionē sicut declaratum est in secundo capitulo. Propter quod experientia me docuit qd testiculos pendētes valde habētes: non sunt potētes in coitu: vnde in sequenti pblemate dicit: qd in estate viri min⁹ coeunt hyeme: qz testiculi esta-
C Notandum qd sicut dicit Arist. in 3° vel in 2° de hystoris: & in p de ge-
neratōe aialiu: qd testiculi nō sunt necessary ad gnōnē in-
nuendo cām gnōnis spermatis: sed magis pficiūt sperma in gbusdā locis cōcauis oblongis: que vasa vocat inuolu-
ta vel inuolutiones poroz: que sunt inter renes & testicu-
los: de qbus dictū est in 2° cap. sunt aut tñ fm eum iuu-
tū: eo qd teneant vias apertas illoz poroz p quos decur-
rit spina: sunt enī adaptati circa loca virge: sicut adaptan-
tur lapides in lyciatis: vides nāqz qd textores apponūt
lapides in tellariis: vt cōtractione ad inferius vie perma-
neant aperte: vt nācula plecta libere possit ab vna par-
te in alias trāsire: quibus lapidib⁹ amoris amplius vie nō
remanēt aperte: tale qdē Arist. extimauit fore testiculos
iunamētū: vt eoz pōderositāte vias teneāt spmatis aper-
tas & erectas: qb⁹ abscessis cōtrahunt ille. Extimauit ēt qd
testiculi nō sint aliqua pars illoz poroz inuolutoz: s; qd
totus vterqz sit vnus porus cōtinuus: ita vt porus conter-
mineat in testiculi capite: vt postea porus alius ex alio oz
subiurgat in caput testiculi: qd medicus estimat: qd opz
subtili anathomie sensu discernere: sic pluries socioz o-
culis ostendi. Qd aut de hoc sentio est qd testiculi simplr: vt
in toto ente aialis nō sunt necessary: qm̄ & tūc oia eos ha-
berent aialia: cūz nāe nō sit in necessariis deficere: aut nō
gnārent: s; aiali pfecto simplr sunt necessary. **C** Unde &
pmū vident Arist. rōnes ad B iducte i 2° de gnōne aialiu
pbare: nō aut scdm. pbāt. n. qd serpētes q spmatisant & ge-
nerāt: nō tñ hnt testiculos: s; pīscēs sunt plurimi trides
faciētes. Qd aut sint necessary ēt spē pfecta ostēdit: qz sic
videmus in gnōne aialis pfecti nō sufficit agens yle cum
mā: imo & agēs pculare regit ēt cū sua mā pcta & pcul-
lata: q eam optime disponat: & postea formā cōueniēte in-
ducat. Eodē modo dicaz qd in gnōne spermatis ex quo aial
generat pfectū: nō solū est necūm agens yle qd faciat ad
digestionē ipsius: vt sunt poroz ille inuolutiones que suffi-
ciunt in gbusdā aialiu carentib⁹ testiculis: imo cū hoc ne-
cessariū est aliud agens particulare magis & cōtractū ime-
diatius mām attingēs: in vīute tñ agētis pmi: B aut agens
erunt testiculi in pfectis aialiu respectu illoz poroz inu-
lutoz. Nec huic est cōtrariū: qd dicit Arist. in illis locis:
vt qd taurus excisus post excisionē statim ascēdens supra
vaccam impleuit & gñauit in ea: s; enim testiculi tunc non
eēt: sperma tñ ante abscisionē fuit digestū & pfectū in va-
sis ante testiculos ipsoz virtute refractū nō indigens nisi
sola educitōe. Sciēdū est aut qd possibilitatē hui⁹ sermo-
nis Arist. de tauro exciso coeunte nō intelligo: eo qd testicu-
li si per excisionē a tauro auferant quocunqz mō. non vi-
deo quō postea spma possit currere de vasis inuolutis pri-
mis ad virgā: cū reflexiones poroz sup testiculos videan-
tur cū testiculis aut vnū corp⁹ facere oīno aut vnū insertio-
ne: ipse autē vident totalr corrumpi in excisionē: vñ si ve-
ruz hoc fuerit: oportuit tunc sperma iam esse in virga: sed
sic videt iam esse corruptū nō gignitiū. Item nullo mō-
do tunc illud facit ad ppositum Arist. qd diceret aduersa-
rius: qd sperma existēs in vga pfectū esset virtute testicu-
loz: per quos transiuit: nō aut virtute tñ illoz vasoz in-
uolutoz: est aut Auic. 15° de aialibus sermo talis: sed forte
qd fecit Arist. credere testiculos nō eē necessary fuit il-
lud: qd putauit porū illū nō esse partē testiculoz: & qd eēt
pellicula diuidens iter carnē testiculi & meatū spermatis:

qd nō est. Similr & Auer. fidelissimus eius itēpres & col-
lega scdo coll. vbi loquitur de iunamētis testium neqz in
aliquo loco alioz visus est eius sententia adhesisse.

C Problema.

XXIII.

Antiqua.

Propter quid cocūtes aut tales fetidi
pueri at n̄ & vocata ascella ferēs: Aut
spūz qdē quēadmodū dictū est: quī
qdē sunt pueroz digerūt humidū &
sudores: q at sūt viroz idigestibiles. **Nota.**
C Qua de cā qui rem agūt venereā: aut q ea era-
te sunt que sufficiat veneri male olent: virūqz
hirci reddunt: pueri aut non ita olent. An spūs
pueroz vt dictū iam est humorē sudorēqz con-
coquere pōt. Viroz autē nequit.

Quare est qd vtētes coitu aut tales. s. qui iam incipiūt
posse coire: sicut dictū est in 12° cap. sunt feti-
di: nō aut pueri nōdum coeuntes neqz potētia hntes acci-
uam: & quare etiā ptes ille que ascelle vocant ferent: & nō
solū hoc: imo etiā inguina & maxime coitum multū vtētū
bus. **C** Deinde Aut spiritū. Soluit. dices ideo est: qm̄
illi qui sunt de numero pueroz: sicut dictū est in 12° pble-
mate: cuius hec pars est. digerūt ipm̄ humidū & insensibi-
liter resoluunt: ex quo sudores & fumi cōsurgunt nō dige-
sto putridi & fetētes: sed qz qui sunt de numero viroz co-
euntū aut incipiētū posse coire hnt humiditates indige-
stibiles paratas corrumpi: iō eoz sudores & fumi resoluti
ab eis sunt fetidi: nō enim eoz calor est insensibilr psum-
prius: sicut calor pueroz: sed magis est expulsiuus & su-
matus: & maxime fit ille fetor circa ascellas & inguina: cū
illuc humiditates supflue alioz etiā membroz demāden-
tur. Amplius hō ptes sunt tecte & mēbris alijs & pānis: cū
qd supflum inde nō pōt libere expelli: neqz etiā possunt
euentari: vnde merito fetor accidit in eisdem: ad qd gdes
non modicum adiuvat confrictio partium in his locis: &
de hoc erit sermo in 8° cap. 14° particule. & fortassis ppter
hoc non tetigit in causa aliquid de ascellis.

C Problema.

XXV.

Antiqua.

Propter quid in estate viri qdem mi-
nus possunt coire: mulieres autē ma-
gis: sicut & poeta dicit i colluro luxu-
riosis: imo mulieres: infirmiores viri:
Utrū quia testiculi deorsūz resident magis qd
in hyeme: necesse aut si debet coire sursum enel-
lere: aut qd calide nature in estate cōcidunt exce-
dere calido: frigide autē calefiunt. Est autē vir
quidē siccus & calidus: mulier aut frigida & hu-
mida: viri qdem igitur infirmat virtus: barum
autē confortat resuscitata. **Nota.**

C Cur per estatē viri minus: mulieres magis
cōcūbere valeant: quod Hesiodus quoqz poe-
ta inqt. Tunc femineo venus vsu est magis ef-
fera sexu. Aditior illa viris & sepe accita relan-
guet: Utrū qd testes eo tpe magis demittunt: &
flacent qd per hyemē: cū qui cōcubiturnus est re-
trahat: ac suscipiat illos necē sit. An qm̄ nature
calide pre nimio calore estui tps estuant colla-
bunturqz: frigide vō refoventur & vigent. Est

antez vir calidus et siccus mulier frigida humidus. Ergo viros tunc vires infirmantur mulierum corroborantur et vigent per compensationem qualitatis contrarie.

Quare est quod hominum masculi estate et tpe calido minus sunt potentes coire: femine autem magis. Et hoc confirmat auctoritate poetarum qui dixit feminas maxime esse luxuriosas et appetentes coitu cum perfectione illius in colluro: viros autem impotentes in coitu minusque appetentes. Unde Aristoteles 5° de generatione animalium. mouent autem ad coitum hominum masculi quidem in hyeme: femine autem estate. Est autem collurus vnus de sex circulis maioribus imaginatis in sphaera materiali: et sunt duo colluri: vnus quidem qui equinoctia distinguit transiens super primum minutum arctis et libere: cum enim sol fuerit in alterutro punctorum tunc nox equalitur diei in vniuersa terra et de hoc non est sermo. Est autem alius collurus qui transit super primum minutum cancri et capricorni solstitia distinguens: cuius enim sol fuerit in alterutro punctorum: tunc fit solstitium: ita quod dies erit longior omni die anni totius et nox breuior: et hoc cum fuerit sol in principio cancri: cum autem fuerit in principio capricorni erit econuerso. Unde cum sol fuerit in colluro isto in loco in quo transit super primum minutum cancri: quod dies sunt longissimi: tunc apud nos: et est sol eleuatus appropinquas ad zenith capitulum nostrorum: caliditas causatur in aere itense: unde femine et animalia vniuersaliter frigide nature tunc mouentur ad coitum magis. Simile autem fit in illis qui sunt ultra lineam equinoctialem inter tropicum capricorni et parallelum arcticum si aliqui illic habitant: quoniam secundum Aristotelem 2° meteororum. aliqui inueniuntur et plures modernorum non teneant hoc mathematicorum: cum sol fuerit in loco ubi collurus transit super caput capricorni tunc mulieres illic sunt appetentes: viri autem econuerso. Quidam vero libri habent in columno et tunc exponendum illud esse aliquam regionem calidam. Unde Avicenna 20° tertii. Et viros forte quidem fit desiderium in regionibus et aeribus et temporibus frigidis: propterea quod aggregatur illud ex virtutibus eorum: et dispositio mulieris est econuersa: propterea quod spargit illud de virtutibus earum congelatis: sic itaque mulieres in regione frigida male se habent in hyeme ad coitum: et bene in columno que est regio calida. primum tamen artificialius. Dubitatur. videtur enim alicui quod mulier possit omni tempore equaliter coitui subesse: eo quod in coitu femella est sicut principium materiale: sicut apparet in primo de generatione animalium. de ratione autem materie est pariter semper ad prout agentis. igitur 2°. Dicendum. 1° ratio non multum cogit: tamen gratia ipsius coitus posse dupliciter accipi: vno modo coitum solum pro copulatione masculi et femine in qua hoc recipitur in hoc: et sic mulier potest omni tempore equaliter coire. s. recipere equaliter hoc in hoc a masculo et sic processit ratio. Accipitur autem et coitus proprie non solum pro illa copulatione in qua ponitur hoc in hoc: sed pro eo quod in tali copula masculi et femine suum deiciat sperma vel illi sile: eo quod Aristoteles negat in primo de generatione animalium feminas sperma ad generationem prestare: et sic se non potest perfecte coire neque appetere omni tempore equaliter: et de isto coitu est hic Aristoteles sermo: et non de primo. Deinde. Utrum quia. Soluitur: et primo assignatur causa probabilis sumptam ex parte situum vel situationis instrumenti dicens: ideo est quoniam testes estate et vltimo tempore et loco calido pendent deorsum: magis elongata virga quam hyeme: et vltimo tempore frigidum: s. in coitu necessaria est propinquitas et adhesio: opus enim siquis debet coire: quod testiculi sursum eleuentur: et circa virgam contrahantur vehementer adherentes: et vltimo partes omnes circa anum et virgam operis congregari: sic enim magis virtus vni-

tur et aptius instrumenta disponuntur ad spermatis electionem: currit enim velociter velut manu strictum. Deinde. Aut quod. Assignatur alia causa sumpta magis ex parte agentis. s. qualitate primarum. d. aliam causam esse quoniam calide et sicce complexionis existentes in estate posternunt per excessum caliditatis estine cum siccitate: caliditas enim et siccitas coniungitur cum caliditate et siccitate intemperare: unde fit sicut ignis in igne: sicut dictum est in 3° problemate prime pericula simile complexionis supuenientem distendere et destruere: sed illi qui sunt frigide nature vt flegmatici et melancholici et mulieres estate calidius et fortificantur inde et eriguntur: nunc autem vir est calidus et siccus cum natura sua perfecte seruauerit: femina vero frigida et humida: igitur virtus viri debilitatur et corpus dissoluitur in estate: quod valde multum est exolutum a virtute: sicut dicitur in 28° cap. ubi idem repetitur problemata: vnus namque et natura fe. et vltimo fridus fortificatur et contemperatur per prius subleuata. Notandum istum sermonem Aristoteles comparatum intelligendum esse in complexionibus regionibus regionibus 2°. magna tamen latitudines habent et temporibus temporaliter se habent. Dubitatur de eo quod dicitur virum fore calidum et siccum: mulierem frigidam et humidam: quod non videtur: quoniam actio facit scire formam: sicut et transmutatio materiam: nunc autem videmus actus plurimum mulierum existeres maioris caliditatis et siccitatis indicaturos quam actus plurimum viros: quare 2°. Dicendum hanc questionem tangere. Galenus in secundo libro commentationis pulsuum: cuius quod dicitur breuiter fit dicitur: re existit scilicet: quod mulier aliquid viro sit calidior et siccior aliquid: eo quod alteruter non sit secundum eius naturam dietatus: imo vir versus omnibus causis non necessariis ad frigiditatem tendentibus: mulier autem ad caliditatem: nam tamen complexionem vir omni muliere calidior et siccior: et ideo maiores sunt eius pulsus et fortiores. Sunt et alii dicentes virum omnem quantumcumque frigidum calidior esse omni muliere: quantumcumque calidum: et hoc ratione figure sexus: non autem ratione ipsius individui talis. Ut autem vitas quoniam subtilius appareat ordinem: quod duplex est complexio: vna quod dicitur in nata et radicalis: et alia acquisita et influens: dico autem in nata et radicalis: que persequitur prima principia embryonis. s. spuma et sanguinem menstruum cum agunt et patiuntur adinuenire in primo formationis embryonis. Uoco autem influentem et acquisitam que causatur a menstruo solum attracto in nutrimentum embryonis iam in ipso radicaliter ex principijs illis primis informato: que demum ex vltimo sex rerum non naturalium conferuntur: itaque quod vis vir est complexionis calide et sicce: et mulier frigide et humide: ita quod vir vis est calidior et siccior omni muliere quantum ad complexionem primam radicalis: statim enim spermate in matrice introducto sibi virtus indita est: per quam masculus autem se. concipit ipse complexionem mediatem: vir enim generatur a fortitudine virtutis spermatis et complexionem ipsius temperata: sicut patet per Dalsium in thegni tractatu de signis. Quatuor vero ad complexionem influentem potest esse mulier aliqua calida et sicca: vir autem frigidus et siccus: facta enim conceptione viri ex spermate calido virtuoso et femelle ex frigido debili: potest postea contingere quod masculus conceptus nutriatur ex menstruo frigido: eo quod vltima matris illius in omnibus declinet causis sex non necessariis ad frigidam: et concepti feminini mater potest ad omnem vitam calidam declinare: ita quod sanguis matris ex quo hic fetus nutritur reddatur calidus et siccus valde: sic itaque hoc accidente potest esse mulier calida et sicca: vir autem frigidus et humidus: secundum autem complexionem acquisitam et non inatam: cum virgo spermaturum defuerit a principio in principijs: quod fiat tibi manifestum si intelligas duos conceptus vt masculum et femine: si in quarto climate versus nos: et mater cuius conceptus est femininus tendat ad tertium clima: omnibus alijs sibi adiunctis ad caliditatem naturalem facientibus: mater autem cuius conceptus est masculus: pergat ad fines septimi climatis et frigida et humida omni vitatur vita.

Dobiam.

Solo.

Complexio duplex sit.

Circum me.
Collurus
quid.
Collurus
duplex.

Circum me.

Dobiam.

Solo.
Collurus.Circum me
dicoz sen-
tendum.

Problemata.

XXVI.

Antiqua.

Propter quid quidam cum quibus coitur gaudent: et hi quidem simul agentes: hi autem non? Aut quia est unicuique superfluitatis locus: in quem apta nata est secundum naturam segregari: et labore facto ventositas exiens inflare facit et segregare ipsas: ut urina quidem in vesicam: superfluitas cibi in intestina: lachryma autem in oculum: mucilagines autem in nasum: sanguis autem in venas. Similiter utriusque his et genitura in testiculos et virgas: quibus utriusque pori non secundum naturam se habent. Si autem propter id quod excecantur hi qui sunt in virga: ut accidit eunuchis et effeminatis: aut et aliter: in anum illis confluit huiusmodi humiditas: et enim egreditur ita: signum autem in coitu collectio huius loci: et dissolutio eorum que sunt circa anum. Si igitur superabundat aliquis coitu his hoc conuenit: quare quando desiderium superueniat: hoc desiderat fricatione ad quod colligitur: desiderium autem et a cibis et ab intellectu fit: quando enim mouebitur a quocumque: hoc ventositas concurrat: et talis superfluitas confluit ubi apta nata est: siue subtilis fuerit aut ventosa: hoc exeunte quemadmodum distensiones pueris et his qui in erate quandoque nullo humido exeunte quiescunt: quandoque autem extruditur humidum: si autem neutrum horum patiantur: desiderat: quousque aliquid horum accidit. Qui autem natura sunt effeminati: ita constituerunt: quod ibi quidem non segregatur aut modica ubi habetibus secundum naturam expellitur: in locum autem hunc quia extra naturam constituerunt: mares enim existentes sic dispositi sunt: quare necesse est locum hunc cecari ipsorum. Cecatio autem hec quidem omnino facit corruptionem: hec autem peruersionem: illa quidem igitur non est: mulier enim utriusque fieret: necesse igitur peruertere et alibi moueri quid seminalis expurgationis: propter quod insatiabiles quemadmodum mulieres: modica enim humiditas non cogit exire et infrigidatur cito: et quibus quidem in anum hi pati tantum desiderant: quicumque autem in utraque: hi et agere et pati: in utraque autem plus: hec magis desiderant. Quibusdam autem fit et ex consuetudine passio hec: quicumque enim utriusque facere accidit ipsis gaudere et emittere genituram: ita desiderant autem facere: quibus hec fiunt. Et magis consuetudo quemadmodum natura fit: propter hoc quibuscumque utriusque non ante pubertatem sed circa pubertatem consueuerint supponi: propter id quod fit ipsis in usu memoria: simul autem cum memoria delectatio: propter consuetudinem autem sicut apti nati desiderant pati: multa quidem et consuetudo sicut

et in natis fit: si autem accidat luxuria existens et mollis et cito singula horum accidunt. **N**ona. **C**ur nonnulli rem veneream cum voluptate patiantur: et alij vel ipsi agere cupiant: alij pati tantummodo gestiant? An quod excrementis singulis locis determinatus a natura est: in quem instituto secerni naturali debeat sollicitataque non ipsis excurrere tumorem ad mouet excrementumque una extrudere solet. Verbi causa urina in vesicam: cibum consumptum in aluum: lachrymam in oculos: mucor in nares: sanguinem in venas nature deduci placuit. His autem prime genitura quoque in testes et penem deferri constitutum est. Quibus itaque meatus habitum suum naturali priuantur: vel quod obcecati sunt quod ad penem tendant: quod spadonibus hisque similibus euenit: vel et alijs de causis: his talis humor in sedem confluit: quippe quod hac transire solet. Quod et loci contractio in coeundo et partium sedi oppositarum consumptio indicat. Qui si admodum semine genitali abundant excrementum illud large in eum locum se colligit: itaque cum excitata cupiditas attritu pars ea desiderat in quam confluit excrementum. Cupiditas autem excitari tum a cibo: tum ab imaginatioe potest. Cum enim alterutra de causa libido commota est: spiritus eorum depercurrit: et genus id excrementi confluit quo secedere natum est: et si tenue spirituosum est cum diffiatum id fuerit: regescunt quemadmodum pueris: et adolescentibus iterdum nullo secreto humore cessare ceterigines possunt. Sed si crassius corpusculumque est: nisi extrinseco quiescere nequeunt: quod si neutrum eorum accidit: cupiunt quousque ad alterutrum accidat. Quorum non nam mollis et seminea exita hi constent ut genitura vel nulla vel minima eo veniat: quo illorum secerant: quod predicti nam integra sunt: sed se in partem sedis diuertat. Quod propterea euenit: quod perennae normam constituerunt. Cum nam mares crearentur ita degenerarent: ut partem virilem mancarent: atque oblesas habere cogerent. Lesio autem alia rem omnino corrumpit: alia pervertit et vitiat. At genus illud corrumpes: ut in his sit fieri non potest. Ita enim mulieres non viri crearentur. Ergo perverti citarique aliorum sum quam secernendum nam voluit necesse est. Cum sit ut insatiabiles et sint modo mulierum: humor enim sollicitas ille exiguum est. Nec quicquam se perire conatur refrigeraturque celeriter. Quibus itaque sedem humor ex toro adiuit: hi pati tantummodo audent. Quibus autem in utraque partem sese dispartit: hi et agere et pati concupiunt: idque amplius quo tandem plenus fluxerit. Sed sunt quibus vel ex consuetudine affectus hic accidat. fit enim ut tam gestiant quam cum agunt utque genituram nihilominus ita emittere valeant. Ergo agere cupiunt quibus hec ipsa

ipsa usu euenerunt: et consuetudo magis veluti in naturam idcirco illis euadit quibus non ante pubem sed in ea vitium patiendi inualuit: quoniam iam is recordatio rei cum desiderant oritur. **¶** Ana autem cum recordatione gestiens exultat voluptas: desiderant autem perinde ac nati ad patiendum. magna igitur parte vel ob consuetudinem res existit. Sed si accedat ut idem et salax et mollis sit longe expeditius hec omnia euenire posse putandum est.

Querit Arist. in 3 caplo duas qones. Et p^a est. Quare est q^d gaudet siue delectant illi cu quibus actus coitus peragitur vt mulieres aut pportionati eis: vel cu qb^o. i. aligbus: hoc est: qre coeutes gaudet: et vt ad vnu sit dicere: ppter qd gaudet coeutes siue se habeat in rone agētis siue patiētis: et qd videt statim in 2^a qone. cu qrit. Quare est q^d qdā agūt simul et patiunt: qdā vō nō: sed patiunt. **¶** Deinde Aut q². Soluit et pmo ad qonē p^{ri} mā. 2° ad scōam. 2^a ibi. Quibus vtiqz. pma in tres. pmo eni assignat cām pme dubitationis dicens: id aliqui delectant in coitu et pgaudent adinuicē: qz vnicuiqz in quo fit digestio ex qua recipit inuamētū aliqd: inest aliqs locus et receptaculū: in quē supfluitas illius inuatiui nātr est apta nata segregari et euacuari a nā aliquo tēpore retenta ipsa vōsitate stimulat: et hoc est qd dicit. q talis sequestratio causat ppter laborē et motū excitatē vōsitate: que egredies inducit pmitus inflationē in locū p quem transit. **¶** Deinde motu mediante et labore seqstrat supfluitatē a parte in qua erat et extra depallit sicut apparet in egritu dimibz. vñ Aui. p^a pmi. frigiditas inuat ad expulsionē: qm phibet dissolutionē vōsitaris que ad expellendū inuat: et hoc est qd dicit Ari. eā inflationē facere et in eius auiliā grossitie qd oz expellit: et qz villū fm latitudines expulsiuū ptrahit et ispissat: et 3ª declarat illic vt vrina appropiādo vnicuiqz supfluitati suū receptaculū dicens: q vrina que est supfluitas scōe digestionis euacuat in vesicaz: ipsa eni vesica vt dictū est in pma particula est receptaculū hui⁹ idigesti. Supfluitas aut alimēti que est. f. pme digestionis sterus dicta segregat in iestina: et retinet in tribz inferioribus precipue. f. in monoclon. colon. et lōgaone. Alia aut tria superiora vt duodenū ieiunū et gracile retinent magis adhuc puz et inuatiuū alimēti. lachryma vō in oculū que eius supfluitas est: exprimit eni in ipsum a cerebro. Mucillagines qdē que sunt supfluitates pmi et scōi ventriculū cerebri magis p foramen dictū colatorius siue albaiaim sub pmo exns ventriculo euacuant in nāres. similr et sanguis segregat in venas et. **¶** Dubitaret aliquis quō enumeret sanguinē iter supfluitates: cuz ipse sit humor nālistimus et nāc filius: cuius nālis locus sūt venae. **¶** Dicēdū q^d p sanguinē hic oz itelligi sanguis superfluus melicus multis supfluitatibus alioz humorū admixtus: nō at nālis: talis at est sanguis menstruus et pbe morroidas emissus. p venas at est itelligere extremitates venaz: que ad fossulas terminant matricis: et extremitates venaz. 5. circa ani circulū terminataz vel nāsp. euacuationē etiā hui⁹ supfluitatū possumus itelligē euacuationē oēm supfluitatis terrie digestiōis: vt sudoris trāspirationis insensibilis vt supfluitas hic tāgāt oīs digestiōis. **¶** Deinde Silr vtiqz. Applicat 3^a ad ppositū ad superfluitatē spermaticā de qua est pncipalis intētiō: et dicit q eodē mō genitura siue spma segregat et in virgā euacuat testiculis mediātibus: ipsi eni vt dictū est yebementer ad

hāc faciendā segregationē opant. sic igit cā delectationis et gaudy est: qz supfluiū expellēdū expellit ad locū in quē nātr est natū expelli: ita q in 3^a pseruatur nostre cōpōnis armonia et. **¶** Notādū est q in coitu est maxima delectatio respectu aliaz euacuationū: eo q vrus in eo maxime viget aialis sensitiua: cu et mā ipsius sup pres transeat sensibilissimas: qd et opus existit: eo q talis actus euacuationis nō sic ordinat ad pseruationē indiuidui vt alyz: 3ª potius ad pseruationē speciei: in alyz at est ecōtra: et ideo ppter magnā necessitatē ipsius et vtilitatē: necessariū fuit delectationē maximā adesse: et pcpue ne ppter fastidiū qd in ipso est relinquat. Vñ ppter delectationē pceptā in ipso aialia magis mouent ad ipsuz meliusqz pficiunt: qz delectatio pprā pfirmat opationes: et diuturniores et meliores facit: vt dī 4° ethi. hui⁹ quoqz delectationi genitaliū in emittendo pportionatur delectatio matricis in sciipiēdo que sensu nāli et aiato solū pter alia membrorū grandī appetit delectationē: sicut dicit Hal. in 4° de inuamētis mēbroz. et Daly in thegni tractatu signoz: hoc aut factum est: quia non propter se appetit solum: sed propter cetera membra: sicut coitus non fit gratia indiuidui: sed gratia speciei totius magis. **¶** Deinde Quibus vtiqz. Soluit ad scōaz qonē. et pmo premitit quandā diuisionē bimēbrem. d. q illis qbus pori siue meatus nō sunt nātr plasmati vt directe terminentur in virgā: potest duplr ptingere: aut ppter id qd bi meatus qui terminant ad virgā excecant mā oppulatiua iterueniēte sicut oculi excecatur cū humor viscosus cadit in neruos opticos sicut ē videre in eunuchis. et pro. i. effeminatis. vel in eunuchis qui carēt testiculis: aut puos oīno et debiles hnt: et in illis quorū cōplexiones inrigidate sunt et humectate intātum q redacti sunt in nām et mores muliebres. aut pōt alio mō ptingere: vt pte qz pori tēdēt in virgā exterius nō solū sint excecati et obstructi vt prius: sed q sint oīno excecati versus virgā in exterius: et sint apti aliquātr versus radicē virgē et anū: in talibus qdē humiditas spermatica cōcurrit in anū: et dispōsa ide sic tādē motu et subtiliata p pfricationē egredit foras. **¶** Deinde Signū aut. J. Prosequitur declarādo mēbra diuisionis pdicte vt ide appeat solurio. et pmo agit de illis in qbus hec humiditas nō egredit nātr et libere: cum 3^a fuerit eis a natiuitate. 2° qn talis dispō siue passio eis ppter prauā pseruatūne ptingeret. ibi 2^a. Et qbus qd in anū. J. Itē p manifestat 2^m mēbrū diuisionis pdicte. 2° p^m. 2^a ibi. Qm aut nā. J. Diuidit itez pma in tres. p eni ostēdit q opz in his humiditatē spermaticā ad anū decurrere. d. signū q hui⁹ nō possint emittere humidū spermaticū ad virgā sed ad anū est: qz qn tales coeunt fit collectio et coangustatio loci exntis circa virgā superius: et dissolutio fit et aptio illaz partū que sunt circa anū: ita q recte aduenit 3^{riū} ei⁹ qd oz esse in coitu nāli: sicut apparuit in 2° pblemate ppter qd sicut in coitu nāli humidū spermaticū velut a manu expulsiū circa anum exns cogit puenire ad virgā: ita in his cū fiat oīno 3^{riū} opz humidū illō ad anū emitti: et iō si aliqs supfluat i mā coitus: aut forte fuerit vsus alias euacuatione inde mā spermatica ad hūc locū peruenit circa anū exntez: ppter qd qn appetitus coeūdi superuenit appetit p fricationē et motū fortē expellere hui⁹ mām spermaticā ad locū ad quē nata est colligi fm nām eius mēstruofaz: et qz nata est colligi circa anū: desiderat q ide expellat: et ideo appetet motū et pfricationē ibidē fieri. **¶** Deinde Desiderium. J. Quia fecerat mētiōē de desiderio: ostēdit 2° hic vnde causet desiderū istius expulsionis dicens: q talis motus desidery causat a duobus. f. cibis et potibus inflatiuis: sicut rapis pastinacis carnibus caprinis columbinis et pas-

Nota de delectatio ne coitus.

Quis de leet
filiis est
vis euacuatio
ne b^o multo dū
quē causat p
vias p p^o eu
quāt semen qu
quē vnde p
pibiles sunt
Ca. l. 2. 2.
est causa p
quāto hec no
a natura p
ad conseruatio
indiuidui vñ
sunt que fiunt
imedie p ad
conseruatio
et augment
das p p^o rō
et ideo p p^o h
tūta carū
necessitate
vtilitatem
naturam
anatura mag
na de iō tūto
incōtinu: ac for
te p fastidi
um quod in ip
est anima
no mōcatur
p p^o ip
ex hoc re
p p^o rō

Ex quot quibusqz causet dū derū emittēdi sperma.

Problemata. A.

Particula

serinis vino nouo et talibus. ex his enim generatur humor ventosus ex quo fit spermatis materia stimulatua ad coitum. propter eius instabilitatem. Interdum vero contingit ab intelligentia practica vel imaginatione: eo quod imagine delectationem quas forassis alias in hoc actu habuit: materia etiam spermatica ventosa non etiam adhuc ipsa stimulate. Interdum vero propter virtutem potest contingere: cum itaque desiderium mouetur ab altero istorum aut ab utroque spiritus ventosus per frictionem et motum excitationis percurrit ad partes circa radicem virge exstantes: et ex inde spermatica humiditas effluit in locum sibi secundum naturam istam orbatum destinatum: et si siue fuerit talis humiditas subtilis aquea: ut in illis quorum meatus essent latiores: siue sit solus ventosa: que tamen subtiliata per frictionem egreditur in illis etiam quorum meatus sunt angustissimi. **C** Notandum sic dicitur in 3° de anima duo esse motus principia. scilicet appetitus et intellectus: et si quis ponat intellectum velut phantasiam vel imaginationem: non. fit motus huius semper propter intelligentiam: sed propter phantasiam in multis nostrum et in alijs animalibus oibus: in quibus non est intellectus neque ratio sed phantasia. quod idem dicitur in libro de causa motus animalium. Videmus quidem animalia moueri esse intelligentium phantasiam electionem voluntatem et concupiscentiam: que tamen omnia reducuntur in intellectum et appetitum: et hec duo vltierius in appetibili collocantur. Eorum autem que circa hec principia motuum exstunt quoddam est mouens: quoddam est quo fit motus: aliud autem est motum. Mouens autem est duplex. quoddam est oino immobile et per se et non per accensum ut accidentale bonum: semper et non aliquando sic et aliquando non: quod est quoddam diuinum sempiternum et bonorabile. quoddam est motum ab huius bono diuino et sempiterno: et est mouens alia: sub ratione boni vel apparitionis boni: sicut appetibile et intellectuale. quod finis est et terminus operationis practice. illud autem quo fit motus est organum ut membrum. 3^m autem ut quod mouetur est ipsius animalis vel corporis motuum hec duo principia tetigit cum dixit desiderium etc. in libro de causa motus animalium ponit tale mouendum ordinem: ut quod passiones idonee moueantur per organicas: et appetitus passiones et appetitum phantasie. que quidem intellectu aut sensu mouentur: quod et Aui. in fine primi sexti naturalium pulcherrime ordinauit. **C** Deinde hoc exequitur. **I**tem dicitur 3° comparat sic dispositos ad quoddam ipotetes adhuc sperma in coitu emittere ostendendo quod eis accidat humiditate ista egrediens dicens: quod tali humiditate spermatica egrediens in eis sunt distensiones et expansiones alarum et oris cum aliquot delectatione ut currant alices ostitationes et pruritus horripilatiui per totum per menses ventosam frictionem calefactam transierunt super membra eorum sensibilia: vel pudendorum extensiones. iste quidem distensiones euenerunt pueris quod non sunt adhuc in tempore in quo possint coire: ex quo fit eis delectari. Item tales distensiones delectabiles contingunt illis quod iam puenerunt ad tempus in quo deberet coire. qui quidem cessant a coitu nullo humido corpulento ab eis egrediente sed spiritu solus ventoso: quod accidit quoniam humidum eorum consumptum est: quod potest esse propter multoties coire: ita quod propter inflammationem corporis ex illo totum humidum puerum sit in spiritu ventosum: aut propter egritudinem sicut in ethicis et pituiticis: aut forassis accidit propter complexionem eius nam superflue calida et sicca humidum resoluunt in spiritus ventosos sicut fit passeribus: 13 et tales forte non habeant sperma tempore iuuentutis: habebunt tamen circa etatem persistentem: et ultra sicut dicunt Aristoteles. Galenus. et Aui. in libris de generatione animalium quibusdam contingere. nunc autem dicitur Aristoteles. si alicui accidat aliquid predictorum siue puero imperfecto siue viro ut quod patiatur vel propter aliter horum. scilicet aliquid humiditatis subtilis aut ventose: et hoc siue motus ab intellectu: aut alimentis appetit coire et euacuari a materia huius preterea subtili vel ventosa: quoniam euacuata et extincta potest quietari et gaudere. **C** Notandum est quod sermo de delectatione puerorum coire adhuc ipotetium

et quorundam virorum hic breuiter insinuat expressim in primo de generatione animalium sub illis verbis. delectatio accidit in coitu non solum propter emissionem spermatis: sed propter emissionem spiritus ex quo spiritu constituto et condensato fit sperma: et hoc est manifestum in pueris illis quod nondum possunt spermaticare: quoniam fuerint prope tempus in quo debent spermaticare. et si sit est manifestum in viris sterilibus: in his enim omnibus fit delectatio propter decisionem spiritus et frictionem. **C** Deinde Qui autem. **I**tem prosequitur primum membrorum diuisionis predictorum: et primo ostendit quomodo in talibus humiditas spermatica segregetur: et per primum quomodo delectentur dicens: quod illi qui nati sunt a primis componetibus effeminati sunt vel eunuchi: sic habuerunt poros constitutos et plasmatos: ut taliter excecatores: quod in eos nulla humiditas euacuetur: aut modica valde expellitur ex eis in locum: in quem expellitur in illis qui nati sunt secundum naturam habent hos poros. Vel aliter aut expellitur modica tamen ipsis habentibus vbi. scilicet locum secundum naturam suam monstruosam: quod expellitur in hunc locum monstruose plasmatus. et hoc ideo quod non fuerunt constituti secundum naturam recte operante: qui autem causas et modum huius monstruositatis et aliarum considerare voluerit 4^m de generatione animalium diligenter inspiciat. **C** Deinde **I**tem Quare necesse est. **I**tem dicitur 2° concludendo ex predictis ostendit quomodo tales se habeant ad curam istius male plasmationis pororum: quibus sperma in virga deferri. et primo ostendit quod non possint curari per chirurgiam. 2° dicitur si igitur tales porum sunt sic male plasmati cum fuerint egri: oportet eos curare: quod per secationem necesse est fieri et diuisionem subtilem cum ferro cum potissime peccatum plasmationis secatione curetur: sed hoc non est faciendum: quoniam aliquando talis secatio inducit corruptionem pororum oimoda: et mortem plerumque inducit peruerisionem et mutationem in deterius in partibus pororum: sicut accidit non parum secantibus plagas ut et cicatrices rectificantur: propter quod non est faciendum. Item si fieret qui vir erat primo mutaretur in mulierem: et sic mutaretur in peius. unde bene dictum est: ex ea puerisionem fieri. per talem enim secationem partes circa testiculos existentes corruperentur: ita quod redderet tali eunuchus et effeminatus: cum prius non sic esset. non tamen intelligendum: quod vir essentialiter mutetur in mulierem: sed potius accidentaliter acquirendo actus et mores muliebres. **C** Deinde **I**tem Necesse est igitur. **I**tem Docet qualiter tales debeant curari. dicitur primo quod oportet illud quod est in illis de spermatica humiditate expurganda diuertere ab ista parte et mouere ad aliam partem: quod fit cum cibis et medicinis epicatibus sperma et menses eius ad alias regiones diuertentibus: ut ad vrinam et sudores etc. Unde Aui. 20. tertio. loquens de huius dispositione et priori magis dicit quod stulti sunt homines qui volunt eos curare: quoniam vitiu egritudinis eorum meditariu est non naturale. sed si cura perferret eis: tunc est illud quod frangit desiderium eorum ex tristitia fame vigiliis carcere et percussione. **C** Deinde **I**tem phisicis fert vnum coram dicens: quod si sic sunt dispositi redduntur insatiabiles et insani semper appetentes fricationem: ut humiditas illa seminalis expurgetur: sicut et mulieres sunt insatiabiles et maxime iuuenecule. quoniam meatus adhuc sunt angustii: eo quod modica est humiditas que cogit expelli mota et liquata per frictionem: que quod modica est cito et frigida non potest expelli: propter quod iteque appetunt fricationem ut expellatur. sic enim contingit ipsis sicut corpori exstint in continua effusione sudoris: de quo dictum est in 22° capitulo particule secunde. **C** Notandum est quod mulieres insatiabiles sunt precipue iuuenecule circa annos 14 existentes: de quibus fere est idem sermo in 9° de historiis animalium. Iuuenecule maxime incitantur ad venereorum usum cum incipiunt venerea esse passione inccontinentes fiunt. Cuius quidem causa est: quod tempore illo propter humoris spermatici et menstrui descensum incipiunt inspissari genitalia:

T. 40
Quot sunt
cipia motus.

Mouens
duplex.

Senes cum
coire debent
aut neque
vult.

nitalia: et figura vulue claudi: et labia eius. s. mollificari et ingrossari et pilosa fieri: et incipit tunc ad coitum insanire: unde opz bonam custodiam facere. Talis igitur huius spermatem materiam non tamen emittit in desiderio: et quanto plus coit aut manu se fricauerit tanto plus appetit: eo quod talem fricationem humor attrahitur sed non emittit: et cum humor attrahitur: calor et ventositas confurgit: sed cum corpus frigidum sit et clausum in poris non cito semine emittit. **C** Deinde Et quibus quidem. J Agit de illis quibus predicta propter prauam consuetudinem obscenam adueniunt: quales sunt sodomite. et diuidit in duas. Primo enim reperit illud quod dictum est de secundo membro diuisionis predictae: in quibus humiditas confluit ad anum: ad hoc ut puenientius condescendat ad illos qui hec operantur prauaricationem turpissima. d. q. inter illos in quibus humiditas spermatica decurrit ad anum: quidam sunt qui appetunt pati et fricari vehementer circa anum: ut hec expellatur humiditas: sed quibus fit decursus istius humiditatis partim in anum et partim in virgam. hi appetunt fricare et fricari secundum utraque illarum partium. appetunt enim virga alios fricare et cum virgis aliorum in ano fricari ab eis: et inter istos qui sic appetunt agere et pati secundum utraque partem: quidam magis desiderant agere seu fricare. quidam vero magis pati secundum humiditas stimulatua magis est nata confluere in virgam vel in anum. **C** Notandum sicut dicit Auic. zo. terti. de huius passione quam vocat alumnati. dixerunt quidam causam alumnati esse: eo quod neruus sensibilis qui venit ad virgam ramificatur in illis in duos ramos: quorum subtilis radici virge conterminatur: et grossus declinat ad caput virge: quare indiget ille qui est tenuis fricatione vehementi donec sentiat: quare proster nit se ad iacendum super hominem: et tunc occurrit eis complementum libidinis: quod videtur philosophus hic dicere: ipsi tamen Auic. non fuit hoc visum. immo dicit quod hec res sit sicut illud quod remotum est a veritate. quare autem hoc sit falsum Auic. non adducit rationem: qui etiam contrarius videtur sententiae philosophi: neque video quid impediat a naturauitate talem inordinationem et monstruositatem fieri: cum idem statim Auic. faciat sermones de hermaphroditis: qui magis apparent apud materiam monstruosi. **C** Deinde Quibusdam autem. J Prosequitur hic secundo agendo de illis qui scelerato vitio sodomitico sunt damnati. et primo ostendit quomodo talis passio et profana operatio propter consuetudinem accidat: et in naturam conuertatur. d. q. in aliquibus propter consuetudinem: que potius corruptela est dicenda: predicta contingit passio: que predictis inerat a natiuitate: qui mouentur ad hunc actum propter delectationem: quoniam quaecumque accidit facere gaudere et delectari illos qui emittunt genituras ratione coitus exercendo ita accidit illis quibus talia fiunt. propter hoc enim actum profanus appetunt exercere ad hoc ut gaudeant et delectentur. Vel aliter quia quaecumque et. i. tota eorum intentio non est nisi emittere genituram. i. humiditatem illam seminalem: ut inde eos accidat gaudere et delectari. et hoc est quod dicitur quod ita hoc modo desiderant illi qui hec operantur nefanda: quos Arist. 7. ethi. ait fore extra terminos malitiae: in quorum extirpationem lex inclamet insurgant leges armentur iura vltore gladio feriantur. Unde Auic. zo. terti. coitus cum infantibus fedus est apud multitudinem gentium et prohibitus in lege. hunc autem actum sepe exercendo habituata consuetudine fit transitus in naturam: sicut apparebit in primo capitulo 28. particule. et in libro de memoria et reminiscencia. consuetudo est tanquam natura. quomodo autem consuetudo in naturam conuertatur pulcherrime determinat Hipp. in li.

de aere et aqua inducendo quosdam quibus ex consuetudine matrum capita manibus post natiuitatem elongando consuetudine mutatio facta est in naturam. **C** Dubitatur. Quoniam non videtur consuetudinem conuerti in naturam: ita quod natura prior suum ordinem relinquat: quoniam nullum natura existentium aliter et aliter assuescit: puta si lapis decies milies pyciatur in sursum non assuescit: sicut dicitur in 2. ethicoz. **C** Dicendum quod naturalium duplex est motus et inclinatio. vnus quidem est qui sequitur compositionem primam elementorum dominantius in mixto et formam datam a generatore: et secundum hoc nullam acquirit consuetudinem in primum. s. dominantis elementi in ipso: cum secundum hoc omnia sint inanimata. Alius est motus et inclinatio que sequitur formam superiorem resultantem ex mixtione elementorum aut de foris adueniente: et sic aliquid potest habere inclinationes et motus ad id quod fuit ei primo primum: sicut ex multotiens agere: ex quo sicut dicitur 2. ethicoz. acquiritur consuetudo que tandem multotiens conuertitur in naturam: et isto modo intelligitur hic Arist. sermo: et non primo: secundum quem processit obiectio. **C** Deinde propter hoc. hic secundo infert correlariuz. et primo ostendit quomodo se habeant ad hunc actum incipientes ipsum exercere tempore pubertatis. d. et ideo quicunque non ante pubertatem et tempus in quo possunt emittere sperma: secundum circa hanc consueuerunt supponi et fricari circa anum: eo quod in consuetudine talis eis relinquatur memoria. ex multis enim particularibus sensationibus et delectationibus visu perceptis causatur in istis memoria: iste. n. est modus aggenerationis memorie: sicut dicitur in fine posteriorum: propter quod longa interueniente consuetudine ita desiderant ac si natura ad hoc essent producti: et hoc est possibile: nam frequens consuetudo et longa sit: sicut ipsa inest natis a natiuitate eorum natura. Unde Tullius in phemio rhetorice veteris. Consuetudo propter vetustatem obtinet vim naturae. **C** Notandum est quod illud nefandum opus sodomiticum quidam exercent manu fricando virgam. Alii puerorum inter coxas confricatione. quod et plurimi agunt hodie. Alii autem fricationem faciendo circa anum et virgam ipsam imponendo sicut in vuluam imponitur: et de talibus videtur esse sermo Arist. magis. **C** Deinde Si autem. J Ostendit quomodo se habeant ad hoc illi qui ante pubertatem supponuntur dicens: quod si huiusmodi turpis luxuria accidat tempore quo mollis et tenera est natura ipsorum qui supponuntur: ut quando non possunt sperma emittere omnia predictorum istis cito adueniunt: ut delectatio immensa et emissio seminis ad anum. et. et consuetudo conuertuntur in naturam et magis quam illis qui non ante pubertatem incipiunt: et de ista quidem materia est sermo Auic. zo. terti. caplo allegato prius de alumnati. Causam vero istius actus nefandi dicit Arist. in 7. ethi. esse bestialitatem omnimoda et peruersionem anime: propter quod non immerito vult eos extra terminos omnis malitiae existere. Ptolomeus vero in 80. verbo centiloquy. et quarto quadripartiti assignat causam ex coniunctione vel aspectu malorum cum venere in signo malorum et maxime in domo. 7. et. 6. Jouis coniunctione vel aspectu ab alijs remoto.

C Problema.

XXVII.

Antiqua.

Propter quod maxime verecundantur prosteri considerantes coire: sed neque comedere neque bibere neque aliud talium aliquid. Aut quod plurimorum necessaria desideria: quedam autem et interimunt non adipiscere. Que autem sunt affrodisiarum non ex ne-
Problemata. A. i z

Dubium.

Solutio.
Ad omnes et
inclinatio
duplex.

quantum corpus
fuit. tanto
magis emittit
semen. et
ex hoc infer
tur. q. vnus
quisq. compli
et omnis frigi
de tarde con
ueniens est
ad coitum.

T. c. 17.
Quo plus
tudo vitio
rati in nam
muretur.

Modi fric
ationis sp
matice.

Cap. 8.

Duplex
tema in 6
et. de se
dicitur 13. p.
ne grossius
fecit.

Aduenit
da abomi
natio virg
inualis et
quocirca
de viis in
nam erat.

Ca. 7. et
p. poli.

Particula

cessitate sunt.

Cur homines rem agere veneream cupientes cōfiteri se cupere maxime pudet. Bibendi aut edendi: aut aliquid eiusmodi faciēdi desiderio cum teneant p̄fiteri nō pudet. An q̄ rez pluri- maz cupiditates necessarie sunt: z non nulle nī si expleant interiniunt. Rei aut veneree libido superfluit z abundantie index est.

Quare est q̄ boies z p̄cipue rōne vtētes appetentes coire: maxime verecūdanē illud p̄fiteri: z se aliquo nutu indicare velle: s̄ nō verecūdanē p̄fiteri velle comedere aut bibere vel dormire zc. Lūius qdē motuius pōt esse qz vtrobiqz videt esse actus p̄similis nāe. **N**o tanduz q̄ quedā sunt que oīno dicere verecundant sicut coire. quedā que nullo mō sicut bibere z comedere: que- dam que medio modo sicut egerere z mingere: z supflui- tatem tertie digōnis emittere. z adhuc istoz quedaz ma- gis appropinquant p̄mo extremoz vt egerere: qdā z° vt supfluitatē tertie digestionis expellere. vrinare aut qz est scōe digestionis superfluitatis expulsio oīno est in medio istoz duoz extremoz. **D**einde Aut qz. **S**oluit dicēs causas esse: qm̄ comedere z bibere dormire zc. desideria sunt eoz que plurimuz sunt nobis necessaria: sine quibus non p̄tingit esse. est enim vnus modus necessary sine quo non contingit viuere quasi concausalis: vt respiratio z ci- bus animalis: sicut dī in 5° meta. z hoc est qd dicit quosdaz appetitus esse talium necessarioz que si non adipiscantē contingit vitam terminari: z qz istoz inuitabilis est ne- cessitas nature: si qui se talia appetere p̄fiteant nō ascribi- tur verecundie: sed appetitus venereoz: qz non est de nu- mero necessarioz: possibile est sine ipso viuere: cum non sit ad esse indiuidui: sed potius sp̄ei. q̄re verecundū repu- tatur: cū ad hoc nō habeamus necessitatē absolutam nisi rarissime fortasse: ita q̄ ipso nō habito p̄tingat nām defi- cere. Potest z alia ratio assignari: qm̄ sicut dī in 4° topi. z 3° de aia. verecundia est in rōne: z qz homo est rōnalis: z coitus concupiscentia z feruor eiusqz motus inordinatus p̄e alijs anime passionibus lumen rationalis anime ob- tenebrat: merito homo rationalis abominabitur magis: z in horrorem z verecūdiam sibi deueniet cōfiteri se vel- le coire q̄ alios actus predictos: cū cōfiteri se velle coire sit p̄fiteri velle brutale fore: cū coitus sit ludus porcorum sicut Arist. Alexan. scripsit. Amplius bec p̄firmat abomi- natio z horroz qui ex illius actus memoria p̄surgit: sicut dictum est in 10° cap. ppter qd magis cōfiteri verecun- damur defectum circa partes generationis q̄ circa aliā: aut qz locus maioris est verecūdie z latitationis: aut qz p̄ his habemus esse post p̄ticulare nostrū nō esse: z ideo euz oculi sint partium nostraz digniores: cōuenienter magis verecūdamur eoz defectus enarrare: si possint sufficien- ter occultari. **D**ubitat. Qm̄ dicit p̄hs que sunt affro- disiaz. i. venereoz nō esse necessarioz desideria: qd non videt: qz necessariū est sine quo esse non cōtingit: sed sine coitu nos esse non p̄tingit. quare zc. Amplius quidez coi- tus iter res non nāles numerat a Joānitio z Palyabate: sed res non nāles sunt cause necessarie: quibus impossibi- le est corpus nostrum non appropinquare: z mors sceua cō- tingit z velocior ex spermatis retēione: sicut dicitur in 6° de interioribus. apparēs quare illud quo emittitur neces- sarium: talis coitus: sicut dicit Gal. in thegni tractatu de causis. quare zc. **D**icēdū coitū nō fore necessariū oīno indiuiduo: cū materia illa que per ipsuz expellitur possit ad aliā viam diuertere: sicut tactum est in precedenti caplo.

Thoua.

Propter p̄mū est dicēdū: q̄ necessariū est duplex. Quod- dā est necessariū quo ad esse sp̄ei: z sic coitus est necessari- us: sp̄ei tñ perfecte: cum ipso mediante z non aliter potest fieri gñatio. z si Auer. 2° meta. Auicēne iponat ip̄suz opi- nasse cū famositate sua in p̄bia hominē posse ex terra ge- nerari: que quidem sententia videtur elici ex 15° aialum Auic. Quoddā aut est necessariū quantū ad bene esse: z sic coitus nō est necessariū indiuiduo necessitate absolu- ta: cum p̄tingat aliquē toto tēpore vite sue sine coitu fore posse: vt aut qz orzatus vel frigidus aut castitate votata. **P**ropter 2° autē dicendum est q̄ coitus non est p̄ncipa- liter aliqua. s. causa: reducit tñ ad vnaz illaz. s. ad reple- tionem vel inanitionē: que quidē necessaria existit: nō p̄- pter hoc tamen coitus est necessariū: qm̄ coitus non est omnino inanitio aut repletio: sed est quid medium inter res non nāles z impediētes: eo modo quo Aui. in 2° p̄mi ponit balneum fricationem z moram sub sole esse quid medium inter res nō naturales z impediētes.

CProblema. XXVIII. Antiqua.

Propter qd viri quidē hyeme: mulie- res aut estate magis motine ad vene- rea. Aut qz viri quidez calidi magis z sicci fm̄ nām sunt: mulieres aut hu- mide z infrigidate. His quidē igitur humidus z calidus sufficiens est ad motū hyemis: sper- matis autem generatio ex his: his aut calidum minus: z humidum est coagulatus propter in- digentiaz ignis. Hoc autem estate: his quidem cōmensurabile calidū: his autem plus sufficiē- ti: quod enī est valde multuz exoluit a virtute. **P**ropter qd z pueri estate subtiliores. accidit enim ignem super ignem ferre.

Thoua.

Cur viri per hyemem: mulieres per estatem rei veneree appetentiores sunt. An q̄ viris ca- lidior natura z siccior est: mulieribus autez hu- mida frigidaqz: quamobrem illis humor z ca- lor satis cupiditatez veneris hyberno tempore accēdere queunt. quibus rebus semen oriri cer- tum est. Mulieribus autem z calor minor z humor percretus ppter caloris inopiam tunc est. At per estatem contra mulieribus calor modi- cus. Viris largior q̄ satis sit. nimis enim vi- res frangit atqz dissoluit. Quapropter pueri quoqz per estatem tenuiores reddūtur. incidit enim vt ignis igni coniungatur.

Repeatit 28° problema vt ipsum magis declarer. o. quare est zc. **D**einde Aut qz. **S**oluit. z p̄mo assignat cām p̄me p̄tis dicēs cām esse: qm̄ viri sunt calidiores z sicciores fm̄ nālem complexionē: quā a p̄ti- mis p̄ncipys generationis cōtraxerunt: sed femine natu- raliter sunt frigide z humide fm̄ prima principia gene- rationis. ppter qd p̄cluditur q̄ calidū viroz z etiā humi- dū: qz calidū associat humidū: cū ab eo sustentetur: possit resistere ip̄pressioni hyemis: z qz ista duo saluata p̄manent in viris hyeme: calm. s. z humidū: ex qbus sit spermatis generatio: sicut dictū est etiā in 6° caplo. ideo viri in hye- me magis mouent ad venerē q̄ in estate: sed qz mulie- res frigide sūt z humide: in hyeme calim capz minorat: z humidū

Z.c.6.

Cap. 10. z alibi.

Propter qd maior verecūdia sit in p̄ti- tione coi- tus: alia causa.

Dubium.

Quo me
hoi apta
e coire co
de inept
femine.

Dubium

Solutio.

सुधा गो

Dublin.

Solutio.
Duplex le-
no in pue-
ria.

Antiqua.

Quare est q̄ oēs cali a p̄mis p̄cipys cōponētibz: nō aut acuta caliditate acquisita ab vsu cau-
saz sed inēuitabiliū: si fuerit robusti ⁊ bene nutricabiles: sicut sunt carnosī bone habitudinis: si tales nō vtant̄ col-
tu: cholā dominaf̄ multotiēs in eis: nisi regimīne p̄trario regant̄ cholere: p̄pter qđ ⁊ multotiēs dictus fuit ⁊ illō qđ egerunt etiā dixit p̄hs erit amoz cholericū iſlāmatus: ⁊ flegma qđ est in eis nāle aut dulce efficitur salsum: ex ca-
liditate iſlāmata cōmiscēte p̄tes terreas cū aquosis: sicut tactū est in p̄a particula ⁊ 2^a similr: ⁊ colorē acquirūt aliū ex humoz adustione causatū: ⁊ hic quidē erit color citri-
nus vergēs in fuscū. Itē iterdū fiūt qđā defedationes cu-
tis ⁊ p̄ni varioz colorz: ⁊ iō scripsit discolorant̄: aut etiā qđē intāiū color eozz corrupti nālis: q̄ ictericia ide p̄sur-
git. Sunt silr qđā libozz habētes: alij aut atqz: totū est rectū. ¶ Notādū q̄ hi viri fuerūt a natiuitate nature ca-
lidi in quibus humidū fuit vebemēter passibile a calido exacuto circa pubertatē: quozz etiā testiculi fuerūt calidi ⁊ humidi multū spermatis ḡnatiui: qđ nisi coitu expella-
tur: predicta ⁊ alia aduenient nocumenta: quos quidē ait Bas. in thegni tractatu signoz nō sine lesione abstinere a Venercis. lesiones autem istius abſtinentie sicut magis p̄-
quirunt medicī sumt: qm̄ ex spermate recēto ⁊ iterius cor-
rupto generant̄ sumi p̄xi ascendentes ad cor cerebrum epar ⁊ stomachū egritudines p̄nicioſas iducētes: sicut est soda: difficultas motuū: mania: melia: epilepsia: dolor re-
nū ⁊c. imo aliqñ ḡnāt ex sp̄mate corrupto aliqd qđ est si-
mile veneno. ⁊ maxie in p̄fueris coitu illū subito relinqū-
tibus. ex quo qđē accidit suffocatio matricis in mulieri-
bus. in viris vō mors subita: sicut p̄s p̄ Valy in thegni tra-
ctatu causaz. ⁊ Anicē. zo. terty. ¶ Deinde[Aut q.] Aſſi-
gnat ⁊ soluit cām huius. o. idē esse qm̄ p̄ coitus expellit̄ cum spermate sup̄fluitas cholica parata cor̄rūpi ⁊ accit̄ia p̄di-
cta causare: ad cui⁹ qđē expulsiōnē cessant̄ p̄dicta. ¶ De-
inde[Propter qđ.] Pic scđo infert vnuz correlariū ex quo relinquit̄ manifestior causa dicens: ⁊ ideo in gbusdā p̄fiscibus magis ventosis grandem quantitatem sperma-
tis emittentibus in eoz copulatione vt sunt cetodeia vt delphini balene vitulus marinus ⁊c. qui non p̄prie dicū-
tur pisces sed cetodeia. ⁊ ideo dixit quibusdā tales qui coeunt: ⁊ pudēda h̄nt: accidit q̄ mulier. i. femina in illoz

Que non
cumenta
qñq3 ex re
tentõe sp
maris ad
ueniant.

Disces
cetodeia
dicti.

Particula

genere fetet eo polluta spermate. s. masculo facta spermaticatione. ex tali. n. m. spermatis resultat fumi fetetes parati putrefieri. qd et in corporibus nris non parus ptingit spermate corrupto precipue. Vñ Dabyab. in 5° theo. per fiat a nonnullor corporibus coitus tepore putridus odor: eo qd in eor corporibus humor fuerit putridus. scripsit aut et quida in libro suo pollutio et pro meretrice glossauit publica. vñ femina illa publica meretrix fetet: sicut nostras videmus mulieres fetere: qd propter spermatis accidit corruptione. Inuenit etiam cois littera pollutio: qd forte est genus piscis: vel fortassis p b voluit coitum intelligere cuiusdam spei malachiaz que polypus dicitur: de quo dicit in 5° bystoziaruz qd masculus emittit humiditatem quada mucillaginea que viscositatem facit: vt dicat lra existente quacuqz: qd in quibusdam piscibus ventosis: in quibus coitus ventositatem multiplicatur: femella illorum fetet eo. s. masculo: vel eo. i. ideo qd sunt ventosi: et ventositas mouet humiditates corruptas in fumos: a qbus infecta est mulier multoties coitum sustinendo: quibus spermaticis humiditatibus ventosis exeuntibus fetor hic separatur et recedit: sicut igitur in piscibus illis per coitum expellebatur illud quod erat causa fetoris. et per consequens corruptionis: quoniam fetor corruptionem insinuat: ita similiter accidit in istis viris no coeuntibus. Et ideo subdit qd qui non tangunt coitum: quod dicit eo qd talis acutus est in tactu: omnino sufficienter vtredo eo: generatur in eo superfluum amarum aut salum fm diuersas materias in eis paratas corrumpi existentes: ppter qd conuenienter eis accidentia adueniunt antedicta.

Problema.

XXX.

Antiqua.

Propter qd luxuriosi sunt melancholici: Aut qd ventosi. Sperma aut ventositatis exitus est. Quibz igit multa hec: necesse multotiens cupiscere hos purgari: alientant naqz.

Moda.

Cur libidinosi sunt qui melancholici: An qd flatu redundant. Semen autem decessio flatus est. Ergo quibus id ipsum amplificatum: hos sepe purgari appetere necesse est. Sic enim efficitur vt leuentur.

Quare est qd melancholici sunt luxuriosi vebementer coitu appetetes. Deinde Aut qd. Soluit et dicit hoc ideo esse qm sunt repleti ventositatem stimulare et excitante ipsos in desideria importune: ppter qd dicit in 7° ethi. qd ipsi sunt intemperati et excessiui: ppter qua causam defacili decidunt in venera: qm exitus spermatis qd materia existit venereis: causat ex ventositatem ipsum ad exteriora depellente: et quia sic est: opus est quibus multa inexistit ventositas: vt multotiens appetant expurgari ab ea: quem quidem appetitum psequunt plurimi opere: cu dictum sit eos esse intemperatos et incontinentes: et merito quoniam sentiunt alienationem manifestam ex huius purgatione per coitum factam. Unde Dabyab. 5° theo. si coitus fiat vsus vt oportet: cogitationes cedunt: ira mitigatur et mania: et melancholice prodest passioni. si aut non coeant: corrupto spermate fumi eleuabuntur putridi ad membra principalia predictas passiones inducentes. Cdu bitatur quoniam dictum est supra tria esse necessaria in coitu: materiam spermaticam: ventositatem. s. et sensum vel desiderium: nullum autem istor videtur melancholicis inesse: no materia: cuz frigidi sunt et sicci. Unde Gal. in thegn. tractatu de causis. dicit in melancholicis semen

esse oibus magis exiguum: et merito cu semen constet p calidum et humidum. neqz ventositas: qm illa generatur a calido: et si non intenso sicut apparet in primo metheozorum: qd etiam Gal. dicit in 2° afo. et pronosticoz particula: neqz etiam sensus: quoniam sunt frigidi et sicci et terrestres. sensus autem consistit per calidum et temperamentum. quare et. C Amplius contrarior effectuz contraria debet esse causa: sicut dicitur 2° de generatione. et 4° metheozor. et 10° caplo octauae particule. sed melancholici et cholericici sunt ptrary saltem rone calidi et frigidi. cholericici autem sunt luxuriosi: vt dicitur in sequenti caplo. quare et. C Dicendum qd melancholici sunt luxuriosi: et hoc ppter ventositatem sicut phs testatur: eos stimulantem quadam mordicatione et virge extensione. Unde Auic. 3° can. fen 20°. habentes cholera nigram sunt plurime erectionis et fortis valde: ppter multitudinem inflationis vel ventositatis: propter qd vt appareat veritas. Dicendum sicut apparebit primo caplo 30° particule: qd melancholici sunt duplices: quida enim sunt melancholici per via adustionis: eo qd humidum ipsoz inflamatur calido excedente: et tales sunt qui a natiuitate humidum habuerunt passibile defacili a calido potetia qd calido agere in humido passiuo et vebementer inflamari parato generatur inde multa ventositas: sicut cum res inflamabilis valde in ignem fortem pyriatur: tunc eni statim inde fumus ventosus et turbidus consurgit: sicut dicit Gal. in 4° particula afo. Sunt et alij melancholici quoz melancholia nra est frigida et sicca: in quibus calor est debilis: et digestio diminuta: atqz anima prostrata: et de talibus melancholicis non verificatur sermo phs. sed de primis: cum hi nihil habeant eius fere qd requiritur ad coitu vt offensum est rone. primi autem omnia tria habent antedicta: habent enim humidum adhuc conseruatum digestibile sufficienter: quod etiam defenditur ppter multam ipsozum comestionem: sunt enim vebementer edaces. Item sunt ventosi: calido et humido grandem euaporationem faciente. Sunt etias tertio bene sensitiui ppter caliditatem et siccitatem carni um suarum humido ex eis superfluo expulso: neqz est qd tales sicut scdo arguebatur sint contrary cholericis: imo et ipsi iam facti sunt cholericici: humido eorum iam exiccato et aliquantulum adusto: propter qd non simpliciter melancholici sunt dicendi: sed melancholici potius adusti: aut fortassis etiam melancholici sunt luxuriosi id est vebementer coitum appetentes ventositatem stimulantem: sicut fit quibusda animalibus ob hoc frigide nature vt asinis et mulis: non tamen perfecte possunt coitum exercere: cum eis deficient sufficienter alia duo.

Problema.

XXXI.

Antiqua.

Propter quid et aues et pilosi homines veneret. Atrum quia humiditatem habent multam: aut no. Semen enim humidum quidem sed non pilosum: sed quia vtreqz nature digestiue multe humiditatis per caliditatem. signum autem pili et penne. Aut quia multa humiditas et vincitur a calido. Neqz eni vtriqz no multa existente humiditate: neqz non victa egredierent his quide pili: his no penne. Sperma autem fit in talibus plurimum et locis et temporibus vt in vere. Natura eni ipsius humida et calida: propter hoc autem et aues veneret et cholericici. Nutrimetur

Circa mediam

Debitum.

Nutrimētū enī vtrūq; deorsus qdē modicū:
ppter siccitatē tibiāz: in supēriorē enī locūz in-
cipit: et in sperma pgregatur. **Nota.**

Cur aues et pilosi hoies libidine vehementer
agunt: Atq; qd multū humoris cōtinēt: an nō
ea ratio est. Femina enīz que humida est pilis
vacat: et potius qd genus illud vtrūq; nāe mul-
ti humoris concoquens ppter caloris copiam
est. Indicio pilus est atq; penna. An qd et mul-
tus inest humoris: et id a calore superat. Neq;
enī si multū nō esset humoris: neq; si nō a calo-
re vinceretur pēne aūbus: pili hoibus possent
vniq; oriri. Semē aut vel loci ac tēporis portio
ne vel rōne creati plurimūz pōt: vt in aere vt in
vere. Nā eius nā calida et humida est. Sit etiā
rōne cōi vt aues et claudi hoies salaces nimirū
sint: alimentū enī vtrūq; seorsum quidē exigūū
pstat: ppter vitium cruris. in subline nō affa-
tim effertur atq; in semen conuertitur.

Quare est qd aues cōparatione alioz aialū vel aues
pēnatiores cōparatione aliaz. et hoies pilosio-
res sūt venerei luxu abūdātes. **C** Nōn est qd inter aues
ille qd sunt pēnatiores magis sunt alyz luxuriose: sicut pas-
seres et palūbi: sicut et nutriti in domibus: sicut videmus in
gallinis palūbis sūt magis luxuriose et plus ouātes nutri-
tis in ags aut in mōtib: sicut dī in 5° de hystoriz aialūz.
et hoc est: qd ille abūdāt nutrimentō multo calido et humi-
do nō aut alie: hoies etiā isti sūt de qbus tactus est supius
quoz humidū defacili superat a calido et in fumos puer-
tit adustioni attrinētes. **C** Deinde Utrum qd. Soluit
et p assignat causam pbabilē dicēs: causam esse multā hu-
miditatis: quā tales abūdāt replētē vasa spermatiz et extē-
dēt. **C** Deinde Aut nō. Hic scō arguit in pstrariū.
et pmo facit hoc dicēs: qd multā hīe humiditātē nō vidēt
esse causa qd pdicti sint luxuriosi neq; etiāz pilosi: qm se-
mella multū hīz humidūz: nō tñ est luxuriosa neq; pilosa.
C Deinde Sed qd. Soluit hic scō et primo ostendit qd
ops esse humidum multum in coitu bene digestum. d. cau-
sam esse quesiti: qm vtrūq; nāe. s. auiū et hoīz pilosoz
digerūt multū humidū qd est mā spermatiz: ppter eozū
calidū sufficiens: cuius quidē declaratio per signū est: qd
in eis sunt penne vt in aūbus et pili vt in hominibus: hoc
aut esse nō posset nisi esset humidū multum digestū a ca-
lido. **C** Deinde Aut qd. Ostendit qd ops hūis humidūz
dominari a calido: vel fortassis quis dicet ipsum hic aliaz
rōnem assignare. d. pmo ideo esse: qm illud humidū mul-
tū eoz superatur a calido: et mouet fm imperū ventosita-
tis expellentis ipsum ad exteriora de facili: qd pbatur: qd
si humiditas non fuerit multa sicut in corporibus valde
siccis et in locis cicatricū: vt dcm est in 4° pblemate: neq;
etiā si fuerit nō dominata a calido: vt in mulieribus et
flegmaticis et in animalibus frigidis valde: nō erūt neq;
pili neq; penne: sed si fuerit pstrariū: vt humiditas sit mul-
ta nō dominata a calido: egredient et sicut in aūbus pen-
ne: in hoibus aut pili. et quia in his est multūz humidū di-
gestū superari a calido: accidit mās spermatiz in talibus
plurimā generari excitātē ipsoz ad venerē: et hoc in deter-
minatis locis et regionib: vt. s. calidis et humidis tempe-
ratiz: et temporibus similiter vt in vere. cōplexio. n. ipsius
est calida et humida. Unde Dallyab. in 5° theo. ait. ver est

tempus in quo conuenientius sit coitus: qd et Arist. etiam
scripsit Alexan. sic itaq; tales erūt luxuriosi valde: qm ha-
bent calidū qd expellit etiā humidū digestū qd expellit:
sicut dicitur in 2° caplo 10° particule vbi reperitur hoc
pblema. **C** Notandum qd pbs expellit complexionēz
veris esse calidam et humidam: qd tamē quasi sub dubio
in prima particula dereliquerat. dixit enīz qd frigidissima
et humidissima est hyems. reliquum aut est ver. **C** Pro-
pter qd sciendum est qd de complexionē veris multe fue-
runt opi. quidam posuerunt ipsum calidum et humidum
sicut hic Arist. et in quibusdam editionibus medicinali-
bus: quas Alexan. mandauit. et auctor etiam. 6. pncipioz
qd fere omnes philosophantes ante tēpus Gal. videntur
consensisse. Ipse aut in pmo cōplexionum et in alyz locis
per quasda probabiles rōnes et signa conatur ostendere
ver temperatū existere: approbando potius tempus tem-
peratum inter tempora reperiri: inter etates etatem: quā
quatuor elementoz combinationes primas temporibus
adaptare: et huiusmodi positiois proficitur se fundatozē:
qd et asserit Hippo. voluisse cum dixit in tertia particula
aso. ver esse sanissimū et minime mortifex. quā quidē po-
sitionem medicoz posteriores fouere. Gal. eoz principi-
deferendo. Auic. tamen primo casū. fen 2° sententiam ali-
qualiter modificat Gal. dicens: qd si ver sit temperatum:
non tamen pbibemus quin eius principium trabat ad hu-
miditatem quandam: et tamē non est longinquū ab equa-
litate: sicut siccitas autumnī est ab eqlitate longinqua: qd
Auicē. illic ex principys nature nititur declarare: super-
uenit autem et tunc Auer. sententia in 2° coll. ponens ver
esse temperatum effectiue: eo qd temperamētūz et fortitu-
dinez asserat opationibus nutritiue et calori naturali: qui
calidus est et humidus: et omni operationi corporis huma-
ni: non autem est temperatum fm pportionem qualita-
tum: ita qd in ipso sit vna complexio media a quatuor cō-
positis complexionibus diuersa: qd et contra Gal. nititur
probare hoc in primo celi et mundi: non enim complexio-
nem concessit in aliquo entium temperatam: sicut visum
est loco suo. **C** Deinde Propter hoc. Infert hic secūdo
vnum correlarium ex quo relinquitur solutio ver causa
alia quesiti et dicit: qd propter illud quod dictum est supra
et dicef statim accidit qd aues et viri cholericī calidi et sic-
ci: qui tñ prius extiterunt calidi et humidi sint luxuriosi: et
hoc quia materie nutrimentalis in aūbus et his viris par-
ua quantitas tendit ad partes inferiores vt ad crura et ad
pedes: et hoc ideo qd crura et pedes sunt sicci terrefres car-
ne carentes et pinguedine: et ideo modico indigent nutri-
mento: cum etiam modicūz resoluāt ab eis: sunt enīz os-
suosa: immo materia nutrimentalis tendit in partes supe-
riores circa organa femoris et supra: ita qd eius superflūū
illic existens defacili et velociter natum est congregari in
sperma. et denum motu et fricatione emitti.

C Problema.

XXXII.

Antiqua.

Propter quid si coeat homo oculi in-
firmant maxime? Aut manifestū qd
deficiēte humido hoc fit. Signū aut
quia genitura frigida est: non enīz sit
humida nisi calefiat calido: neq; indiget disso-
lutione. diffunditur enim in homine quemad-
modum sanguis.

Nota.

Cur hoi cū pūbit oculi potissimū ifirmant?
An qd humore deficiēte id accidit. Argumētū
nō frigidā eē geniturā qd humida nūq; reddit:

Problemata. A.

i 4

Quo tpe
aptius fiat
coitus.

De cōplo
ne vis mē-
te opinio-
nes.
Arist. Aer
calidus et
humidus.
Gal. Aer
tēperatū.

Auic. Aer
non lōgin-
quū a tem-
perato.

Auer. ver
tēperatūz
effectiue.

Quare
cholici et
libidinosi.

Quare
libidinosi
hoies.

Particula

nisi calefiat: nec ullam desiderat liquefactionē quando quidem per vniuersum corpus expassa est quemadmodum sanguis.

Explicit quarta particula.

Repetit hic Arist. fm partē tertiū pblema vt magis declaret et dicit. Quare est si coitu vtrāq; sepe sup. potissime pre alijs membris debilitantur oculi. **¶** Notādū qd iter cetera mēbra maxime coitu leduntur oculi: eo qd nā oculi est de nā materie spermaticæ: et ppter hoc dictum est in 2° caplo eos habere magnam virtutē ad generationē: post oculos aut magis debilitatur stomachus. Unde Auic. 3° can. ex rebus magis ledentibus stomachū est coitus: sicut ex rebus magis iuuatibus est cessatio ipsius ab eo. **¶** Deinde Aut manifestum. **¶** Soluit pmo dicens: ideo esse qm oculis deficit a suo actu cū defecerit sibi humidum aqueū: in quo spiritus visibiles saluant: qm oculi sunt de nā aque sicut dicit in libro de sensu et sensato. et 5° de gñatione animalium: sed iste defectus accidit per coitum: cum coitus sit humidum exiccare. quare et. **¶** Deinde Signum autē. **¶** Declarat hic scdo per signum dicens. signum huius esse: quia materia geniture seu spermatis est frigida sicca quiescens: eo qd est calore priuata: cum sit superfluum a digestionē tertia decus: et omne superfluum est frigidū calore destitutum natūo. hec autem materia geniture frigida inspissata. non sit humida liquida: nisi calefiat calido eam mouēre et eliquare: sicut potest dici: qd sol liquefaciendo glaciē calefacit eam et humectat. Cum aut fuerit calefacta oportet eam liquari et per membra dissolui: vt tandem motu exteriori deducatur: et hoc accidit quando ipsa diffunditur per corpora quemadmodū sanguis per venas. nam sicut sanguis diffunditur ab epate de venis magnis semper ad minores: donec perueniat sic ad capillares: sicut in flobothomy diffunditur ecōtra: ita mā spermatica de venis paruis capillaribus vix plurimum diffundendo decurrit: donec perueniat ad virgam motu caloris agitata: per vasa spermatis et testiculos transiens: sic igitur materia geniture calefacta et humectata calido naturali et humido: cuius esset prius frigida sicca conglutinata: eius sibi grandem partem associat: ad cuius quidem euacuationem cum oculi haberent per illud constare infirmant. **¶** Et si dictū sit in 5° huius sperma esse calidum et humidū. **¶** Dicendū est verum esse per admixtionem aliqualem humidi radicalis et calidi innati vt iam apparuit in expositione capituli.

Incipit quinta particula de his que sūt a labore.
Problema. I. Antiqua.

Propter quid ambulationes longe qdē exntes: in planis magis laboriose sunt qd nō planis: breues autē minus laboriose? Aut qd mltā motio facit laborē et vebemēs. talis at plana. multa. n. ptnua et vna. In monticulosis at si fuerit parua requies fit pmutatio: et nō ptnus motus: neq; equoz ipsoz ppter mutationē. In planis at similitudo figure nō accipit neq; quietat ptes: sed coopat ad ptnuū motū eē. Qn at fuerit breuis ppter multitudinē motū in planis nō fit labor in monticulosis et vallois ppter id qd mutatio vebemēs fit cita et ptraria: quandoq;

sursum: quandoq; autem deorsū facit laborē. Talis autem vt diximus in monticulosis: in planis autem contrario.

Cur ambulationes plire qdē per plana laboriosiores sūt qd p incōpta: breues autē lentiores? An qd mēbra tū a multo: tū a vebemente motu fatigant. est aut vebemēs qui passim p loca inequalia agit: multus ho qui ptnēs vnusq; est. Locis igit ineqlibus tācti lōga motio acta est: tñ requiē mutatio pstat. facitq; vt longa non sit ne ipsoz qdē equoz ppter mutationē. Planis aut habitus similitudo et paritas nihil interpoalat: nec membris vllam prestat quietem: sed efficit vt mouendi ratio cōtinuetur. At ho si breuis sit nimietas quidem motus nulla in planis fatigabit. Acclinibus aut quoniam immutatio vebemens et contraria corpus modo sursum modo deorsum verrat: fatigetur necesse est. Talis ho motus vt dictum est qui per ardua agitur: contrarius qui per plana.

Sequitur Pars quinta libri principalis intitulata de problematibus eorum que sunt circa labores. In hac enim particula intendit inquirere effectū causas euenientium circa laborem. Et cum labor tripliciter accipiat: vt dictū est in prima particula. s. pro actu laboris vel fatiga pro lassitudine que spontaneus dicitur labor. Et pro morbo vel dolore ponuntur in hac particula problemata de omni labore. plura tamē de labore qui est fatiga. Proponit itaq; more solito sine alia diuisione vnum problema de labore qui est fatiga partiū inferiorū magis et dicit: quare gressus lōge facti per plana omnino: sicut est lombardia: magis fatigant qd illi qui fiunt p non plana: vt que modo sunt monticulosa modo vallosa: qualis est regio Ballie: sed gressus breues habent se econtra: plus enī fatigant per nō plana facti qd p plana. Sic itaq; proponit vnam questionem bimembrem: cuius etiam vtraq; pars est bimembris. **¶** Deinde Aut qd. **¶** Soluit et primo ad primam partem quesiti dicens ideo esse: quoniam multa motio in ambulando ratione quantitatis: et vebemens ratione qualitatis fatigam causat: huiusmodi autem est illa motio que fit per plana si fuerit vna et cōtinua: non tempore intereisa: neq; variata fm diuersitatem motus: immo motus semper vniiformiter maneat: hec motio predicta in locis monticulosis non arduis neq; planis cum fuerit: modica interuenit quies cito: ex qua membra confortantur: cum illis assit pmutatio partiū et figuratio diuersa: quod declarat in quodam simili: quoniam sicut paruus motus qui fit in equis non fatigat: propter permutationem citam membrorum et acquisitionem diuersę figurationis eoz: non enim mēbra vnam figurationem diu seruant: ita supple accidit ex motione longa que fit per monticulosa non plana: ppter quod non contingit fatigari: sed per plana cuius fuerit gressus: contingit propterea qd similitudo figurationis membrorum prius existens non acquirit aliam et aliam situationem: neq; quiescere facit membra: sed potius talis situatio mēbroz qd per plana ambulando acquiritur: cōparat ad id qd causat ptnuum motus et fatigam in corporibus: cum semper eadem permaneat similitudo figurationis mēbroz. Et fortassis quis similitudinē de equis inducam in

Oculos et stomachū p ceteris membris coitu offendi,

Ca. vnico

Lacta obiectio Solutio.

etiam in lōgo exponet motu dicens: sicut neq; fatigat par-
uus motus vel magnus aut mediocris qui fit in equis p-
pter permutationem membrorum: ita supple accidit rē.
et ideo vides q; equitantes continue cum fatigati fuerint
vnum membrū contrahunt et aliud relaxant semper aliā
et aliam figurationem acquirendo: vnde et pedes interdū
super colla extendunt equorum. ¶ Dubitatur quia dicit
longas ambulationes minus fatigare in locis non planis:
quod non videtur: quia illic fit subita mutatio nunc ascen-
dendo: nunc autem descendendo multotiens. vebemens
autem mutatio et subita omnino corrumpit corpora: sicut
dictū est in pma particula. et Hal. in thegnī tractatu causa/
rū ait. nām nō sustinere repētinas imutatiōes. ¶ Dicēdū
q; quādo quis ambulat per nō plana longa ambulatione
nō tātū fatigat sicut per plana: quoniam mēbra semper ac-
quirunt aliā et aliā figurā: ppter qd dcm est in. 30. caplo se-
cunde particule. cām esse quare sudant pedes in athletis:
quoniam partes alie corporis permanent quiete: sed pedes
patiunt figuris et motuū motionibus. Tunc ad rōnem in
contrarium adducit dicens illud verū esse q; sub-
ita permutatio corrumpit naturā quando illa natura que
ex mutatione acquiritur ex lōgo tempore fuerit habitua-
ta: qd nō accidit in tali mutatione cū fiat modo statiz sur-
sus modo aut deorsus. ¶ Vel dicēdū q; ista subita muta-
tio nō cadit in substantiam seu naturam corporis: s; po-
tius in id qd corpus fatigabat vt in situationez membro-
rum prius existentē que remouetur alia superueniente: in
qua membra quiete se habent. ¶ Deinde. Quando au-
tem. ¶ Soluit ad secundam partem quesiti dicens q; quan-
do brevis fuerit gressus per plana non causatur labor: ide-
o q; motus non fiat multus et longus: propter quod mē-
bra non fatigantur in seruando eandem similitudinem
figurationis: sed per monticulosa et vallosa gressus etiam
brevis fatigat: eo q; in talibus fiat mutatio vebemens et
contraria. et hoc est quia quandoq; fit sursum et postea tē-
pore alio deorsum quiete interposita: et tunc vltterius epī-
logat dicens q; huiusmodi est gressus per loca monticulo-
sa et vallosa vt expositum est: quoniam longus minus fa-
tigat: brevis autem magis: sed gressus per plana habet se
econuerso. ¶ Propter quid autem quedam terrarū sunt
plane vt Lombardia et Slandria. quedam monticulose et
vallose vt anglia tuscia gallia et scotia. ¶ Dicendum cau-
sam esse diluuiā: sicut voluerūt aliqui. vnde Auicē. in fi-
ne metheo. dicit vnam causam generationis montiū esse
aque decursus: aut sunt ventositates incluse sub terra ele-
uantes eam in vna parte et non in alia: sicut recitat etiam
Aristo. in secundo metheo. de colle vel monticulo eleua-
to ex ventositate inflammati ex cuius ruptura cinis egre-
diens ciuitatem destruxit lipparie et alias italicorum plu-
res. ¶ Vel dicendum ad propositū magis: q; vna pars
terre est tenax viscosa. alia autem arenosa separabilis: ita
q; pluuia adueniente illa permanet. hec autem supra illā
labitur et in monticulum confurgit: et ad hoc non parum
adiuuat modus culture agrozum: quoniam lombardi et
flandrenses foueas et aque ductus cōstituunt: nō autē sic
gallici et anglici et scoti: et ideo apud istos aqua terram se-
cum educit et in monticulum confurgit. apud vō alios mi-
nime. quod dicitur oculis subiaceret considerantibus con-
finia picardie et flandrie et alibi. Hoc idem problema re-
petit in. 10. huius vicūq;.

voces: Aut quia voces minores apparentes
acutiores fiunt: signum autem quoniam imi-
tantes longinquos acute loquuntur et tumores
minores.

¶ Noua.

¶ Quam ob causas qui animo deficiunt: et qui
pre nimio exercitandi labore dissoluuntur mo-
le corporis contractioe existunt vocemq; red-
dere acutorem putatur. An quia voces mino-
res mittuntur: ideo acutiores esse videntur. Ar-
gumentum q; qui clamantes a longe imitantur
acute proferunt. Adhuc autem corporum mi-
nores idcirco redduntur q; sanguis se a summis
corporis partibus seuocat ad imas.

¶ Hoc problema qdem est de exercitio et labore mēbro-
rum spūaliū: alioz pcedente exercitio membrorū:
dicit ergo. qre est q; patientes lippotomiā et dissoluti p-
pter exercitia imensa. exercitiū. n. longū et forte debilitat
intātū virtutē q; pulsus facit formicantē et vermiculosus:
deinde puenit ad mortē: sicut dicit Auic. 2° primi. vident
huius. i. picipiunt auditu hē minores tumores. i. sufflatio-
nes: eo q; aer itumescit p; anbelitum euz voce emissum:
vel tumores q; in voce sunt eleuatiōes et depressiōes fm
diuersitatē pferēdi et accentuādī. nūc qdē tales p; debili-
tatē hnt miores eleuatiōes vocū. s. l. et p; p; auditu eos
voces hē acutas. est. n. vox obiectum propriū auditus.
¶ Nota q; multa sunt nomina multiuoca defectionem
quandā iter mortē et vitā mediā denotātia. Est. n. lippoto-
mia dissolutio et defectio aiositatis mors dimidiata mal-
facio syncopis et tristitia et estasis. hic tñ per lippotomiam
nō intelligo omnē actum syncopizandi vt sit vltimar: sic
q; aliquis decidat non valens se sustentare: sed itelligo de-
fectionez illam cū qua adhuc possit stare operatio omnis
vite. lippotomia enim intra syncopim extat: vt p; in. 12.
de inge. sani. ¶ Deinde. Aut quia. ¶ Soluit. et dicit causas
esse: quoniam voces talium apparent minores: et ideo sen-
tiuntur acutiores: in minori enim voce aer cito velociter
mouetur: et velox motus est causa vocis acute: sicut appa-
rebit in vndecima particula in qua est specialis tractatio
de voce. ¶ Deinde. Signum aut. ¶ Dic scdo declarat per
signū dicens q; signū quo hoc significat est: qm qñ sequi-
mur aliquos qui sunt remoti a nobis: picipim⁹ voces eoz
acutas: cum tamen fortassis sint graues: hoc quia tumo-
res et exufflationes vociferationis minores percipim⁹: et
quia iste sermo principaliter spectat ad vndecimaz parti-
culā: iō Ari. nō curauit amplius hic eum tractare.

¶ Lippoto-
mia qd.

¶ Problema. III. Antiqua.
¶ Propter quid venter solus attenuatur
exercitantium se. Aut q; plurima pin-
guedo est circa ventrē.

¶ Noua.

¶ Cur venter tantummodo extenuatur eorum
qui se exercitationi dederunt. An quoniam ven-
ter pingue amplectitur plurimum.

¶ De labore ventris. et dicit: qre est q; potissime ve-
ter inter alia mēbra extenuatur in illis
qui vnt exercitio et maxime ad necessaria vite. ¶ De-
inde. Aut q;. ¶ Soluit. et dicit cām eē: qm multa pinguedo
p; tñt circa vētrē: qdē cū sit frido coagulata eā tali for-
ma iformate: dissoluit a calo cāto p exercitiū. Ip̄m nāq;
iō resoluit: qm friditas eā coagulauit: sic dicit Auic. p^o pmi.
vñ Ari. in 4° metheo^o. q; cūq; coagulāt a frido dissoluit.

¶ Problema. II. Antiqua.
¶ Propter quid patientibus lippotomi-
am et dissolutis et exercitijs: minores
tumores et acutiores videntur esse

Nota

Per toli.
Sepu aut
sagimen
quid.

Dile iter
sagimen et
sepum.

tur a calo et eo. ¶ Non q sagimen et sepum est adeps et pinguedo et q noie pinguedinis et sagimis vñ idē iporari et filr nomine adipis et sepi: sicut patet considerantibus vñraqz trāslationem de aialibus: sepum et sagimen a pho. scdo de de partib⁹ aialiu describitur q sit sanguis digestus pp eu crassiam. i. bonam conuersionē: et qz nō cōuertitur in carneam particulā aialium: que qdem differunt: sicut apparet in 3º de hystorys et in scdo de partibus: qm sagimen sit in aialibus bidentatis carnibus carentibus: sepum aut in nō bidentatis cornua habentibus. Amplius differūt quoniam sepum est frāgibile et puluerisabile oīqua: et dissolutū coagulāt ifrigidat⁹: sagimen nō frangit⁹: sed plicatur et sūsus nō coagulāt ifrigidat⁹. Item sagimen positum in igne suauiter sine stridore inflammatur: sepum autem econtra nisi primo liquefactione depuretur. Est etia rur sus differentia fm locum: quoniam sepum non sit nisi in extremitate carniū: sed sagimen sit inter musculos et pellem: hic tñ pinguedo sumitur cōiter ad omne vinctuosum facile dissolubile per calidūz siue sit pinguedo siue adeps: et de hoc tamen est sermo in. 5. et 4. capitulis.

¶ Problema.

III.

Antiqua.

¶ Propter qd pingue contritum sit laborantibus: Aut quia pingue liquefcit calefact⁹. motus autem calefacit. caro at nō liquefcit.

¶ Noua.

¶ Cur pingue eorūz absūmitur qui se laborib⁹ dederunt. Caro autē nullatenus emaceratur: An quoniam pingue concalefactū liquefcit: qd carnī nō euenit. Abotio aut concalefacit.

¶ Quartū est de psumptioe pinguedinis cuiuslibet partis: et dicit qre ē q pingue et vinctuosus pteritur et dissoluit in laborantibus: se forti exercitio et logo fatigantibus. ¶ Deinde Aut qz. ¶ Soluit dicens: cām eē: qm pingue vehemēter calefcit i laborib⁹: eo q labor et mot⁹ exercitij de se hz calefacere totū corp⁹ et maxime pingue: quo et calefacto liquefcit et dissoluit: cū mā eius sit calida cito iflamabilis: est. n. vinctuosus sanguinis. Item cōpositio ei⁹ nō est solida sed rara: quā calidū pōt leuiter subintrare. Sifr vt dcm est coagulātū a frigido quare dissoluit a calido: sed caro lz generationem cōtraxerit ex sanguine: non tñ adurif sicut pingue: cū sanguis ex quo generata est non sit vinctuosus subtilis: s. spissus. Item cōpositio eius solida amplius ipsaz coagulauit caliditas et siccitas et nō frigiditas et humiditas: sicut dicit Auic. prima primī. ¶ Dubitatur quoniā Aristo. in scdo de generatione aialiu dicit carnem a calido liquefcieri: ait enīz fiunt carnes aut bis proportionabile a frigido cōstante: ppter quod et dissolunt ab igne: sed nerui et ossa qz sunt a caliditate iteriori et forti ter decoquunt velut regula in camino: ipsa nō dissolunt a calido neqz etiā a frigido: sic itaqz ex isto sermone Aristo. relinquitur carnem dissolui a calido: et ita labore liquefcere. Amplius inter Aristo. et Auic. relinquitur obiectio.

Dubium.

Solutio

¶ Dicēdū carnē nō liquefcieri ex calore taliter exercitantis: nisi fuerit forte caro tenera nouiter coagulata: nō enīz tñ calor itendit in labore corpore existēte sub nālī dispositione: q caro iam bene cōposita et inspissata dissoluat liquata. Dico aut nālī ppter etbicā tertie spē: in qua liquefcunt carnes et dissolunt: neqz etiā Aristo. dicit carnem a calido oī dissolui sed ab igne: cui⁹ calidū est in sūmo: aut b vehemētissimū calidū denotauit: qz tñ Auic. videt Arist. aduersari. dicēdū aliū respectū habuisse Aristo. cuz dixit carnē cōstare a frigido: habuit. n. respectū ad generationē

ossis et nerui q pstat a calido assatiuo: sicut apparet ex cōtinuatione sermonis. Auic. aut cū dixit carnē cōstare a calido et sicco: dixit respectu pinguedinis: q cōstat a frigido: ita q cū generatio carnis sit media iter generationē ossiu neruorum et pinguedinis: et mediū comparatū ad vñ extremoz videt esse alteruz: sicut apparet in. 5. phy. sic et in carnis erit generatione. quare et.

¶ Problema.

V.

Antiqua.

¶ Propter quid que sunt circa ventrem pinguiissima sunt: Vtrūz quia prope nutrimentūz sunt: in quantocūqz igitur alia ab illo vtre accipit: ipse multotiens accipit. Aut qz minime ipse laborat: flexiones enim non habet.

¶ Noua.

¶ Cur vter optimus admodū esse solet: Vtrūz q cibo propinquus est. Vñqz cetera mēbra ex ventre hauriunt: venter ipse sibi sepius ingerit: An quoniam minime venter laborat. Flexibus enim hic nullis contorquetur.

¶ Quia Aristo. dixerat in 3º problemate plurimam pinguedinē existere circa ventrē. nunc querit cām istius dices. Quare est q partes que sunt circa musculos ventris sunt pinguiissime aliaz partūz corporis. ¶ Deinde Utrum quia. ¶ Soluit. et primo assignat vnam causā probabilem sumptam ex propinquitate loci dicens: ideo esse quia partes ventris sunt site prope nutrimentum: vt prope epas et stomachum intestina et meseraicas venas in quibus continetur nutrimentum totius corporis: propter quod velociter possunt sibi multū nutrimentū attrahere: ex quo causatur pinguedo multa: et hoc est quod cōcludit: quare in quantocūqz quantitate et quotienscūqz quelibet pars corporis alia a ventre sibi attrahit nutrimentum ab illo ventre vel concauitate in qua continetur: ipse tamen venter qui est locus anterior ventris circa vmbilicū plus et sepius attrahit sibi qz alie corporis partes. quomodo autem venter distinguatur et quomodo hic oporteat ventrē accipere itaqz apparuit in prima particula. ¶ Deinde Aut quia. ¶ Assignat aliam causā que sumit a priuatione iuncture ventris: dicens aliam causā esse quoniam venter valde parūz fatigat in motibus corporis. et exercitijs: b quia nō hz flexiones seu incuruationes iuncturales: in quibus fiunt confricationes. vnde Aristote. in tertio de hystorys animalū plura pingua sunt fm ventrem: et maxime que non sunt in motu entia animalium. ¶ Quomodo dicit Aristo. ventrē non habere flexiones cum leuiter flectatur ad oēm partem. ¶ Dicendum ipsum non habere flexiones seu incuruationes iuncturales: in eo enim nō sunt ossa sicut in pectore et in alyz partibus propter gestationē prolis et intumescentiā alimenti: sicut dicitur in tertio de partibus. Et cum iuncture non sint nisi ossium iuncturalibus itaqz carebit flexionibus: et per consequens minime laborabit: quoniam in iuncturis propter motūz: fortis sit fricatio: ex qua caliditas et siccitas causatur intensa: et ideo medici ponunt vnum inuamentūz flegmatis esse vt cum do ad iuncturas eas humectet: ne fricatione arefiant calore inflammato. ¶ Dubitatur quia dicit ea que sunt circa ventrem esse pinguiissima: quod non videtur: cuz pinguedo sit calida: est enīz sanguis digestus: et est quid cōmune aeris et ignis: sicut dicit Aristo. in scdo de partibus. qd aut est calidum rationabile est mēbris tñ inesse calidis propter qd statim dicit pinguedinem vel adipem non inesse exanguibus: sūt enīz frigida valde. vnde qrtro caplo. et 8º

octave particule pinguedo calida est: nisi fuerit humecta: ta: que ante circa ventrē frigida nervosa. ¶ Dicendū pin-
guedinez fore multā circa ventrē: sicut pbat pbs: tum pp
locū vinctuositaris sanguinee: que est ipsius mā: tū ppter
pāniculositatē ei? pinguedinis effectiua suo frigore. Item
qd facit ad pfortationē z pfectionē digōnis d3 eē circa lo-
ca digōnis: talis aut ē piguedo: sic appet z° z 3° de ptrib°. z
a Hal. 4. de iuuamentis mēbroz: qd esse circa loca dige-
stionis: sed talia sunt loca vētris. qre zc. Ut aut appareat
veritas: dicēdū est q pinguedo dupliciter pōt p̄siderari.
aut rōne cāe mālīs: z q est ei? mā vinctuositas sanguis q
est calida: ideo z pinguedo erit calida. pōt etiā cōsiderari
rōne sui efficiētis: qz efficitur a frigido p̄gelante: vñ Hal.
in fine p̄imi de cōplexionib°. p̄gelatio pinguedinis nō ē
nisi ppter frigiditatē pāniculoz: z qz circa ventrē sūt plu-
res panniculi: illic. n. syphac existit: q oīum pāniculorum z
mēbz pāniculoz inuolutoz est p̄ncipiū: sicut dicit Aui.
p̄ima p̄mi z. 12. de aīalib°. sic igit multiplex est causa pin-
guedinis circa vētrē exātis. ¶ Ad rōnē in opposituz iam
apparet solutio: qñ si pinguedo sit calida rōne māt: ē tñ
frigida rōne efficiētis: neqz etiā est adeo venter frigidus
q ppter nimā frigiditatē nō possit in ipso sicut in exan-
guibus pinguedo fieri. ¶ Dubitat amplius circa p̄dicta
cū dictū sit pinguedinē cōstare ppter frigiditatē pānicu-
loz: qz tūc pinguedo circa cor nō existit: cū sit calidissimū
continue motū nō pāniculosuz. vñ Hal. in p̄mo de cōple-
xionib° dicit nō esse possibile pinguedinē coagulari in cir-
cuitu epatis neqz in circuitu venaz z arteriaz neqz in cir-
cuitu cordis neqz in circuitu alicui? mēbz alterius vehe-
mentis caliditatis: cui? p̄iū apparet ad sensuz. Item Aui.
p̄mo casū. Sen z° ponit circa ipsum cōstare pinguedinem.
¶ Dicendū q pinguedo que est circa cor est alterius nāe
q pinguedo que est circa alia mēbra. Est. n. ei? pinguedo
fere p̄is post spermatice. vel dicēdū q circa aliqđ mem-
brū pinguedinem esse: pōt esse dupliciter: aut rōne forme
z cōplexionis illi? mēbz: z hoc modo circa ipm cor: cū sit
calidissimū mēbroz corporis z cōtinue motū: nō est pos-
sibile pinguedinē fore que a frigido p̄gelat. aut pōt eē pp
finē z curā pendētē inde: sic tūc circa ipm cor est pingue-
dome ppter caliditatē suā excedētē z motū inflāmēt: que
maxime sita fuit in loco calidiorē ipsius: vt humectet in-
de z temperet: sicut inuit Aui. p̄ loco allegato.

¶ Problema.

VI.

Antiqua.

Propter quid labores magis cessant
quando quis oleo aquam inmiscens
inungitur? Aut quia magis ingredi-
tur oleum cum aqua. Sicut autem ipsum
fm seipsuz fuerit non similiter ingreditur: pro-
pter id q supranatans est. Adagis autem ma-
latur corpus inmisso: quia oleum est natu-
ra calidum: calida autem z desiccant z indu-
rant. Ad labores autem in conferens est siccitas
z durities: cum aqua autem fricatum minus
desiccatur.

¶ Noua.

¶ Cur melius fatigationes tum cessant cū quis
ex aqua oleo permixta se perficit? An quoni-
am oleum magis subire cum aqua potest q si
per se ipsum est. Ducitur enim suapte natura
vt innatet z fluitet. vbi autem subijt corpus sub-
inde amplius emollitur. An quia oleum natu-

ra calidum est. calidum autem quodqz z sic-
cat z indurat. At membris fatigatis siccitas z
durities incommode omnino sunt. mixtus igitur
aque eo plus iuuat quo minus siccatur.

Becura effect? relicti ex labore: z dicit qre est q ef-
fectus in corpore laborib? derelicti. f. fatiga-
tiones plus z citi? sedant qñ aliquis iungit ex oleo cōi. f.
aque cōmixto. ¶ Deinde Aut qz. ¶ Soluit. z dicit cāz eē:
qz oleū magis submergit in poros corporis: qñ fuerit mix-
tum cū aqua: qñ fuerit simplex. z hoc pbat: qz si ipsum
oleū per se solitariū fuerit circa corpus inunctū: nō igredi-
tur poros eodē modo: sicut qñ fuerit admixtum aqua: qd
accidit: eo q oleum bz supnatat cū sit acreum spūosum:
sitr dato q penetret itra corpus p se: ex hoc superfluitates
corporis magis malassant z inuisant: z per p̄is ad egres-
sionē min? parant: z sic nō cessant effect? laborz inde: sed
poti? augent: z merito: qz oleū est nālter calidū z inflāma-
bile: qd aut est tale bz desiccare z idurare: sz qd siccū est z
durū nō cōfert ad labores: immo nocet. qre zc. Opz enī
in laboribus corpora esse humida z mollia: vt possit leni-
ter oīquaqz applicari: ppter qd habētes flegma putrefa-
ctū in iuncturis vt podagricis: nō possunt laborib? vti. Et
tūc vltimis repetit qñ conferat oleū laborz effectib? di-
cens: qz qñ fuerit admixtū oleū aque: sicut p̄ius dictū est:
z fiat inunctio: cōfert tunc z minus calefacit: qñ ex ipso
simpliciter fiat inunctio: z iō nō desiccatur neqz induratur: sed
mēbra humectat z fatigā tollit: z q impossibile est: vt sit
aliquid oīno iuuās: nihil aut nocēs: sicut dicit Hal. in. 11. d
inge. fa. oleū etiā cū ei? iuuamento: qd est vt sit mitigās la-
borē z calefaciens: sicut dicit Dalyab. in scdo sue practice:
inest ei lesiū silr ppter caliditatē ipsius inflāmatoriā. Luz
autē sibi fm tertiam partē admisceat aqua: saluant ei⁹
iuuamēta z tollunt nocumēta: ppter enim frigiditatem z
humiditatem aque remouet ei? calitas z siccitas: z pp sub-
tilitatem z penetrationē tollitur ipsi? viscositas z penetra-
tionis tarditas. ¶ Et notandum ex isto pblemate appa-
rere falsum qd apud loquentes prouerbialiter credit ole-
um esse quid subtilissimuz: ita q z aqua z liquoze alio ex-
timant fore subtilius: quia q oleum penetret videtur pro-
pter admixtionē aque prestantis ei subtilitatem fm Ari-
stote. z ideo dicit in libro de sensu z sensato: q difficilius
est seruare aquam in manu q oleum: quod apparet: quia
pluri tempore seruatur oleum aqua. Causa autem hu-
ius falsae apparetie existit: quoniam in oleo quedam pars
inest subtilissima penetratiua cū modica viscositate: pro-
pter quod cum illa viscositas humectatiua non cito exi-
cet ab aere exteriori: extimatur magis oleum aqua pe-
netrare: quod non est: sed aqua citissime euaporat cum
sit subtilium partium non viscosa. oleum autem vt dictū
est minime. ¶ Dubitatur. quoniam dicit oleum simpli-
citer esse calidum: ex quo quidem calefacit desiccatur z in-
duratur: medici autem dicunt ipsum esse temperatum ma-
gis. vnde Dalyab. in secundo sue practice oleum est tēpe-
ratum in calore. z Auicē. secundo cano. dicit oleū de oli-
uis vltime maturatis: de quo est hic sermo: eē calidū mē-
surate declinans ad humiditatem: cum igitur Aristote.
ipsum ponat simpliciter calidum aut intelligit caliduz tē-
peratum: sicut ponunt medici: aut non. si sic tunc non ca-
lefaciet calefactione ad quas sequatur siccitas z durities.
non enim cum sit humidum acreum videtur de se desic-
care: quod autem ratione caliditatis desiccatur z induratur
non est temperatum: propter qd videtur medicis Aristote.
aduersari. ¶ Dicendū q vniuersaliter oleum est calidū
temperata caliditate. Est tamē oleum multiplex: qdā

Ibidē vo-
ta Auer.
i summa.Oleū non
ē subtilis-
simū hūo-
rū oīum:
vt ponit
vulgare.

Dubium.

Solutio
Oleū mul-
tiplex.

Particula

est ex oliuis imaturis expressum: qđ oleū dicitur onfanci-
num: et tale frigidum est et siccuū in p gradu sicut tradunt
medici. Est et oleū de oliuis expřsum maturis qđ dicitur est
foze calidus tēperate: et illud itez diuersificat rōne tem-
poris et artifice: qz quoddam exprimit pedibus de oliuis
et istud tēperatius. quoddam autē torculari vehemēter
expressiuo: et tale calidius et siccius: cum teste frangant oli-
uarum: et inde earum medulle calide amare cōmīscuntur
oleo. Ratione qđ tēporis: qm̄ quoddā est nouū: quoddā
antiquū: quoddā mediū. nouū qđem est minus calidus et
magis tēperatū: antiquū autē ecōuerso: rpe. n. aeritas ei⁹ ca-
lido separat igneo: qđ est iter ista duo est mediū medio-
criter se habens: de quo hic fit Aristo. sermo. Quando autē
sic arguebat tale nō habet exiccare neqz indurare. Dicen-
dum qđ imo nō tñ rati. se complexiōis: sed potius ratio-
ne sue substantie ptinguis aerēe defacili passibilis et suby-
cibilis calide actioni: et qđ ita sit videmus oleum papauē-
ris et cucurbitarū et si frigidum sit velociter inflāmari si
calidum potens iuenit. Qui autē scire desiderat iuuenimen-
tum in corpore per inunctionem prestare olei et naturam
ipsius: legat librum de regi. sanita. Gal.

Problema.

VII.

Antiqua.

Propter quid laborantibus precipit
vomere: si vere vomitus laboriosus
est. Aut labor fit ossibus cōfractis et
repressis et fatigatis: hoc autē ab exte-
riorum aliquo patiunt vtiqz: aut eorū que sunt
in corporibus: et hoc dupli. Aut. n. carneorum
distrabentiu⁹ potentiam ipsorum: aut corpore
mixto dēso alij corpori regionē ppriā nō hñte:
quales sunt superfluitates. Omnia eniz exte-
ra nobis circūtangētia grauitates laboriosiora
corporis partibus: et si contingat pondus exigē-
tes ipsius leuioza. Signū at dictoz: plus eni co-
medentes et bibentes minus laborātes qđ ieiū-
ni exīstentes: magis laborāt ppter id qđ cibi nō
habent ppriā regionē cū sint indigesti. Qm̄ at
labor liquationē facit. liquatio autē est superflui-
tas: hoc autez est qđ labore in nobis facit motis
inordinate: et incidēs ossib⁹ et neruis et interio-
ribus carnis raris exīstētib⁹ et apertis: vom-
itus igit educēs illud exīstens causaz laboris me-
rito illaboriosos facit. Deficit autē vt erat in p-
cipio laboris corp⁹: laboriosus autē est vomit⁹:
nō superabundantia motus facti in ipso: sed qm̄
accidit nō bene euomere. Alīūpris nāqz mltis
cibis et supfluitatibus his adiunctis vomitus
labore fieri accidit: quēadmodū in repletis di-
ctū est. Si igit neqz illis fatigatio ē laboris cā:
sed ita se hñtes laborare: neqz vtiqz nō expellen-
tibus cibos vomitus erit laboris causa: oportet
enim omnibus vomentibus fieri labore. fiunt
autē nō laborantes multi vomētes. Noua.

Cur lassīs corporibus euomendū precipit:
cū tamē vomitus sit laboriosus. An qđ lassitu-
do collisīs ossibus aut pressatis aut fatigatis cō-

sequi soleat. quos quidē affect⁹ patiunt extrin-
secus: idqz bifariā. aut. n. cu⁹ copia carnis vires
erupauit ossiū. aut cū frequē corp⁹ se cetero cor-
pori miscuit. qđ locū sibi obtinere apte nō pos-
sit q̄lis gen⁹ excremētoz ē. Pōdera. n. q̄cūqz ex-
trise⁹ corp⁹ applicēt laboriosiora sūt qđ ipa cor-
poris mēbra ēt si pōdera leuioza illis esse p̄rige-
rit. argumētū qđ q plus equo vel ederint vel bi-
berint hi min⁹ q̄uis laborarint qđ ieiūni graui⁹
tñ fatigant: qm̄ cib⁹ locū suū nō obtinet: vt p̄ore
q adhuc maneat crudus. Cū autē fatigatio ma-
ceret atqz colliquefaciat: colliquamentū autē nō
nisi excremētū sit hoc est qđ lassitudine mouet
duz tenere vagat occuratqz ossib⁹ et neruis et
irimis carnis q̄ rara soluta patefactaqz substat.
Vomit⁹ igitur cū id extrudat qđ fatigationē
inducit merito hominē recreat liberatqz a lassī-
tudine. corpus. n. quale principio fuerit tale re-
stituit. Elarat autē vomitus nō nimij mor⁹ ra-
tione: sed si ita fuerit vt nō plene agat: copia. n.
ciboz que in ventriculo remāserit et excremēta
que his incidant cibis: faciunt vt lassitudo vo-
mituz consequat quēadmodū in corporibus
nimijz ipletis dictū iam est. Quod si nec illis
causam lassescendi labor inferat: sed cu⁹ ita sese
haberent laborarint nec is qui non totuz cibum
eiecerint vomitus cā foret lassescendi. nā si hoc
esset band erat qđ nō oibus euomentibus lassī-
tudo incideret. nunc nō multi post vbi euome-
runt alacriores certe redduntur.

Quare ē qđ medici intūgūt laborātib⁹ et prauē dispo-
tis vomere. qđ si p̄bibeat Aui. p̄ casū. fen 4. la-
borātes euacuari: et sic euomere cū vomit⁹ euacuet. Cū
cēdū p laborātes intellexit se forti exercitio mouētes cā ne-
cessarioz in vita: et tales nō debēt euacuari neqz vomere:
cū satis sint inaniti: et vbi idigētia nō oz laborare: sicut dicit
Hipp. in 2. p̄ricula afo. hic at p laborātes intelligunt prauē
dispositi ex aliq̄ inordinate laboris: et maxie sex cāp non
nāliū. Deinde Si vō. Tāgit motiū suū dicens: sup-
posito qđ vomit⁹ sit laboriosus molestiaz ingerens vt tra-
dunt medici. vñ Gal. in scōa p̄ricula afo. dicit qđ est difficī-
lior purgatione subductiua: q̄re nō vñ q laborantes debe-
ant vomere: qm̄ labor labori adiungit. Deinde Aut la-
bor. Soluit. et p cām dubitatiōis mote assignat. 2. r̄idet
ad motiū ei⁹. 2. ibi Laboriosus aut. Item p̄ ondit vñ
causatur labor. 2. ondit qđ opat labor siue tāgit maiorē et
minorē sue rōnis. 3. pcludit pncipale intētū. 2. ibi Qm̄qz
aut. 3. ibi Vomitus igit. P̄rio ḡ facit qđ dicit est dicens:
qđ iō causat labor: eo qđ p̄frāgunt ossia pp cōpressionē la-
boris: vñ et fatigationē icidūt. Est at p ossia ipsa nō simpli-
telligere: s̄ oia mēbra et maxime simplicia: qz si ossia p̄frā-
gunt multo magis et alia: sicut sunt ligamēta nerui et pan-
niculi: et maxie in locis iuncturaz: in eis. n. fiunt labores et
distensiōes magne pp raritates eaz ad quas superfluita-
tes concurrunt. Unde in laborib⁹ similiter vite necessa-
rys sicut onera dorso portantibus et cursoribus iuncture
porissime condolent: ppter compressiones et fricationes

Circu si.

Solutio

Solutio
corp ex
naturam
duplex.

vehementē: sed talis labor vt dicit phs a duplici pōt cau-
sa aduenire corporib⁹. aut. n. patiunt ab aliquo qd ē extra
corp⁹: aut ab aliquo qd est de numero corp⁹ que sunt in cor-
pore: et hoc pōt esse dupliciter: aut. n. fit ab aliquib⁹ destru-
entibus virtutē ipsaz partū carnosaz generataz ex san-
guine: sicut est caro pinguedo: et hoc cōplexionē eoz pmu-
tando nālē: vt sit dicere. si sensus et tact⁹ est in pte homio-
mera et carnosa fm Ari. in pmo de hystorys et 3°. in suisqz
operatione ipediaz ex mala cōplōne acquisita: aut hoc ca-
det in pte nō carnosa: sed in parte spermatica et solida: et si
corpus mixtū ex diuersis nō hz ppiū locū in corpore: si-
cut supfluitates multe ex mala vita isint corpori aly den-
so et solido vt parti spmatice. hoc. n. corpus cōmixtū ex di-
uersis supfluitatib⁹ p nervos currit et ligamēta in iunctu-
ras et maxie facit ea laborare. ¶ Deinde Dia. ¶ Declarat
hic 2° mēbra p dicit distinctionē: et primo quō causat la-
bor ab aliquo qd fit extra corp⁹: et dicit qd res quelibet ex-
teriores nos circūdātes: si fuerint iferētes laborem parti-
bus corporis: aut pp pōdus nimīū: aut ppter asperitatem
vel aliquid aliud qd causant: sunt grauitates et pōdera q-
daz itolerabilia eaz: ppter qd si accidat eis exigere aliqd
ipontin⁹ eis pōdera faciliōra et leuiōra ne ptes patiant in-
de. ¶ Deinde Signū. ¶ Dic 2° declarat signo quō a cā in-
teriori labori spermaticę partes et carnee sūt in quo ime-
diate dictū est manifestū dicēs. signū ostendēs nobis oīa
predicta est: qd cibos et pot⁹ superfluos iteri⁹ assūmētes: et
min⁹ se exercitātes: magis laborant et deterius se hnt qz ie-
iunū et sobriū existētes ab his cibis et potib⁹ supfluis: eo qd
cibi et potus in istis sic replētib⁹ se assumpti nō possident
ppriū locū: cū sint idigestiui: qd. n. ē idigestiui nō hz pro-
priū receptaculū in corpore in quo diu cōtineat: vel iō nō
habēt ppiū locū: qz debēt digeri in ventre et nō in eo ma-
nere ab yndecim horis yltra. zz. hec enī est mora nālīs ci-
borū in vētre: sicut vult Auic. 13. terty. pōt et illa pars et 13
dupliciter. 1. et alr exponi: vsqz ad hūc locū: vt qd p mēbra
carnosa nō itelligam⁹ mēbra sanguinea tñ: sed oīa mēbra
pter ossa: et neqz fiat distinctio in mēbris: sicut expōitū ē:
sed dicā qd labor qd fit in ossib⁹ ex cōp̄essione iteri⁹: acci-
dit ppter hoc qd vir⁹ mēbroz habentiū similitudinē car-
nis distrahīt: vt qz mala iducit eis cōplexio: aut corp⁹ mi-
xtū: sicut supfluitates nō habētes ppiū locū insunt aly
corporei densio. s. mēbris carnosīs: vt tangatur in his vbi
peccatū in cōplexione duplex. s. sine humoris vitio: qd for-
tassis ē melius. ¶ Deinde Quoniam aut. ¶ Ostendit qd la-
bor op̄erē in istis in qb⁹ cibi et ex eis humores etiā sūt idi-
gestiui dicēs: qz labor iducit liquefactionē et dissolutionē
que quidē ē supfluitas in corpore: et hoc quidē est qd cau-
sat in nobis moris iordinate nō suo tēpore laborē et dolo-
res: eo qd mā mora per calorē mor⁹ et laboris et cōliquata q-
p̄ius erat geta: transit p mēbra nō solū iteriōra: imo et ex-
teriora carnosa: cū sint rarefacta et aperta ex sudoribus et
expulsionib⁹ supfluitatū ad cutez: ppter qd fiunt pustule
scabies et alie defecatiōes. vñ Hipp. vt ait Gal. in 3° parti-
cula afo. exercitiū in corporibus nō mūdificatis generat
pustulas. ¶ Dubitat qñ Arist. videt velle qd post cibos
assūptos et potus sit icōferēs laborare vel exercitari. Cui⁹
3^oius videt dicere Gal. in 2° particula afo. ait enim qd ci-
bus supoccupat exercitiū. ¶ Dicēdū qd ista trāslatio que
hec dicit vt Cōstāntini est corrupta. vñ trāslatio alia p̄sani
bz labores cibos antecēdāt. Dicitur etiā qd corp⁹ qd exer-
citāt duplex existit: qdā est inanitū valde: cui si ante cibi
assumptionē exercitiū occurreret: inaniret magis: et sic
in tali casu melius est post cibos assumptos exercitiū
qz antez tunc vera est trāslatio Cōstāntini. Et et corpus
qd exercitatur cibis repletum de quo hic est Ari. sermo: et

in hoc cōueniūt oēs qd debet ante ciborū assumptionem
et nō post laborare seu exercitari. ¶ Deinde Vomitus igitur.
¶ Ostēdit principaliter intentū dicēs. itaqz si aliquid
est qd purget has supfluitates facientes nos laborare: aut
etiā malam cōplexionem rectificet: quale est vomitus
ostendit nos nō laboriosos et paratos egrotare: cū euacuet
illud quod erat causa laboris: propter quod corp⁹ deficit
a labore: quē pariebatur in principio laboris. ¶ Deinde
Laboriosus. ¶ Respōdet moriō siue rationi in contra-
rium facit dicēs: qd vomitus nō est laboriosus angustie
illatiuus: propter superfluum morum eueniēt in eo ab
eo qd vomitus est et talis motus cōueniēter factus: sed est:
quia interdum contingit vt non bene euomatur: eo qd cor-
pus nō sit puenienter preparatum ad vomitū: et hoc est:
quia cū multi cibi assumpti fuerint et potus et cū hoc eis
sint supfluitates alie coniuncte per vomitū educēde: tunc
propter huiusmodi corporis indispositionem accidit vo-
mitum prauū fieri: et causare laborem et angustiam suffo-
cantiā: non propter vomitum tñ: sed propter cibos im-
pedientes supfluitates exire: vnde istis accidit: sicut re-
pletis cibis et potibus indigestis cū exercitant. Et hoc vl-
terius declarat adducendo similitudinem quandā dicēs:
itaqz sed si neqz fatigatio fm seipsam est causa laboris in
repletis cibis et potibus antedictis: sed causa est: quia labo-
rabat seu exercitabant prauē se habentes: ita et in propo-
sito si vomitu non expellantur cibi et potus cum super-
fluitatibus: non tamen vomitus: sed et agitatio que fit in
eo erit causa laboris: quod probatur: qz si hoc esset opor-
teret omnes vomentes pati laborem et angustiam gran-
dem. sed consequens est falsum: quoniam plures vomē-
tium non laborant neqz nocentur in vomitu: quare vomit-
us de se non est causa laboris: sermo enim per se contin-
git in materia omni: sic itaqz philosophus respondet per
interemptionem: dicendo qd non est verum qd vomitus
simpliciter laborem inducat. ¶ Dubitatur. quoniam di-
cit Aristote. qd multis cibis assumptis non est bene vome-
re: cuius contrarium precipiunt auctores et Auicē. primo
cano. Sen quarta. et animalium quarto: dicit enī qd opor-
tet vomitum fieri post cibi satietatem. ¶ Dicendum si-
cut tactum est in prima particula: qd vomitus est duplex.
quidā est vniuersalis: qui totum corpus euacuat: qui etiā
debet fieri tēpore vniuersali: vt vere aut autumno: et de
tali vomitu et vniuersaliter enomitatiōe precepit Dama-
scenus in suis afo. qd per aliquot dies ante purgationem
humores commouendi sunt et dissoluendi medicina ciba-
li et cibo medicinali: vt preparantur ad exitum: et postea
cum abstinentia precedentis diei purgandi sunt: et de hu-
iusmodi euacuatione per vomitum facta intellexit Arist.
nisi stomachus fuerit nimis sensibilis et medicina fortis
vt elleborus. Cum enim supfluitates multe tali vomit-
u euacuantur a toto: si cibis cum hoc esset repletum et po-
tibus: periculum possit suffocationis imminere. Est et ali-
us vomitus particularis factus solum ad euacuandum
quod est in stomacho et tempore periculi: vt semel aut bis
in mense sicut precepit Hippo. et de tali loquitur Alman-
for et Auicē. vt apparet intuenti.

C Problema.

VIII.

Antiqua.

Propter quid laboriosus brachio su-
peruacue proijcere: qz lapidantem?
Aut quia spasmosus quidem est per
vacuum: non enim fulcitur ad nihil
quemadmodum tenens telum in manu: simili-
liter autē huic et atbleta ad instrumenta saliedi:

Dubium

Solutio

Vomitus
duplex.

Particula

z currens mouēs ad manus propter quod hic quidem magis saltat habens q̄ non habens instrumenta saltendi: hic autem velocius currit mouens q̄ non mouens.

Nota.

Cur laboriosius brachio est inanem iactasse manum q̄ cum latere? An q̄ inani iactura brachium quasi conuellitur vehementius. Multa enim in renititur quēadmodum cum mittit missili obdito fulcire se potest. Huic proxime saltans quoq̄ pondisculis susceptis innititur. Et qui currit manus obquatiens se sustentat. Quamobrem ille plus proficit lateres tenens q̄ non tenens. hic velocius currit manus obquatiens q̄ non obquatiens.

Quare molestius est manū ducere p̄ aerē ac si aliqd pyceret conatu cū nihil pyciat: aut modicu z leue sit qd̄ pycit q̄ si pyceret graue aliqd man⁹ impletiuus: vt si lapidē sufficere pyciat. ¶ Nō q̄ si aliq̄ d̄z pycere bñ z lōge: d̄z illud qd̄ pycit nō eē leue z modicu nisi: cui pyciens nō possit iniri: neq̄ etia d̄z eē tān z sic pōderosus vt manū aggrauet z pycientis v̄tutē. ¶ Deinde Aut q̄. Soluit dicens: p̄ iō eē qm̄ h̄ iacere qd̄ sit manu exire vacua est spasmofus: q̄ si esset plena: debilitas z dissoluens v̄tutem pycientis ad modū: quo spasm⁹ d̄bit mēbroz ipediēs motū: sit enim p̄iectio p̄ vacuū in quo nihil est cui possit inniti: sicut portans iaculum in manu innititur ei: z iō videm⁹ cursores eē portātes. ¶ Deinde Si mlt̄r aut. Declarat z⁹ in motib⁹ aliax partiū dicēs: q̄ eodē mō aiblera vt ledēs pedib⁹ agilis valde se h̄z ad instra saltendi q̄ sunt lapides dicti saltatorū. Et s̄lt̄r currēs mouens se fm̄ manus fulciendo illis seipm̄ p̄ aerē meli⁹ z citius currit q̄ si nō moueat: iniri. n. motui illaz: pp̄ qd̄ videm⁹ q̄ in gubdā aialib⁹ vt canib⁹ abscessis caudis nō inesse adeo directe z velociter currere: sicut pri⁹. in libro ē de p̄cessu aialiū sic d̄c: p̄tes h̄nt quādā r̄ resistētiā adiūcē: vt in deflexiōib⁹: pp̄ qd̄ p̄tatioli saltāt plures h̄ntes saltatorios lapides q̄ nō h̄ntes: z currētes veloci⁹ currūt iuxta mouētes manus: sit. n. qdaz r̄ resistētiā ad man⁹ z corpus. q̄ vō in hoc problemate nomine manus denotatur est totum qd̄ ab humero inferius continetur.

Nota.

Problema.

IX.

Antiqua.

Propter qd̄ velox cursus z in homine z in alijs animalibus morbida facit que sūt circa caput. Siquidē oīno cursus v̄i eleuare deorsus superfluitates: quemadmodum ambulatio: propter qd̄ ingrossantur crura mulci ambulantes: quia ad inferiora redeunt desuper z nutrimentum z superfluitates. Adus quidem idēz facit: sed velox propter contentionem z non respirationes calefacit caput z venas inflat que sunt in ipso. z attractiua exteriorum facit potentiarū vt frigoris z caloris: z eorum que sunt in pectore: quibus egredientibus egrotare locum necessarium est.

Nota.

Quam ob causam cursus velox tam in hominum genere q̄ in ceterorum animantium fa-

cit vt capita a morbo tententur: q̄q̄ cursus vnusquisq̄ detrahare ad ima genus omne excrementorum putatur. vt ambulatio: quapropter crura corū implentur. qui nimirum ambulant: quoniam de parte superiore ad imaz labitur z alimentūz omne z excrementūz. An motus quidem vbi agere idēz potest. Verū motus velox cum vires intendit z spiritum retinet caput concalefacit: eiusq̄ venas nimirum inflat z attrahentes redit facultatis externe vt frigoris z caloris. adde que pectore continentur. nam ea quoq̄ attrahi resorberi q̄ inde credendum est. Quibus rebus admissis locum egrotare illum necesse est.

Quare est q̄ cursus z motus velox z subitus in homine: s̄lt̄r in alijs aialib⁹? ¶ Stituit morbidas z debiles p̄tes q̄ sunt circa caput: z maxime oculos: z pp̄ B videmus cursores z equos velociter p̄ alijs aialib⁹ q̄b⁹ v̄timur currētes morbidos oculos z debiles h̄re. Sorastis z q̄ sic h̄ac l̄raz exponet: q̄re est q̄ qm̄ sit cursus in boie velox pedib⁹ suis: z in aialib⁹ alijs s̄lt̄r: vt qm̄ egat currēdo in egs vel ozomedarys: q̄ sunt qdā camelloz velocissimi: z h̄uc forte itellm̄ traheret ex. 13. p̄blemate vbi B p̄riculariter repetit. ¶ Deinde Si quis oīno. ¶ Arguit in d̄m̄z q̄ si oīcēs: nō v̄i B debere esse q̄ ex cursu p̄tes capitis ledant: eo q̄ cursus cū sit mor⁹ qdā habet euellere z educere supfluitates nocinas a p̄tib⁹ superiorib⁹ ad inferiores: sic z ambulatio. q̄re v̄i magis p̄desse q̄ nocere. Et vlt̄er⁹ ifert correlariū approbatiū sui dicti dicēs: z iō videmus q̄ p̄limis ambulatiū longū iter iflant crura: qd̄ accidit eo q̄ nutritiū z supfluitates descēdūt ex p̄tib⁹ superiorib⁹ ad inferiora: vnde varices z elephantia crurib⁹ p̄tingunt h̄ nō p̄p̄. ¶ Deinde Motus qdē. ¶ Soluit. z dicit q̄ mor⁹ B qd̄ nō per oīem est opaf: z ē aliqd aliud opaf: q̄ si dicēs mor⁹ est duplex. qdā ē pueniēs q̄ si ad vltimū in velocitate acuitate z lōgitudine: z talis morbida facit q̄ sūt circa caput. Et z ali⁹ nō pueniēs ad h̄ac vltimitatē z excessū itm̄: z h̄ mouet supfluitates ex supiorib⁹ ad inferiora: de q̄ motiū fuit in cōtrariū: z hoc est qd̄ dicit q̄ cursus velox pp̄ retentionē z p̄hibitionē euaporationis fumositatū ad caput ex toto corpe eleuatax caput calefacit: ita q̄ inflat z tumidas reddit venas z arterias q̄ sūt in eo: z pp̄ hoc reddit eas attractiua v̄tutū existentū in exteriori p̄tinēte nos acre: sicut ē frigus z calor. por. n. pp̄ caliditatē sūt apri: vt defusili possit aer subingredi calis fridus: z similiter v̄tute calidi attrahit fumos z vapores humidorū que sunt in pectore: gbus postea egredientibus z reuertentibus extra. s. calore z frigore vel vaporib⁹ fridis pus receptis necesse est caput egrotare: eo q̄ illis receptis cerebrum z orta ipsius vt oculi maxime debilitantur. Iterum cum egrediuntur associatur sibi calidū innatum z humidū radicale eo mor do: sicut dictus est 3. problemate quare particule oculos cocūtib⁹ z eunuchis debilitari cū humido sp̄matico caloz nature z humidū societur: z hui⁹ quidē p̄lematis causa adhuc perfectius apparebit. 13. z. 17. caplo.

Problema

X.

Antiqua.

Propter quid laborant quidam magis in planis q̄ in non planis locis: velocius autem ambulant planam viam q̄ non planam? Aut quia mi-

nus laboriosum est nō semper in eadem figura fieri motus. qđ accidit ih nō plano processu magis. Velocius enīz ambulāt: qz minus extra naturā mouent: in plano quidē igitur parua eleuatio ⁊ depositio ⁊ densa est: in non plano āt ecōtrario. Est aut eleuare extra naturā: violentia enīz est oīs eleuatio. Qđ aut fit per singulā violentiā parūū: multū fit per multas. Noua.

Cur locis equalibus q̄ in equalibus magis fatigatur: oīus autem inter equale q̄ in equale conficitur? An minus laboris tūc est cum motus nō semper eodem habitu agitur: qđ ingresu equali potius fit: oīus enīz ingredimur vbi minus contra naturāz mouemur. Ergo per locum equalem parcatqz frequenter ⁊ ponitur ⁊ attollitur: per inaequalem autem contra. At qui ratio attollendi contra naturā est. Vī nāqz omnem attollendi vsum exequimur: quod aut per singulos gradus paulum redditur id multum per multos demum exultat.

Quare est q̄ ambulantes plus fatigant ambulando per loca diutius plana q̄ per nō plana: vt per monticulosa. Et q̄re sīlr veloci⁹ ambulāt per plana q̄ per nō plana ⁊ plus in eodem tpe. Deinde Aut qz. Soluit. ⁊ p ad primā partē q̄siti ⁊ dicit ideo eē: qm nō semper permanere mēbra s̄m motū in eadē figuratiōe min⁹ est laboriosum: ⁊ p̄tingit magis in ambulatione que fit p loca nō plana. Deinde Velocius. Soluit ad scđaz partē q̄siti: p̄ dicit q̄ per plana veloci⁹ fit mot⁹ ambulationis q̄ per non plana: eo q̄ ambulantiā per loca plana min⁹ mouent extra nām: vt ⁊ mobilis inclinationē: ⁊ declarat: qm in plano est modica eleuatio partiū vt pedum ⁊ depositio: ⁊ est cū hoc spissa. Et iō videm⁹ cur sores troā do modicū ⁊ sepe pedes eleuare: me passib⁹ fatigent lōgio rib⁹: s̄z p nō plana ē ecōuerso: qz multa ē eleuatio ⁊ depressio ⁊ rara seu ampla: sed eleuare omne est extra nām. magis igitur leuare magis extra naturāz: eo q̄ omnis eleuatio est p̄ter nāz mobilis: cū illud sit graue nālr petēs deorsum rēdere. Vī dcm̄ est in. 28. pblemate scđe p̄ticle: qđ nā calidi q̄ ducit nos ad supiora laborat. Deinde Qđ aut. Dic 3⁹ remouet canillationē qz aligs diceret ista eleuatio ⁊ nāz q̄ ē in vna eleuatiōe vlt̄ et plib⁹ ē modica valde ita q̄ nō ē curādū: nō. n. pōt laborem cāre: ⁊ iō p̄ remouens dīc: q̄ id violētū ⁊ laboris qđ accidit i eleuatiōe vna violēta: ⁊ si sit modicū: tñ in plib⁹ ⁊ plib⁹ eleuatiōib⁹ violentis iteratis qđ inde p̄surgit erit violētū grāde: pp qđ nō opz despiciere paruos excessus: s̄. n. eo ⁊ nō sentiant nocumēta in p̄iti: p multiplicationē sentient: ⁊ iō hāc. in fine p̄mī de alimētis p̄cipit oīa semia gbus v̄timur bñ mun⁹ dari a nociuis: ⁊ B est igit nō negligere pura facere oīa ad elus p̄parāda semina: cognoscētes quas tñ illud qđ p singulos dies nocumētū nō sentiat pp puitatē: tñ qđ pgregatur ex ip̄sis tpe multo mai⁹ fit aliqñ: ⁊ pp p̄cipit Auic. p cā. fen 3⁹: ne qs mala cibaria in cōsuetudine adducat: ⁊ repetitur hoc caplm in. 23. problemate.

Problema. XI. Antiqua. Rōpter qđ super planis laboriosius tacere concauis est: Aut propter idēz ⁊ curua planis: in vnum nāqz locum

collecta grauitas in sede. Aut inclinationē representatione facit laborem: curuum ⁊o recto: hoc autem concauo magis tale est. Corpus enim nostrum magis circūferens q̄ rectūz. talibus autem in plus tangit concaua q̄ plana: ppter eadem autē ⁊ cedentia non cedentibus minus laboriosa sunt ⁊ iacere ⁊ sedere. Noua.

Cur in planis laboriosius accubam⁹ q̄ in concauis? An eadem ratio est cur etiam in conuexis laboriosius q̄ planis. Cum enim pondus corporis se eundem in locum in sedendo accubandoue colligit facit per afflictationem vt laboretur. In curuum igitur q̄ rectum: idqz q̄ concauum magis tale se exhibet. nostrum etenim corpus in orbem se colligit potius q̄ dirigat in processum. Que autem eiusmodi sunt bec per plura attinguntur a concauis q̄ a planis. bis eisdem de causis etiam fit vt que cedunt minus q̄ dura ⁊ renitentia fatigent: ⁊ in accubando ⁊ in sedendo.

Quare est q̄ accubitus factus super corpora planaz superficialiū est laboriosior: magis nāz molestant q̄ si fuerit super corpora concauarum ⁊ profunda superficialium. Deinde Aut propter. Soluit: ⁊ p̄mo assignat vnam causam penes simile sumptam: ⁊ dicit q̄ illud contingit ex simili causa quare etiam laboriosius est iacere super corpora curuarum superficialium q̄ planarum: eo q̄ totum corporis pondus in tali sede ⁊ vniuersaliter in eo cui innitit adynatur in vno loco velut in puncto fiat contactus: vnde ⁊ carnes atteruntur: ex quo leditur natura: maxime cuz illic possit etiam somno quiescere. Notandum q̄ triplex est superficies quedam est plana cuius partes equaliter iacent porrecte: in corporibus planis extensis reperta. Est ⁊ alia concaua vel profunda que est interior superficies corporum tendentium ad sphericitatem. Quedam est curua seu cōuexa que predictis corporibus inest s̄m partem exteriorē protensa: ⁊ super hanc corpus nostrū insitens maxime laborat cuz non fiat superficialium duarum contactus nisi in puncto: eo q̄ corporis nostri superficies est etiam curua. Iacere autem super planarū superficialiū corpora minus laboriosius est: super corpora ⁊o concaua minime cum ⁊ vndiqz fiat contactus ⁊ circundetur corpus a superficiebus concauis velut a veste: ⁊ hoc est qđ dicit secūdo. Deinde Aut inclinatione. Manifestat dicens q̄ in accubitu corpus plane superficiali causat laborem ⁊ angustiam in corpus nostrū in reclinatiōe seu accubitu ppter compressionem: eo q̄ fiat contactus ⁊ fulcimentū corporis super corpus in loco modico: qđ subiungitur: quia corpus cōuexe superficiali causat labores corpori recte seu plane superficiali ppter eandē cām: ppter qđ opz in accubitu superficiali adaptare: vt sibi per oīa correspondeat: ita q̄ contactus ⁊ fulcimentum corporis supra corpus fiat equaliter per omne: ⁊ tunc corpus minus laborabit. Et huiusmodi natura est magis corporis concaue superficiali cum circundet corpus vndiqz: ⁊ hoc ideo: qm corp⁹ nostrū magis habet figuram circūferentialem tendēte ad rotundā colūnalē q̄ habeat rectas: ⁊ est tñ quodāmodo in medio: ⁊ in talib⁹ corporib⁹ sic figuratis amplior sit cōtactus a corpore concaue superficiali q̄ a corpore plane: ⁊

Quomodo
plex
ficus

Particula

ideo minor accedit ut dictum est sepe labor: pp qd & quassda sedes & lectos et conant figurare fm corporis nri figuratiōe. ¶ Deinde. Propter eandē. ¶ Infert 3° correlatiū. d. qd pp excellētiā & iproporitiōē hāc quā h3 corpus cōcaue superficiē ad corp^o plane & pueye per relationē ad corp^o nostrū iacere & sedere min^o fatigant in corporib^o etiā nō cedētib^o factis cōcauaz superficiēz q3 aliaz duarū. dicit aut nō cedētib^o. quia si corpus cui innitit corp^o nrm cedere ut lect^o mollis: statim acquireret figuratiōē & p̄silem superficiē nostri corporis sua corrupta: & ille v3 mibi isti^o capituli multū secretus intellectus.

¶ Problema.

XII.

Antiqua.

Propter quid breues gressus laborio si sunt. Aut quia inequales sunt: multotiens enim stare faciunt: ex contrario autem in contrarium dense transmutare laboriosum est. Cōsuetudinem enim neuter facit: qd est in laboriosum vtriusq3 sit nō contingit p̄suetudinem fieri.

¶ Noua.

Cur breues deambulationes fatigationē mouere amplius soleant. An quia euariant in cōpreq3 sunt. faciunt enim ut sepe subsistat de cōtrario autem in contrarium frequenter mutari laboriosus est. Neutri nāq3 assuescere finit que quidē assuescēdi ratio vacat fatigatione: vtriusq3 autem simul ut assuescas fieri non potest.

Quare est qd ambulationes breues fatigāt p̄portionaliter plus lōgis. Scias qd p breues nō itelligo breuitatē rōne spatiū pambulatī: sed rōne modi ambulandi potius: ut qd modo assit stare postea paulatim ambulare: sicut appet in p̄cessib^o & locutiōib^o quas hnt iterdū in ambulationib^o. ¶ Deinde. At qz. ¶ Soluit dices. p̄ id esse qm tales ambulationes causant inequitatē & iordinatiōē imensaz in motū: & p̄sequēs in corp^o. nā sepe accidit stare motū corrūpēdo: & sepe motū icipere: & sic semp transmutat corp^o deinceps: & crebre ex vno h3ioz in aliud: ut extet in motū aut ecōuerso sūaliter trāsmutari est laborrem afferēs. quare rē. ¶ Deinde. Cōsuetudinez. ¶ Hic 2° remouet dubitationē qd crederet aliq3 qd ex multotiens trāsmutari ex vno in aliud: corpori accreret quedā nālitas ex p̄suetudine iuducta p̄pter qd tale nō sit laboriosus. hoc remouet dices qd trāsmutare qd ē in laboriosū aliqd in neutro causat p̄suetudinez: neq3. s. i. stare neq3 in moueritū sūt p̄traria: & impossibile est qd q3 codē modo sit tēpore faciat sibi p̄suetū duo p̄traria & variata: cū p̄pter p̄mutationē ex vno h3io in aliud mēbra semp sint in noua suscepiōe. ¶ Notandū est qd nō p̄pterea huiusmodi actus est illaboriosus: eo qd sit quies post motū aut econuerso: & eo qd mēbra murēt figuratiōē sic dicebat i p̄ p̄blemate imo magis est laboriosus q3 si aliter adesset tū eo qd inducitur subita mutatio in nām: & p̄pter hoc etiā mutatio figuratiōis mēbroz cū multotiens occurrat ipsis non pausat satis ledit amplius: & nō p̄fert: nō enī p̄ talē figuratiōē subleuat onus corporis: sicut subleuat in ambulatōe nūc per monticulosa nūc per vallosa facta.

¶ Problema.

XIII.

Antiqua.

Propter quid qui super equis currūt quanto magis currit equus tanto magis lachrymantur oculi. Atrius quia frigidior est semp occurrēs aer quan-

to magis vtriusq3 minoritēpore t̄agit corpus: qd nudis currentib^o accidit: frigus aut lachrymas facit. Aut per cōtrariū: etenī calidū facit lachrymas: ut solis: motus autē caliditatem facit: aut p̄pter ictū qui est ab aere. Quēadmodū enī vtri qui ex opposito flant turbāt oculos: ita aer incidens quanto vtriusq3 velocius agit: tanto magis facit percussione mollem.

¶ Noua.

Cur qui equo vebuntur quo longius equus decurrit eo magis emittere lachrymas solent. Atrum quoniam aer qui se obiectat subinde eo frigidior est: quo minus teporis corp^o attigerit. qd his etiam euenit qui cursum nudo corpore agunt: frigus autem inouere lachrymā potest. An contra: res enim calida lachrymam ciet velut sol. ¶ Motus autem nimirum calorem efficere potest. An propter ictum illatum ab aere illud accidit. Quomodo enī venti aduersi oculos perturbant: sic aer occurrans eo magis ferire potest quo equus velocius agitur.

Quare est qd qñ aliqui currūt in equis vel ēt in alijs animalibus agilitate currētib^o: quāto magis currit equus vel animal egatū tāto magis ex oculis lachryme stillāt. ¶ Deinde. Ut qz. ¶ Soluit. & assignat tres causas dices p̄mo ideo esse: qd aer semp occurrat frigidior corp^o: ri quanto magis minoritēpore tangit corp^o: eo qd nō pōt irritari sic subito vel imitari & calefieri a corpore: & id fere oīs ventus sentit frigidus: & maxime acerbū subito ipellēs: quod apparet in nudis currētibus: vel modicus supple se vestitos habētibus. talib^o. n. accidit frigidari cū eis imediate aer inalteratus occurrat: qd nō accidit currentibus sufficienter vestitis: sic igitur currentes ifrigidantur: & ita frigus erit id qd lachrymas causabit: cerebrū p̄stringēdo: ex qua cōstrictiōe humiditas subtilis circa cerebrū mota declinat ad p̄tes debiliores ut ad angulos oculoꝝ. ¶ Deinde. Aut per. ¶ Assignat aliam causā huic p̄trariam: que tōta finit in. 9. p̄blemate: & dicit qd est alia causā h3ia p̄dicte: p̄pter hoc dictū est prius vtrū. illa enim sumebat ab operatione frigidit: hec autē sumitur ab operatione calidi. Et est qd calidū causat lachrymas sicut & frigidum: puta sol qui est calidus effectiue & maxime cum q3 ipsum nō obtebratū t̄inet diu: eo qd oculum debilitat humiditates subleuat: & poros aperit: sic igitur calidū causat lachrymas. sed motus inducit caliditatem p̄ partiu3 confricationem: ex qua spūs calefiunt. quare rē. Mouet enī fumos a partibus inferioribus ad superiores & humiditates eliquat: ut apparuit etiam prius in. 9. caplo. ¶ Notandū qd non est incoueniens eundē effectū a causis oppositis causari: vñ modo per accidēs & nō p se hoc fiat: eo qd h3ioz effectū cōtrarie sunt cause. nūc aut calm & frigidus videntur per accidens lachrymas causare: qm frigidum p̄stringendo & exprimendo lachrymas ex oculis cogit effluere: calidum aut liquādo aperiēdo & attrahendo debilitat p se magis cōtentiā. ¶ Deinde. Aut p̄pter. ¶ Assignat scōdaz causā obiectans hoc etiā cōtingere p̄pter percussione causataz ab aere velociter & fortiter moto in oculos & totā faciez: q in oculis vel in angulis oculoꝝ p̄pter cōcauitatē figuratiōē reflexiā accipit: qd declarat: qz sicut venti subito ex opposito faciei nre mori in nos ledūt oculos: cum sint partes de facili passibiles: ita & aer frigidus subito occurrens oculis currentis

currentis in equo operat ad fluxum lachrymarum: qui quidem quanto velocius currit tanto magis inducitur percussio rei mollis ut aeris: est enim aer in substantia sua mollis et cessibilis valde: tunc propter vehementem condensationem quam accipit ex diuisione subito facta ex motus velocitate cogitur condensari: qui condensatus quibus suavis percussione ledentem adducit in oculis. Vel aliter facit percussione molle eo quod magis mouet lachrymas quibus motus circuitus oculorum redditur humidus et mollis. Quidam tamen ad facilitatem intellectum scripsit molestior loco ly mollem: et hoc iterum tangit in 30. problemate.

C Problemata.

XIII.

Antiqua.

Propter quid alie quod fricate partes carnose fiunt: venter autem subtilis fit?

Aur quod non similiter se habet ut caro: propter quod et problema est. Uniuersaliter

autem in exercitiis et laboribus et maxime attenuatur veter. Causa autem quoniam pinguis calefacta liquatur: et que natura tensionem habent magis: cutis autem natura habet tensionem: sed propter id quod impinguitur velocissime semper habet aliquam pinguedinem nisi laboret aliqua egritudine. causa autem huius quod prope nutrimentum est. Quoniam igitur omnino pinguedo non est naturalis sed accidentalis et non necessaria est partium: quemadmodum caro: et exterior motus et qui est fricationis calefacientes liquesciunt ipsam: et nutrimentum superabundans distribuunt alijs particulis: propter quod et sedes quidem veterem impinguitur: aliud vero corpus subtiliant: motus autem et fricationes ventrem quod subtiliant: aliud corpus ingrossant.

Moda.

Cur cetera membra cum perficiant pleniora euadant: veter autem soleat extenuari? An perfrictione prius vehementiore extenuatur: cum is etiam impletur soleat illa fricandi ratione: quam paulatim amplificando ad mouemus sed non eque perficit atque caro qua de re quidam. Quippe cum oio in exercitatio laborandoque veterem precipue extenuetur. ratio igitur quod optima omnia calefacta liquefunt: et ea magis quoniam tensa suapte natura sunt: venter autem cutis est: cutis vero sua natura tensionem habet: sed non quod venter celerrime optimatur ideo et pingue aliquid semper obtrinet: nisi morbo laboret. Cuius rei causam dixeris quod cibo ex vicino positus est. Cum igitur omnino pingue res propria nature non sit: sed aduentitium: nec ita necessarium ut caro adbereat: ideo et exercitandi et perficandi agitatio ventrem calefaciens liquefacit et macerat: alimentumque quod inde redditur membris ceteris dispertit: quod obreze sedile ventrem optimatur reliquum corpus extenuatur. Ad obtritiones vero perfrictionesque ventrem extenuant: reliquum corpus implent et augent.

Mouet iteque vnum questionem dicentes: quare est quod alia membra a ventre fricata et exercitata impinguntur?

tur: veter autem non sed demacrat. **C** Deinde Aut quod. Soluit et assignat primo causam sumptam a natura pinguedinis dicens: id est esse: quoniam venter non se habet eodem modo ad pinguedinem sicut alia membra carnosum usque ad cartilagineum et ossa: et ideo est quod quare veterem se habet alio modo ad pinguedinem quam alia membra: et hoc tetigit Aristoteles. motum sui quod sit. Quod autem non simpliciter se habeat per quoniam venter in exercitiis spontaneis et in laboribus in vita necessariis: propter alias partes venter habet per prius quod demacrat potissime. **C** Deinde Causa autem. Quod parata autem pinguedine veteris ad alias partes carnosas corporis persequitur causam dubitationis preteracte dicens causam esse: quoniam pinguis cum calefiunt liquatur et dissoluitur: cum constant ut dictum est a frigido: et si partes que naturali tendunt et super alias partes expanduntur: aut etiam inter eas distinguuntur sicut est cutis spermatica circundans totum et paniculorum aliqui: ipsa enim naturaliter extensa existit super totum corpus circumquaque. quare et. Cutis autem et venter alia sicut ipsa habet tensionem: ideo cito demacrantur: quod ipsis pinguedo solum adheret appposita et non subingreditur substantiam eorum: quod non accidit membris non habentibus tensionem: sed pinguedo cito dissoluitur ex ea: tamen quod preter alias partes citissime impinguitur: semper reperitur sub ipsa pinguedo: eodem modo corpus non egrotet aliqua egritudine consumptius sicut est fe. acuta et hinc: in quibus non solum pinguedo dissoluitur liquata: sed etiam caro omnino minoratur: et maxime recenter coagulata: sub cute autem et venter sub paniculis in carnis bus latitantibus: ideo generatur pinguedo: quod locus ipsorum est propinquus nutrimento existetia vel virtute et venter et utroque sanguinis sicut apparebitur ex qua pinguedo conficitur. **C** Notandum sicut vult Auicenna. de animalibus quod cutis est duplex. est enim cutis spermatica in qua est nervus et sensus: et ista est illa sub qua est pinguedo. est et alia huius omnino opposita que est sicut quodam accidentale nunc fluens nunc occurrens secundum diuersitatem causarum: sicut apparet in scabiosis in quibus talis cutis fere deperditur et in venenatis euadentibus omnino: et sub ista non continetur pinguedo: et fortassis est hec de qua dicit Gale. de acci. et mor. Cutis non existit ad agendum: sed solummodo ut operanda operari: nam neque digerit neque pulsum neque anbelitum neque voluntarium habet motum neque aliam facit actionem nisi quod operimentum est. **C** Deinde Quoniam igitur. Assignat secundo aliam causam sumptam a fine et indigentia pinguedinis ad naturam. Et quis forte ponet quod vna tamen assignetur causa in hoc capitulo: et quod hic ponatur minor rationis interest: quod et si dici possit: primum tamen artificialius: et tunc ly igitur non tenebitur illatue sed processive potius et in aut conuerteret: ut dicatur secundo alia causa est: quoniam pinguedo totaliter et secundum omnem modum non est naturalis sicut caro: sed potius accidentalis: est tamen de numero partium necessariorum aliqua necessitate: ut si sit accidentalis sit caliditate. Cum enim nostre nature iuuans ad digestionem sui caliditate. Cum enim homo inter cetera animalium habuisset debiliores digestionem: indiguit pinguedine confortante illam: et ideo sicut dictum est alii sibi solum fuit quibus super omnia intestina expansus et non stomacho tantum adherens sicut alijs. Quidam autem addiderunt non componentes ipsum cum ly necessariorum dicentes pinguedinem non esse de numero partium necessariorum: cum sit accidentalis: quod magis extat expositum: et quod pinguedo non est naturalis omnino: sed accidentalis magis seruans rationem accidentalem in occurrendo et recedendo: indicat ex hoc quod non sit multa cura et indigentia nature ad ipsam. Et ideo motus exteriores sicut est equitatio negotiatio et motus fricationis et extensionis et contractionis cum sint calefacientes corpus liquefaciunt pinguedinem et dissolunt: ex quibus motibus nutrimentum copiosum tribuitur alijs partibus.

Problemata. A.

K

Cutis duplex est.

Id est habet debiliores digestionem quam cetera animalia.

Particula

tribus corporis: quia cum sint solide non liquant per motus calefacientem: imo calefacta attrahunt inagis sanguinem. Item quia materia que frigiditate constabat in pinguedine liquata calore transit in alias partium nutrimentum. Propter quod medici volentes parua membra ingrossare precipiunt exercitari et fricari et leuiter percuti: sicut apparet a Gal. in quarto de ingrossatione. Item a Alio. 7. quarti. Nota quod Aristoteles non dixit simpliciter pinguedinem non esse naturalem: sed addit omnino quasi dicens quod primum et per omnes modum non est naturalis. Propter quod sciendum est quod aliquid quod ad presens potest dici tripliciter naturale: aut quia oino sit basis et principium nature: et sic cor est naturale solus secundum Aristotelem. secundum autem medicos cum hoc cerebrum et epar: cum ponant etiam hec duo principia cum illo. Alio modo dicit aliquid naturale eo quod sit defensiuum et conseruatiuum poris naturalitatis et sine quo non: et sic cerere partes a pinguedine erunt naturales. Tertio modo eo quod sit de operatione nature cum uiuet frequenter ex eo: et hoc modo pinguedo potest dici naturalis: cum faciat ad bene esse nature: et quia non est naturalis primis duobus modis ideo Aristoteles dicit eas accidentales: cum assit et absit preter subiecti corruptionem. Item notandum est gratia littere compositae particula non negatiua carentis: quod necessarium ut sit nunc dicere dupliciter accipitur: sicut apparet in quanto meta. vno quidem modo sine quo res non potest esse: et sic caro necessaria est nobis et animalibus perfectis. Alio modo sumitur necessarius sine quo res non potest esse perfecte: et sic pinguedo est nobis necessaria siue potius iuuatiua et quibusdam perfectis. Deinde propter quod. hic secundo infert correlatiuum comprobatiuum eius quod dictum est dicens: quod pinguedo per motum et fricationem liquefit: ideo sedes et vltimae quietes quoniam quies sit in sede ventris impingatur: sed aliud corpus totum demacrat: eo quod sanguis non deportatur ad loca remota: propter calidam quietem hebetatam: sed motus et fricationes operantur contra: quoniam ventrem demacrant: et aliud corpus omne impingunt: et de hoc est sermo singularis in primo capitulo sextae particulae. Dubitatur quoniam videtur velle pinguedinem fieri circa cutem: et cutem fore nutrimento propinquam: quorum neutrum videtur. primum quidem: quia dictum est auctoritate Gal. pinguedinem fieri propter frigiditatem panis: sed cutis non est frigida: imo temperata in vniuersa substantia: sicut vult Gal. in libris complexionum. quare et secundum quoniam cutis est corporis extrema superficies: quod autem sic est: non est prope nutrimentum sed longe: cum fons nutrimenti lateat interius. Unde cutis videtur habere locum contrarium ventri de quo dictum est in quanto capitulo quod est prope nutrimentum. quare et. Dicendum est quod circa cutem si cutis dicitur plus habere multiplicari pinguedinem cum adsint ut apparet illi cause: neque valet quod dicitur cutem esse temperatam: quod hoc dato adhuc remanet alia causa qua vinctu sum sanguinis condensat in pinguedinem. scilicet transitus sanguinis pinguedinis versus corporis exteriora: propter quod infrigidatur ab aere exteriori: et maxime quia in cute terminantur arterie que motu suo per poros secundum medicos attrahunt intus aerem frigidum. Rursus sub cute est paniculum dictum membrana situm inter cutem et carnem: qui cum sit frigidus postare facit sanguinis vinctuosum in pinguedinem. Unde nomine cutis Aristoteles etiam hic hunc paniculum intendit: eo quod cuti satis adhaereat: neque valet quod dicebat secundum Gal. quod cutis est remota a nutrimento et. Quia etiam cutis remota sit a stomacho vel epate cum mesenterio in quibus continetur nutrimentum: est tamen propinqua membranis deservientibus istis. scilicet venis et arteriis deportantibus nutrimentum per totum corpus: admodum enim quo in ortis propter irrigationes persistunt ex lapidibus rivuli: ut aqua decurrat per totum;

Male tripliciter dicitur

Necessarium dicitur dupliciter.

Dubium.

Solutio.

ita et sanguis per venas et arterias decurrit in corpore ad hoc ordinatus: sicut scribitur in. 13. de partibus. sanguis autem cum per venas et arterias peruenit ad cutem: in qua venarum et arteriarum rami capillares terminantur: non valens cutem duram spermaticam penetrare: resudat ex osificis illarum in locum qui est inter carnes et cutem: et infrigidat ibidem ut declaratum est: propter quod in pinguedine stat. Et fortassis aliquis istam particulam. Et autem huius et. exponet non de cute sed de ventre: ut concordet ei quod dictum est in. 5. cap. quod non oportet ut iam patuit.

Problema.

XV.

Antiqua.

Propter quid ex longis et vehementibus viis et cursibus: quanto stat aliquis in extremitatibus digitorum mouent pedum calcanei et diuelli deorsum propter.

Aut propter continuitatem et vehementiam motus: non requiescit in homine motus nervorum. Toti enim corpori dominatur anima multotiens: particulis autem non: quoniam quodammodo mouebitur ut cordi et virge. Causa autem quod spiritus multus circa nervos exurit qui non simul infrigidat statim: hic autem mouens sicut euellens motu deorsum euellit et longissimo minime facit dominari. Tales autem sunt calcanei: ut iratis inferius labium.

Cur pacto longo itinere aut cursu si quis se super sumos constitit digitos calces pedum coquatutur prius deorsum labuntur. An propter continuitatem vehementemque motum concitati nervi non dum requiescunt. Fit enim sepe ut animus euincere corpus totum possit. Hebra autem singula ibibere non possit ubi se quendam in modum commouere. non enim cor non penitus exercitum residere animus cogere potest. Ratio autem rei quod querimus est quod multus spiritus circa nervos deurit: quod non simul ac subterteris refrigerare potest. Is igitur spiritus coquatutens veluti subtrahendo suo motu deducit: facitque ut pars remotissima minime contineatur. Itaque calces tremescunt quemadmodum immum labrum bovis iratis.

Quare est quod cum currit quis longum iter cursu vehementi et longo: postea cursu terminato si conatur erigere: calcanei pedum tremunt et deorsum mouentur: et ideo manifeste trahitur deorsum coactus manere super plateas pedum suorum equaliter. Deinde Aut propter. Solutio et per assignatam huius dicens ideo esse: quoniam propter continuum motum et vehementem pressum et velocem in nervos et lacertos nostros ab anima non regescunt adhuc a motibus: igitur principium talis motum ut anima sit getata. Sciendum sicut vult Gal. in libro de motibus liquidis: quod membrum quoddam est mouens tamen ut cerebrum: quoddam motus tamen: ut extrema sicut manus parua: quoddam vero mouens et motum: sicut nervus aut lacertus: mouetur enim a cerebro vel nucha et mouet membrum: iste quidem est ordo secundum eum in mouentibus organice. Aristoteles tamen ponit omnis motus initium fore a corde: sic itaque apparet quomodo motus potest esse in nervis seu lacertis: principio motus ut anima cum instrumento principali quietato. Deinde Toti enim. Declarat quod dictum

dictum est. pmo ostēdit quomodo talis diuersitas seu inordinatio possit in corpore cōtingere: dicens q anima frequenter dominat̃ toti corpori in cōmuni: nō tñ dominat̃ singulis partibus. vt verbi gr̃a. cordi z virge: iste. n. aliq̃lter mouent̃ iam anima sedata a mouere z intellectu non iubente: cor enim cū fuerit cōmotū ex aliqua passione vt ira vel timore aut egritudine vt cordis tremore: mouetur etiam passionibus h̃ quietatis cōtra voluntatem anime: qd̃ similiter accidit in virga z maxime religiosoz aut in tentigine vulue in quibus inest motus: anima etiā cōtra rium iubente. Unde Aristo. in libro de causa motus animalū. dicit motum pudendū esse inuoluntariū: ideo videmus tunc q̃ cū in arteria brachij euenerit systoles aut diastoles vna in arteria virge erunt sex vel septē propter motū sibi inditū feruore cōcupiscentie spiritu calido illic cōcurrente. ¶ Notandū est sicut vult Aristo. in libro de causa motus animalū: constare animal quēadmodū ciuitates bene legibus rectā: in qua si semel fuerit ordo stabilitatis: nō est opus amplius separato monarcho: in ciuitate aut bene recta sic est: q̃ ciuis vnīuersaliter obediunt pncipatui: particulariter tamē cōtingit aliquos transgredi ipsius mandatū: vt fures z homicide: qui statim nō possunt a principe cogi: cū sint nō partes politiē facti. Similiter etiā cōtingit in animalibus z maxime in hoīe: quādo enim corpus anime recte subicitur: vt ipsi dominēt: disposito pncipatu coactiuo: sicut apparet in pmo politico: cor: anime omnis corporis obedit particula. aliquādo q̃dem est q̃ anima corpori dominat̃ pncipatu politico nō coactiuo: z in tali dominio anime aliqua particula corpis potest interdum resistere: sicut ciuis transgrediens pncipatum. ¶ Deinde [Causa aut.] ¶ Reddit causā huius dicens ideo esse: quoniam spūs plurimus z calor missus ab anima inflāmant̃ circa nervos z musculos qui nō simul tēpore statim infrigidantur: z sic nō cessant a motu: cū motus fiat ppter calidū: cum anima quietata fuerit se retrahens a mouere. in hoīe h̃ spūs z calor adhuc est mouens: sicut aliquid diuellens z pars cōtrahit̃ motu eoz deorsum vt prius: cum erat motus: aut vnīuersaliter ad aliam quācūqz positionis differentia cōtra inclinationē z impetum anime mouentis. vnde fit q̃ diu anima nō possit plene tali parti dominari: z fm̃ eius impetū mouere: ppter spūm inflāmatū in nervo vel musculo mouente illam partem. ¶ Propter q̃ fit talis inordinatio vel inobedientia partis alicuius corporis ad animam quādoqz. ¶ Dicendum ppter qd̃ sciēdūz sicut apparet in libro de causa motus animalū: q̃ operationes ab anima in corpus profluentes sunt sicut de genere anthropatū mirabilium: que quidesunt artificiatā subtili ingenio constituta: quibus inest q̃ aliqua parte ipsoz mota: mouet̃ z alia vsqz ad aliam vltimam partem: ita q̃ pma parte vel pmo mouente mouere cessante: adhuc mouet̃ intermedia z vltima: sicut est videri in machinis molendini z horologys: sic equidē anima se habet ad corpus: quoniam ipsa pmo mouente vt dicatur cor z spūs ipsius mouentur: quibus motis mouetur cerebrū: cuius motu mouetur nucha: qua mota mouetur nervus z musculus: cuius qdēz motu vltimo mouebitur pars extrema mota tñ nō mouens: itaqz erit q̃ motu indito in vltima parte que mota est tñ z non mouens vt dicatur virga aut calcaneus seu labium poterit moueri: pncipio motuū pōzi vt anima quiescente mouere. ¶ Et hoc est qd̃ subdit dicens q̃ h̃ sunt calcanei: qui sunt partes pedum vltimozqz posteriores: quibus pedes firmanur: qui quidem mouent̃ diu z deorsum euelluntur: cum quis in digitos se erigit ppter motū inditū eis ab anima prius: ita q̃ anima nō potest eis dominari: sicut sagittans sagit

te emisit. vnde z calcanei sicut se habent in his q̃ vehemēti z longo currunt cursu: sic se habet labium inferius etiā in iratis: ipsi enim trabunt̃ deorsum: sicut labiū inferius trahitur in antierius deorsum z extenditur diu sic remanens propter spiritum furentes ei imissus ab anima p̃us: propter qd̃ p̃ysionomi iudicant labia eminentia habentes iracundos z animosos existere.

¶ Problema.

XVI.

Antiqua.

¶ Propter qd̃ nō vehemēter cōtentiose currētes in rithmo respirāt. ¶ Utrum quia oīs rithmus determinata mouet̃ mensuratione. talis autē est per equale qd̃ currentes faciunt: simul autē incipiētes currere respirant: quare respiratio per equale facta ppter id quod equali motu mensuratur rithmum facit: aut qz omnis qdēz vnīuersaliter respiratio per equale fit: his qui fm̃ naturā ipsa vtunt̃ z non cōtinent. Sedētibus autē igit̃ z currētibus moderata existēte corporis motione: non manifestus rithmus fit. Cōtentiose autē currētibus nō cōsequēte sensu motu nō possumus cōspicere anhelitus rithmum: in currendo autē mēsurate: mēsurā motus sensibilē anhelitus faciens rithmū declarat.

¶ Noua.

¶ Qua de cā qui nō cōcitate admodū currunt numeroze respirant. ¶ Utrū q̃ numerus oīs mēsurā certo recipit motu: talis autē motus est qui per equas agit̃ portiones quēadmodū agunt q̃ currunt leuiter. ergo simul atqz agere cursum i ceperint respirāt: ita vt cū spiratio per cōpares vices pp̃ parē metiēdi motū reddat̃ numerum siue modulationem possit cōtinuare. An q̃ oīs spirādi rō cōpari vicissitudine cōfici soleat: mō quis nō retineat: sed tenore trabendi a nā determinato vtaf. ¶ Igit̃ cū sedem⁹ aut ambulamus q̃ mor⁹ corporis mediocris est: numerus palaz nō fieri pōt: cū itē cursuz cōcitate agimus q̃ sensus p̃seq̃ motū nequeat nūerū p̃cipe spirādi: baud q̃qz valem⁹. at cū mediocriter nos ipsi cōcitem⁹ mor⁹ ipsi mediocris mēsuraz modū respirādi sensibilē p̃stans explicare numez pōt.

¶ Quare est q̃ currentes mensurate z non cum ingenti violētia z conatu anhelitu suo quē emittūt cānt̃ rithmū quendā: in quo ordo tenor z p̃portio quedā consonantie sentitur: qd̃ maxime fit in quibusdā cursoribus festinantibus: vt malleatores ostendunt. Quid autē sit rithmus ad. 29. particulam p̃inet: vt autē in presenti est dicere. est debita qdam p̃portio sonoz adinūicē fm̃ acuitatem z grauitatem concordantiū eodem seruato tenore. ¶ Deinde Utrū quia. ¶ Soluit z primo assignat causam p̃babilem sumptā ab equalitate z modo anhelitus quez habent currentes. sc̃do assignat aliam ex parte anhelitus vnīuersaliter. secūda ibi. Aut qz rē. ¶ p̃mo facit qd̃ vcm̃ est dicens ideo esse: quoniam omnis rithmus causatur ex debita cōmensuratione sonoz: sicut apparet in illis q̃ cōterunt gissum: talis autē cōmēsuratio est illa in q̃ seruatur

¶ Problemata. A.

K Z

Nota cōparationē

Facita obiectio
ad h̃.

Particula

equalitas et proportio simul: quā quidem curretes causant: quia statim cū incipiūt currere: et respirare etiam incipiunt: et sic semper ordinate currēdo incipiūt vniformiter: propter quod talē ordinē et vniformitatē in rithmū cōstare faciunt: inspirādo enī et expirādo hūiditas pulmōis per motū calefacta subtiliat et in vaporē dissoluūt. vnde et anhelitus inspissat fumositatis: in cuius quidē demū expulsiōe vntēte laborāte expulsūa quādam sonus efficiē ordinatus: sicut apparet tēpore calido in canibus. ¶ Propter quod hic sonus canibus maxime sentiē aliorū aialū: aut quia eorū sunt colla longa angusta: et pectora stricta sunt: et gulosi plurimum humiditatis supflue circa pulmones colligētes: aut propter motū eorū vehementē et sepiissimū eorū nāliter anhelitus redditur inspissatus. ¶ Deinde [Aut quia.] Hic scōdo querit de causa assignata dicens. vnde est quod respiratio equalis et vniformis rithmum causat. ¶ Deinde [Propter id.] Reddit cām istius dicens ideo cōtingere: quā hō respiratio cōmensurat motu quodā equali pportionato sūm tēpore equalia. ¶ Deinde [Aut quia.] Assignat aliā cām pncipalis quesiti dicens aliā cām esse: quoniam omnis respiratio vntēte est dicere sit sūm equalitatē ordinē conseruando inceptū: et hoc in his qui ipsa nāliter vtunt: ita quod non sit aliqd detinens spūm: quin egrediat libere et vniformiter vt opz: sicut accidit interdū seriose facere: aut egritudinū aliq occupatione: vt se. caufonica vel squinatia aut asma. te. Et quia sic est: itaqz sedētes et currentes et cursu mēsurato valde et per modicū spatū seu ambulātes non causant rithmum manifestū: eo quod eorū nō inflāmant spiritalia: sic igit quasi dicat phs rithmus nāliter se habētibus causatur ex respiratione: aliquā tamē nō est sensibilis: sicut dicit scōdo de aia: quod echo semper videt fieri sed non certus: sed in currentibus vehementer cū conamine grādi: vt volentibus aliōs supare vel fugere nō possim percipere quod cōstituunt in anhelitu rithmum: quod accidit eo quod in diuersis sensus et motus nō cōsequunt se inuicē: neqz hi pportionē seruant: intātū enī motus eorū est subitus et inordinatus propter spūaliū inflānationem: quod auditus illic nullum rithmum pōt iudicare: cuz nō seruāt ratio rithmi in talibus: propter quod aliqui vt quod pus dicebat cuz nō sit fieri rithmum manifestū. hic aut oīno fieri nō ptingit: opz dare mediū istoz vbi rithmus causet: quod erit vt dictum est pus in currendo temperate et nō vehementi conamine: sic etenim anhelitus cāns sensibilē cōmensurationē et pportionē motus causabit et rithmū manifestū. Dicit aut sensibile ad diāz pōz quod insensibile cōstituunt rithmus. Dicit aut mēsurā ad diāz secūdoz qui propter nō hīe cōmensurationē nō causabunt rithmū. hi aut terty medij rithmū et manifestū faciunt propter habere causas eius.

¶ Problema.

XVII.

Antiqua.

Propter quid in currēdo videt nobis aer ventus fieri. ¶ Vtrū quia moti propter currere continuū corporibus nostris aerē mouemus qui est ventus: propter quod nō videt solū: sed et sūm veritatem aer sit vētus. Aut quia curretes percutimur aere: hoc autē accidente magis sensum accipimus aeris propter motū. ¶ Verito igit ventus videt fieri: hoc aut accidit propter motum.

¶ Noua.

Quare inter currendum aer in flatum cōuertit nobis videat. ¶ Vtrū quā dum per cursum agitur: aerem corporibus nostris continentem

excitamus: quod nō nisi flatum mouere profecto est: quocirca non solum videtur: sed etiam hō in flatum aer cōuertit. An quia in currendo aerē impetu nostro violamus: quo facto sensu aeris per motum magis afficiamur. Ergo recte in flatum aer se conuertere videatur. Hoc enī ratione impetus potest euenire.

Quare est quia cū currimus velociter maxime videt nobis quod aer efficiat vētus. ¶ Deinde [Vtrū quia.] Soluit et pmo assignat cām pbabilē vel sūm opiones aliorū. et dicit ideo esse: quā quā mouemur motu vehementi vel veloci quod est currere: mouemus aerē cōtiguū nostris corporibus vel aerē in se cōtinuū et vnū scindimus: quod quodam motus et diuisus apparet quod sit vētus: quia enī aer motū vehementem et subitū recipit: diuidit et cedit sūm partē per quā cōdesat: ipso autē tandē cōdesato vehementer refrāgit: ex cuius refractiōe videt vētus fieri. ¶ Deinde [Propter quod.] Mouet aliā dubitationē huic ppinquā vt magis appareant antedicta. Et pmo pponit dubitationē dicēs. quare est quod nō solū videt aerē motū fieri ventū: imo vere aer motus est vētus. Et fortassis quia vētus nō est aer oīno motus vt apparebit: quare sic ista līaz altera: aliter exponat. quare est quod vētus nō est aer motus sūm veritatē: sed videt solū ventum aerē esse motū: hoc tū dicere nō sic cōsonum est littere vt pimum. ¶ Deinde [Aut quia.] Soluit dicens idē esse: quia vbi vehementer currimus percutimur aere: quo cōtingente: magis sentimus aerē propter motū et percussione quā causat in nobis: et quia sic est: nō imerito vētus videt fieri aer motus: quod quodam accidit propter motū ipsius aeris vehementem et subitū. Quod enī cū aer quiescit nō sentiē vētus oīno: videt cōtrario fieri: vt cum mouetur ventus sit ipse sic motus. ¶ Notādū sicut p3 in scōdo methoz quod quā posuerit ventū esse aerē motū: quā quodam positionē iprobat Arist. ibidē. ait enī aut incōueniēs esse quod aer circūfusus et motus circa singula et vnde cūqz dicat ventus motus: intendens talē rōnes: quia sicut est in fluuijs: ita d3 esse in vento: cū vtrūqz insit pportionabilis passio: sed ita est in fluuijs quod nō quilibet aqua fluens dicit fluuius: etiā si sit magnē quantitas: neqz etiā qualitercūqz sit dicit fluuius: sed solū dicit: cuius pncipiū est a fonte originalē: a quo pntue multitudo effluit aque: similiter igit erit in aere moto: quod non oīs aer motus et qualitercūqz erit vētus: sed aer motus a pncipio et loco determinato et modo. vnde. 7. cap. nō aere quolibet moto: neqz quāto cūqz vētus erit. et in confirmatiōe huius talis subdit rō et est: quod illud quod sūm nām suā humidū est: nō est id quod est siccū naturaliter: sed aer naturaliter est humidus. vt dicit scōdo de generatiōe: humiditas enī pmo inest aeri quā aque et quā aliq qualitatū: sed ventus est siccus vt apparet effectus: et initium eius exhalatio sicca: sicut dicit Arist. quare et. Rursus hoc posito quod vētus sit aer motus: sequentē incōueniētia multa: vt quod vēti eēt cōtinuū: sicut aer est pntuū: et quod oēs vēti eēt vnus vētus: sicut aer est vnus. Item oēs venti simul flarent: si oēs partes aeris simul mouerent: sed hoc est cōtra phm: qui dicit duos ventos cōtrarios non posse simul flare: sic itaqz ostendit ex his ventū nō esse aerem motū: ita quod rō eius perfecta sit aer motus vt voluerunt antiqui. Et fortassis Seneca in libro nālū questionū: sed ventus est aer motus a loco terminato ab exhalatione calida et sicca causatus: et ad hoc impugnādū videt ire Arist. scōdo meta. 2. 6. topicorū: 3 exemplariter magis volens quod oportet ad hoc quod dictum est differentia terminari: nihil tamen prohibet quin aliquāliter possit dici quod ventus sit aer motus: sicut

Respiratio
no quō
fiat.

sicut etiam potest aliquantulum dici qd fluminis est aq mota: sicut etia dicit qd ambitiosus est qui appetit honores: hoc tamen no sufficit: imo pmo opz gen^o differetys magis de terminare cotrahentibus aut qualis vel quanti vbi in quo sicut dicit in eod. 6. sic igit fm intellectum hunc etiam pma expositio quoquo pot modo tolerari.

Problema.

XVIII.

Antiqua.

Rofter quid magis currentes q am bulantes cadunt: Quia magis prius q moueantur eleuant: currere ab ambulare in hoc differt. Noua.

Quobz currentes potius cadimus q ambulantes: An q magis q moueamur attollim⁹: hoc. n. inter cursum z ambulatione interest.

Quare est q currentes sepius cadunt z maxime cu fortiter currunt q ambulantes: C Deinde [Qz magis.] Soluit dices id esse: qm curretes pus q moueant z ante q fixerint vnu pede eleuat altez volentes lo ge pede extedere: ppter qd cu eleuet vnu latus magis altero: frequetius cadit: sed ambulantes cu plus no eleuent altez sensibilibz qm altero: figut firmiter vnu pede: an qm motu eleuent altez: z ideo no cadunt sicut currentes. z vlt terius addit: q ista videt oia inter currere z ambulare: qm curretes pus q moueant: imo etiam pus q bene firmen pede eleuant: ambulantes vo ecotra. C Est z alia ca: qm si corpus debet erectu permanere z currere: opz virtutem moria q est in laceris z frequetissime z velocissime: fere etia in eod tpe iuncturas relaxare: z contrahere: vt vna quidem partiu eleuet z in ante moueat relaxare: vt altera vo firmez. Hec aut laboriosus est nae z difficile valde: cu sit impossibile duo zia simul facere. Pot etia hoc cotingere: qz in vehemetissimo motu cu minimuz sit quiete: mouens caret perfecte fulcime: ppter qd cadit: cum omnis motus immobili alicui innitit.

Problema.

XIX.

Antiqua.

Rofter quid ascēdentes genua dolemus: descendentes aut femora: Aut quia ascendentes sursum proyicimus corpus: z euulsio multa corporis z a genibus fit: ppter qd dolemus genua. In vallibus autem ppter id q deorsum ferimur cruribus: femorib⁹ firmati dolem⁹ ipsa. Sic oē qd extra naturā fit dolorē z tristitia parat. Est aut fm naturā genibus qdez ad antierius curuatio: femoribus autē in posterius. In ascensionibus aut genua flectunt in posterius: ppter id q velle fulciri: in descēdentibus aut femora in antierius flectuntur: ppter id qd nostruz corpus est in antierius ambulans. Noua.

Cur ascendentes genib⁹: descēdētēs femoribus elaboramus: An qm dū ascendimus corpus sursum iactamus distensionēqz corporis genuūqz mouemus: ex quo genibus laborādū est: proclinis aut locis eo femoribus laborat q bis ipis enixi crura submouem⁹. Ad bec omne qd pter nāz fit laborē dolorēqz mouet. Est aut fm naturā genib⁹ vt ante flectantur: femoribus

aut vt retro a locis acclius genua retroflectuntur: pcliuis aut femora ante cogunt: corp⁹ eniz se prouum propensumqz ita defertur.

Quare

est q quādo ascendimus in altū vt mōtes ar duos: accidit nobis dolor circa genua: vbi os coxe vnu duobus cōiungit ossibus cruris sub rotula: sz cū descēdim⁹ in infimū: dolor fit nobis circa femora: q qdez sunt a iuncturis anchaz vsqz ad alchariz vel renū spodiles: vt magis apparebit in. z 4. caplo. vbi hoc pblema repetitur. C Deinde [Aut qz.] Soluit z pmo tangit causas pme partis quesiti dices ideo esse: qz qm ascendimus nos virtute aie ipellimus corpus sursum cōtra inclinationem eius cū sit graue. vnde multa euulsio z distractio accidit corpori circa genua: ad quā qdem sequit cōtinuitatis solutio: z si non sit percepta: ppter qd ipsa dolemus. Sed qm deorsum tēdimus quātū ad scōaz partē quesiti: vt ad valles ppter id qd ferimur crurib⁹ ab aia nō permittente corpus graue deorsum ruere fulcimur femoribus feritibus corporis omne pōdus: ppter qd ipsa dolem⁹. C Deinde [Sic omne.] Hic scōo approbat z declarat cām suam dicens q vniuersaliter omne qd est cōtra nām igerit dolorē quo ad corpus magis: z tristitia quo ad aiam: sicut pz pmo de anima: sz enim operatio non fit nisi coniuncti: tamen qdam passiones pmo insunt corpori z per corpus anime vt dolor z egritudo: qdam econuerso vt tristitia et ratio. vnde Auicē. in pncipio sexti naturalium: somnus z vigilia z egritudo z sa. sunt dispositiones corporis: imagnatio vo z cōcupiscentia ira z bz pncipaliter sunt anime. C Deinde [Est aut.] Posita maior sue rōnis declaratur in proposito: z cū hoc tangit minozē dicens q genua naturaliter habent curuari ad partē antieriozē: ita q cōuexum curuationis fit in parte antieriozē: z cōcauū in parte posteriozē: sicut fit in pedibus antierioribus quadrupeduz. Semora vo naturaliter incuruant ad partē posteriozē: ita q cōuexū z cōcauū ecōtrario est incuruationi genuuz: z est sicut incuruatio crurū auium: sic itaqz inflexio naturalis nobis genibus z femorib⁹ est opposita: sicut hoc aparet in libro de progressu animalū: nūc aut cōtra naturā vtriusqz dictam: genua primo cū ascendimus oportet nos flectere ad partē posteriozē: que naturaliter habent flecti ad partē antieriozē: qd accidit qz totū corporis pondus in eis fulcitur inuisum: similiter cū descendimus femora cōtra naturā suā incuruant in partē antieriozē: eo q corpus nostrū habet motum ad antieriozē: in quo qdem opz femora in antieriozē flecti: vt corpus erectū sup ea teneat: caderet eniz nisi fulciretur in femorib⁹ ad antierius: que qdem variatio figurarū genuū z femorū accidit pp aliud z aliū fulcimētū pedū in ascēdēdo z descēdēdo: sic igit qz genua z femora mutāt figuratiōes suas nāles insitas in ascēdēdo z descēdēdo: labor z dolor eis fatigatis incurrit: z hoc qdem pblema repetit. z 4. caplo.

Problema.

XX.

Antiqua.

Rofter qd qnqz in itineribus coraz mediū maxime dolemus: Aut qz est totius longi z vnus existens: fulcra autē medio dolor maxime fit: propter quod z cōfringitur maxime exinde. Lora autem est talis: propter quod z mediuz ipsius dolemus. Noua.

Cur in itinere media femoris parte potissimū fatigari solemus: An qz longi cuiusqz atqz pti-

Particula

nus pars potissimū media laborat: cū. s. stabilituz fixūq; manet: quāobrem hec precipue rūpit. Femur aut tale est: ergo partes potissimū mediam eius fatigare merito solemus.

Quare est q; in itinerādo quādoq; dolemus potissimē circa media coraz. Dicit aut qnq; q; solū accidit in itinere longo laborioso z maxime illis quoz coxe solum magis in arcu ducte sunt. ¶ Deinde [Aut qz.] Soluit dicens cām esse qm coxe mediuz in corpore hoīs mēsurati est mediū vniuersalis lōgitudinis z vni⁹ exiūtis in ipso: fm hoc enī lōgitudō est sola in hoīe media: ppter qd corpus fulcitur: in quo accidēte dolor circa ipm causabī potissime. Et ideo infert correlarium dicens quare ex tali fulcimēto accidit compzimi z confringi: sed talis est cora circa ipsius mediū: ideo mediū ipsius maxime dolemus: nō qdē ppter attritionē ossis coxe: cū ei nō insit sensus: sed per attritionē musculoz circa os: in tali enim motu vehemēter circa ipm seinuicem constringunt.

Problema. XXI. Antiqua.

Quodpter quid humidū velociter pfectū laborātes z a caumate. Aut qz calefactū hūidū aer fit: z vrit magis plus. Quādo igr nō pōt extrahere ppter multitudine nō fit infrigidatio: quare cito ignescit ab inato z adueniēte calido: ppter qd z facti sudores exercitantib⁹ se z oīno laborantib⁹: z spūs egressus pficiūt. Segregato nāq; z attenuato humido spūs fit.

Quā ob cām qui humida cōstant natura facile a labore estuzq; strangulantur. An q; humor cōcalefactus trāsit in aerā: itaq; acrius vrit. Ergo cū ob nimietatē facultas submonēdi nō dat refrigeratio nulla subsequitur: atq; ita celeriter hō calore insito z aduentitio exardescit. Quapropter sudor spūs q; secessio eos inuuant qui se exercent: qui deniq; laboribus se dederunt. Cū enim humor discernitur atq; extenuatur spiritum inde enasci necessarium est.

Quare est q; hūidi hūiditate vaporosa calido cōiuncta: qd dico pp multos q laborāt fortisq; exercitio z assiduo se mouēt: in magno seruoze estatis suffocatur citissime: z extinguunt ab incēdio z inflāmatiōe: sic aut aut frigidis nō sic ptingit. ¶ Et scias q; cōis lra est laborāte z nō laborātē: z tunc dicat pfocant ab incēdio eoz aliquo laborāte ppter vite necessaria: sicut visum est pluries aliquos tpe meo parisiis in cāpis circa messium collectionē taliter suffocari. ¶ Deinde [Aut qz.] Soluit z dicit ideo esse: qm hūidū euaporabile accubitu circa pulmones taliū cum calefit ppter motū laboris z aeris subtiliat z mutat in subam similē aeris: ita q; humido plurificato per euaporationē magis inflāmat z incēdit iterioza: eo q; subtile magis subintrat: itez plurificatū maiore requirit locū: quo accēte nā ppter multā quātitatem ipsius causatā ex vaporatōne nō pōt ipm extra per cannā emittere euentādo eoz: imo inuisceat circa pulmonē. vñ nō fit refrigeratio spūs circa cor inflāmato: ppter qd refrigeratiōe nō facta: citissime corpus inflāmat a calore inato nō pteperato: z a caliditate extranea aeris deforis occurrete hūidū in vapores resolūte. Et lz cor euentē, mo-

tu arteriaz per pores cutis: hoc tñ per se nō est sufficiens sed potius adiunans: z refrigeratiōe per anhelitū factam: sic itaq; in talibus cōm q; dupliciter occurrit. s. calidum innatū: calidū aggeneratū ppter puatiōē euentationis: z calidū ptenētis: z calidū ex motu laboris acquisitū: que q; deez calida sūt adiūcta extinguūt calidū innatū: sicut maior flāma minore. Amplius fit valde possibile: eo q; circa pulmonē insunt hūiditates plurime: tū ad humectādū ipm ne arefiat ex motu euētiōis cōtinue: tum qz recipit fumos vaporosos ascēdentes z descēdētes: sicut dicit Auic. z⁹ pmi. z ideo voluit Isaac ipm fore flegmatis receptaculum: nūc aut cū humiditates tales mutant in subas similes aeris: sicut dicit ex minori fit plus: sicut dicitur est in. zz. cap. scōe particule. propter qd humiditatibus in vapores resolutis: locus concantitatis pectoris iplez intantū: q; aer vaporosus cōtentus interius sic fortis efficit: vt z motus cesset pulmonis: ad qd qdē citissime sequit moris. ¶ Deinde [Propter qd.] Dic scōo infert correlarium declaratiū pdictoz dicens: z ideo qn fiunt sudores in exercitantibus se vñ vñiformiter laborātib⁹ z anhelantibus liberē: cōferunt he euacuatiōes: z p eas saluant a suffocatiōe: z hoc est qz per tales expurgatiōes hūidū supflūū sepat a loco in quo erat inuisceatū paulatine: quo sepatō subtiliat intantuz q; spūs. i. inspiratio z respiratio pōt libere fieri. ¶ Dubitat qm nō vñ quis posse a caliditate aeris pfocari: cū fz Auic. z⁹ pmi. q; tūcūq; sit aer calidus frigidus est spūm nostroz cōparatione: qd qs experit iterius: ppter qd magis videt inde cōteperari q; suffocari. ¶ Dīcēdus sic esse sicut dicit pbus ppter pdicta: qd etiā magis declaratur: vt. n. hec suffocatio fiat: opz vt quoz cōcurrant. s. q; corpus sit hūidū z pcpue circa pulmonē: z calidū etiā: si enim esset hūidū solū hoc nō fieret: qz nō esset calidū ptenētis hūidū illud potēs dissoluere in vapores: ppter qd hoc minus mulierib⁹ accidit: regrit ēt hūidū plurimū euaporabile: z iō minus hoc cōtingit cholericis: in q; bus hūidū est min⁹ z subtile magis emittit in sudores: z qz frigidas regiōes inhabitātes vt gallici z anglici sunt hūmidiores z calidiores quodāmodo accēte min⁹ fridas habitātib⁹ vt Italicis: accidit eos ab incēdio estatis magis suffocari laborātes Italicis. ¶ Ad hoc ēt adiunat qm Italicis meliori z ordinatiozi vtunt vita z magis sciūt sibi pcauere. Sunt z illoz terre plurimū pcaue: in qbus estus feruidus ppter reflexiōē causat radioz: sed terre italicoz sunt plane magis z expanse: in qbus etiā sunt arbores plime: sub qru ymbra paufant fatigati: qd nō sic reperit apud illos. ¶ Tūc ad arg^m dicendū q; sermo Auic. est de aere exnti sub latitudine nālitate: hic aut de quo obiect est pter nāz z pestilentialis factus: cū sit rabiosus in caliditate. ¶ Vel dōm q; hoc non solum accidit rōne caliditatis continentis: imo etiam ratione aliarum vt appareret caliditatum calido aeris incitatarum.

Problema. XXII. Antiqua.

Quodpter quid cōmēsurata corpora laborant multotiens z permutant facile. Aut ppter idē ambo: equale enim cōmēsuratū: equale aut simul passibile. Si igr aliqua doluerit pars: cōfestim cōdolet totū: incōmensurable autem sicut magis depēdens nō conuertit partibus: laborat qdem igitur multotiens propter hoc: facile autem pmutat: qz omne cōmunicat corpus. In plura aut distributa passio fit infirmior quare facile pmutabilis.

pmutabilis: icōmēsurabile aut sicut nō cōicans
partibus qdem minus laborat: difficilius autē
permutat: uehemens enī est passio. **Thoua.**
Quare corpora que modice constant tēpera-
taqz sunt in morbus sepius incidunt: et facilius
curant. An vtrūqz eadem de causa euenit: est
enim equabile qd modicū est: qd autē equabile
id cōpatibilis est. Quāobrez si qua eius pars
laborauit protinus totū collaborat: imodicum
autē contra: utpote qd seiunctius sit partiū sua-
rum vitia minus haurit: minusqz consentiens
est. Ergo sepius in morbum hac de causa inci-
dit: facilius autē curat qm̄ malum partium cōe-
omniū est: eo nāqz debilius redditur quo se in
plura digesserit: itaqz curabilius est: imodicus
no illud: ut qd rem cōem cum partibus nō ba-
beat: minus qdez egrotat sed difficilius curat:
qm̄ malum uehementius uiget.

Quare est qd corpora tēperata egrotāt frequēter: et qre
de facili pmutant ab egritudine in sanitatē:
ut qre pmutant de leui et alterant ab eē suo nāli acgrētia
qlibet dispōnē. **Dubitat** vtrū sit dare corp⁹ tēperatū.
et vtrū qd nō. qz iā nō eēt actio et passio in eo: cū in oī actiōe et
passiōe oporteat vni eē pdominās: sic dī in .5. meta. s. 3
est impossibile: iā enī desineret viuere et eē. qre rē. Amplius
si ē eēt: nō hiet locū neqz motū: nō. n. est rō qre magis eēt
in illo loco qz in alio: neqz magis motū huc qz illuc habe-
ret: s. hoc est impossibile. **Algaçet** in sua nā. **Dicēdū** est et
grā hui⁹ sciēdū qd cōplexio est duplex: sicut dicit **Auic.** p.
p. m. et medicorū alij. qdā est cōplexio ad pōdus ut in vni-
uersa suba: qdā est cōplexio ad iustitiā siue ad necessitatē
et vtilitatē. Cōplexio autē quā ad pōdus diuidit in equalē
et in inequalem. Equalis autē est qd qualitates et quantitates
eoz sint eqles in mixto nō supantes neqz supate: et qd ex
eaz confractione resulter vna noua cōplexio et nā media
inter qualitātē eoz nō magis declinans ad vnā qualita-
tē qz ad aliā. Quo ad pōdus cōplexio ineqlis est ut quāti-
tates et qlitates sint eqles sicut pus: sed cōplexio qd ex eis
resultrat nō est vere media: s. declinat ad aliud extremū
vū in prieratibus eoz siue ad qlitatē simplicem siue ad
cōpositā ut ad calidū rē. siue ad calidū et sicū rē. Et neu-
tra istaz cōplexionū repit: sicut vult illic **Auic.** qd et rōnes
inducte quincunt: et de tali cōplexione dīc **Sal.** in pmo de
regi. sa. qd simplex sanitas et pfecta que certissimaz bz eu-
crasias vel nunqz fuit in aīalis corpe: vel nunqz fuit neqz
pusillo neqz instāti tpe in ictu oculi in vnoquoqz momen-
to alterata nō eodē mō se hīs: sed pmutationē pmaaz fm̄
eratē suscipit qd semp ad senectutē tēdit et fm̄ **Auic.** nō nā-
lius administratione. **Ali** **Daly** in theg. tracta. signoz cor-
pus qd est in meliori formaz est res forte que nō inuenit:
et si inuenit est occultū sensui et nō apphēdit nisi cogita-
tione et rōne: s. de aliā ab antedicta sanitate vel corpe opz
intelligere. puta semp sano qd in omni pmanet hora tale.
Cōplexio autē quo ad iustitiā: que sūt diuidit per eqles
et inequale possibilis est inētionis: et est ut in mixto sit mē-
sura quantitatē et qualitatis eoz fm̄ qd regit ad opatio-
nes speciei exercēdas: ita qd istud n. ixtū dīcēt tēperatum
qd perfectiori mō habebit mēsurā talem et pportiones.
reliquū autē erit distemperatum: et de hac cōplexione dicit
Daly ab. p. theo. et **Auic.** etiā qd hō habens tēperatā cōple-

xionē est ppinquus tēperate cōplexioni ad vltimū: quas
vsqz ad vltimū tēperatā vix est oīno inuenire in oib⁹ bo-
minibus nedū alijs: sic itaqz p3 qd cōplexio quo ad pōdus
nō cōtingit reperiri: cōplexionē aliquā quo ad iustitiā co-
tingit. et de ista est **Arist.** sermo. Et ideo est mirandum de
excellenti viro **Auer.** qui semp repbēdit **Sal.** de cōplexio-
ne equali: cū ipse **Arist.** hic eam esse assentiat. neqz. n. **Sal.**
voluit cōplexionē quo ad pōdus ut apparuit oīo iueniri:
tūc. n. rōnes p ipz recte pcederent pinducte: sed tēperatā
ad iustitiā. **Deinde** **Auic.** ppter. **Soluī** et p assignat
eandē cām pme pris qsitū et scōde: dicens cām vtriusqz scilz
frequēter egrotare et cito de leui permutari vel sanari eā-
dem. **Deinde** **Eqle. n.** **P**rosequitur et primo declarat
cām pme partis quesiti dicens: qd illud qd est tēperatū est
equale: et qd est equale simul tpe et vno patit per totū: qm̄
si aliqua pars doluerit statim alia cōpatit ei: et dolorē exin-
de sic incurrit totū: sicut est videre: qz aer est subtilior aqz:
et subtilior et tēperatior ex modica alteratiōe facta in mo-
dica pte eius alterat fm̄ maximā ptez: qd et nobis etiam
ptingit: qz vna ps cū aliā bz symbolū et affinitatē magnā:
et quoz est symbolū: facilius sit transitus: et id vocauit cō-
mensuratiū merito **Arist.** tale corp⁹: et qd difficile est quāli-
bet partū cōseruare illesam: ideo accidit tale corpus mul-
totiens laborare: aut qz corpus humanū pre ceteris corpo-
ribus est tēperatius frequēti⁹ inde alijs infirmat et plu-
res modos egritudinū incurrit. Qu autē corpus tēperatum
de facili infirmet declarat per suū oppositū. s. per corpus
distēperatū dicens: corpus distēperatū declinās a medio. s.
a tēperamēto magis accedens ad aliqd extremior nō ha-
bens ad tot ptes lapsus sicut tēperatū: nō cōuertit cū suis
partibus: ita qd vna particula patietē patiat et totū: cū non
sit pportio in ipso perfecta sicut in corpore temperato: et
ideo cōcludit ipm̄ multotiens pati. **Dubitat** quoniam
videt corpus tēperatū minus debere pati intemperato:
qz eo qd est tēperatum oppositū est intemperato: igit mag-
gis recedit ab egritudine: qz egritudo est intēperamētū:
sicut dicit **Sal.** pmo de acci. et morbo. qre rē. **Dicēdū**
qd hō corpus temperatum aut vni perfecte sex rerum nō
necessariarū debita administratione: aut imperfecte. Et
egritudo similiter aut causat a causa interiori aut exte-
riori. si aut vtrū eis ut decet: minime egrotat et maxime a cā
interiori: qm̄ natura eius tēperata digestionē perfectam
celebrat et superfluitatū expulsionem: ppter qd prohibē-
tur fieri morbi. Si aut vtrū indebite sex rebus nō natu-
ralibus. Dicendum ipsum pre alijs egrotare et maxime a
causa interiori: ppter corruptionē regiminis et passibilita-
tem ipsius. Et tunc ad argumentū: est oppositum intem-
perato et egritudini: dicit qd verum est: dum eius tempe-
ramētū ex administratione sex rez cōseruatur: sed hoc
est difficile valde: cum plura ad hoc requirant et difficilia
est fm̄ **Aristo.** plura qz vnum conspiciere. Et si dicat **Sal.**
in thegni. de causis ipsum non indigere metiente hoc ve-
ritatem habet cum potest rebus illis sex debite vti: sed
multotiens fit trāsmutatio ad alia sicut apparet in secun-
da parte affozismoz: neqz valet quod a gbusdaz hic dicitur:
in passionem de leui incurreret: tamē ppter virtutem
fortem minus et rari⁹ patitur: quoniam virtus non opera-
tur in corpore nisi mediante complexione et instrumēto:
est cōplexio et instrumentum sit passibilis: de necessita-
te: et virtus. **Deinde** **P**ropter quod. **D**ecarat causam
secunde partis quesiti dicens: qd corpus temperatum cō-
municat omnibus partibus suis cōmunicatione uehemē-
ti: ideo de facili et cito permutatur a praua eius dispositio-
ne ad sanitatē: quoniam cum passio vni parti contingit:
distribuitur statim in omnes: ppter qd minoratur et de-

Particula

Nota ex
diuisione
colligi de
structione

struitur: cen ostendit cancer particularis passio partis in-
curabilior existens lepra que est communis toti: diuisione eni
semper est via in destructionem: propter quod corpus ta-
le cito permutatur a passione ad sanitatem: et hoc declarat
per corpus distemperatum sibi oppositum dicens: qd cor-
pus distemperatum in quo vna pars non comunicat suf-
ficienter alteri: nec omnes toti cum egrotat: cum difficul-
tate et tarde sanatur: eo qd passio recepta in vna parte non
distribuitur in alias neqz in totum: immo vehemens re-
manet in parte impressa.

C Problema. XXIII. Antiqua.

R Propter quid laborans qdē magis in
planis qz in nō planis. Velocius aut
ambulat planicie qz nō planicie: Aut
qz laboriosissimū qdez est nō semper
in nō plano gressu magis. Velocius aut ambu-
lant vbi inequalitēpore minor est superior mo-
tus: in plano aut parua eleuatio et frequens: in
nō plano autē ecōtrario. Qd aut p singulā viz
factū: multū fit per multas.

C Cur equalibus qz inequalibus locis magis fa-
tigari solemus. Ocius autem iter equale qz in-
equale expeditur: An qd minus laboris tum
est cum non assidue habitu eodem mouemur:
quemadmodum ingressu equabili potius agi-
tur. Ocius nō ingredimur: cuz vbi minus pa-
rit tempore attollimus. Ergo per locum equa-
lem vsus attollendi exiguus est atqz frequens:
per inequalem autem econtrario. Quod nō p
singulos gradus paulum redditur multum id
per multos demum exultat.

Repetit vigesimū pblema et dicit. qre est rē. **C** De-
inde [Aut ga.] Soluit. et pmo videt magis
exponere et verificare questionem suā dicens: qd laborio-
sum est et difficile valde ambulare per plana: propter non
pmutare figurationem membrorum: non tamen semper:
quia quando ambulatio fuerit breuis: non est laboriosus:
sicut dictus est in primo problemate: sed in ambulatione
que est per non planum. i. monticulosum magis est labo-
riosum: dūmodo fuerit ambulatio breuis: si autem fuerit
longa non semper est laboriosum: et sic ista expōne tangit
sentētia primī pblematis. et ideo. **C** Deinde [Velocius.]
Manifestat secūdam partē quesiti dicens: qd citius pami-
bulatur planum qz monticulosus supposita equalitate tē-
poris: et hoc est qd dicit qd in tempore equali et motu eqli
minor est motus superius: vt in monticulosis qz per pla-
num. Et fortassis propter istas conditionem verificatiuā
sui sermonis repetit problema: non enī fuit superius po-
sita. **C** Deinde [In non plano.] Assignat causam predi-
ctorum sicut dictum est in decimo caplo et patet.

C Problema. XXIII. Antiqua.

R Propter quid descendentes qdez per
valles femora magis dolemus: ascē-
dentes aut crura: Aut qz ascendentes
qdē in eleuando corpus. Totū nāqz
corpus fit pōdus. Cui igit totū adiacet et quo
leuamur hoc maxime dolet: crus aut hoc: vlti-

mam enim longitudinē habet: et nō sicut pes la-
titudinē habet: ppter qd mouetur. Quare sic
scapula pōdera mouemus: et in hoc habemus:
igit et dolemus scapulā maxime. Descēden-
tes aut in declinando corpus deorsum et ppe-
lendo extra naturā dolor est: quare in quo ma-
xime inclināt et eleuat: hoc habet dolorē. Crus
quidem igit manet: pondus autem pectus fit:
femur autem recipit et mouet propter id qd lon-
gitudinem habet: et vertitur desuper inquantū
thorax inclinatur.

C Cur femora in descendendo tibiē in ascenden-
do laborant: An labor in ascendendo est quia
corpus attollitur. Fit enim vt totum corpus
nobis oneri sit. Itaqz cui totum incūbit: et quo
totum attollitur: id precipue premitur atqz la-
borat: hoc autem tibia est. Postremam enim
hec longitudinem tenet: nec modo pedis latitu-
dinem aliquāz sortitur. Unde fit vt hoc minus
se valeat stabilire: itaqz vt humeris ita tibijs pō-
dus sustinemus. Laboremqz ob eam rem quo
humeris maxime affici solet: tibia quoqz patia-
tur necesse est. Et in descendendo quoniam cor-
pus deorsum se defert propellitqz contra natu-
raz: hinc labor et verandi ratio prouenit. Itaqz
laborem huic precipue admonet cui incūbitur
qdqz verat. Et qui tibia manet thorax ponderi
est: femur sustinet atqz vacillat eo qd et porre-
ctum in longitudinem est et superne versatur
qua scilicet thorax procumbit.

Repetit 19^m problema ad maiorem declarationem:
et non videtur differre: nisi quia vbi illic di-
cit genna hic dicit crura. et querit. qre rē. **C** Deinde [Aut
ga.] Soluit. et pmo assignat cāz scde partis quesiti dicens
ideo esse: quoniam quādo ascendimus ad summā eleua-
mus et deferimus sustentantes totum corpus sursum: si-
cut vnum graue pondus: tunc igitur illud cui huiusmodi
pondus insistit: et illud quo leuatur: potissime dolorē in-
currit: sed crus est illd in homine. igitur rē. et merito crus
debet dolere: quia est longum valde modicum habens la-
titudinis: non enim est aliqua pars corporis in homine
habens ossa ita longa sicut crus: neqz etiam tantam subri-
litate respectu sue partis et officij eius: non enim habet
latitudinem sicut pes habet: in quo potest fulciri fm mul-
tiplicem partem: et ideo non incurrit dolorē: sicut crus:
propter quem pedem mouet corpus et fulcitur intra: mo-
tus tamen a crure et fulcitur superius in eo pes mouetur.
C Deinde [Quare sicut.] Declarat quod dictum est de
cruris dolore in simili dicens: igitur sicut nos deferimus
pondera fulcita in scapula: ita similiter deferimus totum
corporis pondus fulcitum in crure: propter quod sicut do-
lemus scapulā maxime et precipue sinistram: quia illa
nata est ad sustentandum onera: dextra autem ad mouen-
dum magis: quoniam motus fit in dextris et fulcire in si-
nistris: sicut dicitur in libro de progressu animalium: ita
sistit et crus dolemus maxime: et pprie vltra medium ver-
sus genu. Est aut hic intelligere per scapulā spatulē locū
vtriusqz

utrinque post collum lateraliter ubi pondera imponunt.

C Deinde Descendentes. J Dic scdo assignat causas scde partis questu dicēs: qñ descendimus ad infima: eo q pon- dus corporis inclinare facimus deorsus paulatine z ordi- nate impellēdo ipm: vt moueat motu ptra ipsius nām: qz cū sit graue motus eius nālis z situs est deorsum: ideo do- lorem incurrit: qñ omne qd ptra nām suam mouet dolo- rem z tristitiam causat: sicut dictū est in .9. pblemate. igit- tur in quo magis recedit a natura sua: in illo magis dolo- rit: s; hoc est in illo in quo incuruat z eleuat: sicut in femo- ribus. quare zc. qd declarat: qñ crus: al's corā quiescit in- fatigatū in motu deorsus: z illic pondus fatigans. s. pectus omne qd opz ab aliquo sustentari: hoc autē femur susten- tat: suscipit enim pondus ipsius: z cum hoc mouet: z quia pectus longitudinē habet ideo cōuertit ad partem supio- rem retro: ubi sit cōuexum incuruationis. Et ista qdē con- uersio sursum in parte posteriori diuersificat fm magis z minus fm q thorax magis aut minus incuruat ad partē anteriore z sursum: b; aut incuruationem z pondus incur- uans patiuntur femora ppter qd non imerito dolent. Et fortassis quis illud. Propter id zc. J Componet cum ly fe- mur qd superficiei tenus littera magis sonat: p mū tñ est artificialius magis. **C** Notādū est q pectus dī pars cor- poris anterior ex .12. spōdilib' z .4. costis z centū z septē musculis constituta: cuius quidem locus est a furcula pe- ctoris sub collo vsqz ad spondiles renū: ubi sit motus z incuruatio: cum illic iuncture sint lape ad anteriorē maxi- me valde. Thorax autē proprie dicit pars anterior ex .7. spondilibus z .4. costis veris cōstituta: est enim illa pars anterior in qua coste firmiter terminant: z mediante osse thoracale cartilaginoso fortiter adinuicē cōiungunt: cui' locus est a furcula pectoris vsqz ad gladiatam: sicut patet per Auic. prima pmi. z Almansorem libro primo: z sic hic videtur sumere pectus z thoracem. Semur autē sit totum illud quod est a spondilium extremitate pectoris vsqz fe- re ad posterioris extremum: in quo quidem continentur spondiles renū lassarum iunctarum: z maxime ubi con- iunguntur pectoris spondilibus: in quibus sit motus z in- curuatio: ppter quod non imerito labor z dolor in femo- re accidit: cum fuerit ex sursum z maxime in deorsus mo- tus: aliquid tamen est q thorax sumitur pro pectore. vnde Gal. in thegni tractatu signoz cōiungit thorax ad partes posteriore fm lōgitudinem equalem methafreno. i. ad mensuram. z. spondilium sicut per aliam apparet transla- tionem. Et forte hanc diuersitatem faciunt transferentes nō bene: cū alia translatio pectus habeat nō thoracem.

C Problema.

XXV.

Antiqua.

Propter qd plus videt via eē quādo nesciētes ambulamus: quāta quidez est: qz quādo scientes: si alia similiter habentes adipiscamur. Aut qa scire quanta est: scire est numerus ipsius: z plus est semp indeterminatū determinato. Quēadmo- dum igit si sciuerit q tanta vtiqz: determinataz necesse est esse: ita etsi nesciuerit sicut ecōuerso paralogizat anima: z videt eē ifinita. Amplius quantū determinatū est: z determinatū quātū est: quādo igitur non videtur determinatū: si- cut infinitum videtur: propter id qd natum est determinari. Si autē nō fuerit determinatū infi- nitū eē: qre z id qd videt nō determinari appa-

rere necesse est quodāmodo infinitū.

Monā.

Cur iter lōgius tum esse videt cū ignari quan- tū sit ambulamus qz cū ignari: si modo res cete- re pares adsint. An q nolle quantū sit non nisi nosse eius numerū est: rēqz nō determinatā plu- ris qz determinatā eē pspēctū est. Ergo quēad- modū si nosti quantū sit finitum id esse necesse est: sicut et si ignoras qñ reciproce animus ca- uillatus oberrat infinitūqz id esse videt qd fini- tū est. Quāobzē si quātū qdlibet determinatū non esse putetur: velut infinitum id esse videbi- tur: eo q aptum est: vt sit determinatum. At si determinatū nō sit infinitū est. Ergo id quoqz infinitū quodāmodo videri necesse est: qd de- terminatum esse nequaquā videtur.

Quare est q qñ ambulamus viaz nobis ignotā vi- det esse nobis lōgius qz qñ ambulamus viam sciētes eius quātitatē determinate: Et aducit condi- tionē verificantē suū sermonē dicēs: supposito q oia alia sint paria preter viā esse cognitā z nō eē cognitā: hec enī regula in cōparationib' est seruāda oibus: sicut ait Gal. in pluribus libroz: vt oia. s. sint equalia vtrobiqz nisi i eo in quo sit cōparatio. Qz aut oia nō sint paria s; magis adipi- scamur vnū q aliud. hoc pōt esse: aut ex parte vie: vel ex parte vianis. ex parte qdem vie vt si via ignota sit plana vel monticulosa bene ambulabilis vel delectabilis. Co- gnita autē ardua montuosa vel lutosa z vlr male ambula- bilis z pristatua. Ex parte qdem vianis vt si vians viā ignotā sit fortis agilis z breuiter ad oia bene dispositus extranea z delectabilia aspiciens vel audiens in ipsa am- bulans autem viam cognitā se habeat ecōuerso: tunc enī qz nō sunt oia equalia: sed adipiscētes magis se habēt ad vnū qz ad alterum: cōtingit viam incognitā breuiorez vi- deri cognitā. **C** Deinde Aut quia. J Soluit: z pmo assignat plus cām ex parte indeterminationis z infinitatis appa- rentis anime: dicens ideo esse: quonīā scire quātitatez vie determinate: est scire numerū z mensurā ipsius: vt. 10. mi- liarius: cum autē ignorat fit oppositū: sed illud qd scitur est determinatū: qd aut ignorat est indeterminatū: sed ide- terminatū semp est maius determinato. quare zc. z b est qd declarat: qz sicut si sciuerit aia viam determinate esse tantaz: habet sciam determinate quātitatis eius: ita p op- positū si ignorauerit terminū ipsius: paralogizat seu de- cipit. Et videt sibi q sit ifinita: qz ignotū inqñtūz tale est: est ifinitū. vñ dicit: qñqz ignorātes vie terminū magis co- gitant de eo imaginantes cōtinue peruenire ad ipm z non veniunt: vnde desperāt: qñ anima nostra ppter fragilita- tem corporis z desidiam: vt in plurib' diffidit z tendit in- peius z vilis semper corporis mole grauata. **C** Deinde [Amplius quātūz. J Assignat aliam cām ex parte indeter- minationis magis z infinitatis rei dicēs ipm quātū est de- terminatū quoddā z finitū: qñ pbatum est. 3. phy. infini- tum nō esse: z pmo celi z mundi nullam fore quātitatē ifi- nitā: z s; ecōuerso: qd est determinatū z finitū: est quātū quoddaz: qñ vnūqzqz mensurat z terminatur qñtitate: z ideo dicit in predicamētis albedinem fore tantam quan- ta fuerit superficies: z accipias vltius: omne qd indeter- minatū nāliter appetit determinari. Cuz igit fuerit aliqd qd nō appareat determinatū: videt esse sicut infinitū: eo q natū est determinari z finiri nāliter illud appetens: nō tamen est adhuc determinatum z finitum: cum nondum

Cap. c. 24.

Cap. de
qñ. ar-
ca me.

Particula

potentia reducta sit in actum: qđ autem nō fuerit determi-
natum natum determinari videtur esse infinitus. Et ideo
similiter in proposito concluditur: qđ illud qđ est natū ha-
bere terminum ⁊ videtur non determinari necesse est in-
finitum aliquo modo apparere.

C Problema. XXVI. Antiqua.

Propter quid femora magis q̃ crura
laborant? Utrū q̃ prope locū est ha-
bentem superfluitatē: quare si super-
abundauerit per motū caliditate: at-
trahunt femora magis ⁊ plus q̃ tibiae: aut pro-
pter id qđ innatum est magis ad femora: mari-
me enī dolent continui distantia. Etenī si nul-
lam habentes superfluitatez laborauerint: tum
femora ⁊ lumbos dolent magis. Aut q̃ quē-
admodū bubones fiunt vulnerati propter con-
tractū venarū ⁊ neruoz: ita ⁊ hic: prope prin-
cipiū aut est femur. Aut q̃ magis in eadē figu-
ra femur tibia: hoc autem laboriosius: aut quia
carnosum. Quare multū quod est s̃m naturaz
habent in seipsis.

Moda.

Cur femora magis q̃ tibia fatigātur? Utrum
q̃ prope absunt ab ea parte que excrementū cō-
tinet: itaqz vbi ea pars agitata nimīū recaluerit
femora expeditius ac plenius attrahere possunt
q̃ tibia. An q̃ femora continentiore cōstant na-
tura. Laborat enī precipue propter cōtinui di-
stractionez: quippe cum ⁊ si nullo excremento
substāte fessi sumus: tamē femorib⁹ ac lumbis
acrius laboramus. An quō inguina p̃ictū ori-
ri nouimus: ppter venarū ⁊ neruoz societate:
ita etiā lassitudo potius in femur incumbit: qđ
quidē ab initio p̃p̃ius abest: an q̃ femur eadem
habitus rōne fungit suo munere magis q̃ tibia
que qđem res laboriosior est: an q̃ femora car-
nis copiam sustinent. Itaqz res affatim in his
inest: quā nature rōni tribuimus.

Quare est q̃ pres femorales magis q̃ crura in motu
laborat ⁊ patiunt. **C** Deinde Utrū q̃. **J**
Soluti p̃mo assignat plures causas. 2º ex omnibus illis
cōcludit itentū. scđa ibi. Quare multū. Iterum p̃mo assi-
gnat vnam cām p̃babilem opinatā: sicut per ly vtrum in-
sinuat dicens hoc esse: qm̃ femora sunt prope locū in quo
continent superfluitates: sunt enim parietes earum cum
ipsarū receptaculis ⁊ p̃p̃inqua eis: vt vesice matrici: aut
vie spermatis intestinis ⁊ renibus: ppter qđ si superflui-
tates superabundauerint in illis ppter motum laboris: fe-
mora calefacta caliditate: cuius est attrahere: attrahūt ve-
hementius ⁊ in maiori quātitate ex illis superfluitatibus
q̃ crura: cum distent valde: neqz fortassis vie eius sic sint
aperte: neqz tantus calor ipsis accidit: ppter qđ magis la-
borant ⁊ patiuntur femora. **C** Deinde Aut ppter. **J** Assi-
gnat alias cām dicens: ideo esse: quoniam corpus est magis
innatū laborare ⁊ pati circa femora q̃ circa crura: eo q̃ fe-
mora potissime dolent ppter solutionem continuitatis in
eis factam: sicut etiā tactus est in. 33. cap. particule prime:
cum be partes potissime sint sensitiue: sicut apparet per

delectationē causatam in eis a coitu. Sic itaqz habes ab
Arist. manifeste solutionē cōtinuitatis eē cām doloris: qđ
⁊ quidam philosophantes hodie medicos negligentes nō
cōseruant: ⁊ tunc p̃batur q̃ innatū sit corporibus s̃m fe-
mora laborare: qm̃ si ipsa laborauerint dato etiā q̃ in eis
nō sint superfluitates aliq̃ue: tñ dolent femora ⁊ lumbos
magis q̃ crura ppter fulcimentū corporis totius in ipsis
ad qđ ppter attractionem musculoꝝ sequit cōtinuitatis
solutio ⁊ etiā subita alteratio que sunt due doloris cau-
se: ⁊ ita p̃ioꝝ solo fuit opinata vt ly vtrū ostendit. **C** No-
tandum q̃ lumbus sumit dupl̃: aliq̃ sumit pro suba ru-
bea dura carnea ad rotunditatē tendēte attrahēte aquosi-
tatem vine: que intra dorsum superius locatur que ⁊ ren-
dicit. Quādoqz aut sumit pro parte exteriori correspon-
dente loco vbi sunt renes: sicut dicitur in euangelio. Sint
lumbi vestri precincti: ⁊ sic accipit hic. vnde lumbus est
pars femoz: nomen femoris extendēdo: que quidē femo-
ra precipue dolent in motu deorsum: ⁊ maxime circa exte-
riorē partē cōr̃ndentē iterius renib⁹. **C** Deinde Aut q̃. **J**
Assignat alias cām dicēs: q̃ sicut fiunt bubones vulnera-
ti. i. apostema in inguinibus ppter cōtractionē venarū
arteriarū ⁊ neruoz illic existentū: eo q̃ repleant humi-
ditate sanguinea causante solonem cōtinuitatis: ⁊ ideo vi-
cunt vulnerati: qm̃ cum sint apostemata: in eis est vulnus
seu solo cōtinuitatis. **C** Triplex est enim morboꝝ genus
in apostematibus: sicut medici dicunt: mala cōplexio: ma-
la compositio: ⁊ solo cōtinuitatis. Vel fortassis aliquis vi-
cet eos vulneratos ex ruptura adueniēte natura vel arte:
primū tñ sententiosius. similr circa femora ⁊ lumbos in
p̃posito magis cōtingit: q̃ plurimū fiunt vulnerata apo-
stemata suscipientia: eo q̃ locus h̃s femoris ⁊ lumboz est
p̃p̃inquis p̃ncipio. i. cordi cuius supfluitates recipit am-
plius cruribus: magis enim ppter incisionē debilitantur
partes iste: vnde dictū est. 33. cap. p̃me particule: q̃ incisio
circa bubones est piculosa: vel p̃ncipiū. i. superfluitatū si-
cut dicebat p̃ius vt vesice intestinis r̃. ppter qđ super-
fluitatibus ad femora ⁊ lumbos decurrentibus cito vul-
nera seu cōtinuitatis causant solonem. **C** Deinde Aut
quia. **J** Assignat aliam causam di. q̃ femur diutius seruat
eandem figuram ⁊ situm q̃ crus: crus enim multis moue-
tur modis ⁊ diuersis situatur figuris: cuz enim insint iun-
cture multe ⁊ lasse. iterum cum duo sint crura vnum pōt
sine altero laborare viando: sed membrū seruare eandē
figurationem est laboriosius q̃ permutare: sicut dictū fuit
in. 10. cap. quare r̃. **C** Deinde Aut quia. **J** Assignat aliam
causam dicens: hoc ideo cōtingere: q̃ femur est carnosum
crus autem non: sed ossuosum: quod autem est carnosum
facilius leditur ppter eius debilem compositionē. Item
est magis sensitiuum: propter quod dolor accidit: ⁊ maxi-
me cum Arist. ponat sensum tactus fore in parte carno-
sa: ⁊ q̃ neruus non habet nisi carnem sua frigiditate con-
temperare. Amplius q̃ qđ est carnosus plures colligit su-
perfluitates: q̃ cum a membro carnosio multum resoluat-
ur multo indiget nutrimento: ad quod multa cōsequitur
superfluitas laboris ⁊ passionis causatiua. Oppositū istoꝝ
rum omniū cōtingit in crure: ⁊ hoc est: quare multum r̃.
qđ vltimo cōcludit principale intētum dicens q̃ propter
predicta femora naturaliter multa habet in seipsis: ppter
quod magis habet laborare ⁊ pati q̃ crura.

C Problema.

XXVII.

Antiqua.

Propter quid quibusdam quando la-
borauerint pustule oriunt. Aut quia
quādo corpus nō purum fuerit: mo-
tus calefaciens ⁊ alias superfluitates

extrahit euz sudore: grossa autē existentia z humores hñtia malos acutos z amaros z salfos supfluitates expurgari quidē nō possunt ppter grossitē. Egrediunt aut per carnē z vlcera ex-
terius ppter acuitatē humoris. Noua.

Quaz ob causas tubercula z vlcera nōnullis ex labore pueniunt? An corpore impuro mor? cōcalesciēs excremēta alia etiaz euz sudore vaporatim destrīngit: que crassa z humore prauo hoc est acuto: aut amaro aut salso pntenta secer-
ni penitus suā ob cōcretionez nō queunt. Itaqz per carnez intumescunt atqz exulcerantur: pro-
pter amari humoris violentiam.

Quare est si aliqui vtputa humoribus prauis pleni laborauerint: se forti exercitio z necessa-
rio mouētes: pustulas scabies z vlcera cutis defecationes incurrūt. Deinde Aut qz. J Soluit z assignat cām que-
siti ostēdendo que sunt corpora qbus talia accidunt: z qui-
bus nō dicens ideo esse: qz quando aliquis habuerit cor-
pus impurū supfluitatibus exuberans subtilibus: cum
hoc tamē poros apertos: motus tunc occurrēs calesciēs
corpus supfluitates quasdam euacuat calesctas in cor-
pore sicut subtiles: quibus multum puris cholericī est ad-
mixtum: ita qz ex istis nō fiunt pustule. Deinde Ros-
sa. J Ostēso qbus nō fiunt pustule: ostendit quibus fiant
dicēs: qz corpora illa que fuerint grossa z terrestria poros
habentia constipatos: humores continent prauos acutos
amaros z salfos: non valentia expurgare ipsos libere exte-
rius ppter grossitē eoz: sicut expurgant supfluita-
tes aut subtiles per sudorem: aut etiā grosse per regiones
sibi a natura deputatas: propter qd pigre remanentes sub
cute: erumpunt per carnem vlceraudo exteriū versus cu-
tem propter acuitatem ipsoz antedictaz: in quibus siqui-
dem non fuerit acuitas tales nodum aut aliquod aposte-
ma de genere cancri causabūt. Sic igitur pustule vlcera-
tine cutis fiunt in corporibus plenis supfluitatibus euz
exercitantur: z maxime tempore veris: non subtilibus: qz
tales transeunt in sudores: non omnino grossis factis: que
exteriū nō possunt per vlcera manifestari: sed medys in
substantia existētibus z acutis in qualitatibz. Dubita-
tur. nō enim videtur ex labore causari pustulas: qm illud
quod euacuat materiam causantem pustulas minime est
pustularum generatiū: cuiusmodi est labor z exercitiū:
sicut apparebit in. 3. 4. cap. quare zc. Dicendū sicut ap-
paruit pustulas in quorundā corporibus generari: ppter
qd sciendum qz corpora ad presens sunt duplicia: quedaz
sunt vebemēter plena humoribus z maxime frigidis fle-
gmaticis: ita qz in eis loca nō reperiunt vacua sufficiētia
bos cōtinere humores: si cōtingat eos liquari z ampliari:
z in talibus si labor aut exercitiū vebemēter adueniat:
generantur apoplexie epilepsie aut vene crepanē in pul-
mone aut fe. quibusdaz inascuntur acute. Si autē corpora
fuerint ab his diuersa: vt qz humores non sint ad suffoca-
tionem replentes: hoc potest tripliciter cōtingere. aut enī
sunt subtiles aut medys aut grossi: si subtiles z corpora etiā
sunt porosa: tales non causant pustulas sed in sudores ver-
tuntur. si aut medys z maxime si fuerint acuti serosi: pma-
nent sub cute z ipsaz vlceraudo extra penetrant in pustu-
las scabies z alias cutis defecationes vel carnis. Vñ Sal.
tertia pñcula afozismo: qbus corpora interiora mundi-
ficant exercitia z malos humores expellunt ad exteriora.

his generant pustule in corpore z scabies. Unde Hip. in
non mundificatis corporibus exercitio generatur pustula.
si autē humores fuerint grossi valde: z cum hoc corpus
compactū: nō fiunt pustule neqz sudores sed potius ipsis
remanētibz sub cute celatis: durities flegmaticas z me-
lancholicas causant. Ad rōnez dicendū qz labor z exer-
citiū quantum est de se mundant corpus a supfluita-
tibus si ipsum inuenerint apertum. si autē nō: per accidēs
pustulas z alias defecationes causant: sicut etiam dicitur
a Sal. in tertia particula afozismo: de vere: qz ver per se
est sanitissimū tempus: per accidēs tñ in ipso multe egrit-
tudines generant: sic igit si exercitiū z labor in corpore
inueniat supfluitates subtiles z poros apertos: eas euac-
uat de se in sudorem z non pustulas causat.

Problema. XXVIII. Antiqua.

R Kopter quid eis qui euacuati sunt ex
exercitijs: z pharmiarū potionibz:
nō cōfestim offerūt cibū? Aut qz pur-
gat corp? adhuc z nō requieuit labo-
rās: z segregate sunt supfluitates. Noua.

Cur non protinus ab exercitatione aut a medi-
camento epoto cibus assumi debeat? An qz ad-
huc corpus purgatur: necdū a labore quiescit.
Excrementa qz excita redundant.

Quare est qz exercitatis z pharmacys. i. medicinis
solutiuis potionatis non statim medici
offerūt cibum peractis exercitijs z pharmacys acceptis.
Notandū qz signāter dicit cibū: qm expedit aliqñ da-
re z maxime potionatis aliqñ medicinale vel cibale p viā
medicīne: ppter synthomata supueniētia: sic recitat Sal.
in pmo alimēto: de iuvene cui exhibuit coranum ppter
vexationē ex assumptione scamonee. Similr etiā de exer-
citio scias qz ille qui exercitat dūmodo fuerit forte exerci-
tium seu labor nō statim debet comedere aut bibere etiā:
sicut dicit. 30. cap. imo opz pū corpus quietari: tum qz su-
perfluitatibz adhuc purgat: tum qz per calores eius disse-
minatū per totū nō posset cibos digerere assumptos: cum
in digōne oporteat calim circa ventrē adunari: vñdē ipsi
in supfluitates z nō in nutrimēta corporis cōuertuntur: z
ideo regula est in regimine sa. sicut vult Damascenus in
afozismis proprijs. In nimio exercitio positus ante cibum
parū quiescere opz: in ocio vō parūz vti exercitio ante: vt
vtriusqz calor sit fortis: z circa locū digestionis cōtentus:
post aut comestione nō dz aliqs moueri nisi motu paruo
debili: quia sicut dicit Almasor in quarto sicut motus an-
te comestione factus sanitatis est conseruatiū: ita post
comestione egritudinis inuenit generatiū. Dico aut ni-
si debili z paruo: quoniam paruos motus post cibū ipm
in stomacho quiescere facit: sicut dicit Aul. 3. pmi. Eodez
modo z qui purgatur nō statim post purgationē com-
dat assumptam: sed diu tardet: tum quia adhuc supflui-
tates segregantur ex corpore z expelluntur: tum propter
synthomata que possunt inde emergere: eo qz assumpto ci-
bo natura indigēs: euacuatiōe iam aliqua facta: vapores
medicīne fumantes per corpus attrahit ad venas cum ci-
bo: propter quod praua cōsurgunt accidentia. Unde Jo.
Mesue in pmo de pparatione medicinarū simplicū ait:
qz vna causarū febriū est festina comestio sup medicīnaz:
nā aliquid de re medicinali cum re cibali penetrat ad ve-
nas z fe. aut fluxum: aut dissinteriaz causat: qd z mibi ipst
negligenter cōtingit. Et ideo vt vapor venenosus medici-
ne ex corpore expellat medici post getē purgationis ante

De hoc. 6.
phry. per
to. 2. 8.

Dubium.

Solo.

Corpus
duplex.

¶ Particula

assumptionē cibi per horam: exhibent potionatis aliquid lauatiuum absterfunt: sicut aquā mellis aut ptisanas &c. sunt & aliqui qui dragmā exhibent tyriace volētes venenosum vaporēz medicine expellere: & fluxui dissinterico securitatē prestare. ¶ Deinde Aut quia. ¶ Soluit: & pmo ad scōam partem quesiti dicens: causam esse: quoniam corpus adhuc exilit in actu purgationis: nō enim superfluitates sunt euacuate: sed in motu sunt a medicina agitate. Et similiter quo ad pīmā partē questionis laborans & qui exercitat vltiter non sedatus est a motu adhuc: & enim videntur quiescere exterius: tñ membra adhuc mouent & titillant propter virtutes motus impressam sibi ab anima: sicut apparuit in 15° cap. neqz etiam superfluitates segregate per motum adhuc sunt expulse omnino.

¶ Problema.

XXIX.

Antiqua.

¶ Propter quid difficilius est currere q̃ ambulare? Aut qz plus pondus fert currens: quando enim fuerit subleuatus: totum in seipso hz: ambulans autem sicut requiescentes in parietibus appodians habet in quiescente.

¶ Quamobrem currere q̃ ambulare difficilius est? An q plus oneris fert qui currit: is enīz elatus ac pendēs onus sup se totus sustinet. at qui ambulat parte insitēte vicissim sustentat quasi pariete ad morus requiescat.

¶ Quare est laboriosius & difficilius currere q̃ ambulare? ¶ Deinde Aut qz. ¶ Soluit: & pmo ad pīmā partē quesiti dicens hoc eē: qm̃ ille qui currit magis defert pōdus: q̃ ille qui ambulat: qz ille q currit eleuatus est quasi aliqui totus in aere: cū aut sic fuerit subleuatus: hz totus pondus in seipso: qz cūz omnis motus innitatur alicui inobilit: ille moueat velociter: sic itaqz a terra subleuatus opz qz inuitur alicui parti eius reddenti se inobilit: sed sic inuit vel fulciri in seipso aut in aliqua pte ipsius laboriosum est valde. quare &c. ¶ Deinde Ambulans. ¶ Soluit ad scōam partem dicens: qz ille qui ambulat non habet sic totum pondus fulcitus in seipso: ex quo fatigē: sed potius permanet quietus appodians se in alteraz partem sui: sicut fatigati & debiles appodiant & regescunt in parietibus: & vltiter quibuscunqz sustentantibus. cū enim quis ambulat paulatim & ordinate mouet vnum pedēz & figit: super quē postea se mouet in antea appodians & paulatus: & sic deinceps: nō aut sic est in currente. Potest & hoc dupl'r cōfirmari: semel qdem ex parte corporis: eo qz corpus moueri crectū ac celerius est cōtra nām ipsius: cūz sit graue petēs deorsum ruere: qd aut est ptra nām pante fit: & cū difficultate: sic dicit in 33. cap. sed currere est magis extra nām corporis grauis: cū currere sit magis ambulare: & sic simpl'r ad simpliciter & magis ad magis. Et semel ex parte aeris: qm̃ difficilius & laboriosius est aerē cōden- sātū subito scindere: q̃ aerē rarū & paulatim: pīmū aut ac- cidit currenti: scdm vō ambulanti. quare &c.

¶ Problema.

XXX.

Antiqua.

¶ Propter qd qui sunt ab exercitijs non bibunt & festim? ¶ Vtrū ppter opinio- nem dissolutionis: quousqz aliqd digeratur? Aut ppter spiritū quem facit labor ex humido. Aut propter sitim: que fit ex eo qz calefiunt laborantes: omnia enim acci-

dunt hec.

¶ Noua.

¶ Cur nō p̃tinus ab exercitatione famere incipi- mus? ¶ Vtrū ppter colliquefactionis residua: dum penitus cōcoquat. An ppter spiritū quē labor ex humore subdito mouet. An ppter sitim quā laboris calor iducit. ¶ Hec enīz accidunt oia.

¶ Quare est

q laborātes & exercitātes: nō statim circa p̃ncipiū. s. exercitij seu laboris bibunt: sed post longe. ¶ Deinde Utrum ppter. ¶ Soluit & assignat causam p̃mo pbabilem: dicens hoc esse ppter op̃i- nionem & scientiā quā habēt de dissolutione corporis aut assumptoz: extimant enim qz si bibat aliquid anteqz fiat digestio assumptorum corpus dissoluitur: quod quidem non mouetur iniuste: cum extrahatur cibus ex locis diges- tionis: & calor obundatur digestiuis: sicut etiam anglici extimant illum habere prauum stomachuz: qui bibit pul- menti saltem medietate non assumpta: nunc autem in p̃ncipio exercitij non est facta digestio. quare &c. ¶ Deinde Aut propter. ¶ Assignat aliam causam dicens. iterum hoc esse propter spiritum & vaporem causatum ex dissolutio- ne humidi interius contenti causata ex caliditate exerci- tij seu laboris: labor enim siue exercitium inuenit corpora plena humiditatibus accubatis: que quidem dissoluntur in vapores humorosos: qui ascendentes de inferiori- bus versus superiora & refrigerati frigiditate cerebri ad inferiora colliguntur circa spiritualia ipsa irrostantia: pro- pter quod sitis causata a pulmone maxime contingens in laboribus sedatur ex dissolutione humiditatz predictar- rum in vapores subtiles similes aeri. Unde Gal. in thegnī tractatu signorum. ait qz sitientes ex pulmone refrigerat ac frigidus inspiratus nihil alleuians ex ventre sitietes: sic igitur propter humidum resolutum in spiritum vapo- rosum statim vt circa principium laboris nō accidit sitis. ¶ Deinde Aut propter. ¶ Assignat aliam causam dicens: iridem contingere: quoniam laborantes bibunt propter si- tim causatam a caliditate: sed statim circa principium la- boris aut exercitij nondum aduenit caliditas. quare &c. ¶ Deinde Omnia enīz. ¶ Vt vltimo epilogat dicens: oēs predictas causas has euenire: quare aliquis non bibit sta- tim circa principium laboris seu exercitij.

¶ Problema.

XXXI.

Antiqua.

¶ Propter quid pollunt nocte magis laborantes & p̃xim patietes? Aut qz pollunt oīno calidi & humidi: s̃ma enī tale est s̃m nāz. Tale aut ex ita dis- positio maxime fit: quando caliditas que est a somno superuenit: paruo enim motu corpora indigēt: & hoc iterius nō exterius. ¶ Prisci autē & laborantes sic dispositi sunt. ¶ Hi qdēz enīz la- borantes ppter laborē & motū dissolutione ca- lidi pleni sunt: prisci aut ppter catarrū & factas caliditatē ab vlceratione.

¶ Noua.

¶ Cur genitura in somnis his p̃fluere solet: qui aut labore lassescunt: aut tabe cōsumunt? An qz oīno ita incontinentes sunt qui natura calida & humida cōstant. Semē enīz tale natura est: qd aut tale est ex his qui tali habitu sunt potissimū profuit: cum calor somni accessit: quippe cum

corpora tantisper exiguum motum desiderent. Adqz intrinsecus non extrinsecus. Lassi autē et tabescentes ita affecti sunt. Redundant enim et elatati colliquamentis calidis ppter fatigationem et motū: et tabefacti ppter distillationem et calorem quē inflammatio mouet.

Quare est q exercitantes et laborantes et pifici plus spmatis nocte dormientes qz eoz op/ positi: aut qz et ipsemet in die. Nota q maxime d/ ac/ cidere laborantib/ labore calefaciente partes renū: sic dictū est in quarta p/ tula sufficēter equitatibus zc. Item per pificos intelligit hic Arist. pificos veros habētes vlcera/ tionē in substantia pulmonis causatam precipue catarro/ stillante ex superioribus in ipm: vt apparebit statim: et sic non a vene ruptura in pulmone: nō autē intelligit pificos paratos ad pificum aut cōsumptos. Quid ē sit pificus fm esse eius in prima p/ tula satis apparuit. Deinde Aut quia. Soluit: et assignat pmo causam predictoz acciden/ tium dicens: ideo esse: quoniam vniuersaliter q pollutiones incurrunt sunt calidi et humidi: et sic cōueniunt cuz spma/ tis natura: qm sperma de natura sua est calm et humidus: sicut dictū est etiā in quarta particula: sed ex dispōne tali quale est sperma: aut humidum eoz maxime fit tale sicut calm et humidū: qd declarat: qm quādo calm qd causatur interius in somno occurrit humido spermatico calefaciē/ do ipm: tunc h/ s corpora indigent paruo motu: et hoc inter/ riori et nō exteriori expellente sperma extra: sicut etiā ap/ paruit in quarta p/ tula. si itaqz cum tales nocte dormien/ tes nature spmatis sint vicini non imerito spermatisant. Deinde pifici. Dic sedo applicat scōz cāz ad sub/ secta sua siue tangit minozē sue rōnis posita maiore. et de/ clarata dicēs: q pifici et laborantes taliter sunt dispositi. s. q sunt calidi et humidi spermatici: qm laborantes propter exercitium et motum quem passi sunt repleti sunt calidi/ tate et humiditate ex colliuatione laboris causata: labor/ quidem colliquatiuus existit: vt dictū est prius: s. pificis cōtingunt pollutiones nocturne ppter catarrū descēden/ tem in pulmone eoz et ipm vlcerantē: a quo causatur cali/ ditas in corpore: qm pulmone vlcerato nō pōt: vt opz mo/ ueri: et p pns mundificare cor ex fumis capinosiss adustis: qbus retentis cor inflāmat nō euentatū: et per pns totum corpus ppter qd se. supuenit ethica: et iō ois verus pific/ ethicus est et nō cōuertit: talis aut caliditas sic inducta li/ quescit humidū et dissoluit. Et amplius mouet ipfuz cuz eo qd ex se mouet per distillationē catarrosum: quo acci/ dente accidit nō imerito pollutio. Et notādum q hoc qd dicit: magis videt cōtingere circa pncipius pificis: for/ te aut in pcessu amplius: cum humidū iam sit cōsumptū: nō sic cōtingit: vel etiam si cōtingit in pcessu hoc erit ma/ gis ppe mortē ppter destructionē virtutis contentiue: et oino regitiue. vnde et capilli capitis fluunt: et fluxus tūc su/ peruenit ventris: sicut dicit Hip. in aso.

Problema. XXXII. Antiqua. Ropter quid sinistrum crus diffici/ lius fricatur a seipso multo tempore qz dextruz. Aut quia dextris labora/ re possumus. In his x/ o que sūt extra naturaz sinistri cruris fricatio puerse fit. Que autē extra naturaz fiunt difficilia. Sinistro au/ tem dextra nihil manifestum propter id qd nō aliunde forte est.

Quam ob causas crus suuz sinistruz diutius perfricare cuiqz difficilior est qz dextrū. An q parte dextera laborare valemus. Rebus autem preter naturā proficiscētibus annumerāda cru/ ris sinistri frictio est. Sit enī dextra transuersa in partē obiectā. Que autē pter nām fiunt: hec facti sunt difficilia. Sinistra x/ o manu partem perfricādo dextrā nil tale percipimus: qm hec neutrā in partē apta potensqz est.

Quare est q tibia lateris sinistri cū maiozi difficul/ tate longo tpe et sepe ducit et pfricat a seipso: vel etiā fricat aliam qz tibia lateris dextri. Deinde Aut quia. Soluit: et pmo assignat cām dicēs: ideo eē: qm in pte dextra possumus melius laborare cuz ipsa sit nobis natu/ raliōr sinistra: in sinistra aut deterius cū sit extra nām nō simplr sed cōparatione dextre: vnde et fricatio p/ tae et cū difficultate sit per crus dextrum a seipso: qm illa que sunt extra nām fiunt cū labore vt dicat sic: omne fm nāz leui/ ter perficit: et omne cōtra nām cū difficultate: sed fricatio cruris dextri est fm nām: sinistri autē extra nām. quare zc. Item sicut dictū est motus sit in dextris: cuz igit fricatio fiat per motum vbi motus faciliōr et magis nālis: et frica/ tio fm hoc est in parte dextra ad sinistrā. quare zc. De/ inde Sinistro. Verificat cām suam dicens: q aliquādo in nullo dextra manifestat se magis sinistra in eo q est fa/ cile fricare seipfuz: imo equaliter aut forte minus: sicut vi/ demus in ambidextris et sinistrariis: sed causa ppter quā nō magis manifestuz est facilius dextram fricari seipfuz fortassis ex aliqua cā cōtingit. s. ppter talem dispōne quā a natiuitate cōtraxit vt dextra sinistra sit habilior ad mo/ tum sinistre: aut post natiuitatē vt propter passionem aut ppter cōsuetudinē et h/ s. sic igitur dextra nō semper sini/ stra difficilior fricatur a seipso qz dextra.

Problema. XXXIII. Antiqua. Ropter quid sanū est a cibo subtrabe/ re: laborare aut plus. Aut quia egro/ tandi causa est multitudo superfluita/ tis: hoc autē fit: aut ppter cibi super/ abundantia: aut per indigentiam laboris.

Itius problematis iam precessit expositio in. 4. 6. pro/ blemate prime particule.

Problema. XXXIII. Antiqua. Ropter qd nō opz cōdēsare carnē ad sanitatē: s. rarificare: quēadmodū enī ciuitas sana et loc/ bene euētabilis pp/ qd et mare sanū: ita et corp/ bene spi/ rabile magis sanū est. Opz enī aut nō iesse nul/ lā supfluitatē: aut ab hac velocissime pmutari. Et opz ita se hīe corpa: q accipiētia cōfestiz ex/ purgent supfluitatē: et eē in motu et nō gescere. Qd enī manet putrescit sicut aqua: qd at putre/ scit et nō mouet egritudinē facit: qd aut segrega/ tur prius qz corrumpat separaf. Hoc igit pden/ sata carne nō fit: oppilant enim quasi poriz: rari/ ficata autē accidit: propter qd et non opz in sole nudum ambulare. Cōdensat enī caro et valde desiccatur: et humidius corpus fit. Interius enī

Particula

utiqz manet: superficiale aut permutat: quoadmodum et carnes affate elixis magis: neqz pectora nuda habentes ambulare. Ab optimis nauqz constructis corporibus sol fert qz minime indiget ablatione: sed magis interiora. Exinde quidem igit ppter id qz longe sunt: nisi cum labore non est sudore sursuz educere: ab hoc aut propter id qz promptum est facile.

Et istius itidem data est interpretatio.

Problema. XXXV. Antiqua.

Roppter quid laboriose breues ambulationu: Aut quia multotiens consistunt: et non equaliter mouent circa flexiones: tale aut laboriosuz e. Noua.

Cur breues deambulationes laboriosiores sunt: An qz crebro subsistimus: neqz equabili incessu mouemur cum flectim: qd certe laboriosuz est.

Et istud expositum est 12° caplo huius particule.

Problema. XXXVI. Antiqua.

Roppter quid stantes in sole magis calefiunt qz mouetes se: et sit motu calefactio existente: Aut non omnis motus calefacit: sed quidaz infrigidat ut et in flatibz et mouentibz ollas que bulliunt accidit. Si igitur stanti quidem permanet caliduz: permanes autem magis calefacit qz motu. Semper enim corpus nostrum proprium quendam tepidum vaporem emittit a se: qui calefacit propinquum aerem sicut tyrio presens: quiescentibus enim nobis: calidum sit continens nos aer propter predicta: motis aut ventus sit: qui quidem infrigidat nos: ois enim vetus frigidus est. Noua.

Cur in sole cum stamus amplius recalcrescimus qz cum mouemur: cum tamen motus ois vim calefactoriam habeat: An non omne mouendi genus calefacit: sed est etiam qd refrigeret. Quod etiam in ollis feruentibus patet: quoties eas afflamus aut versamus: An quia cum stamus calor permanet: is autem cum permanet amplius calefacit qz cum mouet. Corpus etenim nostrum vaporem de se quendam mittit assidue tepidum: qui proximum aerem tepefacit quoadmodum tyrio. Cum igitur quiescimus aer nos circumfundens calidus ob predictam causam redditur. At cum mouemur flatus excitat qui refrigerare nos potest. flatus enim quisqz frigidus est.

Quare est qz quiescentes in motu sub radys solis magis calefiunt qz se hinc illuc et e converso sepe et velociter gyrares: et tamen ratione quare problema moueat. quasi dicat. non videtur quoniam motus est causatiuus caliditatis: sicut dictum est sepe. Deinde Aut non. Soluit: et primo assignat causam interimendo rationem sui motui: et dicit: qz non est verum qz ois motus calefaciat: imo quidam motum habet infrigidare sicut ille: cum aliquis perflat in ollas super ignem bul-

lientes: et maxime quando perflans in eas fuerit ab eis aliquantulum semotus et insufflet ore coangustato: sicut apparebit in 35^a particula. Et similiter cum mouet aquam earum feruere sicut faciunt capite coctant aliud calidum quoniam mouet per aerem: videmus enim qz ex tali perflatione et motu calidum in frigidat: propter quod non videtur qz motus sit causa caliditatis sicut adducebat: sed frigoris potius: et sic videtur ista esse causa quare quis minus calefit motus sub sole quam quiescens. Et hoc est quod dicit: qz si propter insufflationem et motum calidum confortius permanet ab eius inflammatione remissus: vel permanet calidum non insufflatum et motum: igitur quiescens sub radys solaribus magis calefit quam ille qui mouetur hinc et inde: non enim cum permutat continuo radys possunt perfecte refragi et inspissari: que caliditatis potissima est causa. Deinde semper enim. Assignat causam eius quod dictum est: ut quare mouens non calefit: sed potius infrigidat sicut stans: dicit hoc contingere: qz ex corpore nostro resultat continue vapor quidaz tepidus: ut apparet de generatione pilorum per Galienum in 2° complexionum: et si sentiat raro: potissime tamen sentit cum multi fuerint simul hominum adunati in mansione una: qui quidem vapor emissus alterat aerem contiguum: et propinquum corporibus nostris ad caliditatem: sicut tyrio corpori presens. Apud nos: quod fortassis dicitur propter tyrones ex sublimi cadentes ut apparet primo meteororum. vel inextinctus mutat aere circumstantem ad caliditatem si in ipso moram contraxerit maxime: propter quod ex hac causa nobis permancet immotus sub sole: aer circumstans corporibus nostris ad caliditatem alterat: sed cum mouemur accidit ventum fieri propter diuisionem aeris: et maxime si motus fuerit velox: sicut apparet in 17° caplo. qui quidem aer nos infrigit. Unde dupliciter quando mouemur infrigidari sentimus: tum propter motum causatum in aere ad modum venti tum propter aerem inalteratum nobis subito circumcurrentem: qui frigidus existit. Unde Algasel ait. verum esse qz ex aere vicino nostris corporibus sentimus friditatem: eo quod admixti sunt ei vapores aque sibi vicine. Notandum qz omnis ventus infrigidat ratione materiae: qz materia venti omnis est frigida et sicca: est enim vetus exhalatio sicca: sicut dicitur 3. meteororum. nature terre attinentes que frigida existit et sicca: sed ratione forme et materie acquisite ex locis in quibus oritur: aut per que transit: quidaz est frigidus et quidam calidus et sic. sicut patet in 26^a particula. Et pro tanto dixit philosophus hic omnem ventum frigidum: eo quod propter ipsum remoueat aer mutatus ad caliditatem et adducit frigidus: qui etiam sentitur frigidior propter ventum: eo quod vehementius subintratiuus occurrat. Dubitat. verum omnis motus calefaciat vel infrigidet et videtur per Aristotem. hic qz habet infrigidare: et in 26^a particula: quod motus elementis ostenditur: et probatur. motus est actus entis in potentia: sicut dicitur 3. physice. quod autem est tale imperfectum existit: sed imperfectum non est causa perfecti quale est calidum: cum sit actiuum maxime et nobilius alijs primis naturis: cuius contrarium dictum est in 13. capitulo. et in 27. ostenditur: quod etiam dicitur in secundo celi et mundi. Dicendum qz motus per se calefacere semper habet: et hoc propter contriuationem partium adinuicem: propter quam pars ignea que est in elementato: aut etiam in elemento maxime impuro: quia unum est elementorum in altero in potentia: sicut dicitur in primo meteororum: reducit ad actum. Item radys solares ad terram venientes et natura ignis per eos: in hec deferunt in inferiora per motus: quo accitit contingit corpus illud calefieri. Quod autem motus infridet per accitit est: eo quod remouet per ipsum altera causa caloris: videlicet lux vel radys corporum superiorum aut quia infrigidans adducat. due enim sunt cause caloris. scilicet motus et lux: sicut dicitur 2° celi et mundi: quorum interdum unum impedit actio-

nem alterius: et hoc maxime in corpore subtili: motus enim cito permutans pres moti non permittit lumen et radios superiorum in ipsas figi: propter quod videtur infrigare. Similiter si cut dicitur per Algaçel: per tactum sentit infrigare propter remotionem aeris a nobis et calitatem alterati et delationem frigidit subito inalterati. ¶ Alteri? est sciendum quod motus aut erit corporis spissi solidi: aut corporis rari subtilis: si quidem primo modo: tunc quilibet motus calefacere sentit: ita quod et sagitte plumbee in aerem velociter misse liquefiunt secundum Aristotelem in 2° celi et mundi. et per metho. et Algaçel. Si autem 2° modo: aut illud quod mouetur erit calius corpore aialis: aut fridius. si quidem calius: tunc sentit motus calefacere: eo quod calum motum magis subintrat. Item calum quod erat factum membrum familiare et amicis separat et aliud aduenit: sic appetit motu corpore et aqua vehementer cala et aere in stufa: aut erit frigidius corpore aialis: et tunc sentit motus infrigare propter calum per se. ¶ Tunc ad id quod dicebatur primo iam apparet: ad instantiam in ollis inducta: dicendum hoc esse eo quod altera tunc tollat maior calorem ab ollis. si ignis irradiatio euaporatone calidi facta per motum. ¶ Ad aliud dicendum quod motus non calefacit ratione eius quod est in potentia: sed ratione eius quod est in actu: propter quod per ipsius operatio perficitur: vnde quodque enim opere ratum secundum quod est in actu: sicut dicitur 9° meta. et 2° de generationibus: sed motus est in actu in presenti nunc sic dies et agitur: cuius pars est in actu et pars postea ut futura quod sufficit esse: sic dicitur 3° philosophiae.

¶ Problema. XXXVII. Antiqua.

Ropter quod qui in equis currunt: quanto utriusque velocius currit equus: tanto magis lachrymatur oculi: et pedes quanto magis currunt. ¶ Atrium propter id quod frigidus est occurrens aer: frigus lachrymas facit: contrahens enim et condensans carnem expurgat humidum. Aut propter contrarium: calidum enim facit sudores: lachryma autem sudor aliquis est: propter quod et sunt a caliditate utraque hec: et salsa sunt similiter. ¶ Adversum autem caliditatem facit: aut propter ictus qui est ab aere. ¶ Quoad modum enim venti qui sunt ex opposito perturbant oculos: ita et aer occurrens. quanto utriusque velocius mouetur: aut ipse currit: tanto magis facit ictum molle: per quem fit lachrymari: rarificatis poris oculi ab ictu. Omnis enim ictus diuisionum est aut confectionum. ¶ Noua.

¶ Quas ob causas qui equo currunt: quo contentius cursus arripit equus: eo magis lachrymas mittunt. Et qui pedibus eo magis quo intendunt vehementius. ¶ Atrium quoniam aer occurrens frigidus est. frigus enim lachrymas mouet: quippe per contrahendo condensandoque carnem humorem exprimat. An potius contra. Calor enim sudorem elicit: lachryma autem sudor quidam est: quapropter a concalescentia utriusque mouetur et sudor et lachryma: saliaque pariter ambo sentiunt. Calorem autem efficere motus potest. An propter aeris ictum. ¶ Quoniam enim flatus aduersi oculos perturbant: ita etiam aer qui se obiectat quo quis contentius equus agit aut ipse currit: eo magis ictus

quodam molli obnerberat et ferit quo fit ut se lachryme promant. scilicet meatibus oculorum relaxatis appulsu eiusmodi. Omnis etenim ictus vis aut secundi habet: aut collidendi et contundendi.

¶ Repetit trigessimūtertium capitulum. et addit modicum solutioni et questionem: et iam apparet.

¶ Problema. XXXVIII. Antiqua.

Ropter quid oportet estiuos quidem labores balneo curari. Hyemales vero inunctione. Aut hos quidem propter horripilationes et factas mutationes calido oportet balneari quod faciet calere: oleum autem calidum est. In estate autem humectare: tempus enim siccum: et non sunt horripilationes propter estum. ¶ Modicus cibum autem et multus potus estate: hoc quidem omnino: hic autem magis: potus quidem estate omnino propter siccitatem modicus autem et cibus commune quidem magis autem estate: calefit enim propter tempus a cibis.

¶ Istius problematis precessit iam sufficiens expositio.

¶ Problema. XXXIX. Antiqua.

Ropter quod currentes fortiter magis accipiunt spasmodica: quando aliquis currentibus ipsis substabit. At quia hec maxime diuellantur que in contrarium et vehementer attrahunt et mouentur. Quando igitur currenti et vehementer impulsis partibus in anterius substabit aliquis: accidit simul e contra uellere in contrarium. Adhuc latis in anterius: quare spasmus tanto magis vehementior fit: quanto utriusque currunt vehementius. ¶ Noua.

¶ Quamobrem qui cursus concitate agunt conuulsis maxime corripiantur ubi quis intercurrentum eis substiterit. An quod ea potissimum diuellantur que in partem contrariam vehementer trahimus atque mouemus. Cum igitur homini currenti vehementerque membra ultra propellenti quis obuiam factus obstiterit accidit ut in partem retorqueantur contraria: que adhuc ante perdunt atque proripiunt. Itaque diuulsio eo vehementior incidit quo cursus contentius agitur.

Quare est quod vehementer currentes potissime incurrunt spasmodica: extensiones. id est controuersiones et distractiones partium cum solutione etiam controuersionis interdum: ita quod partes redduntur inobediētes in motu suo: secundum quod in spasmo fit: ex mala complexionem: aut ex humoribus adueniente: de quo dictum est prius: et hoc quando aliquis cogit eos substat: trahendo eos ad partem oppositam et ad quam currunt. Et ex tali substat sic trahendo subito quod mouetur in unam partem ad alteram: vidi equos in spaulis controueri et scindi: cum enim vehementer ad unam partem currunt sibi fortiter et subito vult ad aliam partem gyrare: coguntur duobus motibus fere contrariis simul moueri: propter quod spasma inde incurrunt. ¶ Deinde. Aut quod. ¶ Soluitur: et primo ponit maiorem sue rationis viam ideo esse: quoniam

Particula

membra potissime diuiduntur et contorquentur: quando fortiter contrahunt: ita quod cogunt attractionis violentia moueri ad alteram partem contrariam ei ad quam mouebantur primo: accidit enim idem tunc simul moueri duobus moribus fere contrariis: quod est impossibile: propter quod opus non moueri spasmatum illud quod sic substat cogitur: aut si mouetur quod in duas partes scindatur. ¶ Deinde. Quando igitur. Tangit minorem sue rationis dicens: cum igitur aliquis fortiter currens impellendo membra sua et totum corpus in anteriorem cogitur substat ex violentia: contractione subita ad partem oppositam retro. scilicet accidit simul tempore diuelli in contrariam partem ei ad quam mouebatur: partibus eius adhuc mouentibus se in anteriorem: sicut prius. ¶ Deinde. Quare spasmus. Concludit quod ideo tales incurrunt spasma: quod quidem tanto fit uehemetius et periculosius: quanto currunt fortius: eo quod tunc maior fiat violentia et subita plus partibus: ut ratiocinetur breuiter ita: unumquodque diuellitur et distorquetur spasma iurans: quando subito cogitur moueri in oppositam partem ei ad quam mouetur: sed hoc est: cum quis currens fortiter subito cogatur cum violentia ad oppositam partem contractione substat: quare etc.

Spasma
eo est uehementius
quod
velociter
factus fuerit
cursum.

¶ Problema.

XL.

Antiqua.

Propter quid ambulationum que sunt secundum vias minus laboriose sunt inaequales rectis? Aut propter id quod motus rectus est secundum naturam toti corpori. Qui autem sunt in planis non planis magis laboriosi: eisdem autem partibus labores exhibent: qui autem sunt in non planis diuidunt magis in totum corpus. Estus autem magis macrescunt eis qui sunt in frigoribus: exterioribus autem partibus plura laborem exhibent: propter quod et sudores facientes macrescunt. Qui autem sunt in frigoribus densiorem carnem faciunt et ciborum desideratius: interioribus enim partibus augmentum calidi faciunt: et difficulter mobilibus factis a frigore: interiorem quidem locum purgant caliditatem augentes in ipso. Carnem vero solidam faciunt non potentes dominari per totam ipsam: similiter ascendentes descendentes laboriosiores et rariores. Ascendentes quidem enim lumbos maxime faciunt dolere: descendentes autem femora: femoribus enim pondus omne incidens consuevit exhibere. Sursum autem extra naturam calido violentia latus calefacit: propter quod sudores efficiunt et spiritum subleuant rariificant et lumbos dolent. Crura autem difficulter sursum lata lumbos flectunt et sursum vellunt: a quibus conantur maxime dolere: qui autem sunt in similibus gressibus: lacertis autem et distensis crurum habent labores. Bifensionem enim faciunt nervis et lacertis violentia facta in ipsis fulcimen. Qui autem sunt in mollioribus articulis laboriosi sunt: articulorum autem densas flexiones faciunt: sicut cedente base. Idem autem est problema.

¶ Noua.

Cur ambulationes minus laboriose sunt quae inaequales quam quae recte aguntur? In quod delatio erecta secundum naturam corporis vniuersi est. Ideo ambulationes quas loca equabilia prestant laboriosiores quam inaequabiles sunt quod in eadem partes labores enim ad mouent: quod inaequales ille non faciunt. Bispartiant enim magis in omnes corporis partes: calidis vero temporibus actus ambulationes plus valent quam frigidis: quippe quae partibus externis laboris plus afferant: et quidem sudores ob eam rem euocando extenuent. Frigidis contra carnem reddunt constantiores: et stomachum excitant ciborumque faciunt auidiores. Partibus enim internis calorem augent: minusque ad frigoris appulsum torpentibus locis intimis calore amplificato efficacius purgant. Carnem vero solidiorem efficiunt: ut quae per eam vniuersam nequeant superare. Accliuus etiam ambulationes laboriosiores sunt quam decliuus. magisque extenuant. Faciunt enim accliuus ut lumbi potissimum laborerent: decliuus ut femora. Ponderus enim totum femoribus incumbens grauissime premittit: quod idem cum preter naturam sursum efferri a calore cogat maiorem in modum calefacit. Itaque efficitur ut arduum ambulandi genus sudores moueat spiritum suspendendo extenuet: lumbis dolorem infligat. Crura enim magna cum difficultate se in sublime icipiunt: lumbos inflectunt: frangunt: euellunt: quibus de causis labor precipue sequatur necesse est. Locis autem duris ac renitentibus habite ambulationes musculos et nervos crurum effatigant. Quippe quae contentiones tam nervis quam musculis moueat cum enituntur agant violento. Mollioribus vero et cedentibus locis facta ambulatione articuli potissimum sentiunt. Fluxus enim articulorum percrebrescit cum solus succubabat dilabatur et cedat eadem questio est.

¶ Istis quidem problematis iam pro parte precessit expositio in primo et 23o capitulo. tamen quia quedam adhuc subdit in declaratione eius: ideo parum in eius expositione insistitur. Proponit igitur primo dicens: quare est quod gressus facti per vias inaequales sicut sunt monticulose: vel valloso minus fatigatiui sunt illis quam fiunt per vias rectas et planas. ¶ Deinde. Aut propter. ¶ Soluit: et primo dat causam in vltimo magis dicens ideo esse: quoniam motus secundum rectum qualis est ille qui fit per plana ut naturaliter inest corpori secundum omnem partem eius: propter consimilem situationem corporis: cum in motu recto omnes partes corporis naturaliter moueantur et laborent: quare quod gressus facti per plana sunt laboriosiores factis per non plana monticulosa: eo quod cum membra non sic mutant figuram et situm ut in monticulosis: eadem partes numero continue fatigantur: non autem sic est in gressibus monticulosis: labor enim diuiditur in eis per totum corpus: cum enim membra habeant unamfigurationem secundum quam fatigantur ut cum ascendunt: quando descendunt aliam acquirunt: membris prius

pius fatigatis paufantibus. **C** Deinde Estus aut. **S**oluit et declarat hic causam antepositam. et primo facit hoc. 2° applicat ad propositum magis. 2° ibi. Qui autem sunt etc. **I** prima in duas. primo declarat ipsum per similitudinem sumptam ab estu et gelu. scdo per laborem qui est in ascendendo vel in descendendo. 2° ibi. Similiter ascendentes. **I** Dicit itaqz primo qd estus et inflammationes magis crescere faciunt corpora nostra qm frigora et gelu: eo qd in eis sunt plura inferentia laborem partibus huius etiam in fatiga ascensionis et descensionis: et maxime extrinsecis corporis: est enim estuatio punctura humiditatum motusque extrinsecus calore aeris nos continentis et huius: et ideo causant sudores democraetes corpora. **C** Deinde Qui aut. **O**stendit hic scdo quid operentur frigora: dicens qd corpora que sunt in frigoribus constituunt habetia carne densiora: et redduntur magis appetitiva ciborum: eo qd frigora augmentant calidum interius: et reddunt humida intrinseca non de facili mobilia in sudores exterius: et mundificant corpora ex ipsis iterius resoluendo superfluitates tertie digestionis in fumos insensibiles: sicut dicitur est satis in 33° caplo scdo particule: qd accidit propter caliditatem interius vigoratam a frigore: qd aut caro fiat solida et compacta exterius: maxime ex calido accidit non potente dominari et diffundi per totam carnem repulsam interius a frigido continentis. sic itaqz gressus facti per plana proportionantur dispositionibus corporum in estibus: per modicula aut in frigoribus. **C** Deinde Si aut. **I** declarat primo hoc in fatiga ascensionis et descensionis: et dicit qd ascendentes: et maxime illa que habent superficiem pyramidalem acutam reddunt fatigatiores et corporibus rarioribus descendentes: ascendentes namque maxime dolent lumbos id est tibias cum genibus et coxis inclusive usque ad anchas. sic enim opus exponere: et hoc videtur statim velle iunctura: quoniam aliter ambiguitas reliquit in sermone. **P**hi: qd dictum est in 19° et 24° capitulis: qd ascendentes dolent crura et genua. descendentes femora et lumbos: eo qd potius quodlibet occurreret femoribus in descendendo consuevit eis dolorem prestare. Et tunc reuertitur ad declarandum primum istorum: dicens: quoniam quis deferret sursum extra nam corporis sui gratiam: et calefit latus sursum propter violentiam illatam calido: ex corpore aggrauante deorsum: propter quod dictum est in 38° capitulo scdo particule. qd non calidi que deferret nos ad summam grauata perseveraret. Et ideo qd in tali motu continetur calefieri: accidunt sudores et spiritus et vapores moti propter calidum a centro corporis ad exterius poros corporis et aperitur: partesque plus inde laborant: eo qd remolliuntur superfluitates recipientes: propter quod dolent lumbos iam expositos: qd accidit: quia sursum ascendentes crura: et breuiter quicquid est sub anchis cum difficultate ferunt sursum. unde lumbos flectunt modo ad istam partem: modo ad illam: ita qd crura et alie partes velluntur sursum eorum fulcramento et conamine propter quod dolent maxime. **C** Deinde Qui aut sunt. **A**daptat predicta ad propositum principale magis dicens: qd illi qui ambulant ambulationibus similibus: quod est in vis planis laborant propter distensionem nervorum et lacertorum crurum: et vniuersaliter totius pedis magis: qd contingit ex violentia et conamine fulcimenti et delationis ponderis in ipsis: ita qd lacerti et nervi circa loca articulorum seu iuncturarum laborant valde que mollia existunt propter humiditates illuc concurrentes natura: aut propter calidum laboris attractiuum: vel dicuntur mollia propter laxitatem iuncture: et hoc accidit quia ista loca articulorum spissas et inordinatas recipiunt flexiones: nunc ad partem vnam: nunc ad partem aliam: ac si fundamentum in quo situatur altera pars iuncture cedat non remanens firma in eius concanitate. **Y**er-

bi gratia. vertebrum in concano sit qd accidit ex humiditatibus viscosis remollientibus: sicut dictum fuit prius de hoc supra. **C** Notandum est qd lacertus siue musculus sicut dicunt anathomiste est pars corporis composita ex carne pura nervo: ligamento et panniculo: in cuius quidem extremitate colligitur et induratur nervus et ligamentum que est substantia similis nervo ex osse nata sensu priuata: et constituitur chorda: que vadens ad membrum motum ipsum mouet dilatat et stringit: et hic quidem est solus locus in quo inueniuntur ab Aristotele adhuc lacertus nominari. **C** Et tunc ultimum. Idem autem. **A**ddit qd illud est pblema idem qd tactum est supra in primo et tertio capitulo.

C Problema.

XLII.

Antiqua.

Propter quid ad summa vel ad curua vel ad altum difficulter ambulamus? **A**ut quod omnis gressus ex eleuatione et depositione perficitur. Eleuare autem est extra naturam. Deponere autem est secundum naturam. Apponere autem medietas: in eo autem quod est ad summa deambulare multum est quod est extra naturam.

Noua.

C Et cur locis arduis difficiliter ambulemus? **A**n quoniam omnis gressus attollentia et positione conficitur. Attollere igitur preter naturam est ponere secundum naturam. pponere medium tenet. **I**n ambulando autem locis arduis multum sortis illius auersee a natura proculdubio est.

Quare est qd ad loca alta quorum superficies pyramidalis in acutum valde tendentes cum difficultate et labore ambulamus grandi. **C** Deinde **A**ut quod. **S**oluit dicens ideo esse: quoniam quilibet ambulatio perficitur ex eleuatione et depositione ponderis corporis: nunc enim semel eleuant et semel submittunt secundum pedis motum: sed eleuare extra nam persistit saltem ratione corporis cum sit graue: etsi sit naturale secundum animam cum calido: sed deponere deorsum est secundum nam corporis et anime si ad hec inclinatur: sed apponere id est iuxta ponere: et vniuersaliter est medium inter ista duo: neque enim simpliciter est eleuatio neque depositio: sed ex his composita. unde sicut est dispositio media iter hec duo extrema: ita mediocriter se habet ad id quod est secundum nam et extra: sed in gressu facto ad alta multum inest eius quod est extra nam. **I**n gressu autem qui fit ad infima minime: quare laboriosius videtur valde in sursum quam in deorsum ambulare. **I**n plano autem mediocriter erit ut dicatur: quod est extra nam difficile existit. ergo quod magis: sed hoc est ambulando ad alta. quare etc. Et huius quidem cause virtus satis 38° capitulo secunde particule declarata apparet.

C Problema Ultimū. Antiqua. **P**ropter quod qui sunt ab equis minus cadunt. **A**ut propter id quod timent custodiunt se magis.

Noua.

Quare qui cursum ex equo arripunt minus decidunt. **A**n quod magis cauent quam timent.

Explicat quinta particula.

Quare est qd illi qui mouentur super equis etiam currentibus rarius cadunt ex eis quam si moueantur super asinis mulis aut camelis. **C** Deinde **A**ut propter. **S**oluit dicens ideo esse: quoniam exercitates in equis eo quod apparer alia fortia vehementer currerent: cum quo etiam videntes se

Problemata. A.

1

Lacertus quid.

Particula

a terra distantes timor cadendi: nō tamen anime peruer-
sius superuenit: ideo tenent se fortius in eis cauēdo ne
cadant ab aliquo casu: ppter qđ casus ex asino plerūq; molestior est
q̃ ex equo. Adhuc etiā asinus nō adeo inequaliter 7 repē-
tine mouetur vt equus: aut ppter causam fere oppositam
antedictam: aut qz asinus est animal terrestre vehemēter
compactum: in tali aut vehemētius contingit fulciri q̃ in
alio non tali. fulcīto autem vehemētius cadente casus sit
maior: ideo 2c. Qz autem asinus fulciatur in hoc apparet
ex contractione ipsius 7 curuatione: quod apparet in pila
refracta a corpore duro 7 solido 7 sibi opposito.

**Incipit sexta particula de his que proueniunt
ex modo iacendi.**

Problema. I. Antiqua.

Propter quid sedes bos quidē ho-
minū impinguat: bos 7o macros
faciunt: **Utrum qz habitus diffe-
runt: hi quidem enim calidi sunt:
hi 7o frigidi. Calidi quidē igitur
impinguant: dominat enī corpus cibo ppter
caliditatem: infrigidati autem ppter id qđ indi-
gent adueniēte caliditate: 7 p̃m hoc patitur cor-
pus maxime a moribus non possunt digerere
quiescentes. Aut quia huiusmodi quidem su-
perfluitates habent 7 indigent motu qui con-
sumat has: hi autem non.**

Moda.

**Cur sedile alios impleat: alios extenuet: **Utrum
habitus corporum distent inter sese: vt alij calidi
alij frigidi sint. ergo si ita est calidi implentur.
Libū. n. corp⁹ vi sui caloris exuperat. Frigidi
at q̃ aduēticiū calorem desiderat: quē ex mouēdi
rōne potissimū corpus acquirit: coquere neque-
unt dñ quiescūt: An q̃ alij excrementis redun-
dāt: 7 ob eā rem motum desiderant alij non.****

Ista est particula sexta in qua inquisitis causis acci-
dentium ex labore 7 exercitio: inquit cau-
sas accidentium circa accubitum 7 figurationem mem-
brorum: labori seu exercitio appositum. Proponit itaq;
questionem dicens. quare est qđ sedes siue quietes quos-
dam de numero hominū ingrantant quosdam 7o demar-
cant. **Deinde Utrum.** Soluit 7 primo assignat cau-
sam probabilem ex parte digestionis corporum dicens ideo
esse: quoniam habitudines 7 nature distant abinuicē: nāz
aliqui sūt calide nature habitudinis carnosae sicut sangui-
nei. Alij autem sunt frigidi multa manentes pinguedine:
vt flegmatici. modo habentes naturam calidam propter
sedem vel quietem ingrantantur: eo qđ natura corporis
eorum dominatur cibo perfecte: etiam ipsis quiescentibus:
propter multam caliditatem ipsorum. Unde in 8o capitulo.
vbi idem repetitur dicitur corpus non esse ablatū a cali-
do: ppter qđ potest pinguedine carere: qz cum pinguedo
generet a calido remissio: eorum ppter sedem obrepescit
calidum: 7 non intantū qđ non sit perfecte sufficiens dige-
rere 2c. Sed frigidi complexionē: eo qđ indigent calidita-
te deforis adueniente coadiuuante digestionem eorum: per
sedem maxime patiuntur: euz non possint digerere quie-
scentes a moribus calorem eorum debilem confortanti-
bus: quoniam motus vt dictum est habet calefacere. Et

ideo optime dicit Auic. 3o primi. qđ relinquēs exercitium
frequēter ethicam incurrit. **Nota** qđ habitū possumus
intelligere id qđ medici vocant habitudines vel formas
seu qualitates que sunt gñque: sicut dicit Joannitius: vel
cōplexiones vt effectus ponat pro causa. Est. n. habitudo
quoddam annexum complexioni. **Deinde** Aut qz. J
assignat aliam causam sumptam ex parte expulsionis su-
perfluitatū dicens ideo esse: qm̃ quidam abundant super-
fluitatibus: qui quidem indigent motu qui ipsas psumet
calefaciendo: diuidendo: 7 expellendo: sicut sunt frigidas
habentes nām. Hi aut. s. calidi non indigent motu expul-
sivo 7 psumptiuo superfluitatū: sicut sunt cholericī: cū eoz
calor sit sufficiens eas psumere 7 expellere sine motu ex-
teriori. **Dubitat** de eo qđ dicit sedes aliquos impingua-
re: aliquos aut macrare. hoc enim videt esse subcōtrariū
ei qđ dictum est in 24o caplo quinte particule. illic nāq;
dictum est sedes vētrē impinguare: 7 reliquū corpus de-
macrare. **Amplius** qđ humectat 7 infrigidat nō ipin-
guat: cū pinguedo sit sanguis digestus: huius aut est sedes.
igit 2c. **Uñ** Auic. 2o pmi. quies infrigidat ppter puationē
viuificationis caloris 7 p̃strictionē eius qđ suffocat 7 hu-
mectat ppter defectū resolonis. **Dicēdū** qđ sicut dicit
Arist. sedē quosdā impinguare quosdā aut macrare pro-
pter diuersitatem nārū corporum in caliditate 7 frigiditate:
quies tamē vltimata in quocūq; calore bz vehemēter i-
frigidare in fine: cum calor nō euentet neq; motu viuifi-
cet. **Ad p̃m** dōm est qđ sermo Arist. supra fuit in corpo-
re magis tēperato 7 vñigeno. hoc aut est in corpore ma-
gis distēperato 7 disformi sicut apparet p̃siderātī. Vel qđ
ista stant simul qđ alijs sit pinguis circa vētrē: 7 tñ hic vi-
cat macer euz alie partes sint plures in gbus macies pōt
inesse: 7 ab eis denoiari. **Ad 2m** dōm qđ quies de se i-
frigidat 7 humectat: si tñ aliqui videat calefacere hoc est p
accēs: eo qđ corpori adueniat sic disposito vt calido.

Problema. II. Antiqua.
Propter qđ opz facere distēsiōne par-
tiū: qđ facit exercitās se: Aut qz opz p-
prio spū poros purgari.

Moda.

**Cur partes corporis distēdende sint: qđ qui
se exercitant facere psuenerunt: An qđ meatus
spiritu suo perpurgarī oporteat.**

Quare est qđ opz ptes iacere sitas extendendo ipsas:
sicut iacet se exercitās: 7 maxime in pncipio
exercitij: cum superfluitates incipiūt moueri 7 subleuari:
aut enim extendit brachia opando alices: 7 os aperit cau-
sando ossitationes: 7 maxime si fuerit humiditatis re-
pletus. **Deinde** Aut qz. J Soluit dicens causam eē: qm̃
opz qđ exercitās se purget a superfluitatibus p̃tētis in poris
pprio spiritu expulsivo. Quā. n. corpus 7 superfluitates exer-
citio fuerint calefacte spūs suscitāt expulsivus: qui quidē
impellens eas super mēbra sensibilia: ipsa mordicat ali-
qualr: ita qđ extendunt 7 ampliant: ppter qđ accidit non
solum partium extensio imo saltus interdum.

Problema. III. Antiqua.

Propter quid conflare melius iacere
est: 7 multi p̃cipiunt hoc 7 medicorū:
Aut qz calefactus vēter velocior di-
gerit: ita autē 7 calefit maxime. **Am-
plius** aut oportet ventositatibus locum prebe-
re in quem tendant: sic enim minime nocebunt
ventositates. **Propter** qđ enī nascentie 7 alia
apostemata

apostemata sanum quia habent concavitates in quibus recipiunt spiritus. Bisteso quidem igitur non fit concavitas, omnem enim locum viscera continent. plexo autem fit. *Monia.*

Cur islero corpore cubare melius est qd etiam medici pleriq; picipiunt? An qd venter cu recalciscit proquere celerius pot. Sic autem fit vt recalciscat. Ad hec locu flatibus dare in que incubant et imitant opz: ita enim minime infestabunt. Hinc enim et varices et ceteri abscessus iuuat: qd venterculos ptenet in quibus flatum recipere queunt. Ergo corpore extento caueria nulla eiusmodi adigi potest: locu etenim oem viscera occupat: islero aut singula laxantur et sinuantur.

Quare est qd iuuatius est ad sanitatem facere plexe prius qd etis et maxime inferiorib; qd extensis. vii et multi picipiunt medicor; illis: quoz sanitatem pcurant pte iacere et no extense: qd no paz expedit illis qd actiones dicta granu italice getium icurrunt. *Deinde Aut qz.* Soluit et p assignat cam ex pte melioris digestionis: et dic id esse: qd veter calidus citius digerit assumpta: ipse enim calidus bonus est digerere: sicut dicit Gal. in thegni. de fl: gnis: s; corpe iacete plexe venter et pars tota digestionis anterior: vebementer calefit. qre et. Loflexe enim iaceto caliditas coadunat circa veter tanq; circa ceteru: carnositas enim et pinguedo inspissat: ita qd pars superior veteris et inferior ptingit ad mediu veteris eius caliditate pgregans. *Notadu qd de eis que pferunt ad digestionem est ingredi ad loca calefacientia et hie cervical eleuatum sicut precipit Alio. 3^a pmi.* ad qua no modicu pferit bona dentiu masti: canio: et maxime in debilibus stomachis. hec enim mam pparat veteri. ista ar caliditate ad ipsuz reducit. Et qd pre alijs in debili veter laudat medici est: qd quis pueru sane complexionis moderate carnositatis nocte teneat ad veterem applicatu: vel catulu canis: sicut ait Gal. 5° de simplici medicina. *Deinde Amplius opz.* Assignat alia causas dicens p qd alia causa est: qd vt compleat digestio: opz qd spiritus veteris resoluti in pno a digestionem cu calor icipit agere in cibum rudem et pium habeant receptaculu in qd cadant et retineant digestionem no pturbates: sic enim valde paru poterunt ea impedire suo motu. sed hoc ptingit plexe faciendo et oppositu huius extense. qre et. *Deinde Propter qd.* 1° dic 2° infert correlariu dicens: et ideo qm veteritates receptaculu in qd decidat habuerint: corpus pferuabit sanu: no enim nascentie. s. apostemata vetera fient vel pustule seu borbor: neq; alia apostemata sicut ex humoribus facta: qd spūs ventosi materiaz apostematū expulsiui hnt pcauitates in qbus ptenent quieti: qd cu corp contrahitur venter ampliatur sicut bursa. *Deinde Et ideo bisteso.* 1° cludit vterius dicens: itaq; extenso corpore in accubitu no relinquit locus vacuus veteritati: eo qd viscera mebra. s. nutritia totu locu occupat pcauitatis ventris: sed qd corpus iacuerit conflexum relinquitur vacuitas veteritatu: cu venter vt dictum est ampliatur.

Problema. *III.* *Antiqua.*

Ropter qd surgentibus singultus fit maxime qd sedentibus? Aut qz quiescentibus humidu ad vnam partem coadunatu declinat. Propter qd et crudaliqua non possunt in circuitum volui: sed decidunt.

Notu aut humidum similiter se habet. Surgunt igitur quiescentes qm ita disponunt. Sedent aut in motu facti qnequaliter se habet humidum et dispergitur. *Monia.*

Cur vertigo surgenti potius accidat qd sedentibus? An qm quiescenti humor vniuersus vnu in mebru se colligit: ex quo cruda et ona nequeunt circūverti: s; ptenus decidit. Adoneti aut humor se eque expandit. Surgimus igit a quiete: quia ita affecti sumus. Sedemus vero motu quo humor equali modo quaq; versus se porrigit.

Quare est qd singultus. i. vertigo. grece n. illigos: magis accidit cu aliqui surgunt et mouent qd quiescunt sedentes. *Notadu qd singultus s; phz et De sue in libro de consolatione medicinaz: est motus factus a re nocete qua fit actio stomachi in seipso. fm Alio. 3^a can. fen 13^a et 11. est motus diuersus sicut spasmus pstrictius cu extensione dilatatiua.* *Notadu qd singultus qdaz est ex inanitione vel siccitate: quidam aut ex repletione sicut dicit Hipp. in 6^a particula aso^a. quoz peior qd mortalis q fit ex inanitione et maxime cum siccitate totius corporis.* Unde Dally in thegni. tractatu signoz. siccitas facies singultu si appropriat veteri solit: tuc est possibilis sanatio ei: si aut adfit siccitas totius corporis p aliquam egritudinem no est eius curatio possibilis: et itendit hic Arist. singultus ex repletione humiditatu cotinget. *Deinde Aut qz.* Soluit dicens ideo esse: qm cum aliqui quiescunt: humiditas in eis natans aggregat et declinat ad vnam partem fm situationem corporis: ppter qd quiescens singultum illic no causat: opz enim singultu fieri ex motu ipsius: quo humidu ad os pscendit ventris sensibilibissimu: fundus enim no adeo sentit: si in eo etia humiditates quasda sit ptinue reperi: sicut dicit in 3° naliu. phibetes humidi mordicatio: ne: et sic humor no partit: phibet euaporationem ad exitu. Et id ona cruda no pterminato eoz humido calore: cum aliquis conat sic voluere circulariter super alteru acume no voluunt: sed cadut in vnam partem fm qd humidu eoz aqueu redit: qm humidu ipsoz motu: eode mo se bz sicut no motu. s. semp ad altera partiu declinado: ppter qd no est possibile ipsa volutari in gyru: qd qda faciunt signu an sint cocta sufficiter vel no: cu enim pfecte vertunt in gyru sunt cocta. humidum enim eoz est conterminatum: et partium equaliter per totum. *Et vterius cludit pncipale intentum dicens: itaq; quado quiescentes pmo surgunt postea sic disponunt. s. qd singultus incidunt: qm humidum quietum prius qm sedebant disseminabit p substatia veteris ipsam pungens et stimulans ad cyciendu: sed cu surreperint in motu facti sedent postea: qz eoz erant in motu: humidu erat aliquat p totu se diffundens: et ideo singultu causare poterat. i. vertiginem: praua naq; traslatu: et expositi vt sonat anteq; cognoscere grecuz. Et ideo qd dictu est de spasmu et singultu hic impertinens est.*

Problema. *V.* *Antiqua.*

Ropter quid super dextris dormientibus magis aduenit somnus? Vtru qd ecotrarario se habetes vigilat et dormiunt. Qm igitur vigilantes super dextra iacent: ecotrarario autem erit in alio principio et in cotrarario? Aut qz imobilitas somnus est. Partes igit que mouentur opz quiescere: *Problemata. A.*

Singultus quid.

Singultus vnde.

Scientia ad organum

Particula

dextra aut motiua. Sit at iacētibus velut ligat principiu quoddam surrectiuu. **Nota.**

Quā ob cām cū parte corporis dextra cubamus somnus magis accedit. Utrū q̄ vigilātes cōtra q̄ dormientes habemus: ergo cum vigilādo parte accubemus sinistra. Cōtrariū sequetur in dormiēdi initio cum id p̄trariū sit. An q̄ somnus priuatio motionis est. Partes igitur quaz mouere interest: quiescāt opz. Bertraru autē partium mouere interest. Cum autem ita accubamus velut initium quoddam resurgendi detentum obligatumqz habemus.

Quare est q̄ somnus magis fit cū volentes dormire iacēt sup dextrū latus q̄ sup sinistrū latus: et ipsis etiā sic dormiēdo iacētibus longior efficiē somnus. **Deinde** Utrū qz. Soluit et assignat cām pbabilioez et logicā. primo dicēs hoc esse: qm̄ vigilātes et dormientes h̄io mō se habēt sicut dispōnes sunt h̄ie. vigilātes enim sup sinistrā iacēt: quare ecōtrario erit in aliquo principio p̄trario. s. in somno: qz somnus erit sup dextraz. Scias q̄ cōmūis littera est sup dextram iacere: quā puto esse corruptā. vult enim dicere vt expositum est sinistrā: sicut ap̄parebit in 7° p̄blemate. illic enim dī q̄ vigilamus adiacētes sup sinistrā: et hoc videt cū motus sit in dextris: et fulciri sit in sinistris: et motus fiat in vigilia. potest tamē ly dextra sic exponi. vigilātes iacere sup dextra. i. superiori dextra. s. ex̄te: et hoc est sup sinistra iacere. Dicit autē in alio p̄ncipio vocando somnū et vigiliā p̄ncipia: qz per vigiliā et somnū perficiunt actus nostri: qm̄ in vigilia exercemur circa necessaria ad vitā cū alijs. In somno vō fortificat calor et digestio pficiē et spūs pausant in vigilia fatigati: pp̄ qd̄ vigilia et somnus vident esse quodā mō p̄ncipia nostrorū actuum. **Deinde** Aut qz. Soluit et assignat aliā causam dicēs ideo esse: qm̄ somnus est imobilitas et vinculu sensus: sicut etiā dī in libro de somno et vigilia: et qz oīa istrumēta debilitant ex vigili opatione: sicut dī ibidem: opz partē que multū fuerit in motu quiescere: sed pars hec est dextra: cū sit in ea motus p̄ncipiu: et in sinistra quietis et fulcimēti: sicut etiā dictū est in libro de p̄gressu animalium. Unde et aīalia qm̄ volunt moueri p̄us mouent dextram q̄ sinistrā: et qz motus sit in dextris fere omnis: et in sinistris paz̄ transeuntes magnū pontē euz vadunt a meridie in septentriones appropinquant lateri pontis versus oriens: cum autem reuertimur a septētrione in meridiē appropinquant lateri eius versus occidēs. Et merito super dextrum latus iacens melius dormit q̄ super sinistrum: qz tunc quasi ligatur illud quod erat p̄m surrectionis et motus. s. pars dextra motus causatiua et laboris. Ad hoc non parum facit melior digestio que celebrat super latere dextro dormiendo ex qua sumi mulcebres et suauis magis petunt caput et somnum inducunt. Rursus cor videt minus coartari et fatigari quando aliquis iacet super dextrum q̄ super sinistrum.

Problema.

VI.

Antiqua.

Propter qd̄ stuporem patiunt in manibus et pedibus magis. Aut qz in frigidatio quedam est stupor. Propter priuationē enim sanguinis fit et transmutationē. Sine carne autē hec et nervosa sunt: maxime autem pedes: quare preparantur

a natura ad infrigidandum citius.

Nota.

Cur torpeamus et cur manus potissimum et pedes. An q̄ torpor refrigeratio est. Sit enim propter sanguinis priuationem translationēqz. Manus aut et pedes omnium maxime partiu carnis inopes nerui vberes sunt: sed precipue pedes. Itaqz ad refrigerationem celerē suanatura nimirum habiles redduntur.

Quare est q̄ pedes et manus magis icurrūt stuporē et cōgelationē q̄ alie ptes corporis. **Non** est sic dicē Aui. 2° terry. q̄ stupor pprie ē passio et nocumētū accēs in v̄tute sensitua sic tremor in v̄tute motiua. hic tñ sumit p̄ oī p̄gelatiōe et ifrigidatione. **Deinde** Aut qz. Soluit dicēs id eē: qm̄ stupor est ifrigidatio qd̄a que pp̄ priuationē sanguinis p̄tigit: sicut in fluxib⁹ vehemētib⁹ euenit sanguis: et pp̄ trāsmutationē sanguis ad alias ptes: sic accidit in timore. timor. n. est qd̄a ifrigidatio et stupor superior: sicut dcm̄ est 32° caplo 2° p̄ticule. Vult at priuationes sanguinis et trāsmutationes ei⁹ ad ptes alias magis cōtingūt mēbris nō carnosīs neruosis ligamentālib⁹ et osuosis. hec. n. mēbra nāl̄r sūt puata sanguine: et p̄ p̄is calore: qz calm̄ inest mēbro p̄ sanguinē: sicut p̄ in p̄ de cōplexionibus. vult at mēbra sunt pedes maxime: euz distent plurimū a fonte caloris et sanguinis et p̄r manus. Et ideo nāl̄r sūt dispositi velocius alijs mēbris ifrigidari. minus etiā in ipsis viget v̄tus totius regitiua. Vñ in 26° caplo 2° p̄ticule dcm̄ est pedes fore facile frigeſcibiles: ita q̄ ex eis de facili frigiditas in reliquum corpus expanditur.

Problema.

VII.

Antiqua.

Rpropter qd̄ accumbimus quidem super sinistra delectabilis: dormimus aut super dextra magis. Utrū quia pueri ad lucē nō dormimus. In tenebris autē velocius somnus occupat. Aut qz vigilamus adiacētes super sinistra: et visus nostri ita prompti. Quare ad p̄trariam figurā prima operatio est. Aduocat enī vnumquēqz ad opus figura magis.

Nota.

Cur libeter in latus accubamus sinistrum: in dextrū aut potius dormimus. Utrū quā pueri ad lucem nūns dormire. Somnus enim in tenebris oculus obrepit: possumus. An q̄ dum in latus accubamus sinistrū vigilare magna ex parte p̄sueuimus: et opez̄ functio sic nobis expeditior est. Itaqz ad hūiū opus h̄ius habitus siue situs requirit. Inuitat at quisqz magis ad opus fungendum habitus sui ratione.

Quare est q̄ delectat nos iacere sup p̄te sinistrā magis vt sic q̄ sup dextrā: s. magis dormim⁹ occupati sup dextrā q̄ sup sinistrā: dū p̄suetudo opposita vt morbus nō ipediat aut lecti dispō. **Deinde** Utrū qz. Soluit et p̄ assignat pbabilē rōnē sumptā ex p̄te lucis et tenebre: dicēs h̄e ē: qz qm̄ fuerimus pueri ad lucē et radios illuminātes: nō possumus dormire. In tenebris vō accubati somnus de facili supuenit: s. iacēdo sup p̄te sinistrā p̄uertimur ad lucē: qz oculus dexter p̄māct emīnēs a melioris ē visus: spūalior. n. ē sinistro et luminosior: s. n. dextra et sinistra filia sint paribus et eadē oia: vep̄ tñ sinistra sunt

sunt debiliores virtutis q̄ dextra sicut dī p̄mo de p̄tib⁹ aia-
liū. In iacendo aut̄ super dextrā p̄uertimur ad tenebras.
q̄re rē. Rō at̄ q̄re i luce nō sic possumus dormire existit:
q̄ oz in somno spūs ⁊ calorē h̄bi in interiora ex exteriori-
bus. in vigilia vō ecōuerso: s̄ in luce spūs ⁊ calor mouent̄
ad exteriora pp̄ affinitatē grādē quā h̄z spūs cū luce. Un̄
Auric. 6. nāluz. 4.ª particula. ⁊ in li.º de medicinis cordia-
liū. spūs est q̄dā suba luminosa. ⁊ in B̄ inuabit te nō parū
p̄mo Platonis 2.º Thimei in visu. C̄ Deidel Aur quia. J
Assignat aliā cām que iaz nota est ex 5.º p̄blemate dicens
ideo esse: q̄ qñ nos vigilamus iacemus sup̄ p̄tē sinistrā: ⁊
tūc oculi n̄rī sūt magis parati videre: eo q̄ oculus dexter
acutioris vt dictū est visus remanet eleuatus: sicut nāq̄
in vigilia disponimus corpus nostrū dispōne tali qua me-
lius p̄ficiant opationes facte i vigilia: s̄līr etiā in somno:
sed hoc erit accubādo sup̄ dextrā p̄tē: vt pars sinistra sati-
gata aliā acqrat figurā: cū laboriosum sit p̄manē semp in
eadē figura vt dictū est in 5.ª particula. Rursus q̄d magis
vadit ad int̄tione hic Arist. si oculi sunt prompti videre
iacēdo sup̄ sinistrū: erūt nō prompti iacēdo sup̄ dextrum:
cū sint 3.ia. ⁊ iō p̄cludit figurā oportere aduenire 3.iaz:
eo q̄ figura 3.ia accubitu sup̄ sinistrū que est sup̄ dextrū
magis somnū iducet: q̄ figura ⁊ compositio magis aduo-
cat ⁊ mouet vnūq̄q̄ ad suā opationē. Un̄ q̄ man⁹ etiā
fuit figure diuise ⁊ digiti lōgi ipsius aduocat ad motū ci-
tū ⁊ ad retinēdū ⁊ ad relaxandū de facili. Et q̄ pedū figu-
ra est plana oblōga diuisa aduocat ad sustentationē corpo-
ris ⁊ motū. Propter q̄d precipit Arist. Alexan. p̄mo vna
hora sup̄ latus dextrū lacere: deinde sup̄ sinistrū ⁊ vltimo
se sup̄ dextrū vertere itē. q̄d etiā vult Auicē. 3.ª p̄mi. vt
cibi cū subeunt in vētrē ex vigorazione calidi in iacendo
sup̄ latere dextro melius digerant. vēter. n. tūc supponit̄
epati ⁊ chiste fellis que sūt calida digestionē complementia:
deinde fiat p̄mutatio in sinistrū: vt chilis totū vētrē in-
terius tangens sit: ⁊ ex quadā subtiliori eius p̄te superficies
stomachi interior nutrimento foueat: nutrit enim inde p̄-
tractum: sicut dicit Gal. in 2.ª particula afo. ⁊ Auicē. p̄-
ma p̄mi. Rursus multus sanguis facilius sic a plene attra-
hit: ⁊ supfluitates cōmodius expellunt: ⁊ corpus minus
fatigat p̄pter figure mutationes: ⁊ vltimo fiat p̄mutatio
ad dextrū: vt p̄liron vētris aperiat: ⁊ cholera melius ex-
purget ex epate: ne labor p̄tingat mēbris: melior tū fit di-
gestio iacendo sup̄ sinistrum: sicut dicit Auic. 1.3.ª terty. Et
hic q̄dem sermo verificat in corpore etiā cū latitudine tē-
perato: q̄d dī qñ ille cuius epar fuerit calidū: valde nocet
ex accubitu sup̄ latus dextrū: cum inflāmet̄ magis: illum
autē cuius complexio fuerit frigida debilis digestionis ⁊
ventris fluxibilis inuari ex accubitu vt sic semper latus
dextrum contingit: eo q̄ digestio fortificatur ⁊ attrahen-
dum melius ab epate attrahitur.

Problema. **Ultimū.** **Antiqua.**

Ropter quid sedes quosdam quidē
impinguant: quosdam macrefaciūt.
Aut propter habitus corporis: qui
quidē sunt calidi impinguntur. Bo-
minatur enim corpus cibo propter caliditatem
non ablatam: qui vō frigidi propter id quod
indigent adueniente caliditate non possunt di-
gerere cibos quiescentes.

Explicit sexta particula.

Repeat primum problema: ex quo memoria solum iu-
uatur ⁊ non intellectus.

**Incipit septima particula de his que sunt ex
compassione.**

Problema.

I.

Antiqua.

Propter quid ossitantibus ecōtra
ossitant vt frequenter. Aut quia si
recordati fuerint cum expedierit
agunt. Maxime autē bene mobi-
lia vt mīgentibus: ossitatio autez
spiritus ⁊ humidi motus est. Promptus igit̄
est si solum intelligat. est enim prope.

Ista est p̄cula 7.ª in qua agit Arist. de causis accidētū
ex cōpassione p̄tingētū. est at̄ cōpassio passiua cor-
poris dispō ex impressione ex se vel in alio corpe causata
pp̄ nālē silitudinē in vtrīq̄z reptā. Dico at̄ passiua: q̄ opz
patiens disponi actioni agētis suscipiēde si actio d̄z adueni-
re. Dico q̄dē nālē: qm̄ in eis q̄ fiūt p̄m̄ intellectū ⁊ volūtātē
minime est cōpassio: nō. n. aliquo mouēte mēbrū suū ex
volūtate: pp̄ B̄ alius frēq̄nter sile in se mouet: sicut appet
in 2.º p̄blemate. s̄ in his q̄ virtuti nālī subdunt̄ maxie veri-
ficat: q̄z hec magis sibi sūt silia: eo q̄ fiūt a p̄n.º vniformi-
ter adherente vie magis vni ⁊ ordinī vni. s̄ nā regulata
ab intelligētia. Dico at̄ silitudinē: q̄ talia p̄tingūt pp̄ affini-
tatē quā h̄nt corpa ad corpa: ⁊ aie ad aias: ⁊ aie ad corpa.
nā Arist. scribit in p̄hysionomia. q̄ aie sequunt̄ corpora: ⁊
sūt nō passibiles a motibus ⁊ impressionibus corporis: sicut
appet in ebrietatib⁹ ⁊ egritudinib⁹: sic ⁊ ecōuerso corpus
patit̄ a passionib⁹ aie: cū aia fuerit in passionib⁹ vt timo-
re. nō. n. tūc pōt corpus se a motu inordinato inuolūtario
cohēre. Un̄ Gal. in li.º de motibus liquidis membroy.
corpis imutatio imitat̄ aie mutationē nō in motibus tñ
sed alteratione coloris. Proponit itaq̄z de his vt solitus
est p̄lemata ⁊ dicit. q̄re est q̄ qñ aliqui ossitāt. i. anhelitus
faciūt expellēdo fumosa ex vētre: aly ex aduerso in aspe-
ctu taliū positi p̄cipiētes illos ossitare mouent̄ vt frequē-
ter silt̄ ad ossitādū: ⁊ silt̄ in aliqb⁹ p̄tingit vbiq̄q̄z. C̄ De-
idel frēquēter aut̄. J Addit qm̄ vt dictū est passiua corporis
dispō p̄paratis solū p̄tingit ⁊ nō aly sicut iserius dicet.
C̄ Deindel Aut q̄. J Soluit dicēs cām esse recordationē
quandā que nature aduenit expellendi supfluitates: q̄ in
ipsaz iducit̄ ex eo: q̄ p̄pedit nām alterius has expellere: ⁊
iō extimās sibi in B̄ fore iuuamē expellit 3.iaz. Et iō cuz
vnus expulerit supfluitates fumosas ex vētre ossitandō:
aly si fuerit actus expulsiui istius recordati mouentur ad
ossitandū: ⁊ maxime si mā fuerit disposita: ostēso q̄ me-
morā ossitātis alius ex cōpassione quā ide accipit: etiam
ossitat si recordat̄. C̄ Deindel Maxime at̄. J Qñd it̄ q̄les
sūt supfluitates q̄ ex hui⁹ cōpassione expurgant̄: dicēs q̄
tales potissime sūt ille q̄ de se sūt bñ mobiles subtiles nō
adherētes cōpacte: q̄lis etiā est aquositas vrine ⁊ salina-
lis silt̄. Un̄ frēquēter accidit ⁊ in aialib⁹ aly etiā: q̄ vno
mīgēte aly mīgāt: supfluitates aut̄ q̄ sunt in corpe disse-
minate non in vno loco collecte: vt mā sudoris sternuta-
tionis ⁊ sp̄matis nō sic mouent̄ pp̄ cōpassionē ab aliquo
illatā: q̄d si fiat de difficili est ⁊ p̄paz: s̄ ossitatio in q̄ emit-
tit̄ spūs fumosus ex vētre est hui⁹ mor⁹. s̄ supfluitatis bñ
mobilis expulsus: ita q̄ ex sola cōpassiōe: quā q̄s ab ossi-
tate accipit: ossitat silt̄ ⁊ spūs fumosus emittit̄: eo q̄ para-
ta est mā exire que p̄ ossitare euacuat̄: q̄re nō opz ossitatu-
rū nisi intelligere reuocādo ad memoriā q̄ alius ossitat: ⁊
sic statim ossitabit: q̄ cū B̄ q̄ mā est prompta exire: est et̄
locus p̄p̄quus ex quo educit̄. C̄ Notādū sicut dicit Arist.
in li.º de causa motus: q̄ corpora n̄ra alterantia sunt p̄ban-
problemata. A.

Particula

tasse sensus et meditationes differenter tñ: qm̄ sensus statim alterationē inducit. sed phantasia et intelligentia siue meditatio retinet rez. similitudinē virtuale: qm̄ spēs tam calidi q̄ frigidī aut delectabilis aut tristabilis: talis p̄sistit aliquo modo: qualis est vnaqueqz rez. Et ideo intelligentes solum timent et tremunt: cū omnia hec sint passionēs et alterationes: et in 5º capitulo. vbi idem repetetur problema apparebit sufficiens eius expositio.

Problema.

II.

Antiqua.

Propter qd si aliquem quidem viderimus manū redentem aut pedē aut aliquid aliud talium non econtra facimus idē. Si autē ossitauerit econtra ossitamus. Aut neqz aut hoc semper est. Sed si expediens sit corpus et ita dispositum qd humidum sursum calefiat: tunc enī memoria motum facit quemadmodum ad coitum et comestione. Faciens enim memoriam est esse consequens motū ad passionē que est in phantasia.

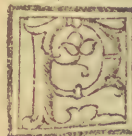
In hoc apparet differētia iter ea que magis sūt virtutū nālīū et que aīalīū. Et pmo pponit qōnē rāgēdo fortassis motuū suū ex p̄tula priorī. et dicit: qre est qd si p̄cipimus aliquē mouere et redere manum vel pedē seu aliud mēbroz qd volūtaria mouet actione vt lingua etiā seu oculus nō pp hoc nos ex aduerso istud ppen dētes operamur simile. s. membrum in nobis tendentes: sed in quibusdā alyis secus ptingit vt in ossitatione: quia si ossitauerit rē. Vel pōt legi qd nō solū tangit differētia antedicta sed motuū quesitū etiā: vt dicat. videt qd imo tendente aliquo membrum aliū p̄siderans hunc debeat etiam tendere: quia si ossitauerimus aly p̄cipietes statim ecōtra nobiscus ossitant: qd tamē cōmunis littera est ecōtra ossitamus. oportet sic exponere: si ossitauerimus aly supple percipientes ossitant: et nos perpendentes illos postea ossitare econtra itēz ppter eos ossitamus. **Deinde** [Aut neqz hoc.] Soluit coartando motuū suū dicens p̄mo nō esse semper vez et necessarium qd vno ossitante aliū ossitet vt innuebat. Et ideo dixit in precedentī problema frequēter: sed hoc est cū fuerit nature expediēs et corpus similiter p̄siderantis dispositū operari qd alter prius opabat. Et b̄ erit cū humidum calefactum in ipso existens calefiat et tendet sursum quasi sponte resolutū in fumū: tūc adueniēte memoria vt altero ossitante: mouet ad ossitādū statim: et ipsa modica eius attractio que p memoriam adducit alicuius ossitātis: pōt nām ossitantis in isto cōpatiente sic disposito ad ossitandum mouere. **Qd** rāssis aut et quis hanc partē nō tam ad ossitandum refert q̄ ad istud qd prius dictum est de motu mēbroz vt manus rē. Et dicit qd neqz hoc semper verum qd quando vnus mouet membrum aliū non moueat: immo mouet interdū ad motū alterius: sed b̄ dicere neqz habet regulā veritatis: neqz illi littere: sed humidū sursum rē. adaptat. **Deinde** [Quemadmoduz.] Declarat hic scōdo quomodo memoria causet: vt dictum est motum ossitationis in altero compatiente. et dicit similiter nos habere ad ossitandum: sicut ad coitum et comestione nos habemus: sicut enim quando inspicimus aliquos coeuntes et comedētes recordati delectationis istoz mouemur ad talia faciēdū. Et ideo antiquitus philosophantes viri et deo dediti latitabant in occultis: ne ab eoz pposito ppter rerum temporalium delectationem retraherent: ita similiter in ossitatione contingit. quādo enim recordati fuerimus rē. Et

qd dixerat motuū huius esse memoriam: ostēdit quādo memoriam ad hoc vt sic moueat aduocat dicens: qd illud qd memoriam inducit actus causantis compassionem in alterz psequitur motum et impressionē: qui causatur propter cōpassionē: que fit in phantasia. i. imaginatione. cū enī bonū vel apparēs bonū mouet imaginatiuā et extimatiōnē maxime patit ab ip̄sa: et iperat alyis virtutibus q̄ sunt postea p ordinē vt psequant apprehensum: sicut pulchre ponit hūc ordinē Auic. in fine p̄mi sexti nālīuz. Preterea aliquis hic p phantasiā intelligit oēs aīales vtutes iteriores et occultas aīales: que qdē sunt ante memoriā: et iō memoria psequit et causat ab eis: et b̄ cū spēs in ipsa ex̄ns officit et mouet a specie exteriori p phantasiā. **Notādū** qd phantasia sumit multis modis. aliqui enim sumit pro apparētia. vñ p Topicoz que dicunt p̄abilia i sup̄ficie nō hnt oīa phantasiā. i. apparētiā. sumit et phantasia pro motu facto a vtute phantastica et phantasmate. vnde 3º de aīa dī qd sic motus factus a sensu p̄m motū: et sic pōt hic sumi. accipit etiā 3º p̄t est virtus existēs in vētriculo pmo cerebri sub cōmuni sensu cōprehēsa: sumit etiā p̄t est virtus diuisa p̄tra sensus cōmunē existens in parte priorī p̄mi vētriculi cerebri vbi medio iungit vētriculo p̄seruans app̄hensa a sensu cōi et est ei pro memoria: sicut p̄ per Auicē. p̄ p̄mi. et sexti nālīū p̄. et sic est idē qd imaginatio. etiā p̄m Arist. qd apparet ex diuersis trāslationibus eiusdē. p̄t et sermo Arist. sic declarari alio mō. et p hoc tollit motuū eius dicēdo qd nō est simile de ossitatione et extēsiōne manū aut pedū cū sint opationes diuersaz virtutū et ppter diuersos fines be et illa: qd ossitare mingere et huius sūt magis opationes virtutis nālīs: et maxime ossitare: extēdere aut manus vel pedes virtutis animalis tñ: ppter qd non valet. **Notādū** est qd de huius cōpassione in alteris ab anima causata imaginationis viri grandia loquuntur Auic. in sua phia: et maxime in 4º sexti nālīū. et Algasel eius collega in sua. Dicūt enim bi viri qd quādo aīa fuerit constans nobilis similis p̄ncipys multoties operatur in corpore alieno sicut in p̄prio: eo qd mā mundi sibi obediāt taliter: vt destruat ipsum extimatiōne: et hominē interficiat: sicut est oculus fascinātis et extimatiōne operātis. et hoc dī fascinatio. et ppter hoc est p̄uerbium illud: qd oculi mittit hominē in foucā: et camelluz in calderium. et dī qd homines fascinari vez est: cuius qdē est causa: qd camellus multum placet ei: et mirat de eo: qre et eius anima maligna et inuidiosa extimat camellum cadere et inficit corpus camelli ab eius estimatione et statim cadit.

Problema.

III.

Antiqua.

Propter qd si iuxta ignē steterimus nō mingimus: et si iuxta aquas quasi iuxta fluuiū mingunt. Aut quia oīa aqua memoriaz prestat humiditatis que est in corpore: et prouocat egressum. Ipsa enim aqua relaxat congelatum in corpore quē admodum sol niuem.

Quare est qd si steterim ppe ignē et recordādo ip̄m nos nō ppter b̄ mingimus: sed si steterimus ppe aquā: et maxime recordātes eius p̄cipue magne quantitatis tūc idē mingimus. opz enī aquā esse multā vt possit in nos suā spēm multiplicare et cōpassionē iducere: nō enim a minima aque quātitate sic hoc ptingeret. Rursus magis compatit quis et mouet vere ad mingēdū si aqua illa multe quātitatis fuerit currens vt fluuius. et ppter b̄ quis forte illud qd dicit quasi iuxta fluuiū ponet qd sic extimat iductū. **Deinde** [Aut qd.] Soluit dicēs causas esse qm̄

esse: quoniam quilibet aqua et maxime sufficiens quantitatis cum sit humida labilis inducit in nos memoriam humiditatis aquose exiit in corpore ut aquositas vinalis per quam memoria et multiplicatione spiritus aque in phantasiam provocat nam ad egressionem vine. ipsa enim aqua relaxat musculum contrahentem collum vesice: et humidum concitat ad motum quod erat quasi congelatum et quietum in nobis et in vesica: sicut sol caliditate sua relaxat et liquefacit nivem congelatam convertendo ipsam in aquam et currere faciendo.

Problema.

III.

Antiqua.

Rogatur quid egritudinibus quidem quibusdam egrotant proximantes: a sanitate autem nemo sanatur. Aut quid egritudo quidem motus est. Sanitas autem quies hec. quidem mouent. hec non. Aut quid hec quidem nolenti sit. hec non volenti. Itaque non voluntaria voluntariis: et his que sunt ex providentia differunt.

Cur a morbis nonnullis egrotant qui appropinquant: a sanitate nemo sanari potest. An quoniam morbus motus est. Sanitas autem quies. et illa mouere potest. hec non potest. An quod alter non voluntarie: alter voluntarie accidit. Res autem non voluntarie voluntariis multisque plurimum differunt.

Quare est quod aliqui ut praue se habentes prius sicut dictum est in 7° capitulo prime particule cum appropinquant patientibus quasdam egritudines ut pestilenciales et contagiosas maxime ut est pruritus orbalis et scabies: ut dicitur in 7° capitulo: inde in predictas incidunt egritudines: sed nullus infirmus appropinquando quantumcumque sanis sanatur. Deinde Aut quod. Soluit et assignat primo causam sumptam ex parte egritudinis et sanitatis dicens hoc esse: quia morbus talium alios infirmorum consistit in quodam motu maxime et alteratione propter causam eorum existentem in motu: a quo continue quodam venenosum extra in aerem corrumpendo: et per consequens corpora appropinquantium effumat. Unde Gal. in primo de interioribus dicit morbum esse motum extra naturam: sed sanitas ut dicit Phil. est in quadam quiete: ita quod neque ab ipsa neque ab eius causa: que est consilium membrorum temperantia et officialium equalitas: nihil res alterius corporis euaporat infectum: ab ipsa quidem non: cum sit forma facta et subiecto habitata: sed morbus de quo hic est sermo non est tamen factus sed futurus fieri: sicut dicit in primo de interioribus: quod morbus nihil aliud est nisi motus extra naturam. sed motus est duplex. alter enim sit quadam mutatione: sicut ille qui magis erit in fieri. alter vero cum confusione: sicut ille qui iam impressus est et habitualis. unde dicit quod confusio sit mutatione que stabilis est supergreditur morbus dicitur. morbus enim non est aliud nisi motus extra naturam. passionis autem motus sit cum mutatione. unde in 3° de accidentibus et morbo. Ego vero omnem mutationem corporis patientis donec steterit actio: passionem appello. passio enim non inuenitur nisi in eo quod fit. Rursus sciendum quod si sanitas ipsa non curet aliquos: eam habentibus appropinquantes manifeste iuuant tamen egrotantes cum appropinquant ex bonitate humorum in quibus sicut in principibus materialibus ipsa persistit: a quibus vapores et summi resoluuntur in aerem eius malitiam si affuerit corrigentes. Similiter ex inspiratione et respiratione causata a corporibus sanis re-

crificat. et ideo dicitur quod leprosi affectantur cum sanis permanere. **Dubitat** quod dicit egritudine esse motum: et sanitatem quietem: cum egritudo et sanitas sint tria: et triorum idem sit genus: sicut patet in predicamentis. et 10° methaph. Dicendum quod contraria sunt duplicia. quodam enim sunt remotas: et sic omnium triorum idem est genus: cum genus cadat in species per differentias oppositas ex genere ortas. Unde sicut liberalitatis et illiberalitatis genus est unum: virtutis dispositio et habitus: et vltimius qualitas sit egritudo et sanitas habent unum genus. scilicet qualitatem ut primam speciem: et sic precebat ratio ad hoc inducta. Sunt et alia genera propinqua sicut illiberalitatis genus est virtutis: et liberalitatis virtus. et similiter in proposito egritudinis genus propinquum est motus: sanitatis autem quies. Deinde Aut quod. Assignat aliam causam ex parte appetitus subiectorum sumptam: dicens ideo esse: quoniam egritudo aduenit nolenti et inuito: nullus enim appetit eam cum sit per se corruptiva: eo quod nemo sui corruptionem appetit: sed sanitas aduenit volenti et desideranti ipsam: appetit enim et diligit maxime: cum sit de genere bonorum laudabilium intantum quod et in ipsa infirmus summam beatitudinem ponit existere: sicut dicit in primo ethicorum. sic igitur non voluntaria seu coacta differunt ab his que sunt voluntaria: ex prudentia que est recta ratio agibilium: sicut dicit 6° ethicorum. quoniam voluntaria et prudentia sunt bona et determinata subiecta sua perficientia: que volentibus etiam adhuc conantibus vi adueniunt. non voluntaria et coacta sunt praua et indeterminata subiecta sua et alia corruptentia: que fugientibus etiam preiungunt. ipsa enim habent rationem in finem. Vel dicendum quod non voluntaria differunt a voluntariis per ea que sunt ex prudentia. scilicet per electionem: quoniam sanitatem quilibet eligit sane mentis: egritudine autem nullus: nunc autem quod unusquisque eligit pro se nemini vult communicare. quod autem spernit: quilibet unicuique vult potius quam sibi inesse: sed sanitas et egritudo sunt huius: quare appropinquando quis sanus infirmo infirmat: non autem curabitur eger sano appropinquans: et in hoc iterum erit sermo secundum primi capiti huius. et maxime 10° capitulo 29° particule.

Problema.

V.

Antiqua.

Rogatur quid offitantibus contra offitant: et quando mingentem viderint mingunt: et maxime subiungalia. Aut propter memoriam. Non enim reminiscitur mouet hec pars. **Respondeo** quibus quidem igitur propter id quod bene sensibiliores sunt videntibus autem confestim accidit moueri reminisci. Subiugalibus autem non est sufficiens videre: sed indiget et alio sensu: propter quod et olfaciunt: quia bene mobilis est hic sensus: hisque sunt sine ratione: et propter hoc in eundem locum omnia mingunt: ubi utique primus inierit. Tunc enim maxime mouent quoniam olfecerint. olfaciunt autem quando appropinquauerint.

Nota.

Cur offitanti sepe in offitando ridemus: et cum mingente quoniam vidimus ad mingendum mouemur: quod iumentis precipue accidit. An propter memoriam. **Respondeo** enim ea ipsa parte quoties meminerimus. **Respondeo** tamen quod sensu predicti sunt faciliores: statim ubi viderunt evenit ut moueantur reminiscanturque. Iumentis autem vi-

Problemata. A.

14

Dubium.

Cap. 8 op
posita. 7. r.
c. 23. et in
co. 7.
Contraria
duplex.

Particula

disse nō satis est: sed alio quoq; sensu opus est. Quamobrem addito etiam olfatu mouentur: quoniam sensus hic in brutis mobilior est. Unde fit eodem in loco sequentia mungant omnia quo primum eminxerint. Tunc enim precipue mouentur cum olfaciunt. olfaciunt autem postea q̄ appropinquarunt.

Repetit primum pblema fm partē et addit cū declaratione sup illud dicens: q̄re est q̄ qñ aliqui olfaciunt ex aduerso ppendentes cū fuerint ad h̄ dispositi similr olfaciunt. Et itidē. q̄re qñ qdam aialius viderint alia migētia ipsa etiā migūt: et egerūt aliqñ ad egestionē alioruz: qd̄ et maxime post boēm euenit aialibus que sub iugo ponunt sicut bobus etc. ¶ Notādū est fm Sal. de motibus liquidis: ex eo q̄ corpori cōmunicat cogitatio cōparat fm Hipp. in accētibus illi: fortassis nāq; cū videt hō serpētē: repente palloz et accidit in colore. ac forte dūz q̄s incedit super apicē pinaculi aut mōtis excelsi: pedes tremulāt eius. Similr quoq; cū hō videt aliū mīngētes vel egerētē aut alices agentē ad hoc idē opandū puocat: q̄si in mēbris ipsis sit intellectus et inspectio. ¶ Deinde Aut ppter. J. Soluit et p in cōi assignat cām: dicens hoc ptingere ppter memoriā: qñ enī virtus memorialis patit a specie exīte in pbātalia ad pntiā alicuius actus: accidit aliter recordari: et tūc mouetur pars pportionalis istius in quo fit memoria ad expellēdū suas supfluitates: sicut mota est pars inducētis memoriā ad expellendū suas etc. ¶ Deinde J. Boibus. J. Dic scdo ptractat cām huius in specialī. et pmo in aialibus habētibus rōnē dicens: q̄ boies eo q̄ optime sūt sensitiui et imutatiui iter cetera aialia ppter tēperamētū cōplexionis eoz: qd̄ insinuat mollities carniū: et qz eoz aīe sunt fortes imprimētes nō solū in sua corpora sed in alia: vt dcm̄ est in 2º pblemate: statim cū videt aliū mīngēte aut olfaciēte sine aliquo alio iterueniēte: dūmodo fuerint dispositi: ptingit eos reminisci: ppter passionē impressam sibi ex altero in pbātaliā: et tūc mouent vt olfaciēt vel vrinēt sicut prioz. ¶ Deinde Subiugaliibus. J. Pertractat hic 2º causam suā in brutis dicens q̄ in subiugaliibus vt equis et bobus etc. qui non sunt adeo sensitiui neq; fortium aīaz vt boies nō sufficit solū vt videāt et recordētur alios mīngere si ipsi debeāt mīngere: s̄z idigēt adhuc alio sensu pter videre et reminisci. s. odoratu coadiuuante priozē sensationē. et ideo cū vnū irrationabiliū vt bos vel canis et huius vult mīngere ppter mīngere alterius vadit et olfacit locū in quo ille mīxit: qd̄ fit: eo q̄ carentia rōne optime mouent ppter sensum odoratus: hunc enim sensum habent certum: et homines incertum. Et ideo cōcludit q̄ in loco in quo talium primum mīnxit: fere omnia alia mīngunt in eodem: qz cū odorauerint tunc maxime mouentur ad mīgendū: eo q̄ odorabile cum sit densius obiectum visibili magis imprimit in sensitiuū odoratus q̄ visibile in sensitiuū visus: et precipue odorant quando appropinquauerint loco in quo mictum fuerit. Et nō solum odorant bruta cum volunt mīngere tanq̄ visu nō sufficiente: sed etiam cum voluerint coire. et ideo statim retro se ponunt: et os matricis odorant: vt eis memoria et appetitus delectationis adueniat: qd̄ nō facit homo cum sit maxime animalū cōtinuus. aut qz turpissimū et abominabilissimū: pdest tñ nālia mulieris viro videre: et econuerſo vt velocior fiat ad luxuriā puocatio. ¶ Sed huius prariuz ptracto videtur sentire Alexā. 34º caplo sexte particule. soluens enim illud pblema dicit propter naturam similiter pati et compati animalium. plus autem ir-

rationabiliū: ita q̄ vno vrinante asino et ceteri courinant huic vrinis pleni. ¶ Dicendum q̄ homo magis comparatur alteri per tactū vel visū vt ostendit olfactio. Subiugalia vō per olfatū cū habeāt hunc certūz sicut mōstrat vrinatio: et ita intellexit Alex. pus vō Arist. magis. ¶ Notandum est vt appareat quomodo per compassionē actus vnus animalis expulsiuus causet ab actu alterius sicut p̄ Sal. in 4º de accidenti et morbo. q̄ in visu est minor delectatio: et eo minus imutatur corpus q̄ aliquo sensu. in tactu aut et gustu maior: deinde in odoratu: cōsequenter in auditu: qd̄ fit: quia quanto obiectum et organum fuerit subtile et spirituale: tanto minor motus et passio ingeritur ab ipso: et quanto grossius et densius: tāto maior: et ideo qz visibile et pupilla sunt subtilia et spiritualia valde: minor vt dictū est fit delectatio et immutatio visu: et qz in tactu est econtrario. ideo etc. In alijs autem sicut sunt media ita mediocriter accidit.

¶ Problema.

VI.

Antiqua.

Propter quid si cū icidit viderimus aliquē: aut cū adurit: aut cū ptundit: aut euz patitur aliquod periculosoꝝ? Adolemus mente: Aut qz nā nostra cōmunis oibus: Adoluit itaq; si vtiq; aliquid horum viderit patienti. Aut ppter proprietatē: aut illud quia nares et auditus accipiūt aliquas deflexiones fm proprias potentias vel virtutes. itaq; et visus idem patitur a delectabilibus et tristibus.

¶ Noua.

Quamobrem cum secari quēpiāz: aut vri aut torqueri: aut aliqua re tetra affici videmus animo vicem eius doleamus. An q̄ oīum cōmunis nā humana est. Ignoscimus ergo cum tale quippiam inspecimus ppter nature pportionē et familiaritatem. An quomodo nares et aures deliberationes quasdam rerum obductaruz pro sua facultate concipiunt. sic etiam aspectus afficitur et a re delectabili et a tristi.

Quare est q̄ si viderimus aliquē incidi et secari quodā acuto sicut operibus fit chirurgie vel punitionibus: vel igne comburi sicut in tormentis vel in cauterijs: aut ptundi vt cū lapidatur vel iter duas planas super perficies duoz corporū quis constringitur: aut vniversaliter cum patitur aliquid de numero eoz que sunt periculosa et horrenda: vt mutilari verberari ruere ex alto etc. Adolemus mente etiā virtute interiori occulte apprehensua: que fm Daly. 4º theorice mens appellat. et fm Sal. in 3º de interioribus regitiua dicitur actio: que fm eos in tres diuiditur virtutes: imaginatiuaz vel phantasiā: cōgitationem seu discretionem: et memoratiuam. ¶ Notandum est q̄ ad hoc: vt dolor vel compassio fiat: non oportet q̄ quis actu patiatur aliquod predictozum: sed sufficit aut q̄ sit prope pati: quia intellectus accipit quod deest ad paruum distare: tanq̄ nihil deesse videatur: sicut dicitur in 2º p̄physicorum. aut q̄ extimetur etiā ipsum passurum: cum tamen non patiatur sicut fit: euz quis inspicit ludētes in funibus inter turres eleuatis in acre: tanta enim fit cōpassio quibusdā q̄ eos videre expanescunt. ¶ Deinde Aut qz. J. Soluit et pmo assignat causam sumptam ex parte similitudinis occulte inter nos et animalia dicens causam esse: quoniam natura nostra habet conuenientiam

Uide de B
in libro de
me. et re.

Obiectio.

nentiam cum oibus: et maxime cum sensitiuis: propter quod dictum est in .8. phisicorum. hominem esse minorem mundum: omnia enim que sunt in vniuerso in eius constitutione concurrunt: propter quod et cum oibus conuenit: ut cum rationalibus sine intelligentiis in intelligentibus: cum irrationalibus in sentire et in moueri: cum vegetabilibus in viuere: cum elementis et quibusdam mixtis in esse. Hi autem sunt quatuor gradus vniuersi: propter quod non immerito condoleat oibus: cum perceperit sensu aliquo aliquod predictorum pati: propter proprietatem et puenientiam quam habet cum omnibus: et maxime cum animalibus: et precipue perfectis sue speciei adhuc magis. Et scias quod bene dixit natura nostra quod ipsa et actus eius magis conueniunt inuicem et vie vni et ordinari adheret quod ratio et actus eius: propter quod in quibus viger actus nature magis: et rationis minus: in talibus condoleat: ita quod non solum condoleat indiuiduis sue speciei: imo multum indiuiduis alterius speciei: sicut est videre pueros et mulieres que et iugulandis copatiuntur animalibus satis. Dicit autem corpus et propter proprietatem: quoniam nisi similitudo et proprietates inter ea aduenirent non pringeret condolor. Unde quod cum his que a nobis multum distant nullam aut modicam videmur habere conuenientiam: sicut sunt elementa et quedam mixta. Nullam ab eis compassionem acquirimus per oppositum cum quibus maior erit similitudo et proprietates maior et verior fiet compassio. Et ideo vni indiuiduum magis condoleat indiuiduo sue speciei quam alterius: sicut apparet in equis et delphinis quorum vnus alterius vehementer diligit: et eidem compatitur: sicut patet in octauo de historiis animalium. Similiter etiam homo magis condoleat homini quam bruto et sue legis et copatriote quam alteri: et propinquis quam aliis: propter quod et gemelli sibi magis condolent. Unde Alber. in .9. de hystoria. dicit se vidisse in germania duos gemellos adeo conformes quod vnus ab altero discerni non poterat: et loquebantur et cantabant quasi vna voce: et se intantum diligebant quod vnus sine alio diu esse non potuit: et vno patiente patiebatur et alter: quod et Augustinus de duobus aliis refert in libro de ciuitate dei vidisse. Deinde aut quia assignat aliam causam sumptam ex virtute exteriori manifeste comprehendente dicens ideo esse: quoniam organa sensuum nostrorum: sicut olfactus auditus recipiunt a patientibus predicta quasdam deflexiones et motus passiuos secundum potentias proprias et determinatas in organo sensus recte. quod accidit aut quod motus vel concussionis: aut quia vapor fumalis resolutus in aere mouet organa assistentia et intuentia predicta: et ideo contingit ea imitari et condolere: aut fit propter motum et compassionem causatam in virtutes phantasticas propter imaginationem: sicut dicitur quod ex vulnere recenter intercepti iam contricto sanguine fluxus sanguinis deum sit ab interfectoris presentia ex illis: quod accidit ex motu impresso ab interfectore ad interceptum virtute sue fortis imaginationis et furie recte. Dicunt enim impressisse eum spiritus inimicitie succensos in interfectum tempore interfectionis: qui ad presentiam interfectoris moueantur ex interfectione suo ad interfectorem suum vnde exiuerunt: propter quod causatur motus in corpore interfecti: et vulnera sic sanguinem emittunt. Sed secundum theologum iteruenit diuina iustitia. Et sic olfactus et auditus copatiuntur ex impressionibus predictorum sibi illatis ita et visus copatiuntur a delectabilibus et tristibus ut late videtur potest ex predictis. Sic igitur patet ex predictis odoratus auditus et visus et si minus patitur aliis et minus etiam delectatur propter quod et condolor nobis accidit inde. Et de huiusmodi compassione loquens Sal. in principio pronosticorum dicit quod ille medicus de quo confidunt infirmi et in eius manibus se committunt: plus sanat egritudine: et hoc euenit quia forma sanitatis que est in anima

medici vehementer est imaginata ab anima infirmi propter quod corroboratur virtus infirmi: et patitur inde causa: que egritudinem causabat. Unde Auic. 6. naturalium particula quarta ait. quod huiusmodi actio efficacior est: quam id quod agit medicus instrumentis suis et medicinis.

C Problema.

VII.

Antiqua.

Propter quid egro pristi et ophthalmia et scabie approximantes inficiuntur: ab hydropisi vero et febre et apoplexia non occupatur neque ab alijs. Aut ophthalmia quidem quia mobilissimus oculus et maxime assimilatur ei quod videtur aliorum: aut mouetur a motu: quare et e contra videns turbatur turbatur maxime. Istis autem quod spiritum prauum facit et graue. Citissime autem egritudines iste tangunt omnes quecumque hoc id est spiritu corrupto fiunt: ut pestilenciales. Qui autem appropinquat tale respirat: egrotat quidem igitur: quod egritudinale: a solo autem quia expirat egrotat: alij autem aliter secundum eundem morbum: qui a quo vniquod egrotabit: hoc respirat tale quod passus fuit. Scabies autem solum aliorum sicut lepre et talium. quia superficiale et viscosum quod defluit. Pruriginosa enim talia: propter quod et eodez superficialiter fiendo et viscosum esse tangit. Alia autem hec quidem non tangunt: propter id quod non in superficie fiunt: que autem sunt in superficie. quia non permanent propter siccitatem.

Moda.

Curat ab et lippitudine et scabie capiuntur qui appropinquarint: ab aqua autem iterum: aut febre aut stupore attonito: aut aliquo ex numero ceterorum maiorum capi nequeunt. An a lippitudine: quoniam oculus pars nostri corporis mobilissima est: ceterarum maxime omnium rei sibi obiecte similis reddi potest: quippe qui facile moueatur ab eo quod moueat. itaque fit ut cum perturbatum obspicit oculum. facile ipse etiam perturbetur. Talis autem ratio ideo fit: quoniam spiritum vitiat grauemque reddit. Celerrime autem omnes morbis arripuntur his qui spiritu corrupto pueniunt: quale est omne pestilens genus. Qui autem appropinquat tale perfectio spiritum trahit quale eger ille reddiderit. Egrotat igitur: quod morbis ferus est quod spiritu trahitur. ab vno autem morbus excipit: quoniam vnus ille sic spirat. Ceteri secus. eundem vero quod quo egrotarit non aliter spirat quam fuerit affectus. Sed scabies magis quam lepra ceteraque vitia generis eiusdem afficere potest: quam per summa corporis errat et humore manat glutinoso. Senus namque prurientium omne tale est. itaque id ipsum quod per summa oritur glutinosumque est: mirum idcirco attingere potest. Cetera nequeunt. vel quia

non per summa proueniunt. vel quia persistere suam ob siccitatem non possunt. Quis per summam cutem oriuntur.

Reperit 4^m pblema particulariter ipm explicat. dicit. qre est q appropinquates patiēti ptiis obthalmia: et maxie hō scabiē leprā morbillos les egritudines ptagiosas pdictas ificiunt: dūmodo cor-pora fuerint talia suscipere disposita: sed appropinquare. bydropisim patientib⁹ et febres alias a pestilētib⁹ apo-plexias et alias egritudines nō occupant ab eis. Quid au-tem sit vnaqueqz istaz egritudinū notū est ex p^a pticula: et maxime ex septimo problemate illius. ¶ **¶** Notandū q lz ab egritudinib⁹ 2ª enumeratis nō ptingat appropinquates occupari: primis aut maxime ptingat eas patiētib⁹. tñ ca-tiendū etiā est ne qs eas patiētib⁹ appropinquet diu: qz ab vnaquaqz egritudinū vapor malus exhalat et maxie ma-teriali: cū morbus sit mortuus vt dictū est prius. ¶ **¶** Deinde **¶** Aut obthalmia. ¶ **¶** Soluit et diuidit in duas partes: et p^o assignat cām pme ptiis dubitatiōis. secūdo infert correla-rium per qd habet. causa secūde partis dubitatiōis. 2^a ibi **¶** Propter qd. ¶ **¶** P^oia itez i tres. p^omo nāqz assignat causas qre obthalmia qs inficit. dicēs p^omo cām esse qm oculus est mobilissim⁹ et sensibillissim⁹ iter alia membra corporis cū ore etiā stomachi sicut dicit Gal. in. 6. de ac. et morbo: q gdes iter cetera potissime assimilāt ei qd v^o: et ab ipso im-mutationē fm q bz esse imprimēs recipit: pp subtilitatez et pueratē suā passibilē: et iō nocumēta que p^o adueniūt corpori manifestant in oculis: pp qd cū ispererit i oculos patiētis obthalmia illi illis efficit et obthalmiaz sic incur-rit. Et scias q signum indicans nobis nobilitatē oculi est q ipso physionomi magis qz p aliqd mēbroz corpis iudi-cant de accidentib⁹ aie: tanqz sit pars asimilior aie. Unde **¶** Palemon ait: oculos vult flores aie fore et ipsam emica-re per eos. ¶ **¶** Deinde **¶** Aut mouet. ¶ **¶** Assignat secūda cām dicēs aut hoc ideo eē quoniā oculus mouet ad operatio-nē suā exercendā que est videre a moto desup eo. s. palpe-bra cooperiente ipm: qd nō ptingit in sensitiuis alioz sen-suū: ppter qd oculus sic discoopertus tersus ē parat⁹ reci-peret: et ideo inspiciēs in oculū ifectū: ppter obthalmia ex quo sumi putridi resultāt in aerē inficit maxie: et obthal-mia iocurrit in ipsuz intus: admodū quo mulier mēstrua-ta nouū inficit speculuz: vt dī in scōo de somno et vigilia: vel mouet a moto. s. a vapore iteriori ipsi⁹ et spiritu corru-pro. ¶ **¶** Deinde **¶** P^oris aut. ¶ **¶** Assignat cām 2^a qre quis in-ficiat a ptiis approbādo dictum suū dicēs: q ideo patitur qs a ptiis qz ab ea euaporat spūs. i. anhelitus p^oauus et cor-ruptus plen⁹ humorib⁹ putridis ferentib⁹ pcedētib⁹ ab vlcere pulmonis: ex qua qdē egritudine et alys p^oilib⁹ pp būiduz corruptū et fetidū qd euaporat ab eis velocissime ificiunt oēs: et maxime parati: sicut inficiunt a febrib⁹ pe-stilētib⁹: et merito: qz illi q appropinquāt patiētib⁹ hō egritudines: tale vt sic corruptū ispirant: qle fuerit illd qd respirauerūt illi patiētes: modicā eniz alterationē recipit in aere: et maxie cū fuerit illic ppingtas: et vētus opposi-tus cū māsionis angustia. Et ideo concludit q appropin-quās talib⁹ egrotat: cū illud qd afficit ipm sit natiz causa-re egritudinē. Et q ita sit p^o: qm egrotat solū a vapore pu-trido quē expirat ifirm⁹ in aliū dispositū: quez postea ali⁹ ispirās egrotat: et vltērī istī alij sic ifecti a p^oiori egrotātē inest: q taliter tertiū disponat ab eo qd erat p^o. i. ificien-do ipsuz eodē morbo quo infectus fuit a p^omo: quonias secūdus respirat tale et. et sumū putridū fetentē quez ter-tius ispirans postea egrotabit: et sic deinceps. Et ideo egritudines dicuntur ptagiosae: cum vno infecto alius inficiat

successiue. ¶ **¶** Deide **¶** Scabies. ¶ **¶** Ostēdit ppter quē modū scabies ificiat appropinquatē dicēs: q scabies sola iter p^odictas egritudines habet ificere p modū lepre: spēs nāqz eius est quarto. 3^a Sen. et hō infectionum subcutaneaz: si-cut sunt variolē morbilli et. nō eniz inficit quia partes in quibus sit sint nobilissime ac sine cooperulo fiant: sicut oculus: aut quia spiritus corruptus fetidus: aut sum⁹ pu-tridus emittatur: sicut in ptiis et fe. pestilētib⁹: sed hoc est: quia illud qd defluit et emittitur a scabie et lepra similiter est humidum grossum adherens superficiale non subtile cito euaporans: quod maxime inficit ex contactu: et ideo permanens in superficie cutis taliz pruritus et ardorē inducit. Pruritus eniz accidit ab humoribus grossis acutis et salsis non valentibus cutem penetrare sui grossitie: sed remanentes sub ea sui acuitate et salsedine vlcérant carnem et cutem excoziant: sicut patuit in secundo proble-mate quinte particule. Propter quod infert correlarium in quo innuitur dubitatiōis secunde partis solutio dicēs: q propter hoc quia eadem pruriginosa vlcera antedicta fiunt in superficie corporis: et propter esse viscosum et ad-hesiū cui obuiat: inficiunt appropinquantes: sed alia eo q non fiunt in superficie: etiam si sint pruriginosa viscosa et permanentia non inficiunt: sicut sunt materie bydropi-sis apoplexie et. Similiter etiam et quedam que sunt in superficie: que cum non permaneant eo q esse ipsorum non est viscosum adherens: sed incisum et siccum de faci-li euaporabile non inficiunt appropinquantes: sicut est in fe. non pestilētib⁹: et in apostematibus exrinsecis nō ve-nenosis. sic igitur duo requiruntur vt huiusmodi prurigi-nosa inficiant. Unum q esse eorum sit viscosum adherēs cui obuiat. 2^a q permaneat in superficie.

¶ **¶** Problema.

VIII.

Antiqua.

¶ Propter quid tristituz que sunt per au-ditum quedaz horrescere nos faciūt: vt serra cum acuitur et pumex cū in-ciditur et lapis cum molitur. Signa autem passionum que sunt per visum ipsa no-bis passiones efficiunt. congelantur autem den-tes cum videmus acetosa comedentes: et con-gelatos quidem videntes infrigidantur. Aut propter id quod omnis quidem vox et sonus ventus est. Ibi autē ingressus nobis aptus na-tus est mouere. Adouebit autē magis aut per magnitudinem: aut percussionez vehementio-rem faciens: aut alterans aliquid eorum que in nobis sunt. Adagis autem et lenes ventri sensus ipsum locum mouent: propter quod et inuol-uunt huiusmodi. Asperi autem percussione facientes vehementem concutiunt locum: et de longe reperiunt potentia percussioneis. Repercutiunt autē et frigida de longe. poten-tia enim quedam est frigiditas: ipsa quidez igitur: quia horrescere facit dictum est. Asperitas autē in faciendo percussione frequenter in-cidentem principio piloz repellit ipsum in co-trarium: impulso aut necesse et sumitātē piloz ecōuerso fieri: pp qd accidit erigi ipsos. omnes nāqz inclinati fuerūt deorsuz. Adorus aut ven-

Dictū Pa-
lemonis.

Cap. 4.

Egritudi-
nes ptagi-
ose quā.

ti qui est per auditum in corpus desuper deorsum est. Existentibus igitur asperis predictis sonis horripilatio fit vique propter predicta: sunt autem ipse magis alij corpori quam in capite: propter id quod capilli qui sunt hic infirmiores sunt et passio autem infirma. Auditum igitur existere obtuso magis quam visu: superficiales et passiones sunt ab ipso: horripilatio autem tale est: propter quod et a multis et dissimilibus fit. Visu autem manifestissimo existente sensu: proportione habilitate et accidentia fluunt ab ipso: propter quod hec quidem que sunt a veritate passionum: accidit fieri ab ipso: leuiiores autem. Ab auditu autem ipse quidem non: propter expectationes autem que ab ipsis est horrescimus. Bolorosi. n. mali expectatio est.

Quid est quod nonnulla ex his que auditu tristitia nobis occurrunt ut inborrescamus efficiant ut serra cum exacuitur: et pumex cum secatur: et lapis cum mola frangitur. Que autem note affectionum patent aspectus hec genera affectionum ipsa in nobis creant. dentes enim stupefunt cum aliquos rem acidam edentes aspicimus. Et plerique cum boies laqueo suspendi vel aliter strangulati viderent ipsi defecerunt. An quod vox omnis generis omne itrepenti spiritus est qui nostrum subiens sensum mouere nos solet. Cumque suum motum vel magnitudine vel pulsu vehementior amplificaui: aliquid ex his que nostro in corpore latent inmutat et sepe interimit. Ergo spiritus qui quibus magni lenes tamen adierunt: hi sedes ipsam commouent sentiendi: et letitia ob eam rem nos afficiunt. Asperi autem quoniam ictus inferunt vehementior sedem utique illam concutit: longeque pro ictus sui facultate se porrigunt. Quod idem res quoque frigide faciunt. Frigiditas enim vis quedam est. Sed hanc horrorem inuehere posse dictum iam est. asperitas vero quod pulsu frequente initium pilorum concutiens in partem pellit aduersam: efficit ut pili se erigant. Pulso namque initio cacumen pilorum se transferat in partem aduersam: necesse est. itaque fit ut pili expurgant. omnes enim deorsum procumbunt. Et spiritus quoque qui per aures corpori se infundat de summis ad ima se defert. Ergo cum sonos quos modo diximus asperi sunt horroz utique ob causam predictam moueri potest. Sed enunciat ut ceteris partibus potius quam in capite moueatur: quoniam ut pili partium ceterarum imbecilliores sunt. sic affectus hic imbecillus occurrat. Cum vero sensus audiendi quam videndi

obtusior sit: affectus quoque hebetiores per summa errant: qui ab eo ipso proficiuntur. Horroz autem talis est: quam nobrem multis ac varijs causis existit. Sensus videndi vero cum omnium exquisitissimus certe sit: tenentia quoque ipsa pro sua prestantia solet ingerere. Quocirca efficit ut ipsi veri affectus proficiant ex eo possint: quibus vero leuiiores. At in sensu audiendi ut ipsos minime: sic eorum expectationem nimirum horremus. Rei enim tristis et anxie expectatio existit.

Quare est quod quedam de numero prestantium nos auditur: eo quod sunt sonos horribiles prestantinos ictus in nos horroz et motum quedam percussione. Vbi gratia: sicut est sonus causatus a ferro cum acuitur fricando ipsum super aliquod durum: et a pumice scriptoris cum incidit: qui est corpus siccissimum porosum ex adustione vulcani factum lapideum in mare sicilie plectum: et sonus causatus sicut a lapide cum molitur et atteritur: et sonus quidem horribilis valde ferre cum acuitur. **Deinde** Signa autem. Numeratis illis que causant in nobis passionem in auditu: enumerat illa que causant passionem in nobis ex visu: et dicit quod illa que prius fuerunt nobis signa passionum existentium in alijs: visu solo nobis fiunt postea cause passionum: ita quod sensibiliter corpora nostra his inmutantur: sicut ubi gratia. dentes nostri coganur et stupore incurrunt cum insperemus attente ad alios quos comedentes acetosa: ex quo etiam salina subtilis ad os cucurrit nobis: et sicut dum aliqui inspicunt vehementer gelatos et tremetes frigiditate incurrunt: et etiam vehementer induros et calefcentes tepore estiuo ituentes mouentur ad caliditatem. **Notandum** quod in oibus talibus anima copatitur non solo per dispositiones corporales: sed etiam per affectus animales et imaginationes cum vehementes exiterint: ut tactum est primo: ita quod plerumque accidit ut puer assimiletur illi que imaginata est mater tepore conceptionis seu receptionis spermatis in matricem. Sicut ex hoc est quod fortificatur fluxus sanguinis ei cui inest: cum res inuicta rubeas attente: ac curatio ictericie per inspectionem reperi citrinarum sicut dicit Aui. 14. tertio. Rursus ex hoc gelantur dentes: cum quis acedine comedit: et salina defluit etiam ab ore famelicis inueniuntur aliter: comederunt: et hoc etiam alter icidit dolore illum quem aliquis patitur: cum fuerit ei alterius imaginatio fortis: et itidem causa istius mutat et altera copio a sui dispositione naturali: imaginando rem quam timet: et per hoc potest homo ambulare super trabem que est in media via: sed si posita fuerit pons super aquam profundam: non audebit ambulare: imaginatur enim in anima formam cadendi: et vehementer ipsi miseri ei: cui obedit totaliter natura eius et viri membris eius: iste tamen res sunt que homines crebre abhorrent: quod ignorat causas difficiles effectuum occultorum: sed sapientes preedunt eas et non negant sicut negant illud quod omnino esse non potest. Hec igitur verba colliguntur ab Aui. 2. primo. Et scias quod Ari. ponit copationem fieri visu ex frigido et non sic ex calido: quia caliditas est amica nature: et frigiditas vltima inimica: sicut vult Aui. per causam. et quod est magis altero ipsi mittit passionem. **Deinde** Aui per idem. Soluit et per assignat causas que sunt. 2. comparat auditum et visum adinuicem penes hoc copationem. 2. ibi. Auditum igitur 2. 1. primo assignat causam primi que sunt. 2. secundum. 2. ibi. Repercutiunt autem. Et primo tangit maiorem sui sermonis dicens: ideo esse: quoniam vox omnis et vniuersaliter sonus: quod dicitur quia predicti non sunt voces: sed soni cum non fiant a naturalibus animalium instrumentis: sunt cum quodam vento et motu aeris: causat enim vox et sonus motum quandam circulari in aere: sicut circulus catur ex plectide lapillo.

Consistit
dine mul-
torum euen-
re et ima-
ginatione
mis.

Copatio
quo fiat.

Particula

rum in aquam: huiusmodi autem ventus quando subintrat sensitiua nostra natus est ipsa mouere et causare sensationem in illis: et per consequens passionem cum sentire sit quoddam pati: ut dictum est in 2° de aia. Quia autem hic ventus plus moueat: hoc potest contingere aut propter magnitudinem eius mouentem aerem multum: aut propter fortem percussionem quam causat in aere: aut etiam quia inducit alterationem in aliquo eorum que in nobis existunt: quod fit maxime cum mitis fuerit ventus. ¶ Deinde Magis autem. Tanquam minorum suae rationis dicens quod huius venti qui fuerint suauis et mitis: sicut sunt cephiri inferunt passiones mouendo secundum plures partes locum seu organum sensus: et ideo causatur ex eis inuolutio et circulatio quedam in organum sensus: cum. n. paulatim et suauiter currunt habent morulam propter quam possunt subintrare et organum perturbare: et ideo canes in cephyro minime venatione inuentant sicut dicitur in 2° capitulo et sexte particule: sed venti qui sunt asperi et tuosi praedictis oppositi causant percussione in aerem fortem subito transcurrentem unde concutunt et contundunt organum sensus: et per tale percussione percutiunt longe ab organo. v. g. percussione gradus causata ex vehementi et subita percussione: et. n. semper proportionat percussio: propter quod non causant inuolutionem et circulationem quandam in organum sensus: cum non subintraret propter percussione longe: igitur venti suauis eo quod alterationem causant in nobis puenientes ad organum auditus: magis copari faciunt: ad quod etiam imaginatio mota sonitu operatur non par. ¶ Deinde Repcutiunt. Reddit causas secunde partis questum tangendo etiam aliquid de inuolutione facta auditui: et dicit primo causam esse: quoniam illa que sunt frigida de remotis causant percussione imprimenter in organa nostra: et merito quia frigiditas est virtus quedam actiua elementaris: cuius motus est ex circuleret ad centrum: propter quod cum talis sit motus in horrore: ex hoc horrescimus et ifrigidamur sicut dictum est prius et dicit amplius in sequenti particula: ita quod frigiditas que fuerit aspera vehementer congelatur. ex vehementi enim gelu corpus corrugat et asperatur: inducendo percussione subita et frequenter in principio pilorum. in cute in qua radicanter occurrenter: repellit et reuerberat pilos in contrarium eius quod erant: quoniam impulsione facta in principio pilorum circa cutem: necesse est pilos in summitate sua exteriori contrario disponi quam fuissent prius: et ideo cum essent prius deorsum prenti: talis enim vniuersaliter est situs eorum apud nos: prout ipsos erigi. Sic itaque modo friditas erectos capillos et vltim pilos reddit: sic magis apparebit. 14. et 21. problemate sequentis particule. Sed motus venti perceptus per auditum: cum sit sonus ex collisione aeris superingreditur substantiam corporis desursum in deorsum. intrat enim per foramen vtriusque quod est in osse petroso: et expanditur super 5^m par nervorum cerebri quod existit sensitiuum auditus descendendo per nervi ramificationes vtrinque: ad cor tandem secundum Aristotelem. peruenit principium. n. ventorum ex superiori est latior: igitur passiones in nos inducit horrore propter dictam causam: et maxime quoniam soni praedicti fuerint asperius contristati ratione corporum percussorum. ¶ Deinde Sicut autem. Hic scilicet ostendit in qua parte corporis fiat horripilatio magis et in qua minus dicens: quod praedictae horripilationes: et per prius pilorum erectiones inde concutientes minus accidunt in capite quam alii corpori totum: eo quod capilli existentes in capite firmitiores sunt: cum non sequantur ita motum sui principii ut cutis: sicut alii pilii: vel dicuntur infirmitiores et debiliores aliis pilis ratione loci: sunt. n. expositi recipere superficiem plurimam: nocumtum prius quod aduenit capiti. unde cum passio ista horripilationis sit infirma et debilis caput defendit capillis ab ipsa: quod etiam accidunt

caput consuetum est aeri frigido exponi: et non sic aliud corpus: et consuetum minus inferunt passionis: ut dictum est in prima particula. ¶ Deinde Auditui igitur. Comparat auditum et visum adinuicem penes huiusmodi passiones dicens: quia auditus est sensus obuiosior et materialior visus. non enim sic spiritualis est ut visus nec ratione organi neque medii neque obiecti: propter quod dictum est 7° capitulo: quod oculus est nobilissimus. compassionem surgentes ex compassionem per auditum existunt in superficie non sic se per profunda corporis diffundentes: de quibus numero est horripilatio: propter quod ipsa fit ex diuersis et multis sonantibus in aere: que quidem non sic fit ex multis et variis inspectis: et quia visus est sensus manifestior et spiritualior ut dictum est: potentia enim eius extenditur usque ad vltimum colorum. passiones et accidentia sensui occurrentes ei proportionabiliter assimilantur in eo quod est esse spirituale et manifestum: et ideo passiones secundum veritatem et non superficiales contingit fieri ex visu: sicut patet in visione phantasmatum et horribilium etiam aliis sensibus perceptorum. Pars enim huius corporis ceteris magis est representatiua anime passiones. 13. autem passiones per visum causate sunt veraciores passionibus auditus statim totum corpus occupantes: ipse tamen summitiores quam ille que sunt causate ab auditu: cum non inbeant in siccum compacto: ita enim videtur esse de passionibus auditus et visus: sicut est de passionibus corporis temperati et distemperati: sicut enim temperatum infirmatur sepe per compassionem quam habet vna pars cum alia: et saltem cito sicut dictum est in 22. capitulo quinte particule. non autem distemperatur: sic et in proposito: passiones causate a visu cito inficiunt totum corpus: et cito separantur: in auditu autem e contrario. Et hoc est quod dicit quod passiones causate ab auditu non sunt cum veritate: id est actualiter statim per totum corpus transeuntes: sed potius sunt future expectate et superficiales. Nam propter expectationem et moram que est ab ipsis sonis quorum motum attendimus causatur horrore in nobis: prius enim videmus causatum soni quam sonum audiamus: sicut patet in lauantibus pannos cum inspicuntur percutientes eos de longe. Et hoc est quia visus cum sit spiritualior et manifestior velocior est auditu. Huiusmodi autem horrore causa expectatio existit timoris: sicut patet in tonitruo visum prius conuersione: quoniam expectatio mali est expectatio alicuius dolorosi et tristis: vel expectatio mali est expectatio dolorosa. ¶ Notandum quod quia visus est manifestior et communior sensum nobis plures indicans differentias: non solum operatur passionem ratione sui organi in subiecto: sed etiam ratione aliorum: videntes enim aduersionem incisionem alicuius etiam non audientes horrescimus. Similiter videntes aliquid vile feridum causatur passio in olfactu etiam si non percipiamus fumalem euaporationem in olfactu: et similiter in gustu et tactu communiter quod in aliis non contingit senibus.

Problemata.

IX.

Antiqua.

Propter quid congelationem dentium dissoluit portulaca: et sal? Aut quia hec quidem humiditatem quandam habent. Manifestat autem hoc manifestata vel contrita: et si apponatur aliquo tempore. attrahit enim humiditas. Aesculus autem ingrediens extrahit acutum: etenim quia cognata est acuitas signat. Habet. n. aliquam acuitatem bilis. Sal vero dissolvens extrahit et acumen.

Ingressio
venti in
corpora.

Problema. vltimū. Antiqua.
Propter quid autem cinis et nitrum
nō. Aut quia pstringit et nō dissoluit.
Explicit septima particula.

Ita duo pblemata sufficienter sunt exposita. 37. et 38.
capitulis prime particule.

Incipit octaua particula de his que fiunt ex ri
gore et horripilatione.

Problema. I. Antiqua.

Propter quid rigentes liuidi fiunt.
Aut quia sanguis congelatur pro
pter frigus. Congelatus autem ni
grescit propter absentiam calidi.
album autem ignis. Propter quod
et senibus liuescit caro maxime: quia nimia ha
bent caliditatem.

Nota.

Qua de causa liuidi qui rigent efficiuntur. An
quoniam sanguis appulsu frigoris gelascit. ge
latus autem nigrescit propter caloris inopiam.
Albedo namque igni tribuitur. Quapropter his
maxime qui etate processerunt caro liuescit eo
quod calorem minimum obtinent.

Ita est s^a particula in qua Ari. assignat eas euentuum ex ri
gore et horripilatione ptingentium: et merito huc fmo
ne facit pre ceteris subseq: cum in pcedenti nō pax sit facta
merito de horripilatione vel horrore: quod aut sit frigus: quid
tremor horripilatio frigus et. et quō distinguant in. 29. ca.
pme pteculē dcm sufficienter exiit. Quātū tū hic spectat
dico Ari. p rigore et horripilationē ifrigidationē quādam
intelligere: vt p: qm plura pblemata sub noie frigoris p
ponit. Attēde tū lector qd vt rigor maiorē friditatē iporta
re qd horripilatio: sicut patebit in. 10. et in. 12. cap. et in alijs
ftr ex modis pponēdi qstia. Propōit. n. p vnu caplm cir
ca rigore dices: qre est qd vebemēter infridati colore liui
do colorant. Est at color liuidus ex mortificatione caloris
et spūs causat pcedēs nigrū colorē ex mortificatione iductū
sicut viridis pcedit nigrū ab adultione causatū: et hic color
est filis illis qd causat ex tactu plūbi sup pgameno albo: sic
est ille qd post pussionē remanet mēbroz et pprie sub ocu
lis: qd apper circa angulos oculo p sepe et pcpue in mē
struatis. Deinde Aut qz. Soluit p pmo assignat cām
bu: dices hoc ē qd sanguis et spūs pgelat p vebemētem
friditatē: qd cū fuerit cōgelat in nigredine vergit p
puationē calidi habētis dealbare. ignis enī. i. calidū vtpo
te calim cōmixtū aialis est albū luminosus. est. n. spūs qdā
itercept^r in spmate. est. n. i spmate spūs alijs nā pportio
nabilis ex pns astroz ordinatiōi: sic dicit Ari. z. de gene. aia.
lū: et Ant. in li^o de medi. cordis. ait ipm et effigiare vult
suos ad similitudinē celestiu corporū. nō. n. calidū aialū est
ignis neqz ab igne bz pncipiū: eo qd ignis nullum generat
aial: s. de pimit sic ibidē vult Ari. neqz et ignis est alb^o ne
qz colorat^r sic dicit Emp. cū calor sit qstas pns mixtionē
eloz: sic p in lib. de sen. et sensa. nā si cēt alb^o vlt colorat^r
pberet stellas videri in nocte: sic dicit Algazel i sua phia.
Deinde p. propter qd. Pic 2° ifert correlariū dices: et
tō in senib^o. s. scōis vt decrepitis caro reddi^r liuida: eo qd
modicā hnt calitatē inatā eoz carnē irradiantē et lumio
sas et albā reddentē: imo obtenebra^r pp mltas supfluita
tes aqfas extinguētes caloris et spiritus luminositatem.

Problema.

II.

Antiqua.

Propter quid rigentes dormire non
possunt. Quia omnes rigētes magis
spiritum continent. Dormiens autem
emittit anhelitum magis qd imittit:
quare difficile est rigentem dormire: simul enī
facere cōtraria impossibile est.

Nota.

Quam ob causam qui rigent maxime dormi
re non valeant. An quoniam qui riget spiritus
magis retinet qd laxat. qui dormit magis reddit
qd attrahit. Facit igitur rigor vt contra agatur
qd cum dormitur.

Quare est qd vebemēter frigescentes nō pnt dormire.

Deinde Quia ois. Soluit dices idco esse:
qm oēs frigescentes valde pnt anhelitū plus qd emittāt:
et sic plus ispirāt qd expirēt: s. dormiētes ecōtrario se hnt:
plus enīz emittūt expirādo qd ispirādo suscipiāt: et maxie
vlt pncipiū somni et modicū: et hoc quia multi fumi re
soluūt ex calido forficato in somno: quos necesse est ex
pellerē: qd expiratione perficit. Et ideo concluditur qd im
possibile aut difficile sit frigescentes valde dormire: cum
impossibile sit simul contraria facere: qualia sunt multuz
fumositatis ex pectore emittere: et paruz emittere: et mul
tum retinere et parum retinere: sicut apparuit ex disposi
tionibus frigescentium vebemēter et dormientium. Per
bz autem determinationes simul intelligo omnes circū
stantias determinationes que ad verum elenchū requirū
tur in primo elenchoz notas: vt vnius et eiusdem: et vnu
et idem ad idē: similiter et in eodem tempore. Notan
dum qd duplex est causa quare frigescentis magis continet
spiritum qd emittat: quia emissionē facit exterius caliduz
associat egrediens: et statim frigiduz maius subintrat: cu
z expirationem necessario sequatur inspiratio. amplius p
pter vebementem frigiditatem in his est pauca necessi
tas appetens euationem: quoniam modicum continē
tis frigiditē: et spiritualius sufficit caliditatem euentare.
Et propter hoc medici aiūt: et pulsus tempore frigido ra
tiores cē tardiores atqz debiliores minorata necessitate
appetente. Sed quia huiusmodi cause videntur suppone
re frigiditatem pntentis: ideo est dicendū qd tales dicun
tur dominio frigiditatis: cuius motus est ex circūferen
tys: ad centrum contrahere: et quietem illic facere. Et
nota qd quāvis calor in frigescente congregatur interius:
et in dormiente etiam: propter qd videretur alicui easdes
dispositiones eos sequi: non tamen sit eodem modo quo
niam in frigescente coadunat interius per viam impotē
tie et fuge: in dormiente autem per vias pfortatiōis ipsi.
Potest et talis causa etiā pncipalis quesiti assignari: quo
niam oportet dormientē a motu quocunqz modo vt vni
uersaliter est dicere quiescere: cum somnus sit quies vir
tutum spiritualium: cū intēfione nālium: sicut vult Gal. in
quarto de acci. et morbo. sed frigescentes vebemēter sunt
in motu quodam tremuloso: ac si deberent spasmarī. Et
rigor et tremor est quidam malus motus: sicut dicit Gal.
in quinto illius libri. quare et.

Ita ipote
est duo p
ria esse at
in eodem
subo et q
et legē p
dictionis
modus.

Duplex
ca cur fri
gescentis
magis cō
tineat spi
ritū qd ef
fundat.

Nota

Problema. III. Antiqua.

Propter qd in frigore acutiores sunt:
et qd egrotauerunt tristes et irati: Aut
quia stipticus facit infrigidari.

Quare est qd conualescentes ex morbis et contri
stati et irati cum fuerint in vebemē

Particula

Cap. 12.

ti frigore: redduntur acutiores alyis oppositis sibi vel se-
ipsis alio tempore: vnde melancholicos adustos est vide-
re tunc valde mobiles et excessiuos. Quod autem dicit acutio-
res dupliciter potest exponi: cum acutum equiuocetur ad
acutum in voce et magnitudine: et etiam in saporibus si-
cut per primo Topi. Uno modo ut accipiatur acutus pro
acuto in voce: ita quod tales dicuntur in frigore esse acutio-
res in voce: et hoc potest verificari persequendo per se sicut
apparebit in vndecima particula. Aliter et melius ut per acu-
tum intelligatur quedam subintratio et inclinatio praua ad
passiones anime: sunt enim tales acuti insurgentes de le-
ui in alios et in seipso: sicut. n. acutus in magnitudine et in
saporibus pungit et perforat tactum et gustum: ita hi pro-
portione liter se habent ad illos cum quibus puerant. Deinde Aut
quia. Soluit. d. cam esse: quoniam ipsos ifrigidari seu esse in fri-
gore reddit corpus talius stiptici et densi: eo quod frigiditate
imensa pgregantur partes corporis vndique: intantum quod cor-
rugantur: sicut coria gallis: propter quod calor refugiens in
centrum corporis adunat et fortificat vebementer inde ex
quo redditur acutior et mobilior. Et ideo videmus puos
viros: quod eorum calor est adunatus valde: esse maioribus iracu-
diores vplurimum quod quod dispersus est calor. Et sicut per tales
cogregationem partium trachee arterie: vox acutior redditur
in hyeme: si quis vult acutum hic in voce accipere: et si ira
pars caloris emittat ad extetiora propter vindictam: ma-
xime tunc pars retinet ebulliens in ventriculis cordis: aduer-
tes futurum periculum: et precipue in tali periculo et dispositio-
ne in qua frigidum nititur contra calidum insurgere. Et ideo ex ira
nullus vnquam mortuus est. ex gladio autem quod plures pusillani-
mes: sicut dicit Sal. in quanto d. ac. et morbo. Acuitas quoque
predicta et motus inordinatus frequenter contingit pro-
gnantibus: non tamen ex frigore: sed ex retentione mae men-
strualis ex qua sumi eleuantur diuersi eas diuersis passio-
nibus et desiderijs inordinatis infestantes.

Cur puer
corpe ira-
cundia dicitur.

Nota.

Problema.

III.

Antiqua.

Propter quid athlete vebementer ri-
gescunt sunt bene se habentes? Aut
quia purus et bene spirabilis habitus
est: et sine pinguedine: huius autem
bene passibilis habitus est et sine pinguedine.
huius autem bene passibilis ab aere quando
bene permeabilis fuerit et non habet calidita-
tem in ipso: pinguedo autem calida est nisi hu-
mectata fuerit.

Quare est quod pugiles vebementer iter alios homines fri-
gescunt cum bene se habeant. sunt. n. sani optime et for-
tes. Unde Hipp. in prima particula afo. appellat eorum dispositio-
nem bonam habitudinem. quasi dicat innuendo motum
suum hoc non debere eis perungere. Deinde Aut quod. Soluit
dicens: cam esse: quia habitudo corporum pugilum est depu-
rata ab omni superfluitate oburante calidum et oppilante poros
ipsorum: vnde est bene euenter vndique. Iterum propter exer-
citiu forte quo vtuntur pori remanent aperti. Similiter
quod nihil aut modicum habet pinguedinis propter vebemens
exercitiu et acuitatem caloris: calor non defendit ea velut cly-
peo a frigido: neque ipsi ab ea calefiunt. talis autem habitudo
est nata de facili pati a continere exteriori: et maxime a fri-
gido: cum remanserit bene pertransibilis ex vebementi exerci-
tio ipsorum: et precipue quod non reperit caliditas in ipsis: et per
consequens non inerat pinguedo que causat a calido ut dictum
est in quinta particula. ipsos de se calefaciens: et eorum peruenas
calidum velut coopertorium optimu. pinguedo enim cum fiat

ex vinctuoso sanguinis est calida: nisi fuerit nimis hume-
ctata et aquosa ex superfluitatibus admixtis facta: sicut est
pinguedo illorum qui supfluo vtuntur ocio cum vita humida cor-
porea: et sicut est pinguedo quidam mulierum. Dubitat. quod
dicit habitum pugilum non habere caliditatem: quod non videtur: sunt enim
optime colorati: et fortes quod non nisi calido contingit. Deinde
dicendum propter expositionem littere quod dupliciter potest expo-
ni. vno modo non habet caliditatem pugil in ipso. scilicet aere: quod
propter apertionem porum vapor calidus ex ipso egreditur li-
bere: et aer nouus siue adhuc frigidus et inalteratus subin-
trat de facili: propter quod non accidit caliditatem interius quie-
tari et humiditates vinctuosas que materia sunt pinguedi-
nis retineri. Vel aliter non habet caliditatem pugil in ipso.
met. scilicet talis qualis est illa a qua generatur pinguedinis ma-
ter: non quod caliditate non habeat que requiritur ad fortitudinem: quod
est caliditas quodammodo acuta purgatiua: imo plurimum
habet humiditatis: caliditate sopita quantitatiua magis ma-
terie pinguedinis generatiua caret. Sic igitur patet quia
caliditate sunt calidi: et qua non.

Problema.

V.

Antiqua.

Propter quod maxime extremitates ri-
gescunt? Aut propter coangustatio-
nez: et pori in ipsis angusti existentes
pauci sanguinis sunt. Sanguis enim ca-
lidus est.

Nota.

Cur extrema corporis maxime riget? An pro-
pter angustiam. Foramina enim que in his in-
sunt angusta parum obtinent sanguinis. et ob
eam rem parum caloris sortuntur. Sanguis
enim calidus est.

Quare est quod extrema corporis ut manus et pedes na-
sus et virga interdum per alios partibus corporis
potissime rigescunt. Deinde Aut propter. Soluit
dicens: causam esse stricture viarum. quia enim pori et
meatus in extremitatibus corporis sunt vebementer stri-
cti et parui: in eis parum sanguinis continetur: et per conse-
quens parum de calore: quia sanguis est calidus et per ipsos
tamen per principium fere calidi calefit corpus omne: si-
cut apparet in primo de complexionibus. Item alia cau-
sa est quia multum distat a corde quod est fons caloris vi-
te. quod autem intantum distat a corde: non potest sibi calidus
attrahere sufficiens: cum vnumquodque debilitetur per dis-
tare a suo principio sicut Arist. in de hystorys animalium.
Amplius. dato quod sanguis in fonte sit calidus valde: pro-
pter distantiam longam: et quia per meatus attrahitur par-
uos in frigidatur in via. Et istud quidem problema iam
tactus fuit sexto capitulo sexte particule sub nomine situ
poris. Dubitatur. quia in precedenti particula dictum
est rigorem accidere propter raritatem habitus corpo-
ris. hic autem ponit accidere propter coangustationem:
que raritati videtur contringere contraria: sed inconueni-
ens est contrarias eiusdem esse causas: sicut dicitur in
decimo capitulo. Dicendum quod duplex est raritas et co-
angustatio: scilicet commenturata: et in tali vna contraria
tur alteri: cum altera ut raritas sit causa in frigidationis.
altera vero calefactionis ut coangustatio. non enim est tan-
ta quod sanguis ipsa exprimitur non valens ad membrum
deuenire extremum. Est et coangustatio alia vebemens:
quod forte nomen denotat propter quam sanguis et spiri-
tus non permittitur ad extremum membrum deuenire:
et talis per accidens causa in frigidationis existit: sicut et ra-
ritas: neque in hoc opponitur raritati.

et de tali est sermo pbi. C Uel dicendum non esse inconueniens unum et eundem effectum fieri a diuersis causis diuersimode: et a causis etiam per accens: sicut patebit 19^a p^{ri}cula magis.

C Problema.

VI.

Antiqua.

R Propter quod maxime si eleuati fuerint pedes magis rigescunt. Et quia suspirat magis. Aut quia in minori fit sanguis deorsum: quare aliud bene infri-

gidabilius est deficiente calido. Noua.

C Ur pedes magis tunc rigent: cum suspensi tenentur. Aut quod frigus amplius ad eos aspirat. An quod sanguis in breuiore se contrahit partem: itaque reliquum frigori opportunius redditur: cum calor desit.

Q uare est quod si pedes teneant eleuati et protensi versus partem superiorem vel mediam non aliquo etiam solido fulciti plus rigescunt quam si factum fuerit e converso.

C Deinde Utrius. Solutum et assignat duplicem causam. prima probabilis est: et dicitur ideo esse quoniam frigus et venti frigidi suspirat pedibus: id est subtus spirat cum fuerint eleuati: unde dicitur enim eis occurrunt: quod non fit cum fuerint depressi deorsum. C Deinde Aut quia. Assignat causam suam hic secundo dicens illud esse: quoniam sanguis in minori quantitate deorsum ad eos tendit quando fuerint eleuati: quia sanguis est corpus graue: et graue cum difficultate ascendit: propter quod concluditur quod aliqua pars corporis ad quas non tendit sanguis cum sit calidus valde reddatur infrigidabilis propter defectum calidi. Et scias per oppositum cum pedes fuerint depressi directe ad inferius non fulcitur maxime si fuerint in motu calefiunt sufficienter. Et propter hoc equitantes tempore frigido relaxant stallas mouentes pedes extra ut sanguis et spiritus tendat deorsum motu et grauitate. unde unus conualescentium cui remanserat debilitas in instrumentis gressus retulit se fore curatum: eo quod casu diutius in curribus equitasset. propter enim appensionem et motum pedum calor et sanguis descendit ad inferiora partes fortificans gressus.

C Problema.

VII.

Antiqua.

R Propter quid bolissimum patiuntur in frigore et hyeme magis quam in estate. Aut quia bolissimus quidem fit propter indigentiam siccis cibi. In frigore autem

et hyeme contracto existente calido in minori: hunc velocius derelinquit interioribus: hoc autem facto magis bolissimum merito est fieri. Si autem in bolismo diffusio et imbecillitas sit: dissolutione facta in corpore propter coadunationem calidi: qua fluxa quidem in locum qui est ciborum: ipsa nutrimentum fit corpori. Si autem ad principia anhelitus venerit: amissio vocis et impotentia accidit: amissio vocis autem propter id quod oppilatur porus spiritus: impotentia autem propter non nutrimentum corporis et dissolutionem. Velocia autem et a paucis auxiliis fiunt talibus: propter principium passionis exterius fieri. Contrahens enim interius frigidum calidum nostrum facit bolissimum. Quoadmo-

dum igitur in timore tremantes et pallentes: recedentes a periculo confestim idem ipsi faciunt: ita et bolissimum patientes modica inducentes ex pane violentia moti ex natura: non corrupto autem velox purgatio fit: idem enim contra distendit habitum qui est secundum naturam: et constituit in naturam. Dimittere igitur ipsam solum oportet: et quemadmodum puerorum qui adinuicem trahunt in posterius genestras. Etenim his dimissis genestris: occidunt supini. Noua.

C Ur tempore frigido maxime vis illa famis intolerabilis incidat qui caninus appetitus vocatus est: et hyberno potius quam estiuo. An quod vitium hoc ob inopiam alimentis siccis solet accidere. Tempore autem frigido hyberno cum calor in angusta se contrahit oculus iterum deficit alimentum. quod cum defuerit: vitium id est esuriendi accidere consentaneum est. At si in ea cibi vitiosa cupiditate resolutio imbecillitasque secuta est: materia statim interna corporis a collecto calore colliquescit: que si ad locum cibo a natura destinatum influxerit: pro cibo seipsam corpori applicabit: sed si spirandi sedes adiuerit: obmutescere atque languere necesse est. Obmutescere inquam quoniam spirandi meatus intersepitur atque obfidelur. Languescere autem est propter inediam consumptionemque corporis. Celeriter tamen paucisque remediis subuenitur: eo quod eius mali ortus extrinsecus est. Frigus enim calorem corporis nostri intus compellens ac contrahens insatiabile edendi illam cupiditatem iniecit atque intendit. Quod obres quo qui in metuendo tremabant pallebantque: periculo demum liberati subito ad priorem redeunt statum. Sicut etiam esurietes illi ubi parum sumpserunt panis citissime recreantur. ut qui vi paulo antea ratione summi aberraret: non qui penitus corruerit desciscant. Quod enim nature tenorem in partem aduersam violat: idem sue nature eundem restituit. Ergo dimississe tantummodo sat est: quemadmodum cum aduersi inter se pueri funem enixi retrahunt. Quippe qui fune dimisso resupini protinus decidant.

Propter quid homines bolissimus plus patiuntur in frigore et hyeme tempore frigido quam in calido: et in estate tempore calido etc. C Deinde Aut quia. Solutum et assignat causam bolismi dicens ideo esse: quoniam bolissimum causatur propter carentiam siccis nutrimenti terrei spissi quod est membrum nutrimenti: quo quando indigent membra radicalia: cum famem incurrunt: sed hyeme et frigido tempore membra non possunt habere tale nutrimentum: cum oporteat illud digerere: eo quod calidum permanet contractum in seipso nimis et minoratum: vel in minori loco quam expediat digoni non conspersum sufficienter circa loca digestionis propter superabundantiam frigoris: propter quod nutrimentum assumptum interius

Particula

derelinquit calidū: et egreditur extra cito indigestum remanens anteq̃ in verus puertatur nutrimentū: qđ mēbrū actualiter nutrit: nā enim inde nullum iuuamentū pōt recipere calido deficiente digestiuo: quo accidēte condignū est bolismū augmētari: et proprie in his quoz calor innatus debilis existit. ¶ Deinde Si aut. ¶ Ostendit terminationē nāliter huius bolismi: et primo facit hoc. 2° ostendit quō bolismus se habeat ad curā. scđa ibi Velocia autē. ¶ Et dicit qđ si in bolismo contingat dispersio et debilitas calidi et virtutis. deinde per coadunationē calidi et eius pfortationē fiat liquatio et dissolutio humiditatis ptracte causantis bolismū: ipsa qđem liquata influit in locū digestio: nis ciboz: ita qđ puertit in nutrimentū corporis: aut fluit ad pncipiū anbelitus: vt ad tracheā arteriā et pulmonem descendēdo ex supioribus ad inferiora: et tūc causat ablationē vocis: eo qđ oppilat meatū per quē fit anbelitus: qui est necessarius in voce: sicut dicit Gal. in 4° de interiorib⁹. propter qđ et aliquando suffocat subito: aut si non causat ablationē vocis omninā: causat tū debile vocē: vel debilitatem corporis: eo qđ nō cedat in nutrimentū eius: sed spargitur liquata super organa virtutum: ipsa in suis impediens operatiōibus. ¶ Dubitat: qm̃ dicit bolismus fieri ppter indigentia fici cibi: et dicit in eo fieri liquationē et dissolutionē humiditatis: et sic videt a cā humozali cōtingere: cū tñ Gal. dicat in 2ª particula afo. bolismū ex sola frigiditate exteriori causari. ¶ Dicendum: et gratia hui⁹ notandum sicut dicit Auic. 13. terty. qđ bolismus dicitur fames vaccina: et plerūq; ipsam antecedit fames canina. Nōmē aut bolis dicit assūptionē qđ ynius boli: statim enī yno vel duob⁹ bolis assumptis residet satiati ppter infectiōnē oris stomachi. Unde Auic. dicit bolismū esse famē mēbroz cū saturitate stomachi. Eius qđez causa est malitia cōplexionis mortificatiō virtutē sensibile et attractiuam: qđ multotiens euenit iter agētib⁹ in frigore: et cōgelatis quoz stomachi vebemēti frigore ispissantur: sic etiam ex humozibus tegētib⁹ ipm: et sparsis in villis eius. Sciendū etiā qđ sub bolismo etiā possumus cōprehēdere appetitū caninū. qđā enī est appetitus caninus: sicut p3 ibi per Auicē. qui causat a frigiditate exteriori fortiter constringēte et ispissante villos stōchi: sicut accidit pēgre pficiscētib⁹ in frigore vebemēti: velut piscatorib⁹ videmus ēt accidere. Tunc ad obiēctū dicendū est pro tanto illud dixisse Gal. qđ multoties euenit qđ causat a frigiditate exteriori: raro tñ a causa humozali. Vel pōt dici qđ illa cā humozalis nō inducit bolismū: nisi ppter frigiditātē multā quā primo acq̃sivit a causa primordialr exteriori. Et hoc etiā videt velle Arist. cum dicit statim pncipiū passiōis extra fieri: ita qđ corpore ifrigidato et maxie ore stomachi priuāt cibū frigidus et terrestris digestiō: et sic eius accidit indigētia: nō enim nutrit corpus: sed aut egreditur exteriorius relinquēs ipm frigidum: aut in malos et frigosos conuertit humores. ¶ Deinde Velocia. ¶ Ostendit quō bolismū patientes se habeāt ad curationēz dicens primo: qđ patientib⁹ bolismū veloces sunt curationes: que a paucis generibus medicinarū et modis fieri possunt: et ppter in principio anteq̃ humiditas reddat frigore vebementi cōpacta. Qđ accidit: eo qđ pncipiū passiōis istius sit a cā exteriori: qđ aut est ab exteriori citius et leuius pōt remoueri qđ id qđ fit a causa interiori corpori inuiscata. Causa vō exterior primitiua fuit frigidū. ipsū enī cōprimēs impellendo calido nostri corporis interiorius causat bolismū vel reddēdo ipsum cōtractiū et minoris loci occupatiū. ¶ Notandū est qđ cura appetitus canini et bolismi cū plurimū in causis et locis cōmunicet: ita qđ ex appetitu canino multoties peruenitur ad bolismū: est fere per eadem:

vt per calida absterfua: vnde Hippo. in secunda afo. particula. ponit curā eius fieri per potū vini puri potentis antiqui: sicut vult Gal. ibidē cum dixit. potus indigentia soluit. Rursus sciēdū est qđ l3 dicat Arist. passionem cito et a paucis curari cuius pncipiū est exterius: hoc verus est in principio: cū nondū impressit. nō autem in pcessu quādo causa exterior iaz malā complexionē impressit in naturā: aut aliquem modū egritudinis aliū: et maxime si impressum fuerit mala cōplexio sicca: cū habeat contrarius debile: vt humidū: et curatio fiat per cōtrariū equipotēs. ¶ Deinde Quomodo modū igitur. ¶ Declarat per similitudinem quomō passio hec et vniuersalr omnis cuius pncipiū est exterius cito et de facili possit curari: et primo facit hoc dicens: sicut tremētes in timore periculi: et pallidi effecti: statim cū recesserint a periculo operantur idem qđ prius. i. reuertuntur breuiter ad suā dispositionē naturālē in omnibus: dūmodo timore periculi nō imprimatur mala dispositio in nām. similitr est de illis qui patiuntur bolismū. sicut enim tales semoti aliquantulū a natura sua ppter quādam violentiā illatam eis a frigore: propter quod leuiter possunt curari: et cito: cum pncipiū eozū naturale et virtus corporis regitiua que curat morbos sūm Dabyab. permanet salua: nō enim indiget nisi modico panis vel alicuius absterfui calidi digestiui. et hoc si littera sit ex pane: si vō habetur ex pauuolētia: ita qđ sit nomen compositum ex pauore et violentia: tūc pōt dici qđ tangit adhuc similitudinem in dispositione timentiu: vel etiā qđ tangatur applicatio ad ppositū: vt dicatur bolismū accidere ex pauore violentia facta a friditate. i. a modica violētia amoris sunt a natura sua simili illi que cōtingit a pauore. Et ideo quia ex hoc non corrumpit nature pncipiū facilis fit purgatio seu curatur a bolismo cū modicum sint mori a natura sua ex frigiditate continentis. ¶ Deinde Qđ enim. ¶ Hic secūdo pbat qđ velox fiat curatio talium dicens pmo qđ illud sicut aliqua causa extrinseca leuis qđ modicū extendit habitū naturalem: et permutat cōtrario sue naturalitati oīno: et postea itez mutatu reducit in priorem habitū naturālē gratia fortitudinis totius regitiue: nō op3 nisi dimittere ipsi nature: et nō imiscere se multū de medicinis: solū. n. ordinē recta dicta nature: qđ ipsius est curare: et nō medici sicut dicit Jo. Mesue in principio de simplicibus medicinis. et ideo dicunt medici qđ nā pōt parua remouere peccata absq; ministris auxilio. ¶ Deinde Et quēadmodū. ¶ Declarat hoc in quodaz fili dicens: qđ sicut habētes capillos insimul trabentes: velut subiugalia subiugo trahūt simul ad vnā partē tendētes: siue superi aut inferius siue alio modo ducuntur ab hoibus: qui in talibus cognoscunt: eo qđ occulte faciunt hoc genestris: vt repurentur natura tales: et sic pulchriores quas immittit capillis in parte posteriori: qbus faciunt eos tēdere ad partē cōēs sūm beneplacitū voluntatis: ita qđ postea genestris derelictis diu etiā impositis capilli cōcidunt. i. redeunt ad dispositionem eozū priore: ita similitr est in alijs opibus nature. qm̃ enī eā qđ a suo motu ordinato ipedit nō vebementer illo pmutato vt cōsuetudine altera inducat natura leuiter et cito ad eundē reuertitur: cum nā nō assuecat in contrarium: sicut dicitur 2° ethico. sicut pulchre in pluribus inducēdo Boetius 2° de cōsolatione declarat. ¶ Notandum est qđ per genestras hic intelligo instrumentū dictum ab eodē libro diuisionū chalamistrū quo capilli in vnam partem contrahuntur simul vnam figuram dictam italicē façara acquirentes sūm libitum vtentis illo: et sic figurati remanēt: si quis assidue hoc vtatur: si autem non cito reuertuntur ad priore situm. Et forte nomen genestre sonat quasi gerens statū et situm sūm libitum crispantis capillos.

Dubium.

Solutio.

Bolism⁹
qd et vnde
fit.

Appetit⁹
canin⁹ vñ
ozatur.

Nota.

pillorum. Venestra tamen pprie est virgultū qđdam oblongum sustinens plicationes sine fractura: que et alio nomine dicitur inirica et capistrum arborū: eo qđ ipsa vna cum alia vincitur: que flegma vomitu euacuat et prouocat vrinam et mēstrua. Ex hoc aut virgulto sicut ex materia optime potest predictum instrumentum figurari: cum sit rectum ad oēm partem ducibile: et quidam ipm ex ferro componunt fm figuram rectam circūnolutam.

Problema.

VIII.

Antiqua.

Ropter qđ pingues vebemēter pinguedine calida existēte rigescūt. Aut ppter magnitudines passionis ab interiori calido longe sunt extrema exterioris frigidi propinqua. **Nota.**

Cur homines pleni admodum rigent cum tamen pingue omne calidum sit. An ppter amplitudinem molis vt lōge a calore interiore distant partes extreme corporis sic prope ab extremo frigore absunt.

Quare est qđ pingues multa pinguedine manātes rigorem et vlt frigiditatem incurrūt: et tangens vterius motiū sui quesiti dicūt: non videt: cū pinguedo sit calida vt dictū est in. 4. capitulo. **Deinde** Aut pp. Soluit dicens cām esse multitudinē passionis qđ est multa habere pinguedinē quā noie passionis denotat: aut qđ redit aīalia de facili passibilia et senescunt: maxime cū fuerit superflua: sicut apparet in scđo de partib: aut ga in se ipa est passibilis de leui: vt patuit in gnta particula: ppter etenim supflua hīc pinguedinē extrema corporis supflua: liter versus cutem reddunt distātia a calido interius accubante: et frigido exteriori remanentia ppinqua: ipsa. n. pinguedo locat circa musculos inter cutem et concauitates interior: et etiā adeps in extremitatibus carniū efficitur: sicut obstaculū qđdam non permittens calorem se ad exteriora diffundere superficialia: qbus cōtinens obuiat frigidum: ppter qđ tempore frigido dupliciter exteriora rigescunt: tum ppter frigiditatem cōtinentis: tum ppter accubationem interius calidi. Est etiā alia causa quoniā pinguedine abundantes modicū habent sanguinis: et per consequens modicum caloris: sicut dictū est sepe: et tales de facili infrigidantur et extinguūt. Unde Dippo. in secunda particula afor. ait. crassi valde fm naturam citius gracilibus moriuntur.

Problema.

IX.

Antiqua.

Ropter quid exercitantes se difficilius rigescunt nō exercitantibus se. **Utrū** qđ pingue a laborib: extractū est: hoc aut estum prestat: calidum enim pingue. Aut qđ bene spirabiliora corpora et rariora ppter pingue et superfluitates extrahit: ita qđ nihil cooperit frigus. Aut ppter apertionē pororum sudoribus vt multa hostia aperiunt. **Ad manifestum** aut qđ non idem habitus ad sanitatem et fortitudinem confert. **Hic** quidem pinguis: hic rō rarus videtur esse. **Nota.**

Cur exercitati frigus vebemētius sentiunt qđ in exercitati. **Utrū** qđ pingue consumptū a laboribus est: qđ vtiqz teporem prestare potest.

Calidū enim optimū est. An qđ spiratiores solutioraqz corpora eorū ideo sunt: quoniam pingue excrementūqz omne detractū est: ita vt frigus arcere nequeat. An qđ meatibus per sudationes patefactis veluti hostia complura aperiuntur. habitū autem non eundē sanitati et robori esse idoneū manifestū est. alteri nāqz pinguis alteri latus videtur plane conuenire.

Quare est qđ exercitantes se assidue et laborantes fortius rigescūt tpe quo nō hoc agūt seu in frigido eē et in nō fieri alijs nō sic exercitab. **Deinde** **Utrū** qđ. Soluit et pmo assignat tres cās. 1. addit qđdā qđ p modū correlary dictorū affirmatiū. 2. ibi. Manifestū ē. 3. Prius itaqz assignat vnā cām pbabilē aut opi. alioz datā: dicens ideo esse: qđ laborib: et exercitijs pingue ab his euacuatū est ppter colliqtionē factā a motu calefactiuo: quo qđd euacuato necesse est corp: rigescere: qđ pingue erat qđ pstabat caliditate: pinguedo. n. est calida. Vel aliter. hoc. s. labor et exercitiū prestat estū siue caliditatem imensam: et pingue est etiā calidū: ppter qđ cū calidū calido adiūga fit sicut ignis in igne: et dissoluit p pns pinguedo: vt apparuit in. 5. pri. **Deinde** **Aut** qđ. Assignat aliā cām dicens ideo esse: qđ corpora ex laborib: et exercitijs reddunt rariā vebemēter et trāspirabilia: eo qđ pinguedo et supfluitas alia qđ corporib: taliū inexistebat: defendens calidum ne exbalat: et ne frigidū occurrat ab extra euacuātur: quibus euacuatis nō remanet qđqz qđ cooperiat et defendat interiora a frigore: ppter qđ dictū est. 4. ca. athletas vebemēter rigescere: cum eorū habitus rarus spirabilis existat. **Deinde** **Aut** ppter. Assignat tertiā cām dicens aliā cām esse apertionē pororū cōtingentē a sudoribus p labores assiduos et exercitiā motis: ppter humidū. n. sudorale qđ expellit carnē penetrādo: corp: reddit apertū multis aperituris: velut multe fenestre apirent domus refrigerationis cā tpe calido: qbus qđd corporis aperituris sicut fenestris ptinēs subingredit frigidū rigoris cātū: et ego qđdem exterior frigiditatem post apertionē pororū ex sudoribus vel ex calefactione in ista extra subintrare manifestius qđ prius. **Et nota** qđ ista cā parū videt differre a porinisi qđ illa sumit a puatione pinguedinis et supfluitatis: ad quā sequit raritas corporis: hec aut sumit a raritate corporis pmanere imediate. **Deinde** **Manifestū** aut. Subdit qđdā p modū correlary dicens manifestū fore qđ eadē forma siue qđlitas corporis nō cōfert ad sanitatem et ad robur: imo regit alia et alia: fm qđ sanitas est alia nā et in alio subo qđ fortitudo: hec. n. est incōtēperātia cōsimiliū officialiū et vtrozūqz: sicut oīc Gal. in theg. tra. de signis. illa aut est in hīc nervos robustos cū latis extremis: et vlt corporis fundamēta. vñ forma qđ cōfert ad sanitatem dō esse pinguis: vt pinguedine corp: calidū conseruetur: digestiōne pfectā celebrās: et ab extrinsecis defendat nocuius: qđ aut ad robur pferit: videt esse rara spirabilis vt nervosa remaneat exiccata: non būditatibus supfluis remollita: vt spūs hēant vias aptas p qđs libere valeant exire. **Nōn** est qđ lz habit: pinguis cōferat ad sanitatem: tñ dō esse tēperatus in pinguedine: eo qđ dictū est in p. pri. 52. cap. qđ opz carnē nō cōdēlare: sed rarefacere ad sanitatem: ne ppter oppilationē accidat putrefactio.

Problema. X. Antiqua. **R**opter qđ horripilant et calido et frigido infusis cōueniēs. n. pteraria eiusdem esse cās. **Aut** qđ qđ infundunt frigus.

Problemata. A.

Habitum pingue tēperatū in pinguedine hīc sanitatem.

Particula

gido:interius calidū extictū facit horripilatio-
nem: a calido aut exterius frigidū repercutitur
in vnum: et colligit fuga intrinsecus: quare ab
eisdē ambo fiunt. Sed quādoq; qdem ab in-
teriori: quādoq; ab exteriori.

Cur vt aqua frigida: sic etiā calida infusa hor-
rescimus: Res enī cōtrarias inter se idē effice-
re posse absurdum est. An frigida infusa calor
interior extinctus horrore mouet. calida autem
frigus externū circū obsistēs i vnu seq; pfugū
intercolligēs efficere idētidem pōt: quāobrem
vtrūq; ab eodez agitur. Vez alias ab interiore
alias ab exteriorē vt dictum iam est.

Quare est q; corpa icidūt horripilationē calido et fri-
gido ifusa: Et tūc subdit motiū suū dicens:
nō videt hoc pole: qm̄ icōueniēs est aliq; hia eē cās vni⁹
et eiusdē effect⁹: sic dī in. z. de gñatiōe et de partib⁹ aialiiū: et
q̄to mebeo. qd et veritatē hz in causis p se et nō p accūs:
calidū aut et frigidū sunt hia. qre nō erunt ambo cā isti
effect⁹. (horripilationis. (Deinde Aut qz. Soluit qñ
interimēdo motiū suū ostēdēdo quō horripilatio cōtin-
gat a frigido pmo: et dicit id horripilationē stringere a fri-
gido: qm̄ corpora qñ frigidū ifundunt et afficiunt eoz ca-
lidū interius ppter subintrationē frigidi debilitat intāū
q; extinguit: q accūte necesse est horrescere tales. (De-
inde Al calido aut. Ostēdit scōd quō a calido causez hor-
ripilatio: et dicit hoc eē. qz a caliditate exteriori sicut cōti-
nentis: aut ē balnei: frigidū qd erat circa ptes superficia-
les toti⁹ corporis repercutit in vnu sū vnā regionē acqui-
rens: colligit. n. insimul ab oī pte ppter fugā: impulsioē sibi
illata a calido exteriori in ptes interiorē: et qz tūc fortificat
frigidū interius ipulsum: ppter motū ei⁹ sup mēbra sen-
sibilia accidit horripilationē fieri. Et id cōcludit dicens:
q; ambe horripilationes et illa q fit a frigido et que videt
fieri a calido: fiunt ab eisdē cāis. s. a frigido p se et imedia-
te. a calido vō ecōuerso: qd et magis patebit. 6. ca. 9. pteu.
In hoc tñ differt: qm̄ frigidū magis aliqñ est exteri⁹ in se-
quēs calidū interius et mortificans ipm̄: aliqñ est pus fri-
gidū interi⁹ et adunat expressus exteri⁹ a calido in vnum
locū corporis pfundū vt dictū est. (Nōn q; Sal. in. 5. d
acci. et morbo mouet eādē dubitationē circa rigore: et ma-
nifestat quō rigor cātur a frigido et calido vtrōso de gene-
re aeris: sicut apper et q; repēte calidissimū ingredit bal-
neū rigore pati: dicit tñ quis rigor fiat a calore: extremi-
tates corporis infrigidari sicut manus pedes cutis et loca
cuti vicina. Pōt ē cōtingere horripilatio ppter mordica-
tionē factā a calido: qd ppter fugā existit calidi.

Problema. XI. Antiqua.

Ropter qd horripilant crines in cu-
te: Aut quando cōuellunt cutem: me-
rito erigunt: cōuellunt aut et a rigore
et ab alijs passionibus.

Cur pili in cute inhorrescunt: An vbi cutem
cōtraxerint merito erigunt: contrahunt aut et ri-
gore et alijs plerisq; affectibus.

Quare est q; pili horripilationē silitudinarie tñ et cō-
tractionē quādā icurrūt cū existāt isensibiles
in cute extra corporis subaz. (Deinde Aut qñ. Soluit di-
cens cām esse: qm̄ qñ aliq; vputa frigida: et vlr passiones
hbētes calidū cōuellunt et hōunt cutē: iterius ipellēdo ca-

lidū: qdē ipulsa et ptracta cū humido quo radices adhe-
rent piloz: p digne est capillos in altum erigi et salire: et ad
modū quo in horripilatione mēbra salunt: h aut puillio
et cōtractio cātur et a rigore ifrigidate mēbrū exteri⁹ et ab
alys passionib⁹ corporis et aie: sic accidit in somno. tūc. n.
calor hbi interius: et mēbra ipm̄ sequunt: qd in tristitia et
timore accidit pcpue. vii. in. 5. pblemate. 35. pti. vbi idem
scribit: ait. euellunt aut a frigore et ab his cāis. (Dubi-
taf qz dicit capillos horripilari: qd nō videt: cū horripila-
tio sit passio sensitiue pteule: capillis aut et ossibus et ner-
uis ē nō sentimus: sicut dī. 3. de aia. sunt. n. terree nature.
qre et. (Dōm q horripilatio est duplex. Est. n. qdā va-
in qua sensus inest et corrugatio partiū: et talis solūmō iest
parti sensitiue. Est et alia silitudinaria solū in qñtū hō cor-
rugatio cū qdā eleuatione cōsistit: et tale accūs in capillis
pōt horripilatio dici. Vñ signāter Arist. in solutiōe dicit
capillos nō horripilari s; erigi: ppter qd breuiter pōt ex-
poni. pili horripilant in cute. i. erigunt: et illud qdē pble-
ma sane intellectū paz videt differre a q̄to et septimo.

Problema. XII. Antiqua.

Ropter quid in vltima emissionē vti-
ne horrescim⁹: Aut coadunato qdes
humido calido: plena est vesica et po-
ri qui sunt circa hāc: egresso vō: aere
frigido repleti sunt. Nihil. n. vacuū opz eē: sed
aut aere aut corpe plenū: sic igit igressio frigido
aere merito horrescere accidit.

Cur ad extremā vtrine missionē inhorrescere
solemus: An dū humor calidus ille inest: vesti-
ca et meat⁹ q circa eā positi sūt pleni experte qz
frigoris substant: post vō vbi effluerit aere fri-
gido replent. quippe cū inane nihil esse nāe rō
patiatur: sed aut aeris aut corporis plenum esse
vnū qdq; necesse sit. Qd igit aer se iduxerit fri-
gidus recte vt inhorrescam⁹ euenire solitū est.

Quare est q; in exitu extremo vtrine et maxime tpe
frido nos icurrim⁹ horripilationē: sic qñ mē-
brū cōiter cōcutit vt vtrina expmat tota. (Deinde Aut
qz. Soluit dicens cām esse qm̄ vesica prius est plena hu-
mido calido cōgregato in ea: et porz et oēs circa ipam exi-
tes siue sint manifesti siue nō: nō enī pnt repleri aere fri-
gido: cū impossibile sit duo corpora eūdē locū obtinere. Cū
aut predictū humidū fuerit euacuātū: vesica et porz circa
eam existētes replentur subito aere frigido: qd fit qñ im-
possibile est esse aliquid vacuū: sicut pbat in q̄to phy.
Ens. n. omne receptiuum est repletum: aut aere: qd dicit
ppter illos qui ponebant idez fore vacuum et aere plenū:
sicut p3 q̄to phy. vnde et septimo topic. dicit q; vulgus
idem dicit plenū aere et vacuū aut aliquo corpore solido:
sic itaq; concludit q; frigidū subingressio vesicaz et poros
eius post calidi euacuationē condigne accidit locū illum
infrigidari et horripilationes induci. Et iste qdem sermo
vtrūq; tangetur. 27. capitulo huius. et 25. 34. particule.
Et predictum confirmat repentina immutatio que dicta
est naturam semper perturbare.

Problema. XIII. Antiqua.

Ropter qd rigētū lingua sicut ebrio-
rum peccat: Vtrū a frigore cōgelata
et indurata difficulter mobil sit. Hoc
autez accidente nō potest explanare.

Lex. c. 16.
et principio
quanti
metre.

Rigorem
nasci a ca-
lore: et eo
nō pleris-
q; i pib⁹
corpis fri-
guitatem
euenire.

Lex. c. 16.
et principio
quanti
metre.

Aut exterioribus condensatis ppter frigus intrinsecus cōfluens humidū humectat linguaz: ppter qd non potest lingua qd suū est facere: quemadmodum dictum est in ebr̄is. Aut ppter tremorem qui est a rigore inordinato motu existente non potest que dicuntur articulare lingua: ppter hoc ⁊ peccat.

Nota.

Cur lingua rigentiū quēadmodū viholentorū errare soleat. Utrū qd a frigore cōcrescit ac indurescit mouēti difficilis reddit: itaqz explare non pōt. An qz partes exteriores appulsu densantur frigoris humor intus collapsus linguam madificat ex quo suo fungi officio lingua nequit: vt de vinolentis etiam diximus. An q per tremores a rigore inductum motus temere agitur. Articulare vocabula lingua edere non potest: itaqz oberrat: ⁊ besitat.

Quare est q lingua rigentiū ⁊ cōgelatoz maxime a cōtinētis frigidō peccat nō potēs sermonem pfecte articulare sicut peccat ligua inebriatoz. **C** Deinde [Utrū.] Soluit ⁊ assignat tres cās: quaz vna est p̄abilis seu op̄inata dicens: p̄mo hoc eē: qz lingua ppter frigus cōgelata ⁊ idurata reddit cū difficultate ⁊ pena mobilis: frigidū. n. est palyticū faciēns ⁊ mortificās: sic dicit Auic. p̄ can. fen. 2°. Amplius lingua vtilis ad sermonis plationē d̄s eē lata ⁊ mobilis: sicut d̄ in 2° de p̄ib^o q̄ frigore ipediunt. qre 2°. Predicta aut nō imerito lingue cōtingunt: cū ipsa nāl̄ sit mēbrū rarū ⁊ porosū: vt d̄cū est. 32. ca. 3. p̄ti. Exponitur itidē frigidō p̄tinētis sepe oris ap̄tione: ipsa qdēz cū difficultate mobili exīte nō pōt recte pferre smones. **C** Deinde [Aut.] Assignat aliam cām dicens aliā cās eē: qm̄ ppter frigus p̄tinētis exteriora corporis exprimuntur. quibus expressis humidū qd erat in eis cōtentū effluit ad partem exteriorē: ita q fluens ad linguaz humectat superflue: ⁊ prompte accidit humidū sic expressum frigidō ad linguā effluere: cum ipsa sit sub cerebro qd est fons humiditātis: sitqz valde ppter porositatē: parata recipere. Et cum fuerit sic humiditātibus repleta: non poterit in suū opus qd est maxime sermonē proferre: ipsa enī cōstituitur ac si esset in aqua: in qua quidēz neqz ipsa ore retenta cōtingit loqui: sic dictū est in. 32. cap. 3. particule. **C** Notā dū qz lingue sit multiplex opus seu inuamētus sicut talis est ibidē: p̄ncipaliter tñ opus lingue est sermonē articulatū pferre: qd Arist. in fine terti de aīa insinuat: dicēs lingua aīa habere quatenus significet aliqd alteri quod op̄s: qm̄ impossibile est vnū mēbrum h̄re plures opationes vna: sicut dicit Daly in thegni tractatu signoz. **C** Deinde [Aut. ppter.] Assignat tertiā cām dicens: itēz hoc esse ppter tremorē ⁊ agitationē causatā a rigore q est motus malus inordinatus mēbroz: sicut etiā dicit i. 5. de acci. ⁊ morbo: ppter qd ⁊ lingua peccat nō potens dicēda dearticulare in specie sermonis cōtrahendo. sicut enim sexus articulo determinat: ita ⁊ vox sermone. Oportet qdem linguam dearticulare ad sermonis declarationem: qd fieri non pōt ex motu inordinato in tremore: ⁊ similiter ppter motum inordinatū qui corpori occurrit in ira ⁊ talibus ac vlr̄ ex agitatione furiosa caloris nō possunt actu coeūtes sermonem articulare perfecte: sed balbutiunt: quo mulieri accidit dicitur Auic. 20. terti fecit signum q vir tunc virgāz in vuluam ponat ⁊ coeat si voluerit generare.

C Problema.

XIII.

Antiqua.

Propter qd rigentiū erecti capilli in corpore fiunt. Aut qz ab ifrigidatione calidū in interiorē locū coadunāt: deficiente autē ex carne calidum congregatur magis: congregato autem erectiores fiunt pili.

Nota.

Cur pili rigentiū erigunt. An q ex refrigeratione calor in ptē interiorē se colligit. Ubi autēz carnalis caloris beneficiū defuit: magis coagitur. Qdū sit: pili erectiores effici coguntur.

Quare

est q corporis capilli siue pili in rigētib^o ⁊ vhemēter frigidis erigunt in rectū: **C** Deinde [Aut. qz.] Soluit dicēs cās eē: qz calidū corporis ppter frigiditātē adueniētē deforis cōgregat in locū interiorē p̄fundū: quo qdem sic cōgregato ⁊ deficiente a loco carnis musculoze exteriori: calidū plus congregat ⁊ coangustat: ⁊ per p̄is caro sequēdo motū ipsi^o: sicut ēt dicit Gal. in p̄ma p̄ticu. afor. quo calido cū carne sic interius cōgregato: necesse est vt capilli siue pili reddant erectiores valde solito: qd ēt ppter eandem cām timentibus accidit.

C Problema.

XV.

Antiqua.

Propter qd in hyeme currētes magis rigescimus q̄ stantes. Aut qz aer qui est circa corp^o: statib^o qdē plus q̄ semel calefit nō ampli^o molestat. Currētib^o at̄ semp ali^o ⁊ ali^o obuiat fridus ex̄is: pp qd magis rigescim^o. Ampli^o aut ⁊ mor^o frigidior fit aer hoc i currēdo maxie accidit.

Nota.

Cur hyeme cū currimus magis rigemus q̄ cū stam^o. An q aer nostra ambiens corpora cū stamus vbi semel cōcalefact^o est nullā preterea molestiā infert. Cū aut currim^o alius atqz ali^o subinde frigidus occurrit: itaqz facit vt magis rigeamus. Ad hec aer cū mouet^o frigidior reddit: qd quidem in currendo maxime incidit.

Quare

est q i hyeme tpe frigidō ⁊ maxie sub borea qm̄ currim^o plus ifrigeramur: q̄ aly stātes vt q̄ nos stātes: ⁊ q̄to magis currim^o: tanto fortassis magis ifrigeramur: ⁊ maxie cū rursus nō venerit ad statū vt calor refrāgat ad extra. Et motiū qdē Arist. pōt eē qz d̄cū est q mor^o calefacit. **C** Deinde [Aut. qz.] Soluit ⁊ assignat duplicē cām: vnā sumptā ab alteratiōe ad caliditātē: quā cām in aerē: scdāz ex pte aeris moti: ⁊ ideo dicit eē: qm̄ qm̄ gescimus imobiles: calefacimus aerē p̄tinētū n̄is corporib^o nō semel sed multotiens: ppter vaporē tepidū qui semp emittit ex eis: sicut dictū est. 36. cap. 5. parti. vbi satis hec appet cā: cū aut aer sic fuerit ad caliditātē alteratus nō ledit nos deinceps frigiditātē suā: sed qm̄ currim^o nullo possum^o aerē ad caliditātē alterare: cū cōtinue ali^o ⁊ alius extrane^o a nā nra cum ei^o actuali frigiditātē nobis occurrat: ⁊ iō cōtingit nos magis inde frigescere q̄ si stāremus: ⁊ in isto qdē sermone Arist. tota p̄tinet similis series pfecte. **C** Notādū q sermo pbi verificat^o vt simplr magis: qd dico qz si accidit aliquē currere multīs vestimentis opertum tpe frigidō: nō frigescit: sed magis calefit: cū aer nō possit subintrare: ⁊ calor ei^o cursus labore excitet. Unde talis d̄s esse paucis operimētis opus. Sūtr verifi

Problemata. A.

m z

Particula

catur magis in cursu breui: in lōgo. n. et laborioso videm⁹ curretes calefieri intantū: q^o sudat modicis et vestimentis inolunt: nisi forte frigiditas aeris fuerit mortificatiua: sic aliqui in alpi⁹ accidunt: pp. n. cursuz corp⁹ rarificatū friditas forte p^otinētis seu magis subitrat et p^omit. ¶ Deinde [Ampli⁹.] Assignat aliā cāz dicēs h^o itez p^otingere: qm̄ aer mor⁹ et agitat⁹ hincinde et subito fit fridior: sic declaratus est in 5^a p^oti. hoc aut in curredo p^ocipue p^otingit. qre rē.

¶ Problema.

XVI.

Antiqua.

Quod propter quid in auroa maius frigus est q^o pp^oius sole existēte? Aut q^o absentie solis plus est tps q^o presentie: quare magis ifrigidata est terra? Aut q^o iuxta diem ros cadit quēadmodum pruina: hec aut sunt frigida. Aut hec cadunt ppter id q^o tenetur in sursum latuz calidū. Tenet autē ppter solis absentia: ppter q^o et plus quidem distante sole nō cadit: propius autem existente cadit et cōgelat: propter q^o magis in frigidatur locus multo tempore sole absente. Aut q^o venti frigidantes qui ex noctibus sunt iuxta diem magis sunt. Aut quia nobis videtur magis esse frigus ppter id q^o digesti sunt cibi: inaniores at existentes maxime rigescimus. Signū aut post vomitus maxime rigescere.

¶ Nota.

¶ Cur tempore matutino frigus acrius est cuz tñ sol pp^oius absit? An q^o plus tēporis absentie solis exultat: itaqz terra magis refrigerata est. An q^o die instāte ros et pruina cadere solent q^o frigida sunt. An hec et ideo cadunt qm̄ calor q^o sursum se extulit vi frigoris superatur idqz non nisi solis absentia euenit. Quocirca cum longe distat nō cadunt: cū pp^oius tuz cadūt atqz gelatur q^o locus vehemētius refrigeratus est ppter solis diuturniorē absentia. An die instāte potius flatus incitant nocturni: qui gelidi admoduz spirāt. An nobis frigus acrius idcirco esse videat q^o cibi cōcocti iā sunt: inaniores aut cuz sumus: frigus vtiqz acrius sentimus. Argumētum q^o a vomitu maxime frigere solemus.

Quare est q^o in auroa ab auro dicta: q^o celū tunc similat auro et maxime in oriente: q^o est cum mane sol incipit venire ad hemisperiū n^oz: frigus itēsius efficit in aere p^otinēte q^o fuerit in nocte pcedēti. ¶ Deinde [O^o pp^oius.] Subdit motiū suū qm̄ dicēs nō videt: q^o illa hora nobis sol existit pp^oiqui valde est. n. ppingor q^o i media nocte: et ex ppingtate maiori v^o aerē magis calefacere: iō in auroa deberet magis calefacere q^o in media nocte: q^o et terra nō tātū phibet radios solis multiplicari ad nostrū hemisperiū qm̄ in media nocte. ¶ Deinde [Aut q^o.] Soluit et assignat quatuor cās dicēs p^o cās esse supposito q^o sol calefaciat nos per sui p^osentia h^o exis: qm̄ maius est tps in auroa in quo sol nō fuit nobiscū q^o illud q^o fuit vsqz ad mediā noctē. Et q^o mora frigiditatis maior reddit frigidatē intēsiore: iō in auroa maior est frigiditas. l^o n. sol nobis reddat p^opinquus in auroa sicut tāge

bat in motiū: nōdū tñ potuit caliditate in aerē nos cōtinētem iprimere. Amplius caliditas ipressa in aere in die pcedēti pseruat magis p noctē q^o circa auroa: cuz minus tps iterueniat spatiū: et hāc qdē cām assignat Arist. in. 2^a. p^oti. 5. et. 1. 4. ca. ubi h^o p^oblema pfecte repetit. Propter q^o relinq^o terrā nos cōtinētē et aerē in auroa esse magis frigidā q^o fuerit in nocte. ¶ Deinde [Aut q^o.] Assignat aliā cāz p^omo h^o itez esse dicēs: qm̄ in auroa ppe diē futuram ros decidit in locū nos p^otinētē. s. aerē et terrā: sic et pruina tpe frigidat: q^o qdē cū sint frigide locus in frigidat ex ipis: sunt aut sicut appet in p^o meteo. ros et pruina qdā corp^ora alba lucida ex vaporib⁹ eleuatis ad scdm aeris itersticiū pp^o inspissationē humidā a frigore generata. Reddit aut pruina alba q^o catur a frigore nō puo agere in humidū: frigidū. n. agēs in humidū dealbat: sicut Aluic. p^o p^omi. Vapor. n. corp⁹ trāsparēs in aere pmanēs p frigus pstringens p^o d^ofat: in cui⁹ p^o d^ofatōe magna q^otitas aeris et lucis includit: q^o cā coloris existit albi: sic d^o in. 5. de g^onatione aialiu: albu qdē in ipso vaporosus aer exhibet inclusus in oib⁹. Et q^o ros nō tā excedenti frigore generat sic pruina: iō humidū roale pmanet pspiciū nō sic d^oterminatū qm̄ albedine imutatū. ¶ Deinde [Aut. q^o.] Q^o dixerat pruina et rore cadere circa diē. hic 2° assignās cām hui⁹ dic^o: q^o ros et pruina cadūt in auroa iuxta diē maxie: eo q^o calidū cum humido subtili latū sursum vtute stellaz cōseruat illic pp^o solis abntia ab hemisperio n^oo. n. nocte in vapore redit tāta caliditas q^o ipm dissoluat et inaniat: neqz tā modica q^o ipz nō possit pseruare in aere eleuātū: pp^o q^o pmanet nocte iā in aere sublimatū: quousqz circa auroā cadat a frigore cōdēfatū. Et ideo qm̄ sol pls distat ab hemisperio n^oo nō decidit: s^o cū icipit appropinq^ore: eo q^o ipso ad nos accedēte frigiditas vt dcm̄ est intēdit: qua intēsa accidit vapore in aerē retētū cōgelari: et pp^o hoc cōdensari et fieri pōderosuz: quo facto necesse fit ipz cadere in locū nos cōtinētē: et p^o n^o locus ipse ifrigidat solito magis. Et tangit itez vim sui medij eo q^o diu est in auroa postq^o sol sero nobis disparuit. ¶ Et scias q^o l^oz situat⁹ sit nobis sol vere in auroa ppingor et in nocte remotior: virtual⁹ tñ in nocte ppingor est nobis: q^o adhuc post eius ex n^oo hemisperio absentia: remanet eius potētia calefactiua nocte in eo impressa: in auroa aut pp^o lōgaz morā absentie nō remanet: et ideo virtute calefactiua fit tunc a nobis remotior. ¶ Deinde [Aut q^o.] Assignat aliā cām dicēs hoc euenire ppter v^otos frigidōs flates circa diē in auroa magis q^o in alia pte noctis: sicut patebit in. 2^a. et. 26. p^oti. tunc. n. sol trahit secū vapores multos frigidōs q^o resoluunt in v^otu: tales aut ifrigidant terrā et aerē nos cōtinētes. l^o n. venti adinuicē cōparati sint differētis cōplexiōis ad plagas q^o pambulat: rōne tñ mae vt exhalatiōis sicce et aeris moti sunt frigidū. ¶ Deinde [Aut q^o.] Assignat aliā cām dicēs hoc iō ptingere: qm̄ in auroa cibi et pot⁹ iaz sunt in v^otre et epate digesti et p^o mēbra delati simplicia: et supfluitates in loca sua expulse: ita q^o corpus idiget nouo alimēto: propter q^o sicut inanitionib⁹ corporib⁹ factis frigiditas intēsiore in cōtinēte q^o sit in rei veritate sentitur. ¶ Resolutio. n. magna catur in nocte calido a somno vigozato: corpa aut tpe inanitionis cū sint frigidiora rigescunt: cū calor coruz vigorez calore ciboz et maxime potuiuz et a deperditione saluet. Et ista qdē cā ex pte cōtenti: alie aut ex pte cōtinētis sumunt. ¶ Deinde [Signū post.] Declarat hoc per signū 2° dicēs: q^o ita sit: q^o inanita corpora frigore plus leduunt signat p vomitū: nā post vomitū pp^orie vt apparct in vomitu pelleboz catū euacuātē multū et vlr post oēm purgationē inanientē ptingit rigescere. ¶ Dubitat quia Aristot. dicit auroā ppe diē esse frigidā q^o nō videt: qm̄ computit

computiste medici diuidētes totum diem naturales. 24. horas cōprehendēte in quatuor ptes fm qualitates elementorū vnicuiqz parti sex horas attribuētes: ponūt tres vltimas horas noctis in qbus cōprehendit auroza et tres pmas diei artificialis eē quartā partē diei calidā et humidā: alias vō sex horas sequētes qrtā partē calidā et siccat: et alias sex frigidā et siccat. Sz vltimas sex includētes mediam noctē posuerunt esse quartā frigidā et humidā. et sic apparet q auroza calida est et nō frigida. ¶ Dicēdū hanc qonē silem hie solutionē ei q dubitat vtrum autūnus sit tēperatus an distēperatus: dī. n. q rōne exntie actualis solis deberet esse tēperatus et maxime inter actiuas q̄litatū: q aut nō sit: hoc est pp aerē estate pcedēti dispositum ad oēm impressionē recipiēdā de facili. Sic dicēdum est in pposito: q rōne hō q sol in auroza ad nos se mediocriter bz. est. n. spatiū tēporis mediū inter dispōnes tēporis vltime frigidās. s. noctis medie: et vltime calās. s. meridiē: iō in auroza magis deberet media dispositio cōsurgere. s. caliditas tēperata cū hūditate: tñ frigiditas supat ppter cās iaz q̄tuor assignatas. ¶ Aut dōz q dicētes illā partē diei calidā et humidā magis ispererūt quo ad tres horas pncipy diei qz quo ad tres finis noctis. Et qz ista qrtā pterminat in horis diei denotauerunt illā qrtā prē a q̄litate illaz triū horaz: cū iustū sit vnūqzqz appellari a fine: sicut dī 2° de anima. et sic pz quid dicendum sit.

¶ Problema.

XVII.

Antiqua.

Ropter qd sternutātes et mīngentes horripilant: Aut qz euacuant vne in vtrisqz: euacuatis aut aer ingredit frigidus q facit horripilari. Noua.

Cur vbi sternuimus vel mīngimus plerunqz inhorremus: An q rōne vtraqz ventis subtrahitur: q cum reddite sint inaniōres: aer ingreditur frigidus qui rigorem ciere potest.

Quare est q sternutātes et mīngētes maxie i postrema vt dcm est emissione vrine icurrūt horripilationē. ¶ Deidel Aut qz. ¶ Soluit dicēs cām eē: qz euacuant mcar et cōcauitates in vtrisqz. s. in sternutātibz et in qbz cōtinebat humidū calidū vaporosus aerē: sic aparebit. 25. cap. 34. pti. vbi idē repetit pblema. et meatus et apti fiūt qbz euacuatis aer statiz subintrat frigidus: cū nō sit vacuū dare: q cū subintrauerit horripilationē inducit. ¶ Dubitat qz videt Aris. assentire q pp sternutatio: nē in frigidari accidit: eo q accidit horripilatio: q vt dcm est in. 10. cap. ptingit a frigido solū: cū 3° vīdem me dicos sentire: pncipiūt. n. capita hūditatibz frigidis repleta sternutationibz curari. ¶ Dicēdū q sternutatio rōne aeris frigidī subito attracti in frigidat. Est enī mot magnus et violentus in quo regrit multa quātitas aeris attracti: vt fortior fiat expulsio: sed facta expulsione supfluitatū circa cerebrū cōtēta: aer subito locū illū occupat ne vacuū accidat in nā: sic itaqz duplici mō ifrigidat caput in sternutationē. s. p aerē attractū ante sternutationē et p subingrediētes postq fuerit facta: calefacit aut sternutatio per accūs: tū qz expellunt p ipsaz supfluitates frigide aquose: tum pp motus violentū ipsius ad quē sequitur calefieri: tum propter caliditatem sternutatoriorum: et hanc intentionem habent sternutatoria precipientes medici.

¶ Problema. XVIII. Antiqua.

Ropter quid laborant quādo rigentes iuxta ignem deferunt se: quando autem paulatim tepefaciunt nō: Aut

q omnino ex contrarijs contrarium factū magnā facit mutationē. Quēadmodū in arboribz siqdē paulatiz flectat aliqz nō laborabūt: si aut vebemētius et nō paulatim frangūtur. Si igit simile a simili nō patit calidū aut rigētis interi coadunat et cōcurrit: humidū aut derelinquit et frigidū. Cōtrariū aut cōtrarij corruptiuū est: quare si qdē calefacit: paulatim egredit calidus et minus laborat: si autē nō tepefaciat adducit magis.

Noua.

Qua de causa qui vebemēter frigent si statiz copioso igne cōcalefiant indolescūt: si paulatiz nō tepefiant sine magno dolore recreabuntur: An q omnino cū ex cōtrarijs cōtrariū pficiscit magna effici cōmutatio solet: vt in arboze siqz paulatim deflectit nihil est q stirps ipsa laborat: et si vebemētius corripit: nec sensim adducit: frangatur necesse est. Ergo si simile a suo simili affici nihil potest. Et autem calor hominis frigentis intus se consistit: et colligit sic humor et rigor parti exteriori relinquunt. Cōtrariumqz sui contrarij corrupens est: efficitur recte vt si sensim paulatimqz tepefiant calor puocetur et exeat: itaqz minus doleant: sin subito recalescant amplius adducatur et astringatur: itaqz dolendum acius sit.

Quare est q rigētes et cōgelati vebemēter laborant in eundo cū ppe ignem valde se deferūt subito: sed qn paulatim et ordinate accedūt ad ipm: ita q tepefiant successiue pus anteqz calefiant: non tunc dolent: et hic dolor maxime sentit in radicibz vnguis: ppter qd fm Sal. notatū est mibi pedes in qbusdam fuisse corruptos: calidū. n. ignis ab eē subito occurrēs ipellit: coadunat: fortificat actuale frigidū: ppter pugnā in pncipiē calidi innatū: qre mortificat: quo mortificatio corrupti mēbrum accidit. Un et sifr pedes igne calefaciētes dolorē eoz incidunt. ¶ Deidel Aut qz. ¶ Soluit et pmo assignat cām questiti: dicens hoc esse: qm totaliter cōtrariū subito pductum ex contrarijs magnā inducit mutationē: vt corruptiuam in subiectū deferens horz cōtrarioz pugnam: si aut ptrariū fiat ex cōtrarijs nō oīno et subito: sed paulatine nō iducit mutatio talis subiecti deferentis actionem bz 3^oiorum: et propter hoc precipiūt medici in egritudinibus pnciosis incipiendū esse a debilibus medicinis: vt extranea lesiua fm plurimū paulatine auferantur. Hoc declarat pbs in vegetabilibus. ibil Quēadmodū. ¶ Dicēs q sicut videm in arboribus q si aliqz paulatine plicet arbores tenellas nō laborare et frāgi: si aut hoc fiat vebemēter et subito: accidit ipsas frāgi: ita sifr est in pposito: cū qz frigidus paulatine et ordinate aut subito et inordinate accedit ad ignē. qre et. ¶ Deide [Si igit.] ¶ Dic 2° magis approbat cām suā dicēs: si itaqz sic est: q sile nō patit a sili: sic declaratū est in. 30. cap. pme pti. et 3° vīdem est dstruētū sui 3°: s supposito ponat aliquē vebemēter frigesce: tūc calidū innatū cōcurrit et coaceruat interi: et humidū suffocatiū calidi: et fridū ipsi extinctiū relingitur in pte magis exteriori: mō si cōtingat aliqd calidū extraneū paulatine et ordinate calefaciat corp istū: tūc calidū innatū interius

¶ Problema. A.

m 3

Particula

coacervatum: ppter nō cōtra partē a suo simili: sed potius gaudere egredit̃ exterior: et calefacit corpus totū: expulso frigido et supato attractione ipsius ad se facta: et sic corp⁹ modicū laborat a frigiditate in eo q̃ sic calefit. si aut̃ econtrario mox calefiat: ita q̃ nō tepeat pmo paulatine calefaciendo: tūc corpus laborē seu dolorē incurret: cuz dictum sit cōtrarium esse corruptiū contrarij: non. n. natura pōt sic repentinam imutationem tolerare.

Problema.

XIX.

Antiqua.

Propter quid ifrigidat̃ magis ab eadem caliditate calescim⁹ et dolem⁹? Atrū ppter densitatē cooperit caro icidens calidū: ppter qd plūblū lana calidius. Aut violētus fit calidi trāsitus: ppter id qd cōgelant̃ a frigore porū.

Novā.

Cur refrigerat̃ magis ab eodē calore vrimur atqz dolem⁹? Atrū caro sue cā dēsitatis calores occurrētē sibi tenacius suscipit ex quo plūbum calidius reddīt q̃ lana: an calor vi penetrat eo q̃ foramina nimio frigore congelauerunt.

Quare

est q̃ nos refrigerat̃ cū balneamur in aq̃ frigida estare ppter multā caliditatē: post hoc plus inflāmamur et dolem⁹ caliditate illa eadē specie: que prius reddebat nos calidos ante refrigerationē in aq̃ frigida. vñ prius est q̃ febricitates tangunt aut p̃tinēre aut aq̃ frida valde: sic apparebit in cause assignatiōe. **[Dei.]** Utrū pp. **[Solut.]** assignat duas cās dicēs: pmo cām eē p̃sistūdinē et cōpactionē cātaz a frido: ppter quā caro incidēs et d̃hēs se vndiqz ex circūferētys ad cētruz: obtegīt caliditatē interius reclusaz: nō p̃mittens eā exteri⁹ exspirare: sicut calz obtegīt in stufis. Et iō cōcludit p̃hūs q̃ plūbū magis calefacit cū cōdenset carnē: q̃ lana que ipaz rarificat: q̃ cōdensata calim p̃tinet̃ interi⁹ calefaciēs: et rarificata exhalat: et iō dī a medicis q̃ pelles vulpīne effemināt carnes. **[Dubitat̃]** q̃ dicit plūbū calidius lana: cū medicū oīs d̃iū dicat: qd̃ experiētia etiā nos docet. **[Dīcedū]** q̃ aliqd̃ esse calim vel frigidū pōt esse dupl̃: aut per se: aut per accēs. per se dī aliqd̃ calefacere vel infrigidare cū fecerit opationes suā: ipso pus alterato et p̃rito a calore naturali in partes minimas: sic vult Gal. in. 3. de simplici medicina: qd̃ maxime apparet in assumptis interius: et sic plūbū est frigidū et lana calida: cū. n. ista corpora afficiuntur a calore nostri corporis: ex vno resultat frigiditas maior corpori q̃ prius esset vt ex plumbō: ex altero caliditas vt ex lana: per accēs aut̃ dicit̃ calefacere aliqd̃ seu infrigidare: qm̃ per q̃litatē extraneā opcrat̃ sibi impressam: aut qz̃ infrigidat et a rarificando faciēdo calz exhalare: et hoc mō enforbiū infrigidat: cuz tñ sit calidissimū: et lana sifr. aut calefacit qz̃ cōdensat et cōgregat calidū interius et ipz carne obtegīt: et sic aqua frigida calefacit faciēdo calorem fugere iterius et carnē cōdensando et plūbum. vñ calidius sic dī lana. Et qd̃ per accēs talr̃ opcrat̃ non dī p̃prie tale. **[Sed]** ad hoc videt̃ dīci Gal. 6. de regi. sa. p̃cipienti lāminā plūbi apponi sup̃ rene: in calidis furietib⁹ ad coitū vt feruor libidinis extinguat̃. **[Dīcedū]** q̃ medicī non p̃cipiunt lāminā illā apponi solidā: sed iubēt eā fieri subtile latā et p̃forari multis foraminib⁹ nō magnis vt frigiditas plūbi possit subintrare et calidū iterius p̃tētū nō cōdensata carne euaporare. Vel ēt dic̃ dato q̃ nō esset p̃forata: qz̃ tñ calidū nō repenti⁹ ab illis locis nisi ab vno: relinquant̃ sibi porū et vie mltē p̃ q̃s pōt exhalare et remitti ab ei⁹ feruore aut amoueri nō pax. **[Deide.]** Aut. **[Assi.]**

Dubium.
Solo.
Aliqd̃ calidū vt frīdū dupl̃.

Dubium.

Solo.

gnat cām verā 2⁹ dicēs B̃ eē: qm̃ trāsitus calidi fit vehemēs et violētus p corp⁹: qd̃ accidit pp̃ poroz cōstipationē a frigore: ppter qd̃ opz calidū vehemētē moueri interi⁹: cū. n. d̃z vt p̃ poros exhalare iuenit eos clausos. vñ refrangit et calefit vehemētē: et calefacit ad modū quo radij solis refracti a terra estare calefaciunt maxime.

Problema.

XX.

Antiqua.

Propter qd̃ irati nō rigescunt? Aut qz̃ ira timiditati p̃trariū et iracūdia. Est aut̃ ira qd̃em ab igne. Abultū. n. ignē cōtinentes iterius tepesciunt: maxime aut̃ est in pueris discere: viri aut̃ ledūt. Pueri vñ primo qd̃ spūs mltū assumūt: postea crubescūt. Abultū. n. interius existēs calz et exhumectans rubedinē facit: qm̃ si q̃s ipsi multū frigidū ifundat q̃scēt vtiqz irati: exriguet̃. n. vtiqz ipsoz calz. Lepidi aut̃ et timētes econtrario: rigescūt. n. et frigidū et palidū fiūt. Besicit. n. calidū ip̃s ex locis superficialibus.

Novā.

Quā ob cām nō rigēt q̃ irascunt? An q̃ ira et exandescencia timiditati cōtrarij affectus sunt. Est aut̃ ira ex igne p̃ficiscens. Cū. n. itus copīa ignis retinemus cōcalescimus: qd̃ maxime in puerili etate perspicere licet. Pueri nāqz p̃mū spūs copiam retrahunt: deinde rubescunt. Calor. n. cū intus affatiz substat atqz bumificat. facit vt erubescant. Itā si q̃s large aquā frigidam his infuderit iraz sedabit. Sic. n. calor exriguit. Paudi aut̃ et p̃territi cōtra. rigent enī et frigidū pallidū reddunt. Calor nāqz eoz se summis de partibus seuocat ad imas.

Quare

est q̃ irati nō rigescūt? **[Deinde.]** Aut qz̃. **[Solut.]** et diuidit̃ i tres ptes. pmo. n. assignat cās q̃liti: dicēs B̃ esse: qm̃ ira et sifr iracūdia d̃iāt timorē: qd̃ ondit̃: qm̃ ira causat̃ a calore ignito: timor aut̃ cām a frigido vel a calido debilitato: qd̃ aut̃ est calim nō rigescit sed frigidū: sed irati sunt calidi cū multū ignē p̃tinet̃ interius. q̃re 2⁹. Quid aut̃ sit ira d̃m̃ est in. 26. ca. 2. partien. Iracūdia vñ est velox inclinatio ad irā: in qbus nō opz et magis q̃ opz: et vbi non opz: gescere aut̃ sit velociter qd̃ optime fit in talibus: sic p̃z in q̃rto etbi. Sic itaqz ira dīc̃ actū irascēdi in abstracto magis: iracūdia in concreto cuz p̃romptitudine inclinationis ad euz. **[Dubitat̃]** de eo q̃ dicit iram cōtrariam timorē: qm̃ in sc̃do rhetoricozū. dicitur iram esse cōtrariam mansuetudini: et tñ vñ vñ est cōtrariū sicut dicit̃ in topicis. **[Dicendū]** q̃ aliqd̃ ad p̃s pōt dupliciter alij cōtrariare: aut rōne forme sue cōtrariare: et sic albū est cōtrarium nigro: et ira mansuetudini. aut rōne motus cōtrarij et terminoz: et sic sursum et deorsum sunt cōtraria: et ira et timor sifr: qz̃ in ira calor mouet̃ subito extra: in timore aut̃ subito intra: et sic intēdit̃ p̃hūs hic eē d̃ia et nō pmo mō. **[Deide.]** Mltū. **[Declarat̃]** hic sc̃do quo mō ira fiat a calido. et B̃ onidēdo q̃les sint dispōnes pueroz et viroz in ira: dicēs q̃ tenētū iteri⁹ multū de calore: qd̃ sunt in qb⁹ illud calidū est q̃tatiū et nō q̃liti: tatiū: sic ē dīcē i pueris ad is̃m̃ annū maxie pueniētes: q̃ dē tepesciūt pp̃ calz p̃tētū: et nō ledunt̃ ex ira: imo iterduz inuāt̃ et maxie flegmatici. Et aliq̃ sunt viri fortes: q̃z calidū in

2⁹
3⁹
4⁹
5⁹
6⁹
7⁹
8⁹
9⁹
10⁹
11⁹
12⁹
13⁹
14⁹
15⁹
16⁹
17⁹
18⁹
19⁹
20⁹
21⁹
22⁹
23⁹
24⁹
25⁹
26⁹
27⁹
28⁹
29⁹
30⁹
31⁹
32⁹
33⁹
34⁹
35⁹
36⁹
37⁹
38⁹
39⁹
40⁹
41⁹
42⁹
43⁹
44⁹
45⁹
46⁹
47⁹
48⁹
49⁹
50⁹
51⁹
52⁹
53⁹
54⁹
55⁹
56⁹
57⁹
58⁹
59⁹
60⁹
61⁹
62⁹
63⁹
64⁹
65⁹
66⁹
67⁹
68⁹
69⁹
70⁹
71⁹
72⁹
73⁹
74⁹
75⁹
76⁹
77⁹
78⁹
79⁹
80⁹
81⁹
82⁹
83⁹
84⁹
85⁹
86⁹
87⁹
88⁹
89⁹
90⁹
91⁹
92⁹
93⁹
94⁹
95⁹
96⁹
97⁹
98⁹
99⁹

Solo.
Allo.
Zuan.
placit.

de p^obm
super hoc
teruo cap.
cap. 10.

dum in eis cōtentū est qualitatiū acutum euz magis per
iram acuat leditur actualr ex ira valde ꝛ precipue chole-
rici. vñ ꝛ citrinū colorez incurrunt ꝛ alia accitū aduſtio-
nis. Pueri aut ppter irā multū spūm vaporosuz interius
cōgregant: ꝛ iō postea statiz erubescunt: qđ sit qz humidū
multū vaporosuz exis in eis ppter calidū acquisitū in
ira exuberat surſus ad faciē per motū sublimationis effu-
mando supius: qre ruborē eius icurrunt. ¶ Notandū q
ira suo tpe iuuat nō paz effeminatos pusillanimes frigi-
dos: cū ea eoz calor excitef nālis. Vñ Daly in thegni. tra.
cārus. recitat de quodā duce cui⁹ corpus erat infrigidatū
ex debilitate caliditatis inate: ꝛ fecerat eā redire ad inte-
riora donec extincta erat: quē curauit vnus medicorū exci-
tando ipm ad iraz p seruos: oppositos aut pdictis mirabi-
liter ledit. fit. n. ignis in igne: cū ira sit seruoꝝ sanguinis cir-
ca cor. ¶ Deide [Qm̄ figs.] Cōfirmat ꝛ declarat ampli⁹
preassignatā cām ostēdēdo q irati non debent frigescere
cū curent p frigida: ꝛ qđ aliqd curat nō causat vt sit illō:
ꝛ dicit q si qs infundat aliqd frigidū vt aquā sup corpor-
ra ꝛ testes iratoꝝ statim ab ira sedant: eo q extinguit in-
flāmato caloriz eoz: sed eoz oppositi sicut trepidātes ꝛ
timidi ꝛ maxie frigidi nā eozio disponunt iratis ex infu-
sioe frigidi: qm̄ infrigerant magis ꝛ pallidi reddunt pp
defectū caloriz in eis ex locis superficialib⁹ exteriorib⁹: in
q b⁹ sentit frigidū obulatis frigidi: ꝛ color repñtat corpor-
ris. Sic igit pꝛ q pp caloriz iteri⁹ vigoratōe irati nō fri-
gescūt. Timidi aut frigescūt pp calidi suffocationem.

¶ Problema.

XXI.

Antiqua.

Roppter quid quādo horrescimus pi-
li erecti extant: Aut propter id q nati
sunt cōcludi in būido: dñatur. n. būi⁹
pfunditas pilis. Horripilatio autē fit
a frigido: frigus. n. fm naturam coagulat calim:
quādo igitur transmutat humidum ex quo na-
ti sunt pili ꝛ coagnabit: transmutari cōueniēs
est ꝛ pilos: ꝛ in cōtrariū igit aut trāsmutantur:
aut in eodē manent. Si aut dominabit iterum
plus humido nō cōueniēter coagulato ꝛ cōden-
sato humido: pilum pōdere dominari. Si aut
nō oino iclinari pōr: pilū in cōgelādo humidus
relinquit existere rectū. Aut qz ab infrigidatio-
ne calidū in interiorē locū cōgregat. Deficiēte
aut ex carne calido cōtrabit magis caro: cōtra-
cta aut erectiores pili fiunt. Quēadmodū si qs
in terrā figens clauū: aut aliqd aliud coordinat
ꝛ vndiqz colligit terrā: magis erigit q si dimi-
tat nō consistentem.

Noua.

Quāobzē quotiens inhorrescim⁹ pili erigūt:
An q in humore oclusi cōtinent: humor enī
a pili altitudine vincit: horroz aut pulsu frigo-
ris fieri solet. Frigus xō calidū humorē con-
geler: nature ratio vult. Ergo vbi cōmutatus
congelatusqz humor est in quo pili inherant pi-
los ipsos mutari cōsentaneū est. Aut igit in par-
tem aduersam se transferent aut in eadem ma-
nebūt: si rursus vincere humorē potuerint. At
verisimile non est vt humores gelatum coactūqz

pilus vincere suo pondusculo possit. Ergo si
pilus vndiqz gelido humore obſcessus nequo
valeat inclinari: restat sane vt erectus consistat.
An qm̄ calor pulsus frigore ad locū interiorē se
colligit. Abi aut calor se a carne dimouit: caro
plenius cogit coactaqz pilos eminetius erigi co-
git. Quō si cū terre feltucas: aut aliud qđlibet
infixeris cōstruas: atqz vndiqz terras colligas:
efficies: vt magis erigi possit qđ infixum est q
si terra minus esse coactum siueris.

¶ Repetit

14^m pblema qđ tactū est ēt in. 12. cap. ꝛ tā-
get itez. 5. cap. 35. parti. hic aut rescribit vt
addat ꝛ pfecti⁹ exponat ꝛ dicit. Quare est q qm̄ frigesci-
mus ꝛ. ¶ Deinde Aut propter. Soluit ꝛ assignat duas
cās: qz p mā nōdū tetigimus que sumit ex parte humidū
in quo pili radicanf: ꝛ dicit ideo esse: qm̄ pili infigūt in
humido disperſo sub cute ex quo refocillant gbus pfun-
datio ad interiora superuenit ppter cōtractionē talis hu-
midi vsus interiora: qđ accidit in horripilatione: qm̄ hor-
ripilatio fit a frigido vt dcm̄ est sepe: sed frigidū fm nām
coagulat calidū ꝛ inspissat expellēdo ipm in vnū locum.
¶ Dicit aut [Scōz nām.] Qz p accis frigidū etiā calefa-
cit: ꝛ discoagulat calidū: ꝛ per pñs coagulat ꝛ pñabit hu-
miduz interius cū calido impulsor: qz nō est dare calidum
mixtū sine humido. Cum igit humidus sic coaguletur et
transmutet⁹ pñtuz interius in quo pili orti ex fumo aduſto
ꝛ fulciti: opꝛ eos etiā in cōtrariū trāsmutari ei⁹ qđ fuerūt:
ꝛ sic erigit: q gdez trāsmutati in rectū: aut seruant sitū eun-
dē ꝛ acqfitū p transmutationē: aut sup. nō seruant: qđ sit:
qz si frigidū plus adhuc dominef humido post erectionē
piloꝝ: non tñ tanta sit frigidi potentia q humidū ptractū
interius sufficienter cōgelef ꝛ cōdenset: pilus dominabit⁹
adhuc ppter suum pondus supra humidū ꝛ reuertet⁹ ad
priorē dispositionē: nō pmanens erectus frigore absente:
ad modū sudis ifixe in luto nō terminato ruētis deorsuz
cito: si aut humidū ppter congelari vebemēter coagulef
intantū q coagulatu permaneat: pilus non omnino pōde-
re suo pōr inclinari reuertēdo ad id qđ pus fuit: ppter qđ
relingit erectū pmanere sicut aliqd bene infixū. ¶ De-
inde Aut infrigatione. Assignat aliam cām positam
in. 14. cap. ꝛ pꝛ. quā quidem declarat in quodā simili illie
[Quēadmoduz] non prius tacto dicens contingere pilos
erigi ꝛ erectos permanere: sicut si aliqs infigit clauas: aut
aliquid aliud vt sudem ꝛ circumponat ordinate terrā vn-
diqz perfecte calcando sic magis erigitur ꝛ erectū perma-
net q si relinquat ipsum nō consistētem per se firmatū ꝛ
terra bene compressum. Ita similiter in pposito accidit:
q quando humidū fuerit bene coagulatum ꝛ calcatu fri-
giditate circa radicem pilozum: contingit in altum erigi ꝛ
erectos permanere: quando aut non sic fuerit lz permu-
tent situm suum pōrem ꝛ videant⁹ erigi siue erecti: non tñ
diu sic pmanent: sed reuertunt⁹ vt pus: supposito q essent
plani aut planicies valde propinqui.

¶ Problema.

Ultimum.

Antiqua.

Roppter qđ rigētes maxime non dor-
miunt: Aut ppter id qđ rigescēs ma-
gis cōrinet spūm qz expirer: dormiēs
aut expiret potius qz inspirer. Cōtra-
rie igitur facit se habere rigor dormire.

¶ Explicet octaua particula.

Problemata. A.

m 4

Particula

Repetit 2^m pblema: qd ideo fortassis factū vt istam circūstātiā maxime eius verificatiā adiu- geret. opz enim siqs frigiditate nō possit dormire eā im- mēsz existere: ppter qd tremor z rigor eēnt vebemētes.

Incipit nona particula de his que sunt circa albugines oculorum z cicatrices z vulnera.

Problema. I. Antiqua.

Propter qd tumores apostematuz prohibent nouiter excoziate pelles apposite: z maxime arietuz: z oua cōquassata desuper: Aut qz ambo phibent collectionē humidū z ele- uationē. Qd eni apostemat attrahit z eleuat pp caliditatē. Oua aut ppter visco- sitatē cōglutinātia prohibēt eleuari: quēadmo- dū z cathaplasmata. Quēadmodū z gluten z pelles viscositate glutinant: z simul caliditate digerūt z dissoluūt apostemationē. nō. n. aufer- runt dieb⁹ qbusdā. Extrahere aut volūt aposte- mationē z sale z aceto fricantes.

Cur pelles recenter detracte maximeqz arie- tum verberū vulneribus z vibicibus admote: z oua super confracta phibent vlcera ne consi- stant: An ratione vtraqz humor colligit: itume- regz prohibetur. Pars enim collisa humorem trahit intumesctqz propter feruorez. Oua sua lenticia glutinant: atqz ita intumescere non si- nunt: vt etiam in ambustis glutine agitur. Cō- glutinare possunt pelles quoqz ob suam lenti- ciā herentes nimirum simulqz suo calore con- coquunt inflāmationēqz sedāt. Neqz enim de- trahere eas solemus nisi diebus aliquor post: etiam qui ex sale acetone perfricandum censent inflāmationem tollere volunt.

Ista est nona parti. in qua cāe assignant accitū con- tingētū circa albugines q apparēt in oculis z cicatrices z vulnera. Et iste qdē albugines sunt macule subalbide facte in cornea oculoz: maxime aut pp vulne- ra remanētes: aut pp humores illic descendentes. Cicatri- ces qdē sunt vestigia qdā remanētia in cute post p̄solida- tionē solutionis p̄tinitatis: z maxie vbi carnis p̄extiterit diminutio. Sumit ē h cicatrix p quadā corrugatione z crispatione pellis: sic accidit decrepitis: vt patebit in. s. c. Per vulnera vō h itelligo oēm solonē p̄tinitatis: siue in ea extra sensiblr appeat imparis distūctio: quā medicus solonē cōtinitatis ppe appellat: siue nō: s. z tñ solutuz sit p̄tinuū interius manifeste: ppter sanguinē z spūz p̄currē- tes intra carnē: sicut accidit in tumorib⁹: qd appebit apte in. 30. ca. illic. circularia vulneris. C Nōndū breuiter grā dicēdoz q oculus est organū vidēdi: cui⁹ forma est rotū- da cū quadā planicie. sex trib⁹ humorib⁹ z. 7. tunicis pfe- cte cōpositū: cui⁹ qdez sustēratio z motus cuz palpebra ex- rz. sit musculis. Tunicaz aut istaz pma dicit scilicet q faciens semicirculū: cui⁹ cōuexū est sup os cranei: ex se ge- nerat scōz ē semicirculū postea dictā corneam. cornibus bonis colore assimilata: cuius situs in partē cadit anterior- rem. Post scilicet corneam quidez est secūdinā interior: a qua

p̄nter ad partem anteriore fm p̄orem formā producitur tunica yvea dicta: eo q eius color sit in modū yue nigre maturescētis: deide ad ptē interiorē post secūdinā sequit retina: a qua postea versus partē exteriorē sub yvea gene- ratur aranea tela araneorum telis subtilissima. Iste tñ sex tunicis magis distinguunt per superficies interiores z exte- riores qz per corpora reāl⁹ partita: sup cornea aut in parte anteriori est tunica alba dicta cōiunctiua q oculū cū cra- neo cōiungit. Dumozes qdem oculi sunt tres: vitreus loca- tus ante capacitatē retine: scōz crystallinus imediate post illū sequit: sup quē locat tela aranea: deinde est albuginē⁹ bñoz in cōcauitate yuee locat: ita q intra crystallinū seu glaciale q nutrit ab humore vitreo: z humore albuginēū qui supfluitas nutrimentalis ponit crystallini: distinguit aranea tela: cōueniēs. n. fuit vt inter supfluitatē z purum nutrimentū mediū interueniret. Musculi aut fulcientes oculū sunt: vn⁹ aut duo aut tres sic differēter sentiūt ana- thomiste: monētes vō vi. z duo palpebra sup oculū incli- nātes: vnusqz ipsaz apiens: z ita. iz. vel pauciores. De esse aut musculoz scriptū est z satis ostēsum vidētib⁹ in ana- thomia. His sicut pambulis pmissis attendēdū est ad expōnē Arist. z ipse qdez more solito alia plūsiōe tacta: proponit vnū pblema de tumorz curatiōe: dicēs. qre est: q pelles recētes excozicate z p̄prie arietū z sic calide statiz apposite sup tumores z inflāciones apostematū: silt oua fracta z cōquassata silt apposita phibent augmentari ipsoz ex p̄cussione maxie accites. Un aggregator Sera. ait. Cū recipit cutis recens arietis sicut excoziat z ponit sup locū p̄cussiois cōfert adeo: q die vna z nocte curat: z hoc qz maturat z resoluit sanguinē loca p̄cussiois replēt. Valet ē h excoziationē iductā a calciatōe z maxie pul- mo ei⁹. B aut magis opat pellis arietina q alia: pp calidi- tatē anodinā z suāne illius aialis. Itē ad hoc inuāt ē lana in cōseruādo calidū mitigatiū doloris: s. n. sit tunc accu- z potētia calida: nō tñ attrahit: sed poti⁹ maturat z resol- uit: z phibet mām currere ad locuz: eo q sedat dolorē: quo sedato nō amplius stimulat reuma z currit: cū dolor ois exacuat reuma: sic dicit Gal. in theg. tra. cāz. C Dein- de [Aut qz.] Soluit z p ostēdit quō phibet inflatio z tu- mor apostematū. z: quō curat illud qd ex apostematibus nō potuit phiberi fieri. z ibi [Extrahē at.] Itē p assignat cām in cōt: dicēs sō esse: qm ambo ista. s. pelles z oua iper- diūt tumores apostematū fieri: eo q phibēt cōadunatio- nē humiditātū in loco: z p p̄is eleuationē z inflatiōē phi- bēt fieri. Et q hoc opat vere phibz tumorē apostematū fieri: qz illud qd apostemat attrahit z colligit humidum supfluū in se: ex quo eleuat z itumescit: z hoc pp calidita- tem cuius est attrahere: z pp dolorē stimulantē reuma: ad locū. n. doloris currit nā cū spiritib⁹ z humorib⁹. C Dein- de [Oua aut.] Assignat cām in pticulari: z pmo qre oua phibēt tumorē apostematū: dicēs q oua pp hoc q sunt pglutinatiua: sua viscositate iunscant z adherēt vebemen- ter locis tumorosis: ita q phibēt eoꝝ eleuationem: sic. n. cathaplasmata adherēt circa loca tumorz sua viscositate captantia siue acgrentia plasma mēbroz: z postea sui qli- tate phibentia eleuationē z inflatiōē ita silt est de ois. C Notādū q h per oū pōt intelligi nō solū albumē: sed etiā vitellus: ita q tota suba ouoz conquassata apponat: cui cōfert oleum admixtū rosaceū: nā vitellus cū sit tem- perate caliditatis fm medicos: opat ad doloris sedatio- nem: est z maturatiuus z resolutiuus. Albumen aut cū sit temperate frigidū fm eos z inuiscatiū pglutināt super partē tumoris fortiter adherendo z sui frigiditate repcu- rit spūm z sanguinē ad interiora: ppter qd tumor z infla- tio cessat: z per cōsequēs apostema. Unde in. 1. 4. de inge- sa. in

Sup hoc
videre est
p doc. 2°
ria. t. c. 66

Notanda
circa mē-
bū octoz.

sa. in timoribus oculorum laudat precipue. Et similiter in hoc casu cōueniētia sunt cathaplasmata facta ex oleo rosarum cernita bolo armenico cera litargiro et talibus. ¶ Deinde Quēadmodū. ¶ Dic potest incipere pars scōda: in qua ostendit quō pelles prohibeant tumores apertus: et fortassis aliq̄s incipiet eā illic. Et pelles et dicit quod pelles et maxie arietū sui viscositate iuscantur super locum tumoris apertum: quēadmodū gluten seu cola inuiscat et cōglutinat aliqua separata simul: quod quidem fit multotiens ex humiditatibus viscosis repertis sub pellibus bouum et piscium quorundam viscosorum. Cuius eo aut quod sic adherent sui viscositate: simul cum hoc digerunt sui caliditate potentiā et etiam actuali mām apostematis: si aliqd in apostema concurre: et eius dissolutionē inducunt aperiendo poros et faciendo euaporationē. Et merito cures et oua opz esse viscosa adherētia et hō que illic apponunt: quā nō debet diebus quibusdā vt pore pmo aut scōdo quo apponunt auferri: sed opz tribus aut quatuor diebus remanere anteq̄ remoueant. Vel potest aliter legi vt quod sit cōfirmatiūū immediati dicti. q. d. phs. bene digerēdo caliditate sua possunt dissoluere apationē: eo quod super eam debet pluribus diebus permanere applicate. Agens etiā nāq̄ debile cui multū tēpus aduenit: pfectā potest operationē iducere: sicut patet in scōdo de ac. et morbo. ¶ Deinde Extrahere aut. ¶ Ostendit quō qdā curant tumores apert. si nō fieri fuerit prohibitiū: dicens quod qdā medicorum volunt extrahere et curare hō apostemationē oino: faciendo fricationes cū aceto et sale super ipsam. aceti enim sui subtilitate penetrat et incidit mām: sal autē sui caliditate aperit poros et ipsam liquefacit. Et hec qdem cura magis cōpetit cū mām fuerit frigida: quā cū fuerit calida: in calida enim rōne salis maior forte fieret attractio: dicitur et fieri mām iam digesta: vt circa declinationē apertū. Et fortassis pace tū inuit Arist. curā apationis: cuius mām fuit calida: et p sal cuius mām fuerit frigida: sic igitur triplex cura indicat tumori apostemato in hoc ca. vna per viam percussionis et et mitigationis doloris: que fit cum ouis magis: alia per modū maturationis resolutionis et mitigationis doloris: que per pellium appositionē magis cōpletur. tertia aut p incisionē sua et fortiter resolutiua que sale fit et aceto.

C Problema.

II.

Antiqua.

Quod propter quid in alio quidem corpore cicatrices nigre: oculo aut albe. Aut quia contrarius colorem cicatrix accipit priori: quemadmodum omne morbidū. In nigro aut oculi vlcera. Attamen neq̄ in corpore nigre cōfestim: sed ex principio albe: neq̄ in oculo semper nigre: s; mutant tēpore aut simpliciter: aut in plus.

Cur cicatrices reliquo qdē in corpore nigre oculis albe inducuntur. Aut quod cicatrix colores priori contrarius trahit: scilicet quēadmodum omnia que egrotant. Ulcera autē parte oculi nigra contrahi solent. Verū tñ neq̄ in corpore statim nigrescunt: sed principio albe sunt: neq̄ in oculo semper nigre: sed demum vel ex toto vel magna ex parte redduntur.

Quare est quod cicatrices seu vestigia que fiunt in alijs partibus corporis ab oculo hñt colorem vergentem in nigredinē: sed color cicatricū factarū in oculo vergit in albedinem. ¶ Deinde Aut qz. ¶ Soluit: et pmo assu-

gnat cām quesiti dicēs: hoc eē: quā cicatrix acquirit sibi colorem cōtrariū colori partis in qua fit pns quē inest: et h ap- probat: quā sic est de ipsa: sic de nā morbi: cū ipsa sit qdā dispositio morbosa. Natura aut morbi vt sic est cōtraria disponsi preexistenti sanitatis hora. Et tunc subdit minorē sue rōnis tacta maiore dicēs: quod vulnera sunt in nigredine oculi facta circa corneā: quod est quod cōnaturale oculi in sanitate: quare huius vulnera cū sint sicut qdā morbidū: permutabif dispositio oculi nālis in huius. s. in subalbedinē: cum pmo esset subnigra. Et vterius dicto Arist. addat: dispositio cōnaturalis et color in alijs partibus corporis pexte- stebat albus ante cicatricē: igit si morbi natura est mutare in cōtrariū erit cicatrix facta post vulnus coloris subnigri. Et quod dicitur verificat in regionibus cū latitudine tēperatis. In idia enī vbi sunt ethiopes fortassis hec regula nō seruatur: cū eorum corpora sint oino nigra. Item in corporibus sanis et calore vigentibus: quod dico ppter spleneticos et de crepitos: quorum color corporis vergit in nigredinem: et sicut color cicatricū eorum: sicut dicit in 5° cap. huius. ¶ Deinde Attamen neq̄. ¶ Dic scōdo remouet dubiū: quod crederet aliquis quod statim factis cicatricibus in corpore reliquo ab oculo color inest niger: et in oculo albus: remouet hoc dicens quod cicatrices nō statim facite in corpore hñt colorem vergentē in nigrū: imo in pñ sunt subalbide violacee et sanguinee: et tandē pueniunt ad nigredinē: eo quod nutrimentū ex quibus fiunt nō est pfecte trāsmutatū: neq̄ impressa eis cicatricū nā: imo adhuc est in fieri. Et similiter in oculo nō permanet semper subnigre: sicut apparuerūt in pñ: imo permuant tēpore succedēti p colores medios quousq̄ pueniunt ad subalbidū colorem. ¶ Dubitat de eo quod dicit quod cicatrix in toto alio corpore fit nigra: in oculo aut alba: quod non videt: imo huius magis oino: quā cicatrix est qdā carneū indurātū callosum: quod generat ex residuo nutrimento partis in qua existit: sic dicit Gal. in thegni tractatu causarū: et libro de inge. sa. sed cicatrix pñ pñm cū fiat in nigredine oculi: et in ebris nigri nutrimentū debeat eē nigrū: cū mēbrū nutriat ex sibi assimilato nutrimento. doctrina q̄rtā de humoribus caplo 2°: videt quod cicatrix oculi deberet eē nigra: et per oppositū in toto reliquo corpore alba: cū pñm pñm supponat eē albu: et nutriat ex albo ipso: cicatrix deberet esse alba: cuius cōtrariū maxime in oculo ostendit nobis nō solū Arist. sed et sensus. ¶ Dicēdū quod cicatrix oculi alba siue subalba efficiat cū fuerit pfecta: et membrorum aliorum nigra in nigredinē tendens. Et qz Arist. cām huius valde vlt tetigit: cōdescēdit piculariter magis et dicit: quod cicatrix oculi circa corneā. s. efficiat: que cū fuerit pfecta alba red- ditur: quod nutrimentū eius est albu aqueū. oculus enī est de nā aque sicut dicitur de sensu et sensato. est enī nutrimentū oculi iterius humor vitreus subalbidus: iterū humor albugineus albumen omni representās qui crystallini: vt dictum est supfluitas existit: intra oculū iuxta tunicas anteriores iter araneā ex vna parte et vneam et corneā ex alia locat: fortassis facit ad gñationē cicatricū oculi. Item rursus in oculo est spūm copia: qui qdē sunt preclari luminosi ad albedinē tendētes: vt tactū est in octaua pñcula. Et h qdē assignat Arist. pblemate. 126. vt postea transtuli. Item quod melius dicit: cornea est lucida peruia: in qua cicatrix accipit sine colore iterminata: tum quod nervosa: tum quod si haberet colorem terminatū: nō possent per eū alij colores apprebendī: sicut dicit in 3. de aia. Quod aut videat nigra: hoc est p tunicā vneā humorosā: quā aliqui vocant humorē vneū sibi suppositā: cū igit cornea sit alba: et eius nutrimentū tale: merito cicatrix oculi erit alba. Unde quod Arist. videtur innuere quod oculus omnis sit niger verū est circa pupil- lam: que est foramen vneae tunice: illic enī nō videt esse

Dubium.

Sote.

Tex. c. 65.
et 2° eiusdē
tex. c. 66. 71.

Particula

diuersitas: qd si dicat in. xi. cap. 10. particule: et in 5° de generatione alius: qd oculo alius est niger alius subniger alius varius alius glaucus: hoc intelligendū est in circulo corneae inter cōiunctiua et pupillaz locato. Qd autē dicit cicatrices fieri nigras in reliquo corpore: nō est intelligendū qd sint nigre apud nos oīno: sed trahunt in quandā subnigredinē intensiore q̄ sit alius color corporis. Rursus hoc magis verificat in cicatricibus magnorū vulnerū et pprie vlcera: in qbus ppter deperditionē partis et caloris teporem nō pōt perfecte fieri assimilatio et irradiatio per calorem: tum qz illic debilis: tum qz cicatricis locus durefcit: et maxime color cicatricū decrepitorū et vniuersaliter crurium efficit niger magis: ppter currere supflua et ipotentiam caloris. Tunc ad illud qd arguebat iam apparet qz cornea nigra nō est fm veritatez vt supponebat in argumento: sed videt ppter yueā existentē sub ipsa: in qua fit repñtatio nigredinis: sicut fit coloratio in annulo ex suppone vnus sube colorate super aliā: sicut pz in crystallinis pforatis in quibus rubeū imponit. Similr elus nutritiū est album: vt visum est. Item ad scdam partē bui rōnis est dicendū qd etsi nutritiū aliorū mēbroz ex quo generata est cicatrix fuerit albū pmo: tamen postea p illud qd dictum est vergit in nigredinem.

Problema.

III.

Antiqua.

Rōpter qd ferula circularia vulneris facit rubea: medium autē albū. Utrū qz reprimit sanguinem a medio: et qz maxime cadit: cum sit circularis. Aut

oportebat super redire ppter hoc at iterū. Sed sanguinis cōcursus rubedo est: cōcursus aut in locū vulneratum est.

Non.

Cur ferula ora sine ambitū plage rubidū medium album facit. Utrum qd sanguinem pellit ex medio: quod maxime ferit: quia in orbem se colligit: et rotunda est. An ea quidem de causa sanguinem deinde redire oporteret. Rubedo autem non nisi cōcursus sanguinis est: isqz in eum locum qui latus est.

Quare est

qd ferula ptes circulares circa locū vulneris et solonis cōtinuitatis insensibilis extrayndiqz lateraliter pcussas reddit rubeas: sed mediū carnis in illa circularitate: vbi ferula vebementius pcussit efficit albū. Notādū qd qdā putauit qd ferula hōi ret instrū quo fit cauteriū: qd nō est verū: qm cauterium nō relinquit dispōnem predictā mēbro cauterigato: vt qd sanguis semp spargatur circulariter vndiqz a medio: et recurrat postea ad mediū qd fuerat albū factū. Itē videtur Aristo. inuere. in. 8. cap. qd ferula sit corpus molle leue: pp qd dicendū est: qd ferula pprie est ad modū cicute virgultum cōcauus iterius branchosum calū et siccū valde cūz fuerit exiccatū et inflāmabile. Que qdē ferula dicitur a ferio. ex ea enim cōstituit palmariorū: quo manus pcutitur cicricorū. Cornutus qdem voluit qd ferula sit genus feniculi: crescens in monte gargano: et inde afferē a peregrinis in modū retorti baculi: et est tam calide nature: qd cum auster fiat: qui calidus est: fit qdam cōflictus et cōfricatio illaz herbaz inter se et maxime cū siccant: ita qd cōcreat inde ignis adeo magnus: qd qnqz comburit tota regio: de qua cōbustione beata Agathes romanos et cartaginēses fertur liberaffe: ex qua qdem factū fuit palmariorū: quia ppter caliditatē suaz ex pcussione eius calor excitat et spi

ritus: ita qd ex hoc memores discipuli reddātur oblitōz: inducit etiam sonitus grandem vt aliquo timeant modo. et ab ista herba ferula dicta nomen suscepit instrumentus illud ex ligno leui et leni positum habens figuram circularē cū planicie lata in extremitate altera: qua fit percussio discipulorū manuum a pedagogis. De qua dicit Sualfredus i poetria nouella. Aptus adhuc ferule laicis auctē tēat illum et. et de ista ferula notificatur fmo pbi. Deinde Utrum. Soluit: et assignat pmo causam probabilem dicens hoc esse: quoniā ferula exprimit sanguinem a medio: super quod cadendo vebementius ferit: cum sit corpus circularē: in quo contactus et fulcimentus magis fiet fm mediū qd fm extrema circulationis. Deinde Aut oportebat. Sic scō fortassis remouet cauillationem aduersarij: tamen quia per ly virum insinuat qd antedicta causa fuisse probabilis et opinata: et quia habet autē quod est solutionis nota: dico qd videtur aliam solutionem per interemptionem ponere quasi dicens: qd nō est verū semper qd partes circulares pcusse ferula sint rubeae et mediū album: imo ecōtra magis: qz si ppter expressionem grandid percussionis sanguis mouebat ex medio ad extrema circulariter: ita fiebat rubea: et mediū remanebat album: hōi circulationis oportebat sanguinē sic expressus ex medio ad extrema ppter hoc. i. ppter dolorē magnū qui cansatur in medio: et ne vacuū cōtingat iterū supredire et concurrere ex extremis ad mediū: sed sanguinis cōcursus ad aliquē locū causat rubedinē: cū sit rubens intense: hōi autē cōcursus fit in locū vulneratū insensibiliter et lesū magis ppter id qd dictū est. Et itō cōcludit qd mediū percussio nis circularē fiat rubeus et extrema lateraliter alba: ita itim in p^o percussionis oppositū apparuit.

Problema.

III.

Antiqua.

Rōpter quid mediū carnis ferula vebementer quidē percussus album fit: extremum autem rubeum: ligno hōi rubicundius medium. Aut quia ferula quidem propter leuitatem si vebementer percussit superficiales dispergit sanguinē: quare vnde quidem defecit album apparet: quo autem venit plus: rubicundius. Inflato autē vulnerē nō velociter residet dispersus sanguis: ppter id qd modicus est: et motus i anterius est: multitudinem enim coactum oportet mori qui est extra naturam educi. Vulnera autē ex duris rebus per pondus et fortitudines repressio nem et fricationes faciunt. Repressus quidē igitur concavū fit: fractus autem rarus. Hec quidem enim diuisio est et mollis repressio: concavum autem et raro facto medio. Fertur autē ad ipm ex his que sunt circūz: superficialis sanguis. Deorsum autē aptum natum est ferri et ad rora indensando ipsa. Cōgregato autem bucinerito sanguine: hoc quidem rubefacit. que autē dereliquit albificat.

Non.

Quare cum membra a ferula vebementius feriuntur: medium carnis album: ore rubre duntur. Ligno autem contra medium amplius rubet. An qd ferula suam ob leuitatem: vbi

Ferula qd

Si ferula, Snia Se nece de ferula.

vehementer percussit: sanguines residentes per
sūma dissipat: itaqz vñ sanguis defuerit: mox
ea pars alba existit: quo autē plenius fluxit: hic
rubor ambit. Quqz plaga intumuit: sanguis ci-
to suaz sedez repetere non potest: quoniā z exi-
guus est: z relationem per accliuē agat necesse
est. Nō enim nisi copia magna referri potest cō-
tra naturam. At ictus quos dura corpora infe-
runt: affligunt: colliduntqz ponderis sui ratio-
ne: ac roboze. Afflictus itaqz mediū canus red-
ditur. collisus autēz rarū existit. Collisio nanqz
bifectio z distractio leuis est: quod cuz canus
collisusqz reddatur sanguis ad id summus de-
oris vñdiz fertur. Nā z aptus ferri deorsum
est z lara expeditius subit qz ea cedunt facilis.
Abi autē sanguis eo ipse se collegit efficit me-
rito vt mediuz ruborettingatur. Ore autē quas
deseruit albedine decolorentur.

Comparat percussione rei leuis mollis z rei pon-
derose dure adinuicem querēs: quare
est qz mediū carnis vbi ferula vehemētius ferit efficit al-
bum: sed extremitas circularis reddit rubea: in pcussione
vō facta cū aliquo solido graui siue ligno aut alio sit oino
ecōtra: qm mediū carnis in loco vehemētioris pcussionis
efficit rubēū magis: extrema autē circūadiacētia fiunt ma-
gis alba. ¶ Deinde Aut qz. ¶ Soluit: z pmo assignat cām
pme pris quesiti. 2º scde. scda ibi ¶ Vulnera autē. ¶ Et pmo
facit qd dictū est: dicēs cām esse: vt iam patuit: qm ferula
ppter eius leuitatē cū vehemētē percutit carnes: disper-
git sanguinē existentē in superficie impellendo ipm ex me-
dio ad extremitatē circulationis ferule: z ideo locus ille a
quo deficit sanguis. Vel fm aliaz litterā: qz ex loco a quo
deficit sanguis necesse est album apparere: cū sit rubens:
z illū ad quē decurrit rubicundiorē fieri. ¶ Deinde In-
flato. ¶ Dic 2º assignat cām quare sanguis statim non reuer-
titur ad mediuz pcussionis ex extremis dicēs: qz si con-
tingat locum inflari: sicut est mediuz in quo vehemētior
facta est percussio: sanguis dispersus circa extremitates p-
cussionis circulariter nō velociter residet z reuertit ad lo-
cum suuz z ad mediuz: z quiescit: eo qz ille sanguis est mo-
dice qstatis: ita qz de facili nō reducit a natura: itez mo-
tus sanguinis est ad anteriora lateralia palme. qd probat:
qm illud qd est coactum educi extra locū suum naturalē:
ops esse motum ppter multitudines: sed iste sanguis mo-
dicus est: vt dictus est. quare 2º. ¶ Notandū qz lz in per-
cussione sanguis egrediat extra locum suum nālem: tñ qz
egressio aliquādo est permodica: cito adeundo reuertit z
nō corrumpit. Si autē fuerit egressio magna a loco z a na-
tura sua corrumpit: qm sanguis in ventrē effusus necesse
est in sanē conuerti: sicut dicit Hip. in sexta particula afo.
¶ Deinde Vulnera autē. ¶ Assignat causam secunde par-
tis quesiti dicēs: qz vulnera seu pcussiones causata ex
rebus duris compactis vt ex quercino ligno vel bº ppter
pondus eius quo percutitur z fortitudinem pcussionis:
qz motus vehemētior sit a re graui: inducunt quandam
compressionem concussuam z fractionem in medium lo-
cum: in quē percutiunt: ita qz rōne compressionis cōcaui-
tas efficitur in loco medio statim recipiens sanguinem il-
luc cōmotum: rōne autē fracture z disruptionis causat ra-
ritas in illa cōcauitate. huius autē diuisio z disruptio que

accidit in medio est repressio ppter grandē pcussiones
atterētē carnē. ita qz ex hoc medio pcussionis loco raro z
cōcauo cōstituto ad ipm ex locis superficialibus lateraliter
adiacētibº decurrit sanguis: eo qz sanguis z būiduz omne
cū sit grauis est aptus natus tendere deorsuz z ad loca ra-
ra z vacua in corpore solido implendo z cōdēfando ea ne
vacuū occurrat: nunc autē vt dictū est mediū pcussionis ra-
rum z vacuū cōstituit filr: z est iferius rōne extremoz.
Et ideo cōfirmat vltērius sermonē suū fere cōcludēdo di-
cens: qz postqz sanguis coadunatus existit circa media cō-
dignum est vt locus medius rubeus efficiat. Et ē qz ille
locus circūferētiālis qui vacuus vcrelinquit sanguine al-
bus reddat. ¶ Notandū qz ex ista littera z supiori p totuz
relinquit qz caro sit in se alba z non videat rubea nisi pp
sanguinē ipsi imbibitū: qd est cōtra Peremita in sermōe
de formatiōe hois: vbi dixit carnē de se fore rubeā: sed ap-
parere albam depresso vel expresso sanguine ppter aeris
subintrationē: declarans B sermone Aug. dicit cornu diui-
sum in ptes subtiles corticales videri albū: cū tñ sit nō al-
bū: qd assumptū nō valet: nō enī cū sanguis exprimit ex
carne: caro diuidit in ptes paruas corticales vt cornu: z tñ
videmus eā albescere: filr z sanguis expressus nō cōtine-
bat in tota carne: sed solū in venis: qz non reperit sanguis
nisi in venis: ppter qd aer non pōt per totā subintrare: vt
reddat eā albā: cū nō euacuet fm eius totū: itē nutrimen-
tum anteqz nutriat carnē dealbat maiori etiā albedine qz
sit albedo spmatis: sicut apparet p Bal. in fine primi pro-
nostico: quare caro alba ex se fore relinquitur.

¶ Problema.

V.

Antiqua.

¶ Propter quid cicatrices nigre splene-
ricoruz? Aut quia sanguinē corruptū
habent propter cōmixtionem que est
ex splene morbofi sanguinis z aquo-
si. Cicatrix quidez igitur cutē subtilez z super-
ficialem habet. Propter id autē qz aquosus z
calidum est: cū nigrum sit calefacit cicatricem:
apparēs z vtiqz multoties cicatrix in hoc fit ni-
grior: sit aut pp idēz. pp enīz ifirmitatē cutis in-
frigidat sanguis: z exbalante calido fit nigrus.
Similr autē z senibus corpora nigriora fiunt:
z cicatrices cognate nigriores qz iuuenibº: cica-
trizatū enīz ipsis est totū corpus nō pp subtili-
tatē pellis: sed qz calim deficit. Hona.

¶ Cur nigre cicatrices hominuz sunt qui vitio
lienis tenentur? An qz sanguis eoruz corruptus
est: propter admixtiones morbofi dilutiqz san-
guinis qui a liene procedit. Cicatrix igitur cute
pretenui summaqz consistit. Sanguis vñ ille
quia vt dilutus z calidus sit niger est cicatricez
nigram transpectus vtiqz ostendit: z quidē se-
pius hac eadem de cā cicatrix nigrior fit. San-
guis etenim cutis imbecillitate frigescit z calo-
re euaporatē atrior reddit. Senioribº ē par ra-
tione cutis magis nigrescit: z natie cicatrices
atriores qz iunioribº habent. est enīz quasi vibi-
catum corpus eoruz totum: non ob aliquā cu-
ris tenuitatem: sed qz calor defecerit.

Nota qd
caro dicat
rubra z al-
ba.

Particula

Quare est q̄ cicatrices post vulnerū cōsolidationez splenetici tendūt ad nigredinē. Et p̄ spleneticos itelligo patiētes in splene fm̄ aliquē modū triū egritudinū: ppter quē splen nō attrahēs meliāz et sanguinem inde mūdificās totus relinquit̄ ifectus et in egritudinem vergens. ¶ Deinde. Aut qz. ¶ Solut: et p̄mo assignat cām quare cicatrix sit nigra dicens: iō esse: qm̄ splenetici habēt sanguinē corruptū et in nigredinē vergētē ppter sanguinē morbosus et aquosus factū ex vitio splenis qui cōmiscet̄ alij sanguini: ita q̄ totus sanguis inficit̄ et ad nigredinem pmutat̄: quo accidere cicatrix cuz generet̄ ex ipso erit nigra: sit aut̄ cicatrix in superficie corporis vt in cute que subtilis est valde in boie: sicut dicit̄ in. 3. de bysto. et 10° p̄ticu. istius: qz sanguis ex quo generat̄ i splenetici est aquosus fibrillis et calidus curres nō sanguificus spissus qz est calis serosus acutus: sic aqua cōtenta in corporib⁹ ascliticozum exiccat̄ faciens cicatricē solidā callosam: que aut̄ est talis reddīt nigra spiritu luminoso expresso. Silr cū factus sit niger ex admixtione sanguinis melici nō depurati causa: bit cicatricē nigraz. ¶ Dubitat̄: qz dicit̄ in splenetico sanguinē fore aquosum: qd nō videt̄: imo terrestris d̄z eē: qm̄ talis sanguis est ifectus humore melico corrupto: et qd est tale terrestre existit. ¶ Ad argumētū dicēdum q̄ si in p̄ncipio sanguis spleneticoz ingrossetur: tamen ppter corruptionem digestionis postea ex aquositate multa sibi admixta subtilis et aquosus redditur. ¶ Deinde. Apparens. ¶ Dic scdo ostendit q̄ cicatrix talis cōtinue nigrescit: et cām assignat dicens: q̄ cicatrix p̄mo apparens nigra in corporibus plerūqz in processu temporis efficitur nigrior: que qdēz sit nigrior ppter causas p̄assignatam causantem eandē nigredinem: qm̄ ppter infirmitatē quā incurrit cutis ex vulnere et ex corrupto nutrimento sibi delato: sanguis infrigidat̄ veniens ad cutem: tum qz paucus defert̄ ad eam cuz sit neruosa: tum ppter p̄p̄nuitatem quā habet cū frigidō cōtinentis: quo qdēz infrigidato et calido: et p̄p̄is exhalato: p̄rexiis nigredo cicatricis intēdit̄: cū frigidū mortificans occurrat: qd est causa nigredinis: sicut caliduz vitificans est causa albedinis. ¶ Deinde. Similiter autē. ¶ Ostendit qualiter disponant̄ corpora decrepitorū componendo ea ad corpora iuuenum dicens: q̄ senū et p̄p̄ie decrepitorū corpora constituunt̄ nigriora: cum disponantur ppter abundantiam melancholie sicut splenetici fere: ita q̄ cicatrices cognate et p̄portionabiles colorū cutis corporū eoz sicut nigriores q̄ cicatrices iuuenum et puerorū: vt et tota etas in duas triū diuidat̄ partes. Et q̄ ita sit ostendit̄: qm̄ totū corpus eoz plenū cicatricibus et corrugationib⁹ quibusdam cicatricantibus: nō qdēz ppter subtilitatem cutis eoz et infirmitatem sicut in iuuenibus dictū est: sed qz deficit calidū in eis qd h̄z eleuare cutem vndiqz et extendere. ¶ Notandū q̄ cum dicit̄ totum corpus senum esse cicatricatum nō est intelligendū de cicatricibus veris que sunt vestigia remanentia post cōsolidationē vulneris manifestam: sed est intelligendū per tales cicatrices corrugationes accidentes cuti eoz ppter similitudinem quā habēt cum veris cicatricib⁹: qz omnes transferentes fm̄ aliquā similitudinē trāsserūt: sicut dicit̄. 6. topi. Similitudo quidē est: qz sicut cicatrix vera sit ppter debilitatem caloris cum ex vulnere obcaluerit: sicut dicit̄ Porphyrius: et

propter infirmitatē pellis: ita et cicatrix hīc in decrepitie. Rursus sicut in vera cicatrice est in cute īequalitas rōne cōcūti et eleuati: ita i corrugatiōe decrepitorū: sic gignit̄ p̄bat̄ cicatrices decrepitorū esse nigriores cicatricibus iuuenum: cum eoz corpus sit plenum cicatricibus etiā si non post cōsolidationē solonis cōtinnitatis accidant.

Problema.

VI.

Antiqua.

Trum quecumqz eiusdem sunt causas eandēz habent potentiam ad faciendū aut non? Dico aut̄ quia sicut fluxum sanguinis in oculo vel vestigiū et es auferit et raffanus: et faba emplastrata et pulmo et argilla: et alia talia eandēz virtute. Aut es quidem in eo q̄ est venenosus: venenūz autēz medicinalē. Faba autēz et pulmo in eo q̄ attrahūt ad se propter raritatem: alia autē propter alias causas. Aut vltimūz quidē in omnibus talibus idē est. Multa enīz et contraria his: que admodū et calidū et frigidū. Que autē sunt ante hoc nihil prohibet alia.

Trum quecumqz rei eiusdēz causas obtinent vim habent eandēz ad agendū: An non verbi causa cuz vibices discenti et ab ere: et a radiculari: et a faba cōmanducata: et a pulmone: et ab argilla: et ab alijs huiusmodi possint singulariter vi eadē hoc efficiant: an diuersa. An es ideo tollit quoniam rubiginē p̄se fert: que p̄medicamento accipi potest. Faba v̄o: et pulmo: et argilla eo q̄ ad se attrahunt ppter sui corporis raritatem. Cetera que predicta alijs ex causis idēz faciunt. An vltimūz quidē in his omnibus idē est. Quod autē antecedit hoc discriminari fore nō est quod prohibeat.

De modo

operationis medicinarū dicit. Est ne q̄ quecumqz sunt causa vnius et eiusdē effectus habeant eandēz virtutem ad operandū: vel nō eandēz: sed aliam et aliam ppter quā operatur. ¶ Deinde. Dico autē. ¶ Declarat questionem suam subdendo medicinas curatiuas quibus apparet propositū: dicens: ego dico. i. expono. verbi gratia. fluxus sanguinis in oculis aut vestigiū sibi impressum: vt p̄num vngulam vel aliud aliud remouet es: raffanus: faba emplastrata: pulmo et maxime pecorinus et argilla et huiusmodi: an ne eandēz virtute hec operantur cōtra huiusmodi accidētia aut alia et alia. ¶ Notandum breuiter que sit vnaqueqz istarū medicinarū. Est autē es vnum septem metalloz molle citrini coloris calidum et siccum in tertio gradu: de quo dicit̄ Auicē. 3. cañ. q̄ acuit visum et confert duritiei palpebrarū. Raffanus herba nota est satis: cuius virtus in calefaciendo et desiccando. peruenit ad finem secundū gradus. de quo dicit̄ Auicē. scdo cañ. q̄ oculis nocet valde: vtrū tamen abstergit ipsum quando in eo distillatur aqua eius et delet vestigia que sunt in oculo sublachrymali. Cui de aggregator Serapio. auferit liuorem qui sit sub oculo. Faba v̄o est genus leguminis notum temperamento pingui: lz attineat frigiditati et siccitati ventosa satis: et operatur hec sua attractione et absterfione: pannum faciei precipue cum cortice morpheam et lentigines delet.

Dubium.

Solo.

Cañ. et cir
ca me.

debet autem conteri et decoqui et sic medicinis alijs admisceri. unde aggregator Serap. ait. faba quando miscet cum farina fenugreci et melle resoluit liuorem qui fit sub oculis. Pulmo autem notus est qui et magis competit est arietinus. Argilla quoque est quedam species terre tenacis valde ex qua fit illud quod alchimiste vocant lutum sapientie: hic tamen per eam possumus intelligere tutiam que est medicina vltis pluribus conferens egritudinibus oculorum: et alia est stiptica mineralia argille proportionabilia: ut litargirum bolum armenum et filia. **C** Notandum quod recte prius hic ponit medicinas in quibus ostendit quomodo vnus effectus a diuersis inducitur causis: nam istorum quedam sunt multum calida: quedam frigida: quedam media: et adhuc vnaqueque istarum diuersificatur in calitate et frigiditate secundum magis et minus: multum quidem calida ut es deinde de rasanus: frigida ut argilla deinde faba: medium autem plus harum est pulmo. **C** Deinde Autem es. **S**oluit: et primo ostendit quomodo vnus effectus ut curatum esse fiat non ab eadem virtute sed ab alia et alia. dicens hoc modo es curare predicta accidentia oculi: quoniam ipsum est venenosum vel pharum: sed venenum est aliquid medicinale in eo quod alterat et superat naturam quod est de ratione medicine: sicut dicitur in primo de simplicibus medicina. Et es quidem est de venenis per similes corrosiuus: quod nunquam potest assumptum a corpore transmutari et conuertere et maxime si os eris viride eris et es vltimum: hic autem et si non sumatur interius dicitur venenosum seu pharum: maculum eo quod est acutus et corrosiuus. Unde est venenum membrum multi sensus sicut est oculus maxime si sine medio occurrerit aut non preparatum. operatio autem eius hec est: quod corrodit panem aut aliam adiectionem causantem vestigium in oculo. **C** Notandum secundum quod dicitur Aui. secundo canon. et aggregator Serapio de eius venenositate et proprie quando fuerit interius assumptum. Quidam faciunt vasa ex eo in quibus comedunt et bibunt: et nocet eis multum et precipue multum ventribus: per hoc enim parantur ad icurrendum elephantia cancerum dolores epatis et splenis: meliam et maxime comedentes in eis res acres salas amaras pingues et bibentes in eis vina dulcia. Et cum comeditur cibus qui die et nocte steterit in ipsis est peius multum: et quando ponitur vas cneum super pisces affatos calidos fiunt venenum mortiferum. Unde Auicenna ait quod predicta cum steterint in vasis cneis transmittunt perculdubio cinari. i. viride eris et est venenum: hec autem accidunt ab eis: quod ipsius ceteris metallis est magis vaporosum: post quod est ferrum. Sed faba et pulmo operantur in curatione predictorum oculo superposita: eo quod per raritatem et vacuitatem ipsorum in quibus est cetera temperata existit caliditas attrahunt ad se membra oculo impressam ut sanguinem congelatum vel aliquid tale. Item dolorem sedant et aliquantulum abstergunt propter caliditatem eorum anodinas: sed alia ut rasanus et argilla et hoc operantur alijs modis: quod rasanus operatur abstergendo et resoluendo: argilla membrum exterius stipticando: ita quod rasanus resoluit et abstergit sui acuitate oculis addita ut vestigia pannorum etc. Argilla stipticat et confortat ipsum ne fluxus sanguinis ad ipsum fluat: sic itaque ut sit in summa dicere es et rasanus conferunt vestigia oculi et huius panis confirmatis sui acuitate abstergendo et subtiliando: ipsa argilla confert fluxui sanguinis in ipsum: faba et pulmo conferunt remouendo vestigia recetia oculi sicut sunt illa que ex percussione pluribus accidunt circa angulos oculorum. **C** Deinde Autem ad vltimum. **O**stendit quomodo predictus effectus curationis. s. oculi fiat ab eadem virtute: ostendendo quomodo diuersi modi curationis reuertuntur in vnum modum et curam: et dicit quod in fine per omnia predicta medicamina efficitur vnum et idem. s. curationis vel sanationis introductio oculo: et ab eadem virtute curationis auferente causam morbi: sed primo et immediate multa sunt contraria istis accidentibus oculi: ut

apparuit per que curantur: ut calidum et frigidum sunt contraria prima ad que reducuntur vltimo omnia alia particularia quocumque modo operentur: siue per operationem primam vniuersalem que est operatio qualitatuum elementorum: siue per operationem secundam similem vniuersali siue per operationem particularem tertiam: sicut tactus est in prima particula. Unde dicit quod nihil impedit quin possint esse plura contraria alia et alia: hec autem primo contraria que primo et immediate operantur contra morbum.

C Et est notandum quod per istum sermonem philosophi apparet veritas questionis quam querunt sepe medici. Utrum ois cura fiat per contrarium: an aliqua per simile. **C** Dicendum quod immediate et primo videtur aliquam curam fieri per simile: vltimo tamen et mediate per contrarium semper erit: quoniam omne quod aliud destruit quocumque modo sibi contrarium existit in vltimo. Et hoc fortassis appareat nobis interdum esse simile in principio: quia que augmentantur et nutriuntur a similibus nutriuntur: interimuntur autem et corrumpuntur a contrariis: sicut dicit Galenus in libro de malitia complexionis diuerse.

C Problema.

VII.

Antiqua.

Propter quid alie quidem cicatrices nigre fiunt: que autem sunt in oculo albe? Aut quod transmutantur in quo vtrique fuerint ad colores. In oculo autem nigro existente fuerint. que necesse est albas fieri. **Hona.**

C Cur cetera cicatrices nigre: oculi albe consistunt? An quod cicatrices colore contrahunt contrarium partem in qua efficiuntur. An in parte oculi nigra fieri solent: ergo albe afficiantur necesse est.

C Repetit secundum problema: et iam precessit eius expressio sufficiens.

C Problema.

VIII.

Antiqua.

Propter quod dolorosior est percussio ferule quam aliquorum duriorum: si aliquis sim rone considerabit verberas: rationabilius enim est eam que est durioris esse dolorosior est: magis enim percutit. Aut quod caro dolet non solum percussa: sed percuties. A duris quidem igitur percutit solum. cedit enim propter duritiam ipsorum. A ferula autem vtrique ipsi accidunt verberari: et propter leuitatem poderis verberare non cedet: que duplex sit verberatio. **Hona.**

C Cur ictus ferule dolorem amplius mouet quam aliquod duriorum. ita enim deprehendit si quis cum verberat rone considerat: cum tamen ictum durioris vehementiores esse ratio potius exigit. Acrius enim ferit quod durius est. An quod caro non solum cum percutitur: sed etiam cum repercutit dolet: igitur a duris percuti tamen potest. Cedit enim propter eorum duritiam. At vero a ferula vtrique sane accidit: ut et percutiatur: et repercutiat propter poderis leuitatem cum scilicet non cedat: sed renitatur ita ut ictus possit duplicari.

In hoc

comparat percussione ferule ad percussione duorum corporum. dicens primo. quare est quod percussio illata a ferula est vehementioris doloris quam percussio quo-

Instantia. in ois cura fiat per contrarium vel aliquid simile. Solo.

Particula

rundam alioz que sunt duriora et solidiora ea: sic est quacus et buxus etc. ¶ Deinde Siquis. ¶ Verificat sermones suos: dicens B esse verum: dummodo inter percussionem ferule et alioz durioz interueniat rationalis proportio: alioz enim durioz si esset magne quantitatatis id quo percutitur et ferule parue: non esset percussio ferule dolorosior. Propter quod sciendum est quod cum in percussione tria concurrant. scilicet agens ut quod percutitur: quo percutitur ut instrumentum: et quod percutitur ut passus: opus in omnibus debita proportione interuenire: ut percutiens equali virtute indita percutiat ferula et alijs durioribus: quoniam si fortiori virtute percuteret aliquibus durioribus quam ferula: iam percussio ferule non esset dolorosior: sed percussio illorum: sicut et quo verberatur ut instrumentum opus esse equale et proportionatum ut utraque percussione: quoniam si ferula esset parue quantitatis valde et illa duriora magne tunc etc. Rursus. scilicet ex parte percussus ut in virtute sensitiva et in loco percussione sensitivo: tacta ferule proportio: et quoniam quidem omnia predicta fuerint paria et proportio nata: tunc verificatus est sermo Aristotelis. quod percussio ferule est dolorosior percussione alioz durioz. ¶ Deinde Rationabilius. ¶ Hic 3° arguit ad oppositum dicens probabilius videri quod percussio durioris corporis cum magis percutiat corpore molliori ingerat maiorem dolorem. ¶ Deinde Aut quia. ¶ Soluit dicens cam esse: quoniam in percussione ferule dupliciter dolor: quoniam caro dolet non solum percussa a ferula: sed percutiens etiam ipsa seipsam: sed in percussione durioz solum percutitur ab eis caro: et non percutitur postea seipsam: quoniam propter duritiam ipsorum caro cedit per totum: et non constituitur una pars densa percutiens et alia cedens percussa: sicut hic videtur quod accidit a percussione ferule. scilicet verberari propter ferule percussione primariam: et verberare secundo propter lenitatem ferule cui caro non cedit per totum. Et ideo concluditur quod in percussione ferule dupliciter est carne verberari: et per prius maiorem dolorem cum verberatione carnis: et per cam quidem assignatam apparet quod sit dicendum ad rationem Aristotelis in contrarium: cum hec causa superet illam: sed enim durus percutiat vehementius: non tamen ingerit dolorem nisi ex una parte: ferula autem duabus sibi propinquis omnino.

¶ Problema.

IX.

Antiqua.

Propter quod ptbasia et cyatus eris vestigia oculorum dissoluunt. Hoc quidem incipientia. Hoc non posterius contraria existentia. Cyatus eris quidem enim frigidus quemadmodum et poeta dicit: frigidus accepit es dentibus. Ptbasia autem calidum et vitiium. Aut quod cyatus eris quidem est sicut syncopizantibus aqua: obuians enim infrigidatio prohibet egredi calidum ex sanguine superficie liter propter percussione concurrente: et quando egreditur calidum congelato. Quemadmodum enim utique si extra esset coagulatum: et prope exterius sanguis quando fuerit sub cute prohibito egredi calido propter frigiditatem eris non congelatur: sed iterum diffunditur et redit vni venit. Ptbasia autem calida existens idem facit. prohibet enim coagulari cum sit calida.

¶ Noua.

Cur thapsia et cyatus que contraria plane iter se sunt pariter vibices possint discutere hic principio illa post. Cyatus enim fridus est. Quod etiam poeta inquit Homerus. Et gelido dentes defixit in ere. Thapsia non calida et viens. An quod ut

animo deficientibus aqua cyatus vibicatis occurrat: obuians enim refrigeratio calorem prohibet educi e sanguine: qui per ictum ad summa confluere corporis atque concreescere solet: ubi calor decesserit. Sit enim ut perinde ac si extra sit congeletur: cum sub cute est: propeque abest: ut extra sit. At non cum calori exitus negatur non concreescit: sed se rursus diffundit et sedem vnde effluxit repetit. Quod idem thapsia quoque prestare potest quippe que caloris sui facultate prohibeat ne sanguis gelescat.

Quare est quod ptbasia et cyatus facti ex ere dissoluit et remouet vestigia oculorum: causa maxime ex sanguinis fluxu ad eos congelati et mortificati in ipsis: diffuserenter tamen ratione repositis: quod cyatus eris dissoluit vestigia oculorum incipientia cum fluxus humorum sit adhuc in ipsis: reperiendo magis fluxus ad alias partes: sed ptbasia dissoluit vestigia oculorum tria prout. scilicet posterius exstita et in fine. scilicet cum iam cessauerit fluxus humoris ad ipsos. Et scias quod quid sit cyatus eris non inuenio omnino expressum. potest tamen dici quod cyatus eris sit equocum et ad illud vas quo bibimus: ere enim prout cyatus fieri et ad pondus. est enim cyatus pondus vnius uncie et medietate: et sicut ad aliquam medicinam oculorum: est enim fortassis illud medicamen oculorum: quod dicitur collyrium. Et forte pro tanto dicitur cyatus eris: quod in vase ereo dicto cyatus tale medicamen perficiat: sic videmus et nunc medicos multas oculorum medicinas in vasculis ereis conservare: es enim acuit visus et conservat: ut dictum est in 6. cap. ¶ Deinde Cyatus. ¶ Incipit Aristoteles solone: et primo non sicut empiricus: sed sicut logicus medicus manifestat nam cyati eris et ptbasie. 2° assignat cam questi. 3° ibi Aut quod. ¶ Dicit igitur primo quod cyatus eris vel in ere confectus frigide complexionis est: et hoc probat auctore cuiusdam poetae. ait. n. ille quemdam cepisse dentibus suis es frigidus: sed ptbasia est calide complexionis valde cauterificata: sicut dictum est in prima particula. ¶ Dubitat: quod dicit cyatus eris esse calidum: quod non videtur: omnes enim medici ponunt cum esse calidum et siccum acutum pueniens usque ad tertium gradum. Amplius videmus ipsum: et que sunt ex eo corrodere et carne minora: hoc autem non esset si esset frigidum. ¶ Dicendum quod per cyatus eris aut intelligit Aristoteles medicamen factum ex ere: et tunc dicam es esse frigidum frigiditate actuali et non potentiali: sicut ferrum vel aurum: et ideo opus ipsum sepe mutari ne calefiat calore oculi et acuitate sua suscitata oculum ledat: ita quod opatio sua in hoc loco non erit abstergendo et corrodendo sicut exponebat in 6° cap. sed potius confortando oculum ne recipiat sua siccitatem: et sua actuali frigiditate extinguendo calidum ne attrahat: et cum hoc cursum sanguinis ad oculos prohibendo: frigidum enim tollit motum. Vel per es vas est intelligit in quo medicamen frigidum confortatum oculi conservatur. ¶ Deinde Aut quod. ¶ Soluit: et primo ostendit quod cyatus eris habet curare vestigia oculorum quando sunt recentia: secundo quomodo ptbasia quando sunt antiqua. scilicet ibi ptbasia autem. ¶ Primo dicit causam esse: quia cyatus eris est oculis debilibus recipientibus fluxum humorum: sicut est aqua frigida et maxime aqua rosacea aspersa in facie syncopizantium et dissolutorum: propter exhalationem caloris et spiritus quod maxime accidit habentibus corpora rara et humores subtilis. Dico autem propter exhalationem: quoniam si syncopis fieret ex humoribus multis crudis suffocantibus: sicut apparet in duodecimo ingenio sanitatis: hec aqua non iuuaret frigida aspersa: immo potius lederet repellendo fumos et humores inter-

Problema.

X.

Antiqua.

Mon.

Repetit predictū pblema vt magis declaret: ⁊ dicit
quare est ⁊c. ¶ Et nota q̃ p hoc q̃ dicit sic
cratus eris ⁊c. inuit q̃ h̃s medicinas nō introduxit querēs
eaz effectū oīno: s̃z cā exēpli magis: ⁊ in exēplis nō queri
tur verificatio: sed expositio. nō enīz Aristō. intēdit prici
lariter curare sed causas ⁊ modos cure in vniuersali tan
gere: ⁊ hoc facit ad illud qđ dubitatum est in natura cyati
eris. ¶ Deinde Aut qz.] Soluit: ⁊ pmo assignat cām qre
cratus eris curat vestigia oculorū dicēs: ideo eē: qm̃ cyat
eris ⁊ h̃s vt tucia litargiriū ⁊c. phibet ppter frigiditatez
suā ne calm egrediat̃ exhalado a sanguine cōgregato cir
ca oculos ppter p̃uissionē: quo qđ calō exhalatiōe egre
diēte ⁊ sanguine frigido exterius in superficie accidit fieri
vestigiiū circa oculos ex sanguine illic cōgelato. Et qz ca
lidum sui subtilitate ⁊ motu veloci cito exhalat: ⁊ sanguis

Problema.

XI.

Antiqua.

Now.

Aristo. in hoc libro nō obseruans ordinē in questio-
nibus reuertit̃ adhuc ad sermonē cicatricis:
querēs quare est q̃ vlcus qđ est plaga putrefacta: qñ sepe
in eadē parte fit: accidit qñq; in ea cicatricez generari nō
grā: dicit aut̃ β potius euenire in vlcere q̃ in vulnere: qñ
in ipso est maior depeditio carnis ppter putrefactionē: et
caloris imbecillitas naturalis ex superfluitatuz multa re-
ceptione et crebra. Et dicit. aut quādoq; quia non semper
hoc cōtingit: q; nō qñ vlcus fuerit parū: et longum fuerit
tempus inter vnū vlcus et aliud: et fuerit cōplexio patien-
tis sana temparata: et etas iuuet̃: sed in splenetis et decre-
pitis secus attingit. ¶ Deinde. Aut q; .] Soluit: et pmo affi-
gnat duas causas quesiti. scđo probat qđ dixerat. scđa ibi
[Si magna.] Idē pmo assignat vnā cām sumptā ex par-
te debilitatis partis dicēs hoc ē: q; cū accidit simpliciter
vlcus in vna parte reddit̃ valde infirma cum ledant̃ tūc
due nature. s. cōplexio mēbz et cōpositio: et vltērius quan-
to magis et sepius vlcus aduenit in eadem parte: tāto ma-

Particula

gis efficitur pars illa infirma: qz si simplr ad simplr 7 magis ad magis 7c. Lū aut pars adeo fuerit ifirma ex crebro vlcere aduentu: virtus itatū 7 calor inatus a recto nature ordine recedūt: qz superflūū nutrimentū ex quo generat cicatrix sicut etiam nutrimentū partis totius nō pōt pmutare 7 dealbare aliquo mō: quare nigra cōstituit. ¶ Deinde Aut in frigidatū. Assignat hic secūdo aliam causā dicens aliam cām esse: qz pars reddit in frigidata ppter exhalationē calidā: 7 plena humiditate putrescibili ex idigescione causata ad partē vlcerosam in generatione cicatricis delapsa. Item ppter debilitatē partis tales supfluitates alioz membrorū euacuānt in eam: ppter qd pars redditur nigra calore deficiente illuminante: sicut apparet in vlcerebus fraudulentis 7 cancris: 7 cicatrices per consensu ex tali supfluitate generatas opz videri nigras fieri. ¶ Deinde Si magna. Probat qd dixit quasi dicens arguendo a simili. ita videt eē de cicatricib⁹ multoties iteratis: sicut est de cicatricib⁹ magnorū vlcerū puzorū 7 longi tēporis: qz multoties iterari vlcus: nō est aliud q̄ habere vlcus longi tēporis: sed qz vlcera magna puzia longi tēporis habet cicatrices nigras. quare 7c. Et gratia quidē huius qd dictū est multoties fieri vlcus in eodē loco: querebat aliquis ppter qd qñ quis lēsus est in vna parte vt in pede vel in manu: sepius ledet in eadē ab extrinsecis occurrentib⁹ q̄ in alijs: cuius tamē illam partē magis conetur quis a nocumēto defendere. Aut nō sic est: sed videt: quia passibilis ex modica occasione ledit sibi adueniēte: nō sic aut alie partes. Aut si verū est qd querit: accidit ppterea qz non extendit 7 cōtrahit ppter dolorem illam partē ordinatē sicut eius natura requirit: imo quasi nouum motū extraneū acquirit extra motū eius naturales ppter qd sepe nocumētū ab extrinsecis incurrit.

¶ Problema. XII. Antiqua.

Ropter quid ad vestigia oculorum eris cyatos apponimus? Aut qz quādo vulneramur locus in frigidatur. calidum enīz discedit: appositus enīz cyatus eris frigidus existēte ere prohibet calidū discedi. Noua.

¶ Cur vlcibus cyatos ad mouere solemus? An qz locus quo icti fuerimus refrigeratur calorqz inde oīs decessit. Cyatus itaqz ad motus facit eris frigiditate ne calor abeat.

¶ Repetit. 9. problema fm partes: 7 iam precessit eius expositio sufficiens.

¶ Problema. XIII. Antiqua.

Ropter qd in cicatricibus nō fiunt pilī? Aut qz pori excecati sunt ex quibus sunt pilī 7 pmutati. Noua.

¶ Cur pilī cicatricib⁹ nequeūt exoriri? An qz omnes meatūs obcecātur 7 variant: e quibus pilī se promouere solent.

Incidentaliter iterū reuertit Arist. sup sermo: nē cicatricū querēs quare in cicatricib⁹ nō nascunt pilī 7 ppter in hoīb⁹: sicut apparebit 10° pñcula 7. 7. cap. qd etiā tactū est in 4° pñcula 4° cap.

¶ Deinde Aut quia. Soluit dicens cām esse: qz pori sunt excecati 7 pmutati a dispōne sua nālī ex obturatione causata a duritie carnis cicatricis: per quos sicut p. aperturas quasdā trāseunt oriunt pilī: 7 ppter istāz cām nō oriuntur

pilī in planta manus 7 pedis: cū corpus album durum cōstitutū ex cordis dilatatis extendat sup eā: 7 hic qdem est musculus quē solus Sal. cognouit: sicut dicit in 2° de iuuenētis mēbroz. Iste qdē musculus sui duritie ipeneurabili ita est pilo: sicut lapis semini sub ipso seminato.

¶ Problema. Ultimū. Antiqua.

Ropter qd iflatiōes 7 liuiditates accipiunt vulnera? Aut quia fm locū hunc cōtracta humida in ppinqua loca inclinata resiliunt iterū: 7 conglutinatione humidorū cōdurerūt. Si aut 7 vena aliqua scindat sanguinea cōcursio fit. Noua.

¶ Cur ictus tumorem liuoremqz suscipiat? An qz de loco percussio humores disiecti in loca pproxima ruunt: in quibus offendentes retorquent: itaqz coniuncta conglutinataqz humorū cōpia tumor per collectionē exurgit: 7 si que venule rupte sint confluxum id humoris suberentum fiat necesse est.

Hic ultimo reuertit sup colorē vulneris vel percussionū dicens: qre est qz vulnera seu percussiones incurrūt tumores 7 liuores. ¶ Notādus qz cū duplex sit solutio cōtinuitatis vt dictū fuit in pñcipio huius pñcule qz in vtraqz apparet liuiditas: quīs Arist. hic magis tangat liuorē solutionis pñuitatis occulte. De liuore aut solutionis cōtinuitatis exterius manifeste ait Hipp. in septima pñcula afor. in osse egrotante caro liuida malum: signat enim pessimā putredinē 7 caloris nālīs extinctionē. ¶ Deinde Aut qz. Soluit: 7 pmo assignat casū tumorū vulnerū dicens ideo esse: qñ humida tunc contrahunt 7 cōgregant in locū vulneratū: ad quē qdem locum ptes ppinque circūadiacentes resiliunt effundētes i ipm humiditates in eis ptentas: qbus receptis necesse est partem recipientem intumescere 7 extendi: cuius plura corpora non possint capere eundem locū. ¶ Notādum qz iste est modus gñationis apostematū seu tumorū quē tangit hic breuiter Arist. 7 Sal. in thegni tractatu causarū: 7 in libro de malitia cōplexionis diuerse: 7 in 13. de inge. sa. ex pressit. ait enim qz cū multitudo sanguinis vel supfluitas humoralis calida infundit in aliquā partē: tunc venę pulsátiles 7 nō pulsátiles maiores extendunt pmo: deinde post illud ille que sunt minores: 7 incessanter sic pcedit donec perueniat ad minores venas effugiētes p̄s visiones que tunc ppter repletionē apparēt. Lū aut hic sanguis exenderit venas nō valens in eis cōtineri residat ex orificijs eoz extra in poros membrorū simpliciū qd accidit modo quo videmus venas in oculo apparere cū sanguine repletur: que p̄s tñ erāt occulte 7 albedine cooperte. Et fortasse est qz vene adhuc illis minores extendunt: que quides etiam replete non apparent ppter suā paruitatē. Et scias qz apostema seu tumor in parte vulnerata 7 pproprie sensitiua ppter multas generat causas: vna qdē est dolor reuma stimulans 7 exaciens ac calm coadiuuans: dolor enīz 7 calm trahit reuma: sicut dicit Sal. in 2° de differētis fe. 7 in 13. de inge. sa. Itē qz mēbrū est ifirmū: fit alioz membrorū supfluitatū receptiuus. Rursus quia suū nō potest digerere nutrimentū 7 sibi assimilare pueritur in supfluitatem apostemantē: 7 ideo tot de causis cogit mēbrum tumorem incurere preter nām. ¶ Deinde Iterū. J. Dic scdo assignat cām liuorū dicens qz itidem habet causā ex hoc liuiditatū: qz humidis sic replētibus venas 7 spongiostatca

glostrates mēbroz simpliciu ppter pglationē z pglutina-
tionē ipsoz calido exhalato vt dictus est in 9° cap. partes
vulnerare seu percussē ppter idē liuozes. Et fortassis aligs
exponet hāc pte: qd cām aliā assignet tumoribz: nō hec expō
plenioris exstet intellectus. ¶ Deinde Si eniz. ¶ Addit in
approbatione dicti sui qsi dicens: bene dico qd liuiditates
iste fiūt ppter pglutinationes humiditātū replētū totam
partē pcussam: qm si ptingerit qd nō pglutinent sed effun-
dant extra: sicut accidit cū scindit vena: accidit qd tūc san-
guis fluit exterius: et tūc nō pglat z pdenatur iterius sub
cute. Et ideo nō accidit liuoz neqz tumor fm illos qui to-
tum qd dicit exponerent de tumoribus: z maxime si inci-
dat vena in principio tumoris principiante.

¶ Incipit decima particula de naturalibus.

¶ Problema.

I.

Antiqua.

Propter quid hec quidem tussit: alia nō non. vt homo quidem tussit: bos autem non? Utrum quia pueritur superfluitas in pluribus animalibus in aliquid aliud: bo-
mini autem hoc. Aut qd homo cerebrum pluri-
mus z humiditatem habet. Tussis autem de-
fluente flegmate fit.

¶ Noua.

¶ Cur in animatiū gñe alia tussit alia nō. Ver-
bi gratia: homo tussit: bos minime? Utrū qd ce-
teris maxima ex pte excrementū aliorū se ver-
tit: homini at eo puerit nā voluit? An qd homo
maximū humidissimūqz cerebrū ptingit. Tus-
sis autem pituita distillante fieri solet.

Expositio nouē partibus singularibus magis in q-
bus solū de homine videt sermo fuisse. sequitur nunc particula 10^a plurimum vniuersalis: in-
titulata de pbematibus circa naturalia existentibus: non
enim videtur aliquod minus cōmune in quo in ipsa de-
terminata pueniant: sicut in precedentibus. In ipsa nāqz
determinantur ea que naturali pbie subdūt: z in libris
eius ab Arist. sunt tacta. sunt enim fere hi sermones colle-
cti in assignatione causarū eoz que magis hystozialiter in
libris animalium z in quibusdam alijs sunt tradita. Rur-
sus non immerito potest hec naturalium particula appel-
lari: eo qd eius sermo sit animalium tm: que maxime sunt
nālia. principalissime enim in eis ratio nature tradita in
2° physicoz iuenit saluari. z secū hec particula ab alijs:
qd in ipsa agit de nālibus in cōi. in sequētibz aut in spāli
sicut apparebit manifeste. Proponit igit vt moris ē vnā
qōnē in qua tāgē cōparatio hoīs ad bonē z ad aliā aialia
penes tussire dicēs. Quare est qd qdā aialiu tussit: qdāz
autem non tussit. In cuius quidem declarationēz sub-
dit exemplum dicens hominem tussire z frequenter: bo-
nem autem non tussire. ¶ Deinde Utrum ¶ Soluit z assi-
gnat primo causam pbabilem sumptā ex expulsiōe su-
perfluitatū dicens ideo esse: quoniam in pluribus alio-
rū aialiu superfluitas tussim iducens nō cōcurrat interius
in locū pectoris vbi tussis accidit: sed permutat in aliqd
aliud: puta in pilos plumas squamas cornua z rostra. Di-
cit aut in pluribus z nō in oībus ad differentiam pigmei
aut aialium imperfectoz quorundam. sed quia in homi-
ne non conuertitur in predicta: cum careat eis ppter no-
bilitatem sue cōplexionis: sibi fuit nobiliss accōmoda-
tum. s. intellectus. Permanet itaqz eius superfluitas z p-

mutatur ita qd in hunc locum cōuertitur spūalium. s. vbi
tussis existit initium. ¶ Notandū qd tussis est motus cō-
positus ex motu naturali z volūtario ad expellendū sup-
fluitates in mēbris anbelitus ptingent. quis aut motuum
in ipsa magis dominet an volūtarius an naturalis: de h
Sal. in libro de moribus liquidis. z Auer. in 2° coll. pluri-
mum discordant. vult enī Sal. qd motus anbelitus z tussis
magis sit voluntarius qd naturalis. Auerrois aut eum
pungens dicit cōuerso omnino: cuius inquisitionem lon-
gitudini parcēs omitto. ¶ Deinde Aut qd. ¶ Assignat aliā
causam sumptāz ex parte cerebri. dicens hoc esse quoniam
homo inter cetera aialia habet de cerebro multum fm
quantitatem sui corporis: cuius quidem cerebrum humi-
dum est valde z frigidum etiam. Unde Arist. in pmo de
hysto. ait qd homo fm magnitudinē sui corporis plurimū
habet cerebrum z humidissimum. qd aut tale existit mul-
tum abundat humoribus frigidis aquosis: quibus qdem
a capite ad pectus descendētibz causat tussis. Et hoc est
qd dicit tussim accidere defluēte flegmate: hoc at flegma
est maxime illud qd medici vocant aqueum: post qd est
dulce acidū salum z mucillaginosum. ¶ Dubitatur cir-
ca assignationē prime cause: quoniam non videt qd in ho-
mine saltem rōne hominis que est mulier fiat tussis: cum
ab ipsa egrediant superfluitates extra in magna quanti-
tate per menstrua: qd viro nō accidit: neqz etiam sic alijs
animalibus feminis. Amplius videt Arist. falsum dixisse
se bouem non tussire: cum manifeste cōtrarium experia-
mur. Et pfirmatur: quoniam infirmitas boum est catar-
rus defluens ad pulmonem: sicut dicit Arist. 7° de hysto.
qui z catarrus appellatur. sed talis causat tussim: vt dictū
est in prima particula. quare zc. Rursus Sal. in 5° de acci-
denti z morbo: si homini z animalibus alijs in ore stoma-
chi aut via anbelitus aliquid acciderit: sine doctrina vo-
munt aut tussunt. ¶ Dicendum qd homo solus aliorū
aialium pprie tussit ppter causas assignatas: z qd ipse est
recte stature z melioris sensus inter cetera animaliu pro-
pter nobilitatem cōplexionis eius: ppter qd sumi z vapo-
res eleuant multi ex rectitudine eius ad cerebrum. z ma-
xime quia calidissimum animalium fm pectus: sicut dē
in 2° de partibus animalium. Item quia humidissimum
calido agēte in humido multa fit enaporatio fumoz sur-
sum ad cerebrum: qui inueniētes ipsum pglant z inspī-
sant z deorsum refrangunt distillantes ad pulmonē per
cannā: sicut accidit in vniuerso circa pluuias: vt apparet
in pmo de somno z vigilia. z in 2° de partibus: cū vapores
calidi eleuant sursum virtute stellaz: z illic infrigidātur
deorsuz coagulati decidētes. Cum itaqz huius vapores in
corpore nostro refracti cadūt in pulmonē mollissimum z
sensu grādis ppter pāniculū conat natura ipsos inde ex-
pellere. tussit autē expellunt. qre zc. Sed in alijs aialibus
neutrum hoz sic reperitur. ¶ Tunc ad rōnē dicendū qd
qvis mulier emittat plures superfluitates per menstrua:
tm quia debilis digestionis z mali regiminis propter cau-
sas antedictas tussim incurrit. z si fortassis nō adeo vehe-
mēter z sepe vt vir. tot enim in muliere superfluitates cō-
creantur qd predicta duo possunt causare: ideo nō omni
mēstruāt etate. ¶ Ad aliud dicendū est qd si in boue equo
pecude zc. tussis contingat valde rarum existit: neqz etiā
est proprie tussis qui est motus diutinus cum interpola-
tione factus vt aliquid ex pectore emittat. Et si talis mo-
tus in eis appareat parumper temporis perdurans: mate-
ria eius ad ventrem transducitur cum nil emittant inde
qsi ex hoc sicut homo. ¶ Or si dicat qd Arist. dicit eos pa-
ti catarrū. ¶ Dicendū sicut apparat ibi qd ille nō est catar-
rus simplr z ppe: s. est qdā morbus eis pportionalis z p-

Tussis qd
fit.

Aut causat
tussis.

Dubitum.

Solutio

Ca. vnico
circa me.

Instantia
Rūno.

Problemata. A.

n

Particula

pius sicut se. est morbus ppius et pportionalis hoibus. Itē dato qd sit catarrus est adeo iuscatu in pulmone sic bebetas ipz ppter eius modicu sensuz qd tussi nō mouet pulmo ad ipsum expellendū. Ad illud quidē Gal. iā apparet per id qd dictū fuit 2° ad experimenti instantiam.

C Problema. II. Antiqua.

Ropter qd homini soli aialium sanguis fluit ex naribus. Aut qz cerebri habet plurimuz et humiditate a quo vene replete superfluitate: per poros emittit fluxū. Morbidum enī subtilius sit puro sanguine. Hoc at est qd cōmisceet cerebri superfluitatibus: et est sicut sanies. Noua.

Cur homini tantūmō ex omni animantiū numero sanguis ex naribus defluit. An qm plurimum cerebri idēqz humidissimū homo pterinet. Unde vene excrementis per ora eodē tendētia nimīū replete pfundere idē cogunt. Sanguis enim vitiatu quiscqz integro tenuior redditur. Talis at est qui se cerebri excrementis miscuerit. Et quasi in saniem degenerat.

Quare est qd homini iter cetera aialiu fluxus sanguinis ex naribus accidit. Deinde Aut qz. Soluit dicēs cām esse: qm hō vt dcm est pus bz plurimū de cerebro fm rōnē sui corpis et humidissimū: in quo etiā sunt vene magne valde replete humiditatibus sanguinis supfluis: gbus repletis emittūt eas extra p poros venarū terminātes exterius circa colatorū nāsi: in locū vbi fiunt hemorroides nāsi: ppter qd ptingit fluxus sanguinis supfluit: eo qd humidū sanguineū est factū subtilius puro sanguine. tale aut est morbidū: qre nā mouet ad expellēdūz ipsuz p fluxū factū ex naribz. Et iō videmus sanguineos vrētes vta copiosa et quiete: multoties hūc fluxū icurre: cū multū abūdēt isto sanguine morbofo subtili. fit autē tale humidū sanguineū morbidū: qz supfluitatibus cerebri cōmisceet subalbidis: gbus qdē admixtis ificif ex eis et icurrit qsi nām saniei: et fm colorē fere et subam. pfurgit enī humidū quoddā distillatū acutū serosus pūgitūū ozificioz venaz parua terminataz itra nases. Et nota qd sunt alia plura ppter que homo solus icurrit fluxū sanguinis nariū. Unū qdē est: qz est magni epatis fm rōnem sui corpis: ppter qd plurimuz gñat i ipso sanguis. est etiā sanguinis eius subtilis ppter humiditatem multā: et calidus in eo: sicut etiā dī in p de somno et vigilia. Itē est recte stature ppter qd sanguis cū calido ascēdit sursum ad cerebri sub quo est quedam inuolutio veniens ex tunicis venaz et arteriarū dicta rbe mirabile: in quo caliditas grādis inexistit: et in eo digerit et subtiliat sanguis et spūs: ita qd spūs aliam formam in eo acquirat p viā luciditatis et subtilitatis quā habuisset in corde. et tūc efficit spiritus aialis: sicut vult Aue. in fine sexti nāliū. ppter quā gdez caliditate et subtilitate sanguis et spūs illic acquirat redit aptus ad fluendū p nases. Itē cutis in hoie est subtilior qz in reliquo aialium: et maxime in facie: sicut vult Arist. et Halyab. qre adhuc erit amplius subtilior itra nases: ppter qd oia et filia nō imerito fluxus sanguinis nariū ei appropriat soli. Nota. Notādū qd mulier raro icurrit fluxū sanguinis nariū et hemorroidaz: et maxime si vita vitatur mēsurata: et pueniēter purgeet menstruis. supfluitates enī ipsius in b puerunt: sicut pz p Arist. 3° de pibus. et p de gñatione animalium. vir autē frequenter icurrit.

C Problema.

III.

Antiqua.

Ropter qd animalium hec quidem sub carne: hec vō in carne pigua sūt: alia vō fm vtraqz. Aut quozūcūqz quidem densa est caro sub carne in medio cutis et carnis contrahitur humiditas: propter id quod est subsistens natura que digesta sit pinguedo. Quēcūqz autē duriorē habent carnem: coriū vō pprexistens: in carne pingua fiunt. Que vō vtrobiqz se habent in vtriqz impinguantur.

Noua.

Cur alia ex aiantibus sub cutē: alia itra carnē: alia vtroqz mō pinguescere psueuerūt. An qbus dēsa est caro bis inter cutē et carnē humor prenuis cogitur q is semper sua nā eminet atqz residet: q tadē pcoctus pingue effici solet. Que aut carne sūt rarioze cutemqz gerūt obuiāz bec opima intra carnem reddunt. Que vō vtroqz modo se habent: vtroqz etiam pinguescunt.

Quare est qd aialiu qdā habēt pinguedinē fm plurimū sub carne: alia in carne: qdā vō sub carne et in carne. Deinde Aut quozūcūqz. Soluit et diuidit in tres partes fm q tria tetigit in quesito. Primo enim assignat causam quare quedam habeant pinguedinē sub carne dicens hoc ideo esse: qm quedā aialium habēt carnem cōpactam: et quēcūqz sunt talia: habēt pinguedinem sub carne: humiditas enim vinctuosa pinguedinis materia ptabit sub carne et retinetur non valens penetrare in carnem ppter solidationem eius in quodā spatio medio inter cutē et syphac pāniculūz circūdantem vētrem interius per totum: et pterinēt nālia oia: et inter musculos carneos circūdātes syphac: sicut apparet in parte ventris ex anathomia: vt etiā est tactum in 5° particula. vel pterinet etiam inter cutem et musculos qui sunt sub ea. Et hoc est qd dicit ideo ptingere: qm nā humiditatis sanguinis que p vltiorē digestionē efficit pinguedo subsistit carni nō valēs in eam ppter duritiē ipsius penetrare: et ideo fit pinguedo sub carne vel supra eam: et nō itra: qd videt asinis: mulis: bobus: camelis: et talibus compacte et melacholice carnis accidere. Deinde Quēcūqz autem. Dic scō assignat causam 2° partis quesiti dicens: ideo esse: quoniam quedā sunt aialia habentia carnē duriorē id est viscosiorē et tanaciorē ita q coriū pexistit ipsoz in carne et vehementer ei adheret vt nō inueniat locus in quem possit pinguedinis mā penetrare. quare in talibus fit pinguedo in carne. s. iter musculū et musculū sicut in porcē maxime et ericys versus cutē et anguillis nomen extēdēdo carnis. Deinde Que vō. Assignat causam tertie partis quesiti dicens: q quedam sunt animalium que vtroqz participant: neqz enī oīno habēt carnem solidā et cōpactā: sicut prima: neqz viscosam cui coriū sit vehemēter infixus: sed medio mō pmanēt iter ista: que qdē impinguant vtroqz modo iam exposito sicut homo et onis. Et scias q istud pblema tetigit Arist. in 3° de hystoriz dicens q omniū animaliu hec quidem fm carnem sunt pigua: bec autē separatim. Et notandum est qz cum differentia sit inter pinguedinem et adipem rōne situs: vt dictum est in 5° particula: qm pinguedo fit inter carnē et cutē. adeps autē solum in fine carniū: qd opz ad verificationem sermonis Arist. per pinguedines omnem sanguinis vinctuositatem densatā

Cause gbus e nari b sanguis fluit.

Ca. unico

Nota.

densata siue sit pinguedo vere siue adeps intelligere: et sic remouet ex hoc dubitatio quā aliquis poterat ex sermone nibus auditis in 5^a particula inducere: et ad hoc ad presens verificatur sermonis Arist. sententia. 13 fortassis videbitur alicui littera aliquoter obliquari etc.

C Problema.

III.

Antiqua.

Propter quod pueri et mulieres minus habent morpheam viris: et mulierum quidem vetustiores magis. Aut quod morpheam est vetustitatis exitus. Sunt autem puerorum quidem non bene euentabilia corpora: sed densa et mulierum minus quam viros. In menstrua enim puerit. Stetit autem lenitas densitate carnis. Antiquorum autem et annuum bene euentabilia. Sola enim sicut antiqua edificia distantem habent compositionem per totum corpus.

Noua.

Cur viriliginem pueri mulieresque minus habent quam viri. Et in copioso feminino sexu quod puerit etate sunt magis habent quam minores. An quod virilitas exitus spiritus est: corpora autem puerorum et textu denso non facili expiratu constant: et mulierum minus expirant quam viros. Spiritus namque in menstrua se auertit femine. Densitatem vero lenitas eiusdem satis declarat. Que autem corpora etate precesserint aut presenerint respiratiores euadunt. Hec enim modo edificij veteris structuram suarum partium laxiorem iam habent.

Agit hic

Arist. de quadam cutis defedatione: que dicitur morpheam. et primo comparat indiuidua speciei humane adinuicem diuersificata ratione etatis et sexus penes morpheam. 2° comparat penes eam spiritus humanam ad alias species animalium. et 3° in sequenti cap. proponit igitur primo dicens: quare est quod pueri ad 15^m annum vel circa attingentes minus incurrunt morpheam viris. Et quare mulieres decrepites et viri supple etiam decrepiti plus eam incidunt pueris et viris.

Notandum quod sicut apparet per Auic. 7. quarti. quod due sunt cutis defedationes sibi satis affines. scilicet morpheam et albaras cum generentur fere ex eisdem materijs et locis appareat eisdem: et colores etiam similes earum: et ambe quod causantur propter debilitatem virtutis alteratiue non potest assimilare perfecta assimilatione ipsius nutrimenti: sicut enim dicit Gal. in primo de nobilibus virtutibus. Et Auic. in prima premissa. triplex est opus virtutis nutritiue. scilicet appositio vel comprehensionis nutrimenti ad membra. et hoc deficit aliquando sicut contingit in appetitu canino de quo tactum est in 5^a particula. Est et aliud quod dicitur vnitio vel adherentia. et hoc etiam quandoque fallit sicut in hypofarcha hydropisi carnosa. apponit enim membrum nutrimenti: sed non ei vnitur. Est et tertium quod dicitur assimilatio: quod et similiter aliquando non fit sicut est morpheam et albaras. apponit enim membrum nutrimentum et vnitur sibi: sed non assimilatur. Differunt tamen inter se iste due defedationes: quod morpheam est in cute tantum: et non est profunda nisi parum: sed albaras est penetrans cutem et carnem pueniens usque ad ossa. Et scias etiam quod vtraque est duplex. est enim morpheam alba et nigra et quandoque media. et similiter albaras alba et nigra. Et differt etiam morpheam alba a nigra: quoniam alba fit a materia flegmatica. nigra autem ex materia melancholica. media vero ex causis medijs. talis autem differentia sola non est inter albaras nigram et albam. imo genus eius in intentione est di-

uersum. et hoc est quoniam albaras nigra est id quod nominatur impetigo excozatiua: et 13 sit vtriusque antedicta inter morpheas et albaras: tamen hic per morpheam vtriusque intelligo. Deinde [Aut quia.] Solutum et primo assignat causam prime partis quesiti: dicens ideo esse quoniam morpheam causatur ex quodam exitu ventositatis ad exteriora: materia enim grossa aliqua subtiliatur intantum quod ex ipsa generatur vetustitas: que postea mouet per carnem materiam illam suo statu versus superficiem cutis exterioriorem: que illic derelicta cum non possit propter duritiem cutis ulterius penetrare morpheas inducit. sed quod corpora puerorum non sunt adhuc sufficienter rara bene transpirabilia sed densa propter humidum obtundens et inuisicans calidum. Et similiter corpora mulierum non antiqua: quia sunt minus rara et euentabilia quam corpora viros: non enim ex ipsis expellitur superfluitas que facit ea permanere rara et euentabilia: sicut ex corporibus viros per sudores et alias euacuationes et per transpirationes insensibiles. superfluitas enim earum per plurimum euacuatur in menstrua. Et quod corpora earum non sint rara euentabilia sicut corpora viros nobis insinuat mollities et lenitas carnis ipsarum. ostendit enim densitatem carnis earum: que causatur ex humiditatibus flegmaticis pinguibus inuisccatis in poris carnis ipsarum: ut patet cum quis fuerit sufficienter suffusus. sed caro viros cum huiusmodi humiditates transpirent in sudores et alia constituitur rara euentabilis. Sic igitur ut generetur morpheam duo requiruntur. scilicet spiritus ventosus a materia resolutus morpheam et raritas euentatiua carnis. Et tertium addetur in sequenti problemate. scilicet subtilitas cutis. Et quod pueri et mulieres carent maxime scdo: et si fortassis aliquando participant primo: non contingit eis morpheam sicut iuuenibus viros et antiquis. Unde Galenus dicit morpheam fieri illis qui ad etatem veniunt iuuentutis et gradiorum.

Deinde Antiquorum. Assignat causas hic scdo alterius partis dicens quod corpora viros et mulierum decrepitorum opposita sunt corporibus puerorum et mulierum non antiquarum. sunt enim rara euentabilia: quod declarat quod hec corpora sola constituta sunt sicut palacia antiqua: que quidem propter antiquitatem facta sunt rimosa transparentia euentationes suscipientia. cessit enim cementum et alia ipsa pinguentia et vndique obturatiua: ita similiter est in corporibus talibus. habent enim distantiam in compositione partium inter se et vacuitates in quibus ventositas ingreditur propter assumptionem humidi radicalis repletis ista. Et propter hoc dicitur in 3° de hyssico. et 2° de partibus. et in 28° problemate 5^a particula. quibusdam senescentibus supercilia fieri pilosa: quod ossa fiunt sibi in iunctura distantia: propter quod amplius humiditas potest per illum locum penetrare: ex qua consurgunt pili. sic igitur quod per talia corpora potest spiritus ventosus penetrare: propter raritatem eorum: educens materiam ad cutem: generatur in ipsis morpheam.

C Problema.

V.

Antiqua.

Propter quid homo solum habet morpheam? Vtrumque subtilissime cutis animalium est: patet autem et magis vetustius. Signum autem quod morpheam fit maxime in pueris subtilissime cutis et primus: et propter hec eadem et quod solum canescit animalium. In morpheam autem cani fiunt pili: quare impossibile quocumque non canescunt morpheam habere.

Noua.

Cur homo tantum habeat viriliginem? Vtrumque reuissimaz is ex oibus animalibus cutem habet simulque flatibus redundat. Iudicium vero quod viri-

Problemata. A.

n z

Ad quam morpheam que fiat necessaria.

Nota.

Particula

ligo partibus tenuissima cute obiectis maxime primumq; existit. An et his ipsis de causis et preterea q; homo vnus ex oīum aīantiū numero canescit. Quippe cū in vitilagine pili canicie imurentur: itaq; fieri nō potest: vt vitilaginei habeant que nunq; canescere soleant.

Comparat boiem ad alia aīalia penes morpheā dicēs. qre est q; homo solus inter cetera aīalia incurrit morpheam. (Deinde Utrum quia.) Soluit et assignat causam pbabilem: dicēs primo ideo esse: qm homo inter cetera aīalium habet cutim subtilissimam et peruyssimam: sicut dicit 3° de bysto. 7° de generatione animalium. similiter simul cum hoc multum abundat in ventositate: cū eius sit humidū multū cū calido reperator: et ei iridē plura accidūt que eius digestionem corrumpunt: comedit etiā res calidas que causant ventositates humiditates dissoluendo: hec aut alyis nō assunt sic aīalibus: ppter qd non incurrunt morpheas sicut homo. Et q; subtilitas et peruietas cutis ad hoc opere ostēdit: q; morpheā ppter et pmo accidit in locis in quibus cutis est subtilissima et peruyssima. sed hec est in facie: vt dicit Palyab. 2° theorice. qre et. qd et multoties visus experientia ostēdit. in alyis aut aīalibus nō fit morpheā nisi fortassis iterdū circa ora equorū: ppter dēsitatē enim corū eorū ventositatis expulsio morpheā adducēs phibet in ipsum penetrare: sicut dicit in 33° cap. vbi hoc iterum tangetur. (Deinde Aut ppter hoc.) Dicit scdo deductit causas suā deducendo vltieris ex ipsa dicēs q; ppter causas duas antedictas ptingit etiam hominem solus inter cetera animalia vere canescere: sicut dicit in 5° de generatione animalium. et 64° cap. huius particule: et morpheā h3. Morpheā enī et canicies sunt simul nā sicut superius et inferius. si nāq; est morpheā: canicies est. sed non puerit: sicut dicit in 34° caplo vbi de hoc erit sermo. Et hoc est qd dicit in morpheā et maxime alba fieri pilos canos sicut in canicie simplici. Et q; fiunt ab eisdē causis impossibile est aliqua animalium habere morpheā que nō canescunt: sed solus homo canescit vt dictum est. aut fortassis equus.

Problema. VI. Antiqua.

Propter quid capre quidem et oues emulcte exhibēt plurimū lac nō maximū corpus habētes. Homo quidē et bos minus sūm pportione. Utrūq; in corpus consumitur: alyis autem in superfluitatem. Quibus autem et capris qd aduenit superfluitatis lac fit totum. Aut quia multorū generatiua potius sunt magnis: quare plus attrahunt superfluitatem ppter id qd plura nutriunt. Aut propter imbecillitatem corporum plus superfluitas fit parientibus ipsis. Lac aut fit ex superfluitate.

Cur capris et ouibus lac plurimū demulget que corpore nō maximo sunt. Homini aut et bovi minus. s. ad corporis pportione. Utrum q; his copia in corpus absumitur: ceteris in excrementū se pfert. Quibus aut et capris quātū excrementū accesserit oē in lac transit. An q; plura gignūt q; q magno sūt corpora plus attrahūt

excrementū qm plura alēdū sit. An his grauidis plus excrementū ppter corporis ibecillitatē redūdat. Lac aut excremento pssistere certum est.

Quare est q; oues capre porce et. cū quis pntue eas mulgeat exhibēt magnā quantitātē lactis qd videt mirabile cū habeāt corpus nō maximū: sed minimū vel mediocre. et p hoc tāgīt motuū. sed hō bos equa et huius cū sint maxima aīalium modicū emulcta exhibent s3 pportione molis corporū eorū. (Notādū q; lac sicut apparet in 5° de gīatione aīalium: est sanguis digestus et in albedinē in mamillis pmutatus. virtute enim carnū mīllaz: que sunt albe glādose molles: in qbus sunt vete et arterie: digerit sanguis vltiori digestionē q; esset in reliquo corporis: et in albedinē transducit: ppter albedines eaz et calozē fere reperatorū: pducēs enim aliud quid ex se simile pducit. (Notādū etiā q; l3 dicat Arist. bonē qdā modicū lactis sūm quantitātē sui corporis: tū iueniunt qdā boues parue ad rotūditatē accedētes multū lac exhibentes sūm molē corporis eaz: quaz multe reperiunt in Italia circa locū Tridētū noiatū. vñ Arist. in 3° de bysto. dicit q; in fassi sūt vacce parue quaz vnaqueq; dat lac multū. (Deinde Utrūq; q;.) Soluit et diuidit in tres sūm q; tres causas assignat. Assignat itaq; p causam vnā pbabilem dicēs: ideo esse: qm huius supfluitas ex qua lac generat in quibusdā aīaliū exterminat in eorū corpora: puerit enī in nutrimentū: ppter multā resolutionē et sepiissimā que in ipsis accidit: tū rōne molis eorū substantie de facili resoluit: tū rōne multorū motuū et passionū ipsis occurrentiū: quale est homo: in qbusdā alyis lactis supfluitas gīatiua puerit in supfluitates vt in pilos yngues cornua et. sed in ouibus et capris illud supfluitatis qd adunat in eis: pportione maxima pte puerit in lac. (Deinde Aut q;.) Assignat alia cām dicēs ideo esse: qm ouis et capra et vlr aīalia minoraz: vt frequēter plura et multotiens gīant q; aīalia magna: que quidē psequēter opz nutriri et cōseruari per ipsa: nunq; enim nā aliqd pducit in esse quin de eius salute puideat: sicut dicit 2° de generatione. quare opz talia ampliorē supfluitatē. s. humiditatē sanguineā ad ybera attrahere vt in lac pueratur: cū plures nutriant fetus inde: q; aīalia maiora paucos fetus et rariū gīantia. (Deinde Aut ppter.) Assignat tertiam causam dicēs q; itez cōtingit ppter debilitatē corporū ouis et capre: et vniuersaliter animalium minorū: circa impregnationem et partus debilitatur calidum eorū: ita q; humores naturales vehementer agitati conuertuntur in nām superfluitatū: euz enim multi fetus fuerint in matricibus eorū: multum ad se trahunt sanguinem debilitando cōtentiū animalis: qui quidē sanguis post partū puerit in superfluitatē corporis generantis transiens in mamillas. Ex quo quidem lac generat: qm lac ex superfluo alimenti animali generatur: qd tamen non est ratione animalis generati: vnde superfluitas est sūm quid et non simpliciter: propter quod Arist. in 4° de generatione aīalium reprehendit Empe. dicentem lac in octauo et decimo mense esse sanien alba. In magnis autem animalibus predicta circa partum nō sic aduenit imbecillitas. quare et. Et scias q; potest alia causa talis assignari. vnum quodq; a natura productū in aliquem finem determinatū ordinat: sed que perfectiora sunt in fines ordinantur perfectiores: sicut equi: homines et. que autem minus sunt perfecta in imperfectiores semper psequenter descendendo: euz itaq; ouis capra et. minora sint predictis et imperfectiora: in fines minus perfectos ordinantur: vt ad lactis generationem: vt inde suos fetus non solum sed et alios valeant enutrire: et ipsa met etia

In ple
niq; lo
ca.

In q; lo
cis corpis
accidit ca
tio.

met etiam in nutrimentum aliorum ordinantur non par. Et hic quod sermo satis elicitur ex 3° de historiis: ubi dicitur quod in lemino respondit deus cuidam a quo psalebat: pectoris domino fore acquisitionem possessionum: propter quod videtur esse factum ut apud nos aliqui sit visus a capro sicut a capra lac emulgi et caseum fieri. ¶ Notandum quod si homo sit humidissimum animalium et cibus utatur artificialiter multum nutritibus: non tamen propter causas antedictas est pluvium lactis: cum quia maxima pars superfluitatis eius convertitur in menstrua: cum etiam quia habet mamillas in loco remoto a membris generationis et vas sanguinis: habet enim eas superius in pectore: quod alijs non inest animalibus. Et ideo modici est lactis sicut quedam animalia.

C Problema.

VII.

Antiqua.

Propter quid animalia hec quidem permutantur aquas permutant colores: et similia sunt illis que sunt ibi: ut capre. Alia vero non ut homines: et universali autem propter quid hec quidem mutantur. alia vero non: ut coruus non permutatur. Aut quorum quidem non dominatur natura humido: quemadmodum que est autum: propter quod et vesicam non habent: neque mutantur. Et propter quid non idem: sed genita mutantur. Aut quia imbecilliora noviter genita genitis.

Nova.

Cur animalia alia cum aqua mutarint colorem suum amittunt: similiaque loci illius domesticis redduntur: ut capre: alia vero nunquam amittunt ut boves. ad summam cur alia mutantur: alia non ut corvus: qui semper incommutabilis persistit. An quorum non vincere perdomareque humorem non potest ut canis que vesica quoque nullam ob eam rem obtinent hec nusquam mutari possunt. Sed cur non illa eadem sed que nata ex his sunt hec mutantur. An quod recens nata suis parentibus sunt infirmiora.

Dubitat

Aristoteles circa permutationem colorum animalium. et primo movet quoniam de permutatione colorum particulariter facta propter aquas dicitur. quare est quod quedam animalia quia permutant aquas consuetas permutant colores ipsorum in alios et similia redduntur secundum colores et dispositiones que causantur ab aquis ad quas permutantur: cuiusmodi sunt capre et oves maxime. quedam autem animalia permutantur aquas sibi consuetas: non tamen propter hoc permutant colores: propter quod redduntur sic similes ut predicta aquarum naturis ad quas permutantur sicut homines maxime et equi. ¶ Notandum est quod Aristoteles in 3° de historiis loquitur de permutatione coloris causata ab aquis. et dicit hanc permutationem fieri precipue in ovibus. nam veritas est quod magis capre secundum colores variantur cum sint humidioris nature et tenerioris substantie impressionem facilius recipientes. Ista autem permutatio maxime accidit cum permutant aquas tempore coitus: sicut legitur in genesi. quod Jacob Laban eius avunculus tunc decipiebat: quoniam electione agnorum precedente virgulas ponebat in aquis in quibus bibebant tali colore coloratas ut agnorum electio precedens illius anni in forte cederet ipsius. quod ex forti tempore impregnationis imaginatione contingebat: aquis etiam non parum hanc permutationem adiuvantibus. Unde Aristoteles in 3° de historiis. circa coitum sunt oves in multis locis quas bibentia et post potum coeuntia

nigros agnos generant: sicut est aqua flumini qui dicitur est phrygius. Et in antedria duo flumini sunt quorum unus facit oves albas. alter autem nigras. dicitur etiam quod scamander fluvius facit oves. sic igitur oves maxime variant colorem: et hoc autem propter imaginationem reperi coitus forte: aut propter aquarum permutationes. permutantur autem ad albedinem ex potu aque vehementer frigide. virtute enim ipsius humidum perveniens ad pellem per poros laxat eam et humefacit quasi reddens in ipsam perspicuum: propter quod alba redditur pellis: ovis enim animalis hec est natura propter hominem: quod pilos variat secundum pellis varietatem: et ideo alba pelle ovium necesse est lana alba fieri. Sed que nigras reddit oves est virtus calide valde ex terreo vapore adusto ibi permixto: quod quidem perveniens ad pellem quasi adurendo eam reddit terrestrem. et sic privatur perspicuitate a pelle: quare necessario fit pellis nigra: et per consequens lana. et sic est de capris et animalibus pluribus sed non adeo de facili mutantur ut oves. ¶ Deinde et in universali. ¶ Hic secundo universali per questionem suam circa permutationem non solum aquarum sed omnium permutantium dicitur. Et omnino quare est quod quedam animalium permutantur secundum colorem. quedam autem nunquam. verbi gratia. corvus nullo modo naturaliter permutat a colore suo nigro albus acquirere: propter quod dicit Porphyrius nigrum esse accidens inseparabile a corvo. Dixi autem naturaliter: quoniam Albertus super Porphyrium artificialiter ut ex inunctione ovorum corvi ex quibusdam frigidis conat corvum constituere albus. Alia autem omnia fere permutant secundum colorem: ita quod pavone vidi album omnino. Et Aristoteles in 5° de generatione animalium ait. iam visa est perdis alba et cornix et passer et sturnellus etc. tales autem permutationes faciunt loca. quia sicut locus est ita natura facit: sicut dicitur in 12° capitulo. Item ut tactum est aque precipue. Est enim in quibusdam aquis virtus permutativa gradis repleta: in tantum quod lignum immisus puerit in ferrum. Unde Sedericus imperator cyrotheca sigillatam ad quandam fontem anglorum transmisit que secundum partem immisam brevi tempore convertebatur in ferrum. ¶ Deinde Aut quorum. ¶ Soluit et magis ad 2^m questionem dicens ideo esse: quoniam quedam animalia sunt quorum natura non dominatur seu superabundat in humido: imo in sicco: sunt enim sicca. vel dominatur humido ita quod cogat ipsum permanere in aliquo loco a natura sibi diffinito ut in vesica: sed celeriter per totum exhalat in superfluitates ut in pennas ungues et rostra: quales sunt aves: propter quod caret vesica in qua reponitur humidum superfluum. et ideo quod non superabundat humidum in natura earum: aut non retinet sed celeriter emittit: non permutantur: quoniam humidum reddit corpus cui advenit de facili permutable et passibile: sicut dicit Daly in thegn. tractatu corporum. propter quod factis siccis impassibilibus colores non permutantur earum sicut humidorum: cum siccum non de facili permutetur et patitur. ¶ Deinde propter quid. ¶ Ostendo quod quedam permutantur ut aves proprie non permutant colorem ut universali est dicere. ¶ Querit ulterius 2° quare horum genita permutantur secundum colorem dicens. quare est etc. Que enim sunt perfecta et indurata: aut non permutantur omnino: aut si permutantur eorum parva est permutatio: sed quoniam eorum membra sunt mollia tenera permutationem de facili suscipiunt adeo quod Avicenna dicit auctore. R. affi. 4° sexti. quod puella fuit veneno napelli nutrita. ad huiusmodi quidem permutationes inducendas multum operatur excedens caliditas vel frigiditas climatis continentis: unde sub tropico cancri ubi vigens existit caliditas nigri homines producantur: et sub polo arctico homines: ubi frigido: et huiusmodi reperiuntur albi. ubi et corvi non sunt adeo nigri sicut in climatibus meridiei. ¶ Deinde Aut quorum. ¶ Soluit dicens causam esse:

Problemata. 2.

113

fluvijgru
aquis po
tis oves d
ucrimo.
de colora
tur.

Nota cas
cur albe
do iut cie.

Cur nigre
do.

c. 6. vius.

Eximen
tu de age.

Aduerte.

Particula

Dubium.

Solutio

qm̄ recenter genita sunt debilioza minus valentia pmutantibus resistere q̄ illa que ex tēpore longo sunt genita. quoz quidem substantia iam fuit indurata ⁊ humidum passibile pterminatū. corpora enī recenter genita sūt sicut iuncata nouiter coagulata: quare de facili impressionem oēm possunt recipere non solum in accidentibus sed etiā in substantia. ¶ Dubitatur de eo qd̄ dictum est homines non permutare colorem fm̄ permutationem aquaz: capram aut pmutare: cuius contrariuz videtur vt q̄ homo p̄mo pmutet colorem ad permutationem aquarum: qz Arist. dicit colorem nō permutari ab animalium quodā: eo q̄ natura eius non dominef humido. igitur per cōtrarium cū natura hominis dominef humido: est enim humidissimum aialium: videtur q̄ maxime debeat pmutatione aquarum colorem permutare: est etiam substantia eius tenerrima de facili alterabilis. in capris autē cuz sint sicce nā videt q̄ nō debeāt colorem permutatione aquaz permutare. ¶ Dicendum q̄ homo non permutatur fm̄ colorem permutatione aquarum sicut plura animalia: qm̄ aut non sic vitur aqua vt illa: aut ea vitur iam aliquid alterata. ⁊ ipso etiam paz indurato cuz diu vitur lacte: sumit etiam simul modicam quantitatem ipsius: que non sic insunt alijs animalium. ¶ Si dicatur hominē humido abundare ⁊ eius substantia fore tenellā pmutabilem. dico q̄ lz hec sint: virtus tamen in tali humido ⁊ substantia fundata ⁊ natura ⁊ arte magis cōseruat a permutatione: cum natura hominis sit magis a contrarietate ⁊ fece elementoz depurata: ⁊ velut aurum in fornace p̄ ceteris probatur metallis. Quod autem obicitur de capris. dicendum q̄ hoc non contingit q̄ nullo modo debeant permutari fm̄ colorem permutatione aquarum ⁊ maxime nouiter genita: non enim tanta siccitas in ea existit que permutationem prohibeat: ⁊ maxime cum generetur in ea humidum ex digestionē. Concludit tamen q̄ permutatio in ipsa non fiet tanta sicut in ouibus. ⁊ fortassis littera Arist. fuit quandoqz oues.

¶ Problema. VIII. Antiqua.

Propter quid masculina sunt maiora femininis: vt omnino est: Vtruz qz calidiora. hoc autem augmentatiuum. Aut qz integra: alia vō non integra.

Aut quia hec quidem in multo tempore perficiuntur: hec autem in modico. Noua.

¶ Cur mares corpe maiori ex toto pene sunt q̄ femine: Vtrū q̄ mares calidiores feminis sūt: q̄ res viui obtinet augēdi. An q̄ mares p̄dicti nā integra sūt. Feminine mīa oblesqz d̄sciscūt. An q̄ mares lōgo t̄pis spatio pficiūt: femine breui.

¶ Quare est vt vniuersali est dicere q̄ aialia masculina sunt maiora mole femininis. ¶ Deinde [Vtrū qz.] Solut. ⁊ assignat tres causas: quaz prima est p̄babilis sumpta ex parte calidi: dicens hoc ideo esse: qm̄ animalia masculina sūt calidiora femininis caliditate radicali inata saltē: lz aliquādo sit e contra ppter cōplexionē secundario acquisitam: vt declaratum est in prima particula. sed que sunt calidiora sunt maiora quantitate: quia calidi est augmentare corpora: extendit enim ipsa in quantum est anime instrumentum fm̄ oēs diametros. ¶ Deinde [Aut qz.] Assignat aliam causam sumptam ex parte perfectionis ⁊ imperfectionis dicens hoc esse: eo q̄ quedam animalium sunt integra ⁊ perfecta vt masculina: q̄dam vō diminuta ⁊ imperfecta in natura sua sicut femi-

propter quod dicitur in 2° de generatione animalium. feminam esse quemadmodum orbatus masculus: nūc autē sic est q̄ integrum ⁊ perfectum maius est diminuto imperfecto: cum in eo perfectior virtus ⁊ natura reperiatur: virtus enim hec inferior ⁊ natura quantum requirit in quo fundetur sufficiens. ¶ Deinde [Aut qz.] Assignat tertiam causam sumptam a tempore cōplementi dicens causam esse quoniam quedam animalium multo permanent tempore anteq̄ perfectam magnitudinem consequant. quedam aut paruo: sed in pluri tempore magis augmentatur animal q̄ in minori supposita eadem fm̄ rationes molis eoz augmentatione. vnde elephantes equi ⁊ etiam homines vtrunqz: quia diu fit anteq̄ perfectam adipiscantur magnitudinem sunt alijs animalium maiora: quod solus videtur in homine plus deficere. ipse enim longiori tempore alijs acquirit suum cōplementum: ⁊ tamen non maioris est molis multis: sicut tāget in sequenti caplo. ¶ Notandum q̄ non omnino veruz reperitur q̄ semper masculus sit femina maior. fallit enim in auibz ex rapina de gentibus ⁊ in entomis ⁊ in quibusdā pisciculis: ⁊ in quadrupedibus ouantibus: sicut patet in de hysto. ⁊ in primo de generatione animalium. fallit quidem in auibz rapacibus: quoniam cum sint vehementer calide ratione speciei: ⁊ adueniat sibi caliditas secundo ratione sexus: fit sicut ignis in igne: ita q̄ maxime adurunt ⁊ in frigiditate ⁊ siccitate pmutant. ppter qd̄ minor in creatura redunt debilioza ⁊ minus audacia: femine autē ratione sexus temperate maiores audaciores ⁊ fortiores conitiunt. vnde accipitres ⁊ huius quibus vitur in aucupationibus sunt femelle: entoma aut pisces quidā ⁊ ouantia q̄drupedia femine sunt maiores masculi. ppter posse coniti pati ⁊ gestationem molis ouoz. Propter quid femine citius ad cōplementum sue quantitatis pueniunt q̄ masculi. Aut quia earum humidum est passibile magis extensivum facilius recipiens: omnes autē breuioris sunt vite. ⁊ que sunt talia augmentum perfectuz adipiscuntur citius: sicut dicitur in capitulo sequenti.

¶ Problema.

IX.

Antiqua.

Propter quid hec qdē cito parit ant maluz. alioz vō diuturnus est partus: Aut qz ea que longioris vite tardius apta nata sunt perfici. Sunt autē

tardi partus longena: nō tñ maxime: vt equus homine tardioris partus quidem: minoris vō vite: huius aut causa durities matricis. Quē admodum enim sicca terra non velociter nutrit: ita ⁊ equi matris. Noua.

¶ Cur in aiantisū gñe alia breui tpe pariunt alia diu gestant: An lōgius pfici solēt qbus lōgiora sūt vite spatia. Sūt at partu tardiora q̄ lōgo tempore viuunt. Sed nō vniuersali id est. Equus enī vt tardius maxime q̄ homo parit: sic viuere minus pōt. Cuius rei causas vulue sine vteri durities bz. Quō enim ager sitiens baud cito suas stirpes enutrit: sic durior vulua equaz in formādo nutricandoqz suo fetu remozatur.

¶ Quare est q̄ qdā aialia paruo tempore portant cito parientia sicut vire: vulpes: gatte ⁊c. sicut p̄ in libris de hysto. quedam vō tarde pariunt multo tempore gestantia sicut elephas equa asina ⁊c. Quedam autē sunt media

media inter ista sicut homo et bos: non enim gestant mense uno aut duobus sicut p^a. neque duobus annis aut duodecim mensibus sicut secunda: sed nouem aut septem mensibus.

¶ Deinde. Aut quia. **¶ Soluit** et primo assignat causas dicens hoc esse: quoniam illa que sunt longioris vite sicut apparet non solum in animalibus: sed etiam in plantis: ut cupressus et datylo: tardius eorum perfecta quantitate adipiscuntur: quam illa que sunt breuiter vite: cum enim oporteat ea fore grandia et fortia: ut sint longe vite: non possunt augmentum perfectum cito recipere: quia tunc non essent longe vite. sicut apparet in sepia et cucurbita: sed que sunt longe vite tarde pariunt. oportet enim tempus gestationis augmenti et vite proportionem habere adinuicem. et propter hoc negat Aristoteles in 6° hy스토. ceruos esse longeuos: cum paruo gestent tempore: sicut que velocis augmenti. Instantia enim videtur in asinis syluestribus maxime: unde cum quedam videamus pre alijs longissime vite ut elephas: sicut dicitur in libro de causis longitudinis et breuitatis vite: pluri tempore alijs gestant quoniam duobus annis: sicut dicitur in 5° de hy스토. **¶ Deinde.** Non tamen. **¶ Instat** contra illud quod dicitur est longeva esse tardi partus: ut verificetur causa assignata. dicens quod illa que sunt tardi partus: non tamen maxime et simpliciter sunt longe vite: quoniam equus asinus et ceteri inueniuntur tardioris partus homine: non tamen propter hoc sunt longioris vite: imo breuioris: sicut apparet in libris hystoriarum. et in libro de causis longitudinis et breuitatis vite. **¶ Deinde.** Huius autem. **¶ Assignat** aliam causam in talibus a predicta dicens causam hanc esse quare equa et huiusmodi sunt tardi partus duritiam et siccitatem matricis eorum. Est autem matricis instrumentum generationis: in qua embryo tam diu iustus conseruatur et alitur donec sit potens exterius recipere alimentum. et hoc declarat: quoniam sicut terra sicca dura non de facili et cito prebet alimentum plantis: propter quod videmus tales plantas non ante longum tempus augmentum recipere: ita similiter est de matricibus equarum et ceteris animalium siccorum terrestrium ut elephantis et asini: propter enim duritiam et siccitatem earum non potest nutrimentum ex eis ab embryonibus de facili suggeri: cum porci venarum sint angustie: neque possint in matricibus extendi sufficienter propter humiditatem penurias. Et ideo videmus per oppositum animalia aquatica cum sint in humido molli cito extendi et multum magnificari sicut patebit in 56° capitulo. **¶ Dubitatur:** quoniam non videbitur alicui esse standum huic cause que est duritiam matricis. embryones enim non nutriuntur ex matrice sed ex sanguine menstruo delato ad ipsos per venas et arterias umbilicales. **¶ Dicendum** quod hoc non triantur ex matrice sed ex sanguine menstruo: ille sanguis est grossus et terrestris: qui quidem penetrare impeditur propter siccitatem et duritiam matricis talis: ita quod in breui tempore non possunt embryones magnificari. **¶ Sed** hic respondet debet aduersarius dicens virtutem attractiuam et informatiuam forte existere in talibus: propter quod etiam per vias strictas possunt sanguinem grossum ad se trahere. **¶ Et** ideo aliquis addet ad sermonem philosophi dicendo: quod quia huiusmodi animalium sunt grossa ponderosa neque in cauernis parientia sicut vix et vulpes oportuit ea in matrice tanto tempore permanere ut eis natis possint pondus suorum corporum sustentare et exteriora alterantia tolerare. unde matricem oportet esse duras eis proportionatas: ne nimio ledantur sensu. non enim brutorum gignentia talem provisionem gerunt de suis natis qualem homo: propter quod homo non fuit gignens imperfectior et debiliior ceteris a natura: cum arte a gignentibus perfecte tractetur. potest et causa huiusmodi alia ex corporibus superius assignari: quod in generatione mora animalium in matrice est periodus quibusdam per dies: quibusdam per

mensum: quibusdam per annos: sicut dicitur in 4° de generatione animalium: quoniam omnis mundane geniture conditio ex planetis eorumque signis tanquam ferrum ex lapide magnete dependet: sicut dicitur in libro 9° iudiciorum. Unum Messalach. Dilectum est opus stellarum in hoc mundo lapidi magneti et ferro. et propter hoc dixit Ptolomeus in principio centiloquii. Et rerum causas rimaturus primo celestia contempletur: sunt enim hec illis subiecta omnino: ita quod que hic perfectiora et maiora videntur periodis et reuolutionibus longioribus et planetis attributa sunt superioribus: operis enim saltem quod semel in vteris recipiant influentiam cuiuslibet planetarum singulis mensibus: sicut volunt astrologi incipiendo a luna et perueniendo per Saturnum ad Iouem: sicut declarabit in 41° capitulo. Cum autem fuerint menses compleri attributione secundum numerum septem planetarum: in octauo mense fit reuersio iterum ad Saturnum: et ulterius ad Iouem secundum temporis partes: ita quod contingit hominem et bouem plurimum nasci sub domino Iouis: cum nouem menses ferantur mensibus: camelum sub domino Martis: cum gestet decem: equum vero asinum et elephantem sub domino Solis et Veneris. Elephas enim moratur et annis duobus quod est prodius quo sol percurrit bis zodiacum. Marsque semel. et 13. quique equus et asinus. 12. mensibus: in quo quidem spatio Iuppiter unum peragrat signum. Que autem imperfectiora sunt et minora: periodo cursus velocioris vel lune attributa sunt circa 27. dies et octo horas totum percurrentis zodiacum. Mediam autem animalium planetarum periodis mediorum ascribuntur ut Veneri et Mercurio.

C Problema.

X.

Antiqua.

¶ Propter quod alijs animalibus genita magis secundum naturas assimilatur quam hominibus. Aut quia homo quidem multifariam disponitur secundum animam in coitu: sicut utique pater et mater dispositi fuerint ita disponuntur genita. Alia vero animalia plurima quidem ad hoc idem sunt amplius. Aut non perficitur ut frequenter propter hanc concupiscentiam.

Nova.

¶ Cur proles ceterorum animantium magis quam hominis suis parentibus similem gerit naturam? An quod homo vago varioque plurimum animo in coitu est. prout autem pater materque in conceptu affecti fuerunt ita partus euariant. Cetera vero animalia omnia aut certe plurima res tamen ipsi intendunt totaque sese veneri dedunt. Adde quod ob eam auaritatem minime repleri magna ex parte patiuntur.

Quare

est quod in alijs animalibus secundum naturam genita cum generibus itesioze habet similitudinem: ut bos generas cum boue genito: et capra cum capra et cetera. quod in hominibus non enim in ipsis sic patri aut matri filius assimilatur. Dicitur autem et hoc nam quoniam homines astute conantur similitudinem filiorum ad patres adducere: sicut patet in libro de aere et aqua: quoniam ex longa consuetudine plasmadi capita manibus in longum ut aiosiores viderentur nasci ex hoc inducta sunt capita longa. Ista quidem similitudinem secundum naturam intelligo quod in natis animalium non solum ipsarum similitudo acciderit et figuratiois membrorum apparentium: sed dispositiones alie occulte que visu non percipiunt statim: sicut ferocitas agilitas et talia in equo: propter hoc studet multum procuratores equorum: que equis quibus subdatur equis: que quidem similitudo et maxime occulta in

Problemata. A.

n 4

Particula

specie non sic humana seruatur: cum pater plerumq; inue-
natur perfectissimus et filius eoduerso. Intantū q; Alex.
inquit, ppter quid multi fatui pydentes valde generant
aut econtra. C Deinde Aut quia. J Soluit et assignat du-
as causas: quaz prima est: qm vir et mulier multis modis
et varijs afficiuntur fm animā in actu et seruoze coitus va-
ria imaginātes: ad quā quidē varietatē variatur sperma
et menstruus diuersas recipiens impressiones: et per con-
sequens embrio qui inde cōficitur: eo q; sicut pater et ma-
ter fuerint dispositi in coitu: ita filij generati ab ipsis dis-
ponuntur. Et propter hoc cauendum est ne aliquis coeat
ad generationem proles tēpore ire et tristitie et. et vnuer-
saliter tempore passionis aialius et corporalius: neq; su-
bito et cum furia. propter enī huiusmodi ex sapientibus
generantur fatui: sicut in suis problematibus Alexā. afro-
diseus scripsit: et ideo ex adulterio producti timoroso vel
fornicatione deteriores sunt valde: non sic autē est in alijs
aialibus. imo plurima ipsorum permanent disposita fm
passiones antime vt prius erant: et maxime quorum moro-
sior est coitus: sicut porcorum et minorem recipientius dele-
ctationem in coitu. Subduntur enim hec magis homi-
nibus naturali principio adherenti vie vni et ordini vni.
Dicit autem fortassis plurima propter equos in quibus
videtur esse grādus feruor libidinis tēpore coitus. C No-
tandus q; homo potest varijs modis affici fm animas in
coitu propter sui corporis passibilitatē: que motibus plu-
ribus facilius subycitur: et propter animam rationalem
ad hoc et ad illud indifferenter se habentem. potentie enī
rationales valent ad opposita: sicut dicitur 6° meta^{ce}. ge-
nitum cuius contingit non immerito multifarie a gignen-
te variari: ita q; non vt talia genita genitum simile reddi-
tur generant: multa enim sunt a quibus similitudo indi-
uidualis depēdet que magis in homine q; in alijs varia-
tioni subduntur: quorum vnum est virtus informatiua
parentis proiecta cum spermate affectans similitudinem
omnimodam inducere: propter quod calui caluos: varij
varios: et strabones strabones generant: sicut dicitur in li-
bro 7 de aere et aqua. Aliud quidem de quo dependet si-
militudo est imaginatio vehemens et maxime mulieris
tempore casus spermatis in matricem. talis enim diuer-
sit naturam spermatis ad illud quod fuit imaginatum: si-
cut tactum est supra etiam de pecudibus. Dependet ter-
tio ex formis celestibus: quas Indi et Chaldei imaginari
sunt et signauerūt in celo. Unde Ptolomeus 9° verbo cen-
tiloquij ait. vultus huius seculi fore subiectos vultibus et
figurationibus supercelestibus. et 95° verbo dicit q; for-
me semper accidunt et id quod ascendit ex gradibus sit si-
mile ei quod appetet natus: sicut tetigi sufficienter in tra-
ctatu phisyonomie. Aduenit etiam similitudo vel oppo-
situm propter passibilitatem aut impassibilitatem mate-
rie mulieris. s. sanguinis menstrui reddentis se disposite
aut indisposite virtuti agentis: et si Gal. vt sibi impingit.
Auicē. in muliere virtutem asserat esse actiuam simili-
tudinis causatiua. Sic igitur quia similitudo a causa diuer-
sa dependet et maxime in homine: consequens est eā mul-
tatiens variari propter qd in hominibus genita minus q;
in alijs gignentibus simulantur. C Deinde Amplius at. J
Assignat aliam causam dicens ideo esse q; similitudo nō
interuenit indiuidualis perfecta gignentis ad genitum in
specie humana sicut in alijs: quia coitus debite non perfici-
tur multotiens in homine sicut requiritur vt similitu-
do inducatur. propter enī feruorē concupiscentie coitus
et motū furiosum quē incurrit homo in coitu pre ceteris
aialius: quod accidit ex maxima delectatione quā habet
in coitu: non obseruat ea que requiruntur ad coitum ge-

neratiū et assimilationis datiuū: statim enim suo semine
proiecto ppter motū quē passus est inordinatū psequitur
abominatio et penitētia: vñ nō tolerat tāto tpe q; sperma
debite recipiat a matrice sicut plurima aliorum: coitus enī
noster ex quo ptingit gñationē fieri pfecte: et p pñs assimi-
lationē: sicut p3 p Auic. 20° terty. d3 fieri post mēstruorū
purgationē: et mulier ad delectationē incitanda est taliter
vt vir et mulier simul emittant. Coiens igitur astutus pfi-
deret qñ oculi mulieris incipiunt ad rubedinem cōmuta-
ri: et anbelitus eleuari: et verba balbutiri: et tunc parus dis-
cooperiens ipsam ne frigidus matrici aer occurrat: virgā
in vuluā mittat. deinde simul semina emittant. et post co-
itū super ipsam iaceat donec nodi oris matricis: et anbeli-
tus eleuatus quiescant oīno. demū mulier cooperta eleua-
tis partibus posterioribus supine iacere permittatur: q;
si dormierit melius erit. Quia igitur hec ars nō seruatur
ab homine in coitu plurimus coitus sterilis redditur: aut
si non sit sterilis non erit indiuidualis similitudinis in ge-
nito expressius. Potest etiā alia causa assignari: q; plura
sunt in homine tā ex parte figurationis mēbroz cū alijs
accidentibus apparētibus: q; ex parte qualitatu aie: in quib;
bus attendit similitudo q; in alijs. s3 difficilius est plura
in vñū reducere et pseruare q; pauca. igitur et.

C Problema.

XI.

Antiqua.

Propter qd albi boies et equi vt fre-
quēter glauci. Aut q; trib⁹ colorib⁹
existētibus oculis nigro: subnigro et
glauco: colorez corporis et oculi color
sequit. hec autē est glaucitas.

Moda.

Cur albi tam homines q; equi oculis magna
ex parte cesijs sunt. An cum oculi triplici colo-
ris genere distinguatur: nigro caprino et cesio
corporis totius colorem oculi quoq; color cō-
sequitur. itaq; baud immerito cesius est.

Quare est q; boies colore albi et equi vt frequēter in-
ueniunt glauci vel subalbi fm oculos. Dicit
autem vt frequenter quia potest aliter esse sicut est ratio
naturalium plurium. verificatur enim magis in his quo-
rum complexio et aer temperato propinquat et in his in
quibus complexio oculorum proportionabiliter se habet
ad complexionem cerebri et totius corporis: in quibus
quidem ex coalternatione complexionis mēbroz par-
ticularium resultat vna complexio in toto. propter enim
diuersitatem complexionis mēbroz potest vni mem-
bro et non alteri albedo inesse. Et ideo dicit Auicē. 2^a pñ-
mi. difficile est iudicare ex colore lingue cōplexionem sto-
machi et intestinorū: et ex colore oculi cōplexionē cerebri.
Cōiungit autē equos hominibus: q; assimulant magis in
colore oculorū et in permutatione pilorū hominibus q;
aliqua aliorū animalium. canescunt enī preter alia sicut
homines: sicut dicitur 5° de generatione animalium. C De-
inde Aut q; J Soluit dicens causas esse: quia cū tres sint
colores oculorū: niger nō vere tñ nigredinis sed vergens
potius in colore viciū: q; tñ magis pōt dici niger respectu
coloris subnigri vel varij. et subniger vel varius sicut d3
libro de gñatione aialius: tertius glaucus vel subalbidus:
psequunt colorē pportionabilr reliqui corporis. Rōnabile
enī est vt pars colorē seruet totius cū vtrobiq; sit agens
et materia satis vnus: sicut enim color pellis lingue variat
fm varietatem coloris cutis: eo q; oportet extimare
linguam vnam particulam exteriorem: sicut dicit Aristo.
5° de generatione animalium. similiter dico oculum color
vari

Cauendū
cocinibus

L.c.4.

rari proportionabiliter secundum colorem corporis. tunica enim coloris in qua hi colores representantur est quedam oculi pellis exterior: sed color corporis talium plurimum est glaucedo vel subalbedo. igitur etc. **C** Dubitat: quia cum Aristoteles ponat hic tres esse colores oculorum: et similiter in quinto de generatione animalium ponit tres. scilicet nigrum glaucum et varium. Galenus in thegnii ponit tres. scilicet glaucum nigrum et medium. Joannitius autem quatuor. scilicet nigrum subalbū varium et glaucum. Avicenna vero tertia tertium ponit quatuor valde a predictis extraneos rubrum citrinum. scilicet plumbeum et fuscum. **C** Dicendum gratia istorum quod colores oculorum principaliter sunt tres. scilicet niger glaucus et medius: quod manifestatur ex causis suis. nam sicut dicit Aristoteles in quinto de generatione animalium causa coloris oculorum sumenda est a natura aque. nam oculus est de natura ipsius et non de natura ignis aut aeris: sicut dicitur in libro de sensu et sensato. humidus etenim aqueus aut plus commensurato aut minus aut commensuratum existit. si plus tunc reddunt oculi nigri: quia humidum multum est impulsus non de facili penetratius: quod si minus mensurato fuerit: tunc oculi erunt medii ut varium vel subnigrum: quod ostendit in aqua: si enim fuerit multa et profunda videtur nigra et obscura: si autem modica et improfunda videtur glauca vel subalbida: propter eius pervietatem. si autem medium inter ista servaverit medium istorum representatur in ipsa color: qui est color in quo humidum commensuratum in oculo. Sed cause colorum oculi complures assignantur a medicis sumpte ex parte ut spiritus visibilis humoris crystallini albuginei vel tunice vnee secundum eorum multitudinem aut paucitatem: pervietatem aut opacitatem: eminentiam aut profunditatem humoris crystallini sicut apparet per Galenum in thegnii Joannitium et Delyab. Quod autem dicitur Joannitium ponere quatuor colores oculorum. dico quod medium coloris vocatum ab Aristotele hic et Delyab. subnigrum: et in quinto de generatione animalium varius: quod in duos colores Joannitius sequestravit. scilicet varium et glaucum. Et quem Aristoteles Delyab. et Galenus vocant colorem glaucum. ipse subalbidum nominavit. Quod autem Avicenna posuerit quatuor oculorum colores et tales: multum est a predictis sapientibus deviare: si hos nales oculorum colores intendit: aut sunt colores humorum quatuor: dico tamen hoc supposito quod plumbeus et fuscus potest ad nigrum reduci citrinus ad glaucum: et rubeus ad medium: aut sunt colores hi humorum in oculo abundanti et non sube ipsi ut corneae propter Avicenna. tamen postea subdit viridem varius et nigrum.

C Problema. XII. Antiqua.

R Propter quam causam nani fiunt. ad hoc autem magis universaliter: Propter quid hec quidem oino magnalia aut parva? Deinde ita considerandum due utique sunt cause: aut enim locus: aut nutrimentum. Locus quidem igitur si fuerit angustus: cibus aut si fuerit paucus: quemadmodum et iam genitio tantum parvum facere: ut qui catulos nutriunt in venationibus coturnicium. Quibuscumque quidem igitur locus causa: isti pigmei fiunt. Latitudines quidem enim et longitudines habentes fiunt secundum magnitudinem generantium. parvi autem vlt. Minus autem causa: quia propter angustationem loci conficere rectitudines curve fiunt. Quemadmodum igitur qui in tabernis picti parvi quidem sunt. videntur autem habentes profunditatem et latitudinem. similiter accidit et pigmeos. Quicunque autem pro-

pter indigentiam nutrimenti imperfecti fiunt: isti et puerilia membra habere videntur: et quodam videre est parvos quidem vehementer. Adoderate autem quemadmodum melitei catuli. Causa autem quod sicut locus est non facit.

Nota.

C Cur homines varia statura proveniunt. Vel potius querendum in universum cur in animalium genere alia parva: alia magno consistant corpore causa. duplex sane reddi potest. Aut enim locus aut alimentum id facit. Locus si angustus est. alimentum si exiguum: quod etiam partu iam edito nonnulli efficere conantur: ut qui catellos in caueolis oclusos educant. Quibus itaque cause locus est hi pomilioes reddunt. Sunt enim latitudine quidem profunditateque pro magnitudine suorum parentum: breves tamen oino. Cuius rei causa est quod recte linee in aduncas se flectunt. igitur quomodo tabernarum picture: quibus breves tamen distente in latitudinem profunditateque cernuntur. ita pomilioes quoque formari ex loci angustia incidit. At vero qui ob alimentum inopia perfici non potuerint: hos membris quoque puerilibus consistare videmus. Fitque ut aliqui quibus breves admodum sunt: modice tamen coangmentatas omnes sui corporis partes habeant. Ad elutenses catelli. Ratio enim quod non ut locus: sic natura suum efficere opus solet.

Querit causas parvitaris animalium. et primo in speciali dicens: quare est quod aliqui hominum nani sunt qui dicti sunt sic pre eorum nimia parvitate habentes latitudinem et profundum sine longitudine. **C** Deinde Adhuc. Querit causam magnitudinis et parvitaris in communi. dicens amplius vlt querat causa quare est quod quedam animalium sunt totaliter magna in creatura sicut oromedary et elephantes. quedam autem omnino parva. **C** Deinde Itaque. Soluit. et primo magis assignat causam primi quesiti. secundo secundum da ibi. Parvi autem. Sed totum dependet ex una causa. dat igitur intentionem suam: dicens hoc modo opus considerare in assignatione causarum quesiti. due enim sunt cause: quarum una est locus vel receptaculum. secunda est alimentum. Locus quidem est una causarum parvitaris propter eius angustiam: alimentum autem alia propter ipsius paucitatem. Et quod ita sit ostendit: nam aliqui animali iam nato conantur ipsum parvum reddere coangustando idem in parvum locum et minorando alimentum vehementer relinquere ei solum alimentum necessarium ad vitam: sicut faciunt illi qui nutriunt catulos canum ut fiant apti venationibus quistularum pedicis et laudulaz: quoniam tales si fierent magni non essent adeo solliciti circa has venationes. quasi enim dedignarentur querere maiorum animalium superesse capture: sicut leporem et caprioloz: amplius propter magnitudinem et nutrimentum copiosum receptum non essent fortassis adeo bone venationis: olfactu humiditate cerebri magis impedito. **C** Deinde Quibuscumque. Declarat ulterius qualis parvitas ex loci cause fitur angustia sub illationis modo: dicens quod in quibus locus est causa parvitaris tales efficiuntur pigmei siue parvi fere ut ipsi et non nani cum adipiscantur longitudinem et profunditatem parentum suorum ex quibus generantur. Cuius causa quidem prima

Particula

Ca. de ge-
nere.
Loc⁹ cau-
satus pul-
tatem du-
plex.

Pigmei
quid.

ria est caliditas p^{re}ie it^{er}ina. est. n. p^{re}ie g^{er}ationis principiu
sicut p^{re}. sicut dicit porphyri⁹. Propter qd notandū q^{uod} loc⁹ q^{uod}
sua angustia causat puitatē est duplex. qdā. n. est recepta-
culū it^{er}insecū: sicut mat^{er}. qdā est receptaculū p^{re}ntentis
exterius. vt si sit locus lapidosus it^{er} mōtes inclusus be-
neficio planetaz p^{re}iuatus: in quo sint z aq^{ue} frigidissime z
nutrim^{en}ta siccissima: sic i qbusdā locis alpiū ligurie repit.
Loringit ē hoc p^{re}cipue pp v^{ir}tutē alicui⁹ p^{re}stellatōis oculi
te ip^{re}mentis in illū aerē: pp qd reddit^{ur} mirabilis loci nā:
inrātū q^{uod} An^o. dicit 4° merbeo. nō est lōge qn sit vis mine-
ralis vertens aq^{ue} in lapides: z iō in multis lapidib⁹ inue-
niunt^{ur} qdā p^{re}es aialū. ¶ Notandū q^{uod} pigmei sūt aialia p^{re}-
cise vt boies sicut vidi z t^{er}ig^{is} formata pua ad lōgitudinē
cubiti extēsa: vnde z cubitales boies dicunt^{ur} tibys longis
z brachys in cauernis habitātia: cū qb⁹ pugnāt grues vel
ciconie z equitāt equos puissimos. vñ Ari. 7. de hysto. ait
grues pmutari ex scithicis cāpis ad paludes supiores
egypti vñ nilus fluit: z ille locus est circa quez pigmei ha-
bitant. nō. n. est hec fabula: s^{ed} est fm v^{ir}tatē gen^{er} parui: vt
d^{icit} z ipsi z equi sunt parui. tñ in cauernis habitantes. quos
dico nō esse boies lz eis similes. nō. n. p^{re}cipāt rōne neq^{ue}
vsu eius cū v^{ir} nō apprehēdāt. neq^{ue} iudiciū reipublice
exerceāt: neq^{ue} hūverecūdiā neq^{ue} honestatē neq^{ue} iustitiā
colūt: in multis tñ imitant^{ur} boies. habēt. n. loquelā z fmo-
nem lz iperfectū pp bonitatē imaginis p^{re} alijs aialib⁹: z
multa ex ymbra rōnis opantes. ¶ Deinde l^{ocus} parui aut. l^{ocus}
Applicat cām predictā ad secundā p^{re}tem q^{uod} sit dicens p^{ro} q^{uod}
cā puitatis aialis in quo deficit longitudo latitudo z pro-
funditas vt v^{ir} est dicere est angustia loci vt matricis. ex
ipsa. n. aialia que eēt recta: q^{uod} plicant^{ur} crura z p^{re}tracta red-
dunt^{ur} sicut imagines ille forte que pingunt^{ur} in tabernis z
palatys: z maxie circa colūnas que vident^{ur} totū edificiu
sustētare hūtes caput cōpressus in pect^{ore} z pect^{ore} in femora
l^{ocus}. impulsus. tales. n. sic sūt figurate vt duas tñ videant^{ur} hūe
dimēssiones: pfunditatē. s. z latitudinē: tertia carētes. s. lō-
gitudine. Silr p^{re}tingit pigmeos p^{re}stringi ex angustia ma-
tricū differenter tanq^{ue} imagines picte in tabernis nanos
magis representātes: qm illis affuit angustia solū fm lōgi-
tudinē. in pigmeis aut^{em} fm oēm dimēssionē: z iō dictū est
eos eē dimēssionatos fm quātitatē parētum. ¶ Deinde
l^{ocus} Quicūq^{ue} aut. l^{ocus} Pertractata cā puitatis que est ex angu-
stia loci. p^{re}tractat z cām que est pp defectū alimētis dicēs
q^{uod} illi oēs qui sunt ip^{er}fecti v^{ir}tutib⁹ z parui corpe pp de-
fectū alimenti vident^{ur} hūe mēbra parua sicut pueri q^{uod} nō
dū p^{re}fectā magnitudinez sunt adepti z eis similes: ita q^{uod}
aliquos est videre valde paruos: sicut boies circa lemoni-
tiniū: pp qd vt in plurib⁹ videm^{us} diuites copioso alimēto
v^{ir}etēs fieri fortiores z maiores egenis modico z prauo
alimēto v^{ir}etib⁹. quosdā aut^{em} est videre paruos nō oīno: s^{ed}
mēsurate. eo q^{uod} in eoz vita nō sic caruerunt alimēto sicut
canes dicti melitei: quos eximo canes nobiles militares:
quos milites z dñi fouēt cuz diligētia grādī: z sunt fortas-
sis canes venatici. nō. n. tales debēt sic modico v^{ir}ti alimen-
to vt sint nimis pui z ipotētes. neq^{ue} tāto vt sint nimis pin-
gues nō valentes sufficienter inuenire z currere. cā qdem
p^{re}dictoz est qm nā operat^{ur} fm dispositionē z v^{ir}tutē loci:
cū locus sit maximū generatōis z transmutationis p^{re}m^{um}.
Uñ Dip. in libro de lege. Natura nra est q^{uod}lis est regio. Et
Arist. in p^{re} de plantis z de ispiratiōe z respiratione nā me-
die: in quo qdez loco tales gētes existūt. p^{ro} vō de plātis ve-
nenū quoq^{ue} p^{re}nciosus natū in Persia trāsp^{re}ntatum qui-
dē in egyptum z israel factū est comestibile: z de hac ar-
boze scribit Sal. idē in pluribus libroz suoz. ¶ Notan-
dū q^{uod} talis paruitas nō solū p^{re}tingit a cā ista inferiori: v^{ir}z
etiaz ex causa v^{ir}li celestī: sicut tangitur a Ptolomeo. sz. z

sz. verbo cētiloquy. Propter quid v^{ir} magis muliere sit
nanus. z propter quid nō sic alia animalium vt homines
nanescūt: aut quia mā ex qua mulier generat^{ur} magis pro-
pter eius maiorē humiditatē obedit omniuaq^{ue} iforma-
tiue v^{ir}tutis extēssionē: z q^{uod} minor est in creatura viro. v^{ir}
ri autē nō sic obedit. Itē cū v^{ir}tus sit informatiua fortior
in eo icipiēs fortiter extēdere in vnū diametrū vt latum
deficit in longum. sit z maior eius moles in vtero: p^{ro}pter
qd nō sic potest inuenire matricē extēssionē omniuaq^{ue}
obedientē. ¶ Ad aliud dicēdū est q^{uod} principia generatio-
nis aliorum animalium sunt acutiora z magis extēssiva
sunt z eoz matricēs oblongiores z plus per camera di-
stincte. Itē nō sic variant^{ur} alia aialia in coitu fm affectio-
nes anime vt homo sicut dictū est. 10. caplo: cum ex ima-
ginatione nanum possit concipere.

Problema.

XIII.

Antiqua.

Propter quid animalium hec quides
ex se inuicem fiunt. Alia vō ex qbus-
daz cōmixtis similr gnōnis que est ex
principio tēporis existētis. Quēad-
modum quidem qui de natura dicentes dicūt:
z generationem que est a principio animalium
fieri: propter mutationes z motus mundi z
vniuersi: ita magnos: z nunc siquidē debet itē-
rū esse tales aliquos oportet esse mor^{is}. Principi-
piū qd est cuiuslibet operis maximū: dimi-
diūz enī est: semen enī principiu: paruo^{rum}
quidem igitur z quēcūq^{ue} fiunt nō ex se inuicēz.
Causa est talia fieri: quemadmodum ex princ-
pio genita sunt seminis paruitas: minoris enī
z principiu minus: quare sufficientes z horū
mutationes ad fiendūz ipsi sperma qd accidit.
fiunt enī in permutationib⁹ maxime maiorib⁹.
aut maiori indiget z mutatione.

¶ Noua.
Cur in animantiū genere alia maris ac femi-
ne coitu creantur. alia concretis quibusdā pue-
niunt similiter atq^{ue} primus eoz ortus extiterit.
Quēadmodū qui de natura docēt primū aian-
tiū ortū mutatione dimotioneq^{ue} mūdi vni-
uersiq^{ue} orbis igenue differūt extitisse. Et q^{uod} nūc
si rursus ort^{us} eiusmodi futurus sit tales motio-
nes aliquas p^{re}cessisse oportebit. Principiū enī
rei cuiusq^{ue} maximū ē. Quippe qd rei dimidiū
sit. Semen aut^{em} genitale principiu esse certū est.
Ergo minutorū animalū quozūq^{ue} ortus nullo
agī mutuo p^{re}cubitu solet causa cur vt principio
extiterūt creari nūc ēt possint seminis exiguitas
est. Rei nāq^{ue} minoris minus quoq^{ue} principiu
eē puenit. Quamobres huius ēt seculi mutatio-
nes semen animantiū minutorū generi satis cō-
trahere possunt qd sepius vsu euenit. Tuz enī
maxime oriuntur cū mutatiōes tempoz ince-
serunt. Maiorū aut^{em} genus mutationem quoq^{ue}
pro sui magnitudine desiderat ampliozem.

Querit Arist. in isto caplo duo. primus est: quare est q
quedā aialū fiunt ex inuicē per generationē
vniocā: vt homo ex homine ⁊ equus ex equo. Alia autē
fiūt ex mixtione quorūdā adinuicē vt qñ terre pūngun-
tur alia elemēta ⁊ p putrefactionē generant animalia: sū-
cut est in generatione equiuoca ⁊ casuali vt vermī ⁊ mu-
rium. Et fortassis exponet quis animalia fieri ex gbusdā
cōmixtis. s. quādo vna species similis alteri: quaz equus
est tēpus partus pūngit ad tertū generationē: sicut equus
asine ⁊ gallus perdici: vt dicitur in secundo de generatio-
ne animalū: quod lz sit verū: nō hoc: sed primū videt cau-
se assignatio pēdere. ¶ Deinde [Similitur]. Querit se-
cundo iterū dicens: similitudine que est causa generationis
que cōsistit a principio ipsis generatis quādo mūdus fuit
generatus sicut posuit Plato: sicut apparet i thimeo. ipe
enim solus generauit tēpus: sicut dicit in. 8. phis. posuit
enim mūdū ⁊ spēs incepisse sententys Moysi imbutus:
vel pōt hoc referri ad opiniones Emp. q ponebat vniuer-
sum fm oēm eius partem infinites generari ⁊ corrumpi
successiue p litē ⁊ amicitia nūc dominatam: nūc vō domi-
nante: hoc est qd dicit suū exponēdo sermones. sicut di-
cunt illi q habuerūt cōsiderationē de rebus naturalibus.
posuerūt enim aliqui ipsoz generationez animalū habu-
isse pñm. Et forte in hoc magis tāgitur Emp. cū suis se-
manticis q Plato. illi enim fuerunt nāles. Plato vō ma-
thematis ⁊ metaphisicis etiaz magis: sicut apparet in
prio meta. ⁊ in primo de generatione ⁊ corruptiōe. Et opi-
nio quidem hoc Empe. tangitur satis in phisicis ⁊ in pri-
mo de generatione aialū. Dicēdū autē est mūdus habere
re generationē ⁊ principiū habuisse ppter trāsmutationes
adeo vebemētes istius machine inferioris in qua materia
semper existit in trāsmutatione ex forme fastidio. ppter
qd diluuiū ignea ⁊ aquatica: pestes ⁊ alias corruptiōes p-
maximas ptingit fieri sicut tangit in p thimei. ⁊ in libro
de ppteratib⁹ elementoz: ⁊ ppter motus vniuersi. s. celi
vltimi stellati fm Arist. continentis ⁊ mouentis totū: qd
maxie cōtingit fm Astrologos ex motu octauae sphere cū
eius imaginib⁹. 4. 8. in. 100. anis fm Ptolomeū: aut. 40.
fm modernos mote contra motū primi mobilis in ouie-
tez vno gradu a quo motus diurnus causat: propter quod
cuz talis motus fm Ptolomeū cōpleat in. 36. milibus
annoꝝ putauerūt quidā Pithagorici tunc oia reuerti ad
statū in quo fuerūt in principio talis motus. Qd ⁊ fortassis
aliquis dicet supposita incorruptibili anima ⁊ stellarum
cōpari. tunc enim talī motu eadez aut omnino simili ad-
nente materia aia prius separata in eādē descendet
materia in quā prius descēderat. Aut dicendū sicut dicit
in secundo de generatione ⁊ corruptiōe q eoz quoz sub-
stantia deperit nō reddent eadem numero. Unde pmo
quadrupartiti. Qd id totū qd est in celo cuz eo toto qd est
in terra sit reuersum ad ipsum statū primū: res est que
nō potest esse neqz quis potest attingere. Scdm at Emp.
per huiusmodi trāsmutationes intelligit generationes ⁊
corruptiones quas posuit ille fieri per lites ⁊ amicitiam.
¶ Deinde Et nō siquidē. J. Potest dici q hic soluit: est
aut solonis nota non subdat ⁊ dicatur q primo soluit ad
2m questum per interemptionem. secūdo ad primū. se-
cunda ibi. Paruoꝝ quidē. J. Dicens q siquidem adhuc
isto tēpore debent esse trāsmutationes ⁊ motus tales effe-
ctus causantes quales dicuntur fuisse a principio mundi
oportet q sit aliquod principū ipsoz qd nobis manife-
stus fiat: qñ qd est maximū in omni operatione ⁊ produ-
ctione anteq. pducatur opz pexistere illi saltē dimidiū ei⁹
virtute maxime habens potētiāz ppinquā actui in totū
⁊ hoc est seminis principū. s. primū ex quo fit qd fit sup-

ple illud tale semē ⁊ principū causatoꝝ trāsmutatiū vel
tantaz trāsmutationū ⁊ dimidiū: qñ principū ē plus
q dimidiū totius: sicut dicit in p thbi. saltē virtute nō appa-
ruit vnq nobis. igit generatio ⁊ mūdus nō icēpit: sed ab
eterno cōstitit: sicut pbat in. 8. phis. qd veritati orthodo-
xe fidei aduersatur non pax. ¶ Deinde [Paruoꝝ]. J. Assi-
gnat cām pmi questū: ⁊ primo quare quedā fiūt ex admi-
xtione quorūdā sicut que fiūt per putrefactionē a casu di-
cens q cā gñationis paruoꝝ aialū quecūqz nō genera-
tur ex adinuicē per cōbinationē est talis sicut fuit genera-
tionis causa a principio mūdū qñ generatio icēpit s. mul-
tos q posuerūt mūdū icēpisse: sicut. n. ipsi ponebat oia ge-
nerari ex mā per putrefactionē virtute corpoꝝ superioꝝ:
ita sūt ponēda nūc causa gñationis istoz impfectoꝝ
casualiter generatoꝝ. Et hoc bene pōt esse qñ ad genera-
tionē eoz requirit semē ⁊ principū exigū min⁹ q dimi-
diū: qz pductioni minoꝝ sufficit minus principū: cū pec-
catū etiā sit fieri per plura qd paucioꝝ fieri pōt: sicut i-
uenit p phy. ⁊ ideo hō trāsmutationes corpoꝝ celestium
sunt sufficientes ⁊ potētes agere: vt semē fiat id ex quo qd
id est aliqd qd accidit esse subiectū eius qd debz generari
qd postea determinat ad aliqz formā ex virtute stellarū
⁊ forma specifica sue spēi qd tot⁹ mūdus ē plen⁹. sicut ta-
cutz est in. 12. cap. pme particule. Et hō qd ē pñ materialī
qd tenet locū spermatis generant aialia ppter in permu-
tationib⁹ magnis ⁊ punctionib⁹. verbi grā. qñ sol peruenit
ad aliqz punctoꝝ quatuor anguloꝝ mūdū ⁊ maxime ad
punctū capitis arietis: tūc enim totus mūdus cōtēperat
ad calozes in his climatib⁹: ⁊ inouat. vnde Aristote. in. 2.
de generatione ⁊ corruptione ait. sole accedente ad nos in
circulo obliquo fieri generationē: qd est cum peruenit ad
punctum capitis arietis. ¶ Deinde [Maioꝝibus]. J. Dic
secundo assignat causam q aliqua fiunt ex seinuicem di-
cens: q illa que sunt maioꝝa ⁊ perfectioꝝa ad sui genera-
tionē indigent maioꝝi principio trāsmutātē q sit princi-
piū trāsmutationis ⁊ ipressiōis causate a corpoꝝ cele-
stibus ⁊ maxime a sole. ¶ Non enī sufficit in generatio-
ne ipsoz hō agens vlesed ⁊ particulare cuz eo requiritur
qd materiaz imediatius disponēdo attingat: ⁊ tandēz for-
mā in materiā dispositā impingat. hoc enim qd fit est ma-
ximū maximis ⁊ plurib⁹ indigens principys ad eius pdu-
ctionē. Et ideo dictū est supra maioꝝa aialū plurimo tem-
pore in vtre gestari. Et ista quidē videt ad presens hui⁹
capituli sentētia breuitate volatili tradita de quo vtrūqz
erit memoria in. 66. caplo. ¶ Notandū est q ex isto ser-
mone Arist. sic exposito pulchre apparet veritas prouer-
sie non modice inter illustres bonorabiliū phoz. Auicē. ⁊
Auer. posuit. n. Auicē. in suis tractatibus de diluuijs quid
sit reparas terraz ⁊ aialia postq fuerint p diluuiū ignis ⁊
aque vel etiā per pestē aeris aut etiā volūtate propriam
(sicut dicit in. 5. de aialibus.) mortificata ⁊ extincta. voluit
enim q stelle cōmixte viribus elemētoꝝ oia formarēt ⁊
pficerent: ⁊ nō indigeri femina nisi ppter locū: ⁊ ideo di-
cit matricē nō exigi ad generationē nisi ppter bene esse
vt melius formeť embrio. Et qz raro iuenit perfectus lo-
cus gñationis alicuius in elementis ppter repētinās mu-
tationes elementoz: ideo. puidit natura certū locū: qui
gdez est matrix femine: s. in sepe ptingit locū gñationis
cuiuscūqz aialis aliqñ esse ptemperatū in elemētis: ⁊ tūc
stellas asserit pducere illi⁹ aialis spēm cuius semē in ele-
mentis est ptemperatū. Dō autē signa introducūt plurima
quozū vnum est q nos videmus mures generari in ali-
quo loco ex terra ⁊ postea per coitum multiplicari. Aliud
est quia videmus serpentes generari ex capillis ⁊ preci-
pue mulierum: quia sunt longioꝝes ⁊ humidioꝝes natura

Cap. 10.

E. c. 4. vbi
ab Auer.
tacet cpi
stiam.

E. c. 35.

E. c. 56. e
p mebeo.
circa pñm
⁊ 2 pbr. t.
c. 16. ⁊ 12.
meta. t. c.
37.

Raro iue-
niri locus
pfectū ad
gñationē.

Particula

capillis viroz: et tandē sic generati postea p coitus multū
plicantur et formant in eis vi stellarū marē et feminā ac si
de posterioritate sit ei sollicitudo. Unde in 15. d. animalū
bus ait. se habuisse amicū q fecit scorpiones: et illi scorpio-
nes tandē generauerūt alios scorpiones. Dicit enī q non
debet esse aliquo modo q res generef p virtutē genera-
tinā: quā etia possit aliquo alio modo generari. qm gene-
ratio est ad pseruandā spēm: sed femella est circa indiui-
dū. dicit etiā de quodā castore quez credidit se fecisse in
quodā nouo riuo: qz nō posuit venire a mari ppter longā
distātiā riuū a mari. Itē 3. dicebat Aui. nos videre figurā
capitis vni⁹ aialis generari in matrice alterius sicut vide-
mus in mōstris: qd qdem matrx nō corrūpit: et hoc nō in
speciebus ppinquis p seminū cōmixtiones sicut in equo
et asino aut cane et vulpe: quonīā lz hoc ptingat in bis ex ta-
liū seminum cōmixtiōe: nō tamē posset contingere ex re-
motioribus spēbus: sicut in boie et porco: asino et cane: et tñ
bī partus sunt aliqñ visi. Cōstat igitur ex virtute stellarū
formatiua hoc contingere. Rursus inuentus est quasda
stellas in obseruationibus eaz impedire figurationē bo-
minis quātūcūqz semē sit efficac et matrx bene disposita
ad cōcipiēdū: sicut sunt quedā stelle in signo arietis mon-
struosos partus operātes. Per oppositum igitur quedaz
erunt in generatione pprie ordinate: vt ostēdūt quidam
lapides nā pducti ad similitudinē mēbri virilis et femel-
le: et hoc etiā Plato sensisse vī: cū dicit deū deoz semen-
tem vniuersū esse et stellas tradidisse ad incorporādūz
exequēdū. he igitur sunt rōnes et dicta ostēdentes omnes
habitationē ex stellaz viribus cū cōmixtione elemētoz
posse reparari. Cōtra q quidē iuit Auer. multis rōnib⁹ p-
suadens aialia q multe diuersitatis sunt in mēbris et per-
fecta vocant⁹ ex solis stellis et elementis reparari nō posse.
Et vna suaz rōnū ē q talis animalium generatio ē diffi-
cilis: et ideo indiget loco in quo pyciatur semē et caleseat.
Rursus si ita esset hoc sepe fieret: eo q sepe veniūt hī cō-
stellationes. nō aut sepe perficitur talis generatio: immo
poti⁹ nūq̄ percepta est ab aliquo sapiēte fide digno. Am-
plius cū natura icedat per viā cōpendij esset melius vt si-
ne mare et femina multiplicarent aialia q̄ per cōcubiti-
nez maris et femine. hoc aut nō fit. quare rē. Itē nulla eēt
ratio generationis vniuoce. cūz enim equiuoca generatio
ante vniuoce esset et causa eius: fm hoc vniuoce reduce-
retur ad equiuocū: qd est cōtrariū rōni: qz nullo modo po-
test esse equiuocū nisi prius sit vniuoce ad qd reducatur.

T. C. 46 Talia et cōsimilia adducit Auer. octano pbyl. in cōfuta-
tione sermonis Aui. Unde ait illic secundo mera. Aui. cē.
cū sua famositate in phia dicit hominē generari ex terra
esse possibile. Sed fortassis Aui. respōdit taliter cōtinge-
re cū nihil esset spēi: tunc enim ipsam pducere conaretur
ois nā. Sed ex verbis phi hic expōitis iam veritas hui⁹
apparet. Et q vterqz verū dicat fm partē et nō oino: quo-
nīaz absqz dubio in vegetabiliū multiplicatione sufficiūt
stelle mouētes cōmixtionē elemētoz: et sunt informantes
cōmixtū ad spēm hanc vel illā. Similiter in generatione
aialiu similitū nō diuersarū partium vt sunt serpētes ver-
mes pisces rē. cum videamus loca in quib⁹ generant⁹ pi-
sces: et multa genera vermū in qbus oino nō erant prius.
Similiter cōfentiendū videt⁹ stellas posse ad pductionē
aialiu nō multū dissimiliū: sicut sunt mures vespertilio-
nes talpe rē. lz in aialibus perfectis: vt boie leone rē. vir-
tus stellarū nulla videt⁹ sufficere: sicut etiā tange⁹ in 66°
caplo. Et q in homine nō sufficiat apparere: quonīaz eius
anima nō educit⁹ de potētia mae: sed dat⁹ a datore primo
etiā fm phos: ppter quod opz preexistere hominē ad ge-
nerationē eius. Similiter neqz in alijs perfectis sufficit

stellarū virtus cū gñatio illoz hic fm phm sit opus ma-
ximū: ad qd oportet plura concurrere. Auer. quoqz dicit
in 3. de anima. diluuiū nūq̄ ita fuisse q nō sit enasio aliq̄
neqz refugiu: qz cū virtus stellarū sit diuersa siquidez in
vno locoz causet diluuiū: alie bis opposite causabūt aliū.
Sic itaqz ex his appet⁹ quō qdā oz ex eis dē fieri. qdaz aut
casualr virtute stellarū ex putrefactione produci.

C Problema.

XIII.

Antiqua.

Propter quid bec quidez animalium
multorum generatiua sunt vt sus ca-
nis et lepus. alia vō nō vt homo leo:

Aut quia bec quidem multas matri-
ces et figuratiōes habent equales: et repleti cō-
cupiscunt et in que diuiditur genitura. Alia vō
econtrario.

Non.

Cur animantium alia partu sunt numerosa:
vt sus: canis: lepus. Alia non: vt homo et leo:
An q alia vuluas siue vteros cōtinent multos
totidemqz formandi loculamenta quibus ipse
ri percipiunt: quibusqz semē genitale diuiden-
dum inserendūqz est. Alia contra se habent.

Quare est q quedā animalium multos fetus vna vi-
ce pariunt que et polligona appellātur sicut ca-
nis porca lepus catia rē. Quedam autem non pariunt si-
mul plures sed vnum tñ vplurimum que et monotora
dicuntur: sicut homo et leo. leo tamen plures parit: vt fre-
quenter est dicere q̄ homo. in pluribus enī duos: plures
autem sex: aliquando tamen parit vñ vt scribitur in sep-
to de hystozis. quanto enim magis antiquatur pauciores
parit cum aduratur pre nimia eius caliditate: et sic indu-
ctum exemplum hic in leone magis est sermonis manife-
statum q̄ veritatis omnino contentium. Equa autēz
asina et yacca vt frequenter vnum pariunt: raro autē duos:
sed camellus tñ vnum: sicut dicitur in eodem sexto. vñ
de vere monototum dicitur animalium. Et scias sicut ap-
paret ex quarto de generatione animalium: q homo ma-
gis in numero parturitionis simul fetuum tenet medium
q̄ aliquod aliorum animalium. cum omnibus enim con-
uenit animalibus. aliquando quidem monotokiāt: vñz
scilicet tñ pariens. aliquando polotokiāt: multos. s. vna
vice pariens: et interdū elogokiāt paucos simul paries.
Unde homo lz fm naturam sit maxime monototum si-
cut etiam apparebit. 28. capitulo: tamen propter humidit-
tatem corporis et caliditatem est politoton. Et ex his acci-
dit q homo habet tempus partus indeterminatū. vñ
aliquando parit septimo mense: frequenter nono et etiā
decimo: raro autem octauo: et tales apud nos minime vi-
uunt. Alia autem animalū vnum tempus partus habet
magis diffinitum: et de hoc erit sermo in quartodecimo
capitulo. ¶ Deinde Aut quia. ¶ Soluit. quonīaz illa que
multos simul pariunt habent multa receptacula distincta
in eorum matricibus et nō vnum vel duo sicut homo: que
quidem sunt loca in quibus generantur embriones et nu-
triantur vsqz ad tempus conueniens partus: et hoc est qd
dicit. Matrices equidem istorum habent figurationes si-
camerales fere eiusdem quantitatis in circuitu earum si-
tas: habent etiam super hoc virtutem appetitiuam inten-
sam: ita q genituram qd est efficac ad generationem ve-
hementer suggant a masculis: et ideo plurima eoz longi-
go tempore permanēt in coitu cōplexa: que quidem pari-
tif p cameras matricū ex piectiōe ei⁹ cū saltu interpolato

21 qbusdā
stellis ipe-
diti cur-
sus nālez
gñandi.

ut porcus ostēdit et canis. Sed que sunt paucorum genera-
tūa vel parietia nō habēt figuraciones matricum plures
sic per equalia distinctas: et ideo deficiēte loco apto susce-
ptio geniture in plura: vnum ut in pluribus generāt aut
duo et nō plures nisi rarissime. **C** Notandū est qd isti cau-
se sumpte ex parte organi suscipientis generationē potest
alia ex fine sumpta adiūgi. Dicēdo minora animalū plu-
ra parere ut eoz spēs perduret cū talia sint breuioris vi-
te paucorū generatiuis: sicut dictū est etiā in nono capitu-
lo. Rursus nobis talia magis deueniūt in alimentis: sed
maiora si plures parerēt nō possent ea nutrire cū indige-
ant plurimo nutrimento tum pp se: tum ppter fetus: et iō
videmus qsdas aues quaz fetus qd statim capiti b^o extra-
ctis ex ouis possunt per se suscipere alimentū: multos ex-
cludere: sicut sūt galline perdices et origines: nō aut colu-
be et turtures. Itē maiora aialū potius ordinant in alios
fines qm in conseruationē speciei sue. **C** Dubitat qd dicit
p^o homines fore paucorū fetuū generatiuum simul assi-
gnās causam ex parte receptaculi matricum dicēdo qd in
matrice eius nō sunt plures figuratiōes camerales distin-
cte: qd nō videtur: qd dicitur in quodam libro de spermate
Sal. ascripto septem esse receptacula matricis in qb^o sper-
ma recipit. Et pfirmatur per Arist. dicentē in septimo de
hystoriz. plurimas mulieres parere quinqz filios nume-
ro. Unde Auicē. ibidem dicit se audiuisse a dignis fide q
vna mulier peperit. 78. formatos. **C** Dicendū hominem
ut dictū est eē nāliter monototū perturbans maxime vnu
et duos interdū: et hoc qd matris ei^o nō est multoz recepta-
culorū. solū. n. duo bz diuidit. n. p parietē vnu in duos. Un
Auicē. 21. terti. matris hominum diuisa ē in duas ptes. i. aly
aut fm numerū papillarū mamillarū. Item si plures vno
pareret euz homo pariat imperfectissimus aliorū multis
expositis defectib^o: cum natura humana sit multipliciter
serua: sicut dicit i probemio meta. nō posset enutrirī. Un
aut morerent aut nām defecarent: nā etiaz v dictum est
nūqz pducit aliquid in esse nisi de eius salute sufficienter
procurer. **C** Ad aliud qd dicebatur ex libro de spermate
Sal. ascripto: dico qd non fuit Sal. principis anatomico-
miz: et qd de hoc dicitur in ipso et de aly multis mēdaciū
est parum: et de hoc libro estimo iuristas scripsisse in suis
codicib^o septē eē matricis receptacula. **C** Ad aliud dicen-
dum est qd lz sint solum duo receptacula matricis mulie-
ris: possunt tñ interdū plures in eodē receptaculo cōtine-
ri. Un Arist. quarto de generatione animalium. in eodez
loco matricis fiunt duo sepe: et nō duo: sz plures cogit nos
experiētia cōcedere. Et Alber. super septimo de hysto. re-
fert se a fideli medico audiuisse qd vna mulier in Herma-
nia: ad cuius curā fuit vocatus: abortiuit in panniculo. 15.
inuolutos quātitaris digiti auricularis pluresqz habebāt
motus cōstrictionis et dilatationis: que mulier putauerat
se vermes et matrice emisisse.

C Problema.

XV.

Antiqua.

R Propter quid animalū homo habet
minimam distantiam oculorum fm
magitudinem? Aut propter id quia
maxime fm naturā habet. Oculorū
sensus autem natura antierius est: in quo enim
est motus: hoc aut puidere. Quāto vtiqz plus
fuerit distantia oculorū: tanto magis visus erūt
in latere. Si igitur habere oportet fm naturā:
qminimam oportet distantiam esse. sic enī in
antierius maxie pcedet. Amplius aut aly aia-

libus qz manus nō habent necessariū est respice-
re in obliqua: pp qd plus distant oculi ipsoz: et
maxime ouium propter id qd maxime faciunt
gressum procumbentes. Noua.

C Cur homo inter animantes oculorum mini-
muz pro sua magnitudine habet interuallum?
An qd omniuz maxime naturali sollertia homo
constat. Sensus autem contuendi partem ver-
sus priorem natura posuit: id enim conspiciere
oportet in qd nos ducit ratio mouendi. Quan-
to autem oculorum plus discriminis sit: tanto
magis conspectus vergent in latus. Qui si fm
naturam sedem debeant obtinere: qminimuz
esse interuallum certe oportet. Sic enim partē
versus priorem ingredi maxime possumus. Ad
hec ceteris animantibus cum careant manibus
despiciant prius in latera nece est. itaqz plus
eoz oculi distant inter sese: et maxime ouium: eo
q maxime prono capite ingrediuntur.

Quare est qd hō inter cetera aialia fm quātitates sui
corporis valde modicā bz distantia iter vnus
oculū et aliū: sed aly aialib^o inexistit gradis distātia pre-
ter pignem. iterponit. n. ipis frons iter vnu oculū et aliū.
in boie aut solū nasus subtilis medi^o existit. Unde Arist.
de hoc in primo de hystoriz dixit. oculi fm magnitudi-
nem minime distant homini aialū. **C** Deinde cum dicit
[Aut qd pp.] Solut^o et assignat duplicē causam: qruz pma
est: qd hō inter cetera aialium pcpue bz oculos fm nām
ex ei^o sapiētia institutos tam rōne pceptions qz cognitiōis.
pp p^o qdē subocculauit eos nā ifra pcauitate pre aly
pbes eis eminetias: in qb^o etiā radij visus possint figura-
ri et nō dispergi: pp 2° eo qd sensus p oculos maxime fa-
cit nos scire: et multas differentias rerum nobis ostendit
sicut scribitur in primo meta. eo qd oia corpora colore par-
ticipant. sicut dī in pncipio de sensu et sensato. nā quidem
situauit eos sibi ppinquos: ut perfectius pueniret ex eis
videndi iudiciū: ppter qd nerui duo obtici ad eos perue-
nientes cruciantur: et ampliori cōiunctione iungunt qz in
aly aialibus: ut fiat vnum magis deferēs visibilis idoli
apprehensum a visu ad sensum cōem iudicatiuum. Et qz
sensus et cognitiō nāliter a quo deriuat mor^o magis viget
in pte anteriori qz posteriori: ideo qd cor a quo est sensus est
antierius: et cerebrum oia bnt in anteriori parte: sicut dī in
scdo de partibus aialium. In parte. n. anteriori sit per sen-
sus particulares pceptio silitudinis formaz extrinsecarū:
qd tanqz licrum per seruos partū deferē sensui cōi ut iū-
dicer: et in hoc constat pronisio et deliberatio agendorum.
Vel forte quis id qd dicit hoc aut puidere sequēti pūm-
get clausule. dicēs qd hoc est puidere et attendere qd quan-
to maior fuerit distantia iter oculos: tāto magis visiones
dispersen lateraliter: ita qd idola duoz oculorū nō pote-
runt perfecte in vnum pūincta sensui cōi iudici pntari.
Si igit opz hoīem ut declaratū est oculos hie maxie fm
nām: relinquit minimā distantia sibi inter vnu oculum et
aliū interuenire. hoc. n. modo oculis situatis potissime ac-
cidit visionē in antierius fieri: et in vnum spēs rerū appre-
hensas ad sensus cōez deferri: pp qd videm^o illos qb^o fue-
rit oculorū distātia: ppter oculorū cōtorzionē musculorū:
nō recte visibile ut est apprehendere: imo vnum duo ap-
parere: sicut dictum est in tertia particula. **C** Notanduz

Particula

est qd illud qd dicitur sensum esse naturaliter in antennis in quo etiā est motus: nō est cōtrariū. *Sal.* i. thegnī tractatu signoz dicēti: partē anteriore esse paucorū neruoz ope ratiūoz per quos est motus: et multoz sensibilibus qbus sit sensus: partē autē posteriore cōuerfo: quoniam *Arist.* hic per motū nō intēdit motū virtutis volūtariē palā cōpre bendentis: sed potius motū virtutis motiue interi? appre bendentis et mouētis occulte: a qua etiā principiat ois motus exterior volūtariū: ppter apprehensionem prece dentē. ¶ Deinde. Amplius autē. ¶ Assignat secundas cām dicēs: hoc itēz ptingere: qz alia animalia preter pigmeūz nō hnt man? solus. n. hō bz: eo qd cū sit prudētissimū aia liū: ei datū fuit a nā organūz qd ei ad plura deferuit. qd q dem nō est tñ vnū: sed multa sicut dicitur in quarto de partib? animalū. Unde in tertio de aia dicēti manus fore organū organoz: et qz alia animalia nō hnt prudētia veraz sicut homo: cū careāt rōne et eius vsu: solis qbusdā imagi nationibus et memorijs viuūt. sicut oī in principio meta. Loco rōnis eis multa ptulit nā: qb? possunt se defendere et fouere ab extrinsecis lesiuis: vt coriū durū et pilosus. vel plumas loco. vestium et armamētōz: dentes cornua et yn gues loco armoz: sicut pz in quarto de partibus. et a *Sal.* in principio de iuamētis mēbroz: et ab *Aui.* in principio quinte particule sexti nālū. ppter qd nā sagax in regimī ne aialis: vt ait scōo creticoz *Sal.* ad remouendūz lesiua occurrētia exterius lateraliter: oculos distātes in laterib? capitis situant: vt eis visis possent euitare: et conuenien tia allicere sibi. Dec at oculoꝝ distantia pre alijs necessa ria fuit ouibus ppter: ppter id qd cum sint animalia bu mida mansueta multoties stare suo et gressu interruppro p cumbūt in terram vt quiescant: vt igitur lesiuum perci piant extrinsecus qñ appetunt accūbere necessario opor tuit oculos lateraliter esse distantes: cū careant manibus quibus sit defensio et accūbere super latus cōsistit et nō in ante. ¶ Notandūz qd quedā animalū minimam habent oculoꝝ distantia vt homo et pigmeus. quedam autē maxi mā: vt ouis bos capra et lepus. alia vō sunt istoz media: quoz quedam magis cōueniunt cum situatione oculoꝝ hominis vt leo catus et symia. quedaz quidē magis cum situatione ouium vt equus et asinus. Et nota qd potest ali ter causa quesiti declarari. dicēdo qd figura capitis huma ni appropinquat figure spherice valde. sic autēz in figura spherica existit: qd punctis signatis in ipsa et lineis abinde prensis in directum: extremitates lineaz sunt distantes valde: igitur lineae ad quas terminarentur oculi intantum distarent: qd rem visam a longinquo nō possent in vniū comprehendere vt dicebatur supra. Rursus fm phm in pmo de hysto. oculi hominis fuerunt in eadē pphēria cū aurib?. Si igit multa inter eos iterueniret distantia: tunc eorum situatio situationi aurīū appropinquaret: quo acci dente vnum sensitiuū impediret aliud in operationibus propter quod natura constituit membra pauciora q̄ po tuit vni tribuens plures actus et magis distantia: ne eozuz motus et operationes confundantur seinuicem disturbā tes. sicut vult *Sal.* in libro de iuamētis mēbroz.

¶ Problema.

XVI.

Antiqua.

Propter quid alia animalia hec quidē non polluantur nocte: hec vō raro? Utrum quia nullum supinum iacet: nullum autem polluitur non supinū.

Aut quia nō somniant alia similiter. Pollutio autem cū phantasia superuenit.

¶ Nota.

¶ Cur ceteris animantibus partim nunq̄ pro-

fusio seminis p somnū incidere assolet: partim raro? Utrum qd nullum homine excepto resu pinum cubare conuenit. Nullum autem nisi resupinum semen profundere potest. An qd ce tera non pariter vt homines somniant. Scilicet his autem per quietem illa profusio non nisi cū imaginatione fieri potest.

Quare est qd animalū ab hōie quedā nullo mō pol luunt spermatiz i somno sua effundētia: sicut catus lepus et b? melica minus pfecta: qdā at si polluan tur b? modicū est qd emittūt et raro: sicut pigmeū? et aia lia multi coitus et boni nutrimentū sicut equus. Unde in o hystoriaz dictū est equū et quedā alia mēstruoz purifica tiones emittere: et si nō fiant tante quāte mulieribus nullā alioz. sic itaqz pbs innuit questionem trimēbre. ¶ De inde. Urrū quia. ¶ Soluit et primo assignat causam pba bilem: dicens causam esse quoniam nullum animalū ab hōie et pigmeo iacet sup dorso: qd est resupine iacere. qd accidit ppter diuersaz figurationē corporis alioz animalū a predictis. solus enim homo cum pigmeo est res cte stature et lati pectoris: et dorfi. Alia vō sunt versus tera ram incuruata: angustoz pector et dorsum: ppter qd sur sum in homine est idem qd sursum simpliciter. s. vniuersū in alijs aut sursum eoz nō est sursum vniuersū: sed sursum sibi et fm quid: sicut dicitur in libro de pgressu aialū: sed sursum in aialibus quibus correspondet sursum simplr ē deorsuz. nūc aut nullū aialū accūbit super id qd ē simplr sursum: s. sup id qd est iter simplr sursum et deorsum: qd lateraliter existit. similiter ppter figuram angustam dor forū nō possunt in somno super ea figi. Causa autēz quare iacere supine pollutionem aduocat: est quoniam renes et vasa seminalia ex tali accubitu calefiunt: et vniuersaliter vie vnde pertransit sperma caliditate dilatant. Propter quod medici precipiūt luxuriosos et gomorreā patētibz super dorsum minime iacere. ¶ Deinde. Aut quia. ¶ Assignat aliam causam dicens iterum hoc contingere: qd non somniant alioz plurima animalū ita vehementer et fre quenter sicut homo et paucorū quedam. Unde *Arist.* in quarto de hysto. ait. somniant autem maxime animalium homo. Et ideo cum spermatiz motus contingat precipue in somno ppter motuz causatū in phantasia a phāstima te accidit valde somniantib? et frequēter pollutionem fie ri: cum virtus imaginatiua cōponat et diuidat formas si bi a sensu cōiūni representatas et ab alijs sensibus parti cularibus per euz: et maxime cū circa actum: coitus fuerit in vigilia sollicitus. sic itaqz ad pollutionem duo faciunt s. supine iacere qd est iuamētū et nō necessariū: et forte pp hoc dictū fuit. vtrum. s. solutionis nota et nō aut. z^m est so minium frequenter incurrere: que duo proprie in solo ho mine reperiuntur. sunt et alia plura in quarta particula no ta: quare pre alijs polluitur homo. Unum quidēz est quia coitu multoties vritur in vigilia et omni tempore: ppter quod et in somno superuenit ipsius phantasia. Aliud quia homo maxime abundat in spermate: cum vtrūqz sit calidum et humidum. Loadiuuat etiā ad hoc non parum: qz somnus eius fit in locis calidis. similiter laborat morib? quibus supercalefiunt renes et spermatiz vasa. Amplius nutritur ex cibis calidis et humidis multi nutrimentū in quibus calor in somno agens ventositatem cōcitat in coi tu necessariam: et ideo non solum homo: immo etiā et que dam animalium que cum homine vtrūqz in his conue niunt somniantia polluantur aqualiter et raro: vt equus canis et porcus: et maxime in domo nutritus.

Co. 38.

cap. p.

Nota de
distantia et
p. amita
te oculoꝝ
et aialibus.

Problema. XVII. Antiqua.

Propter quid animalium hec quidez mouent caput: alia vero non? Aut quia quedam non habent collum: propter hoc hec non mouent caput. **Nota.**

Cur animalium alia caput moueant: alia non moueant? An quod collo carent ea caput mouere nequeunt. Nonnulla autem carent collo.

Quare est quod quedam animalium mouent caput ad omnem differentiam positionis. quedam autem non: immo oino immobile permanet motu locali nisi ad motum totum sicut sunt pisces malocostrata etc. Deinde [Aut qz.] Soluitur dicens: cum esse: quod quedam animalia carent collo: mediante quo mouetur caput sicut pisces. Unde Aristoteles secundo de hysto. collum nullus piscis habet. caret autem collo quod caret trachea arteria et pulmone sicut dictum est de hysto. cum vocem non habeat nisi equiuocam factam per branchias: sicut dicitur in 2° de anima. pulmone. n. arteria et proprie guttur vel epiglottis cum lingua fistule sunt vocis instrumenta. sicut per Aristotelem 2° de anima. et Galienum in 6° de iuuamentis in herbis. Que autem collo carent caput non mouent: eo quod motus capitis fit iuncturis que inter ipsum sunt et collum. iunctura enim prima existente inter cranium capitis et primam spondilem colli mouet caput dextra et sinistra. iunctura autem 2^a que inter primam colli et secundam spondilem iterum fit motus capitis ante et retro. sicut dicitur Aui. 3° primi. mouet eadem solum extensione nervorum et chordarum omnium iuncturarum. spondilium colli. deorsum vero eorundem etc. **Nota.** Notandum est quod sunt quedam animalia aquatica: que pisces non dicuntur. proprie: sicut Cithodea: sicut Balena Delphinus. Vitulus marinus et balaena. que quod guttur habent et vocem: inspirant et respirant aera. guttur. n. est spiritus gratia sicut dicitur in 3° de partibus animalium. Et guttur habentia vel arteria collum etiam habent: quod collum est gratia arterie: sicut dicitur in 4° de partibus animalium: 2° caput per ipsum sine motu totum mouent. **Nota.** Notandum quod in piscibus et quibusdam aquaticis et etiam alijs non fuit necessarium collum neque proprie arteria neque proprie motum capitis. non enim proprie arteria quoniam talia cum sint modici calidi actualiter calidum illud eorum sufficiens fuit branchiarum motus preperare ut in piscibus: et motus succinctorum in entomis ut apparet in libro de inspiratione et respiracione. non proprie caput motum: quoniam piscium vita est in aqua in qua habent alimentum pinquum valde. Itaque aqua diuisibilis est de facili quare citissime possunt caput mouere motu totius: et sic sibi conuenientia elicere et nociva fugere. ad hoc. n. videtur motus ordinari.

Problema. XVIII. Antiqua.

Propter quid homo sternutat animalium maxime? Utrum quod poros amplios habet per quos spiritus et odor ingreditur: his autem repletis vento sternutat: quia amplius autem signum quod magis odoratus est. Alijs animalibus certiores ac subtiliores. Si igitur in amplios plus et multotiens inducitur humidum: quo inspiratis cum ventositate sternutatio fit. Tales autem maxime animalium homines habent. Multotiens itaque sternutat merito: aut quia minimus semper longitudine nares: quare humidum calefactum velociter potest fieri spiritus. In alijs autem per longitudi-

nem in frigidatur prius. **Nota.**

Cur in animalium genere homo sternutare maxime solet? Utrum quod meatus obtinet ampliores per quos spiritus odorque subeunt. Quoniam namque arctiores meatus sunt: eo magis vim ob continent obfaciendi. quod si in ampliores plus humoris ingreditur: quo inflato sternutamentum fieri solet. Tales autem genus hominum omnium maxime animalium obtinet. Merito homo solus sternuere sepiissime consuevit. An quod homo breuissimis naribus est ita ut humor calefactus celeriter commutari in spiritum possit: cum ceteris refrigescat pro longitudine prius quam mutetur.

Quare est quod homo proprie sternutat inter cetera animalia. sternutatio quidem est spiritus subito exitus sicut dicitur in primo de hysto. semper autem Aui. 6° tertio. sternutatio est motus proprius cerebri ad expellendum humores autem maxime multum cum auxilio aeris attracti subito per viam oris et nasi. **Deinde.** Utrum quod? Soluitur et primo assignat causam probabilem siue ab alijs opinata. dicens ideo contingere quoniam meatus narium hominis sunt amplius: per quos aer inspiratus et odor attractus subintrant de facili. cum autem subintrauerint et eis cerebri vacuitates replete fuerint antea: ex caliditate quidem odorifera dissolueret humidum aerem causat ventositatem in vacuitatibus cerebri myringas eius extendens et pungens: propter quod cum sint sensibilissime contingit sternutationem fieri. **Deinde.** Quia amplius. Quia dixerat meatus narium fore amplios declarat id dicens. quod autem bene dictum sit meatus narium esse latos ostenditur per signum: quod est: quoniam homo est animal magis perceptiuum odorum et plus delectatur in ipsis quam aliquod aliorum animalium. cum eius compositio pro aliorum compositio sit armonica. illi tamen meatus qui sunt subtiliores interius angustiores sunt certiores et magis perceptiuum odoris: cum contactus fiat vehementior in ipsis. si itaque contingat quod in latos narium meatus magis et sepius incurrat humidum aerem et odorabile in fumos resolutum inspiratum ipso inspirato et in ventositatem ut dictum est resolutum necessarium est inde sternutationem subsequi: sed bene proprie habent tales nares et cerebri calidum aeri expostum. igitur condignum est eos alijs animalibus frequentius sternutare. **Dubium.** Dubium de eo quod dicitur hominem fore magis odoratum alijs animalibus. cuius contrarium dicitur expresse in 2° de anima. et in de sensu et sensato: et quinto de generatione. Illic enim dicitur nos sensum olfactus non habere certum: sed peiores alijs multis animalibus: et ideo homo prae odorat: nihil enim odorabilem odorat absque letitia vel tristitia: eo quod organum certum non existit quo fit sensus olfactus: ita enim est de olfactu nostro sicut est de visu animalium duros oculorum ut piscium. sicut enim hi non percipiunt nisi manifestos et excellentes colores: ita olfactus non percipit nisi excellentes differentias olfactus: sicut enim oculus habens palpebras nisi prius ipsa eleuetur ex eo non potest videre: ita organum olfactus quod est in parte anteriori cerebri ubi sunt quedam caruncule ad modum capitum mammillarum formate: super quas existit quoddam operculum velatum panniculofam: non percipit olfactibile nisi nobis vehementer inspirantibus discooperiatur velatum: ventis etiam et poris per quos subingreditur odorabile ampliat. Amplius totum cerebrum est humidissimum et frigidissimum.

Dubium

2. c. 92
2. c. 1.

Particula

sumum omnium partium corporis. *fm* Aristo. in plerisque libris: et maxime in parte anteriori in loco in quo organum situatum est olfactus: sicut vult Sal. in libro de iuuamentis membrorum. quod autem est tale multis humiditatibus repletus est superfluis sensitiuum impediens suum obiectum sentire. quare etc. **Solutio.** Dicendum quod aliquid esse magis odoratum potest esse dupliciter. aut intensius: eo quod vehementius percipiat impressiones causatas in sensitiuum ab odorabili: eo quod huiusmodi sit magis natum sentire odores. propter siccitatem eius compositam et apertionem meatuum sicut ostendit iducta ad hanc partem. Aut extensius ut quod virtutem habeat percipiendi plures odores: et ipsis magis delectetur et gaudeat. **Ad Arist.** in de sensu et sensato: homo solus animalium gaudet floribus et talium odoribus. alia autem magis gaudent odoribus alimentorum determinatis. Unde Auer. in eodem libro de hoc loquens ait: proprietas comprehensionis istorum sensuum in animalibus non est eadem. homo. n. comprehendit differentias rerum: et intentiones earum proprias que sunt in re sensata quasi medullam de fructu. In animali vero bruto comprehenduntur ea que sunt extra que sunt quasi cortices fructuum. Cuius quidem signum est quod bruta non mouentur a sensibilibus: sicut homo. ipse enim mouetur a tinctura et figura motu quo bruta nequaquam mouentur. sic igitur homo magis aliis odoratum existit: eo quod ab odorabili magis impulsi mouetur. **Ad hoc** autem sit in se optime dictum. **Solutio.** Dicendum tamen aliter et melius ut quod littera sit corrupta. debet enim habere ubi habet magis minus: et quod ita sit patet per nonum capitulum trigésimequarte particule: ubi hoc reperitur. problema. sic enim illic scribitur signum est quod minus olfactum animalibus. repetetur etiam hoc problema. 55. capitulum. **Deinde** Aut quod. assignat aliam causam dicens: hoc esse: quoniam homo habet nares brevissimas respectu aliorum animalium in quibus sunt longe protense valde. ut a summitate capitis usque ad os: propter quod humidum calefactum propter motum et retentionem circa myringas cerebri de facili: et cito potest uerti in spiritum ventosum et extra causans sternutationem expelli: sed in aliis animalibus propter longitudo et distantiam narium a loco cerebri ubi illud calidum attractum peruersum est in spiritum ventosum transiens per vias longam frigidam nervosam in frigidatur antequam possit sternutationem causare: sicut sperma ifrigidatur et redditur inefficax ad generationem in habente longam virgam antequam in matrice cadat: sicut dicitur in primo de generatione animalium: et hoc est quod dicitur nono capitulo trigésimequarte particule: et habentes nares paruos hoc est breues et parum distantes a sensitiuo quod est circa predicta capita mamillaria: dignum est eos frequenter sternutare. Sed ex his verbis Arist. videtur relinqui quod materia causans sternutationem facta sit iam extra ambitum cranei: cum tamen dicat Hipp. loquens de sternutatione in septima particula aphor. sonat vero quoniam per angustum est ei exitus: ista autem coangustatio videtur esse ante carunculas mamillarum capitibus similes. **Notandum** quod proportionabiliter fere iste cause eedem possunt hic sternutationis in homine solum assignari que sunt assignate in tussi in primo capitulo soli sibi appropriata: cum sternutatio sit cerebro: sicut tussis pulmone: sicut dicit Avic. sexta tertia.

Problema.

XIX.

Antiqua.

Propter quid lingua nulli animalium est pinguis? Aut quod pingue densius. Lingua autem naturaliter rara est qualiter humores cognoscat.

Moda.

Cur nullius animalis lingua est pinguis? An

quoniam pingue vniuersum densius est. Lingua autem tem rara sua natura propterea est ut percipere possit genera saporum.

Quare est quod nullum animalium habet linguam pingue sicut multas alias partium. **Deinde** Aut quod. Solutio dicens: ideo esse quoniam illud quod est pingue est condensatum et inspissatum. Et enim materia pinguedinis a calido generatur ipsa coagulatur et constituitur a frigido inspissante: sicut declaratum est in quarto particula: quoniam de ratione frigidi est condensare et inspissare: sicut dicitur in quarto methéororum: sed lingua secundum naturam suam habet quod sit rara spongiosa. ut patuit etiam in tertia particula ad hoc ut humores id est saporibus fundatur enim saporibus in humoribus: percipiat et discernat. hoc autem non posset facere si esset pinguis: quoniam incidens pinguedo condensaret linguam et eius panniculum gustatiuum velando eam redderet imperceptibilem: cum neque pinguedo neque seipsum sentiat sicut dicitur in secundo de partibus. Amplius debet esse lingua spongiosa rara: ut ipsa recipiat humiditatem venientem a stomacho ex quo in radice eius formatur salina in carne. scilicet glândosa: que quidem salina non parum deseruit gustatiui cum fuerit temperata. unde oportet linguam ad perfecte gustandum neque esse nimis humidam neque nimis siccam. sicut patet secundo de anima. Item lingua non fuit pinguis propter motum eius frequentem pinguedinis dissolutionem sicut patuit in quinta particula. ad quod et adiunxit vapores calidi ex stomacho et pectore ad ipsam eleuati.

Problema.

XX.

Antiqua.

Propter quod femina distinctione minus gât: masculina autem non? Aut quod longior est vesica que est feminarum et in profunditatem et longitudinem. In medio enim ipsorum matris pudici et vesicę que indiget violentia multa quod emittit propter distantiam matricis. cogitur autem distendens spiritum.

Moda.

Cur femine iterum corpore mingunt: marces minime? An quod feminarum vesica remotior tamen profunditate et longitudine sita est. Jacet enim vulua earum interius sedem atque vesicam. itaque humor emittendus vim propter spatium vulue desiderat plenior: que per spiritum corporis intentio acquiritur.

Quare est quod femina animalium mingunt cum distensione etc. quoniam enim mingunt distendunt se secundum quasdam partes: et se secundum alias contrahunt sicut est aperte videre in vaccis mingentibus et porcibus. secundum namque longum contrahuntur et extenduntur secundum latum. Et hec recta est expositio: et expositum sit aliquando hanc distensionem fore in vrina egrediente. acquirunt enim in eis figuram triangularem cuius basis est superius et angulus acutus inferius. Exponitur etiam aliter: ut quod distensio sit verbum fictitium ad imaginationem soni ut tintinabulum inueniunt cum quodam enim sono distensionem denotante mingunt femine: quod et est verum sit non tamen conuenit proposito sicut apparebit in cause datione. **Deinde** Aut quod. Solutio dicens causam esse: quoniam collum matricis cum ipsa etiam matrice est organum longius in femellis quam vesica earum cum eius collo: profunditatem enim corporis maxime magis subintrat quam vesica: et expanditur in longum plus secundum se et secundum eius corpus. stat enim vesica multum ad prem

Ca. unico
Cae ster-
natiois.

ad partem superiorem versus succinctorium: ut patebit. ipsa enim matrix cum sit sita in loco medio versus inferius inter pudicū id est anū et intestinū rectū cum alijs ex vna parte vt superiori et vesicā ex parte inferiori versus inguinā. Et qz vesica sic est situata circa matricem vt matrice ipsam superante possit cōprimi: ideo opus est qd illud qd in vesica p̄tinet conamine vehementi et distēfione expellatur exterius: ex distēfione enim matrix superans vesicā versus superius et facta quasi distans ab ipsa appropinquet et colligitur super vesicā eaz exp̄imēdo: et hoc est qd dicit qd cū animal femineū spiritu quodam ventoso retento distendit se quasi vellet ex se figurā arcus cōstituere humi- dus in vesica retētū cogit foras exire. Cū aut maiorē intelligētiam istius capituli vidēdū breuiter est aliqd de membrorū p̄dictorū anathomia: sicut plerūqz monstrauit. Dico igit qd matrix est instrū generatiōis et nutritiōis embrionis: sicut terra plātis: et est corpus ex duplici tuni- ca cōtextum: nature neruose attrinēti vt valeat distendi tēpore quo embrio magnificat p̄tentus in ipsa: et cōtrahi hora qua sperma suscipit ab ea: cuius qdez situs est inter vesicā et intestinū rectū cū alijs inferioribz: ita qd istina hz supius versus dorsus: vesicā vō inferius versus femora: et exēdit s̄sus succinctoriū supius vltra vesicā: ita qd supat vesicā supius sicut supat ab ea versus inferius ad anū: ad hoc vt saluet a vesica et intestinis gratia embrionis. Hic et matrix collū longū duz: neruosus sup qd exēdit et in qd terminat collū vesice circa vuluā: ita qd vnus sit meatus amboz. Et ipsa qd ēm Auic. 21. terty. et Nicolauū pipa- theticum in suis p̄blematibus est in radice creata similis instrū generatiōis viroz quod est virga et quē sunt eius: differunt tñ qz vnū eoz est cōpletū protēdens ad exteriora: et altez est diminutū retētū interius qd est matrix: est enim quasi cōuersus instrū viroz: est nāqz ossēū syphac matricis et collū eius quasi virga. Sed quid sit vesica iaz aliquāter apparet. Est enī instrūētus aquositas vzi- nalis cōtentiū ex duabz tunicis subtiliter contextis: for- ma cū extendit rotūdū: per cui⁹ duos cānales poros vzi- tides appellatos subintrat vziua a renibus transmissa sic ingeniose cōstitutos: vt etiā pedibus eleuatis nequeat ex- terius reuerti: Quis aut sit eius situs iam apparuit. C Et scias qd qz mulier est recte stature matrix ipsius pōt me- lius vesicaz cōprimere distendēdo: ita qd vziua cogit exi- re sine fortassis etiam distēfione nota.

Problemata.

XXI.

Antiqua.

Propter quid animalū qucūqz nō vo-
lant omnia deponūt hyemales pilos
preter suem: etenim canis deponit et
bos: Aut qz calidissima sus est: et ex
calido nati sunt pili ipsi: tale enī est crassus: alio-
rū qdem igit: aut qz infrigidatus est humidus
cadunt: aut digerere cibū nō potente p̄pria cali-
ditate. Aut ppter nihil pati humiditātē que est
in ipsa ppter digeri bene cibū nō deponit pilos:
qd quādoqz enī causa depositionis est suffi-
ciēs pinguedo p̄hibere. Ques aut et homines
ppter densitatez et multitudinem crinis ipassi-
biles sunt. Nō enī tendit infrigidatio in p̄fun-
ditatem qd coagulet humiditatem: aut p̄hibeat
digerere caliditatem. Noua.

Cur sues bybernū pilū amittere nō solent: cū

cetera quadrupedes soleant: nā et canes et boves
certe amittere assolent. An qz sus calidissimus
omnium est: partiqz calenti corporis eius pili
adherent: quippe cum pingue talis esse necesse
sit: ceteris itaqz vel quia humor refrigescit pili
defluūt. Vel quia suus calor alimētū cōcoque-
re nō pōt. Suius vō nō idem incidit vel qz ni-
hil humor interior affici potest: vel qd bene ali-
mentum cōcoquitur. Nā et si quādo causa cur
defluant sit pinguitudo: tamen vetare potest.
Ques ac homines propter sui pili tum densita-
tem: tum copiam non ita affici pulsu frigoris
possunt. Non enim altius refrigerationi subi-
re licet vt possit vel humores gelare: vel calo-
rem concoquendo seuocare.

Quare

est qd oia de numero aialū nō volantū cir-
ca finē hyemis adueniēte vere dponūt pilos
p̄existētes eis hyeme inde se exuētia. verbi grā. canis: bos
equus: vulpes: capriolus et. sed porcus non cōicat in hac
passiōe cū alijs aialibz: nō enī deponit pilos quos habuit
hyeme in vere. C Notādū qd lz dixerit p̄sus aialia que-
cūqz nō volant deponere hyemales pilos: nō tamen vo-
luit ex hoc neqz habet qd qdam volantūz non deponant
plumas pilis p̄portionabiles: imo aliqua deponunt sicut
nō volandia vt latitantia qdam hyeme in cauernis totali-
ter tunc deponunt plumas quas veris tēpore reassumūt.
vt p̄ in qnto de hyistorijs: et in qnto de gñatione: sicut cu-
culus turtur et frequēter ortigo: hec enī nimia sua pingue-
dine deplumant: nō enim p̄nt penne illo humido pingui
sustentari. Item supfluitates ex qbus penne fouentur ce-
dunt in pinguedinē magis: ppter qd bz absentant se. Nā
et multoties inuēte sunt hyeme sic deplumate in forami-
nibus arborū. Est tamē in tempore differentia: qz non vo-
lantia deponūt pilos in vere: hec vō plumas in principio
hyemis. C Deinde Aut qz. J Soluit et p̄mo assignat cām.
scōdo cōparat boies et oues et alia aialia. 2º ibi [Ques aut.]
Jtē p̄ima in duas fm qd duas causas assignat. dicit itaqz
p̄imo vnam cārū esse: quia porca non deponit pilos hye-
males: vt alia ppter vehementem caliditatem ipsius ex
qua sibi generati sunt pili: caliditas enī eius est cōmixta
crasso viscoso qd est calidū: et est illud qd dicit lardo: p̄bi-
bens radices pilorū infrigidari et ne defectu alimenti su-
stētationis decidat. Sed in alijs aialibus non sic est: imo
qz aut infrigidatū est humidū et cōdensatum oino ex quo
pili fuerunt generati et sustentati: a frigiditate continentis
in hyeme: aut quia pilus propter debilitatem caliditatis
eius a frigore non potest digerere cibum et attrahere sibi
ex eo qd sufficit ppter quod cadit: sed qz pilus non p̄prie
dicitur habere digestionem et attractionem fm Sal. po-
test h̄s impotentia digestionis cibi de ipsis animalibz ex-
poni cum eorum digestiua frigore debilitetur hyemis et
p̄prie melancholicorū pauci sanguinis. C Dubitatur de
eo qd dicit suem calidissimam cū eius caro sit humida et
viscosa vehementer: similiter et medici nō dicunt eius nu-
trimentum esse sic calidū: imo potius frigidum tepidum
non bene digestibile. C Dicendum sicut vult Sal. in li-
bro alimentorum: qd porcus p̄ ceteris similitudinez ha-
bet cum homine: sicut probat: eo qd cōpertum est per ma-
nos receptiuos hospitum dare ad comedendū carnes bu-
manas pro porcinis: et non perpensum est in sapore neqz
odore: qd occultatus est donec apud eos reperi sunt digitū.

Problemata. A.

o

Dubium.

Solo.
Porcum
similitudines
hic cū por-
cine.

Particula

Similiter ex anathomia scitur q̄ dispositio membrorum interiorum porci conuenit dispositioni membrorum hominis pre ceteris animalibus: ppter qd̄ Auicē. sc̄bo. cañ. ait. quosdā p̄xisse q̄ quando oportet aliquid experiri in sanguine hominis: experiat in sanguine porci. Nunc aut̄ bo- mo calidissimū est animalū sicut tactū est in quarta par- ticula. quare zc. q̄ itez sus adeo sit calida hoc nobis dicit actus inuolutionis in aqua lutosa. ppter soliditatem eniz corz ipsius calidus non potest per poros exhalare: sic igitur dicendū sicut dictū est in q̄rta particula de calido ho- minis q̄ sus est calidissima calore quātitatiuo corpulēto humido pingui inuiscato: neqz Aristo. suem calidissimaz in femineo genere dixit: eo q̄ sit calidior masculino: sed fortassis ideo factū est q̄ caro eius humidior z viscosior existit magis piloz conseruatiua: q̄ mascu. caro: sed ipsa modicū habet caloris q̄litatiui z acuti: sicut ostendunt ad hoc inducta: pp qd̄ caro eius remanet viscosa. ¶ Deinde [Aut ppter.] Assignat aliā cāz dicens iō esse: qm̄ humidi- tas pinguis z viscosa q̄ est in porca nō patit̄ a frigidityte cōtinētis in hyeme: imo sufficiēter digerit cibuz suū sicut in alyz tēporibus ex quo generat̄ pingue viscosum piloz conseruatiuum: ppter qd̄ nō fluunt eoz causa impasta qd̄ declarat. nam aliqui pinguedo viscosa est sufficiens potēs phibere ne accidar piloz casus. sonet enī eos sui calidita- te z viscositate. Fortassis z aliquis hoc aliter exponet: vt dicat hic Aristo. remouere dubitationē: dixerat eniz crasi sum esse cām ne pilos deponerent aialia: ex quo quis cre- deret q̄ pinguedo vniuersaliter phiberet casum piloz: ideo ostendit q̄ hoc nō semper operat̄ dicens: q̄ pingue- do aliquando est causa sufficiens phibere ne pili oriant̄: z ideo videmus aues z porcos etiam supflua manantes pinguedine non fore adeo plumales z pilosos: aut exiles habentes sicut macros: imo anium latitantes pre nimia pinguedine depulmanē omnino. ¶ Deinde [Oues qd̄.] Comparat homines z oues ad alia animalia que magis in hac passione conueniunt cum sue q̄ cum alyz anima- libus: dicens q̄ pili z lane in hominibus z ouibus ppter spissitudinem z multitudinem ipsoz redduntur impassibi- les: ita q̄ non decidunt: calefaciunt eniz z defendunt a fri- gore partes in q̄bus sunt vt capilli caput: z lane oues om- nino: ppter quod frigiditas cōtinentis non potest pene- trare in profunda corporz eoz in frigidando humidum z materiam piloz z lanaz z condensando: aut caliditatem digestiuam cibi prohibendo: sicut dictum est in alyz ani- malibus accidere: propter quod homines z oues non de- ponunt pilos: similiter non deponuntur pili istorum: quia generati sunt ex humido suauī plurimo pili aliorum ani- malium producti sunt ex humido sicco acuto: q̄ veris tē- pore renouatur adustus. ¶ Notandū q̄ pili pluribus de causis fluunt ab animalibus: aut ppter consumptionem humiditatis sicut accidit p̄fiscis z ethicis z cōualescētibus quibusdam: aut ppter frigiditatem humidum conden- santem z terminantem: sicut apparet in folys arborū: aut ppter pinguedinē superflua fūmū vnde generant̄ suf- focantem: aut ppter raritatem poroz cutis: aut propter corruptiones humoris acuti corrosiui sub cute: qd̄ erit ex cōmixtione cholere aduste: vel alterius humoris cū san- guine: sicut dicit Balyab. 8. theo. sicut contingit precipue vulpi. Unde z casus pilozum qd̄ alopecia dicitur a vulpe nomen accepit. Alopes enim grece vulpes. Causat̄ etiam interdum ex humore grosso viscoso: sicut flegmate oppi- lante poros per quos sumi generatiui pilozum emittant̄. Porco vō maxime homini z cōsequenter oui propter pri- uationem plus causaz predictaz ipsi naturaliter se ha- bentibus minime casus eis pilozum contingit.

Quāobré
pili fluunt
ab aialibz

Alopecia
qd̄ z vnde

Problema.

XXII.

Antiqua.

¶ Kopter qd̄ ouium qdem molliores crines oriuntur diuulie: boium aures duriores. Aut qa ouium qdem ex su- perficie oriunt̄: ppter qd̄ z sine tristitia vellunt̄: manente principio nutrimentū incor- rupto qd̄ est in carne. Superfluitates quidem igit̄ apertis poris euaporant magis. Lana vō carnis propriū nutrimentū accipit. Caro aut̄ mollioribus z dulcibus nutritur: boiuz vō crines ex profunditate nati sunt: violētia z cuz dolore euellunt̄ manifestū aut̄: euellunt eniz sanguinē. Vulnerato aut̄ loco accidit ipsum z cicatriza- ri: ppter qd̄ euulsio qdem accidit fieri diuulsi- quousqz aut̄ vtiqz ascendunt crines duras pro- longari propter id qd̄ nutrimentum carnis decre- linquit oēm cibum: ex supfluitatibus aut̄ ipsos fieri. Signum aut̄: eoz qdem enim oīuz q̄ sunt apud meridiem duri sunt crines: ppter id q̄ ex- terius calidum in pfundum extrēdens scrutatur bene digestum cibum. Eoz vō qui sunt apud septētrionem molles. His enim supficialis ma- gis est sanguis: z dulces humores: ppter qd̄ z bene colorati sunt.

¶ Nota.

¶ Cur ouibus expilatis mollior pilis subnascent̄ homini durior. An q̄ ouium pili summe cuti coherent: euelliqz obeā rez sine vllō possunt la- bore. Cū initiū alimēti integruz maneat qd̄ car- ni iunctū est. Abeatibus itaqz patefactis excre- menta respirare melius possunt: vellus eniz p- prio carnis vescitur alimento. Caro aut̄ molli- dulciqz alitur pabulo. Hominū cōtra q̄ alius pili inheret: per vīm summoqz cū dolore euel- lunt̄. Constat id quādoquidē sanguinez secum detrahunt. Corpore igit̄ saucio euenit vt tāde- cicatrix obducatur. Unde fit vt vel finem pili amplius promēdi faciāt qui euulsi fuerint: vel q̄dū preterea promere possint duri extrudan- tur: eo q̄ omne valens alimentū carnis exbau- stum est: nec nisi materia inuulsi z superuacua pilus provenit. Indiciū q̄ hominuz omnium plagaz inhabitantiuz meridianā pili duritiem pre se ferunt: quoniam calor exterior altius cor- pus subiens alimentum concoctu facilis absu- mat in vaporem. Contra eoz qui sub aquilonē incolunt molles lasciuiqz funduntur q̄ his san- guis dulcisqz sapor per summam potius fluitat formā: quāobré his color quoqz hylarior est.

¶ Lacta cōueniētia inter boies: boues: z oues quātum ad pilos: nunc assignat dīas inter ea dicens. quare est q̄ pili ouium cum diuellantur qui postea oriū- tur sunt leniores z molliores: in hominibus aut̄ est ecō- uerso: qm̄

uerso: quoniam pili orti post primorum euulsionem sunt duriores et asperiores. ¶ Deinde [Aut qz.] Soluit et primo ad primam partem quesiti dicens causam esse: quia crines primo ouium oriuntur ex parte superiori superficiali cutis: non enim radices earum profundantur: et ideo euelluntur leuiter neque ingerunt dolorem ouibus: similiter et alimenti principium: quod est sanguis diffusus per membra carnosum permanet in corpore post euulsionem: sed id quod accidit ex tali euulsionem est quod pori cutis aperiuntur quibus apertis superfuitates sicce serose pilos causantes duos et terrestres exhalant extra magis: quo accidente pili ouium accipiunt illud nutrimentum sanguineum incorruptum ex quo habent esse quod erat proprium nutrimentum carnis: sed hoc nutrimentum est molle et dulce: quoniam caro ex mollibus et dulcibus humiditatibus sanguineis nutritur: sic itaque pili orti post euulsionem in ouibus erunt molliores et leniores prioribus: cum fiant ex humiditate dulci sanguinea: terrestri et sicca apertione et euulsionem expulsa. ¶ Deinde [Dominus aut.] Assignat causam secunde partis quesiti dicens in hominibus secus contingere: quoniam pili eorum primi generati sunt ex profunditate carnis: profundantes se radicibus: et maxime pili porcorum et non ex superficie sicut lane ouium: et ideo non euelluntur nisi cum conamine dolorem vehementem ingerente. quod quidem ostendit: quoniam euulsi secum educunt sanguinem: propter conamen enim euulsionis et doloris cutis a carne seu a craneo se iungitur: et in locum vacuum interueniens incidit sanguis exiens a carne: quare accidit locum euulsionis vulnerari vulnere quo ferula locum vulnerat percussum: ut patuit in nona particula. Cum autem sic locus fuerit vulneratus: contingit ipsum denuo cicatriscari et corrugari sanguine concurrente ad locum: qui in poris apertis ab euulsionem postea condensatur: et ideo euulsionem pilorum accidit fieri melius diuisis et singulariter fere separatim pilis prius: et non omnibus simul euulsis. ¶ Vel aliter euulsionem contingit fieri pilis separatim a carne cum violentia: sed cum post euulsionem pili denuo generentur et crescant: necesse est duos et asperos fieri: et sic permanentes prolongari: eo quod habet esse ex superfuitatibus siccis et terrestribus factis per corruptionem principii nutrimenti. scilicet sanguinis. Et hoc est quod dicit: propterea quod illud quod erat nutrimentum carnis: ut sanguis aptus conuerteri in carnem dereliquit et amissum cibum conuersum in perfectum sanguinem et verum nutrimentum carnis ex quo et capilli habebant esse. Sic igitur causa huius est: quia nutrimento corrupto conuenienti propter vulnus loci ex euulsionem: accidit superfuitates sicce et serose in poros concurrere et in pilos emitte. ¶ Deinde [Signum aut.] Declarat hoc per signum: secundo dicens signum eius quod dictum est esse: quoniam illi homines omnes qui habitant versus meridiem sicut africani habent pilos duos: eo quod calidum exterius continentis tendens in profunditate corporis eorum poris apertis percuratur et percurrit nutrimentum bene digestum per totum: ita quod ex ipso fumos siccos adustos educit pilos duos generantes: sed illi qui habitant partes septentrionales: sicut gallici et anglici pilos molles et suaves habent: et hoc quia in ipsis sanguis fit magis circa superficiem cutis: propter caliditatem interiorum ad cutem reuerberantur: et humores dulces habent. scilicet naturales sanguineos: vel dulces ex admixtione multi sanguinis: qui dulcis est valde secundum Auicennam. prima pars mihi et flegmatis dulcis: et ideo sunt rosei boni coloris: debita enim proportio sanguinis cum alijs humoribus colores reddit temperatum ex albo et rubeo conspersum sicut dicunt medici. Est tamen aliquando et maxime in mulieribus et frigidis natura quod propter multam frigiditatem regionis non conuenit tales esse bene coloratos: sed potius pallidos vel

subalbidos: sicut Iohannes dicit quod color albus causatur ex frigiditate scotis. Sic igitur pili non euulsi sunt molles et proportionati illis qui habitant loca septentrionalis: pili autem post euulsionem nati sunt duri proportionati illis qui circa meridiem inhabitant loca. Quod vero nunc dictum est de diuersitate pilorum penes regiones: dicitur etiam in 3. hystoriarum. differunt quidem loca calidiora et frigidiora: in calidis quidem duri: in frigidis autem molles. ¶ Dubitatur circa imediate dictum: cum contrarius eius scribat in physionomia Aristoteles. ascripta. Est enim talis in ipsa sermo: qui quidem apud septentrionem habitant fortes sunt et duorum pilorum: qui autem apud meridiem timidi et molles pilum habent. ¶ Dicendum quod isti sermones non sunt oppositi: imo simul stare possunt: cum ad diuersa possint climata referri. Cum enim Aristoteles in 3. de hystoriarum. sic hoc dixit. habitantes apud meridiem duos habere pilos: per hoc intellexit extremum quinti climatis quartum totum et extremum tertium: in his enim est caliditas naturalis fortis ad hoc sufficiens et caliditas continentis que potens nutrimentum interius scrutari ex ipso fumos resoluens pilos duos generat. Sed cum dicitur in physionomia quod habitantes apud meridiem habent pilos molles: intellexit per hoc primum clima et secundum pro parte ubi inhabitant achiui et maiores indi: quorum humidus dulce et pingue propter nimiam caliditatem exhalat in vapores: unde debilem digestionem habent: pilos molles et lenes causantem: effeminati enim redduntur: et malorum etiam morum propter exhalationem calidi innati. Similiter cum Aristoteles dixit habitantes apud septentrionem habere pilos molles intellexit extremum sexti climatis: septimum et ultra sicut sunt germani: daty: rutbeni: propter multas humiditates eorum dulces euaporantes a multo calido ad cutem in pilos: sed cum dicitur postea in physionomia: habitantes apud septentrionem habere duos pilos: intellexit per hoc habitantes arabum et quintum clima: ut ille sermo physionomie sit prolatus ab existente in tertio climate: cum meridionales sunt illi de primo climate et secundo: septentrionales de quarto et quinto. Nunc autem sermo hic Aristoteles. videtur esse enuntiatus ab illo qui quantum tenuit clima: cuius quidem climatis fuit Aristoteles. et Galienus. sicut dicit Dali rodoan super secundo qua dripartiti Ptolomei. ¶ Dictis tamen istis videtur Galienus aduersari in secundo de complexionibus: inquit enim dico quod egyptiorum arabum et indorum et omnium regionum calidarum et siccarum inhabitantium capilli sunt nigri: tardi augmenti duri crispi asperi: et contra in his qui habitant regiones oppositas. ¶ Dicendum quod per istos habitantes illas calidas et siccas regiones: intelligo extremum tertium climatis versus tropicum canceri et initium secundum: non enim indi solum sunt in primo climate: sed in secundo etiam et tertio. ut patet per Alphagranum.

¶ Problema.

XXIII.

Antiqua.

¶ Propter quid crines quidem ouium quanto magis utique longiores erunt: duriores sunt: hominum vero molliores. Aut quia hi qui sunt ouium dictus est: quale nutrimentum habent longe a principio distantes inutribiliores sunt: et facile ex ipsis exhalat a calido nutrimentum quod inest propter bonam digestionem: desiccati enim sicciores sunt: humidum vero molle. Qui sunt enim hominum minus quidem: magis autem a principio digeritur autem ipsis magis: propter id quod

¶ Problemata. A.

o z

Color al
bū in corp
bū ex quo.

Dubium.

Car. pma
ca. 3. lib.
A. B. C. theo.
Soluio.Aristo. 2
Gal. fue
rūt ex qu
to climate
fm d. Dali.
Instāna.

Solo.

Ex quo
nutrimentum
caroQuare in
euulsionem
pilorum fit
dolor.

Particula

minus est: digestum autem molliorem facit crinem. Omnia namq; digesta sunt molliora indigestis: ex superfluitate namq; est pluri crinis qui est crinis hominis q̄ qui ouis. Signū autem: iunenes quidem oues antiquioribus molliores habent lanas.

Nona.

Cur ouiu pili eo duriores sunt quo prolixiores: boium contra molliores quo prolixiores? An q̄ ouiu pili qui quale diximus capiunt alimentu vbi procul se ab suo deduxerunt initio ieiunius vescuntur. Et alimentu qd̄ inest vi caloris facile pro sua inconcoctione euaporatur. Itaq; siccati duriores redduntur: molle namq; qd̄ humidū est: hominū x̄o pili minus quidez alimentū q̄ suo initio bauriunt sed cōcoquitur plenius qm̄ minus est. cōcoctū aut̄ pilu efficit molliore. cōcocta eteniz queq; molliora inconcoctis reddunt. Indiciu q̄ oues recentes vellera molliora gerunt vetulis. copia namq; excrementi pilum et ouis et boi procreat.

Quare est q̄ lane seu pili ouium quanto fuerint magis extenset: t̄to plus indurant̄ versus extremitatem exteriorē: sed in boibus est ecōtra: qm̄ pili eorūz quāto fuerint magis elōgati: t̄to plus molles reddunt̄ s; extremitatē exteriorē a medio in antea. **C** Deinde **[Aut qz.]** Soluit et pmo ad p̄mā partē q̄siti dicens: ideo eē: qm̄ iam est deū in p̄cedēti caplo quale nutrimentū habeant pili ouiu: qm̄ molle dulce sufficiens digestiū declinans ad sufficiētem exteriorē valde: et hoc cū fuerint illi pping: sed cū fuerint facti distantes. ppter extensionē suā s̄m alteram extremitatē a loco predicti nutrimenti non possunt ipso sufficiēter vti: eo q̄ partim exterminatur in pilos s̄m extremitatē alterā que est versus cutē: partim v̄o per vltiorē digestionē qd̄ est subtile in vltimo nutrimento exhalat a calido resolvente: ita q̄ remanens qd̄ cedit in nutrimentū pilorū versus extremitatē extrinsecā hebetat: to dulci vinctuoso efficit̄ siccū terrestre et amarū: ppter quod necesse sit eos sicciores et duriores in extremitate illa cū deficiat humidū causa molliēti. **C** Deinde **[Qui aut.]** Assignat cām secunde partis q̄siti dicens: q̄ pili hominum minus sunt siccī et durī versus extremitates exteriorē: a principio tamē iuxta extremitatem alterā versus cutem sunt humidiores et molliores: cuius quidem ratio est quia nutrimentū ductum sursum ad pilos cum prius existens circa cutem nō esset sufficienter digestus: vt tanq̄batur in p̄cedenti capitulo: cōtinue magis digeritur: cum autē fuerit ductum superius et digestū reddit pilos s̄m illam extremitatē humidiores et molliores. **C** Et q̄ ita sit probat: quoniz omnia digestionē decocta redduntur humidiora et molliora indigestis: eo q̄ separantur per digestionē superfluitates sicce serose et terrestres reddit̄es digestum impurū. Qu aut̄ pili hominis sunt sicciores et duriores in extremitate exteriori contingit: quoniz pmo generantur ex superfluitate ampliori et impuriore q̄ pili ouiu. Cuius quidem signū est quia oues iuniores habent pilos humidiores et molliores q̄ antiquē: ppterea q̄ minus siccis terrestribus redundant superfluitatibus: cum calor earū decoquens et homogenea sequestrās ab eterogeneis adhuc sopit̄ existat in humido superfluo: itaq;

cum in homine calor sit fortior minusq; humido hebetatus q̄ in oue: merito accidit pilos fieri molliores in eo: ppter bonam digestionem circa extremitatem exteriorē: et siccior circa alteram et asperos. ppter materie adhuc impuritates. **C** Propter quid animalia que habent molles pilos si vtiatur bono alimento dulci mutant̄ in duriores: et conuerso duri p̄existētes mutant̄ in molliores et molliores: sicut vult Arist. tertio de hystorijs. **C** Aut ga vtenitum bono alimento quo prius nō vtebant natura eo delectatur et ipsū retinens amplexū diu exccat id amplius: ad qd̄ sequitur exccatio et induratio vehemētiore superfluitatis remanentis: ex qua pilos generatos necesse est esse duriores. In primo autem nutrimento impuro terrestris insuauis non fiebat tāta exccatio: et ideo est videre q̄ comedentes cibaria grossa parum nutrientia cum ad cibaria multum subtilia nutrientia se transmutent: v̄tēs siccarī et si ipsorū multam sumant quantitatem: sed habētes pilos duos prius sic habebant ppter multam siccitatem et terrestitatem existētem in nutrimento pilorum: cum igitur adueniente bono pabulo copioso: nutrimento pilorum aliquid ipsius associat̄: necesse est eos molliores fieri. **C** Dubitatur de eo q̄ Arist. videtur in isto problema: te et p̄cedenti pilos velle digerere et nutriri. Cuius contrarium dicit Gal. in thegni tracta. de signis. dicens capillorum et vnguium non est regimen. sed sola generatio: id est non habent aliquam virtutem. s. naturalem: sed habēt esse ex continua fumorum expulsionē: sicut ibidem dicit Gal. **C** Dicendum q̄ s̄m sententiam Galeni sic est vt dictum est: non enim nutriuntur pili cum nutrimentum fiat ex sanguine s̄m diuersas transmutationes sanguinis: et s̄at s̄m tres dimensiones et s̄m omnem diametrū sicut vult in primo de naturalibus virtutibus: nunc autem pili videntur habere solam longitudinē latitudinē et profunditatem carentes. verba tamen Arist. videntur sonare q̄ nutriantur et permaneant: qd̄ cōfirmat sermo Auer. in secundo coll. dicens primo Gal. positiones videntur q̄ pilus sit corpus extensibile siccū: et talis est superfluitas cibi sicci: quando nimis excoquitur durante admixtione pinguedinis: igit̄ non est iste vapor cuius sit aggregatio partīs supra partē: sed est corpus continuum fortis continuationis extensiuū in longitudinē. Potest tamen dici q̄ extendendo nomen nutritionis etiaz s̄m Gal. pili nutriantur cum ex huiusmodi expulsionē fumū pilus lōgioreddatur ad modum membrorum vere nutritorum: et quia fumus hic vaporosus maxime in ipsum dispergitur dāns sibi esse sicut nutrimentum verum in mēbra. Unde ides Gal. in quinta particula afor. si transferens ipsū non peruertat. dicit vapores fore nutrimentum capillorū: et hoc erit q̄ maxime in pilis eueniet ciliorū et superciliorū: videntur enim esse a natura vehementer intenti habere certum terminum sui nutrimenti.

C Problema.

XXIII.

Antiqua.

Propter quid boies et oues pilosi videntur: Aut qz calidi et humidi s; naturā sunt: opus est autēz vtriusq; ad coitū. Calidū enīz expellit: humidū autem expellitur. Propter idē autēz et cholericū viri: nutrimentū autem ipsis paucū quidem: inferius autem propter siccitatem crurū. In superiores enīz locū accedit multum: et in sperma congregatur.

Nona.

Cur birci homines et aues veneris sunt auidiores?

ma et q̄l:
tas piloz
hominis.

Proba:
tio q̄ pili
bois sint
sicciores et
duriores.

diores. An q natura humidā & calida sunt: q quidem vtraq3 qualitate opus ad coitū est. Ca lor enim excernit: humor excernitur: hec eadez ratio est cur etiam claudi homines sint salacio res. his enim vt paz alimenti deorsum propter crurū vitiatiōē labitur: sic multum loca petit superiora: seq3 in semen conuertit.

Cuius problematis sufficiens precessit expositio in. 31. capitulo quarte particule.

C Problema. XXV. Antiqua.

Ropter quid homo crinē nō habet: Aut qz mentū habet: quare illuc ve niens: nutrimentū talis supfluitatis in genas accedit vel exit. Noua.

Cur homini nulla iuba data a nā est: An qm barba data est. Ergo qd excrementū alimētuz ceteris animantibus in ceruicem se confert: id homini maxillas adire solitum est.

Quare est q hō nō hz crinē. i. iubā supra collū. Nō enīz hic p crinē intelligit pilus toti⁹ aut capi tis vt in pcedētib⁹ duob⁹ pblematib⁹: sicut habent qdam aialū: vt equus: asinus: mulus: & hippa &c. sicut dcm est in pmo de bysto. C Deinde Aut qz. Soluit dices cām eē: qm hō hz mentū q est eminentia tendens in acutuz sub faciei basi vbi duo ossa inferioris mādibule sūt cōiūgunt: in qd qdē mentū & sibi circūadiacētia illd qd erat mā iu be cōuertit: videm⁹. n. q qm mā vna demandat ad aliqd mēbroz vt qd inde constituit: aliud mēbrū caret aliquo qd natū erat hīc non prauē: vt hīcia cornua carent denti bus in mandibula supiori: sicut dicit in 2. bysto. propter mentū igit qd hz bō & motū ipsius: nutrimentū superflūuz impuz qd causabat talē supfluitatē: vtpote iubā attractū ad mentuz exterminat in ipm & in genas. i. maxillas que sunt supra ipm: causando illic pilos: q pilaturā constituūt dictam barbā: q quidē gene sunt partes exītes supra duo ossa mandibule vtrinq3: de qbus ait Arist. primo bysto. homini adhuc insunt maxille due: hāz antierius mētū po sterius aut mādibula. & vicinānt naribus hōis gibbosita tes genaz: & sub gibbositatibus est mādibula & sup ipsam est origo barbe. C Dubitat qm nō vī nutrimentū ex quo fit iuba cedere in mentū: imo magis in locū qui est supra genas. i. in locū pomi maxille: & hoc qz mentū osuosus est & sicū. pars aut pomalis est mollis rara & subtilis pellis maxime: cuius signū est manifestatio imutationis coloris circa ipaz: ppter qd cū ex nutrimentō ipsi⁹ supfluitatis iu balis causabant pilū vel barbā: videt q pili vī barba ipo ad partē anteriore attracto poti⁹ fieri debeant circa locū pomi q3 circa mentū. C Dcm & grā huius notādū q pili in corpore sunt multiplici de causa: sicut patet per Arist. in 2. de partibus. & Auic. 3. aialū. & Auer. z. coll. qdā enim sunt ppter protectionē & defensionem a frigore & calore & alijs leuius sicut pili capitis: qdam pp decores sicut pili barbe: & ē capitis fm Halliā comatā Italicā. qdam auxi ly grā in defensione sicut pili supercilioz & palpebrāz: q dā sunt ex necessitate mās superflue: ex qua volens se nā exonerare cōuertit in pilos. Ex hoc enīz mā praua ex cor pore euacuat: ex quo corpus remanet mūdatus a supfluis & bene nutritibile: sicut fm Delyab. 4. theo. rustici volētes terrā impinguare semināt in ipsa lupinos & siclas: que ex ipsa id qd est nitrosus aduētū & terrestre ad se trahūt: cui3 nutrimentū fiat a simili: quo extracto terra reddit pinguis

fructifera. C Et ad rōnē inductā dicendū q pili cū fiant ppter aliqd inuamentū corporis tandē vt ostensum est: & ppter fines nāe: & maxime q sunt in locis nobilibus vt in facie: dico tūc q nā non pduxit circa pomū maxille eos: cum inde facies redderet deformis: ibidē nō inuamētuz sed nocumētū pstāres. C Vel aliter q locus pomi est ita rarus & subtilis cutis q mā illuc deducta isensibilr exba lat in fumos: qd apparet ex sorditie illic collecta ductione sup ipm alicuius acuti. C Si aut dicat q pili nō debent fieri circa mētū cū locus frigidus sit siccus & osuosus. Di co q lz ita sit: calefit pp motum mandibule inferioris q sola mouet: nullū enim aialū mouet superiore mandibu lam nisi cocodrillus: sicut dicit Arist. in libris aialū sepe: ppter cuius motū forte & frequētē attrahit illuc humidū calido suscitato: quo id sequestrat in fumos pilozum ge neratiuos. Item calidū reuerberat a cerebro & a partibus inferioribus contrahunt: & ideo est inuenire locum circa mentum & maxime infra continue caliditatis plurime: & quosdam illuc tempore gelu manus applicare.

C Problema. XXVI. Antiqua.

Ropter qd omnia aialia pares pedes hnt: Aut qz nō contingit moueri non stare aliquo nisi salter: qm igit ex duobus quibusdaz motū: necesse est gres sum esse ex motu vel statione: beca aut duo & pa ria vtiq3. Et quadrupedia ppter quid plures. Duos qdē enim mouent: duo nō stant & sex & alia: duos adhuc. Hoz autem hoc quid mo uetur: aliud nō stat. Noua.

Cur pedes animalia pares habeat: An q fie ri non potest vt aliquid moueatur: nisi pa te alt qua sui cōsistat: dūmodo non profilcat: cū igit ex duobus illis motu & statu confici ingressum necesse sit: paritatis iam inde ratio patet: bipes enim altero pede mouetur: altero stat. Et qua drupes quoq3 cum duobus mouetur: reliquis duobus inittitur. Pariq3 modo de ceteris que vel senis: vel ē numerosioribus pedibus ingre diuntur animaduerrere licet.

Quare est q aialia oia habētia pedes quotquot ha beāt semp in nūero existūt paritot in vno la tere quot in altero habētia. C Deinde Aut qz. Soluit & p assignat cāz qre aliq hnt duos pedes dices: id ē: qm non cōtingit moueri aliquo mobili nō gescēte: nisi motus ille sit saltatorius in quo etiā saltās fulcīt in seipso: mor⁹ enīz ois inittit alicui immobili: sicut dī in lib. d cā motus aialū: & de pgressu eozūdes: & hoc fit qm motus pgressiuus seu ambulatio cōponit ex motu & gete. Primo. n. opz vnum pedē cōstituere imobilē. Deinde alium eleuare & in antea ponere & postea eundē affirmare imobilē in antea & aliuz vt pus eleuatū in antea mouere: & sic deinceps. B aut fieri non est nisi saltim sint duo pedes & pares semp quotquot existūt vtrinq3: ppter qd nullū aialū tribus vtens pedib⁹ bus aut vno possibile est ambulare: sicut dicit Arist. in de pgressu aialū: qz in habēte vnū pedē si moueat ipm: ca rebit fulcimēto in quo corporis pōdus quiescat: si autem tres vt vnus in vna parte & duo in altera: necesse est ipz la borare in tali motu: & tadē cadere pp incōlitate & dispo portionē eoz qbus deferit pondus: opz ē q in se sint pa res: id est equalis molis: qm si vnus esset paruius & alter

Admum
nālīr siccā
est: calidū
aut motu
mādibule

Dubium.

Solo.
Quare in
corpore pili
sunt.

Particula

magnus ut in patiente elephantia inde ambulatio disturba-
retur. ¶ Deinde [Et quadrupedia.] Hic scdo querit pp
quid qdam habent plures duobus vt quatuor: tñ semp pa-
res dicēs pmo. quare est q qdam animalium vt qdrupe-
dia plures habent pedes: qz quatuor. ¶ Deinde [Duos q-
deni.] Innuir cam huius dicens hoc ideo esse: qz cū gres-
sus vt dictū est sit actus cōpositus ex motu z quiete indi-
get duobus ppter motū: alijs aut duobus figere z stare.
Et pmi qdem pedes primo mouent sicut anterior dexter
qz motus est in dextris z posterior in sinistris: qui autem
stant sunt anterior sinister z posterior dexter: quies enim
fit in sinistris. Et ratio huius diuersitatis est quoniā ani-
malia mouent fm diametrū: sicut dicit in pmo hysto. z
in de progressu animalium. Causa aut quare multa perse-
ctorum habent quatuor pedes est pondus grande suoz cor-
porum z figura: sunt enim curue stature: z similiter agili-
tatis motus necessitas. Sunt etiam quedam animalium
exanguia habentia sex: quia cum quatuor dictis quos ha-
bent quadrupedia adhuc habent alios duos: sicut sunt
scarabei apes musce z pediculi. ¶ Et hoc ppter cās pdi-
ctam vt perficiat progressionis actus ex motu z statione
generatus: quosdam enim habent ad fixationē: quosdam vo
ad motū: z talia sunt tardi motus. propter hoc plura sunt
eorum alata. Quedā autem plures adhuc istis habent: ita
qz vermīs qdam dictus ab Aristo. pmo hystoriarum z de
progressu animalium scolopendra: habet vigintiquatuor
pedes. vnde z centū pedes dicit. vltra quē numez. f. qua-
draginta quatuor non inueniunt animalia plures habere
pedes. Sed ego in scotia vidi duas scolopēdras in quarū
vtraqz vltra. 100. cōnumerāui. vnde sermo iste est natu-
ralis in pluribus veritatē continens. ¶ Notandum est q
sermonē hic positū tetigit Aristo. in primo hystoriarum.
hic vō z in libro de progressu animalū. causam assignan-
do dicendo: q omnia animalia oportet pedes pares habe-
re: nisi velis dicere q sit animal quoddā qd moueatur sal-
tando: in quo motu non est opus pedibus: sed hic motus
non est sufficiens ad vitam z salutem animalis: non enim
potest esse continuus: ppter suam inordinationem z diffi-
cultatem: neqz vno pede potest ambulare vt dictum est:
cum in ambulatione fiat eleuatio z sustentatio. Rursus
cum pes sit institutus ad portandum corpus: oportet ipm
esse fortem z leuem respectu corporis: quia si grauis esset
duplici onere grauaretur: proprio. f. z corporis: et sic non
continue sustineret portationē. Et per hoc patet esse fal-
sum illud qd dicitur de monopodibus z magnipedibus
hominibus: qui pede se cooperiunt ab imbribus z sole: si-
cut scribitur in mappa mundi. ¶ Nisi forte aliquis velit
dicere q ambulatio eorum non fiat eleuatione z deposi-
tione: sed propter pedis lōgitudinem calcaneo fixo pars
digitalis extenditur terram amplectens in antea: z conse-
quenter trahit postea calcaneum: z sic deinceps addens
ad hoc q nō sit motus ei necessarius velox vt nobis: sed
hic laboriosus vt parum. ¶ Propter quid qdam predi-
ctorum sex pedes habent z hec plures cuius molis sint par-
ue z leuis. ¶ Aut propter mollitiem z teneritatem corpo-
ris ipsorum non possent onus corporis deferre si paucos
haberent pedes. Itēz quia ex leui causa corrumpuntur opz
plures esse: vt quibusdam corruptis permaneant alij ipsa
adhuc deferentes: sunt etiam plura ipsorum frigida fa-
cta propter longitudinem corporis. vnde cum z frigidūz
priuet motum pluribus indiguerūt pedibus: vt essent ve-
locioza: z maxime nō alata. ¶ Anplius quibusdam eoz
non inest vnum principium primūz sed plura: pp qd fue-
rūt in eis incisiones z pedū nodositas: sicut patet in quar-
to de partibus. Et hoc repetitur in trigésimo capitulo.

Alia hñs
vigintiqua-
rū pedes

Nota ex
punctis.

Monope-
des z ma-
gnipedes
hoies esse
falsum est
putat.

Proble-
ma.

Rñio.

Problema.

XXVII.

Antiqua.

Propter quid equis z asinis ex cicatri-
cibus oriunt pili: boib⁹ aut nō. Aut
alijs qdez aialibus est cutis pars car-
nis: boi aut sicut passio carnis: videt
eni ipsi supficiale ifrigidatū firmi⁹ fieri. Quē-
admodū assataz farinaz agne vocate: qm̄ igit
ille sunt farina assata: z qd est boīs vocata cu-
tis caro vtiqz erit: vulnerato aut aut fricato car-
nē qdē boīs accidit cōdensari. Propter qd z al-
terata superficiali carne: nō eandē nāz accipiūt
vulnera que ex generatione: alterata aut ipsa nō
est incōueniens adhuc nō fieri quod ex ipsa est.
Quēadmodūz z ex alopicijs vocatis: etenim
be superficialis carnis corruptiōes z alteratio-
nes sunt. Subingaliū xō fricatis z sanatis ite-
rum restaurant morvide partes corporis eisdē
ibecillioribus qdē qz ex principio existentibus:
qm̄ aut est z coriū pars ipsorū: sūt vtiqz z oriū-
tur pili: a corio enīz oriunt: ppter id qd corium
imbecillius factū est eo q erat a principio: z al-
buni imbecilliorē esse pilum.

Nota.

Cur equis z asinis pili e cicatrice pmere sese
possunt: boibus aut non possunt. An q ceteris
aialib⁹ tergus pars per se corporis est: hominis
aut cutis veluti affectus carnis exultat. Quip-
pe q sūma illi⁹ forma refrigerē solidiuscula exi-
stere videat. Quēadmodū cruste in pulre sup-
ducunt: quas vetulas appellamus. cū itaqz ille
nō nisi farina elixa sint: boīs quoqz cutis noiata
nō nisi caro putāda est: vbi igit hec vel vulnus
acceperit: vel attrita fuerit: incidit vt hominis
quidem caro cōdensetur. Quamobrez summa
corporis parte imutata vulnus nō eandē cō-
pagē capit: qua corpus iam inde ab ortu nature
extitit: cum itaqz hec imutata sit nihil profecto
absurdū fuerit si ex ea nō idēz pterea pficiscat.
Sicut in alopicijs quoqz appellatis licet pcepe-
re. Nam illas etiaz corporis summi corruptio-
nem imutationemqz esse nouimus. At iumen-
tis attritis vbi ad sanitates redierunt partes: vi-
tiate corporibus denuo eisdē replētur. Qua-
propter debiliozibus qz principio fuerint. Sed
cum etiam cutis eorum pars sit cōfici pili pro-
uentre qz possunt. Cute nanqz pilos enasci cer-
tum est. Sed candidi propterea oriuntur: qm̄
vt secūda hec cutis imbecillior qz prima est: sic
pilus candidus ille imbecillimus exit.

Quare est q in cicatricib⁹ eaz z asinorū nascūt pili:
in cicatricib⁹ aut boiūz nō nascunt z maxie
puerorū z mulierū: sicut ocm̄ est in nona parti. ¶ Deinde
[Aut qz.] Soluit z pmo pmittit quoddā necessarium ad
causē

causa assignationem dicens: qd cutis alioz animalium ab homine est pars carnis: est enim substantia carnea indurata: vt sit sicut protectio et armatura ipsoz: vt dicitur in quarto de partibus: sed cutis in hominibus non est pars carnis eoz sed potius passio et conterminatio carnis subtilis. vnde et merito potest eam nomine passionis vocare: quoniam propter eius subtilitatem et teneritatem pre ceteris cutibus facilius lesionem incurrit: quod ostenditur: quia eius superficies exteriori in frigidata fit solidior quam esset prius: quod etiam declaratur: ipsa enim sic se habet ad carnem sicut pellicula que confurgit in quibusdam confectionibus ex farina et aqua factis: que agre vocantur id est crispelle cum oleo vel lardone super ignem in sartagine assantur vel agime: sicut enim ille sunt farina cum aqua mixta et assata et passe ab igne cum surgit predicta pellicula exterius: ita illud quod cutis dicitur in homine erit quedam caro passa: ex passione enim causata a breui caliditate exicante: inducta est eis cutis. **¶** Deinde **[Vulnerato aut.]** Hic secundo prosequitur magis ad causa assignationem: et primo assignat causam secundum partem quesiti dicens: qd corpore hominis vulnerato ex acuto subintrante aut fricato fricatione aspera excoerante contingit post consolidationem istarum solutionum continuitatis carnem condensari et indurari: ita et a sua dispositione naturali priori permurari: cum aut fuerit sic superficiei tenus permutata: vestigia et cicatrices remanentes post continuitatis solutionis consolidationem: non acquirunt eandem naturam et consistentiam: quam habuit cutis et caro similiter a nativitate. **¶** Deinde **[Alterata.]** Remouet dubitationem: quia crederet quis qd ex omni mutatione et alteratione quantumcumque modica non fierent in loco cicatrizzato pilis: ideo remouet dicens: qd non est inconueniens qd si cutis alteretur modicum et permuteetur ex cicatrice quoniam ex ipsa adhuc oriantur pilis: quod declarat: quoniam nos videmus qd in quibusdam passionibus vel apostemationibus capitis dictis alopie in quibus leues et subcutaneae sunt alterationes et excoeriationes ex acumine humorum in carnis superficie corruptentium capillos: ita vt cadant nec alij oriantur dum permanent. **¶** Notandum qd due sunt passionis cutis capitis conformes et propinque dicte potius dedecorationes contingentes ex humoribus acutis corrosum sub cute capitis capillos corruptentibus: quarum altera et maior dicitur tyria: quia in ipsa excoeriat caput sicut excoeriat tempore veris iste serpens ex quo nomen suscipit tyriaca tyrus appellatus. Est et altera minor in qua non est proprie excoeratio: sed depilatio potius dicta alopia vel casus pilorum a leporibus seu vulpibus: quibus notabiliter magis hoc accidit depilatio. **¶** Deinde **[Subiugaliu.]** Assignat secundum causam prime partis quesiti dicens: qd animalibus de numero subiugaliu fricatis et vulneratis solutione continuitatis minori et profundiori: vt dicebatur prius de homine et postea sanatis: factis cicatricibus in locum continuitatis solutionis: partes morboide vulnerate redeunt iteque fere ad naturam suam priorem: verum est qd fiunt debiliores et magis passibiles quam essent prius ante continuitatis solutionem: sed quia vt dictum est prius: corium vel cutis ipsorum subiugaliu est pars carnis: post eius restitutionem et cicatrizationes pilis oriuntur in cicatricum locum excoeriationum et vulnerum: eo qd ipsi oriuntur a corio fere restituto vt prius: sed lesi oriantur: non tamen erunt illius coloris cuius fuerunt prius ante solutionem continuitatis: quia cum essent prius nigri aut alterius coloris oriuntur nunc albi: propter id quod corium et partes carnes immediate sub ipso vt dictum est prius: sunt facie imbecilliores quam essent a principio ante continuitatis solutionem: et ideo albus fit pilus: quoniam est esse pilum album

imbecilliozem pilorum: cum fiat aut ex debilitate partis et caloris non potentis alterare et extra fumos expellere vt hic aut ex putrefactione flegmatica: vt in canticis. aut ex consumptione vt circa caluicie loca. **¶** Notandum est qd alie etiam cause possunt huius problematis assignari: dicens qd alia animalia indigent pilis magis homine: cuius sunt eorum protectiuum et defensiuum ab extrinsecis occurrentibus: propter quod natura sapiens prouidit regenerando eis in cicatricum locum ne forent intacta: non autem sic fuit circa homines in his sollicita: cum artem habeant per intellectum componendi necessaria vt dictum est prius. Item superfluitates alioz animalium sicut et nutrimentum sunt acutiores et serosiores et magis valentes obstacula penetrare quam superfluitates hominis. Rursus cicatrix magis opponitur cuti hominis quam alioz cum sit subtilissima et passibilissima cutis: quod autem est tale maiorem lesionem incurrit: si cut elicitur. **z. s. prime.** quare **z. c.** Unde **Aristo.** aduertens qd huius problematis poterant cause alie assignari ipsius in **z. s. repetit** vt ad eius investigationem nos pleniorum inuitaret: et hoc de problemate.

¶ Problema. XXVIII. Antiqua.

¶ Propter quid quidem in alijs animalibus permanent similiter gemelli femina et mare existere: in hominibus autem non? Aut quia hic maxime gemelli sunt:

¶ vni. n. generatiuū est: in gemellis autem extra naturam est feminam fieri et marem: quare quod maxime est extra naturam: hoc et imbecillissimum. **¶ Noua.**

¶ Cur in animalium ceterorum genere seruari eque gemini possunt quamque sexus sunt vtriusque: in hominum autem non possunt? An quia homini marie partus geminatio contra sue nature legem accidit: singulos enim parere sancitum est: tum in geminis ipsis marem ac feminam creari natura omnino recusat. Ergo quod maxime contra naturam est id et imbecillimum esse ratio postulat.

¶ Quare est qd quando alia animalia ab homine pariuntur filii duos fetus vt mare et feminam vterque ipsorum viuunt et nutriuntur: in hominibus autem non inuentus est illud nisi raro: quoniam sepius moritur femina viuente masculo. Unde **Aristo.** nouo **hysto.** et quarto de generatione animalium ait. In alijs animalibus si fuerint gemelli masculus et femina nihil minus nutriuntur genita et saluantur quam si masculis ambobus aut femellis ambabus. In hominibus autem pauca saluantur si vnum masculum et aliud feminam: huic autem sermoni **Zuicē.** ibidem addit de matre dicens: qd quando vna mulier simul parit masculum et feminam: raro euadunt mater et due creature. Unde **z. o. terty.** **Zuicē.** ait incolumitatem duorum geminorum non esse plurimam: factus tamen est misericorditer magis vt tradunt apologi propter multiplicationem speciei qd prothoplastus semper masculus et feminam simul ex **Eua** generauit. **¶** Deinde **[Aut q. s.]** Soluit dicens: ideo esse: quia hic masculus et femina cum fiunt simul maxime possunt dici gemelli et quasi monstruosi: cum homo naturaliter vnum generare habet et parere. Unde dictum est supra ipsum esse monototum: et quia sic est ideo in gemellis diuersi sexus feminam accidit fieri extra nature intentionem. et similiter masculum: illud igitur quod erit inter eos maxime extra naturam erit debilissimum et imperfectissimum: ita qd saluari non poterit: talis autem est mulier: est enim masculus occasionatus seu orbatus: sicut dicitur

Ad maiorem necessitatem esse pilorum ceteris animalibus quam homini.

Particula

Dupl'r fe-
mina est
extra nās.

in secūdo de generatione. Dupl'iter g'dez femina videt
esse extra naturā: tū rōne partus gemellinitum rōne sui.
¶ Notādū q' Aristo. in q'rto de g'natione aialiu. vbi tan-
git hunc sermonē magis videt eum dearticulare dicens:
ideo gemellos diuersi sexus in hoibus esse p'ter nām: qm̃
nō distinguūt & formant in matrice inequali tpe sic alia
aialiu: imo masculus antecedit feminam per qnqz dies &
aliqñ per decem: sicut vult Auic. 21. terty: qd accidit quia
sicut dicit Aristo. in hoibus multū differt mas. a fe. calidi-
tate nature: & ideo fetus masculini magis motui sunt fe.
¶ Et ex his vterius pōt questus magis dearticulati: di-
cendo hoc causare delicatōnē cōplexionis humane & cō-
positionis: māe teneritatē & debiles coagulationē: que di-
uersarum qualitātū distinctionē in eadē materia diuersi-
tatem sexus causantiū: sustinere qd est ibecillius futurus
nō valet: nisi in mulieribus fortibus viraginibus: vt in g-
busdam egyptiacis: qz enī cōplexio humana sic est no-
bilis & tenerrima cui multū obedit materie dispositio: cū
masculus ante feminā incipiat formari: pncipiū actuum
generationis: & nām cū nutrimento pus assumēs domina-
bit illi: reddens ea sibi obediētia: quo accidente pncipia
generationis cū nutrimento debiliter inerunt femine for-
mande: & sic imbecillis cōstituet intantū q' partu perue-
niens in exterius cōtinēs: nō poterit maximā eius altera-
tionē tolerare. ¶ Notādū etiā q' causa gemelli: sic Auic.
dicit. 20. terty. & nono de animalibus eius: qd & quarto ap-
paret de generatione. est mltitudo spermatis & diuisio ei⁹
in duo: & qd est supra illud & eius casus in duas cōcavitates
matricis: qd accidit ppter diuersam impulsione &
saltum plectionis spermatis qd matrici vicissim attrahit
in diuersas cōcavitates sicut videmus fieri in deglutione
boli post bolum. Et in hoc non modicum operatur fortis
appetitus & attractio matricis. vnde dictus est in. 14. cap.
figurationes matricum repleti concupiscere. ¶ Dubitat
quoniam dicit gemellos diuersi sexus esse p'ter naturas
non solum quo ad feminā sed & quo ad mare: quod non
videtur: imo magis videt esse fm nām cum in tali partu
plura pducantur & per se ad generationem sufficiētia: per
qd finis generationis & intentum nature vt speciei perpe-
tuatio magis habet. ¶ Dicēdum q' gemellatio talis est
extra nature intentionem maxime particularis: cum illa
semper quocūqz modo intendat perfectionem & salutem
sui ipsius: propter quod dictum est femellam esse marem
orbatum: perfectio aut & salus nō potest haberi in gemel-
latione: cum mulier vt declaratus est nō possit sufficiēter
principia generationis habere neqz alimentus & locum: &
sic redderetur adeo imbecillis q' aut abortiretur: aut nō nu-
tritur post partum: & sic nature ordinem talis generatio
corrumpt: non enim natura intendit tñ generationem
quin magis intendat generati saluationem: & propter hoc
etiam septimo politicorū p'cipit Aristo. q' cōnubiū fiat &
q' peccatum interueniat cum quis aliam q' suam tangat:
quoniam si aliter fiat ignota ples non procurabitur: & sic
peccatum cōmitte in naturam: & ideo dictus est in nono
ethi. homines in natura magis esse conjugale q' politicus:
& sic apparet quid dicendum est.

¶ Problema. XXXIX. Antiqua.

¶ Rōpter quid quidem equis & asinis
ex vestigijs vulnerrum oriuntur pili:
hominibus xō non. Aut quia vesti-
gium prohibet ppter densitatem: aut
propter corrumpere nutrimentū. Hominibus
quidem igitur omnino prohibet propter imbe-

cillitatem pili: equis xō non prohibet: corrup-
pit autem.

¶ Cur equis & asinis pili & cicatricibus possunt
euenire: hoibus aut nō possunt. An q' cicatrix
vel suaz ob densitatem impedimen: o est: vel q'
deprauat nutrimentū. Hoibus itaqz ex toto p-
pter pili infirmitatem impedimento est: equis
aut ne pili exeat nū q' est: sed deprauat facitqz
ne prior integritas seruetur.

¶ Repetit breuiter. 27. pblema. vt declaref magis. &
dicit. q're est 22. ¶ Deidel Aut qz. Soluit
& p assignat cās q'siti. 2º applicat ipsas ad subiecta. Itēz p
vnā ex pre duritiei loci assignat dices: hoc iō eē: qm̃ cica-
trix pp densitatē & duritiē ei⁹: sit. n. in loco ei⁹ caro dura cal-
losa: sic tactū est supra cū illic porus fiat a medicis dictus
sarcoides. ¶ Deidel Aut pp. Assignat aliā cām ex parte
corruptiōis nutrimenti dices: itēz hoc eē: qm̃ cicatrix cor-
rumpit nutrimentū. nō. n. pōt ips alterare vt inde ps nutriat
vt pus & fumus p'fuer⁹ ex nutrimento resoluat. nutrimento
qd sic corrupto pili cessant fieri omnino aut corrumpunt.
¶ Dein l' hoib⁹ aut. Dic applicat cās p'dictas ad sua su-
biecta dices: q' in locis cicatrificatis hoīuz pp debilitates
piloz eoz & paucitatē phibent oīno fieri: vel pp debilita-
tē cutis: sed in egs & asinis lz nō possit phibere pilos om-
nino pmutat & corrumpit eos ab eo qd prius fuerunt in cor-
pore & in alyz dispositionibus. vt apparuit supra.

¶ Problema. XXX. Antiqua.

¶ Rōpter quid animalibus pares sunt
pedes. Aut quia cuiuslibet quidem
inouentis se: necesse est aliquid quie-
scere. Accideret autē imparibus ex-
stentibus non fieri hoc qd fm equalitatem pe-
dum erat motus.

¶ Cur pares pedes natura animantibus dedit.
An cuiqz cum mouetur partem aliquā requie-
scere necesse est. Qz si pedes impares essent: ne
hoc fieri posset accideret. Agitur enim motus
situ obuersario pedum.

¶ Repetit decimumnonum problema: & iam patet.

¶ Problema. XXXI. Antiqua.

¶ Rōpter quid minori tēpore animalia
dormiunt q' vigiliant: non continue
xō. Aut propter id qd non simul di-
gerit omnis supfluitas: s' quādo ali-
quid digerit: alleniatū surgit. Et frequēt⁹ aut
surgunt quibuscūqz frigidus est locus qui di-
gerit superfluitatem. Velociter enī quiescunt
& multotiens. Pausatio aut surrectio est. Be-
lectabile aut neqz cōueniens ppter id qd videt
esse pausatio. Sed nulli⁹ hic pluri tēpore pau-
satio sit operum que sunt fm naturas. Itaqz si
comedere delectabilius eo q' nō: tamē pluri tē-
pore comedunt q' non comedunt.

¶ Cur aialia vt minus tēporis dormiunt: q' vi-
gilent sic nō cōtinue sed vicissim mō vigilando:
modo

Ex quo sit
q' gemel-
loz gene-
ratio sit.

Dubium.

Solo.

Circa fi.
car. 98. li.
methico.
cap. 2.

modo dormiendo somnus suū perficiunt. An
q non simul omnis vacans materia coquitur:
sed ubi pars aliqua est concocta leuati iam ani-
mal expurgiscit. At vero sepius illi expurgiscun-
tur quibus ea pars frigida est que excrementum
bomat et concoquit. Fit enim ut celeriter sepeque
cessetur. Cessatio autem non nisi expurgatio
est. Suavis quoque res ea ipsa: quoniam requies
est non immerito esse videtur. Sed nihil qui-
dem plus temporis in munere naturalium actio-
num consumimus: nam et si esse suauis est quod
non esse: non tamen plus temporis propterea
edimus quam a cibo abstinemus.

Quare est quod minus est tempus in quo animalia dormiunt
quam illud quo vigilat: et similis est questio
quare non continue dormiunt sed nunc vigilent: nunc autem dor-
miunt: sicut probatur in primo de somno et vigiliis in 4. hysto.
Deinde autem propter. Soluitur: et primo assignatur causa primi
questi. 2. scilicet. 2. ibi Delectabile autem. Dicit itaque primo
causa eius esse: quoniam non eodem tempore superfluitas per digestionem
nutrimenti sequestratur ab animalibus: ita quod simul urina tota eu-
acuat in vesicam et stercus in intestina egrediantur extra: sed
successive tempore post tempus: ita quod quoniam aliqua quantitas super-
fluitatis fuerit ex digestionem aggregata in suis receptaculis:
animal volens se ex ea alleviare: aggrauabat enim ipsum suo pon-
dere et acuitate expurgescit et surgit ad ipsas expellendas: et
sic somnus interruptus et cum hoc multotiens fit: multo-
ties somno vigilat interrupto. Deinde et frequenter. I
Respondit qualia sunt alia animalia que frequenter surgunt:
et sic que magis vigillant: dicens quod surgere sepius evenit
et animalibus quibus locus digestionis superfluitatis et etiam nu-
trimenti: ut stomachus epar et corpus est frigidus et calor
digestivus imbecillis: sicut frigida multum et humida in
complexione: ut femina flegmatica: talia enim cito quies-
cunt a somno et ipsum multotiens interruptunt: hoc autem
pausa: seu cessatio a somno non est aliud quam surgere a so-
mno ipsis expurgescitis. quare et hec multo longiori tem-
pore vigilat quam dormiat. Deinde et delectabile. Ubi
dicitur mihi quod respondeat ad illud quod propositum fuit mo-
do questionis scilicet: ut quare animalia non semper dormiant di-
cens primo causam esse cum hoc tangendo motum: questum quod
si somnus videatur esse quedam quies animalis: est enim
quietatio virtutum animalium cum intentione naturalium:
et sic continue deberet fieri: non tamen est continue dormire
delectabile: cum animal stupidum et ponderosum reddat: neque
conueniens et utile sibi quantum ad operationes necessarias
exercendas in vita que perficiuntur vigilia. In hoc enim
animalium etiam perfectissimum ut homo constituitur velut brutum
et planta: et propter hoc dicit Aristoteles in primo ethicorum et de somno
et huiusmodi. nihil differre secundum dimidius vite felices a miseris: et
quis somnus sit quedam pausatio nature ab operibus ma-
nifestis: non sit tamen continue et tempore longiori quam exerci-
tatio in ipsis: quoniam nullius actus a natura institutorum sit tem-
pus maius pausationis et cessationis cuius fuerit maxime. scilicet
necessarius quam exercitatio in ipsum: cuius igitur actus vigilia
magis sit necessarius in vita: longiori fiet tempore quam pau-
satio in somno. quare etc. Deinde et Negat si comedere. I
Videatur respondere ad motum quod dicebat somnus debere
fieri maiori tempore: eo quod sit quedam nature quietatio cum de-
lectatione dicens per interpretationem quod si videatur esse quies
propter hoc debet fieri quam non fieri: eo quod constat comedere esse

longe delectabilius quam non comedere: non tamen propter hoc ma-
iori tempore comedunt animalia: imo minus est tempus
valde in quo non comedunt quam illud in quo comedunt: et ma-
xime animalia perfecta habentia nobiles operationes et usus bo-
mini necessarios: propter quod secundum Tullium sunt creata omnia sicut
bos et equus: et maxime perfectissimum animalium. scilicet homo mi-
nus: propter quod habuerunt plura intestina et gracilia inuolu-
ta. Similiter et ventres quedam eorum plures ne forent in conti-
nua emissionem assumptorum: et per omnes oporteret quasi con-
tinue comedere: sicut inuit in 3. de partibus: et in 4. expre-
ssit Galenus de iuuamentis membrorum: quedam tamen animalium imper-
fectorum velut terra affixa videntur quasi continuo nutrimen-
tum suscipere si tale dicatur comedere. Sicut et alecia vnum so-
lum intestinum habentia: quod semper inuenitur vacuum: videntur esse
quasi in susceptione rei marinis continua. Dubitatur: quoniam
videtur animalia longiori tempore debere dormire quam vigilare:
quod somnus animalibus datus est in confortationem digestionis
et nutritionis: sed digestiva secundum medicos nunquam quiescit
ab eius actu sed appetitiva retentiva et expulsiva quiescat:
neque etiam nutritive actus vnumque intercipit: quod si animalia non
semper augeantur: tamen semper nutriuntur: sicut dicit Aristoteles.
scilicet de topico. quare etc. Dicendum et gratia huius sciendum
est quod animalium quedam sunt somni manifesti et plurimi sicut
frigida et humida: ut patet in animalibus hyeme cauernis habi-
tationibus et huiusmodi multum cerebrum: et cum hoc frigidum et hu-
midum sicut homo: ut patet in infantibus: ipse enim ex hoc est
maximi somni: sicut patet in primo et 2. de somno et vigiliis. ino-
rat tamen propter eius multas occupationes necessarias in vi-
ta: que et vigilia colunt: cum enim sit perfectissimum animalium
pluribus indiget ad vitam: vnum vita discit in 7. politici. mul-
tis organis indigere ad id quod est viuere: quedam autem animalia
ut imperfecta et maxime exanguia sunt somni occulti et bruti:
uis valde: sicut quedam piscium entoma: malachia: malacostro-
ta: in quibus magis ratione quam apparenti experimento percipitur
somnia fore. Unde probatur in de somno et vigiliis: sicut etiam
apparet. 4. hysto. secundum sensum nunquam factum esse manifestum
si predicta dormiunt: suadet tamen per hoc rationem: quoniam cer-
tum est quod cuiusque inest aliquod opus sed nam: quando ex-
cesserit tempus in quo poterat illud perficere: necesse est
ipsius deficere: nisi quiescat ut oculus in videndo: et sic de
aliis: ita quod si sentire excesserit tempus sibi determinatum:
necesse est deficere: cum igitur vigilia in qua fiunt actus sit
in sentire: est enim sensus disuinculatio: tunc somnum neces-
se est oppositum esse: cum oppositorum sint rationes oppositae:
ergo necessarium est animal quicquid ea parari: et per omnes dormire:
cum somnus sit paratio vigilie et remoto vno ponatur reliquum
ideo dictum est: omne animal autem vigilat semper vigilare propter fatiga-
tionem: opus quod aliquando dormiat. Sunt et quedam animalia media in-
ter ista que sicut media sunt: ita medio modo se habent ad
somnia et vigiliam. Tunc ad rationem dicendum quod non est
necessarium digestionem adiuvare per somnum in omni animali:
sed in debilem magis digestionem habenti: neque in omnem
digestionem sed vniuersalem que cadit in utilitatem to-
tius sicut est digestio stomachi maxime et etiam epatis: non
antequam requiritur in digestionem membri particularis: sufficit
enim per se suo calore propriam perficere digestionem: cuius
nutrimentum circa quod operatur fuerit alias digestus. Rur-
sus ad perfectam digestionem spectat ut superfluitates ex-
pellantur cum digestionem deseruiant expulsivae: sed hoc ma-
xime fit in vigilia. quare etc. quia tamen somnus iuuat diges-
tionem vniuersalem et spiritus restaurat animalem dissolu-
tum: et ideo dicit Aristoteles. scilicet de primo. ipsius fore quo ad hoc na-
turalem: non tamen simpliciter et absolute naturalis et neces-
sarius existit: sed communitate nominis potius.

Dubium.

Solo.

Cap. primo
circa me.Circa pri-
cipium.
Cap. primo
post pri-
mum.

Cap. 16.

XXXII.

Antiqua.

¶ Propter quid animalius hec quidem
cōfestim a natiuitatibus cōsequunt̃:
alia p̃o tarde: vt hō: aut vir: aut nūq̃.

Aut quia hec quidem velociter acci-
piunt cognitionē: alia vero tarde: et alia quidem
insensibilia proficientis sunt: alia autem habent sen-
sus. Quicūq; quidē igitur ambo hec habet: di-
co autem ut et sensum proficientis: et in perfe-
ctione corporis sunt: sequitur. Que vero non ha-
bent utraq;: non faciunt hoc: oportet enim pos-
se et sensum habere. Thoma.

Cur animantium alia parētes sectant̃ alia sero:
vt homo vel vix nunq̃. An q̃ alia cito vim re-
cipiunt cognoscendi: alia sero ⁊ alia rei sibi cō-
mode sensum obtinent alia carent. que igiŕ hec
ambo sensum dico rei commode suiꝫ corpo-
ris perfectionem sortiuntur: hec parentem se-
ctari protinus queunt. Que non vtrunꝫ illoꝝ
babeāt hec id facere ipsuz nequeunt: opus enī
est ⁊ viribus ⁊ sensu.

Quare est q̄ quedā aialium confestim ipsi natis
cōsequunt̄ parētes ambulādo post eos:
sicut sunt nō pauca volatiliū: vt pz in pullis perdiciū ⁊ orti
ginū qui capite ⁊ pedib⁹ ex testa oui extractis ferētes ad
huc testam cōsequunt̄ parētes: quedā vō tarde ⁊ post lon
gū tēpus a natiuitate valde sequunt̄ parētes sicut homo:
quedā vō conant̄ statim cōsequi sed hoc nō p̄nt: aut cum
difficultate grādī: sicut est videre in pullis quadrupedum
maiorū: quedam vō sunt animalium que nunq̄ cōsequunt̄
tur parētes: sicut genita quorundā aialium imperfectozū:
vt gdam serpētes ⁊ entoma: ⁊ quicunqz vermiū generāt
animalia non eiusdem forme secum vt sexcupedes ⁊ pa
piliones. ¶ Deindel Aut qz. ¶ Soluit: ⁊ p̄mo prēmīttit di
uisiones duas viles ad assignationem cause: dicens p̄mo
ex his haberi causas: qm̄ quedā animalia sunt que valde
cito cum fuerint genita accipiunt naturali instinctu poten
tiam: cū membra etiam ppter siccitatē suam habeant ad
hoc disposita: ⁊ cognitionē nālem ambulandi ⁊ parentes
cōsequendi. Quedā aut̄ hoc tarde accipiunt sicut supflue
humida tenera multis superfluitatib⁹ humidis abundan
tia nervos ⁊ corpus omne remolliētibus: tum ppter com
plexionem eorum naturalem: tum propter receptaculum
conceptionis vt homo. ¶ Deindel Alia. ¶ Ponit aliam di
uisionem dicens q̄ quedam sunt que nō habēt sensitiua
cognitionez iuuatiui ⁊ nocitiui in cōsequēdo parētes: sunt
enim nutrimentis quibusdam sibi p̄pinqz ex locis gene
rationis cōtenta: sicut plurima imperfectoz: carent enim
phantasia determinata: vt pz. 3. de anima. indeterminatā
tamē habēt: notum eius sc̄do. quedam autē sunt habentia
sensitiuā cognitionē iuuatiui ⁊ nocitiui: ⁊ ideo conātur cō
sequi parētes sicut grādīa quadrupedū. ¶ Deindel Que
cunqz igitur. ¶ Hic sc̄do predictas diuisiones applicat ad
p̄positū dicēs q̄ quēcūqz habuerint hui⁹ duo simul pre
dictoz quatuor vt. s. sensus ⁊ perceptionē proficiui ⁊ noci
ui: qd̄ fuit p̄m mēbrū sc̄do diuisionis: ⁊ potētīa membrorū
corporis cōsequēdi cū cognitione naturali: ⁊ in hoc tangi
tur p̄mu⁹ membrū diuisionis p̄me: statim hec parētes cō
sequunt̄. Si aut̄ altero istoz deficiant: nō cōsequen̄: da
to q̄ habeāt altez qm̄ ad cōsecutionem opz duo predicta

coniunctim aduenire: sicut potetiam consequendi ⁊ cogni-
tionem sensitivā vtilis ⁊ nociuā. Et scias qd pot alia causa
assignari: quare quedā statim consequuntur parētes: ⁊ quedā
nō: vt perdix ⁊ ortigo ⁊ hō: qm aliqua sunt plurimorū ge-
neratiua vt perdix ⁊ ortigo ⁊ hō: que cuz sit tarda debilis
male inuētiua portatiua alimēti pullis eius quiescētibz
⁊ nutritimēti per ipsaz apportari expectātibus: sicut pluri-
mis sit auium: perirent fame: ppter qd puidit eis natura
dando sensum alimēti ⁊ potetias mēbroz consequēdi. In
homine aut ⁊ plurimis perfectoz cū fere vnum generent
tm: parētes poterunt ea nutrire: cum fere etiam ex seipsis
primo genita suscipiant alimentum.

XXXIII.

Antiqua.

ma. XXXIII. 2m. 4
 ¶ Propter qd morphea non fit alijs ani-
 malibus: Utrū quia alijs qdem egri-
 tudo: hominibus autē fit alba cutis &
 pili ipsorū. Sed tamē opponer aliq:

propter quid posterius non sit hec ex natura
le variatio. Aut quia coria aliorum animalium du
ra sunt. Homo autem fin naturarum subtilissime
cutis est. Adorpha autem ventositarum expul
sio:que prohibetur propter densitatem corporis ex
re alijs animalibus.

Cur genus vitiliginis quod leuca appellatur
quasi albam dixeris ceteris animalibus contrahi ne-
queat. Atque quod hominibus morbo hec est: cere-
ris autem animalibus tergoz varia pilique eodem
modo albedine efficiunt. Altamen ambiget ali-
quis queretque. Cur non postea: sed statim ab or-
tu nature varietas illa existere soleat. An quod ce-
terorum animalium tergoz dura sunt: homo autem
e natura pretenui cute continetur. Vitiligo autem
spiritus secretio est. Qui ceteris animalibus
excerni tergoze denso prohibetur.

excerni tergoze denlo prohibetur.

Quare est q morphea nō fit alyis aialib⁹ ab hoie
folus eniz homo ipsaz icurrit: sicut dictū
est vbi tangit B pblema in .5. pblemate. ¶ Deinde
quia.] Soluit: ⁊ diuidit in tres partes. pmo enim assignat
cām pbabilem quesiti dicēs ideo esse: q illud aialib⁹ alyis
est egritudo: qd hoibus est pmutatio pellis ad albedinem
⁊ piloz existētiuz in ea: materia enim factura morpheaz
in ipsis ppter puationē ventositatis ⁊ duritiē coꝝ nō po
test ipsam inducere: vt patuit in .5. cap. s3 fit passio alia eis
inde. ¶ Deinde] Sed tamē.] Hic scdo querit aliam que
stionē dicens. cū hoc aliquis itez queret: quare est q aia
libus non fit pellis variatio ⁊ diuersitas posterius post
sint nata: sed ex natiuitate fit ipsis. s. existētib⁹ in vtero
matrum. ¶ Deinde] Aut qz.] Assignat aliam cām pinci
palis quesiti: per quā etiā potest haberi causa nuper ques
ti: dicens itidem ideo esse: quoniam coria in alyis animalib⁹
bus que sunt coopertoria ipsa ptegentia sunt dura ⁊ spiss
sa: vt tueant ipsa ab extrinsecis: sed homo nāliter est mol
lis ⁊ subtilis pellis valde: cum igit morphea fiat in haben
te subtilis ⁊ mollem pellem: ⁊ causet ex ventositatis ex
pulsione ad pellē: vt etiā dictū est in .5. cap. poterit per pel
lem hois transire: auz sit subtilissima: per corium vō alio
rum aialium ppter duritiem ⁊ densitatem eius phibebit
pertransire. igitur ⁊c. Et per hoc habetur solutio secundi
quesiti: vt quare variatio pellis ante natiuitatem contin

L. c. 56. 2
 3° eiusdez
 ter. cō. 157
 2° meta.
 circa pñ^m

gat et non posterius: cum notus sit corius eē durius et den-
sius atq; minus susceptiuū post natiuitatē q̄ ante. Scias
tamē eum nō intelligere q̄ pellis nullo modo etiā in alijs
animalibus nō possit post natiuitatem varietatem recipe-
re sed q̄ illud sit in minus q̄ ante.

Problema. XXXIII. Antiqua.

Propter quid in morphea q̄dem cani-
cies fit: vbi at canicies est: nō semper
morphea. Aut q̄ pili ex cute sunt: pu-
tredo aut sicut canicies quedam est pi-
loruz. Quādo q̄des igitur cutis laborat: necesse
est pilum ex illo existētem laborare: quādo autē
pilus: nō necesse cutem.

Cur vbi vitiligo canicies quoq; ē. reciproca-
ri autem nō licet vt semper vbi canicies sit etiā
vitiligo. An q̄ pili omnes cute proueniunt: ca-
nices autem putredo veluti quedam est. Cum
itaq; cutis morbo laborat: pilum etiam labora-
re inde necesse est. Cum autem pilus cutez ma-
le affici necesse non est.

Quare est q̄ semper in loco morpheoso efficiē cani-
cies: que est languor quidā pili ppter debili-
tatē et defectū inate caliditatis causatus: sicut dicit in .5. de
gnōne aialius. nō tñ cōuertit q̄ vbi est canicies ibi semp
assit morphea. canicies enī est quid frigidius et magis cō-
mune q̄ morphea. **Deinde** Aut q̄. **Soluit** dices cau-
sam esse: quoniam pili in morphea sunt tales vt cani pro-
pter aliquā corruptionem exītem in cute: qm̄ ex putredi-
ne et humore non victo a natura existēte circa cutem in
morphea causatur canicies in pilis: et merito: cuz cutis in-
de egrotet: qua quidem egrotante necesse est pilum ex ea
ortum ex illa lesione egrotare: sed nō cōuertitur: q̄ quan-
do pilus egrotat: q̄ ipsa cutis egrotet necessario: eo q̄ pi-
lus potest egrotare a tam modica causa: q̄ cutis non egro-
tabit inde: ppter qd̄ cuz morphea fiat a maiori causa et le-
sione cutis q̄ canicies: vbi erit canicies nō est necessari-
morphea fieri. **Dubitat** de eo q̄ dicit p̄lus pilus. s. ne-
cessario laborare ex cutis labore: cuz dicatur in .5. de gene-
ratione animalium. q̄ in hominibus in qbus nunc est ser-
mo: pellis nullius sit causa varietatis coloris in pilis: quo-
niam aliqui albi valde habent nigros pilos: quod fit quia
homo habet pellem subtilissimā s̄m eius magnitudines
pre ceteris: et ideo nihil potest in piloz permutatione: ve-
rum propter imbecillitatem ipsius permutatur in colore
et fit in sole et ventis nigrior: non tamē ex hoc pili recipiūt
aliquam permutationem: sed in alijs animalium pellis su-
mit virtutem ex loco propter eius grossitiem: et ideo pili
permutatur pellis permutatione: neq; permutatur pellis
eorum permutatione solis et venti. **Dicendum** est q̄
Aristo. loquitur illic de pelle existente in eius dispositio-
ne naturali interiori: sub qua nihil putrefacti et indigesti
te: in qua est grossities et humor inuictus: imutatiue inobe-
diens virtuti: fallit enī in morphea secunda operatio vir-
tutis naturalis: vt apparuit supra.

Problema. XXXV. Antiqua.

Propter quid animalū hec quidē ira-
cunda sunt post partū vt canis et sus.
alia x̄o nō m̄ifeste vt femina ouiu:z
Aut q̄ quecunq; quidez sunt super-

fluitates habētia m̄ista sunt: egrediuntur enī in
partu nociua: quibusdam aut a bene se habēti-
bus fit ablatio: quare macies facit propter babi-
tum iram. Quēadmodū vesperiliones nō pa-
rientes iracundi sunt: sed incubantes ouis pro-
pter abstinentiam cibi.

Cur animantiū alia post partū sentire solēt vt
canis et sus: alia nihil efferantur: qd̄ perspicuū
sit vt mulier: vt ouis. An que supuacua redun-
dant materia hec suā clementiā seruant. quātuz
enī dolori esset secretū in partu est. Quib; aut
secretio non a vacanti; sed integris fieri mate-
rijs solet: bec exasperatur et sentiūt. Unde fit vt
extenuatio quoq; iram ratiōe habitus moueat:
vt etiam galline furiant nō cum pepererint: sed
cum incumbunt ratione in edie.

Quare est q̄ quedā animalū iracundia fiunt et iur-
gētia defacili post partū: sicut canis: porca: la-
pus et. quedā vō post partuz nō reddunt sensibilibiter ira-
cunda: imo magis fiunt m̄ista sicut ouis et capra. **Dein-**
del Aut q̄. **Soluit**: et p̄mo assignat cām dicens: ideo esse
quātū ad scdām partē quesiti: qm̄ quecūq; animalium su-
perexcedūt in superfluitatibus sicut ouis et capra: vt tactū
est in .6. cap. nō reddunt ex partu iracunda: s; potius man-
sueti: eo q̄ superfluitates ad iraz de facili prouocātes eua-
cuantur in partu: quarum etiam pars non modica tendit
in generationem lactis: sicut dictum est in .6. problemate.
Sed in quibusdam animalibus quātū ad p̄maz partes
quesiti: q̄ remouētur a dispositione naturali. in qua bene
se habebant: eo q̄ deperdit in eis de calore naturali et hu-
mido radicali: cōsequitur ea macies: in qua fit humidita-
tum naturalium cōsumptio et calor acutior redditur: quo
habitu seu forma corporis existente: necesse est ipsa defa-
cili iram et furiam incurrere: propter qd̄ videmus prauas
habentes complexionēs de facili iram et alias excessiuas
anime passionēs incurrere: et similr cōualescētes hoc pati.

Deinde Quēadmodū. **Declarat** hoc in simili: dicens
primitus quo ad partem p̄mam quesiti. d. p̄mis accide-
re sicut vesperilionibus: que sunt quedā animalia ex mu-
ribus et auib; similitudinarie composita: habēt enī cor-
pus fere vt mures figuratū: et alas membranales: quibus
volāt vt aues et maxime in nocticulo et diluculo. ppter eo-
rum visus debilitatem: vt p̄ in .z. meta. ipsi etenī qui nō
pariunt furiosi et iracundi sunt retentis supfluis: cum autē
pepererint reddunt mansueta. Unde est videre et mulie-
res pregnantēs et maxime ex femellis iracundas et malo-
rū morū ppter sanguinis corruptionē: cuz aut pepererint
mutant in minus prauū: ita similr accidit ouib; et capris.
Deinde Sed incubātes. **Aidet** declarare scdām mē-
brum quesiti dicens: q̄ sicut aues incubātes sup oua con-
tinue fere: sicut p̄ in gallinis et anserib; reddunt amplius
iracunde ppter abstinentiā cibi: acui enī calor eoz h̄is
liberū adiūz p corpus cū pozi sint aperti: aut fortassis ve-
spertilionēs iracundi efficiunt ppter ouis incubare. Itēz
similr accidit cani: porce: et maxime siluestri: et ideo tali tē-
pore apra longe timorosiōr est apro: et h̄s videt esse expo-
sitiō sermonis philosophi. Et scias q̄ potest huius etiā ta-
lis causa assignari: dicendo hoc contingere ex ardentiori
amore quem habent quedam horum animaliu ad filios
ex quodā nature instinctu: quedā enī sunt multū dilecti-
ua: sicut dī in .8. bysto. vt species equi: ita q̄ equa ex equa

Et c. pmi.

Particula

unum pullum orphanum matre mortua suscipit alendus. Et ideo ex amore quem habent porci et canes ad filios timentes ne aliqui vellent eos rapere insurgunt et merito cum sentiant in se habere invasionis arma: quod et non solum fit in quadrupedibus: imo etiam in avibus. Unde herody et aquile seu sunt tempore pullozum: et galline similiter. Et quod se invicem talis speciei diligant individua: apparet per illud quod dicit Aristoteles. 8.º hysto. quidam masculi gallinarum perdita femina officium se. circa pullos assumpserunt circundando et reducendo eos ad se: ita ut cohiberentur et nolent coire. Amplius animalia de quibus exemplificat non habent arma bellatua: et ideo oportet ea humiliter. Alia autem habent his opposita ut canis et sus: et ideo volunt propria nata pugnando defendere.

Problema.

XXXVI.

Antiqua.

Propter quid eunuchi alia quidem in femininum corrupti mutant. Etenim voces feminina habent et acuitates et inuirlitatem: et ita vehementer transmutant: sicut et in alijs animalibus incisa. Contra autem tauri et arietes cornua habent: quod femina contrarie horum se habent propter quod maiora incisa habent: alij vero minora. Magnitudo autem sola eunuchi in masculinum mutat: maiora enim fiunt. Est autem hoc maris: femina enim minora sunt maribus. Aut neque hoc in masculinum sed in femininum. Non enim in omnem magnitudinem: sed in longitudinem solum. masculinum enim in latitudinem et profunditatem: tunc enim perficitur. Amplius autem sicut se habet femina ad mare: ita eiusdem femine virgo ad mulierem: hic quidem virginitas fortis: hec vero non. In hac autem que est barum mutantur in longitudinem enim his augmetur. Propter quod et Homerus. Beneque longitudinem precedebat diana virgo: que propter virginitatem quam habebat posset dare: igitur in mare per magnitudinem mutat. Non enim in perfectum mutat. Eunuchi autem longitudinem augmetant in magnitudinem.

Novi.

Cur spadonibus cetera in sexus femininum vitata mutantur. Vox enim tenuis: corpus imbecillius denique ita homines commutatur: ut etiam ceterorum animalium quaecumque castrata. Nam et tauri et verueces sua cornua e contrario gerunt quod femine quoque eorum contra quam mares armantur cornibus. Itaque alij maiora excisi gerunt: alij minora. Magnitudo vero tantummodo spadonibus dico ad sexum virilem commutatur: maiores namque redduntur: que quidem res maris sua profecto est. Quippe cum femine minores maribus esse soleant. An ne id quidem ad mare sed ad feminas pertinet. Haud enim omne magnitudinis genus: sed longitudinis durat acquiritur: cum mas profunditate etiam augeatur et latitudine: sic enim perfici ipse assolet: ad hec ut femina

ad mare: sic femine ipsius virgo se habet ad mulierem. altera enim generosa iam est: altera nodum est. In eam igitur ipsam femine magnitudinem mutatur: crescere namque in longitudinem corpus assolet feminarum. Unde carmen illud homeri. Virgo diana dedit pro longi corporis usum: utpote cum rem quam suam ob virginitatem haberet largiri nimirum posset. ergo non magnitudine in mare mutatur cum non in magnitudinis genus perfecte commutetur. Spadones enim longitudinem in magnitudine proficiunt.

Querit

nam quoniam in permutatione eunuchorum primo proponens. Quare est quod eunuchi in gibus facta est corruptio circa organa generationis ut testiculos et poros spermaticos permutat alias dispositiones corporum. Et hoc declarat: acquirunt enim vocem femininam habentem acuitatem qualis est vox mulieris: ut apparebit in sequenti particula. vel acquirunt acuitatem: quam reddunt moribiles et instabiles sicut femine: citissime enim pertranscunt omne et se non firmantes in quoque ut acuti: sicut patet in. 8.º de hystorys. Similiter inuirlitatem et debilitatem incurrit castrati: adeo vehementer permutantur a sui dispositione priori sicut videmus permutari castrata in alijs speciebus animalium: in quibus grandis sit permutatio circa eorum corpora et naturas: sicut patet in. 8.º hysto. et in. 5.º de generatione animalium. Deinde contra autem. Adducit instantibus duas contra predicta: et primo nam in tauris et arietibus castratis dices: quod in eunuchis et alijs castratis animalium fiat tam grandis permutatio ut videatur naturam femininam incurrit: in tauris tamen et arietibus videtur contrarium accidere: habent enim cornua minora cum fuerint non castrati: ideo quod contrario modo se habent primi femellis: ipse enim cornua habent maiora masculis non castratis: propter quod cum castrata: ut dictum est permutantur ad nam feminam. habebunt cornua minora et etiam totum corpus: cum fuerint castrati. unde Aristoteles. in. 8.º de hysto. vituli exciduntur annis: si autem con turpiores et minores fiunt: similiter eorum vox cum esset prius acuta redditur gravis: sicut dicitur in sequenti particula: et in. 5.º de generatione. Deinde secundum Magnitudinem. Adducit secundam instantiam in eunuchis dices: quod propter magnitudinem solam quam habent eunuchi mutantur in naturam masculinam et videntur esse masculi: eo quod fiunt maiores in creatura non castratis: et hec. scilicet magnitudo est proprietatis maris. nam feminae sunt minores in quantitate masculi. propter quod videbitur alicui aspicienti solus ad molem corporis quod eunuchi permutantur potius in masculum quam in femininam. Notandum est quod ideo tauri excisi habent maiora cornua et vocem grauiorem et hoc signa indicantia magis masculinitatem quam prius ante castrationem: quoniam bos est animal siccus valde natura: qui cum fuerit non excisus propter motum et caliditatem eius fundatur in subiecto terrestri desiccatur amplius propter quod corpore eius indurato et compacto non potest in fumos vapores quicquid dissolui ex quo magnificenter cornua: et ista etiam de causa habent vocem acutam cum arteria sit sicca et solida valde: cum autem castrantur temperatur natura eorum a siccitate superflua et corpus redditur humidius minus siccis et terrestribus plenus: ita quod possunt ex eis sumi resolui et in cornua transire. Similiter cum arteria et solius universaliter instrumenta vocis reddant minus sicca et solida precipantia humiditate aliqua: vox ex acuta mutat in grauem qualem habent vacce et vituli. Quare autem arietes castrati cornua habeant maiora non castratis: cum tamen aries sit animal

calidum et humidum sufficere: non est sic prompte assigna-
re: cum etiam hic sermo non reperiat in animalium theozica.
Potest tamen dici quod in non castratis caliditas intendatur
propter reuerberationem eius in testiculos factas: ex quo cor-
pus vehementer calefit dissoluens humidum et supfluitates
eorum exacitas emittens in sperma et lanas: ideo est inueni-
re longiores. ¶ Deinde Aut neq3. Soluit: et primo remo-
uet instantiam inductam de magnitudine corporis eunuchorum
dicens per interemptionem quod eunuchi non mutantur in
masculinam sicut instabat: sed potius in se: quod non mutant il-
lud quod vere habet rationem magnitudinis: cum de ratione corpo-
ris magni sit trina dimensio: proportionabiliter aucta per to-
tum. scilicet longitudo: latitudo et profunditas: in qua quidem non
mutantur eunuchi cum mutantur in longitudinem solum non ser-
uata proportionem latitudinis et profunditatis: quia quidem la-
titudinem et profunditatem cum longitudine: cum aliquod masculi-
perfecte habuerit tunc perficitur et copletur in esse masculi-
nitatis: illud enim proprie est masculinum quod habet trinam di-
mensionem: quod autem habet binam vel latitudinem et profundita-
tem proprie dicitur grossum: longum autem quod solam continet
longitudinem sicut vult Gal. in secunda particula aforismorum.
Ita quod huius differentiarum nomina etiam in pulsibus sunt
ab ipso observata: non tamen quod sit dare in corpore natura-
li ynam dimensionem sine alia omnino: sed hoc intelligen-
dum est debita proportione seruata ynam sine altera fore.
¶ Deinde Amplius auct. ¶ Adducit ad idem aliam rationem
ostendentem quod eunuchi non mutantur in magnitudine proprie
ex proportionem sumpta: dicens sicut se habet femina ad ma-
sculum in eadem specie: et femina que est virgo ad mulierem
corruptam: que quidem mulier est fortis: sed virgo non: ita
se habet eunuchus ad perfectum virum: sed sic se habet quod
ille femine que mutantur in hac. scilicet virginitate: non propor-
tionabiliter secundum omnem dimensionem augmentantur: sed so-
lum secundum longitudinem. Et ad hoc probandum correlariū in-
duxit testimonium Domeri qui dixit in sua poetria Dianam
virginem bene procedere secundum longitudinem: erat enim ma-
ior superans alias virgines in longitudine. dicebat autem
Domerus huius posse causam aliquam dare propter virgi-
nitatem quam habebat. Que quidem Diana virgo lz est sic
longa: non tamen propter hoc mutabatur in mulierem perfectam
habentem trinam proportionem dimensionum: igitur et eodem
modo eunuchi non mutabuntur in viros perfectos. Et hoc
est quod ultimo concludit illic. Igitur in marem. ¶ Dicit itaque
Diana virgo in marem vel in mulierem perfectam permuta-
tur secundum magnitudinem que est longitudo tantum: non autem in per-
fectam habentem proportionabiliter trinam dimensionem:
similiter et eunuchi augmentantur solum secundum longitudinem:
non autem secundum magnitudinem: nisi quis improprie longitu-
dinem in qua mutantur magnitudinem dicat. Et scias quod Diana
virgo secundum Esiodum scriptorem comediarum fuit quedam dea
virgo venationibus dedita que sibi in hoc actu alias vir-
gines sociauerat: de qua multa sub fabulari enigmate a
poetis enarrantur. ¶ Notandum quod hoc nomen virgo duo
potest denotare: aut virginem non corruptam. scilicet actu virili: aut
virginem naturaliter: eo quod caruerit testiculis quos mulie-
res habent perfecte intus iuxta cornua matricis: vel aliis
instrumentis generationis: ita quod Diana a nativitate fuerit
eunucha: quod extitit causa virginitatis eius: propter quod cum
humida esset valde: de facili extensibilis potuit longa fieri
valde: quod modicum etiam calidum adolescentie: plurimum
extendit: cum materia fuerit obediens valde. ¶ Notandum
iterum quod Aristoteles hic non assignat causam principalis que
fuit expresse: quare eunuchi mutantur in femina. lz ex verbis
suis possit elici. Sed potest ex quinto de generatione ha-
beri sane: ubi assignat causam acuitatis vocis in excisis:

quam dicit fieri propter defectum testiculorum: non tamen quod ipsi
de se sint conuentus et aggregatio multorum principiorum si-
cut extimauerunt quidam: sed hoc est propter associationem
et comunitatem gradem: quam in permutando corpus habet
cum corde: parue enim transmutationes interdum fiunt cau-
se magnarum permutationum si acciderit ad tales transmuta-
tiones principium aliquod simul transmutari: quo transmuta-
to necessario est et totum corpus transmutari: lz enim prin-
cipium sit modicum quantitate: est tamen maximam virtute:
sicut dicitur in primo elenchorum. primo celi et mundi: et de gene-
ratione: ex abscissione enim testiculorum totum infrigidat cor-
pus: reuerberatione calidi in testiculos priuata.

¶ Problema.

XXXVII.

Antiqua.

Propter quod eunuchi: aut omnino non
habent: aut minus hysschias. Aut quod per-
mutant naturam incisionem in non genera-
tionem. Tales autem sunt puer et femina: s-
neuter h3 hysschias: nisi raro mulier. Noua.

Cur spadones vel omnino varicibus vacat:
vel minus habent quam ceteri. An quoniam naturam
suam dum castrantur in genus seminis infe-
cundum commutarint. Talis autem est puer et
mulier: quorum neutrum habere varices solitus
est preterquam si mulier raro.

Quare est quod eunuchi aut totaliter carent hysschys vel
hyssys sicut scribitur in 3. hyssys. et primo de gene-
ratione animalium. scilicet sciatice passionibus: aut raro ipsas incurrit:
hysschion enim grece latine ancha. ¶ Notandum quod lz hysschia
fit proprie sciatice: sicut expositum est in 2o cap. quarte prici-
le: tamen per hysschias possumus hic intelligere omnes egritudi-
nes iuncturales pedum: vel podagras et arteticas etc. Unde
Dipp. in sexta particula aforismorum. eunuchi non podagri-
gant: in cuius expositione dicit Gal. quecumque dicta sunt de
podagra: intelligenda sunt in artetica: cum prius fuerit poda-
gra: postea artetica. ¶ Sed queritur: quare Dipp. absolute
subintulit eunuchos non podagrigare: et per consequens alias
egritudines iuncturales non incurrit. Aristoteles autem in ser-
mone suo addidit hanc determinationem minus. ¶ Di-
cendum quod Gal. ibi dicit quod Dipp. dixit eunuchos non podagri-
gare: quia tempore suo nondum fuerit compertum eos po-
dagrigare. Nodie autem contingit eos podagrigare: quoniam
filii huius temporis viuunt in suauitate luxuria et gulosi-
tate: quia igitur boies tempore Gal. sicut et nunc magis ad
delectationes erant procliuēs: vinum quos malis postea moue-
tur motibus: contingit eunuchos etiam non cocant podagriga-
re. Videtur itaque ex his dicendum: quod iam tempore Aristoteles.
quod fuit circa quingentos annos post tempus Dipp. homi-
nes incipiebant iam in delictis gule et luxuria viuere: propter
quod inuentum est aliquos illo tempore etiam minus. i. raro
podagrigare: propter quod pulchre Aristoteles suum sermonem
minus moderauit addendo. ¶ Deinde Aut quod. ¶ Soluit:
et dicit primo ideo esse: quoniam eunuchi permutant natu-
ram suam aptam generationi propter castrationem in non
generatiuam: propter enim testiculorum abscissionem et dis-
ruptionem vasorum spermaticorum: mutantur in anima-
lia non generatiua effeminata: qualia sunt pueri et femel-
le imperfecti: sicut enim hi nondum habent potentias ge-
neratiuas: ita eunuchi similiter carent ea: et sicut neutrum
istorum duorum habet hysschias neque alias iuncturales
egritudines: ita neque eunuchi: nisi quod aliquando contingit
raro tamen mulierem perfectam hysschiam incurrit: pre-

Cap. 2.
L. c. 33.

Hysschia
qd. ppe. ar.

Obiecto.

Solo.

Epe q. fue-
rit Arist.

cipue cum menstrua defecerunt ante tempus. Unde. 3. de bysto. 7. pmo de generatione animalium. dicit: vt ad multuz neqz hemorroides fiunt mulieribus neqz ex naribus fluxus sanguinis neqz hyschie stantibz mēstruis. ¶ Notandum qd Aristot. in hoc pblemate cōstringit duos aforismos sexte particule. hunc. s. mulier nō podagriat: si nō menstrua ei defuerint: qd fm Sal. repertum est vez Dip. tempore: sed tamen nostris contingit temporibus mulieres hyschias pati: 7 huiusmodi egritudines etiā mēstruis superuenientibus: eo qd male dietentur: aut etiam qd menstrua non currunt tempore ordinato. Tetigit etiam aliuz consequentē predictū: pueri non podagriant ante affrodosiam. i. spermatis emissionem: qd quidem fm Sal. accidit: qz coitus fortis est causa in generando podagra 7 egritudines vniuersaliter iuncturarum: lz autem contingat: vt dictuz est: eunuchos podagriare: pueros nunqz me vidisse meminisse: aliquando tamen tumores ex nimys eorū gulositatibus in genubus patiuntur: vidi tamen proprio lumine cum doctis paduanis puerum ante tempus multuz emissionis spermatis podagram pati: cuius causam a parentibus contraxit. ¶ Notandum qd hec causa ab Aristot. tacta brevis est valde 7 cōmunis ex similitudine puerorū ad eunuchos accepta: propter qd potest magis explicari dicendo qd ex caliditate que corpori acquiritur ex refractione ipsius in carnes glandosas testiculorum: totum corpus redditur exinde calidum valde 7 humidum: propter quod fit motus in ipso 7 ventositas agitata humoruz: 7 qz sunt graues p̄p̄ri deorsum tendere: ad pedes decurrunt: predictas egritudines causantes in coitu vtentibus. ¶ Amplius igitur in actu coitus 7 anche 7 partes iuncturales laborant maxime: sicut dictum est in secundo capitulo. quare particule: quare cum eunuchi talia non incurrant: condignuz est minime aut raro hyschias 7 alias egritudines iuncturales sustinere.

Pueri nunqz podagriant qd fit i eunuchis.

¶ Problema. XXXVIII. Antiqua.

¶ Propter qd homo magis multas voces emittit. alia vō vnam indifferentia existentia specie: Aut 7 hoīs vna vox est: sed locutiones multe.

Quare est qd homo magis plures voces 7 differentes emittit: sed alia animalium existentium in eadem specie indifferēter habēt vnam voce: canes etenim vbicūqz loco eodem modo latrant: 7 boīes similiter mugiunt: neqz in eis diuersitas manifeste multū perceptibilis reperitur: qd tamē videtur mihi sensibilibiter variari in philomenis scorie 7 talie: non enim in Scoria sic sunt suauis 7 ordinate melodie vt in Italia. ¶ Deinde [Aut hominis]. Soluit per interemptionē dicens: qd non est verum qd homo emittat plures voces 7 differētes: imo vnam tñ sicut animalia vociferantia: cum voces sint eedem apud oēs: sicut dicit pmo peribermēnias: sed pluralitas vel diuersitas est in locutionibus: vox enī vna existens nāliter figurat multisfigurationibz: fm qd multas hoīes dearticulant litteras: ad qd quidem sequitur pluralitas 7 differētia locutionis seu sermonis. talis aut pluralitas 7 differētia in alyz aialibus nullis ab homine: aut in paucis 7 imperfecte est reperta: cū nullas aut paucas litteras loquant: sicut dicitur in sequēti caplo: nunc autē propter hoc qd plures differētes sunt locutiones: boīum plurificantur voces 7 differentes redduntur: qz loquela est alterum a sono 7 voce: sicut sonus est alterum a voce: vt dicitur in quarto de bysto. 7 in pmo caplo particule sequentis dicitur qd locutio sit species vocum.

Cap. p.

¶ Problema. XXXIX. Antiqua.

¶ Propter quid autē eadem alijs 7 vniuersis vocibz vociferant: alia vō nō? Aut homines quidem litteras multas loquuntur: aliorum autem hec quidem nullam: quedam autem duas aut tres multarum: hec autem faciunt cum vocalibus locutionem. Sunt autem pauca non vocibus significare s; passionibz ipsius: 7 neqz qd dolere gaudere: littere autē passionēs sunt vocis. Similiter autē 7 pueri 7 fere declarant: nondū enī neqz pueri loquuntur litteras.

Adhuc querit Arist. alias qōnes circa vocē p̄iori scilicet vtunt alyz vocibz vt multiplici litteratura articulationis: sicut hñtia fermonē: alia vō ab istis eadē tñ sibi in specie nō vtunt alyz 7 alyz vocibz litteratura articulationis vt fermonē carētia. ¶ Deinde Aut hoīs. Soluit dicens cām esse: qz hoīs loquunt 7 pferunt multas litteras: sed de numero alioz aialiu quedā sunt que nullam oīno pferunt litterā: sicut omnia quadrupedia cetibodea aquaz 7 aues gampsonice: quedā aut loquunt 7 pferunt duas litteras aut tres: imperfecte tamē: hoc est dicere qd sermones non cōtinuant: sicut quedā auium garrule: vt coruus: psittacus: pica: 7 pica deaurata. Unde secūdo de bysto. dicitur post boīem aialium litteras pferunt quedā genera auiū: talia aut que late lingue ipsoz maxime: b; autē littere sunt ille que cū istrumētis vocalibz sicut pulmone: gutture: lingua fistula dentibus 7 labijs cū vuula cōstituunt locutionē vocem dearticulando: cōtrahunt enim ipsam que est cōtinua in specie loquela. vnde 4. de bysto. loquela est dearticulatio vocis lingua: sed pauca aialium sunt que pferunt locutionē vocalibz istrumētis formatā. igit in talibz animalibus que sunt alia a loquētibz litteras 7 maxime ab hoīe vox erit eadem: vt cū vocis varietas ex litterarū varia dearticulatiōe causet: illa vō aialiu que nō significat cōceptus suos voce litteris articulata: imo qbusdā passionibus ipsius vocis diuersificatis p differētiis acutatis 7 grauitatis delectabilis 7 tristabilis su. existunt multa: qd diuersimode pmanēt eoz passionēs: ostendit: qz nō est de passionibz 7 differētijs vocis denotat aial hoc qd est dolere: sicut illud qd est gaudere: imo alyz passionibz 7 differētijs denotāt iram tristitiam 7 famē 7 gaudium 7 saturitatem: sicut patet in canibz manifeste. At littere sunt quedā passionēs alie q̄ predictę: sunt enim differētię 7 proprietas locutionis sicut mortale hominis ipsaz vocē cōmunes 7 spēm cōtrahentes: quas quidē plurima nō possunt proferre: qd declarat illic. Similr aut in pueris qui sunt eiusdem speciei nobiscum: de quibus videt qd magis debeat litteras proferre dicens: qd similiter pueri 7 fere animalium: vt leo 7 c. manifestant nobis qd solum homines litteras loquunt: fere enī et si sint animalia pfecta: quia tamē habent linguam duram 7 non absolutam non loquuntur litteras: neqz etiam pueri nostri: lz sint in specie vna nobiscum: non tamen possunt eas loqui omnino vsqz ad magnum tempus: propter imbecillitatem organorum vocalium superflua humiditate imbibitorum. Sorte 7 quis ly fere leget aduerbialiter pro pene. primum tamen sonat littera magis. Sic igitur patet causa: quare quedam animalia eadem alias 7 alias voces habeant 7 prolaciones: 7 quomodo quedam alia eandem: apparet etiam qd fm istum modū legendi primo Aristoteles soluit ad primam

partes questit. 2° ad scđam. 3° declarat qđ dixerat. scđa ibi
[Sunt aut. 13ª ibi] Similr autē.] Pōt etiam aliter expo-
ni ista pars. Sūt autē] generali tñ snia imutata vt dicat qđ
aialia que habent significare voce in cōmuni prout est so-
nus ab aiali platus sunt nō pauca: imo multa respectu ani-
maliz significantiū: voce litterata articulata: sed illa que
significant aliqd passionibus z differentys ipsius vocis
qbus vox formatur in sermonē vt qđ dolere alyz passioni-
bus z differentys vocis representet qđ gaudere aliter qđez
dearticulando vnuz litteris qđ aliud sunt pauca: qñ tales
passiones vocis sunt in sermone cōtracte: qui qđem a pau-
cis valde pferē. Unde Arist. in pmo politicoz. Sermonē
solus bz homo sup aialia. Et vltē subdit vocem dele-
ctabilis z tristabilis esse signū ppter qđ z alyz existit aia-
libus. vsqz ad hoc enim natura eorū peruenit vt habeant
sensum delectabilis z tristabilis z hoc significet inuicem:
sed sermo est in ostendendo cōferens z nociuus ppter qđ
insum z iniustum. C Dubitat: qđ dicit boies plures litte-
ras loqui cum omnes loquunt alioquin essent inuente ya-
ne. C Potest dici aut qđ hoc referat ad modos z māeries
diuersos litteraz qui plures sūt sicut grece: bebraice: chal-
dee z latine: z nō referatur ad litteras particulares cuiusli-
bet lingue: aut qđ boies loquunt plures litteras: quia vo-
cales: non enim loquuntur homines neqz sermonem con-
stituunt nisi per vocales. Propter quā causaz quedā auiū
minus nobis affines qđ aliqua quadrupedum perfectoz
magis imitantur boiem in loquendo. Aut qđ latioris lin-
gue mollis z absolute: sicut patet in scđo de partibus. Am-
plius buis sunt sicce z calide: que quidem complexio est
apta moueri z percipere audita: cuz in ipsa sensus non bu-
miditatibus suffocent: ita qđ ex hoc recipiūt anime rōna-
lis quoddā simulacrum: ad qđ qđem vinū quo solent tales
potari coadiuuat calefaciēdo z dilatando sanguinez z spi-
ritum ex quo magis garrule constituuntur.

C Problema. XL. Antiqua.

Propter quid homo solus alioz ani-
maliz sit mutus. Vtrum quia z sur-
dus: mutitas autē z surditas est: si vt-
qz neqz omnino repleta est bec parti-
cula. Aut qz cōmunicat magis smone: alia vo-
ce. Est autem amissio loquēle non fm mo-
dum vnum: neqz continue exte.

Quare est qđ homo solus inter cetera aialia a natiui-
tate fit mutus: loquēla. s. carēs z auditu. C De-
inde. Utrū quia.] Soluit: z pmo assignat cām pbabilem
dicens: ideo eē mutum loquēlaz ignorante exprimere: qz
est surdus carens auditu omnino: qui est ianua per quā in-
mentem hominis ingreditur sermonis z alioz omniuz di-
sciplina. Unde discendi ab alio etfi per accidens vtilior est
auditus qđ visus: ppter qđ dicit in pncipio de sensu z sen-
sato: qđ ceci sunt sapientiores mutis z surdis vtroqz sensu
a natiuitate priuatis: z hoc est qđ subdit. nam surditas est
quedam mutitas: dato etiam qđ bec particula per quā fit
locutio vt organa ipsius nō sint oppilatione repletiua de-
tenta: vt vniuersaliter nullus de se patiat particulare no-
cumentū. C Propter qđ notādū est: qđ aliquis potest esse
mutus sermone carens: aut quia sit surdus nō audiens si-
cut dictum est oīno: non enim loquitur talis: etfi possit: eo
qđ nō potuit auditu sermonis disciplinam percipere: z bo-
rum non pauci lz non proferant sermonē: tamen garrunt
z vociferant vt irrationalia: sicut patet. z 7. cap. vndeci-
me particule. Potest z quis carere sermone non quia non
audiat z disciplinam percipiat: sed quia instrumenta ser-

monis sunt impedita aliquo modoz egritudinis detē-
ta: z plurimum tales non solum non loquuntur sermonē:
sed neqz etiam vociferant. Unde quia nocumentum po-
test fieri in auditu preter qđ in locutione z econuerso: for-
tassis vsus est Arist. nota solutionis vtrum. Et scias for-
te quis illam clausulaz] si vtiqz] exponet de organo audi-
tus: sed primum formosius est bene consideranti. C De-
inde. Aut quia.] Assignat aliam causam dicens hoc ideo
esse: quia homini maior accidit pmutatio z corruptio in
voce: que fit sermone litterali articulato: qđ pmutatio z
corruptio in voce cōmuni: que est sine sermone: eo qđ per-
ditio sermonis non solum fit in vno z modo vno sicut vo-
cis: sed pluribus: propter hoc qđ plura z diuersa magis re-
quiruntur ad plationem sermonis qđ vocis: cum loquēla
sit species vocis. nunc autem plura requiruntur in consti-
tutione speciei z inferioris qđ generis z superioris: cū bec
in illis seruentur semper z non econuerso: illud vō quod
plura requirit in eius constitutione: facilius potest in esse
suo z actu impediri: qđ illud quod pauciora requirit si-
cut patebit in primo capitulo sequentis particule: vbi fe-
re repetitur hoc problema: neqz etiam solum deperditur
sermo: eo qđ itersecetur exitus spiritus z nō cōtinue exte-
rius egrediat: sicut deperditur vox: sz ē deperditur eo qđ non
retineatur intercifus z paulatim postea relaxetur vt litte-
rales voces expetunt formande.

C Problema. XLI. Antiqua.

Propter quid homo quidez fit ex nati-
uitate claudus maxime alioz anima-
liz. Vtrum quia alioz animaliz sunt
crura fortia: ossea enim z neruosa z
quadrupedia z aues habent: homines autē car-
nosa: ppter mollitiē igitur velociter perficiun-
tur in motu. Aut quia solus animaliz multa ha-
bet tempora generationis. Eteniz septem men-
sium: z octo mēsiuz: z decem mēsiuz fit. Alijs
autē vnū tempus perfectionis factum nō pre-
teriens: hominibus autēz multū tēpus fit per-
feneratiē in multitudine preteriens. Quare mo-
tis propter id qđ mollia sunt z franguntur extre-
ma in pluri tempore plus.

Quare Cur homo omniū maxime animantium oriri
claudus potest. Vtrū qđ ceteroz crura robu-
stiora sunt: osse nanqz z neruo taz quadrupedū
qđ auiū cōstant: hominū carne redundāt. Itaqz
facilius bec ob suaz mollitiē ledi possunt: cuz se-
in vtero mouent. An qđ solus ex oīum animan-
tium genere varia generationis tēpora obtinet.
Nam z septimo z octauo z decimo mense ve-
nire in lucē potest. Ceteris tēpus vnū perficien-
di sine mora statutus est: boiū generi tēporis
multū pro varia ratione imorandi consumi ne-
cesse est. Itaqz cuz fetus mouentur extrema qđ
tenerrima sunt facile infringuntur: z eo magis
quo plus temporis intercessit.

Quare est qđ homo inter cetera aialia precipue nascit
claudus. C Deinde. Utrum quia.] Soluit z
primo assignat causam probabiles sumptā a dispositione

membrorum dicens: ideo esse: quoniam crura aliorum animalium sunt fortia dura et vniuersaliter pedes magni: quod drupedia enim et aues secundum magnitudinem corporis eorum has partes et alias ossuofas habent et nervuofas propter eorum terrestritatem et siccitatem ipsorum. Et scias quod nervuosi nomine hic intelliguntur nervi ligamenta et chorde: hec enim tria nervus inuenitur significare: sicut dicit Galenus in thegnii tractatu causarum. Et Iohannes Alexandrinus super sextum epidemium. sed hominum crura cum pedibus magis sunt carnosae propter molliorem et humiditatem eorum: cui carnis maxime attestatur natura recte. Quare alia animalia ab homine cito perficiuntur vel possint moveri non solum a natiuitate in vteris: imo post etiam: propter quod in 32° capitulo dictum est: quod statim post natiuitatem consequi parentes: homines autem per oppositum tarde: cum longum tempus interueniat antequam eorum perficiantur membra et indurentur ut sint ad motum apta: et ideo moti in matris vteris contorquentur partes gressus cum sint longe subtiles: similiter et post natiuitatem cum multum tardetur perfectio barum partium et induratio non valens eos subsistere ipsique mouere se velint: quoniam naturaliter desideramus moueri: sicut dicit Galenus in primo de regimine sani. Conantur motus attediationi quiete ante tempus perfectionis membrorum gressus et maxime cholericum puerorum propter eorum calorem: et maxime quod partes gressus sunt adhuc molles tenere plicantur et contorquentur. unde sequitur eos claudicare: quare oportet ut ante tempus indurationis partium gressus moueri prohibeantur: flegmatici quidem si tardent sunt icitandi: temperati vero naturae suae permittendi: sicut traduntur medici in libris suis de regimine sani. Et quis forte totum hoc esse dicet a natiuitate ut claudicatio dicatur a natiuitate que est a prima conceptione: donec quod perfecte ambulet. que et verba satis videntur sonare philosophi. Et ideo fortassis dixit virgilius. Propter quod pes magis in homine quam in aliis animalibus est carnosior: aut quod multum distat a cerebro et nucha et eius nervuosa mollia sunt et subtilia: propter quod oportet ea fulciri multa carne: alioquin pes paruus distans valde non posset moueri et significatur patet per Augustinum. prima prima. Deinde autem quod assignat secundum causam sumptam ex diuersitate temporis partus: dicens ideo esse: quod homo inter cetera animalia habet multa tempora et terminos in quibus parit: aliquid quando enim parit in termino septimi mensis: aliquid in termino octauo. nonnunquam decimo mensis termino. Obmisit autem nonum mensem aut quod notum est valde: cum in ipso plurimum fiat partus: aut forte cecidit a scriptore. Unde et in 9. de hyfio. dicitur etenim septimo mense et octauo mensium et nono mensium fiunt et decimo mensium secundum plurimum: quod autem et superaccipiunt undecimo mense. Unde Auicenna. 9. de animalibus. Et itaque dixit mihi vnus fidelis quod vna mulier peperit post decimum quartum mensem vnum puerum: et inceperunt nasci dentes et bene vixit. Et alius vidit puerum nasci post sextum mensem et bene vixit. Cuius tamen oppositum videtur sentire Aristoteles in eodem nono: quod etiam rationi naturali et astronomice videtur esse contrarium. Unde Aristoteles. que cumque quidem fiunt prius septem mensibus: nullatenus possunt viuere: quod est tenendum: vel concedere quod dicitur in sexto viuere esse potius monstruosum quam naturale: sicut apparebit in 27. capitulo. undecime particule in simili: quod igitur homo habet tota tempora indeterminata in quibus explorat vires suas preter alia animalia ad exitum: non est mirum si pedes eius magis possunt in vtero contorqueri et claudus reddi. Sed in aliis animalibus ab homine vnum est tempus determinatum et terminus non preteritis: ab hora impregnationis usque ad horam partus: in hominibus autem est multum et differentis more preteritis in multitudine et diuersitate secundum magis et minus ab hora impregnationis usque ad horam partus: ut dictum est. Deinde [Quare motis.] Hic 3° concludit principalem conclusionem

dicens. et ideo cum accidit moueri hominibus in matricibus pluries et in partu: et extremitates ut crura eorum cum pedibus magis sint mollia tenera: contingit ipsa contorqueri et frangi in pluri tempore et diuerso motu. Amplius autem in aliis animalibus hoc non contingit: sic itaque subtiliter Aristoteles in isto sermone tetigit vtriusque rationis precedentis conclusionem. Dubitatur quod dicit homines plus aliis animalibus claudicare: quod non videtur: cum homo sit magis intentus quid a natura: ad quem perueniens cessauit tanquam nihil honoratius haberet: sicut dicit Algazel in sua philosophia: cum etiam habeat rationem et artem contra hoc. quare recte. Dicendum quod Aristoteles hominem a natiuitate pre ceteris claudicare: sicut experientia docet: dicit: quod quidem potest persuaderi aliis vix alibi ab ipso innuatis: quarum vna est: quod sicut dictum est in 10. capitulo. homo diuersimode secundum animam disponitur in coitu secundum imaginationes et alias corporis et anime passionibus: propter quod diuersitatem sit mentis et principium generationis diuersimode variari. Rursus tactum est in 28. capitulo. mentis generationis de facili cum sit valde passibilis obedire agenti: propter quod cum virtus in formatiua existat fortior in parte superiori ubi viget sedes nature et anime quam in inferiori: inferiora igitur reddent parua debilia leniter passiva. Amplius ut omnino est dicere: mulier pre ceteris laborat in partu: propter eius plurimum sensum ex complexionis nobilitate causatum: et maris grandem hiatus in hora parturitionis. Unde 21° tertium. quod fetus separatur: aperitur matris apertione tali: cuius similitudinem efficere non valet in suo simili: et necessarium est: ut separantur quedam iuncture et sustententur adiutorio dei excelsi: propter quod in tali labore non est mirum si interdum contingit pedes infantis contorqueri: aut etiam post partum: quod a natiuitate potest vtriusque dici: sicut cum fascia indecenter constringitur vel arcete a lactante teneatur. Et huiusmodi sicut per Galenum in 2. de ac. et morbo et Iohannitium amplius non parua causa est multa humiditas regionis nervuosa nimium molliens et inequaliter a caliditate extensione suscipiens: propter quod Parisys et Venetys: que ciuitates sunt humidissime super aquas fundate pluries est claudos reperire. cuius signum est: quod plures est mulieres illic viris claudas inuenire. Adhuc et virtus constellationis occulta hic non modicum operatur: cum angulos loca inhabitantes humida et eorum affines paucos sit tamen claudos reperire. Tunc ad rationem dicendum quod si homo sit perfectissimum animalium et terminus nature: habens etiam artem: oportet actiuus forte aliquid adesse quod istam perfectionem saluet: que etiam occasionis redditur valde propter materie passibilitatem. Item dubitatur quod dicit hominem solum animalium habere plura tempora partus quod non videtur: imo etiam canis dicitur in 6. hyfio. quedam canis sicut laconice gestant sexta parte anni. i. 60. diebus: quedam quinta. i. 70. quedam vero quarta. i. tribus mensibus. quare recte. Dicendum quod homo pre aliis: ut victum est animalibus plures habet terminos pariendi: tum propter materie passibilitatem cum forti agente: tum propter eius multifariam circa actum coitus inutationem: tum etiam quod magis corporum superiorum motibus saltem ratione subiacet materie inter cetera perfectior. Alia vero animalia ex causis oppositis tempus determinatum habent gestationis: sicut dicitur 5° et 6° hyfio. Tunc ad instantiam factam de cane dicendum quod Aristoteles cum dicit hominem solum habere plures terminos generationis: intellexit a homine speciei coparatione: canis quidem non seruat speciem a hominem omnino sed potius subalternam: in eius enim communitate est inuenire quasi ultra magis et minus diuersitates quam plures. Sciendum est erga huiusmodi quod dicit hominem octauo mense parere Aristoteles. 9. de hyfio. talem de hoc referre sermones. Fetus octauo mensis non viuunt nisi in quibusdam locis ut circa egyptum ubi sunt mulieres

Problema.
Solutio.

Puer natus est post decimum quartum mensem et vixit.

mulieres viragines bene efferētes: in talibus enim genita possunt vivere et nutriri: quibus monstruose fiant: sed in locis circa grecias pauca omnino saluantur: plurima etiam pereunt: propterea si saluet aliquis putant non octauo mēse esse genitum: sed latere ipsas mulieres concipiendi principium. Auicenna quidem in eodem 9° accipiens verborum Arist. intellectum ait quod aliquando nascitur in fine octauo mensis et parus uiuit ille. Et fortasse non nascitur in octauo mense: sed mulieres dicunt hoc: quia accidit eis menstruus sanguis in principio impregnationis: et hoc non committunt. Causa autem quare fetus octauo mensis raro aut nunquam uiuat est duplex: una naturalis: altera astronomica. naturalis quidem elicitur ex verbis Auicenna. et 1° terti. dicit enim partum non fieri nisi cum fetui non sufficit quod sibi demandatur ex sanguine secundina: et quod peruenit ad ipsum de attractione aeris: quod membra eius iam completa sunt. motus uero igitur apud septimum mensem ad egressum: cuius ipsius uirtus perficitur: qui si egredi non possit: ex motu multo fatigatus in octauo mense sopitus quiescat: vires usque ad nonum acquirere mensem. quare si accadat ipse in octauo sic debilitatus egredi: cum vires eius nondum sint ex fatigatione motus reparate: sic debilis erit: quod perueniens extra ad aerem: in quo maximam recipit alterationem non poterit vivere. Causa autem ex sermonibus astronomicis breuiter sumpta est: quoniam dicunt eorum genealogici unum quoniam planetam uno mense dominium et ducatum obtinere super sperma in matrice susceptum ex quo embrio informatur. primo quidem Saturnus in ipsius operatur omnibus superioribus: qui sui frigiditate et siccitate sperma et sanguinem menstruum: que sunt principia generationis: primo mense in unum contrahit locum et simul permiscendo coniungit. deinde de Iuppiter persequitur in ordine celorum post Saturnum descendendo qui caliditate sua et humiditate temperata: cum sit fortuna fortunam dilatat et extendit materiam generationis: et semen vegetat reducendo sui caliditate sanguinem menstruum ad ipsum: et totam materiam reddendo humidam et dispositam impressioni uirtutis informatiue. Deinde persequenter est Mars tertio mense super embryonem habens dominium: qui sui caliditate imensam extendit partes corporis: et siccitate sua humida perit: superfluum etiam humidum exiccans. Consequenter superuenit Sol quarto mense nos astrologos in ordine celorum quarto mense princeps plantarum et pater deorum et virorum: quo tempore suo principatu et bonitate nature instantius perficit embryonem quod anima decurrit de foris a creatore rationis: bestiali expulsa. Postquam sequitur Venus que frigiditate et humiditate temperata cum sit mundi huius fortuna et decora contemperat caliditatem et siccitatem Martis et Solis sui frigiditate et humiditate: totumque fetus figurationem decorat: que ei color et etiam pulchritudo prestat. Deinde sequitur Mercurius in sexto mense indifferens planeta: in quo tempore figuratio et dearticulo extremorum omnino perficitur: cuius etiam siccitate fetus exiccatur et duratur: et eius mobilitate et labore multo fetus moueri incipit valde. Unde et tunc molesantur valde pergentes: isto etiam tempore partes et superfluitates generantur sicut quidam pilorum et ungues. Deinde ultimo post omnes sequitur Luna mense septimo frigida et humida fortunata etiam: in quo humores et carnositates et pinguedines cum medullis augmentantur valde propter eius humiditatem habet et fetus abundantius nutrimentum: humectaturque eius receptaculum: ita quod corolliones ipsum ligantes humiditate imbibiti relaxantur: propter quod si fortis explorans exire parturiam: perstat et nutrietur: cum omnium planetarum beneficium susceperit: si autem fatigatus propter infirmitatem et motus causatos octauo mense quiescere incipiens

parturiatur: cum tunc reuertatur ad dominium Saturni frigiditatem et siccitatem mali morietur non valens malitiam eius fatigatione debilitatus tolerare: nisi in quibusdam regionibus calidis et siccis: et mulieribus fortibus: in quibus frigiditas et siccitas contempera Saturni et tolerabilis efficitur: ita quod vivere potest: ut dictum est etiam octauo natus mense: propter quod nam eius sapientia mirabili regens animalia precipue perfectiora procurans instituit partum hominis ut plurimum nono mense fieri: tunc enim dominus superuenit Jouis calidi et humidi fortune: similiter et fetus pausans octauo mense vires assumpsit: propter quod si parturit uiuet et enutritur perfecte: si autem tarde partus valde ultra nonum mensem: ut quod fiat decimo fit reditus ad dominium Martis: qui est calidus et siccus malus: qui cum propter eius distemperantiam et malitiam excellenter generationi et vite opponatur: natus non erit omnino vitalis. Propter quod dicit Auicenna. 9° animalium. et fortassis illi qui paritur postquam mulieres impregnantur ex eis per decimum mensem parum uiuunt. Unde Habraam beuenarte cuius libros ordinati in latinum ait in libro natiuitatis. Sunt et aliqui comorantes usque ad decimum mensem: quibus Mars dominatur egrediunturque ex ventre: eo quod Mars noster multis mouet motibus. isti tamen parum uiuunt. Natus autem in undecimo mense: quando tunc principat Sol magis uiuit. Sic igitur apparet ratio quare fetus octauo mensis non uiuit. non autem uiuit ut plurimum. aliorum autem ultra ipsum minus. et hoc de problema.

C Problema.

XLII.

Antiqua.

Propter quod eunuchi vlcerosa crura habent et putrida. Atriusque et mulieres: eunuchi autem muliebres. aut quod de hoc accidit: causa autem et mulieribusque caliditas deorsum tendit. Stedunt autem menstrua: propter quod neque eunuchi neque mulieres fiunt calui: propter multam humiditatem.

Moua.

Cur spadones cruribus putridis vlcerosisque sunt. Atriusque et etiam mulieres crura habent eiusmodi. Spadones autem effeminati omnino sunt. An bacca dicit. cam autem mulieribus quoque reddere illam debemus quod calor deorsum se vertit: quod etiam menstrua declarant. An sit etiam ut pre nimio humore neque spadones neque mulieres pilis valeant reducere.

Quare

est quod eunuchi habent crura vlcibus plena in quibus multa continet putredo. Dico autem multa: quoniam omne vlcus proprie continet putredinem. est enim plaga putrida. Deinde Utrumque. Soluit et primo assignat causam probabilem sumptam a simili. dicens idcirco esse: quoniam mulieres habent crura vlcibus plena saniosa valde et maxime que non purgantur menstruis: sed eunuchi sunt redacti ad naturam muliebrem non solum secundum corpus: imo etiam secundum animam ut secundum mores: et vniuersaliter secundum omnes actus. quare etc. Deinde Aut quidem. Assignat hic secundum causam communem huius quesiti in mulieribus et eunuchis dicens hoc esse: quod caliditas in mulieribus secundum educens humiditates extraneas tendit deorsum viam paratam eis cum non sit dare calidum sine humido: sicut dicitur in 5° de generatione animalium. et ideo non calidi que ducit nos ad superiora grauata perueniat: sicut dicitur in 2^a particula. Quod autem caliditas sic deorsum tendat: nobis declarant menstrua naturaliter deorsum ad matricem tendentia: et per collum eius extra guttaturia: et ideo percludit ulterius dicens: quod propter superfluum humiditatem tamen neque eunuchi neque mulieres fiunt vlcerosi

Problemata. A.

P

Quomodo
dicitur octo
mensis vi-
uere.

Libros
habrae ha-
uenarte pe-
trus ordi-
navit in la-
tinum ser-
monem.

Mora

In mul-
tis locis.

Particula

Propter
caliditatem
eunuchos
et mulieres
sepe esse
tumorosas.

et putridi sunt crura: imo magis propter caliditatem: cum humiditas habens naturam materie magis habeat pati quam agere: aut si non sunt calui. similiter illud multum humidum non est sic acutum quod possit per se penetrare: et deorsum tendens crura ulcerare. propter quod dictum est in 37° capitulo. eunuchos pueros et mulieres non pati hysschias neque alias egritudines iuncturales nisi raro: quoniam humidum eorum est frigidum et quietum non valens in partes nervales et iuncturales penetrare. Et ideo dicit Hippocrates in 6^a particula aforismi. acidum eructantes non valde pleureticos fieri. sed si humidum calido associetur descendit deorsum. calido etenim sibi aperit viam. Unde et in 3° capitulo quartae particulae dicitur est eunuchis crura inflari et ventres bene solubiles reddi sicut deorsum mutato humido.

C Problema.

XLIII.

Antiqua.

Propter quod animalium non patitur lythiasim sed tamen homo? Aut quod subungalium quod de eorum que sunt multarum unguium porum vesice amplius sunt. Quocumque autem non primum: posterius autem generatur animal: in ipsis vero quodam piscium: horum autem neque vesicam habent: sed in veteribus ipsis huiusmodi comprimuntur hypostasis ut aures quare et velociter egrediuntur in animum. Homo autem vesicam habet et strictam virgam secundum magnitudinem: propter id igitur quod hoc membrum: comprimuntur terrestre in vesicam. propter quod et colorantur arenositates ab ipso: propter caliditatem loci digeruntur et ingrossantur magis: manet autem et augetur propter angustationem porum vinalis. Non enim potentia terrestria sed imina facile exire: ad invicem redeuntia fiunt lapides.

Novum.

Cur nullum animal nisi homo calculosum fieri potest? An quod iumenta et que unguibus sunt numerosis vesice meatus obtinent ampliores. Quae autem non primum sed post parere intra se animal consueverunt: ut pisces nonnulli: ex his nullum vesicam habere non videmus. Sed humor subsides ille totus in alium restringitur: sicut etiam in aures fit. itaque celeriter exit per sedem. At homo vesicam habet: et ceruicem eius canali angusto pro magnitudine porrectam. ergo quod membrum id adest quod animal terrenum humoris senescit in vesicam protrudit. ex quo vasa quoque vinalia id est matula corpore ringunt. Locum autem calore efficitur ut amplius concrescere atque crassescere possit. Retinetur vero augeturque propter canalium angustiam. Cum enim terrena illa subsistentia prodire ex facili nequeant reuversa coherere inter sese calculumque ita conficiunt.

Quare est quod aliquod de numero animalium non patitur lythiasim. id est lapidositatem: et maxime in vesica. lythos enim grece lapis. inde lynton tripon. id est lapidem conterens electuarii quo medici utuntur in lapidis fractura. sed tamen pro nisi: solus homo. Deinde aut quod. Soluit et primo assignat causam quare alia animalia ab homine non patiuntur lapidositatem. dicens causam esse: quod subungalia sicut asini equi et huiusmodi habentes multas ungulas: sicut boves: caprae: ovium: porci: leones: et cetera. habent poros

et meatus vesice amplos secundum eorum corporis molem vitrosos. existentes ante hanc sam: qui porum dicuntur vitrosos: quibus vinalia a renibus demandantur ad vesicam. propter enim eorum latitudinem non retinetur in ipsis materia grossa terrestris apta veniens ad vesicam pueri in lapidem. Similiter meatus ille per quem vinalia ex vesica minguntur extra: latus est: euacuans foras omnem plenum contentum in vesica. Et per latitudinem istorum meatuum et maxime colli vesice meatus dicitur Avicenna. 1^a 8^a tertia. lapides vesice minus in mulieribus quam in viris generari: ipse enim latiores hos meatus habent et breviores minusque anfractuosos. Item quocumque sunt animalia non primo extra animalis carnem: sed posterius: primo etenim quando ouum habet in seipso in quo fit quoddam simile vermi: quod ouum postea fragitur et animalificatur extra. quod ulterius formam recipit completam: sicut est quidam modus piscis dicitur stellachea. Unde Aristoteles in primo de hystoria. hoc quod in seipso animalis animalificatur putat stellachea. huius autem sunt lati pisces varii: ut rager: turur marinus: plais et rumbus. quod quod animalium quod sunt de numero eorum que caret vesica hypostasis et subsidencia vinalis in ipsis comprimuntur et descendunt in ventrem. vesicam tamen habent aere plenam ad subleuandum: et temperandum: que similiter sic aures de: currit in ventrem cum careat vesica: ut dictum est in 7° capitulo. propter quod de facili et cito talis supfluitas per animum egreditur ex ventre exterius. et sic non valet in talibus animalium lapis generari. tum quod carent vesica. tum etiam quod non retinetur in ipsis quicquid ex natura. Non enim quod 13 pisces predictos tamen exprimat Aristoteles non habere vesicam: non tamen piscis habet vesicam propter totum: cam: sicut dicitur in 3° quarto de partibus. vniuersaliter enim superfluitatem vinalem convertunt in solidas. id est squamas humiditas. Causam autem carere vesice in aures dicitur esse: quod predicta humiditas propter exanguineitatem pulmonis puerit in penas. sunt etiam sicce nihil aut modicum potantes. Deinde homo autem. Reddit hic secundo causam quare homo propter partem lapidem dicitur. ideo esse: quoniam homo habet vesicam quas non habent pisces et aues: habet etiam virge meatum angustum et paruum secundum quantitatem sui corporis: in qua collum vesice ubi est meatus vinalis terminatur. hic etiam meatus non est reclusus imo tortuosus multorum anfractuorum. quod igitur hoc membrum ut vesicam cum meatibus eius taliter dispositum: compressione compellitur humidum grossius terrestre in ipsas: ideo accidit arenositates lapidosas in ea retineri: et colorari secundum colorem humidi terrestris illius. Unde et videmus lapides vesice formati foliis supra folium habentem ad modum cepe quod ex diversis coloribus illius terrestris humidum efficitur. Uerum tamen est quod secundum plurimum lapis vesice tendit ad albedinem: et est magnus et asper. lapis autem renum ad rubedinem et est pius et arenosus. Sunt et alie differentie inter eos non paucae: quoniam lapis renum fit magis in senibus et pinguibibus. vesice vero lapides frequentius in pueris et extenuatis: sicut dicit Avicenna. 1^a 8^a tertia. Amplius tertio predictum humidum terrestre cum venerit ad vesicam virtute caliditatis loci et acquisite ex motu decoquitur amplius: ita quod exhalante humido subtiliori remanet terrestre et iduratum et petrificatum valde: sicut accidit luti calore solis humido exhalante idurari et fere in duritiam lapidis permutari. Rursus quarto remanens retentum in vesica propter angustiam meatus vinalis augetur ex materia terrestri ad ipsos decurrete: quoniam hypostases terrestres arenose non valet ex leui extra egredi propter eorum grossitatem et viscositatem: propter quod redeunt et ad invicem coniunguntur. et sic indurantur in lapidem lapidis permutantur. Notandum est quod Avicenna. 1^a 8^a tertia. his verbis satis recordare videtur. Vult enim virtus agens causam generationis lapidis. una quarum est virtus agens caliditatis egressio ab equalitate. Altera vero materia: quod etiam duplex existit. quarum una est materia materica sicut cibus et potus terrestres et viscosi: altera vero est retentio materiae

λυθός
quid.
λυθον
τοίον
quid.

Solutio. mae vt debilitas virtutis expulsiue. **C** Dubitat qz dicit in alyis aialibus ab boie nō fieri lapides. imo vī qz fiat z magis adhuc q̄ in boie: qm̄ ipsa habent supfluitates ipu- riores grossiores z terrestriores: sicut pz inuenti eoz vī- nas. qre zc. **C** Dicēdū qz lapis fit in boie pze alyis aialibz: z maxime vesice: de quo hic p̄hs videtur itendere: sicut ostēsus est. In cuius gde p̄firmationē facit imensa calidi- tas circa partes inferiores causata ex caliditate renū z va- sorū inuolutoz. Ad qd etiā adiuvat labor plurimus inor- dinatus z coitus. Amplius homo vī plurimū est occupat⁹ z in malo regimine ordinatus malā celebrat digestionē: ex qua nutrimentū indigestū ex caliditate partū inferiorū trahit deorsus. **C** Alterius est sciendū qz lapis in boie z in alyis aialibus in diuersis partibus corpis generat. ali- qñ enī generat in pulmone: sicut dicit Gal. in 6° de iterio- ribus: qz quidā post screationē visceꝝ cū tussi lapidē qua- si grandinē eiecit: mōstrans eū mibi qui aliū post aliquos dies screauit. generat enī aliqñ in casula cordis: sicut di- cit Gal. in 5° de interioribus se inuenisse in casula cordis. p- priū mathionis grossitiē extra nām humoribus plenā z casula cordis gali grossitiem petrosam. Sit etiā interdū in epate sicut audiui a socio veridi- o: qui dixit se in suba epatis porci inuenisse lapidē ad quāritatē oui coturnicis in pellicula vna inuolutū. Generat similr z in intestinis: sicut recitat Gal. in 6° de interioribus: qd quidam medi- coꝝ scripserunt se vidisse: de quibus vnus posterior fuit Isaac. Sepe aut in renibus generat sicut dicit Arist. in 3° de partibus aialium. similr z in vesica hominibus pluri- mū. nōnunq̄ aut in iuncturis sicut in arteticis pnciosis. Sunt z quidam pisces z malocostrata lapidem in capite habentes: sicut dicit Arist. in 8° hysto. sicut fuit chomīs lupus pager ymbra: z tales sunt apud nos murena z mu- rilangus z fluuiales aliqñ cancri. Tunc ad rōnem dicēdū qz lz superfluitates alioꝝ aialium sint impure grosse z ter- restres: nō non generant lapidem in vesica: sed puerūtū in pilos: cornua: oēs: rostra: vngues: z hui⁹ cū illa talibz egeant. z superfluitates etiam eorum sunt acutae: egressiue sufficēter: aut si generent lapidē nō est vesice de quo hic est sermo: sed alterius partis. Aut dicendū melius sermo- nem hunc vt ad multūz verificari: cum in vesica porci la- pidem conspexerim magnum quandoqz.

Problema.

XLIII.

Antiqua.

Ropter qd nō eructuāt subiugalia: neqz boues: z cornigera: neqz aues: Aut ppter siccitatē vētris. Velociter enī consumitur humidum z cola- tur: manente autem z inspirato fit eructatio. Habentibus autē longa colla propter longitudi- nem colli in inferius tendit ventositas: propter quod pedunt maxime. Aues autem z cornige- ra neutrum faciunt. Neqz eructuant quecunqz ruminant: quia multos habēt ventres z voca- rum centifolius: propter multa igitur fit sursum z deorsum motus vētositati. Et accidit psum- ptū humidū prius q̄ inspiret: z facit aut eru- ctuationem aut ventositatem.

Noua.

Cur non iumenta: nō boues: aut omnino que cornua gerunt: nō aues ructare soleant. An pp ventris siccitatem. Celeriter enī consumitur percolaturqz humor: qui dum imoratur infla-

turqz ructationem mouere potest. Iumentis tamen ob colli etiam prolixitatem flatus deor- sum se vertit. Quāobrem his crepirus ventris maxime incitatur. Alium cornigeroꝝqz gene- ra neutrum faciunt. Quinetiam ruminantibus ructare negatum est: quoniam plures continēt ventres. z quem reticolus appellamus. Facul- tas etenim meandi tam super q̄ subter flatibus multifariam prestatur. Itaqz humor consumi- tur anteq̄ in flatum vertatur: qui flatus mo- neat vel ructum vel crepitum.

Quare est qd neqz subiugalia vt equi asini z muli zc. neqz boues buffali z bonasi: z vlr neqz feren- tia cornua: sicut cerui capre z hui⁹. z similr neqz aues oēs eructuāt emittēdo vētositatē quādā inflatū ad os ex vē- tre. solus enim homo hanc passionē sicut lapidositates in vesica pprie videt icurrere. **C** Deinde Aut ppter. **S**ol- uit z pmo assignat cām discurrendo p singula. scdo cōclu- dit principalr intentū. 2° ibil. Propter multa. **I**tez pmo assignat causam in cōmuni dicēs hoc fore ppter siccitatē ventris talium aialium z vlr eorum corpōz: z non sicut siccitatem ventris siccī hominis tm̄: sunt enim p̄dicta oia sicca natura: ppter qd humidum in eis velociter psumit z exterminat in ipsius humectationē: sicut aqua psumit z cito absorbet a terra sicca puluerulēta: sed in vētre hu- mido sicut est in ventre hominis z sibi in hoc similis hu- midū permanens incōsumptū inspiraē z in ventositatē a calido debili puerit: quo accidēt eructatio subsequi- que est exitus quidam vētositatis ex vētre. **C** Notādus sicut dicit Gal. in 6° de acci. z morbo. qd vētositas fumosa in vētre nascit: vuz flegmatica materia liquefcit atqz dis- soluit vel quelibet cibaria: cuius cā modicus est calor. frī- gus enim nō generat ventositatē: que quidem generat in vētribus: sicut gñat in aere ventus z nebula: z sicut enim bec non generant a forti caliditate neqz a forti frigidita- te: sicut etiam apparet in libris metheozoz: similr z hui⁹ fumus ventosus in ventre nō ab his sz a calore debili ge- nerat: qui quidem dum ex ventre extra per os emittitur eructatio vocatur: qui z aliquando inferius per anū mit- titur: z hoc aut cū crepitu z dī pedus: aut cum sono z dicē- trulla. Si vō neqz superius neqz inferius purgatur infla- tionem causat extensiuam. Scias tamen differentiam fo- re inter eructationem z oscitationem: quoniam in eru- ctuatione fumus ventosus est grossior: z motus fortior: ci- bi quid aliquando in os inducēs: sed in oscitatione solus fumus subtilis videtur cum quodam sonitu z biatu oris emitti. **C** Deinde Habentibus autem. **R**eddit causas specialius in vnoquoqz dicens: qd animalia habentia col- la longa sicut equi asini zc. ppter eoz longitudinem z an- gustiam: ventositas non valens per antierius egredi ad os eructationem causatura impellitur inferius ad anum. ideoqz talia z pedunt z trullant maxime: sicut apparet in asinis qui sunt animalia ventosa valde. **C** Notandus qd causa longitudinis colli est aut longitudo crurūz sicut in subiugalibus cornigeris z huiusmodi structione grue: ci- conia zc. Quoniam sicut dicit Gal. in 8° de iuuamentis membroz. collum in multis animalibus est loco manus: z propter hoc fuit longitudo colli omnium aialium ad ac- ciendū cibum ex terra fm longitudinem pedūz. Unde Arist. 4° de partibus animalium. Collum fere psequens est tibys fm plurima: vt que longāz tibiaz longi sūt col- li: z que breuiū breuis. aut qm̄ opz per ipsum vt p manus

Fumus vē-
tosus qūo
pedus z
qūo trul-
la dicat.
Dīa iter
eructua-
tionem z
oscitatio-
nem.

Ex q colla
longitudo
z qre ani-
malibus.

Problemata. A.

p z

Particula

extensas alimētū in locis p̄fundis et antroffis querere: si-
cut est videre in auibz degētibz in aqua: in quaz plu-
rimis nō solū collū creatū est longum: sed et rostrū atqz
acutū. Sed aues dicit Phs et cornigera neurū operantē
istoz: nō enī ventositatē emittunt per partē inferiores et
maxime cū sono sicut colla habētia. s. lōga. in auibz at
ppter admixtionē humiditatis yrnalis cū fecibz gros-
sis ventositas supprimīt. Similr istoz quecunqz sunt
de numero ruminātiū nulla eructuationē emittūt: sicut
bos ouis capra et huiusmodi. cuius causa est: qm̄ ruminā-
tia plures habent ventres et receptacula alimenti et pre-
cipue habent ventrem dictū centifoliū habētē multas
cōplicationes. Et est ruminatio resumptio cibi ad os af-
sumpti ex altero ventre ad masticationē et positionē in
illud: que qdē fuit necessaria aialibus dētibz in inferio-
ri mādibula carētibz vt digestionī appareat. **C** Notā-
dus sicut dī in 2° de hysto. q. stomachus in animalibus
ruminātibz incipiēs. s. extra ab ore descendit inferius
iuxta pulmonē perforās diaphragma et in vētrē magnū
pertingit: qui quidē venter est asper et distinctus. Juxta
autē ipsum prope applicationē stomachi oritur alius vē-
ter dictus centifolius: qui fm̄ visus exterius est similis
vētri priori. sed interius est similis p̄nexis cōplicationi-
bus: et est minor valde vētrē p̄mo. Post quidē cētifoliū
est echinus iterius asper habēs capedines et villositates
quasda existens similis centifolio in magnitudine. De-
inde quarto est vēter vocatus enystrus maior et longior
existēs echino: q. et intus hz capedines multas magnas et
planas. Post quem est intestinum a quo alimentus per
meseraicaz non trahit sed tm̄ superfluum terrestre per
ipsuz extra mādāt. p̄portionaturqz hominis lōgaonia/
no p̄inuato. Scias insuper q. istoz animaliu meri ma-
nifestos habent villos duplices magis longos ad deglu-
tiendū: latos autē ad retinendū et sunt illi in tunica iterio-
ri meri: propter qd de facili cibus ascēdit ruminatione
ad os. **C** Deinde. Propter multa. J. Dic p̄cludit princi-
paliter intentuz dicens: itaqz propter multas causas nō
accidit eructuatio p̄dictis animalibus quidē primo: qz
in habentibus longa colla vētositatis fit motus ex parte
superiori ad inferiōrē: vt a ventre ad anuz: in cornigeris
vō et etiam in auibz: qz humiduz eoz exterminatur in
partes ipsoz siccas: aut occultat in latebris iuolutionis
ventriū quozūdā: anteqz spiritu caloris afficiat debilis
et p̄uertatur in ventositates extensiuā: que postea causet
eructuationē: sicut causatur in homine: aut exitū vento-
sitis p̄ anū cum sonitu: sicut fit in habentibus colla lō-
ga: vt in equo 2°. Sic itaqz cū homo sit humidioris cō-
plexionis et ventris ceteris animalibus euz calore humi-
di dissolutiuo est ventosior: et quia etiam est recte statu-
re non solum eructuationem incurrit: imo et ventositatē
cum sonitu per vtrāqz partem extra demandat.

C Problema.

XLV.

Antiqua.

Propter qd quecūqz quidem māfue-
ta aialiu sunt omnino et syluestria.
Quecūqz vō syluestria nō omnino
māfue: et enī hoies alicubi vidētur
syluestres eē. Et canes in idis et equi: s. nō leo-
nes māfueti: neqz leopardi: neqz vipera: neqz
alia multa. Aut qz facile est prauū fieri a princi-
pio et trāsmutari in se. Nā enī nō prima: sed in
fine opērosa adipisci confestim: ppter qd oia
māfue:ta fera fiunt primo magis q̄ mansue:ta:

vt puer aut vir deuorās: et fra viuens sed imbe-
cilliora. Quēadmodū igit et in operibus artis:
ita se hz et in operibus nature: et enī in his oia
sunt prauē operata: et plura praua: lectum et tu-
nica et aliud qd cūqz: et qd quidē est bonuz ac-
cipere: est omne et prauum. prauuz aut non oē
et bonum. Et si quis in antiquis pictoribus et
statuificis attendit opera: non fuerit vsqz nullo
modo pictura studiosa: neqz statua: praua autē
erit. Similiter aut et natura praua quidem oia
facit: et plures et plura. studiosa autē pauca: et
non omnia potest. mansuetum aut melius: sepe
aut prauum. Natura aut nō ea que a principio:
sed in quā opinor facile facit studiosa et māfue-
ta. Contraria autē aut nunqz: aut vir: et in qui-
busdaz locis et temporibus: aut parīs aut quan-
do in quadam cōplexione vnuerſi fiunt man-
sue:ta animalia omnia. Idem autē et in omni-
bus plantis est. Quecūqz quidem enim dome-
stice et syluestres. non omnes autē possunt do-
mestice esse. sed tamen sunt in p̄pria regione ad
multas proprie se habentes. Quare domesticæ
et syluestres melius et domesticiores nasci eis
que in alia cultis.

Cur in aiantiu genere q̄cūqz domestica eadē
etiā fera reperimus. Quecunqz autem fera nō
vtriqz eadez domestica natura creauit. Etenim
hoies feri nō nusqz cernunt. Et canes apud in-
dos et equi alibi. sed non leones: nō pantheras:
non viperas: non alia complura domestica esse
nouimus. An q. res praua et facilis ortu est: et
mutari quodqz expedite in eaz potest. Natura
enī nō que prima: sed que vltima est assequi sta-
tim p̄difficile est. Quapropter omnia etiā dom-
estica p̄cipio fera potius q̄ domestica esse
solent: vt puer feratior p̄fecto q̄ vir: quippe
qui omnium edax et ire deditus sit. quanquam
infirmus. ergo quomodo in operibus artis: sic
etiā in nature licet perspicere. Nā in his quoqz
prauē omnia facta sunt et plura sunt praua q̄ p-
ba vt lectus: vestis quoduis aliud. quodqz p-
bū est: id omne prauuz etiā cōperiri potest: qd
autē prauū id nō omne probū quoqz reperies:
vt si quis vetustissimoz p̄cioz fictozumqz ope-
ra cogitet. Nōdum enī perite pingebat: aut ex-
ere ducebatur: sed pingui minerva omnia effi-
giabant. Natura etiam prauē oia facit et plura
praua q̄ pba. pba vō p̄uiciora p̄stare non oia
potest. Et qui domesticum omne melius est.
Ferum autē atqz syluestre prauuz natura scilicet
nō que initia ortusqz continet. Sed cui op-
nor facit

Quare
aialia ru-
minantia
si eructuēt
Rumina-
tio qd sit.

Ordo vē-
trium

no: factu facile sit pbū illud vrbannū atq3 do-
mesticū. Corrariuz No nūq3 aut raro efficiat.
Attamen vel rēpoz locorūq3 pditione tēpera-
mētoq3 vniuersi quodaz fieri pōt: vt vrbana z
mitia reddant oīuz aīaliū gñā. hoc idē in omni
etiā stirpiū genere intelligere licet. Quēcunq3
enī vrbana sunt: eadē etiā comperiri syluestria
possunt. At que syluestria exītere eadē oīa mā
suescere nō possunt: nō tñ desunt que suis locis
quibuscā peculiariter ita se habeāt: vt neglecta
seraq3 prouenire prestantiora possint z mītio-
ra q3 que alibi summo cum studio colantur.

Quare est q3 aīalia māsueta domestica in quacunq3
specie est fieri oīno syluestria: q3 qūq3 dome-
stica sunt gñā z syluestria: sicut dicit Arist. in p de hyſto.
sed non conuertitur q3 animalia syluestria cuiuslibet spe-
ciei possint reddi omnino mansueta domestica: q3 decla-
rat exemplariter. Nam lz homo sit animal naturālī ciuī-
le z domesticum: sicut videtur in primo politicorū: z que-
dam animalium psequantur ipsum in hoc aliquāliter: ta-
men alicubi vident homines esse syluestres brutales nō
vrentes ratione: sicut aiunt quosdā syluestrium esse circa
pontum crudis z hominum carnibus vscentes: vt dicit
Arist. in 7° ethicorū. Unde Vāly in 2° quadripartiti pto-
lomei ait. In ambobus capitibus septētrionis z meridiei
esse homines alios homines comedentes: z sunt habētes
facies corruptas z turpes. dicitq3 se videntes vidisse: hic
etiam sermo est Arist. scriptus in pmo de partibus. Dia-
ut est dicere quēcūq3 domestica z syluestria entia: vt bo-
mines equi boues canes in India porci capre oues zc. Di-
cit aut vident: eo q3 alij retulerunt tales inueniri: aut lz vi-
deant fm actus esse syluestres: non tamē sunt fm verita-
tem: cum sint homines: z homo est natura mansuetū ani-
mal z ciuile. Similiter canes z equos nā mansuetos est
inuenire syluestres apud Indos: z maxime in India ma-
iori habitātes: in ipsa enī multe diuersitates in animalī-
bus z alijs a nobis repiunt: sicut narrant hyſtologiographi.
C Deinde Sed non. Manifestat exēplariter secundam
partem quesiti dicens: sed leones cuz non sint naturaliter
mansueti sed syluestres: neq3 leopardi generati ex leone
z pardo: neq3 vipera serpens seuissimus: neq3 alia multa:
sicut lepus bubo nycticorax: cū sint syluestria possunt fie-
ri mansueta omnino. C Deinde Aut q3. J Proposita que-
stione z in terminis declarata soluit: z primo assignat cau-
sam quesiti in aīalibus. scō ostendit similiter esse in plan-
tis. z^a ibi Idem autem. J Item primo assignat causam in
vniuersali: quare māsueta fiunt syluestria. scō quare syl-
uestria non fiunt mansueta. z^a ibi Similr autē. J Itē pri-
mo assignat causam prime partis quesiti dicens: ideo eē:
qñ omne quantūcūq3 bonum z perfectū a principio sue
generationis leue est ipsum conuerti a natura propria z
pauum z imperfectum fieri: cum materia existente oēm
impressionem disposita suscipere: natura nondum sit de-
terminata appropriata ad aliquid: eo q3 in fine cum quid
sit propinquum perfectioni sue: z non in principio: cū mul-
tū distat: natura reddit operosa z studiosa: vt eam statim
possit adipisci: sicut apparet in motu grauius z leuiū: quē
in fine termino appropinquans magis intendat: cum sue
appropinquet pfectioni: z ideo cū mansuetudo sit qd per-
fectū: z syluestritas quid pauū: omnia animalia a princi-
pio natiuitatis facili⁹ fiūt syluestria q3 domestica vel mā-
sueta. vbi gñā. puer ab exordio natiuitatis facilius sit vīr

aut deuorans aut ira viuens q3 in fine pueritie: tunc inci-
piens cum fuerit iam adultus: z q3 reddat virtuosus: per
ista quidem verba tetigit Arist. duas anime potentias. s.
pcupiscibilem z irascibile: que tercie vt rationali opponū-
tur. puer enī factus vīr z deuorans: appetitū sensibilem
sequens gule z veneris: potētā anime imitat pcupiscibi-
lem z nō rōnālē. de quo dicit Arist. in primo politicorum
ipsus esse sceleratissimū z syluesterrimū sine virtute z ad
veneria z voracitatē pessimum: z similr ille qui viuūt in
ira z ferocitate sicut fera: nō potest iudicare quid bonus:
z qd iustū: z quid iniustū. qui cū talis fuerit pessimū red-
ditur animalius. qñ sicut pfectum optimū animalius
est: sic separatū a lege z iustitia pessimū. seuissima enī est
iniustitia habens arma. ista tamen naturaliter mansueta
lz deprauent z fiant syluestria: tamē reddunt imbecillio-
ra in syluestritate z minus ferociora q3 illa que naturalī-
ter sunt talia: cū natura non pmutet omnino. C Deinde
Quēadmodum. J Declarat hoc in artificialibus que sūt
nobis notiora. z pmo vniuersalr dices q3 sicut se habet in
operatis ab arte. sic z in his que fiunt per naturā. ars enī
imitās nām operat: ita q3 ex arte tanq3 ab effectu in cām
possimus deuenire in cognitionem nature: sed sic est in
operatis ab arte q3 illa que fuerunt facta a primis artifi-
bus fm reuolutionem fuerūt ruditer z turpiter pstructa:
ita vt plura eoz hodie reputētur praua z turpia: sicut est
eoz videre lectum: quantum ad armaturam: z tunicam
quantū ad lanificiū: z plantationē vel insertionē quantū
ad agriculturaz. vniuersalr vñ quodq3 aliud per aliquā
septem mechanica z artificiatum: que sunt lanificium ar-
matura: agricultura: nautica: pastoralis: theatrica z medici-
na. primi enim artifices prauē z turpiter operati sunt. po-
steriores aut subtiliter consequenter z pulchre. Unde di-
citur q3 perdx magistrum suū in multis subtiliauit deda-
lum z cōpassum adinuenit. posteriores enim semper red-
dunt perspicaciores z industriores: sicut vult Priscianus
in maiori volumine. primi etenī inueniūt principia: qbus
habitis facile est pcedere z augere reliquos z diminuerē
posterius: sicut dicit in fine elenchorū. sed qd ex pncipijs
elicif non possunt illi pfecte deducēdo hīe: qñ impossibi-
le est eundē incipere z finire: sicut dicit Gal. in 2° de virtu-
tibus nālibus: qd nō solū accidit in artibus mechanicis:
imo z in speculatiuis magis: cuz sint difficiliores: sicut p3
2° meta^{cc}. z in fine elenchorū. Unde Auic. 7. sue meta^{cc}.
omnis ars in suo exordio est cruda z imatura: sed matu-
ratur postea. deinde decoquitur z pficif: z talis fuit pbīa
antiquitas apud grecos: sic enim opz semper vñum vt p-
fecte inueniat ab alio adiunari: q3 nullus potest per se in-
uenire artes opatiuas aut cōsiliatiuas in maiori parte: q3
nō cōplēt nisi per iuuamentū prioris ad sequentē: sicut
dicit Cōmētator 2° metha. Oz autem plura predictorū
sint antiquitus indecenter z prauē pstructa: ostēdit ex ele-
ctione sapientis: qñ illud artificiatū qd est perfecte p eos
pstructū: si est aliqd tale: debet eligi z laudari ab eo: cū ta-
le sit omne. i. perfectū z totū. Unde in pmo celi z mundi.
omne totū z perfectū sunt abinuicē indifferentia specie:
sed qd est pauū nō est eligere z appropriare sed abycere:
cū non sit omne. i. totum z perfectum. C Deinde Aut sū-
quis. J Declarat specialiter hoc in arte pingendi z sculpen-
di dicens: q3 si aliquis cōsideret cuz diūgētia in antiquos
pictores z imaginū sculptores destruet z succēdet eorum
opata: eo q3 necubi nullo mō fuerunt ingeniose z decēter
operate: neq3 pictura neq3 sculptura: sicut fuit statua pul-
cherrime opata quaz iusserūt Crotoniate componi: sicut
Tullius in principio sue rhetorice veteris quā vel confi-
mitem Gal. vocauit statuam Policlei. ad quam sicut ad

Decha-
nice artes
quor z q.

Abi Bri.
cēiet agē-
das eē gra-
tias pms
iūctozib⁹
tū q3 sigd
pfecte iue-
nerūt tum
q3 necon-
uersoquo
facili⁹ po-
steri iudi-
carent de
eoz iūctis
z ita facil-
lime in ve-
ri cogni-
tionem p-
uenirent.
Lo. t. y.

T. c. ii.

Particula

regulā corpus boīs mensuratū cōparauit: sicut p3 in thegn. tractatu de signis. et in libris de cōplexione. ¶ Deinde Similiter autem. J Pertractat causam secūde partis quesiti dicēs qd similiter natura a principio generationis omnia praua et imperfecta pducit: et hoc quātū ad quedā animalia imperfecta: et plures etiā et plura: l3 non omnes facit prauos et imperfectos: et hoc quantum ad homines et quedā animalia perfectiora: sed studiosa et perfecta pauca pōt pducere eoz que naturaliter sunt praua: non enim omnia quecūq3 sunt praua: et imperfecta etiā a principio potest facere studiosa: cum quedā sint que nunq3 omnino fiāt studiosa vt leones etc. ¶ Deinde Māsuētū. J Expo nit se dicēs qd illud qd est meli3 et pfectius in aialibus est mansuetum. qd autem est prauū et imperfectum est ferus et syluestre. Et vterius addit in declaratione dicens se nō eximare q natura vnq3 in hui3 a principio pducit talia vt fiant de leui studiosa. i. māsueta: imo potius praria: vt q aut nunq3 fiant studiosa mansueta: aut si sint talia hoc est cū difficultate et studio grandi: cum plurima ad hoc requirant: que difficile est simul habere: nō enim hec fiunt et habent in oibus locis: sed in quibusdā virtuosis deterriminatis: qualia sunt loca circa quartū clima tēperata: locus etenim est magne virtutis in transmutando locatum a natura sua: eo q natura facit sicut locus vt declaratum est in 12o cap. et in pcedēti de boibus alios comedētib3: qm sicut dicit Joānes Mesue in libro de simplicib3 medicinis auctoritate Platonis: muniuit nā naturans loca virtutibus vt in eis sigillentur pprietates plantis et aialibus fm genus suū: neq3 talis transmutatio ad māsuētū et perfectum fieri pōt in oibus tēporibus: qz non in distemperatis: sed in tēporibus paris et equalitatis op3 fieri: qle est tēpus veris tēperaliter se habens: in quo operationes nature fortificant oēs et in perfectius transmutant: sicut tactū est in pma et secūda particula: et in partibus sibi cor respondētib3 temporalr. Sed qz quidam libroz habent aut: et nō autem. dicat tūc talia fieri ratione paritatis et cōfortij quā habet cū aly3 māsuētis. Unde et animalia que hominibus magis cōmiserunt: minus syluestria reddunt intātū: q aliqua fiunt mansueta omnino: sicut apparet ex hystoria ipsoz: aut hec fiunt in tēpore illo: cum in quadā cōplexione vniuersi seu cōiunctione omnia etiam syluestria reddunt māsueta vt in lōgeis tēpoz periodis: sicut dicit in libro de optima cōpositione de equalitate iusticiali scōi modi: vt fortassis qm regnat amicitia oīa f3 Empe. simul piungēs: aut fm astrologos qm fortune coniungunt in signo beniuolo signante domesticitatem et mansuetudine: qlia sunt signa ad similitudinē hominis formata: vt qualis est coniunctio Venēris et Jouis in Libra. et maxime si illic fuerit Luna. et Mars fuerit Venere placat. et Saturnus Jone: pprie cū coniunctio fuerit in 11o domo. Sic igitur cū plura requirant: vt qd syluestriū reddat māsuētū: nō imerito dicit Arist. se opinari aut nunq3 aut vix praua et syluestria fieri māsueta. ¶ Deinde Idē aut. J Adaptat predictam questionem terminatam in aialibus ad plantas. dicens qd hec diuersitas cōtingit in oibus plantis que in animalibus est reperta: qz quecūq3 plantaz sunt domesticę possunt fieri syluestres de facili: vt aut non habita diligenti prouisione earum: aut transplantatione in regione non propria: vt patet in vitibus sed non ecōuerso. q quecūq3 sunt syluestres possunt sic fieri domesticę: imo aut nunq3 aut vix fiunt: sicut apparebit in 12o cap. 2o particule. et in multis gēnibus fructiferoz notum est. sed quis syluestres plantaz non possunt perfecte domesticari: tamen cum fuerint nate aut transplantate in pprio loco et ratione cōtinentis et aspectus stellarum et alioz: habita etiam

diligenti prouisione vel procuratione earum tūc cōtingit eas recte se hāc ad multas virtutes et opationes siles plantis domesticis: ppter qd domesticę plantaz et etiaz syluestres vt dictum est: si sic se habuerint: meliores et perfectiores reddent: et l3 syluestres non fiant omnino domesticę: remittunt tamen a sui syluestritate. Et que sunt domesticę adhuc domesticiores reddunt: ipsis cultis in regione ppria: q3 alie que in alia: et non in ppria coluntur regione. Quomodo autem plante syluestres efficiantur domesticę: et quō domesticiores domesticę fertiliores determinatum est sufficienter a Palladio in libro quē de agricultura instituit. sed quomodo incolumiores ad vsus medicinales reddantur dictus est pulcherrime a Mesue in principio simplicium medicinar. ¶ Dubitatur de eo qd dicitur mansueta omnino fieri syluestria: l3 nō syluestria omnino mansueta: cuius dñum totaliter magis videtur: qm nā ex cōtingentibus semp facit qd optimum est: sicut dicit in 4o de partibus: et in multis aly3 locis. sed optimū est qd syluestre fiat mansuetum: cum māsuētū sit melius: et fe3 seu syluestre prauus sicut dicit hic. qre etc. ¶ Amplius q māsueta oīno non possunt fieri syluestria videtur velle Arist. in pmo de hysto. ait enī quedam semp esse animalium domestica vt homo et mulus: quedā autē semper syluestria vt pardus et lepus. ¶ Dicendum q aialia mansueta domestica de facili possunt a principio gñōnis eoz syluestria et fera reddi: sicut declarat pbs. Qd cōfirmat: qz syluestre est quoddam prauum. prauum autem habet rōnē infiniti: et qd est tale pluribus modis est fieri: bonum autem et perfectum cōsistit in indiuisibili: nunc autem vt dictum est mansuetū domesticū est bonum: syluestre ferum prauum: sed bonū fit vno modo cum habet rationē finiti: sicut p3 2o ethicoz. quare etc. ¶ Vterius sciendū est sicut vult Auic. p de animalibus. q animalium quedam famulantur et domant leuiter: sicut homines: et quedā q nascuntur cū hominibus: sicut catti canes equi etc. et quedā violenter vt leones: et quedam non domant vt lepus: et in quibus bubo. Et istoz quedam cito domantur vt homo et elephas: quedam tarde vt leones et mures. domant tamen ita q leo timet magistrum et fauet. et mus visus est tenere candelam pedibus anterioribus discubētib3 crectus. Et ego vnum domesticum vidi multa facientem sicut catulus. ¶ Sciendum etiaz est q plante maiorem et velociorem recipiunt permutationem a nā sua in domesticitate aut syluestritate q3 animalia: cum habeant terrā loco ventris fm Sak. in 4o de accidenti et morbo. Unde Arist. 4o de partibus ventris et itestino. potentia terra est in animalibus: a qua p̄tinue recipiūt alimentum cum minori pmutatione ipsius: sicut dictum est de transplantatōne veneni in 12o caplo. Unde et a socio audiui fideli qui vitem ferentē racemos albos transplantatam per tractum baliste vidit postea ferentem nigros. et de hoc crit sermo sufficiens in 2o p̄cula. Tunc ad p̄mū qd obiciebat dicē dū est ad maiore eius q nā semp qd facit optimū est nisi deficiant sibi istrumēta mediātib3 quib3 fieri o3: eo q plura requirunt ad pfectionē pfectibilis: vt patuit in ppo sito: aut qz ipediāt aliquo stimulatā synhomate. Vcl alr pōt rñderi p interēptionē minoris dicendo q nō est optimū simplr q syluestre fe3 fiat māsuētū et domesticū: iā ordo et gradus tollant vniuersi. ¶ Ad aliud dicēdū q Arist. intellexit aliq fore aialia semp māsueta domestica si inclinationi eoz relinquant nālī: nō tñ negauit q nō possint fieri syluestria si vtant oppositis inclinationi nālī ipsoz: sicut regione et aly3 vt tactū est distēperatis. ¶ Nōn q signāter dixit pbs mulū ē domesticū aial ipsum post hominē numerās: cū gñationis eius principiū pcedat ab bois

Marias
et difficult
tate vt ani
malia fe
ra et sylue
stria mutua
evadant.

Dubium

Solutio

Ex hoc
quod

2 com
domant
2 com
habent
nālī
māsu
et

habent
quod

bois industria qđ est primordiū māfuetudinis ⁊ domesti-
citat. nūq̃ enī equus sue nāe relictus ⁊ non incitatus ab
boie ⁊ deceptus asine ad muli generationē copularet.

Problema.

XLVI.

Antiqua.

Ropter qđ boibus qđē vmbilici ma-
gis fiunt: alijs autē aialibus nō manife-
sti: Aut qz his qđem ppter malū tē-
pus itus manere euanescent ⁊ in rectū
tendunt. Aniuersaliter autem inflant vlcera.
ppter qđ quidā vmbilicorū turpes ⁊ verecūdi
sunt: homo at̃ imperfectus egredit̃. q̃re humidū
⁊ exangues vmbilici sequunt̃. qm̃ autē hec qđē
pfecta: hec vō imperfecta oriunt̃. Signum: qz
hec quidem confestim possunt viuere. Pueri
autē indigent cura ⁊ studio.

Thoua.

Cur boiūz vmbilici ampliores: ceterorū autē
animatiū exigui incertiqz fiunt: An ceteris qm̃
temporis multū gestent vmbilicus arescit. inqz
directum porrigitur: deniqz vlceribus intume-
scit. Quamobrem nōnulli vmbilici deformes
sunt: at vō homo imperfectus prodit. Itaqz bu-
midus atqz sanguinolentus sequitur eius vmbi-
licus. Iudicium cetera perfecta hominē im-
perfectū prodire q̃ illa statim inde ab ortu nāe
viuere sua opa queunt pueri curam desiderāt.
Hec seruari nisi alieno beneficio possunt.

Quare

est q̃ in hoibus vmbilici fiunt plurimū extra
positione manifesti: sed in alijs aialib⁹ nō fiūt
manifesti sic extra sensibilt̃ apparētes. **C** Notādus sicut
apparet in 9° de bysto. ⁊ 2° de gnōne aialiu⁹ q̃ vmbilicus
est cooprosiū ⁊ cortex qđā p̃tines venas ⁊ arterias medi-
antibus qđ^o embrio nutrit̃. ipse. n. cōponit̃ ex venis ⁊ ar-
terijs in pāniculo oriētibus a venis paruis disp̃sis in sup-
ficiē matricis interius: que qđē vne dicunt̃ cotilidones:
in aliqbus tñ aialibus: vt minoribus est: q̃ vmbilicus cuz
venis ⁊ arterijs nō p̃tinuat̃ cotilidonibus matricis: cum
matr̃ eis careat plana ex̃tis: sed p̃tinuat̃ ⁊ oritur a vena
eg̃te in matr̃: venis autē ⁊ arterijs vmbilici sic ortis:
tūc vne ascēdūt ⁊ penetrāt in portā epatis: arterie autē in
arteriā magnā sub diaphragmate descēdētē p̃ dorsū: iste
at̃ vne ⁊ arterie q̃ p̃tinuant̃ cū matricis cotilidonib⁹ vel
vena aliqñ sunt q̃tuor: due. s. vne ⁊ due arterie vt in ma-
gnis aialibus. vbi grā. nobis ⁊ bobus: sed in minorib⁹ sūt
tñ due. in paruis autē oīno vna solū: ⁊ per has venas ⁊ ar-
terias sanguis venalis ⁊ arterialis qui est nutrimentū ⁊ cā
sanguinis ⁊ spūs embzionis transit̃ p̃ ipsūz sicut p̃ cānale.
Suggit̃ enī a cotilidonib⁹ matricis vel vena habētibus
sphericitatē vsus matricē: p̃cauitatē autē versus embrio-
nē. Et hī cotilidones p̃tinue plus debilitant̃ quāto magis
fetus auget̃: intātū q̃ exterminant̃ fere annihilati: ⁊ tūc
fetus pfectus egredit̃: sic. n. accidit̃ eis sicut fructus adbe-
suo arbori: qđ fructu maturescētē debilitādo p̃cedit̃ p̃ti-
nue: donec maturato abscindat̃: sicut vult Gal. in 6° p̃ticu-
la afo^o. **C** Sciēdū est amplius sicut me visibilis exp̃tē
tia q̃ pluries docuit: q̃ alijs aialib⁹ anathomizatis nō est
reperire vmbilicū p̃tēsus a portā epatis ⁊ arteria magna
descēdētē penetrātē p̃ syphac ⁊ myrach ad p̃tē sup̃ficiale
cutis: quē in hoibus tā antiquis q̃ pueris reperiri: ⁊ iuent
eius figurā ad modū trianguli isochelis habētē acumen

ad portā epatis ⁊ ad arteriā: ⁊ ide pāniculus se dilatando
ad p̃tē fit dextrā sub penulis epatis ipm̃ p̃tigēs: ⁊ costis i-
ferius alligat̃: ⁊ fortassis cā doloris circa epar in cursu est
huius pāniculi ex cōpressionē epatis extēsiō. Lā autē pma-
nētē in hoibus vmbilici est vt epar liget̃: ⁊ vmbilico par-
tes syphac ⁊ myrach sustētent̃: cuz figurā hois sit erecta:
aut etiā nā a p̃n^o p̃didit̃ ipm̃ magnū valde: vt esset fortis
ppter teneritatē m̃ae hois: ⁊ maxime qz homo fortibus
⁊ multotiens in vtero mouet̃ motib⁹ vt apparuit supra.

C Deindel. Aut qz. **S**oluit ⁊ assignat p̃mo cām q̃siti di-
cēs: qz in aialib⁹ alijs sicut pfectis: eo q̃ lōgo tpe pmanēt
in m̃icib⁹. plura. n. circa annū pmanēt ⁊ ampli^o: vt appa-
ruit supra: euanescent ⁊ depereunt vmbilici: qz in talib⁹ ē
vmbilicus tēdit plus fm̃ rectū: ⁊ sic breuius occupās spa-
tiū a m̃icis cotilidonibus p̃transit̃ p̃ myrach ⁊ syphac ad
portā epatis ⁊ arteriā magnā: sed in hoie non euanescent: ⁊
p̃tēdit̃ fm̃ diametrū diagonālē: ⁊ sic in longū magis: ⁊ B
iō qz q̃drupedia oīa hnt̃ in m̃icibus figuratiōē extēfāz:
ppter m̃icis formatiōē p̃silez: ⁊ q̃ sūt sine pedib⁹ vt pi-
sces laterālē cōicent in ipsa: sed bipedia p̃iacent circūfle-
xa vt hoies ⁊ aues in ouis: sicut dicit̃ p̃hs in 9° de bysto.
ppter qđ necesse est in eis vmbilicū minus fm̃ rectū ten-
dere: ⁊ p̃hs lōgiore reddi fortiorē: qz itaqz pfecta aialia
alia ab hoie diu pmanēt in m̃ice: ⁊ vmbilici eorū tēdūt in
rectū maxime: necesse accidit̃ vmbilicos taliu⁹ euanesce-
re amplius q̃ in hoibus cū ⁊ cotilidones vt dictū est semper
debilitādo p̃cedant quāto maior fuerit fetus in matrice
mora. **C** Deindel. Vlt̃ autē. **H**ic p̃firmat ampli^o solones
suā dicēs: q̃ vlt̃ vlcera vel vulnera inflant̃ ⁊ putrefiūt: eo
q̃ m̃ae corrupte euacuant̃ in ipsa: qz qñ abrupunt̃ ⁊ i-
cidunt̃ pueroz vmbilici exterius lōge p̃dētes: vt docet
Gal. in de re. sa. quāto sunt maiores ⁊ sanguine pleniores
tāto sūt maior vlceratio ⁊ inflatio: s̃z maiores sūt in hoibus
q̃ in alijs aialibus: cū hō nascat̃ imperfectus mole ⁊ virtute:
s̃z pfectus forma. 3° de gnōne: vt pfectoz plurimis nōdū
euauenerat vmbilicus: iō p̃p̃dicta vlcera ex icifiōe vmbi-
licis p̃tia q̃busdā hoīz vmbilici sūt turpes exterius cuz
praua figuratiōe apparētes: ita q̃ hnt̃es fit ex ostensione
ipsoz verecūdari. Qz at̃ talia vmbilicis icifis eueniāt te-
stat̃ Hipp. in 3^a p̃ti^o afo^o dicēs. Nouiter genitis vmbilici
flegmones p̃tingē: qđ nō est mirabile ex icifiōis vicinīa
te: sicut ibidē subdit̃ Gal. qđ alijs nō p̃tingit̃ aialib⁹: nō enī
tātū fiunt eorū a natiuitate vmbilici. Et scias q̃ si hnt̃ vlt̃
aut: ⁊ nō at̃ maioris esset snie p̃hs: vt hic diceret̃ aliā cās
assignare: ⁊ tūc vlt̃ p̃cedētī clausule p̃iūgeret̃. **C** Deinde
Signū at̃. **Q**uia dixerat hoies imperfectū nasci declarat
illd̃ dicēs: qm̃ alia aialia ⁊ maxime qđā aues p̃festim post
natiuitatē p̃nt̃ p̃ se viuere ⁊ nutrimentū acquirere: vt p̃z in
32° cap. alia at̃ p̃uo tpe post natiuitatē: vel oīa aialia statim
a natiuitate possūt viuē sufficiētia p̃ se resistere ad altera-
tiōē p̃tinētis: s̃z pueri ab hoibus geniti idigēt cura p̃uisti-
ua grādi: qua defendant̃ ab alteratib⁹ extrinsecis: ⁊ studio
quo aliūta sibi p̃ueniētia tribuant̃.

C Et nota sicut dicit̃
Albumasar i p̃t̃roductorio ex pte obstetricis cognoscūt
p̃ vmbilicū quot debeat mulier parere in vita: ispicūt. n.
nodos vel spatia vmbilici p̃mogeniti: ⁊ quot nodos i ipso
viderit tot dicūt eā p̃turā: ⁊ si nullū viderit nullū testant̃
ab ea deinceps pari: ⁊ sicut respiciūt nodos vmbilici p̃i-
mogeniti: ita 2° geniti: ⁊ sic deinceps. **C** Dubitat̃ de eo q̃
Arist. dicit hominē a natiuitate imperfectū: alia autē nō sic.
qđ nō videt̃: qz cū nā nihil faciat vt p̃tingit̃: imo oīa cum
sapientia ⁊ deliberatione solent̃: nō est q̃ tā p̃ciosus despe-
xerit sicut hoīem: ⁊ alia dignificauerit viliora: magis p̃cu-
rādo: sicut arguit Arist. 2° celi ⁊ mūdi 3° ponēs stellas p̃
orbē motu p̃prio moueri. q̃re zē. **C** Dicendus q̃ natura

Ca pma-
nētē vmbi-
licis i ho-
minibus.

Sentētia
Albuma-
saris obste-
trices p̃u-
dere qñqz
partus iu-
tuos.

Dubium.

T. c. 59.
Solutio.

Problemata. A.

p 4

Particula

sapientissima boiem nō desepxit: imo ips pre alijs asperit tribuēdo ei animā intellectuā: qđ pater per illud psalmi. Minuisti eū paulom inus ab angelis. gloria ⁊ honore coronasti eū ⁊c. qui tācti nō possit in p̄senti per ipsaz actus nobiles operari ppter nobilitatē sue cōplexionis ⁊ tēritatē cōpositionis: opabit tū breui tpe retardatus in futuro: in quo qđē tps medio eius p̄sciuit tales parētes exi nere: qui curā ⁊ studiū de ipso diligenter haberent.

C Problema. XLVII. Antiqua.

Ropter qđ aialium hec quidē semel coeunt: alia xō multoties: ⁊ hec qđē tēpore anni determinato: alia xō qñ ptingit. Hō qđē semp: syluestria xō nō multotiens. Et aper quidē semel: domesticus aut multotiens. Aut ppter nutrimentū ⁊ estum ⁊ laborem. In repletionē enī est venus. Beinde ipsa quidem alicubi semel pariunt. Ali cubi aut multotiens: vt oues in magnesia ⁊ libya generant bis. Cā aut multū tēpus partus: nō enī desiderāt qñ replent: sicut neqz cibo repleta. Pariētia xō minus coitū appetunt propter id qđ non sit purgatio. Nonā.

Cur animantiū alia semel coeunt: alia sepe: ⁊ alia anni tpe certo: alia nullo statuto tpe: s; put incidit homini semp cōcubitus opportunus est: feris nō sepe. Et quidē sues agrestes semel p̄cūbūt. Domestici sepe. An ppter pabulū calorē atqz laborē: quippe cū venus comes satietatis sit: nā eadē alibi semel alibi sepius pariūt: vt oues in magnesia ⁊ africa pariūt bis. Cām xō tēpus pariēdi p̄licius obtinet. Ubi enī se ipluerūt nō amplius p̄cupiscūt: qñ nec cibum affectāt q̄ satiata sunt. Que at grauida iam esse iceperint: minus auida veneris euadūt: qñ mēstrue purgationes nulla preterea veniant.

In hoc querit duas questionēs circa coitum dicens: quare est q̄ quedam animalia semel coeunt tñ: ⁊ coitum tolerant sicut plurima syluestrium: quedam vō coeunt ⁊ coitū patiuntur multis vicibus: sicut homo ⁊ plurima domesticorū: vt equus ⁊ canis. Rursus quare est: q̄ quedam animalia coeunt ⁊ coitum patiuntur tempore anni determinato: sicut vere plurima: vt pater s; de hysto. sicut asini camelli ⁊c. ⁊ aues maxime. quedā tamen in decembri coeunt sicut vrsi: sicut dicitur in 6° de hysto. quedam autem circa nouembriē: vt auis dicta alchiones: sicut dicitur in 6° hysto. Alia vō indifferēter coeunt ⁊ coitum patiuntur omni tempore. **C** Deinde Homo quidē. Declarat illud dicens q̄ homo coit multoties ⁊ quocūqz tēpore siue calido siue frigido. Sed syluestria nutrita in cāpestribus non coeunt multotiens sed semel: neqz omni tempore: sed determinato: vt porcus syluester solum semel contentus est coitu: ⁊ determinato tempore vt circa ver: sed porcus domesticus in domibus cum hominibus nutritus multis vicibus coit: ⁊ tempore indeterminato. **C** Deinde Aut ppter. **S**oluit ⁊ primo assignat causam ex parte maris dicens aliqua semel coire ⁊ tēpore determinato: ppter alimenti diminutionem ⁊ innutritionem: ex quo parū aut nihil supfluitatis spermatice relinquit:

tum qz parum sit in se spermatice: tum qz fere totū trans sit in nutrimentū: ⁊ ppter estum istāmantē spermatice materiam ⁊ virtutē dissoluentē: ⁊ etiam ppter intensū frigus sperma p̄gelans: quibus syluestria exponunt: cū non babeant arte parata p̄tectiua sicut domesticarū: similiter ppter laborem quem sustinent ppter quesitum alimētū ⁊ p̄seruationem ab incurforibus: omnia enim predicta inaniunt ⁊ materiam spermatice psumunt: p̄traria vō replēt ⁊ spermatice exuberationē inducūt: ⁊ in luxurias incitant: que in repletionē p̄sistit mēbroz: in qbus tertia celebrat digestio: non aut coz in quibus p̄ma aut 2^a: sicut tactum fuit in 3° particula: vnde Arist. 5° de hysto. homo maxime omni tēpore coit: ⁊ peditatius p̄uersantiū cū hominibus multa: ppter caliditatē ⁊ bonam nutrituram. **C** Deinde Ipsa qđē. **D**ic scđo assignat causas magis ex pte semel le dicens: q̄ p̄r ex hoc habet p̄firmatio eius qđ dictum est: qñ in pluribus locis aialia semel pariunt semel tñ in anno: in qbusdam aut locis multoties: sicut in magnesia que pars est africe. aut magnesia ⁊ africa in quibus oues bis in anno ppter caliditatē mensuratā ⁊ nutrimentū abundans atqz nām illaz regionum specificam ⁊ p̄cipue africe. prouerbiū enī existit q̄ libya. i. africa semper aliquid nouum habeat nutrire: sicut dicitur in 2° de gñatione aialium. Sed ratio quare aliqua animalia coitum semel pariunt in anno ⁊ semel pariunt tñ: est longus tempus in quo p̄manet impregnata anteq̄ pariant: qñ cum animalia fuerint p̄gnantia nō appetūt coire: sicut satiatā alimento nō desiderant amplius comedere. raro enim aut nunq̄ se coitū tolerat cū p̄ceperit nisi mulier ⁊ equa. vnde Arist. 4° de gñatione aialium. sola aialia p̄gnata itez coitū patiunt mulier ⁊ equa. sensibile quidē apparet mulierū omni tēpore coitum tolerare ⁊ appetere: minus tñ cum fuerit p̄gnans maxime ex masculo. vñ ⁊ aialia parentia ⁊ gestantia minus desiderant coire q̄ alia: eo q̄ non fiat sic purgatio supfluitatum eaz per vuluā: ad quā quidē venientes desiderū excitant coeundi: tempore vō impregnationis retinent ⁊ post partū euanescent diu.

C Problema. XLVIII. Antiqua.

Ropter qđ boiūz habētes raros dētes breuis vite sūt vt in plurib; Aut qz signū est hoc os dēsz cē: sicut cērebzū ifirmū nō bene respirabile: q̄re humidū esse s̄m nām velociter putrefit. Et cñ alia nō mota ⁊ exhalātia. pp qđ bō caput pilosissimū hz: ⁊ mas femina lōgenior. ppter nutrimentū. **P**z aut videre ⁊ in alijs. Nonā.

Cur boies qui raris dentibus sunt magna ex parte breuioris sūt vite. An indicū hoc est dēsz os esse capitis. ergo cerebrū inualidū est. qz minus sit respirationibus opportunū: itaqz celeriter putret: vt qđ sua natura humidum sit. Nam ⁊ cetera cū non mouentur: neqz exhalāt facile corrumpuntur. quo etiam fit: vt homo capite piloso maxime sit: ⁊ mas q̄ femina diutius viuit suturearū sui capitis beneficio. An in ceteris quoqz idem sit cogitandum.

Quare est q̄ boies habētes raros dētes ⁊ minutos ⁊ distātes valde vt in multū **B** est vt in pluribus sūt breuis vita. Dicit at vt in multū: aut qz raritas dētiū potest contingere ex paucitate mae gñationis bene informate

mate dominate a calore nāli. qz. n. virtus informatiua non habuit sufficienter mām: elegit potius raros dētes facere nō exterminando mām in ipsos: vt ex ipsa pncipaliores fierent prius. Aut fortassis dixit vt multum pseruādo se a debito medicine regimine: quo vita pōt. pendi: vel habito respectu ad corpora celestia. ¶ Deinde Aut qz. Soluit dicens: hoc ideo esse: qm̄ hoc signo ostendit os omne mandibule fore densum et cōpactum: et per p̄s os omne cranei est compactū et nō porosum: per qd̄ denotat humi dum nō fuisse obediēs sufficiēter virtuti informatiue capiēdo extensionē vnde quaqz et figurationē ipsi. ¶ fm̄ ipsius imperiū: pp̄ qd̄ accidit cerebrū ifirmari: eo qd̄ superfluum eius et sibi delatū nō possit plene expirare ad extra quo retēto cū cerebrū sit nā humidū valde et magis humectet: inde accidit ita p̄suffocari et putrefieri cito: cum mater putredinis humidū sit superflū. ei etiam propter priuationē respiratiōis associat calidum extraneum: que due sunt causę putredinis perfectiue: sicut apparet in. 4. merbeo. qd̄ aut putrescit: breuis vite necesse est fieri: qd̄ vō humidū nō inspiratum sit causa putrefactiōis cite: p̄s nō solum in humido supfluo nō euacuato ex cerebro imo in humidis aquosis vniuersi: qm̄ si quiescant imota non recipientia exhalationē putrefiūt et corrumpunt oīno: sicut dictum est. sz. cap. prime particule. ¶ Deinde. Propter qd̄. ¶ Infert ex hoc correlarie dicens: qz. hoīs craneum est expirabile pp̄ multas suturas ferratiles seu adherētes et porositates ipsius: sicut dicit in p̄ et in 3° de hysto. fit boī minē hīe caput vebemēter pilis et capillis repletum. Vñ et in 2° de partibus dicitur hominē eē hispidissimū. i. pilo. fissimum animalium fm̄ caput. Est tamē differētia inter mas. et fe. quoniam mas est lōgioris vite q̄ fe. nisi multo vtatur coitu: sicut dicitur in libro longitudinis et breuitatis vite: quod accidit propter melius nutrimenta digere: et superfluitates expellere: et sic diutius nutrirī et viuere: p̄ qd̄ nō itelligo nisi qd̄ humidū est min⁹ aq̄ticū in mas. et calo plus cōmensuratū q̄ in fe. qd̄ lōge vite est cā: qd̄ g. dē nō solū est in mas. et fe. sp̄i hūane īspicere: s̄ ē in mas. et fe. aliaz sp̄ez. sp. n. mas. est lōgioris vite q̄ fe. nisi fuerit coituius: sicut dicitur in li. de longitu. et breui. vite: vel aliter oportuit videre et considerare in alyis causis lōgitudinis et breuitatis vite in illo libro denotatis et nō solū īspicere cām a nutrimento sumptā nisi vt deductū est declarēt. Propter qd̄ aligs fm̄ Ari. dicit cām aliā huius esse: qz cerebrū mulieris est min⁹ expirabile q̄ cerebrū viri: eo qd̄ in craneo viri sūt tres suture ferratiles v̄ei craneo at mulieris nisi vna in circuitu: sicut dicit Ari. in p̄ de hysto. et in 3°. Sz nūc apud nos cū oī diligētia p̄grēs: craneus mulieris sic futuratū nō iuenio: imo oppositū magis: vt qd̄ craneus mulieris p̄lib⁹ ē futuratū futuris q̄ viri. p̄ptēdīf. n. in craneo mulieris futura vna a futura coronali p̄ mediū ad frōtē ipsi⁹: qd̄ nō fit in viri craneo: audiui tñ a qdā vnū vidisse sic in circuitu futuratū: sicut dicit Arist. et hoc est vnū in quo satis besito. ¶ Notādū sic scripsi i titulo quē de physionomia cōpilauī: qd̄ cū dētes canini lōgi sūt et firmi maximeqz ad exteriora tendentes: gulosus talis est malus et irascibilis porcis relatz et canib⁹: cū aut dētes aridi būdi tate omnino apparuerint puati: egrotatiū mortē denotāt p̄pinqūā. Amplius Arist. et hysto. hītes p̄les dētes vt in pluribus sunt lōgioris vite: qui aut minores et sine dentibus vt in pluribus breuioris sunt vite.

ris vite sūt: sicut aquosa. Si at inarticulata breuioris vite: manifestū qm̄ articulata ecōtrario. Talia aut quoz et que natura inarticulata maxime articulata sunt. manus autem interius inarticulatissimum est. ¶ Noua. ¶ Cur qui manus cesuram per totam obtinent palinam viuere diutius possint: An quoniam minus viuere possunt que carent articulis incompactaqz sunt: quale genus omne aquatile est. ¶ Qz si que articulata non sunt vitam breuiorem agere solent: constat contra sese habere que articulata existunt. Cuius profecto generis illa etiam sunt que cum sua natura omni articulo careant: tamen articulata nōnunquam quo ad maxime licet consistunt. Manus autē pars interior penitus articulo vacat.

Quare est qd̄ oēs hītes p̄tractionē lineaz apparētes inter⁹ p̄ totā palmā extēfaz sūt lōge vite: nō habētes aut supple sunt breuis vite: qd̄ et Ari. p̄ hysto. magis expressit dicens: vola est carneū et dearticulatus distinctiōe lineis qd̄ vna vel duab⁹ p̄ totū: alia vō translatio habet duabus vel tribus terminantibus totaz palmani: bis aut qui breuis vite duabus et nō per totaz. ¶ Deinde ¶ Aut qz. ¶ Soluit et p̄ declarat hoc ex comparatione facta ad animalia aquatica: qd̄ inarticulata sunt breuioris vite articulatis: dicens iō esse: qz indistincta et non sufficienter organīcata sunt brevis vite et ibecillis virtutis: sicut dicitur in. 9. ca. 35^a particule. vbi hoc repetitur: cui⁹ ibecillitatis signū dicit existere: qz videmus pisces et alia aquatica esse breuis vite inarticulata et minime organīcata entia: si igitur sic est: tūc p̄ rōnē d̄rioz articulata et multa organorum diuersitate distincta erunt longe vite et virtutis valde: cū rōnes d̄rioz sint p̄trarie. ¶ Deinde ¶ Talia autē. ¶ Adaptat spāliter ad p̄positū qd̄ iuentū est in aīalib⁹ aq̄ticis dicens: qd̄ quecūqz de nā sua sunt minus distincta: si cōtingat ipsa fore maxime distincta multis figurationibus secata: denotāt vitā lōgiorē et virtutem permanentiorē: sed vola man⁹ est talis: minime enim nāl̄ est distincta: si igit⁹ p̄tingat eā maxie secari et distinguī lineis multis manifestis valde p̄ totū: signū est longe vite et virtutis cōstātie. ¶ Notādū qd̄ p̄hs nō expressit cām oīno huius questitū: s̄ potius cōparatōe quadā ad aquatica animalia facta declarauit: s̄ potest ex predicto caplo imediate vtcūqz haberi. Sciēdum tamē prius qd̄ secatiōes seu lineę manifestius in vola apparētes sunt quatuor: preter alias multas: q̄s p̄siderant chiromantici: quoz fundamentū h̄ tangitur. Chiromantia enīz physionomie subycitur. Istaz si quidem quatuor vna vadit per longitudinem diagonāliter vole: que causatur ex curuatura pollicis ad vole interiora. 2^a tendit in latum causata ex curuatura indicis cū alyis digitis ad domesticū manus: et incipit a superiori latitudine manus. tertia quidē p̄surgit iuxta radicem vole resultans explicatione pollicis versus digitos et plicatio ne manus ad interiorē fm̄ longitudinem. Et iste quidem tres lineę cum naturaliter fuerint protracte constituunt triangulum in palma: qui si equilateralis fuerit: fidelē vitā et longā p̄dicat: et virū amabilē: et famosū ostēdit: qd̄ si p̄dicte lineę triangulus constituentes necubi cobereant sibi: hominē stultū et luxuriosū ostēdunt. Quarta que et mēsalis dicitur icipit ab inferiori latere vole supra auricularē tēdēs in mediū palme causata explicatione pollicis vsus

Lineę in vola quatuor sūt quibus sibi sūdamētum p̄supponit chiromantia.

Problema. XLIX. Antiqua.
Propter quid autem quicūqz sectionem que est per manū habet per totū longeuū: Aut qz inarticulata breuior

Particula

domesticū manus: a qua quidē si linea apparēter p̄da-
tur ad extremū palme inter indicē ⁊ mediū digitos dire-
cte: aut vlr̄ inter duos digitos: expertus sum fluxū vētris
ostēdere ⁊ multoties inde moriturū. Alij autē dicunt tales
vulnerib⁹ moriturū. ¶ Si autē p̄dicta linea a mēfali p̄fēsa
digitū mediū directe sciderit: audacē ⁊ p̄bū ostēdit: quas
ēt mēfale si multe linee sciderit iuxta ei⁹ p̄n̄: multa circa
frontē vulnera portēdit. Sciēdum q̄ multa scribunt de
his vnāquāqz lineaz parūqz cōsiderātes: quas vocāt na-
turales ⁊ accidētales. primas autē q̄tuor nāles tñ: que autē
apparēt interdū extrinsecus causate vt calore vel frigore
⁊ h̄ q̄ nullius aut fallacis sūt iudicy dicuntur accidētales
solū. Et ego quidē aliqñ cōsideraui: in q̄bus multoties ve-
rū inueni: magis tñ exp̄mēto q̄ rōne fulcitū. His om̄ssis
vlt̄erius est dicēdū: q̄ qñ iste linee quatuor maxime fue-
rūt per manus volā totā extēse manifeste: significatur
mās ex qua manns ⁊ vlr̄ totū fuit generata: esse sufficien-
ter digestā tēperatā vniformiter exp̄sionē recipientem a
virtute iformatiua sibi perfecte domināte: cū itaqz virt⁹
iformatiua sic possit partes tā distantes a corde iformare
⁊ dearticulatōe distinguere: denotat eius fore grādis po-
tentia sup̄ cor ⁊ alia mēbra p̄ncipalia: in vitā ifluēdo: ⁊ q̄
man⁹ bene p̄portionantē cordi: cū in suba cordis extērio-
ri sint h̄s lineales secationes velut suturas inuenire: ita q̄
corda articulosiora vt secationibus manifestiorib⁹ distin-
ctiora insunt aialibus magis sensitiuis: tardis autēz sensu
minus sunt articulata velut porci: sicut dī in. 3. de hysto.
talīs autē nālis potētia q̄ sic manifestatur in partibus: cau-
sat vitā ⁊ eius cōtinuationē p̄ longū tēpus. Cum autē vole
manus p̄dictis caruerint sectionib⁹ linearib⁹: aut imani-
feste fuerint: aut vna tñ fuerit vel due: ⁊ nō p̄ totū signifi-
cant mās ḡnationis cōstare ex humore indigesto itermi-
nato vincēte resistēdo sup̄ virtutē iformatiuā: ⁊ id nō pōt
volas man⁹ dearticulare ⁊ cordi assimilare: p̄pter qd vite
p̄iodus breuiatur: putrescit. n. ante tēpus inordinatus hu-
mor ⁊ itermīnat⁹ ⁊ vitā tollit. ¶ Dubitat. qz dicit manū
interius inarticulosissimū qd esse: cū in p̄ hysto. iam dictū
sit vola craneū dearticulatū distinctiōe: vnde alia trās-
latio participat lineatōes manifestas. ¶ Dicēdū q̄ iste ser-
mo est cōparatiuus. Aristoteli. n. h̄ ideo dicit manū interius
inarticulatissimā. id est palmā: qz in ipsa non est dearticu-
latio per distinctiōē partis a parte: vt in digitis. dixit autē
in primo hysto. articulatā ipsam attendens ad secationes
lineares in eadem apparentes.

Dubium.

Solutio

Problema. L. Antiqua.

Ropter quid homo animalium aut
solum aut maxime peruertitur? Aut
quia aut solus aut maxime sumptiuus
in quadaꝝ pinguedine fit quādoqz ⁊
peruerit accidit omnibus.

Cur aiantis vni vel homini vel maxime ocu-
li deprauant? An q̄ homo vel solus vel maxi-
me morbo comitali capi i puerili etate solet cū
certe deprauari oibus accidit.

Quare est q̄ homo inter cetera aialia aut solus puer,
titur ab esse suo nāli perfecto: ⁊ in imperfectum
transmutat: aut maxime cum nullus alioꝝ peruertat aut
minime. ¶ Deinde Aut quia. ¶ Soluit. ⁊ dicit causam
esse: quia ipse aut solus aut maxime iter alia animalia in-
terduꝝ redditur fm̄ corpus eius cōsumptiuus: ex dissolu-
tione cuiusdā pinguedinis subtilis aerē: ⁊ humidū radi-
calis: quod maxime tempore adolescentie contingit. tunc

eniz oibus dispositis hominib⁹ nisi cōueniēti regimine re-
gantur accidit peruerit: cū tunc vita ⁊ motu maxime vr̄-
tur inordinato: p̄pter qd plures ⁊ prauas passionēs: sicut
p̄ per Hal. in 2ª particula afo. multoties incurrūt. vñ per
hāc puerisōnē intelligo istas passioēs prauas: quas hō p̄
alys illo tpe icurrit: cū etiā p̄ nobilitatē sue cōplexionis
⁊ teneritatē cōpōnis plurib⁹ prauis passioib⁹ subiaceat q̄
alia aialiu: sicut p̄ ispicitib⁹ septimum hysto. ⁊ practicas
medicoꝝ. ¶ Qz aut p̄ h̄ puerisōnē intelligat nocumētū cor-
pus a suo eē nāli pmutas: ostēdit p̄ Arist. 3^a particula. 26.
cap. vbi idē repetit p̄blema. cui⁹ cām dicit eē: qz solus po-
tissime fit epileptic⁹ in iuētute B est in pueritia: qz epile-
psia cū sit passio cerebri frigida ⁊ hūida: ⁊ pueritia sit hūi-
da ⁊ frigida etiam p̄pter aggregationē supfluitatis ex gu-
lositate ⁊ inordinato motu generata: ⁊ cerebuz sit tunc
humidissimū p̄cipue in ipso p̄tigit epilepsia: cū vnūqz
mēbrum incurrat egritudines cōsimiles sue crasi de faci-
li. Sed per hoīez fieri sumptiuū in quadā pinguedine: in-
telligo egritudines calidas ipsius: ex quibus pinguedo ae-
rea ⁊ humidū radicale tēpore adolescentie maxime p̄or-
pter eius teneritatē ⁊ puerisōnē aprā flāme p̄sumitur ve-
lociter: sicut est p̄tis ethica ⁊ febris etiā acuta. Per epi-
lepsiā vō intelligo eaz ⁊ egritudines frigidas cerebri si-
bi cōsimiles ex repletionē cōtingentes superflua. Et for-
tassis quis istas puerisōnē hoīs intelliget factā ex parte
aie: qz rōnalis est: ⁊ potestates rōnales valent ad opposi-
ta. Propter qd etiā sciendū est: q̄ maxime potest depra-
uari cū sciat a lege ⁊ iustitia recedere: sicut tactus ē in. 45.
caplo. ⁊ lz hoc sit verū: nō est ad p̄positū oīno sicut appar-
rebit per. 26. cap. tertie p̄ticle: vbi assignat cām huius ex
epilepsia. est etiā cā sue puerisōnis qz p̄lima requiruntur
copulatiue in sui pmanētia certa vt tactū est sepe.

Problema. LI. Antiqua.

Ropter quid animalium homo ma-
xime fumigatur? Aut quia lachryma
tur maxime: fumigatio est cum la-
chrymis.

Cur animatiū homo maxime fumo affici po-
test? An q̄ homo lachrymaz maxime emittit.
Quare autem nō nisi cū lachryma est.

est q̄ hō iter cetera aialia maxie nocet a fu-
mo ⁊ pprie in oculis. ¶ Deinde Aut qz. ¶ Sol-
uit dicēs: id eē: qz hō p̄re alys aialib⁹ maxie patit lachry-
maz fluxū: p̄pter teneritatē ⁊ sensibilitatē oculi: ⁊ hūiditatē
cerebri supflua aquosaz: nūc at suffumigatio lachrymas
excitat: p̄pter acuitatē fumi mordicatē oculū mēbroꝝ nobi-
lissimū ⁊ sensibillissimū: sic dcm ē i. 7. ca. 7. p̄tis. Et scias sic
q̄ref. 6. ca. 3^a p̄tis q̄ oculi q̄ magis ex fumigatiōe patiunt
sūt eminetes exteri. p̄pter n. eminetiā acuta exteri⁹ occurrē-
tia velocit eis adherēt: cū nō hēant tegumētū p̄hibitiuū.
Itē p̄ suffumigari oculos nō intelligo: q̄ sp̄ B accidat a fu-
mo imo a quocūqz acuto mordicatio i vaporē ⁊ fumus
resoluto: sicut ē vapor resolut⁹ a cepe synapi ⁊ h̄.

Problema. LII. Antiqua.

Ropter quid equus equo gaudet: ⁊
homo autem hominem concupiscit:
⁊ vniversaliter autē cognata cognat-
is ⁊ similibus. Nō eniz vtiqz simili-
ter: aut animal bonum: desideriu. n. autem bo-
ni quo animal: oportebat igitur bonum p̄p̄ius
delectabile esse. nō vō magis contristat bonus

delectabile bonum et delectabile: non autem omnibus delectatio aut bonum est delectabile: ut comedere aut bibere est delectabile alij et coire alij.

Non.

Cur equus equo: homo homini: atque omnino cognata cognatis sibi que similibus gaudent atque cupiunt. Non enim quia pulchrum videtur. Cupiditas autem formam sequitur elegantior. Nam si id esset rem pulchram suauorem esse oporteret: nunc autem contra potius euenit, ut quia locundum suauis est: ideo pulchrum esse videatur, nec omnibus res eadem voluptrati est: nec pulchrum idem letitiae alijs enis esse aut bibere alijs potare letabilis est.

Quare est quod vnus equorum gaudet alio: et hominum vnus percupiscit fore cum alio: vnde est dicere quod cognata: et filia gaudent et percupiscunt cum cognatis et filiis inquam talia: non tamen eodem modo et eis de: quoniam equus alio modo et alijs gaudet: quod et homines percupiscant et non solum de alijs sed et eorum nature sunt alie ita differenter gaudent et delectantur: vnde in primo ethico, dicitur delectari quidem animalium est: vnicuique delectabile id ad quod dicitur amicus talium: ut puta equus amanti equum propter spectaculum amanti spectaculum et cetera. quod non solum in specie: sed etiam in individuo est attendere. Dubitatur quoniam dicit equum gaudere equo: et hominem hominem concupiscere: quod non videtur: quoniam gaudere proprie puenit rationalibus: concupiscere vero brutis. Dicendum quod Aristoteles non curauit, vnum enim indifferenter posuit per alio: et maxime quod Aristoteles fuit minima de nominibus sollicitudo: sicut dicitur in primo philosophia. Vel dicendum quod hic Aristoteles nominibus consequenter est usus, homo enim duplici viuit vita, scilicet vita preteritua ut secundum illud diuinum quod est in corpore per quod fit deo amantissimus: sicut patet, in primo ethico, et tali viuente hominibus vita proprie dicitur quod vnus gaudet alio et amicitur: cum habet gaudium et amicitia sit propter solum honestum. Est et alia vita actiua brutalis et voluptuosa: secundum quosdam consistens in delectationibus et luxurijs corporalibus, ut tactus est in quarto, capitulo, et viuentes proprie ista vita dicunt sibi ipsis concupiscere. Et quod plurimi hominum habet viuunt vita, omnes enim homines exceptis quibusdam honorandis viris sunt in numero bestiarum computandi: sicut Augustinus. goar dicit: cum itaque Aristoteles in isto capitulo et persequenti tangat vitas voluptuosas: non inconuenienter dictum est hominem tali vita viuente hominem concupiscere: equum quoque dictum est equo gaudere: quoniam quodam naturali gaudio equus gaudet equo: et eis de administrat: namque enim in specie equina vehemens est dilectio. Unde Aristoteles in octavo, libro, videtur equorum genus esse naturaliter amicitiale: cuius signum est quoniam sepe ablatis aut mortuis matribus pullos dilectione suscipiunt et enutriunt alie copascales equorum: sicut deum est. Deinde Quia animal. Soluitur primo assignat causam dicentes: quod animal est quoddam bonum, est enim ens perfectum valde habet iter alia: cuius appetitus est per aliquod bonum aut apparatus: quo mouetur ad appetendum: sicut declaratum est quarta pericula, 26. capitulo: propter quod opus bonum illud quo mouetur eius appetitus esse proprium et perfectum et delectabile illius: illud enim est quod delectat et non extraneum: imo ille qui est bonus simpliciter ut viues vita preteritua predicta: contristat seipsum vel tristat: propter bonum quod est non simpliciter et vere bonum. Viues enim vita preteritua et secundum illud diuinum quod est in homine: tristat vehementer ex bono sensibili: quod vite voluptuose obiectum: quod apparuit

in actibus philosophorum: quod cotubernia hominum deferentes soli philosophi se dedicabant: sciebant enim verum bonum non in opione hominum sed in vera scientia esse absconditum: sicut dicit Dugos in didascalico: et hoc est delectabile: quod ostendit, scilicet quod non eodem modo et eis de delectat et gaudet vnus sicut alius dicens: quod non in omnibus fit delectatio per bonum delectabile: quod est verum et simpliciter bonum: et per delectabile quod est bonum secundum quod: imo alij delectantur vno: et alij alio: quod declarat illic. Aut bonum. Propter quod sciendum quod sicut duplex est bonum ut tactus est, scilicet bonum simpliciter et diuinum: et bonum sensibile: quod est bonum secundum quid: respectu perfectissimi boni: ita et bonum habet sensibile est duplex: quod quoddam est bonum et delectabile simpliciter et necessarium: sicut illud quod est in comedendo et bibendo: quo quis indiget ad vitam omnino. Et est aliud quod non est tale: scilicet solus est bonum et delectabile huic cuius corruptus est appetitus: sicut gulosi appetitus: contra quem in clamat Seneca in libro quatuor virtutum naturalium. Appetitum tuum fames excitet: et non saporis, et eodem modo duplex bonum sensibile potest distingui circa actum venereum. Hoc premissum dicit quod per hoc non est omnibus delectatio: quod quoddam est bonum delectabile: sicut comedere. Vbi gratia indigent, est enim bonum delectans ipsius cum sit proprium: sed bibere est delectabile alicui: ut puta ebrioso non indigenti corruptum habenti appetitum: et coire alij sicut luxurioso: nullum tamen istorum duorum est bonum delectabile et necessarium respectu boni delectabilis necessary: quod est comedere ad vite sustentationem: hec tamen duo bona vel tria sunt bona secundum quid et apparatus respectu boni simpliciter et diuini: sic itaque causa quesiti existit, quare et quoniam bonum et delectabile proprium confirmat et auget operationes. Unde 4. ethico, propria delectatio confirmat operationes et diuitur niores et meliores facit, aliene autem corrumpunt: fere enim aliene delectationes faciunt quod proprie tristitie.

Problema.

LIII.

Antiqua.

Propter quid quidem vnumquodque cognato maxime mixtum et delectabilissime coit. Quia autem et optimum non adhuc verum: sed apud nos: quod est in coitu est delectabile: quia putamus quidem bonum quia concupiscentes gaudent: videntes etiam et in alijs concupiscentijs se habet similiter. Sirientes enim delectabiliter vident potum: quod quidem ad inuamentum aliquid bonum est: quod et maxime desideramus: hoc autem videtur delectabilissimum esse: quod autem est per se non adhuc ita. Signum autem huius: videntur enim nobis et viri boni esse ad coitum videntibus: ita igitur quod et delectari videntibus: magis eis que sunt in coitu. Nihil enim prohibet nisi desiderantes adipiscamur: ita autem potius melior. Si autem sitientes adipiscamur delectabiliter videntur.

Non.

Sed causa cur vnumquodque iunctum suo cognato maxime suauissimeque potat in aliam cadit quod non. Pulcherrimum vero id etiam esse nondum asseri vere potest: sed nobis quod ad concubendum suauis est pulchrum certe videtur. Quoniam rei quare cupimus aspectu quoque nimirum delectemur. Et quidem in ceteris etiam

Bonum duplex.

Cap. 4.

Dubium.

Solutio.

2. 1. 1.

Cap. 10.

3. 1. 1.

4. 1. 1.

Particula

eupendi generibus res pariter sese habet. Cum enim sicut detinemur: humorē suauius cernimus. Quod itaque ad vsum aliquē pulchrius est: et quod idē maxime cupere solemus: suauissimū id esse ipsi vident. Quod aut per se tale est nō praterea sic esse videbitur. Argumentū quod adoleſcētuli plerique formosi aprius nobis esse videbunt cū ad concumbendū vsum respererimus. Nunquid igit ita ut etiā plus gestiam⁹ quā si deformes quosdā intueamur? Nō hercle nisi eorum auidi sumus: quō potio quoque videt pulchrior. Nam si sicut detinemur humorē multo suauius aspiciemus.

Ostenso vlt quō cognatum gaudet et delectatur cognato. Hic ostendit quō cognatum delectatur cognato in coitu dicens: quare est quod vnuquodque cōiunctum in coitu maxime sibi cognato et cōsili delectabilissimē exercet ipm. ¶ Notandum quod illa proprie dicunt cognata que grandē habent affinitatem adinuicē: sicut declaratū fuit in 33. cap. secūde partis. que quidē quāto fuerit maior in coitu tāto maior percipitur delectatio: vtpote si mulier et vir sint eiusdem nāe etatis regionis appetitus et amoris: que quidem magis intēdit et causatur: si fuerit in natiuitate amboꝝ pmutatio aut luminaris vel pariter fortune et ascendētis: sicut vult Ptolomēus in centiloquio: et Almanſor in aſo. dicit: et similiter si cum his organa fuerint cognata ut virge magnitudini aut puitati proportionetur latitudo vulue aut angustia: sicut apparet per Auicē. 20. terti. ¶ Deinde Aut q. 1. Pertrahat quōnem suam: et videt magis conari ostendere: quod licet coire sit delectabilissimū: non tamen est bonū et delectabile simpliciter: de quo fiebat mētio in precedētī pblemate: sed sūm quid: quod directe solutionem quesiti assignare: eius tamen solutio nō parus apparet ex. 1. 5. caplo. quarte partis. Et quia Ari. in isto pblemate et precedenti nō videtur directe solutionem assignare: ideo fortassis omisit notā solutionis aut in ipsis pferre: dicit igit quod quis coire cū cognato videat optimū et delectabilissimū vita viuēti voluptuosū: nō tamen est verū bonū et simpliciter: quod est quod diuinum in nobis: sed est quoddam bonum nāle et sensibile: quod nō est bonū simpliciter delectabile: cum in eo nō quietetur intellectus: nec finis noster in eo pſitit. vnde cum delectabile in coitu sit quoddā bonū nāle et sensibile: non erit bonum delectabile simpliciter: sed solū apud nos sensitiuos qui viuimus vita voluptuosa. putamus. n. illud esse summū bonū simpliciter delectabile: cū videatur nobis sine eo esse non posse: et ideo quidā venerei posuerunt felicitatem esse in ipso. vnuquisque enim ponit felicitates in eo quo videtur maxime egere: sicut pauper in diuitiis: et infirmus in sanitate: sicut hec apparēt primo ethico. ¶ Deinde Quia concupiscentes. 1. Declarat 2. quō tale sit bonū quo ad nos et sūm quid et nō bonū verū simpliciter dicens: quod cum maxime concupiscimus aliquid solūmodo vidēdo licet non possimus ipso actualiter frui: gaudemus et delectamur inde: quod nō solum accidit in concupiscentia delectatiōis coitus: immo etiam in concupiscentia aliarū delectatiōnū eodem mō se habet. vbi grā. in delectatiōe bibendi sitiēs: sitiēs. n. cum delectatione vebemēti ipsiūt potū ut vinū et potatē. ppter quod aliqui infirmoꝝ cuius pceptum fuerit eis a medicis vinū nō sumere: delectant et vtrūque satissit eis: si alios videant bene potantes. illud enim quod videt habere aliqđ ad miniculū ad habendū id quod maxime desideramus: hoc videt nobis delectabilissimū esse: quia n. nā

Quid co-
gnatū dī.

Unusquisque
ponit felicitatē i eo
q̄ eget.

nostra sperans illud adipisci: quod ideo fit: quoniam sensus phantasiae et meditationes alterant corpora nostra: ita quod species calidi vel frigidi delectabilis aut tristabilis intellecta alio quo modo talis reddi: qualis res cuius est ipsa: sicut dictum est in libro de causa motus animalium. sed illud quod sic bonum et delectabilissimum videt: nō est adhuc per se et simpliciter bonū. ¶ Deinde Signum aut. 1. Hic tertio ostendit per signū quod nos concupiscentes aliquid gaudeamus et delectemur: cū ipsum videamus: dicens huius signū hoc esse: quoniam cū nos desideramus coire: si tunc inspiciamus aliquos viros actu coitus delectabiliter exercentes: viri tales vident nobis esse boni et laudandi valde: eo quod delectamur in visione actus eorum: nihil tamen est prohibens: quoniam illi qui sunt in actu illo nō magis delectentur quā nos: quod solū ipsos inspiciamus: imo oī sic esse: nisi ptingeret quod nos inspiciētes et appetentes coitū coiremus semē effundētes tūc sicut ipsi: et sicut est in concupiscentia veneris: ita est etiam in concupiscentia gula: quoniam potus et etiā cibus licet incitent nos ipsis egētes visione ad delectationē: tamen delectabiliores sunt si postea sitiētes videmus potū: aut famēscētes cibum: illos assumamus quos et delectabiliter amplius inspiciamus. Sic igit patet quod rationalia non sunt bona simpliciter sed sūm quid.

Problema.

LIII.

Antiqua.

Propter quid quādoque hominis quidem anteriora pilosiora posterioribus sunt: quadrupedū aut posteriora. Aut quod oīa bipedia anteriora habent pilosiora. Aues. n. eodem mō boib⁹ se habent: aut quod infirmiora magis semper cooperire natura consuevit. Infirmitas autem vnumquodque est quodammodo. Quadrupedū autem omnium posteriora infirmiora sunt anterioribus: propter locum. A frigoribus enim et caumatibus magis potentia sunt pati: hominū vero anteriora et infirmiora sunt: et idem passa sunt. Noua.

Cur hominis prior pars pilosior quā posterior est: quadrupedum contra posterior quā prior serosior. An quod omne animal bipes partem priorem habet pilosiorē. Nam aues quoque eodem modo quo homines se habent: an partes infirmiores natura semper integere potius consuevit. Infirmitas autem vnumquodque loco sui corporis aliquo est. Quadrupedum vero omnium partes posteriores infirmiores loci causa sunt quā priores. Affici namque a frigore estusque amplius possunt. hominum priores infirmiores sunt: incommodisque illis eisdem opportuniores.

Quare est quod in boie partes anteriores ut pectorales et ventrales pilosiores sunt quāque quāque posteriores ut dorsales: sed in quadrupedibus est e contra: quoniam partes anteriores ut dorsales pilosiores sunt quāque anteriores: ut pectorales et ventrales. ¶ Notandum est quod ideo dicit quādoque: quoniam pluribus hominibus non est talem comparationē facere: eo quod neque partes anteriores neque posteriores sunt notabiliter pilosae: vñ nō est intelligendū hoc esse quāque: et sic raro quod pars anterior sit pilosior posteriore: imo ut frequenter sic ptingit aut semper rarissime enim pars posterior

Sistudo
animi cū
voluis.

sterior nāliter est anterior pilosior: nisi fortassis quis esset
tāte calitatis et raritatis: quā pilorum insensibiliter exhalaret
ex parte anteriori: tunc quod posterior ex eius nervositate fri-
gida preperabit pilos produces: sed ad hoc non redit philosophi inter-
ro: cū sermo eius sit nālis et in pluribus semper. Deinde
Aut quod. Soluit. et per assignat causam sumptam ex parte calidita-
tis et situs membrorum: dicens hoc id esse: quod homo est animal bipes:
sed omnia bipedia pres anteriores habet pilosiores quā poste-
riores: quod cū sint recte stature: ipsorum calidius deferunt sursum
ad partem anteriorem magis. Item partes anteriores in ho-
mine magis sunt calide et permeabiles quā partes postero-
res: cū magis irradiantur a corde quā ille: et ille sunt nervo-
se valde et frigide: propter tenere homines sursum directum:
sed in quadrupedibus est e contra. quare recte. Unde et aves
cuius sunt duorum pedum sicut homines eodem se modo habent
ad habere plumas sicut homines ad pilos habere: sunt enim
plumosiores in parte anteriori quā in parte posteriori: quod ma-
xime veritates habet quantum ad penas minutas: quoniam
plures maiores videntur hic in parte posteriori: nisi quis alas
in quibus sunt non posteriores neque anteriores: sed laterales
magis dicat. Deinde Aut quia. Assignat alias causam
sumptam a fine dicens: hoc itidem contingere: quoniam natura
sapientissima et sollicita in regimine animalis: maxime profuerit
semper protegere et munire pres debiliores et nocuementis expo-
sitas amplius. Unde in 2° de partibus dictum est: quod nā semper
ingeniat ad excessum vniuscuiusque. in hoc enim oportuit
nā interdere et curā adhibere: cū vnuquodque animalium ge-
nus aliquāter habeat partem quandā alijs debiliorem.
Unde in quadrupedibus quibusque debiliores seu passibi-
liores sunt partes posteriores et nocuementis magis exposi-
te quā anteriores propter situm earum: quia sunt exposite
discooperite: valde plus possunt pati a frigoribus et estibus
et vltimo ab omnibus extrinsecis occurrentibus quā inferiores: cum
sint vltimus absconse et cooperite: sed in homine partes an-
teriores sunt debiliores et eodem modo propter locum plus
exposite pati a frigoribus et estibus et alijs: et animalia pregun-
tur et muniuntur per pilorum productionem in partibus nocuementis
expositis. quare recte. Notandum hūc sermonem seriatim sic
scribi ab Aristotele. in 2° de partibus. Quadrupedia animalia in ve-
tralibus non habet pilos. scilicet multos: sed in dorsalibus magis.
Vides autem prius in ventralibus magis quā in dorsalibus. De-
inde assignat causam huius dicens: protectionis. nam gra pili existunt
habentibus. quadrupedibus quidē enim dorsalibus indiget ma-
gis protectione. anteriora autem honorabilioribus quodē: sed cale-
faciunt propter icurationem. quod dicitur et si pars anterior in quadru-
pedibus quod nobilior est deberet esse pilis protecta: non tamen oportet
tunc cū calefiat ex icuratione ex qua quod accrit animalis parte
terior. Subdit. sed hominibus: quoniam ex quo propter rectitudinem
anteriora posterioribus egent supple protectione honora-
bilioribus vtpote anterioribus subscripsit nā auxilium: cuius
semper ex contingentibus sit causa melioris.

Problema.

LV.

Antiqua.

Rooster quid homo maxime anima-
lium sternutat. Aut quod et corizā pati-
tur maxime. Huius autem causa est: quod cali-
do existente circa cor et apto nato sur-
sum ferri: alijs quod animalibus motus ipsius semper nāz est
in spatulas: ex inde autem ex repulsionē diuisum hoc
quod ipsius in collum et caput fertur: aliud vero in spinā
et lumbos: et propter id quod in eadem rectitudine sunt
omnia hec circa basem: latum autem sicut corpus humida
prius in ipsa equaliter sequuntur. nam humida calidiora

propter quod neque valde corizā patiuntur quadrupedia
animalia: neque sternutant. Sternutatio. n. aut ven-
tositatis coadunate motus est humidis exhalantibus
aliquid magis corporis: aut humidorum indigestorum: pro-
pter quod ante catarrum sit: quod non accidit alijs animalibus:
propter motum qui est calidi equaliter fieri in ipso in
anteriori et posteriori. Vides autem apto nato in recta
base: quod admodum plate accidit calido motu in
caput fieri multum et vehementissimum: latum autem exin-
de rarificat et calefacit poros qui sunt circa ipsum. exi-
stentes autem tales receptui sunt humidorum magis.
Aut porum qui sunt inferius corde quoniam contingit ex hūc tra-
ri magis quā os: et ifridari exteriori accidit calidus nu-
trimētum hūc: et sicut itrisecus auget: auctum autem
ferri in caput et poros qui sunt in ipso: in quos prius
humida exhalantia subtilia et indigesta replent ipsos:
et catarrhos faciunt et sternutationes sicut. In prin-
cipijs. n. catarrhi calim sursum latum prius humi-
dum: et inspirante poros exitu ventositatis sternuta-
tiones facit: et ascensionē autem humida qui sunt subtilia et
acuta: propter quod accidit post corizę sternutatio-
nē: aquosa egredi per nares. Vides autem his mo-
tis continua et grossitiem habentia humida stant
ipsis: et oppilant poros: qui sunt circa caput et na-
res: humidiora. n. facta et distēdētia faciunt dolo-
res qui sunt circa caput. Signum autem quod neque exteriori
aut per ipsos spiritus emittit: propter quod neque sternu-
tant neque olfaciunt corizates: qui autem sunt sine cori-
za propter easde autem causas fiunt: parua autem et
leuia principia accipientes: quare collecta humi-
da calido inspirata ab ipso: propter paucitatem cadunt
in nares. Facit autem sonum spiritus: nihilominus violē-
tia motus quā multitudo ipsius. Exeunte autem ca-
lido semper rectum ad cerebros et incidēte in ipsum: re-
percutit ad nares: quod sic poros a cerebro disten-
dit. extra nam autem exterioris repulsionis motu
facto in nares: spiritum vehementer accidit fieri: pro-
pter quod facit sonos. Aliorum autem animalium accidit ma-
xime corizam pati aves: propter id quod filis maxi-
me figure sunt hominibus: minimum autem quā homo patitur ipsum: quod
multotiens deorsum habet caput: propter id quod
pascua a terra est.

Nova.

Cur animantium homo maxime soleat ster-
nutare. An et etiā grauedine maxime homo tētat.
Cuius rei causa est quod calor qui circa cor est sursumque
sua natura effertur: ceteris animantibus in ar-
mos se effert. Unde per refractionē dissectus:
partim cernicē caputque petit: partim in spinam
lumbosque deferitur. Hec enim linea recta: im-
taque basim sita omnia sunt. Quod cum eque cor-
pus penetrotum recalefaciat: humores quoque in

Particula

sese pariter digerit: planeq3 partitur. humores enim calores sequunt. Ex quo fit vt neq3 a grauedine admodū ifestari: neq3 sternutare q̄drupedes soleant. Sternutamētū. n. vel spūs vniuersi delatio est: humore. s. plus aliqd exhalante: vel crudi humoris conat⁹ excursusq3. Quocirca de stillatiōes solet pcedere: que quidē animantib⁹ ceteris minime incidunt: eo q̄ caloris illa delatio ante retroq3 portionib⁹ equis se digerit. Homini x̄o q̄ erecta basi se i sublime mō stirpiū attollit: euenit vt caloris elatio plima ⁊ vebementissima caput adeat. elatusq3 eo calor meat⁹ calefacit: rarefacitq3 capitis. Qui tales deniū effecti nimiruz capaciores humorum q̄ meatus cordis inferiores redduntur. Quotiens itaq3 accidit: vt caput humescat refrigereturq3 extrinsecus amplius q̄ satis sit: efficitur vt calor qui ⁊ alimentuz habet: ⁊ se in partem interiores contrahit: nimirum crescat: crescens sese in caput meatusq3 capitis efferat: quo humores pretenues crudiq3 sectātes iplent meatus destillationesq3 faciunt ⁊ sternutamenta ratione simili mouent. Max inter initia destillandi calor humorem sursum precedens instansq3 meatus: sternutamenta expulsu spiritus ductuq3 humoris tenuis acrisq3 incitat. Unde fit vt post grauedinis sternutamentum pituitam aque similem abstergamus: hec cum omnia sese mouerint humores coacti crassiq3 subsidunt ⁊ foramina capitis nasiq3 intersepiunt. Facta enim tumidiora distentioraq3 caput dolore infestant. Argumentum q̄ nullus per eas spiritus foras mittitur: ex quo sequitur vt neq3 iter nuere neq3 olfacere possint qui grauedine detinentur. Sternutamenta autē que sine grauedine mouentur: has quidez easde ob causas veniunt: sed exiguis leuib⁹q3 inijs: itaq3 vbi vt caloris collecti humores sunt: facile ab eodem calore pro sua exiguitate spirascentes in nares interumpunt. Strepitum x̄o spiritus non minus violentia sese efferēdi q̄ sua copia mouet. Luz enim calor directo tramite se ad cerebrum vsq3 extulerit: ei⁹ ipsi impegerit: ad nares reflectitur: eo quoniaz meatus illac foras de cerebro pertendant. Qz cum illa foras reflectendi delatio spiritus nares versus contra naturam agatur: vebemens vt fiat nimiruz euenit: itaq3 strepitum mouet. Ceterorū autē animantium aues maxime grauedinem sentiunt q̄ formam corporis maxime similem hominibus gerunt veruz minus q̄ homines afficiantur: quoniaz

caput magna ex parte deorsuz tenēt. vt que vltum abs terra petere soleant.

Itud pblema positū fuit supra. 28. ca. ⁊ repetet 24. pti. 9. pble. in qb⁹ ēt ei⁹ cā sufficiēter assignat. q̄ at hic rescribitur poti⁹ ē vt declaret modus q̄ sternutatio coriça seu catarrus fiat oñdēdo silr qñ polis sit sternutatio ⁊ qb⁹ ⁊ qñ nō. dicit itaq3 qre est q̄ hō iter alia aialia maxie sternutat. Deinde Aut q2. Soluit. ⁊ p assignat cāz q̄siti dicēs: B iō eē: qz hō potissime iter cetera aialia i currit ppe coriça cātā ex distillatiōe hūiditat⁹ subtilis acutē p colatoziū ad nares descēdētis: sic oñsuz ē i. 4. ca. qre pncule. Deinde Hui⁹ aut. J hic 2⁹ assignat cām cāe vt qre hō ppe coriça patiat⁹. ⁊ diuidit in ptes duas. pmo. n. oñdit hōi ppe iesse sternutationē ⁊ coriça p cōparationē ad q̄drupedia. 2⁹ cōparat ipz ad aues oñdēdo q̄ aliquat⁹ cōicat cū eis. 2⁹ ibi Alioz at aialiu ⁊c. J pzia i duas. pmo. n. assignat cām supā ex pte calidi ⁊ figuratiōis mēbroz. 2⁹ ex pte frigidi ⁊ hūidi. ibi 2⁹ Aut porz. J Itē p oñdit q̄ superfluitas factiua sternutationē ⁊ coriça in q̄drupedibus nō ascēdit i caput: ⁊ sic nō iducit ista. 2⁹ q̄ in boie puenit. dicit itaq3 pmo iō fieri coriça boib⁹ ⁊ nō q̄drupedib⁹: qz in boie calidū vebemēt⁹ exis circa cor q̄ in ceteris ē natiū ferri in caput sursum pp rectitudinē stature ei⁹: sicut declarabit⁹ infra: calidi. n. ē ascēdere: s3 in alyz aialib⁹ motus calidi nō ē directe in caput: cū caput eoz nō sit simplr sursum: ad qd calm nāl⁹ tēdit: s3 eis tū tēdit in spatulas directe in locū cordi oppositū: qd cuz illuc puenit: pp refractionē ipsi⁹ receptā a spatulis ide dispartit⁹ in plures ptes circūferētiāl⁹: ita vt aliq ps ei⁹ tēdat in collum versus caput generās inde pilos multos ⁊ longos: adeo q̄ in aliqb⁹ vt in carētib⁹ cornib⁹ fit iuba: qdā ps ei⁹ ferē i dorsū post collū descēdēdo p ptes posteriōrē correspondētē pectori anteriori: alia vō eius pars tēdit in locū correspondētē renibus inferi⁹: q locus dī lumbi: ⁊ hoc iō qz oia ista loca sunt in eadez piferia respectu loci cordis: in quo est basis ⁊ mīnera calidi. Tū aut calidū fuerit latū ⁊ dispartit⁹ fm silritudinē figuratiōis corporis hō. Vel alr cū corp⁹ fuerit delatū figuratiōe tali: vt oia mēbra dicta sint lineāl⁹ i eade piferia cordi cōrūdētia. i. cū corpus fuerit ita situat⁹ q̄ cor directe sursum respiciat dorsuz per totū: tunc humiditates interius calido dispartient⁹ proportionabiliter per partes predictas: in quas calidū refract⁹ sequestrabat⁹: qñ humiditates cōsequunt⁹ calidū ⁊ sibi associant⁹: cū in mixtis nō sit caliduz inuenire sine humido: sicut dī. 5. de generatione animaliu: ⁊ ex his apparet causa precedētis questi in pcedēti cap. Deinde Propter qd. J hic secūdo ostendit intētū dicēs: q̄ ppter pdicta q̄drupedia animaliu nō valde: sed raro patiunt⁹ coriça ⁊ sternutationē. Deinde Sternutatio. J Ostēdit hic tertio vnde sternutatio causetur: ⁊ quō differat a catarro dicēs: q̄ sternutatio causatur ex motu vētositatis aggregate circa ventriculos cerebri. Sed cū humida calida exhalātia vaporosa mouent⁹ fm aliquā partē corporis: aut humida ex indigestiōe causata: his causat⁹ catarrus: que qdez sternutatio ⁊ catarrus nō sunt alyz aialibus: eo q̄ motus calidi vt dict⁹ est sit equaliter in corpore alioz animalium in anterior versus caput ⁊ in posterius versus caudā: ⁊ ide per totū. Deinde Hui⁹ aut. J Ostendit quō calidū in boie sursum directe ascēdat qd ppositū est prius: ⁊ dicit: q̄ in boie calid⁹ existens circa cor: qd ipsius est basis: directe ab ipso sursum natum est ferri: sicut accidit in plantis: in quibus calid⁹ ⁊ humidū etiā tendit sursum directe: cuius signū est: qz oī anno percutatur nouum augment⁹ in extremitatibus ramulicorū. hō aut calid⁹ cū fuerit multe quantitat⁹ ⁊ ve-

hemeris vtutis valde defera a basi p̄dicta p̄ rectitudinē
ad caput calefacit partes eius adiacētes ipsi: et poros red/
dit raros valde: cū calidi sūt calefacere et aperire: cū autē
pori fuerint sic calido ampliati: magis poterant recipere
humida quib⁹ insidet calidū: et sic p̄ p̄ns sternutationem
et catarrum inducere. ¶ Deinde Aut poro. ¶ Hic assignat
aliā causam sumptā ex pre frigidū et humidū: et p̄ ostēdit p̄
quē modū ab his causetur m̄a sternutatiois cori et catar/
ri vlr: dicens cām esse: qm̄ accidit poros exītes inferius
sub corde: sicut sunt vene et arterie ab ipso tendētes circa
ei⁹ hostia q̄tuor et vlr loc⁹ digōnis epatis: et stomachi hu/
mectari pp̄ aliquid assumptū qd nō digerit: et infrigidari
pp̄ter aliqd exteri⁹ adueniēs magis q̄ regrat dispō nālis
illoz poroz: et tūc p̄tingit calidū qd est cōplectēs nutritiōē
tū ibi et coadunari intrinsecus in vētriculo cordis vt coadu/
natioē fortificet: volēs resistere friditati et humiditati ex/
terius occurrēt et digōnē p̄turbāt: cum aut fuerit coadu/
natione fortificatū: egredit⁹ de ventrib⁹ cordis: in quib⁹ se
recluserat: vt expellat a se illos vapores aquosos indige/
stos: et q̄ via est eis pata ad caput: qz sunt calidi petētes et
de se sursum: defert ipsos p̄ndō inclinationē eoz in caput et
poros cerebri manifestos et occultos: in quos hūida aliā
corpi subtilia aq̄sa et idigesta p̄na calidū subintrāt: et eos
replet pp̄ nocumētū sc̄m in digōne: pp̄ qd cerebz sentiēs
nocumētū dū vult expellere ipsos p̄tingit catarrhos et ster/
nutatioēs s̄tr ipsi dissolutis fieri. ¶ Deinde In p̄ncipis
eniz. ¶ Ostēdit qm̄ in coriça vel catarro fiat sternutatio di/
cens: qm̄ in p̄ncipis catarrhi seu coriçe calidū pus defertur
sursum in caput q̄ humidū multū subtile et acutū: qd cū
illuc puenit poros aperit replēdo eos spū vētoso: ex cu/
ius postea p̄ nares egressiōe causant sternutatioēs: et p̄r
pp̄ ascēsiōē calidi in caput factā ascēdūt humida subtri/
lia et acuta calo attracta sursum pus tēdēt: q̄ postea ifrigi/
dant et igrossant friditate cerebri: et iō ex hoc accidit post
sternutationē cāraz a coriça q̄ hūida aquosa exterius di/
stillent p̄ nares. ¶ Deinde Quid autē. ¶ Ostendit h̄z qm̄
sternutatio in catarrhis nō pōt fieri. 2⁹ remouet dubita/
tiōē siue ostēdit qm̄ sonus causet ex sternutatioē. 3⁹ ibi
¶ Facit ar. ¶ Et dicit p̄ qm̄ hūida subtilia fuerint mota et
expulsa p̄ sternutationē et coriça ex capitis ventrib⁹: tunc
remanēt i eis et ifridāt hūida p̄tinua pp̄ viscositatē hūita
et grossitiē pp̄ subtilis exhalationē in sternutatioē: q̄ qdē
obstruūt poros et meat⁹ circa vētres cerebri: et p̄ meatū
tendēt in nasuz: p̄ quē stillabat coriça exteri⁹: q̄b⁹ hūidis
sic oppilatōē retētis itumescūt circa vētres cerebri pp̄ ca/
liduz ventositatuz agitatiū et extendunt partes existen/
tes circa cerebrum: vnde et dolores circa caput causantur
soluētia cōtinuū extēsiōne. Quā autē predicta fiat obstru/
tiō: ita qm̄ nihil possit p̄ meatus capitis extra mitti ostēdi/
tur tali signo: qm̄ spūs ventosi subtile de quibus magis
videt q̄ debeant egredi nō possunt emitte: et iō nō sternu/
tant: q̄uis patiantur coriçam siue catarrū. nō enim est lo/
tus apertus neqz vacuus per quē aer exterior possit subin/
gredi et cōtineri. Unde Hal. septima particula afo. sternu/
tationē semper precedit acris tractus per nares: qm̄ si hu/
mectatio abūdet in capite nō sternutatio fiet nisi pus ipa
in ventositatē dissoluat: palam enim in multis videmus
hominibus quibus multū et nimy humores effluunt a na/
rib⁹: neqz tamen sternutatio cōmunicat. ¶ Deinde Que
siue coriça dicens: qm̄ sternutationes que nō existent p̄re/
existente coriça fiunt ab eisdeqz causis antedictis quibus
principia: ex quibus calidū attrahit in caput ex humidis
parum: propter qd ipsi collectis a calido attractiuo circa

caput et vētosis factis: ab illis eo dissoluēte ipsa expellun/
tur: p̄pter eoz paucitatē p̄ sternutationem: et in nares ca/
dunt exteri⁹ tendētia: vincunt. n. talia sufficiēter vtute ce/
rebri: cū sint pauca: nō p̄tinua adherētia neqz vacuitatez
oēm capitis replētia. ¶ Deinde Sacri autē. ¶ Remouet
dubitationē in hoc qm̄ ostēdit qm̄ somn⁹ causat extētib⁹
humidis circa cerebz tā paucis: dicens qm̄ lz sint humida
parua subtilia tñ: nihilomin⁹ causat son⁹ ex sternutatioē
ipsa expellēte: pp̄ fortē motuz quem facit spūs vētoso: q̄
causet ex humidū ipsi⁹ multitudinē: qd sic accidit: qm̄ cūz
calidū directe sursum tēdens venerit ad cerebz: ita qm̄ in
ipm̄ iciderit repercutit⁹ cerebri vtute expulsua et frigidū/
tate ei⁹ versus nares p̄ colatorium: et qz hic spūs violēter
mot⁹ extēdit poros et myringas circa cerebz exītes: vtus
cerebri expulsua vehemēter et subito mouet ad expellen/
dū: pp̄ qd accidit sonū fieri. Et h̄ declarat dicens qm̄ si fiat
ict⁹ ex aliq̄ re exteriori causante rep̄cussione ex nās ei⁹ ve/
hemētia in cerebz vt festuca vel aliqd icidēs in nares: spū
tūc veniēte exteri⁹ attracto accidit sternutatione expelli/
illd extrinsecū qd rep̄cussione cābat: pp̄ qd et sonū iducit.
¶ Notādū ē qm̄ Hip. in 7⁹ pti. afo. sufficiēter tergit hūc
smōnē p̄hs cū dixit. sternutatio fit ad caput calefacto ce/
rebri: aut humectato: qd ē in capite vacuo. s. vētrib⁹ cere/
bri vt dicit Hal. effudit. n. aer it⁹ exīis foris. i. spūs vētoso.
sonat vō qm̄ p̄ angustū est ei⁹ exit⁹. ¶ Deinde Alioz autē. ¶
Ostēdit vtrūqz aues in his cōicare cūz hoib⁹ dices: qm̄ de
numero alioz aialū post boiez accidit aues maxie et p̄pe
gāpsonicas pati coriça et catarrū: eo qm̄ hūc gradē silitudi/
nē cū hoie in figuratiōe mēbroz et eoz numero: sūt. n. re/
cte fere stature et duoz pedū: verū tñ lz patiant⁹ coriçaz: et
sic cōicent cū hoie: min⁹ tñ patiunt⁹ q̄ hō: eo qm̄ multoties
hēant caput iclinatū vsus terrā vt sumāt nutritiōē q̄ eis
sūt a terra sic herbiphage maxie. vlr et p̄ dicit oēs accipe
nutritiōē a terra: qz oia accipiūt capite iferi⁹ iclinato ad
pedes siue ipz pedib⁹ p̄tineāt sic gāpsonice siue nō: cūz sit
alys iferi⁹ elemētis: sic itaqz cū sepe hēant caput deorsuz:
hūidū coriçosū nō tēdit directe i caput: sed dispartit⁹ p̄ dozū
vt de q̄drupedib⁹ dicebat. Alia et cā pōt assignari: qm̄ ta/
lia humida magis cedūt in pēnas eoz q̄ nobis in pilos.

¶ Problema.

LVI.

Antiqua.

Ropter qd marina animalia sunt ma/
iora eis que sunt in terra: et magis nu/
tribilia. Aut quia sol et consumētia
continentia terram auferunt nutritiōē
tum: propter quod et conclusa bene nutritilio/
ra sunt: omnibus igitur his permutata sunt ma/
rina animalia. ¶ Noua.

Cur maris aialia maiora vegetioraqz sunt q̄
terre. An q̄ vis solis consumendo que terram
ambiunt copiam detrahāt nutritiōē quam/
obrem que abdita vitam agunt vegetiora sunt.
His igitur omnibus incōmodis cūz genus ma/
ritimū sit imune: merito tūz adolescere potest
corpore ampliori et vegetiori.

Quare ē q̄ aialia gñata i mari et i ipso nutrita sūt ma/
ioris mol⁹ et numeri q̄ gñata et nutrita i ter/
ra: vñ et aues q̄ nutriunt⁹ i aq̄ cōtēter sūt maioris molis q̄
ille q̄ sūt in terra. Et itēz q̄re est q̄ aialia marina sūt plus
bene nutritilia q̄ terrestria vel aerea. i. q̄ abundant am/
pliori nutritiōe et sibi magis parato. ¶ Deinde Aut
qz. ¶ Soluit dices: cām esse: qm̄ sol et alia corpora celestia

Particula

impræmentia caliditatem per motū & lucez vniuersaliter & etiaz per pprias nās eoz plus inflāmant & exiccat locū cōtinentē terram: sunt & alia plurima p̄tinentia & circūdantia terras: que ipsoz auferunt nutrimentū: sicut ignei estus: flammæ: coruscationes: frigora mortificantia: inundationes mariū & aquaz: & ariditas terraz: tempestates: pestilentie ex impressione formaz celestium p̄tinentes: s̄z nutrimentū ex terra his ablato nō p̄t aīalia ex ipso sufficienter repleti: ita q̄ extēdant vndiqz: & sic magnificēt & que generant s̄līr parua erūt: cū eoz parētes ex inopia nutrimentū modicū semis babeāt: neqz p̄t esse bñ nutritibilia habētia nutrimentū abūdās & paratū. Propter qd correlarie cōcludit: q̄ aīalia p̄clusa sicut accubātia in cauernis hyeme: vel ostracodēntalia & embria & arte etiā inclusa sunt valde bñ nutritibilia: cū babeāt nutrimentū p̄citātū paratū: & a p̄tinentib⁹ morib⁹ nō ledant: p̄pter qd cū aīalia in aquis & maxime in mari degētia sint remota & tuta ab oibus p̄dictis ip̄ressionib⁹ nutrimentū aīaliū absorbētib⁹: cū humiditas & frigiditas aque eis resistat: vñ & nulla p̄stilitētia ea afficit: sic dī. 7. hysto. s̄līr frigora estus tēpestates & hō nō sic ledūt ipsa: tū qz sunt qbusdā eoz p̄suetatū qz possunt in pfundū maris demergi vbi locus calidus & quier⁹ sufficiēter inuenit: p̄pter qd sit ipsa esse maiorata & bñ nutritibilia. Ampli⁹ in ipsoz magnitudinez nō modicuz adiūuat humiditas multa reddēs materiā eorum de facili extensibilem a calido etiam debili: sicut apparet in eunuchis tauris & arietibus excisis.

Problema.

LVII.

Antiqua.

Propter quid quandoqz alia quidem animalia multotiens siccum cibum aut humidum accipiunt. Homo autem magis humidum q̄ siccū: Aut quia natura homo calidissimum: multa igit & infrigidatione indiget.

Nota.

Cur cetera animalia cibum sepius siccum q̄ humidū capiant. Homo humidum sepius q̄ siccū: An q̄ homo natura calidissima est: plus refrigerationis desiderat.

Quare est q̄ q̄nqz aīalia ab hōie sepe indifferēter appetūt & assumūt siccū alimētū & humidū non attēderia siccitatis nāz: l̄z aliq̄ magis videntē siccā appetere: vt equi asini &c. quedā aut humida: vt porci & aues plurime: sed hō relic⁹ nāe sue magis appetit & assumit humidū alimētū q̄ siccū. Dicit aut. Q̄nqz quia dicet in sequenti caplo alia aīalia vti nutrimentū plus sicco q̄ humido: aut grā tēperamētū est adiūctū. **Deinde** Aut qz. **Soluit** dicens: cām esse: qm̄ hō nā est calidissimū aīaliū calore quātitatū: sicut dictū est in sexto capitulo q̄rte particule: & qz sic calidū opz remitti suo dīo: indiget itaqz multa infrigidatione que caliditatem adeo augmētata cōtēperet: sed hoc fit per humidū multū qd appetit & assumit sibi homo: cū tale associet sibi frigidum sicut dictū est in .6. caplo q̄rte particule. S̄līr humidū cōfert rōne cōseruationis nālis cōplōns hōis: que est humida valde p̄e ceteris aīaliū cōplexionib⁹: sicut apparuit sexto caplo q̄rte particule: & p̄seruatio fit p̄ sile: sicut dicit Gal. in t̄begni tractatu causaz. & in .6. de regi. sa. Itē humidus cibus veloci⁹ trāsīt nutritione in corp⁹ humidū: cūz hūitū symbolū velociter fiat trāsīt: sicut dicit Arist. in .2. de ḡnatiōe & corruptiōe: s̄z alia aīalia nō sunt adeo nā calida sicut hō: neqz ēt humida: imo differēter p̄cipāt q̄litate elementoz simplr aut cōmixte. q̄rte &c.

Problema.

LVIII.

Antiqua.

Propter quid eunuchi nō fiunt calui: Aut quia multū habēt cerebrū. Hoc autem accidit ipsis propter id q̄ non coeunt mulieribus. Semē. n. est a cerebro tendens p̄ spinā.

Propter hoc aut videntur & boues castrati magna cornua habere: q̄n inciduntur. Videt autem eadez causa esse & q̄ mulieres & pueri non sunt calui.

Nota.

Cur spadones calui effici nequeant: An eo q̄ multum cerebrū obtinent: quod sane his cōtingit: quia rem venereā nō agunt. Semen enī labi per spinam e cerebro videtur. Qua de causa boues quoqz castrati cornua gerere maiora putamus: necnon & mulieres & pueri cur calui non sint eadem ratio esse creditur.

Quare est q̄ eunuchi nō currūt caluiciem. & hūc quidem sermonē primo scripsit **Hip.** in .6. parti. afo. Unde & in .3. **Hip.** nō fit vtiqz puer caluus neqz mulier neqz excisi. **Deinde** Aut qz. **Soluit.** & p̄ assignat cām q̄re eunuchi nō fiāt calui: dicens id ē: qz ipsi hnt multum de cerebro rōne humiditatis: qd quidem eis p̄tingit: eo q̄ nō coeunt humidū effundēdo spermaticum: ex quo cerebrum reddit humiditatib⁹ minozatū: cū semē. i. m̄ spermatis decidat a cerebro: per spināz per vasa spermatica in virgā: sicut declaratur est in .2. cap. q̄rte particule. **Et** notādū q̄ illud qd dicit **Ari.** semē descendere p̄ spinā a cerebro fuit snia **Hip.** i. li. de aere & aq̄: pp qd dixit i. cōfionē venaz post aures sterilitatē iducere: voluit. n. sicut dicit **Auic.** zo. terty: q̄ plm m̄ spermatis a cerebro sit: qd nobis insinuat in coitu acq̄sita debilitas ipsi⁹: & ortoz ei⁹ & proprie oculoꝝ. **Deinde** Propter qd. **Infer** correlariū: dicens q̄ qz boues excisi & arietes s̄c dcm̄ ē in .36. cap. castrant nō potētes ampli⁹ sp̄ma emittere: videt hīc cornua maiora nō castratis: cū in ipsa cedat m̄ q̄ trāsibat in cornua. **Deinde** Videt aut. **Applicat** p̄dictā cām ad pueros & mulieres dicens: q̄ pp eadē cāz accidere vñ pueros & mulieres nō fieri caluos. s. pp nō spermātizare: qd pueri nō dū p̄t: s̄z mulieres l̄z cocāt n̄ spermātizāt: cū eo careāt: sicut vult **Arist.** p̄ de ḡnatiōe aīaliū: neqz etiā in coitu sicut vir laborat & effundit humidū sepe. Itē est humidioris nāe viro: pp qd nō p̄tingit eaz sic humiditate circa cerebrū p̄uari: & p̄ p̄is decaluari: cū caluiciis sit defect⁹ humiditatis calide pinguis circa anteriore p̄tē capitis: sicut quinto de generatione animalium patet.

Problema.

LIX.

Antiqua.

Propter quid hec quidem confestim possunt per seipsa nutriri post natiuitatem. alia vō non: Aut quecumqz p̄ceptozum memorie sunt brevis vire: propter quod omnia fiunt citius.

Nota.

Cur animantium alia vbi primum in lucem edita sunt: nutriri per seipsa possint. alia nequeant: An ea possunt que in genere quod memorie capax est breuius viuunt. Quocirca ocios quoqz morte eadez omnia occumbunt.

Quare est q̄ qdā aīalia post natiuitatē statim p̄t per seipsa accipere nutrimentū: sine administratione

Nota in
vitiā ex
mordam.

tionē facta a parentibus: sicut sunt qdā auiū pulli vt pā-
cis et coturnicis: qdā vō nō: imo lōgo indigent tpe: quo pa-
rentes inueniant eis nutrimentū et administrēt: sic infans
pullus equi et asini: et multarū auiū nati. ¶ Deidel Aut qd
cūqz. ¶ Soluit dicēs cām esse: qz qūqz aialū habent me-
morā: qua recordant pteritorū apprehēsorū p cognitionē:
quā statim ex instinctu nature habuerunt a natiuitate: et
cū hoc etiā sint breuis vite: possunt statim p se nutriri: eo
enī q sunt breuis vite: oīa q sunt de esse ipsoz eis cito ad-
ueniunt: tps. n. gestationis est pportio natū lōgitudinē et
breuitati vite: sicut dcm est in. 9. ca. silr et tēpus nutritiōis:
et silr augmētationis et plicationis eoz pportio natū erit
longitudinē vite ipsoz. ¶ Et scias q qdam scripsit loco
memorie meādrīe dicēs meādrīa fore flexuositate et tor-
tuositate: a meādro fluuiō tortuoso: qd nō itelligo: et iam
qdem sufficēter fuit expositū hoc pblema in. 32. cap.

¶ Problema. LX. Antiqua.

Propter quid homo quidē quādoqz
plus egestionē facit humidā sicca: eq
autem et asini sicca: Aut qz hec qdez
animalia pluri vtiuntur sicco cibo. ¶ Ho-
mo autēz humidō magis q sicco. ¶ Omnis autē
superfluitas a nutrimento est et a pluri plus.
¶ Hec quidez humidō magis: alia vō sicco pluri
nutrimento vtiuntur: propter id qd hec quidem
animalium sunt natura sicca: hec autē humida.
¶ Que quidez igit natura sicca: humiduz magis
cōcupiscunt. ¶ Hoc. n. magis indigētia sunt: que
autem natura sunt humida siccū appetunt: hoc
enī indigētia cōstituta sunt. ¶ Noua.
¶ Cur hō plus excrementū humidū egerit q sicci:
equi et asini plus sicci q humidū. ¶ An q hec ani-
mantū genera sicco pabulo largiori vtiunt: hō
humidū magis q aridū vesci solet. ¶ Ex cibo autē
omne pficiunt excrementū: et ex copiosiori co-
piosius. ¶ Igit alia humidō potius: alia sicco lar-
giori vtiunt pabulo: qm alia sicca nā sunt: alia hu-
mida. ¶ Itaqz humidū potius capiunt que sicca
cōstant natura. ¶ Huius nāqz sunt indigētia: cōtra
siccū affectat que humida sunt natura: vtpote
que qūtatē eius inopiā magis teneant.

Quare est q hō qūqz magis egerit egestionē humi-
dā q sicca: sed qdā aialū vt eq asini muli et c.
magis sicca egerunt q humidā egestionē. ¶ Notādū q
egestio hoīs naturalis ēz qd dicit Dippo. et Hal. 2. p. noli-
coz debet hīe subz ligdam lenem: qua partes maneant
adinuices coniuncte: sicut est ligditas mellis adherentis.
non. n. debet esse sube dure in termino quasi lapidis: neqz
liquide currentis sicut aqua: cuius qūtitas dē esse fm qūti-
tatem assumptoz: cuius exitus semel sit aut bis in die na-
turali: et hora fm cōsuetudinē egerentis: dē etiā esse tincta
colore citrino claro: et neqz fetens multū: et neqz sine fetore:
re: aut sine sonitu aut crepitu egrediat omni. Dixit autēz.
¶ Qūqz pōderans q egestiōis suba poterat multis de cāis
variari. ¶ Deidel Aut qz. ¶ Soluit et p assignat cām qūti-
dicēs: ideo eē: qm pdicta aialū vtiuntur plurimū assumūt cibūz
sicce sube dure: cū talē plus appetant: sed hō magis vtiuntur
cibo humidō q sicco: qz caliditas hoīs vebemens cōtem-

perat ex eo: sicut dictū est. 57. ca. sed cū oīs superfluitas de-
cidat a cibo: est. n. residuū ipsoz ipurū qd expellit: verissi-
mū est q retineat dispōnē ipsoz: ita q a maiori quātitate
cibi nutritur: maior decidat superfluitas: et a maiori minor:
cū egestiō nālis debeat esse fm qūtatē assumptoz: et silr
a colorato multū colorata: et a ventoso vōtosa: igit ab hu-
mido decidet humida: et a sicco sicca nisi fortis sit cā itus
pmutatiua. ¶ Notādū est sic p3 p. Dip. et Hal. in. 2. p. tū.
asoz. q egestiō proportionat cibo nutritiuo: ita q a pluri
maior: et minori minor: dūmō corp⁹ assumptiuū fuerit sa-
nū tēperatū: nō distēperatū vētrez habens stipticū vebē-
mēter: aut inanitū: in quo qdez pp multā cibi retentionēz
aut exiccationē: egestiō egeret sicca. et si cibum sumpserit
humidū valde: silr si habuerit ventrē de facili fluxibilē:
fueritqz repletus paucis cibis: et sicca egestionē causa
bit humidā. Rursus cibaria nō debēt hīe aliqua qūtatēz
medicinalē: vt q sint stiptica ex vētre exire tardantia: aut
acuta festinaria. Silr ppter multā resolutionē assumpto-
rū in vrinā aut in sudores vel in qūlibet alias euacuatio-
nes minora egestiō et indurat. Et iō videmus multa aia-
lium magis humida siccis assumētia: egestiōes tū siccas et
duras habere: eo q multū humidū assumptoz in superflu-
tates cedat piloz: et etiā cornuū generatiuas: sic sunt oues
capre lepores. ¶ Deidel Hec igit. ¶ Reiterat pdictā cām
vt etiā assignet ipsius cām dicēs. pmo igit sicut dictū est:
qdā pdictoz vescunt nutrimento ampli⁹ humidō: alia vō
magis sicco: eo q qdam ipsoz nāliter sunt magis sicca: q-
dam vō humida. illa igit que nāliter sunt sicca magis ap-
petunt humidū cibū q siccū: eo q magis indigeant ipso:
vt eius humiditate cōtemperet superflua siccitas corporis
eoz: sicut est videre aues quasdam non parū siccas nā vt
aqticas: cōcupiscere et assumere alimentū ex aqua ppter
humiditātē ipsius: silr et q sunt nāe humide magis concu-
piscūt cibū siccū humidō: et assumunt: eo q facta sunt ma-
gis egentia ipso q humidō vel quocūqz alio: vt ei⁹ siccita-
te eoz cōtemperet humiditas nālis superflua: cū cura et pser-
uatio fiat per dū: sicut p3 in pma pti. et hō sunt quedam
aialia preter aliq quecūqz aqs inhabitant: plurimum tū
querunt cibum in terra: sicut cocodrillus testudines rane
cancri serpētes aqtici: in bis. n. iste fmo manifestat satis.
Sciendū est sicut vult Hal. q duplex est regimē corporū
sanorū ab optima tēperatiua lapsorū. vnū qd est p silia: vt
q corporib⁹ calidis exhibeant calida: et frigidis frigida: et
sic de alijs: et illud qdem regimē vocat cōseruatiū: et hoc
qdem regimen vident plurime aues cōseruare: qz cū na-
turaliter sint sicce siccis vtiunt: minime aut valde p3 po-
tates: et pisces humidū vtiunt nutrimento humidō aqueo.
Et hoc qdē mō dicit medicus asinū camelū et hō siccum
cibū appetere: cum sint sicci: nāles enī distēperatiōe appe-
tunt silia: egritudinales dūa sic vult Hal. et Daly in theg.
trac. signorū. Est et aliud regimē qd per dūa ministrat: ita
q frigidis adhibeant calida et c. qd qdez vocat pseruati-
uū: et hoc tetigit Arist. in isto cap. 7. in. 57. et tali regimine
vident vti auiū qdā aquatice: et aqtica nutrimentū qūtia
terrestre: vt porci glādes. eas. n. delectabilr comedunt: sic
dī. 7. bysto. et sicca alia sumētes. ¶ Et scias vltierus q ex
verbis Arist. hic relingitur q nāles distēperatiōe nō appe-
tant silia sed dūa: qd est 5 sermonē Hal. et Daly pmissum.
Propter qd dicitur Arist. hic intelligere distēperantias
grādes valde: q ppinq sunt facili egritudines inducere:
ppter qd tales opz dūz et nō silibus regi. Hal. aut intelle-
xit distēperantias paruas modicū a sano simplr lapsas: q
qdē magis indigēt dietari p silia pseruado q per dūa re-
ducendo: et hoc qdē et aliud diligēter supueniens pōderet
intellectus. ¶ Notandū est et q notāter Arist. expōsit in

Quor mo-
dis regan-
tur corpo-
ra sana.

Particula

isto ca. qdā aialū vt equos z asinos: in qbus sermo eius verificat: eo q plurima aialū siue sint sicca siue humida egestione hnt humidā: ppter qd humidū vrinale ei admi sce: cū carcant vesica sicut aues z aq̃ticoz plurima.

Problema.

LXI.

Antiqua.

Propter qd z aues z homines z ani malūz fortia sunt duriora: Aut quia ira cū caliditate: timor nāqz infrigidatio: quorūcūqz igitur sanguis calidus est fortia sunt z iracunda. Sanguis autē nutrimentum: z quecūqz autem vegetabilium calido adaquant dura omnia.

Moda.

Cur aues z hoies z genus qdqz animātium forte corpore sunt duriora: An q aiositas cū calore est: metus. n. refrigeratio est. Quoz igitur sanguis amplius feruet: hec z robustiora z animosiora sunt. Sanguis autē alimēto corporib⁹ est. Et quecūqz ex stirpibus terre aquatepida irrigaueris: omnia duriora euadent.

Quare est q aues z maxime gāpsonice de rapina vi uētes z hoies z alioz aialū fortia audacia z iracunda sunt duri corporis z cōpacti: sic leones leopardi taurus byena lup⁹ zc. hec. n. nervosa z ossuosa hnt solida z cōpacta: z calidū est corp⁹ eoz valde mobile. Quedaz qz aialū que pmo picipant istoz sunt fortia dura z laboris mlti ppassiua sicut asini muli camelli zc. qz tñ nō sunt calida sed frigida por⁹ nō sunt fortia. i. audacia z iracūda.

Trā quid.

Timor qd

Circa me.

Z. c. i. 7.

C Deidel Aut qz. **S**oluit z p assignat cām q̃siti dicēs iō eē: qm ira est inflāmatio caliditatis circa cor: q̃ qz fortis z audax appet: timor autē est infrigidatio exterior⁹ z caloris actio ad ptes inferiores sub corde: sicut appuit z⁹ pti. cap. 26. z. 33. s. quorūcūqz itaqz sanguis fuerit calidus feruēs z maxime terrestris: in quo corpuscula qdā vocata iries reperiant: sic p3 in. 3. d. bysto. z 2⁹ de pti⁹. fortia sunt iracunda: z excessiua sicut p3 in tauris: eo q sanguis est nutritiōis mēbroz z mā imediata ex qua fm aliquā cōplexionē gnāt spūs: sicut p3 p Auic. p. pmi. qd aut sanguine nutrit calido: audax reddit mobile z iracundū: filr z corporis duri: eo q humidū oē qd erat in sanguine: yebemēti psumit caliditate: z sanguis valde digerit: sed de rōne digestiōis est igrossare: sic vult Arist. in. 4. metheo. z Gal. 2⁹ pnofti. z iō fit leonē calidissimū aialū saltē q̃litate pte oib⁹ duriora z solidiora hē ossa: sic vt ipsis cōcussis adinuicē sicut ex lapidib⁹ effulgeat ignis: vt dicit Arist. 3⁹ de bysto. Quoz aut per oppo^m sanguis fuerit frigidus z aquosus: debiliora erunt z māsueta: z corporis mollis z lapsi: sicut p3 ex corpor⁹ multis quorūdaz flegmaticoz z melicoz infeliciū tacti. **N**ō q grā hui⁹ q dixit Arist. sanguinē esse nutrimentū: q ei⁹ snia fuit sicut appet p totū codicē aialū: z alios ei⁹ in hac mā sermones partiales: q solus sanguis fit humor z nutrimentū corporis imediat⁹. vñ multoties reperies ipm dicere sanguinē p se nutrire: z sanguinē simplr nutrire: sanguinem imediate nutrire. Et tres humiditates mixtas cū sanguine: aut sepatas nō humores fore sicut medici asserūt: neqz eas nutrire: sed supfluitates nō oino alicuius grā a nā institute. que tñ Gal. 2⁹ elemētoz fm snias Hippo. z Auic. p. pmi. nitunt iprobare: volētes istas tres humiditates cū sanguine fm eos in epate generatas humores existere: z nutrire ē: pter inuamenta q̃ lā: z sanguinē nō imediate nutrire: sed pus puerit in hūiditates mēbris nutriēdis cōsiles: quas qtuor esse

dicūt. **E**t forte qz breuiter tantoz viroz volens cōcordiā: sermones breues Arist. extēdens dicit: noie sanguinis etiā humiditates qz medici ponūt ipm cōprehēdere: cūz z Arist. ponat sperma in p de gūatione aialū esse supflūū alimēti vltimi sanguinei distributi in ptes: sed sperma est humidū albū pmutatū a sanguine puro. pmo pno. z col. liget. 4. cū igit supfluitas vt innuebat in pcedēti pblemate: attestet puro. qre zc. nisi quis pteruēdo dicat hoc ex vasis inuolutis sibi dari: qd nō videt: cum color remaneat magis sanguine⁹: sicut vult pbs: z me docuit expientia. **D**einde Quēcūqz aut. **V**ic 2⁹ applicat p̃dicte q̃stionis solonē ad vegetabilia: tanqz circa ea fuisset qd mota: vt p3 magis appeat vitas q̃siti dicēs: q de nūero plātarū q̃cūqz sunt in qb⁹ humidū adequat z conterminat a calido: ita q q̃tū hūidū plāte sufficiēt p̃ pati tāū ager calidū: tales oēs dure sunt z solide z lōge vite: z nutritiū ē ipsoz digerit bñ z ingrossat a calido faciēte p̃stare oia digesta: sic sunt q̃rcus buxus z cupressus zc. Ille aut i qbus calz nō adequat humido: neqz ab ipso digestus sufficiēt cōterminat: sunt molles leuiter iprimēti cedētes: z breuis vt plurimū vite: sicut salix sambucus persicus zc.

Problema.

LXII.

Antiqua.

Propter quid qdrupedia nō magnā pariunt maxime mōstra. Homo autē z magna minus: vt equi z asini: Aut qz multoz generatiua sunt hec: vt canes z sues z capre z oues z multo magis magnis: illoz autē hec quidē oino vnus generatiua sunt: alia xō nō in multū. **M**ōstra autē fiunt mutatis spermatib⁹ adinuicē z cōfusi in exina geniture. Aut in mixtione ei⁹ q̃ est in femineitate: ppter qd z aues ipsa faciunt: hec. n. ona generant: monstra autē ex gemellis fiunt: quozum vitellum pellicula non diuiditur.

Cur monstra parue quadrupedes pariunt: homo autem grandesqz animantes oēs minus vt equi z asini: An q parue vt canes: sues: capre: oues: lōge sunt fecundiores qz grādes. Illarū eniz alie oino singulos pariūt: alie magna ex parte. **M**ōstra autē tuz cōfici solent cū plura semina inter sese coherescunt: cōfundūturqz: vel cū prodeunt ex mare: vel cūz se in femina pmiſcent. Unde aues etiaz monstra edere possunt. **Q**ua nāqz vitello pariūt geminato. **M**ōstruz autē ex geminatis illis cōsistit quoz vitelli nulla interiecta membrana distinguuntur.

Quare est q quadrupedia nō grādia corpora hntia sed parua aut mediocria multotiens parturiunt mōstra deficientia aut abūdantia in debita quantitate mēbroz: sed hō z vlr aialia magnoz corpor⁹: vt equi asini camelli elephātes zc. raro p̃turiunt mōstra. **D**einde Aut qz. **S**oluit z pmo assignat cās ex parte p̃ncipioz generationis dicēs: iō esse: qm hō nō grādia aialia multos simul generant fetus: q̃lia sunt canes porce oues lūpe zc. hec. n. simul multo plures generant qz magna: sicut apparuit. i. 4. cap. oues tamē apud nos rarius pariunt nisi vnū nisi fortassis in magnesia libye: sicut dī. 4. 7. capi. sed magnoz quedā aialium sunt oino vnuz parientia: sicut vere monotota:

Nota 3d
ationem.

monorota: elephas et camellus sicut dictum est. 1. 4. ca. qdaz aut istoz fm plurimū pariunt vnū: interdū tñ et raro parunt plura: sicut hō: et eq̄ rē. ¶ Hoc pmissio tanq̄ necessaria p̄geat dicēs: qd mōstra cōtingūt qñ spermata. i. pñci generationis vt semen viri et sanguis mēstru solū p p̄m trāsmutant vel mutant: et oīno tali mō cōmīscēt: qd red dunt adinuicē confusa et indebite cōmixta: qd accidit qñ genitura decidit a masc. et ipellit in matricē p motus salutis intercisos accites virge: tūc. n. figurationes et cōcūitates repleri: sicut dictū est. 1. 4. ca. attrahunt ad se geniturā improporcionabilr diuisas: ita qd in vnā p̄cūitate matricis amplius icidet q̄ aliā: et sic p̄ter plurima sicut attrahitio mēstrui sanguinis ad eā: et ad aliā modica: pp qd sic indebite et iniuste cōmutatis pñcijs gñationis p cōcūitates matricū: aut mutatis fm aliā lras et cōiunctis f3 plus in vnā p̄cūitate q̄ in aliā cōtingit vnū cōceptū fieri maiore altero et altez minore extra nāe normā: aut fm totū fere: aut fm aliquā partē: et h̄ est mōstruz: sit quoqz corp⁹ grāde min⁹ aut fere fm totū aut fm p̄tez: cū pñcipia generationis abūdāt supflue in vnā cōcūitatē: eo qd nā docta potius eligit vnū mēbrū: aut duo extra ordinē consuetuz nāe formare: aut aliq̄ vehemēter magnificare: q̄ mām illam circa embrionē nō informatā relinq̄re: timēs ne relicta et putrefacta corruptionē iducat embrionis. ¶ Et scias qd numerus mēbroz vltra nām auct⁹ magis videt p̄cedere ex vehemētē v̄tutis informatiue opatiōe: sed quozū daz mēbroz sup̄ alia magnificatio: plus ex mām vt ex mēstruo sanguine tñ: qñ p̄hs negat in libris de gñatiōe aialius sperma femineū ingredi embrionis gñationē: imo nec vult ipas habere sperina: vtrūqz tñ p̄dictoz ad mōstruo: sitat cōcurrūt. ¶ Sicut cū nā mām valde modicā habuerit cū debilitate fortassis et informatiois: potius eligit vnā partū extremā vel duas nō cāre aut paruas: referuādo mām illā in perfectā aliaz partū nobiliū pductionē: q̄ illa vel illis formatis totū cōpositum esset imperfectum nō valens vitam suscipere. S3 in aialib⁹ maiorib⁹ qd pauce insunt eis matricū cōcūitates: nō cōtingit sic spermata adinuicē fieri cōmixta indebite et p̄fusa: ppter qd min⁹ in eis fiunt mōstra. ¶ Dubitat qd nō videtur fieri posse mōstra cū sint peccata et errores nāe. z. p̄hys. et p̄ de gñatiōe aialiu. Ea vō nūq̄ errēt: cū eius sit supra oēm sapiētiā ethicorū z. ¶ Dd3 qd stimulat cogit iterdū peccare: refrenāns tñ et corrigens q̄tū pōt. qd euenit vel cā iterio: r̄ seu exteriori: p̄ore qd duplici vel a p̄cipijs gñatiōis: et hoc vel mālīb⁹ diuersificatis q̄titate q̄titate ac situ aut efficiētib⁹ vt informatiua aut imaginatiue: aut ex parte receptoris vt matricis cen si matrici scindatur vel oui diuinguens pellicula. Si qd exteriori puta cōstellationis vigore de qua quadripartiti. 3. ¶ Deide [Aut in mixtio: ne.] Assignat aliā cām sumptā ex pte receptoris gñatiōis vt rapture pellicule sepantis iter p̄cūitates m̄icis: dicēs p̄mo aliā cām fore cōmixtiōē et cōiunctiōē quā acgrunt embriones in semineitate. i. in matrice: qd est vas gñationi deputatū: eo qd pellicula distinguēs vnā cōcūitatez matricis ab aliā ppter extēsiōē itumescētis embrionis: aut motū fetus frāgāt. ¶ Deide [Propter qd.] Dicit z⁹ infert correlatiū: per qd declarat manifesti ppositū: et ostēdit banc etiā esse cām q̄re in auib⁹ fiunt monstra. nō. n. p̄ma cā eas colligit: cū nō per aialificationē: sed ouificationem generent dicēs: qd ppter istā cām s̄tr pducūt mōstra: eo qd p̄mo ouificēt oua magna h̄icā duos vitellos: qb⁹ duo p̄nt generari pulli: nō distinctos p pelliculā posttam inter vtrūqz: aut posito qd pellicula distigant: frangit extēsa ppter intumescētiā embrionū: ita qd ipa nō exiūt aut ei⁹

subtilitate cōfracta: sit neōio embria h̄s p̄tangit: et in cōtactu ppter teneritatē et augmētū futurū cōiungi: et mōstrū effici. Unde visum est anseres duos esse vnū: cōiugebantur. n. in dorso h̄ites p̄tes alias oēs p̄fecte sic alij ouo. Et ob hoc cōtingit qd in italia nō lōge ante ista tēpora visum est mōstrū in specie humana sexu muliebri figuratū continuū vsqz ad pectoris cōcūitatē et ab inde duplex extitit p̄fecte: qd fuit optime cantatium: et h̄ic s̄ile dicit se vidisse Daly. in theg. de cāis. ¶ Notādū est sicut p3. 6. de hysto. 2. 3. de gñatione aialiu in ouo eē res pelliculas p̄ter testam qd maxime manifestant in ouis residētib⁹: vna qd immediate adheret teste p̄porzionata dure matri in cerebro hoīs: est et alia sub ista cā subtilior circūdans albumē p totū p̄porzionata pie matri cerebri: est et 3⁹ subtilis valde distinguēs circulariter vitellū ab albumine: in ouo aut h̄ite duos vitellos: pelliculaz hanc cōtingit aliqñ frangi: ppter qd cōiunctiōe sit mōstrū. ¶ Notādū ē fm Aris. in. 4. de gñatione aialiu mām gñationis aialiu aliqñ maiore cōstare in q̄titate q̄ regit mām particularis in specie illa: qd poterit esse dupl̄: aut vt hec mām remaneat indiuisa: et tunc causabit vna pars alyz maior p̄porzionabiliter valde aut cōtingit eam diuidi sicut fit interdum radices arborū: quas virtus et motus flumioz tangit: qñ diuidunt in duo et fiunt due cōsistētie ex vna radice et v̄tute. Eodez ē mō in cōceptionib⁹ accidit. adnascit. n. adinuicē qd est vicinū. qñqz vō et qd est longinquū ppter motū cātum in fetu. est etiā cā cōiunctiō embrionū iam dicta. ¶ Et scias qd sicut fiunt mōstruositates in exterioribus: ita etiam in interioribus: qdaz. n. aialiu aliqñ habent duos splenes et multos renes: et aliqñ facta est translatio vt qd epar sit in parte sinistra et splen in dextra: sicut dicit in p̄mo de hysto. similis est inuenire mirabilē diuersitatem fm clausum et perforatum in partibus: et pluralitatem et paucitatem: sed vtrūqz tale sit vnum animal aut plura: diffinit ex corde. si enim vnus est cor vnum erit aial: q̄tūcūqz variatē sint alie partes: et si plura sunt vt duo: duo sunt aialia: q̄tūcūqz sit aliarum partium numerus diminutus.

C Problema.

LXIII.

Antiqua.

Propter quid caput boiūz pilosius est magis alio corpore et nō fm rationē. Alijs aut aialibus ecōtrario: Aut qd et alioz hec quidem in dentes excreseunt fm superabūdantiā nutrimentī: hec qdē in cornua alia hō in crines. Quēcūqz autē in cornua minus caput habent pilosius. illic. n. cōsumit. Quēcūqz hō in dentes magis qdē cornigeris: habēt. n. pilositatē in collo: minus autē bis vt auib⁹. habent. n. et he eam que est bovinum: qd illis multipliciter ppter multitudinem hec in caput excreseunt: non. n. nihil habet neqz multum: ita qd est vbiqz.

Thoua.

Cur boiūz caput pilosius q̄ reliquū corpus nec ex p̄porzione pilosum est. Ceteroz autem contra: An cetera vel in dentes exuperant p̄ nimia alimentī copia: vel in cornua vel etiaz in serā. Que igitur in cornua capite minus seroso hec sunt: absumptū enim illam in rem est. Que aut in dentes plus qdē pili q̄ cornigera obtinent. Capronaz enim nō nihil sortiuntur. Sed

Circū me.

In ple
risqz locisEt in sena
b exteriori
ribus sic
et interiori
rib⁹ acci
dere mon
stra.Et quo
mōstruz
vtra nām
numerus
fit.Dubitū.
T. 6. 8. z.

Soto.

Particula

mitans q̄ aues: his enīz illud etiā q̄d boiūm ge-
nus in regendi nā tribuit. Sed q̄d illis pro co-
pia nutrimenti multis luxuriat locis: id in capi-
te boi abundat. Nec enīz nullū habent: nec adeo
multū: vt piloz vndiqz excreſcat cōgeries.

Quare

est q̄ caput in hoib⁹ sit pilosius q̄ aliud cor-
pus: ip̄oportionabilr. n. est pilosus ad alias
ei⁹ pres: sed in alyz aialib⁹ est cō: qm̄ alie pres corpis ip̄o-
portionabilr sunt p̄osiores capite: sic itaqz his v̄bis tāgi-
tur cōparatio triplex: quoz vna est capitis hois ad alias
ei⁹ pres. 2^a capitis alioz aialū ad eoz pres. 3^a hois totius
ad alia aialia fm̄ totū. ¶ Deinde [Aut qz.] Soluit r p̄ ostē-
dit q̄d sup̄fluitas nutrimentalis ē in diuersa exterminet
dicens iō esse: qm̄ in alyz aialib⁹ ab hoie his gdes ex sup̄-
abundantia sup̄flua alimēti fiunt r augmētant dētes in
inferiori mādibula sic cornutis: aut ē in vtraqz mādibu-
la magni reddunt valde sicut carētib⁹ cornib⁹: sed in q̄-
busdam alimentis sup̄fluitas cōuertit in cornua vt ceruis
bobus r c. alyz vō in crines vt in iūbas r caudas vt equis:
aut in lanas vt ouib⁹ r sup̄. gbusdā in vngues: alyz in ro-
stra. gbusdāz in gibbū vt camellis: auib⁹ aut in plumas.
¶ Deinde [Quecūqz qdē.] Hic 2° p̄dictā distinctionem
pertracat assignādo cāz q̄siti dīcēs: q̄ quecūqz animalū
emittit sup̄fluitatē alimēti in cornua caput habet minus
pilosum cū cōsumat eius pars maior in cornua: r iō cer-
ui grandia hñtes cornua sunt breui⁹ piloz r leuissimū sicco-
terrestri in cornua exterminato: sed q̄ in dētes ip̄az emit-
tunt sup̄iores: aut ē maiores cōstituēdo r acutiores pilo-
siora sunt ferētib⁹ cornua. nō. n. in ipsos tātū sup̄fluita-
tis exterminat: sicut in cornua habētia pp̄ q̄d fit his pilo-
stas in collo grādīs r iūba: sicut equis r asinis r c. in q̄-
busdā aut vt in auib⁹ minus cōuertit ex sup̄fluitate ali-
menti circa collū in pēnas q̄ predictis in pilos: ipse. n. hñt
pp̄oportionabilr in pēnis pilositatis boiūm dispōnez: p̄ci-
pant. n. cū hoie in figuratiōe r numero mēbroz: sicut dī-
ctum est in .55. ca. plumas hñtes nō multas circa reliquū
corpus: r plumas circa caput r maxime v̄pupa. r alanda
r qdāz auiū gbus dies r alie aues plurimū im̄m̄cantur:
differētē tñ se hñt aues r hoies: qm̄ aues fm̄ partū mul-
tas sunt plurimū pēnate: p̄pter b̄ q̄ eoz sup̄fluitates nō
trāseant in v̄zinā cū careāt vesica: r qz his est opus ad vo-
lādū. sed in hoie capilli sine cōparatione plus excreſcunt
in caput q̄ pēne ibidē in auib⁹: qm̄ hō non est oīno sine
pilis: imo multos r lōgos habet r maxime in capite: neqz
multos hz: ita q̄ per totū manifeste: imo in pluribus ca-
rer locoz pilis v̄plurimū: sic itaqz sunt q̄tuor: quoz
mines r cornigera sunt duo extrema: dētifera vō corni-
diū: aues. n. appropinquant hoibus: dētifera vō corni-
geris: igit̄ homo plures r longos habet in capite capillos:
qz sup̄fluitas alimentis in hunc tendit locum: cum sit re-
cte stature r porosus valde fm̄ caput.

Problema.

LXIII.

Antiqua.

Propter qd hō sol⁹ aialū caniciē hz:
Aut qz plurima aialū fluxilē pilū oī
anno hñt vt equ⁹ bos: qdā aut fluxilē
nō hñt: breuis. n. vite sunt: quēadmo-
dū ovis r alia c⁹ est crinis sic nō senescēt: neqz
canescūt. Hō aut neqz ppagādū hz crinē: lōge-
uius. n. est: quare a tēpore canescit. Nonna.
Cur vnus oīūz aiantium homo canescit: An
q̄ pars animantū maxima pilū quot annis de-

ciduū gerit: vt equus r bos. Nonnulla deciduū
nō gerunt. Tēpus aut viuunt brene vt oues. r
quēdā alia quoz pilus v̄pore non senescens
canescere non potest: at homo nec deciduum
gerit pilum. Et longaz degit etatē. Itaqz tēpo-
re canescit atqz inueteratur.

Quare

est q̄ hō solus iter cetera aialū icurrit canī-
ciē. ¶ Deinde [Aut qz.] Soluit r p̄ assignat
cāz q̄re alia aialia ab hoie nō canescūt dicens iō esse: qm̄
plurib⁹ aialib⁹ cadūt pilī oī anno: sic dcm̄ est. 21. p̄ble. sic
equo boui. gbusdā vō nō cadūt: que qdē breuis sunt vite:
nō. n. renouant r iuuenescunt p̄ depositionē piloz r acq-
sitionē alioz sic arbores: q̄libz ē anno inouant r iuuenē-
scūt sic est ouis. bec. n. nō deponit hyemales pilos sup̄flui-
tates inde serosas r acutas abiciēs. Un̄ p̄ hoc ē q̄ nō ca-
dūt significat q̄ aliqd nō sup̄flūū trāsīt i eos vitā abbe-
uiās. Silt r alia q̄cūqz bestia c⁹ fuerit pilus sic aialū nō
senescētū nō canescit: eo q̄ senect⁹ canicie denotat sicut
porcus r c. sic igit̄ his nō canescit pilus: qz sunt breuis vite.
illis aut qz fiunt oī anno: q̄re neqz canescūt ab hoie alia.
¶ Deinde [Hō aut.] Assignat cāz b̄ 2°. q̄re hō canescit acci-
piendo oppositū qd alyz nō p̄tingit aialib⁹ dīcēs: q̄ pilus
in hoie nō ppagat inouādo se gñatione post fluxū de an-
no in annū sicut in alyz fit aialib⁹ nisi aliqd sit egritūdia
cā. Itē 2° est aial magis lōge vite oib⁹ excepto elephātē
id qd dīctū est breuis vite: p̄pter qd tū capilloz pmanē-
tia: tū longeuitate t̄pis canescit. ¶ Dubitat qz ponit solū
hoiem canescere: cū in .3. hysto. r .5. de gñatione aialū: po-
nat ē equū canescere. ¶ Dicēdam q̄ hō pprie notabilr
canescit sicut hic ostēdit Arist. r qz cerebrū hz multū fri-
gidū r humidū receptioni multoz fumoz expositū defe-
rentiū mās ad ip̄z putrescibiles. Propter qd sciēdū est q̄
cā p̄ma r p̄ncipalis caniciei calidi est debilitas inati: sicut
p̄ in .5. de gñatione aialū: qd forte voluit Auic. 2° p̄mi cū
dixit posita cā caniciei fm̄ Arist. r Gal. cūqz duas interi-
nes cōsideraueris inuenies eas p̄pinquas p̄ certo: qm̄ cā
in albedine coloris flatis: r cā in albedine athacharugy
que nutrimentū comitat est vna: sed cause alie plures p̄nt
existere: p̄tingit. n. multotiens canos ex ifirmitate fieri: q̄
bus sanatis nigrescit iter pilus r efficit non canus: sic dī-
ctū in .5. de gñatione aialū. Sit ē p̄pter timorē mortis hori-
bilis: qd visum est aliqd subito accidere in deposito pru-
pem cū funiculus frangeret spote in quo exis falconis
pulos q̄rebat accipere: qd ē accidit ex tristitia longa: p̄tin-
git ē sic dī in .5. de gñatiōe aialū p̄pter humore frigidū
r humidū idigēstū ob defectū caliditatis inate: q̄ in locis
gñationis capilloz a cōtinentis caliditate loci putrescit.
Un̄ r p̄les canos est videre in timporib⁹ p̄pter humidū
tatē loci. Un̄ Alex. in p̄n⁹ suo p̄blematum ait. p̄pter qd
Domerus hoies timpori canos vocauit: qd ē aliqd adol-
lescētib⁹ p̄tingit. Gal. aut in 2° de cōplexionib⁹ ponit canī-
ciem sic fieri: dicit. n. q̄ in illis in q̄b⁹ cutis capitis nō cōse-
quit̄ fines siccitatis capilli sunt debiles r albi: que qdem
dispō dī canicies: eoz quidez debilitas accidit p̄pter mi-
norationem nutrimenti eis cōueniētis: sed albedo est qm̄
res ex q̄ nutriunt egrediū a flegmate qm̄ putrescit fm̄ lō-
gitudine tēporis: hoc aut tali mō contingit: qm̄ cūz porus
fuerit angustus r sup̄fluitates fuerint parue r viscoſe: fue-
ritqz caliditas in arterijs expellens debilis: accidet canī-
cies p̄pter putrefactionē: nā sicut caluicies nō cōtingit in
caluarie loco maxime: nisi qz ille locus est siccior oib⁹ par-
tib⁹ capitis: eo q̄ cutis est illic offi annexa r nuda: ita silt
canicies accidit pprie in timporibus cū illic sub cute sint
duo lacerti

Canā fū
ri duplr
intelligi
tar.

duo lacerti magni: ois aut lacertus magnus est carnosus
z caro humidior osse z cute. **C** Tūc ad instātia dicēdū q
aliquid fieri canus pōt esse duplr. aut pprie z notabilr val
de: z sic ppter antedictas cās solus hō fit canus: z ita itel
ligendus est hic sermo pbi. aut minusr pprie z notabilr: z
sic equ⁹ ē pōt dici canescere: lz deponat hyemales pilos
z sit brevis vite ad boiem: q tñ pprie pōt dici canescere
respectu alioz que nullo mō canescūt: cuius qdem cā fm
Arist. s. de generatione aialū est os capitis subtilissimuz
fm magnitudinem eius existens: z ideo occasionalis vel
periculosa fit ei plaga circa hunc locum existens.

C Problema.

LXV.

Antiqua.

Propter quid bi quibus ea q sunt ab
vmbilico deorsū maiora: q̄ ea q sunt
ad pect⁹ brevis vite sunt z ibecilles?
Aut qz vter frigidus est ppter par
uitatē quare nō digestiuz sed supfluitatuz ge
neratiuz: tales aut morbidī sunt. **N**ova.

Cur vita breui ibecillifq virib⁹ sunt q pte vmb
ilico subiectā maiore q̄ supiore hnt pntem
ad pectus? An q venter suā ob breuitatē frigi
dus est. Itaqz vt vim parū obtinet cōcoquē
di: sic extremētis redūdare aptissim⁹ est. **A**boz
bis aut nimiz parent q tali vtre constiterint.

Quare est q boies hntes ptes q sunt ab vmbilico i
feri⁹ versus ossa pectinis maiores q̄ ille que
sunt ab vmbilico ad pectoris cōcavitatē: vt apō gladiatā
sunt brevis vite z debilis vtutis. **C** Deidel Aut qz. **S**ol
uit dicēs cās eē: qm vter est frigidus pp puitatē z stricū
rā suā: z ē situz: pp qd cū digestio fiat p calidū nō pōt ci
bū digerere: quo accite supfluitates mltē idigeste ex hoc
generate in corpore aggregant: q aut has cōtinent in eoz
corpōrib⁹ morbidī sunt z lāguorosi cū sunt morbozū cau
se āncedētes ppe iunctas fieri. **C** Et scias q signū huic
ē: pziā dispōne sumit ā Arist. in pphsionomia sibi ascri
pta: dicēte. qcūqz maius spatium hnt qd est ab vmbilico
vlsqz ad extremū pectoris: q est locus cōcavitatis ei⁹ infe
rioris: q̄ qd est ide ad fūculā: vbi est initū collis: sunt vo
taces z insensibiles: cui⁹ cām dicit eē voracitatis: qm ven
tres hnt magnū valde extensuz: quo cibos appetūt z ipo
nū: suntqz insensibiles: qm sensus p quos acius sentiendi
existit artū hnt locū: repleti. n. existūt odoratiōe vebemē
ti z vaporatiōe ciboz assūptoz: ita q sensus debiles hnt
magis ciboz repletionē q̄ defectū. **C** Dubitat. videt. n.
q vter parvus sit hū digestiuz: eo q vire⁹ in ipo magis
vni⁹: q vnita fortior est ipsa dispersa: sic pz in lib. de cās.
medici. **C** Dicēdū q hū vter sicut vult pbs nō est dige
stius nutriti: s. supfluitatū augmētati⁹: in eo. n. sunt
plures lapsus z in plurib⁹ naturis. est. n. lapsus i cōplexiōe
qz frigidus: cū eius gñatio fuerit a diminuto calore z ibe
cilli vtutis: mā ē gñationis minime obediēte. **S**ilr hū vē
ter lapsus est in cōpōne z in q̄ritate: cū sit minor nālī: z ē
in situ: eo q nō est in loco oino in quo dē esse: cū ei⁹ locus
nālīter sit lat⁹: hū aut vter cōpimit spūalia diaphragma
te ab ipso cōpresso: z magis cū cibis replet. vñ z hic ppor
tionat vteri de q dicit Gal. in theg. tra. signoz. **V**terē sig
de vidi cuiusdā ita parū: rotūdū: z ppēluz iuxta hypo
cūdrū vt appareret manifeste s. circūscriptiōe ppriā z
videtib⁹ z tāgētib⁹. **C** Tūc ad argumētū dōz q illa pui
tas existit a pñ: nō per viā vnionis vt dēū est vtutis z for
tificationis: sed poti⁹ per motū dissolutionis z debilitatis

cum diminutione calidi: qd aut dicebat de oculo non est
sile: cum nihil in se recipiat pro alijs digerendum.

C Problema.

LXVI.

Antiqua.

Propter quid hec qdez fiunt aialū nō
solū ex seinuicē: sed z a casu. alia autē
ex seinuicē solū: vt hō z equus? Aut
z si nō fiunt palias causas: sed qz his
qdē parū tēpus generationis. Quare si fiant
tēpus distēdit: z cōtingit fieri in mutatiōe tem
porū. horū aut multū generatio super distēdi
tur. **A**nnuales aut decē mēses sunt: qre neces
se fieri: aut ex seinuicem fieri. **N**ova.

C Quā ob cām aiantū alia nō solū coitu: sed et
sponte nāe pcreant: alia coitu dūtaxat pueniūt
vt hō z equus? An q z si nō aliam ob cām: tñ
q alijs gignēdi tēpus breue statutū est. Itaqz
fieri nō pōt: vt tēpus qd vim obtinet generandi
amplificet prozogeturqz. Sed tempoz vicissi
tudine cōmutationeqz: vt procreentur contin
git. Alijs multo generatio ampliari solet. Et
enim vel anno vel decem mēsiuz spatio confici
assolent. Quapropter vel nullo pacto: vel ex
coitu procreentur illa necesse est.

Quare est q qdā aialū nō tñ generant ex seinuicē
q per coitū est gñatio ex cōbinatione. s. mas.
z se. sed et generant casualr sicut q putrefactiōe generan
tur: qdā aut ex seinuicē generant tñ: sicut hō equus: z vlr
aialia pfecta. **C** Notādū q ex ista lra videt⁹ dūctiō tri
mēbris relinqz vt q qdā generant ex putrefactione: qdaz
ex coitu: qdā vo vtroqz modo: ita q videt⁹ q aialia eadez
specie possint fieri ex spermate z sine spmate: qd Arist. et
apparet sentire. 7. meta. dicens: boz quedā fiunt a casu z
fortuna silr z in factis a nā: qdā. n. z illic eadem z ex sper
mate fiunt z sine spermate: cū igit dicat eadē fieri ex sper
mate z sine: aut ista idēitas erit numeralis: aut spālīs: aut
gñalis. nūeralis nō: qm illa sunt eadē nūero quoz mā est
vna: sic dē. 5. meta. sub q̄ritate determinata. neqz et gñalis:
qz tūc sermo ei⁹ inartificialis foret valde z nullus: cuz oē
habens sensuz quocūqz modo sit aial est: ppter qd dīcen
dū est q Arist. his verbis excludit opionē duoz illustriū
viroz: **A**nic. s. z **A**uer. **A**nic. n. cū dixit qdam: q quidem vt
declaratū est in. 13. ca. bui⁹ ppinquo posuit oīa aialia in
differēter vtute supioz per putrefactiones corpōz posse
gñari: sed **A**uer. cū dixit eadē tollit snia ponētis d **A**nicē.
q q sunt p putrefactionē gñata sunt alterius spēi q̄ gene
rata ex semine. **V**oluit. n. 7. meta. q nulla spēs inueniat⁹
fieri a casu. inuenit tñ aliquid sile ei qd fit a casu: vt spēs q
fiunt ex se. **I**llud aut qd Arist. sniaz firmat est: qm ipse
ctū ptingit fieri plurib⁹ modis: pfectū aut vno mō tñ: cū
imperfecta pauca regant ad sui eē: perfecta aut multa. **V**o
lētes aut per coitū gñata z per putrefactionē nō fore eius
dem spēi accipiūt: q alterius māe alter est actus z forma:
sicut pz. 8. meta. sed altera est mā mēstrualis: vputa mu
ris generati per coitum z muris gñati ex putrefactione.
C Aut dicēdū q lz mā videat⁹ alia: fit tñ eadem vtute
celesti illam dispōnēte: nō enim scimen est de rōne gene
rationis taliū: sed magis mā putrefacta sic calido celesti
perflata: aut vep est in generatione perfectoz: in quibus
agens oino requirit⁹ particulare: sumunt etiā **A**risto. pmo
de generatione animalū dicentē: quecūqz non ex anima

Aligd ge
nerari tri
pliciter.

T. c. 31.

T. c. 12.

T. c. 31.

T. c. 12.

Problemata. A.

q 3

Particula

libus sed ex corrupta mā hec generant qdem: alterz autē genus z qd factū est neqz se. neqz mas. hoc. Sed Auic. imitantes exponunt alterz genus esse pmo z denuo per ouificationes reuertetur ad spēm vnde venit. Voluit. n. Auic. spēm ppriā in. 15. de aialibus nō statiz dari: sed per intermedia. vt vbi gra. rane generant oua ex qbus fiunt ranūculi pisciculis assimilati: z exinde fiunt itez rane: qd z videt ē esse in vmbis fricū spuētib: cū ex ipsis fiant pmo papilionēs: z ex illis oua: deinde vermes vt pmi: vt ps. 5. d. bysto. sic itaqz de hac mā breuiter hoc dcm sufficiēs pter alia in p de gñatione aialū pfundius ptractata. ¶ Deinde Aut z si nō. ¶ Soluit z p assignat cās eoz q gñant a casu dicēs iō eē: qm si nō fiunt p alias cās plures: fiunt tñ p istas. qd declarat: qz bis. f. gen. ratis o casu. Et breue tēpus in quo gñant: qz circa ver: vt qñ sol incipit ad nos venire per circulū obliquū: sicut dī in p de gñatione z corruptio: ne: vel paruū est tps: qz nō diu eoz. f. gñatio pteat sic generatio pfectoz: q est circa decimū mēsez vt statiz dicit. Un si fiant: tps est cā mām sui qlitate distēdendo z pparando ad susceptionē forme aialis. Et q ita sit apparet: qz generatio taliū maxime ptingit fieri in mutatione. vli tēpoz: z pprie qñ sol accedit ad nos tpe veris pueniens citra caput arietis: cū caliditas z virtus viuifica intendatur in cōtinente. Et qñ sit filr mutatio veris ad estatem sole in capite exire cancri cōtingit: lz minus. Et etiā estatis ad autumnū in capite libe. lz minime: imo tunc corūpi incipiunt plurima apud nos: secus tñ cōtingit in multis habitationib. ¶ Deinde hoc aut. ¶ Ostēdit quo illa fiūt que generant per alias cās qz ex tēpoz sola mutatione dicēs: q qdam sunt quoz generatio diu extendit: interuenit. n. longū tēporis a pceptione ad partū: qualia sunt aialificātia pfecta: ipsa. n. in sui gñatione vt in vteris matricū permanēt anno toto aut decē mēsb: vel circa anteqz pariantur: sicut apparuit. 1. 4. ca. ppter qd si fiūt aut. i. cā hec est: qre necesse est ipsa ex seinuice fieri per cōbinationē maris z femine in coitu. ¶ Et scias q hic multiplex inuenit littera que in eundē satis tēdit intellectū: qdam. n. ipsoz hnt annuales aiales aut. 10. mēsb: sicut expositū est: z hec qd littera intellectū abundat: qdā aiales aut decē aly vō annuales aut decē. Sic itaqz qdam imperfectoz valde: qz pauca regunt ad eoz gñationē: vt apparuit in. 13. cap. pnt ex putrefactione: que z a casu dicunt fieri: cū nō fiant ab aliquo agēte vno determinato: sicut sunt genera enthomoz. qdam aut qz pfecta sunt plura regrentia in eoz cōstitutionē: nullo mō pnt fieri nisi ex seinuices feminado: alia vō sunt hoz media: z ista qd pnt vtroqz mō fieri: sicut ex causis exēplificatione tactis ostendit: cum in ipsis cōiungunt: qualia sunt genera muriū serpentū z quozū dā pisciū. ¶ Dubitat qm dic gñationē differre p paruū tēpus z mltū: qd nō videt: cū pbe in. 5. phy. generationē ideo nō esse motū: qm fit in instanti: z ois motus fit in tēpore. quare zc. ¶ Est dicendū z pmo sciēdū qd tps vnde tēpus p qd est numerus motus pmi mobilis numeratus ab anima fm prius z posterius: sicut dicit in qrtō phy. nō est causa generationis imo corruptionis: cum distare faciat ab esse quodā: nullū enīz didicit: neqz nouū factū est: neqz bonū: corruptionis enīz causa per se est tps sicut dicit ibidez: z. 28. cap. xi. dicit particule. Sed tps acceptus fm q ex talī numeratione pōis z posterioris in motu relinquit in cōtinente aliqua dispositio: sic tēpus est causa generationis z corruptionis: cum enīz sol venit ad caput arietis versus nos: imprimi in cōtinentis dispositio temperata viuificatiua: cum aut recedit transiens ad caput libe: relinquit dispositio pōi cōtraria: z sic accipitur hic

tempus. ¶ Tunc ad rōnem dicendū q generatio tripliter accipitur: vno modo pprie pro vltimo instanti tēporis: quo in materiā sūme dispositā introducūt forma: z sic pcedit rō adducta. Sumit z cōmuniter nō solū pro tali introductione forme instantanea: sed pro tota alteratione precedente talem introductionem forme: qd est quousqz animal sit pfecte constitutū in specie sua. Sumit z cōmunissime pro tēpore in quo sperma sumit a matrice donec fetus inde genitus pariat: z isto z etiam secundo modo potest hic generatio accipi.

Problema.

LXVII.

Antiqua.

Propter quid ethiopum dētes qdem albi sunt z albiores q alioz: vngues aut nō? Aut vngues qdez: qz z cutis nigra z nigrior q alioz. Vngues aut ex cute oriunt: dētes nō albi: ppter qd: Aut qz ex qbus humidū extrahit sol: ppter supertingit: dentes nō non supertingit: sed humidū ppter estum exhalat ex ipsis.

¶ Cur ethiopum dētes candidi z candidiores q ceteroz. Vngues autē non dentibus in candore respōdent: An vngues ideo nigricant: qz cutis etiā nigra est: z nigrior q ceteroz. Vngues autē ex cute proueniunt. Sed cur dentes candēant: que naz ratio sit: An q albescere illa solent quibus vis solis humorē detrahāt dūmō nihil superinficiatur: quomodo etiāz ceram albescere nouimus. At cutem superinficit calor: dentes minime. Sed totus eoz humor in vaporem a calore conuertitur atqz exhalatur.

¶ Quare est q dentes ethiopū habitariū pmoz climata tēty climatis versus torridā sonam sunt albi intātū q manifestiores sunt valde in albedine q alioz habitantium citra tēty clima z maxime vltra quintum: sed vngues ethiopū z sibi ppinquoz nō sunt tales: imo cōtrarij vnguibus istozum sunt subnigri: cum bi habeant vngues subalbidos ex albo z rubeo sanguine cōmixtos. ¶ Deinde Aut vngues. ¶ Soluit z pmo assignat cām nigredinis vnguū dicēs. ideo esse vngues nigros: qz cutis ethiopū z cōsimiliū est nigra z nigrior q cutis alioz climata cis habitariū opposita: sed vngues nascunt ex cute. f. ex nutrimenti supfluo terrestri delato exterius ad cutē: q qdē denigrant sicut nutrimentū carnis: z vapor denigrat ad cutem foras attractus caliditate solis adustiuā: ppter qd fit eos esse nigros: z nō denigrant: eo q supfluitates taliū sint nigre: ex qbus generati sunt vngues: sicut Arist. 3. de bysto. z scdo de gñatione aialium dicit Herodotū mendacē pōnētē ethiopes geniturā habere nigrā cū videamus dentes eoz albos. ¶ Deinde Dentes. ¶ Assignat cām quare dentes taliū sint albi: z pmo pponit hoc sub mō qōnis q: renis quare est q dentes ethiopū sunt albi. ¶ Deinde Aut quia. ¶ Soluit dicēs ideo esse: qm caliditas causata a sole in cōtinentis z a stellis extrahit z euaporare facit humidū extraneum cōgregando z inspissando humidum magis purū: calidū enīz cōgregat homogēneā: z que sunt eiusdes tribus: sicut dicit in quarto metheozozum: quo accidente dentes ethiopum in se relinquant albi z albiores alioz propter

Et in. 2. d. gñatione l. c. 56. z primo metheo. in pncipio

Dubium.

L. c. 10.

Solo.

L. c. 101

Et in. 2. d. gñatione l. c. 56. z primo metheo. in pncipio

Et in. 2. d. gñatione l. c. 56. z primo metheo. in pncipio

propter quod cutis superficietenus denigratione tingitur ex aduisione humidi ad ipsas attracti et retenti in ipsa et exhalatione alterius impuri: sicut est ceram exterius superpingere. ut patet in artificibus tabularum cerearum quibus memoria seruatur: et hoc est quod concludit coriuz et. dicit igitur ex attractione humidi ad extra cutis tingitur superficietenus: sed dentes non: quoniam humidum retentum in eis reddens ipsos minus albos propter estum insensibiliter exhalat: ut ostendunt ossa sub terra contenta inde albiora facta: sed retinetur in cute. **C** Dubitatur quoniam videtur vngues ethiopum esse albos: quia calor agens in sicco dealbat: sicut dicit Auicenna prima prima: sed vngues sunt sicci sicut dicunt medici: quare et. **C** Dicendum est vngues ethiopum esse nigros sicut ostendit philosophus. **C** Et ad rationem respondendum est quod si vngues sunt sicci cutis comparatione: ad quam omnia comparantur medici sicut ad vltimum temperamentum: non tamen sunt simpliciter sicci: imo humidi: cum in eis humidum contineatur quod distillatione alembici percipitur.

C Problema. **Ultimum.** **Antiqua.**

R propter quid hec quidam ablato capite et moriuntur statim aut cito. alia vero non? Aut quoniam sine sanguine sunt et mori dici nutrimenti hoc patitur. Neque cibum enim indigent cito: neque effunditur ipsorum calidum in humido exeunte sine quibus vtiq; non est possibile vivere in sanguineis. His autem possibile est non spirare: vivere enim possunt multo magis. Causa autem in alijs dicta est. **Novum.**

C Cur animantium alia precipue capite vel protinus moriuntur vel paulo post: alia minime? An ita afficiantur que sanguine carent: exiguoque cibo contenta sunt. Quippe que neque continuo cibum desiderant: neque in humore calor eorum diffundatur quibus rebus prius animal sanguine constans vivere nequit. Illa vero sine respiratione vivere multo diutius possunt. Causam cur ita alias abunde reddidimus.

C Explicit decima particula.

Quare est quod quidam animalium absciso capite confortis moriuntur sicut perfectiora: et maxime homo propter subtilitatem spirituum ipsius et humorum: forma enim eius minus est immersa matre corpulente formis aliis: propter quod actus plurimi sunt ipsius excedentes matrem omnem naturam. Queda autem non sic confortis moriuntur: sed mouentur aliquod diu: operationes vite exercit: ut animalia frigida: quorum humidum est viscosum valde: sicut eritius testudo cameleon serpentes et plura piscium genera. **C** Deinde Aut quoniam quidam. **S**oluit dicens primo id esse: quoniam quicunque fuerint sanguine caretia: modico indigentia nutrimento et raro propter inuiscationem humidum eorum patiuntur hoc: ut quod capite absciso tarde moriantur: cum possint diu esse sine alimentum assumptione: neque et eorum calidum diffundatur per humidum liquatum: ita quod ad decapitationem eorum sequatur exhalatio calidi et effusio humidum: sicut animalibus contingit sanguineis: sine enim istis duobus. scilicet calido sanguineo diffusio in vas per humidum: aut sine alimento: impossibile est vivere animalia sanguine habentia: cum sanguis sit nutrimentum et materia spirituum: quibus continentur vita et actus omnes: propter quod et quidam posuerunt animas esse sanguineas: sicut Crisostomus ut dicitur in primo de anima: sed per decapitationem habet effunditur sanguinem habentibus: cum calidum potens eliquationem continue causet in humidum et resolutionem: propter quam quotidiano

indiget alimentum: euaporat enim subtiliatum humidum contrinuit. Et ideo mirandum est non parum quod a fidedignis dicitur quod quidam iuuenis in Normandia reperitur iam trigennaria per. id est. annos non comedens: quomodo humidum sit ei? sic. calido proprio: naturum: quod non dissoluitur eius viscositas: aut vis syderum in hoc operatur non parum. **C** Deinde **V**is autem. **P**rosequitur secundo de illis qui tarde moriuntur post decapitationem dicens: quod animalia quibus possibile est vivere sine inspiratione et respiratione: sicut entoma: quorum euentatio fit calidi per succinctorum motum: possunt plus vivere post decollationem et mortificationem apparentem quam illa que inspirant et respirant. Unde Aristoteles in libro de inspiratione et respiratione ait. multa entomorum videntur vivere non solum in duas partes decissa: sed in plures: sicut illa que dicuntur scolopendre. sit et mortificata talium reuiuiscunt. Unde Aristoteles ibidem. musce et apes si stent in humido diu non valde calido aut frigido: quibus modica habeant virtutes spiritus exigunt respirare: ita quod corrumpuntur et suffocari dicuntur repleto ventre propter corruptionem humidum existens circa succinctorum: et ideo cum mortuam contraxerint in cinere resurgunt et videntur quasi reuiuisci: eo quod eorum calidum calore cinerum suscitatur. **C** Deinde **L**ca autem. **D**ic tertio remittit nos ad locum in quo tractata est materia dicens: quod causa quare hec animalia non spirant dicta est in alys. scilicet in libro de inspiratione et respiratione. **C** Notandum sicut dicit Nicolaus peripateticus in suis problematibus loquens de animalibus exanguibus et maxime entomis. oportet scire conseruationem caloris fieri per aerem: non ut quidam putant ad sui refrigerationem immo ad nutrimentum ut ostensum est alibi: in paruis enim animalibus paruis est calor: ideoque per corporis poros sufficiens ingreditur ad eius nutrimentum: sed in animalibus paruus maioribus sunt incisura quedam per corpus: quoniam cum sit calor parum maior in eis maior quam quantitates exigat aeris ad eius nutrimentum: qui per incisuras corporis subintrat. **C** Et attende quod non solum animalia adeo parua sunt sicut Hal. in. 7. de iuuamem. me. aere nutriuntur: sed voluit etiam ipsum in spiritus animales conuertere: cuius talis est sermo. Dico quod aer qui attrahitur a partibus canne pulmonis extrinsecus primo alteratur in cana pulmonis. scilicet in corde et in venis pulsatilibus: et precipue in illis que sunt in reti contextio sub cerebro: et tertio alteratur alteratione perfecta in cerebro: et illic fit spiritus animalis leuis purus. Hanc tamen sententiam Auicenna mordet. 3. can. fen. 10. dicens. aere solū non posse conuertere et spiritus fieri: sicut neque aqua sola potest membrum nutrire. Unde et Aristoteles in de sensu et sensato respondit pythagoricos qui posuerunt animalia nutriri odoribus: de quibus tamen magis videtur cum oporteat nutrimenta esse non simplicia sed composita: cum talia sint nutrita: quod et verum est: nisi expositione Hal. et Paly. habet defensionem: ut in Lociliatore demonstratur. Sit itaque hic sermo sufficiens in. 10. particule exponere et.

C Incipit undecima particula. de naturalibus que sunt circa vocem.

C Problema. **I.** **Antiqua.**

R propter quod sensuum ex naturitate maxime auditu priuantur? Aut quod ab eodem principio videbuntur vtiq; esse auditus et vox. facile autem videtur corrupti locutio cum sit species vocis et difficillime perfici. Signum autem: quod post naturitatem multo tempore muti sumus: primum enim omnino neque loquimur aliquid: deinde quoniam tarde balbutimus: propter id quod locutio facile

Particula

corruptibilis est. Ideo autem principium vtriusque esse et locutionis. vox enim quedam et auditus sicut et si accidētis facile sensum corrumpunt et non sibi se auditus. Signum autem est et ex alijs animalibus accipere: quod oīno facile corruptibile est principium locutionis: loquitur enim nullum aliorum animalium preter homines: et isti quique balbutiunt: quemadmodum dictum est.

¶ Noua. Cur sensuum auditus maxime ab ortu nature offendi potest. An quod auditus et vox ab eodem initio proficisci videantur. at qui locutio ex facili posse deprauari videtur: que species vocis est. eademque perfici difficillime potest. Iudicium huius est quod postea quam nati sumus diu obmutescimus: deinde balbutire tandem incipimus. Principio namque nullum proferre penitus verbum valemus. Cum itaque facile peruerit locutio possit idemque initium audiendi loquendi que sit. Vox enim quedam audiendi quoque primordium est: sequitur ut quasi per accidens non per se omnium facillime sensuum auditus interim possit. Argumentum autem facile omnino loquendi principium destrui posse. Vel ex ceteris animalibus erui licet. Nullum enim loqui ex ceteris potest. sed homini tantum facultas hec data est: et hic tamen sero ut dictum est loqui incipit.

¶ Postquam Aristoteles determinauit problemata naturalia in communia: accedit hic ad determinandum de eis in speciali: et pars hec diuiditur in tres. Primo enim determinat problemata naturalia entia circa vocem et que sequuntur eam. Secundo problemata existētia circa odorabilia et fetida. Tercio naturalia circa complexionem: scilicet ibi in primo particule sequentis. 3° in principio. 1. 4. **¶** Notandum quod quibus hec particula intituletur de problematibus naturalibus exantibus circa vocem: tamen in ipsa determinantur problemata circa sonum locutionem vel sermonem existētia: denominantur tamen a voce: eo quod plura eius in ipso tractantur problemata. scilicet dignior est sono et vniuersalior locutione. Nunc autem quod sit vniuersumque eorum suis rationibus breuiter videatur. Est enim sonus passio vel accidens ex motione aeris causata collisione corporum solidorum auditum proprie precepta: sicut potest colligi ex 2° de anima. et 2. sexti naturalium Aristoteles. Vox quoque est percussio inspirati aeris ab anima ad vocalem arteriam cuius imaginatione aliquod significandi: sicut dicitur 2. de anima. sermo autem seu loquela est vocis per linguam dearticulatio: sicut dictum est in 4. de hystoria animalium: vel est vox articulata litterata conceptum mentis denūtians humane. Quomodo autem sonus causetur et quibus et in quo sufficienter dictum est in 2. de anima. et secundo sexti naturalium Aristoteles. et gratia breuitatis ad prius per terminatio. Sciendum tamen breuiter ex illis ad sonum tria requiri. scilicet verberans: quod verberatur et medium. verberans quidem et quod verberatur oportet corpora esse solida: propter quod pili et lane cum inuicem percutiuntur: aut etiam si percutiantur solido corpore vel econuerso non causant sonum: et melius sonus causabitur si quod verberatur cum hoc fuerit planum et lenē: et adhuc melius si concavum fuerit in quo aer concludatur: ita quod vna pars aliam multoties ante quam possit inde exire percutiat sicut in campana. Requiritur etiam quod fiat motus et applicatio verberantis ad illud quod verbe-

ratur vehemens et velox ut aer fortiter extendatur: propter quod videmus aerē subito et fortiter virga in ipso ducta sonum causare: et sic idem fiat medium et quod verberatur realiter: quod non fit si debilitate et lente ducatur. Requiritur etiam quod verberans et quod verberatur sint regularia habentia superficies tales quibus aer valeat verberari et extendi: propter quod si acus acui subiciatur non fit sonus. Oportet et tertium ab his duobus adesse. scilicet medium in quo verberans verberatum attingat. hoc autem est duplex. scilicet extrinsecum: quod proprie est aer: cum auditus sit conaturalis aeri et etiam aqua: et intrinsecum: quod quidem est aer conaturalis complantatus in foramine auris: quod est in osse viroque petroso ad quod dirigitur quintum par nervorum quod est organum causa auditus sicut apparet in nono de iuuamentis membrorum. **¶** Ad generationem autem vocis que est species soni multa concurrunt et adhuc plura ad locutionem que vocis est species: sicut hic vult philosophus: inter alia tamen que ad ipsas requiruntur principaliora sunt tria. scilicet arteria: epiglottis: vel guttur et lingua. Unde Galenus in libro de voce. voci et locutioni posita sunt tria. lingua: epiglottis: et trachea arteria: et ad vniuersumque istorum reducuntur membra multa eis adminiculantia. Trachee enim arterie deseruiunt musculi pectoris et pulmo sibi aerem preparantes: epiglottis etiam est membrum in quo mirabilis est dispositio ex cartilaginibus musculis et paniculis: sicut in anathomys ostenditur. Est enim corpus compositum ex tribus cartilaginibus et decem musculis: quibus dilatatur et constringitur: ac via ipsius vel transitus clauditur et aperitur. Ex qua quidem epiglotti versus partem superiorem oritur corpus cartilagineum semisphericum dictum lingua fistule: quod proprie verum vocis est instrumentum: propter quod totalis compositio est constituta: sicut apparet in septimo de iuuamentis membrorum: et in libro de voce. vocis enim factor sicut illud quod immediatus ab anima mouetur est lacertus existens intra epiglottem: sicut dicitur Avicenna. decima tertia: cuius quidem instrumentum est epiglottis et corpus simile lingue fistule: et est primum instrumentum in veritate: et reliqua instrumenta sunt innitētia et adiunctoria. vox autem postea reducitur in formationem sermonis per linguam maxime et alia eam adiunctoria: sicut dentes labia et nares: iuuant enim ipse ad litteras distinguendas: et ut earum exitus sit facilis in incisione: ut dicitur Avicenna. prima prima. ad hoc etiam vniuersa operatur: est enim sicut portarius custodiens aeris exitum sibi quantitatem sufficientem retinens et relaxans: sicut dicitur Avicenna. tertia causa. **¶** His breuiter premisis ad pleniores intellectum in hac particula dicendorum. Dico Aristoteli more solito premittere problemata circa auditum quod ad vocis materiam reducitur: eo quod auditus et vox grades habent affirmatam: sicut apparuit in 1. 4. capitulo. decime particule. Dicitur igitur. quare est quod homines a natiuitate maxime carent auditu inter ceteros sensus. **¶** Deinde [Aristoteles] Soluit primo dicens et permittit quoddam per quod habetur causa querita in comuni. scilicet propter id quod est principium auditus et vocis: ostendit quomodo vno lesio leditur et aliud. scilicet ibi [Idem autem.] Et primo facit hoc dicens quod sermo inter ceteros actus virtutis animalis videtur destrui facilius: eo quod est species vocis: et ideo difficile est ipsum illi sum perficere et conseruare cum ad vocem ut iam apparuit multa requirantur: sed plura etiam requiruntur ad sermonem cum species differentias specificam addat supra genus. quare et cetera. Sed ut hoc melius elucescat. Sciendum sicut dicit Galenus in quarto de interioribus quod quique hic sunt actiones: quarum vna essentialiter aliam consequitur. quarum prima ad aeris exitum cum anhelitu: que perficitur musculis pectoris continentibus. 2^a dicitur flammam vel sufflatio sine ictu

L.c.77

L.c.88.

Ad sonum
tria requi-
runtur.

Exemplum
na ad g-
nomen
vocis

motus

Quibus
actibus
animas

Prima
Secunda

3ª sine ictu: que cōpletur musculis inter costas existentibus: qui sūm hāc in libro de voce sunt. z. s. m. vō. Aui. sunt. s. s. cum quaternet vñquēqz. tertia est flamen cum ictu que diuersa aeris exercetur percussione: s. m. eleuatione: z. de/pressionē: que musculis perficitur gule. Est z. quarta actio que vox dicitur per lacertos epiglōtis facta: vt dictum est prius. Quinta z. vltima est loquela vel sermo: que per lin/ guam perficitur maxime z. alia adiuuantia predicta. quo/ rum actionum talis existit essentialis ordo: q. p. prima cor/ rupta vt aeris attractione corrumpuntur omnes quatuor cōsequentes. Vltima vō corrupta nō corrumpuntur pro/ pterea priores: z. sic de penultima z. alijs. Itaqz apparet quomodo plura requirantur ad sermonem q̄ ad aliquas aliarum actionum: propter qd̄ potest de facili corrumpi: sicut enim diffinitionem leuius est damnare q̄ aliqd̄ triū prefatorum: eo q. plurima copulata requirantur ad eius constitutionē: vt apparet primo z. 6. topi. ita similiter ser/ monem respectu actionum aliarum. ¶ Deinde Signū autem. ¶ Declarat hoc scdo per signum dicens: q. quidem sermo corrumpatur de facili z. perficitur de difficili ostenditur per huius signum: quoniam a natiuitate multo tempo/ re vt duobus annis muti permanemus non valentes ser/ mones pferre: z. maxime cū primo nati sumus nihil oīno possumus loqui: z. etiā tempore subsequenti diu interdus fit qd̄ nō possumus perfecte loqui: sed corrumpimus ser/ monem balbutiendo: qd̄ accidit eo q. sermo natus est de facili corripī z. de difficili: vt declaratū est perfici. ¶ Deinde Idem aut. ¶ Ostendit quomodo auditus corrumpatur de facili eo q. sermo de facili corrumpitur: dicens pri/ mo q. idem est pncipiū vtrorūqz. s. sermonis vel vocis z. auditus. Est enim vox quidam sermo: vel fortassis audi/ tus est vox quedā: eo q. per voces bz esse auditus in actu: ppter qd̄ auditus de numero sensuum de facili corrum/ pitur: sicut tamē per viam accidentis z. nō per se z. ime/ diate: vt pote per nocumētū factū in alijs sensibus qbus cōmunicat ac econuerso: nerui enim quinti paris z. sexti z. septimi: ex qbus pcedūt sufficienter cōmunicār: vt ostendit anathomia. ¶ Deinde Signū aut. ¶ Declarat secūdo adhuc quō sermo de facili corrumpat dicens ostendi nō bis per signum qd̄ accipit etiam ab alijs aialibus ab hoīe q. pncipiū s. monis totaliter de facili corrumpat z. de dif/ ficili perficiat: q. nullum aialium inuenitur preter hoīez habens sermonē perfecte. Unde si quis loquatur nō tamē perfecte z. p̄tinue cū imaginatione significādi: sicut dictū est. 39. cap. decime p̄ticle. imo hoīes: quoz est perfecte lo/ qui balbutiunt interdus impfecte pferentes multarū lit/ terarū corruptione: sed talis corruptio sermonis est causa corruptionis auditus: cum ab eodez principio vtrūqz de/ pendeat: propter qd̄ bene dictum est q. homines maxime alioz sensuum priuantur auditu: si enim homo statim su/ pra brutum habeat hanc p̄tietatem que est loqui distin/ cte: sibi inerit ppter affinitatem ad id qd̄ est non habere: sicut patet in intellectu. ¶ Notandum s. m. istam exposi/ tionem qua ponitur idem esse pncipiū vocis seu s. monis z. auditus: per quā sermo Aristō. videtur maioris esse illa/ tionis: tale pncipiū primū esse cor cum cerebro manife/ statio actus huius: pncipiū autem immediatū est cōiunctio neruoz sermonis z. auditus: sermo enim perficit ex ner/ uis sexti paris cerebri: auditus aut quinti: q̄ ante q̄ dispar/ tiantur in partes p̄tias inuicem cōiungunt. Unde Aui. prima p̄mi. z. z. aialius. sextū par neruoz a postremo ori/ tur cerebri: z. est cōtinuus cum quinto bis coniunctum: li/ gamētis tamē z. mēbrana: ex qua quidem colligatione pas/ so vnus causabit in alterum: hec igitur est defensio ser/ monis Aristō. amplioris intellectus hic expositi.

¶ Problema.

II.

Antiqua.

¶ Propter quid surdi omnes per nares loquunt. Aut ppter id qd̄ prope sunt vt sint muti. Aduri autem loquuntur per nares: sic enī ipsorū exit spiritus ppter id qd̄ clausus est os eis: claudit autē quia non in vocē vtuntur lingua. ¶ Noua.

¶ Cur oēs surdi vocem reddere per nares asso/ lent. An q. ppe absunt vt rauci sint. Aduri aut per nares vocem extrudunt. Eo nāqz spiritus illorū compellitur quia ore compresso sunt: qd̄ compressum ideo est: qm̄ lingua bis ad vocem reddendam vsui nullatenus est.

¶ Quare est q. oēs surdi a natiuitate naribus sonando garriūt vel loquunt acti eis loquerent: surdi enī oīno sūt muti: qre nō vere loquunt. ¶ Deinde Aut pp. ¶ Soluit dicēs ideo eē: qm̄ bz existunt ppe vt sint mu/ ti: z. maxime cū a nā sint tales: s. muti loquunt narib⁹ so/ nando: qd̄ qd̄ eis accidit: q. spūs vel anbelit⁹ eis egredī p nares: eo q. obturatū est os eoz ex quo spūs emitebat in locutione: cui⁹ cā est: qm̄ cū volunt vociferare s. mones formādo: faciūt mediāte lingue motu: cuius qd̄ anterior extremitas mouet supius versus palatū z. applanat circa radicē lingue in loco duarū amigdalārū: quo accide te/ cesse sit spūm parterā ad os emissus in nares p colatorū palati reuersiū puenire: foratū enī qd̄as existēs est su/ pra palatū ascendēs versus cerebzū: qd̄ in duos sequestra/ tur nares: z. iō filuz p nares ipositū trahūt illafozes per os extra: tales enim surdi circa locū amigdalaz gerunt ali/ quā excrecētiam: ppter qd̄ sermone sic eoz disponit lin/ gua: z. hoc quidē problema vt magis appareat statiz in. 3. repetetur cap. z. 13. trigésimequarte particule.

¶ Problema.

III.

Antiqua.

¶ Propter qd̄ magne vocis sunt oēs ca/ lidi natura. Aut q. necesse est z. aerez multū z. frigidū esse in his. Attrahit enim calidū z. ventum ad se z. aerez: z. plus plus. Adagna autē vox fit in mouendo multum aerem: z. acuta in velociter: grauis au/ tem atqz in grauitate. ¶ Noua.

¶ Cur omnes qui natura sunt calida magnā vo/ cem emittere solent. An q. multū in his aerem frigidūqz inesse necesse est. Vis enī caloris fa/ cile ad se z. spūm trahit: z. aerem: eoqz amplius id agit quo amplior est. Vox aut magna tuz ori/ tur cū aeris multuz agitat: vtqz acuta cuz cele/ riter sic grauis cū tarde aer incitatur.

¶ Quare est q. oēs nā cali vocē magnā hnt. ¶ Deinde Aut q. ¶ Soluit di. iō eē: qm̄ opz ta/ les multū aerē z. frigidū itra se hnt eo qd̄ calm cui⁹ ē attra/ here: vntū z. aerē ad se hnt z. mai⁹ calm pls istoz attrahit cū maiori egeat refrigeratione: quo qd̄ attracto z. multi/ plicato in pectorib⁹ taliū: supcalescit vaporib⁹ ēt calis cō/ mixt⁹: vñ nece fit ipm̄ z. calefactū fortiter expelli: vt alius fridus attrahat: pp qd̄ accidit fieri vocē magnā: eo q. vox magna causat ex multi aeris motu. vñ Aristō. 5. de gnōne aialiu: magnifona qd̄ sunt in eo q. multū est qd̄ mouet: z. per opposituz parui. Et gratia huius subdit b. vltierius q.

Particula

Dubium.

vox acuta causat ex veloci aeris motu: grauis vo ex motu tardo ipsius. ¶ Dubitat. qz vult Arist. vocē magnā ex caliditate causari: cui? Primum dicit Gal. in thegn. tractatu de signis. ponens voces magnas nō fieri a caliditate neqz paruas a frigiditate: sed hāc qdē ex amplitudine trachee arterie et ex vehemētiore insufflatione: parua vo ecōtrario fieri. ¶ Dicendū qz vox magna causat a calitate: vt dicit phs. Et grā hui? videamus diūas et modos vocis. Vocum qdē alia est acuta: alia grauis: alia magna: alia parua: qdaz grossa: quedā subtilis. est et alia clara: alia obscura vel rauca: sicut est et alia aspra: alia lenis: alia breuis: alia longa: alia etiā tremula: et quedā firma: et iter quālibet duas media.

Solo.

T.c.86.

vox quidē acuta fm Arist. in. z. de aia causat per velocitatem motus aeris: grauis autē ppter tarditatem: et nō est qz velox sit acutū: neqz tardū graue. Scdm vo Gal. lib. de voce: vox qdaz acuta causat ex angustia trachee arterie: grauis autē ex amplitudine: vnde angustia et amplitudo est cā qre aer velociter et tarde mouet. ¶ Notādū tñ qz acutus et graue vident cē diē vocis pme et vles: ad quas oēs alie diē et diuersitates vocis et soni sūt videntē reduci. Unde

Diuocia

T.c.86.

Arist. z. de aia: sic nō videntē colores sine lumine: sic neqz sine sono acutū et graue: sed vox magna causat a caliditate pmo et mediate mouēte plurimū aere: immediate et vltimo causat ab amplitudine trachee arterie et ab insufflatione vehemēti: parua quoqz ex causis causat cōtrariis: grossa qdē fm Gal. in lib. de voce causat ex multo aere sine potetia: qd iterdū fit ex nimia stomachi repletione fastidium faciēte ex quo meatus mollificat et dilatat: aliqñ fit ex multitudine vociferationis: nōnunqz vo cōtingit ex multitudine insufflationis in fistulis et buccinis: subtilis vo fit ex cōtrariis et ex lassitudine vigilis somno post comestione exercitio laborioso et euacuationib. Clara ex siccitate pulmonis et cāne: in eis. n. nō sunt supfluitates flegmaticae que tussit aut loquela emittant. Rauca ex Prilo: asperitā qdē fit a frigido ex extēsiōne lacerti pectoris ex dispositione simili spasmus ex coitu et ex vigilis: lenis qdē econtrario: et breuis breuitate causat anhelitus: lōga ex lōgitudine. vox quoqz tremula accidit ex eius ipotentia: sicut in labore supfluo et timore: cōtraria autē ecōtrario. Et plurima istoz tangunt ab Aut. z. cañ. sen 10. sic igit iam apparet solo dubij: qz sicut subdit Gal. statiz magnitudo et paruitas vocis nō fit ex caliditate semp neqz pncipaliter: sed per accidens: qz per alia immediatiora.

¶ Problema. III. Antiqua.

Rōpter quid surdi omnes per nares loquuntur? Aut propter id qz violentius anhelant surdi. Prope autem sunt vt sint muti. Diuiditur igitur narium porus a spiritu. Tales autem per nares loquuntur.

¶ Cur oēs surdi per nares loquunt? An qz surdi violenti spirant: qppe qz prope absunt vt muti sint: meat? itaqz narium ductu spūs lapior redit: ex quo fit vt nisi p nares loq nō possint.

¶ Repetit 2^m pblema: vt magis appareat veritas ei? dices. quare est qz surdi zc. ¶ Deinde Aut ppter. J Soluit dices qz ideo est: qm surdi cū maiori anhelant conamine. alijs sunt eniz ppe vt sint muti: vt dictum est prius: quoz aut talis est dispositio: vie anhelit? sūt impeditae: angustae. s. et oppilate: bñ siquidez per nares cogunt forititer spūm emittere: et per pñs loquendo per nares sonum causare: vt dictum est pñs: spiritus enim ille est ma-

teria in qua vox et sermo formatur. Et hoc est quod subinfert dicens ita qz anhelitus per foramē qz est in palati medio pueniēs vsus nares vbi meat? vnus fit duo diuidit s3 diuisione meat? qb? aut hoc fit: opz eos p nares sonare: ac si eis loquat: sicut declaratū est in 2° pblemate. cū. n. spūs ex vno meatu sit in duos trāsiturus: ppter ei? diuisione et expulsionē sonus causat ac si quis narib? loqueret.

¶ Problema.

V.

Antiqua.

Rōpter qd bene audibilia sūt ea que sunt noctis. Aut quia maior tranquillitas ppter caliditūmi absentia: propter qd et vt frequēter minus perurbabilia. Sol eniz est qui mouet.

¶ Cur melius audiri queqz in nocte qz die pñt? An qz requies oium noctu amplior est: qm calor abest: vñ tranquilliora quoqz magna ex pte oia sunt. Sol enim est qui oia mouet.

¶ Quare sit qz ea que nocte audiuntur vt soni et voces sūt bene audibiles ita qz oibus cōparat melius est audire nocte qz die: cū tamē videat forte alicui cōtrariū: eo qz aer diei cū sit caliditate subtilior videt frangibilior motu sonatino reddi. ¶ Deinde Aut qz. J Soluit dicens cām eē: qm in nocte maior est trāquillitas vel gēs in aere qz in die ppter absentia eius qd maxime est calidum solis. s. et ideo vt frequēter aer est magis tranquillius et minus pūrbatur qz in die: qz sol abscessit: cuius est mouere et eleuare vapores a terra et aqua aerem inspissantes: lz enim aer in die subtiliē calore solis: fit tñ qz eleuantur vapores plures: propter calm cuius natura est attrahere. Dicit aut vt frequēter: qm cōtingit interdus tantā caliditate esse in aere vt tepore caumatis qz vapores ita in die absorbent vt minime eleuent: in nocte aut qz caliditas oī minuit: fit cōs eleuari: et ideo videmus pluuia in calidis regionib? tempore talis caumatis frequētius nocte qz die cōtingere: qd nobis insinuat rores nocte cadētes. Nec igitur dicta huius capituli sufficiant: quoniam in 33. repletur cum eius expositione ampliori.

¶ Problema.

VI.

Antiqua.

Rōpter quid de longe voces acutiores videntur esse: qui igitur imitantur longe exñtes vehemēter et vociferantur: acute vociferant: et sile sonantibus et echo acutior videt sonus: est aut lōge: repletis eni. Igit qm acutū qdē in sono velox est: breue aut graue. Oporebat tardiores de longe videri voces: qm lata sūt oia eo tardius vident: qto vtiqz distāt pncipio plus: et deniqz cadūt. Vtrū igitur qz imitantes submissa voce imitant et subtilē lōginquā voces. Subtilia aut grauis nō est neqz parua et submissus loqui graue: sed acutū necesse: aut nō solū imitantes pp hoc imitatur: s3 et soni ipsi acutiores fiūt. Cā aut: qz aer qui fertur facit sonus: et quēadmodū primū sonat quod mouet aerem: sic oportet iterum facere aerem semper aliū mouentem esse: hunc vo motum: propter hoc sonus cōtinuus: qz semper recipit in mouēti motū. Sic igit deficiat qd est

in corporibus cadere. quando non amplius pot impellere aer: buc qdez cadit. s. sagitta: buc & aer: vox eniz fit continua aere impulsio ab aere. Sagitta autē fert corpore ab aere moto: buc qdem igit semp idē fert corpus: quousqz cadat: illuc autē semp alius aer: & primū minus veloci⁹ qdē mouet: in modicū autē: ppter qd de longe acutiores & subtiliores voces. Velox eni acutū sicut dubitatū est: quēadmodū eadez cā ppter quā & pueri qdē & laborātes acute loquunt: viri autē & sani grauitē: ppinquius autē nō manifestam eē vocē: aut grauiorē: aut acutiorē factā: & oīno nō similr se habere pīctis pōderib⁹. Cau sa autē: qz proiectū qdē vna cā fertur semp idēz: sonus aut aer est impulsus ab aere: ppter qd & manēs in vnū cadit: vox autē vbiqz: quēadmodū igit si qd projctū simul latū infinite frangat & adhuc in posterius. **Nota.**

Cur voces e lōgīnquo acutiores esse vident: itaqz q boiū pcul admodū absentū clamorē imitant: vocē acute emittūt: & silem hīs q suā vocē in sonū astringūt tenuiorē: & strepit⁹ quoqz resonādi acutior venit: quē pcul abesse palā est. Nō eniz nisi p refractionē existere pōt. Cuz igit in strepitus rōne acutū qd velox sit: tardus aut qd graue: voces e lōgīnquo delatas tardiores videri oporteret. **Que. n. ferunt:** eo tardius oīa mouent: quo lōgīus a suo discesserūt principi: tandēqz collabunt & decidunt. Utrū igit q imitant voce exili simulant: & sono tenui agere tentāt vocē que se e lōgīnquo defert: tenuis autē grauis nō est: neqz exiguis exilisqz vocis profere vīsus grauis est. Sed acutus sit necē est. An nō mō q imitant ea de cā ita simulāt: verū etiā strepitus ipsi acutiores existūt. Cā hō cur ita sit: q aer qui deferē strepitū excitat. Et quēadmodū primū illud obstrepit qd aerez mouerit: sic rursus aer subinde mouēdo agat opz vt partim moueat: partim moueat. Quo sit vt cōtinuari strepitus possit. Quippe cuz ppterue mouēti mouēs succedat: donec oīs conatus mouēdi emarcescat. **Que** qdem res in corporib⁹ nō nisi cadere est: cū scilicet aer nō amplius ipellere vel telum vel aerē pōt. Uox eniz cōtinua redit cū aer aerez propellit: telū autē fert cū corp⁹ ab aere mouet. Hic igit corpus idēz deferē assidue: vsqz ad eū finē dum corruat. At ibi alius atqz alius aer ppetua vicissitudine pfluat: prece dereqz subsequēs minor est. Itaqz velocius qdē mouet: sed p minus subinde aeris: qua de causa voces acutiores e lōgīnquo tenuioresqz

sentimus. Est enim acutus qd velocius est: vt ambigēdo superius pposuimus. Nec eadez cā est cur & pueri & egrorātes acute: viri autē & benevalentes graniter vocē emittāt. Cur & oīno ppinquis aurib⁹ vox grauior acutiorue eē minime pateat. Et oīno cur similis pīctis ponderibus nō sit: cā q proiectū illud cū vnū assidue sit identidē assidue fertur: strepitus aut aer ppulsus ab aere est. Itaqz sit vt pondus vnū in locū caderetātūmodo possit: vox autē quoquo versus spargat sese: nō secus ac si proiectum pondus dum fertur: in partes feratur innumeras: atqz etiam se retrosum dispartiat.

Quare est q voces audite ex longinquo vident nobis acutiores qz de prope: cū tñ fortassis sint graues. **Deinde** Qui igit. J. Proposita qōne arguit ad ipsas: & pmo arguit q voces de lōge pcepte videant acutiores dicēs: q aut voces de lōge auditu pcepte sint acutiores apparet: qm in sequētib⁹ aliquos vociferātes multū distātes vident vociferare acute: cū tñ fortassis grauitervociferēt: sic ē dictū est in 2. cap. qntē pīcule: qd nō solū videt in voce: imo vlr in sono & echo: vt qm sonus fuerit de lōge pceptus sentiat acutior qz a ppingus sonant: vociferās enim cōsistit se hz sonātī & echo: que qdē cū fuerint lōgīnqora acutiora vident: echo. n. cū pīpīf a longinquo acutior sonus sentit ē q pncipalis: causat enim echo ex repcussione aeris moti ad aliqd corp⁹ solidū cōcauū: & dī sonus & nō vox: qz imēdiate nō egredit ab ore: de quo qdē dicit Aui. 6. nālū pīcula 2. tinnit. i. echo cōmotio est aeris pmi ad nos itēz reuersi: & qz leuissima aeris percussio nō causat sonū: iō tinnit⁹ accidit ex cōmotiōe aeris pmi & nō scōi: hūc at Ari. 2. de aīa dīc cārī ex vno aere de tēto & pibito diffundī ab aliq corpore pcauo ad qd itēz repcutit ad modū quo pila repcutit sup solidū cadens: & ipse qdē semp causat ex aliquo sonāte pus: q nō sit interdum pp sonātis debilitatē: aut repcussionis solide carentiam manifeste: sicut & lumē semp refrangit: alioquin non fieret lumē: sed tenebra extra solis corpus: sed qz debilis sit nō semp percipit: ppter qd illuminatio sit vehemens ex refractiōe lucis & radiōz ad specula pcaua. **Deinde** I 3. igit qm. J. Arguit in oppositū dicēs q acutū in sono est velox & ab ipso causatū: sicut dictū est i. 3. cap. & graue breue. i. tardus & ab ipso causatū: quo supposito: necesse sit voces & vlr sonos a remotis pceptos sentire tardiores: qm sonum causantia omnia sunt delata per aerem violentia cōtra inclinationem illoz: talium autē aliqd qto magis distat a pncipio deferente videt tardius debere moueri: eo q virtus mouētis: cū puenit ad locū remotū aerez scindendo debilitat: & sic lente mouetur & tarde: ppter qd necesse sit hz in fine non posse amplius moueri: sed cadere: ex tarditate vō motus suppositū est causari voces graue. ergo voces pcepte ex longinquo videbuntur graues & nō acute. Q aut lata p aerem oīa tardius moueant: qto magis distat a proyiciēte apparet in sagittis & in alyz pīctis per aerē. Propter qd sciēdum q motus naturalis quāto magis appropinquat suo termino tāto velocior redditur: eo q eius appropinquet pfectioni: sicut est motus a generante leniū sursum: & grauiū deorsum in motū aut violento est cōtrario: cū virtus inferētis violentiā cōtinue remittat: donec tandē cadat emissum. **Deinde** Utrū igit. J. Soluit: & pmo assignat causas quesiti. 2. rīdet ad rationē

T. c. 50.

Particula

in cōtrariū imēdiate dictā. scōa ibi Qino nō rē. J. pmo assignat cām ad boiem dicens ideo esse: qm sequentes alii quos loquētes a remotis: sequunt eos voce eoz submissa parua et subtili facta: qm lōginqua vox efficiē subtilis: cuz enīz esset pūs grauis acut: ad modū quo subtiliatū aliqd in extremitatib⁹ acut. Videf mibi litterā errore scriben- tis: nō: particula negatiua carere: vt sit subtilis aut nō gra- uis: qd apparet ex eo qd statim subdif: q neqz vox parua submissa et subtilis est grauis: s; acuta. quare rē. aut aut il- lud dz dicere an pcedit vtiqz hec solō ex vocis acute ap- parētia existēte. ¶ Deinde Aut nō solū. J. Assignat veraz cām: et pmo ostēdit sonos et voces s; veritatē ex lōginquo et nō ppter cōsecutionē acutos esse: dicēs q nō solū appa- ret in sequētib⁹ loquētes remote: q soni et voces sunt acuti pp hoc q sequant submissa voce et subtili loquētes: sed est qm in rei veritate soni et voces pcepte de lōge acutio- res reddunt cū ad aures pueniāt nras. ¶ Deinde Causa aut. J. Dic 2° assignat cām hui⁹. dicēs pmo iō eē: qm aer il- le qui mouet a sonāte imēdiate causat sonū: sic enim mo- tus est a sonāte: ita pnter mouet aerē aliū ptiuu: et ille vl- terius aliū: et sic deinceps: ita q vna et eadem aeris ptiua erit mota a pōri aeris ptiua: et mouebit aliam pnter sibi cōtinuā: pma ē ptiua aeris iam oīno cessante mouere: et iō sonus et vox diu ptiuant: qz semp accidit in mouente motū nouū a pōri mouēte moto: vna enī pars aeris sonan- tis mouēs cōtinuā sibi sonū causat. ¶ Deinde Si igit. J. Ostēdit 2° illud nō ptingere in corporib⁹ latis p aera: di- cens q in corporib⁹ latis p aerē pdictū accis nō cōtinget sicut supponat in argumēto: q vna pars aeris mota aliaz moneat: imo qm deficit vtus iacentis qua lata ferebant p aerē: vt ea nō possit aer ptiuu deiceps impellit: accidit latū tardius deorsus cadere: ita q sagitta lata huc tendit vt deorsus: aer aut huc vt sursum vel ante rē. et oīno reuer- tens est ad locū priorē. Un Auic. z. 6. mālium. debes scire q cōmotio aeris nō est mot⁹ aeris localis: sic vnus et eius- dē aeris: s; sicut dispō cōmotionis aque: que accidit ex vi cūssitudine pussionū sibi succedētiuz cū gete pcedēte ge- tes: et pp hoc accidit vocē et sonū ptiuari diu in aere: vna pre aeris aliā ipellēte et illa aliā: dato q iaz pma ps gescat imobilis: s; in sagitta h nō fit: cū ipsa ferat p vtutē ipellē- tis corpore suo p aerē moto: fm hūc modū semp defertur idē corp⁹ numero existēs vt sagitta: donec deficiēte vtute iacentis cadit deorsus: nūqz enīz est: q vna pars ei⁹ mo- ueat aliā et illa aliā pma gescēte: sic accidit in aere: qz semp inouat aliū et aliū factus: imo ptrariūz est oīno eius qd accidit sagitte: qm aer pmo et imēdiate motus a sonāte mi- nus velociter mouet: eo q fm modicū et tarde adhuc mo- uetur: nō dūz enīz vtus ipulsiua aeris impressit suaz vigo- rationē in aerē: in quo sonus et vox causat ex percussione et pcssio: simile enīz videt accidere cū sonus causat in aerē ei qd dictū est. 8. cap. 9° ptiua de pcssione ferule: in qua dolor causabat maior et diuturnior qz ex pcssione corpo- ris durioris: eo q dolor duplex inerat. vnus quidē ppter percussione ferule imēdiate carnē pcutientis: alius ppter percussione carnis ipsius seipsaz pcutiētis. Et iō cōcludit q voces et soni de lōge percepti vident acutiores: cū pūs tñ fortassis fuerint graues: qm velox est acutus: sicut aliq dubitādo voluerūt: extrimātes oīno idēz eē velox qd acu- tum: et tardū qd graue: qd et in scōa de aia negat ab Arist. dicente velox nō est acutū: neqz tardū graue: s; acutū cau- satur ex velocitate motus: graue aut ex tarditate. Et vltē- rius addit: q tales eadē de causa habēt vocē acutā: ppter quā pueri quoz organa et vtus adhuc sunt ibecilles et ifir- mi vt dissoluti et imbecilles: sicut patebit in. z. i. pblemate loquunt voce acuta: eo q mouēt modicū citissime aere:

Quid sit
aeris com-
motio.

sed viri fortes et sani graue hnt vocē: qz cū moueant aere multum et organa sint ampla: tarde mouet et lente: cuz igitur tales habeant voces manifestas in acuitate et grauitate: illi qui sunt nobis ex propinquo vociferantes nondum sensibiliter facta est eis vox acuta aut grauis: cū nondum sit perfecte in aere figurata: et ideo vox distantū cū veteri minetur in aliqua partiū sentit acuta. ¶ Deinde Et iō. J. Rndet ad rōnē factā in cōtrariū dicēs: q nō est totaliter simile de motu causato in aere propter sonum siue voces: et de motu causato propter corpora pōderosa proiecta in aerem. cuius diuersitatis ratio est: quia proiectus in aere fertur tātū propter vnam causam. s. vtutes iacentis illi impressam: ita qz semper pmanet numero idem causans motum: vt dictū est prius: sed in aere sonus causatus non semper fit ab eodem: imo ab alio et alio eo q vna pars aeris continue vt declaratū est impellit aliam: quare latum corpus per aerē manens vnū semp et idem: necesse fit ca- dere: et quia vox et vniuersaliter sonus vt dictū est nō ma- net vnus: necesse est q diffundatur per totū aerē fm oēm differentiam positionis: quod declarat dicens ita accide- re voci sicut si quādo proyicitur corpus per aerem simul cum hoc quod fertur conteretur in partes quasi infinitas: ita q motus eius esset ad omnem differentiaz positionis vt in posterius. Expressit autem magis posterius qz alias differentias positionis nō immerito: quia corpori lato in aerem magis repugnat sibi moueri in posterius qz in ali- quam differentiam positionis: cuz motus eius sit et in an- terius. hoc quidem problema ad maiorem declarationē secūdi in. 20. capitulo repetetur.

Problema.

VII.

Antiqua.

Propter qd noue polite domus ma- gis sonat. Aut qz magis percussio fit per leuitatem. Leuiore autē pro- pter infirum et cōtinuū: oportet enim nō omnino humidā sed iaz sicā putare. A cal- ce enim vel luto non est percussio: ppter hoc et calx magis sonat. Cōfert enī fortassis et imo- bilitas aeris: coadunatus enim iens magis re- uerberat ante cadentem. ¶ Cur dom⁹ nup illinita magis resonat. An q maior refrangendi datur facultas ppter leuita- tem. Leuis aut ideo est: qm cōtinens adhuc ri- misqz imunis penitus extat: non tamen admo- dum humidā volo intelligit: nulla enī refractione de limo effici pōt. Hec pfecto causa est cur etiā opus omne tectoriū magis resonet. Quinetiaz aeris imobilitas fortasse aliquid facit: cōgestus enim vniuersusqz cum sit occurrentem illuz re- torquere vehemētius potest.

Quare est q domus seu edificia cemēto desuper il- linita recēter: iterius magis resonat: echo red- dentes: cuz quis in eis sonauerit: qz oppositē: sicut p3 inte- rius in tēplis: ex recentē enīz illinitione desuper cemēti su- pficies reddit lenis dura et equalis p totū: in quā motus et aer refrangit resonāter. ¶ Deinde Aut qz. J. Soluit: et pri- mo assignat causam questitū dicēs: ideo esse: quonias pro- ppter leuitatem parietum taliū edificiorū acquisitas ex re- centi illinitione vehemētius refrangit aer motus in eis ppter quod melius resonat: cū equaliter refrangatur per omne: qd non accidit in oppositis: reddunt autē parietes

leuiiores carentes partium eminentia: propter infixiones
 et cōglutinationē cōtinuantē perfecte vnā partē eorū cum
 alia per totū. Opz etiam q̄ cementum sit iam exiccatum
 et indurātū cōfixū: qm̄ si molle eēt: aer in ipm̄ motus quo/
 dāmodo pigritaret refrāgi: et sic sonū reddere: et ideo illi/
 nitio cemēti composita ex calce plus resonat: eo q̄ magis
 exiccat et induratur: q̄ illinitio facta ex cemēto luteo vel
 pasteo: et hoc videtur illinitio facta ex plastro fore opti/
 ma: q̄ reddit superficiē parietū vehemētē leuē et suffi/
 cienter etiā durā. Oportet similr q̄ in talib⁹ edificijs non
 sint aperture hostius fenestrarū vel rimarū: per quas aer
 egrediāt nō refractus. Sed etiā si forma eorū fuerit semi/
 spherālis nō angulata multis angulis sintqz alta satis et la/
 ta tūc optime resonāt. Et scias sicut vult Aui. 6. nālū par/
 ticula scōa q̄ tinnitus sine echo nō pcipit distinctus a so/
 no in domibus nisi fortassis esset permaxima: et est sermo
 eius. Tinnitus nō audit in domib⁹ et mansionibus qm̄ qm̄
 fuerit spatium p̄pinquum inter sonū et verberantē sonus
 nō audit sonus et tinnitus: sicut in duobus temporibus di/
 stinctis et diuersis: imo simul audiunt sonus et tinnitus: s̄
 fm̄ veritatem semp tinnitus sit post sonū p̄mū. Si vō il/
 lud qd sonū causat sit remotū a loco in quo accidit tinni/
 tus: sentiet diuersitas manifesta inter sonū et tinnitū. Et
 subdit q̄ si cū hoc accidit percussum eē durū planū et con/
 cauū: tinnitus a sono causatus diu permanebit post ipsū.
 ¶ Deinde Confert enim. Ostēdit cōfirmādo solutionē
 predictā qd cōferat in resonatione taliū edificiorū: dicēs:
 q̄ ad hoc vt resonent edificia: forte prodest imobilitas et
 quies aeris p̄uatiōe euētionis facta in eis: vñ aer coadu/
 nat et inspissat: coadunatus aut cū fuerit et inspissatus: tūc
 percussit vadens impulsū aerē ante ipsum stantē: a quo
 refractus p̄pter imobilitatem eius resonat.

Problema.

VIII.

Antiqua.

Quod si quis dolia et vasa ficti/
 lia vacua deorsum proiciat et coope/
 riat: magis sonāt edificia: et si puteus
 aut lacus fuerit i domo: Quia ex quo
 percussio est echo: opz circūuolutum aduna/
 tum esse aerem: et habere ad quod percutiat
 cadens densus et leue: sic enī maxime echo fit.
 puteus vel lacus quidem igitur et cōcauitas ha/
 bent coangustationem et collectionem. Dolia
 et fictilia et densitatē habēt cōtinentiū: qua/
 re ex vtriusqz est quod accidit: etenī cōcaua ma/
 gis sonant. Propter hoc et es maxime aliorū. q̄
 aut deorsus proiecta nō est ita incōueniēs. Vt
 enim cōferet deorsus nihilominus: oīno aut vn/
 diqz videt et circulariter ferri.

¶ Noua.

Quā ob cām si quis dolia et lagenas et cete/
 ra id genus figlina inania obuat operiatqz do/
 micilia resonare amplius possint. Necnō si pu/
 teus vel cisterna: vel aliqua fouea in domo sit:
 magis magisqz ita fiat necesse est. An q̄ rō reso/
 nādī nō nisi refractione est: sic enim potissimū re/
 sonādī illa reciprocatio nascit. Ergo puteus et
 quelibet fouea angustiam obtinet: et aerem col/
 ligere potest. Dolia ceteraqz fictilia densitatez
 quoqz sue ambiētis forme p̄ se se ferūt. Itaqz

utraqz de causa illud euenit. Concaua enī oīa
 magis sonāt: et es quoqz obeā rem sonitū preci/
 pue oēm reddit. Nec vō absurdum q̄ obuia
 illuc faciunt. Vt enim nō minus in ima se de/
 fert. Deniqz quoquo versus atqz etiā in orbes
 ferri putandum est.

Quare est

q̄ dolia que sūt vasa ex lignis artificia/
 liter cōstructa in qb⁹ vinū et alij cōser/
 uant liquores et vasa fictilia ex terra a figulo formata si/
 quis ex sursum in deorsus p̄ciant vehemētē sup pauimē/
 tū solidū cadent ipsi prius cooptis et bene obturatis plu/
 rimū faciūt edificia resonare: et maiorē causando sonū et
 tinnitū q̄ si extra p̄ciant sic edificia: et maxime qm̄ pu/
 teus aut lacus p̄fundus ripis eminētibus fuerit iter edifi/
 cia et adhuc magis si edificia bene fuerint clausa. Scias
 q̄ p̄dicta dolia si cōseruauerint liquorē vinctuosum sicut
 oleū nō bene resonāt eo q̄ sunt hinc humectata: et humi/
 dum hoc ipedit: sic patuit in p̄cedēti cap. si vō nō vinctuo/
 sum: tunc melius resonāt et fuerint exiccata: maxime autē
 illa bene sonant in qb⁹ vinū seruabāt: tum p̄pter obtura/
 tionē foraminū ex fece. tum p̄pter leuitatē parietū et duri/
 ciem suā ex ea. Si aut p̄māserint vacua: qz poti et rimule
 nō sunt adeo obturati: nō resonāt vt p̄dicta: debēt etiā ta/
 lia corpora habere figurā sphericitati attrinētes. ¶ Deide
 ¶ Aut qz. Soluit et p̄mo assignat cām. scōo remouet dubi/
 tationē. scōa ibi. ¶ Qz aut. Dicit igit p̄mo ostēdēs qm̄ fiat
 echo: ideo esse: qm̄ ex quo cōstat q̄ echo causat ex rep̄cu/
 sione aeris: necesse sit aerē coadunātū qui circūuoluit ali/
 quod habere corpus cōcauū densū leue super qd impul/
 sione cadens percussionez inducat: hoc enim modo po/
 tissime causatur echo: sicut etiam apparuit. 6. topi. ¶ De/
 inde. ¶ Puteus. Ostendit quare puteus et lacus magis re/
 sonant dicēs: quia igitur puteus et lacus continent conca/
 uitatem habentem coangustationem in qua aer colligitur
 et retinetur: sunt cā maioris echo et resonantie: aer enim co/
 adunatus in eis impulsione p̄cussus: vehemētius reuer/
 beratur. Et p̄pter hoc campane iuxta aquas site longius
 sonant. ¶ Deinde Dolia. Ostēdit quare dolia et fictilia
 vasa resonant dicēs: sed quia dolia et fictilia vasa cū hoc
 q̄ habent concauitates angustas: in quibus aer colligitur
 et circūuoluitur. habent etiam spissitudinem et leuitatem
 ratione illorum ex quibus continentur sic cōstituta: itaqz
 propter vtrāqz predictā. s. p̄funditates et spissitudines cor/
 porum ipsorum contingit resonationē fieri: concaua enī
 corpora amplius sonant q̄ alia etiā metalla: et ideo es cū
 habuerit cōcauitatē potissime inter alia sonat cū etiā den/
 sitatem habeat sufficientē: est etiā in se cōcauum porosū:
 melius etiā sonat argento cū illius sit sonus acutus: istius
 aut mediū magis. ¶ Notādum sicut dicunt alchimiste
 q̄ omnia metalla generantur ex sulphure sicut ex patre: et
 ex argento viuo tanq̄ ex matre: in quibus reperiuntur di/
 uersitates non modice: et rōne sonorū et aliorū: fm̄ diuersas
 mixtiones sulphuris et argenti viui in eis. Plumbū enim
 generatur ex permixtione maxima argēti viui et pauca sul/
 phuris: parum enim sulphuris ipsum corporaliter ingre/
 ditur sed virtualiter magis. Et p̄similiter fere est de stan/
 no: cum parū distet a plumbo: purius tñ est aliquātulum
 et albius: et qz humidum in eis est adeo male terminātū a
 calido sulphuris: sequitur ipsa habere sonū hebetem val/
 de: et maxime plumbum: et ideo stannum apponitur cum
 alijs metallis bene soniferis sicut ere argento et auro: sicut
 patet in campanis: quoniam suo hebeti sono acute sonati/
 uum generat sonū. Et quia ferri compositio est ex argen/
 to et ferro: et ideo etiam sonat acute.

Et. 2. de
 aia. 1. c. 80.

Quia me/
 talloz pa/
 trem sul/
 phur ap/
 pelamus.

Particula

to viuo ⁊ sulphure terrestribus pōderosis ⁊ lutuosis ⁊ im-
puris oīno: reddi ferrū scabrosum rubiginosum valde ⁊
male sonatiū: ppter aeris paucitatē ⁊ terrestitatem ni-
miam. Sed qz argentum es aurū componunt ex sulphu-
re magis depurato ⁊ argento viuo fm magis ⁊ minus tñ
reddunt calidiora magis digesta ⁊ plus aeris cōtinentia:
⁊ ideo melius sonant. vnde cum natura sulphuris magis
vincat in ere: redditur calidum satis ⁊ siccat: vt apparuit
in 9ª particula: ⁊ sic digestū sufficiēter ⁊ depuratū: ex quo
etiā aeris ⁊ porosum efficiū humido bene terminato:
⁊ sic ceteris magis fit sonatiū: sicut hic testat phs: qd ē
videmus in alyz corporibus: vt in lignis cōtingere ficcis:
qm maxie humida mollia ⁊ magis cōpacta solida: vt ra-
dix ⁊ sambucus cornale ⁊ quercus non adeo sonare vt sa-
lix vel fagus: ⁊ ideo ex his rurales tabulas cōponunt per-
forantes in ambabus extremitatibus gbus se cōgregant
in collegio: ⁊ gerusiani campanas simandra dictas gbus
se in templis cōgregatos cōstituūt. ¶ Deinde [Oz autēz.]
Remouet dubium: crederet enī aliquis qd sonus cū pre-
dicta deorsus pyciunt nō diffunderet vndiqz ⁊ maxime
sursum: qd remouet dicens: qd non est impossibile: qd pro-
fecta deorsum vt dicebatur causent sonū supius ⁊ per to-
tum: qd declarat in voce: vox enim lz aliqñ pferat ab ani-
mali deorsum existenti: tñ fertur sursum cum vnuerfalt
spargat per totū per oēm differentia positionis: vnde vi-
detur circulariter ferri. Vel fortassis quis sic exponet: qd
lz vox pferat sursum ab aiali tñ pferat ⁊ spargitur deor-
sum ⁊ vnuerfalt per totū: sicut enim facta sursum con-
fertur deorsum: ita ecōuerso. ⁊ similr est etiā fm hoc in so-
no: cum sit passio talis aeris qualis est vox: differēs nisi in
pncipio motus: qz illa ab aiali per os: sonus autē ab omni
percussione. quare ⁊c. ¶ Dubitat: qz si vox mouet circula-
riter: vt dicitur posito qd duo vociferent: videf qd neuter
debeat audiri a terro exite circa istos: qm virtus eoz vo-
catina que aerem impellit: aut erit amboz equalis: tunc
circulus vnus in medio vbi se cōiungent sistere faciet al-
terum: ⁊ sic aer motus: qui est latoz vocū: ad aures circū-
stantes nō poterit peruenire: neqz etiā aer motus ab vno
ad alterū perueniet: ⁊ sic non poterunt per pns audiri: aut
vnus virtus vocatina ipulsionis erit altera fortior: ⁊ tūc
vox causata a virtute debilliori vocatina nō audietur: cum
eius circulatio sistatur: cuius cōtrariū quilibet sensu expe-
ritur. ¶ Dicēdum qd qdam dixerunt qd lz sonus vel vox
circulariter fiat: nō tñ vna circulatio est alteri cōtraria: ⁊
ideo vna nō cōfrangit alterā. Alij mordētes ipsos dicunt
eos oīno falsū dicere: qd circuli aque ex opposito venien-
tes se cōfrangunt sicut experimēta docent: lz enim cōtra-
rius nō sit circulus circulo: tñ impetus vnus cōtrariatur
impetui alteri: ⁊ vna numero aqua nō est figurabilis si-
mul ⁊ semel in duos circulos ex opposito veniētes: ⁊ simi-
liter videf hoc eē in aere. Et ideo dicunt qd circuli lati ex
opposito veniētes tāgunt se in parte que est vt punctus: ⁊
ibidē vnus alterū cōfrangit. Sed mihi fm istos videf qd
opz dare qd audire nō sit per totū spatiū intermedium: cuz
ille cōtactus nō possit esse per totū nisi accidat cōfractio
circuloz oīno ⁊ nō vt in parte puncti tñ vt dicunt. Oz ē
dicūt experimēta docere circulos cōfrāgere: credo falsū
esse: sicut etiā apparet per Gal. in. 3. de simplici medicina:
imo per pap. valde ⁊ quasi impeptibiliter se sistunt: sicut
me cū plurib⁹ experientia in multis edocuit aquis: vidē enī
qd picetis lapidibus in aquā duob⁹ simul: fiunt pmo duo
circuli quoz vnus eleuat supercircumferentiā alterius: ⁊
quasi impeptibili resistentia facta: puenit ad circūferen-
tiaz vnus alterius: ⁊ sic deinceps dum durat virtus circu-
latina. Propter qd cū hoc appareat in aqua corpore spif-

flori: multo minus in aere corpore subtiliori circulus po-
terit aliū circulū sistere: ne pueniat ad aures circūstantis:
vnde qd homo nō pfecte duos sonos ex diuersis partibus
factos percipiat auditu: potius cōtingit: eo qd virtus audi-
tiua nō pōt duos sonos simul diuersos discernere: sic icel-
lectus nō pōt plura intelligere: sicut dicit in. 2. topi. ad qd
etiā operat^r motus dissimilis in aere causatus.

Problema.

IX.

Antiqua.

Propter quid autē magis si deorsum
proijciat aliqz sonat qd si non? Aut qz
circūfecta magis in se recipiūt ⁊ cō-
nent aerem. Accidit autē ⁊ reuerbera-
tionē vehemētiorem fieri.

Cur si vasa quis inania obruerit faciet: vt ma-
gis edificium resonet? An qd vasa soliditate ppe-
tutateqz sua melius ⁊ picipiūt ⁊ pnter aerē: si-
mulqz accidit vt ic⁹ vehemētiore effici possit.

Quare est qd si aliquod predictoz vasoz proyiciat^r
a superius in deorsum plus resonat qd si
percutiatur in motū aut fm aliam differentia positionis
proyiciatur. ¶ Deinde Aut quia. ¶ Soluit dices cām esse:
quonā corpora circūfecta ab aere exterius descendendo
projectione deorsum plurimum in se recipiunt aeris ⁊ cō-
tinent: eo qd aer propter motum deorsum videtur impul-
sus condensari: ⁊ talis vt dictum est magis resonat: simili-
ter contingit in motu tali deorsum aerem magis verbera-
ri qd si stent aut aliter moueantur: propter quod fit maio-
rem repercussionem fieri: ⁊ sic resonationem ampliozem:
quod apparet ex precedenti caplo.

Problema.

X.

Antiqua.

Propter quid aqua frigida ex eodē va-
se effusa acutiorē facit sonū qd calida?
Aut qui velocior est motus: grauior
enī est. Velox autē acutiorē facit so-
num: calida autē ⁊ raritate ⁊ ascēsiōne leuis est:
simile autē est quonā ⁊ tede quādo vrunē imbe-
cilliozem ictum faciunt.

Cur aqua frigida de eodez pfluens vase acu-
tius qd calida obstrepit? An qd delatio aque fri-
gide velocior est: grauior enim frigida est: acu-
tiorē autēz strepitum reddit que velocior est.
Calor vo ⁊ raritate alueniat ⁊ elatione. Pro-
ptimum illud est qd faces quoqz ardentes ictum
faciunt imbecilliozem.

Quare est qd si aqua frigida ⁊ calida effundantur
eodē vase vt dolio equalis quātitas ⁊
foraminis ⁊ breuiter parib⁹ ceteris: frigida in eius effusio-
ne acutiorē sonū causat qd calida: simul vtriqz apertis fo-
raminib⁹. ¶ Deinde Aut qz. ¶ Soluit: ⁊ pmo assignat cām
questi dices ideo esse: qm aqua frigida velociore hz mo-
tum qd calida apertis vtriqz foraminib⁹: eo qd frigida est
pōderosior calida: ppter frigiditātē inspissantē ⁊ ingros-
santē ipsam. Unde pars vna aliā cōprimēdo impellit ma-
gis: ⁊ sic ex accidente moueri cogitur citius: per se enī ca-
lidus mouet: sed ex velociori motu sonus causat^r acutior.
quare ⁊c. aqua vo calida quia leuior est. ppter raritatem ⁊
euaporationē supple acquisitā a caliditate: vna pars non
sic pōdere impellit aliā: propter quod mouetur tardius

Dubium.

Solo.

cum etiā motus euaporationis sit cōtrarius motui per for-
ramen exterius: sed ex motu hō sonus causat minus acu-
tus. quare rē. ¶ Et notādum q̄ ppter istaz cām fit: q̄ ali-
qui fontes in italia ex cōductibus cannellaribus cōstructi
aqua p̄uocientes diuersimode salunt. qdam enim matti-
tine salit in altum valde: et p̄ter declinando p̄cedit vsqz
post meridiem diu: et ab inde incipit magis in altū salire:
et postea circulando declinat vt p̄us: nocte eteniz aqua in-
frigidat et ingrossat et ponderosior reddit: ppter qd pars
p̄ma hora dici frigida magis impellit alias: et ideo magis
ascēdit: qd nō sic accidit in die caliditate raritate et euapo-
rationē causante. ¶ Deinde Simile aut. ¶ Declarat qd di-
ctū est per p̄portionale ei dicēs: q̄ istud est simile ei qd vi-
demus accidere in p̄rely: aliquibus fatigatis ppter multas
stragem ictibz peractā: reddunt eniz ictum post fatigatio-
nem debiliore et stragis minus causatiui: ita etiam est de
motu et sono causato ab aqua calida cuz p̄portionetur sa-
tigato: et frigida infatigato: vel reddūt ictus debiliores qn̄
illud quo p̄cutiunt est leuius magis q̄ qn̄ est grauius.

¶ Problema.

XI.

Antiqua.

¶ Rōpter quid vigilātibz vox asperior?
Aut quia humidius est corp⁹ p̄p̄ndi
gestionē et nō minus circa superiores
locus: ppter qd et grauitas in capite.

Humiditate aut circa anulos cāne existente ne-
cessē est asperiozem esse vocem: asperitas autē
ppter inequalitatem: grauitas aut ppter oppi-
lationē: grauior enim motus.

¶ Cur homini qui vigilauerit vox asperior red-
dit? An q̄ eius corpus ob cruditatez humescit
maximeqz loco supiori vnde caput quoqz gra-
uescit. Et cum fauces humore redundant: vo-
cem asperiozem existere necesse est: asperitas eniz
ob inequalitatē: grauitas propter obseptionem
erulcat. retardius enim fertur.

¶ Quare est q̄ diu vigilātibz et supflue. s. sicut q̄b⁹ inde
corrupti digestio: vox reddit aspior solito:
sicut dictū est et in 3. cap. ¶ Deinde Aut qui. ¶ Soluit di-
cens id eē: qm̄ corpus reddit hūidius q̄ eē: humiditate
quādā extranea causata p̄ vias indigōis: et nō min⁹: imo
magis humectat corpus tali humiditate circa ptes supe-
riores: vt caput et ptes vocales: q̄ circa ptes inferiores: su-
mi eniz graues euaporat ad cerebrū ex digōne corrupta:
ppter qd grauedinē et dolorē in capite causant: q̄ grauior-
es et molestiores redditi reuerberant frigiditate cerebri
deorsum cadentes in anulos cāne seu trachee arterie: et al-
teras ptes vocales: eas hūiditate praua ifundētes et aspe-
rantes: q̄re necesse fit asperiozem vocē fieri solito: que gdes
asperitas ppter inequalitatē factā in supficiebz vocaliuz cau-
satur. Un̄ et medici ponunt B fore morbu in supficie: et iō
leptosio ppter humores corruptos siccos adustos asperi-
tate in vocalibz causantes: accidit hēre voces asperas ob-
scuras et horribiles: et tandē destrui. Sed qz vigilantes nō
solus incurrūt asperitatē vocis: imo et grauitatē: iō subdit
bus illis ipedientē meat⁹ vocaliū: ex B eniz motus fit tar-
dior: ipse eniz vocē causat graue: vt dictū est supra. ¶ No-
tandū q̄ cāna est mēbzum oblongum: et ei alligat pulmo
in pte inferiori: et isophagus i pte supiori ad guttē termiata.
Et cōponit ex anulīs nō cōplete circularibz: sunt tñ plus
q̄ semispherales deficientes a sphericitate in loco in quo

meri sine isophagus applicat ei: vt cedat bolo trāsseunt p
meri p̄trahēdo se ad iterius: et ipsa iterius et exteri⁹ inestit
pāniculo p totū. ¶ Notādū q̄ vox grauis causat triplici
de cā: sicut dicit Auicē. in fine de aialibz: vna est fortitudo
emissionis: alia est debilitas: vt qn̄ pigrescit instrm̄ vocis
aialis ad diuidendū aerē et ad mouēdū ipm̄: ita q̄ mouet
eum cū tarditate et debilitate aliquātula: tūc erit vox gra-
uis: sicut est videre in vitulis et vaccis: quoz voces sūt gra-
uiorez vocibus tauroz. Alia cā est repletio arterie ex ca-
tarris humidis: tunc enim aer impeditur tarde egredit et
vocem graue causat: et sic est in proposito.

¶ Problema.

XII.

Antiqua.

¶ Rōpter quid post cibos velocissime
intercidit vox? Aut quia cum interci-
dit quidē locus calefit: calefactus aut
attrahit hūiditatē: plus aut huiusmo-
di vox et promptius p̄p̄rolationē.

¶ Cur cibo ingesto mox tenor frangitur vocis?
An q̄ mēbzū illud voci tributū crebro cibi oc-
cursu perclusum concalescit: concalescens hu-
morem attrahit: qui ob assumpti cibi humefa-
ctionem et largior est et paratior.

¶ Quare est q̄ post assumptionē ciboz et potuū et ma-
xime si tales fuerint vaporosi multū repleti-
ui et nauseatiui: quoz et nō modica suscepta q̄ntitas fuerit:
vox citissime interrūpit. ¶ Deinde Aut qz. ¶ Soluit: et p̄
mo assignat cāz hui⁹ istā eē: qm̄ cū vox ipedit et modici:
loc⁹ ille iuxta quē sit ipedimētū illud: p̄ cursuz humoz et
spūz supcalefit: cū spūs calidi nō p̄nt libere euētari: loco
aut calefacto multas hūiditates attrahit: cuz de rōne calis
sit attrahere: s. talis dispō accidit maxime p̄p̄ ciboz et po-
tuū repletionē: cū hūiditates tūc p̄mpte existāt: q̄re post
cibos et potus vox statiz ipedit et statim interrūpit. et de il-
lis que hoc opant: est repletio nucū viridiū: et vinctuosozū
tam ciboz q̄ potuū: et dulciū. Et vlteri⁹ addit cōparatiue
q̄ vox post ciboz repletionē et potuū in hoīe magis et ma-
nifestius interrūpit: q̄ alius ei⁹ actus: vel et q̄ vox alioz
aialū: p̄p̄ plationē qua format in sermonē: nō eniz aliq̄
alioz aialū bz sermonē itelligibile: sic dictū est in 39. cap.
10. p̄ri. 7. 5. de gnōne aialū: s. sermo citissime ipedit et cor-
rūpit: sic dictū est in p̄ cap. cuz multa ad s̄monē regranē.
igit magis corrupti vox q̄ alius act⁹ hoīs: vel et vox alte-
rius aialis nō v̄rētis platione articulata. Scias q̄ talē vo-
cis interruptionē coadiunat repletio v̄rētis pulmonē supe-
rius ipellēdo et cōstringēdo diaphragma: et p̄ p̄ns cor et ce-
tera spūalia a q̄b⁹ fit vocis initū: vt appuit in p̄ cap.

¶ Problema.

XIII.

Antiqua.

¶ Rōpter quid plorantes acute loquun-
tur: ridentes autem grauius? Aut qz
hi quidem modicum mouent spiritū
ppter imbecillitatē: hi aut vebemen-
ter: qd facit velociter ferri spiritum. velox autē
acutum: etenim a distenso corpore proiectum
velociter fertur. ridens autem econtrario disso-
lutus. imbecilles autem acute: modicum enim
aerem mouēt: hi aut superficialiter. Amplius
ridentes quidem calidum spiritū emittunt: plo-
rantes aut quēadmodum et tristitia: infrigida-
tio est loci qui est circa pectus: et spiritus frigi-

In p̄terio-
qz locis.

Particula

dum emittunt. Calidū qdē igit multū aere mo-
uer: quare tardius ferē: frigidū at modicū. Ac-
cidit hoc et i fistulis. Calidi enī spiritu fistulā-
tes multū tardius fistulantur.

Quare qui flent vocē mittunt acutiorē: qui ri-
dent grauiorē. An q̄ alteri suā ob debilitatē pa-
rū spiritus mouēt: alteri vehementer intēdunt:
qd̄ facit vt spiritus velocius ferri possit. Con-
tra qui ridet resoluitur et debilitatur: itaqz vocē
grauius edit. Quāquā egri acutā emittunt vo-
cem: parū enī aeris mouent: at q̄o qui ridet
nō solū parū: sed etiā leuius mouēt: ad hec qui
ridet spiritū calidiorē emittunt: qui flent frigi-
diorē. Solor enim refrigeratio pectoris est: ca-
lor itaqz multū aeris mouet: ita vt tarde ferat.
Frigor autē parum ciet. Idem vel in tibijs fie-
ri nouimus. Enīnuero qui spiritu inflant cali-
diori multo tardius agunt.

Quare est q̄ plorantes cōtristati loquunt acute: sed
gaudētes et ridētes loquunt grauius. De-
inde Aut q̄. Soluit assignās vnā cām sumptā ex motu
spūs quo vox pferē dicēs: ideo eē: qm̄ plorantes cōtrista-
ti emittūt parū de spiritu extra cū loquunt ppter debili-
tatē virtutis eoz et spūm exterminationē: qd̄ aut sic parū
emittunt fortiter emittūt: qd̄ est causa q̄ ipse velociter se-
ratur. parū enim de eo citius mouet valde q̄ multus: sed
velociter ferri spiritū vocē causat acutius: qd̄ ostendit: qm̄
pppter tristitiā infrigidantē tales cāna cum alijs etiā orga-
nis vocis reddūt tensa et solida valde: et per p̄s angusta:
sz qd̄ p̄citur a corpore tali velocissime ferē: sicut p̄s in ar-
cu cuius chorda fuerit sufficienter tensa: et cuius nō. Et q̄
tauri habent mēbzū forte quo mouent spūm velut choz-
dā tensam nerueā ideo voces eoz sunt acute: sicut dī in-
de gnōne aialium: sed in ridētibus dicit cōtrariū signor:
eius qd̄ dictū est in plorantibus: qm̄ ridentes sunt vigoro-
si multū spūs extra mouētes: qui qdē dispersit et dissol-
uitur extendendo se per totū corpus: et relaxando partes.
non enim colligit in vno loco sicut in plorantibus. Un-
de modica pars spūs emittit ab eoz arteria: cum sit disso-
luta tanq̄ a corpore reflexuoso: ppter hoc plorātes acute
loquunt: cū paucū aerei spūs moueant: qui citissime mo-
uetur p̄ssione pulmonis: mouent enim bī plorantes hō
aerem superficialiter solum: nō educentes multū ipsius: et
q̄ parum est superficialiter q̄ dispersus circa superficies in-
strumentoz vocalium: et non coadunatū per mediū eoz
directe: et qd̄ sic mouet adherendo lingue tarde mouetur:
quare grauius vociferāt. Deinde Amplius. Assignat
aliā causam sumptam magis ex parte calidi et frigidi di-
cens p̄mo ideo effi: qm̄ ridentes et gaudētes emittunt spi-
ritū calm extra: ppter multū motū caloris et sparsionis
eius a corde in exteriora: sed plorantes paucū et frigidū:
eo q̄ se habent sicut cōtristati: in gbus infrigidat locus
intrinsecus: sicut cor et alia eius. Calidum enī tristitia con-
trahitur interius: et fere suffocat nō euentatū: intatū q̄ spi-
ritū frigidū emittunt manifestius: ppter qd̄ cum calidus
multus in ridētibus exterius aerei emittat spūs: tardius
emittet: et sic vocē graue prestabit: sed frigidū q̄ modicū
exterius cōmouet p̄dicti spūs velocius feret: et vocem pp-
positū acutā efficiet. Dubitat eo q̄ dicit plorantes

habere vocē acutā: q̄ mouētes spūm paucū mouēt eū ve-
lociter: et q̄ ridētes multū mouent ideo tarde mouēt: et sic
sunt vocis grauis: qd̄ nō videt: q̄ sicut se hō vrus debilis
ad spūm paucū mouēdū: ita videt se habere virtus fortis
ad multū mouēdū: cum vtrōqz mouens et motus sint
ppportionata: sz vrus debilior: vt dicit: mouet paucū spi-
ritū velociter: igit et virtus fortis velociter multum mouet:
bēre vocē q̄ ridentes et eis cōsimiles. Dicendū. et p̄mo
sciendū q̄ sz frigidū dicat paralyticus reddens et mortifi-
catū: vt oēm motū et opationē phibitū: hoc tamē ve-
ritatē habet per se: et cum fuerit intentum: qm̄ remissus et
per accidēs facit ad motū: mēbzū sup̄ficiem insp̄sando: et
qd̄ expellit a sup̄ficie in medium reuerberando meatus:
sicut vult Auic. p̄ma p̄mi. qd̄ est in p̄posito videre: qm̄ fri-
gidū cū reddat arteriā tensam solidam et lenē vt tactum
est prius: cogitur spūs modica virtute impellēte ex ea ve-
lociter exire: nō enī intercipi in parietibus arterie: cuius
oppositū calm opatur. Utrū tamē frigidū per se et eēntia-
liter igrediatur opationē nature: dubius apud me existit:
cum Aristo. et de giatione animalium: et de causa motus
animaliū. videat hoc sentire. ac Sal. et Auic. conent ostē-
dere nullo modo: nisi per accidēs ipm̄ in opatione nature
concurrere. Tunc ad rationē dicēdū sic eē vt ratio de-
ducit: quātus est rōne p̄portionis vtrōqz per se seruare
mouētis ad motū: sz q̄ frigidus preparat instrumēta vo-
calia p̄paratione tali: qua spūs aereus pōt liberius expel-
li: qd̄ nō facit calm: imo oppositum magis opatur: accidit
plorātes et cōsimiles citissime spūs emittre: et per p̄s lo-
qui acute: ridētibus aut et cōsimilibus ppter cōtrariū con-
trarie accidit. Deinde Accidit enī. Cōfirmat signor:
qd̄ dictū est dicēs: q̄ illud est etiā videre in fistulis et b̄ci-
cinis: qm̄ fistulatores et vniuersali spiritu sonantes infra
natura calidi: habētes pectora ampla ex q̄ spūs calidus
et vaporosus emittitur tardius et grauius fistulant: q̄ eoz
oppositi: eo q̄ multū spūs moueat simul. Un Aristo. et de eoz
giatione aialium: calidiori spiritu vtētes: et talē emittētes
qualē qui p̄fecte etatis grauius fistulant. Et scias q̄ istud
p̄blema statim repetet in. 15. cap. in hac enī maxime par-
ticula multoties sine grandi vtilitate repetunt p̄blema:
riata tamē verbis vt plus apparebit deinceps.

Problema.

XIII.

Antiqua.

Propter quid pueri et aialia alia inue-
nilia vociferant acutius perfectis: et
hoc acuitate vehementissima existen-
te: Aut vox est motus aeris aer mo-
acutior. Facilius aut et velocius modicus aer mo-
uet multo. Mouet aut aut congregat aut dis-
gregatur a calido. Quonia aut inspiratio quida
est frigidi inductio: congregat vtriusqz in ipsa aer qui
in nobis est: expiratio quida calidi mouētis aeris
fit vtriusqz vox: expirantes enim non inspirantes
vocamus. Quonia aut iuuenilia calidiora sunt
senibus: et poros qui sunt in eis angustiores ha-
bent: minores vtriusqz aeris habebunt in ipsis. Et
stante ante eo quod mouetur minori et mouere ca-
lido pluri: in ipsis velocius itaqz ppter vtriusqz mo-
tus fiet aeris. Velox autem vtriusqz vox erit per ea
que dicta sunt.

Thoma.
Cur

In pleris
q̄ locis.

Dubium,

Cur pueri ceteraq; recēs nata animalia vocē reddūt acutiorē q̄ que pfecta erate sunt: cū tamē oē acūmē vehemētia sit. An q̄ vox motio aeris est: et acutior que velocior. Facilius autē et velocius par q̄ multū aeris mouet. Aboue tur autē quoties vel a frigore cogit vel a calore discernit. S; cū ispiratio frigida admissio sit. interior nūm; aer tātisper cogitur cū spiritum capimus: cūq; exspiratio caloris emissio sit aere sane a calore citato vox effici potest. Cum enī spūz reddimus nō cū capimus vocem formamus. Cū aut nouella calidiora sint q̄ verusta suosq; meatus habeant arctiores minus in se aeris possunt cōtinere. cūq; calor qui moueat amplior in his insit: res aut que moueat minor subter. Velocius vtrāq; de causa aer moueri potest. At si velocius vox certe acutior dabitur ob ea ipsa que ante retulimus.

Quare est q̄ pueri et puelle etiā et alia animalia iuēcula partū proximiora habēt vocē acutiorē q̄ pfecta p̄stētia et antiqua etiā p̄ma. et etiā q̄re est q̄ habentia p̄m spēm suā vel etiā climata vocē acutā: eo q̄ iuēcula sūt vocis acute vehemētissima acuitate. Et scias vt sermo iste sicut alij verificet: q̄ opz supponere cōlūratem in oibus alijs: vt in cōplexione regione v̄tute tēpore p̄suetudine et. puer enī calide regionis p̄terūq; grauioris ē vocis q̄ vir frigide. Similr debilitat vniuersalitas istī sermōnis in spē bouina: qm iuēcula vt vituli sūt grauioris vocis iuuenibus et pfectis: sicut dī 5° de hysto. et 5° de gēa. tione animaliz. et in 14° cap. Deinde Aut vox. Soluit p̄m itit qdā necessaria in assignatione cause. 2° eā assignat. ibi 2° Qm aut. Dices q̄ vox causat ex motu aeris expressi foras p̄cānā: qui si velox fuerit vox iducit acuta eo q̄ modicus aer mouet ab ipso: q̄ qdē facilius est moueri ac celerius q̄ multū: directius enim et liberius foras egredit multo. Is vō cū mouet ppter calidū aut ad vñ locū adunat vel disp̄git in plura. p̄gregat aut qm hūc itra nos ispiramus: eo q̄ ispiratio nō est aliqd aliud nisi attractio et iductio aeris fridi intra pectora n̄ra: sed respiratio est qdā attractio et eductio spūs calidi q̄ mouet aerē exteriore in quē recipit: et ppter hūc respiratiōē vox causat: eo q̄ vox iternueniat expirātibz et nō itus suicipiētibz. Deinde Qm aut. Assignat p̄m iūsto cām dices h̄ cē: q̄ iuēcula et partū p̄p̄inqua sūt calidiora antiquis et detrepitis: in q̄bus ppter exiccationē mēbroz iaz minutus est calor n̄alis valde: habēt etiā poros et meatus strictiores eo q̄ cōplexio solidorū ē mutata multū ab eo qd i iuēntu: tēnūc aut in poris et meatibus angustis necesse sit minus de aere p̄trineri q̄ in latis: qz locatū nō est maius loco sed equale. p̄hy. 4°. cū aut ita fuerit: vt q̄ illud p qd mouetur aer: puta meatus minor extiterit: et plurimū caloris motū fuerit in istis iuēculis in loco meatus spūs: necessariū est velocē fieri motū aeris inde: tū ppter stricturā ei: opz esse acutā ppter iam declarata in solutionis p̄ncipio. Dubitat p̄ sepe dictū vocē graue causari a caliditate: hic aut dī iuēcula h̄re vocē acutā: eo q̄ plurimū eorum extet calorē. Dicendū q̄ duplex est calidū absolutū. s. excellēs valde quale est iuuenū et pfectoz et a tali dictus

est causari vocem grauem. Est et aliud comparatum res missum: vt qd iuuenulorū quantū ad antiqua decrepita qd est frigidū comparatione calidi iuuenū: et ab huius calido vox causatur acuta: omnino enim necessariū est calidū esse qd mouet aliquod: nunc aut illud magis p̄porior natum est iuuenulis q̄ antiquis: quare motus velocior erit et vox acutior: vt ostēdunt pueri ad iuuenes.

Problema.

XV.

Antiqua.

Propter qd plorātes acute loquunt: ridentes autem grauitē. Aut qz plorantes quidē contententes et cōgregantes os vociferant: cōtētiōne aut mouetur velociter aer qui est in ipsis: et in eo q̄ per angustum os ferē velociter ferē. Propter ambo igitur acuta sit vox. Ridentes autem relaxantes tensionē rident: et diffundentes emittunt: igitur ppter hoc late et tarde aerem merito grauitē vocant.

Floua.

Cur vocem qui flent acutiorē emittūt: qui rident grauiorē. An qui flent intendendo cōtrahendoq; os vociferantur: itaq; propere aer iterior itento mouet. Cūq; os transeat angustum ferri velocius potest. Vtrāq; igitur ratione sit vt vox acuta edat. Contra qui rident remisso corpore discentēq; ore rident: cum igitur ob eam rem late tardeq; profundant aerem: merito vocem emittunt grauiorē.

Repetit

13^m p̄blema dices. quare est 2°. Deinde Aut qz. Soluit p̄mo ad p̄mā partē dices causam esse: qz illi qui plorant vocē emittūt p̄tinendo seu p̄hibendo ne spūs egrediat simul totus et p̄gregando atq; in vñ os reducēdo: ppter hoc aut aer qui p̄tinet in nobis velociter egredit extra. Similr ad hoc operat qm transitus sit aeri per viam artāz qd tunc ita celeriter transit. Deinde Propter. Concludit intentū dicens: itaq; ppter ista duo p̄tentionēz. s. spūs: et angustia meatus vox erit acuta. Deinde Ridentes. Assignat causam scdē partis dicens: q̄ ridentes relaxant et aperunt spiritū p̄tentum intra: et effundunt ipsum sparsum vñdīq; et qz sic late spiritus emittunt: tunc p totum diffundendo accedit aerem vel spiritum tarde moueri: quo quidem accidēte condignum est ipsoz vocem grauem fore.

Problema.

XVI.

Antiqua.

Propter quid nō generantes vt pueri mulieres et iam senes et eunuchi acute loquunt: viri autē grauitē. Aut quemadmodum linea et alia subtilia vñam dimensionem habent: grossa vō plures: quare subtilis vox si habuerit dimensionem: facilius aut et moueri et facere est vñz q̄ plura. Habitis igit p̄dictis spūs ibecillis mouet secus aerem modicū. Admimū aut est qui vñam dimensionē habet qui est subtilis ppter predicta: et vox que ab ipsa fit talis. Subtilis at vox acuta est. Qui quidē igit sunt non generātes ppter hoc acute vocis sunt. Viri at fortes exites spiritus

problemata. A.

ritu multū aerem mouet: multus autē exis tardius utiqz mouet: et graue vocē facit: faciebat enī subtilis et veloc motus acutā vocē: quorūz neutrū in viro contingit fieri.

Nonā.

Cur vocē reddūt acutā q exptes seminis sūt: vt pueri mulieres decrepiti spadones: grauez autē viri qui firmissima sunt etate? Alia cā est qua linea ceteraqz tenuia dimēsiōē vnā dūta: pat sortiunt. Crassa autēz plenāqz plures obri- nēt. itaqz vox etiā tenuis vnā dimēsiōē ha- buerit: vnum autē et efficere et mouere facilius est q̄ plura. Ergo cū p̄dicta illa spiritū habeāt ibecillum: nō nisi par aeris moueri ab illo spiri- tu potest. Minimus autē est qui dimēsiōē vnica cōstat: quē p̄dictis rationibus tenuē esse vocēqz talē ab eo proficisci necessum est. Vox autē acuta quē tenuis est: igit q̄ prolifico illo se- mine carent vocē hinc merito reddūt acutiorē. Viri robusti qm̄ spiritū valeant: multuz aeris incitare queūt. qd cū multū sit lente mouetur: vocēqz efficit grauiorem. Adoru enīz veloci et tenui vocē reddi acutam iam p̄stitit: quoz neu- trum vt in viro possit existere accidit.

Quare est q̄ nō gīantes vt pueri et iunēcule vel vlr mulieres qd accidit mutatio vocis circa tps emissiōis sp̄matis 9° de hysto. et 5° de gnōne et senes iā fa- cti: et maxime seniores et eunuchi q̄ etiā nō gīant loquunt acute: sed viri calidi et fortes gīatiū grauius loquuntur. **Deidel** Aut qz. **Soluit** p̄ assignās cāz p̄me p̄tis. 2° 2°. 2° ibi. Viri autē. **P̄ima** in tres. nā p̄ qdā p̄mittit necessa- ria in cāe assignatiōe: dicēs q̄ sicut est de linea et alijs sub- tilibus p̄portionē habētib⁹ cū ipsa extēsis s̄m lōgitudinē qz h̄it vnā dimēsiōē t̄m vt lōgitudinē: et sicut est de alijs figuris plures habētib⁹. v3. duas. s. lōgitudinē et latitudi- nē sicut sup̄ficiēs: aut tres sicut corp⁹: ita est in vocibus p̄- nē sicut sup̄ficiēs: aut tres sicut corp⁹: ita est in vocibus p̄- vnā dimēsiōē qz s̄m plures: et facere vnuz solū q̄ plura: dūmō nō habeāt grandē adinuicē p̄nexionē: vt motus di- gitoz oīdit musculoz et genaz. et iō vox subtilis: qz vnaz habēs dimēsiōē facili⁹ fit eā graui p̄ferri vel etiam ma- gna. Nosce q̄ fortassis p̄ p̄ nō scribit magna s̄z grossa: qz grossuz ineptius est adhuc moueri motu recto q̄ ma- gnū plusqz i p̄ subtili oppositū. **Deidel** Dabit igit. **P̄** procedit in q̄strū amplius ex his dicens q̄ p̄suppositis et ostēsis p̄missis spūs q̄ debilis existit mouet modicū aeris valde: eo q̄ est qd minimū: q̄ at tale solū vnā h̄z dimēsiō- nē: et motū ad vnā dīaz pōnis: q̄ qdē est subtilitas vel lō- gitudō: a qua vox silis causat: s̄z vox subtilis est acuta vt habitū est. **Deidel** Qui qdē. **Lōcludit** itēū dicēs: igit illi q̄ nō generāt ceu pueri mulieres senes et eunuchi. oēs enī isti q̄ quoz pueniūt in hac passiōē q̄ est nō gīare. senio- res enī nō oīno gīant: p̄pter ea q̄ declarata sunt vocū et lo- cutionis acute. **Notādū** q̄ l3 senes dicant eē acute vo- cis p̄ cōparationē ad iuuenes: nō t̄m forte sūt vocis acute p̄ cōparationē ad pueros et iunēculas: s̄z potius grauis vt visuz est 4° cap. **Deindel** Viri at. **R**eddit cām scōe p̄tis dicēs: q̄ viri q̄ sūt cali et fortes spū seu anhelitu mor-

Circa fl.

Senes in
acuta vo-
ce iuueni-
bus cōpa-
rantur.

uē. **Deinde** faciendo exufflatiōes vebemētes i quo ē dare oēs dimēsiōes: cū at mlt⁹ aer fuerit mor⁹: tardī⁹ mouet: et qd nō ē vocē cāt graue: vt iductū ē sepe. qd pbat opposi- te: q̄ subtilis et veloc mot⁹ aeris q̄ erat s̄z vnā dimēsiōē t̄m cāt abbat acutā vocē: q̄rū nullū p̄git repire: vt i viro calo neqz. nā i ipo veloc aer sit mor⁹ neqz vox acuta.

Antiqua.

Ropter qd voces grauiiores sūt hye- me: Aut qz grossior est aer tūc: et qui in nobis est et exterior: grossiore autē existente grauior motus sit: q̄re vox grauior. Amplius somnolētiōes sumus hye- me q̄ estate: et dormimus pluri tpe: et somnis autē grauiiores sumus. In quo utiqz pluri tpe dormimus q̄ vigilemus: ista ē hyemis: in hac utiqz erimus grauioris vocis q̄ in quo ecōtra- rio. Adedio enī surrectiōis existēte modico tē- pore: habitus q̄ est in somno factus permanet post dormitionem.

Nonā.

Cur voces nre grauiiores sint tēpore hyber- no: An q̄ aer iterior tūc et exterior crassior est. Crassior autē cum sit tardius mouet. itaqz vox grauior nō imerito sit. Adde q̄ somnolētiōes hyberno tēpore sum⁹ q̄ estiuo plusqz tēporis obdormire solemus. Somnus autē facit vt me- bris grauioribus simus. Quo igit tēpore plus dormimus q̄ vigilamus: qd hybernuz p̄fecto est: hoc vocē effici grauiorem q̄ qui ecōtrario agitur ratio est. Cum enī tēpus vigilandi qd interuenit breue sit: habitus corporis qui inter dormiendum comittitur. permanere vsqz ad somni repletionem nimirum potest.

Quare voces sunt grauiiores hyeme q̄ in alijs tēporibus in qbus sigdē sunt acute voces magis. **Deindel** Aut qz. **Soluit** assignās duplicē cām: vnā ex pte aeris. reliquā ex pte nra. 2° ibi. Amplius. **D**icit p̄ cām fore: qz hyeme p̄pter friditatē ipsiāntē: aer est grossior nobis: qz multū distamus ab eq̄tore q̄ in alijs tēporibus: ita ille q̄ p̄tinet intra p̄cauitatē medij pectoris: q̄ qui exterius nos p̄tinet. Vñ anhelitū hyeme fit in acre p̄p̄ cere: qd nō fit estate: qd autē est grossius: tardius mouet: s̄z vox grauis causat a tardo motu. **Dubitat** qm̄ videt hyeme vocē acutiorē fieri. qm̄ sicut dictū est multotiens: vox acuta causat ex friditate: q̄ viget hyeme. grauis autē a caliditate vt dictū est 5° de gnōne. calidū spūs p̄pter sp̄si- tudinē causare grauitatē in voce: fridū at p̄pter subtili- tatē p̄tius. s. acuitatē. nō igit aer hyeme in quo frigiditas existit est grossus sed subtilis. cuius p̄rarūz oī in litera. **Dicēdū** q̄ vox in hyeme est grauior vt oīdēt hyeme existente in sua nālitate neqz calida reumatica neqz frigi- da oīno virtutē mortificādo. Potest et dictum epigloris firmari: qz hyeme p̄pter multitudinē reumatū et pigloris et cāna oppilant ita q̄ aer tardat in motu: qd qdē vocem graue causat: qd in sequēti vbi h̄ repetit apparēbit p̄ble- mate. **U**t aut veritas appareat sciēdus frigiditatē du- plicē fore: quandā nālem et cōmensuratam instrumentis vocū: q̄ est calidū repressuz: que vocē causat acutā dispo- nendo vocis organa: reliquā vō intensam incōnaturalē instrumentis

Instrumentis vocis: que quidem non solum agit in ipsa disponendo ad vocem faciendam: sed etiam ingrossando aerem interius assumptum: qui est materia vocis: causat vocem grauem: de qua nunc est sermo. Per quod solum ad illud Arist. de generatione animalium. quoniam spiritus frigidus sufficienter remanet subtilis non facta euaporatione: sed calis ipsissimè euaporatione quā facit: sic cur pergit aerem in die calido ipsissimè: ut dicitur 33. cap. sed frigidum superfluum quod spiritui est diu ipsius ipsissimè: habedo ex circumferentijs ad ceterum. Deinde Amplius. Assignat eam dices B. itidem pergit: quoniam in hyeme sumus magis somnolenti: et dormimus maiori tempore quam in estate: sed in somnis longissimis magis graues et pigri: quam immobiles facti: cum maiori tempore dormiamus quam vigilemus. somnus enim est quieti uehementer similis: ut dictum est in 31. cap. 10. picule. huius autem tempus est hyems. Unde Hipp. procula asserit. hyeme somni sunt longi propter longitudinem noctium: ad quod quidem etiam coadiuuat frigiditas et humiditas aeris: cum enim tenebrositate. sicut tunc appetit sunt fortes et cibaria difficilis digestionis multa suscipimus: quorum digestio somni eget auxilio: si igitur toto corpore hyeme graues et fere immobiles sumus: rationabile fit et vocem grauiorem fieri hyeme quam estate: cum moris aeris per instrumenta vocis grauis et tardus reddat: eo quod modicum tempus exeat in quo surgimus et mouemur: ac per vigilam exercendo: cum B. in isto modico tempore in quo vigilamus et surgimus adhuc remanet in nobis habitus impressus ex longo somno ipso iam cessante. B. autem dicit habitus et non dispositio: quoniam habitus dicitur quod factum et uehementer impressum: dispositio uero diuina. Boetius in predicamentis. habitus est dispositio firma. Dispositio autem est in habitantibus regiones quare magna exeat latitudo ab equatore: sicut 7. clima: et deinceps: ubi propter obliquitatem orientis multas noctes accidit longissimas esse hyeme: dies uero breuissimos. In habitantibus autem loca equatoris eam secundo assignata non est dare: cum e noctem semper ibidem exeat. Quoniam enim equator ad angulos intersecat rectos sphaerales.

Problema.

XVIII.

Antiqua.

Instrumentis vocis: que quidem non solum agit in ipsa disponendo ad vocem faciendam: sed etiam ingrossando aerem interius assumptum: qui est materia vocis: causat vocem grauem: de qua nunc est sermo. Per quod solum ad illud Arist. de generatione animalium. quoniam spiritus frigidus sufficienter remanet subtilis non facta euaporatione: sed calis ipsissimè euaporatione quā facit: sic cur pergit aerem in die calido ipsissimè: ut dicitur 33. cap. sed frigidum superfluum quod spiritui est diu ipsius ipsissimè: habedo ex circumferentijs ad ceterum. Deinde Amplius. Assignat eam dices B. itidem pergit: quoniam in hyeme sumus magis somnolenti: et dormimus maiori tempore quam in estate: sed in somnis longissimis magis graues et pigri: quam immobiles facti: cum maiori tempore dormiamus quam vigilemus. somnus enim est quieti uehementer similis: ut dictum est in 31. cap. 10. picule. huius autem tempus est hyems. Unde Hipp. procula asserit. hyeme somni sunt longi propter longitudinem noctium: ad quod quidem etiam coadiuuat frigiditas et humiditas aeris: cum enim tenebrositate. sicut tunc appetit sunt fortes et cibaria difficilis digestionis multa suscipimus: quorum digestio somni eget auxilio: si igitur toto corpore hyeme graues et fere immobiles sumus: rationabile fit et vocem grauiorem fieri hyeme quam estate: cum moris aeris per instrumenta vocis grauis et tardus reddat: eo quod modicum tempus exeat in quo surgimus et mouemur: ac per vigilam exercendo: cum B. in isto modico tempore in quo vigilamus et surgimus adhuc remanet in nobis habitus impressus ex longo somno ipso iam cessante. B. autem dicit habitus et non dispositio: quoniam habitus dicitur quod factum et uehementer impressum: dispositio uero diuina. Boetius in predicamentis. habitus est dispositio firma. Dispositio autem est in habitantibus regiones quare magna exeat latitudo ab equatore: sicut 7. clima: et deinceps: ubi propter obliquitatem orientis multas noctes accidit longissimas esse hyeme: dies uero breuissimos. In habitantibus autem loca equatoris eam secundo assignata non est dare: cum e noctem semper ibidem exeat. Quoniam enim equator ad angulos intersecat rectos sphaerales.

Cur ex potu vomitu atque frigore vocem emittimus grauiorem? An faucibus interseptis: quare rem peritua subsistendo committit: quippe quod aliquid fluctuans in eas detrahatur: alijs vomit aut potus: alijs pituitas per obstrictionem fauces reddit angustiores: itaque delatio spiritus tardius agit. Que autem tarda delatio est grauem hec efficit vocem.

Quare est quod potus et vomitus in frigore facti vel aliter quod id sit aliud quod tertium ut potus vomitus et frigora sunt causa que rem logmur grauius quam in disponibilibus oppositis. Deinde Aut quod. Soluit dices eam esse propter oppilationem flegmatis quod causat a frigore: ab ipso enim et flegma multiplicat: et expellit ex cerebro strigendo guttur et canalem. B. est quod dicit quoniam in istis vomit factus: in alijs potus: et maxime quoniam fuerit vaporosus: et multum supnatas cibum: in his autem tepus. s. fridum attrahit et cat decursus flegmatis catariantis in guttur et tota canalem: quo reddit artius: quod est cople-

mentum et perfectio vocis: nam guttur seu epiglottis est perfectissimum instrumentum vocis: et adhuc additamentum magis ens in eo quod lingua dicitur fistule: sicut dicitur Gal. in libro de voce. et 7. de iuuamentis membrorum: cum Arist. in his quod de libris animalium dicit. Potest et aliter ordinari hec dictio coplementum: quod forte ordo videtur littere sonare: ut dicatur. in quibusdam tepus est causa grauioris locutionis et coplementum perficiens alias duas causas: ita quod tempus frigidum quoniam coniungit cum duabus predictis vel cum altera solum erit perfecta causa quare locutio redditur grauis. Notandum quod angustia vniuersalis canne et gutturis et maxime absque reumate causat voces acutas: opposita uero opposita. Quare concludit dices: propter quod tardus et morosus sit morus in spiritu emisso per instrumentum vocis: motus autem tardus vocem causat grauem: igitur post vomitum potus et in frigore grauius loquimur.

Problema.

XIX.

Antiqua.

Instrumentis vocis: que quidem non solum agit in ipsa disponendo ad vocem faciendam: sed etiam ingrossando aerem interius assumptum: qui est materia vocis: causat vocem grauem: de qua nunc est sermo. Per quod solum ad illud Arist. de generatione animalium. quoniam spiritus frigidus sufficienter remanet subtilis non facta euaporatione: sed calis ipsissimè euaporatione quā facit: sic cur pergit aerem in die calido ipsissimè: ut dicitur 33. cap. sed frigidum superfluum quod spiritui est diu ipsius ipsissimè: habedo ex circumferentijs ad ceterum. Deinde Amplius. Assignat eam dices B. itidem pergit: quoniam in hyeme sumus magis somnolenti: et dormimus maiori tempore quam in estate: sed in somnis longissimis magis graues et pigri: quam immobiles facti: cum maiori tempore dormiamus quam vigilemus. somnus enim est quieti uehementer similis: ut dictum est in 31. cap. 10. picule. huius autem tempus est hyems. Unde Hipp. procula asserit. hyeme somni sunt longi propter longitudinem noctium: ad quod quidem etiam coadiuuat frigiditas et humiditas aeris: cum enim tenebrositate. sicut tunc appetit sunt fortes et cibaria difficilis digestionis multa suscipimus: quorum digestio somni eget auxilio: si igitur toto corpore hyeme graues et fere immobiles sumus: rationabile fit et vocem grauiorem fieri hyeme quam estate: cum moris aeris per instrumenta vocis grauis et tardus reddat: eo quod modicum tempus exeat in quo surgimus et mouemur: ac per vigilam exercendo: cum B. in isto modico tempore in quo vigilamus et surgimus adhuc remanet in nobis habitus impressus ex longo somno ipso iam cessante. B. autem dicit habitus et non dispositio: quoniam habitus dicitur quod factum et uehementer impressum: dispositio uero diuina. Boetius in predicamentis. habitus est dispositio firma. Dispositio autem est in habitantibus regiones quare magna exeat latitudo ab equatore: sicut 7. clima: et deinceps: ubi propter obliquitatem orientis multas noctes accidit longissimas esse hyeme: dies uero breuissimos. In habitantibus autem loca equatoris eam secundo assignata non est dare: cum e noctem semper ibidem exeat. Quoniam enim equator ad angulos intersecat rectos sphaerales.

Cur vox grauior est propinquo magis quam e longinquo sentiri potest? An quod grauior plus quidem aeris mouet. Sed nequaquam in longitudine: ergo a longe minus sentitur: quoniam minus spatium se deducit. Et propinquo autem magis. Quoniam plus aeris sensorij ferit audiendi. Acuta percul ideo audiri potest quoniam tenuior est. Tenue autem omne augeri in longitudinem potest. Bixerim etiam quod motio que vocem reddat acutiores velociores est. quod fieri potest si ut densus: sic angustus spiritus sit qui aerem mouet. Nam et exiguus aer mobilior est. quippe qui ab angusto moueri queat. et densus plures efficit ictus qui strepitum reddant. Licet hoc in musicis perspicere instrumentis. Fides namque tenuiores ceteris eiusdem substantibus acutius consonant.

Quare vox grauis melius audiri a propinquo sufficienter: ita quod neque sit gradus valde propinquitatis neque distantia: ut dicitur in 6. cap. de longe minus: et defuit vox grauis audiri. nunc autem si audiri non grauis manet: sed acuta fere facta audiri: ut dictum est in 6. cap. et dicitur in sequenti. in voce uero acuta erit e conuerso: quoniam ex propinquo magis audiri acuta quam ex longinquo. Deinde Aut quod. Soluit

Causa vocis acuta et grauis.

Problemata. A.

r z

Ropter quid exercitati ⁊ imbecilli
scire loquuntur? Aut quia imbecillis
quodam modicus aerem mouet. modicus
autem velocius fertur. Exercitati autem ve-
hementer mouent aerem: vehementer autem
motus aer per locum fertur. Velox autem in mo-
tu in voce accipit. **Non.**
Cur vocem aer exercitati reddat: ⁊ obiles?
An debili quod aeris mouet. parat quod militum
velocius fertur. Exercitati vero aerem exercitant vehe-
mentius. Aer autem vehementer velocius fertur.
Acutum autem in voce id est quod velox in declaratione.
Quare est? et dissoluti exercitatus iam ut dictum est ⁊ obiles
maiores particule. ubi hoc aliquantulum plus

plus et non exercitantes in quibus fortis virtus est et reuma propter caliditatem mouet dissoluere: ut patet in 3° cap. 7 de debiles corpore ut infirmantes loquuntur acute. Deinde [Aut qz.] Soluit et diuidit in duas partes in quibus duo ponantur in quibus. ibi 2^a Exercitatio. Primo dicit causam esse quare imbecilles acute loquuntur: qui imbecilles modicum mouent aerem. modicus autem aer motus velocius fertur et mouetur quam multus: sed a veloci motu causatur vox acuta. Et notandum quod predicti non debent esse adeo debiles quod modicus aer non possit velociter ab eis moueri. Deinde Exercitatio. Assignat causam cum dicitur quod exercitatio qui iam sunt exercitii debiles et in maioribus sumptu mouent aerem motu vehementi. et febrius iustissime: non autem extensius. quod autem vehementer mouet velociter fertur: et quod tale est vocem causat acutam.

Problema. XXII. Antiqua.

Ropter quid eis qui post cibos clamant vox corrumpitur. Omnes utique videbimus clamantes ut cantantes et rotantes et alios tales: mane autem et ieiuni existentes cantantes lectiones faciunt. Aut corrumpi vocem nihil aliud est quam locum corrumpi in quem spiritus egreditur. Propter quod et brachiosi corrumpunt voces: non in eo quod fiat spiritus peior qui facit voces: sed in eo quod asperatur arteria: et a caliditate autem vehementi maxime exasperari aptus est locus iste. Propter quod neque febricitantes neque vehementer calefacti confestim post remissionem febris canere possunt. Exasperatum est enim guttur ipsis propter caliditatem. A cibis autem conuenienter est esse spiritum multum et calidum. Talis autem exiens rationalis est ulcerare et exasperare arteriam: hoc autem accidente merito vox corrumpitur.

Noua. Cur vox corrumpi his soleat qui cibo ingestio clamantur. Itaque omnes qui vocem exercent ut histriones: saltatores: et ceteros generis eiusdem mane ieiunioque ore exercitationeque adire licet inspicere. An vocem corrumpi non aliud est quam membrum qua spiritus transmeat corrumpi. Quocirca ranci quoque voce corrupta sunt. non quod spiritus vitiatum est qui vocem afformat: sed quod exasperata arteria est: que vehementer concalescione exasperari maxime solita est. Quamobrem neque qui februnt: neque qui vehementer februerunt statim cum febris cessauerit cantare queunt. sunt enim asperis nimio ex calore faucibus. Cibis autem spiritum et largum reddi et feruidum consentaneum est. Qui talis autem est exulceret arteriam transmeando atque exasperet. ratio est: quod cum inciderit merito vox destrui potest.

Repetit 2^m problema ut magis reddat planius propositiones que est quod vox corrupta clamantibus post

repletionem ciborum et potuum. Deinde Et oes. Scito ostendit quod ita sit expeimēto ex quo relinquitur quod rationabile fore. dices: quod ita sit apparet: quoniam est videre oes et maxime vociferantes conati ut cantantes et proprie per fausetum et rotantes. in quibus se mouentes cum hoc quod cantant: vel facientes cantus in quibus rotationes determinate et circuli obseruantur: ut patet in 19^a problema. et oes similes istis in clamando. Et quod ita sit ostendit per dispositionem istam: quoniam quod de mane post exertationem cantant: quod mos est hominem non esse repletum cibis tunc autem vltimique fuerint ieiuni et inaniti circa prima digestionis membranales ex suis cantilenis faciunt lectiones: sicut enim videmus lectiones que cantant in laudem dei sunt longe continue et non intermissione ita similiter accidunt cantantibus ieiunantibus propter quod apparet repletionem ciborum vocem corrumpere. Deinde Aut. Soluit et primo assignat causam. 2° infert correlatiu declarationem propositionis. 3° quod dicit adaptat propositionem sita. et ibi. Propter quod. 4° ibi. A cibis. Primo dicit causam esse: quoniam vocem post cibos corruptam non est nisi quod corruptum instrumentum formationis ipsius: per quod aer inspiratus egreditur quod est subiectum vocis: propter quod accidit voces brachiosi et catarrigatis ad pulmonem corruptionem autem brachii catarrus hic intelligitur magis ad actus quam ad fauces distillas: et hoc non propter corruptionem et imutationem factam in spiritu: non enim dispositio spiritus cantantis voces deteriorat. sed per accidit: eo quod trachea arteria que vocis est instrumentum vnum principaliter exasperatur: et id propter caliditatem reumatis: quoniam inter alia loca hic locus spiritus est natus a caliditate exasperari: eo quod superficies ipsius debet esse lenis oino: vnde si fiat aspera etiam modicum nocet multum: sed in trachea debet continue inesse humiditas parua humectans anulos carne ut inde lenissima suauiter aer egrediat. vnde caliditas habet exiccans humiditatem multum ledit: propter quod infert correlatiu: et quod tamen in membrum exasperat et ledit a caliditate. accidit febricitantes fortissime ut habentes causam vehementem aut calefactos vehementissime sic fortassis accidit athletis iouellis. Vel potest legi quod illud vehementer calidi expositione subdatur post febricitantes: ut sit sensus: febricitantes vehementissimo feruore: huiusmodi post febris separationem non possunt canere: quia guttur eorum et carne sunt exasperate et inaequales facite propter caliditatem excoziantes. Nota quod bene dicit neque febricitantes neque vehementer calidi: quoniam non febricitantes oino et calidi habent vocem interdum acutam et sonozam potius quam corruptam propter modicum aeris mouere: quod etiam non exasperat canem et guttur. Unde Gal. 7° de iunamentis. Nos inuenimus patientes febre acuta quoniam canna et isophagus exiccant habentes gracile vocem. Deinde A cibis. Reuertitur ad propositionem quod tactu est adaptando dices quod a cibis post ipsorum assumptionem cum quis laborat in instrumentum vocalia rationabile est spiritum multum et calidum valde resolui: et ad vocalia instrumentum transire: ad que quidem perueniens probabile est valde exasperare et ulcerare inducendum morbum per superius et potissime arteriam et guttur: cum hec sint lentiora et passibilia: cum autem id fuerit consumum rationi valde existit vocem corruptam. Nosce ut tollatur dubitatio. quoniam in cibis et potus suscipiuntur in ventre et calor circa ipsos congregatur: tunc quando aliquis fatigatur post comestione membrum operationis aie oportet illic esse et adire et per humidum: quod deum est calidum non fore absque humido: calore in ventre semoto: ventris os quod relaxat compressio ne cibi nutritur: propter quod etiam fumi prauis ad cerebrum ascendunt qui propter frigiditatem ipsam deorsum refranguntur. et propter caliditatem instrumentorum vocalium calefacto trahunt ad canem: propter quod accidit ipsam exasperari et etiam operari multis interdum humiditatibus illic dissolutis.

Quo pertinet gar voces corruptas esse post cibum.

Particula

Problema.

XXIII.

Antiqua.

Propter qđ siquidem vox est aer qđ figuratus z latus dissoluitur multo- tiens: fm figuram autēz echo fit ver- berato tali ad aliquid solidum non dissoluitur bec sed manifeste audimus ipsam. Aut quia repercussio est sed non cōfractio. Ita autē totum pmanet z due partes similis figu- re ex ipso fiunt. Ad similem autēz angulum est repercussio: ppter quod z similis fit echo. vox enim que est ex principio.

Nota.

Cur vox cum aer quidaz formatus sit: z qui- cuz fertur formā sepe illam amittat: echo id est resonantia fiat. Cum enim aer vehementius in aliquod solidum offenderit vox non dissoluit: sed eandem expresse reciprocantem audimus. An qđ refractio est nō perfractio. Sic enim cuz torū permanet: tuz partes ab eo due vniformes proficiuntur. Quippe cuz per similem angu- lum refractio existeret soleat. itaqz vox resonan- di similis prime efficitur.

Quare est qđ si ex voce causet qđā pfiguratio aeris z delatio qđ huius p aerē delata sepe dissoluī z annihilat oīno: ita qđ nō pcpit qđ ipſius deinceps. sūt z sepe nō fit dissolutio figurationis predicte: sed causatur echo habens figuram z similitudinē cuz priorī sono. z id accidit cum aer motus qui principalem sonum causabat: fuerit reuerberatus ad aliqđ corpus solidum concavum fm figuram: ita qđ manifeste auditu pcpit echo: z enī semper fiat: non tamen pīnue ipsū audimus: vt dicūz est 8° problemate. bec autem nībīl aliud videntur sonare nisi que est causa qđ aliquando non fit echo. z qđ aliquan- do fit. **Deinde** Aut quia. **Soluit** dicens causam esse: quia illius figurationis causate in aere z late per ipsūz fit aliquando repercussio z non fractio vel dissolutio: z pro- pter hoc interdū causatur echo aliquando nō. quādo autē fit repercussio z refractio aeris: totam illaz configuratio- nē z commotionez aeris in medio contingit manere non dissolutā omnino: fiunt tamen ex ea due partes similis fi- gure: ita qđ secūda facta p repercussionē similis est priorī a qua causata fuit: qđ sicut illa erat circulariter per totūz: ita z ista reflexa. z id est quod dicit qđ ad similem angulū fit repercussio: sicut erat pmissio: ita qđ est vnus z idem in loco in quo fit repercussio z motus reflexus: z est similis: qđ eandēz figurationē quā habebat prior motus ante re- percussionem: bz etiam secūdus percussus. z ppter hoc pcludit vocem. z sonum illum qui dicitur echo vel tinni- tus esse similem voci plate ab ore primum. **Notandū** tamen qđ cū ista similitudine est etiā differentia. quonīaz omne simile diuersum eo qđ echo est sonus acutior qđ sit vox. est enim refractus de longe. z qđ tale cuz auditū de longe occurrit acutius auditur: vt dictum est in 6° caplo. z illud idem in 5° introducitur itidem.

Problema.

XXIII.

Antiqua.

Propter qđ aliorum quidem anima- liū iuuenilia z parua acutius voci- ferant pfectis. Vituli autē grauius p- fectis bobz. Aut quia in vnoquoqz

genere parū simile est femine que est in ipso. Boum autē femine grauius vociferāt maribz: vituli autē his magis similes sunt qđ maribus. **Nota.** Alia vō e contrario.

Cur ceterozū aialium nouella recensqz edita vocem mittūt acutiore qđ que pfecta etate sūt. vituli autē grauius mugiunt qđ boues perfecti. An qđ infans quoqz in genere similis femine eiusdem generis est. Boui autē femine grauius mugiunt qđ mares: cuz cetera e contrario agāt. At vituli similiores feminis qđ maribus sunt. ergo vocem hi grauiorem emittere debent.

Quare in spēbus alioz aialium iuuenula z pua adhuc entia in creatura habēt vocē acutiore qđ pfer- eta z pſistētia. in bouina vō spēz ecōtra: qđ vituli grauiorē habēt vocē qđ boue pfecti: nō castrati maxime. **Deinde** Aut. **Soluit** z p ad scōdaz partē. 2° ad primā. 2° ibi **Alia.** **Dicit** p hoc esse: qđ in vnaquaqz specie aialium il- lud qđ est parūlū z iuuenulū bz similitudinē in nā z opationibus cū femella illius spēi: s3 in specie bouina ita est qđ femella grauiorē bz vocē mas. maxime non exciso. nūc at cū vituli sint parūli z iuuenuli filiores sūt femel- lis qđ maribus. **Deinde** Alia. **Soluit** ad pīā partēz dicēs qđ in alijs spēbus aialium ptingit econuerſe: qđ se. hnt voces acutiores z mas. grauiiores. z p pīs partēz iuuenū- la habebūt acutiores masculis cū feminis sint pporiona- biles. **Not** hic cām nō assignari ppter quā intellectus quietet curiosus. Sed vterius qrit qre se. boum grauiorē habēt vocē mas. z cām huius iam in 10° pīcula 36° cap. assignauit. z in 5° de gnōne aialium causa huius sufficiēter ostendit. v3 enī ibidē tauros cor bīe neruofum: ppter qđ vigorofam habēt hāc particulā qua mouēt spiritū velut chordā tēsam neruēā: z hoc nobis ostēdit os qđ iuenit in cordibus quorūdam bouz. sed excisi permutant in femi- neam nām: in iuuenulis autē nondū tensa est bec particula qua spiritus mouet z vox pstituitur senibus: z fecit rei- missa est virtus his ppter tempus: illis autem sexū. z ideo bec tria sunt debilia z impotētia mouere spiritum qđ est vocum subiectum. non enim pīcula motiua robusta exi- ſtit: qre voces istoz erūt graues a motu tardo causate.

Problema.

XXV.

Antiqua.

Propter qđ qñ pīendūt ioculatrices minus chozi fiūt. Aut ppter asperi- tatē extēs vox: nō ad plus pauimentū. Aut min⁹ fit vna sic vt min⁹ ē. nō enī pīnua. Quēadmodū z lux in lenibz magis: pp id qđ accipit ab impediētibz.

Nota.

Quam ob causam paleis in orchestra sparsis chozi vox minor sentiat. An ppter asperitatem. Vox enim pauimento minus leni occurrit vt minus vna ita minor existit. Quippe que mi- nus continua fit quomodo etiam lux amplior resplendet in lenibus eo qđ nihil impedimēti in- teruenit quo interpolatur.

Quare est qđ ioculatrices z cātatrices qñ pīdūt ad- iuueē z rixant minus fiūt chozi. pōt autē id qđ dicit chozi dupli- exponi. vno quidem modo: qđ pance- pgregantur ad cōtandū vna ppter rixam. z ideo chozi fiunt

Echo acutior
sonum ē
voci.

fiunt minus: nō enim replent eis: et tunc chorus itidē erit
 q̄ locus aggregationis in cātu: qui in ecclesijs appellatur
 chorus. unde Dugurio chorus dicitur locus ubi cantāt qui
 de choro sunt. et dicit a p̄cordia: qm̄ enīz vt ait vnus canit
 dī monodia grece: latine aut vniciniū: cū aut duo biciniū:
 qm̄ aut multi chorus. Vel alr: q̄ p̄ choros audiant modi
 qdā cantandi in quibus debet esse multi bonas habentes
 voces: vt possint choz et ritmū q̄ in tali. v3. cantu requi-
 ri seruare: et sunt cantus pueriū seu muteti: quos diffici-
 le est seruare: vt apparebit 19° p̄ticula. 15° cap. C Deinde
 Aut q2. Soluit et p̄mo assignat cām dicens: qm̄ vox egre-
 diēs ab istis iocularibus p̄pter exasperationē trachee
 arterie quā acquisierūt ex rixa et p̄tione non extendit et
 p̄tinuat s̄m plurimā partē: vñ pauimentuz et totus locus
 aule in quo fit cātus minus sit vñ et p̄tinuuz repletū so-
 norositate cātus: sicut illud qd̄ causat vocē est minus: vñ
 et vox nō pōt p̄tinuari. Quēadmodū. Declarat 2° qd̄ di-
 ctū est in lucis manifestatione: q̄ sicut videmus lucē ma-
 gis manifestare et illuminare cū suscipit rep̄cussionez ad
 lenia et tersa: vt ostēdit speculū calibinū: eo q̄ remouet ab
 ip̄edientibus: ita s̄m vox cū fuerit p̄tinua et multoz ma-
 gis seruant cantus coetici. et sicut lux in non lenibus ois-
 pergit et p̄iungit ip̄edientibus. eodē modo vox quan-
 do fuerit a paucis non p̄tinua ex qua cantus accidit cho-
 ricus: id autem 19° particula p̄mplius apparebit.

Problema. XXVI. Antiqua.

Rofter quid quādo sal in igne p̄ictur sonat. At q2 sal humidum habet: non multū tamen qd̄ a calido ispi- rum et violentia exiens scindit sales.

Omnē enim quod scinditur sonat. Noua. Cur sal igni ingestus mouere crepitū soleat. An q2 sal paz humoris intra se p̄inet: qd̄ mor- a calore ignis p̄uersum in sp̄ritum violentoqz eritens impetu salem rumpit. Omne autē qd̄ rumpitur mouere crepitum solet.

Quare cū sal p̄icitur in ignē scindit et sonum causat ad modū tonitruū. C Deinde Aut q2. Sol- uit dicens causam esse: q2 sal habet humiditatem quan- dam non autem multam. p̄pter quod medicus dicit ip̄m calidum et siccum in secūdo gradu: huius autem humidi- tas per calidum resoluens humidūz interius in vapores causat spūs v̄tōsus qui est in eo: non enim mox cum sal cadit in ignē calor pōt p̄ totū trāfire: imo crustula quedāz efficit̄ exterius p̄ quā calm paulatine subintrans humi- dū subtiliat̄ iterius: et iō dixit ip̄m humidū nō multūz: q2 si esset multū statim actione liquefceret ignis: et nō fieret crustula exterius defendēs calidum liquefactum: cū aut humidū intraneū fuerit spūatum spū v̄tōso: tūc eo extē- so et applicato p̄pter subtiliationē quā acquisiuit a calido perfcindēs crustulā interiorē cū magna violētia egre- dit̄: et sonū quasi tonitruū causat: cuius cā est: q2 oē qd̄ sci- dit̄ taliter sonū inducit: eo q̄ aer violenter rumpit testaz circundantē: qd̄ est videre in castanea igni exposita nō di- uisa: humidū enī qd̄ est iterius subtiliatū calido nō potēs exire p̄pter duritiē corticis fragit̄ ip̄m cū violētia magna et sonū qm̄ tonitruū causat. et de h̄ erit sermo 42° 59° cap.

Problema. XXVII. Antiqua.

Rofter quid quādoqz pueroz qdā prius q̄ accedant ad etatez in qua ex- planare puenit ipsis loquentes et ma-

nifeste dicētes: itez s̄m viuūt: quousqz venerit p̄suetū tēpus: quos multi cogitāt mōstra esse. Itā at qdā dicunt et p̄festim facti loqui. Aut q2 sicut frequēter plura eoz q̄ faciūt s̄m s̄m nām: p̄pter hoc paucis h̄ accidit et nā s̄m adinuicem p̄ficiunt: p̄pter qd̄ et audiūt simul. et vocant et audiunt s̄m auditum et dicūt et explanant. At h̄oneqz multoties p̄ficiunt eadē: sed h̄i qd̄m audiūt prius q̄ hoc mēbrū dissoluāt quo loq- tur: alijs h̄o ecōtrario. H̄i at nō vtiqz loquunt̄ itellectualiter: que enim vtiqz audiūt loquunt̄: sed qm̄ venerit tēpus vtiqz reddunt qd̄ est s̄m nām. Quibuscunqz autem prior est sensus qui est s̄m auditum: certificāt in anima quo primo mouēt vocē et faciunt sermonē. H̄is quādoqz sit vtiqz audientibus multa: et potentia quedā mēbri et dissolutio: maxime quidē post somnū aliquem. huius aut causa: q2 somnus et corpo- ra tardiora facit: et membra quiescens: si autem non est aliam mutationem assumētia talem: multa aut habemus talia facere que paruis tē- poribus indigent: deinde nō ad hoc similiter se habet quando ita contingit mēbrum habens et dissolutū qm̄ superficialiter fuerit in sensu. Quo- rum motus est intellectus s̄m auditum hoc su- peruenit et locutus est. Multotiens autem et cantus et verba egrediuntur a nobis: nō ex vo- lūtate. sed si primum p̄elicientes dicamus po- sterius absqz electione dicimus aut scimus: et non potest ab ore exire: ita et pueris quandoqz accidit hoc dicentibus. deinde iterū consistat in nā illa particula quousqz tēpus aduenerit pos- se ipsum et segregare. Noua.

Cur pueri nōnulli ante q̄ etas veniat qua vo- cabula suo tēpore explanare possint fariicipiāt. Et vbi aliquid exp̄esse dixerint rursus obmu- tescāt atqz vt prius degūt quousqz solitū tēpus loquēdi accedat. Que quidē a plerisqz porten- ta esse putant̄. iam aliquos etiā statim cū in lu- cem venerūt locutos esse p̄ditū est. An magna quidem ex parte s̄m naturam homines p̄dēt. itaqz illud paucis accidit. Sed nature ratione simul hec contingere ac perfici solent. Quam- obrem simul et audiunt et vocē emittūt: simul et intelligūt facultate audiēdi et loquunt̄ et ex- plicant. Euenit tamen interdū ne hec simul cō- tingant. sed vt alij prius intelligant q̄ mēbrū id absoluat quo loqui possumus. Alij p̄tra qui scilicet que loquant̄ intelligere nequeant. Que enim audierint simulate eadem reddunt. Sed cū tempus affuerit vtroqz iā munere nāc fungi

Particula

incipiant. Quibus autem prius sensa auditus in aīo valeant q̄ mēbrum id absoluat quo primo vocē mouemus orationemq; p̄dimus: his nōnunq̄ vbi iam multa intellexerint: facultas quoq; membrū illius et absolutio p̄pere p̄tingit maxime qd̄ a somno. Cui⁹ reica est q̄ somnus data requie: tū corpa tota: tū mēbra singula facit alacriora. S; fieri pōt: vt vel ob aliā huiusmodi mutationē idē eueniat. Cōplura at̄ sūt q̄ vt efficere valeamus: breuissimū t̄p̄is adiunēto opus est. Et tū eadē postmodū eque agere nequa q̄ possimus. Quoties itaq; mēbrū illud ita se h; vt libeꝝ absolutūq; sit efficit vt qd̄ per auditū intelligētiā mouit idē cū pēdet fluitatq; in sensu retinet verbūq; reddat. hinc nobis et carmina et vocabula sepe numero non ex voluntate occurrunt. Et que prius voluntate petita di primus eadem postea non voluntarie dicimus. hinc etiam sepe que nouimus ore explicare non quimus. ita fieri pōt vt pueri aliquid dicāt rursusq; mēbrū cui fandi data potestas est: redeat ad suā nām ac obmutescat: dū tempus corroborandi absoluendi vltimum veniat.

Quare est q̄ aliqui ante q̄ pueniāt ad tēpus nātr cōstituti ad loquēdū: vt circa. 20. mēses loquuntur sermone articulado manifeste: et deinde viuunt ita loquēdo quousq; attingāt ad tēpus a nā deputatū locutionis: et multi quidē sunt qui dicūt tales esse mōstra et peccata nature miranda. ¶ Deinde Jam autem. ¶ Ostēdit q̄ questio sit rōnabilis dicēs q̄ ita sit apparet qm̄ dicūz est ab aliqbus quosdā mox fuisse locutos cum fuerunt nati. ¶ Notandū q̄ innuit distinctio vt apparebit q̄ videlz quidā loquunt ante tēpus determinatū a nā. alij at̄ post. quidā vō vt est tēpus determinatū nātr solū. ¶ Notandū q̄ Dally abengacel. de natiuitatibus recitat casum satis huic p̄portionabilē p̄blemari aiens. Rex noster vocauit nos eo q̄ vna ex mulieribus suis peperit filiū: et fuit ascēdens octo gra. libe terminus Mercury: et in ipso fuerūt Iuppiter Venus Mars et Mercurius: et puenit illic vna societas astrologoz: quoz quilibet dixit suā opinionē: et ego tacui. Tūc rex dixit mibi: qd̄ habes cū nō loqueris? Cui respōdi: date mibi terminū triū dieꝝ: q̄ si filius vester trāsserit tertiu diē erit de ipso miraculū magnū. et cū natus cōpleuit. et 4. horas incepit loqui et facere signa cū manu. et rex multum expauescit. vnde et ego dixi possibile est q̄ dicat aliquā p̄phetiā et aliquod miraculū: et tunc cū rege fuimus ad pūez. et dixit puer. Ego suz natus i formatus et natus sum ad indicādū amissionē regni Agedeyr. et destructionē gētis almanib; statim cecidit et mortu⁹ est. ¶ Deinde Aut. ¶ Pertrahat hui⁹ qōnē. et p̄ dicit de B vt frequēter p̄tingit. et q̄o aliqñ aliter accidit. et ibi At vō. ¶ Primo dicit q̄ plurima eoz q̄ nālia sunt fūt sicut frequēter: qm̄ entiu qdā sunt semp. alia vt in pluribus. nonnulla ad vtrūlibet: qdā vō rara. et p̄b; q̄ siquidē nālia determinata sūt ad id qd̄ est esse vt in pluribus et semp fm̄ aliqua sui. Et q̄ ad B nā se determinat: ideo q̄ predictum est de pueris loquētib; ante tēpus determinatū a nā: cū sit in paucis repertū: non erit nāle sed potius mōstruosus raro accidens et a casu: qm̄ que sunt naturalia simili mō et eodē

tēpore perficiunt fm̄ debitam p̄portionem et vñ nō antecedit aliud longo tempore: vt in recitato puero: in quo p̄us valde fuit loquela q̄ auditus discipline. nō enim qd̄ dixit p̄ auditū p̄cepit ab aliquo: q̄ simul cōplēt tēpore: imo tpe vno audiūt et p̄cipiunt sermonem generatē ip̄lis disciplinā vocandi: vt tollat ambiguitas: et simul tpe vocant. et similr eodē tpe audiūt p̄dictū sermonē et explanatū p̄ferūt et loquunt: ita q̄ ab audientibus intelligit. Sic igit p̄ q̄ cūz nālia hic ḡiabilia et corruptibilia determinēt se ad id qd̄ est esse in pluribus: q̄ loquela infantiu taliter a p̄ncipio non est omnino nālis. ¶ Deinde Aut vō. ¶ Ostendit q̄ interdū accidit nām nō vt frequēter simul et similiter opari aliqua habētia adinuicē affinitatē. et primo facit distinctionē bimēbrē. et nōminat ip̄ius membra. et ibi ¶ Hi aut. ¶ Primo dicit multoties accidit q̄ p̄dicta nō cōplēt ad faciendas suas operationes: sicut est organum locutionis et auditus similr et eodem tempore. imo aliqui prius audiunt: q̄ organum illud quo loquunt vt lingua et alia eius dissoluant et remoueant ab impedimentis ligantibus eam: que erat humiditas superflua: et mollities et teneritas musculoz lingue. alij autem sunt quibus accidit contrarium hui⁹. s. quia ante habēt linguam et que sunt eius absoluta et prompta ad loquendum q̄ possint auditu percipere sermonē discipline susceptū. ¶ Deinde ¶ Hi autēz. ¶ Prosequitur membra diuisionis et primo secundū. sc̄do primū. ibi et 2. ¶ Quibuscumq; dicit q̄ illi qui p̄mo loquunt ante q̄ intelligant: tales non loquunt intelligibiliter: ita q̄ sermo eius intelligatur ab audientibus: aut si intelligatur: ip̄si tamen nō loquuntur intelligibilr sibi: nō enim forte intelligūt quod loquunt: vt tactum est de puero et loquela auium. Bene dico q̄ nō loquuntur sermonem intellectiuum ab alijs: quia qui talem sermonem debēt p̄ferre: opz q̄ audierint loquū: quorū disciplinā perceperūt auditu: sed postea qm̄ venerit tēpus in quo vtrūq; perficiūt istrumētū: puta auditus et sermonis: ita q̄ auditus istrumentū pficiat et subsequēter locutionis: tunc causant actus suos simul nāles: ita q̄ loquunt ip̄si et alij intelligūt. ¶ Deinde ¶ Quibuscumq; ¶ Resumit sc̄dm mēbrū p̄fate distinctionis et p̄sequit et diuidit in tres partes. p̄mo enim dicit qualem sermonem p̄ferunt. sc̄do quomodo aliqñ hui⁹ auditus eoz impedit. tertio declarat qd̄ dictū est de ipso in viris p̄fectis. et ibi ¶ Dis quandoq; ¶ ibi 3. ¶ Quoz motus. ¶ Dicit primo q̄ illi quoz auditus precedit locutionem primo recipiunt in mente sua q̄ vocem emittant: et sermonem causant articulatū. ip̄si enim iam auditu perceperūt disciplinā loquēle. ¶ Deinde ¶ Dis quandoq; ¶ Ostēdit quomodo auditus aliqñ nocet dicēs: q̄ istis qui audiunt p̄mitus q̄ loquant: aliquando fit cū hui⁹modi virtute magna quam habent loquēdi: dissolutio et ipedimentū in locutione: et aut maxime p̄tingit post somnum et p̄cipue longum: eo q̄ somnus corpora reddit pigriora ipsaq; imobilizat: vt dictum est 15. capitulo. p̄pter qd̄ bene dictū est primo secundū. somnū vehementer fore similē quieti. vñ nobis p̄gētibus ex somno plerūq; sentimus tinnitū et motū ycnosus in capite: q̄ sumi petunt exteriora. hoc enī nobis p̄ somnum accidit posito q̄ non incurramus aliquam similem dispositionē impeditiuam auditus: multe enim sunt operationes quas habemus exercere que parua indigent lesione vt noccant: ita q̄ cū p̄tingat mēbrū aliq̄d vt organū auditus dissolui et ledi a ledēte aliquo: non se h; eo mōdo quo erat prius: ita q̄ possit perfecte audire: q̄ ip̄ius sensus debilitatus est: l; causa debilis fuerit. ¶ Notandum q̄ somnus non solum bebetat vires corporales: immo animales et intellectuales. est enim de tribus que probent

Verba
Dally abē
gaselis de
puero nato
in ter
mino. 24.
horarū p̄
p̄p̄tate.

bent scientem uti et agere secundum scientiam: ut ebrietas egritudo et somnus, et bicoz. 6. Unde eorundem primo. Felices nihil differunt a miseris secundum dimidium vite. [Deidel Quoz.] Declarat quoddam quod dicitur de istis dicens per quod exteriorum rerum: motus: quare apprehensio intellectualis per auditum solus precedit: plus prius succedit loqui: ita quod tales loquuntur non solum simplicem sermonem: imo frequenter sermo est tantus quod voces in ipso perferunt propter voluntates et propositus: sicut quando nos viri perfecti primo proponimus aliquid dicere: tunc principio dicendi propositum sequenter dicimus aliqua que non pelegeramus dicere: interdum vero huius pertingit oppositus: quando cum proposuimus quod habemus dicere: non tamen potest perferri et ab ore exire. [Deindel Ita.] Quod dictum est secundo applicat propositum dicens quod ita accidit pueris: sicut dictum est viris perfectis accidere: quando pueris pertingit volentibus aliquid perferre quod sciunt et deliberauerunt quod pericula platiua qua sit locutio remaneat adhuc indisposita secundum naturam suam et situm priorum: quousque postea tempus accidat quo locutio: nis prima particula possit sermones exprimere: separare: et perferre extra ipsam. Sicut est ut primum membrum ad propositum applicet: multoties accidit pueris istis cum audiat et in anima sua multa phantasmata prius disponat: ut loquantur multa postea propter suam garrulitatem: quorum non precessit electio: et deliberatio: ut prius precessit cum audire poterat et non loqui. [Nosce ex] ybis Aristotelem. non posse perfectae causa questi haberi: propter quod sciendum quod huius causa duplex potest assignari. una naturalis que est: quod occupatio anime foris in aliqua operatio: num suam retrahat eam ne adiunct alias operationes et ab errore defendat: nam cum anima fuerit occupata circa interiora corporis non solet de exterioribus audire: ac e converso. 3. de anima. quod quidem accidit: eo quod quilibet operatio sit per calidum: ita quod una fortificata calidum subtrahit alteri quod est operationis principale instrumentum. Cum itaque virtus informatrix et discretiva circa perfectionem linguarum aliorumque instrumentorum vocalium fuerit occupata: sibi calore sibi attracto: informativa debiliter operatur circa instrumenta auditus et e converso. Propter quod si habeat affinitatem he due partes: ut dictum est in quinto capitulo. nihilominus: quod agens non equaliter aliquando circa ipsa perficienda operatur contingit ambo non equaliter: sed secundum prius et posterius perfici. Secunda vero causa ex generalitatem suscipitur astrologorum parte: ut propter habere Mercurium dispositum sufficienter omnino ut ceu in ascendente: in quo congregate domo sua: sicut virgo proprie gemini: sitque directus orientalis non combustus: signat enim ut dicunt linguarum os noster uos et animam rationalem. Unde geofar ad sadam. quando fuerit Mercurius in ascendente orientalis directus signat quod natus erit eloquens rhetor et verificator. quod autem a natiuitate auditu percipiat intellecta tempestive: potest etiam contingere ex bona dispositione Saturni et Jovis cum Marte. Saturnus enim signat aurem dextram. Jupiter autem sinistram.

Problema. XXVIII. Antiqua.

Propter quod quedam sonant et moventur pestifera: ut archa nullo sensibili mouente etiam melius secundum est mouentes motas. eadem autem ratio et corruptio et senectus. ab insensibilibus. non corruptum quod dicunt a tempore omnia. Aut simile est hoc guttis et eleuatis lapidibus sub vegetabilibus: non enim vltimum eleuat aut mouet sed continuu. Hoc autem pertingit insensibili existente sensibile fieri motu: ita autem et quod continetur sub insensibilibus temporibus mouetur et diuiditur in insensibilia: in omni enim et continuo mouet et

corruptum: continuu autem est non in nunc: sed in determinato tempore a nunc.

Nota.

Cur aliquod obstrepunt mouenturque subito ut archa que nullo mouente quod sensus nouerit contentant et crepant: cum tamen potenti esse debeat quod mouet quod mouet: que eadem questio etiam de corruptioe ac senectute est. Quippe cum a re insensibili omnia corruptantur que a tempore pereunt. An simile guttis hoc est et lapidibus: quos plante emergentes attollunt atque reiciunt. non enim quod vltimum actionis est id vel attollit vel mouet: sed hoc vniuersa continuatio efficit. qua quidem re insensibili accidit: ut motus ille sensibilis nascatur. Sic etiam res prenta spatijs insensibilibus temporis mouet: atque in partes digeritur insensibiles. vniuersi tamen et continui ratione exultat et motus et obitus: continuu autem illud non in instanti temporis: sed in tempore quod ab instanti determinatur situm profecto.

Querit per quod quedam causant sonum et mouent statim ut archa et huius. nullo est sensibili eas mouente. Ad idque melius fieri pertingere si eas motas causando predictum sonum sumus mouentes. Vel aliter quod sic esse motas per se ipsas melius secundum eas sonare et moueri quod si nos sumus ipsas adhuc mouentes. [Deidel Eadem.] Ostendit secundo simile dubitatione huius quod aliquid corruptum et senescit dicens quod eadem ratio vult esse de corruptioe et senectute: sicut est de sono et motu predictarum archarum: et talis: quod sicut illa sonat eo quod corrumpunt ab insensibilibus: ita et hic: nam omnia vtriusque que dicuntur corrumpi ab insensibilibus: corrumpunt a tempore. Unde archa tales magis sonant et mouent in mutationibus temporis magis: et sicut corruptioes et senectutes tunc magis accelerant. Unde Dip. 3. aforismorum. mutationes temporum maxime generant morbos: quod consequenter. 4. phy. omnia pari sub tempore: sicut nos consueuimus dicere tempus calefacere: et senescere omnia in tempore obliuisci propter tempus. non enim quid didicit neque nouum factum est neque bonum in tempore: per se enim causa corruptionis est tempus. [Deindel Aut quia.] Soluit. et primo assignat causam principalem questi. deinde secundary. secunda ibi. Aut hoc. [Dicens quod eodem modo sonant et moventur archa et huiusmodi sicut accidit guttati cauere lapidem et vegetabilibus eleuari sub lapide. ponatur enim quod noua planta pullulet: et super locum per quem debet exire sit lapis: tunc planta illa subleuat lapidem: et eum remouet quasi separando: unde. 8. phy. est quedam similis ratio hec de eo quod est guttas conterere: subditque: et nascentia lapidem scindere: et huiusmodi quod dem guttis perforantibus lapidem et nascentibus vel vegetabilibus subleuantibus vel scindentibus lapidem: non est dare quod extrema gutta cauans lapidem effodiat nec extrema et vltima impulsio quare facit vegetabile: lapidem subleuat aut remoueat eum a loco supra plantam: sed hoc facit totum continuu ita quod prime gutte ac impulsiones non effodiunt et subleuant eundem: neque vltime tamen sed vltime in primarum virtute et mediarum disponentium ad talem actus. 8. phy. apparet: quia non est: quod si vltima gutta vel vegetabilis impulsio foderit lapidem et leuauerit: quod propter hoc in medio temporis preceperit gutte vel impulsiones secundum medietatem effoderint aut impulerint: quod vltime non per se operantur: sed in virtute aliarum precedentium illas. [No-

l.c. 117.

l.c. 23.

Particula

see cōtrariū hui⁹ qđ expositū est sensisse Sal. iterioꝝ p. vo
luit enī oēs equaliter operari. cū Ari. tñ pcedit cōplexio/
nū 3º innuēs hic duplicē modū fore dicēdi. veritas autē est
pñ Ariū. apertior. nō enīz semp est motus vt ostēdit 8º
pby. imo dispositio est ipsius diuini ipz pcessuna. deide mi
nozi tēpoze mot⁹ intēdit. vt augmētū ostendit pueroz. lz
sermo hic videat ambigū⁹ egens itēpretatiōe. ¶ Deide
[Aut.] Assignat cām dubij secūdi. z pūmo id faciēs iquit
cām eē qm accidit motū sensibile z perceptibilez fieri in
corpore qđ est insensibile. nō enīz percipit illā mutationē
modicā causatā a tēpoze pūne factā nisi post longū tps.
hoc autē accidit ita. qm illud qđ pūne mouet sub tēpozi/
bus q̄ sunt sensibilia: cū multa parua tēpoza cōiungantur
adinuicē. partit in ea que sunt insensibilia: qz in qualibet
minima parte tēpozis fit mot⁹ z corruptio: lz nō picipiat.
sicut enīz videm⁹ nām latēter operari: z paulatine in au
gmētatiōe viui silr z in diminutiōe: si bono regimie vta
tur: z per hāc quidē viā generant ēgritudines in corpori
bus: vt dicūt medici: qz ex quadā digestiōe remanet sup/
fluitas que nō expellit a natura oīno cū ipsaz nō stimulet
ita qđ ex. 5. vel. 6. annis hui⁹ nā non sentit nocumētum: lz
postea subito ex additiōe ampliori causat ēgritudo z si
militer est de senectute z morte. Determinare vō de cau
sis corruptiōis z senectutis nō est pūntis cōsiderationis:
sed in libro de morte z vita: inuētute z senectute. ¶ Dein
del Continūz. ¶ Remouet dubiū scđo qz tactū est tps eē
cōtinuū: crederet. n. quis qđ cōtinuaret eo qđ eēt cōpositū
ex plurib⁹ nūc: z ideo remouēs illud iquit: qđ tēpus nō cō
tinuat ex nūc: ita qđ ex ipsi⁹ cōponat: ceu linea nō cōponi
tur ex pūctis mālter saltē: vt pbatū ē. 6. pby. formatr tñ
dicūt eaz ex pūctis cōponi: cadūt enim duo pūcta in rōne
linee: vt pz in pncipio geometrie Euclidis ponētis lineaz
lōgitudinē eē sine latitudine: cui⁹ extrema sunt duo pun
cta. Sz ipsuz tps dicūt cōtinuū: qz tps determinat z finit
per nūc: ita qđ ipz est quid idiuisibile pūngēs vnuz tēpus
cū alio vt pūctus est pby. q̄rto. pteritū. s. cū futuro.

Ex q̄ egrit
tudines ori
antur.

L. c. z.

L. c. 97

¶ Problema.

XXIX.

Antiqua.

Propter qđ oscitātes min⁹ audiūt. Aut
qz exēntis spūs i oscitātōe mltū z i au
restēdit itrozū: qđ z sensui māifest⁹ ē
mot⁹ quē fac circa auditū. maxie āt ex
sonis. son⁹ āt aer aut passio aeris ē qđ sonāre. igit
iterioꝝz igredit exterior son⁹: z a motu z exte
riori sono reuerberatur motus.

¶ Noua.
¶ Qua d cā oscitātes min⁹ audiūt possum⁹? An
qđ mltū spūs effluētis iter oscitādū aures ēt itri
sec⁹ subit: vt morio vñ sensu picipi possit quā tru
dit ad aures: maxieqz post sonū. strepit⁹ āt vel
aer vñ aeris affectio ē. igit cū iterioꝝz renitit exte
riori illi occurrētī efficiēt vt mot⁹ iterioꝝz stre
pitus motū exterioris retorqat atqz offuscet.

Quare oscitātes qđ sumū vētosuz ex stōcho superius
per os emittūt min⁹ audiūt cū id accidit age
re. ¶ Deidel Aut qz. ¶ Soluit: z p assignat cām hui⁹ dicēs:
ideo eē: qm qñ spūs vētosus emissus in oscitatiōe superi⁹
egredit ad os z ad nares veniēs magna pars ipsius iteri⁹
egredit ad istrumēta auriū trāseūdo p forāmē qđ ē in pa
lato: cui istrumēta circūstāt lateraliter anhelitus. motus
autē causatus ab h⁹ spū vētoso circa instrumenta auditus
fit manifestus z percipit ab ipso. ¶ Deindel Maxime. ¶
Ostēdit qñ hoc plus ptingat: cōplēdo cum hoc rōnez suā

dicēs qđ talis motus circa istrumētū auditus z picipi
ab eo maxie post somnos: eo qđ tūc vt tactus est. 1. 7. z. 7.
caplo. sensus sunt stupidi z funi mouētur exterior: vnde
cum sunt calidi magna pars eleuatur ad caput: quare tūc
cōtingit pzaue audire: sed sonus qđ est auditus obiectū: cū
sit aer quidā motus: si tunc sonus exterior igredit cōtra
aerem resonātē iterius: z occurrat ei: motus iterioꝝz aeris
refrangit a motu z sono facto exteri⁹. ppter quod accidit
virtutē audituā hos duos sonos nō posse simul perfecte
audire: cū vnus alium impediāt: vt maior motus ptingat
rem: vt dicitur in libro de sensu z sensato: lz enim ptingat
duos colores in aere videre z formas eozuz vna recipere:
nō tñ duo soni possunt ita percipi neqz iterioꝝz neqz ex
terior: neqz etiā qđ vnus sit iterioꝝz z alius exterior: eo qđ
visus z act⁹ eius imaterialior est qđ auditus. ¶ Notādū
qđ cā potest Arist. taliter cōfirmari: qm oē receptiuū aū
cui⁹ oꝝ denudatū ē ab eo qđ recipit. z. 7. 3. de aia. opus. n.
est receptiuū soni fore absōnū: sz supponit qđ son⁹ sit inte
rior: ppter oscitationez causatus: igitur non poterit picipi
aut pzaue qui exterior fit. ¶ Dubitat de sono z voce silr
qd sint vtrū motus cōmotiōis aeris vel pūssio siue scis
sio: maxie cū Arist. dicat hic sonū esse aere z vel passio
nez aeris. Et qz 2º de aia. oꝝ qđ sonus est motus possibilis
audiri: vbi etiā dī voces fore pūssionē. z. 7. 3. cap. eaz fore
aerē pfigurātū. silr. 35. scribitur vocē esse motū z sonum
pūssionē. 4. z. 7. 4. 9. cap. dī qđ est motus: sz. 56. qđ vox ē qđ
daz aer. ppter qđ dī ex. z. de aia. Auicē. qđ sonus in sua
essentia z spālitate neqz est percussio vel scisio neqz mo
tus vel cōmotio ipsius: sed potius accidēs qđ daz vel pas
sio causatū ex motu pūcto: ipsumqz psequēs: silr itelligi
tur de voce. Qđ aut son⁹ nō sit percussio vel scisio aeris
ostēdit: qm percussio z scisio percipitur visu mediāre co
lore: sed nullus sonozū sentitur colore mediante: euz obie
cta differant: sicut z potentie. Silr pbatū qđ son⁹ vel vox
nō sit motus cōmotiōis aeris: qm motū aeris ptingit alio
sensu sentire: puta tactu percipiēdo dolorem: vt accidit
in tonitruo vel sono eius a quo contingit montes subuer
ti: quandoqz autem ledi z destrui animalia: z homines in
uantur prosternendo turres excelsas z edificia clangore
turbarum. Sed sensus tangendi: sicut iam innuimus ali
quādo patitur ex motu pñ qđ est motus z nō sentit soni
tum: neqz etiā qui intelligit se ab alio moueri itelligit so
nitum. Si autem sonitus esset certissime ipse motus nec
esset cōsequens aut comitans: tunc euz sentiretur motus
sentiretur z sonitus: vnum enim z idem non potest simul
sentiri z nō sentiri nisi ex duabus partib⁹ vel duabus dis
positionibus: quare dicēdū qđ positum prius fuit. Tunc
ad locutiones Arist. dicitur eas nō cōsistere predicatiōes
formales sz poti⁹ causales sicut dicūt in de sensu z sensa.
odorē eē fumalē euaporatiōe eo qđ inde causat.

¶ Problema.

XXX.

Antiqua.

Propter quid balbutientes pueri sunt
magis qđ viri. Aut quemadmodum
z pedibus z manibus semper minus
dominant pueri existētes. z quicūqz
minores nō possunt ambulare. Silr z ligue in
niores nō possunt: si āt oīno parui fuerint: neqz
loqui pnt: sed aut sicut fere ppter nō dominari:
erit vtiqz non solum in intersecantibus loque
laz: sed z balbutientes sunt z blesī. Balbutiēs
quidem igitur est non dominari littere alicui:
z hoc non contingens: blesitas autem est au

ferre aliquid: aut litteram: aut syllabaz. Inter-
sectio autem locutionis est ex eo q̄ non potest
velociter copulare aliam syllabam ad alia: oia
aut ppter impotentia: intellectui enim nō obe-
dit lingua: hoc aut idēz et ebrii patiunt et senes.
minus autem omnia accidunt.

¶ Noua.
¶ Cur pueri magis q̄ viri lingua besitant? An
etiam manibus pedibusq̄ pueri minus vale-
mus et infantes ambulandi omnino facultate
caremus: sic etiaz lingue parū cōpotes pueri su-
mus: et infantes verbū nullū referre possumus:
s; more brutoz animantiū vociferamur. v3. cā
ibellitatis: que nō solū besitātē lingue: sed etiā
balbutiē besitātēq̄ faciat. Quippe cū besitas
fit litterā quandā exprimere nō posse eamq̄ nō
quālibet: sed certam. balbuties vel litteram pre-
termittere vel syllabam. besitas alteram alteri
syllabam iungere pperē nō posse. Que quidēz
omnia imbecillitate eueniunt. Lingua enī sub-
ministrare intelligētiē nō pōt. itidē etiam vino-
lenti senesq̄ afficiuntur propter debilitates: vi-
ris autem hec minus vsu eueniunt.

¶ Quare est q̄ pueruli patiuntur magis impedimentū
in lingua q̄ balbuties appellatur q̄ viri nihil
iuuenes: et maxime hoc accidit pueris ante videlicet tem-
pus spermatizationis: tunc enim ppter coitum humidita-
te minorata minuitur impedimentū h̄s satis: ita q̄ aliqui
tunc perfecte curātur. **¶ Deinde** Aut quia. **¶ Soluit.** et di-
uiditur in tres partes. primo enim ostendit impedimen-
tum pporzionabiliter existere in alyis mēbris in pueritia.
secundo adaptat ad propositum notificando impedimē-
ta lingue. tertio resumit virtutem sue cause cōparans bal-
butientes ad ebrios. ibi secūda. **¶ Similit.** tertia ibi. **¶ Dia**
autem. **¶ Primo** dicit: q̄ sicut pueri minus dominantur
semper et vigorē habent in manibus et pedibus et vltra in
virtute motiua: l3 naturalem vt viri fortē habent: ita q̄
puerorum qui minores existunt et parui ppinquiores nō
possunt ambulare. **¶ Deinde** Similiter. **¶ Applicat** ad
propositum dicens: q̄ eodez modo et lingue minorum nō
possunt habere vigorem loquendi sermonem articulātū:
si vō huiusmodi pueri totaliter sunt iuniores et pueri: non
possunt loqui omnino: vnde tunc dicuntur infantes: si aut
loquantur illud erit fere. l. cum difficultate. Vel melius si
loquuntur sicut fere loquuntur: vel ferocia: que sermones
non proferunt. Unde. 30. capitulo decime particule simul
pueri et fere declarant q̄ littere sunt vocis passionēs: hoc
autem accidit propter nō posse dominari et habere vigo-
rem in formatiuis locutiōis instrumentis: h̄s autem non
solum est interfecando loquelam et intercidendo et balbu-
tiendo: sed etiam besitando. et exponit consequenter vñū
quodq̄ trium dicens: q̄ balbuties est cum aliquis nō po-
test dominari super aliquam litteram vt proferat perfe-
cte: et nō sit id contingens: siue raro vel semel vel bis acci-
dat: sed fere continue: non enim propter vni aut duabus
litteris non dominari: et hoc in aliquo tempore quis dice-
tur balbus: contingit etenim ebrijs aliquibus nō posse do-
minari litteris: qui tamen nō dicunt balbutientes. Sed
besitas dicitur cum aliquis ex dictione quā pferat remo-
uet litteram aliquā vel syllabam vnius dictionis euz alia

copulare ac cōiungere: euz enim syllabam vnam ac duas
trulerit quiescit interfecando: quousq̄ instrumenta locu-
tionis motui suo obediunt: et de hoc tactum est. 32. tertie.
¶ Deinde Omnia. **¶ Resumit** virtutem cause primo di-
cens: q̄ omnia tria predicta et alia impedimenta locutio-
nis accidunt ppter impotentiam et dispositionēz mēbro-
rū locutionis: non enim lingua cōsentit intellectui expri-
mendo sermones articulātū exterius. sicut concipit intel-
lectus interius ex seipso. **¶ Deinde** Hoc autēz. **¶ Secun-**
do addit dicens: q̄ huiusmodi impotentiam et inobedien-
tiam lingua ad intellectū patiuntur ebrii nō multum: et
nō illi qui sunt adeo ebrii q̄ iudicare nō possunt. secundo
tertie. Similiter senes et maxime decrepiti. virtutes enīz
motiue in his debilitantur. intellectuales autem roborā-
tur. phy. 7. dūmodo tamen nō sint omnifariam decrepiti. **¶ T. c. 20**
et de hoc dicitur. 46. capitulo. et quīs iam predicta impe-
dimēta lingue in pueris dicta sint accidere senibus tamē
et ebrijs fm minus ac minora contingunt: propter q̄d pos-
sunt ad hoc et maxime qui ebrii melius ammoueri.

¶ Problema. XXXI. **Antiqua.**

¶ Propter qd vox tremit et exercitantū
se et timētū. Aut qz mouet cor calo-
re exeunte vtrōbiq̄ at patiunt. h̄ et enīz
exercitātib⁹ se accidit et timētib⁹. **¶ Ad**
to aut non sit vna percussio sed plures: quēad-
modum in chordis nerueis. **¶ Noua.**

¶ Cur vox hoīz tā metuetū q̄ trepidatū ob-
tremiscere solet? An q̄ emigrante calore cor
p̄q̄rit. **¶ Nā** vtrūq̄ et trepidatū et metuetū ac-
cidit vt ita afficiat. Cū cor aut p̄q̄rit: ictus neq̄
q̄ effici vnus pōt: sed plures pficiantur vt e-
fidibus lapius intencis necesse est.

¶ Quare vox exercitantium se euz ad huc pmanet for-
tes et calefacit ē exercitio: sicut accidit athletis
et similr timentibus fit tremula: in ipsa enim reperit qdā
elevatione et depressio inordinata: modo quo minores plan-
tarum ventis agitantur: aut in mēbris tremores existunt.
¶ Deinde Aut quia. **¶ Soluit** dicens causam esse: quia
cor cōmouetur motu multo et tremuloso: ppter calidum
exhalans et recedens ab eo: vtrōbiq̄ enim taz in exercitio
forti q̄ in timore positi qd dictum est de motu cordis pa-
tiuntur: nam eis ambobus contingit cor moneri: eo autēz
moto nō causat vnam percussione m̄ ante q̄ quiescat:
sed plures: sicut plures percussiones: et ictus post primum
ictum impressum a tangente causantur a chordis nerueis
ductis et extensis valde: ceu musicalia ostendūt chordosa
extēta perfecte: sicut dicit Gal. 1. et 7. 6. et 7. adhuc sermo
de voce tremula timore causata occurret. **¶ Nosce** q̄ l3
cor moueatur in vtrōq̄ istozum calido exeunte: non ta-
men egreditur per eandem partem: quoniam in timentī-
bus mouetur ad partem interiorem deferēdo cor: et ideo
ventres talium solunt. vt in sequenti particula: et in 27.
apparebit magis: in exercitantibus motus eius est magis
ad superiora q̄ ad inferiora.

¶ Nota.

¶ Problema. XXXII. **Antiq̄.**

¶ Propter qd exercitantes se grauiter lo-
quunt. Timētes at acute. Aut qz ti-
mētib⁹ qdē ifridat loc⁹ q̄ est circa cor:
dō: sū tēdēte calo: q̄re modicū acré mouēt: for-
tudo enī in calo. **¶ His** at sursum ferē calim quē-

Particula

ad modum verecundatis: propter verecundiam autem exercitantur: verecundantibus autem superius fertur ad facies. Signum autem quia et rubicundi fiunt magis: dissoluit igitur et grossum facit aerem quo loquimur: tale autem tarde impellitur. tale autem in voce graue est.

¶ Noua.

Cur vocē homines trepidantes graue: metuentes acutā reddat. An quod metuentibus locus cordis refrigeratur: cuius calor dorsum se defert: ita quod parum aeris excitare possunt: vires enim posite in calore sunt. Trepidantibus autem calor loca petit superiora: ut etiam pudore affectis affert ideo sese ad faciem. Cuius indicium est: quod plenus erubescit: resoluit igitur multumque aeris quo loquimur efficit. Hic autem tarde propellitur. Tardum non nisi graue in voce est.

Quare illi qui sunt in exercitio fortis dissolutius humilitati cum constanti virtutis graue loquuntur: et illi qui timet loquuntur acute. ¶ Deinde Aut quia. ¶ Soluit. et primo ad secundam partem. secundo ad primam. secundum ibi. ¶ Dis autem. ¶ Dicit primo causam esse: quod illis qui timent infrigidat locus qui est propinquus cordi: eo quod calidum recedit ab eo abscondens se deorsum: propter quod debili existente virtute modicum mouent de aere: debilis quidem est virtus: quod fortitudo est per calidum ipsum: quod est omnis nostre operationis perfectiui: modicus autem aer motus quia vehementer mouet vocem causat acutam. ¶ Deinde. ¶ Soluit ad primam partem dicens et calidum in eis qui exercitantur fertur ad partem superiorem. quoadmodum in illis qui verecundantur propter verecundiam calidum mouetur ad partem superiorem: vel calidum fertur in exercitantibus sursum: quemadmodum in verecundis quando ipsi exercitantur: fertur enim eorum calidum propter verecundiam verecundantibus ad faciem. Dico autem id: quoniam 53. caplo dicitur ubi hoc repetit quod exercitius quedam existat verecundia. signum vero quod indicat nobis calidum verecundantium moueri sursum ad faciem est: quod videmus eos illic fieri rubicundos magis: quod quidem non accidit nisi per calidum sursum motum secum sanguinem trahens: qui huiusmodi extat coloris. Cuius autem hoc calidum fuerit motus et exercitio acutius: dissoluit humiditates in vapores spissos: propter quod accidit aerem vel spiritum ingrossari: quo mediante sermo proferitur: quod autem grossum impellitur et mouetur tarde: et tardum voces causat graue: igitur exercitantes se graue loquuntur. Unde quinto de generatione calidus spiritus per spissitudinem facit grauitatem vocis. Frigidus autem propter subtilitatem contrarius.

Circa fi.

¶ Problema. XXXIII. Antiqua.

Roport quod nox bene audibilior die est. ¶ Autem quoadmodum Anaxagoras ait: propter hoc quod die mouet et sonat aer calefactus a sole: nocte autem quiescit agit. Sicut deficiente calido: est autem magis audibile nullo existente sono. Aut quod per inane magis audibile est quam per plenum. Est autem diei quidem aer densus sicut repletus a luce et radijs.

noctis autem rarior: propter id quod discedunt et ipso ignis et radij: cuius sunt firma corpora. Aut quia die quidem corpora ad multa intellectum intendunt: propter quod non bene intenta sunt ad auditum: et in eo quod operamur omnia magis in die quam in nocte et ipsa circa operationes sunt. Separatus autem sensus ab intellectu sicut insensibilem laborem habet: quemadmodum dictum est intellectus videt: et intellectus audit. Nocte autem visu non agente: et intellectu quiescente magis: auditus porus magis aperitur est: quemadmodum die receptius quidem est sonorum similiter annuntiatius autem magis erit intellectui: propter id quod ipse non agit neque a visu impeditur sicut in die.

¶ Noua.

Cur nox ad audiendum aptior est quam dies. ¶ Autem ut Anaxagoras ait quod aer interdum stridet a sole calefactus et obstreperit: noctu requiescit: utpote cum omnis calor abfuerit. Tunc autem queque audiri melius possunt: cum nullus strepitus est. An quod per manus facultas audiendi amplior quam plenus datur. Est autem aer interdum densus: ut qui luce radijsque refertus sit: noctu autem rarior: quod ex eo ignis et radij decelerant: que corpora esse dixeris. An quod corpora multifariam interdum vim intelligendi distrahuntur: inque res varias deducunt: itaque clara audiendi eripitur sensio. Et eo quod omnia die magis quam noctu agimus: ipsa quoque intelligentia negotijs corporis impedita est. Sensus autem ubi seiunctus ab intelligentia est: laborem velut insensibile habet. Unde dictus mens videt: mens audit. Et non noctu cum noster intuitus omni sit munere liberatus: magisque intelligentia requiescat. ¶ Deatus auribus vel amplius patens: vel nihilo minus quam die: ut capax sonorum pariter est: sic melius eosdem sonos referre ad intelligentiam potest. Quoniam nec ipsa intelligentia vis quippiam agat. Nec ab aspectu tenetur ut fieri interdum solet.

¶ Repetit ^{5m} ut amplius eum manifestet. ¶ Deinde ¶ Utrum. ¶ Soluit. et diuiditur in tres partes secundum quod tres assignat causas. primo quidem unam sumptam ex parte aeris sonantis penes Anaxagoram. et ex parte vacuitatis medij. tertiam ex parte nostra. secunda ibi. Aut quia per. ¶ ibi 3^a. ¶ Aut quia die. ¶ Primo dicit causas huius esse sicut dicit Anaxagoras. quia aer motus et frictio in aere per calorem solis causat sonum in aere: id autem non fit in nocte: cessat enim cum caliditas solis recesserit eleuans et fricans vapores adiuuantes: ex quibus pringit in die sonus: nunc autem sonus amplius auditu percipitur: cum nullus alius preter ipsum fuerit in medio: quia unus sonus alium impedit. Dixit autem utrum: quia secundum alterius loquitur opinionem. ¶ Deinde. ¶ Aut quia. ¶ Assignat aliam causam: quoniam per inane vel vacuum secundum

opinionem aliorum ponentius vacuum in rerum natura magis contingit audiri q̄ per plenus: s̄ in die aer p̄tines densus est et grossus: quoniam repletur a luce: et radius puenientibus ad ipsos a sole et refractis in eum a terra et aqua que sunt corpora solida: sed in nocte aer rarior et subtilior redditur: eo q̄ ex ipso remouentur ppter solis absentias ignes et inflammatiōes causate ex vaporibus eleuatis a terra et aq̄. Et cōsimiliter radius qui sunt corpora: et q̄ duo corpora nō possunt esse simul in eodē nisi vnum aliud cōp̄mat et cōdenset. sc̄do de aia. et q̄to p̄hy. ideoq̄ aer ipsissimus in die et ingrossatus tarde et debilitate pōt moueri: et p̄ cōsequēs audibile prane percipit in eorū nocte vō econuerso. ¶ Dubitatur de radio et lumine: q̄ videtur eē corpus s̄m Aristoteli. et nihil mouetur nisi corpus. 6. p̄hy. sed radios et lumen conspiciamus moueri et descendere a corpore luminoso intrando et exundo per corpora specularia. ¶ Rursus nihil reuerberat a corpore nisi corp⁹: qm̄ accidēti corpus nō obstat: sed radius solis refrangunt ad corpus solidū: quare h̄ corpus. ¶ Dicēdū q̄ circa lucem et radiū multe fuerunt opiniones. vt p̄ 3° de aia. et 3° de ea. dē. Auicē. Primitus tñ vidēdū est quid nomine lucis luminis radius splēdoris ac diaphoni ip̄ortet: iter ea tñ q̄tus ad impositionē nominū nō videtur esse magna distantia 3° de aia. Auicē. lux enī d̄ s̄m qd̄ est in corpore aliquo lucido: quo actu illuminant alia: vt in sole vel candelā: lumen s̄m q̄ lux predicta est recepta in aliquo corpore diaphano illuminato per ipsum: vt in aere vel aqua: radius quoq̄ dicitur illuminatio vehemens a corpore lucido s̄z lineas rectas: et ideo vbiq̄ est radius est lumē: sed nō econuerso. pōt enī alicubi esse lumē ex reflectione radioz solis: q̄nis nō ex directo. splēdor autē causat ex reflectione radioz ad aliquod corpus tersum: sicut aquam calibem vel h̄. Diaphanū vō est corpus peritū transparentē: quod natum est lumē in se recipere. Hoc viso dicit q̄ gda mo ti rōnibus p̄tactis posuerūt q̄ lumē descēdēs ex lucido super corpora nō est q̄litas que p̄tigat in eis: s̄z corpa parissima separata a lucido corpore circūq̄ comitātia longitudine lucidi designatā que mouent motu illius et cui cadunt sup corpora illuminant corpora ab eis. Unde gda forte in defensione istoz magis q̄ ppter veritatem dixerunt lumē esse corpus formale spūale indiuisibile cōtinue generatū: ad qd̄ rōnes aliquas viles iduxere. Cui⁹ opi. vidēt p̄spectiui: cū eos impugnat Auicē. hec aut falsa sunt et improbata. 2° de anima. sequerent enim multa incouenientia: vt duo corpora esse in eodē loco et q̄ aer nō eēt vniiformiter p totū: cū ab aliquo p̄dēfaret corpe: nullum enī corp⁹ mouet ad oēm differētiā positiōis et in vno tpe cū apparet de lumine. Similiter ip̄ossibile ac fabulosus est dicere lumē eē spūale corp⁹ et indiuisibile: quoniam iam eēt oīno imobile: quoniam nihil mouet: nisi iquātū partibile in duo talia: quoz vnū sit p se mouēs et aliud p se motū vt p̄batū est. 6. p̄hy. sc̄o. Suerūt et alij vtrūq̄ cōuenientes cū istis: q̄ dixerūt lumen esse accidēs receptū in corpore diaphano: s̄z lucē fore substātiā in corpore lucēte: morti eo q̄ lux est causa generationis et vite. 2° celi et mūdi. accidēs vō nō est causa substātie: sed econuerso. Hoc etiam stare nō potest: neq̄ s̄m totū aut partē: nō enī pōt eē forma substātiālis vt dixerūt corp⁹ lucētis: q̄ ea nō est p se sensibilis: lux aut p se sentit: cū qd̄q̄ sit obiectū itellectus tertio de aia. Neq̄ q̄ sit forma substātiālis in luce te et accidēs in diaphano: q̄ qd̄ vō est nullū accidit p̄ p̄hy. et qd̄ in vno ē suba nō pōt esse accidēs in alio. Motiū enī etiam nō valet. s̄z enim accēs nō sit cā substātie per se: est tamē in virtute alterius: vt calor in virtute ignis calefacit et expoliat formā alicui⁹ generatō ex eius mā ignē. Suerunt et alij vt recitat Auicē. dicentes q̄ lux esset s̄m se quedam euidētia clara et manifestatio coloris: ita q̄ eēt quidam color formalior et notabilior inter colores: quod alij qui intantum processerunt: vt dicerent solem coloratum: et colores suum fore tante euidētie et manifestationis: vt vinceret visum: sed mouebantur: quoniam vnus sensus vere oportet esse vnum sensibile s̄m genus proximum: hoc autē est color in visu. Ad impugnat Auicē. quoniam si lux esset h̄ color essentialiter: aut esset specialis color vt albedo et nigredo: aut generalis vt color. nō quidē in spē vt albedo: q̄ iam nigredo ei opposita nō eēt color sed tenebra: cū albedini cōtrarietur: ita vt ip̄ossibile sit nigredinem illustrari a luce: et per consequens videri: non igitur lux albedo solum: neq̄ color in genere et simpliciter, sic enim lux esset luci contraria: luci autem nō est oppositum nisi tenebra: que nō est alicuius coloris. Et similiter oportet naturā generis diffundi in oēs species. non enī videtur a speciebus realiter differre. Motiū enim ip̄so rum nō cogit: quoniam lux nō p̄p̄ie videtur: sed est ratio videndi: cū propriā nō sit colorata et propriū obiectū sit color. posuerunt et alij lucē nō h̄e firmū esse et ratū in natura: sed fore formā solum intētionalem: sicut dicitur q̄ species coloris delata per aerem ad pupillā nō habet esse materiale sed spirituale: vnde in eadez parte possunt alique species esse diuersorum colorū: lumen enim generatum a corpore lucente in diaphano habet se ad lucem que est forma corporis: vt se habet intētio coloris in diaphano generata ad formā tales existentem in corpore colorato. propter quod huiusmodi opinio: s̄z quid probabilitatis in se contineat: ipsa tamen stare non potest: quia nullum immateriale et intentionale in quantum tale habet trāsmutare aliquod materialiter sed intentionaliter tñ: sicut enim res se habet ad esse ita operatur. Etiam nihil agit vltra suam speciem: sed huiusmodi forma habet esse intentionaliter: igitur sua operatio debet esse intentionaliter: cuius contrarium apparet: quia essentielles transmutationes causat calefaciendo: generando: viuendo mouendo in quantum est intelligibile instrumentum. ¶ Dicendum s̄m Aristotelez et veriores peripateticorum: lucem fore quid reale: non tamen corpus vel formā substantialem: est enim qualitas quedam corporis lucentis vt solis mediāte qua agit: sicut caliditas est qualitas aeris qua etiam operatur. Unde Auicē. lucē qualitate esse ait. que ex sua essentia est perfectio translucētis s̄m q̄ est translucens: secundo de anima. dicitur esse actum diaphoni s̄m quod diaphonum. ¶ Ad inducra vō primo Aristote. dicendum q̄ loquitur s̄m aliorum opinionem: vnde et supra mox induxerat in solutione problematis opinionem Anaxago. vel per radium non solum intelligit illuminationem factam s̄m rectam lineam: sed etiam corpus aeris: neq̄ dicit q̄ radius simpliciter sunt corpora: sed ignes et radius cum sint corpora. ¶ Ad alia dicendum obiecta: vt dicit Auicē. q̄ huiusmodi nomina: scilicet radium moueri transire et exire sūt et intrare transumpta et improprie dicta: non q̄ ita sit: sed q̄ ita videtur: eo scilicet q̄ alteratio illuminationis incipit ab eo quod superius est: similiter reuerberatio quam videtur habere radius non est vera: non enim reuerberatur ad corpus solidum sicut pila: sed in quantum obstat sua densitate illuminationi: per quem etiam motum alie qualitates possunt dici reflecti. ¶ Deinde. ¶ But q̄ assignat tertiā causā sumptā ex parte nostra. dicens p̄ q̄ corpora nostra s̄m suum intellectus. s̄. practicum qui ordinat virtutes sub se ad operationes: sunt intēta ad multam: non enim solum virtutes animales sensitiue operantur

Luce esse
qd̄ reales
nō tñ cor-
pus vī for-
mā substā-
lem.

2. c. 69

Particula

sed etiam motiue: et non una tantum illarum: sed plures: in nocte vero accidit trium: et ideo bene inter sumus nocte ad audiendum et bene audimus. vel potest absque suppletione glossari de auditu motu diurno: ut dicatur quod in die corpora sunt ad plurima intentia: quare etiam sunt intenta ad audiendum: tamen non bene audiunt: eo quod non solum sunt intenta ad hoc: sed etiam ad alia prohibentia audibile audiri: quacumque etiam habita diligenti attentione: virtutes enim impediunt se ut tactum est 27. caplo. et hoc est quod dicitur non solum fieri operationem que auditus in die: imo quolibet operatione. operantur enim omnia in die magis quam in nocte: et corpora nostra secundum omnem partem ipsorum magis persistunt circa operationes singulas. ¶ Deinde Separatus autem. ¶ Secundo declarat dicens quod quando sensus fuerit separatus ab intellectu practico: quod est regula operabilium distractus ad multa vel ab intellectu. i. sensu communi. v. n. dico intellectus apparens 3º de anima. quod eadem sensus communis est sicut index sensuum particularium: ad quem ipsi sicut serui representant sibi quod apprehenderunt: ut discernat iter illa. post hoc quidem sensus separatus habet calorem: quod est instrumentum omnis actionis paruum et fere insensibile: quare ipso disperso debilitatur non potest in propria operatione. fit. n. sicut quando dictum est intellectus videt intellectus audit. cum autem hoc accidit contingit multam discurfionem et minoratorem istiusmodi operibus fieri. Et forte Ari. habuit hunc modum loquendi. ad inuendum quod intellectus est quo habet loquens est virtus quedam organica. scilicet passivus intellectus: qui 3º de anima predicatur corruptibilis: et non intellectus superior immortalis: cui non est organum in corpore: quod tertio de anima dicitur incorruptibilis sed in nocte: quod visus et alij sensus a sui operatione et intellectus et sensus communis magis gescit: quam in die: non ipeditur cessat a sensibus particularibus: meatus auditus remanet amplius apertus calore in ipso adunato: et apto ut deferat sensui communi formam suam quod iudicet de ea. Sic. n. in die plures recepit sonos causas in aere auditus: eodem modo in nocte magis annuntiabit et representabit sicut fidelis seruus lucrum eius domino: sensui. v. z. communi. Et quod auditus non operatur circa multos sonos in nocte sicut in die: neque ipeditur a visu: ipse utique poterit perfecte formas auditibilium sensui communi representare: illeque ipsas suscipere cum minus operetur: et a sensibilibus exterioribus ipeditur. Expressit autem auditum a visu magis quam ab alijs sensibus ipeditur: eo quod alij sensus non sic continue operantur ut visus. ¶ Nota dum ut res per sensum cognoscatur: quod opus proprium eius formam particularem percipere: et virtuti que iudicet representare. hoc autem faciunt sensus quique exteriores. cum autem fuerit apprehensa et representata: opus quod sequatur iudicium de ipsa: quod facit sensus communis et non particularis: non. n. sensus particularis iudicat differentias nisi sui obiecti: ut visus iudicat album non esse nigrum. sed sensus est ille communis: quod iudicat iter obiecta diversorum sensuum et differentias assignat: iudicat. n. album non esse dulce et huiusmodi. propter quod necessarium fuit ponere sensum communem apparere secundum cundo de anima. ut autem ex tali actu res cognoscatur sensui perfecte: oportet sensum communem et particularem habere calorem adunatum et non dispersum.

2664

¶ Problema. XXXIII. Antiqua.

Propter quid non generantur ut pueri mulieres: et senes et eunuchi acute loquuntur. Viri autem grauius. Aut propter imbecillitatem mouentis partem aerem. modicum enim imbecille mouet. quod autem parum est velociter fertur: velociter autem latum acutum est. Aut propter id quod porus primus per quem vox fertur non generantibus quidem paruis: quare modicum

exit ex ipso quod impellit aerem: modicum autem existens velociter fertur propter amplitudines superioris gutturis. Crescentibus autem et virilibus factis: diuiditur iste quemadmodum et in testiculos: quare et plus est quod impellitur. Grauius autem transiens grauis fit. ¶ Noua.

Cur homines qui humore prolifico vacant ut pueri mulieres decrepiti et spadones voces reddunt acutam. Viri autem qui firma etate sunt grauiorem. An propter membri imbecillitatem quod mouere aera solet. Adouet enim exiguum aerem quod imbecillum est. exiguum velocius fertur: quod velociter fertur acutum est. An quod primus meatus quia vox perire solet omnibus semine vacuis pusillus est. itaque exiguum proficisci ab eo potest quod aera moueat. exiguum vero cum sit velociter per amplas superiores fauces ferri. At viris etate vigentibus hic amplior habet: ut etiam quod ad testiculos pertinet. itaque aer plurius est qui inde impellitur. Tardior ergo cum transeat: merito grauior reddi potest.

¶ Repetit. 16º problema dicens quare non habentes adhuc potentiam generandi etc. ¶ Deinde Aut quia. ¶ Soluit. et primo assignat causam ex parte debilitatis membri: quo fit motus vocis et locutionis dicens: illud fore propter debilitatem membri: quod habet mouere aerem in vociferatione: quoniam debile modicam mouet quantitate aeris: hoc autem velociter fertur: et que talis dictus sepe vocem causare acutam: in viris autem perfectis e contrario: quia pars aeris motua fortiter extat. ¶ Deinde Aut quia. ¶ Assignat secundo causam aliam sumptam ex prauitate organum et angustia: que superius. 16º non fuit enumerata dicens: quod alia causa est: quod meatus scilicet trachee arterie: et epiglottis cum ore: per quos vox egreditur paruis est et coartatus in illis: qui non videlicet generant: siue qui nondum aptum habent tempus ut pueri et puellae: siue potentias adhuc ut eunuchi et senes peruenientes in senium: vel quod isti non generantes solum sunt pueri et eunuchi quia in senibus permanet quasi sicut erat dispositio meatus in iuuetute et mulieri proportionabiliter inest secundum earum naturam: et quoniam meatus iste paruis est: propter hoc egreditur modicum de aere per ipsum extra impulsio: quod autem modicum citius mouetur etc. ¶ Deinde Propter amplitudinem. ¶ Denuo assignat causam secunde partis dicens: quod illis qui propter augmentum ad etatem virilem perueniunt: propter amplitudinem epiglottis in parte superiori versus os: ac etiam inferiori sub ipsa diuiditur et spargitur aer inde emissus in multas partes in locum artum: eo quod meatus diuisus est et ampliatus: sicut euenit dilatatio in testibus marium et se. partibus circa vuluam iacentibus ac mammis. bystoziarum nono. quo si quidem exampliato necesse sit aerem qui inde mouetur plurimum esse. talis autem tarde mouetur.

¶ Problema. XXXV. Antiqua.

Propter quid balbutientes non possunt loqui plane. Aut quod retinent vocare impediente aliquo: non equi autem indiget fortitudine. neque filii motu: non impediens

temorū aliquo: et impediēte conari opz: vox autem morus est. Maius autē vociferant magis qui conamine vtunt. Quare quandoq; necesse est conari prohibens: necesse autē est loqui fortiter balbutientes.

Thoua. Cur homines lingua hesitantes loqui nequeant voce submissa? An q̄ offensaculo quodam vox sistitur retineturq;? Sed cum nō pares requirantur vires: aut similis motus cum quicquaz impedit motum: cūq; nō impedit enitendum omnino est. Vox autē morus est vocēq; altiozem solent emittere qui pro viribus conantur. Ergo cum expellendum quod obstat emitendum sit: altius eos loqui necesse est: qui lingue huiusmodi vitio tenentur.

Quare est q̄ balbutiētes et vlr hītes alia ipedimēta his filia in locutiōis instis nō pūt sermones pferre planū et submissū vt religis: s; altū et extēsus. **Deinde** Aut qz. **Solutio** dicens cām eē: qz vocatio eoz ipeditur ab aliquo ipediēte: nō. n. idigēt eq̄li vociferatiōe neq; morū p̄sili nō balbutiētib;: cū nō sit aliq̄ cā morū eoz ipe ditiua: vbi aut hoc iteruenit: idigēt conamine sicut balbutientib; accidit. Et qz dixerat conamen vociferatiōis egerē motu: subiūgit q̄ vox est qdā motus: causat. n. ex acris moru. vt dcm ē. 29. ca. s; q magis vtunt conatu in causando hō motū vocis: magis et alii vociferāt. Scias q̄ cōior ista ē aut idigēt vt duplex hō assignat cā: s; vt expositus est melior est aut. q̄re pcludit intēti dicens: q̄ igit oz conari balbutiētes pp ipedimētū vt ipz superet: a fortitudine et conamine morū: seq̄t necessario hos fortiter et alte loqui: q̄ et appet in alyis qui hūit trāsmutari seu euellit: cum impellentibus nō obediant: irruunt prae infulciti propter vehementem motum et repentinum.

Problema. XXXVI. **Antiqua.**

Rpropter qd exercitantes se magis balbutientes fiunt in ebrietatibus autem min? Aut quia apoplexie similis est passio alicuius partium interiorum: quaz ipotentes sunt mouere: impediēte quodam propter infrigidationem. Vinum autem naturaliter calidū existens soluit infrigidationem magis. exercitium autem facit: timor namq; quoddaz exercitium est: timor autem infrigidatio.

Thoua. Cur iſdem illi trepidantes magis q̄ vinolenti hereant lingua? An quoniam affectus hic similis generi stuporis quam apoplexiam vocamus parti interiori cuiuspiā tribuendus est: quaz partem mouere nequeant: impediētem propter suam refrigerationem. Vinum igitur qd sua natura calidum est refrigerationem tollit: trepidatio facit. Est enī trepidatio metus quidam: metus autem refrigeratio est.

Quare aliqui balbi et vlr sermōe ipediti cū exercitio fuerint vehementi detenti et maxime timore so atletico magis fiunt videlicet balbutientes: s; cū fue-

runt in ebrietatibus minus. **Deinde** Aut. **Solutio.** et p̄mittit quandā cōem absolutionē dicens: q̄ lesio partis alicuius intraneae filis est apoplexie et imobilitati. illud at est: cum patientes p̄dicta reddunt impotentes mouere se fm aliquā partē: ipedimento ei pp frigiditatem illato. Quid aut sit apoplexia: dictum est in p̄a parti. **Deinde** Vinus. Illud aprat ad cās assignandas. p̄dans causam scde pris dicens. cū vinū sit naturalr calidū vt dictum est 3^a particula humiditates frigidās calefacit et dissoluit causantes balbuties morū lingue impediendo: q̄re accidit in ebrietatibus hos minus balbutire. **Deinde** Magis. Scdo reddit causam p̄me partis dicens: q̄ ideo balbutientes in amplius balbutiūt cum exercitant qz exercitium magis augmētat frigiditātē: cū humores frigidos per instrumenta dissoluat et ampliet locutionis per amplius: qd declarat dicens: q̄ quoddam exercitiū vt maxime atleticum est quis timor: vt etiam verecundia sicut dices. 53. s; timor est ifrigidatio. **Uide** itaq; p hoc indicari nō oē exercitiū calefacere et dissoluere: vepz quoddā infrigidare et materiā exampliare: quare dubitat q̄ exercitium et vlr

Dubium.

motus vt visum est quinta particula semp habeat calefacere. Silt et in ebrietate debet magis balbutire: cū dictus sit tertia particula linguā ebrioz peccare et vocē interrumpere. Etiam scriptum 3° canone. ex ebrietate causari apoplexiam paralytes et huius insensibilitates. **Dicendū** vt **Solutio.** dicit Aristot. q̄ balbutiētes exercitio pfecto detenti magis balbutiunt: ebrietate vō min? qz illi infrigidant: bi vō calefiunt: quod ostēditur: qz cū huius balbutiētes sint superfluitatibus pleni: moris siquidē ipsi per exercitiū et dissolutionis apparet magis earum frigiditas et humiditas q̄ eis quiescentibus prius: vt indicat epilepsia febris et paroxismi typus: estq; hoc exercitium agonale magis: cui timor associatur ifrigidatius. qd nomine potest audiri exercitium propter eius crebrum vsu Aristot. tepore: sic igitur exercitium hz per se calefacere: per accidens et rōne cōiuncti potest infrigidare. Propter scdm dicēdū q̄ inebriati vīno fortiori calidiori et sicco antiquo cōsumptiuo supfluitatum et prouocatiuo vrine et sudoris vt oriētalī: et nō calido humido nouo minus potēti: calefactis supfluitatibus eo exiccatis et dissolutis minus balbutiūt: nō debet etiam tales esse intantum ebry vt dissoluantur: eo q̄ calor naturalis vīno extinguitur superfluo: vt dictū est tertia particula. nō igitur sit quantitaris superflue vinum.

Problema. XXXVII. **Antiqua.**

Rpropter quid ab exterius in domos intus auditur magis q̄ ab intus exterius? Aut qz iterius sonus propter in profundū ire diuellit: quādo non est sufficiens quelibet pars audiri: aut est minus. Exterius aut intro in minorem locū et aerē existentes vox ambulans coadunata venit: quare maior existens auditur magis. **Thoua.** Cur strepitus extrinsecus magis intus audit: q̄ intrinsecus foris? An q̄ intrinsecus cuz vasta inēlaq; adeat spatia discerpit dissipaturq;: vt pars ei vel minime vel min? sentire possit. Extrinsecus vō cū vox sese in locū arctiore stabilioreq; aerē pferat vniuersa ingredit: itaq; cuz maior sit: nō inmerito melius potest audiri.

Quare son? vī vox facit ex domū meli? audit ab exterius in ea: q̄ facit int? audiat ab his q̄ sunt ex

Articula

eam. ¶ Deinde Aut qz. ¶ Soluit. et p assignat secundā partem dicens: causas esse: qm sonus vel vox factus interior diuelli in profundus: et sequestratur per omnes partes et angulos domus. cum aut sic contingit sonus disseminari: nō potest quilibet pars eius causare sonum: ita qz auditu percipitur: eo qz aliqua pars est adeo diuisa et separata in ptes et loca antrofa: qz illic aer motus nō potest aerē cōtiguū mouere et sonū causare: ad modū quo vnus circulus in aqua aliū mouet vt dictū est supra: aut si quilibet pars sonat min⁹ sonat: qz si nō esset ita in pfundū diuisa.

¶ Deinde Exterius aut. ¶ Assignat causam pme partis dicens: qz vox trāsiens ab exteriori introfus: coadunata peruenit: qz dictū est. 20. vocē iuxta finē suū subuliari: et coadunari in locum minorem: in quo minus p̄tinet de aere: pp qd si vox fuerit maior magis auditur qz si minor: fortius enim impellit parietes exteriori. Potest etiaz confirmari Ari. causa: qm vox facta iterius repercutitur ad parietes coadunata simul tota reuertens mox circa domus medium quia paruius est ipsius spatium: in voce aut facta exteriori contingit oppositū. Amplius aer interior deferēs vocē grossior est qz exterior: quare nō pōt ille adeo libere foras p̄tendi ceu hic subintrare. Indissoluitur illē etiam amplius potest sonare: cum plus motus eius in spatio vigetur latiori: vt monstrant proiecta.

¶ Problema. XXXVIII. Antiqua.

Propter quid balbutientes sunt melancholici. Aut qz phantasia cōsequi velociter melancholicū esse est: balbutientes autem tales. Anticipat enim tempus dicendi potentiam ipsorum: sicut velociter consequente anima apparens: et balbutientes similiter: breuiiores enim particule talibus. Signum autem: vinolenti namqz tales fiunt: quādo maxime apparentia illi sequuntur: et non vinum.

¶ Noua. Quam ob causam qui lingua hesitant melancholico habitu constant? An qz propere sequi imaginationem: non nisi esse melancholicum est: hesitantes autem illi tales proculdubio sūt. Imperius namqz dicendi praeuit anteceditqz facultatem eorum: utpote cum animus visa sequatur. Balbis etiam idem accidit. Nos etenim omnes membra voci accommodata tardiora habere certum est: indicium xō qz tales vinolenti redduntur: cuius suas maxime imaginationes: non rationem sequuntur.

¶ Quare melici puta q adusti vtp̄urimū balbutiūt qd etiā conuenit traulis. vnde. 3. prima. Trauli sunt parati ad meliaz: et syllabam multotiens repentes anteq̄ dictionē proferant. ¶ Deinde Aut qz. ¶ Soluit. et primo assignat causas dicens: eam fore: quoniam melancholicus esse est cū aliquis velit velociter p̄seg vel etiā apprehendere: qd ei dicat phantasia seu apparentia. Unde 6. dicuntur p̄uolentes: p̄uolitio siquidem est motus quidā incontinentis. 7. etbi. h̄s autē sunt balbutientes. Quare autem tales ostenditur: qm sicut aia interdū festinat vt cōsequatur aliquid bonū: vel apparens anteq̄ habeat iam mēbra disposita: sicut in infirmo incontinenti aut luxurioso contingit: sicut et balbutientibus: qm hi anticipant. rēpo-

L. 4. 7. 5.

re phantasia virtutē mēbroz quibus loquuntur: illud aut accidit: quia partes quib⁹ perficitur locutio sunt breues debiles indispōsite moueri motu illo veloci: quo eis accidit phantasia. ¶ Nosce qz illi quoz motus interior precipitior est motu exteriori solent multoties iudicio errare. opz enim motū exteriorē cōsonare interiori et econuerfo. talis autē inordinatio fm astrologos contingit ex natura Martis et Mercury aliquando. ¶ Nota qz hic sumitur phantasia p virtutē phantastica cum eius actu ac ēt apparenti obiecto. ¶ Deinde Signū. ¶ Secūdo declaratur per signū: qz melancholici obediāt phantasia dicens qz ita sit: illud nobis erit signū qz habemus de ipsis: qz h̄s facile leduntur et capiunt a vino. vt etiaz p. 3. etbi. qd accidit: qz maxime sequuntur apparentia et delectabilia: incontinentes enim sunt pueri et imbecilli eodez. 7. Unū. et h̄s appetunt: non quia talia: sed qz dulcia et voluptuosa. Unde 3. amator dulcis nō amator vini est: ppter qd accidit eos a vino ledit: cū solum querant delectationē ab eo: nō cōsiderātes alia cōueniētia inde. ¶ Dubitat. qz videtur velle Aristo. melancholicos esse velocis motus et apprehensionis: cum sint frigidi. tales autem sunt permanentes et tardi intellectus. in thegn tractatu scō. ¶ Dicēdus qz melancholici sunt duplices vt apparebit 30. particula amplius. primo namqz quidā frigidi sunt et siccis: in quibus ppter indigestionem multa humiditas aquosa accret. vnde in eis nō est motus neqz perceptio velox nisi valde per accidēs. Alij sunt melancholici facti magis ex caliditate p̄sumente humiditate passibiles defacili p̄prie rēpo pangmasticē etatis: qui lz sint terrestres et siccis: spiritus tamen habēt subtiliores in seipsis qz sanguinei: p̄p̄erea qz partibus cōprimunt grossis: in quibus solum vinum nigro qd subtile est: ceu ostendit aqua vite facta ex vino nigro fortiori ei opposita: ad qd etiaz operant nō p̄p̄ sollicitudo eoz grādis: et ipressio facta in subiecto grossiori: phantasmata enim mouentur in ipsis maxime: neqz p̄uasio accidit donec superueniat qd querit. de memoria et remissionē: adhuc loq est mouere et agere: phantasiari recipere et pati: id aut facili⁹ reliquo. 4. de acci. et iterioz p. Sal.

¶ Problema. XXXIX. Antiqua.

Propter quid porrum confert ad vocem: quoniam et perdicibus? Aut quia et allia elixa leniunt: porrum autem viscositatem habent aliquam: purgatiuum enim est gutturis.

¶ Noua. Cur porrum proferat ad vocem sonoram. nam et perdicis commodum eadem in re nouimus? An qz allium quoqz elixum delinit: et quidem porrum lenitiam quandam obtinet: que fauces detergere possit.

¶ Quare porrum habet meliorare vocem impedita. Et aut porrum olus notū domesticum et sylvestre.

¶ Deinde Quoniam. ¶ Ostendit quēsitum id rationabile: qz nō solus hoc in homine operatur: de quo magis videtur: imo sicut in perdicibus et h̄s auib⁹: cuius vescuntur eo: perdicēs enī sufficienter hnt raucas voces. ¶ Deinde Aut quia. ¶ Soluit. Et nosce qz vocis impedimentū aliud erit de genere male complexionis sicce siue cum materia seu absqz aliud ex complexionē humida cum materia: et fm hoc pars hec diuidit in duas: primo enim assignat causas quare porrum meliorat voces nocitam ex mala cōplexione sicca: quocūqz modo. scō ex humida cum materia. secundū ibi Aristo. ¶ Dicit qz id esse: quoniam alia quedam cū fuerint

Quidam
dixerunt
calida
et
aqua esse
pote
est
potionem
et
quidam
alia con
trario.

cum fuerint elixata seu sunt et deteriora reddunt ut calidiora acutiora seu dulcia ut mel succchari et terre nascetur et vlt h: dulcia enim ma cholere: pmo pme: sed porru etiam allea et cepe fm Diascoride fm idem no seuunt facit acutiores et deteriores: qm hnt viscositate quadā lenitiuz: ppter qd resistunt exiccationi cane et pulmonis: porru enim lz sit calidū et siccum perueniens ad finē tercy gradus: in se tū habet quadā humiditate supflua aquo sam: ppter quā mitigatur eius caliditas et siccitas naturalis. Quare Alinanzor. 3. considerans humiditates in cepe hō dicit ipm generare in vtre humores supfluos et flegma. Silr porru cum sit calidū valde et acutus: cum coquitur minora eius caliditas: et frāgitur acuitas: in alyz vō que sunt priuata humiditate pdicta: et que minus eo sunt calida: cū decoquunt inflāmantur: et exiccantur: et acuiunt plurimum: ut mel ostēdit et vniuersaliter dulce. C Deinde [Aut.] Soluit assignans aliam cām quantū ad tussim aliunde creatam dicens: cām iterum esse: quoniā purgare habet porrum guttur et cānam et pulmonem abstergerem et mundificando flegma inde. vnde Diascorides ponit illud mundificare cannas pulmonis et pectus. et 3. 10. porrum de sceni conceditur in vocis restoratione.

Problema. XL. Antiqua.

Propter quid animalia quidē acutius vociferant cum sunt fortiora: homo autē cū infirmatur: Aut qz minores mouēt aerē: hic autē velociter puenit.

Velox autē acutum facit sonum. Noua.

Cur cetera animalia vocē: tū acutiorē emittunt: cum validiora sunt: homo autē cum inualidior est: An qz homo inualidus exiguum aera mouet: aer exiguus velociter permeat: velocitas strepitum reddit acutiorē.

Quare animalū ab hoīe plurima vocē habent acutiorē eo: cū videat qz debeant grauiorē hēre: sunt. n. fortiora et maiora multa hoīe: a vte vō forti multus mouet aer vocis grauis causatiuus: sed homo naturaliter se habens vocis est grauis et nō acutus: nisi cum infirmatur: eo qz virtus debilitata illius modicū aerē mouet: vnde vox causatur acuta. C Deinde [Aut.] Soluit et solū quantū ad primam partē dicens hoc esse: qm aialia plurima alia ab homine modicū mouent aeris: hō autē citissime mouetur. C Notandū qz curiosus non quietabit hic intellectus querens vltērius cām hō esse. Dicēdū cāz huius esse: qz homo est calidissimū animalū per omne vt dictū est. 10. et maxime circa pectus: secūdo de partibus: similiter humidissimū. 4. habet etiā vuulam qua carent alia: quare caliditate ac humiditate vltimis fit dissolutio et eleuatio vaporū spissorū in eo multa: vapor vō et spūs spissus vt dictus est antea grauis vocis est cā: similr exitui aeris ppter vuulā impedimētū pstat: in alyz vō est cōtrariuz: propter qd cū eoz spūs nō sit vaporosus humectatus sed siccus magis: vox ipsoz erit acuta. Neqz valet quod pro mortuo inductū est in argumēto Arist. qz lz plura sint aialia hoīe fortiora pportionabilr ad totū corp⁹: nō tū qz tūz ad vocis istā: cū nō vt ipse vigeat calō et būdo: sunt. n. oz gana vocis illi⁹ directe fursū ptesa: nō autē qz alioz aialiu.

Problema. XLI. Antiqua.

Propter quid audiunt magis continētes spūs qz respirantes: propter qd et in venationibus precipiunt ipsis non

respirare: **Utrum** quia sensibile sursum accendit eleuatis venis. Dormientibus autem deorsum: propter qd et magis expirant dormientes qz inspirantes et inaudibiles sunt. Aut et sanguis ascendit respirantis quare euacuatur superiora: audiunt autem vacuo. Aut quia anhelitus sonus quidam est: hic autem in respirando factus prohibet audire. **Noua.**

Cur melius audimus cū spiritum retinemus qz cum reddimus: itaqz minus spirare in venatione precipitur: **Utrum** qz per venarum elationem vis sentiendi locum petit superiorē: cuz enim dormimus deorsum se defert: et crebrius tunc reddimus qz ducimus spiritū: minimeqz audire valemus. An etiam sanguis cum reddimus spūm ascēdit: itaqz pars superior implet: cuz tamen per inane audiamus. An qz efflatio strepitus qdam est: hic autē expirando eueniens vim obrundit audiendi.

Quare spūm cōtinētes itra se melius audiūt qz respirātes et relaxātes ipm. Et autē id rōnabilr qra ostēdit: eo qz docti in venationib⁹ auīū et feraz pci piūt indoctis nō expirare: tūc. n. min⁹ auditū fieret son⁹ et cōmorio aeris maior et odor resolueret in ipm: qre aial fugaret a loco. C Deinde [Utrū.] Soluit et assignat tres cās dicens vnā cāz fore: qz eleuatis venis et ampliatis porris anhelitus et audit⁹ qz puerat clausi: qm facta fuit inspi ratio: sic vt aer attractus retineat maxie ab illa carne musculosa qz est iter meatū aeris: puta inter epiglottis et cānā: vbi maior apparet angustia: et lingua et fistule manet declinata inferius: tunc sensibile auditus eleuat sursum ad tympanū auditus: et sonū iducēdo ipedit audire ab extra. Qd declarat in dormiētibus dicens: qz eis sensibile tēdit deorsuz: tota. n. nā eoz versus loca digestionis adunat pme: et etiā secūde: ipsa vō ibidē cōgregata inducit magnas eleuationes vaporū fumosoz: ppter qd magis anhelitum emittunt extra expiratione qz interius coadunent inspiratione: magis. n. egent mūdificatione qz euēratione: restrin gunt enim intus nō solū ab aere attracto exterius: sed ab humidis p somnū dissolutis: et iō audiunt. qre ad bñ audire opz spūm intus tenere et nō expirare extrorsuz. C Deinde [Aut qz.] Assignat scđam cāz dicēs: qz in expirādo sanguis et spūs ascendit sursum. vnde videmus vehementer expirantes et sepe fieri rubeos: cum autē illuc peruenierit resoluit et recedit: ita qz superiora remanent ipsis depauperata: tunc autē contingit illic sonum audiri: eo qz locus ille relictus vacuus corporis grossi recipit fumos ventosos continue in motu existentes. vnde tinnitus et sibilus causatur in aure eozum: quare auditus impedit in audiendo extrinseca: similis. n. fit dispositio istis ei qui multuz ieiunauerit: vigilauerit vel coierit. C Deinde [Aut qz.] Assignat tertiā cām dicens: hoc ē et accidere: qz in anhelitu fit quidam sonus: lz maior fiat expirādo qz inspirando: et adhuc maior fit sonus in spirādo qz in anhelitu cōtinēdo: sit enīz tūc minimus sonus. 48. vbi repetit. Accidit et sonus in eo ppter motū cordis cōtinuū fore. vnde aliq audiunt sonū causatū ex illo motu sepe: sed anhelitus cātus in expirādo. ppter magnū sonū quē iducit ipedit audire de foris vt dictum est. 29. ita silr suo modo in respirando accidit. Quare qnto de generatione aialiu dicit oscitantes et

problemata. A.

Particula

T.c.82.

expirantes minus audiunt q̄ inspirantes: ppter in spiri-
tuosa particula p̄ncipiū sensitiuū esse auditus: et concuti et
moueri simul mouēte organū spū: aer etiā cōnālis cōplā-
tatus in aure mouet: qui d̄z eē immobilis apparēs. 2° d̄ aia.
Propter quid maior sit in expirando sonus q̄ inspirādo.
Quia anhelitus qui educit expirādo grossior est aereo q̄
inspiratōne inducit: et de difficili mouet: cū sit humecta-
tus adherens: ppter qd opz conatum fieri: hic aut causat
sonus. 3° aut hoc accidit sicut in alyis: in quibus videmus
corpus subtile facilius ingredi aliqd receptaculus q̄ inde
egredi: qd ostēdunt vasa perforata in aquis: extrinsecum
enim multiplicatum se magis impellit introsum.

Problema.

XLII.

Antiqua.

Propter qd velociter qdēz sonat et sa-
lit minutus sal: magis aut sonat et sa-
lit grossior. Aut qz hoc qdē velociter
scinditur: nō enī multū qdē opz trāsi-
re ignē ppter paruitatē: hoc aut tarde. Maius
eniz opus est maius scindere q̄ paruum: sonat
aurez paruum qdem parū: percussio eniz par-
ua: maior aut magis: magna eniz est percussio:
sonus aut percussio est: et salit aut magis forti⁹
si percutiatur: minus enī cedit. Noua.

Cur sal exiguus ocus crepat et exilit. Nebe-
mentius aurez et crepat et exilit qui plenior est.
An q̄ exiguus rūpi celerius potest: haud enim
multū id est qd subeat ignis oportet: cuz sal ipse
totus exiguus sit. Plenior autē ille lentius do-
matur: q̄ plus negocij est magnus dirupisse q̄
parū: crepat paruus parū: quia paruus inue-
bitur ictus: maior magis: qz magno agit ictus:
crepitus aut ictus est: qd etiam robustius est:
magis exilit: quoniam minus cedit.

Quare cū sal fuerit minutū parue q̄tatis: et p̄ciē
in ignē statiz sonū causat: nō tū sonus eius sit
magn⁹ et lōginquus: cuius oppositū causat salis quantitas
maior. Deinde Aut qz. Soluit dicens cām esse: qz sal
minutū cito scindit: nō eniz spatiū multū hz ad qd p̄ran-
seat ignis salis paruitate: testa enī solida calidi defensua
nō extat sub qua possit humidū eius interius p̄ctū occul-
tari: qd in maiori cōtingit sale. Sed sal m̄gne q̄tatis
tardat diu anteq̄ scindat: qm̄ p̄dictā testāz acq̄siuit p̄mi-
tus a calore: et iō maior opatio et labor requirit ad scindē-
dum qd maius et grossius q̄ oppositū. Tūc addit vltē-
rius q̄ parū sal et minutū parū reddit sonū et citum: eo
q̄ p̄cussio ei⁹ et scissio ex quo causat son⁹ est pua debilis et
cita: s; sal maioris q̄tatis maiorē sonū inducit: qm̄ catur
a maiori p̄cussione: ppter qd son⁹ est maior: cū son⁹ sit p-
portionabilis p̄cussione: catur enī ex ipsa vt declaratū est
29. s; sal maius sal nō cāt solū maiorē sonū: sed et in p̄te re-
motiorē: qz cū patiē min⁹ cedit ppter duritiē suā: qd aut
min⁹ cedit sonū in lōgins p̄tēdit ppter qd aer qd cedit
de facili ip̄simenti de se insonabilis existit. 2. de aia.

Problema.

XLIII.

Antiqua.

Propter quid si quis in multū ignem
proficiat eandē magnitudinē salis mi-
nus sonat q̄ sonaret. Aut qz nō acce-
dit adustus prius q̄ scindat: vti q̄

dem enī in consumendo humidū: sonat aut
in eo q̄ scinditur. Noua.

Cur si salē eadē magnitudinē q̄ modico igni
ingest⁹ crepet: nimio inieceris igni vel nihil vel
minus crepabit. Aut q̄ prius ab igne corripit⁹
q̄ rūpi possit. cōburit eniz humor q̄ cōsumpt⁹
est crepat q̄ discissus disruptusqz est.

Quare si qs eandē q̄titatē salis spē p̄ciat in mul-
tū ignē inflāmatū minus sit sonus: q̄ si p̄-
ceret in parū extinctioni p̄pinquū. Deinde Aut qz.
Soluit dicens cām esse: qm̄ hz q̄tatas salis proiecta in
magnū ignēz nō accedit ad hoc vt faciat sonū: mox enim
adurit: ppter cōsumptionē humidū a calido superceden-
tita q̄ nec potest sibi aduenire testa sub qua humidū in-
terius cōtractū defendat: et qz humidū consumit statim:
et non contrahit: ideo nō accidit fieri scissionē aur debile:
ppter qd non cōtingit sonū inde causari vel parū: qz for-
nus causat per scissionē subito factā tunice exterioris ab
humido subtiliato: vt apparet in castaneis igne expositis
inexcisis. Cum aut hz q̄tatas salis in ignē parū p̄ciat
tur ei tunica constituitur exterius: ppter quod omnia per
contrarium contingunt antedicti.

Problema.

XLIII.

Antiqua.

Propter qd oscitantes minus audiūt.
Aut qz spūz accipiūt: acceptus autē
spūs circa aures coadunat. Signum
aut in aurib⁹ enī sonus sit quādo osci-
tabimus: hic vtiqz assumptus spūs p̄hibet au-
dire. Amplius vox quedaz sit oscitantiz: hoc
autem p̄hibitium est auditus: et cōprimi ne-
cessario auditus aperto ore. Noua.

Cur oscitantes minus audire valent. An
q̄ spūz intercludimus qui se ad aures trūdāt.
Indiciū q̄ strepitus in auribus nascit cū oscita-
mus circūuentus aut interclusus q̄ illis spirit⁹
facit vt minus audiamus. Ad hec vox oscitati-
bus quedaz orit⁹ que vim audiendi interpolare
pōt. et cōprimi hō aures necesse est: quoniam
corpus se distrahbatqz intendit.

Repetitur et quartū. Deinde Aut qz. Soluit
assignans duplicē cām: que nō vident⁹
differre nisi sicut vltē et particulare: est autē secunda parti-
cularior p̄ma: quāz etiam non adeo expressit superius. s;
cunda ibi Amplius. Et dicit hoc esse: qz oscitantes spūs
v̄tosus recipiunt ab instrumētis anhelitus: quo suscepto
coadunat interius circa tympanū auditus trāsiens p̄ for-
ramen qd est in palato. Et q̄ ita sit apparet per signū: qm̄
in aure sentitur sonū quādo oscitamur: huiusmodi gdes
spiritus circa aures intus assumptus: sonum illic inducēs
impedit exteriorē auditum. Deinde Amplius. Ab-
signat aliam causā particularem dicens itidem contin-
gere: qz oscitantes causant quandam vocem: et sic aperit⁹
os: cum vox sit p̄cussio per linguam: vox autē hz
et oris hiatus in ap̄to ore accidit necessario organū
percipere: quādo ap̄to ore accidit necessario organū
auditus comp̄m̄ et constringi: propter cap mandibule
inferioris et iunguram eius cum superiore in loco propin-
quo valde sit et auris existenti: intra os petrosū: p̄o-
pter quod q̄tad ad motum maxime ad inferius: cōstric-
tionem

Nota.

T.c.83.

etionem quandam et dilatationem induci: nunc autem ad bene audiendum requiritur meatum aeris esse apertum et latum. ut dictum est. 33. capi. similiter accidit diuersam situationem fieri in brachijs et partibus superioribus musculorum duarum maxillarum: quare quilibet huius quatuor partes ut chordas ut ostendit anathomia.

Problema.

XLV.

Antiqua.

Ropter quid vocis quoniam fluxus quidam est naturae habens sursum ferri magis est audibilis desuper inferius: quod deorsum sursum? Aut quare vox aer qui dam est cum humido: grauius quidem igitur iste ab humido fertur deorsum et non sursum: humidi enim finem nam deorsum motus: propter quod inferioribus magis auditur. Aut hic quidem ab animalis voce solum fit: nec enim cum humido. Accidens autem est et in alijs sonis: quae admodum igitur visus si desuper inferius cadit repercussio nem sursum facit. Inferius autem sursum cadens repercussus est inferius. Eodem modo vox que naturam habet sursum ferri: repercussa aere contrario cogi non potest: cum sit plus et grauius: repercussus autem motus aer in contrarium deorsum ductus est. Propter quod diffusius auditur magis inferius: tale est et circa echo accidens est: repercussio vocis in contrarium est.

Noua. Cur vox cum apta sua natura sit in sublimi effertur: ut que aer quidem sit: non inferius sursum: sed superius deorsum melius audiri potest. An quod vox aer quidem iunctus humori est: qui potest humorem grauescere deorsum labi: non sursum effertur: humoris namque finem naturam interest ut deorsum ferat: itaque ab iniis sentiri plenius potest. An hoc voci daturat animalium reddi debeat: nec enim non sine humore perficitur. Illud vero accidere nimium vel in ceteris omnibus strepenti generibus nouimus. Ergo ut visus si superius deorsum percidit sursum versus reflectetur: sed si inferius sursum pertederit: deorsum se flectit: sic vox que suam naturam cogit sursum ferri: ubi aeri sibi aduerso occurrerit: cum per viam nequeat eum propellere: quod et amplius et grauius est: reflecta in partem aduersam deorsum se defert. Itaque aer qui ore motus procurrerit retroqueat: et ad ima collapsus sentiri inferius magis potest. Tale etiam est quod in resonando fieri solet: vocis enim reflectus in partem contrariam agitur.

Quare cum vox cause ex quodam aeris defluxu quodamque namque huius sursum ferri: sit enim ipsius impulsus a calore: magis auditur facta superius inferius: quod causata inferius superius. Notandum id quod dicitur fluxus quodamque motum quod sit. Deinde aut quod. Soluit et primo assignat eam ex parte aeris dicens: id est: quoniam vox causatur ex aere motu huius humidum: ipse enim est humidus namque: cum autem sit ex eodem motu generatur

vox medijs vocibus in istis fuerit grauis et potest: sus redditus per humidum: mouetur deorsum magis: eo quod ipsa naturaliter tendit deorsum: id enim est quod in ipsa caliditate bebetur sursum eductum: quare necesse fit illud ex cuius motu vox causatur deorsum tendere: sicut et vocem in partibus inferioribus melius audiri. Quod autem ita sit: probatur: quoniam aer huius grauitate deorsum tendens est in sphaera propria: ubi quarto celi et mundi: in ea que ipsius regione omnia grauitate habent preter ignem: ita quod est aer. cuius signum est: quod trahit plus deorsum: puta vter inflatus vacuo: velocius enim descendit ex alto: vel libra per pellit deorsum: quare plus huius grauitate aer in aere de quo hesitare videtur 12. 25. cum 13. id autem audiendum de aere in eius dispositione conaturali media existere: qui non sit calefactus multum aut subtilitatus: propter quod fortassis Theophrastus ab Aristotele secessit: vnde Ptolemaeus abnegauit hunc sermonem accipiens eam accidentalem loco essentialis: visus est enim manifestior: et de hoc planius Lociliator omnia 14. dixit. Deinde autem. Assignat alteram causam sumptam ex parte formationis vocis: et primo hoc agit dicens causas esse: quod huius defluxus aeris in quo causatur vox ab animali fit tunc motus: cuius sit percussio respirati aeris ab anima. de ea. 2. id autem quod admiscetur huic defluxui est humidum vaporosum: quod cum anhelitu emittitur: in quo tanquam in materia causatur vox. hoc autem graue est petens inferius: et si primo videatur sursum tendere cum iam adhuc vigeat calidum in eo. Deinde Secundo declarat quod illud sit possibile dicens: quod hoc videmus non solum in voce sed in alijs ut in sonis. Videtur autem quod hec ratio sonis sit minus sufficiens: cuius sonus in animali: putat secum humidum anhelationis admiscetur non sit aliud quam vox promissa: sicut et subsequens ostendit series: habens quae admodum igitur visus: deberet itaque esse sensibiles: visus enim sensus. si vero fortassis vis hanc rationem sonis supportare: dicit quod non omnis sonus quod catitur ab animali est per tracheam arteriam est vox: quod nullatenus operata fuerint ibi vocalia instrumenta: neque in eo aliqua inexistit significatiua imago: sicut cum sonus ruffi emittitur ex pectore. Et tunc suppleat sonis et alijs sensibus: quod in vno declarat sensum copiens sermonem: quod sicut visus si pueniat de superius in deorsum recipit refractionem: ita de sursum a terra et aqua solidis: et ab inferiori deueniens sursum refractionem suscipit ab superius inferius: eo quod aer et medium reddit grossum: ita quod non potest penetrare: et quod dissolutus meatus eius in longinquum: propter quod de refragis est deorsum. Deinde Eodem. Applicat ad propositum tertio quod in alijs declaratum est dicens: quod eodem modo et vox cuius dispositio naturaliter est ut sursum ferat: tunc per calidum cuius spiritus ei consociatur: tunc per situm: quod os nostrum est superius: in alijs forte secus animalium propter existere eorum ora propinquiora terre vel aqua: a quo potest sursum repercuti: eadem quidem consequenter quidem sursum primo repercutit deorsum: consequenter quidem aere contradicente: quod cum ipse propter cedere fiat plus quantitate et coadunetur tendens ad grauitatem non potest amplius cogi et vinci: eo quod deficiat virtus impelleris: propter quod operatur aerem ex quo catitur repercuti: obstaculo in contrarium inueniunt: et deorsum exinde duci. Quare audibile voxque maxime auditur per amplius inferius de superius quod conuerso: ad hoc etiam adiuvat echo qui causatur ex repercussione vocis in contrarium semper ut declaratum est.

Problema.

XLVI.

Antiqua.

Ropter quid ebriorum magis interruptitur vox quam sobriorum: Aut propter repleri velociter interruptunt vocem. Signum autem huiusmodi neque enim ebriorum legunt vel cantant ex prandio

Problemata. A.

1 2

Ca. dim.
dicitur Theophrastus
misti ab
Aristotele.

T. c. 88.

Et hoc namque
habet dispositio
est ut sursum
ferat.

Particula

neq; cantantes sed ieiuni existētes: in ebrietate
autem repletiores existentes rationabiliter ma-
gis frangunt voces. Noua.

Cur vinolentis potius q̃ sobrijs frangi vox
soleat: An repletio facit vt vox celeriter frangi
possit. Cuius rei argumentum: q̃ neq; choree
neq; ludi oēs statim a prandio: sed ieiuni voces
exercere cōsueuerunt: cum igit̃ vinolenti impleti
sint: merito voces eoz potius frangi solent.

Quare vox ebrioz non tamen sicut omnino dissolu-
toz nō potētū vociferare. vt appuit 3^a. neq;
incipiētū inebziari: qz hō reddunt loquaces lingua expe-
diti: vt visum trigessimosextō: 7 apparebit trigessimopmo:
sed hoz intermedioz magis patit̃ interruptionē cadē-
do in medio: q̃ vox sobrioz: sic. igit̃ quatuor sunt: hō qui/
dem quesiti pōt esse motiū: qz fortassis quis putaret vo-
cem per ebrietatē amplius cōtinuari: cū vinū sit caliduz:
7 hoc motiū ponit̃ de generatione aialū 2°. ¶ Deinde
[Aut.] Soluit dicens cām esse: qz ppter repletionem epi-
stentes in ipsis: superfluitatibus imbībētibus remollien-
tibus organa: vocē eandē cōtingit corrūpi. ¶ Deinde [Si-
gnū.] Secundo videmus qd dictū est: signo dices: illud
ostendit signū: qz manifestat choros siue loca in quibus ag-
gregatio fit: vt in locis in quibus cantant̃ diuine lectiōes
7 hymni non legere neq; cantare post p̃adiūz 7 vlr post
comestione oēm 7 maxime satiatiūz: similr neq; canto-
res neq; ioculatores cātant post repletionē: sed cum fue-
rint ieiuni 7 vacui poribus 7 cibis: ppter qd sciui aliquos
parum valde bibere 7 nō nisi aquam t̃si: huius autem si-
gnum ostendit nobis cessare ipsos a lectionibus 7 cātu:
ne voces interrompañ lese: sed qz in ebrietate repletio
maior existit valde decenti pbabile est: 7 satis rōni cōso-
num qd eoz voces interrompañ in medio.

¶ Problema. XLVII. Antiqua.

Inpropter quid quādoq; acutiores vo-
ces de lōge audiunt. Aut q; acutum
in voce velox est: velociter aut mouē-
tur que violētia magis ferunt: q̄ autē
vehemētius ferunt in plus ferunt. **Nonā.**

Cur vocem acutiorem longius audire possu-
mus? An q̄ vocis acumen velocitas est: mone-
ri autem ocius solent que veementius ferunt:
hec longius ferri possunt.

Repeatit .6. 7. 20. vt feruet in memoria cũ nō ampli⁹
declaret q̄ prius. dicit autē q̄q; pp oimodā
debilitatē motus vocis ⁊ tarditatē interuenientē tandem.
Deinde Aut. Soluit dicens cām fore: qm̄ vox acuta
causat ex velocitate motus: sed illa que ferunt cum ma-
iori violentia ⁊ fortitudine longius feruntur propter ma-
gnam impressionem in aere inductam: que autē sic ferunt
in longius protendunt: quod vō h̄ subtiliatur ⁊ acuitur
tale vō celeriter transit ⁊ pūgit.

C Problema. XLVIII. Antiqua.

In Rōpter quid cōtinentes spiritus ma-
gis audimus: Aut q̄ respiratio sonū
aliquem exhibet: merito igitur tunc
magis audimus: quando minor so-
nus fuerit: minor enim sonus quando contine-

mus spiritum.

Cur spiritu retento melius audire valeamus?
An q̄ respiratio nō nihil strepitus mouet: me-
rito ergo tunc melius sentimus: cum strepitus
minus est: minus autem strepitus tūc est: cū
spiritum retinemus.

Repetit 4^m caplm: cuius expositio iam precessit.

¶ Problema.

XLIX.

Antiqua.

Propter quid lux quædam non transit per
densa subtilior existens et longinqua
et velox: sonus autem pertransit. Aut quæ
lux quidam secundum rectitudinem fertur: qua
re si utique opponatur aliquid secundum rectitudinem om
nino concluditur. Sonus autem fertur et non secundum re
ctum: propter id quod ventus est: propter quod ven
dique vocantes audimus: et non solum secundum recti
tudinem auribus.

Quaobrem lux quæ tenuior: & velocior: & deli-
catior est: corpora penetrare densa nō pōt: stre-
pitus autē pōt: An q̃ lux directo itinere fertur:
itaq; si quid recte illi p̃fluētie lucis obuium se-
piat: lucē dicludi necesse est. At strepit⁹: q̃ spi-
ritus est ferri non recte etiā pōt: itaq; efficitur
vt strepitum sentire vndiq; liceat: non enim tm̃
qui se recte nostris auribus obtulerit.

qui se recte nostris auribus obtulerit.

Querit de luce respectu vocis cū eius motu dicēs:
q̄re lux seu lumen vel radius nō penetrat p̄
corpora dēsa ⁊ solida: son⁹ autē sic. ¶ Deinde [Subtilior:]
Tāgit rōnem in cōtrariū: quasi dicens: q̄ lux magna ve
beat magis sono p̄ densa transire: qm̄ spūalior ⁊ subtilior
valde q̄ sit sonus vel vox. Etiam peruenit ⁊ diffundit ad
lōginquiora q̄ sonus: pertingit enim ab astris ad nos: sit
est velocior sono: fit enī illuminatio in instanti ab ea: sole
existēte sup̄a terrā in nostro hemispherio ab oriēte in oc
cidens secundo de aīa: sonus in tpe. ¶ Deinde [Aut q̄:]
Solutū dicens eā esse: qm̄ lux defertur fm̄ līnē rectas
tū: ppter qd̄ si aliqua opponat ei fm̄ rectitudinē: mor
cōcludit ⁊ abscondit in corpore lucido: aut ad alia di
funditur: ⁊ ideo non potest videri. Sed sonus ⁊ vox non
feruntur fm̄ rectitudinē: imo vndiq̄ vt dictum est. 6.
vt fm̄ rectum obliquum ⁊ latū: ⁊ ideo ad omnes fere di
ferentiam positionis indifferēter se habent: qd̄ accidit ex
eo q̄ causatur ex motu aeris sicut ventus: eius enim gene
ratio extat ad modum venti qui diffunditur incipiens a
superius reuerberatus deorsum in omnes partem: quare
per omnem partem audimus: non autē videmus. ⁊ id. ss.
reperetur: vbi eius veritas apparebit.

¶ Problema.

L.

Antiqua.

I Ropter quid quādoq3 ridētes quē
grauiter vociferāt. Plorantes autē
acute. Aut q3 a cōtēsis acuta vox est:
acutuz autē est ibecille: vtrq3 autē hec
magis plorare existunt: eteniz distendūtur ma-
gis plorantes ⁊ imbecilles sunt. Noua.

Quare qui ridet vocē grauiorē emittit: qui
flent acutiores: An q̄ corpore intēto vox acuta
depromitur:

depromitur:

Ex reple-
tiōe vētris
accidere
vocis iter-
ruptionē:
vñ ꝛ ijs so-
litū est (q
assidue
choro in-
sistūt) statī
post vieri
satietateꝝ
nō cārare.

Z. 67th

depromitur: infirmum autem qđ acutum est.
Que vtrazq; in flētibus inesse potius hominū?
Sunt enim et intentioni corpore et infirmiori.

Repetit 13^m et 15^m. dicēs aut qñq; qz nīmū ridētū
et gaudētū aliqñ virtus dissoluī intātum
eoz: q nō sufficiens extat mouere nisi modicū aerē: q ve-
lociter mor⁹ vocē cāt acutā. vnde Sal. 5. de acci. et morbo.
Multi mortui sunt ex gaudio nīmō pñcioso: ppter qđ
Arist. Alex. nīmō rīsus tollit reuerētiā: et iducit senectutē.
[Deide] Aut qz. Soluit di. cām eē: qz vox acuta cātū
ab extēsiōne partium vocaliū: vt a chōrda neruea subtili
multū tensa est audire sonū acutū: sīlī vox acuta cātū ab
imbecillitate virtutis mouētis: nunc aut bec duo puta cō-
tentio et imbecillitas magis reperiuntur in plōrātibus ce-
teris paribus q̄ in ridētibus: quod declarat: quoniaz in-
strumenta vocalium plōrantium extenduntur et induran-
tur: et ipsi etiam extant imbecilles: ppter pauperiem calī-
di. ridētes aut oppositi se habent opposite.

Problema. LI. Antiqua.

Ropter quid si quidē vox aer quis fi-
guratus est: et lata dissoluitur multo-
riens sīm figuram. Aut echo fit ver-
berato tali ad aliquid solidū: nō dis-
soluitur sed manifeste audim⁹. Aut qz percus-
sio est et non fractio: hic autem totū a toto: de-
inde passio a simili: ab aere enīz repercutitur in
cōcauo: nō a concauo.

Quāobzē cū vox aer quidē formatus sit et se-
pius dissoluat cū fertur: Echo id est resonātia
fiat. icto eiusmodi aere in solidū quippiam vox
ipsa nō dissoluat: sed expresse eadē percipi pos-
sit. An q aer refrangit non perfrangit ideoqz
totū a toto proficiscit. Tum etiaz affectus hic
nō nisi de re simili existit. Quippe cū aer refle-
cti de aere soleat in cauo non de cauo.

Repetit etiaz 23^m pblema. C Nōndū q cōis lra hz.
Aut echo vticipiat solo euz aut sit solonis
nota: in q opz mltū supplere: vt qre vox zē. Dissoluī su-
multoties apparēter: et sepe nō dissoluī sed pmanet ma-
nifeste sīm figurā porē. sed. 23. lra erat aut qdē: qd z videē
et velle pñs lra: aut repulsio in q cāz assignat: tūc. n. vtrazq;
cā eēt vna et qñtū eēt dimīnūtū valde i ei⁹ ppōne. [De-
inde] Aut. Soluit dicēs cāz esse: qñ multoties sit repul-
sio vocis sensibīlī et nō dissolutio ipsius vel annullatio: il-
lud aut accidit: ita q totū puta tot⁹ aer motus ex quo vox
causat repercuti a toto et pars a pte: ita q nō est dare ptez
q nō sit repercutiēs et repulsa: facta vō repulsiō: tūc a līlī
passione et configuratione tali vocis sit cōsimilis passio ac
figuratio cōsequēter echo dicta vel tinnitus: lz sīm Anic.
magis dicat in metallis bene sonātib⁹. Id aut sic accidit
qz ab aere moto ad aliqd solidū sit repulsiō ipsius in cō-
cauo: nō aut a cōcauo semp: qz non semp sit repulsiō ad
supficiem cōcauā: imo aliqñ ad planā. refert enīz repulsi-
ō fieri in cōcauo et a cōcauo: vox enī et son⁹ semp refrā-
git in cōcauo: qz ipsi in sui refractiōe cōcauitatē acgrunt:
et maxime qñ sit repulsiō ad supficiē planā: eo q sepe
dictū est aerē in voce moueri sīm circūlū: in circulo autēz
vna pars citius et potissime plane supficiē repulsiōnem
recipiēs est vt arcus ei directe oppositi punctale q̄ reliq;
circūstans. Propter qđ accidit hoc in cōcauo exterius re-

flexione fieri et nō a cōcauo cōcidēte: sit aut a cōcauo ma-
gis repulsiō cum superficies extiterit plana: vel sit ab
aere sīm qđ est in cōcauo in quo refrāgit maxime et nō a
cōcauo vt cōcauū. C Dubitat. an echo sit vox vel sonus
eadē nūero vel cū pñcipalī: et videē qđ sic: qz quaz opera-
tio eadē et ipsa sunt eadē: ea enī fecit scire formā vt trans-
mutatio mām. Cōmētator. S. meta. sed ipa videē eadem: T. c. 6.
vtrōbiqz. n. eadē est figuratio soni vī vocis et significatio: 2. 12.
in dñū est sili mō rez differētiū eadē q̄litas. z. topi. Boe-
ty: sed in serie scribit in aere repulsiō vt in echo passio:
nē similē fieri passioi q̄ fuit pus in nō repulsiō. C Dicē.
dū q nō est eadē vox vel sonus nūero: lz multū appropin-
quet: est. n. siliis q̄ maxime: qđ ostēdit qz ad vnitatem ali-
cuius motus expetunt tria qđ quo et qñ vnitas puta mo-
bilis: spēi in quo sit mor⁹ illius pductio: et tēporis. phy. 5. T. c. 3.
que hic nō cōcidūt: lz. n. affit vnitas spēi: qz vtrōbiqz mo-
tus localis: et si aliter et alr: nō tñ identitas adest mobilis:
cū nō pmaneat idē aer. Un Anic. z. de aia: cōmotio aeris
nō est mor⁹ localis sicut vni⁹ eiusdē aeris: sed sicut dispo-
sitiō motiōis aq: que accidit ex vicissitudine pculsiōis sibi
succedentiū cū gete pcedēte quicēte: neqz est vnitas rōne
tēporis: cū interrumpat quiete: motus enīz hic cōcidit re-
flexus dñis: in quo ostēsus est phy. 8. gerē interciderē me-
diā. C Tūc igit ad rōnē in dñū: dicēdū q nō est idē son⁹
vel vox pñcipalis: et scōaria: nec idē iporat p oēm modū:
est aut ppinquus valde ceu effect⁹ vebemēter pportione
bilis sue cāe: vt generans ostēdit et generatum qñqz.

Problema. LII. Antiqua.

Ropter qđ vno et multis vociferati-
bus simul: neqz equalis son⁹ est: neqz
in plus fiunt: sicut sīm rationē in lon-
ginquū. Aut qz vnusquisqz suū aerē
propellit: sed nō eundē ppter in parū. Simile
aut accidit sicut vtrōqz si multi qdez fuerint pij-
cientes vnusquisqz qdem lapidē aliū: aut pluri-
mi. Ibi enīz illuc longe nulla emittet sagitta: aut
nō sīm rōnem. neqz hic. nō. n. vni⁹ erit tāta vox:
sed multoz: ppe qdem igit sīm rationez multa
videē vox. Et sagitte plus attingent idē: de lon-
ge aut non amplius.

Quāobzē cum simul vocē multi emittunt:
vnusqz tantū quantū singuli reddit: multorum
vox illa: neqz parē vocis vni⁹ offert sese. Neqz
lōgius pro ratione deducit. An q singuli pro-
ximum acrem propellunt non eundē: nisi pau-
lo tenus: qđ simile euenit vt si multi qdez proij-
ciant lapidē: sed singuli: aut magna eozūz pars
mittat diuersūz. Neqz enīz ibi longius aut pro
ratione longe lapis vllus deueniet. Neqz hic lō-
gius cunctozum quā vnus vox poterit audiri.
Vox etenim tanta nō vnus est: sed multorum.
Recre igit propinquo vox multa esse videtur
quādo qdem lapides quoqz illi multi ita vide-
ri atqz idē assequi possunt. At e lōginquo plus
q̄ singule sint sentiri non potest.

Quare paribus ceteris si vnus vociferat et multi sīl
sonus nō est eq̄lis et tātus vnus illius sīc plu-
riū: neqz sonus pluriū pportioabilr efficiē tātus vt vni⁹:
Problemata. A. 3

Particula

in eo qd est audiri ad longinquā: si de ppe intendat: non enim si vnus vociferat in distātia stady: duo vociferabūt vna duoz distantia sicqz deinceps: relinquif tñ tertiu qd plures vicūqz vociferant in amplius qd vnus. **Deinde** [Aut quia.] Soluit dicēs cām esse: qm̄ quilibet eoz multoz vociferantiū impellit aerē sibi ppiū: ita qd impellit aliū z aliū z nō eundē: qd si eundē illud valde p modicū. **Deinde** [Simile.] Declarat per simile dicens: sile his accidere sicut si plures pycerēt lapides: ita qd vnusquisqz pyceret lapidē aliū qd alter: tunc enīz plectio plurib⁹ nō fieret ampli⁹ in lōgus qd que vni⁹: ita vicūqz plurib⁹ euenit vociferatib⁹: dixi autē vicūqz ppter illud qd scribitur nō eundē aerē ipelli pter in parū: nō enim silitudo est oī: nō: cū plures vociferātes intēsus ēz aliqd in lōgus vociferent qd vnus: nō autē ita plurib⁹ iacentibus sūt plura sūt contingit: cū nō iaciant in ampli⁹ seorsus oīno z eodē mō. **Deinde** [Aut.] Soluit assignans cām aliā dicēs hic fore: qm̄ plurimū hī sunt vociferantes: nō tñ oēs vna oīno z eodē mō: z hoc declarat: qd sicut sagitta vel qdūqz aliud qd ferit per aerē nō emittit lōge illuc: i. ad locū remotum valde: vt nō idē nisi fm̄ pportionabilē cōmōtionē debita seruata: vt qd oēs vna openī hora: vt ostendit anteb⁹ nax eleuatio. Sūt hīs vociferatibus multis: emittit vox pportionabilr amplius in lōginquā: eo qd tāta vox z tñ sonora nō catur ab vno solo: sed a multis nō oīno vntis: aliquādo. n. cū vn⁹ ppeit aerē aliū subimpellit tertius qdē: ppter qd inunīta nō extēdit fm̄ rōnē ēt lōgūqz qd vox vni⁹: ita l3 vox multoz nō possit in lōginquā multuz expādi ppter diuersitatē mouentiū in ipsa: in ppinq tamē pportionabilr respectu vni⁹ apparet multam fore ac magnā: qm̄ siue simul moueat aer seu nō: semp mouet yehementer: qd declarat in sagittis: que cū mouentur de prope in aliquaz metā: melius attingunt z velocius qd de longe: cum virtus debilitet eaz semp: sūt z in vociferatione cōtingit multoz. qd vō adducebatur in cōtrarium pro motiuo nō valet: pcedebat enim ac si illud qd mouet z alteratur permaneret vni⁹ in tanta transmutatione: hic autē aer nō est vnus z idē: nisi vt dictum est parūper qui a pluribus mouet: quilibet enim suū mouet.

Problema.

LIII.

Antiqua.

Ropter quid exercitātes se qdēz grauius loquunt: timentes autē acutius. Et verecūdia timor aliquis est? Aut differt multū passio: verecundantes autē erubescūt: exercitiū autē verecūdia qdam est: timētes autē pallescunt. **Manifestū** igit qd timētibus qdem deficit de super caliduz: quare mouet infirmus existens modicū aerem spūs. **Modicū** autē velociter fertur. **Velox** autem in voce acutū. **Verecundantibus** autē sursum venit calidū circa pectus. **Signū** autem quoniaz fiunt ex rubicūdi. **Multū** autē mouet aerē multa potētia. **Multū** autē tardius fertur. **Tardus** autem in voce graue est.

Nota.

Cur trepidātes vocē reddim⁹ grauiorē: metuentes autē acutiorē: qdēz etiam pudor genere metuendi cōtinetur? An multū inter se affectus hī distant. Quos enīz puduit erubescunt: trepidatio autē pudor quidam est. Qui xō metuunt pallent: cōstat igit calorē in metu partem

superiorē beferere: vt parum aeris pre sua exilitate mouere spūs possit: velociter autem ferri potest qd exigūz est: vocis xō velocitas nō nisi acumen est. **Hīs** contra quos puduit: calor partē superiorēz id est pectus petere solet. **Euius** rei indicīū erubescens faciē affert: amplior rem autē aerem amplior potentia mouet. **Tardius** xō omne mouetur qd amplius est: tarditasqz in vsu vocis non nisi grauitas est.

Repetit

32^m. Nosce qd exercitiū taliū est verecūdia admixtū: veretur enīz ne succumbat in lucta pexpōita. 32° agonalī. **Verecūdia.** Tangit motiū in oī. n. verecūdia cū sit qdā timor: z i ea vox efficiat grauius p agitationē spūs: sūt in tiorē reddet grauis. **Deinde** [Aut qz.] Soluit. z pmo tñ ad motiū p iteremptonē nē dicēs nō cē cādē passionē timorē z verecūdiā: sed plurimū differētē: nā verecūdates erubescūt tarde: l3 primo pallescūt: exercitātes. n. eoz calor z fortificat: est enim ipsa exercitiū qdā: sed timentes pallescunt: he autē sunt varie passiones varias denotātes a qbus pcedunt cās. **Confir.** mat qz timor catur ex delatione caloris ad intra ab extra: verecūdia vō viroqz puenit concidente mō. 5° de acci. z ex qdā causā. **Deinde** [Manifestū.] Assignat cām z pmo scē partis dicēs cām: qz in timētibus debilitat calor: z deficit ne possit per totū expandi: qre inde eius infirmato anbelitū: modicū cōmouet aere: qd autē modicum est celeriter mouet. **Deinde** [Verecūdantib⁹.] Assignat cās prime partis dicens: qd in verecūdantib⁹ cū in ea sit qdā calidi exercitiū ex quo vigorat: mouet sursum circa pectus: quo aer mouet plurimus z tarde: quare vox causabit grauis. **Deinde** [Signū.] Probat qd calidū moueat sursum ad pectus dicens: hī signum fore: qz verecundantes erubescūt: qd accidit ppter calidum circa pectus z vlr partes superiores fortificatum: illud autem multum mouet aerem cum forti virtute: quo accidente mouetur tardius z cōse-

Problema.

LIIII.

Antiqua.

Ropter quid solus alioz animalium homo fit intersecans vocem? Aut qz sermone cōicat solum. Alia autē voce. Intersecātes autē sermonē vociferant. **Nota.** qdē: fmonē xō nō pnt cōiūgere.

Cur hō solus ex omniū animatiū numero lingua hesitans oritur? An qd solus compos sermonis est: cetera vocem tñ obrinent. Qui autē lingua hesitant: vocē quidem pducunt: sed verba copulare sermonēqz condere nequeunt.

Quare

hō solus aialū itersecat vocē nō qdē vt aialia eā ptiuās. **Deinde** [Aut.] Soluit dicēs hoc eē: qm̄ ipse solus inter aialia h3 sermonē supra vocē: aialia vō vocem tñ: nō enim loquunt: plura enim requiruntur ad sermonē qd ad vocē: cū sit actus vterior z spūlior: vt visum est pmo cap. talem autē difficile est seruare a pōt ptiuari vox: nō tñ ita sermo: cū poster⁹ possit vnde absolui: sed nō cōuerfo. Et iō subdit qd itersecātes fmonē vociferāt. **Nosce** qd Aris. solutio pōt reduci ad eam que per interemptonē: qsi dicat. h3 itersecatio pcepta in hominis prolacione: non est in voce vnde vox est: sed potius ex parte sermonis vocem ptesupponentis: est enim vocis dearticulatio per linguam: z ad huiusmodi quidem

quidem intersecationem non modicum operatur multa humiditas cum frigiditate cerebri: qua lingua eiusq; remollitur et in frigidantur lacerti: quare infantes non nisi in longinquius contingit loqui tempus.

Problema. LV. Antiqua.

Propter quid intersecantes vocem fiunt homines? Aut causa est in frigidario loci: quo loquitur. Et quemadmodum apoplexia huius partis est: propter quod et calefacta vino: et dicendi continue defacili coniungunt sermonem.

Quae causa est ut lingua hesitantes aliquid fiant? An membrum quo loquimur refrigeratio causa habet: et tanquam stupens: et attonitum membrum id est: itaque a vino continetur: oratione concalefacti: verba facilius possunt copulare.

Presupposito quod homo solus vocis intersecationem incurrat: causa huius vel alteri quod dicitur. Quare aliquid intersecant vocem non aliquid vero accedente: quod maxime in ebrietate ampliori accidit: dictum quod est. 30. intersecationem esse cum quis non valet unam syllabam alteri velociter copulare. **Deinde** Aut quod. Soluit dicens causa esse in frigidationem particule in qua formatur locutio seu sermo: quae apoplexia quidam existit et mollificatio particule locutionis spalius: sicut apoplexia vel mollificat omne: est enim mollior torus corporis cum ablatione regimine virtutis. 3. de ac. cum enim os aperitur sepius homines frigidus aer ingrediens ad infra locutionis pervenit illa paralyticans ad quod auxiliantur non parum vapores grossi crudi sub cerebro ad hec loca refracti. **Propter** quod infert correlariū dicens: ideo calefacti propter potum vini potestis parum plus accepti: de facili continue loquendo servant sermonem continuum absque intersecatione: ut apparuit. 38. propter quod. 31. vinum adueniens in frigidatis facit eos sobrios et taciturnos: paulo plus vero potatum ipsos loquaces reddit: non superflue enim potatum calefacit corpus: aptiores reddens ad motum et locutionem: quare Isaac in dietis particularibus: per se et belines disputare volentes vino utebantur.

Problema. LVI. Antiqua.

Propter quid hyeme quidem acutius vociferatur et sobrius. Estate autem et ebrius gravior. Aut quia acutior quidem est velocior: velocior autem est a contentio vocis. Sobrius autem et hyeme corpora constituta sunt magis quam ebriosi et in estate. Calidum enim et estus dissolvunt corpora.

Cur sobrius tempore hyberno vocem acutius mitimus: vinolenti autem estivo gravi? An vox acutior quae velocior est: velocior autem quam corpore intento se promit. Sobrius vero hyemeque corpora magis constat quam vinolentorum estateque: calores enim teporesque corpora resolvunt atque elaxant.

Quare vel in hyeme ac sobrius in cibis et potibus maxime habet vocem acutam: sed in estate et ebrius potest potare et potare 3. vocem habet gravem. **Deinde** Aut. Soluit primo assignans causam primae partis dicens: id est esse: quod acutior vox causatur a velociori motu: hic autem causatur a corpore intento vehementer: ita quod magna sit partium coadunatio

in se ipso: sicut cōtingit in chordis organorum extēsis oīno: nunc autē corpora hyeme vel sobrius melius sunt cōstituta solida quam estate et ebriosorum reddita: multa enim ebrius superest humiditas prohibens cōdensationē partium et extensionē. **Dubitat** quod dictum est. 38. et 61. apparebit. hyeme voces grauiorē effici. **Dicendum** B accidere hyeme me calida magis et humida. Vel est cōsiderare hyeme frigiditatem: qua partes vocales cōdēsanē et extendunt: et ita vox in ea redditur acuta: est et aerem grossiorē attendere et humiditatem ac vehementem frigiditatem: qua exprimitur humidum catarrhosus: et propter indispōsitis repletio: et sic vox grauis erit in hyeme ut videbit. 61. in estate vero secus est: secundum enim quod plus vaporatur de humido a calore vel minus erit vox grauis vel acuta: et secundum quod virtus erit lassior aut intensior. **Deinde** In estate. Assignat causam secundae partis dicens: quod in estate et ebrius grauiorē vociferant: quod corpora eorum sunt male cōstituta et cōpacta propter inflammationem: quae dissolvit eorum humida: causando euaporationem sicut magnam in humiditatibus potus: quare vocem necesse est graues fieri: propter eam motus tarditatem.

Problema. LVII. Antiqua.

Propter quid eorum quae habent vocem: vox posterius perficitur hominibus quam aliis animalibus quae vocem habent? Aut quod plurimas habet differentias et species. Alia autem animalia aut nullam litteram: aut paucam loquuntur: variam autem et plures habent diuersas necesse in plurimo tempore perfici.

Cur homini vox serius perficitur solet quam ceteris quibus data est vocis proferende facultas? An quod vocis humane genera et discrimina quam plurima sunt: cetera enim animantia litteras vel nullas vel paucas exprimere possunt. Quod autem summe variam plurimisque distinguendum differentijs est: id tempore longissimo perfici necesse est.

Quare de numero animalium habentium vocem: quod dicitur ad diuersas pisces et talium quae carere gutture: vox maxime tardius post natiuitatem perfecta redditur hominibus: quam aliis vocem habentibus: reliqua animalium perfectius habent a natiuitate vocem: ut porci capre etc. **Deinde** Aut. Soluit dicens: quod vox hominis habet multas diuersitates et modos: secundum quod ipsa multis significationibus formatur: secundum diuersas litteras numero et specie exites: sed alia animalia non habent hanc diuersitatem in vocibus suis: quoniam ea vel nullas vel paucas proferunt litteras: ut duas vel tres ut dicitur est 10. quod autem plures recipit diuersas vocales pluri eget tempore in sui perfectione: ut est videre maiora tardius perfici minoribus: multis enim hoc est potest solui per interpretationem dicendo quod habet diuersitas non est ex parte vocis ut supponitur: verum ratione locutionis: non enim homo est maioris diuersitatis in voce simplici quam alia: imo forte varietas primus interius apparet in alijs quam in homine: ut ostendunt catuli et auis propter pulli.

Problema. LVIII. Antiqua.

Propter quid visus non transit per solidam: vox autem transit? Aut quod visus quidem unus est motus: qui est secundum rectitudinem. Signum autem solis radii. Et quod ex opposito solū videmus. Vocis autem multum motus: andimus. n. vndiq; quasi igitur prohibet

Dubium. Solo.

Tus est qui cum homini vel tra vocem (ut supra visum est) primo dat: sit maior: ris occu: pādi tps datur oc: cano: ut hic dicit.

Particula

fm rectitudinem cadit: propter id qđ poro non sunt subalterni. Impotens est transuideret aer aut z vox sicut vndiqz lati per totū incidunt z audiunt. In humidis aut visus qđe trāsuidet: voces aut nō audiunt aut vix subtiliori existēte humido qđ terra: qz poro parui z dēsi subalterni: quare nō phibet visus recte tēdere: ppter hoc z per vitrū qđez transuideret dēsus existēs: per ferulam xō raram existētē non transuideret. Amplius huius qđem poro subalterni: horum aut pmutati: nulla aut vtilitas est esse magnos nisi fm rectitudinē fuerint. Vox aut nō auditur qz que sunt p vacua: que sunt in aq̄ minora sunt aere: quare nō pōt recipere neqz expectare vocē: sed vix aut cuz voce. Vox aut aer qđam est. Nō. n. oē rarius penetrabilis: nisi z poro cōueniētes penetranti: quēadmodū neqz recepti- uū in se nisi fuerint receptiui poro corporū: etia z rar molle z potens in se cōuenire: sed qđā phibent ppter paruitatē poroz: vt in alio qđ est pē ne hylū: huius. n. nō cōgregant rarioz existente ferula. ppter dictā cām. Silr aut z aq̄ z figdē aliud tale: sicut z hoc manifestū: qā rari z molles: aut eodem existente: aut simili fm naturam non rari magis congregatur in seipsum: eadem enim causa omnibus.

Cur aspect⁹ corpora penetrare solida nō pōt. vox aut pōt. An qđ aspiciēdi belatio simplex est que per directū atqz pfluere soleat ad lineā: cuius rei indicium solis radius est: z qđ nisi e regioe cernerē nō possumus: vox aut motu multiplici ferri potest. Quippe cuz vndiqz liceat audire. Quotiens igit aspectui directus ille ipedit pgressus: eo. s. qđ res obiecta icōdita sine indisposita turba constipat transpicere nequit. At vox qm̄ quoquo versus pferit: oīa prozeptat penetrat: translapsqz audiri vndiqz pōt: in hūozib⁹ tamē facultas trāspiciendi oculis data est: voci autē nulla: vel minima: qđ humor tenuior qđ terra est: qm̄ humoris meatus parui densi continuatiqz sunt: vt minime aspectus impediāt: quo minus tramite directo ingredi possit. Hec eadem causa est: cur etia z per vitrū qđ densissimum est transpicere liceat: per ferulam que rara solutaqz est: nō liceat: in altero enim meatus respondent inter sese: in ferula altera variant. Nec quicquaz iuuat amplos esse meatus: nisi recte ad lineam positi sint. Vox aut minime in aqua sentiri potest. Quoniā minus aqua inanit qđ vt aere in capere vocemqz transmittere possit. Vox enim aer quidā est. Haud enim omne

rarius permeari se patitur: nisi etiam meatus ei respondeant qđ permeare conetur: z cōgruant vt vis etiam colligēdi z contrahēdi sese deest. Nisi meatus capaces corporum sint. qđ qđ rariū est molle est. z tale vt in seipsuz coire possit. Verū nō nulla pze nimia suozum meatuum angustia colligi impediūt vt vitrū. Quippe vt flecti contrahi qz non queat. quāuis rarius ferula qđ est ratione predicta. At etiam aqua z quicquid aliud generis eiusde z. Unde illud quoqz palam fit non quod rarius raro molliqz vel eodem: vel proximo est id magis in seipsuz colligi posse: z adduci. causa enim omnibus eadem reddenda est.

Repeat fere 49^m pblema vt ampli⁹ declaret dicēs: qre visus zc. Visus. n. nō trāsīt p oēs cōpacta: sed p rara diaphona: nisi fortassis visus lyncis iuxta illud terty de solatiōe aucte Aristo. scribētis lyncos oculos qūqz obstacula penetrare: qđ necubi inuenio: nisi forte qđ capiat ex libro de gñatiōe z corruptiōe pmo: vbi reprobāt sensibilis mixtio dicēdo: tūc. n. qđ mixtū esset nobis: lynci foret imixtū: est. n. aial dorcbicū. **C** Deide [Aut quia.] Soluit pmo assignās cāz ex mō vidēdi z audiēdi: scđo ex parte situs porozū. scđa ibi. Amplius. Adhuc cōparat visus ad auditū: cū mediū fuerit subtile valde ac pspiciūz pponens modū vidēdi pmitis z audiēdi oēmū. dicit itaqz hoc esse: qz visus habet tñ vnum motum z fm vñū motū: puta rectum z nō in obliquū. **C** Deinde Signum. Scđo declarat preactū dicēs: signū ostēdens nobis qđ ita sit: est qz videmus solis radios trāsire p rectum solum: qui velut oculi extant qdā: qbus mediātib⁹ nos sol cōspicit. Silr ostēdit p hoc qđ nos videm⁹ tñ qđ anteri⁹ nostris opponit oculis: z nō retro: neqz ēt sursum aut deorsus: aut a dextris z sinistris: nisi fiat ipsoz vel capitis motus aut cōtorsio: z qz modicā hēmus oculo z distantia: vt dictū est 10°. videm⁹. n. sub figura triāgulari seu pyramidalī: vt sentiūt pspiciūti. deinde ponit modū audiēdi dicēs qđē in voce secus est: ipsa. n. fit fm mltos motus z vñū fm mode se hūtes: vndiqz. n. audif⁹: nō in rectum tñ aut in obliquū: sed vtroqz mō z vlr fz oēs dīaz positiōis: vt dcm est 8° cap. sed visus cū fiat vt dcm est: fz directū: qđ ipedit hic mot⁹ eius: cadit z nō pōt vltra pēdi. **C** Deinde. propter id. Tercio assignat cām qre nō videt visus vndiqz: sed in obto fm rectū: audit⁹ aut vndiqz audit vñū. B esse: qz nō semp poro rei q sunt mediū visiois sunt subalterni: ita qđ vñū sit sub alio fz eadē situationē ordinat⁹: vt qđ oēs tēdant aut fm lōgitudinē aut fm latitudinē seu trāsuersus: z nō qđ aliq vt supiores dicam⁹ fm longū z rectū ptendant: z aly ceu inferiores fm trāsuersus z in obliquū vel fm latū: tūc. n. hi poros ipedirent: ita qđ cū taliter extiterint visus nō poterit vltra videre p totū: sed B non accidit voci neqz acri: q est ppriū subm vocis: qz ipsi trās seunt p totā medū subaz: quoscūqz poros hēat: dūmō nō sint nimis angustī: z iō audif⁹ p totū fm oēs dīaz positiōis. **C** Deide. In hūidis. Scđo cōparat visus ad auditū qđ ad hūida inherētia vt aq̄tica dicēs: pmo qđ visus videt vltra hūida penetrādo p ea: sicut est aq̄ clara z alio liqz subtilis: fz voces z vlr soni nō audiunt p hūida: vel si audiunt parū est vel cū difficultate grandī: qūis ēt hūmidū aqueū subtilius extet terra z bis que ipsius sunt: visus tñ pōt per hūmidus penetrare z videre: qz in ipso

L.c. 79
de q^o
beat in
aere.

l³ sint pori densi calcati: sunt tñ subalterni sibi: q² in dire-
ctū correspondentes. Nosce q² nō audire p aquā aut vix
terminat. z. de aia: cū dicit³ auditū fieri in aqua z in aere:
in aqua aut minus: aliter enim vox est seu sonus in aere z
aliter in aqua: in ea enī nō est nisi sicut in medio: p qd au-
ditui defer³: s³ in aere est tanq³ in medio z mā vel subie-
cto: in mā gdes vt in aere cōmoto z percusso. in medio q²
dem: qm̄ simplr intentionē solā causat in aere: z defert sū-
cut coloratū: l³ nō oīno ita sit spūale: q² solum intētio ceu
color: z iō diuerse intētiōes coloris minus impediunt se in
vno aeris medio: q² diuerse sonoz: z melius possunt a vtu
te percipi visua q² que sonoz. Sonus enim nō audit³ sub
aqua: ita q² generet³ sub illa: sed fit in aere qui pcutit. Ad-
buc z saluā sub aqua: vnde cū quis submergit in illa re/
manet in auribus aer: qui pcutit ppter collisionē aque
causat sonū z auditū: si aut totaliter ptingat aerē ab auri-
bus euolare: nō erunt sonus z auditus: neq² ē incōueniēs
extat: q² sub aqua sit aer: sonusq² ex ipsius cōmōtione cau-
setur: sicut videmus pcutiētib³ fustibus fortiter z in pfun-
dū aque causant ampullas: hoc at nō eēt sine aeris pntia:
cū in eis sit spūs aereus: qui ē intrare poterit ppter eius
subilitatē hora qua fustes ipellebant in pfundum aque:
ppter qd aqua nō est ppria mā soni: sed potius mediū in
quo sonus est sicut in via: z nō sūt in subro: in quo hnt ge-
nerari. Propter qd. z. infert correlatiū dicēs q² q² pori in
vitro z crystallo sūt subalterni: z si sint parui z dēsi: visus
pōt per ipsos videre: sed p ferulā que est vīgultū qdā
vt visum est nona: l³ sit rara valde z porosa maxime exic-
cata: nō tñ pōt per eā visus trāsire: q² eius pori nō sūt sub/
alterni: sed diuersimode situati: qd sūt cōtingit in spongia
z cicuta desiccata. C Deidel Amplius. Resumit causas
hui³ de situatione poroz² exponēdo psequēs eandē pmo
demonstrans qūo visus z auditus expetunt poros diuersi/
mode situatos: dicēs. rursus qd dictū ē monstratur: quo/
niā corpoz² vel medior² quedā habēt poros subalternos:
z vno modo ptractos: alia vō permutatos z transuersos:
z hor² quidā sunt angustī z parui: alij lati z magni: nūc au-
tem nihil vilitatis cōfertur visui ppter magnitudines z
latitudines poroz²: nisi fuerint subalterni z recta linea ab
alijs alij situati: sed l³ ita color per eos videat³: vox tñ non
aliter auditur nisi per poros magnos: qm̄ sicut magni non
subalterni nihil cōferunt ad visū: sic parui subalterni nō
sunt in auditū neq² de eis curat quocūq² modo sint si-
tuati: sed solū requit poros magnos z amplos: z q² partes
peruacue. s. pori entes in aqua minores sunt partibus va-
cuis z poris qui sunt in aere: ita aqua nō pōt recipere oīno
nec expectare q² vox in ipsa formata deueniat ad audien-
dum: si tñ recipiat aut expectet hoc est cū difficultate: qm̄
expectatio cū voce solum est in aere: q² vox est aeris pro-
pria: vt visum est prius. C Deindel Nō enim. Ostendit
quid sit illud rarū qd est penetrabile dicens: pmo q² non
omne rarius quocūq² modo est penetrabilis: nisi fuerit
tale: cuius pori sint ita dispositi: q² sint apti eos ipsi ptran-
seunt cedere: sicut etiā neq² omne receptiū alicui³ neq²
penetratiū in se per actionē ab aliquo recipit aut ptran-
situr: nisi fuerint in eo pori subalterni z cōcauitates: z nisi
fuerit hui³ rarū z molle cedens z potens conuenire in se/
ipsum z cōcurrere: vt receptibile z partibile recipiatur in
eo. Propter p¹um qdem visus non pōt penetrare per ra-
rius corpus: cuius pori nō sunt subalterni: vt in volutioni-
bus motus ostendit aque. Propter scōm vō auditus non
valet penetrare per rarū: cuius parui sunt pori z angustī:
vt qui aque: qm̄ aliqua phibentur penetrare propter par-
uitatē z angustias poroz²: sicut apparet in loco halo. i. pen-
ne enteron. nam grece equiuocatur ad alam z pēnam qui

locus est pēne z pprie ylis. i. medulla pēne in loco non plu-
moso z forte pēne corruptione littere mutatu est penne in
parte: z q² h³ pori nō cōgregant³ oīno z cōfrangunt³ adin-
uicem sed remanēt subalterni l³ ferula sit rarior loco pre-
existente circa ylim tñ visus possunt ad ylim penetrare z
videre ylim: nō aut auditus: sed per ferulam possunt me-
lius penetrare: posito q² aliq² audiens ibidez permaneat
vt in loco ylis pēne griphonis. Sciēdū q² cōmunis lra est
vt in alone qui est circulus circa solem apparet z lunam
tpe pluniali metheo. 3. z. 16^a 8° de quo nihil ad ppositum.
Sitr yle scribit³ per. b. hic aut absq². quare extimo q² de-
bet dicere ala que pōt ab alo deriuari: auis enim sua pul-
los suos fouet ala. C Deidel Similr alia. J Applicat scōo
dictū ad ppositū dicēs simili mō se bēre i aqua z in quo/
libet alio liquore: q² talis vt ipsa: manifestū enī q² auditus
est rari z mollis potētis in se recipere z puenire dum pma-
net idez vt aqua: aut simile fm nām ceu alij liquores sibi
fides. cū enī mutant³ ad aliud vt ad aerem pmutat³ etias
modus audiendi: q² illud qd nō est rarum sed densius am-
plius cōgregat³ z inspissat³ in seipsū vt auditus nō ptran-
seat illud: z tandē vniuersalitat³ sermonē dicēs hui³ cā re-
perta in aqua z aere similis est in oībus bis alijs pportio-
natis. C Nosce q² cā hui³ pōt apertius assignari eo q² vi-
sus percipit colorē: hic enim ppiū eius obiectū: color aut
extremitas perspicui in corpore terminato. z. de aia. vnde
Lōmētator. color est vltimū diaphoni terminati: qd autēz
h³ nō pōt a visu penetrari: cū potentia quietē obo tanq³
eius pfectione: in corpore aut periuo itermiato vbi color
improprie reperit³ secus ptingit: z in visu cum sit spūalior
auditū. 4. de ac. nō interuenit aeris cōmōtio realiter: vcz
intēntionaliter solus: q² si aliqñ illud accidit est p accidens:
sicut ppter vapores emissos ab oculo vt in mēstruante z
obtrahente alio de quo vide³ z. z. sed in auditu cūz sit
vox aut sonus agitur aer z refrangit³ ad parietes: itaq²
inueniens porositates quocūq² mō ptenfus in partē pro-
pulsat³ vteriore taliter vt aliquat³ pteat³ auditus in an-
tea: non enim auditus inuenit obstaculum vt visus colo-
ris: cum sonus z vox nō sit qd permanens vt color odor
z sapor: verum potius in successione totali.

C Problema.

LIX.

Antiqua.

Propter quid fit minor quidem vox
saluans: similis autem fm figuram?
Aut q² mixtū est ipsis. Adixtum au-
tem non partim quidem est: partim
quidem non: sed vbiq² similiter: igitur vndiq²
eleuatis venit simul: quare minus autem neces-
se z simile esse.

Cur vox q²uis minor reddatur adimēdo: spe-
ciem tamen seruat eandem? An q² cūz bis ipsis
miscetur que dempseris. Res autem mixta nō
partim est: partim non est: sed vsquequaq² ta-
lis est: eque igitur quibusdā vndiq² detractis:
eque contrahitur: vt necesse sit simul z mino-
rem esse z similem.

Quare vox minor fit cū oēs eādē seruāt fm figurā:
puta: si oēs icipiunt vna eundē tenorē z pon-
tus saluādo: nō pprecinēdo aut succinēdo: s³ equalr tenen-
do. C Deidel Aut q². Soluit dicēs hoc eē: q² qñ saluant
vocē fm eandē figurā: catur mixtū qdā: hui³ aut nō fm
prē mixtū existit: fm ptez nō existit: imo fm totū z vni-
formiter est mixtū z vnu factū: mixtura enim vnum vult

Itā tertius
castigatio/
nem.

Cap. z.
v. x. enī
apō gre-
cos apō
latinos
sylua
seu mā
dī: z. v.
adiūgīf
aspira-
tio latie
pferen-
do.

L.c. 69.

Particula

esse de sensu et sensato: et una quod de conditionibus mixtionis per de gnone et corru. quod per totum: et quilibet per mixti sit mixta: quod ostendunt pigmenta: cum enim mixtionem adipiscuntur perfectae: vni extat saporis: ita quod eodem modo contingit: cum omnes sit voces eleuant: vox una puenit et in eandem figurationem concidit: et vltiter cum omnes vniiformiter deprimunt. [Deinde] Quare. Nunc concludit intentum. d. itaque opus vocem minorem ac similem fore cum seruet eadem figura et tenor in vociferantibus.

Problema. LX. Antiqua.

Rofter quod melancholici balbutientes fiunt. Atriu per caliditatem preuolentes magis sunt: quare peccates retinent quemadmodum iratizet enim hi pleni asmate fiunt: multum autem spiritus accedit per successionem calidi. Difficultates autem patiuntur respiratiois: per id quod multum est spiritus: et non accedit existeret respiratiois. Aut magis e contrario ifrigidatio calitatis loci quo loquimur: quemadmodum apopleia prae huius: propter quod et calefacti a vino et dicendi continne facile coniungunt sermonem. Noua.

Quid est quod linguam faciat hesitare. Atrius calor efficiat ut peraciores sint: itaque offendendo heret quasi in salebris: quomodo affici iratos homines nouimus: icedunt enim icitant anhelant spiritum reducant: igitur pre nimio caloris seruoze. Anhelant autem quoniam frequens spiritus est: nec anticipat: quatenus se tempore spirandi premere possit. An potius protra ut loci quo vocem mittimus refrigeratio caliditatem det: tanquam membrum id attonitum obstupescat: itaque efficiat ut vel calefacti a vino aut perpetua oratione verba expeditius possint copulare.

Repeatit 38. [Deinde] Aut quod. Soluit: et per assignat caliditatem sumptam a caliditate dices per eam: quoniam per caliditatem melici ut adusti sunt preuolentes et preuoluntary. et h. velocissime. n. fatagunt preceptum adipisci. vni dictum est superius melici esse in persequi velociter perbasie: et quod sunt itatu festini et volutary mulierum more reputant peccates et errantes: cen quod iracundi: huius autem melici replentur humiditate flatu: ca dissoluta circa pulmonem et partes canem iducete ipsis silem disponere asmati: que difficultas est aliquid modo inspirandi ex humoribus causa viscosis: in eis enim multum spiritus calidus vaporosus catitur: per inflammationem caliditatem eliquatis et dissoluetis: cuius multitudinem patiuntur difficultatem respirandi: quoniam tempore quo debet puenire respiratio: non puenit: neque libere per eius multitudinem egreditur et iniscationem. [Deinde] Aut quod. Assignat aliam caliditatem huic dicitur quoniam superius non tetigerat: per quod fortassis reiterant dices: quod alia causa maior est huic dicitur: eo quod plures melichorum sunt frigidi quam calidi: cum melia sit naturaliter frigida: cuius quod causa est pericule ifrigidatio qua loquimur: et huius quod causa posita est supra. 35. quod forte repetit: quod melici sunt duplices: ut dictum est. 38. Arist. duplicem caliditatem assignat. vnam quod quantum ad melancholicos causatos propter adustionem: secundam vero quod est ut eos quod naturaliter extant tales.

Problema. LXI. Antiqua.

Rofter quod hyeme voces grauiiores sunt. Aut quod grossior est aer: grossiori autem existente tardior est motus quare tardior vox. Aut quod per spiritum latat-

dus tendit aer: oppilat autem quod est circa guttur a frigido supfluyente flegmate. Noua.

Cur tempore hyberno voces grauiiores redduntur. An aer crassior est. Talis autem causa sit motus tardior prouenit: itaque vox redditur grauior. An quod aer per pecius lentius permeat: fauces autem intersepi et constringi a frigore pituita itaque distillante coguntur.

Repeatit 17. [Deinde] Aut. Soluit: et per assignat causam assumptam ex parte grossitiei aeris dices per eam: quoniam aer qui in homine debet expelli cum anhelitu est grossior: huius autem tardius mouetur: et is vocem causat grauem. [Deinde] Aut quod. Assignat causam alteram sumptam ex gutturis angustia dices: caliditatem esse: quod in hyeme aer tardius penetrat per membra: quod sunt loca in quibus infra vocis cum corde continentur: id autem est: quoniam per frigiditatem et abundantiam flatibus constringitur et oppilat locus qui est circa guttur: et merito: quod locus qui est circa guttur: est superior quam canina et pulmo: itidem locus circa guttur ubi ipsum canem iferit: copulatur: angustior est locis alijs canem: ut dictum est superius: ubi aer siquidem retinetur: etiam cum quis anhelitum continet.

Problema. Altimum.

Rofter quid pueri et mulieres et eunuchi et senes loquuntur acute. Aut quod acutior motus est velocior. Est autem idem pluri difficultas mobilis: quare qui sunt adolescentia plus attrahunt aerem. Hic igitur tardius veniens tardiozem facit vocem: in pueris autem et eunuchis quia minus habent contrarie autem seniores non potentes. Tremunt autem seniores: imbecillibus et pueris quando longum lignum accipiunt ab extremitate: altera extremitas tremunt propter non vincere: propter hoc et senes tremunt: quia non adhuc vincunt. Idem autem arbitrandum et in exercitantibus senibus et timentibus et rigentibus. Causa autem tremoris vocis: habentis enim vocem talem: talium passionum interius circumstante plurius: igitur modicus existens non potest vincere vocem: propter quod et mouetur et tremunt: propter quod et artifices scientum quando exercitatur parum loquuntur a principio: et quousque vtrique constitutatur: parua existente et voce facile vincunt. Noua.

Cur pueri mulieres: spadones: senesque vocem reddant acutam. An quod motus velocior qui acutior est. Et cum genus idem sit: motu facilius est quod minus quam quod plus est. Quod obres qui firmate sunt: plus aeris trahere possunt: plus igitur illud tardius permeans vocem efficit grauiorem: pueris et spadonibus contra res enunt. Quoniam minus aeris capiunt. Senes autem ideo tremunt: quoniam vocem continere non possunt: quomodo imbecillibus ac pueris vniuenit: cum lignum prelongum parte extrema

ceperint. Alterum enim extremum quatuor: quia nequeunt superare quod tenent et vincere: quod idem et trepidantibus hominibus: et metuentibus: et rigentibus causas vocis tremule afferre credendum est. Cum enim qui vocem ita emittit: eius calor pulsus ab affectibus illis intro se colligat maxima ex parte: reliquum quod exiguum extat vocem continere non potest. Quapropter quatuor atque intremis: unde artium liberalium professores: qui se solitos trepidare nouerunt: principio agunt voce submissa: dum resideant et stabiliant: vocem enim exiguam vincere continereque facilius possunt.

Explicit undecima particula

Repetit 16. 2. 34. sed super. viri loquuntur grauiter ut expressum est supra. Deinde Aut. Sol. nit primo assignans causam in communi dicens: ideo esse: quoniam motus acutior et velocior est: quam aut talis res. vnu enim et idem existens in pluri quantitate est de difficilius mobile quam si esset idem in minori. Deinde Quare. Pertractat causam hanc in speciali: et primo dat causam partis supplete dicens: quod illi qui sunt in adolescentia. i. in iuuentute sunt illud aforismorum. 3. Adolescentibus sanguinis spuma maiorem quantitatem attrahunt aeris: cum igitur huius tarde moueatur graue causabit vocem. Deinde In pueris. Assignat causam partis expresse: dicens primo illud esse: quod in pueris et eunuchis est minus instrumentum vocale ac etiam calidum habet voces acutae: sed decrepiti modo se habent contrario ad iuuenescentes et ad istos: sunt enim impotentes et inuigrosi valde: quare propter impotentiam ipsorum incurrunt tremorem vocis et partium: non valentes eorum partes quiete sustentare. Deinde Et pueri. Hoc declarat secundo dicens: quod sicut contingit pueris: quod quando accipiunt lignum longum ponderosius in extremitate: ut tactum est tertia: ipsum non posse tenere quin altera tremat extremitas: eo quod non sunt adeo fortes: ut pondus valeant ligni sustentare: sicut et senes propter impotentiam suam: quod non possunt vincere et dominari totaliter super corpus suum: tremunt. Deinde Idem autem. Ostendit quod propter eandem causam quod alii habent etiam vocem acutam et tremulam: et primo id dicens quod debemus extimare: quod propter eandem causam exercitantes se in ultimo ad dissolutionem: timentes et infrigidati vehementer: habent vocem acutam et tremulam: que causatur huius propter circumstare interius in eorum membris plurimum: quod est causa talium passionum: puta tremule vocis et acutae: hoc autem est debilitas virtutis cum multa grauitate membrorum et materie quantitate: propter quod debili virtute existente: non potest dominari super organa vocalia: ut vox proferatur perfecta: et ideo inordinate mouetur et tremat. Propter quod secundo infert correlarium dicens: quod propter istam causam: ut possint vincere et non incurrere vocem tremulam artifices et laborantes maxime foris labore: quod dico propter sutores: et huius seriose plane ac parum loquuntur in laboris sui principio: etenim quousque constituantur artificibus parua vtuntur loquela et voce: propter quod tunc defacili super artificiatum obtinent: paulatim enim membra disposita in actum adaptantur: quod si in laboris exordio loquerentur multum et alte: non possent tandem obtinere: cuius calor disseminaretur propter diuersos actus. Et ideo curiosos magis tacet. Nec itaque breuius in expositione particule sunt undecime.

Sequitur duodecima particula: de his que sunt circa odorabilia.

Problema.

.I.

Antiqua.

Propter quod thimiamata minus sentiunt propter exsiccates. Vtrum quod intemperatior est: contemperata defluxio aeris delectabilis. Quoadmodum smyrna medicorum: aut contrario erit vti quod aufert ignis odores propter vere.

Odor enim fomitorum est propter quod in carbonibus non sunt odorifera: longius autem et sincerius apparet et subtilius hoc.

Alia.

Cur suffimenta omnia minus et propinquo sentire possumus. Vtrum quod odoris delibatio acre temperata validior reddit: ut myrra medicinalis suauior est. an contra agit. Et ignis vi sua cremandi tollit odorem qui per sufficium effluat: et quod apud carbones ipsos nihil redolent: longius vero purius tenuissimumque feratur quod oleat.

Expedita

parte. 11. circa problemata audit. nunc agit de his que circa odoratum: et quod odor duplex

est: suauis et delectabilis et oppositum quod est fetor. primo determinat problemata circa primum. secundo circa secundum. et ibi in particula mox sequenti. proponit itaque problema quod multotiens repetit. nam 13. 11. in hac particula videantur problemata vere tria 5. vel. 6. extant dices. solum quare odor thimiamatum minus sentit de prope stando: ut cum in igne pyriuntur quam a remotis tunc enim melius eorum percipitur odor. Notandum quod thimiamata sunt medicos dicitur thus iudicium vel coquendum: quod est gummi quo multum vtuntur greci pro suffumigis in ecclesiis: ut nos vtimur thure: hoc tamen nomine thimiamatum potius est audire non solum huius: verum aroma quodcumque et maxime terrestre et sic ut thus myrra lignum aloes etc. quod pluritas indicat nominis: et modus diuersus istius problematis reiterationis. Deinde Vtrum quod. Soluit: et assignat duplicem causam dicens primum causam esse: quod cum fumus prope locum in quo est thimiamata effumans: ad nos peruenit itemperatior: et non bene commixta effumatio: ad hoc enim de prope partes terrestres sunt subtilibus igneis commixte: ut apparebit patet: propter quod non bene ac delectabiliter sentit: cum effumatio delectabilis debeat esse bene contemperata et commixta: ut ostendit melodia facta separatione grossi a subtili: que simul non bene coheret. Deinde Quoadmodum. Secundo declarat quod dictum est de smyrna medicorum: quod puto odor thimiamatum sicut est de smyrna medicorum: quod puto esse locum in quo spiritus odorifere reponuntur ut muscus etc. quandoque dicunt fore pomum ambre: cum enim quis fuerit circa illas smyrnas et maxime cum mox aperit preclusam: non percipiet odores delectabiles: propter eorum excellentem deflexionem et mixture puri cum impuro: non dum enim adhuc facta est depuratione et contemperata commixtio propter motum in aere: cum in voce accidit: ut dictum est. 11. quod qualis sit non bene percipitur ab illo quod est prope vociferante: cum non dum sit in eius esse perfecto in acre impressa: sed cum aliquando destiterit a prefata smyrna: tunc bene ac delectabiliter percipiet odores aromaticos in illa entes: sicut monstrat melodia suauior auditui cum in media steterit distantia. Deinde Aut contrario. Assignat aliam causam huius tanquam contrariam. d. primo quod cum potest esse contraria huius quod dictum est: ut quod de prope minus sentiat odor thimiamatum: non sit propter effumationem magnam: sed potius propter absorptionem effumationis: a qua huius odor carit: et hoc quod percipit odor thimiamatum ipsis in igne positus: tunc enim ipse propter adustionem huius subtilis effluxui remouet odor a

Odor 2.

Thimiamata quid.

Thimiamata smyrna.

thimiamatibus: qz de numero est illoz que debent ferri z cōseruari: non exterminari oīno: ppter qd infert correlariuz scdo declaratiūū ppositi. d. q. iō thimiamate piecto sup carbones multos vehemēter inflāmatos nō percipit odor si quis ppe pmaneat: s; a remotis: qz vapor h; resolutus impuriōr depuratur cōtinue: per aerem enim subliatur z tēperat quare percipitur delectabiliter. ¶ Dubium. quō dicit hanc rōnem pcedere ecōuerso pozi. ¶ Dicendum id eē qz thimiamata prouocantur in ignem parū seu manibus fricatione calefit: aut in ignē qmagnū. fm enī hoc diuersimode odorabile variatur.

Dubium.

Solo.

¶ Problema.

II. Antiqua.

Propter quid odores min⁹ bene sunt odorabiles thimiamatus z floz cum ppe sunt. ¶ Trum qz pariter veniunt cum odore z terre partes que ante feruntur per grauitatē: quare de lōge sincerus fit odor. Aut neqz ppe existēte principio plurimū fit fluens neqz valde lōge: hoc quidem enī nōdum multuz: hoc aut diuellitur. ¶ Trum igitur verum est: aut falsum. z si verū est: ppter quas causas erit accidēs. ¶ Dicitur. n. sicut bene fiunt odorabiles arbores in quas quidē vtiqz iris inclinabitur. Quod quidez igitur neqz omnino: neqz semper manifestuz est. ¶ Multotiens enim iris facta est: arbores nō manifeste vident: quando factuz est hoc: hoc aut nō fit in omni sylua: sed quoniā accidit quandoqz: ppter quod z dicitur. Causa aut fm accidens iridi attribuenda est. Aliter autem z si non est quedā natura iris: sed visus passio percussū: fit autem quemadmodum dictum est: non qualiter igitur habente sylua passionem. ¶ Neqz enim in viridibus arboribus: neqz in siccis omnino: sed in sylua adusta: aiunt pastores post aquas que sunt cum iride fieri manifestam bene odorabilitatem: z maxime vtiqz sicut frutex aut spina z quoz flores bene odorabiles sunt. Causa aut odorabilitatis est: que est z in terra: per calida enim z adusta existente quod vtiqz oritur primuz bene odorabile est: habentiu enim humiditatē paucā que ignescūt quod imodo bene odorabilia fiunt: digerit enim calidum hanc. ¶ Propter qd z totius terre que sunt versus orientez bene odorabiliora eis que sunt versus septentriones: z hoz autē que sunt versus orientē: eis que sūt versus meridiez: qz terrestris est magis locus qui circa syriā z arabiaz est. ¶ Libya aut harenosa z sine humore: opz enim neqz multā esse humiditatem. ¶ Indigesta enim est multa: neqz sine humiditate: nō enim fit vapor: qd accidit z circa nouiter adustam syluam z genus tale: vt habeat odorabilitatem cū ipsa: ostēdit aut floribus: dimittit

enim in his odorēz. ¶ Vides aut in quas vtiqz inclinauerit se iris fieri: qz nō absqz aqua possibile est fieri: madefacta enim sylua z exsiccata calido digerēs vaporē q in ipsa est dimittit: neqz multā aquā opz esse: inundat enim multa vaide z extinguit caliditatez que est ab adustione: aque nō que sunt post irim non multe fiunt: sed moderate vt est dicere. Et si multe fiant irides non multa fit aqua: sed multotiens quidem: pauca autem: propter quod cōuenienter hoc facit aliud videntes differens nisi irim: sic causas attribuere odorabilitatis.

¶ Cur odores taz suffimētoz qz flozū min⁹ suauese primo sentiant. ¶ Trū vna cū odore terre quoqz pculē pdeunt: que pre suo pcedere ante currūt qz ad sensuz odor deueniat: itaqz lēgius ille sincerū se offert: an neqz cum principiu prium est: neqz cū admodū semotū odor abūde effluere pōt. ¶ Nā si primū: nōdū large emanat: si remotissimū discerpi. ¶ Arbores reddi odoratas aiunt in quas celestis arcus decubuit. ¶ Trū vtz hoc sit: an falsuz. Et si verū quā ob causas ita eueniat: ergo nec omnes arbores nec semper aliquas odorēz ita acquirere palaz est. ¶ Etenim sepe arcus celestis cōstitit: z tamen arbores nihil odoris spirant: quod quidē sensum mouere possit. ¶ Cūqz odor cōtrahit accidit enī id ali quādo: itaqz narrat: nō in quaqz materie cōtrahi potest: cā nō per accidens ad arcuz referēda est: presertim si arcus ipse nulla natura sit: sed obruitus refrangendi tm affectio. ¶ Prouenit aut odoris ille affectus: vt dictū iaz est: nō qualiter cūqz se materies habeat. ¶ Neqz enim in viridi neqz in arida: s; in vsta post aquā que arcui superuenerit: certam reddi suauitatē odoris pastores referunt: maximeqz vbi aspalarbus: aut etiā ramus est z genus ex his aliqd: quoz flos suauiter olet. ¶ Ratio aut odoris eadem est. quā etiā de terra aiaduertimus. hec enī cum feruet atqz inurit qd ediderit principio bñ olet. Enī nō que parce hūido quēdas in modū recaluerint odorata reddunt: humor enī cōcoqui calore nimirum pōt. ¶ Qua de cā totius quoqz ozbiterrarū que ad solem orientē spectant odoratioz exurgunt qz que ad aquilonē. Et eozū ipsoz que ad ortū plus vergunt: qz que ad meridiem: eo q loca syrie z arabie terrosiora. ¶ Africe nō harenosa siticulosaqz: nec enim humorem nimium inesse opz: concoqui nanqz nimius non potest. nec nullum. sic enim nullus vapor inde extingui potest: qd vel in ea materie solet acci-

dere que et nuper combusta sit: et tale habeat ge-
nus ut secus odoris ferat suauitatem: que quidem res
floribus declarari potest: odor enim in eos transmi-
titur. Sed fieri putant in his quibus celestis ar-
cus insisterit quoniam nunquam id sine aqua effici potest.
Cum enim materies immaduerit caloremque inte-
riori concoperit respirare iam incipit vaporumque in-
ter se conceptum emittit. Nec vero aqua nimias
accessisse oportet. eluit enim atque extinguit calo-
rem ab igne iniectum que nimia venerit. Que
autem aque post arcus solent incedere non multe:
sed semper pene mediocres adueniunt: et si plu-
res constiterint arcus aqua non large sed sepe et
parce accedit. Quod obres non immerito cum hoc
ita fiat: qui rem insignem preter arcum nullam aspi-
cerent: causam odoris illi attribuere.

Repetit quasi predictum problema: ut amplius exponat.
Dico autem quoniam si magis exprimit bene esse
odorabile et male: est et hoc vilius: quoniam non solum odorabilia
tangit sicciora: ut prius: verum etiam mollia et flores et herbas
sunt bene odoriferas. Deinde Utriusque. Soluitur: primo ad
principale questum: scilicet modo mouet aliam questionem. ubi Utrum igitur.
Prima est in duas secundum duas causas quas assignat: dicens prius
causam esse: quod de parte nobis exiit: ubi inuoluntate et floribus
cum effusione odoris pueniunt semper simul ad instar odora-
tus pres terrestres aquose et impure entes in re odorifera.
primo. n. be ferunt. s. a calore: per ipsam namque grossitudinem
calorem in eis fixum: id natura recipere debet eas ita ut ad ol-
factum pueniant appropinquantes: cum autem pretendunt in antea
propter ipsam gravitatem calore remisso deorsum ruunt: sepa-
rate a subtili odorabili defluxione: ita ut odor depuratus
organum peringat olfactus: cum verum ostendit: quanto enim a
loco generationis sue plus elongat: tanto subtilior et purior red-
ditur. Deinde Autem. Assignat aliam causam dicens. causa quare
odoris quis delectabilis precipit est: quod sit in loco medio suffi-
cienter proportionato effumationi peruenienti ad sensum odo-
ratus: non enim oportet quod sit nimis prope generationis a quo non
dum plurima sit effumatio: neque multum distans: quod prope
quoniam non tantum effumat quod possit precipi perfecte: ut dictum est de
voce. Odoriferum etiam quod distans diuelli et dissolui per
separationem in pres minimas antequam ad organum pueniat ol-
factus: cum vox in aere plurima distans: ita ut non audiat.
quod vult accidit in eo latet. Est autem diuelli aliquid in pres adeo
minores sequestrari: ut eius nequeat forma suari. De-
inde Utrum igitur. Mouet aliam questionem dicens: est ne verum
id quod ceteri dicunt: quod plante reddunt suauiter odorabiles:
super quas arcus iciderit de modis iris dictus: cum pars eius
arcuata super ipsas inclinauerit: aut ne hoc falsum: et si est ve-
rum sicut ceteri testimonium existit: queramus causam huiusmodi accide-
tis: cum nullius debeat philosophum causa latere. Deinde Quod quidem.
Pertractat id primo solues per iterationem ostendendo quod
iris non est causa. scilicet adducit testimonium in contrarium pastoris:
puta quod iris inclinando super plantas sit causa quare fiant bene odo-
rabiles. scilicet ubi Sed in sylua. Prima est in duas: quod primo
ostendit non vult si raro accidere irim inclinari super plantas: di-
ces quod illud quod isti dicunt non vult accidit in omnibus locis: neque
etiam semper in eisdem vel ad multum: quod plante reddant odora-
biles. propter inclinationem iris super eas: manifestum enim quoniam mul-
tiores sit iris et tamen platea cum sit manifeste et sensibilis ap-
parent nobis: quod non esset si iris caderet super eas: occultaret
enim utrumque nobis eas. Sicut quoque non vult hoc fit in omni

sylua que est arborum graduum congregatio ut tangebatur primus:
verum raro quoniam id in aliqua sylua: et ideo inde dictum est: quod ta-
lis inclinatio fiat: hanc autem videre fortassis semel vel bis
in aliqua sylua volentes vult in aliis sicut et semper iudicare: g
valde in acceptione vult decipiebant: ut per posterior. z. vii. T. c. 13.
primo re. acuto. Errat quidem quod vident in vno aut duobus ve-
rificari: facientes id irasire super oculos aut plures: et ideo istud ceteri
ter dicat: quod loquendum ut plures: sciendum ut pauci. z. topi. Cap. 6.
non tamen propter hoc attribuenda causa cuius boni odoris per se verus per
accus iridi ut demum apparebit. Deinde Aliter autem. J
Ostendit quod posito quod plures iris concidat in syluas: non tamen est
causa bone odorationis: dicit quod aliter etiam potest dici: quod iris non
est aliqua natura fixa permanens: sed solum quedam passio et ap-
parentia: catur enim ex refractione quadam visus: non quod in se
habeat aliquam naturam et actum: cum nil agat ultra suam speciem: cum
enim sit quedam intentio: non poterit in actum naturalem: quod autem sit
iris et quomodo fiat ostensum est. 3. metheo. Vel aliter. fit igitur sicut
dictum est antea: quod non fit vult neque semper sed in pluribus: non
enim fit ita quod sylua equaliter siue aliquam habeat hanc passionem
puta inclinationem et imutationem inde in plantas: quod probat:
quod non fit in plantis viridibus: neque siccis: plura vero non sunt
in sylua: quare necubi accidit. Deinde Sed in sylua. J. Pa-
storis inducit testimonium in contrarium huius: et primo illud dicit
quod pastores permanentes in campis nutriendo animalia dixe-
runt quod facta iride post pluuia facta fuisse bona et suauem
odoracionem circa plantas sylue et propter odoriferas: ut fru-
tices et alias spinas qualis rubus et vult circa cuncta bene aro-
matica: ut vitis sylvestris myrtus et talia: quare peritus per
pastorum testimonio crederet irim causam bone odoracionis.
Deinde Causa. J. Assignat causam huiusmodi veram. primo dicit
causam huiusmodi odoracionis: que sentitur in sylua est in ter-
ra exusta prius ante per ignem: quod quod nascitur in ea post ipsius
adustionem: efficitur bene odorabile: quoniam humidum debite
proportionatum extat calido: habentia enim humiditates
pauca: quoniam ignescunt fiunt utrumque bene odorabilia: eo quod
humidum reducit ad temperamentum et digonem propter cali-
dum: debet enim humidum fore victus a calido in genera-
tione odoris: est enim naturalis passio siccitatis ab humido vapor-
oso per calorem agentem: ad hoc etiam adiuvat motus qui
fit in aere circumstante causa pluuie. Propter quod infert scilicet
correlarium: ex quo propositum in amplius relinquit declara-
tum: dicens quod secundum totam terram que nascuntur in partibus ver-
sus orientalem plagam sunt melius odorabilia eis que na-
scuntur circa partem septentrionis: similiter eis que crescunt
circa partem meridiei: eo quod habitatio circa syriam: que est re-
gio asie orientalis tertii climatis: ubi acco fuit nuper destru-
cta: et arabia similiter orientalis versus meridiem circa secundum
clima magis est plus terrestris quam illa que est circa septen-
trionem: ut gilandria: in illa enim humidum aquosum super-
abundat proportionabiliter ad siccum terreum: similiter non
sunt he adeo exiccate ceu libya. i. africa. nam de mundo Ari-
stotelem terrarum in asiam: europam et libyam diuidit: ipsa enim
est barenosa sine humiditate. non habet enim sufficiens humi-
dum ut vegetabilium expedit naturam: propter quod in illis partibus que
sunt circa septentrionem ut scotia. vel circa meridiem: ut libya
non fiunt vegetabilia bene odorabilia: quoniam non oportet esse multum
de humido aquoso ceu in pre septentrionis: quod mixtum odora-
bile redditur idigendum inde. deficit. n. calorem digerens per eius
suffocationem ab humido: neque oportet odorabile oino esse pua-
tum humiditate sicut in locis meridiei: non enim tunc est dare
vaporem: vaporosus qui est materia odoris: debet esse humidum
sufficiens et calorem dominans sicut locus orientalis. Et hoc quidem
maneries: et generatio vegetabilium pertingit circa syluas no-
uiter adustam: tunc quidem oportet ut predicta odorabilitas
que inuenitur circa loca meridiei: reperiat in sylua ea pulla

Aulgarces
tenere ab
iride carit
odoris in
sylua.

Aduerte
vera causam
de odore
syluestri.

Syria ubi

Dino mli
di in tres
partes fm
Arist. qd r
cuncti geo-
graphi as-
serunt.

Particula

lante et florente post ipsius adustionem: et quod ita sit ostendit per flores in quibus relinquitur odor ex ipsa. Deinde uidetur autem. Remouet testimonium pastorum ostendendo quomodo iris non per se sed per accensum est causa bone odorabilitatis: ut superius diximus. d. quod iris non est causa bone odorabilitatis: ut superius ostendimus: quod appareat esse cum se inclinauerit super plantas accendit: quia non est possibile irim fieri absque pluuia: cum fiat ex refractione radioz solis ad nubem aquosam. scilicet causa est: quia sylua temperate madefacta pluuia: virtute calidi quod remanet ex adustione digerit vaporis illius aquosus: qui dimissus et sparsus per syluam est causa bone effumationis et bone odorabilitatis: remanet enim in ea post adustionem calorem solum pituitas in camerolis terre ut in calce adusta: quas videmus inflamari aqua super ipsas conspersa. si autem in pfata sylua dicitur esse odorabilitas: non oportet eam multam aquam inuadere vehementer: ita ut labat per totum: quoniam tunc extinguitur calorem relictum post adustionem. Propter quod in partibus septentrionalibus in quibus quotidie pluuie inundant: patet verificari hoc de odorabilitate fumo: sicut neque oportet pluuia adeo esse paruam: ut non possit calorem suscitare sopitum contrarietate quam habet ad ipsum: et quia aque que adueniunt post iridem ut vltimum est dicere: et in plurius verificatur his locis non sunt multe sed mesurate: neque est potest dici quod aqua sit multa: quia irides multe et diuerse: quoniam quod fit multoties iris non propter hoc fit multa una vice aqua sed multoties: pauca tamen. Et ideo iride ita proportionabiliter facta cum pluuia mesurata: pastores inde qui non percipiunt aliam causam fore huius bone odorabilitatis nisi iridem paralogizantes dixerunt causam huius esse iridem ascribendam: eo quod iris cum videatur aliquid mirabilius in natura quam pluuia: ab illa tanquam ab admirabiliore extraneo: causas predictas assumebant accitis. Propter quod iris non fit ex multa pluuia oino neque ex pauca. Aut quia in multa nubes remanet grossiores per totum spisse ita ut non sit locus per quem possint solis perfecte radij ad eas refragi: sed in pauca non fit ita congregatio aque in nube: quin respectu solis apparentiam iridis difformem possit causare.

Problema. III. Antiqua.

Quod propter quid flores et incensus longe magis delectabiliter odoriferant: prope autem hoc quidem herbosius: hoc vero fumosius. Aut quia odor caliditas que dam est: et bene odorabilia calida: calidum autem lenius est. Quare propter hoc longe puenientibus incomitribilior sit odor: consequentibus odoribus a frondibus et fumo existere aquoso vapore. Propter quod autem ex his que sunt comixta ipsis simul odorem ferunt in quibus sunt. Non.

Cur flores et suffimenta suauius et longinquo olent: et propinquo autem herbarum alia potius redolent alia fumum. An quia calor quodammodo natura odoris est odorataque omnia calida sunt: calidum autem quodque lenius est. Itaque cum longius permeant: odorem deferunt suum secretiore vendicatione ab ceteris tamen foliorum tunc fumum: qui vapor aqueus est: odoribus qui comitentur eum ipsius. Et tunc in propinquo sunt admixta illa cum his una redolent: quibus inheret: atque ita odorem deprauant.

Repetit antedicta problema. d. quod flores et incensus tunc dictum seu olibanum: et forte quod dictum est superius thimiam. p. illud autem ut prius audio sic aromaticum.

Dicit autem incensum quia cōter in igne pycis et incendit: cum huius fuerit igitur remota ab odorantibus suauiter odorant: de prope autem oppositum: quia flores de prope odorant cum admixtione fumationis resolute non solum a puro eorum sed ab aquoso et terre stri: quod est in alia parte plante: puta cum odore frondium: ut rose herbe aut viole: incensum etiam odorant in quadam effumatione permixta et impura: coniunctum enim grossius est cum subtili. Deinde autem. Soluit: et primo permittit quedam. d. quod odor catur a calitate quadam cōtemperata: et ideo videmus omnia cōmesurate causa delectabiliter odorifera: quia odor existit in quadam effumatione. calorem autem est illud quod effumationem facit: quia est leue petens sursum. Deinde Quare propter. scilicet ex predicto causam assignat quodammodo. quia sic est: oportet quod veniens a remotis ad sensum odoratus sit minus comixtus quod de prope: eo quod effumationes odor que sunt a frondibus et herbis ac fumo turbido vaporoso: separantur propter sui grauitatem ab eo quod leue subtile calorem: et ideo de longe potius locum dius odorari tanquam depurato odore. Sed a propinquis male et indelectabiliter: eo quod odoribus veniunt sicut ad sensum odoratus ea que sunt ipsis herbis effumationes et frondium turbideque thimiamatū impure incensorum. Amen.

Problema.

III.

Antiqua.

Quod propter quod ea que mouentur magis omnibus odorifera. Aut quare replentur mltum aerem quiescentia. transmittit igitur odor velociter ita ad sensum nostrum. Non.

Cur omnia plenius olent cum mouentur. An quod ex causa plus aeris implentur quam quiescentia: itaque ocus ad sensum nostrum odor transmittitur.

Quare etiam omnia entia in motu continuo huiusmodi potius odor radi odorabiliora sunt imotis. Deinde autem. Soluit. d. quod quod mouentur replent aeris spatium magnū. propter enim motum effusio facta a corpore odorabili spargitur per totum. Unde ut tunc quod regnat veti ad aliquam partem aeris: illa odoribus replentur: cum autem generint oppositum. prigitur propter quod facto motu odoriferi propter dispositionem ipsi per totum: odor celeriter puenit ad organum olfactus: ad hoc etiam adiuvat motus per se huius calafacere.

Problema.

V.

Antiqua.

Quod propter quod in hyeme minus odoramus et in glacie minus. Aut quare aer immobilior est in frigore: non igitur accidit sicut moritur quod est a corpore odore huius propter immobilitatem defluxionis et aeris in quo est. Non.

Cur tunc hyberno minus olfactum possumus minus meque per gelum et glaciem. An quod aer a frigore immobilior redditur: itaque motus non eque perficisci a corpore odorato potius scilicet propter difficilem delibationis motum et aeris quo inuehitur.

Quare hyemali tunc deterius odoramus et adhuc in glacie et vltimum in vehementi frigiditate minime. valde patet vel nullo modo odoramus. Deinde autem. Soluit. d. causam esse: quoniam aer in frigore redditur immobilior quod in calore: propter enim frigiditatem stringitur et igitur grossat: quod autem est grossum praeue mouetur et tarde: ut visum est in primo. Propter cuius quod aeris etiam immobilitatem et grossitudinem motus effusio minus quod sit a corpore odorabili non eodem modo fit per medium ad instrumentum odoratum: quoniam frigus odorem quietat et exterminat: calorem. n. mouet et gignat. de sensu et sensu ad hoc sicut facit immobilitas et grossities aeris in quo habet perfecta fieri effumatio odorabilis: sic igitur medium est idispositum et obiectum ut odorabile.

Et in pluribus post iridem motu dicitur aque subsequi.

De hoc. 3. meth. eo. 2. cap. 2.

Problema.

VI.

Antiqua.

Propter qd acutius odor emittit aro-
matib⁹ sup cinerē icēfatis q̄ sup igne:
z magis in pluri tempore suuz odorē
hnt in cinere incēfata q̄ in igne: Aut
q̄ indigestibilior est odor super cinere: propter
quod z plus. Ignis aut velociter coquēs ipso-
rum potentiam alterat odorem: decoctio enim
alteratio est decocti.

Novā.

Cur acri⁹ aromata olent cinere suffita q̄ igne
z plenius ac diutius suū seruāt odorē cū cinere
suffitur: An q̄ in cinere minus concoqui odor
pōt: itaqz plenior est. Ignis autē quod celeriter
vires eoruz domat z concoquit: odorem com-
mutat. Concoctio enīz rei concoquende cōmu-
tatio est siue alteratio.

Querit

duas qōnes: vt quare odor vehemētius seu
vehementior resoluitur ab odoriferis spar-
sis z incēfatis sup cinerē z vlr ignez caliditatis remisse: q̄
sup vehemētē z inflāmatū ignez: z et cur disseminatoz z
incēfatoz sup cinerē z ignē priore plus extendit z in lon-
giori tpe manet odor in eo q̄ si in alterū pyricā ignem.
C Deinde Aut qz. Soluit: z pmo ad duas partes ques-
itoz. scdo ad scdaz. z ibi Ignis aut. Primo dicit ideo eē:
qm res odorifera sup calim cinerez piecta indigestibilior
reddit: minus enim est calim cineris q̄ vt possit decoque-
re: sicut fridus venter ostendit. C Deinde Propter. In-
fert correlariū quo habet solutio pme p̄tis scdi quesiti: di-
cens q̄ h̄ res odorifera z idigestibilior ab ipotētia ignis
reddita pōt in plurimū temporis extēdi cen cibus in ven-
tre frido longiori anteq̄ decoquat permanet tpe. C De-
inde Ignis aut. Soluit ad reliquas partes quesitoz: di-
cens: sed ignis fortior velociter coquēs z superās potētiāz
aromatū alterat z pmutat odorē ipsoz adeo vt nō vehe-
mentius odor resoluat ab eis: neqz tēpore s̄līr longiori quo
ad partem scdam: q̄ eūt ignis predictū alteret aromatum
odorem z transmutet: probat: quoniam decoctio non est
aliud q̄ quedam alteratio z passio decocti.

Problema.

VII.

Antiqua.

Propter qd delectabili⁹ odorāt rosas
illi quoz vmbilicus asper est q̄ quoz
lenis: Aut qz magis odorant delecta-
biliter quecūqz nām acceperunt q̄ est
earuz. Rosa aut spinosa ē nā: ppter quā magis
se hntia fm nām odorāt delectabilī. Novā.
Cur rose suauis olent quorū vmbilic⁹ asper
q̄ qbus lenis: An q̄ suauis olent que modūz
consecuta sunt sue nature. Rosa aut spinosa na-
tura est. ergo suauissime ideo olent quorū ma-
gis fm naturam constiterunt.

Quare

habētes vmbilicū asperū z rugosum cū ma-
iori delectatiōe rosas odorant z que h̄ q̄ le-
uiter delectatiōe aut vmbilicus collectio venarū z
arteriarū cū pāniculis inuolūtib⁹ p̄nsaz a cōcinitate
epatis z arteria magna in partē extrisecā fetus z diffemi-
nataz in secundina inuolente ipm p totū: q̄b⁹ ea mediāte
fetus cōsolidat cum venis z arterijs: que sunt in matrice
quo demuz ipse sibi sanguinem attrahit vitalem z nālem

per quez nutritur z viuūt: sicut dicit in. 2. de gnōne aialiu.

C Deinde Aut qz. Soluit dicens cām huius eē: qz aialia
odorant delectabilius illa quozūqz nām z s̄litudinē rece-
perunt in seipsis q̄ opposita: delectatio enīz puenit ex cō-
mixtione cōueniētis cum cōuenienti: sicut ait Auicē. 2. de
aia. q̄ aut tale simile existit. Sed rosa cuz sit spinosa aspe-
ra cōsimilis est nāliter habētibus vmbilicūz exasperatuz
in modūqz spine dispositū: ppter qd pcludit dicens: qua-
re rosas z h̄ odorifera quādo fm nām se habēt amplius
delectabilī odorant: cōcant enim cum eis: dicit autē fm
nām: qm cum corpora dispōnes pter nām acquirunt: mu-
tantur odorū delectationes: vt ostendunt appetitus egro-
tantū. C Notandū fm q̄ diuerse sunt nature aialius: ita
diuersimode delectant: ppter tale aut h̄ elementorū do-
minūz in eis: simpliciū. 4. ita vt canes delectent in odo-
re leporū: vultures vō cadauerum: sicqz pportionabilī in
alijs. verum tñ in his h̄ delectatio est magis accūtalis vt
ppter pabulum: qd subiacet illi odorabili tali: vt apparet
eth. 4. homo aut per se amplius odoribus gaudens remo-
ta intētiōe alimēti diuersitatē recipit grādē in seipso pe-
nes varietatē cōstellationis vt testant geneastici. Quare
in centiloquio cum mali fuerint potētes in ascendente na-
tiuitatis alicuius: delectabilī talis in rebus s̄spidis z ama-
ri saporis: z aliquādo accidet ipm delectari in rebus habē-
tibus odorē terribilē: vt recitat Cōmētator de quodā qui
coeundo cū suauiter redolentib⁹: deficiebat eius virga: cū
vili aut z olente confortabaf: huius enim cōtingit propter
affinitatem: aut rōne mixtionis vel stellaris influxus: ro-
sa enim cum alimētum recipiat per eius cotilidonem spi-
nosam pportionabiliter vmbilico aspero z rugoso quo se-
tus: vt dictū est: exbaurit nutrimentū: qd in amplius aperi-
tur: naz asperitas vmbilici causat ex siccitate ita vt in cor-
pore pportionabiliter distēperato corporis denotet toti⁹
siccitate: vt p̄s cōplonū scdo: ac per p̄is superfluitatū imi-
nutritionem. vbi aut hoc: melius odoratur: vt cerebra osten-
dunt sicca: z maxime illud cuius odor nō est inuerecūdus
excellens: cen qui rose: z merito illud potest vmbilico de-
notari: cuz ostendant eius nodositates in p̄thoptu quorū
filios mulier sit deinde paritura. Albumasar introducto-
ry primo. z Auic. vigesimaprima terty.

Cap. 2. 33

Notz.

Problema.

VIII.

Antiqua.

Propter qd odores ppe minus bene
odorabiles sunt z thimiamatus z flo-
ruz: Aut qz ppe qdē simul fertur ter-
restre: quare cōmixtū imbecilliorē fa-
cit potētā: in lōginquūz aut deorsuz fert odor:
ppter hoc aut z fricati flores dissoluūt odorē.
Atruz odores fumus aut aer aut vapor. differt
enīz aut hoc qdē ab igne: hoc aut absqz hoc fit:
z vtrū a sensu aliqd ad illa aut ab illo ad sensuz
accedit semp mouēs p̄p̄inquū aerē: z si ab illis
fluit oportebat minus fieri: z adhuc bñ odora-
bilissima videm⁹ maxie pmanētia. Novā.

Cur odores e primo minus suaues taz suffi-
mētoz q̄ floz spirāt: An q̄ portio terrena vna
cū odore se defert: q̄ vt in primo mixta vim be-
betat: sic in lōginquo pna defert ac decidit. Hic
etiā flores cōrūsi suū amittunt odores. Atrum
odoris natura fumus sit: an aer: an vapor. Hec
enīz iter se differūt. Qz altez ab igne altez z si

Particula

ne igne effici pōt. Et vtrū a sensu aliquid in res odoratas an ab illis in sensus: qd aera primum moueat. Et si ab illis aliquid delibaret: minora certe obeā rē reddi oporteret. Nūc at q odora- tissima sūt: hec potissimū eadē videm⁹ edurare.

Repetit pblemata pōra et apparet. ¶ Deinde Aut qz. ¶ Soluit: et primo assignat cām. 2° mouet duo alia pblemata que nō dissoluit. scōa ibi. Utrū itidē. ¶ Primo assignat cām dicēs ipsam eē: qz in odore de prope odorato simul et semel deferē terrestre et subtile odorabi- le: ppter cui⁹ cōmixtionē debiliōr reddit⁹ potētia de pro- pius olfaciendū: sed cū h⁹ mixtura terrestris et subtilis de- biliōr ptingit in lōginquū: qz terrestre et impurū tēdit de- orsum: odor remanēs depuratus sentit⁹: pp qd ifert corre- lariūz dicens ppterea q terrestre misceat cum subtili: flo- res confricati taliter q grossum permisceat subtili: dissol- untur: et perdūt odores: fetorē potius acqrētes: vt ostēdit folium rose confricatū. Radices aut et grossiora odorabi- liōres reddunt: vt denotant radices valeriane ac gariofi- late: et hic qdez sermo repetet sequēti caplo. et est etiā pro- blema tertiū sequētis pūcile. ¶ Deinde Utrū. ¶ Mouet alias duas qōnes dicens: est etiā questio vtrū odor sit su- mus vel aer aut vapor: videt enim questio rōnabilis: de vnoquoqz istoz opinatū est: lz nō parū differant: nam su- mus est ignis passio: qd ipso enim causat⁹: cū sit exhalatio sicca: aer et vapor fiunt absqz ipso: vt ab aere et aqua: vapor enim est aqua cum sit humiditas minutatim decisa: sim- pliciū pmo libro. ¶ Deinde Utrum. ¶ Mouet alias que- stionem dicens: pmo quō etiā extat: an a sensu odorat⁹ de- ferat aliqd ad aromata: vel vtrum ab ipsis aliquid acci- dat ad organū olfatus: semp concitans et cōmouens aere et ppinquū: ceu tactum in visu: vt apparebit 13°. nam plato posuit aliquid ab oculis vt spūs ad rem visam accedere: Aristō. vō ecōtra vt spēm coloris ad pupillam oculi defer- ri. Et si. ¶ Arguit 2° q nihil ex odorabili pueniat ad sen- sum odoratus: qz si aliqd mitteret ab ipso ad odoratus or- ganū: oporteret odorabile paulatim minozari et cōsumi: sed bene odorabile etiā aspiciamus iminozatū ne dum cō- sumptus permanere maxime vt antea: quare nihil defer- tur ab eo ad instrū olfatus. ¶ Nunc qdem gratia istozū duoz questioz: quoz Arist. cām nō reddit. breuius quera- tur quid sit odor: vtrū materia quedam realis seu intētio- nalis: videt q māle: qz nullus imateriale transmutat im- mediate māle: opz enim agentia et patientia cōmunicare in mā. Hippo. de humana natura: et pmo de gñatiōe et cor- ruptione: sed dolor imutat sensum odoratus: cū sentire sit qd pati. z. de aia. z. 4. de accidē. qd ostēdit cōfortatio odo- re causata. rursus cum odor distet ab organo ipsius si fiat odoratio: opus erit odorem ad sensus peruenire: cū absur- dum sit ab organo aliqd olfatus ad odorabile peruenire ceu improbatz est de sensu et sensato qd in visione extra oculos mandari: si enim odor esset itentio: nō posset ad or- ganū peruenire: cū pbatum sit nihil moueri nisi corpora: pbyfi. 6. similr nō pōt dici ppter motū aeris: vt apparebit perueniētis ad sensum odoratus. ¶ Instāt etiā si odora- bile sigillet et bene in vase vitreo vel bō: nō pcpit ipsius aliquis odor penitus: māliter igif odor bz existere. ¶ In opposituz. sensus enim est susceptiuus spērū sine mā. z. de aia. olfatus aut sensus vnus. 5. ¶ Adduc dictuz est per pphm pus i nullo minozari olfatibile: itaqz odor extat iten- tio quedam. ¶ Dicenduz q qd sit odor et reliqua quesiri sufficiēter tactū est in Cōciliatore dila. 155. Dicatur tamē qstū expōnis breuitas postulat bō: q circa bō quesitum tres opiones fuerunt: vt apparet. z. de aia Auic. Quidam

enim posuerunt fieri reales imutationē in medio et in cor- pore odorabili: ita vt ponerēt ipm in fumum resolui quen- dam et vaporē subtilez: dicebāt enīz q nisi ita fieret: tunc calor et cōfricatio inducēs effumationē: nō excitaret odo- res: et frigus occultaret: ppter qd dicebāt pomū contabe- scere ex diuturna odoracione: enīz multa fiat resolutio ab ipso. Quidam vō dixerūt nullam imutationē fieri in odo- rabili neqz in medio: ponebant enim corpus odoriferum operari per medium non odoriferū reali: ita vt medium solum deferat actionē vni⁹ in altep: sicut accidit in visio- ne. Mori qdez qz dicebant nō esse possibile vaporem ab odorabili dissolui taz longinquius: vt videt pendi: sicut ad centum leucas vel plures: ceu aliqū visum est: qz tigris des que sunt aquile varie albisime et vultures venerūt ad cadauera belli grecoz: cum illic prius nunqz fuisset vi- se: he aut videtur non habuisse ducē nisi odorē: bñ autē corpora nō potuissent resolui in tam longinquus spātuz: etiā si tota dissoluerent. Adduc videmus inquit ignem qui est maxime subtilis et actiuus nō posse virtutē ipsius calefaciēdi realiter pducere ad spātuz vnus iactus: qua- re imutatio nulla sit realis sed intēctionalis tñ. ¶ Parū autē re imutatio nulla sit realis sed intēctionalis tñ. ¶ Parū autē postionū Auicē. de aia. z. satagit defendere primas: pte- itans reliquas duas. Cōmē. vō. z. de aia tertiā impugnādo. ¶ Auic. et alios fouētes pma: volētes odorē fore fumale eua- porationē: vt ascribit Platon: inquit enim in fulcimēus tertie. cōmē. 96. q sicut color bz duplex esse: reale. s. in cor- pore colorato: ac materiale et intēctionale in medio diapha- no vel spirituale: ita odor habet duplex eē: vt esse quidem in corpore odorabili et eē in medio: et hoc est corporale et il- lud spirituale: et illud nāle: et hoc extraneuz. Et cū hoc igno- rauerunt quidā et extimauerunt q odor nō separat a cor- pore odorabili: et q nō bz nisi vnum esse tñ. dixerunt q a corpore odorabili dissoluit corpus odorosum bñs corpus subtile et odorē subtile: et q mouet in aere donec ad sensus puenit odoratus: qd vt subdit multipl⁹ contingit destrui. pmo: qz cum aialia mouent a longe ad suum alimētum: et nō hēant aliū ducē nisi odorē: vt ptractz est: tunc opor- teret: q corpus istud dissolueret in spātū. 500. militariōz: et nō soluz in tātū: sed. 1000. inquit cum circulariter spar- gatur odor in aere. Et addit. tunc corpus cōsumeretur: qd non apparet: imo totum dissolueretur in odorē: nō posset tam longe venire: ppter qd impote est: q corpus paruū tales recipiat dimēssiones seu extēssiones: qz illud nō face- ret ignis qui ampliorē reciperet extēssione q aliqd corpus: cōsequēter aer: terra vō minimā. Odorabile vō ter- reum: quare si etiam totū dissolueret in aerē aut ignē: con- tingere id nō posset: neqz etiā pōt dicere q nō sit odor in medio: per qd trāsīt si dissoluitur inde: qm vt iam dictuz est omne sensibile per mediū sentire oportet equalr in omnibus partibus medij. Amplius si ita eēt tunc opor- teret istud corpus sphericū odorabile aerem fm totū pene- trare: aut de loco suo aerē recedere: sed impossibile est q ita modicū expellat: neqz pōt dici q odor sit in aere sicut in corpore composito: eo q illa que sunt simplicia non reci- piunt odores. Remanet igitur vt sit in eo sicut corpus in diaphano: eē tñ corporis est magis spūale. Auic. vō vt di- ctū est cōsentis pma opionē conat remouere ptra ipsam ductū expientia de tigridib⁹ et vulturib⁹: qui ducē solum habētes odoratū ex tanta puenere distantia ad cedez gre- corum: inquit potuisse cōtingere eo q venti calidi eleuane- runt fumos a cadaueribus resolutos vsqz ad altitudines etheris: et tunc illud aial qd est visus acutioris q homo: il- los potuit videre: cū fuerint illic eleuati sic tigrides et vul- tures: quos dicit supra montes eleuatos altissimos qnqz vidisse. Nā geometria ostēdit visus in longinqua extēdi cum fuerit

A. vtrum odor sit qd māle.

T.c.p. 74.

T.c.iis.

T.c.z.

T.c.6z.

Solo q.

T.c.9z.

Tres posi- tiones ad solonē cō- ferentes.

cū fuerit eleuatus vidēda: q̄re tūc p̄dicta poterūt videre cadauera: cū sit spūalior vt tactum est visus auditu: q̄re si negant cadauera nō posse eis reddi p̄ visus: multo magis debēt negare odores p̄ olfactum reddi illis auius. Nō ibi quoq; ad p̄positū videt̄ dicendū: q̄ nō p̄hibet q̄n aliq; odor exis in multa effumatione vaporali possit aliquan-
tulum sp̄atium mediū inuolare realiter z sensum olfactus p̄pinquum: cum videamus odores venenosos aialia ne-
care: q̄d forte nō esset: si t̄n̄ intentionāl̄ odor pueniret ad illa. vel qualr̄ odore sustentaret̄ vita: vt recitat̄ de Demo-
crito: qui rogatus ne decederet in aldiz solēnitare q̄tuor diez vixit mellis odore. Apud Laertiu legi cum p̄pin-
quis eius videt̄ occubitus merentē fororē: q̄ illo in cer-
tali solēnitare morituro ipsa deo vota exoluere nequirit: bono aio esse iussit: panesq; calidos sibi tota die afferri: eos igi n̄aribus admoūēs v̄tū se dū illa trāsiret celebra-
tas seruauit. vbi v̄o dies illi trāsierūt: tres at̄ erāt zc. Uñ
Dippo. 2.º afo. citior adiectio fit p̄ odorazionez. Rursus
rōnale q̄ mediū seruet nām extremorum: z odoratus sit
mediū inter visus z auditu: quoz mutatio est intentiona-
lis oino: z tactu z gustu quoz realis amplius: igi imuta-
tio odoratus sapiēs nām extremoz: neq; pura erit itētio-
nāl̄ sed v̄triusq; p̄cipabit amplius. Ex qbus etiam pōt
causa q̄sitor̄ ab Arist. audiri: p̄mi q̄dē: q̄ odor non est su-
mus neq; aer aut vapor: s; potius nā siue forma siccū eu-
chimi in humido abluibili z mūdabili: sicut reprobandur
de sensu z sensa. dicētes odorē fore fumalē euaporazione:
z p̄ p̄is aerē vel vaporē: cū huius passionēs sint p̄prie z nō
cōes aeris z aque: in qbus p̄tinent olfactia. si enī odor fo-
ret vt arguūt euaporalis fumatio iam nō odorarent entia
in aqua: cū huius passio sit aeris t̄n̄ z nō aque. Rursus s̄m
Lōmē. cū fumus aer z vapor sint corpa tūc puenirēt rea-
liter ad organuz q̄d est p̄tra ea que tradita sunt 2.º de aia.
Ex quo etiā apparet 2.º q̄ ab organo olfactus nihil puenit
ad odorabile: sed ecōtra: q̄d tandē vt ostēsum est itētio-
nale vt huius nō trāsmutat̄ mālē in v̄tute p̄pria: sed alteri-
us ostēdit timor etiā imaginatus imutans corpis disposi-
tione: sicut p̄ in p̄hemio de aia. z de causa motus aialiu.
sic etiā accūs est cā sube vt calor ignis ex aere facti ei-
vi-
goze. Ad aliud v̄dm q̄ itētio imo etiā accūs nāle non
mouet̄ sed generat z multiplicat sp̄m suū in medio: ceu
calitas ignis multiplicat̄ gnōne in aere. Ad aliud dicē-
dū q̄ vt odor suscipiat̄ intentionāl̄ opz ipm realr̄ sufficiē-
ter ceu ostēsum est in medio exp̄adi: vt intentio possit in-
de multiplicari. Ad ea etiā q̄ alterius p̄tis. ad p̄mū est
dicendū q̄ nō opz oino q̄ suscipiat̄ intentio: pōt etiā q̄li-
tas realis suscipi vt apparet in tactu z gustu. Ad aliud
dicendū q̄ lz nō videant̄ quedā odorabilia minozari ap-
parenter: sed tamen s̄m veritatē minuanē: sicut in tempo-
re p̄lixiori: q̄d indicat veritatem quam notauī.

Problema.

IX.

Antiqua.

R̄propter quid acutus odor emittitur magis aromatibus sup cinere incen-
satis q̄ super ignem. Aut qz indige-
stibilior odor in cinere: p̄pter quod
z plus: multū igi z terrenū simul z euaporat:
z fit fumus. Ignis aut̄ aduenit vrens terrestre
ipsoz: q̄re odor purior z sincerior accedit absq;
fumo: p̄pter q̄d z fricati minus odorabiles flo-
res. Terrestre autē z fricatio mouet z tardus
motus non corrumpit.

Nonua.

Cur aromata cinere suffita acri-
olēt q̄ igne. An q̄ in cinere min-
2coqui odor pōt. itaq; ple-
nior est. multū ergo partis quoq; terrene respī-
rat fumusq; reddi. At ignis terrenū p̄pere illō
rapit. Itaq; odor purior ac sincerior sine v̄llo
fumo ad sensuz deuenit. Unde etiā fit vt flores
triti hebetius oleāt. p̄tē enī terrenaz vt cōtrituz
monere pōt. sic lētus calor absumere nō pōt.

Repetit 6.º vt addat dicēs: q̄re odor zc. Notādū
q̄ in B q̄d dī magis: dūmō extēline teneat̄
inuit duoz q̄sitor̄ scōz. Deinde Aut. Soluit z appa-
ret p̄pter q̄d iferi vt p̄actū est correlariū dicēs: vt visum
addēs etiā q̄ neq; est q̄ motus lētus p̄fricationis corru-
pat z p̄sumat terrestre q̄d erat in floribus: sicut ignis com-
burebat aromatū terrestre in eū p̄iectoz. nō enī ad B p̄-
uenit mor- p̄fricationis: vt iflāmatione terrestre p̄sumat.

Problema.

X.

Antiqua.

R̄propter qd bñ odorabilia diuretica
sūt z semina z plāte. Aut qz cala sub-
tilia: talia at̄ diuretica. Velociter enī
subtiliat existēs caliditas que inest z
odor nō corpulentus: qm̄ z nō bene odorabilia
vt allia p̄pter caliditatē diuretica: magis q̄dem
dissolutiua. Calida at̄ odorabilia semina p̄pter
quod oino odor per caliditatem fit: sed ferida i-
digestibilia sunt. Opz aut̄ nō solum calida esse:
sed bene digestibilia si fuerit diuretica qualiter
descendentia subtilient humida.

Nonua.

Cur oia odorata tam semina q̄ plante vrinā
ciere possint. An q̄ calida z tenuia sunt: tale at̄
quodq; vrinā citat: celeriter enī calor iditus ille
extenuat. Nec odor ipse aliq̄ corpulētia p̄cerus
est. Nā z que nō bene olēt velut allia vi sui ca-
loris vrinā mouēt. Vel poti-
vum resoluēdi li-
quefaciēdiq; obrinēt. Calia x̄o semina q̄ bene
olēt ideo sunt: q̄ odor oino calore efficit: ferida
sane incōcocta sunt. Nec solū calida: verū etiaz
plene debēt que puocatura vrinam sint: vt vna
descendendo humores possint extenuare.

Istud expositū est superius. 48. p̄me partis z reite-
rabit̄ 16.º 20.º. addit hoc vltimū illud q̄d expo-
sitū est di. q̄ vebemēt̄ ferida: qz sunt indigestibilia non
sunt diuretica z si sint calida. nō enim opz esse solū calida
que debēt esse diuretica: sed cuz hoc opz ipsa esse bene di-
gestibilia ad hoc vt descendēs p̄ meatus z poros liquēt
z subtiliēt humida ipsa ducēdo ad vesicā: vñ p̄stinata lz
sit calida: qz t̄n̄ nō est digestibilis nō euacuat per vrināz.
Nosce q̄ cā q̄re ferida sūt indigestibilia est: qz q̄d est dige-
stibile opz q̄ habeat humidū tale q̄d vincat̄ defacili a ca-
lido. q̄d aut̄ nō est huius sed aquosum lutulentum est indi-
gestibile: z ideo ab huius effumatio resultās tanq̄ ab im-
proportionē humidī causata cū calido ferida existit.

Quare fe-
rida idige-
stibilia sūt.

Problema. XXI. Antiqua.
R̄propter qd tēperata vīna veloci-
tēperatis odorē emittūt. Aut qz tēpe-
ratū ibecilli- itēperato ē. Imbecilli-
Problemata. A.

Particula

aut fortiori ab oibus stupefit: deinde temperatum est digestibilius interperato. digestibilius autem esse unicuique et accipere aliquid non existetium. Interperatum autem bene odorabile est: temperatum autem absque odore.

Nota.

Cur vinum dilutum olere oculis non sentitur? **Ans.** An quod dilutum ibecillius mero est? Quod autem ibecillius est oculis a quocumque mutatur quod quod validius? Tunc est vinum dilutum facilius affici potest quod mero. Quod autem affici facilius potest: et recipia quouis et recipe quouis facilius potest. ita fit ut mero odor: dilutum in odore sit.

Explicit duodecima particula.

Quare vina comixta aque et vlt debilia velocius emittunt ex se odorem et sine eo reddunt quod interperata fortia et pura. illa enim odorem suum emittendo diu perseverant eum. si autem series habet admittit ut videtur finem sonare plantior foret. **Deinde** Aut quod. **Solutio** dicens cam esse quam vinum non purius debilius est puro: quod autem debilius est ab oibus ipsum dissolventibus facilius stupefit vigorem suum perdens. ipsum enim magis est digestibile vincibile quam purius: quod declarat: quam esse digestibile in unoquoque non est nisi accipere defecit aliquid quod non est de sui natura. illud enim quod digerit expoliatur a propria natura et forma: alterius ut membrum formas suscipiens. **H** autem accidit in non puro propter sui passibilitatem et penetrationem magis quam in puro forti resistenti: et ideo purum remanet bene odorabile non emittens diu odorem: sed non purius cito ipsum a se reicit et sine ipso efficit. et quodam sit effumatio interperata ratione admixtionis alterius subest. **Dubium.** quod dicit vinum temperatum digestibilius interperato esse: quod non videtur. quod oculis est 3° 3°. quod vinum interperatum digerit se et alia. **Solutio** dicens quod illud sermo non est huiusmodi: non enim dicit ipsum simpliciter magis digestibile esse sed digerere se et alia. Sicut et digestio eius fit a seipso et non ab alio: quam digerit se magis propter caliditatem quam propter passibilitatem suam. secus autem est in non puro. iuxta illud quod dicitur 2° cano. raffanus digerit et non digeritur. digerit quidem ratione complexionis calide: non digeritur autem ratione substantie grosse.

Incipit decimatercia particula de his que sunt circa fetida.

Problema.

I.

Antiqua.

Propter quod urina quodammodo quanto utique diuturna fit in corpore: fetidior fit: stercus autem minus? Aut quod quodammodo deficcatur magis diuturnum ex his: siccum autem ipsum putrescibile? urina vero ingrossatur: recedens autem ex his filiorum est potius quod ex principio. **Nota.** **Cur** fetidior urina redditur quo diutius in corpore manserit: stercus autem minus? **Ans.** An quod stercus quo diutius retentum sit: eo magis siccatur. Quod autem siccus est minus id putredini patet. Urina propterea efficitur crassior solet recensque potioni ingeste similior est.

Post problemata nostra circa odorem aggreditur problema nostra circa primum odorem seu fetorem dicens. quare urina quanto diutius perseverat in vesica tanto fetidior efficitur ut ipsum ostendit egressus. stercus autem minus redditur fetidum. Nosce quod sit urina visus est sufficiens prima. Stercus autem est superfluitas prime digestionis per intestinum egrediens viam. **Sciendum** quod quorundam aialium stercus minus est fetidius:

Stercus quid.

imo potius aromaticus sicut genus boracum seu caprarum et murium sulphureo calore. Aliquorum vero fetidum valde ut boracum. quorundam vero medium: quod accidit aut quod sicciora et clivosa videntur commensurato et sicco multumque exercitantur: oppositum autem oppositum est causa. Alexander in problematibus suis. **Deinde** Aut quod. **Solutio** dicens per cam esse quod stercus diu retentum in amplius deficcatur propter propriam actionem epatis per melle raicas prelas ab eo in intestina. quod autem siccum est non putrescit: et quod huiusmodi non fetet: cum fetor a putrefactione causetur. non enim est humidum aqueum calori associatum. quod ostendit stercus etiam huiusmodi diu retentum. unde genus caprarum et leporum quod diu retinet stercus et exsiccat: fetidum extat minime: et hoc quod verificatur in corpore nostro se habere: et non cum in intestinis sanies inveniret. **Deinde** Urina. **Assignat** cam prime partis dicens: quod urina ingrossatur cum retinet. redditur enim magis etherogena. miscetur enim terreum cum humido aquoso virtute calidi facit: tunc expirationem postea. Unde urina redditur fetida: quod apparet in cibis maxime supercoccis. efficiunt enim nidorosum et illud maxime pertingit in urinis sanguineorum et cholicorum persequenter. Unde de ingenio. S. quorum complexio est calida et humida est quilibet hircorum natura: fetide enim sunt urine egestionis et expirationis. prima etiam quarta. Sed cum celeriter mingit urina post assumptum potum: quod siccis adhuc ex his ei ut fere fuit ab initio non fetet. non enim retinet tempore longiori ut possit ingrossari et lutulentia reddi: cum hoc quod servat nam potus: dummodo etiam non fuerit ipse fetidus: unde urina non fetet potum. **Notandum** quod urina minime fetida ostendit diuturnum stegmatis: maxime autem cholere: mediocriter vero reliquorum ut sanguineorum urina est fetida ad dulcedinem trabes: dum ipse in eius dispositione permaneat naturalis: ad acetositatem vero melancholicam. primo secunda.

Problema.

II.

Antiqua.

Propter quod fetida comedentibus non videntur fetere? Aut propter id quod frangitur olfactus ore: sicut palatus plenus sensus fit velociter: et cum qui est intus non amplius similiter sentiunt. Primus enim sentiunt omnes: quando autem tangunt non amplius sicut comaturalem: et exterior similiter evanescit ab interiori.

Nota.

Cur esculenta male olida minime his olere videntur qui illa ederunt? **Ans.** An quod olfactum perit ad palatum habemus. Idcirco sensus hic prope impletur. Itaque nec interior odorem eque amplius percipere potest. Principio enim omnes sentire queunt. ubi autem tetigerunt non insuper possunt quasi iam res consociata naturaque reddatur. et exterior similis ille oblatus delitescit obtentu interioris.

Quare fetida non apparet dum comedunt fetere: cum tamen prius sentirent fetida ut carnes corrupte pecunie et pisces. **Deinde** Aut quod. **Solutio** dicens per hoc esse quod olfactus obtunditur et confringitur propter fetida que assumpta sunt ore: nam sensus ille qui est in palatu velociter repletur vapore putrido: ita quod etiam sensus non fit iterius fetoris cum non possit directe tendere in organum olfactus: qui primo sentiebat cum fetidum erat exterius. quam autem positum fuerit interius cum tangat non ex his natura ac dispositum ad sentiendum non fit sensus: odoratur enim medium regit ut sensus ceteri: et attractionem per nares ut dictum est 10°. Adhuc etiam 2° exterior sensus fetoris

fus fetoris debilitat et euanescent ppter sensus intra os cau-
satū cen dictū est 11° et 19°. qd oscitantes minus audiūt: qm
sonus iterior exteriorē perturbat. Una etiā opatio aliā de-
struit vt visus est pricula eadē: ita qd actus oris in masti-
cando impedit odoratum ex vtraqz parte. s. exteriori et i-
teriori. Cum enim fetidum retinetur in ore fumalis va-
por resultat qui tendens sursum per duo foramina pala-
ti peruenit ad nares: sibi enim obuiant huiusmodi: et per
nares attractus: vtriqz sibi occurrentes se impediunt: de
oscitantis auditū vt dictum est.

Problema. III. Antiqua.

Ropter qd fricati flores fetidiores?
Aut quia cōmiscetur odori terrestre
quod est in flore. **Nota.**

Cur flores cōtusi deterius olent? An qd pars
terrena que flori inheret odori permiscens sese
vim hebetat odorandi.

Cōstruit problema ex correlario quodam illato 8° et 9°
partis prioris: qd iam expositum est.

Problema. III. Antiqua.

Ropter qd aialius qdē nullū odora-
bile est pter parladin: hoc at et ipsi se
ris aiūt ipz fere delectabilr olfacere:
corrupte aut et fetide sunt: arbo et no

multoties cū corrupunt et nō desiccant fetide
sunt: sed cū desiccant adhuc magis odorabiles
sunt. **Utrū** qd fetoris cā idigestio qdā est super-
fluitatis: ppter qd et sudores qbusdā et qnqz ta-
les sūt: maxime at qd nō semp tales ex morib?
sūt: et vōsitates et eructationes: qui sūt indi-
gestibiliū fetidi sunt: eadē at cā: et his q sunt in
carnibus p m pportionale: dico at pportionale:
qd loco carnis alijs existit aialibus: est enī et hec
supfluitas qbusdā idigestibilis. **Hoc** igit viue-
tib? cā fetoris ē: et corruptis putrefactū: ppter
qd et pingua et ossa et pili nō fetida sūt: qd bec
qdē digerunt: bec at nō habēt humiditātē: plan-
tis at nō est supfluitas. **Aut** est qdē aliqd et his.
sed qd sicce et calide plāte p m nām sūt. qre fac-
le idigestibilis humiditas et nō lutosā est ipsay.
Qstēdūt at et terre que in calidis sūt. odorabi-
lis existēs Syria et odorabilia que sūt exinde:
qm calida et sicca sunt talia imputrescibilia: an-
malia nō talia sunt et calida: quare supfluitates
idigestibiles ipsoz sunt: et vōsitates similr: et
corruptis putrefit humiditas: harum aut non:
non enim habent. **Nota.**

Cur aiantū nullū suauiter olet. **Excepta** pan-
thera: que etiā ipsi bestijs ita olet. ferunt enim
suauē illis olentiā ab hac respirari. **Stirpiū** at
multe et itegre bene olent: et corrupte ac aride
magis magisqz suauē reddūt odorē. **Utrū** qd
mali odoris cā cruditas quedā excrementi est.
Quāobrem sudores etiā aliqui atqz aliquādo ita

olēt: s; e morbo maxime vitiant qbus tales esse
nō solent. et flatus etiā ructusqz criador fedius
olēt. quā eandē cām de ceteris quoqz ppor-
tione animaduertisse opz: pportione inquā: qd ant
maliū carne vacantiū generi estimādū aliquid
est qd carnis vice habeat. **Nā** excrementū cru-
dū vel in hoc esse nouimus. **Hoc** igit et viuīs
cause fedialitus est et mortuis cum putrescit.
Quāobrem pingue os pilus fedū nunqz reddūt
odorē. s. illā ob causam qd pingue pcoctum est.
Ossa et pili humore vacāt. **At** genus plantarū
nullū intra se ptribit excrementū. an etiā plantis
aliqd inest. **Sed** qd sicca et calida sūt nā: humor
eorz nō feculētus est: s; pcoqui expeditius pōt.
Cōstat hoc etiā plagis terre que vt feruētiores
sic odoratiores sūt: vt Syria: vt Arabia. et mu-
neribus earūde regionū: que sicca et calida no-
uimus: hoc idē pbare pōt. nullā aut sentire pu-
tredinē possunt que huiusmodi sunt. **At** aialū
genus tale nō est. itaqz excrementa eius cruda fe-
tidaqz sūt. flatusqz itidē olēt: peremptis quoqz
aiantib? humor putret: plātis minime. **Quippe**
cū humore plātaz gen? haudquaqz redūdet.

Quare est qd a nullo aialū pcipit odor suavis ab eo
resolutus nisi a pardali q femella existit par-
di: intātū enī suauiter redolet: vt etiā ipse fere ipsius iocū
denē odore: sicut dicūt qui circa talia negociant vt vena-
tores: s; sunt corrupte et fetide ppter prauā ipsay cōplonē:
qd indicant eay ferocitatis mores: a qbus nō odor sed fe-
tor emanat potius grādīs. s; et plures plātaz talr se hnt:
que enī putrescūt absqz exiccatione pportionate feris nō
sūt odorabiles iocūde. **Sed** q corrupunt et cū desiccant
tur amplius reddunt odorabiles qd pus: nō enī in hīs pu-
trefactione supeminet humidū aquosum lutulētū qd est
cā fetoris: s; sufficiēter est exterminatū: sicut lignū aloes
ostēdit ocm. vñ z^o cano. xyloaloes sūt vene arboris q era-
dicant et sepeliunt in terra et dimittunt p annū donec ea-
ruz lignū et cortex putrefiat et remanet xyloaloes purum.

Cō si afferat istā de gasele aiali muscus pductio: et
quādā specie muris sulphurei qui sunt odoriferi. **Dicē**
dū illud nō eē ab aialibus huius: ita qd effumatio ab ipsis
immediate pueniat: sed potius ab eay supfluitatibus: vt a
gasele ppter tumore apostemotus in quo muscus ptime-
t: a spē aut muris sicut ab eius stercore. **Quid** aut sit parda-
lis quātū ad ea q corporis et aie: declarāt in absoluta Arist.
physiologia: vbi dnotat leonis vtraqz nā: corporis. s. et aie:
quo sexus denotatur masculi: et pardalis qua femineus.
Cō deinde **Utrū** qd. **Solut** p assignās cāz practi in aia-
lib? qstī. z^o in plātis. z^o ibi. **Plāte** sūt aut zc. **Primo** in
aialib? habētib? carnē: dicens qd cā fetoris et odoris p op-
positū est idigestio qdā supflui a calore exiccatio in do-
minati. **Ex** quo infert correlariū dicēs: qd sudores in quib?
busdā sunt fetidiores q multis abūdāt supfluitatib? humi-
dis idigestis: vt sanguinei pprie: in quibus calidus nō be-
ne dñat humidior: isti enim supfluitates habent fetidas vt
pretactum est valde: et maxime cōtingit illis: quibus non
sunt ex moribus. i. ex pueritudinibus vel ex moribus in-
ordinatis vōsitates et eructationes: ita qd nō est ipsoz
puerudo euacuādi superfluitates per aliam partem mō

problemata. A.

et z

Instātia
Bazelani
mal mu-
scū pducit
Solutio

Particula

enacuationis villo: ppter qd retētis huius supfluitatib⁹ in digestis et putrefactis: sudores pcedētes ab eis vehementer extāt feridi. ¶ Deinde. Eadē ac. ¶ Ostendit eadē fore cām fetoris in aialibus sanguineis. dicēs qd ista eadez est cā. s. humiditatis idigestio fetoris in aialib⁹ nō habētib⁹ carnē: sed aliud pportionabile ipsi: ceu qtuor gñā aialius exāguū vt malachiaz malacostratoz: ostracodarnioz: et entomoz. Et audi p pportionale carni illud qd existit i eis loco carnis replēs loca vacua et alia pagēs carnis inuā mēta in hūtib⁹ nām. istis enī reperit supfluitas idigesti bilis nō modica: ppter qd talia aialia modico tpe viuūt. et maxime malachie vt ipsoz idicāt hystorie zē. ¶ Deinde. Hoc igit. ¶ Concludit 2° intētū. d. igit hō dicta est cā fetoris in aialibus viuētib⁹ sicut sunt fere alie a pardali carentes antedicta digestione humidit: cū sit aial calidum et siccū valde: mobile maxime. Similr et in aialibus corruptis et carētib⁹ vita idigestio et corruptio que accidit humiditatib⁹ eoz est cā fetoris: ppter qd infert corrolariū. d. ideo illa que sunt pingua pinguedine q̄ adeps dī maxime: et nō humida humiditate radicali celeriter fetēte ac ossa capilli vngues et huius nō sūt fetida: qz qdā illoz pfecte sunt digesta vt adipina sicut visus est in 5°. Vñ de causis lōgitudinis et breuitatis vite pingua sunt iputrescibilia qz sunt aerea. Et forte qd. d. adipi b̄ adesse qd non putrefiat: et fetore causet ppter hoc qd a frigiditate fuerit coagulatus. Reliqua vō carēt humiditate supflua ppara ta ad putrefactionē: sicut sunt ossa et pili. ¶ Deinde. Plāzis. ¶ Ostēdit cām qre plāte nō feteāt et oppositū p pñs dicēs: p qd in plātis et arborib⁹ maxime nō reperit supfluitas: vel si reperiat est modica: eo qd plāte et maxime odorifere sūt cale et sicce nālī: et iō humiditas que reperit in eis: erit digestibilis defacili: nō enī lutoza in qua terrestre admisceat cū humido: inducēs oppilationē et calidi suffocationē: vt accidit in luto. ¶ Deinde. Ostēdūt. ¶ Scōdo declarat qd dictū est dicēs. qd ita sit: illud nobis declarāt regiones cale: in qb⁹ sūt plāte bene odorifere: ceu Syria et Arabia: vt dcm̄ est pus 2° 12°. et regiones illis affines in qbus oriunt⁹ plāte sufficiēter odorifere. Vel illa q̄ pueniūt ex illis regionibus sūt bñ odorabilia calida et sicca: et talia impurefescibilia: cū putredo maxime cōstet per humidū. ¶ Deinde. Animalia. ¶ Resumit 3° de cā fetoris aialius: vt inde amplius concludat intentum dicēs: qd animalia l3 sint calida: tamen eorum calidum nō est tale sicut plantarū: quia ipse sunt calide et sicce et proprie odorifere: sed aialia calida et humida tendentia ad nām putredinis: et p psequēs fetoris pardali excepta: et supfluitates enā ipsoz non corruptoz et viuētiū sunt idigeste. Similiter ventositates cūz sonitu siue absqz et eructationes ac oris fumositates sunt idigestibiles: et eodē modo eis corruptis: cū enī vita priuat⁹ humiditas putrefit eoz que est causa fetorum. Sed illa que est plantaz non est causa fetoz: non enī est idigestibilis putrefactioni parata.

Problema. V. Antiqua.

Propter qd fetida calida existētia magis fetida sūt q̄ ifrigidata. Aut qz est odor vapor et defluxio quedā. qñ igit vapor a calido fit et defluxio: motus enī qdā est. Calm aut motuū. frigidū aut ecōtrario pmanuū pstrictiū et tendens deorsuz. Calidū aut et odores oēs sursuz tēdūt ppter id qd in aere sunt: et instrumētū sensus ipsoz esse sursum et non deorsum. Ad cerebrū enī ter

minatus odor sensum facit.

Mon.

Quā ob cām res male olide grauius olēt cūz calent q̄ cū frigēt. An qd nā odoris vapor qdā et delibatio est: que calor existit. motus etenim qdā sunt. Calor aut mouendi vim obrinet. frigor contra efficit vt res cōstant et contrabant: deorsuz etiā refrigerata oia ferunt. Calor autē odoresqz oēs sursum ferunt. Tum quia siti in aere sunt: tum qz sensorium eoz supra nō infra habetur. Quippe cūz odor ad cerebrum penetrans mouere soleat sensationem.

Quare fetida cū fuerint actualr calida plus sūt fetida q̄ qñ fuerint actu infrigidata. ¶ Deinde. Aut qz. ¶ Soluit dicēs cām esse: qz odor sit qdā euaporatio et defluxio fm aliquā ptem: nō tñ qd odor sit vapor vel defluxio: vt osifuz est 8° 12°. vel fortassis sequit alioz opionē: cū at sit hō defluxio vel euaporatio p calm: mor⁹ qdā purgit: ipm enī mouet vt scribit 2° de gnōne aialius. vt dicat mor⁹ sit a calore: s. vapor et defluxio odoris motus qdā est: qre a calore pficiit: frigus enī cū sit eius prius opat oppositū: quietat enī et ipedit motū faciēdo euaporationē tēdere deorsuz: ppter qd nō pōt sentiri odoratu: qz illō qd odoratu pceptū opz moueri sursuz: vñ oēs odor res tēdūt sursuz: et illud bene pñt facere cū fuerint in aere calido pitate: qdē est corpus defacili obediēs motui calidi sursuz: q causat ab effumatioe odorabili: qñis. n. aer habeat grauitatē in sphaera ppa. 21° 17. et 4° celi et mudi. vt tactū est et 11°. 45. est tñ modica vt celerius possit iperdiri calo. Sed odores moti sursuz p calm bñ poterūt pcepti: qz eoz sensitiuū supius extat sup oēs qtuor sensus particulariter sensitiua. hic at locus est circa cerebrū in pte anteriori supra extremitatē nālī: illud enī pueniēs odor et cōtinuās causat sensuz odoratus. ¶ Nosce qd nō est audient dū p b̄ qd vō odorē sensuz facit cū ad cerebrū pterminat: qd in se habeat sensuz aliquē actu. Vñ 2° de pñb⁹. cerebrū nullū sensuz hz actu: sicut neqz sanguis neqz aliqd superfluū aialiu: hz tñ in se vtutē et spiritū qbus mediātibus facit alia sentire et mouere. Vñ 4° de ac. cerebrum est sensitiuū et non sensatū: neqz etiā intelligas qd cerebrū sit organū olfactus: s. caruncule qdā mamillares: neqz etiā nares sicut sensit Auer. coll. 2°. qd indicat Ari. cū ait ad cerebrū terminatus odor sensum facit: nō autem nares dixit: et de hoc satis visum est in Conciliatore differentia 45^a.

Problema.

VI.

Antiqua.

Propter qd si quis alia comedat vñ na feter: alijs aut habentibus fortem odorem comestis non feter. Arrum quēadmodum quidam Heraclitoz aiunt: quia euaporat sicut in toro et in corpore: deinde itez infrigidatum consistit: illic quidez enī humiduz: hic autem vrina: que est ex nutrimento vapor: ex quo factus est: hic cōmixtus facit odorem. hoc enī est quando transmutatur. Aut oportebat et alia hoc facere: qz cūqz fortes odores habent: nunc autem nō faciunt. Amplius congregata ex vapore nō in antiquum veniunt: vt vinū ex vino: sed aqua: qre et hoc mēdaciū: sed qz solū nā dissolutiū inferioris.

rioris vëtris habētū difficilē odorem simul ⁊ diureticū. alia vō sursus faciūt vt rāffan⁹ ⁊ vëtositates aut nō diuretica: deorsus at tria exiūt: b̄ enī ⁊ diureticū ⁊ vëtositatē facit ⁊ b̄ deorsus. Locus at q̄ est circū testiculos ⁊ vesicā talibus vñt pp̄ vicinātē: ⁊ q̄ ventosus est declarat erectio virge. Manifestū igit q̄ accedit superfluitas in vesicā ipsi⁹ maxime taliū: simul vëtositate q̄ in ista facit vrine odorem. Noua.

Cur si q̄s allia ederit vrina redolēt allii redet: cū tñ alia pleraq̄ odoris vehemētioris ige sta nihil in suā q̄litate vrinas possint cōuertere. Atrū vt q̄busdā schole Heraclitee placet: q̄ si cut in vniuerso ita etiā in corpe nro expirat: deinde vapor denuo p̄rescit. Atq̄ ibi humor: sic vrina hic est: exhalatio autalimēti vbi reuertit vñ p̄dierat: odorē eūdē nō imerito recipit: qp̄ q̄ illud reddat in q̄d sese cōmutarit. An si ita esset cetera quoq̄ idē facere deberēt q̄ vehemētē spirāt odorē. Nūc at nullū b̄ posse efficē nō uimus. Ad hec vapor q̄ postea p̄rescit non ad statū pristinū redit. Verbi cā. si vapor vini exbalat nō postmodū in vinū p̄rescit s̄ i aquā. Itaq̄ falsus id etiā illi referūt. Ergo allii solus ex oīz numero q̄ odorē simul ⁊ vehemētē: ⁊ vrine mouētē reddūt istare vëtrē inferiorē pōt. Cetera enī vel sursus mouere spūs solēt: vt radicula vel vrina citare nō queūt. Allius vō tria nimiz hec facit: vt ⁊ vrina augeat: ⁊ spūs exciteb̄ q̄s deorsus nō sursus: q̄ qdē sicut vesicere testiculorūq̄ iō sentit: q̄ ⁊ in vicinō ē: ⁊ spūs oportunior: b̄nt vt tērgo abūde declarat. Cōstat igit vt excremētū allij oīz maxime huiuscemo di ad vesicā possit vna cū spū deuenire: q̄d permiscēs sese odorē plene vrine cōmutat.

Quare si q̄s comederit allia vrina ei⁹ reddi⁹ fetida. s̄ si comederit plurima alia vt rāffanus cala: mētū q̄ b̄nt s̄līr odorē ⁊ forē ⁊ acutū sicut allii non pp̄ adeo feret vrina. Deidel Utrūz quēadmodū. Soluit ⁊ p̄ assignat cām fm̄ opionē quorūdā de secta Heracliti. 2. pp̄ia. 2. ibi S̄ q̄. Adhuc p̄ ponit illoz opionē dices q̄ b̄is cā est sicut dixerūt qdā de secta Heracliti: q̄ allia sicut euaporationē iducit in toto nos p̄tinentē aere sic ⁊ eā in corpe: s̄ postea ifrigidant nō euaporātia: ita q̄ incipit p̄gregari in vñū locū humidū qd euaporabat vt in p̄tinet: s̄ in corpe vrina q̄ qdē est supfluitas nutrimenti scdē digōnis: huius at vapor q̄ effumabat postq̄ fact⁹ est ex humido cōmiscet cū aquositate vñali ⁊ causat fetorē: ⁊ illud p̄tingit cū ille vapor tēdēs sursus dissoluēdo humiditātē subtilē trāsmutat a loco in quē tēdebat ⁊ descēdit ad vias vrine cū humiditatib⁹ dissolutis. Nosce q̄ b̄nt cā erat pueniēs opioni Heracliti ⁊ Cratili: cū posuerūt vaporē oīum pñ: ad quē sequit p̄pter maximā eius alterationē nihil fixū ⁊ verificatum in rez nā vt sensere. Deindel Aut. Improbāt 2. cās istoz duabus rōnib⁹ dices p̄. si p̄dicta euaporatio esset cā sicut dixerūt Hera-

clēi: oporteret etiā alia q̄cūq̄ sūt cala ⁊ sicca fortes ⁊ acutos habētia odores p̄actā euaporationē causare: ⁊ ita fetoris vrinaz cām existerē. illud aut nō videmus fieri vt iquūt. Deindel Amplius. Assignat 2. alia cām dices q̄ nō oīa p̄gregata p̄ quādā ifrigidationē vapor deorsus repressiua pueniūt in antiquū. i. in p̄tē inferiorē in qua recepraculū p̄sistit vrine. illud enī p̄ antiquū qdā metaphora pōt iferi⁹ dici. Vñ antiqui p̄cedētes sūt nobis inferiores nosq̄ superiores: sumus enī ad ipsos ceu puer sup̄ gigantib⁹ humez fm̄ Petrū helyām ipositus: vel antiquū p̄tēdunt vt in terrā: q̄ antiquus fuit pñ oīz ab Desiodistis opinata lōgiferis: sicut enī vinū vino plurimo ⁊ diuerso cōmixtū nō puenit deorsus tēdēs in vrinas: s̄ pōt in nouū ⁊ modernū vt ignē puta sursus effumādo in modū ei⁹ ad caput: sic nō est de aqua mixta maxime cum vino: q̄ ipsa nō veniat in antiquū: imo potissime in id p̄currit: vrinam puocās ceu visus est 3. Deindel S̄ q̄. Assignat cās pp̄ia dices p̄ q̄ allii solū iter cetera de numero hñtium odorē graue ⁊ acutū: cū eo q̄ est dissolutiū inferioris ventris puocatiū etiā extat vrine. Dec enī duo vidēt h̄e de sui nā: qdā enī sūt que b̄nt ducere vëtositates tñ ⁊ alia in vëtre p̄tēta ⁊ nō p̄ inferiorē: vt rāffanus atriplicis semen ⁊ buis. hec enī vomitū leuiter fm̄ Mesue faciūt: ⁊ nō sunt adeo puocatiua vrine. Deindel Aut q̄. Sermonē tētigerat de illis q̄ p̄ deorsus educūt: dicit q̄ b̄nt sūt tria putasolutiū vëtris vt agaricū. puocatiū vrine vt ameos. ⁊ vëtositatis icitatiū: vt piganū: q̄ nepe oīa repiunt in alio. Deindel Locus. Ostēdit 2. que sunt loca vñ hec tria emittunt. d. ea fore loca entia circa testiculos ⁊ vesicā vt anus ⁊ vga. sunt enī solita euacuari a talib⁹. s. dissolutiū diureticis ⁊ vëtosiss ac etiaz solutiū vëtris. cōicant enī sibi pp̄ vicinātē ipsoz adinuicē. Q̄ at in p̄dictis locis accidit vëtositas in qua poterit eē dubiū oñdit nobis erectio que accidit virge p̄pter ventositatem extēsuam. Deindel Manifestū ergo. Cōcludit p̄ncipalr̄ intētuz di. itaq̄ manifestū eē q̄ supfluitas illi⁹ tēdit in vesicā qd fuerit maxime de numero taliū simul cū reliqs duob⁹ habētib⁹ vëtositatē ceu allii: q̄ sigdē vrine cōmixta cāt fetorē. Nosce q̄ l3 plurima sint taliū vt allium ceu cepe porū anidē cruca ⁊c. vt visus est 2. ⁊ 4. allii tñ in b̄ dignius. Sed dubitat q̄re dī allii esse vëtosus. Vñ 4. re. acu. allii gñat vëtositatē: cū dictū sit 12. de inge. sa. p̄ ceteris ventositatū exclusiū. Dicendū q̄ allius de se cū sit calidū subtile resolutiū: ventositatē h̄s destruere. p̄ accūs aut cū mām inuenerit quā nō pōt dissoluē ipsam iducit: q̄re eam destruēdo facit: ⁊ faciendo destruit.

Problema.

VII.

Antiqua.

Propter qd ora nihil comedēti⁹ sed ieiunatiū fetēt magis: qd vocat ieiune ferere: comedētiū at nō: qñ oportebat magis. Aut q̄ nō moto vëtre calidior aer fact⁹ p̄pter imobilitatē putrefacit vëtositatē ⁊ flegmaticas supfluitates: q̄ at calior fit signū: q̄ sitim facit ieiuniū magis. Comedētibus at p̄pter id qd minor est odor: ciboz odore dissoluit: dñat enim caliditati: ciboz caliditas. quare nihil patitur. Noua.

Quā ob cām ora hoīuz q̄ nihil ederint s̄ ieiunarint graui⁹ olēt. qd ieiunā graue olētā appellat: coz at q̄ aliqd ederint non olent: cū tñ eoz magis olere debeāt. An q̄ vëtre inanī minusq̄

problemata. A.

13

Dubium.

Solutio
Nota de
allio.

Particula

agitato aer factus calidior: spiritum extremumque pituitosa sua immobilitate: putrefacere potest. Calidior est affici argumens: non est quod vel situm parere ieiunium solet. At ubi ederimus odor ciborum grauem illi oleum offuscat: ut maior minorque calor enim ciborum calorem precedentem illum eruperat ita ut nihil effici possit.

Quare ab omnibus illorum qui nihil comederint sed fuerint ieiuni et propter cum eis pretereant imensior et horribilior emittit fetor: quod puerbialis odor fetere ieiunio: sed ora illorum qui non sunt ieiuni sed sobrie comederint: etiam si fetent pus in ore non fetent tali modo: non tamen debent multum et multotiens comedis: tunc enim posset indigestione fetere: sic igitur si ora non debent fetere: opus sit huius neque esse ieiunos aut repletos sed sobrios. **Deinde** Aut quod. Soluit et per assignat causam per primum. dicitur esse: quod veterum ieiunantis non mouet in acceptione et tractione super cibum: cum motus habeat refrigerare per accensum tamen: ut visum est 5^a particula. spiritus retentus in ventre aeris calidior redditur: qui propter immobilitatem causat putrefactionem in viscosis et flegmaticis superfluitatibus ac etiam choleris et vitellinis et citrinis. impossibile enim est inuenire veterem et matricem vacuos: velut neque duas vesicas. nalius 3°. Immobilitas enim est una causarum putrefactionis: et per primum fetoris: ut mare ostendit oppositum metho. 4°. unde in sequenti problema putrefactio accidit a quiete quietis: cuius quidem caliditatis signum: quod ieiunius eo quod calefacit situm inducit maxime: ita ut ea ponat signum purgationis sufficiens. afo 4°. **Deinde** Comedentibus. Assignat causam 2° primum. dicitur quod in his qui comederint calor est minor et per primum fetor: ita ut de leui fetor dissoluatur et vincatur ciborum odorizatione: quoniam caliditas et odorabilitas ostendunt caliditati ventris: et ipsius effumationi fetide: et ideo comedens nihil sentit fetoris. Scias quod huius non fetent solum per ora ieiunantes: verum aliquam mordicationem maiorem patiunt in ore stomachi: et propter quorum sensibilis et cholere susceptibilis. **Nosce** quoque quod fetor oris causatur aut propter putrefactionem gingivarum et dentium vel empimatis coartati in pectore: ut 10° persequenter apparebit. aut per humiditates corruptas agitas a caliditate in ventre: de qua sermo tractat primum: quoniam quidem effumationes fetidam sui quantitate cibum exstinguit ac suffocat qualitate.

Problema. VIII. Antiqua.

Ropter quod ascella fetidissima locorum: Atrium quod irrespirabilissimum: est autem fetor in his maxime: propter id quod putrefactio sit a quiete quietis: aut propter id quod immobilis et inexercitabilis.

Cur ale omnium maxime partium nostri corporis male olent: Atrum quod omnium minime respirare possunt: malus autem odor locis huiusmodi contrahi maxime solet: quoniam putredo quiete interioris qualitatis consistit. an ideo quod immobiles inexercitateque habentur.

Quare ascella quod est locus sub primo adiutorij ex utraque parte occultatus est fetidissimus omnium locorum: et per omnes locus tectus ac ubi accidit perfricatio carnis adiuncte ut igitur fauces post aures sumitas mris: et quod inter digitos pedis: hec. n. fetida: tunc quoniam recipiunt aliorum superflua: tunc quod tegunt ea perfricatione mota: et de his precessit sermo 12° et 14° 4°. **Deinde** Aut quod. Soluit assignans duplicem causam

di. per causam esse: quoniam locus sub ascella pre omnibus alijs respirat minime et euertatur. 13 enim sit sufficiens rarus: quod declarat multitudo pilorum in ea existens. afo 5°. tamen hic nata est fieri putredo et fetor propter retentionem maiorem superfluitatibus: quod non potest propter loci clusione exhalare: in quo maxime pertingit fetor: eo quod locus ille natus est ut in eo gignat putredinem: que cum exstat fetoris accensum: propter quietem materiam humide male quietatis de leui parate putrefieri et fetide effumare. **Deinde** Aut. Secundo assignat aliam causam vel complet quod in ceperat de quiete materiam male: quare dicit illud peringere: quod locus circa ascellam quiescit immobilis: non enim propter exercitium ab ipso superfluitates exhalant: ut ab alijs partibus organicis ad motus ordinatis non solum sed ei adest: verum etiam tamen visus natus pars recipit superfluitates partium nobiliorum: hec enim recipit quod cordis maxime: fauces eas que cerebri: et igitur epistaxis. **Nosce** in 7° quod Aut. quod quadam causam fetoris in ascellis et pediculis dixerunt fore ex reliquis vestigijs spirituum: visus natus creatus est homo: que ceciderunt in partibus ascellarum: et penetraverunt in partes cutis: sed non est de illis quibus sit inuoluntarius: cum esse spirituum peruerat in melius. **Propter** quod pedes fetent cum maxime sunt in motu. Juxta illud. loquens in carcere pedes. **An** quod plurimum mouent tecti verberet ac occultati: ut non possit superfluum exhalare ab eis: adhuc recipiunt superfluitates terrestres et aquosas paratas putrescere defacili et fetorem inducere.

Problema.

IX.

Antiqua.

Ropter quod sudores fetentes quoniam inungunt vnguento fetidiores fiunt: Aut quod in multis his fieri. ut acutum et dulcem commixtum totum factum est dulce. deinde de omnibus sudantes fetidiores sunt: vnguentum autem calefactum est: sudores igitur preparat.

Cur hoies quod virus redolent hirci sedius oleat cum se odorifere vnguentarint: An hoc in multis accidere solet velut cum acido dulce commixtum est: dulcius totum exultat: tunc etiam omnes postquam sudant: grauius olent. vnguentum autem calefacienti diuim habet itaque sudorem potest puocare.

Quare est quod sudores fetidi quoniam quodam vnguentorum inungunt redduntur fetidiores non inunctis.

Deinde Aut quod. Soluit ostendens illud non esse verum: quare ad maiorem ipsius exponere reuertitur ipsius. id dicens illud quod situm verificari in pluribus: non autem in omnibus: et declarat motum eius dicens: quod sicut dulce mixtum cum aliquo acuto debita seruata proportionem miscibilium totum ex his compositum redditur saporosius et delectabilius quam sit singulus per se: et propter id dulce multum excedit: eo quod acutum id obuiat. hoc autem acutum hebetat: quare desine. utilis sit permixtio rei dulcis cum acuta: 13 autem in pluribus saporibus ita sit et odoribus: fallit tamen in his quoniam: cum quidam vnguentorum occurrunt sudoribus fetidis: non enim meliorant inde: verum deteriorant in amplius: et maxime cum vnguenta fuerint calefacientia: sudores aperitione pororum et humidorum subtritione preparando: et partes ipsorum permixta adinuicem ut humidum aquosum cum terreo lutulento: putrefactionem et fetorem per primum augmentat et non corrumpunt: materie vero huius vnguentorum sunt calida excedentia cum humiditate extranea: ut antequam humidus crassa flores subtiliores. et reliqua ut apparebit. 11°.

Problema. X. Antiqua.

Ropter quod gibbosorum et curuosorum fetidior et grauior odor anhelitus: Aut quod iclusus

Immobilitas est una ex causis quod putrefactio in ducit.

Fetoris vi

q: iclusus ē loc⁹ q est circa pulmonē ⁊ diuelli⁹
ex rectitudine: qre nō bñ exhalabilis: s; putrefit
humor. ⁊ spūs magis iteri⁹ iclusus. **Nota.**

Cur hominum icruuoz gibborūq; habitus gra-
uior ac sedior est: An q locus pulmoni accom-
modatus conclusus flexusq; a sua proceritate
est: amplius interclusus putrescat.

Quare anhelitus gibbosoz ⁊ icruuosoz siue strumo-
soz feridior est: aut salte grauioris odoris op-
positis: siue emittat p os siue nares. **C** Non^m ex iterioz
4°. q gibbosi dñr quoz in posterius causat eminētia ex
spōdiliū dislocatione. strumosi vō qb⁹ anterius. **C** Non^m
q nō solū ppter B anhelit⁹ quozūdā fetet: vepz etiā cū op-
pilant ptes nariū supius sub oculis entes camufy dicti: su-
perfluitates enī cerebri nequeūtes descēdē ⁊ ppe tpe calo-
⁊ humido putrescūt ⁊ fetent. **C** Deinde Aut qz. **S**oluit
dicēs cāz eē: qz locus q est circa pulmonē distrahīt ab ei⁹
rectitudine lōga. cū enī pulmo moueat dilatatiōe ⁊ pstri-
ctiōe: salte pp ampliatiōē ipf⁹ oz pect⁹ ptedi. cū sequat
morū illi⁹. **S**al. cū āt pulmo nō possit sufficiēter euētari
dilatatiōe ⁊ reductiōe: nō pōt qd supflūū ē exhalare. **S**;
putrescit humiditas ⁊ spūs aere⁹ g retinet i ipso iclusus: a
q tadē spūs exhalat putridus: ⁊ qz putredo nō solū ē cā fe-
toris imo ⁊ corruptiōis ⁊ mortis: vt pz in li⁹ mor. ⁊ vita.
Un afo^r 6° **P**ip. gibbosos ex asmate aut tussi scōs añ iu-
uētēte mori pñtiāt. cū. n. pulmo n̄ hēat locū sufficiēte vt
possit dilatari ac supflūū expurgare suffocatio ptingit.

C Problema. IX. Antiqua.

Ropter qd multa vnguentoz coe-
dāt fetida: qdā aut delectabiliter: aut
nō peius: Aut qdūq; qdez motu aut
fricatiōe pmutata: peiora talia: qdūq;
vō nō: ecōtrario: sūt āt qdā talia: quēadmodū
⁊ floz ex qb⁹ sūt odorabilitates: hec qdē frica-
ta aut calefacta aut desiccata praua: vt albevio-
le: filia āt vt rose. Et vnguetoz vtiq; qdūq; ex
talib⁹ sūt: trāsmutat: alia vō nō: pp qd rosatus
nequaq; ⁊ fetida vident magis quoz sudores
fetidi: ⁊ qz miscent hrio: quēadmodū mel cum
sale: non magis dulce sed minus. **Nota.**

Cur vnguetoz magna pars sudori permixta
male olet: aliq vō suauior reddit: aut nihil dete-
rior: An que motu tractatuq; cōmutari solēt:
hec deteriora reddunt: q āt eadē pñstē possunt:
hec suauior redolēt. at sūt q resistere queūt: quō
etiā floz qbus odores pficimus. aliq cōtusi vel
calefacti vel ericati exolescunt: vt viole albe:
aliq sibi similes vt rose. Et vnguentoz igit q ex
flozib⁹ huiusmodi sūt cōmutari vtiq; possunt:
q nō sunt: nequeunt vñ rosaceū cōmutari mini-
me nouimus: ⁊ qdē quo sudores fedius olent:
eo grauius vnguetū qd reddere videt: qm rei
sibi contrarie se permiscet: vt mel cū sale nō ma-
gis sed minus dulce sentimus.

Quare est q multa vnguetoz seu inūctionū cū qb⁹
eis inūgunt exudat fetide: sed qdā sūt qbus

inuncti nō fetide s; potius odorifere sudāt: q multotiens
cōstruunt in fetoz remotione: vt dicta spicata ⁊ foliata.
Alijs vō perunctis reperit eoz mediū: nō enim multū pe-
ius aut meli⁹ odorat ab eis. **C** Deinde Aut qz. **S**oluit
assignās cām. ⁊ pmo cām sunt: ex parte cōponētū taliū
vnguentoz: dicēs cām esse: qm quecunq; pmutant a nā
sua ⁊ virtute: ⁊ id aut est ppter motū qz oīū fuerint mota
in aere: ita vt euaporationē nimā fecerit: vt pomū oñdit.
vel qz fuerint fricata taliter vt terrestre sit cōmixtū cum
subtili odorifero: qd fricatio hz facere vt dictus est ⁊ ceu
flores sunt: hui⁹ qdē efficiunt peiora in ipsis: ac etiam ad
opus vnguentoz: potius enī sunt cā fetidi sudorū q op-
positi. sed quecunq; non sunt talia: q motu aut fricatione
pmutent a nā sua: se habēt ecōuerso. nō enī reddunt pe-
iora neq; in se neq; ad opationē: sed meliora: ceu sūt odo-
rifera in substantia grossiori. Tūc hac pmissa distinctione
subdit. qdā reperiri talia vt flores quo ad primū: a qbus
odores resoluunt. qm enī bi fricant aut calefūt vltra eoz
nām vel desiccant: ⁊ vlr si aliquā trāsmutationē recipiāt
etiā modicā: reddunt praua: vt viole ⁊ pprie albe clauda-
rū: sūt enī be infirmiores: ⁊ nō adeo vt purpure eaz redo-
lentes. Aliē quedam sunt albe dicte saracenice ceu dicte
keiri prioribus virtuosiores: qdā vō sunt violis ⁊ talibus
affinia fm partē vt rose valde expāse pre maturitate eua-
nescētes. Deinde applicat ad ppositū subdēs: q similiter
vnguetā quecunq; facta ex his que defacili alterantur ⁊
corrumpunt: punctione reddunt fetidiora. quedā vō vt
quoz suba grossior nō pmutabilis: efficiunt odorabili-
ra. De medys igit qles vident rose fm q fuerit viridio:
res maturiores vel medie iudicādū mediocriter. Et sub-
dit q corpora sūt apparentia amplius fetida quoz fetidi
extāt sudores: idicāt enī ipsoz nāz. **C** Deinde Aut qz. **S**ignat
⁹ cāz sumptā ex cā pportionis miscibiliū: dicēs
q qm miscibilia opposito cōmifcent mō: ita vt nō sigillēt
adinuicē: ceu mel cum sale: iō punctione nō addit dulcedo
vepz poti⁹ imutat: ceu cū succbaz iungit prunis: nā iuxta
Desue res dulcis prerq; sale inuamētū pstat oī. silt eue-
nit in pūctiōe rez rōne olfatus: ⁊ hic qdē sermo exposi-
sufficiēter 15° pme. **C** Nosce apparere diuersitatē h⁹ vn-
guetoz in eo q ipsoz iunctiōe exudat fetide opposite vt
medie: fm q res fuerit i grossa suba subtili vt media. flo-
res. n. in vnguetū redacti ⁊ vlr qd subtile ē reddit fetidū.
radices āt ⁊ ligna ac oīa grossiora odorifera: vt sandaliva
leriana. de medys autē mediocriter iudicandus.

C Problema. Ultimū. Antiq.
Ropter quid oīa mora magis fetēt:
Aut qz replēt aerē: trāsmittit igit ve-
lociter odor in sensum. **Nota.**

Cur oīa plenius olēt cū mouent: An q aera
iplent. itaq; odor citius ad seipsuz reducīt.

C Explicit decimatertia particula.

C Istius quidē iam precessit expositio 4° precedētis par-
tis de odore. hic tamen proponitur de fetore.

C Incipit decimaquarta particula de nālibus
que sunt circa complexionem.

C Problema. I. Antiqua.

Ropter qd ferini fm mores sunt ⁊
visus: q in supabundantijs existūt
aut frigoris aut caloris: Aut ppter
idē: optima nāq; cōplexio ⁊ intelle-
ctui pfert: supabundantia aut stupe-
problemata. A. 4

Diuerſitas
in vnguē-
tis vnde.

Particula

faciunt. et quæadmodum corpus peruertunt: ita et complexionem intellectus.

Cur efferis et moribus et aspectu sunt qui in nimio vel estu vel frigore colunt: An eadē causa est. optima enī tēperies nō corpori solū: vix etiā intelligentie hominis pdest: excessus autē omnes dimouent: et vt corporis ita etiam mentis temperamentum peruertunt.

Expedita nimiz particula 13^a pblematū nālū circa organū odoratus. In hac determinat pble^a nālū circa cōplonē: in cuius qdē cognitionē venimus p sensus tact^u tāq^{ue} p cēntialia vt appet in tēgni. sūt enī signa sumpta ab ipso subalia: q̄ necessarie sūt veritatis sūm Daly rodoan. pponit igi^{ter} more solito dicens. Quare boies dicti in qbus extat excessus in frigore siue in calore ac vlr in reliqs q̄litatib^{us} potētibus pmutare: sunt ferini et brutales sūm mores et actus: et sūm visus et apparētias. **Non^m** q^{ue} exp̄ssit q̄litates actiūas magis: eo q^{ue} ceteris sūt fortiores in pmutādo: efficacissime enī sunt de distēperācia ineq̄uali. Adhuc scias q^{ue} l3 fere dicant^{ur} pprie aialia ferocia agrestia vt leo et pardus: vñ descēdit ferini nō mē: nihilominus hic oē audīt brutū: vt dicat^{ur} q^{ue} habentes excessum in frigore hūt mores ferinos et visus: eo q^{ue} sunt timidi aialibus timētib^{us} assimilati sicut cerui et lepores. Sūm habētes cōplonē calore deprauatā supfluo sunt feriales moribus et visu. sunt enī p̄fidi temerarij et sūm apparētia talū aialū: vt leonibus et p̄similibus: et hoc est qd^{am} oī in pbyssionomia: referē ad leones ap̄os et hui^{us}. Pōt et p visus audiri actus aspectus. sunt enī aliq^{ue} p̄scendentis visus vt leones. q̄daz vō hebetis et pauidi sicut ouis. Vel aliter vt q^{ue} p mores actus itelligant aie. p visus at corporis: et eius pprie apparētia figurationis p̄tū exterior^{um}: per hui^{us} enī tādē indicat sup mores et dispōnes aie reliquas. sūt enī aliq^{ue} habētes dētes caninos elōgatos ad similitudinē ap̄oz mādibulaz in anteriori p̄fās: et alij in modū habēt nasus aquilaz. **Deinde** Aut ppter.] Soluit dicēs cām esse equidē in cōi. s. ppter excessum a tēperamēto: ex quo mala sunt acquisita cōplo siue nā vel p̄suetudine deprauata: qd^{am} pbat p̄rium: dicēs q^{ue} cōplexio optima q̄ est tēperatissima vt possibile inuenire: nō modicū cōfert ad bonitatē intellectus: vt etiā p3 aialū 2°. vñ enī ea saltē in eius actu ceu organo: et q^{ue} ipsus est hui^{us}: et tali dispōnē dispōne: q̄lis est opatio: que oī psequi ex eo: puta rō: qua homo quoddā diuinū existit. 4° ethicoz apparet: optima et nobilioz p̄ ceteris aialū hāc habuit homo. Juxta illud p̄^o p̄mi Aūic. donauit deus homini tēperatio: rē cōplexionē q̄ in b mūdo sit esse possibile. Ex tā nobili qdē cōplone: et intellectus actus et mores: mēbzorūq^{ue} p̄figurationes pueniūt pulcherrime: partes enī sue respectu partū alioz aialū extāt velut aux in fornace pbatū. ap̄ parēs p̄mo hystoriar^{um} et 2°. Hui^{us} aut tā nobilē cōplonem ac decorā etiā cōpositionē excessus stupefaciunt et corrūpunt: sicut enī corpus peruertit: similr et nām intellectus pmutant. alligat enī eius cōplexioni p opationē saltē. **Notandū** q^{ue} cū intellectus sit q̄druplex apud p̄m vt apparet 3° de aia. puta primoz principioz que per se pueniunt ad habentē. 4° meta^{ph}. intellectus agens de quo dictū est: q^{ue} est quo est oia facere: ac passibilis seu mālīs qui est oia fieri. et 4° intellectus passiuus vt imaginatio corrūpibilis existens: hic omnis pōt audiri intellectus: et passibilis maxime. sūm q^{ue} quātū ad ipsius actus ex intellectu depēdet passiuo: siue enim ipso nō est itellige re. Et si intellectus passibilis nullū habeat organū in corpore. vñ in p̄n^o

pbyssionomie anime sequunt^{ur} corpora: et ipse sūm seipfas non sunt ipassibiles a motibus corporis: p̄p qd^{am} corrupto quodam interiori vt organo imaginationis: itelligere et considerare emarcescunt. primo de anima.

Problema.

II.

Antiqua.

Propter qd^{am} in ponto frumētū dimissum in frigore per multa tempora sit incorruptibile: Aut q^{ue} euapozat extraneū humidū cū calō: quemadmodū

dū in visis que fiūt passē: quedā enī a frigido: quedam enī simula calido.

Cur frumētū in pōto frigori expositū diu reseruari itegruz pōt: An ppter ea q^{ue} humor alius vna cū calore euanescit vt in visis fieri nouimus. alia enī frigore alia calore exhalant.

Quare si in ponto regione frida et sicca septentrionali et vlr in q̄libet h3 dē a mari sic noiato: quod nūc p̄p belis submersionē belesponticū vocat^{ur} mare: frumētū et vlr alia semina cetera suo mō cū frida et sicca tardissime vt panigiū si dimittant^{ur} in frigore tpe lōgiori respectu regionis huic opposite vt meridiei: nō tñ corrūpūt aut vñib^{us} p̄forat. **Deinde** Aut q^{ue}.] Soluit di. cām esse: qm̄ humiditas extranea in frumēto euapozat et foras resoluūt: q̄ retēta corrūptionē causat ipsi: accidit. n. b vt videmus euenire visis in spectaculis aeri et vēto expositis: nō putrescūt. n. de leuī: eo q^{ue} quātū euapozat i eis tāti resoluūt et expirat foras: sic. n. agūt putrefactionē p̄hibēt: vt balsamus aloes 2c. et iō aliq^{ue} volētes vias p̄seruare: cōtorquēt suspēsozia ipsaz: et sic p tres aut q̄tuor dimittunt dies auferētes postea. Alij in aquā effūdūt seruētē: nōnulli vō in paleis: et alij in melle: qd^{am} etiā declarat. nā qdā p̄seruant i corrūpta a frigido p̄fortate calim iterius: vbi humidū digerit nāle: ac expirat supflūū isensibilr: vt appet in nobis hyeme: q̄re inin^o tūc putrescūt corpa: vt visus ē p̄: nōnulli sigdē p̄seruant a corrūptōe p̄p calim p̄sumēs humidū supflūū: sūm. n. frigore vrcūq^{ue} adiuncto. Et iō dicēt nono in locis calis lōgeniores sum^{us}. nō. n. ita putrefactiones p̄gūt ceu in fridis: vt videbūt in regione at caliori et maxime cū humidū associat supflūū calō p̄tū: granum et hui^{us} putrescūt p oppositum cito: et vt defendant opz ipsa sepius agitare: ac etiam ipsa aeri et vento exponere.

Problema.

III.

Antiqua.

Propter quid in frigidissima regione causones magis fiūt: Aut q^{ue} repcutit frigus intus caliditatez. In estate aut p̄trariū accidit: interiora sunt frigidiora. Causon et febris exterioribus infrigidatis interiora facit calidiora.

Cur potius in frigidissimis terris ardores febriū fiat: An q^{ue} frigus calozē intus circū obstitit: cuius rei p̄trarium estiuo tpe agitur: partes nāq^{ue} interne frigidiores reddunt. Ardor autē febris est: ergo partibus refrigeratis exterioribus: calozis copia interiores redundant.

Quare in regiōe frigidissima et tpe sūm magis fiūt causones supple in regiōe cala et tpe etiā. **No** tādū q^{ue} p causones duo p̄t itelligi: aut causon ver^o factus ex cholā ru. cui^{us} mā existit i locis. p̄pings cordi: vt visus est p̄^o p̄t^o: vel febris p̄tinua p̄clusa ex humore ardēte iterius giata.

Qualita-
tes actiue
ceteris for-
tiores sūt
in pmuta-
do.

T.C. 51.
T.C. 18.
T.C. 19.
T.C. 12

generata. unde febris dicitur incendiū. sicut hō dicitio magis oportet in significatum nominis potius transferre: ita ut extensue teneat et non intensue: si enim intensue acciperetur sic sepius ptingeret causon in hyeme: quod non est verum: cum egritudo sit proportionabilis: ut ad multū tēpori maxie: vñ fortassis ista corrupta ē: et enim esse magne. ut et apparuit p^a p^acula. **C** Deidel Aut qz. **S**oluit d. cāz eē: qz frigus regiois et tēporis reperit calitatem iteri et fortificat: qz fortificata febris fortior efficit: s; i tpe calido ut estate ac regione sicut euenit p^ariu: frigerant. n. iteriora: pp nāqz apertione poro et calido p^atinētis dissolutione qz humiditatis: calidū sui similitudine gaudēs cōfluit ad ex. afo. p^a. ita ut nō tāta caliditas relinquitur febrī. Et iō regione aut tpe calidis minoiant ac abbreviatur morbi. in oppositis vō p^arie: qd declaratur qz causon ē febris in q^a exteriorib⁹ ifridatis interiora reddunt calida: pp vebemētē flāmā circa locū: et calidi attractione exterioris a calo iteriori: ut et febris ostēdunt lipparie dicte male morigerate exātes: ardēt. n. iteriora cū vebemēti siti et rigescunt exteriora.

C Problema.

III.

Antiqua.

Ropter quid ethiopes et egyptij tor-
ti sunt? Aut quia calido quemadmo-
dum ligna torquentur siccata: ita et ani-
malium corpora. Ostendunt autem et
crines: crispiores. n. hñt: crispitudo autem est sicut
toruositas capillorum.

Cur blebis pedibus ethiopes sunt et egyptij?
An quemadmodum ligna ita etiam corpora ani-
malium depauperari a calore solent: quod etiam pili
declarent: quos illi crispiores q̄ ceteri gerūt. cri-
spitudo nāqz veluti pilorum blebitas est.

Quare ethiopes nigerrimi climata duo supiora inha-
bitantes et egyptij qz tēnēt: sūt p^arti et icurua
tipres. n. nō hñt recte plasmatas: s; obliq magis: nā celeri-
ter icurnant: os hñt p^antum ad extra: caput nauticare:
pectus eminens: crura cū brachys cōtorza. **C** Deidel Aut
qz. **S**oluit. et p^a assignat cāz. d. p^a illud p^atingere pp multas
caliditate faciente humidū euaporare: quo accidētē pli-
cant et p^atorquentur mēbra ipsorum: et vñ aialū illoz clima-
tū: qd declarat ex lignis exiccat: que cū p^ariuent humidi-
tate pp^aia plicari apparēt et torqueri: cūz humidū nō eq̄-
liter exhalet p^a oē: nisi habeāt humidū viscosus multū vn-
ctuosum ut abies et terebintus. **C** Deindel Ostendunt. **I**
Secō declarat illud signo. d. qz ita sit nobis capilloz idi-
cat crispitudo ipsorum. intantū. n. crispantur ut piperi colle-
cti reddant filēs. z^a p^ami. et aialū. 9. huius aut crispitudo est
velut qdā capilloz toruositas: ex qua idicatur sup cōtor-
sione offiū: et p^a p^ais partiū. **C** Notandū vt apparēt ex 5°
de gñatione aialū et cōplexionū 2° qz crispitudo capillo-
rū duplici p^atingit de cā: aut pp caliditate faciente humi-
dū euaporare et siccitate corrugātē: ita ut nō sustētari hñā-
tur capilli: ut ostēdūt lore igni expōsite: et hō p^atingit in cō-
plone et regione sicut: vel pp toruositate poro: per qz egre-
diunt: ut hñ. n. dispositi: ita et capilloz opz disponit: hec cri-
spitudo est p^amanētior poro: minor tñ indifferenter se hñs
ad cōplexionē et regionē: qz imbecillitate informate aut
māe accidit etherogeneitate. Et et qnqz 3° pp debilitates
vaporis et duritiē cuti: qz tūc si penetraverit erit adeo sub-
tilis impotēs qz pilus exiēs nō poterit in se fulciri: quare
plicat et rugosus quodāmodo et crispus reddit: velut cūz si-
lus per foramen trahit artum: adeo subtiliat ut corruge-
tur. et hec quidem crispitudo feda est.

C Problema.

V.

Antiqua.

Ropter quid in austrinis magis femi-
narum generatiui sunt coitus? Aut quia
multū humidū tardius ingrossat: in
austrinis autem propter humiditatem
cōplexionis humidius sperma fit.

Cur tēporibus austrinis initus feminā poro
generant? An qz largior humor tardius crasse-
scit: austrinis autem humor temperamenti fa-
cit ut semen reddatur humidius.

Quare

flātib⁹ vētis australib⁹ calis et hūdis coeūtia
gñant magis se. i septentrionalib⁹ at his opposi-
tis pcreat mas. ut mltū. dcm ē at magis: qm qnqz poterit
eē tāta vñus spmat: vt possit ipressiōi austrioz flātūū res-
stere: ac sicut borealiū ibecillitas. **C** Nosce qz hō fmo ex-
p^amit magis hysto. 6°. et 2° de gñone aialū. i borealibus
magis sūt mas. australib⁹ vō se. et pmutatio accidit: ita qz
feminea p^aetia mas. pariū: et eē: imo dicit pastores nō so-
lū differre masculigoniā si coit⁹ fiat borealib⁹ aut austrā-
lib⁹: s; et si coitū passa respiciat ad aust⁹ vñ boreā: modi-
ca. n. inclinatio qnqz sit cā caliditatis et friditatis: et hoc po-
stea gñōis. **C** Deidel Aut qz. **S**oluit. d. cāz eē: qz multa
quātitas supflui hūdi tardius igrossat respiciēs ifrigida-
tionez qz pauca vel mediocris. cū. n. tardior sit iformatio
femella et nō mas. generat: mas. n. pus informat se. Doly.
teo. 3°. et Auic. 21° terty. et aialū. 9. cū. n. vt ostēsus est 41°
q^ate. in gñatiōe oporteat spma coadunari vt calor ipsius
pfortet: ampli⁹ ptingit masculinatio sub boreā qz austro.
ex hoc. n. sperma reddit aquosius et inefficax et spiritibus
inanitum: in boreā vō econtra rē.

C Problema.

VI.

Antiqua.

Ropter quid in paludosis que quidē
sunt in capite vlcera velociter sanan-
tur: que autem in tibijs vix? Aut quia
gravis est humiditas ppter id quod
terrestre est. Grauius autem deorsum tendunt:
superiora quidem bene digestibilia. Propter
id quod descēdūt in inferiora: inferiora aut multa abū-
dāt supfluitate et facile putrescibili.

Cur locis palustrib⁹ vlcera capitis curari ce-
leriter possunt crurium autem tarde? An qz hu-
mor est gravis: quia terrenus est: omne autem
grauē tendit deorsum: ergo vlcera superiora cō-
coctioni sunt opportuniora: quoniam humor
delapsus ad ima est: inferiora aut ipsa multo ex-
cremēto putrefactuzqz facili redūdant.

Istius

problematis iam pcessit expositio sufficienter
pme p^ais. 18. hñ tñ pter alia paludosis adiūxit:
illic autē simplr. cui⁹ causa potest esse: quia forte aliquis
dubitarē credēs qz propter supfluitatem non posset ve-
lociter vlcerum capitis fieri consolidatio: quare ad id re-
mouendum addit paludosis.

C Problema.

VII.

Antiqua.

Ropter quid in bene enētabilib⁹ qui-
dem locis tarde senescunt. Qui autē
sunt in concauis et paludestrib⁹ ve-
lociter? Aut senectus putredo quēdā

Particula

est: putrescit autem quiescens: quod autem est in motu: aut omnino imputrescibile: aut minus hoc patitur: ut aqua in altis quidem igitur propter bonam euentationem aer in motu est: in causa autem manet. Amplius autem illic quidem propter motum semper purus est aer et alter fit: in paludibus autem manet.

Nona.

Cur qui loca edita apertaque colunt tardius senescunt: qui autem caua et palustria ocius? An senectus quedam putredo est. Putret autem quod quiescit: nullo modo aut minus ita afficitur quod mouetur: ut aqua profluens et conclusa: igitur ut locis editis aer undique afflante spiritu agitur: ita cauis manet imotus. Ad hec locis apertis purus diuersus assidue propter agitationem aer habet: palustribus ipurus idemque semper emarcescit.

Quare in locis altis que sufficienter euentantur ventis salutiferis ut quorum apertura est ventis orientalibus et septentrionalibus: tectura vero occidentalibus et meridionalibus: cum eo quod non sint alia impediencia ut paludes et huiusmodi ut bononie: tarde senescunt: et per dies diutius sani viuunt: qui vero habitant loca stagnosa et paludosa: et quorum dispositio est predictae opposita: celeriter senescunt homines: et per dies sunt breuis vite: sunt. n. in vaporitate multa habentes debilitatem epatis et stomachi: unde hydropis et vlr egritudinibus sunt expositi. (C. Deinde Aut.) Soluit dupl'r dicens. primo causam esse: quia senectus causatur ex quadam putrefactione accedente a quiete: quod autem quiescit putrescit: cum superflua retineantur in eo causantia prohibita transpiratione et putredine consequenter: quod probatur opposito: nam quod est in motu et agitatione continetur: aut penitus non putreficit: aut si computreat parum existit et raro: ut ostendit aqua mota et maxime maris: in ea enim due cadunt putrefactionis cause: puta quantitas et motus. sz. prime partis: sed in locis preminentibus propter euentationem et agitationem magnam solummodo imputrescibilis est aer cum sit in motu continuo: apertum est. n. et manifestum unde quaque: sed in profundis putrescit opposito: et ideo senectus in locis altis tardatur et vita protellatur sicut in fensulis: in locis vero concauis acceleratur: et per consequens mors. (C. Deinde Amplius.) Assignat causam aliam. d. ideo esse: quoniam in locis altis aer est purus et clarus: in profundis aquosus est commixtus fumis terre et vaporibus aque turbidis quietus non agitur. Primus autem a putrefactione: senectute: ac morte preteruenit. secundus autem inducit. quare etc.

C. Problema.

VIII.

Antiqua.

Propter quid qui sunt in calidis quidem locis sunt timidi: qui autem in frigidis viriles? Aut quia contrarie locis et temporibus natura se habet: propter similiter habentibus necesse est periri velociter. Viriles autem sunt qui sunt in calidis: timidi autem in frigidis. Accidit autem hoc in calidis quidem existentes in frigidis: hoc vero in frigidis calefieri sunt naturam. Magni autem ambo sunt: qui quidem in frigidis propter innatam eis caliditatem: qui autem in calidis pro-

pter eam que est in loco: in calidis. n. et a calido augentur: frigus autem deficiturum est. Sicut igitur his quidem in principibus huiusmodi augmentum vehementer: alijs vero non prohibitis ab exteriori frigiditate merito augmentum recipiunt in multum: quod autem circa nos sunt minus propter id quod minus sunt principium in ipsis et propter id quod in frigidis condensantur.

Nona.

Cur timidi sunt qui loca feruida incolunt. fortes qui gelida? An quod non sunt quod loca et tempora se habent: quoniam si se similes ageret cito periret. Sunt autem fortes qui calidi sunt natura: timidi qui exangues refrigerati sunt: fit igitur ut qui loca inhabitant calida refrigerentur: qui frigida calefiant. Vtrique tamen corpore magno adolefcunt: eo quod qui frigida colunt insito calore abundant: qui calida calore abundant: quia calida calore loci refouentur: quippe cum in calidis atque a calore incrementum sequatur frigusque vim astringendi constituti habeat. Cum igitur alteri principium iter se vehemens augendi obtineat: alteri nullo externo frigore impedianter: merito vtrique augeri possunt plenius: homines nostre regionis augeri ideo minus possunt: quod et principium illud in se ibecillius continetur: et frigore stipantur.

Quare habitates loca calida et ethiopes et indi sunt fortissimi. Unus autem. 2. pmi. homines corda sunt timida: prope quod spiritus multum resoluunt: et ipsorum corpora sunt lenia et eis aduenit senium in 30. annis: sed habitantes loca frigida sunt viriles: quos dicitur autem esse fortes et audacie maiores: et melius digerentes: et maxime si eorum loca fuerint frigida sicca petrosa. (C. Deinde Aut. q. 2.) Soluit. et per assignat causas dicens: quoniam natura non modo se habet ad diuersa loca: eo quod sicut est ita natura facit: ut dicitur est 10. et natura illorum que suo filio occurrit. puta calidam regionem: cum homo sit calidissimus aialium. ut visum est 4. et 10. quare necesse sit eorum corpora celeriter exuri: quod filius copio superueniens corrumpit et destruit: ut dicitur est per. tale autem aduersione antecedit spirituum resolutio: quare segit ipsos fore timidos et pusillanimes: sed qui sunt audaces et fortes sunt calidi sufficienter et non adusti: cum eorum calidum frigiditate regionis confortetur. Qui vero formidolosi corpora habent ifrigidata: contingit. n. eos existeres in calidis locis propter relaxationem calidi naturalis fridos reddi: alios vero propositum regionis fridas habitantes cale fieri. (C. Deinde Et magis.) Assignat causam magnitudinis: et mediocritatis corporis in creatura. (C. Et nosce quod causa ista est magis: et tunc dicitur quod hec ambo. s. loca calida superflua et fridus sunt magis: sunt. n. cause quorundam excessuum. puta timoris et audacie: quod potest dicitur est temeritas. Inuenit quoniam magis: cui vis personare peris finis: ut dicitur quod ambo huiusmodi calida et frigida loca inhabitantes sunt magni in creatura: differenter tamen: quoniam inhabitantes loca frigida sunt magni corpore propter ipsam caliditatem: et excedentes et amplius eorum pressis inhabitantes calida grades sunt propter caliditatem acquisitam eis a caliditate loci: quod filius eorum magnificat corpora: vnde et in calidis locis aialia et maxime frigide nature et se sunt maiora cum serpentes saure et soliv data sunt de lib. de causis longitudinis et breuitatis vite. Et in egypto quod est loca calida viragies multum et multoties efferentes. hysto. 9. et illud est quod dicitur: quod in locis calidis aialia calore augmentantur erit magis in primo et tertio climate quam in secundum propter aduersionem contingentem maiorem

Bononie
seca tarde
senes sunt
et per dies
sa
ni viuunt.

Et fensula
mi similis.

in ipso q̄ in reliquis duobus: magis. n. sunt p̄p̄nqui calidi-
tati tropici cancri: vnde audiuit a Marco Ueneto: qui ē
equatorē pertrāsyt: iuenisse illic boies multo maiores q̄
hic: hoc merito euenit: qm̄ in talib⁹ locis nō reperit frigi-
dū corpoz ipsoz cōdēfatiū: p̄ p̄ns minoratiū: q̄re cō-
cludit: q̄ sicut bi q̄ habitāt regiōes frigidās hnt in seip̄s
p̄ncipiū vebemēs augmētū: qd̄ est calidū inatū vniū t̄ for-
tificatū: vñ in gelādia vbi est frigiditas itēsa cū humidi-
tate multa: boies vidi p̄maximos. hūidū. n. in ip̄s a cali-
do est de facili passibile: ita in alijs q̄ habitāt regiōes cali-
das inest calidus eaz nō impeditum a frigiditate conti-
nentis. Et ideo condignum est vt augmentent vtriqz: dis-
ferenter tñ: qm̄ qui sunt magni calido regiōis longiores
erūt q̄ latiores t̄ p̄fundiores: qui aut p̄ calidum magis
innatus ē. Sed q̄ sūt circa loca seu climata nostra. vt 4°
t̄ 5°. de quo Arist. oriūduz t̄ eoz affines. nō sunt adeo ma-
gnis: minores satis: q̄ nō adeo forte p̄ncipiū caliditatis
itrancū ē: vt q̄ sunt in climatib⁹ extremis frigidis t̄ dein-
ceps: neqz sicut illi q̄ habitāt climata superiora calidiora.
Condensantur autē bi frigidus magis eis propter remis-
sum calidū regiōnū ipsaz: q̄re minores creatura t̄ magis
cōmēsurati: hec aut ē. 16. repetent p̄blemate.

Problema.

IX.

Antiqua.

Ropter quid longevi magis sunt q̄
in calidis locis habitāt: Aut propter
id quod sicciores habēt naturā. Sic-
cius autem imputrescibilis est diu-
tius. Mors nō putredo quedā est. Aut quia
mors quidem infrigidatio est interioris calidi
infrigidatur autem omne a continente t̄ frigi-
dior: est autem continens aer: in calidis autem
locis calidus: in frigidis nō frigidus: quare
velocius t̄ magis corrumpit calidum quod
est in eis.

Nova.

Cur diutius viuunt qui locis calidis suaz de-
sunt eratem? An quia natura sunt siccior. Fir-
mitus autem diuturniusqz qd̄ siccus est. mors
autem quedā putredo est. An q̄ mors caloris
interioris refrigeratio est. Refrigerari autē oia
solent ambientis aeris qualitate. qui vt locis ca-
lidis caler sic frigidis friget. itaqz interiorē ca-
lorem ocius magisqz corrumpit.

Querit in qbus locis vita magis plonget t̄ duo fac.
p̄rio ostendit lōgenitātē ex p̄te p̄uationis mor-
tis accētalīs: que accidit corruptionē violēta. Scdō ex p̄-
uatiōe mortis nālis p̄ p̄sumptionē humidū radicalis: que
mors dī dulcis t̄ p̄ marcorē. 2° in sequēti caplo. Dicit igit̄
tur q̄re illi q̄ habitāt loca calida sunt lōgioris vite t̄ sano-
ris habitantib⁹ reliq̄ loca: t̄ maxie iter distēperata: ita vt
tēpamētū regiōis declinet ad calz t̄ siccū. C Deidel Aut
qz. Soluit. t̄ assignat primo vnā cām dicēs: qm̄ habitan-
tes loca calida sunt naturaliter sicciores habitantibus loca
frigida p̄pter caliditātē: ad cui⁹ qd̄ez calefacere cōsequit̄
exiccatio: cū humidus putrescibile expiret. qd̄ aut siccus
minus natū ē putrefieri: qm̄ putrefactio per calidū t̄ hu-
midū existit: qd̄ minus putrescit est vt sic longiori tēpore
perdurās: sed mors est quedā putrefactio. Mors. n. vio-
lenta causat putrefactionē: vt dī in libro de morte: sed in
locis frigidis multiplicat hūditas p̄ accēdes: hec aut faci-
liter putrescit t̄ mortē iducit putrefactiōe. C Dubitatur

qz Auer. ait in de morte t̄ vita q̄ habitātes in regionibus
calidis t̄ humidis sunt longioris vite: qd̄ p̄ accēdes adue-
nit: vt p̄pter paucitātē putrefactiōis. hic aut dī in calido
simp̄r: humidū. n. t̄ calidū sunt cāe putrefactiōis. C Di-
cendū q̄ Auer. dicit ex accēde id fieri. Aut q̄ duplex est
cōplexio calida t̄ humida s̄m Daly. puta nālis a p̄ncipio
existens creationis ex suis p̄ncipijs: t̄ altera accidentalis
ex vsu p̄mutatiū ad caliditātē t̄ humiditātēz acquisita: q̄
vitupabilis extat: parata est. n. de facili ad putrefactionē:
de qua intēdit Ari. cū dixit: in locis frigidis putrefactio-
nez magis fieri q̄ in calidis. Auer. aut de prima. C Dein-
del Aut qz. Secūdo assignat aliā cām mortis q̄ a putre-
factione: vt p̄ viā extinctionis vlr a frigido. d. mortē fore
infrigidationē quādā calidi intrinseci: qd̄ declarat: nāz oī
qd̄ ifrigidatur tandē a frigore p̄tinētis refrigerat̄: cuz oc-
currit. aer enīz quātūcūqz calidus dum fuerit in eius nālī
dispōne frigidus est nostri corpozis t̄ maxime spirituum
cōparatione. Auic. scdō primi: sed p̄tinēs in locis calidis
calidus: in frigidis vō frigidus est: calidus siquidem con-
seruat cū sit amicu t̄ determinās: frigidus vō oppositum
afo. 5°. p̄pter qd̄ p̄tinēs frigidū celeriter t̄ vebemēter cor-
rumpit calidū: qd̄ est corpoz ab ipso ambitoz: vñ vide in
regionibus frigidis senescentes celeriter mori.

Problema.

X.

Antiqua.

Ropter quid in calidis locis longe-
uiorē? Aut qz magis calidum t̄ hu-
midum saluant: mors autem est ho-
rum corruptio.

Nova.

Quam ob causam qui calida loca habitāt vi-
uere diutius possunt? An q̄ humores calozēqz
amplius seruāt: quaz rez iterit⁹ mors est.

Reperit antedictū p̄blema vt cōpleat ei⁹ cā ostēden-
do q̄ loca cala min⁹ ē causant mortē nālez
plus vitā extēdētia. C Deidel Aut qz. Soluit dicēs cāz
eē: qz in locis calis melius t̄ diutius p̄seruat calm t̄ humi-
dum: que sunt principia t̄ cause vite: vt vsus in de causis
longitudinis t̄ breuitatis vite: q̄ in locis fridis: t̄ p̄ns vita
in eis longior est: qz mors que est vite p̄uatiō nō est aliū
q̄ corruptio calidi t̄ humidū: calidū enim depascendo hu-
midū minorat ipm p̄ accēdens t̄ tandē p̄sumit. 3° p̄mi. Uñ
Seneca: q̄ meū oritur meū moritur: t̄ qui me viuificat
me occidit. C Dubitat: que loca faciāt ad lōgitudinē vi-
te magis calida vel frigida: t̄ videtur q̄ nō calida sed fri-
gida: p̄ Auicē. scdō primi. dicentē in locis habitabilib⁹ ca-
lidis senius aduenire in triginta annis: senius vō propin-
quus est mortis: sed h̄ tempus breuissimū est vite natura-
lis. Adhuc est homo calidissimū animalius vt dictum est
prius: loca calida ei p̄iugere erit addere ignem igni: vt vi-
sum est prima particula: ita vt adustio t̄ breuitas contin-
gat vite. Qz autem frigida faciāt ad lōgitudinē vite vñ:
q̄ mors ceu tactum est aut erit naturalis vel violenta ac-
cidentalis: nō qd̄em prima: eo q̄ accidit p̄pter p̄sumptio-
nez humidū: quia humidū in eis est multū resistēs p̄ cali-
dū sufficiēs ad digestionē p̄fectā: neqz violēta: qz dcm̄ est
eam putrefactione cōtingere: h̄ autē corpora locozz ra-
tione videtur putrescibilia minimē: cuz sint pinguiora:
lia vō imputrescibilia: vt dictus est priozz quarto: t̄ in de
causis lōgitudinis t̄ breuitatis vite. sunt igit̄ loca frigida
causantia vitam longiorē. C In oppositū est Arist. hic
t̄ in de causis longitudinis t̄ breuitatis vite. ait enim ea-
dem animalia fieri longioris vite in calidis locis q̄ in fri-
gidis. C Dicerāum cum Arist. q̄ animalia in locis cali-
dis sunt lōgioris vite: in qbus. s. maior est inclinatio ad la-

Solutio.
Calida cō-
plexio vi-
p̄ta.

Dubium.

Solutio

Particula

mus caliditatis q̄ frigiditatis: qualia sunt loca extremitatis terti climatis pirasētia inde p quartu climā Daly. in thegnit: pprie loca iter chaidā z choū z his affinia s̄z Bas. aro. tertia. Que vō calida valde ceu loca secūdi climatis: maxime vt tactū est sunt breuioris vite: propter adiustionē z cōsumptionē humidū radicalis citaz. Silr z que frigida valde: vt que sub arto sunt breuiss vite: quoniam in eis mors viraqz citius ac magis accelerat vitaz ipsoz priuans. Celeriter enim mors aduenit violēta putrefactiōe ppter p̄bitā trāspirationē causatā ab oppilatōe: z putredinis iductiua: z hec se^o. 2° de inge. sa. z mors nālis cōsumptiua festinat bis multū: qz ppter frigiditātē multaz exteriorē calidū interius impellētē accidit ipm vehemēter p̄fundari z iuscari in humido: quare illud magis de p̄ficer z corūperit tactū ē: qre necesse sit tales iterimere celerius. Quidā vō viraqz rōnes euitare volētes dixerūt habitātes loca frigida citius iterimere morte accidentali violēta z habitātes calida velocius nāli. Sed aperte illō cōtra Arist. est mentē: volētis q̄ habitātes calida sunt longioris vite: pp̄ priuationē vtriusqz mortis. s. nālis z violēte: propter qd̄ dicendūz 2° simpliciter q̄ habitantes loca calida iaz designata sunt longioris vite: ppter recessū ab viraqz morte: qd̄ declarat ex his q̄ requirunt cēntialiter ad lōgitudinē vite: vt appet ex lib. de lōgi. z breui. vite ab Arist. z Auer. puta calidū sufficiēs qd̄ possit diuti⁹ in ei⁹ agēdo mās sustentari: z humidū passibile. hoc aut̄ humidūz tñ nō sufficit: s̄ opz esse equale. Unde Ari. nō solum plus humidū hīs pp̄ hoc lōge existit vite: s̄ opz esse q̄tū z quale. Due enī sunt cause vite: debēt z hec adiūcē fore p̄portionata: vt calidū nō sit superflū respectu humidū: neqz d̄minutū: neqz sit humidū aqueuz facile p̄gelabile: vt qd̄ aquaticoz: qre aquatica gressibilib⁹ breuioris sunt vite: neqz facile exiccabile: ppter qd̄ adusta z sicca qdam breuiss sunt vite. Uñ Auer. de morte z vita: z sexto coll. necesse sit vt q̄litate actiue z passiue habeant iter se p̄portionē: z ad tertiū puta ad cor: neqz sufficit alterū: sic p̄ duos declarat eiūsdē cōplonis boies: coll. 6. quoz vn⁹ moritur celerius: qz l̄ p̄portionē q̄litate iter se: nō tñ in 3° alter aut̄ longeu⁹ pp̄ hoc. Tūc aut̄ discurrendo preacta: erit ampli⁹ in locis reperire calidis lōgenos q̄ i frigidis. cōcidūt. n. cū p̄ncipys p̄ampli⁹ vite. Quidā vō posuerunt causas lōgitudinis z breuitatis vite alias extraneas z accidētales. puta locū calidū z siccū. magnitudinē corporū. sanguinis z spūs multitudinē: quos Auer. detestatur: nō locus calidus z sic⁹: qz est cōburēs caliditate humiditātē p̄sumēs nālē: que est vite fundamētū: qre solū p̄ accidēs est cā lōgitudinis eo q̄ putredo in eo minorat vite abbreviatua vt tactū ē: neqz corporū magnitudo: nisi qñ ea causaret a multitudine calidi z humidū p̄portionatū: z nō ex abūdātia p̄is terrestis in eis. Et iō aliq̄ parui corporis longioris sunt vite q̄busdā magni: vt apes cui⁹ vita ponit de/cez extēdi annis. bystoriaz 6° cū tñ sit parua: Malachia vō magna duob⁹. de bysto. 4° neqz etiā multitudine sanguinis p se: vey p accēs ē cā lōgitudinis vite: qñ accidit aialibus ex abūdātia calidi z hūidi iterdū suffocari. silr neqz spūs: qz fac iterdū ad vite breuitatē: pp̄ ipsi⁹ exufflationē ampliorē. Sic igit̄ apparēt cause p se z immediate vite z cause mediate. z aliud: iter q̄ locus annumerat⁹ est calidus. ¶ Ad rōnes quid oīm iā quidē ad prima visuz est: z secūdā: p̄tendūt enīz loca calida distēperata superflue. ¶ Ad tertiā oīm q̄ habitātes loca frigida citius moriūtur morte nāli z violenta vt visuz est. ¶ Et si dicas q̄ nō naturalit⁹ humidūz multū est in eis z calidū. ¶ Dicēdū illud humidū fore aqueū: neqz. n. cū calore z corde p̄portionatū: intereunt z morte celeriter violenta: quoniam l̄

Cae vite
quot r̄q.

Apes de/
cēnijs at/
longuit.

Instituta.
Solutio

sint pingues: nō est ipsoz pinguedo aerea: q̄lis regit ad longitudinē vite: vt appet in de causis longi. z breui. vite. Est z cā accētalit⁹ quare breuiori durāt tpe in regiōe frigidiori. inordinatio regimīs: sunt. n. effrenes brutales: vt apparebit 15° huius. sunt enim voraces maxime.

¶ Problema.

XI.

Antiqua.

Rōpter quid in locis paludestribus somnolentiores sumus? Aut infrigidi magis in ipsis sumus. infrigidatio autem tranquillitas quedam ens facit somnum. somnus autem in quiescendo superuenit.

¶ Noua.

¶ Cur locis palustribus effici somnolentiores solem? An q̄ magis in his ipsis refrigerantur: refrigeratio autem cum quedam requies sit: somnum nobis conciliat: qui inter quiescendū solet accidere.

¶ Quare in locis paludosis vlr aq̄lis magis reddimur somnolenti z q̄si stupidi. i. oppositi at̄ sec⁹. ¶ De indel. Aut qz. ¶ Solutio di. cās ēē qz in eis ifridamur magis z hūectamur: vt vaporib⁹ eleuatis aerē ifridatib⁹ z buerctatib⁹: z iō ē videre medicos cū sonū volūt in egris cāre aerē ifridare z hūectare casu aq̄ eleuare sup aquā cadētis vt euaporatio fiat maior. Dñ at̄ ifrigidatio iducit quādā trāq̄llitatē z getē iteri⁹ causatiuā soni. is. n. aduenit nobis gescētib⁹: ē. n. geti filis vehemēter. Auic. 2° p̄mi. cū sit imobilitas qdā z vinculu p̄mi sensus. p de somno zvi. pp̄ enī friditātē spūs aiales reddunt̄ trepidi: z iō vaporatiua somnū iducit. Ari. ibidē. Propter. n. friditātē z grossitēz aeris acq̄sitā spūs nō disspunt̄ ita foras: cū nō iueniāt̄ lūminositatē exteri⁹: q̄ magis mouent̄: hñ. n. silitudinē grāde cū lūminositatē: cū spūs sit lux aut effigiē lūcl̄ hēat: qre i aere turbido tenebroso ē i die i sonū sum⁹ p̄mptiores.

¶ Problema.

XII.

Antiqua.

Rōpter quid in nauibus bene colorati super aquā dietati magis cis qui sunt in paludib⁹? Aut z temp⁹ z bene euentabile est causa: discoloratos autem aqua facit quando putrescit: qd̄ patitur propter imobilitatez: propter quod in paludestribus subcroci sunt.

¶ Noua.

¶ Cur qui in nauibus degunt: quāuis in aqua coloratiorez tamen sunt: q̄ qui in paludibus? An loca cōmode aspirata coloris prebere bylaritatem possunt. pallidos autem humor efficit cum putrescit: quod euenire immobilitatis causa solet: quam obrem sup pallidi sunt: qui loca palustria colunt.

¶ Quare qui dietant z vitā ducūt: qz dieta p̄seruat vltimū in nauib⁹ z vlr in locis p̄stitutis sup aquas non corruptas: vt marinas seu flum̄ incas: vt naute z māstiones super aquas habitantes sunt meli⁹ colorati: vt colore cōmixto ex albo z rubeo: hic. n. color in thegni corpori debet tēperato q̄ illi q̄ habitāt loca paludosa stagnosa concaua: in qbus putrefactiōes ḡnant. Colores. n. boz epaticoz z spleneticoz sē turpes. ¶ De idel. Aut qz. ¶ Solutio. o. cām ēē: qñ tps. i. dispō aeris particularis ex q̄ causat qdā in eis vispositio in modū cōstitutis tēpoz bene

euentatoz: ita qd aer purior extat z clarior q̄ illoz qui paludes inhabitat: z stagna: quare reddunt bene colorari: q̄dam enim facta in aere talium frigida emanatione causat refractio calidi ipsoz ad cutem: ad quam peruenit sanguis colore bonum causans: cum nō p̄stipentur inde vehemēter pori. Causantur etiā inde veta corpora p̄stipuentes boni coloris ad modum boze. afo. 3. Sed cum aqua putrefcit: sicut paludis z stagnorum motus priuatione vt dictus est seprimo: sedum colorum causat in corpore tendentem ad croceitatem cum quadam fuscitudine z viriditate. Quare in locis huius reddunt corporum colores subrocei: qd accidit oppilatione chistis fellis z viarum epatis: causata praua nā aeris corūpētis digestionem: z similiter ab usu aque quo accidere retinet cholera: que cū tandem transpiret in cutē icticitia vel eius similitudinē inducit: neqz semp color inducit croceus verū aliqui fuscus z subulridis ppter splenis oppilationē z corruptionē alicuius cholere in venis. incurrit etiā quandoqz propter sanguinem grassum demoroidas z colorem habitantium illas.

C Problema.

XIII.

Antiqua.

Propter quid in hyemalibus regionibus prefocatio vehementer fit multa z magis q̄ in estiuis? Atruz pp humiditatem aeris: ab ipsa enim humiditate aq̄ calidior fit aeris: q̄re z aer humidior. Calido aut nō est ficiior aer in his locis: sed vī pp p̄trariū: quemadmodū sol qui ex nube est propter id quod ab umbra tegitur. Noua.

Quare in locis proportionatis hyemi z maxime fm humiditatem ceu sunt humida p̄caua vehemens z multa accidit pfocatio que contingit a caumate mēbra inflāmate ac si faces p ea trāsirent: ita qd frequētius i ipsis q̄ in regionibus estiuis siccis maxime z altis accidit ea: vt in regionibus vidi galloz. C Nosce hoc p̄blema differre a 1. 5. intātū qz illic erat sermo vlr de humido prefocatio. h̄ at mag de hūido p̄culari acq̄sito a loco. C Deinde Utrū. Soluit dices pmo cām eē ppter humiditatem multā vaporosā in aere talium regionū existēte: qua calor solis adueniēs inflāmat in ea vehemēter: ita vt aqua circūstans aerē efficiat valde calida intātū qd superat caliditatem eius: facta est enim impressio in subiecto grossior: unde aer calefit z humectat ppter euaporationē a calido valde: qui subigrediēs cōcauitatē pectoris miscetur humiditatibz illic multis inuētis ppter loci naturā: quarū dissolutionē agens: cū essent prius quiescentes: hinc itumescētes iuiscate cōprehēdūt pulmonē phibētes ei⁹ motus: q̄re suffocationē igenerāt 21. 5. C Deinde Calido. Remouet scdo dubiū. nā crederet aliqz qd hic aer esset siccus ppter eius inflānationē z grossitiē di. qd aer in talibus locis nō reddi ficiior ppter caliditatem: sed qd videatur ficiior est pp 21. 5. ei⁹ pncipaliter ppter humiditates: que ingrossauit ipsū: ita qd recipit inflānationē vehemēte effectū siccitatis inducentē: quare decipit quis credendo ipm siccū inde fore: qd declararat accidere modo sili quo

qn sol tegitur nube aliqua etiā frigida causante vmbra: opz. n. aliter spissas eē z magnā: cū. n. tūc p̄tines vehemēter calefcit pp radioz adunationē z trāsitu ad nos pangustū: vī tūc nubes eē calida: cū tñ sit frigida p accēs causans calorem: z itidē 25. 6. p̄blemate repetetur.

C Problema.

XIII.

Antiqua.

Propter quid q apud meridiē habitantes magis sunt nigroz oculo? Aut glauci qdē sūt oculi pp supabūdantiā extrinis calidi. nigri aut pp absentiam ei⁹ quemadmodū Emp. ait. Quēadmodū igit eozū qui apud septētrionē habitāt glauci oculi sunt in eo qd irrisecū calin phibet euaporare pp exteri⁹ fridū: ita eoz qui apd meridiē habitāt: hūidū qdē pp p̄tines calz nō egredit. calin at nullo p̄posito euaporat. relictū at hūidū nigrū facit. Lumis. n. absentia qd relinqt est tenebrosū: aut coloribz reliqz corpis assimulat color q est in oculo pp qd albis extrinb⁹ his q sūt apud septētrionē glauci oculi. albo enim hīc p̄propinquus est color: z his qui in meridiē nigris existētibz nigri z oculi sunt. Noua.

Qua de cā q meridiē versus habitant nigris oculis potius nascunt? An q vt oculi cesij calor interioris erupantia reddunt: sic eiusde absentia nigri efficiunt: vt Empedocli ē placet. q̄ quemadmodū q aquilonē versus positi sūt oculi cesijs iō nascunt: q calor iterior effluit a frigo re exteriori verat: ita qui ad meridiē vergunt: continent quidem suū humorez: propter aeris circūfusi teporez obuiuz: sed calorem continere nō queūt: qd nihil extrinsecus est qd obsepiat atqz arceat: itaqz humor qui relinquitur nigrescit: lucis enim absentia omnia offuscari opacariqz solent. An reliqui corporis colores oculorum color imitatur: itaqz qui aquilonez versus inhabitāt: vt ipsi albo corpore sunt: sic oculos quoqz cesios habent: hic eteniz color prope albus est. z qui ad meridiē sunt: vt ipsi nigri: ita etiam oculos nigros sortiuntur.

Quare habitates loca meridionalia vt ethiopes z indi hūt oculos nigros: qui aut supple septētrionalia: vt dacy: z parthi: glaucos vī varios. C Deinde Glaucci. Soluit. z assignat cām primo fm opinionē Empe. di. primo causam glaucedinis oculoꝝ fore ppter excessum preexistentis calidi in talibus: sed nigri propter eiusdem defectum: ceu inquit Empe. quoniam ignis id est calidus est album: vt dictum est primo octauē: z de generatione z corruptione ab eodem primo. C Nota qd hanc opinionem Empe. Aristo. recitat quinto de generatione animae. Circa meliū: z eam impugnat hac serie. Opinari oculos glaucos fore igneos: sicut dixit Empe. z nigros plus habere aque q ignis: z q in die glauci non acute videant propter defectum aquem: nigros aut in nocte ppter defectū ignis non est bene dictū. si oculus est de natura aq̄ z nō de nā ignis: ut ostēsus est in de sensu z sensato. Et alterā subdit Arist.

Particula

causas vt declaratu est 10° 2°. hoc tñ Aristo. cū Emp. cōci-
dit. porest. n. Emp. sermo ad bonū intellectū fortasse refer-
ri cū p ignē intellexerit spūm visū multū luminosus pre
alys corporis spiritib⁹ similitudinē habētem cū igne nō
paruam. Unde vigesimo trigésime primē dicitur visum
fore ignem. ¶ Deinde Quēadmodum. J. Deducit predi-
ctam cām secūdā ad ppositū dicēs: q sicut illi q habitant
frigida septētrionis oculos habēt glaucos ppter frigidit-
tatez cōtinētis phibētē calidū euaporare: qd cā subalbe-
dinis z glaucedis existit: sīlī in illis q habitant loca calida
circa meridiē humidū qd in oculis eoz hī: z sī sit ptenens
eos calidū: nō egredit^r foras: sed calidū cū sit mobile sub-
tile nō habēs frigidū exteriū cōtrapositū: qd ipsum ph-
beat ab euaporatione: extrosum euolat humido relicto:
qd nigredinē causat. ppter eius frigiditātē z obscuritatē
vt pz qnto de generatiōe aialū. Et hoc est qd subdit: q il-
lud qd relinquit ppter luminis priuationes: reddīt tene-
brosū: de rōne enīz lucis est dealbare: causa enīz albedi-
nis est pmixtio luminis in diaphano terminato: vt pz in
de sensu z sensato. ¶ Deinde Aut qz. J. Assignat alteram
cām tactā secūdo decime: dicēs ideo esse: qz color oculo-
rum similatur colorī totius corporis: similitudine tamen lata:
cum locus in quo representatur sit velut quedam pellis
corporis. Unde quinto de generatione dictum est lingue
pellē colorari fm colorem pellis reliqui corporis: cuz igi-
tur color oculo-
rum sequat^r colorē totius corporis: z habitan-
tes frigida septētrionis sint coloris albi in reliquo corpo-
ris ipsoz tunc oculi erunt glauci albedini vicini: z sīlī cuz
illi qui sunt circa meridiēz sint corpore nigri: color oculo-
rum pportio-
nate colorī reliqui corporis erit niger.

¶ Problema.

XV.

Antiqua.

¶ Propter quid qui sunt in calidis locis
sapientiores sunt q̄ qui in frigidis?
¶ Atrum propter idem propter quod
z senes iuuenibus: hī quidem enim
propter frigiditatem loci superexistentem na-
tura ipsis calidiores sunt multū. Quare valde
ebrijs assimilantur: z non sunt vitales sed viri-
les z bene sperantes. Qui autē sunt in estinis
sobrii sunt: ppter id quod ifrigidati sunt: vbiqz
autem timentes sperantibus magis argumen-
tantur querere: quare z inueniunt magis: aut
propter id q diuturnius hoc genus est. Hos
autem z a diluuiō destrui: quare sunt sicut iu-
venes ad senes qui sunt in frigidis locis apud
habitantes in calidis.

¶ Noua.

¶ Cur locis calidis homines sapientiores sunt
q̄ frigidis? Atrum eadem de causa qua etiam
senes q̄ iuuenes sapientiores: et enīz qui sedes
frigidas habent: frigore loci obsistente: longe
calidiores q̄ sua sint natura reddūt: itaqz vi-
nolentis admodum similes esse videntur: nec
ingenio valent: quo prospiciāt rerumqz ratio-
nes inquirant. Sed fortes fidentes sperātesqz
sunt. Cōtra qui loca calida habitant: sobrii pro-
pterea sunt: quia possunt satis refrigerari. Fit
autēz quaqz in re vt qui meruunt magis q̄ qui
confidunt velint inquirere. Itaqz magis valeāt

inuenire. An q̄ antiquius genus hoc homi-
num est: ceteri enīz eluue perierunt: ita vt tan-
q̄ iuuenes sint ad senes qui loca habitāt frigi-
da ad eos qui calida colunt.

¶ Quare illi quoz regiones sunt calide tēperate ceu q
terty q̄rti z q̄nti climatis. Daly. 2° q̄rtipari
ti. z vniuersaliter illi quoz latitudo est iter. 34. gradus a
linea equatoris vsqz ad latitudinē. 40. graduz ceu dictū
inter chnidiā z choū extāt sapientiores quacūqz regione
q̄ habitantes regiones frigidās: sicut sunt sextus clima.
septimū z quecūqz deinceps maxime: in locis enīz sic ex-
traneis nō possunt nasci homines bone cōplexionis neqz
boni sensus. Aliicē. 10. meta. ¶ Nosce iuxta Ptolomēz
secundo quatripartiti: in locis habitabilibus calidis ho-
mines fore magis intelligentes ac maioris ingenij habē-
tesqz vim maiores sciendi facta stellarum: quia q̄dācus
signoz z planete sunt magis circa genith caputū suoz
z magni sunt study in quadrius scientijs. In cui⁹ sermo-
nis confirmationem inquit Daly. Aristo. z Gal. fuisse de
quinto climate: qui optimi fuerūt naturales z metaphy-
fici. Platonem autē z Ptolomēz de tertio qui excellen-
tes in mathematicis. hos autem Albumasar tertio intro-
ductoz dicit esse babilonicos z sibi propinquos ceu egi-
prios: in quo dicitur metaphysice pbemio gentem facer-
dotū primitus dimissam fuisse circa inuētiōē mathema-
ticoz vacare. Sol enim nō elongatur multuz a capitibus
eoz neqz appropinquat: est enīz motus solis equalis sup
eos: ideo aer eoz fit cōplexionis temperate neqz super-
flue calidus aut frigidus: colores eozz corpora z nature
sunt temperata: z sensus ratio z animi qualitas sūt bone:
abundantqz in ipsis sapiētia intellectus z rez prudētia z
bonestas z qualitates animi: z hec est terra pphetaz z sa-
pientuz. Sed qui sunt in regiōib⁹ calidis valde sicut quo-
rum capitis genith est inter equinoctiū z solsticiū estina-
le. Dico enim habitātes 2^m clima sicut ethiopes: horum
mores syluestres sunt plures. Ptolomēus: quibus qdem
Albumasar dicit modicū ingenium z intellectum adesse.
Qui at terras bitant fridas latitudinē hītes q̄nq̄zinta p-
tiū z deiceps sūt mores eoz syluestres nō vtētes rōne z fa-
cies corruptas turpes z brutales hītes hoies comedētes.
vt testat^r Daly. se vidisse: de his aut locis vnū refert her-
mes q̄ adhuc i noruegia z vltra georgiā inuēiri audio: puta
q̄ i fine septētrionis ysidiē sūt spūs maligni ac diaboli ac be-
stie ledētes hoies. ¶ De illi⁹ Utz. J. Soluit. r̄p assignat cāz
p^o pris dicēs: cā fore eādē illi q̄re senes sūt iuueib⁹ sapiēti-
res: cā. n. vtroibz ē multitudo z paucitas cali. pp. n. cali-
submissū senes magis sūt geti: z passiōib⁹ sedati q̄ adole-
scētes: pp qd aia igerari z residē sūt sapiēs z prudēs. pby.
7. Adolefcētes vō sunt in motu z turbatiōe plima pp au-
gmētū motuū z passiōnū molestatiōez. Un dēn ē ibidē i-
fantes z adolefcētes nō posse addiscere nec iudicare senti-
bus sīlī seniorib⁹ siue pbyteris. ¶ Deidel⁹ Di qdē. J. Per-
tractat cāz dicēs q̄ illi q sūt locis fridis ptract: pp fridita-
tē ptenētis loci q supabūdat nāz calidi nō pmittētē ipz vi-
stēdi ad exteriora calidiores efficiunt iteri⁹ valde: q̄ illi q
sūt i locis calis: z iō ebrijs afficiant q̄tū ad dispōnē corpis
z aienā sīc ebriy nō tñ oisfariā caliores efficiūt iteri⁹ val-
de: xpātes i mltā trāsmutatiōe z sumositate vaporosa ad
caput: ita z hī ceu ebriy nō vūt rōne: s̄ amētes sci ludū.
z 7. 3° sīlī z hī. Et id ē qd dī q nō vitales. i. nō vūt opib⁹
vite z actib⁹ rōnis qb⁹ hō differt a brutis: iux illud p̄mi
meta. hoīz gen⁹ arte z rōnib⁹ viuūt sumēdo vitā. p̄ mō vi-
uēdi: nō aut pro forma vite. iuxta illd secūdi de aia. viue-
re viuētibz est esse: sed sūt viriles audaces: yebemēter

In pleris
qz locis.

2. 60

2. 60

de seipsis cōfidentes: putant enim suo robore oībus posse resistere: ipsaq; superare: q; nō mouentur via ratiocinati/ua ad querendū ea quibus possent incurrere ac indigere: nō enim admirant neq; de contingentibus cogitant: cu; ppter admirari nūc et primū cepissent philosophari eodē principio. meditatio enim clauis veritatis exiit. in mo/numētis alniagesti. per huiusmodi enim ad sapientiaz peruenitur: quare minus efficiuntur sapiētes: et iō diutius permanet regnū Romanorū: citiusq; ad augmentum q̄ reliqua: existit enim in orbis quasi medio nobis habita/bilis positum: vt inter meridionales qui ratione ac inge/ny vigent acumine plurimū: et occidentales qui multa fe/rocitate temere acceptant ardua: habens per acquilona/res audacia et confidentiaz cū robore: et per meridionales caliditate et sapientiā. ¶ Deinde Qui autē. ¶ Soluit assi/gnans cām pme partis dicens q; habitātes loca tempera/re calida sunt sobry in cibis et potibus suisq; actibus mēsurati: extant enī sapiētes prudētes et virtuosī p̄sentia or/dinantes: futura puidētes: preteritoz recordātes. nō enī sunt temerari feroces: et in oībus de se p̄fidentes: quod ac/cidit eis: eo q; ppter exhalationē calī naturalis eoz a ca/liditate loci infrigidant: et cōtēperant spūs in eis: propter qd reddunt timētes aliquāliter: et minus feroces p̄dictis: qui autem huiusmodi augmentantur et attentāt iuestiga/re qualē finē eoz actus possint cōsequi: huiusmodi autē melius inueniūt qd q̄runt: pp ei inuestigationē sapienti/tes reddunt astuti et virtuosī ac inuētores d̄ facili. ¶ Pro/pter quod Albumasar itroductorū quinto dixit: hui⁹ post diluuiū omniū scientiaz p̄mos exiisse parētes maxime astronomie: tales ēt vlt sūt alia inhabitātes relatiōe pos/sidētū europā maxie Hip. etiaz de aere et aq. ¶ Deinde ¶ Aut. ¶ Soluit assignās aliā cām dicēs illud eē: q; ḡnatio in habitātib⁹ loca calida lōgioris est t̄pis: q̄ eis q; habitāt loca frigida: q; hi nō raro destrunt pp diluuiū aqueū: ita q; nulli ipoz aut q̄pacissimi remaneāt aliquos edoctu/rī: q̄re et ipsi corruptis scie sūt et v̄tutes corrumpunt. dupl̄r enī ipsa corrumpunt: aut suboz corruptōe: vlt p̄ suū p̄uiz. in de causis lōgitudis et breuitatis vite: sūt etiā cū hoc bre/uioris vite: sicut visū est nono: vt nō sufficiāt eoz tpe bre/uiori sapiētiā iuenire. Qui aut in locis māsītāt calidis nō ita destrunt a diluuiō: q̄re oppositē cāe sapiētiē et v̄tutēz pmanēt in ipsis. Quare loca inhabitātes calida se hnt ad eos q; possidēt frida: vt iuuenes ad senes: qui modico ad/buc vixerūt tpe vñ nō potuerūt sciētiā adipisci: cū experi mēto tpe idigēte q̄ lōgo acgrat: apparēs ethicoz p̄. Sūt et cū hoc hi passionib⁹ detēti sciētiē inimicis: vt tacetū est: senes at oīfariāz his oppositi: pōt etiā his adiungi alia cā q; loca inhabitātes frigida vigēt magis virtutib⁹ nālīb⁹ et debilitant animales: cū virtutes se impediāt. Aut. scdo de aia. secus autem ptingit in illis q; loca inhabitant calida: de aut sunt virtutes sapientiales: brutales vō p̄me. ¶ Du/bitatur: q; nō v: q; habitantes loca frigida magis diluuiō corrūpan: eo q; ipm cū nō aliud sit q̄ qdā cōis aialium corruptio: eque bene: imo videt amplius cōtingere in lo/cis calidis: ppter ignē actiū maxie: ceu pp aquā in frigi/dis nō adeo actiū. ¶ Cōm et ḡa hui⁹ sciētiū q; diluuiūz quoddā est aque qddam ignis: et vtriusq; quoddā est vlt oīno cūctas destrūēs spēs iuxta sermones legum p̄cipue. Dico aut sic quia nō p̄sentit Aristo. primo celi et mundi. et meteororū scdo. cū cōmē. de aia tercio. q; indicat Aristo. de mundo: cu; particulariter inquit de ignis diluuiō. In/cendia quoq; et flāme hec qdem celitus prius facta velut autē de phaetonte oriētales vsserūt partes. Subditq; de aqua similiter diluuiū. de autem versus occasum ex terra cōsurgētes et exhalantes velut ex ruptis hydryz et crate/

ribus super terram latis ad modū fluminis: et hic modus etiam particularis est sermonis Timei: l3 fortassis non accescat Aui. vt in decima. Est aliud particulare clima/tum aliquoz. Diluuiū aut nō parū factū fuit sub pirra et deuchalione. Unde tbi. pmo. post inundationē de pirra et deuchalione: qd cum aqueū videtur illud de quo scribi tur Genesis primo: cuius quidem causa multiplex extat. puta coniunctio septenaria vel senaria planetaz: et q; fue/runt retrogradi et in signis humidis et aqueis: fuerūtq; cir/ca hydriā aquary: et sic permutatio cōplexionis duoz idi/uiduoz superioz de triplicitate et in triplicitatē: et q; luna habeat p̄iunctionē et aspectū cū planetis aqueis et signis: sicq; domina ascēdentis in locis p̄p̄ys: ad sit etiam cum his causis oībus superiorib⁹ aut plurimis euaporatio grādis et fumositās in aere. Ex oppositis autē causis factum est diluuiū per ignē. Tbi. cu; Aristo. inquit: cu; Phaeton filius solis assumeret officiz patris quandoq; intantum versus terram descendit vt que ipsius conflagraret oia. Nec quidem fama fabulosa putatur: sed est vera. nam lōgo temporis interuallo mundi contingit exorbitatio: quā inflammatio consequitur vasta necessario: tunc quidem siccā loca inhabitantes et calida magis pereunt q̄ litorea vel flumina vt declarant tractatu quem de motu octane sphere construxi. Diluuiū vō vtrūq; particulare qui/budaz p̄teta: tis particularibus accidit causis. Tunc igitur respondendum et non tam crebre contingit diluuiū igneum ceu aque: cu; causa inferior materialis non ad sit vt in eo qui ignis. adhuc etiam aqua nata hic est amplius q̄ ignis multiplicari.

C Problema.

XVI.

Antiqua.

Propter quid q; quidē in calidis locis sunt trepidi sunt: qui autē in frigidis viriles. Aut quia cōtrarie locis et tēporibus natura se habet: ppter id qd similiter se habens aduret vtrq; velociter. Viriles autem sunt: qui sunt calidi p̄m naturam. trepidi autē infrigidati. Accidit autē hos quidē calidis existentibus infrigidari: raro enim existente ipso corpore: calidum ipsorum egreditur: in frigidis autem calefieri naturam: propter id quod ab exteriori frigore condensat caro: densata intus p̄bit calidum.

Noua.

Cur timidi qui loca habitāt calida: fortes qui frigida. An q; natura contra q̄ loca et tempo/ra se habet. Quoniam si se similem ageret peri/ret breui: fortes aut sunt qui nā calida constāt. Timidi qui frigidi sūt. Accidit ergo vt qui ca/lida colunt refrigerari nimirum possint. Cum enim solum rarumq; corpus eoz sit calor so/ras p̄fluere pōt. Qui aut in frigidis sedent sua calefcūt natura: q; a frigore exteriori caro den/setur: cuius dēfite calore colligi intus pōt.

C Explicit decimaquarta pticula.

Repetit. ¶ Deinde ¶ Raro. ¶ Assignat causam qua/ re in locis calidis contingit infrigidari: et in frigidis calefieri: et propterea repetit itidem dicens: q; in calidis locis accidit habitantes infrigidari: quoniam ex calore contingit corpora rarefieri continentis: et spiritus cum humidis subtiliari: ita vt foras egrediente calore na/

Et diluuiū multiplex.

Particula

turali frigida relinquuntur. 2a. In frigidis autem locis ob frigiditatem continens calidus fortificatur nature: & vniuersaliter corpore vt declaratum est sepe. Et hoc de particula decimaquarta.

Incipit decima pars particula de problematibus que mathematicas speculationes participant & quecunq; sunt circa celestia & circa animata & inanimata.

Problema. I. Antiqua.

Propter quid diameter appellatur
solum eorum que in duo diuidunt re-
ctilinea: que ex angulo ⁊ in angulum
ducta linea. Aut q̃ diameter di-
uisiua diuidit: quē admodum nō s̃ si-
gnificat nō corrūpens qd̃ mensurat: que quidē
ig̃r s̃m p̃tactus diuidens dico aut̃ angulos dia-
meter est: nō enim corrūpit sed diuidit. Sicut
militaria vasa diuidētes. Que aut̃ s̃m lineas cō-
posita diuidens corrūpit: componitur enim
rectilīneum s̃m angulos.

Cur linea de angulo ducta in angulum sola
ex omnibus que figuras rectis constantes line-
is bipartito secant diameter vocitata est: An
q̃ diameter vt nomen designat duas in partes
figuram eque dimetiēdo digerit: nibilo destru-
ens quod subiacer mensurandū. Ergo que per
commiſſuras hoc est angulos diuidit appellan-
da diameter est: quoniam hec figuram nō de-
struat: sed diuidat quomodo faciunt qui vasa
militaria partiūtur: at que per lineas secat figu-
ram compositam destruit. angulis etenim con-
stat que rectis lineis continentur.

Determinatis pblematibus naturalibus z me
dicinalibus nunc determinatur
quedam problemata circa liberales fere artes: z primo
determinat pblemata circa quadruium siue mathema
ticas scientias: difficilia valde. secundo circa triuium au
scientias sermocinales: problemata tamē multialia post
ponit propositis problematibus triuialis peritit: qz musi
ca: inest aliquid sermōis amor: vt apparebit in triuia
li: secunda in principio decimenone particule. Et quāqz
id rationabiliter dictum: rubeum tamen manifestatiuz
vniuersalis Arist. inrētōnis se solū vsqz in vigesimā octa
nam extendit particulas. Diuidit autē ipsum seipsum in
partes tres. Primo enim determinat pblemata que sunt
circa mathematicas quātitates simpliciter z fm quid vt
celestia. Secūdo q̄ circa mathematicas inanimatas quā
titates. Tercio q̄ circa animatas. secunda ibi] propter
bases.] Tertia in principio decimeseptime. Et primo de
terminat problemata circa mathematica simpliciter. se
cundo circa quātitates relatas ad celoz corpora. secūda
ibi] propter q̄ sole.] Adhuc primo agit de pblematib⁹
circa quātitatē cōtinuā circa quā versatur geometria. se
cundo circa quātitatē discretā circa quā versat arithme
tica. secūda in tertio pblemate initiatur. ¶ Ad euiden
tiaz quēdē predictoz sciendū q̄ subiectū mathematicaz
scientiaz ceu facientiz scire q̄ritas est: ipsa vō duplex in
predicamentis: discreta z continua: vnaqueqz vō harum

dupliciter potest considerari principio arithmetice Boetii:
 vel per se et absolute: aut relatione ad aliud facta. Si prio-
 ri quidem consideratione modo quantitas discreta: sic est
 arithmetica: siue mensura virtuosissima mathematicarum sim-
 pliciter. prima numerus absoluta existens scientia. Si vo-
 ad aliud referatur. vt ad sonum: qui est quid naturalis
 erit musica vel armonica. vt 19^a videbitur particula. Si
 autem quantitas per se attendatur continua: vt simpliciter
 dupliciter euenit seu prius: ita vt prius consurgat geome-
 tria: id est terrena mensuratio: geo. enim antiquitus gre-
 ce. terra. nunc vo dicitur gl. dicta. ipsa enim simpliciter
 circa quantitatem negociatur continuam: secundo vo
 modo est astronomia seu astrologia. Quantitas autem huius
 continua est triplex vt ostendit principium geometrie.
 linea scilicet superficies et corpus: punctus autem quanti-
 tas non est proprie: sed illud bene quantitatis caput et exor-
 dium: apud mathematicos enim punctum fluere imagina-
 tum causat lineam: linea superficies: et hoc corpus: id tamen
 impugnat Aristot. 6. physicor. et tertio celi 3 mundi. ex his
 aut tribus quantitatibus infiniti componi figurarum modi
 adinuicem possunt. hec. n. scientia numeri presupponit peritias:
 iuxta enim eius normarum figurationes describit vt pbat
 Boetius principio arithmetice. Quid autem sit punctus re-
 apparet geo. initio: et apparebit in sequenti particula. Pro-
 ponit igitur more solito problema dicens: quare solum
 de numero eorum que in duo diuidunt figuras rectas ha-
 bentes lineas: sicut quadratum pentagonum et huius-
 modi dicitur diameter: linea. s. que protrahitur fm obli-
 quum transuerse de angulo in angulum. Diameter est enim
 linea de angulo in angulum protracta: vnum alteri velut
 cathena coniungens. Dixi autem signanter solum: id est p-
 prie: quoniam aliquando minus tamen proprie accipitur dia-
 meter pro linea diuidente non solum figuras rectarum li-
 nearum sed circularium. Unde principio arithmetice dia-
 meter circuli est linea recta que super centrum circuli tra-
 siens applicando extremitates circumferentie ipsum in duo
 media diuidit. ¶ Deinde Alur quia. ¶ Soluit dicens pri-
 mo causam: quoniam diameter duplici modo habet diui-
 sionem facere: sicut et nomen sonat. dupliciter enim diui-
 dit: quoniam longitudinem et latitudinem comprehendit. dici-
 tur enim a dia quod est duo et metrum mensura: quasi duplex
 mensura. Propter quod. g. musculos fm diametrum pte-
 sos diagonales appellat: eo quod ductionem vel practionem
 fm duas partes longitudinis et latitudinis obseruat. Est
 autem proprietatis diametri et differentia eius ad alias lineas di-
 uidentes: quod id quod mensuratur per diuisionem huius non
 corrumpitur: imo potius conseruat: et ideo concludit. itaque li-
 nea que diuidit figuram in puncto: vbi linea recta lineam
 contangit: sicut est in angulo: diameter appellatur: quod vt di-
 ctum est non corrumpitur quod ipsa mensuratur sed potius saluat.
 ¶ Deinde Sicut militaria. ¶ Secundo declarat quod dia-
 meter diuisa non corrumpat dicens: quod sicut linee etiam ou-
 cre non corrumpunt vasa et ornamenta militaria nobilia me-
 surantes ipsa protractione de angulo in angulum: sed ma-
 gis defendunt: vt apparet in coronis scakeris et huiusmo-
 di vasis ex nobili materia constructis: vbi sunt quedam
 diuisiones protracte: in quibus vasa illa complicantur in
 vnum: non tamen corrumpuntur: sed potius fit vt tutius
 possint saluari: ita similiter est de diametro applicate ex-
 tremitates suas ad vtrumque angulum: vt etiam domus ostendit
 ligneae in quibus lignum protensus de angulo in an-
 gulum transuerse dictum continens saluat domum et de-
 fendit amplius: quam lignum fm longum vel latum produ-
 crum: similiter per oppositum magis corrumpitur: quod etiam
 estimandum in figuris. ¶ Deinde Que autem. ¶ Ter-
 tia dicitur

cia diu ostendit ipsius diametri p[er] angulo in angulo ad lineam directe p[er]tensas s[ecundu]m v[er]um non de latere ad latus: dicens siquidē: q[uod] illa q[ue] sunt s[ecundu]m lineas cōtingētes se cōposita: linea diuidēs corūp[ti]o[n]is q[uod] figura rectarum lineaz cōponit s[ecundu]m angulos: in eis erit cōiungit[ur] et p[er]stituit figura: imo si fiat diuisio in tali cōiungitōe: tūc nō ampli[us] prior remanet figura: sed corūp[ti]o[n]is: ut: ceu si vna pars vasis insignis ab alia sepe[ri] vas corūp[ti]o[n]is illud: puta si data hac figura. A fiat diuisio per longū ita. / \ cū lineae separent oīno corūp[ti]o[n]is figura. Si autem diuidatur s[ecundu]m transuersum vt taliter. A minime.

Problema.

II.

Antiqua.

Ro[ti]o p[ro]pter quid diameter vocat[ur]. Aut q[uod] sola in duo diuidit: quēadmodum igitur si quis dicat diameter est. Aut q[uod] sola eorum que in duo sunt vocat[ur]: et quoniam s[ecundu]m membra inquātum flectitur sola diuidit: alie nō s[ecundu]m latera.

Nota.

Cur diameter appellata est. Utrum q[uod] sola bipartito figuram diuidat. An q[uod] sola figuram secat per partes siue mēbra: q[ui]bus inflexa coartatur: cum cetera per latera diuidant.

Repetit[ur] p[ro]batu[m] p[ro]blema vt in ampli[us] declare[re] dicēs: q[uod]re linea s[ecundu]m transuersus p[ro]tēsa diameter dicit[ur] ac si aliq[ui]s diceret de ipsa diameter est. Deinde [Aut quia] Soluit dicens cām esse: q[uod]m ipsi soli diuisioni q[ue] est in duo transuerse de angulo in angulo attributū est illud nomē diameter vt Arist. phy. Et etiā q[uod]m h[uius] linea diuidit mēbra corporis et determinat s[ecundu]m q[uod] habet flexionē h[uius] eā: dictū est enī de progressu animalū q[uod] ipsa flectunt cum mouent partes s[ecundu]m diametrum: ita q[uod] pedibus carentia taliter flectunt. Sed alie linee nō diuidunt mēbra s[ecundu]m diuisionem transuersales: que est s[ecundu]m diametrum diuidere: verum s[ecundu]m lateralia magis vt virtus ostendit vegetatiua in eius motu: et maxime manifestat in augmento.

Problema.

III.

Antiqua.

Ro[ti]o p[ro]pter q[uod] omnes boies et barbari et greci in decē numerant nō in aliū numerū vt duo tria quatuor quinque: deinde itez reduplicat vnu quinque duo quinque: quemadmodū vndeciz duodeciz: nō itez extra q[ui]scētes decē: deinde exinde reduplicant q[uod]deciz: vnuquisq[ue] numerorū anterior et vnu aut duo: et ita alius q[ui]s: numerant aut terminantes vsq[ue] ad decē. Nō enī vtriq[ue] a casu ip[s]i facere vident[ur] et semp[er] aut in oībus nō a casu: sed naturale est. Utrū q[uod] decē p[er]fectus numerus: h[uius] enī oēs numeri species par impar quadratū cubus longitudinem sup[er]ficie[rum] primū cōpositū. Aut q[uod] principiū decē: aut q[uod] lata corpora nouē: aut q[uod] in decē portionibus quatuor cubici numeri perficiunt[ur]: ex q[ui]bus aiunt numeris pithagorici vniuersus consistere. Aut q[uod] i oēs ceperint boies habentes decē digitos: vt enim numerationē habentes primi numeri hac pluralitate: et alia numerant: soli aut numerant t[ri]acū genus quod-

dam in quatuor: p[ro]p[ri]e et quemadmodum pueri non possunt memorare in multum neq[ue] vsu nullus esse multo temporis.

Nota.

Cur homines omnes tam barbari q[uam] greci ad decē vsq[ue] enumerare cōsueuerūt: nō ad aliquē alium numerū: vt duo tria quatuor quinque: tum repetēdo vnu quinque duo quinque: sicut vnde- cim duodecim: nec nō vltra denariū numerus cessantes: inde replicare icipiūt. Est enī numerus q[ui]sq[ue] q[uod] p[re]cedit ac vnu aut duo et deinceps quātitas aliqua: enumerant enī statuto termino denarij numeri: band enī forte casuq[ue] id facere semp[er] oībusq[ue] in rebus putari debent: cum non fortuita sed nālis res sit: q[uod] semp[er] atq[ue] vbiq[ue] effici soleat. Utrū q[uod] p[er]fectus nūcrus denarius sit: continet enim oīa numerandi genera: vt par impar quadratū: quadratāle lōgū planū primū cōpositū. An q[uod] denarius fons atq[ue] principius est. quippe qui ex vno duobus tribus et quatuor constet. An q[uod] corpora q[ue] ferunt nūero nonenario continent. An q[uod]m. p. proportionibus quatuor cubales nūeri cōsumant[ur]: et q[ui]bus numeris vniuersum constare pithagoreis placet. An q[uod] oēs boies digitis decē lege nāli creant[ur]: itaq[ue] sui numeri calculos quasi adipiscētes: hac eadē multitudine cetera quoq[ue] enumerāt: vna gens q[uod]dā t[ri]acū ad quatuor numerandi series terminat: eo q[uod] amplius meninisse modo puerorū non potest: neq[ue] vsu habet rerum multarum.

Querit nūc circa arithmetica dicēs p[ri]mo. q[uod]re boies oēs cuiuscūq[ue] legis sint et dispōnis ceu barbari bestiales absq[ue] rōne degētes habitātes loca extrema frigida: siue greci boies rōnis habitātes vt visum est p[er] particula loca tēperata ceu boz medij numerātes finitū in denariū numerū et nō transcēdunt in aliū vltiorē in q[uod] terminent: numerādo vsq[ue] ad q[ui]nque: sicut q[ui]nque sunt digitū cuiuslib[et] man[us] nālis dicēdo vnu. 2. 3. 4. 5. Lū aut pueniunt ad q[ui]nque q[uod] est actualiter p[ri]mus imparius numerus: parē enim et imparē sub se cōtinet: deinde retēto numero quinario et cū vnitatib[us] vt p[ri]us reduplicato nō cessant do- nec in numerū denariū p[er]tingunt dicētes vnum q[ui]nque: duo quinque: et tria q[ui]nque et. donec cōsurgāt in decē: cū peruen- tum fuerit in denariū semp[er] ip[s]m replicant cum partibus denarij dicēdo vnu et decē: duo et decē: et reliqua vt nō cessant donec itez pueniant in decē: q[uod] est. 20. deinde repli- cant bis decē dicēdo. 20. 21. 22. 23. et. quousq[ue] pueniāt in centū: et abinde in mille replicādo ac decē milia: et sic deinceps: nūq[ue] p[er]trāseundo vltra decē: sed in ip[s]m terminādo p[er]tinue. Uñ 3° phy. Plato facit nūez vsq[ue] ad. x. **C** No- tandū q[uod] l[et] cum pueniāt ad q[ui]nque replicet[ur]: vt dictum est itez cum partibus quinque s[ecundu]m rez vt digitū alterius deno- tant manus: sed t[ri] nomē nō adeo sonat lingua greca vel latina: sed vltra decem non res t[ri] id denotat sed nomen aperte. Deinde [Nō enī.] Ostēdit scō q[uod]nē suam rōnabile vel p[re]uenit dubitationi: q[uod] crederet aliquis illud solum semel aut bis factum quasi a casu q[uod] numerus quietet in decē: cū enī inquit id semp[er] seruent et in oī-

T. c. 61.
Aduertat

Problemata. A.

v

Particula

bus: nō potest esse casuale: sed potius est nāle certum non impeditū ab aliquo: sic enīz semp existit: cōsimiliter ostēsum est 2° phy. raro cōtingētia si cās nō habuerint determinatā fortuita et casualia fore. ¶ Notandū fm Isidoz hāc sciaz inuenisse Pithagorā ipamqz Nicomachus ampliauit: et Apulleius cū Boetio in latinū trāduxit: est aut ipsa recta numeroz rō: numerus vō vno mēsurata multitudo. 10. Meta. vii. 7. Geo. nūerus est multitudo ex vnitate aggregata. numeroz siquidē ali^o potētia vt vnitas. est enīz omnis numerus potētia. Boet^o: q^o f3 Jordanū in pncipio noue mox arithmetice est rei esse per se discretio. Alius actū vt ceteri. Adhuc nūeroz: alius digitus: alius articulus: alius cōpositus nūerus siue cōmixtus. Digitus est oīs nūerus sub denario cōtent^o: articulus est oīs nūerus q^o pōt in decēz diuidi partes equales nullo exīte superfluo. vt. 10. 20. 30. 40. 50. 60. 70. 80. 90. 100. numeroz aut cōpositus cōstat ex digito et articulo. vt. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. Deinde Utrum. Soluit 2° pmo agit 3°. scdo puenit dubitatōi. scda ibi [Soli aut adhuc.] Pmo soluit fm alioz positionē. scdo fortassis f3 ppiā. 2^a ibi [Aut qz oēs.] Prima ē qtuor h3 partes dices: cām esse pmo: qz denarius est numerus pfectus: et ideo in ipso tanqz in pfectione et sine terminat. pbatur qdem esse pfectionem: qz sub eius ambitu claudit oēs numeroz spēs: cōtinet enim sub se par et impar 2c. Breuiter siquidem enodef quid vnūqz sit eoꝝ que sub denario collocant: est aut numerus par. 9. Geo. q^o pōt in duo equalia diuidi: et Boetius addit vno medio nō intercidente vt duo et qtuor: fm Pithagoraz par numerus est q^o sub eadē diuisione pōt in maximā paruissimāqz diuidi: maximā qdem spatio: paruissimā qstitate. Sed numerus impar ibidē est q^o nō pōt in duo equalia diuidi: addens supra parez vnitate: vt tria quinqz: fm vō Boetiū: numerus impar est ille quem nullus in equalia diuidit: eo q^o in medio pdictus vnus intercidat longitudinē. i. nām linearem: qm numeroz qdam est linealis: qdam superficialis: et qdam corporeus. linealis est ille in quo solus attendit pcessus: nō habito respectu etiā ad ductionē numeri in nūez: ad modū lineaz hntiū diuisionē vnā tm: vt longitudinē sine latitudine: sic vnū duo tria 2c. q^o qdē. 8. Geo. latera nūeroz appellant ita latera nūeroz sunt qz multiplicatione pducunt nūerū supficiem. i. numeroz superficialē: et est ille qui prouenit ex ductione numeri in numeroz: et h3 duos numeros denotantes ipm vel mēsurātes. f. superficies duas habz dimensiones lōgitudinē. f. et latitudinē. vñ eodē. 8. superficialis numerus appellat qui ex duobus cōstituit lateribus: sicut primus triāgulus: scdus qdratus: tertius pentagonus. ¶ Deinde l. primū et cōpositū. ¶ Numeroz alius pms et incōpositus. alter secūds et cōpositus. 7. Geo. pms qdem numerus et incōpositus est qui sola vnitate metit: nō enīz habz aliam partem nisi vnitatem a qua possit denominari tota quātitas vt sunt. 3. 5. 7. infra denarium. supra vō. xi. 13. Numerus aut secūds et cōpositus dicit: quonā impari ppietate formatus: nullā cōtinens in se substantiam pncipalez: et h3 partes a seipso et ab aliquo vocabulo denotatas. vnitatem vō a seipso: ab alio vō vnam vel plures partes vt nouem infra decē. vltra vō. 15. 21. 25. 27. ¶ Deinde l. Quadratum cubum. ¶ Numeroz enim qdam est quadratus: alius cubicus. numerus enim pōt duplr in numeroz duci: aut enim semel vel bis: si aut semel aut in se aut in aliū: si in se tunc est numerus quadratus: dicit aut quadratus: qz diuissim per vnitate ptractus habet qtuor latera equalia ad modum quadrati. Unde. 8. Geo. quadratus numerus superficialis est equalibus laterib^o cōtentus: sicut. 4. 8. 16. si autē ducat numerus in numeroz alium nō cōsurgit quadratus

sed numerus superficialis de quo dictū est pms: sicut cum numerus binarius ducitur in ternariū cōstituit senarium superficialē numeroz et nō quadratū. Ex quo habet q^o oīs numerus quadratus est superficialis et non econuerso: si vō bis numerus ducat in numeroz numerus cōsurgit solidus et corporeus: ad modū enīz corporis tres h3 dimensiones. vnde. 8. Geo. solidus dicit numerus qui sub tribus numeris continet: ex quoqz cōtinua multiplicatione habet pcreari: sed hic numerus bis ductus in numeroz: aut in seipsum vel in altez: siquidem in seipm seu in eius quadratum qd idem est: numerus cōstituit cubicus dictus a cubo seu solido. Est enīz cubus corpus sex habēs superficies. f. latera angulos. 12. vt taxillus. Quare. 8. cubus est solidus numerus vt bis duo bis: ter tria ter: et h3. si vō ducatur in alium bis: numerus sit solidus proprie vt bis tria bis: ter quater ter 2c. Ex quo apparet q^o omnis cubus est solidus et non econuerso. ¶ Dubitat: quonā dicit Aristo. denarium fore numeroz perfectū: qd nō videt: talis enim dat diuissio numeri paris. 9. Geo. et pmo arithme. Numerus alius abundans alius diminutus alius pfectus. numerus abundans vel superfluous est: qui oibus partibus suis simul sumptis minor est. vt. 12. vel. 24. cū enī suis partib^o cōparat maior summā toto cōstituunt. naz. 12. medietas est sex. ter. tria pars qtuor. pars qrtā. 3. pars sexta duo. 12^a. vñ: q^o oēs congregati simul. 16. numerus cōstituunt. Et similiter de 24. et eius compari numero. Numerus qdem diminutus est: qui omnibus suis partibus simul iūctis minor est fm Boetium: est numerus cuius eodē modo cōposite partes totius termini multitudine superatur. vt. 8. 14. pars enī octo media est. 4. quarta. 2. et octaua quidem vnus: que omnes simul coniuncte septenariū tm cōstituunt numeroz: et silt in. 14. Perfectus numerus. 9. Geo. appellatur qui omnibus suis partibus quibus numerat est equalis: qui fm Boetium temperamētum sortitus est: perfectus quidem dictus virtutis. f. emulator qui nec superuacua progressionē porrigit nec contracta rursus diminutione remittitur: sed medietatem obtinens neqz excedit neqz subiacet: h3 autem numerus raro inuenit. nam infra denarium. 6. reperitur infra. 100. 28. infra mille millenarius quadringenta nonaginta sex. infra decem millia: octomillia centum vigintiocto: denarius autem numerus nullus h3 numeroz est quatuor pretactorū: quare nō est perfectus. ¶ Dicēdū q^o numerus pfectus dicit multipliciter. vno modo qdem eo q^o omnes partes eius simul sumpte adequant totū: ita vt arguebat denarius non est perfectus numerus: verum potius diminutus: aliter eo q^o finit ter perficiet et terminet velut forma omnes alios numeros: ita denarius hic numerus dicit perfectus. Tercio modo qz in se ambos contineat numeros. puta parem et imparem: et sic impar dicit perfectus respectu paris: cōtinet enim seipm et parē vt tria et melius quinqz: et septē deinceps: sic igitur denarius dicit numerus perfectus nomine ipsius extenso. ¶ Deinde l. Aut quia. ¶ Assignat aliam cām fm Pithagorā dicens illud esse: qm numerus denarius est sicut pncipiū oīz rez: pithagorici enim p meta. dixerunt pncipia fm correlationē esse decem: posuerunt enim duas coordinationes: in altera quaz locarunt illa q se habent per modum habitus: in alia vō se habentia per modum priuationis: et vnaqueqz erat denarius: in prima quidē erat fm impar vñ dextrum mas quiescens rectus lux bonū quadratū. In altera vō contrarium vt infm 2c. quoz vltimū altera parte longius oppositum quadrato. ¶ Deinde l. Aut quia. ¶ Assignat aliam cām sunt nouem: esse ideo: quoniam corpora in circuitu mora diurnū non minus rōne

Arithmetica a Pithagora cepit: a Nicomacho aut ampliat fuit Boet^o et Apulleius in Iannuz arithmetice detulerūt. Dicit qd Araculus quid.

Par numerus quid

Impar quid.

Duplr numerus in numero duci.

Quadratus numerus quid.

nus rōne q̄ sensu cōprehensum. scdo celum stellatū: qd̄ z sepe octaua sphaera z vltima dicit̄ stellis in ea fixis cōpre hēsus: z sphaera septem planetaz̄ morib⁹ eoz̄ dep̄hensē: cū igit̄ nouē p̄cip̄erent sphaeras pithagorici: subiūxerunt de cīmā vt p̄positū eoz̄ cōcluderēt quā antitonā. i. in x̄ius morā vel extēfaz̄ dīgere. Vñ p̄ meta. q̄ p̄z celū ferunt. 10. qdem esse dicunt: solū aut̄ nouē ex̄itib⁹ manifestis: ideo decimā antitonā faciūt pithagorici: vt si sunt lata nouēz corpora manifesta: z oē qd̄ mouēt necesse sit hīc motores 7° p̄hy. tūc erit dare decimā puta mouens p̄mū. ¶ Notā dum q̄ Arist. dubitauit an sit ponere nonū celū: nondum enīz suo fuerat forte sufficiēter exp̄ressum tēpore. Et ideo loquens fm̄ alioz̄ opiniones videt̄ aliq̄ octauā sphaeraz̄ vel celū stellatū vltimū appellare: qd̄ aut̄ sit de hoc suffi ciēter oñdīt editione questioz̄ astrologie. ¶ Deide [Aut quā.] Assignat aliā cām dicens hoc esse: qz̄ q̄tuor numeri cubici vt vnitas: q̄ est oīs vt dcm̄ est potētia numerus: ita q̄ z̄ cubicus p̄mus: scd̄us octo bis duo bis: terri⁹ vige simus septimus ter tria ter. quartus sexagesimus quartus quater q̄tuor quater: qui oēs q̄tuor collecti p̄ficiuntur in decē p̄tib⁹ que sunt. 10. decene cētenariū p̄ficiētes: sic igit̄ apparet quō q̄tuor p̄mi cubici terminant̄ in decies decē qui est numerus p̄fectus: z̄ inde in aliū perfectū numerū vt in centū. Et cū vltra q̄tuor annos laborassem circa h̄s exp̄ōnez̄ seriei: fulgore quasi quodā fuit mibi imissa: hoc aut̄ faciebant pithagorici: eo q̄ totū vniuersū ponebant cōstare ex numeris: z̄ maxime denarijs b̄n̄tib⁹ adinuicē p̄portionē quādā: putarūt enīz p̄mo meta. numerum esse p̄ncipiū z̄ quasi mām ex̄itib⁹. Voluerūt enim numeros fore substantias rez̄. Unde qdam platonicoz̄ eos imitan tes dixerūt aīaz̄ q̄ est suba simplex esse numez̄ mouētem sc̄ipm̄. p̄mo de aīaz̄: enīz nesciebāt distinguere pythago rici inter vñū qd̄ est p̄ncipiū numeri: z̄ qd̄ conuerit̄ cum ente: putauerunt q̄ sicut vnitas cāt z̄ variat numez̄ ei ad dita: ita z̄ ens sibi adiuncta. ¶ Deinde [Aut qz̄.] Assignat quintā cām quā puto esse Arist. dicens p̄mo cām esse: qm̄ oēs hoīes nisi fuerint mōstruosi inceperunt z̄ didicerunt numerare h̄ntes decē digitos: numerātes p̄mo qnqz̄ vñi⁹ manus deinde alia qnqz̄: z̄ sic terminant̄ in decē: hoc enīz numero p̄mitus nūerauerūt seipsos: postea ex hac plura litate denarij transulerunt se ad nūerādū alia extra eos ex̄itū. ¶ Deide [Soli aut̄.] Scdo verificat̄ f̄monē suū p̄ instātiā pueniens dubitationi dicens: q̄ oēs vt dictū est nūerant in decē: solū qdā genus hoīz̄ de thracia termi nant numez̄ in q̄tuor nō vltra transeūtes: sed illud repli cantes: q̄ vident̄ hoīes fore q̄si equiuoce extrema septen trionis habitātes distēperati debilis memorie nā: nō enī potētes sunt plurimū recordari: z̄ vlr nullius vsuz̄ acgre re qd̄ est multiplicatū z̄ variatū ex pte t̄pis vel rei ad mo dū pueroz̄: quoz̄ retētio debilis p̄ multū ipsoz̄ motum cātū ab augmēto z̄ hūiditate fluxibili: cū eo q̄ sunt passio nib⁹ subditi: qd̄ si b̄n̄ recordent̄: p̄ accēs euenit: tū q̄ pau ca sunt qbus occupant̄: tū qz̄ admirant̄ z̄ non modicū de occurrentibus cū oīa sint eis insueta z̄ extranea.

¶ Problema. III. Antiqua.
Ropter qd̄ apparitiōes figurarū vi dent nobis eedē? Aut qz̄ terra cētrū: semp. n. files q̄ videt̄ nobis figure vi dent eedē nisi a medio aliqs̄ ispiciat: sed qñqz̄ hec qd̄ez̄ triangulata: qñqz̄ lata: qñqz̄ altera videbat̄: terra medio nostrū ab his vno nos speculari: existēte enīz spherica terra idē cē trū bui⁹ z̄ terre erit: nos x̄o super terrā habita-

mus: q̄renō ab hoc bimidiū diametri distantibus vbi talia vident̄: qd̄ igit̄ p̄hibet pluri facta distātia permanere figurarū p̄bantiā.

Querit p̄blema indifferēs satis in mathematicis di. q̄re est q̄ apparitiones vident̄ nobis eedē vñ files vbiqz̄ sumus in terra: triangulares. n. apparēt triangu lares: z̄ sic de alijs. Dicit aut̄ fortassis apparitiōes figura rū: qm̄ q̄titates nō vident̄ eedē de p̄pe vt dicit̄ z̄ de lō ge: qd̄ vaporibus ēt pōt cōtingere. ¶ Dubitat. qz̄ videt̄ figuraz̄ p̄bantiā nō fore. vt dīc easdē. qz̄. 6. h⁹. z̄ z° celi z̄ mūdi. dī q̄ circuli parui de lōge nisi vident̄ recti. ¶ Di cēdū q̄ p̄ apparitiones figuraz̄ intelligo magis figuras stellaz̄ ad quas vniformiter nos habem⁹ vbiqz̄ sumus in terra vt declarabit̄ cōsequēter p̄pter eius paruitatem oīa respectu celi z̄ figuraz̄ ipsi⁹. ¶ Deinde [Aut qz̄.] Sol uit dicens cām esse huius apparētie: qz̄ terra est cētrū celi vt. 8. cum reliquis in quo sunt ille figure apparētēs maxi me: z̄ iō semp vbiqz̄ sum⁹ files rēp̄tant̄. vnde aliqs̄ inspiciens h̄s figuras nō sic remotas a medio: ad orbē lu ne per ip̄ossibile sup̄eleuatus: tūc enīz mor⁹ ipsi⁹ eēt a me dio ceu leuiū vt ignis: z̄ sic appareret figuraz̄ p̄mutatio: puta q̄ vna appareret triangula z̄ interduz̄ plana: z̄ qñqz̄ altera ab eo qd̄ videbat̄ p̄mo z̄ diuersa: si tamen cōspicia mus illas existētes in terra tanq̄ in medio nostrū per re spectū ad celū: tunc cōtingit vno mō nos per h̄s figuraz̄ apparentias speculari: z̄ ita similes rēp̄tationes ostē dere: cum enīz terra sit spherica: vt probatū est scdo celi z̄ mundi. z̄ in medio fixa vniuersi: vñū erit centrum ipsius z̄ totius mundi. Sed nos habitamus terrā: sumus igit̄ in centro vniuersi: sed centruz̄ nullius q̄t̄itatis est relatione circūferentiarum: in ipsis aut̄ h̄s fiunt figuraz̄ apparitio nes: p̄pter quod non videbunt̄ figurarum apparitiones alie z̄ alie vbiqz̄ sumus in terra siue in centro z̄ in su perficialibus z̄ lateralibus: sed nō sic se habet inuariabi liter q̄t̄itatis figurarum p̄bantiā: fm̄ q̄ fuerimus pro pinqui aut remoti: cum enim p̄pinqui erimus diameter sicut est totus apparet: distantibus autēz nobis apparent huiusmodi talia fm̄ medium tm̄ ipsoz̄ vt medietas solūmodo diametri z̄ non totus. Concluditqz̄ vlt̄erius: itaqz̄ non propter hoc tamen nihil est impediens quin p̄ maneat eadem vel similis apparentia figurarum in quā tacunqz̄ distantia: cum aspiciens non recedit multum a medio tendens in celum: sic igitur aliter est apparentia vel p̄bantiā figurarum z̄ quantitat̄is.

¶ Problema. V. Antiqua.

Ropter qd̄ sole eque fortiter lato in equali tempore nō idem augmentū z̄ diminutio vmbzarum est? Aut quia equales anguli fiunt ad ea que videntur qui sunt a radijs ab equalibus circūferētijs: si aut̄ be z̄ iniecte faciunt radios in triangulo: qui cōtinet̄ a primo radio z̄ viso z̄ vmbra. Si aut̄ anguli equales: necesse longiorē lineā eius qd̄ videt̄ maiorē esse ea que est p̄pior: hoc enīz scimus: diuidat̄ itaqz̄ circūferentia in equales quascunqz̄ multitudines: videatur aut̄. g. quan do igit̄ sol in. a. accipiens. g. fecerit aliquā vmbzam in. g. i. necesse vtiqz̄ rādium in i. cadere: quando autem venerit in. b. rādus qui est. a. b. extra. g. i. cadet: z̄ quando igitur in. c. transierit

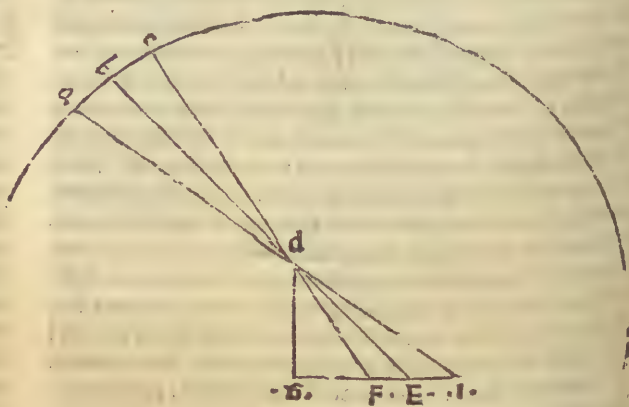
Particula

similiter. si autem non: recta linea recta dupliciter tanget: quoniam igitur equales ab. b. c. et anguli qui sunt ab hoc q sunt. a. d. et b. d. e. qles erunt cum centro enim: si autem ea q est. d. et in triangulo fm vertice enim bis: qre qm in equa qlia diuisi dii angulus maior erit. d. e. ex. c. d. si autem et alie: quos faciunt q sunt a circumferentia radij: simul aut manifestus est: et qz fm meridiem minima necesse est esse vmbra: et qz addita-menta quandoqz minime: maximu enim fm nos sol in meridie est: et prefocatio fit ppter dictam causam: quia sine vento: quando autem disgregat aerem qui est iuxta terra ventus fit: si igitur file in vtrisque hemispherijs: merito vtrique medie noctes et merides absqz vento erunt.

Nota.

Quaobrem cum sole eodem cum vigore ferat: non pari tempore idem incrementu decrementuqz vmbrae exulter. An q anguli quos radij sub equis circumferentie spatijs ad res conspectas efficiunt equales inter se oēs consistunt: qd si illi equales sunt: eductos quoqz inde equales esse necesse est. scilicet quos radij faciant in triangulo qui radio primo et re conspecta et vmbra continetur. At si anguli equales inter se sunt radiu ab re conspecta et prolapsus longius maiore esse ppingori necesse est: qd pro certo recipimus: igitur tota circumferentiam in partes quasuis eqs inter se digeramus. sitqz res conspectui obuia. g. cum itaqz sol in. g. ingruens de. a. vmbra in. g. i. aliquam reddit radius in. i. prolapsa necesse est. Ubi vero ad. b. deuenit radius inde pficiscens intra. g. i. radiu decidet ac rursus cum id ad. c. se contulerit: pari modo suu radiu mittet. aliter efficiet pfecto vt linea recta recta partibz duabz ptingat. Cum ergo. a. b. circumferentia equalis. b. c. circumferentie sit: anguli quoqz illis subiecti apud. d. equales inter se constant: quippe qui ad centrum se colligant: q autem in triangulo habentur equales illis. d. angulis proueniunt: vtpote qui se per vertices illis iungant. Ergo cum totus angulus in equa secetur angulus. d. e. maior qui. e. f. angulo. d. g. est. pari modo vel ceteri anguli se habebunt quos radij a circumferentia profecti reddiderint. Simulqz etia constat vmbra meridie minimam esse necessario minimasqz tu effici accessiones: quippe cum sol meridie maxime e ppendiculo sese nobis exhibeat: estus quoqz meridie accendit: tu ob ea qua mo diximus cam: tu etia q ois spūs cessat: tunc enim spūs excitari solet: cum sol aerem re familiarē discernit: q si sol cum mediū celum

prozeptat minus id faciat: merito noctes meride atqz merides a spiritu silent.

Quare est cum sol semper vniiformiter a sphaera sua deferat inequali tempore: non tñ causas idem vel equale augmentum et diminutio in vmbra sed differens valde: nam oriente sole vmbra in infinitum augmentum proyctur. huius nono: deinde paulatim incipit diminui continue vsqz ad meridiem: ita qz appropinquate sole meridiei minime augmentatur successiue: donec ipsa in meridie facta directe nullum stans suscipiat augmentum aut diminutionem: deinde incipit proterendi paulatim taliter qz veniente sole ad occasum proyctur in infinitum cum ipso in oriente prius se habente. Notandum gratia eius qz dicitur sole eque fortiter lato: quia Plato vt recitat Simplicius. scdo celi et mundi. celestibz motibus attribuit indefectibilitatem circularitatem et ordinationem: mathematicis questionem fecit volentibus sustinere que apparent huiusmodi circa motus planetarum: quare aliqui plures ordinauerunt sphaeras quibus feruntur concentricas tamen: vt Eudofius: et Calippus Aristo. socius. Alij vero maxime Ptolomeus eccentricos construxere ac epiciclos: vt ostendi editione qua construxi astrologica: et qz Arist. priorum tenuit opinionem. vt patuit secundo celi. probat enim astrum nullatenus per se moueri: ne celum contingat diuelli: sed sphaere cursu tantummodo lato sole a sua. sphaera. Deinde [Aut quia.] Soluit et primo assignat causam mathematicam secundo amplius naturalem. secunda ibi [Et quia.] Adhuc prius premitit more mathematico quedam necessaria ad solutionem dicens: primo equales angulos causari circa ea que inspiciuntur parta gnomones: per radios solares delatos a circumferentia celi: et id maxime cum sol fuerit in oriente et occidente: tunc enim vtrobiqz linea radialis cadens directe super gnomonem vtrique causat angulum rectum equalem. Est angulus autem duarum linearum contactus: cum enim linea super lineam concidit eundem causat: et est triplex: quidam enim rectus cum linea perpendiculariter super lineam ceciderit: duo autem alij redduntur ex verso puta obtusus qui est maior recto: et acutus qui est minor: in primo Beome. Subiungit deniqz aliud illic [Si autem.] Puta constitutionem trianguli post iniectionem priorum radiorum a circumferentia dicens: qz si huiusmodi linee que veniunt a circumferentia proyctantur a sole amplius eleuato ab oriente vt velut diameter extant inducent radios in triangulo causando ipsum: cuius ambitus erit a radio pretacto priori dicto et a re visa et vmbra: ita vt radius sit costa superior trianguli: vmbra vero

Z. 659

Angulus quid.

bra vo gnomonis inferior super planū expansa: his autē erectis basis trigoni adest tertio: qđ si anguli ab hīs tribus causati prefatis fuerint equales fere: nō enī possunt simpliciter equales esse: qm̄ primitus euz oritur sol aut occidit sunt ineq̄les maxime: cū pyciat in infinitū ymbra: tunc oportebit lineā rei vīse tādē longiorē lineā q̄ nobis est p̄pinquior: puta ipsa ymbra cū ampli⁹ ad meridiē accedatur. ¶ Deinde. Hoc enī. Declarat scđo in terminis cōmunib⁹ more geometrico dicēs: qđ ita possum⁹ scire qđ dictū est aperte: si circūferētia celi per quā sol videt de ferri in nostro hemispherio sequestret in portiones eq̄les: quātasq̄qz velis accipe: dūmō sint pares: supposito p̄us qđ res vīsa designet per lras. g. sol extitit in circūferentia terminet super altitudinē gnomonis trāsfiens in. a. si igit sol super accipiēs. g. terminet in. a. causabit ymbra. g. i. p̄pterea oportebit solis radiū in. i. terminari trāsfiens de super. g. si aut sol nō cadit in. a. sed eleuati⁹ sup accipiat cōsequēter. b. terminādo radiū in ipm̄: tūc hic radius qui est ab ipso. b. cadet extra. g. i. nō enī taliter vt p̄us p̄tranfibit: r̄ s̄r extra i. in qđ terminabat p̄ius: r̄ eodez modo in alyz. vtpote cū sol amplius super eleuet terminet eius radius in. c. cadēs extra i. vt expositū est de. b. r̄. ¶ Deinde. Si aut. Probatur qđ alios radios ab. a. oporteat cadere extra i. qm̄ si ita nō sit: tunc recta lineā in duobus locis tangeret rectā lineā: qđ est impossibile ipsa ente recta: curuata vo p̄d̄: cū rectū sit cuius mediū nō exit ab extremis: qz igitur l̄z equales vtrūqz fiant lineę p̄iores: vt que p̄cedunt a radius denotatis: p̄pter distantiam q̄ est ab. a. ad b. r̄ a. b. ad. c. cū sol eleuet paulatim: ac etiā anguli qui p̄cedūt ab hīs lineis radialibus qui terminant in. d. siue in rem vīsam sint equales aliq̄liter: ad idē enīz fere p̄ingūt centrū: nō tñ lineā que erit. d. e. r̄. d. f. r̄. ē. erūt equales p̄d̄: crīs: neqz ēt inter se: neqz ēt in his accidet equalitas in p̄cto anguli triāguli: qui. f. est meridiē designās: cū oēs p̄tacte lineę vt figuratū est terminet extra i. Quoniam igitur hīs lineę inequaliter cadunt r̄ diuidūt extra i. diuidentes superficiē circūferētiā versus i. anguli triangulorūz efficiēt inequales circa i. principaliter: qz maior sit siue min⁹ acutus qui est. d. e. r̄. d. f. r̄. ē. q̄ qui. d. c. r̄. b. c. r̄. b. a. qđ supplet: vt tactū est in alyz terminis oib⁹ dicēs. s̄līr fore in alyz angulis triangulorūz: factis etiam ab alyz terminis siue radijs per eos denotatis p̄cedētib⁹ a circūferentia: per quā sol circūducit radiū emittens: qz acutiores erunt anguli triangulorūz producti per radios denotatos per terminos entes versus i. minus autēz acuti designati per radios appropinquantēz: versus. n. n. nāqz cum sit in medio nostri alphabeti directe: r̄ greci: fere p̄portionatur meridiē: vbi angulus triāguli vniformis permanet. ¶ Deinde. Similis autem. Concludit tertio intentum dicēs. Itaqz manifestū fore qđ oportet circa meridiē r̄ in ipso qđ minimā fieri ymbra: p̄pter obrusionē triāguli: r̄ qđ aliquando minime auget: puta cum sol peruenerit ad meridiē directe steteritqz in eo: nam quantū ad nos sol maximum quid r̄ potens reddit⁹ euz fuerit in meridiē eleuatus: r̄ vniuersaliter quātuz ad omnes: cum fuerit in meridiē cōtingens meridianū: qui est arcus directe sup genitib⁹ trāsfiens: tunc enīz p̄pter dictā causā radio eius eueniēte ab alto directe penetrat: r̄ maxime apud illos ad quorum genitib⁹ pertingit. ¶ Deinde. Et quia. Tangit scđo causā naturalēz magis dicēs: etiam hīs diuersitatez apparere augmenti. s̄. r̄ diminutionis ymbraz: quia sol diuerfimode disponit aerem quādo fuerit in oriēte r̄ occidente: r̄ quando in meridiē. nam euz fuerit in meridiē in aere p̄pter eius caliditatem consumptiuā vaporūz: r̄ maxime in regionibus calidis non fit ventus. vt apparet scđo

metheororū: cum aut fuerit in oriente vel occidēte p̄pter ea qđ eleuat vapores nō potens illos consumere accidit ventus. is aut euz efficiēt disgregat r̄ concitat circa terras: r̄ nos etiā: sumus aut in terra vt dictū est in p̄cedentibus. si igitur ita se habeat in nostro hemispherio r̄ in opposito eius vt antipodū: sicut apparebit. 26. qz sol vtrōbiqz eleuatus potest maxime: non sine causa cum sint noctes meridiē nobis que sunt meridiēs antipodibus meridiēs nostre fierent sine vento aere disgregante r̄ dispergente: in occidente vo r̄ oriente secus: quare aliter apparebit r̄ aliter diminutio ymbraz gnomonum r̄ augmentum circa oriens meridiem r̄ occidens. ¶ Notandū causam huius apparentie fore: quia radius fm̄ qđ venit a depresso vel alto proyicitur ymbra gnomonum: que etiam fm̄ qđ occurrit terre ab hoc vel ab aliquo radio aliter figurat r̄ aliter: cum igitur sol consurgit r̄ occidit ymbra gnomonū directe pycitur in infinitū: cum nō inueniat obstaculum: vt apparebit nono: sed quando fuerit in meridiē radius directe proueniens ad gnomonē ymbra breuissimā: aut in seipso facit: in medio autem horum relinquē ex necessitate mediocriter se habere: quare improporcionabiliter minorabitur r̄ augebitur: r̄ hec de problemate.

¶ Problema.

VI.

Antiqua.

Propter quid sol per quadrilatera trāsfiens non rectilīneas facit figuras sed circulos: vt in p̄iectionib⁹. Aut qz vīsuū casus conus est: conū aut circulus basis: quare ad qđ vtrūqz cadūt radij solis circulares vident. Necessariū qđē enim est: r̄ figuram que est sub sole a rectis cōtineri: siqdem radij recti. Quādo enī recte ad rectā icidūt rectilīneā faciūt: in radijs aut accidit hoc: ad rectam enī incidūt lineā que est foraminis. Aut per quā trāsflucunt: r̄ be recte sunt: qre ad rectā erit extra casus. Aut p̄pter id qđ ifirime sunt que diuiduntur a vīsis ad extremitatē rectarū: non vident que sunt in angulis: sed quātūmcūqz recte inest in cono facit ipsaz. reliquū aut non facit: sed latent vīsus incidētes: multotiens enim nō videmus in que accedit: vt q̄ sunt in tenebra. Simile aut huic r̄ quadratū multorūz angulorūz apparere si amplius distabit circulus: existente aut cono vīsuū casu: distāte figura i lōginquū. qui quidē ad angulos scissi vīsuū: propter id qđ imbecilles sunt r̄ modici nō vident pluri distātia facta: qui in mediū terminant collecti r̄ vebementes existētes permanent: ppe quidē igit existēte figura: p̄t r̄ que sunt in angulis videre: plib⁹ aut ipsas factis ipotētes fiūt. Propter qđ r̄ circularis ducta lineā recta videt: r̄ luna a rectis cōtineri videt octaua: nisi fm̄ latitudinem. sed fm̄ cōtinēre lineā vīsus cadit. ppe aut existēte pariferia possunt discernere vīsus q̄to p̄pinquior est altera parte circūferentie: lōginq̄ aut facta nō sentiunt: sed videt ipsa ex equali eē. p̄pter qđ r̄ recta videt.

¶ Noua.

Particula

Cur sol p qdrilatera pfluens nō rectis lineis figurā describit sed circulū format vt in cratib⁹ patet: An q aspectuū procidentia turbine agitur turbine autē basis i orbē se colligit: quāobrem quocūqz radij solis icurrerint: numiz circularē apparent. An q solis quoqz figurā rectis lineis cōtineri necesse est: siqdē radij recti pueniunt: cū enī recte in rectā incidūt: figuram rectis cōtentam lineis formant: q certe in radijs accidit: ad rectā enim cratiū sese trūdūt. Aut ad qdlibet per qd liceat translucere: ipsi recti proculdubio sunt. Itaqz procidere ad rectā debuerunt: vey quia radij qui de aspectibus ad extrema lineaz rectaz discindunt: ibecilli admodū sunt: idcirco anguli cōcerni nō possunt: sed qstū recti in turbine sit hoc tm rectam agere potest. reliquū nō pōt: sed cōcultati aspectus indiscretiqz latitant: nec mirū cū multa videre nullo pacto possimus: quāuis nostro attinguntur aspectu: vt ea que tenebre opacant: proximū est cuz quadratū specie multi anguli representat: atqz ē circuli si amplius remoneat. Cum enim aspectus procidentia turbine specie figuret: quotiens figura vltēius seposita est: aspectus qui se in angulos spargunt: qm̄ z imbecilli z pauci sunt: rez assequi nequeunt: qui autem mediā in partem concurrunt: hi nimiz p̄sistere possunt: vtpote vniuersi z validi. Ergo cuz figura prope posita est: anguli quoqz aspici possunt: aucto intervallo nō possunt. Quāobrez circularis etiaz linea remota recta esse videt: z luna rectis contineri die octauo videt si aspectus non latitudinem: sed lineam circūdatēz ineant. vt enī cum circūferentia prope posita est quanto pars altera orbis q̄ altera ppius sit aspectus discernere potest. ita cuz procul abest: recte sentire nō potest: sed ex equo partium situ cernere sibi videtur. Itaqz rectam etiam iudicat.

Quare sol pycies radiū suo p̄rāsitu sup figurata si gura qdrilatera de q min⁹ videt q̄ de p̄tba gona: exagona z deinceps nō cāt in his representatiōes ymbrales rectaz lineaz cen sunt qdrilatera: vey potius videtur ad circulationē accedere z pprie in eaz extremitate qd indicat nobis p̄iectio z casus radioz eius expositis qdrilateris ipsi. Expm̄it autē soles magis qz lz luna faciat ymbra: z venus ē f̄z hipparcū: itēstior tū z regularior his ea que solis. **C** Deidel Aut.] Soluit z pmo assignat cām ex parte radij z mō iudicādī: scdō rōne ipotētie visus. scdū ibi [Aut pp.] Dicit pmo cām fore: qz casus visui. i. radioz visualiū seu radij solis est in cono: basis autē conus est circulus vel ei p̄pinquus: z ideo qz taliter cadunt radij solis sup gnomones: cū sint in se tales: ymbre ipsoz etiaz qdrilatera videbunt circulo sensibily p̄pinq. Qd āt radij debeant esse tales ostēdit: qz p̄grediunt a sole pueniētes ad terrā: pbatū est aut qnto Almagesti ipm̄ fore maiorēz

Sol terra maior.

terra. 166. ptib⁹ 4° 28°. cū igit radij pueniēte sole ad terrā cōstringunt in conus: z maxime cū pcutiāt in terrā: ad huc cuz eleuat sol supeminet gnomoni mox: ita vt faciat ymbra appropinquare ymbre in seipsa: q cuiuslibz apparet certe recta. Est aut conus extremitas chilindri acuta velut extremitas pinee vel chordis. iuxta illud Egidij in cono. **C** Deinde Necessarium. **C** Additio. **C** Dic videt obycere in triū. Dices siqdē p qz radij pcedētes a sole sunt recti neciū est figuram q est sub sole p̄tineri a rectis. qsi dicat. neciū est ymbra corpis sub sole exitis eē rectā zē. [Qm̄ enī recte.] Declarat qz qn recte linee incidūt ad rectā lineā faciunt figurā rectilineam: hoc aut accidit in radijs. s. q ad rectā lineā incidūt. s. ad lineas foraminis quadrati: aut linee per q̄s trās lucet radij solis recte sunt. qre videt: q ex forame oz esse casus ad rectas figurā: non aut ad circularē. [Aut pp id.] Assignat cām ex pte deceptionis visus ex qua videt solui obiectio p̄indu. cta. Declarat illud scdō dices neciūz fore dūmō gnomon sit erectus directe p̄tineri a rectis lineis: si z radij solares ēt cadāt directe nō refracti: aut circa meridiē: qz qn radij directe cadunt rectilineā cāt figurā ymbre: illud aut accidit radijs cū fuerit direct⁹ sol eleuatus fm̄ lineā rectam penetrare p aliq̄d forame: ac ēt p foramia: dūmō sibi obuiēnt directe ex opposito: ita q linee radiales directe penetrent z transluceant ab vna pte in aliā. Propter qd fm̄ lineā rectā sibi correspōdētib⁹ foraminib⁹: erit per ea casus radij ad extra: sicut appet in instris geometricis qbus altitudines mēsurant ad astrolabiū turcletū z quadrans cū radijs erigunt solarib⁹: donec penetrent p vtraqz foramina: vel radij p ipsa ad stellas pueniat. **C** Deinde [Aut ppter.] Assignat aliā cām sumptā ex pte deceptionis visus. z pmo ostendit qūo fiat illud pp deceptionē visus. z declarat possibilitatē deceptionis visus i qdā alio accitē. i. alia deceptionē huic qsi opposita. z ibi. Propter qd. [Dicit pmo cām eē eo q linee visuales q separi itelligunt ab oculis nr̄is ptingētes ad extremitates rectaz figurarum qdrilateraz: pp eaz ipotētiā faciunt: q nō apparet linee nobis figuraz q sūt circa angulos eas qdrates: pp qd nō apparet qdrilatera sed poti⁹ rotūde: nō solū fm̄ ymbra quā faciūt: vey ēt in seipsis: q̄tūcūqz. n. linea sit recta radialis cadēs sup qdrilatera: efficiēt con⁹ ipsi circulo appropinquas in ei⁹ extremo: nō aut in reliq̄ ipsi⁹ parte ita contingit: eo q visus occurrētes a lōinquo tunc incidūt: qn̄ aut binc debilitati: latēt eos visibilia nō pfecte p̄cipiētes illa: qd ostēdit: qz sepe nō p̄cipimus ea in q visus ptingere bz: vt q sunt in obscuro: necessariū. n. fuit mediū illuminat⁹ existere. s. ltr cōtingit in pposito: qz qdratū quod est plurimū anguloz appet sine angulis: z coherere in extremo: ita q si in amplius distabit ispiciēs: conus apparebit circulus verus: pp lōgionus distare illā que oz videri figurā. Unde perspectiua lōgius radius ad spherā pueniēs qsi linea cōtingēs est: parui enī circuli de lōge apparet recte apparet lineē: scdō celi. qd apparet: qm̄ etiā nō videtur anguli gnomonis: eo q visus reddunt scissi z subtiliati ppter ablationē ab eis factā: sunt enim ibecilles facti z modici ob ipsoz resolutionē: taliter vt nō possint videre distātia interueniēte: multa tm̄. pus enī linee sub quibus intelligit visionē p̄fici: ante qz occurrāt in oculū fm̄ enīz perspectiuos visus sit sub figura pyramidalī aut triangulāri: ita q acūmē trianguli sit versus oculos: basis aut ad rem visā: talr vt visio fiat donec trianguli figura possit a re visā in oculū puenire deficiūt. cū aut coste triaguli terminant in medio anqz pueniant ad oculos: nō pōt res amplius videri: cū linee deficiāt laterales visionis: qn̄ aut visus fuerit coadiūti z fortificati i seipsis p̄generāt: eo q omnis

omnis perfectio interueniat ex parte visus medij et visibili
lis et distanti: tunc enim perfecte obiectum sicut est suscipiunt.
¶ Quare concludit quod figura videnda quadrilatera sufficien-
ter facta propinqua poterit visus realiter ea et que sunt in ei-
angulis quadratis percipere: sed cum magne interueniant di-
stantie: aut cum multi sint anguli gnomonis: redditum impote-
tes nequeunt discernere videtes aliud ab eo quod existit ve-
sic itaque Aristoteles loquitur de ipsa figura luminis quicquid: iterdum
autem de ipsius umbre figuratione. **¶** Notandum quod huiusmodi radij vi-
suales quos dicit Aristoteles propter imbecillitatem terminari in
medium non sunt reales: verum intentionales magis. vnde coll-
secundo. innectio linearum radiosque non habet intentionem secundum sen-
sum sed secundum intellectum: ut intelligantur quasi ut exeant ab
oculo. vnde Auerroes de sensu et sensu dicit quod visus et quod accidit ei non
fit complete nisi per lineas et pyramidem. Sicut dicit quod ille me-
surre nullum habet subiectum nisi medium diaphanum: sed enim corpus
innatum est recipere formam et colorem: nunc autem forma huiusmodi et co-
lor est in ipso intentionali terminum. quare et linee sicut. **¶** Propter
quod inferet correlatiuum declaratiuum dicens: et ideo linea circuli
laris si ducatur in remotum vel distans et inspicitur: tunc videtur
esse recta: ut dictum est quarto problemate: sicut et luna ut mox
queretur circa octauam diem et vigesimam primam cum apparet me-
dia videtur recta: cum tamen sit rotunda: nisi aliquis obseruet aspe-
ctum eius secundum latum et profundum: quoniam si secundum continetur linea vi-
sus concidant: id est secundum longitudinem: tunc ut dictum est vi-
detur recta. Si autem visus nostri essent propinqua pariterie in qua lu-
na continetur: ut si essemus supra eam vel circa possemus per-
pere aperte ipsam rotundam: ut est certe: ita ut quicquid essemus
propinquo parti circumferentie in qua luna vel aliud videtur
dum existeret: tanto perfectius videremus et sicut esset vere.
Addiditque ulterius repetendo quod luna et vniuersaliter loqui-
quiora facta visus non percipiunt sicut imbecilles: et ideo circu-
laria recta videntur: sed cum inspiciuntur ex equali et men-
surata distantia: apparent ut dictum est ceu extant vere.

¶ Problema.

VII.

Antiqua.

¶ Propter quid luna spherica existente
rectam videmus quando fuerit deci-
sa: Aut quia in eadem superficie visus
fit: et circuli circumferentia quam sol facit
illuminans lunam: quando autem hoc fit recta li-
nea apparebat sol. Quoniam autem necesse id quod
proiecit visus ad spheram circulum videre. Luna
autem spherica et sol videtur ipsam circulus utique
erit qui fit a sole: hic igitur quando ex opposito
ubi fit: totus videtur: et videtur plenilunius esse:
quando autem iuxta mutatur propter transitionem
solis portio ipsius secundum visum fit: quare recta vi-
detur: altera vero pars circularis: quia ex oppo-
sito positum est visui hemispherium: tale autem
videbatur semicirculus. Semper enim luna ab
opposito est visus: sed quando sol desuper proi-
cit radios non videmus: et repletur post octa-
uam ex medio: quia super extens sol inclinatio-
nem facit nobis circulum: ita vero positus ad vi-
sum circulus coniunctio illata fit: semicircula-
ris apparet quando sol transsit. Quando enim secundum
extrema puncta: secundum que semilunaris fit circu-
lus: solis fit circumferentia: videtur que est cir-

culi: non amplius secundum rectitudinem est visus: sed
permutatur: hoc autem facto et per eadem pun-
cta circulo existente: necesse deficientem appa-
rere. Pars autem aliqua secundum visum confestim est: pri-
mo ex opposito existente: quare ab illuminato
secatur: deinde sic et extremitates manent in eo-
dem necesse defectiuam apparere. Magis autem
et minus propter solis motum. Transiente enim so-
le et circulus quem videt reuertitur in eisdem pun-
ctis existens: infinitas inclinationes contingit ip-
sum inclinari: sed circumscribi maiores circulos
per eadem puncta infinitos contingit. Noua.

¶ Cur lunam que in sphaera faciem cognoscitur
rectam cum semiplena est cernimus: An quo-
niam eodem in plano aspectus noster versatur
et circuli ambitus quem lune sol ingruens facit.
Quod cum agitur sol recta linea videtur. Quia
enim quod suum aspectum sphaere adiuuerit: or-
bem videre necesse sit. Luna autem sphaere fa-
ciem gerat eamque sol aspiciat orbis profecto id
esse debet: quod a sole efficitur. Hic ergo cum
e regione se nobis prebet totus videtur: itaque
plenilunium iam apparet. Cum autem mutat:
et preterit propter solis discessum: portio eius
aspici potest. Itaque fit ut luna altera parte recta
videatur: cum altera orbem colligat: quoniam
hemispherium aspectui ex aduerso positum est
quod semicirculum representat. Semper enim
aspectui obuia luna est: quotiens tamen sol ra-
dios adiuuerit suos aspici nequit. Repletur
post diem octauum de medio quia paulatim ena-
dens orbem nobis exhibet propensiorum. Quia
ita circulus aspectui se opponit sectionem tur-
binis imitatur: curuatur in cornua iam sole di-
moto. Ubi enim circumferentia solis ad puncta
denenerit vltima per quam orbis equa portio-
ne secari videtur circumferentia ipsius orbis ap-
paret. Non enim insuper ex aduerso oculis est:
sed iam preterire incepit. Quod cum ita aga-
tur ac circulus siue orbis per eadem ducatur
puncta: curuari in cornua necesse est: pars enim
aliqua orbis prioris aduersi protinus aspectui
se obducit: ut de parte lucida abscindi aliquid
possit. Tum etiam extrema in eodem persi-
stunt ut curuari in cornua necesse sit. Sed ta-
men plus minusue pro solis dimotione: cum
enim sol dimonet sese circulus quoque in eadem
reuertitur puncta. Quippe cum fieri possit ut
infinito numero inclinetur siquidem summi
circuli per eadem puncta describi facile infi-
niti possunt.

Particula

Quare cū luna sit spherica sicut et quolibet aliud cele-
ste ut patet est: videmus ipsam rectam figuram
habet: puta cū fuerit diuisa in media sic tactum est circa octa-
uam diem et vigesimam primam. ¶ Nosce quod luna rotunda est: ut
celestia: quia hec nobilior figurarum et perfectior. secundo celi: estque
capacissima: et ab ipsa radii diffunduntur corporis luminosi
ampli? Et punctum. Adhuc cū eadem sit ratio partis et totius? primo
historiarum: et maxime in homogeneis: totumque sit rotundum ut demo-
stratum est ibidem: erit igitur luna cum alijs astris rotunda. ¶ De-
inde Aut quod. Soluitur dicens primo eam esse: quoniam in eandem
superficiem cadit radius veniens a corpore lucete: et circuli con-
stituitur circūferentia: quā siquidem sol inspiciebat lunam causat
punctuendo radios super eam: ita quod hec apparet circularis secundum
partem illam quā inspicit relatione nostra a sole. dico autem ita: quia
sol semper ipsam inspicit secundum totam alteram superficiem talis: ut si-
gns esset inter solem et ipsam: videret illam semper lumine repletam:
in ea vero parte secundum quam non apparet nobis solē hanc inspec-
re: videt. Decisa ¶ Quia autem. Declarat secundo quod si coassumen-
do minorem et ostendendo quomodo luna secundum diuersos aspectus di-
uersas et infinitas recipiat fere figuras dicens: quia igitur ut ta-
ctum est oportet cum aliquid punctat radios super corpus sphericum ex tali
punctatione circuli apparere: et luna est spherica et sol inspicit
eandem ut ostensum est: aut simpliciter vel saltem quo ad partem ipsius
quā inspicit: etiam quo ad nos: tunc illud quod causabitur in luna
ex punctatione radii solis in eam: circulus existet: et igitur sit spheri-
ca simpliciter: tunc quo ad nos cum sol directe per diametrum lune
opponitur: apparet secundum totum perfecte circularis: et ita videtur et
nobis plenilunium fore: ne dum quod sit simpliciter seu ad solem: tum
autem permutatur luna ab hac figura circulari: paulatim pro-
pter transmutationem solis appareat maiorem eam quam lune ver-
sus occidens: circūferentia. n. solū remanet figura obtinens
circularē Et parte qua illuminat a sole ente versus orientem.
Vnde pars lune que versus nos existit: apparet diuisa recta:
cū tamen esset prius circularis quā erat plenilunium: media enim
sphaera facta luna opponitur in opposito visus nostri: quod autem
videtur talis oppositum operis illud secundum semicirculum videri. Quod
autem sic est existens: in figura semispherica et nobis opponi-
tur: quod apparet: quia vbiusque sit sphaera opponitur nobis seu
circūferentia centro: igitur aliam et aliam partem recipiat figuratio-
nem: sed quia permutatur denuo ab hac figura rectitudinis et sibi
comparibus: appropinquas sol super eam tunc iniacet radios: ita
ut occultata eo: seu cuius est sub solis radio nullam representat
nobis figuram: deinceps autem incipit recedens a sole figura-
tiones et quantum ad nos recipere talis ut post: siue melius circa
octauam diem seu vigesimam primam antea reddat iterum media
illuminata sub figura recta vel decisa: quia solē ut dictum est
prius: pertransiens ratione sphaere sue qua defertur velocius
suū incipit curare circulum magis inclinatum: ita quod extrema si-
bi appropinquat tunc: ut tandem efficiatur perfectus circulus
apparens: sicut quia iterum accidit plenilunium. Dixi autem siue
melius circa octauam eo quod mensis coniunctionalis de quo hic
sermo est in 29. diebus cū dimidio terminatur: cuius quilibet septi-
mana non capit nisi septem dies et quindecim horas: aut transse-
rens deliquit multiplicitate significationis huius? propter
grece que est meta resoluendo in post et non in circa. Cū autem
circulus factus fuerit perfectus in opposito visus nostri: tunc
propter sui transiitionem solis iterum continua infertur sectio seu
diuisio in cono: ita ut secetur figura circularis recte: sole vel
terius permeante: et figura reddatur semicircularis decisa
facta luna: cum autem debinc luna decima exiit in extremis
punctis semicircularitatis fuerit ut in fine quartae: igitur respectu
solis semper ut ostensum est sit circulus lune: non amplius vi-
detur ea recta in altera parte quo ad nos et reliqua secundum medie-
tatem circūferentiae: imo permutatur ab hac figura paulatim:

donec hoc iterum peracto per eadem puncta sicut prius circulo
existente ipsa in plenilunio successiue in radijs occultetur: et
deficere videatur: nullam nobis representans figuram. Sic igitur
Aristoteles describens figuras lune. primo tangit eas secundum quod efficiuntur
media. secundo ut plena. tertio seu media. quarto sicut occulta.
deinde ut media. sexto sicut plena. septimo ut media. de-
inde octauo seu defecta. ¶ Deinde Pars autem. Breuiter
secundo recolligitfigurationes lune dicens: quod accidit aliqua
pars lune illuminata cum recedit a sole: mox videtur prius
ita ut talis illuminatio secetur apparens secundum unam partem cir-
cularis: et secundum aliam rectam. Deinde extremitates ita semicir-
culi concurrunt et manent in eodem: cum circulus constituitur per
fectus: postea iterum circulus secatur per medium: et tandem sole se
permutat: quarto necesse fit lunam esse sub radijs et deficere.
¶ Deinde Magis autem. Ostendit eam quare maiores et mi-
nores ac medie causenturfigurationes in luna dicens: quod ma-
ioresfigurationes lune plus tendentes ad circulum: et mino-
res plus remote ab ipso et veri circuli: atque nulle figure ip-
sius apparetes: propter solis motum contingunt: secundum quod se facit
magis propinquum remotum medium autem oino cum luna. Quod ostendit
dicitur: quia sole pertransiente super lunam et per medietatem ipsius:
circulus qui videbatur in priori illuminatione: reuertitur denuo
factus in eis fere punctis ut prius. Dico autem fere: quia sol et lu-
na recipiunt latitudines interim diuersas: contingit namque
eundem secundum infinitas inclinationes inclinari: tamen secundum motum
longitudinis quod et latitudinis per respectum ad lunam: secundum quod sit
amplius aut minus prope vel longe: dextro vel sinistro: ante
vel retro: describit. n. per hoc transiens per eadem puncta: circulo
los minores vel alios: ita ut infinitas accidatfigurationum
simpliciter aut successiue lune secundum infinitos aspectus ipsius a
sole. ¶ Notandum quodfigurationes infinite vel plures fiunt in
luna secundum diuersos solis aspectus: igitur non precipiamus: mox enim
permutantur seu sol aut ipsa pertransit: quarum plures describit
Mesalach de sphaera mota. Aristoteles autem secundo celi tangit prin-
cipaliores: puta cum fuerit in finibus quartarum. nam sit recta
cum est dichotomos seu media: amphitritos. i. utraque ex
parte curua et concava cum modicum luminis hinc videtur arcus
induens figuram: ut apparet in accessu eius ad solem et recessu:
cum autem est cum sole nullam videmus habere figuram vel
lumen: sicut denotat nobis eclipsis ipsius: tunc enim color
eius videtur ut carbonum denigratus. Unde tertio creticoz:
cum luna fuerit super diametrum: ut in oppositum appel-
latur: sicut de primo signo in septimum bederen appel-
latur seu plena lumine: cum autem super quadraturam
redditur lumine media: ut de quarto in quartum. quan-
do vero extiterit super triplicitatem: ut de tertio in tertium
sit habens duas gibbositates: cum autem super sextilita-
tem sit ut de vno signo in alterum fit nouaculis. Et sit
noua in principio cum videtur post coniunctionem: tunc
enim primo videtur recedens a sole aut ipse ab ea vel cum
exceditur. Notabiliores siquidem eiusfigurationes sunt
sexdecim: ut innuitur sexagesimo verbo centiloqui: secundum
quod zodiacus in hoc diuiditur: primum enim separat in qua-
tuor partes: et harum quolibet duas et sic octo: et istarum si-
militer vnaqueque in duas iterum sexdecim. ¶ Notandum
Aristoteles causam varietatis figurarum attribuiere permuta-
tioni solis potius quam lune: quia ut apparet secundo celi:
planete propinquiores primo mobili saltem secundum motum
orientalem velocius mouentur: remotiores vero econuer-
so: secundum autem motum occidentalem secus contingit: ut ex
motu proprie sphaere: habent enim duplicem motum. ut
dicit Commentator secundo celi. Juxta vero Auerroem qui
fatur eius Astrologiam super principia Aristoteles. funda-
tas motus solis est velocior id est retardatior maior: cum
enim ut dicitur primum mobile perficiat motum suum spa-
tio. 24.

24. 10

24. 10
ne figura
tionem

Problema.

VIII.

Antigua.

Non.

Quare sol & luna cū sint spherici: vt ostēsus est prius
apparet supficies hñtes planas. ¶ Notādus
q supficies est triplex. vna qdē plana que notior ceteris
est: de qua est sermo: altera est scaua & reliqua cōuexa ve
gibbosa. ¶ Deidel Aut q2. ¶ Soluit di. cām eē: q2 fm oēm
distātiā indeterminatā & occultā quozūcūqz sit idifferen
ter: ex loco in quo videntē fm magis aut minus distā: naqz
si distent multū: videntē alia: si vō parz aut mediocriter: al
tera: ita vt qñ vidēda sunt ppinquius: vt sunt: videntē: cuz
vō ppinquius aliter: in medio vō mediocriter: & ideo i ali
quo vno pres hñte etiā qñ multum distinctas vt organico
de quo min⁹ videē: oportere ipsas cū fuerint a lōginquo
vise: apparere qm maxime equales: & vni⁹ modiqzualis est
supficies plana: multo id itaqz fiet amplius in homoge
neis: in gbus quocūqz modo nō apparet dīa partiū vni
formitas apparebit: nisi vbi color in eis dīam causet. Co
lor enim fm q fuerit albus niger vel medius multimo
das dīas causat in visu: eo q alb⁹ amplius & ppinquius
se visui representat: niger aut ecōuerso: medi⁹ vō i vtroqz
cōsistit: & ideo diuerse apparet representatiōes in parieti
bus albo supposito nigro: plana enīz apparēt scaua. Alex.
in pblematis: a me trāslati: qd aut videē equali fm om
nem grē totū coequale apparet & oportere etiā supficiem
eius videri equalē. bec aut est plana.

Problem.

IX.

Antiqua.

Propter quid umbras facit sol oriens
et occidens longas: eleuatus autē mi-
nores: meridie minimas. Aut qz ori-
ens primum quidem iuxta se positam
facit umbram terre: et infinitam sicut inaequale
distendit: deinde longas: semper aut minus pro-
pter id qd semper linea recta que est a superiori
puncto itus cadit. Sit gnomon. a. b. ubi. c. sit sol.
et ubi. d. radius autem ex. c. proficiscens. c. f. exte-
rius perdet qd radius. d. e. Est aut umbra. b. e.

Propositio pblema sufficiēter pportionabile q̄
to dicēs. q̄re sol cū est in ortu vel occa-
su: 7 vltiter planeta reddēs ymbzā vt luna 7 venus exten-
sas in longū maxime causat ymbzas: cū vō eleuat̄ versūs
mediū celi minores icēpit facere: 7 sīlī cū ab eo descendit
pcedēdo tñ p̄tinue in augmētū: sed cū fuerit in medio ce-
li minimas causat: vt aliq̄ causet ymbzā rei in seipsaz: sī-
cut q̄i fuerint sup̄ genitibz ipsius. ¶ Deinde [Aut qz.] Sol
nūc dicēs p̄mo cām eē: qz sol 7 omne sibi pportionabile cū
orīt p̄mitus causat ymbzā penes se p̄tensaz sup̄ terre fa-
ciem: cū ipse adequat̄ illi: distendit̄ ei⁹ ymbzā in īfinitūz:
tanq̄ in id qd̄ est egle ymbzā dico iuxta se. i. corporis op̄
paci iuxta ipm̄ existētis qd̄ pro tanto dicit̄: qz sole oriente
multo p̄pinq̄ior terre eē videt̄ 7 corporibz que sunt sup̄
terrā faciētibus ymbzas: q̄z cūz eleuatus est: 7 facit istam
ymbzā recte 7 īfinitē: sicut ipsa ymbzā distendit̄ inequa-
le. i. fm̄ lineas equidistantes abinuicem. Si enim imagi-
nemur duas lineas includentes ymbzā alicuius corpo-
ris erecti super terrā sole exīte in oriente. v3. lineam p̄ce-
dentem ab extremitate sup̄iore 7 lineaz p̄cedentes ab ex-
tremitate inferiori inter quas existit ymbzā proiecta ver-
sus occidentē ille linee sunt equaliter distātes fm̄ oēs sui
partes nec vnq̄ cōiungant̄ adinuicē: 7 ideo īfinita est aut
valde magna illa precipue cū nullum inueniat obstaculū
ab oriente in occidentē 7 p̄prie cū terra fuerit audita pla-
na. Deinde ymbzā incipit conterminari ascendente sole:
ita vt efficiat̄ longa quasi īfinita cū longitudo quātitatē
venoret determinatā: lōgitudo enim 7 latitudo 7 profun-
ditas sunt dimēssiones corporis: quare cum omne sit deter-
minatū: p̄mo celi: similiter 7 ipse: deinde continue minor
reddit̄ 7 breuior donec sol p̄ncipio meridiei occurrat: eo qd̄
ymbre terminus causate a sup̄iori puncto solis eleuati ca-

Particula

In post
pre. ca. de
motu.

X.

Thou.

cōparant: 7 ideo pblema verificet ppositū qñ radius fo-
lis 7 lune a simili causant ppēdiculariter: qñ si a dissimili.
puta q ppēdicularitas radij solis sole in fine quarte bo-
re stāte 7 luna in termino sexte nō maior est ymbra lune
q̄ solis: verū ecōuerso ppter eleuationē lune maiores: di-
ctum est enī quarto 7 nono: q cū sol depressior fuerit lon-
giores causat ymbbras: qñ vō est altior breuiores. ¶ De in-
del Aut quia.] Soluit dicēs pmo cām eē: qñ sol fm oēm
opinionem est superior luna: quidaz enī mox supra lunā
locant solem: vt Aristot. 7 qui eius contemporanei: nōnū-
li supponunt mercuriū 7 venerem soli: vt moderni cū an-
tiquioribus: sicut mōstrauit in disputatione in hoc superi-
ueniens exquisita: ppter qd necesse sit radium qui cadit a
sole qui superior luna cadere intra radiū cadentē ab ipe-
riori vt expositū est ante: nā quāto ad superius est 7 remo-
tius tāto ymbra breuior in opposito aut opposite. ¶ De in-
del Gnomon.] Declarat in litteris. sit gnomon denotat⁹
per. a. d. luna vō per. b. sol per. c. radius autem pductus a
luna sit. b. f. cuius ymbra erit distans valde 7 longa vt. d.
f. non modicum separati: sed radius perueniens a sole sit
c. e. cuius quidem ymbra necessario erit breuis ceu. d. c. e.
modicum distantes. Id aut qd apparet hoc etiam lumine
gnomoni appropinquante vel distante: cum enim appor-
pinquat gnomon illuminanti vt obstaculum factus quasi
vniuersale obtegit maiorem partem ipsius: non enim po-
test diffundi: qñ vō protenditur radios emittit in omnem
partem ita vt fm modicus impediāt illuminationē eius-
dem: nam sicut rem visus de prope percipit maiorem: eo
q̄ basis trianguli sub quo videt est latior: de longe vō an-
gustior: 7 visus videt maius aut minus: similr illuminas
quādocūqz se habebit ad gnomonē ppinquū vel remotū
ratione ymbre ab eodem causate.

XI.

Antigua:

Ropter quid solis eclipsib⁹ siquis viderit per cribrum: aut folium vt plantant. Aut alteri⁹ lati folij: aut digitos alterius manus in altera superadiungat: circulares radij in terra fiunt: Aut q² que admodum si per foramen splendeat angulare: lux rotunda et conus fit. Causa autem quia duo fiunt coni: qui est a sole ad visum: et qui est exinde ad terram et cum vertice: quando igitur ita se habentibus desuper circulariter secatur: erit circularis ex opposito in terra lumine: a circulo enim circumferentie fiunt radij: qui autem sunt in digitis et cribris vt foramina fiunt: propter quod manifestius fiunt quam per magna foramina. A luna autem non fiunt: neque deficiente: neque in augmento existente: aut minutione: propter id quod non certi sunt radij: qui ab extremitatibus sunt: sed medio lucent: eclipsatum autem paruum medium habet.

medium habet.
Cur deficiente sole si quis per cribrum
aut frondes veluti platani: vel alicuius
ex ceteris latifolijs aut digitis manuum inuicem
perplexis inspiciat: splendores specie lune non
dum complete incernat. An q̄ quæadmodum

cum per angulatū foramē lux non angulata sed orbiculata turbinataqz pdit. Cuius ratio qz gemino directeqz comucronato turbine agitur: id est eo qui de sole ad foramen deuenit: et qui de foramine ad terram: sic etiam in solis defectu: figura quaradij veniunt vt diximus innotescit. Ergo cuz pars orbi supiori detrahāt: qd ex aduerso super terram eluxerit: specie illam lunatā gerat necesse est. quippe cum prout orbis deficiat: radij pfluere debeant. Bigitis tñ et cribris pro foraminū exiguitate res certius explicat: qz cū p foramina ampliora trāsmittit. Luna autē idem percipi non pōt neqz deficiēte: neqz increfcente: neqz decrescente. quia eius extrema non plene splendent: sed medio potissimū lucet. Lunaram autē illam minutāqz faciem medio adstringi exiguō manifestum est.

Quare in eclipsibus solaribz et ppter cū sol nō obscurat totus: tunc enī nō emittit radiuz: si quis ad ipm aspexerit p aliqd pforatū: vt cribrū siue p inuolutionē pergameni vel p foliū platani: qd est arbor magna exēsa: cuius folia grādia in modū palme manus silia folijs pētadactyli: aut per aliqd qd cūqz lati folij: vt ficus: siue per supinpositionē digitorū vnus manus super digitos alterius cōtractis ipsis in circulum taliter vt concavitatē relinquat: per quā possit fieri aspectus: tunc inquā circulares fere radij formant in terra vel plano: vbi pterminatur ymbra: vt dictū est. 6. qz sol trāsiens sup quadraturā nō rectilineas figuras relinquit: veruz magis circulos. Deinde Aut qz. Soluit pmo pponens qdā simile declaratiū dicens: qz veluti si per aliqd foramē lux respēdat angularis vt triangularis vel huius: eo qz foramē quo defertur ad terrā et maxime cū pfluat ab alto fuerit tale: inquā hō lux siue lumen rotunditatē quādam in modū figure conice acgrit: et precipue in eius extremis: vt ostensum est. 6. Deinde Causa. Assignat cām prius. 2. ostendit talē passionē nō fieri circa lunā. scdā ibi. Luna autē. Dicens cām esse: qz duo efficiunt conū. vnus qdem icipit a sole terminatus ad visum insipientis: in conū enim terminant radij solis ppter magnitudinē ipsius et angustiaz terre: vt dictū est. 6. alter vō conus est causat ex visu pueniendo ad terrā: in ipsa enim tanqz in eo qz radium cōterminat: causatur vertex quis et conalitas: quibz quidem sic dispositis: radius circulariter secatur desuper extremitate ipsius: vbi verticē figurabat: ita vt figura in tali vertice fere reddat circularis: ppter lumē ex opposito perueniēs ad terrā: puta a sursum in deorsum: nam radij solis emittuntur a circulo qui est in circūferentia: vnde cum ipsa sit circularis: et extremitas radij pertingētis ad visum vel ad terrā inde reddetur vt circularis: vt factus pportionetur facienti. Applicat illud vltērius ad ppositū dicens: qz radij qui trāseunt per cribra et mannū digitos figurant ad modum: quo ipsoz formata sunt foramina: et qz hō foramina sunt parua circularia quasi: radij in extremis magis representantur transeunt per ea qz per foramina lata in quibz dispergunt: et nō vt in prioribus aggregant et fortificant. Deinde Luna. Ostendit qz hō passio puta circularitas fere in vltimo radij nō causat a luna dicens: qz a luna nō pueniunt radij qui videant terminari in conū seu circulum: siue deficiat a lumine solari fere. puta cū ingredī radios eius vel egredī mox seu extet in eius augmento:

ita qz appareat lumen iam receptum manifestum a sole: seu in diminutione proportionali huic augmento cum incipiat radius appropinquare: eo qz radij qui veniūt ab extremitatibus lune cum sint debiles: nō certi. i. fortes ipsa enim tota lumē hō lugubre sūm hipparcū et imbecille: non reddunt manifestū: eo qz radij lucētes et manifesti sunt illi qui veniunt a medio corporis eius: quibz adhuc ea saltē quo ad nos caret: cum eclipsatur etiā non tota: modicum enim remanet de ipsius medio: ita vt nō possit radius ei nobis circulariter se pandere fere cuz caderet in planum: vel fortassis corpus solare cū eclipsē nō sūm totū: mediū quoddam relinquitur paruum: ex quo possunt radij perfluere predictam causantes passionem.

Problema.

XII.

Antiqua.

Propter qd parylius non sit neqz mediante celuz sole: neqz super solē: neqz sub solē: sed ex latere solum. Aut qz parylius sit percussio visu ad solem: becaut est aeris consistentis in qua repercutitur visus. Neqz vtiqz sit ppe soles neqz longe: prope qd enim existentez sol dissoluet: longe aut existente repercutitur. A paruo enī speculo longe distēsus imbecillis sit. Propter qd et balo nō sit ex opposito solis: si aut fieret prope solem: dissolueret sol: si aut longe: minor visus caderet. Si autē in latere est tātū distet speculum: quod neqz sol dissoluat: neqz visus coadunatus sursum inducatur: ppter id qd sub terra ferit: sub sole aut non sit: ppter id qd ppeterraz qdem itus dissolueret vtiqz a sole. Sursum autē mediante celum dissolueret et oino neqz ex latere i meridie sit: qz visus a terra si valde feratur: paucus veniret in speculuz: quare percussus omnino erit imbecillis.

Noua.

Cur sol nunqz celo i medio geminat. Nec supra se faciē illā ostēdit secundā: sed ex lateribus tñ. An qz tuz geminari sol pōt: cū soles versus aspectus refrangit. Aeris aut concrescentis illa soliditas: cui aspectus incurrens refrangitur. Neqz ppe solē neqz pcul effici pōt. Nam si ppe sit: resoluetur a sole. Si pcul aspectus refrangi nō poterit. Cuz enim lōge de paruo speculo remeet: imbecillus reddet: quāobrez area quoqz fieri non potest e regione. Qz si supra et in propinquo inchoatur: a solis seruoze dissoluitur. Sin pcul aspectus minor innadet. Sed si in latere: tum nimiruz seruari integer poterit: dummodo speculum ita distet: vt nec solis seruoze absumi possit: et aspectus vniuersus recurrat. Nam si in terraz sparsus ferat: deuenire ad solem non pōt: sub sole etiā fieri nō pōt: qz si prope terram extiterit: consumet seruoze: si autē supra celo in medio: aspectus distrabet et euanesceat. Veniqz nec e latere qdē effici illud pōt: cuz

Particula

sol celi vmbilicum perreptat. Qm̄ si aspectus admodū ferat̄ in terrā: exiguus ad speculūz venier: itaqz refract⁹ oīno imbecillus recedet.

Quare parylius nō causat̄ i aere cū sol erit circa mediu[m] celi neqz supra solē apparēs antecederē ipm̄ antē meridiē vel cōsequi post eū: neqz etiā directe sub solis luce: sed tñ ex latere eius: vt versus boream vel austrū. Et adhuc cū is meridiē fuerit nō accidit. Nosce q̄ parylius dicit̄ a para p̄pō greca que dicit iuxta: et yllius qd̄ est sol qñ scribitur per γ. ita cuius hec figura. Cum vō per i. nōstrū dictū iota significat terram: et est solis imago apparēs alter sol vel alter: qz aliquādo fiunt tres. ¶ Deinde Aut qz. ¶ Soluit: et p̄mo ostēdit vnde causet̄ paryli⁹. scdō ex hoc solonē subdit. 3. inferit correlariū manifestatium. 2. ibil. Neqz vtiqz. 3. ibil. Propter qd̄. ¶ Primo dicit q̄ parylius causat̄ ex repercussione siue refractione visus nostri ad solem ppter consistentē aerem et condensatum sufficiētē a quo visus refrāgit̄. ¶ Notādum q̄ parylius fit: vt patet. 3. metheo. vbi hec series omnis inferit cū aer fuerit q̄maxime regularis et vniformis: et silt cū hoc spissus et aggregatus: ita vt solis radys perueniētibus in ipm̄ refractis albus reddat̄: ppter enim regularitatem ipsius vniformē fit vt speculū reddens perfecte colorz apparitionē: neqz enim realiter est color in eo: sicut neqz in iride ac b̄ sed apparens intentionalr magis existens: vt in columbe accidit ex cōuersione ipsius coloraz. 2. de generatione et corruptione: ppter visus refractiones: iste siquidē aer cum eo q̄ spissus et caliginosus est etiā: qz nōdum sit aqua: est tñ ppe ipsaz fieri: in quā sol radios inuāciens splendor vt ab aere causatur terfo: et ideo parylius redditur albus: quasi vt alter sol factus: et qz magis appropinquat aque q̄ virge: amplius pluuiāz denotat eis futuram: sit etiā magis vigente austro q̄ borea: qz eis plus illo mutat̄ in aquā: sitqz circa ortū solis et occasum: cum igitur aer fuerit b̄ vt declaratū est et sol pyciēs radios suos super eum et visus noster aspiciēs refractionem: representatur ei solis apparitio alterius vel aliorū parylius dicta. Cum aut̄ fuerit virge: aer minus adest spissus et regularis: neqz tanta fit refractione visus ab ea: vt figura videat̄ s̄ color solus. Passiones qdem seu apparitiones b̄ causate a sole inspiciētē nubes sunt iris ex opposito ipsius: halo circa ipm̄ satis: virge et parylius: qui s̄m Seneca de q̄nib⁹ nālibus ponit de genere virgarū. Apud vō Aratum parylius est nubes rotunda splendida solis effigiem exprimens: eundem consequens: virge vere sunt quedam linee que a vulgo vocant̄ funes tentoriū solis: appellantur etiāz perpēdicularēs. ¶ Deinde Neqz vtiqz. ¶ Soluit dicens q̄ parylius et similr virge non fit iuxta solem: neqz etiā de longe: non qdem iuxta: qz sol sui caliditate aerem coadunatum in quo causaret̄ dissoluere: neqz etiā de longe: qz sol cū fuerit remotus a loco in quo habet cārī parylius non pōt visus ab illo aere repercuti: cū non sit sufficienter illuminatus: ita vt possit inde refrangī: eo q̄ visus ppter speculū paruū in longinquo p̄tensum: cū non possit ab eo sufficienter refrangī: reddit̄ imbecillus. ¶ Deinde Propter qd̄. ¶ Inferit correlariū hui⁹ approbatiū di. ideo halo non fit ex opposito solis sicut iris: ppter enim imbecillitatem illuminationis ipsius dissoluere apparitio circulations circa solem et lunam. Est aut̄ halo circulus apparēs circa solem lunam et alias stellas denotans serenitatem p̄cedente pluuiā: itaqz nō antecedente pluuiā: cū iudicet̄ eo vapores in aere maiorari metheo. 3. dictus ab halo halis: antiqui enī vt p̄. 2. metheo. ponebāt solem ex vaporib⁹ eleuari nutriti. ¶ Deinde Si aut̄. ¶ Protereditqz vlt

terius solutionē suam repetens quia si parylius fieret circa solem: sol dissolueret ipsum et cām eius: si autē de longe: tunc visus debilitat̄: qz aer non pōt irradiari a sole ppter eius distantia: concideret intātū vt parylius nō representeretur. ¶ Deinde Si autē in latere. ¶ Ostendit cōsequenter vbi fiat parylius. d. si fuerit aer b̄ susceptiuus paryli: lateraliter circumstans soli ad austrum vel boream intātū distans vt possit constitui speculū representatiū paryli: eo q̄ sol non dissoluit hunc: neqz etiā intātū vt visus nō inueniens obstaculum in quo refrangat̄ in seipso coadunatus protendat̄ et tunc sursum nō refractus in parylio: tunc vtiqz fit parylius. Propter enim q̄ sol occidens defert sub terrā: aut mox oritur: non pōt irradiare aerem intātū vt causet̄ parylius. in mathematicis autē dicitur: vt neqz sol dissoluat̄ et visus multus simul perueniat: coadunet̄ enim et fortificet̄ nō latus versus terrā vbi fit parylius: non enim dispartit̄ et resoluit̄ visus cū in aliquem locum sufficienter p̄pinquum tendat: sicut dispergit̄ cum per imensum et longinquius deferret̄ spatium. Similr etiā parylius non fit sub solis radys directe: ppterea qz huius materia paryli existēs ppe terrā in directo solis: vbi eius possunt radys: dissolui a sole penetrante intra ipsam: cui dicebat̄ cum erat ppe: neqz etiā fit parylius superius: puta cum sol fuerit circa mediū celi: tum qz ppter calidū solis illi potēs: materia in qua h̄ fieri dissoluitur: tum qz visus ppter solis imensum fulgorem dispergit̄. Et vlt̄er neqz solum non fit in meridiē et in partibus p̄allegatis: imo etiā neqz fit a solis latere: cū sol fuerit circa meridiem: vt reliquis partibus: puta circa oriens magis et occasum lateraliter soli: qz si visus tūc ferat̄ a terra super quā habitamus: valde resolutus et paucificat⁹ peruenit in materiam paryli vt in speculū ppter nimium distare: quare repercussionem recipiet imbecillum: ita vt speculū nequeat representare parylius tñ: sic igitur locus vbi fit parylius est angustus valde.

Problema. Altimum. Antiqua.

Propter qd̄ extremū vmbre solis tremere videt̄: nō. n. vtiqz p̄ id qd̄ feret̄ sol: ipse enī moueri in contrarias: tremor aut̄ talis: est aut̄ vmbre immanifesta transitio: quēadmodū et solis ipsius. Aut propter id qd̄ mouentur ea que sunt in aere: vocant̄ autem decisiones: manifeste autem erunt in radijs qui sunt per fenestras: hec enī mouentur q̄uis sit tranquillitas: ex vmbra qdem igit̄ in luce: ex luce vō in vmbra latis semp. Et tremor minus qui est cōmunis luminis et vmbre videtur moueri iuxta prope: inquantū enim vt vmbra faciunt: inquantū vō lucem vtrinqz trāsmutantur hec. Quare vmbra videt̄ moueri nō mota hec ita: sed ille.

Cur solis vmbre extremum tremere videat̄. Vnde enī quia sol feret̄ idcirco id obtremiscit. Nam fieri nō pōt vt sol in partes moueat̄ contrarias. Tremores aut̄ fieri ita manifestum est. Ad hec mutatio vmbre incerta est quō etiāz solis ipsius p̄gressio lateret̄. An ideo moueri videtur: q̄ corpuscula cōtenta in aere agitantur que vulgo ramenta nominantur: conspicua in solis

Parylius
qd̄ et vii.

Ca. p. 2.2.

Paryli⁹
qd̄ s̄m Seneca
necā et ara
spum.

Dialog⁹
sic.

radijs: qui transmeant per fenestras. Hec enim moueri solent etiam sine vlllo spiritu. Ergo cū vicissim modo de vmbra in lucem: modo de luce in vmbra moueantur assidue. Terminus quoq; lucis ac vmbre cōmunis: continuo moueri videtur. Partim enim veluti vmbraz partim lucē sua ipsa mutatione efficiunt: itaq; moueri vmbra videtur. Cum nō hec: sed illa hunc in modum soleant agitari.

Explicit decimaquinta particula.

Quare extremitas vmbre solis vbi radius t̄gīt ei⁹ apparet tremiscere et agitari. ¶ Deinde. Nō enim. ¶ Remouet falsam cām quā alijs assignaret dicens id ideo cōtingere p̄pterea qđ sol mouet motu tremuloso in se aut fm eius sp̄erā: qđ impossibile sit vnū et idēz moueri simul incorruptū permanens: scđm contraria: qualis est motus tremoris: motus ei⁹ sit simul fere ad partes oppositas: vt qnto apparet de acci. ¶ Deinde. Aut qđ. ¶ Sol uir dupliciter: et p̄mo fm eius opinionez dicens: qđ h̄ tremor qui apparet in vmbra nō est verus manifestus: verū potius phantasticus apparēs: sicut et in sole apparet hui⁹ tremor et agitatio: cū non insit ei fm veritatem: et p̄ptie cū ipse oritur vel occidit: propter plurimos vapores inter nostrū visum et ipm cadentes: et similr cū fuerit eleuatus suffragans et illuminans maxime ita vt et totus aer videatur contremiscere agitariq; sic igit vt illud apparet visus deceptione impotentis. vnde. z. celi. solus astroz sol videt circūgyrari vel agitari oriens et occidens: et istud nō p̄pter ipm sed propter elongationem nostri: visus enim longe distans micat seu tremit p̄pter infirmitatem. Dicere autē qđ propter solis elongationem videat tremor in ipso: quoniam habet: qđ sol est p̄pinquior nobis multis stellis et maior: non tamen in eis apparet h̄ agitatio seu scintilla: tior ideo cōmē. ibidem: remotio enim nō est causa diuersitatis in sole: sed potius debilitas visus: aut fortitudo luminis solis. ¶ Propter qđ sciendūz: qđ causa agitationis vel scintillationis potest eē multiplex: aut fulgor nimis vt visus in sole: aut distātia: vt in stellis fixis in sp̄era s̄. vnde p̄mo p̄ior. z. celi. ad manētes. i. ad fixas visus tremit: causa hui⁹ qđ est scintillare videri stellas fixas: planetas autē non scintillare: longinquitas est et propinquitas ad ipsos vel eius paruitas: ita vt visus debilest in ei⁹ ap̄prehensione sicut mercurius: et fortassis ad id nō modicū facit vapor. in quo videt ipse cum appareat iuxta oriens vel occidens semper non distans a sole vltra. z. gradus. ¶ Deinde. Aut qđ. ¶ Soluit aliter magis fm opinionem Democriti et Leucippi per athomos volētū omnia saluare que apparēt: dicens: p̄mo cām esse p̄ ea que mouentur in aere athomi siue decisioes vel rasure parue dicta: que manifestant nobis in radys solis et maxime quando pertranscunt per fenestras et h̄ loca arcta: in qbus fortificantur aggregati: que qdez vident in aere moueri continue quātūq; sit quies vel tranquillitas in ipso: trāslate nūc quidem ex vmbra in lucē siue radiū: tūc autē ecōtra: nunq̄ue quiescentes. ¶ Deinde. Terminus. ¶ Scđo amplius declarans applicat dicens qđ in termino in quo cōicat lumē et vmbra videt cōtinue motus: non sic videt in alijs partibus: et id maxime cū fuerit iuxta nos vel p̄pe aut penes tractū terminū cōem luminis et vmbre. Nam inquātū se faciūt tales decisioes modo in vmbra: inquātūz vō alia vice in lucem deueniunt: continue transmutant: quare cū taliter cōmoueant: faciunt vmbra moueri appa-

rere: et permaneat ita si nō de se omnifariam imota: ipsa enim nō est corpus: sed accidens cōsecutiū ipsius. Probatum enim. 6. phy. nihil moueri nisi corpus. vnde auctor sep̄ncipioz concedit: formam in speculo representatam nō veraz esse sed phantasticam: et incredibilis error reputet a vulgo: p̄mū tamen inconuenientius est dicere: phs enim veritatem debet p̄fiteri: cū ad hoc sit natus: et vulgū despicere. Et p̄pterea vmbra ponit successiue generari et corrumpi continue ad corporis motum.

Incipit decimasexta particula. de his que sūt circa inanimata.

Problema.

I.

Antiqua.

Propter quid bases quidez ampullarū albe in aquis: et si in sole ponantur: vmbra non faciunt: sed alias quidez ampulla vmbra facit: basis autē non facit: sed illuminat circulariter. Adhuc at mirabilius: qđ neq; si cōtraponat lignū in aqua in sole secatur ab aqua: hec autem non fit vmbra sed sole diuiditur. Si igitur vmbra est idē qđ non videtur: et a sole igitur circulariter videatur tumor: hoc autē quoniam impossibile demonstratur in aspectibus: neq; enim minimū a maximo contingit totum circūuideri.

¶ Noua.

Cur basis bullarū candida aque insidit: et si soli expōita est: nullaz efficit vmbraz. Sed reliquaz quidez omne bulle corpus vmbra facit: basis autem sola non facit: sed circum a sole vndiq; cingitur. Et qđ longe mirabilius est. Nec si lignum per aquā in sole appōueris vmbra ligni cōtinua exultabit: sed iuxta basim bulle a solis luce secabitur. Quod si vmbra est qđ a sole non aspiciatur: sequetur porro vt moles bulle circūz tota aspici possit: qđ nunq̄ fieri posse in op̄icis id est aspectū rationibus demonstrat. Quippe cum ne minimum quidem a maximo totum circū aspici possit.

¶ Particula

16. in qua agit de p̄blematis circa q̄titatē inanimatarū que respiciūt ea q̄ geometrie et vtrūq; p̄spectiue. Proponit igit duo i eo dicens. q̄re bases ampullarū q̄b⁹ intunt sup̄ aquas factarū: cū sint albe: si exponant soli a quo causant vmbre non faciunt vmbra: et si videant debere facere: p̄pter colorē albi terminatē solis inspectū: cū color sit extremitas corporis nō p̄picui. de sensu et sensa. vñ in eo qđ dicit albe indicat motū p̄hi. Sed alie p̄tes ampullarū a basib⁹ supius eleuate iducūt vmbra a sole aspectu. Tunc vltius repetendo subdit vt declarat basis ampulle sup̄ quā fundans nō causat vmbraz: eo qđ ipsa illuminat circulariter supra pariteria aque. ¶ Deinde. Adhuc. ¶ Subdit aliā q̄onē dicens qđ itidē mirabilius extat isto: qđ ampulle nō secatur seu corripunt a motu aque etiā si lignū subtile vel aliqđ tale cōtraponat ipsis ampullis in aqua ex̄tibus: et in sole qui habet mouere et dissoluere: hoc est supponēdo qđ planū subtile sub base ampulle non disrumpit: sed potius remanet sup̄ planū incorrupta vt exp̄us sum eleuādo ipsaz

Particula

Quid ex
mo fuerit
petrus n.

quātūcūqz ab aqua. Vel forte quis exponet ampullas nō
corrumpti cū lignū secus eas pycit in aqua: s; supnatāt ei
aut cedūt icorrupte pus tñ mirabili. ¶ Nosce q; vt B ve
rificare accēpi q̄ritatē multā lisciuū z modicū olei z pau
cissimū saponis miscui z facta cōquassatiōe mixtura eaz
bona adinuicē: faciebā isufflationē p cānulā z in hac mix
tura ampulle maxie cōiuncte eleuabant seu vapor eleua
bat vērō sus: ita vt vltra mediūz cubiti sup latera basis in
quo fiebāt eleuarent: in aqua vō pura isufflādo nō sic ele
uant aut pmanēt: tuncq; diligēter inspiciēs in solis radio
acēf nullā ymbriā ispiciebā circa bases ampulle in parifē
ria aque: s; supius v̄sus cōuexū ampulle ad iteri? repñta
bat qdā min? penetrabile v̄sū: vt videret sile imaginē:
z adhuc exilioz ea q̄ repñtat in speculo: euidentius tñ appa
rebat in ymbra q̄ in radio solis: quas postea cū plano ele
uabā icorruptas. ¶ Deidel Aut. Soluit p iteremptionē
dicēs q; vlr ampulle nō reddūt ymbra: eo q; ymbre di
uidunt z separant a radijs solis: ita vt nō appareāt tñ pp
subtilitatē parietū ampullaz: tum pp radioz spūalitates:
qd declarāt: q; si ymbra est illud qd nō pōt videri z illu
minari a lucēre: z basis z vlr ampullaz itumescētia cōspi
ciē z irradiat a sole circulariter z fm oēm ptē: tūc igit nō
cābit ymbriā radius solaris sup eas cadēs omnifariā. Qz
aut qd irradiat z videt vndiq; siue circulariter nō cau
set ymbriā ostēdit: qm si ymbriā cāret nō posset ispicī fm
oēm ptē: vt pbatū est in p̄spectiua: qm nullū v̄sūz s̄l totū
videt: vt dī in ea: v̄sūz dico vere i quo color v̄sūz extet
terminatiū: qd pfirmat: q; corp? q̄tūcūq; modicū nō cō
tingit ipm totū fm certitudine a maxio corpoz vt a sole
videri: cū nō possit fm oēm ptē talr ispicere qm ymbriam
cāret: que vt dcm est: illud qd nō videt seu illuminat exi
stīt: sic itaq; videt auctor p iteremptionē soluere: color enīz
ampullarū nō est verus z terminatiū: s; magis opposit?.

¶ Sed illud videt pfata iā expientia: qua dictū ē ym
briā qdā appere in ampulla z aptius ex solis radiū. ¶ Di
cedū q; nō est ymbra ipsius ampulle: ea. n. veri? caret: cuz
pneabilis sit oīqua; a sole ceu aer ymbriā nō causat i se:
s; est alicui? obiecti: pres enī ampulle reddūt ceu speculū
qd sibi opponit siue aer cuz celo seu sydus aut aliud: z ad
huc amplius reddūt idolū aeris: nō aut sit speculū: s; cām
ipsius qd reputat isto maius nō videt assignare. Ddm tñ
illud ptingere pp viscositatē māe: ac adherētiā ex qua cau
sat spuma: nō enīz in aqua simplici pōt illud vt declaratū
est apparere ceu in artificiali p̄tacta: in qua ampulle nō
fiunt hemispherice verum omnifariam rotunde.

Problema.

II.

Antiqua.

¶ Propter qd ampulle hemispherice:
Aut q; vt a cētro ad aerē eleuatio est
sursuz s̄l vndiq; nece aut hoc hemi
spheriū eē: iferi? aut hemispheriū se
cat a supficie aque: in qua cētrū est.

¶ Quare bulle specie semispherij expurgere solēt:
An q; tanq; de centro in aera sursum equaliter
circum vndiq; adnuntur. Quo quidem mo
do hemispherium expurgat necesse est. Portio
autēz sphere inferior aque planitie abscinditur
in qua scilicet centrum situm est.

¶ Quare hemispherice fiūt ampulle tātmōdo nunq;
pfectā spherā cōstituēt. ¶ Nōn? q; ampul
le gīant in aqua nāliter vt motu ei? aut calore qnq; aut
v̄roq; vñ in estatis pñ? fiunt maxie cū calim p̄iungat cū
būiditate submissuz: z tales qdē medie sphere repñtat s̄l

gura: que aut arte cōstituunt ex humido quodā z sapone
pficiunt isufflatiōe rotūda oīno: ita vt in aerē ppter cor
viscositatē euolent icorrupte. ¶ Deidel Aut q; Soluit
dicēs hoc eē q; gnōis ipsaz cā extat elenatio vaporis vē
tosi a cētro aque vndiq; sursum ad circūferētiā ad aerē
puta. Ex bui? aut spūs vaporosi delatione mediā spherāz
necesse sit cāri: cuz humido viscoso per oēm ne vndiq; a
spīritu extēso refrangat deorsum eundē sed inferius circa
pariferiam aque bui? mediā fere figura secatur ab aque
superficie: que cētrum est ampulle: nō enim pōt spūs va
porosus aquā densiōrē circulariter rep̄imere deorsuz: ve
lut aerem rariōrē eleuare in sursum ppter qd opz figu
ram sphericā ampullas aquaticas obinere.

Problema.

III.

Antiqua.

¶ Propter quid magnitudinib? hñt?
pfunditatē ineqlem: siq; leuius mo
uerit: circulariter ferē qd p̄icitur: vt
plumbatis trocis accidit: siq; p̄iciat
leuius ad eandem conuertens partem: Aut q;
gravi? impossibile est eq̄liter currere leuiori ab
eadē fortitudine p̄iectū. Qm aut necesse qdēz
oīno moueri: ex equali qdēz impossibile est: eq̄
velociter lata stabunt fm eandē lineaz: veloci?
aut altero lato in circulū necesse ferri: qm aut in
bac aut sola figura bec eadem subalterna existē
tia puncta in eodem tempore inequales tran
seunt lineas.

¶ Noua.

¶ Cur in magnitudinibus que pfunditate sunt
inequali accidit: vt si partem moueas leuiorēz
circūferatur qd iacitur: vt in talis fieri obplum
batis videmus: si quis partē leuiorē ad se ver
tens p̄iciat: An q; fieri nō pōt vt grauius eq̄
ac leuius feratur: cum eisde; viribus iacuz est.
Sed cuz totū quidē moueri necesse sit fieri nō
non possit: vt eque omni ex parte moueatur:
sequitur prorsus vt si parili celeritate ferantur:
eandem lineam peragant: sin autēz alteruz alre
ro feratur celerius circulo ferri necesse sit: cuz
hoc solo in genere figure efficiatur: vt puncta
eadem subalterna lineas inequales possint eo
dem tempore permeare.

¶ Quare inest magnitudinib? que hñt pfunditatē in
equales fm diuerfas pres ita q; in vna pte sit
maior q̄ritas q; in altera corpulētie siq; eaz aliqua leui?
cōmoueri nō iserēdo ei multā violētiā cū sic pycit in
planū circulariter mouet vt in plūbatis trocis siue pōde
rosis factis fm vñ partūz ipsoz ptingit. cū. n. q; aliqua
ipsaz pfato p̄moueri motu: nō solū circulo circūdant: ve
rutiā p̄uertūt se magis sup vñ z eadē ptē a reliqua sece
dendo figurā imitādo circularē. Sic itaq; hñ trocis duo
accidūt: z vt fere s; circulū moueri: z sup eadē ptē: dūmō
quis nō iserat eis tātā violētiā: z cogant motu p̄tra figu
rationē p̄p̄iā moueri: figura enīz puocat ad motū: vt ap
paret. z. celi. ¶ Nōn? q; p trochū nō audif hic lignū hñs
figurā chīlindri quo ludunt pueri: v̄z magis corpoz rotun
dū fm supficie altiorē planū vō fere in laterib? duob? ita
tñ vt in latere ipst? sit tumorositas aliq; maior q; in reliq;
ceū est in s̄m lignēū coculla dictū quo ludūt cauponarij.

Qua d re
in aq am
pulle babe
ant gnari.

C Deinde Aut qz. **S**oluit: pmo dicit cam esse: qz ipso-
sibile fit corp⁹ grauius equali velocitate moueri: vt leue:
dumodo motor vniformi moueat fortitudine. Lenius.n.
semper celerius mouebit^r grauiori motu b⁹: modo cu ne-
cessariu sit vtraqz parte bui⁹ istrumeti moueri leuiore. s.
z grauiore ppter virtute mouetis sufficiet^r sibi accomo-
datu: impossibile fiet fm vtraqz parte equali z vniformi
ter: qm si mouent^r vt iam predictu instrum⁹ z vlr queqz ta-
lia piecta: starent sup recta linea z no circulari fere: ceu il-
la que pfunditate haberet equalem: sz qz no vniformiter
mouent^r: veru vnu latus velocius alio: vt leuius grauiori:
tunc ex necessitate acquirt figuram circulari vtrumqz super
eandem linea se conuertedo: si modo quo tactus est. puciaf
vt qz vnu latus sit pertransiens celerius altero: qz ostendit
mesuratio linee qua percurrit mensurate fm conuexum
magis: z minus fm concauu. Nosce qz lenia piecta velo-
cius mouent^r violentia tardis: conuerso vo est in his que
mouent^r natura: grauius eniz celerius diuidit mediu qz le-
uius nisi hoc ipediat figura. **C** Deinde Qm aut. **O**sten-
dit in qua figura verificet^r pdictu pblema dices: qz in hac
figura tm in qua pfunditas est inequalis: z puncta subal-
terna vicissim existunt: nam quedam punctoz acies sub-
alternant^r ceu supponit vnu alteri vt supius inferiori: ima-
gine^r eniz vna linea more mathematicoz costans in pun-
ctis vtea quo in sumitate illius mobilis qzitaris: deniqz
alia post illam cotinue: cu aut talis est figura: z puncta sic
disposita in vno z eodez tempore: inequales: qz logiores z
breuior⁹ prastit^r lineas. Nosce vt dicit^r de ca motus aia-
lium qz currus cu habuerit inequales rotas vt duas decli-
uiores alteri⁹ lateris ppositionabil^r altero: mouebunt^r in
gyru: bnt eniz figuratone pblem⁹ magnitudinib⁹ de qbus
est fmo: z io vt chilindrus mouebit^r. et idē videbit^r 5°.

C Problema.

III.

Antiqua.

Ropter qd cadetia in terra z resili-
entia similes agulos faciunt ad plantie:
in vtraqz puncti quo tetigerunt plani-
ciem. Aut qz qdem omnia natura fe-
runtur ad rectam: que qdez in leue cadunt per-
pendiculari: z diametro percussa superficie tan-
tos faciunt angulos resilietia. Propter id qz dia-
meter equalia diuidit. Que autem ex obliquis
cadentia no perpendiculari obuantia regionis:
sed supiori puncto perpendicularis accidit ite-
ru sursum impulsu a percursu loco in contrariu
ferri. Rotunda qdem qz in eode lata in contra-
rium ipulsionis reflectunt^r: siue quiescat mediu
ipsoz siue non z locu permutet. Rectilinea aut
ppter perpēdicularem ipsoz in antierius indu-
cta percutiunt^r queadmodu desiccatis crura acci-
dit: z quoz extrema rapiunt: omnes enim bi in
contrariu z posteri⁹ incidunt ppter id qd equant
ipsa perpēdiculares: sublime aut esse z in ante-
rius percuti: pparia enim manifestu qd ipsius
anterius vel inferi⁹: posterius accidit fieri. Be-
osum aut lata grauiora vtriqz erunt: qui autē est
his casus resiliens motu ptingit fieri: ad re-
ctam qdē igitur neutra ipsoz resiliunt: ppter id
qd perpēdicularis dupliciter grauitate diuidit

lata: perpēdiculares autē plures ad eandē sup-
ficiem no fieri secantes ipsas: qz bis accidet per-
pendiculari facta fm saltu aut percutere sup-
fit: latum dupliciter iteru secari ab ipsa idēz ac-
cidet eidem: quare necessariu secari ab ipsa pri-
ma perpendiculari a qua ferebat^r: qm aut in co-
trariu stabit. Ad recta eniz no stabit acutus fieri
angulu ea que est super alteru prius cadentis su-
perficie punctu. Terminus eniz est recta linea
oppositoz angulorum. **N**oua.

Cur ea que in terra cadunt: atqz resiliunt angu-
los ad planicie reddant similes vtraqz ex parte
puncti quo planu tetigerint. An qz oia sua na-
tura ad recta linea ferunt. Que igitur in locum
equalem deciderat vbi ex perpendiculari diame-
troqz sese plano ipegerint: pares angulos ideo
faciunt suo resultu qz in equa diameter diuidit:
que aut in latera corruerunt: qm non perpendi-
culo sed puncto superiori locuz feriant: accidit
vt repulsa a loco icto contraria in partem se con-
ferant. Rotunda quidez qz delapsa ptnus in ad-
uersum sui appulsus sese euoluunt: siue quiescat
eoz mediu: seu locuz soleat permutare. Rectis
no compacta lineis qz perpendiculum eoz in
partem priorem adductu retorquet^r: vt bis acci-
dit quibus aut pars inferior raditur aut colei vio-
lantur: bi nanqz omnes aduersam in partem re-
trosumqz corruunt: qm eoz ppēdiculu equat:
pendet atqz priorem in parte expellitur: contra-
rium enim in bis retro deorsumqz esse accidit.
Cu aut deorsum ferant grauiora esse fatenduz
est. Qz igit^r his casus idem resultantibus latus
enienit. Ergo in angulu rectuz neutra eoz resul-
tat: eo qz perpendiculū pondere bipartito diui-
dit corpora que ferunt. Fieri aut no pot vt plu-
ra perpendicula idē ad planu existant. Quib⁹
illa secant^r: qd scilicet ita accideret: si perpēdicu-
luz duz resiliunt oziret. Vbi rem delata planu
offendit diuidenduzqz rursus secundo perpēdi-
culo foret. Quocirca primo illo perpendiculo
quo ferebat^r secari necesse est. Sed cu aduersas
quidem in partem ferat^r: rectum no in angulu
non ferat^r. Reliquu est: vt acutus reddatur an-
gulus: parte altera puncti quod plano incurre-
rit. Aduersorum enim inter sese angulorum ter-
minus rectus angulus est.

Quare cadentia in terra seu planu vtpote grauiā z
maxie qm ppio mouent^r motu: si resiliendo
reflectant^r retrosum: siiles angulos pstituit^r sup planu: i
deno cadit in vtroqz descēsu: puta in pzi ac i eo qz post
resiliēte interuenit: eo enim mō z puncto quo planu te-
rigit cu pus caderet super ipso: ita z. z. cōcidens. **C** Deinde
Aut qz. **S**oluit: z primo cum cadens fuerit leue. scdo

Particula

quando graue scda sibi [Deor. at.] Adhuc primo declarat il-
lud quesitū in his que perpendiculariter ferunt habebit
velut figuram pyramidalem. 2° in his que cadunt oblique.
3° in rotundis. 4° in rectilineis. 2° ibi. Que aut. Tertia ibi
Rotunda. 4° ibi Rectilinea. Dicit igitur cam esse in
pms: qm omnia que nalter ferunt fm rectam lineam ca-
dentia super planū ad punctū determinate: si fuerint le-
uia: qd dicit ad diam grauius: de qbus inferius fmo erit:
cadunt planum percutientia fm perpendicularem rectas
ceu diametru: vnde resiliencia postea cuz plano vel supfi-
ciei occurrunt: tatos z similes angulos itidez cantia sunt
sup illud vti cu prius ceciderut: cuius qdem ca: qz diame-
ter nunc vt prius hz corpora p equalia diuidit. C Notan-
dum q solum in talibus qd ppositū est verificat: in alijs
aut aliter se habebit: vt apparebit secus existet. Nosce
quoqz q hic nō sumit diameter: vt pus in 15^a pmo: prout
diuidebat aliqd per transversum fm longum z latum: ve-
rum magis prout directe fm vnam dimensionē vt longi-
tudinem sepat z cadit. C Deinde. Que aut. Manifestat
scdo dicens q illa que cadunt super planū nō directe per-
pendiculariter: vt prius: veruz ex obliquo: regioni siue su-
perficie obuiant plane ita q perpendicularis supior exi-
stat puncto suo in quo erat casus in prioribus: sed in alio
qz videlicet in extremo ipsius directe perpendicularis pun-
cto: tunc quidem taliter repercussione sursum impulsū de-
nuo non contingit ad similes angulos vt priora z fm eun-
dem punctum: tamen itidem cadere: verum in contrariū
accidit ferri a pori pūcto: in quo erat casus pmitus super
planum: cuius pbatio per oppositū apparet antedicti: eo
q diameter seu perpendicularis boz casum non diuide-
bat per equalia oino. C Deinde. Rotunda. Declarat ter-
tium dicens: q rotunda ferunt fm idē: vtrobiqz enīz cōsi-
milliter est dare pūctū in quo ferant rōne cōsimili nō fm
similes angulos: sed amplius fm ptriū impulsiois re-
frangunt: z illud verū siue quiescat mediū qd fertur eoz.
puta punctum aliqd signatū in eis sup qd magis videtur
motus innitit: qd dicit eo q figura rotunda qmaxime ad
motum apta: seu nō permaneat idem punctum: s; permu-
tatio localr fiat punctoz super quos fit mor^o alternatim:
qd verius: eo q dictū per pns per aerem plecta circulari-
ter ferri: vt ostendunt maxime pēne cāne melite munda-
te infixe: cū eaz motus sit morosior: nō autē sic in sagittis
z in alijs celeriter motis apparet. C Deinde. Rectilinea. J
Manifestat quartū q magnitudines que sunt rectilinee
ppter perpendicularitatem earū super quā ferunt percu-
tiunt cadentia sup planū in antērius deducta: non enīz di-
recte cadunt: sed magis diagonaliter: z ideo nō refrangun-
tur ad siles angulos: sed ad cōtrarios: qd declarat: eo q si-
milliter accidit eis qb^o crura z vlr pedes magis extenuan-
tur z musculi imbecillitant intātū q positi super planum
non possunt se sustentare: veruz potius cadunt in contra-
riū vt retro: qd etiam ostendūt quozūdas extremitates
cū totū corpus aliud deorsum rapere cogant in partē op-
positam: vt dictū est de diu itineratibus: cuz quis erigitur
super pedis digitos diuellitur is deorsum prompte ppter
calcaneoz crebriore motum. gnte 15^a. qd requi docet: cuz
tātū erigunt vt posterius decidant. Omnia enim hui^o ca-
dunt in oppositum erectionis sue: z etiā reflectunt: ppte-
rea q seipsa adequant in perpendiculari taliter q ipsius
sublime cadens percutit diagonalr fm antērius super pla-
num: manifestū est igit: q fm cōtrariū eius q antērius
z inferius etiam fm hoc enim attendit earū casus ea con-
tinget in posterius cadere: ceu declarat saltantes cum pe-
des faciūt valde aliud corpus antecedere: vt amplius fa-
liant cadentes retro. Sic itaqz nullū ptractoz pus trius

2805 su
matur dia
mictur.

resiliens denno ad similes concidet angulos: verū ad op-
positos vbi primū. C Deinde. Deorsum. Ostendit quo-
modo resiliencia cadunt graua demuz dicens q illa que
sunt graua cum feruntur seipsa deorsum: contingit etiaz
moueri ea resiliētionis motu: non tamen ipsa neqz cuz pus
cadunt: neqz cum secūdo post refractionem cadunt ad re-
ctos vel similes angulos: quoniam taliter mota iam per-
pendicularis dupliciter diuideret magnitudinis grauita-
tem: hoc est duas habere perpendiculares: qd est impossi-
bile: qz non contingit fieri plures perpendiculares: se-
cantes aliqua magnitudinem terminari ad eius superfi-
ciem: quod talibus grauibz accideret: si resiliencia simi-
les causarent angulos: vt vel saltūz resiliētiū fm per-
pendicularē inducerent: aut contingeret dupliciter idem
percutere ad superficiem: z fieri vnus duas perpendicu-
lares: quare in hz duplici sectione idem inconueniens qd
ptractū est interueniret eidem: ppter quod oportet tū
vnam perpendicularē dare que secet magnitudinē da-
tam que defertur: cū tota grauitas eidem innitit. C De-
inde. Tunc autē. J Deducit vltērius dicens: q igitur gra-
ue cadens non stetit vel non tetigit planum: oportet enim
resiliens quiescere. 8. phis. vt resiliat fm rectos z similes
angulos: tunc enim acutum constitueret angulum quod
impossibile est: stabit igitur q cadat fm contrariū vpu-
ta fm eam partem que est fm aliquod punctum superfi-
ciale ad diuersa puncta qz fuit id super quod cecidit pmi-
tus: quod ostenditur: quoniam recta linea plana est termi-
nus oppositorum angulorum: super ipsas enīz possunt cō-
trarij trianguli terminari fm q diuersis eam tāgunt pun-
ctis. C Nosce q vnus magnitudinis z maxime angula-
ris: vna est perpendicularis tū: cum perpendicularis sit
linea directe transiens per eius indiuisibile medium: il-
lud autem tātū est vnum: quod lances ostendunt libze si-
milliter z rotunda: lz enīz ad infinita puncta superficie
possunt terminari perpendiculares plurime: tamen opus
sit per indiuisibile medium ipsius transire propter quod
resiliencia nō cadunt perpendiculariter: aut quia illud est
rectum sursum refractum tendere: quod est impossibile:
cuz motus sit ei huic oppositus: sitqz debilior multū prio-
ri: motus autem lateralis huic contrariū nō adeo sibi op-
ponitur ita vt possit resiliens fm aliquod punctorum ali-
quid ipsius concidere deinde.

C Problema.

V.

Antiqua.

Propter quid chilindrus quidem im-
pulsus in rectū fertur z scribit rectas
a circulis terminantibus in ipsuz. Co-
nus autem circulariter fertur vertice
manente z describit circulum circulo orizontis:
circulariter quidem ab vtraqz ferunt. Descri-
bit autem in superficie chilindrus quidē rectas.
Conus autēz circulos propter id q qui quidez
sunt in cono inequales sunt circuli: fertur autēz
semper velociter maior eis que sunt circa ipsuz
centris: latis autēz inequaliter oninibus simul
circulis qui sunt in cono. Accidit autēz extremos
plurimum in ipso tempore fm locum z lineam
ferri: propter quod z circulariter feruntur. De-
scribuntur autem omnes eadem recta: z recta
quidē circulariter lata nō oia que in ipsa sūt pun-
cta equales in eodem tēpore describūt lineam:
in rectū

In rectum autem fert rectam. Chylindri autem
oibus equalibus existētibz circulis circa idēz
cētrū accidit: q̄ sūt simul sup̄ficie in ipsis oia ta-
ctis puncta ferri equalr veloces volutatos: pp̄
id qd̄ chylindrieq̄les sunt z veniūt in sup̄ficie.
Itēz volutatus vnusquisqz fm̄ suum circulum:
quare z que sunt in sup̄ficie rectas equales fer-
ri. Eaz aut̄ tactu ipsas scripserūt existēs equa-
les z eque veloces. Fiebant autēz recte que ab
ipsa descripte sūt lineā in rectuz late. Quare p̄-
pter bas in rectū referretur chylidrus. Differt
aut̄ nihil inquantū in prima tetigit chylindrus
superficiem lineā banc attrahi in superficie aut
inuolutare ipsum sempequalē z similē lineam
eoz q̄ sunt in chylindro accidit tāgere sup̄ficiem
attracto z volutato chylindro. Noua.

Cur chylinder pp̄ulsus ferē in directuz suisqz
terminantibus orbibus lineas rectas describit.
Turbo v̄o suo manente mucrone circūfertur.
Atqz ita suo termināte orbe orbē describit. An
q̄ circū vterqz ferē. Vēz chylinder rectas line-
as plano ducit. Turbo orbes describit: eo q̄ or-
bes turbinis ineq̄les inter se sunt. ferriqz velo-
cius pōt q̄ amplior circa idē cētrū puerit. Qui
cū simul oēs positi in turbine orbes inequali se-
rānt spatio: euenit vt extimī q̄ volumē: pluri-
mū loci z lineę tpe eodē decurrūt. Vñ fit etiāz
vt circū oēs agant. Quippe cuz oēs eadē recta
linea describant: que cū puerit nō oia sita in ea
puncta: equalē pducere lineā eodē tēpore pos-
sunt: cū equalē nō nisi ex directo agere soleant.
Chylindri v̄o q̄ oēs orbes pares inter se sunt:
centrūqz idē ambiūt. euenit vt z simul suis oi-
bus punctis planum ptingēdo parili celeritate
volumē: cū nulla iequalitate chylinder euariat.
z rursus in planū simul oēs deueniāt: vbi suaz
quisqz puerfionē absoluerit. Vñ lineas quoqz
ductas per directuz in plana pares inter se esse
necesse est. Sna nāqz tractione orbes equi pa-
riterqz volubiles illas duxere. Atqui rectas cō-
fici patuit: quas lineā eadē deferens sese in dire-
ctū peregerit. Causa hec est cur chylinder recto
deferri tramite possit. Nihil enim refert vtrum
quā lineā prima chylinder planū tetigit. hāc fir-
mo chylindro p̄trahas an volubili circuz agas.
Semper enī vt equa lineā similisqz illis in chy-
lindro contentis planū attinget: siue protrahat
chylinder siue prouoluatur.

Quare chylindrus cū ipellit ferē fm̄ rectū z descri-
bit rectas p̄ circulos p̄portionales fm̄ sub z
sup̄ra feriatim: q̄ terminant in ipz: nō enī dimittit motui
figure sue: qm̄ tūc figurā vtrūqz describeret circularē. Di-

cit at̄ ipulsus: qz cū motus violētus sit q̄druplex. s. vectio
vertigo tractio z ipulsio: hic duplex extat. altera est sigdē
ipulsio vt cū mouēs ei qd̄ mouet nō deficit: ipellēs enī cō-
tinue tāgit ipulsū: z id̄ chylindrus cū sit regularis rectā
causat ipulsus lineā. Altera est expulsio sicut cū sic expel-
lēs deficit: nō enī tangere opus: sed conus pp̄rie cū expul-
sus relinquit suo motui mouet circulariter fm̄ minores
ipsi⁹ extremitatē acutā: fm̄ v̄o verticē z maius extremuz
qd̄ fit tanq̄ cētrū: vtrūqz quiescit p̄pter eius grauitatē: vt
tū in sūma sit dicere. Conus describit circulū p̄portiona-
tū circulo origōis vel hemisphery: circulariter enī acūmē
coni motuz causat circulū exterius p̄figuratū origōis ter-
minātū circulariter visum: ita vt chylindrus z conus mo-
ueant fm̄ vtrāqz extremitatē vt acutā circulariter. Diffe-
rūt tū eo q̄ chylindrus facit circulū ad ita: ei⁹ enī acūmē
modicū cōmouet: basis aut̄ multū taliter q̄ ipsa circūfer-
tur circa idē tanq̄ circa cētrū: in cono aut̄ vt tactū est to-
tū euenit oppositū: figura sigdē colūnaris fm̄ oēm ipsius
extremitatē cū sit eq̄lis p̄ oē vniformiter de se mouetur.
¶ Notandū q̄ Arist. de causa motus aialium dicit. cur-
rus quoqz rote sunt inequales z aialia moueri quēadmo-
dū chylindri ferant. ¶ Notanduz ad hoz intellectum q̄
chylindrus est magnitudo: cui⁹ figura est pinealis breuis
velociter in acutū desinens regularis summe ad modum
troci quo ludunt pueri. sumit etiā pro instrumento quasi
sic formato geometrico: nisi qz lōgius: quo altitudines as-
sumunt z hore denotant. Est at̄ conus magnitudo etiam
z. regularis lōga: cuius figura etiā rēdit in acutū fm̄ al-
tez extremū: subscisa v̄o z pōderosa fm̄ reliquū. Est etiā
tertia magnitudo p̄tacta in modum columnę rotunda.
¶ Deinde Describit. ¶ Soluit z primo ad secundam par-
tem. z⁹ ad primam. z⁹ ibi Chylindri autē. ¶ Primitus tū
repetit q̄sitū fere vt melius adapter dicens. q̄ chylindrus
in superficie cū ipellit vt dictū est: lineas figurat rectas:
sed conus facit circulos. ¶ Deinde Propter qd̄. ¶ Sol-
uit z⁹. z primo ad illud qd̄ positum est de cono dicens q̄
circuli qui sunt in cono eo q̄ sunt ip̄portionabiles etiāz
adinuicē: qz figura vt dictū est etiā. z. regularis: nō autē
chylindri: p̄pter qd̄ circuli qd̄ qui signati imaginātur in
cono sunt ip̄portionabiles sibi ac etiāz relatione ipsoz
qui in chylindro: eo q̄ figura vt oēm est etiā. z. regularis
existit: tūc pars minor q̄ est versus acūmē ipsi⁹ velociter
fertur: reliqua v̄o maior coni vt que in ipsis cētris q̄ sunt
circa ip̄suz conum seu basem illius tarde mouent. Dicit
aut̄ centris in plurali: eo q̄ non fit tactus in puncto ipsius
oīno: cū magnitudo sit. z. rōnalis. Sic igitur cuz omnes
circuli qui imaginant in cono inequalr moueant conti-
nue circa extremos circulos ipsius: vt qui versus acūmē
coni plurimuz ptinget ferri. i. perambulare de spatio fm̄
locū exteriorē: z lineā circularē causare: eo tpe quo circu-
li basis coni modicum mouent: z ideo circuli entes ver-
sus acūmē coni celerit⁹ mouent. ¶ Deinde Describunt. ¶
Ostendit z⁹ qm̄ conus nō mouet interdum circulariter
sed magis recte: cū vtrūqz ad figuram accedat colūnarē.
¶ Deinde Aut qz. ¶ Respondet tacite questioni dicens:
qz omnes circuli qui sunt in cono imaginabunt circulari-
ter describi: quasi fm̄ eandē rectam lineam: z recta li-
nea cū nō omnino feratur circulariter: imo quandoqz in
rectū: tunc puncta in hui⁹ magnitudine imaginata etiam
equali tēpore describent eandē lineā rectā: qd̄ enim rectū
est se vt sic fm̄ rectam defert lineam: sic igit conus p̄ter-
ctus in planū: cū dimittit motui figure sue circulem
vt tactum est causat figuram: cum v̄o expellitur fm̄ eius
longum: inducet figuram rectilineam: sicut etiam dicitur
de chylindro. ¶ Deinde Chylindri autem. ¶ Soluit ad
problemata. A.

Quom-
plex sit mo-
tus violentus.

Chylindrus qd̄

Conus quid

Particula

primā partē primi. 2° decidit cauillationē. 2^a ibi Differt aut. J Dicit pmo cū in chilindro vt ostēsus est sint circuli pporzionabilr equales p oppositus bis que sunt in cono. ptinget oīa puncta imaginata que sunt in ipso. vbi tāgunt supficiē: simul circa idē centrū vt acumen chilindri ferri 7 circūuolui equali modo 7 vniformiter: 7 circulos ipsius eque velociter: qz dictū est q sunt pporzionabilr equales circuli qui chilindri sunt occurrētes vniformiter superficiē: eis tñ equalr puolutis: ita vt vnusquisqz pūctus imaginatus in chilindro: supficiēi occurrat fm circulum suūz quē causat. ¶ Deinde Quare 7 que. J Respōdet ad illud qd primitus querebat. dicens q omnino chilindrus cuz ipellitur rectas facit lineas 7 equales: qz tangit planū fm rectū describens eodem tēpore equales lineas: eque enīz velociter motus: nam recte lineę fiunt qñ describunt ab eadez recta linea equali tempore velocitate simili: 7 ideo cum totaliter impellit chilindrus rectas super planū causat oīno lineas. ¶ Deinde Differt aut. J Remouet cauillationē dicens q nībil refert fm q chilindrus tetigit planā supficiē fm lineā rectā vel ipsaz attrahi dicere aut volutari in plano: qñ siue attrahat seu volutet semp equalē 7 p similitē lineam eaz que sunt in chilindro ptinget tangere planaz superficiem fm rectam vt lineas causet rectas. Dic igit sermo Arist. qui amplius videtur mihi difficilis rōne scripture q̄ reticūm ipsum fueris istrumētis expertus: naz chilindrus conus 7 columna dicit singulum moueri aut impulsione: 7 tunc rectas lineas 7 maxime chilindrus cum sit figure sufficienter regularis: aut expulsione fm q postea relinquetur proprio motui super planum: 7 tunc chilindrus vt dictuz est sepe quia minus 7 lenius in acumine talez velocius mouetur: oppositū autem in reliquo extremo: vt visum est tertio in circulū conat moueri. plus enīz q̄ moles operatur figura. In cono autem qz atqz extremum maius 7 ponderosius alterumqz lenius motus similiter vtrūqz causatur circularis: ad quos etiā motus aduocat figura: nō tamen vt in chilindro ideo necesse sit vniformiter impellere ab huiusmodi principio. Columna quoqz quia regulariter se habet vndiqz fm omnem partem ipsius mouetur. Ipsa etiā 7 conus moueri possunt lineas rectas describēdo expulsione in aere: non sic autem chilindrus.

¶ Problema.

VI.

Antiqua.

Propter quid libroz sectio existēs superficialis 7 recta siquis secet circa basem recta sit reflexa: si autem inclinans obliqua. Aut quia accidit eorūz que sunt in altera sectione circuloz in eadem superficie existentium inclinātam sectionem non adiacentē esse: sed in hac quidem plus: hac vō minus ab ipsa distare. Quare ex reflexo qui sūt in eadē supficie circuli: 7 principius habentes in eadē supficie lineā faciunt que est ex ipsis reflexi: est enim facta linea ex circulis qui sunt in eadē superficie. Quare 7 recta existens in superficie: 7 sectionis aut oblique reflexa linea non existens circa primā. sed huic quidē plus: huic aut minus ab ipsa distās: ppter id qd sectio ita se hz ad ipsaz: nō in omni superficie erit: qre neqz recta. recta enim nō est: bec quidem in alia: bec autem in alia superficie.

¶ Noua.

Cur sectio chartarū sine papyri siquis eque a basi plana rectaqz dimetiēdo abscederint recta euoluetur. Sin aut inclinārit contorta existet. An euenit vt cum orbes secture alterius eodez in plano positi sunt. declinās illa cesura nō eque opposita sit. sed partim plus distet: partim minus. itaqz cuz euolueris orbes quidem qui plano eodem ptingent: suūqz initium in plano habent eodem lineam explicabunt: quam suo ipsi pficiunt ordine. Quippe cum ea ipsa extensa linea nō nisi pfecta ex orbibus sit: qui plano eodē ptingentur. itaqz vel rectā eam quoqz esse necesse est que eodē in plano se porrigat. At obl: que illius secture linea: qñ prime nō eque appposita est sed partim plus distās: partim minus vrpote cū ipsa quoqz sectura ita se habeat. hinc eodē esse in plano nequit itaqz nec recta bec esse potest. etenim fieri non potest vt recte linee pars alia alio plano collocetur.

Querit pblema curiosuz circa figuratiōē sectionis pergameni libroz: supposito tñ q liber sit sufficiēter magnus. sitqz pgamenū eius recētius nouiter anguste ligatus dicēs. qre sectio pgamenti libroz cū facta fuit prius superficialis 7 recta: sicut cōmuniter in extremis tabulis secant eoz: siquis postmodū secet circa basem ipsoz versus ligaturā: tūc sectio pōz que erat recta superficialis reddi ptractione qdā reflexa: 7 vtrūqz circūgyrata: si aut data prior sectione: denuo gs in eam iclinādo 7 trāsuersando sectionē iducat: reddet sectio pma mediata obliqua diagonalis. cōponitur enīz ex duplici sectione p eunte recta. s. 7 lata. 7 talis est obliquitas seu diametralitas vt visus est 15° primo. ¶ Deinde Aut qz. J Soluit. 7 primo dat cām pme. scđo scđe. 2^a ibi Quare 7 recta. J Pri mo dicit q ideo sectio superficialis recta efficitur circa basem facta reflexa: eo q nō ptingit sectionē psequentium circuloz existentū in superficie eadem 7 circuloz: dico qui fuerunt ex altera sectione a prima inclināta fieri ad preiacentem sectionem priorem 7 eodem disponi modo: vtz aliter 7 aliter ita vt fm vnā sectionē causetur distantia maior in vnā partē vltimoz pergamenti: fm alteram vō minor. Quare ppter reflexionē ex hoc intercurrentem: circuli existentes in vna 7 eadem superficie: ita vt principientur in ea facientes lineam ex seipsis: ppter modū sectionis cum essent pūs recti: ppter rectā sectionem: reddunt ob alterā sectionē priorē oppositā reflexi iclinati in alteram partiū a priorē: fit enim linea reflexa ppter circulos vel maneries inclinationis exterminatus sectionis pgamenti qui sunt in eadem superficie. ¶ Notandū q per circulos itelligo maneries complicationis pergamenti in eius extremitate. ¶ Deinde Quare ex hoc. J Assignat secundā causam vt quare recta sit obliqua sectio: dicens. 7 ideo si recta preexistit sectio in ipsa superficie: 7 linea seu maneries sectionis que occurrit super primā rectaz nō existat: vt imediata sed potius obliqua. Tunc cū dictum est prius libroz vt recte dicatur accidet q fiat plus distans a seipsa q̄ prius: reliqua vō minus: eo q sectio ita se habuit ad ipsam: non enim cadet in superficie eadem: 7 ideo non vt prior recta: recta enim non est: eo q bec in altera extat superficie: 7 illa etiā in altera habentes diuersam incisionis ptractionem. naz prima incisionis ptractione fuit

crio fuit fufficientius exterius vt icidunt libri. ſcda interius circa baſem ⁊ ligaturā eaz magis p lōgū. tertia vō p trāuerſus pcurrēs recte ſupſiciali exiſ illa p amplius i trīſeca ea. Et qz ſectio cadit ſic ⁊ aliter ſz aliū ⁊ aliū modū ſectionis villoz pgamenti: diuerſitas accidit figuratio nis pgamenti in extremitatib⁹ ſectionis: put diuerſimode ad ipſaz ſegit ſctio: vt etiā ſectio ondit ligni: ⁊ hic breuis eſt intellectus Ariſt. cum ſerie laborioſa ceu priori.

Problemata.

VII.

Antiqua.

Propter qd diuiſe magnitudines mīnores vident oēs toto. Aut qz diuiſa qdez numez habent omnia. Aba gnitudine aut mīnora ſunt vno. Aba gnū enim in eo qd eſt ſm continuitatē ⁊ quātuz magnū dicī: numerus autēz oīs omni magnitudine numeri maior. Propter qd pueniēter ⁊ diuiſis partibus maiora vidētur eiſdē exiſtētibus ipſis. totū qdem magnitudinis habet magis naturam continuū exiſtens: partes eaz que numeri. Eoz que circa clepsydrā accidentium: vniuerſaliter videt cauſa eſſe: quemadmoduz Anaxagoras dicit. Aer enīz eſt cauſa aſſumpt⁹ in ipſa nō igredi aquā: ſuper aſſumpto alio. Nō tñ ſimplr cauſa: qz ſuis enīz ſiquis ipſaz obliquā vel ita aquā accipere ſiſtulam iūitrat aquam: pp qd nō dī ab ipſo ſufficiēter inquātū cauſa. Eſt aut cā quēadmodū dictū eſt aer. Iſte aut ipulſus ⁊ ſm ſeipſuz latus ⁊ nō coactus in rectum aptus natus eſt fieri: quēadmodum ⁊ alia ele mēta: obliqua aut in aqua poſita clepsydra: per contraria que ſunt in aqua foramina: in rectum manens ſub aqua egreditur. recedente aut ipſo aqua ingreditur. Recta in aquaz poſita clepsydra autem nō potens eſt ad rectitudinem diſcedere: ppter id qd oppilata ſūt ſuperiora manet circa pima foramina. Salire enim in ſeipſum nō aptus natus eſt aer. Signum autēz phibere poſſe aquam imobilitatem aere: qd in ipſa ſit clepsydra. ſiquis enim ipſius aliū replēs aqua aſſumens ſiſtulam cōuertit in ſiſtulam non ſer tur aqua per ſiſtulā in os: apto aut ore non pfe ſtim eſſit ſm ſiſtulam: ſed parum poſterioris: ſicut nō exiſtēs in ore ſiſtule: ſed poſtea per hoc lata aptio. Plena aut ⁊ recta exiſte clepsydra: aperta ſiſtula: pfeſtim fluit p foramen: ppter id qd illud tangit: extremitates aut ſiſtule nō tan guntur. Non ingreditur quidem igitur aqua in clepsydra propter predictam cauſam: egredit⁹ aut aperta ſiſtula: ppter id qd aer qui eſt in ipſa mouens ſe ſurſum ⁊ deorſum multam euacua tionem facit aque que eſt in clepsydra: impulſa autem inferius: ⁊ ipſa fluens in ſeipſam meri to fluit: cogens eum qui eſt extra clepsydrā

aerem. Nota autē ⁊ exiſtente equalē potentie ipellēti ipſuz aere obliuiationi ibecillius illo p ſtrictū ipſi ſiſtule fluētē ⁊ vebemētiorez fluere ⁊ cadere in aquā. Coopta ſiſtula non cōfluere aquā cā: qz aqua igrediens in clepsydrā expellit violētia aerē ex ipſa. Signū aut eſt qd ſit in hac vētus: eructatioqz. igrediēte at aqua: violētia ipellēs cadit ſimul in ſiſtulam ipſius. Quēadmodū repreſſa lingua: aur es diuiſione repreſſuz manet abſqz oī alia p iunctione repercutiatur ex p trario: quēadmodū p fractos cuneos in lignis repcutiunt. accidit hoc apta ſiſtula fieri ppter p dictā. Si igit ppter hoc pueniēs eſt: ipſum nō eſſe fluere: aut exeunte violento aere ⁊ inſpirato. Manifeſtū aut ſonus diuellere vento aquam ſurſum. Quēadmodū in multis accidit fieri di uiſa ⁊ p tina exiſtens ipſi oīs aqua ſurſuz manet reſiſa ab aere quouſqz itez ipellat ab ipſo. P iunatio aut manente ⁊ alium ex ipſo pender aqua vna ⁊ p tina. Rationabile aut hoc fieri. eius enī eſt mouere ex ppria regione aliquid: ⁊ hoc poſſe vt illius. In pluri autem tempore ſi fuerit ſimilis potentia habitum ⁊ habens. Aut equalē melius qd hic accidit. Ventus enī aqua eſt melior potentia.

Nota.

Cur oīs magnitudo diuiſa mīnor eſſe ſuo toto videat. An qd oīa numeruz diuiſa recipiunt qz magnitudinis rōne mīnora qz vnum illud exiſtūt. Abagnū. n. eo qd p tinaū quātūqz qdā eſt magnū dicimus. numerus vō partiū oīs oī ſue magnitudinis numero maior ē. Quāobrez vt partibus diuiſis maius appareat totū cōſentaneum eſt. Cum enim partes totūqz idēz ſint. totū nām potius magnitudinis pze ſe fert vt cō ſtans ⁊ p tinum. Partes vō nām numeri magis ſortiūtur. Que in vaſe eueniunt: quod cle psydrā vocamus oīno qdem referri ad cau ſam debet: quā Anaxagoras explicat. Aer enīz qui in ea excipitur cauſa eſt: ne aqua igredi poſ ſit. ſiſtula. ſ. obturata. Nō tamē ſimplici abſolu taqz rōne aer cauſam habere putandus eſt. Nā ſi quis eam ſiſtula apprehenſa tranſuerſam im mergat: humorem admitti nihil eſt qd probi beat. quāobrem nō ſatis auctor ille expoſuit. quēadmoduz aer cauſam daret. Ergo cauſam aera qdem tenere ſatendū eſt. Sed hic ſiue im pellitur: ſiue per ſe ipſe fertur. nec quicqz cogit ferri per directuz ſolitus eſt. vt etiam cetera ele menta. Itaqz clepsydra tranſuerſe immerſa aere qui e directo ſitus eſt pulſus ab humore libere eſſit per ea foramina que demerſis in aqua fo

Problemata. A.

x z

Particula

raminibus opposita sunt: eoq; cedente humor subiens implet. At sit erecta in aqua descendat. aer impotens sese efferendi per arduum: qm̄ p̄septe sunt partes superiores circa prima foramina arceat. Quippe qui sup̄primi in se contrahi q; nō possit. argumentū nō aquā arceri posse ab aere imoto q; in ipsa clepsydra deprehensus est. Nā si alium eius aqua repletam ad fistulam obturata; inuenteris: humor p̄ fistulā in os minime defluere poterit. Quippe cu; ore patefacto nō prius sed paulo post de fistula p̄fluat: vt q; nō in ipso ore fistule p̄tineatur: sed postmodum in hoc per fistulam veniat: postq; patefactum ias est. Plana at erecta q; clepsydra fistula patefacta prorsus p̄collū id est foramina inferiora effluit: quia illud attingit. extremam nō fistulam non contingit. Clepsydra igitur humor igredi ob predictam causam nequit. Egreditur autem fistula patefacta: eo q; aer contentus in fistula sursum deorsumq; agitur humoris contenti in clepsydra motū excitat pleniorē. Cūq; deorsum pellatur eodemq; ipse etiam sua natura p̄pensionē sit merito effluit vim inferēs aeri qui clepsydrā extrinsecus circūfundit. excitus quidem et compar potētia aeri superius ipellenti. Sed renixū infirmior qm̄ per angustam fistulā influēs ille ocus ac vehemētius labit: vtgetq; humorem. Causa nō cur obturata fistula humor effluere nō possit q; humor dū clepsydrā subitaera oēm p̄ vim ab ea expellit. Cuius rei iudiciū spūs ructusq; murmurās dāt: quos igrediente humore nimirū intus excitari sentimus. Cū igitur humor subiens vehemēter aera cogit: sese ad clepsydre fistulā trudit ac mō lignei cunei aut crei disiecti oppressus astrictusq; heret sine vllō alio vinculo quousq; alia vi expellat quomō prurptos clauos expellimus. qd̄ sane apta fistula incidit: rōne quā superius exposuimus. Aut igitur ita effici pōt: vt humor effluere nequeat. Aut q; aer exiēs inflat emergitq; impetu violento: vt strepitus indicat. humor idcirco a spiritu sursum attrahitur: quēadmodū multis in rebus accidere certū est. Attractus at humor sibi q; p̄tinuus oī ex pte p̄stās manet oppressus ab aere donec pulsus ab eodem recedat. Cūq; initū ita retineatur humoris reliquus et omnis humor vnitus. atq; p̄tinuus ex suo pendeat initio necesse est. Nec nō temere ita agit: quando qd̄ eiusdem interest rei et dimouere quicq; suo de loco. et idē in eo p̄tinēad quē mouerit: idq; diutius facere si vel potētia quod tenet quodq;

tenetur simili inter se p̄tendū: vel qd̄ tenet potentius est: vt in re de qua agitur accidit. Spiritus enim potētior q; aqua est.

Quare magnitudines separate et maxime in plures partes apparēt minores toto ex quo pducuntur vnaqueq; in se. s. p̄siderata. futura tñ qdā cū oēs p̄sumgerent viderent maiores: nō enī diuise demūq; cōplicare adeo p̄tes coadherēt adinuicē vt p̄us. vii nō tātē solus vt antea: vt p̄ maiores qd̄ idicat sublequēs sra id est p̄ib; maiora. Scias q; magnitudo est modus quantitatis cōtinue vt linea superficies et corpus p̄prie: cū tpe quoq; et loco p̄r: multitudo at discrete vt numerus et oratio in p̄dicatione. ([Deide] Aut. [Solut] et p̄ illud: deide [grā hui] q̄sū p̄dicit aliud. 2^a ibi [L. 2^a].) Dicit p̄ cām esse: qm̄ oīa partita numez p̄tinet: eo q; is causat ex diuisione p̄tinui. 10° meta^o. cū 3° p̄by. que aut sūt talia minora sūt magnitudine priori diuisa: vel fm̄ magnitudinē suā quā inde ceperūt ex diuisione p̄oris magnitudinis. vno. i. vno mō: put vnaquāq; magnitudinē p̄ se p̄siderat. alia vō maiora h; p̄s series: fm̄ q; oēs magnitudines diuise a priori p̄ponunt adinuicē ceu est tactū: vel vno ex quo prius diuidebant: aut vno id est p̄pter vnitatē q̄ non est numerus nisi potētia: cū sit fm̄ Boetii in arithmetica numerus oīs potētia: qd̄ declarat q; magnū sū et parū est hui; p̄prie q; p̄tinuitatē iporet. reducit enī in quantitatem p̄tinuā: aliquē respectū iporet: sicut multū et paucū idiferētiaz ipsū magnū dī et referē ad quātū put p̄tinuitates iporat ac eōuerfo: s; numerus p̄prie dī oīs et nō tot^o vt p̄tinuus maior existit rōne numeri magnitudie et p̄tinuo: eo q; numerus crescit in infinitū ex additione vnitatis: naz 3° p̄by. numerus auget in infinitū appositionis rōne: ex diuisione p̄tinui: q; in infinitū vel in semp diuisibilia sequestrat: ex parte vō subtractionis finitā: cū sit deuenire ad p̄mam vnitatē infra quā nō sit descēsus: in magnitudine vō secus qm̄ rōne additionis oīs est finita: cū nullū corpus sit infinitū: ita vt neq; celū oīum maximum: vt p̄bat p̄mo celi. sed ex parte diminutionis put ipsū extat p̄tinuū vt apparuit diminutionē diuisione recipit in infinitū. ([Notādū q; quātū cū p̄m^o mediū et vltimū nō iducit dīam: oē dī et nō totū p̄prie: vt oīs numerus et oīs aqua: nō aut totus: et vlr̄ homogeneus est hui;.) Cū autem causet dīam totū dī sit cur aial vel plāta: qdā vō et totū dicunt et oē: vt quoz mā eadem manet transposita: non aut formalis: vt cera et vestis. 5° meta^o. ([Deinde] p̄pter qd̄.) Scdō concludit dicens quare concedēter postq; diuise sunt in partes magnitudines p̄dicte: hui; apparent esse minores q; ipse magnitudines eadē p̄sistentes. ([Deinde] Et demū. 1° Reperit medium suum dicens q; totum magis obtinet rōne magnitudinis: cū fuerit p̄tinuū: et ideo magnitudines diuise vident maiores p̄pter p̄portionabilem earū nām: sed partes diuise amplius seruāt eam que numeri: et ideo vident minores: sed plus p̄cipiāt omnitatē. ([Nosce q; cōiter h; partibus maiora. q; l; vt apparuit possit tolerari: magis tamen qd̄ minora p̄cidit cum eo qd̄ propositum prius magnitudines maiores. ([Deinde eorum gratia huius mouet quēstū circa clepsydrā id est furatricē put recipit et p̄tinet aerem et aquam differenter vt nunc totū: vputa cum repletur: aut huius vel omnem: cum non totus sit omnis seu diuissus aut q̄liter aliter. Proponit igitur apparitionis accidentiū causam circa clepsydrā dicens p̄mo: q; vt totalr̄ est dicere: causa eoz que apparent circa clepsydrā fm̄ q; aer et aqua p̄mutant ex ea: v; esse ceu inquit Anax. q; aer p̄assumptus in clepsydra: non p̄mittat aqua; subingredi in ipsam: postq; bis sup̄assumptus fuerit cū

rit cū impossibile sit plura corpora fore in eodē. 4.º phy.
 7.º de aia. dimensiones reales dimensionibus obfistunt.
 Quid aut sit clepsydra ostēsum est 2.º 2.º. hic autē sit vas
 metallicū inferius p̄cauum cū aliquā planitie perfora-
 tum inferius super in acutum tendens int̄tū vt fistulam
 quādā habeat subtilē angustam. ¶ Deinde Non tñ. J
 Impugnat sc̄do Anax. vt cūqz dicens p̄mo qz lz p̄dicuz
 Anax. sit aliquid cause: non tñ simplr z vlr est causa: quia
 cum quis obliquando clepsydrā positā in aqua: velit
 aquā surripere: z nō tenēdo ipsā rectā omnifariā: imit-
 titur aqua in clepsydra p̄ fistulā ipsius: vel imutat aqua
 f̄m seriē cōm a loco in quo p̄existebat: z transit in clepsy-
 drā per fistulam eius: quare si Anax. cām vlr cōp̄eben-
 dentem dixisset: tunc indifferenter situata clepsydra siue
 f̄m rectum aut obliquū aquā non susciperet: z iō p̄cludit
 ab Anax. nō causa simplr z iquātū cā assignata: cū debeat
 esse vltis de oī z p̄ se. talis enim recipit in demonstratiōe:
 vt apparet p̄ posteriorē. ¶ Deinde Est autē. J In 2.º assu-
 gnat verā cām. z diuidit. p̄mo enim dat causā q̄re aqua
 non ingredit̄ clepsydrā. 2.º quare egredit̄. 3.º ibi Notaz
 autē. J Adhuc p̄mo ostēdit qñ verificat̄ z falsificat̄ fer-
 mo Anax. 2.º causā assignat verificationis. 2.º ibi Recta
 autē. J P̄mo dicit qz cā vno mō situata clepsydra q̄re
 aqua nō ingredit̄ in eā ceu dictū est: aer extat: cū enim im-
 pellit ipse ac f̄m semetipsum ferat̄: ita qz nō cohibeat̄ ab
 aliquo violēto sic aut aliter moueri: fert de se in sursum
 directe: z maxime cū fuerit in terre vel aque sphaera: leuis
 enī extat eaz̄ relationē: lz dictum sit hūc habere grauita-
 tē in p̄pria sphaera ceu reliqua p̄ter ignē: particula 1.º 4.º
 ita nāqz natus est ferri: cū ei⁹ sit leuitas cōparatiua illaz̄
 relationē: ceu oīa elementoz̄ reliqua in p̄prium locū mo-
 tu recto ferunt̄ ip̄ prohibita. 4.º celi. ita vt terra z ignis sim-
 pliciter deorsuz̄ z sursum: aqua z aer f̄m qd z ad alia: dicit
 qz in rectū: qñ motus est triplex vt circularis q̄lis qui su-
 perior: z rectus vt istoz̄ inferior: z hic duplex: qdā enim
 ad mediū: sicut terre z aq̄: alter a mediō: vt ignis z aeris.
 p̄mo celi z mūdi. Et iō quidā verificat̄: cū clepsydra dire-
 ctē bz̄ fistulā inferius in aqua. sed qñ clepsydra cum eius
 fistula superior obliquat̄ z ex transuerso situet̄ in aqua:
 aer p̄us manēs f̄m rectū tendens sursum cū erat recta: p̄
 foramina quedā altera z quasi p̄traria his que antea erāt
 in aqua: aer p̄tēus in clepsydra egredit̄ foras de sub aq̄:
 tū qz p̄pter situationē clepsydrē aliā quā acquisiuit: non
 ita ceu antea directe tēdit̄ i sursum: tū etiā qz porī aque nō
 sunt ita vt p̄us obstruī p̄culcati: cū extremū fistule nō ita
 pfundē vt ante. Or at aer egredit̄ oñdiē nobis inunda-
 tiōe cū ampulla supius facta z sono fictitio cloco. Cū at
 p̄pter p̄dictā cām aer egredit̄ ex clepsydra in eodē istātī
 aqua subingredit̄: ne vacuum intercitat: qd nā p̄e alyz
 aborret vltis: ita qz Anic. ascribat̄ qz celū mallet descen-
 dere in repletionē loci. ¶ Deinde Recta. J Assignat cām
 q̄re recta stāte fistula clepsydrē nō cōtingit aquā ingredi
 dicēs p̄mo qz si fistula clepsydrē vt dictū est p̄maneat di-
 recte in aqua: p̄pter rectā situationem aer nō pōt directe
 recedere: cū foramina entia in fundo clepsydrē sint obtu-
 rata vñ manet getus circa foramina: neqz aptus natus ē
 salire in seipsuz̄ z foras egredi: cū sit corpus leue neqz tan-
 te potētie vt possit vase fracto egredi: aut qz in sphaera sua
 p̄cipat grauitate. ¶ Deinde Signū. J Or aut aer possit
 p̄hibere aquam egredi ostēdit p̄ signū sc̄do dicēs: qz illud
 qd fit in clepsydra est signū aerē imobilitatū in clepsydra
 p̄hibere aquā ipsam subingredi: qñ si quis suscipiat fi-
 stulam clepsydrē ipsius: z repleat eam aqua ingrediente
 p̄ fistulā z p̄uertat deinde: z trāspōnat ipsam laterālī obli-
 quādō: aqua ex̄s in fūdo clepsydrē nō defer̄t in orificiū

eius p̄festim: ita qz aperto fistule orificio nō defluit foras
 aqua mox p̄ fistulas: sed p̄ aliq̄ modicū posterius: tanq̄
 aqua nō p̄existente in orificio fistule: aperit̄ tamen deide
 ipsum aqua per id delata. Cū enim clepsydra fuerit obli-
 quata non directe: aqua deorsum habens inclinationem
 impeditur etiā aere forinsecō: ita vt non statim ea pos-
 sit ex orificio egredi: cum aerem inueniat p̄hibitiuuz̄ vt
 cūqz. z id p̄tingit p̄prie cū clepsydra non fuerit omnino
 repleta sicqz obliquata: qñ cū repleta extiterit z omni fa-
 riam directa deorsum ipsius: tūc repleta fistula mox per
 eius orificiū aqua foras egredit̄: eo qz p̄pter situationem
 clepsydrē in deorsum z aque grauitatem ea imediate fo-
 ramini occurrit fistule. Tangit enī ipsuz̄ aqua z non aer.
 nā extremū ipsius nō tāgīt supius ab aere: ita vt aque i-
 pediat̄ exitus. ¶ Deinde Nō ingredit̄. J Cōcludit tertio
 p̄ncipale intentū dicens. nō igit̄ vt p̄bat̄ est: aqua subin-
 trat clepsydrā p̄pter antedictā cām: dūmō. s. foramen fi-
 stule supius fuerit oppositū. sed eo vt tactū est agro egre-
 dit̄ aqua foras: eo qz aer p̄tēus se mouēs sursum in aqua
 oppositū z deorsuz̄: vt qui ingredit̄ foramen clepsydrē ne
 intercitat vacuum: p̄pter eius oppositū motū vebementē:
 causat euacuationē aque ex̄tis in clepsydra in ea que fo-
 ras: nā p̄pter motū impulsū quē recipit de superius vt
 in deorsuz̄ cū ingredit̄ clepsydrā: z p̄pterea qz aqua cō-
 fluit in seipsam z merito cū sit grauior aere: coget̄ eū qui
 fuerat in clepsydra: z descendet hic deorsum: eo in opposi-
 tas partes diuiso vel in deorsuz̄ aque associato p̄ amplius
 tñ sursum. ¶ Deinde Notā. J Soluit assignans causam
 p̄pter quā egredit̄ aqua foras de clepsydra. z p̄ proponit.
 2.º cām assignat. 3.º declarat per signū. 2.º ibi Causa. J 3.º ibi
 Signū aut. J Dicit igitur qz si moueat̄ aqua ex̄s equa-
 lis virtutis z adhuc maioris ea q̄ aeris: ita vt possit ipsuz̄
 impellere: cū obuiatio z resistētia eius sit imbecillior im-
 pellenti aqua: contingit aquam confluere vebementē per
 angustum foramen fistule: ipsamqz aquam in clepsydra
 cadere qua depellit aer. ¶ Deinde Causa. J Dat h̄s cām
 dicens ideo esse: qñ aqua ingredit̄ clepsydrā per vio-
 lentia expellit aerem p̄tentum in ipsa: cū ea sit fortior eo.
 minus enim a suo ascendit loco. ¶ Deinde Signum. J
 Declarat signo dicens huius signū fore illud qd accidit in
 hac transductione aque in clepsydra. Cū enim aer depel-
 litur fit eructatio eius ventosa cum sonitu etiam super
 aquā audito vt tactū est: qñ aqua subintrans p̄pter violē-
 tiam quā infert aeri eum ipellens in partē oppositam ca-
 dit vna in fistula clepsydrē cum aer expellit. ¶ Deinde
 Quomodo. J Declarat etiam id dicens. p̄mo qz si
 cut lingua repressa vt nālis p̄pter aliq̄ irromissum eam
 p̄hibens dilatari ceu agunt mīmī. Aut etiā lingua arti-
 ficialis. equiuoca enī est. 2.º de ingenio. vt cum es ex quo
 format̄ reprimit̄ ad interius p̄pter ipsius separationem
 ex loco in quo directe p̄manebat ante constricta: dum nō
 occurrit aliquid in p̄trarium vt de intus ad extra reper-
 cutiēs huius linguas: sicut cū aliquādo cuneos seu canicu-
 las p̄fractione decisas ab aliqua materia vt ligno vel alio
 ponunt retro: vt possibile post linguas eas in antierius re-
 percutientes. p̄pter talem enim actum lingua animata z
 artificialis reddit̄ in locū suum pristinum linguaz̄ simi-
 liter fistule apit̄: vt in clepsydra valeat subingredi aqua:
 clauso vō foramine ipsius minime. ¶ Deinde Si igit̄. J
 Resumit̄ denū huius causam vt declarat hoc Manifestum
 aut. J Dicens p̄mo signo p̄pter huius causam condi-
 gnū est aquam effluere: nisi inspiret̄ z subtiliet̄ aer: qui
 violenter retinebat̄ in clepsydra subclusus: tūc enī foras
 egreditur aqua etiam impellente. qd manifestatur ex his
 que apparēt de aere z aqua in continente nos ipso extrin-

Particula

secus: aqua enim deducit et diuellit a vëto sursum impulsa: ceu cui ipsa diuidit in ptes multas: ita vt vapor efficiat: est enim his humiditas minutatim decisa. de acci. 4.º. cū in de sibi foret ois in adinuicē ptinua: ita vëto et calo subleuante diuisa in vaporē sursum redit: et manet ad tempus in aere suspēsa: deinceps vō tūz qz grauis efficit calo eā derelinquēte: tū etiā qz repūmīt ab aere in seipso fulcito: nō cessat huius repressio: donec itēz ab eo deorsus ipellat vt pus extiterat: verūtamē dū huius pñ^m pñactū pmanet ipsas supius tenēs: aqua vna vt aggregata ex vapore ac ptinua diuisa pēdet in aere aliquādiu: et nō solū ipsa: vepz etiam aliud vt grādo vel aliud tale. ¶ Deinde Rōnabile. ¶ Ap probat b dicēs illud rōnabilr fieri. nam alicuius est cum fuerit sufficiētis virtutis mouere aliquid et deducere extra ppiam regionēz. Omne enim agens oportet esse tale 2º de causa ita vt possit tñ etiā adhuc plus sicut illud qd educit extra ppiuz locū: ita qz si ampliori tempore pduret huius potētia illud qd habet seu detinetur vt aqua vel aliqd simile in aere: habēs seu detinēs. puta aer cū calido celesti vel erit equalis potētie aut fortioris in detinendo qd est verius: et id accidit in pposito cum aer vt apparuit detinet aquā ne ab aere egrediat. inspirat enim aer extērius in ptinente ac etiam inter clepsydrā cum aliquatr euentat ita vt fortioris reddat aqua potētie. Poterit igit ne fluat sistere de clepsydra eandē. Sic igit aer subiaccs exterius ad foramina fundi clepsydre pibet ne aqua foras egrediat: dum tamen foramen fistule fuerit obturātū. qñ aut aer cum calido non est potens aquam impellere ac eleuare sufficiēter sursum vt in pluuiāz pdenfetur perfecte vincens aerē et extendens tendit confestim deorsum. ¶ Nosce qz aqua cum est coagulata mox deorsum ruit et maxime cum sit grādo. non enim ea pmanente superius coagulata: vepz potius descendente: nā celerius accidit coagulatio: puenit enim qz aque latio deorsus. descēdendo enim coagulata sicut detestant metheo^o pmo. dicētes vt in eius generatione sursum manere.

Aque qñ
dicēdit vt
in grādi-
ne notat
sit cogula-
tio nō aut
sursum ma-
nendo.
Cap. 4.

¶ Problema. VII. Antiqua.

Rofter quid partes plantaz et animalū quecūqz non organica sūt oia rotunda sunt. Plantaz qdē codex et rami. Animalū autē crura: coxe: brachia: thorax. Triangulū at neqz polygonū: neqz totū neqz particula ē. Vtrū sicut Architas dicebat ppter id qd in motu naturali inest equalis pportio. ¶ Mouent autem proportionaliter oia. Habet aut solum in seipsuz reciprocare qd circulos faciat et rotūda qñ sit.

Cur partes tam stirpiuz qz animalium que nullis instrumētarijs officijs deputata sunt: in orbem sese omnes colligant. Stirpiuz quidem caudex et rami formari in orbem solent: et animalūz crura: femora: pectus: lacerti ad hanc eandē speciem enituntur. Triangulum vō aut multāgulū nullū: neqz ex toto neqz pte aliqua est. An vt Architas auctor est quoqz in motu nālī: equi pportio inest: moueri nanqz pportione omnia censet. Hanc autem solam in sese equaliter soluit: atqz reuertit: vt orbēs rotūdaqz afformare possit cum constiterit.

Quare partes plantaz et animalūz quecūqz minus sunt organice oēs sunt rotunde: vt in plantis cortex rami et fructus plurimi in aialibus autē crura: coxe: virga: brachia: thorax: et collum: hāz enim partium pnominataz neqz totalis neqz particula ipsius minor formam bz trianguli neqz plurium angulorū figure. ¶ Notādū qz eoz que sunt in corpore quedam pprie appellant membrā: ceu quecūqz sub se continent alteras ppias partes in eis: vt caput pectus et crus: sunt enīz he partes totē sub se alias ptinentes particulas. hystorīaz p. sic igit tria sunt: puta membra partes entia totius: partes ex diuisione hōz causate: et particule indēm ex hāz sequestratione. ¶ Nosce qz pretacte partes rotunde dicunt nō organice: nō qz careāt organizatione omni: sed qz modicā habeant alīaz respectu: vt plante respectu aialūz: et hec etiā radiis relatione: et que animalium vt coxe aut brachia respectu capitis aut manus: cū sit ea organū organoz. 3º de aia. et primo de iuuamentis. ¶ Deinde Utrum. ¶ Soluit dicēns causam fore fm Architam tarentinūz: eo qz in motu naturali requiratur equalis pportio et cōmensuratio: modo plante et animalia proportionabiliter mouentur: cū sint quedam corpora naturalia: quia plante fm augmentum et diminutionem: atqz etiam localiter vnde cūqz agitate a ventis: animalia vō pure localiter cum augmento et diminutione mouent: quod ostenditur: quoniam illud solum reciprocatur et conuertitur ad seipsum: quod rotundum est: potens circulos ex eius figuratione producere: quasi velit dicere Architas: qz huiusmodi rotūda figuratione magis apta est ad motum perfectiorē: puta circulationem: habens enim eaz proportionatur vniuerso amplius. ¶ Nosce qz anathomista causam huius assignat: quia corpora rotunda ppter figure contactum huius diuisibilem fore: non enim contingit eneam spheram tangere nisi in puncto: pbenio de anima. sunt nocumentis per minus exposita. vnde coll. 2º. Castellani faciunt turres rotundas: vt machina non possit eis nocere. Est et hec figurarum perfectior. 2º celi dicens. Nihil enim contrariatur vt sic ei. Scias rotunditatem sic esse triplicē. vñz quidem vt que orbium. Celum enim est ita rotundū: vt nullum chiroginton id est manu artificiatū habeat simile. Alia est columnaris vt pretacta plantarū et animalium. Tertia vō media sicut fructuum maxime frondūz sycomozum. sepatis et thoracis in animalibus. ¶ Adhuc nosce qz Arist. huius pblematis nō vltra qz Archites causam assignauit: que vt apparuit etiam bonum potest habere intellectum: eo qz ex psequenti apparebit plemate. ¶ Dubitatur. quia in rubrica dictum est hic agi de pblematibus circa quantitatem inanimatam: huius autēz vt plantarū et animalium est animata. ¶ Dicendū qz illud veritatem habet in pluribus. Aut qz huius quantitates aialūz et plantaz itelligunt magis: ceu sunt quanta in cōmuni: qz quanta animata: id enim acc. 2. it. ipsis.

¶ Problema. IX. Antiqua.

Rofter quid in vñz semper sūt rotunda. Aut qz natura ex datis oia facit vt possibile ē pulcherrima et optima. Figura autēz hec pulcherrima: eadem enim sibi ipsi simillima. ¶ Moua. ¶ Cur extrema formari in orbē soleant. An qz nā res optimas et pulcherrimas creat quoad fieri pōt. Figura autē ea pulcherrima est: que eadē vndiqz est sibi qz sibi simillima constat.

Quare

Quare plāte animalia et earum partes ac vniuersaliter quęcunq; quanta in extremis suis rotunda semper efficiuntur. ¶ Deinde Aut qz. ¶ Solutū dicens illud esse: quoniam natura vniuersalis ac etiam particularis: nisi impediatur: vt apparet in monstris. 2° p̄physicorū. et primo de generatione animalium: semper ex p̄supposito principis in quantum est ipsi possibile et recipientibus: maxime producit cuncta optima quantum ad esse: ac pulcherrima quo ad bene esse. Non enim sufficit ali cui habere simpliciter esse: nisi et bene habeat illud: vnde de iumentute et senectute ac in plerisque animalium locis: videmus naturam in omnibus ex possibilibus facientem optimum: figura vō huius vtpote rotunda est optima: qd indicat: p̄pterea enim vt apparuit est corporis optimi. scilicet: et cum hoc est etiam pulcherrima cum per omnia vni formis existat. Unde Timei 2° celi. vndiq; ineffabilis pulchritudinis ornamentum: est etiam eadem sibi ipsi: et per omnia simillima: cum non discrepet principio mediū ac finis in ea ceu in alijs. hoc enim non habet p̄pterea vt apparebit 3° sequētis partis: sed imaginatione magis. Itaq; natura producit cuncta in suis extremis cum ea habeant rotunda: et si amplius s̄m earum modum latum producat: et etiam a principio longa 3° sequētis partis.

¶ Problema. X. Antiqua.

Rogatur quid si circulus p̄iciat primū quidem rectam describit: quiescēs autē reflexionē quousq; cadat. Aut rectam quidem primum: quia similiter hinc et istinc aer rectus sit. Equali autem existēte motu hinc et istinc: necesse lineam talem esse: in quantum diuidit locum hinc et istinc. Talis autē est recta linea. Quando autē declinabit ad alteram partem: p̄pter inequalitatem circūstātis aeris: nō amplius equalē scribit partē que est intus extra: sed necesse circularia. Noua.

¶ Cur si circulus p̄iciat: primū lineā rectā ducet: deinde cocleā siue clauiculā ager dū decidat. An principio rectam ideo agit: q̄ equaliter ab aere hinc inde dirigit. Cuz igitur pari momento vtroq; de latere p̄gat: lineā quoq; effici talem necesse est: que locū equaliter hinc atq; inde possit diuidere. Talis autē recta est. At vbi in partem alterutram vergere ob inequalitatem circūfusi aeris cepit: nō amplius equalem illā partē interiore exterioreq; ducit: sed circularē necessitate scilicet aeris diuersi et incompositi.

Quare est q̄ si circulus p̄iciatur sicut p̄ciūt sepe pueri: p̄mitus in eius p̄iectione vsq; p̄pterea motus finē lineā describit rectam: nō declinans sensibilibr magis ad vnā partē q̄ ad aliā: sed cuz incipit quietari: motus eius minor: lineā tunc describit reflexam: representantē circularem donec cadat in planum: non potens amplius moueri. ¶ Deinde Aut qz. ¶ Solutū et primo ad primam partem dicens: q̄ iō prius lineam describit rectam in p̄cessu ad terminū motus: quia dextra et sinistra et vniuersaliter s̄m omnem positionem aer directe se habet in sustentando circulum nō declinans ad vnā partem amplius q̄ ad aliā. Cum autem ita aer conseruauerit ipsum s̄m medium omnium declinationū: portebit et lineas quam

causabit esse huius: puta rectam: s̄m q̄ ipsa diuidit et separat locum equaliter: per quem transit: seruans medium omnium circūferentiarū situs: que autem talis existit recta est linea. ¶ Deinde Quando autem. ¶ Solutū ad partem secundam dicens: q̄ quando circulus incipit declinare ad alteram partem positionis: et illud p̄pter inequalitatem et improportionem circūstantis lateraliter: non describet deinceps equaliter lineam rectā: relatione vni partis et alterius: puta interioris et exterioris: sed declinabit in alteram t̄m: vt figura interueniat p̄pterea circularem. ¶ Notandū q̄ illud verificatur: dum modo impellens lenius circulum impellat: vt apparet 3° et 11°. sit etiam regularis ipse et vni formis in ipsius circūferentia: nō sicut trochus vel cochlea p̄expositus. Sic igitur Aristoteli. causam assignat ex parte aeris: cum ipse semper moueatur: vt ostendunt athomites: etiam si non appareat nobis: vnde accidit circulum cadere s̄m illam partem s̄m quam ventus illi ex opposito occurrit. In 3° autē et 11° tangitur causa motus subcircularis ex p̄te figuratōis mobilis: dū mō mouēs eius vehemētiori nō impedit illud motu.

¶ Problema. XI. Antiqua.

Rogatur quid magnitudinib; q̄ ineq̄lez p̄funditatē habēt: si q̄s leui⁹ mouerit partiu: circulariter fert p̄iectū: vt plū beatīs trochis accidit: si q̄s p̄iciat lenius ad se p̄uertēs partē. Aut qz grauius impossibile est equaliter currere leniori ab eadē fortitudine p̄iectū. Qm̄ autē necesse qd moueri ex equo: et in rectitudine impossibile: necesse in anterieus latū circulariter ferri: vt si omnino aliqd fuerit ipsius immobile. p̄pter grauitatem in medio: hoc quidē admittentē in anterieus si motus est eius pars. P̄pter hoc autē ab illis apud dimittentē: quoniam autē mouet quidē omne: habet autē in medio grauitatem id qd fertur: necesse idem hoc facere. Noua.

¶ Cur in magnitudinibus que profundo sunt inequali accidit vt si partē moueris leniorē circūferatur qd iacitur: quēadmodum in talis fieri op̄plūbātis videmus: quoties quis partē leniorē ad se vertēs p̄iciat. An q̄ fieri non pōt vt qd graui⁹ est eque cū leniori ferat cū p̄iectus eisdem a viribus est. Quod cuz moueri necesse sit: et tamen fieri nō possit vt eque omni ex parte directoq; tramite moueat: circūferri necesse est: dum se introvertit. Quēadmodum si quid medio eius immobile suo pondere penitus esset: alter p̄fecto extremitatē vltra in partem moueret priore alter itra ad eū tēderet q̄ dimisit. S; qm̄ cū totum moueri possit: pondus suo medio gerit: illud idem sequatur necesse est.

Repetit 3^m problema et iam expositum id sufficiens: q̄ si aliquid contingat cuiusdam fieri immobile p̄pter grauitatem ipsius entem in medio: id quidē si fuerit motum in anterieus s̄m aliquam ipsius partem: pro ut a recipiente ipsum impellitur taliter: quare tunc qui est de

Particula

illis qui dimittit trochū: tandē debilitata virtute ipellētis quiescit in circulū tendens. [Deinde] Qm̄ autem.] Re- sumit vt concludat dicens: quia igitur vnumquodq; hu- iusmodi mouetur: et habet in medio grauitatem quod ta- liter ferur necesse vt circulo ferri.

C Problema.

XII.

Antiqua.

Rpropter quid ea que feruntur quan- do contra cadunt: resiliunt in prium fm q̄ nata sunt ferri: et ad similes an- gulos. Aut quia non solum fm illuz feruntur motum fm quem feruntur fm pro- priam partem: sed fm eum qui sit a dimittente: proprius quidem igitur quiescit: quando in p- prium venerit locum. Omne enim quiescit ve- niens in quem locus fertur fm naturam: fm q̄ habet autem extraneus necesse adhuc moueri: non in antierius autem: propter id qd̄ phibetur aut in obliquum: aut in rectum. Omnia autem resiliunt ad similes angulos. Propter id autez quod feruntur buc quo motus fertur quem fa- ciebat dimittens: illuc autem ad acutum aut ad rectum ferri accidit. Quoniam igitur repercu- tiens prohibet motum qui est in rectum: simi- liter phibet latū et motū ipsius. Quēadmoduz igitur in speculis extremum recte lineę vbi ceci- dit visus noster: et in latis ita p̄trariuz sit: tantū enī angulū distare: quantus sit: qui est fm ver- ticē: opz enī intelligere transmutatuz angu- lum et motū. Hoc aut factū manifestum q̄ ad similes angulos necesse resili- re.

Noua.

Quamobrem corpora que ferūtur vbi alicui occurrerunt resili- re partem in p̄trariam solent q̄ suapte natura ferri cogant. Nec nisi ad simi- les angulos resultare soleant. An q̄ non solum eo feruntur impetu quo pro sua parte ipsa ferri aptissima sunt. Vt etia; illo qz mittente pfici- scitur: suus igitur cessat cuiq; impetus: cū suuz ad locum peruenerit: omnia nanq; requiescere solent: vbi eam in sedem sese contulerunt: quaz suapte nā desiderant. Sed extremo illo quem habent impetu: necessitas oritur amplius mo- uendi: qd̄ cū in partem priorem effici nequeat: qui a re prohibet obiecta: vel in latus: vel in ere- ctum agi necesse est. Omnia autem in angulos resiliunt similes. Quoniam eodem ferri cogā- tur: quo motus ducat: quem is dedit qui mise- rit. Eo autem vt angulo vel acuto vel recto fe- rantur omnino incidit. Cum ergo qd̄ retorserit veter: quo minus directe motus agatur: pariter et rem que fertur et eius impetuz nimiruz pro- hibere potest. At igitur in speculis extremum lineę recte quo se aspectus coniecerit idem re-

frangitur: ita in hīs que feruntur fieri ex aduer- so solent. Quippe cum angulo tanto retorque- antur: quanto vertex constiterit: ita enim intelli- gendum est: vt transferri simul et angulos et de- latio debeat. Quo facto in angulos resultare si- miles esse necesse palam est.

C Explicit decimasexta particula.

Repeatit ^{4^m} p̄blema vt amplius exponatur dicens. quare lata per aerem quando in contrariuz cadunt locum a quo mouebantur resiliunt in oppositum eius fm qd̄ nata sunt ferri. tendebant enim deorsuz: nunc autem mouentur sursum. Et itidem. quare etiam quedaz ipsozum resiliunt ad similes angulos vt ceciderūt prius. [Deinde] Aut qz.] Soluit et primo ad primam partem magis. scđo ad secundam. 2° ibi.] Omnia autem.] Dicens causam esse: quoniam aliqua dupliciter feruntur. Quedā enim tñ fm se et propriam partem vt per formam gra- uitatis a generante sibi impressam: sicut apparet 8° p̄bys. T. 617. grauita enim mouentur a generante vel a remouente pro- hibens: quedam vō cum hoc mouentur et ab impulsione: quam causat in ipsa dimittens seu prohibens: nunc autez illa que primo mouentur modo magis: proprie quiescunt in loco suo naturali: quando in ipsum peruenerint. Cuius ratio est: quia vnumquodq; quiescit cum deuenit in lo- cum in quem naturaliter habet ferri: cūz acquisierit suā perfectionem: natura enim quantum dat de forma tan- tūdem et de loco: vt hec 4° celi apparent: ita q̄ si horum aliquod cadat in planum: non refrangitur adeo vt quod etia; violentia mouetur. Et illud est quod subditur: quo- niam si aliquid mouetur per aliquid mouens extraneus: cum percusserit super solidum: propter motum eius repē- tinum necesse fit adhuc moueri amplius resiliendo: quod quidem non resilyt in antierius directe vt ferebatur: pro- pter id quod prohibetur taliter moueri: ob situationē pla- ni super quod cadit: sed in oppositum resiliet: puta in obli- quum lateraliter: aut sursum in directum: sicut visum est 4° illic. rectilineę autem. [Deinde] Omnia autez.] Dat causam secundū: dicens primo q̄ omnia vt premissum est que refranguntur et resiliunt ad similes aut agunt angu- los: propter istam quidem causam: quia feruntur ad par- tem directe in quā fiebat motus qui causabatur a dimitti- tēte graue: talibus aut accidit ferri vel in acutum directe aut in rectum: sic enim dimittunt cum hoc q̄ in se sunt p- pendicularia: vt ostensum est 4°. quia cum cadens perue- nerit in planum: quod ipsum repercutit: prohibet motuz ipsius quem accepit a dimittente fm rectum: et id phiben- do proiectuz ferri et motū ipsius. [Deinde] Quēadmo- dum.] Declarat hoc scđo in speculis dicens: q̄ sicut acci- dit in speculis vt calibinis concauis optime tersis: quod extremum punctum recte lineę visualis in qd̄ cecidit vi- sus et aspectus noster directe ad similes angulos refran- gitur: ita et in latis per aerem resiliētibz directe in oppo- situm accidit. nam fm tantuz angulum oportet distare o- plano cum resilit: quantum fuerat is qui erat in extremi- tate punctuali acuta super quaz cecidit prius: ex quo quidē huiusmodi distare opz intelligere q̄ angulus transmu- tatus et motus ab illo interueniat: non enim quiescit super planum vt incepit: nam hic motus itercidit reflexus: qui autem talis quiete distinguitur interueniente: vt proba- tum est 8° p̄bysicorum: quo siquidem conditionatum ad si- miles necesse habebit angulos resili- re: et huiusmodi qui- dem visa prius amplior superior expositio.

C Incipit

C Incipit decimasextima particula in qua determinat pblemata entia circa q̄titarē aiarām.
C Problema. I. Antiqua.

Propter quid incommensurabiles iuxta se inspecti maiores videntur q̄ fm se solos? Aut quia commensurabile est vnus et cōmensuratio q̄ maxime vnum facit. Vñ autēz indiuisibile vult esse. indiuisibile autem minus est. Cōmensuratio autēz fm differentiam multa facit. fm se quidem igitur inspecta magis latet: quales quedam magnitudines sunt: iuxta se posita autem: indiuisibile quidez igitur vñ videtur et aspectus vnus est ipsius propter cōmensurationem. Incōmensurabile: sicut plura existens aspectum facit plurimum et maius videtur. vnum enim existens videtur multa. Habet enim naturam magnitudinis fm continuitatem: et eam que est numeri fm inaequale partium. propter quod merito augmentum quod est ex vtriusq; habens: maius videtur preter sim plex et vnum. **Nota.**

Cur homines qui corpore constant imodico maiores tunc esse videntur: cuz apppositi modicis inspicuntur? An q̄ res imodica vnus est: et moderatio vñ q̄ maxime. Vñ autēz quod ē id indiciz esse postulat. indiuiduū autēz min⁹ est. Res x̄o immodica: multa pro sui discrimini ratione ostendit. Quamobrem vt cum per sese magnitudines inspicuntur. quales nā sint latere facilius possunt. ita cuz collate in propinquo spectantur latere non possunt. Ergo vnus esse apparet quod indiuiduum est. spectatusq; eius vnus modici ratione exultat: immodicum porro vt quod plura sit suspicionem plurimum suggerit. Et maius propterea esse videtur q̄ vnum cum sit plura esse videatur. Naturam enim et magnitudinis habet propter continentiam et numeri propter partium inaequalitates. itaq; cum vtrunq; obtineat incrementum merito maius tunc esse apparet cum spectatur ad id quod simplex est atq; vnum.

Particula 17^a in qua determinat pblemata entia circa quātitatē aiatā q̄ sūt quāta et mathematica: rōne salte ipsi q̄titarē sup quā fundat nālitatē q̄rens p̄mit. Quare incōmensurabiles seu ineq̄les cū iuxta se positi inspicunt vno intuitu q̄ sūt maiores apparēt amplius maiores minorib⁹: q̄ qñ vnusq; p se singularit̄ inspicit: vt qd mō videat vñ: tūc aut in absentia reliq; et maxime cū spatiū iteruenerit distātie aut temporis. **C** Deinde **Aur.** **S**oluit. et p ad p̄mā ptē magis. 2° ad scdā. 3° ibi **P**ropter cōmensurationē. **D**icit itaq; cāz eē: qz illd qd ē cōmensurabile vñ existit: id ē qd potissime vñ facit est cōmensuratio: mēsurā. n. minima ē indiuisibilis et vna: appar-

rens. 10. meta. **C** aut cōmensurabile sit vñ ostēdit: qz vñ indiuisibile appetit eē: vñ. n. extat qd est diuisus ab alijs: in se aut indiuisus. 10. meta. et iō illd qd est indiuisibile minus est diuisibili. cōmensurabile qdem l3 dcm sit esse vñ: si tñ nō ad vñ l3 ad plura trāsfert: multa causat f3 dīferētā et diuersitatē: quo ipso sit mēsuratio ideterminate: mō ad illud cōparādo: tūc at ad istud: ppter qd fm se vt seorsuz cōspecta latēt ampli⁹ quales qdaz magnitudines sunt q̄ cū iuxta se inspicunt posite: tūc. n. directe p̄cipiunt vt extant: sic igit p se vñq; d3 inspectū vñ esse inaequalius qd ostēdit: qz aspect⁹ vñ: eodē. i. intuitu cū aliq fuerint iuxta positi vident omnifariā: s3 qñ seorsum inspicunt: pp hoc q̄ cōmensuratio reddīt incōmensurabilis: cū ipsius vt dcm est sit nā vñ facere: cū plurib⁹ applicat: incōmensurabilis reddīt: cū id qd eius nāe amittat: existēs enim nō vna et indiuisibilis: s3 multiplicata aspectū iducit plurimum fm q̄ diuersimode videt nūc vñ postea qd aliud: et iō b3 visa vident maiora: qz vñ taliter diuersimode inspectionis variatū apparet multa: qd ostenditur: qz duplicis quātitatis iducit nāz magnitudinis seu q̄titaris p̄tinue et discrete: siue nāz numeri: que existit fm partiz inaequalitatem: cōtinuū. n. equalitatē dicit: discretū vñ ineq̄litatez: cū cause ex partiz in adinuicē separatōe vt visus est. Et ideo cōcludit q̄ pp nō imerito augmētū et excessus maioritatis et minoritatis: qd ex vtriusq; sūt visis habetur: mai⁹ apparet: ppter simplicitatē et vnitatē cōmensurabilis et cōmensurationis: qñ sūt in vno inspicunt intuitu: qñ aut seorsuz oppositū cōtingit: est. n. cōparatio cū simul inspicunt tāq; vnus ad duo: cū aut diuisim vt duoz ad duo. **P**riora vñ magis distant scdīs et opponunt: cū aut opposita simul inspicunt: vñ per aliud magis cognoscit: vñ enī oppositoz rōnē p̄tinet q̄ alteri⁹: q. n. bñ diffinit̄ tria p̄signat totū. **Cap. 12.** **U**ñ clenchoz. 2. appositis iuxta se s3: et maiora et minora vident: et peiora et meliora hominibus. **cap. me.**

C Problema.

II.

Antiqua.

Propter quid in longitudine magis animalia et plante oriuntur? Aut quia longitudo quidem tripliciter auget: latitudo dupliciter: profunditas simpliciter. Est enim longitudo que est a principio prima quare solum augetur simul latitudine iterum facta et tertia simul profunditate: latitudo autem dupliciter fm seipsam et simul magnitudine. **Nota.**

Cur animantia omnia et ea quorum stirpes terra continentur: crescere potius in longitudine soleant? An q̄ ter longitudo auget. Bis latitudo. Semel profunditas. Longitudo enim principio fit primoq; principio existit. itaq; primo sola. Secundo cuz latitudine. tertio cū profunditate augetur. Latitudo autem bis. videlicet p se et vna cum altitudine crescit.

Quare animalia et plante cū oriunt magis prendunt ad locū f3 lōgū q̄ fm latū et pfundū: et nō tñ cū oriunt: vey etiā cū augmētant. **C** Deinde **Aur.** **S**oluit di. cāz esse quoniam longitudo triplr cū oritur auget: puta fm seipsaz et latitudinem et pfunditatez: sed latitudo fm seipsam et longitudinem: pfunditas aut simpliciter et fm seipsaz tñ. qd autēz triplr augetur perfectius est: q̄ illud qd dupliciter solū auget: et hoc amplius q̄ qd simpliciter

Partícula

E.C.20.

Antigua.

11043.

Explicit decimas septima particula.

Quærit Aristo. extra modum pponendi q̄liter prius
 ⁊ posterius oporteat in tempore ⁊ vlr in mo-
 tu accipere. an sicut relatiōe nostrū nunc ad troianos diu
 p̄sistentes: vt ipsi dicant priores nosqz posteriores: ⁊ per
 incept qui supra troianos: vt q̄ tēpore dilunij dicant p̄o-
 res troianis postremis: ⁊ illi ad huc alijs priores: vt Adas
 ⁊ Eua s̄m apologos triū legū famosiores ceteris. Alij vō
 priores ab illis p̄ntes: ita vt supiores p̄p̄inquoiores initio
 reputato semp extāt p̄ozes. ¶ Deidel Aut. ¶ Soluit. ⁊ assi-
 gnat triplicem causam. 2ª ibi ¶ Et q̄n. 13ª ibi ¶ Circuli aut. ¶
 Dicit primo. ideo illud eē q̄n si est dñr in vniuerso prin-
 cipium mediū ⁊ finē. cōt in aliquo gñato sicut Plato ge-
 nerauit solus tēpū. ¶ 2^a p̄by. tunc p̄p̄inquoiores initio sunt
 p̄ozes: remotio p̄p̄inquoiores. it̄ermedi vō indifferen-
 ter se hñtes ad p̄p̄inquoiores: sic itaqz solutio hic p̄cedit mun-
 di supposita gñatio. ¶ Deindel Et q̄n. ¶ Soluit supposi-
 ta mundi eter. p̄p̄inquoiores. intendendo q̄ subsequeutes nō sunt
 minus p̄ozes. ¶ 3^a p̄bentes: imo magis dices p̄: q̄n aliquis
 antiquat⁹ ⁊ p̄uenit in terminū: qz in corruptionē: reuertit⁹
 it̄ez in p̄ncipiū. ¶ 4^a p̄bentes in gñationis p̄ncipia: vt in elemēta ⁊
 māz p̄am cetera. ¶ 5^a p̄bentes p̄p̄inquoiores ei fiet: s; q̄ sunt p̄p̄in-
 qua b; p̄n^o gñatio. ¶ 6^a p̄bentes sunt priora: ⁊ tunc qd p̄hibet nos q̄

sumus subsequentes fore magis p̄p̄inquo huius p̄ncipio: quasi dicat nihil: si aut̄ isto mō priores dicamur: tunc erimus vt ea q̄ sunt celi ⁊ totaliter vniuersisq; stellaz: nam in esse nostro erit motus q̄s circularis ceu mor⁹ celestis ē quis circulus: mouent̄. n. de eodē in idē p̄tinue: ⁊ cū hui⁹ motus circularis sit cā oīus ḡiabiliū ⁊ corruptibiliū. motus. n. hic inferior sine mūdus est p̄tinu⁹ superiorib⁹ latiorib⁹ vt oīs v̄tus ei⁹ gubernet exinde: qd̄ igit̄ ipedit ḡiaciones ⁊ corruptionē tunc generabiliū ⁊ corruptibiliū esse circularē: vtpote qd̄ eadē itidē ⁊ fiat ⁊ corrupant̄ nūc que p̄us: ceu dicit plurimi ea que sunt humana circulū fore: reuertunt̄. n. in seipsa vt circulus carētia p̄n⁹ ⁊ sine. vñ 4° p̄by. Cōsuetū dē accidit circulum eē humanas res. C Deinde Numero. Scdō deestā p̄ane itelligētes dicēs qd̄ op̄inari eos qui p̄terierūt: ⁊ qui denno vēturi sunt eodē fore numero fatuū est valde: cū ea quoz suba deperyt non redeāt eadē numero. 2° de ḡiatiōe ⁊ corruptionē: ⁊ in hoc fallit̄ dcm̄ quorū dā p̄thagoricoz ponētū in fine āni māximi oīa entia eadem numero ceu p̄terierāt reuerti tunc oīno: vt in capite. 36. milliū annoz s̄m positionē. P̄tolo mei posito motū stellaz in centū annis vno gradu motarū in hui⁹ v̄lī periodo terminari: vt declarauī in astrono mica mea editiōe: s̄z qd̄ eadez reuertant̄ s̄pe aliq; amplio approbabit. hoc. n. cōius tenetur vt qd̄ sit mundus etern⁹. dicit aut̄ magis qd̄ approbabit aut p̄p̄ Platonē vt tactū ē: vel p̄p̄ id qd̄ dcm̄ topicoz p̄babūt: ⁊ re. acu. p̄mis. qd̄ daz sunt p̄babilia: de qb⁹ vtrum sit ita vel aliter v̄similes ad vtrāq; p̄tem habemus rōnes: vt vtrū mūdus sit eternus vel nō. C Deinde Quare. Tercio vō hoc supposito de scēdit ad quēdā sermonē Alcmeonis Crotoniat̄is dicēs: ⁊ iō qd̄ nos ipsi nunc exītes sumus priores eo qd̄ p̄pingo res ḡnōis p̄n⁹: dūmodo aliquis ponat p̄teractū ordinem ⁊ formatiōis ⁊ reditiōis vni⁹ ⁊ eiusdē ⁊ in idem. puta qd̄ p̄formatiōis reciprocet̄: ⁊ deueniāt itidē in p̄n⁹ ḡnōis cōp̄istentē reciprocet̄: ⁊ deueniāt itidē in p̄n⁹ ḡnōis cōtinuū semp ⁊ vniformiter eadē se habentia in īfinitū. Di cit qdā Alcmeon p̄pter istā cām boies corrupi. nō. n. p̄nt p̄n⁹ fini p̄iugere: ita vt circulū cōplētes in id qd̄ prius reuertant̄: qd̄ qdē vane ⁊ mendaciter ingit̄: si qd̄ dictū ip̄s figuratiter ⁊ sup̄ficie tenus s̄m qd̄ sonat coaccipiet̄: ⁊ velit sermonē ipsius verificare sanū ⁊ subtile si audiat potētes intellectū habere. hic. n. verificat̄ apte: si est circulum dā re p̄actū: si enī in circulo nō sit p̄n⁹ neq; posterio. hz. n. vt sic rōnē īfinitū: tūc si aliq; poterit in circulo puenire ⁊ in īcorruptionē deuenire: sic aut̄ minime corrupet̄. ⁊ iō cūz sp̄s humana s̄z p̄ip̄arēticos sit linea circularis: īdiuiduū vō recta: tunc itaq; boies vt particulares corrupent̄ non potētes in circulū puenire. hō aut̄ v̄līs īcorruptibilis erit potēs in qd̄ prius reuertit̄: ⁊ forte qdē dixit Alcmeō boies in plurali: qd̄ hō nō corrupat̄ cōis: cū in circulū perueniat. aliter vtiq; is sermo ipsius p̄mo de aīa ab eo īntroducīt volētī aīam fore īmortalem: qm̄ assimilāt īmortali⁹: qd̄ ip̄s adesse dicebat: eo qd̄ semp moueat̄ sicut diuina oīa vt sol: luna astra ⁊c. C Deinde Circuli aut̄. Tāgit 3° aucto ⁊ aliā solutionē que magis est de īntentiōe ip̄s dicēs: qd̄ in circulo nō est p̄n⁹ neq; termin⁹: eadem nāq; rōne vbiq; p̄n⁹ ⁊ finē p̄tingit assignare: qd̄ neq; nos erim⁹ p̄cedentib⁹: eo qd̄ sumus p̄pingores ḡnōis p̄ncipus: ⁊ totalr neq; nos priores p̄cedentib⁹: ⁊ ip̄s posteriores. neq; etiā illi sunt priores qui nos p̄cesserunt: neq; ip̄s nosmet posteriores. C Dubitatur qd̄ in p̄dicamentis ⁊ adhuc qd̄ amplius 5° meta. ponit̄ hic modus p̄oris s̄m r̄pus p̄p̄rie dictum s̄m qd̄ alter p̄ter dicit̄ senius ⁊ antiquus: ceu in factis. p̄iora enī troica medys eo qd̄ remotiora ⁊ tunc ⁊ instanti. C Dicēdū qd̄ Aristoteles distinguit nomē. nō solū put significat̄ s̄m veritatē: imo etiā: s̄m op̄ationem ⁊ cōez

vsum loquendi. Loquendum enim vt plures: sciendum: Cap. 16. vt pauci topicoz scdō: ⁊ ideo cum per noīa fiat sermone esset indeficiens Aristō. omnia subdiuidit.

C Incipit decima octaua parti cula in qua determinat de his que sunt circa sermōis artes.

C Problema.

I.

Anriqua.

P̄ropter quid hos quidem si inceperint legere somn⁹ occupat ⁊ nolentes. hos autem volentes peruigilare qm̄ assumunt librum? Aut qd̄ quibuscunq; quidem sunt ventosi motus p̄p̄ frigiditatem nature aut melicoz humorū per quos superfluitas sit ventosa indigesta. p̄pter frigiditatem. His autem qm̄ quidē motetur intellectus: ⁊ nō intelligat sciens aliquid: repercutitur altero motu existente infrigidatiuo: propter quod magis dormiunt. Quando autem contendunt ad aliquid intellectu: qd̄ lectio facit mouent̄ a calefactiūo motu nō repercussio ab aliquo. q̄re nō possunt dormire. Eorū autem qui s̄m naturaz se habent quādo stat ad vnum intellectus: ⁊ non permutatur multipliciter vehemētissimus existens fortis sit ⁊ alia quecūq; sunt circa locum hunc: quorum quies somnus est. Quādo autem stabit ⁊ quasi laborabit intellectus aggrauat caput ens in ipso ⁊ facit somnū. Hora aut̄ anima s̄m nām nō dormit: viuit enīz tūc maxie. Vigilare aut̄ viuendi causa est potius q̄ dormiēdi.

Nota.

C Cur alios si legere ceperint somnus occupat etiā nolentes: alios vigilare volētes liber suscepius reddere peruigiles potest? An qd̄ in quib⁹ motus spiritales sunt: scilicet ob frigiditatem vel nature vel materie melancholice: qua excrementum spiritale crudum causa frigiditatis cōsistit: his cūz intelligentia mouetur insistentiq; alicui intelligere nequit: repellitur motus alter qui refrigerandi vim habet: itaq; potius dormire incipiunt. At vbi aliqua in re suam intelligentiam firmarunt: qd̄ lectio facere solet: nimirum a motu spiritali illo mouentur: cum nihil sit quod eum repellat. Itaq; dormire non possunt: quorum autem s̄m naturam habitus est: eorum virtus intelligendi cum aliqua in re cōsistit. Nec varie se dispergit. Cetera quoq; sita eo in loco herent: quorum requies somnus est. Vbi autē mens constiterit ⁊ quasi fatigata succubuerit caput aggrauat: vtpote que sita in eo sit somnumq; inducit. Ac cum s̄m naturā animus noster agitur nullo tū somno premitur. Tum enim maxime viuit. Vigiliat aut̄ qd̄ somnus cā potius est cur viuere valeamus.

Particula

Particula 18^a in qua determinatis pblematib⁹ sūt circa mathematicā: nūc determinat de his q̄ sūt circa s^monis artes q̄ ititulat de his q̄ sūt circa p̄hiliolā. i. amoris s^mōis a p̄hilos qd̄ est amor ⁊ logos qd̄ est sermo siue rō. h̄s aut̄ sunt grāmatica logica ⁊ rhetorica: ita q̄ cū grāmatica sit scia scribēdi ⁊ p̄nuntiandi qd̄ p̄fert. 6. 2° p. ⁊ in ea p̄stet lectura: p̄m⁹ si gdes pblema cū 7° erit maxie circa ea q̄ sunt grāmaticē. Proponit igitur ip̄m di. q̄re si qd̄ assumpserint librū ⁊ incipiāt legere i eo: etiā inuiti occupant ⁊ detinent a somno ita vt nō possint legere: sed necesse fiat violēter eos dormire: aliq̄ vō cū volūt magis vigilare accipiūt librū: ⁊ legētes in eo cū attentione reddunt vigiliores: vñ pp̄ hoc etia apud vulgares reperiunt̄ iscripti sermones h̄s: qb⁹ efficiunt vigilēs ceu troianoz ⁊ romanoz gesta. Est aut̄ huius pblematīs moriū: qz qd̄m est octauē. 10. 2^aia nō easdē h̄c causas. vigilare vō ⁊ dormire 2^aia: quō igit̄ ab eadē cā causant̄. p̄uta libri lectiōe. ¶ Deinde l. Aut. ¶ Soluit. ⁊ p̄ assignat cām q̄siti. scōo eaz declarat. 2^a ibi l. 2° aut. ¶ Adhuc prius dat p̄me ptis di. p̄ cām esse: qz in gbusdā fiunt mor⁹ vētositas circa pres supiores pp̄ frigiditatē cōplonis. vētositas enī generat a debili calore mertheo. p̄. sicut sunt aliqui fleumatici h̄ntes venas stricas ⁊ dormitantiū: aut cā multo rui bumoz ex qb⁹ supfluitas causat̄ vētosa indigesta: pp̄ frigiditatē submissaz vt tactū ē: ceu sunt melici ventosiores entes. 30. p̄. ⁊ apparēs ethico. 7. in bis. n. frigidis vētis: qñ intells metaphozice mouet vt itelligat ignorans is accūs intellectiōis: nō. n. adeptus est ipsuz: caret. n. sp̄ibus motus ipsius quo vult itelligere refrangit ⁊ distrabit a motu fortiori pozi vētoso refrigeratiuo: ⁊ iō cū causet ab humoze grosso frigido tūc subtracō aliquat̄ calore ⁊ refrigerato intellectu dormiūt subtracō: vētres. n. oppulant̄ cerebrū: qd̄ cā est cōiuncta vel imediata somni. 7° aut̄ dicitur vbi hoc repetet. Concluditur propterea: qz ignorantes trāsmutant multū ⁊ nō potētes intellectu figere dormiūt ceu vagātes: eo qz vētosus mor⁹ decipit eos ⁊ mendaces reddit. ¶ Deinde l. Qñ aut. ¶ Assignat cām scōe ptis di. qz qñ legētes fortiter coattendūt in aliquid intellectu vigēte motu calefactiū spūali pozi opposito: quē causat act⁹ intent⁹ legēdi: ad intellectu mouent̄ h̄s ⁊ excitant̄ calozē ⁊ spū calefaciēte ⁊ dissoluēte motū poze: si adesset: causatus a vētositate cruda: ita vt mor⁹ itellectualis nō reputiat̄ vt i poib⁹: vep̄ poti⁹ reputiat eō: ⁊ iō vētribus deopplatis cerebri ⁊ aptis p̄ oppositū p̄moz dormire nō possūt. ¶ Deinde l. 2° aut. ¶ Reaffirmat p̄dicta ⁊ p̄us c̄ptum ad scōam ptē di. qz illi⁹ q fuerit de numero illoz q nāliter se habuerint: vt cui⁹ itellec⁹ fulcīt sup vnū: adherens vie ⁊ ordinī vni s^m modū nāe. Lreticoz. z. nō pmutādo se idiferēter nūc ad illd̄ nūc vō ad aliud: cū itellec⁹ sit in se fortis coadunat⁹ spē itelligibili: qua itellec⁹ vebemētissim⁹ reddit: sp̄es. n. itelligibilis vigorat ⁊ pficit intellectu. apparet de aia 3°. ceu color irradiat⁹ lumine visuz: nō solū intellectu ita disponit: lz nō cōicet corpozi subiectiue: lz operationē tū: eo qz itelligere ⁊ cōsiderare corrupto quodā iteriori corūpūnt. s. ozganō phātaſie. p̄ de aia: lz ē illa q cīrca locū existūt actiuitatis itellec⁹: qb⁹ mediātib⁹ in eius actionē surgit: ceu vlr vīrt⁹ aialis: ⁊ p̄pe sensus cōis phātaſia cogitatio: extimatio ⁊ memoriā cū reminiscētia: que somno getant̄ vt multū. dico aut̄ taliter: qñ non solū hec operant̄ in somno: verū ⁊ mor⁹ viget qñqz: vt quoz cerebri est calidiū ampli⁹ mobile: in quo quiescēt motu exteriori vebemētiori motū occultatē minorē: phantasia multipliciter exagitat: ⁊ maxime melicoruz: vt apparet in de somno ⁊ vigilia. p̄ oppositū vō: qñ subſtatit itellec⁹: vt ⁊ quasi laboret impeditus a motu pretacto ventoso: caput

aggrauat: in quo p̄tinetur operatione nō tñ subiecto: ⁊ sic
somnia sicut expolitū ē p̄tingit fieri. Dicit aut̄ q̄s: eo q̄ in-
tellect⁹ cū sit imālis: ⁊ oīno nulla v̄tus patit̄ ⁊ corūpt⁹ p̄
se. vnde p̄ de aīa. s̄i senex accipiat oculū tūnenis videbit v̄
ille. ¶ Deinde d̄ic. j. Reperēs adhuc qd̄ p̄us. d. q̄ si aīa
mouetur f̄m nāz. puta motu intell̄s. ad h̄. n. ordinat̄ hō:
tunc nō dormit: eo q̄ fortificat̄ motus intellectus calido
vigorato: delectat̄ igit̄ cū pp̄rio detineat̄ acm̄ita vt ⁊ tūc
maxime viuat motū vite nobiliorē exercēdo: viuūt. n. ar-
te ac rōne p̄ meta. hoc aut̄ p̄tingit in vigilia. nā ipsa cā ex-
tat amplius viuēdi q̄ dormiendi: vt apparuit. 3. i. 11. q̄o.
cūqz mō accipiat̄ vita siue put est p̄sistētia p̄ alimētū que
in vigilia p̄ficiat̄ seu p̄ modo viuēdi. ¶ Norādū q̄ igno-
rātes cū librum accipiūt nō intelligēdēs p̄rstant: p̄uerso
calido irrosuz. dormiunt aut̄ p̄rstant: sed intelligētes q̄
delectantur ⁊ fortificato calido intellectus vigoratur: vi-
gilant: cum calidum cōtinue p̄ptendat̄ in que foras.

Problema.

II.

Antiqua.

Ropter quid litigiosi sermones ex
citati sunt? Aut qz habent vincere:
aut vinci frequenter. Amatores eni
igitur litis confestim faciūt. Etenim
vincentes propter gaudere exponuntur magis
litigare et victi vt repugnent: et in alijs agonib?
hoc est propter quod pugnātes et victi multo
tiens volunt dissolui.

Cur contentiosa disputatio ingenia exercere possit: An q̄ in eo disputandi genere accidit vt crebro quis aut vincat: aut vincat. Protinus ergo contentiosus hinc hō reddi: q̄n vel vincendo per letitiā magis magisq; adducit vt in contendendo p̄seneret, vel victus enititur: vt qd̄ amissit recuperet. Qd̄ idē vel in ceteris certadi generibus euenit. Quāobrē sepe inter pugnandum q̄q; inferior est tñ cessare minime patit̄.

Quare sermones pleni lite ⁊ p̄tensione: in quib⁹ vn⁹ q̄
rit victoriā sup̄ altez extāt exercitatiū: ducl
lan⁹. n. tales apparēt rōne ad modū quo aliqui corpore. ⁊
hoc quidē pblema p̄tinet ad logicā ⁊ maxime sophistica.
sophiste. n. litigāt ⁊ corripant. elēcho. p̄. ¶ Deinde [Aut.]
Soluti di. cām eē: qz in hō sermonib⁹ inest vt habeāt ali
qui vincere in eis aut vinci: vt frequenter aut tales mox
q̄ eis vtrūq̄ p̄stituunt amatores litiū: qui aut tales gratia
victorie oib⁹ exponunt: ⁊ oīa cōprehendunt vt vincere
p̄ticiā vincentes: pp̄ β inde gaudēt litigio exponunt am
plius: vt possint vincere: ⁊ victi modū inueniant quo pos
sint repugnare: qđ declarat non solū in his que rōcinatio:
nis p̄tingūt: vtz in alijs agonib⁹ corporis ⁊ duellis: pp̄ qđ
adituēc repugnātes nolūt vt frequēter dissolui: neqz vin
centes apparerent neqz victi: donec vni⁹ appeat manife
ste victoria sup̄ altez. ¶ Nosce qđ antiq̄ tā in bello aiāl
qđ in corpali deputauerūt qđā tēporib⁹ loca: in qb⁹ exer
citabant: vt Pariss⁹ in sophismatib⁹ obligatozys oīam
nīam: apud grecos vō loca agonalia vt olympidia.

C Problema. III. Antiqua.
 "Kopter quid exēplis gaudent hoies
 i oratorijs ⁊ sermonib⁹ magis q̃ entib⁹
 memarib⁹? Aut qz in addiscēdo gau-
 dēt velocitē. facile autē p exempla ⁊ sermones

addiscunt. que enim sciunt sunt hec et in partes. Enthimemata autem demonstratio sunt ex vltimis quod minus scimus quam presens. Amplius quod testificantur multo magis credimus. Exempla autem et sermones testimonij assimilantur: que. n. est pretestes facilis est fides. Amplius simile addiscunt delectabiliter: exempla autem et fabule simile ostendunt. Noua.

Cur homines in orando exemplis et fabulis potius gaudent quam commentis? An gaudet quia et discunt et celeriter discunt. At qui per exempla et fabulas facilius discunt. Sunt enim que explorata habent et particularia sunt. Ratio autem commentandi demonstratio ex vniuersalibus est: que minus quam partes nouimus. ad hec igitur credere magis solemus: que plurimum testimonio confirmantur. Exempla autem et fabule testimoniorum speciem gerunt fides autem prefacilis est quam testimonium fecerit. Additur quod verisimile quisque libentius discit: exemplum autem et fabule rem non nisi similem docent.

Quare homines gaudent cum eis in oratoris et locutionibus persuadent exemplis et similitudinibus amplius quam si eisdem enthimematibus aut syllogismis poterit. Notandum quod oratore seu persuadere pertinet ad rhetoricam: ad quam problema reducitur: que per fidem in ethymologus est bene dicendi scientia in civilibus quonibus ad persuadendum iusta et bona in rerum personarumque negotio causa: vltima est scia apposite dicendi. Partes autem rhetorice secundum Tullium in rhetoricis sunt sex. puta inuentio dispositio: elocutio: memoria. et pronuntiatio. cuius tria extant genera causarum. scilicet deliberatiuum demonstratiuum et iudiciale. quod autem circa ipsam versatur rhetorice vel orator: vir bonus et prius dicens dicitur in causis publicis et priuatis plena et perfecta veritas eloquentia. Notandum est quod isti sunt illi de quibus scribitur 2^a meta. quod quidam non admittunt dicentes nisi exemplariter dicant. Alii autem videntur se recipere testimonium poetarum: vbi Lomē ait quod quibusdam id per nomen accidit: multi enim sunt homines qui non per sermones probabiles pertransire ac famosos: et isti quidem si procedunt prima intelligibilia: non tamen ea nisi inquantum sunt fabulosa persistunt: ita ut si contingat eorum tria esse famosiora: negant prima intelligibilia: seu accidit loquentibus qui negant impossibile fieri aliquid de nihilo: sed fit propositio pessa ab omnibus: et posse magnitudinem fore non ex magnitudine ita quod videmus multos se dantes phibere: quod negant istam proponere esse primam: et sibi negant formas specificas esse proprias materis necessaria: adeo quod Aul. cum sua famositate in phibia dicit homines ex terra posse generari: sic mures et alia multa: sibi per nomen aliquibus accidit quod non credant aliquid nisi ex testimonio poetarum et hominum loquentium: ut illi in quibus virtus imaginaria dominatur super virtutem cogitativam: quod videmus non credere demonstrationibus nisi imaginatio percomitet eas. non enim possunt credere plenum esse aut vacuum: vel spiritus extra mundum: neque possunt credere aliquid esse non corpus: neque in loco neque in tempore: et accidit hoc multis considerantibus in phibia Aul. et ista ei attribuantur: sed non est verum quod eius fuerint. Deinde Aul. soluit. et assignat triplicem causam. primo causam esse: quoniam homines gaudent cum addiscunt aliquid velociter sine labore: sed talia sunt ea que de genere particularium sciunt: ipsa enim sunt notiora: et maxime his quorum cognitio est sensualis: sed que sciunt enthimematibus vltima sunt: seu que syllogismis: cuius demonstratione hec procedat: quorum cognitio vltima extat. poste. p.

que autem vltima minus scimus quam particularia. per etiam poster. cum eleuentur vltimus super intellectum communem hominum. Dubitat quod hoc oppositum vix scribi. primo phy. 7° meta. illic. n. scribit vltima nobis esse particularibus notiora: et ideo pueri cunctos viros vocat patres et feminas matres: deiceps vero intellectu vigora to distinguunt vnumquodque. Dicedum quod vltima quod hic considerata in quidam communi confuso notiora sunt particularibus: propter eorum infinitatem. si vero intueantur putant bene deprehendere quadam ad particularia a quibus accipiuntur: et qualiter ac quomodo particularia: sic sunt notiora cum sensu cognoscantur: vltima vero secundo modo accepta intellectu: quod autem percipiunt sensu notiora his quod intellectu apprehendunt et proprie in proposito: cum primo homines amplius audiat vita viuētis sensibili actiua. Deinde Amplius. Assignat aliam causam. d. ea fore: quoniam homines maxime credunt illa quibus prestantur per sua scibilia legalia quidam. talia vero sunt exempla et sermones similitudinary. bi. n. testimonij assimilantur per quod de leui suscipit fides seu ostendunt leges ab aliquo institute domino. Notandum ut appetit poster. et topi. primis. quod rhetor considerat duas species argumentationis. exemplum. scilicet et enthimema: quod proportionantur speciebus argumentationis: quod considerat dialecticis: ut per topi. p. sicut iductio et syllogismus. exemplum. n. proportionat iductionem: enthimema vero syllogismo. rhetor. p. vbi subdit: voco autem enthimema rhetoricum syllogismum. exemplum autem rhetoricam inductionem. oēs. n. persuasiones faciunt aut per exempla vel enthimemata: et per aliud nihil. et sic iductio est verisimilior et planior: et per sensum notior et pluribus communis: et syllogismus violentior: et ad iductionem efficacior in dialecticis: et sic ad plures obtemperat vti in dictione et ad sapientes syllogismo: ita sibi erit de exemplo et enthimemate in rhetoricis: et ideo bene dicimus est in oratoris oēs gaudere exemplis magis quam enthimematibus. Exstat. n. magis nota et familiaria: ut moris appetit: et merito magis gaudent: quod de quibus est sermo hic sunt illi qui recipiunt solum quod omnibus sunt probabilia: in quibus virtus intellectiua vel cogitatiua modicum super imaginatiua eleuat: et ideo tales non sunt apti ad phias: neque possunt difficillima intelligere: cum eorum anima sit fere oino mae corporali imersa. Est autem enthimema syllogismus imperfectus: ex iconibus et signis per rhetor. dicitur ab eo quod est in. et thimus mens quod altera propositio seruatur tacita in anima. Est autem syllogismus sermo coniectus. Deinde Amplius. Subdit aliam causam: quia homines per similitudines quasdam et consuetudines prius a pueritia acceptas delectabiliter addiscunt: et ideo multum mentem opponunt: sed exempla et sermones fabulosi sunt per quidam similia et consuetudines. quare etc. Notandum hanc causam tangere quod dictum est meta. scdo. ut quanta vim habeat quod consuetum est hoc leges ostendunt: in quibus fabulosa et puerilia magis quidem valent propter consuetudinem cognitionem de his. vbi Lomē. Consuetudo in pueritia est fortissima in rebus legibus: et non solum hoc accidit in legibus: sed in primis cognitionibus: sic accidit in pueris audiētibz scientia loquentium. isti. n. propter consuetudinem negant nāz esse: et virtutes: et negant necessariū esse: et ponunt omnia impossibilia. Sic itaque secunda causa Aristoteli. ut potest accipi ex dictis Lomē. differt a tertia: quoniam secunda est de illis qui naturaliter delectantur audire exempla et sermones probabiles. 3^a autem de his qui hoc habent a consuetudine: eo quod sunt soli in pueritia audire fabulas et apologos: seu illi secundum astrologos in quorum natiuitate dominatur luna cum Mercurio. infortunato.

Problemata.

III.

Antiqua.

Propter quid quidem rhetores et militem et negotiatorem dicimus avarum. fistulatozem autem et cantatorem non dicimus. Aut quia horum quidam potentia absque avaritia. delectationes. n.

Dubitat.
L.c. 2.
L.c. 45

Solutio.
Quo vix
intelligat
notus et
ignotus.

L.c. 1.
Cap. 11.
Cū argu-
mentatio
quorū sint
spēs. scilicet syl-
logismus
iductio en-
thimema
et exēplū.
De syllo-
gismo et i-
ductione
agit logi-
cus: de en-
thimema
te q. d. syllo-
gismus im-
perfectus et d.
exēplo q. d.
imperfecta
iductio
agit rhe-
tor.

L.c. 41

Particula

coniecturatrix est. **H**orū autē ad plus hīe. rhetor enīz et negociator et miles est qui pōt plus hīe: auaritia autē marie in plus hīe est. **N**oua.

Cur oratorem imperatorem et mercatorem calidum appellare solemus: tibionez bistrionem hoc appellare nomine nō solemus? An q̄ illo- rum facultas sine cupiditate est: nitiū enim tūi modo ad oblectationem. **H**orum autē conatus omnis ad plus acquirendum sibi cōtendit: bonus enīz orator et imperator et mercator est: qui plus sibi acquirere potest: caliditas autē in acquirendo maxime sita est.

Quare hoīes dicūt rhetorē cui⁹ officiū hodie vsurpa- runt iudices aduocati et vtr̄ causidici: et militē siue stipendiariū et mercatorē et oīno lucris inbiantes esse auaros vel illiberales tenēdo ea q̄ debēt expēdere: et affe- ctūdo acquirere. **D**einde Aut. **S**oluit. et p̄ ad secūdas ptem quesiti. d. cām eē: qm̄ po⁹ qua tales operant̄ est sine auaritia: imo cūz pdigalitate vtr̄ largitate poti⁹: p̄ auaritiā enīz totaliter solatiū tollit et delectatio: oē. n. deficiēs et cō- tristans inducit auaritiā. et bi. 4. sed p̄ idultriā istoz et po- tentiā iducit solatiū et delectatio. facultas. n. istoz et hī cō- iecturatiua et inductiua: non pax ēt ad hoc adiūnat q̄ sūt effrontes et petitores q̄ruli ab oib⁹ victū suscipiētes et ve- stitū: cū. n. nō pnt ab vno habere ab alio acgrū: in opposi- tis at vt appebit se hīz opposite. quidā tñ bistrionuz q̄qz praua p̄metudine semp accipiendi et mendicādī habituata qdem hoc nō patiunt̄ elargiri qd̄ acquirunt. **D**eide **H**orū aut. **A**ssignat cām p̄ pris. d. hoc esse qm̄ rhetoris militis et negociatoris po⁹ reputat et dñuz fm̄ q̄ plus ha- bere ipsos sube et alioz ptingat bonoz fortune: cū. n. talia fuerint adepti: tūc rhetor miles et mercator reputant̄ bo- ni: eo q̄ multa pnt exercere mediāte suba: et quanto plura possidēt: rāto extiman̄ meliores et prudētiores: qm̄ ipossi- bile sit vel nō facile extitē ipotētē tribuē bona opari. 4.º et bi. vñ fatui ēt bodie maxie pla hñtes sapiētissimi repu- tant̄: et merito q̄ sūmū bonū ponūt in diuitijs et potētis seclariis: vt p̄ et bi. s. p̄ auaritiā tales potissime pnt pla hīe q̄ p̄ aliq̄d vitiōz: p̄ quā ēt oīa itelligo reltā. **A**uar. n. retinet retinēda et nō retinēda: biās ad alia acgrēda: cui pdig⁹ qd̄ dñat: expēdit. n. expēdēda et nō expēdēda nī- hil retinēs: q̄ s̄ sit virtuosus: min⁹ tñ auaro: cū ipse nulli pfi- ciatis aut et si nō sibi: p̄ficiat tñ alyz in pñti: q̄ aut hoz me- diocriter virtuosus ē largus dict⁹ seu liberalis. Est. n. illi- beralitas et pdigalitas circa pecunias supabūdātia vtr̄ de- fecus: liberalitas vō medietas. 4.º ethicop.

Cap. 4.

Ca. 41.

Problema. V. Antiqua.

Propter quid philosophū a rhetore putant differre? Aut quia hic quidez quid est iniustitia. hic vō vt iniustus cōsiderat: et hic quidē qui tyrannus: hic vō sicut tyrannus. **N**oua.

Cur hominez philosophuz differre ab orato- re putemus? An q̄ alter qd̄naz iustitia sit cogi- tar: alter q̄ iniustus sit aliquis spectat: et alter qualisnam tyrannicus tenor sit. Alter tyrannū quempiam esse animaduertit.

Quare hoīes extimāt p̄bz q̄ est amator simplr sapie- ipaz. n. p̄ se appetit et nō alicui⁹ vtr̄s grā: et rbe

torē vtr̄ oratorē ceu causidicū q̄ p̄lz adiūicē differe. **D**einde Aut qz. **S**oluit. d. cāz eē: qm̄ p̄bz studiū et igitur pōit circa easdē spēs rez. vt. 8. dicit 30. vbi hoc repetet. **B**at fit p̄siderādo qd̄ dicit rez soluz sciēdi grā. 2.º p̄bz et maxie talē p̄bz p̄mus et nālis sit et moralis. n. p̄sideret q̄ p̄siderat nō. s. grā sciēdi: s. bonitatē acgrēdi: illō tñ ēt vtr̄ vtr̄ eis. 2.º et bi. s. rhetor nō existit circa easdē spēs: verū circa illas q̄ diuersimode ab alyz p̄cipari cōtingit: eo q̄ is vult illud hīe: alio vō eūdē ipedit: et h̄ est qd̄ dicit: q̄ bic. s. p̄bz scit qd̄ ē iniustitia: hīz. n. qd̄ dicit ei⁹ in aia: sic qd̄ dicit: tes aliaz rez: nō tñ q̄ sit iniustus: qm̄ fm̄ Boc. in top. sci- re malū nō est malū: sed poti⁹ opari. sed nō est de rhetore ita et vtr̄ causidico: imo sic is vir iniustus regula rōnis se- parat⁹ fraude pecuniā extirpās ab innoxys p̄mittēs for- te sibi que nō obseruat. Et sit qz bic. s. p̄bz scit qd̄ est tyr- nus: nō tñ p̄ hoc est tyrannus: imo verus vt rex et rector qbus p̄est: s. bic. s. rhetor est tanq̄ tyrannus minis et vi surripiens ab innocentibus que bona substantie.

Problema.

VI.

Antiqua.

Propter quid que vtr̄qz qd̄ p̄cligūt p̄seuerant in his q̄qz malis exstribus magis q̄ in studiosioribus? Aut p̄- stigiatōr: aut mīm⁹: aut fistulator: aut astronom⁹: aut rhetor: esse si voluerit q̄ hoc eli- gēs. Aut qz volūt qd̄ studiosissima trāsmuta- ri p̄p̄ nō credere sibi p̄p̄s sicut potētibus p̄pter hoc nō operātur. Aut quia in quibus opinatur vnusquisqz dominari hoc eligit: qd̄ aut eligit et in hoc venit diuidens plurimam partes dici bi vt ipse seipsum adipiscatur potens existens. q̄ aut vtr̄qz quidam ex p̄ncipio eligunt et qui- bus vtr̄qz consueuerunt neqz iudicare possunt meliora. corruptus enim est intellectus propter malas electiones.

Cur in ijs studijs q̄ aliq̄ sibi delegerit q̄q̄ in- terdū prauis: libētius tñ q̄ in honestiorib⁹ ver- sant. vbi grā: p̄stigiatōr aut mīm⁹ aut tibicinē se poti⁹ eē: q̄ astronomū aut oratores velit: qui- bec sibi delegerit? An volūt qdem nōnulli res honestissimas tractare: sed quoniam min⁹ sibi cōfidūt posse efficere ideo nō ita agūt. An q̄ rē in qua sese quisqz posse p̄stare arbitrat⁹: eaz deli- git sibi: quā aut deligit: eidē operā dat: illi obse- quēs partē diei maximā vt seipse vincat seqz sit p̄stantior. Quinetiā q̄ p̄ncipio aliq̄ sibi delege- rint: quibusqz is uenerint: in his ne iudicare q̄ dē possunt quid nā meli⁹ sit. Anim⁹. n. eoz cor- ruptus iam est p̄p̄ paruas delectationes.

Quare aliq̄ qm̄ p̄cligūt aliq̄ praua et p̄nutriunt in eis a pueritia q̄qz mag p̄seuerāt i eis et delectat̄ q̄ i meliorib⁹. dicit at q̄qz: qz sepe hoīes p̄siderātes se praua agē aut p̄suasione cōmoti dimittūt illa praua et studio- siorib⁹ adherēt. itell. n. p̄cipit gescere. 3.º d. aia. qd̄ declar- sicut accidit figs hec praua studiosiorib⁹ mag eligēs ma- luerit esse: aut p̄stigiatōr. i. incātor qui suis incātoribus et exorcismis: et qbusdā iterdū reb⁹ nātib⁹ diuersa facit ap- p̄ere vt hoīez asinū gallū trahere trabes: flumina videri: et

269

h^o ceu docet in li. de presti. vel ludis phantasticis herme-
tis: p^ostigatio. n. ortu trahit a p^ostigio: q^o p^orie sensuū ē illu-
sio: d^o n. p^ostigiū q^o p^ostringit: eo q^o acies p^ostringat oculo-
rū: ne possit cōprehēdere q^o v^oz: aut d^o a p^ore z stix: q^o p^ori-
us solet fieri quedā stigiola sacra: vel q^o p^omiū a stigia v^o-
minim^o. i. ioculator z p^op^oe sonat imitator ad modū symie
sine p^ofractor aut fistulator: v^ol^o astronomo: aut rhetor ceu cau-
sidicus. ¶ Norādū q^o hic p^o astrono. possumus itelligere
partē que ē de motib^o: ea nāq^o p^orie d^o astronomia: z p^os
iudicialis astrologia appellat^o: v^ol^o dicit astronomus p^oreli-
gere min^o bona studiosis z in eis p^oseuerare p^o positionez
centricoz z epicicloz quā posuerūt pithagorici ante t^op^os
Ari. quos posteriores pipathetici: z maxime Comētator
infringit v^ol^o ponit. si aut p^o astronomū audiat v^ol^o rāq^o hui^o
sciētie partē sciēs: sicut multoties idifferēter astrolog^o p^o
astronomo sumit: z ecōtra: tūc dicat astrologū eligere mi-
nus bona z p^oseuerare in eis nō q^otuāz ad p^ore de motib^o v^ol^o
p^oactū est: s^oz quātū ad eā q^o iudicioz d^oz: eo q^o ante t^op^os suū
multa de ipsis erāt dicta ab egyptijs z chaldeis min^o suffi-
ciēter: q^oz nōdū fuerat hec scia p^ofecta. ¶ Deidel Aut q^oz.
Solut. z diuidit in duas p^otes. p^on. assignat cām q^ore p^odi-
cti p^oseuerāt in min^o studiosis. v^ol^o z^o p^omiserat. z^o q^ore a p^on^o
min^o studiosa p^oeligūt. z^o ibi Qd aut. ¶ Prima ē in duas
p^om q^o duas cās assignat. z^o ibi Aut q^oz. ¶ Di. cām eē: q^oz h^o
volūt euertere z trāsmutare q^o sunt bona z studiosa: eo q^o
nō credit eis ab alijs: neq^o reputant p^opter studiosiora in-
genia alioz: z iō volūt ea q^o bona reputant z studiosa de-
struere: v^ol^o demū reputent in min^o studiosis in q^ob^o p^oseue-
rant: eo enī q^o tales putāt se fore potētes z elatos: p^opter
p^odicta min^o studiosa nō operant q^o sunt studiosiora z sim-
pliciter bona: recedēdo a min^o studiosis. ¶ Deidel Aut
quia. ¶ Assignat aliaz cām di. illud esse: q^oz illa in q^ob^o v^onu-
quiq^oz extimat se b^ore dominūz p^oncipal^o: ille talia p^o alijs
eligit: ita v^ol^o p^odo putās p^o rapinā app^octari z dominari: eli-
git p^orediari: z s^ol^o in alijs actib^o p^orauis: ad illū aut q^o ali-
quis eligit z ponit tanq^oz v^ol^otimū suū finē: oēs ac^o suos or-
dinat v^ol^o p^odictū adipiscat^o: z hoc est q^oz subdit q^oz h^o p^oreue-
nit determinās sibi maiore p^ore die z noctis: v^ol^o potentiaz
babet adipiscēdi illū quē mēte p^oreliquit finem quocunq^o
potest mō. ¶ Deidel Qd aut. ¶ Assignat cām q^ore aliqui a
p^on^o min^o studiosa eligūt z in eis p^oseuerāt di. q^oz illū q^o ali-
qui a p^on^o v^ol^o ab infantia eligūt: z in quo p^osuētudinē longam
p^otraxerūt faciūt sibi p^onaturale. v^ol^o z^o q^ore. z taliter babi-
tuatum: ita v^ol^o nō possint discernere z iudicare meliora a
p^orauis: eo q^oz eoz intellect^o corrupt^o est p^o p^orauas electio-
nes ex p^osuētudine in qua nutriti sunt v^ol^o v^ol^osum est z^o hui^o.
carent enī medio virtuoso q^oz est iudex p^oraui z studiosi:
quare p^oreipiūt medici z p^oh^oi diligenter fore at^orendūz:
v^ol^o ab infantia pueri circa studiosa i^ostruant^o z versent^o. cūz
enim molles sub Mercurij ēt p^om astrolo. extant vigore
de facili oēm impressionem suscipiunt: passionibus enim
tunc subiacent indifferēter: z ideo eligere cogantur lauda-
bilis: quia in oppositis habituati duplici eis fiet op^o tēpo-
re: v^ol^o quidem ad p^oraua remouenda secūdo v^ol^o meliora
introducuntur septima de inge. apparens.

Problema.

VII.

Antiqua.

Propter quid hos quidē si iceperit le-
gere somnus occupat z nolētes: hos
nō vigilare volētes facit posse quan-
do acceperit librū. Aut q^oz q^ob^ouscūq^o
sunt v^ol^oetosi mot^o p^o p^ofriditatē nāe: aut melācho-
licoz humoz p^o quos supfluitas fit v^ol^oetosa indi-
gesta p^o p^ofrigiditatē: his q^oz q^odē mouetur itelle-

ctus: z nō itelligit sciēs aliq^od repercutit altero
motu: p^opter q^od magis trāsmutātes itellectum
dormiūt: vinciūt enī ventosus: quādo aut inten-
dent ad aliq^od itellectū: q^od lectio facit: mouent^o
a spūali motu nō reperculso ab aliquo: q^ore non
possunt dormire. Eoz autē que p^om naturaz se
habent: quādo stat ad vnum intellectus z non
mutat^o multipliciter: stant z alia q^ocunq^o circa
locuz: quoz quies somnus est: vno. n. principa-
li stante sicut in carina: z alia mēbra stare apta
nata sunt: natura enim leue sursum fertur: graue
autēz deorsum. Quando igitur anima mouetur
p^om naturam non dormit: sic enīz habet: quādo
autem stat z quasi laborabit: intellectus autem
mutatur: z superius corpora ad caput tenden-
tia faciunt somnum: videbitur autem v^ol^oiq^oz le-
ctio prohibere dormire. Amplius autē nō p^oro-
pter itelligere: terminatur autem anima tunc
maxime: s^oz p^opter id quod mutat vigilia. Quo-
niam autem z intelligentie tales vigilātes sunt:
in quibus inquit anima z dubitat: sed non in
quibus semper speculatur: ille quidem infini-
tare faciunt: he nō non.

Noua.

Cur alijs si legere ceperint somn^o occupat z
nolētes: alios vigilare volētes liber suscept^o red-
dere p^ouigiles pōt. An i q^ob^o mor^o sūt spirituales
ob frigiditatē vel nature vel humoris melācho-
lici quo humore excrementū spiritale causa fri-
giditatis p^osistit. His cum itelligentia mouetur
insistensq^oz alicui itelligere nequit: expellit mo-
tus alter: itaq^oz potius dormire icipiūt: cūz non
multū sua itelligētia mutent^o: mor^o. n. spiritalis
ille supat z vinciūt. At vbi aliq^oz in re suaz intelli-
gentia firmarint q^od lectio facere solet nimiruz
a motu illo spiritali mouent^o: cūz nībil sit q^od illū
repellat: itaq^oz dormire nō possunt. Quoz autē
habitus p^om nām est eoz virtus itelligendi cūz
aliqua in re vna p^osistit nec varie se dispergit: ce-
tera quoq^oz sita eodē in loco herent: quorum re
quies somn^o est: vbi enīz pars vna q^o potissima
sit ititerit: cetere quoq^oz partes insistere solent:
p^oinde ac incop^oys q^oz verse in fugā fuerint agūt.
Itā. n. sursum effertur q^od leue est: deorsum aut
desert q^od graue est. Cū igit aia p^om naturā mo-
uet nō dormit: ita. n. se habet: at vbi constitit
z quasi fatigata succubuerit mens: imutat^o: va-
pores crassiores sursum sese efferētes ad caput
faciūt somnū. Lectio nō p^ohibē somnū videri
sane pōt: q^od nō p^opterea est: quia tāti semper in-
telligimus: aia. n. tunc magis definit^o: s^oz q^oz mu-
tatur: z ideo in somnia euenit: nam itellectio-

Particula

nes que ille vigilēs sūt quibus anima querat ⁊ dubitet: nō ille quibus assidue cōtempletur: cū ille faciant in diffinitionē: he nō faciant.

Repetit p^m vt amplius exponat: cui⁹ visa expositio. vno. n. tūc subdit in ampliorē declarationē p^m missi di. bene inquis q^d qū intellectus stat ⁊ firmatur: tunc que ad eius actus ordinant: taliter etiā disponunt: q^d non solū in arte: imo etiā in natura: q^d quādo aliquo principali stante ⁊ se fulcitāte q^d alioz est basis: tunc etiā reliqua firmanē psequētia: ceu ostendit carina: vt lignū fortis: q^d p^mus subternit nauis: super q^d tota fundat^r nauis: ita etiā totus corpus animalis super dorsus: vt pater in theg. ⁊ explicatur primo prima: taliter q^d reliqua corporis mēbra oia que super ipsuz fundātur: nata sunt tali ordine: q^d natura prius que sunt grauiora fundat deorsum psequēter minus grauiā super illa cōponit: ⁊ tandem ita pcedens leuioza situat superius. ¶ Deinde. Quando igitur. Secūdo applicat q^d dictum est ad propositum dicēs: q^d quādo oia naturaliter mouētur in p^mu sinez: nō potest dormire: cū sit in actu suo qui perficitur in vigilia ei proprio: tunc enī ita se habet sicut in his que sunt artis ⁊ nature: quoniā leuia mobilia sunt superius: opposita vō inferius: taliter q^d quādo sūtitur intellectus: vt nō possit in p^mu actus: eo q^d laborat fere vel transmutetur ab esse suo naturali: taliter vt ecōuerso modo se habeat ad illud quod dictus est de ordine cōpositionis naturalū ⁊ artificialium: tunc agitata vento corpora grauiora tendētia sursum ad caput inducūt somnū vt visus est 10°. ⁊ ne huiusmodi cōscendat ad caput lectio videat phibere: spiritu ⁊ calido corroborate ea: pp q^d ⁊ somnū phibz. ¶ Deinde. Amplius. ¶ Preuenit dubitatiōi: q^d crederet aliq^s eo q^d aia itelligit: iō nō dormiat: remouet illū. d. q^d legēs nō dormiat nō ē pp ipm itelligere q^d adeptū est: imo poti⁹ inde oppositū bz cōtingere: cum anime actus sit iam terminatus: maxime cū intellexerit: appetens deinde quiescere ⁊ dormire inuenit q^d querebat: sed ideo ea nō dormit: q^d mutatur per vigiliā qua calidum expanditur continue ad extra: quoniā quādo sunt intellectiones tales in quibus inquit anima dubitat ⁊ inuestigat: nōduz perfecte q^d querit adepto: vigilantes reddunt: nō autē ille in quibus continue speculat^r quesitum iam adeptus: q^d ostenditur. q^d ille intellectiones in quibus anima hesitando inuestigat dūz nō inuenit q^d querit infinitatē quādā causant in ea: oppositē vō oppositū: ⁊ ideo ipse phibēt dormire: nō autē be oppositē ⁊ id fere etiā. 4. 7. adueniet.

Problema. VIII. Antiqua.

Propter q^d in litigiosis innerecundia nō est: Aut q^d syllogismus est apparenz: in paucis autē syllogismus ⁊ si lōgitudine tēporis facti parallogism⁹ manifestus: ⁊ eq^d dedit resumere. Noua.

Cur in disputationibus contentiosi nugatio nunquāz incidat: An q^d apparenz syllogismus hoc est ratiocinatio est. Ratiocinatio autem in paucis continetur: quin etiā si prolixius agat interposito tempore parallogismus id est pueris ratiocinatio interea deprehendetur: ⁊ reuocare q^d dederit aduersarius poterit.

Quare in litigiosis orationib⁹ ac etiā sophisticis nō est innerecundia sed verecundia magis: cum aliquis perpendens eaz defectum manifestet: videntur

enim litigiosi ⁊ sophiste inter sapientes: ceu predones ⁊ latrones inter homines. ¶ Deinde. Aut q^d. Soluit dices: causam esse: q^d syllogismus litigiosus ac etiā sophisticus est apparenz syllogismus: ⁊ vt ad multū nō existens. apparet enim syllogizare ⁊ nō syllogizat. Et id est q^d subdit: in paucis enim siue rarius est syllogismus: eo q^d pluries fit apparenz syllogizare ex probabilib⁹: aut ex apparētib⁹ probabilibus: cū tamen nō syllogizat: sed ex his que videtur pbabilia: nō sunt autē: eo q^d in hoc magis lateat decēptio q^d in alio: qui enim ex probabilibus aut ex his que videntur pbabilia: apparet syllogizare ⁊ nō syllogizat: dicitur litigiosus ⁊ nō syllogizans: eo q^d videt^r syllogizare: nō tñ syllogizat: sed qui syllogizat ex his que vident^r pbabilia nō sunt autē: litigiosus est syllogismus. p^m Topi. sic igit^r quidā eius peccat in mā: alius in forma: nonnullus vō in vtraq^z: pluries tñ peccat in forma: ⁊ magis sibi inest. nāq^z hui⁹ sermōes litigiosi: ac etiā sophistici: eo q^d multo tpe q^d in eoz morez cōpōne: sunt verisimillimi. non. n. in his diu instāt vt ipsos debite ordinēt: in mō ⁊ figura: sed hoc forte est q^d vtunt^r coronatiūis ppositionib⁹ ⁊ plōgatiūis ad celationē maiorē ⁊ deceptionē. 8° apparenz Topi. sed q^d parallogism⁹ discipline vel falsigraphus qui syllogizat ex oppositis pncipioz sicut fuit q^d dratura circuli bzifonis vel antiphontis p lunulas seu decisiones. elen. ⁊ phy. p^m mis. ē manifestus valde i sua falsitate: q^d sicut pncipis nihil est not⁹ in vitate in illa scia: ita i falsitate nihil erit oppositis not⁹: pp q^d de m. ē. z. meta. a. Cōmē. q^d sūt nota sic ianna in domo: in quo palogismo nō ē apparētia aliq^z. vñ in ipso nō vñ ē verecūdia: eo q^d nō sit pp decipe cōpōst⁹ sz solū pp ignorātiā pncipioz in illa scia: pp q^d oz illū qui ipz cōmiserit resumē ⁊ negare q^d pcessit ⁊ dicit: ⁊ id mox faciūt q^d ipz cōponūt cū ei⁹ p^m cognouerūt nisi sint pterui. nō. n. oz in talib⁹ nisi remouere ipsoz ignorātiā: tunc cito acq^zscēt. 4. meta. ¶ Notādū p^m elē. q^d syllogism⁹ litigiosus ⁊ sophis. ē idē: vñ q^d apparēs: ⁊ alter syllogizat: vñ ⁊ subdit demū q^d in orōnib⁹ eisdē sūt litii amatores. i. litigiosi ⁊ sophiste: differūt tñ: q^d nō sūt pp eadē neq^z eodē mō: sz eadē sit oīo litigiosa ⁊ sophistica. litigiosa q^dz pp apparētē victoriā. vñ ait q^d illi q^d ob victoriā disputāt tales litigiosi ⁊ rixe amici vident^r: sophista vō ē pp apparētē vanā sapiāz: est enī apparēs quedā sapiā: nō autē existēs: intēdit enim sophista se videri p^m: vt acquirat gloriā vel aliud gratiarū humanarū. p^m autem tñ intendit scire verum. quarto metaphy. cōmen.

Problema.

IX.

Antiqua.

Propter quid quādoq^z bystorias delectabilius vidimus que circa vnum consistunt q^d eas que circa multa negociantur: Aut quia notioribus magis intendimus ⁊ delectabiliter ipsas audim⁹: notius autem est determinatum indeterminato: vnum quidem determinatū est: multa vō in infinito participant.

Quamobrem libentius eas bystorias audimus que rem vnam exponunt q^d que plures: An q^d rebus magis attēdimus notiorib⁹ easq^z libentius audimus. Notius autem est quod definitum. vnum itaq^z finitum est: plura autē infinito participant.

Quare bystorias ⁊ recitatiōes et fabulosas q^dq^z cū maiori dlecatōe videm⁹ siue audim⁹ vñ quod cūq^z mō

tuncq; modo percipimus: que circa vnū existūt diligēter illud psequēdo: q̄ eas que circa multa ⁊ diuersa negociā tur incōplete. ¶ Notādū dīaz fore inter fabulā ⁊ hystorīā: q; hystoria est recitatio rerū verarū put sunt geste: que ē chronica dī antiq̄ta: fabula vō est recitatio fictiōis ali cui⁹. vñ qdā ficta extat locutio. ¶ Deinde Aut q;.] Soluit dicēs cāz eē: q; notiorib⁹ nobis ⁊ p̄suetis magis apponim⁹ mētē nrāz: ⁊ cū delectatiōe maiorī audim⁹ ipsas: q; aut determinatū ⁊ finitū notū est indeterminato ⁊ infinitō: sed id est vnū: illud vō multiplex ⁊ diuersus: h̄ aut veritate h̄z ceteris paribus suppositis: vt visum est. 25. 5. ⁊ ideo dictū fuit quādoq; in pblematis ppōne: ⁊ maxime illō verificat cū pcepta volumus discere: cū aut nō curamus: q; nq; vagamur indīter: sic scholares pueri entes aurib⁹: q; oīa volūt audire nihil reportare: interdū cupiunt amplius audire: ⁊ videre ē multa ⁊ varia q; vnum.

Problema. Ultimū. Antiqua.

Propter quid delectamur audientes q̄ nō sunt valde antiq̄ neq; valde noua? Aut q; remotis qdē a nobis non credimus. In qb⁹ aut nō credimus nō delectamur: que aut sunt sicut nūc sentimus: circa hoc audientes nō delectamur. **Noua.**

Cur nos rerū narratio oblectat q̄ nec nimium veteres sunt nec admodum noue? An q; rebus diffidere pcul absentibus solemus: q;bus vō diffidim⁹ nunq; ijs oblectamur: at q̄ noua admodū sunt adhuc q̄si sentimus itaq; de his cū audimus minime oblectari possumus.

Explicit decima octaua particula.

Quare delectationē hēm⁹ cū audim⁹ ea q̄ nō sunt mltū remota a p̄nti nūc: vt gesta romanoz: non aut p̄cipiēdo q̄ maxie sunt remota: vt q̄ herculis: neq; ē q̄ oīno noua ⁊ tpe p̄pinq̄ instāti ceu Nonifacy. ¶ Deinde Aut q;.] Soluit dicēs eē: q; illis q̄ sunt a nobis multus remota nō credim⁹: si aut nō credimus nō delectamur: q; nō est obm aliqd qd moueat mētē: reputam⁹. n. illd nō eē: id aut nō pōt eē obm mētis: aut alteri⁹. nō credim⁹ aut remota: q; recitās semp addit aliqd aut diminuit: non oīno vt gestū est recitās: aut ipotētia act⁹: aut passiōat⁹ odio vlt amore. Sitr ē nō delectamur in his q̄ sunt tāq; noua ⁊ ferē istātanea: q; nos ipsimē sentim⁹ ea p̄tinue: remanet. n. in p̄seruatiōe illa: sed q̄ sūt mediā p̄ oppositū: tūc q; credim⁹ ea p̄p nō distare oīfariā a nobis: tū ē q; nō sentim⁹ ⁊ p̄cipim⁹ ipsa: cū nō fuerint in nrō tpe: s; p̄s valde delectamur in eis. sec⁹ aut p̄tigit in his q̄ more tenent⁹: ⁊ iō videre p̄tingit leges deficere cū multū plōganē: non. n. credunt: nullā viz aliā h̄rēneq; cū sentiunt tanq; noue: ⁊ iō difficillimū est ipsas in p̄nō pmulgare: ⁊ credulitatē in eis inducere: in medio aut t̄pis mediocriter se h̄z: q̄re ordinauerūt: vt manerent nō credentibus supplicia nō pauca.

Incipit decimanona particula. de his q̄ sunt circa armoniam.

Problema. I. Antiqua. Propter quid dolentes ⁊ delectantes fistulantur? Aut vt hi quidem minus tridentur: alij autem magis gaudeant. **Noua.**

Cur tam in laborando q̄ in fruendo solatio

tibiam adhibere solemus? An vt laborātes minus angamur: fruentes magis oblectemur.

Determinatis pblematis⁹ circa mathematicā

⁊ oīones: determinat nūc pblemata circa armonicā vlt musicā: eo q; i ipsa est qdā amor fmōis: vt in p̄ori p̄icula: ⁊ p̄mit⁹ ad h⁹ maiorē expōnē p̄mittunt qdā cōia: sic qd est musica ⁊ q̄ ipi⁹. Que f; Boe. musice. s. est armonice facultas dīaz acutoz ⁊ grauiū sonoz sensu ac rōne ppēdens. Scōz vō Jsi. in ethymologys est p̄itia modulatiōis sono cantuq; p̄sistēs: dī ē scia nūeri ad sonos p̄portioati q̄ f; Jsi. dī a muso q̄st a q̄redo: q; p̄ eū ius carminū q̄rebat. vñ a poetis Iouis ⁊ Memorie filias musas eē p̄fictū est: nā si memoria soni nō teneant⁹: peunt: cū nō p̄nt scribi. a nōnullis vō dī a moys qd est aq; q; oli p̄mit⁹ inuēta fuit in illa ⁊ in hydrys siue in st̄is aq; ticis sitr exercitata. Refert aut Moyses hāc iuenisse Tubal dī stirpe Chaim an̄ diluuiū: s; greci vt apparet p̄ Macrobii ⁊ Boe. dicūt eā iuenisse Pitagorā samius sonitu malleoz: cū casu in publicū exiret ad fabros: ⁊ chordarū demū ipulsiōe. ¶ Diuidit aut musica iuxta eosdē in mūdanā humanā ⁊ organicā vel instālē. Mūdāna vō attendit in sono armonico: quē causant orbes celestes fm̄ p̄itbagonicos: cū alijs multis differēter cōmōti. Sonū. n. armonicoz cānt: sed eū nō p̄cipim⁹ dicūt: p̄pea q; i aurib⁹ nr̄is a p̄n⁹ natiuitatis est cōplātatus: vt in eris appet malleatoribus strepitū suū vix p̄cipiētib⁹ cōsuetudine: quos Arist. ipugnat celi ⁊ mūdi z. Musica vō humana dicit⁹ que circa cōcordātiā eloq; diuersoz adinuicē in. s. cōposito vel cōpōne corpis versat⁹: p̄ eas. n. nā spūalis cōiūgit corpori: ⁊ rōnalis cōcorditer cū irrōnali p̄iūgit: qd videt a plato. n. icis habitū: ponētib⁹ aiām quādā armonicā fore cōsistētiam. vñ dictū est in afor. Damasconi. Colligatio corpis ⁊ aie fm̄ ordis nālīs p̄sonantiā facta est vt subsistat: q̄re h̄z musice nālī videt scie supponi. Instālīs vō dicit⁹ q̄ quibsdā exercet armonicis ist̄is: q̄ p̄ntis videt fore p̄sidentis: existens duplex. nā qdā exercet ist̄o nālī: vt hoīs voce cum religiis organis locutiūis aut artificiali. Et illud multipl̄ aut tactu vt violis: vel pulsu ceu cymbalis: vel flatu vt tubis: aut q̄si oī mō sicut fistulis: q̄ iuxta Jsi. diuidet in armonicā metricā ⁊ ritbmicā. quarum armonica graue in sonis ⁊ acutū discernit. Metrica est q̄ rōne p̄babili cōgscit mēsurā diuersoz pedū vt heroicū: iābi cum: ⁊ eliacbū. Ritbmica vō q̄ verboz incurSIONem ingrit: vt aut suauiter vel nō suauiter sonus cohereat: que figdē trip̄r ad genus videt concurrere cātilene. Armonica tū vt tactū est cōsonantiā grauis ⁊ acuti atēdit. Ritbmica cōsonantiā terminationū. Metrica vō tēporum vt appet in traditiōe musice Huidonis. Et circa has tres p̄tes musice ⁊ maxie duas p̄ores dubitat Arist. vtilitas vō musice est: q; delectat: aīas exercitat: ⁊ affectus mouet: ⁊ furīā placat: syluestre mansuescere facit: vt appet: clangore enīz tubaz ⁊ similiū fortiores reddunt bellatores: sitr lassatos ⁊ exercitio laborioso detētos reddidit faciles tolerare. vñ politicoz. 8. Musica h̄z delectationē nāles: p̄pter quod oībus etatib⁹ ⁊ oīb⁹ motib⁹ vsus ipsi⁹ est amicus. Recitat ē Boe. Pitagorā iuuenē furētē in cōbustiōe dom⁹ riuālis in qua scortū cōtinebat: melodys musicis eius animū sedasse: cui⁹ vtilitatē tāgit Arist. poli. 8. ponit enī vnū dī quatuor q̄ debz addiscere puer: que sunt littere luctatiua musica ⁊ protractatiua ceu scribere ⁊ pingere. Querit igitur Arist. more cōsuetō pblema dicēs. Quare dolentes contristantes ⁊ delectantes gaudentesq; fistulas ⁊ vlt instāl delectationē ⁊ gaudium inducētia expedit audire. Unde Alex. ⁊ maxime quantū ad p̄mā partē: p̄pter quid coram

Problemata. A.

y

Musica
qd sit ⁊ vñ
dicat fm̄
Judoz.

Musica
a quo veni.

Musice
diuina.

T. 6. 52.

Musica
instālīs
duplex.

Metrica
quid.

Ritbmica
quid.

Armonica
quid.

Musice
vtilitas.

Particula

Z.c.64

patientibus fistule et tympana. ¶ Nosce quod si oēs passio-
nes sint cōiuncti. pmo de aia: qdā tñ se plus tenent ex pte
corporis vt dolere et delectari: alie vō ex pte anime: vt gau-
dere et tristari: ita vt p vñū expressum aliud Arist. audiat
reticitiū. ¶ Deinde Aut. Soluit dicens cām esse vt qui
tristat ac et dolent minus tristat et doleant ppter io-
cunditatē inductam ex sonitu instrū: in oppositis vō cā est
vt magis gaudeant et delectent: si enī alig sunt iocūdi ad-
dita cā iocunditatis vt fistulatiōis armonice amplius de-
lectabunt. ¶ Nosce quod illud pōt cōtingere quia idem po-
test esse causa diuersorū aut rōne dispōnis susceptiui: vel
quia diuersa agat idem ratione eius qd per se aut per ac-
cidens extat: vt nauta per sui pñentiam causa est salutis na-
uis: eius vō absentia submersiōis. 2º pbyfi.

Z.c.30.

¶ Problema.

II.

Antiqua.

¶ Propter quid lōgius eadē voce audi-
tur cū alijs cantans et clamans q̄ so-
lus: Aut qz coadunate aliquid facere
aut reprimere. aut ipellere nō tāta pro-
pe sunt quātus numerus: sed sicut linea bipeda-
lis nō duplū sed quadruplū aliquid scribit: ita
composita plus possunt: aut fm numerum: aut
quādo fuerint diuersa. Coadunatis igit existē-
tibus vna fit vocis fortitudo et simul impellit
aerē: q̄re multipliciter preit: eteniz ex omnibus
vox vniūscuiusqz multiplex.

¶ Noua.

¶ Cur idē voce eadē lōgius sentiri cū alijs can-
tans: aut vociferans q̄ solus potest. An quia
viribus vniuersis agere quippiam vel preme-
re vel impellere non tātuplū est: quātus singu-
larum numerus est: sed quemadmodum linea
bipedalis: non duplum sed quadruplū quidā
describit. Sic composita omnia plus valent:
q̄ eadem diuisa. Ergo cū vniuerso agitur ore
vocis potētia cōstans vnaqz redditur: simulqz
aera p̄pellit: vt p̄dire multiplex valeat. Quip-
pe cum vox que a multis proficiscitur: multi-
plex sit: q̄ que a singulis.

¶ Quare

vn⁹ et idē nūero eadē silr voce cātās et vocife-
rans remori⁹ audit qñ cū alijs vna cātāt et cla-
mat q̄ si solus tñ cātaret aut vociferaret: non tñ adeo di-
stāter: sic si vn⁹ post aliū ordiata distātia vociferaret: vt in
pyciētib⁹ lapidē successiue. ¶ Deinde Aut qz Soluit di-
cēs cām p̄ esse: qz cōiūctiz aliqd agere: puta reprimere co-
angustādo aut ipellere cōtēdēdo vel aliqd simplr tale nō
tñ pōt p se vñūqz: sicut qñ plura cōiungunt nūez cō-
stitutiō: dūmō ordinet in vñū vt naus tractus ostendit.
¶ Deinde Sed sicut. ¶ Declarat 2º dicens quod illud apparet
ex tali similit: qñ sicut linea duorū pedū nō solū duplū sic
est pōt figurare itellecta moueri: sed qdruplū et octuplū
fm quod diuersimode mēsurando applicat: ita vt sup plurē
numez habeat potētia: silr et adinuicē in gbuscūqz alijs:
cū aut plura fuerint nūero ampli⁹ pñt: vel cum diuisa fue-
rint quocūqz alio distigēte: dūmō vñū pportionalr cō-
possit alteri. ¶ Deinde Coadunatis. ¶ Concludit 3º quod qñ
aliq plura nūero vel spē aut qualrcūqz diuisa cōiungant
adinuicē vñute. vñputa in voce: vna ex oib⁹ cōtingit vocū
fortitudo silr ipellēs aerē: et id valde amplius pōt p̄ire: et in
lōgingus audiri q̄ vox vni⁹: qd ostēdit. nā ex voce vniūsi-

cuiusqz vox qdā vna pñtū multiplicitū hīs potētia: cen-
tract⁹ optime vna et diuisim dñorat nauis: et hoc qdē p̄ble-
ma pñm pñtēt xi⁹ (vt visum est) pñcule: partimqz illi.

¶ Problema.

III.

Antiqua.

¶ Propter quid perbypatē cantātes ma-
xime runipuntur: nihilominus q̄ ne-
tem et superiora distantia pluri: Aut
qz difficillime cātāt hāc: et ipsa ē pñm
cipiū. Difficile aut propter eleuationem et de-
pressionem vocis: in his autem labor: laborans
autem maxime corrumpit.

¶ Noua.

¶ Cur maxime in cantādo perbypatē vox rūpi
non minus soleat: q̄ in nere supremisqz: q̄
cum intervallo ampliori: An quod eius cantus et
perdifficilis est et cantandi primordium obti-
net. Difficilis autem propter intensiōem p̄ci-
ramqz vocis est: quibus in rebus nimiz vrgē-
Corrupta aut queqz maxime solent: quotiens la-
bore acius opprimuntur.

¶ Quare

cū cātām fm notā quā illa chorda representat
q̄ vocat hypates potissime interrūpim⁹ cantū
nō potētes ipm cōtinuare sicut accepim⁹ p̄re sui difficulte
te et in nullo min⁹: imo in oib⁹ magis frāgim⁹ cātū p̄ipam⁹
q̄ p̄ nēre: vñr magis frāgim⁹ cātū et difficilē seruāt: qñ vñtū
notis p chordas supiores denotatis: et p̄cipue qñ distant i-
ter se maxie: hoc aut fit instris cātādo: aut p notas illas q̄
sunt in instris pportitate. ¶ Notandum ad itellectū ex
qd hic et hac pñcula dicēdoz: quod antiqu⁹ a Pythagorizis
inuētū fuit instrū monochordū: eo quod vñā solā chordā ha-
beret: taliter formatū: in quo pportiones musice 5. cū so-
nis simplices p̄us cognosci iubebāt: fm diuersitatem loci
instrū tacti repñtatas. Deiceps inuēta sunt instra cum plu-
rib⁹ chordis: vt duab⁹: ceu rebeba: q̄ silr organū introdu-
ctoriū existit: deideqz paulatiz sunt cetere adinuēte. vñ p
musice ait Boetius. ¶ Nicomachū dñe musica in pñ fuisse
simplicē: intātū quod tota p̄stabat in quatuor chordis: qd dura-
uit vsqz ad Orpheū tps: puta quod p̄ et q̄rta chorda cōstitu-
ret cōsonatiā duplā diapason dictā. Medie qdē hāz ad
seinuicē tonū cōstituēbant: et ad extremas p̄tes cōparate
diapente et diatesseron. vt apparebit. 13. ita in his quatuor
chordis nihil dissonū existeret ad imitationem mūdane
musice audire: q̄ ex quatuor cōstat vt tactū est elementis:
q̄rū quatuor chordaz dñ mercurium inuentorē fuisse: vñde
adhuc aliq instrorū videm⁹ tñ quatuor chordas hīc vt cū
tharā et sigā. qñtā vō chordam Choreb⁹ achis filius Ly-
doz rex adiūxit: hyagris qdē phrix sextā apposuit: septi-
mā vō Terpādus lesbis inuenit planetaz septem silū
dine: iter q̄s grauissima erat hypate dicta q̄si maior et ho-
norabilior. vñ et Ionē hypaton vocat. i. supremū et cōsulē
eodē noie nūcupātes pp dignitatis excellentiā. Septē vō
fuisse chordas antiquus testabit. 25. et 23. et attributa fuit
ea saturno pp tarditatē mor⁹ et grauitatē soni: perbypate
vō 2º quasi iuxta hypatē collocata: lychanos 3º: ideo quod ly-
chanos digitus dñ quē latini idicē vocāt: greci vō a lingē
do lychanos: et qz in cantādo ad hāc chordam tertiam ab
hypate digitus hic ptingit: q̄re ab ipso lychanos appellat:
q̄rta vō dicē mēse quasi media: quod iter p̄mam et septimā
vere media est quarta. qñtā paramese quasi iuxta mediā
collocata. septima quidē dicē nēte quasi neare. i. inferior:
inter quā et paramese ex sexta dicta panete quasi iuxta nēre
sit: paramese aut quod 3º ē a nēte eodē vocabulo trite. i. 3º. dñ.
Siat ergo

Lucy

Hypate prima
 Perhypate scda.
 Lychanos tertia.
 Mese quarta.

Paranete sinemenon diato.
 Nete sinemenon. (nos.
 Paramese.
 Tritē diezeugmenon.
 Paranete diezeug. diatonos.
 Nete diezeugmenon.
 Tritē hyperboleon.
 Parāete bypholeō diaconos
 Nete hyperboleon.

64. apposuerunt ut medi⁹ canon dicit⁹ ostendit. ¶ Deinde Au-
 gustinus dicens cān eē qz cū difficultate ampliori can-
 tus fit in hypatē: ipsa. n. est pncipiū incipiēdo supius vt
 pscriptū est. ad quā si perueniri dō: vocē opz eleuare: ab
 ipsa versus netē deuenire cū cantus perficiat⁹ sonorus ex
 his eleuādo ⁊ depmēdo vocib⁹. ¶ Deinde In his aut. ¶
 Concludit pp hoc qz tria sunt subitā iducētia alterationē:
 in hoc vō itercidit labor ⁊ difficultas: vtrūq⁹ magis icidit
 corūpti: sicut ē in alyis appet potentys: ⁊ iō agonizantes
 cantant leges ⁊ nō choros. 15° per alias vō chordas ⁊ ppe-
 medias p oppositū cū difficultate cantat⁹ minime. ¶ Du-
 bitat: qm videm⁹ pfa instra hūita multo ples chordas qz
 praete. rota eniz hz. 4. 4. vt. zz. in vno latere: ⁊ in reliquo
 rotidē. medius vō canon. 6. 4. ⁊ de alyis cōsistr. ¶ Diceduz
 p ille ples reducunt⁹ ad minores pus institutas: qtuor su-
 peradditaz sumunt⁹ p vna poz: ita vt. z8. cadāt in. 7. nō
 tiores. 4. 4. redeāt in. xi. ⁊. 6. 4. in. 16. ⁊ sistr de alyis talr va-
 riaris: sicut. n. positi sunt gradus medicinaz pus in theg-
 deideqz 5° simpliciū vnusqzqz diuisus est i tres māsiōes:
 vt cognoscat qm possibile priculari⁹ cōplexio medi⁹: ita
 posteriores musici nō solū chordis suere pteiti: qbus cēn-
 tialiores ⁊ regulariores denotarent⁹ ppositiōes: vtz vt so-
 nū ampli⁹ melodiosuz pstituerēt: iter pozos chordas pnci-
 pales alias adiungere: ne iter cas magis pmanerēt itersti⁹.

añt videñ
op3.n.cũ
consuetu
consona

Quare fm illā chorāda puta bypate difficulter cātāt: 2 iō dcm est antea fm cā interrūptionē cantus puenire: 2 l3 cū difficultate cantet: tñ diuisio siue distinctio illi⁹ chorde a qūcūq; est facilis 2 manifesta: 2 ppe ab inferiorib; vt nete ac ei ppingus. [Deide [Aut qz.] Soluit 2 pus ad id qđ sub3 ē. z^o dicēs illō eē: qz faciēdo remissio nē: 2 qđ quādā interpolatiōē cū cant⁹ fiat cū bypate filq; fere statī post duratiōē vel diuisiōē itonatiōis grauē le ue fit vocē sursum emittere: cū iam aliquālī cātās geuerit emittēdo spūz 2 attrahēdo sufficiēter in vocis organa: 2 iō pēpi videt discretio in cantu facto p bypate cū aliā si bi opposita. [Deinde [Propter b.] Assignat cām pōis pmissi dicēs illud fore: qz melodie q ferunt ad vnā chor dā: puta ad illā q est circa nerē vt panetē: ac ēt pamele fa cillime cātātur: eo q nō itēuenit multa diuersitas vocuz fm acutū 2 graue: l3 tñ l3 p bypate cantet difficulter ppe grādē notaz distātiā: cū tñ fit vt tactū est qdā dimissionē 2 reuersiōē qđsi pausando: ita vt ea reddat ppa valde cōsuetudini p volūtātē acq̄siste: q̄s enī sic eligit: tūc vtiq; cōsuetudine inducta in cātādo p bypate p talē dimissionē 2 remissionē l3 de se cātet difficillime: illo aut mō mimes qz cōsuetudo difficillima ēt alieniat cūcta iuxta illō bīp afor. Assueti assuetos fere labores tē. diē aut volūtātē qz cōsuetudo ppe in habētib; rōnē acq̄rit: apparet etbi. z^o. [Deide [Hui⁹ aut.] Soluit 3° q̄ ēt psonaria est aliq cā ei⁹ q p bypate cāt⁹ sepe nō reputat difficillim⁹. nā psona tia festa restaurant vt visus est vigorant 2 debilitata: 2 iō qđ sitū qre corā infirmis fm Alex. fistule ac tympana. Sic igit l3 se difficulter cātet bypate: p accūs tñ nō intātū: pu ta vel rōne consuetudinis interuenientis: aut delectabilis ipsius armonie: cū fuerit cuz eius adiuncta opposita: 2 q̄ distinctio maxime apparet in eo qui fm ipam cantu.

Cur suauius cantilenā quāz nouimus audire
solemus: q̄ eam quā ignoramus? Utrū qz cui
qđ cantatur agnoscimus: tūc melius pater: qui
ueluti calcē qđ spectat assequitur. id autē contē-
plari suauē est. An qđ discere letabilis est. cui⁹
ratio est: vel in capiēda doctrina: vel in vitēda
agnoscēda qđ versatur. addo etiam qđ res solitē
suauior q̄ insolita auribus accidit.

Problemata, 2. 7 2

En apud
Strabo-
ne legitur
chrotonia
ta quedas
ex p̄suetu-
dine ferē
di vituli
bouis on-
quondie
subijſſe.

Particula

Quare cum delectatione maiori audiūt hoies cātato res: ac ēr sonatores cātates oēs illos cātus: q̄z paudiētes habuerūt p̄s aliquā cognitionē: siue sit s̄z verba: vt q̄o aliqd de hystoria gesti iam audierint: vel de mō cātādī: eo q̄ audierūt alias illū z acceperunt p̄suetudines aliquā inde: q̄ illos cātus quoz audiētes nullā habuerūt cognitionē oīno. ¶ Deidel Utrū] Soluit z p̄s pbabili⁹ magis dicēs hoc eē: qm̄ qm̄ hō aliquā p̄sciaz habuerit circa cantū quē audiuit: adipiscit̄ z attingit ei qd̄ sibi magis est manifestū. Et hoc declarat quēadmoduz qm̄ aliqs habuerit intētionē gesti qd̄ cantat: z hystoriaz eius qdāmō sciuerit: tūc hoc intēdere est delectabile p̄cognoscētibz: eo q̄ locūdū est discere aliqd cui⁹ nō p̄fecte h̄z cognitio: qd̄ sit itēz audiēdo: vel p̄siderare vt cōtinet̄. 4o. vbi hoc repetet̄: que dno interueniunt cū quis h̄z cognitionē gesti aliquā. nāz ipse discit in eo q̄ accipit sciam cantus illius: eo q̄ gesti illud aliquat̄ esset scitum ab eo: nō tñ per mōdū melodie: vñ aut̄ z cōsiderat in eo q̄ audit gestū cui⁹ habuit cognitionē: z iō videmus hoies v̄ plurimū cū volunt ampli⁹ cātū delectari: facere sibi hystoriā gesti enarrare: tunc enīz dupl̄ delectant̄: z melodia z hystoria: z si quidē cum habuerint cōsuetudinē audiēdi p̄dictū cātum aliqñ ita ampli⁹ delectant̄: triplex enīz tunc delectatio cōcurrit. ¶ Deidel Adhuc aut̄.] Scōdo cōfirmat cām p̄fectam adhuc aut̄ dicēs q̄ amplius ad hoc facit si qd̄ audit fuerit cōsuetū: qz p̄suetū magis delectat q̄ oppositū: cū sit facta nā quedā z nobis p̄uenientia. Oz aut̄ z quō cōsuetū delectent ostēsus est sexto decime octauē: z p̄ oppositū qd̄ agant oppositū: audiētes q̄ vnius lingue sunt cantus alterius minime nisi p̄sueti delectant̄: cū neqz hystoriā neqz modū cantādī p̄cognouerunt: in opposito aut̄ secus: ceu mihi p̄igit p̄ oē: cū ad gallos me transtuli: vt aut̄ id repetitū. 4o. exponit̄ oē. Arist. talē addit cām dicēs iō eē: qm̄ ille q̄ cantantes cōparit̄: ipsi z ab ipso afficiit̄ pp̄ voces q̄s exprimit̄: q̄ audiēti vident̄ denotare gaudiū: z iō cōsonat sibi illud qd̄ ille cantat: z cū quadā nālī inclinatioē ad delectationē mouet in seipso: ceu ille mouet: qm̄. n. n. vnius p̄cipit nām alteri⁹ cōgaudere aut trīstari vel se purgare: nā etiaz illius ad hoc mouet̄ agendū: vt declaratū est se prima. Quare subdit in eius verificatione s̄monis: q̄ oīs cātās cōsonat sibi z aliū reddit cōsonū z affectatē: dū mō illū cantū nō exp̄mat pp̄ necessitatē: vt sperans ita victus lucrari: cen hystiriones: aut metu pene vel tristitia z h̄z: p̄pter talia cantantes non magne cōsonant alijs: z maxime extraneis ab illo cātū: z sibi met̄ ipsis minime.

Problema. VI. Antiqua.

Propter qd̄ per hypatē s̄z rōnē in cantibus tragicū: Aut p̄pter ineql̄itates: passiuū enīz inequale: z in magnitudine fortune aut tristitie: equale aut minus plorabile vel vlulabile.

Cur imutatio z varietas i cātādo tragicū sit: An rōnē ineql̄itatis hoc euenit: afficit nāqz tristitia qd̄ ineql̄e est: accōmodaturqz magnitudi ni calamitatis aut meroris: contra qd̄ eq̄le atqz cōtinens est: minus id flebile auribus accidit.

Quare rōnabile existit q̄ genus cātādī tragicū pipa them cātef. ¶ Notādū circa gen⁹ armoniciū qd̄ eēqz duplicē manierē cātādī cōstare: qdā enim est comedia: altera tragedia. Est aut̄ comedia canticū agreste q̄ res puat̄z z humiliū p̄sonaz cōprehēdit: z dīa colinos qd̄ est villa vel laus s̄m aliquos: grece tñ mūdus: z odi cā-

tus quasi mūdantis z vulgaris cantus: de reb⁹ enīz vulgaribus tractat affinit̄ quotidiāne locutioni: vel dīa a comestione. post cibū enī hoies solebāt ad eā audiēdā puenire. Tragedia vō est modus carminis quo poete in lucubris regū vtebant̄ dicta a tragos qd̄ est bircus z odi cantus: q̄ si bircinus cantus: z qz mā erat tristis feda: h̄z aīal vt bircum p̄ munere poematis accipiebant. Addit̄ z maneries ab aliqb⁹ 3o satyra dicta: q̄ carmine p̄struit̄ rep̄bensozior: ceu modus fuit Oraty maxime. ¶ Deidel Aut qz.] Soluit dicēs cām esse sumptā ab ineql̄itate: v̄trobīqz. i. inest qdām inequalitas: vt in cātū tragico z p̄ hypatez factū: p̄pter eius esse supremū: nā in vnoquoqz illoz est quedam passio z difficultas: q̄ aut̄ tale siue sit in magnitudine z fortitudine: ceu cātus magne letitie alicuius magnatis z p̄bitatis: siue in magnitudine tristitie sic mortis alicui⁹ ex cellentis vel h̄z est ineql̄e: nō eundē seruans tenorem: qd̄ aut̄ est ineql̄e z dissonū rōnabile erit vt cātū exp̄mat̄ h̄z: vt pondus melotichū cōfiguret̄ rei de qua existit: z tunc cantus consurgit curitimus: sicut de h̄z pulsū scribitur de differentys pulsū a Hal. ceu in bellis tubaz clangor belantes cōcitāt in furore. ¶ In oppositis aut̄ vt in choreis oppositū experit̄: ac silr in mortuoz lamentatione: z illud est qd̄ subdit̄ a dīys p̄bando p̄acta inquitens: q̄ illud qd̄ est equale in cantu z vñ cōseruans tenorē nō est propoztionabile aut vlulabile: cū nō sit qd̄ passiuū: pp̄ qd̄ nō est cōueniens ipm̄ per hypatē: cuius est inequalitate: tenere: sed p̄ alias chorzaz mitiores exponere. ¶ Notandus q̄ pondus est illud in quo p̄portiones s̄m dīic. cadunt mufice: hoc autē pondus rebus expedit circa quas extat configurari: cum eo exprimat̄ passiones que sunt in anima: voces enim sunt note passionū que sunt in ea: illeqz rerū. p̄mo peribermēnias. vnde si res fuerit alta i signis: p̄tinēgit tragedia ipam exp̄mere: si aut̄ e contra comedia vt modus coaptetur rei: ceu proprietas subiecto.

Problema. VII. Antiqua.

Propter quid antiqui septē chordarū faciētes armoniā hypatē: sed nō netē reliq̄rūt: Utrū hoc mendaciū vtrāqz enim reliquerunt: tertiam No eleua uerunt: aut non: sed qz grauius fortificat acutioris sonū: q̄re magis hypate reddit antiphonuz q̄ nete: quia acutus potentia magis: graue aut̄ facilius cantatur.

Cur veteres cū septē fidibus cōcētus dispo nerent hypatem nō netez relinquebant: An falso id dicitur: eaz enīz vtrāqz seruarunt: sed tristem adimere solebant. An nō sed quia grauior sonum pōt acutioris. idcirco netē reliquerunt. ergo hypate magis antiphonuz q̄ nete reddebat. nam vt acutum vīm desiderat pleniorē sic graue exprimi facilius potest.

Quare est q̄ antiquitus cōstituentes armoniā must cale ex septē chordis dimiserūt hypatez non auferētes ipaz ab armonia: nō aut̄ reliquerūt netē verum inde abstulerūt. ¶ Deidel Utrū.] Soluit z p̄s pbabili ter dicēs id nō verū qd̄ p̄misit̄: qm̄ nō seruauerūt solam hypatē: imo vtrāqz puta hypatē z netē: s̄z quā abstulerūt fuit 3o vt paramese v̄ lychāos: vtrāqz enī est tertia ei⁹ qd̄ est septē eē chordas. Uñ. 3z. dicet̄ q̄ Terpādus extrahēs tertiā chordam a septichordo netem apposuit: sic igit̄ per interēptionē

Duplex cōmendi modus in quocunqz armonico s̄m p̄tici.

interemptionē soluit. ¶ Deinde Aut nō.] Soluit secundum magis ad orationē dicens nihil eē qđ dicitur: ut qđ abstinissent netē et dimississent stare hypatē: sed hoc ocm fortassis ex hoc pululauit: qđ sonus chorde grauis vigorat sonū acutioris: suo enī multo tēpore et duratiōe graue sustērat acutū ne cito pereat: cū breuī tpe feriat: pp qđ hypatē longē tpe aera percutiēte: quē nete reddat ob eius acuitatez: qđ potentia vel fortitudine indiget in cantādo: difficillime enī acutū cantare: sed graue facilius sicut pluries dicef. sic itaqz qđ grauis chorda sonū fortificat acute et ad se cōuertit: et qđ difficillime acutum cantare est: quis credidit ex hoc cū nete sonū nō perciperet ppriū: qđ esset sublata: et fortassis aliquis leger illud ut tactū multe qđ acutum qđ aliam solutionē subiungat. ¶ Notandū qđ armonia que est vna triū partium pertinet ad comedos et tragedos vel choros et oino ad eos qui pcpue voce cantant: ex ea enim cantat talis armonia qđ est vocis modulatio et concordia pluriū sonoz vel coaptatio. Symphonia est vocis modulatio tēperata ex graui et acuto a cōcordatibus sonis: cuius quidem tria diaphonia: euphonia est suauitas vocis: hec aut melos a mellis suauitate dicta: diasema est vocis spatium ex duobus vel pluribus sonis coaptatum: diesis est spatium qđ daz deductionis modulādū et vergēdi de vno in alterū sonū. Boe. aut diesim dicit vni⁹ fore semitony medium. Tonus est acuta vocis enūtiatio. Arsis quidem vocis eleuatio. Thesis depressio. sic igit ex symphonia pōt haberi qđ antiphon vel antiphonia sit quedam modulatio et intonatio contra symphoniam ut sonus qui post eam refrangitur auditum demulcens.

Problema. VIII. Antiqua.

Quod propter quid graue acutuz fortificat sonū: Aut quia magis hoc graue obtuso enim assimilatur: hoc vero acuto angulo. **Nota.**

Cur grauis sonū valeat acute: An qđ maius qđ graue est. Quippetū ut graue obtuso. Sic acutum acuto angulo simile habeatur.

Quia dixerat graue chordā sonū fortificare acute: cāz sigdē qrit h⁹ dicens: qre grauis chorde son⁹ vigorat eum q acute. ¶ Deinde Aut.] Soluit dicens cām esse: qm illud qđ est graue maius est et fortius: qđ ostēdit qm angulo sitat obtuso triaguli: qđ maior est: et fortior et vigore acuto: ut res ostēdūt nāe et artis: acutū vō triagulo pportioat acuto: ceu minori et debiliore: qđ aut maius et fortius vigorat qđ minus et debili⁹: h⁹ gdes graue acuti respectu: qre ipm vigorat: ut. et. etiam apparebit.

Problema. IX. Antiqua.

Quod propter quid delectabiliter vnitate cantus audimus: si quis ad fistulā aut lyrā cantat et ad chordas: et eundē cantū cantat vtrobiqz. Si enī adhuc magis: idē potius oportebat ad multos fistulatores: et adhuc delectabiliter esse: Aut qđ adipsū scens manifestius intentionē magis quādo ad fistulā aut lyrā: quādo vero ad multos fistulatores: aut lyras multas nō est delectabile: propter id qđ destruit melodiam. **Nota.**

Cur solitarias cātilenas suauius audire solemus si ad tybiā aut ad lyram vnā cantant: cum

tamen ad fides cāticūqz idē modo vtroqz peragatur. Nā si idem ita amplius sit: plus ad plures tybias atqz etiā suau⁹ esse oportet. An qm euidentius in allequendo qđ spectatur est: cum ad vnā vel lyrā vel tybiā cātatur: ad plures vero suauitas seruari non potest: cum cantilena offuscetur totaqz pene delectatur.

Quare cū delectatiōe audim⁹ cantū vnitū seu in vnū iunctū: ut siqs cantat in fistula vlt lyra et vlt in chordis: ceu in psalterio canone et h⁹ instris ex chordis multis cōpositis: dūmō vtrobiqz cāter eundē cantū: qm si vnus cantus seu dantia fieret instrō: et alius voce canētis ē: in illo nō cōsurgeret pp dissonantiā delectatio. ¶ Deinde [Si adhuc.] Quasi arguit in triū dicens: qđ si h⁹ delectatio cōtingat ppter vnitate cantus et idēitate tūc oportebit magis delectari cū qđ cātabit cū multis fistulāribus vel lyrantib⁹ cū magis videant sup vnū opus vnitari: ut ples trabētes nauim vnitant ut melius trahant. ¶ Deinde Aut qz.] Soluit dicēs cām esse: qđ cū aliqs cātāt singulārter intentionē et maneriē cantus: magis vnitat vox cū sono instrū: qđ qm cātaret in diuersis instris: etiā eodē cantu vtrobiqz exite: et hoc qđ in cantu qđā referunt pportiones ut dicef cōmēsurate: qbus obseruatis iocūda cōsurgit armonia: qđ quidē corripit et indelectabilis reddit: cū cantans ad multa cātauerit instrā. Qđ aut inductū est in triū pus nō v3. qđ l3 multi possint idē cātare: nō tñ eodē mō. nō. n. solū regit idēitas ex pte illi⁹ qđ cātāt: et cū inslibet cantātis ad seipm: imo vniuscuiusqz et ad aliū et ad oēs: ita qđ ex oibus resultēt pportiones debite in cantu. qđ aut subiecit de tractu nauis nō hūc similit dicto: qm plurimi pnt simul idē ut nauis eodē mō et tpe trahere: ut audietes vocē rectoris nauis: non aut talis vnitas pōt in cantu pluriū obseruari armonico: cum eum ex pluribus et trijs oporteat cōstituere in vnuz tandem redditis: qđ sit impossibile pluribus entibus vocibus et instris.

Problema. X. Antiqua.

Quod propter quid si delectabilis hois vox: q sine sermōe cātātis nō delectabile est: ut vernatiū: sed fistula aut lyra: Aut nō illic si nō imitat filr delectabile. At vero sed pp opus ipm: vox enī delectabilis q est hois: pcussina aut magis instra oris: ppter qđ delectabilis audire qz vernare. **Nota.**

Cur si vox hominis suauior est: non eius qui sine sermone cantat suauior prouenit. verbi grā teretāris: sed tybia lyraue suau⁹ sonat: An ne illa quidez que vocabulis articulata emittitur: eque suauis est: nisi per simulationē formetur. Ceteruz opere ipso efficitur: ut gratior sit: vox enim hois suauior constat. oris aut instrumenta pulsandi vim obtinent pleniores: quāobrem suauius cantatur qui teretatur.

Quare si vox hūana est delectabilis auditu. vñ mūse poli. 8. Delectabilissimū est hoib⁹ cātare: cū qđ cātāt etiā nō pferēdo smonē oino: aut insignificatiū. cur enī nō est delectabilis vox alicui⁹ vernatiū cū sit hois: vox ē lyre et fistule sonus est delectabilis: q minorē cōicationē videt cūz hoie hīe qz vox ipsa humana: in his itaqz verbis Arist. succincte tetigit motiūz qñri et cōfir: **Problemata. A.**

Particula

vernare
quid.

mationē eius. ¶ Notādū q̄ vernare vocis est exp̄sione
facere: in q̄ nō manifestat aliq̄ sensibilis diuersitas extē
siōe ⁊ diuersiōe: ita q̄ eius remaneat eq̄litas: ad modū q̄
ver eq̄le ponit a medicis. est. n. q̄ si illud qd dī bordonica
re qd p se mime videt delectationē inducere. ¶ Deinde
[Aut.] Solut̄ ⁊ p̄us rīdet ad cōfirmationē dī. q̄ illic. s. in
fistula ⁊ lyra non est delectari: qm̄ s̄līr in eis ita se bz vt in
vernate: qz si nō fiat imutatio soni s̄z ascēsiōe ⁊ dep̄sio
nē vt ide p̄surgāt debite p̄portiones armonice: nō p̄tingit
delectari ex h̄o instīi sono: sic igī vernare nō est delecta
ctio: eo q̄ p̄portiones nō cadūt i ipso melite auditū demul
cētes. ¶ Deidel At vō. j. Rīdet motiūo ipsi cām dando
q̄re vox hūana cantātis sit delectabilis: hoc enim est p̄
opationē ex q̄ cōsequit̄: in ipsa nāqz magis p̄cutiunt̄ istra
oris ordinata ad formatiōes cant̄ delectabilis q̄ in ver
nare: ex h̄o enī maiori p̄cussioe istroz oris q̄ sit i cātū nūc
in vocē extollēdo: tūc in dep̄mēdo: mō vō medie p̄seruan
do: resultat cantus armonice: suavis valde. Et iō dicit dele
ctabili? fore vocē hoīs cantātis audire cū hoc h̄o p̄tingat
q̄ vocē vernant̄is: vbi minime: vox etiā hoīs delectabilis
qz cōsuet̄a: ⁊ qm̄ pōt mutari cōponi ⁊ p̄poni facillime.

¶ Problema.

XI.

Antiqua.

¶ Kopter qd sonas acutior: Aut qz mi
nus ibecillior est facta.

¶ Noua.

¶ Cur vox aut sonus desinens acu
tior sit: An quia minor vt que factus
imbecillior sit.

¶ Quare

aligs sonans sonitu vel voce acutior reddit:
⁊ p̄ p̄s ali? grauior. ¶ Deidel Aut. j. Solut̄
dicēs cāz eē: qz acute sonas est min? sonans: q̄ illud qd gra
uiter sonat. Qz aut min? ondīf: qz sita virtute q̄ facta est
ibecillior: grauior at sonas a vtute causat fortiori: ppter
qd dcm̄ est x̄i. q̄ pueri femine eunuchi ⁊ infirmi habent
voces acutas: oppositi aut graues ppter oppositum.

¶ Problema.

XII.

Antiqua.

¶ Kopter qd chordaz grauior semper
sonū accipit. Si enī opz dimittere q̄
est circa mediā paramesez cū alia me
dia: fit mediū nibilomin? si aut me
dia vtraqz alta nō fiūt: Aut qz graue magnū ē:
quare forte: ⁊ inest in magno paruū: ⁊ assūm
ptiōe due nete in hypate fiunt.

¶ Noua.

¶ Quāobzē que grauior e fidib? est: huic sem
per actus modulandi cōmittit̄: nam si proxima
quoqz a mediā pulsanda sit mediā tm̄: nibilo
minus reddi mediū pōt. At si mediā subiūgen
da est p̄ p̄ima a mediā idē reddi nō pōt. An qz
magnū qd graue est. itaqz validū esse necesse ē:
⁊ inest p̄fecto in magno qd paruū: ⁊ qdes due
nete in hypate efficiuntur si terciapiatur.

¶ Quare

de chordis illa q̄ grauioris est toni semp ac
cipit sonū ⁊ rep̄stat p̄ alijs sp̄m vt subz p̄pe
tatē: dū tm̄ eq̄līter fiat p̄cussio: ⁊ adhuc si oz p̄p̄ aliqua cāz
vt defectū ipsi? aut alr dimittere pamele q̄ est iuxta me
diā. s. iuxta mese siue mediā vere. nāqz septē chordaz vt
visus ē alia qdāmō mediā exīte vt lychanos: ita q̄ ea so
nū nō p̄stituat in armonia lychanos ex extremis: puta hy
pate nete p̄hypate ē ⁊ panete: sic ex illis trib? medys re
sultat qdā mediū p̄stitutiū armonie in q̄ grauior choz

daz sonū paccipit alijs acutis. Cōs qdē ista circa mediā:
h̄ tū lz possit tolerari: series tū iā exposita p̄tines pamele
planior ⁊ suauior: s̄z si vtraqz mediā p̄iugant̄ adinuicem:
vtpote dicat̄: itermēdiāz vt sunt lychanos mese pamele
siue trite nō p̄stituit̄ son? eleuat̄: ita vt inde resulter gra
uis tanq̄ chordē grauioris reddētis sonū grauiorē: cū so
nus hāz existat in medio inter graue ⁊ acutū: sic itaqz v̄
duo q̄rere: puta q̄re grauior chordaz sonū paccipiat: ⁊ cur
ex extremis p̄cursus fiat in mediā reddēs graue sonū: nō
aut ex medys. ¶ Deindel Aut qz. j. Solut̄ dī. cāz eē: qz il
lud qd graue magnū ⁊ forte diuqz p̄durās paccipit vigo
rem sui oppositi: talis sigdē est grauior chordaz ad alias:
ēt in magno p̄tinet ⁊ occultat̄ paruū: sic in supiori: talr q̄
son? duaz netaz assump̄t̄ est in sono vno p̄ hypatē cāto:
ex quo h̄z q̄ grauior chordaz sonus paccipit: ⁊ ex vti
mis extremis mediū pōt resultare. sicut apparebit z?

¶ Problema.

XIII.

Antiqua.

¶ Kopter quid in diapason acuti qdes
antiphonū sit graue: huius aut acutū
nō? Aut qz maxime qdem in ambob?
est amboz melodia: si autem non: nō
graue maius enim est.

¶ Noua.

¶ Cur in consonantia diapason graue quidem
acuti antiphonum accipi potest: grauis voacu
tum non pōt: An maxime q̄ in vtroqz modu
lus vtriusqz concētus est: sed si minus: certe in
grau acutum est: maius enim hoc est.

¶ Quare

in p̄portione illa q̄ dī diapason vel p̄portio
dupla vel toti? illd qd h̄z rōnē acuti: p̄ter qz
p̄rāst in graue: q̄ aut h̄z rōnē grauis nō p̄mutat̄ i acutū.
Vidēdū nunc gra ei? qd dī diapason quot ⁊ q̄ sunt p̄por
tiōes musicales: ⁊ quō sumant̄: ⁊ qz originant̄ ex p̄portio
nib? arithmeticiis intūedū pus illas. Sunt aut s̄z Boetii
in primis arif. ⁊ musice. gnqz sumpte penes numez ineq̄
lem: quāz tres sunt simplices: puta multiplex: supparticu
laris ⁊ suppartiens. due aut cōposite: quāz p̄ma cōponit̄
ex multiplici ⁊ supparticulari. scda ex multiplici ⁊ super
partienti. Multiplex aut est qm̄ nūerus maior minozē in
se cōtinet pluries: vt bis vel ter aut q̄ter: aut deinceps vt
nihil desit nibilqz exuperet: hui? aut spēs sunt duplex tri
plex q̄druplex: ⁊ sic in infīnītū. duplex qdē cū vnus nume
rus aliū bis cōtinet que dic̄t̄ p̄portio dupla vt q̄tuor ad
duo: triplex cū vnus nūerus cōtinet aliū trib? vicib? sicut
trīnarius se bz ad vnitatē. P̄portio aut scda iuxta alias
ineq̄litatē vt supparticularis est cū maior nūerus cōtinet
in se totū semel: ⁊ vnā eius insup partē: vt aut dimidiā vt
tertiā: ⁊ ita deinceps: cui? qdē p̄portionis modi sunt sexq̄
altera sexq̄uinātia vel epitrita: sexq̄uīrta ⁊ h̄s. sexq̄uī
altera seu emiola est cū quis numerus aliū semel cōtinet
⁊ insup ei? mediā partē: vt trīnari? se bz ad binariū: sexq̄
tertiā semel ⁊ ei? tertiā partē: vt q̄ternarius ad trīnariū.
Suppartiens est qm̄ maior nūerus p̄tinet minozē: ⁊ insup
aliq̄s eius p̄tes: vt duas tres ⁊c. cuius spēs sunt supbipar
tiens superipartiēs ⁊c. supbipartiēs est cū nūerus cōtinet
numez semel: ⁊ eius duas p̄tes vt quīnarius ad trīnariū
se bz. supertripartiēs est qm̄ semel cōtinet totū: ⁊ ei? tres
p̄tes: vt septē ad q̄tuor: supquadripartiēs ⁊c. vt. s. se ha
bent ad. s. Cōpositaz vō multiplex supparticularis est cū
numerus maior cōtinet minozē totū multotiens ⁊ insup
aliquā partē eius: vt medietatem: vel tertiā ⁊ h̄s. Huius
aut spēs sunt: duplex sexq̄altera: duplex sexq̄uītertia: du
plex sexq̄uīrta ⁊c. ⁊ id rōnē duplicitat̄is: ex parte vō tri
plicitatis

plicitatis triplex sexquialtera: triplex sexquitercia zc. Est duplex sexquialtera quādo maior numerus minorē totū bis z in super eius partē mediā. vt. 5. ad. 2. duplex sexquitercia est quādo cōtinet totū bis z ipsius tertiā partem. vt septem ad. 3. duplex sexquarta zc. vt. 9. ad. 3. triplex sexquialtera est qñ alter altez cōtinet totum ter z adhuc sexquialtera partes vt decem ad tria: triplex sexquitercia eius tertiā partes vt decem ad tria: triplex sexquitercia quādo quartaz partē cōtinet vltra totū. vt. 13. ad. 4. triplex. Multiplex: superpartiens est quādo maior numerus cōtinet minorē plus q̄ semel vel multotiens: z plures cum hoc ipsius partes: cuius etiā infinite sunt species: vt duplex superpartiens: duplex supertripartiens zc. z illud rōne dupliciter: ex parte vō triplicitatis erunt triplex superpartiens zc. Duplex superpartiens est quādo numerus maior cōtinet minorē bis: z in super duas eius partes vt octo ad tres. Triplex superpartiens zc. vt. xi. ad. 3. Triplex supertripartiens est qñ zc. vt. 15. ad. 3. De quidem sunt numerorū inequalitates ex quibus qñqz resultant pportiones arithmetice cū suis oppositis antedictis. Restat breuiter quidez videre scō quo z que ex bis sint consonantie siue symphonie musicales z a quibus pportionibus sumant arithmetice. Scōz qdē Macrobiū z Boetium ex omni numerorū varietate pauci numeri reperiunt qui conueniant sibi ad cōsonātiā musicalem constitutendam: sunt autē hi sex omnes: iuxta quos quinqz consonantie cōstituunt: z tonus ex quo cōstituūt diatonum. s. Epitritus: emiolus: duplaris: triplaris: qdruplex: epogdonus. Epitritus vel sexquitercius est vt aliqñ ter iam patuit cum maior numerus cōtinet minorē totū: z eius tertiā partē vt quatuor ad tria: ex quo nascitur symphonia vel cōsonantia Diatesseron dicta. i. per quatuor que in sexquitercia pportione consistit: vt cū vna vox in grauitate vel acuitate se habuerit ad aliam sicut quatuor ad tria. Juxta vō emiolam vel sexquialteraz vt cū maior numerus minorē cōtinet totum z medietatē ipsius: ceu tria ad duo oriū cōsonantia dicta Diapente vel per qñqz. in qnto enim loco terminat in monochordo sicut diatesseron in qrtō: ceu cum vna se habuerit ad aliam in grauitate z leuitate zc. s. siquidē duplarem numez vel pportionem: vt quatuor ad duo sumit pportio Diapason siue per totum: terminat enī z cōtinet totū monochordium z maxime p̄mum: cadit enī super octo incipiens a gama greco. Juxta vō triplarem numez seu pportionem. vt cum numerus se habeat ad numez: ceu tria ad vnum. componit enim ex multiplici z superparticulari sicut se habet tria ad vnu nascit symphonia cōposita ex diapente z diapason: vt quādo vna vox excedit aliam zc. Juxta vō numez quadruplum cum vnus alius quater cōtinet vt quatuor ad vnum oriū bis diapason. Epogdonus est numerus qui intra se minorē cōcludit: z in super octauā eius partē: ceu nouē ad octo: ex hoc qdem numero sonus cōfurgit quē musici tonū vocarunt: qui autē tono minus semitonū dicit: qd nō est estimandū tonū vere fore: si aut neqz semiuocalē in litteris: nō enim tonus nāliter in duo equalia potest diuidi: cum cōstet ex numero nouenario: qd in duo diuisū minime pōt equaliter. Unde z semitonū vocatur sonū tono minorē. Est aut semitonū duplex: maius. s. z minus: maius qdem dicit apotomi. apud vō Boetium decissio: minus aut diessio vel limes qd tam paruo distare a tono deprehensum est quantū hi duo numeri distant. vt. z. 43. z 56. quoz quidem vnusquisqz cōstat ex duobus vocibus. puta. vt. mi. est z ditonus qui ex duobus cōfurgit perfectis tonis: z semiditonus qui ex duobus non integris. Ut id autem per amplius appareat parigraphia conscribatur ista.

G	1296	vt.	
A	1152	re.	
B	1034	mi.	Ditonus.
C	972	fa vt.	
D	864	sol re.	Diatesseron.
E	768	la mi.	
F	739	fa vt.	Diapente.
G	648	sol re vt.	
A	579	la mi re.	
B	554	mi.	Diapason.
B	512	fa.	
C	486	sol fa vt.	Diatesseron diapason.
D	432	la sol re.	Diapente diapason.
E	348	la mi.	
F	366	fa vt.	bis diapason.
G	324	sol re vt.	
A	288	la mi re.	
B	277	mi.	
B	256	fa.	
C	243	sol fa.	
D	216	la sol.	

Sunt itaqz consonantie quinqz. s. diatesseron: diapente: diapason: diapente diapason: bis diapason: que quidem bis tonis z semitonis cōstituunt: diatesseron enim cōstat ex duobus tonis z semitonio nō integro: diapente tribus tonis: z minore semitonio: diapason qñqz tonis z semitonis duobus minoribz neqz peruenit ad. vi. tonos pfecte: ex qbus apparet q diatesseron z diapente cōfurgunt in diapason: diapente diapason ex. 9. tonis z semitonio minorī cōstat. Bis vō diapason ex. 12. perficiē tonis: z hec qdez amplī sunt in Cōciliatoris mei dōia s. 3. exposita. C. Nō tādū quoqz ex musice quinto q. Ptolomeus sextam bis addidit cōsonantiā cōpositā ex diatesseron z diapason q cōstat ex multiplici z superpartiente qua pportione se bz octo ad. 3. cōtinet enī octo bis tria ppter multiplices pportiones: ex qua visus est cōfurgere diapason: z duas eius partes que sunt tertie. s. duo pp suppartientē a qua nascit diatesseron. Cōiter tñ Pitagorici musice institutores pauerūt oēs pportiones musicales cōfurgere ex multiplici z supparticulari nullāqz ex suppartienti: qd videt Arist. sentire. 4. 1. C. Deidel Aut qz. Soluit dicēs cām esse: qm in ambobus. s. in graui z acuto est melodia vtrozūqz: vñū enim alteri cōiunctū melodiā reddit: qz graue z acutum sunt dissimilia. Timotheus qdem estimauit musice p̄mo melodiā vel cōsonantiā fieri ex dissimilibz: nō aut ex similibz: si aut pueniat vtrozūqz in vtrīqz cōcordia nō fit melodia. Cum aut sic fuerit qz graue maius sit acuto z fortius: tūc qd est acutū assumit rōnē grauis: ita qz acutū sentitur graue: vt cū due nec cōcurrunt in bypatem. Dicitur aut melodia a melle qm est cōsonantia delectabilissima valde ex acuto z graui debite composita.

Addito
sexta cōso-
nantie in-
uenta est a
Ptole-
meo.

Est aut me-
lodia.

C Problema. XIII. Antiqua.

Propter quid later diapason z videf vnus soni esse: vt in sinkio z in homine: qui enim z in acutis existunt non vnus soni: sed pportionabiliter ad inuicem diapason. Aut quia sicut ipse esse videtur sonus: ppter analogum equalitas in sonis: equale autem vnus: hoc autem idem in singulis fistulis decipiuntur. Noua.

Cur antiphonū diapason cōsonantē ita latitat vt vnisonum esse videatur velut in punico: aut

Particula

atropo: que nāq̃ posita in acutis sunt: non vnifona: sed ex pportione sibi diapason concinētia respondent. An modus proportionis facit vt sonus quasi idem esse appareat: pportio enī in sonis equalitas est: equale autem omne ad vnitatem referendum est. Hoc idem in fistulis etiam euenit vt falli aures possint.

Quare diapason cū sit pportio satis distans: qm̃ dupla later infantū q̃ videt sonus ex ipsa resulans eē vnus: et q̃si vnū tonū simplr hīe: et hoc declarat si cut appet rē. Cōiter qdē inuenit lra infinitatis alia infantis: alia sinkio: s; forte d; dicere in fidib; seu chordis: et in boīe silr dclara: ita q̃ p hoc tāgat duplicē melodiā tactu vel pulsu factā et voce: soni siqdē existētes acuti: q; nō cōcurrūt adeo in vnū nō sunt vni⁹ soni vt graues aut q̃ sunt cōpositi ex grauib;: sed in diapason b̃ accidit: qm̃ toni se habēt pportionalr adinuicē ex graui et acuto: est enī optima psonātiā. 35. ¶ Deidel Aut qz. Soluit dicēs cāz: q̃ re sonus appet vnicus eē ppter analogiā et pportionē sonoz adinuicē in diapason: ex q̃ resultat eq̃litas grādis in sonis: q̃ aut equalitatē h; vnus existit soni: et non solum hoc accidit in sono voce facto aut pulsu: sed etiam in sono flatu facto: vt in fistulis: in illis enim decipiunt etiam vt in vocis sono: ppter debitam enim tonoz cōsonanātiā accidit plures tonos nō discerni: sed vnū apparere: cū diuersitates illic nō extēt cōfites: ceu videmus ex saporib; cōposita diuersis: in qb; vnus surgit delectabilis: et nulli excessus: vt pficit decoctione ex cucurbitis cepis vl alijs: cum tñ ynum sit saporis insipidi et alterum acuti.

¶ Problema.

XV.

Antiqua.

Propter quid leges qdem nō in cōuersionibus faciebant. Alij xō cantus choricī: Aut qz leges quidē agonizātū fuerūt: quibus vtq; imitari potētibus et distēdi cantus fiebat lōgus et multiformis: quēadmodū igit et verba: et cantus imitatione seq̃bant semp̃ altera facta. Magis enī cantu necesse imitari q̃ verbis: pp̃ qd et dithyrābi: qm̃ aut imitatiui fiebāt nō adhuc habent cōuersiōs: prius aut habebāt. Causa aut qm̃ antiquus liber rotabant ipsi: multos igit agonistice cantare difficile erat: q̃re in armonia cantū delectabiliter. Mutare. n. mltis mutationib; vno facile q̃ multis: et agonistice. i. consuetudinem seruāt: ppter qd simpliciores faciebat sibi melodias cōuersiūs aut simplex: numerus enim est et vno mēsurat. Eadē aut est causa: et ppter qd que quidē a scena nō conuersiua: chori enī cōuersa: qui aut cantat in scena agonista et imitator: chorus aut minus imitatur. Noua.

Cur genus cantilene qd lex appellatū est: non per antistrophos olim agebatur: cuz tamen ceteris chorearū canticis: antistrophī vsus non deesset. An q̃ oliz leges a magistris certādiq; peritis agebantur: qui cū tam egregie simulare valenterq; pertēdere possent: cantū et proliz

et variū conficiebant: itaq; vt verba ita etiaz modulū numeri q; varie subinde simulatiōe insequerant: imitari nanq; modulamine potius q̃ vocabulis necesse est. Quamobrem Dithyrambi etiam posteaq; simulari ceperunt: antistrophis amplius nō vtuntur: q̃q; plurimum ante vterentur. Cuius rei causa est: q̃ olim homines liberi atq; ingenui ad choreā adire solebant: itaq; multos esse qui fungī cantu certatorio possent erat difficilior. Quapropter illis in mores fuerat: vt modulos enarmonios cantarent. Unus enim crebro cantilenaz mutare variāq; contexere facilius pōt q̃ multi: et qui certat facilius q̃ qui mores conseruat. Quocirca simplicius illi modulari debuerant. Antistrophus autē simplex est quippe qui numerus sit: vnitateg; mēsuret. hec eadē cā est cur in scena nullus: in chorea plurimus antistrophī vsus sit. Hystrion nanq; simul et certator et simulator est. Chorus autem minus imitatur.

Quare antiquitus cantatores cōstituerunt quosdam cantus dictos leges nō habētes cōuersiones: sed alij cantus choricī et cōuersiui fuere. ¶ Nosce q̃ p leges nō in cōuersionib; factas audio cantus simplices ex panfos in qbus potius sit cōmutatio verborū q̃ cātus: ita q̃ in eis nō cōstituantur circuli cōuersiui sicut est cantus alieuius insignis gesti. Per choricos aut cantus intelligo cōuersiuos p̃mis vtiq; oppositis: vt apparebit in causa. Est aut chorus curator inoperabilis. beniuolentiaz enim solū p̃bet quibus adest. 48. ¶ Deindel Aut qz. Soluit et p̃mo assignat cām quesiti. 2° ex hac inferit cām cuiusdam alterius cantus. sc̃da ibi [Eadē aut.] Etia p̃mo respondet ad p̃mā partē dicēs cām esse: qm̃ leges fuerunt cantus constituti ab agonizantib; et bellatoribus: ceu sunt cantus gestoz insigniū: quas qdem leges: vt possent cōsequi recitādo qd in eis p̃tinebat: distēdebant cantādo nunq; faciēdo cōuersionē vel circulationē ad id vnde inceperāt redeuntē: ppter qd eoz cantus fiebat lōgus et multarū maneriez: fm̃ verborū platoz diuersitatem. nam fm̃ q̃ verba gestoz fiebant cōtinue alta: vel melius altera et diuersa mutatione silr et in cantu similem obseruabant mutationē. Ut cōmutationē vboz cantus comitaret mutatio: ad vba enim amplius q̃ ad cantū attendebant: ppter qd dicte sunt leges cantus h; a legendo: vt in lectionibus et pprie diuinis. vt apparebit. 48. vna dictio post aliam profertur: nō multum vocem diuersificando. ¶ Deinde [Magis enim.] Tangit cām plus alterius partis dicēti q̃ in cantu armonico sufficienter: non debet hoc per oppositum accidere. nam in eo qd dictus in legib; amplius opz mutari cantū reddendo ipsum melodiosum q̃ verba: cum cantus sit magis finis musici actus verbis: inducens ampliorē delectationē: ppter qd dictū est. 10. q̃ vox delectabilis est cantantis sine sermone etiam: et ideo quidam modi cantādi dithyrambi sunt cū quis magis cantum imitat verbis. est aut dithyrambus cantus qui cōcūdit in frigistū. vnde. 8. politicoz. Philoxenus conatus in doxista facere dithyram: bñ fabulans non fuit potens: sed ab ipsa nā decidit in frigistū. hec aut. 48. erūt manifesta. adhuc siquidem rediens leges inquit: qz cantus h; dicti leges fiebant: vt dictus est cōtinue faciēdo permutationē in fm̃

nem fm verba: ideo nō sunt amplius cōuersiui: sed tamē antiquus fuerūt: cuius qdēz cā est qm ab antiquo ipsimet liberi nobilesqz faciebant cantus rotatos vel cōuersiuos: qm plures erant: 7 ideo difficile fiebat eis cantare agoni- stice vel leges facere: choros aut faciebāt siue cantus con- uersiuos qui sunt in choris: vbi sufficiētes 7 geti amplius imitari conant melodiā qz verba: pp qd delectabile cāta- re fm armoniā illaz cōmutatiuā vbi pauci cōueniebant. nā hī de facili possunt mutare cantū pluribz mutationibz. 7 id est qd dī qz vni mutare cātū pluribz mutationibz faci- lius est qz multis: qre agoniste cantātes vel leges cōsuetu- dinē hui⁹ vt tactū est obseruāt: q mutationē vboz imitan- tur: 7 iō melodias valde simplices faciebāt z incōpositas: qm puerilius cantus quo vtebant est numerus qdā sim- plex: qui vnitare tū mensurabat: ita q cōuersio si aliqua erat ibi: pot⁹ in simplici qz in cōpositū referebat: vt in nu- meris dicimus illū numerū simplici: qui cōtinue crescit mēsuratus p vnitatē: sllr 7 cātus pōt simplex dici qui con- tineat per additionē solā vbi ad ista. [Deinde] Eadez.] Applicat istaz cām ad questū aliud huic sile dicēs: qz ista eadē est causa: qre isti cantus qui a scena dicunt: nō sunt puerili: chori aut puerant: qm ille qui cantat a scena est sicut agonistice cantās aut leges: cantat enīz agonizantius gesta cōmutās cantū fm verba: vt agoniste ceu visus est: vna enīz dictio idiget aspiratiōe: alia vō lenitate: 7 hui⁹ cō- simili alteratiōe. Sed choricus cātus min⁹ cōmutat: am- plius enīz vnū tenorē 7 circulū retinet pseruatus. [No- tandū qz scena multas bz signationes: aliqui enī idē est qd vmbra vel locus vmbra⁹ 7 cooprus in theatro. dī cōiter totū theatru: 7 qnqz recitatio opis: vñ olim poete libros suos deferrebāt scene vt appropiarent. Dicis 7 taberna- culū mercenariōz coopertus asseribz: hic aut p scena pōt intelligi locus vbi colligunt hoies vt gesta libroz cantare audiant 7 insigniū: 7 id etiā. 29. 7. 48. pater.

Problema. XVI. Antiqua.

Ropter qd delectabili⁹ antiphonus cōsono: Aut qz magis manifestus sit cōsonare. Aut qn ad cōsonantiā cantāt necesse est enīz alterā psonare qre due ad vnā vocē facte destruūt alterā. Noua.

Qua de cā dissonantiū copulatio qd antipho- nū nominamus suauior qz psonū est: An q ex- pressus ita psonantia percipi pōt qz cū voce cō- sona addita cantatur: alterā enīz vocē idem so- nare necesse: est itaqz duas ad vnā resonare: que tertiā offuscare facile possint.

Quare cantus antiphonus in quo qdā extat resonā- tia vel ptra psonātia tonoz sup tonos est de- lectabilior auditu qz sonus qui est psonus 7 vniformis in quo nō senti⁹ 3 resonātia apparēter. vbi gra. sic si duo suc- cināt eqliter 7 terti⁹ pcinat hic pcinēs psonat 7 antipho- nis sup illos duos. [Deinde] Aut. [Solut assignās dupli- cē cām dicēs illud eē: qm sonus antiphonus reddi⁹ mani- festior 7 sensibilior sono psonatē 7 vniformi: qd aut sensi- bili⁹ est sufficiēter magis delectat: eo qd nō est tale: sic ap- paret in tactu relatiōe alioz sensuū. [Deinde] Aut qn.] Assignat aliā cām dī. qz qn aliq cantāt psonantiā faciētes in qua acutū nō excedat graue aut ecōuerso: necesse est qz vox vni⁹ psonet oīno voci alteri⁹ si debet fieri psonātia: si aut 3 adueniēs nō antiphonet: imo psonicare velit opz eā destruī: qm due voces eqlis vigoris ad tertiā relate: de- struūt 7 occulāt aliā penit⁹ tertiāz. [Notādū fm Boe.

primo musice: qz cōsonātia est acuti soni grauisqz mixtu- ra suauiter vniformiterqz auribz accis. S3 dissonātia est duoz sonoz sibimet impmixtoz ad aurē veniens aspera atqz iniocunda pcussio: nā dum sibimet misceri volunt: 7 quodāmō iteger vterqz niri⁹ puenire: cūqz alter alteri ob- ficit: ad sensus isuaui⁹ vterqz trāsmittit. Uide⁹ sigdem qm facit ad fimonē Arist. qz antiphonus sit delectabilior ex pstrarys valde distantibz cōsurgēs vt ex bypate 7 nete. Cōsonās autē qn ex nō adeo differentibz sicut ex chordis medys: vt apparebit consequenter.

Problema.

XVII.

Antiqua.

Ropter qd qnqz nō cantant antipho- na: Aut qz nō eadē psona cōsonantie: quēadmodū in diapason: illa enim in graui pportionale sicut acuta in acu- to quēadmodum igitur eadē est in simul 7 alia: que aut in diapente: 7 diatesseron nō habēt ita: quare non apparet quādo antiphone sonus: nō enim idem est.

Noua.

Cur in diapēte 7 diatesseron psonatijs nunqz antiphonis cantatur: An q nō eadem cōsonan- di ratio in his est que in diapason concinnentia: quippe cum in illa grauis eundē ad pportionez modū obtineat quē acuta. acuminis itaqz sit vt 7 eadem quasi 7 diuersa vox oriat. at vō in dia- pente atqz diatesseron cōcinnentijs non ita est. Quamobrem sonus vocis opposite perpendi non potest quoniam idem non est.

Quare qnqz cātates vel ēt quatuor vna nō cātāt an- tiphona tres aut sex pnt cantare. [Deinde] Aut. [Solut dicēs cām eē: qm ista pportio quā habent qnqz adiūcē nō est pportio debita q psonet 7 corrūdeat tali cōsonantie in qua sit antiphonizare quēadmodū anti- phonizare ptingit in diapason vbi est pportio dupla: ipsa enīz bz pportione in graui: graue. n. pportionatū est graui in ipsa sic acutū acuto 7 graue cū acuto ē: 7 aut nō est in alijs imo sic ipsa est eadē iter se 7 pportioabilis vno mō: ita fm aliū modū bz quādā alietatē 7 diuersitatē inter se: eo q in ipsa est excessus manifestus: 7 si sit ad eqlitatē re- ductus. Sed psonantie vel pportioes q sunt circa diatesse- ron vel diapēte nō sic se hnt: neqz. n. in eis tātus est exces- sus neqz ad eqlitatē sic reduc⁹: 7 iō sonus lz fiat antipho- nus fm illas duas pportioes nō reddi⁹ manifestus: nō. n. est in ipso idēitas cū qdā excessu: sic dictū est in diapason euenire: id āt pōt declarari ex nūeris: qz si d3 cāri antipho- na: opz debita pportione iteruenire supantiū ad supatos: 7 ecōtra f3 graue 7 acutū: f3 id nō accidit in qnqz vocibz: nā vel quatuor antiphonizabūt vno: aut tres duobz: nō qz dē qtuor ptra vnū qz vox eius oppositis obtūderet oīno: ita vt nō possit sufficiēter percipi: neqz tres ptra duos: qm ppter paruū excessus nō poterit excedentia manifestari vnus ad alterū: quare nō cōtrapphonizare cōtingit cuz id requirat omnifaria. Unde relinquit q antiphonizare: vt apparebit extet fm diapason proprie.

Proble-
mata que
de musica
sunt in eo-
dē medio
fundati.

Problema.

XVIII.

Antiqua.

Ropter qd diapason cōsonantia can- tatur sola: organizāt enīz fm hāc: aliā autem nullā: Aut qz sola ex antipho- nis est chordis: in antiphonis autēz 7

Particula

alteram si cantant idem facit: vna enim quodā modo vtrozūq; habet chordas: quare et vna cantata. In hac consonantia cantatur symphonia et ambo cantantes: aut hac quidem cantata hac quoque fistulata quēadmodū vnā vtrāq; cantant: propter quod sola cantat quia vnā habet chordas vocem antiphona.

¶ Noua.

Cur sola diapason consonantia canteat: hac enim magadare: nec vllas aliā consonauerūt. An quod hec sola ex fidibus inter sese obsonis constat: atqui in obsonis etiā si alterā canis identidē efficit. Voces enim ambaz vna quodāmodo illa continet. Ergo in hāc consonantia genere cū vel vna canit consonantia tota perfici potest: et cū ambe aut cū altera canit altera tybia sonat vna quasi de duabus exultat. Atque ita efficitur ut sola hec catilena patiat: eo scilicet quod absona vocē obtinet nerui eiusdem.

Quare diapason sola consonantiarū cantat maxime consonans inter ceteras: quod ostendit: quia secundum ipsas cantantes organant voces in altū eleuant: quod secundum nullam aliarum ita manifeste agere contingit. ¶ Deinde ¶ Aut quia. ¶ Soluit dicens causam esse primam: quoniam ipsa sola constituitur ex chordis antiphonis seu consonantibus ut graui acuto per proportionem duplam siue tangatur ut media inquam ambe declinat extreme ut apparebit idem sit ac si ambe cantarent: eo quod illa vna habet in se aliqualiter ut in virtute chordas vtrozūq; sonorum puta grauis et acuti. quare accidit in hāc consonantia quod vna cantata vel pulsata cantetur et altera: ac si ambe cantarentur propter conuenientiam quā habent in medio eū ostendunt pigmenta ex diuersis optime constructa in saporem con surgentia delectatium. ¶ Deinde ¶ Aut quia. ¶ Assignat aliam causam dicens causam esse ideo quia si vna chordarum cantetur ut hypate: et altera fistule ut nete cantando et fistulando vtrobiq; cantatur vna quia media. Et ideo sola symphonia cantat: quoniam chorde cantate seu fistulate vnaz habent vocem. scilicet antiphonam: de quo planius apparebit 19. et 20. omnia enim hec problemata cōcidunt: super eodem enim fundantur medio. Sic igitur iste due solutio nes magis differunt ratione modi quā rei: cum vna sit vocalis: et altera vocalis et instrumentalis.

¶ Problema.

XIX.

Antiqua.

Quod propter quid antiphonis hoc solū inest: Aut quia sole equaliter distat medio: medietas igitur similitudinem quandam facit sonorum: et videtur auditus dicere quod ipsa et quod vtrāq; vltime.

¶ Noua.

Sed cur solis obsonis datus best: An quod sole pari intervallo distat a media: itaque medietas similitudine quādam sonorum efficit: ut sensus aurium ambas et eadē et extremas eē diiudicare videat.

Consequenter

querit causam cause precedentis problematis dicens: quare in antiphonis chordis inest quod vna cantata canteat et altera et quod idē consonet vtrobiq; sicut si ambo cantarent. ¶ Deinde ¶ Aut. ¶ Soluit dicens causam esse quod sole hāc chordaz antiphone in quibus existit diapason equaliter distat a media chorda ut dicatur a mese que est nete media. et chordarū ut visum est: illud autem quod

est mediū cōficit quādam similitudinē et cōueniētiā sonorum cū extremis: reddit enim similem fere sonum media tacta ac si tangerent ambe vltime: et hoc est quod dicit auditus videtur diiudicare quod ipsa media chordaz: et quod vtrāq; extreme constituent vnum sonum. Et ideo in antiphonis sonis accidit quod vna chorda tacta vel cantata cantetur relique: cū in mediū percurratur: quare diapason tū inter alias proportionationes sola ex antiphonis est apparentius tonis.

¶ Problema.

XX.

Antiqua.

Propter quid si quis nostrū mediā mouet: cōcordans alias chordas vtrū instrumentū: nō solum quādo secundum medietatem fiat sonum deficit: et videtur non concordans: sed et secundum aliam melodiam: si autem lychanum aut aliū aliquē sonū: tunc videtur differre solū: quādo illa quis vtritur. Aut rationabiliter hoc accidit: omnes enim viles canus multoties media vtruntur. Et omnes boni poete frequenter ad medietatem obuiant: quibus discedant: cito reuertuntur: ad alias autem ita neque vnam. Quēadmodū ex orationibus quibusdam ablatiis coniunctionibus nō est oratio grammatica: ut aut et hoc et quibusdam autem nō deficit: propter id quod his quidem necessariū est uti multoties si erit oratio: his autem nō. Ita aut et sonorum media sicut coniunctio est et maxime bonorum: propter id quod multoties inest ipsis sonis.

¶ Noua.

Cur si quis ceteris oibus neruis concinnatis medio quoque incōcinnō pulset instrumentū non solū cū ad mediū sonum deuenerit: sed etiā ceteris modulandi partibus angere aures: modūque incompōsitū dissipatūque eliciet. Sed si lychanus aut quē sonū aliū mouerit: tum discrimine dūtaxat apparebit cū eū pulsarit quē mouerit. An ratione hoc euenit optima quādo quod oīa egregia modulandi genera: medio neruo sepe vtruntur: et si discesserint: mox redeunt eodem. Nec vllum aliū totiens repetit. Ergo quēadmodū ademptis ex oratione quibusdam coniunctionibus ut terti: orō minus greca relinquit: alijs quoque quibusdam detrahit: nihilo inuauior accidit. eo quod alijs sepe in dicendo uti necesse est: alijs minime: sic etiam melius veluti pūctio est sonorum: maximeque elegantior quā ei sonus assumi sepiissime soleat.

Quare

si aliquis nostrū scientiū pulsare instrumentū tanquam gat chordā mediā ut mese vtritur instrumentū talimodo ac si oēs alias chordas extremas adinuicē percordantia reduceret: quod declarat: nō enim quā media chorda tangitur sonus deficit et videtur non fieri concordantia in instrumentū: sed quod plus est apparet quod tactus illius chorde resonet in quandā melodiam: id autem nō contingit in alijs chordis extremis: sicut est in lychanos que est tertia post hypates: si quis enim sonum causet per chordam hanc vel per aliam ut paramese vel paranete: tunc solū videtur oīa in sono

disymphonia cāre quādo quis vtitur tangēdo illam choz
dā que nō est recte media. Vel aliter q̄ tunc solū est dīa
sonoz adinuicē vīsa qua discernit q̄ vnus est delectabi
lior altero q̄ quis vtitur tali mō media chorda recte ta
liter q̄ i eā p̄sonēt due vltime: qd ē difficile mibi. ¶ No
tādū q̄ Arist. multoties dicit videt: eo q̄ h̄ scia p̄sistit in
sensu: vt auditu rōne ceu alie: Pithagoras tñ oē qd ipsi
nītebat rōni magis inherere: Aristoxenus vō sensui: quos
ambos Ptolomēus in ei⁹ armonica detestat mediū obser
uans cū declinatione in rōnē amplius. ¶ Deinde Aut.]
Solut per file i alijs repertū di. p̄ rōnabilr id fieri qd in
questio p̄positū. naz oēs cant⁹ viles r laudati attingētes
finē musice cuiuscūqz multoties vtunt chorda media re
ducēdo ceteras r maxie sup̄remas p̄portionalr ad ipsam.
¶ Deinde Et oēs.] Declarat id z^o r p̄ in metrica que est
musica q̄daz: vt appebit di. q̄ oēs boni poete vtentes hac
pte musice metrica dicta frequēter cōuertūt se ad mediā
chordā: siue ad id qd p̄portional illi: q̄ si accidat q̄qz re
cedere ab ea cito ad ipaz redeūt tanq̄ ad p̄fectū: s̄ ad nul
lā aliāz ita reuertunt cū nō vt h̄ cātū pficiat. ¶ Nosce q̄
eximij poete tūc obuiāt ad mediā chordā r ad sibi p̄por
tionale q̄n apud nos v̄sitate p̄struunt carmina in q̄b⁹ sunt
tēpora syllabaz adinuicē cōp̄portionata ex breui r lon
ga. Syllaba enī breuis vñū h̄z tēpus: lōga vō duo: q̄le qd
p̄structū ex dactylo vicissim r spondeo: r nō ex altero tm̄:
neqz in exámetro trocheo nisi in fine: dactylo qdē nunq̄:
neqz in q̄nto pede spondeo: aut byambo ei opposito: p̄stat
eniz ex p̄ma breui r vltima lōga: quo vtimur licētia q̄qz
poetica in p̄ncipio terty pedis: tūc eniz aliter fit vt cū fece
dit a media chorda vel ab eo qd sibi p̄sistē: debēt eniz car
mina fore bene cantatina: vt que Quidy: nō aut sic q̄ Vo
rari: r iō alig v̄sus p̄struūt dictos leoninos q̄si rithmicaz
cōmiscētes metricē. ¶ Deinde Quēadmodū.] Declarat
scō in cōiunctioib⁹ oionis p̄layce id dicēs: q̄ sic in aliqui
bus oionibus in q̄b⁹ s. multa coadunant: nō cōstituit oio
grāmatica que est oionū cōgruissimā r p̄fectissimā remo
tis q̄busdā cōiunctionib⁹ tanq̄ vinculis cōueniētib⁹ pu
ta: vñū: vō: qdē: r h̄. Unde r qdā cōstruere volētes ora
tionē grāmaticā cōgruissimā r p̄fectissimā bene sonātē: r
ne sequat vocalis ad vocalē: qd grāmaticus horret etiā in
scriptura nō deficiunt in h̄ cōiunctionalibus partiū liga
turis: cū oporteat eis multoties vti: si debeat oratio pfici
cōueniēter: in his aut deficiunt q̄qz ceu r cantus interdū
recedunt a media chorda: qz q̄qz nō sit necessarius sepe
vñū: sicut in orationib⁹ minus grāmaticis: aut alio modo:
velut sunt alie pres orationis preter est verbū substantiū
expressum aut intellectū in oibus. Vel aliter qz cōiunctio
nes sunt duplices: quedā enim maxime necie in oione cū
p̄tendit: puta r p̄prie: si: ga: aut: r h̄. Alie vō q̄si minime:
vt qdē sigdē: nempe: ḡppe: r h̄: modo oratio p̄fecte gram
matica cōstituit q̄n vti hoc modo cōiunctionis duplici:
puta p̄ori significatiua r nō significatiua. dico aut p̄fecte
grāmatica: qz grāmatica r potissime gallici maxime vtun
tur h̄ ligamētalib⁹ syncathegorematis. ēt secūdis vt r plu
ra q̄qz adiungat vna puta: ac: r nimirū: qdē: demuz tales
aut cōiunctiones apud grāmaticos dicunt partiūliroma
tice. i. cōpletine fermonis vtpote di. ta. ra. mi. ge. zē. ¶ De
inde Ita aut.] Applicat ad p̄positū tertio di. q̄ sili modo
se h̄z chordarū media vel ei p̄portionale in sonis ceu con
iunctio in orationib⁹ grāmatica r p̄prie bonis ceu grāma
ticis. nā chordaz media est p̄prie de numero bonaz red
dentiū mellissimū sonū r cōsonū extremis: r qz his multo
ties debet inesse sonis: iō vt p̄positū multoties cū possunt
vtunt chorda media fm q̄ ei cōsonant extreme: r de hoc
iudem. 36. apparebit cōsequēter p̄blemate.

C Problema.

XXI.

Antiqua.

Ropter qd cātātū graui⁹ cātātes acu
te cātātib⁹ si dissonāt magis manifesti
sunt: silt aut r rithmo: q in grauiori
peccantes manifesti magis: Vtrū q̄

plus tēpus graui: hic aut magis sensibilis. Aut
qui in pluri tēpore multū sensuz exhibet: velox
aut r acutū latet ppter velocitatē. ¶ Noua.

Qua de causa qui grauius cantāt: si absonant
deprehendi facilius possunt q̄ qui cantant acu
tius. Nec vō secus in numeris accidit. Euiden
tiores enī qui peccāt in grauiori: Vtrū q̄ plus
tēporis graue obtinet: plus aut plenius a sensu
auritū percipi pōt. An q̄ in tēpore ampliori agi
tur: hinc etiā plus sensus adhibet: velox autē r
acutū facile suā ob velocitatē latefcit.

Quare cantātes de nūero graui⁹ cantātū si dissonēt
r errēt i cātū suo ab ordine debito: magis red
dunt māifesti in suo errore q̄ illi q̄ cātāt acuti⁹. Et addit
q̄ nō solū accidit b̄ i musica armonica q̄ ex vocib⁹ p̄stat:
s̄ et in rithmica: q̄ coherētiā r p̄sonantiā v̄boz p̄teplāt:
vtrū bñ vel male p̄sonet: q̄ enī peccāt in ipsa s̄z graui⁹ ma
gis māifestant q̄ si peccarēt s̄z acuti⁹. ¶ Deinde Vtrū.]
Solut: r assignat duplicē cāz q̄si p̄siles di. cāz eē: q̄m gra
ue pls h̄z t̄pis q̄ acutū: vbi aut plus ē t̄pis: r ampli⁹ p̄ pec
cari: r p̄ctm silt magis p̄cipi. ¶ Deinde Aut qz.] Assignat
aliā cāz di. b̄ eē: qz i t̄pe maiori exhibet graue tardū r mul
tū sonū: q̄re sit eē ipsi⁹ manifestū pp sui tarditatē: s̄z velox
r acutū qz in minori t̄pe dat velocē sonū: iō latet pp ei⁹ ve
locitatē: ita q̄ p̄ctm nō p̄pendit ēt in p̄is notabilr.

C Problema.

XXII.

Antiqua.

Ropter qd multi magi cantātes rith
mum saluāt q̄ pauci: Aut qz magis
apud vnū r rectorē intēdunt: r gra
uius incipit: quare facile illud attin
gunt: in velocitatē enī p̄ctm est plus. ¶ Noua.

Quā obcām multi cū cantāt meli⁹ numeros
seruant q̄ pauci: An q̄ multi meli⁹ vñū suūqz
ducem aspiciūt tardiusqz icipit: itaqz facilius
assequi idem possunt: quippe cuz in accelerādo
eueniat vt plus erroris cōmittatur.

Quare multi cātātes meli⁹ p̄seruat rithmū r vlr oēs
armonia quā acceperunt cātāt q̄ pauci. ¶ De
de Aut.] Solut di. cām eē: q̄m ipsi ampli⁹ itēdūt r ordi
nant ad vñū tanq̄ ad rectorē oium: r graui⁹ p̄nt icipe cuz
fuerint multi: q̄m vox vñi⁹ fortificat r sustētat vocē alte
rius: pp qd de facili p̄nt in vñū deuenire: illudqz illeluz cō
seruare: in velocitate aut b̄ nō p̄tingit: cū difficilior sit ser
uare acutū q̄ graue: vt dicef 36. quare in velocitate p̄tin
git magis peccare: r si p̄ctm plerunqz sit magis latens: vt
et alij ostēdunt actus: r id qdē 4° reperetur.

C Problema.

XXIII.

Antiqua.

Ropter qd duplex nete hypate: Aut
p̄mū qdēz: qz ex media chorda cātata
r tota p̄sonat diapasōn. Silt at se h̄z
r in fistulis: que enī p̄ mediū foramē

Particula

fistule psonat per totā fistulaz diapason: ad huc
 z in alijs in duplici distātia accipit diapason: z
 illi qui perforant fistulas ita accipiūt. Similiter z
 cū diapente emiolium: qz qui fistulas cōcordāt
 in hypatē extremitatē cerā ponunt. Hec autē
 vsqz ad mediū replent: similiter autē z per diapen-
 te emiolio: z per quatuor epitrita distantia acci-
 piunt. Amplius in triagulis psalterijs equali di-
 stensione facta cōsonant diapason: hec qdez du-
 plex exis: alia hō media lōgitudine. Noua.

Cur nete duplo acutior ē hypate? An primū
 qz cū neruus pre sui dimidia pulsāt: z tot⁹ dia-
 pason ptenētia exultat: qd vlt⁹ i fistulis eq̃ pspicer
 licet: vox enī q̃ p mediū foramē emergīt diapa-
 son resonat cū ea que p totā fistulā pmit. Quin
 etiā in ceteris duplo iteruallo capi diapason cō-
 sonatiā nouimus: nā z q̃ tybias pforāt ita dispo-
 nere solēt: z qui fistulas apte cōcinnāt extrema
 tū cera marginant foraminis p̃cipalis. Hec ē
 hō ad dimidiū iplent: z in triquetris psalterijs
 nerui quoz alter lōgitudine dupla: alter subdu-
 pla est: eque intēti diapason cōsonatiā reddunt.
 Genus at̃ p̃cinnēdi qd diapēte noiat sexquale-
 ra cōstat. Qd hō diatesseron vocamus iterual-
 lo sexquiterio continetur.

Quia in 12° dixerat duplicē netē cōstituere hypatē: iō
 cām hui⁹ querit dicēs. Quare duplex nete cōsti-
 tuit hypatē. **C** Deinde Aut p̃mū. **S**oluit: p̃mo ostēdit
 quō ex duplici nete causēt hypatē in cantu. scō in instris
 flaut. 3° ductu. 2° ibi Silr. 13° ibi Amplius. **D**icens cām
 eē ex hoc p̃mitus sumēdā: qm̃ qm̃ media chordaz cuiusli-
 bet instrumētū cantat: tunc z oēs alie coordinant ad illaz
 mediā z cōsonāt per eā: cū ex ea cōstituāt diapason: vt ap-
 paruit. 20. **C** Deinde Silr. **O**stēdit 2° similr fore in in-
 strumētis insufflatis di. sili mō se bēre in fistulis in qb⁹
 sunt qdā foramine hūta silitudinē cū chordis. in eis enī
 est magnū foramē: cui⁹ sonus grauis est p̃portioat⁹ hypa-
 te: z scdm vt mediū assimilātū mese z plura parua: super
 que fistulant attributa nete: in qbus siquidē soni qui fiūt
 per mediū foramen fistule cōsonant z inducūt per totā fi-
 stulaz fm̃ aliqua eius foramina oīa diapason: cū in ipsū
 teu in mediū reduncūt reliqua: sili z in alijs id accidit in
 strumētis: in qb⁹ p̃dicta pōt adaptari foraminū silitudo.
 nam in eis etiā diapason cōstituit in esse fm̃ duplicem di-
 stantiaz: puta vnus extremi ad mediū vnā: z alterius ad
 tpm̃ reliqua: vel qz ex numero cōsurgit duplari: qd ostēdi-
 tur: qz illi qui pforant fistulas tali mō suscipiūt distantiā:
 vt inde cōsurgat diapason: cum reliqs p̃portionibus. nāz
 taliter operant pforando z coaptando: vt fm̃ p̃portionez
 sexquialterā reddat diapēte: qd declarat: nāz qui fistulas
 taliter cōsonas faciunt vt p̃surgat diapason: apponunt ce-
 ram vel aliqd viscosū glutinosū in foramine maiori p̃-
 portionato hypate: vt sonus ei⁹ subgrauē z foramina per
 netez rep̃ntata replēt cera vsqz ad mediū: vt eis angustā-
 tis sonus reddat acutior: ita vt possit duplex nete in hypa-
 tem p̃currere: cū vna exacuat z reliqua subgrauē: sibi ap-
 propinquantes vt cūqz eodē modo fm̃ debitā distantiaz
 foraminū cū cere vel alteri⁹ oppōne: ita qz etiā lignū sub-
 mittunt fistule in foramē mediū fm̃ sexquialterā p̃por-

tionē seu emiolaz faciūt diapēte. Sili per epitritā distan-
 tiam que est cū numerus cōtinet aliū totū vt visum est: z
 eius tertiā p̃te: vt. 4. ad. 3. se hz accipiunt per. 4. i. diatess-
 ron grece. **C** Deinde Amplius. **D**ecarat 3° in instris tacti-
 bili di. qz insuper etiā sili mō in psalterijs que hnt figurā
 triangularē z in canonibus facta p̃portionali distensione
 chordarū ipsarū ex acuto z graui cōsonant z adducūt dia-
 pason: in ipsa enim duplex chorda: vt hypate z nete: z alia
 in quā cōcidūt que est media distātia vera: vt mese. Uel
 aliter duplex nete cōcurrit in hypate: z p̃stituit tūc sonus
 chorde medie fm̃ distantia: vt apparebit 20°.

C Problema.

XXIII.

Antiqua.

Ropter quid in tenuib⁹ netē appone-
 re hypate sola videt⁹ p̃trasonare? Aut
 qz p̃nālis maxime fit sono sonus qui
 est ab ipsa: p̃pter id qd cōsonās est si-
 mul. augeri aut̃ simili videt⁹ solus: alij hō p̃pter
 paruitatem imanifesti. Noua.

Cur si quis netez pulsata apprebēderit: hypa-
 te sola resonare videbit⁹. An q̃ tinnit⁹ qui ex hac
 proficisci solet: sono illius maxime p̃ciliat z cō-
 gruit: vtpote qui cōsonus sit. ergo qz suo consi-
 mili cōrescit: solus apparet. Ceteri hō incerti
 suam ob exiguitatem inculantur.

Quare cū in subtilib⁹ chordis: vt nete z paranete so-
 nū acutū z parū redderit: quis mentē i. rati-
 onē z sensū seu auditū apponit: bec. n. scia vt p̃actū est
 cōstat in rōne z sensu: tūc sola hypate sine alijs videt⁹ an-
 tisonare sonitu reliquas sepando: qd p̃us dictū ē antipho-
 nicare. **C** Deinde Aut. **S**oluit di. cām eē: qz sonus q̃ ab
 ipsa causat p̃ncipalissime efficit p̃nālis z p̃portionalis alijs
 sonis: pp̃ h̃ qz cū sua cōsonatiā est et simul cōsonās: qm̃ enī
 sonus ipsius cū sono alterius chorde iferioris sub medio
 exitis p̃stituit cōsonatiā: vt iam patuit diapason: z sili so-
 lus sonus hz chorde iter alios sonos videt⁹ augeri z cremē-
 tum in tonādo accipere: qz ipsa reddit sonū sola grauiorem
 alijs: alie vō acutū aut minus graue: son⁹ aut̃ grauis sonus
 bebetur acute: sed soni aliaz chordaz subtiliū qz sunt qui
 nō p̃cipiunt manifeste: pp̃ qd nō apparēt p̃sonare. Itā igit
 in hoc: qz sonus hypate fortis est: ali⁹ p̃ vō debilis: qui aut̃
 hz p̃sonat debili cū eo qd recipit: magnus enī motus mi-
 norē debilitat z obtundit: hz aut̃ son⁹ chorde lz sit fortior
 ceteris: qz tū grauior z dimētionatior sonū alioz de facili
 suscipit z exaltat: ita vt diapason inducat.

C Problema.

XXV.

Antiqua.

Ropter qd media vocat⁹ i armonijs:
 octo hō nō est mediū: Aut qz septē
 chordarū erant armonie antiquas: se-
 prem aut̃ hnt mediū. Noua.

Cur neruū mediū in p̃centib⁹ appellamus cū
 inter octo nullū mediū sit? An q̃ oliz cōcent⁹ se-
 p̃te neruis p̃stabāt. Septē aut̃ mediū obtinet.

Quare in armonijs quedā chordaz vt mese: appelle-
 tur media recte: 7. chordaz: equaliter enī di-
 stat ab eis: lz octo chordaz nō est mediū directe: vt arith-
 metici sed potius geometricis: z ideo octo chordaz non
 vocat⁹ aliqua media. **C** Deinde Aut. **S**oluit dicēs cām
 esse: qm̃ antiquitus vt visus est nō fuerūt nisi septēz chor-
 de in instris armoniis. septē aut̃ mediū habent egdistās
 ab extremis. puta. 4. vt mese: id aut̃ factū: quia diapason

Querō in
 pforandis
 fistulis.

que est optima consonantiarū ordinat amplius cū fuerit medium verum in chordis iuenire: ideo musice pmo cū Estiacus Colophonius decimā chordā. 9. p̄ceptib⁹ addi disse: Thimoteus sup̄ueniens millesius. 11. adiunxit ita vt signato vero medio in his puta sexta sonet diapason. ¶ Notādū vt indicatū est sup̄ius. 7. antiquus fuisse chor- das. 7. planetarū: s̄m Boetii imitatione: ita vt sup̄rema earū bypate reddat saturno pp tarditatē mor⁹ vtrobiz: istima lūne sic nete ob ei⁹ velocitatē: que aut in intermedio ordine planetarū attribuent medys iuxta eoz mediocrez cursum: 7 id qdem. 3. z. apparebit 7 magis. 4. 4.

¶ Problema.

XXVI.

Antiqua.

¶ Propter quid in acuto discordat plu- rimi: Utrū qz facilius acutus dimit- tere q̄ graue: Aut qz peius graui pec- catum peioris operatio. Noua.

¶ Cur in acutum magna ex parte vox aberrare consuevit: Utrū qz facilius acutū q̄ graue can- tatur: An qz acutus graui deterius est: peccare aut nō aliud est q̄ rem agere deteriozem.

¶ Quare plurimi cātates vna discordat amplius i acu- to q̄ in graui. ¶ Deinde Utrū. ¶ Soluit: 7 assi- gnat duplicē cām p̄babile pus dicēs illud cē: qm̄ leui⁹ est dimittere acutū: 7 recessus ab eo sepius p̄tingit q̄ a graui pp breuitatē tēporis exstie ipsius: pp qd dictū. 22. q̄ i ve- locitate pctm̄ pls exstie: nō tñ vt expositū adeo est m̄isse sū vt pctm̄ i graui. Propter qd appet B i nullo illi aduer- sari. ¶ Deinde Aut qz. ¶ Assignat aliā cām neāz magis dicēs B cē: qm̄ pctm̄ qd cōmittit in acutus cantādo dete- rius est seu difficulti⁹: q̄ pctm̄ qd cōmittit in graue cantādo cū molesti⁹ sit cantare acuta q̄ grauiā. 37. peioris aut seu difficultioris ac⁹ pctm̄ mai⁹: 7 in ipso ampli⁹ accidit discor- dari: qd. n. difficultius agere magis p̄tingit pctō corrūpere: vt aurū arte cōstruere: 7 id ē. 46. rescribet caplo.

¶ Problema.

XXVII.

Antiqua.

¶ Propter qd audibile soluz habet sen- sibiliū: 7 enīz inq̄tum absqz rōne can- tus tamē habet cōsuetudinē: sed non color: neqz odor neqz humor habet.

¶ Aut qz motū habet solum vniformē quo sonus nos mouet: huiusmodi enim 7 alijs inest: mo- uet enim 7 color visum: sed consequentē hmoi- sono sentimus motū: hec enim bz simillima in rithmis 7 in sonoz ordinatione acutorū 7 gra- uium nō imixtione: sed cōsonantia nō habet con- suetudinē: in alijs aut sensibilibus hoc non est. ¶ Notus aut ipsi operatiui sunt. operatio enim cōsuetudinis significatio est. Noua.

¶ Cur inter oia que sensus patiunt soluz id mo- res obtinet: qd obusā auribus esse pōt. Itā z si qd sine s̄mōe modulamur: mores tñ pre seipsa modulatio fert: quos nō color nō odor non sa- por gerere pōt: An qz motū soluz hoc obtinet. ¶ Nō dico quē strepit⁹ reddit. Talis enī vel cere- ris adest. Quippe cū etiā color nostrū mouere aspectū possit: s̄ enī itelligi volo quē gen⁹ id stre- pitus subsequētē sentimus. Idic enīz s̄ilitudinē

gerit. Tuz i numeris: tuz i sonoz ordine acuto- rū: 7 grauiū nō imixtioe: qd esse in ceteris sensi- bilib⁹ nō pōt. Atqz motū eiusmodi sibi actio vē- dicat. Que motū index pculdubio est.

¶ Quare audibili tātūmō de nūero sensibiliū B inest: qz ē inq̄tūest cantus sine rōne: solo tñ audi- tus sensu: qz hec scia vt visuz est pficiē rōne 7 sensuz: qz eū reddit sibi p̄suetū: nō aut color odor aut sapor id adest: qz ea fiant p̄suetā intātū vt q̄ audibilia. ¶ Deinde Aut. ¶ Soluit: 7 p̄ t̄agit partē cause rōne audibiliū. 2. ex pte eoz qbus acgrit cōsuetudo. 2. ibi Notus aut. ¶ Dicit igit pri- mo id esse: qm̄ audibile solum bz motū vniformē: p̄pter quē sonus bz nos mouere: mouet enīz potētia audienti: cū sit virtus passiua: 7 eā deducit in actū: vt apparet. 2. de aia: sed hic modus mouēdi alijs ē inest obiectis sensui: nam color mouet visum 7 in actū deducit: 7 s̄it odor 7 sapor: s̄ in auditu vltra hoc existit qz p̄cipiēdo sonuz: sentimus ē motū: mediante quo defert ad aures: qd etiā nō soluz ac- cidit in sono in cōmuni: verūetiā s̄it se bz in rithmis 7 in coordinatiōe seu cōiunctione grauiū sonoz 7 acutorū ad- inuicē vni⁹ quasi iuxta aliū: vt nō reddat vera cōmixtio: qz in ea nō id accidit: cū sonus adeo vniformiter aerem 7 suauiter cōciter: vt aures nihil percipiāt sensibile ex aeris motu. Et ideo videmus ifirmos bz adeo melodioso dele- ctari sono nō aut p̄iori cū fugiētēs: 7 maxime galleatā ha- bētēs passionē seu onum: 7 ideo p̄sonatā sic harmonica nō recipit cōsuetudinē: quēadmodū neqz alijs p̄acti sensui: cū nihil sensibiliū p̄ter p̄ceptionē sp̄ei sonabilis p̄cipiatur ad auditū p̄uenire: qd 7 in reliquis dictū est sensib⁹ acci- dere: sed in alijs sensibilibus vt colore odore 7 sapore non inest: vt eoz sumant species cū aeris motus perceptione. ¶ Notādū qz sicut duplex est mixtio vt ad sensuz que- dam: 7 alia ad intellectū. i. vera 7 nō vera: ita 7 duplex gra- uis 7 acuti p̄mixtio: taliter vt ex vna reddat vera cōsonā- tia: ex altera vō apparēs magis. ¶ Deinde Notus aut. ¶ Tangit cām sumptā ex scōa parte dicēs: cū igit audibilia vt ad multū recurrāt ad organū cū motu aeris sensibilr: 7 motus sunt operatiui: opationes enim fiunt per eos actio- nes pprie dicte: cum pprium actionis sit esse in motu au- ctor. 6. principioz: 7 signū p̄suetudinis acquirēde vel acq- s̄ite sit operatio: nam cōsuetudo est multoties aliquid fa- cere 13. 21. Cōsuetudo siquidē adipiscetur magis in au- dibilibus q̄ in ceteris sensibilibus: 7 id tangēt etiam. 29. ¶ Notādū qz causa fundat Aristō. super hoc qz ḡatio soni 7 vocis cōsistit in quodā fieri 7 trāsmutari: sunt enīz de genere successiuoz entium: cū sunt in motu 7 fiunt tñ. Color odor 7 sapor de manerie permanentiū que post fa- ctum hnt esse: 7 nō prius: qd indicat Aristō. qz simul scōo de anima determinauit de modo generationis soni 7 vo- cis 7 modo imutādi: 7 nō sic de alijs: sed in de sensu 7 sen- sato. cum igitur modus generationis soni 7 p̄ceptionis: vt ad multū conueniat cū operatione siue actione que fit mediante motu qua cōsuetudo: vt dictū est acquiri: audi- bilia p̄e alijs sensibilibus reddent cōsuetū: vt ostendunt eris 7 nauū malleatores nō audiendo qz illis nō acquiri- tur etiā cōsuetudo vtcunqz cōtingit.

¶ Problema.

XXVIII.

Antiqua.

¶ Propter quid leges appellantur quas cantant: Aut qz prius q̄ sciāt litteras viderūt leges: quomodo non lateant quēadmodū in agarhyrsis. Ampli⁹ cōsueuerunt posterioribus igit cantibus prius

Non vo- cis 7 soni vnde.

L.c. 87

Cap. p.

idem appellauerunt q̄ primas.

Nota.

Cur leges plerūq; cantilene appellent? An q̄ boies prius q̄ litteras sciret leges cantabant: ne eas obliuioni mādaret: qd̄ ē nostra etate Agathyrhis in morē est. Ergo primas quoq; posteriorū cantilenarū eodez appellauerūt noie: quo omnes superiores vocabantur.

Quare illi cantus quos p̄mit? cantāt aliq leges appellant. **C** Nosce q̄ p̄ leges hic audio cantus in q̄b? statiz aliq edocent cū icipiūt cognitionē hīc: sic illi q̄ ordinati sūt a lege vt canter: legalr tū: vt visus est. 15. i lau dē Dei ceu in lege nra docent p̄neri salutationē Uirginis vel h̄b cātare. **C** Deidel Aut qz. **S**oluit di. cām ēē: qz cantātes leges sic pueruli anteq̄ aliqd̄ sciuisent de lris z cantib? chorizis iam viderāt leges seu audiuerāt: sciētes etiā ipsos cātare ad B vt nō lateat: reddant manifeste note velut p̄ncipia in scia z loc? ianue in domo vt ostēsus ē. 18. Nā qd̄ p̄mitus discit optime ip̄mit: cū aīa sit tūc sic tabula rasa: z perfecte retinet: z h̄b qdē p̄suetudo potissime fuit apud quosdā noīatos agathyrhis: q̄ āt p̄mū q̄s ad ip̄scitur p̄us nomen suscipit tanq̄ notū: cū aīa nomē iponat vt cōgscit: itaq; cū alij cant? vt chorici siue cōuersiui z vlr tragicē sint posterioris cantib? legalib? cantati: puta cuz sciuerint lras z fuerint adulti leges p̄mos cantus seu p̄mas melodias: qd̄ idem est appellarunt: sicut scie de sermone cū p̄us instruebant in eis pueri dicunt p̄mitiue.

C Problema.

XXIX.

Antiqua.

Propter qd̄ rithimi z cant? vox exis cōsuetudinib? assimulant: saporē āt nō: s̄ neq; colores z odores. Aut qz motus sūt quēadmoduz z opatiōes. Itaz vtiq; actio qdē morale z facit p̄suetudinē. Sapo res aut z colores nō faciunt s̄līr.

Nota.

Cur numeri musici: z modi q̄ voces sunt moribus similes sese exhibēt: saporē nō aut colores aut odores nullā eiusmodi similitudinē gerunt? An q̄ numeri musici z moduli motib? cōtinent. Quō etiā actiones. At ois efficiētia moralis res est: morēq; cōdere pōt. Sapo res nō aut colores hoc idē eque cōficere nō queunt.

Repetit

z 7^m p̄ticulariter di. quare rithimi q̄tuz ad spēm musice rithimicā: z cant? z vox p̄nuntiatia q̄tū ad armonicā silitudinē acgrūt cōsuetudinis. reddunt enīz p̄suetis: saporē aut colores vel odores nō p̄portionant p̄suetudini. **C** Deidel Aut. **S**oluit di. cām esse: qz mor? q̄ sūt circa sensibilia audit? tanq̄ opōnes existunt: qd̄ declarat: qz sic videm? in actiōe morali q̄ actus ei? iducit p̄suetudinē z inclinationē ad illd̄ vel ad illud agē dū: ita p̄s̄līr est in sensibilib? audit? ex multoties. n. audire vñū cātū iducit cōsuetudo qua bituata cant? ille reputat delectabilis: ēt si nō sit s̄z veritatē: nō aut circa sensibilia alioz sensuū vt declarat? est accidit. Et B est qd̄ subdi? sapores q̄ sūt sensibilia: gustus z odores q̄ olfactus nō id ope rant q̄ ex ipsis p̄suetudo p̄s̄līr audibilib? acgratur.

C Problema. XXX. Antiqua. **P**ropter qd̄ neq; hypodoxistiū: neq; hypophrygistiū nō ē in tragedia rotatiuum: Aut nō habet conuersiū sed

a scena imitatiua enīm.

Nota.

Cur neq; subdoriani neq; subphrygiū genus in tragedijs choricum habeatur? An quoniam Antistropho carent: vtpote que scenici sint: imitationiq; accōmodati.

Quare hypodoxistiū z hypophrygistiū cātare nō rotatiū z p̄uersiū in tragedia vbi obseruatur diuersitates sonoz s̄m graue z acutū ascēsiōe ac descēsiōe p̄ circulos casuum. **C** Deidel Aut. **S**oluit dicens cām ēē: qz h̄b cantare nō h̄nt vt expositū est cōuersiū in quo magis attendit ad cantus q̄ ad verba: sed potius h̄b cantus est imitatiuus qd̄ dicit a scena p̄tentus sub legib? z comedia vt visus est. 15. in quo amplius attēd: ē ad verba q̄ ad cantus: z illud amplius apparebit 4. 8°. **C** Norā dum: vt apparet 8° politicoz. Aristo. tangere tres cantus modos p̄cipue phrygistiū doricū: z lydiū. Phrygius est troianus q̄ est cantus agrestis z icitatiuus in iram z passionē ceu qui fistule: in quē p̄cidit decēter vitirābus: doricus sigdē asiaticus cantus laudabilis: z ceu oīz sup̄ abundantiū mediū laudatus: in quo pueri sunt edocendi. Lydi? sigdē dicit a Chorebo lydoz rege q̄ oīb? laudabilior: cū enīz sit alioz mediū tria in se cōtinet: qd̄ mediū rōnem habēs virtutis: qd̄ decēs z qd̄ possibile: que in cantu z maxie pueroz sunt obseruāda. vnde Boe. musice. 4. si quis totas cōstitutiones faciet acutiores vel in grauius totas remittat s̄m supradictas diapason p̄sonatiē sp̄s̄et: faciet modos septē ceu sūt hypodoxius: hypophrygius bypolydius doricus: phrygius: lydius: misolydius: duplat igit vel triplat quod Aristo. Boetius. 31.

C Problema.

XXXI.

Antiqua.

Propter quid circa phrynicū fuerunt magis dulce melodilia? Aut propter id q̄ multiplices sunt cantus tunc in tragedijs metrorum.

Nota.

Cur phrynic? ceteriq; ei? etatis musici moduli pot? sciaz exercebāt? An q̄ tūz i tragedijs carminis vsus modulaminū lōge amplior erat.

Quare est q̄ apud phrynicū qui est modus cantatiū quorundam melodie fuerūt magis suauē q̄ apud alios. **C** Deidel Aut. **S**oluit dicens causam esse: qz cantus apud eū fuerunt multiplices z differenter compositi propter qd̄ s̄m plurimum fuerunt in tragedijs metrorum: tales autem sunt suauē maxime cum eorum sit principaliter finis iocunditatem inducere.

C Problema.

XXXII.

Antiqua.

Propter qd̄ diapason appellat: s̄ non s̄m numerū diaocto: quēadmoduz z diatesseron z diapente? Aut qz septē fuerunt chorde antiquitus: postea ex trabēs tertiaz Tripandius netez apposituit z in hoc est appellata diapason: sed nō diaocto: diapente enim erat.

Nota.

Cur diapason cōsonatiā dicimus nō rōne numeri diaocto vt diatesseron vt diapente? An q̄ p̄iscis nō plurib? vti neruis q̄ septē fuit in morē: deide Terpader tertia exēpta netē adiūxit ac ei? tēpouib? diapason hec appellata est p̄sonatiā nō diaocto. Quippe q̄ septē nō octo cōstaret.

Quare cōsonātia dupla diapason siue p totū appella-
tur et nō dī diaocto pp numerū octonariū in
quē videt terminari in parigraphia pportionū: terminat
enī sup octo: et subdit hō motū dices quēadmodū dī dia-
tesserō: qz finit in 4° loco in p̄dicta descriptione: aut qz
fit in q̄tuor chordis musice 5°. et silr diapēte siue p. 5. termi-
nat in 5° loco: vel in 5. p̄stat chordis. (Deidel Aut.] Sol-
uit. d. cām eē cur diapason dī et nō diaocto: qz chorde istru-
mētōz antiq^r. 7. tñ fuere. postmodū supuēit Terpādus
qz^{am} subtraxit chordā pamefe: cuius qdē loco netē appo-
suit: ita vt nō videat mutasse nūerū s3 pportionē poti⁹: et
pp B appellata est diapason: qz ex tali mutatiōe optia ad-
inuēta ē psonātia: nō. n. dī diaocto: cū corde nō sint nisi. 7.
poti⁹ enī deberet dici diaseptē cū tñ isto numero imitan-
do q planetaz numez (vt visus est) cōtineat: qz cū cho-
de p̄s. 7. fuerūt: vt apparuit: pauciores pluresqz demum
adinuēte tanq̄ nomē stabili⁹ elegerūt poti⁹ diapason di-
cere seu p totū et pfectū qz diaseptē tanq̄ nomē magis de-
notatiū eēntie ipsius et tactū qdē z5^o pblemate.

Problema. XXXIII. Antiqua.

Ropter qd cōsonāti⁹ est in graue q̄ a
grauī in acutū. Utrū qz a p̄cipio sit
icipere: mediā enī et p̄cipialis acu-
tissima parachorde: hoc aut nō a p̄ci-
pio sed a fine: aut quia graue ab acuto fortius
et magis vocale. Noua.

Quāobrez apti⁹ de acuto in graue canit q̄ de
grauī in acutū. Utrū qz ita sit vt a suo ichoetur
p̄cipio. Meruus enī qz mediū et dur est acu-
tissimus p̄mi tetrachordi habet: illo at modo
nō a p̄cipio sed a fine exordiret. An qz graue
generosius sonat inqz ab acuto orti pōt.

Quare in cantu maior extat psonātia si icipiatur ab
acuto et terminet in graue q̄ si a graui p̄inci-
piet terminet in acutū. (Deidel Utrū.] Soluit: et assi-
gnat duplicē cām di. p̄ illud eē: qz ptingit icipē a p̄n^o rei in
q̄libet: nō ipm acutū retinet locū p̄ncipiū in instro. naz
p̄me chorde minores sūt ille que sonū reddūt acutū a qb^o
ops icipē vt ordo fues nālis in arte. (Deidel Media.]
Remouet dubitationē: qz diceret aliquis qz ab oī chorda
acuta eēt icipiēdum: vñ id remouet di. qz chorda media et
p̄cipialis est acutissima seu fortissima parachorde. i. chor-
de iux ipsaz ex̄tis. vñ h nō est tāgēda in p̄n^o s3 poti⁹ in fi-
ne pp ei⁹ excessus: ista sigdē aut est mediā pōne recte ceu
mese: aut v̄tute puta hypatē: cū in mediā cōdescēdit cum
nete: vt visus est 20°. (Deidel Aut.] Assignat aliā cāz di.
id eē: qm graue icipiēs ab acuto forti⁹ est: diuti⁹. n. pmanet
et magis vocale existit qz ecōuerso. h aut facē magis ē cō-
nāle ac ēt morale qz suū h̄inz: videmus. n. in opib⁹ nāe qz
ipsa in p̄n^o a leuib⁹ et debilib⁹ icipit: nō. n. tūc est operosa:
sed in fine: vt dictū est 10°. et iō est videre optimos cantu-
tores nām imitātes h obseruare qz in acuto leuiter icipiē-
tes in graue postea nō termināt: et nō ecōtra p̄cordant.

Problema. XXXIII. Antiqua.

Ropter quid bis qdez per acutos: et
bis per diatesserō nō cōsonat: bis dia-
pason autem. Aut qz bis per acutos
neqz bis diatesserō est: qz aut p qua-
tuor aut per quinque. Noua.

Cur bis diapēte aut bis diatesserō psonātia

cōponi nō pōt. Bis aut diapason pōt. An qz nō
bis diapēte neqz bis diatesserō instrui pōt sed
diatesserō ac diapente pportiones apte in vñā
diapason cōtinentiā copulantur.

Quare bis p acutos seu bis p acuta. i. bis diapente: et
bis diatesserō: siue bis p q̄tuor. i. diatesserō
nō psonāt et symphoniā p̄stituūt: diapason vō p̄cordat. Di-
cit at bis p acutos diapēte: qz p̄stat ex duob⁹ acutis et vno
grauī seu breuib⁹: et longo more dactyli. (Deidel Aut.]
Soluit. d. cām esse: qm bis p acutos vel bis diapēte: et bis
diatesserō nō est dare qz cōstituāt aliquā psonātiā: qm il-
lud qd p quatuor se h3 aut p. 5. s3 pportionē cōstituāt: et p
p̄is psonātiā: vt p quatuor diatesserō: vel. 5. diapente: qm
tñ minus extremū p̄me: et extremū maius scōde cōparātur
adinuēte nulla cōsonantiāz resultat inde: vt videbif 41°
vbi repetif id amplioris expositionis gratia.

Problema. XXXV. Antiqua.

Ropter quid diapason optima cōso-
nantia est. Aut qz in oib⁹ terminis ra-
tiones sunt: alioz aut nō in oibus: qm
autē duplex nete hypatē: qz nete due
hypatē vñā: et qles hypatē due nete quatuor et
sp̄ ita. Medie aut eniolia: qd. n. p qnqz emio-
liū nō in oib⁹ nūeris est: vt enī vñā min⁹: magis
tñ aut et adhuc mediū: q̄renō tota ad tota cōpa-
rant: h̄i sunt p̄tes silr: et i eo qd est p q̄tuor se h3.
Epitricon. n. est q̄tū icidere qz adhuc in q̄tuor
epitricon ē: aut p̄fectissima q̄ est ex v̄trisqz: et qz
mēsura melodie p totū id qd fertur que est p̄m
mediū motus fortissimus: icipiēte aut et finien-
te mollior. Aut qm fortissim⁹ mot⁹ vox acutior
eius qd fert: ppter qd et chorde tense acuti⁹ so-
nat: velocior enī motus. Sit sonus aut aut ae-
ris aut alius cuiusdā motus cā: que est p mediū
porū acutissimū opz fieri: quare si hoc nō acci-
dit nō erat motus alienius. Noua.

Cur diapason cōsonantia oīum pulcherrima
est. An qz integris terminis huius portiones cō-
tinentur: ceterarū autem non integris: cū enim
nete dupla ad hypatē sit: quocūqz in genere ne-
te duo tenuerit: hypatē vñā habebit: et vbi hy-
patē duo: nete q̄tuor resonabit: ac ita deinceps.
At vō eadem nete medie sexqualtera est: ppor-
tio nanqz sexqualtera qua cōsonātia diapēte cō-
cluditur nō integris numeris posita est. Maior
enī minorē intra se cōtinet totū: et partē eius
dimidiā: q̄obrem nō integri cū integris cōpa-
rantur: sed partes supersunt. Cōsonātia quoqz
diatesserō proportionē sexquitercia cōtinetur.
Que terminis constat: quoz maior minorē itra
se totū cōtinet: et insuper tertiā eius partes. An
qz ex ambabus cōsistit p̄fectissima est. Et quo-
niam modulandī mensuram bec tenet: merito
omnium elegantissima constat.

Particula

Quare diapason est optima et dulcissima consonantia. **Deinde** Aut. Soluit: et assignat duplices cam. 2. ibi Aut. Ite pmo dat cam que est optima consonantia di. illud ee: qm pportiones p quas pstituit b3 consonantia sumunt ex oib terminis sumis numeroz: multi enim sunt modi qb3 chorde adinuice coparate hac efficiunt psonantia: qd declarat tam rone sube q ex pre qlitatis et qtitatis di. p q duplex nete cu accepta fuerit assumit rone et subam hypates: et sifr rone qtitatis: vt quereti quot nete pstituit hypate vna. dicendu qm due: et f3 qle et. due netes sunt: qlis est hypate vna et qtuor nete: eode mo sut due hypates. 26.3. Et rone sube ac accitis plderado: et ita semp pcededo due netes vna pstituit hypate. **Deinde** Me. die. Quidit q diapete et diatesseron no est optia psonantia. p di. q pportio medietatis est emiola: et exponit di. q illud qd est p. 5. est emiolu et tale no repit in oib numeroz: imo i nullis ita vt dicat ois et pfecta vt diapason di. pfecta psonantia: no. n. pfecte totu coprehedit nuerus maior minoru: imo duoz numeroz vn est sic q mai3 et aliud minus eo q talis psonantia pstitit in pportione sexgaltera in qua vnu ptinet aliu totu semel tm et ei medietate: pp qd in hac psonantia no fit copatio totius ad totu vt q vn nuerus bis q totu mferet alteri: s3 fit copatio totu ad ptes: qre no erit optia psonantia diapete. **Deinde** Si. militer. Quidit pter q diatesseron no e optima consonantia: dices q in illa psonantia que est p qtuor vt diatesseron eode mo se bz: no. n. est optima psonantia: cu no fiat copo tonu ad totu qm epitrica pportione ee qda est qtu iter. uenire: vt cu maior nuerus ptinet minore totu et amplius cu b empiricon est in qtuor. i. ptinet sup b ei3 tercia ptes ex quo psonantia resultat qterna: et sic no fit copatio totius ad totu s3 totu ad pte: vt dictu est in diapente. **Deinde** Aut. Assignat alia cam: vel qd dictu est pfirmat per amplius di. p. psonantia ex his vrisq3 coposita: puta ex diatesseron et diapete e pfectissima: ipsa. n. vt dictu est. 13. ex his duab3 pstat pportioib3 cu diapason fit fere. 6. tonoz symphoniar: et diatesseron ex duob3 tonis et semitonio pter: ac diapete ex trib3 et semitonio que p iuncta. 6. tonos fere coposita. **Dico** at fere eo q semitoniu vel limes aut di. sis minor est tono. Qd aut fit pfectissima ondit qm mferat exat et ro oium melodiaz: est eniz simplicissima: vt ro mferat pquirat. 10. meta. vn. 2. musice Boeti3. diapason e maxia psonantiaru et simplicitate notissima. Qd aut fit mferat apparet: qz motus illius psonantie q fm mediu existit fortissimus: est per totu id p qd fert: siue fit in pn3 siue in fine: in medio. n. vtus pstat totu3 diapason eniz ex chordis pficiet extremis et adinuice cofratis et medys: no aut alie psonantie: et q3 vt dictu est pdicta psonantia fit perfectissima: tm qm motu quo causat fuerit fortissim3 et velocissim3: efficiet hec delectatior consonantia: qm fuerit minus fortis et velocis: eo q tuc vox ei3 qd mouet erit acutior: sonus aut is dulcior obtuso: ppter qd chorde tenfe velociter sonante q mor3 earu est velox cito ptransiens: cu eniz chorda fuerit tesa no pot intatu moueri et vagari a medio fit si fuerit relaxata. **Deinde** Sonis. Et qz fecerat mentione de sono ultimo vn catur ondit di. sonu ee aut motu aeris in se aut ca cuiusda alteri qd in aere mouet: cui3 aut fuerit ca motus qui p medietate poru vel meatu existit: tuc et acutissimu opz sonu fieri i poro: sic. n. aer cōstringit: et fortissimo motu velocissime cogit moueri: vt declaratu est 11 et sonu tuc reddit acutu: et io infra pforant: que forania si claudant minime sonat. Quare pcludit q qm no erit porus per mediu: vt deca est exns no cabit maneries alicui3 soni. **Sciendu** ptolemeu in armonica talr declarare diapason ee optimam et pfectissimam consonantiaz fere. si

quide vna existit vocula vnu quodamō sonu copetes: puta ceu si denario aliquo numeroz addat: vt duo. sp remanet denari3 iterger illelus. no eni vltra ipz nuerus q3 eleuat vt vifuz est. 15. qd tm no ptingit in ceteris pportioib3: naz si trib3 duo p iungant statz fuit. 5. et mutat spēs numeri: s3 si duo addas denario. 12. facies vterq3 numerus iterger conseruabit: et sifr si addas ternariuz et ceteros eode mo. Si militerq3 diapason symphonia qtuicuzq3 psonantia alia su mat fuit sua psonantia: neq3 imutat vt ex psonantia reddat sed diffona qd in alijs no accidit symphonys.

Problema. XXXVI. **Antiqua.**

Ropter qd figdes media mouebit et alie chorde sonat: si aut itez bec qdes manet: aliaz aut qda moueat mora sola sonat. Aut qz pcordare est oib3 b3 se aut quodamō ad media et oib3: et ordinatio q est vniuscuiq3 vtriq3 p illaz est: eleuata igit ca cōcordadi et ptinetis no adhuc sifr apparer exstere: vna aut discordate existere: media aut manente rōnabiliter qd est fm ipsaz deficiens. alijs enim existit concordare. **Thoua.** **Cur** si nern3 medi3 ex suo itetionis mo dimotus sit: ceteri quoq3 oēs sonos incopositos reddet: s3 si itegre illo manete alijs ex ceteris fit dimotus: solus hic aberrabit: qui mo suo caruerit. **An** q rōcōcinnedi neruis oib3 apta itetione cōtinet: q no nisi p bitudine quada ad mediu accōmodada oib3 e: ordoq3 rōne illi3 disponi singulis bz: g sublata ptinēdi p cinnēdiq3 ca: pcentus eq custodiri preterea no pot: cu tm neruo medio sibi cōstante: vnus ex ceteris alijs discreparit: merito illi3 pars dūtaxat deest: ceteri naq3 oēs modū sue cōcinnētie seruāt integrum.

Quare si media chordaz moueat alie chorde cōsonat illi: s3 si postea fiat q media imobilis pmaneat: et qda de numero aliaz a media moueat solu illa que fuerit mora sonat ita q neq3 alia sonat pp motu ipsi3 neq3 et media. **Nosce** q de bz pblemate iam fmo aliqualr pcessit in. 2. ca. **Deinde** Aut. Soluit di. cam esse qm media chordaz cōcordat et cōsonat cu oibus chordis alijs: qd ostēdit qm cōcordare cu oib3 nihil aliud est q se b3 aliqliter ad mediu: ois. n. ordinatio vniuscuiq3 aliaru chordaz per illa existit: qd pbat qm ipsa media remota ex instrō no amplius erit sentire chorda aliqua que existat ratio cōcordandi alias concorditerq3 retinēdi: s3 vna aliaru remota: ita q ca existat discordandi oimō media chordaru recte maneat sicut bz illud qd erat deficiens vt chorda ablata supplet p medias ita q illa remota adhuc alijs chordis inerit cōcordare et psonantia reddere p vtutē me. me eniz est vt magis et relatiua aliaru oium.

Problema. XXXVII. **Antiqua.**

Ropter qd qd est in voce acuto et ite fm modicu: graui at f3 multu: graue qd eni ppter multitudinē graue: acutu aut ppter paucitatē velox: est molestu magis catare acuta q3 graua. Et pauci ascedētia pnt catare: et leges dirigit: et acuti difficles dimittere

Ad dia:
tesseron et
diapente
no sut opti
me conso
nantiaz.

2. 4.

Diapason
conso. op.
tima.

les dimittere: pp id qd tñ sūt: minus est opus modicū mouere q̄ multū: q̄re z aerē. Aut idē acute sonās esse nā z acute canere: sed nā qdez acute vocis oīa ppter ibecillitatē pro eo q̄ non pōt mouere multū aerē sed modicū: modicus aut velociter fertur. In cantando aut acutū potētie signū: qd enī velociter fertur ppter qd z acutū potētie signū: z ppter qd z qui sūt boni habitus acute vocis: z molestū que eleuātur cantare: grauiā aut deorsum. Noua.

Quare cū vocis acumen effici mōmēto possit exiguū: grauitas aut nō nisi magno pueniā: vt enī graue ob multitudinē graue est: ita acutū ob velocitatem acutū existit: cur inq̄ si ita est: maius negociū canticū cecinisse acutū q̄ graue sit. Et quidē pauci reperiunt qui superna cantare valeāt: leges quoqz acute z ardue difficile idcirco cantant: qz intente vehementius sunt: q̄q̄ minus negociū sit mouisse qd exiguū q̄ qd multū est. Itaqz vel in aere hoc idē accidere oporteret. An vocē e nā mittere acutā: nō idē est qd acutū cantare. Sed mittit qd acutā vocē oīa que nā sunt ibecillia: eo. s. q̄ aeris parum nō multū ciere pnt. paz āt aeris velociter fert. Unde ectici. i. q̄ psumpro corpis habitu emaruerint: acutam pferunt vocē. At hō acutum nisi viribus valeant cantare non possunt. Cui? certe indiciū: q̄ velociter ferri solet qd vebementer. Ita bonaz virium index acutum est: z superna cantare admodum difficilior sit: grauiā autem locum tenent inferiorem.

Querit questū cuius terminoz primitus tangit expositionem dicēs: q̄ cū in voce acutū existat fm modicū temporis. graue aut fm multum: nam graue causatur ppter multitudinem aeris moti qui tarde mouet. acutum vō ppter paucitatem ipsius ex qua velocitas causatur: sicut ex multitudine tarditas: vt visum est 11°. Deinde Molestum. Scō format questum dicēs. Quare magis difficile est cātare illa que sunt acuta q̄ ea que sunt grauiā: qd ostēdit qm pauci sunt qui possint cantus ascēdentes cantare: maxime cū sunt acutissimi. z ideo huius non cantant: sed potius dirigunt leges: legales enim cantus pstituit: sunt enim tanq̄ graues remissi faciles ad cantandū: vt visum est 15°. z nō solū difficile est in acutum tendere z seruare cantus: sed etiaz difficile mox cessare a cantibus acutis: eo q̄ tñ sunt valde ceu equum extēsum z velocissime currētē molestū p̄stare: atqz similr nātem velocissime impulsaz. Deinde Minus. Ter- tio arguit in p̄rium q̄si oī. qz minus est opus z sic minor virtus requiritur ad mouendum illud qd est modicū q̄ qd multū: nō videt q̄ acutū mouere cātado sit difficile: cum sit modicū: z graue facile qz multum: imo ecōuerso: q̄re sicut est vlr in alyis: ita etiaz videt esse in aere qui est subiectū sonoz: eius enī mediū p̄riū est ipse in quo causatur z recipit primitus. Deinde Aut qz. Soluit dī. cām esse sumendā ex hoc qz idē videt esse nālre acute sonare z acute cantare: z nō differt nisi fm q̄ supius differt

ab inferiori. hoc aut assumit vt declaret p id qd est in voce vlr sic esse in sono. Unde subdens ait oīa nālre acute vocis fieri ppter debilitatem suam: eo q̄ nō possint multum aerem mouere: qui grauis vocis est causa: sed modicum possunt: modicus autem aer motus velociter fertur vt visum est 11° sepe. At quia acutum sic velociter mouetur si quis cantauerit fm acutum: signum quidem ex hoc suscipitur cuiusdam vigoris: eo q̄ mouet aliquid velociter: quod non fieret nisi vigor adesset. Et ideo ex hac cōfirmatiue concluditur: q̄ illi qui sunt bone cōplexionis: quoz pulmones nō redundant humiditatibus supfluis: existunt vocis acute: eo q̄ organū est exiccātū solidū: z qz difficile est cantare que eleuant: cuz acuta extollant: ipsa fiet cantare difficile: nam eleuare cōtra nām vt visum est particula 2^a: z qz grauiā naturaliter tendunt deorsum: qd nobis magis nāle: ideo facile fit ipsa cantare. Sic igitur soluit ad questū: neqz ambiguitas relinquit aliqua que in 11^a particula intelligenti dicta: qm in acute cātare sine sonare duo fit considerare: puta modicū aerem motum: z quantum ad hoc videtur q̄ acutū mouere sit facile: cū id debiles agant z impotentes. Est etiā p̄siderare q̄ illud modicum aeris velociter mouetur: z qz q̄ huius nō sit nisi a constanti virtute: ideo acutū mouere denotat pstantiaz virtutis: z difficultatem per consequens. Quare apparuit 14° 11°. p̄eros voces acutiores habere senioribus ppter consistentiam calidi yunctuosi.

Problema. XXXVIII. Antiqua.

Propter quid z in ritmo z cantu z vlr oīno psonatijs gaudet oēs? Quia motibus q̄ sunt fm nām: gaudemus fm nām. Signū aut p̄eros p̄festimatos gaudere ipsis. Propter p̄suetudinē autē modis cātūz gaudemus. Ritmo aut gaudemus ppter notū z ordinatū numerū hīe: z mouere nos ordiate magis: prius enī ordinat^o motus nā iordinato: q̄re z fm nām magis. Signū aut. laborantes enī z bibētes: z comedētes ordinare saluamus: z augemus nām z virtutem. Inordinate autē corrūpimus z stupefacimus ipsaz: egritudines enī ordinationis corpis non fm naturā motus sunt. Cōsonantia gaudemus qm complexio est contrariorū habentius p̄portionem adinuicem. Proportio autem ordinatio qd erat delectabile nā: cōplexionatuz aut oē incōplexionato oī delectabilius aliter. Quāuis sensibile sit vtriusqz extremis ex equali potentia habet in psonatia proportio. Noua.

Cur numeris modulis cāticis: deniqz oibus p̄cinnēdi gñib⁹ oblectari oēs solere? An q̄ motibus nālre oblectari datū a nā oib⁹ est. Indiciū q̄ pueri adeo nuper editi hīs ipsis moueri oblectariqz pnt. Adodis tñ adiectiis cāticoz vt delectemur efficē assuescēdi ratio pōt. Sed enī numeri p̄pterea mulcent: qz raz ordinatiqz cōputandi numerū habēt mouētqz nos pro sua equabili serie ordinate. Adotus enim familiarior nature est ordinatus q̄ inordinatus. Itaqz

Problemata. A.

Antiqua
vox vī

Quilant
bant com
pionis
pionis.

Acutiores
voces i se
nibus q̄ i
iunctuosi.

Particula

fm nām hic magis esse probat. Argumentū qd cū ordinate ⁊ laboramus ⁊ bibimus ⁊ comedimus nām viresqz nostras ⁊ seruamus ⁊ augemus. Cōtra inordinate cū agimus deprauamus nām atqz de suo statu dimouemus: morbos enim naturalis ordinis corporis esse moriones nullum dubiū est. Consonantia vō demulcere ideo pōt qd mixtio siue tēperatio cōtrariorū est iunctioz apte inter sese portioneqz inuicē custodientiū. portio igit ordo est: quem modo nā suauem esse proposuimus. Et temperatum quoqz omne suauius q̄ intemperatum est: presertim si cum sensibile sit pariter vim habeat vtriusqz extremi: quēadmodū consonantia ex portionibus tēperat. Et pportio ipsa amboz extremoz potentia eque in consonantia tenet.

Quare omnia ita qd etiā bruta vtriusqz: sicut videbitur 7° 29°. exultant ritmo ⁊ cantu ac vniuersaliter consonantiaz auditu. in his siquidem triplex preterea indicatur musica. ¶ Deinde Aut. ¶ Soluit pmo dans causam vniuersaliter dicam fore cōem quoniam gaudemus naturaliter motibus nālibus cū in temperamento quodā pstant. sicut enim excellentie sensibilibus corrumpunt sensus: vt pz 3° de aia: ita ⁊ ipsoz cōmensurationes eos custodiunt: sicut etiam tactum est in principio huius particule. ¶ Deinde Signū. ¶ Declarat scōo quomō in vnoquoqz trium pdictoz motus fm nām existit: ⁊ per pns gaudere fiat ex eo. pmoqz manifestans in cantu dicit huius signum esse: qm̄ pueri mox qz fuerint nati: accidunt ipsis gaudere cantu. tum ppter musicam nāliter ipsis inditam: aia enim nra maxime ad similitudinem numeri soni pstructa existit: vt pz p Damascenū in aforismis. Quare primo de re. sa. pueri familiariter dispositi sūt ad musicā. tū etiā ppter p̄suetudinem quā adipiscimur: deinceps ex maneriebus cantuū gaudere accidunt. quidāz enī gaudēt vno cantu. alij aut alio fm qd p̄fueri fuerint audire a natiuitate. Quā autē ifantes huius cātibus delectent: id sciūt nutrices idustrie: se: que modis cantuū ⁊ motibus quibusdā cū hi tristētur ⁊ plorāt ipsoz aios demulcet quiescere faciētes ⁊ gaudere: cū ostensus sit hanc esse potentia musicē. Unde eodez pmo. nutrices tribus modis consolant ⁊ ad somnū puocāt pueros: vt appositione mamillaz ad os: melodia vocis: ⁊ motu. ¶ Deinde Ritmo. ¶ Scōo declarat causas qre ritmo fit gaudere: qd scōo signo manifestat. Signū aut. o. cām qz gaudemus ritmo esse ppter motū suauē ⁊ numez ordinatum eius ⁊ pportionatum clausularum vnius cū altera p̄cordantiū quas habet: que aut huius nos hnt mouere ampli paulatine ⁊ ordinate. nā motus ordinatus ⁊ vniformis p̄or est nā opposito: ceu habitus priuatione. ordinatus enī hz rōnē eq̄litaris: inordinatus vō in equalitatis. omne autē ineq̄le reducitur ad equale sicut ad primum ⁊ perfectū: vt pbat arithmetici ⁊ musici. Et ideo cōcluditur qd nāliter magis debeamus gaudere ritmo ⁊ iocundari tanq̄ ordinato. ¶ Deinde Signum autem. ¶ Declarat id 2° di. qd huius signū in regimine vite sumit tale: qz nos exercitātes ⁊ laborātes bibentesqz ac comedentes cōmēsurate ⁊ ordiate vt p̄cipit regimē Sal. sanatiū. saluamus ⁊ augmētamus nostrā nām siue cōplexionem: quantū ad corpus magis: ⁊ virtutem quo ad aiam plus: per oppositū vō cūz indebite ac inordinate vtimur re. sa. corrumppimus ac stupefacimus nām nostrā ⁊ virtutē: qd

ostenditur: quia egritudines sunt motus cuiusdam ordinationis ⁊ concursus corporis nostri non fm naturā: sed preter naturam existentis. Quomodo autem egritudo sit motus ostēsus est particula 7^a. p̄blemate 4°. ¶ Deinde Consonantia. ¶ Assignat tertio causam delectationis consonantie dicens causam huius esse quare gaudeamus consonantia: quia ipsa causatur ex p̄iunctione p̄trarioz habētū pportionē adinuicē fm acuitatē ⁊ grauitatē. p̄fragunt enim oppositoz excellentie: ita vt ex eis resultet vñū mediū p̄temperamentū ac pportionatū extremis: ceu op̄posita ostendunt p̄trariāz excellentiū in copulatione adinuicē qualitātū. in huius ac p̄portione copulationis saluat ordinatio: que nāliter delectabilis existit. Quā hoc sit delectabile ostendit: qm̄ habens p̄sonantiam est cōplexionatū seu mixtū: omne aut cōplexionatū est delectabilius q̄ incōplexionatū vel simplex: aliter tñ ⁊ aliter: qm̄ multo magis est delectabile: cū in simplicibus vt in elemētis p̄mis remaneant excellentie: in cōplexionatis aut cōfrangunt: ⁊ ad mediū deducte sunt. ¶ Deinde Quāuis. ¶ Remouet 2° dubitationē: qz crederet aliquis eo qd cōplexionatū cōpositū est ex vtriusqz extremoz nō posse delectabile fore: qd remouet. o. quodlibet sit cōplexionatum ex vtriusqz extremoz excellentis p̄stitutū: tñ est delectabile: qm̄ ipsum p̄stituitur ex p̄trariis ⁊ inequalibus: ⁊ non ex oīno similibus ⁊ equalibus: sic enim non pōt adeo moueri. Ideo Timotheus p̄sonantia fieri ait ex dissimilibus in vnam ⁊ eandem vocē veniētibus: nā in vocibus que nulla equalitate discordāt oīno exiat consonantia cū ea sit: vt tactum est: dissimilium inter se vocum in vñū redacta p̄cordia: si enim grauis graui misceat nulla fit p̄sonantia sed dissimilitudo: neqz similiter si acutū iungat acuto. ¶ Plato siquidē voluit taliter p̄sonantiam in aure causari. Necessē qdē ait sonū velociorē esse acutiorē: qui cū p̄cesserit graue ingredit celeriter in aurē ipsius ledens extremitatē intrinsecā: ⁊ ideo q̄si pulsus cūz tanto motu reuertitur: ⁊ quia iam pigrescit exire obuiat graui subintranti ⁊ sibi cōmiscet p̄sonantiam p̄stituens musicalem: id tñ vt visum est dictis non conuenit Timothei.

C Problema.

XXXIX.

Antiqua.

Propter quid delectabilius est fm cōsonantia eo qd est vnius vocis? Aut ⁊ antiphonū qdē psonū est diapason: ex pueris enī iuuenibus ⁊ numeris fit antiphonū: qd distant cōmunis sicut nete ad hypatē. Cōsonantia autem omnis delectabilius simplici sono: per que aut dictum est: ⁊ horum diapason delectabilissima quidem: vnius soni est simplicissimū. Organizant aut in diapason consonantia: quia quemadmodum in metris pedes habent ad seipsos rationem equalem ad equalem: aut duo ad vnum: aut aliquam aliaz. Ita ⁊ in consonantia soni pportionem habent motus ad seipsos. Aliarū autem cōsonantiaz imperfecte que alterius reuersiue sunt in mediū finiunt: propter quod potentia nō equalēs sunt. existētes aut inequales per corruptiōnem sensui: quemadmodū in rotis in dissoluendo maius saltans sonantibus est. Amplius hypate accidunt eūdem finez periodoz qui sunt in sonis habere. Secunda autē neatis ictus aeris hypate

L.c.67

Eria puerulos gētaua ⁊ ad somnū in ducendū vult.

Colonia ex vñū milia fm Timothei

ris hypate est: finiens aut in idē nō idē faciētib?
vñū z cōmune opus accidit fieri: quēadmodū
sonatibus sub cātū. Etenī bī alia nō pariter fi-
stulant si in idē puerūt: delectāt magis sine q̄
p̄stant differētīs que sunt ad finē: in eo q̄ sit
ex differētibus cōmune delectabilissimū ex dia-
pason. Organizāt aut ex p̄trarijs vocib?: p̄pter
hoc in diapason organizant.

Nota.

Cur suauis antipbonū equisono est? An q̄
obsonū quoq; consonū diapason est. Quippe
cū ex adolecētibus virisq; p̄sistat: q̄ ita distant
inter se tonis vt nēre z hypate. At oīs p̄sonātia
sono simplici suauior est. Cur aut ita dictū iaz
est atq; oīum suauissime diapason p̄sonat: eq̄
sonū aut illud simplici p̄tineri sono p̄spectū est.

Cur sola in diapason p̄sonātia magadari so-
litum est? An q̄ vt pedes carminum portiones
aut paris ad parē: aut dupli ad subduplū: aut ali-
quā aliā inter se obtinēt. Ita soni q̄bus p̄sonan-
tia p̄tinet motus portione iter se aliquā seruant
z rationē clausule: ceteraz igitur p̄sonantiaruz
alterius termini imperfecte sunt: cum finiat ad
partem: quāobz fieri nō pōt: vt pari sint facul-
tate. Cūq; dispares sint discriminē auribus acci-
dit: quonīo in choreis cū ad finē deuentum est:
differētia ex ampliore voce aliquorum exultat.
Adde q̄ hypate accidit vt exitū soni circūstalis
babeat cū nēre. vltimus enim a nēre iccus aeris
factus hypate est. qd cū finiat in idē q̄bus nō
idē fecerint: euenit vt opus absolui vnuz cōeq;
possit: nō secus ac illis accidit: q̄ sub postremaz
cātulenā pulsant. Itā z si cetera opīs nō adhibi-
ta tybia pegerūt: tñ q̄ in idē desierit eo ipso fine
magis delectāt q̄ discriminē angunt: quo ante
finē discrepant. cū igit in diapason consonan-
tia ex diuersis qd cōe exultat suauissimū sit: ma-
gadare aut ex p̄trarijs vocib? p̄sistat. hinc maga-
dare p̄sonantia diapason consueuerunt.

Quare cantus z vlr sonus existens fm p̄sonantiam
que est copulatio qdā suauē z mixtū reddēs
sonū delectabilior est q̄ cātus z omnino sonus qui fuerit
vnius vocis z p̄cussionis. z vniuersalr diapason ad alias
p̄sonantias. Deinde Aut. J Soluit z p̄mo assignat cau-
sam vñā. 2° alteraz vel priorē p̄firmat. 3° ibi Amplius. J
Abuc p̄us dat cām prime partis dicēs p̄mo id esse: qm̄
diapason est antipbonum quoddam cōsonum: fm enim
ipsam solam fit antipponifare: vt apparuit z organizare:
cū sit ex pluribus sonis vel vocibus p̄sonatibus coapta-
ta: ipsa enim vt dictum est optima p̄sonantiaz ac suauis-
sima ex vocibus acutis puerorū z grauibz iuuenum con-
surgit. fit enim numerus quidam z p̄portio p̄sonum red-
dens antipbonū: als z viris fit z tunc iuuenibus veniat in
determinationē de ly pueris: prior tñ scriptura melior: q̄
siquidem differūt adinuicem rōne acuitatis z grauitatis
vocis acquisite fm tempus quanta est oīa cōmunis vel

vltis z vltime ad hypatē cōmunē sup̄remaz: que qdē due
chorde tacte reddūt p̄sonantiā delectabilē cū sonus eaz
sit cōpositus. Oīs aut p̄sonātia delectabilior est q̄ sonus
simplex. Et ideo dictū est p̄us q̄ diapason de numero so-
norū est delectabilissima p̄ respectū ad sonos simplices: z
vñū tñ. vñ fz eā solū vt scriptū est organizare accidit. 18.
qd in alia p̄sonantiaz nō p̄tingit. Dicit at cōis: q̄ hypate z
nēre sicut z aliaz qdā p̄ponunt z alie supponunt. repetun-
tur enim cū determinatione plures septe ponunt chorde
vt pollichorda edocēt Boetij. Deinde Quēadmodū. J
Declarat deinde id di. hoc esse: q̄ sicut in carminibus pe-
des obtinent debitam p̄portionem adinuicem: vt sit p̄o-
portio aut equalis ad equale: vt dicat in dactylo p̄stante
ex tribus syllabis equaliū tandē tēporū: q̄ ex prima lōga:
que duorū tēporū: z duabus breuibz: quaz alterutra vñi⁹
vbi duo ad vnuz cōparant: due breues ad vnā longā
vel e contra: ceu in anapesto huic opposito: vel fm alium
quendā modū sicut vñā syllaba duorū temporū ad aliam
p̄similē. ceu in spondeo: aut vñā longā ad alterā breuem
vel ecōtra: velut in trocheo z biambo. spondeus siquidē
sono p̄portionat graui z iuuenū voci. Tribacrus vō con-
stans ex tribus breuibz acute. sed dactylus anapestus tro-
cheus z biambus simulant vtriq;. Similr etiaz pedes q̄-
bus vtimur diuersa obtinēt loca in metro: vt visuz ē. 20.
Deinde Et ita. J Nunc applicat ad p̄positū di. eodem
mō in p̄sonantiā euenire soni z p̄prie diapason. naz motus
sonorū causatiui p̄portionē hnt ad seinuicem. Deinde
Aliaz. J Assignat scdo causaz partis alterius di. q̄ de nu-
mero aliaz p̄sonantiaz ad diapason: q̄ sunt alterius p̄o-
portionis ab ea sunt ip̄fecte. nō enim sunt p̄ totū ambiē-
tes oīa signa. 7. vel. 8. monochozdi. prima sicut diapason:
sed potius reuersiue facte circa mediū terminant vt dia-
tesseron in 4° signo z diapente in 5°: vt visuz est. 13° z 32°
z ideo nō habēt virtutē equalr ceu diapason: vep̄ potius
inequalr: p̄pter ipsas enim sensus horret auditus z corū
pit: sunt enim respectu diapason aspere ac horride: qd decla-
rat: q̄ sicut accidit in rotis cantātibz. i. cātibus rotatiuis
seu p̄uersis: q̄ si aliquis eleuando sonū vltra id qd debet
saltē in maius sursum ad aliquas notas in quas nō debet
puenire: accidit sonū totū dissolui: vt p̄s in organis ita z in
alys p̄sonatys a diapason p̄tingit suo modo: z maxime in
diatesseron: vel rotis. i. instrumētis illis antiquioribus ba-
bētibz duas acies chordaz: vñā qdē in vno latez: z reli-
quā in altero: que simul manibus tātū ambabus: nunc
aut si equalr tetigerit eas magis pulsans chordas vnius
pris q̄ alteri adulterat simphonā: p̄m̄ tñ melius z vltius:
dicit aut corruptio sensui: q̄ dictū est q̄ musica nō solum
rōni innitit: vt sensui p̄thagoras. neq; tñmō sensui si-
cut Aristoxenus: sed vtrunq; cōtractat. Deinde Am-
plius. J Pōnit aliā solutionē vel magis p̄actā p̄firmat: z
dēclarat di. rursus in hypate accidere q̄ habeat vñū z eun-
dē finē oīum periodorū siue circūctionum existentū in so-
nis: in ipsam enim tanq̄ in principaliores terminant: vel
melius finē periodorū. i. resonantiā post iccū remanentiū
diu in aere: qd tñnitus pōt dici: z ideo vocatur magistra:
ipsa enī suscipit oēs z obtrūdit: cū ei⁹ sit p̄p̄riū antipboni-
fāre atq; organizare: sed 2° chorda corradēs hypati p̄ op-
po^o oīno est nēres siue nēatis vel nitis. i. resonantie siue tin-
nitus p̄acti. Duplr enī accipit nēre. 4. z. apparet: cuius qd
dē iccus z sonus cātus in aere finit cū sono q̄ fuit in hypa-
te: ex ambobz enī p̄surgit: vt visuz est sepius: symphonā
diapason. z merito: q̄ lz nō eūdē sonū reddant fm se imo
vñā acutū: z altera grauē: tñ cū ipsaz soni p̄iungunt adinu-
icē p̄tingit fieri vñū z eundē sonū omnifariā: quēadmo-
dū accidit illis qui sonant in instrumēta sub cātū cantātibz:

Problemata. A.

3 2

Nota chr/
ca tēpos
quorūdas
pedum.

Particula

vel qz aliqui precinūt z alij subcinunt:z etenim videant discordare in pncipio:pcidunt tñ in finē vnū. Et illud est qd subiungit: tales enim nō pariter z vna fistulant z cantant: sed fm alia z alia: si tñ qñs sint alij: z aliqui pcurrāt eadē fine in vnū quēdā sonū: magis hñt iducere delectationē q̄ tristitiā: ppter hoc qd dñe seu diuersitates q̄ sunt in eis fm pñ^m reperte: sopiunt z pcurrūt demū ad eundē finē siue terminationē: in eo enim vt declarātū est antea: qd ex differētib⁹ diuersisqz extremis efficit vnū quoddā cōe pportionatuz: cū diapason sit hui⁹: qd relinquit ab ea symphonū delectabilissimū extat: qd ostēdit: qz fm eam organicare ex oppositis vocibus causat z sonis in vnum tandē redactis: z qz diapason ex hui⁹ p̄sistit vt exposituz est supius: iō fm ipsaz dictū est solā nullāqz aliaz organiari. 2o pblemate. ¶ Notādū qd sicut se bz vox coposita ad simplicitatē: ita diapason ad reliquas psonantias.

¶ Problema.

XL.

Antiqua.

Propter quid delectabilr audiūt cantantes quoscunqz vtiqz p̄sciētes attingant cantus q̄ si nesciūt. Vtrū qz magis manifestus est attingēs: quē

admodū intentionē: qñ cognoscūt qd canitur. Cognoscētibus aut delectabile p̄siderare. Aut compatiens est auditor cantanti notum. psonat aut ipso. Cantat autem ois psonans qui nō propter aliquā necessitatē facit hec.

¶ Noua.

¶ Cur suauius cantū audimus quēz scimus q̄ quē ignoramus. Vtrū qñ cū cantilenā agnoscimus melius patet qui veluti calcē qd spectat assequit. Hoc aut p̄templationē facit suauiozem. An incidit vt auditor vna cū eo afficiat: quam notā illā exprimit cantilenā. Quippe qui aliqd succinat: sociumqz sese prebeat cantanti. Solet aut quisqz bilari securoqz animo cantare: nisi aliqua coactus necessitate id faciat.

¶ Et hui⁹ qd expositio sufficiens iam 5° apparuit caplo: repetit vō vt memorie amplius cōmendetur.

¶ Problema.

XLI.

Antiqua.

Propter quid bis pacuta aut bis quatuor non p̄cordant: bis diapason aut ita. Aut qz qd quidem diapēte est in emiolia p̄portionē: qd nō p̄ quatuor in epitrico: exñtib⁹ aut emolli⁹ tribus p̄sequenter numeris: que est epitrico: extrema ad se inuicem nullam p̄portionem habēt: neqz particularia erunt neqz multiplicia. Diapason aut quoniā est in duplici p̄portionē: bis hoc facto in quadruplici p̄portionē si fuerint extrema ad inuicem. Quare qñ psonantia rōnalein habentium sonum ad se inuicem est: rationem autēz: qui quidem habent bis diapason interpositionem ad se inuicem soni habent: qui autem bis per quatuor aut bis per quinque nō habent: qui quidem bis diapason consonabunt vtiqz. Alij nō nō per ea que dicta sunt.

¶ Noua.

¶ Cur nō bis diapente aut bis diatesseron redi psonantia pōt: vt bis diapason coaptari solet. An qd diapente cōsonantia posita in p̄portionē sexqualtera est. Diatesseron nō in sexquiltertia: qd si tres sexqualteri aut sexquiltertij numeri ordine disponant extremi nullaz inuicem p̄portionem habebunt. Neqz enim superparticularēs neqz multiplices esse poterunt: at diapason p̄tinentia qñ duplici p̄portionē cōsistit. Hac geminata quadruplam inuicē p̄portionēz extremi tenebunt. Itaqz cū psonantia sonorum inuicē p̄portionē obtinētuz sit: p̄portionemqz inuicē soni habeāt qbus diapason iteruallū p̄tinet: penitus nō careāt qd diatesseron aut diapēte habitudine copulantur: idcirco soni bis diapason esse consoni possunt: ceteri non possunt: ob eam quam reddidimus causam.

¶ Repetit 34^m vt ampli⁹ exponat. ¶ Deinde [Ant.] Soluit z p̄ assignat cāz p̄me p̄tis. 2° secūde.

2° ibi [Diapason.] 3° cōcludit intentum. ibi [Quare qñ.] Dicēs cām esse: qñ diapēte est in sexquialtera p̄portionē diatesseron in epitrica. bis igit ita dispositis numeris vt duobus sexqualteris z tribus etiaz numeris p̄r reiteratis vt tria ad quatuor. ex qbus erat epitrica: vt dictū ē p̄portio cū erāt simplices irrepēti tñ si extrema hui⁹ duarū cōsonantiaz duplent ad inuicē p̄iuncta nullā habebūt p̄portionē p̄surgētē inde: qd p̄sequit: qz talia nō reddunt neqz superparticularia neqz multiplicia: penes que vt vi suz est. 19. p̄portionēs assumunt musice. vñ apparet qd Arist. p̄sentit p̄thagorice bis ponētib⁹ solū: z nō cōcēdit cū p̄tolomeo ponēte fore p̄portionē cōpositā ex diatesseron z diapason p̄surgere ex multiplici z supparticulari. si enīz sumat bis diatesseron. puta p̄ma diatesseron sit: p̄portio trium ad quatuor. 2° vō sex ad octo. z p̄iungant extrema: vt. 3. opando ad. 8. nulla p̄portio p̄surgit p̄actaruz: multiplicis aut supparticularis. similr z in diapente vt si sumat exēpli grā vna diapente: puta cū duo cōparent ad tria z scda qñ. 6. ad. 9. ita vt duo cōparent ad. 9. nō eodē nulla p̄surgit p̄portio cum omnis vt sic constet in numero epitrico. Emiolo: duplici: triplari: z quadruplo. vt ostēsum est in anterieus. ¶ Deinde [Diapason.] Assignat cām scde partis di. quia diapason se habet in duplici p̄portionē si bis assumat ea erit in quadruplici extremis comparatis ad inuicem p̄portionum minoris z maioris: puta sumat bis diapason vt in vna quaz comparet vnū ad duo: z in reliqua duo ad quatuor. tunc si extrema cōparent ad inuicē vt vnum ad quatuor resultabit numerus qdruplus: iuxta quē dictū est diapason bis fieri. ¶ Deinde [Quare qñ.] Concludit intentū 3° dicēs. z ideo qz cōsonantia est compositio quedā tonoz habentū rationabilem z p̄portionatū sonū ad se inuicē. z hoc bz bis diapason: non autē bis diatesseron aut diapente z reliqua: qd declaratur qñ p̄portio siquidē quā hñt soni ad inuicē est hic inter se divisionē z p̄fractionē ad inuicē quandā: per quam resultēt ipsi p̄portionabiles armonici: vt bis diapason: qd non bz psonantia per quatuor aut quinque siue diatesseron vel diapente. sed vt dictum est tñ soni qui fuerint fm diapason duplicati consonabunt. alij vō minime: sicut ostensum est propter antedictam causam.

¶ Problema.

XLII.

Antiqua.
propter

Propter qd siqs alteraz netē accipiat aut hypatez accipiat: hypate sola videt subsonare: Aut qz neate maxime finies ⁊ depdita hypate fit. Signuz

at ab hypate neate posse canere: sicut eni exnte ipsa cam neate similitudinē accipiunt ab ipsa: qm at ⁊ echo cantus qdā ē. Tact⁹ est vocis neatis finietis sonus exns idē sono hypates mouet cōueniēter similitudini hypatez nite videt mouere. Neate eni scimus vbi mouet assūpta: hypatē at ipsaz vidētes icōprebēibile exntē: ⁊ sonum ipsi⁹ audiētes hāc putamus sonare: qd in mltis nobis accidit: in qbus neqz rōne neqz sensu possumus specificare certū. Ampli⁹ iquātū pcussa neate maxime tēsa accidit iugum moueri: nihil vtiqz erit mirabile. Adota aut oēs chordas pariter moueri ⁊ sonū facere non irrōnabile: alijs qdē igi⁹ neatis sonus alienus est finies ⁊ icipiens. Hypate at finies idem: nō opposito pprio suo motu illi⁹ videbit: oia eorū dē esse nō est in cōueniēs: erit at maior qz reliquaz chordaz sonus: qz be qdez a neate impulse molliter sonuerunt: neate autē tota sui ipsius potentia existens ipsaz fortissima est. Quare merito ⁊ seculariū ipsius maius erit qz qd est aliaz: quare breuis moueri sicut ipsis facias. Noua.

Cur siqs netē cū pulsauerit apprehendat sola hypate subsonare videat. An qz nete cū definit elaguescitqz: in hypatē trāsit. Indiciū qz hypates prius netem canere aptissime licet: etenim quasi neatem pre se ipsa ferat: similitudo experitur. cū aut echo quoqz ipsa cantus quidā esse pbe. Est eni vocis neate iā definētis tactio: tinnit⁹ qz ipse sono rīdeat hypate. Merito ob suaz affinitatē nete mouere hypatē posse. vñ neatez vbi se moueat apphēsa certo nouim⁹. At hypatē cū videamus in apphēsam: ⁊ tñ eius sonum pcipiamus ipsaz sonare credimus: qd in multis accidere solet: in qbus. s. neqz sensu neqz cōsitatione ppendere veritatē possumus. Ad hec si nete icu itēre accidat: vt iugum moueat nihil sane mix fuerit: eius at motu neruos oēs cōmoueri: sonūqz reddere aliquē pbabile ē. Sonus igi⁹ neate alienus ab ceteris ē: ⁊ cū definit ⁊ cū icipit: cū hypate nō cū definit idē existit. Qz si eius pprie motioni adiunctus ipse totus ē illi⁹ videat: absurdū haud quicqz hū dz. Amplior aut qz sonus reliquoz neruoz promiscuus hic exultat. Qm illi qdē a neate qñ ipulū submisit vel lente ⁊ leuiter ac molliter sonant. Neate aut ipsa fidium omnium vebementissima sua tota

potentia sonū reddidit. Itaqz secundaria eiusdem actio merito superior esse qz ceterarū pōr: pserim cū leuissimo motu ipse moueant.

Quare si quis cantu aut tactu alterā suscipiat netem siue extremā: qz multiplex vt visum est: aut hypatē accipiat simul pūgēs als qdē alterā vocē: tūc sola hypate sentit vltimo subsonare. nō qdē qz minorē sonum reddat: s3 sonat posterius: cū sonus ei⁹ finit: ipsa enim est illa ex qua relinquit sonus ille ficticius diutius resonatio dicta vel neate seu tinnitus. (Deinde Aut qz.) Soluit p assignās cam. 2⁹ pfirmat ⁊ declarat ipsaz magis. ibi 2⁹ [Amplius.] Primo igi⁹ dat cam hui⁹ di. esse: qñ cum sonus netes finit: depdit ⁊ occultat ppter resonatōnez hypatis: ceu maior motus depellit minorē: ea eni sola videt posterius subsonare. (Deinde Signū.) Scdo declarat per signū di. signū nobis demonstrans est qñ neate pōr amplius subsonare causata ab hypate diutius remanēdo post tactuz chorde qz neate alicuius alterius chorde. Vñ cū ipsa potissime sit cā vt accidat neate: oēs relique chorde iteratione suoz sonoz suscipiūt similitudinē ab hypate. (Nōsc qz neate interdū sumit pro nete: vt visus est 13⁹ ⁊ 39⁹. est eni qñ chorda iuuenilis ⁊ inferior: accipit etiam pro resonatōne 2⁹ que retinet diu post pcussione ceu hic: sicut eni neate chorda est inferior: ita resonatio etiā hypates est debilior sono pōr sic vt pcidat. Qz at ita sit oīdē etiā p echo: de quo dictum est 11⁹. q est qdā cātus seu sonus reflexus: est enim hic echo cantus aut sonus vocis: siue soni resonatio finietis: exns idē cū sono hypates pncipaliori: qñ fuit eius tactus: differēs tñ pōr ⁊ posteriori fortiori ⁊ debiliori: nā cū aliqd mouet ita vt dēter adapte similitudini soni qui fit s3 hypatē postremo: tūc apparet: ac si nete actu tēgeret: resonatio sigdē hypates vñ sono pncipaliori netes adaptari: tā enim imēsus est hypates sonus: qz deficiens equiparatur sono netes pncipaliori: qd ostendit: qz neatem alterius chorde ab hypate scire dicimur quādo tangit prelibata chorda: ⁊ mouet ab ea altera: sed secus accidit circa hypatem: quoniam etiam si videmus qz hypates nō comprehendatur ita vt manifeste tangi eā sciamus: sonuz tamen audientes in cōmuni: extimamus ppter ipsius diuturnā resonatōnez fore ipsius: qd declarato qz id nō solum hic accidit: vey ⁊ in multis alijs rebus: de quibus non habemus perfectā rōnē neqz sensum ppciacem: ex qbus possumus certificari oīno: in talibus tunc accipimus inde aliquā opinionem extimatione debili coniectura. Sic itaqz hypate sonat pre alijs. neate etiā que vltimo relinquit ipsius extat: que aliaz occultat ⁊ depedit neatez. (Deinde Amplius.) Scdo confirmat causam pdictā vel alterā subiungit di. qz nō est mirabile aliqd si ptingit iugū moueri subito a situ suo cum hypate fuerit maxime tensa: si accidat qd pmissus est: neqz etiā mix si omnes tūc chorde alie pariter moueant ⁊ sonum reddant: cum iugum cui imittunt a sua mox mouet pōrtione: s3 tamen sic accidat: sonus neates q fit ab alijs chordeis preterqz ab hypate: extremus est ⁊ debilis in pncipio: ac etiam in fine: cum in hypates concidat sonus. sed hui⁹ sonus incipiens ⁊ finiens idem permanet: non enim sono apponit seu adiungit aliaz: ceu e contra: ipsa enim pporio concitata motu: videbit qz omnes soni sint earundē chordaz aliarum eius: cuz in eam concidunt occultati: qz etiam cum sit soni ceteris fortioris id nō reputat incōueniens: quare tunc sonus ipsius erit maior qz sonus aliarum chordaz: nam alie quidem impulse mollem reddiderūt sonum ⁊ paruum: ac si esset quedā neate hypate: cuius eadem est neate tota: cum extat fortissima virtute ceterarū

Neate qd
⁊ pro quo
sumatur.

Echo qd
hui⁹ mo/
di signifi/
cet.

Particula

chorde: qđ principalior ostendit ipsius sonus. Per iugū siquidem audio scabellum super qđ sustentant chorde: aut illud vtr sup qđ innixe coextendunt. Vel per iugum intelligit singensim: siue punctionē duoz tetrachordoz in mese: vt videbit 44°. ¶ Deinde Merito. ¶ Concludit tertio intentū di. quare non imerito seculariū ipsius hypates vel conterminatio siue finis: solent enim musici & maxime pfallentes in diuinis in fine dicere: seculorū amen. est maius & diutius pdurans qđ seculariū reliquaz chor: daz: quapropter reliquis sicut ipsis existentibus breuis motus in hypate longi neates omnium pterminantur in ipsam: & ideo tam solam accidit subsonare: vt cōponatur huius fmo ita: chorde videť subsonare sola siue post alias resonare: cuius neate diutius permaneat post cessationez aliaz neates. Talis quidem vt declaratus est hypate est. ¶ Nosce qđ pōt cā huius breuiter talis assignari: qđ hypate sonum reddit grauem qui extendit fm longum latum & profundum: relique vō ad ipsam acutū: qui fm longus seu visus est 11°. tardius autem quietatur sonus aeris fm plures moti dimensiones qđ fm vnam: cum etiam dictus sit: graue tarde & multum moueri: acutum vō econtra: vt visum est sepius antea.

Problema.

XLIII.

Antiqua.

Propter qđ delectabile vnus cantus est: si ad lyrā & fistulā cantāt. Aut qđ oē delectabile mixtū delectabili vnū est. Fistula at delectabilior est lyra: qđ & cantus hoc mixto lyra delectabilior vtriqz erit: quoniam mixtum in mixto delectabilior est: si vtrorūqz sensum aliquis simul accipiat. Vnū enī delectabili⁹ est oxymelle: ppter id qđ mixta sūt magis ipsi que nā mixta qđ que a nobis. Est enim & vni⁹ qđ est mixtū ex acuto & dulci humore: manifestat autē & granata vocata muza. Cantus quidē igit & fistula miscentur sibi ipsis p similitudinē: spiritu enī vtraqz fiunt. Sonus autē lyre qm aut nō spū sit: aut minus sensibilis: qđ qđ ē fistule icōmiscibili⁹ est voci. Faciēs at differentia sensui minus delectat quēadmodū in saporibus dictū est. Amplius fistula quidez multa suo sono & similitudinē occultat peccatorū que sunt cantus. Lyre autē soni existentes tenues & incōmiscibiles voci: fm qđ cōsideratī & existentes sibi ipsis manifestius faciūt cātus peccatū: quēadmodū regule existentes ipsozū. Multis aut in cātū culpatis: cōmune ex vtriusqz necesse est peius fieri.

Nota.

Cur suauius cātilenā audimus cū ad tybiam qđ cū ad lyrā cantāt. An omne suauē qđ mixtū cū suauior est: suauius reddit. Atqui tybia qđ lyra suauior est. ergo cātilena quoqz mixta cū tybia qđ lyra suauior sit. Ad qđ sensus amboz pceptat. Vnū enī acer⁹ & vni⁹ suauius est: qm que nā pmiscet longe ann⁹ teporant qđ que a nobis miscēt. Vni⁹ qđ p p acido ac dulci sapore mixtū est. Probari hoc idē pōt vel ma-

lis p p cis que vinolēta appellam⁹. Ergo cantile & tybia misceri sibi met admodū suā ob filia dinē possunt. Spiritu nāqz vtraqz pficit. Sonus autē lyre qm non spiritu fit: aut minus sensibilis qđ tybiarum minus voci immiscere se potest. Qđ cū ad sensum discrimen pariant non imerito minus dimulcēt: quō dictū de saporibus est. Adde qđ tybia sonitu cognatio neqz sua errores multos cātilene occultat. Sonus lyre cū tenuis vociqz cōmisceri minus idoneus sit: ipse per sese patens suūqz genus sincenū custodit: oēs cantilene errores posita quasi regula patefacit. Cum vō multa perperam in cantando agantur qđ promiscuum ex erratis recteqz actis prouenit deterius esse necesse est.

Quare

cantus vni⁹ cū altero mixtus vel cāt⁹ vnici⁹ delectabilis & suauis existit: puta si fuerit ali⁹ qđ cātus in sono lyre vel fistule. & adhuc delectabilior est cant⁹ fistule qđ lyre & p se & p iect⁹ cātui: ita vt triplex fiat cōparatio. puta cāt⁹ simplicis ad simplicē: vt fistule ad lyrā: & cōpositi ad cōpositū: sicut fistule & cāt⁹ ad lyrā & cātū. ¶ Deinde Aut. ¶ Soluit & p assignat cām qđ cantus vni⁹ cū sono alteri⁹ vel cantus vnici⁹ sit delectabilis di. pns cām cē: qm delectabile oē cōmixtū est: & mixtū ex diuersis vt declaratū est 38°. qđ sic delectabile vnū existit: cū tūc vniformi⁹ sensus moueat. ¶ Deinde ¶ Fistula enī. ¶ Cōparat 2° fistulā ad lyrā penes delectationē. & assignat cāz qđ son⁹ fistule ē delectabilior eo qđ lyre. 2° ibi Aut. ¶ Dicit p qđ fistula est delectabilior infirmo auditui qđ lyra. vñ etiā cātus cōmixtus ex voce & fistula erit iocundior cōmixto ex voce & lyra: & h qđ illud mixtū est delectabilior eo qđ simplex & in mixtū: dūmō mixtura vtrorūqz miscibiliū sentiat: vtrūqz exis tñ in qđā punctione. ¶ Deinde ¶ Vnū. ¶ Declarat 2° in mixtione nāe & artis. d. qđ vni⁹ qđ est simplex arte: cōmixtū tñ nā est delectabili⁹ oxymelle: seu acrimelle: qđ est in arte pstructū ex melle aceto & aq. Propter qđ vina ipsa sūt ampli⁹ mixta ea que sūt nāe qđ in mixtione artificiali p nos pstructa: sicut illa qđ oxymelle. in porī enī vera extat mixtio. in oxymelle vō sensualis tñ. nā vni⁹ qđ est mixtū quoddā nāe cōponit ex humore acuto & dulci mixtione sufficiēter certa: qđ manifestat granata noiata muza seu messa. i. media: sūt. n. tria spē: dulcia: acida: & media: cōmixta ex dulci & acetofo sapore: & iō magis delectat qm in vno tertio scā sūt nā talia qđ si miscerent arte dulcia cū acidis. qđā quoqz hz ex melle loco ei⁹ qđ expositū est oxymelle. qđ nō sic approbo: qm id expositū qm. ¶ Deinde ¶ Cantus. ¶ Applicat ad ppositus cōcludendo di. itaqz cantus & fistula cōmiscēt sibi ipsis ppter similitudinē quā habēt in adinueniē: qđ oñ di: qđ vtriqz vt cātus & fistule soni pficiunt flatu. ex ore enī p deunt: sed sonus lyre non: sed potius tactu cōstruit rotatiuo. que aut filia sunt adinueniē delectat amplius: cū delicia causeť ex punctione puenientis cū pueniente. 4° de acci. ¶ Notandum qđ mixtio vini pportionalē sono compositi & facto ex fistula & voce: que autē oxymel simplici: aut composito ex voce & lyra respectu alterius qui ex fistula. ¶ Deinde ¶ Aut. ¶ Soluit assignans cāz quare sonus lyre non vt qui fistule est delectabilis. 2° ibi ¶ Amplius. ¶ Dicit prius id esse qm sonus lyre minus est sensibilis qđ sonus fistule. quare. minus enim componibilis est cum voce: hz enim dīam: vt iam visum est ad ipsam: ex illo aut quod dīam

diāni et diuersitate ad sensus huius minor sentit delectatio: sicut apparet in saporibus arte et nā imixtis. (Deinde [Amplius.] Amplius assignat cām scōam di. q. fistula ppter suum sonum et eius similitudinē: q. sua fortitudine soni excellit vocē cantantis obregit multa peccata in cātū prin gētia: sed soni lyre: q. subtiles sūt et parui et icōmiscibiles voci: cū p se p̄siderant: put in seipsis extāt et nō in alijs q. bus occultant: manifestū faciūt: q. circa ipsos peccatū accidit in cātū. nā in ipso sicut in alijs sciētys sūt canon. qdā p quos armonice canit: a qbus cū recedit ptingit in cātū peccare. Quare subdit q. accidit in istis nō recte p̄dictos canones obseruātib⁹. alia lra. multis ac melior vt peccent et culpenē in cantu. qd enī cōe existit vt ex vtriusq. pfectus puta voce et instrumēto sicut lyra necesse deterius perfici eoz dissonantia ptra regulas armonicas factum.

C Problema. XLIII. Antiqua.

Ropter quid septē quidē media vocat: octo aut nō est medium? Aut q. septē chordaz fuerūt antiquitus consonantie septē aut habent mediū. **A**mplius eoz que sūt in medio extremitatū mediū solū principiū quoddā est. Est enī altera extremitatū declinātū in aliqua distantia p mediū: qd principiū est: hoc est mediū. **Q**m at vltima mediū est psonatle neate et hypate. **H**oz aut in medio reliq. soni: quoz media vocata sola principiū est alteri⁹ tetrachordi: iuste media appellat. **E**oz aut que sunt in medio quarūdā extremitatū mediū erat principiū solū. **N**oua.

Cur neruū mediū in cōcentibus vocamus cū iter octo nullū mediū sit? **A**n q. olim p̄cētus neruis septē p̄stabat: quoz mediū est. **E**oz itē que iter extrema prinēt: solū mediū p̄cipiū quoddā est. **Q**d enī in medio sitū est eoz q. in aliquo iteruallo ad vtrūq. vergūt extremū s. principiū et mediū est. **C**ū aut extrema cōcentus neate et hypate sint: hisq. iteriaceant: reliqui soni quoz mediū noiatus solus principiū alterius tetrachordi est: iure mediū nomē habuerat. **P**riNCipiū enim idē esse dūtarat patuit qd mediū est eoz: que inter aliqua claudunt extrema.

Repetit ^{z^m} et vtrūq. ^{33^m} di. q. re. 7. di. hīc mediūz rē. **D**einde [Aut.] Soluit et p̄ assignat cām: et idē apparuit ^{z^o} q. mētionem fecerat de medio. ostēdit quō accipiat mediū cū di. 7. hīc mediū: cui⁹ grā p̄blema reperit. ^{z^a} ibi [Amplius.] Dicit igit q. vno mō di mediū quoddam principiū exis mediū inter duo extrema: nā illud p̄n^m qd p quandā distātiā equalr declinat ab vtroq. extremoz di mediūz: sicut in aliqua psonantia dare duo vltima: vt vnus sit sonus causatus ab hypate fortis ē exstens. scōs a neate siue nete: inter quos est dare plures sonos medios distātes ab extremis s. magis et minus: cū iter vnū et septē: q. iter media vt. 5. reliqua dicātur media. **N**ōn^m q. hui⁹ mediū di p̄n^m: eo q. est habitus qdā vtrius qui p̄n^m extat actiū cū sit diuisibile hīs quātitatē. Est et aliud mediū vere idiuisibile qle mediū dicunt solū illi hīc quoz mediū est p̄n^m alterius tetrachordi qd nō appellat vere p̄n^m sed medium magis: sicut possitis. 7. chordis.

4^a quidem vt mese repetita cū tribus superioribus et inferioribus etiam tribus constituunt duo tetrachorda. tūc mese vtrobiq. vere medium extrat. verbi gratia.

Dypate		Et huiusmodi duo
Parhypate	p ^m tetrachordū.	tetrachorda s. m. sin
Lychanos		geusim ordinat. cū
Mese		aut fuerint. 8. chor.
Paramese		de s. diegeusim cō
Paranete	z ^m tetrachordū.	putant. (Deinde
Nete		[Eoz.] Nūc repe

tit mediū p̄us hoz et appet sic. igit mediū ē duplex. vnūz quidē geometricū siue quo ad nos aut p abnegationē extremoz. Aliud vō arithmeticū seu rei vel p indiuisibiles equidistātiā ab extremis. apparet deniq. q. s. m. p̄ modū pōt dici de octo. Unde p̄mo mulice in octochordo due semp medie reperiunt: et nō vna media pōt inueniri.

C Problema. XLV. Antiqua.

Ropter qd multi cātates saluat magis ritbmuz q. pauci? Aut q. magis ad vnū aut et rectorē intendūt: et tardius incipiūt: qre facilius ipsuz adipsunt. **I**n veloci qd enī magis sit peccatū. Accidit aut duci attēdere multos. **A**ppropriat⁹ at nullus vtrūq. ipsoz illustrabit eleuas multitudi ner in paucis at magis illustrant: pp qd s. m. se in seipsis magis exercitant q. apd ducē. **N**oua. **C**ur melius multi cū cantāt seruare numeros possint q. pauci? **A**n q. multi magis vnum du cemq. respiciunt: tardiusq. incipiūt. **I**taq. facilius assequi idē possunt: plus enī erroris solet comitti in celeritate. Accidit autem vt suo duci multi q. pauci sint attentiores. **S**egregans vō sese nemo eoz exuperat a multitudine clarere potuerit q. q. inter paucos facilius proculdubio poterit. **Q**uamobrem inter sese ipsi per se potius q. cum principe certant.

Repetit ^{zz^m} p̄blema. **D**einde [Aut.] Soluit et p̄ assignat cām et iam vīsus est. ^{z^o} declarat assignando diāni iter habētes ducē in cātū et nō habētes: cui⁹ cā reiterauit sermonē. ^{z^a} ibi Accidit. [Di. 2°] p̄tingere q. multi ad ducē attendāt vt eoz cantus saluet p̄amplius: qm cū multi fuerint: nullus ipsoz determinat vt eleuant do vocē suā ppter multitudinē nō parū possit illustrari: et sup alioz voces suas extollere: cū plurimi magis valeāt q. vn⁹ appropriat⁹: s. in paucis cātātib⁹ id pōt sufficiēter p̄tigē: qre pauci cātates plus s. semetip̄os excitāt vt singulariter appareāt in cātū suo illustrati q. q. apd ducē plus res cātates existūt: nō. n. sigillatim: s. ad ducē excitant.

C Problema. XLVI. Antiqua.

Ropter quid in acutū dissonāt pluri mi? Aut q. facilius acutuz dimittere q. graue. **C**antant igit acute magis et in quo cantant peccant. **N**oua.

Cur vox in p̄e acutā cant⁹ magna ex pte de generat? **A**n q. acut⁹ facilius q. graue cantat. **A**cutuz igitur et vtrius cantant. **S**umq. id faciunt errorem crebrius committunt.

Problemata. A.

3 4

Particula

Cuius precessit expositio 26^a et veritas iam illic apparuit cuiusdā apparentis contrarietatis inter 27^m. et illud cum dictum sit ibidē difficilius esse acute cantare q̄ grauius. hic autē videtur contrarium dici.

C Problema. XLVII. Antiqua.

Ropter quid antiqui septē chordas facientes psonātiās reliquerūt hypatēz: sed nō netem reliquerūt? Aut nō hypatē s; nō parameseā appellatam abstulerūt: tonilē distatā. Utebant vltima media densa in acutum: ppter qd̄ mediam ipsam appellauerūt. Aut qz erat superioris tetrachordi finis: inferioris autē principii: et mediū habebat pportionē tono extrematū. Noua.

Cur veteres cū neruis septē cōcentus disponentes: hypatē non netem reliquerunt? An non hypatē: sed eā que paramese nra tempestate vocat: toniqz interuallum reliquerunt. Ultima xō densa in acutum pro media vsi sunt quam obzē mediā quoqz eā appellarūt. An q̄ superioris tetrachordi finis principii erat inferioris et medium tono pportionē extremoz tenebat.

Repeatit 7^m et apparuit tā ei⁹ expō. **C** Deinde Aut.] Solutio dupl^r: aliter tū q̄ p̄us di. pmo q̄ nō abstulerunt de. 7. chordo hypatē: sed nō pro neqz chordā dictam paramese seu trite. sed abstulerunt vt ppositū est netem. et per p̄is toni distant iamqz attenditur ab vna chorda in aliam siue ab vna voce in alteram: ceu vt rectō stituunt enim due voces tonuz: ita q̄ vna chorda cassata tollitur vox vna: et p̄is tonus: cum ex duabus p̄ter vocibus. Auferentes autē netem ne armonie destruerent: euz media chorda paramese. puta primo modo medij dicto 4. 4. supplebant defectum nere sublato: utebant enī media. s. paramese loco vltime. s. nete: qd̄ erat cum extendebant eam intantū vt sonū redderet acutū ad modū nete: ita q̄ cū hypatē p̄stituerent diapason: sicut cum nete p̄existente: et merito: qm̄ chorda extensior acutiorē reddit sonū: grauior autē tardiorē: q̄re mediaz appellauere: eo q̄ mediū bz virtutem extremi ad ipsuz cōparatus. s. minus enim extenta plus tenet locū medij: amplius vō extremi: aut erit pollichordū diezeugmenon. i. disunctū vbi chordaz reuerant aliq̄ue vel duplant vt apparuit 13°. **C** Deinde Aut.] Assignat aliā cām di. qz media chorda vt paramese virtute quidē et non distantia vt tactus erat finis tetrachordi superioris et principium alterius tetrachordi inferioris vt visum est que fm̄ q̄ existit media bz pportionem ad extremitates ambas suo tono fm̄ q̄ fuerit isti extremoz cōparata vel alteri. nam medium comparatū ad extremū videt̄ alterum. 5° p̄phys. aut ordinabat paramese aut mese vt distantia etiā fere sit media. Sic igitur qz paramese bz vicem extremoz vt mediū: et qz per eam ambo constituuntur tetrachordi virtute saltem siue nete.

L. c. 52.

Dubium.
Solutio
Paramese
sem̄ ant.
quozē in
uēnone cē
ip̄a nete.

C Dubitat: qz dictū est in 7° q̄ non abstulerūt netem sed tertiā. i. tritem siue paramese. **C** Dicendū q̄ antiquitus fuit prius paramese q̄ nete inuenta ceu p̄tactus est 13°. deinde superueniens **T**erpādus extrahens tertiā chordam vt paramese a chordarum ordine: netem loco illius adiunxit: ita vt primitus nō fuerit nete: postea vō adinuenta extiterit. Et sic vtrūqz verificabit̄ pblema.

C Problema. XLVIII. Antiqua.

Ropter qd̄ i tragedia chori nō hypodoristiuz: neqz hypofrigistiē cantāt? Aut qz cantū minime habent be psonātie quo indigent magis choro. Cōsuetudinē aut psonātiā que qdē est hypofrigistiū opatiū: ppter qd̄ et i gerionē exitus et dearmatio in hac faciebāt. **H**ypodoristiū at magnificū et stabile: ppter qd̄ et citharicissima est psonātiā. **H**ec aut vtrāqz choro qdē icōsonantia: eis autē que sunt a scena magis ppria: illi enī heroū imitatiui: hi at duces antiquoz solū fuerūt heroes. **P**ropriū at hoies quoz est chorus: ppter qd̄ et puenit ipsi lamētabile: et quier⁹ mos et melos humana enī. **H**oc aut habet alie psonātie. **A**dinus aut illis q̄ est hypofrigistiū: diuina vlt furiosa: aut et bacchias: fm̄ hāc qdē patimur aliquid. **P**assini autē ibecilles magis fortibus sunt: ppter qd̄ et ipsa puenit choris: fm̄ autem eam que est hypodoristium operamur: qd̄ non est propriū choro. Est autem chorus curator inopinabilis. **B**enivolentiam enim solum p̄bet quibus adest.

Noua.

Cur tragediaruz choris: neqz subdorio: neqz suffrigio cantādi genere vti mos est? An q̄ modulum prestare pcentus bi nequeunt: quo certe choris magnopere opus est. **A**dores xō suffrigium obtinet vsui rez deputatos. Quāobz in gerione ercurus: et arma eo ipso p̄certu aguntur. **S**ubdoriuz xō magnificū p̄stās graueqz est. Quocirca oium maxime pcentuz cithare accōmodandum. Sed hec ambo vt choris minime p̄gruūt: sic scenis esse familiariora p̄bant. **E**tenim scena heroum facta dictaqz simulat. **V**eterē autem solos duces fuisse heroas p̄stat: populi homines sunt quibus chori consistunt. Quapropter choro cōpetūt mores: moduliqz tranquillī et flebiles. **H**ec enim humana potius sunt. **Q**ue minus ceteri p̄cētus prestare queūt: minimeqz ipse suffrigius: hic enī animos lymphatis files reddit: cogitqz debacchari. **A**t xō mīolidius nimirum illa prestare potest. **I**raqz eo ipso affici possumus: sunt autē patibiliores qui inualidiores q̄ qui validiores sunt. Quāobz id genus choro tribuimus: subdorio xō atqz suffrigio agimus qd̄ choro non conuenit. **E**st enim chorus cliens quidā curatorqz ociosus. **Q**uipe qui benivolentiam dūtaxat bis exhibeat quibus adest.

Repeatit 30^m vt amplius exponat di. quare chori fm̄ tragediā nō cantāt cātū hypodoristiū et multo minus hypofrigistiū: q̄ aut ista exposita sunt 30° antea. **C** Deinde Aut.] Solutio et p̄ in cōmuni di. causaz esse: qz

buis

h^o p^osonat^oie putā hypodozistie ac hypofrigie nō hnt mo-
dū cātadi q̄ ampl^o idigēt cātates cantu chorico: alie. n. cō
sonat^oie p^oportioe idigēt chozi & alie leges cōdice sub q^o
hypofrigi^o p^onef cāt^o & hypodozic^o: vt appuit. 15. C De-
del. Cōfuetudinē. Jz^o declarat solonē in spālī postea notifi-
cat qd sit chorus. z^o ibil^o Est at. J Adhuc oñdit qles sint can-
tus hypodozitū & hypofrigi^o: z^o chorici. z^o ibil^o p^oro-
p^ou at. J Dicit p^o q^o ex p^ofuetudine lōga est p^osonat^oia quādā
p^ocipere in cantu: ab ifantia. n. mox audiunt: z^o iō leges can-
tus qdā fuerūt appellati vt visuz est. z^o qdē p^osonantia
p^ofuetudinarīa s^o cantū hypodozistū & hypofrigistū atten-
dit: maxie cū opatiūū exiltat: ipso. n. laborātes incitāt ad
opus: vt p^o in sono quē emittūt: antenas in malos eleuan-
tes: z^o iō cant^o q^o fuere antiquis ap^o Herionē z^o gētē dalma-
ticā faciebat exitus tādē z^o terminatōes in p^osonat^oia hypo-
frigiā sicut z^o dicti rambi. deide p^ocidūt i^o ipas vt visuz est
30°. C Deidel. Hypodozistū. J Ostendit scōdo q̄lis sit can-
tus hypodozistū. di. q^o cantus hypodozistū est magnifi-
cus laudabilis virilis stabilis vnde inter ceteras p^osonan-
tias forte citharicissim^o existit: p^opter qd lydiū dictū sit vt
visuz est 30°. z^o in his indicat sue rōnis maior. C Deinde
J Dec at. J Oñdit q̄lis sit cantus choricus subdēs minorē
di. q^o hec vtraq^o p^osonantia putā hypofrigiuz & hypodozis-
tū relatōe cant^o chorici est incōsonat^oia: vñ ē ipis exnea:
s^o magis p^o p^odictis duob^o cantādī modis ē p^osonat^oia a sce-
na dicta exis vt visum est p^omus mutatur: z^o h^o qdē p^oso-
nat^oie modi appellati cōmutatū erāt in vsu ap^o heroes.
ip^osi. n. soli fuerūt duces z^o gubernatores antiquoz: incitan-
tes ipos in actus hui^o cantib^o vt in bellū vel aliud z^o p^ope
hypofrigiū: opatiū enīz magis. C Deidel. p^oprop^o autē. J
Ostendit qualis z^o quoz sit choricus cantus di. p^o q^o hoies
singulares z^o priuari sunt illi quozus cantus est choricus: z^o
p^opterea fruuntur his que ip^osi: sibi. n. puenit vt sit lamē-
tabilis inducēs in pietatē hoies etiā agrestes: z^o quiet^o mo-
re honestus z^o melodiosus maxime: hec. n. humana sunt z^o
māsueta. z^o iō amatores tali genere cantandī vunt in de-
mulcēdo p^omitus domināz aios suos agrestes. C Deide
J Dec at. J Ostendit scōdo q^o talia minus insunt ceteris cō-
sonat^ois a chorica. di. q^o relique p^osonat^oie p^ofate min^o p^ofici-
pāt p^odictis. naz hypofrigia est diuina seu legalis vt appa-
ruit. 15. z^o 28. vel furiosa incitās hoies in tumultū z^o furia.
vt est bacchica praua stolidā iuxta illud noni 34°. p^opter
qd bacchici artifices vt frequēter sunt mali: iuxta sigdez
h^o p^osonat^oiaz iperfectaz modū patimur aliqd: cū aut pā-
timur ibecilliores amplius fortibus reddimur: z^o ideo nō
possum^o cantū tenere choriciū: sed leges facimus z^o a scena
vt dictū est 15°. Sed q^o his opposite sumus dispositi cum
cantus est lamentabilis z^o tunc cōpetit dispō n^ora z^o poten-
tia cantib^o choriciis: p^ot enim ipos seruare q̄uis extēt la-
boriosi: nō aut puenit: vt dictū est hypofrigia p^oprie ip^osis:
operatiua. n. sicut expositū est. C Deidel. Est aut. J Ultio
manifestat qd sit chorus di. q^o chorus ē sicut qdā curator:
studet. n. remouere curas z^o sollicitudines ab audiētib^o est
z^o inopabilis. nō. n. icitat ad act^o: vt hypofrigiuz: s^o solū be-
niolentiā z^o cōplacētā iducit gbus auditu occurrunt: nō
enī post scm relingit cū sono aios demulcere laboret.

C Problema.

XLIX.

Antiqua

Propter quid sonorum facientū cō-
sonantia in grauiori est mollior: Aut
quia in melodia sua voce mollis est
z^o quietat: ea autēz que est rithmi im-
mixtione aspera z^o motiua. Quoniam autēz gra-
uis sonus mollis z^o quietus est: acutus autē mo-

tius: z^o habentibus idem melos erunt utiq^o
mollior grauior in eodē melos magis. Erat at
melos ipsi molle.

Noua.

Cur sono grauiori mollior modulatio conti-
neatur: An q^o modulus sua quidē natura mol-
lis est z^o quietus: s^oz admitti numeri ratiōe aspe-
rior redditur z^o mouentior. Quz igitur grauis
sonus mollis quierusq^o sit acutus p^otra mouēs
z^o irritans p^oropterea eorum quoq^o qui eundem
modulū habent mollior esse debet: qui grauior
eodem modulo continetur. Modulū nāq^o
mollem esse eorum dictum iam est.

Quare cōsonantia ex grauib^o causata sonis est mol-
lior z^o delectabilior q^o ex acutis p^ostituta. C De
indel. Aut q^o. J Soluit primo ostendens q^ore p^osonantia vo-
cis grauioris est mollior. scōdo ad aptat ad eam que sonoz
illicl. Qm aut. J Di. cām esse: q^o h^o cōsonantia in melodia
p^opter suā vocē delectabile: ex qua p^ostituitur: mollis est z^o
quieta: iuxta illud qd dictuz est prius de cantu chorico: s^o
fere per oppositum consonantia rithmica ob suam mix-
tionem minus consonaz: aspera existit pungens auditum
z^o immutans mox subita quasi alteratione nature p^oelia-
tūa. C Deindel. Quoniam aut. J Applicat ad sonum dicens
similiter esse in sono: quoniam grauis vt dictum est de voce
mollis est z^o getus z^o amenus: sed acutus asper est z^o cōmo-
tius. vnde posito q^o extat vtrobiq^o eadem melodia: illa
que erit grauior mollior z^o delectabilior in eodē melodia
magis. nam melos ipsius est molle quasi dulce. C Notā-
dū q^o p^osonantia debet constare ex acuto z^o graui. mollior
tū est z^o amenior cū in graue tendit q^o q^o in acutum.

Armoni-
ce p^osonā-
tie q^o p^oro-
p^oia sūt: z^o
vt fiat mol-
lis z^o ame-
na qd reg-
natur.

C Problema.

vltimū.

Antiqua.

Propter quid equalium doliorum z^o
similium: si quidem alterum vacuū
fuerit: alterum xō ad mediū plenū:
diapason consonat echo. Aut q^o du-
plex fit ei que est ex medio: ei^o que est ex vacuo.
Quid enim differt hic q^o in fistulis: videt enīz
velocior motus acutior esse: in maioribus aut
tardius aer obuiat: z^o in duplicib^o tū: z^o in alijs
proportionale. Cōsonat aut diapason z^o dupli-
citer itur ad medium.

Noua.

Cur parium simillimumq^o doliorum: si alteruz
inane alterum dimidiatū sit echo diapason cō-
sonatā resulat. An q^o echo dupla dimidia-
ti ad inanis existit. Quid enīz in istis potius q^o
in fistulis res euariet: motū nāq^o eundem acu-
torem putamus: quez velociorem. Ampliori-
bus xō aer tardius occurrit: vt duplis duplo
z^o ceteris ad proportionem. Atris quoq^o du-
plus diapason ad subduplū consonat.

C Explicit decimanona particula.

Quare si aligs accipiat duo dōlia eiusdē mēsure q̄st
tatis figure z^o vlr similitudinis oīs in oib^o sit eq^o:
litas nisi in his in gbus sit cōparatio: vt visum est 5° 25°.
puta q^o vnuz sit oīno corpore solido vt liquoze aliquo va-
cuū plenū tū aere: idem. n. apud vulgus est vacuū z^o plenū

Particula

Ca. 3. cir
ca me.

aere 7° topi. 7 altez sit semiplenū 7 pcutiant ēt eq̄l^r quo
cūq; in odo ambo: vel clamef in iplis: tunc echo resulat
ex his per refractionez ad partes reddit symphonā dia
pasonicaz. **C** De inde. **Aur.** **S**oluit. 7 dicit pmo causam
esse qz sonus causatus ex vacuo vase se hz ad sonū causa
tus ex semipleno in dupla pportione: p̄tinet eniz bis eius
totū qdem vacuū oē id qd seminuacū: dictū est aut 13° q
diapason ex numero duplici nascit. **C** De inde. **Quid. n.**
Secundo remouet dubitationē. qz crederet aliquis q ex
sonis talium nō resularet symphonia sicut ex sonis alio
rū: 7 ideo subdit q nō est aliqua dīa quin ex sonis istoz
cōstituatur diapason cōsonātia ceu ex sono fistulaz 7 hz
instrumētoz motoz spū seu tactu: qd ostēdit inuētoz mu
sice malleoz soni pportione: vt dictū est p: q si quidem
cōtingere bene pōt: cū vbiq; in talibus rō semp pportio
nis dupliciter obseruet: qd ostēdit: qz diapason causatur
ex acuto 7 graui: qd huic accidit. nā motus velocior fact⁹
in semipleno angustia loci pcipitur esse acutior: in maiori
aut tardius mouet: 7 obuiat aer resistēti pp plurimā q̄ti
tate ipsius motū 7 per lōgā distātiā vt visus est 11°. ita q
in his que sunt dupla in adiūicē 7 in alijs etiā que aliqua
pportione hnt numeralē iter se psonat: 7 efficit penes ou
plaria diapason. cadit. n. duplex iter 7 distātia extremi ad
mediū vt in pleno: vnū āt in seminuacuo: cū altez p̄tineat
pleni medietatē: fm vō epitrica diatesseron 7 emiola dia
pēte zc. vt mōstratū est. 13. Ex his vtiq; q̄breuius p̄die
runt in lucē vtiq; circa liberales artes: 7 maxie mathe
maticā. pblemata grādi textuali caligine euz eius corru
ptione inuoluta quādoq; in qbus etiā qz plurimis extra
nea non grādis vtilitas que hodie appetit sūme reperit.
Quare ipsa celerius pcurrimus: aut desinceps circa reli
quas partes phie naturalēq; maxime pblemata taz cir
ca cōposita q̄ simplicia existentia tractabuntur.

Ex quo
diapason.

C Incipit vigesima particula in qua agit de his
que sunt circa ens mobile.

C Problema.

I

Antiqua.

Propter quid salsa aqua apia qui
dem recipit: porrum autem non?
Aut quia huiusmodi quidem im
becilles radices: hz nō fortes. For
tius aut ipassibilis est. **Nota.**

C Cur aquam salsam apium recipit: porrum re
cusat. An q alterius radix imbecilla: alterius
valida est. Impatibilis autem qd validius.

Particula

vigesima in qua postq̄ Arist. determi
nauit de pblematibus mathematicis
circa quātitatē existentib: redit ad determinandū de his
que sunt circa ens mobile magis: 7 primo circa ens mobi
le minus perfectū. scdo circa pfectū maxime: qd est com
pletū 7 vltimū a nā intentum: puta hominē. 2° ibi. In p̄n
cipio 27° partis. Adhuc primo agit de pblematibus cir
ca ens mobile cōpositū. 2° circa simplex. 2° ibi. In princi
pio 23° partis. Etiam prima sequestratur in duas partes
vt apparet per rubricā. pmo enim determinate de pble
matibus circa ipsa vegetabilia. 2° circa illa que ex eis p
ducunt. scda in principio sequentis particule. Proponit
igitur questū dī. quare aqua salsa suscipit 7 sustinet q in
ipsa nascant ac etiā nutrant apia. nō aut porrum etiam
trāsplantatū in ipsa nō viuūt: qd tū vī calidum 7 siccum
esse vt apiū. **C** Nosce q per aquā salsā audio aquā oēs
extraneum habentē sapore 7 horribiles: siue sit salsa siue
sulphurea 7 aluminosa. tales enī aque nō solū nō recipiūt

porrū: imo etias sicce arenose saluginosēq; **S**cias etiam
q aq nō debet esse multū pfunda: qz 7 tunc apiū nō pos
set terrā attingere: 7 ita nō recipi: cū elementū simplex nō
vegetet aut nutriat vel extranee valde. Est autem apium
olus seu herba nota duplex existēs: domesticus: cuius nā
est ca. in p 7 sicca in 2°. 7 eius spēs est leuissime: 7 syluestre
cuiusmodi fm Diascoridē sūt plures ad tertius ptingen
tes cōplexionis gradū. Quid aut sit porrū notū est 7 visus
est etiā 39° 11°. p porrū si quidē ēt audiēdū est cepe allius.
7 vlr oē ad modū ipsius radicib⁹ dispositum. **C** Deinde
Aur. **S**oluit dī. cāz esse: qm porrū hz radices quas debi
les 7 subtiles valde: apiū vō oppositas in lōginquū pten
sas: sed qd est forte potēs resistere min⁹ patit a sui dīo: cū
igit apiū habeat radices fortes 7 aptas ad recipiendū nu
trimentū qdcunq; 7 vbiq; sit in aqua salsa 7 in oi re ex
qua pōt trahi alimentū: vnde 7 in ymbra videm⁹ ipm vi
uere: qd nō sic alijs vegetabilib⁹ ifit: poterit oziri 7 viuere
in aq salsa: porro aut secus accidit. Et cōfirmat dēu Ari.
qz cū in ipso porro sit multa hūiditas: q ei⁹ pseruat radica
lis nā ab ignitōe: opus sit multa nutrimenti attractione
qd ex aqua nō potest puenire salsa 7 vlr sibi affini.

C Problema.

II.

Antiqua.

Rpropter qd dī mentbaz in bello neq;
comedas neq; plantas: Aut qz infr
gdat corpora. dectat aut spmatis cor
ruptio. hoc āt est p̄trariū ad fortitudi
nē 7 animū idē existens generi.

C Cur in prouerbio est. Mentbaz belli tempo
re neq; edito neq; serito: An quia mentba re
frigerare corpora potest: vt corruptione cor
stat seminis genitalis. id autem ipsum aduer
sum omnino est: ad fortitudinem atq; animo
sitatē: quāuis genere sit idem.

Quare cōiter dī q in exercitu nō semines mentbam
aut trāsplātes neq; ipsius vtaris comestione.

C Notādū q mētha est duplex qdaz est domestica ozu
lana: 7 hec triplex. vna dicta mentha greca. alia pipella. 3^a quompi
gingibziū que cala est 7 sic. in 2° gradu. Altera syluestris
oca mēthastrū ca. 7 sic. ad 3^m. ois qdē sufficiēter est nota.
C De inde. **Aur.** **S**oluit dī. cām esse: qm hz infrigidare
cor 7 spūs: 7 q ita sit ostendit: qz ipsa corripit sperma: qd
ostēdit: ipsi virtus inest corrupendi sanguinem. **Aur.** ter
tia p̄mit: ex quo efficit sperma: q at hz fortitudini oppo
nit 7 audacie tanq; eaz corruptiū: qm caliditate cordis
maxime 7 spūs cōtingit audacia 7 fortitudo: que necessa
ria sūt in bello vt superent inimici. **C** aut mētha vtriq;
contrariet. puta fortitudini 7 audacie ostendit: qz sub co
dem genere locant cōmuni. puta dicat sub animositate:
calore enim quis audax reddit 7 fortis. Unde in thegnī.
si ad plm caliditas cordis pueniat: furor 7 mania ca confi
dentia: ex audacia enī quis robur deducit in actū. **C** Du
bitatur: quare dicit Arist. menthā ifrigidare corda: cuius
p̄trariū apparuit ex p̄tactis: cū oēs testentur ipsam ca
lidā 7 siccā etiam in secūdo. Adhuc eam ponunt cōitū icti
tare. **C** Dicendūz q si p menthā intelligit quod exposi
tum est: videtur dubius hic sermo: si rectus ad nos perue
nit. neq; video quomodo mētha per se ifrigidet sicut ei⁹
actus denotat oppositus. Unde si verificetur his sermo
per accidens erit forte. propter enim superfluitatem 7 ca
liditatem 7 siccitatem 7 maxime ipsius agrestis super
calefacto corpore superflue spiritibus inanitur. calidum
enim per accidens infrigidat. complexionum tertio. quo

Propo
sitiū nā.

accidēte audacia remittit^r et fortitudo. Fortasse. n. potius
dōm q^m mētha calefaciēs coitū excitat ad quē moti pluri-
mū debilitant^r et timidi reddunt ita vt inepti reddant^r ad
bellū. q^m aut corumpat sperma id videt^r supponere face-
re et nō comestioē. Unde Auic. qū supponit ante horā coi-
tus phibet impregnationez. iter. n. pstringit genitale fm
Diascoridem. Et huiusmodi quidē sufficienter expositio
scribitur Conciliatoris differentia. i. 49.

Problema.

III.

Antiqua.

Rpropter quid quedam florem haben-
tia infructifera sunt vt cucumres: cu-
curbita et granatus. Aut non infructi-
fera: s; bec fruct⁹ sunt. Fructificat. n.

Noua.

Cur aliqua fructu vacent cum florem habe-
ant vt cucumer: cucurbita: malus punica. An
his fructus non deest: sed ipsa pro fructibus ha-
bentur: quibus flos insidet. Fructus eniz id est
quod florem gerit. Cucumeri autem florem in-
berere perspicuum est.

Quare est q^d quedā vegetabiliū pducunt florem nō

in faciunt fructū inde vnde videt^r flos eē fru-
stra cū ordinetur in fructū et nō pducit ipsum phy. enim
2° illud dī eē frustra qd natū est psequi ppiū finem et nō
adipiscit^r eūdē. deus aut et nā nihil agunt frustra. p celi. b;.
aut sūt sicut cucumer: cucurbita: arbor granati a qua plu-
res decidunt flores: balauista dicti: sile in plurimis etiā re-
perit^r pari carpys vt prunis persicis et silibus. Est aut cu-
cumer pprie fructus ille magnus viridis rotundus lan-
guria dictus. qdā vō appellant ipz fructū obligū tetrāgu-
latū vel pētangulatū citrullū dictū. Et vtriq; fri. et bu. in
2° ceu cucurbita. Et est quidāz huic assimilatus cucumer
dictus s; luestris asininus vel siccidis cuius qdem dī ela-
terium succus ca. et sic. in 3°. amarus aque subductius ci-
trine et maxime vomitiuus vt tactum est. pmo. 31. Cucur-
bita quidē cuius nēpe syluestris dicta brionia seu vitis al-
ba. ca. et sic. in 3°. Deinde Aut. Soluit per iterem pō-
nē dicens: nō esse vlr verus q^d plante flozescens nō fru-
ctificat: qz flores ipsi sūt eaz fructus: cucumer tū et b; est
fructus pprie. Unde et quoddam genus salicum nō vide-
tur oīno aliū fructum preter florem efferre: qd et pōt con-
cedi. nam sapientes antiqui asserēbant oīa folia esse fru-
ctus: sed humor tantus inerat q^d nō maturabantur: neq;
coagulabant^r propter aperitionem caloris desuper et festi-
nationem attractionis solis de vegetabilib⁹ et plātis. Sic
igit^r fructus erit duplex. vnus qdem nō verus primus vt
folia et flores: alter quidem verus et secundus. Deicēdū
etiā ad morium pductū q^d flos nō solum ordinatur in
fructum: imo etiā in expurgationē hinc superfluitatū plā-
te: sicut mēstruoz pars quedam ordinat^r in partū gene-
rationē: alia in expurgationē corporis mulieris: vt. n. aia/
lia hnt supfluitates pme scēbe ac tertie digestiois: ita et plā-
te pporzionale qd istis vt folia flores et gummi

Problema.

III.

Antiqua.

Rpropter quid vegetabiliū bec qui-
dez elixa alia vō cruda comestibilia.
Aut quozumcūq; humores non con-
festiz comestibiles his calefactis dul-
ciores fiunt a calido. Quozumcūq; autez cō-
festim et cruda comestibilia sunt. Noua.

Cur eozuz que terra gignit: alia cocta alia cru-
da sunt cibo idonea. An qbus succus esculent⁹
nō protinus est: his decoctis dulcior redditur a
calore. Quibus autem sapor vel protinus gra-
tus consistit: bec etiā cruda hesitant^r.

Quare quedam de numero vegetabiliū vt oleruz et
fructuū. bec qdez comedunt^r cū fuerint prius
elixata sicut caules et blete cucurbita et pira quedam pon-
ticia: quedam vō talium comedunt^r cruda ceu lactuce:
senationes: citrulli: et fructus reliqui plurimi. Deinde
Aut. Soluit dicens primo causam esse: quoniam illa quo-
rumcūq; humores vel sapoies sunt horribiles calidita-
te vel frigiditate supflua causati ceu pontica amara et acu-
ta non confestim sunt comestioni apta prout sunt a natu-
ra producta: sed postea cum digerunt^r a calido igneo dige-
stione ephesis dicta redduntur dulcia: et ita comestibilia.
sapor enim dulcis est proprius alimentū cū solū dulce di-
catur nutrire. Deinde Quozumcūq; mox a sua prima consti-
tutione sunt calido digerente dulcificata cruda etiam exi-
stentia comestioni sunt apta cum sui digestionez naturali
calido adepta sint: quod priora igneo calore accidentali.
Notandū q^d calor fm diuersitatē patientis vt reliqua
agit. nam si inueniat materiam crudam inspidam deco-
quit eā et dulcificat: similiter si amaram acutam vt osten-
dūt cucurbite et melones sorbe et alia. Cū at dulce in ama-
rā et acutā permutat ceu mel declarat cū succharo.

Caloris
opatio.

Problema.

V.

Antiqua.

Rpropter quid bec quidem elixa: alia
vō assata. Aut quia humidiora non
tantum: sicciora autez non magis de-
siccari oportet: elixa autez omnia hu-
midiora aut et molliora: minus aut humida si
calefiant fiunt sicca. Noua.

Cur alia elixa: alia assa meli⁹ edi possint. An
q^d humidiora non eatenus humectari sicciora
non amplius exiccari oportet. elixa autem hu-
midiora mollioraq; omnia redduntur. que vō
minus humida sunt bec igne confecta sicciora
proius euadunt.

Quare quedam plantarū seu vegetabiliū sunt come-
stibiles cum fuerint elixate vt dictū est prius:
quedā vō cum fuerint assate ita vt recipiāt digestionē di-
ctam optesis. Deinde Aut qz. Soluit dicens causam
esse: qz quecūq; sunt humidiora non amplius humectari
oportet: cum simile additūz simili destruat et corumpat.
prima terty. similiter que sunt sicciora non opus sit eadē
ratione magis desiccare: sed elixa cuncta sunt humidiora
et molliora: minus vō humida seu sicca cum amplius cale-
fiunt sicciora reddunt^r: q^d fit ignis assatione. quare vtraq;
redderentur deteriora. Notandū ex quarto metho.
apparere elixa humidiora esse humiditate extranea. assa
vō naturali. Et ideo dictū manibus querentibus vtiliora
sunt assa q^m elixa: nutriunt. n. magis cum in eis conferuet^r
humidū radicale: quo amplius fit nutrimentū. Notan-
dū q^d sicut corpora lapsa debent regi per cōtraria: ita et ci-
baria cōdituris oppositis et preparatiōibus gubernari: vt
calida frigidis et frigida calidis: vt apparet de alimentis:
vt rape assantur laudabilius et pira: sed legumina elixan-
tur: et simili de carnibus porcinis et leporinis.

T. c. 18.

Particula

Problema.

VI.

Antiqua.

Propter quid hec quidem incomedibilia sunt: hec vero comedibilia? Aut propter humores: quecumque enim et cruda indigestos habent: et calefacta non mutant: incomedibilia. Quorumcumque autem comedibilis quidem humor: fortior autem hec comestiones sunt: que enim in modico habent multam potentiam comedibilium: delectabilia sunt multorum.

Nota.

Cur alia esculenta: alia inesculenta experiamur? An cause succus est. quod enim et ignis expers succum continet initem et igne confectus nihil mitius reddit. Hoc cibo ineptum penitus est: quod autem succo esculento quidem: sed vehementiusculculo constat: hoc pro condimento recipimus. quod enim exiguu corpore vim magnam obtinet: id naturam condire potest amplius esculentorum.

Quare quedam vegetabilium sunt inepta comestioni ut aut omnino vel praevalent alia vero comedibilia. **Deinde** Aut quod. **Solut.** et per assignat causam prioris patris dicitur. causam esse sumendam ex humoribus ac saporibus ipsos consequentibus. nam quaecumque cruda humores sunt omnino digestionem inobediētes: calefacta etiam calido digestivo non redduntur digesta et dulcificata intantum quod valeant comedi: cum in eis ratio alimenti sit quasi simpliciter absorpta sicut medicina: et maxime venenose de quibus tactum est 13° et 32° per. **Deinde** Quorumcumque. **Assignat** 2° causam et patris dicitur. quod quorum humor est comedibilis: quous sit aliquantulum fortior et remotior prima fronte a natura nutritiva: prout tamen virtute calidi digestivi redduntur digesta: et ita comestioni sufficienter idonea ceu porri cepe allia et oleorum plurima ut tactum est 4°. **Deinde** Que. **n.** **Subdit** 3° quod illa que in modica quantitate est accepta: sunt virtutes plurimam de genere comedibilium: non solum comestioni apta verum etiam delectabilia comestioni sunt multorum: quod fortassis per proportionem aut improprietatem ciborum ad corpora ut declaratum est prima 15°. qualia sunt ea que ratione sufficienter continent alimentum: sicut panis et caro: ut omnia hic tacta sint: aut forsitan quis exponet hanc partem de illis que gratia condimenti et saporis accipiuntur ut eruca synapi et huiusmodi. primum tamen melius.

Problema.

VII.

Antiqua.

Propter quam causam hec quidem plantarum usque ad semen vivunt: postea ferentia desiccantur ut herba et vocata olera: alie autem non: sed multotiens ferunt: et vivuntium usque ad semen: hec quidem annue sunt: apium autem in posteriori anno fert fructum: et educens evanescit. Aut omnia quidem hucusque crescunt: quousque et per semen crescunt: quoniam et homines usque ad triginta annos augentur: quousque quidem multitudine: quousque non grossitie: quasi autem non. Amplius possunt ferre: quemadmodum illic desiccantur et senescunt: hec vero tarde et per rationem. Propter quas igitur causam: hec quidem brevis vite sunt alia vero lon-

gea: alia erit ratio: quoniam autem est omnibus terminus seminis perfectio necesse eis que sunt brevis vite: semel autem raro ferre fructum: longevius autem multotiens. Quare ibecillissima quidem semel ferunt: propter quod necesse est desiccari: et harum potentes anno annuas esse. Alias vero quemadmodum apium posteriori anno: quemadmodum arbores et plante.

Nota.

Qua ob causas stirpium alie ad semen usque vivere tantummodo possunt: deinde cum semine tulerunt exarescant: ut genus herbe: et quod olera nominamus: alie non: sed sepius fructificare solite sint. Ipsarum est viventium ad semine usque ferendum: cum magna per annua sit: genus apii quod ab equo hipposelinum appellatum est: quasi equapium dixeris: anno postero fructum affert: cumque attulit exarescit. cur ita? An omnia eatenus viget etate: quatenus semine quoque valeant. nam et boves ad annum trigimum usque perficiunt aut copia aut crassitudine. Ubi autem semine ferre non amplius possunt modo stirpium obarescunt atque senescunt quousque alia oculus alia scribere occidit. Idque portione. Sed quas ob causas alijs longum vite spatium alijs breve datum est. porro alterius interest disputatio declarare: sed cum omnibus finis ac terminus sit perfectio seminis: quibus vita breviter peritur: hec semel aut certe non sepe. Que autem esse longeva natura voluit: hec sepe fructificare necesse est. Quare obrem que imbecillissima sunt ferre non plus valeant que semel: tunc exarescant necesse est: ac eorum ipsorum alia anno prior simul et semen reddere: et vitam implere nature ratio sancit. alia postero ut equapium. Que vero prevalida surgunt: hec annis plusculis post fructificare incipiunt: diuque vitam agere possunt fructificareque sepius ut arbores.

Quare quorundam vegetabilium vita extenditur solum usque ad perfectam productionem seminis: demum cum protulerint ipsum desiccantur: et non amplius ferunt sicut ceterum est planta dicta herba: que nutritur herbifage: et sicut ille que vocantur olera ut caules bleute ac huiusmodi que in bois etiam ordinantur alimentum. aliquorum autem non solum per tendit vita usque ad complementum seminis una vite ferentium tamen: verum multis efferunt vicibus et vivunt usque ad seminis complementum: ita multotiens ceu vlt plantae: priora tamen permanentia usque ad seminis productionem dicuntur annualia: quolibet enim anno nascuntur et deperunt: quedam vero horum sunt media. non enim mox desiccantur perfecto priorum semine neque multotiens ipsum producant sicut apium. ipsum enim non fert fructum primo quo plantatur anno: sed magis consequenti: quo productum evanescit desiccatur ceu priora: apud nos tamen fert per annum et sicut evanescit omni anno. **Deinde** Aut. **Solut.** et assignat causam per in compositis dicitur. prius ideo hec peringere quoniam omnia augent quousque virtute maxima seminalis potest in omnem diamestrum extendi: deiceps autem non fit augmentum: cum non fiat extensio preteracta ut probabit primo naturalium. Et id 13 aliquis post

consistentiam impinguetur: non tamen est vera crescentia. Auicenna. prima primi. [Deinde Quoniam autem.] Declarat id secundo dicens quod homines augmentantur ut ad multum usque ad 30^{am} annos: tunc quidem primo proportionabiliter magis secundum multitudinem. id est numerum trium dimensionum: longitudinem. scilicet latitudinem et profunditatem considerandum: nunc autem puta a. z. 4. annis in antea plus secundum grossitatem. id est latitudinem et profunditatem: quod enim habet proportionabiliter dicitur grossum: sicut quod priores magnum ut visum 11° 20° deinceps vero sicut illic: id est quibusdam inest plantis: quod cum non valeret amplius semen producere senescunt et desiccant: ita et in aliis accidit quibusdam: nam homines et vniuersaliter que longe vite tardius desiccantur et senescunt. hoc enim extat secundum rationem seu proportionem temporis vite sue longioris. [Notandum quod id quod dictum est homines usque ad 30^{am} annos augeri terminus est corporis: quibus aliquando citius interdum fit: et aliquando tardius secundum diuersitatem complexionum: nam temperatis cum sit longioris vite morosius peruenit ad finem augmenti. Melancholicus citissime: reliqui autem mediocriter: cum non sit etate certo dierum numero diffinire: preterquam secundum latitudinem: quidam enim statim post 30^{am} annum habent principium declinationis: alii vero post 35^{am} de re. fa. 6°. Et ideo Iohannitius in distinctione etatis addidit vel distinctionem: Auicenna. autem ferre latitudinem denotatiuum: quod apparet: quia corpus in statu est a. 30. annis usque ad. 35. rectoricorum 2°. cui consonat Delyab. cum Dely. [Deinde] Propter quam. [Tertio] excusat se de causa 2^a. dicens quod causa propter quam quedam sunt breuis vite: aliqua vero longioris: alia erit ratio pertinet ad librum de causis longi. et breuitatis vite. [Deinde] Quoniam autem. [Resumit] quarto ut concludat de quod finis ad quem omnia ordinantur: et maxime secundum quod sunt quedam naturalia: est ut semen habeat perfectum: ad hoc enim sunt nata: et precipue que breuioris vite: tunc que huiusmodi necesse fit semel aut saltem raro putabis fructum efferre: sed que sunt longeva multoties proferunt: cum actus secundum vite processum ordinantur. [Deinde] Quare. [Quinto] concludit intentum principale de quod illa que sunt debilissima non potentia superesse sibi et plurificationi: quod ex se producit et ferunt semel solus post quod fit necesse desiccari et corrumpi: cum totum suum posse in hoc expenderit. Et quod huiusmodi plantarum potentie sunt anno solum: ideo annuales ut tamen est dicuntur: sed quedam alie ut apium amplius: quod etiam sequenti anno sicut tertio arbores et plures plantarum multis annis viuunt et efferunt ut visum est.

Problema. VIII. Antiqua.

R Propter quid apium si quis circumfodiens inferius usque ad radices circumponat finium deinde superius terram: et ita adaquet: valde magne fiunt radices. Aut quia finius calidus existens spongiosis continet quidem attrahens nutrimentum: et non tendit sursum: digerit autem calidum et istens: quare augmentum multum fit. Noua. Cur si quis apium radice tenens circumfodiat partemque in medio panicum vndique igerat: deinde terram accumulet: itaque irriget: radices mira magnitudine adulescent. An quod nam panicum fungosa et calida panem attrahit: preceptumque non sursum transmitti patitur. Si iter radice preterit calore sibi indito percoquit: ut radice amplissimum sequi incrementum necesse sit.

Quare si quis obseruauerit talem modum colendi apium: ut quod prius circumquaque concauerit secus radices ipsius aliquantulum inferius: et circumponat finium: et maxime hominis: ut causatum ex putrefactione calcamenti eius et porcini stercoreis et columbini: postea superius adaptet terram et perfecte adaquet: ita ut aqua non descendat putrefaciens radices fiunt magne: et quod dicit de radicibus apii: similiter intellige de aliis eius proportionabilibus ut baurie: et rassani et huiusmodi. [Deinde] Aut quia. [Solutio] dicens causam esse quia finius cum sit calidus: propter ebullitionem putrefactionis spongiosus et mollior: per calidum extendens humidum et attrahens virtute calidi nutrimentum quod est in terra circumstante ad se: ac in aliis partibus apii: retinet ipsum attractum circa radices: et non permittit ipsum ascendere sursum ad stipitem: ut videmus in corpore animalis vnum membrum alio magis ingrossari propter calorem et motum: cum autem huiusmodi nutrimentum fuerit attractum vndique ad radices: tunc digeritur virtute calidi finis. Et ideo concludit opus esse radices apii et consimilium fieri vehementer magnas. [Nosce] quod finius et vniuersaliter terra magis immutat nam plantam quam cibum animal quo cibatur: eo quod alimentum minoribus recipit transmutationem: cum in plantas conuertitur valde: quam quando in corporibus animalis et maxime imperfecti: illic enim duplex digestio solum: hic autem triplex. scilicet de plantis: quod indicatur scilicet de partibus: et 4° cum dicitur quod terra in plantis habet ventris naturam in animalibus. Unde quarto de accidentibus: videtur in animalibus est constitutus ut cella cibi: sicut terra nascetur in plantis: quare videmus quasdam plantas cibo non solum mutari qualitate et quantitate: verum etiam specie: ceu nux cum inueterata fuerit: et calamitum dicunt in nepeta mutari: ut triticum in lolium: et multa talium. de plantis et alimentorum primis. huiusmodi autem tam gradem transmutationem circa plantas efficit agriculture industria: quod si quis in arbore perforatis ramisculis quibus dependunt fructus: pluribus repleat: aromaticis optime pritis: obstruaturque id ab utraque parte sufficienter sigillatione bona: fructus quidem eius sapore et odore illius retinebunt aromatici: per quem etiam modum fructus efficiuntur solutiuum: cum in planta scamonea vel aliud intercluditur solutiuum.

Problema. IX. Antiqua.

R Propter quid si quis cucurbitas confestim paruas existentes occultet terram: aut cucumeres maiores fiunt. Aut quia ventri et sol desiccantes auferunt augmentum: et tumores minores quidem faciunt oium. Stipticiores autem quemadmodum et arborum que sunt in planis: et paludosis et concavis et aquosis: hec quidem magne fiunt et spongiosae: alie vero parue et dense. In terram autem occultate contraria patientes e contrario euenit. Similiter autem et que in vas posita: cucumeres in ferulas concavas: aut velamina: et granata: et poma in vasis: hec quidem magna rara aut parui aut solidi crescentes non in similem figuram. Causa autem nutrimentum plus factum in eo quod non suffocatur neque desiccatur: discoopere autem prohibet hoc pati. Noua. Cur si quis cucumeres aut cucurbitas prius puulas perdidit in terram: maiores multo effici-

Et plantarum alimentum hoc est terra: ratio mater: et in plantis carum mutationem quam in corporibus et in ipso proprio alimentum.

Particula

ciet. An q̄ sp̄s z sol exiccando incrementum impediūt: molēq̄z tū minorē: tūz crispiorē reddunt: quemadmodum z arbores que loca ven- to soliq̄z exposita tenent: queq̄z in cauis manēt z riguis: altere enīz magne fungoseq̄z fiunt: al- tere parue z spisse. Ast nō inter terram occul- ta: quoniam contra afficiuntur: contra eua- dant necesse est. Quinetiam que vasis includi- mus: vt cucumeres in ferulis cauis aut regu- lis: z mala punica: aut queuis mala i ollis: am- pla redduntur z fungosa: contra que detecta sunt parua solidaq̄z augescunt nullo ambiente operculo: quod alimoniam faciat largiorem. Id enim obiectum facit: ne pabulum aut eua- nescat aut arescat.

Quare si quis accipiat cucurbitas vel cucumeres seu buis: z statim cū sunt parue: foueā faciat nō p- fundā in terra: s̄z solum tū vt occultet eas: ne frigiditate ipsius infrigidarent: in estate frigida ente terra: maiores efficiēt valde: q̄ si sue dimisse fuissent nāc: z maxie cum nullum aliorum floz pmitat in fructū p̄mescere: sic. n. v̄nus ois z alimentū p̄uertēt in priore derelictū fructuz. **Deinde** Aut qz. **Soluit.** z p̄mo assignat cām q̄stī: di- cens cām esse: qz q̄ predicti fructus occultant sub terra: venti z maxime calidi z siccī ac sol desiccātes z calefaciē- tes auferūt augmētū p̄dicto: faciēdo ipsoz humidū eua- porare: ita qz tumores ac extēsiōes iducūt miores reddē- do ipsos ampli⁹ p̄desatos z p̄strictos. **Deinde** Aut quē- admodū. **Qd̄** oīm est p̄firmat p̄ quodā sile di. qz sic ar- bores q̄ sunt in locis planis nō monticulosis: s̄z potius in puallibus z in paludosis seu stagnosis z aquaticis vt sali- ces z populi fiunt magne pp̄ humidū multū bñ coexten- sibile ac porose pp̄ aerem subintrantem calo penetratio- nē faciēte. Et quedā alie reddunt que z depresso cōpressa- rū p̄tū in aduicē valde in locis oppositis situ z opposite gubernat: s̄z cū p̄acti fruct⁹ fuerint p̄dicto mō sub terra occultati ac etiā radices patiētes oppo^m ei⁹ qd̄ patiunt cū fuerit aeris expositi: nō accidit: magnificant. n. vt tactū est maxie. **Deinde** Silr. **Declarat** id 3° p̄ sile. d. qz eo- dē mō accidit quādo alig fruct⁹ positi fuerint in aliq̄o va- sculū qd̄ ipsos circūdet z defendat a v̄eto z exitu: puta cū cucumeres z bñ reponunt in formulis cōcauis p̄structis ex ferula vel alia mā vel aliq̄o regunt vel aminib⁹ vt so- lus seu stuppis: silr cū mala granata seu poma reponunt in vasculis sibi p̄portionatis: bñ quidē oia talibus tegmi- nibus reddunt magna rara z sp̄giosa: cū obste^r p̄sumen- tibus vt v̄eto ac estui: in his aut q̄ opposte gubernantur accidit oppositū: reddunt enīz parui aut solidi nō crescen- tes in figurā p̄silem illi q̄ pcurati fuerint: nō enī efficitur tanta neq̄z talis. **Deinde** Causa aut. **Quarto** assignat bñ cām particulariter di. cām esse magnificationis nutri- mētū plus factū in eis: quo magnificant: eo qz taliter pro- tecti nō suffocant humido superfluo putredinali sibi oc- curreti: neq̄z desiccant aere v̄eto ac estuoso. Lūz aut di- scooperiunt a p̄dictis tegminibus: p̄hibet ne eis accidat passio p̄tracta: qua magni reddebant: z id q̄dez corepson- det ei qd̄ dictū est. **Deinde** Aut parui. **Brūt.** qd̄ vide- tur hic pluries idē fere implicare. **Notce** qz modus fa- ciēdi cucurbitas aut cucumeres maximos ac cetera est buis: vt accipiant semina plura cucurbite perfecta oino z simul coadunata visco aliquo vel iunctura subbumenē

in terra pingui simata ex predicto fimo: aut ex sanguine humano seu porcino soli sufficienter expositis. Cum autē impetuerint predicta semina in stipitē z flores: remoueat flores z plurimos ramoz quousq̄z appropinquet hyems: sicq̄z crescere permittat planta bñ adaquata flumiali aut pluuiālia aqua: tūc autēz trūcetur stipes circa terraz: z fca fouea simataq̄z sufficiēter coadunetur terra calcādo per- fecte iuxta ipsuz: ita vt taliter coapretur vt aqua nō possit subingredi: postea v̄o supernueniente estate exaperiat z fir- met stipitē eleuatū dimittēs vt ex eo erigat coalteri⁹: de- inde adueniētib⁹ florib⁹ oēs auferat vno excepto: puta p- fectiorē: eoq̄z fructificāte reponat fructus eius in vase la- to: in quo ponat aq̄ fluminis aut imbrillis tēperata vt lac- z muret semel aut bis inter diē z noctē: puta mane z sero. Posset etiā taliter fieri: s̄z non fieret ita magna in p̄ anno. Ex hac. n. arte mirabili p̄surget q̄titate cucurbita.

Problema.

X.

Antiqua.

Ropter quid semina acerbiora sunt q̄ radices z fo- lia. Aut quia ex semine fiūt omnia z in alias distribuuntur partes ex hoc vt existentia: vt aiunt quidaz: z sapesores z odo- res delectabiles fiunt simul seminibus omni- bus. Si igit̄ ex hoc z alijs acredo inest: ratio- nabile z in ipsum idem maxime.

Cur plātarū acriū semina acriora sūt q̄ radices z folia. An qz semine oia oriūt: inq̄z ceteras oēs ptes ex eo veluti fonte quodā: vt qdā aiūt: z sa- pores z odores deriuari nece est: nā ē odor: oia omniū vna cū seminib⁹ eē suaves icipiūt. Qz si acritudo ceteris ex semine proficisci solita est: semen ipsum maxime eē tale rō exigit.

Quare semina plantaz que habent acerbos z extra- neos sapesores vt amaros vel acutos sunt acer- biora q̄ radices stipites flores z folia. **Deinde** Quia. **Soluit** di. cām eē: qz hui⁹ talia oia fiunt ex semine: vel ex aliquo p̄ncipy vim habente seminalis: z p̄r inde in alias distribuūt partes: puta in radicem stipitē z folia: ex semi- ne nāq̄z suuz esse suscipiunt z p̄manere: qd̄ ostēdit: qz di- cunt qdam radices stipites folia z flores habent sapesores delectabiles z odores: eo qz ipsoz oīuz talia fuere semina: oriūt. n. sapit nām p̄ncipalis a quo decidit: in tēgni. De- ducit deinde vltierius di. si itaq̄z ex hoc. puta ex semine sa- por p̄figuratus inest radicib⁹ stipitibus z florib⁹ z folijs: tūc p̄sonū rōni existit: idēz vt odorem z saporē in ipso: puta ex semine p̄ncipaliter existere: qz p̄pter qd̄ vnūq̄q̄z z illud magis. posteriorz p̄mo. cum igitur virtus alicui⁹ magis vigeat in fonte vel principio q̄ in riuulo aut p̄nci- piato: semen aut sit vt fons seu p̄ncipiū: reliqua v̄o a se- mine p̄ducta vt radix stipes z foliū tanq̄ riuuli vel p̄nci- piata: nō erunt adeo vt semen acerbū. **Notanduz** qz cā p̄dicta ostendit qz semē terre imissum sit acerbū par- tib⁹ que oriūt ab eo: qd̄ verificat: dūmodo nō sit humi- dū aquosuz supflū in terra qd̄ extinguit acerbitatē semi- nis eius: qz aut semē p̄ductū sit acerbū radicib⁹ z alijs inde p̄ductis ostendit: qm̄ oia semina fin Isaac in dietis sunt calidiuscula z siccinienscula suis originib⁹: caliduz aut z siccū saporē z odorē causat acerbos. p. n. pp̄ humidū terre cōmixtū ex quo semē in illā p̄iectū exorūt: radix inde red- ditur min⁹ acerbā ceteris: cū multa imbibat humiditate: deinde stipes foliū z flos p̄r exacerbat magis tanq̄ re-

Quis mo- dus tenē- dū sit ad hoc vt cu- cucumerem vel cucur-

Nota p̄- nōtata

De q̄

motiores a predicta ex humectatione radiceis: deinceps amplius semen cum sit magis calidum et siccum reddit quod exacerbatis est causa. Unde est videre radicem absinthii subdulcem stipricam: stipitem subamaricantem: folia et flores amplius: et maxime quanto superiores et semen precipue: in his autem que sunt frigida secus contingit: quoniam prauis saporis sunt et odoribus: radices deinde continue remittuntur dulcificata in delectabiliores saporibus et odores ut rubus et sorbifer.

Problema. XI. Antiqua.
Ropter quid rassani subtiles acute sunt? Aut quia maiores propter tempus digeste magis. **Monna.**

Cur tenues radicle acriores sunt? An quod ampliores ille spatio tempori longiori plenius concocte mitescunt.

Quare rassani seu radices eorum que sunt subtiles ex tenuitate parue sunt acute sapore pungente: amplius quod ille fuerint maiores. **Deinde** Aut quod. **Soluit** di. cam esse: quod rassani maiores pro tempore longum quo sunt magnificate sunt etiam digeste: digestio autem saporis inducit dulce delectabilem depellens acutum. Unum conspicimus plantas antiquiores dulciores fructus efferre nouellis: subtiles autem et que pro modico tempore producite sunt indigeste: que saporis propterea retinent qui est acutus. **Notandum** quod rassanus est radix oblonga rotunda cum folijs longis acutis ac et latis cuius sapor vltimus est acer triplex existens maior minor et medius: ita quod non solum quantitate differt maior vel minori acuitate: verum etiam specie fere.

Problema. XII. Antiqua.

Cur ropter quid capparis non vult facile in operatis terris fieri: multi enim experti sunt et radices transferentes: et semina occultantes: alicubi autem proficiunt magis rosas: sed oriuntur maxime in vallibus: quoniam inaccessibilis locus est. **De his autem** utriusque et quot alia quecumque operis accipere: quoniam non omnia ex eadem materia fiunt neque crescunt: sed quedam ex corruptioe aliorum et ex principio fiunt et crescunt: ut pediculi et pilii in corpore corrupto nutrimento: et spiritus peius habite. **Quoadmodum** igitur et quod in corpore sunt: quedam fiunt ex superfluitate cibi hec autem est indigestio: et cui non potuit dominari natura: promptissima quidem in vesicam et ventrem segreant: ex quibus autem alia fiunt: propter quod et augentur hec in senectute et morbis. Ita in terra hec quidem ex digesto nutrimento fiunt et augentur: alia vero ex superfluitatibus et contrarie se habentibus. **Cultus** autem terre digerit et bene operari facit alimentum ex quibus consistunt domestici fructus: qui fiunt ex domesticitate domestici appellantur: propter id quod ab artificio iuuantur: quoadmodum disciplinari. **Quecumque** autem non possunt: aut ex contrario se habente consistunt: hec sylvestres sunt: et nolunt fieri in cultura terre: cultura enim terre fert ipsa disciplinas: ex corruptio-

ne enim fiunt: quorumque et capparis est. **Monna.**

Cur capparis locis puenire cultis haud facilis potest. multi namque tentarunt et radice transferre et semine sparso cum apud nonnullos commo- dior capparis sit quam rosa: sed tamen efficere nihil potuerunt. quid ergo cause sit ut cultis nesciat hospitari inculta et auia persequatur et maxime sepulchris adhereat. igitur de hoc ceterisque generis eiusdem accepisse illud opus quod non omnia eadem ex materia consistere solent: aut augeri: sed sunt que ex aliorum corruptione et principio consistant. et post augeant: ut pedunculi et pilii corrupto alimento aut qua labe alia corporis produunt. Ergo ut in corpore nonnulla excrementa pueniunt alimentum. quod certe cruditas est: et ubi nature vires superare non queunt: abscedunt quidem in vesicam et aluum que in promptu maxime sunt. Aliqua vero animal produunt. Itaque in senectute et morbis hec augentur sic in terra alia concocto alimento et consistunt et augentur. alia excrementis aduersaque concreione oriuntur. **Culture** autem officij est ut concoquat reddatque efficax alimentum quo genus mite urbanumque fructuum consistit. **Que** igitur mitigatioe informationeque huiusmodi creantur hec urbani vocabulo signamus: eo quod sollertia hominis educata quasi eruditaque meliora euadant. **Que** autem cura adhibita mitescere nequeunt: aut etiam aduerso habitu loci sui generis produunt: hec sylvestria sunt et rustica: cultisque vivere nolunt. **Cultus** enim dum ea melioribus instituire moribus contendit: deprauatque peruertit: quippe cum a sua natura desciscere nequeant que orta sunt ex corruptioe: quo in genere capparis quoque profecto est.

Quare capparis non defacili nascitur in terris operatis: sed cum difficultate graditur: quod propter quod multi experti sunt et conati in huius terris transferre radices de terra inculta in laboratam: et similiter occultare in aliqua terra culta seminantes eius semen: non tamen potuerunt nisi cum difficultate maiori crescere in terra elaborata. Est autem capparis secundum Dioscoridem frutex spinosa sparsa super ramis vnicis plena sicut spina rubi cum folijs similibus et tony habens semine sicut oliua. nascitur locis aridis et viscidis et maxime muris: et est nota. **Deinde** Aut. **Compara-** rat cappares ad rosas primo di. quod cappares proficiunt magis rosas ad medicinam: vel melius quod proficiunt et melius rosas se habent in terris incultis: quibus etiam rose et proprie sylvestres appetant amplius illas: cum hoc quod cappares oriuntur principaliter in vallibus: ad quas non possibile fit aduenire: locus enim inaccessibilis est magis ubi nascuntur rose: fiunt plus in locis altioribus. si igitur amplius rosas cappares loca desiderant inculta et inaccessibilia: tunc in illis coninnaturari non poterunt defacili in oppositum permutari: sicut neque rose de gibbus minoribus: cum namque tantum vnicuique exhibeat de loco: quantum et de forma. 4.º celi. dictum etiam fuit in 10.º quod sicut is existit ita operatur natura. **Deinde** De hoc.]

Capparis
quid.

Particula

L.c. 133

**En pili in
boie r ver
mco.**

**En rqua
ponimū
etate ma
iorē i quā
ritatezra
leoverniel
gient.**

**Quibus
r qd mo
dis plante
domestice
fiant r co
mestibiles**

Dat scdo hō cām: r primo mōstrat quomodo in aialibus quedā etiā fiunt ex impuro r corrupto opposito. 2° appli-
cat proposito. 2° ibi. Ita in terra. Dicit primo qd ad hoc
declarandū opz accipere quot r quecūqz sunt alia que in
aialibus se habent sili mō capparibus: nō. n. oia fiunt aia-
lia ex eadē mā: neqz sili crescunt: cum nō ex quolibet fiat
quodlibet: sed ex determinato. primo pbyfi. eadē etiā ex-
tat mā qua aliquid augetur r cōstituitur primū. de gene-
ratione aialiu 2°. qd ostēditur: qz aliqua fiunt ex quadam
mā alioz corrupta: nō nulla ex pncipio nālī r puro: r in-
de sili augetur. verbi grā. sicut pediculi r vlr omnes ver-
mes in aialiu pducti corpore: sili r pili: r totaliter vnguis
r cornua: causant enī ex nutrimento corrupto r deterius
se habēte cōtinue: quare pspicimus vtētes ptauo alimēto
vermosos fieri r pilosiores: differēte tñ hinc humidita-
te r siccitate: ex humidī enī corruptione generant vmes
ex siccī vō pili r que talius. ¶ Deinde. Quēadmodum. J
Reassumit 2° id vt cā ipsius subdatur di. qd sicut eorum
que sunt in corpore: quedā fiunt ex superfluitate cibi qd
in digestionē causat: natura enī promptissima seu sollici-
tissima vltra oēs finē in pcreatiōe aialis. Lreticoz 2°. nō
potens dominari assumptis eoz: puta supfluitates foras
insensibiliter emittēdo: sicut corpus tēperatū eis que ter-
tie digestionis dominat: segregat illas ex puriori alimen-
ti: r cōuertit in vesicaz vrine: quā ordinant in receptacu-
luz superfluoꝝ digestionis secūde: ac ventrē seu intestina
pmo nālūm etiā tertio: ex qbus equidē superfluitatibus
corruptis generant aialia: ita vt vermes sit videre in ve-
sicā qūqz decisos: in ventre aut īferiori r maxime in mo-
noculo generant nō raro: in superiori aut puta stomacho
dicto. 4. metheo. minime. Et qz generant: vt dictum est
ex corruptione superfluitatum: hoc aut senectuti senioꝝ
maxime ac morbo cōtingit: quare tunc augent precipue
cū idē sit dator mae r nutrimenti. coll. 2°. ¶ Deinde. Ita
in terra. J Applicat ad ppositū: r primo hoc di. sili contin-
gere in vegetabilibz que oriunt ex terra: nam quedā fiunt
r augent ex alimēto predigesto: alia vō producant ex su-
perfluitatibz: r his que cōtrarie se habēt pure mae ac nu-
trimento. ¶ Deinde. Lulus aut. J Quia dixerat quedam
fore syluestria: r maxime cū eoz pncipiū fuerit ex corrup-
tione. ostēdit 2° quomodo talia possunt domesticari di.
qz agricultura qua bene disponit terra in pductionē ve-
getabilū: facit ad digestionē perfectāz alimentū: taliter qd
ipm bonū operat: puerit. n. in ipsa: ex quo tandem tēpore
fructū reddunt syluestres domestici: r amabiles huma-
ne nature: cū prius forēt oppositi: qui r tali pprietate acq-
sita domestici appellant: ceu medicus operatur in corpo-
re hominis: ducēs illud ex egritudine in sanitatē: vnde di-
citur ipsum curasse. Causa vō quare domestici causantur
fructus prefati est: qz iuuatur per artes: quēadmoduz ali-
qui pueri discipuli efficiūt disciplina prudētes: r pprie cū
bi nō fuerint pprauati aut obstinati oīno. ¶ Deinde. Que
cūqz aut. J Reperit predicta breuiter vt inferat pposituz
di. qd quecūqz nō possunt domesticari tanqz obstinata: eo
qd pducta sunt ex aliquo se ptrarie habēte: vt ex mā cor-
rupta: sicut quedā plāte pmanēt syluestres: volētes oriri:
aut permanere in terra culta: que siquidē cultura ipa ter-
re plātas pducit disciplinatas: vt nature pueniant huma-
ne: ad modū quo castigatione quis virtuosus additur: que
autēz disciplinari plātarū nequeūt r ad melius reduci: vt
dictuz est sepius: fiūt ex corruptiōe mae: de numero quo-
ruz capparis extat prefatus: sili r rubz r pprie canis aut
bruscus. ¶ Notādum sicut colligitur ex libro de plantis
r a Palladio d agricultura plātas domesticari mltis mo-
dis aut trāspātando. vnde primo de plātis bolenū perni-

ciosum natus est in persia: trāspātātū vō in egyptū r vlr
scm est comestibile. idqz ē de ac. 6°. Aliqñ vō per incisio-
nē ramoz vsqz ad terrā scā: postea follula circa radices
in qua simus locet r deinde sufficiēter cooperiat pculcan-
do. sit r frequēter p insertionē: vt imittēdo ramunculum
antique plāte i ramū nouelle: r melior qd īfertio vireqz
lōgiors: cuz sile inferat pportionali: vt pirus in pomo r
spina: r vitis in vite. de plātis. Interdū ē sit faciendo ra-
munculū trāsire per arborē aliā scissam: vt per salicē īfū-
ram terre ab vtroqz extremo viuentē ad modū semicir-
culi erectam. Cum aut tranfiet liget bene illic: vñec siue
musco r terra super applicatis in loco pertransfusionis. Cū
aut apparuit qd predictus ramusculus fuerit sup salicem
in fixura ipsi^o viuificatus: icidatur a suo is stipite. Et hoc
modo fiunt perfici absqz osse ferentes persica: r merito:
quia in omni transmutatione plantarū multum cōfert lo-
cus labor siue artis opatio r tempus. de plantis.

Problema.

XIII.

Antiqua.

Ropter quid si quis rasanorū quā-
do maxime crescunt byeme secentur
folia r circumsternant terram: r con-
culcet qd superstet aqua: ipse in estate
fiunt magne fm grossitem: Aut quia non cor-
rumpi quidem circumsterni est causa prohibēs
aquaz putrefacere. Alimentū autem quod sur-
sum mittit in germen aduenit in ipsam: quare
necesse ipsam maiores fieri. Aut dimittere cir-
cūgermantem alias radices: quemadmoduz
cepe: etenim hoc nisi quis euellet annuas: sed
dimittat byeme: multiplices fiunt. Cepe igitur
circūgermantium sunt: rasanus aut nō: qua-
re necesse ipsam fieri grossam: pp id qd omne
recipit nutrimentum.

Alia.

Cur si quis radicularū folia tempore byber-
no cuz maxime vigent absciderit: r terram pe-
dibus complanarit conculcaritqz: vt imbrem
nullum admittere possit: radicle ipse per esta-
tem amplitudine maxime crescent: An propte-
rea quia ne corrūpantur causa conculcandi so-
liditas est que ab humore qui putrefacere pro-
hibet. Alimentū vō quod aliter ad germen sur-
sum transmittet radix sibi ipsa totum dispen-
sat. itaqz vel amplior fiat necesse est vel suo de-
latere radices alias mittat geminans modo ce-
parum. has enim multiplices effici nouimus
si quis annuas non euellat: sed tempori byber-
no relinquat. At cum vim istam procreandi vt
lateri ceparum natura dedit. sic radicularū ne-
gari necesse profecto est ipsas illas crassescere
nimiam ob copiam alimentū.

Quare si aliquis considerans rasanos quosdam ma-
xime crescentes estate. byeme supueniēte re-
moueāt ipsaz folia cū stipite: seruāt. n. ipa in byeme: r cir-
cūfodiat radices: simans ipsas: r demū desuper circūster-
nat terram vndiqz: adeo cōculcando eandem circa ipsas
vt aqua non possit ad radices peruenire: sed supernatet
ipsas

ipsa: tunc estate superueniente secūda: erunt q̄magne ⁊ grosse habētes tres dimensiones ⁊ latitudines ⁊ pfunditatem amplius pportionaliter lōgitudine augmentatas. ¶ Notādū vt tactū est nono q̄ modus magnificādi plātas ⁊ fructus est: cū plures nuclei p alligationes fuerint in seminatione in vnū stipitē pgregati. ¶ Deinde [Aut ga.] Soluit ⁊ pmo assignat vnā cāz. 2° alterā vel eā declarat. secūda ibi [Aut.] Dicēs cāz q̄re nō putrefiunt raffani qñ radices defendunt ab aq̄: ⁊ p pñs q̄re augmētant est pyccere ⁊ circūsternere terrā supra radices: phibet enīz aquā subingredi ⁊ putrefacere ipsas: ⁊ obtegīt calidū ⁊ vigorat interius: ita vt alimētū qđ trāsiret ⁊ in stipitē ⁊ in folia cōuertit in radices: ppter qđ opz ipsam maiore valde fieri. ¶ Deinde [Aut.] Assignat aliā cām vel cōfirmat porē di. q̄ dimittere circūgerminare alias radices alicui plante: causa est quare radix nō pōt pncipalis augeri: ppter disseminationē virtutis in plura: virtus enī debilitat in plura distributa: sicut est reperire in cepe: nisi enīz qs euellat radices ab eo: que annuatim fiunt: sed hyeme dimittat pmanere que pducta sunt estate: multiplices h̄s reddunt: ⁊ merito: q̄a cepe de numero eoz extant q̄ multas habēt pducere radices: sicut ostēdit spēs ipsius dicta maxime scalogna: qđ aut multa germinat: nisi auferant magnificari nō pōt q̄ valde. Et qđ dcm̄ est de cepe audiat de allio: porris ⁊ sibi affinis. S3 raffan⁹ in hoc cepe ac cōsilibus oppositus nō germinat plures radices: sed vnīcas magis sicut rapa ⁊ brionia: ⁊ iō virtute oī ⁊ alimēto in ea cōgre-gato necesse est fieri grossas. ¶ Notādū q̄ cū virt⁹ vnita vt dictū est fortior extet diuisa: si planta fuerit benigna: plurificata loco aut fructu ibecillior reddit: ⁊ inefficacior in salutē: ceu rosa ⁊ camomilla: si aut huic fuerit opposita: opposita: vt meçereon ⁊ collogntida: meçue. simpliciū pmo. virtus enim taliū constructa laudabilior efficitur.

¶ Problema.

XIII.

Antiqua.

Propter quid si quis cucumeres aut cucurbitas circa aquas plantans: qñ perfecti fuerint: ponens in aq̄ coopiat fiūt per tēpora virides? Aut quia vapor qui est ab aqua infrigidatus phibet arefieri ⁊ prebet virides: ⁊ coopire hos: ⁊ ventinutriunt aucta: pmanere aut causa habere alimētūz dimissis radicib⁹. Etenī si quis auferēs ger-men quādo fructificat: ⁊ secans circūsternat ⁊ conculcet terrā circa radices: habebit pncipales cucumeres: vt potētibus saluatis esse radicibus: nō enim esset cucumer eoz qui sunt ante tempus. velocius autē ipsi seminati prebebūt fructū. ppter id qđ multuz p̄sistunt ope in nā radices. Seminatis aut oportere fieri h̄ p̄mū: in qua circūstratio estum facit: q̄ saluent ⁊ citius emittere germen: ppter qđ ⁊ siqs hyeme plantet semē cucumer in cistis ⁊ adequet calido ⁊ i solē extrahit ⁊ iuxta ignē ponit primicias: les vehemēter erūt: si vt se habēt in cistis in adueniēti tpe in terrā plantet.

¶ Nota. Cur si quis cucurbitas aut cucumeres apud puteum satos in ipsum dimiserit puteuz tēpestiuos: beneq̄ operuerit: virides per annum

totum seruabit. An q̄ vapor aque refrigerans efficit ne assicent. seruatz virides ⁊ vegetiores: ⁊ obturatio illa ⁊ spiritus satis alere possunt: que iam in plenuz creuerunt. ¶ Permanēt h̄o facultas propterea datur q̄ relictis radicibus suppetit alimētū. Nā si quis cuz fructificauerunt detractis sarmentis precisqz planta terram aggerarit cōculcaritqz circū radices: cucumeres faciet precoques: vt pote cum radix valeat conseruari. Nā et enīz cucumer annuā sortit nām: sed viuere vltius potest. Ferent autē isti fructū maturius q̄ qui semine p̄dierūt qñ radix bona pars. S. operis precondata iam nāe habetur qđ illis seminatis prius confici necesse est. Terre autē aggregatio ⁊ cōstipatio repore inducit quo radix ⁊ seruari ⁊ germinē mittere celerius queat. Nā ē fit vt si quis per hyemem cucumeris semen in quallis satū aqua irriget tepida ⁊ mō soli exponat mō collocet apud ignē precoques admodū cucumeres faciat: si tpe congruo id ipsum cū quallis in terram demitteret.

Quare

si quis plantet cucumeres siue cucurbitas secus aq̄s ⁊ cū pfecti vtcunqz fuerint ⁊ discreti ponens ipsos in aqua: ⁊ cooperiat bene vndiqz: in p̄cessu postea teporis efficiunt virides posito q̄ eēt alterius coloris. alias radices: sed virides melius. ¶ Deinde [Aut quia.] Soluit di. primo cām esse quia vapor q̄ eleuat ab aq̄ in qua sunt cucumeres infrigidatus ex natura sui generātis: phibet ipsos ⁊ arefieri ⁊ siccari ab aere quantū: cūqz frigidus ⁊ humido resoluēt p̄m Auicē. cōtinue ppter virtutes radioz in ipso celestiu magis impressas: quoniā ppe coopunt virides reddunt: eo q̄ humidus remanet in eis indigestus: qđ est cā viriditatis: alias virētes. qđ qđē causat ex vētis seu vaporibus ab aq̄ resolutis: qđ nutritur ⁊ augentur amplius ea que augmētantur ⁊ merito: qz permanere p̄t vita ⁊ alimento vti: dimissi enīz sunt ⁊ radicibus alligati. vel forte quis conuerteret hunc sermonem totū in magnitudinē cucumerū ⁊ nō in viriditatē. ¶ Deinde [Etenim.] Declarat p̄actum cum hoc ostēdens quō p̄mitiales fiant cucumeres permanente radice pmo di. q̄ si aliq̄ auferat a planta cucumeris flores oēs cū deberēt germinare non dimittens aliquē vsqz ad hyemē: tuncqz secet stipitē circa terrā ⁊ discooperiat radices aliquā vt fimet ⁊ terrā pculcādo reducat itēz circa ipsam vt dictū est 9°. ita vt aqua non possit penetrare ad radicem putrefaciens illā habebit hic cucumeres tēpestiue valde: eo q̄ radices p̄sistent saluate super quas mittebatur mox stipēs: non aut sic in his que seminantur vt videbitur. ⁊ hoc quidem opz arte facere cū indigemus cucumere: nō enim sunt de numero eoz que fuerint tempestiue ante tps cōe frugū: vt vere. sed magis vltra mediū estatis. sunt enī fructus ozary tempore canis pducti. alimentoz 2° aut non sunt ante tempus: quia cām predictam habent qua possint fieri tempore sufficienter p̄mitiali. ¶ Deinde [Seminatis.] Ostendit 2°. quomodo cucumeres possint fieri pncipales: non tamen vt prius eoz seminatione di. primo q̄ si quis vult cucumeres in seminando habere tempestiue opz taliter facere: vt saluent a caumaribus ⁊ frigoribus etiam construendo eis mansiunculas vt visus est 9°.

Nota.

Particula

taliter enim citius poterunt generare ac fructificare. Et hoc est qđ concludendo manifestius exponit dī. Et ideo quicūq; hyeme tempestiue seminet cucumeris semen in calatis et hīs vasis: et mensuret sibi calidū sufficiens: ita vt die ipsos ad solem deducat. nocte aut iuxta ignē et vniuer saliter locū calidum ponat: cucumeres habebit valde p̄mos: dūmō si put sunt in cistis et similib⁹ vasis germinati adueniēte tēpore calidiori explantent in terrā: talr vt nihil eoz radices malignētur: et p̄curet simādo adaquando et alia et tactū est et tangeť p̄curādo. ¶ Notādū vt dicunt Georgici curiosi: si semina cucumerē in ouino lacte multo pus iacuerint. albi fiunt et dulces: lōgi aut et dures si aquā in vase discooperto sub eis talr pones: vt vapor ad eos sp̄rare possit. Silr de cucurbitis et sitibus. dicuntq; plantas cucumeris sic oleū timere: qđ si iuxta eas ponat mox reuorte vt bami ad oppositū curuant. Adhuc ē quotiens tonat tāq; timore qđā perterriti reddunt. Et id Protagus hanc plātā sensus asserbat hīe. ¶ Notādū etiā qđ alig ingeniatat ficus p̄mitiales habere aut fructus cōsimiles si quādo maiores effecti acubus in diuersis pungātur locis: deinde oleo inungantur olue foliaq; desuper ligētur. De quo hystoriaz. .s. quando ficus syluestres fuerint alligate super ficū domesticū: ex illis qđez generatur vermiculus: qui erupta pelle ficus euolat ita vt visus non confus: quā ipm: qui reingredit in ficus immaturas maturādo ipas. Et de plātis p̄mo scribitur: ficus syluestres collectas et exparfas sup radices ficuuz ortensū cōferre multum fructificationi eoz p̄pter velociorē et cōuenientiorēz assimilationē nutrimenti: hoc enim digestionē perficitur.

¶ Problema. XV. Antiqua.

Rōpter qđ et adaquat mane aut nocte aut occidente. ¶ Utrum vt sol non cōsumat: Aut qđ si fuerit calida aqua corrumpit adaquata. ¶ Noua.

¶ Cur nō meridie s; mane noctuue irrigare cōsueuerūt. ¶ Utrū ne solis feruor hūorē absumat: an qđ si aqua calida sit necabit que irrigantur.

Quare cultores plantaz eas rigant aqua mane ante ortuz solis aut nocte post solis occasuz vt qñ occidit. caliditas enī tunc viget minime in aere: que aut sit aqua: et qñs qua d; plātā irrigari. 29. videbitur huius. ¶ Deinde Utrū. ¶ Soluit et p̄babiliter pus dī. illud ideo esse ne sol cū est circa terram et maxime circa meridiē sui calore cōsumat hūidū aqueū qđ plantas debet madefacere. ¶ Deinde ¶ Aut quia. ¶ Assignat p̄fectiorē cām dī. hoc etiā cōtingere quia si adaquant plante sole in hemisperio vigente: aqua reddit calida: que aut h; corrumpit plantas irrigatas inde. ebulliens enim elixat eas. Et ideo cōspicimus cū tpe estus immēsi superuenit pluuia pauca mox sole superueniente acriori plantas corrupti et crispas fieri et p̄prie in faseolis: aqua enī p̄calefacta imbibitur: subam subingrediens plantaz calidū earum et humidum destruens inata. ¶ Et si dicat occidente sole non fore adaquandum: cum caliditas non minus sentiat in aere qđ in die. ¶ Dicendū qđ caliditas sole abscedente est impetratiua tarda: cū aer sit ingrossatus. tpe aut diei subintratiua excoctiua faciens humiduz ebullire et in medulla plante intrare: caliditas enim subtilis est et.

¶ Problema. XVI. Antiqua. Rōpter qđ bñ odorabilia diuretica et semina: et plante. ¶ Aut qđ calida et bene digestibilia. talia aut diuretica:

Cito. n. subtiliat caliditas qđ inest: et odor nō corporeus: qm et nō odorabilia: aut alia p̄ caliditate diuretica: magis aut dissolutiua: calida etia; bene odorabilia semina: p̄pter qđ oīno odor p̄ caliditate quādā fit: sed fetida idigestibilia sunt. ¶ Porret autē nō solū esse calida: sed et bene digestibilia: si erunt diuretica: qualiter dissolutiua subtilient humida. ¶ Noua.

¶ Cur omne odoratum genus tam seminu: qđ stirpiū mouere vrinā potest. An qđ calidū est: cōcoctuz facile. Cuius sane generis sunt que vrinam ciere valent. Calor nanq; interior cito extenuat. ¶ Nec aliqua corpulētia odor conueniunt. ¶ Nam et ea que minime odorata sunt alia caloris sui rōne vim mouēdi vrinaz habent. ¶ Et potius colliquandi: seminu autē genus omne odoratu calidum esse proculdubio nouimus. ¶ Odoris enim natura calore aliquo oīno creat. ¶ At nō que male olent: baudqua qđ apra concoctioni sunt. ¶ Esse aut nō calida solum: sed etiam cōcoctu facilia debent: qđ sint puocatura vrinaz. vt. s. vna descendendo humores extenuent.

¶ Cuius quidem problematis sufficiens expositio iā p̄cessit in. 28. problemate prime particule huius. et in sexto problemate decimetertie particule.

¶ Problema. XVII. Antiqua.

Rōpter quid citius faciunt stipitem caulū qđ ex antiquo semine aut triennio aut biennio qđ ex recentibus. ¶ Aut quēadmodū sicut in animalib⁹ velocius semen fert crescens: ita et seminu que qđez sunt valde antiqua: exhalata sunt p̄m potentiaz. imbecilliora nō p̄pter id qđ adhuc habent superfluitatem nō propriam. ¶ Medio autē tēpore fortissima: discedente autem humido: citius semen fert. ¶ Facere autē stipitem hoc est: ex stipite enim semen. ¶ Noua.

¶ Cur ocius olus excaulescat: qđ semine vetustiori vt trimo aut bimo prodierit qđ qđ nouo. ¶ An qđ sicut id animatium genere semen in celis affert qđ viget. ita etiā seminu que vetustissima imbecilliora p̄pterea sunt. qđ extremū adhuc p̄creationi minime cōueniens cōtinent. ¶ Que media tēpore hec humore inutili oī exacto validissima esse probant. celerius igitur semen pfundunt. id aut ipsuz nō nisi excaulescere est: quippe cum semen ex caule proueniat.

Quare illi de numero caulū qui sunt p̄ducti ex antiquo semine: puta ex lōginquo tpe semina: citius p̄ducūt et tēpestini stipitē et maiore etiā: qđ illi qui faciunt p̄ducti ex semine recenti seminato: et similiter in reliquis quoz radices p̄manent diu. Quid aut sit caulū visum

Modus hūdi cucumeris ante tēpus.

De hūda diuersitate in cucumere.

Protagus sensisse cucumerum planas p̄ter vegetabile sensitiuā quoq; aīe partē hīe qđ dā signis impulsuz.

Dubium.

Solutio.

lis visum est 17° 3°. **¶** Deinde [Aut quia.] Soluti dicens primo qd illi caules celerius pducunt stipitem: quorū semen per duos aut tres annos iam fuit seminatum: qd cuius recens fuerit: vt anno illo in quo fuerit seminatum. **¶** Deinde [Quēadmodū.] Declarat per simile secūdo in aialib⁹ dicens pmo: qd sicut in aialibus semē ceu sperma veloci⁹ fertur cū fuerit pductū ab aiali iuuenescēte: vt apparēbit medio inter puerile et senile existenti: ita sistr contingit in feminibus: qm media fm pportione vite quorū sunt: citissime stipitē pducunt: qd ostēditur: quoniam illa que sunt vehemēter antiquata nō possunt ita qd tale: cuz eoz virtus exbalauerit tempore: qd per se corruptionis extat cā physicoz 4°: sed illa q sunt nouella iuuenēcia imbecillia in b⁹ pductione ad b⁹ existūt: eo q habēt supfluitatē multā aquosaz nō ppriā: vep magis exneā in pductionē celeriorē: que tādē medio tempore adulta et perfecta reddi ta efficiunt fortissima in pductionem celerius eius qd ex semine deriuat: quia humido secedēte ac expirāte superfluo qd tpe extiterat pordinale: tunc semen proferunt citissime caules cū reliquis stipitemqz per cōsequens: quia ferre semē est stipitē facere. nā semē pducit ex stipite. posterius enī negat a priori absolui in essentiali ordinatis: sic itaqz soluit fere p interēptionē seu potius p expositionē.

¶ Problema.

XVIII.

Antiqua.

¶ Ropter qd rutba optia et plurima sit. si qs plantans in ficum: plantat autem circa corticem et circum implastrat luto. Aut quia caliditate idigent radices rutbe et estu: ppter qd et cinerem si quis circumponat iuuant: ficus autem calida est: declarat autem gūma omniū acutissima existens et multus fumus. Habēs aut talē caliditatē et humorem qualem et cinis: quare illaz iuuare necesse: et in ficu maxime abundare: quantū cinis qdez non superfluit: qd aut a ficu semper fluit nō consumpto humido in ficu.

¶ Quā obcām rutba insita in ficū pulcherrima plurimaqz pueniat. inserit vō inter corticem linoqz obducto sonet. An q rutbe radix fomētū teporēqz desiderat: itaqz cinere quoqz circumdata iuuat. Ficus aut calida est: qd ei⁹ succus oīuz acerrimus docet. et fumus quem multum emittit. habet igit calorem atqz humores talem qualem etiam cinis. Quamobrem si ille iuuare possit: ficus porro copīa ac vigorem eo magis pstatbit: quo humor cineris qdez nō ppetue affluit. fici vō irrequeto confluuiū manat: vtpote cū arboris succus consumit ex toto non possit.

¶ Quare rutba reddit optia et purificata ita vt pficiat qualitate et quantitate sigs ipsaz plantet secus radicē fici: et maxie sylvestris ei quātū possibile est adheredo: et id est circa corticē ipsi⁹ plantādo: ita etiā vt incisio aliq cadat in cortice gratia pfectionis applicationis: et postea sigillet bñ coimplastrādo et cōglutinādo terraz circa rutbā talr q pfecte adhereat fici stipiti et radici. quid aut sit rutba visus est 14° 2°. Est at ficus arbor nota a secunditate dicta. vel a ficato: eo q fructus eius conferat epatū impinguādo ipm. vñ grece ficus dicitur eo q ficatoria hoc est

epar incrassata: alimētoz 3°. Et domesticus qdē calidus est et ficus ad 2^m: sylvestris aut in fine ipsi⁹. ficus ē sicca calida et sicca i fine pmi: viridis aut cala et humida in eodē. **¶** Deinde [Aut qd.] Soluti di. pmo cām esse ga radices rutbe nō solū egent caliditate sed etiā feruore vehemētis: vt cōseruet eaz nā: cū simili pficiat et pseruet qd tale bz bal. nō enim patit ab eo 8°. 18°: et iō cū cinis sit calidus et ficus adustione: sigs circumponat ipm lateraliter circa stipitē: et radices supiores rutbe iuuant meliores enī et maiores inde facit: et p cōsequēs plāta tota: qd et videm⁹ mulieres facere: et maxime circa saluā cineratiū. s. lisciniy applicātes. sed ficus vt dcm est et maxie piaster calidus est et ficus: qd declarat: qm gūmositas distillans ex humido ipsius lacticinioso ceteraz extat acutissima sapore: resoluatur etiā ab ipo fumus vaporosus q plurimus aeris corruptius. Auicē. 2^a pmi. hec aut sup ipsius caliditatem tenant et siccitatē: lz sibi multū insit humidū extraneū et vaporosus: sicut cepe: qd enī bz caliditatē b⁹: sistr et humiditatem habet ei pportionatā: cū nō sit dare in mixtis calidū sine humido. quinto de generatione animalū. Similiter etiaz cinis et pprie aque coniectus cū eius caliditate plurima humidū obtinet quoddā: quapz ppter necesse est rutbā pficere ppter applicationē cineris: et maxime meliorari et plurificari in fico. put expositū est plantata cū ficus sit ei pprior q cinis. Et ideo subdit q inquantū quidem cinis nō superexcessit ficum in meliorādo et plurificando dispōnes rutbe: intātū qd ipa suscipit a fico id qd supfluit: eo q humidū nō est adeo cōsumptū in fico sic in cinere. Iuuat igit ficus duplr rutbā: tum rōne caliditatis etiam ex parte cuiusdā ipsius humidū rutbe pportionati: cinis aut rōne caliditatis tm: nocet enī ex parte siccitatis supflue cuz rutba eget humido. **¶** Non^m q vna plāta iuxta aliā plantata bonificat vt visus est de rutba et fico. vnde plantaz pmo. sylvestres fici cōferunt domesticis: et balauistic oliuis. et simplicius Mesue primo. raffanus et squilla hermodactylis: tbimus epithimus quercus polypodio: et rutba sene. qdaz vō aliam malignant sibi vicinans vt esula scamoneā: lapides polypodium: basilicon epithimum etc. **¶** Dubitatur: quia dictū est gummi fici omniū plantaz acutissimū: qm euforbiū est gumoz acutissimū calidum ens ac siccz excedenter in qrtto gradu. est enim sicut venenū: ita vt colligentes id aptatis vasis sub arbusculis ex qb⁹ fluit vix a lōginquo cū lanceis pcutiendo pnt ab ipsi⁹ euapozationis acuitate lesiua defendere. **¶** Dōs Aris. intelligere hic de gūmis plātax: qm fructus sunt comestibiles: qles nō sunt fructus euforby et sibi cōsiliū multoz.

¶ Problema. XIX. Antiqua.

¶ Ropter quid quedam plantarū semper vacuū ferunt codicē: Aut quorū necesse aliud oziri.

¶ Cur stirpiū nōnulli caulē semper edāt inanē. An illis quaz natura imbecillior est: bas rarum inanēqz emittere caulem necesse est.

¶ Quare qdā plantaz semp vacuū et inanē fere codicē. i. corticē ferūt. iuxta illd. Liber codex ruti⁹ ab arboze cortex. hoc est q plante habentes cortices plures iter pmi maxie et reliquos videt vacua qsi regio intercidere. **¶** Deinde [Aut.] Soluti di. cām huius esse: qm quedaz sunt plante in quibus opus sit vt tneant pfectiū corticē aliū mediū nasci inter hunc et plantam: q re oportet vt locus quasi relinquatur vacuus vt is possit intercipi. **¶** Notandum q cortex in plantis est velut cōstrius in animalibus vt defendat ab occurrentibus lesiuis:

Planta iuxta plantaz posita ēa meliorē reddit vt hic ex plo demōstrat.

Dubium.

Solo.

Ad quā notet cortex in arborib⁹ vel plantis.

¶ Problemata. A.

2 2

Particula

ita q̄ plante quaz cōpositio est rara: sic hñtes mediculū ampli⁹ ipsoꝝ cortices sunt plures vel spissi: multi qdē vt vibios q̄ plurib⁹ ceteris participat plātis: cerasi vitis: sam buci: dep̄si qdē sunt fici ⁊ nucis: plurima enī egent tutela.

Problema.

XX.

Antiqua.

Propter quid in athica alij qdē fruct⁹ dulcissimi fiunt: thimū at acerrimū: etiā ⁊ hic fructus est qdē. An q̄ ager ille tenuis siccusq̄ est. Quare nō multum humidū vegetabilia habent: quecūq̄ qdē igitur natura dulcia sunt: propter moderationē existentis humidū quādo attrahit sol plurimū: qd̄ relinquit facile decoqui. Multū enī molestū est decoqui: moderatū autē facile: quare fiūt qui naturaliter sunt dulces dulcissimi. In naturaliter autē siccis ⁊ non dulcibus fructibus deficit ppter paucitatem p̄p̄iū: hoc autē est nequaq̄ dulce. Aufert sol dulcissimum ⁊ lenissimū: hi autem non habent superfluum humiditatem sicut alij fructus.

Nota.

Cur in terra athica fruct⁹ ceteri dulcissimi fiunt. Thimū hoc acerrimū est: cū id etiā ipsum fructus qdem existat. An q̄ ager ille tenuis siccusq̄ est. Quāobrez non multū humoris cōtinent q̄ in eo nascunt. Ergo que dulcia sua constant nā: hec ob humoris cōtenti mediocritatē: vbi sol partē cōsumpsit maximā: facile reliquo cōcoquunt. Etenim multū cōcoq̄ negociū magnū est: mediocre expeditius cōfici pōt. Unde fit vt fructus qui lege sue nature dulces creantur: dulciores euadāt. Qui sicci e nā minimeq̄ dulces pueniūt: hi nā ob inopiā tantū humoris retinent q̄tū suo cōueniat generi: qd̄ dulce nequaq̄ est. Sol autē q̄tū dulcissimū fit: ⁊ lenissimū eximit. Itaq̄ acerrimi relinquunt: q̄ hūore supuacuo carent: quē fructus ceteri obtinent.

Quare in athica siue in atheniēsi regiōe alij fructuū efficiunt dulcissimi ⁊ ad comedēdū suauissimi: s; thim⁹ ipsi⁹ est acutissimi saporis ⁊ indelectabilis cū ei p̄portionalib⁹ nā: cū etiā ipse sit fructus: pōt enī stipēs ⁊ foliū dici fruct⁹: vt apparuit ex sapiētib⁹ antiq̄s: vel fructus equocat ad plantā ⁊ semen vt ⁊ nux. Est autē thim⁹ fm̄ Diascoridē planta omnibus nota frutex est folijs angusta habens pusilla ⁊ oblonga: in sūmo capitella in specie formicaz in se implicata: est humilis ramosa cum diuersis ramulis ⁊ lignosis: flos est illi purpureus: nascit locis saxosis ⁊ aspis: sup̄ quē crescit epithimū: dī ⁊ asse arabice: ⁊ ad sūmū est cen hyssop⁹ syluestris. **Deidel** Quia non. **S**oluit: p̄mo ad primā partē dicens eam esse quia vegetabilia in athica nō multum humidū habent ppter caliditatē ipsius ⁊ terre dispositionē: sed quecūq̄ redduntur dulcia delectabilia: id accidit ppter humidū cōtemporatum p̄existens: q̄ sol cum ei occurrit attrahens ⁊ euaporare faciens siquid superfluum humidū est in illo: ita q̄ tūc relictū tanq̄ cōmensuratus decoquitur facile: qd̄ probatur: q̄ plurimū humidum difficile sit decoqui: mensura

Thimus
quid sit.

tum autē facile: ⁊ id fructus q̄ nāl̄ a specie sua vt vne: fic⁹: ⁊ tales sunt dulces illic reddunt dulcissimi. **Dein** **I**n nāl̄iter. **S**oluit ad scōz partē dicens illud esse: q̄a siccis ⁊ cōpositis fructib⁹ innāl̄iter ⁊ nō dulcib⁹ p̄mo a specie ipsos: quales sunt thim⁹ ⁊ absinthium ⁊ h̄s deficit humidū p̄p̄iū qd̄ est mā dulcedinis: ppter paucitatem ipsius: q̄ superatū a calido sibi excedenti solari nequaq̄ vt p̄iora possunt dulciora reddi: verū potius acerrima: eo q̄ ipsius si est aliqd̄ humidū dulcificabilis ⁊ lenitiui: lenit enī dulcedi: aufert ⁊ euaporare facit: ita q̄ remanet humidū terrenū ⁊ igneū: nō autē aerēū vaporosus: qd̄ est dulcis mā: qd̄ ⁊ merito cōtingit: nō enī h̄s fructus hñt humidū sic p̄acti: qd̄ sole digerāt adueniēte: p̄sumēdo qd̄ sup̄fluum humidū: v̄ez potius qd̄ nāl̄e ac necessariū dulciora: ⁊ id radices absinthij ⁊ taliū inuenimus calidior⁹ subdulces: vt p̄ter actum est: stipites autē ⁊ semina subamara acuta.

Problema.

XXI.

Antiqua.

Propter quid pulegiū ⁊ liliū ⁊ cepe que pendent sub tropis florēt: aut iest ipsis alimentū indigestū. Aut hyeme qdem nō digerunt propter frigiditatem: sub tropis autē digestum pro tēpore augmentum fit: hoc autem propter id quod nō habet defluxionem velociter arefcit. Nō enim aliquod habens principium neq̄ aliquā defluxionem deficcatur: quemadmodum scythijs ppter id quod multa sit nix: accidit fructum manere: cito recurrere.

Nota.

Cur pulegiū ⁊ liliū ⁊ cepe suspēsa florēt solstitij tpe. An inest crudū in his alimentis: quod vt hyeme cōcoq̄ ex frigore neq̄: sic solstitio ex calore cōcoquēs auget. V̄ez q̄ ifluxu carēt assiduū breuī marcescūt. Etenim que nullū alendi initū nullū ifluxū assiduū habent: intercūt exicanturq̄. Qua de causa accidit apō Scythias vt frumentū diu in terra maneat: pp̄ copiam nūlis. ⁊ vbi emerferit celeriter crescat.

Quare pulegiū: liliū: cepe: alliū: ⁊ herba dicta grassula: eo q̄ folia sua sunt humida valde viscosa: de q̄ gallici coronas cōstruunt in vigilia Joā. Baptiste: in domo v̄eto ipsas alicuius exponētes que diu viridis ibi dē applicata remanet cū fuerit h̄s a terra euulsa ⁊ appēsa sub tropico siue tropicis: hoc est cū sol fuerit in altero tropico: puta nobis in cancro: ⁊ illis q̄ vltra lineā egnocialem in capricorno tpe calidiori: ibidem habitāt metheo. ⁊. producant quidē talia flores ⁊ stipites ⁊ folia necessario ac si essent terre coniecta. Est autē pulegiū herba cōis nota: cuius folia simulant in p̄n⁹ maiorane: crescens fere ad quātitatem cubiti: calida ⁊ sicca in 3°. Liliū autē multiplex vidit: puta dictū ireos: cuius flos a curinus: ⁊ albus dictus narciscus. glaucusq̄ acorus vel gladiolus nominatus. Inueni etiā duo minora: quoz vnū habuit florem subalbidū ⁊ aliud subpallidū: omnia qdem hec cōueniūt in floris figura: ⁊ in oibus fere differant alijs: q̄ autē hic dicitur apparere magis appropriari narcisco. **Deinde** **Aur.** **S**oluit di. p̄mo. eam esse: q̄ talia in seipsis habent alimentū indigestū ad modū aialium incauernantiū: q̄ eleuatum in aere virtutē caloris tropicalis digerit subtilia: ⁊ expanditur: ita vt flores ⁊ que antecedentia subducant.

Pulegiū
quid sit.
Liliū
quid sit.

ducantur. ¶ Deinde [Aut.] Assignat aliam cām: vel melius declarat et approbat priores dicens id esse: quoniam humidum quidem talium propter frigiditatem hyemis non possunt digerere: immo remanent quasi inspissata congelata: ita quod cum sol venit demum ad tropicum nostrum, precedente tempore: humida prius densata calido diuiduntur et subtiliantur: et maiores recipientia dimensiones videntur augmentari: sed ea que non habent contractionem et dispersionem humidum per se tota velociter et defacili euaporata redduntur arida: quod non habentia aliq[uod] principium in quo multum contineatur humidum viscosum tanquam fontem illius: et per consequens neque aliquam defluxionem desiccantur et celeriter. ¶ Deinde [Quoadmodum.] Declarat id a simili dicens id accidere: sicut euenit apud scythas expositos tertia 7°. eo quod nix multa et vlt[er] gelu ibidem abundanti accidit fructus penes eos permanere h[ab]et: et vlt[er] omnes suo modo incorruptos propter humidum eorum inuiscatū: vt et t[em]p[or]e tandem adueniente calido tropicali citissime sit recurrere ac expandi foras defluxionem faciente per omne. Et ideo vides in regione frigida fructus diutius seruari: non autem in calida: et id etiam, z8. tangetur.

C Problema.

XXII.

Antiqua.

Propter quod cepe solum ita superflue mordet oculos propter quod et nomen aunt apud grecos hoc habere ip[s]um quod pupillam facit concludi. origanum autem non: neque alia

acuta existentia. Non enim nasturtium magis mordens non facit lachrymari oblatum: oblatum autem et comestum. Aut quia deferre multe consequuntur singulis auctores que faciunt propriam vniuersi cuiusque virtutem. Nasturtium quidem igitur propter id quod calidius et siccius est facta ab ipso dissolutio: ne: quoniam autem facit lachrymam comedendi. oblatum autem quia non exhalat ab ipso subtile aliq[uod] siccius: aut et calidius. Origanum autem et talia calida et sicca aut sunt mediocriter.oportet autem quod dicitur lachrymas facere mordicationem et humidum esse et viscosum: propter quod et oculum facit lachrymari debilem habens mordicationem: propter viscositatem enim et subtilitatem intrans facit laborem et ligationem propter labores. Cepe autem tale habet virtutem. Quare et humidum et vaporem ipsius: calidum et subtile et viscosum esse sicut oblatum quod dicitur: propter id quod vapor talis est et dimittit humiditatem subtilem facit lachrymari: comestio autem vapor transiens. Allium autem calidum quidem et acutum est: et humiditatem habet: sed non viscosum est: propter quod non facit lachrymari.

¶ Noua. Cur cepe vniuersa acriter mordere oculos potest. Alii nomen quoque a grecis cronion impositum putant: perinde quasi pupillam comprimere cogeret. Origanus vero nihil huiusmodi facit. Nec aliud quippiam ex ceteris quibus acre. Neque enim nasturtium quod mordacius est oblatum oculis efficit eam ut lachryme profluat. At cepe et cum oculis admouetur et cum comedit lachrymas mouet. An quod

acutum genus discrimine euariat numero so quo sua cuique vis consistit: rataque habet. Nasturtium ergo quod calidius est: resiccare quod colliguerit amplius potest. Nam extrudere lachrymam cum editur potest: ad motum tamen ad oculos nihil propter ea mouet: quia nullum mittit vaporem. Est enim id et siccius et calidius. Origanus ceteraque id genus calida sunt leniter et sicca. Quod lachrymas autem moueat mordax id esse debet: et humidum et lentum. Quas obres oleum quoque lachrymas excutit: quis leniter mordeat. Subiens enim irreptansque suam ob lentitiam atque tenuitatem dolorem mouet: ac proinde humorem tabificat. At cepe viz eiusmodi sane habet ut quod et humore et vapore sit calido: tenui et lento. Itaque oculis admotum: eo quod vapor eiusmodi est: humorque tenuis comeat lachrymas mouet. cuique editur itidem transmissa respiratio: ne facere potest. Aliius calidum quidem est et acre: et humoris aliquid continens. sed lentum non est: itaque lachrymam mouere non potest.

Quare cepe ac que eius maneriei tantum ita excederet mordicans iterius oculos: eo quod illa pars magis sensibilis discooperata. 13° de inge. sa. et ideo nomen cepe apud grecos deriuatum est ab eo quod est mordere oculos et pupillam cogere claudere: cepe enim grece dicitur cronion copositu a cruo quod est percutio: et mia quod est pupilla. Sed origanum cum sit calidum et siccum acutum ut cepe et vlt[er] alia entia acuta non mordent oculos superflue: cum sibi representant a pupino: non enim nasturtium cum sit calidum acutum oblatum ante oculos cogit eos lachrymare: sed oblatum taliter ut comedat: sicut crucea synapi et alius acutiora lachrymas concitant. Est autem origanum secundum Dioscoridem planta omnibus nota: cuius species sunt tres et cetera. Crescit quidem ad quantitates cubiti in altum: folia habens ut basilicon medius et comapulchra desuper cum floribus subrubellis ut quod ceteraurea et cetera. cuius caliditas et siccitas est in secundo excessu. Nasturtium vero est herba fere ad quantitatem cubiti: cuius stipes paruus rotundus folia acuta sicut saturegia domesticum et syluestre. ca. et sic. in 3°. ¶ Deinde [Aut. quia.] Soluit et primo in comuni dicens. quod diuersitates multe insunt vnicuique acuto: et si conueniunt in acuitate: que causant propriam et determinatam virtutem vniuersi cuiusque: diuersificatur enim acuitas secundum quod fundatur in ista substantia vel completione tali aut altera in magis differente ac minus: cum in gradu etiam quolibet sit latitudo imensa: quia igitur acutus cepe cum tali exeat proprietate: aliorum vero cum altera: cepe sui acuitate oculos vehementer mordet: non autem quod reliquorum. ¶ Deinde [Nasturtium.] Soluit in speciali et diuiditur in plura dicens: quod nasturtium propterea quod calidius est et siccius in 3° ut visum est: cum sit ab ipso dissolutio et defluxio et proprie quando comeditur: tunc enim attractione masticatiua calefactiua vaporis commixtus ceu synapi et crucea inducit lachrymam: non autem ut dictum est cum offertur absque comestione: quia taliter non exhalat ab ipso quod est subtile euaporatiuum: cum non adsit attritio dissoluens et eleuans eiusdem fluxionem euaporatiuam: de se namque est admodum calidum et siccum et condensatum per consequens: cum careat humido irrogiatiuo: ut nihil defluat

Cepe grece cronion dicitur.

Origanus quid.

Nasturtium quid.

Particula

ab ipso vehementer oculorum mordicatio. **¶** Deinde [Origanū.] Respondet ad illud de origano dicens origanum et alia huiusmodi sunt et sic. ut pulegiū: nepita: calamentū: et distantius que omnia sunt satis similia in vno capite a quibusdam comprehensa non sunt excedēter calida: sed mediocriter magis. puta in secundo dicit: neque etiam habet alia que requiruntur ut aliquid mordens oculos lachrymare cogat: quoniam opus est: quod vix lachrymas inducere mordicatio et humidum etiam ac viscosum fore: que tria perfecte coniunctim non reperiuntur in aliquo predictorum nisi in cepe. **¶** Deinde [Propter quod.] Infert correlariū dicens quod quod oleū et maxime supercalefactum in massera et torculari comprehensum: quo medulle nucleorum confranguntur amare: sit enim dupliciter: quia et pedibus sacculum in quo fuerint oliue comprimendo sufficienter prius masserant: et quidem modicam oleum quodcumque habeat mordicationem: lachrymari tamen cogit: nam propter viscositates ipsius: in quo et subtilitas reperitur: est enim subtilius aqua: cuius deterius seruetur manu de sensu et sensato intrans inducit laborem seu dolorē in oculis: propter que et dissoliquationem: qua fumus ab ipso pertingit ad oculos mordicans illos. Unde vidi aliquos propter ipsum mordicari spiritalibus tunc: ut in tussim conciderent. **¶** Deinde [Cepe.] Soluit ad illud de cepe dicens: cepe habet preteritam virtutem trinam: continet enim in se humidum vaporosum: ac calidum subtile et mordicatio: et viscosum: et ideo ante oculos presentatur: propter quod est talis vaporis trina virtute affecti: emittit et dimittit humiditatem subtilem in aere: que attingens oculos cogit ipsos lachrymari: cum autem comeditur vapor pertransit et obtunditur cum humiditate ipsius superflua: tunc propter humidum saluiale: secus autem in nasturtio: eruca et synapi ut visum est contingit. **¶** Deinde [Allium.] Addit dicens quod allium habet humiditatem: non tamen oculorum lachrymationem: est enim calidum ad quartum et acutum habens humiditatem extraneam. 30. de se enim sicut est in tertio extense quia tamen non est viscosum adherens non habet lachrymas eius punctura inducere. Sic itaque quod cepe proprius est mordicatio et humidum et viscosum vehementer lachrymas inducit: oleum autem et maxime propter artificium: quia ipsi non ad sunt hec proprie: quodam modo habet quod predictum est inducere: reliquorum autem quia nullum continet ipsa perfecte: si quid habeatur eorum: non tamen oculos in lachrymas mordicant. **¶** Notandum quod aliquod potest dupliciter mordicationem oculis inferre: aut per contactum corporalem: tunc quanto res fuerit calidior et siccior humiditate priuata tanto maiorem causabit mordicationem: quod non obtunditur humiditate: aut sine contactu corporali ut medio puta aere interposito: et ita res cui viscositas humida inest adhesiva cuius caliditate et siccitate oculos magis mordet et lachrymare cohibet ut cepe. **¶** Notandum quoque ex 3. complexionum et secundum primi Avicennae. quod quedam applicata vicerant exterius interius autem minime: ut synapi piscis salis taricus dicitur: allium et cepe. aliqua vero e contra: sicut cerusa et centaurea: cuius causa multiplex extat: aut quia quando pora sumuntur interius virtus digestiva mox agit in ipsa alterando et corrumpendo ea: vel quia cuius sint de se praeu comestibilia coniuncta coassumuntur alijs: aut quod interius commiscantur in receptaculis humiditatibus ipsa submergentibus: cum impossibile sit inuenire ventrem et matricem vacuos quemadmodum et duas vesicas: naturalium 3. seu quod interius assumpta non permanent in vno loco ut exterius alligata: aut quia exterius vehementer constricta tenent: interius autem tangunt non adherendo imense: vel quia

Trina 62
in cepe no
atur.

Oculus
mordica
tiones af
ferre ali
quod duplr.

virtus naturalis mox conatur ipsa confringere et in sanguinem conuertere: sed cum fuerint exterius euenit e contrario alligata. In cerusa vero ac etiam centaurea contingit oppositum: cum sint grossarum partium calido etiam superueniant fortiori: exterius autem leniunt et sigillant cum occurrant mitiori. Et ideo de centaurea Vermes dubitauit: Mesue simplicium secundo. cum de ipsa dicatur sanguinem educere: vlcerationemque ac vlnera sigillare.

Problema.

XXIII.

Antiqua.

Propter quid myrtus in manu fricata dulciores videntur nobis esse non fricatis. Aut quemadmodum et grana fricata botrorum vel vuarum dulciora sunt eis que non sunt vindemiata. A musto enim existente natura dulci. Vindemiata autem vix quemadmodum videntur delectabiles: in plus autem sunt et exterius: que autem sunt in botris non delectabiles. Similiter igitur et in myrtis naturaliter dulcibus et dulcedinem habentibus interius: quemadmodum vix. Quando igitur reprimuntur replentur ab interiori dulcedine et exterius apparent dulciora existentia.

Nota.

¶ Quam ob causam myrta collisa in manu dulciora sentimus quam integra. An quemadmodum racemorum acini vindemiati dulciores sunt quam non vindemiati: Etenim musto quod natura suaue est excerpti acini quasi condiuntur. Quippe qui vel extrinsecus mustus resudent. At qui in racemo coherent utique inconditiores constant. Ergo myrta quoque natura dulcia intusque suarum dulcedinem acinorum in modum vix continentia: ubi manu compressa conflictataque sunt diffusa in testina dulcedine: parte quoque exteriori inoplenentur. Itaque dulciora non imerito sentiunt.

¶ Quare myrtus si manibus fricent suauiter: apparet nobis gustu dulciores fieri. Est autem myrtus arbor nota quod folia simulant oliue: ipsiusque fructus quod quodate ut pisus: et est duplex: nam quod magna et alia parua ut apparebit in sequenti: ad huc secundum Dioscoridē quedam eius declinat ad viriditatem vergentem in nigredinem: et altera in albedinem: que fricatur in primo: et sic in 2. **¶** Deinde aut quia. **¶** Soluit sumens similitudinem quodam ad vnas dicens primo: quod sicut grana botrorum confricata siue vuarum dulciora reddunt eis: que non sunt fricata: puta cum nondum fuerint vindemiata: et a vite separata: fricata enim musti nās acquirunt quod dulce naturaliter est: cum sit eius humidum calore celesti et proprie digestum. Unde et vindemiata vix magis participant virtute musti: eo quod humidum in eis non latitat: sed dispersum est comotum de centro versus circumferentiam: sicut enim precipiunt delectabiles: ita vere amplius existunt: et maxime interius: ex quo reddunt et delectabiles exteriori ac vix per os. et ideo aliquid vnas comedentes prius in musto ipsas infundunt: sed ille qui sunt in botris que non fuerint fricate: aut per ipsas vindemiata: soleque affecte: non apparent adeo sapore delectabiles ut oportet: quod non solus accidit myrtis et vnis: verum etiam pomis et piris: maxime id agit fricatione ipsa confringendo vti quod cum fuerint acerba: quod et gallici gerunt circa nobilissima pirarum

Adm
quid

parum aromatica decaloe dicta. Un aliqui volētes habere vinū amenū: prorequēt botri cotilidonē: quo viti adberet: deinde per tres dies aut quatuor dimittūt ita sole affici: tūcque vindemiant. ¶ Notādū qd vitis fructū pducit qui dī botrus: ad cuius cōpositionē vident tria cōcurrere: qd vñū est illud quo mediante adheret viti dictus cotilidon: 2^m id sup qd fundant grana vñe qd dī racemus: cōtinuū ens cotilidoni diuisionē multiplicē recipiens 7 figuratio: nē diuersas. 3^m ipsius corpus vel granū vñe: qd in se quatuor cōtinet subas: quaz vna pellis est ipsius subtilis: 2ª ei⁹ humor aquosus dulcis: 3ª suba spissa feculēta: cui 2ª inexistit imbibita: q̄rta est semen triangulatū interius qd arrillus dī: hic autē est saporis pontici 7 horribilis: trahit enī ad se qd ipurū est grano vñaz. ¶ Deinde [Similiter.] Applicat 2° pposito dicens qd silr se bz in myrtis nātr dulcib⁹: qd aliqne nō sunt adeo dulces: vt in sequēti apparebit: seu minores: 7 dulcedinē etiā habētibus interius: vbi nātr situat tanq̄ in loco tutiori sicut in vñis: dulce qdez nā impressus extat in me⁹. Lū igit myrti 7 vñe cōprimant^r: eoz bumido interiori dulci delato de centr^o ad circūse^{am} replēt^r tur per oē: ita qd nō solū interius verū et exterius sentiuntur dulcia existētia. ¶ Notādū qd dulce in fructibus qz est melius qd in ipsis reperit^r 7 a nā magis intentū 7 p̄prie comestibilibus sicut nomē indicat ipsoz: ea recōdidit in parte illud interiori: vt maxime saluē ab occurrentibus: tanq̄ cor in animali: quare non imerito fricatione aut attractione calidi ad exteriora dulcorat^r fructus deductum. Silr fortassis amay fricationē ampli⁹ amaricat^r. ¶ Lū p̄ priū vñicūqz tanq̄ dilectū semp pfundius occultet nā.

¶ Problema.

XXIII.

Antiqua.

¶ Rōpter qd myrtoz minores sine nucleis sunt: 7 in fensibus: 7 in botris. Abt autem 7 parue vñe grana nō habēt: aut minores nucleos. Aut pp id qd sunt imperfecte nō habent nucleū: deniqz autem parū habent semen: propter hoc autem 7 minores sunt sicut existētes propagines 7 imperfecte: 7 minus autem dulces habētibus nucleos. Indigestibiliores enī sunt: decoctio autem perfectio est.

¶ Noua.

¶ Cur myrta enucleatiora sunt q̄ minora 7 palmule nucleo pene vacant q̄ minute adoleuerūt 7 vñaz acini qui passim constiterunt exigui vñacea vel nulla p̄tinent: vñ pauciora minora q̄. An qz minus pfecta sunt que minora: iccirco semen cōtinent indiscretū: cui perinde vt finī nucleus deputatus est: quamobres 7 minora sunt vñpote surculi qdez agnatī exteriores partusqz imperfecti: 7 minus dulcia q̄ que iustū cōtinēt nucleum. Sunt enim minus concocta. Concoctio autem non nisi perfectio est.

¶ Quare

de genere myrtoz minores sunt absqz nucleis seu ossib⁹ dictis: qd ē inueniē in dactylis 7 botris vñaz: alicubi. n. grana pue vñe: aut nō habēt nucleos vel si hnt sunt minores q̄titate cōtinua 7 discreta: silr et in dactylis quis: vñ in vñis passis de corintho: aut nō reperit arrillus vt ad multū: vel vnus est 7 parus: in maioribus aut plures 7 grādes. ¶ Deinde Aut. ¶ Solut di. cām ē qz bz myrti 7 silr vñe 7 dactyli sunt parui imperfecti nō

hntes pfunditatē in se: in q̄ occultari possint nucleicū: semē eoz sit parū valde: 7 qz bz minores myrti extant vel ppagines vel q̄si pductiones nouelle: ac iperfecte: iō nō hnt nucleū: sicut et maiores q̄ ppagant^r 7 extēdunt: cū generant entes parue nō duos hnt nucleos: totū enī pfusus extat: silr in minoribus reperit quātūcūqz in corp⁹ pfectis nā: que aut nō habēt nucleos participant minime tanta dulcedine sicut hntes: eo qd sunt indigeste minus: digestio enī vt visus est bz dulcedinē iducere: cū ipsa sit qdā decoctio. decoctio at pfectio est decocti. Un metheo. 4. decoctio est pfectio a nālī 7 p̄p̄io calido ex oppositis passiuis: ad huc 7 supflūū indigestū qd est in fructu cōuerit^r in nucleū: 7 iō ips 7 medullā eius est inuenire amaram acurā aut pōticā maxime: ceu indicat fruct⁹ carnosī exte^r rius: vt p̄fica pruna cerasa 7 dactyli: reliquū aut carneum dulcificatū reperit^r. ¶ Nōn^m qd gā sunt fruct⁹ q̄ tñ hnt vñā subaz q̄si vniformē vt myrt⁹ 7 vñe parue 7 vñr cerealia semina: qdā plures vt p̄fica pira poma 7 nuces. alimen toz 2°. ¶ Nōn^m ē qd fruct⁹ vñcūqz assimilant^r aialib⁹: ēz enim qd in maioribus reperiunt ossa carnis sustentatiua in minoribus autem minime: ita similiter in fructibus.

¶ Problema.

XXV.

Antiqua.

¶ Rōpter qd fructū habētū corticē: hī qdē amariora habēt ea q̄ sunt iuxta radicē vt cucumeres. Alij vñ iuxta extremitatē superius: vt glādes. Aut qz hī qdem sic indigestū est nutrimentū: ppter id qd supfluit i radicē semp. Alij at qz sicci sunt nātr q̄re discedente dulci ex extremitate 7 decocto vñqz desiccāt 7 relinquūt amay quēadmodū sal. Desiccātū aut magis amay fit: sic olīne glādes inueterati amari fiunt.

¶ Noua.

¶ Quam ob cām fructū alij partē radicis proximā habēt amariorē vt cucumeres: alij postremā superiorē vt glandes. An qd alijs pars ista dīci p̄tina crudo vescit alimento: qm esse confluitū per radicē frequētat. Alijs qd sicci e nā sunt postrema ps succo dulci decoctoqz ide absumptio laz plenī⁹ siccat^r amarescitqz mō salis. ¶ Reddit. n. vñūqzqz amarū cū ampli⁹ exiccat^r vt olīne: vt glādes inueterate efficiunt amare.

¶ Quare

de nūero fructū q hnt corticē manifestū dīstinctū visibilī a reliq̄ corpore fruct⁹. oīa enī hnt corticē 7 telā: ita qd aqua 7 terra: qdā hnt extremū circa radicē vbi fruct⁹ cotilidoni cōiungit^r amariū reliquo extremo vsus florē: ceu cucumeres citrulli melones 7 bz: ac vñr pducta ex radice frigida humida idigesta. Alij vñ extremū oppositū puta qd superius in acumine hnt amariū reliquo inferiori: vt glādes ac etiā olīne: 7 iō emptiores hui⁹ fructū gustant extrema amaricantia: que si reperiunt amara valde: coniecturant reliquū esse dulce: cūz supflūū indigestū sit coadunatū ibidē: ita vt residuum carens supfluo remaneat dulcificatū: qd addiscunt pepo^r nes mercantes p̄p̄ie curiosi. Est aut glans fructus quer⁹ cus oblongus colūnaris infixus cōcauitati cui dā dure ter restri in extremoz altero: que qdem sic dulcificatur in regionibus calidis digestiōe: vt comestibilis reddatur etiā a nobis: proprius enim cibus est porcor⁹. 7. hystorizaz. Est 7 alter fructus eius rotūdus vt prior alligatus dictus gal⁹.

¶ Problemata. A.

7 4

L.c.zs.

duerā
fruct⁹ m
suba cōue
nientes.

Glans qd

Particula

la: et eius quidem est magnus: et dicitur valania: quod coria preparant ex achaa depozata: reliqua parum ut sylvestris cois: qui tpe coputrescens vermiculū quēdā producit: qui cum me^m galle obrinuerit: pnosticant aeremāti futurā hyemē agrestā valde. Si vero circa extremitatē extiterit dicitur hyemē fieri lenē: quod et testant de verme quod erisiba celate in rimulis arborū: in qua sua reponit oua: cum enim nidificauerit in arboris caumine: pnuant inde hyemē veturaz mirē. quā at in opposito pnosticant oppositū. **Dubium.**

Dubium.

Solo.

Solo. Quod positū est cucumeres radices hie amaras: cum dictū sit eē frigidus et hūidos in 2° gradu. Sapor aut amarus catur ex calo et sicco apud medicos ita ut in 3° fm Isaac gradu. **Deinde.** Quod dicitur hie Auer. 5° de aia. et coll. 5° q. Sapor amarus non solum catur a calo vtz etia a frigido: sic color niger: et tū me dicos ac forte et Arist. catur solum ex calo: quod vtz sentire. 29. cum dicitur amarius et calidius. Est tūc dicitur quod Arist. hic p amaru audit hauster seu poticū vehemēter: quālis est sapor sa role sorbe ac imaturaz galle ut patebit 35° et si Auer. hōz saporē prae amaz extimet fore. 1° sigdē declaratio quāsi amplior Lōciliatoris dicitur repitur. 145. **Deinde.** Quod dicitur Soluit 2° pmo ad pma pte. d. illud eē: quod hie quod fructus hnt alimētū tāqz indigestū ppter id quod in radicib⁹ talū repit semp supflū ipuz quod idiget vltiori digestionē: si dicitur ex eius amaritudine seu hausteritate in dulcedinē pmutari. hoc aut pficiet in fructū cum pcedat ptnue digerēdo a radice p stipitē in fructū. **Deinde.** Alij. Assignat 2° cam 2° pti. d. quod quā aly fructus nāl sunt sicci et non hūidi vtz pōres: quod dulce quod erat in eis modicū: ppter paruitatē hūmidū recedens ab extremitate supiori versus flores: cum eē prius quāsi nāl dulcificatū: p vltiori decoctionē acq. sita a calido celesti desiccatur vltius: et decoquit hūidū eius ita ut reddat amarū: calor enim ppe amaritudinem causat: quod ostendit decoctio mellis dulcioris pte oī. 3° re. acu. et alimentoz 3°. Et hoc est quod in sale declarat dicitur quod sal amplius desiccatur ex salo reddat amarus et pamp⁹ et acutus: quod ostendit et mare tanais dulcius qz cetera maria: et quod amaz sub tropico cācri aut ppe repuz. metho. 2°. et sim. qrtō: ita similitr glandes ac et oliue inueterate diutius immaturate efficiunt amare: et ppe in extremo supiori: cum prius forent dulces. **Notandū** ut hic apparet: et alimētōz 3°. quod plante quaz radices sunt frigide haustere: cum pcedit digerendo per stipites in apicem et fructū continue hō efficiunt minus haustere: ut ostendunt cucumeres et similia: quoz aut radices sunt dulces calide: deinceps que deinde pgrediunt in amaz tendunt et acutū: ut ostendit absinthium cum eruca. Ad hoc etia facit maior hōgeneitas aut etherogeneitas partium et cōmixtionis.

Cas. pmo

Quo plan te que nā haustere sunt fiant minus haustere.

Problema.

XXVI.

Antiqua.

Problema. Quod quā germinant in terra non existētia sed incisa. alia vero iacētia ut liliorū crura et cepe. Aut quod habet alimētū oīa in se: sicut in determinato loco nulla plāta. Auges. n. vñquodqz. non in eo quod hie: sed quā decoqz et distribuit. hie quod igit et anterius. Auges aut quā tps supuenit: in quo hoc fit decoqnte tpe: ut et cocodrilloz oua. Cōtinuū aut non adhuc quod non supfluit aliqd nutrimentū. **Nota.** Cur aliq germinare non terra pēta: sed abscisa aut euulsa vel recōdita possint ut caules liliorū ut alia ut cepe. An quod oēs alimētū intra se cōtinuent: nec certo diffinitoqz loco oēs oriunt. Cre

scere at vñquodqz pōt: non eo quod in se pēnet alimētū: sicut quod decoctū ita et digestū illud pabulū est. Cōtinēt igit vel antehac alimētū: sed augeri tū dūtaxat icipiūt: cum tps ad id adest: cui⁹ opa res illa effici pōt: velut et oua cocodrilloz tps tute opiri sibi cōmodū nouim⁹: icremētū tū ptnuā rī nō licet: quā aliud non suppetat alimentum.

Quare

aliq germinant caulū seu talū emittētes etia posito quod non sint radices terre infire: sicut ab eis separata: ac in rectū eleuata: terre tū imissa sic salices et populi et vlr oīs plāta cui⁹ hūidū est plurimū: quā vo alia sunt et abscisa neqz terre imissa ut pōza sicut iacētia supple in quā eleuata ceu stipites liliorū maxime et cepe grassula et hō: ut visum est 21°. **Deinde.** Aut. Soluit dicitur primo cam esse: quā oīa pdicta hnt in se nutrimentū: non tū in loco determinato distincto sic plāta: nulla: ceu hnt aialia cor pura quod hie Arist. sanguinis est pncipiū: et id vñquodqz hōz vegetabiliū augmētā: non in eo quod hie alimētū: sed quā ipm pus decoquit et decoctū postea per partē distribuit attra: ctū: apponēdo vñēdo et assimilādo: hic enim triplex est nutritiue actus: quā aut alimētū fuerit preparatū taliter: tunc vendicat et determinat sibi locū: acgrit enim euz qui anterius et supius. vel dicat quod hō habent alimētū intra: ut lra sit interius ceu aialia incauernātia. Tū aut tale alimētum fuerit psto: tūc quā tps supuenerit calidū: vñquodqz talium augmētā: quod accidit pp tps in quo cōtingit decoctio: puta sub tropico: ut visum est. 21°. **Deinde.** Et ut. Declarat id 2° dicitur quod ita est de hō plātis sic de onis cocodrilloz: que sunt frigida idigesta ppter aialis frigiditatē ipsiusqz inherētia: que arena coopunt ca. et sicca ut calefiat et digerat quod in eis est hūidū: frigidū: sic pullificent: vñ et in egypto pulli non raro pducunt sub fimo ei⁹ calore: hystoriarū 6°. Est aut cocodrillus aial aquaticū et terrestre vitas euz vtrōbiqz deducit: et est magnū oblongū draconicum solum mouens superiōrē aialū mandibulam 3° hystoriarū. **Dein.** Cōtinuū. Preuenit 3° dubitationi quā aligz crederet hui⁹ germinationē posse cōtinuari diutius: id eo id remouet dicens: quod germinatio quā ptracta inchoant non pōt diu cōtinuari: quod cōsumpto alimēto quod est in eis: non est aliud nutrimentum residuū quod possit in ipsa peruenire: cum suppositum sit ea fore a terra separata.

Problema.

XXVII.

Antiqua.

Problema. Quod quāqz allia et cepe quāto sic ciora plātant tāto meliora fiūt: alia aut deteriora. Aut quod oīa talia maxime hūmiditate sunt plena: bñ tēperata igitur fiūt hoc mō plātata: et quod minus putrefiunt quā desiccant qz plantent.

Cur allia et cepe quo sic ciora serant: eo meliora possint euadere. Cetera at deteriora. An quod oīa istis maxie plena humoris cōficiunt. Itaqz terre cōmissa sic ciora tpmēto cōmō germinare icipiēt. Adde quod min⁹ putrēt cū sic ciora serunt.

Quare

allia et cepe et filia quāqz qto sic ciora plātant tāto efficiūt meliora et ad oēs ac⁹ subtiliora: alia vero deteriora reliq cū fuerint ampl⁹ desiccata. Dicit aut quāqz pp imēfaz siccitatē tps regiois vlt terre. **Deinde.** Aut quod. Soluit dicitur. cāz eē: quod pōza oīa sūt maxie plena hūmiditate quā supflua eēnea: et id p se ut oīm ē germinat: cū igit fuerit seminata vlt plātata sic ciora reddunt tēpata sufficienter

Cocodrillus quā

sufficienter minus et putrefiunt quam plantantur desiccata quam fuerint humida: secus autem contingit in siccis: humectata enim contemperantur: et ideo meliora redduntur: desiccata vero peiora propter simile augmentatum discrasie.

Problema.

XXVIII.

Antiqua.

Ropter quid quandoque allia et cepe sola plantarum posita germinant? Aut quia humiditate plena sunt et nutrimento. Superfluitas igitur est nutrimenti faciens germinare. Manifestum autem et enim squille et lilia idem faciunt. Augent autem quantum tempus aduenit unicuique.

Noua.

Cur allia et cepe sole ex plantis recondite germinare possint? An quod humore alimentoque sunt referte. Copia igitur alimentum est quod germinare queat. Idque constat argumento tum squillarum et bulborum qui idem facere possunt. Crescere autem quodque solet cum tempus venerit.

Repetit

quasi 21^m. d. quare allia cepe et bulbosa praeterea sola de numero plantarum accepta ex sua radice et reposita germinant stipites et quod deiceps producit quaque. vel quis id quod de posita construet cum prioribus dicendo posita sunt allia et cepe sola etc. **Deidel** Aut quod. **Solutio**. d. cum esse quod praeterea sunt plena humiditate nutrimentali plima superflua: ipsa enim cum tempus ut visus est sepe veniens puta calidus occurrat facit germinare quod bulbosa. **Deidel** Manifestus. **Declarat** 2° p. sile. d. id manifestum reddi per multa ceu squillas lilia grassulas et bulbosa: vehementer humide. ideo enim agunt quod allia et cepe unicuiqueque horum augmentatur cum ei tempus occurrit conueniens: ut calidum quod illud quod sub tropis. Est autem squilla dicta cepe muris planta satis siliis cepe: ipsa tamen maior: forma pinnealis et actione valentior: circa loca arida saluginosa: nascens: ut maris riparias: flegmatis incisua educitua.

Problema.

XXIX.

Antiqua.

Ropter quid que frigida aqua adaquantur dulciora quam calida? Utrum quod iclusum calidum amarum: quoadmodum et amarum calidum: dulce autem contrarium: quoadmodum frigidum: nutrimentum autem oleribus humidis et saporibus exinde.

Noua.

Quam ob causam que aqua frigida irrigantur dulciora quam quetepida euadant? An quod sic iterclusum calidum salius est: ut calidum quod salius: dulce autem ita contrarium ut frigidum est: et alimentum oleribus humorum unde saporum generantur.

Quare

plante quam frigida irrogant aqua ipse ac eas fructus dulciores reddunt quam quod calida adaquantur. **Deidel** Utrum. **Assignat** causam probabilem. d. ideo est: quod calidum iclusum in plantis ex caliditate aqua reddit eas amariores sicut vere: quod amarum quod calidum est: catum enim ab eo: sed dulce pro se habet modo: efficitur enim ex temperamento quodam et nunc propter rationem humane: ita ut dulce cause tanquam a frido respectu amarum est: nunc sicut quodam mediu iter frigidum terre et calidum: et mediu vni comparatum extremorum videtur alterum. physici. 5°. et quod olera domestica. s. quod cetera comedunt sunt humida eorum nutrimentum de eadem humidum et saporibus ideo habet attrahere ut reddantur nunc nunc cetera formiora: quare frigida et non calida sunt adaquanda. **Non** quod aqua irrigans non de eadem calida valde ut

lacunalis sub sole caniculari stans: neque circa horarum meridiem adaquandum: neque frigida valde ut putealis: prior enim elixat et exurit: hec vero extinguit: putealis est vituperatur: quoniam vis celestis non obtinet in ea ut in fluminali et ibi illi: sed est temperata media sole oriente vel occidere adhibita pluuialis aut fluminalis. **Dubitat**. Quare videtur habet aqua frigida quare docet eligere calefacere magis poros obtundendo quam calida exaperiendo: iuxta illud: ventres hyeme et vere. **Dom** quod apparuit praeterea de aqua parum fore frigida: et calidum plantarum. 5° colligitur est in potentia: ita ut non possit potentia et frigiditatis data taliter in actu deducere: ut sit lesiva.

Problema.

XXX.

Antiqua.

Ropter quid allia fetent magis vetera quam noua existentia? Aut quia iuuenibus existentibus adhuc multum humidum extraneum existens aufert potentiam eorum. Quando autem comaturant segregato utique tunc hoc: proprium habent odorem: hic autem naturaliter est acutus. Similiter et alij fructus virides existentes aquosiores sunt: propter quod et cepe minus acute iuueniles.

Noua.

Cur allia cum excaulescunt pleni quam recens edita olent? An quod recetia humoris multum adhuc extranei continent: quo fit ut vim suam integram habere nequeant. Cum autem decocta iam sunt secreto humore illo inutili: tum suum odorem sincere adipiscuntur: qui scilicet acer est. Quinetiam ceteri nuper editi fructus dilutiores sunt: et cepas recentiores ob eam causam minus acres sentimus.

Quare allia coantiquata cum humidum extraneum iam exhalauerit amplius fetent quam illa quae sunt nouella viridia vel bis vicina: cum humidum abundauerit praedictum: et sili est de cepis poris et bulbosa. **Non** quod antiqua feret maxime alia: prius viridia effumantia: minime vero adhuc media: cum nec habent euaporabile ut pora: neque etiam euaporata totaliter et corrupta reddita ut vltima. **Deidel** Aut quod. **Solutio**. d. cum esse quod nouella et iuuenilia habent allia multum adhuc humidum extraneum: quod existens aufert virtutem fetidam aliorum: sed quoniam tunc videntur comaturari exhalatione humidum superflui: ceu reliqua maturant: tunc quod remanet proprium odor sine fetore aliorum: quoniam naturaliter horridus est et acutus. **Deidel** Sili. **Supplet** 2° ut quod praeterea in siliis. d. quod eodem modo alij fructus virides existentes aquosiores sunt: et ideo et fetidi si fuerint minus eorum propter praeterea odorem: quare cepe et silia cum fuerint iuueniles minus sunt acuta quam antiqua. **Dubitat**. quod dictum est 21° raphanos subtiliter quos acutiores maioribus propter digressionem maiorem tunc acquirunt longiori. **Dicendum** quod cepe habent humidum extraneum multum ut visus est: et ideo florent abscessa et oculos mordent: non autem raphanis habet siliis: existunt enim a semine acute mordicative actua liter adherendo: unde non simile utrobique.

Problema.

XXXI.

Antiqua.

Ropter quid myrtorum quidem non conturbatorum myrtelli defluunt magis frigidibus. Conturbatis autem in virgulto solia quidem defluunt: myrtelli autem non defluunt. Aut in perturbatis manentibus ita se habent propter naturam. quoniam enim maturant propter apta nata sunt myrtella. Hoc autem non accidit stirpibus sed solis propter

Plante quae tunc debeat adaquari et qua aqua.

Dubium.

Solutio.

Maiores fetores et alio vetusto repiri quam nouello.

Dubium.

Solo.

Particula

bet humiditas virgultu transmutari humidum qd est in myrto: folia autem cadunt econtrario ipsis desiccatis. virgultum autem desiccet salsum existens: non idem igitur accidit in myrto cuius folia sunt concussa.

¶ Noua.

Cur fructus myrtozum non conditarum magis q̃ folia defluant. Conditarum autem referuatarum alga: vt sit: folia defluant: fructus adbe-
reant. An ita euenit non conditis quoniam natura sancitum est: vt fructus peracta decoctio-
ne flaccescant ac decidant. Que quidem deco-
ctio repositis agi nō potest: sed eatenus tantū ef-
ficatur vt alge vapor prohibeat ne humor fru-
ctus immutetur. Folia contra cum siccant de-
cidunt. Alga autem vt salsa exiccandi vim ha-
bent. Ergo nō idem folijs accidit arbori adbe-
rentibus et conditis modo quo dictū est.

Quare myrtella plus decidit q̃ folia illoz myrtoz
seu arboz illa ferētū nō cōturbatoz et cōcus-
soz agitatioe ṽtoz et p̃frictioe ipsoz adinuicē que villia
et syluestria existūt. i. q̃ arbores myrtoz syluestriū cū sint
singulares et sponte p̃ducte viliores sunt et syluestres mi-
nusq̃ agitant a ventis et p̃turbant adinuicē p̃cussione: cū
nō se adeo tangāt vt domestici myrti: s̃ in h̃s domesticis
que sūt in virgulto qd est locus vbi multe p̃gregant myr-
ti: in q̃b̃ p̃pterea folia p̃turbant ṽtoz agitatione ab his
figdē folia defluūt: myrtella ṽo myrtoz fructus ex opposi-
to p̃dictis nō defluūt. ¶ Deidel. Aut qz. ¶ Soluit. et primo
ad p̃mā p̃tē dicēs q̃ myrtella syluestria nō ṽtīs p̃turbata
existēt tanq̃ h̃ntia se p̃ter nām eo q̃ absq̃ irētiōe nāe
sunt p̃ducta velut in aīalib̃ femella. p̃ de g̃iatiōe aīaliūz:
qd apparet qz q̃n deberēt maturari i myrtis tūc reddunt
disposita vt p̃ciant ab eis et retineant folia. ¶ Deinde
[Hoc aut.]. ¶ Soluit ad scdaz p̃tē. id qd dictū est nō acci-
dere myrtillis domesticis. p̃manēt. n. in arboze vsq̃ in p̃-
fectū: qz humiditas que est in virgulto p̃reposito p̃por-
tionalis myrto nō folijs p̃hibet humidū ipsius trāsmuta-
tiū ne decidat: s̃ folia per oppositū cū ipsa desiccant nō
h̃ntia pabulū sibi p̃portionale vt myrti: qz virgultū i quo
aggregant myrteta cū sit salus redditū nitrosus desiccet
h̃uidū aqueū viscosus folijs affine: s̃ idē nō accidit i myr-
teto: cuius folia sūt p̃turbata siue p̃cussa: q̃ est domestica: q̃
myrtella cadāt et retineant folia: verū potius vt ostēsus ē:
oppositū. ¶ Notādū in maiore h̃s declarationē vt appa-
ret 2° de plātis. q̃ ex alio nutrimento alunt folia et fructus:
nā ipsa qdē nutriunt ex humido aqueo idigesto viscoso:
fructus aut ex subtili magis aereo digōne ispissato ṽtūq̃:
cū igit myrtus fuerit singularis et cōcussus folia habebūt
p̃tactū nutrimentū sibi p̃portionale: quo poterūt diu re-
tenta vegetari: fructui aut econtrario p̃ oppositū euenit ali-
mentū. Similr ē in altera p̃te p̃tinget q̃ a myrto cōcussio
domestico virgulta retinebunt et cadēt folia ex alimento
aliter hinc inde disposito vt satis pōt deduci. Et ideo con-
spicimus plantās multa et magna producentia folia min-
ime fructificare: et id magis. 36. patebit.

Problema. XXXII. Antiqua.
Propter quid melones optimi sunt
in paludestribus planis existentibus
humidis: vt circa orgamenō et in egypto

pro: videtur autem aquosa regio esse. Amplius
autē paludestria sunt aquatica: cucumeres autē
ipsi humidiores sunt: propter qd et ortulani p̃-
ui sunt. Atrum quia in profunditate p̃pter du-
ritiem terre conant plantari: lutosi enim et pla-
na fit maxime dura: qui autem in profunditate
plantati meliores. Aut quia sicca oportet esse
terraz: propter id quod ipse melo humidus est
natura: ita enim euulsus ad mediū veniet. Pa-
ludestris autem profunda nō alimentū habet:
et propter profunditatem terre et propter locū
et non superabundantem: propter id q̃ desicca-
tur terra iterum.

¶ Noua.

Quam ob causam cucumeres: cognomento
pepones optimi palustribus planis id est hu-
midis fieri soleant: vt apud orthomenum: et in
egyptio. Aquarum etenim vberem terram esse
egyptum putamus. Cum ergo cucumeres qui
humidi sunt: et ob id orthenses ac rigui minime
laudati locis palustribus que madida sunt egre-
gie fiant: Atrum q̃ ob terre duritiam altius co-
guntur descendere. Solum nanq̃ limosum ac
planum maxime indurefcit. Qui autem altius
innituntur meliores euadunt. An q̃ terraz sic-
cam esse oportet: quoniam cucumeres natura
humidi sunt. Ita enim sequet: vt per retractū
in medium veniant. Palustris ṽo si plana al-
taq̃ sit: alimentū nec exiguum prebet propter
solī altitudinem locūq̃ ipsum neq̃ nimium
quoniam solum resiccare necesse est.

Quare melones seu pepōes et vniuersaliter his simi-
lia q̃ optimi nascunt in locis paludosis et pla-
nis vallicosis: cū huius sint humida cē circa locum orga-
menon dictū: et in egypto s̃it que est regio humida aquo-
sa p̃pter inundationē antiquitus nili ampliorē: vt p̃ scdō
metheo. ita vt inhabitabilis eēt: vnde dictus fuit egyptus. i. Cap.
tenebrosus. In italia ṽo Padue et clugie nascunt q̃ boni
cū locus sit talis vt diffinitus. Amplius videt in oppositū
arguere cū eo q̃ motiū questiti tactū est illi. Videt autē
aquosa. ¶ Dicit adhuc loca paludosa sunt humida aquosa:
sed cucumeres et s̃it melones et que talib̃ p̃portionantur
sunt humida in 2° gradu. quare cū sibi occurrat p̃sile icita-
bitur ad furia: et erit tanq̃ ignis in igne vt tactus est p̃ma.
Et iō cucumeres et ṽlter qui h̃s p̃ducti in ortis sunt mali
p̃pter humiditatem supflū ipsorū qua remolliunt in eozū
addentē malitiā. ¶ Deindel. Utruz. ¶ Soluit. p̃babiliter
p̃mo sumēs rōnē ex parte situs terre dicens cām eē: quia
melones et h̃s in locis p̃tactis p̃p duritiē et cōpactionem
grandē terre: conant agricolē plantare vt viuāt et fructifi-
cent in loco terre p̃fundiori: qd opz: qz terra p̃tacta cum
sit paludestris lutosi sit q̃ maxime dura et inepta: vt ali-
qd plātaz in ei sup̃ficie possit enutrirī: ṽn cultura ei grā-
dis est laboris. Sed cucumeres et huius plantati seu semi-
nati in loco profundiori reddunt meliores: vt consequen-
ter apparebit. ¶ Deindel. Aut. ¶ Soluit. et assignat causam
sumptā ex parte qualitatis terre dicēs ideo in p̃tactis lo-
cis pepones et h̃s fieri laudabiliores: quia p̃pter id quod

Diversi-
tas nutri-
menti in so-
lijis et fru-
ctibus.

In loco
humido
tanti cu-
m mero
meliores

sunt humidi nāliter: terra in qua plantantur necesse sit esse sicca: ut cōtēperent in quōdā pueniētes mediū: nam taliter euulsi et semoti a nā sua nimis humida deueniēt in tēpera mētū quōdā exiccati: cū hoc ē qd hō terra paludosa est sic/ ca in pte superficiali: est nō in pfundo humida pinguis: ita ut multū cōtineat alimēti. tunc igit pp pfunditatez terre et locū in quo remanet supflūes humidū: eo qd terra desic/ catur adhuc calore celesti in pte supiori: melones in locis prescriptis et silib⁹ erūt optimi: qz cū sint hūidi desiccant a terra palustri supius sole desiccata: et hūt alimētū suffi/ ciens a pfunditate terre in qua plātati: qd nō sic in alyis re/ perit terris. Ad motiū et appet et obiectū qd sit dicen/ dus: qz terra paludosa nō est simplr aqua: s; magis hume/ crata: in qua dudum steterat prius aqua.

Problema.

XXXIII.

Antiqua.

Rpropter qd rutba feridos sudores fa/ cit et qdā vnguētoz. Aut qz quozū in odore grauitas est et acuitas: bec com/ mixta superfluis humiditatib⁹ maluz faciunt odorem.

Moda.

Quā ob cām rutba et nōnulla pigmēta odora/ sudorū faciāt feditatē. An quoz in odore graui/ tas est atqz acritudo bec cū extremēticijs mixta humorib⁹ deprauare odores possunt.

Ad autem sufficienter expositum et 4° scōe existit.

Problema.

XXXIII.

Antiqua.

Rpropter qd rutbā aiunt odibile phar/ maciā eē. Aut qz fastidire vident⁹ ve/ bemēter comedētes: aut ferētes qdā difficultates: et circa oblata suspicio/ se se hñtes eligūt: qñ eiusdez tabule ppria qdāz offerūt tradētes: ut nō fastidiū. Dēs igit cū tur/ batiōe ciboz iduēt traditū hūidū: aut cibū: aq/ bus aut occupatis aut euomitis subleuati cibi occiderūt: et vētositates ab humidis dolores et tortiōes exhibēt. Rutba igit prius comesta cale/ factiū exñtes nā rarificauit recipiēs vas: cibos et aliud corpus: ppter quod exterius assumpta vētositas accidit.

Quā de causa rutbā fascinationis remediū eē aiunt. An ppter ea qz tum effascinari se credūt cū aut voraciter edunt: aut icōmoditatū aliqua/ rū tenent suspitiōe: aut cibū hñt suspectū quē ca/ piūt. Itaqz cū de mēsa eadē qd priuate sibi assu/ munt: picipē ituentē quēpiā faciūt: affanturqz cū ipartiāt ne me fascines: ergo cibū cū pturba/ tione sumēt: nec qd bibent aut edent sine turba/ tione et flatu q vna hauriat et igerat. Quāobz flatu ipso vel cū extrudendus efferē cib⁹ quoqz vna elat⁹ ejicit: vel cū iterclusus p hūozes tenet tormā mouent et cruciatus. Igit rutba pces/ tata vi sua et potestate calefactoria vas quod re/ cipit cibos elaxat et reliquuz corpus itidem af/ ficat: ex quo fit ut flatu ille iterclusus transmi/ ti atqz secedere possit.

Quare

dicitur hoies qd rutba odibilis reputata est in/ ter pharmaca rōnē habētia medicīne: ita ut in plurib⁹ alyis sibi cōparationib⁹ reddat abominabilis magis. Aut aliter. quare pharmaca puta rutbā et cōis sū/ quidē littera est pharmacīa que forte prius fuit pharma/ ca. Deinde Aut qz. Soluit dicēs cām fore pmo: qz ru/ tha et que prius pharmacīa apparēt qm multū fastidiū idu/ cere hñt comedētib⁹ illa. Dubitat de eo qd dicitur est rutbaz vebemēter fastidire comedētes: cū dicat scōo ca/ none eam facere appetitū cibi. Dicendum multiplici/ ter: aut qz cōponitur ex diuersis etiā representātib⁹ se in mixtura apparēter ut in multis videt quarto pharma/ rum: qd caules ostendunt cū lente alimētoz pmo. Inest enim rutbe virtus stiptica quedaz partiuz coadunatiua et appetitus excitatiua atqz calida et acuta dissolutiua ipsam impediēs cū Auic. intellexerit qñ cū alyis cōiungit ipsius horribilitatē aduertētib⁹: vel ppter digestiōē suā id fa/ cit cibum faciendo puenire in partes. Aut aliter dicit age/ re Auic. cū super stomachū frigidiorē emplastrat. De/ inde Aut quia. Assignat alias cām: dicens hoc fore: quia hoies assunt rutbaz eo qd patiant quedā difficilia syn/ thomata ppter que mouētur ad recipiendū eā. Est enim medicīnaz optima: qd siquidem sani cōsiderantes abhor/ rent: eo qd nō ut alimentū sapidum: sed ut medicīna reci/ piatur horribilis: nā cōmuniter cū dicitur sano: vis tales rem medicīnā suscipere: respōdet nolo: qz nō sum infir/ mus: infirmis etenim datur. Quod ostenditur quia hoies eligunt rutbam et que hui⁹ suscipere cum se habeāt ad ea que offeruntur cū suspitiōe accipiendi: timētes ne vene/ no ledantur quocūqz modo: in cuius quidē preseruatiōe: rutbā ponunt medicātes potissime cōferre: et qz sunt iter/ dum aliqua que suspitiōe sumunt non parua: ideo in ea mensa in qua offeruntur cōmunia cibaria prius sub qui/ bus timetur venenū latere offerunt quedaz ppter ea alia in eadem mensa cōtra venenū de quibus est rutba. quare hoies percipiētes illic esse rutbam in abominatiōē eius deueniunt tanqz veneni indicatiuā. Vel aliter cū timetur propter priora cibaria ne quis in vomitū vel alia incidat synthomata offerunt pprie quedam cōtra talia si accide/ rent: traduntur enī ne fastidiū cōtingat modo inter hui⁹ prohibitiua talium accidentiū que debent esse boni sapo/ ris appetitū excitantiā: quis aut deludens rutbā suboccul/ tat fastidiū inductiū cū alyis offerēs illam vel cā syntho/ matū que timet ex cibis porib⁹ futura. Quā aut priora ciba/ ria suspitiōe sumant qñqz ostendit: qz qñqz susceperint cū suspitiōe et nausea hūidū ut potū vel cibū p quos vel occupati siue detēti nō iueniētes exitum aut euomere in/ biantes in occasione cibi se subleuātis versus orificiū sto/ machi: tunc ppter humidū potabile cōtingerēt ventosita/ tes extrēsiue dolores et tortiōes exhibētes p q sunt im/ mensiores aut remissiores: propter cibum vō cōsequunt⁹ grauitates nō praua adeo ut priora synthomata: cū cibis nō sit ut potus aptus ventosificari: sed rutba maxime va/ let cōtra talia: ita ut tactū de veneno quis ppter rutbe pre/ sentiā extimet hui⁹ adesse synthomata. Quā aut rutbam sic opus administrare ostendit: qz ipsa cū prius fuerit come/ sta cum pharmacū extat calefactiū naturaliter ventrem qui est vas ciboz et potū receptiū calefaciet primo: et similiter reliquū corpus deinde omne. Unde vētositates calefactione poriqz rarificatione apertis extinguent⁹: qz et nō solum rutba operat⁹ interius assumpta: imo exterius applicata: vētositates destruit sui caliditate. Quare coitui nocua est inuenta: et qz propter hui⁹ synthomata expetit⁹ qz laboriosa: odiosa reputatur: ideo ad multum velut bie/ re et proprie aloetice amare dicte.

Dubium.

Solo.

Lana ru/ tba.

Particula

Problema.

XXXV.

Antiqua.

Propter quid origanum imixtum musto dulce facit vinum: imittuntur autem due cotile in dolium: Aut qz auferit per que austeritas sit: aqueum et feculentum recipiens siccitate in seipsa. Signum autem que ex his austerum: vina enim minus mollia: si autem aqua infundantur: et si in fece pluri tempore dimittat aliquis et quando quasi dulci in sole ponat vvas multo tempore et sol auferit aqueum: et reliquum digerit. Idem aut facit et origanum: siccum enim et calidum est quare conuenienter ponitur.

Alia.

Que nam causa sit ut origanum musto iniecta vinum dulce efficiat. duos in amphoraz inieciisse eminas satis est: An q tollit qtu in musto est: aquabundum et feculentum sua siccitate in seipsa recipiens qd scilicet saporis cōfici austerum censemus. Argumēto q vina si quid aque habeat si bi illabatur minus mollia redduntur: atqz et si diutius stare in fece sinant itidez fieri: et cum vinum dulce molimur: vvas multum teporis soli exponimus: ut sol quātū sit dilutus auferat et reliquū decoquat. Hoc aut idē facere vel origanum potest: quippe que sit sicca et calida.

Quare origanum si musto iponat reddit vinum qd idē surgit dulce. sit aut quātitas eius qd imittitur cotile due. Est aut dolium cōe tñ ut amphora. Cotila vō cōter est pōdus nouē vnciaz. quādoqz sumit pro pondere quatuor cū dimidia. Deinde Aut qz. Soluit primo assignas cam. d. id ēē qm origanum remouet a musto illa p que austeritas bz cāri et dulcedo iduci: puta feculentum siccū admixtū aque idigestū recipiens i seipm qdē aqueū. Est aut austeritas qsi sapor cōpositus ex vehemēter pōrico et aquoso aereo aliquid. Deinde Signū. Declarat 2º signo. d. q aut austeritas generet ex ptracto feculento sicco aque cōmixto significat qz si vinis minus mollibus imo amplius siccis feculentis infundat aqua et dimittat residere pluri tpe in prefato feculento: austerus causat sapor. Qd ē ostēdit: qz aliquo existerē dulci vtiqz: ita q quādā beat austeritatis admixtionē: ut vnus recenter a vinea sumptis: et maxie cū nō sūt pfecte mature: foli ampliori tpe expositis: ipse tūc auferit aqueū qd erat in ipsis: digerit: et p pns dulcificat: reliquū qd remanet siccū feculentum causando dulcedinē ex illo. Deinde Idē. Applicat ad ppositū. d. q sifr opat origanū imissus musto: bz. n. se ad ipm ut sol ad vvas: nā cū sit calidū et siccū in 2º gradu: qm in debita qtitate fuerit appositū ut due cotile in vno dolio: facit expirare būdū aqueū digerēdo qd remanet oē. et ita dulcificādo: digestio. n. ut dictū ē supius dulcedinē prestat. Notādū sūt dō 4º simpliciū: q illi q libros cōstruxerūt in pueritia sua: eo q nō fuerūt expri nisi illud qd in eoz iuentū est terris: pceptū dolia vini occultari in domibus oppositis septētrioni: ut friditate sapor pseruet eoz: caliditas. n. destruit: q vlr obseruat hodie regiōes rigidiores inhabitates. Sed id dicē Sal. nō verificari nisi in vinis debilib⁹ aquosis: eo q nā debilis nō sustinet motus vehemētē neqz caliditatē fortē. Sed apud nos in asia: cūz fuerit

rit estas ponit vinū in vzeis: locatqz ipsos sup tegulas tectoꝝ ut calefiat: deinde ponit eos in solario et accēdūt sub eis ignē vehemētis flāme: et ad vltimū oīs q vult ut vinū decoquat et cōpleat velociter: ut sit pole bibere ipm supponit in domib⁹ austro et soli expositis. Et videt mibi q illa vina sint amara austera: et pp decoctionē calidū illud supflūz expirat et reddit dulce sicut videmus oia acuta fieri dulcia cū ampl⁹ decoquant: et sifr austera ut pira qdā et poma. Non q in vino sūt qnqz sube. vna ē idigesta aqsa: alia vapor subtil⁹ et resoluū: qdā spumosa: nōn illa feculēta. qnta remanet vinū purū pp eaz separationes.

Problema.

ultimum.

Antiqua.

Propter qd nigra myrtera dēsoꝝ foliorū sunt magis albis myrtetis. Aut qz syluestri⁹ gen⁹ ē: signū at qz fiūt i agris et nequaqz mutant a studio: iculca aut oia dēsoꝝ folioꝝ sunt magis: pp id. n. qd minus maturat fructū: in folia puerisio sit. Alia. Cur nigre myrti frōde sunt frequentiore qd albe: An q nigre gñis sūt syluestrioris: cui⁹ indicū q locis rusticis iste pueniunt minimeqz ex cultu mutant: būda aut oia frōde crebriore cōdunt. Qz. n. minus suos fruct⁹ decoquere pnt: idcirco ad frondez alimētū se vertit.

Explicit vigesima particula.

Quare myrtera nigra ampl⁹ hnt folia densa qd alba: sūt. n. duplicia ut visus est. 23. Deinde Aut qz. Soluit. d. cam ēē: qz bz gen⁹ myrtetoz nigroz est syluestri⁹ albis: maxie cui⁹ qdē signū ē: q oriūnt in agris iculcis: nō. n. trāsmutant pp studiū seu artē agriculturē q conat syluestria domesticare plātax: q aut sunt nō arte pcurate: cēs folia hnt dēsa maxie: eo q min⁹ retinet fructū et maturat: cū alimētū eoz puerat in folia maxie ut oñs est. 31. post qd illud meli⁹ ordinat: in alyz aut myrtetis seu domesticis accidit eō. Sic igit i myrtetis nigris syluestrib⁹ folia sūt magna dēsa et fruct⁹ pui rari: i albis vō domesticis eō qd diueritate ut declarū ē 31º accidit nutriti.

Incipit vigesima prima particula in qua agit de his que circa plantarum semina.

Problema.

I.

Antiqua.

Propter qd prisana et faria: oleo supfusso albiores fiūt cū sit oleū rubeum: Aut qz aptū natū ē mixtū būdo spumare: B aut ē albedo: mixtura aut i fricatione et motu. Albescent aut magis corpeis i elixationib⁹ aut

Baccidit pp qd et albiores faciūt.

Alia.

Cur prisana et farina triticea oleo istillato reddi possint cādidiōra cū ruffus oleum sit: An q spumare solet dū cū būore miscēt. Qd nō nisi albescere est. Alitio xō versatu agitatūqz sit: et cū corpulētis humor cōmitti melius potest: quod sane in polentis accidit.

Particula

21º in qua agit de his que circa plātax semina: et pmo circa farinā ordeī pprie et frumētis: et pasta ipsoꝝ et ceteroz p pns siliūz. Proponit igit dicens. Quare prisana cū fece et maxie dum coquitur

et farina similis si oleo infundantur et proprie cum multum agitentur reddunt albiores quam foris prius valde. ¶ Deinde. Lū sit. Tangit motuum questi. quasi. d. nō videtur quod albiores fiant: sed minus tēdēt in aliquē pallore: cum oleū vtrūqz rubedini attineat: et maxime vetustissimū: tēpore enim citrinatur. ¶ Deinde. Aut qz. Soluit dicens cām esse: qz oleū cum fuerit cōmixtū alicui corpori humido facta cōcussione in adinūicē partiū causatur expumatio quedā propter subingressionem partiū aeris. ex hīs autē expumatione inducitur albedo: quoniam aer vaporosus in omnibus inclusus albedinē exhibet. 5. de gñatione aialū: mixtura vō in qua accidit predicta spuma efficitur per motū et cōfricationē: calefiunt enī pres adinūicē et subtrahant vna subintrāte alterā: ita quod cum vnu miscibiliū acquirat aliquid ab altero: qz humidus liquidus terminationē a sicco terrestri ac figurationē: siccū autē terrestre passibilitatē et extensionem ab humido fluenti: quo accidit cōtingit ea pfectius misceri: cum ambo vnu corpus reddant homogeneū: qz si essent vtrāqz singularia in humido aut sicco: vt pz de generatione et corruptione pmo: et ab Auic. pma pmi. mixtura siqz de perfectione accidit et spumatio amplior qm cū predicto motu et fricatione fuerit elixatio: eo quod calidū fortius efficitur et magis penetratiū. Spuma enī ab his duobus causis pncipaliter generatur: puta motu et fricatione sicut patet in vndis maris: et calore: vt in lebe et bulliēt et apris succis: iterum vō vtrūqz ceu in equis vebemētissime curribus: et in omni spume gñatione cōcidat motus cum calore quodaz: potissime enim tunc generatur spuma: et si vna causaz nūc magis imprimatur qz alia: tunc autē altera. nā taliter ea etiā que sunt corporea grossa cōmiserit amplius in adinūicē vt ostēdunt elixationes in quibus iterueniūt que hīs vnu enī magis potest alterū subintrare partibus porrifacis vtriusqz: propter quod elixationes albiora reddunt elixata: vt pulmētalia denotāt. Et iō pñana cum oleū in decoctione submixtū ipsi: albiissima efficit. ¶ Notādus quod oleum quicōmiserit alicui liquido acuto maxime sicut est liscium statim per motū et fricationē mixtura lactis albedinē reprobentans acquirat. Quod accidit: qz acutus liscium: sequestrat pres olei et ipsas raras et porosas reddit: in quas subingrediens: vt dictū est aer vaporosus albedinē prestat.

¶ Problema.

II.

Antiqua.

Rpropter quid cibis qui est ex tritico maxime conuenit corporibus et magis nutritiuis quam qui est ex ordeo? Aut quia moderatam viscositatem: oportet autem cibum habere hoc: conglutinari enim oportet et consolidari corpori. Cuius causa viscosum: sed cōmiscibilius: propter quod confectē vebemētē masse nutritiliores sunt eis que non conficiuntur.

¶ Noua.

Cur cibis triticeus maxime corporibus nostris competentior atqz vscērior est: quam ordeaceus? An quod hic mediocrem habet lentitiaz quam cibis habeat oportet: quippe qui adherere conglutinariqz corpori debeat. Que res non nisi lentore effici potest. Ordeum vō rigidius est. Itaqz massa eius lōge pertrita validius alit quam parum attractata.

Quare cibis cōstructus ex tritico siue assatione vt panis seu elixatione vt iuscula: pportionalis

est maxime et amicus corporibus et proprie nostris cum cōueniat in cōplexione: sunt enim vtrāqz calida et būda et amplius nutritiuis quam factus ordeo cum nutritio perficiat a simili: ipsa enim fm Sal. est assimilatio eius quod nutrit in propria qualitate illius quod nutrit. Et id quod maxime verificat in corporibus sanis pfecta hūitibus digestionē: nā infirmis amplius cōpetit cibis ordeaceis: et maxime iusculis vt visum est. 36. pme. ¶ Notādū fm Auic. 2. casū. frumētum ēē magis nutritiū oib⁹ granis et sanguinē generatur ex eo tēperatiōre fore illo quod ex ceteris alijs generatur granis. Et ideo alimētōz pmo. qz frumētū est vtilissimū grecis et pluribus barbaris ab ipso doctrinā merito alimētōz inceptū. ppositū. Unde quāto collat. cōcordati sunt medicis quod melior cibis terre nascentiū boib⁹ nālib⁹. i. habitantibus quintū ac ē quartū clima est triticū artificialiter preparatū. Debet enī esse spissus cōmassatus vt vix dentibus diuidat: mediū inter albedinē et rubedine magnū pingue sufficiēter recēs plenū pōderosum maturus cōdecēter de sanaz messe collectū et laudabiliter cōseruatū. alimētōz pmo. et in dietis Vip. Si autē nō fuerit hui⁹ vt diffinitum aut prauo artificio cōstructū difficilis digōnis redditur et prauū alimentū. Unde alimētōz pmo. Sal. cū comedisset triticū in patella coctū modico salis aspersus cum duobus scyris ob alioz cibarioz penuriā: de ipsius pquestus est synthomatibus: puta grauedine vētris quasi luto in eo existente in aspectu p totā diem: plenitudine spūs inflatiui: dolore capitis: caligine oculorū cum vētris detentione. ¶ Deinde. Aut quia. Soluit. d. cām ēē: qz frumētū et quod eius moderatāz hz viscositatē: quā quod opus est hie cibū: qz sufficiēter nutrire: pp enī viscositatē melius adheret mēbris: et pglutinat: tardiusqz dissoluit. Unde Sal. in lib⁹ quē transulū de tabe: cibo solo necesse est inesse grossitū et viscositatez: vt vtriusqz vniūformis et difficile trāsspirabilis sit: ob moderatam vō ēē viscositatē nō phibet p venas capillares et angustas pmeare: meatus oppilationē generās: vt quod multā retinet viscositatē: quod denotat p illud quod dicit cōmiscibilius. que. n. adinūicē cōmiserit et cōclanant: viscositatem acquirūt moderatā: vt ostēdit deductio vebemētis pñane ordei et fabacie. Et iō cōcludit quod masse siue paste sufficiēter malassate nutritiliores reddunt eis oppositis: cui⁹ adipiscant predictā viscositatē. vñ Auic. precipit massam plm cōfici et saliri. Et iō pistores diu pastā cōficiunt et deducūt sub instro ligneo gramula dicto. vñ postea pstruūt panē triticeū maxime. Sic igitur nosce quod de rōne illius quod debet sufficiēter nutrire est vt viscositatē beat adheſuaz cōglutinatiū et cōsolidatiū: vt in se tres cōtineat nutritionis actus: adheſionē. s. vñitionē et assimilationē: cū hz viscositas qz hz fore mēsurata ceu tactū est: vt valeat per meatus et angustiores in extrema corpis puenire. Expe. dit et tertio vt sit pportionabile spēs: ac ēē idiūduo: quod hz nutrire: quelibet. n. spēs hz suū determinatū alimētū pro. priū 7. byst. ac ēē idiūduū vt sequētis 12. quod expriment Sal. et Auic. et qz triticū inter cetera grana visum est hui⁹ nutrire qdem habet qz maxime in genere vō carniū ea que porci pprie 7. de inge. et alimentorū tertio.

¶ Problema.

III.

Antiqua.

Rpropter quid farinarū quod triticearū prime. farinarū autēz ordeacearū vltime splendidiores? Aut quod hoc quidē siccum existens circūfrangitur: molle autēz reprimit: splendidius autē in vtriusqz est illud quod est interius.

¶ Noua.

Cur farine triticee primus ordeacee vltimus

Laus frumētū pter cetera grana et plura circa id notāda.

Particula

candidius est: An alterum vt burius circumfrangitur: idq3 agitur cum plurimum temporis molitur: alteruz vt mollius: atq3 tenuius q3 primum exprimitur. Candidius aut in vtrisq3 quod interius est.

Quare de numero farinaz triticeaz pme que decidunt a mola sunt splendidiores seu albiores q3 relique pntes: sed in farinis ordeaceis secus ptingit: sūt eniz que deiceps pms albiores. ¶ Deinde Aut q2. Soluit dices cam ee: q2 cū frumētū sit siccū digestū: circūfrangitur mola eius cortex et auferē: ita vt statim manifestetur ipsius suba sicca digestiōe reddita luminosa: vt lac ostendit et cambiū: cū aut ampli⁹ molit cōdensat tādē et obscurat poroz opacitate: sed ordeū molle humidū indigestuz vt visum est. 36. pme. mola reprimi⁹ pmitus. ex qua re coīnspiciant ptes illi⁹ et iuiscant: et iō minus reddit albū. Cū vō ampli⁹ cōprimi⁹: tandē partes eius spiritu quasi cōpresso q in eo subtiliant et purificantur: ita vt eius subtile luminosuz diffundat in ampli⁹. Et iō vltimo reddit splēdidum magis. Quicqd tñ sit de vīa h3 semp qd est interius tritici et ordeī splendidius est eo qd extra.

¶ Problema. III. Antiqua.

Propter quid panes albiores videntur frigidi existentes q3 calidi: Aut propter eandem causam quodammodo: et oleum antiquum albius est recenti. Causa enim nigredinis aqua: hec autē in vtrisq3 plus est recentibus existentib⁹ antiquatis: aut ppter exhalare relinquit minus superficialē. Exhalat autē ab oleo quidē aut tēpus aut sol. Et panibus aut in frigidatis caliduz exiens frigidis existētibus egressum est: in calidis autem adhuc existentibus inest. Noua.

¶ Cur panes frigidi albiores cernuntur q3 calidi: An eadem quodam modo causa est: cur in ueteratum quoq3 oleum candidius sit q3 recēs. Causa nanq3 nigroz humor est: hic autem in hisce vtrisq3 vt recentibus vberius continetur sic tempore prouectis parcius in superficie residet: propter euaporationē. Euaporatur proptus oleum vel tempore vel sole. Panis aut calore ide egrediēte p refrigerationē: humor itaq3 frigidis iam euauit: calidis adhuc inest.

Quare panes tritici maxime apparēt albiores euz fuerint ifrigidati diu: eoz effumatiōe cessante: q3 qñ fuerint effumates calidi. ¶ Deinde Aut q2. Soluit pus aliud huic cause p socias dicens: q ppeandē cam quodamō qua panes frigidi sunt albiores calidis: oleum qd est antiquū est albius eo qd recēs. Dicit aut quodamō q3 silitudine lata. differūt. n. nā arte ac substantia: manifestus eniz talis diuersitas coloris reperit in pane. ¶ Deinde Causa aut. Assignat scō cam h3 dices cōtingere ppe colorē nigrū aque: qui in oleo et panib⁹ recētibus et calidis amplius reperit. ipsa eniz colorē inducit nigrū poros opilando: sicut ignis albū: pmo de generatione et corruptione empedocles: sed in oleo antiquiori et panibus ifrigidatis secus ptingit ppter exhalationē resolutā factā ex his. humidū supficiale qd relinquit est modicus valde: ita vt

possit albedinē obumbrare: et merito q2 ab oleo exhalatio resoluūt: aut ppter tēpus edax rez fm Quidiū: p se enim corruptionis est cā pbyssi. 4. vel ob virtutes solis calidam corruptionis est cā pbyssi. 4. vel ob virtutes solis calidam resolutiūā ppter mām in quā suscipit extraneā. s3 ex panibus cū in frigidant paulatine calido exeunte frigidatq3 factis: humiduz egressus est tūc aqueuz: qd panib⁹ calidis adhuc entib⁹ incrat: cū quadā tamē euaporatiōe fumosa ita vt obstructione poros obrūderet: qd tenebrositatis est causa ea vō cessante p oppositū porisq3 apertis aere subingrediēte luminoso reddunt albiores ifrigidati. ¶ Deinde bitat: q2 dictū est pmo oleū fore rubeū: hic aut antiquum albū. ¶ Dicēdū q oleū cū nouū fuerit aqueitatē sibi cōmixta fieri viride vergens in quādā fuscedinē: qñ aut antiquat illa expirata dealbat: sed cum decrepitatur calore prius in ipso diutius inualecente ac tēpore resoluente qd subtile est pterminat vtcūq3 et citrinitatē acgrit ad rubedinē tendētē: ceu pinguedo denorat antiqua. ¶ Amplius besitatur: quō calidi panes sint frigidis min⁹ albi: euz dum habeat dealbare: frigiduz vō denigrare: vt ostēdunt digesta et indigesta. ¶ Notanduz fm Auic. pma primi: q calidū agens in humidū denigrat: in siccz vō dealbat: vt pz in lignis et carbonibus: frigiduz aut ecōtra vt nix indicat cū offe: in pposito tamē dicat q caliduz et ppe compositum et naturale habet per se dealbare continue. per accidens autem fere denigrat: aut vaporum eleuatione ceu hic dispergendo et obturando: vel etiam adurendo: vt cutes ostendūt mauroz: cū aut mēsurate operatur sicut denotat caloris nālis actus h3 dealbare potissime.

¶ Problema. V. Antiqua.

Propter qd non saliti panes plus pondus habent salitis: farinis ipsis equalibus existentibus: merito erat ecōtrario: sal enim addit aliquid: et grauius aqua est: Aut quia desiccatur sal propter quod et saluantur imputridi saliti. Consumitur enim et desiccatur humiduz ab ipso quod putrefit a calido: et in pane igitur consumitur humidum a sale et exhalat extra: propter quod veteres panes leuiiores sunt calidis frigidi existentes. In non salitis autem hoc humidum plus existens facit grauiiores ipsos. Noua.

¶ Cur panes non saliti plus ponderent q3 saliti: modo cetera omnia pari habeantur mensura. Contrarium nanq3 verisimilius dixeris: cum sal adijciatur: et granior sit q3 aqua: An quia sal exiccare potest: ex quo incorrupta seruatur: quē confecta sale reponimus. Absumitur enim a sale resiccaturq3 humor: qui ex calore putrescit: et in pane igitur humor a sale consumitur extraq3 efflatur: quo circa panes pridie facti leniores q3 calidi sunt: vtpote frigidiores: contra his qui sale vacant humor largior insidens efficit grauiiores.

Quare panes farine et masse pfecte in gb⁹ nō ponit sal magis pōderat q3 farine ac masse cōfecte: in gbus est sal sufficiens: dūmodo sint oīa preter sal pōdere paria: ceu canon cōparationis idcat suppositum sepe. ¶ Deinde Merito. Arguit in 2iū qñ. o. id non deberet ee q nō salita sint pōderosiora: q2 sal cū sit aq pōderosius

aliud: addit ad gravitatem ei cui admiscetur. **C** Deinde
[Aut quia.] Soluit. et primo ad secundam partem quesiti. d.
causam esse: quia sal sui caliditate et siccitate hinc desiccare
illa quibus admiscetur: et ideo panes saliti et universali-
ter que huius saluantur impuridi: nam per sal consumitur
resolutione calidi: et desiccatur humidum aqueum: quod erat
natum putrescere a calido motus: unde concludit. quod igitur in pa-
ne foras expirat et consumit humidum: veteres panes et diu-
tius desiccati leniores sunt et fridius: et fridi calidis ita ut
calidi sint grauioribus: antiquioresque leniores: medius vero me-
dius. **C** Deinde [Idem.] Assignat causam prime partis. d. quod in pa-
nibus salitis et vltis reliquis: quod humidum aqueum conservatur in
eis intraspiratum: cum non sit sal motus et exiccans illud: red-
dit eos grauioribus. Et ideo falsi pistores panem non salium neque
decoquant sufficiens: ut poteri constituto a perfide adequetur.
Ally vero aquositate verosificata replent illos: non potere
sed apparatus vendentes ceu greci. **C** Notandum quod sal conser-
uat animalia corpora etiam spirante vita putrescibilia: nedum
alia: sui enim siccitate consumit humidum superfluum paratum
ebullire ac putrescere a calido continetur subintrantis: et ideo
illud quod quantum ex corporibus evaporat itus tantum resoluit
extra: facit corpora tempore longissimo esse incorrupta: ceu
myrra aloes balsamus et huiusmodi. Amplius sal sui substantia ali-
qua stiptica terrea habet restringere poros et meatus cor-
porum que salunt: ita quod neque calidum eorum inatum: neque etiam
calidum continentis extraneum potest subintrare: propter quod ta-
lia tempore longissimo permanent impurida.

C Problema. VI. Antiqua.

R Propter quod frigidi quidem panes ma-
defacti si tangant se non continentur ca-
lidi autem: Aut quia frigidi quidem
cum evaporare dimittunt viscosum
humidum quod est in ipsis: quo exente non inui-
scantur: aqua enim qua infusi sunt: rarior est: id
est non viscosa. Calidi autem habent aliquam vi-
scositatem: quando quidem igitur ipsis infusis
vapor erit: calidum autem exhalat propter subti-
litatem: viscosum autem exiens cum ipso et mixtum
humido aduenire facit in eis. **R** Nova.

C Cur panes frigidi humefacti: si inuicem tan-
gant non cohereant: calidi cohereant. An quod fri-
gidi lentorem suum cum vapore vna emiserunt: quo
exacto coaglutinari non amplius queunt: humor
enim quo maduere rigidus est. Calidi contra len-
toris aliquid continent: ex quo fit: ut cum mades-
centis vapor emigrat: calor ob suam tenuitatem respi-
retur: et evanescat. Glutinosum autem illud cum
calore egrediens sequitur cum humore permiscetur:
facit ut inter se panes cohereant.

Quare si paste frigide ex quibus formati sunt panes asper-
gantur aqua quando clibanantur: dato est quod se tangant
postea stricte in ipso: non coniunguntur aduicem: ita quod ad motum
vnius alter moueat: et ideo conspicimus clibanarios industria-
los sepe id agere: cum habeant in clibano multos imponere.
quando autem ipsi iam calidi entes in clibano aqua madescent
se tangentes coniungunt ut vnum efficiant fere. **C** Deinde
[Aut quia.] Soluit. et primo ad primam partem dicens cau-
sam esse: quoniam illi frigidi qui asperguntur aqua: cum evapo-
ratione quam recipiunt in clibano ab evaporatione aque co-

emittunt humidum foras viscosum: quod erat in eis commixtum
evaporationi aque: quo siquidem egrediente de cetero non con-
iunguntur: neque coiscantur panes in aduicem: nam aqua qua
profundunt cum fuerint frigidi: rarior est et vaporabilior a ca-
lido clibani quam ipsius viscosus: et ideo id sibi proficiat et totum
evaporat. **C** Deinde [Calidi.] Assignat causas secunde par-
tis dicens: quod illi sunt calidi: cum eo quod tales aliquam habent
viscositatem in clibano: ita quod quando infundunt aqua tunc
vapor propter contrarietatem ad aquam egreditur de medietate
masse panis versus superficiem: quo egrediente secum edu-
cit humidum viscosum: quoniam non est in compositis calidum si-
ne humido: quod quidem humidum propter sui viscositates
retinetur in extremitatibus masse panis calidum quidem
subtile exhalat foras: quod erat causa sequestrationis. Et hoc est
quod dicitur: quod viscosum existens cum illo calido exhalante com-
miscetur humido subtili: ex quo commixtione accidit in
massis et panibus coniunctio et adherentia.

C Problema. VII. Antiqua.

R Propter quid massa quidem quanto
vtrique magis conficiatur difficiliter
diuisibilis sit: panis autem facile diui-
sibilis. Aut propter id quod conficitur
vehementius pasta minor sit: viscosus enim tale
est. Ab igne autem vndique auferit humidum panis:
quare magis fragibilis sit: humido ablato oino
quanto vtrique magis teratur: quod in confectioe par-
te partis sit: magis frangibilis autem bene digesti-
bilis est. Massa autem quanto vtrique magis con-
ficitur: viscosior sit humido mixto: viscosum
autem non bene diuisibile est: talia autem difficul-
ter digestibilia sunt: oportet enim quod debet di-
geri diuidi in parua. **R** Nova.

C Cur massa ordeacea quo plenius tractetur: te-
raturque eo magis aluum subducere lenigareque
potest: triticea contra quo plenius eo magis.
An quod triticea maiorem in modum contrita mi-
nuatur. Lentum etenim quodque affici ita solet:
cum ignis humorem panis vndique eximit. Itaque
rigidiusculum humore sublato relinquit. Ve-
niens quanto plenius contractatur et teritur tan-
to rigidior redditur. Partes enim singulas de-
minui adeo agitas extenuarique necesse est. Ri-
gidius autem omne concoqui facilius potest.
Ordeacea contra quo amplius prestat et teri-
tur eo lentior et tenacior humore inhibito eua-
dit. Tenax autem omne ac lentum diuidi sane haud
facile potest. Quia quidem diuidendi difficultas
sit ut egre concoquatur. Quod enim concoctio-
nem receptum est digeri in minima est.

Quare massa ex qua struitur panis quanto magis ma-
lassetur tanto fit amplius coherens partibus in ad-
uicem minusque diuisibilis: sed panis ex ea compositus cum fue-
rit sufficiens decore redditur diuisibilis defacili. **C** Deinde
[Aut quia.] Soluit. et primo ad secundam partem dicens illud esse
propter id quia cum pasta panis conficitur et commassatur ve-
hementer minor redditur: eo quod vna pars inuiscatur alte-

Particula

ri et coniungitur strictius per o[mn]em modum. Quod autem se taliter sibi adinuicem per omne inserit viscosum extat quod habet ab eo autem quod tale cum sufficenter decoquitur: ex omni parte humidum consumitur et auferitur: cum ipsum sit debilius et magis euaporari aptum: propter diuisionem ipsius in partes quoniam minimas: quare ablato hinc humido a pane redditur amplius frangibilis: et in plures partes diuisibilis: quantumcumque fuerit pasta magis ducta eius et malassata: nam tali coactione ideo partes veniente humidum redditur dispartitus in paruas partes. Qui autem taliter frangibilis existit digestibilis est optime: nam quia diuisio requiritur ad minima: et ideo trituratio cibi ore confert in digestionem: unde secundum de partibus diuisio in modica alimenti facili operationem exhibet calido. Deinde Massa autem. Assignat causam prime partis dicens quod massa quantumcumque conficitur plus et comalassatur facta bona per mixtionem humidam cum sicco terreo: tanto viscosior efficitur: sed quod est viscosum viscositate vehementer adhesiuum: quod dicitur propter viscositatem pitane: non defacili diuiditur in partes: quod autem tale per oppositum: ut dictum est frangibili praeuacum cum difficultate digeritur: nam ut declaratum est: oportet quod debet geri in partes sequestrare quod paruas. Notandum quod pasta vehementer ducta et comalassata unde fit tri id problema declarat non modicum: ipsa enim ut patet in tri constructione ut coarctigia extenditur: et super instrumentum ligneum ut continente desiccetur apponitur: cum autem exsiccata fuerit et tri coactum frangitur quod facile: ita ut nullum fere videatur humidum coaglutinans sed exhalatum quasi per omne.

Problema. VIII. Antiqua.

Propter quid massa quidem ordeacea confecta minor sit: pasta autem triticea maior: Aut quia farina quidem ordeae infusa et confecta residet humidum conglutinatione: propter id quod rara est et corticalis: farina vero triticea subleuatur: propter id quod densa fortiter est: densa enim confecta calefiunt: calefacta et inspirata subleuantur sicut et caro.

Antiqua.

Cur massa ordeae trita minor: tritici amplior reddi potest: An quod ordeae farina massata coarctatque coepescit atque perfidet scilicet glutinamento humoris. Quia rara et crassiuscula est. Triticea quoniam spissa admodum est collenat: atque extollit. Spissa etenim omnia subacta pertritataque icalescunt: et incalescendo inflantur: ac extollunt: quomodo etiam caro perfricata extollitur.

Quare massa siue pasta si constructur ex farina ordeae minor redditur: quam si conficiatur ex farina tritici: ex illa enim efficitur maior. Deinde Aut quod. Soluit et primo ad primam partem dicens: causam esse: quia farina ordeacea in adinuicem confecta subsidet in seipsa: cum coniungitur humido aqueo eam imbibente: ceu pulueri accidit rarioz et fursuri cum humido copulantur: id autem fit: quia farina ordeae rara est et laissa: et corticibus fursureis abundans magis ea que frumenti. Deinde Farina. Assignat causam secunde partis dicens quod farina frumenti extollitur et intumescit: cum humido occurrit subtili: propterea quod opposita farine ordeae densa extat et spissa vehementer: corticalis existens minime: que autem densa con-

gregata in se vehementer quando conficiuntur calefiunt et inspirantur inde: calefacta vero et spiritu reddita plena in tumorem coeleuantur maiorem: sicut caro cum quis calefit exercitio vel balneo: aut etiam quando decoquitur: maxime porci masculi: humidum enim eius densum calore affectum spumatur et in tumorem maiorem efficitur: semelle autem et maxime mollis et humide nutrita caro per oppositum effuso humido minoratur quo nascitur signo an masculi fuerit porci vel femelle.

Problema.

IX.

Antiqua.

Propter quod calefacta pasta tritici maior fit quam massa ordeae: Aut quia habet humidum non separatum ut egredietur calefactum propter coactionem ex quo calefacto spiritus fit: ex pluri autem humido necesse est fieri multum spiritum. Noua. **Sed cur massa triticea in igne amplior quam ordeacea reddatur: An quod humorem triticea continet indiscritum. Qui cum calefactus egredi nequeat: scilicet ex pertritionis compressu: minor spiritus de eo concalefacto humore nascitur: largior autem humor largiorem pariat spiritum necesse est.**

Quare calefacta massa coacta ex tritico sicut cum panis ex ea factus decoquitur maior efficitur: ita mescit enim plus quam pasta ordeae seu massa cum calefit fit illi. Deinde Aut quod. Soluit ad primam partem magis dicens quod triticum continet in se humidum non aptum separari de facili: ita ut egredietur concalefactum: propter bonam ipsius compositionem et subingressionem vnius partis perfecte ad alteram: puta humidum in grossum terrestre farine illius: ex massa siquidem frumenti calefacta non accidit resolutio in que foras: verum euaporatione potius iterius retenta spiritus quis causat vaporosus pastas subleuans in tumorem ampliore: et quia multum est humidum in tritico cum viscositate etiam: ut tactum est secundo moderata: oportet spiritum fieri multum et tumorem consequenter: in pasta vero ordeae propter oppositum totaliter euenit oppositum: farina enim ipsius: ut visum est prior: ei que frumenti contrariatur: et id iterabitur demum.

Problema.

X.

Antiqua.

Propter quid melle conglutinatori extente quam aqua: farina que conficitur mellificato fragilior sit quando elixatur: quam assetur: quam ea que est cum aqua: Aut quia aqua quidem ab igne conglutinatur et coagulatur: mel autem conglutinat quidem: sed desiccatur: propter quod magis fragile fit: fragilior a desiccatione. Noua.

Quam ob causam cum mel tenacius: quam aqua sit: farina mulso subacta rigidior reddatur ubi decocta est quam aqua subacta: An quod aqua feruore ignis cogit atque consistit: mel contrahit quidem: non sine assiccatione. Itaque rem facit rigidiores. Causa namque rigoris in siccitate est.

Quare cum mel sit aqua conglutinatio: farina que in eis perfectione recipit mellificato: quod est compositum ex aqua

ex aqua frigida et melle: fragilior seu frangibilior fit cum fuerit elixata: quoniam si affata: et similiter maximeque in frigida: quoniam si farina perficitur cum aqua: tunc enim non apparet tanta diuersitas in elixatione ac assatione ceu in melle. Vel aliter accidit eadem: quoniam si farina perstruitur aqua: quoniam elixata farina ea perstructa minus frangibilis est: quoniam si fuerit affata. Et scias quod in hoc quod dixit melle agglutinationi motum tigit ipsius. ¶ Deinde Aut quod. ¶ Soluit breuiter prius ad secundam partem dicens eam esse: quoniam aqua agglutinat per ignem et coagulat cum farina cui commiscetur: ita ut sue non relinquatur dispositio: quare non apparet sic diuersitas sensibilis in ea sicut in melle: cum farina perstructione ceu mellicrati. Vel aliter iuxta expositionem secundam: quoniam aqua coagulata et coagulata per ignem minus frangibilis redditur: imo amplius tenax quoniam elixatur: quoniam si affatur: elixatione enim aqua imbibit farina igne faciente penetrare per omne: et humido in quo fit elixatio prohibente humidum aqueum commixtuum enolare ab ipso: quoniam autem fit assatio exhalat id: propter id quod non habet prohibens humidum ut prius: quare difficilius frangibilis redditur quoniam elixatur: non autem cum affatur. ¶ Deinde Mel. ¶ Tangit eam prius partis dicens id esse: quoniam mel conglutinat ut tactum est in motu: et non tamen habet agere: vix etiam desiccatur: et fortassis ista sanior esset non agglutinat ut processus indicat sermonis. Et ideo mellicrato constructa farina magis frangibilis redditur cum fuerit elixata quoniam cum affatur: inuisceatur tunc mel sui tenacitate cum farina magis: sed in aqua mixtura farine ut dictum est euenit eadem: propter quod compositio ex aqua et farina cum affatur magis frangibilis redditur: quoniam cum elixetur. ¶ Et quod frangibilitas et diuisibilitas a siccitate causatur: non enim humido deficiente partes possunt in adinueniē pterneri sufficere. Et hanc quod ultimam clausulam aque ops et non melli reddere ne sibi videatur pteritum.

¶ Problema.

XI.

Antiqua.

Ropter quid triticeus panes infirigidati non sunt duri. Aut quod habet triticum aliquem in se dulce et viscosum humorē: quod est ipsius sicut aia. Signum autem: desiccatus quod enim oino euacuat: humectatur vegetatur. Humore igitur ex parte et in farina et maxime purissima: facta pasta farina et perfecta accidit idem. Signum autem: elixata enim penetrabilior fit. Assato quod prius pane frangibile et leue est. Humidum autem quod ex pane est exhalat: et farine quod est fureureus exurit. Ablato autem et perfecta itez pasta: quod est farine lenis simum et humidum viscosissimum derelicta miscentur magis sibi ipsis. Propter talia autem et magis fieri calefactione: infectio enim similis mixtura eorum fit quod fit posterius perfecta pasta filis elixata farine. Tenax illa pterita pasta et supra subtilissima farina et viscosissimo humido calefacto: viscosus fit et euaporabile. Viscosus autem difficulter diuisibilis: et desum non per se transit. Humidissimum igitur hoc: et per ignem patitur panis propter ea que dicta sunt. Habens autem super humiditatem non fit durus.

¶ Noua.

¶ Cur biscocetus panis refrigeratur minus duritiam pre se ferat. An quod triticum dulce quedam ac lenis succum in se continet: qui veluti anima eius

est. Indicium quod cum siccet oino exinanitur: cum autem vaporis aliquid sentit mox erumpit: et coalescit. Ergo cum humor hic in farina quoque tritici insit: maximeque in ea quod purissima est: efficitur: vel in massa ex ea ipsa farina perfecta idem seruetur. Argumentum quod decocta in pulvere redditur lentior. Vbi igitur panis primo igni commixtus est: portio rigida et leuis cum humore euaporatur: et quantum in farina fureureum maxime est totum deurit. At hoc pane educto cum denno massa retrahatur: pistaturque: pars farine tenuissima: et humoris lenissima: quod sole supersunt miscentur amplius sibi: tunc quod tales amplius euaserunt: tuncque propter ignitionem. Fit enim mixtura eorum tincture similis: ita ut massa post trita similis farine illi elixae afficiatur. Quippe quod per trita iam prima relictaque parte farine tenuissima: et humoris lentissima: glutinosa et resiccabilis redditur: ubi ignem presensit: nam et disiungi facilis quod lentum est nequit. Et humorem nullum per se ipsum emittit: quod spissum est. Hac igitur eadem re panis quoque biscocetus ob causas predictas afficitur. Itaque minus durefcit: cum semper inter se humiditatem contineat.

Quare ex tritico panes cum infirigidantur non fiunt duri sicut filiginacei et fabacei cum filibus: hi enim amplius tempore induratur. Vel aliter panes triticeus non fiunt duri cum infirigidantur et steterint aliquo tempore: sicut erant prius: cum a furno separabantur prius: quod nimis decocti. Unde quoniam multum panis a furnariis decoquitur ut iduretur vehementer: rident querulantibus consuevit ipsum readuenire. ¶ Deinde Aut quod. ¶ Soluit et primo dat eam dicens eam esse: quoniam triticum in se continet humiditatem quandam dulcem et viscosam: que est sibi tanquam aia corporis: sicut enim ipsa corpus retinet in esse vegetabili: eaque marcescit expirante. Prius de aia: ita dissoluta huius humiditate nutrimentali a pane: ita ut non remaneat panis nisi egro uoce. Quod autem ita sit: ostendit signo: cum enim panis desiccatur: huius humiditas euacuat oino: resoluitur enim a calore in ipso relicto et a pterente maxime: cum autem denuo humectatur propter pterens tale: aut magis ob humidum sibi forinsecus adueniens corpulentum: vegetatur et readuenit. Concluditur igitur quod propter humorē ei dulcem inexistente: panis in suo esse seruat: tanquam per formam alitionis. ¶ Deinde Et in farina. ¶ Ostendit filiter farine accidere dicens quod paste filtrat ut per amplius accidit perfecte ex farina et precipue depurata vehementer ab omnibus suis extraneis: quoniam desiccata fit amplius dura primum: cum autem remanet diutius remittitur ab huius duritie: ut ostendunt crustuli monachorum sole desiccati decoctionis gratia. cuius quidem signum est: quod huius pasta desiccata vel utcumque decocta: cum fuerit elixata: humidior et penetrabilior redditur quam prius: quod non foret nisi fuisset adeo preindurata: ut ostendit panis biscocetus cum calido infunditur humido. ¶ Deinde Assato. ¶ Declarat solutionem 2° monstrans qualiter disponitur panis primitus cum fuerit affatus dicens: quod quoniam panis fuerit affatus primus frangibilis redditur et lenis: quod humidum quod erat in pane exhalauit: et quod plus etiam: quod farine remansit in pane attinentes fureureus cōburit: propter nimiam assationem: cum autem humidum talis fuerit taliter ablatum: et pasta denuo perficitur: alicuius

¶ Problema. A.

?

T. c. 90.

Particula

humidi cōspersione: q̄ in ea farine remansit leuissimuz: quātū ad aerē magis: et humidissimū ad aquā: cū hec qdē remanētia in pane pōri humido p̄sperfo: p̄iungunt et cōmiscēt magis sibi in adinuicē: pp̄ huius p̄acta: q̄ etiā fortassis essent pus: et maxime p̄ficiē cū recalefacta fuerit: calidū enī facit p̄es sibi in adinuicē subintrare: ita vt illud qd̄ posterius fit ex pane talr̄ exiccato p̄ reductionē quasi ad farinā: vt ifectio vel p̄fectio: erit p̄silis mixtura eorūz q̄ mixta fuerunt p̄more: cū farina cū humido. nā pasta cōfecta nūc et elixata silis exitebat farine cū erat valde sicca: silr̄ et panis. Et id est qd̄ subdi: q̄ pasta huius exiccata p̄trita sufficienter et accepta efficiē vt subtilissima farina: sed si postea viscosissimo humido ipsius calefacto in ea et p̄sopito: et addito etiā altero extraneo: qd̄ ide p̄surgit efficiē totū viscosuz: et p̄pterea in euaporabile: pp̄ p̄fectā vniōnē humidī cū sicco seinuicē recipiētibz oīfariā. Quātū tale cū difficultate seq̄strat: dēsuz enī redditū est: hoc aut quātū est de se pp̄ partiū spissitudinē et p̄funditatē nō de facili p̄transit: vt b̄ 4° apparet metheo. ¶ Deinde humidissimū. ¶ Tertio cōcludit intentuz dī. q̄ igit panis est qd̄ humidissimū cū p̄mo cōstruit: per ignē patitur et induit de leui pp̄ p̄dicta: q̄ humidū est qualitātē passibilissimā: et calm̄ igneū actiuissimū: vt tradūt que de ḡnitione Arist. Et l̄ multū in furno calido excoquat: tñ q̄ in ipso remanet humiditas cōsopita: nō efficiē durus: redūdat. n. foras ea tādē vt visuz est. ¶ Nōn^m q̄ ex his tñ vult auctor b̄e: q̄ humidū viscosum molle semp̄ remanet in pane: vt in ei^o cētro amplius collocatū: illic enī refurgit magis: qd̄ ostēdit maxie panis supercoctus nimia furni caliditate: ab eodē denuo qdē cētro p̄cedēs tandē foras vsus circūferentiam vndiq̄ minus redditur induratus.

L.c. 26.

Humidū viscosum semper in pane remanere.

¶ Problema. XII. Antiqua.

Propter qd̄ cibis et humidis et siccis quibusdam possumus multo tpe vti vt facto cibo ex farina ordeī et triticeī: et vinis poticis et aqua: alijs aut nō possumus et his delectabilibus exn̄tibz. Aut q̄ eorūz qdē q̄ offerunt hec sunt supnatātia et portabilia: q̄re et qñ euacuānt p̄mo nutrimentō consumptō: adhuc inest in corpore multa potētia. At qdē ad primā opationēz corporis digesta: vt aut ad finē et factaz ex receptione indigesta: talia aut et delectabiliū plurima grossa qdē et dulcia: et pingua delectabilissima vident esse nobis gustātibus. Hec aut sūt oīa nutribilia: et nō indigesta supnatātia: in qua vtiq̄ erat dīa: q̄re spirabilē esse virtutem siq̄s ip̄sis repleat: et nō cito dereliquit sensuz nō solū in vētre exn̄tibz fit repletio: s̄ ex p̄sa nutrimentō alijs p̄tibz. Aut nō solū hec est cā: sed et nature qdā cōmensurata sunt: et p̄pria nobis: oīa enī talia p̄pter id qd̄ p̄m nām sunt: magis ingrediunt corpora: q̄ aut sunt extra nām minus. Alia aut alij complexionē cōueniunt: vt mel apibus p̄m nām est: q̄re offerūt solū: q̄suis imbecilles sunt p̄m virtutē: quare opz deficere qd̄ cōsumit. Sed opz esse p̄portionabilē multitudinē apud fortitudinē ab hominibus: quare quecunq̄ delectabilium ta-

lia sunt: propter id quod in natura quidem minus inest delectabilia videntur. Paucos autē tempore postea replent cito: eis que sunt p̄m naturam semper indigēt. Quare et oblatiscotino per se non delectabilissimis: sed alijs minus replentur.

¶ Cur nōnullis de genere cibi: tū humiditū sicci multū tēporis sine fastidio vti possimus: vt cibo quē triticea ex farina ordeaceae p̄ficiunt: et vinis austeris et aqua: alijs nō q̄suis suauioribus: nō tñ sine fastidio totiens vti possimus. An q̄ eorūz que in cibo assumimus alia validius alunt: suntq̄ ad inundādum aptiora. Itaq̄ vel vbi cibo priore p̄sumpto vacui sumus: inest p̄terea facultas multa in corpore: que vt ad priorē corporis p̄fectionē decocta est: sic ad finēz et succedētes coquēdi vicē cruda animaduertit. Cuius sane generis pars plurimū suauius est: que enī pingua et dulcia et opima sunt hec nobis gustu suauissima sunt. Eadēq̄ oīa valide nutriunt: et decoqui possunt: solēq̄ inundare: quocūq̄ inter seipsa discrimine distent. An efficiē si quis sese impleat: facultas eorūz diutius imoretur. Nec breui sensus deficiat. Non enī solum pleno ventriculo satietas oritur: sed digesta quoq̄ alimonia ceteras in partes idēdem vsu euenit. An non id solum ipsum cause est: verum etiam q̄ non nulla per quā modice nature vsui sunt: nobisq̄ familiarissime conueniunt. Hec enī omnia quia p̄m naturam sunt: idcirco melius a corpore dulcia recipiuntur: vt que preter nature rationem facile respuuntur. Alia nō alijs temperationibus congruunt: vt mel apibus p̄m naturaz sic suppetit: vt ea vescentimodo possint: q̄s viribus sunt imbecillibus. Itaq̄ relinquendum quidem est quantum absumatur. Sed id ex proportionē ad vires hominis. Que igitur e suauibus ita sese habent. Hec quoniam nature minus propria pueniūt: suauia quidem sentiuntur: sed parum temporis mox satiant et fastidium pariunt. Que autem p̄m naturam pro cibo deputata homini sūt hec semper appetimus. Itaq̄ fit ratione nature vt vsu quoq̄ eorūz assiduo minusq̄ suauia fastidire possimus.

¶ Quare quibusdam alimentis et humidis et liquidis et siccis vt cibo constructo ex farinis ordeī et frumenti siue iusculo inde facto per elixationem: seu pane vel placentula per assationem: similiter etiam vinis poticis stipticis et aqua possumus longissimo vti tempore non incurrēdo abominationem inde: et vniuersaliter frigidis et siccis stipticis vt carnibus vaccinis: pluribus tamen alijs cibis et potibus: dato etiam q̄ sint dulces: nāc

ces: nāe amīcābīles: non valemus longo tēpore vti: sed fa-
stidiū ⁊ inappetitū nobis celeriter causant: sicut pinguedi-
nes ⁊ pprie porcine: cerebrum: mel ⁊ eo pstructa: vinūz dul-
ce: claretū ⁊ hui⁹. ¶ Deinde Aut qz. ¶ Soluit ⁊ p dat cās
b⁹ duas. 2° pcludit pncipalr itēū. 2° ibi Quare q̄cūqz. ¶
Assignat igit cās in cōi pus scōe partis magis dicēs cām
eē illoz: qz illoz q̄ administrant qdā sūt supnatantia: ⁊ p
corpus in sursum portabilia: vt pringētia ad os stōchi cau-
sent inappetitū: bec at sūt dulcia vinctuosa: his tñ accidit
cū corpus fuerit euacuātū amplius assumpto alimēto: qz
fuerit ei⁹ facta psumptio. ⁊ in corpe adhuc vīgens multa
virtus appetitiua: ptracta qdē coadministrata quātum ad
p̄mā actionē corpi q̄ in cibo expetit digerunt: puta quā-
tū ad p̄mā digestiōē vētris: s3 quātū ppe ad scōas dige-
stionē ⁊ pprie tertiā: in qua finis pficiti alimentī ex rece-
ptione facta a digestiōe vētris: idigētia reddunt. nā enīz
p̄e desiderio qz dulcia ipsa pus q̄ digerant attrahit: cūz
b⁹ qz tādē meatus oppilat: sic igit p^o digestio p scōam que
est epatis vel magis cordis ordinat in tertiā q̄ est mēbro:
rū. ¶ Deinde Talia. ¶ Dñdit specialius q̄ sunt ea que id
opant dī. qz hui⁹ sunt plurima de numero delectabiliūz:
bec aut grossa dulcia q̄ nobis gustatibus vident delecta-
bilissima ⁊ amena q̄ maxie: q̄ ⁊ sigdē de se oīa sunt nutriti-
bilia cū sint cala ⁊ humida: solūqz dulce nutrit. 3° sequē-
tis. ⁊ simpliciu 4°. sed tñ cū nō digerunt supnatantia: qz
sunt vinctuosa sursum volatiua: que etiā dīam fm magis
recipiūt ⁊ minus. Et iō si quis hui⁹ repleat nō cito deper-
dit sensus hui⁹ repletionis quātū ad vītutē spiratūaz: que
vndiqz per poros vīget corporis: vel spiratūam virtutez
quātū ad eā q̄ cordis pulsatiua: per quā fit inspiratio ⁊ ex-
piratio: grauat enī repletionē vētris diaphragma: qua cor
molestat cū spūalibus ceteris: nō enī solū his talibus ali-
mentis fit in vētre repletio: sed oībus reliquis partibus pp
alimenti exparationē in tertiā digestiōe. ¶ Deinde Aut
qz. ¶ Assignat aliā cām q̄ sumit ex parte pprietatis oculi:
te siqz totius sube fm Sal. tacta causa q̄ sitatiua magis di-
cēs qz nō solū ptracta est cā: sed est alia quedam causa que
sumit ex parte cōmensurationis ⁊ appropriationis natu-
re ad nos ⁊ ei⁹ oppositi: qd ostēdit: qm hui⁹ ita se hnt: nā
que qdē sunt fm nām: oīa magis subingrediunt corpora
nostra: pp pprietatē ⁊ puenientia occultā quā hnt ad illa:
q̄ enī symbolū ⁊ pportionē quātūcūqz hnt: faciliore reci-
piunt transmutationem. 2° de gñatione ⁊ corruptionē: ⁊
Aut. 2° pmi: q̄ aut sunt bis oppositi: eo qz p̄ter nāz exi-
stūt subintrāt corpora minime: differūt tñ fm attributio:
nē: qm qdā nā pueniūt vni cōplexioni: ⁊ alia alteri: cen-
mel apibus est nāle ac appropriatū: qre ipsuz solū offerē
in nutrimentū eaz: posito etiā qz sint virtute debiles: nu-
triant tñ ex ipso: qd ostēdit: qz cū deficiat opus est ipsum
psumi: refectat enī finitū per multā quātūcūqz modicaz
factā resolutionē ab ipso: hoīes tñ qz sunt robusti ⁊ quātū-
ficati amplius opz in eoz corpora multā alimentī ppor-
tionalis occurrere quātitate: cū cita fiat ab eis resolutio:
cibus enī debet ad quātitatem pportionabilr deperditi
aso. pmi. psumptio enī alimēti ⁊ nutritio in his est appa-
rens. ¶ Notandū sicut apparet cōplexionū ⁊ simpliciu
terrys. 2° alimētoz. 8° de inge. 6° de re. fa. ⁊ 7° bystoziarū
imuit. ⁊ hic: qz alimēta quedā sunt familiaria rōne cōple-
xionis vt calida dicant ⁊ humida cōploni humane: talis
enī ipsa: frigida ⁊ sicca bobus: quedā fm totā substantiā
seu virtutē occultā: ⁊ hoc duplr. aut specialr vt spibus: si-
cut bobus ozobus: asinis gramē: porcis glandes: ⁊ capris
arboz pullulationes. 7° bystoziaz. vel indiuidualiter cen-
est videre vnū indiuiduoꝝ cibū que determinatū appe-
tere maxime ⁊ aliū omnino abominare: vt aliqui piscem

talem: aut eamē vel legumina seu fructuz: alij abhorre-
re maxime: sicut ego cum video quē lac comedentē ⁊ pprie
cūz imixtione panis incitor ad vomitū: alij vō id summe
diligunt. Scio etiā vnum qui nomine anguillaz perter-
retur: alias syncopicat pronuntiatione. Audiu q̄ aliqui
sunt in idiomate alemanico knoblauch dicti comedentes
pisuz: tñ alij abhorrēt qd fortassis ex astrali fatalitate pti-
git: iuxta illud centiloquy. 40. cū perfuerint mali in ascē-
dente natiuitatis alicuius: delectabit dominus eiusdem
natiuitatis in rebus insipidis ⁊ amari saporis: ⁊ quoniam
erit eius delectatio in rebus odorabilibus ⁊ ceteris his si-
milibus. ¶ Deinde Quare. ¶ Concludit intentuz dicens:
qz quecūqz de numero delectabilium sunt talia: propter
qd in nā nostra ipsoz modicū bz inexistere: mox vident
delectabilia: nō enim excessus adhuc adest rātus q̄ actuz
impediat appetitus. Sed cum aliquis postea tēpore mo-
dico eis vritur: celeriter replent per omne: ita vt in fasti-
diū deducant eo qz corpora semper indigēt illis que sunt
fm nām ⁊ appropriatis: qualia non sunt dulcia replentia
⁊ fastidium inducentia: ⁊ ideo si continue offerant corpo-
ribus per se seu sola: que sunt nō delectabilissima gustat:
nature tamen minime: duplex enim extat delectabile si-
ue dulce: verum ab his aliena minus valde replent cor-
pora: q̄ si administrarent opposita: magis enim sunt pzo-
p̄ia: minusqz attrahunt: nec coruz viscositate replent: vt
que delectabilissima. ⁊ id quidem pblema apparebit nō
parum secundo ⁊ tertio sequentis partis.

C Problema.

XIII.

Antiqua.

Propter quid eadē p̄uēscētibus dele-
crabilia vident: ⁊ valde p̄tinue obla-
ta nō delectabilia: cōsuetudo autē est
multoties ⁊ cōtinue aliquid facere?

Aut qz p̄suetudo qdē habitū receptiuū alicui⁹
in nobis facit nō repletionē. Cōtinue at offerri
aliquid replet desideriu: ⁊ sicut cā. est enī quis ⁊
desideriu. Habituz qdē igit exercitari augent
⁊ supercrescūt. Vasa aut repleta nō sūt maio-
ra: ppter qd p̄suetudo quidez exns exercitium
auget receptiuū habitū. Cōtinue aut oblatum
satiat quidē ⁊ replet desideriu: quo repleto nō
amplius appetimus: auget at nihil ipsaz: ppter
p̄dicta in satietate. Amplius p̄suetudo ita vtiqz
delectabilis est. Deficiūt aut ⁊ talia si quis p̄ti-
nue faciat: sed principiu operis delectabilr nos
p̄mittere ⁊ pluri tēpore posse idem facere q̄ in
cōsuetis existēs: in quo igit ⁊ b̄ p̄ristat delecta-
bile existēs. In eodē ⁊ alia delectabilia: p̄tinue
enim facta aut oblata vtraqz contristāt. Causa
aut nō infinitas nos ipsas habere potētiās rece-
ptiuas ⁊ actiuas sed finitas: que adipiscunt cō-
mēsuratū ipsis. Hoc enim p̄tinue est sensibile
in additamentum: bec quidē replentur: alie vō
impotentes sunt agere.

Noua.

Cur eadem ⁊ assuescentibus suauia: ⁊ admo-
dum crebro vrentibus insuauia sentiātur: cum
tñ assuescere sit sepe ⁊ crebro quicqz facere?
An qz p̄suetudo habitū rei cuiuspiā capietē in-

Particula

nobis efficit: nō satietatē: frequēs at vsus desiderū explet: qđ & ipsuz qđ cā qđā est: habitus & cū exercitant augent atq; pficiūt. Cōceptacu la nō infarta nibilo ampliora reddunt. Quā obre p̄suetudo cū exercitatio sit auget habitū il lū capiētē. Qđ autē vsu crebro in cibo assumit infartit qđē expletq; desiderū: quo expleto nō amplius escā recipimus: s; augere illud idē nō pōt ob eā. s. rē quā modo de infartione retrulimur. Ad hec non ideo suauis p̄suetudo est: q; sēp delectet. Māres etiā solite moleste sūt: si vsu q; agit crebrior: s; eo certe suauius agitur: qm̄ opis p̄ncipiū libētē adimur: & diutius rē facere eādē assueti q̄ nō assueti valemus. Quā igit re molestū ē est q̄q; suauē sit: hac eādē cetera quo q; suauia efficere possunt. Atq; enī cū crebro vel sūt vel pro cibo sumuntur: tedio nos certe afficiūt. Cuius sane causa est: q; nos vires siue virtutes vel recipiētes vel agētes nō infinitas: sed finitas habemus: que vbi quide; qđ sibi modice competat obtinuerūt: id enī est q; cōtinue amplificari sentiantur: altere satis ex plentur: altere agere nequeunt.

Quare quedā etiā eādē apparēt nobis eē delectabi lia cū vtimur eis faciēdo ipsa p̄sueti: s; tñ si hec ipsa valde p̄tinue afferant absq; intermissione: nō vident nobis eē delectabilia vel amena. Sed q; sint delectabilia videt: q; p̄sueti sūt: p̄suetudo vō est frequenter & p̄tinue idē pagere: q; videt ex vsu p̄surgē: & ita qđ arguit in oppositū: siue manifestat nā p̄suetudinis supra quam fundat p̄blema. C Deinde Aut q; Soluit p. 2° solonē declarat & ampliat. 2° ibi Amplius. J Dicit p̄ cām eē: qm̄ p̄suetudo iducit & p̄creat in nobis habitū: p̄ quem possumus defacili & cum delectatione suscipere qđlibet occurrēs: siue sit factio vel actio aut oblātū: nō aut h; in nobis repletionem causare: imo id efficit p̄ p̄tinue aliqd offerri: qđ ostēdit: q; aliqd administrare p̄tinue: siue cibus sit idē aut potus: replet & deicit appetitū: qui sigdē est tanq; cā qre aliquid administrat. Vel alr: q; p̄tinue offerre est tanq; cā qre accidit repletio appetitus p̄stratiua: primus tñ sequēti adaptat seriei. nā appetitus est qdam habitus: puta iclinatio validior ad appetendū aliqua p̄pter p̄suetudine: sed in habitibus: ita est q; cuz q; exercitāt fm̄ eos augent & intendunt. Uñ ethi. 2° ex multotiens agere iusta: sumus iusti: ex multotiens citbarigare: citbariste: non tñ p̄pter B vasa sup̄repleta alimētis ex p̄tinua oblatione reddunt maiora oino: & maxime cū fuerit idurata: ita vt nō possint p̄tinere administrata continue. Propter qđ infert correlariū declaratiū. d. qre cū p̄suetudo existat qđ dā exercitiū: vt in eo qđ est frequēter idē facere: auget receptiū habitū: ita vt hui; rōne magis delectabiē & iuuabiē assuetis: sed illud qđ p̄tinue affert h; satiare & replere desiderū siue appetitū: quo quidē accidēte non amplius appetimus deinceps: neq; tūc auget & intēdit p̄suetudo: vt aliquis appetat p̄pter facietatē vt dictū est p̄tinue generatā. C Deinde Amplius. J Declarat p̄dictā solonem ostēdēdo quo tpe oblata sint delectabilia & quo nō: & ampliat eādē ad actiones dicēs p̄mo rursus p̄suetudo ipsa taliter est delectabilis vt dictū est: defectus tñ accidit circa

hui; administrata: si p̄tinue offerant & nō circa p̄suetudine: ita vt tpe subsequenti non sint delectabilia: sed in p̄n actionis cū incipit p̄eligere q; & vti aliquo administrato: delectabilis existit: & pluri tpe talis quidē pōt id facere cuz delectatione ampliori q̄ alius: qui diu ante ipsam esset p̄suetus: vt vsus est pus: ita s; qđ aliqd nūc p̄tritat: eo q; est p̄tinue factū: pus existerat delectabile cū nō fuisset adeo p̄tinuatū. C Deinde In eodem. J Ampliat p̄blema cū eius causa dicēs q; eodē mō se h; in alijs delectabilibus siue sint actiones vel oblata seu quecuq; alia: nā q; p̄tinue fiūt vt currere scribere vel cantare: aut q; offerunt p̄tinue: vt legumina & olera ac iusculi monachis: ambo hui; p̄tritat. C Deinde Causa autē. J Assignat cām qre qdam delectent & quedam p̄tristent: dicēs cām esse: q; ad ipsa que offerunt & que fiūt nō habemus potētias infinitas ad suscipiendū ea: q; in magnitudine finita nō pōt eē potentia infinita. 8° p̄physi. sed finita solū: quibus ad ipsū tur qđ cōmēsuratū & p̄portionabile ipsi: & tunc vtiq; aduenit actio & oblatio cū delectatione: p̄cedunt enī hui; potētie habitus ex quibus fiūt opationes: vnde habitus cōsurgūt. 2° ethi. sed qñ p̄tactū p̄tinue occurrerit additio: ne vicis post vicē causat augmētū sensibile valde: ita vt potētie repleant hui; susceptiue & actiue p̄pter p̄suetudine: cū aut iam p̄fecte sūt replete & debilitate agere nō possunt: pars enī susceptiua & actiua cū potētia deficit cuz sit finita. C Notandū q; ex oibus istis quasi replicans vult Arist. tñ h; e: q; oblata & facta rōne p̄suetudinis: q; est quidā habitus ex frequēti acq̄situs offerre & agere delectat. nā signū aggenerati habitus: est delectatio. ethi. 2°. sed ex p̄te illius q; oblata p̄tinue partes replēt intātuz vt non sit locus vacuus: neq; potētia receptiua: & facta p̄tinue debilitant eas: cū aialis vita non motu tñ mensuret: sed etiā quiete. continuo enim motu & actu animal oē languescit. p̄mo de somno & vigilia: q; aut talia non delectant: verum per amplius p̄tritant: ita vt maius nocumētū sit ex parte hui; q; iuuamētū rōne habitus acq̄siti. Et per hunc elegantem sermonem Arist. soluit ambiguitas que inducit: q; a p̄suetis magis delectamur: vt vsus est 18°. atq; minus sedimur etiam: iuxta illud Hippo. Ex multo tēmpore p̄sueti & reliqua: & assueti assuetos ferre labores. 12. Et aduerso q; p̄suetis multum non delectamur: iuxta illud Topi. 5°. quod frequenter dicit conturbat audientes: ac ex re vulgata contemptus & nausea surgit.

C Problema.

XIII.

Antiqua.

Propter quid pasta quidē tritici cōfecta sit alba: pasta autem ordeī sit nigra. Atrum quia desiccatur magis quod est superficiale in farina ordeī: vt in humido calidum: quod facit albedinem. Aut propter calefieri attrahit humidū in se cū sit magne partis.

Cur massa triticea candidior pertrita efficitur: ordeacea nigrior. Atrum qđ per summa ordeacee nimis assiccatur. Calor autem humori permixtus candorem gignit: an quia cum calefacta est humorē ad seipsa trahit: vt que partibus masculis constet.

Quare pasta seu massa tritici cū fuerit bñ p̄fectione malassata sit alba: sed ea q; ordeī efficit fusca subnigra. C Deinde Utrū. J Soluit & assignat duplicē cās & p̄babile pus dicēs cām eē: q; illū qđ est sup̄ficiētius in farina

Cap. 1. 2° p̄mo meth. in p̄mio

Delectatio est a cōsuetudine.

Cap. 4.

farina ordeï cū impastat humido li. quore desiccatur: ita ut humidū ipsius resoluat: quo resolutō calidū etiam succedat: cū nō sit absqz eo: vel salte nō adest humidum in quo calidū agit: cuius qdē actione in ipso causat albedo: calidū enī in humido albedinē causat: in pasta vō tritici ex opposito cū non adeo desiccat humidū: est enim multum viscosum: et calidū: eo nō desiccato: et calido agente in ipso albedo iducit. ¶ Dubitat: qz dī calidū in humido albedinē facere: cū dictū sit oppositū: puta nigredinē causare. 4° ex Auic. ¶ Dicendū ut illic visum est: calidū esse duplex: vñū quidē cōmixtū elementatū: quale qd vegetabilū et aliū: et que his sunt ppinqua: qd hz dealbare: dum in eius pstitit nā: ut ostēdūt humiditates et semina. Est et aliud calidū simplex: et ut elementū: cuius est denigrare in humidū agēdo: cū enī actio eius excedat humidū: colligitur et in poros ibibit eos replēdo et obturādo: ut aer vaporosus luminosus egrediat: ad qd subsequit denigrari: de quo sermo audiēdus Aut. pus: cū calidū operat oppositū: ut albedinē iducere. ¶ Deinde Aut qz. ¶ Assignat cāz certiorē dicēs id etiā ptingere: qz pp caliditatē quā acquirit pasta ordeï ex motu et fricatione cōmalassationis: eo qd ē subtilioris sube et humidioris valde qz tritici: et suba subtilis fm Bat. et Auic. ampli^o recipit passionē: humidū enī ipsius passibile attrahit in seipsum: calidū enim ad se contrahit homogenea: et expellit etherogenea. 4° metheo. Et merito qz ordeū et ei^o etiāz massa: cū sit magne partis: est enī rara porosa: ut dictus est 8° pasta vō frumenti ens parue partis et 1°. eo qz lz malasset et incalescat motu et fricatione: tñ qz suba ipsius nō est ita passibilis: cū sit viscosa et parue partis: siue spissa humidū eius non cōcurrit in centrum palci: ita ut eo depauperata superficialiter reddatur fusca: ceu ex opposito accidit ei que ordeï.

¶ Problema. XV. Antiqua.

Rpropter qd farina ordeï magis aqua accidit pfecti qz oleo existenti viscoso: adhuc pglutinatiū magis viscosus: oleū aut aqua viscosius. Aut qz subtilior est aqz: qre venit et itrat in totū et molle facit. Cōglutināt aut magis et cōprimunt adinuicē etiā cōpressa absqz confectione. Noua.

¶ Quā ob causam farina aqua subacta melius coeat: qz oleo subacto qd tenacius est: qz qz glutinantiū quod lentius est. Olenz autēz lenius qz aqua. An qz aqua tenuior est ut visquequaqz subire emollireqz valeat. Loberet itē et cōprimatur inter se melius farina aqua subacta: qz qz etiam sine contritu comprimī queat.

Quare farina ordeï et vlr oīs magis pficiet et malassatur aqua cōmixta qz oleo: cū tñ oleū sit viscosum: et sit ad pfectionē opatiū in amplius. Et id est quod subdit dicēs: adhuc illd qd est pglutinatiū plus est viscosus: sed id est oleū respectu aque: ppter qd farina ipso magis pficiet et iuisibit qz aqua: et in b tetigit motuius et arguit in oppositū. ¶ Deinde Aut qz. ¶ Soluit dicens huius cām esse: qz aqua subtilior est oleo: et p pns penetrabilior: et ideo puenit et penetratione subintrat in totā farinam et reddit eam mollē: qz nō solum fit qñ aqua et farina ordeï cōmixta in ad inuicē pglutinant amplius et cōprimuntur inter se per oēm partē: imo qd plus est qñ etiā cōprimuntur simplr: absqz pfectione malassando diuqz ducendo: aqua et farina plus cōmiscēt: qz si oleo permiscerēt farina etiam agitatione. ¶ Dubitat: qz dictū est aquam oleo subtiliorē fore: cuius huius sentit cōmune dictum volēs oleum ceteris liquoribus nālibus subtilius. Adhuc videmus vasa in qb^o ptingit oleū: qz humectant etiā exterius olei humiditate: qd nō accidit cū aqua aut alijs replētur liquorib^o. Et pspicimus alijs magis penetrare illa qbus occurrit. ¶ Dicendūz sicut dī de sensu et sensato: qz aqua est subtilissima oīz humidū: et ipso oleo: qd et tali signo asserit: qz grauius est fuare in manu aquā qz oleū. ¶ Unū videt esse dicendū ppter instantias pretactas: qz aqua ut simpliciter est dicere est subtilior oleo: totūz toto comparando: tñ in oleo inest aliqua pars aerea que subtilior est aqua: sicut aqua subtilior est aer: et id dictū est ibidē oleūz longius pendi aqua: pp eius viscositatez et lubricitatem: que ipsam humiditatē subile nō mox pmittit transire et spargi: ceu aqua spargitur cōfestim et pertransit: est enim aqua fragilis: quare aqua per distillationem facta ex oleo separato ab ea viscoso tenaci reddi^o subtilissima intatū: ut penetret tanqz balsamus nouior. Est et alia pars eius viscosa tenax que de se tarde penetrationis est: oleum enim compositum est ex partibus subtilibus aeris et ex grossis terrestribus et aquosis. Ex his itaqz veritas apparere potest dubitanti et solutio inductorum.

¶ Problema. XVI.

XVI.

Antiqua.

Rpropter quid non pfecti panes et confecti vebemēter franguntur. Aut nō confecti quidē ppter id qd nō sunt cōiuncti. Cōfectio enim ptingit: pparat

igitur ad fractionē: adhuc incōmixtus et multū habent humidū. Cōfecti aut vebementer valde sunt sicci: ppter id qd modicum habent. Laesacris enim totum egredis: quare vtraqz propter id qd multū humidū egreditur frangunt: multū enī in nō cōfectis qbus simpliciter inest: in pfectis autem ad reliquum. Noua.

¶ Cur panes ut paz triti sic nimis triti rūpanē. An qz paz triti qm ptrib^o minus pneris iter sese ptingent idcirco rumpi facile queunt. Tritatio enī partes copulat et ptingit. Ergo suo ipsi discriminine ad disruptionē paratiores redduntur. Adde qz multū humoris et in pmissu cōtinēt qui minus triturā pssurāqz recipere. At quos nimis tritos igni mādauimus hi sicci admodū sūt: qm humoris paz imodica agitatio tritandi reliquerit: idqz decoctis totū exactū est. Igitur rumpi vtrosqz necessus est: qm humoris multū educitur: multū enī vt absolute in his continet quos parum tritaueris: sic reliqui comparatione in his est: quos imodice agitaris.

Quare panes pstructi ex pasta nō vebemēter malassati et ex vebemēter pfecta celerius frangunt et lenius his q sunt ex pasta cōpositione hāz me^o. ¶ Deinde Aut qz. ¶ Soluit et primo ad primā partē di. causas esse: qm cōpositi ex pasta non vebementer pfecta: ppter id qd non reddi^o sufficienter adinuicem pincta: franguntur faciliter: confection enim et malassatio partes paste in adinuicē ptingit: qui qñ ipsa carnerint pparant ad rupturā de leui. Ad b etiā facit: qz hō panes hnt humidū multū

¶ Problemata. A.

2 3

Dubium

Solutio

Cap. i.

Aduerte

qz supius

tetigit ole

am esse de

subalioz

b^o liquor

b^o nāc at

dicat aqua

sz vtraqz

cā subtilis

simus at li

quoz. vide

quo pacto

vñū et reli

quā itell

gant.

Particula

nō cōmixtū decēter adiucē: nō enī vna pars alteri firmiter alligat: et iō facili⁹ os frāgīl cōplicatū capillo. ¶ Deinde lōfecti. ¶ Assignat cām 2° pris. d. cām fore: qz panes pstructi ex pasta qm multū pfecta: valde sūt sicci pp id qd humidū modicū hnt: qz panis cū fuit calefactus p furnū totū fere humidū fuit egressus. cū. n. vebemēter malassat pasta: humidū disseminat in ptes parvissimas. vñ reddīf passibili⁹ et psumptibili⁹: vt visus est 14°. Et iō pcludit qz bñ pfecti panes et ptaue frāgūt celerrime. multū. n. pfecti rūpunt eo qz multū humidū sepat ab eis in dcoctioe: qd sufficiens retētū hēbat ipsos reddē frāgibiles nō dfacili. Panes at nō pfecte pfecti frāgunt: eo qz mltū humidū ipsis iest simplr. i. sine plicatioe et diuisione p totū equalr: s; in his quoz pasta fuit vebemēter pfecta: pp reliquum humidū qd remāsit vt ē visus: in ea paz defacili rūpunt pp reliquā cāz. s. euaporationē humidū a calo dīspst p minima paste: et id qdē tactū ē 7° quo ad ei⁹ alterā partē.

Ex quo fit
facili frā
gibilis pa
nis.

C Problema. XVII. Antiqua.

Propter quid leuior confectio sit qz vtraqz: humidū nāqz et farina per se? Utrū qz cōmixtio spiritus icluditur?

Aut qz a calido qd est in farina exhalat aqua: quare minus sit mixtū. Aer aut qz uis et misceatur nihil vtiqz leuius facit. H; enī grauitatem et aer in aere.

Cur massa tota leuior sit qz seorsus humor et farina? Utrū qz cum miscent spūs intercluditur? An qz pars aque a calore farine indito euaporatur: itaqz minus id reddīf quod ex vtroqz mixtum constitit. Aer aut aque tamen si misceatur nibilo tñ leuiorem faciat. Nam ipse quoqz aer cum aere pondus augeat.

Quare aliqd cōpositū ex aliquibus duobus granib⁹ est leui⁹ siue min⁹ graue qz vtrūqz cōpositor si mul iuxta positū añ cōmixtionē in 3^m. v. g. humidū aliqd ligdū vt aq et farina frumēti. ¶ Deinde Utrū. ¶ Soluit et p. pbabilr. d. cāz eē: qz cū hec cōmiscēt icludīt in eis qdā spūs vctosus causat⁹ ex motu et cōmassatione priū in adiucē cōpositū extēdēs et allenias: vctositas. n. petēs superiora vī corpa leuificare. ¶ Deinde Aut. ¶ Assignat cāz verā: qz qd. o. fortassis: spūs illū grauari deorsus: eo qz generat⁹ sit a frido: vñ qm aere⁹ petit ceu appebit vt aer isīma. Di. cāz eē: qm pp calm qd est in cōposito scō ex aq et farina: cū ipsa sit po⁹ cala: motu et pfricatione priū qñ sit cōmassatio h; calefacē. dducīt. n. ipse in actū po⁹ aquā et humidū aquosus ē et cogēs exhalare: cū sit qd graue: vt tactū ē 5°. qz cōpositū ex vtrīs qz sit min⁹ graue vt pasta: qz eēnt ambo simul ptiua: et maxie cū fuerit vebemēti malassatiōe pfecta. ¶ Deinde Aer at. ¶ 3° remouet falsāz cām: putaret. n. qd illd iō ptiqz: eo qz aer leuitatē hēt in loco suo: iō remouēs iquit: qz qz aer cōmiscēat cōposito subingrediēdo poros ipsius: in nullo tñ cōmixtus reddit cōpositū leuius: eo qz aer in aere et in ppria regione h; grauitatē: qua tendit deorsus relictu sue nature. 4° etiā celi: vtrū aut aer habeat grauitatem in sphaera ppria vel leuitatem visum est 11° 45°. et apparebit in. 25. 12. et. 13.

2.c.30.

C Problema. XVIII. Antiqua. Propter quid cū farina ordeī potatum lac et dulce vident⁹ dulciora? Utrum igif pp nō dulce magis vñ: farina aut

nō dulcis. Aut qz pcurrit farina habēs dulcedinē. quare pluri tēpore sensus est.

C Quā ob cām lac vinūqz dulce quotiēs cū farina ordeī bibīt dulcius sentit? Utrū qz ad non dulce dulciora isthec esse vident⁹: farina. n. dulcis nō est: aliter qz humor dulcis mixtus cū farina diutius immoratur. An ppter ea quia farina que dulcedinem in se habet aliquādiu immoratur: itaqz diutius sensus habetur.

Quare lac et vñ dulce vt mel vinū tale et hui⁹ potata: si fuerint mixta pus cū farina ordeī: gustu apparēt dulciora: qz si p se sumerent. ¶ Deinde Utrū. ¶ Soluit duplr vt pus. d. cām esse: qz cūz farine misceat ali quid dulce: ppter b qd ipsa nō est dulcis sed insipida: dulce tūc sentit dulcius qz hys secus inuicem positis: maior et minora vident⁹: et peiora et meliora hoibus: elenchoz pmo. magis enī elucescunt. et. 9. 22. omne idem iuxta contrarium magis videt⁹: cū vñ sit rō cognoscendū aliud: si cur ostēdit cū mel gustaret vna cum aloē: dūmodo nō sit istoz mixtio facta resultans in 3^m. ¶ Deinde Aut qz. ¶ Assignat cām certā pcesso p oppositū prioris: qz farina dulcedini attineat di. cām esse: qz farina habens de se ali quā dulcedinē: vel habēs ipsaz ppter admixtionē dulcis cui admisceat: percurrit et pertransit per membra gustus adherendo sui viscositate: ita vt pmanēs aliquat⁹ sensus delectabilis in gustu percipit tēpore longiori: quare saltē magis delectat extēsiue. Unde panis lesca liquore bibitus humectat pampius ventris ptes et siti resistit: qz si li quoz singulariter exhiberet: amplius enī et diutius icarce ratur panis pmanet aggregatus humectans.

Cap. 18. vltimo.

C Problema. XIX. Antiqua.

Propter quid minus intēperatus videtur idē pot⁹ cū farina bibitus? Utrū qz cōtemperat aliud habens cū alio. Aut qz opponitur potui et deperdit contrahens in se.

Cur eadē portio minus mēra appareat: si farina ordeī inspersa bibat? Utrum qz diuersa sibi miscent et tēperant. An qñ farina humori obducta in sese retrahens abolet qualitatem.

Quare vnus et idē potus cū fuerit intēperatus et minus gustui accommodatus si bibat cūz farina ordeī et maxime cū sauib: ipsius minus pcipi videt⁹ intēperatus. ¶ Deinde Utrū. ¶ Soluit duplr vt pus dicens cām esse: qz qñ est vñ mixtū cū alio quoddā cōpositū cōtēperatū et delectabile pūrgit: vt ostēdit succcharum: aut mel cū aliquibus per se non boni saporis admisceant: delectabilissimū inde pūrgere sapore eo qui pus. ¶ Deinde Aut qz. ¶ Assignat cām certiorē. d. id ptingere: qz farina opponit illi potui intemperato sibi coniuncta: ita qz cōtrahens in seipsam illius intēperantiā: occultat et destruit ipsam: ceu maior motus minores repellit. de sensu et sensu sato. et dolor maior minore fm pippo. denigrat. Et id taliter expositum pblema aduersat saporem prioris.

Cap. 18.

C Problema. XX. Antiqua.

Propter quid cortex plus aquā recipit? Aut qz frumēta ex qb⁹ talis fact⁹ cortex. Aut qz farina quodāmodo ex cortice: farina at plus recipit: eteniz sit tu mor

mor plus: aut qđ est frumentoz: sternunt enīz
 ⁊ que in frumentis: plura autē plus capiunt ⁊
 hoc. Et quia habet caliditatem: ⁊ farina ⁊ cor-
 tex: calidum autem ⁊ attrahit magis humiduz:
 ⁊ consumit exhalans. *Nota.*

Cur alica plus aque recipiat qđ triticuz vnde
 pfecta est. An ppter ea qđ alica farine quodam-
 modo est similis: farina autē plus aque imbibit:
 moles enī amplior eius qđ tritici est. Pressius
 nāqz ⁊ pstipatius triticū est. At qđ at amplius
 est: plus id cape pōt. An non soluz ea ipsa de cā
 ita fit: sed etiā calore quē intra se cōtinet ⁊ fari-
 na ⁊ alica efficiť vt bibacins bauriāt: qđ enī
 calidum est humorem id ⁊ efficacius ad se tra-
 hit: ⁊ expeditius in vaporem consumit.

Quare cortex siue fufur frumētōz cerealiū seminū
 amplius receptiū est aque ⁊ vtr ois liquoris
 qđ ipsa. *Deinde* Aut. *Soluit* qđ duplicē denotās cām
 di. pmo ideo fore qđ frumēta sunt illa ex qbus p molitio-
 nē separatione puri ab impuro causatus est huius cortex:
 qui quidē est calidior ⁊ siccior frumentis ⁊ rarior: quare
 plus attrahit in se aque: plusue pōt suscipere: tum ppter
 fortitudinē agentis: tūqz patientis aptitudinē. *Deinde*
Aut qđ. Assignat aliā causam di. eam fore: qđ cortex siue
 fufur frumēti est vicūqz farina: ptingit enī ⁊ ipse: sed fa-
 rina plus recipit aque: quare ⁊ tumor puenit maior cū ea
 mis. et aque qđ si pingeret frumento. Itaqz ⁊ cortex suo
 mō amplius intumescet frumētis: sunt igit tria fm plus
 ⁊ minus ac medie itumescētia. *Deinde* Aut. *Assignat*
 aliam causam di. ideo esse: qđ cortex est de numero ipsōz
 que ptingit in frumētis: euz igit psternunt ⁊ moluntur:
 tunc ea que sunt in ipsis pstr patiunt: vnde plura efficiū-
 tur: plurificata vō plus sunt aque susceptiua. *Deinde*
Et qđ. Assignat aliā cām dicēs id esse: qđ cortex ⁊ fari-
 na etiā sunt calida: calidū autē humiduz ad se amplius at-
 trahit cum hoc sit de rōne ipsius. Est enim sibi semper in-
 mixtis pūctū ⁊ inde pabulatū: quare tumescētia efficiť
 maior in his qđ in frumētis: nō tñ diu remanebit: qđ calim
 humidum calefaciendo ipsum cogit exhalare.

Problema. XXI. *Antiqua.*

Ropter quid farina tritici cū confici-
 tur maior multum sit qđ farina ordeī
 fm pportionem? Aut qđ hec quidez
 multaz aquā recipit bec vō modica.

Causa autē recipit plus: magis enīz puenienter
 farina ordeī. Calefacta enim: aliud vō non ca-
 lefacta: magis autē siccum est calefactum. Aut
 qđ confectionem magis recipit farina. s. tritici:
 huius at causa in eo qđ est parue partis. Quē-
 admodum igitur quecūqz propinque potentie
 sunt paruitati: tāto plus recipiūt aquā: glutine
 enīz vtr aqua: que admodum ⁊ Empedocles
 induxit in persis dicēs: farinā ordeī aqua pglu-
 tinās: ⁊ psumit multū ppter hoc. *Nota.*

Cur farina tritici massata ptritaz longe am-
 plior reddat qđ ordeī. s. ex pportionem? An qđ

altera multum humoris sibi admittit: altera pa-
 rum. Sed qua de causa plus admittat. Con-
 gruēs enī porius dixeris: vt ordeacea bibacior
 sit. Quippe cū ordeū tostū: triticū non tostum
 sit. An ppter ea ita sit. Quia tritiram pleniorē
 triticea patitur. Cuius causa est: qđ partib⁹ mi-
 nutoribus pstat. Fit igit qđ vt quacuplo par-
 tibus ptingeri pōt minoribus tācuplo humorem
 sibi largiorē admittat. Quippe que ipsum hu-
 morē pro glutine sibi capiat: vt Empedocles
 quoqz suis in persicis dñuerticulo quodam ait.
 Multūqz humoris pinde absumere queat.

Sere repetit. 8. ⁊ 9. vt magis declararet ⁊ cām idicat cō-
 parationis sepe ptractā cū dicit fm pportionem.

Deinde Aut qđ. *Soluit* ⁊ assignat duplices cām di. p
 id eē: qđ farina triticea multā suscipit aquā: illa vō qđ ordeī
 paucā: ad qđ maior tumor sequit⁹ aut minor. Et assignat
 demū etiā cām cause di. qđ causa quare farina tritici plus
 recipit aque illa que ordeī est: qđ cōuenientius in se conti-
 net illa que faciunt ad maiorem aque susceptionē farina
 tritici: ea qđ ordeī: calefacit enī cū frumētū sit calidū: reliq
 vō vtrū qđ ordeī nō calefacit cū rigidū sit ordeū. *Lo*
firmať. qđ triticū est siccū digōne pterminatū: tale at ma-
 gis calefactiū existit: sic aquā amplius ad se attrahit ⁊
 sibi coimbibit. Ordeū at humidū humiditate qđā idige-
 sta: vt visus est p⁹ 36. cali ipeditiua. *Deinde* Aut qđ. *Assignat*
 aliā cām di. cām esse: qđ farina tritici magis ē na-
 ta recipere pfectionē ⁊ intumescētiā qđ farina ordeī: ⁊ hoc
 itidē extat cā: qđ farina frumēti est parue partis: forami-
 na enī sunt in ea parua ⁊ multa: sicut dictū est p oppositū
 ⁊ 4. qđ farina ordeī est magne partis: nūc aut qđcūqz vir-
 tutes alicuius susceptiue quāto plus attinuerint paruita-
 ti: tāto in se plus suscipere valēt illud. puta aquā: qđ osten-
 dit cinis grossior ⁊ subtilis: eo qđ aquam deglutiant ma-
 gis: ⁊ enim sint paruorum contentiue pororum: sunt ta-
 men qđ multi: farinē autem huiusmodi insunt tritici: op-
 posita vō ei que ordeī. *Deinde* Quidem. *Declarat* id
 autem per Empedocles dicens id esse ceu introducit Em-
 pedo. apud persas loca tunc maris maioris inhabitantes:
 que nunc tartari occuparunt: inquires qđ aqua congluti-
 nat partes farine ordeī adinuicem: in tali autem conglu-
 tinatione humidum dispartitur in partes minimas fari-
 ne: ipso autem sic dispartito consumitur eius quantitas
 magna: cum imbecillius reddatur minutatum. *Nota*
dum Aristo. nolle per hunc sermonem Empedo. farinam
 ordeī plus sibi aque imbibere qđ eam que tritici: quia cō-
 trarium est ostensuz: sed potius quomodo illud quod est
 parue partis possit aque amplius exhaurire eo quod gros-
 se: quale qđē passa est farina tritici ad eā que ordeī.

Problema. XXII. *Antiqua.*

Ropter quid ⁊ calefacta pasta triti-
 ci maior sit qđ pasta vel massa ordeī?
 Aut qđ bz humidū nō separatū qđ
 egrediat⁹ calefactiū nō spūs fact⁹ ⁊
 nō potēs exire: silt ⁊ in massa ppter diuersitatē
 paste. Bēstuz enīz qđ est ex paruis partibus cle-
 uat ⁊ facit humore. Amplius aut ⁊ plus habz
 humidū ex quo calefacto spūs sit vniuersiusqz
 pluris necesse fieri plus. *Nota.*

Problemata. A.

⁊ 4

*frumētuz
calidū or-
dei frigi-
dum.*

*Cause ca-
liditatis ⁊
frigiditatis
in frumē-
ti ⁊ ordeī.*

*Nota ex-
positiones
dictorum
pbi.*

Particula

Cur etiā igni mādata massa tritici ampli⁹ au-
geat q̄ ordeī. An q̄ humorē in se p̄tinet indis-
cretū: qui recalcens extrudi nequeat: hic ergo
cū in spūz trāseat: ne sese p̄mire patit⁹: at que ex
massa ordeī possit videlicet p̄pter tritici spissitu-
dinem: spissius enim est q̄ partibus p̄stat mi-
nutoribus. Idcirco extollit molemqz agit am-
pliorē. Ad hec plus ista humoris p̄tinet. Quo
recalcenscēte spūz puenire solitus est. Ex quaqz
re aut pluris plus proficiscat⁹ necessum est.

Repeat specialius 9^m p̄blema vt magis exponat di-
uare calefacta rē. (Deinde Aut quia.)
Solut⁹ et assignat duplicē cām: p̄mā qdē qz triticū non bz
humidū separātū ab ipsius corpore: sed totūz tori imixtum
magis q̄ ordeū: p̄pter ei⁹ idigestionē. vñ vētosum aquo-
suz: qz nō est separabile humidū a corpore suo cuz calefit
nō egredit⁹. nō enī generat⁹ inde spūz ventosus qui possit
exterius exire ac exhalare sicut forte accidit ordeo: appli-
cans vō deinceps qd̄ dictū est de tritico paste tritici alit⁹
eodem modo accidit paste vel masse tritici propter eius
densitatē et inuiscationē nō exhalat calidū: imo densum et
spissum qd̄ est cōpositū ex paruis partibus permanet: cō-
tinēs calidū intra ipsuz. Ex qdē cuius accidit eleuatione
tumor et inflatio in pasta eius: in ea vō que ordeī secus est:
cum non sit humidū ibidē calido inuiscatum. (Deinde
Amplius.) Assignat aliā cām dicēs etiā ex hoc accidere:
qz pasta tritici puls in se p̄tinet humidi nati calefieri: quo
qdē calefacto causat⁹ spūz: qui extensus tumorem indu-
cens: neqz tñ pōt egredi ex corpore paste: ceu videt⁹ acci-
dere in ampullis que tumore grandē acquirunt: nunc aut
vniuscuiusqz cuius est plurimū de hui⁹ spūz necesse sit
plus extendi: tale vō quod est pasta tritici: non autem que
ordeī cū sit calida. Propter qd̄ pasta confecta oleo melle
et ouo cū aqua calefacta itumescit: maxime at qz spūz vē-
tosus causatus in cētro calido igneo viscosus ei⁹ extēdēte
vndiqz p̄hibet⁹ exteri⁹ egredi ob viscositatē et tenacitatē
p̄mā: pp̄ qd̄ retēus extēdit partes et tumorem inducit.

Problema. XXIII. Antiqua.

Rofter quid qui sunt circa ciborum
operationē qui quidem sunt circa or-
dea discolorati fiunt et fluxiu: qui at
circa frumenta boni habitus. Aut qz
triticum facilius digestibile est ordeo: propter
quod et defluxiones. Noua.

Cur pistoz ceterozūqz officio fungentiū fru-
mētario: qui ordeū attractāt ibecilli efficiant⁹: et
destillationibus infestent⁹. Qui aut triticū cor-
pore sint bene habito. An q̄ facilius triticū cō-
coqui q̄ ordeū pōt. Atqz ea re delibamenta in-
de manantia esse facilioza necesse est.

Quare illi qui insunt operationi ciboz volētes eis
nutriri si vtantur cibis ex ordeis factis vt pa-
ne vel alyz reddunt pallidi prauē colorati et vētres flu-
xibiles habent: sed qui operationi et nutrimento insunt
qd̄ habetur ex tritico sunt boni habitus valde et sani: qd̄
ostēdit⁹ ex eo q̄ reddunt bene colorati. vnde dictū est 25°
p̄me. multū bene magis colorati p̄tingit circa farinaz tri-
ticeaz operationē q̄ circa ea que ordeozum. (Deinde

[Aut.] Solut⁹ dicēs cām hui⁹ esse quia triticū est melius
et facilius digestibile et in se et in alio q̄ ordeuz: et qz ordeū
huic opponitur ventres reddit solubiles: qd̄ non facit tri-
ticum: cum eius nutrimentum sit adhesionum valde mo-
deratam habens viscositatem: vt dictū est scdo. Est etiā
calidum et humidū temperate: qd̄ autem tale proportio-
tionale est ac conueniens virtuti digestiue calido vigente
ac humido. (Notandum q̄ ordeum est magis quoniam abster-
men quia indigestibile solum: sed magis quoniam abster-
siuuz: qd̄ autem tale est: habet remouere humiditates vi-
scosas orificijs porozum adherentes superficiei tenus: ita
vt prolonget eas ab ipsis. omne enim absterfium essen-
tialiter lenit naturam: sz non sit in eo virtus solutiua. Aut.
2° canone. subtiliter tamen consideranti apparebit q̄ oīs
absterfio ab indigestione rei abstergentis conuenit. omne
enim absterfium amax est. Aut. ibidem. omneqz ama-
ruz digestioni resistens nutritioni ordinate. (Dubitat⁹.
quia prescriptum triticum plus ordeo digestibile cum di-
ctum sit 36° p̄me. farinam tritici forte dure digestionis.
Etiam quod datur habenti debilem digestionem videt⁹
facilioz esse digestionis: hui⁹ quidem est ordeum et non
triticum: cum illud detur infirmis habentibus debilem
digestionem: non autem triticum. (Dicendum q̄ triti-
cum quantum est de se est facilioz digestionis: et maxi-
me illius que ordinatur ad nutritionem et restauratio-
nem deperdit⁹: cum sit calidum et humiduz in se digestū.
ordeum autem per oppositum de se tarde et difficilis est
digestionis: cum sit frigidum et siccum: plenum humida-
te aquosa: propter quod redditur ventosum: per bonitatē
tamen preparationis tollitur huiusmodi ventositas et in-
digestio: vt est declaratum 36° p̄me: ita vt efficiatur di-
gestionem bene digestiuium: que ordinatur ad conseruatio-
nem vite seu virtutis et non ad ipsius augmentū. (Di-
cendum igitur primum ad inductiuium Aristo. q̄ farina
tritici est tarde digestionis ab infirmis: de quibus illic ser-
mo: non autem in se et in sanis: aut forte dicitur id p̄pter
viscositatem ipsius. (Ad aliud etiam apparet: quonias
alys corporibus et digestionibus ordinatur ordeum et tri-
ticum: hoc quidem enim sanis: illud vō egris: quibus non
oportet virtutem augmentare: sz sicut inuenit custodire.
afo. prima. (Aut dicendum ordeum non propter dige-
stionem et nutritionem dandum: verum propter infrigi-
dationem lenitionem et absterfionem magis. Vel dicen-
dum per accidens vt visum est ordeuz digestibile reddi:
puta propter bonam ipsius decoctionem: cuius signū est:
quia precipitur ex ordeo constructa diligentissime com-
poni et perfecta decoctione decoqui.

Problema. XXIII. Antiqua.

Rofter quid panis siquidem si quis
ipsuz asser durior fit: si quis aut ipsuz
tepefaciat humidior vsqz ad aliquid.
Aut quia ipso assato humidum egre-
dit⁹: durior igit⁹ fit. Supercalēfacto autem hu-
midum consistens diffunditur ab igne propter
quod humidiores fiunt. Noua.

Cur panis tostus durior: tepefactus humi-
dior reddi aliquantisper possit. An quoniam cūz
torrefit humor extruditur: itaqz panis relinqui-
tur durior. Leniter autē cum recalcenscit humor
consistens ab igne diffunditur. Humidiorqz
proinde existit. Quare

Quare si quis affert panē durior reddit panis: sic ostēdit biscocutus: si vō ipm qd tepido calore tepe faciat fm aliqd efficit humidior minusqz durus. Dicit atqz aliqd. i. aliquo tpe: qz si diu maneret z in tepido calido pus attractū humidū exhalaret: z iō durus efficeret etiā. vel fm aliqd qz humiditas sibi reddit fm aliquā partē vapore exteriorē. ¶ Deinde Aut qz. Soluit dices cām eē: qz cū affertur forti ex ignitōe humidū foras egredit eo subtiliato porisqz ampliatis vnde durior efficit: si vō etiā postqz diu permanferit ita vt indurari ceperit supcalefiat itēz calore tepido: dilatatio z attractio humidū exterioris fit: qd in centro latitans interius foras diffundit ab igne seu calo: eliquat enī humidū z attrahit. Et iō panes hac arte molles z delectabiles redduntur: qd z maxime accidit cum irrigari prius fuerint humido. Hoc aut ostēdunt oia dura in quibus aliquid latitat humidū: cū igni exponunt sicut castaneae glandes auellaneqz sicce.

Problema. vltimū. Antiqua.

Quodpter quid farine qdem ifrigidate minus cōprimunt: farine autē ordeī magis. Aut qz hec qdem parue partis existētia non derelinquunt regionem: z grania repressiōe plura minus continent equale. Farine quidem igitur ordeī maiores sunt: infrigidate vō minores fiunt: qre minus cōprimunt plus. Farine aut triticee existūt qdem parue partis existētes: quare non ppter hoc infrigidant: sed vt sint leuiiores: z non cōtrahunt per repressiōē. Grauior enī naturaliter farina triticea ordeacea. Noua.

Cur farina tritici resiccata min⁹ constipet qz ordeī. An qz intercapedine vacante: que ex partib⁹ cōstant minutissimis: z plura que grauiora sunt: compressa suo pte pondere tātūde occupant qtu3 pauciora. Sed farina ordeī crassiuscula est: itaqz siccata compesci atqz in min⁹ strahi pōt: vt qd minus est suo compressu plus illud constipet in seipm capeffatqz: triticea poro particulis minutissimis iam constat. Itaqz non ideo resiccatur vt ptes reddant minores: sed vt leuiiores efficiant minusqz constipentur suo compressu z nutu. Natura enī grauior farina triticea qz ordeacea est.

Explicit vigesima prima particula.

Quare farine qdē triticee p se aut cōfecte cū infrigidate fuerint: minus cōprimant z cōdensant adinuicē: z sic maiores pmanent: s3 farine ordeī aut paste cū refrigerant plus partes in adinuicē pdenfant z minorant. ¶ Deinde Aut qz. Soluit dices cām esse: qz farine triticee existunt paruarum partiū z minutarū valde: vt videri est. z. i. qre nō derelinquunt ppiū locū intumescētes distantia: sunt enī graues: z que sunt grauiā vt ad multūz ppter repressiōē quā recipiunt minus cōtinent: qz illud qd est equale propter poroz angustiaz: qd aut tale nō pōt effluere partes relinques minoratas compressiōe: s3 farine ordeī z paste etiā infrigidate pportionabilr minus cōprimunt z minorant: cū prius extiterint maiores qū fuerint calefacte qz farine tritici: tū infrigidate minores red-

dunt illis: ita vt totalr accadat oppositū fm prius z posterius in farinis tritici z ordeī: qre farine ordeī poster⁹ vt ifrigidate minus comprimunt: z sic minores reddunt qz pus. Tunc vltorius quasi reiterans de farinis tritici subdit inquit: qz farine triticee cum sint paruarum partiū vt dictum est non infrigidantur faciliter: eo qz calidū non potest densitate partium in eis suscitatur exhalare: neqz aer frigidus exterior subintrare: s3 qz farine tritici z vniuersaliter que ipsius sunt leuiiores. Ad hoc operatur: quia non cōtrahunt repressiōe facta graui: vt que ordeī: propter calidū subinclusū non valens q parte coexhalare: nō tamen ppter farinas vt farinas: eo qz de se ac vniuersaliter farina tritici est ponderosior ea que ordeī: qd ostēdit ipsius humidū z tenacitas z viscositas: z fortassis buis fuit motuum quesiti.

Incipit vigesima secunda particula: de his que sunt circa fructus plantarum.

Problema. I. Antiqua.

Quodpter quid fructus posterius qz prius comedunt: non proportionabiliter eisdem tumor repletionis fit. Aut qz grauior est fructus multum cibis: declarant aut fici si potestreme comedantur vltimo enī euomuntur. Siquidē ergo prius per grauitatem deorsum tendentia: amplitudinez superius faciunt: quare quod facile recipiunt tumor ciborum: e converso autem introducti cibi: propter id qz non deorsum feruntur: velociter superius vacuum preoccupant. Noua.

Quā ob cām poma non ita prius vt post estata in repletionis mole respondeant. An qm ceteris esculentis genus pomorū longe graui⁹ est: qd argumēto ficum constat: que nouissime esitate vltime tamen euomunt. Poma igit ante ingesta suo pondere in inum delapsa: spātū amplitudinē relinquūt superius: vt cibū sequentem admitti facile liceat. At si econtra sumantur: vsu eueniet: vt quoniam deorsum ferri expedite non queant: innarent: z partem totā fere occupent inanem.

Incipit 22ª particula in qua agitur de pblematibus circa fructus plantarum: cū visum sit de eis que circa semina. Proponit igitur prius. Quare boies vt multum comedunt fructus post comestiōē: incomparabiliter enī magis edūt posterius ipsos qz antierius: z maxime cuz quis eoz relinquit nature: non gubernatus medicinali artificio: illud enī precipit quosdā sumi antierius z alios posterius. ¶ Deinde Eisdem. Tangit motiū quasi. d. nō videt qz amplius post comestiōē fruct⁹ debeant sumi qz ante: qz eis vtroqz comestis mō vt pus z antierius tumor ventris repletionis z extensio equaliter apparet fieri cum recipiens semper permaneat naturalr se habens. ¶ Notandum fm Gal. de cibis assumptis z Daly. p practice. qz rectus ordo assumptōis fructū est: vt leuis mollis pponat graui duro: qd viscat in corpe nālri se hāte: z ante per tēpus vnus bore: aut ampli⁹ spiciat: sic vne pruna melōes tē. nisi vter nimis fluere z chole-

Preceptū
Gal. de sū
prione fru
ctu. i. z q
pus z qui
posterius
debeat su
mi.

Particula

ricus multū fuerit: reliqua vō postponant. Si non maior timeat earū cōpressio in apris celeriter solui. In cibarijs vō veris ceu maxime carnibus p̄mittenda sunt grossiora difficilissq; digestionis oppositis: eo q; ventris fundus calidior medio ipsius et supino. Cōsequēter vō media in 3^a: ceu carnes vaccine an̄ oninas et has ante pullinas: tātū enī partes ventris naturalis distant inter se: q̄tum et bec: vt digerendū digerenti occurrat proportionato. ¶ Deinde. [Aut qz.] Soluit di. p̄mo cām fore qz fructus vt ad multum est grauior et ponderosior cibis. ne igit labant ex vētre sui grauitate aliq; secū ducant: ac meliorē cōmixtio- nem alimentorū causent assumptorū postponēdi sunt fru- ctus. Et q; talis ordo seruandus sit ficus ostendūt: et lz fru- ctus non sint grauiiores: si tñ post alios comedantur cibos et maxime recentes: cū permanserint diutius assumpti: et vomitus inducatur demū: nō euoment prius: et si vltimo fuerint assumpti: verum posterius. ¶ Deinde. [Siqui- dem.] Amplius declarat cām 2°. et p̄mo ostēdit quid ope- rent̄ premissi. d. q; si fructus premittant̄ alijs cibis: eorū ponderositate petentes deorsum: vt ventris fundū relin- quunt locū superiorem amplū minime occupatum: defacili enī et celeriter suscipiunt tumore ciborū: et deducunt eos ad inferiora ante ipsorū perfectam digestionē. ¶ S; con- tra. Medici volentes ventrē resolutū constipare premit- tunt b̄ fructus qui sunt p̄derosi vt pira nespilla: et buis. ¶ Ddm q; medici respiciunt eorū stipticitatem: que ven- trem corroboret: grauitatem eorū minuēt: ipsi in mo- dica q̄titate datis. Aristo. aut̄ asperit q̄tatem multam et ponderositatem ciborū deorū tendentem: illi aut̄ stiptici- tates seu ponderositatem ventris corroborauiam. Et iō volentes medici qñq; constringere ventres fructū exhi- bitione laxant magis: et p̄prie cuz vēter debilis sensibilis non possit eorum pondus hausteritate et duritiē tolerare. ¶ Deinde. [Econuerso.] Ostendit quid operent̄ vltimo assumpti dicēs: q; fructus si econuerso intus ducant post alia cibaria: qz ipsorū grauitate deorsus tendunt: celeriter preoccupant qd erat vacuū relictū in ore ventris a priori- bus alimētis: ita vt aer nō superingrediens seu aliud im- pediat digestionē: imo totū coadunat̄ toto et fortior effici- tur digestio. ¶ Uel ddm q; ideo fructus cōiter comedun- tur posterius nāliter: eo q; sapore laudabiliore relinquit̄ in ore q; pores cibi: vel grā potus: vt apparebit 6°.

Problema.

II.

Antiqua.

Rōpter qd dulcibus ex̄tibus simi- libus nobis magis q; acris: velociter replemur a dulcibus. Merito at̄ mi- nus: a similibus enī minus erat meri- to repleti. Aut qz non similiter vas repletur ve- lociter ex quo replemur et qd nutritur sed qñq; venter qdez plenus est: vt sitiētū. Sitis at̄ ni- bil minus est. Nō enī in eo qd plenus est qesci- mus sitiētes: et esuriētes aut̄ silr.

¶ Noua.

Quāobz cuz dulcia nobis similia q; acria sint: ocus a dulcibus impleamur. Congruum enī vt cōtra eueniat: qñ qdem a similib; minus satiari consentaneum est. An qñ non eque pre- mature conceptaculū: ex quo hausimus et cor- pus qd vescit̄ implet̄: sed venter quidez reple- tus aliquādo est: vt eorū qui sitiunt. Sitis autēz nihilomin; supest. Nō enī ea de cā sitis cessat:

qz vēter plenus humoris est: s; qz mēbra corpo- ris oia humorē cōmodū sibi attraxerint: qz vbi illa satis suū desideriu; expleuerunt tunc sitire cessamus: ita et̄ fames: nec aliter tolli pōt.

Huius

pblematis iam aliquat̄ tacta est snia in 12° et 13° precedētis. Querit igit̄ vnde est q; cum dulcia sint nobis magis cōuenientia et p̄portionalia q; acria vel acetosa eo q; solū dulce nutrit: vt dictū est priori- pticula et in hoc tangit̄ eius motiū: velocius tñ replemur et in fastidiū deuenimus a dulcibus q; ab acetosis vel sti- ppricis. Merito tangit̄ motiū ipsius subdens: cū tñ de- beremus nō sine cā repleti a dulcib; et merito: qñ a simi- libus ac nobis conuenientibus minus debemus repleti quoniam sile a sili nō patitur. octaua. verū amplius p̄fer- uat̄: dulcia vō sunt calida et humida cōreperata ceu nā hu- mana. 4° simplicium. et Hippo. de cibis vliter scribente. ¶ Deinde. [Aut qz.] Soluit q̄si per distinctionē. d. q; vas non eodē modo velociter replet̄: quo in nobis catur reple- tio: cū alimenta recipiat rudia grossa sicut venter p̄prie: p̄sequēterq; meseraice et epar: et vas illud quo nutrimur s. mēbris in 3ª digōne alimētū digestū iam a ventre epate ac corde suscipiētibus: qd aut̄ nō sit eodē modo ostēditur: qz venter potius repletus est potib; et tñ nihilominus si- timus: qz partes relique vltra ventres sunt vel calide aut humore cholerico affecte: ad quas nondum puenit humi- dum sitis extinctiū: et maxime qñ aliq; sentiret propter cor et pulmonē: que aere sedat̄ frigidiori et nō potu: vt ap- paret in thegni et simpliciū p. nō enim eo q; plenus est vē- ter cessamus a siti: sed cū p̄tes bumectant̄: a gbus vt tacitū est causat̄ sitis: imo vidi q; qñ vēter plus replet̄ potu: sitit̄ tur peramplius: qz repleto ventre ipsius amplius contra- bunt et obturant̄ meatus: vt nihil fere possit ad epar et cor peruenire. Silr et multoties repleti sumus cibis quo ad p̄me digōnis vasa: tñ mēbra que hnt̄ nutriri in 3ª digōne esurientia et desiderātia: ceu ostēdit bolismus: qui est satie- tas seu repletio cum inanitione mēbrorū. Sic igitur dul- cia sunt repletia et fastidium inducentia fm̄ p̄ma vasa: nō tñ iuxta scda. Unde dicūt medici dulcia oppilare par- tes nutritiuas: non autem vitales.

Problema.

III.

Antiqua.

Rōpter qd citi; replemur a dulcib; q; ab acetosis. Aut qz citi; requiesci- mus p̄cupiscētes dulcia: quēadmo- dū igit̄ vēter replet̄: ita et nos a dul- cib; nō p̄cedit: qñ at̄ desideriu citi; ab ipsis re- plet̄: hoc vtiq; erit ddm. Quia desideriu qdez vt simplr dicere est qdē indigentia: et qñ nō am- plius habem; nutrimentū: aut modicū. Acetosa qdez igit̄ nō sunt nutritibilia: sed nutrimentū qdē modicū hnt̄: supfluitatē at̄ multā. Merito igit̄ multa talia inquirimus comedere: et nō reple- mur ipsis fm̄ desideriu: qz adhuc indiget̄ur ci- bo: hoc aut̄ nō habere cibū. Dulcia aut̄ oia sūt nutrimentū: et a paruis talib; multū accipit cor- pus. Nñ igit̄ accipit multū nutrimentū nō am- plius pōt comedere: p̄pter nō sustinere: merito enim citius a dulcibus replemur. ¶ Noua. Cur ocus a dulcib; q; acris satiēmur. An qz oci; dulce q; aere appetere desistimus: s; an

Inflaria.

Solutio.

Alia solio

Antiqua. Huius pblematis iam aliquat̄ tacta est snia in 12° et 13° precedētis. Querit igit̄ vnde est q; cum dulcia sint nobis magis cōuenientia et p̄portionalia q; acria vel acetosa eo q; solū dulce nutrit: vt dictū est priori- pticula et in hoc tangit̄ eius motiū: velocius tñ replemur et in fastidiū deuenimus a dulcibus q; ab acetosis vel sti- ppricis. Merito tangit̄ motiū ipsius subdens: cū tñ de- beremus nō sine cā repleti a dulcib; et merito: qñ a simi- libus ac nobis conuenientibus minus debemus repleti quoniam sile a sili nō patitur. octaua. verū amplius p̄fer- uat̄: dulcia vō sunt calida et humida cōreperata ceu nā hu- mana. 4° simplicium. et Hippo. de cibis vliter scribente. ¶ Deinde. [Aut qz.] Soluit q̄si per distinctionē. d. q; vas non eodē modo velociter replet̄: quo in nobis catur reple- tio: cū alimenta recipiat rudia grossa sicut venter p̄prie: p̄sequēterq; meseraice et epar: et vas illud quo nutrimur s. mēbris in 3ª digōne alimētū digestū iam a ventre epate ac corde suscipiētibus: qd aut̄ nō sit eodē modo ostēditur: qz venter potius repletus est potib; et tñ nihilominus si- timus: qz partes relique vltra ventres sunt vel calide aut humore cholerico affecte: ad quas nondum puenit humi- dum sitis extinctiū: et maxime qñ aliq; sentiret propter cor et pulmonē: que aere sedat̄ frigidiori et nō potu: vt ap- paret in thegni et simpliciū p. nō enim eo q; plenus est vē- ter cessamus a siti: sed cū p̄tes bumectant̄: a gbus vt tacitū est causat̄ sitis: imo vidi q; qñ vēter plus replet̄ potu: sitit̄ tur peramplius: qz repleto ventre ipsius amplius contra- bunt et obturant̄ meatus: vt nihil fere possit ad epar et cor peruenire. Silr et multoties repleti sumus cibis quo ad p̄me digōnis vasa: tñ mēbra que hnt̄ nutriri in 3ª digōne esurientia et desiderātia: ceu ostēdit bolismus: qui est satie- tas seu repletio cum inanitione mēbrorū. Sic igitur dul- cia sunt repletia et fastidium inducentia fm̄ p̄ma vasa: nō tñ iuxta scda. Unde dicūt medici dulcia oppilare par- tes nutritiuas: non autem vitales.

perinde vt venter implet: nos quoq; dulcibus
satiari possum? pfectus nō est. Cur igit deside-
riū celerius bis ipsis expleri possit docedū est.
Alimenti desiderii siue cupiditas vt simplr lo-
quar indigentia est: cū cibū vel nullū vel paucu-
lum habemus. Qz cū acia nō valide nutrire
queant: sed parū alimonie: multuz bēant excre-
menti: merito ampli⁹ hec apperim⁹: parūq; eo-
rū cupiditate exploremus: qm̄ alimēto itē ege-
mus: quo ipsa careant. At dulcia tota ipsa cib⁹
idoneus sunt: atq; ex paruis qbusdā eiusmodi
escam corpus capit vberiorē. Quod cū se abū-
dere sinit: nihil edere preterea potest. Plus
enim tolerare non potest: atq; ita efficitur vt
ociusa dulcibus satiemur.

Repetit precedens ppter ea vt ampliū declararet di-
vt predictum est cām fore qz celeriter cessa-
mus cum appetimus dulcia ab hui⁹ desiderio: nō enim
cōceditur z verificatur adeo cito nos repleti a dulcibus z
in fastidium puenire quātū ad partes 3⁹ digestionis sicut
quo ad prime ac p̄r secunde vt ventris z cordis cū epa-
te. Unde dicēdum erit appetitus celerius in hui⁹ repleti
ac satiari: eo q ipse vt vlr dica⁹ est indigentia quedā non
habiti ita q qm̄ nō plurimū aut parū habet nutritiū:
tūc vtiq; indiget: z cōuerso. modo venter plurimū cōti-
net alimēti: relique vō ptes nullum: aut modicū: qre cele-
rius p̄ores in fastidium deueniunt: z tandē ille decidant
in idem vt visum est p̄ori p̄cula. ¶ Deinde [Acetosa.]
Dat cām 2° ex parte acetosi di. et cām fore ex pte acetosi-
tatis: qz acetosa nō sunt nutritibilia: nō qz nullo modo nu-
triant: sed qz paruz habet nutritiū: z superfluitatē mul-
tā: respectu alimēti: sicut dicitur pedes nō habere: qui par-
uos bz aut p̄rauos. 5° meta. non igit absq; cā multa taliuz
appetimus comedere: nō tñ replemus desiderii ipsis sed
cōtinue qm̄ accrescit: tū qm̄ eoz q̄litate acri excitāt appe-
titum: tū ē qz mēbra modicū fuscipientia nutrimentum
p̄tinuo egent cibo: z sic appetunt: qd est nō habere cibuz: z
eius vt dcm̄ est indigentia: ita vt tales fere appetitū incur-
rant caninū: vt visus est 7° octauis: sz per oppositū: qz in
oibus dulcib⁹ reperit⁹ rō alimēti: ab ipsis etiā q̄litate par-
uis corpus suscipit nutritiū qm̄ multū: plurimo aut susce-
pio: cū corpus inde repleat: nō valet deinceps amplius co-
medere: minime. n. pōt tātū nutritiū tolerare sibi qz in-
corporare: nō igit sine cā celeriter replemur a dulcib⁹ fa-
stidietes ea: z p̄rie q̄tū ad vasa p̄mitia digōnis. ¶ No-
tādū qz sapor apud medicos qdā causant a calo magis:
vt salsus amarus z acutus: a frigido. s. acetosus stiptic⁹ pō-
ticus: qdā a teperamēto fere ceu vinctuosus z dulcis: z est
sapor ispidus sic sapor aq̄ fere z cucumeri: quoz nullus
bz vt sic nutrire nisi dulcis cū vinctuoso. Cui⁹ rō est qz opz
nutriēs eē tale in potētia q̄le nutritus in actu: nūc aut aia/
lium corpora z maxime nostra sunt dulcia: cū calm̄ bñ di-
gesserit hūidū: z dominatū fuerit illi: qd est cā saporis dul-
cis. in de sensu z sensato. Ubi etiā oñdit saporis oēs con-
generari ex amaro z dulci tanq̄ ex oppositis.

Problema. III. Antiqua.

Ropter quid fructus z carnes z que
cunq; talia in vtrib⁹ imputrescibilia
fiunt: quando vebementer inflabunt
z que in terre supfluitab⁹ similiter?

Aut qz putrescunt quidez mota omnia. Plena
autem imobilia: impossibile autē absq; vacuo
moueri. hec aut sunt plena. Antiqua.

Cur fruct⁹ arborū z carnes z cetera id genus
vtrib⁹ vebementer inflatis p̄tenta valeant incor-
rupta edurare: nec minus que diligentissime pi-
cata obrurataq; circumundiq; fuerint? An qm̄
corrumpi omnia solent cū mouentur. Que at
plena sunt imota persistunt: baud eniz fieri po-
test: vt motus sine inani spatio agatur. At qui
isthec que ita inclusa sunt: pleno vndiq; cōstāt:
ergo incorrupta seruari possunt.

Quare fructus carnes caseus butyrū z filia qm̄ repo-
nunt in vtrib⁹ qui sunt ex corio subtilr p̄tex-
ta: vt liquor ab ipsis effluere nequeat: aut aer etiā ingredi
vel exire cōseruant imputrescibilia: cū post ipoz imposi-
tionē inflant z extendunt vebementer sufflando in ipsos
aerem cū aliquo folle z postea ligen⁹ strictissime qdē: nō
solū accidit in vtrib⁹: imo ē qm̄ p̄dicta locant in supflui-
tatib⁹ terre: sicut sunt loca in qbus nō est terra pfunda z
vera: ceu que inter vnā terrā z reliquā versus superficiem
ipsius: vbi dicit⁹ inter duas terras: illic enim non est humi-
dū putrescens cū calido: ceu in pfunditatibus terre: neq;
exponit⁹ ad aerē superius: sed quasi quoddā ibidē reddit
tēperamētū: neq; enim puat⁹ respiratione: vt qd pfundū.
terra enim z vlr oē corozēū habet quoddā superius regi-
men velut cutem: qd ostēdit aqua: z ppter hoc dicit⁹ inter
duas aquas aliqd consistere sperma que sūt z pulmentuz
cū ceteris: vel superfluitatibus vlr terre ea que pura non
sunt terra: verum commixta: vt ex ea z lapidibus paruis:
ceū harena in qua sui frigiditate z respiratione fructus:
vt arancia z flores vt rose tempore conseruantur amplio-
ri: vt non hora etiam sua quasi miraculose possint habe-
ri. ¶ Deinde [Aut quia.] Soluit dicens causam esse: quo-
niam omnia illa que mouent⁹ putrescunt: sed que mouē-
tur sunt vacua. plena enim non mouentur: aut in eis non
inuenitur motus: cuz non sit locus in quo possit capi: quo-
niam impossibile sit absq; vacuo z puatōne alicuius cor-
poris solidi non cedentis fieri motum. quarto phy. vnde
quidam aerem fore vacuuz putauerunt vt saluarent mo-
tū. vulgaris enim opinio est qz idem sit vacuū z aere ple-
num 7° topi. bz autem vtres z loca subterranea predicto
modo exposita sūt plena: eo qz in eis locata corpora z aer
grossus z spissus non potest extrosūm moueri neq; aliūq;
ad ipsum exterior peruenire. Unde z in ampullis vitreis
sub terra inuentis contingit aerez inde tātū infrigidari z
spissari quandoq; qz aqua efficitur in eis sicut mibi pro-
mirabili fundus vasis vitrei sub terra repts fuit appoz-
tatus: in quo in spatiolo relicto circulari non potens exi-
re obstructiōe vitri aqua continebatur. ¶ Dubitatur: qz
dicit omnia mota putrescere: cum tamen bz oppositū sit
scriptū z 2° prime. ac quarto metheo. qd enim manet pu-
trescit quemadmoduz aqua. ¶ Dicendum est qz motus
est duplex: est enim localis z a seipso fere: z cuz alteratio-
ne ab alio ipressus: modo que mouentur motu locali: cum
eo enētentur z superflua expellantur preferuantur a pu-
trefactione ceu aialia z elementa vt aer z aqua: que autē
mouentur motu alterationis ab alijs hui⁹ putrescunt mo-
ta: sicut corpora in aere dicta quiescere: quia calidum con-
tinentis extraneum subingreditur: eorum calorem p̄p̄iū
corumpens: causando alterationē z ebullitionem in hu-
midis ipozum: vnde yegeos si non remanserit vino plena

T.c.79.

Cap.3.

Dubium.

T.c.11.
Solutio

Particula

maxime eius de ipso non extrahitur acescit. Qualiter qui-
des hic intelligitur Ari. sermo: superius vo modo reliquo.
Et id problema videtur. 16. 25.

Problema.

V.

Antiqua.

Propter qd post putrida fructu vinu
amara videt potatu. Aut qz amaritu
dine hz putredo talis: qd igit manet
in lingua mixtu potui z diffusuz ama-
ru facit potum. Ipsi autem pmi seipsum minus
videt comixtu: ppter id qd a multis tangitur z
in parua distribuitur talis humor.

Cur vinu post pomu putre epotu amarum sen-
tiatur. An amaroze putredo hz. Itaqz qd de
pomio per summa infidet lingue humori qui bibi-
tur permixtu: diffusumqz amarum efficit potio-
ne. Ipsi autem pomu per se esitatu minus de-
prehendi ppter ea pot: qz saporis id genus mul-
ta attingat: inqz exigua discernatur.

Quare

vinu potatu z si sit dulce sentit amara z mali
saporis post comestione fructuum putridoze
carnu et z hz ex quoru putrefactioe generat sapor ama-
rus horribilis. Deinde Aut qz. Soluit dicens cam ee
qz putredo causata ex pdictis putridis hz sapore amarum
horribile: illud aut putridu humidu qd permanet in lin-
gua z partibus sibi adiacentibus: que sunt infra facientia
ad gustu: permixtu cu potu causat amaritudinem in eo: lz
fuerit de se dulcis: is comixtus cum predicto humido pu-
trido ipse in seipso videtur esse amarus: cu tamen hoc sit
propter admixtionem amari: imo maior sentitur amari-
tudo inde qz sentiretur prius ex putrefactione amara: eo
qz humor factus ex humido vini z humido putrido tangi-
tur a multis locis z partibus membroru gustus: diuisus
eniz fit in paruas partes: propter qd melius potest tange-
re z subintrare: sicut ab acetosis sentit multotiens maior
frigiditas qd a ponticis: lz sint ea multo plus frigidiora qd
acetosa 5o de simplicibus.

Problema.

VI.

Antiqua.

Propter quid passa comedendu est.
Aut qz bibendi sufficiens. Non enim
solu qnz sitis gratia que est in cibus
sed post cibum.

Cur edenda bellaria sint: vsusqz secundarum
mensurarum adijci debeat. An vt satis biba-
mus. Non enim sitis gratia solum que per me-
sam primam nos teneat bibendum: sed etiam
post hausisse aliquid iuuat.

Quare

boies comedunt passa vt vnas passas z vniuer-
saliter cibos dictos secunda mensa: vel trage-
mata: sicut auellanas nuces castaneas glandes oliuas zc.
hec que siquidē passa dicunt eo qd sunt parum exiccata z
a calido affecta. Deinde Aut qz. Soluit dicens id io
esse: quia comedere predicta est sufficiens causa incitans
ad bibendum: non enim tñ propter sitim que causatur
ex comestione ciborum propter caliditatem z siccitatem
ipsozum homines bibunt: neqz solum vt eorum fiat bo-
na comixtio adinuicem: imo interdum post cibum potat
gratia delectationis: oris collutionis: z compressionis ali-
qualis cibi de ore stomachi: vnde predicta comedunt vel

sicca salsa nitrosa: vt possint extra comestione bibere
sicut videmus bibulos in tabernis: quorum aliqui vnu-
tur lupinis humectatis: alij pigolis: nonnulli castaneis: z
salitis aliqui piscibus. Notanduz qd hic potest haberi
ex Aristo. sententia: quod bibendum est dum comeditur
z no post: lz textus arabum omnium sonet contrarium: z
si aliqui ipsum conati sunt expositione corrumpere pro-
prieqz Auic. tertia primi. de quo visum est quod expedit
Locillatoris differentia. 118.

Problema.

VII.

Antiqua.

Propter quid assate auellane ifrigida
te peiores sunt: z panis z glans z mul-
ta taliu: calefacta aut itez delectabil.
Aut qz infrigidato quide coagutalus
est humor: calefacto aut itez diffunditur: dele-
ctatio propter saporem.

Cur nuces toste refrigerate deteriores red-
dunt: z panis quoqz z glandes: z multa id ge-
nus alia: rursusqz calefacta eadez meliora eua-
dat. An ppter ea qd refrigeratis succi concrescit
z constat: repelactis rursus dilabit. Suauitas
aut no nisi per succum percipi potest.

Quare

post calefactione auellane assate panis z ma-
xime biscocutis glans castanea z hz taliu post
calefactione infrigidati deteriores efficiunt: sed si caltius
denuo delectabiles redduntur. Notanduz tñ qd vnus
z idem numero calefactum z infrigidatum z denuo cal-
lefactum: non erit ita sapidu ac delectabile: sicut erat prius
ante eius infrigidationem: eo qd per multas transmutatio-
nes humidum eius nale qd est saporis delectabilis causa
deperditur. Et ideo fm prouerbiu eibaria recalefa-
cta z amor denuo reformatus nunqz perfecti. Deinde
Aut quia. Soluit dicens causam esse: quoniam quando
aliquis predictoz fuerit infrigidatu: humidu qd erat causa
saporis delectabilis coagulat z condensatur intatu qd lin-
gua non pot plene humefieri ipso: qd est necessarium ad
pregustandu: sed pretactum infrigidatum euz adhuc sua-
uiter calefit diffunditur humidum itidem coagutum:
per totamqz rei calefacte substantiam dispargitur: parti-
cula pretacta. 24. quare consequitur denuo sapor viciuqz
delectabilis gustui non vt prius.

Problema.

VIII.

Antiqua.

Propter quid in fructioe fructus vt fi-
cuu z taliu: aut vinu itemperatu opz
superbibere: aut aqua: hec at sunt co-
traria. Aut qz fructi z calidus est z
humidus ppter gnatione: hz enim multu igne
z humiditate: qre ppter igne quide sicut accen-
sione facit humor interius: qd exterius mustus
facit: minus aut hz potetia: z alie sumitates vi-
tiu. Humiditatis at multitudo indigestione fa-
cit: aqua qd ppter frigiditate extinguit accen-
sione. Vinu aut ppter caliditate vt frequenter:
quoadmoduz enim ignis qnz igne si fuerit mi-
nor aufert potenti: 3. magis aut caliditate dige-
stinu est humiditate: z per grauitate dnatur su-
per ebullitionibus accessionis.

Nota.

Cur post fructuū esitationē: vt ficuū cetero-
rūq; generis eiusdē vī vinū merū vī aquā sup-
bibere debeamus: que qdēz aduersa iter se sūt?
An q; gen⁹ pomorū z calm z humidū cā sue ge-
nerationis est: habet enī tū ignis copīā: tūz hu-
moris: itaq; succus pomi veluti feruorez intus
per ignem excitat: qūo mustum foris efferuet:
vī tñ bebetiorē: humor aut nīmius cruditatē cō-
mittit. Aqua igit suo frigore feruorē illū fran-
git: atq; extinguit: z vinūz suo calore idē ple-
rūq; efficere potest. Quippe qd perinde atq;
ignis igni mult⁹ pauco vires subtrahat. ampli⁹
tamē humoris copiam suo calore emollit: z cō-
coquit: suoq; pondere innatantem illum feruo-
rem vincit ac reprimit.

Quare cum vtimur fructibus vt ficibus nucibus: z
hui⁹ opz super eos bibere: aut vinū forte pu-
rum vetus vel aquā frigidā. Subditq; vltius q̄stī mo-
tuum dīcēs nō vidēt q; vinū z aqua sunt p̄raria non
parum vt effectus z q̄lītatis rōne: a cōtrarijs nāq; effect⁹
p̄ueniunt strary. **C** Deinde Aut q; .] Soluit: z p̄mo nāz
hui⁹ fructuū ostendit. scōd qd operent aqua z vinū super
ip̄os bibite dīcēs: cām esse: qm̄ fructus p̄signari calī-
di sunt z humidī: a sui enī p̄mordiali cōpositiōe cū fue-
runt generati habuerunt multū de calo z humido: in quī-
bus p̄pter calm humor qui est in ip̄is calefactus accen-
sionē inducit: ad qd etiā operat extrinsecus calm: qd ad-
miscetur eis ceu vinū: z ideo in talib⁹ vtendus est aq; ma-
gis: hoc tamen calm in accendendo minoris potentie est
q̄ calm fructuū qd est iterius. Unde fructus qui nō sunt
adeo calidi z humidī minoris sunt potentie in calm accen-
dendo: z vniuersaliter sūmmitates extreme vt vitiū z alio-
rū: in qbus viget humiditas non modica: p̄pter quā indi-
gestio causat: quare in talibus fructibus aut pullulationi
bus non competit aquā sed vinū post bibere. **C** Deinde
Aut.] Ostendit specialr qd operet aqua z vinū sup p̄re-
tactos fructus bibere dī. q; aqua pp suā frigiditatē extin-
guīt inflāmationē predictā: que fiebat a calo fructus agē-
te in humidū: dūmodo nō sit eius parua q̄ritas: qm̄ talis
per accēs aliqñ calefacit: sicut pz ī igne fabroz. Silr z vi-
nū p̄pter suā caliditatē multotiens extinguit calm aliud
sicut ignis maior extinguit vītutē minoris: z illd destruit:
sic z maior flāma destruit minores. p̄ hui⁹. z z^a de causis
longi. z bre. vite: z lz digestio sit per calm z humidum: tñ
vinū z qd cūq; calm z humidū magis digerit rōne calidi-
tatis q̄ humiditatis: cū calm sit actiuū: humidū aut passi-
uum: ita q; h̄s calm digestum pp gravitatē z fortitudinē
sue caliditatis dominat: z vincit ebullitiones causatas ex
inflāmatione humorū. Propter qd medici volētes facere
cessare inflāmationē z putredinē in febribus: exhibēt sy-
rupos z alia digestiua cala: vel forte quis p̄pter illud vbi
gravitatē exponet hunc sermonē de humido dī. humidū
p̄pter ponderositatem suā z viscositatem: qua tarde dis-
soluitur: habet dominū in inflāmatis que ebulliunt: qm̄
humidū est potissima causa putredinis. Sic itaq; videt⁹
q; super fructus calidos profunt z aqua z vinū ebibita: ta-
men alio z alio modo: q; non est inconueniens: vt p̄raria
eundē effectū inducant 6⁹. Super fructus aut frigidos
vinū z vīr calm erit potandū ad coz frigiditatē expellen-
dam: que solūmodo calido z non frigido expellitur: vt pa-
tet per Auic. secūda p̄mi. **C** Notandū fm eundem tercia

p̄mi: q; sup cibis aquosis mali nutriti mēti quales sunt fru-
ctus aquosi putrescibiles ceu melones non debet bibi z
maxime vinum: q; facit penetrando transire humorem
malū indigestum in extrema corporis: verūtāmē Isaac
in dietis particularibus precipit super comestionem per-
ficorum que sunt fructus aquosi defacili putrescibiles vi-
num vetus z odoriferus potari. Et tunc fm intentionem
huius viri nō rāō extraneam oz tale vinū modicum esse
q̄ritate ac virtute multū: vt malitia perficorum corriga-
tur. Lōitas ē tēet post ficus aquā fore bibendā nō vinū:
cū ea infusi cōmuniānt cito z descendant: vire vō inflam-
mantur z indurant vt nequeant subsidere.

Post sum-
ptū melo-
nē non bi-
bendū vīnū

Post p̄i-
ca sumā-
tur p̄z lz
boni vini.

Post sic⁹
p̄z aqua.

C Problema.

IX.

Antiqua.

Ropter quid ficuū siccat dulcissime
sūt q; in duo secte sūt: z neq; n. q; ml-
tiplīr secte neq; nō secte: Aut q; ex his
q; multiplīr secte sūt expirauit z exha-
lauit cū hūido plm dulcis. In clausis aut plus
aqueū est: pp id q; nō sūt secte: fisse qdē nō mul-
tiplīr at ex vtrasq; has passioēs sūt. Noua.

Quā obcām carice bifide tñ dulcissime sint
nec multifide: aut oīno infisse dulcedinem pre-
stent: An q; ex multifidis respirauit: euapora-
uitq; cū humore pars dulcedinis plurima. In
his aut que infisse cōiūēt humoris diluti copia
est: q; nihil fere inde exactūz fuerit. At que fisse
qdē: sed tamen fissura multiplici sunt immu-
nes vtroq; isto incōmodo caruerunt.

Quare ficus si diuidant i duas pres: ita vt diuīso p-
tingat vsq; ad cotilidone: z sic seruent exicca-
te: gustui dulcissime: qd nō accidit diuīsis in multas pres:
aut oīfariā indiuisis lz integris pmanētib⁹: qd z nūc agūt
silr: scindūt enī ficus duas per mediū: ita tñ vt remaneāt
in cotilidone indiuisē: deinde qd interius vnus sponunt
alterius interiori sibi opposito: z lignis aut calamis infi-
gunt. **C** Deinde Aut q; .] Soluit dī. cām esse: qm̄ ab illis
que diuisa sūt in multas partes expirat seu exhalat cū hu-
mido aqueo feculento plurimūz de humido dulci aereo:
sed in illis que permanent indiuisē remanet superfluum
aqueum: qd suffocat z obrundit humidum saporosūz dul-
ce: sicut id in poribus fumat exhaustū: dulcedo enīz cau-
sat ex calido cōdigerēt humidū sibi p̄portionale: qm̄ aut
fuerint medio diuīse modo: puta in duas partes tñ z non
in plurimas: entes extra vtrasq; duas h̄s passiones: cūz in
eis calidum proportionetur sufficienter humido: per op-
positum p̄torum reddentur dulcissime.

C Problema.

X.

Antiqua.

Ropter quid in fornacib⁹ desiccate fi-
cus duriores fiūt si siccant i furno q̄
si ablate siccant: Aut q; in furno qdē
exhalat totū humidū a calido: exteri⁹
aut circūstans aer infrigidās p̄hibet humidūz
exire z p̄sistere: magis enī exhalat. Sūt aut sic-
ca qdēz dura: humidā aut mollia. Noua.

Cur si sic⁹ in furno siccant: duriores efficiun-
tur q̄ si exēpte foris refrigerent: An qm̄ in fur-
no humor totus ex nimio calore euaporat: fo-
ris aer circūfundēs humorē p̄trabi emanareq;

prohibet: ita enī vt leniter euaporet potius acci-
dit. Sūt autē que siccāt duratq̃ humēt mollia.

Quare ficus desiccate in fornacibus duriores efficiū-
tur: puta si pmittant i furno calo desiccari q̃
si extrahant cū incipiūt exsiccare i siccant in arbore vel cū
decidunt ab arbore. ¶ Deinde Aut qz. Soluit dicēs cās
esset: qz in furno exhalat pp calitatē ipsius humidū totali-
tē reddunt dure sicce ac ēt sine sapore: sed qñ exsiccant
ēz furnū pmissē in aere: tūc is circūstās fridus p cōpara-
tionē ad calē furni infridans eas nō pmittit humidū fo-
ras exire: imo cogit ipm interius pmanere: pp qd pores
erāt dure: sicca enim sunt dura: humida vō mollia.

Problema. XI. Antiqua.

Ropter quid circa stiptica vinum et
aqua videtur dulcius: vt si quis glan-
des aut myrtilla aut aliqd tale come-
dat. Aut merito sicut in alijs: omne
enim idem iuxta contrariū magis videt. Contra-
riorum aut saporē oppositi quodammodo sunt.
Aut quēadmodū in his que inficiunt a stipticis:
lingua preparat et fm poros aperitur vt magis
transseat dulce. Et enī que tinguntur huius cau-
sa prius infundunt in stipticis: in eo q̃ operantē
magis recipiunt tincturam.

Cur ab acerbis vinum aut aqua epota dulcior
sentiat: et repli gratia siqz glades: aut myrta aut
tale quid ori māduerit. An merito ita fiat: quē-
admodū vel in ceteris agit: oia nāqz plenī ea-
dē apud sua contraria innotescūt. Contrariorū
aut saporē oppositi ferme inter se sunt. An vt
res in his est: que colore inficiunt: ita etia ling-
ua acerbis cōficitur illis: meatuqz suos pate-
fieri patit: vt dulce subire amplius possit. Res
enī quasqz inficiēdas hūoribus quibsdā acer-
bis ante immergimus: vt inde affecte infici colo-
re plenius atqz inelutibilis possint.

Quare cū qd gustauerit stiptica et pontica ēt vel bau-
stera: que nō multū a seinuicē differūt: vinū et
aq̃ postea bibita: et vlr oēs potus sentiunt dulciores q̃ si
p se assumerent: absqz illoz gustatiōis pcessiōe: bec at sti-
ptica sūt glandes vel myrtus castaneę sorbe et h̃s pcome-
ste. Scias qz vnū illoz qd maxie reddit vni sapore ame-
nū est semē feniculi pcomestū. ¶ Deinde Aut qz. Soluit
di. p cās esse nō imerito: cū hoc videamus in alijs accide-
re: nam oē qd ponit iuxta suū perariū magis sentit: cū cō-
traria secus seinuicē posita p amplius appareāt: vt visus
est 28° pcedētis: et sicut est in istis: ita etia in saporibus: nā
saporē rerū contrariarū aliquo modo sunt contrarij. Di-
citur aut quodā mō: eo qz plures res differētes possunt cō-
uenire in aliquo nouem saporū ptractoz. p̃tula 3^a. I3 vnū
qdqz mixtū sapore ac omne aliū hēat ppiū vt et cōplonē
ppriā determinatā. coll. 6°. et si non pceptat oīno a nobis
cognitione certa. ¶ Deinde Aut qz. Assignat alias cām
di. qz ita pparant et disponunt a stipticis poti ligue et alia-
rū partium gustus: vt magis adhereat circa ipsos potus: et
permaneat diu: vt eius sentiat dulcedo vera vel sapor si-
millis dulci: q̃lis qui aq̃ laudāde: ipse enī sapor fm Auicē.
imaginat sic dulcis: sicut preparant illa que stipticis infu-

ciuntur ipsiqz preparant: qd declarat. nāqz que tinguntur
sicut panni et capilli ppter istam causam: vt colores. s. ma-
gis adhereāt: pus inficiunt et infundunt in stipticis: eo qz
ppter talem infusionem: illa in que tinctores operant tincturam
perfectius recipiunt: longiusqz conseruant: cum
fuerint prius in stipticis eliquatis sufficiēter infusa. Unde
tinctores pannoz volētes tincturaz per amplius iberere:
alumine vtunt et corticib⁹ vel alijs stipticis: et corioz ppe-
paratores gallis: deiceps aut colores possunt eis sic dispo-
sitis quos volunt apponere. ¶ Dubitat: qz dictum est p-
pter saporem stipticū poti cōstringunt: et ideo pontica et
stiptica non penetrant: sicut acetosa ppter subam eorum
grossaz corrugatam: qbus constipatis dulce vt inquit non
poterit penetrare. ¶ Dicēdū qz aliquid dulcius sentitur:
eo qz longiori tempore adhereat lingue et partib⁹ gustus:
vt tinctura panno pus sufficiēter stipticis infuso: I3 enī po-
ri fm aliquas partes constipent: fm tñ alias aperiant ali-
q̃liter: eo qz attractio fiat ad ptes diuersas et ad plura cen-
tra. ¶ Vel pōt dici qz pp stipticitatē liquor magis adhe-
ret lingue: et adherendo diu aperit sibi poros et viam facit
ei per quam demum subingreditur.

Problema. XII. Antiqua.

Ropter quid dulcia minus vident et
dulcia calia existētia q̃ qñ sunt frida:
Atqz sit duo sensus sunt vtriusqz: qre
qd est calidi repercutit alterz. Aut qz
et mustū calim: quēadmodū igit ignis sit super
ignez phibet caliditas. Aut qz ignis aufert vir-
tutes omniūz ppter id qz motuius est. Pro-
pius igitur transmutari est calida existētia: in
frigidata autem steterunt.

Cur dulcia minus dulcia sentiant calida q̃ re-
frigerata. Vtrū propterea qz simul sensus duo
existūt: id est calidi et dulcis: itaqz calidi sensus
reliquū depellit atqz obfuscat. An qz etiā succ⁹
dulcis calidus est: itaqz ignis igni adijct⁹. ergo
calor est: qui impedit. An qz ignis vires oīum
minuit: quia vīm obtinet cōmutādī: calida igitur
ppiora mutationi sunt refrigerata resident:
sibi qz iterum constant.

Quare illa que sunt nāliter dulcia habētia humidita-
tē sufficiēte: qd dico ad differētiā illoz: de qz
bus pcessit sermo in 7° min⁹ apparent esse dulcia: cū ipsis
entibus calidis assumuntur: qz quādo ipsi existētib⁹ fri-
gidis: ceu mel et confectiones inde facte succharū et aliq̃
fructus dulces. ¶ Deinde Vtrū. Soluit assignās dupli-
cem causas: et pmo pbabilem. d. hoc esse: qz cū vnū qdqz
sentiat due sensationes sunt: quarū vna impedit alteraz:
ita qz cū illa que est a calido reddat potentior ea que cau-
satur a dulci: repercutit qd et repressa illa que a dulci ob-
tunditur et non sentitur: vt minor dolor denigratur et non
percipitur ppter maiorem: oīs tamen non sint in eodē
loco iuxta veterē. afo. 2^a. ¶ Deinde Aut. Assignat cau-
sas. 2° certiores: valde tñ propinquas di. pmo cās qz cali-
dū dulci cōmixtam prohibet et destruit actum dulcis co-
tus ad se conuertendo: eodē modo quo ignis maior super
ingnē minore cōsumēdo ipsum et trabendo eū ad se sicut
dictus est 8°. maiorem flāmam ignis comburere et corru-
pere paruat. ¶ Deinde Aut. Assignat aliam cām que
potius videtur resumptio predicte I3 aliter deducatur

di. aliam cām esse: qm̄ ignis aufert ⁊ destruit v̄tutes oīz: eo q̄ ipse motius est maxime: qm̄ fuerit extra locū suū: volens enim ad illū reueri cū sit maxime actius: inde motus eius cōsequit̄ magnus: nunc aut̄ que calida consistunt: ppter virtutē motuā ignis p̄p̄ius qd̄ est eis transmutatio existit: illud aut̄ qd̄ est in motu ⁊ transmutatione non ita sentiē: vt id qd̄ gescit vt tactū est 19° 3'. sed illa que tam in frigidata cessarunt a transmutatione: ⁊ ideo magis sentiunt: non enim eis inest q̄ motus maior minores obtundat ⁊ p̄urbet. de sensu ⁊ sensato 3°. de somno ⁊ vigili. ⁊ 5° de generatione animalium.

Problema.

XIII.

Antiqua.

Propter quid qnqz palee dure qdem digerūt. digesta aut̄ non putrescunt. Aut qz palee calim ⁊ forte est. Caliditate quidem igit̄ digerit: forte autem esse hychoza putridum non recipit propter qd̄ non putrescit.

Nota.

Cur palee fructus duos atqz inconcoctos enollit in maturitatemqz adducit: mites aut̄ ⁊ concoctos nō putrefaciunt. An q̄ palea calida ⁊ attrahens est. Suo igitur calore concoquit: ⁊ per vim illam attrahendī sanlem omnē seuocat: atqz imputridos seruat.

Quare est q̄ palee dure difficulter digerunt qdā digerēdoz: vt ē q̄ sūt dure digōnis: eis tñ digerēdoz nō putrefiūt. Dicit tñ qnqz vel pp̄ digerēdū: aut digerēs vt qnqz fortassis magis ip̄ortet. **C** Deinde Aut qz. **S**oluit di. cām ē qm̄ palee hñt eē calim ⁊ forte: ita vt pp̄ calim digerāt: ppter forte vō ⁊ cōpactū eē hychoza. i. humore: hychoza enī p̄p̄ie est idigestus sanguis: cui⁹ digō nō dūz est terminata. hystoriarū. 3. nō enī efficiē is putridus vnde sanguis aialius melicōz qz fortis densus ⁊ in aquo: sus putrescit q̄ minime: q̄re aut̄ nunq̄ icurrūt febres aut raro. Et hoc est qd̄ subdit: ppter qd̄ talis humor sic fortificatus per paleas nō putrescit: ⁊ iō sapientes medicōz viderēs aliquoz corpus sanguine ⁊ aquoso cacochimo abū daret: ipm̄ nutriūt sic absterfuius ⁊ extenuatiuis. **C** Dubitatur: qz Alex. in pblematib⁹ videt̄ aduersare Arist. dicē: ti palee calim eē ⁊ forte: cum dicat paleaz nām esse absqz q̄litate manifesta: vñ ⁊ qdā eas sine q̄litate appellauerūt in assignatiōe cāe pblematis: pp̄ qd̄ palee calim aquam p̄seruat ⁊ minime frigidā. **C** Dm̄ q̄ aliqd̄ pōt dici calz vel frim̄ differēter fm̄ q̄ ad diuersa cōparari valet.

Problema.

vltimū.

Antiqua.

Propter qd̄ sic⁹ molles ⁊ dulces existentes ledunt dentes. Aut ppter viscositates adueniūt gingiuis: ⁊ intercidūt per dētes: in ea q̄ sūt p̄ mediū: propter id aut̄ q̄ mollia sūt ⁊ putrefactionē faciūt velociter: sicut cala existētia. Fortassis aut̄ ⁊ propter duritiem granoz: in harum masticatione dolent velociter dentes.

Nota.

Qua de causa ficus cum molles dulcesqz sint dentes offendant. An qz gingiuis sua lentitate adberēt: seqz premolles inter dentes insinuant: ⁊ putredinē per suū calozē cito p̄ficiūt forsitan ⁊ ob granoz suoz duritiā dentes celeriter effa-

gant cum manducantur conficiunturqz.

Explicit vigesima secunda particula.

Quare

fic⁹ cū sint molles ⁊ dulces ⁊ nāe nre ita amibiles: ⁊ i B t̄agif motiū: offendūt tñ dētes q̄ sūt duri passibiles nō defacili. **C** Deide Aut qz. **S**oluit dupl̄ di. cāz esse: qm̄ pp̄ viscositate ⁊ serositate sue gūme vel lactis occurrūt gingiuis ⁊ ledūt ipsas vlcera: vñ q̄ comestiōe ipsoz v̄iunt: maxie cū nō fuerint sufficiēter maturre: mltoties icurrūt vlcera: oris: sūt iterponunt iter dentē p̄ vacua supintrādo: q̄ qdē i distatys dentiū p̄tinet gingiuis ē ledētes: ⁊ q̄ sūt molles būide: ⁊ cū B cale vt dcm̄ ē. s. velocit̄ pp̄ ebullitionē ⁊ serositate suā faciunt putrefactionē incurrere: q̄ cā corruptionis dentiū existit. **C** Deide Fortassis. **S**ubdit aliā cām cūz tēperamēto quodā di. fortasse id posse p̄tigere ē pp̄ duritiē arilloz: q̄ sunt parua grana in ficibus entia: ob duritiē enī ipsoz in masticatiōe dētes celerrime dolorē icurrūt. Dixit aut̄ fortassis: qz q̄s ficus absqz fere masticatione pōt deglutire.

C Incipit vigesima tertia particula: de his que sunt circa salinam aquam ⁊ mare.

Problema.

I.

Antiqua.

Propter quid vnda non superridet in pfundis pelagis sed in paruis ⁊ breuib⁹. Aut qz paruus ⁊ humidum latum magis diuiditur a vento q̄ multum.

Nota.

Cur fluctus pelagi alti supfrangi nō soleāt: s̄ parui tñ ⁊ breui⁹. An qz parū humoris cū ferē discerni a spiritu facilius pōt: q̄ multum.

Determinatis in 22^a q̄stis circa entia mobilia cōposita p̄tingētia vsqz ad aīaz vegetatiuā: determinat nūc in 23^a ea q̄ circa mobilia simplicia ⁊ p̄mit̄ illa q̄ circa aq̄s v̄sant̄. 2ª circa aerē. ibi 2^a in p̄n° 25° p̄t̄: ⁊ p̄ q̄ circa salinas s̄ aq̄s ⁊ vlr̄ circa nō actualr̄ calas. 2ª circa eēntialr̄ calas ⁊ dulces maxie. 2^a in p̄n^o sequētis. **P**roponit igit̄ pus di. **Q**uare est q̄ in vnda aq̄ i locis pfundis ⁊ vlr̄ magis: q̄ pelagi dñr̄: nō supabundāt seu separant̄: ⁊ ineq̄lis vna par reddiē alteri: s̄ilitudine q̄ ridetis os disponit̄: s̄ in p̄is pelagis supficialib⁹ vnda supridet in ptes fractas magis. **C** Notādū mltā fore noīa collectionē aquaz denotātia: q̄ noīe nō solū distāt: vey ē re: est. n. mare: qd̄ est magna ⁊ spatiosa cū trina dimēsiōe manifestā aquaz collectio: habētū saporē ex parte aq̄: a dulci: vt saluz plm̄ vel amaz. Estqz pelagus qd̄ est valla ⁊ im- mēsa pfunditas maris: que fere ifinita ⁊ iaccessibilis existit. Et lacuna q̄ est lata supficialis collectio aq̄ causata ex fluminib⁹ mare igredientib⁹ ex aq̄ maris hñte respiraculū: vt patany: cui⁹ sapor est min⁹ salus sapore maris. Est ē palus que alicui⁹ aq̄ potabilis est collectio nō pfunde multū: cui⁹ fundus est cenosus: ⁊ in ipso crescūt cāne: bōqz palustres herbe: ⁊ cātur ex p̄curfu aliqz fluminū in q̄sdā valles ⁊ hz plm̄ motū. **L**ac⁹ qdem est collectio aquaz p̄ fundā satis iter mōtes p̄clusa ⁊ est potabilis v̄tēqz: neqz in ipso sic crescunt vegetatiua vt in paludib⁹. Est ⁊ stagnū aq̄ aliq̄ p̄ticularis collectio inter parietes arte constructa nō lōge p̄ensa motu fere carens: ⁊ iō stagnū dī q̄si aqua stans. **F**lūmē āt fons riuulus ⁊ puteus sūt moti. **C** Deide **A**ut qz. **S**oluit di. cāz esse: qz humidū modicū latuz seu aq̄ magis diuidit̄ ⁊ p̄frāgit̄ ab aere q̄ mltā aq̄: eo q̄ ptes multe aq̄ plus adinūicē coherēt ⁊ resistunt fortiori resistētia ne diuidant̄ a vento. Et ideo. 24. vbi repetetur cōclu-

Quib⁹ no
minibus
q̄z aque
cōglutina
tio vocat̄
potest.
Mare.
Pelagus

Lacuna.

Palus.

Lacus.

Stagnū.

Flumen.

Particula

ditur: q̄ vnda paruoꝝ ⁊ breuiū pelagoꝝ cuz percussit a vento frangit: non aut̄ ea q̄ pfundoꝝ sunt pelagoꝝ: ⁊ vlr magnoꝝ: q̄ multa in his aq̄ mouet̄ vincēs potētiā aeris scindētis: sed in superficiali ⁊ paruo motu modica aqua: ⁊ ideo minus resistere pōt ⁊ amplius superarridere.

C Problema II. Antiqua.

R Kopter qd̄ vnde prius veniūt qñqz ventis: Aut qz in principio venti mare impulsuz primū cōtinuū semp̄ idē facit: ppter qd̄ exīte ipso cōtinuo: sic̄ cut vna percussio cōtinua oībus sit: hoc autē in vno tempore sit: quare ptingit primū ⁊ vltimū simul moueri. Aer aut̄ nō patitur hoc: qz neqz est vnus corpus continuū in accipiēdo cōtra percussiones multas vndiqz: que multotiēs p̄hibent primū ⁊ minorē motū. Mare aut̄ nō facit hoc: ppter id qd̄ grauius ⁊ difficulter mobilius ipso est.

R noua.

Cur fluctus interdum prius eueniant q̄ ventis: An qm̄ primo spiritus ortu: maris pars prima impulsā partē sibi continuā ipsa compellit: itidemqz deiceps vice pari: serieqz agitur perpetua. Quamobrē cū mare ipsuz continuū sit: efficit̄ vt quasi vnus ictus continuus ex his omnibus exulter: idqz fieri vno in tempore possit. Itaqz euenit: vt prima ⁊ vltima pars simul moneāt: qd̄ aerī nunq̄ accidit: qz corpore vno continuo hīcē nō pōt: eo qd̄ multiplici vndiqz repulsiu retorqueatqz cōquatitur: vt primus validissimuzqz mouendi impetus refringat̄ impediaturqz. Qd̄ marī accidere ppter ea nequit quia grauius aere motuqz difficilior est.

Quare vñ maris qñqz p̄us occurrūt nobis ⁊ sentiūtur venti. Dicit aut̄ qñqz: qz pole est qd̄ vētus nō occurrat nobis a remotis s̄ magis econtra: ⁊ ideo citius occurrat q̄ vnda. Vel dixit indicādo motiū: qz cuz aer sit subtilior ⁊ mobilior aq̄: p̄babile sit qd̄ citius occurrat nobis ea. **C** Deinde Aut qz. **S**oluit p̄ assignās cām prime ptis q̄ sit: postea 2^a 3ª ibi. Aer autem. **S**i causam esse: qz cū a p̄no ventis agitātibz mare fuerit aliqua pars ipsius mota: illa p̄tinua alteri statim mouet alteraz: ⁊ bec alterā: dum fiat velocissime motus ptis extreme ap̄d nos exītis. hoc aut̄ accidit: qz cū maris ptis sint p̄tinue adinuiicē vebemēter: pcussio qd̄ez ⁊ motus factus in vna pte: p̄curit ⁊ mouet aliā pte mox ⁊ q̄si in vno ⁊ eodez tpe: ⁊ est s̄lle fere ei qd̄ dcm̄ est 22° 5°. Propter qd̄ p̄cludit ptingere pte primā quā ventus p̄mitus impellit: ⁊ vltimā apud exīte q̄si eodē tpe moueri: vñ. s̄lle: vt apparet 3° de acci. ordinationi lateꝝ pueroꝝ talr: qd̄ vno tacto reliquis aliū ⁊ inde deinceps tangere nō cessat vsqz ad finem. **C** Qd̄ si dicat aliquis aquā posse condensari ⁊ angustari talr in se ipsam: ita vt ei^o cesset motus anteq̄ ad nos pueniat in aliquo coangustato loco. **R**espondeat id nō valere in p̄posito: cuz fiat cōparatio aque corpis spissioris. sc̄ ad aeris corpus subtilius. Propter qd̄ dicit qd̄ aq̄ ita spissa est relatione aeris: qd̄ nō cedit: s̄ p̄tinue ac accessiue fulciū vna ps ad aliam ⁊ alteraz p̄ter impellit p̄tinue vsqz ad nos. **C** Deinde Aer autē. **S**ignat cām sc̄oe ptis di. qd̄ illud

Dubium.

Solutio

dictū est de motu aque maris vt vna pars p̄tinue moueat aliā mota: qz aer nō est vnum corpus p̄tinuū spissuz sicut aqua maris: ⁊ propter hoc recipit multas repercussiones: s̄m omnes eius ptes: ex qbus multotiēs impedit ⁊ p̄hibet motus p̄or: cū sit iam minoratus ⁊ debilitatus: virtus enī impellentis aerē longe fatigat ⁊ deficit tandē: cuz aut̄ aer fuerit motus a vēto vsqz ad aliqd̄ spatiū: tūc aer alius cōdensat̄ cuz sit corpus rariuz: quo densato ⁊ q̄si indurato: rep̄cutit aerē ad ipm̄ motū in d̄rium: ⁊ ppter h̄s repercussione in d̄rium aer p̄mo motus vento nō potest ad nos accedere: sed in mari non accidit hoc qd̄ p̄denset̄: eo qd̄ corpus graui^o ⁊ densius aere: ⁊ cū maiori difficultate motū: ⁊ ideo non cedit vna pars alteri: sed continue in antierius mouet̄. Et id vidit accidere cum p̄fluat notus siue siro: cus s̄m marinarios dictus: sed tunc videretur totum mare moueri velocius vēto: hoc aut̄ videt̄ nō posse p̄tingere q̄re fortasse ppter h̄s cauillationē ⁊ cōsiles repetit Arist. id 12° ⁊ 27°. alias etiam subdens causas.

C Problema.

III.

Antiqua.

R Kopter quid naues repleti videntur magis i portu q̄ in pelago: currit aut̄ velocius a pelago ad terram q̄ a terra ad pelagus: Aut qz plus aqua sustentat magis ex modica: in modico at̄ submergit̄ ppter vincere ipsum magis: ipellit. n. deoz suz aq̄ sursuz. In portu quidēz igit̄ modicū est mare: in pelago at̄ profundū: q̄re ⁊ agere plus videbit̄ in portu: ⁊ mouebit̄ difficilior ppter submergere magis: ⁊ minus sustentare aquā. In pelago aut̄ cōtraria horū sunt.

R noua.

Cur nauigia onustiora in portu q̄ i alio cē videntur: celerius etiam de alto in terram veniūt q̄ de terra in altum prouehuntur: An qd̄ plus aque q̄ minus reniti validius potest: pauca. n. opp̄ssa onere cedit: vt demerginecesse sit: multa econtra repellit ac sustinet. Vis enim ea est aque vt sursum versus compellat inferius: ergo vt in portu maris parum sic multum in alto est. Itaqz plus oneris conuehi in portu videbitur: etiam mouebit̄ egrius quia magis immergitur ⁊ aqua minus reniti potest. At nō in alto res contra vsu eueniat.

Quare naues vident̄ magis onerate in portu: ita vt maior q̄titas ipsaz submergat̄ in portu sub aq̄: vbi est loc^o angustus: ⁊ aq̄ pauca nō pfunda: q̄ qñ fuerint postea in pelago qui est locus pfundus maris latus. Et itidē q̄re naues celerius mouent̄ a pelago vsus terrā: vbi est portus: q̄ a terra siue a portu ad pelagus: tūc. n. tar de ⁊ in maiori tēpore mouent̄ p̄ vnū idē spatiū. **C** No. **M**otus. tandū qd̄ si esset in portu aqua falsa: ⁊ in loco in quē debet postea peruenire foret dulcis: tunc minus de nauī descenderet sub aqua celeriusqz moueret̄ a portu in locum illuz aque dulcis q̄ econtra: qm̄ in aquam suā grossitie minor pars subdescendit in portu q̄ in aquā dulcē: ⁊ ideo dīcet̄ 13° qd̄ magis contingit nat̄are in mari q̄ in fluminibz. Or aut̄ aqua maris sit densior ⁊ corpulēti^o: notat̄ de plantis ⁊ metheo. 2° signo h̄s: suscipiatur siquidem onum recens qd̄ in vas ponat̄: in quo aqua sit falsa prius: ⁊ demum in quod dulcis: illud quidem aque supernabit false ⁊ submerget̄

Exstante
noto ma
re ipm̄ v
to mouet
velocius.

mergetur dulci. Et ideo aliqui hanc diuersitatem in aquis penes gravitatem et leuitatem ignorantes onerati pñit in mari: dñificati sunt in fluminibus. metheo. ibidē. ¶ Deinde [Aut qz.] Assignat cām pñis qñti di. cāz esse qz in pelago min⁹ submergunt naues celeriusqz trāseunt: qm̄ in ipso est plurimum de aq: hoc autē melius sustentat pñus reti/nens superius eleuati: qz modica: eo qz pñes eius sunt magis cōnexę et inseparabiles: pp qd dictū est p vñdas in eo nō supridere: s; in pauca aq nauis et vñr qd positū in ipa magis submergit: pp hoc qz impositū aquā vincit magis: cuz partes eius sibi inuicē debiliter cohereant: impellit itaqz impositū deorsum ipsa cedente aq: cedit enim ei pp disto/lutionē cōtinuitatis imbecillis in partibus ipsius existēs. ¶ Deinde [In portu.] Assignat cāz qñti secūdi di. id esse qm̄ in portu modicū cōtinet aq: in pelago vñ multa et p/funda: et iō vñ qz maior actio sit nēcia ad motū ipsius cum est in portu: et cuz maiori mouebit difficultate: pp hoc qz magis submergit sub aq minusqz sustentat subeleuata. Sed amplius submersa modicūqz et tardius mouet eo qz multū est de aq: qd opz scindere: id autē difficilius ptran/sire qz modicū: sed in pelago per cōtrariū horz cōtingunt oia pñdictis: minus enī submergit ppter densitatē. qre zē. ¶ Notandū si nauis ponat in aqua currenti sine remige sibi sola dimissa non minus mouetur fm̄ motū aque one/rata qz non onerata: imo magis: eo qz propter onus eius submergitur magis: et sic amplius comprehenditur a vñtute motus aque: ipsa enī impellens magis quo quasi re/percutitur ppter ipsius amplius submergi qz vacua.

Problema.

III.

Antiqua.

Propter qd quādo pñit in mare vñ/dans vt anchora trāquillitas fit: Aut quia stat mare ei qz fert: cū quo aer sil/ferit qui in rectū deorsuz latus et hinc diuulsus sil diuellit qz ex pelago mouet mare: inundatio aut maris nō de sup deorsuz fit: s; sup/ficialiter: quo finiēte trāquillitas fit. Adhuc cō/ueniens mare idistās lato circulationē facit. cir/culario at circulariter fert. Qm̄ igr̄ recta circuli iuxta pñctū tāgit: ppter pñdicta et pp circulatio nis motū que pñcedēs ipellit ipsa sine vñdatione existēte loco q est s; ipaz trāquillitas in pñectione ipñ⁹ accidit fieri: qz descēdens aer iducto deor/suz sursuz latus: etiā ipellens sursuz mare: sicut ampullare facit ipm̄. Ampulla enī humidi ab aere deorsuz ipulsa est: ampulla aut ois leuis et trāquilla est. Signa aut dictoz sunt. Subleua/tū enī qd fm̄ inductū deorsuz mare eius qd est circū fit paruum posterius. ¶ Noua.

Quam ob causam cuz aliquid in mare vñda/bundum et estuans factum est: vt anchora vñ/dare sedit et quiescit. An qz mare ponderi cedit quod defertur: quo cum aer delabatur: qui cuz per directum in inum defertur atqz attrahit: secum eodem id trahit qd mare de latere con/citat: estus autem maris non desuper tendit ad ima: sed per summa versat: quo sedato trāquil/litas orit. Ad hec cū mare in ea spatia coit: que

ponderi descendenti cesserint: vertiginem mo/uet: que non nisi circulo agitur. At cum linea recta circulum per punctum attingat: fluctus: s; ad lineam rectam oblique ferantur fieri potest vt fluctus ipsi per punctum oras vertiginis at/tingant: nec predictam ob causam tm̄: sed etiaz qz ipsa vertigo accedens suo impetu circūun/diqz illos depellit: qz cum itaqz fluctibus pars ea vertiginosa careat: merito vñda iacta ancho/ra residet tranquillaturqz. Adde qz aer qui cum pondere illo delapso descendit. mox sese refe/rens vñdamqz sursum compellens bullas exci/tat: quippe cum bulla humore consistat: qui de imis ad supera pulsus ab aere efferatur. omnis at bulla lenis serenaqz est. Indiciū vñ qz vñda qua pondus in imū corruit: submissa in cauum paulo post resurgit: et mari circūdati epperat.

Quare si in mare inundans et tepestuosum aliquod pñciať ponderosuz velociter perens fundū: cen instm̄ motū ferreū anchora dictū: trāquillitas catur in mari: q est ipñ⁹ passio vt serenitas aeris. ¶ Deinde [Aut.] Soluit et p cāz assignat. 2º declarat illaz signo. 3º ibi [Si] gnū aut. [Adhuc] pñdit qz aere tēdente cū anchora in p/fundū maris accidat trāquillitas ipñ⁹: et qñt 2º quō causet circulationē ipñ⁹ ipso descēdere et opet ipo redeūte in am/pullas specificādo. 3º ibi [Adhuc.] Dic igr̄ cāz fore trāgl/itatis pñectionē anchorę in mare: qñ ipz stat et cedit ei qd pñcit: et pñst illud: cū hñ aut pñozante mare sil deferet et aer tepestuosus qui erat in supficie maris: hñ aut aer mo/uet deorsuz fm̄ rectitudinē: fm̄ qd tendit pñderositas an/chorę: cui⁹ segtur motū: cū vñ hñ aer deorsuz itrauerit sic diuellit et seqstrat a supficie maris secū diuellit et deferet illud tepestuosum et exundans qd mare inordinate agita/bat: hec autē erat qdam inundatio et tempestuositas que erat in supficie maris: inter duas qñt aquas: qz inundatio maris et tumultosa tepestas: nō fit de parte superiori ma/ris se deorsum pfundādo in aquā maris: sed magis sup/ficientenus existit: pp qd bene aer superficialis deorsum tendens cū sit cā ipñ⁹: poterit sedare inundationē et tem/pestatez: hñ aut motu inundatio et tepestuoso terminato ppter subintrare aeris in mare cū anchoris catur trāgl/itas et qes in mari. ¶ Deinde [Adhuc.] Ostēdit quō aer descendens causat circulationē: et quō trāquillitas stat et catur per regressionē aeris ampullantis supius di. qz possi/to adhuc qz mare sit gescens et sedatū: ita qz partes ei⁹ sint cōtinue et nō distātes pp motū exundātē: vel aliter: est cō/ueniens et rōnale: qz magis adhuc mare fiat idistans et cōtinuū: ppter aerē sursum reuertentē hoc mō: qñt aer cum latus fuerit deorsuz cū anchoris facta fuit circulatio que/dā: illius aut est circulatio qd circulariter fert: sed aer est talis: oē enī qd mouet recto motu circulariter fert: ita vt sagitte et antēne per aerē misse circulariter mouentur: vt deñ est 2º 3º. qd apparet in aq et vino ingrediente doñt per saluatoriū: qd aut aer subingrediens post anchoram possit hñ antedictam circulationē ostēdit: recta enī linea que est axis corporis moti circulariter: tangitur ab ipsius circuli circūferentia iuxta pñctum superius et infe/rius: qui qdem sunt poli eius: super quos circulariter mo/tum circulat: propter illa que predicta sunt de pñectione anchorę et consecutione aeris post eam: et ppter motū cir/

Particula

cularē qui hoc requirit: qui qdē motus circularis pcedēs cū prius icipiebat ipulit et submersit sibi illa que erant cā exundatiōis et tēpestatis: ppter qd locus qui est iuxta motū circulationis efficiē sine exūdatione et tēpestate: et ideo tranquillitas cātū in p̄iectiōe anchorē deorsus aere descēdente: et reformat magis ipso sursum itez ascēdēte: qz cū aer descēderit deorsus ppter iniectā anchorā cuius motū sequit̄ et itidē delatus sursum cū inferius erat extra locus suū nālē impellens tunc et diuidens aerē in parte supiori generat ampullationē vt in superficie aque: que qdez cātur ab humido viscoso ipulso ab aere de inferius in sursum: s̄ ois ampulla est leuis et tranquilla: et iō supernatat. quare significat tranquillitē et quietē maris et ipsaz causat. Ipsa enī generat ab humido viscoso cui spūs cōmiscet v̄eto: sus remissus: et iō videt̄ sic ampullas gñari maxie ab aere tēperato existente et vapore humoroso vebemēter pleno. ¶ Deinde Signa. ¶ Declarat qd dictū est. d. q. signa que ostendunt nobis istos duos act⁹ faciētes ad trāgilitatē sunt: qz inuenimus cū mare fuerit subleuatū vndosus: et inducat vel pyciat aliquid in ipm tēdere deorsus: cui⁹ qdē certitudinē accipe: qm post p̄iectiōē talē fit parū cōtractū in seipsus et nō tumultuosum et inflatū. sic itaqz aer opari ad tranquillitē et getē vt descendēdo et ascēdēdo. ¶ Nō tandus qz cā videt̄ Arist. bec mirabilis: et est eēnea: cū s̄ ea nō solū id possent anchorē p̄iecte in mare opari: v̄ez magis aliud ferrū quocūqz mō figuratū: et v̄r oē qd submergit̄ sine aliqua ad nauē obligatione: qre marinarū nō hac de cā pyciunt anchoras in mare: v̄ez vt arene et scopulis pōdere infigant: qre ynchosas eas cōstituūt talr vt acūmē semp cadat directe deorsus funibus fortibus eas alligantes: qd eaz ostendit infixio et adhesio bis qbus applicant̄. Un dictū Arist. nō v̄r rō sed fortassis poti⁹ aliq̄lis occasio ad hominē curiosa: et fm alios forte prolata.

¶ Problema. V. Antiqua.

Ropter qd quādoqz naues currētes in mari serenitate deglutunt et perunt: qd natis nō sursum renauiget. Aut quādo cauernosus locus i terra que est sub mari aperiat: simul in mare: et itrinsecus consequit̄ motus spiritus vel venti: filr et vndiqz latus circulariter fertur deorsus: hoc aut est vertigo. Que at sunt in medio in meatu patiunt qdē hoc pp fluens. Fiunt v̄tignes ab hoc et absorbent in pfundū: ppter hoc autē et qm mare pfundum et terra sub cauernosa vsqz lōge ferūt igit ad hoc coacte vertigines: ppter qd nō sursum nauigāt exinde naues. Fluxus aut fit quādo cessante primo cōtraflāt in mari fluēte priori v̄eto: maxie aut quādo nothus cōtrafla uerit: cōtraflantia adinuicē reumata inclinant: sicut in fluminibus et fiunt vertigines: ferē aut refluxus principiū motus desuper fortis exis. qm igit in sinistrū nō est moueri: et rapellunt ab inuicē necesse i pfunditatē ipelli: qre et qd cūqz vtiqz sumat a circulatione necesse deorsus ferri: ppter qd recuruat as naues faciunt. Jā enī rectū qnqz reminiscet deglutitum. ¶ Noua.

¶ Cur interdū nauigia dū cursus agunt in mari

quieto repente absorbentur: totaqz ita pereunt vt ne naufragiū quidē fluitans vsqz appareat. An cū locus cauernosus terre subdite mari dissumpitur simul in mare nauigia introiūpunt: introsumqz spiritus ipetu trahunt. Cūqz ipulsi pari circūundiqz agitent: deorsum ferantur necesse est. Hoc idem apud Mesanā quoqz in freto fluctu reciproco euenit. Fiunt enī eo ipso vertigines: que in imū absorbent: tū ob eā quā diximus cām: tū etiam qz mare illud prealtum est: terraqz ad lōginquū vsqz subbiat cauernosa. Vertigines igit eo vsqz per vim ductitant: itaqz efficitur: vt inibi fragmenta nulla valeant fluitare. Fluxus aut ille fieri solet cū flatu destitēte priore: mari itē fluēte status aduersus primo occurrit maxieqz cū auster. Cū enī vnde iunctē cursitant: inflictu ptereunt mutuo: quo scilz mō in fluminibus fieri nouimus: atqz ita mare in gyꝝ vertit: que vertigo aut vertex vocata est. Ferē aut vnda in anfractū initio motus valido desuper irruente. Jgr cū vndas v̄gere in latus nō liceat: impulsu nāqz repellunt mutuo: compelli prius in imum necessum est. Quāobres id quoqz deferri eodē vna cogit qz vertigo prebenderit: eademqz cā est: cur etiā nauigia resistentur: repandaqz deferant cū deuorantur a vertigine. Jam enim aliqua erecta ex toto descendisse memorie proditum est.

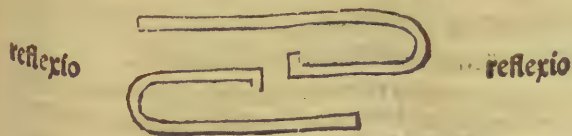
Quare aliquā ptingit qz naues trāseūtes p mare serenitate et tranquillitate ac gere exite in ipso deglutunt et absorbent: et oēs exites in ipsis destruunt ita vt neqz ipse vel aliq in eis renauigent et pueniāt vnqz sursum. ¶ Deinde Aut. ¶ Soluit et p assignat cām. 2º intentū cōcludit. 2º ibi Quarūcūqz. ¶ Primo facit hoc. 2º qd fecerat mētiōē de voragine et de fluxu aque ostendit quō hī causent. 2º ibi Fluxus aut. ¶ Et p manifestat qz illud qd deglutitur causat circulationē anteqz absorbēat dicens: cāz deglutitiōis p̄dicte esse: quoniā cauerna aliq sub mari in terra apta: ppter quam filr et mare apitur: ita vt in eam aqua maris cōsequētia eius qd euacuat tendat sequendo motū spūs vel ventositatis circa illā cauernā exitis: ventus enī magnus includit̄ circa hec loca cauernosa. ¶ Propter qd aliq in eis fit sonus et relectio aq in sursum et fm qd mare mouet deorsus ppter locū cauernosum scādo motū predictū: similr illd qd est vndiqz circa loca circūstantia cauerne: mouet prius circulariter: ppter motum aque: qz illic est circularis: et tandē erigitur fm alterū eius extremū: et tēdit deorsus: sic p3 cū pallea v̄l aliqd aliud in saluatoriū pycit̄: vt patebit in sequēti. predictus aut motus vocat̄ vertigo: vnus exis de quor motibus violētis cōposit⁹ ex tractu et pulsu phy. 7º. ¶ Deinde Aut. ¶ Ostendit 2º quō deglutiant naues qm occurrūt directe meatui cauerne dicens: qz ille naves ac v̄r alia que fiūt in medio meatus cauerne patiunt̄ deglutitiōē ppter fluxum aque: ppter quē mox deferunt deorsus absqz circulatione: ab huiusmodi aut fluxu causant̄ vertigines lateralis vndiqz: pp hoc qd et que illuc occurrunt absorbentur in

Et quid
anchore et
quare vn-
chore.

L. 6. 10

tur in pfundū: et qz terra cauernosa et pfunda pforata ex-
tēditur longe valde: fm qz vene et arterie prendunt remo-
te valde a corde vñ oriunt: et ppter hoc inde cānt vertigi-
nes ob violētiā quā recipit aqua a loco taliter disposito.
Opz enī ipsa vertiginis moueri pp voraginis attractio-
nē que fit a vacuo. et ideo cū naues deferunt in tam vastā
voraginē et antrofas nūqz reuertunt sursum de isto loco:
et hū locus gulfus dictus est fatalis. ¶ Notandū fm Se-
necam in qñibus naturalibus de huius voraginibus et ca-
uernis quandā similitudinē inducere ad aialia: dicentem
placere nature regi terrā ad nostroz corpora exemplar:
in qbus vene sunt et arterie: be qdez sanguinis: be vñ sunt
spūs receptacula: sic et in terra sunt talia itinera: per que
aqua: et talia p que spūs currit: que ad similitudinē huma-
noz corporoz natura formauit. ¶ Deinde Fluxus. ¶ Ostē-
dit quo causetur fluxus in pretactis vorago et vertigo di-
cens q fluxus fit per ista loca cauernosa maxime: qñ cūz
quiescunt venti flantes: alius supuenit pflans in oppositū
poris: adhuc aqua maris exiit in fluxu ppter motū prio-
ris venti. et id declarat dicens hoc maxime accidere quā-
do nobis qui est vñus collateralis austro vt 2º videbif
flauerit: eo q eius flatus est tortuosus et inuolutus: vt ap-
parebit. ipo enī circūflante alteri puta choro: q est colla-
teralis aquiloni. ¶ Si enī adinuicē fluxus in descriptione
figure aliqñter se habent subcōtrarie. ¶ Inclinat et cōmi-
scet adinuicē fluctus fm cōtraria motos. qñ cōtingit fie-
ri vertigines cū in fluminibus est dicere: cū aqua vñus
fluminis in aquā repercutit alterius vel in ripas: aut qñ
ventū hiet pñue fluxus fluminis in oppositū: et in oppo-
sitā partē sui: hoc aut accidit qz motus venti secundi vali-
dus est et ipetuosus icipiens defursus et pueniens ad aquā:
sicut flatus nobis mouet ptra motū cātur a choro. Pro-
pter qd accidit fieri refluxū aq: et qz morfit in detritis de-
pgressu aialitū: qd nō solū videt verificari in aialibus ve-
rū etiā in alijs aia carētibz: accidit pfecte vñā aquā pro-
pter motus cōtrarios ipelli cōtra partē alterius: et qñ nō
pōt aq sic mota sursum sic tēdere nec a circulo recedere:
opz in pfundū ipelli: vñ cātur vertigo et vorago inuasta:
pp oīn tale fieri vt sepe ptingit in fluminibz aspicere. ¶ No-
tādū q qñ vñus vel vna aq mouet ptra aliā nō oīno per
rectā lineā vñā ex opposito vtriusqz extremitatis: sed per
duas lineas modicū distātes: et cū vterqz moueat in dex-
tris: cōtingit tūc maxie vertiginē fieri: eo q angulus vñi
partis extremus ptingit laterālē in angulū extremū alte-
rius partis sibi oppositē: pp qd accidit melius reflecti qz
si totū obuiaret ex opposito toto. Lūius hec est figura.

chorus.

norbus.

¶ Notandus fmonē esse hunc de hū voraginibz metheo.
p ita: q aut sint tales fauces et voragines deglutine mani-
festant absorri flumioz: qd accidit in multis locis puta pe-
loponesi. pla ēr talia circa archadiā sunt: cui cā est: qz cū
sint mōtuosa nō hnt effluxus ex alueis in mare: vñ reple-
ta loca cū nō hēant effluxū manifestū superficialēz inue-
niūt trāstū in pfundū desuper cogente veniēte aq: s; cir-
ca eladē pauca talia oīa facta sunt: vepz circa legistia qdā
flumius absorbet qui nō est minor rodano: fm aliū locus
frides egrediens. De his ēr talis construi series de motu

spūs subingressi ab humoribus in terra latētibz quo in-
corporant: qui cōcidētes in mare hyatus fiunt: et frequen-
ter recessus et inundatibz pmitunt abscessiones hntes: vt
narrat circa belicē et burā: multotiens qdē et exhalatio-
nes fiunt in pōto ignis et fontes scaturiūt: et flumina emi-
tunt: et arbores producuntur: fluxus et verrigines analogi
spūum: be qdem in medys pelagis: ille vñ in decursibus
aquaz et fretis. ¶ Deinde Quare qñqz. ¶ Cōcludit intē-
tum pncipale. d. qz qñqz res capiē sub ambitū circulatio-
nis: opz circulariter deorsus tendere ppter motus spūs et
aque talr motoz. Et id naues incuruat ita: qz euertant tā-
dē altera extremitate depssa deorsus: et altera eleuata de-
glutiant in pfundū: et hoc est qd dictū fuit. Aut qñ 2º. Est
et qd aliqbz reminiscit qd aliqñ vñā est nauis recta et non
decuruata et euerfa: fuisse deglutita in pfundū talr qz nun-
qz amplius sursum renauigauit: qd tāgebāt illic. Que aut
sunt 2º. ¶ Dubitat. qz nō vident in terra eē pdicte vo-
ragines et cōcauitates: qñ terra est summe grauis qñto ce-
li: qd aut tale est tendit deorsus ad centrū fm oēm partē
eius: qd nō talr se bz vna ps vñiqz cōprimi ab alia: vbi
aut hoc nō est oare cōcauitatē: s; potius oēs pñū ptractio-
nē. Et pfirmat qz terra ē frida et sicca sume: qd ār tale ve-
hemēt pstrigit et mouet a circūferēty ad cētrū: pp qd
fit cōtractio pñis cū parte: et id nō vorago cōtingere pote-
rit. ¶ Dicendū cōcauitates et voragines reperiri in terra
vt visus est prius: sed vt solutio appareat eius qd inductū
est et siliū sciēdū nām eē duplicē: pncipalē. s. et vñqz pnci-
palaris qd nā est q vñicūqz attributa sp ei? Irēdit cōserua-
tionē nibil pmitte accidere in ipso iquātū pōt: qd in de-
trimētū existat: et fm hanc nāz est terra solida cōcauitati-
bus carens. Est aut nā vñis vis sydez in hec inferiora de-
lapsa: que radys stellaz opat in ea in quoz vñute recipiē
calz porificans terre pres exhalatiōe humidit: et cōcauita-
tes inducens: vt oñdit supficies terre caloris tpeita vt in
tantū extēdat calidū ventosus ptes terre: qz in tumorē ele-
uent et rūpant tandē: et eyciēdo fauillā cinerosaz: sicut dō
metheo. 2º: accidisse circa eracleā illā q est in pōto: et sacrā
saturni isulā: ita vt ex ruptura collis ide eleuat? ascēderit
et incinerata fuerit ciuitas lipparioz: et pñit ad qsdā italie
ciuitates. ¶ Ad rōnem vñ dicendū q viscositas et tenaci-
tas pñū terre pōt ipedire ne vna ei? ps psequat alterā in
centrū: et maxime cū terra nō fuerit pura homogenea.

¶ Problema.

VI.

Antiqua.

Propter qd mare albi est qd est in pō-
to qz qd in egeo. Vtrū ppter repcus-
sionē visus q sit a mari in aere: aer qdē
eni q est circa pontū grossus et albus:
qñ et maris supficies talis videt: qui āt in egeo
niger. Aut qz oēs paludes albiores sunt mari:
pontus autē est paludosus: ppter id qd multa
flumina in ipsum fluunt: paludes aut albiores
mari et fluminibz. Ptingunt igi pictores flumi-
na qdez alba: mare aut celestis coloris. Aut per-
portabile quidē pertransit velociter visus: et nō
reflectitur ad aerem: a mari autem nō meqz sur-
sum repercutit: ppter id q aqua non est leuis.
Inferius aut laborat tendens: ppter qd nigrus
videtur: in paludibus aut supficialiter exi-
stente potabili. Inferius autēz salso nō transi-
sed repercutitur ad splendores: ppter qd videt

¶ Problemata. 2.

7 2

Dubium.

Soto.

Hic op-
plex.

Cap. 5.

Particula

alba superficies eius.

Cur mare ponti candidius q̄ egei est? **A**truz propter visus refractionē factā de mari in aerē. **E**st enim aer ponti crassius ⁊ albidus: itaq; fit: vt etiaz maris pars sūma talis esse videat: egei x̄o: quoniam a longinquis vsq; purus ⁊ liquidus est: ceruleus cernit: quocirca mare quoq; aeris renitens: colorē eundez representat. **A**n q̄ lacus oēs q̄ mare candidiores sunt: pōtus autē in lacus spēm propemodum transiit: eo q̄ multi in eū fluuij effluunt: nec x̄o mari solum candidior lacus est: verūctiā fluuijs. **A**nde pictores flumina pallida: mare ceruleū: lacū cādidū pingere nō inepte cōsueuerunt. **A**n q̄ per aquā bibi idoneam visus penetrare facile potest: aerem versus reflectitur: de mari autem nec sursum reflecti potest: quoniam leuis aqua non est ⁊ deorsum progrediens fatigatur: itaq; fit: vt mare nigrum esse videatur. **A**tqui mari q̄ lacum simulat pars dulcis per summa innatat. **S**alsa x̄o in imo est. **Q**uamobrem q̄ id penetrare aspectus nequit: sed ad lucem reflectitur albedinem per summa ostendit.

Quare mare q̄ est in loco q̄ dī pōtus vel pōticū: gaudeat pontico precipat sapore: vī albi⁹ q̄ mare q̄ in egeo siue egeū. **N**otādū q̄ aliq̄ dicūt mare pōticū vnū de nouē marib⁹ exītib⁹ i q̄rta septētrionali. **E**geū vō mare vnū de .xi. exītib⁹ in occidentali: s̄m vō **A**rist. ⁊ vt vidī ista duo maria satis sunt affinia. **N**ā mare meotidis siue tanais fluit in pontū: siue mare dictū mai⁹: id aut per bosfor⁹: cuius lōgītudo est vltra .zoo. milliaria: ⁊ latitudo nō vltra duo: transit ex opposito **C**ōstātinopolis in mare dictū egeū circa mōtē cyrici: deinde hoc q̄ fluit in mare siciliū: ⁊ id in tīrrhenicū q̄ est mare romāoz: q̄ d̄fluit in sardoniciū: hocq; in hispanū: i quo gades fixę sunt **D**erculis ⁊ metheo. **D**eide **A**trū. **S**oluit ⁊ assignat tres cās pbabiles qdē p̄mitus dī. cām albedinis in pōtico s̄m vias translucentis est rep̄cussio visus causata in aerē circūstātē sup̄ficiēi maris: visus. n. cū incepit p̄rātrire p aquā illius maris refrangit sursus ad aerē: quem siqdē inuenit grossius ⁊ inspissatū ⁊ ppter hoc albū: videtur nāq; sic cū corpora subtilia diaphana vt aer ⁊ aq̄ condensent reddi albiora ⁊ s̄m modū nō multū trāslucētis sicut p̄. in niue glacie ⁊ crystallo: ⁊ ideo sup̄ficies circūstans aque maris pontici vī alba: q̄ nō cōtingit in egeo: q̄ visus sic non refrangit ad aerē: qdē ē refractū nō iducit albedo: eo q̄ aer ille nō est dēfusus sed subtilis ⁊ dispersus: ppter caliditatē loci maiorē q̄ in pōto: cui pōti regio sit frigidissima: vnde color egei sup̄ficialiter subniger apparet. **D**eide **A**ut. **A**ssignat aliā cām ex parte illoz q̄ in h̄s maria cōcurrunt fluuij: dī. id p̄tingere itidē q̄ oēs paludes maiorī precipat albedine. **S**ed mare pōticū: ⁊ maxie meotidis est paludosus. **E**geū aut minime. **C**ui⁹ qdē cā est: qm multa flumina vasteq; paludes decurrunt in ipm vt apparet ē metheo. ⁊. illic enim humida terra valde in qua calor solaris nō pōt exhalatōez facere ppter ei⁹ distare. paludes aut nō solū albiores sunt mari: sed ē fluminib⁹ cū min⁹ moueant illis vt apparebit ⁊. qdē autē flumina sint alba ⁊ mare nō nisi per flumina ⁊ paludes: ostēdit per

Hona.

signū qd a pictoz accipe possumus artificio: ipsi enī p̄singuunt fluuios albos ⁊ mare celestinū seu aq̄rreū h̄s colorē. **D**einde **A**ut. **A**ssignat tertiā cām. d. q̄ per aquā que bibi pōt ponto p̄portionata visus defacili p̄transit ⁊ in p̄fundū: adeo q̄ nō recipit postea celeriter refractionē in aerē ab aq̄ sursus: qd per subtilitatē accidit aq̄ ac p̄uitatē: sed per aquā maris visus nō p̄rāsit velociter: ppter id qd aq̄ maris nō est leuis subtilis permeabilis sicut potabilis: s̄r neq; repercutit sursus: sed fatigat visus tendens vt pōt deorsus p aquā maris. accidit enī sibi nō repercutit: eo q̄ aq̄ eius videt homogenea magis per totū q̄ paludosa potabilis. illa enī est duap̄ subarū magis distinctarū: vt innox apparebit: q̄re mare dī subnigrū: sed in paludosis aquis potabilibus in tunica sup̄iori exītib⁹ secus p̄tingit: qm ppter subtilitatē illius tunice potabilis visus p̄transit eā plenē: cū aut ad terminū eius peruenit: inuenit aquā salsam nitrosā crassā: quā nō pōt amplius pertransire: ⁊ iō refrangit ad locum superiorē lucidū: ⁊ albedinē facit videri in ipso: vnde videt alba sup̄ficies paludose aque: non aut marine. **D**educatur igitur vltierius sed multe tales paludes ⁊ flumina cadunt in pontum: paucē vō in egeo: ⁊ continens imutatur etiam a contento: quare quidem ponti albus videbit eo quod egei.

CProblema.

VII.

Antiqua.

Propter quid mare potabili aqua minus est frigidū ⁊ salsa dulcib⁹? **A**trū quia densius est mare ⁊ magis corpus: talia autem minus infrigidant: sicut ⁊ calefiunt magis: saluatica enim sunt calidi propter densitatez. **A**ut q̄ pinguius grossius est mare: propter qd non extinguit flāmaz: similiter ⁊ in alijs pinguius autē calidius est: aut terre multū habet: quare siccus est: siccus autem calidius est.

Hona.

Cur mare minus q̄ aqua bibi idonea frigidū est: oēs q; salsi humores nō vt dulces fridi sunt? **A**trū q̄ mare spissius ⁊ corpulentius est: tale aut quodq; minus refrigerari potest: sicut etiā amplius incallescere aptus est: quippe q̄ calidorem seruare suam ob densitatez melius possit. **A**n quia mare pinguius est: quocirca flāmam eque extingueret q; cetera aque nō potest. **C**alidius autem qd pinguius est. **A**n quoniam multum terre in se continet propterea siccus est: quod autem siccus idem calidius est.

Quare mare nō est adeo fridū s̄r aq̄ potabilis: ⁊ s̄r q̄re aq̄ salsa nō est intātū frigida vt dulcis: qdē verificat dū in locis extant expositis p̄tinenti: qm p̄te ⁊ fontes aliq̄ hyeme sunt calidiores q̄ mare: ppter poroz subclūsiōē vt sequēti apparebit p̄tula. **N**otādū **A**rist. duo dīcere vtrobiz vt mare ⁊ salsas aquā ac potabile ⁊ dulce: q̄ nō est oē mare salus: imo qdā acetosus ⁊ aliud ponticū vt belleponticū qd dī dulcius ceteris maribus. i. minus amax: est ē aliud amax vt appet metheo. ⁊. ⁊ simplicū 4. sicut est mare mortuū i quo nō mergit aīal neq; generat ppter eius siccitatē ⁊ terestritatē: ⁊ est ē salus: ppter qd dixit mare ⁊ salsas aquā cū non oē salsum similiterq; potabiles aque multas recipiunt diuersitates in sapore ⁊ alijs s̄m qd magis accedunt quasi dulcedini vel

Depōtico
mare ⁊
egeo.

Cap. pmo

Cap. i. et. 3

Emar
bus albi
salus
amar
dulc
Cap. i. et. 3

dini vel recedunt. ¶ Deinde [Aut.] Soluti di. cansam esse qz mare est spissius et magis corpulentum vel maius aq potabili et dulci: qd aut tale est infrigidat tardius et minus qz in pfunditate sua et cetero semper retinet aliquid caliditatis: sicut est videre terram magis calidam secundum eius pfundam quam aquam: et forte quod aeris caliditate vtriusque impressa: unde terra redditur calidior estate quam aqua: et ferrum ignitum sentit calidius ligno: et enim subtilia calorem citius recipiunt et alias impressio: nes: celerius tamen perdunt. 4° metheo. spissa enim et corpulenta predicta habent: eo quod saluatiua et custodiatiua sunt calidi propter densitatem recepti: cuius tamen habet saluatiua: quod potius in hunc tractum ducendum est itellim quod in syluestritate permaneat: et syluestria sint compactiora et calidiora domesticis ut visus est 10°. ¶ Deinde [Aut.] Assignat aliam causam di. quoniam illud quod est grossius quod est mare: pinguius existit: eo quod in eis densitate plurimum quod est de humido aereo pingui: unde in 15° dicitur quod a sale oleum extrahitur: quod siquidem sal sit ex aqua maris coagulata: et ideo pingue quod est in mari ut ostendit asphaltum: quod aliquando colligitur in supnatione ipsius non exstinguit flammam ignitam: sic neque aliud quolibet pingue: quod aut pinguius est calidius: pingue igitur calidius: cum pinguedo sit calida ut visus est 5°. sed aqua potabilis et dulcis non est pinguis: quare mare ac salia aqua erit calida: potabilis vero et dulcis frigida. ¶ Deinde [Aut.] Assignat aliam causam di. quod mare et aqua salia habent multum terreum barenum sibi admixtum: et ideo erit quod siccum valde: quod aut tale calidius est: quoniam id contingit propter caliditatem decoquentem et exsiccatem humidum quod erat in illo: propter quod erat frigidum vel contemperatum. Circa id ¶ Dubitat quod terra est summe sicca 2° de generatione et corruptione: et tamen summe frigida post aquam: imo secundum Auerroem in fine celi et mundi: et corrigat se 9° metheo. ponit summe frigida. ¶ Dicitur quod siccum est duplex: quoddam enim debet alicui propter naturam suam: qualis est terra: que si humida sit per accidens contingit: propter commixtionem aquae: et id est siccum de se: accitatur tamen potest reddi calidum: propterea enim quod solidum gescens recipit caliditatem puenientem ad ipsum ex corporibus superiorem: bus propter motum et lucem et ipsius preseruat. Est et aliud siccum participatum eo quod acquirit siccitatem a caliditate cui coniunctum fuit: non quod habet fuerit eius principalis natura: et ita siccus est ignis: et oem in quo ignita egit caliditas: et talis est potest terra dici cetero sicca: et maxime illud terreum quod est in mari: quod illic motus est multus et fortis huius calefacere: sicut caliditas impressa a continere inflammatum conseruat in pfundo maris: non autem sic in aqua potabili et dulci calor repit. Et ita quod ducendum apparet: quod Aristoteles loquitur de sicco acquisito et non naturali: siccum quod est in mari non est illud in quo vere reseruetur ro terre: et aliud quod etiam habet penultimo tangit problemata 28°.

¶ Problema. VIII. Antiqua.

Propter quod mare bene aspectabilius magis est potabili grossius expressis: subtilius enim potabile salso est. Aut non subtile causa: sed rectus aspectus pororum plurimi et magis sunt. Potabile quod est igitur densius propter subtilitatem partium est: salius autem magna habet que sunt per vacuum. Aut quod purius est mare: terra enim non est: barena autem grauis expressis subsistit: potabiles terrestres: ipsum autem in medium latum turbidatur velociter. Noua.

¶ Cur mare perspectius et dilucidius est: quam aqua potu idonea: cum crassius sit: dulcis enim salia tenuior. An tenuitas causa non est cur mare dilucidius sit: sed directi meatus id faciunt: quos tunc

plurimos: tum amplissimos continent: ergo illa potu idonea spissa ex tenuitate suarum partium est: salia amplioribus interstitiis inaniter. An quod mare purius et sincerius est: terra enim nulla in eo permanet: barena suo pondere delapsa in immum subsidet. At humor dulcis mixtus cum terra est: que interueniens facit: ut cito perturbetur.

Quare mare est bene magis aspectabilius et visu pmeabile quam aqua potabilis. Subditurque motuum. quod est. id non videtur contingere quod mare grossius est et amplius compressum partium: cum sit grauius potabili aqua: et est ipsa salita subtilior. ¶ Deinde [Aut.] Soluti dans causas duplices: soluit itaque per interemptionem motui. d. quod subtile forte non est causa quare aliquid sit magis visu pmeabile: sed causa potius habet aspectum et penetrationis a visu est: ut porum corporum per quos penetrat visus sint recti et plurificati. Et id est quod dictum est xi^o 28°. visum requirere poros subalternos et rectos de quibus nil cure aditui: nunc vero potabilis aqua est partium densa et coniunctarum magis adinuicem: quod subtilis per totum: et nihil est quod impediat vnam partem alteri vehementer copulari: sed salia: quod est grossior partibus per totum: in ea remanent quedam vacuitates et porum subalterni: per quos visus potest penetrare: non sic autem in aqua potabili propter partium connexionem. ¶ Deinde [Aut.] Assignat aliam causam di. id est contingere: quod maris aqua est purior et homogenea minusque partibus commixta extraneis: non enim in ipsa est terra: eo quod barena quas alius putaret in ipsa permanere: subsidet in eis pfundum: propter eius grauitatem: cuius est descendere: et maxime agitat a ventis: et motus eius operatur ad descensionem barene et depurationem aquae: sed potabiles aquae sunt subtiles et pure: tamen quod fundus earum est cenosus limosus et non barenosus: neque in ipsis est vasta pfunditas. et limosa eleuat cenulertia propter impressionem in eis factam: aut a continere vel a meo alio in medium ipsarum versus sufficiens magis: et perturbat ipsas et reddit ipuras velociter: ita ut non sint spectabiles et visu pmeabiles. ¶ Dubitat. quod esse magis spectabile ut exponitur non videtur hic accidere: nisi quod visus amplius possit inde penetrare et se diffundere: sed hoc sit in aqua potabili: ut dictum est 6°. quare 2°. ¶ Dicendum quod et aqua potabilis sit bene spectabilis et permeabilis de se: tamen per accidens non est: eo quod turbetur a motu et cenositate limosa: aqua eleuatur ad medium ipsi: ut dictum est nunc: quod in maris aqua non accidit. Et fortassis propter habet cauillationem et cōsimilem repetet Aristoteles. illud penultimo 38°. ubi alias subdet causas ab istis.

¶ Problema.

IX.

Antiqua.

Propter quod in borealibus bene aspectabile est magis mare quam in australibus. Aut quod in tractu latitudine coloris habet mare: pingue. n. est in salso sapore. Signum autem. segregat enim

oleum in olinis. Serenitate igitur exprime et calidiori mari super leuitatem supfloret sursus talis humor. Borealia autem minus propter friditatem. Est autem aqua bene aspectabilior oleo: oleum autem coloris habet: aqua autem sine colore appens manifestior facit appitionem. Noua.

¶ Cur perspicue aquilone: mare perspectius: atque translucidius sit qua austro. An quod mare cum serenum est coloris trahere sibi assolet. Inest. n. aliquid pinguis in succo salso. Indiciū quod dicitur repidiore oleosum quoddam secerni videmus. Ergo tranquillo repidioreque mari: succus iste sua leuitate per

¶ Problemata. A.

¶ 3

Particula

summa pandit qđ a glone fieri minus pōt cau-
sa frigoris. Est autē aq̄ trāslucidior q̄ oleū. Id
enim colore obducit. Aqua x̄o expers coloris
visu obuia apriorē sui prestat suspensionem.

Quare mare circa regiōes boreales est bñ magis spe-
ctabile et visu pmeabile q̄ circa regiōes meri-
dionales in q̄b⁹ auster viger. (Deinde [Aut.] Soluit et p
assignat cāz z⁹ pris q̄stri. d. cāz eē qm mare qm fuerit tran-
glū et qetū: est coloratū colore qđā terminato: eo qđ mare
salsū est: et in salso sapore qđā reperit pinguedo: eo qđ ipse
factus est ex dulci pingui qđ nō torū exhalauit a calo: qđ
aut in salso insit aliqd piguedinis oñdit: qm oliue ex q̄b⁹
exprimit oleū sunt false cū aliq̄amaritudie: et ex eis egre-
ditur oleū qđ et pigue et dulce. H̄s at piguedo q̄ est i mari
que colorē tribuit appet tali mō: qz cū mare illd meridio-
nale fuerit tranglū: ppter ei⁹ calidū leuitate quarūdam
partiū exñtiū sursum emittit ad supficiē aque humor a-
reus ventosus albo colore coloratus: ad modū quo arbor
emittit humidū calidū sursum: ex quo flos gñat. hic at pin-
guis cū sit coloratus et spissus poros bñs minime subalter-
nos: nō pmittit visus p ipm transire: qre mare nō est tale
spectabile pfecte. (Deinde [Borealis.] Assignat z⁹ cām
pme partis. d. qđ in mari circa regiones septentrionales: in
q̄bus viger boreas: p̄dict⁹ humor foret supra supficiē aq̄
illius maris ppter frigiditatē boree et loci: et iō cū nō sit in
ipō p̄dicta pinguedo et oleaginitas: mare h̄s spectabili⁹
est q̄ mare meridiei: sicut aq̄ clara et subtilis est spectabi-
lior visuqz penetrabilior q̄ oleū: qm ipm h̄s colorē et bñs
nō pōt a visu ptransiri: poro enī visus subalterni destruit
et inde reddit corpus nō p̄picuū: est enim color extremi-
tas corporis nō p̄picui. de sensu et sensato: s̄z ipsa aq̄ caret
colore: ppter qđ manifest⁹ et sensibil⁹ pōt videri vndiqz
a visu. (Dubitat. Quia Arist. dicit aquā colore carere:
cū oīa cor⁹ colore p̄cipiēt. de sensu et sensato. Amplius co-
lor est p̄ziū obiectū visus. scđo de aīa. sed aqua videtur
qre rē. (Dicendū qđ color est duplex: est enīz qđaz color
verus qui est qđā extremitas corporis opaci vt dictū est
īaz: qui qdem segtur cōplexionē ex q̄litatebus elemētoz
cātas: et h̄s color solū in corporibus reperit mixtis et ter-
minatis. Est et alius color nō verus qui qdem est oē illud
qđ visus potest apprehendere: siue esse habeat in corpore
terminato imperio: siue in diaphano corpore simplici vt
cōposito de quo sermo potest Arist. audiri z⁹ de aīa dice-
tis colorē motiū fore visus fm actū lucidi: color enīz iste
seipsus q̄si facit videre: eo qđ visibile et diaphanū est: et ita
intelligit Arist. de sensu et sensato: cum dixit oīa corpora
participare colore: sic nunc quid dicendum apparet.

Cap. p.
Dubium.
Cap. p.
L. c. 66.
z. 67.
Solo.

L. c. 66.
z. 67.

Cap. p.

Problema. X. Antiqua.
Quod quid balneat mari velocius
desiccantur grauiori existente potabi-
li: Aut qz grossius et terrestre est ma-
re: modicum igitur habens humidū
desiccatur velocius. Noua.

Qua de causa qui mari se lauerint: ocius resic-
centur cuz mare grauius sit q̄ aqua dulcis. An
quia crassius et terrosius est: ergo cum paz hu-
moris habeat merito ficcari potest celerius.

Quare qui balneant et madefiunt corporib⁹ suis aut
alijs adiacētis sibi ab aq̄ maris citi⁹ exiccāt
ab ei⁹ humectatione q̄ si balneat ab aq̄ potabili. Cui⁹ qđē
motiū tangit ibi: grauiori rē. q̄si. d. qz aq̄ maris est pōde-

rosior et dēssior potabili aq̄: qđ at est tale tardi⁹ videt exic-
cari: sicut qz aq̄ simplex grauior est aere et densior qđ ab
ipsa madefactū tardi⁹ exiccāt q̄ madefactū aere humo-
roso. (Deinde [Aut.] Soluit. d. cāz eē: qz aq̄ est grossa et
terrestris pp admixtionē partiū terrestrū adustarum: qđ
aut tale: modicū h̄s de būdo idigēte exiccatiōe: et qz b̄s: ci-
ti⁹ et exiccāt: i aq̄ vō potabili accidit e⁹. Rursus illd qđ ē
subtili⁹ magis penetrat et i angustiora loca subintrat. sicut
appet z⁹ 3⁹: s̄z aq̄ potabilis est subtilior marina: qđ at tale
penetrat: tardi⁹ exiccāt: cū exiccās nō possit illd attigere:
s̄z b̄ facit aq̄ potabilis sui subtilitate et nō marina. qre rē.

Problema.

XI.

Antiqua.

Propter qđ vnde ventose: Aut qā si-
gna sunt vēti futuri: est enī vētus cō-
pulsio aeris: Aut ppter id qđ pus ipel-
lunt fiūt. ppellit at nō p̄tinuū de exñs
vētus s̄zicipiēs. Primū qđē igit sic prius eua-
nuit: aliō at b̄ ppulit et aliā dēsitatē egit et eua-
nuit: qre māifestū. Nūqz vtiqz ppulsum adest
qz veniet et mouēs.icipiēs enī b̄ facit. Noua.
Cur fluctus ventū pre se oēs ferant. An quia
status futuri indices sunt: status enī ipulsus ae-
ris est. An qz vice ppellendi successiua p̄sistūt:
ppellit at status nōdū p̄tinu⁹ sed exoriens. Pri-
mus igit q̄si emarcuit: mor aut hūc ppellit fa-
cta qz altera dēsitatē elāguescit. Quare cū b̄ p-
pulsus iā adest: ppellens quoqz illud vētūz eē
palā sit. Facit enim ad ipsum cum incipit.

Quare vnde sunt vētofe et spū plene. (Deinde [Aut]
qz. [Soluit et assignat duplicē cām. d. pmo iō
vndas vēto plenas eē: eo qđ significāt sic nūty gda azñce/
dētes futūz vētū. et iō iā sapiūt aliqd de nā vētofitatis cū
effect⁹ futurus redoleat a nā sue cāe qđ declarat: vētus. n.
qđā est cōpulsio aeris et cōmotio: q̄ sigdē iā vtiqz aquā
offendit causando inundationē in ipsa. (Deinde [Aut.]
Assignat aliā cāz. d. itidē fieri eas: pp qđ facta fuit puia i/
pulsio in vndis ita qđ vna icēpit continue aliā impellere:
cū in aq̄ sit p̄tinuitas p̄cussiois. vt dcm est z⁹: s̄z vēt⁹ q̄ ipel-
lit et cōmouet vndas nō est p̄tinue p̄flans: s̄z cū icēpit p p-
flare in vno loco cessauit ibi pp cōdensationē factā in ae-
re: et in alio itēz p̄flat loco aerē et ipellit: et iducit tandēz
densitatē in aere ppter quā vētus reuerberatus quiescit
inanius: sed aq̄ ipulsa in vno loco et vndosa facta nō cito
cessat illa inundatio et euanesceit: imo vna facta ipellit itū
dē aq̄: et fit vnda et sic durat mor⁹ in aq̄. Et iō cōcludit eē
manifestū ipulsionē aliqñ eē in aq̄ et inundationē: qz vētus
est vēturus: qui sigdē prius motus causauit inundationē
illā: ita vt facta inundatione a vēto significāt vētus eē vē-
turus: qui nō potuit conti⁹ fieri in vno loco ppter densita-
tez quas inducit. Propter qđ oportet permutatim fieri: et
sic esse alicubi inundationem: non tamen ventum ibi.

Problema.

XII.

Antiqua.

Propter quid vnda prius venit vēto.
Aut qz nō simul cessat ventus flans et
mare vndans. Sed posteri⁹ mare: cō-
tingit mouētē ventū corūpi prius q̄
fiat sensibilis: qre nō prior vnda vento: sed hoc
quidēz later: hoc x̄o nō: aut non venti s̄t vbiqz
flant: sed vnde principiū prius: simul antez fiat
et p̄pinquum

z ppiquū mare monet: ip̄s aut̄ ptinuū: z itaqz
vūqz ptigit pri⁹ vnda venire. Al mari eni z nō a
veto: motus velocior aeris q̄ maris. **Nota.**
Cur fluct⁹ anteq̄ flat⁹ erūpit: An qz nō simul
flatus desistit: z mare vndabundū sedat h̄ ma-
re postea cessat. Ideo fieri pōt vt qui mouerit
spūs ante occidat: q̄ sensui obuius sit: itaqz nō
fluct⁹ spū prior est: h̄ ille later: hic pz. An flatus
nō vndiqz sūl spirat: sed primū vnde exortus sit.
Simul at̄ spirat: z mare sibi primū agitāt: qd̄
eritū subinde primū mouet: atqz ita fieri pōt vt
fluctus flatū possit antecire. **Ador⁹** enim ille ve-
locior a mari non a flatu principium ducit.

Repetit z^m vt amplius verificet: z iā fuit ppositum.
C Deinde [Aut qz.] Soluit z assignat duas
cās. d. p̄ cās eē qz flatus vēti nō gescit ea hora z inūdatio
maris vel alteri⁹ lacune ample: s̄ p̄ cessat flat⁹ vēti: z diu
posteri⁹ maris exūdatio: ppter qd̄ eadē manēte sine vēto:
vī vnda fieri absqz ip̄o. Qd̄ oīdit: qm̄ vēt⁹ p̄citās vndas:
pūs absorbet q̄ nobis fiat sensibilis: qre videt q̄ vnda
fiat p̄z vēto: cū ita nō sit s̄m veritatē: imo vētus p̄z vn-
da. Qz aut̄ tale videat: ideo est: qz vētus later nos: nō autē
inundatio: z iō vidētes interdū effect⁹ aliquos z ip̄oz nō
participātes cās: bestiant z admirantur nesciētes illos in
pp̄ias reducere cās. **C** Deinde [Aut.] Soluit assignat
aliā cām. d. id etiā cōtingere: qz venti nō perflant in eodē
loco z tēpore: sed vicissim in alio z altero: ita qz mouēt ma-
re vicinū alicubi z aliq̄: ipsuz aut̄ cū sit cōtinuū motum
mouet aliā partē maris: z illa aliā: z ideo si apparet vnda
prius vento ad nos peruenire: id accidit ppter cōtinuita-
tē partiū maris: q̄rū vna mouet sibi ptinuā: nō aut̄ ab ip̄o
vento per totū ptinue moto: quia si hoc ita esset: tūc p̄mo
nobis occurreret ventus q̄ vnda: nā ventus q̄ est motus
aeris: sit velocior vnda que est motus aq̄ maris: idē z s̄:
C Problema. **XIII.** **Antiqua.**

Ropter qd̄ in mari magis natare p̄nt
q̄ in fluminib⁹. Aut qz natās sup̄ ful-
citus in aq̄ natat: a corpulētiori at̄ ma-
gis fulciri possumus. Corpulētior au-
tem est marina aqua flumineā: grossior autē est
magis z fulcire potens. **Nota.**

Cur in mari melius q̄ in fluuijs natare possu-
mus: An qz qui natat sedulo aque adnītēdo na-
tat: adniti aut̄ firmitus ad id possum⁹: qd̄ corpu-
lentius est. At aqua maritima fluuiāli corpulē-
tior est: crassior enim z ad renitendū validior.

Quare boies in mari diutius p̄nt natare q̄ in flumi-
nib⁹: cū tñ mare videat fore difficili⁹ flumine
natābile. **C** Deinde [Aut qz.] Soluit. d. cās eē qm̄ ille q̄ na-
tat: natat eo qz sustētat sup̄ aq̄: nūc aut̄ in aq̄ corpulētiori
z grossiori magis p̄nt natās sustētari: ppter hoc qz magis
appropinquat nature terre: que est fulcimētū z sustētatio
dius grauiū. Et iō qz aer est subtilius corpus nō pōt qz in
ip̄o natare: cū careat fulcimētō: s̄ aq̄ maris est corpulen-
tior ea q̄ fluuiālis: dūmō illa nō fuerit limo nimio z terre
streitū admixta: bec vō q̄ est grossa magis pōt sustētare
pondus nostri corporis sicut visus est 3° de nauib⁹ onera-
tis in mari ad flumina trāseuntib⁹: q̄ p̄clitate fuerint nō

raro. **C** Notandum qz aliq̄ maria subsunt tropico cancri
adeo harenosa z spissa p̄ caliditate solis eleuatē z exiccā-
tē: qd̄ in eis est būdū intātū dēfātū z harenē cōmixtū: vt
nō sint nauigabilia ac p̄meabilia: nec in eis ēt alia gīan-
tur. **Albina** 3° itroductorij. de q̄ metheo. 2° qd̄ fabu-
lant in palestina eē aquā maris adeo spissā: qz si hō colli-
gatis manib⁹ z pedib⁹ aut bestia p̄yciat i eā supnatat sup̄
eā: z nō submergit: de q̄ 6° simplicij 4°: z de eo qd̄ z cō-
sili nō est v̄z qz flumine meli⁹ possit natari: qz in B̄ reg-
ri⁹ mor⁹ qz nō pōt ibidē interuenire ppter inobediētias
medij: z si possit diutius valde super aquā sustētari b̄s.

C Problema. **XIII.** **Antiqua.**

Ropter quid quādoqz in mari pluri
tēpore durare possunt q̄ in flumine:
Aut qz fluuiālis aq̄ subtilis est. **Ada-**
gis igitur intrans suffocat. **Nota.**
C Quā ob cās demersi in mare plus tēporis va-
leant tolerare q̄ in fluuiō: An qz fluuiālis bu-
mor tenetior. Subiens igit̄ copiosius stragulat.

Quare boies in mari q̄qz lōgiori tpe p̄nt remane-
re sine lēssione aut submersi viuere q̄ in flu-
minib⁹: dicēs aut̄ q̄qz qd̄ magis in frequētē resoluēdū:
qz pole interdū fluminis alicui⁹ aquā esse spissiorē aq̄ ma-
ris: z habere alias q̄litates: qbus minus fiat nocumētū q̄
aq̄ maris. **C** Deinde [Aut.] Soluit. d. cām esse: qz aq̄ flu-
minis est subtilis valde relatione marine: qd̄ aut̄ b̄s am-
plius penetrare videt: z qd̄ tale citius replet z suffocat: z
virtutē p̄nat anbelandi: cū eo qz sui frigida q̄litate pem-
pitā existit: ppter qd̄ in fluminis aq̄ sibi qz cōsimili ma-
ris incurrat nocumentum minusqz viuere contingit.

C Problema. **XV.** **Antiqua.**

Ropter qd̄ mare qd̄ vritur: aqua aut̄
nō: Aut vritur quidē z illa: mare aut̄
min⁹ extinguit ignē qz pinguius est.
Signū aut̄ qz pingui⁹: a sale eni extra-
bitur oleū. Aut z minus possunt pori conueni-
re igni: quia grossius est z magis terrestre: sicut
z sale existente: quemadmodū igit̄ siccū bumū
do minus extinctiū: z siccū magis s̄m rōnem
adustū est: z aliud alio magis in eo qd̄ pp̄in-
quius calido est. Siccius aut̄ mari: vtraqz eni
bec magis insunt. **Nota.**

Cur mare deuri pōt aq̄ nō pōt: An z aq̄ deu-
rit sed mare min⁹ ignē extinguit: qm̄ pinguius
est. Cui⁹ rei indicij oleū facit: qd̄ ex sale depro-
mi pōt. An etiā meat⁹ maris min⁹ cōgruāt igni:
aut qui crassiores sint: z eo magis qz salis rō nō
deest. Et igit̄ qd̄ siccū est: minus extinguere q̄
qd̄ humidū potest: ita etiā qd̄ ampli⁹ siccū est:
idē ex rōne venti⁹ esse d̄z: z alterz magis altero.
Quo enim siccius eo calidius est: mari autem
isthec ambo inesse plenius palam est.

Quare aqua marina ab igne cōburit: s̄ aq̄ potabilis
nō adurit: imo potius videt̄ est 3^{ia} igni euz
extinguēdo. **C** Deinde [Aut.] Soluit duplici⁹: z p̄ p̄teritio-
nē. d. qz aq̄ potabilis ēt adurit ppter aliqd̄ humidi ac rei
entis in ea: aq̄ eni alit̄ ignē. 2° de aia. 13 magis mare: quod **T. c. 43**
Problemata. A. **z 4**

Particula

ostendit: ga valde minus ea ignes extinguit: eo qd pinguis
 ⁊ vinctuosius existit ipsa: cuius qdem signus est: qd ex salsa
 aq fit sal coagulatione facta a calido: a quo quidē per di-
 stillationē elicit oleum: qd aut hō maxime pingue ⁊ ignis
 alituum minimeq peremptiuū. ¶ Deinde [Aut.] Assi-
 gnat aliam cām di. id esse qd pori qui sunt in aq maris mi-
 nus possunt cōuenire: ⁊ respire in ipsa. sunt enim magis an-
 gusti poris alterius aque: qd aqua maris est grossior ⁊ ter-
 restrior ea que potabilis: ceu sal indicat grossius existens:
 qd ostendit: qd sicut illud qd est siccū minus bz extingue-
 re ignem: imo ipsum fm suam rōnem causat adustione:
 nedum qd ipm tollat. differēter tamē fm magis ⁊ minus:
 fm qd siccus erit propinquius calido aut remotius: am-
 plius enim siccū magis inflāmat: cum ipm sit lima ca-
 loris: vt elicitur metho. 4. ita calidum ⁊ siccum contun-
 ctim magis insunt mari: qd ostēdit eius salsedo ⁊ pingue-
 do: qd aque potabili. quare aqua maris aduritur: non autē
 que potabilis: ⁊ id 32. repetetur succincte.

2. c. 40
 ⁊ 41.

¶ Problema. XVI. Antiqua.

Propter quid a mari qdez nō euentat
 mare frigidū a fluminib⁹ aut? Aut qd
 mare qdē est in spatiosis locis: flumi-
 na autē in angustis. Aura quidē igit
 que est a mari in multis locis spargit: quare est
 imbecillis: que autē est a fluminibus coadunate
 fertur ⁊ magis potens est: propter quod ma-
 gis conuenienter videtur frigida. Aut hoc non
 est causa: sed flumina quidē frigida sunt: mare
 autē neqz frigidū neqz calidum. Fit autē aura ⁊
 euentatio calefactis ⁊ infrigidatis aquis: que-
 cunqz qdem igit hoc patiunt accrescit: accrescē-
 te autem aqua: aer qui fit fert qui est aura. Qd
 qdem igit a frigidis conueniēter euentatur: qd
 aut a vehemēter calidis euentatū infrigidat: ⁊
 fit frigidū. Flumina qdē igit frigida oia inue-
 nient aliqs vtiqz: mare autē neqz frigidū neqz ca-
 lidum vehemēter est: neqz igitur qd euentatur
 ab eo frigidus est: ppter id qd nō est frigidum:
 neqz infrigidatur velociter: ppter id qd non est
 calidum vehemēter.

¶ Noua.

Quam ob causam mane aura frigida demari
 non spirat: de fluminibus spirat? An quoniam
 mare locis patulis spatiosisqz dilatur: flumi-
 na angustissimis cōcluduntur. Aura igitur ma-
 ris per multa vastaqz spatia dispalata redditur
 imbecillis: fluminum autem vniuersa extringi-
 tur: itaqz amplius valet: ⁊ frigidiuscula merito
 occurrere potest. An causa non in eo est sed vt
 fluminū sua natura frida sunt: sic mare nec fri-
 gidum neqz calidum est. Aura autē omnisqz
 respiratio humore vel calefcente vel frigescen-
 te excuti solet: vtrum enim ex his fuerit humor
 arescit: coarescēte. Aer qui inde ortus spirat au-
 ra est: qui si a frigidis proficiscitur: frigidus me-
 rito spirat: si a valde calidis cito refrigeratur.

Flumina igitur frigidos cōperire omnes pos-
 sumus: mare autem neqz frigidum neqz cali-
 dum valde est. Itaqz nec frigidum esse id po-
 test: quod ex eo respirat: cum scilicet mare fri-
 gidum ipsuz non sit: nec cito refrigeratur: quia
 calidum valde non est.

Quare a mari nō causatur euentatio ⁊ aura frigida

estus mitigatiua sicut a fluminib⁹: cuius mo-
 tiuū est ga mare frigidū extat: qre ab eo euentatio ⁊ aura
 frigida mitigatiua sicut a fluminib⁹ deberet cari. ¶ No-
 tādū qd 26. ⁊ 30. hoc repetet: ⁊ vbi hic scribit mare: illic
 scribetur matutine: ita vt forte qd hic dī mare velle dice-
 re mane. ¶ Deinde [Aut.] Soluit duplicem assignans
 causas dicens pmo id esse quia maris locus est spatiosus
 ⁊ diffusus: sed locus fluminis est angustus ⁊ coadunatus
 inter ripas altas: ppter qd euentatio ⁊ aura que suscitāt a
 mari spargitur in partes plures: vñ imbecillis efficit: cuius
 virtus diuisa sit ibecillior vnita: sed que manat ex flumi-
 nibus coadunate fert: ⁊ nō sparsa: nō enī multū egredit
 extra ripas: cū generet ex motu aque: ⁊ aqua nō egredit
 ab eis: quare cū remaneat vnita: virtus erit potērior infri-
 gidādo: vñ merito cōueniēter magis videt frigida aura ⁊
 euentatio causata a fluminibus qd a mari: aer enim ⁊ vlr
 liquidum cum per artiora pertransit velocius mouetur.
 ¶ Deinde [Aut.] Assignat aliam cām veriozem dicens
 qd pretactū pro causa sumptū non est causa omnino: vtz
 occasio qdam: sed causa directa est qd fluminis aque sunt
 frigide: cū sint in motu qui habet in talibus: per accidens
 tamen infrigidare: vt visus est quinto: sed maris aqua nō
 est vehemēter frigida sicut aqua fluuioz: neqz vehemen-
 ter calida vt interdū calefiunt aque sole: sed est media in-
 ter ista duo lata extrema: hoc qdem premisso tanqz neces-
 sario prosequit dicens: qd aura siue euentatio accidit quā-
 do aque calefiunt: vel quādo infrigidant: tunc itaqz que-
 cunqz sunt ille aque que patiunt qd predictum: puta cale-
 factionē aut infrigidationem: accrescunt vel augmētant:
 cum aut fuerint augmētate: generat aer ab ipsis per eaz
 subtiliationem: ga aqua cum ex ea generat aer crescit in
 multiplicata analogia: ex vno enim pugillo aque generan-
 tur aeris plurimi: vt apparet secūdo de generatione ⁊ cor-
 ruptione: aer enim generatus mouet: qui auram causat ⁊
 euentationē. ¶ Notādū qd 26. vel 27. feriat ita: vbi repe-
 titur id ipm. vtrū enim vtiqz boz patiat 2c. qd sic expo-
 nat ne itez iteret qd aqua si patiatur altez pdictoz: puta
 calefactionē vel infrigidationē exarescit. i. enapozat ⁊ subti-
 liatur acgrēdo dispositiones aeris: qua exaresfacta sit aer:
 perfecte enim tunc acqrit formam aeris: quo accidēte mo-
 uetur: cuius motus est aura. hui⁹ autem aura siue euenta-
 tio facta vel fit a frigidis ags vel a calidis sufficienter: si-
 quidez a frigidis planum est qd euentatur ⁊ refrigerat me-
 rito cōuenienter: sed a calidis adhuc fit euentatio ⁊ infri-
 gidatio: quia lz tales sint valde calide cuz eo qd infrigidā-
 tur euentant: ipse enim per accidens erant calide: propter
 qd naturaliter cito reuertuntur ad suaz dispositionem fri-
 gidam: imo citius quanto magis fuerint calide infrigida-
 bunt propter victoriā sibi a suo contrario impressam: vt
 patet metho. pmo: sed aque omnium cōcauitatum ⁊ flu-
 uioz inueniunt aut calide vehemēter ppter impressio-
 nem in eis factā a calore solis aut frigide. Merito igit ab
 eis euentatio ⁊ aura frigida peruenit: sed mare vt tactum
 est neqz est calidum vehemēter neqz frigidum: non cali-
 dum: quia nō potest sui mole tanta violentē alterari: non
 frigidum ppter id qd dictū septimo. Et ideo euentatio ⁊
 aura cāta

2. c. 37.

Cap. 2.
 2. 5.

aura causata ab ipso nō erit frigida: eo q̄ ipsuz nō est vebemēter frigidū vt premissuz est: neq; etiā sit euēratio ab ipso eo q̄ infrigidet: sicut dicebat de aquis fluminum: eo q̄ nō efficiat calidū vebemēter: ex his qdē pōt sermo talr cōstringi. euēratio vel aura mitigatiua estus sit vebemēter calide vel frigide: nō maris. q̄re zc. ¶ Dubitat. qz dicit aquā a frigidityte accrescere qd nō videt: cū frigidū beat cōstringere z p̄trahere a circūferētijs ad centrū: tale autē diminutiōes z nō augmētū causat. ¶ Dicēdū q̄ aque frigidityte crescūt p̄ accidēs: eo q̄ cōtrahunt in seipsis: quib⁹ cōtractis sit augmētū z extēsiō in eis: qd. n. in ipsis calidū z subtile exhalat: vnde hinc videmus ipsas fumare: velut flūijs accidit: ex p̄uersione aeris in aquā fridityte cōden sante: q̄ itidē postea effumāt: z generat aer inde.

Problema.

XVII.

Antiqua.

Propter qd in maiorib⁹ pelagi⁹ tardi⁹ resident vnde q̄ in paruis. Aut qz ex multo motu tardius residet omne q̄ ex modico. In magnis autē pelagi⁹ plus impulsio sit q̄ in breuib⁹ nō est irrationabile tardius residere.

Nota.

Cur fluct⁹ altioris pelagi⁹ tardi⁹ desistant: q̄ breuioris. An qz res omnis serius ex motione multa q̄ pauca requiescit: estus autem magni pelagi⁹ amplior q̄ parui est: ergo nībil temere agitur si tardius quietatur.

Quare

in pelagi⁹ maiorib⁹ q̄ trib⁹ dīmēsiōib⁹ mēsurant tardius residēt vnde: z a motu gescūt q̄ in minorib⁹: cū tñ alicui videat⁹ triuz: eo q̄ vnde maior pelagoz sunt grauiorē: z grauius citius rēdit deorsuz: qd aut tale visuz est celerī gescere. ¶ Deinde Aut. Sol ut dicēs cām eē id: qz qd agit⁹ motu vebemēti tardius residet z quiescit: eo q̄ cōcitātū oppositō: s; in magnis pelagi⁹ id accidit: vebemētiō: nanq; in ipsis causat impulsio: propter loci spatio sitatem q̄ in minoribus.

Problema.

XVIII.

Antiqua.

Propter qd salsa aq̄ frigida qdem non est potabilis: calefacta autē magis sit potabilis: z calida existēs z ifrigidat⁹: Aut qz in contrarium a contrario apta nata est permutari: est autē potabile salso cōtrariū quidem: calefacta elixatur salsum: ifrigidata aut subsistit.

Nota.

Cur aqua salsa frigida bibi non potest: calida refrigerataue post q̄ calefacta est: meli⁹ potest. An propterea q̄ de contrario in contrariuz res queq; mutari solita est: aqua aut salsa dulci opposita est: z cū calefcit portio salis decoquit⁹: cū refrigerat in inum deferit z subsidet.

Quare

aqua salsa dum est frigida eēntialiter non est apta nata potari: ita vt potātes nēcitate ipsaz sitim icurrāt insatiabiles. de acci. sed cū fuerit calida redita actu magis minus male reddit⁹ potabilis: z sitr cū ifrigidat⁹ postea. ¶ Deinde Aut. Soluit dicēs: cām esse: qd aqua de cōtrario in trium est nata pmutari: qd agens diuersimode agit in ipsaz cū sit obiectū trietatis: cū alia sensibilia. oia enim bñt trietate de sensu z sensato: sed po-

tabilis est cōtraria false non potabilis: igitur cū esset prius falsa impotabilis: permutabit in trium z reddetur potabilis z falsa minus: z declarat modū quo permutat in cōtrarium dicens id fieri: qz cū aqua falsa impotabilis calefcit⁹ z digeritur digestione emphasis facta: q̄re deum infrigidata terrestre impārū qd erat falsedinis causa z impotabilitatis residet in fundo z humidū dulce aerem remanet eleuatur. Cuius signuz est quia cum fuerit decoctione digesta siue bibitione digna: fundus vasis reperiatur terreitricitate barenosa plenius. ¶ Dubitatur de eo q̄ dicitur aquā maris calefactam reddi magis potabilem seu minus male: cum plerūq; dictum sit prius: qd salsum decoctione ac calefactione reddatur amaruz z acutū vt mel ostendit. ¶ Dicēdum q̄ aqua per decoctionē rectificatur in substantia z sapore: cum enim esset turbida z spissa sit subtilis z clara: propter qd prima primi Auic. ap. pellat illos medicos turbidos qui extimauerunt q̄ in decoquēdo aquā non extat iuuamentū: dicentes eius subtile exhalare: spissumq; seculentū remanere. Sed illis dicēdum: q̄ illud qd exhalat fm Auicē. est modicum respectu eius qd remanet digestuz subtiliatuz z a partibus grossis decoquitur digestione emphatica humor cōueniens efficitur in ea z delectabilis: cū generet a calido digerēte humidum sufficēter: sapor autē p̄existens erat introductus a cōtrario. ¶ Propter rōnis aut vīnculum dissoluenduz amplius dicēdum q̄ saluz est duplex: quoddā enī cuius partes debilitatē sunt cōmixte adinuicem: z aliud cuius coheret sibi vebemēter: dictum est enim in 15° q̄ in omni falsa est aliquid dulcis vinctuosi: nunc aut salsum primuz redditur potabilis z minus amarū. Quod ostenditur: qz illud qd sequestrat terrestre siccum a dulci vinctuoso condigerēdo illud videtur fore causa minoris falsedinis z potabilitatis maioris: sed id vt dictū est facit decoctio: z tale salsum est maris de quo sermo. Salsum autē cuius humidum subtile vebemēter insertū terreo pauco grosso: propter id quod decoctione magis acquiritur sapor impotabilis ratione inflātionis q̄ rectificetur ratione sequestrationis propter cōnexionem partium: tale quidem salsum decoctione non redditur potabile: cū non fiat sequestratio humidū dulcis a terreo sicco: sed potius maior inflāmmatio z ipsius consumptio.

Salsuz q̄ duplex est.

Problema.

XIX.

Antiqua.

Propter qd aque que sunt iuxta mare vt frequēter dulces sunt sed nō salse.

Aut pp id q̄ potabiliores colate fiūt.

colat aut q̄ est iuxta mare magis.

Nota.

Cur aq̄ posite ppe mare dulces magna ex pte non salse cōperiantur. An quia percolate potu aptiores redduntur: precolari autē id melius potest: qd mari propius situm est.

Quare

accidit vt frequēter q̄ aq̄ exītes circa littora z ripas maris sūt dulces z nō salse: ppique ipsis existāt: sicut est iuenire puteū itra monasteriū qdā circa enetū mare circūdatū: in eo vō dulciori aq̄ repletuz. ¶ Deinde Aut. Soluit. d. cām esse: qz aque colate z depurate sūt potabiliores q̄ nō colate: sed aque iuxta mare exītes colant⁹ magis q̄ ples alie: pp qd dulciores redduntur nō raro. ¶ Nōn q̄ colationis hō cā pōt esse: qm cū in loco circa mare sit barena que est graui⁹ descēssua in ea nō inueniēnt cōcauitates z voragines: ita q̄ aqua intrans per poros barene angustos decolat⁹ z subtiliat⁹ dimittens

Particula

terrestreitate & grossities que cā est falsedinis cū humido aqueo pmisce. Rursus barene fm nām suā habēt attrahere feces: depurare & clarificare humida ligda: sicut indicant illi q ipsa vinū depurāt & clarificant.

C Problema. XX. **Antiqua.**

Propter qd salsa aq nō fluxibilis est: Aut qz graue qdē stabile est: salsa aut aq grauis: ppter qd & calide sole sal sarū aquaz fluxibiles sūt: habēt enī leuitatem in ipsis fm qd dominat que est fm falsedine grauitati: calidū enī leuius est. Ampli⁹ fluxibiles qdē colant per terrā: colatis aut semper maxime subsistit grossissimū & grauissimū: segregat aut leue & purū. Est enī salsum qdez graue: dulce aut leue: ppter qd sūt dulces fluxibiles. Eadē aut cā est: & ppter qd salsa aqua mota & mutata dulcior fit: leuior enim & imbecillior ppter motū fit.

Cur aq salsa pfluere neqat: An qz stabile qd graue est. Salsa aut aq grauis est: qz propter calide tantūmodo ex salis profluere possunt: habent enī sibi leuitatē: q pōdus falsuginis superat. Calidū nāqz leui⁹ est: Adde q aque pfluētes per terram nimirum percolari queūt: itaqz quantū crassius & graui⁹ est id assidue magis magisqz deferret & subsidet: quātū leui⁹ atqz sincerius id senocatur & profluit. Et enim salsum graue: ita dulce leue est: atqz ita efficitur: vt sint dulces que profluit. Hec eadez causa est: & cur aqua salsa cū mouet: mutaturqz dulcior fiat: leuior fit. n. p motū atqz sincerior reddit.

Quare aqua salsa nō est fluxialis & prāfens de vna parte ad aliā sicut aqua fluminis. **C** Deinde **[Aut.]** Soluit. d. id esse: qm illud qd graue stabile est & pmanēs est in eodē loco: sed salsa talis est aq quare grauis. Propter qd iserf pñr correlariū dicēs: & ideo de numero falsaz aquaz sole ille que calide sūt fluxibiles de loco ad locū discurretes: p leuitatē q est in eis: p quā dominatur grauitati q est in falsedine: salis enī aq est grauis pp admixtionē terrestris: bñ aut leuitas prestat eis a calido: qd est leui⁹ oī qd est: p qd & alia sūt leuia sic ēt calida. **C** Notādū q aq maris & maxie oceanī quātū est de se minime mouet: cū sit grauis suū locū obtinēs nālez: vñ qd qz enī cū fuerit extra locū suū nālē mouet ad ipm: ad quē cū puenit nālter gescit: tanq in eo i quo pssit ipsius salus & pfectio: si aut mouet p aliud ptingit: aut vti i sufflatioe: aut lūne in ei⁹ circulo decursu: quo mot⁹ causat accessius & recessus in mariū plurimis. Albumasar introductorz 3°. **C** Deinde Amplius. **[Assignat]** 2° cām qre dulces aq sūt fluxibiles. d. id ē qz colant p terrā sicut colat lisciniuz p cinerē: in qua colatura depurant: qz qd in eis est vehemētis grossitudinis & pōderositatis terrestris subsidet decozum: & qd leue ac purū remanet segregatū p se a graui terrestri: s3 salus est graue & grossum pp terrestre cōmixtus eidē: dulce vō leue & purū: & iō cōcludit dulces & calidas aquas ēē fluxibiles: & falsas & fridas pmanētes. **C** Deinde **[Ostēdit]** pñr q pp eadē cām p quā aq est fluxibilis & reddit dulcis est cā ēt pp quā aq salsa mota ex loco

suo: & mutata a sui dispōne dulcior efficit: cū ēt prius minus dulcis seu min⁹ falsa. S3 cā qre reddit dulcior ē: qm ipsa pp motū quo decolat fit ibecillior. i. subtilior: quoniam subtili ibecillitas cōmunicat: que aut est talis: est separata iam a sicco terrestri faciēte in ipsa falsedinem.

C Problema. XXI. **Antiqua.**

Propter qd in libye si foderit aliqz circa mare prius potabilis: deinde falsa fit velociter: in alijs autē locis min⁹ fit bñ. **A**trū qz primū qdē ex nō aq in loco: & digesta a terra est: quando aut dīturnū fuerit colatū mare: ppter id qd recens est facit falsedine. In alijs aut nō: habet aut multā aquā: quia non desiccāt locus.

Cur siqs in africa prope mare ifoderit: aquā principio dulcē post breui falsaz eadē cōperiet: cū ceteris in locis min⁹ id ipm eueniat. An prius loci illius aq cōcocta sub terra est: q cū diutius māserit falsior a mare trāsmisio efficit: vt q nūper pstitit: ceteris aut locis aq vñ nulla est vel plurima nulla phibere siccitate est.

Quare in regione libye seu africe de qua tactum est scdo: si quis fodiat terrā que est circa mare illius regionis aqua est potabilis & delectabilis pmo scaturiens gustui delectabilis vñqz: deinde cito post modicū reddit falsa: s3 bñ diuersitas minus cōtingit in locis alijs: aut enī potabilis diu pauerat si potabilis existerit: vel si falsa falsa vñqz. **C** Deinde **[Utz]** q. **[Soluit.]** pmo ad primā partē dicēs: cām ēē qz cū aqua pmo steterit diu in regione libye in loco & minera sua: tūc mare decoquit & digeritur a calore terre illius loci: qz quādo aqua maris longo tēpore permanerit alicubi: tūc colat & depurat ppter longitudines tēporis: in quo terra illius loci potuit agere in aquā digerēdo ipsam: ppter qd & aqua maris cū nouiter perueniat ad aliquē locū falsedine iducit in ipm: continens enī imutat cōtentū & nō ecōuerso. **C** Sciēdū q digestio falsae aque & depuratio potest merito contingere in libya: est enī locus barenosus siccus: vt visus est 12°. qui autem talis condigerit & decolat aquā maxime vt ostensum est precedenti problemate. Itidem talis locus habet modicus de aqua: propter quod duo cōtingunt sibi. i. cita alteratio aque: velox scaturitionis deperditio. ppter alterationem quidem redditur potabilis: propter vō citā deperditionē ipsius: cū vorago permaneat apta alia suspensuriens aqua implens locū a quo separat potabilis pmo falsa fit &c. **[In alijs aut.]** **[Assignat]** cām secūde partis que sit dicēs q in alijs locis vñter extra libyas nō reperitur bec diuersitas que in libya: nō est alius loco: vt vñter est dicere habēs aquā potabilem primo &c. quia aut non habet: aut si habet illa est in multa quātitate: ita vt non cito exicetur locus minere ipsius & deperdatur: ppter qd suū perueniat postea alia falsa. Idem vigesimo septimo.

C Problema. XXII. **Antiqua.**

Propter qd salem veloci⁹ liqfacit falsa aq qz potabilis: Aut qz liquefieri qdē est diuidi ab humido aut calido itranste: qre humidū oē aial esse: nō liquefaciunt aut aut que oīno non possunt ingredi: aut que ita q nō tangant. **[Utz]** aut liquefaciunt faci-

Nota de
motu aq
marine.

Aque sal
se depura
tio vñ po
tibilis ē
tingat.

Particula

qđ cum maria & flumina sint in maiori motu qđ paludes dictū est eas fore albiores marib⁹ & fluminib⁹. **¶** Deinde [Aut.] Soluit & assignat duplicē cām. 2ª ibi De lōge. Dīcēs id ptingere pp duas cās: quaz vna sumit a ppingtate visus exīte ad rez visaz. 2ª iterueniēte distātia. pma gđē: cū visus fact⁹ fuerit ppe rē visibilē: eo qđ magis pīrāt in ipsaz: & ppe qñ ipsa pmanet geta: tūc res visa vt aq reddi ta trāspārēs & puia videt eē alba: p aerē subingrediētē il lustrata. S; qñ aq mouet: cū nō ēz rectū pīendat: imo in trāsuersum magis: vt pozi nō remaneāt subalterni ad vi sionē necessarij: vt visus 11° 58°. verū trāsuersi oppositi: cū visus nō possit penetrare: iterueniēte opaco fere. Un⁹ do merus colorē nigrū causari inde in mari vel visus ait. i. iu dicat maris colorē fore nigrū. Ex quo deinceps cōcludit: qđ inde aer de longe visus pceptus apparet niger: s; de p pe videt albus. Qđ similr accidit in mari: cū enīz inspicit de ppe: percipit albi coloris eē: sed de longe apparet colo ris celestis recte ac subniger. **¶** Deinde De longe. [Assi] gnāt cām. d. qđ si visus vtiqz moueat de lōge ad rem vi sam vt aquā: ppterea qđ cōduat ex repcussioe quā acq rit: dūmodo quiescat aqua: & sic luci seu lumini cōiuncta videt alba vtiqz. nō pōt aut talis apparere cū fuerit in motu & agitatioe & si fuerit lumini cōiuncta.

Color: ma
ris niger
vī sit fm
Domez.

¶ Problema. XXIII. Antiqua.

¶ Ropter quid in pfundis pelagis vn da nō superridet: sed in paruis. **¶** Utrū quia parua lata aqua diuiditur ab ae re magis qđ multa: propter quod fran gitur percussa magis. In profundo quidez igitur multa est que mouetur: in breui autem mo dica.

¶ Noua.

¶ Cur fluctus prealti pelagi nequeāt superfran gi quēadmoduz parui. An quoniā aqua parua distrabi ab aere magis pōt: qđ multa: propterea percussa facilius frangit. At qui in alto multa: in breui pauca est: que in fluctus cōpellitur.

¶ Duins quidem sufficiens precessit expositio huiusmodi particule primo capitulo.

¶ Problema. XXV. Antiqua.

¶ Ropter quid qui sunt ad australes lo cuz saliores aquas habent. **¶** Aut pro pter id qđ mare ab austro impellit sub terram temperat.

¶ Noua.

¶ Cur loca austrū versus spectantia aquas cōti nent saliores. An ppterea qđ mare in terrā sub austro interrūpit: dulces cū salis miscentur.

¶ Quare qui inhabitāt loca meridiana versus locum vbi gñatur auster: hñt aquas marinas ma gis salias: imo amaras: qđ illi q inhabitāt loca septētrionis: aglōaria: vt mare denotat bellespōticū: & meothis maxie ceteris mariū dulcium. Sitr & aque potabiles minus dul ces circa austrū: qđ circa boreā. **¶** Deinde [Aut.] Soluit. dī. cām eē: quia mare eoz qui locū ibabitāt meridiē: ipel litur: & multiplicat motus a vēto australi q est tortuosus & inolutus: ppter qđ aqua subingredit terram amplius: & cōmiscetur cū ea: & qz vebemēter calida & sicca & sunt adu sta amara: pincto sibi humido aquoso causatur amplior falsedo amaritudini attinēs. Nō autē sic in septētrione: cū terra non in tantum aduratur: contingit.

¶ Problema. XXVI. Antiqua.

¶ Ropter quid aquarum falsa in dulci vino repletur potius qđ in pontico. **¶** Utrum quia magis habet terras dul ces: sicut & passula. **¶** Aut quia grauius

& viscosius dulce: quare minus miscetur: imi ptum aut subsistit.

¶ Noua.

¶ Cur aqua falsa vino dulci magis qđ austero supernatat. **¶** Utruz qđ dulce plus terre continet sicuti vna passa. **¶** An quia grauius & lētius dul ce est: itaqz minus miscetur: imimixtumqz resi det atqz innatat.

¶ Quare qñ aqua falsa cū vino cōmiscet dulci: maior iducit repletio extēsiō & tumor: & p pñs ven ter assumētis talē mixturā magis extēdit: qđ si vino admisceret pōtico. **¶** Propter qđ igt Jo. Mesue. cōmixtōez sal si cū dulci eē iutilē. **¶** Deinde [Utrū.] Soluit assignās du plicē cām dicēs p cām eē: qz vinū dulce magis participat terestritate qđ pōticū: qđ declarat: qñ passula q est vna parua exiccata dulcissima: est terestris amplī et qđ alia maior: qđ nō adeo terestris appet. Sed qđ est terestris nō est pfecta cōmiscibile: pp grossitiē & cōpactionē priuz: qđ autē est tale cū miscet aque false: que sitr est grossa terre stris: pfecta nō poterit fieri cōmixtio adinuicē: cū deficiat humidū & glutinatiū: quare necesse sit mixturā illā susci pere repletionē & extēsiōē quādā tumorosam. Sed pon ticū vinū nō videt eē adeo grossaz partiū & terestrium.

¶ Deinde [Aut.] Soluit assignās scdo aliā cām dicēs: id cōtingere itidez: qz vinū dulce est grauius & viscosius: qđ aut tale minus recipit cōmixtionē false aque: ita qđ pp vi scositatē suā & vinctuositatē: fere pres sue nō pñt subingre di humidū aquosus aque false. Quare cū dulci admiscet aqua falsa: stat sub eo: & ipm supnatat sicut oleū aque: sed in pōtico nō est grauitas & viscositas pdicta. **¶** Dubitat. qz dicit vinū dulce magis hñe terrā qđ pōticū: cū fm me dicos pōticus sapor sit grossioris sube qđ dulcis: id autem plus hñe de terra & graui⁹ existit qđ plus nature attinet ter re. Nō igit dulce plus pōtico participat terra: vtz potius ecōtra. **¶** Dicēdū gđē & sciendū fm medicos: qđ suba de ferēs saporē: aut est spissa terrea: aut subtilis: aut media: & vniuersusqz virtus aut est calida aut frigida seu media: siquides fuerit spissa terrea calida: tūc sapor est amarus: si frigida pōticus: & si est equalis & calida tunc dulcis & vinctuosus: parū enīz distant: qđ si subtilis & calida acutus: si quidē frigida est acerosus: & media siquidē in spissitudine & subtilitate: si calida est salisus: & si frigida stipric⁹. Tunc ad rōnē dicendū qđ loqitur fm alioz opi. qđ denotat nota solutionis vtrū. **¶** Sed ptra in eius solutione ppria indi cata per aut dicit grauius esse dulce pontico & qđ grauius terestris. **¶** Dicēdū qđ nō dicit simplr grauius: s; ad dit viscosius etiā. **¶** Vel dicendū qđ hñe magis de terra pōt esse dupliciter: aut fm veritatē: & ita pōticus amplius hñe dulci: in ipso enīz plus est cōdēlata occulta. vel fm ap parentiaz: eo qđ magis appareat distracta & quasi diuisa: & ita dulce plus pontico participat terra.

¶ Dubium.

¶ Solutio.

¶ Instantia.

¶ Solutio.

¶ Alia solutio.

¶ Problema. XXVII. Antiqua.

¶ Ropter quid omnino subsistit terre stre existens: ppius enim motus de orsus est. **¶** Utrū ppter caliditatē sicut sal: simile enim nascentie: aut propter

aliā cā m: aut enim non pp hoc: z in dulci ma-
gis nō irrationale calidissimū enīz. **Alia.**

C Sed cur omnino possit inatāre cū terrena sit:
nāq; delatio vsus deorsum est. **Utrū** ppter ca-
lorem modo salis excremento nāq; per summa
erumpenti res similis est. **Alia** causa sit. **Alia**
si non ppter ea ita fiet vel dulci innatāre minus
incredibile erit: calidissimū enim est.

Quoniam dictū est in pcedēti caplo saluz in mixtura
subsistere dulci. supnabile. n. dulce 3^a 13°.
Cōsequēter querit pblema aliud ostēdēdo vñ id ptingat
dicēs. Quare salsum totali subsistit dulci: cui⁹ subdit mo-
tū. qñ. d. nō vñ: qz vt dictū est dulce magis bz terraz: qd
aut tale pprē inest sibi vt deorsuz moueatur. **C** Deinde
l. Utrū. **S**oluit pbabl^r pus. d. cām bñ eē sumēdā ex pte
calitatis. vinū. n. dulce calidū sicut appet in sale q pp eius
caliditate bz calefacere z supnatāre: vñ qñ vinū in vzinaz
pucit videmus ipm sup oē supnatāre z ēt expumare. Et
sitr sal in sui gnōne aque supnatat ex qua pstituitur: est enīz
sitr de eo z alius calidis: ceu est de nascētia seu apate. hoc
enīz qz calm ē. iter⁹ aut p nām būoris: aut p putrefactio-
nē solū: z si mā feculēta grauis in ipso pteat: tñ pp eius
caliditate nō subsidet: s; itumescit sup ptez in qua existit.
Dicit forte vtrū qz saluz ponit a medicis calidius dulci.
C Deidel **A**ut pp. **O**stēdit qz cā qñ pōt eē alia: inuēdo
q opz de b subitl^r idagare: vtpote p cām sumptā a parte
sube a qñtatib⁹ secūdis: sicut est viscositas ptiū vinctuosi-
tas z bñ: aut fortasse b nō est cā: imo magis pus assignata.
Et merito qz illa sumit ab vna primaz qñtatū potissima
puta caliditate: qñtates enim elemētoz cū sint pme sunt
oīm effectuum cause pmarie: vt pz secundo de genera-
tione z corruptione. z quarto metho. Et ideo subdit qz in
dulci maxime nō est irrationale: imo pbabile z cōsonum
rōni: qz ipsum calidum sit causa vt dulce supnatet: cū dul-
ce sit calidum vebemēter: qd ostendit eius ad ignem con-
uersio circa amplius ea que salis.

C Problema. **XXVIII.** **Antiqua.**

Ropter quid vnde prius veniūt quā-
doq; ventis. **A**ut quia z finiūt poste-
rius: prius enim vetus quasi dissol-
uitur prius impellente vnda. **A**ccidit
autem nō ipsum prima impulsā: sed semper im-
pulsio sit a consequente. **Alia.**

Cur fluctus ante interdum veniant qz venti:
An ea de causa qua etiam postea deficiūt. **Pri-**
mus etenim status prius quasi languescit: qz
fluctus ille impulsus. **V**enit autem in terras
non ea vnda que prima impulsā est: sed id vice
pari subinde impellitur quod proximum dein-
ceps exceperit.

Reperit scdm pblema: qz etiaz fuit 12^m pblema: vt
pater. **C** Deidel **A**ut. **S**oluit. d. cām esse
vnde terminant^r z relinquunt^r posterius remanētes ven-
to: ventus enim prius absorbet^r z euanesceat: adhuc tamē
vnda cōcita mouet ab ipso: qd pōt cōringere: quoniam vna
vnda causata per ipulsionē a vēto: nō accedit mare mox
ad alium locū superueniens z euanesceat ab ipso loco: imo
semp vna vnda psequēter aliā impellit quousq; inunda-
tio ad nos perueniat vt sepe tactum est.

C Problema.

XXIX.

Antiqua.

Ropter quid vndosiores terre: solide
sūt multoties ita vebemēter: sicut ter-
re pauimētate: z vndosa qdē terra so-
lida: que nō est lōge laxa. **A**ut qz pua
barena nō de lōge extrahitur ab vnda: s; maior
magis. **Q**uēadmodūz z manu pūcere lōge nō
minimū: maxie possibile: postea multis vnda-
tis minima cadētia cōdēsan^t: vnde aut eleuare
mor⁹ pauimētāt: mouet aut non ampli⁹: pp id
qdē q nō lōgissime pōt salire ex puis vebemen-
ter pūngit: pp id aut qd multoties mouet cōti-
nuū sit: cadēte barena quousq; vtiq; coaptent^r:
pp vnda aut vltimā pauimētatur: z quiete bu-
midum conglutinat. **L**ōginqua autez sicca exi-
stens scinditur: z qd ex maioribus est lapillis z
non pauimentata.

Alia.
Cur littora fluctuosiora solida sepe efficiātur
adeo vt plane pauimētata videant^r: z vt solida
sūt: q frequētia fluctuū cōcaluerūt: ita ps remo-
tior soluta sit admodū z cedēs. **A**n ppterea q
fluct⁹ barena nō minutissima: s; maiusculā pcul
eijcit: vt z man⁹ nō qd minimū est: id maxie lon-
ge tacere pōt. **T**um ēt cū p multa z varia pmi-
scue cōquatiant^r: versenturq; ps minimoz iter
lapsa spissat: atq; cōsolidat: mox fluct⁹ residētis
motio nihil ppterea prudit: s; opprimit pau-
imētātq; **E**rgo q exigua pcul exilire nō queūt:
incidit vt ex paruulis moles coaugmentet^r: que
qm motu frequēti agitatuz est: cōtinua reddit^r:
barena. s. iterlapsante ptenni: dū cōpages cōtē-
tiōe ppetua cōsistat. **T**ū fluctu vltimo pauimē-
tat^r: z būor leniter sensimq; irrozās cōglutinet.
At ps seposita ore arida disgregat^r z findit^r: la-
pillis ēt pstat maiusculis minusq; cōplanata ē.

Quare terre q maxie z ptnue sūt vndis plene: vt lit-
toralia frequēter adeo fortiter reddunt idu-
rate solide: veluti pauimēta aulaz ex regulis pstructa: mi-
nutatis ac aq demū mixtis z demū pmissione indurata: z
vlt^r qre q terra plena vndis effici^r solida cū fuerit ppin-
qua iundatōis loco: s; illa terra q aliquātulū ē remota ab
iundatōe: ita q nō vnda qz pua: s; maxie solū possint ipz
iundare aliqñ reddi^r lapsa z discōtinua. **C** Deidel **A**ut. **S**oluit. z assignat p cāz p⁹ pris. 2° 2° 1° bil. **L**ōginq. **D**i-
cēs pma cāz bñ eē: qz barena pua nō repellit^r ad remota p
vnda: s; q maior fuerit ppellit^r ampli⁹ in qd distās: qd de-
clarat di. q sic cū manu illud qd est vebemēter puū nō p-
pucit lōge: eo q vtus ipellētis nō bz sufficiens qd cui initia-
tur: qd i oi expectit^r motu: vt visus ē 8° 5°. **I**ta z de pua ene-
nit barena: qz nō pōt vtute ipulsua iundatōis expelli: cū
nō inueniat in ea pp puitatē aliqd sufficiens cui possit initi.
Et iō postmodū pp multā z crebrā iundationē semp pue
barene cadūt i terrā z cōdēsan^t in iuicē: eo q mor⁹ vñ pti-
nue iundātis pauimētū sic cadēdo z pcutiēdo ad modūz
pstructōis pauimēti. **C** Deidel **M**ouet. **A**ssignat cāz p
tactoz mag⁹ puta qre nō pōt mobile vt barena i mag⁹ mo-

Particula

ueri: & qre iduref terra. Dicit q vnda nō pōt in amplius mouē & pū ere barenā cū sit vebemēter pua: & demū qz frequēter & diu pūuat pūdicū iundatiōis casus efficiē ter ra siue loc⁹ sup quē cadit pūnu⁹ & pūit⁹ vndiqz dōec oēs ptes pueniēter illi coaptent⁹ & pūngant⁹ adinuicē: nā cū p multa & crebrā iundatiōē multe fuerit ad ptes bas bare ne trāsmisse: aduēiēte vnda vltima: q torū i vīte pūmaz pficiē: sic de fili hō tactū ē z8° 11°. pūitūit itegre pauimen tū: qz cū ipsa aduēnerit pp gerē que iter vna iundatiōē & aliā: hūiditate ipfī⁹ pglutinat simul oēs barenas pauimē ti. ¶ Deidel Lōginqua. ¶ Cām scōe ptes assignat. d. q illa barena q p vnda fuit ad remora plecta: nō pūitūit pauimē tū: vt corp⁹ aliqđ c⁹ supficies sit solida plana: imo remāet discōtinua & nō pauimētaf eo q lapillus vī barā ex quo tale qđ oēs pauimētari pūitūit ex maiorib⁹ barenis: cū lō ge pūcianē: sūt. n. g. g. vī nō pūit pfecte coaptari adinuicē: utz pp hoc qz lapilli in remoti⁹ pūciunt⁹ qz vnda: q sua hūiditate pglutinatua pauimētat: tum pp g. g. g. g. g. qua ptes anguloz ineqles nō pūit pfecte inuicē copulari.

¶ Problema.

XXX.

Antiqua.

Propter quid maris supiora eis que sunt in profundo salfiora & calidiora: similiter autem & in puteis potabili bus superficialis salfior ea que i pro fundo: & oportebat inferius: profundius autēz salfiam. Aut quia sol & aer sursus ducit semper leuissimum ab humidis: potabilior autēz sem per lenior. magis autem agit a propinquoib⁹ locis. Quare & maria superficialib⁹ necesse qđ relinquitur salfius essera quibus sursum ductū est: qđ a quibus nihil: aut minus dulce. propter hoc autēz & calidiora superiora. Salsus enīz ca lidius est potabili: ppter qđ & aiunt qđam he racitanoz ex potabili qdez desiccato & congela to lapides fieri & terrarū: ex mari aut salem eu a porari vel nutriri.

¶ Cur supius mare salfius & calidius sit: qđ in ferius: & puteis quoqz potu idoneis pars sup na salfior sit qđ ima: qđ qđ esse econtra debuit: grauius enim quod salsum est. An quia sol & aer parre humorū leuissimā assidue derrabunt: dulcissimū aut qđ leuissimū est porissimūqz de propioribus locis hauriunt: & maris igitur & aquarū dulcium sūma vis solis exercet. Itaqz salfius id esse necesse est: qđ his residuūz extrat: vnde humor dulcis exactus est: quaz vnde vel nihil min⁹ abijt: propterea calidior quoqz pars eadem superior est. Salsum enim qđ dulce cali dius est. Quapropter quibusdam ex his qui a disciplina heracliti sunt: placet vt dulci ex aqua siccata concretaqz lapides terraqz creent: mare autē sit vnde sol exhalationes eliciat.

¶ Quare supficies maris supioris vsus pūitēs aq salfior est & calidior ea q i profundo. Et huic qđro aliō associat. d. & qre aq q est in puteis potabilib⁹ q est i supfi cie salfior aut min⁹ dulcis ea q i profundo. ¶ Deinde Et

opz. ¶ Tangit motuūz qđ. d. q aq exis in pfundo sit sal fior & calidior: eo q pfunditas videt eē magis cā salfedi nis: pp maiore cōmixtiōē pūit⁹ terrestrū aduīta: cum aquosis: q est cā salfedinis vt appet & videbit. ¶ Deinde ¶ Aut. ¶ Soluit: & p ad pūā qōne. d. pus cām eē: qm sol cuz alyis stellis calefaciēs & aer circūstās ab ipso calefact⁹ cōti nue illud qđ ē subtile aerēū & leue exbit & defert sursus in locū leniū: s; illa ps q est potabilis & dulcis ē semp lenior: & iō magis pōt exbi a loco ppingori qđ a remoto: talis aut est loc⁹ supior & nō iferior. qre zc. Un pcludit itēū. d. & iō cū maior fiat educio & exhalatio a loco supiori & potabili opz illō qđ derelinqt eē salfius magis: aut saltē min⁹ dulce & potabile: qđ illud a quo nihil educit. Propter hoc cōclu dēdo assignat cām scōo qđrit aduincti. d. q iō loca supiora aque sūt calidiora qđ iferiora: pp actionē solis & aeris: q fa cit exhalationē humidi leuis subtilis: qre relicū fuit ter restre grossius calidū qđ est cā salfedinis: qm salfius est cali dius respectu corporis aialis: & nō relatiōe puerfionis ad ignē. & 7. dictū est q sit potabile vel dulce. Propter qđ in fert correlariū. d. supficialia sūt calidiora his q sūt in pro fundo: iō aliq de numero heraclitiūz dicūt cū dulce desic cat & coagulat ex ipso fieri lapides & terrā durā nō hntes saporē itensos: pp nō eē calin supexcedēs: s; ex illo qđ a mari euaporat dixerūt salē gūari pp ei⁹ caliditate: que hu miditate cōmifcet terrestritati & decoquit. ¶ Dubitatur qz nō videt supficialia maris eē calidiora & sūl q puteoz: & in hyeme potissime saltē: eo q pp friditate pūitētis ifri gidabunt vt corpōz alia. ¶ Ddū q supiora maris & pu teoz semp sūt calidiora pfundiorib⁹: estate qđ pp cali diratē solis & pp hūidū aerēū calidū vncuosus: qđ eleuat ad supficialia aque hūide. Hyeme aut pp friditatē pūitē tis pstringētis & exprimētis hūidū aerēū calidū viscosum ad pte supficialē faciētis exhalare: pp qđ aquas videmus maturino tpe hyemali maxie effumare. Effumatio. n. ois causat a calido: qđ ēt sciūt piscatores & naute hyemali tpe in vaporib⁹ nauigātes. Sic igit appet solo qđrit: s; n. frigi dum pūitētis p se ifrigidet: p accidēs tū calefacit.

¶ Problema.

XXXI.

Antiqua.

Propter quid maris que sūt prope terrā magis dulcia sūt. Aut qz in motu ma gis sunt: motū aut salsum dulcius sit. Aut qz in pfundo salfior est aqua: que aut prope terras nun⁹ sunt pfunda: propter qđ & pfunda salfa sunt & non similiter dulcia. Nec aut causa: quia grane existens salsum fertur ma gis in profundum.

¶ Cur maris ps terre prima dulcior est. An qz frequēti⁹ mouet. Salsus at hūor: cū mouet dul cior reddit. An qm aq in pfundo sal fior est: mi nus aut alta q prime terrā est. Quāobz q statiz a terra pūitūit altitudine descendit: salfa est: nec dulcedinis rātūdez reddere pōt. Cui⁹ rei cā est: q salfa suo pōdere in inuium poti⁹ deferant.

¶ Quare ptes maris q sūt iuxta terras vbi expargunt circa littora min⁹ salfe sūt: q ille q sūt in me dio vī pfundo maris. ¶ Deidel Aut qz. ¶ Soluit assignās duplices cām. 2⁹ ibi. ¶ Dices cām eē: qm ptes aquarū iuxta terrā exūitū fūt in maiori motu: pp locū latū & sup ficialē i quē pūit spargit: pp reficiētā quā nō hnt ab alyis ptrib⁹: quaz: q ille q sūt circa mediū: qđ at mouet ē min⁹ salfius qđ illud qđ gescit: imo salfius reddit min⁹ salsum: eo

quod partes terre per motum tendunt deorsum et subtiles leuissime retinentur ab euaporatiōe per cōmixtiōem humiditatis aquose facta a motu. ¶ Deidel Aut. ¶ Assignat alias cām dices eas fore: quā in medio pfundi falsior existit aqua: si relinquat nāe sue falsedinis: s3 loca quae sunt circa frigida et litus minus sunt profunda: cā vō quae loca quae sunt circa profundus sunt falsa et non eodē modo dulcia vel min⁹ falsa: sicut illa quae sunt iuxta littoralia: quia falsus cum sit graue et terrestre plus deserit in pfundū: quā illud quod est min⁹ falsus vel dulcis. ¶ Notādū quod in falso sunt duo puta caliditas qua sursum h3 puebi: et iō dictū est. 27. vtrū. ppter caliditatem sicut sal est: et terrestrius in eo qua petit inferiora.

¶ Problema.

XXXII.

Antiqua.

Ropter quid mare solum aquarū vritur: potabiles autem et flumiales non? Atruz quia terrā multā habet: declarat aut sal: Aut quia pinguis: declarat autē quod in sale subsistēs oleum.

¶ Noua.

¶ Cur mare solum oīum aquarū deuri potest: non enim pluit: non fluitalis non aliqua potu idonea? Atrum quia multum continet terre: quod salis argumento ipsius constat. An quoniam pinguiusculum est: quod oleum demonstrat quod in sale resudetur.

¶ Repetit

15. m. quae maris aqua falsa iter ceteras aquas adurit: s3 alie aque non potabiles: quaecumque sint ille et fluxibiles non cōburunt. ¶ Deidel Vtrū. ¶ Soluit dupl'r. d. p. cām quia aqua maris h3 multū de terrestreitate mixta cum humido aereo: cui signū quod sal ex ea constituit: quod aut est tale cōbustibile existit: vñ est videre plures vltra montanorū terra vñ pro lignis dicta corbe. vñctuositas. n. qdā et radii repiunt in ipsa: vñ et tegule istāmanē in cōbustionib⁹ domorū quāq3. ¶ Deindel Aut. ¶ Assignat alia causam. d. id euenire: quia terra pdicta est pinguis: quod ostēditur: quā ex sale quod ex aqua constituit falsa aliquā subsistit oleus arte coextractū: quod autē tale cōbustibile magis: aqua g magis cōburit maris quā potabilis et maxie meridiana.

¶ Problema.

XXXIII.

Antiqua.

Ropter quid in paludib⁹ arena non fit aut min⁹ quā in mari et fluminib⁹? Aut quia in mari lapides fiunt: et terra exurit maxime: arena autem est lapis diuisus in paruas et minimas partes: diuiditur ppter percussionē vndarū. In paludib⁹ aut non fiunt similiter lapides puri: neq3 franguntur sicut ppter id quod non fiunt vnde sicut in fluminibus autem magis: quia terrā quod deorsum ferūt lapides: aut percussionē frangunt.

¶ Noua.

¶ Cur lacus arenam vel nullam faciat: vel min⁹ quā mare et fluius? An quia saxa in mari consistunt: et terra deusta maxime est: arena autem saxum in parua minimaq3 perfractum est: quod ita fluctuum frangitur. At in lacum saxa non ita fluctuant pura sinceraq3: neq3 frangi itidem possunt: eo quod fluctus non pari modo excitant. Sed in fluuijs cōficiat arenā potius dixerim quā terrā h3 dtrabūt: saxaq3 suo fractu pfragūt.

Quare

in paludib⁹ non gñat arena sicut in mari: vel posito quod in eis generet: min⁹ est quā in fluminib⁹: et maxie adhuc quā in mari: nisi fortassis flumina stagnēt in paludes vel ēt maria. ¶ Deidel Aut quia. ¶ Soluit. et pmo assignat cām quae in mari maxie fiunt arene. et quae minime in paludib⁹. 3. quae in fluminib⁹ medio mō. scōa ibi ¶ In paludib⁹. 13. ibi ¶ Quare in fluminib⁹. ¶ Dicit igitur cām eē pmi: quā in mari gñant lapides per caliditatem et siccitatem hūidū coagulātē: in ipso. n. terra fundi cōburit pcpue: quod aut adeo cōburit: per siccitatem hūidū pglutinātis maxime in ptes sequestrat puas: et hec est arena. s. lapis diuisus in minimas ptes. Ad cui⁹ quod diuisionē opat pmissio fortis et frequēs cāta ab vndis. ¶ Deindel In paludib⁹. ¶ Assignat cām quae in paludib⁹ non fiat arena eodē mō sicut in mari. d. cām eē quia in paludib⁹ non gñant lapides puri: a quibus totalr hūidū lutosus sit expressus: sicut in mari: imo lapides quod in eis gñant hnt hūidū viscosus multū admixtū cum terrestreitate. Itides non pcutiunt cōtinue et fortiter in paludib⁹ sicut in mari: eo quod aque ipsorū non mouent neq3 a ventis per cānas et alia ptegentia: nec a luna sicut maria hnt: aut de se ceu flumina: et iō lapides non fiunt in eis per bec duo et non frangunt in ptes minimas: et p pñs non fit in eis arena: cū ipsa fiat ex diuisione illoz lapidū. Ampli⁹ vt vtr est dicere rarissime fiunt lapides in paludib⁹: cū in eis sit defectus calidi in duritiē lapideā hūidū lutosus coagulantis et sicut frigidi cōgelātis. ¶ Deindel Quare in fluminibus. ¶ Ostēdit quō fiat arena in fluminib⁹. d. quod in fluminibus lapides sepius cōtingunt quā in paludib⁹: et min⁹ super ple quā in mari: quā eoz motus non est ita diuersus et vehemens sicut maris: neq3 in eis est tāta caliditas vt eius: sed in fluminib⁹ fiunt: eo quod ipsa suo trāitu pino et velociori deportat illud quod est terrestre non pfecte iduratum ante seita quod terra h3 recedēte illud quod est induratum et petrificatū remāct in fundo: et quia vehemēter aut frequēter pcutit ab vndis fragit in ptes minimas vñ gñat arena.

¶ Problema.

XXXIII.

Antiqua.

Ropter quid quā palus aut oficit: aut sicca fit: vñ frumētū in cāpo magis? Atrū quia hūidū quod est in palude exhalat et vaporatiōe calefacit aerē: quae min⁹ et ibecilliorē facit glacies quā in pfundis: et paludestrib⁹ locis. Aut ex terra sic dī frigora incipiunt et latent ingrediētia. Sicca igitur existēte palude: per multū locū frigiditatis plus cadens pge lat et adurit magis. In talib⁹ aut regionibus frigora deorsum fiunt quēadmodū et videt. Amplius terra calida byeme: s3 per aquosum eē in frigidatum est superficiale calidus quod est in terra: humidum enim neq3 ita longa est: quod non in frigidatur propter conuenientem caliditatem in humidis: neq3 ita parum quod nihil potest: propter id quod infusa est terra: vt igitur propter in frigationē ipsius accidit in glacie ambulare et habitare.

¶ Noua.

¶ Quā ob cām cū lacus vñ deminuit vñ exiccatus ē: frumētū in cāpo acri⁹ gelu deurit. Atruz quod humior lac⁹ aerē suo vapore tepescit: vt minus atq3 ibecilli⁹ cōgelescat: quā locis palustrib⁹ et cauis. An de terra vt vulgo dicit frigus inci-

Particula

piat et subeat sensim: lacu igitur absumpto frigus per terre spatia ampliora pleni⁹ innadens gelu instringit deuritq; amplius. Locis autem canis atq; palustribus frigora de imis aspirat: quod etiam vulgo creditur: et q̄q; terra caleat tempore hyberno: tamen quia humida est: calor per summa insidens refrigeratur: et perit. Hu moren⁹ nec adeo procul est ut refrigerari caloris interioris beneficio nequeat: nec adeo paucus ut nihil valeat: madet enim terra vbertim. Sit igitur eo ipso congelescente: ut quasi super glaciem et ambuletur: et habitetur.

Quare cū aqua paludis deficit: eo q̄ subintrat viscerum terre aut exhalatione cāta a calido cōburit et destruit in cāpo maxime frumētū et ois seges coexistēs pprie. **¶** Deinde **Urrū.** **¶** Soluit. et assignat triplicē cām. 2^a ibi **Aut.** 3^a ibi **Amplius.** **¶** Dat igit cām sumptā ex pre siccitatis causate a caliditate. d. id esse: eo q̄ humiditas paludosa aquatica exhalat in vaporē et fumos calefacientes aerem: quo accidente calefiunt et elixant segetes: eo q̄ predicti vapores siue fumi ab aqua paludosa resoluti: minorē et debiliorē causant frigiditatem q̄ sit frigiditas aque latitantis in pfundis locis aquarū et locis paludosis dispersis: imo vapor h̄s fumosus eleuatus in aerem est calidus cōparatione sui cū erat in pfundis stagnorū aut in paludibus. **¶** Notandū modū cōbustionis segetū hoc ptingere modo: q̄ vapor fumosus nāliter frigidus eleuatur calore cōtinētis calefactus: qui ad segetes perueniēs calefaciens eas poros subintrat. Et q̄ dictū est ipsum fore naturaliter frigidū reuertit ad eius nām frigidā: magisq; infrigidās q̄ si pmo fuisset frigidus: ppter magis penetrare: et victoriam sui cōtrary: subita etiā permutatiōe causata. **¶** Deinde **Aut.** **¶** Assignat aliam cām. d. id cōtingere itidem: q̄ frigiditas incipit a terra ut cōter dicitur et latenter penetrat per terre superficie: et maxime quia illud qd erat calidū in ipsa cōgregat in viscerib⁹ eius. Et ideo si paludis aqua ericetur ad longā distantia: que frigiditatē terre obtundit: tunc ipsa cōcidens in locum vbi erat aqua coauegitur: qua angmētata: aduritur et destruitur frumētus amplius: frigidum enim per accidens aut metaphorice habet exurere: qd potest merito cōtingere frumēto vel segeti circa paludem existentē: eo q̄ in talibus locis frigiditas magis tendit deorsum vt est experiri ppter cōcauitatem loci: h̄s siquidez dupliciter potest frumētum ptingere: aut quia ab aqua vapor exhalabat: qui frigiditatē terre obrūdebat et locū campī calefaciebat: frigidum enī cōtinēs paludis facit exhalare calidum ipsius exprimēdo: ppter qd cōtingit eas frigiditate vehemēti effumare: aut aqua deficiente subingreditur frigiditas serpendo inter duas terre superficies: cū sit porosa vnde cōgelat et destruit radicē frumētī et alterius segetis. **¶** Deinde **Amplius.** **¶** Assignat aliam causam. d. q̄ hoc etiā potest cōtingere: quoniā terra est in hyeme calida s̄m partes eius intrinsecas centrales: 3^a dictū sit mox frigiditatē ab ipsa incipere. Qd quidem est quantū ad partes eius superficiales: et id est qd subdit: q̄ propter aquositatē aqueam que est primū frigidorū: calidum qd erat in superficie terre infrigidatū est: cum illic vigeat humidus aqueus: pars enim terre paludose aliqua non est adeo elōgata et distans facta a superficie terre paludis eius centro appropinquādo: q̄ nō possit infrigidari: ppter qd caliditas cōcidit cum humido aqueo: qd mox habet infrigidare: neq; etiam ita parum est ab eis elongata que sunt

circa paludis centralia: quin nihil possit ifrigidatione operari. Vel melius: neq; ita perfecta est elōgatio a pretacta terre superficie: quin possit terra h̄s hyeme versus centralia calefieri: eo q̄ ipsa infusa est superius humido quodā superficiali obtundente poros et calidū interius cōcludendo: quo egrediente mox in cōtinens frigidum sibi oppositum vegetabilia corripit adustione. Et ideo concludit q̄ ppter ifrigidationē quā acquirit ab humido pretacto cōtingit ambulantes secus paludes in glacie siue frigiditate ire et pmanere: vnde nō solum frumentū et segetes accidunt aduri: verū etiā pretactos itinerantes ledi.

¶ Problema.

XXXV.

Antiqua.

¶ Propter quid mare salsum et amarum est? Aut quia in mari plures sunt humores vel saporēs: et enim amarum et salsum simul videtur.

Antiqua.

¶ Cur mare simul salsum et amarum est? An plures esse in mari saporēs nil prohibeat: quippe cum genus salsum amaro cōiungi esseq; simul latissime pateat.

Quare

mare salsum est et amarum ē. **¶** Deinde **Aut** q̄. **¶** Soluit. d. cām esse: q̄ in mari existūt plures humores siue saporēs: qui ex humorib⁹ sic passis causant: vt patet in de sensu et sensato: huiusmodi aut sunt sal si et amari: ppter quos mare dicitur sibi eis cōmixtis salsum et amarum quādoq;. **¶** Notandū est q̄ Aristot. intellectus audit mare fore salsum et amarum propter saporēs id est ppter causas falsedinis et amaritudinis tactas scōdo quarte et mox tanget. Dico aut ita: quoniā series Aristot. superficietenus audita videtur incidere in positionē illorum secundū meta. qui dicebāt mare ideo fore salsum: eo q̄ calore solis eleuatur est exhalatione dulce potabile qd inerat mari: remanēte terrestri falsificato: qd postea percipitur gustu: cum nō perpenderetur antea: qd impugnatur cū tātu reuertat de aqua dulci ad mare per flumina et paludes: quātū euaporauit: quare oporteret dulce permanere. Vero vō falsedinis assignata causa existit: quia duplex est exhalatio siue vapor: vapor enim vnus est duo vapores puta humidus et siccus: vapor quidem subtilis humidus eleuatur ex mari propter caliditatem solis et stellarū. vapor siccus terrestris remanet dispersus in aqua maris: qui quidem est falsedinis et amaritudinis causa: cuz sit indigestus: et tale salsum est vel amarū qd ex cibo declaratur digesto: subtili enim dulci qd est in cibo ad mēbra transmissio: remanet substantia grossa adhuc indigesta: vt visus est quarto secūdo. cuz igitur remanet vapor terrestris siccus in substantia maris: ex frigiditate aque circumstans expellitur ad ipsū frigiditas: que quidē expulsa vrit partes eius: quibus adustis salsum acquirūt saporē: sal enī est species terre cōbuste quedā 4^a metheo. et ideo frigidus liquens vaporē predictū excedat: tunc nō cōdensatur vapor ille in salem: sed efficitur vt cinis: et tunc sapor acquiritur aque amarus: qd signus denotat: q̄ sudor et vrina supfluitates alimentorū efficiunt salse: cū calor agat excellens in ipsas: q̄ si excellentior efficitur incineratio illa eius sapor humido cōmixto redditur amarus: qd si adhuc peramplius aduratur sapor consurgit acutus.

¶ Problema. XXXVI. Antiqua. **¶** Propter quid que sunt in mari teste et lapides rotundi fiunt? Aut quia simili⁹ liter circumfracta vltima in rotundam figuram

Modus
cōburēt
segetes.

Capitulum

Elapso
repleto

2. 4. 6.

figurā euentū: huius enī vltimū simile. **A**dare aut oia mouens similr circūfrangit. **N**oua. **C**ur lapides ⁊ teste in mari rotūda reddant? **A**n qz externa cōpari adēmpri circūfracta i ro- tūda se colligūt specie: hec enī sola fili extremo claudit. **A**dare aut quoquo versus agitādo pa- riter circūundiqz frangit: atqz obtundit.

Quare teste aialius expanguius gūatorz in mari sicut malocostratorz ⁊ maxime ostrocadenioz vt plurimū tēdūt ad rotūditatē sphericā vel colūnarē: ⁊ silt- lide lapides gūati formā rotūdā acgrūt. **C** Deidel Aut. **S**oluit ol. cām eē: qz teste pfate ⁊ lapides acgrūt figuram rotūdā: aut illi pxiā: eo qz extrema eoz circūfrangunt ꝑcussa ab aqua vndiqz: id aut pōt in mari bñ ptingere: cū ipsuz qst circulari moueat motu: ppter agitationē vnda- rū a vētis ⁊ fluxuū accessus ⁊ recessus prundit ⁊ circūfrā- git vndiqz testas ⁊ lapides oēs vt in rotūditatē pueniant: ad B etiā operat siccitas ꝑbens vndiqz ex circūferentis ad cētū: vtz in locis siccioribz lapides vtpurimū sūt ro- tundi. **I**n testis aut rotunditas operat ad maiorem capa- citatem aialis: ⁊ ipsius tutelam ampliozem.

C Problema. XXXVII. Antiqua.

Ropter qd alicubi figs fodiat circa mare: primo qdē potabilis est aqua: deide salsa sit. **A**ut qz eiusdē maris colati sup terrā aqua. **C**ōueniēter igit prima dulcis est: leuior. n. est dulcis salsa: ⁊ ma- re hz aliqd dulcis: qd mixtū terre magis supna- tar. **S**alsa aut ppter grauitatē: ⁊ ppter icisūnz eē deorsuz ferē. **S**ine igit ita fm venas ex terra fluit in mare dulcis aqua: merito vtiqz in supfi- cie erit maris: aut miscet ipsi. **A**prius autē poris posterior p multitudine salsa vincens hoc totū facit. **A**ccidit aut oppilatis superioribus poris aliam viā querere supfluens. **A**pertis aut hoc totū ferē sicut in venis corporis. **N**oua.

Quāobrem nōnūqz siquis circa mare info- diat: aqua dulcis principio emanet: post vō sal- sa efficiatur? **A**n propterea mare ipsuz dulcem illum humorem sub terra transmittit ꝑcolatqz: merito principio dulcis est: leuior enim dulcis qz salus est. **I**taqz pxiōr occurrit: ⁊ mare dul- cis aliquid humoris in se hz: qd terre pmixtum facilius innatare potest. **S**alsum vō qm ⁊ gra- uius est ⁊ aptius est ad secandū in imuz defer- tur. **S**ine igit ita est: sine per venas ex conti- nente in mare dulcis profluat humor: nō inerti- to per maris summa extare possit: qua se cuz eo cōmittat. **E**rgo meatibz postea patefactis: hu- mor salus copie sue ratione vincendo: saltug- ne totam afficit aquā. **A**ccidit enim vt superis obseptis meatibus: fluuiuz salis humoris iter aliud faciat: cōtraqz patefactis totū istuc pfera- tur. qūo in corporis venis fieri nouimus.

Repetit 21^m. **C** Deidel Aut. **S**oluit. d. cāz vnā eē. p qz illa q p potabilis scaturit aqua ex ipso: met est mari ad locū quo facta est fouea ꝑ decolationē a terra deriuata ꝑ quā potabilitatē acqsiuit: ⁊ merito pus in locū scaturies ē dulcis: eo q est subtilis ⁊ aerea: cum sit dulcis: ipsa nāqz subtilior est salsa: qd pōt ptingē: qm i ma- ri est aliqd dulce ⁊ aerēū in se: qd cū fuerit admixtū falso terrestri supnatat ipsi ꝑ leuitatē: s3 aq falsa ppter pōde- rositatē: ac qz hz icidē ⁊ diuidē pres maris: tēdit deorsum vsus pfundū: dulci supeminēt. **E**t iō ꝑcludit. d. si itaqz ē q dulcis aq ⁊ potabilis fluit ꝑvenas terre ad locū maris: p dūgnū est q illa q fuerit in superficie maris supiori sit dul- cis: cū nōdū recepit pmixtionē cuz aq maris. **C** Deinde Aut. **A**ssignat aliā cām. d. id eē: qz aq potabilis ꝑiungit aq maris: mō si accidat qz porz aq potabilis apianē poste- ri⁹ vsus aliā extremitatē supiorē: ita q aq potabilis possit exire ꝑ illos poros vt meat⁹: tūc aq falsa superas sui mul- titudine aquā potabile illic inuētā reddit totā falsā: ita q totū efficiet salus vt erat pus: s3 si hz porz supiores ⁊ po- stremi opianē: aq mari supabūdās tētat inuenire sibi aliā viā ꝑ quā possit egredi: nec miscet cuz dulci: cū ipsa quie- scat superius ppter clausione poroz nō cedēs falsē: si aut porz apianē supius: tūc aq potabilis ⁊ marina cōmiscenē: ⁊ totū cōmixtū deferē ꝑ illos poros: nā in hoc ita ptingit: sicut accidit venis corporis: qz cum aperim⁹: tūc quicquid est in eis egredit: siue sit san. siue alius humor aut spūs.

C Problema. XXXVIII. Antiqua.

Ropter qd mare exis grauius pota- bili aqua magis est bene ꝑspectibile? **A**trū qz pinguius: oleū aut diffusum facit magis bene ꝑspectibile: habens enim pinguedinē in se merito magis bene ꝑspe- ctibile est. **A**nt non est leuius est ⁊ bene ꝑspecti- bilius: ipsum enim oleum leuius est aqua: be- ne ꝑspectibilis aut nō. **A**nt non bene ꝑspe- ctibilis est: s3 videt. **P**otabilis enī aqua a ter- ra aut a fluxibus est: fons autem emittit ⁊ cum aqua terram: quare in eo qd non puri sunt flu- xus ducit terrā ⁊ limū. **H**ec igitur est causa esse minus ꝑspectibilem. **N**oua.

Cur mare cū grau⁹ qz aqua potū idonea sit: clarius atqz ꝑspectius est? **A**trū qz pinguius est. nā si oleum affusum efficere pōt: vt melius per aquā incernere sit: merito cū ipsuz mare in se pinguis aliqd habeat: ꝑspectius ⁊ dilucid⁹ sit: ipsum enim oleum aqua leuius est: qzuis nō ꝑspectius. **A**n mare non ꝑspectius est: sed esse tale videtur. **Q**uippe cuz aqua dulcis aut fon- tis: aut fluminis sit: fons suā aquā non sine ter- ra emittit: vt purissima esse nequeat: flumē ruz terrā: tū feces secū detrahat. **C**ausa igit bec sit: cur dulcis minus ꝑperlucida appareat.

Repetit 8^m ⁊ p3. **C** Deidel Utrū. **S**oluit triplic. d. p extimatiue cāz eē: qz aq maris est piguis: qd at pingue diffusuz ⁊ supnatās reddit cā ꝑspectibilem amplius a visu cu oñdit oleū sup aliqd ligdoz effusum: cū at hz piguedo nō regiat in dulci ꝑspectibilior tpa erit marina. **C** Deidel Aut. **A**ssignat cām oppositā nō eē vt **P**roblemata. **A**.

Aqua vna eē false iu ꝑcedere cū quodlibet subtile ꝑcedat crassū ⁊ ꝑceder sum.

Aque ma- rinae huius- modi ducit

Particula

pspectu ē qz oē leue supnabile z effluxibile sit bñ pspe-
ctibile: qz oleū appet leui? aqua: supnatat ei: nō tñ magis
est spectabile aq. ¶ Deidel Aut. Dar 3° cām cōpletas. o.
qz maris aq fm vitatē nō est amplius pspectibilis: z visu
ei? diaphanitate pmeabilis qz potabilis: s3 solū videt: cū
tñ nō sit: cur? qdē apparētia cā existit: qz potabilis aut sca-
turit a terra sicut fontū z puteoz: vñ a fluminib? puenit:
nūc at in hā aqua pp ipetuz scaturitionis terra cōmiscet
aque: z eodē mō in aqua est fluminū ppter motuz eius z
terrestreitātē quā dissoluit: ppter qd fluxus hā aquaz nō
sūt simplices sed cōmixti cū terra z tenacitate limosa qz
mouet: oz itaqz hāc eē cām sufficiētē: qre maris aq pspe-
ctibilior est aqua potabili z si sit grauior ea: z id iterum.

C Problema. XXXIX. **Antiqua.**

Propter qd natates in mari euacuati
sunt: si enī qz laborant: z currētes ve-
hemēti labore laborāt z nō euacuāt:

Aut qz non oīs labor facit euacuatio-
nē: s3 q nō facit dissolutionē: p̄seueratio at i ma-
ri: z oīno vñ corrosiones facē z vacuatos: calē
enī est z siccus vapor q ab ipso est. ¶ Noua.

Qua de causa qui mari natant ventre salubri-
ter euacuāt: haud enī qz laborant: nā qui cur-
riculo eunt vehemētius elaborant: sed tñ nō ita
euacuāt. An non oīs labor id faciat: sed solus
qui nullā dat causam tabescendi intestinorū: ma-
ris aut mora vel oīno edaciōrē z ventris inani-
tate adustiozē hominem reddi videmus: est
etenim vapor maris calidus z siccus.

Quare laborātes natādo in mari euacuāt: soluunt
enī vētres eoz z euomūt: vel meli? euacuāt
facta resolutione i sensibili p̄ poros cutis: z remouet de in-
de rīssionē cauillōsaz: ac si. d. nō pōt dici qz b̄ interueniat
pp laborē seu fatigā: qz plures vehemēter fatigati: nō tñ
vñ bi euacuāt: ceu fecātes vel terētes. ¶ Deindel Aut.]
Solut. d. cāz eē: qm nō glibet labor seu fatiga causat ina-
nitionē p̄positā: quā sigdē causat ille: cui non associatur
dissolutio manifesta. s. sed occulta: in q̄ nihil occulte supfi-
cietenus defluit apparēter: qd accidit cū qz morā in mari
p̄bit longiorē: qz ipsa videt oīfaria inducere corrosiones
z mordicationes circa corporis supficiē: quare p̄tigit hos
reddi supinātos ad modū tabidoz: qd accidit ppter va-
porē calidū z siccū adultū a mari resolutū. occurrit enī
natātī cū ei? nitrositate baurachia: qd nō accidit alia etiā
fortiori fatigatione vexatis. ¶ Notandū qz l3 huius vapor
babeat indurare z exasperare rōne partis cuiusdā stipti-
ce q̄ est in eo: ppter tñ quandā p̄tē illius subtilē calidam
subintrat: resoluūt z euacuat amplius qz alius labor.

C Problema. XL. **Antiqua.**

Propter qd oīs palus potabilis exis
lauat z purgat indumēta. Lauat qdē
enim dulce: purgat autē amara: simul
at nō est possibile hēc hec. Aut nō i eo

qd amara ē nō purgat: s3 viscositas purgatiū.
Propter qd z vinctuosa: z q̄cūqz vinctuosa ra-
lia sunt: quare z amaroz quecūqz hoc partici-
pant. In paludibus autē sic accidit: hoc quod
vinctuose potētie: amara quidē adustuz est: ma-

net autē pingue z viscosum. Hoc autē purgat:
lauat autem porabilis ipsius. ¶ Noua.

Cur lacus pesa qui potu idoneus est: lauāt si-
mul z purgat vestimēta. Humor enī dulcis la-
uare pōt: amarus purgare atqz abstergere: que-
quidē haberi simul nō possunt. An nullus hu-
mor vestimēta suo amaroze possit purgare: sed
lentore tantūmodo: quāobzē trunculi: z q̄cūqz
mucosa vñ abstersoziam obtinent. Igitur z
amara que ferme lentescūt purgare queunt: ce-
tera nequeūt. In hoc autem lacu accidit vñ ni-
trose virtutis amara totum densum sit: pingue
z lentum remaneat. Hoc igit abstergit z pur-
gat. Lauat autē suo dulci humore.

Quare cuiuslibet paludis aqua potabilis lauāt z pur-
gat idumēta: z vñ pānos opurat sordib?. Est
at lauare aliqd sordidū remouere ab illo: defacili tollitur
z sufficiētētenus existit: s3 purgare est sordiduz remouere:
qd iterius latet poris ipilatū vehemēter. ¶ Deindel La-
uat.] Tāgit motiū suū. ac si. d. nō vñ qz illud qd lauāt est
dulce: qd at purgat amara: cū actus sit fortior: sed vñm z
idē nō potest esse simul dulce z amara: qd autē purgat est
amara: cum sint duo saporē oppositi. de sensu z sensato.
cum igitur aqua potabilis attineat dulcedini nō erit ama-
ra: cū non sit ea potabilis. ¶ Deindel Aut.] Solut z p̄us
ostendit per quam viā amara babeat purgare. d. qz ama-
rū nō h3 purgare rōne qua est amara: z supercedit negati-
ua: cū sit parū siccāz terrestriuz: sed id h3 purgare eo qz
in ipso reperit vinctuositas quedā viscosa que adheret po-
ris: ex qbus opz sordiciē remouere: oīa nāqz vinctuosa vi-
scositate purgatiua participāt: z iō amara q̄cūqz p̄cipāt
viscositate huius purgāt idumēta. Et merito: qm amarum
cum sit grosse partis poros latificabit: quos viscosus pote-
rit tandē melius subintrare: z sordidū educere: ppter qd
amara facit sanguinē emanare: qd nō tñ agit acutū. De
sue de simplici. in paludibus adaptat qd dictuz est. p̄posi-
to: monstrando modū per quē aqua paludis lauet z pur-
get idumēta: dicens qz eodē modo p̄tingit in palude aliq:
qz in ipsa sūt qdā vtutes z sube nitrose saluginose. Et qd
istaz magis est adustū ē amara: cū q̄ etiā pigue z vinctuo-
suz s3 aliā subaz remanet: z pp b̄ purgat adherēdo z sub-
itrādo: vñ sit vidē saponē qz sorditiē pānoz p̄optime ex-
purgat: fore vinctuosuz viscosuz: sicut p3 p̄ spumā: que ei?
lotura causat. Lōponit. n. ex oleo z cinerib? subamaris si-
pitib? fabaz z alumine cū calce. Sic itaqz p3 qd purget
paludis aq: sed lauāt in eo qz potabilis dulcedini attinēs:
subtilis. n. exis: vt de m̄ ē: celerit? penetrās secū alia educit.

C Problema. Ultimū. **Antiqua.**

Propter quid tranquillū mare album
videt: qd at deorsuz fert nigrū. Aut
quia qd minus videt nigrū magis
videt: minus aut videtur id qd mo-
uet eo qd quiescit. Aut qz transparens qdema-
l bñ: nō aut transparens nigrū: minus aut trans-
paret quod mouetur. ¶ Noua.

Cur maris vndabundi qd defistit albicat: qd
puoluūt nigricat. An qz qd minus cernimus ni-
grū id esse videt: minus at cernimus qd mo-
uetur

Quid ac-
cidat natā-
tibus.

uenerit q̄ q̄ quiescit. An qm̄ cadet q̄ transpi-
citur: nigrescit quod aspectu peritum non est:
minus autem id transpicitur quod mouetur.

Explicit vigesima tertia particula.

Ad tactu est vicinꝫ 23°. alia tñ serie. q̄re aqua ma-
ris 7 vlr̄ omnis aqua cū fuerit quiescēs trā-
quilla apparet alba: sed cū mouet inūdationibus magnis
deorsus maxime petētibz apparet subnigra. **Deinde**
Aut. **Soluit** dupl̄r dicens primo causam esse: q̄ q̄ ali-
quid videat sub nigredine p̄tingit q̄ minus videtur: sed
illud q̄ est in motu: minus potest videri eo quod quiescit
imobile: q̄ poro nō permanet subalterni in eo q̄ mouet:
qui necessary sunt visioni: vt apparuit 58° 11°. **Deinde**
Aut q̄. **Assignat** aliam causam dicens adhuc etiam con-
tingere: quia illud q̄ est transparens diap̄onū videt al-
bi: q̄ autem p̄trarium nigrū: sed illud q̄ mouet minus
est transparens peritū q̄ illud q̄ quiescit: ppter motum
permiscētes adinuicem mota: quare maris aqua 7 vni-
uersaliter omnis tranquilla quiescens: videbitur albior
motā: fluenteq̄. subnigrescit enim ista.

**Incipit vigesima quarta particula de his que
sunt circa calidas aquas.**

Problema.

I.

Antiqua.

Propter quid calida aqua si super
uncta fuerit oleo minus calida est
diffusa: oleo calido existente: Aut
ppter id q̄ lene facit lubricat 7 mi-
nus penetrat. **Nota.**

Cur aqua perfusi calida minus calore perci-
piunt cum peruncti oleo sumus: An propter
corporis lenitatem facile aqua dilabitur minusq̄
immoratur q̄ vt calor subire valeat.

Determinatis q̄stis circa aquas frigidās actu
tractant ea q̄ emergūt circa eas
actualr calidas. Quare si qui prius inungant sufficienter
cū oleo ipso etiā existēte calido nō tñ virtute s̄ actu: de-
inde aqua ifundant vel irrorent calidiori: minor senti-
calor: illius aque calore: q̄ si nō fuissent p̄us oleo inuncti.
Deinde subdit motuū dicens nō videt: quoniam oleus
de se vniuersaliter est calidus: aut etiā tēpore inunctionis
erat calidus actu. **Notandū** q̄ oleū dicitur simpliciter si-
cut 7 aliud omne audit in suo esse p̄fectiori. 3° re. acu. q̄
si q̄d oleū erit cōmune: ipsuz enī calidū est cū tēperamē-
to: vt p̄ simplicius 2°. 7 p̄prie cū fuerit ex oliuis exp̄es-
sum sufficienter maturis. **Deinde** Aut. **Soluit** dices
cām esse: q̄ oleum prius inunctum sup corpus lenificat: 7
lubricū ipsuz reddit: vnde aqua supueniens nō valet t̄as
diu p̄manere sup corpus: vt in ipsuz possit penetrare oīno
7 iō q̄ minus penetrat: s̄ trāsit disp̄sa: nō p̄cipit eius fer-
uor. Deficiūt enī due p̄ditionū requisite in actione 7 pas-
sione: puta disp̄o patiētis: 7 t̄ps cū p̄actu siue approxima-
tione. 7 p̄ hūc siquidē facta inunctio ex succo mercuria-
lis 7 portulacē: p̄t q̄s plūbum in manu liquatus portare
7 calidū etiā quodlibet alioz. **Notandū** q̄ causa huius
q̄sti p̄t etiā talr assignari. dicendo q̄ oleum est duplicis
partis: vt tactū est 21°. quedā enī est subtilis aerea pene-
tratiua: nōnulla terrestris viscosa: ppter q̄d prioz sub-
ingressus fit prius in corporis poros ad quē sequit̄ deuo
pars terrestris viscosa subtili p̄iuncta: que in poros subitā-
tie subtilis v̄tute delata eos sua grossitie 7 viscositate op-
pilat: ppter q̄d aqua calā supueniens nō poterit in poros

oppatos pertransire: 7 ita caliditas eius sentitur: eo q̄
dictum est in 23° 23° particule. q̄ aqua salsa velocius li-
quefacit salem potabili.

Problema.

II.

Antiqua.

Propter q̄d aque in puteis post meri-
diem sūt estate calide: Aut propter
id q̄d tunc vtriq̄ calidū vincit aerem.
Ad meridiem aut calidum dissoluit
frigidū 7 quietat: non simul aut quietat 7 vin-
cit: sed quando diurnum fit. **Nota.**

Cur puteorum aque tepide a meridie estate
reddantur: An quia tunc frigiditate aeris iam
superata calor plene inualuerit: ante autem fri-
gor calore soluit 7 cessat. Non enī simul alter
cessat: alter inualescit: sed spatio temporis.

Quare aque puteoz in estate post meridiē reddunt̄
calide: cū tñ magis v̄t accidere in meridie: q̄
sol tunc magis eleuatus extat: 7 in eius vigore amplior: 7
in B tetigit motuū: oñdēs q̄strū rōnabile fore. **Deinde**
Aut. **Soluit** di. cām fore: q̄ post meridiem: anteq̄ sol
oīno declinet: calidus impressum a radys solis in aerem:
superat nām eius frigidā vel minus calidā: sed ante meri-
diē 7 inde habilitauit aerē ad suscepiōne caliditatis rei
mouēdo frigidū 7 quietādo ipsuz: 7 merito: q̄ nō eodem
tēpore p̄t quietare frigidū aeris 7 habilitare ipsuz cale-
faciēdo 7 desiccādo: 7 vapores excludēdo ad impressiōne
caliditatis: 7 frigidū ipsū aeris totalr superare: ip̄mēdo
formā caliditatis in aerē: imo necesse est: q̄ prius lōgiori
tēpore habilitet aer ad suscepiōnez forme caliditatis: q̄
caliditas inducatur: agens enī omne nāle agit tēpore: op̄s
enī q̄ primo disponat mās anteq̄ introducat formā: nisi
fuerit in vltima dispōne semp existēs: sicut aeris diap̄o-
nitas semp est disposita sūme ad recipiēduz illuminantis
impressiōne. **Notandū** q̄ hoc dictū de caliditate aque
puteoz post meridiē est simile ei q̄d videmus in autūno
fieri maiorē caliditatē 7 maxime circa p̄ncipiū q̄ in esta-
te: 7 hoc vltra tēpus meridiē: eo q̄ aer in tēpore precedē-
ti sit habilitatus valde ad recipiēduz formā caliditatis:
cū sit vltimo exiccatus 7 subtiliatus. Uterius siquidem
sciendū q̄ calefactio aque puteoz amplius p̄tingit in re-
gionibus meridionalibus habētibus modicā latitudinē:
eo q̄ radys solares illic fere recti linealr veniunt ad terrā:
quare loca puteoz valet subingredi 7 calefacere magis:
q̄ in regionibus in quibus maior existit latitudo.

**Nota de
puteoz ca-
litate e
autūni.**

Problema.

III.

Antiqua.

Propter quid aqua quādo calidior fa-
cta flamma non adurit lingua: flāma
autem adurit: Aut q̄ flāma quidem
subtilis partis est: 7 spūs qui est ab
ipsa: aqua autem magne partis est: q̄re nō pene-
trat. Flāma aut: 7 q̄d est in carbonib⁹ p̄ subti-
litate intrans dissoluit. **Nota.**

Cur aq̄ iterdū facta calior q̄ flāma ligna deu-
rere neq̄at: flāma queat: An q̄ flāma p̄rennis ē
spūs q̄ ex ea p̄ficiēs p̄ibus tenuissimis p̄stat:
aq̄ p̄fecto crassiuscula est: itaq̄ subire non p̄t.
At nō flāma carbonūq̄ ignitamentum suam
ob tenuitatem facile subeunt 7 que resoluunt.

Problemata. A.

A z

Particula

Quare aqua cū interdū efficiat calidior flāma occur-
rēs lingue nō adurit eā. vnde de gitatione ani-
malū 2°. Calefacit qdē magis feruēs aqua flāma. cōbu-
rit autē et liquefacit vltibile et liquabile flāma. aqua vō mi-
nime. ¶ Dubitat. nīl enim vī q aqua calida vnq̄ fiat
calidior flāma: cū ea sit calida ppter ipsaz. et ppter quod
vnūquodqz tē. p̄ posterior. ¶ Dicendū q aqua interdū
calidior efficit q̄ flāma: ppter materiāz grossiorē natam
suscipere fortius et retinere: demūqz iprimere: vt feruor
ostendit calibis impressus: et vī in alijs sic materiāz. et
ppositio siqdē iducta p̄hi verificat in analogicis magis:
nō aut in vniuocis aut equiuocis: p̄ prius enī aliqd inest
vni: et p̄ sequenter alijs: vt fides principis adest prius: de-
nuo vō p ipsa p̄clusionibus sola: nō autē sic in proposito:
cum materia sit causa vt hoc illo fortius operet aut debi-
lius. ¶ Deinde Aut. ¶ Soluit dicens causam esse: qz flā-
ma habet partes subtiles et paruas aptas subintrare: et si-
militer spiritus qui est fumosus ab ipsa resolutus est cor-
pus subtile calidum: sed aqua habet partes grossas terre-
stres. vnde 3° re. acu. aqua transire morat: quare aqua nō
pōt adeo per partes lingue penetrare: inuenit enim in lin-
gua humiditatem viscosam cui admiscetur et prohibetur
transire: flāma vō et igneum qd a carbonibus deciditur
propter subtilitatem suam potest penetrare in linguam
et ipsam dissoluere et adurere.

¶ Problema. III. Antiqua.

Rooster quid aqua quidem bulliens
non dissoluit: venter autē dissoluit.
¶ Atrum quia calidum quidem quod
est in ventre ingreditur ppter subti-
litate: aqua autem non ingreditur propter
grossitatem. Aut et quia et alia prohibet dissol-
ui humidum: nīl enim humido dissoluitur.
¶ In ventre autem humidum in vesicam intrās
ita soluit.

¶ Cur aq̄ feruēs liquefacere neqat: vter queat?
¶ Atrum ventris calor sua tenuitate subire pōt:
aq̄ sua crassitudine neqat. An q̄ cetera quoqz li-
quesieri humor. p̄hibet. ¶ Nulla. n. res est: q̄ inter
humorē dilabi et tabescē possit. At in vtre hu-
more i vesicā secluso facultas resoluēdi acqrit.

Quare aqua feruēs cū quis in ipsaz mergit et ebullit
vt monetaz falsarius: nō dissoluit vesicam: et
vīnā puocat. Aliquis aut fortassis exponit aquam bulliē-
tē bibīā non dissoluere vīnam: sed ventus id est humi-
dū subtile spumofum. als. venter: qd non approbo: habet
dissoluere et puocare vīnam. ¶ Deinde Atrum. ¶ Sol-
uit assignans causam p̄abilem. dicens id contingere: qm
calidū spumofus qd circa ventralia continetur: subingre-
ditur meatus angustos ppter eius subtilitatem: ita q̄ va-
let transire ad meatus vīne: qd nō pōt facere aqua ppter
eius grossitatem: vt dictum est in precedenti p̄blemate:
ideo dictū est de aere et aqua: q̄ ipsa generat oppilationē
epatis et splenis et lap. in locis susceptiuis. ¶ Deinde Atrum.
Assignat duplicem causam. dicens id esse: qz sunt aliq̄
puta parietes densiores p̄hibētes ne aqua bulliens eis oc-
currens liquet humidum: qd interius continet: et dicitur
in vesicam: vel etiā si sumatur interius: prohibet
igiditas naturalis et grossities: ne humidus dissol-
uatur in vesicam: transire enim morat: vt dictū est: cuius
autē ptingit in humido subtile spumofus: dissoluit enim bu-

midum et intraneum eliquat: et ad vesicam peruenire fa-
cit. Et hoc est q̄ subdit q̄ humidum illud spumatum: qd
erat subintrans vesicam dissoluit taliter et puocat vīnaz
humidū corporis deducendo et presubiliatum in ipsam.

¶ Problema. V.

Rooster quid vasorum profunditas
nō vrit existente aqua et bulliēte: sed
ferūt profundo habiti: ablata autem
vrit. Aut quia extinguit factum cali-
dū in fundo ab aqua: propter qd et non liquant
liquabilia nisi sonus incidat.

¶ Cur fundus vasoz nō vrit: que aqua feruētis
simā continent: sed pleriqz fundo sustinentes de-
portat: aqua vō ipsa exempta vire pōt. An eo
q̄ calor in fundum vasis contractus extingui ab
aqua pōt. Quo fit etiā: vt eliquari res nequeat
eliquabilis siquid humoris admittatur.

Quare profundum vasoz bullientius vt cacaboz
caldariaz super ignem cōtinue flāmantē: ita
q̄ aqua extet vehemēter calida: nō adurit cibos entes in
eorum: aut manus cū exterius applicat parumper eis ab igne
se moris: imo cibi pueniēter se habētes pfunditati vasis
interius aut manus exterius adhibite ferūt. i. sustinēt ne
adurant caliditate pfunditatis vasis iterius vel exteri.
sed cum pfunditas vasis auferat ab igne: vt non adeo fer-
ueat: ptingit adustio ciboz: et manus siue digitor. id autē
qd dicit de applicatione manus vasis in pfundo videtur
magis verificari: cū cibos videamus qnqz in vase aduri
si nō moueantur crebre. ¶ Deinde Aut. ¶ Soluit dicens
causam esse: qz calidū inductum circa pfundus vasis ex-
tinguit ab aqua: non quidem sua frigiditate naturali au-
dio: cū sit facta calida actu: sed potius sui caliditate: attra-
hit enim calidū ad se sursum ascendēdo et effumādō in va-
pores fumosos: q̄ tollit et extinguit in pfundo vasis: cui
est videre magnā flāmam minorē extingueret: et sicut soles
imense calidū ignem parū. Et ideo liquabilia vt metal-
la cū debent dissolui et eliquari nō eliquant nisi cuz solus
sonus accidit et motus expulsus humidus: eo q̄ ppter hu-
moris circūstans nō poterat eliquari: qd deferebat
ad a. partē calidū aut humidū aqueū erat p̄gelatiuum
eius et debebat eliquari: ppter qd nō poterat eliquari et
sonus auferat: cum p̄rie cause extrusione corporū duro-
rum in aere. 2° de anima. ¶ Notandum q̄ ex hac causa
p̄hiberi: quare quis non leditur: si in oleum valde
calidū manum ponat et teneat.

¶ Problema. VI.

Rooster quid super ebullit estate si-
militer et hyeme aqua: non solum si-
militer calefacta: sed et magis: simi-
liter et calidum existens adhuc ma-
gis. Aut quia super accensio est eleuatio ani-
pullarū. Aqua quidem igitur ipsa calefit: bec
autem minus q̄ frigore. Ampulle autē eleua-
ri non possunt similiter: propter id qd continēs
aer est frigidus: sed minoratur: magnitudinis
eleuantur a frigore compressē: et interciden-
te aere velociter occidunt: quare minores tu-
more et multitudine fiunt hyeme: estate autem
ecōtrario:

De hoc p̄-
mo poste-
r. c. 24.

¶ Notandum
in oleo
vīnā ponit
nō ledi.

ecōtrario. Supebullitio autē fit ppter multitu-
dinem ⁊ magnitudinem spume. Noua.

Cur aqua non perinde hyberno tpe: vt estiuo
effereat. nō solū pari cōcalecta igni: sed etiaꝫ
pleniori: ⁊ tantundē calens: atq; etiaꝫ vebemen-
tius. An ppterea q̄ aque effereuentia bullarum
elatio est. Aqua igit̄ ipsa non minus hyeme q̄
estate calefieri pōt: sed bullas efferrī: frigus am-
bientis aeris prohibet. Itaq; minores paucio-
resq; consistunt. At estate contra omnino est.
Ille autem effereuenti estus: non nisi frequen-
tia magnitudineq; spume exultat.

Quare aqua in hyeme nō supebullit ⁊ causat ampul-
lationes sicut in estate: dato etiā q̄ in hyeme
nō solū sit equalr calefacta sicut in estate: sed ⁊ magis: sicut
etiā adhuc posito q̄ calidū calefaciēs hyeme sit equalē ⁊
adhuc magis calidū ⁊ acutius eo quod calefacit in estate.
Deinde. Aut qz. J Soluit ⁊ p̄ mōstrat qd sit ebullitio ⁊
elevation ampullaz. o. q̄ elevation ⁊ ebullitio qdā iductiua
ampullaz est qdā extēso ⁊ motus caloris intumescētis
sursum: que cūz causē a calido: ⁊ aqua minus calefiat in
hyeme ppter frigiditātē p̄tinentis: minus accidet p̄dicta
accēso ⁊ intumescētia aque sursus tēpore frido q̄ calo:
⁊ ita minus causabunt ampulle ppter frigiditātē aeris p̄ti-
nētis: ⁊ iō rare accidūt ⁊ parue: ⁊ si aliqñ p̄tigat q̄ magne
ampullationes ⁊ superexcessiones eleuent a forti calido
aereo frido supingrediente: mox decidūt ⁊ quiescūt: ⁊
iō in hyeme p̄dicte aquaz ebullitū intumescētie ⁊ am-
pulle sunt minores: s; in estate p̄tingit ecōuerso supebulli-
tio ⁊ ampullatio ppter multitudinē humidī: in quo cali-
dū est insertū vebemētē: ⁊ ppter magnā quāritatē spume
causate a calo agēte in humidū dissoluētē debilit̄ ipsum.
Quare necesse sit semp ebullitionē fieri: vñ vidē sit. plu-
rias estate factas ⁊ maxime tpe may multas ⁊ magnas
supebullitiones ⁊ ampullationes causare ppter calz ⁊ humi-
dū vērōsū: qd calz sopitū adhuc agit: hyeme at̄ minime.
C Problema. VII. Antiqua.

Roppter qd calida quidem aqua am-
pullat: ignis autē calidus existēs non.
Aut qz ignis quideꝫ facit spūz: qua-
re tumescit: circumtendit enim spūs:
reflexio autem ampulla est. Noua.

Cur calida aqua rugare pōt: ignis quāta ca-
lidus est nō potest. An quia ignis spiritū agit:
vt tumefacere valeat: circum enim cutis obren-
ditur: ruga autē cutis contractiuncula est.

Quare aqua calida feruēs gēiat ampullas: sed ignis
nō gēiat: cū tñ videat̄ q̄ magis deberet gēia-
re ipsas cū sit actiuor: ampullatio enī p̄tingit calo itume-
scētiā faciēte. Notandū q̄ huiꝫ ampullatio pōt itelli-
gi in duplex subiectū cadere: aut in aquā ⁊ ignē vt sonat:
vel in partem corporis aialis cui hoc occurrit. Deinde
Aut qz. J Soluit. d. cām qz ignis causat spūm quendā su-
mosus subtilē distendētē se circūquaq; p totum: ⁊ nō re-
cipiēte defractionē aliunde aut resistētiā. Qd aut huiꝫ
nō pōt ampullationē recipere: qz ampulla causat̄ ex qua-
dā reflexione facta inferiori ad supius: quā qdē in se vel in
aliud pōt aqua causare: ppter calidum cōtentum in eius
interiori: ⁊ humidum circūstans laterālē aqueum visco-

sum respectiū: vt visus est in priori. in ampulla enī duo
repiunt calim subinclusum: ⁊ humidū viscosus frigidum
sufficiēter resistēs motui calis: qd vltimū nō inest igni.

C Problema.

VII.

Antiqua.

Roppter qd vasoz funda dum calefit
aqua: quousq; frigida fuerit aqua: ca-
lidiora sūt. Aut qz frida qdēz adhuc
extēte aqua: icludīt calidū aqua ⁊ re-

percentit̄ iterius phibitū extēre. Qñ at calefit exi-
stens aqua: non amplius incluso: sed exhalante
⁊ minori facto igne: frigidius fit fundus. Sicut
ficut ⁊ balnea: etenī bec hyeme calidiora q̄ esta-
te: ppter id qd icludīt calidū i hyeme magis q̄ in
estate a p̄tinentē aere extēte frido. Noua.

Cur fūdi vasoz qd calefacimus aquā tādū
calidiores sunt dū aqua ipsa frigidiuscula est.
An qm aqua adhuc frigida calor concludatur:
circūobstatq; intus: cū ei exitus ois deneget̄.
At nō aqua calefacta: q̄ nihil preterea calor
arceat: sed libere respiret: diminuatq; fūdu
frigidior reddīt: non secus hac balnee. Has enī
hyeme q̄ estate calidiores experimur: quoniam
calor hyberno potius q̄ estiuo tempore: aeris
circūfundentis frigore intercluditur.

Quare funda vasoz aut caldariaꝫ dūz calefit aqua
in eis vel alius liq̄or: tādū donec aqua fue-
rit frigida ⁊ acquisiuerit terminū caliditatis sufficiēter:
sunt calidiora q̄ sit aqua. Deinde. Aut qz. J Soluit. d.
p̄mo cām esse: qz dum aqua pmanet frigida exis in via
ad calefaciendum: calidum icludīt circa vasoz funda: ⁊
qz phibitum est sursum tendere ppter frigiditatem aque
repcutit̄ itēz ad infima secus funda: sed qñ p̄tingit aquā
calefieri intātū q̄ fere pfectam sequat̄ formā caloris ⁊ si
nem: tunc nō amplius subcluditur calidus in fundis: sed
exhalat: ita q̄ pfundū reddīt frigidius: vt patuit in 5. fa-
cto quidē iam igne minoris quāritatis seu caliditatis cir-
ca ipsuz: delatū enī sursus: ⁊ ideo nō vrit. in 5. Deinde
Similiter. J Addit 2. di. q̄ ppter eandem causam sicut
balnea ⁊ maxime parietes calidiora sunt in hyeme q̄ in
estate: quia calidum amplius recluditur in ipso ⁊ parietib;
bus: ppter frigiditatem enim p̄tinentis repcutit̄ calidus
in balnea non pmittentē ipsuz exhalare: quare aquas nō
calidas videmus fumosiores hyeme q̄ estate.

C Problema.

IX.

Antiqua.

Roppter qd aq̄ qdē bulliēs nō exilit:
orobus autē ⁊ lens q̄nis lenior aqua
bis. Lenia at̄ facile est p̄cere longe:
facita autē ⁊ argētū idē: ⁊ hū purgat̄.

Propter hūq; sūt in argēti laboratione melio-
rantes lucrant̄: decoctuz enim meliorantes ac-
cipiūt reliquias. Aut qz facit quidem resiliō-
nē calidū exhalās ⁊ coactū repcutientia motui
qui est fm nām. Aqua qdē igit̄ ppter subtilita-
tē ⁊ lenitātē non cogit̄: q̄re non pgregat̄ multū
calidū: sed prius q̄ pgreget̄ accedit secans sup-
nentes. Que aut habēt in se corpus: vt que sor-

Problemata. 21.

213

Particula

billa: aut argentū: ppter gravitatem corporū habētia multū: impellentia ppter id qd coguntur violentia exēre in frustra diuidit iquātū vincit calidū. **Nō.** n. differt ppter densitatē: sed vincit quoniam a supflūte calido proijcit fit pcussio: non impulsio ppter id qd velociter fertur calidum deorsum sursum.

Nota.
Cura aqua feruens nunq̃ expaflat: resiliūz oīe atqz lenticula solida expaflant: q̃q̃ bis leuior aqua est: leuius autē procul proijci facilius pōt. **Quinetiā** argentū cū decoquit idē hoc facit. Itaqz qui in officinis argētarijs defecandi fungunt officio: argenti reliquias colligūt lucro. An qz expaflationez calor agit euaporando cogendoqz ea que suo nālī impetu obstant: aqua igitur quoniam leuis et pretenuis est: nihil per vim reijcit: itaqz nimis calor colligi non pōt: sed anteq̃ cōtrahat: repūmī omniē: atqz excutit quod subinde accessit. At hō que corpulentiora sunt: vt polenta vt argentūz: hec vt per sui corporis gravitatem arcēnt repelluntqz: ita vt per renitum erumpūt: vt calor qua vicerit exiliat vehemens. Facit enim corpulentie spissitas ne transeat: sed arceatur duz ictu caloris superfluentis extrusus sit: atqz eiacularus. Fit ergo ictus non impulsus vtpote cum calor inferius sursum versus efferatur celeriter.

Quare aqua bulliēs nō saltat lōgī extra vas in quo ebullit: sed ozobus siue herbus lens faba et h̃ legumina cū decoquunt: et superbulliat vas: l̃ aqua sit leuior eis magis apta in saltū: saltant tamen extra multuz. **Deinde** Leuia. **Agit** motiū q̃siti di. magis videt q̃ aqua remotius saltat: eo q̃ est leuis relatione p̃tactoz: et leuia defacili ppellunt lōgius. Et ideo ppter hoc infert correlariū declaratiū di. q̃ illi qui sunt deputati p̃ p̃ncipes vt meliozēt argentū depurando ipsuz lucrant: eo q̃ q̃ id decoxerint eliquando et depurando ipsum: sumunt reliquias et minutissimas particulas: que separant ab eo educte seorsum ppter leuitatē suā: p̃gregant eas adinuicē: eo q̃ ex multis parvissimis partibus: de quibus p se fere nihil curandū videt: p̃stituit tandem quātitas magni valoris. **Dubitāt.** qz dicit q̃ leuia facili longe pyciūt: qd nō videt: qz dictū est in priorī 29°. q̃ barena parua nō de longe pycitur: sed magna: et tū parua leuior. **Dicendū** q̃ leue duplex est: est enim quoddam p̃portionatuz virtuti: ita q̃ ipsa parua pōt ei inniti et tale pycitur longe: de quo hic sermo est. et leue improporzionale virtuti: eo q̃ virtus nō pōt ei inniti et fulciri ppter eius minimā quantitātē: et huius nō lōge pycit: de quo gdez prior oppositus. **Deinde** Aut qz. **Solut.** et p̃mo assignat cāz resiliōnis extra. d. id esse qm̃ caliduz exhalās resiliōnē inducit foras: obuians enim alicui corpulentiori: cogit repcussione motus eius qui nālī est sursum: ita vt calido coadunatione fortificato: statim foras expellit longius sibi obuiās resistituum. **Deinde** Aquam. **Specialiter** 2° causas assignat p̃line partis di. p̃mo q̃ aqua ppter suā subtilitatē et leuitatē partiū: nō est subiectuz qd possit sustinere conatū et ipressiōnē aliquādiu factā a calido. Quare caliduz

nō adunat fortiter circa ipsam. sed anteq̃ adunet et p̃dē setur contingit sequestrari: et superuenire bincinde: ita q̃ cedit calido: et dimittit ipsuz exhalare: sicut apparet cum bulliens et inundans aqua capite tangit: ppter caliduz nō habens aliqd in quo possit repcuti nō p̃ungit resiliōnez fieri: sicut accidit terre paludose cū lapis caderet i ipsaz. **Deinde** Que aut. **Assignat** cām scdē partis di. q̃ illa que habet corpus grossuz resistens motui calidi: sicut sūt ea que sorbentur et transglutunt cum tractu: eo q̃ ppter grossitiem corporū ipsoz nō possunt vt liquida porabilia subtilis substantie sine tractu deorsum tendere: vt practa legumina: et argentum etiā habētia ppter eoz gravitates multū corporeū et terrestre: qd pōt recipere ipressiōnem et motū longius. Et qz huius coguntur violentia calidi exire: vñquodqz eoz qd egredit separatū existit in partes: h̃z q̃ calidū dñat et vincit. nō enī totū vna pōt exire. **Deinde** Nō enim. **Remouet** cauillationē di. nō referre q̃ tale sit densuz et cōpactū: dūmodo calidū supercedēs p̃dominet: qz tale causat pcussione vel expulsiōnē: et nō impulsiōnē: cū in impulsione mouēs non deficiat ei qd mouet. qd in expulsiōne deficit: p̃physi. 7°. qd declarat: q̃ calidum celerius deorsum fertur delatū sursum: ita vt deficiat expellēs: nō enī p̃tinne p̃nter expellit vt in impulsione euenit. **Notandū** hinc h̃z cām q̃re argentū cū est imissum olle in qua fabe bulliunt et resiliunt foras: ipsum enim sui p̃derositate p̃mitis petit fundum: deinde calefactum eleuatur: et obuians fabis resistere sat agentibus: obtinendo tandem cogit eandem profilire.

Problema.

X.

Antiqua.

Propter qd hec qdē modico tpe calido ifusa iflant: hec at multū residēt et fiūt p̃tracta. Aut qz calim ex p̃gelato humidū facit: ex humido autē spūs: densa aut rarificat. **Primo** qdē igit calefaciēs p̃gelata humidius facit: et ex humidis spūs facies tumorosa facit diffūdes. **Quā** at magis calefacit circū desiccātū facit: q̃re exhalat vapor: et siccū desiccātū residere facit tumores. **Residēt** aut p̃trabit circū coriū oīuz: inquantum inequaliter sic contractum fit.

Qua de causa que p̃az t̃pis calido in humore maduere tumēt: q̃ multuz hec collabunt: et rugant. An qm̃ calor vt ex p̃cretis humorē elicit: ita ex humore spiritū creat dēsaqz omnia laxat. **Principio** igit p̃creta tepesaciēs facit humidiora: cū spūs ex humidis ducēs diffūdit et tume facit. **Cūqz** amplius calefacit p̃tē sūmā elaxat: vt vapor ide respīret: humorqz ericcatus facit vt moles p̃cidat: qua collapsa cutis oīuz sūma rugat: quo aut p̃tractione inequali flaccescunt eo rugosa multiplici asperitate efficiunt.

Quare aliqua qm̃ paruo tēpore steterint loco calido vt in sole vel iuxta ignē tume fiūt vel iflāt: qdā vō alia nō: vel hec eadē cū sic p̃māserint residēt in se ipsa: et redduntur contracta: ceu carnes porcine masculinē se habent ad feminas et alias siccas duras: et antiquas duras ad seipsas. **Deinde** Aut qz. **Solut** di. cām esse quia calidum calefaciendo et mouendo humidū qd p̃gelatum est: reddit molle: ex quo siquidem postea spūs quis ṽtrosus

Dubium.

Solutio.
Leue duplex.

T. 610.
Nota de
ebullitione
ne argēti.

vētosus efficiat: et ea sicut que sunt densa cōpacta calidū calefaciens primitus rarificat ceu p̄gelata mollificabat: vñ talia reddunt humidiora q̄ essent pus: acquirūt enim liquiditatem quā dā ferere: ex huius sicut humidis calefaciēdo spūz cām vētosus extrēsiuū partiū siliūz humidior: ita vt diffundēs ipsa et exempliās reddat ea tumidiora et inflatoria q̄ essent pus. ¶ Deinde. Quid aut. J Assignat cām scōde p̄tis. d. q̄ q̄ calidū oīquaqz calefacit qdā vel etiam p̄dicta sic spū itumescētia: calefacta p̄amplius desiccant: vñ vapor ille vētosus exhalat poris apertis cum humido spūoso subtili: q̄re ipsi desiccari residerēt in seipsa tumores p̄dētes: cū at resistēt et p̄stringunt in semet: tūc accidit cōrium qd est circūcirca oīum et vñ circa superficie exteriorē ubi rugari s̄m q̄ b̄o d̄ctio sit inequalis. nā maior efficiet in vna pte q̄ in alia: et iō coria et que taliū videmus p̄stī in p̄tica corrugari et inequaliter disponi: s̄m q̄ diuersimode in locis varijs accidit d̄ctio circūferentie ad centrum.

¶ Problema. XI. Antiqua.

Propter qd a calis aquis magis q̄ a fridis coagulāt lapides: Utrū qz humidū defectu sit lapis: magis at a calido q̄ a frido deficit humidū: et lapidescit vtiqz p̄ calidū: sicut Empe. iquit petras et lapides ex cala aquarū fieri. Aut calidū dissoluit: et a frido lapidescit: p̄p supabundantiā coagulationis: humidū p̄sumēs idurat: manifestus igit ex supabundantia et simpliciter. ¶ Noua.

Cur aquis calidis potius q̄ frigidis lapides p̄rescāt atqz coaugmētent: Utrū qz lapis defectu humoris p̄stīst: caloremqz potius q̄ frigore humor deficit et lapidescit calore: vt etiā Empe. pedocles lapides iquit et sara feruētū aquarū opa p̄fici. An solū calor elapidat: sed frigore etiā humorē nimio gelu absumēdo indurat facitqz lapidem. Qz si nimium frigus ita agit. Simpliciter quoqz ita agi posse certum est.

Quare calide aque amplius sūt coagulatione et gñatiue lapidū q̄ frigide. ¶ Deinde. Utrū. J Soluit. p̄ s̄m aliquorū opinionē s̄m q̄ indicat. Utrū dī. cām esse s̄m quosdā qz lapis gñat p̄pter idigētiā humidū: non tñ oīno d̄ficiētis: qz ad lapis gñationē coagulatione requiritur humidū p̄ficiēte: s̄z humidū plus deficit et reque humido p̄ficiēte mediate: s̄z humidū plus deficit et mouet a calido q̄ a frigido: eo qz calidū minus cōpatitur secum humidū q̄ frigidum: tūc itaqz magis lapis efficiet calido q̄ frigido: ad qd testimoniū eduxit Empe. dicētis petras fortasse sūt minoris quātitatis et mollioris sube a trituratione dicte: et lapides maiores et duriores a lesione pedis appellati: gñari ex calis ags: sicut ex fonte Antenorido apono dicto: ex quo extriti ozundus. p̄tingit ex aqua feruentissima lapides gñari subalidos aspos et porosos: quoz iā multitudo tāta extat vt collis p̄surgat in de b̄r. ut. ¶ S̄z nūqd hī v̄p̄ dicebāt ponētes lapides defectu humidū p̄fici. ¶ Dicēdū qz si defectū humidū oīno audiebāt facē lapides: falsi erant: eo qz lapis quoquo mō fiat coagulatione aut p̄gelatione requirit humidū p̄iūgēs: quo deficiēte nō fit lapis s̄z barena vel puluis. Si at defectu humidū p̄uationē itellexerūt superfluit: tūc veri extriterūt. Et iō in paludibus et locis stagnosis in gbus multū abundat humidū lutulentum nullos aut paucos videmus lapides gñari. Sicut forte qd Empe. dicebat lapides fieri ex calis

aquarū nō est v̄p̄: qz tūc deberēt amplius fieri in loco calidior: qd nō accidit in apono: s̄z in locis circūstātibz magis: q̄re accipiēda ē cā cōpleta ab Arist. assignata. ¶ Deinde. Aut qz. J Assignat et cām p̄p̄ia. d. id esse qz calidus dissoluit humidū faciēdo euaporationē et effumationem ita qz p̄sumēs humidū supfluit aquosus p̄firmat humidū reliquū et cōdurat: quo accidēte supuenit fridū calido ex p̄ressio: a quo siquidē formā suscipit et spēm lapidis: et hoc p̄pter excessus coagulationis quā fridū iducit p̄es p̄gre gādo. et qz humidū nō pōt p̄sumi oīno a calido et idurari: neqz a frigido vehemēter coagulari: iō ex ipso nō fiūt lapides vt ostendunt loca humida valde et aquosa. ¶ Notādū s̄m Auicē. in fine methed. qz terra pura nō fit lapis sed ex cōmixto: qz in ipsa nō est p̄tinuatio cum sit vltime siccā. Sūt aut lapides dupl̄r: p̄nta p̄glutinatione et p̄gelatione: p̄mo quidē cum aliq̄ fuerit lutū viscosum pingue: qd cū exiccat in quandā dispositionē deducit mediā inter lutū et lapidē: qd paulatim in p̄fectū lapidem inducit postea. Inquit etiā qz iterdū v̄tute vñ lapidatiua vegetabilia et aialia p̄uertunt in lapides. Est etiā locus aque ap̄nos in Italia in quē quodlibet imissus p̄uertit in lapides: tēpore: similis et in anglia. fit aut per p̄gelationē grossius cum frigidū p̄densat et indurat vt ostendit crystallus.

¶ Problema. XII. Antiqua.

Propter quid in calida aqua si quis pedem habuerit: quiescente quidem minus videtur esse calida: si autem moueat calidior: Aut quēadmodum in corpore: si quis in spiritu laboret quis semper preexistens aer frigidior: et in longinquissimum autem intrans magis sentit. ¶ Noua.

Cur si inter aquā pedē quis teneat calidaz pede quiescente aquā minus calidam sentiat mouēte calidiorē: An idem qd vel in toto corpore accidat. Siquis enim curriculo it: aerem qui subinde obuiam fuerit sentit frigidiorē: eoqz magis quo cursum agit prolixiorē.

Quare si quis teneat pedes nudos quētos in vase aq̄ cale s̄m qz poterit eius tolerare calorem: huius aqua minus sentit cala si p̄maneat imota: si at moueatur sentit calidior. ¶ Deinde. Aut qz. J Soluit declarādo id magis in simili: quā cām subdēdo dī. simile id fore ei qd accidit in alia pte corporis: ceu si quis laboret in spū et in istris vñ anhelitus: aut p̄pter prauā cōplexionē seu cōpōnēz et solutionē p̄tinui aut apostema: tunc aer p̄existens et nouiter occurrens sentitur frigidior semper q̄ ille qui dudus interuenerat: cū fuerit tam alteratus: et hic siquidē aer tantū sentit frigidior p̄pter subitū occursum: et p̄pter ad longinqua penetrare et ad loca sensibilia: ita igit vt hic cōtingit. Similiter et de aqua calida in qua p̄iacent pedes.

Notandū verā cām huius tactā 5^a 36^a. id enim accidit: qz cū aqua quiescit efficiet familiaris et p̄sueta pedibz ita ledēs et nō ledens. ¶ Qd nō alterat: neqz ledit cos: cū aut sit motus occurrit noua insueta et extranea: que etiam motu et impulsione amplius subintrat et sentitur quiescente.

¶ Problema. XIII. Antiqua.

Propter qd in sole magis q̄ in umbra calida ifrigidant: Utrū qz calidū minus a pluri corrūpitur. Aut qz in umbra qdē frigidus circūstans reprimat.

¶ Problemata. A.

A 4

Particula

existens calidū: et non p̄mittit exire: qđ et mor-
tuis facit frigidū insulsum: includit enim cali-
dū et p̄hibet exire: et oīno hyeme oībus accidit
interiora calidiora. In sole aut̄ nullo opposito
ferrur et citius deficit.

¶ Noua.

¶ Cur amplius in sole res calide q̄ in ymbria re-
frigerentur? Utrūq; minor calor a maiori ab-
sumitur. An q; in ymbria frigor circumfundens
calores interiorē reprimat: nec effluere sinat: qđ
idem moribūdīs aqua offusa frigida aduehit.
Quippe que calores p̄cludat et arceat: ne foras
se p̄mat. Deniq; p̄ hyemē oībus accidit calidio-
ribus suā esse partē interiorē. Et in sole vi nulla
arcente calor effluit: atq; ocius euanescit.

Quare calefacta infrigidantur amplius sub celo soli
exposita q̄ si steterint in ymbria: cū tñ p̄rium
deberet esse prima frōre: q; locus sub sole calidus est. fri-
gidus aut̄ sub ymbria. ¶ Deinde Utrū. ¶ Soluit. p̄ oī. cāz
esse q; calidū minus et debilius corrumpit a maiori et for-
tiori: vt enī n̄ visus est p̄ma et scđ. maior flāma exstinguit
minore: vel alimentū sibi subtrahendo. aut ipsaz ad se cō-
uertendo. Et q; huius solutio poterat cauillari: qđ denota-
uit vtrum. posset nāq; dici q; non sit tātū calidus sub sole
vt exstinguat calidū corporis calefacti. ¶ Deinde Aut. ¶
Subdit cāz veriorē 2°. et prius magis scđe partis oī. huius
cām esse: qm̄ frigidū circumstans lateraliter in ymbria ex-
primit calidū qđ est in ipsa circa centrum et coadunat: nō
p̄mittens exhalare: q̄re fortificat ipsuz: sub sole vō p̄pter
eius caliditatē rarificantē et aperientem: exhalat calidus
p̄tentū in calefaciendo: vt in vino vel aqua. Quā aut̄ ipsum
frigidū nō p̄mittat exire calidum et exhalare: declarat in
mortuoz corporibus: que qbusdāz frigidis aspergunt̄ vt
aceto sandalis et rossis cāphora et h̄ ne fereant fortasse itū-
p̄ricitatē hūitibus. bec. n. calidū includit iterius: nō p̄mittē
tia ipsuz dispergi: v̄l in oībus: et tpe frigidus accidit q; i-
teriora et p̄funda sunt calidiora q̄ exposita exteriora: vt
visus est particula prior. et illo Hippo. hyeme et vere 2c.
calidū enim ipsoz interiorē p̄seruat: p̄pter exterius frigi-
dum p̄tinētis p̄hibet calidū a dissolutione. q̄re videmus
corpa minus putrefieri hyeme et tpe frigidus q̄ estate et tē-
pore calido. ¶ Deinde In sole. ¶ Assignat 2° cām prime
partis oī. q; aliqd calefactū cum soli exponit: eo q; ipsius
calido non est aliqd opposituz: vt frigidum qđ in ymbria:
deferit foras exhalādo attractū: vñ celerius corrumpit et
deficit: qđ s̄līr mortuis p̄tingit. putrefiunt enī celerrime
nullo frigidus aspersi stipitico. ¶ Sciendū tñ q; illud cali-
dum qđ sub sole infrigidat: opz esse calidius caliditate so-
lis absoluta: si enim minus foret calidū potius p̄tingeret
id calefieri q̄ infrigidari: opus etiam sit ne solis radius
refrangat ex corporibus teris concavis caliditatē igneā
inducētibz vt speculis comburentibz.

¶ Problema.

XIII.

Antiqua.

Propter qđ sole calefacta aqua q̄ bal-
neentur nō est sanior. Utrūq; p̄pter
infrigidare: et adhuc qm̄ corpusculū
horre facit. Aut facit qđem et hoc
sed q̄uis multotiens balneet q; morbidus est.
Calidū enim oīno digestiū est et desiccatiū:
frigidus aut̄ contractiū: q; et vtraq; faciūt ali-

qd bonū. Propter qđ et aqua et frigidum bal-
neatos: et calidū qđ ab igne vile. Quā est a so-
le p̄pter ibecillitatē caliditatis neutrū hor facit.
sed humectat sicut lune lumen.

¶ Noua.

¶ Cur aqua minus salubris balneo sit quas sol
tepefecerit? Utrūq; corpori adhuc insidēs re-
frigerat: horroremq; mouet. An est etiā istud.
Verūamen et si quis ea sepe vtatur valitudini
fiat obnoxius. Res enī calida omnino vim co-
quendi siccandi q; obtinet: frigida compescere
atq; contrahere potest. Itaq; vtraq; aliqd bo-
nū affert: quapropter aqua et frigida et calida ex
igne balneū p̄stat cōmoduz. Et que sub sole te-
puerit: ob sui caloris ibecillitatē prebere illorūz
neutrū h̄z: sed humificat tñ perinde ac luna.

Quare cū aqua itātū calefit a radys solaribz vt hora
canicule apparitionis vt q; possit itra se bal-
neare suauiter: nō tñ p̄ h̄ caliditatē susceptā est sanior:
s; potius ifirma. ¶ Deinde Utrū. ¶ Soluit oī. p̄ cāz fore
frigiditatē quā talis aqua p̄ducit in mēbra: infrigidat enī
partes mēbroz magnas et quas corporis subtrahendo: vel
corpuscula parua exētia eoz subtilitate penetrat et subin-
trant: ita vt horrore iducat. ¶ Deinde Aut q;. ¶ Assignat
aliā cām oī. p̄ q; aqua calida igne sufficienter vel q̄ n̄līr
sicut sulphurea vel frigida opat dicenda: que sigdē q̄uis
opere huius: tñ si quis se multoties balneauerit in ea mor-
boz fiet causatiua. Que aut̄ operant̄ sunt q; cū calida fue-
rit oisariā est digestiua et desiccatiua. bec. n. est nā calidi:
que quidē inquantū digestiua p̄fert nutrimento vt p̄uertat
in p̄es nutriti: ad hoc enim digestio ordinat̄: inquantum
desiccatiua: p̄ accidēs tñ inanit et resoluit supfluitates: sed
que frigida est p̄tractiua et p̄gregatiua calidi p̄fortando il-
lud. Et ideo cū q; mensurate vtatur ipsi vtrūq; hora q;
sua: meliorat̄ eius inde dispō: cū vtraq; vt visus est: aliqd
afferant iuuatiui. ¶ Deinde Quā aut̄. ¶ Assignat cām scđe
partis oī. q; cā q̄re aqua solaris morboza sit balneatibz: est
ipsius caliditatis debilitas: et s̄līr frigiditas. tepiditas enī
in se reseruat nām calidi et frigidi imperfecte: neutrā possi-
dēs vtilitatē: q; minus calida nō pōt digerere resolueret et
exicare: et qm̄ minus frigida nō valet calidū p̄bere et con-
gregare: imo humectatione lapsitatē et mollitiē causat in
p̄tibz. vñ 7° de inge. et 4° p̄ma Aui. omne tepidū est mol-
lificatiū resoluens virtutē. huius aut̄ dicit Auis. causare
lumē lune: cū ea effectiue sit vehemēter humida: et parū
per frigida nō qđē iquantū lumē recipit a sole: sic enim est
calar: iuxta illud q̄ri de p̄tibz. noctes plenilunij sunt cali-
diores p̄ lumen lune: et q; lumen lune causat p̄tracta: cūz
sit caliditatis p̄strate multaq; humiditatis: vt scribit̄ p̄
terty Aui. somnus factus in luna sanguineus creatū facit
possidere: q; sit cū rascatione: p̄pter qđ luna cōmouet hu-
mores. q̄re Albumasar 3° introductorij. cū h̄ plixius do-
mierit in lumine lune: gñabitur in corpore suo pigritia et
lapsatio: et excitabit̄ in eo catarrus et dolor capitis. Potest
at sermo talis is restringi: aqua q̄ balneato p̄fert calida est
sufficienter vel frigida: q; calidū digerit et desiccatur: et frigidū
calidū fortificat p̄gregatione: sed sole calefacta vel v̄l te-
pida neutrū boz vt dclaratū est opat. ¶ Dubitat. videt̄
enī q; calefacta sole sit sanior: q; ipsius calidus est celeste:
huius aut̄ vniūfici gñatiū. 2° de gñatione aialium. ¶ Di-
cendū q; lz ita deberet esse rōne calidi celestis: q; tñ cali-
dū id recipitur in m̄a extranea: accidit qđ dictum est.

¶ Problema

Quale il-
lud sit qđ
sole peus-
sus ifrigi-
datur.

Dubium

Soludo.

Problema. XV. Antiqua.
Ropter quid que in sole calefacta est aqua non bona? Aut qz infrigidata rigere faciunt. **Non.**

Cur aqua sole calefacta parū salubris sit? An quia rigorem aduehit: vbi refrigeratum est.

Quare aqua sole calefacta nō est bona neqz salubris balnea inde facta vel potata. **Deinde** Aut quia. **Solut.** d. cām esse: qz illa que sunt infrigidata partibus rigore inducūt: et maxime cū ea subingrediunt: sed talis est aqua sole calefacta pp caliditatem et subtilitatem quā solis calore acquisiuit. poros. n. aperit: et subintrat: et qz per parum calida facta actu et multum potentia disseminata multa in partes minores infrigidatur celerrime et infrigidat: quod frigida non agunt vt calida.

Problema. XVI. Antiqua.

Ropter quid in magnesia et que in herono cale aque potabiles sūt? Aut quia immittit aquam plus defluenti calido: quibus falsedo quidem perit: caliditas autem manet. **Non.**

Cur aq magnesiæ: et artane feruide satis sint potu idonee. An quoniam aque copia dulcis ad profluentem calidam sese applicat: eo tum modo: vt falsugo tollatur et calor eduret.

Quare a sole calefacte in his regionibus libye puta in magnesia et herone: potabiles tñ sunt. **Deinde** Aut. **Solut.** d. id eē: qz cū calidus defluit et spargit per substantiam aque plus actus eius inducit qz prius esset: ppter porositate terrarum illarum: quare aqua in maiori quantitate attracta: illius falsedo tollit: que sibi inerat maxime cū caliditas remaneat reddens aquā digestibiles et potabiles: vt visum est in priori et 18°.

Problema. XVII. Antiqua.

Ropter quid in magnesia calide existendi caliditas cessauerūt: falsa enim erit aqua? Aut plus superinfusus est simul frigidus in fontes extraneum:

et extinguit caliditatem. Terra aut falsa qd erat: calida aut non: ppter multitudinem aque immittentis. Simile aut accidit aque colate p cinerē: etenim hec per calim colata: illū aut infrigidat: et ipsa frida fit. Salsa aut et amara ppter cinerem: qm aut ingrediēs alienata est: per alia cāz: vicit caliditas existens intra frigiditatem aque ppter paucitatem: et facta ē iterū cala. **Non.**

Cur aque magnesiæ feruide feruere qdem alii qñ desierūt: false tñ nibilo esse desierūt? An q aq copia frigide aliunde fusa in fontes feruidos calorem oēm extinguit. Itaqz terra tamen falsa persistere potuit: calida tñ esse ppter aque adiuncte copiam nō potuit. Proximuz igit id accidit aque quā per cinerē transmissam colamus: hec enim transmissa per calidū cinerē nec ipsa suū frigore amittit: et cinerē frigidum reddit.

Salsa tamen amaraqz per cinerē est. Sed cū aqua que frigida accesserat: alienigena esset: calor vernaculus terre frigorem illum pauciores enincere viceversa potuit: atqz ita suum calorem aque receperunt.

Quare si calim deficiat quo aque reddunt calide cessant ab earū caliditate et reddunt false: p oppositū eius qd scriptū est in pblemate pcedenti. **Deinde** Aut qz. **Solut.** d. cām eē: qz frigidū supflū et extraneū plus persistenti ifundit in fontes et peccat: in qbus retinet aq: bñ aut fridū supueniens extinguit caliditatem p existentē ags: et qz terra magnesiæ et heronis falsa est et nitrosa pp adustionē suā: et nō est cala pp supabundantiā aq in eā ifuse: que pbibeat gñari falsedine: vt p in pcedenti pblemate cuius aq erat falsa. **Deinde** Sile. **Declarat** 2° id p file. d. file id accidere mō p silī: quo aq colata p cinerē calim infrigidat: cū nō possit calitatem adipisci: qz ifrida to aq reddit nō minus frida qz pus: acqrit tñ falsedine ac amaritudinē p cinerē: qd ē opaf vt ptractū est friditas: qd est pspicere in liscinio. **Deinde** Qm. **Assignat** 3° cāz q re ptracta pōt aq fieri cala et potabilis vt visū ē pōri pblemate. d. q aliquā aq subingrediēs meat angustos reddit exnea friditatem pdes: quā pus hēbat: et alia de cā: tūc caliditas obrinet sup eā: q itro vt i cētro friditatis existit aq et maxie cū ipsa fuerit pauca: vincitur enim tūc de leui friditas ipsi calido: et itidē talr reddit frigida: vnus enim et idē subiectū pōt oppositis subesse: fm q differēter fuerit passum: qd ostēdit balneatus frigida aqua.

Problema. XVIII. Antiqua.

Ropter quid omnes calidarū aquarum false? Aut qz multe per terram colant sulphureā vel nitrosam: ostendit autem odor ipsarum: adustus enim cinis omnium amarus: et sulphure fetet: propter quod et videtur ita sicut fulmen: multa enim calida sunt a significatione fulminis. **Non.**

Cur aque feruide false magna ex parte proueniunt? An q plerūqz omnes per terram aluminosam percolantur: qd odore earum constat: exustorum autē oīz cinis falsus est: sulphurqz redoler: quapp feruida oīa mō fulminis videntur: et qdē plura fulminis tactu extiterunt.

Quare de numero aqrū calaz sūt qdā false: cū calim ipediat falsedine: et ē qz suppositū i ptracti calaz: aqz falsas nō eē calas: qre subseqt merito illd pblemate. **Deinde** Aut qz. **Solut.** d. cām eē pus: qm plume aqz calaz colant et trāscūt p mineras sulphureas aut nitrosas et saluginosas. vñ mutant bñ aq ad sapore sulphureū falsus vñ nitrosus fm diuersitate sapoz talis terre: neqz. n. euaporatio et subtilis facta p calim pōt tñ in remouēdo pdicta: qz sapoz ipsi terre opaf i cādo: et pcpue qz cap loc ē pclusus itraspirabilis a vaporib. **Deinde** Qm. **Declarat** q aq pnt trāsmutari a ptractis mineris dī. q id declar p odore q sentit in pdictis ags repñtātib. odore suaz minerez: q sunt sulphuree fetet ex sulphure: et q nitrose ex nitro: et sic d alys. Et cā qdē amaritudis et falsedinis pdictarum aquaz est adustio: quoniam cinis in omnibus adustis reddit amarus aut falsus: fm minores aut maiorem adustionem: vt dictū est pcedenti cap. 35°. et qz pdicta est calida sulphure plena: reddit feruens et ad-

Particula

Fulmē qd
ē intelliga
tur.

Cap. 2.
Cur aque
minerales
cale sūt q
drupit ou
biturū ē.
p^a

2^a

3^a

4^a qz me
lio: est.

uzitur per totum: sicut fulmen cōburitur defacili: ideo plurima significant calida ppter nāz fulminū: eo qd odo rem eius vel sapore retineant. ¶ Notādū qd fulmē itelligitur locus in minera terrea pinguis vinctuosa bitumīnosa inflammationi apta ceu nāpā vel ei pportionabile cuz inflāmur: sicut ethna siue vulcan^o. 2° metheo. ē inflāatio discurrens p aerē violētia z celeritate q̄maximis. ¶ Notandū multiplicē fuisse opionē de pprietatibus elemētoz: quare qdā aque minerales sint calide. Miletus enī extimauit id cōtingere pp ventū igrediēte cauernas illas p̄citaride calefaciēte aquas: sed id nō valet: qz cū ille ventus corūpat q̄qz z nō sit cōtinuus: iterdū aq̄ fieret frigida: qd nō cōtingit: z venti plures sentiuntur infrigidare. ¶ Quidā vō putauit cām eē caliditatē solis subingrediētem p̄cauitates illius terre cuz sit porosa valde: qd ē minus valet: tunc enim non essent equaliter calide h̄ aque estate z hyeme vel plus vt dictū est 1°. ¶ Democrit^o putauit has calefieri pp mineras calcis p̄transire: qd etiam stare nō potest: quia lapides vnde fit calx: nō calefaciunt aq̄s nisi fuerit fornace p̄usti. ¶ Propter qd dicēdū q̄rto qd h̄ aque calefiunt eo qd percurrunt super mineras sulphureas: qd odor sulphuris denotat z sapor: pp qd aq̄ sulphurea feruentissima vt expertū est: nō prius ebullit igne alia frigida: aut ē calida vt visus est: p euaporationē quā recipit z caliditatē suā non potest caliduz reflecti z ei cōmisceri: sed in frigida refrangitur per totū: z nondū euaporationem eius calidum causauit.

¶ Problema. vltimū. Antiq.
Rōpter qd calida balnea sacra: Aut
quia a facerrimis fiūt hoc est sulphu
re z fulmine. Noua.

Cur calide balnee sacre habeantur: An propterea qd sulphure atqz fulmine rebus ingenue sacris proueniant.

¶ Explicit vigesimaquarta particula.

Quare balnea calida naturalia dicta sunt facerrima. ¶ Deinde Aut qz. Soluit. d. cām eē: qz fiūt a reb^o facerrimis z occultatis: ceu sulphur z fulmen in cauernis terre p̄icta: ppter que calefiunt aque. z qz id videtur mirabile z occultū: deū est sacru esse: ac qz in h̄ balneis stupēde insunt virtutes z elate: sicut dē de neapolitanis. sacrimoniā similiter fulminis z sulphuris oñdit acbimīa in eorum preparatione effectibus.

¶ Incipit vigesimaquinta p̄cula de naturalibus que sunt circa aerem.

¶ Problema. I. Antiqua.

Rōpter quid in vtrib^o inflatis intus accepta membra dolorem vel laborem prebent: Atrum propter repressiōez aeris: quemadmodū enim neqz exterioribus reprimunt vtreū cedit aer: sed repellit: ita z interiora acceptus aer reprimunt: Aut quia violentia continetur z condensatur: extra igitur omnino: mouens se s̄m naturam figuratur ad interius acceptum corpus. Noua.

Cur membra corporis nostri in vtribus obtentia inflatis doleant: Atrum propter pressuram aeris. Et enim extrinsecus vtrez premen-

ti aer non cedit: sed repellit: sic etiam que intus tenentur: aer comprimit atqz affligat. An quia per vim aer retinetur: stipaturqz foras versus suapte natura vndiqz impetens nimirum ad id corpus enititur qd medium continet.

¶ Determinatis p̄blematib^o circa vnū simpliciu vt aquā nūc circa aerē: z p̄ s̄m se ipm magis. 2° referēdo ad passiōē ipsi^o plus vt vtrū. 2^a in p̄n° 1° 6°. Proponit igit p̄. d. Quare cū mēbra vtrū corp^o ponunt in vtrib^o inflatis aere vehemēter calcato dolore p̄cipiunt grandem. ¶ Deinde. Utz. Soluit. d. cām esse pp cōpressionē z p̄strictionē p̄tingēte: quā h̄z in ea causa: re aer: qd declarat: qz sicut aer nō cedit cuz fuerit vter plenus ipso calcatus: si qui reprimant z impellant ipsum dū gitis exterius vel alijs: sed potius aer interius impulsus fortis existens repellit impellens vt digitos vel alia in oppositum: eodem modo aer acceptus in vtribus z compressus: cum factus sit fortis: valde comprimit interiora: quā compressione dolent ceu nimium angustata. ¶ Deinde. Aut quia. Soluit dicens causam esse: secundo qz fortassis nō vsquequaqz dicendū est: qd mēbra possint repressiōe aeris dolere. Ideo subdit id accidere violentia: quā mēbra detinentur cum densentur z cōstringant figuratiōem solidas: qd declarat: qz cū mēbra sunt extra vtrez in loco nō cōpressa: mouent s̄m eorum naturā proprias acquirendo figuras: sed quādo intra vtrē taliter infiltratam recipiūt figuratiōem preter naturā propriā: ista igitur est causa principalis: precedens autem coadiuuans magis: ipsa enim in banc ordinatur.

¶ Problema. II. Antiqua.

Rōpter quid in paludibus que iuxta flumina sūt: fiūt soni vocati bubices: quos fabulant tauros sacros esse dei: est autem quod sit sonus similis voci tauri: square voces ita disponuntur audire: ac si essent tauri boantis. Aut qz q̄cunqz flumina stagnāt in paludes aut q̄cūqz stagnāt aut a mari repercutiunt: aut ventū mittūt coadunatū: in his sit hoc. Causa autem quia p̄cauitates ferre fiūt: ita igitur inundans aqua propter influxum. In huiusmodi stagnatione expellit aerem per angustationem in latiore concauitatem vt si quis in amphoram vacuam iuxta os facit sonum: boatui simile sit: etenim boatu ppter hanc figuram sit bobus. Multa autē z inuenientes voces faciunt figure concauitarum cum sunt inaequales: quoniam z amphore vtreolum si quis auferens per foramen fricat at: trahens intra z extra si fricat per distensum sonum facit quod fugiunt bestie: quoniam custodes fructuum faciunt ipsum. Noua.

Cur paludibus iuxta flumina positae fieri soleant qui bomingi appellantur: quos tauros nimirum religiosos fabule narrant: est id sane frequentius mugitus tauri adeo similis vt boues: cū audiūt non secus afficiantur q̄ si taurum senserint mugientem: An cū aut flumī in paludes se

Quare circa paludes que sūt iuxta fluuios: ita vt ipsi
finiant in eas: audiunt qdam soni q dicuntur
bubices: eo q eoz sonitus talis sit: nomē. n. extrat fictitiū:
bos aut sonos idiote ipsoꝝ ignorātes cām dicūt: ceu fabu
lantes q sunt Saturni tauri dei boantes: boies. n. causas
reruz ignorātes oīa cupiunt immediatius in deū reducere:
qz nō parnū ortū suscepit exploratiōis phīa ex locutiōib⁹
benedictis legū: vt apparet p Lōmentatorē 1° meta. di
cunt z isti bos ēē tauros: qz sonitus in paludib⁹ eoz audī
tus cōfigurā vocī tauri. voces enim ita disponunt b⁹ p
tepre ac si essent proprie tauri boantis. Et iō veros existi
māt tauros: z qz sunt occulte cāe taliū vocūz eis z ignote:
pūcāt ipsas causari a sacris z diuinis: vt dictuz est de bal
neis sacerrimis vltimo pcedentis pblemate: sicut existi
mat ēē vulgus lāpades z candelas ignitas nocte discurrē
tes: aīas foze humanas portātes penas de cōmissis: qd tñ
accidit ex aliqua mā vinctuosa de facili inflammabili vī
to calido agitata: z q maxime ptingit circa patibula z ci
mēteria: ideo in preactā opinionem deuenit. ¶ Deinde
Aut qz. ¶ Soluit z pmo manifestat a gbus z vbi causan
tur pdicti bubices. d. prius accidere in locis vbi sunt flu
mina q stagnāt: egrediēdo ppiū alueū z defluūt in palu
des: talia vō quecunqz ita stagnāt perueniēdo demum in
mare: repercutiunt ab ipso paludū aque retro: cūz mare
accedit z itumescit cōcūct a luna: vel paludes vētū emit
tunt cōgregatū z fortificatū pstantes aquas paludum in
oppositū ventī mare cōmonētis: in gbus locis accidit pre
tactos tunc fieri bubices. ¶ Deinde ¶ Lum aut. ¶ Subdit
causaz z modū bubiciū dicēs: q in oibus predictis causa
est: qz in illis locis in terra cōcanitates gīant antrose: pp
morū in cōtrariū aquaz refluxū: in quas cū aq mox inun
dauerit: propter stagnare pēxistēs aer expelliē violēter su
bito foras ex loco angustiori in pcauitatē latiorē: ex gbus
neīo subsequē sonitus nō pūus: sicut casus aque ostēdit
in vas pfectum. ¶ Deinde ¶ Ut si. ¶ Declarat in simili 3° di
cens pmo q si quis in aliquod vacuū vt in amphorā que
est vas latū in fundo z strictū superi⁹ sonū inducat iuxta
os vasis ore pprie: vel aliq duro fricādo: sonitus inde cau
tus siks efficit sonō tauri boātis: vel bubicis in paludib⁹.
Boar. n. vel bubex causat in paludib⁹ z alijs pp figura
tiōē loci pssiles: quā vas reddēs b⁹ boatū b⁹ silitudinez
cū voce bonis obtnēt: eo q est multiplex eius son⁹ z di
uersus sīm q bobus siue tauris multe sūt vocis diuersita
tes: b⁹ aut diuersitas vocalis z admiratio mōstrant: qm
figuratiōes pcauitatū q sūt circa paludes cū sint ieqles z

III.

Quare aer tāgens aquā nō humectat hūiditate ad
bestia aq: qđ tñ vñ p file in aly: qm nullū cor
pus est tāgens siue terrā siue aliō mixtū ignis. n. ei nō oc
curit: qđ nō humectet adueniēs ipsi. ¶ Deinde. Aut qz.]
Solut. d. cāz eē qz vltimū siue terminū planuz vel supfi
cies aeris z aq sūt fil: p̄tigua. n. sūt quoqz extrema sūt fil s̄
phy. Et hoc est qđ subdit. d. qz in vtrisqz non est sup̄ficies
aliā s̄ vñ z eadē 4.º ē celi. cū in ambobz sit humiduz si
nabile in quo pueniunt: nō aut talr in aqua z terra aere z
igne: cuz discōueniāt in q̄litate p̄terminanti: caliditas. n. z
frigiditas nō termināt. Un̄ subdit: s̄z reliqz corpora sim
plicia vñ mixta qz sūt grauiora q̄s aq nō hñt vñā z eadē su
ppficiē cū aere: sed aliā z aliā: p̄p̄enim ipsoz pondus pene
trant in aquā planū corūp̄etēs intermediū. Un̄ ipsi ex lo
cis suis aque occurrētibz accidit subdescēdere in aquam
grauitate: z hūectari: qđ aeri cū sit lenis nō accidit: nō. n.
tēdit deorsuz ifra sup̄ficiē cōem aq z ipsi. sup̄eminet nāqz
sui leuitate aque: cū ipsius leuis respectu. Propter quod
aer vt reliqua nō humectat aq: nō. n. simile de eo existit:
vt visum est z reliquis. Potest ēī cā talr assignari: vt qđ
humectandū opus sit esse qđ possit humidū aq suscipere:
nō sibi oisariam edendo: qualis nō est aer: cum sit corpus
īterminatū cessiuū oī quātūcūqz vili: qđ reliquis p̄tactis
corūporibus nō inest: z id quidem 10.º repetet caplo.

T.C.39.
T.C.34

Particula

Problema.

III.

Antiqua.

Ropter quid in medijs noctibus et meridie maxime serenitas sit: Aut quod tranquillitas est aeris status. stat aut maxime quando vincit aut vincitur: oppugnatus autem mouetur. Vincit autem maxime medijs noctibus: vincitur autem meridie: tunc quidem enim sol longissimus: tunc vero propinquissimus fit. Adhuc incipiunt venti: aut circa orientem aut circa occidentem: finit autem qui quidem maturinalis quando vincitur: qui autem ab occasu quando cessat vincens. Accidit igitur hoc quidem meridie cessari alios vero medijs noctibus.

Nota.

Cur nocte media et meridie maxime celi soleat tranquillari: An quod venti tranquillitas aeris statio et requies est: qui tum constare maxime afolet: cum aut vincit: aut vincitur et enim quamdiu pugnat mouetur atque inquietatur. Vincit autem maxime nocte dimidiata: vincitur meridie: ut enim medio noctis sol remotissimus: sic meridie propinquus est. Ad hec flatus vel ortu solis vel obitu incipit: cessat qui ortu ceperit: cum victus est: qui vespere cum parata victoria desinit. Itaque sit ut alij meridie: alij noctis medio cessent.

Quare circa medium noctis et meridiei serenitas potissime et quies aeris efficitur: in pluribus. n. cum reliqua naturalia verificat hoc et in locis maxime temperatis. **Deinde** Aut. **Solutio.** d. p. casus est: quod tranquillitas seu serenitas proprium aeris est ipsum statum et quies: sed autem principaliter accidit: quando aer densatur et superat vapores et fumos eleuatos: quod est cum sue relinquitur nature non moritur ab alijs imprimere sibi: ut quando superat ab alijs: ut a caliditate solis mouente ipsum et disponente secundum suam naturam: sicut. n. cum pugnat et vincit: sed ipsum mouet obtinens super ipsum: ut oppugnat. i. cum est pugna in aere ut neque vincat neque vincatur: tunc utriusque pariter serenitas maxime: ut diluculo et sero: sed aere quod vincit et densari potissime accidit circa medium noctis: eo quod tunc sol remotissimus est ab ipso sed non minus bemisperium: cum sit in pre nobis opposita: propter quod non potest in ipsum fumos et vapores eleuare: qui sunt maxima veti et pluuie: oppo- vo in meridie attingit aere superari et densari: quod tunc sol eleuat super genitum nostrum: ex radys refractis ad angulos acutos fere multiplicat virtutem suam in eo densans oino et: ita terre propinquissimus fit tunc virtute non autem distantia: et propter cum fuerit in auge secundum Ptolomeum ponere tunc circulum solis eccentricum: distat. n. magis a terra tunc per duos gradus cum dimidio. Secundum vero Ari. ponere ipsum concentricum quando fuerit in meridie minor est distantia quam cum extiterit in medio terre ac proportionabiliter hinc inde cum habeat quantitate orbis solis respectu. **Deinde** Adhuc. **Assignat** et casus sumptus ex parte veterum: ut melius compleret rationem suam ostendendo quomodo circa mane et sero maxime causatur turbulencia in aere. d. casus est: quod veteri omnes incipiunt flare circa preorientale quod est de mane: aut circa occidentale ut est de sero: sicut apparet pericula nostri. circa hoc autem presens fuerit veteri quando aer incipit vinci: aut diminuitur ab eius victoria: sicut veteri occidentales et serotini. his ita se habentibus contingit meridianos circa meridiem: et medianocurnos quod circa medium suum noctis gescere: quando meridiani cessant propter

De hoc
Corn. p. ce
li. com. s.

orientales: et medi nocturni propter occidentales: modo. n. vnus ad alterum transiit: non factis autem veteribus: qui vixim turbant aere meridie nocte et meridie attingit tunc in aere serenitate et gerere permanere. **Deinde** Dubitat quod in meridie vix amplius turbatione aeris fieri propter calum vigoratum fumorum eleuationem et vaporum. **Deinde** hunc sermonem verificari magis in regionibus sufficenter temperatis: in quibus calor meridiei tantum potest quod eleuata consumitur in frigidioribus vero secus contingit.

Problema.

V.

Antiqua.

Ropter quod oriente auroa et iam utriusque magis est frigus aut nocte propinquior existente sole nobis: Aut quia iuxta diem ros et pruina cadunt: hec autem frigida. sicut igitur irrorato toto loco humido frigidus fit infrigidatio.

Nota.

Cur prima luce et iam mane frigus sit amplius quam nocte: cum sol a nobis propinquius absit: An quod niam cum dies instat ros cadit atque pruina: que frigide sunt: ergo in dispersis locis oibus frigidus humore merito acius refrigeratur.

Deinde expositus sufficenter 8° et 16°. ubi preter has duas causas tres alie adiunguntur.

Problema.

VI.

Antiqua.

Ropter quid in ponto et frigiditas maxime et profocatio: Aut propter grossitatem aeris hyeme quidem non potest calefieri: estate autem quando calefit vix propter grossitatem.

Eadem autem causa et propter quod paludustria hyeme quidem frigida: estate vero calida. Aut propter solis motum: hyeme autem longinquus sit: estate prope.

Nota.

Cur in ponto intensius et estus et frigora fiat: An aer regionis illius sua crassitudine nec hyeme tepescere nec estate refrigerari potest. An propter varium solis cursum. **Recedit** enim per hyemem: accedit per estates.

Quare in ponto et vix in regione frigida multum potissime me accidit frigiditate densari quandoque et caliditate: caumate profocatio iterum: quod non vix cum he sunt dispones dicitur: sintque ditionum rationes dicitur: et huius tactus est aliquid et 8° et maxime 13° 9°. **Deinde** Aut quod. **Solutio.** d. p. casus est: quod hyeme propter grossitatem aeris et densitatem: solaris calitas inbecillius non potest ipsum calefacere: tanquam maximam indispotitatem: cum non accidat reflexio radiorum eius fore: sunt. n. circuli feriales valde: eo quod pontus expositus est septentrioni multum: sed in estate cum vigoret potentia: eo quod genitum propinquior redditur: radii pyrici propinquius axali calefacit potenter: et maxime quod aer grossus exis intantum calefit et caliditate peruat: quod potest vixere et profocare: ut ostenduntque et lapis calefactus et specula ignis piectina potissime. **Deinde** **Eadem.** **Adaptat** et ad loca paludosa. d. quod eadem de causa loca paludustria frigida sunt hyeme: aer. n. eorum est grossus humectatus: et virtus solis inbecillius: sed in estate sunt calida profocatio: solis caliditate vehementi subiecto grossiori impressa. **Deinde** Aut quia. **Assignat** per aliam causam dicens id etiam esse propter solis lationem: eo quod motus eius remotus est a genitum caputem: eo quod radii non possunt in se ad angulos acutos aut propinquos reflecti minor

ri etiā tpe morat sup terrā. Sed in estate per oppositū fit nobis ppe virtute vt directiōe cū mora: vt appet pmi z^o. ab eo. n. pfluunt radj axalib⁹ ppinquitū cū genitib⁹ caputū appropinquat: ppter qd in ponto hyeme gelu causat im- menluz: estate vō caliditas pfectiua.

Problema.

VII.

Antiqua.

Ropter quid nocte serenitas magis q̄ die: Aut z venti z turbationis sol est causa: hos enim motu facto acci- dit fieri: causa igitur caliduz. Quando igitur hoc non adest quiescit vniuersum: z ele- uato sole magis q̄ econtrario. Et nonnunq̄ a terra hoc est: quia vbi plurim⁹ motus illic ma- net eontra: z constat nō equali existente z do- minante cōsistenti. Huius qdem hyeme mare tale: estate autem terra.

Nota.

Cur noctu potius q̄ interdiu serenū sit: An q̄ z flatus z perturbationis causa solis vis est. Isthec enim motu accito quodam oriuntur. Calor igitur cause est: ob eamq̄ rem cuz is abest quiescūt omnia: z sole abeunte magis q̄ veniē te: z qd dici solet. Nauib⁹ hyberno ventos dat terra secūdos: hoc sibi vult: q̄ vbi motus mari mus est: ibi minime quicq̄ vel seruari vel con- sistere pōt: eq̄li nāq̄ statu viribusq̄ efficaciori- bus esse id debet: qd cōsistendū pseruandumq̄ sit. Mare aut hybernis temporibus terra esti- uis seuire illum in modum solitum est.

Quare in nocte vt frequentius sit serenitas z qes in aere q̄ in die. **C** Notādū q̄ id p̄tinat cū 4° illic. n. cōparauit p̄es meridiei z seminoctis ad p̄es ori- diei z occasus: hic aut diē vltus artificialē cōparat ad no- diei z occasus: **C** Deinde. Aut q̄. **S**oluit. z p̄ sumit cāz cū penes dīaz. **C** Deinde. Aut q̄. **S**oluit. z p̄ sumit cāz ex parte solis p̄ctatīs. v. id ēē q̄ sol est cā vēti z turbatio- nis cōmote in aere permiscens res diuersas in ipso: hō aut vētus z turbatio p̄miscua accidit pp motuz qui cau- satur a calido. **L**ui⁹ p̄batō est: q̄ cū deficit caliduz eleua- tiū vaporū z fumoz qes z serenitas fit in vniuerso. **N**otat aut vniuersuz p̄tinēs: qd est cōmixtū qdōz ex oibz elemētis z vrute celsificut enīz oīa p̄tinent in ipso: sed cuz sol fuerit a terra eleuat⁹ amplius accidit motū fieri z tur- bationē vniuersū q̄ econtrario. i. q̄ serenitas vt qes ipsius. vel alr q̄ sole ampli⁹ eleuato: vt cū circa meridiēz fuerit magis accidit fieri serenitatē siue qetē vniuersū q̄ ē. i. q̄ motū siue turbationē vel eñzio: hoc est q̄ fuerit parū ele- uatus. Et hec qdem expositio p̄cordat cū dicto in 4° cap. vt serenitatē fieri i die media: q̄ aer p̄uincit sole. **C** Dei- del. Et nō. **S**ecundo sumit cām ex pte dispōnis mae vt terre di. interdiū qd dictū est: accidere nō tñ ex pte solis z calidi mouentis z turbātis: sed et occasiōe terre q̄iaz: q̄ reddit se mām aptam euaporatiōib⁹ fumolis in vno tpe magis q̄ in reliquo cuiusq̄z agentī quare mot⁹ plurimus accidit in ipsa: vbi aut h̄tunc pmanet seu cōstat illud cui hō accidit z dispōnē z impetū suū nālēnta q̄ nō equalr z eodē mō se h̄nt ei dominat⁹ z cōstare facit qd hui⁹. talis aut p̄tmanētia z incōstātia p̄tingit hyeme in mari: esta- te vō in terra: pp qd accidit maria hyeme fore male nau- gabilia vt multū: estate vō sufficiētē. Dixi aut vt multuz q̄ qdā sunt maria q̄ postq̄ sol igredit p̄ncipium scorpio-

nis: donec ad piscis p̄tingat instiū: qd est spatiū q̄tuor mē- siuz ppter ventos validos in eos ḡiatos nullus pōt in eis nauigare: qd ppter solis accidit ab inde recessum: qd est mare a semī. Albumasar introductorz 3°. Est z aliq̄d ma- re qd q̄s nauigare nō pōt cū sol fuerit: in oppositis signis p̄dictis opposito mō: sermo tñ Arist. verus est vt semp in locis p̄teperaris. **C** Dixit aut nōnūq̄ fortasse: q̄ disposi- tio exis in terra hui⁹ causatiua sumit tādē a solis calore: pp qd a mari hyeme p̄surgit mor⁹ z p̄turbatio: a terra vō estate. In mari hyeme q̄dez pp solis ibecillitatē vapores validi eleuant⁹ ventositatē plenī calore ipsius nō potētes subiliari z in p̄es minimas seq̄litrari: z friditate porū ma- ris p̄stringunt: q̄re vapores validi grossi viscosi retinent⁹ cū vētositate nō dissoluti aquā diuidūt z vebemēti igre- diunt⁹ insufflationis motu. In terra vō secus cōtingit: q̄z grossa z cōpacta sol non pōt hinc ab ipsa eleuare sensibi- lius quicq̄: cū porū sint frigore cōstipari z mā nō sit dispo- sita. Debili ēt caliditate solis existēte: sed in estate solis ca- lore vigorato: z terra porificata: vaporibusq̄z ventositatē repletis accidit ipsos eleuari: z motū turbatiū incontinē te causari. **C** S̄z circa id dubitat: vī nocte serenitatē mī- nus fieri: cum dicatur. 2° metheo. hyeme magis fieri plu- uias z nocte q̄ die: aque aut fiunt p̄cedente nebulositate. **C** Dicēdū fore sicut mor⁹ subdi⁹: s̄z nō videtur: q̄ latent nocturne magis q̄ diurne: q̄z aq̄ descēdēs distribuit oīs in terras: existit etiā in terra multus ignis z multa calidi- tas: ita vt nō humidū trahat supernatās: sed z terrā ipsāz desiccāt calefaciens. Aut fortassis non est inconueniens nocte amplius fieri aquas q̄ die: z tñ noctes fore diebus sereniores: eo q̄ multoties adsunt nebule diuiniq̄z per- manentes: non tamen pluuiam causantes.

Problema.

VIII.

Antiqua.

Ropter quid q̄ diffundit humiduz in vtres: nō solū humidū recipit do- lium post vtres: sed z aliud accipit: Aut q̄ in humido inest aer hic enim q̄ in dolio iest: nō pōt egredi pp magnitudinē dolij: ex maiori nāq̄ difficilins exprimere que- cunq̄ z humidū z ventū: quemadmodū z ex spōgijs. **N**ū at diuidit in pua exprimit ex vtire cū existente: quare aeris regio vacua fit: ppter qd z vtres z ad bucaliud humidū recipit do- liū: z magis in vino hoc fit: q̄z plus aer in vino inest q̄ in aqua. **S**imile aut huic z idez vas ci- nerez z aquā capere simul quantū vtrūq̄z seor- sum fundit: vident⁹ nāq̄ multa esse que per va- cua cineris: sicut igit⁹ subtilior aq̄ imbuit magis: z cōp̄imit vtrūq̄ qd densat⁹. z ppter id q̄ pre- ter singulam partium esse compressiorem: ma- gis enim calcat paulatim calcatū omne q̄ coa- dunatū: hoc aut facto subdescendere cinerez: si mul autem z cinis in semet recipit humidum: quia habet concavitatem. **I**niectū autem cinis in aquam calidam existens secat ipsam z aeri- ficat: z primo autē aqua effusa z posterius ci- nere cadēre idē fit. quare z aqua habet vtrūq̄z cō- cavitatem z attrahit se in se: aut nō aqua est re- ciptions cineris: sed cinis aquaz: qd est subtiliss-

Que ma-
ria nō p̄s
nauigari.

Dubium.

Solutio

Particula

me ptis merito ē eē ingrediēs. ampli⁹ ⁊ expimē-
to palā. **¶** N. n. calcat cinis sꝫ quē locuz vir cal-
cat adhuc fluit alia aq: oportebat. n. eꝫuo sig-
dē erat aq: recipiēs: aut nō accidit hoc: sed prius
effundat aq: ⁊ vebemēter repleat. Sed si vtiqꝫ
qđcūqꝫ iponat supēfundit. Si autē semel sup-
effūdit ⁊ cadat cinis iaz accidit. cinis nāqꝫ erat
recipiēs. Idē autē h̄ ⁊ q: fouee extractā ab ipsis
terrā nō recipiūt: vñ. n. vtiqꝫ aer qꝫ pōcupare
locum ⁊ ppter hoc nō recipiunt. **¶** Noua.

¶ Quā ob causāz humor pleno cōtētus in do-
lio: diffusus in vtres: nō solū cū vttrib⁹ recipi ab
eodē dolio possit: sꝫ etiā locū relinquere quo ē
plus humoris capiat. An quoniā aer in humo-
re inest: qui dū in dolio est: excerni propter do-
lii magnitudinēz nō pōt: sit enim vt exprimi de
maiori vel humor vel spīrit⁹ difficultius possit:
quēadmodū ē de spongys ampliorib⁹ minus
exprimit. At cū in parua digerit extrudi iaz de
vttrib⁹ expeditius pōt. Itaqꝫ doliū ⁊ vtres: ⁊
humorē etiāz aliū capiat: magisqꝫ in vino id ac-
cidit: qꝫ plus in vino aeris inest qꝫ in aqua: huic
sane primū cineris ⁊ aq: tantūdem sil' vas idēz
capere posse: quantū plurimū vttrib⁹qꝫ seorsuz
infusi capiat. Cineris. n. cū plura cana ⁊ inania
esse videt: qbus aq: sese insinuat: vt que tenuior
sit: ⁊ constipat vō spūtatqꝫ actissime: quoniāz
particulariz cōstipatio agitur. Bensantur enim
adductanturqꝫ omnia plenius: cum paulatim
constipantur: qꝫ cum vniuersa: qđ cum ita fiat:
cinis collabaturqꝫ: ⁊ subsideat: simulqꝫ humo-
rem in se per cauozum suozum opportunitatez
admittit. At si cinis qui in aquam immittitur
calidus est: aquam dirimit vertitqꝫ in aerem.
Idē illud agetur etiā: si primū aqua in-
fundatur: post cinis inijciatur: vnde aquā etiāz
ipsam cana quedā ⁊ biantia in se continere pu-
taueris. An non aqua cinerez sibi admittat: sed
cinis aquam. Quod enīz tenuius est: subire id
posse pgruū est. Cōstat itē experimēto. Cuz. n.
cinis inspergit eodez reliqua aqua confluit quo
loco inspersum est. Cuius contrariū certe fieri
debuir: si aqua cineris esset capiens. An si pri⁹
aq: vas ex toto impleuerit: nihil p̄terea capiet: sed
addito quolibet effundetur. Sin autem vbi se-
mel aliquid aque infusum est cinis descenderit
tam tunc qđ dixi eueniet: quippe cum cinis sit
ipse qui capere valeat. heceadem ratio est: cur
fouee terram inexplētam recipere totā nequeat.
Locus enīz ab acre occupari videtur: itaqꝫ fie-
ri non posse vt tantūdem recipiatur.

¶ Quare cū aliqđ doliū fuerit liquore quodā plenū vt
aq: vino vel oleo: ⁊ euacuet ab aliq: eoꝫ: ⁊ ipo-
nat is in vtres sufficiētes: ⁊ demū reponant bi cū liquore
in doliū. tūc ipsuz nō solū recipit liquore cū vttrib⁹: sed ē
cū his aliū liquore pōt suscipe ⁊ p̄tinere. **¶** Deinde. **¶** Aut
qꝫ. **¶** Soluit. ⁊ p̄ ad pncipale questitū. ⁊ subait alia questita
huic silem habētia solutionē ⁊ cām. o. p̄ id esse qm̄ in illo
humido ligdo exīte pus in dolio absqꝫ vttrib⁹: aer inerat
nō potēs ab ipso egredi: ppter magnitudinēz capacitatis
ipsi⁹: in qua liquor erat late diffusus ⁊ aer cū ipso: ⁊ in ser-
mone qđez nō supabundat p̄ricula negatiua. **¶** Qđ accidit
qꝫ difficile sit exprimere cōprimēdo humiduz ligdū qđ
cūqꝫ ⁊ aerē vel vētū p̄tētū in corpe maiori eo qđ ē diffusuz
⁊ ibibitū in remotis ⁊ minimis p̄tib⁹ eius. **¶** Qđ declarat
in spōgys magnis: in qb⁹ multa p̄tinet aq: ex h̄. n. diffici-
le fit ipsaz expellere: cū sit qm̄ multū disp̄sēt cū ex vna p̄-
te exprimit: in alterā trāsit. In puis autē spōgys secus con-
tingit: p̄ oppositū igif qm̄ humidū fuerit i p̄tes puas diui-
sum: qđ sit cū in vtres seorsuz ponit: aer vel vētus: ac etiā
humidū subtilē p̄pellit in fumos ex vire: ppter qđ locus
in quo erat aer reddit vacū eo: ⁊ replet corpore humido
ligdo: cū nō sit dare vacuū oino: ⁊ id liquor minor relit:
cū minore locū occupet recipiet in dolio cuz vttrib⁹: ⁊ ad-
huc cū alia liquoris q̄ritate ⁊ magis ostendit qđ h̄ maior
liqꝫ receptio doli magis accidit in vino qꝫ i aq: vel in alio
liquore aq: grossiori. o. id magis accideret circa vinū eo qđ
in ipso ppter eius partiū subtilitatē ac raritatē plus cōti-
net de aere qꝫ p̄tineat in aq: p̄ grossitiē ⁊ dēnitatē p̄tium
ipsius. **¶** Deinde. **¶** Sile. **¶** Mouet alia ⁊ q̄ritā qđ depēdent
ex p̄missio. ⁊ ibi. **¶** Id ē. **¶** Di. p̄mo qđ similis sit de cinere
qđ p̄cedēt ⁊ de aq: cōmixtis: idē. n. vas numero cū p̄io
diuis⁹ fuerit impletū cinere sufficiēter depurato eueturqꝫ
cinis ex eo: deinde repleatur aqua ⁊ euacuet similiter: tunc at
pars in vas p̄dictū vnus ponat: ⁊ deinde pars alterius
⁊ ita successiue vsqꝫ in finem paulatine. p̄tinebit enīz has
duas mensuras simul: quāz vnaqueqꝫ diuisim replebat
ipsum antea. **¶** Deinde. **¶** Urz. **¶** Soluit. ⁊ p̄ assignat veraz
cāz. ⁊ falsaz fere: quā fortassis opiabā aliqꝫ. ⁊ ibi. **¶** Aut
nō aq: **¶** Di. cāz ē: qꝫ multe vacuitates vident eē itra cor-
pus cineris: in qb⁹ aer p̄tinet: multi. n. agrestiores ⁊ rudes
putāt aerē fore qđ vacuū: qđ sigdē expellit in locū ei⁹ aliū
icidit corp⁹. Et declarat mō quo possibile est accidere: qꝫ
aqua subtilis magis replet p̄ eius subitrare: q̄re dictū ē
⁊ 4. ⁊ 3. qđ in mari pli tpe pōt qꝫ pmanere qꝫ in flumie: ⁊
illud qđ oz condensari magis cōprimat ⁊ cōdēsat: eo qđ sꝫ
quālibet partē eius p̄densationē inducit: cū penetrat per
oēs partes: ⁊ ideo dictus est 15. ⁊ 21. qđ farina ordeī magis
conficitur aqua qꝫ oleo ppter subtilitatē aq: ⁊ quia oē qđ
paulatine ⁊ suauiter calcat magis coadunatur ⁊ cōiun-
gitur qꝫ id qđ subito ⁊ vebementer. Quo si quidem facto
necesse sit cinerem aque subdescēdere: quia cinis in se ha-
bet cōcauitates siue foramina: in quibus aer continebat
quo p̄pullo loco ipsius suscipitur liquor. Similiter etiāz
idem euenit cuz cinis p̄yciat in aqua calida. diuidit enīz
partes ipsius faciendo coenapozare ex ipsa vnde reddit
eam porosam. Et addit nō referre siue prius imponatur
aqua in vas ⁊ cinis postea: siue econuerso paulatine tamē
⁊ alternatim: ⁊ vltērius infert. o. qꝫ aqua habet aliquam
modicā cōcauitatem in se: in qua aer continebat: sꝫ bi
in seipsa ⁊ densatur vt aer expellat inde. **¶** Deinde. **¶** Aut
non. **¶** Remouet ⁊ ⁊ am causam: ⁊ prius ratione. o. qđ cau-
sa nō est: eo qđ aq: recipiat cineres: sꝫ econuerso poti⁹: qđ ci-
nis in eius poros eā attrahat: qꝫ qđ subtilissimū partium
subingredit qđ grossius: ⁊ nō econuerso: sꝫ aq: cinere subti-
lior. partes subigreditur igif. **¶** Deinde. **¶** Ampli⁹. **¶** p̄io

bat q̄ aqua p̄ncipaliter nō recipiat aerē exp̄ientia. d. id fore manifestū exp̄imēto: q̄ cū cinis calcas̄ ⁊ p̄densat̄ mixtus cū aqua: p̄m locū quo calcas̄ ex cinere fluit ad huc aq̄ subingressa: q̄d nō fieret si ea in se reciperet cinerē: sed p̄tingeret magis vt cū fieret calcatio cineris amplius subingredere aq̄ q̄ flueret. ¶ Deide[Aut.] Q̄dedit p̄r 3° modū quo aq̄ ⁊ cinis d̄z in p̄dictis vas ponit: vt verificet̄ p̄missum oisaria. d. q̄ p̄dictū de capacitāte vasis nō p̄tinēgit si aq̄ p̄mitus infundat̄ in ipsum exim̄plo ⁊ fortiter ea repleat: q̄ B mō repleto q̄d cūq̄s in vas iponat̄ siue cinis siue aliud: d̄z tñ sit alicuius q̄t̄itatis sup̄fundet̄ aq̄ ex vasis p̄tinētiā: verū si fiat talr q̄ p̄ semel subimponat̄ aq̄: ⁊ deide cinis paulatine vel e p̄: sicq̄s deiceps: tūc cinis ⁊ aq̄ simul recipient̄ itra se: q̄ cinis vt tactū est aquā suscipit in se: ac p̄tē ipsius ēt siccit̄ ⁊ euanesceat cogit ⁊ fumos.

¶ Notādū q̄ aliqui moti fuerūt ex his duob⁹ signis fallacibus in mā vacuū stabillire: vnde p̄hox. 4. q̄ videntur quedā coeuntia ⁊ calcantia. nā vinū dicit̄ cū virib⁹ recipe doliū tanq̄ vacuo coeuntē densato corpe. Et itidē testimonii ⁊ q̄d est de cinere faciunt: q̄ recipit tātū aque q̄tū vas vacuū. ¶ Notādū ēt sile accidere cū quis argenteos paulatine in vas plenuz aq̄ vel vino infundat recipit eos cū aq̄ fere: q̄d mō fere pōt accidere p̄dicto. cōprimunt. n. p̄tes aque siue vini ⁊ aerē inde expellūt: ⁊ q̄ quid in se suscipiūt aque: ac ēt ipsi p̄p irregularitates corpoz suoz ad vas nō tangūt se nec latera ei⁹ oiquaq̄s: s̄z itersticia intercidunt q̄plura. ¶ Deide[Id aut.] Subiungit aliud q̄s tū cui⁹ solo p̄portionat̄ porz. d. p̄ huic sile repit: cūz terra exhibet ⁊ fit fouea maior: tūc. n. cū reducit̄ terra i priorē locū cupiēdo fouea ex porz terra educta obturare: nō suscipit̄ terra: ita vt superficies remaneat eqlis vt pus: vey sup̄ eminebit alteri⁹ terre circūstātī superficie. ¶ Deide[Ur.] Soluit 2°. d. cāz eē: q̄ cum fouee replent̄ postea terra: aer celeri⁹ mor⁹ p̄occupat̄ locū iterponēdo se iter vnā p̄tē terre ⁊ aliā: ⁊ cū sit corpe⁹ impulsū ⁊ sustentatū alteri⁹ corpoz: subleuat p̄tes terre: ⁊ distare facit abinuicē: ita vt de mū fouee nequeat̄ terrā totā extractā ide fm̄ superficie eqlē recipe. ¶ Dubitat̄: q̄ nō vident̄ possibilia p̄tracta: quia cōpositiōi adueniens cōpositio efficit̄ totū malus: auctor 6. p̄ncipioz. S̄z in his cōposito cōpositū occurrit: siue cor pus. Ampli⁹ p̄cesso q̄d dictū antea: tā plura corpora eūdē occuparet̄ locū: q̄d negatū ē. 4° p̄by. ⁊ 2° de aia. puta p̄xi tens ⁊ occurrēs p̄r: vt vtres cum reliq̄ humidi q̄t̄itate. ¶ Dicēdū sicut̄ deū est: q̄ doliū accipit vinū cū viribus aliud ad huc plus: ⁊ vas cinerē cū aq̄. Cui⁹ cām aliq̄ igno: rātes putauerūt per B vt visum est per signa fallacia vacuū in nā p̄sistere: q̄d autē inductū est nō valz: q̄ 3^m q̄d cōtinebatur in altero duoz excludit̄ resoluūt ⁊ p̄sumitur. puta: q̄ inerat aer in vino ⁊ cinere: ⁊ per id vt declaratus est antea quid dicendū est apparet in reliquo.

¶ Problema. IX. Antiqua.

Ropter quid aer grossior existēs luce transit per solida? Aut q̄ lux q̄dē fm̄ rectitudinem videt̄ solū: propter q̄d ⁊ per rara nō transiudet visus vt pumicem: permutant̄ autem porz: sed nō in vitro. Aer autēz non prohibetur: propter id q̄ nō recte tendit qua pertransit.

¶ Quia. Cur aer qui luce crassior est: solida valeat permeare: lux ipsa non valeat? An quia lux per directum tantūmodo fertur. ob eamq̄ rem oculi qui transpicere per rara non possit: vt per

pumicem q̄ meatus euariant. per vltimum facile possit: quia meatus positi ē directo sunt. At aer impedimento nullo arcetur: quoniam qua transit tendere ē directo non solet.

Quare cū aer sit grossior luce vel lumine. nā ē q̄d cor porz: lux at accēs: dimēsiōes igit̄ nō resistūt qn̄ ipsa p̄trāseat: cū at dixit grossior: ipsi⁹ idicauit moriū. Quid at sit lux visus ē 11° 33°. ¶ Deide[Aut q̄.] Soluit dī. cāz eē q̄ lux trāsit solū s̄z rectitudinē a corpe lucido il lumināte vt radi⁹ ofidit solis irradiās p̄ fenestrā: p̄transit enī vltra q̄: dūmō repiat obstaculū: quo refrāgat̄: nō illu minabit: vt appet 2° de aia. Et itō p̄cludit cū visus fiat vt visus est mediāte luce: nō poterit trāsiudere penetrādo p̄ corpora q̄tūcūq̄s sint rara ⁊ p̄tineāt in se aerē sicut est pumex. q̄d accidit: q̄ porz in eo sūt pmutati ⁊ nō subalterni q̄les regunt̄ visioni vt visum 11°. s̄z in vitro vel crystallo nō sūt p̄fusi ⁊ pmutati vey subalterni sibi corzespōdētēs. S̄z aer nō trāsit fm̄ rectū ex necessitate: ⁊ p̄ hoc tollitur moriū: q̄ lz vnū sit grossius altero: ipm̄ pōt penetrare: nō tñ aliud: cū alius modus trāsitus sit hui⁹ vt tactum est ⁊ alterius: ⁊ de hoc sufficienter dictū 58° 11°.

¶ Problema.

X.

Antiqua.

Ropter quid aer frigidus quidez sit: propter id q̄d non tangitur aqua: humidum autem non: quāuis vebementer aliquis fiat in aquam: ita q̄ inundet. Q̄ autēz frigidus ostendit mutatus: infrigidat enim ab aquis. Aut quia frigidus aptus natus est esse ⁊ calidus: quare mutatur tactu a quo vtiq̄ aliquo tangitur. Humidum autēz non ad huc: quia leuior est: ⁊ nunquam in profunditatem aque venit: sed semper superficie tangitur: quāuis compellatur deorsus: ⁊ aqua ad huc inferius fertur: quare nunquam in profunditatem ire.

¶ Noua.

¶ Cur aer per aque tactiōē frigidus reddi possit: humidus non possit. etiam si quis in aquas vebementer inflarit: vt fluctus inde moueatur: ⁊ inundet. Frigidum autem reddi constat eo q̄ qui ex aquis aspirat refrigerat. An frigidus esse calidusue: nature sue habilitate potest. vt rei tactu immutetur quam tetigit. Humidus esse idcirco nō potest: quia leuior est. neq̄z ima humoris vnquā sua ipse perit natura: sed summam semper planumq̄ attingit: ⁊ si deorsum cogatur: humor quoq̄ feretur inferius: ita vt nunq̄s in profundum sese ire patiatur.

Quare aer reddit̄ frigidus absq̄ eo etiam q̄ aquas contingat: sed nō efficit̄ humidus ēt si tāgat: q̄d appet q̄ si gs insufflet in aquā ⁊ moueat ipsaz inundatiōis motu in faciē aeris vebemēter: nō tñ madefit ab aere: s̄z q̄ fridus reddat̄ appet: qm̄ mutat̄ ab ags mutatiōe tali aqua infrigidat: q̄d aut tale: frigidus est: vnde igit̄ b̄ diuersitas. ¶ Deide[Aut q̄.] Soluit. ⁊ p̄ ad p̄mam partem. d. prius id esse: qm̄ aer de sui nā est aptus natus infrigidari ⁊ calefiri velociter: cū sit humidus saltim formatur: ⁊ q̄d tale est: celerius suscipit̄ impressiōē: qm̄ humi

T.c.69.

Particula

ditas est q̄litas que reddit corpus cui aduenit defacili fo-
re passibile fm̄ Daly sup̄ thegni: ppter qd aer de leui affi-
citur caliditate z frigiditate: maxime cū iterueniat con-
tactus corporalis. ¶ Deinde Humidus. ¶ Assignat cām
scōe p̄tis. d. q. l3 muref aer pp̄ aquā ad frigiditatem: non tñ
pmutat ob hoc ad humiditatem: leuior. n. est aqua z nunc
deuenit in pfunditatez ipsius: sed semp tangit ab aqua
fm̄ superficie vltimā vt dictū est 3°. etiā dato q aer com-
pellatur deorsuz tēdere: z adhuc similr posito q aq̄ eleue-
tur in ipsum: deferet semp deorsum subsistēdo aeri. Qua-
re pcludit. d. nunc aerē tēdere in pfunditate aque: sed cō-
tinue supereminet ipsi: vnde pmanet humectatus. ¶ Du-
bitatur: qz aerē dicit posse infrigidari: non aut humectari:
cū videat amplius debere humectari: p̄mū. n. humidorū
est. 2° de ḡiatione z corruptione: vnūq̄qz maxime labif
in dispōne pportionalē sue nāe: vt apparuit p̄ma. Cum
igit aer humidus extat: humectabit humiditate etiam
acq̄lita extranea. ¶ Dicendū ita fore vt positum est: qd
declarat: qm̄ caliditas z frigiditas sunt actiue qualitates
z efficacissime: de distēperātia inequali formalissime pas-
sivaz: ppter qd tangendo nō solū corporaliter: sed etiam
virtualiter suū possunt imprimere effectuz: nō aut sic est in
passiuis: z maxime humiditate: cū sit mālissima quali-
tatu: qre eius esse z actio requirit multā molē: qd aut tale
ḡiatū est natū est subdescēdere aeri. Tūc ad p̄m̄ r̄ndendū
est: q aer est p̄m̄ humidorū humiditate nālī: essentiali: z nō
humiditate aquosa ēfnea adhefua vt aq̄. ¶ Ad aliud di-
cendū: q aer cū sit humidus hūiditate p̄acta iclinationē
bz vt augmētū suscipiat in illa in sūmo: nō aut in humidi-
tate 2° mō dicta: imo si ad hāc pueniat aer: nō permanet
sub ei nā: sed trāsit in aquā aut vaporē horum medium.

Dubium.

T.c.16.

Solutio.

Dubium.

Solutio

¶ Dubitat. qz dictū est aerē nūq̄ in pfunditate ire cū sit
scriptū in 4°. 23°. q aer deorsuz latus fertur fm̄ rectuz in
mare. ¶ Dicendū q aer nūq̄ tēdit in pfunditate aq̄ sub
eo manēte ipsa locū sufficiēter replēte: sed cū cedit a loco
suo: statz hunc aer occupat: ne vacuū itercidat in nā: quo
si qd aer iuenit subclusus in humidis vt visus est 8°.

¶ Problema.

XI.

Antiqua.

¶ Ropter qd qui ex amplius deorsum
ascendens non humidus egreditur:
Aut quia nō super manet humidus:
sed lubricat aqua: qd at est in ampul-
la: z minus est: aut nō humectare.

¶ Noua.

¶ Cura aer bullis contentus: aut de iinis aque
ascendens baud vnquam madidus emergat:
An quia humor non insidet: sed dilabitur: qui
tamen continet bullas: vel minor est q̄ bume-
facere valeat.

¶ Quare aer descēdens a deorsuz in sursum in ampul-
lis p̄tēnt: puta qm̄ ampulle sūt in aq̄ exagita-
tione alia in ipsa vt anchorē in mari: vt tactū est 4°. 23°.
nō egredit aer hūidus ex fractura ipsaz: q videt: cū mā
sit ampullis humida. ¶ Deinde Aut qz. ¶ Solutio dicens
causam esse: quoniam humidū non perdurat in ampulla
continue: sed lubricagum ab aqua z inbesium redditum
vt oleum ostendit: subiliatum in se ac spumatus exha-
lat: reliquū autem humidum in ampulla tunc relictū est
minimū: ita vt nō possit humectare. Aut dicendum vt in
4°. ¶ Notandum q in isto capitulo remouet dubitatio
consurgens ex predictis. dictum est enim aerem non hu-
mectari: z tamen accidit ipsum contineri in ampulla: cui
materia humida viscosa vt visum est 20° 3°.

¶ Problema.

XII.

Antiqua.

¶ Ropter qd aer nō replet: aqua autē
z in aerem transmutata humida est:
Aut quia aer sursum fertur: vter enī
quando vacuus quidem fuerit deor-
sum fert: qm̄ aut inflatur sursum supmanet pp̄
sursum ferri hūc. Si aer sursum alleuiat z pbi-
bet deorsum ferri: quare grauiorē sunt infla-
ti. Et qualr qui grauior qdem est supeminet:
leuior aut factus deorsum fert.

¶ Noua.

¶ Cura aer madere non possit: aqua autem que
at: quippe que etiam translata in aerem ma-
deat: An eadem causa sit: qua z lapis madere
nequeat: baud enim madendi omnibus vis da-
ta est: sed bis tantū que lenta sūt z aut humida.
Cur vtres inflati valeant fluitare: An propter
ea q aer sursum efferit. Vtres enim vt inanes
deorsum ferunt: sic inflati supra ideo resident:
q ab aere sustinent. Sed si aer eleuet atqz pro-
hibeat quomin⁹ deorsum ferant cur inflati gra-
uiorē efficiant: z q fieri potest vt euz grauior
sit emineat: cū leuior deferat.

¶ Quare aer nō replet spatiū hic iferius repletōe qdā
humida descensua: cum tñ aqua que est hu-
mida quando transmutatur in aerem repletionem indu-
cat p̄tactā. ¶ Deinde Aut quia. ¶ Solutio p̄mo z assu-
gnans causam huiusmodi dicit: id contingere: qz aer ten-
dit sursum: z qd tale est nō hic replet lateraliter: sed exten-
ditur in superius suscipiēdo illic ampliorē locū. Qz aut
patet aer sursum ostenditur: quia cum vter fuerit aere va-
cuus fertur deorsum: sed q̄ repletus eo permanet super-
ius: eo q hic aer bz tendere sursum: z vnūq̄qz nālīter
gescit in loco in quē nālī fert. 4°. celi. ¶ Deinde Si at. ¶
Arguit 2° p̄dictā cām: repetēsqz ipsaz breui⁹. d. p q si ta-
liter ē vt dcm ē: q aer leuitate sua ferat sursum: z p̄hibeat
ipse deorsuz tēdere: vnde igit fit q vtres aere inflati sunt
pōderosiores q̄ vacui. ¶ Deinde Et qualr. ¶ Arguit cō-
tra id etiā 2°. d. qm̄ dicit q aer est grauior: nō enim vide-
tur cū supeminet aque: z qm̄ est dicere q sit leuior: tunc
videt enim q leuior existēs feref deorsum: qd nō conue-
nit. ¶ Notandū q Aristō. magis dubitanti videtur assi-
milari q̄ docenti. Veritas tamē est q aer leuis est per re-
spectuz ad aquā z terram. Unde methēo. 4°. pbatur oleū
natāre quia est acreum: dicit enim q aer fertur sursum:
sed est grauis ignis respectu. quid aut de grauitate ipsius
z leuitate sentiendum dictum est 11° 45°. qd etiā dicit
hic q vter repletus aere sursum tendat negatum est 4°.
celi. vbi manifeste sentitur Ari. voluisse in sp̄era sua gra-
uitatē aerē hūc. Unde dicendum esset per interemptionē
hic ad quesitum ponēdo q aer replet in sp̄era sua. Et qd
dictum est vtrem inflatum tendere sursum sit ex opinio-
ne Aristote. non propria. Aut dicendum q disputando id
dicat: vel q aeris motum comparat aque.

¶ Problema.

XIII.

Antiqua.

¶ Ropter quid aer non sursum fertur:
Si enī ventī moti a calido fiunt: ap̄
natus est ignis ferri sursum: z ventus
in superi⁹ currit. Ambulabat siquidē
mouens

mouens in superius: et motum aptum natum est ferri:
 nunc autem videtur obliquum motum faciens. Noua.
 Cur aer non sursum feratur? Nam si ex motu calo-
 ris spiritus excitari debeat ignisque sublimia petere
 natus sit spiritus eodem currere debuit. Si quidem mo-
 uens illud sursum versus impellit: quodque mo-
 uetur eodem ferri aptissimum est. Hunc enim
 tramite ferri obliquo latissime patet.

Quare aer nō mouet ad partē supiorē: qđ tñ videt: si vez est qđ vērī fiunt pp motū: quē suscep-
rūt a calido: calidū enī motiūū est. z. 4. z. 2. gñatiōe aia-
liū: z sursuz erectiūū. z qđ ostēdit qz ignis a quo cātur ca-
lidū oē: formaliter. n. ipsi⁹ est minera: tēdit sursuz: vēr⁹ igī
calo pōitat: tēdit in sursuz: s3 s3 veritatē aer fit vēr⁹ s⁹ 17.
mouebit itaqz aer sursuz. [Deide [Ambulabat.] Pōt
dici qđ soluit aut. n. subaudit solutiōis nota. d. qđ aer mo-
uet in sursuz sigdē mouēs vt calz ipellat ipz in sursuz. nā
s3 qđ mouēs ē aprū natū ferri p motū: ita vt aer mouebit
s3 qđ ipellēs ipz mouet s3 obliquū diagonalr: pci-
piū⁹. n. nūc qđ mor⁹ aer facit motū obliquū: quō aut gene-
ret vēr⁹ z qñs sit mor⁹ z aeris an rect⁹ circularis v⁹ mixt⁹
id est qñs obliquus: dīa videbit cōsequēti. Et attēde hic
z prius inuolutionē z caliginē Arist. seriei hesitare vīsi.

Problema. XIII. **Antiqua.**

R Propter quod quod est ab auro frigidius
quod est a sero. Aut quod hoc quod est propter
quod medius noctibus: sed non meridies.
Est autem meridies calidissima: quod est propter
propter quod solis: medietate autem noctes frigidiores
propter contrarium. Noua.

Cur auroza frigidior q̃ vespa est? An qm̃ al
tera noctis medio ppior ē: altera meridiei. Est
q̃t vt diei mediū calidissimū: qz soli primū est:
sic noctis mediū frigidissimū: qz remotissimū.

Quare circa aurozā frigidior est aer p̄tinēs q̄ circa se-
ro. ¶ Deinde Aut qz. ¶ Soluit. d. cās eē: qz q̄
est circa aurozā p̄pingus ē medys noctib⁹: in qb⁹ friditas
est imēsa: p̄ cōparationē ad meridiē: s̄z q̄ ē circa sero affi-
nius est meridiē: q̄ siqdē est calidissimus respectu noctis
medie. Et B est q̄ subdit: meridies. n. p̄pingissim⁹ est soli:
est enim caliditas in meridiē: ⁊ maior post ipm̄ modicu⁹.
Aut. p̄mī scōa. ⁊ iō subiūgit p̄pingissimus meridiē: ⁊ nō
in eo sic directe: sed mediet noctes: p̄s q̄ ⁊ cōsequēter ma-
gis per oppositū sunt frigidiores: qz remotissime a sole.

Problema. XV. Antiqua.

Propter quid noctes diebus in estib⁹
 prefocatiores: Aut propter nō euen-
 tationem: zephyri autem ⁊ boree no-
 ctibus minus flant. ¶ Noua.

Cur temporis feruidi noctes molestiores: q̃
dies sunt: An quia flatus omnes tunc consile-
scunt: anniuersarij namq; illi ⁊ preuij minus no-
cte q̃ interdiu spirant.

Quare in noctibꝝ tꝑe maioꝝ caumatū ampliꝝ cōtin
gūt inflāmātioꝝ ꝑꝑocatiue ⁊ calidiꝝ resoluti
ue inati: vt ē tactū est. 6. ¶ Deidel. Aut qꝛ.] Soluit. d. cāz
ēē: qꝛ ī noctibꝝ tꝑe ꝑdictoꝝ caumatū: nō fit euētiatio aeris
⁊ emanatio isfriditatis: ⁊ id accidit: qm̃ ꝑꝑbyri ⁊ boree g

sunt vēti hītes aerē cōtēperare ac refrigerare: vt appebit ^{tactū qđ}
in seq̃nti p̃ricula: mīn⁹ p̃stant nocte: cū aer tūc vīcat vt dī- ^{nant.}
ctū est. 4. ⁊ sumi ⁊ vapores nō eleuent: vēti. n. vī plurimū
fiūt mane ⁊ sero vt videbī⁹ subseq̃uēti p̃ri⁹. Est ēt alia cā:
qz nocte adueniēte aer est calefactus in die p̃cedēti: ita vt
fortis in eo sit facta īp̃ressio: ⁊ aer ēt recte īcipit īgrosari
caliditatē suscep̃ā cōseruās: vt tactū est nō euentatiuaz.

Problema. XVI. Antiqua.

Propter qd in vtrib⁹ istatis: & in circū
cooptis iputrescibilia: Aut qz putre
fiūt mota: oīa aut̃ plena imobilia: bec
autem sunt plena. Noua.

Cur incorrupta durare possunt: que viribus
cōtinent: inflatis aut vasis bene opertis. An q̃
putrent omnia cuz mouentur: imotaq; omnia
sunt que plena. istaec autem plena.

Quare in viribus aere repletis & vasis vndiq; adeo
cooptis qd aliqd nō possit subingredi cōtētū:
ipso ēt diutissime imputrida cōseruant. ¶ Deinde [Aut
q2.] Soluit & iā expositio ei⁹ sufficiēter visa est 4° 23^c.

Problema. XVII. Antiqua.

Cooper qd in serenitate magis frigus
fit: q̃ in nubib⁹ existētib⁹: stelle autē ⁊
celū cala: Aut qz nō recipit in seren-
tate vaporez: sed diffundit: in nubib⁹
aut retinent borealibus aut australibus: ppter
idē anster quidē. n. agit hoc: hic autē impellit ⁊
evaporare aut videt borealib⁹ magis q̃ austrā-
libus: ⁊ hyeme q̃ estate. Aut ppter inaequales:
aut qz calidi infrigidati est vapor. Noua.

Quam ob cāmaere sudo aperroq3 frigus fit
acrius q̄ núbilo cū stelle sint calide ⁊ celū. An
q3 nihil tūc est: qđ vaporē arcere cōtinereq3 va
leat: sed diffundat̄ necesse est. at celo núbilo ar
cetur: ⁊ aquilone magis q̄ austro eade3 illa de
cā. auster enī3 nubes colligit. aquilo dispellit: ⁊
quide3 aquilone magis q̄ austro euaporari vi
demus: ⁊ hyeme potius q̄ estate. Aut propter
dissimilitudinē: aut quia vapor non nisi refrige
rato humore calido depromi potest.

Quare aere exiit sereno claro intensius frigus fit in eo q̄ nebulofo exiit. Et subdit motiū: qz cū aer seren⁹ est ⁊ clarus: tūc stelle ⁊ vlr celū que sunt calide inspicūtr ⁊ irradiant absqz me⁹ impeditiō p̄tens nos: cū aut̄ sūt in dispōne oppo⁹ mīme. ¶ Nōn^m q̄ stelle maxie sunt calide. i. caliditate cānt (formalr. n. in se nullā participāt nām: cū icorruptibiles extāt) per motū ⁊ lucē: celū vō siue orbis p̄ motū magis. vt pz ⁊ celi. ⁊ si effectiue qdā sunt frigide: qdā calide ⁊c. ¶ Deide. Aut qz. ¶ Soluit. d. p̄ cām esse: qz cū aer fuerit serenus p̄ totū: nō est aliqs locus in quē vapores ascēdētes cōgregent̄: qbus cōgregatis nō ampli⁹ aer frigidus reddat̄: sed dissoluunt̄ minutatiz per totū: quo qdē accīte ipsoz magis ostēdit̄ ifrigidādī po. Et qz flante anstro vapores cōdēsan̄ in nubes: retinētes calz sibi ipsefluz neqz dispergunt̄: qre tūc amplior sentit̄ in aere calitas: auster. n. vt appebit̄ p̄nti hz cōgregare vapores ⁊ calefacere: boreas vō h̄iū: i. pellit. n. per totū ⁊ ifrigidat ipsoz pp̄ motū eius velocē: id aut̄ accidit: qz maior ⁊

fight.

Stellaruz
caliditas
quō cāct.

Problemata. A. B

Particula

crebrior videt fieri euaporatio et humiditatu vaporosaz
disperfa eleuatio tpe vëtoz vt apparebit borealiu q̄ au-
straliu: et adhuc ptingit amplius euaporatione seu emana-
tione hyeme q̄ estate. Aut. et z pmi. qz vt dcm est ea per
borea fit magis q̄ p austru: ipse aut vt videbit in his hye
mali tpe ampli viger. [Deinde Aut qz.] Assignat alias
cam qua dicit esse inequitatez vaporz. vapor. n. in vna pre-
pdesat: est coagustas radios solis: ita vt vehemeter cale-
faciat: qre tali ptingeret hora pfocetioes maxie ac adustio-
nes in aere: in alio vo tpe: h vapor erit dispersus resolutus
calefacies et reddes ex se calidit nã qua accepat: vt est vi-
dere scintilla ab igne separata aerẽ calefacere: vt in alia qd
parte ita subtilia: vt faciat ex se forame: per qd radii pue-
nit ad terrã. [Deinde Aut qz.] Assignat tertia cãz. d. id
fridẽ esse: qz vapor catur ex infrigidatiõe alicuius humidi-
tatis calide: hoc aut lz infrigidet: tñ dñ infrigidat spargit:
et aerẽ calefacit: ita qd nō oino diffusam retinet caliditate:
cum adhuc sit actio dñoz circa ipsaz. Luz aut fuerit oino
dissoluta et frigidu obtriuert super calidu: qd fit cuz se-
renitas accidit: causatur frigiditas in aere.

Problema.

XVIII.

Antiqua.

Propter qd aer minor calidior est plu-
ri: coangustationes autem calidiores:
Aut qz mouet magis multus: motus
autem facit frigidu: signus autem hoc qz
mota infrigidantur calida.

Moda.

Cur min⁹ q̄ plus aeris calidus sit: cū angusta
eniz oia sint calidiora: An qz magis mouet qui
pluris est: motus aut frigore acciere pot: cuius
indiciu qd calida cū mouent refrigerantur.

Quare aer minoris q̄tatis ē calidior q̄ q maioris:
et qre et coangustationes aeris et structure sunt
amplioris calitatis q̄ latitudines et spatia ei⁹: cū tñ pñuz
et id nō videat eē: eo qd aer ponit calis: qz tñ maioris q̄ti-
tatis apli calefaceret cen pspici i igne ac pipel Aut. Sol
uir. d. cãz eē: qz aer magne q̄tatis mouet ampli opposi-
to. Sz mor⁹ bz infrigidare: qd ostendit signo: videm⁹. n. qd ca-
lida vehemeter et subtilia maxie calefacta cū mouent ifri-
gidant: vt appet i olla bulliẽte: balneo: igne: et sole stare: de
q dcm ē. qd h suffic breuitati. 36. 2. 37. 5. In aere at pue q̄-
titatis mior est mor⁹: cū vñ nō sic gñent i eo: vt in oppo:
Ad motuū vo in dñiū visus: dñm qd lz aer ponat calis: ei⁹
tñ calitas est breuis de facili pmutabilis: imo cōparatiõe
nri corporis et spūs maxime frigidus existit: cō alteratio-
nẽ facillimã denotat suba ei⁹ subtilis et hūiditas passiva.

Problema.

XIX.

Antiqua.

Propter qd aq qdez et terra putrescit:
aer aut et ignis nō putrescit: Aut qz ca-
lidissimū sit iputridū eē: igne at nihil
calidi⁹: aut qz infrigidari oz pri⁹. Ignis
aut calz semp: aer aut igne plenus: putrescit autē
nullū calidū sed infrigidatū. Terra aut et aqua
et aer et calida et frigida sunt.

Moda.

Cur aqua et terra putreant: aer et ignis nō pu-
treant: An qm oē qd putret calidissimū fiat ne-
cesse est. igne aut calidius nihil est: An qz refri-
gerari prius opz: qd putredinẽ concepturū est.
Ignis aut calidissim⁹ semp est. aer vo igne re-
fertus est: nihil aut putret cū calidū est: sed refri

geret ante oportet q̄ putreat. At aqua et terra
vicissim mō calida mō frigida effici possunt.

Quare

aq et terra putrescunt sed ignis et aer nō putre-
scunt: cū tñ videat oium eadẽ fore ratio: eo qd
vnū qd qz ipoz est pñū simplex: nullū aut nudoz simpli-
ciū putrescit. Aut. z pmi. [Deinde Aut qz.] Soluit du-
pl. d. p cãz eē: qz illd qd ē calidissimū reddit iputrescibi-
le: cū ab eo hūidū extrudat et euanescat: qd est potissima
cā putredinis: vt visus est. 4. metheo. Adhuc calz qd ē cā
putredinis est obile hūectatū et nō forte exiccatū: sz ignis
est calis. imo nihil est adeo calz vt ipse: est nãqz pñū cali-
doz in fine caliditatis exis: pmo et pharmacoz. vñ com.
p celi. ignis nō est ignis: nisi in calitate et siccitate q̄ sunt in
sūmo: cū imediate ptingat orbẽ lune: a quo cū alijs op̄p̄n-
catur calitas in ipso pmaxima. Et filr aer igni p̄p̄n-
extat et p̄portionat: qre ignis et aer putrescunt q̄ minime.
[Aut.] Assignat aliã cãz buic p̄p̄quã. d. b. iō accidere: qz
opz illud qd putrescit infrigidari: putrefacta. n. calore desti-
tuunt nãli: et inuadunt extraneo putrefactiuo: sz ignis est
sp̄ calidus. caliditas. n. inseparabilr p̄segt ipm: pp simplici-
tate ipsi⁹ et acuitate eius: cū sua cã. filr et aer est plen⁹ igne
maxie supioris iterstitij p̄tētis igne: et iste et inferior igne
participat pluri deueniẽte ad ipz p radios solares: et susci-
tato et ex alijs eloz: qm vnū est in po⁹ ad aliud. metheo.
Arabice p. igi⁹ ignis et aer nō putrescit: qz nullū pmanēs ca-
lidū calore actuali acuto putrescit: solū. n. qd infrigidat pu-
trescit et destituit calore p̄po et alieno supercedet afficit.
Et qz terra aq et aer lz sint nãlia talia vt frigida et sicca et
frida et humida: et calis aer et hūidus: p accēs tñ aliq̄ sunt
frigida aliq̄ cala: qre putrescere pñt: putredo. n. catur ex
frigidityte caloris inati: accñte tñ ex istãma extranci. 4.
metheo. cū Sak. 3. Dubitat. qz pñt terrã et aquã putre-
fieri cū sint simplicia: et nullū tale vt dictuz est putrescat.
Ampli scribit aerẽ nō putrescieri: cui⁹ dñi dñ metheo. 4.
Videlz vniuersa putrescieri pter ignez: etenim terra et aq
nec nō et aer putrescere: et filr p pma. Adhuc est calidus et
humidus: qd aut tale putrescat p metheo. 4. C dñm qd
nullū estuz simplex et purū putrescit: cū in ipso nō sit aliq̄
eñeū etherogenē qd ad putredinẽ moueat: p p h ignis
qz talis perseuerat nunq̄ putrescit. Si aut putrescit aliq̄
alioz eloz: hoc pp eius euenit ipuritate et admixtionem
vnius cū altero: et iō qz terra aq et aer se contangunt pmi-
scenē adinuices: et ipura reddunt et sepe putrescunt: et qm
ipoz q̄litates nō sunt inseparabiles sp̄ manētes: vt dcm est
de igne. Ad aliud dicēdū qd loq̄ de aere hic ifimo cō-
tinens dicto fumis et vaporib⁹ ignitis ipurato: triplex eni
tunica siue iterstitiū est aeris. metheo. p. quaz infima cali-
da et humida plus. me⁹ frida et humida: supma vo calida et
sicca: cū tñ ei⁹ nã ponat nãtr cala et hūida relatiõe alioz
eloz. Dic aut fmo est de aere supioris tunice magis: qd
ostēdit cū ingt aer igne plenus: cū aut pñter subiunxit: ter-
ra aut et aq et aerẽ pro pma tunica audiuit cōcedens ipz
cuz terra et aq putrescere. Ad aliud dñm qd lz putrefa-
ctio fiat per calz et hūidū: nō tñ aer putrescit: qm remāet
purus et sincerus et simplex: cū nō sit humiditas exnea pu-
trefactiua cōmixta: et h ē aer supior purus istãmar: pñt
ether et maxime fm Anaxa. celi et mudi: et metheo. pmi.

Problema.

XX.

Antiqua.

Propter quid super nebulosa calidio-
ra serenitatib⁹: At rñ sicut antiqui di-
cebāt: qz stelle frigide. Aut valde hoc
est absurdus: sed qz vaporat: super si-
gnificandum aut qd in trāquillitate aeris ros et
pruina fit:

pruina fit. Quando quidem igitur serenitas fit: exhalat calidum a quo sursum ducitur humidum: quare frigidus aer: propter quod et irroratur dimissum humidum a calido. Quando autem super nubes fiunt: reseruiatur propter quod non fit ros neque pruina existentibus nubibus circum terram. ergo manens calidum facit estum.

¶ Noua.

Cur celum nubilum tepidum sit: quod apertum et placidum. Arrum ut veteres auctores dixerunt: quod stelle frigide sint. An id absurdum admodum est: sed quod celo sereno vapor extrinigi melius potest. indicium quod vero silente ros et pruina consistunt. Cum igitur serenus est: calor diffusus quo humor eruit atque effertur: itaque aer frigidior fit. Quia de causa humorum a calore demissus irroratur. aut cum nubilum est arceat et constat: quocirca nec ros nec pruina contrahi potest cum nubilum est. Ergo calor ad terras remanens: ut facit tepor amplior esse possit.

Repetit 17. ut amplius manifestet. d. quare loca aeris nubibus plena calidiora sunt serenis et depuratis locis. ¶ Deinde Ulp. ¶ Soluit secundum aliorum opinionem. d. cam esse secundum antiquos frigiditatem stellarum in frigiditatem aeris contrahere cum sint frigide tamen absque impedimento conspicientes ipsam: nescientes. n. hi frigiditatem pertinetis in propria causa deducere: decipiuntur per decipulam secundum non causam ut cam. ¶ Deinde ¶ Aut ¶ Ponit aliam solutionem d. primo impugnat prefatam. d. fore absurdum quod falsitatem dicere frigiditas stellis ut antiqui senserunt: cum dictum sit eas calefacere per motum et lucem. 17. ¶ Deinde ¶ Sed ¶ Subdit veram solutionem. d. quod causa huius est euaporatio in frigiditatem: quod accidit dum aer serenus existit: quod apparet: quod ros et pruina quae sunt frigide fiunt in aere sereno ex parte ac tragillo: et quoniam serenitas accidit in aere: calis exhalat et dissoluit eam: dissoluta nam per quod humidum eius eleuatur sursum: aer red: dicitur frigidus: quare humidum derelictum a calido irroratur cadens deorsum in frigiditatem: praeter nos pertinet: sed hoc non contingit nubibus permanenter: quoniam calidum in eis praeservat tanquam in subito deflori facta impressione. unde non accidit ros neque pruina dum nubes permanent incontinenter circa terram. Dicit autem circa terram: quod nubes possunt esse intantum eleuatae quod rorem et pruina secus terram non impediunt: ut appet in motibus altissimis ubi pertinere sunt nubes: et tamen ros et pruina fiunt circa terram. Tunc concludit interum principalem. d. itaque calidum permanens circa terram nubibus inclusus caliditatem inducit interfas: quare nebulosa serenitas sunt calidiora vel minus frigida: accidit tamen iterum: quod si tempore interfas caumatis nebula aliquid solis transendo coobum: baret ipsum: videri remitti: si tamen permanens densetur quod dictum est accidit euidenter. ¶ Dubitat de nam stellis: vident. n. calidum de per Aristotelem irridere atque ponentes eas fridas. Adhuc Com. celi per stelle in rei veritate non agunt frigiditatem sed calores filis unicuique eorum: quod maximum est in luna quae operatur in aliquibus maxima: subditque. estimo quod Aui. dicit quod faciunt in frigidationem et calefactionem et hoc remotionem est et ex fundamentum. Et si fuerit erit secundum operationem. Rursus illud est calidum quod calefacit. bevo stelle per motum ut tactum est agunt et lucem. Oppositum eius iudicet sentiant astrologi ponentes eas fridas calidas siccas et humiditas per quatuor eorum nomina. Saturnus. n. fridus et siccus. Iuppiter ca. et hu. Mars et sol ca. et sic. Venus et luna fride et hu. Mercurius autem indifferens: siccior tamen. Pala videmus contrahens permurari ad friditatem quoniam fit solis et lune copula cum fridis ut saturnus maxime: et in locis celi frigidis ut scorpius

et capricornus: quod autem huius causam frigidum: cum effectum operis in suas causas reducere omnem tamen possit. ¶ Dicitur vicius visum est. 17. quod stelle possunt dupliciter considerari: aut secundum se formaliter: et ita neque sunt calidae: frigidae autem huius: cum ea quae his afficiuntur sunt ex eis constructa: quorum qualitates sunt proprie: quod autem talia corruptibilia sunt necesse est ex duobus componantur. Corpore autem celeste incorruptibile ac perpetuo immune. nam. n. exemit ipsum ab ea tanquam ingenuum et incorruptibile. per celi. unde vocatum est 5° essentia siue natura: sic est in seruitute chaldei: tempore quod per philosophiam fuit perfecta sicut dicit Aristoteles. Com. per celi. Alio vero modo per operationem ut innuit Com. vel effectum. et id dupliciter. aut coe: puta motum et lucem: et sic huius habent calefacere calide sunt: ita quod et luna iuxta illud Aristotelem de partibus: noctes pleniluniae sunt calidiores per lunam tamen: aut per proprietates effectiue eius: de attributas: ut motum. vino caliditas ascribitur: et tunc ut monstratum est: quod sunt calidae alie fridae et de hoc sufficere: quod tractatus est de conciliatoris. 4. ¶ Ad arguendum igitur ob id. et prius ad sermonem Aristotelem. quod omnes stelle sunt calidae ratione motus et lucis: vel quod absurdum est dicere ipsas simpliciter fridas sicut praenuntiauerunt antiqui: cum quod sunt calidae proprietate et effectiue. ¶ Ad 2um dicitur quod fortassis Comen. minus sufficere dicit stellas non agere frigiditatem: sed calores filiales unicuique eorum: quod id videtur esse per accessum: quod non per se produci ab agente: corpora vero celestia sunt agentia eorum quae sunt hic: si igitur frigiditatem et alia huius non per se inducant se: quae ea per accessum et in vniuerso existere: amplius cum omnes forme subales corporum huius sint ex virtute celestium corporum: prius sit quod ipsorum virtute sint et qualitates specie coicantes eorum quae sunt ca. et fri. et huius. Rursus ut apparet 2° 10. meta. cum reperit aliquid passio in pluribus vniuerso: operis ea tandem in vnu aliquid superum deducere primum: ut caliditatem in ignem et tandem in orbem: et luciditatem in sole: cum igitur frigiditas sit talis: opus erit in aliquid superius primum ipsam tandem producere: ut in aqua et demum in saturnum: modificauit se tamen Com. cum subintulit: et si fuerit erit secundum operationem. effectiue namque id positum. ¶ Ad aliud quidem dicitur et ut apparuit.

¶ Problema.

Ultimum.

Antiqua.

Propter quid in altis domorum aer euertatur et maxime in serenitatibus? Aut quod aer multum vacuus est quidem secundum contractionem. Quando igitur incipit in terra fluere cedit aer qui est in domo et contrahitur: hoc autem concedere tempore multum vacuus fit magis exterior et regionem multas habet. In hac igitur regionem cadit qui ex domo aer existens plenus et fertur in hanc regionem: propter pendere et naturam vacuum non posse econtra fulcire secundum multas ipsius partes: hoc autem accidente consequitur ipsum propinquius: propter ante visum posita multa exterius lato interior locus multum vacuum fit exterior aut densior et iteque ab exterius intra fertur et hec mutantur.

¶ Noua.

Cur altis edibus aer soleat ventilari reciprocarique praesertim cum tempus quietum est? An quod aer plaxo quodam preceptu et biatu lento est. Ergo cum hic extrinsecus introire inceperit: cedit et contrahitur aer quem domus continet: quo collapsio adductoque inerior redditur qui foris est: et spatia multo latiora capescit: quae in spatia aer domesticus re-

problemata. A.

B z

Solo.
Stelle
dupl. co-
siderari
posse.

L. c. 13.
2. 22.

L. c. 5.
L. c. 4.

Particula

labitur: ferturq; expedit eodē: qm̄ ⁊ ipse pen-
deat: ⁊ natura inanis reniti nequeat: qd̄ cū per
multa ei⁹ mēbra eueniat: prim⁹ hūc aer sectat:
adductus ppulsiōe primoris. Tū eo large fo-
ras iā pfluēte: loc⁹ intern⁹ inanis reddit: ⁊ va-
cuus: externus cōtra replet: spissescitq; ac dein-
de in hunc modū reciproco fluru actitatur.

Explicit vigesimaquinta particula.

Quare in domibus altis situatis in aere spatio apto
hostius ⁊ fenestris coaptis ⁊ pprie ab vno la-
tere accidit euentatio ⁊ cōmotio cōtinue aeris successiue ⁊
maxime cū aer fuerit semiserenus. tūc. n. subtilior ampli⁹
cōcitā. [Deinde Aut qz.] Soluit. d. cāz eē: qz aer circa
locū eminētē exiis valde vacuus rōne cōcretiōis siue cō-
mixtiōis: cū sit subtil expāsus porosus: qm̄ incipit moueri ⁊
discurrere bincinde: tūc aer retētus in domo cedit ei⁹: bñ
eniz in seips: vt forinsecus adueniēs locū hūc valeat in do-
mo: factō vō h̄ diutius locus p̄tēs aerē exteriorē reddit
ampli⁹ vacu⁹ ⁊ rarus: multā. n. regionē paucus aer p̄tinet:
ita qz aer demū q in domo cōgregat⁹ replens ipaz in aerē
defluit exteriorē: ⁊ hoc accidit ppter depēdentiā ⁊ inclina-
tiōē quā h̄z aer interior ad exteriorē ⁊ eē: ⁊ qz vacuitas
seu raritas aeris nō pōt se fulciri siue subistere fm̄ plures
ptes eē resistēdo aeri q est in domo: ⁊ qz nā bozret ne va-
cuū accidar: tūc aer dom⁹ ppinqu⁹ aerē exteriori rarifica-
to cōseqt: ⁊ puenit in ipm̄: ⁊ replēdo locū ei⁹ sicut aer loci
exterioris pmo repleuit locū aeris interioris. Et qz itidez
cōtingit videre h̄ factō: puta exteriori aere domus multo
ad exterius defluxo: qz aer interior reddat valde vacuus
siue rarus: vt p̄us extiterit: ⁊ exterior reddit aggregatus
densus: sic ēt antea cū incipit domū intrare: tūc palaz h̄c
aer domus suscipit ⁊ recipit a p̄xnte p̄tione facta ei⁹ in
seipso: ita vt fiat euentatio aerisq; cōmotio cōtinue de ex-
terioris ac eē in domib⁹ h̄z. Et pōt h̄ sermo talr cōponi:
vbicūq; aer vni⁹ p̄tis h̄z depēdentiā ⁊ inclinatiōē ad aerē
alteri⁹: vnus p̄tinue successiue i aliū mouet: ppter vacuū
qd̄ corporibus nō pōt intercipi: sed talis est aer qui est ex
domū ad eū q intra ⁊ eē: eius. n. est nāe: quare p̄tinue erit
cōmotio ⁊ euentatio vnus ad alterz successiue.

Incipit vigesima sexta particula: de his q sunt
circa ventos.

Problema.

I.

Antiqua.

Propter qd̄ subsolanus solus vēto-
rū ad se trahit nubes: Aut quia ab
altiorib⁹ locis flat: sunt. n. que sunt
apud oriētē altiora eis q sunt apud
occidētē. Signū aut magnitudo ⁊
pfunditas maris qd̄ est apud occa-
sus. Flans aut sursus in p̄trariū: lineā facit mo-
tū pfunda ad terrā habētē: occidēs vt dictū est
locis terre que est apud occasus: ⁊ p̄trahens nu-
bes ppter figurā lineę: repercussione q illic est
ad se ipellit ipsas: facit aut solus reliquoz hec.
In eo quidez q altiora hec sunt: hec nō cōtra-
ria sunt loca: apud que ex inferius in rectū mo-
tum accidit fieri cōnexa ad terram habentes: qz
repercussio non fit sp̄s: in eo q non ad terram
habentem aerem: habet vlti⁹. ⁊ motus: in quo

neq; nubes sunt circa terram. Minus aut con-
cauis: ⁊ in eo q subsolanus non est humidus:
quare nō consistens minus: manifestus est ip̄s
faciens quod non facit.

Nota.

Cur vētus cecias solus ex oīum vētoz nūero
nubes ducere ad se possit: Aut qz vēt⁹ aduer-
sus reflat eodē tpe. An qm̄ de locis eminētiori-
bus spirat. Sunt eni ptes q ad solē oriētē ver-
gūt eminētiores: qz q ad occasus: indicium maris
occidui magnitudo facit ⁊ latitudo. Qd̄ cum
desup in aduersus spirat: lineā sua delatiōe ista
terra versus cōnexa agit: regionēq; inuadēs vt
dictū occidua: nubesq; per lineę sue figurā p̄tra-
bens ad se: suo inde reflexu eas vocat atq; im-
pellit: qd̄ solus hic p̄pterea facit: qz cetera loca
vel editiora sunt vel submissiora: que versus vt
aut de imo aut e directo flatus feratur deuersus
terrā versus necessum sit: ita vt ad postremum
reflexus effici nullus queat: eo q flatus non ad
terram subditaz aeris amplitudini sine protra-
hendi faciat: nec vbi aer cogi in nubes possit.
Subsolanus ac ceteri minus caui: qm̄ humidi
non sunt: nubes non cogunt: itaq; vel nullaten⁹
vel minus id ipsum facere possunt.

Determinatis p̄blematib⁹ vltiorib⁹ circa aerē:
agit de his q circa ei⁹ p̄prietatē

siue passionē attēdunt: puta vētos: in quoz qd̄ ampliorē
expōnē p̄mittant qdā cōia de nā seu eē vētoz: qd̄ aut sit
visus est. 17.5. Sunt aut eius cāe q̄tuor sic alioz nāliū. f.
mālis formalis efficiēs ⁊ finalis. Mālis si qd̄ est exha-
tiōis sicce mltitudo a terre corpe maxie resolute: mor⁹ aut
p̄ncipiū ⁊ forma a supiorib⁹ existit. metheo. 2. ⁊ Enic. 2.
pmi. ⁊ a sole efficiē amplius: cui⁹ finis est aerē depurare: ⁊
iputrescibilē p̄seruare. Subdaturq; deiceps descriptio
vētoz: qua situs numerus ⁊ ipsoz habeat sufficiētia: que
multiplex reperit in idē satis cōcidēs tāde: vna sigdē est
Arist. 2. metheo. ⁊ de mūdo. cui p̄sentit Seneca. 4. qd̄ nū
nāliū. h̄z eni. 12. puncta in sphaera designata. 12. erit vētos
assignare: sit igit p̄mū punctoz circa polū antarcticū ma-
gis vt ostēdit circa tropicū cancri seu torridā designatas
sonā. t. Circa vō paralellū antarcticū vsus oriēs. m. iuxta
palellū tropici capcorni. d. sec⁹ eq̄tozē. b. circa palellū tro-
pici cācri. e. apd̄ paralellū arcticū. l. circa polū arcticū. i. se-
cus palellū arcticū. i. sec⁹ paralellū arcticū vsus occasus. k.
circa paralellū tropici cācri. f. iuxta equatozē. a. apd̄ para-
lellū tropici capricorni. c. sed circa paralellū antarcticū. n.
Scdm̄ aut Varronē suscipit ventoz distō penes ortum
triplicē ⁊ occasum siue trinū solis: fm̄ quatuor tēpora va-
riatū: est. n. ortus hyemalis vernalis ⁊ estivalis: ⁊ simplr
occasus fm̄ tria puncta iam duplata ab Arist. circa para-
llos tropicoz ⁊ egnociales: ita vt. 6. idē surgāt vēti: ima-
ginat ēt punctū vnū in meridiē reliquū in septentrione ⁊
inter p̄ctū meridiē ⁊ ortū hyemalē vnū punctū ⁊ ortus
estivalē: ⁊ septētrionis punctū aliud: ⁊ id a parte oriētis: ⁊
similr duo altera ex parte occidētis puncta: ita vt omnia
in numez vt p̄us confurgant duodenariū. Et hec quidez
descriptio cum ea que fidoz ethymologiaruz ⁊ vnuer-
saliter omnis concidit in eaz que Arist. subtiliter penes
pūcta sp̄bere imaginata: differūt. n. nominibus magis in
re conueniētes

Quarto
p̄p̄. tract.
de vacuo.

Altoz cā
quatuor.

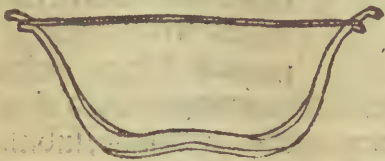
Cap. 5.

Cap. 7.

re conuenientes nisi q^d Arist. nō ponit allquē ventuz per-
flare a puncto. m. ita vt tñ remaneant. xi. venti. Alij vō
ponunt austrū africanū z libanotum. Est z cōis ventoz
denotatio his versib⁹ scita: vitatqz nō cōsona vsqueqz
vt perigraphie ostēdent. Sunt subsolanus vulturn⁹ z cu-
rus eoy. Atqz die medio not⁹ heret z africanus austro. Cir-
tius occasus: cepbirusqz fauonius afflāt. Adueniūt acqlo
boreas: z choruz ab arcto. Dyalabas vō 5° theo. pēdit cū
alys: nisi qz chorū collateralē a sinistro boree ponit z non
fauonio: vt relig a sinistra. Silr locat circū fauonio a sini-
stra collateralē. Alij vō ponunt sinistru boree. Cōis tamē
secū cōcidit denotatio in b⁹. Sunt ēt fm Arist. vēti. 12. si-
gnis toridez deputati. Apud vō nautas solos ponunt. 16.
quoz. 8. pncipaliores asserunt. z. 8. secundarios z mediūcu-
los. ¶ Notādū qz l3 descripiōes ponant circulares: sunt
tamen tympanales magis q̄lis est terrena habitatio. 2°
metheo. ita vt. 12. sint circa torridam zonā z toridez vltra
versus polū antarcticuz. ¶ Notandū ēt q^d ventozum nā
oīus sicca est z frigida cōsequēter mālior cū fiat ab exha-
latione que h⁹ format. diuersat vō fm q^d illā acquirunt
a partibus per q̄s cōtingit ipsos flare: ita vt meridiani ca-
lidi sint z humidī: oriētales calidi z sicci: occidentales frigidi z humi-
di. Ventozum aut perigraphie sunt h⁹: hic debet esse figu-
ra que ostendit perigraphiam ventozum.

¶ Quare subsolanus solus ventoz. 12. trahit z congregat
nubes ad se: cū aere vt ceteri videant⁹ debere potius ipel-
lere. ¶ Deidel Aut qz. ¶ Soluit duplr. z p ad p^m pte q̄siti
exp̄ssaz. d. id ēē qz subsolanus p̄stat ex locis eminētiōib⁹
terre pueniēs ad nos versus occidēs. sufflat. n. a pte oriē-
tis: z loca oriētales z eis p̄pinq^z z p̄prie circa oriēs estius.
le (terra. n. magis eleuat⁹ circa septētrionem oriētalem.)
metheo. 2°. altiora sunt q̄ occidentalia: qd pbat significa-
tione. d. eam haberi ex magnitudine z pfunditate maris
ex̄stis circa occasus: qd est brachiū maris rubri sicut ma-
re lubetense directū per cōfinia dacie anglie z normanie
in gades Perculis hispanicas: ita vt mari Romano dicto
mediterraneo circa marocianā p̄iungat angustia: tali iḡ
dispōne terre sic se habēt: cūz perflar incipiens ab eo qd
est eleuatiū motu suo in dūū vt in depressus lineaz. causat
pfunditatē versus terrā habētē: cū aut occurrit vt tactus
est locis q^d sunt circa occasus ppter refractionē q̄ illi acci-
dit ex figura lineē q̄ cōsurgit in terrā respectu motus ven-
ti: vidēt illi impelli versus pncipiū ipsius refracti: ita vt
eas appareat ad se subsolan⁹ attrahere. Et addit rep̄ens
mediūz sue deductionis q^d solus subsolanus nubes ad se
trahit: eo q^d partes per quas incipit flare sunt eleuatores
z in quas tendit depressiores: accidit enī talis figura ac si
arcū imaginēris tensum iacentē super dorsuz eius taliter
vt chorda sit eleuata superius directe ipsius ita.

¶ Notādū qz hic
sermo nō verifi-
catur fortassis i
vniuerso: cūz ter-
ra z aq̄ vnifor-
miter magis se
habent: neqz in
parte ipsi⁹ minori. nā sic alicubi oriētales sunt decliniora
q̄ occidentalia q^d rursus denotat cursus aq̄z versus oriēs:
vt lōbardia se habz ad alpes versus burgudos: sed h⁹ ma-
gis verificatur parte vniuersi vt in tota habitabilī ac nra.
¶ Deindel hic aut. ¶ Assignat cām scde partis. d. q^d loca
in quib⁹ accidit fieri motū fm rectū in parte inferiori ad
superiōrē sunt loca occidētis opposita locis orientis pre-
dicti: eo q^d linea que in his constituit ex flatu venti habet

conuexum inferius versus terrā sicut pretacta cōcanum
habebat: ita vt sius arcus z chorde h⁹ per opposituz ima-
ginetur priorinā si fuerit talis dispō lineē z mor⁹ vēti nō
interveniet repercussio: ita vt vētus cogatur retrocedere
z videat⁹ attrahi. Cuius qdem causa est qz venti perflatio
nō cōcitat aerez tali motu: q^d eius altēz extremū perue-
niat refractū ad terrā: imo tendit amplius in sursum ver-
sus celū: z iō nubes in talibus locis minus cōgregant⁹ cir-
ca terrā q̄ in locis cōcanis: cū in his nō sit concava sup̄fi-
cies siue linea sz magis: z i co aliā videt⁹ subdere cāz. q. d.
pōt ēt causa p̄bablr adduci alia: qz subsolanus nō est hu-
midus: imo ca. z sic. 2° metheo. cū diu fuerit sub solis po-
testate subriliatus ventositate agitatiua vt multū resolu-
ta calido ab ipso solari nō est ventosus grossus turbidus.
vnde cum nō sit permanens vel densus ipetuosus motus
ipsius minus manifestus: ita vt non percipiat fere respe-
ctu alioz z maxime austri: z iō putat⁹ facere vt attrahere
nubes ad se: qd forte nō facit: sed alius vētus in oppositū
perflans eius. nā cū hoies cās cuiusqz effectus certe igno-
rant multotiens in non cām vt cām reduciunt sicut visuz
est priori. 20. Et qz h⁹ solutio magis videbatur ad homi-
nem fore q̄ ad orationem non fortassis denotata fuit per
notam solutionis aut. vt cōmuniter relique.

¶ Problema.

II.

Antiqua.

¶ Propter quid boreales annuales sunt
auster aut non? Aut siunt quidem au-
stri: sed non cōtinui: qz lōginque a no-
bis pncipiū austri est: sub borea aut
habitamus: amplius vel annuales qdem boree
cōsistente aere flant: estare aut flant: austri autē
vere: quādo minus cōsistunt que sunt circa ae-
rez. Adhuc aut austri quidez humidī: humido
aut superioz locus extraneus est: propter quod
velociter soluitur: que in ipso consistunt humi-
da erratica sunt. Unde non solo in eodem loco
transmutantur z aeris motum: moto autē non
in eodem: ventos alios accidit fieri: est enī ven-
tus aeris motus.

¶ Noua.

¶ Cur aquilones anniuersarij fiant: austri non
fiant? An austri quoqz fieri possunt: sed p̄tinui:
qz initiu austri longe a nobis est: aquilonis in
vicino est: quippe cū sub aquilone habitemus.
Item aquilones anniuersarij trāquillo aere sp̄s-
rant: quippe qui per estatē moueri soleant: au-
stri vō oriuntur: cū aer minus gescit: addo etiā
q^d auster humidus est: humido aut superioz lo-
cus alienus. Quāobz humores qui eo in loco
cōsistunt cito resoluunt⁹: z euanescent: z cū hu-
mores erratici vagabundi qz sunt accidit vt aer
quoqz eodez ducat quo humores ipsi varie di-
labantur. Quod cum non loco eodem agiteretur
efficitur porro vt flatus diuersi oriātur. flatus
enī non nisi motus aeris est.

¶ Quare

venti boreales flantes a septētrione fiunt vt
cōtinue de anno in annū tpe determinato il-
loqz pdurāt: sz q̄re australes veniēt a pte meridiei p̄-
dictis in b sunt oppositi. ¶ Deidel Aut qz. ¶ Soluit triplr.

¶ Problema. A.

B 3

Particula

Arif. fuit
de 5. cli/
mate.

Cap. 2.

Primo quidez per intereptionē. d. q. austru et sunt deter/
minato tpe anni: sed qz nō sunt adeo ptnue z diu pmanē
tes vt boreales: ita putant nō fieri: cū nō sic ppendant: s3
boreales vident ptnuari postqz incipiūt: z diuti pdurat:
eo qz nos sum⁹ habitātes loca a qbus venit boreas. si igit
Arist. fuit habitās sub borea q fuit de 5. climate vt tactuz
est. 1. 4. multo ampli⁹ habitātes. 6. 2. 7. erūt sub borea mo/
rantes: ita vt plimos hēant boreales. paucos vō australes
illoz respectu: s3 plurimi vētoz sint boree z austru: z hoc
et dnotat Arif. metheo. 2. (Deinde Amplius.) Assignat
aliā cāz. d. q. boree ptnuant hora anni dterminata: z fiūt
aere pmanēte z firmato z in eē suo: qz vplurimū plant
estate post estiuos tropicos: cū aer firmatus est in calidi/
tate z siccitate. metheo. 2. s3 austru plant fere ibidē z 1. 5.
qñ ea que sunt in aere min⁹ pmanēt stabi⁹. vt. n. alterabile
maxie cū sit mediū trāstus qñ hyemis ad estatē. vñ du/
bitatū est de ipsius. 4. vt visus est. quare cuz boree plant
aere iā cōsistēte. australes vō mīme ipsi⁹ ampli⁹ poterunt
determinato tēpore fieri austris z continuari. (Deinde
[Adduc.] Assignat tertiā cām. d. et hoc contingere: qz au/
ster z vlr vētus meridiei est humidus apud nos z et cali/
dus: s3 humidus vt aqueo ppe loc⁹ supior est alien⁹ z nāz
eius: z qz humida sibi cōsociata ipm sustētātia velociter
ab eo dissoluunt z decidūt: eo qz humida igrossata i aere
sunt erratica buc z illuc tendētia fere absqz ductore: cum
humiditas sit mālīs z indeterminata maxie. Vñ nō solū
pp suū errare trāsmutant humida fm eūdē locū: z ibidē
accidit fieri motū aeris: imo aere moto cōtingit fieri ven/
tos nō fm eūdez locū: sed fm aliū: in quo mouet: eo qz
vētus est aer mot⁹ vel passio causata ex aeris motu. 1. 7. z
per pñs si nō fuerit in eodē loco: cū ipse fm locū diuersifi/
cet per quē trāsit vt ptractū est: non pmanebit ventus au/
stralis. z id 50. itidē scribet. (Dubitat. qz vñ ē austrū
fore humidū: cū ipse sit ventus: z is aer motus z in 3. pce/
dentis scriptū sit aerem nō humectari: nō auster igit aut
alius vētoz humidissimus. (Dicendū fortassis qz ven/
tus non est aer motus: aut dulcius qz dupliciter est humi/
dus: vñum quidez vaporosum aquosum z tale non con/
sociatur aeri manenti in esse suo vt declaratum est tertiā.
est z aliud spūale aereum qz effectiue quasi magis qz for/
maliter habet humectare: z tali humido ventus z aer di/
cuntur humidū: z de hoc. 10. pcedentis apparuit.

Dubium.

Solo.

Problema.

III.

Antiqua.

Propter qd auster flat cuz pruina. Aut
pruina qdez sit decoctione facta: pter
decoctionē aut z expurgationē muta/
tio in cōtrariū fit: cōtrariū aut boree
auster est: pp hoc at i vere post flat auster. Si
no aut z nix z grādo: z aqua z oīs h⁹ expurga/
tio decoctionis signa sunt: ppter qd z post plu/
niā z hñs tēpestates cadunt venti. Noua.

Cur auster post pruina spirare soleat. An qz
pruina nisi facta decoctione haud vnqz pssistere
pōt. Abutatio at post decoctionē purgationēqz
fieri in cōtrariū solet: aqioni aut cōtrari⁹ auster
est. Nec eadē cā est cur post niuē auster spiret:
oīno. n. z nix z grādo: z imber z oīs id genus
purgatio cōcoctionis indicū est. Unde fit etiā:
vt post imbres ceterasqz eiusdē generis tempe/
states status desistant: z consternentur.

Quare auster pflat cū sit pruina nix z h⁹. (Deinde
[Aut qz.] Solut. z p ad qñtū. d. cāz eē: qz prui/
na catur in aere ex decoctioe vaporis ad mediū iteritū
aeris eleuari: fit aut h⁹ decoctio qz eleuans vaporē h⁹ est
calm: cū aut puenit vtute calidi ad mediū aeris: illic frigi/
dū occurrit regiois illi⁹: z vēr⁹ borealis extrinsecus calm
cōgregare cogit itra vaporē: z coadunat itatū qz suscitātū
z fortificatū vaporē digerit: ceu corpora aialū cala carno/
sa incalescunt friditate hyemis ipoz calido vigorato. Lū
aut pruine fuerit talr mā decocta: ptingit demū mutatio/
nē in pñiū fieri rōne fridi z rōne loci: ac et ptnuationis z
discōtinuationis pñiū: qñ mā fuerit decocta igrossat: oē enī
decoctū cōstat metheo. 2. qd aut tale est: reddid pōdero/
luz: qd z nāl⁹ petit deozluz: z qz hī effect⁹ sunt pñi. s. deco/
ctio mae pruine z ipsi⁹ expurgatio: opz qz fiāt a cāis pñis:
pñioz. n. pñie sunt rōnes z cāe: sed boreas z auster cātes
h⁹ effect⁹ sunt pñi: boreas vō decoctionē opat pruine: cuz
igit auster ei⁹ inducat expurgationē: ipsas sui humiditatis
granado: vt ruat deozluz: qre post niuē vel ei⁹ mām deco/
ctā maxie nece sit austrū fieri: pserit cū tūc aer humidus
turbidus efficiat. (Deinde [Dino.] Ostēdit z⁹ ex qbus
denotet decoctionis expurgatio. d. qz vlr nix grando aq
per se cadens ros pruina z h⁹: cū fiunt z accidunt signifi/
cat expurgationē vaporis decocti a calido fortificato per/
frigidū: z iō cum fiunt tales expurgationes in qbus ven/
ti sunt inserti decidunt z gescunt post expurgationē pñi/
ctorum vaporum: aut in pluuias vel in pruina aut h⁹: z
que sunt bec visum est vtcūqz. 16. 8. z de mundo.

Problema.

III.

Antiqua.

Propter quid venti aqua facta citius
cessant. Quia concauitates cōcidunt
nubis aqua facta: in quibus principū
venti consistit. Noua.

Cur procelles: hoc est venti qui excussi nubib⁹
seuunt: imbre superueniente ocus cessant. An
quoniam aqua expressa ventres nubium consi/
dent vnde status origo est.

Quare vti celerius cessant facta pluuiā qz si nō fie/
ret. (Deinde [Aut qz.] Solut. d. cām eē: qñ
cōcauitates siue vētes nubis postqz aq fuerit deplura co/
dunt ad mediū in qbus cōcauitatibus pñiū vti gescit
insertū qz erat exhalatio sicca: ab aliquo pñicio efficiēte
supiore mora: cū enī ppter frigus cōstringēs vapor adu/
nat: efficiē humidus: ita qz exhalatio spūalis humectata
remollit pōderosa facta in mediū ceu frigida decidit.

Problema.

V.

Antiqua.

Propter qd non ijdē venti vbiqz plu/
uiales sunt. Aut qz nō ijdē vbiqz ad/
mōtes ptra flāt: sed ali⁹ iacēt ad alios
montes. Et enī a cōtra nix fluētibus
hic subsistunt magis nubes vbi nō possunt ad/
buc propellit eas ventus: subsistētes autem z
repreffe franguntur. Noua.

Cur nō ijdē venti imbrē vbiqz afferāt. An qz
nō ijdē mōtib⁹ vbiqz occurrunt: sed ali⁹ ptes
alie sunt obiecte. Nubes enī ibi magis cōsistūt:
vbi vētus nix quasi loca ardua superans depel/
lere preterea nequit. Cum autē consistant pre/
mantur rumpuntur imbrēqz demittunt.

Quare

Quare nō sunt ydē venti in spē in oībus locis plu-
uiarū cātinī: sed qdā eas iducūt in vna dispō-
ne loci: qdā in alia: z hī absorbent eas z serenāt ī alia z e-
qd nō videt cū idē natū sit inducere idē. ¶ Deinde [Aut
qz.] Soluit p̄ interēptionē. q. d. qn nō ydē vbiqz z per oē
vēti in oppositū p̄stāt ad mōtes z obstacula: neqz ad ip̄os
p̄stantes eodē insusflant mō: qz alij adiacent z reflectunt
in alios mōtes: z alij in alteros. nubes. n. subsistūt z cōden-
sant a vētis cū difficultate insuētibz vltra id qd est p̄ eos
vī oppositū eis: puta mōtes pp̄ eoz forte obstaculū: ad q̄s
dū defluēdo pueniunt nō possint vlti⁹ aut vix p̄transi-
re: z reliq̄ p̄tes ip̄oz supueniētes nubes vehemēter ipel-
lunt: ita qz subsistūt z cōdensant q̄sortiter. Quo siqdez pa-
cto reprīmunt in seipsas z frāgunt: qb⁹ egdē fractis plu-
uias neūius est fieri: z iō q̄uis boreas ēt in multis locorū
beāt aere z serenare: si tū mōtes iueniat sibi oppositos in
quos refrangāt p̄dicto mō: illic pluuias generabit. Et silr
de austro qui vt multū pluuias cōcitāt. ¶ Notādū etiam
qz nō soluz pp̄ mōtes sit h̄s talis diuersitas: veruz etiā eo
qz q̄s est pp̄pingoz oriū venti vel remotior: naz apud nos
auster turbat z pluuiosuz reddit aere: apud vō scotos da-
cos z noruegias vt exptus sum serenat: boreas aut nobis z
illis oppositū opat. Cuius qdem rō est qz vētus suo mo-
tu depurat z subtiliat p̄tinue q̄to plus p̄cedit: cū aut in-
cipit grossus est turbidus z humectat⁹: nos aut illis appo-
pinqm⁹ austro ampli⁹: ēt distam⁹ a borea: eis aut e- z silis
ē t̄gīt dispō. metho. 2⁹. In Cōstātinopoli ēt boreas cla-
rus salubris: in thesalonichio turbidus z morbosus: eo qz
illuc pueniat trāsfiens sup mōtuosa z maria frida: huc aut
sup arida pluuiosa: ita vt p̄tes ēt terrestres sibi cōmiscēa-
tur minutissime: de austro aut ecōuerso omnino.

¶ Problema.

VI.

Antiqua.

Propter quid sincerī occasus serenita-
tem significant: turbati aut tēpestatē?
Aut qz tēpestas sit consistente z con-
densato aere quādo quidē igit vincit

sol disgregat z serenat ip̄m: quādo aut vincitur
in nubes facit. Siqde igit fortis fuerit cōsisten-
tia confestim fit die tēpestas: si aut imbecillior
non omnino aut victa cōsistens expellit ad occi-
dentem: hic aut manet: ppter id qd grossior est
aer qui est circa terrā hyeme: cito aut constituitur
z alius: propter id qd h̄s principiū z eleua-
tionem qz recipit z congregat adueniens sicut
z matutinalis. Sicut in cōuersione vno resistē-
te: z alij manent: ita z in aere: ppter qd cito z
confestim quādoqz fit: z in nubibus. Quādo
igit occasus turbatus fuerit: signum est forte qz
non vicit sol consistentia: multo tēpore contra-
riante ip̄so: qre cōueniens est cōsistere plus. Et
minus aut est terribile quādo prius tempestate
existēte: qz qn ex serenitate hoc acciderit: illo qz
dem enim modo videt sicut finī esse: hoc autēz
modo principiū constitutionis. Noua.

¶ Quā ob cām celū purū z placidū: serenū in-
dicat tps: turbulentū hyemē prenūtiat? An p-
pterea qz hyems aere cōsistēte spīllescētēqz fie-
ri solet. ergo cū soleuincit: discernit illustratqz

aerē: cū enīcīf: nubib⁹ offuscat atqz incrassat.
¶ Qz si cōstitio valida: hyems continuo luce pri-
ma erūpit. Sed si imbecillior sit: nec tñ ex toto
succubens: occasus versus depellit qd cōsistit:
ac inibi manet: eo qz aer terre proxim⁹ hyeme
instāte crassissim⁹ est: z mox reliqu⁹ quoqz cō-
sistit: qm̄ initiū firmamētūqz obuncit stabili-
tatis: qd suscipere atqz colligere possit q̄tū sub-
inde accesserit. At enī in acie cōuersa in fugaz:
vno resistēte ceteri quoqz oēs insistūt: sic ī aeris
rōne fieri solitū est. Quāobzē cito imo repente
interdū fit: vt celū nubilū reddat: cūz igit occa-
sus est pturbatus: cōstitutionē minime victā esse
a sole diu pugnāte firmissime idicat: itaqz plus
itē posse cōsistere cōsentaneū est. Et qdez min⁹
timēdū: cū hyeme p̄gressa: qz cū post serenū id
accidit: qppe cū illa rōne veluti reliquias quas-
dam restare: hac initiū consistēdi oriū videat.

Quare

aere existēte sincero z claro circa occasus: ita
qz sol retro aspiciens appareat cū occidit idē
caſ die sequēti serenitas z ges in aere. Sed cum aer circa
occasus fuerit turbidus nebulosus: ita qz sol nequit vide-
ri tēpestas z aeris turbulētia denūtiat agitatio subse-
quēti die: ac e- de ortu aer cum fuerit purus quietus sole
ozīere significat vt plurimū serenitas aeris fore ī ip̄so. Cū
aut turbidus agitatus tēpestas z aeris dispō pluuiosa si-
gnificatur. iuxta illud. Sero rubens celū cras indicat esse
serenum. Mane celo rubeo aqua sine dubio. ¶ Deinde
[Aut qz.] Soluit. z pmo tangit cām pme partis. d. id esse
qm̄ tempestas z inquietatio aeris siue aque inundatio ac-
cidit: cūz aer consistit in seipso z condensat⁹: sed qn sol do-
minabit aeri taliter disposito disgregat aggregationem
pexistētem ac segregat vnde aer reddit⁹ serenus: z ideo
bene dictū est qz aer purus circa occasum denotat sereni-
tates. ¶ Deinde [Siquidē igit.] Assignat cām scde par-
tis: z pmo ostēdit qz tēpestas pōt duplici tpe cōtingere. d.
pmo qz qn solis potētia superat ab eleuatione vaporū su-
mosoz: tunc cōdensant nubes: que siqde cōdensatio ip̄so-
rū siue earū cōsistentia si vehemens extiterit eadez hora
accidit tēpestas in aere inde. Si aut fuerit p̄dicta vaporū
cōsistentia imbecillior: nō oīno contingit statim tēpestas:
imo cōsistentia expellitur ab aliquo solari calore versus
occidens: illic siquidem permanens ppterea qz aer ppin-
quus terre grossior est eleuato distanti z maxime in hye-
me: cum potētia solis nō possit: tūc aerem disgregare z se-
renare: q̄sciente vō p̄dicta vaporū consistentia circa occi-
dens: velociter constituit⁹ z consurgit alius vapor: eo qz est
in loco in quo pōt h̄e p̄ncipiū z eleuationē: qm̄ mām in-
uenit ab aere īferiori cōtinēte: z agēs a sole occubēte. vñ
velociter recipit z cōdensat⁹ vapor eleuat⁹ cū vapore pus
existēte circa occidentē: sicut z vapor matutinalis: alij va-
pori cōiungit de mane sole ip̄m attrahente. [Sicut.] De-
clarat 2⁹ qd dictū de aggregatione p̄sistētie vaporū in nu-
bes a fili. d. qz sicut videm⁹ in cōuersione que fit in bello
cū fuerint in fuga. interdū. n. euenit qz vnus incipit stare:
postea reliquus: deinde alius quousqz itez vna fiat acies
bellica pugne resumptina. Silr cōtingit de vaporū consi-
stentia in aere cui⁹ quidē vna pars post aliā cōgregat qn
nō sil fit tēpestas. ¶ Notādū qz h̄s silrudo tangit etiaz
posterioz vlti. vbi docet modus venationis vltis. dicit. m. T. c. 27

Nota. p
uolucum.

problemata. A.

B 4

Particula

contingere sicut fit in machine euerfione: vno enī stante alter stetit: et id qñ pñ vñi cōsistētie vaporalis vñi fuerit adiuncta celeriter: et mox tēpestas efficit. Et ppter b con- tingit deinceps: cōcludit pñcipalr intētū. d. qñ cūz aer tur- batus fuerit nubib⁹ in occasu: est significatio valida qñ sol nō hēat dñiuz: imo cōsistētia dñat et ipm vincit. Triando sibi diu. Quare sole supato a vaporali pñsistētia vaporū in nubes cōueniens est qñ maior efficiat cōsistētia et vaporū cōdēlatio: et ostēdit 2º ex qñ pñsistētia violētior fit tēpestas: et ex qua nō. d. qñ tēpestas cū b⁹ oppositis est minus pcur- rens: qñ qñ fuerit ex pñsistētia vaporū in nubes cōgregata pñs tpe anteqm mox faciat tēpestatē subsequēte imediate serenitatē aeris potē: et hec est pñsistētia pñma. Cuius cā est: qñ illa tēpestas qñ fit ex pñsistētia vaporū pñgregata ex parte post pñe: videt esse sicut finiēns et terminans: facta enīz iā exbalatiōe ab ea et depditiōe sicut in bello: iā fiat pñversio in acies itidē: nō tñm pñt tñm ceu poterat acies cū sit iā mi- norata et debilitata: sed qñ fit tēpestas alio mō ex vna cō- sistētia fit: mox puenit saluatū pñcipiū illius cōsistētie: in quo nulla facta est adhuc resolutio et mutatio: sicut cūz acies pñmo fortis pñcedens in bellūz recentē et vebemen- tius bellatur qñ ex conuersione confurgens denuo.

Problema. VII. Antiqua.

R Kopter qñ tropēe ex mari sunt: Aut qñ quādo mare pñpinquū. Aut qñ cō- trariū est aure tropēa: et est tropēa vt reuērsio aure: aura autē que ex terra ad mare facta tropēa aut huius reflexio. quare necesse est ex mari eē. Aut mare est ppter id qñ in mari coadunat fluens aer: nō cōstitui autem hoc in terra et reuerti discedens: quia mare in cōcāno est. Aer autem sicut aqua fluit semper in concāuissimū.

Aloua.

Cur idē illi tropēi mari spirare soleant: Atqz qñ mare vicinū est. An qñ tropēus apogee. i. flatui abterraneo cōtrariū est. Versariū enīz tanqñ reuērsio abterranei est: quippe cū altera- nus flatu ex terra in mare pñfluens sit: cui⁹ re- ciprocatio versari⁹ est: itaqz de mari terrā ver- sus spirare necessūz est. An ventre inde putan- dum quoniam aer collectus in mari est: qui illo fluxerat. Sed rō cur nec in terra consistat: et re- flectat cū pñfluit qñ mare in cauo est. Aer autez modo aque ad id fluit: qñ cauissimū est.

Quare qñ spūs qñ appellant tropēe a tropos qñ est pñuersio fuit in mari: nō at sic in terra. **Dei-** de [Aut.] Soluit. d. cām fore pñmo: qñ mare cōtinuūz est et pñpinquū in se: et qñ cūz hoc fuerit triū et resistens motui spūali: tūc accidit fieri tropēa ppter refractionē ipsi⁹ re- tro. Est enīz tropēa sicut qñ reuērsio aut regyratio aure refracte retrofluit. Et quia fecerat mentionē de aura noti- ficat ipam. d. qñ aura dicit motus ille spūalis lenis: qui fit ex terra ad mare: sed reflexio retro h⁹ aure ad mare mo- te ex terra est tropēa: ppter qñ cūz ex mari maxime fiat h⁹ reflexio necesse est tropēa ex ipso fieri. **Dei-** de [Aut] quia. [Assignat scōdo aliam cām. d. id esse: eo qñ aer motus et defluens coadunatur: taliter vō se habens fm quandaz mouet agitationē hinc inde per mare. nō. n. pñt predictus fluxus constitui in terra: ita qñ nunc reuertatur et recedat

Aura qñ.

alias tanqñ motū habens conuērsiū: sed in mari bene id pñt contingere: qñ mare concāuū est: aeris enīz motus in concāuo mouetur semper: sicut aqua fluens que sem- per magis fluit in locum concāuissimū.

Problema.

VIII.

Antiqua.

R Kopter qñ tropēe flant: Aut ppter idē fm qñ euripi fluit: vsqz. n. flue- re et mare fertur. Aer deinde quādo cadit: nō pñt amplius qñ sunt a terra ducere: ppter id qñ nō h⁹ vebemens pñcipiūz motus et latōnis: itez retribuunt.

Aloua.

Quid est qñ status moueat tropēos. i. quos versarios aut reciprocōs appellam⁹. An eadē ratio est: quia euripi mari reciprocāte agitatur: nā et mare et aer eatenus fert⁹: quatenus pñflue- re licez. Beide cū obice qñā ampli⁹ pñgrassandi licētia bis tollit⁹: qñ terra pñgunt: ob eā. i. rē qñ sue motionis delationisqz pñmordia paz babeant valida: tunc reciprocantur et redeunt.

Quare spūs pñdicti tropēe vocati pñlant. **Dei-** de [Aut qñ.] Soluit. d. cāz eē: qñ tropēe fiunt pñ eadē cāz ppter quā euripi fiunt vñti siue defluxus vñno- minati ab euro vel hñtes ripas bonas vt est videre in flu- minib⁹ leniter fluētib⁹ ripas habētib⁹ eleuatas: in his aut fuit aure defluxus vel euripi magis qñ in mari: vt tactus est 16º 23º. sicut enīz illi fluit ppter congregationē spūs in vno loco: ita et tropēe pñflant: nō enī pñt spūs vñtōsus resolui ppter cōcauitatē maris: et hoc declarat: mare enīz et aer pueniunt quousqz motu quodā fluxuuo moueant⁹: et tūc qñ triū occurrit cadit virtus aeris et maris nō potens ampli⁹ durare et mouē ea qñ sunt circa terrā: eo qñ nō fuit pñ mot⁹ pñm et deportationis validū: sic aer qñdē et mare mo- tus hñt pñm vñde iēperūt: et itidē reaccipiūt virtutē iēlu- xionis et motus sicut pñs: qñ tropēe cōtinuāt fluxus.

Problema.

IX.

Antiqua.

R Kopter quid dicit nūqñ nocturnus boreas tertiā accidit lucez. Aut qñ in- firmanē venti qñ sunt a septētrione qñ sunt nocturni. Signū at: qñ nō mult⁹ motus aer mox flare: quando modica caliditas fuit: modica autē et modicum mouet aerez. Fi- niunt autē in tribus omnia: et minima in pñma trinitate: quare et hic ventus.

Aloua.

Cur dici solet. Tertia lux nūqñ nocturno aq- lone laborat. An qñ status septētrionis imbecil- li sunt: cum nocte spirare incipiunt. Argumētū enim non multū aeris esse motū: qñ eo tempore spirare exorsus est: quo caloris exigūz est: exi- guum nāqz caloris exigūū aeris mouet. Atqñ status minimi omnes intra triduum finiuntur. ergo nec is diuturnior esse debet.

Quare cōiter dī qñ borealis vētus incipiēs flare de nocte nūqñ extēdit vltra tertiā diē: dñm at est nocte significāter: eo qñ diē incipiēs diutius durat vt patebit. **Dei-** de [Aut qñ.] Soluit. d. cāz eē pñmo: qñ vñti veniētes a septētrione siue sit aglo aut aliū collateralis cōmunicātes

comunicātes cōplone adinuicē cū flant i nocte adeo red-
dunt ipotētes: vt ipsoz flatū p̄tinuare nō possint: cū isuf-
flatio fiat a calo spūali: z b̄ aduenit pp̄ duplicē frigidita-
tē. s. loci septētrionalis: z t̄pis. s. noctis: nātr̄ enī nox est die
fridior. ¶ Deidel Signū. J. Cōfirmat p̄ signūz id z° dī. q̄
b̄ significatio accipitur: q̄ aer motus non existit multe
t̄p̄tatis: q̄ aut talis statim pōt flare pauca ēt ipsius exite
calitate: z q̄ modica fuit calitas modicuz mouit aeris: fa-
cto aut motu puo z rei pue quātītatis velociter cessat ipe.
¶ Deidel Signū. J. Cōfirmat 3° suābilit̄: solonez
aut fortassis nouā inducit: z si nō subyciat aut solonis no-
ta. d. q̄ oīa siue maxima siue minima finiūt vel fiunt z p̄fe-
cta reddunt in trib⁹ z p̄zo. i. in p̄ma trinitate q̄ nūerus est
ternari⁹: vñ veni⁹ borealis finiet saltē die 3°: vñ q̄q̄z enīz
res si d̄z eē p̄fecta 3° in se op̄ fit saltē p̄tinere: q̄ sūt iux̄ p̄i
thagorā p̄m̄ mediū z finis: apud vō Arist. suba vñus z acci-
des. p̄ celi. z bec qdē trinitas iuxta theologos vestigiū ap-
pellat: quo i diuinorū deuenim⁹ cognitionē: q̄ apud quos
dā eoz p̄struit ex pondere nūero z mēsurā. Scdm̄ vō ali
quos ex mō ordine z sp̄e. vñ p̄ celi. p̄thagorici autē totū
z oē determinata eē trib⁹: q̄ p̄m̄ me⁹ z p̄sumationē bz nu-
merus: hic autē est ternarius: pp̄ qd̄ a nā accipientes tanq̄
ipsius leges z ad sanctificationē deoz vñm̄ numero b̄.
puta ternario. hoc p̄blema traditur iudem. 13.

C Problema.

X.

Antiqua.

Propter quid boreas qdē vicinans
finibus terre non latet modici tempo-
ris existēs. Simul. n. flat z ē. Auster
autē nō accedit propter id q̄ lōge flat.

Aur q̄ z nocte sol propinquus est regioni que
est apud austrum: z calidiores sunt noctes ibi
q̄ apud septētrionem dies: quare multus mo-
ueretur aer: z nihilo minus q̄ post diem. Sed ca-
lidiores dies prohibent magis flare desiccan-
tes humiditates.

Noua.

Cur aquilo crebrius q̄ auster spirat: An qm̄
aqlō parti orbis terrarū bitate vicinus est: idcir-
co latere nō pōt. Simul enīz ex sui t̄pis breuita-
te z spirat z adest. At auster q̄ elōgiū admo-
dūz nisi vehemēs sit venire nō pōt. Cur auster
minus hybernīs noctib⁹ q̄ dieb⁹ spirat: An est
qdē sol: noctis ēt t̄pe australi regioni p̄pinqu⁹:
z noctes ibi tepidiores q̄ dies aqlōnez versus:
itaq̄ aeris multū mouet z nihilo minus q̄ in-
terdū. Sed calor diez vehemētior oēm absu-
mēdo humorē efficit vt minus sp̄ret.

Quare cū boreas vicin⁹ sit finib⁹ terre: venit. n. a po-
lo arctico vbi terminat terra: nō latet nos etiā
t̄pe p̄manēs modico: imo p̄ totū simul p̄flat statiz fere: s̄z
auster nō mox accedit ad nos: eo iāz originato: qd̄ accidit:
q̄ auster p̄flat ex locis remotis a nobis cū finis in 5° cli-
mate: z 6°. ¶ Deidel Aut q̄. J. Soluit dī. cām esse: q̄ sol in
nocte efficit p̄pinquus illi plage q̄ est circa austrālē locū:
maxie qm̄ fuerit in signis meridionalib⁹: tūc enī noctes ca-
lidiores sūt apud austrū q̄ dies apud septētrionē. pōt ēt
verificari qd̄ d̄z qm̄ sol fuerit circa signa septētrionalia: eo
q̄ magis tūc respicit p̄tes australes q̄ septētrionales: cūz
nō pueniat circa tropicū cācri: pp̄ qd̄ i nocte circa austrū
multimodo aer p̄ ventū mouet: ita q̄ in nullo minus mo-

uet aer in nocte circa austrū q̄ postea in die: imo magis:
q̄ dies illi circa austrū cū sint calidiores p̄hibēt vētū ma-
gis flare: cū desiccēt humiditates resolutas in spūs vento-
sos. Unde 2° metheo. venti vlt̄er nō fiunt in trāquillita-
te: nō enīz accidunt t̄pe magni frigoris sic cūz est gelu forte
exhalatione extincta vel madefacta z p̄sumpta aut a cau-
mate suffocata: sed plurimū fiunt in tēporibus horūz me-
dys. Sic itaq̄ boreas q̄ p̄pinquus est nobis: eo q̄ sub eo
habitamus: vt dictū est: statim simul cū sit nobis occurrat:
q̄ si hoc nō esset: nō possemus eū sentire: cū eius mora nō
sit lōga: sed auster q̄ distat a nobis: nō mox occurrat: imo
post tēpus: potest tū hoc facere q̄ aerem multum cōcutit
z diu: nō solum enim sit in die sed in nocte etiam.

C Problema.

XI.

Antiqua.

Propter quid i cane auster flat: z hoc
sicut aliqd aliud sit ordinate: Aut q̄
calida iferiora sole longinquo existen-
te: q̄re mult⁹ vapor sit: z multi vñq̄z

flabant nisi propter boreas annuales: nunc au-
tem istī prohibent.

Noua.

Cur auster cānicula oriēte moueat: idq̄ lege
nāe certissima fieri soleat: An p̄pterea q̄ regio
inferior orbis sole. s. remoto minus caliditatem.
Itaq̄ vapor inde large emigrat z multi p̄fecto
austrī sp̄rarēt: nisi anniuersarij p̄hibent.

Quare

stella oriēte q̄ d̄z canis: ortu. s. cosmico vñ elia:
co auster tūc flat: qd̄ euenit sic aliqd nā stabi-

litū: vt est post hyemē ver p̄sequi. ¶ Nōn q̄ nō solus au-
ster flat t̄pe ortus canis z occasus: imo ēt oīs alius vētus:
q̄ tunc iuenit mā in aere spūalis: z si auster fiat maxime
metheo. z. ¶ Deidel Aut q̄. J. Soluit dī. cāz eē: q̄ p̄tes ter-
re iferiores calefaciē sūt: eo q̄ sol diurnus existit supra be-
misperiū calefaciēs aerē: ad cui⁹ calitatē mult⁹ vapor ele-
uat vñdequaq̄z: tūc hēbāt flare maxieq̄ australes: nisi q̄
vētī boreales q̄ sunt annuales p̄p̄ie: vt dictū est z° t̄pe or-
tus canis p̄hibēt australiū flatu: z iō dictū est ibidez au-
strales flare nō tū sūt p̄tinui. ¶ Nōn q̄ triplex est ortus
z occasus illis opposit⁹. Cosmicos siue mūdānos. Eliacos
seu solaris: z Chronicos siue tēporalis. Est cosmicos: qm̄ si-
gnū vel stella oriēti sole: tūc cū canis ea q̄ est circa 5^m
gradū cācri p̄ 3° oriēti sole in cācro ente: p̄stat illos qdē dies
eē calidissimos ac ēt humidos: calidissimi gdes pp̄ cōiun-
ctionem solis cū cane stella gradū: tum q̄ sol fere puenit
ad senit̄ capitis lōgo p̄manēs sup̄ hemisperiū t̄pe: tum
q̄ plurib⁹ dieb⁹ sol morat̄ in vno loco fere cū accedit z re-
cedit a capite cācri: vt qm̄ locus nō variet p̄mo z°: tum q̄
etiā leoni appropinquat q̄ est domus eius vñica: humida
aut sunt p̄pter nām crācri: in quo sol existit: qui sigdē est
humidus valde: pp̄ qd̄ a terra eleuat vapor z efficit ven-
tus p̄cipue australis z maxie vbi p̄dicte cause calefacien-
tes nō p̄dominant vebemēter eoz exiccādo calores: q̄ si
p̄tingat eos aliqñ fieri validi existent z ipetuosī eradicā-
tes arbores: z alia: fiunt enīz ex forti cāe: eo q̄ tūc nō eleua-
tur nisi vapor grossus multus p̄us calefactus vebemēter:
z q̄ calidus est vñdīq̄z: a se frigus expellit ad vñū locū: z
tunc calidū vebemētissime percutit vaporē eleuat⁹: qui
percutus impetuose aerem insufflat: z deicit eiecta res:
stentia. Ortus autē eliacus est qm̄ signum vel stella incipit
videri in oriente diluculo recedente sole ab eo: quo canis
ortu emergit: cum sol peruenerit ad leonem mediūz: quo
tempore z nocte maxime aer incipit infrigidari: z per con-
sequens aliquid b̄umectari: tuncq̄ ventus incipit fieri

Cap. 2.

Quo tpe
auster sp̄-
ret.

Cap. 2.

Ortus e
occasus
quorūplū
cco sunt.

Particula

Quo tpe
pharma-
cie noceat

ri et non impetuosus cum aer cōtemperetur. Et id est quod 15° dicitur ventos australes flare incipiente hyeme et vere: et autumno deficiente: tunc enim potentes sunt in suo flatu. Est et ortus chronicus cum aliquod signū sine stella emer- git supra orizontem de sero sole occumbente. Ex his etiam apparet per oppositum occasus: ex quibus etiam patere po- test quomodo auster aut alius ventus possit fieri sub ca- ne: illud tempus sit calefactiuum: ita quod Hippo. 4. afor. prohibeat purgationes: sub cane enim et ante canem sunt moleste pharmacie. idem. 32. cap. 11.

C Problema.

XII.

Antiqua.

Item propter quid in orione fiunt varij ma- xime dies: et indeterminaciones ven- torum? Aut quod in permutatione sem- per omnia indeterminata sunt maxi- me orion autem oritur in principio fructus. ce- cidit autem hyeme. Quare propter id quod nodum confirmatum est vnum tempore: sed hoc qui- dem fit illud non cessat propter hoc necesse et ven- tos cōfirmatos esse propter id quod declinant ad vtrumque: et difficilis vtiq; dicitur et oriens et occi- dens et orion propter indeterminacionem tēpo- ris necesse perturbatū eē et inaequale. Noua.

Qua de causa orionis ex ortu dies maximeq; va- riant: statusq; inopportuni moueant? An quo- niā in mutatione varia maxime oia sunt: que nō vno certoq; tēpore motuue describuntur: atqui oritur orion ineunte autumno: occidit hyeme. Er- go quod nō vno tēpore constat: sed alio incipit: alio cessat: status etiam incōstantes esse necesse est: vt- pote cum incipit cōditione proueniāt: quos sibi tēpus vtrumq; sortitum est: et qdem difficilem esse orionem et cū oritur: cū occidit ex temporis varietate recte affirmāt. Turbulentū enim atq; inaequabilem esse necessum est.

Quare cum oritur ac etiam occidit cosmice forma seu imago existēs in geminis que dicitur orion: vel andax: dies fiunt varij et pmutati pmutationib⁹ diuer- sis nunc ad vnā nunc ad aliā: similis et venti sunt indeter- minati et idiscreti de oriente qdē visus est 3° pma. C De- inde Aut quod. Soluit. d. cām esse quod oia potissime sunt va- ga et indeterminata cuius debeāt pmutari ab vna dispōne in aliā: eo quod partim sunt in termino a quo: et partim in termi- no ad quē: id accidit cū orion nascit^r: pnter quod declarās tempus quo emergit orion dicit hoc eē in principio cū fru- ctus maxime pncipales incipiūt maturari: et id in tempo- ribus calidis temperatis: sicut cerfa fraga ac hō: sed occi- dit hyeme incipiente quā fructus oēs sunt maturi et iaz re- positi: et quā oritur et occidit in temporibus pdictis in qui- bus nondum cōfirmatū est et habituatus aliqd tēpus per- fecte: cū sol tunc extet in signo bico^o siue cōi: vnum enim cedere incipit temporis et initiari aliud: ita vt due in vno cōiungantur tempore nature vt veris et estatis presertim Arist. tempore cum orion fuerit circa pncipium gemino- rum confixe: et fm Ptholomeus in. 100. annis moueantur vna parte: ita quod eius ortus erit circa medium May: occa- sus vō per oppositum circa mediū Nouembriis: sagitta- rio occidente in principio: quo tempore autūnus recedere

Orion quā
emergat.

incipit et hyemis apparent indicia: necesse quidem sit tunc tēporis ventos cōfirmatos et per se reddi: declinat enim ad vtrumq; partem ex tēmitatib⁹: enim ex vtraq; cōpo- sitio in qua componētia non remanent confracta. Quare prouerbiū factus quod ortus et occasus orionis sit difficilis et tempestuosus. 2° etiam metheo. quā propter indetermina- tionē tēporis et inaequalitē necesse sit cōtentum sub tem- pore hō perturbari et inaequale fieri. Quare 3° afo. dictum est quod mutationes tēporis maxime generāt morbos: et pro- prie erit cū prefate fuerint mutationes autumnales.

C Problema.

XIII.

Antiqua.

Item propter quod nocturnus boreas tertia- nus finit: Vtrumque quod a paruo et imbecilli pncipio: tertius at creticus? Aut quod coadunata effusio sicut ex nubibus ventorū: ex nubib⁹ velox aut ges. Noua.

Cur aqlo nocte exorsus die tertia cessat? Vtrumque quod ex paruo imbecilliq; initio pdir: tertius autē dies decretorū est. An quā vniuersus mō eche- phiarū. i. pcellaz nubibus excussoz flatuū fun- ditur: idcirco compendio cessat.

Quare boreas nocte flare incipiens 3° terminat die id aut positū. C Deinde Vtrumque. Soluit. d. id pmo esse quod boreas causat a paruo et imbecilli pncipio cū incipiat nocte vt supponit flare que est frida: similis et regio frigida dictus est. 9. ventos fieri a calido: quā tale celeriter terminat in pma. s. cretica que dies est tertia vt apparet afo. 5° quartaq;. C Notandum quod 3° dies est cre- tica magis rōne motus materie q̄ lune: cū non sit radica- lis: sed potius intercidēs: sicut. 5. 9. 13. et huiusmodi radica- lis vō est illa que septimaz mediat aut terminat: fm quod lu- na fuerit in medio qdre vel in ipsius fine: vt. 4. 7. 11. 14. 17. 20. pronosti. tertio. C Notandū quod cum ventus sit aeris passio vt dictum est: pmo numero dierum certorū mēsurabitur sicut passionēs corporis aialis: quod etiam ad oia ge- nerabilia et corruptibilia potest adaptari: sed propter ad ani- malia et ad eorum perfectissimum: cum huius natura magis adhereat vī vni et ordinī vni tertio creticorū. Et ideo fortassis dictum est in solutione vtrum indicando causas pbabilem vel fm opi. forte medicorum. C Deinde Aut quia. Assignat aliam cām 2°. d. quod sicut coadunata effusio vel dispersio ex nubibus in vnum velociter quiescit: cum enim cito aduenerunt nubes et condensentur ponderose fa- cte ruunt in pluias niues et huiusmodi: ita coadunate effusionis ventorum resolutorum ex nubibus velox quies et cessatio existit: huius autem coadunata diffusio accidit boree pro- pter frigiditatem loci et noctis: ita quod vapor coadunatur frigidus et calidum motuum extinguatur.

C Problema.

XIII.

Antiqua.

Item propter quid ventorum plurimi flant boree: quod in loco hic mundus subiacet existenti alto et extra conuersiones et plenonine? Aut nunquā qdam mon- tes deficiunt: multum igitur humectatis con- gelatis multorū ventus sit: hoc autem est bo- reas ventus: qui est ex locis qui sunt a septen- trione. Noua.

Cur plimi aqlo nes spirāt? An quā pars orbis terre bitata septentrionib⁹ subdita est eminetior?

extra solstitium posita: et nix plena: que nix
non montibus nullis nunquam deest. Cum igitur concreti
humores tabescunt: flatus magna ex parte oriuntur
is autem aquilo est: qui a septentrionibus mittitur.

Quare venti boreales ut boreas vulturnus et aquilo
magis omnibus plantis vel una triplicitate aliorum
saltem. Deinde autem quod. Soluit de causa. cum enim quod mundus iste
inferior cuius habitatio est cognita est sub borea: quod siquidem est
locus magis eleuatus terra enim in loco quod est ex versiones
estiuales: que sunt in capite ceteri versus polum arcticum: ubi
habitatio est magis eleuata: quam in alio locorum. et est metheo.
et maxime circa oriens et proprie estiuale: ut visus est primo:
similiter partes ille niue sunt plene continue: cum solis potentia per
multum distare non possit ea in aqua dissoluere: sic itaque tunc
quod locus habitationis nostre situs viximus est sub borea: tunc
quod nix illic semper manet: plurimi generantur in his locis bo-
ree: sicut circa meridiem quod plures austris. Deinde autem quod di-
cit locum circa boream fore altum: quod 2° celi probatum est per Py-
thagoram locum hunc ubi polus est arcticus declinatus esse et ize-
rior: locum vero poli antarctici superiorem fore ac eleuatum. imagi-
natur enim Aristoteles cum Comen. quod celus moueatur taliter ac si
athlas quem aliqui fabulati sunt sustentare celum et mouere:
pedes figeret in polo arctico et caput in antarctico: manuumque
dexteram in oriente: sinistram vero in occidente: mouereque inci-
piat ab oriente per se. dextra nobilior versus occidentem partem
puta sinistram vilior. Rursus terra est corpus sphericum in
medio totius situatum 2° celi. quod autem hoc magis eleuatur circa
medium quam circa extrema: terra igitur amplius erit eleuata
equatori supposita quam circa boream et vulturnum. Deinde autem quod
Aristoteles loquitur hic secundum opinionem aliorum ut pythagoricorum et mate-
maticorum ponentium hunc polum visum superiorem et reliquum oc-
cultum inferiores. 2° celi. Vel melius quod metheo. 2° videtur
loqui secundum propriam hunc locum nostrum fore superiorem: dicen-
do quod aliquid esse superius potest dupliciter intelligi aut inferius
et simpliciter et in vniuerso: et ita polus hic inferior et alter supe-
rior et terra hic sub borea est depressa magis quam circa egno-
ritalem ut satis 2° celi declaratur. Vel potest dici supe-
rius vel inferius quo ad nos et ad aliquam partem vniuersi ut
tactum est primo: et taliter polus et hic superior et alius inferior:
et hec terra eleuata quod aquis discooperta in altum aut ma-
gis aquis cooperta: ut ostendit de fluxu meotidis tandem
in mare hispanicum. Deinde autem quod. Assignat alteram
causam deinde id esse quod semper reperiuntur montes altissimi cir-
ca septentrionem existentes pleni nubibus et aquis conge-
tis: et irrorati frigiditate et humiditate: attingunt enim secundum
aeris interstitium in quibus generatur crystallus: quare his
necesse fit illic ventos generari frequenter propter gene-
rationem vaporum a locis illic humidis frigidis: cum fuerit
alia caliditas potens eleuare: sed ventus factus in eis est
borealis quod regio eius septentrionalis. Quare bene ques-
tum est boreales amplius alius perflare.

Problema. XV. Antiqua.

Propter quod austris flant quidem hyeme
et vere incipientes et autumno finiētes: sunt
autem vndosi et pueri: et his qui sunt in
libya sicut fridus: sicut boree hic. Aut quod
per exite sole necesse moueri ventos. Sol autem
hyeme versus austrum fertur: et vere quidem inci-
piēte: autumno autem finiēte iam calefacit. Estate
autem versus boreas fertur: illa autem derelinquit lo-
ca. Calidus autem est propter id quod commiscetur

ventus aeris calido existenti iuxta libyaz: et pro-
pter hoc magnas facit vndas turbare facit esta-
te cadens in mare.

Moua.

Cur austris hyeme atque ineunte vere atque au-
tumno cessante spirare soleant: vndabundique sint:
et cōtoruosi: atque africe non minus fridus quam regio-
ni nostrati aglones. An propterea quod sole propin-
quo spiritum moueri necesse est. Sol autem per hyemem au-
strum versus perferat: et ineunte vere desinēteque au-
tumno iam calefacere incipit: estate contra: septentrio-
nes petit: et loca relinquit meridiana. Calidus autem
propterea est: quod cum aere africe miscetur: qui calidus
est: hinc etiam in mare erumpens ingentes excitat
fluctus: facitque australem estatē.

Quare austris ut auster: euro auster: et austro africanus
plant hyeme: et quando ver incipit: sicut cum autu-
nus finit: tunc enim multiplex ventus australes et erunt vndosi
percellosi et pueri. Sed in estate sunt venti in locis qui sunt cir-
ca libyā: qui est locus calis meridiem exis ultra tropicum can-
cri: si primo de visis: ubi venti austrini adeo sunt fridus cen-
boree apud nos. Deinde autem quod. Soluit: per inuit causam
primo per 2° 2°. ubi. Estate. Deinde id est: quoniam dum sol existit
per aglonem necesse fit quod venti generentur ibidem: sicut in hyeme
et vltimo cum sol existit proprie apud aglonem necesse fit quod ven-
ti generentur fridus ibidem sicut in hyeme et vltimo cum sol fuerit in
signis australibus: motus enim per auster existit et maxime
cum ver incipit et autumnus: tunc enim calefit iam terra per so-
lem cum directe permaneat circa loca australia: quare necesse fit
austris in predictis horis tribus maxime flare. Deinde Estate
te. Assignat causam secundam per 2°. per cum sol in nostra estate puenit
ad signa septentrionalia: versus borealem plagam accedit dere-
linquendo australes: vnde locus ibi redditur fridus quam foret
in prioribus tribus temporibus: per quod: cum libya sit illic vel pars
eius: aer ifrigidat ipsius: et auster in ea factus erit frigidus:
cum boreas apud nos: eo quod libya cum sit sicca et barensa ut
dictum est. et ventus hic non inde accipit caliditatem: eo quod non
venit de sub radice solis: cum sit sol iam factus in aglonem:
neque humiditatem cum non sit eius transire super loca stagnosa pa-
ludosa: sicut quando ad nos puenit auster: per quod relinquitur fri-
gidus et siccus proportionaliter auster in libya sicut hic boreas
existit. Deinde Calidus. Secundo potest dici quod remouet ca-
uillationem. quod d. aliquis austrum fore causam circa libyā: quare ad
hic remouendum dicit quod ventus australis qui est calidus circa li-
byā: non est ventus estatis verum potius veris: quando sol transiret per
genitibus illic comoratum: admiscetur autem ventus australis circa
libyaz cum non veris sit calida et huiusmodi 31° 4°. Et ideo ventus is
efficitur calidus in vere nostro quod libycis estas existit: non autem
cum sol recesserit inde accedendo ad cancerum: in quo quidem tempe-
re tingit habitantibus partem libye fieri hyemem. Et quia
aer ut dictum est: est calidus: cum veri coadmisceatur calido: quod
eis estas existit: ideo in ea quod est cum sol incipit ad signa perue-
nire septentrionalia: auster causat vndas et percellas magnas
turbationem et tempestatem inducens in mare cadens: nam ea sunt
loca de quibus dictum est in precedenti pericula. quod quedam maria
reddunt non nauigabilia cum sol ad signa puenit septen-
trionalia: et hoc videtur huius problematis difficilis intellectus:
de quo est aliquid appetit. 48. Non enim quod secundum hunc sermo-
nem Aristoteles aliquid habitant ultra versiones estiuas: vmbraz ha-
beres visus austrum non ad arcum semper: cuius oppo 2° scripsit
metheo. nam et hic per libye habitates ultra palcos sunt ca-
puicorni: bac. n. et illa solas ponit habitabiles ibidem.

Particula

Problema.

XVI.

Antiqua.

Ropter qd auster fetidus: Aut qz bu-
mida z cala facit corpora: hec aut pu-
trefiunt maxime. Austri aut qui sunt ex
mari sunt boni platis: ex mari enim ipsi
ante cadit z attice transio plana. Ca qz sicce acce-
dit: erugines autem fiunt ab humiditate calida qz
dem: extranea autem.

Nota.

Cur auster fetidi halitus ca sit: An qm humi-
da z calida corpora reddat: que maxie putredi-
ni opportuna sunt. Cur auster pfectus mari exco-
modus his sit: quoz stirpes terra continent. Ma-
z thrsio campo terre attice auster de mari oc-
currit: An qm refrigeratus accedit. rubigo aut
p humor calim alienuqz consistere solet.

Quare auster est fetidus cuz sit vetus cui exhalatio
est sicca puenies et a loco adusto. Deinde
Aut qz. Soluit. d. cam ee p qz auster sui na reddit corpo-
ra cala z buida relaxado ipsa: q aut b maxie sunt putrefa-
ctioni expo: cu ipsa fiat p calim z humidu. metho. 4. dis-
soluit et vntu z relaxat iuncturas: z io dictu est in p fore
pestilentiali pre alyz vetis. Deide Austri. Querit alia
qonez. z. vel puenit dubitationi: qz aligs istaret de vetis q
veniunt immediatus a mari. d. p qz australes veti q perflant
ex mari z no ex paludib putridis coferunt platis: reddunt
eniz ipsas bti costares fertilesqz: qz vetus h ex mari pue-
nit cadens cora ipsis imediate no pgrassens antea p loca sta-
gnalia paludosa neqz adusta deserta: id cu actio ei ex-
terit transio z ipulso hz planu z eqle: no eniz opz ad ipsas
fortiter z ipetuo se accedere: sz poti paulatine ac ordinate
vt valeant pfecte: alias repit actice transio plano: z tunc vi-
det nomē cuiusda planitici arbeniensis sic dicte: in qua b
opant mo veti puenientes austrini. Deide Causa. Affi-
gnat cam effectus pdicti. d. id ptingere qz exiccatus remo-
tus ab humiditate supflua giatina putredinis z aialiu ge-
neratoz ex ea puenit ad plantas z filr remissus a calidita-
te caumatica: qre no gñant in plantis erugines q sunt aia-
lia oblonga multoz pedu viridia: neqz cantarides z huius
facta ex humiditate calida extranea: que temporib cal-
dis gñant z humidis austrinis: z de hoc. z3. pme.

Australis
ventus ad
platas pe-
dus pueni-
das mari
me coferit.

Erugo qd

Problema.

XVII.

Antiqua.

Ropter qd ventus sit ante eclipses vt
in multu ex opposito quidez ante me-
dia noctiu eclipses: aut in media no-
cre aut an matutinales. Aut qz defi-
cit calim qd est a luna pp ppinquū vtiqz motus
ee: in quo factis oppositis erit eclipsis remissio
itaqz quo corinet aer z gescit: itez mouet: z
vetus tardioris eclipsis tardior.

Nota.

Cur vetus magna ei pre an lune deficiat
te initio noctis: cu tunc medio icipit
medio ho cu manet. qm calor lune p-
bebetat: qz cursus iaz. ane est p de-
tet. Remissio itaqz calor: quo tunc ge-
rursum moueri ac spu reddi incipit.

Quare est qz fm plm. tunc antecedit p eclipsis
horas veras: qd delectat subda. qz ppe hoc

dat vetus eclipsim di. qz si ipse cōtingat ex opposito ante
mediā noctē: puta circa meridiē: tūc erunt eclipses circa
mediā noctē: z si vetus ante mediā noctē eclipsis erit i au-
roza. Sciēdū hē eclipses fore lunares pp id qd subsequit:
aut qz deficit calim qd est a luna: in eclipsi eniz lunari hoc
est qd patit: z qz nocte ponunt fieri nō aut die vt solaris.

Deide Aut qz. Soluit. d. cam ee qz calim lunare rece-
ptū a sole iam icipit deficere: pp motū ppinquū quo sole
z luna factis oppositis eclipsis erit lune: cu semp fiat in op-
posito solis: aut in punctione nō qdē p motū corpoz sed
spheraz: vt p3. 12. meth. facta vō eclipsi luna non poterit
lumē a sole recipere: quo vegetet: qre remissa ac debilita-
ta vntu ipsius: qua aer z tor h mudus regit inferior z vi-
spesat: mouet eni ac gescit cu expedit: tūc hinc ac inde agi-
tat erraticē: z vetus catur: differet tū: qz qm eclipsis futu-
ra fuerit tardior ac maioris distātie vt punctualr accadat
sic cu fiat nō in mediā nocte sz matutine: tūc vetus et pce-
des tardabit: hz eclipsis tarditātē: vel tardioris eclipsis. i.
minoris erit tardior vetus: hz tū astrologos modernos li-
la eclipsis diceē ee tardior: cu luna fuerit tarda cursu: vt
locior at cu velox. **Nota** dū qz luna est fons z origo hu-
midoz sic sol calidoz: qd ostēdit: qz fm el vspōne humi-
da mouent: cu eniz fuerit lumine plena: z maxie in signis
sue nature: humidis. s. z fridis adaugent humida nō soluz
in ptingere nos: sz in aialib z alyz z maxie in aqticis. Pro-
pter qd in regionib frigidis z humidis tunc vplm vide-
mus aerē vaporibus turbatū: filr cu fuerit in cōbustione:
nedū in eclipsi ostēdit qz debilitata nō pōt qd suū est dis-
persare: vnde humiditates aialius videmus minozari: fri-
gidozūqz ac humidoz maxime: ac sparsis vagado p aera
precipitater moueri: quare deficiēte gubernate vt multuz
turbationes aeris z tempestates cōtingunt.

Quia a la-
na vntu
dare.

Problema.

XVIII.

Antiqua.

Ropter qd auster nō icipiens h finies
pluuialis: Utrū qz de longe cōgregat
aerez: sit aut cōsistente aqua: consistit
aut posterius qz icipiat. Aut quia ic-
piēte calidus est aer adhuc: propter id qd ex ta-
li pterit: diurnus aut infrigidatus pstitui-
tur magis in aquam.

Nota.

Cur auster non incipiens sed desinēs imbrez
a. aut Utrū qz aerē cogit elonginquo quo co-
a. o aqua exprimit: cogit aut postea qz ceptum
est. An qm icipiente calidus adhuc aer ē: qppe q
pferit a calido sit: in pcessu teporis aut refri-
geratus in aquā melius cōsistere potest.

Quare pluuia nō accedit australi vento icipiente sed
deficiēte magis. Deinde Utrū. Soluit
nō pmo cam esse qz auster cu veniat ad nos ex prib lōgin-
quo cōgregat aerem z cōdensat a remotis: eo autē sic dis-
pento pluuia generat: cōsistentia vō aeris non fit cu inci-
pit flare sed posterius diu: ppter qd cum incipit flare au-
ster non cōmouet apud nos pluuiam: sed cum debet defi-
nere. Deide Aut qz. Ducit alia cam di. cu auster inc-
pit flare calidus extat cu a loco adusto suā pbat originē: z
per loca iam sol meridiē pertranseat: z qz venit a loco ta-
liter calido adhuc diu est preterire anteqz infrigidet z cō-
denset aerē in nubē z pluuia: z hoc totū circa pncipiū me-
dio appropinquate: sed cu diurnus sit status eius reddi-
tur infrigidatus z tūc cōstituit z cōdensat amplius in plu-
uiam qz pus: z id erit in fine exufflationis ipsius.

Problema.

XIX.

Antiqua.

Propter quid auster quā quidē minor fuerit serenus est: quā autē magnus nubilosus et diurnior? Atque sicut quidam dicunt propter principium: si enim a minori serenus: si autē a pluri moneatur nebulosus. Aut quod minor incipiens est quare non multum aerē impellit: in fine autē consuevit fieri magnus: propter quod et prouerbiantur incipiente austru et finiente borea.

Moua.

Quā ob causam cum minor auster est: nubes nullas obducit: maior nubilus et diurnior ē? Atque ut quidam alunt: initij causa ita accidat. Nam si ex minori perficiatur: liquidus vndeque est. Si ex ampliori nubilus et crassus. An quod minor cum incipit ē: itaque non multum aeris compellere potest. Sed ad postremum amplificari consuevit. vnde illud puerbium. Cum cessat boreas cumque auster surgere cepit.

Quare

cū vetus australis fuerit minor et breuior serenatur: sed cū fuerit magnus diurnior turbatur ipsum nubibus impellens ipsum. Deinde Utrum. Soluit. d. primo quod aliqui dicunt huius causam esse illud unde trahit principium et originem. si enim hoc fuerit minus et debilius tunc dicit serenitatem causare. si autē plus et vigorosius nebulosum aerem facere. Sed quod ista causa utilis est satis dat aliam: aut. d. quod auster quā incipit flare est minor apud nos: eo quod multum distamus a loco sue originis: et ideo non multum aerē ante se impellit: et tale est non turbat aerē nubibus: sed potius serenatur: et quod non impellit multum aerē: ipse et in fine non poterit fieri magnus: sicut est ipsius consuetudo et natura ut etiam dicit. 4.4. Ex his etiam infert vnum correlarium. d. quod propter verbaliter dicitur incipiente austro flare et borea desinente bonum supple est nauigare: ut dicitur. 5.4. quod euentatio sit parua et debilis: e conuerso autem malum: quoniam multa et fortis. et huius. 4.4. dabitur causa similiter.

Problema.

XX.

Antiqua.

Propter quod permittunt hyeme ab oriente venti: estate autē et sero? Aut quod quā non amplius vincit sol dimissus aer effluit: occidēs autē derelinquit nubes quod b' zephyri. Et quā utique adducunt illis quod b' in inferiori hemispherio matutinalis ventus sit: et contrario aut quā occidit in inferiori parte: illis autē zephyros faciet: et hic matutinalis spiritus a parte aeris ipsi: propter hoc quis occupet alium ventum: et tot sit eleuatio quod addidit.

Moua.

Cur tempore hyberno flat? parte ventus exortina: estimo occidua. An vbi sol amplius non euincit: aer libere profluit: cum igitur nobis occidit: nubes relinquit: quod fanonij pdesit: cumque incolis inferioris hemispherij orit: spiritum illis parte exortina perducit: contra cum parti inferiori occidit fanonios illis: subsolanos nobis cōsectante aere facit. Unde fit ut quē alius ventum occupauerit augeat: eo scilicet quod non nihil adiunxerit.

Quare

venti hyeme premittunt a parte orientali et mane: sed in estate a parte occidentali et de sero.

Deinde Aut quod. Soluit: et ponit quedam per que habet causa scilicet partis quesiti. d. id esse quod quā sol fuerit dimissus et inclinatus: non valēs vincere aerē: tunc vapor eleuatur in ipsum et discurret hinc inde. Vel aliter quā sol non potest amplius vincere et diuini: tunc vapor dimissus in eo discurret in ipsum cessante sole prohibere: quo accidente relinquunt nubes ex pretacto vapore condensato: ex quibus nubibus cum in eis colligatur calum ventosus cum aliquo sicco: generantur venti occidētales: ut zephyrus lips et choros: et cum nubes et vapores existerentes circa occidēs attrahunt virtute solis: et deferuntur ad hemispherium illoz qui habitant in oppositum occidentaliū: tunc illis antipedibus ex huius nubibus et vaporibus generabitur ventus matutinalis dictus subsolanus. Contrario subiungit quedam per que habet causa scilicet scilicet. d. quod duo modo accidit fieri in hemispherio superiori et inferiori circa partē orientalem nostrā eius quod accidit circa occidentalem: quā nubes congregatē circa solis occasum in occidentē ipsorum: quod est in opposito nostri orientis: gignant eis zephyros sicut gignabunt nobis in nostro occidentē. Cum autē sol recedit ab eis incipiens ad nos peruenire et oriri ex illis nubibus et vapore ex quibus erant zephyri apud nos: tunc erunt venti matutinales siue subsolanus: propter aerē peruentē motū solis et spiritus ventosi. Et ideo infert quod hic ventus hic matutinalis supoccupet alius ventum. scilicet zephyrum precedentē illis: tunc erit magnus et permittit in hyeme et de mane quā eleuatio fit maior: quod ei fiat vaporum additio. Vis autē premittit deducat ulterius ita: cum itaque sol nobis occidit estate: aer relinquitur frigidatus: quo accedente vapores incipiunt cōtēperari et moueri hinc inde in ventum: et ad hoc adiunxat actio et cōmotio quā causat sol tendēs ad aliud hemispherium. Nobis autē in hyeme occidentē non sic permittunt veteri: quā aer est fridus sed totum: et intantum infrigidat post occasum: quod venti non possunt fieri: in mane vero estate permittunt venti orientales: quod ut dictum est post zephyrum antipodum sunt nobis venti orientales matutini: sed tunc illis est estas: cum autē ipsa est: solis permanet potentia: quod hic occidat ipsis sol cum nobis oritur: virtute sue caliditatis mouit plures vapores eis: quos semper plurimum secum trahit. Et ideo cum oritur supra hemispherium nostrum: emittit eos per ipsum spiritum: et id quod manifestum erit 5.º vbi reiterat idē. Notandum per ea que apparēt metheo. 2. et de mundo. et hic. quod videtur de in vniuerso. 4.8. fore ventos: sed nota fortiter eadē tractare. in hemispherio enim superiori in quo sumus circa equatorem imaginantur. et puncta tracta prima. et vltra ipsum versus polum antarcticum: secundum Arist. sub isto etiam hemispherio ut apud antipodas qui sunt tangunt et 53.º isto modo erit: ut superius. 2.4. ventos assignare: ita ut. 4.8. cōsurgāt in toto.

Problema.

XXI.

Antiqua.

Propter quod canes in venatione minime inueniunt zephyro flate? Aut quod maxime perfundit per id quod valde continuus est ventorum et maxime sub terrā flat.

Moua.

Cur afflante fauonio canes vestigia minime valeant cōperire? An quod plurimum hic vetus cōfundit quā ventorum omnium cōtinentissimus est: maximeque terram attingit.

Quare

canes quā venant afflante zephyro praeueniunt percipere odorem spiritum aialium que venantur: siue sint quadrupedia siue volatilia: per spiritum minime possunt inuenire: cum non sit aliquod tunc eorum ad ipsa nisi bonitas olfactus. Deinde Aut. Soluit. d. causam esse: quod aeris vehementer cōmisset et confundit organum olfactus:

Cap. 2.

Particula

eo qd ipsius perflare continuū est valde et diutius permanens alioz ventoz respectu: etiā eius perflare est subintrans terrā: consequit̃ enī: vt tactū est in pcedenti: motus solis occidētis: ppter qd aer terre cōtiguus permiscetur et turbat̃: adeo qd canes reddunt̃ inodorat̃ taliter vt non possint aialia percipere. ¶ Dubitat̃: qd videt̃ id attribuēdum fore magis austro q̃ cephyro: qd auster grauat̃ auditum et alios sensus: et vlt̃er totus corpus: et maxime caput: vt apparet afo. tertia et libro hui⁹. cephyrus est leuis et delectabilis ventoz vt dicitur sepe. ¶ Dicendū qd cephyrus magis cōfundit̃ olfactum q̃ aliquis ventoz: tum qm̃ terrenus: tum etiā qd frigidus: tum qm̃ et ante subita sit in aere grandis imutatio ppter solis ablatiōem: que oīa si quidē vident̃ facere ad olfactus prauiat̃. Et tunc dicēdū qd auster aggrauat̃ nostros sensus: cū sit humidus multū et calidus: et nā humana etiā hō non aut̃ se hui⁹ canum: cum sint sicci quasi tēperans illos. Non est itē qd auster terrenus vt cephyrus neqz cōtinuus: propt̃ea et etiā si canum sensus haberet grauari: euz eis non taliter occurrat vt cephyrus: nō posset his olfactum impedire in venatione.

¶ Problema. XXII. Antiqua.

Ropter qd qñ stelle vidētur currere in aere: venti signū est. Aut qd a ṽeto ferunt̃ et prius illic sit ṽetus q̃ apud nos: propter qd et a quo vtiqz loco ferunt̃ stelle in hoc et ventus sit. Noua.

¶ Quā obcām cū stelle p̃siliunt: venti indicūz dat̃. An ppter ea qd a flatu ferunt̃ priusqz ibi q̃ apud nos flatu excurrit. Quo fit etiā vt vnde stelle ferunt̃: hinc flatu accedat.

Quare cū quedā scintillationes vident̃ per aera discurrere que dicunt̃ stelle cadentes signū est futuri venti: et similit̃ qñ stelle vident̃ maiores et scintillant̃ valde. ¶ Notādū plura eē que generant̃ ex mā fat̃is in adinuicē p̃p̃inqua: vt ab exhalatione sicca fumosa: puta ventus: enefias: typhon stelle cadentes volantes ṽise cadere vt eges daly sine aubli et mā celi: stelle caudate tonitruum fulgur et coruscatio: si enīz pretacte materie sursum ducte obuiauērit frigiditas et ea grauis reddit̃ et deorsum refracta: impellit̃ aerem vebemēter vnde ventus generatur. si aut̃ cū refractione motu iam suscepto occurrat ei obstaculū: sitqz mā eius cruda impetuose mota causat̃ enefiā et typhonē sine ventū turbini. si aut̃ frigiditas predicte nō dominat̃ materie: vsqz in locū eleuabitur empyreum: vbi inflāmat̃ et incinerat̃ et ingrossat̃ vnde pueniet ignis: qui aliqñ apparet lōgus sicut fumus fuerit: et vocat̃ stella cadens: si aut̃ prefata mā fuerit subtilis cōuertit̃ in purū ignem: et nō apparebit̃ eius illuminatio: sicut nō videtur ignis in p̃p̃ia sphaera lumen habere. aut nō conuertitur in ignē: sed remittit̃ frigiditate sibi obuātē ab eius inflāmentatione: et tunc cito cōuertitur in aere: et efficitur vt aer peruia. si aut̃ ppter grossitiez ipsius nō cito vincit̃ frigiditate: remanebit̃ eius vestigiū et impressio diu et erit tunc stella caudata: que aliquādo reuoluitur cū celo: eo qd partes ignis quibus cōtinuat̃ cū celo cōtinuat̃: et si quidē post adustionē nimiaz remoueat̃ a mā illa rubedo: et redatur nigrū: apparebūt foramina in aere obscura: qd si aliqñ remāserit inter nubes materie fumose calide: et infrigideretur exterius cansabit̃ ventus validus inter nubes: et mouebit̃ inter eas et pueniet inde sonus dictus tonitruus. qd si quidē motus eius fuerit fortior et ipetuosus: ignietur a calore mota mā fumosa: ex qua tunc generabitur ignis

splendidissimus et coruscatio. si aut̃ illud qd ex ea ignitum fuerit: spissum et graue extiterit: ppter cōfictum nubium impellet̃ ad terrā: qd fulgur vocabit̃: et est ignis subtilissimus et mirabilis penetrās res molles et cedentes absqz lesione: duras aut̃ et resistentes destruit et liquefacit. argēus enim liquefacit in mar supio eo illeso. ¶ Notādū qd coruscio et tonitruū fiunt simul tēpore: sed qd visus est velocior et spiritualior auditu: opz enim aerem in ipso moueri: ante videt̃ q̃ audiat̃: sic igitur cū materia sit satis vna pōt quis ex stellis cadētibz tanq̃ ex signo de ṽeto p̃nostricari venturo. ¶ Deinde Aut quia. ¶ Soluit. d. cām esse qd hui⁹ stelle cadentes et iacula mota per aerē deferunt̃: ppter ventū in eis existentē: qd apparet qd nō directe deorsum tendunt: ṽetus enīz prius illic sit q̃ veniat ad nos: et merito qd dictū est in primo insufflationem incipere a superiori: et vtiqz per ventum qui educit̃ stellas in locum illum superiore signari potest futurus in loco isto inferior: cum inde tamen originem suam cōtrahat.

¶ Problema. XXIII. Antiqua.

Ropter quid maximas nubes ventorum zephyrus ducit. Aut quia ex pelago fiat et iuxta mare. ex multo itaqz et congregat. Noua.

¶ Cur nubes maximas fauoni⁹ agit. An qd de alto spirat: regione qz maritima nubes per ampliat spatia colligit ampliores.

Quare de numero ṽetoz cephyrus cōcitāt maxime nubes et pducit: cū tñ sit mitis et delectabilis: vt dicit̃. Unde Boe. de cōsol. mitis cephyrus reuebit̃. ¶ Deinde Aut qd. ¶ Soluit. d. cām eē: qd fiat ex pelago vbi vasta maris pfunditas p̃tinet et circa mare ex p̃lat parte occidētis: in qua est magnitudo et pfunditas maris: vt videt̃ qd est p̃ta qd cephyro est mā parata obediēs: agens autē qd et mām hz dispositā valde: et si debile: pōt tamē pfecte actionē iprimere: ppter qd cephyrus q̃qz sit mitis et delectabilis. ṽz. multos vapores ei paratos in nubes cōgregare: nō aut̃ sic boreas: cū sibi māe desit obediētia.

¶ Problema. XXIII. Antiqua.

Ropter quid qui sunt in fine ṽeti maximimi. Aut qñ coadunati flauerint modicum est calidum. Noua.

¶ Cur venti ad postremū vebementissime spirant. An quia vbi vniuersi efflarunt caloris parum relinquunt.

Quare venti et p̃cipue australes sunt in fine cū debēt cessare maximimi et validi vt apparuit et videt̃ bñ hui⁹. 44. ¶ Deinde Aut qd. ¶ Soluit. d. cām esse: qd qñ flatus eoz fuerit coadunatus: eo qd mā non est adhuc subtiliata et diuisa p totū aerē: calm qdē adhuc est modicum i vapore ṽetoso: eo qd māe cōpactio bebetat calidus: et maxie austro id accidit: cū sit humidus vaporosus. Sed cū diu exufflauerit: et p̃fertis cū ad nos puenierit: p̃rāfuit iam maritima stagnosa et loca paludosa: q̃re caliditate sufficiens et siccitate cū subtilitate acgrit: pp qd reddit̃ maximus et validus in fine exufflationis: de borea ṽo cōtrario sic appēbit̃: cū eius mā fuerit modica et subtilis.

¶ Problema. XXV. Antiqua.

Ropter qd si circa equinoctiū chorus flauerit: aqz sit. Aut qñ quē locū mundi sol fuerit: mouet ṽetos qd sūt exide p̃

Dubium.

Solo.

MS. Deo
nāqz ipref
siones hie
refes: q̃ le
cūo ē iux
ta p̃bus vt
videre est
3° methē.
et scōo.

pter qd̄ z ventozū percussio fm̄ motū solis sit. Quia aut̄ equinoctiū cōfiniū byemis z estatis: qñ ptingit solem fm̄ apparēs nobis egnoctium trāsire aut deficere certo termino: z esse magis in byemalibus: accidit ventos qui sunt ex huius pte flare: quoz primus est chorus ex̄is hūidus nā. Existēte aut̄ sole magis i byemali parte mū dīz mouēte vētos qui sunt in ipsa: byemis opa cōtingit fieri: hoz aut̄ est bymber. Ampli⁹ autē qm̄ egnoctiū est tanq̄ byemis z estaseq̄porēs. Si vtiqz alterutri ipsorū aliqd̄ apponat: bene designatū defluxū facit: sicut in equatib⁹ trutinis. Quoniam aut̄ chorus ex byemali ordine ē: z humidis natura apponit in egnoctio: influxus byemis faciebat z imbrē: imber enī byemis est magis pprius flāti vento. Noua.

Cur si circa egnoctiū afric⁹ spirarēt aqua fiat necesse sit. An quo loco orbis sol fuerit inde soleat spūs excitari: itaqz pro solis discursu vicissitudo spūz agat. Quod cū egnoctiū byemis atqz estatis p̄finiū sit: dū sol nobis cōspectū egnoctiū agit: aut iustū trāsgressus limitez: regio nī se dedit byberne: accidit: vt vti p̄is illi⁹ veruaculi sp̄rent: quoz primus africanus est natura humidus: z cū sol p̄te orbis terrarū bybernaz perlustrat: flatusqz regionis eiusdem moueat: euenit: vt byemis suis fungat munerib⁹. Cuius generis imber est. Ad hec cū equinoctiū tanq̄ parib⁹ examinatis virib⁹ byemē atqz estatis cōstet. Si alterutris quicqz additus sit: obit⁹ momentum exultabit cōspiciūz: vt in equilibrio pondus lanci adiunctū alteri efficit. Qd̄ cū africanus byberni ordinis sit: naturaqz humidus: egnoctio additus byemē ibzēqz merito affert: imber enī byemis est flatib⁹ familiarissimus.

Quare si chorus flauerit circa egnoctiū accidit tunc pluuia. C Notādū egnoctiū fieri cū noctes dieb⁹ adequant: q̄ bis in anno in locis ex̄ eqlitate continet: puta cū sol fuerit in initio arietis z libze: in ea vō continet. C Deidel Aut qz. Soluit. d. cām esse. p̄ qz sol est potissima cā motiua vētoz: vñ vētos cōcitāt fm̄ illū quē tenet locū: nā si fuerit in oriente vētos mouet oriētales: z sepietronalis pueniens ad caput cancri septetronales. Sic igit̄ vētoz cōmotio z iussuflatio erit fm̄ motū solis z sitū: z qz egnoctiū est qdā terminus z punctus medius in quo reddunt affines z cōtigni estas z byemis: diuidēdo totum annū in hec duo: tūc fm̄ hec p̄supposita qñ ptingit solem per egnoctiū trāsire: vt p̄z manifestat nobis: aut nō per trāsire oīno: s̄ deficere adhuc accidit ex q̄sito termino trāsitus: ita qz magis p̄maneat in signis. 6. byemalib⁹ que sūt a p̄n⁹ libze vsqz ad finē piscis q̄ in. 6. his oppositis: cū tūc pertrāsuerit egnoctiū: accidit ventos qui sunt in parte illa flare: puta ex̄ites circa p̄n⁹. 6. signoz estualius aut circa finē. 6. byemaliū: iter quos chorus p̄z existit humidus ex̄is: eo qz est f̄z Arist. ex pte occidentis collateralis zephyro z sinister ei: vt ostēdit descriptio: sic igit̄ cū sit in p̄ici-

p̄is p̄me vbi sunt. 6. signa estualia: arū cecēdes a. 6. byemalib⁹ vbi ptingit egnoctiū: merito. ic pluuia p̄citāt: z maxie appropinquāt egnoctio autēne. C Aut sol cōcitet vētos fm̄ locū qz pambulat oriētis: qz cōstitit in altera pte byemali vt in. 6. signis australib⁹: z mouēta ventos qz sunt ei attribuit: austrū. s. cū ei⁹ collateralib⁹ ptingit ipm̄ iducere opationes z mot⁹ attribuit: byemis: quoz numero est bymber: est aer vaporosus turbidus pp̄ aliq̄ vētoz byemaliū sicut est chorus. C Non⁹ s̄ h̄q̄p̄nter dictū est fm̄ apparēs nobis egnoctiū: qz fm̄ veritatez nunq̄ est certū regrepp̄ motū solis quē ponūt astrologi omni die nālī fore in oppositū mot⁹ diurni f̄z signoz successione. 59. minuz: z. 8. scōp. Et ita nō orit̄ in crastino in eodē p̄cto in quo in p̄cedēti: que sigdē cā Arist. nō est acceptat: cū ponat placitū vt fixum in celo z° celi. Adhuc ex origine solis: cū it magne quātītatis lucidissimus: mox cū aliq̄ ip̄s p̄cio emergit sup̄ terrā: dies sit: s̄z cū occidit sol: nōdus nōz occidit: q̄re nō est certū s̄z pot⁹ nobis apparēs egnoctiū assignare: z iō dicūt nō eē diem: nisi cū cētrū solis fuerit sup̄ terrā: neqz noctē nisi occiderit. C Deindel. 2. p̄is. Assignat z° aliā cām vel melius cōfirmat p̄te. C Deindel. 2. p̄is. rursus egnoctiū est sicut mediū qdā z cōterminū. quo byemis z estas eqligant in vtute: neqz enīz tūc sunt ip̄s effliones byemis supate ab ip̄ressionibus estatis: neqz iugantes nec eē: s̄z eqligate vigoze. s̄z qñ aliq̄bus sic equalib⁹ ex̄itib⁹ aliq̄ vni addat illoz: z nō alteri: tum illud cui sit additio vincit atqz: qd̄ z s̄līr hic accidit: si enim alteri istoz tēpoz vt byemi vel estati fiat appositio: tūc sensibīlī defluxū z dñiūz hēbit illud cui fier additio sup̄ aliqd̄ cui nō: qd̄ declarat in artificialib⁹: sic enīz est videre cū qz trutinās siue libzas pōderib⁹ adequerit: tūc si aliqd̄ vni qd̄ addat: ita qz nō alteri: statiz p̄curus hēbit deorsus illd̄ cui facta additio: reliquū aut̄ sursum: z s̄līr accidit in p̄pō. C Deindel. Qm̄. Matorz sue rōnis exp̄ssa subdit minozē di. qz chorus se t̄z i coordinatiōe vētoz ex pte byemaliū: qd̄ oriētis: qz ei⁹ cōp̄lo est nālī hūida: si occurrat in egnoctiū: in q̄ vt dictū est byemis z estas sunt in eqlitate coget in nām byemis defluere z bymber cābit: sigdē byemi ē p̄p̄z: z maxie vēto isto flātē: bymber. n. cū difformē motū hēat z iuersus maxie cōpetit sibi chorus: qz vapores in circuitu mouet sic sit motus in chorea.

C Problema.

XXVI.

Antiqua.

Propter qd̄ auster z eurus caliores existētes p̄ijs hic qdem borea: alius vō zephyro aquosiores sūt: q̄uis pp̄ frigiditatē aqua ex aere sit: nō enī pro eo qz ipellit boreas huc nubes: zephyrus enīz z eurus agūt vterqz: similiter laterales z aliō oēs vñ flant. Atqz qz reputat calidū iterius magis q̄ fuerit exterius calidū magis aut est qdēz aliqd̄ z vnde flant serenos eē. Etenīz eurus ab auroza est: hec aut̄ regio versus besperiā sita est z zephyrus: sed qz prior calefact⁹ aer sicut z aqua velocissime z maxie ifrigidant. Ferē igit̄ qz qdā ab euro ab oriēte calidus bicaut ab austro z meridie qñ vtiqz veniūt in frigidiorē locū cito cōgelant z p̄stituunt i aquā. Et magis eurus facit aquā qz a sole magis fert aerē z s̄līr calm. Auster aut̄ finies aquosus qz fridus prim⁹ lat⁹ aer a mari finies calis ex̄is sed qz a terra venit. Aut

Diuer-
tas inter
Aristo. z
Aristo.
L. c. 43

non solū bec cā sed qz z maior finitēs auster sit: ppter qd z puerbiū. In ipz incipiēte austro maiores autē fridiores qre cōgelat posteri⁹ nubes: aut pp b aquosior qz incipiēs. Noua.

Cur auster atqz eurus cuz flatib⁹ sibi obiectis calidiores sint: alter aqlone: alter fauonio aque fertiliores sint: qz qz frigor est qui humorē ex aere depromat: haud eniz qz aqlone nubes hinc pel- lit idcirco aqua nō puenit. Nam z fauonius z eurus nubes abigit: qppe q ex latere pari modo pueniat: quinetiā ceteri oēs vnde spirāt ide de- pellūt. Austrū qz frigor amplius itrozsum circuz obfistit: cū calor amplius viget. An ē regio fa- cit vnde spirāt vt fereni illustresqz veniāt. Eur⁹ nāqz ex ortu: fauonius ex occasu aduētat. Quin etiā rō sit: q aer pzealefact⁹ celerrime ac plenif- sine refrigerat: quō ēt aqua: igit euri aer de or- tu calidus: austri de meridie ferē: cūqz frigidif- simū locū adiere cōpēdio cōcrescūt: atqz i aquā cōsistūt: magisqz eurus aquā agit qm aerein de solis parte nec minus calim ducit. Auster aquā mittit cū cessat: qm aer qui primus ex mari acce- dit frigidus est: vltimus autē tepidus ex terra oc- currit: an nō id solū cā sit: sed etiā q ad postre- mū auster crescit. Unde illud puerbiū. Cūqz auster surgere cepit: atqui frigidiores qui vehe- mētius spirant: igitur merito in nubes aerez po- stea cogit: an ea ipsa ratio sit: cur postqz princi- pio fertilioz aque occurrat.

Quare auster z eurus q hic sumit pro subfolano. eu- ri eniz dicunt oriētales venti de mūdo ab au- roza: z si collateralis sit posit⁹ ei verius: cū sint calidiores suis directe oppositis vt boree z cephyro: quo tangit mo- tiuū: auster enim calidior z humidior borea suo cōtrario: h aut frigidior z siccior: z silr de euro z cephyro ei opposi- to: sunt itaqz hi calidiores illis: qz oriunt⁹ z veniūt a locis calefactis a sole: illi aut minime: tñ z si sint hi illis calidio- res: sunt plus gñatiui pluuiāz z iundationū: qd nō videt⁹: qz pluuiā z sibi pportionale cātur ex aere infridato z cō- densato in vapore z pluuiā. **C** Dubitat. vident enim oēs vēti eē sicci. p z fri. pñter: z nō determinari alyz naturis: eo q ois vent⁹ cātur vt dictū est ab exhalatiōe sicca z etiā frida: neqz pñ silr aligs dicere: q diuersitas acgrat eis ra- tione loci quē exufflāt: qz locus est de rebus extrinsecis z accñtib⁹: vt dictuz est. 4. phys. a talib⁹ nihil videt⁹ sortiri spēm suā z nām. **C** Ddm q lz ventus sit vni⁹ mae ac hō rōne vnaz debeat hēre nām: tñ ppter dispōnes z formas quas accipit ex loco in quo eleuat vapor vel p quē vētus flat: adheret ei calor z humor: z aliqñ frigiditas z siccitas itendit⁹: itendit⁹ vō minora: ita vt diuersas acgrat natu- ras: lz eniz oriētales fuerint ex pñcta exhalatiōe: fiunt tñ caliores z sicciores occidentales: qm oriunt⁹ a loco vnde sol emergit: z diu sunt sub eo: calidi z sicci reddunt: tēpe- rate tñ: z similr de ceteris ventis dicēdū: q locus qñis sit extrinsecus fm q est supficies corporis pñēs id: inquā- tum tñ illa supficies est qualitativ⁹ iformata passiuus cuz actiuus: loc⁹ ē faciēs ad gnōnē z eē locati: vt pz p Porphy-

Dubium.

L.c.3.
Solo.

rium. Est eniz pñ^m gñationis vt pz vnde pbatū est. ro. si- cut locus z nā facit. Et ita locus qñis sit qd extrinsecū pō- tñ pñcto mō aliqd cāre intrinsecū. **C** Deinde. Nō eniz. Soluit: z p remouet falsas solonē siue cauillationē. z sub- iungit eas q aliqd pñēt vitatis. z⁹ ibi. Utrū. **I** Dicit pmo q cā nō pōt assignari qre eurus z auster sunt magis plu- uiosi borea z cephyro: eo q boreas ipellat z adducat nu- bes ad locū nrm habitatū: qz nō solū id facit boreas: imo vtiqz aly zū sicut eurus z cephyrus id opant⁹ z collate- rales sili mō eis z circūstātes opant⁹ idez in locis p q isuf- flant: nō igit ista est cā. i. ipulsio z cōmotio ad nos nubiū: qm cū aly venti vt dictū est id faciūt: ipsi ēt pluuiosi eēnt vt illi: qd nō pñgit. **C** Deinde. Utrū. **S**oluit aliter z p- babitr. d. p id esse: qz calim euro z austro cōgregat iterius repcusuz magis: qz sit illud calim qd remanet ex laterali in supficie ipsius: eo q tūc erat calim dispuz p totū: nunc aut efficiē aggregatū iterius z porēs. Lū igit calim sic fue- rit pñctū ad iteriora: ifrigidat pars exterior z igrostat: que tūc liquefit z dissoluit a calido fortificatio exterioris pram- pente: quo sigdē iterueniēte pñgit pluuiā fieri. **C** Deinde. Aut qz. **A**ssignat aliā cām pmo di. cām eē fz aliquos sumēdā a locis vnde incipiunt flare eurus z auster: qz ipsa sunt serena: qd ostēdit⁹: qz eurus trahit originē a pte orien- tali veniēdo ab auroza. tūc enim similit calor aeris euro: regio aut siue locus vñ pñat cephyrus qñtū ad locū Arist. est sicca versus hesperia quā dicunt Italia ab italo sicilie rege. Un fido. ety. cū dico hesperia simplr intelligo ita- liam. cū aut hesperia vltimā itelligo hispanias. Et qz ve- niunt bi a loco sereno z calo: aer cū fuerit pmo calefactus p ipsos citissime ifrigidat z vehemēter frigore sibi occur- rente: sicut aq celerius z itensius ifrigidat: si t. illat calida z sibi forte occurrerit frigus: qz si antea eēt frida: pz p me- theo. ex actu piscatoz: qre estate pñgit pñe gradinem fieri. Or aut circa eurū z austrū pñcta pñt pñgere ostē- ditur: qz aer calefactus ab oriētali regiōe calida defert ab euro in occidentēz frigidā. alius vō aer calefact⁹ in meridie calido ab austro defert ad septētrionale partē frigidā: z qz ambo adhuc exñtes calidi in frigidū pueniūt locus ci- tissime cōgelant⁹: z in pluuiā factis vaporib⁹ pueruntur. **C** Deinde. Et magis. **C**ōparat eurū ad austrū ostēdēdo q eurus est magis gñatiuus pluuiē qz auster. d. pmo q eu- rus plus est gñatiū pluuiē qz auster: qz eurus adducit ae- rem secuz magis de sub sole: qre magis calefact⁹ tū: diutius enim ipse pmanet sub radys solarib⁹ qz aliqz alioz vēto- rū: qui cū euro tūc imediate occurrēs parti fride cōdēfat in vapores z pluuiā. **C** Deinde. Austrū. **S**ēdo ostēdit quō auster causat pluuiā z qñ: assignās duplicē cām dicēs pñ- mo: cū auster puenit versus finē sue exufflationis: reddif pluuiosus: qz aer motus ab ea p sicut circa libyā: vt appa- rebit. 4. d. reddif frigidus pp vehemēte z velocē eius mo- tum: sed cū pñtāserit sup mare z paludes z terminauerit ad terrā: factus est calidus z hūidus multis vaporib⁹ ad- mixtus: q ifrigidat iterū pp distare a mari cū buc ocuene- rit: z tūc pluuiā iducet. **C** Deinde. Aut qz. **S**ēdo subdit aliā cām cōpletivā poris dicēs: q nō solū illud qd pñta- ctum est: cā existit gñationis pluuiarū ab austro: sed ēt qz maior z validior est auster cū incipit appropinquare fini: qz qñ est circa pñcipiū z originē suā. Propter qd puerbiū factum est de eo: incipiente austro bene qdē nauigat. Lūz aut maiores sunt exufflationes aliquoz ventozuz z vali- diores: tunc frigidiores: q aut tales congelant nubes vlti- mo z cōdensant in pluuiā: fz austrū dictuz est maiorē fore in fine: qre subiungit: qz p istaz cām est pluuiosior cuz ter- minat qz qñ incipit: sic igit pluuiosior ventozū est eurus: pñter auster: deinde boreas: minime aut cephyrus.

C Problema. 27.

C Problema.

XXVII.

Antiqua.

Propter quid venti desiccant frigidi
existentes? Aut qz euaporare faciunt
z frigidiores.

Noua.

Cur vēti siccāt cū frigidi sint? An
qm̄ qui frigidissimi sunt vaporem eliciunt.

Quare

vēti cū sint fridi saltē rōne m̄ae desiccāt: cuz
tū frigidū sit eque natū iungi cū humido si-
cut cū secco: z maxime qz fridū phibet resolutionē poros
pstringēdo. C Deinde Aut qz. Soluit. d. cām eē: qz vēti
quātinūqz fridi euaporationē iducūt vel resolutionē oc-
cultā in corpibus: ppter qd̄ videmus eis flātib⁹ aq̄s mi-
norari pamp⁹ z terras exiccari q̄ a solis etiā vtute p̄stā-
te: ad cui⁹ qd̄ resolutionē occultā sequit̄ exiccatio z aridi-
tas corporū. Qz si dicat qz coartāt poros: dicēdū qz p̄mo
coangustent poros: tamen postea calore redeunte versus
exteriora: p̄sertim cuz diu pcutiāt corpora poros aperiri
aptioribus minutis valde: z faciunt humidū exhalare ad
se attrahēdo: q̄re apparet vt dictū est 5° 13°. vēti oculos fa-
ciūt lachrymari: qd̄ aut̄ hic dī manifestū est ibidem.

C Problema.

XXVIII.

Antiqua.

Propter quid magis q̄ sol? Aut quia
remouēt vapore. Sol at̄ derelinquit:
humectat quidem igitur magis: de-
siccat aut minus.

Noua.

Sed cur amplius siccent q̄ sol? An quia va-
porem non solum euocant: verū etiam abdu-
cunt. Sol autem relinquit: itaqz vt magis hu-
mificat sic minus assiccat.

Quare

supposito qz vēti desiccēt fridi ampli⁹ d̄siccat
sole. C Deinde Aut qz. Soluit. d. cām eē qm̄
remouēt vapores extrahētes eos insensibilr a corpib⁹: vt
p̄s afo. p̄. z p̄ z. s. sol nō extrahit vapores imo derelinquit
eos iteri⁹ exiccationē z terrestreitātē iducēdo in cute ex-
teriori: vt dēn̄ ē 53° p̄. itaqz sol magis humectat q̄ vētus
z desiccāt minus: vētus enī p̄tinue trahit ppter p̄cussionē
quā facit: z iō ē vidē corpa valido expōsita vēto colorata.

C Problema.

XXIX.

Antiqua.

Propter qd̄ subsolanus solus vētoz
sicut z puerbiū dicit. Attrahens in se
sicut subsolanus nubes: alij aut̄ vnde
flauerint exinde attrahūt. Atrū cā qz
simul h̄ius fiat aut nō vtiqz latebat. sed aptus
natus est vētus circuli lineae ferri. Alij qd̄ igit̄
circa terram flant: hoc aut̄ p̄cauuz est lineae ver-
sus celum z non in terra est: quare in principiū
flans in seipsum nubes agit.

Noua.

Cur vnus ventoz cecias nubes ad se vocat:
qd̄ etiā puerbiū illd̄ declarat. Et cecias nubes
sic ille opes trahens. Ceteri nāqz vñ spirāt: ide-
tātūmodo expellunt. Atrum ventus aduersus
eodem in tempore spirans id faciat. An si hoc
esset haud vnq̄z latere potuisset: etenim spiri-
tus hic suapte natura circulari lineae fertur: ergo
ceteri per terram vagantur: hic celum versus
sue lineae cauum erigens: non ad terram resu-

pinans suam originem repetit. Itaqz nubes fa-
cile ad se ducit.

Quare

subsolanus solus iter alios ventos sicut dī. p.
uerbiātr attrahit nubes ex toto circūquaqz
aliy at̄ nō ex toto s. solū ex loco p̄ quē flauerit. C Deinde
Atrū. Soluit. d. cām esse h̄s sicut forte qz estimauit: qz
hic vētus eodē tpe p̄flat in p̄tes h̄ias inducēdo z nubes
ad se phēdo tāq̄ in aliquē motū ei⁹ circularē. C Deinde
Aut. Secdo ip̄robat hic cām. d. p̄mo illud nō esse qz eius
motus sit ad h̄ia simul: qm̄ si ita foret: puta qz mor⁹ bui⁹
vēti eēt q̄si circularis pp̄ ei⁹ flare simul ad h̄ia: tūc mor⁹
eius nos lateret minime: lateret aut̄ nō igit̄ est hāc cāz assu-
gnare: quare nubes ad se vocet vndiqz. C Deinde Alij. J
Uī reuerti z° ad verā cām supius tactā dicēs: qz aliq̄ vēti
z maxie occidentales flāt circa terrā: cū locus ille sit decli-
uis: sicut dictū est in 12°. ita qz p̄cauū lineae sue p̄ quā exu-
flāt h̄nt v̄sus terrā: s. subsolanus p̄stituit p̄cauū lineae v̄sus
celū z nō ad terrā: eo qz locus vñ flat est eleuatus valde:
ita qz magis basis apta manet v̄sus celū p̄ cōparationem
terre situs q̄ apud nos existit. est. n. q̄si forma ei⁹ sic vt gut-
tur seu orificiū latū respiciat oriēs: z extremū strictū celu-
sus occidēs: z iō flās ex tali situ terre trahit nubes ad se.
ip̄suz: velut in aliqd̄ p̄n̄ ordinatū actiōi: ad qd̄ ē adiunat
calitas loci ei⁹ quā acq̄siuit ex radys sub qb⁹ diu extitit.

C Problema.

XXX.

Antiqua.

Propter qd̄ a mari qd̄ nō euētat̄ ma-
tutine frigidū: a fluminibus at̄? Aut
qz mare qd̄ in diffusis locis: flumen
at̄ in angustis. Aura igit̄ q̄ est a mari
in mltū locū disp̄git: qd̄ est ibecille. Que est at̄
a flumine coadunata fer̄: z magis pōt: ppter
qd̄ magis merito videt̄ frigida. Aut nō est bec-
caus: sed flumina qd̄ frigida sunt: mare autez
neqz calidū neqz frigidū: sit at̄ z euētat̄io calefa-
ctis aut̄ ifridatis. Atrū. n. hoz vtiqz patiat̄ ex-
arescit: exarata aut̄ aqua aer factus fer̄ qz est au-
ra: qz qd̄ igit̄ a frigidis fridū merito euētat̄: q̄
qd̄ vehementer a calidis euētat̄a ifridant̄: z
fiūt frigida. Flumina qd̄ igit̄ frigida oia inue-
niet aliqs vtiqz. Mare at̄ neqz frigidū neqz ca-
lidū vehementer est: neqz igit̄ qd̄ euētat̄ ab ip̄so
frigidū est: pp̄ id qd̄ nō est frigidū neqz ifrigida
tur velociter: qz nō est calidum vehementer.

C Et hui⁹ expositio iam precessit sufficiens 16° 23°.

C Problema.

XXXI.

Antiqua.

Propter qd̄ zephyrus serenus z dele-
ctabilissimus vētoz videt̄ eē: z sicut
z Homerus i elisio cāpo: s. zephyri
semp flant delectabiles. Aut primus
qd̄ qz h̄z aeris cōplexionem. Neqz. n. calidus
sicut illi q̄ sūt a meridie z oriēte: neqz frigidus
sicut illi q̄ sunt a septētrione: ppter id qd̄ z flat
vere maxie. Ampli⁹ vēti circūstāt aut i h̄ia aut
in dextra post boreaz at̄ flās in dextra. n. bñ loc⁹
experit̄: sic circa iratū māsuet⁹: z maxie qm̄ ces-
sauerit a tēpestare serenitas cōsuevit fieri: vt in

Problemata. A.

C

Particula

mltū boreas at̄ vêtus est cū tēpestare. **N**oua. **C**ur fauonius serenus ac iocūdiſſimus vêtōrū oīus ē. ⁊ q̄lē Homerus flare p̄cāpos elisios carmine illo dixit. Sed zephyri assidue spirāt: aureq; salubres. An primū q̄ aeris tēperie ple- ne obtinet: neq; enī calis est: vt q̄ de meridie or- tuq; spirāt: neq; frigidus vt q̄ de septētrionib⁹ veniūt: sed mediū frigidorū ⁊ calidorū flatuum tenet. **Q**uod cum vtriusq; in vicino sit particeps vtrarūq; viriū euadit: itaq; tēperatiſſimus est. ⁊ vere maxie spirat. ad hec flatus oēs trāsire vī in sibi aduersos vel in dextros p̄sueuerūt: itaq; cū post aglonē fauoni⁹ spiret: dexter. n. hec est: efficiē adeo tanq̄ mitis ad imitem: ⁊ simul vbi destitit byems: serenū magna ex pte subseq so- litū est: atqui flatus bybernus aglo est. Subso- lanus q̄uis iter calidos ⁊ frigidus situs minus q̄litaris eorū princeps est: hic enī cū spirat: flatus vergētes ad austrū motitat qdē: istuc enī trans- ferre aſſolet. s; misceri tñ cū his minime patit̄: at hō fauonius ⁊ mouet ab austro: ⁊ ipse cum spirat mouet aglonē: huc enī vsq; p̄grediēs vi- cissitudo spiritūū: finē sui circuitus facit. **Q**uod cū vnus facit alterius finē alterius initū secus ba- beat merite suauius ⁊ est ⁊ esse videtur.

Quare zephyrus serenus delectabilissimus ⁊ mitissi- mus vêtōrū sentit̄: qd̄ cōprobat p̄ testimoniū Homerī dicētis in cāpo q̄ dī elisius zephyros semp dele- ctabiles flare. **C** Deinde Aut qz. **S**oluit. d. cām eē hui⁹ qz zephyrus h3 cōplexionē siue nām p̄portionatā nature aeris tēperati: sicut est aer veris p̄cipue: ⁊ h̄ declarat. non enī est calis sicut sunt vēti australes flantes a meridie: aut oriētales flātes ab oriente: neq; fridus vt aglonares p̄tis septentrionis insufflantes: sed est mediū inter hos p̄edi- ctos excessus: ⁊ qz est sic tēperatus ⁊ aer veris p̄portiona- tus: ideo p̄prie flat in vere: qd̄ ponit̄ tēperatū iter tēpora: vñ quodq; enī mouet in tpe sibi p̄portionabili p̄ampli⁹ vt visum est. **C** Notādū qz dicit cōplexioni aeris: q̄ aer put est elemētū ⁊ qd̄ duplex nō d3 p̄prie h̄c cōplexionē: cū sit effectus ⁊ mixtione causatus elemētōrū: pōt tñ ip̄o- prie dici cōplexionatus put ⁊ mixt⁹ est ip̄oprius hīc aer nos p̄inēs. **P**ōt etiā sumi cōplexio cōster pro duap̄ q̄lita- tū cōbinatione quacūq; ⁊ mō quolibz. **C** Deinde Am- plius. **A**ſſignat aliā cām. d. q̄ vēti ſituant̄ aut fm̄ partez h̄ia. i. sinistra sui siue aduersaz: vel in dextrā. i. p̄ſperā si- ue māſuetā. zephyrus at̄ ſituat⁹ in pte dextra iſufflat post flatū boree p̄tēperās tēpeſtatē ei⁹: qz locus q̄ est in dextra ſufficiēter experit̄ ⁊ ſentit̄ māſuetus delectabilis ⁊ pacifi- cus circa iratū ⁊ furētē. vt ad mltū. n. maxime cū boreas ceſſauerit a tēpeſtate māſuetus p̄ zephyrū ⁊ placat⁹: p̄ſue- nit ſerēntas ⁊ trāquillitas in aere cauſari: cū boreas tem- peſtuoſus ſopit̄. **C** Notādū q̄ dextra ⁊ ſiniſtra nō ſumū- tur hīc p̄prie. put ſūt oriē loci: vez magis metaphora qdā p̄o māſuetudine ⁊ ei⁹ oppoſito: nā fm̄ astrologos dextra dicit̄ pars vltra equatorē: ſiniſtra vō citra: apud vō Ariſt. 2º celi. dextra orientalis est: occidentalis vō ſiniſtra: fm̄ vō p̄ithagoram ſecus contingit.

C Problema.

XXXII.

Antiqua.

Propter qd̄ i cane auſter flat: Aut qz in oib⁹ qdē ſignificat ſtellis occidē- bus aut oriētib⁹: nō min⁹ at̄ i bac tñ. **M**anifeſtū at̄ qm̄ vēti maxie i h̄ poſt hūc: in ſuffocatiōe at̄ ⁊ vēti merito in ipſo cali- diſſimi mouent̄: auſter at̄ calis est: qm̄ at̄ p̄ſue- tū maxie ex h̄ijs in h̄ia p̄mutare: ante canē at̄ p̄- curſores flāt exītes boree: p̄ueniēter poſt canē auſter flat: qm̄ at̄ ſignificat qdē oriētib⁹ ſtellis: ſup̄ſignificare at̄ ē: mutationē at̄ aeris facit: trās- mutant̄. n. oēs vēti in h̄ios aut dextros qdē vē- tos. **Q**m̄ at̄ boreas i dextros mutat̄ eritq; vtiq; ipſi⁹ in austrū mutari. **E**ſt aut̄ ⁊ poſt tropicos byemales quīntadecima australis: p̄pter id qd̄ tropici principiz quoddā ſunt: mouet aut̄ ſol fm̄ ipm̄ maxime aerē: eſt aut̄ in biſtropiciſ ver- ſus austrū. **Q**uēadmodū igiſ ⁊ que ſūt ab oriē- te mouēs ſubſolanos vētos ſuſcitauit: ita ⁊ que ſūt a meridie mouēs auſtros ſuſcitauit. **N**ō h̄z rectū a tropiciſ facit h̄: qz breuiſſime ſiūt tranſ- mutationes tūc: ſed in qntadecima qz t̄ps hoc moderate ſe h̄z p̄ime apparentie fm̄ mutatio- nem. **T**otius enim eſt pars magna designatus p̄dictum tempus.

Noua. **C**ur auſter canicula oriēte moueat̄ idq; lege- nāe certiffima fieri ſoleat: An p̄p̄ea q̄ regio iſe- rior orbis ſole. ſ. remoto minus calidū ē. Itaq; vapor ide large emigrat ⁊ mlti. p̄fecto auſtri ſpi- rarēt: niſi anniuerſarij p̄biberēt. An oib⁹ aſtris tū oriētib⁹ tū occidētib⁹ aer ſoleat cōmutari. **S**z cane p̄cipue. qd̄ qdē flatib⁹ latiffime p̄ſtat: q̄ ei⁹ ortu ⁊ poſt ortū ſequunt̄: q̄ cū eſtus tū vigeāt. ſpūs califfimos p̄ idē tēpus oriiri p̄grūū eſt. **A**u- ſter at̄ calis eſt. ⁊ cū ex h̄ijs in h̄iū maxime cō- mutari ſolitū ſit: ortūq; canis p̄uij nūcupati an- tecedāt. q̄ aglones ſūt merito poſt eū auſter ſpi- rat. qm̄ qdē aſſignari neceſſe ē: idq; auſtris fieri oriētib⁹. hūc at̄ verbo cū aſſignari dicim⁹ ſubra- notio eſt. aerē iſigniter cōmutari: ⁊ qdē mutari flatūū oīa ḡna in vētos aduerſos: aut dexteros ſolēt. **Q**uod cū aquilo nō trāſeat in latus dextrum reliquū eſt: vt in aduerſum h̄ eſt vt in austrum trāſeat. **Q**uīntiā dies poſt brūmā quīntuſde- cimū austrum p̄ ſe fert: eo q̄ brūma initium quoddā eſt. moueturq; a ſole: ſis potiffimū aer qui brume vicinus eſt. **S**olē aut̄ tūc ad austrū vergere certū eſt. **A**t igiſ cū ortū p̄repat flatus excitat ſubſolanus. ita cum meridiem adit au- ſtros euocat: nec tñ ſtatim a brūma id facit: qm̄ breuiſſimas tūc agit diſtātiās. **S**z quōdecimo qz t̄ps id modice ſe h̄eat: ad primā diſceſſus ſen- ſionem.

Quo aer i- nit com- plexio.

Que dex- tra mundi ſit h̄z astro- logos. **T. C. I. 4**

tionem. Totū enim id tēpus pars pspiciua est.

Repetit ¹¹ vt magis declararet. ¶ Deinde Aut qz. J Soluit. v. p. pro cā b eē accipiēdū qz auster bz significatiōe in oib⁹ stellis fixis. 15. maior⁹ oriētibz siue occidētibz pmutantibus suo ortu: vel occasu eliacō tēpora de qbus sufficiēter dictū est 3° z^o. si eius qdē nā ta lis existit ad ortus z occasus aliaz stellaz: nō minus imo magis hāc nālr seruabit significatiōem in ortu z occasu caniculae: cum sit maior fixaz pcepta a nobis. ¶ Manifestū. J. Pertrahat cām z^o manifestādo illā p onēs qz pos sibile sit austrū tpe canis flare dicēs p: manifestū eē: qz vē ti ppe se hnt b mō: qz flare hnt post ortū vel occasum ca nis: eo qz aliq sūt etiā tpe suffocationis z caumatis intēst vt cū sol ē circa tropicū cācri: tūc qdē p dignū sit q i aere vēti pcentē calissimū quātū ex tali cā: s3 cuz auster ē calis z pfluendo nālis est in vētis z alyz: pmutatiōe fieri ma gime ex dñys in dñia: z qm aū canis ortū pflāt vēti qdā q sūt pcursores z nūty boree: pdecenter post canis ortū au ster succedens flabit: eo qz aer vt cūqz remissus est a cau mate nimio: ita vt pteperet calitas austri cuz remissione estus: z vnus accidit ex dñys: z qz boreas frigidus est: pōt ei⁹ nūtiari flatus aū ortū canis: cū sol fuerit in tropico can cri rōne dñietatis pteactē. ¶ Dubitat. nō. n. v. austrū post ortū canis isufflare: qz tūc est potissima calitas in aere. vñ Aut. z^o pmi scribit maiorē calitatē fieri in aere cū sol elō gat a tropico cācri ad leonē: qz qñ est in ipso: z circa horā diei. 8. qz 6^{am}. ¶ Dicēdū qz audiēdū est tñ post ortum ca nis: qz aer iā icipiat recedere ab illo seruoze imēso: vt isf nuat illud Hipp. sub cane z ante canē pbarmacie diffici les. saltē. n. nocte z mane pteperari aer icipit: s3 circa octa uā diei horā sit calitas maior qz sextā: qz si qdē cito mitiga tur frigore aliquo adueniēte ppter aeris subtilitatiōe in ductā recipiēte oēm defacili ipressiōe. ¶ Deinde Qm dñit z^o mutatiōe aeris causati ex ortu z occasu canis ac etiā aliaz stellaz magnaz: z quō fm diuersaz so lis dispōne variant vēti: dicēs qz igit dictū est austrū bz significatiōe ex ortu stellaz z occasu: tunc oriēte cane si gnificatiōe obrinebit maiorē: causat. n. mutatiōe aeris suo flatu pmutādo hūc ad calitatē z humiditatē. Et quia oēs vēti trāsmutant fm oppositos situs pus habitos: vel in dñias dispōnes: nūc āt in sinistra: nūc in dextra pte vel melius māsueta magis z agrestē: vt visus est pus: boreas vel eius pcursores cū de se sint sinistri. i. agrestes: qz fridi z sicci: mutabunt post canis ortū in dextros. i. māsuetos: vt i austros q sūt cali z humidū: z qz bozealis flat⁹ i austra lē mutet onē: qz post vñones hyemis q sūt in pñ capri cozi 15° die subsequēs vñ el⁹ affinis ē australi: cū sensibiltz apparet flatus austri in ea. id aut est: qz quēstiones pñēt nām quādā pncipy: tūc. n. sol pmutat aerez maxime cau sando illis q sūt in gona vñus meridiē nobis oppositā cali ditatē imēfaz: nobis āt friditatē: cū sol sit remor⁹ a zenith nō totalr vñus meridiē: cū igit sol habeat mouē ventos: pteabit illos fm diuersitatē dispōnis illius: vt tactū est z tāgeē in subsequēti: sicut. n. sol exñs circa partē oriētalem pteat qz illic vētos causans subsolanos siue oriētales. Si mīlr cōmonēs q sūt circa regiōē meridiēi suscitabit au strales. ¶ Deinde Nō fm. J. puenit dubitanti: qz qd estimeret qz semp pfestim auster flaret post canis ortum aut occasus id remouet dicēs qz nō sūt austri cuz sol fue rit in pñctis tropicis: eo qz trāsmutationes sunt adhuc ita pne vt nō suscipiāt alteratiōē aeris ad vētos: sed incipit fieri 15° die: qz id tps se bz pueniēter pp mutatiōē quas iā suscepit aer: vt possint austri iam apparere icipere: tps eni vt 15° die post vñones s3 sit qdā pars ipsius: est tñ de notatiū sup totū tps: vt oculus sup corpus esse apud vi

siones: sed qre 15° dies id bz magis aut sibi affines: aut qz sol peragrat mediū signū. z luna sui medietatē circuli.

¶ Problema.

XXXIII.

Antiqua.

¶ Kopter qd zephyrus versus occasū flat: mane āt nō. Aut cā qdē est vt fre quēter vētoz sol oriēs z occidēs. Qñ eni humidū exñtē aerē calefaciēs di

gerit z disgregat: si aut fuerit vētosus aer: am plus magis enētat a sole: qm qdeni igit in ortu erit sol: lōge ē a zephyro: ab occasu āt flat. Qñ aut circa occidētē erit: tūc segregatus erit vētus pfectus. A medio āt diei z versus occasus mo deratissime se bz ad calefaciēdū z segregādūz: ppter b aut z subsolanus mane icipit flare: aere eni sup terrā nocte humectato z terre appropi mātē. ppter grauitatē mane disgregās ipsuz sol: que eni iuxta se mouet primū. Vetus āt q a sole oriēte est: hic subsolanus vocatur. ¶ Noua.

¶ Cur fauonius horis post meridianis spirare nō mane solear. An sol magna ex pte vel oriens vel occidēs auctor spiritūū est. Quotiēs enim aerē humidū tepefaciēdo proquit atqz discer nit in spūz sane illū extenuat. Qd si tāti semper acciderit: vt aer spirantiūsculus sit: magis ma gisqz a sole vertet in spūz. Quotiēs igit sol in exortu est: pcul a fauonio abest. h. n. ab occasu se pmit: z cū iā occidē primus est: aer oino ex tenuatus discretusqz fluit. at dū pfecto meridiē ppat ad post meridianū tātisper ad aerē tepefa ciēdū discernēdūqz modice admodū bz. Sub solan⁹ quoqz obeā rē mane spirare icipit. aerez eni q supraterrā sublimis ipēdēs nocte humefa ctus solo: sui pōderis rōne appropinquarit sol mane discernēs primū sibi excitat primū. Quā āt ex sole oriēte spirat: subsolan⁹ hic appellat⁹ ē.

Quare zephyrus isufflat circa solis occasus z nō cir ca ortū vt mane. ¶ Deinde Aut qz. J Soluit d. cām eē: qz sol vplm cū oriē z occidit ē cā cōmotiōis vē toz: quos cāt isto mō. Lū. n. iuenerit aerē humidū vapo rosuz calefacit ipz z subtiliat: qz fecō digerit aer ille vapo rosus p z seqstrat in pres subriles minimas formā vēti i ducētes. qz si ptegat aerē p aliquāl^r a vētositate fore reple tū: tūc calefact⁹ a sole z pteat⁹ amplior sit vēt⁹ qz pus erat aut qz fiat aere pus exñte vaporoso nō vētoso: sic igitur si vētus oz fieri: oz solē occurrē vt frequēter: qz ortus z occa sus stellaz aliaz z maxie. 15. maior⁹ est cā cōmotiōis vē toz suo ortu z occasu: vt visus ē in pcedēti. Ponit etiā bz astronomos cāz vētoz fore iouē z lunā z cancrū nō pax: vñ tpe pñctionis lune cū iouē z cū luna cancrū pcedit: ē vidē pteatiōē vētoz in aerē: oz etiā aerē in quo suscipit mā vētoz dispositū eē bz dispōne: talis āt bz adducit: qd tetigit cū dixit. qñ eni: z qdē Ari. hucufqz tetigit maiores sui fmonis. hic aut. Qñ qdē. J. tāgit minorē cū ei⁹ pteione dicēs. Lū āt sol oriē distat lōgiquius a zephyro: eo qz flat⁹ zephyri est in occasu: tūc. n. sol cāt subsolanū q zephyro dñ riat: s3 cū sol motu firmamēti puenit ad occidētē tunc

Actoz cā fm astro.

¶ Problemata. A.

C z

Particula

segregat aer in ptes natas recipe formā vēti: et efficit ipse pfect? et merito: qm̄ a medietate diei vltra pcedēdo vñs occasus nō sit vēt? oino: s; disponit solū aer ad ipsi? gñā: rionē: eo qd tūc sol tēperatissime et sufficiētissime se bz ad calefaciēdū et seqstrādū aerē i ptes: vt formā vēti iducat: et iō vltēr? pcludit qd pp istā cām subsolan? mane ichoat sufflare: aer. n. pñtēs nocte sole recedēte humectat super terrā: quo qdē ifrigidato et humido ispiſſato acqrit grauitatē: pp quā reddit ppinquus terre: graue enī rēdit deoz: suz nālī iprobibitū. Cū vō sol mane oriē: inuenit mās ibi paratā in quā agit disgregādo et subtrahēdo ipsas: et cū oīs opatio fiat p tractū et affinitatē. p mouet sol mās vñ aerē sibi circūstātē: qd mota causat vēt? et qz ea mouet in parte oriētis vētus causabit oriētalis: b; at vocat subsolanus: igit sol vētū hūc cāt cū oriē: et cū occidit cephyrū. Joqz cū in sero fiat circa occidentē et nō in mane: cāt tūc cephyr? et nō subsolanū. Ut forme b; fmo. sol est cā vētoz vt fre: quēter: cū mās iuenerit: s; id est cū fuerit in ortu vel occasu: qre tē. s; sol mouet vētos fm locū in quo existit et mane circa orientē: sero vō circa occasum: subsolanus igit est orientalis: et cephyrus est occidentalis. idem est 35°.

Problema. XXXIII. Antiqua.

Propter qd eleuato sole et augent et cadūt vēti. Aut qz vētus ē aeris aut desup fusi humidī motus. Hic at qñ qdē minor fuerit: cito psumit a sole: qre nō sit vētus: qñ at plus: mouet sole oriente.

Sol nanqz principium motuū est. Noua.

Cur sole se attollēte spiritus et sternunt et augent. Anqz spūs vel aeris vel redundātis humoris cōmotio est: q vt cū pua est: cōpēdio a sole cōsumit itaqz nullus spiritus inde existit: ita cum magna est: solis exortu amplior redditur. Sol enim auctor et parens motuum est.

Quare cū sol fuerit ortus et a terra eleuatus: vēti et augmentant et cadūt minorati et dissoluti: cū tñ ista sint tria: et trioz tria sint rōnes et cause. s. **C** Deinde [Aut qz.] Soluit. d. cāz eē qz vētus est qdā mor? aeris. vñ de mūdo. Vetus nīl aliud ē nisi aer multus fluēs. Aut vētus est mor? humidī subtilis aerei sparsi desup ad deoz suz: cū at b; aeris mor? vel humidī subtilis deoz suz dispi fuerit pue quātitatis: psumit et qñ annibilat isensibilr a sole: qre vēt? nō accidit ide. Si vō b; mor? aeris aut humidī dispi fuerit maioris quantitatis: cōmouet et pcat aerē oīquaqz: cū sol oriē et merito: qz hic sic oēm ē et vice est pñ? motuū vētoz. vñ metheo. 2°. sol cessare facit et cō mouet spūs obiles qdē et paucas exhalationes exñtes ex terminat ampliori calo: qd in exhalatiōe min? existit disgregās. **C** Dubitat. qz dicit qd vētus sit mor? humidī: cū dictū sit mltotiēs vētos fieri exhalatiōe sicca fumosa. Di cēdū qd vēt? est mor? humidī relatiōe mae ex q sit coruscatio et fulgur: sicci vō relatione illi? ex q causat imber ros pruina et pluuia: vt tactū ē 22°. aut sol agēdo i hūidū aerē calefaciēdo et subtrahēdo dispiat ipz ad exhalationē siccā.

Problema. XXXV. Antiqua.

Propter qd zephyrus in occasu flat. Aut qz oēs vēti sole diffūdēte humidū fiūt. Vtrū. n. pñtēter: qñ porētia cali appropinqt accēdit. Zephyr? at a sero flat: merito igit i occasu fit: tūc. n. sol i lo-

cū ipsi? accēdit: et boreas et auſter pp b; mltotiēs flāt: qz triū a triō victū s; recitudinē mīme pñt pmanē: s; magis ex latē: auſter igit et boreas ex locis q sūt i viraqz mor? solis flāt: alij at magis ex opposito. Vtrū vēt? a fonte quodā fert quē admodū i aq: et b; nō ē supius ipz educi: aut nō. Et vtrū ab vno pñcto aut a plib? locis: qdā igit sūt filia q et in aqz vñ accidē: aq. n. qñ deorsum fert velocius fluit q qñ in plano et cqli statura. filr at et vēti. In extremis qdē. n. et aliqz semp in motu ē aer in pñctis mltotiēs qescit et nulla sit euēratio. Ampli? i uehemēter altis mōtib? nō fiūt vēti vt in arbo et alijs talib?. Signū at. que: cūqz enī dereliquūt sacrificatcs pñ? aliquo tpe aiūt iuenire posteri? i posteriori. Manifestum igit qz sic a fōte quodā et vēti mor? sit in supiora: igit nō ampli? pōt accedē. Propter b; q in altis b; accidit: filr at et i aq erit. Neqz. n. aq fortis neqz vētus magnus in altis vñ fieri. Noua.

Cur fauonius horis post meridianis spirare soleat. An q spūs oēs sole humorē diffūdente pueniūt. Humor. n. q ante hac pcreſcebat tabe ſcit: cū vis caloris i ppiquo ē: itaqz spūs mouet. at q fauoni? d occasu spirat. Recte igit post meridiāis exorīt: tūc. n. sol et ad locū accēdit. Cur aqlo et auſter sepiſſime spirēt. An qz triū a suo triō ē directo. s. oppugnatū mīme edurare pōt: s; ex latē poti? aduersam vim tolerat: auſter nō et aqlo ex cursu solis laterib? spirāt: ceteri aduersi poti? occurrūt. Vtrū spūs fōte qdā emer: gat. Quēadmodū aq supra quē fōte efferri ne: queat an nō: et vtrū vno ex pñcto: an ex loco p: fluat apliori. Sūt certe nōnulla i aere q vel i aq accidē pari rōne videm?. Quippe cū aq p pna oci? fluat: q cū in planis atqz cqli b; stagnat: b; enī et spūs faciūt. Hā locis edid atqz excelsis aer assidue mouet: canis e; sepe qescit et pñleſcit ad hec sup excelsissimos mōtes spūs nulli exci: tāt: vt sup at bon ac reliqz gñs eius dē. Indiciū q q reliquerit: q mō supiori sacrificarūt: posteri? icoꝝrupta cōpire affirmāt. Cōstat igit spir? quoqz. platiōe: veluti ex fōte quodā actitari: sup quē nīl pterea efferre se pōt. Vñ sit vt locis excelsis qd mō dixim? accidar: qd idē datuz et iā aq putauerim. Nec. n. aquā uehemētē: nec spiritū rapidū locis excelsis fieri nouimus.

Repetit 33° vt ampli? declarēt. **C** Deinde [Aut qz.] Soluit et diuidit in duas ptes. p enī assignat cām vñ qñri. 2° subdit qdā ex gbus veritas habet pam: plius. 2° ibi [Vtrū vētus.] Dicit igit p causaz esse vt iam dictum est 33°. qz oēs vēti accidūt ppter hoc: qz sol diffundit humidū spargit et pdigerit: vt sit aptū recipere formā venti. **C** Deinde [Vtrū ventus.] Declarat hoc 2° dicens: q si

Vetorum
mor? quo
flat,

q si qrat an pñstāt vēti z qñ: dōz eos existē cū potētia ca-
 lidi appropinquat: vt solis alicui pri aeris. tūc. n. calin accē
 dif: q accēso z bumido ispirato causat vētus: s3 cephyrus
 cū pñstāt vñsus occasū z i sero: z sol tūc pueniat illuc: pñstabit
 igit pte occidētis z nō oriētis: cū eā exufflet subfolan? fo-
 le illic exñte. ¶ Deinde Boreas. ¶ Locudat 3? boreā z au-
 strū frequēter flare. d. qz cū pñstāt vñsus occasū z i sero: z sol tūc pueniat illuc: pñstabit
 neqz successiue: valde paz pōt altez ipsoz pñstare quin
 vñs vñcat aliud z dñet: deide pñst vñcat ab alio z subñst.
 S3 lateralr vñs nō ē recta linea: sicut a tropico i tropicū:
 vel ē a meridie in septētrionē: magis pōt altez pmanē z
 eē sine pñstua trāsmutatione: vt euenit in oriēte z in occi-
 dēte ac i alyz lateralib? plagis: eo q nō ē linea itātū recta:
 pp qd boreales vēti z austrini sepe isufflāt: qz pñstāt ex lo-
 cis q sūt s3 pres vñsus: i qd? mor? solis existit: vt fūt lo-
 ca duoz tropicoz estñt. s. byemalis: s3 aly vēti exufflāt
 plus s3 qñdā lateralē appōnē qz s3 rectā oīno. Un z? me-
 theo. pñmi boree z austrī sūt vētoz: qz sol nō supegredit
 ista loca. nō. n. pōt vñsus tropicos pñstos dñuere: s3 semp
 itra eos manēs vñstissim z vñstosim pñstāt de vñs i al-
 tez: s3 sup pte oriētis z occidētis talr ferē: z iō nubes late-
 ratr sūt i his locis: vñ sicut plures sūt vēti in septētrionē z
 meridie: ita ples pluue ex pte oriētis z occidētis. ¶ De-
 inde Utrū. ¶ Utrū mōuē qñdā dubitatioēs qd? pñstāt re-
 linquit ampli? dñclatātū dñcēs p q qñō ē an vētus dñclatāt
 a quodā fōte z pñ? originalit: sicut aq alicui? flumis: z vñsus
 nō ē ipm vētū supius educi z fieri: aut nō est aliqd horū:
 aut nō fiat i altero loco: aut nō est alr fieri s3 fiat in locis
 dñstis vñ medys. Et itidē dubitatio est an vēti veniāt ab
 vñs pte pñstualī vñstis aut pñstis locis differentibus.
 ¶ Deinde Quidaz. ¶ Pertractat qñstā mota z? z p b. z?
 pñclatāt vñstāt. z? ibil? Manifestū igit. ¶ Et ad 5? itēdit ostē-
 dere in qd? locis fiat vētus z in qd? nō: z p in qd? fiat lo-
 cis silitudine qdā tacta aeris ad aquā. z? in qbus nō fiat.
 z? ibil? In pñstis. ¶ Dicit igit p q pñstō q qdāz silita sūt
 in aere illis q accidē vñstāt in aqz: qz sicut aqua qñ tēdit
 deorsuz citi? fluit: qz cū stagnauerit vel fluxerit in locum
 plane ac eqñlis supficiet: pp maiorē inclinationē forme gra-
 uitatis ad suū locū: sicut p i fluminib? z pluuijs. Silt? vñst
 qñ exufflauerit ex loco supiori alto ampli? z pñstāt veloci?
 z aerē pñstāt: qz qñ lateralr z plane pñstāt magis. n. pñstāt
 formā z pñst? sue coeuetatiōis: qz pñst? vētoz vt est dictuz
 ex supiorib? existit. Ampli? i extremis locis aeris vt iuxta
 terrā z aquā z in altis: nō tñ oīno aer semp manet i motu
 agitat? bicide: s3 i me? nō tñ mouet. circa terrā vñ z aqz
 mouet p reuerberationē radioz solis vapores sublimā-
 tū supius: aut pp reuerberationē z refractionē illoz va-
 poz ad inferiora ex regione frida. ¶ Deinde In pñstis. ¶
 Ostēdit in qbus nō fiat vēti: vel remouet dubitationē: qz
 eo q dixit ventos fieri in extremis z altis locoz sumeret
 aliqz occasione errādī: credēdo q fieret in locis pñstis:
 tū z vallū: eo q vñstāt qdā extremitates locoz: z iō hoc
 remouet p dñcēs: q in locis pñstis mltoties qescit aer ita
 vt nō fiat mor? aliqz: pp b q vapores nō hñt locū in quē
 vt p quē possint dispgi: neqz puenire aliūde: pp ripas val-
 lates. ¶ Deinde Amplius. ¶ Remouet q nō sūt in locis
 qbuslibz altis vñstāt in altissimis: dñcēs p q in locis mon-
 tuosis vñstāt exaltis nō sūt vēti: cū quodā mōte cir-
 ca orientalia q dñ arbo: q forte olympus extat: z in multis
 alioz buic silituz: sicut caucasus cū? sūmmitates illustrant:
 a sole vsqz ad tertiā pte noctis ab oriēte vsqz ad vespere.
 merbe. p. ¶ Deinde Signū. ¶ Declarat 3? id signo qdā q
 z i altissimis mōtiū nō fiat vēti: dñ. q ita sit q i talib? mō-
 tib? nō fiat vēti: testimōnio pñstāt: qz qd cūqz sacerdotēs
 sacrificātes derelinqbat sacrificiōz vt cinerē holocausti

vel qd aliud p tpe quo illic sacrificabāt diutius: posterius
 vt anno futuro cū itez redeūt ad sacrificiādū iueniūt cine-
 res holocaustoz: z reliq sicut pus reliqrāt. Un id sit sig?
 q illic nō sint vēti neqz pluue z vñ nullus vapor: qñ s
 alr foret: cinerēs nō pmanerēt vt antea. ¶ Nōn? h ē tñ
 gere ptolemeū i li? ad artē sphericā sibi cōparato dicēte
 vētos z nubes nō fieri nisi i locis terre pñstis. ¶ Nō eni
 s3 Alb. itroductorij. 4. cū eleuant vapores a supficie ter-
 re s3 q narrauit phs vñstā q. 16. stadia. stadiū at est. cccc.
 cubitoz q qdē. 16. pñstāt. z. miliaria z 10³ ac 3³ 10⁴ vñ?
 miliaris: cū si qdē li? qdñ nālium pñstāt Seneca: neqz
 sūt h i locis mltū remoti a terra: eo q ipsoz gñatio ē ex
 vaporib? diuersis valde ex terris z aqz eleuat: qre nō ele-
 uant in altū pp diuersitatē vaporz z grossitiē nāe ipsoz.
 Un subdit ptoleme? relātū nāqz ē ab illis q ascēderūt i
 mōtē q notāt cales: q ē mōs alt? valde z sacrificabāt sacri-
 ficia in eo i festiuitatib? herinis: qñ in ipz ascēderūt i āno
 futuro itez ad sacrificiādū iueniūt cinerē holocaustoz
 anni pñstī z ossa eoz cōbusta: s3 q dimiserāt ipsa nō alte-
 rata a vētis z pluuijs z alyz: z pp illd z sibi sile: viderūt q
 oēs nubes z vēti sūt abbreviati ab b: vt psequat cacumē
 hui? mōtis z sibi silitis: ita vt mltoties apperet illis q ascē-
 derūt anteqz puenirēt ad vñstē ei? q i nubib? videant eē:
 cūqz ad vñstē ipsius puenirēt viderēt nubes in situ suo sub
 eo: z maior altitudo hui? vt dixerunt plures cū mēsurata
 fuerit s3 ista ē. 10. stadia. Dñ etiā cōiter q ascēdētēs hūc
 mōtē vel siles portabāt spōgias aqz plenas vt aerē hūmē-
 clarēt z refrigerarēt itātū vt spūs posset vitalis enētari ex
 ipso. ¶ Propter qd in b? sacrificabāt mōtib? aut pp il-
 lesa illic relictoz putabāt deos ibidē ampli? placari: z qz
 eis vt videbant q plus appropinquare: aut fortasse vt pñ-
 bē ampli? dñciperēt: z diuina estimarēt a vulgo ampli? mi-
 raculosa: qd z faciūt nō raro. ¶ Deinde Manifestū. ¶ Lō-
 clatāt vñstāt circa dubitata dñcēs: itaqz fore notuz: q vēti
 mor? existit a fōte quodā sicut origie aliq? z id quo ad pñ-
 z? qñstū. Et qz nō pōt vētus deiceps ad supiora trāfire: vt
 pueniat ad vltimū supioris iterstity in altis locoz valde:
 accidit in eis nō fieri vētos neqz aliquos pgregari vapo-
 res: z id est quātū ad illd qd dicebat. ¶ Deinde Et b nō
 est. ¶ Silt? at addit dñcēs eodē mō in pluua fore ac i alyz
 q sūt ex vaporib? pñstātis. neqz. n. pluua fortis z exube-
 rās neqz vētus validus vñstāt fieri in locis altissimis: pp
 pñstionē vaporz: ex appropinquare ipsoz ad regionē
 ignis de se imobilē. sicut itaqz ex his trñū qñstoz pñstas
 subinductoz: fit eni vētus a pluribus locis exceptis tā al-
 tissimis z pñstis: desuper tñ habēs pñst? z pñstēs verit-
 tas principalis qñstī vt quare cephyrus zē.

C Problema.

XXXVI.

Antiqua.

iko pter qd qñqz austro flante mare
 nigrū sit: borea vñ opacū. Aut qz bo-
 reas min? mare pturbat: oē. n. pturba-
 tū magis nigrū videt. ¶ Noua.

Cur austro spirāte ceruleū mare fiat: a glone
 obscuri? atriusqz? An pñstā q a glō min? mare
 pturbat: oē qd trāquillū est: atrū esse videt.

Quare qñ auster isufflat appet mare subnigrescē: s3
 cū boreas: reddit opacū z obscurū: z id est sile
 ei qd dñm est. 9. z. mare. s. in borealib? eē magis iper spe-
 citibile qñ in australib? vñ ēt expositū ē iā h sñmo. ¶ De-
 inde Aut qz. ¶ Soluit. d. cām eē: qz boreas min? pturbat
 marinas aqz cōmiscēdo siccū terrestre cū bumido aqueo
 s3 auster magis pturbat z cōmiscet: eo q flāt ipm ē ino-
 lur? z tortuosus ampli? flātū boree. oē. n. qd plus pturbatū

p roblemata. A.

L 3

Quāta sit
 a terra vē-
 toz habi-
 tudo.

Mos vñ
 tūm.

Particula

et cōmixtū existit nigrū reputat: porz. n. subalterni in qb^o p^orinef obrundunt: quare flāte austro mare apparet subnigrescere amplius: illo autem subliuescere.

C Problema. XXXVII. **Antiqua.**

Ropter qd austri modice flātes non faciūt collectionē nubiu: magis at fa cti supnebulant: Aut qz pui qdē flātes nō pnt mltas nubes facē. modicū g locū occupāt. Nō at magis fiūt mltā ipellūt: pp qd z vident magis nubescere. **Nota.**

Quā ob cāz austri cū leuie spirāt: nequeāt nubilare: cū itēte nimir queāt: An qm tū leuie fre quētiā nubiu agere nequeāt: itaqz breue sit qd obduci nubib^o possit. at xō vbi excreuerūt: mul tas depellūt: itaqz ampli^o obnubilare vident.

Quare cū australes veni pax flāt qn z qtr nō iducūt nubiu pgregationē: s3 qn plus fiūt ptingit va pores pamp^o in nebulas pgregari. **C Deinde** Aut qz. **S**oluit assignās p cāz p^o p^ois. d. id eē: qz vti pui dū exul flāt nō pnt mltas i vniū pgregare nubes: vt reddat vnūz corp^o magnū nebulosus: eo qz ipsi pax occupāt de loco pti nētis: z qz nō spargūt cūctādo ad lōginā nō iuentūt vapo res qz in nubes pgregēt. **C Deinde** Qn at. **A**ssignat cāz z^o p^ois. d. id ptingē qz cū vti fuerit magni z validi iust flāt z ipellūt aerē s3 mltas ptes: qre vī ples nubes existē: va pores. n. colligūt ex diuersis locis eos pgregādo in nubes. Ampli^o cūz sint pui eoz mā grauis humorosa decidit ad terrā tarde mota: ppter qd accidit vti quiescere an nu biū collectionē: cū aut sūt magni hui^o ptingit oppositū.

C Problema. XXXVIII. **Antiqua.**

Ropter qd boreas qdē incipiēs ma gn^o: finies at pūus: auster at icipiens qdē pūus: finies xō magn^o: Aut qz boreas qdē ppe nos: auster xō lōge. hic qdē igit qn icipit pfestim apd nos: hic at sic p mltū tps picipiū dispgit z ad nos pax iph^o accidit primū. Finē at hui^o qdē sentimus: hui^o at nō sentim^o oino: qre pueniēter hic qdē ibecil lis cessat: ibecillis at finis oiu: s3 at nō. finē eniz nō amplius sentimus ipsius. **Nota.**

Cur aglo vt magn^o icipiat: ita pūus desistat: auster e3 vt pu^o icipit: ita magn^o cessare soleat: An qz nobis aquilo in vicino est: auster longe abest: alter igit vbi primū exort^o ē: nos occupat. alter suo dispso picipio vtpote diu ptracto exi gu^o ad nos pūmū vuenit. At finē alteri^o sentim^o: alteri^o mīme: itaqz merito alter ibecillus cū ces sat est. oiu nāqz finis imbecillus est: alter vali dus. Finē enim istius nihil pterea sentimus.

Quare boreas icipies flare magn^o est z ipetuosus: cū vō ad finē puenit: ē pūus z mitis: s3 auster se bz p dū hui^o oino: qz icipies flare zē: z aliqd qdē bz ta ctū est. 19. z repetet. 44. **C** S3 id methe. 2°. singl^o vti oēs pū^o minimi sūt: pcedētes at lōge validi flāt: sic z flu uiōz pū^o. p eni occurrūt dūilr: deiceps vō fortificant pau latine: qd ē i opōnib^o palā. **C** Dd3 ita eē sic appet i sagit tis ēt emissis. mox. n. nō adeo fortiter pcutiūt neqz in vlt

Lap. z.
Dubium.

Solutio.

mozt i me^o. s3 qd dcm ē de borea z austro d3 diuersifica re i bis magi qz i alijs vētoz: vt qz boreas cū icipit sentiat ipetuosus: finies vō mitis: z auster e3: tū fuāt tāqz cōe qd. dā qd iā iductū ē. cū. n. aliqd ppe icipit aut certe dfinē va litudinē nō bz s3 iter me^o tm. **C Deinde** Aut qz. **S**oluit d. cāz fore qz boreas ē nob ppinqu^o: bitamus. n. loca in se pētrionē dclīnātia: vt dcm ē z^o. vñ venit boreas: s3 auster remor^o ē a nob h bitatibus: qre cū icipit statī relatiōe au stri efficit apd nos fortis z magn^o: s3 pū^o bz austri: qz dū flātes sum^o ide: dispgit z disseminat i mltas ptes i lōguz tps: anteqz ad nos pgrat: ita qz i pū^o ei^o qn icipit pax pti git: z iō vī pu^o: s3 apd terminū suū vī finē ad nos accedit: qre tūc magn^o sentit. In borea vō dū accidit: oino. n. nō sentim^o ipz circa finē iustitatis ei^o: qz tūc facit dūil rōna bilr bz cessare pūisqz fieri: qz finis z vlt^o vñiūcuiusqz vti borealis z alioz ēt in suis locis pceptis ē debilis: s3 h s. boreas nō ē pūus i pū^o s3 magn^o: h at. s. auster nō ē pūus i fine s3 magn^o: z qz boreas vt dcm ē pūus ē z ibecillis nō sentit i fine ēt si pflēt. **C** Nōn^o in ampliorē Ari. cāe ma nifestationē: qz iō auster pueniēs ad nos fortificat qz trā siēs sup aquosa paludosa eleuat fumos z vapores plūmos grossos: qz calefacti a sole sub q pueniūt dissoluunt z spu mant pamp^o: z qn ad nos puenit d lato loco vsus angu stū a meridie vbi latitudo orbis vsus polū hūc in q angu stia: s3 aer cū puenit ad locū angustū velocius mouet: tar di^o vō cū ad strictū. 4. 7. boree vō p oppositū ad sūt cause.

C Problema. XXXIX. **Antiqua.**

Ropter qd vbi insinuationes maris sūt aure fiūt. Abi at distēs pelagi sūt nō fiūt: Aut qz insinuationes qdē flu minis nō diuellit vētus magis: s3 co adunar^o in mltū fert. In distēs at ex picipio apogie statim diuellunt magis: z qn fluūt idēz partiūtur: qz in multa loca exire more. Est enim tropea apogea repercussio. **Nota.**

Cur versarij q mare sinuat reflare soleat: qua porrecta pāsaqz maria sūt reflare non possint: An qm flāt in sinū iterrūpēs nihil distrahitur: imo magna pte vniuersus pferē. At in dispalaā porrectisqz abterranei z pūus magis distra hūnt: z iter pfluēdū hac eadē repatiunt: qm ni bil obstitit quominus multas in ptes prouāt. Versarius eni nō nisi reflexus abterraneus est.

Quare vbi sūt insinuationes z apparētie maris vt la cune vī gulfī z vī sinus aliq maris illi ppus fiūt aure qz vti: s3 vbi extrāt pelagi q sūt mar. pūditates vaste aut late nō fiūt aure vī apogie s3 vti validi. **C De inde** Aut qz. **S**oluit. d. p cāz eē: qz vti fluēs z pcurres p insinuationē z aqs apparētes mare nō diuellit z in plures ptes disseminat: s3 poti^o coadunat i mltū z aggregati fert: nō. n. bz spatiū imēfuz vt possit dilatari: s3 post motū iue nit obstaculū: z fit tropea z apogea. **C Deinde** In distēs. s3. **A**ss. cāz z^o p^ois. d. p. s3 ex pelagis extēs z vndiqz ma gnis: cū icipit fieri apogie: mox amplius diuellunt: cū nō iueniāt obstaculū in q refrāgāt: ita vt ēt cū iā iceperūt fla re diuellunt z dissipant: qz cū mouent pueniūt: dispse i lo ca plima pp imēfitate pelagoz. **C Deinde** Est at. **O**ndit 3° qd sit apogia. d. q apogia qd idē iportat qz reductio ē re pcurssio tropea siue puerfina: q pt vt tactū ē i insinuatōib^o ptingē: cū iueniāt obstaculū pp ipsaz angustia: nō at in pe lagis p opp^o: distēs eni sunt p oē. Alex. quoqz metheo. 2°. apogy

apogij dicunt spūs nō multū in regione a qua icipiūt flare potēres. vnde Arist. ibidem est velut apogios spūs bo-
realis. nō enim vt visum est in longinqua valet extēdi.

C Problema.

XL.

Antiqua.

Ropter qd icipiēte austro z finietē bo-
rea: Aut qz boreas qdē pp id qd sub
sum⁹ nosipfi: z ē bitatio apud arthū
p festim magn⁹ flat: fil icipit z adest:

pp qd cessās dlectabilr flat: tūc. n. ibecill flat. an-
ster āt pp lōge poster⁹ maior accedit. Noua.

Cur dici solet. Quz cessat boreas cūqz auster
surgere cepit: An qm boreas q nos ei subditi
sumus: parsqz habitata terre vergit ad septen-
triones itentus. prius accidit quippe qui stati-
cum ortus est adest Auster: q ex lōginquo ad
nos deuenit: nō primū: sed post intensior est.

Quare puerbiā dictū est austro icipiēte z siniente
borea bonū est nauigare: vt dcm ē. 19. z diceē

44. **C** Deinde Aut qz. Soluit z p cāz assignat pris z.
d. id ē vt tactū ē plies: qz boreas fit magn⁹ z moy. sentit
a nobis: eo q sum⁹ sub eo: qz bitatio nra i his climatib⁹ est
sub artho vl ppe: vt dcm ē z metheo. z eteniz qm simul
tpe cū icipit flare adest apd nos: qre cū cessat dlectabilr z
suauiter flat. **C** Deinde Auster. Assignat cāz p pris z iā
apparuit. 38. dicēs id ē: qz pueniēs ad nos de lōgins po-
ster⁹ morat: accidit cū eo nec totū suū nūc exponē posse:
z id qdē. 38. z. 44. sup eandē fundat cām cū. 19. similr.

C Problema.

XLI.

Antiqua.

Ropter quid in austrinis grauius se
habent z ibecillius boies: Aut qz ex
modico multuz humidū fit liquefa-
ctū. ppter estum: z ex vento leui hu-
midū graue sic virtus infirmatur. Noua.

Cur spiratibus austris boies grauiore iuali-
dioresqz sese reddūt: An ppterea q humor cor-
poris flat⁹ ei⁹ caloris tabescēs multus ex pauco
redūdāt. atqz humor grauis leui ex spū pstitit:
quas ob res vires boīs debilitari necesse est.

Cuius quidē expositio precessit sufficienter. 14. pme.

C Problema. **XLII.** **Antiqua.**
Ropter qd i borealib⁹ sumus magis
comedentes qz in australib⁹: Aut qz
frigidiora borealia. Noua.

Cur spiratib⁹ aqilonib⁹ cibi audiores sumus
q austris: An ppea q aqlones fridiores sunt.

Quare

flātib⁹ vētis borealib⁹ magis comedimus z
meli⁹ ēt digerim⁹ cū istimbze laudabiliori q
flātib⁹ australib⁹ z vlt⁹ alyz qbuscūqz. Et ppea dcm ē adue-
niēte hyeme ples oblatiōes dādas fore: cū vētres hyeme
z de calissimī sint nā. **C** Deinde Aut qz. Soluit. d. cāz fo-
re: qz vēti boreales sūt alyz fridiores: fridū āt facit ad di-
gestionē: eo q p accis antipistasis causando: vt p 8⁹ pby.
calm coadiuuat iteri⁹ cū humido z pfortat: qb⁹ pficit di-
gestio: excitat ēt appetitū ifridādo stōchi qdām dōzificiū:
iux illd thegnī. Lū stōchus fridus appetē bon⁹. **C** Nōn^m
q b⁹ friditas d⁹ ēē nō mltā: vt penetret ad itima corpis:
icurrere. n. obilitas calī z digōnis: sicut cū frida q obiles

z exangues in estate balneant. afo. p⁹. ex quo sigdē cadēt
porius in bolissimum: cūz ex frigiditate causef q maxime
nimia. afo. z⁹. z prima z tertia apparent ipsozum.

C Problema.

XLIII.

Antiqua.

Ropter qd auster nō flat sz ipsaz egy-
ptū q sūt versus mare: neqz quantuz
diei cursuz z noctis: q aut sūt itra mē
phi. z distāt cursu diei z nocti fortis

z vsus sero nō flat: neqz quātū duoz diez z no-
ctiū viā: q āt versus oriētē chozi flāt: Aut qz cō-
cana fm iferiores egypt⁹ ē: pp qd vltra ipsaz ca-
dit. sursuz āt z lōge altiora sunt loca. Noua.

Cur auster oris terre egypti nō afflat: nec ite-
rius iter diei ac noctis: sup mēphim xō vel iter
diei ac noctis igenuus spirat: nec xō occasum
versus iter duū diez: totidēqz noctiū adit: exor-
tū āt versus africi icitant⁹: An qm terra egypt⁹
cana pres suas iteriores est: supiores semonio-
resqz eminētiore: binc enī auster vt cana intacta
supgredi: sic excipi ab eminētiorebus potest.

Quare auster nō pflat i egypto pres ei⁹ q sūt vsus ma-
re: qd expōit se ad occidētē relatiōe ipsi⁹ vsus
nos: neqz i tāto tpe quātū tps. z 4. horaz diei z noctis. sz
circa pres egypti q sūt vltra mēphim vsus oriēs: q ē ciui-
tas vñ oriūdu Zoroastes mēphites magn⁹ mathemati-
cus z magus: de q Lucan⁹ p. Quē nō eqret egyptia mem-
phis. validus efficit vēr⁹ pdurās noctis z diei spatio vñ⁹
q nō flat circa occasuz i sero: vey apd meridiē: vbi ei⁹ ex-
tat origo: nō tñ cursuz pflatōis ipsi⁹ durat tpe duoz die-
rū: sic igit tps mor⁹ ipsi⁹ circa pres egypti iferiores ē min⁹
die nāl: iux vō supiores ē mai⁹ z min⁹ q duoz: sz vēti p-
flātes ibidē pres oriētis sūt chozi. **C** Dubitat āt de b qz
po^m ē in pñ⁹ bul⁹ pti⁹. q chozi pflēt pte occidētis: sūt. n. col-
laterales sinistri cephyro. **C** Dd⁹ ē ifram fore corruptā: z
debē dicē circū: illi. n. positi sūt collaterales dextrā: aut oriē-
tales vēti oēs dñr euri: vt dcm ē. z 6. **C** Vel dd⁹ dulci⁹ q
chozi flāt vsus oriētē rōne termini ad quē tēdūt: z nō ter-
mini a q vñ pueniūt. **C** Deinde Aut qz. Soluit. d. cām
ēē: qz egypt⁹ ē pcaua regio z declinūs fm pres iferiores q
sūt ad mane vsus nos: z iō cū de nā austri sit q pflēt eleua-
tus: sic cephyr⁹ depssus terren⁹: vt dcm ē. 12. vltra egyptū
iferiore nō pōt pflare: sz cadit dissolut⁹ tpe puo: vltra ipsā
egyptū supiore pueniēdo nō cadit sz spargit in ipsaz: qm
loca ei⁹ que sūt supius z lōge distācia vsus nos mari sunt
altiora pportionata exufflationi: vt visuz ē austri. **C** No-
tādū de egypto dī in de mūdo. circūflūā fore orificijs nū-
li: z q qdā Asie aliud libye adimit: ac ifulis qdā preroga-
tiua pferunt: aly vō supascribūt vicinam portionibus.

Altra mē
phis oriēs
vsus ciui-
tas fuit 30
roastis.

Dubium.

Solutio

Alia solō

C Problema.

XLIII.

Antiqua.

Ropter qd auster icipiēs qdē paru⁹
est: finietē āt magn⁹ fit: boreas āt ecō-
uerso: pp qd z puerbiū dī. bñ nauī-
gare icipiēte austro z finietē borea:

Aut versus septētrionē magis qz versus meri-
diē habitamus. Flat āt boreas qdē a septētrio-
ne: auster xō a meridiē: merito q qdē icipiens
p festim vebemēs adiacet ppinquis locis ma-
gis: post bāt trāsmutat vebemēter versus illos.

problemata. A.

L 4

Particula

Hauster autē ecōtrario incipiēs qdē versus me-
ridiē habitātes adiacet. **N**ū autē transmutat eis
qui sūt versus septētrionē fortis flat. **N**oua.

Cur auster puus oriū magn⁹ desistit: aglo cō-
tra. vñ puerbiū illud. scdē nauigationi delegatū
est. **C**ū cessat boreas cūqz auster surgere cepit:
An q ad septētriones potius q̄ ad meridiē po-
siti sumus. Aquilo at ex septētrionibus spirat:
auster ex meridiē. merito alter statim cūqz oriū
est uehemens. prima sibi loca inuadit: post de-
inde uehemētiā in loca transfert remotiora: al-
ter ecōtra hoīes meridiē icolas iter initia vrget:
post vbi preterit ingenuus ad nos venit.

Reperit 38^m cuius expositio precessit sufficiēter: de quo
etiā quid est tacitū. 19. est etiam ipsius series plana.

Problema. XLV. Antiqua.

Ropter qd dī si aut auster boreā ad-
uocabit: p̄festim tēpestas. Aut qz au-
ster talis ē q̄lis nubes et aquā multas
pducē. **N**ū igit tali p̄stitutionē scā sup-
flauerit boreas: mltā ipsi mā exīte p̄focat et tē-
pestatē facit: pp qd dī. si boreas lutū assumpse-
rit: p̄festim tēpestas. **L**utū at et vlr aqua ab au-
stro aut maxime aut multotiēs fit. **N**oua.

Cur dici soleat. Fit glacialis hyems boream
si duxerit auster. An q auster talis ē: vt nubes
large et aquā colligat. **C**ū igit talis tēporis p̄di-
tioni supuenit gelu idurat: hyemēqz efficit: **A**n
celebre illud est. Offendēte lutū borea mor ter-
ragelascit. **L**utū enim et oīno aquas ab austro
vel maxime vel septissime fieri palam est.

Quare cōiter dī si auster aduocabit et p̄citet boreā p̄-
parādo ei māz enētatiōis et p̄n^m q̄si cōicatiū
statū boreas p̄surgēs tēpestatē et p̄cellatiōē iducit. **D**e
idel Aut qz. **S**oluit. d. cāz eē: qz auster ē sic nubes: est eni
turbidus dēsus et pluuiosus: cuius qdē nā extat cōmouē et
adducē aquā mltā: et iō q̄ fuerit h̄ p̄stitutio i aere scā p
austriū pus flātē: si postea boreas supflauerit: inuēta multa
mā adducta p̄ austriū: p̄focatiōē et tēpestatē in aerē dedu-
cit. **Q**uare p̄n̄r ifert correlariū dicēs: puerbiā dicitū est:
q cū boreas suo flatu lutū assumpserit vel etiā puluerē:
statū dispō hyemalis adducit et tēpestas. Et maxime qz hi
vēti p̄stāt ex opposito sibi occurrētes: ad qd maxie opar⁹
est auster māp̄parādo boree. **N**ā lutū assūptio et vlr aq̄
ōductio fit maxie ab austro: vlr frēqnt pp motū ei⁹ ipetuo-
sus apō nos p̄p̄e: et qz p̄ loca ābulat hūida remollī cenosa.

Problema. XLVI. Antiq̄.
Ropter qd i austro qdē velox bore-
as in hāt auster nō velox cadit. Aut
qz hūic qdē p̄p̄e: habuit x̄o de long e
accessus hitatio aut x̄sus boreā nob. **N**oua.

Cur post austriū cito aquilo spirat: post aq̄-
lonem nō cito auster. An qm̄ alteri ex p̄p̄inquo
alteri ex lōginquo veniēdū est: quippe cū sedes
nostra aquilonem versus posita sit.

Quia dixerat statū austriū boreā aduocare q̄rit: q̄re ve-
locit aduocet is ips: et nō eō: dicēs. q̄re austro flā-
te boreas reddi velox et p̄citat āp̄l^m foris: q̄ si mor⁹ foret
absqz alio aduocātē: s̄ i borea nō reddi velox auster vt
eo aduocet. **U**l alr. q̄re boreas velocit puenit i austriū: s̄
nō eō. **D**eidel Aut qz. **S**oluit. d. id eē vt oīm ē p̄tes:
qz alteri h̄oz puta boree: est ad nos accessus breuis. p̄p̄in-
quus: cū hitatio n̄ra sit sub borea: s̄ alteri vt austro remoti⁹
distās: cū habitem⁹ i loco a q̄ auster venit q̄ mltū remoti.

Problema. XLVII. Antiqua.

Ropter qd vēti fridi sūt exītes a mo-
tu cali. Aut nō oīno mor⁹ q est calo-
ris fit: nisi quodāmodo fiat: s̄ si co-
adunate cadit vtrūqz dimittit cal-
tate: si aut p angustū paulatim et ipse qdē cal-
g at ab hoc mouet aer: cui adest q̄nqz p̄existēs
tale etiā motū p̄ficat: sicut et i corpore. **A**ut eni ex
eodē calim et frigidū nos anbelare: s̄ aut nō est
vex: s̄ exīēs qdē calim semp: signū at p̄p̄e addu-
cēt tale v̄: differt casus ipsi⁹: si qdē. n. p̄ multū
dimittimus anbelātes calim v̄: pp id qd idem
sentit: si at p angustū uehemētius factus ipellit
p̄p̄inquū acere: ille at aliū: frigidū at exīte acere:
et motus ipsius fridus fit: q̄nqz et in ventis v̄le
accidit et p angustū p̄m⁹ mor⁹ siue illū q indu-
xit: alter aut aer supfluit: p̄pter hoc et eitate qdē
calidi: hyeme x̄o frigidi vēti: qz in vtroqz talis
aer p̄existēs. **Q**m̄ at neqz ip̄e a seipso mor⁹ aer:
neqz a calo victus ferē hoc motu: palā nō solus
h̄: qz calefaciūt vēti multo calidi exīte: sed qz et
sursū ferebat. ignis. n. talis: frigidus at deor-
sus aptus natus est deferri. **V**ēti at laterāl̄ me-
rito: qm̄. n. h̄ qdē sursū: hoc x̄o deorsū cogit:
et neutrū vincit: manere at nō est possibile: obli-
quum motum merito fieri. **N**oua.

Cur flatus fridi veniūt cū caloris cōmotione
oriant. An motionē a calore p̄fectā calāz eē ne-
cessū nō sit: nisi mō quodā p̄dierit. **N**ā si vniuer-
sa iterrūpit cala est: si p angustū paulatīqz extri-
git: nec ipsa cala puenit: et aer q inde cōmotus
est talē efficit motū: q̄lis ipse p̄fuerit. q̄no et iāz
eodē de corpore mō calim mō frigidū posse sp̄l
rare inquit. Sed id vex nequa q̄ est. **S**emp
enim qd exīit calidū est: cuius indicū q tale p̄-
pius admonēti p̄cipit: sed interest quo p̄dierit
mō. **N**ā si multo post hiantē ore emissus: ca-
lidū idcirco videt: qm̄ sentire id possumus: sed
si p angustū extrudamus: calidius p̄fecto extri-
ctū aerē sibi p̄mū impellit: atqz ille sibi conti-
nuū. **S**z q aer frigidus est: motio eius quoqz
frigida p̄fluit. **N**unquid igit in flatu quoqz
rōne hoc idem eueniat: sitqz per angustū p̄m
ma eoz morio: tum aere priore perlato subinde
alius

Propter
bium anti-
quum.

alius affluat. Quapropter hyeme frigidi: estate calidi oriuntur: eo scilicet quod talis eorum temporum aer preest: nec enim a seipso aerem moueri: neque a calore conuictum eo motu proferri constat: non solum quod calore ampliori contenti spiritus calefaciunt. Verum quod sursum etiam effervuntur: ignis enim natura huiusmodi est: frigidum contra deorsum ferri apertissimum est. Spiritus autem merito in latus se vertunt. Cum enim alterus sursum alter deorsum versus nitatur: et neutrum alterus superet: nec fieri possit ut moveatur: oblique perferri necesse est.

Quare veteri fridi sunt: cum tamen moveantur: quo deberet calefieri: cum motus calefaciat in B tergit motum. Deidel Aut qz. Soluit. et p assignat cam qstioni. 2° monstrat qlis sit ventorum motus. 2° ibi Qm aut. Adhuc pus ostendit quo motus factus in aere calefaciat et ifrigidat dicens soluendo per distinctionem ad rationem motus: quod motus causatus a calido non simpliciter habet calefacere: nisi id cum mensura fiat et qualitate debitis: quoniam si calidus aggregatus cadit super aliquod calefactibile relictum aliquo tempore super ipsum: committit illud sui caliditate: cum actio quilibet expetat tempus. Unde calibis in quo ignis calor amplius aggregatur quod in flamma: magis ea calefacit: quous sit eo calidior essentialiter: sed si calidum moveatur paulatim et tarde per transitum actum: in quo non possit aggregari: tunc aer ille qui immediate mouetur ab hoc calido est calidus: cui si quod prius motus succedit inter dum alius aer pertransit ante illum: qui quod deus motus a priori aere caret et complet motum tale quous est motus qui in corpore nostro efficitur: et est motus ille de quo alius quodammodo nos ex eodem loco puta oris byatu anhelitus ex emitimus spiritus calum et fridum: quos quod deus auctor improbat. d. non esse verum quod idem sit caliz et frim ide egredies: imo spiritus est caliz per copationem ad tactum humanum: unde non adueniat caloris extinctio sicut est anhelitus fridus in acutis egreditur inib. p. notis. p. qz at temp sit calidus ostenditur si gno: qz qui man. v. aliud mebrum sit propinquum ori sentit calidus: sed quod sentiat aliqui fridus B est ex diuersitate casus ipsi. si. n. anhelates expiram ex multus in qstione et coadunare tunc calum sentit actu ac est visu: ut hyeme sit anhelitus per aeris spissitudine et vaporis exmitti sensibili aspicere: et quod tale sentit calum: ita iudicandus: si vero anhelitus demandet per transitum angustum cum vehementia emissus ipellit aerem sibi propinquum festis: qui tunc impulsus ipellit alium aere per se hnt illi: et is itez alius: ddec pdurat v. ipellens: et quod aer est fridior et maxie spiritu humano quous calefact. Quic. 2° pmi. id motus aeris aliqui sentit fridus: cum subito ialterat et exne occurat. Deidel Uer. Adaptat pda ad ppo situm. 2° d. qz id quod vlr repit in alio: inuenit et in veteris circa pmi exufflationis eoz: quod motus pmi exufflationis que hnt per via et agustia: siue accidit illi aere qui per motus euertat idem xit et angustia: cum euenit in pncipys fluminu vt tactu est. 35. qz alr relingit aer supflu ab isto i qui icipit pmi exufflationis. fz potit e pmi motus ab illo priori motu aeris: qui sigde diuersi ficat fz diuersitate aeris supflui ab ipo pmi adherentis ei: et quod in estate aer pertransit est calidus: hyeme vero fridus: estate igit veteri sunt calidi hyeme vero frigidi: sic itaqz pz quo se veteri aere et motus heat et quo non: 3. n. simplr heat calefacere: p occis tñ bz ifridare vt dclaratū ē 36° 5°. Deidel Qm. J. Quidit qlis sit motus veterum. d. qz aer non mouet a seipso motu ei passiois q est veteri: quod ostendit: quod aer cum heat granitatez in sphaera sua vt visu ē 4. 1° et 4. 5°. mouet deorsum: neqz et ferit bz motu. f. exufflationis sue a calo: quod motus ei sic foret

fursu: cum caliz illuc pcedat: et non solum extat ma^o quod veteri aliquid calidi multo calore in eis exire calefaciunt: fz et i fursu tedunt: fz id non est eis aut aeri fz naz. ppaz: fz ignis siue calidi et violenter magis: et ro qre aliqd sit tale: non est ab eo quod violenter est sumeda: neqz et veteri tedere hnt deorsu: qz h motus fridi simplr 4° celi. Aut pot dici quod circulari mouent: qz on suz ē 8° pby. et p celi. qz is motus solum pueit corpib^o diuinis. qre non sine ca relingit veteros solos laterali moueri fz obli quu: puta quod quous veteri fz vna naz ei. f. calitate et vetositate te mouet fursu: fz tñ ei altera naz vt friditate ac exhalationes comixtas cogit deorsu tedere: ita vt neurz vcat aliter: neqz et pole dicere illic fore gete: cum magnete sustet: taf ferru in aere: cum illic tria sp agat et patiant adiucez: et vnu fm aliud vcat aliud: et non totalr vnqz durate vento. Quare relingit motu ei fore laterali fz obliquu solu: cum non possit gescere: neqz moueri circulari aut fursu vt deorsu. C. Nondu idē tigi metheo. 2°. flar nazqz et motus exhalationis veteri tortuosus ē: neqz. n. tedit fursu neqz deorsu: fz mouet laterali in circuitu terre pstitues qsi arcu circulari: que et motu imitat nubes: cui qdē motus ca extat duplex. vna qdē stellaz vis maxie fixaz: vt 15° tactu ē. et 33. qdā eni stelle pcatat hos veteros vel illos. sic Juppiter qui mouet boreales cum mercurio et luna cum marte occidentales: venus meridionales: et sol cum saturno orientales. Cum. n. effectus causam imitet illius: et stelle causantes ventos moueant circulariter: o3 eos saltē per arcu origotis mouet: qz sigdem motus pportional circulari: cum hoc et triplicitas signorum calida et sicca aerē comouet orientale: et opposita sicut illa septentriales. Secūda vo et naturalis sumit ex pre exhalationis fumose et etiaz loci in quo generat. bz eniz sub se calore ppter expulsiōem frigiditatis a se vndiqz ex circuitu: et supra se estum quo ducit sursum quousqz interstitio aeris occurrens frigidus repellitur deorsum eo et agitur hincinde: vnde op3 tortuosum reddi eū in descensu.

Problema. XLVIII. Antiqua.

Propter quid austri in libya fridi sicut apud nos boree. Primum quidem quod principia veterum propinquiora sunt illis quibus nobis. Si enim sicut diximus per angusta fiunt venti: eis qui sunt propinquius: frigidiores erunt propter vehementiam motus. In longinquum. n. penitus diffundit: per quod et boree apud nos frigidi: quod propinquius et oino apud septentrionem habitamus. Noua.

Cur austri fridi in africa sint: vt apud nos aq-lones. Primum quod vt nobis aq-lonum origo: sic africe austroz propior ē. Nam si vt dictus ē flatus per angustia extrudi soleat: propioribus certe fridiores occurrēt: propter vehementiam sui motus: quam diffundi bebetariqz necesse ē: cum se longius pertrahit: qua de ca aq-lones frigidi apud nos sunt: colimus. n. propius imo iuxta ipsos septentriones.

Quare austri in libya que est regio cala meridionalis in africa vel ipsam et africa fridi sunt: cum tamen apud nos sint calidi: sicut venti aquilonares frigidi: et aliquid huiusmodi tactu est 15°. Deidel Primum quidem. Soluit di. p sumendū ēē p principio in cause assignatione: quod origines exufflationis ventorum australium propinquiores sunt illis quibus nobis: cum ipsi sint sub austro: nos autem sub borea. si enim vt dictum est in precedenti problemate flatus

T. c. 41
T. c. 76
296.

Cap. 2.
Sol. mo.
dus q par
cto fiat.

Cap. 2.

ventoz in pñ^o est per trāsitū angustū: tñc illis qui sunt eis ppinquiores cōperēter z nō oīno: cū venti austrini a loco veniant adusto vt dictū est metheo. 2.º z sit eoz exufflatio veloci z valida: frigidiores sentiuntur bi ab illis: pp vebe mētorē exufflationē: cū vīus eoz nō sit debilitata inducunt subm alterās z extraneū: qui ē ppe flāt sunt frigidī. metheo. 2.º. sed cū pgrāseūt in locū remotū a sua origie nō sentiunt frigidī: vey poti⁹ calidī: qz ipsoz vt⁹ exufflatio: nis inductiua alteratiōis statim dissoluit: z iō austri sentiūt in libya frigidī: apud nos vō cū iam sint dissoluti z dispersi calidī: nō ita fortassis celeriter mori. Et qz transiuerunt p loca calida aquosa sub radys etiaz solis existētes. In 15° vō cā videē indicari: eo qz tūc sol recedit a libya cū sit circa egnocriale versus nos vt ad tropicū pueniēs cancri: vñ austri tunc reddunt eis frigidī: s; fortassis nō relatione ad nos facta ventoz: s; ad eos q illi ventī: z qz bo: reales venti sunt nobis pping eo q septētrionez vñ incipiunt habitamus vt dictū est sepe: nobis frigidiores erūt inhabitantibus etiam si ad eos pertingant.

Boreas
lesvū no
bis proxi
mis.

Problema.

XLIX.

Antiqua.

Propter quid austri sicci z inaquosi febriles? Aut qz humiditatē calidam extraneam efficiunt corporibus. sunt enīz humidī z calidī naturaliter: hoc autez est febrile. Febris enī est superabundantia horum ambozū: quando quidem igitur a sole absqz aqua flant hoc ordine: quando autem simulaqua ifrigidat. Propter qd annuales boree hoc tempore semper z tot flant: z propter quid finiente die cessant: z nocte nō flant? Aut hoc quidez quia nix liquefacta cessat a sole apud sero z noctem omnino: aut flant quando sol vincere z soluere incipiet gelu: quod est apud boream: incipiente quidem precursores vtiqz dissolute annuales.

Novā.

Cur austri sicci z aque omnino experies febres contrabant? An quoniam humorem calidum alienum in corporibus creāt. quippe qui natura humidī z calidī sint. que quidem qualitates febrifice sunt. Febris enim earum consistit exuperantia. Quorū enīz igit per solis ardorez omni viduati humore spirant: habitu plane huiusmodi sūt. at cū vna veniunt cū aq refrigerari nimirū aque ipsi⁹ beneficio pñt. Cur flatus āniuersarij eodē tēpore atqz modo afflare semper soleāt: z cur desinēte die desinūt noctuqz nō spirant? An id quidem ipsum quoniam nix liquefieri cessat a sole cū vesperscit: totaqz noctem manet indomita. omnino autem spirandi tempus tunc est: cū sol vincere atqz resolvere glackem ad aquilonem positam cepit: cū igit incipit preuij appellati spirant: cū iam amplius resolutum est anniuersarij.

Reuertit⁹ ad ampli⁹ declarādū qdā ptracta i 2°. subdēdo et aliā qōnē. d. qre vt multū boree sunt annuales flātes tempore determinato anni vt estate

vt dictū est 2°. vnde etiaz tot fiunt boree. Iridē qre ipsi circa finē diei cessant flare neqz ēt flāt vt multū de nocte. Deinde Aut qz. Soluit. d. cāz eē: qz vt ptractū fuit ibi: vent⁹ causat ex liqfactiōe niuis z glaciei circa loca septētrionalia: s; liqfactio talīū p solē cessat circa sero z in nocte eo qz solis aut erit mox vñ iā extat ab hemispio nro recessus: ad quē pseqt friditas in aere: niuisqz z glaciei recōgelatio: aere at ifrigidato z bis recōgelatis nō flāt boree: eo qz vñ flāt cū caliditas solaris incipit vincere z dissolvere frida pgelata: z iō cū niues z glacies dissoluant circa vñones oī āno magis ipsis qdē dissolutis exilitū prius sic qdā nūty pcurrētes annuntiātes boreales flatus ānuos fieri circa vñones estiuas. Notādū idē ēt tāgi metheo. 2.º. ita z Jstie q sūt qdā vñi boreales flāt post vñones estiuas. s. post canis ortū. nō. n. flāt cū sol fuerit maxie de ppe: neqz qñ de lōge: z flāt dieb⁹: noctib⁹ aut cessant. cui⁹ qdē cā: qz sol de ppe exiis puenit mās exiccādo aūqz accidat exhalatio: s; qñ modicū ascēderit: mediocri tūc exhalatio fit z caliditas vt aq pgelate liqscāt: ita vt terra exiccata a p⁹ caliditate sic illa q solis qñ turgescit z exhalationē emit. sed nocte deficiunt b⁹ ventū: qñ aque pgelate cessant ob frigiditatem noctium liquefacte.

Problema.

L.

Antiqua.

Propter qd zephyrus lenissim⁹ vētoz z fridus z duob⁹ t⁹ pib⁹ flāt: maxie aut vere z autūno z vespē diei z in terrā maxie? Aut fridus qdē: qz flāt a mari z cāpis diffusis: min⁹ aut fridus ē borea: pp id q ab aq z euērata z nō niue flāt: fridus autē qz post byemē sole vincēte flāt: z autūno: qz non adhuc vicit sol. nō. n. sicut in terra sustinet mās h errat: pp id q ab hūido trāsit. Et lenis pp idē: nō. n. a mōtib⁹ flāt: neqz violētia liqto: s; facile: sicut p littora fluēs q qdē sunt xsus boreā z austrū mōrana. Versus bespiā at neqz mōs neqz terra est: s; mare atblanticū: qre in terra fertur. Et apud sero aut diei flāt: ppter locū: tunc. n. sol appropinquat loco: z nocte cessat: ppter id q deficit motus solis.

Novā.

Cur fauoni⁹ ventozum oīum lenissimus z frigidissim⁹ est. duobusqz temporib⁹ maxime spirat he ac autūno. cūqz vesperscit potissimūqz terras attingit? An lenis qz ex mari cāpisqz planissimus spirat. fridus tamen min⁹ qz aqlo est: qm aqua inflata non niue spirat: ceteris tamen frigidior ē: qz vel post byemē sole adeo nup reuigēte vel autūno cum sol amplius nō vigeret spirare incipit. Aicīn⁹ hic maxie terre afflat. qz e directo nulla qz aduersante vi ex mari ad terras transit. band. n. vt per terram materia obfistente arceat: sed libere quoquo xsus vagat qñ bu: morē prepat z eqbili quoqz discursu bac eadē de causa pfluit. Non. n. ex montib⁹ neqz niue p vim tabescente sed tanquaz per fauces expedit. pfunditur: pars quippe ad aquilones: aut ad ault⁹ vergēs mōtuosa est occasuz xsus nullus

Cap. 2.

Repetit adhuc fmonē fere 31^m pponitqz plura. d. q̄
re cephyr⁹ ē mitiffim⁹ vētoz: z ē fridus. cū b̄
ē q̄re vplm flat duob⁹ tēporib⁹ vlib⁹ vt vere z autūno:
ac tpe p̄ticulari: vt hora diei circa vespas cū sol iā ppe oc
calum tetēderit: z flatus filr ei⁹ ē ppe iuxta terrā. Et iō p
bibet canes ab inuētiōe aialū i venatiōe: vt dcm ē z¹. sic
igit⁹. 5. vel. 6. tetigit. ¶ Dubitat⁹: qz dicit cephyrū eē lenissi
mū siue delectabilissimū z fridus: cū scribat metheo. 2°.
Estuosus qdē auster cephyrus z eurus. ¶ Dicedū q̄ me
dius ē cephyrus vētoz: z cū mediū cōparatū ad extrema
altēz videat⁹: relatiōe qdē subfolani z maxie austru cali
doz suavis ē z fridus: resp̄cū vō boree fridioris: lenis ad
huc z calidus vel estuosus. ¶ Deinde Aut qz. ¶ Soluit. z
p̄ venat⁹ cāz q̄re sit fridus: z cur flat vere z autūno maxie
di. iō eē fridū: qz flat⁹ ei⁹ vēit ex mari ad nos: eleuādo qd
est būidū subtile ifrigidādo: maxie cū plaga occidētis sit
frida: z diffundat hō būidū p spatiosa capōz: quo fridus
reddi⁹. vt pz. 67. Et lz hic vē⁹ sit fridus cōparatiōe alio
rū ventoꝝ oriētalīs z meridionalis: ē tñ friditatis pauce
vel calis resp̄cū boree: qz cephyri euētiō accidit ex disso
lutiōe aq̄ in vapores subriles: nō at ex liq̄factiōe z dissolo
ne niuis z glaciē: sic boreas vt dcm ē pcedēti cap. Cā vō
q̄re fridus ē cōparatiōe vētoꝝ oriētal⁹ z meridional⁹: ac ēt ad
nos: qz flat mox post hyemē qd ē in v̄e: in q̄ sol ē adhuc in
vincēdo friditātē z būiditatē q̄ est i aere: nō tñ adhuc est
vicia z dñata: z filr flat i autūno in q̄ sol nō ampl⁹ p̄t vin
tere friditātē aeris: nō. n. iuenit mās q̄ ipz sustēter: sic ait. su
stētāt a terra solidiori eltoz: s̄z ē ipsi⁹ mā errās bicide: se
dñter mouēdo: eo q̄ sit trāsīt⁹ ipsi⁹ d būiditate z gelata q̄
fuit hyeme pcedēte ad mās subtile bñ mobilē. ¶ Deide
Et leuis. ¶ Assignat cāz q̄re sit mitis. d. q̄ pp hāc eādē cāz
ē mitis: z pp b̄ nō flat ex mōtib⁹ alti z ex locis eliq̄t violē
tia solis: s̄z ex littorib⁹ spatiosis capestrib⁹: z iō filr ei⁹ est
facilis z suavis. qd declarat: qz ptes q̄ sūt v̄sus septētrionem
q̄s boreas euētat: z q̄ v̄sus meridiē: q̄s auster: sūt mōtuo
se altissime: vt mōtes oñdunt caspy: z caucasus. in locis. n.
mōtuosis z cū hoc fridis vt septētrionalib⁹ exhalatio su
mota magis coangustat⁹: q̄re impulsus ei⁹ violētior sed ver
sus hesperiā siue Italiā resp̄cū loci macedoniē vñ Aristo.
ozidus: v̄sus nos patauos: neqz mons est de quo curādū
neqz terra: s̄z mare solū atblātis siue Perculis: i cui⁹ sine
vt hispanie gades cōstruxit. fuit. n. atlantica mūdo fere
toti dñata thyri. p̄ q̄ demū naufragiū passa in mare deci
dit grandius: sed hesperia versus gallias a nobis multos
babet montes z q̄grandes. Quare pcludit tercio cur flat
circa terram z vespere: cesset vō nocte. d. ideo perflare cir
ca terras: qz venit ex loco maris depresso z vespere iuxta
fero iussu flat per locum occidentis ea que sunt adhuc diei.
nondū eniz casus solis accidit cum est ipsius flatus: s̄z no
cte cessat ab eius flatu: qz motus solis eleuās exhalationes
deficit cum a nostro hemispherio recesserit: qui quidez cā
exiat exsufflationis ventoꝝ vt dictum est 33°.

De hoc. l.
de aia. l. c.
64

Antiqua.

Flora.

Cur tpe hyberno flat⁹ de ortu spirare mane:
estiuo de occasu post meridiem cōsueuit? An
p̄p̄ea q̄ flat⁹ q̄ nobis estiuo veniūt hyberno his
spirāt: q̄ oppositū terre be misperitū tenēt. Mo-
bis aut hyberno mane atq; de ortu spūs veniūt
q̄ p̄humidus noctis aer discernit: moueturq;
mane a sole: atq; is primis q̄ p̄ime solē est: qd̄
ēt añ suū exortū sol agē pōt: ex quo aure spirare
nō min⁹ añ solis exortū solēt: q̄ cū sol būores ad

Particula

se attrahat: qz an suū ortū aerat: q p bye-
mez būidus. Nos est: pstat vñ ad se posse at-
trahē cū iferi. Insuperiū ispicit: idqz postme-
ridiē ibi effice. qd tps nobis antelucanū est.
Quāobré accidit vt aer q an ortū hinc a sole at-
trahit: fauonū inferis sit: aspirerqz horis post-
meridianis: itaqz flat byemis nre ex ortū no-
bis: postmeridianis illis ē idē nobis exortū ac-
cedit. Estas. n. apd illos est cū apd nos byemis
nrmqz postmeridianū illis anlucanū ē: quo illi
auras exortūas nobis fauonios aspirare predi-
cta euenit rōne. Nihil de ortu pstatem spirare
solere: eo q sol ad aera sedis nre sicciores exorūt:
paz. n. tps abfuit: fauonij post meridiem nulli
p byemē aspirāt: q exortui eodē tpe nulli infe-
riori hemisperio flare ob eam quā mō diximus
cām possunt. Sol enim humores inde ad se at-
trahens nobis fauonios prestat.

Repetit zo^m vt manifesti⁹ reddat. d. qre venti bye-
me fz plz pstat mane circa aurozā r nō d se-
ro: fz estate pigit d: qz enētāt circa occasū r nō mane in
ortu. **Deidel** Aut qz. **Soluit**. d. r p mittit qdā neā i
cāe assignatiōe. z^o dscēdit mag ad cāe redditiōe. z^o ibi
estate. **Idē** igit p ex b cāz bū: qz illa accūtia q ptingunt
nobis in estate hec eadē spē r sūta eueniūt i byeme illis q
bitāt hemisperiū sub terra r nob dxiū: q antipodes appel-
lant⁹ r eō. **Deidel** Nob at. **Jz** declarat qd dixerat iquies
q in nra ora bitabili d mane circa aurozā flat vñ ab oriē
te. cui⁹ cā ē: q aer būectat⁹ in nocte nra pcedēte mouet r
disgregat de mane sole nob appropinquāt. qñ. n. sol oriē
reddat nob ppinqu⁹: r iō aure q st gda pcurfores r nūty
vetoꝝ oriētalū pmittunt nobis ab oriēte an solis ortū:
r an ēt q vñ oriētales veri. Lū igit id accidit: tūc sol ad
se vsus nrm hemisperiū attrahit humida: r cōmouet aerē
in byeme būidū exiūt an ortū solis apd nos: qz hec ē dis-
pō byemis: r tūc est manifestū q sic attrahit ad se būida
vaporosa exis nobis matutinalis: ita i inferiori hemispio
iuxta antipodes existit occidētales r in occasu: pp qd acci-
dit aerē r būidū dxiū i se a sole apd nos pū an ortū solis
ex ei⁹ attractiōe cāre zephyrū apd antipodes: r illic in oc-
casu pflare. **Ez** vñ circa occasū nrm: qz illd qd ē in byeme
apud nos sero circa occasum: illis est circa aurozā in oriē-
te: vt vñ oriētales. Qui qdē accidit nobis in estate iuxta
occasū: r ē tūc zephyr⁹. Sic igit diuersis tpi⁹ pstat illis
r nobis subsolan⁹ r zephyr⁹: qz subsolan⁹ nobis pstat bye-
me de mane: zephyrus aut de sero r nō puerit: apd illos
vñ eō oino. Et rōnabilr qdē accidit: vt qñ ē nob estas illis
sit byeme r eō: occasus. n. nī illis ē ort⁹ matutinalis: fm quē
nimirū ortū antipodib⁹ accidit pflare auras ex aura. i. vñ
tos nuntiales subsolano pmissos an ipz sic dxiū ē hic apd
nos illic. **Deidel** Prop⁹ qd. **Concludit**. d. r iō qz tpa st
ita opposita nob andictis accidit illas auras r vños matu-
rinales eō zephyros occidētales. **Deidel** Estate. **Jdē**
scēdit plus in cāe assignatiōe: p assignās cāz qre nō fiunt
apud nos estate oriētales venti. d. p^m: q ideo estate nō flat
fm plm vñ oriētales apd nos: qz sol adhuc oriē aere sic-
cioze a puriori pp multā victoriā quā habuit sup ipz exis-
cādo r subtiliādo: r b est qz modicū tps discessiōis ē re-
cessus solis a loco pfiny tropici estinal. **Deidel** zephy-
ri. **Assignat** cāz z^o qre nō fiūt zephyri byeme. d. q zephy-

ri nō flat apd nos circa occasū byeme: qz neqz oriētales
vñi fiūt in hemispio inferiori q anihilat zephyr⁹ apd nos:
pp cāz iā dicta ex siccitate sūptā. **Sz** in estate qz sol attra-
hit humida calitate ad se adhuc vincēte modice sufficiē-
ter in aere cā est qre zephyri flat in estate apd nos in occa-
su circa occidēte. **Deidel** qz vñ antipodes fm Ari. eē
qd Ptolomeus r Alfragan⁹ cū alijs describētes oēs babi-
tatiōē fore in qra terre vsus occidēs pēta a circulo ori-
fontis r eqtoꝝis nō vident sentire: qb⁹ alludit Ari. ipse de
mūdo in q cūctē qz tāgit bitatiōes in pdicta pinent 4^a.
Etia terra eleuata ē in pte septētridiōis: vt dxiū ē sepe: in op-
posito igit ē depssa r ags detēta. psalmista. Quidasti terrā
dñe sup aqs. i. aq aut nō habitam⁹ q ifra terrā erit. Triē
viderent iaz debere picipitari. **Dom** antipodes eē bū-
tes pedes adiūicē dxiōs: qd inuit ēt in fine scōi celi. hoc ēt
eclipses onidit: qz vna eclipsis: r maxie lune erit qbusdā
in p^m pte noctis: alijs at in 6° vñ alr. Adhuc aliq bitāt apd
nos r ppe polū arcticū valde: alij fz Ari. r ples iux antar-
cticū. Qui aut ita erūt pedes pedib⁹ occurrēt directe fere
oppositi. **Adhuc** cū fra b sup⁹ vsus nos sit ags discor-
perta: qre nō in opposito iferi⁹ vt aq magis circūstet lare-
ralr vndiqz terre: ita vt pmaneat vtraqz ei⁹ ps n recta illo
ab ags mō: qd ēt scit Ptolome⁹ itroductorio sibi ad arē
sphericā cōpato: ita st qdā bitātes circa oppōnē pedū:
st q ibitāt sup oppōnēs extrēitāt diametri nraz bitatio-
nū i pte meridiana vñ medietate sphere altera: r pp illd
noianē bitātes fm opp^m pedū. **Dom** tūc igit ad p^m q
tales descripserūt bitatiōes notas r bitabiles pfecte sic
exprimi Alfraganus. he aut apud nos sūt in ptracta qra.
Ad aliū dom q fm q terra est eleuata r sūr aq immo-
magis: vñ nō oz dare antipodes p oē sic ēt sup⁹ nō sūt ba-
bitatiōes oisfariā. **Ad aliū dom** q pōt exponi fundā-
sti terrā rē. sic loc⁹ circa mare dī fūdari sup ipz. Aut mell⁹
qz loq⁹ fm opi. antiqz: vt Zbaletis milesy r bō: ponētū
aqua p^m p^m cūctoꝝ. apparēs meta. p. r terrā factā exagi-
tatiōe ipz⁹ p vños p modū spume: vt ēt ait Raf i eō me-
dicine itroductorio: fz de talib⁹ sic fabulose fere dicētib⁹.
nō est dignum cū studio intendere: vt patet 3° metaphy.
Ad aliū dicēdū q nō ruent sicut videt rudiorib⁹: qz
iaz si sint graues ascēderēt. oē. n. qd mouet a cētro ad cir-
cūferentiā ascendit: sic aut sursum mouet qd est impossi-
bile. graue. n. relictū sue nāe semper expetit centrum.

Problema.

LIII.

Antiqua.

Ropter qd zephyr⁹ seren⁹ r oleciabi-
lissim⁹ vñ eē vetoꝝ. Aut qz in medio
termino ē fridoꝝ r calidoꝝ vetoꝝ.
Aicinas aut vñisqz potētia eoz cōi-
cat: pp qd bene rēpar⁹ ē: subsolan⁹ at min⁹ cōi-
cat exis i medio qd ē eoz. Subsolan⁹ qdēz. n.
flās mouet vños q sūt vsus austz. buc. n. rāf-
mutatio illi⁹ ē: mouēs at nō misceē ipz: zephy-
rus at r mouet ab austris: r flās mouet borea-
lia. Finit at hic piodus vetoꝝ: pp qd hoz qdēz
vñmū: hoz aut pncipiū bñs in ser: in ste dele-
ctabilis est r videtur esse.

Cur fauoni⁹ illustris seren⁹ atqz gratissimus
vetoꝝ omniū est. An quia mediū calidoꝝ r
fridoꝝ flatuū tener. vicinūqz illis oriens par-
ticeps qualitātū generis vñisqz euadit: tem-
peratusqz proinde accedit. Subsolanus quīs

inter eosdem positus sit. minus tamen eodem se exhibet: hic enim monet quidem cum spirat flat⁹ qui austrum versus spectat: eo namque transire solit⁹ est: sed misceri bis nescit. Ad hoc fauonius et mo- uetur ab austris: et spirans ipse agitat aquilones. Ituc. n. ultimus spirandi circuitus ducit: unde cum idem in se alterorum finem: alterorum initium continet: iure gratissimus et est et esse videtur.

Repetit adducit 31^m et 51^m ut amplius exponat. **Deinde** Aut qz. **Soluit.** d. p. cam esse: qz cephy- rus est in quodam p. finio medio iter ventos frigidus et calidos ut septentrionali et meridionali. efficit. n. v. tute ac- tum et vicin⁹ et coicans vrisqz: pp qd cu ex p. fractioe frigi- doz et calidoz teperametu resultet: erit hic vetus sufficie- ter teperatus. **Deinde** Subsolanus. p. p. uenit dubi- tationi et qz crederet aliqz q. subolan⁹ cet delectabilissi- mus: qz i medio extremoz vt cephyr⁹. qre subdit. d. qz lz subolan⁹ sit inter medius australi et septentrionali rone sit⁹ et exufflatiois pncipy: no tn v. tute et p. cessu demu: et id min⁹ coicat cu p. dictis et maxie boreas: qd appet. na subso- lan⁹ cu flat seqns sole mouet vt ipse vsus austru p. citado illos vetos: hic. n. tr. smutari bz ad illu locuz cu seqt sole. is at vsus austru mouet vsqz ad meridiu p. tinue: qz p. ta- ctos vetos p. citet: no tn comiscei cu eis: eo qz no tatu deli- nat a loco suo: et no p. citat borea ita: qre subolan⁹ cu p. ci- ter vetos disteperatos calos et huiusmodi no poterit inde te- pari et delectabilis reddi: accedit. n. ad sole. cephyr⁹ at rece- dit magis: ipse. n. mouet a vetis australib⁹ occideri appro- pinquado: moru solis imitatio qe ca vetoz: cuqz fiat mo- uere bz boreales vetos: apd huc. n. vetoz mor⁹ icipietes a borea terminant et p. p. in oriens estiuale. p. p. qd me- rito p. cludit cu cephyrus sit finis siue termin⁹ meridiona- liu resp. cu: coicat. n. ab illis: et p. m. motiuu exufflationis borealis: ens igit taqz mediu in quo suscipiunt p. rietates: delectabilis et serenus p. uincit vt et sensus ostendit.

Problema.

LIII.

Antiqua.

Propter quid alijs alij ventoz pluuia- les vt in attica qd et insulis qe belle- sporias vel belle spoto boreas: aut et in cirene circa lesbu auster? Aut vbi

vtiqz collectio nubiu buc aqua. buc. n. defitas colligit vbi vtiqz ante residet homo: ppter qd et in montibus magis pluit qz vbi multitudo subiacere pot: apprehensis aut densat: opz aut hoc fieri. In serenitatib⁹ magis: pluit i belle spoto: qui igit desuper est boreas: multas copellit nubes: apud attica at et insulas belle sporias sic materia habens: etenim circumstat multa ex bo- rea: circa lesbon autem eurus et auster ex pela- go ferentes multas nubes projicit regioni: eo- dem modo et in alijs. Noua.

Cur venti alij locis alijs imbrem efferant. ver- bi ca belle sporias terre attice insulisqz vicinis: aquilo belle spoto atqz cirene: auster lesbo? An vbi frequentia nubium inibi imbrem obu- nire necesse est: ibi autem frequentia cogit. vbi aui- dere nubes arceriqz est: itaqz montibus magis

qz planis pluit. ergo apd belle spontu aqlo mul- tas desuper nubes copellit: qd idem ad attica: insulasqz vicinas belle sporias quasi itaqz p. citas- nactus materia efficit: qppe cu copia larga co- gesta ab aquiloe sit. lesbo eurus atqz auster nu- bes affatim ex alto adducunt: atqz in hunc mo- dum vel de ceteris cogitare par est.

Repetit 5^m ut ampli⁹ declaref. d. Quare aliq vetoz iducit pluuiam i qbsda locis et no i alijs et ep: qd declarat. d. qz i regioe atbenie. et sit i isul belle spotic si- ue i belle spoto vbi belles fuit submersa: qe pot siue ma- mai⁹ vt nigz vet⁹ q magis p. citat pluuias p. oe ipsaz e bo- reas: sic auster pluuiosus e circa lesbu. **Deinde** Aut qz. **Soluit** et p. ondit q sit ca pluuiie et collectiois nubiu. d. p. qz vbi colligunt nubes vt ad multu ad eu puenit pluuiia: nu- bes at maxie colligunt in quo residet et cohabit bz. p. lz ipsi habitatioes sut circa ifinuatioes alijs et appodatio- nes motiu vt mariu et p. siliu: ad q peruenies vetus nubes adducit et p. gregat. Et id vet⁹ et nubiu p. geries mag desluit et puenit ad motes: i qz app. b. di pnt et p. tineri: qz ad locu in quo pot eoz multitudo subiacere et diffundi diffemina- ri p. totu. Cu at fuerit nubes coprehese a motib⁹ oz pluuias fieri: et magis id accidit i serenitatib⁹ et tragilitatib⁹ aeris: cu vapores no adeo dispgant sicut in tepelantib⁹ vel se- renitatib⁹ entib⁹ supius circa cacumina motiu: vapores de- orsus impulsi et i nubes p. gesti mag pluuiam iducunt: ista vi ee ca sup⁹ 5° tacta ex nubis refractioe: min⁹ tn qz sup⁹ expo- sita. **Deinde** In belle spoto. **Qndit** quo veti pluuias reddant fm diuersitate locoz vti flat. d. qz circa locu vbi e belle spoticu ma⁹ qd e penes septentrione: boreas qz trahit ide origine p. gregat et copellit multas nubes in illis locis: q in pluuiam decidut postea. Sz circa regione atbenie. et isu- las belle spoticas iuenit sibi apta maz qna euetat: i illis. n. locis multa circulant borealia. est. n. aer frigidus siccus cu terra seren⁹ sufficiter niuii et glaciez liqto. Sz circa insula vna maioz dicta lesbu: vt ps de mudo auster et eu- rus in ipaz deferut et cōgregat multas nubes et p. pns plu- uias inducunt: et sit in alijs regionibus p. portionabilr ve- ti efficiunt pluuiosi et no pluuiosi vt declaratu est 5°.

Problema.

LV.

Antiqua.

Propter quid di nūqz a terra occasus: sed a mari byeme: estate aut a terra ni- gra? Aut qz byeme mare calidius: qre si quid p. stituitur palā: qm a principio forti p. stitit. Dissolutum. n. est vtiqz: qz calidus est locus. Estate aut mare qd fridus: et mari- ni venti: terra aut calida. Quare siquid a terra fertur per maius principium constituit: dissolu- tum est nam infirmum erat. Noua.

Cur dici solet. Manib⁹ bybern vetos dat ter- ra secundos. Tunc mare fert senos: calidi sub- mētib⁹ ani. Terra dabit senos: poti feret vnda secundos. An qm mare per byemem calidius est. Itaqz siquid in eo consistit: initio constitisse validiori certu est. Itaz si in alidū cet: facile ma- ris tepore absumeret. At p. estate mare frigidu est spūs qz maritimi omnes frigent. Terra eco- tra tunc calida est: qre si qd ex terra tunc fertur:

Particula

primordio id pstitit ampliori. Nam si erigunt
ibecilliqz eēt: facile solueret z euanesceret.

Quare puerbiat dī nunq̄ occasus solis z occultatio
in hyeme ptingit a terra: sed a mari: resultant
enim vapores ab aquis qui sunt cā q̄re sol occidit z des-
nit videri: sed in estate accidit eē: qm̄ occasus z occultatio
solis ptingit a terra nigra z cōpacta: qd̄ dcm̄ sit ad dīā ter-
re paludose aq̄rice: vel ēt ipsius aque z nubis que magis
apparēt albe. **Deidel Aut qz.** **Soluit.** p ad p^m pte q̄si-
ti. d. p cāz eē qz i hyeme mare ē calī q̄ terra z q̄ sit i esta-
te vt dcm̄ est. z. z. id pp calidū frigore pfortatū: z ideo si
aliquid pstituit z eleuat vaporosum p ipm̄ manifestus erit
id nūc pstitutū esse a pⁿ potētī. Qd̄ pbat. qz si nō eēt ve-
hemēter pstitutū iam eēt illud dissolutū cū locus maris
fuerit calidus dissolutius qd̄ fulcī virtute z d^o p^o. **De-
idel.** Estate. **Assignat** cām scōe p^{is}. d. q̄ estate mare fri-
gidum est propter resolutionem subtilis calidi z per p^{is}
venti qui a mari eleuant: sed terra calida est qz vebemen-
tius recipit z ipm̄ ei caliditas solis ppter cōpactionē
sui corporis: q̄re si aliquid ab ipsa eleuet vaporosum consi-
stīt a pⁿ fortiori. Quod pbat. nisl. n. ita foret iam esset fa-
cta dissolutio illi: p̄sistētī: tūc enī erat debilis cum p̄tin-
gebat eā dissolui: sed id nō fit: igit̄ eius p^m vebemēs: sed
quod tale est diu pōt durare z esse cā occultationis z occa-
sus: id probabiliter apparet ex z. z.

Problema. LVI. Antiqua.

Rofter qd̄ in archadia alta existentī:
venti nihilominus frigidī eis q̄ sūt ab
alijs: qm̄ aut tranquillitas fuerit: z nu-
bes frigida est sicut in planis palude-
tribus. **Aut** qz archadia filis sit paludosis. nō. n.
bz exitus ags in mare: ppter qd̄ z abyssi multi
inde sunt. Qm̄ qdem igit̄ fuerit vētus euētat va-
porem frigidum qui est ex terra. Ipsi enī ven-
tī non frigidī quia a mari veniunt. In tranquil-
litatibus autem ventorum ascendens vapor a
manente aqua facit frigus.

Cur apud archadiam qui locus excelsus est:
status nibilo frigidiores q̄ ceteris locis senti-
tur. z cum status silet celumqz nubilum est. fri-
gor perinde atqz in planis palustribus oriatur.
An q archadia non dissimilis palustribus est.
Aquar enī confluentū nullos in mare exitus
habet. Quapropter fauces hiatusqz precipites
ea in terra numero ampliori sunt. Cum igitur
ventus spirat vaporem ortum ex terra frigidū
auertit: z reijcit. Status autē ipsi frigidī propte-
rea esse nequeunt: quia ex mari deueniunt. Spi-
ritu tamen fiescente vapor de aqua stagnante
libere ascendit atqz refrigerat.

Quare in archadia siue creta cū sit regio alta mōtuo-
sa vt dī ēt metheo. p. vēti nihil min^o fridi sunt
q̄ in alijs regionib^o de p̄sistis p̄caus: videt̄. n. aliquid q̄ vē-
ti pp ei^o altitudinē deberēt eē calī: tū pp appropinq̄re po-
tētīe solis: tū ēt meli^o pp seq̄strationē vaporis humidī fri-
di aquosi a spū vētosō: in archadia. n. ptingit q̄ qm̄ fuerit
tranq̄litas z ges aeris nubes i ea p̄gregate sūt fride sicut
in locis p̄caus paludestrib^o in qb^o eleuant vapores cōti-

nue aquosi frigidi. **Deidel.** Aut qz. **Soluit.** d. cām eē
qz archadia filis est locus in qb^o sūt aque paludose retēte.
pp. n. terreitratē ei^o mōtuoasqz altā: nō pnt ipsi aq̄ p̄flu-
xū in mare hīe: pp qd̄ retinent p̄cluse iter mōtes: vnde z
abyssi vel vaste pfunditates aq̄z multi fiūt in ea: pp qd̄
ē ptingit fauces fieri z voragines sub terra abforbentes
ags vt dcm̄ est 5° z. z. fiūt ēt in ipsa obinde terremor^o ter-
rēdi. his at sic se hūtib^o: tūc itaqz cū fuerit vē^o eleuat suo
flatu vaporē frigidū ab aqua p̄tēta in p̄cauitatib^o terre il-
lius: qui cū sit frigidus occurrētia ifrigidat. nō. n. friditas
vētos^o ei^o accidit eo q̄ vēti pueniant a mari frigidō: imo
potius vapor ascendēs ab aqua quiescēt in locis p̄caus
inter montes tēpoze tranquillitatis z suavis motus ven-
torum inducit frigiditatem in aerem circumstantem.

Problema. LVII. Antiqua.

Rofter quid si ab auroa flare inci-
pit durat magis. **Aut** quia incipiente
sole vebementior motus: propter qd̄
distendit talis existens. Signū autē
quoniā vebemēs cōstitutio.

Cur si ventus mane iceperit: durare ampli-
possit. **An** quoniāz sole oriente impetus sit ve-
hemētissimus idcirco protrahi longius potest.
Iudicium q̄ cōstitutio facta p̄ualida est.

Quare si status ventus icipiat circa aurozā de mane
diutius pmanet q̄ si incipiat alia flare hora:
puta sero z maxie boreas: vnde dcm̄ est 9° z. z. nocturnū
boreā nō p̄transire tertiā diē. **Deidel.** Aut qz. **Soluit.**
di. cām esse: qz cū sol de mane circa ortū incipit agere in
aerē calefaciendo mouendo z attrahendo vapores ad se:
opatio tūc z motus ipsius est vebementior q̄ in alijs ho-
ris: cū eius sit in oriente potentia: z inueniat valde mām
sibi paratā: z ideo ventus inceptus ex motu z opatiōe sic
vebementi distēdit diu cui^o signū nobis oñdit: qz circa
solis ortū p̄tigit fieri vebemētē z vētas p̄sistentia nubū.

Problema. LVIII. Antiqua.

Rofter qd̄ die qdē fortis boreas: no-
cte aut cadit. **Aut** qz sita p̄gelata plu-
uia: qm̄ exhalat pp solē: cadit at nocte
qz nō eadē gnō: s̄ ecōtrario facit. nō.

Cur aqlo iter diu spirat igenu^o noctu desistit.
An q ibre gignit p̄gelato cū sol calore respirā-
dū ē: s̄ sternit noctu qz sol abest q̄ gignēt cā ē.

Quare boree flar^o sit validus z impetuosus die: z no-
cte adueniētē cadit z debilitatur motus eius.
Deidel. Aut qz. **Soluit.** d. cām eē: qz boreas causat ex
pluuiā cōgelata in nives vel glacies vt p̄actū est: qm̄ eliq̄-
tur z exhalata caliditate solari: s̄ in nocte cadit z gescit:
eo q̄ illa z eadē gñatio z dissolutio humiditātū p̄gelatā
nō pmanet eliquata sicut prius erat: sed p̄gelat itez: sed
aufter supple agit cōrio. flat. n. in nocte magis q̄ i die: pp
hoc q̄ vapores cū essent in die calidi i s̄lāmāti nō poterat:
in eis spūs ventosus reservari sicut in nocte: tunc enim re-
frigerabant vtcūqz mediocresqz reddebant.

Problema. LIX. Antiqua.

Rofter qd̄ tale araneaz multe qm̄ se-
rūt vēti signū ē. **Atz** qz opat aranea
in serenitatibus: ferunt aut pp id qd̄

Cur esta-
tema^o fri-
gidum sit
terra vō
calida.

frigiditas
ventorū
pueniat.

Infrigidatus aer contrahitur ad terrā. Infrigidari autē principium tēpestatis est: signū motus telarū aranealium. Aut qz post aquas et tēpestates fit telarū aranealium collectus motus in serenitatibus operatur: qz videt in hyeme difficulter frigidū hoc: et delatū a vētis multū: post aq̄s autē cōsuevit ventus fieri vt frequenter. **Nota.**

Cur flatus futuri indicium datur: cuius per aerem multe feruntur arachnee. **A**trius q̄ arachnea suo fungitur opere cū celum serenū est: feruntur autē fila: quoniam refrigeratus aer in terram corruit. Refrigeratio hō hyemis primordium est: itaqz indicium sit illa arachnearū perlatio. **A**n q̄ post imbres atqz hyemes arachnee vniuersum feruntur. opus enī suū arachneus tunc exequitur cum celum serenum est et occupat se impatiens frigoris cum hyemis virget. tractusqz a flatu nimis eruit filū. Post imbrē autē flatus magna parte oriri solitum est.

Quare quādo tele aranee delate fuerint in aerem signum est ventū futuri vt dicunt aeromantici. **D**einde **U**ru. **S**oluit pbabilr. d. p. vt dicebant aeromantici qui per ea que in aere respiciūt fieri: indicant qd futurū sit in tēporibz: qm̄ aranea pstruit telas suā in tēpore sereno quieto: et qz in tali p̄sistentia aeris vt tactum est 24. magis ptingit aerē infrigidari q̄ insup nebulosa spiribus plena: iō aere ifrigidato superius et graui facto cōcurrit deorsus: et cū calefit postea inferius caliditate solis reddi leuī: et tēdens sursum mouet et secū ducit h̄ telas araneas: ppter qd feruntur per aerē errando: sicut tēpore caloris in aquis est videre ex fundo aliquid eleuari sursum: sed aerē ifrigidari et infrigidatū descendere: cum hīc motus p̄tinuat p̄n tēpestatis et cōmotionis valde in aere existit: cuius qdem signū vt recte quesitū est motus tele aranee: ppter leuitatē nanqz suā p̄s dispersunt per aerē q̄ tēpestas vaporalis et flatus ventorū validi occurrant. **D**einde **A**ut quia. **A**ssignat cām sufficiētiorē. 2. d. aliam causam fore: qz post casum et cessationē pluuiarū et tēpestatū fit coadunatus motus telarū araneaz se per aerē dispergendo: et id qz aranea opatur telas tēpore sereno et quieto: tpe. n. pluuiarū et tēpestatum corrumperēt: neqz et possent psequi finē intentū: puta eis capere aialuncula: cū tūc maxime illa cessent moueri: vñ hyeme nō pstruit telas pp̄ grandes ipsius friditatē: et qz deferent inordinate a ventis validis: tūc non posset eas pstruere: sed potius in tēporibz opatur illas medys p̄temperatis: vt in veris p̄n et autūni fine: et qz post pluuiā et tēpestatē tpe sereno viplurimū p̄suevit ventus fieri pp̄ exhalationem vaporū: et hoc vt dictum est tēpore: aranee opantur: quare telis inuentis a vento supueniente modico: fit ipsas per aerem deferri: et qz sunt delate a puo vento: signat p̄nt ventum maiorem. **N**otandū q̄ aer aeromantici dicūt q̄ qm̄ aranee fuerint telis vehementer inuolute significari q̄ hyemis erit difficilis gelida valde: aut tēpestas et turbatio aeris p̄maxima: cū autē eōrio circūuolute denotat eōrio.

Problema. vltimū. **Antiq̄.** **R**opter quid boree magis hyeme in frigidis locis supernebulosi: exterius hō sereni. Aut simul frigidi sunt et

magis prope: aut magis frigidi quare accedunt cōgelantes prius q̄ impellant nubes. Quādo autem congelantur manent propter grauitatē. **E**xterius autē magnitudine operantur magis q̄ frigido. **Nota.**

Cur locis frigidis aquilo per hyemem vehemens spirat: et vt p̄rime nubilus: sic transuorsum liquidus fertur atqz illustris. **A**n ratione qua frigidus eadem etiam vehemens sit. **N**ō tamen e p̄p̄inquo frigidior est occupat priusqz nubes gelu indurat q̄ repellat: q̄ idurate pondere suo obfistunt et manent. **T**ransuorsum autē vehementia sua potius q̄ frigore agit.

ExPLICIT VIGESIMA SEPTIMA PARTICULA.

Quare boreales vēti in locis mltē friditatis tpe hyemali existūt supnebulosi et turbidi: sicut in locis q̄ sit circa poliū arcticū: vbi polus sup̄ significat eleuat: s̄z ex hyemē et h̄ loca sūt sereni et depurati absqz nubibz entes. **D**einde **A**ut qz. **S**oluit. d. cāz eē p̄: qz cū h̄ vēti sint friditi et validi: qm̄ fuerit p̄ping: erūt amplī fridi: eo q̄ vaporosi amplī et aq̄tici: neqz adhuc recesserūt a polo in quo est frigiditas maxima: et ita opant friditate: cū ad nos supueniunt p̄s ogelāt q̄ nubes eoz flatu ipellāt valido: cū autē fuerit fride gescūt pp̄ grauitatē quā ex friditate acq̄suerūt. **D**einde **E**xterius. **A**ssignat cām 2. p̄tis di. sed cū euētāt ex hyemē: et remoti aliquātulū a locis p̄dictis: magis operant sui validitudine q̄ friditate: ppter qd efficiunt sicci et nubibus depauperati ob vehemēs et longe flare: sicut accidit in 5. et 6. climate vt visum est 5.

Incipit vigesima septima particula circa timorem et fortitudinem.

Problema.

I.

Antiqua.

Ropter quid timentes tremunt. Aut propter infrigidationem. deficit enim calidum et contrahitur: propter quod et ventres soluntur omnes. **Nota.**

Cur tremunt qui metunt. **A**n propter refrigerationē. deficit enim calor atqz p̄trahit: ex qua alius quoqz plerisqz ob timorē effundi solitū ē.

Determinatis qbusdā p̄blematis circa nātia cōia cōposita et simplicia: nūc reuertit ad q̄rēdū circa ea q̄ sūt circa hoies: et p̄s q̄tum ad aiaz magis. 2. q̄tū ad corp̄ amplī. 2. ibi in p̄n 31. p̄ in q̄tuor vt appet in rubricis. **D**eterminat igit p̄blemata circa habitū morālē: q̄ ē fortitudo vel audacia et ei opp̄: puta timor et fortitudo. fortitudo. n. vñs ē. illa vō vitiū. et bi. 3. **P**roponit igit p̄. d. q̄re timētes mēbra sua nō p̄nt regere et getare: s̄z passionē icurrūt q̄ dī tremor: in quo est motus nō nālis causatus ex nā mēbroz conanti subleuare: et ex praua dispōne illius supprimere: sit. n. sicut qdā bellū inter duo hec. vt 5. de acci. et de typo. **N**otādū huius sermonis grā qd sit virtus morālis: cū bis q̄d ipsius demū: et q̄ virtus accipit multipl̄. nam vno mō qdem pro qualitate elementari fm̄ **A**uic. et pro potētia aīe: ac etiam pro vltimo posse alicuius: vt dicit p̄ celi: q̄ virtus est vltimū potētē vel excellētē. **S**imiliter etiaz quarto p̄ morālē: q̄ est bābī electius imediocritate p̄sistens quo ad nos: q̄

Cap. 9.

Sic q̄m p̄lex.

T. c. 52. 2. 116.

Particula

Cap. 8.

Utr^o qd.

habentem perficitur eius opus bonum redditur: ut sapiens ratione extimabit. et ibi. z. Rhetoricoz vō pmo. virtus est quedam potentia ut videtur acquisitiua bonoz et seruatiua et potentia benefactiua multoz et magnoz omnium circa oia. Cuius quidē partes sunt iustitia: fortitudo: temperantia: magnificētia: magnanimitas: liberalitas: mansuetudo: prudētia: et sapiētia. Sapientiam tñ diffinitione nō resumit ut alias. qz virtus nō vī. et ibi. 6. Seneca vō de quoz virtutibus cardinalib⁹ ad quatuor tñ reducitur: prudentiam: magnanimitate: continētia et iustitiam: quaz lz ex predictis ex opposito distinguantur prudētia videtur non modicum principatiua: que virtus est rationalis preparatiua ad felicitatez ptendentium. Aristo. in lib. de bonis laudabilibus sibi attributo: et rheto. p. est virtus intellectus fm quam bene p̄siliari possunt de bonis et optimis dictis ad felicitatem: qd ostendūt ipsius comites decem eubilia: sollertia: prudētia: regatiua: militaris: politica: iconomica: dialectica: rhetorica: et p̄bia. ibidem. Est autē fortitudo de qua sermo virtus per quam actiui sunt bonaz operationum in periculis ut lex p̄cipit et legi obsequentes rhetoricoz p. Audacia vō et timor contrarium. ipse tamen id vocat motu interueniēte de partibus extrinsecis ad intrinsecā sicut audacia magis ecōtra. Uel fortitudo est virtus irascibilis nō facile obstupescibilis a timorib⁹ qui sunt circa mortē de bonis laudabilibus Ari. Deinde Aut qz. Soluit dicens: causam esse ppter infrigidationem partiu que sunt exterius calido ab eis separato: et ad inferiora intrinsecā confestim contracto: calidum: abiens a mēbris exterioribus mēbra regere deficit: propter cuius subitaz inferiora intrinsecā cōtractionē: contingit vterius ventres solui ac vinas etiaz prouocari absqz electione multotiens: et id etiam dictus 20° z^o. et tactus est 3° 5°. quibus esse motum est timoris.

¶ Problema.

II.

Antiqua.

Propter quid ergo sitiunt quidem sicut et debentes puniri: non enim oportebat eos infrigidatos. Aut nō in eodem loco infrigidatio et caliditas: sed hoc qdem in superficie: vnde deficit calidū: hoc aut interiora quare calefacit. Signū autē et solui ventres: deficcato vtiqz principali loco sitis simul videtur sic patiētib⁹ empialam febrē qui simul cū rigore sūt. Nō enim neqz idē locus neqz illic infrigidatur et calefacit. Noua.

¶ Cur meruentes nonnulli sitiunt: ut qui sunt tormenta adituri. Cum enim per timorem refrigerentur: sitire minime debeāt. An non eodem loco refrigerentur et caleant sed refrigerentur per summa corporis. vnde calor discedit caleant per intima caloris: scilicet introsum contracti efficientia. Cuius rei indicīū alui quoqz solutio facit. Sitis autem parte quadam interiorē siccata solet accidere nec aliter agi videt^r qz in his quos empiala exercet: qui simul et frigent et sitiunt. Nec enim illis pars eadem corporis inalgescit et concalescit.

¶ Quare aliqui sitim incurrunt sicut illi qui debent puniri ut debentes decapitari. Deinde Non enim. Tangit motuū questio. d. non videri id possibile:

quia sitis causatur ex caliditate et siccitate: cum sit appetitus frigidi et humidus. 2° de anima. sed huiusmodi sunt in frigidari propter fugam caloris ad partes inferiores ut visum est in precedenti: quare non accidit hec passio que sitis. quare 2°. Deinde Aut qz. Soluit di. primo quasi distinctione ad motuum: qz frigiditas et caliditas non sunt in eis fm eundem locum: sed diuersis: qz frigiditas est in superficie: caliditas vō circa interiora conculcata: quare calefacit in loco vbi est. Deinde Signum. Et statur id signo 2°. d. signum huius qz caliditas et frigiditas sint ut dictum est sitis: qz in his ventres soluiuntur: id autē nō nisi ppter istas cōtingit dispositiones cōtrarias in corpore: fm partes differentes: frigidum enim superiores partes obtinens impellit calidum interius ipso inde refugiente calidū autē sic deorsum violento motu cōcitatus ventrē cōcitatur: tñ ppter motū: tñ etiā ppter ebullitionem quā in humorib⁹ causat cholericis intestina penetratib⁹. Deinde Desiccato. Dat magis causam questio. d. vtiqz causam esse: qz cūz desiccatur et inflātur locus principalis sicut est cor cū pectoralibus os ventris etiaz cōtinentibus: sitim ex hoc simul tēpore accidit causari et merito: qz cūz sitis duplex sit. simpliciū p. ut ob cōsumptionē humiditatis subtilis corpus nutriens: et ob inflātionē pectoralium: que siquidem vtraqz ex timore causari videt^r: ppter enim pfluxum ventris aliquatiter humiditas irrotrata psumitur: ppter autē aggregationē caloris interius nimirum corpus superinflātur. Quare autē h^o sitis cū infrigidatione possit stare declaratur in quodam simili: dicitur. ita cōtingere his ut euenit patientibus febrem dictā empialam: siue supra aliaz: in qua simul et semel calor in interioribus: et frigiditas in exterioribus reperitur: qui et si frigus vehemens patiantur: vna tamē calēt et sitiant: nō fm quidez eundē locum: sicut neqz in illis qui debēt puniri cōtingit infrigidari et calefieri fm eundē locū sed alteruz: et ideo cūz diuerse in eis simul tēpore dispositiones repetantur: diuersa etiam erunt accidētia illas pcomitantia: ita qz cum sitis sit accidēs caliditatis et psumptionis interioris: poterit stare cū frigiditate exteriori: et id repetetur itidem 8°. et aliquid eius tangetur in sequenti. Dubitat^r: quia dicit empialam fore febrem: et caliditatem cum hoc ipsius interiora cōtinere: et rigorem siue frigus exteriora possidere: nō enim videtur qz frigiditas aliqua possit stare cū fe. cūz dictum sit 20° prime. qz fe. sit totius corporis excedens caliditas: qd oēs pfirmant dicētes ipsaz per totum corpus a corde diffundi. Unde morbus vniuersalis et cōis appellat^r: cuius oppositū ostendit empiala: cū frigiditas in ea sit exterius et caliditas interius ppulsa: qd et in omni videtur cōtingere fe. quia si caliditas ipsius sit per totum siue ipsa: tunc nulla fe. poterit curari: cūz omne qd educitur de potētia ad actum per illud existens actu educi oporteat. meth. 9°. et de generatione animalū secundo. sed id esse nō poterit: nisi aliqua pars supponatur actualiter sanata: itaqz fe. nō diffundetur per totum corpus. Deinde dicendum qz fe. quantum est de ratione sua habet aptitudinem ut diffundatur per totum: cum termini diffinitionū importent amplius aptitudinem qz actum. qd autem aliquid quando nō per omne diffundatur: per accidēs euenit: puta cum aliquid occurrerit impediens: ut humor frigidus valde vel etherogeneus seu calor debilis nō potens in extrema extendere: sicut in acutis contingit circa mortem vel flegmonibus in visceribus totum sanguinem et calorem ad se contrahentibus: afo. quarta. ut in prae morigeratis febribus lipparys. Notandum medicorum sapientes discordare nō solum nomine verum etiam re in acceptione empiale. Quidam enim ut Gal. in pleriqz accipit ipsam

Dubium.

Solutio.

cipit ipsam pro se. in qua sentit sit⁹ & semel caliditas & frigiditas in vna parte sensata. Sed Serapio & Auic. p ea in qua calor exterius & frigiditas interius. Arist. vo hic & Isaac febri. 5° e contra. Et ga hec dubitatio nō extat inquititōis pntis obmissa regrat Lōciliatoris dīa. 92. ¶ Ad arg^a dōz q Auic. hāc tāgit instātiā pma quarti. d. q in ter minis siue diffinitionib⁹ hāz rex attendit vna cōditio. s. vt nō sit qd pbibeat. sic diffinim⁹ aquā frigidā & humidā: qñ dispositio eius est fm nām & nō fuerit quod pbibeat. ¶ Ad id ē qd in oppositū adyaciebat opz rñdere pceden do qeductū de potētia in actum per aliqd extat actuale: distinguēdo vt cōiter dī: duplex fore calidū: qdā enim subz & sustētamētū vitē: & tale remanet saluatu⁹ in se. & in qlibet alia egritudine durāte vita. Est & aliud p qd fiunt alij actus: & maxie qui motu locali pficiunt medio iternue niēte: qd calidū dicit⁹ deperire: sed postea ex piori etiam p̄surgit. & ga id forte ampli⁹ petit qz demōstret poti⁹ for tasse vī dōm in oī egrī⁹ a q euadit circiter qñ ptē cordis vt dicat⁹ dextrā epntē vigorosiorē & nobiliozē 3° de prib⁹ aliqd fore semp sanū actu & nāle lz cōfractū sopitū & liga tū: qd denuo adiuuatū bono medici regimine aut supior z maxime lune subsidio cū sit ppria corpori. in cētiloquio reduci⁹ in actū pfectū excitatū resolutū vt antea fuerat.

¶ Problema.

III.

Antiqua.

Ropter qd in ira quidē interi⁹ coadu nato humido calidi & audaces: in timorib⁹ aut ecōtra: Aut nō in eundez locū: sed iratis circa cor. pp qd & audaces & in puocatione & sursum existēte motu spiritu pleni sunt. Timētib⁹ aut deorsuz calido & sanguine fugiētib⁹: ideoqz & solutio vētriū. Quoniā & cordis saltus nō similis: sed his qdē sicut per defectum densus & pungitiuus: alijs aut sicut collecto pluri calido: propter qd & reuincere & puocari iram & perturbari: & quecūqz talia dicūt nō male sed pprie. Ergo ppter hoc sitis: quoniā siccum spuerē & siccitas: & talia fiūt ppter supiorē motū spiritus & calidi: & sitis aut palam vt ex calefacto corpore. Quō igitur idē locus desiccet vtrūqz quo sitimus: & timenti & irato. Timor autē quia siticulosus: & qui sunt in cātibus ostēdūt: nō oīno ita sitiūt: & agonizātes vehemēter: propter qd deglutiūt sicut Parmeō cantor. Aut his qdē nō est sitis: sed siccitas fugiente sanguine. vnde & discolorati: signū autē nō bibere multū: iō & madefieri. Qui aut sunt in pugna cū labore ppter qd sitiūt & debētes puniri nō est incōueniēs: ibecillia aut quidā fortū quādo preparant & tremūt nō stupefacti sed audentes: quibus cōsueuerūt flagellare corpus ampla ferula: si autē non manibus calefacti. Videf autem q propter acuitatem & motum calidi inequalitas quedā est circa corpora perturbatū.

¶ Noua.

¶ Cur boies cū exādesunt: calore. s. introzuz collecto feruidi fidibūdiz reddunt: cū metuūt

cōtra efficiunt. An nō eūdē in locū calor se colligat: s. boi irascēti cor calore circūfūsum effert. Et quo fidibūdus rubicūdus spirabūdus efficit: cū calor sursum versus se efferat. ¶ Actue ti sanguis & calor in imū pfugit. An sit etiā vt alius fundat. Hā & cordis cōpulsio nō similis agit. s. metuēti vtpote ex caloris inopia frequas ac feriens. Irascēti ecōtra: vtpote cū calor collect⁹ sit copiosior. Quāobrē effervescente aio excitarī: perturbari: ceteraqz id genus verba nō ie pre sed accōmodate dicunt. Nunqd igit sitis ea de cā obuēniat: nā & siccū expuere: & liguā herere & reliqz bui⁹ spūs elatio facit & sanguis. Sitim quoqz excalescēte corpore nasci certum est. sed quēadmodū pars eadē corpis qua sitis lacescit resiccati vtrūqz metuēti & irascēti possit. metuz eniz sitiz posse afferre cōstat: militū argumento qui superati fugā rapuerint: nūqz. n. tā grauiter sitibūdus sese fuisse fatent. At vo qui i dicēdo cōturbant: sitire vehementer cōsueuerūt: itaqz os eluūt: & nō nihil subor bent vt parmenō histrio facit. An hoste cōturbatos nō sitis sed siccitas pulso sanguine teneat. An etiā accidit vt pallefcāt. idiciū vo q nō mltū ebibūt: s. iterdū desorbuisse tm̄ satis est. At q se i fugā verterūt laborant: itaqz sitiūt: & qb⁹ tormēta instāt eadē ipsa efficiēdi rō est. nec mirz qd id est. Sit. n. i re bellica vt nōnulli ēt viri fortes ac strenui vbi structa acie hostes sunt petituri obrenuiscāt: nō pterriti s. fidētes: q ēt sua corpora verberare lata ferula aut suis māib⁹ assolent: vt vndiqz vsum pari calore inferneant: qdā enim inequalis actumultuari⁹ mor⁹ in eoz corporib⁹ pacumē & nimitū impetū caloris oziri ferme aiaduertit.

Quare cū humidū calefactū coaceruet iterius: irati reddunt calidi & audaces: sed in timore p̄trā rīū cōtingit: efficiunt eni frigidi & pauētes: cū tm̄ humidū cōgreget iterius cū calido in eo sicut in ira: imo magis videt humidū iterius p̄tineri cū nō petat exteri⁹ vt in ipsa. ¶ Dubitat an in ira humidū coadunet interi⁹: cuz calor in ea moueat de partib⁹ exteriorib⁹ ad intrinseca. 5° de ac. & calidū nō sit absqz humido. de generatione aialium 5°. ¶ Dōm q in ira calidū & humidū ptiz emittit eē & p̄tim retinet. emittit qdē vt apparet appetitu vindicte. scōam vo partē retinet circa cor: vt id tanqz arx defendat sūma si expedierit: scit eniz natura rebellionē habere foras: qre cōseruat sibi calidū defensuū multū circa cor. & iō nunqz alijs mortuū est ex ira. 5° de acci. In timore vo calor tm̄ mittit intra propter deiectionē quā timet ab exteriorib⁹ oisariā. Sed in gaudio totaliter foras. natura eniz tota se ad extra expandit: cū non sentiat impugnatores: & plures iam mortui sunt pusillanimes ex timore ac gaudio ibidē. ¶ Ad obz magis dōz q in p̄n⁹ ire humidū cū calido magis coadunat int⁹: cū ipsa tūc q̄st ammiscet timori deinde ps ei⁹ diffundit foras. ¶ Deide Aut qz. ¶ Soluit p̄ assi gnās cās q̄sti bui⁹. 2° qrit aliō grā ipsi⁹. 2° ibi [Quā igit.]

Dubium.

Sora.

¶ problemata. A.

D

Particula

Adhuc assignat cāz pme partis. d. id esse qd lz vtrobiqz hu midū ac etiā calidū coadunet interius: non tñ fm eundē locū oīno sed in diuersis: quia in iratis circa cor: qre efficiunt audaces et fortes puocatione ire. multo enim motu existente superius spūs replent bi spiritū multo calido et mobili reddēte eos calidos et audaces. ¶ Deinde Timētibus. Assignat cām scde partis. d. p qd in timētibus calidū nāle et sanguis deorsus ad iteriora refugit: ideo et ventres solunt eoz. ¶ Deinde Quoniam. Assignat cām 2° diuersorum accidentiū contingentiū iratis et timentibus: et sumit ex hoc qd cordis saltus et pulsatio inordinata non est cōsimilis in timētibus et iratis: ga in timētibus ppter debilitatē virtutis reddi saltus spūs et pungitū ppter ei⁹ subilitatē: subtile enīz pungit: vel ob nimiaz eius cōgregationē: sicut ignis carēs respiraculo: sed in alyis vt iratis oppositū ptingit: saltus enī fit cordis ppter collectionē et debitā cōgregationē intrinsecus multi calidi in qritate cū euēratione sufficēte. et ideo pnt seipsos reuīscere cū fuerint infrigidati qñ et extinctioni ppinqui: et p pñs pccitari vehementer in irā: et pūrbati effici: sicut recitat Dely. de vno ex ducibus militū: quē cum qdam medicorū videret vehementer infrigidatione infrigidatū puocādo eū in irā statim sanauit. Adhuc iratis inest relatione timētū: qd qūqz volunt pronūtiare nō corrupte pferunt: sed recte magis: qd illis iō fit: vt vñs est 13° s^o. et ostēdēt expressius in ista. Demuz cōcludit vltērius qd ppter hō accidētia inflāmatia et exiccatione: talis accidit sitis: qre hinc psequit spuerē euz difficultate: et quasi sicce per exiccationē humidū a calido: hō aut siccitas et vlr talia qd sitis causat accidētia fiunt ppter motū frequētē spiritus calidi i parte supiori. hec aut oia corporib⁹ siccis cholericis manifeste accidunt eoz corpore calefacto. alyis sitis suapte ptingit p acquistā caliditate. ¶ Deinde Quō igit. Videf mouere aliud quesitus prioris declaratiū. d. p qd ptingit qd idē locus. s. ille quo sitimus: puta qui est intra clibanū pectoris maxime deficiet in ambobus. s. timēte et irato: cū iste sint cōtrarie dispositiones et cause: et vnus effectus: et cōtrariarū causarū pparū solent effectus esse. Aliter quō sitimus tē. ¶ Deinde Timor. 2° quia forte vidēf alicui dubiū aliquo quō in timore causef sitis. iō hoc declarat. d. qd in timore addit siticulositas: ostēdunt p cātates: qz vtrobiqz est qdaz cōuētus caloris in interioribus et agitatio: similiter etiā timētes coacte quēdam sonus velut cantantes emittunt: nō tñ adeo fortiter sitiunt sic athleticātes vehementer vt vincant: et ideo cantātes deglutiūt modicū humidū: vt eoz remittat supficialis siccitas: sicut faciebat quidaz vocatus cātor dictus pmenon. Al. pmane cātor. vt dicat eos deglutire sic pmane. sic meatū cantorū irroamus fistulā per quā flatus emittit. ¶ Deinde Aut quia. Soluit. et p assignat causam quare timētibus accidit siccitas et nō pprie sitis. d. qd lz timētibus accidat aliquālis exiccatio supficialis sanguine fugiente introfus: nō tñ dōm pprie sitis: et ga sanguis et calor floridus ita refugit: redduntur male colorati. Qd aut nō vere sitiant patet effectū: nō enīz multū bibunt: sed sufficit eis vt sepe ipsorū madefiat guttura: sed pugiles duz pugnat maxie sitiūt vehementer. et iō abstinēt a potu cū labore et pena. Propf qd ifert cor relariū secūdo declaratiū siccitatis timentū et sitis improprie. d. qre debētes puniri et maxie ad mortē vt iteritūri sitiūt pdicta sitis: qd nō est incōueniens pp id qd praciū est: sitis imbecillis tñ et impropria modico potu mitigata. ¶ Deinde Quidā. Ostēdit 3° quō irati et audaces disponuntur ad pugnā: et qd aliqui fortiorū proprie euz ordinate pcedunt ad pugnā: cū ad eaz preparant et maxime ad eā in qua est timor mortis: lz timorē aliquē incurrant: non tñ

stupefiunt: et sensibus deficiētes reddunt: imo illi qui eoz sunt fortiores solent se pcutere prius anteqz accedant ad pugnā: mēbra sua ferula ampla valde vt multitudinē caloris excitent intus: quatenus amplius fortiores reddant et animosiores in pugna: sicut dicit de leone se cauda suā mulante. Quid autē sit ferula vñsum 9°. qd si non se ferula flagellent: fricant se manibus per totū: vt calefiant et sanguis et spūs per oē diffundant: nō remanentes interius omnino: sicut in timore cōtingit: et tunc apparet in eis ppter acuitatē motū caloris fieri inequālē circa cor eis pūrbatiū: qre non incurrant stuporem vt aly pūfillanimes: et ex hoc etiā reddunt siticulosi. Sic igit fortēs agomētes sitiunt vehementer. timentes autem modicum.

Problema.

III.

Antiqua.

Propter quid amici vini vt frequēter sunt fortes. Aut qz fortes calidi: caliditas autē circa pectus: hic. n. et timor vñ factus infrigidatio qdaz. qre circa cor min⁹ manet: his aut salit infrigidatū: qdaz ergo pulmonē hñt sanguineū calin: habent hec sicut vinolenti: qre nō infrigidat fantasia duri. tales at amatores potationū. Desideriū at quod qñqz est pp caliditatē pris dcm est de b in alyis: et cessatiū desideriū. Vinū enim calidū est fm nām: quietat enīz sitim magis aqua: et maxime earūde. Per quā cāz dicēdū est et in alyis ppter qd et qui in pipleumonia et maniaci vtriqz cōcupiscunt vinū: et hoz quidem ppter caliditatē calidus pulmo: hoz autē ppter perturbationē. Quoniam igit ipsi vt in multū genere siticulosi et fortes siticulosi desideratiui sunt vini: tales aut sunt amatores potationū: necesse est vt frequēter naturas ad seinnicē cōsequi. Propter qd et vinolenti fortiores eis qui non sunt. ¶ Noua. Cur boies fortes magna ex parte vinosi sunt. An qz fortes calidi sunt. Calor at in pectore cōdit⁹ est. ibidē enī metū quoqz refrigeratiōe qdā effici nouim⁹: vt cor fortib⁹ caloris copia fultū pñstet: timidis refrigeratū ifiliat: ergo qui sanguinolētū hñt pulmonē calidū: hūc mō vinolentorū gerūt: ita vt rei aduerse suspitiōe refrigerari nō qant. Atqui ita se hñt: bibendi auidi eē cōsueuerūt: nā et bibēdi cupiditas mēbri ei⁹ calore orit⁹: vt als dictū est: et cupiditas ipsa nō nisi rei viz sedandi hñtis desideratio est. Vinū aut et si nā calidū est: sitis tñ amplius qz aq extigueret potest: maximeqz id genus boium. Quā cām dictus als est. ex quo et qui spirandi difficultate laborat aut infania vexantqz vinū admodū cupiūt: qz qz alteris ex instrictione alteris ex pūrbatiōe pulmo efferueat. Cū igit magna ex pte boies eosdē sitibūdos ac fortes eē obuēniat vini aut auidi q sitibūdi talesqz gestiūt: naturas vicissim inter se consecrari necesse est. Unde sit etiā vt

etiam vt vinolenti q̄ sobrii fortiores sint.

Quare vinū diligētes vt frēq̄nter sunt fortes et aiosi: cū ipsi sint calidi et vinū etiā calidū et siliis cōplexio supeniēs sili cōplexioni p̄xredīt et corūpīt habi tū p̄xrit. 3° p̄me. Dicit āt frēq̄nter. q̄ plures ex praua cōsuetudine p̄pter vini amicitatē sui dulcedine vt visus est 3°. sunt ipsius amatores. **Deide** [Aut q̄.] Soluit p̄ assignās cāz q̄siti. d. hoc esse: quia illi qui sunt fortes aiosi sunt calidi. huius aut caliditas existit maxime circa pectus in concavitate cordis: in quo sanguis ebullit et spūs: circa quē locū videt timor adesse: cū infrigidatio quedā occur rerit: quare in timētibus calidū minus p̄manet circa cor. Imo infrigidatio ad ipm̄ accēdit: cū in timore calidū non soluz coadunet̄ interius in ipso corde: imo inferius tēdat magis sub diaphragmate vt apparebit i seq̄nti. Sic itaq̄ tū habitū est q̄ fortes aiosi caliditatē habent vehemen tem circa cor: timētes aut minime. huius aut caliditatē cir ca cor hūit illi quoz pulmo repletus est multo sanguine calido: q̄les sunt vinū amātes: et maxie cū eo fuerint suffi cientes repleti: cū inter cetera sit sanguini et spiritui simi lius. qd̄ indiget restauratio boz eo citissime facta. p̄pter qd̄ q̄ sunt adeo calidi: apparentia duri aliqua et terribilis nō infrigidat calozē ipsoz: reddēdo ipsos cōsequenter ti midos: q̄ aut sic p̄manent calido cōstantes nō infrigidati timore: sunt amatores vini maxie. **Sormet** itaq̄ rō huius. Quicūq̄ sunt calidi circa pulmonē sunt amatores vini: pulmo enī est terminus caliditatis. 2° de ge. aialiu. pulmo enī accipiedus est tāq̄ p̄ signo distinguēdo aīal calm̄ a nō calido. et ideo aīal pauce calitatis sicut piscis actualis aut minoris sic emptoma caret pulmone. nā eoz caliditates remisit per brāchias euētant vt piscis: aut succintozū vt emptomoz putat. sed fortes aiosi sunt calidi: cū boz cali ditas sit in subto cōpactiori retentiuo imp̄ssionis illate: q̄le qd̄ est cor ipm̄q̄. q̄ in loco tuto. q̄re vini sunt fortes aiosi amatores. **Deide** [Desideriū.] Quid 2° vñ amor et inclinatio quē hūit ad vinū cācē. d. q̄ appetitus intēsus q̄ eis aliq̄ inexistit ad vinū est p̄pter caliditatē mēbz i tra pect̄ exp̄tis: vt oēm est alibi: vt 7° 3°. et forte 2° de aia. vel de nutrimento et nutritibili: cū aut vehemēs caliditas cessa terit: appetit̄ ēt et inclinatio quā habuerūt ad vinū cessat: et q̄ vinū est calz nālī: et nālīa cōferuant siliis: sile enim coappetit sile et p̄seruat: vt 8° 3° 8° tactū ē. Vinū vtiq̄ magis silit sitz q̄ aq̄: et p̄cipue in illis q̄ sunt adeo calidi: sic fortes aiosi quoz caliditas est circa pect̄ aucta: cui cā alibi assignata est vt forte in 3°. **Nōn** q̄ vinū in talibz magis sitim getat q̄ aq̄: et maxie cū sumit fridū actu: qm̄ nutrit et restaurat dep̄ditū: et cibū penetrare facit: infridat et hūecat sua exp̄tia tali actualitā vt duplici siti resistat 7° 3°. **Ampli** 3° ifert cor ex p̄dictis. d. q̄ iō q̄ sunt p̄pleu monia detēti: B est calm̄ hūit in pulmone apostema: et sili maniaci sicut frenetici et furiosi bi ambo appetūt vinum bibere: differēti tñ de cā: q̄ p̄pleumonici amāt vinū p̄ vehemētē caliditatē pulmonis eoz: cū in eo sit apostema prope cor cū se. p̄tinua: quo apostemate nō pōt sufficiēter euētari et tēpari: imo sumi calidi retinent et capinosi cliba nū pectoris iīlāmātes p̄ oēs: s; maniaci de nūero boz duo rū appetūt vinū p̄ corruptionē v̄tutis imaginatē: vt p̄ calz vehemēs supiora possidēs circa que magis cātur si tis. **Deide** [Qm̄ igi.] Breuiter colligit 4° v̄tutes sue cācē. d. gñāl q̄ fortes et aiosi v̄t plurimū sunt siticulosi. et g tales appetūt vinū p̄pter ipsius caliditatē: amatores igi erunt potationū vinosaz: q̄ neūz est multotiens nās et cōplexiones p̄seg adinuicē: vt ad eē forte segtur caliduz et appetitus infrigidationis. **Deinde** [Adhuc aut vinū.] Et ideo p̄cludit q̄ illi q̄ sunt vini amariui et repletiui for

tiores extant oppositis: sunt tñ brutiores: vt oñdūt habi tātes v̄sus polū arcticū. vt visus est 7° 3°. **Dubitat** quō peripleumonici et maniaci appetant vinū: cū v̄trobiz sit caliditas et distēperatā innālis in his adsit duobz: q̄ dīa cōcupiscūt: et nō siliā in thegni. q̄le qd̄ vinuz. **Dm̄ q̄** distēperatē innāles siue egritudines appetūt dīa: nisi fue rint iā inserte et habituate: vt oñdūt etbica rabiositas mor bi canis impressa et appetitus terre vel gipsi vel carbonū hūitū humores fridos diuturnātes i ore stomachi: sagax enīz nā ex his aliq̄ā appetit fortassis abstersionē: sed q̄ iste nō sunt habituate cū sint passionēs fientes: oēs eos vt tactū est vinū appetere p̄pter ei actualē frigiditatē et bu miditatē: aut p̄fortationē quā sperat ex eo nā magis q̄ ex aqua suscipere: cū trāsire morē: adhuc aq̄ nō parū ledit frigida predictas dispositiones. dīshys enīz spasmis et tre moribus occupant̄ eius potū 9° de inge. sa.

Problema.

V.

Antiqua.

Ropter quid honorant maxime forti tudinē non existentē optimā virtutē? Aut quia pseuerant: aut pugnantes aut oppugnare: ipsa aut est valde vti lis in v̄t̄isq̄. Honorant autēz non optimā sed que ipsis sunt optima.

Cur fortitudinē maxie honore psequunt̄ res pu. q̄ tñ virtutū precipua nō est? An quia semp vel ipse bellū alijs inferunt: vel ab alijs sibi illa tū patiuntur. hec autem virtus putilis v̄tranq̄ in partē est. Honorant hō nō que optima sunt: sed que optima sibi existiment.

Quare boies maxie honorāt fortitudinē et p̄fectant ipaz f̄monibz decoris sup virtutes antea de notatas: cū tñ nō existat optima virtutū. plures enī p̄pter fortitudinē perierūt. etbi. p̄. **Deide** [Aut q̄.] Soluit. d. cāz eē q̄ laudātes eaz mediāte ipsa p̄durāt: diuti aut pu gnādo cōtra hostes aut resistēdo ipsis cū eos impugnat. ipsi enī putilis est potissime in his duobz. **Deide** [Ho norant.] p̄uenit dubitationi 2°. d. q̄ nō honorant eaz et v̄l̄r plura p̄similia boies: tanq̄ sint aliq̄ simpliciter opti ma: vt forte aliq̄ extimarēt: sed tanq̄ optima f̄m qd̄. pu ta egentibus ipsis veluti. l̄z simpliciter sit melius philoso phari q̄ dītari: necessarius tamē idigēti vitari melius top. 3°. quare tales bona fortune p̄extollunt v̄ltra p̄sideratio nē virtutis. vnusq̄q̄ enīz felicitatē et bonū v̄ltimū ponit in eo quo eget maxie: vt medicās in pecunijs: et lāguēscēs in sanitate. etbi. p̄. **Nōn** q̄ illa virt̄ p̄fectior erit et no bilior q̄ ampli respicit aīaz: et si oīs sit cōpositi p̄ d̄ aīa. mi nus ēt q̄ trāsītēs in mās extrisecā et actū q̄ opposita: qd̄ ma gis inest pudētie vel sapiētie si virtus vt inductū est.

Problema.

VI.

Antiqua.

Ropter qd̄ timētes maxime tremunt vocē et manus et inferius labiū. Aut q̄ passio defectus est calidi et supio ribus locis p̄pter qd̄ et pallefcunt: p̄pter id igi q̄ est ex pectore vox tremiit infridato quo mouet̄. Similr et manus: ex pectore nāq̄ pēdent: inferius aut labiū: sed nō supius deor sum pendet aut repit. Inferius aut sursuz extra naturā: sed a calido superius quiescit: quo sub leuato p̄pter infrigidari tremiit: in ira idem de

Problemata. A.

D z

Cap. 4.
L. 64

Particula

pendet longe labium: palam autem in pueris: compellit enim in cor calidum. Noua.

Cur voce et manibus et labro inferiori tremant quod metuent. An quoniam affectus caloris defectio ex locis superioribus est: ex quo ut palleat accidit. Quod igitur calor pectoris deserit: vox obtremit. Idem. refrigerat quod vocem mouet. et manus quoque pari ratione ut ipse quod ex pectore pedecant. Inferius tamen non superius labiorum quatit: quod superius eo pender: quo suapte natura vergit. Inferius sursum caloris beneficio stabilit: atque quiescit quo sublato inalgescit et tremat: et hoc in excandescendo in manu labrum eadem de causa lasset et pedet: quod late in pueris pater: calorem etenim in cordis sede conferre se consuevit.

Quare timores fortiter maxime premiscunt sed vocem manus et prope paruas et labium inferius. non autem sic superius. Deinde Aut quod. Soluit dicens pro casu vultus. quod timor est passio quodam in qua est defectus calidi: quod erat in partibus superioribus: ut capite et pectore deorsum tendens et sub diaphragmate non parit: et facies et vultus partes superiores deserit sanguine et spiritu reddunt pallide. Deinde Propter idem. Assignat causam 2^{am} in particulari tremoris vultus: cuiusque trium pinctuorum et pectus vocis. d. pro vox id tremat: propterea quod emittit ex pectore: et pectus contremiscit ut inchoante motu eius in pulmonem et transiente per asperam arteriam perficit in epiglotti ut visus est de voce. S. et visum est quod id. quod aut contremiscere debeat rationabile existit: quia pectus a quo dictum est ipsas emittit: et in quo format: cum infirigidatum fuerit tremore incidit: ita ut musculi pectus dilatantes et coarctantes inordinate mouent. Deinde Silr. Assignat causam 2^{am} quod manus tremunt. d. pro eodem modo et propter eadem causam manus tremunt propter quam et vox alligant enim circa humeros et pedent ex pectore. vultus 6us 2us. quod manuum locus est. prope potest quo spiritum continemus quod est clibanus pectoris. ideo manus maxime exercitibus sudor accidit. Deinde Inferius. Assignat 3^{am} causam quod labium contremiscit inferius. d. quod labium inferius tremat: sed non illud quod est superius: cum alligatum superius deorsum pedeat. Et quod ita sit ostendit: quod labium inferius petit naturam cum sit graue inferius: sed raro pro oppo^m sursum extra nas: quod autem maneat sursum per calidum euenit: quo siquidem sublato statim infirigidatum contremiscit: remouet enim causa que ipsius superius tenebat: similiter labium inferius in ira prehendit deorsum longius: versus tamen antierius propter motum calidi huius: quod autem partes sic contremiscant propter motum apertius phant pueri: in quibus manifestius calidus impingit in cor ipsorum deorsum ita fortiter: ut cesset non solus motus vociferationis ploratio eorum: verum etiam omnes fere: ita ut in terra decidant. Non^m quod labium non solum timore contremiscit: verum et propter magis mordacitatem in ore stomachicentem quomouet in expulsiōe ipsi? significatiuum super vomitum futurum. crissu 3°. Non^m etiam quod in calidis complexionibus et regione labium amplius prehendit in antierius et de pender. ut patet in arabicis: quare et maxime cum sint paucorum spirituum magis apti sunt tremorem huius labii incurere.

Problema. VII. Antiqua.

Ropter quod timores tremunt et maxime voces et corporis manus et inferius labium. Aut quod ex hoc loco deficit calidum in quo est vox. Labium autem et manus quod sunt mobilissima nequaquam sanguinea: et premitunt

quidem cholera: pellunt testiculos. premitunt quod propter constare descendens humidum. euellunt autem: quod exterior timor: in huiusmodi igitur fuga. Noua.

Cur boies metuētes tremunt: maximeque vocem et manus et in manu labrum. An vocem quod calor hinc deficit: quo in loco vox posita est: labrum vero et manus quoniam presens iste nobiliores sunt: minimeque sanguinolente: bile quoque iude deiciunt: et testiculos pertrahunt: deiciunt quod calor descendens diffundit et liquefacit. Contrahunt: quia metus innectus extrinsecus est: ut fugam in aduersum agi oporteat.

Repetit satis precedens problema gratis. Deinde Aut quod. Soluit prius assignans causas tremoris vocis d. pro idem esse: quia calidum quod huius membra sustentare ne in tremorem incidat deficit a loco ut circa pectus in quo ut dictum est antea vocem formari. Deinde Labium. Assignat causam quod labium et manus contremiscunt. d. idem esse: quia labium inferius et manus contremiscunt. d. idem esse: quia labium inferius et manus sunt mobilissima post oculos: cum sint musculosiora quam nihil participet sanguine respectu aliarum partium interiorum: quoque defendit a rigore propter calidum: quatuor enim membrum huius de sanguine: tatum huius de calore. complexionum pro merito igitur rigescunt: deinde premitunt: tertio addit quod eis synthomata occurrunt. d. quod tales premitunt cholera ad exteriora egerendo et urinando: quoniam etiam conellunt testiculos sursum: premitunt cholera deorsum propter quod humidum quod ante tremore constituit in pro deorsum tendit: quare veter ut deum est et dicit soluit eis. contrahunt autem testiculi: quia timor venit de exteriori ad interiora: catatur fuga in contrarium exteriori? et ad interiora?

Problema. VIII. Antiqua.

Ropter quod timores et sitiunt et rigescunt: he autem passiones sunt contrarie. Aut infirigidati quidem rigescunt: calefacti autem sitiunt: propter quod in timendo calidum deficit et humidum ex superioribus locis. Stedit autem color et veter: facies quidem enim pallida: veter autem quandoque soluit. Rigor ergo quidem fit: quod deficit calidum ex superioribus locis: quia hoc humidum deficit sitis.

Cur boies metuētes et algent et sitiunt: quod quidem affectiones aduersae inter se sunt. An algere refrigerati sitiunt calefacti. Calor enim in metuendo superiora deserit loca: quod facie aluoque constat: facies enim pallet: aluus interdum fundit. Ergo quod calor locis superioribus deficit: algor oritur: quod humor deficit: sitis exultat.

Repetit 2um problema. d. quod timores et sitiunt sitis et rigor siue frigus patiuntur: cum tamen ille passiones sint contrarie quia calide et frigide. contrariorum autem rationes ut dictum est 8^a sunt contrarie ac causae. et in hoc tetigit motum. Deinde Aut quod. Soluit quoniam per distinctionem. d. pro idem esse: quia infirigidati rigescunt propter calidam absentionem. sed quod calefacti fuerint sitiunt. et idem propter timorem calidum et humidum deficit ex locis superioribus petens inferiora profunda et tunc necesse sit eos rigere. quod autem calidum cum humido petat inferiora id denotant color et veter. color quidem quia facies et amplius superior corporis pars redditur pallida colore valde priuata comixto ex albo et rubeo: venter quare ex his soluit quoniam et maxime in pusillanimis et mollibus. Deinde Rigor.]

[Rigor.] Cōcludit 2° intētiū. d. cā igit̃ rīgōris extat: qz calidū deficit ex p̃tib⁹: sitis at̃ accidit: eo q̃ deficit būdū cū cūferētiāle z firmū magis: q̃ deficiente p̃tingit sitis: cū ex ip̃s⁹ causē egētiā: moriūo at̃ rīdet: qz frigidū z humidū non sunt cōtraria: id quidem vltimū non tactum 2°.

Problema.

IX.

Antiqua.

Propter quid in timore tristitia q̃daz existente z dolore dolentes quidem clamāt: timentes nō tacēt. Aut dolentes quidem cōtinent sp̃ritūz: propter qd̃ coadūnatus extens cūz clamore exit: timentūz nō infrigidatū corpus z calidū deorsum inducit: quod facit ventositates. Ubi igit̃ inducitur maxime hic z facit ipsas. p̃pter quod z emittunt vētositates timētes: vox aut̃ est motus sp̃ritus sursūz quodāmodo: z p̃ quedā factus. Dolētes aut̃ cōtinere sp̃m cā: qz oēs patētes absqz cōsideratione ṽtūmū auxilijs: que nobis insunt naturaliter sicut z alia animalia: hec q̃dem cornibus: hec nō dentibus: alia autē vnguibus defendūt se. Ad dolores aut omnes aut plures auxiliat caliditas: qd̃ facit qui continet sp̃m. Calefacit enīz z digerit dolorem cōtrahens interius calidum sp̃ritum. Noua.

Quā ob cām cū z metus z dolor q̃dā sit egritudo: q̃ dolent clamāt: qui metuūt silēt. An qui dolēt suū retinēt sp̃ūz: itaqz is vniuersis erūpēs cūz clamore emittit. A Betuētibus corpus refrigerat: calorqz ima petit: qui sp̃ūz mouet. Quo igit̃ hic se cōtulerit: ibidē sp̃ūz potissimū excitabit. q̃propter venter eoz qui metuūt obcrepare solitus est. Vox aut̃ sp̃s sursūz versus elatus est partibus quibusdaz veluti instrumētis cōficiendus absolūedusqz. Cā nō cur hoies dolentes suū retineāt sp̃ūz est: q̃ oēs iditis a nā nobis p̃sidijs aliquo detrimēto affecti: sine vlla cogitatione vti solemus: vt etiā cetere oēs aiantes: alie nāqz cornibus alie vnguibus repugnant: seseqz defendūt. Atqz ad dolores vel oēs certe vel plurimos calor adiūuat: que p̃fecto is auget q̃ suū cohibet sp̃m. Calefacit. n. doloris incitabular: cōtracto introzsus calore p̃ sp̃m atqz excoquit.

Quare cū timor sit vt q̃dam tristitia z dolor silr: z id est moriūū ip̃s⁹. q̃ dolent clamāt z vociferāt s; q̃ timēt silent. q̃dā tñ vt dicet̃ x^o cū fortiter timēt rugitū emittūt. C Dubitat qz dicit timorē fore tristitiā. nō videt̃: qz in timore calor mouet de partib⁹ exterioribus ad interiora: z in tristitia vō partim ad interiora: partim ad exteriora. Jo. quoz aut̃ motus sunt alij z maxime cū ab eis depēdeant z ipsa altera. C Dicēdū q̃ timor est q̃dam tristitia: qz vtrōqz mor⁹ fit ab extrinsecus introzsus. non tñ est tristitia simplr: qz is mor⁹ in timore subit⁹ est. in tristitia vō paulatīn⁹. Jo. qdē dōz q̃ ip̃se accipit ip̃prie tristitiā p̃ angustia. vt p̃ 3° 5° de ac. in q̃ sunt duo mor⁹ vt i vēcūdia. C Deide. Aut qz. J Soluit. d. p̃ cāz eē: q̃re dolentes

vociferāt z q̃rulant: qz ip̃s⁹ p̃tinet̃ anhelitū. nō. n. fit in eis inspiratio z expiratio ita vt coadūnet̃ sp̃s multus in eis: qui egrediens cū nō pōt inuolūtariē cōtinue retineri clamorē inducit. C Deide. Assignat causam quare timentes nō clamant. d. q̃ in timētibus vt dictū est sepius corpus ifrigidatū existit: eo q̃ calidū ductū est deorsūz: qd̃ humidū sup̃flūū cōcitans vētositates causat in ip̃so: ita q̃ in loco in quē deducit̃ potissime illas cōcreat: z iō timētes vētositates cū sono: z stercus ē cholericū deorsum emittūt: sed vox siue clamor qui efficit̃ a dolentibus est motus q̃s sp̃s sursūz motus s̃m determinatū locū z nō simplr: qui per quasdā p̃tes sibi p̃ficiť p̃prias: per organa p̃tacta vocalia. C Deinde. Dolentis. J Quia dixerat dolentes sp̃m cōtinere reuertit̃ sup̃ hoc 3° vt assignet cām eius. d. quare dolētis interest cōtinere sp̃ūz cā extat: qz oēs qui dolem⁹ ēt sine electione ṽtimur subsidys que nāliter sunt nobis inserta: q̃ nō solū nobis adest: imo z ceteris fere aialij: qd̃ ostendit̃. nā auxiliant̃ sibi in his que expediunt obfistere cū cornibus fortibus z acutis vt vnicornis z taurus. quedam dentibus zc. vt apri z lupi. Alia vnguibus vt leones z pardi. quedā calce sicut equ⁹. nōnulla stercore vt bonafus: stercorizat enīz ad sp̃ritum iūgeris stercus acerrimū adustium in facie insequeētis. Similr cōtra oēs dolores aut plures naturali instinctu quodā sibi auxiliat̃ quisqz: z id est per calidū: qd̃ dolens cōgregat interius cōtinēdo anhelitū retentū enīz calefacit: z ita malas cōplexiones absqz humore alterat z p̃prie frigidā: z digerit mām doloris quantū ad eaz que cū humoris vitio. cōtrahit̃ enīz calidū interius: quo alteratione facta z digestionē magis: impellit̃ demū extra qd̃ alteratū quodāmodo z digestūz p̃prias. C Nōn⁹ q̃ l3 hoies interdū nālī instinctu ṽtant̃ q̃busdā cōferentibus z medicinis. alia tñ aialia plus ip̃is ṽtunt̃ z eis p̃curant̃: quia cūz homini infuerit ingenium z rō: quibus poterat a se nocua expellere: z conuenientia sibi allicere: nō affuit sibi adeo vebemēs instinctus vt brutis: cū careāt igenio z rōne viuētia memorijs z phātasys. metha. p. ita vt natura ea in suas inducat medelas: docuit enīz natura animalia suos actus absqz doctrina p̃ficere. interior 6° iuxta illud Auic. aialij 8°. fuit quidē anīs q̃dā tarda vt sibi a fideli sene relatū fuerat: que dum fuisset a vipera victa in pugna secedebat z comedebat de quadaz herba z reuertebat̃ ad pugnā: quo sepi⁹ senex ille latitans p̃pendens de herba ipsam semouit: tūc rediens aut̃ z nō inueniens herbaz fecit strepitū magnū z mortua est. z cū quererē ab eo que esset herba: cōiecturauit ex specie ip̃s⁹ q̃ esset lactuca agrestis. C Notandū etiā q̃ significanter dicit auxiliat̃ caliditas ad omnes dolores aut plures non simpliciter p̃ferens omnes: sed subiungens plures: sunt enim dolores aliqui ex cā calida non iuuati calido sed frigidō potius: aut oēs fere dolores calido iuuantur: nā ip̃m l3 noceat rōne discrasie: cū vebementer calida: confert tñ rōne digestionis: cum fiat a calido s̃m tñ plus z minus. Vtr quidē: quia caliditas nālīs nō solūz impugnāt z corripit aduenientē frigiditatē per cōtrariū: verū in caliditatē exneā occurrētē mouēdo sp̃ūz ad eā. Et iō calori cōparat̃ de colcodea q̃ nō frigiditati secūda primi. Auicē.

Bonafus
quō stercore se
iucatur.

Cap. 1.

Caliditas
cōfert ad
omnes dolores.

Problema.

X.

Antiqua.

Propter qd̃ timētibus vētres solunt̃ z mingūt. Aut calidū qd̃ est in nobis est tāqz anial. hoc ergo fugit q̃ vtriqz timebit: exterius igit̃ factis ab agone z timoribus z talibus z ex sup̃iorib⁹ ad interiora z ex sup̃ficieb⁹ ad interiora. Calefacta q̃ loca problemata. A. D 3

Particula

que sunt circa vētrē et vesicā dissoluūt et faciūt ipsos bene cōuertibiles. Et enī anisuz et absinthiū et q̄cunq; diuretica et calefactiua. Sili et medicine q̄ sunt ad vētrē calefactiue: et hec qdē eorūq; inducunt solū solutiua: alia vō et aliam dissolutionē faciunt vt allia in vrinā. Idē vtiq; talibus caliditas que est ex superficialibus in hec loca conueniens agit.

¶ Noua.
¶ Cur metuentib⁹ alui fundant: libidoq; vrine lacestat. An q; calor isit⁹ nobis q̄ si aiāns est: hic ergo rē q̄cunq; timuerit: defugit: qd cū extrinsecus tū p̄turbādi: tū ceteroz metnēdi genex rō inuebat: atq; in īma de supis defluat: et e sūmis ad īma sese penetrat: efficitur vt alui vesiceq; fundant: facilesq; reddant. Hā et anhetū et absinthiū et q̄cūq; vrinā moueant: eadem calida esse manifestū est. Quinetiā medicamēto aluo accōmodata calorisifica esse nouimus. et partim eoz soluēdi viz tū obtrinent: partiz vel aliter tabefacere q̄unt: vt alliu vrine tabificans est. Hoc igit idē qd ea ipsa: calor quoq; efficere pōt: qui de sūmis in hec loca sese cogit et contrahit.

¶ Querit pblema tactū sepi⁹. d. q̄re in timētib⁹ vētres soluunt et vrine puocant: et maxie q̄n timor fuerit vehemēs et subit⁹. **¶** Deidel. Aut q; .] Soluit et p̄ as signat cāz q̄re calidū mouet interi⁹. 2⁹ q̄re inde soluit vter et puocat vrina. z ibi.] Calefactū.] Dicit p̄ id eē: qd calidū inatū qd nobis inexistit est sicut aīal qdā: vt enī ipz fugit ab eo qd timet et abscondit se: et accedēs ad id vñ sperat iuuari sili et calz aīalis: vñ videm⁹ ipz sub rōne iuuatini aut nocitiui moueri ad exteriora: mō aut interiora: cui matris assimilāt: iterioz 2⁹. et Serapionis sextis auctoritate Platonis: ita vt extimauerit eā fore aīal: eo q̄ sic mouet ad odorifera et refugit opposita. Quia igit vt dcm est calidū refugit vt aīal nociuū factis vtiq; vt exterioribus nocētib⁹: et id aut ppter pugnā vel timores aut aliqua illa synthomata corporis vel aīe: calidū refugit et abscondit se de p̄ribus supiorib⁹ ad inferiores: et ex locis superficialib⁹ ad pfunda. **¶** Deinde.] Calefacta.] Secundo deducit ex bis cām alterius. d. p̄ q̄re vētres soluant et vrine puocant: quia cum ppter motū calidi vt dcm est ad inferiora loca et interiora: q̄ sunt circa ventrē et vesicā calefacta fuerint: dissoluunt cōcavitates vētrales retinentes supflua: et efficiunt sufficiēter flexibiles: siue sint egestiōes siue vrine. mouet. n. cholera et reddit acuta pp motū calidi deorsuz cū būdis. **¶** Deidel. Et enī.] Declarat qd dcm est 3⁹ p̄ artificiales purgationes vesicā purgātes: vrinā puocādo: et secessus icitādo. d. q̄ anisuz qd est semē notū calz et sicū ad 3^m gradū: et absinthiū ad 2^m feniculū apiū et q̄ b⁹ puocatiua vrine calefactiua: et sili medicie q̄ hnt soluere vētres oēs fere sunt calefactiue: fm tū magis et min⁹ et maxie dissolutiue: vñ z afor. oē pharmaū s; se calm et sic. et iter istas ludē medicias: qdā sunt q̄ cū offerunt solū hnt soluere vētrē et ducere p̄ secessus egōnes seculētas: vt scamonea turbitib⁹ et elleboxus. Quedā vō aliā hnt facē dissolutionē: sic puocare vrinā: et nō soluere vētrē: sic alia que vrinā puocant vt anisum milliū solis et h⁹: alia vō soluunt vētrē et vrinam puocant vt fenestra et assarum vt tactū est de bis p̄ima. **¶** Deinde. Idem.] Applicat qd dictum est 4⁹ ad

ppositū. d. q̄ idem facit caliditas in b⁹ molestatis ab exteriori pugna vel timore vel quocunq; alio. ipsa. n. ens in partib⁹ superficialibus cōuenit et cōcludit in hec loca interiora et inferiora predicta et vētositates soluit et vrinas p̄uocat: sicut medicine siue solutiue ventris aut puocatiue vrine sui caliditate se trāserunt ad secessus vel vrinam et humores soluūt. **¶** Dubitat q; videt supponere omnes medicinas solutiuas calidas: cū. 4. 1. p̄ posite sint qdā calide qdā frigide: et alie mē. **¶** Dicendū q̄ oēs medicine solutiue et ppe attractiue calide sunt et sicce vt apparet etiā in thegni: q̄ si dicant aliq̄e frigide: nō intelligēdum simplr: sed potius respectu alioz calidoz: aut Aris. sermo 4. 1⁹ reputatur nunc vt visum est illic ambiguus.

¶ Problema. **¶** Altimum. **¶** Antiqua.

¶ Ropē qd timētes puellūt testiculos. **¶** Merito erat ecōtrario: calido coadu nato i bñc locū timētiū remitti ipos. **¶** Aut timentes fere oēs sicut rigentes sūt. Deficiēte ergo calo ex superficialib⁹ p̄trabit: ppter qd et rugiūt difficilr timētes: videt autē puellere supficiale et cutis rigētuz: sicut calido segregato: pp qd et tremiscūt. Cōuellit q̄ et cutis testiculi sursum: et p̄trabunt et testiculi ipsis p̄tractis. **¶** Veloci⁹ aut vñ in venereis. Timor. n. expellit: et multis agonizatiū et eoz q̄ sunt circa timorē mouere sp̄matis emissio.

¶ Cur hoies metuentes suos testiculos cōtrahunt. **¶** Cōtrariū enī vt remittant et flaccellant cōgruū dixeris: cū calor metuentiū in cū locum se colligat. An metnētes oēs fere similes frigētib⁹ sint. Cū igit calor sūma corporis deseruit: retrahendū sane est: quāobrem ventris quoq; murmur citat: cū timor vehemēs detinet: cutē quoq; argentum sūmā videmus contrahi: vt pote cū calor inde destituerit ois: ex quo subseq̄ horror consuevit. Scrotū ergo sursum conuelitur: atq; eo cōtracto vna testiculi contrahunt. **¶** Qd melius in coitu venereo p̄z. **¶** Aētus enim excernit: multisq; cōturbatis aut perterritis geniture mouetur profluuium.

¶ Explicit vigesima septima particula.

¶ Quia vt dcm est 7^m timētib⁹ testiculos puellūt: nūc dat cā. d. q̄re timētes hnt testiculos: videt. n. poti⁹ debere p̄tigere eō puta eos remitti et extēdi: cū calidū in timētib⁹ coadunet et p̄currat in locū ipsoz motū de supio in ea q̄ deorsuz. **¶** Deidel. Aut q; .] Soluit. d. p̄ cām eē: qd timētes fere cūcti disponunt vt rigētes et p̄gelati: dīc autē fere: qd in p̄gelatis calz fortassis magis collr sup diaphragma q̄ ifra: vt qd cā est altera imp̄ssua s; in oib⁹ rigētib⁹ calz d̄ficet supficiale. igit et i timētib⁹: s; calo supficiale deficiēte: necesse est actionē fieri p̄tū: cū motū scq̄ calz: et euacuato san⁹ et spū adiucit p̄strigūt: et qd ptes sic hnt: iō rigētes vehemēter rugitū quēdā emittūt cātū q̄si ex motū qdā spasmoso pp p̄fricationē musculoz adiucit: et qm calidū interi⁹ refugit expādī ad exteriora: et qd ptes exteriorē remanēt ifrigidat: supficies eaz: et vlr cutis vñ cōuelit et corrugari pp separationē calidi ex ipsis: pp qd timētes ex b⁹ cā tremorē et icidūt. Sic itaq; pp cōgregationē caloris

¶ An ab
sint q̄li
tates et fe
niculi.

loz in debita in interioribus vñ fieri rugitus qdā: ppter
vo cōuisione & pctione partū exterius tremor cōseq ap
parer. Deinde Louellif. Quidē dī z° qd accidat ex cō
tractōe testiculorū supius. d. qd in timore sicut dictū est:
curis puellif in sursum & crispas: & testiculi. Hūnē silt sur
sus. Lū igr ita pti fuerint: citi⁹ videt fieri emissio spma/
tis i actu venereo. vii z° 4°. ocm est qd qz testiculi esta/
te residēt inferi⁹ pp calz extēdens: vñ vñ frequēter min⁹
pūt coire qd in hyme: in qua hūnē & cōgregant versu
anuz ppter frigiditatē cōtinētis. Silt & plurib⁹ agonizā/
tū mortis pīculo accidit ppter timorē spma emitti: & vñ
que sunt timoris sunt nata mouere spmatis emissionem:
supposito qd timēs iā bēat p sūetudinē spermatizādi. Sic
igit soluit dōdo: qd calz nō coadunāt circa testiculos: vt vñ
rō in oppo adducta pēd: re: cū testiculi sint pres iferio/
res extreme: & qd calz de sursum ad deorsūz ipulsi nō tan
tū descēdit vt ad testiculos pueniat. C Non qz vñ Arif. i
bac pīcula multoties fere idē scribere. qre Nicola pipā
thericus q pīmos fīmones ei⁹ in qbusdā suis pblematib⁹
abbreuiant hāc pene pīculā in vno fīmonē di. timētib⁹
pudēdū hūitur & testiculorū folliculus. fit & spmatis edu/
ctio: & vētris solutio: & vñne puocatio: & sitis: tremor: & ma/
xie vocis & manuū & labij iferioris: pīscib⁹ nō hūitib⁹ san/
guinē vt polypus: sepia & alia talia iest hūoz niger: & est su
pīuitas i eis velut vñna i alyz. & qz bec sanguinē nō hūit
modicū iest eis calidi. qre hūida sunt: & eis i timore turba/
tis vehemēter emittūt illud nigrū. h. n. adiutorij in salu
te habēt qdā vocatū iboz in modū fecis mollis & maxi
me sepia plurimū. cū. n. timuerūt & exterrēt velut defen
soriū aī corpus facit hū nigredinē & turbationē. de pri
bus 4°. Et subdit. quēad modū aīalia emittūt vñnā: aues
aut carētes vesica emittūt qd supficietē appetegestio.

C Incipit vigesima octaua pīcu. de his q circa
cōtinētā & incōtinētā tēperātiā & itēperātiā.

C Problema. I. Antiqua.

Propter qd qdā laborant qñ assue/
scētes intēperate viuere nō intēpe/
rate dietant: vt Dionysius tyran/
nus qñ in poliorchia cessauit bi/
bens paz quodā tpe: cōfestim pri/
fiz passus est: quousqz itez in ebie/
tatē trāsmutauit se. Aut magnū qdā est & cō/
suetudo singulis: nā entz vñqz fit: sicut vñqz si
pīscis in aere aut bonio in aqua pseuerās prane
vñqz se haberet: ita & cōsuetudinē permutātes
difficulter pmutant: & ita ad cōsuetā venire sa/
lus ipsis fit: sicut in nature statiz. Ampli⁹ & cō/
sumpti fūt assuescētes cibo vñqz mltō pprio:
non accipiētes enī p sūetū: sicut oīno nō accipiē/
tes disponūt. At vñ & supfluitates cibo mixto
multo euanesūt. Ipse. n. supnatāt sole exites
& ferunt in oculos aut pulmonē. Oblatis autē
cibo cōmixte hydropici fiunt: & fiunt autē intē/
perate viuētib⁹ plures supfluitates quousqz
inuoluunt cōsuetā vitā. Propter id qd multa
inseparabilis materia inest ipsis ex prima vitā:
qua dissoluta ab innato calido sicut nine multa
reumata fortia contingit fieri. Noua.

C Cur aliq egrotent: vbi vitā luxuriosas viuere
assueti agere luxuriose cessarunt. vt Dionysius
tyrānus: q in vrbis sue obsessione aliqstū tps
a potu solito destitit: tabe prius iterea labora/
uit. An cōsuetudo res magna cuiqz fit. Jā eniz
in nature habitū ferme absoluit: ergo vt pīsces
iter aerē aut hō in aq degens male habeant necē
est. Jra q morē mutarint solitū: egreatqz mole/
ste ex cōsuetis discedūt: & eodē redijisse sibi salu
berrimū hūit pinde quasi ad sue nāe statū redie/
rint. Tabescūt itē alimēto carentes: quo aībac
copioso suauissimoqz vñ solebāt. Qz eniz cibo
insolito vescunt pinde afficiunt ac si nullū pe/
nitius capiāt. Quictiā mā excrecēs atqz inutilis
mixta cū alimonie copia bebetescit: exolescūqz.
Immixta aut ipsam innatat ferturqz in oculos
aut in pulmonē. Quapropt cibo deide ingesto
solito tēperatur: dilutaqz & inopia reddit. Re/
dundat preterea vacans illa materia hōi inmode/
rate: luxurioseqz viuēt: vbi luxuriari aliqñ sp
desijt: eo q multam in se materiā continet indi/
gestā: vite. s. superioris cōgeriem: qua tabescēte
calore gemino ac intimo efficitur vt fluēta vbe/
rius veluti copia que facta moueantur.

Egit de pblematibus circa irascibile vñtē: nūc cir/
ca cōcupiscibile in hac z8°. circa quā p siltit
pīnētia & icōtinētia tēperātiā & intēperātiā. Est aut tēpe/
rātiā vñus ppter quā se hūit ad delectationes vt lex preci/
pit. Incōtinētia vñ Jūliū rhetoricorū p. vbi videt qd p eo/
dē in quodā cōi sumat tēperātiā & pīnētia: & itēperātiā &
incōtinētia. 3° vñ etbi. Tēperātiā est medietas circa dele/
ctationes corporales. Intēperātiā eō: q sigdē existit circa
ea que pīnētia & incōtinētia. Uñ 7°. circa eas que p tactū
& gustū delectatiōes & tristitias & cūpiscētias & fugas cir/
ca qz tēperātiā & itēperātiā. pīnēs. n. icōtinēs circa dele/
ctationes: mollis & pseuerās circa tristitias. sed intēperat⁹
est q psequit supabūdātiā delectationū: vel ēt f3 q sunt
supabūdātiē: aut ppter electionē: & ppter ipsas & pp aliud
nihil occurrens. Propter qd seguit eū nō penitere. Unde
insanabilis & deterior est incōtinētē: hic aut penitens & sa/
nabilis assimilāt minuzqz illo malus. De bonis vñ lauda/
bilib⁹ dī q tēperātiā fit vñr⁹ cōcupiscibilis: f3 quā inap/
petibiles fiunt circa fruitions prauaz delectationū: cui⁹
qdē famule sunt austeritas: cōtinētia: humilitas: simplici/
tas ornatus: ordinatio & p se sufficientia: qz sigdē difficile
inseguit: cui⁹ appe opa sunt: nō admirari corporaliū frui/
tiones delectationū: & esse oīs fruitions turpis dlectatio/
nis inappetibile: & timere q circa vitā & in paruis & in ma/
gnis: quā sigdē inseguit euehesim: verecūdia: & puritas.
Cōtinētia vñ est habitus cōcupiscibilis f3 quē retinet rō/
ne cōcupiscētā mouētē ad prauas fruitions delectatio/
nū. Opa qdē cui⁹ sunt pseuerare & sufferentē esse eius qd
fīn nāz indigētie & tristitie. Intēperātiā vñ est malitia cō/
cupiscibilis: fīn quā electiui eaz fiunt q circa voluptates
delectationū prauaz. Cuius qdē opa sunt fruitions noci/
tiuz & turpiū delectationū suspicari fore felices: maxie i
talib⁹ delectationib⁹ viuētes: & amatiū risus esse & cōs/
cioz: & entropelie & fallacē seu leuē in sermonib⁹ & opib⁹
& autēz cōsequit inordinatio: inuerecūdia: indecentia: de/
problemata. A. D 4

Tēperan/
tia quid.

Cap. 12.
Cap. 3.
2. 14.

Particula

fidiam negligentia: incuria: dissolutio. Incōtinentia vō est malitia cōcupiscibilis: fm quā eligunt prauas delectationes. phibente rōnali: cui⁹ sigdē opa. phibente rōnali fructuonis delectationū eligere: ⁊ suspicari meli⁹ esse nō p̄cipare ipsis: p̄cipare aut tñ scire oportere operari bona ⁊ cōferētia: recedere aut p̄pter delectationes ab ipsis: cōsequi aut incōtinentie molities: penitudo: ⁊ sanatio. Querit ergo p̄mo. Quare est qd alig cadūt in egritudines cū p̄sueuerint viuere ⁊ vti administratione regiminis prauū ⁊ intēperari ⁊ maxie por⁹: si postea trāsmutent subito vt vīat regimine bono ⁊ tēperato. Qd declarat: qd Dionysius tyrānus de quo politica cui⁹ existeret in poliozōkia vel ciuitate illa velut Nicolaus pipatheticus in ciuitatis obsidione cessauit aliq tpe a multo potu: vtens modico tēperato vino: mox incidit p̄stis siue dispositionē siles p̄stis vt cōsumptionē nō aut verā p̄stis q̄ est cōsumptio humiditatum corpis cū vlcere pulmonis: a q̄ nunq̄ p̄tingit euadere aut rarissime hic aut ab hac euasit vt subdit mox p̄stis: eo qd p̄pter ebrietatē fortassis educebant supfluitates p̄ vīnā sudores ⁊ secessus: qd⁹ retētis cū cessauerit ab ebrietate corporis ipsi⁹ extenuauerūt: ⁊ qz calor ei⁹ more solito nō viuificabatur p̄ motū. In ebrietate. n. mltus erat motus. Quare alimētōz 4. ⁊ 3. p̄. laudat vna aut due ebrietates i mēse: eo qd inde vītes aiales gescāt: vīna puocet: sudor emitat ⁊ stercus in secessum educat: h̄s aut p̄stis vel cōsumptio in eo p̄mansit donec in vsuz sepiissimū ebrietatis porē deueniret: quo sigdez mox curatus: qd ⁊ multotiens in vīlbus boiuz facit: ad grādes denno pueniētes delicias vt recitat Poribasius afor. 3. Sal. at de quodā maiori domus Blaunconis ph̄: rome ifirmāte qd p̄suerus in mōtanis eruchas cōsueuerat crudas comedere ingrēs demū regimē ei⁹ p̄dicti Sal. mox ipsi eūdē curauit. Sic ē de romano quodā recitat ipatore: qd ē 2. cōfirmat re. actu. mala enīz cibi vel potus dieta s̄z sile facta: securior est omni tēpore tueri sanitatē: q̄ ea q̄ melior: si subita fiat in eā mutatio. (Nōn⁹ qd Nicolaus hunc sermonē ita recitat. qd crapulā habent in vsuz ⁊ supflua dietā: laborant cū sobrie viuere cōp̄tinā Dionysius tyrānus cū in obsidione cessasset a cōsuetā ebrietate: mox p̄stis effectus est: donec reuersus est ad priorē vsuz crapule. (Nōn⁹ etiā qd tyrāni propter Martis pprietates sunt ebriosi ⁊ potatores vīni grossi turbidi alij cōmixti: vt apparet d hoc tyrāno. Silr Scellinus de romano crudelissimus tyrāno: maximeqz paratus oīqnaqz die ebriebatur: tuncqz crudelitates ⁊ p̄fidias p̄cipiebat patrari. (Deinde [Aut qz.] Soluit ⁊ p̄oīdū qd vlr p̄suerunt in p̄mutando dispōnes corporz. 2. quo mō cibi ⁊ et pot⁹ p̄mutent incōsueti. 2. ibi Ampli.] di. cām eē ex hoc: qz cōsuetudo est qdā magnū valde in singulis reb⁹: eo qd ipsa lōgitudine t̄pis efficit qdā natura dans eē reb⁹ ⁊ p̄seruans. Unde ⁊ 6. 4. dictū est multū consuetudinez operari quēadmodū nām: vbi sufficienter declaratū est qd nūc dī. Qz aut ipsa cōsuetudo sit qd grāde singulare rez saluatiū ostendit: quia cōsuetudinem permutare ita difficile ac lesiū existit: sicut leditur piscis in aere situs b̄z aqua calorē suū aq̄ contemperans: aut hō ⁊ vlr terrestre in aqua p̄suerans: vterqz enīz pessime se habere: neqz eius posset vita diū p̄tinuari: cum statim facta fuerit permutatio extra oīno ipsaz consuetudinē naturalem. piscis. n. est aīal natura ⁊ cōsuetudine aquaticus: homo aut terrestre: si eis accadat fieri permutationem ab eo qd erat incōsuetum: redeundo ad cōsuetum: salus tūc ⁊ profectio sic p̄mutari ad esset permutatis ad eorū statuz consuetum duplici nālem modo. Cauendus est aut ne h̄s mutatio confestim etiā fiat: multotiens enīz corpora ledunt ex mutatione repētina: ⁊ si ad sint ad melius. Unde

alimentoz. 4. consuetudines prauae sunt relinquende: sed non subito fiat abscissio: nam certe qd nāle iam factū abscindi videt: qre Damascenus in afor. mutare consuetudinem nocuum est ⁊ molestū ⁊ maxime veterē. (Deinde [Amplius.] Ostendit quō cibi ⁊ potus p̄mutant: ⁊ p̄ qd liter disponantur vientes cibis ⁊ potibus incōsuetis. d. qd illi qui vtunt multo cibo vel potu appropriato prius ⁊ in conuenienti prius: denno vō non suscipiant antea sibi p̄prium ⁊ cōsuetus: verū statim extraneū: disponunt tanq̄ illi qui nō perficiunt cibo vel potu oīno: qui aut nō accipiunt cōsumunt p̄pter p̄uationē restaurationis dep̄dit. (Deinde [At vō.] Assignat cām ⁊ modū qre tales cōsumunt ⁊ in prauas icidant egritudines. d. qd cū qz accipit cibū sibi incōsuetū: ipso accepto multe supfluitates: cum nō digerāt gīant ex eo qd eidē cōmixte: q̄ vident euasere ⁊ annibillari disp̄se ⁊ occultate: qd⁹ qd occultatis ⁊ sile in corpore derelictis ampliant: ⁊ supnarādo effluunt: errādo per corpus ⁊ loca vacua ⁊ receptiua itrātes: vnde qdā deferunt ad oculos cāntes obthalmiā ⁊ alios modos passionum ipsoz: qdā vō ad pulmonē cāntes ⁊ inducētes p̄pleumoniā ⁊ suffocationē subitā p̄stis ⁊ aliā egritudines his p̄porcionales. Et vlr cū multe ipsaz deferunt ⁊ cōmifcent cū cibo ⁊ sanguine debēte nutrire: ipsi inficiūt ⁊ epar corripūt: ⁊ ita tandē hydropisiz iducit: qd pot rōnabiliter p̄tingere: duz aliqz inordinatā vitā p̄terit: qz in his plures supfluitates gīant: donec aliqz illa praua vita relictā iūeta in p̄stinā reuertat ⁊ ē cōplices ei. Hoc autē p̄tingit: eo qd aliqz prauae p̄pter p̄suetudinē suā dietatis: multa mala mā inseparabilis ab eis angel latitans ⁊ gescens p̄ in mēbris: aqua denno aucta nā sentiens eius nocumētū monef p̄cepto nocumēto cū calido innato cōtra ipsam: qua sigdez nō potente illā oīno vincere ac expelle re: reddit eā dissoluta ⁊ ligdam: vt p̄ in eliquatione niuis ⁊ glaciei a sole: qd propter p̄tingit tūc mltos fieri catarros ⁊ fortes s̄z diuersas p̄es multimodas egritudines inducēdas: cū nā conet hāc māz expellē ⁊ nō possit. Sic itaqz apparet qre Dionysius cū nō vteret vita cōsuetā passus fuit. Quid aut sint egritudines hic tacite vīsum est p̄mo.

Problema.

II.

Antiqua.

Propter qd fm duos solos sensus. s. tactū ⁊ gustū incōtinentes dicimus. Aut p̄pter delectatiōes factas ab his nobis ⁊ alijs aīalib⁹. Ergo sicut cōes exntes ibonozabilissimi sunt: pp qd ⁊ maxie at soli opprobriosi s̄. Quare eos q ab his vicunt vitupam⁹: ⁊ incōtinentes ⁊ luxuriosos eē dicim⁹: qz a pessimis delectationib⁹ vincunt. Nona. Cur duoz mōmodo sensuū rōne hoies incōtinentes vocam⁹ id est tactus ⁊ gustus. An p̄pter voluptates q pariter nobis ac ceteris aīantibus oibus per hosce sensus administrant. Qz igit cōes eas cū bestijs habem⁹ spernim⁹: ⁊ solas oīum aut maxime vitio probrozqz damus. Itaqz hoiez eis addictū vituperamus: etiā incōtinentē atqz intēperantē appellamus: qm a terrimo volupratum genere ducatur.

Quare hoies dīr incōtinentes ⁊ intēperati fore maxime s̄z hos duos sensus: puta s̄z tactū ⁊ gustū. (Deinde [Aut quia.] Soluit di. causam esse p̄pter delectationē que fiunt in his sensibus nobis ⁊ aīalibus cōes q̄tūcūqz

Semel vlt
bis i mēse
ebriari cō
decent est.

Deo tyrā
ni ebrioz.

Est enim
do p̄prie
pedetum
relinquenda

quātrūq; inspectis: cū oībus aīalibus hī duo insint sensus: s; illud in quo nobilius cū ignobilib; cōuenit est ignobile valde et despectuū respectu nobilioris: qm̄ qd nobilius q; vltius in nobilius et pfectius ordinari et nō in vilius. Cū igit hī duo sensus sint illud cōe in quo cōueniunt alia cetera oīz erūt despectuissimī: et ideo aut soli hī aut maxie iter ceteros vituperosi et abominabiles: et ppter ea nō imerito eos q nequeūtes resistere delectationib; q p illos: s; potius captiuati vincunt ab eis. vitupam; nō pax dī ceteris: quō dimittitis vos vinci a tā prauis delectationib; adeo momētaneis: qd vt ad multū ondit pnia et abominatio subsequētes. Vñ icōtinētes vocam; et luxuriosos eo q vincant ab hīs delectationib; prauis bestialib;: qz sigdez indignitatē cū sapiētes nouerit piecerūt a seipfis: qz nō sūt de dispōnib; faciētib; ad eē: nēdū de pfectionib;. Lōmētator in accessu pbyfici audit. Et iō Arist. pcepit Alex. coituz euitare: qz ludus est porcor; et brutalitū vlr. Que enī tibi ingt gloria erit si cōicaris cū porcis: idē repetet 7°.

Problema. III. Antiqua.

Propter qd incōtinentes dicunt propter desideria solum existente incontinentia et circa iram. Aut qz incōtinēs qdem: qui circa cogitationes aliquid operat; et incōtinentia contra rationem ductio. Sunt aut cōcupiscētie quidem vt dicit omnino preter rationem. Ira autem cum ratione nō: sicut precipiente ratione: sed vt manifestate in iuriam vt causam.

Cur homines incontinentes: ratione tñ cupiditatis dicimus: cuz enim in irascendo incontinentia fit. An quia incontinens est qui contra rationem aliquid agit: et incontinentia est assuetudo rationi contraria. Sunt autem cupiditates fere omnes contra rationem. Ire nō cuz ratione: nō tñ ita cum rōne: vt ratio iubeat: sed in iuriam cōtumeliāz cām ne significet.

Quare aliqui dicunt incōtinētes et intēperati solum mō post desideria et voluptatis et ppter circa gustū et tactū: vt dictū est et nō circa irā: cū tñ ira pstat qdā icōtinētia: pp quā aliq; deberet icōtinēs dici. Deinde Aut qz. Soluit pmo ad pma ptes. d. q. ille incōtinēs est q agit aliqd ptra rōnabilr cogitatū et ordinatū: qd ostēdit: qz incōtinētia est quedā deductio ptra rōnez. hīs enim rōnē nō vtitur ipsa: vnde et hī. 7° incōtinēs assimilatur ciuitati cui calculant oīa: et leges hz studiosas: vñ aut nulla: talia vō vt vlr est dicere extra rōnē: qd aliq; dicunt incōtinētes: et intēperati sunt circa voluptates circa tactū et gustum. Deinde Ira. Assignat cām scde partis. d. q. ira est aliquo modo cū rōne: et exponit quō. d. q. nō est ita cum rōne: tanq; ipsa ratione imperāte irasci: qz hīc nō est actus virtutis rōnalis: veruz appetitiue irascibilis: sed in hoc est cū rōne: qz manifestat iniuriam: et ostendit eā fore sicut causā: ppter quā mouet ad iram: qui aut mouet cū rōne mouet: qz actus rōnis potissime in causā assignatione cōsistit. Norādum q inter cetera que magis rōnez obnubilant et perturbāt est cōcupiscētia circa ptracta. Totus enī hō brutalis efficit: cū minus obediāt rōni q etia irascibilis. Unde 2° ethi. ira cōsequit rōnē aliquāliter: cōcupiscētia autēz minime: et ideo difficilior est purgare voluptati q ire. Veracilius eorūdem scōo.

Problema. III.

Antiqua.

Propter qd qdē cōtinentiā et tēperantiā in iuuenibus et diuitib; maxime inquirimus: iustitiā aut in pauperibus. Aut qz quo maxie indiget quis: si hoc abstinere magis mirabit vtiq; q contra. Pauper qdem igit abundātia idiget: iuuenis aut et diues delectatione.

Cur cōtinentiā et tēperantiā in iuuenib; atq; diuitibus recēsemus: iustitiā vō in pauperib;. An qz si quis reabstinet: cuius maxime indiget laudabilior est q si ecōtra. Pauper igitur facultatibus indiget: iuuenis et diues fruitione.

Quare cōtinentiā et tēperantiā pncipalr inquirimus in iuuenib; seu adolēscētib; et in abundātib; diuitijs et necessarijs late ad vitā cū sospitate: s; iustitiā siue legalitatē pte alyjs virtutib; querimus in paupib;. Deinde Aut qz. Soluit. d. cām eē: qz sigs abstineat et nō conetur adipisci illud quo maxime indiget modo quocūq; vtiq; de tali admirādū est amplius q de dijs: puta de illis qui nō indigēt. Sed paup eger opulētia diuitiaz et rerū necessariarū: circa quas abundās plerūq; iustitia pueritur habitū inducēdo diuz. Et ideo id maxime querēdū in ipso: cū habeat cām quare sit iniustus et infidelis. Sed iuuenis adolēscēs et diuitijs cū sospitate affluēs: delectatione indiget vel voluptate: cū sint que pū bona fortune ad hanc incitātia. iuuenis enī a pcupiscētijs maxime molestat: et iō nullus eligit eos duces: qz nō pstat eos prudētes. topi. 3. stimulant. n. ad venerea maxie. qre pulit Sen. Iuuenē castuz fore martyre absq; sanguinis effusione: et pp hoc legislatores vt apparebit pcula pnti minus puniunt illos alyjs: q cā incitante delinquūt maiori.

Problema. V. Antiqua.

Propter quid minus abstinent sitientes q esuriētes. Atruz quia tristius: signum autem tristioris: quia delectabile sitienti bibere: aut esurienti comedere: cōtrarium delectabili tristius. Aut qz indiget magis calidum humido q siccu quo viuimus: qz duobus sitis desiderū potus et cibi: famēs aut vnius solum cibi.

Cur minus sitim q famē tolerare possumus. Atrum quia sitis res magis anxia est. Cuius indicium q suauius sitientes bibimus q esuriētes comedimus: tristius autem qd suauior aduersus est. An quia calor quo viuimus humidum magis q siccu desiderat. An qz sitim rerū duarū libido est potionis in quā et cibi: famēs vnius cibi tantūmodo est.

Quare sitientes minus abstinent a potu et deterius vt cū maiori nocumēto pnt tolerare sitim q famēscētes a fame. Deinde Aut qz. Soluit pmo pbabiliter et logice. d. eē: qz hoc tristius puta sitim q famem: qd ostendit per suū ptrariū sicut per signū qdā: qz sitienti bibere delectabilius est q famescēti comedere: igit contrariū delectabilioris tristius erit: ab eo vō qd tale difficilior abstinetur: minus enim poterunt sitientes abstinere

Cap. 3.
Hō de caritate seruanda.

L.c. 19.
2. 59.
Alia qbus
pseruentur.

Esurientes: sitis enī est blasphemīa vt idicat Quidius q̄ maxime: et pestis: q̄re Tātalo ipsaz ī penā ascribūt poe-
ter: et iō Sal. afo. 5. de inge. 7. in omni dispōne cōcedit siti
subcōdescēdere vehemēti. C Deīdel Aut qz. J Assignat
aliā cām scđam verā et nālez ex p̄p̄ys sumptā. sermones
enī cōes sunt vani: vt p̄z p̄ de gñatiōe et corruptiōe. o. cāz
esse: qz calidū aialis amplius idiget humido q̄ sicco. Vi-
ta enī eiusqz p̄seruatio stant p̄ humidū cū calō: nō autē p̄
siccū: vt p̄z in de cā lōgi. et breuita. vite: calm enī nō repit
in mixtis absqz humido 5. de gñōne aialū. Pabulū enī
ipsius est vt apparuit 5. 3. et qz sitis est duplex desiderius
et idigētia: potus. s. et cibi: ac fames tñ cibi: itaqz desidera-
mus minus: cū pp̄ altez tñ: vt taliter rōcineretur. Illo quo
magis cōseruant p̄ncipia vite pluribsqz de causis cōpe-
tit: minus illo possumus carere reliquo: vt visum est por-
ti: sed circa sitis appetitū duo cōcurrūt: circa vō eum qui fa-
mes vñū. quare 2c. C Notādus qz cū potus sit triplex vt
visum est p̄: p̄ potus audif ille q est cib⁹ et potus simul: vt
vinū vel alijs liquorib⁹: nutrit. n. refrigerat et humectat:
facit et ad distributionē p̄ corp⁹. Lib⁹ aut solūmō nutrit:
necessari⁹ igit potus: difficilīus itaqz abstinet ab eo.

C Problema. VI. Antiqua.

Rōpter qd min⁹ expectam⁹ sitiētes q̄
esurientes: Aut qz tristamur magis:
Signum autē tristitie delectatio for-
tior: sic sitiens quidē duobus indigēs
est: cibo et infrigidatione: vtraqz enī hz post:
esuriens autē altero solo.

Cur minus sitim q̄ famez patiamur: An qz
siti amplius contristamur q̄ fame. Culus indi-
tium voluptas sane facit: quā inter bibendum
capimus vehementiorem. Tum etiaz qui sitit:
res duas desiderat cibuz atqz refrigerationez.
Isthec enī ambo potio exhibet. Et qui esurit
alterius tñ appetens est.

Repetit antedictū pp̄ cām in fine p̄cedētis. o. que est
cā q̄re minus possumus expectare tolerādo
sitim 2c. C Deīdel Aut qz. J Soluit. o. cām eē vt dictū est:
qz magis angustiarī volētes abstinere a potu q̄ a
cibo. Cuius qdē p̄batō est sumpta a signō tristitia inten-
sior: nā vbi delectatio validior illic p̄ rōnē dīetatis est trī-
stia vehementior. Qd p̄bat: qz sitis tristatur p̄pter duo
qbus indiget: cibo. s. et infrigidatiōe cū humectatiōe ac ē
deportatione per corpus que vtraqz in se cōtinet vt dictū
est potus: s. esuriens tristat pp̄ idigētiā alterius tñ. puta
cibi: quare minus pōt sitiens esuriēte prestolari.

C Problema. VII. Antiqua.

Rōpter qd q fm delectationē tactus
aut gustus quo vtiqz supabūdauerūt
incōtinētes dicunt: qui enī circa ve-
nerea luxuriosi: q autē circa delectio-
nes cibi. Eoz aut que sunt fm cibū a quibsdā
quidē in lingua est delectabile: a qbusdā vō in
gutturē: p̄pter qd et Philoxenus gruis guttur
orabat habere: alij aut fm visum et auditū non
amplius: Aut qz delectationes que sūt ab his
cōes sunt nobis et alijs animalib⁹: ergo sicut exi-
stentib⁹ cōibus in bonorabilissime sunt: et maxi-

me autē sole opprobriose: quare enī qui ab his
vincit vituperamus: et incōtinētes et vitupera-
tum dicimus: pp̄ id qd a pessimis delectationi-
bus vincit. Existētib⁹ at sensib⁹ quinqz: alia aut
aialia exuta p̄dictis delectant: scđm alias autē:
aut oīno nō delectant: aut fm accidens hec pa-
tiuntur. Videmus enī vidēs aut odorās gau-
det quia fruit: et quādo replebit: neqz talia dele-
ctabilia ipsi: sic neqz nobis cibi odor quādo nō
habemus appetitum comedendi: quādo autē
indigētes sumus: delectabilis. Qui vō est rose
semper delectabilis.

Cur incōtinētes eos appellare solemus: q vō
luptate p̄tractadi aut gustadi exuperarūt. Nā q
imodice re vtunt venerea: et qui luxu delectant
ciboz: incōtinētes vocamus. Libozū tñ nō ea-
dem ratio est: sed partim linguā partiz gulā sua
mouēt suauitate. Unde Philoxenus gruis col-
lum a dijs immortalib⁹ sibi dari optabat. Et vō
qui in vidēdo audiēdoque modū excedūt: nō eo-
dem vocabulo significamus: An qm volupta-
tes sensibus hisce accōmodatas cōes cū ceteris
aiantib⁹ habemus: ergo vt cōes sp̄nimus no-
tamus: solasqz oīum aut maxime p̄bro damus.
Itaqz boiem his deditū reprehēdimus: et incō-
tinēte intēperatēqz appellamus: q victus ate-
terrino voluptatū genere ducit. Sed cum sen-
tiendi gñā quinqz sint: cetera aialia duobus tñ
que modo dixi voluptatez sibi acquirunt: ceteris
vel nihil oīno delectant: vel per accidēs ita affi-
ciunt. Qz enī videt aut olfacit tātis per gaudet:
quo ad gustus tactusqz officio fruiscat. Cū ge-
nus id ip̄z p̄cupiscēdi expleuit: illoz quoqz sua-
uitas desijt: vt et nobis salsamēti odor cū idige-
mus suauis est. Vbi satiati repletiqz sum⁹: am-
plius suauis nō ē. Rose at odor sp̄ suauis est.

Repetit 2m p̄blema vt amplius declare. o. q̄re qm
supabūdauerint et excesserint in voluptate
que est fm tactū magis: quātū ad luxuriā: que est in coitū:
et fm gustū quo ad illā que gule. Triplicē enī distinguit
Boetius de scholastica disciplina: bis. n. adiungit eas que
in ornatu vestigiū: dicunt incōtinētes et intēperati. Et ex-
ponit. nā qui sunt circa venerea dicunt luxuriosi: q vō cir-
ca voluptates ciboz et potuū gulosi seu lecatōres. Et iterū
coz qbus est delectatio circa cibum: qdā hnt eam in lin-
gue superiori pellicula: p̄pter eius multā sensibilitatē: ali-
vō solū in ea sed amplius fm torū guttur. Et iō lecatōz di-
ctus Philoxenus eriffius plurimū vorax existēs deprecā-
batur venere que est ciboz dea et potuū: vt guttur eius ef-
ficere lōgius q̄ illud gruis. 3. etiā etibi. Scđm qdē alios
sensus puta visus auditū et odoratū nō p̄tingit amplius
cōcupiscentiaz fieri. vnde ibidez. qui gaudet colore et fir-
guris nō dicunt tēperati aut intēperati: et sūt in his que
circa auditū. nā supabūdāt gaudētes melodys nullus
intēperatus dicit: neqz sūt circa ea que odoris nisi forte
per accidēs. nō enī cōgaudētes odoribus rosarum aut

Luxuria
quplex

Lap

talium dicunt intemperati: sed magis illi q̄ gaudēt odorib⁹
 vnguentorū & pulmētorū sit eis p̄cupiscibiliū memoria. Un̄
 elurieres gaudēt ciborū odorib⁹ nō aut saturati: sicut ē alia
 aialii nō delectant̄ circa hos tres sensus nisi p̄ accūs. nō
 enī canes gaudēt odorib⁹ leporū s; cibatiōe: nā odor cau-
 sat in eis sensus cibariū: neq; ē leo voce bouis s; come-
 stione: s; neq; vidēs ceruū visione gaudet: s; cibi fruitiōe
 futuri. Vidi tñ aīculas cātates maxie philomenas gau-
 dere cantu bumāo: & ad illū accedere: vt p̄ncipalr ip̄o mo-
 te: dī & pauonē delectari in visione pulchritudinis pēnarū
 suarū: & trīstari in ea que pedū. Serf̄ ē q̄ vnicoznis odoze
 virginis delectat̄ puelle: vñ fmo Arist. verificabit̄ vt ad
 multū. ¶ Nōndū q̄ p̄ guttur nō intellr epiglottis que est
 organū p̄p̄ius vocatiū: vt p̄tula 11. s; magis spatiū cū
 os aperit & lingua deorsus plicat qd appet ante foramina
 epiglottis & isophagi cū pre ēt ipsius aliq̄li: vt idicat p̄bi-
 loxenus. ¶ Deidel Aut qz. Soluit. & p̄us assignat cāz ma-
 gis q̄stri. d. p̄ cām eē: qz voluptates q̄ cōsistūt in his duob⁹
 sensib⁹. s. tactu & gustu cōes sunt nobis & alijs aialib⁹: & vi-
 liorib⁹. Propter quoz cōitatē ibonozabilissime sunt ipse:
 & maxie vel sole opprobriose: & iō qui detinet & vincit ab
 eis icōtinētē & vitupatū notamus: eo q̄ a pessimis & brutis
 lib⁹ vincat & suppeditef voluptatib⁹: q̄ aiaz fedat & corp⁹
 coingnant: ex qb⁹ p̄tingit ip̄m oia exercere praua. ¶ No-
 sce q̄ lz in gustu sit voluptas imēsa abominabilis: ampli⁹
 tñ in tactu. vñ etbi. 3. cōmunissimus aut tact⁹ sensus: f̄m
 quē itēperātia: q̄ merito videbit̄ exprobatilius: qz nō f;̄
 q̄ hoies existūt: vep̄ f̄m q̄ aialia talib⁹ vtiq; hoib⁹ inest
 gaudere & maxie diligere bestiale. ¶ Nōndū q̄ tactu cō-
 tingit potissime delectari: p̄nr circa gustū: deide odoratus
 postea auditū: & tādē visus minime: qz tactus ceteris mā-
 lior: bīc aut spūalior: medij autē mediocriter se hñt. 4. de
 accideri. ¶ Deidel Exñtib⁹. J. Cōparat 2. delectatōes sen-
 suū aduicē. d. p̄ q̄ cū sensus sint. s. puta tact⁹: gustus: odo-
 ratus: audit⁹: & visus: alia qdē aialia exuta & remota a dele-
 ctationib⁹ visus & audit⁹ vel sepata a nobis: carēt. n. notio-
 ne quā hēmus soli: & iō ipsa delectant̄ solū f̄m p̄dictos sen-
 sus: tactū. s. & gustū: f̄m vō alios tres aut totalr nō delectā-
 tur: vel si delectant̄: p̄ accūs enuenit id pati sue delectari.
 Qd̄ ondit̄. nā p̄spiciū: q̄ illud q̄ videt aut odorat: & gau-
 det: eo q̄ fruit̄ in cibo postea: s; cū fretū fuerit & repletus
 visus & odor p̄dcōz nō sūt ei delectabilia vt antea: p̄us q̄
 eēt repletū: qd̄ ēt nos patimur: nō. n. cib⁹ nobis delectabi-
 lis est odoze: cū fuerimus satiati talr vt cesset appetit⁹ co-
 medēdi: cū tñ eēt antea odor delectabilis cū idigebamus
 ip̄so. ¶ Deidel Qui vō. J. Preuenit 2. dubitationi: qz cre-
 deret alijs q̄ odor rose & talii aromatu nō eēt aliq̄ dele-
 ctabilis: cū qs multotiēs fuerit ip̄so post repletionē asue-
 tus. Quare subdit q̄ odor rose ac h̄s semp̄ delectabilis:
 nunq̄. n. replet: eo q̄ ip̄e recipit̄ sub qdā effumatiōe spūa
 li nō receptiōe subit̄ ipsius iterius: sicut odor cibi & potus
 recipit̄ cū eius subro: & bīc qdē odor ampli⁹ respicit aiam
 & spūz: ois. n. odor bon⁹ cib⁹ est illi. Arist. Alexā. Lib⁹ autē
 corp⁹. Un̄ de sensu & sensa. qdā odores f;̄ seipsos sūt dele-
 ctabiles: quēadmodū illi q̄ floz: qdā vō rōne nutrimentū
 sub eis occultat̄: vñ 3. etbi. f̄m alios qdes sensus: puta vi-
 sus: auditū: odoratū nō p̄tingit p̄ampli⁹ p̄cupiscētiā fieri.
 ¶ Nōndū ē q̄ pōt alia cā dari q̄re aialii alia sūt ceteris a
 tactu & gustu nō gaudētia: nisi p̄ accūtia: qz cū hō sit sapiē-
 tissimū aialii & prudētissimū. politi. p̄ & 2. de aia. indignit
 instrumētis qb⁹ posset ēt sapiētiā & prudētiā exercere: h̄s
 aut sunt visus: audit⁹: & odoratus: vt p̄ de sensu & sensato.
 bī. n. faciūt ad sciam & ad bene esse. alij vō ad esse simplr:
 quare hō in his delectat̄ vt possit eoz delectatiōe sapien-
 tiam & prudētiā acgrere: cū delectatio p̄p̄ia pficiat opa-

tionem. etbi. 4. & qz aialius alia nō hñt sapiētiā & prudē-
 tiam: bis nō nisi fortasse p̄ accidēs delectabunt̄.

Problema.

vtimū.

Antiqua.

Propter quid minus continent risum
 presentibus notis. Aut quando vehe-
 menter exhibere fuerit aliqd bene mo-
 bile est: bene violentia autē dicere ma-
 gis risibile: quare mouet.

Novā.

**Cur minus risum retinere possimus cūz amī-
 cos nostros familiaresq; videmus. An volu-
 bilius qd̄ elatius atq; suspensius sit. At qui be-
 niuolētia ferme huiusmodi est: ergo merito tūc
 ad surridendum mouemur.**

Explicit vigesima octaua particula.

Quare

qñ aliqua p̄ncipalr mouent̄ mox ante oculos
 min⁹ possumus a visu & a cachinnō seu a risu
 nos abstinere: cen cū videm⁹ aliq̄ mox cadētē vel subi-
 to se mouētē iordinare qñ isanū. ¶ Deidel Aut qz. J. Sol-
 uit. d. cāz eē: qz qñ aliqd se subito exhibet: vt adeo inordi-
 nate moueat̄ est bñ mobile: & sic ē bñ mobile: ita aliō red-
 dit bñ p̄mutabile fore. cū. n. cōmotionē facit in spiritib⁹:
 mouet̄ vsus p̄tē supiorē vt ip̄soz expedit nā: & pueniēdo
 ad os mouet̄ i risus aprū. Qd̄ ondit̄ silitudie. Lū. n. gs re-
 citat violenta aliq̄ magno motu & subito p̄mutata: magis
 enīz tūc risibile: q̄ si recitarent̄ opposita: sic accidit i fabu-
 lis: pp̄ qd̄ hoies silitudine qdā mori motuū illoz p̄mutan-
 tur i risus: als beniuolētia. i. cōplacencia qua spūs mouet̄
 motu p̄dicto. ¶ Dubitat̄: qz cū videm⁹ puez p̄ncipaliter
 mox an nos cadētē: aut quēlibet aliū ex sublimi ruētē nō
 tūc p̄citamur in risus: vep̄ poti⁹ ad oppo⁹. sic iterioz 4.
 vō de illo: cui⁹ rō erat corrupta: salua tñ p̄bātia p̄ciēte
 opatorē lane ab alto p̄ fenestrā prius a ludētib⁹ forinsecis
 manib⁹ & cachinnatib⁹ & suadētib⁹ ne p̄uceret illū: oīfru-
 ptūq; suscipiētib⁹ risus mox stetit. ¶ Ddm q̄ bñ mobilia
 duplr p̄nt se h̄c: aut. n. sūt debilia ip̄fecte virtutis sic pueri
 li: vel fortis p̄fecta: sigdē p̄us: tūc nō ridem⁹: eo q̄ estima-
 mus talia pp̄ eoz ibecillitatē vebemēter noceri: pp̄ qd̄ cō-
 dolem⁹ mēte ip̄sūq; cōpatimur: nā. n. nra est ip̄sīs cōis: &
 maxie cū eo q̄ sūt eiusdē sp̄ei legis & cognitionis: vt visus
 est 6. 7. Si aut illa sint fortia p̄fecta: id pōt duplr eueni-
 re: aut estimamus ipsa vebemēter ledi & p̄fringi: puta cūz
 quis ruerit ex turri: aut mox gladio p̄forat̄: tūq; risus pp̄
 cām p̄actā cōtinemus: nisi prius exriterint nobis odiosa:
 vel hec minime aut parū estimamus ledi: s; solū qdā ap-
 parens icogitata videt̄ in eis eē debilitas & electionis de-
 pressio: & tūc risus p̄rinere possumus minime inuēdo risu
 tales debiles & despiciēdos: nos aut fortes & preferēdos: &
 maxime cū h̄s reputat̄ se fortes & p̄uissimos.

Dubium.

Sole.

**Incipit vigesima nona particula de naturali-
 bus que circa iustitiam & iniustitiam.**

Problema.

I.

Antiqua.

Propter quid maior existente ini-
 stitia si quis ledit in maius bonuz:
 honore existente maior bono: pe-
 cuniaruz iniustitia magis videtur:
 & iniusta magis esse videt̄ circa pe-
 cunias. Aut qz appetit pecunias
 magis honore: & oibus est valde cōe: bonoz au-
 tem paucoruz: & raro accidit vsus ipsius.

Particula

Quā ob eā cū maior iniuria sit offensa que maior in bonū accepta est: bonorūq; mai⁹ sit bonū: maior iniuria pecunie estimet^r: q̄ bonoris: et boies iniusti poti⁹ in re pecuniaria eē videantur. An q; multitudini pecunie bonori antepōnuntur: omnib; q; cōes maxime habentur: bonor aut paucis raroq; vsu contingit.

Determinatis pblematib; q; circa appetitū sentiū p̄stāt. nūc magis ea que circa rōnālē vt iustitiā. p̄. Est. n. stās et ppetuā volūtas ius suū vnicuiq; tribuēs: volūtas vō in rōne ppe stāt. Sedō circa pūdētā itellm et sapiētā sequēti pri⁹. Videt aut iustitia duplex. vna qdē nālis q̄si. altera vō positīua: qdē indicat Seneca de yboz copia ita. Iustitia est nāe tacita p̄uētio in adiutorū multoz iuētā: et est diuina lex et vīculū societatis hūane 5° etbi. q; iustitia pōt dupl^r accipi p; vel in cōi: put oēm fere p̄tinet vītutē. Un ibidē iustitia finis est oīs vītutis: et pfecta maxie vīt: qm pfecte vītutis vsus est: pfecta qdē q; hīs ipsaz nō solū ad semetipsuz vītē ea: s; et ad alēz. Et pp b̄ pclarissima vītutis vī eē iustitia: et neq; besper⁹ neq; lucifer ita admirat. Est et alia ppa seu f; p; rez: q; est vīt pp quā q; sua singuli hnt vt lex p̄cipit. rhetorū. p. que sigdē positīua vīt: et bec duplex. vna qdē vō distribuētia q; attrēdit i p̄titiōe bonoris pecūie vel talii f; q; meruit vnusq; q; altera cōmutatiua: cōmutationis aut aliqd volūtariū: vītuta vēditio emptio mutatio. aliud inuolūtariū: i istū adduc qdā occultū vt furtū mechia veneficiuz ac falsuz testimoniū. et alēz violētū vel māifestū vt vberatio vīculū mors rapine et. De bonis aut laudabilib; vō q; iustitia est vīt aie distributiua ei⁹ qd f; dignitatē. In iustitia vō malitia aie fm quā ples cupidi sunt lucri turpis. Querit igit cū rōne moriua. d. Quare cū maior sit iniustitia f; vītutē qm aliqs peccat 5° maior bonū et pfectius: bonorūq; sit mai⁹ bonū et pfecti⁹ q; pecunia: p̄s. n. admiculā felicitati et affinis huic existit q; pecunia vt p; etbi. p. vī min⁹ detestant pōnēs felicitatē in honore q; i pecūia: cū in q; ita sit: iustitia facta circa pecuniā et fraus reputat^r grauior q; facta circa honores: boib; n. et maxie cōib; vō iniustitia ampli⁹ cōmitti i pecūia q; i honore. C Deidel Aut q; . Soluit. d. cāz eē: q; cōiter mag; appetit pecunia q; bonor: qd vīt oib; iest: cū sit bonū plus sensibile ac cōe p̄lm: ita vt fm illud etbi. honestus seu scūs ipaz poptat possidere: s; bonor a pauciorib; appetit illoz respē: et rari⁹ vsus ipsius p̄cidit: pecunia aut frequētissime: imo hodie p̄tinue fere. Sic igit p̄ualer in his opio vulgarū ea q; p̄ndēum. C Ddm igit ad rōne Arist. iudctā q; fm vītutē q; peccat in maxie bonū et pfecti⁹ vt in honore: simplr ampli⁹ peccat: fm qd vō vt quātū ad boies qui vītū sunt brutales et equiuoci: maior reputat^r peccatū in pecunia.

Problema.

II.

Antiqua.

Propter qd depositionez difficili⁹ est priuare q; mutuū: Aut q; turpe iniustuz facere amico: q; qdē igit priuat depositionē amico iniustū facit. Nemo enī deponit nō p̄fidēs: vbi āt mutuū nō amicū. nō. n. mutuat si fuerit amicus: s; dat. Aut q; maior iniustificatio: ad dānū. n. et fidē trāsit: p quā q; vīt et neutri⁹: o; abstinere iniustū facere. Amplius nō eq̄lib; auxiliari p̄uau: hic qdē dedit vt amico: hic aut priuauit vt inimicū: mutuās aut

nō vt amic⁹ dedit. Ampli⁹ boz qdē datio custo die et traditiōis grā: boz aut et vtilitatis. Adm⁹ aut idignamur deponētes si lucrū venamur vt piscatores escas. manifestū. n. piculū ad huc deponūt qdē in multū p̄filiātes et nō p̄rigētes: mutuāt aut abūdātes. Buri⁹ est ifortunato q; bene fortunato iniustuz facere. Noua.

Cur depositū denegare iniquus sit q; mutuū: An q; amico iniuriā facē turpe ē. Depositū igit q; negat amico iniuriā facē: nullus. n. q; q; deponit nisi credēs p̄fidēs q; . At is cui debet amicus nō ē: nō. n. mutuat: s; dat q; amic⁹ est. An q; maior iniuriā cōmittit. Præter dānū. n. fides negligit: cui⁹ grā q; vīs nil aliud cogat: abstinēdū ab iniuriā ē. Ad bec nō par pari reddere vītutē dat. hic igit rē suā credidit tan q; amico: ille denegat tā q; inimico. At q; mutuanit nō ddit vt amico. Itē q; deposuit custodiēdi reddēdiq; grā ddit. q; mutuanit fruct⁹ et sui grā dedit: min⁹ at egre ferim⁹ iacturā si q; stuz emolumētūq; nobis petimus: vt piscatores factā iacturaz r̄betū equo aio ferūt: periculū enīz exploratū sibi habebāt. Addo et q; qui suū deponūt boium vītutē p̄fidiā. fortunaz laborantes aduersa plerūq; id faciūt. Qui vō mutuāt pecunijs abundant fortunatēq; degunt. Iniquus aut est iniuriāz boni ni ifortunato q; fortunato intulisse

Quare difficili⁹ minusq; tolerabile ē: qm aliqs p̄uat seu expoliāt pecūia vel aliquo alio pp amicū suū deposita: negādo eā vel fugiēdo cū ipa: q; si p̄uat mutuū illi p̄cesso sub spe restōis. C Deidel Aut q; . Soluit multipl^r. d. p̄ cām eē: q; turpe et vītutabile extat valde q; aliqs cōmittat iniustitiā amico suo: s; id agit q; p̄uat cū deponē. Q; aut peccat in vēz amicū mōstrat et: q; si nō fuisset suus ver⁹ amic⁹: nō deposuisset ap̄ ipm: nō. n. fidisset de eo. Nemo. n. deponit nō p̄fidēs nisi forte necitat^r sume: s; cū p̄uat mutuū ipm: nō delingit adeo turpiter et iniuste: nō. n. defraudat amicū. Cui⁹ rō ē: q; mutuās nō est amic⁹: q; si fuisset amic⁹ iā nō mutualet imo dōaret libere: vt ita dicat: defraudare qdē turpi⁹ est amicū q; nō amicū: s; deponēs ē amic⁹: nō at mutuās. q; re et. C Nōn⁹ sic vō 8° etbi. et 4° q; driptū: q; 2° est amicitia: qdā qdē pp vītutē vt meritiū et vīt p̄uētū ad iūcē. ac alia pp delectabile: sic inueniū ad iūcē voluptuatiū. et 3° pp honestū seu vītutē sic sapiētū et p̄hoz. Quaz sigdē p̄ozes nō sūt vere: s; accitales magis: puta pp p̄cipare: nā eo remoto statū vīculū dissoluit amicitie: s; amicitia 3° extat vā. Un ibidē Arist. igit bonos p̄ seipsos eē amicos f; q; boni sūt: isti qdē simplr sūt amici: s; illi f; accitē: et de vīficat amico q; nō mutuat s; tribuit: amicitia. n. talis ē idē velle idēq; nolle. Tullius de amicitia Arist. vterq; amicorū amat et qd ip̄i bonū et eq̄le retribuit volūtati et spet: eo q; amicitia tal vō qdā eq̄litas existū bonorū. Propterea Sen. moral. amic⁹ ē alter ego. C Deidel Aut q; . Assignat aliā cāz. d. id eē: q; iniustificatio et trāsgressio est maior q; priuat deponē q; illa q; priuat mutuū. dupl^r. n. cōmittit iniustitiā: tum q; dānificat amicū turpiter: tum et q; frāgit illi fidē: q; vīs neutri⁹ sit pagē dum isto: cū vītūq; sit turpe p̄uare siue depositionē aut

Iustitia 2^a

Cap. 4^a

Iustitia et iniustitia quid.

Cap. 5^a
Amicitia duplex

mutui: qre opz a talib' abstinere ne aliqs vitupef: z maxi
me cū puat depōnē. **C Deidel Ampli.** Assignat aliā cāz
d. q qñ aliq sūt eqles z veri amici si tpe necitatis nō fiat
coauxiliū de ppzio ēt prauio est valde itaqz deterius imo
pessimū qñ qz cū eo q nō auxiliat suo amico: puat ēt ipz
eo qd ei' ppziū erat: z merito qz hic depōnē fecit p fidens
de illo apud quē deposuit tanqz de seipso: s3 talis puat illū
dponētē ac si foret illi inimic'. Et addit vltēri' q cū puat
qz mutuo nō tātū peccat: cū mutuas: vt oñsuz est: nō tāqz
amic' mutuauit s3 vt ali' poti': peccat igr dupl'r: z qz nō tñ
subuēit de suo imo puat ipz ppo. **C Deidel Ampli.** J. Al
signat 3 cāz. d. q istoz exhibitiō q tradūt alyz vt depōnē
tis z mutuāris: datio quā facit depōnēs: est grā custodie z
traditionis simpl'r: vt fiat ei' pseruatio absqz reclamatiōe
aliq: s3 alteri' istoz datio nō ē custodie z saluatiōis s3 vt
titat. est. n. mutuas vsurari' cā lucrit: cū inqz ita sit deducit
deiceps qz min' dedignamur z pro puo reputam': si repo
nam' depōnē sub aliq spe vt adeptiōis amicitie nō lucrit:
vt simpl'r mutuas: qz si nihil spabam': nā tūc pfolamur
nosipos dicētes: faciebam' vt hzem' eos pro amicis z ser
uitorib' si oporteret qñqz. Qd declarat qdas filii. d. sic pisca
tores cū spantes escis cape pisces minime capiūt. Un etia
pisces comedūt eas: z iō duplici puant itētiōe z pisciū z
escāz. Et iō cū mutuas puant mutuo: qñqz respectu il
loz duoz mutuas minime hñt pstritari. Sic igr magis
pstritari h3 q simpl'r sine aliq reclamatiōis spe deponit
pñr min' aliqd inde sperās: minime vō q cā lucrādi apte
mutuaui. **C Deidel Maius. n.** J. Adhuc assignat aliā cāz
d. q qñis adhuc sit cognitū sepe māifestū piculū in depo
nēdo: q oñdī multa piliatiōe exqstoz. deponūt. n. apd
illos necessitati: cū sint ipotētes apud se pseruare: timētes
amittē illud modicū qd hñt: a qb' estimāt depositū se hā
bituros: z nō circa qscūqz indifferēter: s3 illi q mutuat nō
faciūt id tāqz angariati ipotētia ne pdāt: s3 qz sūt supabun
dātes: ita q mutuae pñt sufficiēter: z tñ adhuc abūdere.
Sic igr hī sūt vt eufortunati: pōres vō ifortunati: s3 ito
lerabili' ē iniusticiā facē ifortunato qz hñ fortunato: puat
eni ipz subziptēs nō solū depōne vepz ēt vita: cū careat de
mū alimēto: mutuatē vō cū abūdet minime ledit.

C Problema. III. Antiqua.

Ropter quid in curijs generibus ma
gis q testamentis numerant: Aut qz
genus quidē non est mentiri: sed oēs
enuntiare. Testamēta aut multa falsa
vtiqz extradicta sunt existētes. **¶ Noua.**

Quamobrez in fortis nōnullis familie potius
q testamenti ratione sententia fieri solituz sit:
An propterea q de familia emētiri nō licet: sed
vera fateri necesse est. Testamēta autem multa
iam falsa esse redargui potuerunt.

Quare in curijs siue in locis in qb' reddit ius magis
numerāt hoies cū testatiū scribūt vtlias volū
tates: ples. n. testes iducūt nūero vt saltē. 7. apud leges q
in gñib' aliāz volūtātū z cōuētiōnū: in eis. n. sufficiūt duo
aut tres vt in pcuratiōib': aut. 5. vt in emptiōib'. S3 qz
ita fortassis vidēre alicui violētari transpōne: qre legat
in ordine suo. Quare in gñib' vt expositū ē: pus vel gñib'
icurijs. i. nō curatis: nō. n. curat de multitudīne testiū a ta
belliōib' vel pstritiōē: magis nūerāt. s. pfeffe subiferēdo
mox cū duos aut tres testes noiauerūt suis noib' z cognō
minib' gñalitatē notā subinferēdo z aly. S3 in testis nu
merāt diuti' piculū z distincte anteqz iferāt ptractā notā.

C Deindel Aut qz. J. Soluit. d. cām eē: qz circa aliud gen'
instroz in pactis hoiz z puētiōib' in curijs ciuilib' sicut
vēditionib' locatiōib' z b3 que sūt facta iter pmanētes:
neqz sicut adeo nō testōiū negotia ardua nō minus pñn
git mētiri hoies zc. z veritatē occultare: imo testes vno te
stantē ore oēs simil'r veritatē: q b3 sic cūenit in testamētis:
nā ea vt ad multū sunt falsa z cōposita: tum qz pstruentes
ipsa facti sunt extra facta z ea que ingrunē de eis: sūt enīz
mortui ita vt nequeāt manu tenere qz testati sūt: z iō pza
ui cogitāt ea ifringere: tum etiā qz sunt de reb' arduis val
de nō relinquēdis cōtingentib' qbuscūqz vepz determinā
tis vt propinquoib' z legitimioib'.

C Problema. III. Antiqua.

Ropter qd inopia apud vtiles hoiz
magis est q apud prauos: Aut qz ab
oibus oditur z expellit: ad cōueniētes
fugit cogitās maxime ab his salutem
adipisci z pmanere. Si aut ad prauos peruene
rit: nō vtqz pmanere in eadē potētia ipsos: sed
aut furari: aut exterminari: qbus factis nō am
plius eē ipsaz apud eos: Aut qz studiosos opi
natur hoiz optime ipsa vti: z minime iniurias
pati ab ipsis. Quēadmodū igr depositionē pe
cuniaruz penes bonos ponimus: z ita ipsa a se
ipsa ordinat: Aut qz femina existens pauperior
est: quare bonis idiget. Aut qz ipa malū existēs
ad malū vtqz nō veniet. Si. n. maluz eligat: oī
no vtqz difficulter sanabile erit. **¶ Noua.**

Cur paupertas apud hoies bonos poti' eē q
apud prauos soleat: An qz oibus odio habetur
atqz expellit. ad probos perfugit. rata maxime
apud eos salutē permanēdiqz locū se posse asse
qui: econtra si ad prauos venerit nunqz eos for
tuna ista fore cōtentos: sed vel furta vel latroci
nia adituros: qbus reb' futurū vt ipsa amplius
apud illos manere nequeat: An qz hoies: ppos
optime se visuros existimat: nec sibi petulantur
cōtumeliose quippiā facturos. Itaqz vt nos pe
cuniarum deposita tute hominibus bonis cre
dimus: sic etia3 bec sibi dispensat z statuit: An
libenter se ad viros optimos confert: quia femi
na est: inopsqz: proinde z viriūm z consiliū: vt
eiusmodi hominibus cōmendatam se esse ma
gnopere velit atqz desideret: An quia mala est:
nunqz se malis iungere velit. Itā si ita maluerit
oīno malū irremediabile ipsa reddetur.

Quare inopia magis appetit eē z habitare apud bo
nos viros z vtiles q apud prauos z inuitiles.

C Notādus Arist. h3 log more poetaz magis theologicas
virtutes z vitia attribuetiū qbusdā deoz: paladi sciam ve
neri luxuriā discordiē inuidiā paupertatem z defectuz
inopie. **C Deindel Aut quia. J. Soluit suspiciōse siue poe
tice. q. d. primā causarum esse: qz inopia habet odio ab ho
minib' cū dicat priuationē oīum etiā bonoz fortune: non
aut paupertas verum eoz paucitatem: z ideo expellitur a
cunctis expulsa: z in fugā posita cogitans ratiocinatur in**

**Alia z vir
tutes qb'
dijs tribu
antur.**

Particula

tra seipsam ad quos posset fugere: q ipsaz minus moleste sufferret: ita cupiens maxie salutē z getez adipisci puenit ad pueniētes z pmitētes eā puiere secū: qles sunt boni vt secū habitet. scit. n. bñ q si adbeferit prauis: q nō pōt saluari neqz pmanere in sua po^a apud ipsos ea sibi p̄suetā vel ipsi prauī nō pmanebūt in eadē po^a z dispōne pōt: si ad eos pueniat in qua erāt ante ipsius aduētū: s; efficiunt fures aut exterminatores seu p̄dones: qb^o factis z idicaris nō poterit apud illos vllaten^o bitare. ¶ Deidel Aut qz. J. Assignat aliā cām. d. pro tāto vadit ad studiosos z viles: qz estimat q ipsi optie vtenē ea z tractabūt ipsam cū sint boni. Qd declarat qz f; q depositio pecunie apud bonos z legales fit vt dcm est: sic z ea p̄siderās i seipsa deliberat tādem disponit z ordinat vt habitet cū hō tanq; cū bonis hospitiū. ¶ Deidel Aut qz. J. Assignat aliaz cām. d. qz in opia est femina debilis z paupcula: vt est nā z cōditio femelle respectu masculini. eger bonis qb^o possit sustēdari. quare apud eos nō prauos decreuit bitare. ¶ Deindel Aut qz. J. Assignat aliā cām. d. qz cū ea sit qdā malū z defectus: nō puenit ad ipm vt cū eo bitet: qz si malū eligere vellet secū morari: cū ipsa sit qd malū: tūc malū malo additū reddit tota^r difficulter curabile: imo magis impossibilis curatio: nis: z ita subm suū. i. bonos corūperet: quo si qdez corruptio perimet z ipsa: quare apud studiosos appetit eē: z nō imerito cū inde resultet tēperamentū quoddā qsi ex frys cōpositū. Adhuc pōt alia cā dari: qz dictū est q opia est qdā malū: ipm aut est defect^o z p̄uatio qdā. nō enī h; eē in seipso: vtz est qdā obliquitas boni: destruit. n. seipsum: q si integrū sit iportabile fit. erbi. 4. Propterea si inopia debeat pmanere opz ipsam apud bonos habitare.

Inopia quid.

Cap. p.

¶ Problema. V. Antiqua.

¶ Kopter qd nō similiter iniustitie maiores circa pecunias z alia: vt parunz dicens nō vtiqz z ieffabile diceret: s; qui vnū pdit z ciuitates: sicut obolū priuans z talētū. Aut qz a maiori iniustificatiōe qdā maiora sunt pp̄ ipotentia. ¶ Noua.

¶ Cur nō quēadmodū amplificantur iniurie in pecunijs ita ceteris ē in reb^o valeāt augeri. Xbi cā: q leue aliquid dixerit: nō p̄pterea rez quoqz reticendā aperiet: neqz q vnū pdiderit: vel totā rēpublicā pdere p̄pterea velit: sicut qui obolū abstulerit etiam talentum auferret. An qz sunt que parcius quidē per impotētiā sed voluntate amplius inique comittantur.

¶ Problema. VI. Antiqua.

¶ Kopter quid paruam depositionem turpe est priuare q̄ multum mutuatū: Aut quia depositionem priuās opinantem ipsum esse bonū fallit: aut qz qui hoc z illud faceret. ¶ Noua.

¶ Cur depositū ē paruuz denegare turpius est q̄ debitū magnū: An q depositū negat hoīem fraudat: a quo bonus ipse existimatus est. An qm̄ qui hoc facit: illud etiā facere velit.

¶ Tangit adhuc aliquat^r z^m pblema. d. qre modicaz depōnē turpi^o ac ē iniustus ē priuare q̄ mutū q̄tūcūqz magnū. ¶ Nōn^m q simplr id surgit ppo-

nebat: hānt cū determinatiōe cōparādō puā depositionē ē ad mutuū idifferēter. ¶ Deidel Aut qz. J. Solut. d. p id esse qz ille q puat depositionē: opinat^r fore eā magnū bonū p̄ciosū: s; fallit plerūqz: qm̄ res nō erit h; qd pōt accidere: cū deponēs deponit occultatū in cista vel sub sigillo: suscipiēs aut fingēs ē nō curare qd sit. Si igit apud quē deponit^r atēdat priuare depositū: z ignorāte ē valozē ipf^o ita vt cistaz apperiat vel subleuet sigillūz cū possit decipi circa id: p; q prauē opat maxime z iniuste: cū ē nō retrahat ab ignorātia depōnis cū alyz tactis in z. ¶ Deinde l. Aut. J. Assignat aliā cām. d. itez illud p̄tingere: qz ille q facit h; puatiōnez rei pue z ignore circa quā pōt falli vt ita crū est: z tū nō cessat a puatiōe ipsius: signū est q libētius puaret si depōnē sciret certe eē p̄ciosiorē. Et tūc cōcludit q sit prauus: oēs. n. prauī f; appetitū dicunt^r topi. 4. Unde cōiter d; nō potuit mibi facere peius sigdez potuisset libētius pegisset z merito: qz modica fuit cā mouua.

¶ Problema. VII. Antiqua.

¶ Kopter qd hō participās disciplinaz est iniustissimū oīuz aialiu^z: Aut plurima mēte p̄cōicat. Abaxime igit delectationes z felicitatem assequit^r: bec aut absqz iniustitia nō sunt.

¶ Cur homo qui adeo eruditione p̄ditus est: animantium omnium iniustissimus sit. An qz ingenio cogitationeqz plurimum valet. Voluptates igit z felicitatē rimat maxime atqz p̄p̄sat: que nisi cū iniuria nemo assequi pōt.

¶ Quare hō est aial iniustissimū iter cetera aialia. non enīz v; cū disciplina p̄cipet z intellectū qbus dz ab iniustitia prohiberi. ¶ Nōn^m q iustitia z iniustitia p̄p̄rie aialib^o inest hñtib^o rōnē. est. n. vt dictū est i p̄e rōnali sita. Qz aut videat in alyz aialib^o idicari ab Arist. f; s; s; tūdinez existit: sic. n. qñ qlibet h; qd dz hñe dz iniustitia: e; vō iniustitia: ita s; ltr in alyz enenit aialib^o: q qñ sūt cōi caria adinnicē: ita q vnū patif hñe portionē sui alimēti fm q dz: pōt dici iustitia: oppositū vō iniustitia. Quo etiā modo hystoriaz 7° dz qdā aialia verēcūda vt anser: cū tñ dictū sit 4° topi. 23° de aia. verēcūdiā eē in rōne. Pōt ē dici in alyz aialib^o fore iustitiā nālez p̄tractā ceu cū hñt de quātitatib^o z qualitātib^o elemētoz fm q merent^r ad eoz actus exercēdos dicunt^r esse talia ad iustitiā penes Sal. z Valib. nā Aui. cōplonē iustitie solū in specie ponit humana. ¶ Deindel Aut qz. J. Solut. d. cām eē: qz homo cōicat mēte qua p̄tractat plurima: q est vis aggregata ex phantasia cogitatiōe z memoria: vt apparet 4° terapē. z p̄sertim cū vixerit fm passiones sensitiuas z brutales appetit^r desiderat z studet assequi illecebras delectatiōes z felicitatē. Talia vō asseq nō pōt z cōprehēdere sine iniustitia: cū in his recta rō z volūtas cōstās corūpan^r. Et hō sigdē tactū est aliqd 50° 10°. ¶ Nosce q felicitas ē triplex: qdā est vā q extat in nobili opatione: puta intellectuā respectu nobilis obieci vt itelligibilis: que est vere hoīs p̄p̄ria: fm quā est qd diuinū. de quo ethi. 10°. Est z alia politica z ciuilis. 3° vō opinata existit differēs fm q differētes sūt hominū appetitus. Quidā enī posuerūt eā in coitu: aly in gula: nōnulli in diuitijs: qdā in honore zc. de his ethi. p̄iten. dit aut Arist. p felicitatē eam que vana est z estimata quā appetit^r deuīates a rōnis tramite. ¶ Notādū ē q politici eoz p̄mo. cām hō pblematis taliter tangit. Sicut pfectissimū z optimū aialiu^z est homo viuens supple fm legē z iustitiā: ita separatū a lege z iustitia est pessimū oīum:

senissima enim est iniustitia habens arma. Luz igitur fuerit sine virtute et iustitia sceleratissimum et sylvestrissimum erat animalium: et ad voracitatem pessimum: sed iustitia reddidit civile et sociabile: sic itaque homo fit participans disciplina et intellectus: quia tamen non videtur his sepe sed operis magis ceteris reddidit animalium iniustissimum.

Problema. VIII. Antiqua.

Rogatur quod diuitie ut frequenter apud prauos quam apud studiosos. Aut quia cece existentes sine intellectu non possunt indicare neque eligere melius. Noua.

Cur diuitie magna ex parte ab hominibus prauis potius quam bonis habeantur. An quia fortuna ceca est: discernere sibi atque seligere quod melius non potest.

Quare diuitie et vltra bona fortune ut frequenter reperuntur apud prauos hominum quam apud studiosos: et id vtrumque concidit oppositae tamen cum. 4. Dicit autem ut frequentius quam studiosi et sapientes aliquando facti sunt diuites ne ipsi et eorum sapientia contineatur a vulgo sicut recitat de Thalete milesio primo politici ostendente facile fore ditari philosophos si vellent: sed id non est in quo student. Deinde Aut quod. Soluit. d. causam esse: quod diuitie cece sunt: lumine enim carent intellectus non potest diuindicare virtuosum a vitioso: neque eligere quod melius aut deterius: et ideo prauos plerumque non dignoscentes ut inopia cognoscit studiosos: ut dictum est. 4. disponunt habitare cum eis quos equidem cecant cum sint cece ac mente obnubilent non discernentes meliora propter quas non raro fiunt prauae iuxta illud etiam primo. multi propter diuitias perire. Et vniuersaliter notandum quod quia questio potest multipliciter solui: per oppositum tamen ut quarto ea aptando. Et hoc de problemate.

Problema. IX. Antiqua.

Rogatur quod putatur esse iustius finire quam viuere. Aut quod viuenter possunt sibi ipsis sufficere: quod finire autem non amplius. Noua.

Cur iustius habitum est hominibus vita functis operare quam viuere. Aut quod viuunt sibi ipsis presidio esse possunt illi defuncti nihil preterea possunt.

Quare iustius et ratioabilius reputatur quam aliqui supermaneat siue superabundent bonis: eis fini appropinquantibus ut decrepitate etati et morti: quam supermanere ac abundare ipsis viuentibus ut potentibus ut operibus vite: vita enim dupliciter dicitur quibus acquiruntur puta cum sunt iuvenes. Quare dicitur topico. 3. in tristitiam magis eligendam fore in senectute quam in iuuentute: melius enim est ut partis post mortem eius gaudeant inimici: quam in vita egeat amicorum subsidio. Deinde Aut quia. Soluit. d. causam esse: quod viuentes ut expositum est possunt sibi sufficere: cum sint sani et fortes acquirendo que sunt vite necessaria: et ideo non est curandum neque multum iustus vel iniustus reputandum: si aliquo supermaneat aut nullo: sed qui sunt fini vel morti propinqui: non potest propter infirmitatem aut senectutem necessaria vite acquirere: iustum reputatur et rationabile: si acquisuerint prius et superabundauerint: ita ut hoc tempore sibi sufficiat: in quo non possunt accipere. Quare senes et infirmi et ratione videntes: vltra id quod expetit natura redduntur tenaces et auari.

Problema. X.

Rogatur quod coniungitur sano: non fit sanior neque fortis: aut meliori in habitus nihil addit: iusto autem et temperato et bono. Aut quod hec quidem non imitabilia bec autem imitabilia aie: bonus autem aia: sanus autem corpore. Assuescit igitur gaudere recte et tristari: quod ante coniungitur sano non amplius. Non enim sanus est in gaudento quibus et non: nihil enim horum facit sanitatem. Noua.

Quia ob causam quod moram cum boie sano traxerit: nihil reddidit integriori corpore possit: neque quod cum robustiori aut pulchriori versatur: quicquid in eiusmodi habitus perficiat: iusto autem et temperato et bono quod se detinuerit: melior in his ipsis bonis animi euadet. An quoniam bona corporis aie imitari non possumus: bona aie possumus. Est autem quicquid bonum virtute aie: sanum virtute corporis. Assuescit igitur exemplo melioris recte mori letari mori tristari. Quod is assuescere neque quod cum sano est: haud. n. quicquid sanum in eo est: ut letetur quod rebus letandum: tristetur quibus tristandum sit. Nihil enim ex his sanitatem creare potest.

Quare si quis infirmum copulet sano aut debilis fortis: vel deterior meliori: non propter hoc reddidit vniuersum quicquid talis: quoniam ille cui bec sunt: puta sanus fortis et bonus: quod ostendit. d. quod habitus acquirunt infirmo debili vel prauo si coniungatur temperato vel sano iusto siue forti et bono. Deinde Aut quod. Soluit. d. causam fore quod quidam hominum cum sint opposita predictorum habituum ut infirmitas debilitas siue timiditas et malitia in quadam consistunt mutatione et alteratione: non enim quiete possident sua subiecta: sed semper alterantur: ut tandem ipsa corrumpantur: cum eorum sit valde a medio elongatum: quod est de ratione virtutis. Sed huiusmodi putatur fortitudo aut iustitia bonitas et sanitas sunt permanentia inalterabilia: et quantum ad animam et quantum ad corpus: sicut sunt habitus anime et corporis. Et hoc declarat: nam bonitas ac etiam fortitudo aliqua est habitus quod permanentes in anima et impressus: sed sanitas est habitus corporis: habitus autem non relinquunt subiectum suum ut aliud afficiat: se destruet. Et quod bonitas et hoc virtus anime ipsi est impressa: ideoque operatur actus sibi proprios cogitando et tristando recte et alios actus bonitatis et virtutis operando: et non manum extrinsecus alterat afficiendo: et sic coniunctum bono forti et temperato ac hoc non redditur talis propter predicta. Et confirmatur: quoniam quis non efficitur putamus et reddidit bonus: et timidus fortis et in gescendo a prauis: vel et rationes studiosas audiendo: imo se opus in illis exercere: quoniam ex frequenti bene agere finis boni: sicut ex frequenti cytharizare cythariste. 2. etiam si enim solum admonitiones audiret: et cum hoc etiam disceret non operaretur: iam sciam morale natures constitueret: quod negatum est 2. etiam si enim eorum negotium est contemplationis gratia ut sciamus quod est virtus: sed ut boni efficiamur. Eodem modo lapsus quod coniungitur sano non magis efficitur sanum coniungens se cum gaudio: et quibusdam sanis vel sanis et gaudentibus: nihil. n. talium sanitatem inducit: dum non exerceat ea quod percipiunt in medicina: ut alterando corpus: vel euacuando et vltra egritudine vel causam eius remouendo. Sed si coniungatur coniungatur meliori quod melior efficiatur: quod cum scio scis eris et cum pueris pueris. psalmista. Deinde quod non sufficit sicut dictum est coniungi: sed diutius assistere

Cap. r.

Cap. z.

Dubium.

Solo.

Particula

requiritur: vt dimisso habitu malitie ipsius oppositus inferatur. Eger igitur tpe duplici penes Sal. 7° de inge. pmo qdem vt prauu deponat habitū: reliquo sigdem vt infor- metur studioso et tertio fm illum tandem opatione.

Problema.

XI.

Antiqua.

Ropter qd durius est mulierē interficere q̄ virum: quāuis melior sit mas muliere nāliter. Aut qz imbecillius: quare minus iniustu facit. Adhuc nō est virile fortēē apud multū minus. Noua.

Cur mulierē interfecisse iniquius sit q̄ virū: q̄q̄ nature ratione mas femina prestatioz est. An quia mulier imbecillioz est minusqz proinde facere iniuriam potest. Item eniti aduersus id quod longe ifirmius est nībil virile: imo stolidum atqz iniquissimum est.

Quare durius sceleratius ac iniustius mulierē est occidere q̄ virū. Subdens quasi nō videri qz vir est mas ipse aut melior muliere nāliter et pfectioz femella: ea vō vltier ipfectioz est mare: et maxime in specie humana: imo nulla virtute ponit picipare: nisi qz pfa. bystoriaz 6°. **C** Deinde Aut qz. **S**oluit. et assignat duplicem cāz. d. p. cā est: qz mulier est qd imbecillius viro et im- potētius: ppter qd minus pōt iniusta et praua facere: qb^o mortē debeat mereri: vir autē opposita: quare nō adeo durū sceleratū siue iniustu est talē occidere. **C** Deinde Adhuc. **A**ssignat alias cām. d. id esse qz cū vir vlr sit fortioz: illa fortitudo nō reputabitur imo potius vilitas et desperatio: cū valde fortis contraponit minus forti: debet enim hic picula terribilia peraggređi vt 3° ethi. cū aut opponat mulieri occidens illaz cōtrariū accidit: qd hic **C** Dubitatur. videtur enī durius fore virum occidere q̄ mulierē: qz durius est occidere qd est melius et pfectius opposito: cū minus mereatur mortē: sed vir qz mas. melior est muliere. et in 8° de bysto. dicitur qd ipsa est subdola magis et perceptioz vel astutioz: et in physionomia. femella est mare iniustioz: sed ppter hz et maxime iniustitiā quis mereatur mortē: nō igitur durius mulierē viro occidere. **C** Dicendū durius esse mulierē interficere q̄ virū. cuius quidem ratio est: qz illud minus leuiter et sine patientia occiditur: qd resistere potest et vebemēter insurgere in eū qui occidit: et hoc est vir et nō mulier: ppter enī nō posse resistere: aut posse durius dici vel minime: vnde vilipēduntur ledentes pueros decrepitos et imbecilles.

Problema.

XII.

Antiqua.

Ropter qd fugienti in iudicio dextrā stationē dant. Aut qz dirigere volūt: superate igitur persequēte stationē fugienti dant: deinde sicut in multuz fugiētes obseruat. In dextra enī custodia sit si fugiens hz stationē que est in dextra. Noua.

Quam ob causam reo dexter apud iudicem locus datur. An vt ratio compensandi habeatur. Cum igitur res faciat accusatorem superiorem reo status conceditur melior: vt aduersario possit equare. Tum etiam reus magna ex parte cauere cōsuevit: qd melius facere ita possit: si locum dextrum obtineat.

Quare si quis detineri debet in iudicio corā iudicem te tinēdo ne fugiat stare facit ipsuz detinens in sibi dextra. **C** Deinde Aut qz. **S**oluit dices id eē: qz iudicātes et eis obediunt eligētes volunt dirigere reum fugiētes vt melius retineant ipsum. vt igitur persequens et cobibens illuz melius superet constituit euz in parte sibi dextra. deinde taliter cōstitutum obseruat diligentem sibi custodiam adhibendo tanq̄ alicui cupienti confugere omnino: cum autem fugiens fuerit directus a psequente et firmatus in dextra fugere nō poterit. **C** Notandum qd situatio fugiētis in dextra tripliciter operatur ne fugere valeat. vna quidem quia perfectius visus iacitur super ipsum. dexter enī oculus quo illuz inuenitur circumspectioz sinistro 7° 6°. Alter quia firmitus pōt aliquis detineri dextra q̄ sinistra cū sit fortioz. Tertio quoniam in dextra si fugeret melius pōt ipsum quis cōsequi cū motus sit in dextris et fulcimentū in sinistris. de causa motuum aialium. si tamē vellet ipm iugulare locaret eum in sinistra.

Problema.

XIII.

Antiqua.

Ropter quid quādo et fugiēti et prosequenti videntur numeri equales fugiēs vincit. Aut qz fugiēs in agone solū audiuit se ad que opz ipsum desperare et testes dare ad male accusata haberi: aut quibus debet iuari: non facile diuinare aliquid quibus oportet ipsuz preparari: aut testes aut aliud signum: quia nō iniustum facit. **P**rosequenti autem est quomodo vult et anteq̄ vinctam renocet probare causam: et iam vocatum fictum quia vult persuasibilem accusatorem ipsius: videns vtiqz fm omnia hec minoratum legislatoz fugientē adiecit fugienti: quādo igitur iudices vtrinqz opinabimur. At nō et hoc vtiqz aliquis videbit: in timidis enī exstentes multa derelinquunt: que oportet ipsos dicere: aut operari fugientes: aut semper in maioribus periculis vt in multuz sunt: quare si derelinquunt que oportet ipsos: si quidē adequantur multis manifestum: quia si non derelinquerent: et vincerent vtiqz. **A**mplius vtiqz vnusquisqz nostruz magis vtiqz eligat: et ab iniusto facientem non enumerare: vt non iniustum faciat: aut iniustum facientes connumerare sicut iniustum faciat. **E**t si quis fugit seruitutem aut homicidium. horū enim vtroqz existentiū que accusat: ipsum magis vtiqz non enumerare eligimus: aut nō existētibus enumerare. **E**st enī quādo quis vtriusqz opinatur: minora peccata eligēdum: duruz enim et qd est serui sicut liberalis est cognoscere: multo autē durius qn alius liberi vt serui enumerabit. **A**mplius aut si hic qdē in fortia accusans: alter nō dubitās de quocūqz: nō cōfestim opinamur oportere assignare accusanti: s; distribuere possidētem quousqz iudicet. **E**odē autē mō et in plurib⁹: quādo equalis

Cap. 9.
2. 10.
Dubium.

Solo.

Situatio
in dextra
qd operatur

equalis pluralitas dicentium iniuste facere: et non preiudicium. Quoadmodum quoniam ex principio hic quod accusat: hic non negat: non opinamur oportere legis potestate apponere accusanti: sed fugiende preiudicium esse: quousque superabundantiam aliquam beat iniustum facies. Si autem et in iudiciis: quoniam aut neque una superabundantia equis numeris sed regione dimisit legislator hinc. Amplius autem magno peccatorum magne et punctiones sunt: quare iniuste quod numerat et miscet: non est dirigere accipientes. Soluunt autem propter puenies siquidem ita reuerenter quod nihil amplius quoniam peccare: quod utique et magnam peccantes iudices dimiserunt: tale homines soluentes a morte. Si autem aliquid posterius peccant per utraque utique ipsi non puniri dignat. Aut amplius iniustioris quod est hominis bec iniuste facere: quoniam minus puenies est iniuste accusari. Iniuste quod est. n. facere est et periam et percupiscere et per timorem et per alia multa fit: et non solum ex puidencia: iniuste autem accusare ut frequenter ex intentione est: quare quoniam equales numeri facti sunt. Accusare autem iniuste accusante: et fugiendi iniustum facere: prauo iudicato iniuste accusante: vincere legislator distribuit. Amplius autem et ipsi ita habemus ad famulos: quare quoniam suspicamur aliquid ipsos peccare: nihil certi habemus. Sed similiter ipsos opinare opatos esse: non preiudicium in punctione venimus: et si nihil magis possumus perscrutari: dimittimus ab hac causa. Amplius magis quod iniustum facit: quod ex intentione iniustum facit: quod quod non ex intentione: accusans quod utique semper ex intentione iterum facit. Qui autem alij iniustum facit sed quod per necessitatem: sed non per ignorantiam: alia non quoniam pertingit iniustum facere ipsi percidit. Non autem equales sunt numeri: persequens quod iudicatus est ex medijs ex intentione iniustum facere. Fugies autem reliquis rursus iniustum facere quod est: non tamen ex intentione: quare quoniam iniustum facere mains iudicatum est persequens: fugiende puenienter legislator iudicauit: maiora iniustificare. Amplius autem semper quod iniustior est quod non putat latere cui iniusta facit: et tamen iniustum facit: quod qui putat latere: verumtamen iniuste accusans non opinatur latere bono quod accusat. Alij non aliquid iniustificantes: ut in multum putantes latere cui iniustum faciunt: conantur iniustum facere: ideo iniustiores utique et iudicant persequentes quod fugientes. Noua.

Cur si suffragia pari numero accusatori et reo fuerint reus vincere sancitum est? An quod agit causa: tunc primum ea audit reus ad que respondere testesque adhibere debet: aut aliquid facere aliud unde sibi perfidiam erueret possit: facile autem nemini est diuina re: que sibi promollienda preparandaque sint: ut te-

stes aut aliquam fide alia: qua se innocentem ostendere valeat. At non accusator et antequam in iudiciis vocet re disponere atque statuere potest: prout sibi libitum est: et cum iam accersuit: fictis vere quibusdam similibus agere. Quibus rebus cum legum auctor minui partes rei videret fauendum censuit ei: quoties in iudiciis pares iter se fiat. Quin etiam hoc in his maxime intelligere licet: quos metus terruerit. Multa enim ibi pretermittunt: quod vel dictu vel factu sibi necessaria statuerunt. At qui reus periculo semper fere utitur grauiori: ut amplius metuat. si ea pretermittere cogit: quibus possit suam augere defensionem: dubium nullum est quin nisi premitteret vincere aduersarius posset: quoniam illis premissis potuit tamen sui iuris presidio equiparare. Ad bec nostrum unusquisque nocere potius velit liberare: quod innocentem perdenare: ut si de assertionem libertatis aut homicidij agit: reum liberare potius velimus nocere: quod perdenare innocentem. Cum enim quis ambigit: errorem suscipere debet leuiorem: nam et si iniquum etiam est libere asseruisse qui seruus est: logetur iniquus seruum sanxisse: qui liber est. Itaque quoadmodum si. Q. inuebit crimine. L. litigat non potius rem criminati restituenda censemus: sed possidentem tenendam usquequo iudicatus sit: ita etiam de pluribus par esse putamus: cum. s. iudicium asserenti iniuria et negati parum numerum esse constat. Ut enim principio cum alter criminatur: alter inficias it: legum auctorem non criminanti faueret sed reum iubere dominum rei esse tantisper debere: dum accusator superet oportere exstimamus. Itaque cum pari suffragiorum iudicatur examine: reum suorum copotem esse censemus: cum sententis paribus nihil exuperantie legum auctor accusatori reliquerit. Magnis ite delictis magna supplicia statuta sunt. Itaque si iudices iniuste inia homines capite dantur: post suum errorem emendare nullam temporis facultatem nanciscunt. Sed si minus itegre liberarint: si hoc ita caute tuteque fecerint: ut nihil preterea delinquere ille vellet: quod quod so errauerint iudices: quod hominem usque eo emendatum liberarint. Sed si post hac etiam delictum idem commiserit: morte tuus utriusque delicti causa mulctandum lex precipit. Itaque bonis est perfecto iniquioris ea committere: que criminali assignari inique minus presentaneum est. Iniuria enim vel periam per metum per libidine per multas alias huiusmodi causas aduehi potest: notatum modo ex sulto. Crimen autem ex sulto magna ex parte iniuste obicitur: quod obrem cum sententie accusatorum iniuste agere: pariter et reum deliquisse affirmet: improbusque

habitus sit qui iniuste accusat: victoria lex iure
oprino reo impartit. Itē nos etiā ipsi nostris cū
familiaribus ita agimus: vt euz eos deliquisse
aliquid suspicamur: et tñ nihil certi habemus:
sed pariter culpa vacare existimamus: non pti-
nus ad plectēdū veniamus: atq; si nibilo rē am-
plius pcellere possimus: culpa eos oīno absol-
uimus. Itē grauiorē is facit iniuriā: q ex p̄sulto
q̄ q nō ex p̄sulto iniuriat. At q planus atq; ca-
lūniāns semp ex p̄sulto lacescit: qui aut iniuste
aliud fecit aut per necessitatē aut p̄ imprudētiā:
aut p̄ aliter fors tulerit delinquit: cūq; pares
sine sint: accusator iaz ex p̄sulto iniuriam facere
dimidio iudicat sniaz: reum aut facere qdē in-
iuriāz reliquo sniaz dimidio asserit: sed facere
tñ ex p̄sulto non p̄tat: ergo cū grauiorem accu-
sator q̄ reus facere iniuriāz iudicet: merito le-
gum auctor eū vincere censuit: qui iniuriā fecit
leuiorē. Adde etiā q̄ semp iniustior est q se la-
tere nō putat: et tñ facit iniuriāz: q̄ qui se latere
posse existimat. At qui iniuste crimē cuiq; obij-
cit: eū quidē ipsuz quē suis vcrat calūnijs haud
vnq; latere se posse arbitrat. Ceteri q iniuriam
faciunt: latere sese pleriq; oēs cū existimant: in
quē iniuriam animaduertunt: ergo iudicant
iniustiores accusatores debent q̄ rei.

Quare fugiēs siue reus et p̄sequēs siue actor hñs nu-
meros testinz et p̄bationes vtriq; eq̄les: reus
obtrinet in cā supra actorē: ita q non p̄denat a iudice siue
sophista s; absoluit potius: et actor p̄denat in exp̄sis reo.
Vel fortassis in eadē pena q̄ imponi debeat ei. Est aut q̄siti
motiū: q̄ v̄ alicui q̄ postq̄ numerus testiū est eq̄lis: iudex
nō hēat absolue fugiētes. ¶ Deinde Aut qz. J Soluit
et diuidit in vniuerso in .8. p̄es sicut .8. cās assignat: adhuc
p̄tagit vñā. 2. cā dēclarat. 2. ibi. At vō. J Di. id eē qz reus se
fore in agone itelleperit terribili: quo sit eū p̄teriti itatū
vt de ipso se totalr desperet: cū oporteat testes p̄ducē q̄b
reprober et ipm p̄sento p̄bata: p̄mescit etiaz: qz illa q̄ in
suū p̄parat subsidū: ei nō est facile s; magis ip̄ole iudica-
re: vtrū sint p̄ eo vel sibi aduersi: siue sint testes aut aliud
signū qdēcūq; vt q̄ erat it̄mās: vel qz tūc nō erat in ter-
ra: q̄b itēdit p̄bare se nullū cōmississe iniustū. Sed actor
nō est in tali agone: imo est vt sibi placet cū aduersarium
tradiderit iudicādū: nō at reus: cū ipm oz renocare vindi-
ctā et vltionē quā itēdit actor de ipso sumere: qd faciet re-
probādo cāz sibi falsas ip̄ositas: et qd est qd fictū et vanū
qd ei obijcit. oz. n. eū fa. ē: vt p̄suadeat actori et ipm p̄
p̄bationes legitimas: vt sue ostēdant nībil valē. Pōt et alr
exponi nō min⁹ p̄sonū serici: vt dicat q̄ reus se hīc vult
ad actorē sicut ipsi placet: exhibēdo ei oēs reuerētiā: et pe-
nā quā acgrit sibi iferre oēm sustinē: eū approbare et lau-
dare cām illū tanq; iustā: si foret vt dī: et ip̄onit ei q̄ illud
qd dēni fuit reū cōmississe et actorē nō fuit s; vez: s; fice
falsuz et ip̄ositiū p̄p malivolētiā a talib⁹ et hō: qz reo sic di-
cētē videt velle p̄suasione iēlinare actorē ad se: reddereq;
ipm benivolū: vt cesset ab icepro et ipm. B at facit reus: qz
p̄sentit se nō posse accusationi et p̄bationib⁹ iduci resistē.
q̄re se humiliat. Lū at legislator itelleperit reū talr mino

ratū et icōparabilr deficē ab actoris potētia: volēs oīa iu-
stitia coeq̄re p̄spicit reū: vt q̄s videat p̄tē eius fouē oans
sibi iducias vt possit rīdē p̄bationib⁹ actoris: et q̄ ipse nō
timeat: qm̄ sibi iniustitā si habuerit nō violabilr obserua-
bit: talia vō nēpe solēt latores leguz et iudices dicē: oūmō
actus rei nō fuerit manifeste scelerati cū publice accusan-
tes. Et tūc vltēr⁹ p̄cludit qz qm̄ nos iudicātes opinamur
ex vtrāq; p̄te p̄bationes eq̄les existē: magis applicari de-
bemus reo q̄ actori. ¶ Deinde Aut vō. J Id declarat in
timidis. d. qz si aliq; p̄sideret in reos timidos m̄tociēs i-
ueniet q̄ multa relinquunt in dcis suis et p̄bationibus: q̄
oz eos dicē aut opinari eē pro ipsis q̄ obmittūt extermina-
ti timore et agonia quā patiunt: qz rei fm̄ p̄lmū semp sūt
in maiorib⁹ piculis et agonibus valde q̄ actores: pp qd si
cū h q̄ derelinquūt p̄ferre vel extimare pp timorē q̄ fa-
cerēt in eoz subsidū: et cū h actiones eoz adequant et nu-
meri testiū et signa p̄bationib⁹ actoris: tūc est manifestuz
iudicāt: q̄ ad nullā p̄tū d̄dictionis d̄z dēclarat: vt appet
p̄ de aia: et exp̄imif p̄ p̄. nulluz igit d̄z latere: qz si rei non
delinquerēt circa p̄bationes ipsoz obmittētes q̄ sunt ne-
cessaria: qz statim iudicaret pro eis et actorē: nō tñ p̄pter
B etiā si iudex sciat qz obmittūt q̄ deberēt dicere: d̄z oīno
p̄ eis iudicare: qz d̄z iudicare fm̄ allegata: et nō fm̄ p̄p̄ia
cognitionē: s; loco it̄i dat dilationes et deliberationes ad
p̄siderādū que hñt dicere et accusatorē. ¶ Deinde Am-
plius. J Assignat aliā cām que sumit ex p̄te eligibilis mi-
nus mali: et est qz in dubijs et piculis terribilib⁹ minus est
malū fugere et nō se p̄ntare iudici: qz se offerre ipsi: et velle
reprobare iducta et ipsum. d. p̄ aliā cām fore: qz vnusq; qz
nrm rōne vtentiū et p̄silio recto magis eliget nō educere
numeros testiū: volēdo se excusare ac reprobare et nō in-
iustū et peccatū aliq̄d cōmiserit: et actorē facientē et conātē
ipsuz ostēdere detētū ab iniusto et peccato: neq; etiā ostē-
dē qz actor faciens et ipsuz vt iniustū et peccatū cōmittat:
et ita neq; excusare vel occasione attentat. ¶ Deinde
¶ Ut si. J Declarat cām. et p̄ quātū ad ei⁹ p̄tē p̄māz. d. qz hñ
dictū est qz reus accusatus magis d̄z eligē se non p̄ntare et
p̄bationes p̄trahere in defensionē sui sicut cū quis de cā
accusat periculosā: vt de seruīture: qz repetitur ab aliquo
dño pro seruo suo: qz si eū vincere poterit et hīc forte ipsuz
interficiet: aut qm̄ iterponit homicidiūz p̄pter quē homo
morē meret: in talibus. n. et silibus oibus in agis est eligē
nō adducē p̄bationes et accusata etiā quātūcūq; praua.
¶ Deinde Aut nō. J Declarat 2. h̄z mēbrum. d. qz qm̄ nō
extiterint p̄bationes circa tā periculosa: s; circa parū ali-
quē excessuz nō est fugiēdū a iudicio: qz qm̄ trāsgressiones
et leges ip̄ositas fuerint minores: eligēdū est iducere p̄ba-
tiones et eas: etiā fortassis si sint accusationes oīno parue:
cū inquā hec sūt ita difficillime et intolerabile sit dño suo:
qz ille qui vere est seruus cognoscat et p̄tractet vt liber: et
amplius isto dēterius: qz ille qui liber est et sui iuris: nume-
ret et iudicet seruus: etiā si nō audeat cōparere i iudicio.
Propter qd p̄cludit qz iudex in his dubijs et difficultatib⁹
bus equalibus existētib⁹ eligere d̄z errorē minorem: is
aut est qz reus obtrineat et nō actor. ¶ Notādū qz si aliq;
non representat se in iudicio p̄pter timorem tormentozū
carcey et hñs: ordinauit legislator vt non intātū p̄ntat:
si p̄sentatus fuerit contra eos manifeste p̄batū defen-
dere. Unde dicuntur non se ostendentes in iudicio contra
maces et minoz pene sunt subiecti. Debet etiā iudex ad-
uertere naturam actus et mores reozum: quidam enim
sunt timentes et stupefacti adeo vt nesciant se modo ali-
quo excusare: etiam si nihil cōmiserint: alij his oppositi.
¶ Deinde Amplius. J Assignat tertiam causam sumptā
ex bonis fortune dicens primo qz si quis accusat circa bo-
na fortune:

2. 6. 19.

non

na fortune: ideo qz facit: aut circa pecuniā aut possessionē iniustā: et alter vt qui accusat dubitet de quocūqz accusa- tur: qz nescit aliqd de huij: et id negat qd ab eo accusatore qrit: tūc qdē sicut nō statim estimamus qz oporteat as- gnare et dare actori qd querit: qz plerūqz falso expectat: sed qz reus possidēs teneat qd qrit ab ipso in iudicio: et di- stribuat circa id qd sibi videt: quousqz iudicet de illo: in quo de iure dō deuolui. ¶ Deinde. Eodē. Applicat ad p- positū 2° dicens. qz similr vidēdū circa plures testificātes: vt si fuerit eqlis numerus testiu testantiū illuz iniuste fa- cere: qm̄ prauē accusauit reus: et negatiū dīcēdo illis hūc nō iniuste facere: sed iuste accusare: sicut qm̄ a p^{no} in reb⁹ fortune vnus accusat aliū: alter vō negat: qz nō debitū sibi est: tūc sicut nō est opinādū qz legislator apponat illd apd accusantē: recipiendo ab accusato: sed magis estimanduz qz accusatus pncipalr remaneat in re de qua agit: donec appareat aliquis super excessus pbatonum cōtra ipsum: qz iniuste agit: et qz res iuste dō accusanti cedere. Similr de- bēt iudices agere in causa maiori vt criminali: qui tenen- tur ea que legislator mādauit adimplere: qz ipsi nullum super excessus numeri et pbatonē inueniunt in vna parte vltra aliā: imo certa fuerunt paria oīno: dō reum dimitte- re legislator habitare in regione sua: et nō illum exulare: ita enim instituit. ¶ Deinde. Amplius. Assignat aliam cām sumptā ex actionibus iudiciū. dicens qz magne pu- nitiones et pene ordinatē sunt pueniētē magnis peccatis et trāsgressionibus. Sal. etiam in p^{no} de pharماغys dixit. Pena enim directe ordinat p oppositū culpe: sicut medi- cine egritudini: et ideo si aliqui iniuste numerāt et testes p- ducūt: iudices nō statim puniūt: ac si dirigāt et iustitiā in- de exerceant: sed cōmiserēt et immolunt tempus inducias dātes: donec appareat in causa aliqd quo veritas cogno- scait. Qz aut qm̄ numeratio sit iniusta nō debeat statim iu- dicari: sed tēpus et inducias accipi ostēdit: qz iudices suo arbitrio id facere potētes aliqui liberant reos et detentos pmittētes eos abire: si bi sic reuerētē et benigne se habe- ant apud iudices: qz pmittunt eis qz nunq̄ transgrediēnt deinceps legis mādātū. Quid mīx: iterdū enī dimiserūt abire delinquētes maximo delicto: saluātes hīc a morte qua erāt digni fm̄ allegata. Cū at tales deinceps cōtingat peccare: tūc iudices iudicāt ipsos puniri: cū ad manus eo- rū inciderint: ppter vtrāqz delicta vt p^{no} et 2°. Si igit iu- dices talr pcedunt qnqz: vt aliquos absoluant morte di- gnos: multo amplius cū numeri testiu fuerint eqls: reus dō obtinere. ¶ Deinde. Aut amplius. Assignat aliā cām sumptā ex parte inimicitie et deprauationis. d. qz rōne ac nā hoīs iniusti: est iniusta et praua cōmittere: de quo p^{no} nu- mero est accusatio iniuste facta. icōueniēs enī et turpe est: qz aliqs accuset iniuste. Qz aut fiat accusatio iniusta con- tingere pōt: aut pp irā: qz iratus qs dō aliquē puertit eius rō: vt nequeat vez discernere illū satagēs destruere. aut ppter p̄cupiscētiā: vt apparet in actu venereo. vel ppter timorē: qz amor et odiū puertūt hoīs iudicy veritatem: in cōtiloquio. vñ moralī 2°. talia vñ beniuolētia aut passio- ne ptingūt. Sit autē accusatio alio mō iniusta: pudentia diu cogitāte aliquo: et itēione dirigēte multotiens cū fue- rit deprauata et obstinata: vt velit de ipso vindictā aliquā sumere. si igit frequēter ita accidit prauē accusare: id qm̄ numeri testiu et pbatones sūt eqls: et cū b reus b pzo se qz ipse pōt esse iniuste accusatus: tūc si actor iniuste accu- sans vinceret reū: iudice prauē et iniustissime iudicāte fa- ceret iniusticiam reo: ppter qd legislator talr distribuit et ordinauit: qz numero testiu pari rē. ¶ Deinde. Amplius. Assignat aliā cām sumptā relatione ad famulos. d. id ostē- di etiā ex eo qz talr nos circa famulos nobis ministrātes

agimus. cū. n. aliquā suspiciōē habuimus qz nos defrau- der: et nō certū aliqd signū s; opinionē solū: nō statim pce- dimus ad puniēdū ipsos: si rōne vrimur: imo differimus si aliqd certitudinis possimus inuenire: qz si nihil possum⁹ inuelligare: cessamus eis imponere hāc cām vel fraudem: tanq̄ pbatonez haberemus qz nihil egisset: cauemus tñ forte magis deinceps ab ipsis: et tūc deducēdū vt sepius. ¶ Deinde. Amplius. Assignat aliā causam. d. qz ille qui operat iniustū ex itēione diutius antea p̄cogitādo maio- re iniusticiā cōmittit. (agit enī p̄ditione) qz ille qui nō ex certa facit itēione. peccās enī volūtariē deterior: ipsius opposito mō quocūqz: s; ille qui accusat semp illd ex cer- ta itēione agit: qz aut alteri fiat iniustū: nō ex itēione pncipalr ostēdit: qm̄ qs pōt iniusticiā in aliquē cōmitte- re: aut ppter necessitatē sicut surripieus panem: qz fame morit: vel ppter ignoratiā: nocēs enī ignorat vel nō putat nocere. Vel alr quocūqz mō absqz electione principalr. Sic aut se hīte: si numeri testiu sint pares: actor iudicāt ex medys testibus: qz p^m iudicās eius fuit itēio deprā- uata: cū fecerit ex itēione iniustū: reus at iudicāt ab alio qz ex recta eius itēione ac testibus quos dō illuz inducit actorē: etiā vt dictū est nō solū ptingit iniusticiam facere itēione: sed absqz ipsa modis nō paucis. Quare cū pra- uum siue iniustū possit multiplr cōmitte: malū enī bz ra- tionē ifiniti ideterminati. et b. 2°. et multa ostēdant actor res iniuste agere dō reū: parificatis qdē testibus legislator p̄fir iudicauit actorē tanq̄ insufficientē: et ipsuz ad maio- ra qz subcūbere in qdōne: p̄dēnabit fortassis in eadez pena quā reus debebat sustinere: si ptra ipsuz directe et sufficiē- ter pbatū foret qd sibi imponebat. ¶ Deinde. Amplius. Assignat octauā cām. d. illuz esse iustiorē siue minus iniu- stuz qui facit iniusticiā alicui: sed fallit nō putans facere: s; faciat qd est iniustū: qz qui facit ex itēione putans tñ qd agit latere. sed alius tertius vt accusans reum iniuste: nō opinat latere quē accusat: cum oporteat accusationē etiam cum testibus sepe porrigere iudicanti. sed alius vt qui iniuste agit: putans tñ latere illum cui facit iniustum: tñ iniuste agere conat. Sic igit primus non facit iniustū. scds facit: s; nō tāū vt tertius: et forte dupl: aut qz nō dat prauum exēplū alyz: iuxta illud Seneca. Si non caste tñ caute. vel qz eo qz vult latere nō exponit se omnifariā ad nocēdū reo: prauus tñ est ppter appetitū eius corruptuz. sed tertius ppter cās oppositas est iniustior. igit iudex b et predicta p̄siderans iniustiorē actorē qz reum iudicat: quare paribus pbatonibus existētibus: omniquaqz reus obtinet super actorem in lite. Tridem in 15°.

¶ Problema.

XIII.

Antiqua.

Propter qd qnqz si quis ex balneo su- ratus fuerit: aut ex lucta: aut ex foro: aut ex aliquo taliū morte damna: ex domo aut duplū precij furri disten- dit: Aut qz in domibus qdem custodire quo- dāmō est. eteniz murus fortis est: et clauis est: et habitantes studiosi sunt oīuz que sunt in do- mo quō saluentur ea que intra sunt. In balneis aut et in eis q sunt ita cōmunia sicut balneū: fa- cile est qd volēti male opari: nihil enim forte ad custodiā habent qui posuerūt. Sed aut ipsorū oculum: quare si soluz aliquis peruerat oculū suuz: a fure iam sit: ppter qd legislator putans non esse sufficientes custodias: leges eis statuit

¶ Problemata. A.

E 2

Particula

minantē fortiter: sicut nō potentibus viuere: si aliqd ꝑcupiscūt alienorū. Amplius at̄ in domū qdē in possidente est: quē aliquē voluerit intro recipere: et cui nō credit introduci. In balneo at̄ ponēti aliqd nō est aliquē phibere: nec ingredi: neq; ingressus nobis ꝑter furē suū indūmētū poni expoliantē vtiq;: s; vt nō vult: in eodē furis vestis et ea que est debētis spoliari mīre iacent: ꝑpter qd̄ legislator volēti qdē itra recipiēti furē: et sibiꝑsi peccāt: non valde magnis penis auxiliatus est. Cōicantibus aut̄ ex necessitate introitū in balneū et cōmitionē: magnas penas manifestū est statuere furātibꝫ. Adhuc aut̄ qui sūt in ita cōibus furātes: volēti itrare manifestioribus fiūt: q; manifesti sunt q; adueniētes neq; vtilitatis grā boni esse videri volunt: sicut frustra eis existēs ad cognoscētes fingi q; boni sūt: manifeste igit̄ itaz ꝑtulerāt ꝑauit existētes: qui aut̄ vni soli manifesti fiūt: ad alios conātur ꝑsuadere: renūtiātes aliqd: quō nō manifestos ipsos faciāt: ꝑpter qd̄ nō oīno sūt mali vsq; ad finē: ꝑ qbus legis positor minora ipsis dāna faciebat. Amplius peccatorū q; fiūt in cōicabilis simis collegijs et ꝑgregationibꝫ maxime verēcūdiā iferūt vrbī. Quēadmodū et bone ordinationes in cōitate afferūt honorē multū maxime: manifestū enī maxime ꝑ talia et sibiꝑsis et alijs: accidit ergo nō solū ꝑꝑria destruētē ledi ex aliquo taliū: s; apd̄ cinitates ꝑtumelias fieri: ꝑpter qd̄ et furantē maioribus dānis punierūt ablati qbusdā ex domo. Ampliꝫ et q; ex domo aliqua destruxit in tali loco est. vñ facilis neq; patiētē: neq; decipiētē ab aliqbꝫ domo crīs infortunū ferre: hūc at̄ recessus laboriosus spoliato. Adhuc at̄ decipi a qbusdā existit multis: qd̄ est multo difficiliꝫ destructione: ꝑpter qd̄ et legis positor maiora ipsis dāna scripsit. Adhuc similia his multa vident legē ponere: vt et si q; ꝑncipi maledicat magnie sūt increpationes: si q; idiotā ꝑnuatā ꝑsonā: nihil: et bene: putatur enī hoc nō solū in ꝑncipē peccare maledicentē: sed in vrbē iniurias ferre. Eodē aut̄ modo et furantē in portu nō solū ꝑnuatā personā ledi: sed et vrbem verēcundari. Similiter et in alijs quo cōmuniter conuenimus.

¶ Noua. Quāob cām qui ex balneis furatus est: aut ex palestra aut ex foro aut ex aliquo eiusmodi loco: morte mulctat: q; aut̄ ex domo ꝑnuata furti ꝑciū duplū exoluit. An q; in domibus rem custodire melius possumus. nā et paries firmiss et clausus est: et familiaribus res domesticē cure

oibus sunt vt tuto seruent. At in balneis ceterisq; publicis locis facilis cuiq; facinoris ꝑꝑetratio est: nil enī ad custodiā satis q; sua posuerit h; ꝑter oculos. Itaq; facultas dat̄ furandi: etiā si aspectū paulisp diuerterit. Quāobz leuē auctor ratus sua ipsos custodire satis non posse legē adhibuit minitantē acerrime vitā futurā nemini qui furtū publicis locis cōmiserit. Itē in domo penes dñm ipsū est quē velit recipere: et cui minꝫ credat cauere. At ei q; in balneis quicq; posuit. phibere neminem licet: nec ingredi nec igressum vestē suā ibi deponere vñ surrepturus sit. sed ꝑut libitū est: eodē in loco surrepturi et amissuri amicu. ꝑmiscue iacent. Quāꝑꝑter legū auctor hoīs rebus q; sua spōte furē suā in domū exceperit: sibiꝫ errauerit nō magnis admodū supplicijs censuit cōsultendū. Idis vñ q; cōmunē balneorū aditus ꝑuersationēq; habeat necesse est: supplicij furti grauissimū ꝑsidio statuit. Itē q; locis quorū aditus oibus ꝑꝫ furtū cōmittat: oibus patē: eo aio eē vt et vite seruati ne sui quidem cōmodi gratia ꝑbi esse vñq; videri velint: vtpote qui frustra se ꝑbos apud eos eimentiant: qui rem norunt. Itaz ergo palā suā nequitia ꝑauitatēq; exerce re icipiēt. At qui vni tñ palā fuerint dissuadere vel pecuniā vel re aliqua conant̄ ne facinus ꝑatefaciat. Quocirca nō tota vita hi ꝑauit ꝑsecuerent. Itaq; legū ꝑditor dāna his leuiora ꝑscriꝫ ꝑsit. Itē ea potissimū delicta dedecꝫ reipublice afferūt q; in cōuentibus collegijsq; publicis cōmittunt: vt ecōtra honorē cōparāt sūmū ea maxime que itegre publice agunt. Ita enī sit vt ciues et sibi et ceteris ꝑspiciui sint virtutem ꝑ se ferre et colere. At qui eiusmodi furtis nō solū ꝑnuatū q; suū amittit detrimento affici: verū etiā tota res ꝑu. cōuicijs laceſcit: et maledictis. igit̄ dānis merito granioribus is punit q; locis publicis q; q; ꝑnuatis in edibus furtū egit. Itē qui ex domo ꝑnuata rē suā amiserit: sine vlla cōtumeliosa affectione domi manens suū ꝑferat casum. At q; in balneis aut alio id genꝫ loco amiscere egre idē nudī discedūt et pleriq; oēs irident: qd̄ lōge molestiꝫ q; rei iactura est: quā decā legislator dāna his statuit graniora. Quī etiā alia cōꝑlura simili rōne leges ꝑcipiunt vt q; homini magistratu ꝑdito maledixerit graniter mulctari q; ꝑnuato nullo affici detrimento: et recte quidem: sic enī nō tñ in magistratum deliquisse q; maledixit iudicat: sed in rem ꝑu. etiā cōtumeliose egisse. Pari sane rōne et qui in portu

furatus

furatus est: nō solū priuatim offendisse: verū etiam re publice dedecus aduerisse putat. hec eadem vel incertis reddenda rō est: vbi aliquis sit publicus conuentus et compitum.

Quare si ptingeret quāq; aliquē furari in balneo vt nālī vel stūffa vī in palestra aut in foro: et vlr in loco cōi vbi hoīes putat sua eē salua: et iō exponunt sic balneātes et mercātes: pūit ad mortē si dūenerit ad manus iudicis. Sed ille q furat in domo et vlr in loco puato nō puat vita: s; defendit potius et enadit restituēdo duplex tū valoris sicut q furat. ¶ Nōn q punitiōes diuersificat s; pcta mores pūas. ita n. erat apud grecos tūc. nūc aut cōiter vbiq; peracto furto fures morte damnatur. ¶ Deinde Aut q. Assignat septē cās eē quāq; vnaqueq; diuidit in duas s; q duplex ps extat qstī. d. p quantum ad pma pte qstī cām esse: q; domus pūit sufficiēter custodi ne fures intrer: hūit. n. pietes fortes firmaturq; clauibus et alijs repellētib; eos: sunt etiā domū inhabitantes solliciti quātr pūit q sunt in eis saluare ne surripiant a furib; s; in balneis quātū ad scōaz pte qstī et alijs vlr pta etis locis cōib; cen balneis furari sit defacili: pp expōnez vestiū et hō: s;gs voluerit et oīno ptaue opari: qm ad predi cta pueniētes loca exponunt bona sua vt vestes vel filia: neq; tū hūita qd quo custodiant sicut dom; nīl tātūmō oculos ispiciēdo ad ea q sua. Et q; oculus ē mutabilis celerius: fitq; difficile pūne in vñ locū vlsq; deferre: ita tim cū ide acies ei; diuertit est ppēdes: est. n. acuti visus. Et iō d; habes oculos latronis. ¶ Surat. ¶ Cōcludit igit. d. ppter qd legislator est imas q custodie nō sunt sufficientes in balneo foro et hūis. n. n. custodia oculi sufficit: lex vtiq; p dīta fuit furatib; in hō locis vebemēter cōminās: et ostēdēs q vita puabunt: si desiderant auferre ac auferant aliqd ex his locis qd alienū extat. Est aut hec ordinatio certa et nālī: qm ars oīs imitat nāz: s; nā semp igeniatur excessus et supabūdātas ad eqūlitatē reducē. de pūib; qre sīl et ars nāe imago. Cū itaq; in balneo et foro et hō locis deficient custodie: ordinat ar legalis volēs hunc excessus equalē reddere: q; iponere mortis pene q furatē. vt legis metu desistat a furto: inuente. n. sunt leges vt eaz metu iter iprobos vita sit in inocētia: humanaq; coereat audacia. ¶ Ideo. ¶ Deinde Ampli. Assignat aliā cām. d. q in domo et vlr in loco puato ita est: q possidēs et dñs illi pōt quēcūq; vult itromittere ac foras quē non vult ppellere: faciēdo inde sicut de re pūia: ita q aliqui itroducit aliqū cui nō credit oīno pp aliquā occasiōes: ita vt p h qstī det cām furtū s; sed in balneo et silibus nō ita: q; cū posuerimus vestes nras circa balneū: et fuerim; igressi: nō itereit nra phibere ne aliq; igrediat balneum: cū sit locus cōis: imo qd plus est: fur pōt ponē vestimēta sua iuxta ea q alteri; in eodē loco cōi: etiā iūto pōi q est in balneo. Et pp h ppēdit legislator et vidit q vestes pōtis balneātis et furis volētis se nudare pmanēt mixte: sūt enī in loco cōi ppinquo: cū leue sit tūc furari: et q i domū pōt recipere quē vult et expellere quē non vult. vñ si recipiat aliqū qui sibi furef postea: videt ipsi qstī iputandū. Quare legislator videns q ille qui recipit furē itra domū suā peccat: et errat in seipso: dādo cām furādī: nō multum auxiliat tali in pūitēdo sibi furatē magnis penis. Sed si accidit furari aliqd illis q ex necessitate cōicant loco eodē vt balneo vel hō: ita vt q iusti cū his q furis misceatur tanq; inenitabile: legis inde p ditor manifeste furantibus in hūis locis magnas statuit q; hos punitiōes. ¶ Deinde [Abduc.] Assignat aliā cām. d. q illi qui furant in locis ita publicis sicut balneo et hūis volēt itrare id reddūtur

manifestiores: q; manifesti sūt plurib; q nō pueniūt ad hec loca pp vilitatē et bonū aliqd simplr: sed ppter malū inferēdū: cū b tū q sunt tales: volunt videri boni: fūgūt enī se ad balneū venire ne pmaneat frustra et ociosū: vt apud eos q cognoscūt ipsos cognitiōe lata et viderūt eos quāq; reputent benigni: s; manifeste et s; m veritatem sint pūi et iniusti. S; illi quātū ad aliā pte qstī q furant i loco puato vt domo et hō: vni soli q eos ptegar et furta abscōdat se manifestat: psuadēdo illis et ostēdēdo se nō esse fures: sicut sunt in veritate respuēdo aliqd vt furari in loco cōi et hō: pp q nō reddat seipso manifestos i tali actu. Et iō q sic conant se occultare a multis abstinentes. vñ nō sunt totalr vlsq; ad vltimū mali sicut palā furantes: q; et legislator p dīdēs minora eoz ordinat vāna seu penas si depēdant in his. ¶ Deinde Ampli. Assignat qrtā cām. d. q trāsgressiones turpes q sūt in locis publicis vt collegijs sine pgregationib; vbi gētes pluriū nationū pūit picipere: vebemēter verecūdiā iferūt vbi ex qua fur est oriūdus: eāq; turpiter debonestat: et nō solum vbi s; et tori regioni. Statim. n. d; boemus vel anglicus est: q; furtū cōiter attribuit: ita q; tota regio abominabilis reddat et suspecta: qd declarat p oppositū. d. q sicut bone pstitutiones et gesta p quē alicuius ciuitatis vel regionis dcorat totā ciuitatē ex qua oriūdus fuit et pūas: ita q; d; postea: de tali loco fuit talis: q fuit magnus phs: aut palatinus q fecit hec et illa: ita sīl furta facta in loco cōi de honorat: q; p h reddunt manifesti sibi pps: qm ad illos sue ciuitatis et alios q sunt extrinseci: sic itaq; nō solū talr furādō destruit appropriata sibi vt famā suā: s; cōicant pūmēlias et opprobria in totā ciuitatē ac etiā regionem. Et iō legislator maioribus penis ordinat pūiri illuz q sic publice furat: q; illū qui puat ex domo vt ita dicat: q maiori peccat pūto ampliori eger pena: s; h facit furas in publico: q; peccat nō solū in se vep in totā pūam. ¶ Deinde Ampli. Assignat aliā cām. d. q qui destruxit aliquā domū vt parietē vel tectū furtū inde auferendo: cōmisit ipm in tali loco in quo nō est facile q patēs cui furatum fuerit multā patiā ifortuniū et dāni: cū sit in domo pūia: et multuz remaneat sibi ppter furtum: qbus pōt vti in defectū illi qd furatū ē: neq; defacili patit et sepe hō dānū vel ifortuniū ille q cōmittit furtū et deceptionē: qm id agit occulte: ita q pōt melius recedē nō deprehēsus: s; in illo q publice furat nō est sic. nā vebemēter damnat illuz cui furat: q; si fuerit expoliatus vestib; et bonis in balneo nō pōt ex eo recedere: ppter qd ledit maxime: sicut vidī apponi: vñ oriūdus quāq; ptingere. Sed hīc qui sic furat in publico incurrit multotiēs et celeriter ifortuniū et deprehendit: eo q a multis pōt prauum eius opatus picipi. Et ideo recedere cum furto ab expoliato sit ei laboriosuz valde. ¶ Deinde Abduc. Assignat aliā cām q pluribus decipi ab aliqbus subtrahēdo que pūia in loco cōi multū difficilīus et intolerabilīus est: q; destructio siue pforatio domus: subtrahēdo postea q in ea sunt: et iō legislator aduertēs in scriptura legē pcepit ordinari: qua magnis penis et tormentis eos afficiat. ¶ Deinde Abduc. Assignat aliā cām sumptā ex qdā silitudine. d. pmo q lex videtur multa ponē et obseruare: q filia sunt istis: qbus furant in loco cōi et puato: scribēs: q sige pūcipi vt regi pūe blasphemias iferat: magnas meret hīe repēhēsiōes et pūmēlias: q; maxime cruciat tyranni. Sed si aliq; id fecerit in psonā puatā idiotā. i. spē itereab idos qd est spēs et ita līa is nihil meret ex lege pati idē: et iō plures ciuitates certas statuerūt maledictiōibus deo penas: et ista cōstitutio legis est bona et iusta: vt q; pūmēlys et itreparationib; trucidet qui maledixerit pūcipi. Vñ iudei chīm de blasphemā in

Particula

principē accusabāt: qm̄ estimandū est qd ille q maledixerit
principi monarchicāt: non ei maledicit tanq̄ p̄sone puare
iniurias iferēs: s; ifert has 7 turpia in totā ciuitatē 7 p̄iā:
iō qd ille vnus p̄ncps ē potētia oēs: 7 bonū suū est bonus
oīz: 7 honor 7 ecōuerso malū 7 dedecus. ¶ Deinde L. o.
dē. ¶ Scdō adaptat similitudinē p̄posito. d. qd sili mō ille qui
furtū cōmittit in portu: vbi p̄gregant oēs: nō solum ledit
p̄sonā puatā: sed totā urbē 7 p̄iāz erubescē facit 7 turpat.
Et sili accidit cū furtūz cōmittit in alijs vlr̄ locis cōibus
p̄actis: in qb⁹ puenit multitudo: q̄re legis p̄ditor nō ime-
rito in his furatibus penas instituit mortis: nō at furatib⁹
in puatis. ¶ Dubitat. videat enī qd minor debeat pena fu-
rati in loco cōi q̄ in puato: qd ipsa ordinat p̄portionabilr̄
in peccatū: s; ille q furat in loco cōi min⁹ peccat illo q fu-
rat in puato: qd p̄bat: qz vbi maior dat occasio peccādi:
ibi pena minor d; ifligi: vt p; 4. p̄cedēti. nā si adolescens
punit: minori d; pena puniri q̄ senes: s; i loco cōi maior
bi cā peccādi: cūz nō sint custodie. q̄re rē. ¶ Confirmat.
qz dicūt deū nō fuisse misertū p̄cti luciferi vt ci⁹ qd hoīs:
qz ille nullā cām extra se habuit icitatinā ad peccādū: vlr̄
at ipsas habuit 7 mulier. ¶ Dm̄ q furas in loco cōi pec-
cat magis q̄ in p̄po: qm̄ illd est mai⁹ p̄ctm̄: ad qd plura cō-
sequunt mala: 7 q pluri peccat p̄ctō maior pena debet: s;
ad furtū in loco cōi plura p̄sequunt mala q̄ ad factū in
puato: sicut p plura declarat in lra. q̄re rē. ¶ Tunc ad id
qd argutū est in p̄iū dōm p̄ iterēptionē minoris: 7 ad p̄-
bationē r̄idēdū: qd l; in loco cōi p̄ frōte maior videat eē
tē 7 inclinatio ad peccādū: nō tñ fm̄ veritatē: p̄siderādō vl-
ter⁹ penā mortis: quā legislator instituit: sigs in B de p̄-
bēdat: igeniās se in modū nāe ad excessus vnuscuiusqz.
¶ Et p B etiā apparet ad p̄firmationē. Aut melius dicen-
dū qd confirmatio p̄cedit in his ad que inclinamur nāl̄r:
vt delectationes: non aut ad furari vt videbitur.

¶ Problema. XV. Antiqua.

Rofter quid in pretorio si eq̄les fiat
numeri p̄radicentibus fugiens vin-
cit: Aut quia fugiens a p̄sequente ni-
hil passus est. Sed in equalibus sibi
iam debebat vincere. Noua.

Cur si iudiciz sentētie pares aduersarij fiat:
renm vincere solitum est: An q reus nullo ab
aduersario detrimento affectus sit: sed suffra-
gijis paribus victor euaserit.

Repeat 13^m vt amplī cōmēdē memorie. satis enīz
claruit quare euenit qd si dīcētes in p̄torio
adinicē 7 litigātes q est locus in q puenit p̄ses ad iudican-
dū rē. ¶ Deinde Aut qz. ¶ Soluit. d. cāz eē: qz reus nil pas-
sus est ab actore cū numeri testiū 7 p̄bationū fuerint eq̄-
les. nō. n. ab actore superius est reus p̄ qd d; vincē accusa-
tor. nō. n. d; vincē nisi cū numeri testiū seu signoz fuerint
ineq̄les: ita q plures numero testes 7 signa hēat q̄ reus:
tūc. n. iudicat p̄ actore. si vō fuerit eq̄les p̄ reo sentētiat.

¶ Problema. Ultimū. Antiqua.

Rofter quid in furto qdēz mors est
dānū: iniuria aut maiori existēt in iu-
stitia p̄ciū parū qd conuenit p̄-
ant nō punire: Aut qz iniuriari qd.
humana ē passio: 7 oēs plus aut min⁹ ip̄o p̄-
ticipāt: furari at nō ē necessariū. Et qz. Aut
furari 7 iniuriari vtiqz p̄elegit. Noua.

Cur sup furto dānū capitale statutū est: super
ptumelia q̄ grauior iniuria est estimant qd pa-
ti suo corpore: aut quātū soluere dbeat: qui de-
liq̄rit: An p̄pterea q̄ agere ptumeliose huma-
na qdā affectio est: oēs qz hoīs plus minusue
eius participes sumus. At furari nulla necessi-
tate humana cogimur. Adde qd qui furtū cōmis-
serit idē agere quoqz maluerit ptumeliose.

¶ Explicit vigesima nona particula.

Problema correspondēs. 14. sicut p̄cedens. 13.
cū eius moriuo. d. Quare damnuz qd impin-
git furanti est mors: non aut qd furanti: cum tñ iniuriari
existat maior iniustificatio q̄ furtum: cum peccet in per-
sonam: furtum vō in substantiā: quod aut imponitur in iu-
ranti est pecunialis punitio: 7 aliquādo etiā nō puniri cū
modica fuerit iniuria. ¶ Deinde Aut qz. ¶ Soluit 7 assi-
gnat duplicē cām. ibi 2^a. ¶ Et qz. ¶ Ibi. cām esse qz iniuriari
est passio hoī attributa: qd ostēdit: qz oēs hāc passionē in-
currūt fm̄ tñ magis 7 minus. qdā. n. sunt magis receptiui
iniuriāz: alij vō minus: 7 qz bec passio est ita cōis 7 v̄sita-
ta: l; in ea fm̄ veritatē maior iniustitia cōmittat: qz tñ a
p̄sueris nō fit passio: sicut dcm̄ est. 45. p̄me. sapiētens cūz
mores aliquoz cognouerint: grādes patiunt iniurias ab
eis: non tñ multum curantes: sed furari non est passio cō-
munis 7 necessaria neqz p̄p̄ia: p̄pter quod cum sit homi-
nibus insueta 7 in habituata: furanti maior ordinatur pe-
na: illud enim reputatur maxime iniustum 7 turpe: quan-
do aliquis facit qd non est faciendum: si non fuerit causa
necessaria in ipso faciendo impulsua. vnde. 27. quarte.
Maxime quis vercundatur petere coire: eo qd illud nō
est necessarium. Comestione vō aut potum 7 hui⁹ que-
rere non vercundant: cum sit necessarium omnifariam
animali. ¶ Deinde Et quia. ¶ Dat aliam causam. d. qd ibi
le qui nititur furari: facit id ex p̄uidētia multa 7 inten-
tione p̄ncipalr̄: qz iniuste operari est voluntariū. 5. etbi.
7 tale intentum est 7 electum. Similiter cum hoc qd niti-
tur furari p̄elegit iniuriari etiam ex intentione: scit enī
bene qd in furto est iniuria: 7 ita dupliciter peccat: iniu-
rians autem simpliciter tñ. Tunc vltierius componatur
sermo. Qui peccat maiori peccato: dignus est pena maior:
ris: sed id agit furans 7 non iniurians.

¶ Incipit trigesima particula: de his que sunt
circa p̄udentiam 7 intellectum 7 sapientiā.

¶ Problema. I. Antiqua.

Rofter quid oēs quicūqz excellē-
tiores fuerūt viri: aut fm̄ p̄biam:
aut politicā: aut poesim: aut artes
videnē melici eē: 7 hi qdē: ita qd
occupant egritudinibus q̄ sunt a
cholera: vt dicunt ab heroicis ea q̄ sūt cir-
ca. 7 cūlē: eteniz ille visus fuit factus eē hui⁹
nō: p̄pter qd 7 egritudines epilepticorū ab il-
lo denominabāt antiqui sacrū morbū 7 l̄bercu-
lū: 7 q est circa pueros stupor: 7 q̄ est ante de-
peritionē in ea q̄ est vlcey nascētia facta l; de-
mōstrat: etenim hoc fit multoties a nigra chole-
ra: p̄git aut 7 Lisandro lachoni ante finē fieri
vlcera bec. Amplius autē ea que fuerunt circa
glacē 7 belloz op̄bontē: quozū hic quidem ma-
nacus

hiacns factus est oīno: alius hō eremos seque-
bat: pp qđ ita fecit Homerus: qm̄ ille irascitur
oībus deis. Et alij multi herouz filij passi vidē
tur his posteriorz numero Empe. Plato So-
crates et alij plures notoz. Ampli⁹ at eoz q fue-
rūt circa poesim plurimi: multis qđē. n. talium
fiūt egritudines ab hō cōplone in corpe: his at
nā demōstrat repēs ad passiōes. Quē igit sic
dicere simplr sunt sicut dictū est tales fm̄ nām.
Opz igit accipere cām primo et in exēplo argu-
mentātes. Vinū nāqz multū maxime videt fa-
cere tales qles dicimus melācholicos eē: et plu-
res mores facit bibitiū: puta iracūdos: pios: mi-
sericordes māsuetos: s; nō mel neqz aqua neqz
lac neqz aliqd taliū videbit vtiqz aliqs q oīmo-
dos facit: vidēs vt mutat bibētes i priori statu:
occupās. n. ifrigidatos in eo q facit sobrios et
taciturnos: paulo plus qđē pōt loquaces fa-
cit. Adhuc at plus rhetoricos: et audētes proce-
dētes ad operādū timidos. Ampli⁹ magis bibi-
tū iniuriosos: deinde maniacos. valde at multū
dissoluit et facit stupidos sicut epilepticos ex
pueris: aut et hīos melācholicis valde. Quē-
admodū aut vnus homo mutat mores bibēs et
vtens vino quāto quodā: ita fm̄ singulos mo-
res sūt qđā hoīes: q̄lis. n. hic inebriatus nunc ē:
alius q̄s talis est nā: hic qđē mutus: hic at mo-
tus: alius hō lachrymabilis: facit. n. quosdā et
tales: ppter qđ Homerus fecit et me ait pluen-
tē lachrymis adgrauatū et vino: etenim misericor-
des aliqui fiūt: et agrestes: et taciturni: qđā enī
iterdū tacēt et maxie melicorū q̄cūqz sūt exces-
siui: facit at amatiuos vinū: et osculatiuos. Si-
gnū qm̄ pangit bibens et ore osculati: quos so-
brius neqz vtiqz minus osculabitur. Aut ppter
formā aut ppter etatē. Vinū qđē igit nō multo
tpe facit excedētē sed modico: nā at semp quo-
usqz aliqs fuerit: hi qđē audaces: alij at taciturni:
alij hō misericordes: alij at timidi fiunt nā:
q̄re palā qm̄ idē facit vinū et nā: vnus cuiusqz
mōrē: omnes enim operantē caliditate occulta:
humor aut et cōplexio que est nigre cholere vē-
tosi sunt: ppter qđ et vētose passiōes et hypo-
cōdria: melācholica medici dicūt esse: et vinus
vētosus est virtute: ppter qđ vtiqz sūt fm̄ nām
filia vinū et cōplexio: ostēdit aut spuma q ven-
tosum vinū est: oleū quidē calidū exns nō facit
spumā: vinū aut multā: et magis nigrū albo: q̄s
calidius et magis corpulētū: et ppter hoc vinū
venereos facit: et recte dicunt bacch⁹ et venus
adinuicē eē: et melācholicis plurimū venerei sūt:

opus hō venereū vētosus. Signus aut testicu-
lis: qualr ex paruo velocē facit augmētū: ppter
id qđ inflat: et adhuc prius q̄s pollibile eē mitti
semē: sit qđā delectatio in pueris exntibus: qm̄
ppe pubertatē sunt: priuūt testiculi ppter luru-
riā. Sit at māifestū pp id qđ vētositas egredit
p poros: p quos posteri⁹ humidū fert: effusio
at spermatis in coitu et p̄iectio: a vētositate ipel-
lēre manifeste fit: q̄re et ciboz et potuū rōnabilr
bi sūt venerei: q̄cūqz faciūt locū vētosus circa
testiculū: ppter qđ et nigrū vinū nihilominus
tales opat: q̄les et melācholicis vētos: timidi at
sūt in qbusdā: duri enī plures melācholicorū et
vene eleuate: h at cā nō sanguinis multitudo: s;
vētositatis: pp qđ neqz oēs melancholici duri:
neqz nigri: s; qui magis cacochimi. Alia rō de
quo ex p̄icipio p̄elegimus egredit: q̄ in nā p̄fe-
ctim talis humor melicus admisceat: cali enī et
frigidi cōplexio est. Ex his enī duob⁹ nā p̄stat:
pp qđ et nigra cholā calidissima et frigidissima
fit: idē enī pari apta nata sūt hec vtraqz: vt et aq̄
existens frigida tñ si sufficienter calefiat vt fer-
uēs: ipsa flāma calidior ē: et lapis et ferrū igni-
ta facta magis calida fiūt carbone: cū sint frigi-
da nā. Bicut aut est manifestius de his: in his
q̄ sūt de igne: et nigra cholera aut frigida nā est:
et nō superficialis exns. Quē quidē sic h; vt dictū
est. Si supabundat in corpore: apoplexias aut
stupores: aut inanimositatē facit: aut timores:
qm̄ aut supercalefit animositates et excessus et
ebullitiones vlce et alia talia: multis qđēz igit
a quotidiano cibo facta non facit diuersos fm̄
mores: s; solū egritudinē aliquā opata est me-
lācholicā. Quibuscūqz at in nā p̄stat cōplexio
talīs: confestim isti fm̄ mores fiūt omnimodi:
alius fm̄ aliā cōplexionē. verbi grā. qbuscūqz
qđem multa et frigida inest: tardi et inepti: qui-
buscūqz at valde multa et calida: inantaci et ex-
cessiui: et interrogatini et facile mobiles ad iras
et cōcupiscētiās: quidam aut et verbosi magis:
multi autem et ppter hoc q beccaliditas est p-
pe intellectinū locum egritudinibus cōsumun-
tur maniacis aut diuinatis. Unde sibylla et
bacchides: diuini fiūt oēs quando non egritu-
dine fiunt omnes: sed naturali cōplexione. Ad-
racus autē syracusanus et Alimmon erat poeta:
quando excedit: qbuscūqz aut valde calidita-
tem reducit ad mediū: melācholicis quidē sunt:
prudentiores aut et minus quidez inordinate:
versus autem multa differentes alijs: hi qui-
dem ad doctrinam: alij hō ad artes: alij autem

Particula

ad policias: multas autē et in pericula facit differe-
rentiam huius habitus: quodque inaequales esse
quidem timoribus multos viros: sicut enim sunt
habentes corpus ab huius complexionē ipsi se-
ipsis differunt: melancholica autē complexio sicut
et in egritudinibus inaequales facit: ita et ipsa:
inequalis enim quicquid quidem et frigida est sicut
aqua: quodque autē calida: quod terribile quidem
quādo annūtiat: siquidē frigida existente com-
plexione pertingat trepidum facit: preparat enim
timorē: et timor infrigidat: manifestat autē ter-
refacti: tremunt enim. Si autē magis calida im-
moderat: confirmat timorē: et in ipso et in patien-
ti: similiter autē et ad quotidianas sollicitudines:
multotiens enim sic habemus quod tristamur: in
quocumque autē non utique habemus dicere: quā-
doque autē letos: in quo autem non manifestum:
huius autē passionēs et antiquae dicte paulatim
quidē oibus fiunt: omnibus enim admiscetur
aliquid potentie: quicumque autē in profunditatē
isti qui utique tales quidam sunt secundum mores: quē-
admodum enim secundum speciem diuersi fiunt non in
habendo faciem: sed quale quid facit: hi quidem
boni: hi autē turpes: alij vero nihil habentes super-
fluum isti quod mediū secundum naturā: ita et qui quidem
parū participant huiusmodi complexionē: mediū
sunt: qui autē pluralitate iam dissimiles: multis
siquidē vehementer plurimum erit habitus:
melancholici sunt valde. Si autē pretemperentur
quodāmodo: superflui reperit utique si neglexe-
runt in melancholicas egritudines: alij circa aliam
partē corporis: et his quidē epilepticas signifi-
cat: alijs autē apoplecticos: alijs autē in sollicitudi-
nes vehementes aut timores: alijs autē audaciē
multae: verbi gratia. sicut et archelao pertingebat re-
gi macedonie: causa autē huius virtutis complexio
qualiter se habet in infrigidatione et caliditate: frigi-
dior quidem existens tempore tristitias facit ir-
rationales: propter quod maxime iuuenibus: quan-
doque autē et senibus: multi autē et post ebrieta-
tes corrumpunt seipsum: quidā autē melancholico-
rum ex poribus sine ira viuunt: extinguit enim
caliditas vini naturalem caliditatem: calidus enim
quod est circa locus quo sapimus et speramus fa-
cit eos boni animi: et propter hoc apud bibere in
ebrietatem omnes prompte se habent: quia omnes
vinum multum bene sperantes facit: sicut iuue-
tus pueros: senectus autē insperabilis est: iuue-
tus autem spe plena est. Sunt autē quidā pau-
ci quos bibentes sollicitudines occupant: pro-
pter eandē causam per quam et post potus quosdā.

Quibuscunque quidem igitur extincto calido: tristi-
tie fiunt magis discedunt: propter quod et iuuenes
magis quam senes discedunt: senectus enim extin-
guat calidum: horum autē passio naturalis existens: et
ipsum quod extinguitur calidum: quibuscunque autē
extincto subito plurimi utuntur seipsis: quod mirā-
tur omnes: propter id quod nullum faciunt signum
prius: frigidior quidem igitur facta complexio
que est a nigra cholera: sicut dictum est facit tri-
stitias omnimodas: calidior autē existens leti-
tias: propter quod et pueri quidem letitiores: senes
autem tristiores. hi quidem enim calidi: alij vero
frigidi: senectus enim infrigidatio quedā acci-
dit: extingui pestim a causis exterioribus: sicut
et extra naturam ignita ut carbones aqua super-
infusa: propter quod et ex ebrietate quidam seipsis
abutuntur. Caliditas enim que est a vino adue-
niens est: qua extincta accidit passio: et post vene-
rea plurimi magis leti fiunt. Quicunque superflui-
tatem multam emittunt cum spermate isti magis
letati: alleviantur enim a superabundantia super-
fluitatis et ventositatis: et caliditatis: illi enim
multotiens tristiores: infrigidant enim coen-
tes: propter id quod aufertur aliquid superficiētis:
ostendit autē hoc non multam defluxionem factā
esse: ut igitur in capitulo dicto: propter id quod in-
equalis est potentia nigre cholere: inaequales sunt
melancholici: etenim frigida vehementer fit cali-
da: propter id autē quidē mores quales sunt: mo-
res faciunt calidum et frigidum eorum que in no-
bis sunt: sicut vinum plus et minus mixtum
corpori facit nos quales quosdam secundum mores:
utraqque enim ventosa: et vinum: et nigra cholera:
quā autē est et bene temperata esse inequalities
et bene quodāmodo se habere: et ubi oportet ca-
lidiores esse dispositionem et iterum frigidam:
aut e contrario propter excessus habere: superflui
enim sunt omnes melancholici non propter egritu-
dinem: sed propter naturam.

¶ **¶** Cur homines qui ingenio claruerunt: vel in
studijs philosophie: vel in repu. administran-
da: vel in carmine pangendo vel in artibus exer-
cendis melancholicos omnes fuisse videmus:
et alios ita ut etiam vitis atre bilis infestaren-
tur: ceu inter heroes de Hercule fertur: hic eni-
ca ipsa fuisse natura putatur: et morbum comi-
cialem sacrum ab illo et herculeum prisci no-
minauere. Pueroz quoque morio mentis
idem hoc explicat et eruptio vicerum que mor-
tem interdum antecedit. Id enim plerisque arra-
bile consistit: et lysandro lacedemonio proxime
ante

ante obitum genus id vlcerum emerfit: Adde
aiacem ⁊ bellerofontē: quorum alter penitus
ad infantiā prupit. Alter loca pſequebat deſer-
ta. Unde illud Homerī. Aſt hic qñ ēt dijs gra-
uior oib⁹ erat: In cāpos ſolus latos: inq; auia
rura Ipſe ſuū coredeſ boium veſtigia vitās.
Quinetiā pleroſq; alios ex heron⁹ ordine mor-
bo eodē laboraſſe cōpertū ē. Annis ſuo poſterio-
ribus Empedoclē Socratē Platonē: alios cō-
plures viros iſignes hoc fuiſſe habitu nouim⁹:
atq; etiā prē ordinis poetaz ampliozem. Nā ⁊
multos id genus boiū morbi ob eiufmodi ha-
bitū corporis exercent: ⁊ aliq; ſuapte nā in eos
ipſos affectus pſpicue vergūt: oēs tñ fere vt di-
ctū iā eſt: nā huiſcemodi extitere, ergo cāz pri-
mū exemplo aut ſane incōmodo vini capiam⁹.
Vinū enim imodiciū tales maxime boies red-
dere videtur: qles melancholicos eſſe affirma-
mus moresq; varios id cōdit cū bibiſ: vt iracū-
dos humanos miſericordes audaces quoz nū-
bil mel aut aqua aut lac: aut eiufmodi aliqd effi-
cere pōt: intelligi plane q̄uarios reddat boies
licet. Siq; potate ipm aiaduertat vt gradatim
euariat. Abi enī vinū boiem frigentez taciturnū
q; a ſobrietate accepit paulo liberaliori po-
culo reſouet excitatq; ad vba. Tū largiori po-
tu verboz vberē: eloquētē fidētēq; reddit: poſt
hac pceſſu potandi ampliori audacem propen-
ſumq; facit ad agendum. Beinde plenius am-
plificato in ptumeliā ⁊ petulantiaz vertit: mor-
ad infantiā p̄pmodū accendit. Poſtremo ni-
mio ex potu reſoluit: ſtultūq; agit in modū eo-
rū qui a pueris morbo laborāt comitiali aut ēt
eorz qui vitijz atre bilis maiorem in modū pri-
nent. Igit vt hō idē iter bibedū moribus inu-
tat varijs: viniq; mēſura qdā idē crebro a ſe diſ-
crepat ita ſunt q ſingulis morz gñib⁹ adeo inua-
luerint: vt alioz ſuz nequeāt cōmutari: q̄lis enim
vinolēt⁹ hic ē: talis q̄q; ali⁹ fact⁹ a nā eſt. ſ. ali⁹
loquax: ali⁹ mēte cōmor⁹: ali⁹ lachrymabūdus:
nā tales vinū quoq; iſormat. Exquo illō llo-
meri. De victū baccho lachrymas effūdere di-
cūt. Quippe miſericordes interdū reddunt: ⁊
alias efferri alias taciturni. Sūt. n. q rursus ta-
ceāt: ⁊ marie q ex melācholicis mēte ferme ſu-
mora cogitabūdi eē ſoliti ſūt. Quinetiā ad aniā
dū p̄p̄iores vinū facere idoneū eſt. Indiciuz
q ſepe q potat vel oſculari eos adducit: qbus
nemo ſobri⁹ dare oſculū velit: vñ qz deformes
ſūt vel qz etate puecti vinū tñ nō lōgo hic auget
tēpore ſed breui. Natura ſane dū vita eduret:

aſſiduis incrementis amplificat. Alij nāq; au-
daces ⁊ temerarij: alij taciturni: alij miſericor-
des: alij timidi per nām ⁊ iſtituunt ⁊ augent:
q̄sobres eādē eē cām pſtat qua vel vinū vel nā
mores cuiq; inſeminare poſſit: ⁊ augere. Con-
fici nāq; in dies vi caloris oīa ſoleat bitui: iſi
natureq; atre bilis ſtatus ciere datū eſt. Quo-
circavitia corporis que ſtatū prē ſe ferūt: iſiūq;
dolores atre bili medicitribuūt: ⁊ vinū ſuo ſta-
tus mouere nimirū pōt: q̄sobrē ſimilem ambo
iſtbec ſortiunt nām attribile ⁊ vinū cōſtat vinū
eā hēre viz e ſpuma quā excitat. oleū enī q̄nū
calidum nihil ſpumat: vinum large ampliusq;
nigrū q̄ album: qz calidius ⁊ corpulentius eſt:
vnde ſit vt cupiditate veneris accēdere vinum
poſſit: q̄re nō inepte venerē iunctā baccho au-
tuniant: ⁊ melācholici quoq; magna ex parte
libidine aſſuētius p̄citant: cōcubitus enī ſtat⁹
copia agit. Cuius iudiciū q pēnis ex paruo ci-
tiſſime in molē augeſcit iſignē. Nifi enī ſtat⁹ nō
ita extumeſcere pōt atq; quinetiā prius q̄ ten-
pus p̄mendi ſeminis ſit voluptas qdā geſticns
pueris adhuc oriſ cui⁹ iā publi p̄ping testiculos
per libidinē puriunt: qd. ſ. ob id ipm ſit qz ſtat⁹
p̄meat⁹ trāſit q̄ poſtea humor p̄ferit. Et ſemis
quoq; incūbēdo p̄fuſionē eiectiōēq; a ſpiritu
ipellēte ſicri p̄ſpicuū eſt: iſi vel in enſculētoz
potulētoz ordie merito eo libidinē mouēt que
locū genitaliū ſtatu iplēt. Exquo ſit ēt. vt vinū
at̄i colozis talē boiez reddat: q̄lis melicns ſtatu
lentus eſt: qd late in nōnullis pateſcit: ſunt enī
magna ex parte duri veniſq; tumidi qbus atra
bilis redundat. Cuius ſanecā eſt nō ſanguinis
ſed ſtatus copia. Sed cur non oib⁹ melicis aut
fuſcis colore inuecta duritas eſt: ſed his tñ qb⁹
vitiū ampli⁹ inualuerit alia rō eſt. Nunc de eo
qd principio explicare malumus agēdū eſt. hu-
moris id genus quā atrā bilē vocamus prius
ſeſe p̄ſtatie natureq; vniuerſi corporis intermi-
ſcet confunditq;. Tēperamētū enī oē calī ⁊ fri-
di eſt: qppe cū ex his duob⁹ nā ⁊ ſeruet ⁊ p̄ſtet.
q̄sobrē atra etiā bilis ⁊ calidiſſima ⁊ frigidifi-
ma reddi pōt. Pati nāq; iſtbec ambo eādē ap-
tiſſima ſuapte natura eſt: vt etiā aq̄ t̄actū frigi-
da eſt tñ ſi ſatis cōcalefacta eſt: velut que ſeruet
calidior q̄ flamma ipſa ſentitur ⁊ lapis quoq;
⁊ ferrum ignita carbone calidiora euadunt que
qdem natura frigida nullū dubiū eſt. Sed de
his dictū planius eſt vbi de ignis natura ⁊ opa
docuimus: atra aut bilis nō per ſūma ſed natu-
ra penitus frigida oīno ita ſe bz: vt dictū iaz eſt

Particula

si modū excedit hoīez facit attonitū: aut obtor-
penem aut anxiū: aut formidolosū. Sed si
admodū incalēcit securitatem animi cantile-
nasq; parit et mentis alienationē et vlcerū eru-
ptionē: et alia pleraq; generis eiusdē: parti igit
hoīū maxie victu quotidiano redundans mo-
res nullo imutat: sed morbū melicū tantū mō
creat: at qbus habitu natura tali cōstitit: mor-
bis multa et varia morū genera exoriant: put. s.
alius aliā habitū itēperie sortit⁹ est exēpli grā: in
qbus multa et frigida bilis est atra bi stolidi sūt
et ignaui: in qbus permulta et calida bi pēti et
ingeniosi amasij propensī ad oēm exandescen-
tiā et cupiditatē: nōnulli etiā loq̄tiores. Multi
etiā q ille calor sedī mentis in vicino e morbis
vesanie implicant aut instinctu lymphatico iher-
nescūt ex quo sibylle efficiunt et bacche: et oēs
qui diuino spiraculo instigari credunt: cū. s. id
nō morbo sed nālī itēperie accidit. Aracus
cūis syracusanus poeta etiam prestantior erat
bū mēte alienaret. at qb⁹ min⁹ ille calor remis-
sus ad mediocritatē sit bi prorsus melici qdē: s.
longe prudētiores: et q̄q̄ aliqua in pte min⁹ ex-
cedit multis. Tū in reb⁹ ceteris sūt oibus p̄sta-
tiores aliq; in studijs litterarū: aliq; in artib⁹: aliq; in
repu. magnū ēt ad subeūda pericula discrimen
hic habit⁹ affert: q̄ppe cū multi metu varie mo-
ueant obeā. s. rem q ita a se ipsi differūt. put in-
cidit vt vices ei⁹ habit⁹ gererēt: habit⁹. n. meli-
cus vt morbos varios creat: ita ēt ipse ineq̄bilis
est: q̄ppe q alias fridus in modū aq; alias calus
sit: q̄obrē cū formidolosus q̄q̄ denūtiatū est.
si habitus iusto frigidior sit: timidū reddet: laz
enī metū aditum patefacit et metus ipse refri-
gerat vt ex his cōstat: qui metu perculsi obtre-
miscunt. Sed si ampli⁹ caleat metus inuectus
ad mediocritatez reducet: temperabit: intrepī-
dumq; perinde hoīem seruabit. Quinetiā cū
spōte molestijs animus tabescit: quod frequē-
ter vsu euenit rō perquā similis est. Sit enī se-
penumero vt angamur et aio succūbamur: sed
cur ita nulli reddere cāz habeamus: alias cōtra
vt securitatē animi gestiam⁹. S; q̄obrē minī-
me p̄stat: affect⁹ igit tā isti q̄ illi supius explica-
ti paulisp qdē p̄sistere in oibus solēt: oēs enī et
aliqd illi⁹ māe facultatisq; sibi itermixtū pen-
dubio p̄tinēt: s; qb⁹ alte ampliterq; cōstituerint:
bi tā morū q̄litate quadā norescūt: et noiant. vt
enī specie iter se diūtāt: nō qz faciez hnt: s; qz fa-
ciē talē. i. aliq; pulchraz: aliq; turpē: et q nihil sup-
uacui gerūt bi stata sunt forma: sic etiā qui leni-

ter habitu illo cōstāt bi mediū tenēt: qui plene:
bi iam dissimiles multitudini euadunt. Itaz si
oīno merus bilis atre habitus sit melicholicus
admodū necessū est: si aut quēdā i modū tēpe-
ret: egregij singularesq; iſtituunt: bi tū si parū
sue valitudini p̄sūt: facile in vitia bilis atre la-
bunt: aliq; pte alia sui corporis: aliq; nāq; in mor-
bū comitalē incidūt: aliq; attoniti sūt: aliq; vebe-
mentissime anxij aut formidolosi reddunt: aliq;
maiorē i modū sibi p̄fidūt et sperāt: qd etiā Ar-
chealao regi macedonie vsu euenisse accepim⁹.
Cām xō taz varie p̄tatis ipse habit⁹ dat. s. put
fridus calidusue cōstitit. Itaz si vltra modū
fridus sit: molestie anxietatesq; spōte sine vlla
rōne nascent: ex quo morte laqueo sibi consci-
scūt: maxie qdē iuniores: interdū tū et seniores.
Multi ēt vinolēti sese interimūt. Nōnulli xō
ex melicis vbi abūde potarūt volēt: et aio vebe-
mēter succūbunt: calor etenī nālī a calore vini
extinguit: calor at q eā p̄tinet sedē qua speram⁹
et sapim⁹ facit vt securo aio simus. Qua de cā
oēs ad vinolētiā vsq; p̄p̄to aio bibim⁹. Qēs
ai spe bona vini copia afficit quēadmodū iuue-
tus adoleſcētulos. Senectus enī parū sperare
pōt: iuuetus spe plena est: nō desūt quos angor
iterpotādū cadē illa de causa cōprehēdat: q etiā
post potū nōnullos occupat: quibus igit calore
natūo emarcescēte orit egritudo: bi sibi laqueū
potius petūt: q̄re iunenes poti⁹ q̄ senes laqueo
se interimūt: alteris. n. calor per etatē marcescit:
qd nāe agit ordie: alteris p viz ipsius aspectus:
qd p̄tra nām est. Quibus aut calor extinctus su-
bito est: bi repente se interficiūt: vt oēs mirent:
eo q nullū indicij p̄cesserit. Cū igit atra bi-
lis p̄friget vt dictū est varias animi molestias
anxietatesq; gignit: calidior aut cū est securita-
tē et letitiā p̄stat. Quocirca pueri letiores. Se-
nes tristiores esse p̄sueuerūt: alteri enim calidi:
alteri fridi sūt: q̄ppe cū nō nisi refrigeratio que-
das sit ipsa senectus: accidit xō vt calor subito
causis quoq; externis extinguat: quēadmodū q
p̄ter suā naturā candent: ceu carbonēs aq; su-
perinfusa extinguunt. vnde sit ēt vt sedata ebrie-
tate nōnulli seip̄os enecent. Calor enī ex vino
adiect⁹ est quo extincto vsu euenit illa p̄nicioſa
affectio. Et post coitū quoq; venerēū aio ple-
riq; oēs succūbūt reddunturq; tristiores. Qui
tū copīā excrementi suo cūz semine effuderint:
bi letiores bilarioresq; euadunt: quippe qui sic
excremento et flatu: atq; calore nimio leuen-
tur: ceteros tristiores demissioresq; sepe ven⁹

reliquit: eo qd parti necessarie aliquo subtracto refrigerant: qd humoris ei⁹ paucitate qui efflu-
xerit patet. Sūma igitur rationū colligamus:
hoies melancholici varij ineqialesqz ppter ea
sunt: qz vis atre bilis varia z ineqilis est. Quip-
pe que vebemēter tum frida: tum calida reddi
eadē possit: z qm̄ vinū eadē morū obrinet insti-
tuendoz: mores enī calm̄ cōdit z frigidū oīuz
maxime que nostro in corpore habentur: idcir-
co nos mox qualitate afficit quadā iformatqz:
vt vinū: qd prout plus minusue corpori inter-
mixtū infusumqz est: varios reddit: statuofum
aut vtrūqz est: z vinū z atra bilis: cumqz rō sit
vt portio quoqz aliq̄ tēperata illius inequabi-
lis ordinis habeat: statusqz modo quodā acq-
rat̄ integre: habitusqz respondere calidior frigi-
diorue possint ob exuperatiā q̄lritatis: hinc effi-
citur porro: vt melācholici oēs nō per morbus
sed per naturam sint ingenio singulari.

Hec siquidē p̄tula p̄tinuat ad p̄cedētes que circa vtu-
tes extrāt ceu sextus ethicoz ad alios ipm̄ p̄ceden-
tes p̄portione: p̄portionant̄. n. z hī actū enī est supra de
p̄blematibus exītibz circa v̄tutē morālē: nunc aut̄ cir-
ca intellectualē. Duplex enī pars aīe est: irrōnalis z rō-
nalis. Virtus aut̄ intellectualis accepta siue habitus quo
p̄tingit verū aut falsum enūtiare gncplex extrāt: sapien-
tia: intellectus: scientia: prudentia: z ars: opione vō z suspi-
cione non solum p̄tingit verū: sed etiā falsum. 6° eth. huic
particule p̄portionato. Intellectus qdē est habitus p̄inci-
pioz p̄moz per se venientiū ad habentē. Sapiētia vō est
habitus circa altissimas z difficiles rerū causas: existens:
vt ea maxime que diuinā certissimarū existens: demon-
strum. Sciētia quidē est habitus intellectualis ex demon-
stratione alicui⁹. Est aut̄ prudentia habitus verus circa ho-
minis bona z mala cū rōne actiua: z recta etiam rō agibi-
lium. vñ rheto. p. est virtus intellectualis fm̄ quā bene cō-
siliari pōt de bonis z optimis ad felicitatez dicitis. De bo-
nis vō laudabilibus dicit qd sit virtus rōnalis appropria-
ta ad felicitatē cōtendentius. Sed ars est habitus cū ve-
rā rōne factiuis. Est autē opinio z adhuc suspicio minus
tamē certificat acceptio ad quā acceditur cūz formidine
alterius partis. Auic. 5° de aīa. Scias qd rubrica solus ex-
primit prudentiam: intellm̄: z sp̄aiaz: eo qd p̄ncipaliores: tñ
alia etiam tangēt p̄exposita. C̄ His siquidē p̄missis ps
hec diuidit̄ in partes duas. primitus enī p̄ponit causas
p̄blematis ad habitus oēs p̄tactos. scđo sp̄alius tangit
vnū quēqz. scđa in sequēti. Proponit igit̄ qdōnē p̄mo. scđo
soluit. scđa ibi Opz igit̄. Adhuc p̄ in duas. primo id. 2°
approbat illic Et hī p̄iē: qre oēs viri ad differētiā mulie-
rū qb⁹ talia per nāe frigiditatē z ip̄fectionem nō adue-
niunt: qdūqz fuerint illustres z excedentes alios in p̄bia:
politica zc. videntur fuisse cōplōnis melācholice. C̄ No-
tandū qd per istas facultates expressas auditur cognitio
omnis vt speculatiua actiua z factiua: oīa enī hec. meta.
6°. vnde p̄biam audio eam que essentialis vt nālem diui-
nam z mathematicam: z accētalē: sicut grāmaticam: oīa
lecticaz: z rhetoricam. Per politicam vō que actiua noto-
moralē. s. totā vt monasticā: economicā: z politicam ex-
pressaz vt militarem que sunt practice p̄bie. Per poēsīm
vō scientiam quādā suspitionis inductiuam quā sibi grā-

matici vsurpauere que apud arabes 8° ponit cū rhetori-
ca: etiam pars logice: qz p̄mitus tradebatur p̄bia. Per ar-
tes vō q̄tuz ad factiuam mechanicas audio septē notas:
vt lanificiuz: armatura: nauigatio: agricultura: theatrica:
pastoralis: z medicina: in nālem tñ hanc reducūt medici:
vel quis forte per artes septem audiet liberales. C̄ De in-
del Et hī. J Approbat dictū suū: z p̄mo manifestat excel-
lentiam taliū in politica vel militari: aut in artibus vt ar-
matura fm̄ qd docet vsum armoz. scđo q̄tuz ad p̄biam.
3° quo ad poēsīm. scđa ibi Silr passi. J 3° ibi Amplius at. J
Dicit igit̄ declarādo eos melācholicos: melācholice pas-
sionibus hui⁹ fuisse adeo melācholicos qd passi sunt egri-
tudines ex cholera p̄tingētes nigra: fm̄ qd dictant illa que
inueniunt̄ ab herofcis nobilibus. s. z magnanimis existē-
tibus sicut medys inter deos z hoies: vt ea que de Hercu-
le rege potentissimo z fortissimo narrant. nā visum est qd
hic fuerit nature melācholice fact⁹: vñ z morbū epilepti-
cum ab eo denominabant morbū sacrum: eo qd heros fue-
rit z sacer. Pōt etiaz dici sacer morbus: eo qd in sacro z oi-
uino p̄tingat membro puta capite 34° 8°. Dicit̄ ēt hercu-
lea passio ab eius nomine. Unde Serapio. nominat̄ etiā
berculea nomine Herculis superbi: quasi sit ppter magni-
tudinem ipsius: fuit enim magnus z fortis: similr stupor
siue cōgelatio qui accidit pueris: dominatur inde: que for-
te est passio dicta mater infantū. Similiter id ostendit
morbus contingēs ex melācholia ante q̄ aliquis corru-
patur oīno z moriatur inde: vt puta genera vlcera facta
id demonstrant: nā ipsa multoties fiunt a nigra cholera:
dicit̄ etiam multoties quia fiunt etiā a cholā z flegmate
salsos: sed non adeo praua. C̄ Notandū qd berculi z hui⁹
multis non imerito cōtingit epilepsia: eo qd fm̄ Arist. ac-
cidit a ventositate grossa oppilante meatus cerebri. Sera-
pio z Auicē. melācholici enīz v̄tosi. de somno z vigilia. **Cap. p̄**
Quit etiaz alius similis dictus Lisander lachon: qui p̄-
dicta incidit vlcera melica: sicut etiā recitat Dely. in the-
gnī de quodam sene calidioris cordis corde temperato.
Similiter passionēs melācholicas inciderunt aiāx z bel-
lorophon. nam Aiāx fortissimus grecorū fuit maniacus
totaliter factus ex adustioe melācholice subtilis: sed bel-
lorophon fugiebat a conuersatione hominum z in habi-
tabat eremos loca deserta vt solitarius permaneret. Et
ideo dixit Homerus de ipso id ei contingere: quia cunctis
deis irascebatur: nulli volens reuereri: quare fortasse con-
tra ipsum indignati tandem hanc passionem sibi intule-
runt. Et similiter q̄plures heroz quos laboriosum esset
recitare taliter fuerunt passi. C̄ Notandum qd commu-
niter habetur vocem vbi debet dici aiāce: sicut apparet
per Nicolaū peripateticū. z secūdo posteriorū. C̄ No-
tandū quoqz p̄tactos ibidem tangit: ita alcibiades achil-
les: aiāx nunquid commune habuerit: puta non posse in-
iurias tolerare: quare hic quidem dimicauit: ille vō infa-
niuit: alius vō seipsum interfecit. Similiter declarat bec
2° in philosophia dicens eodē modo sicut passi sunt circa
politikam vel militarē siue armaturas exercētes: ita qui-
dam posteriorū circa philosophiam contemplantes: sicut
Empe. circa nāz sollicitus: qui philosophiā metricē p̄scri-
psit: ita Plato metaphysicus z mathematic⁹ grādīs. So-
crates moralis: z alij plures noti philosophoz: vt Demo-
critus cui fuit cura de oib⁹. Anaxago. Parmenides z h̄y.
C̄ Deinde Amplius. J Declarat id tertio in poetica vi-
dens qd plurimū eorū qui se dederunt studio poetico z ma-
xime metricando fuerunt capti egritudinibus melācho-
licis: ppter excessum complexionis ipsius in eorū corpo-
ribus: que cōplexio ipsoz siue natura melācholice osten-
debat: eos decidere futuros in hui⁹ passionēs. C̄ Deinde

Particula

[Omnes.] Cōcludit quarto dicens: q̄ vniuersalr est dice-
re: tales nāliter sunt melācholicī: ideo nimirū si cadant in
eam defacili enī vnusq̄qz labit in egritudinez propor-
tionalē sue complexionī: vt visus est p̄ma. ¶ Notādū q̄
melācholicī sunt duplices: qdā enī sunt natura frigidi z
sicci: maxie in qb⁹ mā dominās fm̄ hāc. est humor niger
de qbus non est sermo: nō enī sūt in p̄dictis illustres aut
pariuntē practa. Sunt autē z alij ex aduisione chole. ac san-
guinis: veleriam mox natura cum melancholia abundat
conuertitur enī p̄r cholere: plus decidēte calida z sicca
crasī tēpore pangmaltice etatis in frigida z sicca: in the-
gnī: z tales illi de qb⁹ verificat: vt apparebit p̄positū: qb⁹
mā dñans fm̄ hāc. z Ari. cholā dī nigra. ¶ Deinde Opz
igit. ¶ Soluit: p̄mo dat itētionē suā dicens q̄ p̄mitus ex-
plariē z similitudinariē opz argumtari: vt accipiamus
cāz ei⁹ qd̄ q̄stū est. ¶ Deinde Uinū. ¶ Prosequit z diui-
ditur. p̄mo enī assignat cām. scđo qz diffuse eam tetigerat
succincte recolligit illius vītutē. z ibi Uē igit in capite. ¶
Adhuc p̄mo cōparat mores z naturas buis melācholico-
rū: ad eos quos inducit vinū. scđo ex hoc p̄sequitur magis
in declarationem p̄positi. scđa ibi Alia rō. ¶ Adhuc p̄mo
comparat eos adinuicem fm̄ similitudinē ac etiam diffe-
rentiam. scđo assignat cām silitudinis. scđa ibi Omnia
enī. ¶ Prima itēdē in tres. nā p̄mo manifestat opationes
z mores quos facit vinū. scđo applicat morib⁹ melācholi-
corū. 3⁹ pcludit q̄lī remouēdo dubitationē: z assignat diffe-
rentiam inter mores acq̄sitos ex vino: z ex cōplone melā-
cholica nālī. z ibi Quēadmodū. 3⁹ ibi Uinū qdem. ¶
Dicit igit p̄mo: q̄ vinum p̄ncipalr inter oēs liquores qui
assumunt: videt habere silitudinem cū melācholia: z cō-
stituire viros hñtes similes mores z actus. qbusdāz melā-
cholicis: qd̄ z bibitū differenter: z fm̄ diuersas naturas
sumptū: plures mores z diuersos inducit. verbi grā. facit
enim hoies quosdā iracundos: interdū pios: qñqz miseri-
cordes: z nōnunq̄ māsuetos: qd̄ vlr nullus alioz adeo. fa-
cit liquoz: neqz mel aut medo: qui est pot⁹ ex ipso facit:
neqz aqua aut lac: neqz sicerā: neqz ceruissā: 3⁹ quedā isto-
rum sint etiā lebzariua: qd̄ declarat: eo q̄ vinū qñ occur-
rit ifrigidatis reddit eos sobrios: honestos: z taciturnos:
eo q̄ natura gaudens ipso petit itēriora vt inde afficiātur
p̄ncipaliora. Qz sigdē aliquātulum plus potē: reddit eos
loquaciores: qz calim confortatum inde coīncipit ad exte-
riora motum: cū aut itērū plus assumptū fuerit: nō solum
reddit eos loquaces sed loquētes apposite aut ritibimice
īncipiunt tam ritibimicare z propie cū fuerint ad hoc dis-
positi: q̄ z si fuerint naturaliter timidi facit eos audaces:
z pcessiuos vltē ad opus. Et si de eo amplius ebiberint:
reddit eos contentiosos z iniuriosos: z demum p̄ter ma-
nīacos z furiosos. Cū aut multuz vebemēter fuerit susce-
ptum: ita vt natura nullo mō ei possit dominari: facit eos
dissolutos: amentes: stupidos: carentes sensu z motu. Et
ideo disponunt sicut pueri cū epilepsia torquent: aut po-
nit eos sū se hñtes illis qui melancholia vebemēter ve-
xantur: cū perturbatione vītutis interioris omnis. Scias
q̄ de h̄ affectib⁹ vini determinatū ē sufficiēter in tertia: z
maxime 5⁹ z 15⁹. qd̄ z fine dietarū particulariter tangitur.
¶ Et deinde Quēadmodum. ¶ Adaptat qd̄ dictus est de
effectibus vini ad mores z actus boiū dicens p̄mo. q̄ sic
homo permutat mores z alios acq̄rit bibēs z vtens vino
fm̄ differētē q̄titate z dñam: sūlr reperiunt qdam ho-
minū permutari fm̄ mores singulos: qz q̄lis efficit aliqs
fm̄ mores z actus cū fuerit inebriatus: eodem modo est
inuenire alium nāliter ex cōplexione sua melācholica
lem corūdentē illi: qñ nāliter est inuenire aliquem
timū z taciturnū: sicut dictū est: q̄ vinum facit taciturnū

cum occupat in frigidatos: alium vō motum vt tremulo-
sum: tremorē enī z paralytū vinū inducit. 5⁹ terrie. z aliū
lachrymabile: tales enīz vinū h̄z facere q̄les etiā fm̄ nāz
sunt aliqui vt visus est. Et q̄ ita sūl inducit inferēdo testi-
moniū Domeri. ait enī se stillantē lachrymis fieri cū fue-
rit aggrauat⁹ plurimi potu vini: sumi enī ex ipso tūc ascē-
dunt ad caput. z sui caliditate eliquant humiditates quas
inueniūt: z subtiliant ac depozāt versūs oculos: per p̄tes
ipsoz molles lachrymalū maxime foras egredietes: cūz
sint porosi defacili penetrabiles. Similr z atiq̄ cōstituit
hoies misericordes: p̄pter dilatationē calidi cū expanfio-
ne humiditātū: aliqñ agrestes feroces p̄pter inflāmatio-
nē calidi: z interdū taciturnos: nā qdā itērū melācholico-
rū sunt qui vebemēter tacent: z maxime illi qui excedunt
in meliā: id enim est p̄p̄riū eis: sicut dictus est in p̄ma: vel
excessiuū sunt incōtinentes. z. etb. Reddit etiā vinū hoies
amicabiles adinuicē z osculatiuos colla z brachia vicissiz
alterutra coapplicantes: sicut maxie anglicoz mos extat.
Qz aut ita sit ostēdēdū signo: qñ quis vino tactus deducit
in osculū z amplexū aliquoz: qd̄ nullo modo ageret: cum
pus erat sobri⁹: aut nequaq̄ amplexaret aut minime: aut
p̄pter formā: qz turpis sit valde: vel p̄pter etatē decrepit-
tam: in qua flos pulchritudinis z amor euauuit. ¶ Deinde
Uinū. ¶ Quasi remouēs dubitationē: ex p̄dictis assig-
nat differētā inter mores causatos a vino z a nā dicens:
q̄ vinuz qñ fecerit aliquos recedere a dispōne sua: h̄z se-
cessus nō pmanet longo tpe s̄z paruo: verū qui fuerit fm̄
nām: pmanet longo tpe: vtpote q̄tū pdurauerit illic cur⁹
est in vita. ita vt semp qdā sunt audaces nāliter: alij taci-
turni: qdā misericordes: nōnulli timidi: z sic d̄ alyz mori-
bus z dispōnib⁹. ¶ Notādū q̄ nō p̄pter hoc pcludēdū
est: q̄ cōplexio nālīs nō possit pmutari: z si mores possint
minime: cū ipsi sequant formā inalterabilez: cōplexio vō
nālīs manet trāsmutatioi z variationi subiecta: vt decla-
ratū est Cōciliatoris 22⁹ dñtia. Et iō cōcludit q̄ vinuz z
nā vnusq̄qz cōsimilē causat morē. ¶ Deinde Q̄
enī. ¶ Dat cām q̄re vinū z cholera nigra siles effectus idu-
cunt: p̄dictū in plures vt apparebūt p̄tes dicens p̄ ideo
esset: oīa p̄dicta vt vinū cholera z eius cōplexio sūt ple-
na vōsitate inflatiua: z iō ex ipsis eueniunt passiones a
vōsitate: quas sigdē medici vocant hypochondriales vel
myrarchias. Et sūlr vinū est potētia ventosus. ¶ Deinde
L̄ p̄pter qd̄. ¶ Infert correlariū q̄ iō vinū z cōplō melā-
cholicū sūt p̄siles in nā. q̄ ita sit q̄ vinū sit vōsitus ostē-
ditur ex spuma quā causat vinū multū: qd̄ nō facit oleuz:
cū tñ se calim: neqz aliqd̄ taliū: s̄z vt dictū est vinū multū
inducit spumā: z maxie nouū z plus qd̄ est nigrū albo: ca-
lidius enī est z corpulētius: calim enī ip̄s in solidiori fun-
datur sūbro: z ideo calz agēs in humido recipiēte extēsi-
onē z effumationē vōsitate causare h̄z: qd̄ nō ita opera-
tur elem̄: cum sit parū caliduz respectu huius vini: sic z
humidū viscosuz min⁹ effumatiuū. ¶ Deinde L̄ p̄pter
q̄. ¶ Cōcludit vltērius 3⁹ dicens q̄ vinū multū p̄pter hoc
reddit hoies venereos in luxuriā pronos cū exhibeat nu-
trimentū multū calim z humidū ac ventosum spermatīs
nature p̄portinat: non tñ ad ebrietatem sumptum: ebri-
enim impotentes sunt spumescere. tertia: quare recte di-
ctum olim bacchum deū vini: z venerē luxurie: spumosa
in adinuicem sociari. Venus enim grece afrodisia. i. spu-
mosa: ex spuma enim concreta fuit ex scđo animalūz de
generatione apparet. Et merito vna consociant: vnum
enim cōsequit ad aliud. Unde paulus volēs ab vno ab-
stinere precipit altero non vti: dicens. nolite inebriari vino
in quo est luxuria: z ideo quia melācholicī plurimi vōto-
si venerei extant p̄cipue scđo q̄rte. dicit autē plurimi pro-

pter melācholicos nāles frigidos et siccos: aut pp summe
adultos ita vt sint incinerati et infrigidati. qđ pbat: qđ ope
ratio que requirit in venere est ventosa: cū ventositas sit
vnū de trib⁹ que requirunt in ea. pñcula 4.ª. ¶ Deinde
[Signū.] Quarto pbat dupl^r qđ actus venereoz sit ven/
tosus. d. pmo qđ ita sit oñdī per indiciū tale: qđ in testicu/
lis ac in pudendo plus ptingit videre grāde augmētum et
extensioē velocē exītib⁹ antea paruis valde. hoc autē
nō accidit nisi ppter inflationē factā in ipsis ex spū vēto/
so. Qđ etiā ostēdit aliter: qñ anteq̃ pueri possint emite/
re semen pgregatū: et ptes genitales pubescant pfecte: tūz
enim incitati ad luxuriā testiculī cū pudendo puritū in/
cipiunt sentire. ¶ Qđ autē hō delectatio fiat a ventositatē vt
etiā dicit de generatione aialium p. ostendit: qđ qđ debe/
ret fieri sperma resoluit in quādā vētositatē et egredit^r
per meatus adhuc angustos: per quos postea in etate qua
pōt pfecte coire deferē humidū spermaticū verū effusus
in coitu. Silt^r etiā pectio spmatis: que fit in illis qui pñt
pfecte coire: manifestū qđ sit a vētositate educēte et ipel/
lente ips spma. Et iō pcludit rōnabil^r qđ potius et cibi oēs
venerei sunt qcunqz hñt replere locū ventositatē: qui est
circa testiculos et pudenda: ppter qđ cū vinū nigrū vt di/
ctū est sit ventosum nibilo minus: imo plus: hoies taliter
reddit dispositos fm qđ dispositi sūt melācholici. ¶ De/
inde [Timidi.] Quinto remouet dubium: qđ fortassis ali/
quis crederet ppter ventositatē et calim mouens melā/
cholicos fore audaces: ideo dicit qđ aliqui eozū reperiunt^r
timidi: eo qđ plures ipsoz sūt frigidi sicci cōpacti et terre/
stres: ita qđ beneficiū calidi non possunt recipere quo red/
dantur audaces. ¶ Deinde [Et vene.] Remouet aliam
dubitationē vel pbat cholaz nigrā fumositatē gñare ven/
tosam dicēs: qđ vene eleuate tense que apparēt in melan/
cholicis sunt in hō ppter ventositatē extendentē: nō autē
ppter sanguis multitudinē replentē ipsas: et ideo non oēs
melācholici sunt aurī compacti: cū plurimis existat ven/
tus raritatis causatiuus: neqz etiā sunt nigri: verū illi qui
humoribus putrescibilibus sunt pleni: ex quoqz putrefa/
ctione et aduisione color causat niger: aut qđ propter hos
splen nō sufficienter sanguinē expurgat. ¶ Deinde [Alia
rō.] Juxta exēplarē silitudinē passumptā psequit inuesti/
gationē causę questit: dat igit itētionē suā dicēs: qđ est ali/
modus per quē plegimus pcedere ad assignationēz cāe
ei⁹ qđ qñtū est a pñ. ¶ Deinde [Quia in nā.] p. p. legē in/
tentū: et pmo manifestat nām cholere ni. z^o qñ ex ea egri/
tūdines ptingūt diuersē. z^o ibi hō at passionē. Adhuc
pñdit cōpñōē cholē nigre. z^o duplicē fore choleram ni/
grā. ibi z^o [Multis gdes.] Dicit igit p qđ ad assignationē
cāe eius: qđ a pñ nāe alicuius statim hō cōmisceat humor
melācholicus: cui⁹ cōplexio nunc est cala: tūc aut frigida:
ex hac. n. duplici cōplone pstat nā et eē isti⁹ humores: et qđ
est ex calō et frigido cōplonata: iterdū efficiē calidissima:
ppter pñcipiū calidi qđ est in ea: et aliqñ frigidissima: pp
fridū: vnū enī et idē natū est pati bec duo: puta calim et fri/
gidū: diuerso tñ tpe: qđ declarat z^o silitudinē qđā. qñ. d.
qđ sicut aqua lz nāliter existat frida: si calefiat sufficiēter:
ita qđ reddat bene feruens: calidior efficiē qđ flāma. z^o de
tribus. lz ea fuerit pñ caloriz eius: et silt lapis: ferrū et hō
subiecta terrestria si veheemēter calefiāt: efficiunt^r calio/
ra nō solū flāma: verūz etiā carbone ignito: quāuis frida
nāliter et terrestria. Et tunc qñ excusans se ab hoz deter/
minatione remittit nos ad locū in quo determinatus est
de his. d. qđ de hō determinatū est sufficiēter in locis in q/
bus egimus de impressionib⁹ calī vt in z^o de tribus. ppe:
ac in 4.º metheo. et hō etiā qñqz cholera nigra nāl^r frida
est per totū et nō supficial^r solū existit vt ferruz vel lapis.

cum enim ipsa taliter se habuerit vt dictū est: si excreue/
rit in corpore: inducit apoplexias aut stupores aut deten/
tiones aut formidolositates vel timores: sed cum eadem
qua postea superueniente calefit occasione causat opposi/
ta: vt audacias: excessus: inflammationes vlcerez bullien/
tius et que hō. [Multis.] Qñdī qđ duplex est cholera nigra
narrās effectus vnus cuiusqz pmo. z^o assignat cām. z^o ibi
[Sunt enī.] Dicit igit quādā eē cholaz nigrā que gñatur
ex quotidiana coassumptione cibi: et vlt^r aliarū rerū ne/
cessariarū: cū declinauerint ad nāz melācholicā. bec autē
nō inducit mores diuersos et oimodos: sed solum melan/
cholicas qđā egritudines: vt febrez qñtanā: duritiē sple/
nis et c. nō mores oīno alios acquirendo: sed naturales ali/
qualiter alterādo: alia aut est cholera nigra cōplexione na/
turali melācholica genita. ¶ Deinde [Quibuscūqz.] Ma/
nifestat z^o aliud membrū. et pmo qñ est multa valde et ca/
lida. z^o qñ ad tēperamentū reducīt aliquale. z^o ibi [Qui/
buscūqz aut.] Di. qđ si hō melācholia fuerit superexcedēs
qñtitate et calitate: qui ipsa afficiunt reddunt furiosi ma/
niaci: qñ si aia carētes: qđ rōne carent: que aliarū est vtūz
magistra: ac excessiui pñtientes celeriter in actus: et incō/
tīnētes ac etiā interrogatini et curiosi. Scdm vō aliā lraz
irrogatini. nō enī curāt aliquos rogare: cum in hoc eis vi/
deatur quedam cōmitti subiectio: mouent etiā defacili
in iras et concupiscentias brutales vt tactus et gustus: sicut
apparuit z^o. Aliqui vō reddunt etiam verbosiores: pro/
pter spūz agitationes rōnis impeditiuos. Et plurimi eo
qđ caliditas cholere nigre est ppe locū in quo viger opera/
tio intellectus diuina: puta circa virtutes pbātalticas: ca/
dunt in egritudines maniacas: ita qđ efficiunt amētes di/
uinantes et pbytonici. et inducit quosdā qui fuerunt tales
di. ppter qđ sibylla in pphetia famosa: et bacchides: et mul/
ti alium fuerunt diuini et pbytonici: qđ intelligendum vt
dictū est: cum ex complexione pueniunt nāli cholere: et
non acciderali ex prauo alimēto causate. Simil^r et mara/
cus de syracusi cū excessit frigiditas et nō fuit factus ma/
niacus: non erat poeta reputatus pus: vel non excedebat
alios in poesi: cū aut mania incidit: cepit poetizare vt am/
plius qđ pus: vnde Nico. quidaz poeta plus valuit in poe/
si dum mania caperet. Ego etiam audini a fideli medico
qđ mulier quedam illiterata dum esset melācholica lati/
nū loquebat congruū: qua sanata euauit. ¶ Notandū
qđ Arist. hō actus mirabiles et fere supnaturaes: quozum
causa occulta est valde: quos agunt hō melācholici et ma/
niaci: tanqđ oīum effectiū ppariū causarū pscrutator: or/
dinat hos in cām sumptā ex diuersitate nāe: qđ et hō in/
teriorum. z. et Auicē. sentire vident^r. Astronomi autē qui
causas vliores cōsiderāt: nitunt^r hos in cām aliquā redu/
cere: ceu pz cētilogo et qđripuri. 3. Qui aut in lege loquun/
tur attribuūt hō act⁹ spīritibus: aut ēt aiab⁹ depratiatoz:
qui ab hō seculo recesserūt. ¶ Deinde [Quibuscūqz aut.]
Qñdī qñles mores et act⁹ fiāt in illis in qb⁹ calitas nō est
oīno excedēs: lz reducta ad qđdā tēperamētū. d. qđ in qb⁹ calitas
cūqz caliditas nō est adeo excedēs sic in pñdictis: lz iducta
est qñ ad mediū tēpamētū aliqđ: tales sunt multū prudē/
tiores et oīno excellētiores in oib⁹: minusqz sunt eoz mo/
tus inordinati: qñ illi quoz caliditas cho. ni. ē veheemēter
inflāmata: verū tamen isti habent multam differētiā in/
ter se: et qñtum ad doctrinam physicā: alij quo ad artes:
nōnulli qñtum ad curas ciuiles. Silt^r et pñdictus talis mel/
ancholicus habitus multas inducit diāam circa pñcula:
iterdū enīz adeo temerarij efficiunt^r: qđ multos viros for/
tes nō timēt: in eis enim furor ita fit et mania confiden/
tia: vt Hercules ostēdit. ¶ Deinde [Sicut nō.] Ostendit
gām pñdictoz effectiū differētū. d. pmo cām esse: qñ fm

Particula

q̄ habent corpus suum affectum ab h̄s complexione melancholica: ita differūt inter se: quidā ab aliquibus: vt in seipsis diuiss in diuersis tēporib⁹: qđ declarat deinceps dī. q̄ sicut complexio melancholica acquisita ex prauo alimēto et regimine patiētis reddit ex ea in egritudines ineq̄les et diuersas ab alijs: ac etiā a seipsis p̄ns: ita s̄str opera tur nālis cholera nigra cū ipsa inequalis et omnimoda exi- stat: q̄ sicut dictum est p̄ns: ipsa q̄nq̄ frigida est sicut aq̄ et nix: q̄nq̄ vō ita calida vt calx inflammata: q̄ miraculo sum et incredibile annuntiari reputat: q̄ etiam ex stupen- dis apparet euētib⁹: cū enim frigida fuerit ex complexio- ne: quē trepidatē facit quo p̄parat vt cadat in stuporem. Is aut̄ infrigidat: qđ oñdit ex perterritis: tremescunt eni vt ostēsum est 27°. Si aut̄ supflue fuerit calida: tunc effi- cit hominē imensurātū et excessiuū: intantū enī efficitur furiosus q̄ timendum est de ipso qui talis: et de patiēti in quē insilit: insanit enim volēs q̄qd inuenit subycere. Eo- demq̄ modo ex natura cholere nigre quis incurrit conti- nuas sollicitudines: multa et differentia timorosa cogitan- tes: vt dictum est interior 3° imaginant̄ enim decem illia modos corruptarū p̄bantiaq̄. et Aicē. p̄ma terti. spēs melancholie sūt indefinite: ita vt frequenter accadat nobis tristari: sed vnde id cōtingat ignoramus cām dare manu festam: simul interduz letamur: sed ppter quid id cōtin- gat nobis est imāifestū. q̄re Serapio cā dispōnum et ac- cidētūz p̄tingētū in melancholia s̄m vitatē est incompre- hēnsibilis: et s̄m p̄babilitatē possibile vt dicat sup̄ eaz id ex quo ē hesitatio ex diuersitate humoris forte puta mel- lancholici. (Deinde) Huius autē. Declarat quomodo qdam contingant p̄dicta accētia cōia et vñ. et p̄mo inquit quomō hui⁹ p̄tingāt ex cholera nigra. 2° ex vino et alijs. 2° ibi. Melancholici at̄. Adhuc id oñdit qñ cholera non valde supfluit. 2° qñ ei⁹ fuerit imēsuratus habitus. 2° ibi Qui at̄. Di. q̄ passioēs p̄acte quas antiqui p̄dicti passi- sunt: eis oībus paulatine et q̄si familiariter cōtigerunt. cui- ius causa fuit: q̄ in eis erat potētia et vestigiū cholere ni- gre: cui quidē paulatine admixtū fuit plus de vīte ipsi⁹: ita q̄ ex hoc aliqui inciderūt oīno et p̄fundius in naturāz cho- ni. qui siquidē inde acquisiuerūt mores et actus dif- ferētes vt tactū est: nō tñ genere s̄ specie. Et id declarat: si- cut enim hoīes cōueniunt in dispōne facierum oēs cōue- niētia gñali: differunt tñ specifica: concidunt enim in ha- bendo faciē et os: s̄ distant in talē: aut alteram. qdam enīz habēt apparētē bonam et delectabilē: qdam vō turpez et horribilē: alij aut̄ tēperatam sine omni excessu: qui equi- dem natura sunt medij inter hui⁹ latam gñalitatē. Si- militer euenit in accētib⁹ causatis ab hui⁹ humore: qui enīz hui⁹ parū participant complone: medij existēt inter eos qui ea nō participāt: et eos qui maxime: et ideo ceteris melancholicis p̄ferunt in p̄actis. (Deinde) Qui autēz. Declarat añdictū sermonē qñ cholera nigra natura sup- excedit dicēs: q̄ illi qui supabundant multū in cho. ni. ta- les dissimiles sunt et diuersi: sicut illi qui bonam faciē: aut turpē apparētē hñt. nā multis accidit: si h̄s habit⁹ cholera nigra plurim⁹ fuerit: q̄ efficiunt melancholici valde: ad s̄ enim nāliter sunt apti. Si aut̄ supabundantes cōtēpera- mētū aliqđ recipiant per bonū regimē: bocq̄ reliquerint itidem in p̄dictis incidunt egritudines melancholicas: re- manet enim in ipsi⁹ adhuc affectio: vt p̄3 afo. 3°. Oñter tñ circa diuersas p̄es corporis: s̄m q̄ h̄s cholera nigra pōt in diuersis locis abundare: in qbusdā enim s̄m vñā partē corporis: alij vō s̄m aliaz: et ideo in aliquibus fiunt epilepsie que p̄prie sunt passiones cerebri: alij vō sunt apoplexie. apud Aristo. vt visum est p̄ma: magis sunt passiones cor- dis: alij vō cadunt in sollicitudines maximas et timores:

sicut illi qbus abundat melia circa subcartilaginosa vicia melancholia myrachiana siue hypochondriaca effumans ad cerebrūz. Alijs qdem accidunt audacie supflue et nia- niace cōfidentie: cui⁹ aliqñ p̄rigit Archelao regi macedo- nico. (Deinde) Causa autēz. Magis aperit cām hui⁹ di. q̄ cā istius est v̄tus cōplonis cholere nigre s̄z diuersas dispōne ipsius in caliditate et frigiditate: nam tēpore quo frigidior fuerit inducit tristitias irrationabiles: sunt enim intense et p̄tinue sic in aliquibus melancholicis: quoz natu- ra frigida: interdū aut̄ vt cū fuerit calida melicas inducit manias: vt in iuuenibus calidioribus propter adustionē: et nōnunq̄ his p̄portionatis: sic ita p̄ns supplenda est lute- ra ac si in ipsa sit aliquis defectus. (Deinde) Multi at̄. Ostēdit quō multis cōtingant p̄dicta accidentia ex vino declarādo ex hoc accētia ex cholera nigra contingentia. scđo q̄ fecerat mentionē de coitu manifestat quid in his opere et q̄liter imutet. 2° ibi. Et p̄ns versa. Tria igitur sunt qb⁹ hō maxie permutat: cholera. s̄ nigra: vino: et coitu. dicit igit̄ p̄mo q̄ melancholicoz plurimi sūt: qui tātū vini bibunt: q̄ post ebrietatē cholera nigra effumante ad caput corumpunt seipsos. et ideo aut in apoplexiā incident vel spasmū: vt visum est 3°. vel se in p̄cipitiā imittēdo: qdam enim ipsoz cū fuerint inebriati efficiunt̄ tristes: sine ma- nia tñ agitatiua: q̄ calor vini mltus eoz caliditate extin- guit debilē: vt maior flāma minorē: vt visus est p̄ma. Qđ ostēdit: q̄ calor ostēdit eos letos boni animi: cū fuerit in illa corporis parte: in qua viget p̄ncipiū intelligēdi et spe- randi: ex spe enim boni mouet̄ ad letitiā: bec aut pars ra- dicaliter apud Ari. cor existit: s̄m vō platonicos cerebzū: q̄re cū bibunt vsq̄ ad ebrietatē oēs reddunt̄ prompti ad actus magisq̄ attendentes: vinū enī reddit eos bene ope- ratiuos et sperātes: qđ declarat: qñ adolescere pueros enī- tes in scđa parte pueritie: vt a. 14. in antea facit bene spe- rantes: ipsa enim spe plena ppter calidum sanguineuz: si- cut etiā visum est 14°. de inhabitantibus frigidās regio- nes: sunt enim vitales et bene sperātes: sed senectus q̄z fru- gida et maxime senium inseparabilis ab eis quib⁹ accidit: quod sit etatus vltima. per oppositum vō accidit hui⁹ esse male spei: oia in deterius extimantes. r̄betoricoz etiā 2°. cū calido careant extēsiuo. Sunt et alij pauci tñ qui post vini potum incurrit sollicitudines timorosas. ppter illaz eandē cām: ppter quā et alij hoc incidunt post potus ali- quos supfluos vel pot⁹ quosdāz vt narcoticos et opiatos: calm enī ipsoz debile imbecillitatē friditate eoz actuali sic aconio. (Deinde) Quibusdā. Scđo. q̄ dixerat qđaz melicos inebriatos seipsos corumpere: cōparat eos ad inuicē rōne etatis dicēs: q̄ illi magis depereūt qbuscūq̄ tristitie fiunt ppter extinctionem calidi subito factam: et ideo ob fortiozem et piculosozem cōpugnationē iuuenes inde magis depereunt q̄ senes. 38. q̄ et si in senectute cali- dum extinguat: est tamē passio naturalis ex parte nature saltem v̄lis: vel quia puenit a quodam p̄ncipio intrinse- co: cuius quidem calidū paulatim extinguit: sed in illis in qbus sit subita extinctio: plurimi se taliter habent ad con- suetas eoz tūc opationes: ita vt oēs mirent̄ inde cuz nul- lum videant̄ signū deperditionis habere: fortes enīz ap- parent. (Deinde) Frigidior. Cōcludit 3°. d. q̄ comple- xio cholere nigre vt dictū est p̄ns: cuz fuerit frigidior: cau- sat tristitias: cum aut̄ calidior letitias. Et ideo quia pueri calidiores extant alacriores sunt: senes vō per oppositum tristiores: cum sint frigidiores: vnde senectus cum sit infrigidatio quedā: est enim vīa in mortem. complexio- num scđo. contingit siquidem mox extingui a causis exterioribus: sicut que sunt ignita extra nām: puta q̄ ha- beant calidum acquisitūz ignitūz vt carbonēs igniti celo

riter extinguunt aqua sufficere eis supinfusa. Et ideo quod
dam in ebrietate facti: prane vtunt scipis fm actus soli-
tos: qz caliditas vini occurrere caliditati nali extinguit ipaz:
qua extincta pdicta accidit passionem. scilicet calidi extinctiones
subito fieri: et calidi qdem extinctio ppter causas extrin-
secas tacta est in pma: s; ppter vini potu in tertia. ¶ De-
inde. Et post. ¶ Ostendit quter et coitus imutat dicens: q
plures post coitu efficiunt magis leti bene se habentes: sicut
sunt illi qui emittunt multam supfluitatem nociuam cum spmate.
huius enim qz alleuiant expulsa supabundantia triplici. scilicet ipso
corpulente supfluitatis: et spūs vicosi mouētis illas super-
fluitates: et caliditatis ledentis. Quidam vō alij frequenter
sunt magis tristes et deterius se habentes post coitum: eo q
efficiunt frigidi: qz ab eis auferunt aliquid sufficiens bonum
nale non supfluit: vt ostensum est qtra 6. et qz ita sit ostendit
dicitur: qz non multa supfluitas defluxio sit in talibus.
¶ Deinde. Ut igit in capto. ¶ Quia perperit actor diffu-
se cam se assignasse questu: breuiter repetit eius vtutē: vt
sermo videat planior: et pmo epillogat qd ocm est d natu-
ra chole nigre excedētis: tangēdo ipsius similitudinē ad vi-
num: et dicit dāns intentionē pmo vt sit itaqz capitulatum:
et breuiter dicere resumēdo que dicta sunt pmo: eo q in-
equalis et diuersa est cholere nigre vtus: ineqles et oimodi
fm ea fiūt melācholici. ¶ Aut ita sit ostendit: qz interdū
fit vehementer frida: aliqui multū calida: et ideo mores et
actus eoz sūt tales qles ex calō et frigido in nobis qui nō
sumus melancholici causati: qbus nimirū sic existētibus
imutatur: velut a vino cuz nostris adiungit corporibus
in multa qtitate: fm plus enī et minus reddimur qualifi-
cati morib; assimilatis his qui fiūt a chola nigra. Et meri-
to qz vtunqz extat ventosum vt declaratur: puta vinū et
cho. ni. ¶ Deinde. Qm aut. ¶ Ostendit scdo effectū cho. ni.
qm fuerit cōmesurata vtunqz. d. qz ptingit aliqui q suffi-
ciēter sit cōtemperata ineqalitas cho. ni. sicut dicit de aliquo
lapso nō multū corpore: cui cū fuerit proportionabiliter
parū distēperato: sit fm hāc melicos vtunqz bene se ha-
bere: qz cū talis fuerit qm expedit calidior est nali: et inter-
dū cū opus fuerit frigidior aut ecōuerio: aliqui enī acti-
et mores expetunt calidum: alij vō frigidū: et ideo taliter
fuerunt ipsa melancholici affecti: ppter recipere quendā
effectū excellentes: vt ppositū est in facultatibus: reddun-
tur oēs melancholici: non qdem ppter infirmitatem: non
enim ipsa possunt bene agere: cū eius ratio sit actus sensi-
biliter impedire et corrumpere. ¶ Deinde. Vt propter
naturā. ¶ Propter nam enī nōdūz tantus est excessus: q
oīno decidat ab eo quod nāle est: cū sanitatis latitudo sit
grandis etiā in thegni et primo de morbo. ¶ Dubitat de
eo qz ita excellentes pdicant in pdictis facultatibus mel-
ancholici: cū sint frigidi et siccī et tardī et pigri intellectus:
cū hō perficiant calido. ¶ Dm q Arist. nūciū declarare
q melancholici cū nāliter supabundāt cho. ni. nō tū sup-
flue ceteros preexcellūt in sciētis: et vtr in oibus artibus
et actibus: qd pōt ex quatuor ostēdi. Primo qdēz qm quā-
to virtus alicuius instrumenti ad plura se extendit tāto illū
instrumentū est aptius vt ex ipso pueniant multe et diuersē
tes opationes: sicut p in calore nali: s; cōplexio chole ni-
gre pte hō est. qd ostendit: qz interdū sit vt dictū est
vehementē calida: et tunc inuentioni a seipso et receptioni
ab alio sunt prompti: et interdū frigida: et tunc infirmū est
aptius receptioni: et qnqz cōtemperata vtunqz: et ideo plus
ordinat in ratiocinari et discutere vtz a falso. Scdo quia
spūs hō sunt subtiles calidi sufficienter mobiles: sed tales
reperiuntur in hō melācholico: ppter enī grossities et ter-
restritatem partium eoz spiritus in eis contenti subtilio-
res redduntur et lucidiores: et maxime cum fuerint calidi

moti: qz illi quorum sunt carnes lasse: qd ostendit aqua vi-
te ex vino nigro grosso terrestri scā et ex opposito: bec enī
perfectior illa: in subiecto enim huius spūs angusti et com-
pressi subtiliores sunt reliquo. Tercio qz ampli sunt solli 3° modus
citi et inquisitiui non dispersi varijs occupati: et qz corpori-
bus cōpacti: cum in ipsis sit motus et impressio calefactis
eoz maxime cerebris: non diutius pausant: donec ques-
tus inueniant: et bene agunt reminiscitina de memoria et
reminiscencia. Quarto. cū enī scia nostra nō sit infusa: sed
studio et labore grandi et diuturno acquisita: vt vite et ser-
mones edocent phicoz. ad bec aut tolerādūz expeditur
robur: et sanitas mentis: et non de facili a gbuslibet altera-
ri: et reliqua sūt existere famulata: et h. 4°. qz dicit fuisse 4°
Plato phoz perspicuus: s; hō vt declaratū est sunt melan-
cholici ex cho. ni. excellunt igit alios in pte actis. ¶ Dm
igit q melācholici siue per se siue qlitercūqz ptingat pre-
cellunt alios in pte actis ppter tēperati: s; per se magis:
deide cholericī et qui deinceps melācholia enī est duplex
vt vltū est: fm enim pma cholaz nigra siue humorē ma-
gis nigrum obiectam: non sunt hō: vt vltū ppter scōaz cho-
lere permixtam rubeae vel adustam.

¶ Problema.

II.

Antiqua.

Propter quid fm quasdam sciarū ha-
bitū habere dicimus: fm aliquas vō
non? Aut fm quas inuentiui sumus
habitū habere dicimus. inuenire enī
vel ad habitum est.

¶ Cur per aliquas sciētias habitum nos habere
censeamus: p aliqz nō? An habitū non nisi per
eas tū adipisci putamur: qbus viz inueniendū
acquirimus: inuentio enim ex habitu est.

¶ Posito pblemate vltiori circa oēs hūis: ponit nunc
particularia. pblemata circa vnūqzqz: et p cir-
ca sciaz. deinde circa prudētiā. deinde vō circa intellectū.
postea opinionē. deinde sapiam. deinde circa artes. et tan-
dem circa phiam et neaz et actus quosdā cū reiteratione
quorundam: quod apparet. Dicit igit. quare habemus ha-
bitū in gbusdā sciētis: in alijs vō habere non possumus
qtrūcūqz insudemus ipsis. ¶ Deinde. Aut qz. ¶ Solutio di-
cens id esse: qz fm illas in gbus possumus reddi inuentor-
res: habitum dicimus habere: etenim inuenire accidit p-
pter habitum quem acquisiuius in eis: qd siquidem in-
uenire dictū est ppter rōnis in cognitionē puenire ignoti.
¶ Notandum qz cum sciētia sit habitus per demonstra-
tionem elicitus qz in illis sciētis ppter dictis in gbus mo-
dus obseruatur demonstratiuis pcedendo ex cā in effe-
ctum et maxime ab effectu in cām habitūz possumus adi-
pisci: cū pcedant ordinate fm pmutatē et consequentiā:
et in illis aut sumpro sciētie noie cōiter in quibus attendi-
tur sola narratio vel pceptū aut experientia magis ppter
eoz inordinationem placitū et infinitatem fere: habitum
in eis non valemus laborantes etiā acquirere: cū hysto-
rie legales constitutiones ex placito principis instituen-
tis habentes vigore: et que circa particulares meditatur
maxime in volendo eorum inuenire formas et virtutes
occultas: cuz nō comprehendant experimēto. 3° pharma-
corum. et ideo prolixē ac laboriose valde.

¶ Problema. III. Antiqua.
Propter quid aialium homo pruden-
tissimū? Autrum qz parui capitis est
fm proportionem corporis: aut quia

Cap. II.

Particula

inequaliter minimus: ppter hoc enim et parui capitis et ipsorum tales magis prudentiores eis qui sunt magni capitis.

¶ Noua.

Cur oium animantium homo prudentissimus est: Airu qz capite minimo est. s. ad sui corporis pportionem: an qz varie minimo est: ob id enim ipm capitis quoqz minutio accidit: et inter homines ipsos qui minori sunt capite prudentiores nascuntur: qz qui sunt grandiori.

Quare in genere aialiu homo est prudentissimu: p et de aia et hystoriaz similr p. Cōsiliatiuū homo solū est aialiu memoria et doctrina multa picipās. C De inde Uram. Soluit et p pbabilr di. cāz eē: qz bō bz caput modicu fm q̄tātē sui corporis: lepus enī gattus leo et bō hnt caput maximū eoz corporz relatiōe. C Dixi at pbabilr: qz qdam aialiu habent capita parua valde respēcū sui corporis: sic aues vt strutio et grus. C Deide Aut qz. Assignat aliā cām di. id eē: qz homo bz caput minimū ineqliter et irregulariter: nō enī caput in genere humano adeo vlr simlē obseruat q̄tātē vt in gñibus alioz aialiu: in eo enī maior diuersitas reperit f3 tñ magis et min⁹. Et iō cū parū caput prudētie atteste: ille qui fuerit minoris capitis: prudēti⁹ erit et ingeniosior eo qui maioris.

Dubium.
Solutio

C Dubitat: qz scribit in thegni quū caput fore oino praeue cōpositionis ppiū signū. C Dm q puitas capitis siue ē magnitudo dupl⁹ pōt accipi: vt p3 4° de pibus. aut enī pro mole ossis et carniū maxime circa caput exñtiū modica: et talis puitas laudat ab Ari. magnitudo vō buic vituperat appōita: q̄lis est que alioz aialium pprie: qre facta sunt diuissi capitis. Ari. 4°. Vel pro capacitate parua iteriori ex craneo derelicta: et talis qdem paruitas vituperatur in thegni. Sic igit caput laudatum debet eē paruum paruitate pōiti: non aut secūda sed magnum: vt cerebrum sit multū et ventres spatiosi: et orta euz reliquis que deinceps: vt ibidem deducit Baly. et de hoc quidem sufficenter dictum Conciliatoris differentia 76^a.

C Problema.

III.

Antiqua.

Propter quid senes facti magis de intellectu habemus: iuniores vō exñtes citius addiscimus: Quia deus instrumenta in nobis ipsis dedit duo: in qbus vtamur exteriorib⁹ instrumentis: corpori qdē manū: anime aut intellectū. Est enī et intellectus eoz que nāliter in nobis sunt: sicut organū exñs. Alie aut sciētie et artes sunt eoz que in nobis fiunt: intellectus aut nālū. Quēadmodū ergo manu non statim qz facti sumus vtimur optime: s3 qñ natura ipsaz pficiet: pcedente enī etate man⁹ maxie pōt pficere opus suū. Eodē aut mō et intellectus nālū nō statim s3 in senectute nobis maxie aduenit: et tunc pficiet optime: nisi ab aliquo orbet: sic et alia que natura insūt. Posterio⁹ vtrute manuū tñ aduenit nobis: qz et organa intellect⁹ sunt eoz que sūt manus. Est enim intellectus organū sciētia: hec enī est vtilis sic fistula fistulatoz: manuū aut multa exñtiuz natura. Nā autē ipsa prior est sciētia et que

ab ipsa fiunt: quoz organa priora: et potentias prius merito fieri nobis: bis enī vrētes habituz accipimus: et bz se simlir vnūqzqz organuz ad ipz et ecōuerso: sicut organa adinuicē: ita organa ad seinuicē. Intellect⁹ ergo pp hanc cām senib⁹ exñtibus nobis magis sit. Addiscimus at citius iuniores exñtes: pp nihil quodāmō scire. qñ aut scimus nō ampli⁹ s3 pōsumus: pōsumus at haberi. Quēadmodū et reminiscimur magis qbus mane primū occurrimus: deinde pcedente die nō amplius simlir: propter id qd multis occurrimus.

¶ Noua.

Cur seniores amplius mēte valeamus: iuniores oci⁹ discim⁹: Quia nā parēs et auctor oiu instra nobis duo iseruit: quoz opa istis extra neis vti valeremus: manū in qua corpori dedit: anime mētē. Est enī mēs quoqz rebus a nā nobis impartitis annuerāda vicē sane gerēs instrumenti. Cetera oēs scie artesqz nostra opera sunt: mētē ipsaz opus eē nature fatēduz est. At igit manu nō taz inde ab ortu nature vti pōsumus. S3 cū eā nā absoluit perfecitqz: pcedēte nāqz etate manus suū opus maxie effice pōt: ita ē mēs q res nālīs est nō prius sed in senectute maxie nobis ptingit: atqz tūc potissimū psumat atqz absoluit nisi detrimento aliquo lacera lesaqz sit: quēadmodū cetera quoqz opa nāe. Posterio⁹ mēs vō quā manuuz facultas accedit: qñ instra et mētis posteriora sūt qz manuū instra ē. n. mētis instrū scia: mētī nāqz vtilis scia ē: vt tybicini tybia: manuū instra res plereqz nālēs sūt: nā autē ipsa eiusqz res oēs priores sunt qz scia. Quoz at instra priora sūt: facultates quoqz eorū dē pri⁹ ptingere pgruū ē: bis enī crebro vrētes pficē bitū solem⁹: et ista sic reciprocant: vt quā vicē bec iter se gerūt: quoz instra sūt: eadē instra quoqz ipsa iter se hēant. Vicissimqz quā instra iter se eadē illa quoz sūt instra. Adēs igit ea de cā nobis seniozib⁹ poti⁹ cōtingit: discimus aut ocius iuniores: qz rē ferme nullā tenemus: cum enī res plerasqz scimus: nō eā p̄terea cape alias pōsum⁹: quō ē meminit meli⁹ ea valem⁹ q mane primū p̄cipimus: deide pcedēte die memoria beberamur: qñ multa iā p̄ptauimus.

Quare cum homines efficiuntur senes: prima. s. senectute amplius et perfectius intelligūt: non aut secunda: vt senio: eo q intelligere ac cōsiderare tandem emarcescunt: quia quodam interius corrupto: puta organo phantastico. de anima pmo. Sed cum fuerint in pueritia existentes celerius et magis addiscunt. C Norādus q istud pblema et 11^m que sunt circa intellectum et p̄prie fm q est circa sapiāz ad metaphysicā spectant. C Dubi- tatur: nō enī videt senes iuniorib⁹ magis intelligere: eo q etas

Dubium

¶ Etas iuuentutis est tēperata: que autē talis ob cōplexio-
nem eucratiorē: perfectioris ceteris est actus. ¶ Dicen-
dū qd id verificat in actibus qui amplius respiciunt cor-
pus: qd etiam indicat complexio elementaris forma: nō at-
in his qui magis subiacent anime propriēq; intellectuē.
qualis est ipsius actus: de quo hic est sermo: ipsa enim nō
dependet a corpore saltem quātū ad esse: et id actus ipsius
vigoratur: aliarū debilitatis actibus: vt probatur de ani-
ma tertio: ad quod etia adiuuat. qd motus et passiones in
eis sunt sedati: nō autē in iunioribus physicoz 7°. ¶ No-
tandum etiam qd hic Aristot. diuidit totam hominis vitā
in duas etates. puta in iuuentutē et senectutē: et qd iunio-
res intelligant vltra duodecim annos: vel taliter: eo qd in-
fantes nō possunt addiscere neq; iudicare sensib⁹: simili-
ter senioribus ceu presbyteri. physicoz 7° p̄facto. ¶ De-
inde Aut qz. ¶ Solut et p̄mo assignat cāz prime partis. se-
cūdo secūdo illic ¶ Addiscim⁹ aut. ¶ Et p̄mo p̄mittit qdā
necessariū ad inuestigationem cause. secūdo ipsam ex
illo pertractat illic ¶ Quidāmodū igif. ¶ Dices ex his cām
assūnit: quia deus (cuius nomē sit benedictū) ordine sal-
tem cause finalis nobis duo tribuit instrumēta precipua:
quibus vrimur in adeptione iuuentutis et p̄pulsionē no-
citiuoz: s̄m qd duo in nobis existūt. scilicet corpus et anima: vñ
de corpore manus contribuit: anime vñ intellectum: et ex-
ponit qualis sit intellectus hui⁹: dicens ipsū fore de nu-
mero eoz que naturaliter nobis inexistunt: velut qdā
organū necessariū. Dicit autē que naturaliter nobis insunt
ad differentiam intellectus acquisiti per doctrinā et stu-
diū: vel ad differentiam intellectus separati: qui nō est
corporis actus s̄m Cōmen. vel indicauit exclusionē opi-
nionis. ¶ Platonis ponentis nobis intellectū coniungi non
vt forma: sed vt motor mobili. p̄mo de aia. Aut forte pro-
pter p̄ferre se ab intellectu anaxagorico: ppter quē de
anima 3. dico aut intellectum quo anima opinat⁹ et sapit.
primū tamē magis seriei adaptat subsequēti. Et quia di-
xerat intellectū hunc nobis naturaliter coniungi: assignat
differentiā inter ipsum et sciētias et artes: dicens sciētias
ac artes quecūq; sint ille: fiunt ex his que in nobis existūt
h⁹: aut intellectus vigore: quoniam rebus existentibus sciē-
tiē et artes nō seipsas p̄duxerunt in esse: imo ab intellectu
causante: accepte tamē sunt a rebus: siue sint sciētiē s̄mo:
cinales: que dicunt ex opere fieri nostro s̄m Auicē. siue
reales que non sunt ex actu nostro: fiunt enim nō qd ipsas
res producimus in esse vñ natura. Intellectus autē non
ex nobis: sed nāliter ab initio nobis tanq; qdā accōmo-
datū inexistit. ¶ Notādū qd bene ait nobis deus dedisse
p̄tracta duo instrumēta: cū enim sint nobilissima et ma-
xie necessaria non vident posse ab aliquo dari nisi ab eo:
qui omnibus exhibet abūdāter et nō impropert. Unde
de mūdo antiquus sermo et paternus est cunctis homini-
bus: qd a deo et per deum constant oia: nulla enim natura
per se sufficit sibi priuata salute que ab eo. de se. n. oia lar-
gitur: tribuitq; sed multoties ppter indispositionē non
suscipiunt materie. Unde Auicē. q̄to de aia. nec vita nec
vlla perfectionū ad bonitatem retenta est apud primum
principium in prima genitura. sed suscepiibilia aliquādo
sunt carentia dispositione suscipiendi ea. Cum his duob⁹
etiā instrumētis dedit et tertiū: cōplexionez. s. in cuius q-
dam virtute opant p̄tracta duo: et p̄cipue manus. Vñ Auicē.
p̄ p̄me. Donauit deus hui⁹ nobiliorē cōplexionē: que in
hoc mūdo forē posse inueniri. ¶ Sciendū qd intellectus
apud Aristot. inuenit multipliciter accipi: vt pro intellectu
agēte. iuxta illud tertū de aia: quo est oia facere. Vel pos-
sibili siue materiali quo oia fieri: aut p̄ imaginationē: de
qua eodē. intellectus passiuus corruptibilis est: aut p̄ vir-

tute iformatiua embriōis de quo 2° de generatione ani-
malū. talis autē est qd vocatur intellectus: aut p̄ quadam
potentia nobis nāliter insita: qui et habitus principioz dē
veroz semp existens. de quo metha. q̄to scribit: qd oēm
cognoscentē necesse sit ipm habere: et venire ad habētem
est necesse: et nō per demonstrationē acq̄ri. p̄ poste. talis enī
notus est oibus natura non orbatis oīno ceu ianua in do-
mo: vt apparet Cōmen. meta. 2°. Per intellectum siquidē
naturalem audio h⁹ potentia habitualē principioz
nobis nāliter inexistēte: s̄m qd ex ipsa et intellectus agen-
tis abstractione intellectus possibilis deinceps informat⁹:
et pficitur intelligibilibus speciebus. ¶ Deinde ¶ Quem ad-
modū. ¶ Prosequit ex hoc ad cause assignationē. et p̄mo
ostēdit qd h⁹ organa in nobis videntur: ostēdēdo cōueniē-
tiā manū ad intellectū: secūdo cōparat ea adinuicē ostē-
dēdo quō vnū alteri deseruiat. 2° sibi ¶ Posteriori⁹. ¶ Di. p̄mo
qd sicut nō mox qd nati sumus possumus p̄fecte manibus
vri ppter debilitatē et teneritatē cōplexionis humane:
sed hoc euenit cū fuerint p̄fecte et fortes a nātūc enī: cū
p̄cesserit natus in etatē ipsi⁹: optime pōt perficere qd in-
tendit. ¶ Deinde ¶ Eodē. ¶ Applicat secūdo ad p̄positum
di. qd sicut intellectus qui est quedā potentia nālī et in no-
bis non mox aduenit a principio perfectus et actualis: sed
tēpore accidit p̄cedente. puta. in senectute p̄ma: cū vires
corporee incipiāt quē escere intellectualisq; vigere: nō au-
tem in senectute secundā in qua etiam intellectus debili-
tatur: prius enī maxime pficitur hic intellectus: et in actū
deducitur: nisi fuerit orbatus aut occasionatus: sicut reli-
qua: vt apparet q̄to de generatione animalū. orbant⁹ na-
turalia. Qd et sibi cōtingit: aut ab aliquo extrinseco impe-
diente: sicut somnus ebrietas et egritudo: hec enim impe-
diunt vehemēter p̄fectionē intellectus 7° p̄hy. aut ab
aliq̄ intrinseco magis: ceu lesio p̄bāstici organi: qd intel-
ligere et cōsiderare emarcescunt: quodam qd est interius
corrupto. de aia primo. ¶ Deinde ¶ Posteriori⁹. ¶ Cōparat
p̄fectionē manū ad p̄fectionē predictē potētiē natu-
ralis: ostēdēdo qd ante ipsū perficiant⁹: et qd p̄fectio ma-
nū cōfert vterius ad p̄fectionē intellectus practici di. p̄
qd post virtutē et p̄fectionē manū: aduenit nobis p̄fec-
tio potētiē intellectuē antedictē. Qd ostēditur: eo qd
manus sunt de numero eoz que sunt instra intellectus: s̄z
enim qd potentia nālī perficit⁹ his organis: cōstituit qui-
dam intellectus practicus p̄fectus. scientia enī acqui-
sitā per virtutes predictē potētiē naturalis est organū et occa-
sio quare ea perficiat vterius: et refulet ex ea vnus intel-
lectus. Et qd ita sit manifestat⁹: quia deseruit scientia potē-
tiē intellectuē: sicut fistule fistulatoz: cum enim qd habet
illum intellectū naturalez ad fistulandū: si habuerit post-
modum fistulas: accipiens p̄us modicā sciētia: ex multo
vsu acq̄ret sciētia p̄fectā: ex q̄ hic perficit⁹ intellectus
informat⁹. Vel sicut intellectus est organū sciētiē: per
ipm enim acq̄rit⁹ et pficit⁹ qd sibi est vtile: et deseruit ei si-
cut fistula fistulanti. Qd aut manus sit organum corporis:
et per cōsequens intellectus practici ostēdit⁹: qd sunt tanq;
multa organa eoz que s̄m nām cōsistunt. Unde tertio de
aia. manus est organū organoz. et quarto de partib⁹. Ma-
nus nō videt⁹ esse vnū organū sed multa: est enī sicut qd-
dam aut organa. natura enī fecit manum sicut organum
vtile quo ad multas cōtingit vri artes: q̄re de iunamētis
p̄mo: manus est instrū in quo omnia cōueniunt instrumē-
ta. ¶ Deinde ¶ Natura aut. ¶ Probat qd p̄fectio manus
precedit p̄fectionē intellectus: dicens qd natura que
constituit res in esse: prior est tempore q̄ ipsa sciētiā et fa-
ctis per eam: rebus enim existentibus sciētiam accepit
mus. tunc sicut est prior: ita illa quoz instrumenta sunt

T.c.8.

T.c.24

T.c.p.

T.c.20.

T.c.66.

T.c.38.

Cap. p.

priora: condignum est potentias ipsorum esse priores: cum instrumenta in potentias ordinentur. Et quod procedunt instrumenta ut manus monstrat: quia utendo ipsis nos postea accepimus habitum scientie et maxime practice: quod modo unumquodque organorum se habet ad habitum acceptum et converso ipse ad organum ex quo accipit: sicut se habet organum ad organa. sed organum ut dictum est precedit organum. igitur organum precedit habitum: et habitus etiam habitus: ut qui manum cum qui intellectus. ¶ Notandum quod modus perfectionis boni intellectus naturaliter inheretis tamen est ibi. 2.º. cum dicitur nobis virtutes neque omnino secundum naturam inferri neque preter naturam: sed quia sumus nati eas suscipere et per consuetudinem perficiuntur: quecumque quidem enim nobis posterius natura perfecta adveniunt: prius eorum processerunt potentie: et cum potentia utcumque inceperit in actum deduci: per assuetudinem perficitur recte: maxime in practicis: quoniam quod oportet discere facere: hoc facientes discimus ibidem. ¶ Deinde [Intellectus.] Nunc concludit intentum. d. quod propter istam causam intellectus perficitur in nobis cum fuerimus senes: quod ut ostensum est multis instantiis indiget ad sui perfectionem: que etiam tempore indigent perfici: propter quod cum tempus temporis addat: non potest ipsius perfectio ante iuventutem nobis aduenire. ¶ Deinde [Addiscimus.] Assignat causam secundam partis. d. primo quod quando homines fiunt iuniores: cum essent prius infantes: velociter et melius discunt: eo quod quodammodo nihil sciunt: nil enim puerile sapit. Dicit autem quodammodo vel propter intellectum practicum principiorum: aut quia iam sunt aliqua adepti scibilia: non tamen est perfecte scire: cum nondum causarum susceperint habitum: per quem fit proprie scire: cum illi suscipiunt ea defacili et discunt cum prius essent eis privati: sed cum scientes facti fuerint: non sic se habent deinceps: eo enim quod multa scibilia receperunt: non vix eis de nouo aliquid discere. ¶ Deinde [Quodammodo.] Declarat 2.º in quodam simili. d. quod sicut nos melius recordamur illius: cuius prius mane occurrimus alloquendo ipsum: sed consequenter precedente die: quod multis obuiauius etiam colloquendo eiusdem: non eodem recordamur modo sicut prius sine priorum: ita similiter fit iuuenibus et senibus: quia illis videtur quod discant: tamen recordamur eius cui prius obuiauius: istis autem non apparet quod discant: cum non reminisci eorum quibus occurrimus prius. Potest et hoc alia causa reddi: quod virtutes et perfectiones se impediunt: ut visum est prius. cum igitur iuniores sint perfecti corpore ac virtuosius: deficiunt anima: senes autem e contra: sed intelligere magis est anime: discere autem plus corporis: ad id enim non parum mollities operatur eius.

¶ Problema.

V.

Antiqua.

¶ Propter quod homini credendum est magis quam alij animali. ¶ Utrum sicut Plato ¶ Neocli respondit: quia solum aliorum animalium scit numerare. ¶ Aut quod deos solus cogitat esse. ¶ Aut quod magis imitatum: discere enim potest per hoc.

¶ Cur homini potius quam cuiuslibet ex ceteris animalibus credendum est. ¶ Utrum ut Plato ¶ Neocli respondit: quia homo solus omnium animalium nouit enumerare. ¶ An quia solus deos venerat et colit. ¶ An quia omnium maxime vim obtinet imitandi: hinc enim discere tam multa et varia potest.

Quare debemus amplius considerare de homine sperantes vera esse que ostendit quod de aliquo aliorum anima

lium. ¶ Dubitatur. quia supponitur alij animalibus ab homine fore credendum: sed non tantum ut ipsi: quod non videtur. quod 3.º de anima scribitur quod nulli bestiarum inest fides. fides autem est credulitas: non igitur eis est credendum. ¶ Dicendum hominibus propter inesse fidem: que est rei ignote mirabilis certitudo secundum plus cum persuasioni innitatur: que modus quis extat rationis: alij autem inest secundum metaphoras: ut canibus sibi notioribus: cum veredari ponitur anser. bysto. p. cum tamen ipsa in ratione id consistat. 3.º de anima. ¶ Deinde [Utrum.] Soluit tripliciter dicitur. primo causam esse quam Plato assignauit cuidam dicto ¶ Neocli de hoc dubitanti: eo quod homo inter cetera animalia nouit connumerare: id vero quidam est actus rationis: describitur enim hic quod sit anima perceptibile discipline numerare sciens: de eo autem qui habet rationem confidendum: cum nihil propter eas inquantum talis operatur. Vel quod scit numerare et preponderare recompensat et mensurat bonum cum malo. de tali autem liberius confidendum. ¶ Deinde [Aut quod.] Dat aliam causam secundam propriam opinionem dicitur. id esse: quoniam tamen homo inter cetera animalia cogitat quod deus sit: secundum vero Plato. solus homo deus nouit: tali autem credendum: cum nihil iniustum agat cogitans deum bonos reprehendere: et transgressores punire: dignificamus enim ipsius dominum existere tali re: ut dignis distribuatur bona: et mala. de bona fortuna. ¶ Deinde [Aut quod.] Dat aliam causam dicens id esse: quia amplius est dignum imitatione ac sequela in actibus suis quam aliquid aliorum: quoniam imitans ipsius in his discere potest: cum actus eius omnes si recte vixerit sint doctrinis et virtutibus repleti: vel magis est anima imitatum quam aliquod: consequendo nam ordinem vniuersi: per quod deducit in primum. ad similitudinem enim totius creatus est: cum sit microcosmus 8.º phy. et ideo scientiam inde potest suscipere. ei autem quod tale est: credendum est. Quare sit videtur minus sapientes conari sapientiores imitari sibi quod credere: simpliciter etiam et absque causa: et propter hoc leges vigorem contrahere. ¶ Notandum quod hec questio est persuasiva. similiter et solutio. politica enim est et legalis.

¶ Problema.

VI.

Antiqua.

¶ Propter quid non gaudemus speculantes: neque sperantes quod triangulus duobus rectis habet equales angulos: neque aliorum talium nisi speculatione. ¶ Ipsa autem aliter est delectabilis sine tribus rectis aut pluribus equales habuit. Sed quod olympia vicinior et de nauali bello quod fuerit in salaminum gaudemus et reminiscences et sperantes talia. Sed contraria talibus. ¶ Aut quia in talibus quidem gaudemus qualiter factis aut existit. In his autem que sunt secundum naturam sicut secundum veritatem: considerationes: delectationes: ubi habet solam nobis facit. Operaciones autem que sunt ab accidentibus ab ipsis in equaliter igitur existentibus operationes et enientia ab ipsis fiunt hec quidem tristitia: hec et delectabilia. Fugimus autem et prosequimur secundum delectationem et tristitia omnia.

¶ Cur nihil in eo delectamur quod triangulus duobus rectis per angulos internos vel habet spectamus vel habitus speramus: neque in aliquo generis eius: deus nisi forte in speculatione ipsa delectamur sit. ¶ Hec tamen equo modo iocunda sane sit: etiam si tribus rectis aut etiam pluribus pares angulos habeat: sed nimirum

Dubium
L. c. 48.
2. 39.
Solo.

L. c. 53.
2. 47.
top. 10

L. c. 17.

sed nimirum tunc delectari est cum aut ludis olympie nos vicisse meminum: aut apud salaminaz nauali pugna hostes supasse: aut tale quid futurum speramus: non cum his ipsis contraria expectamus. An in rebus istius modi delectamur quod vel fuerit vel sunt consilio nostro aut oino humano et opera. Quod autem lege incommutabili ita esse voluerat: bec sunt enim rationis contemplatu nos alliciunt et oblectant: sed cum rebus gestarum per quam aduersa ratio sit: efficiunt porro: ut que inde perfecta sunt in parte letabilia in parte tristitia veniant. Quia autem letitie tristitie ratione aut vitamus aut persequimur.

Quare non mouemur ad gaudium considerantes: aut speculantes considerare: postquam speculauerimus quod triangulus habet duobus rectis angulis intrinsecos proportionatos angulos qui sunt in triangulo. probatur enim geometrice 32^a primi. ista passio de triangulo quod habeat tres angulos valentes duos rectos: ut super data linea est triangulum equilaterum collocare. prima prima. et quod par numerus est qui in duas partes secatur equales: et quod diesis siue semitonius est minimum in melodia: et vltimum de ceteris conclusionibus mathematicis et maxime de duobus primis. et igitur non gaudeamus in consideratione talium vnde sunt talia: exultamus tamen ratione ipsorum considerationis in quantum consideratio: ipsa enim habet seipsam delectabilem est et eligibilis: etiam si nobis nullam afferat utilitatem: et merito quod in intellectu talis extat delectatio: huic autem nihil contrarium. top. p. Quod autem gaudere sit ex parte actus ipsius considerationis non rei ostendit: quoniam siue inueniamus quod triangulus habeat duos angulos proportionatos tribus rectis aut quatuor aut pluribus: nihil confert ad maiorem vel minorem delectationem. Et tunc subdit aliam partem questum. sed nos gaudeamus de his non solum ex parte actus intellectionis: sed rei magis: sicut cum superauimus aliquos in bellis agonialibus olympia dictis siue ludis palestricis: et eodem modo in bello nauium quod fit in salamine vel nauali circa littoza maris: sic ludus ostendit mariarum dictus apud venetos: in his enim non solum gaudeamus actu vincentes honore et laudez indeferentes: sed etiam confidentes nos obtinere debere: recordantesque post actum obtinuisse: sed ea que preme partis quasi sunt illis tria: que in illis nunquam gaudeamus ut dictum: nisi consideratione sola: vel aliter contraria talibus. si in illis in quibus vincimur: nos enim omnem modum contristant. **¶** Notandum quod circa prima quia dicta sunt mathematica maxime non gaudeamus: eo quod gaudium insit nobis propter aliquod bonum et fines quem speramus inde. in mathematicis enim non est ratio boni siue finis: quare 3^a metaphysice in mobilibus non pergit hoc esse principium nec esse aliquid antoagatio. id est per se bonum. vnde in mathematicis nihil per cam ostendit finale: non sic autem est in naturalibus et artificialibus: que in fine et proprium ordinatur bonum. **¶** Deinde [Aut quia.] Soluitur primo ad secundam partem questum dicens cam esse: quia in his que immediate sunt dicta: nos tali modo gaudemus ipsis. recordantes nos ex his habuisse victoriam et honorem siue sint preterita siue presentia vel aliter succederia: sicut ea que consistunt in fieri vel permanetia. **¶** Deinde [In his autem.] Secundo respondet ad primam partem quasi. id est quod in rebus que sunt secundum suam naturam tales existunt: non enim a nobis efficiuntur: et ideo dicitur quod scire de talibus non sunt ex nostro opere: considerationes et gaudia que inde percipimus sunt perfectiores: in his enim sola consideratio causa delectationis in nobis. **¶** Deinde [Operationes.] Vides tertio melius dicendum quod hic reuertat ad declarandum quomodo gaudere sit in illis in quibus

gaudere non est ex parte considerationis: sed rei. id est quod cum operationes que procedunt ex his sunt inaequales ac varie: tunc effectus ab illis puenientes existunt inaequales et diuersi. sunt enim aliqui tristitantes et iterum delectabiles cum operationes tales existant. Et quod ita sit ostendit. quod quidam fugimus. id est vincimus. alia vero eligimus sic vincere: quod autem talia sunt non nisi per delectationem et tristitiam que in eis reperiuntur sic se habent: quod tristitia enim fugimus in quantum possumus: et delectabilia sequimur. Et fortassis aliquis hac parte operationes exponeret de illis in quibus delectatio ex parte considerationis tamen existit. Dicendum quod igitur per se in eis insit delectatio: per accidens tamen his associatur tristitia: cum intellectus non possit in his perfecte obtinere: et veritatem considerando delectari: sed series potest magis tolerat expositionem. **¶** Notandum quod quidam sunt inuenta directe propter perfectionem intellectus: ut scientie speculative. per metaphysice. quarum finis est scire: illius secundo. intellectus enim perficitur scientiis et virtutibus: cum corpori ut tabula nuda: in quantum tamen est forma infundatur: tertio de anima. et iste quidem finis semper perficit intellectum et gaudere facit: cum semper obtineat in delectatione: cui nihil est contrarium: neque ex parte intellectus neque et ex parte rei: quod quantumcumque res sit vilissima in se: illud tamen quod de se ipsa per intellectum potest considerari est nobilissimum ut patet de partibus primo. In quolibet enim naturali quantumcumque ignobili aliquid diuinum inest et mirabile. Quidam autem sunt inuenta ad perfectionem corporis: ut habeat sibi necessaria: et nocitua tollantur: sic sunt artes et maxime mechanice: et in his quidem magis est gaudere ex parte quod rei ut effectus relictus ex arte. quam ex aliquo consideratione que sit in arte: quod maxime accidit in artibus que perfectissime sunt dicte aliquem effectum post actum relinquere: et quod hic non est perfectus imo aliquando corruptus: ideo non semper est in eis gaudere: sed contristari quod sepe.

¶ Problema.

VII.

Antiqua.

Propter quid usque ad sanitates negociantur medici: macrescunt enim: deinde ex hoc desiccant: deinde sanitatem faciunt: postea hic stant. **¶** Annon amplius possibile ex hoc fieri aliud: aut si possibile alterius scientie: et erit quoniam et sanitatem faciet aliud quid: si utique sit ex contrariis et mediis manifestum quoniam egrotat aut siccior aut humidior aut aliquid tale: facit utique ex frigore vehementius minus: et finaliter ita calidum et ita siccum aut humidum transiens ex contrariis: aut in medium quousque veniant in ita se habendo: quod erat sanum esse. Ex hoc autem non aptum natum est aliud quod esse: aut medium. Potest quidem igitur facere habens: sic enim venit: dissolvere potest et discedere. At vero ars huius est: semper enim melius: quare neque alia neque ipsa facit ex sanitate aliud quid: nihil enim fiebat: aut contrarium huius: siquidem eadem scientia contrariorum: ita et in domo non utique faciet contrarium: non est in alia arte ex hoc faciens preter ut pars: aut contraria calciamentum et scissura: ex utroque enim fit dupliciter: aut composito aut corrupto.

Noua.

¶ Cur medicus ad sanitatem usque tamen suam operam prestat. Primum enim corpus extenuat: dehinc siccatur: tunc sanitatem inducit: post hoc nihil ulterius

problemata. A.

§ 2

Cap. p.
L. c. 3.

Particula

agit: Atque qd fieri non pot vt ex sanitate aliud qd efficiatur. An si qd fieri possit: ad alia spectet sciētia: afferriqz pterea ex sanitate aliqd licebit. Ergo si oia fieri vel ex p̄trarijs vl ex medijs soleant: cōstet vt illud egroret qd vel siccus vel humidus vel tale aliqd est: igit ex nimis frigidō in minus frigidū. Et postremo in iustā vicē caloris vel siccitatis vl humoris medicus adducit trāsferens sese ex cōtrarijs aut medijs: dū ad eū deueniat habitū: qui sanitati accōmodat⁹ est: ex quo qdē nihil eē nā ferr: nisi qd mediū: ergo aliquid pterea facere potest: vt enī eatenus venit: sic retroz suz abire pōt. Sed ars nō istuc p̄fiter: semp enī qd melius est id artis rō z spectat z facit: itaqz nec vlla alia nec ipsa medendi rō de sanitate qdquā aliud faciet: cum vel nihil effici necesse sit. Vel rei destināde cōtrariuz qm quidez eadem est sciētia p̄rioz: ita vel in edificandi rōne nihil est qd cōtrariū faciat: nec vō vlla ars alia est que ex hoc quicqz faciat: nisi veluti ex parte: quēadmoduz suendi ratio ex proscisso calceum reddit. Fieri nāqz bifariam aliquid ex aliquo ita potest: vt vel cum illud componitur vel cum destruit hoc consistat.

Circa artes: z p̄ circa medicinas fm qd ars est magis mechanica. Est enī ars opatrix inuēta expimēto z rōne cōseruans sanitatē z curans egritudinē. Auicē. p̄ma p̄mi. Proponit igit qre medici opant circa corpus humanū: donec sanitatē introducant: qd apparet ex actib⁹ eoz. p̄ enī macrant corpora: subtiliādo regimē z digestiua exhibēdo calida subtiliatiua: deinde exiccant administrādo eis formata subductiua: electuaria z que bz: z tandem his sanitatē introducūt: gescuntqz deinceps nō vlti⁹ opantes: qz habēt finē z formā que intendebat ex corruptione p̄ri. p̄pter qd dicit quiescere: qz finis est vltimum ad qd intendit agēs: quo sigdē habito gescit: habitibusqz sicut p̄ntib⁹ in mā cessat inotus. p̄ de gñatiōe z corruptiōe. Deinde Utrum. Soluit dicens p̄ cās esse: qz ex sanitate nō est pole deinceps aliud fieri: qm ille est vltim⁹ finis oīno intentus. si enī iaz esset dare aliū finē pter sanitatē: tūc qreret de illo fine vtrū sit vlti⁹ z si nō de alio: z ita in infinitū p̄pter qd opz in p̄ stare. Deinde Aut. Secūdo pbat qd dictū est deducēdo ad impossibilē: z p̄ vbi dō gescere: z qm ars medicine: dices ex imitatiōe artis ad nām. p̄bat qd in sanitate oporteat stare. qz si dicit qd nō: tūc id erit alterius sciētie: z nō medicine: qd erit qm aliqd aliud ab ipsa inducit sanitatē: aut ex cōtrarijs oīno: cū excessus egritudinales sūt vehemētes: aut ex medys qm sūt minores: sed b̄ nō pōt esse alia sciētia a medicina. q. eo qd faceret sanitatē corrūperet sanitatē: qd oīdī: mox enī sensu est qd alius egrotat eo qd aut est siccior complexionē vel humorib⁹ siccis abundans: aut humidior. bu midioribus excedit: vel taliū inest ei: puta cū est in g. dior qz debeat esse aut calidior. cū aut quis taliter se habuerit: tunc artis medicine subsidio ex frigore qd patiebat excedēt remittit z minus frigidus efficit: ita qd vltimo redit calidus aut siccus taliter cōmēsuratus aut ecōuertit. Et sicut est in alijs dispositionibus egritudinalibus: qm ex bumido qd virtute p̄rioz vt siccoz aut medioz f. qd re-

quirat discrasia vel excessus: reducetur quousqz deueniat paulatine in id qd erat sibi prius sanū esse: cū aut puenit ad hunc punctū sanitatis: in quo prius existerat: nō est ex hoc vltimus natum aliū finem introductus: enī cor poris cōplexio temperata sit melior omniū: ad quā meli⁹ foret simplr deuenire: tū non pōt hic distēperatus ad eaz puenire: qz subiectū suū nō est receptibile talis forme: prius enī oportet id corrūptū: ad mām qz primā deduci: sicut cū ex aqua factus aer calefaciēdo ipsaz sufficiēter. Et si quis vlti⁹ vellet aerē calefacere z subtiliare corrūperet forma aeris ad ignē. Deinde p̄ dicit qd. Secūdo ostendit qd pōt corpus vt p̄dictū est reduci in id quod erat prius vt aliqd mediū dices. qd illud possit fieri oīdī: qz sic aliqd fuit cā dissolutionis pmutatis corpus ad egritudinē: ita aliqd pōt eē sicut cā remotionis illi⁹ dissolutionis: cū hec sint p̄ria: z ipsa se mutuo ex subiectis expellūt. Et hoc est qd dicit: qd si aliqd p̄urbans nām fuit cā dissolutionis corporis z lapsus a p̄pria nātitate: ita pōt discernere z p̄struere nā regulāte. Alias pōt z ad p̄rias q̄litates distēdere: id est qd sicut corpus dissolutū est p̄pter victoriā quarūdā q̄litarū p̄riū: ita pōt distēdi z in p̄riū deduci: qm genera lesionū eadē sunt bis qd vtrū cōplent vt dicit in t̄begni. Deinde At vō ars. Declarat p̄tactū ex seq̄la artis ad nām dices qd ars semp intrēdit qd melius est z finale bonū in artificiato. qz imitat nāz. nūc aut dictū est z 6o qre: qd nā semp facit ex cōtingentibus etiā aliter se habēt qd optimū est in illo genere. Propter qd neqz ipsa medicine ars neqz alia q̄cūqz sit inducit ex sanitate aliū finē: qz sit finis p̄ que opationes p̄fecte se habeāt: qz si b̄ faceret: nā nihil esset facere: sed pot corrūpere: qz aut opz sanitatē facere aut cōtrariū. si qdē sanitatē: tunc habet intētū. si aut p̄ a sanitatis stare etiā id nō pōt: qm non valet fieri id aliā arte: nisi sit pars isti⁹ z subalterna: vt nefactius questit. vt expimētois medicine: aut fiet ex scia oīno p̄ria. si qdē prius tūc sit ex ea z ita p̄positū habetur. si vō 2o. ita nō fiet sanitas: verū pot p̄riū ei. qd ē oīdī: dī in domo p̄ arte domificatiūā eā cōstruente z nō p̄riū: nulla enī nisi ipsa vel aliq̄ ei⁹ particularis subalterna cōstruit domū: qd ē mōstrat ars coriaria: ea enī tū bz cōstruere calciāmētū recte ac scindere siue corrūpere. nā p̄rioz eadē est sciētia. ex vtroqz enī: puta ex arte domificatiūā z coriaria sit dupl̄ domus z calciāmētū. qz aut componēdo partes ipsaz adinuicē: aut prae vt corrūpendo. Vel quis fortassis referret id esse solū ad coriariam fm qd recte considerit in calciāmētū aut opposite.

Problema. VIII. Antiqua.

Quod philosophum a rhetore putant differre: Aut qz philosophus quidem circa easde species rerū studet: hic autē circa participātia: vt hic dicitur: quid est iniustitia: alter vō sicut iniustitia contristat: z hic quidem que est tyrannis: alius vō quid tyrannus.

Cur hominem philosophus differre ab oratore putamus: An qd philosophus in rebus speciminibus agitadis exgrendisqz suū studiū posuit: orator his rebus versat que cōsortes illoz speciminū sunt. verbi causa. alter qd iniustitia sit nouit alter qd iniustus est: z alter quid tenor tyrānidis sit cognitū bz alter q̄lis ipse tyrānus. Id fuit sufficiēter expositū 5o 18o. repetit̄ autē: quia eo philosophia

philosophia tãgĩt extranea vel accidentalis vt de smone.
Problema. IX. Antiqua.

Propter quid bacchici artifices vt frequenter mali sunt? Aut qz minime ratione sapientie comunicat: ppter id q multa pars vite est circa necessarias artes. Et quia intemperatis sunt in multo vite: alie xpo in indigentis: vtraqz autem prauitas constructiua. **Nota.**

Cur genus id hominum quod Dionysiacos technitas. i. artifices bacchanales: aut histriões appellamus: improbis esse moribus magna ex parte consueuerunt? An qz minime sese studio sapientie dedunt: eo scilicet q in artibus necessarijs magnam etatis sue partem consumunt: vitamqz plurimum traducunt incotinentem partim etiã cum inopia: qd qdem vtrũqz vitia z gignit z auget.

Quare artifices dicti bacchici vt frequenter sunt prauu indiffereti z indisciplinati. Sciendũ aliq interlineasse. bacchici. i. diuinatiui volentes id trahere ad id qd est dictũ p bacchides z diuini. vel bacchici colentes festũ bacchi q est deus vini. Melius qdẽ dicẽdus q sunt mechanici artifices victũ manibus qrentes. Est eni pũ pblema circa mechanicã simpliciter. **Deinde** Aut qz. **S**oluit di. pmo cãz esse. quia ipsi pax valde comunicant rone sapientiali z prudentia: eo q maxima pars vite eoz z studiũ circa artes extat necessarias: qbus ad vitã acquirunt expeditia: z iste sunt artes mech: nice siue adulteri: ne: nũ enim tales vacant sciẽtis: qbus aliq reddat quid perfectũ z diuinũ: qm illis non poterit aliquis vacare nisi prius habitis necessarijs. Et ppter hoc dicit phemio metaphysice ipsas vltimo fore inuẽtas: iaz qdẽ inuẽtis artibus necessarijs ad vitã z ad voluptatẽ ante introductionẽ: z quia talibus minime participat vt frequenter sunt mali. Dixit aut vt frequenter ppter grandem inclinationẽ quã quis pũt in cognitionẽ habere a nã. **Deinde** Et quia. **D**ataliam cãm dicens id esse: quia multo tẽpo: detenti sunt intemperantys z excessibus: alio aut tẽpo: indigentys z defectibus nõ habẽtes se vniformiter: vtraqz autẽ talũ sunt cãe constitutiue prauitatis z insipientie. Qz aut ita est declarat in agricolis: cũ enim colligunt fructus: abundant se replent z turpibz delectationibz se exponũt nõ viuẽtes fm rõnem: qm autem indigent: conant acquirere quocũqz modo: siue iuste vel aliter piculis etiã se exponẽtes: tales autẽ nõ possunt pfecti z sapiẽtes existere. Ex his at pũt talis sermo exponi: anima in getari z residere fit prudens z sapiens 7o phys. z apparebit 12: sed hõ nõ getant neqz resident: cũ sint supabundantys detentia: igit talis non pũt sapiens z prudens existere: sed opposita potius.

Problema. X. Antiqua.

Propter quid qui fuerunt ex pncipio exercitiũ agonie que est fm corpus premium preordinauerunt: sapientie autem nullus posuit? Aut qz decent vtriqz iudices que preter intellectũ sunt: aut non peiores agonistis esse: aut meliores. Si autem oportebat sapientia primordiantes agonizant: z premium preordinasset: iudicibus vtriqz indi-

gerent. In ipsis gymnasticis autem agonibus omnis est iudicare visu soluz inspectum. Amplius autẽ ex pncipio construens nolebat talem agoniam pponi grecis: ex qbus debebat dubitationes z inimicitie magne fieri: vt homines quãdo quis aut expellat: aut recipiat in aliquid premioz qui sunt fm corpus: nõ oĩno difficulter ferunt: neqz inimicitia pstant iudicantibus. Be esse aut prudentiores aut prauiores iudicantibus: maxime irascunt z indignant: dubitabile aut z prauũ tale est. Ampliũ aut oportet agonia premium melius eẽ. In gymnasticis aut premium pmiũ eligibile z meliũ est: sapientia aut qd vtriqz premium melius fiet. **Nota.**

Cur veteres premia certaminibus corporum posuerunt: sapientie nullus quicqz statuerit? An quia iudices qd ad ingeniũ attinet: vel pstantiores vel nibilo deteriores nimirũ esse his debet: q inter sese certant. Qz si hoies sapientia excellentiores certare deberent: pponereturqz premium: arbitris sane sibi carerent. At xpo in certaminibus gymnasticis qsqz suo tm aspectu iudicare integre potest: item auctor ille premioz: tale suis hominibus certamen proponere noluit: vnde inimicitie seditionesqz maxime exorirent. Homines enim cuz in re sui corporis aliqua improbantur: non moleste omnino ferũt: neqz his infesti reddũtur: qui ita iudicant. At si stolidiores iudicati sunt: iudicibz admodũ ipsis succensent: egregz vehementissime ferũt: que qdẽ res seditiosa z stolidã est. Ad hec premium prestantius esse suo certamine decet: itaqz certaminũz gymnicoz premium opratius z prestantius q ipsa concertatio est: prudentia xpo quod nam premium prestantius esse possit?

Quare ordinãtes oia rone recta statuerũt a pncipio premium siue munus z maxime pecuniale dari in agone exercitato: siue pugna corporali: sicut athlete ad hoc obtinẽtes repmiant maxime: sed i agone z pugna sapientie que fit rõnabiliter disputado: est nãqz disputatio rõnis duellũ: nullus primo sapiẽtiũ instituit premium obtinẽti. **Deinde** Aut qz. **S**oluit z videt tres cãs assignare: 1z prima possit subdiuidi. 2a ibi **Amplius.** **T**ertia ibi **Amplius.** **D**i. pmo cãm esse: qz sufficiẽter iudices tunc inueniebant iudicãtes recte lites existẽtes extra actũ intellectiuios: eo q actus corporei sunt oibz manifestiores: z maxime exptis. actus aut intellectus siue rõnis minime.

ut hoc etiã cõtingit: eo q agones z pugne eoz que sunt ca intellectũ: posterius inuenti sunt alijs necessarijs: vt vltus est prior pblemate. **Deinde** Aut iterum. **Q**uia actus z agones eoz que sunt circa sapientiam meliores sunt: quibus premium nõ erat sufficiẽs: qd dabat in agone corporali: vt in vltima videbit rone. **Deinde** **S**i aut. **D**eclarat qd pmissus est: z pmo q agones corporales sunt riores z nõ sapiẽtiales. quia si essent piores: tũc ordinati fuisset eis pmiũ: sed nõ fuit. fuit igit ordinatũ corporum. **Problemata.** A. § 3

Particula

reis agonibus tñ: qñ indiguerunt tunc iudicib⁹ sufficien-
tibus ad virtutē inquirendam ⁊ diiudicandam. sed bi non
poterunt a pñcipio inueniri. imo nūc etiā difficile fit eos
inuenire: cū sapientes in his que sunt circa ea que intel-
ctus discordent valde. sed in exercitijs agonialibus fz cor-
pus cuiuslibet est iudicare posse: duz solū visu intēre aspi-
ciat: eo qd vnus pugillum aliū nō dimittit donec eum de-
nuerit. Et ideo politicoz pmo. nō est sñr facere: iudicare
pulebritudinē anime ⁊ corporis: qre scientie que iudicia
sua ferunt omnibus in sensu nota: difficiliores sunt religis
vniuersalioribus: sicut astronomia ⁊ medicina. ¶ Deinde
[Aut quia.] Assignat aliā cām in qua etiā declarat pñm-
suz in principio solutionis pñacte. dicens cām aliā fore: qz
ille sapiens qui primus statuit artem agonisticam grecis.
apud eos enīz videt pmo factū: noluit qd tales agonie p-
portionent statuedo eis pñmū: ex qbus possent oziri maxi-
me dubitationes de seipsis inimicitie ⁊ cōtrouersie inter
boies: qñ quilibet institutor alicuius decreti talr dz insti-
tuere: vt inde lites nō oziant: imo potius sopiant. Et tunc
subdit minozē sui sermonis dicēs: qd quādo qs priuāt in
agonia corporali ⁊ alius recipit apud premiū: illi qui sunt
ex parte succūbētis nō reputant id oīno graue ⁊ difficile:
neqz reddunt inimici iudicanti: sz non sic est in agone rō-
nis. qñ circa hoc qd aliqui iudicant prudētiores vel sapiē-
tiores in pugna rōnis aut deteriorēs vel insufficiētiores:
bz gde maxime irascunt ⁊ mouent ad indignationē con-
tra iudicātes: qre timendū ne ab eis postmodū ledantur.
Propter qd pñor cōsiderans institutor: qd tale erat prauū
⁊ piculosuz: premiū pordinauit agonie corporali ⁊ nō rō-
nali. ¶ Deinde Amplius.] Assignat aliā cām in qua etiā
declarat qd ocm est prius. ¶ Deinde [Aut mobiliores.]
dicens etiā hoc accidere qñ pñmū qd dat pp agoniā me-
lius est agoniā: cū sit illud pp qd mouent in eā: oē aut qd
mouet inqñtū tale melius est eo qd mouet: vt in agon-
ibus corporis exercitantiis premiū est qdā eligibile: sicut
pecunia vel possessio: qd est melius qz agoniā. sed si dare
premiū propter agonē sapientie: tunc sequerē ipsuz fore
melius ⁊ nobilius ⁊ dignius sapiētia: qd est absurdū: cum
nil sapientia melius nisi deus: ecclesiastici x°. ⁊ si fm ali-
quid remunerent sapiētes: nō fit nisi in signū honoris: p-
pter qd magis irascunt supati in sapiētia ⁊ cōristant. aut
qz fm aiaz vincunt: in qua volunt pualere: cū sit nobilior
corpore. aut qd putant qd nullus possit determinare id: cuz
semper appareat eis aliqd quo volunt inniti. In lucta vō
nō id euenit corporali cū notū fiat cūctis qd euenit.

¶ Problema. XI. Antiqua.

Propter quid aliud intelligit ⁊ facit ho-
mo maxime: Aut contrariorum ea-
dem est scientia: appetitus autēz qui-
busdam. Homo quidem igitur intel-
lectu plurimum viuūt: fere appetitu ira ⁊ con-
cupiscentia.

¶ Noua.

Cur homo maxime aliud intelligat: aliud fa-
ciat: An qz contrariorum eadem scientia est. an
quia mentis officiu plura contingit: appetitus
in vnuz tñmodo profluūt. At qui homo mente
magna ex parte viuūt ⁊ ratione. Bestie appeti-
tu ira cupiditateqz ducuntur.

Reuertitur ad huc qre do circa intellectū di. Qua-
re hō inter cetera aīaliū pñcipue vnuz
apphēdit ⁊ intelligit ⁊ aliud facit: fere aut vlr ⁊ bruta qd ⁊
apprehēdunt vident facere. ¶ Deinde [Aut quia.] Sol-

uit dicens cām esse. quia eadez est disciplina cōtrariozuz
cū sint vnus generis subiecti: genus aut contrarijs seque-
strat differētis. quare ⁊c. Sed hoi soli inest disciplina cū
esse ipsius extet rōne: solus igit maxime erit susceptiuus
pñor: potestas enī ipsius est rōnalis valens ad opposita:
qui aut talr se habet: vnū pōt sentire ⁊ aliud opari: quare
homo animal deceptiuū est maxime: cū fuerit deprauiatū
⁊ a rōne semotū. sed quibus inest appetitus vt brutis: aut
quibusdā brutaliter viuētibus oīno: qui siquidez nō sic
se habēt ad opposita: sed magis adherent vie vni ⁊ ordi-
ni vni. Et ideo ex hoc cōcludit: cū homo viuāt fm intel-
ctum vlturimū: ⁊ bruta ferocia minime: cū ipso careant:
sed appetitu sensitio: vt ira ⁊ cōcupiscentia: cui⁹ sunt par-
tes: qd homo vnū poterit scire ⁊ aliud operari. non autem
fere cū appetitus eas instiget cōsequi qd apprehēsus est.
¶ Dubitat quia dicit hominē vlturimū viuere fm in-
tellectū: cui⁹ oppositū visuz 4°. ⁊ et hicoz simit 4°. ¶ Di-
cenduz qd viuere fm intellectū pōt dupliciter audiri: aut
qd viuāt fm regulam intellectus ratione regulati: ⁊ sic nō
plurimum: sed raro viuūt fm intellectū: cum in pluribus
homines sint prauī voluptatibus expositi ⁊ in pauciorib⁹
studiosi. top. 2°. Vel potest dici quem viuere fm intel-
ctum: quia vtatur actibus illius siue sit rectus siue depra-
uiatus: vel quomodolibet aliter: dūmodo vtatur eo. ⁊ ita
plures viuunt fm intellectum: excipiuntur enim pueri ⁊
amentes omnifariam: vt occurrat id probemy metaphy-
sice. Dominū genus arte ⁊ rationibus viuūt: bruta vō
phantasys ⁊ memorijs. Unde politicoz 7°. Alia quidem
animalium maxime natura viuunt: praua quidem cōsue-
tudine: homo autem ⁊ rōne: solus enim habet rōnem.

¶ Problema. Ultimū. Antiqua.

Propter quid prudentes quidez pos-
sidentes nō vtētes perseuerant: Atz
qd consuetudine vtuntur: Aut ppter
id qd in spe delectabile.

Propter quid qui grauius ⁊ suauissime dor-
miūt nihil somniant: Aut qz sensus ⁊ intellect⁹
in quiescēdo animā agit: qd ⁊ sciētia videt esse:
qd animā pstituit: mota enīz ⁊ lata neqz senti-
re neqz itelligi possibile est. Propter qd ⁊ pue-
ri ⁊ ebrii ⁊ maniaci sine intellectu: ppter multi-
tudinē enī calidi existētis plurimū motus ipsis
⁊ vebemens accidit. Finiēte enī hi sapiētiores
fiūt: impurbato existēte intellectu magis susti-
nere possunt ipm. Qui aut in dormiendo so-
mniantes stāte intellectu: ⁊ inquantū gescit pol-
luunt: maxie enīz in somnis anima mouet: cir-
cūtracto enī calido ex alio corpore in iteriozē lo-
cū: tūc plurim⁹ ⁊ vebemētissim⁹ motus inest.
Nō sicut mlti putant gescere: ⁊ fz ipsaz esse: ⁊
maxime qñ nullū vidēt somnū: accidit at pñm.
ppter in plurimo motu enī esse ⁊ nō paulatim
gescere neqz itelligere pōt. In plurimo enī mo-
tu qñ delectabiliter dormit: merito est: qz tunc
maxime ⁊ plurimū calidū colligit in interiozēz
locū: quia in motu existēs aīa nō solū inest: sed
neqz insomnus pōt itelligi. Si illic egritudo.
In his enīz que sunt post premissionē cibozuz:
minime

Dubium
Cap. p.
Solo.

Cap. 17.

Cap. p.

minime est somnia videret: tunc aut maxime acci-
dit moueri ipsas ppter introductū cibum. tunc
somnia est qñ intellectis et ante oculos positis
somnia supuenit: ppter qd et hec maxie vide-
mus q opamur: aut speram⁹ aut volumus. Be-
bis enim maxie plures cogitationes et phantasie
superfiunt: et meliores meliora somnia vident:
ppter hoc q et vigilantes de melioribus intelli-
gunt: qui aut peius aut fm intellectum aut cor-
pus dispositi peius: etenim corporis dispositio
ante phantasia somniorū cōparabile. Egrotantes
enim et propōnes intellectus prae et amplius
ppter turbationē que est in corpore aia non pōt
qescere. Melancholici aut p hoc exiliūt in so-
mnis q pluri existente caliditate magis mensu-
rato anima in motu: vehementiori motu existē-
te non potest dormire.

¶ Noua.

¶ Cur nonnulli pecunias acqrere: nō impendere
cōsuerūt. Atrū q suis morib⁹ viuūt. an ob-
lectamine qd in spe positū est alliciūt.

¶ Quā ob cāz q grauiter et suauissime dormiūt
nihil somniāt. An q et sensus et itelligētia hoīs
tūc suo fungi officio potest: cū aius tranquillat et
regefcit. quā qdē rege vel ipsa sciēdi rō cōstare
videt. Quippe qaiū sistat atq ex temeraria
agitatione in tranquillitatē adducat: cū enī anim⁹
mouet vagaturq: fieri nō pōt: vt aliqd vel sen-
tiat vī itelligat: ex quo fit et vt amētes sint pueri
et ebrii et insani. Facit etenim calor q nim⁹ i his ē:
vt motu plurimo vehemētissimoq inqetent:
quo moro desistētes prudētiores eē icipiūt. cū
enī vis illa itelligēdi sedata est: facilius sistit: re-
rūq rōnib⁹ adsciscit. Et qdē q iter dormiēdū
somnia: nō alia de cā videre sibi illa vident: q
itelligētia cōstare regefcereq. qd qdē somno cō-
tigit leuiori. Factat. n. aius nī maxie in somnis:
calore. s. q vndiq in ptē se colligit iteriorē: atq
ita efficit: vt plurima vehemētissimaq illa ob-
stare iactatione: nullū iteruenire somniū possit.
Nec putādū: vt aius tūc cōquiescat: et p se ma-
xime sit: cū nullū somniū trahit: vt mltitudinis
opio est. Sz ptra oīno icidit: vt q in motu plu-
rimo est: nec paulisper qescit: hic itelliget neq.
Plurimus aut mor⁹ cū suauissime qs obdor-
miscit: merito ppterea est: q tūc maxime larga
caloris copia in partē cōtrahit iteriorē: animū
ho cōtātū nō solū iteruigilādū: sed ne pgetez
qdē itelligere posse argumētū illud ē est: q in
somnia quos cibo igesto pmos agim⁹ nulla fa-
cultas vidēdi somniū dat: cū maxime accidit vt
aius pp cibū ingestū cōcitef. Somniū ho ipm

occurrit: cū cogitātibus nobis et añ oculos rez
ponētibus somn⁹ accedit: q ppter ea maxime
somnia q agim⁹: aut acturi sumus aut volu-
mus. de his enī maxie cogitationes imaginatio-
nesq obueniūt. Et qui istructi virtutib⁹ sunt:
meliora somnia videt: q etiā vigilantes meliora
aiaduertūt. Qui deter⁹ velaio vī corpore sunt
affecti: deteriora cōcipiūt. quippe cū et affectio
corporis faciat ad somniū visionē: hoīs. n. mor-
bo laborātis pposita quoq ai vitiosa sunt: atq
et ppter corporis pturbationē anim⁹ quiescere
nequit. Melancholici idcirco in somnis crebro
excitari p suenerūt: q calore largiore vgete aius
moueri equo amplius cogit: qd cū motus ve-
hemētior sit: merito dormire minime possunt.

¶ Explicit trigesima particula.

¶ Querit ad huc circa prudētia di. quare qdā prudētū
quorū vita est recta rōne firmata: possidētes
quasdā voluptates et apud se reseruāt: nō tñ vtunt eis: sic
cū qs abūdās pulcherrimis mulieribus aut cibis et por-
tibus delectabiliorib⁹: et abstinet ab eis. ¶ Deinde ¶ Uiz. ¶
Solut et prius pbabiliter dicēs id eē: quia h⁹ seruant cō-
suetudinē prudētū: que est possidere et non vti: vel aliter
vunt cōsuetudinē possidēdi et nō fruēdi. ¶ Deinde ¶ Aliar. ¶
Assignat cām verā: et p eam subdit: et secūdo declarat. scdā
ibi ¶ Qui aut. ¶ di. cāz esse: eo q delectatio istoz non est in
vtendo eis actuali: sed est in spe et cōfidentia quā habent
posse in delectationē peruenire. Uñ 19° 3° dictū est q ille
delectabiliter se h⁹: qui silr desiderāt se h⁹. Or aut ita sit
ostendit: q sensus deseruit intellectui: et hoc dum aia ab
alys actib⁹ separāt: cū dciñ sit 9° aiaz fieri sciētē et prudē-
tē in residere et getari. h⁹ aut qd opat a sensu et intellectu
videt esse sciētia: quā cōstituit et pficit aia postea. sed cū
fuerit motus in sensu aut intellectu: tūc enī nō pōt anima
neq sentire neq itelligere: cum nō possit fieri sigillatio
ei⁹ qd occurrit ppter motū. Et iō cōcludit q pueri: et ma-
xime aīosiores multo calore et sanguine abūdātes et ebrii
sufficiēter et maniaci amētes et frenetici nō habēt intel-
ctū discretiū: cui⁹ cā est mltitudo caliditatis in ipsis ens
circa partes supiores cerebri: in qb opa vigent intellect⁹:
ppter enim ipsas motus plurimos et vehemens turbatio
accidit ipsis: qñ calidū est motiū 13° et 20° de generatione
aīaliū: sz cū h⁹ motus et pturbatio terminat et qescit: tūc
efficiunt prudētiores: qdā tñ citius sicut ebrii: aliq tard⁹
vt pueri: alij vō mediocriter cū eoz cura exiterit. Cū aut
ad hoc deuenerint: vt ipsoz nō sit pturbat⁹ intellectus: sz
a passionibus pdictis sedatus: tūc magis pnt se sustinere
fm ipm cessando a motu et pturbatione: et de hoc etiaz 7°
phy. ppter qd pueri galloz a pñ sapiētes apparēt: pce-
dētes vō in augmētū infatuant cōtinue. Italicoz aut ecō-
uerso: aut ppter diligētē curā et res decoras qb magis cir-
cundant: aut qz vehemēter sunt humidi vaporosi: ita q
eoz calm innatū a pñ in multo suppediatū humido re-
pescitū qescit: et iō tūc vt ad multū capita ipsis pstitunt
rotunda: cū nō possit calidū extēdi fm q oportet: nō iue-
niens mās idifferētē in humido. ppter qd qescens qñ
eos facit videri sapiētes: cū aut cresunt: humidus supari
icipit a calido dominātē: qre motus accidit eis vehemē-
tes et inordinati: euaporatione et pturbatiōe grādī: calido
cānte in humido: et adhuc adiunat capitis naturalis figu-
ratio quā primitus sunt cōsecuti. Italicoz autem infanti-

phy. 7°
t. c. 20.

t. c. 20.

¶ Problemata. 2.

§ 4

Particula

bus ratione regionis sue subtemperate accidit primo qđ gallis 2° & ecotra. Cum etiam eoz capita sint laudabilis figurata & maxime tusca: & ulterius intellectus id deducit pspicius. ¶ Deinde Qui autē. ¶ Declarat 2° qđ non pōt fieri sensus & intellectus qñ anima est in motu: ppter ea que cōtingunt in somno: & p ostēdit in quo tēpore fiat magis somniū: & in quo minus. 2° ostēdit qui habēt meliora somnia & q opposita. 2° ibi. ¶ De his enim. ¶ di. q dormiētibus in somno cū quieverit intellectus fm q gescit cōtingit emissionē spmatis pollutionē dictā fieri. Hoc autē accidit: qñ aia vehementer mouet in somno: circūtrahit enim calidū ex alio corpore exteriori ad locū interiorem ppter qđ tūc multū & vehemētissimū motū accidit fieri. ¶ Deinde [Nō sic.] ¶ Remouet secūdo falsam opinionē: quorūdam extimātū animā in somno maxime gescere di. nō esse sicut aliqui extimāt: putātes animā fm seipsas quiescere in somno oīno: & adhuc deducunt maxime: qñ nullū sentiunt somniū vt ad multū tūc fieri: sed vere tūc cōtrariū est eius qđ dicit: qz in somno aia est in plurimo motu: neqz ea paulatim sedat: ppter qđ nō pōt tunc itelligere & somniū sentire: id autē accidit sicut iam dictū est. quia dignū est vt aia qñ delectabiliter dormit vt sit i plurimo motu & turbatione: tūc enī pprie plurimū caliditatis adunatur in loco interiori faciens effumare humidū vaporosus ad organa phātasie: neqz solū hoc est q aia sit in tanto motu: sed ēt nō pōt in somnis ea itelligere ppter egritudinē ipsius: que est quoddā impedimētū tenēs itellectū alligatū: ne in pprias possit opationes: ipsa enī ebrietas & egritudo phibent habentē habitū ēt opari. phy. 7°. ¶ Notādū q cū aia fm pipathericos nō opē immediate p subas suā sed p potētias ei attributas: nō erit aiam fm oēs ipsius potētia moueri motu vehemēti in somno. s; id fiet maxie fm potētia vegetatiuā vel nālem: virtus enim nālis tūc maxime opat: cū incūbit digestiōi & vlt actioni circa alimētū: vacat enim aia ab alijs actibus: qā potētia sensitua siue virtus aialis exterior potissime: & interior fm plurimum quiescit in somno. qrtō de acci. ¶ Deinde [In his enim.] ¶ Tercio ostēdit qñ somniū sit & qñ nō causam assignādo. 2° repetit eā vel infert correlariū. 2° ibi [Amplius.] ¶ di. q post ciboꝝ assumptionē valde pax cōtingit somniū sentiri: qñ aia tūc vehemēter mouet: cōtrahēdo secū calore ad partē interiōrē: ad hoc vt digestiōi eoz su. pfit: sed tūc nobis somniū accidit: qñ dormiētib⁹ intellectus supuenit rēpresentationē aī oculos nros & sensus cōez faciēdo. eo enī q alimēto digesto nā mouet versus ptes supiores: reuertit opatio intellectus: & fiunt simulacra in phantasia: ppter qđ tunc pcpue ptingit in somno sentire illa circa que occupati fuimus in vigilia. Et id qđ opando aut sperando aliqua habere vel volendo fm q mouemur appetitu vel volūate: multotiens enim philosophi in somno philosophant. Unde 2° de somno & vigilia scribit simile ita. Post nutrimentū & omnino tenellis ceu puerulis nō fiūt somnia: qz multus eis inest motus ppter caliditātē nutrimentū: cōtingit enī eis ceu cū moueat aq vehementer: tunc qđ nulla apparet imago in ipsa: vel distorta si appareat: vt videat alterius modi qñ sit vere: ita figdes phantasma & alij motus in dormiētib⁹ se habent a simulacris pueniētes: quia interdū velox & vehemens sit motus: q simulacrum exterminat oīno. & aliqñ apparent visiones: sed mōstruose & somnia praua: sicut accidit multis melancholicis & febricitantib⁹ & ebrijs: qz h⁹ passiones spumose & ventose multū faciūt motū & purbationē supius quare non accidit somniū sentire: nisi cū fuerit talis motus sedatus. ¶ Deinde [Et his enī.] ¶ Ostēdit qui habent meliora somnia & deteriora: dicens q in dormiētibus cū

anima incipit quiescere maxime: cogitationes & imaginationes occurrūt plurime: differētes tñ: qz melioribus & sapientiorib⁹ meliora occurrunt somnia: vestigiū sapientie habētia: eo q cū vigilant sollicitantē circa itelligere meliora & nobiliora: turpia respuentes. sed illi qui peius sunt dispositi fm intellectum: sicut sunt amentes fatui loqces garruli & h⁹. tertio etiā de somno & vigilia & pueri: aut fm corpus prauā habētes cōplexionē: vel leprosi maxie sunt prauoz somniōz & flegmoz. Cuius qđ cā est: qñ corporis dispositio pportionat phantasie recepte in somno: fm enim corporis dispositionē apparent phantasie. aia enim corpori pincta passionēs corporis imitat. autor. 6. principioz. Et qz egrotātes melancholici & amētes sūt male dispositi: ideo ppōnes que eis ante sensum cōem pponunt & afferri vident prauie sunt & corrupte. ¶ Deinde [Amplius.] ¶ Repetit cām quare dormiētes post cibū nō statim somniant: vt inferat de melancholicis correlariū dicens rursus: ppter antedictū motū & turbationē qui est in corpore aia nō quiescit. Vñ somniū tūc nō fit. Et ideo melancholici ex cholera nigra calida de gbus tactus est: saliant in somnis nō potētes dormire extra lectos: & surgūt eūtes buc & illuc: qđ accidit ppter multā caliditātē extra mēsuram cogentē animā esse in motu vehemētiori: quo existēte multi nō possunt dormire: rātus enī motus est interior: q exterius nō pōt etiā aia quietari. Et ex hoc pōt cā dari quare quis surgit in somno & ambulat: id enī accidit cū multus fuerit motus & purbatio: nō tñ rātus vt somnium phibeat: & animam in exterioribus quiescere impediāt. ¶ Notādū qđ hui⁹ gratia p qđ sit somniū & vnde causet. secūdo qđ verius somniōz. tertio qz verioris somni. Est aut somniū passio causata ex motu in phātasia facto. Vel meli⁹ est phātasina scñ a motu simulacroz dormiētis: in eo q dormit: qđ a multis fit causis: & fm hoc diuersa sortiūt noia. Sit enī qñqz a supabūdātia aliquoz humorū in corpore existētiū: p qđ qđ medici pecturāt multa. Unde 3° de somno & vigilia. dicūt quidā medicōz gratio fissimi: qñ oportet valde intendere in somnis. Auicē. enī q si quis in somnis pluuias videat: mare fluuios & h⁹ aq⁹ sa. denotat in corpore illi⁹ humiditas frida ligda. Ignes autem fulgura: conuulsiones & lites frēqnter in somnis videre coloresqz citrinos & res calidas sentire: abundantiam humoris cholericis fore protēdit. Videreqz colores rubeos tinctos nuptias cibari delectationes iocos fluxus san. vētosationes vel flobothomias palatia rubeo picta colore: dominiū ostendunt sanguinis. Si autem in somnis videant fusca in nigredinē tendentia: timores tristitias sepulcra: denotatur cholere nigre dominiū. Similiter in somnis tales videre actus aut alteros exerceri: fm naturam illoꝝ dispositionem corporis ostendit. Sed si qz loca niuis perambulare: etiāz aquis frigidis natare: frigoris ostēdit victoria: & similiter in alijs actib⁹ taliter pportionatis: q somnium nāle potest dici: cum a motu & dominio contingat humorum nālū existētiū. Causatur etiam somniū ppter motū & opationes de gbus multum fuit anima sollicita in vigilia: & vehemēter eisdē intentā: ita q nocte dum dormit gescitibus motib⁹ exteriorib⁹: non adhuc motus quiescit interior factus in phantasia: in qua forme apprehense retinentur a virtute imaginatiua eas diuersimode cōponendo: modo siquidem sentit minus: tunc autem magis: eo q maior motus obscurat & dissoluit minorem: de sensu & sensato. & de generatione animalium 5°. & de somno & vigilia 3°. Unde in eodem tertio dicitur: phantasmata qdam esse causas ppriorum vniū. cuiusqz actū nō est in rōnabile: tale siquidem somnium pōt animale noīari: cum causeat a motu in virtute anime aprioribus

2. c. 20.

Cap. p.

Cap. p.

Cap. p.

a prioribus actibus relicto: quale fuit mihi impressus cuius me transiit parissus: ita ut fere omni nocte quasi per duos annos remanserit huius somni impressio laboriosa. causat et quicquid ab impressione facta ab aëribus celorum vel intelligentiis ipsorum: que et motores dicuntur orbium: operantes quicquid foris in imagine secundum cooperationem ipsarum: et cooperationem aëris ipsarum secundum aptitudinem: quia aëre nunc habent maiorem cooperationem cum substantiis angelicis quam cum corporibus sensibilibus. 4.º de aëre. Unde per re. acu. somnia sunt a deo benedicto sublimi: et id significat potest somnium celeste appellari: cum ab aëre causetur celorum. De secundo dicendum quod somniorum verius est celeste: aëre enim nullius aut pauce virtutis existit: sunt enim magis delusiones quedam eorum circa quod aia fuit sollicita in vigilia et occupata: sicut famelicus representat alimentum: et cupiscit coitum femella. Somnium autem naturale et si videtur vixisse: non tamen aliquam mirabilem ostensionem importat. De tertio dicendum quod ille verorum extat somniorum: qui fuerit magis temperate complexionis: qui enim fuerit sicce quibus bene retineat: non tamen bene recipit: qui tamen humide complexionis econuerso. Qui vero calide agilis instabilis suis motibus: sed qui frigide tardus. Et etiam verior somnias qui consuevit dicere verum. Plus enim prauarum considerationum inducit imaginationem maiorum morum et inobediens virtuti rationali. Unde dictum est meliores somnia videre meliora: quare somnia mendacis derisoris loquacis tristis ebriosi ac illius in quo preualet complexio aliquid vel sollicitudo non sunt vera. Unde 3.º de somno et vigiliis. quorum loquax est natura et melancholica multimodas visiones videtur: eo quod existit in multo motu. Propter quod non sunt vera somnia plerumque: nisi que videntur circa manentem enim motum humorum quiescunt magis: et de hoc Conciliatoris differetia 157.º. ¶ Notandum est dicitur de somno et vigiliis primo quod experientia memorant somnia. vigilum vero actus non memorant in problema. dictum: si deberet id alicubi dici: maxime foret nunc: unde cum non hic dictum est neque alicubi inueniatur arbitrari: ut tactum est in principio exponis: omnia Aristoteles problema non dum ad nos peruenisse: vigilum enim actus facti sunt per organa sensuum: illa vero sunt simpliciter clausa: accidit taliter tamen soluta: quare ea que fiunt in ipsis non referuntur ad sensum commune et imaginationem: et ideo non imprimuntur eis forme ille: unde non recordantur earum post somnum: sed videntur eis tamen in somno hec facta fuisse. Propter quod amantes ardentem amatos non somniant vel e contra: vel quia in somno spiritus in memoria amate recepta: operum phantasia precedenti representari: mouendo ipsam versus eam: spiritus autem amate amati adest memorie: vel e contra adeo impressa: ut non possit inde semota phantasia presentari.

¶ Incipit trigessimaprima particula.

¶ Problema.

Propter quid fricantes oculum cessamus a sternutationibus? Aut quia respiratio hoc fit humido: lachrymatur enim oculus post fricationem sternutat aut per multitudinem humiditatis.

Aut quia minus calidum corrumpit a pluri. Oculus autem fricatus plus accipit caliditatem: ea que est in naso: per hoc autem et si quis ipsum nasum fricat cessat sternutatio.

¶ Quia. ¶ Cur oculo perfricato sternutare cessamus? An ob eam rem humoris respiratio moueat lachrymam enim oculus perfricatus emittit sternutamentum humoris copia excitat. An quia plus caloris

minus corrumpit absumitque. Oculus autem perfricatus plus caloris sibi acquirit quam nares contineat. Quamobrem etiam si quis nasum perfricauerit ipsum sternutamentum desistet.

Determinatis problematibus circa moralia: reuertitur adhuc ad declarandum nunc de problematibus naturalibus existentibus circa organa sensuum hominis: et maxime faciem et totum corpus premitentes rubricas. primo in quibus habet pericula et sequentium aperit intentionem usque in finem. Et diuidit in pres octo sicut octo tagunt in ea: ex quibus octo consurgunt pericula. ¶ Notandum quod hec determinatio circa oculos differt ab ea que precessit in nona pericula: quia illa fuit circa passionem et accidentia oculorum: hec autem circa ipsorum actus et passionem naturales: quod autem sit oculus et qualis dispositio et anatomia visus est 9.º. Proponit igitur vnum problema de fricatione oculi. d. quare sternutans si oculum fricauerit cessat sternutare. quod autem sit sternutare visus est 18.º. ¶ Deidei Aut quia. ¶ Soluit. et assignat duplicem causam. d. prima est: quia per fricationem oculi: fit respiratio et fluxus humiditatis aqueose ad ipsum. Et quia ita fit ostendit: quia oculus facta fricatione lachrymis irrigatur: sed sternutatio fit per multitudinem humiditatis commote a calido vel frigido in cerebro continetur quas natura nititur expellere. ¶ Deidei Aut. ¶ Dat aliam causam. d. quod debili calorem extinguunt et corrumpit a fortiori. maior. n. flamma minoris consumit: ut dictum est sepius: sed oculus cum fricatur fuerit: per fricationem et motum percurrit calorem: ita quod maior caliditas efficitur oculo: caliditate remanente circa loca narium superiora et inferiora circa totum cerebrum: ubi sternutatio videtur fieri: ea. n. operatio est fortis et fortior quam tussis: non. n. solum musculi qui sunt circa caput ad sternutationem agunt: sicut et pectoris ad tussim: sed et quod gule pectoris et ventris: calorem vero coadunatum circa oculos attrahit humidum ad se. non. n. ipsum reperit sine calido in his que aiata. Et ideo concludit non solum propositum: verum et quod maius dices quod per hoc non solum cessat sternutatio: si quis fricat oculum: imo etiam si fricauerit extremitatem nasi intus quod calefacta ad se calidius cum humido trahat. Sic igitur duplex causa est humiditas. s. et caliditas: et potest causa utraque vno sermone comprehendere sensibilissimo: et apparet unde Aui. quinta tertia. ex eis que prohibent sternutationem est fricatio oculi et auris extremitatum et palati.

¶ Problema.

II.

Antiqua.

Propter quid vno oculo certius videtur quam duobus? Aut quia plures existentes motus duobus fiunt ut peruersis. non igitur vnus motus: vnus autem simplex: minus igitur videtur certius.

¶ Noua.

¶ Cur vno oculo exactius cernitur quam duobus? An quia plures motus duobus quam vno excitantur: quemadmodum oculis peruersis multiplicem agitari motum certum est: ergo duorum vnus motus non est: vnus vnus et simplex est: itaque efficitur ut exquisitius vno quam duobus cernatur.

Quare vno oculo videtur certius et melius videtur: quam si videatur duobus oculis intuendo. ¶ Deidei Aut quia. ¶ Assignat duplicem causam dices prima est: quia quando fit visio duobus oculis: eis quasi contingit peruersis et non in vno oculo delatis: fiunt enim ab eis plures motus differetes: ab oculo enim secundum perspectiuos egreditur linea ad rem visam: quando igitur fuerint due linee: conus vnus non terminabitur in locum in quem terminabit conus alterius: propter quod frequenter id causa existit: quod vnum videatur esse duo: cuius autem

Particula

sic fuerit: nō erit vnus motus sed multiplex: quoniam vnus motus simplex debet esse et vniformis: ppter qd duo oculi intueres rem aliquā minus certius vident ipsas: et oēm eius diāz discernūt: q̄ si fuerit vnus: virtus enī vnita vebemētor est multiplicata. Quare balistates cū volunt in signū directius facere: altez oculū claudūt: vt vnus actus simplex iterueniat visionis: cui⁹ sit rez certius videre. Id aut pōt pueniēter cōtingere ppter id qd dictū est de anathomia oculoz et cruciatione neruoz opticoz p̄tula 9^a. et id etiā occurrer 4°. ¶ Notādum qd sermo hic Arist. verificat cū oculi fuerint p̄spicacis visus et non obtusi: et sicut vterqz oculoz sit equaliter p̄spicacis visionis: et susceptibilis spūs alteri⁹ q in altero aliter verificat minime.

¶ Problema. III. Antiqua.

Ropter qd irati oculos maxime exhibent ad rubedinē: verecundantes aut aures. Aut quia bi quidem infrigidantur in testiculo. In oculis enī verecundia contra videre non possunt et timiditas infrigidatio quedam est hic: posterius autem transmutatur in contrarium anteriori: aures autem opponuntur: propter hoc maxime erubescunt verecundantes. In scalpēdo autem insensibilibus et mobilissimū auxiliū sicut iniustū passus. timētib⁹ enī deficit hic maxime. Noua.

¶ Cur homines irati oculis maxime erubescunt pudefacti auribus. An quoniam oculi refrigerantur eorū quos puduit. Pudor enim in oculis est nec respicere valent quos pudor tenet: et timor quoqz refrigeratio loci eiusdem est: calor aut in partē transit aduersam que posterior est: aures nō satis ex aduerso posite sunt: itaqz pudore maxime erubescūt. Fratis porro p̄fidiū in eam partem tanq̄ violatā transmittit: que et sensu et motu facilior est: nam et in metuēdo calor eam ipsam maxime deserit.

Quare in iratis oculi rubescūt p̄prie. verecundantib⁹ aut aures et extremitates eaz extrifesc. auris enim accipit pro cartilagine exteriori et pro sarnach siue bucino ei⁹. ¶ Deidel Aut qz. ¶ Soluit. d. p̄ cām eē: qz irati circa testiculos infrigidant et ptes inferiores: eo qd calidū attrahit versus supiores: sed verecundantes ppter verecundiaz nō sustinēt videre ea que in opposito existūt oculoz obstupescūt aut potius: ppter qd et ceci sunt inuerecundi pueri et indisciplinati. Cū hoc etiā quidā timor et infrigidatio circa oculos causat verecundatib⁹: quare calm et humidū oculos derelinquēs necesse sit qd in aliquē locū d̄rium transmutatz recipiat: hic aut erit locus contrarius in quo erat: et loc⁹ fuerat anterior: cui auris locus sicut posterior opponit: necesse fit verecundantes rubescere circa aures: cū calidū sit illic sicut in locū p̄trariū transmutatz. ¶ Deidel In scalpēdo. ¶ Scō ostēdit quō signo discernitur an qd sit verecundia afficiēdus vel minime: dicens qd si qd scalpat auris extremitates: et loc⁹ q scalpit remanet insensibilis: ita qd nulla fiat q̄si imutatio circa ipsas ad ruborē id est signū p qd aliquis auxiliat ad credendū qd talis verecundia sit iniuste: nihil enī egit ppter qd sibi debeat verecundia inferri: et ipsas pati: si enī iuste iponere sibi p̄p̄tationē p̄tactā: locus auris ruberet manifeste. s. in timen-

tibus: cui⁹ timor opponat ire: circa oculos et vniuersaliter circa totā faciē rubor deficit p̄cipue: cū calor petat iteriora et maxie q supior. ¶ Notādū qd pōt cā ex his que hic tagunt et 8° 33° repetit: et ibidē assignari simplicior: quare oēm id fieri ex industria nāc volētis reatū celare pmo enim quasi volens se defensionī parare: demādat sanguinē et spūm ad ptes faciei extrosum: vidēsqz poltea posse hinc deprehēdi: quasi reuz: conat diuertere qd illic transmutat ad d̄rium reducēdo: et qz tales sunt auris extremitates: vt dictū est maxime pulpe inferiores: sunt enim spongiose. calidū siquidē illuc cū sanguine demādatz rubere illas facit: qd in octauo 32° dicitur qd ppter ifrigidationē factā exteriorē: calidū separat ab oculis: cū aut separatz fuerit: trāsit in locū vebemēter aptuz ipsuz recipere. talis aut est auris extremitas pulposa inferior: est enī sicut os: sens qdā et folliculus recipiens modo quo pellicula offensus dicta cōtinens testes. Sed iratis ppter motum et frigiditatem qui est in partib⁹ inferiorib⁹: calidū ad partes mouetur superiores: quo qd cū sanguine ad faciē veniente: necesse fit eā rubere: et qz oculi sūt albi: rubor in eis amplius p̄cipit in facie: ppter insuetū colorē in oculis acquisitum: cū ipsa naturaliter ad rubedinem declinet.

¶ Problema. III. Antiqua.

Ropter qd altero clauso oculo alter itendit magis. Aut qz ex eodē dependent principia oculoz: altero igitur moto: et cōmune principium mouet: illo autē moto et alter: clauso igitur altero cōe mouet ipsuz: quare pōt videre magis. Noua.

¶ Cur altero oculo apprehēso: alter cōstantius cernat. An qz oculoz initia ex eodē dependent. cum igitur alter mouetur: cōmune quoqz illud mouetur initium: quo mouēte alter etiam ocul⁹ lus moueatur necesse est: q̄ obrez altero apprehēso: vis illa cōmunis tota alterum mouebit: itaqz plenius cōtendere poterit.

Repetit virtutes secūdi dicēs quare cū vnus oculus claudat alter reddit magis intēsus ad vidēdū: et diāz visibilib⁹ discernēdū. ¶ Deidel Aut qz. ¶ Soluit dicēs cām esse: qm̄ p̄ncipia visionis oculoz dependent ex eodē principio. s. ex cerebro imediatius cōtinēte spūs tanq̄ ex fonte quodā originali: et ex neruis opticiis sicut ex vehiculo quodā deferēte: et qz vnū est cerebrū: et vehiculū delatīuū efficitur vnus ppter cruciationē factā in neruis opticiis antedictā: quare cā vt intēte videat: est principius cōmune ad hoc ordinatū: mouet enī s. m̄ motū illius oculi: sibi spūs visibiles demādando: et cū p̄ncipius illud mouetur visionis mouet et s. m̄ q mouet: alter aut nō mouet oculus alteri cedēdo et spūs visibiles sibi relinquēdo. Si igitur claudat alter oculoz tūc p̄ncipium cōmune visionis vtrozqz: mouet altez oculoz sibi spūs demādando visibiles: ppter qd altero oculo recipiente a p̄ncipio cōmuni spūs visibiles et virtutem amboz: melius potest videre et differentiā visibilib⁹ apprehendere: dūmodo fuerint oculi perspicaces et virtute proportionati.

¶ Problema. V. Antiqua.

Ropter qd q sunt ceci ex generatione non sūt calui. Quia custodit oculos būiditas exns multa i loco q ē circa caput: ppter qd discursiōnū i oculos v̄as

que sunt circa tempora videntur: condensantes humiditatem poros: et scalpunt caput secantes corium que est in ipso. Quoniam autem coagulat oculos superfluitas que in ipsa fit: prohibet autem ipsos eandem banc ex principio fieri plus consistens in ipso. Quoniam autem ex superfluitatibus crinis oritur: hec autem in caput eorum ex naturae est multa: merito non sunt calui.

Qua ob causam qui ceci abortu nature sunt: calui nunquam efficiantur? An quia humor cum redundat in capite oculos vehementer infestat: qua de causa quibus fluctiones oculos videntur: Venas temporum ferro candente medici tangunt: quo humoris foramina obcecantur atque spissescant: et caput quoque dissecta cute obscalpere consueverunt. Cum igitur humor excresecens vacansque in capite oculis detrimento sit: fieri potest ut minus humoris in caluaria ob id ipsum consistat: quia magna parte lapsus in oculos est: et cum excrementis humorum materiaque inutili capillus proveniat. Que quidem in capite cecorum ab ortu naelargere ducunt: merito nunquam isti calui efficiuntur.

Quare ceci a natiuitate non incurrunt caluitiē. **De**indele Aut q. 1. Soluit. et ostendit ex qua humiditate oculi perferuntur et ex qua non. 2. assignat causam quare aliqui a natiuitate fiant ceci. 3. magis tangit causam quesiti. scilicet quod a natiuitate fiant ceci. 1. 3. ibi. Quid aut. 1. 3. ibi. Quid aut. Dicit igitur quod multa humiditas et sufficiens: dum manet in locis capitis ordinate ad oculos in nutrimentum et humectationem eorum deveniens conservat oculos in sui propria natura: sed quando fuerit superflua corrumpit eos et obcecat: vel fortassis quis exponet: quod humiditas multa existens in locis que sunt circa caput: puta in illis in quibus debent oculi oriri: custodit et prohibet eos ab ortu. Ex quo ulterius correlarie inferre dices: et ideo medici cum presenserint fluxum humiditatum reumaticarum ad oculos: adurunt siue cauterizant venas: et aliqui arterias: aut icidunt ex toto discooperientes primo ipsas: que sunt in duobus temporibus infra cornua frontis: quas quidem si inciderint vel eorum ligant extrema ambo aut cauterizant. de inge. 13. Lum autem facta fuerit cauterizatio aut incisio: tunc meatus condensant et excecant: ex quibus humiditates defluebant ad oculos ut amplius non possint fluere. Aliqui autem non cauterizant vel icidunt venas aut arterias: sed scalpunt et fricant cute capitis in loco superiori: qui dicitur bregma secundum Aristotem. sed apud nos caluaries: ubi adheret sagittalis siue futura coniungit coronali: quod discernit radice manus posita in extremitate leporis nasi et extensa sursum ad sinciput: et ubi digitus medius terminatur illic coctura actualis ut igne: aut potentiale ut caustico medicamine operari facere: hic non ferratiles percurrunt vna iuncture. et de alijs Valya. 9. practice cum Albucasi determinat. **De**indele Quid aut. Assignat causam defectus: et obcecationis oculorum dicens causam esse: quod humiditas superflua cum abundaverit in capite: descendens ad oculos coagulat ipsos et oppilat: propter quod prohibet hos recipere virtutem et spiritus visibiles a cerebro: et hac quidem eadem causam extremam fieri obcecationem a principio natiuitatis: cum humiditas superflua multum abundaverit in locis capitis circa oculos. **De**indele Quid autem. Assignat hic causam quesiti dicens. capillus oritur ex superfluitate

te fumosa: ut dictum est 10. talis quidem superabundat ut tactus est in capite cecorum a natiuitate: itaque accidit eos non fieri caluos. Et confirmat: quod caluities causatur ex defectu humiditatis calide 5. de generatione animalium. in his autem homo non deficit. sed magis excedit. quare etc.

Problema. VI. Antiqua. Propter quid habentes oculos eminentes suffumigant magis? Quia velociter cadunt ad habentia.

Cur homines qui oculis prominentioribus sunt magis a fumo infestantur? An quod fumus citissime oculis protendentibus incurrat.

Quare habentes oculos expositos eminentes patiuntur magis a fumo et vltius a reliquis exteri occurrunt quod oppositi. **De**indele Aut q. 1. Soluit. d. causam esse: quod propter ipsorum expositionem: viscosa adheretia celeriter occurrunt et cadunt super ipsos propterea quod non saluantur regimine. vnde non contra eos infosauit: ut amplius pruerent.

Problema. VII. Antiqua.

Propter quid in dextera quidem utrosque visus convertere possumus et in sinistram et ad nasum: et in sinistram autem dexteram alteram simul autem in dextram et sinistram non

possumus: similiter ad inferiorem et ad superius simul quidem in idem possumus: separatim autem non. Aut quod visus duo existentes similiter ex vno dependet. Quicunque autem talia sunt: altero extremo moto: necesse alterum consequi in idem: altero enim extremo principium alterum extremum. Si igitur vnum impossibile simul in contraria moveri: impossibile et visus: extrema enim in contraria contra mouentur: si hoc quidem sursum: hoc vero deorsum moueret: principium autem utriusque visus consequeret: quod est impossibile. Convertere autem est oculorum principium habere sphaeras: et vsquequo conuertant in sursum et deorsum: quando ergo se habent quasi similiter se habeant positione adinuicem: et in medio eius quod est in superius et inferius moueri et in obliquum: et in eodem puncto sui ipsorum accipiunt visum: ipsi quidem inconvertibiles: aut et optime immobiles positione. Quicunque autem in eodem puncto acceperint visus: inconvertibiles aut sunt. differunt autem adinuicem et etiam occultant aliquid nigri et ponentibus sursum: alij ut sternutantibus: alij autem in obliquum sicut maniaci: alij autem in nasum sicut hircine facies et graues inclinant aut aspectum. Quicunque autem neque similiter positos sphaeris in eodem puncto habent visus aut similiter inconvertibiles: non in eodem autem: isti pleuresi sunt: propter quod subaspiciunt et colligunt oculos: tentant enim constituere sphaeram in eandem figuram: quare oculorum hunc quidem dimittunt alterum vero figurant. Si enim non secundum eundem punctum ponantur visus: necesse obliquari: sicut supponentibus oculum

duo videntur: etenim vel motus est principium: et his similis. Si quidem igitur sursum moueatur oculus: terminus deorsum visus fit. Si autem deorsum superius terminus. in vno autem oculo mutato moueri videtur id quod videtur per idem sursum aut deorsum: quia et visus. Duo autem non videntur: nisi duo visus sint et peruertantur tales quod altero oculo fit quare duo videntur: secundum positionem autem fit non ponitur secundum medium oculi. **Qua** ob causam utrumque aspectum simul diuertere dextro sinistroque versus: et ad nares dimittere: atque etiam alterum dextrorsum sinistorsumque deducere possimus. Utrumque vero seorsum. alterum sinistorsum alterum dextrorsum sibi distrabere nunquam possumus. Quinetiam deorsum sursumque haudquaquam inconuertere licet: quoniam facultas simul dimittere in idem debet ut dictum est. An propterea quod quod duplex aspectus sit: ex eadem tamen origine: equo nexu aptusque dependet. Ubi autem ita est: quoties alterum extremum mouetur: reliquum cosequat eodem necesse sit: alterius. n. extremi principium extremum reliquum est. Quod si res vna simul ac eodem in tempore nunquam in partes aduersas moueri queat: nec aspectus ita moueri poterit: quippe cum ita committatur: ut extrema in partes moueatur aduersas. Si quidem alter sursum alter deorsum mouebitur: initiumque sequi utrumque necesse sit. quod impossibile est. Oculorum vero limitas euenit: quia globi continetur principio: quo et sursum et deorsum et latera versus lubrico sese vertere possint. Cum igitur ita positi sunt: ut situ inuicem similis respodeant: atque medium teneant: mouendi sese sursum deorsum latusque versus. eodemque in puncto sibi pupillam habeant. Tunc situ integerrimo constant: precipueque mobiles circumaguntur. atque eodem in puncto pupillas continent limi quod non sunt: discrepare quod inter se possunt et alijs parte alba retracta: nigre non nihil occulit: modo eorum qui sternutaturi sunt. alijs in angulum exteriorem nigra conuellit: ut furiosis: alijs in interiore nares versus incubit: ut tragicis laruis hominibusque acerbis seuerisque. Sunt enim contuitu graui cogitabundoque. Quotiens vero situ dissimili globi positi sunt: sed puncto eodem radij perfluunt. aut situs similis est: sed punctum non idem limis oculis hominem esse necesse est. itaque hic suspicit: et oculos contrahit. Globum enim eundem in habitu collocare conatur: atque alterum firmum continet alterum agitat. haud enim fieri potest: quin limum sit: qui non eodem de puncto radios depromat. Quippe qui dimotum conueniendi principium habeat: perinde ac

ille cui res vna geminari oculo suppresso videtur. ergo si oculus sursum dimotus est: terminus inspicendi deorsum est: si oculus lapsus deorsum est terminus sursum habet. Oculo tamen vno situ suo dimoto moueri quod res vna sursum deorsumue ob id ipsum videtur: quia pupilla ita semouetur: sed geminari haud unquam videri potest: nisi duplex conspectus sit. peruertaturque ratio videndi: ita sit ut strabonibus res eadem geminari videatur. Causa situs habet: eo. scilicet quod oculos non suo medio nexu locatusque est.

Quare ambos oculos cum volumus videre possumus vertere eodem tempore in partem dextram et sinistram versus lachrymales syluestres et domesticos: quod est mouere ipsos versus aures et nasum et etiam superius et inferius: et possumus similiter et in eodem tempore alterum oculorum conuertere ad partem dextram aut sinistram: neque vnum superius et alium inferius: neque etiam vnum versus vnum lachrymalium domesticorum nasi et alterum versus syluestrem: nam simul tempore possumus in idem conuertere ambos oculos: diuisi autem non. **Notandum** quod hic sermo verificatur de his quorum situs et dispositio fuerit oculorum naturalis: non occasionatorum aut strabonum aut luscorum. **Notandum** etiam quod muscoli vel lacerti ex quibus fit regimen oculorum cum palpebris superioribus: ut dicunt anathomiste: sunt vigintiquatuor: ita ut in vnius oculorum seruitio sint duodecim: quorum quidam sustentant neruum opticum siue visum: cum sit mollissimus propter ortum eius a parte cerebri molliori: quod secundum aliquos est vnus: secundum aliquos duo: apud nonnullos sunt tres. Quidam vero mouentes: et sunt sex: quorum quatuor sunt in quatuor locis lateraliter superius et inferius situati: duo in duobus lachrymalibus contrahentibus versus aurem vel nasum oculum: sicut alij diagonaliter mouent quatuor: in palpebra vero superiori sunt tres: vnus in medio superius directe aperiens oculum: alij duo in lateribus claudentes ipsum. **Deinde** Aut quia. **Solut.** et primo pertractat causam quesiti in oculis: quorum situs et dispositio est in eodem puncto conuertibilibus in omnem partem. secundo quando in eodem puncto conuertuntur. secunda ibi **Quicumque** autem. **Adhuc** prima in duas. primo enim assignat causam quare oculi possunt simul tempore conuertere in idem: in diuersum autem non possunt: secundo ostendit quare oculus moueri possit ad partem oppositam. secunda ibi **Conuersio.** **Dicens** causam esse: quia duo oculi ex quibus sit visio pendent equaliter ex vno principio ex parte: puta cerebri anteriori: et maxime ex cruciatione facta in neruis opticis: in qua totum efficitur vnum corpus concavum deferens spiritus ad oculos et species visibiles ad sensum communem ut dictum est 10° tertie. Sed quicumque sic se habent: quod ab vno dependent principio: altero extremorum moto ab illo principio tendentibus: necesse fit alterum extremorum consequi illud: et in idem cum ipso verti: hoc autem non solum est in habentibus vnum principium solum sed etiam in illis quorum principia sunt valde propinqua: sicut sunt chorde musculorum digitos mouentes. Propter quod difficile quosdam digitorum sine quibusdam mouere. Quod autem ita sit ostenditur: quia si altero extremo moto ad vnam partem: alterum extremum moueatur ad alteram partem: tunc oportet principium esse alterius: quod est suppositum: sicut quia alterum est principium motus manus dextre particulare: et pedis: et alterum sinistre: ideo possunt

simul ad diuersas partes moueri. Relinquit igitur si pncipium est vnū: vt pretactus est: et impossibile sit idem in contrariā partē moueri vt dextrā vel sinistrā vel zc. Quia si hoc fieret cū extrema pcedentia ab aliquo vno pncipio cōtra mouerent in contrarias partes: puta si hoc moueat sursum: illud aut deorsum: idq; dextrā: aliud vō sinistrā: tunc enī pncipiū illud vnū simul tpe cōsequeret eodem modo motus duos: qd est impossibile sine ipsius dilaceratione: vt apparet de violētis 7° pbyfi. ¶ Notandum qd oculi nō possunt adeo libere moueri ad oēm partē vt manus et pedes: cū eoz pncipia motuū sint ppinquiora se ppter hoc impedientia. Similr musculi oculoꝝ lz sint pncipiū motus et cōuersionis ipsoꝝ: non tñ visionis omni modo: cū nimis motus et cōuersio pupillā occultaret: sicut in quodā melācholico vidit: et visum phiberēt: et ideo dictum est signāter vtrosq; visus et nō oculos. ¶ Deinde [Cōuersio.] Dat cām quare possunt moueri oculi in oppositam partē dicēs qd sit cōmutatio oculoꝝ ad opposita in simul tēpore: ppter ea qd illud qd est pncipalis pars i oculis est sphericū vt crystallina: ipsa enī tendit ad formā sphericā: est enim illud mēbrū cōsimile: per qd officiale suū perficit actū 4° de acciden. Vel aliter ppter ea qd pncipiū oculoꝝ. s. neruus opticus hz sphaeras: scz oculos qui sunt figure fere sphericē ad quos terminat: spherica enī figura est apta ad motū maxime 2° ce. huius aut cōmotio istaz sphaeraz sit donec accidat cōuersio ad partē supiorē aut inferiōrē: et silt dextrā et sinistrā: et hoc accidit qñ se habēt talr qd similitū situationē habeāt adinuicē: tunc enī possunt moueri ad mediū eius qd est superius et inferius: et similr in obliquū mouēdo se ad partē dextrā vel sinistrā et versus nasū. Et merito qd taliter situati fuerūt: accipiūt virtutē visuā fm mediū eoz: neruus enim directe venit ad mediū crystalline: et tūc icōuertibiles reddunt et imobiles fm situationē ab aliquo loco determinato vltra quē nō possunt transire. ¶ Deinde [Quicūq;.] Agit de modo cōuersionis oculoꝝ quoz situs est in eodē puncto inconvertibiliū tñ. o. qd oculi qd habuerūt potētā visuā in quodā puncto idiuisibili quasi: quo neruus terminat ad crystallinā: et sunt incōuertibiles ad oppositas ptes determinantes sibi magis vnā: hz differētiā hnt iter se: qz in quibusdā qñ eleuant sursum: fm aliquid occultat nigredo que est in pupilla: in aliqbus aut occultat illud cū mouentur deorsum: sicut sternutātib⁹ accidit: et maxime in pncipio sternutationis: cū oculus versus cerebrū cōtrahit iterius. Quibusdā aut puerunt in obliquū magis hz dextrū et sinistrū sicut amatis. i. follicitis et studiosis circa aliqd aspiciendū qd vehemēter affectāt sicut amātes ex transuerso dominas quasi nullo ppendēte inspiciūt. Quibusdā aut sit puerio oculoꝝ versus nasum inferius magis: sicut quidā brutales quoz facies sunt pōderose hircinis similes inferius declinātes: tales enī sicut capre visum in inferiora magis demergunt. Sic igit hīs ppter esse oculos taliter situatos sit cōuersio ipsoꝝ ad vnā maxime: vniuersa liter tñ possunt dici incōuertibiles. ¶ Deinde [Quicūq;.] Determinat de modo cōuersionis oculoꝝ quorum situs nō est circa eundem punctum: dicens qd quicūq; oculi habent virtutē visuā nō similiter ordinatā ad sphaeras fm eundē punctū: aut si apparent iacere et situatas eē cōsimiliter: non tamen sicut fm eundem punctum: tales sunt pueri et monstruosi: propter quod subius aspiciūt contrahendo oculos: cum enim volunt aspicere colligunt eos conuoluendo sphaeras buc et illuc tentantes ordinare. Vnāquāq; sphaeram fm eandem figuram: qua sibi directe opponatur nerui pncipium: quousq; crystallina etiaz di recte opponat forāmini yuce pupille: id est tunice. Et ideo

concludit qd propter hoc vnum oculoꝝ dimittunt cum habuerint figuram. alij autē conantur inuenire illam sibi debitā ad videndum: id tamen faciunt: quia si ambo visus non ordinentur fm eundem punctum: ex necessitate accidit fieri obliquitatem et distorsionem: sicut accidit vnum duo videre: cum sit distorsio supponendo: puta digitum sub oculo contrahentem hunc ad partem inferiorē: vt declaratum est: tredecimotertie. Causa vō huius quia mouetur propter talem distorsionem pncipium visus: quo moto necesse sit et oculos qui sunt visus instrumenta distorqueri. ¶ Deinde [Siquidem.] Ostendit ad quid terminetur visio in distorsionibus huiusmodi oculoꝝ suppositis dicens: qd si moueatur versus partē superiorem distorsus oculus in videndo: tunc eius visio terminabitur in partem oppositam: scilicet deorsum. si autē moueatur deorsum: tunc visio terminatur superius: hoc quidem accidit cum in duobus oculis fuerit commotio. si autem in vno solo contingat oculo mutatio: id quod videtur propter hoc videbitur sursum aut deorsum: quia in virtute visuā talis est motus: sed duo non videntur re presentari ex vno et apparere: non sicut duo oculi ex quibus fiunt due visiones peruerse non in eundem locum terminantes. Huiusmodi enī visiones et apparētie fiunt altero oculo non coincidente cum altero in eundem punctum. Propter quod apparet qd vnum sit duo. Et tunc quasi epilogat dicens qd hec accidunt propter non poni pncipium ad sphaeras fm medium. Et de his sufficenter dictum est 13° 3°.

¶ Problema.

VIII.

Antiqua.

Propter quid obtuse vidētes paruas litteras scribunt: absurdum autē non acute videntes facere opus videntius acute. ¶ Atrum quia magna videntur parua: si fuerint prope: producentes autē scribunt: Aut quia propter conducētes palpebras scribere: propter imbecillitatem enim visus si quidem expansis oculis scriberent diuisus visus obtuse videt: ita autem coadunate ante cadens angulum paruum faciens ex necessitate facit parua scribere.

¶ Noua.

Quamobrem qui cognomen lusciosi habuerunt: litteras minutas scribere consueuerunt. Adirum enim vt qui obtusis sunt oculis: rem faciant: quā eorum facere interest: qui acuminē valeant oculoꝝ. ¶ Atrum quia proxime posita magna esse videntur: illi autem oculis proxime ad motis scribere solent. An quia contractis palpebris scribant: sit enim per imbecillitatem: vt si laxatis diductisq; oculis scribant: aspectus distractus passusq; bebetescat: si adductis et coniuuentibus: vniuersum depromptus acutius videat. Quod tamen angulus informat eriguum: efficit necessario vt erigueliter scribantur.

¶ Quare

videntes obtuse et prae litteraz figuras scribunt paruas. Et subdit ei⁹ motiuū. q. d. nō videtur id eē pueniēs: sed absurdū valde: qd illi qd obtuse vidēt et debiliter scribāt litteras minores: id enī est opus acute

Particula

videntium et perfecte: qui obtuse videturibus opponuntur: et oppositorum rationes sunt oppositae. ¶ Deinde Utrū. ¶ Soluit et assignat primo causam ad hominem. d. causam esse: quia illa que secundum veritatem sunt parua videntur magna cum fuerint facta de parte: eo quod basis expansa trianguli super rem visam secundum aspectum est latior: sed obtuse videtur propter ex longinquo non posse discernere defectu spiritus visibilis cum virtute vel organo: aut ex perturbatione ipsius: adducit propter oculos suis ea super que scribuntur: propter quod et figuras litterarum et si secundum veritatem faciant paruas: eis tamen videntur magne. Dixit autem hanc causam fore ad hominem: quia preceedit ex hoc quod aliquis obtuse videns appropinquat oculis suis illud super quod scribitur: quod non semper est verum tamen: cum interdum scribantur remanentes in debita distantia: imo quicquid etiam se magis elongantes alijs ut videbitur et 25. propter perturbationem spirituum cum eorum multitudine contingit. ¶ Deinde Aut. ¶ Dat secundo causam ad orationem dicens id esse: quia obtuse videtur quando scribuntur conducunt in adinuicem et congregant palpebras circa oculum: quasi colligant spiritus visibiles in quadam vehiculo delatius: id autem faciunt: quia propter visum imbecillitates: si vellet scribere oculis expansis et palpebris ampliate dissolutis: tunc visus eorum diuisus et dilaceratus videret obtuse illud: intantum etiam quod scribere non possent. Propter quod opus eos: si volunt quod scribunt discernere: palpebras circa oculos congregare: quia si taliter tunc visus coadunatus cadens ante oculos eorum super res in qua scribuntur: constituet angulum cuius basis circa rem visam existens erit parua: in qua virtus spiritus visibilis coadunata: talis erit quod generabitur: ibidem lux quedam et fulgur perspicacius: sicut per eorum radij speculis colliguntur et costringuntur: nunc autem in fulgore multitudo est causa quare res aliqua maior videatur sicut ostendit denarius in profundum clare aque demersus. Propter quod contingit necessario ex hoc hos paruas litterarum figuras scribere: de quo etiam 15. et 16. patebit.

¶ Problema. IX. Antiqua.

Robor quid quidem patientes ophthalmiam acutius videntur? Aut propter id quod expurgantur oculi: multoties enim exterior densitas cooperit visum: lachrymantem autem soluitur. Propter quod et morderi confert ut cepe. Alterum autem pugnabile ut origanum. ¶ Noua.

¶ Cur nonnulli post lippitudinem acutius videant? An quia oculi purificati sunt: fit enim sepe exterior densitas pupille acies arceat: que lachryma emissa laxatur: atque resoluit. Quamobrem prosunt interdum que mordent: et lachrymam auocant ut cepe: obsunt que tantummodo assiccant ut origanum.

Quare quidam patientes ophthalmia siue ocularitate: que est calidum in punctura aqua: videtur tunc acutius quam ante passionem. Dicit autem quidam: quoniam non verificatur id in ophthalmia sicca: sed in humida humorosa: duplex enim extat ut visum est prius. neque est ante finem status: sed circa ipsum et in declinatione maxime. ¶ Deinde Aut quia. ¶ Soluit. d. primo causam esse: quia oculi mundantur a superfluitate saniosa impediens ipsos acute videre: multoties enim contingit: quod tanta fit densitas et humiditatis excrescentia parataque putrefactioni in parte exteriori oculi circa pupillam: et ea interum obtegit quod non potest videre: sed cum acciderit fluxus lachrymarum: soluitur et abscedit haec densitas congregata: qua recedere remanet depurati videntes acute. ¶ Deinde. Propter quod. ¶ Infert correlariū cum

rationū ex dictis. d. Et ideo quia indiget oculus expurgatione illius densitatis adherentis circa pupillam: ut acute videatur: si ei administrantur medicamina acuta ut cepe: quod oculos per lachrymas purgat inducendo mordicationes in oculo propter adherentiam quam in eo facit sui viscositate ut visum 22. 20. confert ad hoc ut oculi videantur acute. Quare videmus aliquos cum oculos vellet clariores et acutiores ad visum reddere: succum botrorum imaturorum in eos proycere: ac reliqua que abstergunt: hoc tamen non est in principio aut augmento: neque in maiori parte status faciendum: sed potius circa fines ut tactum est status et in declinatione. ¶ Deinde Alterū. ¶ Ostendit tertio quid sit nocitium in tali cura et tempore morbi: dicens quod illud quod est alterum: id est diuersum a cepe pugnabile extat et nocitium in hoc casu: puta origanum: quoniam caliditate sua et siccitate multa exiccaret oculos et prohiberet lachrymas: et sic esset causa maior quare non acute videret: non enim origanum in se habet illa que requiruntur ad lachrymarum educationem ut visum est 32. 20.

¶ Problema. X. Antiqua.
Robor quid vno visu impassibiles? Aut quia minus anima patitur: quare minor est passio. ¶ Noua.

¶ Cur vno videre oculo imparabilius sit? An quia minus animo qui ita cernit afficitur: quo fit ut minus affectionis contrabatur.

Quare videtur vno oculo et alterum claudendo: non adeo patiuntur sicut videtur duobus oculis: propter quod est considerare aspicientes aliquod valde fulgidum ut solem vel huiusmodi alterum oculorum claudere. ¶ Deinde Aut quia. ¶ Soluit dicens causam esse: quia anima a qua principium passionis toti corpori superuenit non tantum patitur vno oculo facta visiva: quod autem non tantum minor eius est passio. ¶ Notandum quod duplici de causa potest anima minus pati: aut quia eius passio est diuisa per partes plures sufficienter distantes: sed enim duorum dolorum alter denigret alterum. afortismorum secunda. oportet tamen quod vnus sit altero maior: et quod sint in locis distantibus sufficienter: ut Lomen. exponit: quod non fit cum quis ab excellenti visibili duobus oculis patitur. Alia quidem causa est: quia ut patet precedentibus istius particule: quando vnus oculus clauditur: spiritus visibilis cum virtute ipsius tota in alterum transit: cum vnum sit eius principium: quo accidentis fortificatio contingit: propter quam minus erit pati. hec causa passionem tollit.

¶ Problema. XI. Antiqua.

Robor quid distantibus duo videntur? Aut quia non accidit in idem signum motus utriusque oculorum: quare igitur duo videre bis videre putat anima. Simile et permutatione digitorum. Duo enim vnum videntur ut bis tactus vno. ¶ Noua.

¶ Cur distracta conspectuum societate res vna geminari videatur? An propterea quod oculi utriusque radius non ad punctum idem deuenit: ergo quod bis noster animus inspicit: inde geminum se inspicisse existimat. Proximum euenit cum digitos mutatis vicibus implicamus: itaque quid tangimus. Duo namque sentimus: eo quod vnum bis tangimus.

Quare cum oculi distant nō cōcurrētes in idē signū: illud qđ est vnū vere duo esse videt. ¶ No- tandū qđ in tertia z hic vt ad multū dicit vnū duo viden- tur: cū tñ singulare sit: videt id audiendū: nisi grādis sup- pletio interueniat extranea: scribit enim videtur alicubi. ¶ Deinde[Aut quia.] Soluit dicens primo causam esse quia motus visionis causatus ab vtriusq; oculorū non con- terminatur in eundē punctū: sed in diuersos ppter indis- positiones organi z eorū que sunt in eo: ita qđ vna pupilla eximat aīa videre vnū z alia aliud. Et ideo cuz ea bis vi- deat aliquid aut celeritate motus: vel delatione intuitus nō in vnā rem: eximat qđ illud visum nō sit vnū sed duo: z quia vni visioni correspondet res vna visa: cuz idē scđo. videat nō vna visione pura: paralogizat vnam rem duas esse. ¶ Deinde[Simile.] Secūdo declarat deceptionem quā anima patitur circa videndū actum: per deceptiones quā eadem patitur in actu sentiēdi. d. qđ istius fallacie cō- simile contingit in sensu tactus: circa permutationes siue cancellationē digitorū: cū lapillus vel qđ aliud imittit in- ter duos digitos: id qđē iudicat a simili esse duo: sicut res vna que bis tangit a sensu: z cuilibet tactui correspondet res vna tacta vt dictum est de visione: sed sensus qui hāc de occultat fallaciā est visus. Unde scđo de somno z vigi- lantia dignior est tactu. si enī nō eēt: vnū iudicāremus eē duo. de hoc sufficienter 3° 11° dictum est 12^m.

Problema. XII. Antiqua.

Quod nō differt sensus qđ in dex- tris a sinistris: in alijs aut oib⁹ melio- ra dextera. ¶ Utrū ppter cōsuetudinē: quia confestim similiter ambob⁹ con- suescimus sentire. Dextera aut cōsuetudine vi- detur differre: postqđ autē consueuerunt ambi- dextri fiunt. Aut qđ sentire qđē pati aliquid est. Dextera aut differunt in eo qđ sunt magis acti- ua z minus passiua sinistris. ¶ Noua.

Cur sensus dexteri nibilo sinistris prestantio- res sint: cū in ceteris oibus dextera sinistris com- modiora habeamus. ¶ Utrū ex consuetudine ita fiat. Statim enim cū nati sumus vtrūq; sensus exercere incipimus. Pars aut dextera exercita- tione insuescere inque frugem euadere meliorem videt: effici nanq; vtrūq; dextri p cōsuetudinē possunt. An quia sentire affici est. Pars antea dextera prestantior: propterea est: qđ efficacior: z affici peruiacior qđ sinistra est.

Quare nō est differētia in sensib⁹ quo ad pceptiones sensibiliū qui sunt in dextera pte ab illis qđ in sinistra: cū videant debere differre: qđ in alijs oibus sunt meliora z potētiōra dextera qđ ea que sinistra: vt potentie ostēdunt actiue sicut vegetatiua z motiua. ¶ Notādū qđ per sensus nō solū audio exteriores: verū etiā interiores: vt imaginationē: cogitationē memoriā z extimatiuā cum intellectu etiā possibili. ¶ Deinde[Utrū.] Soluit primo ad hoīes dicēs cām esse sumēdas ex p̄suetudine: quā a na- tūritate accepimus in equaliter sentiēdo sensib⁹ vtriusq; partis: z qđ a principio eodē tpe ac equaliter vtriusq; par- tis sensu cōsuetudinē accepimus: que siquidē equaliter tēpore pcedēdo corroborata existit: cū ipsa sit quid ma- gnū singulis z velut natura vt dictū est pmo 29°. etenim equaliter sumus potētes in sentiēdo in vtraq; partium.

Deinde[Dextera.] Assignat causas partis secunde. d. qđ pars dextera differētiā videtur habere ad sinistram fm cōsuetudinē: magis enī vtrūq; dextera qđ sinistra: sed cū fuerimus p̄sueti nō solū dextera: verū etiā diutius sinistra ambidextri: id est vtraq; valentes dextera z sinistra: ita vt viderim maxime ista de cā iuuentulā ambidexteras. Cum tamen in aforismorū scribat 7° qđ mulier ambidextera nō fiat: qđ naturaliter videtur audiendum magis. ¶ Notan- dum qđ nō solū p̄suetudo operatur qđ aliquis ambidexter efficiat: imo ēt caliditas nālis multa cuz organis sibi pro- portionatis. Propter qđ cum mulier hac fuerit puata: di- cutz etiā ipsas ambidextrā nō fieri. ¶ Deinde[Aut.] Assi- gnat aliā cām sumptā a nā rei primordiali. d. cām esse: qđ sentire est qđdā pati. sicut dictū est 2° de aīa. z 4° de acci- que tñ passio salus est potius z p̄seruatio illius qđ patit qđ abiectio a suba: in quo siquidē apud Sal. puenit sinistra cū dextera vniformiter. Cuius ratio est: qđ ad patiēduz re- quiritur modicū virtutis: quarto de acci. Lū aut sufficien- ter sinistra vt dextera id possit habere: merito sensus eq̄lis erit in dextera z sinistra: nō enim est differentia in patien- do sed in agendo. sequēti p̄blemate. ¶ Deinde[Dextera.] Innuat solutionē secūde partis. d. qđ dextera z sinistra dif- ferunt in adiniciē quātum ad potētiās actiuas: eo qđ pars dextera est fortius actiua z minus passiua qđ sinistra: quo- niam perfectio talium est agere: ad agendum aut requiri- tur longe plus virtutis qđ ad pati: vt p̄z eodē quarto: z in- terioz pmo. Propter qđ concludit equaliter fieri fm po- tentiās sensitivas: nō aut operatiuas: z de hoc iterū sermo sequēti 18° z 19°. ¶ Dubitatur. qđ nō videtur qđ dextera z sinistra etiā sensu equalizentur in vigore: quia sicut dictū est 7° 6° delectabilius dormimus super dextrum qđ super sinistrum latus: qđ cōuersi ad lucem nō videmus: in tene- bris somnus velocius occupat. Amplius cum iacemus su- per sinistrum dicitur visus nostros magis esse promptos ad videndū: sed hoc non esset nisi oculus dexter esset acu- tior qđ sinister in vidēdo. Unde primo hystoriarū. dextera quidē z sinistra similia sunt partibus z eadē oīa: verū tñ debilior est sinistra z opatio perfectior a p̄fectiori p̄cedit virtute z calore tēperatori: sed id constat eē in pte dextera z nō in sinistra. quare zc. Qđ aut est p̄fectum nō est equa- liter se habēs imp̄fecto: cuius cōtrariū scribitur hic cum causa: similiterq; in pluribus p̄sequētibz p̄blematibus. ¶ Dicēdum qđ Arist. nō intēdit dicere qđ in potētijs etiā sensitivis equalis per oēm modū sit dextera z sinistra: etiā si p̄suetudinem simul tempore z equaliter acceperimus: qm̄ semp manet nālis iclinatio: quod opatio p̄fectior fiat de dextera qđ sinistra. Et si forte nō appareat sensib⁹ eius effectus: ita qđ nō intēdit comparare potentiam sensitivāz vnus partis ad eā que alterius penes oīmodaz equalita- tem: sed magis ostendit: qđ non est tanta differentia partis dextre ad sinistrā in potētijs sensitivis vt in operatiuis. ¶ Et sic quid dicendum patet.

Problema. XIII. Antiqua.

Quod quid in alijs quidem meliora sunt dextera: in sensibus autem simi- lia. ¶ Aut quia bec quidem similiter cō- suescimus fm vtrāq; consuetudinē. Amplius sentire quidem pati aliquid est. Dif- ferentia autem dextrorum in agendo z non pa- tiendo est. ¶ Noua.

Cur in ceteris dextera suis sinistris p̄stantiora sunt: sensus nullus dexter suo sinistro interest.

T. c. 51.
z. 118.

Dubium.

Solo.

An quia parte sentiendi vtraq; pariter vti ap-
mo natali die cōsuescimus. Adde tñ q' rō sen-
tiendi affectio quedā est. detrazatū partiū dis-
ferētia in efficiēdo nō pariendo sita est.

Repetit virtutē precedētis cum modica distantia di-
cens: quare in alijs potētis: puta in actiuis:
vt vegetatiua motiua pfectior & potētior est pars dextra
q̃ sinistra: sed in alijs sensibus vtpote in potētia sensitīua
manifesta & occulta. ¶ Deinde Aut qz. Soluit dupl'r &
vt prius qd iam ex p'iori apparet. ¶ Notādus q' duplex
est cōsuetudo: vna quidem que nihil aliud videtur esse ni-
si quedā naturalis inclinatio: quā habet natura humana
ex quadam exercitatione circa actus speciei cōseruata ē
in in diuīdis: vt aforismoz scōa dicitur. cōsuetudo est
nature humane vt nocte dormiat. Est & alia que est habi-
tus ex multotiens agere acquisitus: velut in naturam per-
mutatus quādā. 13° 21°. aut fm vtrāq; cōsuetudinē: quā-
tum. scilicet virtutem passiua & operatiua.

C Problema. XIII. **Antiqua.**

Rpropter qd exercitiū est incōfcrēs ad
acutum visum. Aut qz siccū facit oculo
exercitiū: quēadmodum & aliud
corpus. Durities aut indurat coriuz
omne: quare & in pupilla: p'pter qd & senes
nō acute vident. Etenim senum oculi dure cu-
tis sunt & rugate: quare velat visus. ¶ Noua.

Cur excitatio corpis icōmoda oculoz acumi
est. An qz excitatio sanguinē efficiat sicciorē: si-
cut ē reliquū corp'. Siccitas at totā cutē indu-
rat: ergo vel eā qua pupilla itegit: quapp hoies
nati iaz grādes obustius vidēt. Oculi nāq; se-
nū tunica dura simulq; rugosa tegit: itaq; vis
illa cōspiciēdi cōoperit & delitescit.

Quare exercitiū vehemēs exiccatiū est nō cōfcrēs
sed potius nociuum visui acuto & perspicaci:
ipse enī facilius ledit q̃ aliquis alioz: cū spiritus ipsius
visibilis sit subtilior & alterabilior: vel ad acutū visum re-
spectu visibilis: qz sit subtile minutū valde: qd enī huius
fm medicos debilitat visum: p'mū vō melius. ¶ Deinde
Aut qz. Soluit p'mo dāns cām: qm exercitiū oculoz
forte reddit oculuz siccz & durū: minorant enim humo-
res & tunice exiccant: p'tinuatūq; ita: q' spiritus visibilis
nō possit irradiare exterius: sicut indurat siccitas corpus
qd cūq; aliud: sed hō durities inducta per siccitatē: indu-
rat & inspissat vehemētē omne coriuz poros exiccādo: cū
igit tunice oculoz sint ceu quoddā coriuz: merito accidit
ipsas in duritiē pmutari: & in densitatē p'hibitūā spiritus
ad exteriora delationē: vel speciez receptionē intrinsecus.
¶ Notādum q' hō exercitiū qd nocet pōt breuiter intelli-
gi omne qd ipsos exiccat: siue sint operationes vel motus
vehemētes per loca frigida vērōsa vel calidiora vt visus
est 11°. & coitus plurimus: & vltiter ois supflua euacuatio &
p'prie sanguinis: & maxime per vērōsa circa caput p'eci-
pue & diu luminosa cōspicere subito se mutantia: & parua
litteraz frequēs inspectio: siue cibi & potus seu oia su-
mosa vērōsa & exiccātia salsa acuta mordicatiua ebrietas
& hō: siue accideria aīe: vt tristitia cū plancu: siue somnus
& vigilia supflua: & somnus post repletionē: & vltiter omne
regimē prauū repletiū fumosū. Oppositū aut horū sa-
nitatem oculoz cōseruat: cū collyrys eluminatibus illos.

C Deinde. Propter qd. ¶ Infert scōo correlariū ex dictis
dicens: ideo senes nō vident acute & perspicaciter sicut in-
uenes: qz eoz oculi p'pter longū exercitiū & vsum in p'ci-
dictis facti sunt dure pellis & crispate: sicut coriuz indura-
tum & rugosus redditur ex gallaz infusione: p'pter qd vi-
sus eoz velatur & p'hibetur a tunicis oculis exterius dis-
fundi: & est causa ipsoz nō acute videre. ¶ Notādus q'
quinto de generatione animalū tangitur his cōsona ita.
ipsoz glaucedo siue glaucasis que est siccitas oculis con-
tingēs & maxime glaucis: aut noctilupa: que est passio cuius
quis nō videt occasum solis ex humiditatz multitudi-
cōsurgens: qua prohibetur spiritus visibilis delatio: & per
consequens visus. Sed etiam causa est pellis puta cornee
inexistētis ante pupillaz. oportet enim fore diaphonam:
& talis debet esse subtilis regularis alba: subtilis quidem
vt motus possit facilius in extra diffundi: s; regularis vni-
formis: vt nō obtenebret nigrū qd est in pupilla. Et p'pter
rea senes nō vident acute: sicut enim alia pellis corporis
corrugatur: ita que oculoz & grossior efficitur. Similiter
oportet esse alba cum pernitēte: qz nigra nō est diapho-
na: quare lachryme non valent perfecte p'pelli foras: & iō
optime operata est natura: que vuez tunica nigrā per-
forauit i loco vbi apparet nigredo dicta pupilla: ipsa enī
est foramen vuez tunice. quarto de acci. hec igitur sunt ea
quibus senes & languorosi nō acute vident.

C Problema. XV. **Antiqua.**

Rpropter quid obuse vidētes: vident
qd nō acute: scribūt aut parua: & etiā
parua acute videntis videre est. Aut
imbecillē habētes visum cōgregāt su-

percilia in paruū. Coadunate. n. exiēs visus ma-
gis videt: expanso aut oculo dinellit: p'p'imbe-
cillitatē quidē igit cūgregāt in paruū superci-
lium: super id aut qd ex paruo videre est: parua
quāritatē vident: quātā aut vident magnitudi-
nem tantā & scribunt. ¶ Noua.

Cur hoies lufci cognominati q obuse vidēt:
litteras scribere minutissimas possint: cuius rem
minutā perspicere illi valeāt: qui acumine oculi
lozū prestāt. An qz cōspectu sunt imbecilli: pal-
pebras cōtrahūt in angustum. Cū enim radius
profuit vniuersus acutius explorare pōt. cōtra-
lato diductoq; oculo diffundit: ob eāq; rez be-
berescit: ergo imbecillitas facit vt palpebras cō-
trahāt in angustum: qd cū ex angusto inspiciāt:
exiguam magnitudinē videant: quātāq; vidēt:
tanta perscribant necesse est.

Repetit octauum cū eius motiū vt cōsequēter que-
rat de quadā assignatione ipsius cause tacte
dicēs. Quare obtuse videntes cuius videant nō pfecte: par-
uas figuras figurāt: cum etiā paruū videre & minutū sit
acute videntis & non obtuse. ¶ Deinde Aut quia. Sol-
uit dicens causam esse: quia debilitat habent visum: cōgre-
gant supercilia & vniuersaliter palpebras in paruū quod-
dam cōtrahunt: oculus enim ex tali operatione coaduna-
tur in seipso cum speciebus & virtute: ipso siquidē coadu-
nato potentia visua p'grediens ad videndum certius vi-
det: sed cū oculus expandit nō cōtractus: dissoluūt virtus
visua diuisa & debilitata. Ex quo cōcludit q' p'pter de-
bilitatem

biliter et imbecilliter congregent supercilia et palpebras in aliquid paruum: ut virtus adunatione confortetur: et quia congregant sic reducentes ad paruum: illud quidem postea paruum videre est videre parua quantitate: et quia illa quantitas visa est parua: et ideo secundum paruitatem illius quantitatis quam visu percipiunt scribunt: eo quod tantam quantitatem scribunt quantum vident: sed vident ut dictum est parua: hanc igitur scribunt.

Problema.

XVI.

Antiqua.

Propter quid obtuse videntes congregantes palpebras vident? Aut propter debilitatem visus: sicut qui ad longinqua manum adducunt: ita et palpebras ad propinqua ponunt sicut manus. Hoc autem faciunt: qualiter magis adunatus visus exeat parius exiens et non confestim: ex expanso exiens disgregetur: is enim qui est plus videt maius.

Novum.

Sed cur idem illi contractis palpebris vident? An propter sui conspectus imbecillitates? Ut enim manum rebus sepositis admovent: sic palpebras iuxta positis perinde quasi manum adijciunt. Quod sane faciunt: ut radius per locum sese depromens angustior conuestior proficiat: ne protinus ex patulo proficiscens distrabatur. Videt autem is acutius qui frequentior collectiorque prodierit.

Queritur causam cause antecedentis problematis: puta quare palpebras congregant: dicentes: quare obtuse videntes congregant in unum et producant palpebras. Deinde Aut quia. Soluit assignando causam sumptam ex similitudine quadam conditionis manuum dicentes causam esse propter debilitatem potentie visus: et id declarat dicens: quod sicut homines manum delatam ad longinqua reducant ad propinqua iuxta pectoralia cum fuerint fatigati: sicut onera ipsa sustinentes: eo modo et palpebras cum supercilys strabunt in propinqua coadunantes: ut dictum est de manu. Causa vero huius conditionis in propinquum existit: quatenus potentia visiva cum eis que sunt eius plus coadunata exeat: cum per minorem exeat meatum: et quia non mox egreditur super totum diffundens: quoniam si statim egredietur expansa dissolueretur disgregata: propter quod non posset videre sufficienter: cum visio eius fiat ex fortificatione: que acquiritur ex aggregatione: et ideo potentia visiva coadunatione acutius videt: communiori vero littera habetur manus quam maius ita ut retrahatur similitudo premissa.

Problema.

XVII.

Antiqua.

Propter quid in amplum mouentibus oculum non videtur vnus duo? Aut quia in eadem linea fit principium: duo autem videntur hoc mutato sursum aut deorsum: in latus autem non differt nisi simul et sursum ponatur. In visu quidem est quod videatur vnus duo si quodammodo ponantur oculi ad se invicem: in alijs sensibus non est. Aut in tactu fit mutatione digitorum vnus duo: in alijs autem non fit: quia neque extra distensa sentiunt: neque

duo. fit autem propter hoc per quod et in digitis imitantur enim oculum.

Novum.

Cur non res vna geminari videtur: cum in latus oculum vertimus? An quia conspiciendi primordium eadem item in linea situm est. Tunc enim res geminari videtur: cum illud mutatur sursum deorsumue est. In latus vero nil refert nisi vna etiam sursum moueat. Cur in ratione videndi tamen fieri possit: ut res vna geminari videatur: si quodammodo inuicem oculi nocentur in ceteris sentiendi generibus fieri idem idem nequeat? An etiam in ratione tangendi cum digitos mutatis vicibus implicauimus: fit ut res vna due sentiantur: in ceteris hoc idem fieri nequit. Quia cetera membra quibus sensus administratur: neque foras versus deducta: neque bina tam inter se apta colligataque suo funguntur officio. Fit ita in ratione videndi eadem de causa qua in tangendo perplexis: ut dictum est digitis. Tactus enim visum emulatur et sequitur.

Quare

uertentibus oculum secundum amplum ut dextra et sinistra: non apparet illud quod vere vnus est visum esse duo. sed id videtur cum in sursum moueat aut deorsum. Unde Gal. de acci. 4. crystallina et vniuersalis oculi mota versus maiorem aut minorem angulum non magni visui infert nocuentum: si vero moueat versus superius aut inferius vnus duplex apparebit. Deinde Aut quia. Soluit et primo assignat causam quesiti dicens causam esse: quia quando visionis principium conuertitur in amplum lateraliter dextra et sinistra: semper permanet in eadem linea recta: sed cum inde permutatur in sursum aut deorsum maxime vnum apparet esse duo: cum non eandem seruent situationem: quod non facit differentiam quam mutant: ut dictum est secundum amplum lateraliter dextra vel sinistra: nisi cum hoc moueat lateraliter sursum et deorsum.

Deinde In visu. Secundo ostendit in quo sensu accidit vnum duo apparere: et in quo non: dicens quod in potentia visiva contingit: quod vnus videatur esse duo: si quodammodo determinato ordinem oculi ad invicem: ita quod vnus redat deorsum et alter eleuetur sursum: sed in alijs sensibus a visu non contingit hec apparatus aut pro nisi in tactu: in ipso enim ut dictum est in 5. in permutatione digitorum iudicatur a sensu vnum esse duo: cum tamen sit vnum secundum veritatem: sicut et visus iudicat. id autem in alijs tribus: utpote odoratu: auditu et gustu non accidit: quia non percipiunt eorum obiecta se in exterius diffundendo longius ut visus: sed in propinquius magis. Adhuc melius quia horum perceptio non est ita in motu: ut ea que oculorum: neque etiam vnum in eis sentitur duo ut in tactu: propter permutationem et cancellationem que fit in digitis: quia ipsi perficiuntur medijs etiam extraneis: non enim ita dupliciter possunt tangere suum obiectum ut tactus cum non sint adeo mobiles ut ipse.

Problema.

XVIII.

Antiqua.

Propter quid alterius quidem corporis sinistra imbecilliora. oculorum autem non: sed similiter acuti? Aut quia dextra quidem in eo quod sunt actiua differunt: in eo autem quod passiva non differunt: vi-

problemata. A.

B

Particula

fus autem passiuus. **¶** Noua. **¶** Cur oculus in nihilum imbecillior est: sed equo modo: quod per videre potest: cum reliqui corporis partes omnes sinistre inualidiores. **¶** An quod pars dextra in eo discrepat a sinistra quod efficacior est non in eo quod efficacior. Videndi autem vires non ut efficerent: sed ut afficerent comparatum a natura est.

Particularius reperit quod dicitur est 12° 13° et 20° tunc itidem dicens. Quare sinistra corporis in omni re sunt imbecilliores dextris: sed in oculis id non existit: quod sinister sit dextro infirmior: sed ambo sunt simul acuti et perspicaces visione: quod vult dicitur fuit 18°. **¶** Deinde. **¶** Aut quod. **¶** Soluit dicens cum dicitur: quod ea quae sunt dextra differunt ab his que sunt sinistra: eo quod dextra sunt actiua: sinistra vero minime. in eo autem quod passiuia dextra et sinistra non differunt: cum vniuersaliter dextra et sinistra sint passiuia. in eis enim viget veritasque potentia sensitiua passiuia existens.

Problemata. XIX. **Antiqua.**

¶ Roster quid visu ad alia quidem intendentes peius disponimur. ad viridia autem et herbosa ut olera et his filia melius. **¶** Aut quod ad albu quidem et nigrum minime possumus intendere: utraque enim ledunt visum: tales autem colorum medio se habent boni: propter quod moderate visu disposito: neque impetres sumus ipso: melius autem disponimur fortassis aut equaliter. **¶** Quoadmodum et in corporibus vehementius laborantes peius nos habemus: medius autem optime disponit eodem modo et visus. **¶** Ad solida quidem enim intendentes dolemus ipsum: ad humida autem nullo obiecto non laboramus. **¶** Viridia autem solida moderate et humide in ipsis sufficiens: propter quod leditur nihil et cogit visum cum his esse: propter id quod iudicium coloris moderate se habet ad visum.

¶ Noua. **¶** Quare ob causam cum ceteras intuemur res: spectus noster fatiscit atque deterior redditur. Cum ad virides et herbescetes inspicimus: ut olera ceteraque his similia recreat: meliorque euadit. **¶** An conspectum in alba nigraue intendere minime possumus propterea quod virumque id genus coloris videndi viribus officit: colores autem illi quibus oculi acquiescunt: medium albi nigrique obtinent. itaque aspectus cum mediocri lenique obuios afficiat: nihil debilitat: imo vero corroboratur atque reficitur. **¶** Et forsitan quemadmodum cum corpora nostra vehementer laborant deterius habent: cum mediocriter: optime afficiuntur. Ita etiam oculi cum ad res solidas contemunt laborant: lassanturque: cum ad humidas mollesque quod nil sibi obstat passim oberrant: et licet perliquescent. Cum ad virides quod iste ut so-

lide mediocriter sunt: ita satis humoris continent: neque villo detrimento afficiunt: et ad imorandum in hisce amplius initant: eo quod coloris huiusmodi habitus modice se conspectui offert.

Quare visus ita alba et maxime fulgida sicut sol: et similiter nigra et obscura deteriore disponuntur acquirunt a persistentibus: labuntur enim ab eorum temperamento. sed intuentes res viridis coloris aut herbini sicut sunt olera et frondes virides et huius meliore a persistentibus acquirunt dispositiones. **¶** Deinde. **¶** Aut quia. **¶** Soluit et primo assignat causam quod dicitur: ideo fore quoniam valde praeue possumus attrere aliquid albu inspicere: et maxime si fuerit cum hoc fulgidum et similiter nigrum: quod utrumque istorum habere ledere visum propter eorum excessus a comensurato: excellente enim sensibiliu corumpunt sensus. 2° de anima. **¶** t. c. 13. **¶** sed colores constituti ex his extremis duobus sicut viridis et herbosus: et vniuersaliter his propinquiores in medio sunt boni: et fractus est ipsorum excessus: ideo moderate visum habentes non leduntur a talibus coloribus impotentiores facti: imo melius fortasse disponuntur secundum visum: quod essent prius: aut equaliter omnino disponuntur et ad suum temperamentum quod a principio habuerunt reducuntur. **¶** Deinde. **¶** Quoadmodum. **¶** Secundo declarat in simili quodam dicens: quod ita est de hoc: sicut de corporibus cum fortissime laborauerint vel exercitati fuerint: quod sicut deterioris disponuntur quod essent prius: et maxime corpora humidatibus paratis putrefieri repleta: quae autem temperate laborauerint optime disponuntur. **¶** Deinde. **¶** Et in visu. **¶** Nunc condescendit ad propositum aptando antedicta dicta dicens: quod eodem modo ut dictum est de labore corporeo: similiter dicendum de visu: quod insipientes attente ad solida terra sicut specula: super quae radius solaris frangitur: dolorem patiuntur circa instrumentum visus: et per hoc quidem solida: bonus est intelligere colorum extrema: ut alba et nigra corpora dura tera qualificata: sed insipientes humida nullo apposito solido et praeue disponenti: non patimur laborem vel dolorem inde. huius autem sunt viridia herbosa et filia. sunt enim temperate solida fulgentia: propter quod non leduntur constringendo nimis sicut nigrum: et cum hoc habent in se humidum aqueum: quare non penetrant ut alba. **¶** Et ideo concludit quod ab huius coloribus sic medius visus non ledatur: sed potius fortiter: neque cogit et violentatur: eo quod imitatio et iudicium quod fit ab huiusmodi coloribus in organum visus comensurate et delectabiliter se habet: cum esse ipsorum sit in quodam medio temperamento: quo natura gaudet. Unde de sensu et sensato. in coloribus se habet sicut in consonantibus: quia colores facti secundum numeros. proportionabiles ad invicem sunt delectabilissimi: ut coccineus et purpureus: sed pauci sunt tales propter paucas esse symphonias et suaves consonantias oino. **¶** Notandum hanc sententiam eandem 4° de accidentibus tractari: supponit enim cum tripliciter passiones et dolores in omnibus sensibus fieri. dispositio vero his contraria contrario se habet modo: quod si corpus quod incipit contrahi et confrangi: mox confortatur cum eius sentiat delicias. quare color qui venetus vel agereus appellatur visui est delectabilis: sed albus et splendidus sicut sol nocivus est valde: et similiter albus solus nocet: sed color medius sicut agereus liuidus et maxime venetus delectationem visui infert. Cuius quidem causa est: quod albus et maxime fulgidus penetrat substantiam oculi et eam dissolvit in partes: quod apparet in illis qui solē diutius aspiciunt: sicut vidi quandoque aliquos fere cecari propter aspicere solis eccelsam diminutam. Niger quidem nocet: eo quod congregat substantiam visus cum angustia vitra id quod expedit: non tamen.

tamen tantū nocet quātū color fulgidus. Qd̄ at̄ id sit p̄ ita ex icarceratis in obscuris p̄manentib⁹ quoz visus grossus efficiēz & obscurus: p̄pter qd̄ tanq̄ extremis causis p̄currētib⁹ ad p̄stitutionē mediū p̄tēperat: relinquit colorē venetum vel puniceum visum p̄ ceteris confortare.

Problema.

XX.

Antiqua.

Quod propter quid alia quidē vtriusq; oculis magis videmus: recta autē qd̄ est in ordine vni adducētes ad litteras magis videmus: Aut vtriusq; quidēz visus p̄cidentes sicut dicunt qui sunt circa aspectuam turbationem exhibent. Cuz autem vno videmus: in rectitudinem visum sicut ad regulas magis est rectum.

Novā.

Cur cetera melius vtroq; oculo cernimus: rectam versuq; virgulam vno litteris admoventes inspicimus exquisitius: An quia radij oculi vtriusq; nō sine p̄turbatione in idē concidunt: ut auctores conspiciendū rationum affirmant: itaq; cum vno inspicimus ad rectum conspiciunt: tanq̄ regulam melius qd̄ rectum est deprehendere iudicareq; habemus.

Quare si quedam intueamur ambobus oculis sicut exp̄sa angularia & q̄si iordinata: melius eq̄ dē videmus: sed si adduxerimus visibilia que sunt recta ordinē habētia in sui rectitudine & regularitate: appropinquātes vni oculo: sicut si adiuxerimus oculos ad lras: q̄ ordinem quandam in quibusdam rectis lineis observant perfectius poterimus eas videre. Et propter hoc sit videre volentes directe metā attingere aut sagittā vel ense si recta sunt inspicientes per oculos alterum. **Deinde** [Aut qz.] Soluit & assignat causam fm opinionem p̄spectiuoz dicens: q̄ fm qd̄ dicunt p̄spectiuū: si ambo visus cadunt directe super rem visam: inducunt quandam turbationē & p̄fusione in virtute visiva: p̄pter non concurrere visus in idem punctum oino: sed cū visio fuerit facta vno oculo visus directe cadit super rem visam: sup regulam vel lineā aliquā directam: propter qd̄ rectius potest rectam rē videre: q̄ si lateraliter super eandē caderet.

Problema.

XXI.

Antiqua.

Quod propter qd̄ sum⁹ oculos magis mordet: Aut quia soli imbecillissimi sūt. semper enim interiora corporis imbecillissima sunt. Signum autem qz acetum & vniūquodq; acetosorum: exteriorem autem carnem non mordet interiorem: qz corporis valde rara est: & maxime habz poros: visus enim per quosdam poros exiit: quare interius mordicabilissimū a carne cadit. Similiter autem & cepe: & quēcūq; alia mordēt oculos: oleum maxime humidorum: qz subtilissime partis: tale autē existens intrat p̄ poros. acetum autem infirmato alij carni.

Novā.

Cur sumus oculos potius isestat: An qz infirmissimi sūt: infirmissima nāq; oia que corpori interserta occurrunt. indicū qz acetum & quodq;

acre carnē nō exteriore sed interiore demordet: An qz laxiores refertiq; meatibus sunt. Cōspectus enī per quosdā meatus protrudunt & excedunt: itaq; qz his mordacissimum est: ceteris corporis partibus obuius subire dēfiora nō potest: sed prepat: & decidit: equo modo & cepe & quēcūq; oculos mordēt. Oleum oīus maxime humoz id faciat: qz tenuissimum est ob eamq; rem meatibus se expedite insinuat: acetū reliqs partibus corporis pro medicamento est.

Quare

sumus & alia acuta mordent oculos p̄ alijs partibus corporis maxime. **Deinde** [Aut qz.] Soluit dicens p̄mo cāz esse: qz oculi soli iter alia membra corporis sunt debilissimi: sunt enī sicut vna corporis partū intrinsecā: sed he debiliores minusq; nocumētis resistētes: p̄pter eaz plurimū sensus & substantie teneritatē. q̄re &c. Qz autē oculi sint ceteris partibus debiliores: minusq; nocumētis resistētes &c. ostēdit ex sensu eoz excellētiore q̄ alicuius p̄tis alterius sensus: sensibilissima enī corporis particulaz est oculus. 13° de inge. sa. ita vt in eos passio defacili a quolibet iferaf excedēt. **Deinde** [Siguū.] Ostendit qd̄ dictū est 2°. quibusdāz signis & p̄mo in liquoribus dicens: qz signū ostēdēs nobis qd̄ vep̄ extet p̄ dictum est: qz acetū ex putrefactione vini causatū & vniuersalr omne acetosū nō mordicat & vlcera carnē exterius: cū sup eā applicent: nisi lōgā morā illic p̄xerint cū fortī potētia occurrētia: & hoc qz in exterioribus est cutis dura terrestris defensiva: sed carni interiorē statim sub cute mordicat: eo qz caro intrinseca rara est valde poris & meatibus multis immanifestis & opertis repleta. Quare aliquo acetoso mordicatio subingrediente: cum obstaculū impeditiū nō inuenerit: mordicat vebemēter: s; oculi habēt poros p̄ quos visus egrediunt & in medius deducunt vsq; ad aliquā partē: vt apparet maxime in quibusdam animalibus acutoz oculos: sicut gattarū & leonū qui nocte medium illumināt. Propter qd̄ p̄cludit qz caro interior sit maxime apta mordicationi: sed a carne forinseca p̄pter cutis terrestritatem id accidens remouetur. **Notandū** qz in hoc libro Arist. videt sentire quāq; qz visio fiat extra mittendo aut nō referre qualiter: cūq; fiat: cū loquat fm opinionem. **Plato.** in 2° Timei: quā nimiz ipse conat̄ destruere. de sensu & sensato. ea enī apparentius assignat causa p̄tingentiū circa visus acutiū: q̄ per eam que est visionem perfici extra mittendo: & de hoc qd̄ diligenter traditum est Conciliatoris dīa 64°. **Deinde** [Similiter autem.] Declarat id secundo in quibusdam fructibus & oleribus dicens: qz eodem modo cepe & squilla & vniuersalr quēcūq; sunt talia de numero olerū que sunt acuta mordicatio: & qz habeant cum hoc humiditatem multā extraneam adheuiā sui viscositates: mordēt oculos: vt visus est 20° & 22°. habēt enī partes subtilissimas quas subintrant fortiter que h̄ p̄ meatus & poros etiā immanifestos: q̄les sunt hi qz oculos. Repetit itidē de aceto dicens ipsūz subintrare maxime ob ei⁹ subtilitatem quo iterius assumpto & vebemēter firmato in corpe subigredit alij carni cū penetrauerit cutē: aut eā nō inuenerit.

Problema.

XXII.

Antiqua.

Quod propter quid oculus corporis solus ex his imbecillissimus non rigescit: Aut qz pinguedo est oculus: carnis autēz nihil. talia autē sine rigore sunt. **Non**

problemata. A.

B z

Cap. p.

enim utiqz qz ignis est visus: propter hoc non rigescit. Non enim tale est ignis quod calefaciat.

Cur oculus solus omnium membrorum non rigeat: cum infirmissimus sit? An quia optimus est: nec carnis quicqz in se continet. Quod autem tale est secus manere a frigore potest. Haud enim audiendi sunt illi: qui propterea rigere oculos negant: quia vis illa conspiciendi ignis est. Non enim talis in oculo ignis est ut calefacere valeat.

Quia dictum est prius quod oculus est imbecillissimus. Querit ulterius tanqz hoc concitatus motiuo. Quare sit quod ipse non patitur rigorem et frigus veluti cetera corporis partes: eius enim imbecillitate passibilissimus existit. Deinde Aut qz. Soluit et primo assignat veram causam dicens: quod oculus est de natura pinguedinis: sed caro minime vel nihil in se obinet carnis: que autem de natura sunt eius sunt absqz rigore cum pinguedo sit calida ut declaratum est octavo 8°. Unde de sensu et sensato, album oculi in habentibus sanguinem est pingue et crassum propter hoc ut remaneat humidum et incoagulatum. Et ideo minime rigens est oculus: nulli autem unqz quod intra palpebras est: riguit. Loquerebatur tamen quis quandoqz mihi quod circa preteritum locum frigeat diligenti facta inquisitione. Deinde Non enim. Remouet 2° secundam causam quam assignabat Plato: quod non rigescat oculus: eo quod visus sit de natura ignis. 2° Timei: dicens quod ignis ille quem ponit Platonici esse in oculo: non est talis ignis qui habeat calefacere: et frigus extrinsecus prohibere: sicut ignis hic inferior materialis. Notandum ex 2° Timei: quod due sunt virtutes ignis. altera quidem edax et peremptoria: et altera mulcebris innoxia lumine: per quem quidem audio spiritus visibiles ad orbitam oculi venientes: qui cum sint calidi et bene mobiles: non videntur inconuenientes ponere ipsos aliquantulum prohibitionis causam rigoris: et maxime cum medicus sentiant pinguedinem per se potius infrigidare quam calefacere: cum frigiditate panniculorum sit coagulata: ut declaratum est 8°. sed quod calefaciat: contingit propter caliditatem aliquando receptam: ut dicunt Gal. et Aui. de cirbi calefactione: virtus vero ignis edax et peremptoria est lumen receptum in medio: quod cum nocte recesserit: tunc iubar interius defertur luminis illius auxilio consortioqz velut viduatum bebet: quia cum tunc preceat ad dissimile ut ad noctis tenebras: immutatum tandem extinguit: posuit enim Plato oculum de natura ignis et non aque: ut visum est de sensu et sensato. cui videtur Arist. 29°. alludere cum dicat. Visus quidem ignis: auditus autem aeris.

Problema. XXIII. Antiqua.

Propter quid si plorantes lachrymas miserimus: calide sunt: si autem dolentes oculos lachrymati fuerimus: frigide? Aut quia indigestum quidem frigidum est: digestum autem calidum est: mollicies autem omnino omnis est ex indigestione: et dolentius oculos lachryma indigesta est: propter quod frigida. Propter hoc et medici putant esse signum magne egritudinis frigidus sudores: calidos autem e contrario alteratiuos. Quando quidem enim fuerit superfluitas mul-

ta: non potest interius calidum digerere: quare necesse frigidum esse: quando autem pauca vincit. Finit autem ex superfluitatibus egritudines. Noua.

Cur lachryme quas meredo emittimus calide sunt: quas oculis laborando frigide? An quia frigidum quod incoctum crudumqz est: calidum quod concoctum. Langorem autem oculus ex cruditate proficisci nullum dubium est. Quod cum lachryma cruda eorum sit qui valitudine oculorum laborant: non immerito frigida est: hinc medici sudorem frigidum argumentum grauis esse morbi existimant: calidum contra decretorium esse et salutare. Cum enim vacans materia multa est: satis a calore interiori concoqui minime potest: itaqz frigidam esse necesse est: cum pauca est: plene a calore victa concoquitur. Morbos autem copia vacantis materie confici certum est.

Quare aliqui plorantes propter aliquam tristitiam lachrymas emittunt calidas: si vero lachrymauerit propter dolorem et passionem aliquam oculi: ut obthalmia lachryme fluunt frigide. Deinde Aut qz. Soluit et diuidit in tres pres. et primo assignat causam quam dicit id esse: quoniam id quod est indigestum est frigidum: et quod digestum calidum: quia digestio est perfectio a naturali et proprio calore ex hiaceticis passionibus. 4° meth. sed mollicies ovis et fluxibilitas simpliciter ex indigestione contingit: quare fit quod melancholici molliciem carni incurrunt et fluxum ventris quicqz: et quia patientium in oculis lachryme sunt indigeste molles aqueose propter caloris lesionem: erunt utiqz frigide: que autem propter tristitiam emanant: fient calide: cum non sit lesio in calore adeo: emanetqz eo quod iterius corporis magis. Propter quod infero correlatiu 2° testimonio medicorum sui sermonis declaratiuum dicens: quod frigidum est indigestum et calidum digestum: egritudoqz cuius natura est indigesta malignior quam opposita. Ideo sapientes medicorum existimant frigidus sudores esse signum vehementis egritudinis: et calidos e contrario se habere: non enim ostendunt egritudinem vehementem sed parua et nature obedientem: cum calidi sudores signa sint magis alterationis et digestionis materie. Un afo. 4°. sudor frigidus et calidus superfluens: frigidus quidem maiorem: calidus vero minorem egritudinem significat. Et pronosticoz p. sudor frigidus in capite solo et ceruice in acuta egritudine mortem: in letha vero plenitatem egritudinis significat. Deinde Quando quidem. Tercio assignat causam quare huius superfluitas lachrymalis in dolore oculi sit indigesta. dicit quod quoniam superfluitas fuerit multa superans digestionem virtutem: tunc calor intraneus digerens et corrigens superfluitates non potest eas ante eam expulsionem sufficere digerere: quare necesse fit ipsam frigidam remanere: sed quoniam fuerit pauca quantitatis: tunc potest eas vincere et digerere quare efficitur calida. Alterius quod subdit quod egritudines fiunt ex superfluitatibus: et multa superfluitas lachrymalis emanat ex dolore oculi non autem ex planctu propter tristitiam. Dubitat. quia non videntur lachrymas emanantes ex oculis propter eorum dolorem fieri frigidas: quoniam possibile est perungere ex obthalmia: id autem est apostema calidum in coniunctiva. Etiam non videtur indigestum frigidum quoniam cholera in causone indigesta existit saltem in principio et augmento: et tunc est calidissima: quod ostendit curatio ipsius pro frigida. Dicendum quod aliquid dicitur hic calidum aut frigidum secundum quod

dū q̄ afficitur calore naturali plus aut minus: ita vt genitura dicatur frigida calido non affecta. 4^a particula. et materia hydropisis omnis frigida. 1. 4^a tertiū. Etiaſi ſi ſit aliqua ex materia calida. vnde cum lachryma patientius in oculo minus ſit affecta calore nature q̄ tristantium dicit illius frigida relatione. et ſic apparet.

Problema.

XXIII.

Antiqua.

Propter quid bene mobilibus existētibz dextris p̄tibz: oculus sinister magis dextro cōgregat? Aut qz sinistra omnia humidiora dextris sunt.

Humidiora at magis p̄gregari apta nata sunt: deinde in dextrum magis perficere possunt sinistro potente et p̄m se.

Nota.

Quare cuz partes corporis nostri dextre mobiliores sint: oculus sinister expeditius q̄ dexter contrahitur? An propterea q̄ omnia sinistra dextris humidiora sunt. Humidiora autē contrahi plenius possunt. An dexter amplius efficere possit. Sinister vel ex se vt humidior obsequentior sit.

Quare oculus partis sinistre plus p̄gregat et p̄bit circa pupillā: et vtr palpebre circa ipm: cū ea que sunt in parte dextra mobiliora sint: q̄ ea que sūt in parte sinistra: vt tactus est prius et expressum de partibus 3°. q̄ nā siccior est dextroz et magis mobilis: quo si quidē eius tangit motuius. **Deinde** [Aut qz.] Soluit. d. cām huius esse: qm̄ omnia que sunt in parte sinistra sunt humidiora his que sunt in parte dextra: id aut accidit ppter motum expicantem qui fortior est in dextra: ita q̄ ren dexter eleuat sup sinistrum: et supercilium dextrum magis sinistro. eodem 8°. nunc autē que sunt humidiora: magis possunt p̄gregari adinuicē et cōplicari: eo q̄ sunt molliora vndiqz ductiliora: quare oculus sinister magis p̄gregabit dextro: sed demū per dextrū latus magis vniuersaliter possunt pficere ceteras operationum q̄ sinistrum: cuz sit mobile magis et operatio hic omnis per modicum existit. **Dubitat** qz dī hic et 7° sequentis parti. et de partibus 3°. sinistra humidiora esse dextra: cum dictum sit eodem 3°. q̄ natura sinistroz sit frigidior et humidior. Et fulcit quia epar situatū est in dextra: et ventriculus cordis dexter humidioris sanguinis plenior sinistro. **Dicendum** fortasse q̄ pars sinistra est humidior dextra humiditate naturalis: bec autem naturalis: propter enim caliditatez et motum ampliozem in dextra q̄ in sinistra humidū consumitur et euaporat ab ipsa.

Problema.

XXV.

Antiqua.

Propter quid vtriqz p̄m imbecillitate aliqua oculoz dissoluti obruse vidēt et senex: hic quidem prope adducens e contra vult videre: alius vō longe remouet. Aut qz non similis imbecillitas cōsequit vtriqz. Senex quidē enim idē videre impotens est: vbi autē p̄cidit visus ipsi remouet q̄ videtur: sicut et magis debens videre: longe aut cōcidit: hic aut ipsum quidem videt. Que aut p̄caua: aut que eminentia sūt eius qd̄ videt: nō amplius pōt iudicare: sed circa hoc fallitur.

Cōcaua autem et eminentia maxime splendore iudicantur: longe autem non propter splendorem discere. Que vō p̄iicitur in visum: prope aut magis manifestum est.

Nota.

Quam ob causam cum et senex et luscus per imbecillitatem parum oculis valeat: alter proxime admovent si quid inspicere vult: alter p̄cul abducit. An quia dissimilis eorū imbecillitas est. Senex enim quia videre nō potest: vbi minus radij coeūt: rem videndam eo abducit: vbi visurus maxime est: procul enim coire radij solent. Lusciosus ille videre quidem rem istic potest. Sed que nam rei conspecte caua sint: que ne excedant: discernere nequit: itaqz in his fallitur. Caua quippe et excedentia splendore discerni maxime possunt. Quem quoniam procul percipere quemadmodū rei obute ingruat nequeant: proxime adducunt.

Quare quidam dissoluti oculos ob debilitatem aliquā vel extrinsecā ceu ppter egritudinez: aut intrinsecā vt ppter etatē vt seniores: obruse vident: differēt tñ qz hi quidē cū volūt aliqd̄ videre: reddunt visibile sibi p̄pinquū: attrahendo ipsū in oppositū eis: sicut habēs p̄az de spiritu visibili: nōnulli autem propter illud idem elongant a se remouēdo: vt cuius spiritus est turbidus. **Deinde** [Aut qz.] Soluit primo dāns causam q̄re aliqui non vident nisi de longe. dicens id esse: quoniam non est consimilis debilitas in vtriqz. s. in dissolutis oculos et senibus: qz senes nō possunt videre eandem rem de ppe: quā possunt videre de longe: non enim valēt videre rem nisi in loco: sup quē cadit radius visualis: et q̄ p̄cidit de longe: ideo elongant ipsam a se: ac si melius debeāt videre elongatam ab ipso vidente: cū tūc fiat in loco super quem concidit radius visualis. **Deinde** [Que autem.] Ostendit p̄sequenter que nō pōt etiā senex ex longinquo videre ppter naturam rei: dicens q̄ corpora habentia figurarum concavas aut eminentes: iudicant iudicio visus cū maximo fulgore: qd̄ accidit ppter congregationē radiorum in p̄cauis et p̄uexis: ppter nō posse visum imitti: ppter qd̄ accidit ipsū dispergi et p̄urbari: et ideo talia propter fulgorem ex ipsis resultatū nō est discernere siue cōprehendere q̄ possint de lōge iudicari a visu sicut illa que fuerint plana vel alteri⁹ figure. **Deinde** [Que vō.] Assignat 2° causam quare oculis dissoluti aliqui non videāt de longe sed de prope dicens: q̄ quedā res est que vt melius videatur adducitur quasi proiecta prope visum: cuz enim amplius fuerit appropinquata ei: efficitur magis manifesta: quod propter paucitatem spiritus visibilis cū eius claritate contingit: vt visum est 3° 10°.

Problema.

XXVI.

Antiqua.

Propter quid alius homo aut solū aut maxime p̄uertit? Aut qz aut solū maxime epilepticū in iuuetute fit: qm̄ et p̄ueri accidunt oibz.

Nota.

Cur homo solus aut certe maxime animatus oīz oculis deprauet per immitatē? An qz vel solus vel maxime comitiali morbo in tenera etate laborat: cum deprauari oibz accidit.

Problemata. A.

B 3

Particula

Id expositū est 10° 50°. ppter qd homo pre alijs aialium amens efficitur. **Deinde** [Utrū.] Soluit. qz opposita nata sunt fieri circa idēz: homo autem prudentissimum animalis: vt dictū est 3° 30°. quare 7 insipientissimus. Aut qz multoz motuum 7 rōne stature fumos recipiēs digestionē corrupta eius cerebruz in quo actus (vt p^o 44°) manifestat prudentie. Similiter humores in eo generantur acutiores 7 mobiliores cū sanguis eius sit calidus valde 7 subtilis.

Problema. XXVII. **Antiqua.**

Propter quid homines soli alioz animalium oculos obtrouent? **Utrum** ppter id qd est minima distantia oculorū 7 in rectitudinem. quare in manifestum uehementer fit qd non dirigitur? Aut quia aliorum vnus coloris oculi sunt magis. Si erat autem vnus color aliquid oculi nō erat peruersio. Aut quia soli in genere animalium epileptici fiunt: epilepsia autem peruersionem facit: quando fit sicut in aliarum particulariuz. sed quibusdāz tarde omnino fit peruersio quibus egritudo.

Nota.

Cur vni animantium homini transuerſi deprauariqz per limitatem oculi possint? **Utrum** qd oculos minimo interſtitio discretos directozqz positos homo habet: pspiciat idcirco menda in eo inaxime possit? An quia ceterozqz animalium oculi unicolores maxime sunt. Nec deprauatio sequeretur: si vno quolibet colore peditus oculus esset? An quia solus ex omnīū animalium genere: morbo comitiali rapitur. Quod genus morbi transuerrere oculos sicut cetera etiam membra potest. Nonnullis tamen vt sero ab eo morbo verari incepere: sic lumina sero deprauantur.

Ostenſo qd homo simplr puerit ad cetera aialium cōparatus: ostēdit qre peruerſit magis fm oculos. d. quare homo inter aialia cetera cōtrouet oculos ad diuersas ptes quertēdo: ita qd nō raro mor^o eoz efficit spasmus qd etiā strabositas ostēdit. **Deinde** [Aut quia.] Soluit 7 p assignat cām quesiti. 2° ostēdit quibus ptingat oculorū peruersio magis 7 qb^o minus. 3° ibi Quibusdā. 1° Prima tridē diuidit in tres ptes fm qd triplr soluit dicēs pmo cām esse: qz homo iter reliqua aialia bz minā distātia oculi ad oculū: non enī interest nisi acuitas nasi: vt visus est 3° 10°. 7 hysto. p. Est etiā hec distātia cum aliquā rectitudine: quare adducit statim in manifestuz qd nō dirigit oīno motus oculi: qd in eo accidit ptoſio. sic igit ista causa pbabilis est: cū sumat ex apparenti magis qz ex pti. Et ideo dictū est. vtrū. [Aut.] Assignat aliaz cām dicēs hoc ideo ptingere. qz in alijs aialibus ab boie oculi magis. i. vtrplm vno colore reperuntur colorati: vt dictū est 11° 10°. Dicit at magis ppter equiz qui homini cōicat in habēdo oculos varie coloratos: cui aut color vn^o inest determinatus: arguit partes magis determinari: minusqz pueri circa oculos. **Deinde** [Aut.] Assignat aliaz cām dicēs id etiā ptingere. qz homo in vniuerso aialia videt epilepsia incurrere: cerebrū enī eius supponit prauoz:

fumoz dominio: 7 quia magni cerebri frigidi 7 humidī uehementer: suntqz motus eius inordinati: sed epilepsia cū sit qdā spasmus vniuersalis corporis: puerſionē iducit in oculis vt in alijs ptiibus: 7 maxime in iphe: cū sint molliſſimi 7 imbecillissimī. **Deinde** [Sed quibusdā.] Secūdo ostēdit quibus accidat obtroueri oculos 7 puerſit: 7 quibus nō: dicēs qd vniuersaliter quibusdāz fit raro peruersio oculorū: qbus alia egritudo ab ista ptingit: cū enī vna pars egrotat: relique saluant magis: nālium apparēs secūdo: habētes enim catarrum raro incurrunt splenem. **Auic.** 3° 5°. cum materia in patientem deriuat partes: que hic causa peruersionis exiſſet. **Notandum** qd hui^o peruersio oculorū 7 inordinata conuersio vel strabositas causari pōt triplr: interdum enim lacertoz mollificatio: ne oculum gubernantiū: aliquando vō propter spasmus eius vel partis in qua sunt: aut ppter egritudines cerebri vt epilepsia: frenesis 7 vertiginis. **Auic.** 3° 3°.

Problema. XXVIII. **Antiqua.**

Quam ob causam manu pre lucerna aut versus solem opposcentes manum ante lumē magis videmus? Aut quia lumen qd est a sole 7 lucerna tendens nobis ad visum imbecilliozem facit propter superabundantiā: corrumpunt aut ipsa cognata prohibita a manu visuz quidē non ledit: id aut qd videt filr est in lumine: ppter qd hic quidem magis agit: qd aut videt nihilominus videtur.

Nota.

Quam ob causam manu pre lucerna aut sole obiecta melius inspicere possumus? An qz lucerne solisue lux nostris occurrens luminibus reddit suā obnimitatē infirmiora. Quippe que rem etiam sibi cognataz interimere pre sua possit exuperantia. At vō manu ita arcēte: nec luminum acies officii potest: 7 res vsui obuia nihilominus in luce posita est. **Unde** fit vt 7 acies plenius agat 7 res inspectanda nihilominus videatur.

Quare apponētes manū ante lumē lucerne 7 ante solem 7 vniuersalr quodlibet illuminās ne lumē ad oculos directe pertingat melius videmus. **Deinde** [Aut qz.] Soluit dicēs cām esse: qz lux pueniēs a sole 7 lucerna: si ptingat directe ad visuz nostrū: reddet ipsuz debiliore disgregando illū ppter abundantiaz luminositatis: nā excellētie sensibiliū corrūpunt ea que principalia sunt in organis 7 eius coadiuuantia: vt apparet 3° de aia: sicut fulgidū corrūpit crystallinā 7 ceteras ptes adiacētes 7 famulantes ei: cū aut pbibent aduenire organis nō corrūpunt ipsa: 7 hoc modo etiā id videt imo extat in lumine: cū enim pbibet p manus appositionē qd nō perueniat ad visum directe: illud qd videt sub rōne luminis non ledit visum: 7 ideo cū sic factuz fuerit: hoc quidē agit magis. i. lumen: eo qd aggregat ppter factā pstrictionem a manu: 7 cum hoc illud qd videri in nullo videt minus: imo magis: cū illuminatū sit amplius: 7 oculus potens nō impeditur lumine. Et ideo studentes lumina in lanternis celant: tum ne ipso ledantur: tum etiam vt magis qd legitur illi minetur lumine coacernato in lanternā.

Problema. **Ultimum.** **Antiqua.** propter

Propter qđ manus quidē ⁊ pes differētiā habēt: sinistra verſus dextram: oculi aures ⁊ auditus nō. Aut qđ elementa ſincera indifferētia ſunt.

Differētia autem eſt in his que ſunt ex elementis. ipſi autē ſenſus ſunt ex ſinceris: viſus qđem ignis: auditus autē aeris.

¶ Noua.

Cur man⁹ dextra ⁊ pes dexter a ſuis ſiniſtris differūt: oculus ⁊ auditus nullo discrimine diſtant? An quia imixta ſinceraq; elementa ſuſq; deq; ſunt. Discrimen ſo ſitum in his eſt: que elementorum coitu conſtant. Sunt autem ſenſus iſtis e ſinceris illis imixtisq;: viſus ſcilicet ex igne: auditus ex aere.

Explicat trigeſimā primā particula.

Adhuc magis de articulat ſermonē tactus in. 12. 18. v. cā ſignat dicēs: quare manus ⁊ pedes differūt inter ſe penes id qđ eſt eſſe dextrū ⁊ ſiniſtrū: vt dexter eſt mobilior ⁊ fortior ſiniſtro: ſed oculi ⁊ auditus ⁊ vniuerſatū nullus ſenſuū habent adinuicem differētiāz ſm dextrū ⁊ ſiniſtrum. ¶ Deinde Aut qđ. ¶ Soluit ⁊ dat cauſam vniuerſalem valde dicēs id eſſe: qm̄ elementa vel principia que ſunt pura ⁊ ſimplicia non habēt inter ſe differētiā: ea enim nō videt accipi: niſi ex quadam compoſitione in vno reperta alia qđ in alio: ⁊ id eſt qđ dicitur: Differētiā videri in illis que ſunt compoſita ex elementis primis ⁊ principijs: ſm qđ vnum compoſitum aliter ⁊ aliter eſt cōpoſitū: ab alio differens in magis ⁊ minus: ſed ipſius ſenſus vt viſus ⁊ auditus lz nō ſit elementa omnino ſincera ⁊ ſimplicia: ſunt tñ imēdiate ex elementis ſinceris: ſicut diceremus ſpiritus per cōparationē ad humores ſinceros fore ⁊ ſimplices. Qđ oſtēdit: qđ viſus eſt nature ignis magis aſcriptus: auditus autē aeris. ſed pedes ⁊ manus non ſunt ex elementis ſinceris ⁊ ſimplicibus: ſeu ex valde compoſitis: plura enim concurrunt ad ipſorum ſtitutionem componentia: quare ſenſus minus compoſiti: pedes vō ⁊ manus magis: que autē ſunt minus cōpoſita: minore differētiā inter ſe habēt: que vō magis maiorem. ¶ Notandum qđ Ariſt. loquit ſm opinionem antiquoz ponētū oculū de natura ignis: cū ſit improbatū de ſenſu ⁊ ſenſato: ⁊ negatū 22. non enim vtiq; ignis viſus: cum oſtenſus ſit ipſum fore aque. de ſenſu ⁊ ſenſato.

Incipit trigeſimā ſecūda particula de his que ſunt circa aures.

Problema.

I.

Antiqua.

Propter qđ aures minus ſūt ſanguinee facie quando verecundantur: erubescunt maxime. ¶ Utrum qđ in vacuū maxime tendere aptū natum extraneum humidus: quare quando diſſoluitur a caliditate: que ſit verecundatis: puenit in eaſdem. Aut qđ in temporibus adiacent: in quas humidum colligit maxime. Verecundantis autem in faciem venit humiditas: propter qđ ⁊ erubescunt. Aures autē minorem profunditatem habent facie: ⁊ natura calidiſſime ⁊ bene colorate niſi fuerint depe-

dentes de lōge ab anima. Propter quod ⁊ bene colorate magis particulis que ſunt in corpore: quare quando diſſipat caliditas maxime ſupſicialis exiſtēs in his facit rubicūdas. ¶ Noua. **C**ur aures que oīz maxime partium noſtre faciei exangues ſunt: rubore magis afficiuntur. vbi nos pudor apprehenderit. ¶ Utrum qđ peregrinus humor partem adire inanem aptus natus eſt: itaq; cum calore per pudorem orto reſoluitur: ſtatiz ſe in aures colligit. An quia temporibus appoſite ſunt: quo verſus maxime humor conſluit. Cuz enim hominem pudet: calor ſe in faciem recipit: itaq; ruborem adducit: aures vō minime in ea profundo extant. Naturaq; calidiſſime ſunt ⁊ colorate. Niſi longe frigoris rigore obturpuerunt: ideo hec particula oīz faciei particulis coloris eſt optimi. Quāobrem paſſus diſperſusq; calor qđ per ſumma res tenet rubicūdas reddere poteſt.

In hac 32. particula agit de pblematib⁹ circa auditū vel aures. Eſt autē ipſa inſtrumentū auditus in oſſe petroſo vtrin⁹ ſituatū: cuius forma p̄caua tortuoſa ex amplo in anguſtū p̄teſa: in quā neruus quinti paris extermiſat cerebri partiū altera. altera enim pars poſſa petroſa vtrin⁹ ſuppenetrans in facie peruenit: ⁊ ea gdes in parte interiori pellicula neruoſa eſt veſtita: exteriori autem cartilaginosa: cum quadam carne molliori in eius infimo coniuncta. Et eſt ſciendū qđ neruus ex quinto pari neruorum proueniens ad aurem ex vtraq; parte: ita ſe habet ad auditum: ſicut cryſtallina ad viſum: ſicut enī illa principalis eſt ⁊ cetera p̄iuncta adminiculant ipſi: ſimilr ⁊ omnia que ſunt in aure hui⁹ facta ſunt ppter neruū: in quo principaliter virtus ſituatur auditiva. Eſt etiam ſciēdum qđ in hoc loco magis determinatur de auribus: pur ſunt ſubiecta aliaꝝ paſſionū: qđ auditus vt videbit proſequendo. ¶ Proponit igitur problema cum eius morino dicens: quare eſt qđ quādo homines verecūdan: rubefcūt maxime circa aures amplius enim qđ circa faciem: qđ nō videt: quoniam he ſanguine minus abundant: qui ruborē inducit qđ facies: cum ſint neruoſiores ea. mēbrū autem neruoſum in ſanguineum exiſtit. ¶ Deinde Utrum. ¶ Soluit ⁊ aſſignat duplicem cauſam dicens primo id eſſe: quia in verecundia natus eſt ineſſe circa partes faciei humidum quoddam extraneum: non quidem qđ ſit corruptum: ſed potius quia vagatur extra locum ſuum: ppter motum inordinatū p̄tingentē in verecūdia: qđ aptum eſt tendere maxime in locū qui eſt vacuus: priuatus corpore ſolidiori: propter qđ quando humidus hui⁹ diſſoluit a caliditate ⁊ diſſeminatur: que accidit in verecundia: concurrit in eaſdem: vtpote aures ⁊ proprie pulpas earū extemas. id autē p̄tingit ppter frigiditatem que accidit in verecūdia ex timore quodā ſibi admixto expellente calidū cētroſus ad aures: vt declaratū eſt 3. p̄cedētis. ⁊ adhuc in ſequenti dicitur aperte. ¶ Deinde Aut quia. ¶ Aſſignat ſecūdo aliā cām dicens id eſſe: quia aures ſituate ſunt in temporibus: in oſſe enī petroſo vtraq; vt viſus parte hic autem colligitur humidum maxime. Et ideo p̄tingit caſiſtem primo in his locis fieri: vt patet 5. de generatione animalium: quod taliter contingit: quoniam cum aliquis verecundatur: humidus ſanguinis primo decurrit in fa-

problemata. A.

B 4

Particula

ciem. 3° precedentis. quare rubicundi efficiuntur: sed aures non habent tantam profunditatem receptiuam sanguinis sicut facies: sunt tamen calidissime naturaliter et sufficienter colorate: hoc tamen nisi fuerint dependentes ex longinquo ab anima: id est virtute regitua: sicut aures quorundam canum propter extensionem quasi: vel dependeant propter aliquam occasionem extrinsecam: ita ut non possint calidi irradiationem suscipere propter debilitatem ipsius: aut concursum in aliam partem. Si igitur facies citius et amplius colligit humiditatem: propter eius concavitatem quam aures: neque est calida naturaliter ut aures: humiditate itaque preassumpta a facie non poterit retineri: attrahitur igitur ad aures: quia attracta quia profunditas non est adeo magna sicut que faciei: melius poterit in ipsis conservari: et per consequens rubere facie magis. Et id est quod ultimo concludit dicens: propter quod aures sunt magis bene colorate ex periculis et accidentibus: que in corpore contingunt sicut verecundia. Aliter et melius ex particulis: inter enim ceteras partes corporis coloratiores tunc redduntur. Et repetit medium sue cause dicens: quia quando disseminatur caliditas existens superficialiter proprie in locis qui sunt circa faciem: et concurrat in aurium pulpas: causat ruborem in eisdem. **C** Dubitatur. quia dicit aures natura calidiores: cum scribatur pronosticorum primo. aures celeriter in frigidari: cum sint de natura cartilaginis: in quibus parum continetur sanguinis. **C** Dicendum quod per aures Aristoteles intelligit extremitatem aurium puriorem lenem carnosam: non autem cartilaginosam: ut Gale.

Dubium.

Solutio

C Problema. II. Antiqua.

Propter quid aures rumpuntur natantibus in mari? Utrum propter id quod continent spiritum: repletius cogitur. Aut si hec est causa: oportebat et in aere. Aut quia non cedens rumpitur velocius: et a duriori aut molli. Inflatum igitur minus cedit: atres ut dictum est ab eo quod continetur spiritus inflatur. quare aqua durior existens aere: cadens rumpit.

C Cur nantibus aures dum inter mare sunt rumpi soleant? Utrum quia retentus spiritus impetu cogit vehementiori? An si causam hoc haberet: idem vel in aere fieri posset. An quod non cedit dirumpi ocius potest: et a duriori quam molliori facilius. Quod itaque inflatum est minus cedit: aures vero ut dictum iam est spiritu retento inflantur. Itaque ab aqua que aere durior est obrunduntur: offense atque rumpuntur.

Quare aurium extremitates franguntur illis qui nant in aqua marina. **C** Deinde Utrū. **S**oluit et primo ad hominem dicens causam esse: quia nantes continent anhelitum multum non expirantes: tunc quia timent simul cum attractione aeris aquam attrahi: tum etiam quia laborant multum: qui quidem retentus constringitur abundanti egredi ac fortius: propter quod non solum replebat concavum pectoris: sed pars transmittatur ad aurium extremitates eas extendendo. **C** Deinde Aut quia. **S**ecundo arguit contra predictam causam dicens quod si coactio spiritus replentis contenti est causa fractionis aurium extremitatum: oportet etiam id in aere

contingere: cum etiam in aere contingat aliquem propter laborem et alia spiritu vehementer repleri. **C** Deinde Aut quia. **A**ssignat causam veram ex qua veritas diffinitionis manifestatur etiam antedicta: dicens primo causam frangere huiusmodi esse non cedere aurium extremitates his que occurrunt: unde si non cedant advenienti: siue durus sit siue etiam molle: franguntur aurium extremitates: differentem tamen: quia citius franguntur duriori minus cedenti quam molli. franguntur tamen a molli ipsi non cedunt: sicut cum aer subito impellitur: ut apparet in fulgure: propter quod possunt frangi et ab aere et ab aqua: magis tamen ab aqua propter eius terrestritatem: dum modo equalis sit eorum natura in aliis et adhuc magis ab aqua maris quam alterius: cum sit terrestrior et difficilior separabilior: et quia calida acuta. Et fortassis quis a molli dicet novam causam adduci. Tunc secundum Inflatum. **C** Concludit ulterius dicens: quia igitur quod fuerit inflatum propter extensionem undique in ipso factam minus cedit: et magis frangitur: sed aures inflantur ut dictum est a spiritu retento: propter quod cum eis occurrat aqua maris grossior existens et minus cessiva aere: rumpit aurium extremitates. sic igitur si debent he frangi: oportet quod non sit cedere ex parte ipsarum: et quod obuians sit durum.

C Problema.

III.

Antiqua.

Propter quid natatores spongas circa aures ponunt? Aut ut mare superueniens non frangat aures. sic quidem enim non fit sicut ablatis plene.

C Cur nantes spongas alligare auribus consuevere? An ne mare per vim occurrens aures rumpat. haud enim ita stipate impleri ut inanes exemptis spongis possunt.

Adhuc reuertitur ad antedictum problema dicens. quare natatores circa aquas et maxime marinas apponunt spongas auribus. Est autem sponsa lanugo quedam generata in fundo maris ex eius ex sordicie porosa vehementer liquoris imbibitua. **C** Deinde Aut quia. **S**oluit dicens causam esse: ne aqua maris occurrens aurium pulpe immediate rumpat ipsam. hoc igitur modo faciendo non accidit aures impleri aqua et rumpi: sicut accidit eas impleri et per prius rumpi: cum ablatae fuerint spongie. Vel aliter. si quidem non accidit eas rumpi sicut plene id est perfecte fit ipsas rumpi cum auferantur: id est non existentes spongie. **C** Notandum quod sicut imponuntur spongie auribus ne frangantur et anhelitus impediatur: ut dicitur in 5° natantibus in mari: ita etiam quidam sub pectoribus ipsorum applicat cucurbitas siccas bene obturatas: que propter aerem exstantem non permittunt talem submergi: quod et operantur pueri cum discere cupiunt natare.

C Problema.

III.

Antiqua.

Propter quid in auribus sordicies amara est? Aut quia sudor est putridus. est igitur salsum putridum: putridum autem salsum amarum.

C Cur sordes aurium amare? An quia putridi sudore contrahuntur qui salsum amarus est.

Quare sordicies lutosae que ex auribus extrahuntur sapore amarum? **C** Deinde Aut quia. **S**oluit dicens causam esse: quod he sordicies est sudor qui computruit: est igitur salsum quod est putridum: quia putrefactio est causa falfedinis. **S**al. febrium secundo. quod autem est salsum et putridum

et putridū efficitur amarus tempore procedente: propter consumptionem maiorem factam in humiditate aquosa: ita q̄ acutus efficitur in ultimo: sicut apparet in stercozibus et urinis. ¶ Notandū q̄ superfluitates cholericæ per aures expurgantur: melancholicæ lippitudines per oculos: flegmaticæ per os et nares: sanguinæ per easdem. Rasis introductorio medicinæ.

¶ Problema.

V.

Antiqua.

Propter qd spōgie secant aures et nasus. Aut qz bñ respirabiles sūt. sic. n. exire videt spūs: secāt at̄ hec ad bonū anbelitū. Laborare. n. utiqz aiūt magis ipsos in difficultate anbelitus: eo q̄ nō pñt premittere extra: quādo aut̄ quēadmodū anbelabunt alienianf: incōueniēs igit̄ si non possunt uti anbelitu in frigidationis causa. Sed videtur hoc valde necessariū esse: aut rationabiliter labor plus retinētibz inflatis et distensis. Vide tur aut̄ et spontaneus quidā esse motus anbelitus extra. Si at̄ et interi⁹ perscrutandū. Vide tur aut̄ similiter anbelitū facientibus natatoribus lebetē deorsuz ponētes: nō replet̄ enim hic aqua: s̄ seruat aerē. Cū violētia enīz posito: rectū enim qd cūqz inclināt influit. ¶ Noua.

¶ Cur spongiarū suas dissecāt aures et nares? An ut spm̄ cōmodius reddāt: hec enim esse spī rādī itinera vident̄. Laborare q̄ppe difficultate spirandi eos affirmāt: dū foras emittere aīaz nō pñt: leuariqz cū ppellentes extrudūt. Adirū tñ si respirādī allequi facultatē refrigerationis grā nequeāt. Sed esse id necessariū magis videat̄. An merito plus in retinēdo laboris sit cū corp⁹ extumeat distēdaturqz. Spūs vō foras spōte efferri posse videt̄. An intus etiā tendere ita possit: cogitanduz tñ eque videt̄. Pleurīqz vō lebere dimisso respirandi viam natoribus molunt̄. Haud. n. aque lebes implet̄. Sed aera seruat ad demersuz boiem vsqz. Quippe q̄ erectus p̄ viz dimittat̄ ut vndiqz equali nutu descendat. Itaqz si q̄tūlibet inclinauit humore prius interrūpēte impleat̄ necesse est.

¶ Quare aliqui apponunt sibi spōgias: ita q̄ secant aures et nasus eis uehement̄ se colligātes. ¶ Deinde Aut qz. ¶ Soluit et assignat magis causas: q̄re spōgie applicantur ad nasum secantes euz: quonīa causa iāz fuit in tertio assignata: quare secant aures et diuiditur in partes tres. primo enim assignat causam quesiti. secundo cur iustas qd dixerat. tertio declarat quid operent̄ spongie: et quomodo per simile reperiat̄ in alijs. secunda ibi Aut. ¶ ibi tertia ¶ Vide aut̄. ¶ primo dicit cām eē: qz spōgie sūt bene respirabiles et a spiritu res penetrabiles: cūz sint porose valde: cum enim tales fuerint: spiritus potest per eas egredi ad que extra. et similiter intrare: verum tamē propter qd apponuntur secantes de numero horum locorum maxime nasum: qz per ipsuz pprie sit inspiratio. pmo de bystoris: et in sequēti particula propter habere bonitatem

et sufficiētiaz anbelādi. ¶ Et q̄ hoc sit necessariū: probat per illos qui circa hoc sunt experti: bñ enim dicunt q̄ natātes fatigantur maxime ppter difficultatē quā patiunt̄ in anbelando: non enim possunt liberius extra emittere aerem capinosuz interius p̄tentū: facilius liquidē videt̄ aerem intro mitti nouū q̄ antiquū expelli: cū sit ingrossatus ex vaporis cōmixtione: et etiā dicit̄ quia descendit habilius: cūz aer habeat gratuitatē in sphaera sua. et. sed qñ anbelabunt ut expedit: qd sit propter impositionē spōgiaz: tunc alleuiātur a labore suo: quoniam magnum inconueniens et detrimentū eis est: si nō possunt sufficiēt̄ habere anbelitum ad hoc ut refrigerent̄: nam videt̄ hoc esse necessariū q̄ aliqz refrigeret̄: ut dicat̄ anbelitus est necessarius sufficiens refrigeratiōis causa natantibz: sed id habetur per appositionē sectionis spongiarum. igit̄ et. ¶ Deinde Aut. ¶ Dat causas quare anbelitus sit causa necessitatis et indigētie. Vel aliam subdit causas dicens q̄ ratio: nabiliter apparet anbelitus necessitas et indigentia: quoniam labor maior sit: cum aliqui instantur et distendunt̄ ppter inflationē causataz ex retētiōe anbelitus: qd ostēditur: qz anbelitus videt̄ quidā motus factus spontaneus ad partē exteriorē: sed si motus hic interior est spōtaneus aut alius: hoc indiget perscrutatione p causas. nō enim sic sensu discernit̄ ut primū. si igit̄ spōtaneus motus anbelitus est exterius: concludit̄ rationabiliter eius p̄hibitionē multuz facere corpus laborare. vult igit̄ Aristo. q̄ motus anbelitus saltē in que foras sit spōtane⁹ et naturalis: spon te enim dicit̄ multipliciter. particula prima: siue forte voluntarius. Qd et sentit Gal. vniuersaliter in q̄ multis locis: et. ¶ Quicolliget secundo. satagat bunc iniuste fallare ut visus est differētia Lociliatoris 99. ¶ Deinde Vide tur. ¶ Declarat qd et quō operent̄ spōgie dicens: q̄ ipse simili modo vident̄ operari circa natātes in mari: prohibentes ne aqua pueniat ad aures eas p̄fringens: sicut accidit de lebere qui est vas rotūdū: vel qd cūqz vas sit: dūmodo sit aeris sufficiēt̄ cōseruatiū: si enim directe deorsum quis velit ipsum in aqua ponere: non impletur aqua propter aerem inexistentem quem seruat: cum duo corpora non possint esse in eodem loco. Unde aliqui sub aqua ent̄es tali operantur ingenio permanentes: propter quod si aliquis voluerit submergere in deorsum orificio eius directe omnino in deorsum ordinato: cūz maxima id violētia cōtinget: ita ut vas frangatur non raro: sed si eo plus exite recto nō declinatē ad aliquā extremitatē inclinet̄: aer mox egredit̄ et aqua subintrat: sic etiā accidit in spongijs: qz p̄seruantes aerez nō permittunt subintrare aquā: cum hoc q̄ eius introitum nō impediunt.

¶ Problema.

VI.

Antiqua.

Propter quid quidē aures scalpent̄ tussit̄. Aut qz i eodē poro pulmōi et arterie auditus est. Signū at̄ q̄ quia replent̄ et fiūt surdi: calefacto igit̄ frictione liquefit in arteriaz a poro deorsum humidum quod facit tussim. ¶ Noua.

¶ Cur nōnulli cū suas in scalpūt aures tussunt? An qz sensus audiēdi foramē cū pulmone canalicū ab asperitudine cognominato sortit̄. Indiciū q̄ his ipsis repletis obsepsisqz homo surdescit. Humoris itaqz aliqde frictione ista aurīū liq̄scit: atqz in cannalē quez modo diximus p foramen illabi qd tussim mouere pōt.

Quare aliqui cū scalbū et trican aures: tussim inci-
dunt: ceu dispo: qbus catarrus nar⁹ est et cō-
fuetus ad pectoralia decurre: e. Deinde Aut q. Sol-
uit dicens primo causam esse: quia auditus est circa eun-
dem meatum et pulmo eam trachea arteria: cōmunicant
enim de partes: cōiungit: enim auditus pulmōi ea me-
diante. qd ostenditur ligno. quoniam patientes sicut peri-
pleumonici eorum quidez aures replent humiditatibus
superfluis oppilantibus porum auditus ita vt surdi effi-
ciantur: aut audientes prauē: et conuerso patientes circa
aures cum per fricationem calefiant: humiditates eliquā-
tur et ruunt in pulmōem: qd etiam primo sequentis de-
clarabitur. Cōmunitatem siquidem nosce auris et pul-
monis cum trachea vtiqz secundo indicatur pronoti-
corum: cum enuntietur peripleumonici post aures: et in-
fra contingere creticum apostema: ex cuius putrefactioe
conspicitur fistula: membrum enim vnum alteri plurimis
affociatur modis: aut quia inter ipsa membra continuant
aliqua: sicut cerebrū stomacho per neruos: et matris ma-
millis per venas: vel quia vnum est via alterius: vt ingui-
na apostemati cruris: aut vicina extant sicut pulmo et ce-
rebrum et maxime in situ: vel quia vnum est principium
et radix operatiois alterius: sicut diaphragma pulmōis in
attrahendo aerem: vel quia vnum seruit alteri vt arterie
cordi: vel quoniam per tertium medium confociantur mem-
bra: sicut cerebrum renibus epate mediante. Auicē. se-
cunda primi. Primo siquidē modo vel tertio aures com-
municant pulmōi et trachee. Deinde Calefactio. Cō-
cludit secundo intentū dicens itaqz postqz calefactus fue-
rit fricatione locus qui est circa aures: liquefit humidum
quod est penes porum earum: quod quidem liquefactus
tendit deorsum in pulmōem per arteriam tussim indu-
cens: causatur enim ipsa ex re nocua in pulmōe existen-
te quam natura conatur expellere.

Problema. VII. Antiqua.

Quod propter quid sinistra auris citius cō-
solidatur vt in pluribus quādo perfo-
rabitur: propter qd et mulieres aurium
hanc quidem masculinam: aliam vero
femininam vocant: Aut quia sinistra humida
et calida magis. consolidantur autem talia ma-
xime: propter quod et in plantis viridibus con-
solidatio: et iunentū vlcera qz que sunt senum.
Signū aut quia humida magis et omnino ma-
gis femina sunt sinistra. Noua.

Cur sinistra auris ocins magna ex parte per-
forata consolidari qz dextera pōt: quocirca mu-
lteres alteram marē vocant: alteraz feminā. An
quia partes sinistre humidiores calidioresqz
sunt. Que autēz habitu huiusmodi sunt: con-
solidari possint facilius. Unde in plantis etiāz
tenellis: atqz viridibus coitus pcorporandi qz
vniō facilius agitur: et vero vlcera iuniorū prom-
ptius compaginantur qz seniorum. Argumen-
tum partes sinistras esse humidiores: qz mol-
liores sunt atqz effeminatiores.

Quare vplurimū aures partis sinistre velocius con-
solidantur quando perforant qz aures partis
dextre. Et ex hoc infert correlariū dicēs: qz ideo mulieres
appellant hanc aurē: puta dextram masculinam: sed alte-

ram vt sinistram femininā: sicut enim mulier citius per-
ficitur qz vir: ita sinistra celerius consolidatur qz dextera.
C Dicit autem vplurimum: quoniam possibile est qz in
homine aliquo insit superflua humiditas in aure sinistra:
consolidationem prohibens: in dextera autem propter ca-
liditatem et motum partis sit ad temperamentum redu-
cta: aut propter materie etherogeneitatē. C Notandum
qz consuetudo fuit communior: que adhuc apud non pau-
cos seruatur: vt mulieres pulpas aurium perforarent: ar-
millasqz appendentes metallicas et preciosas: in quibus
quidem dicitur expertus Aristo. C Deinde Aut quia. I
Soluit dicens primo causam esse: quia auris sinistra est
calidior et humidior dextera: que autem sunt talia citissi-
me consolidantur et in adinuicem conglutinant: propter
enim humiditatem habetur materia que subest consoli-
dationi vnā partem vulneris cum alia coniungendo: pro-
pter vō caliditatem agens: qd hanc consolidationem in-
ducit: et enim dictum sit 32° prime. humiditatem probi-
bere consolidationes: id verificatur de superflua nō natu-
rali: sed sufficiens et naturalis requiritur. C Propter qd
infert correlariū secundo sui sermonis approbatiū di-
cens: ideo fieri consolidationem maxime in plantis viri-
dibus et nouellis euz exciduntur: et similiter vlcera et vni-
uersaliter ea que sunt in parte sinistra de natura feminea
extant magis qz illa que in dextera: cum talia sint humi-
da et femella naturaliter humidior mare. C Sic igit qz
calidum et humidum viget plus non extremitatum in au-
re sinistra qz in dextera: in dextera enim propter caliditates
eius et motum calidum est exacutum consumptiū: et hu-
midum imminutum et terminatum: consolidatio tardior
fit in dextera qz in sinistra. C Notandū qz sermo hic am-
biguus extat vt tactum est 24° precedentis: cum non sit
accipiendus simpliciter. C Et ideo quis forte probabili-
ter causam huius assignabit oppositam dicens: partē dex-
tram sensibiliorem fore sinistra: que autem talis condo-
let in amplius: similiter dextera plus viget sanguine: et de-
cursus nature ad locum sit dolentem: quare in humecta-
tione partis incise consequente tardius consolidatio acci-
dit: cū vulnera non cōsolidentur: nisi prius fuerint exicca-
ta. tertio de inge. sanita.

Problema. VIII. Antiqua.

Quod propter quid verecūdantib⁹ qdē extre-
mitates aurium superubescūt: iratis at
oculi: Aut qz verecūdia qdē i oculis
ifridatio qdā est cū timore: quare me-
rito calidū derelinquit oculos: separatū at fert
in locū valde receptiū: talis aut est qz est in ex-
tremitatib⁹ aurium: ali⁹ aut offensus est. Iratis at
ascēdit calidū. Adarie aut fit manifestū in ocu-
lis ppter id qz color est albus. Noua.

Quā ob causas pudefactis aures sūme rubē-
scūt: iratis oculi: An qz pudor: in oculis refrige-
ratio qdā cū timore ē. Itaqz calor iure oculos
deserit. Quod cū inde secedendū sit: locum sui
capacissimū petat necesse est: qles certo sūme
sunt aures. Cetera nanqz partes longe ossibus
oēs compacte sunt. Iratis cōtra calor in oculos
totāqz faciē vocat: sed cōspectior in oculis est:
videlicet albi eoz coloris ratione.

Expositio huius siquidem precessit 3° cap. 31°.

Problema. IX. Antiqua.
Propter quid sonus in auribus si quis sonuerit cessat? Aut quia maior sonus minores repercutit. Noua.

Cur aurium sonitus accito strepito cesset? An quia minorem strepitus amplior pellit et eruit.

Quare si quis habens sonum in auribus ut patiens tinnitum et sibilluz sonum emiserit. Vel melius si quis aliorum sonum magnus faciat in aure: cessat sonus ille quem in auribus sentiebat. Deinde Aut qz. Soluit dicens causam esse: quia sonus maior repellit minorem et dissolvit: dictum enim est 24° antecedentis: quod maior motus minorem debilitat et obrundit. Quare medici in aure talium precipiunt clamari et buccinari: propter quod cornu aut aliquo peculo super aures posito sonat. Aut quia aer contentus in illo mouetur continue: quare sonat.

Problema. X. Antiqua.

Propter quid si in aures aqua infundatur: oleum supereffundunt non potest exire humido egredi per aliud humidum? Utrumque supereminens sit oleum aqua: et propter viscositatem ipsius teneri aqua: ut exeunte oleo simul exeat aqua. Aut ut lubrica aure facta exeat aqua: oleum enim lene existens facit lubricari. Noua.

Cur si aqua lapsa in aurem sit oleum quo humor effluat instillamus: nullo namque humore alio effluere potest. Utrum ut quoniam oleum per summa aque inarat: et quia aqua per lenitatem adheret: effluente oleo aqua etiam ipsa effluat. An ut per lubricam aurem labens aqua excurrat: oleum. n. utpote lene facit ut prope labescere possit.

Quare si aqua et vniuersaliter omnis liquor iunctio sus buccinum intrauerit auris effusus: medicis precipiunt oleum supereffundi. Deinde Non potest. Tangit eius motum dicens quasi. non videtur hoc opere ratio esse conueniens: quoniam humidum aliquid cum per se non possit egredi: non videtur exire posse per coniunctionem alterius humidum: sed magis in augmentum deductum. Deinde Utrum. Soluit dicens primo causam esse: quia oleum superueniet aque propter vinctuositatem et aeritatem: et quia oleum est viscosum adherere faciens aliud sibi: eius viscositate aqua trahit ad se: subleuata ab oleo egreditur aqua. Et quia aliquis diceret quod viscositas olei non est talis quod sibi coadhereat aqua: ideo propter hoc egrediente oleo non egreditur aqua. Deinde Aut. Subdit causam veriorum dicens id esse: quoniam oleum reddit sui lubricitatem superficiem auris lubricam: qua nempe lubricata egreditur aqua: huiusmodi autem lubricitas causatur ab oleo: quia cum sit lene vinctuosum lubricari facit superficiem auris: ita ut aqua foras exeat leuiter. Notandum medicos hanc causam ponere: quia aqua egreditur ex aure: dum modo non vehementius inhereat illi: quod si taliter inexistat: precipiunt sternutationem et tussim: per hoc ut accipiat stipes anethi aut papyrus et inuoluatur coto in vna extremitate: et altera oleo imbibatur: et mittatur in aurem et capite super extremitatem alteram inclinato accendatur et dimittatur quousque caliditas tolerabilis ad aurem perueniat: et tunc extrahatur exemplo:

quoniam sic aqua egredietur attracta calido. Sal. etiam experimentorum libro.

Problema. XI. Antiqua.

Propter quid aures minus franguntur natantibus: si prius effuderint in aurem oleum? Aut frangi quidem aures causa dicta est prius. Oleum autem infusum in aurem posterius mare lubricari facit. Sicut in exterioribus corporis accidit unctionibus. Lubricum autem factum percussio nem non facit in interioribus auris: propter quod non frangit. Noua.

Cur minus aures natantibus rumpantur: si oleum sibi instillatum habentes in mare inter rumpant? An ratio cur rumpi aures possint ante exposita est. Oleum vero in aures instillatum facit ut mare superueniens relabi facilius possit. Quomodo in parte corporis exteriori puncta fieri nouimus. Labens autem ictum parti interiori auris nullum inuehit: itaque dirumpere non potest.

Quare natantes per maris aquam si antequam natent effundant oleum in aurem: et circa ipsas exteriores minus rumpant aures. Deinde Aut quia. Soluit primo assignans causas quæstioni dicens: quod iam prius dicta est causa: quare aures rumpunt natantibus ab aquis maris. secundo. Sed causa quare oleum non permittat eas frangi: cum prius fuerit infusum in aurem per totum est: quia reddit aurem lubricam faciens mare lubricare taliter quod mare non potest obuiare obistendo. Deinde Sicut. Secundo declarat dicens quod sicut accidit exteriora corporis lubricari: cum inungunt unguento lubricatio: ita quod non possunt ledi et retineri: propter quod et athlete inunguntur: ita similiter et circa aures: quoniam aure lubrica interioribus non fit ei percussio cum cedat percutienti. Et ideo non accidit aurem frangi: cum percutiens non fortiter adueniat.

Problema. XII. Antiqua.

Propter quid auribus sine sanguine existentibus: verecundantes maxime erubescunt? Aut vnumquodque in vacuum vniuersumque magis fertur. Aliter autem verecundantis sursum calidum ferri. sanguis in vacuissimum ergo ruborem facit. Idem autem hoc in genis. Amplius autem quoniam et subtilissima est cutis que est circumcisa: maxime vtrique videtur per easdem. Noua.

Quam ob causas aures cum exangues adeo sint: pudore erubescere possint? An res quæque ferri in eis soleat locum qui sui vacuus est. Cum ergo sanguis efferri sursum calidus videatur: aures maxime partemque inanissimam adit. Itaque rubore inibi afficit. Quod idem intelligendum de genis etiam est. Adde quod tenuissima cutis que distenta est: ita sit ut rubor percipi in auribus precipue possit.

Particula

Repetit 3^m vtrunqz 31^e. et huius 8^m. **Deinde** Aut qz. **Soluit** et assignat duplicem causam dicens id esse: qz vnumquodqz maxime natum est ferri in vacuitate vniuscuiusqz: nunc autem in verecundia sanguis calidus fertur sursum: quo delato et repulsionem illic faciente: necesse fit tandem deorsum tendere in locum vebementer vacuuz: et inducere rubore: qualis est locus qui aurium: frigiditate maxime circa facies adueniente propter timorem verecundie admixtum. trahit enim caliditas: itidem etiam accidit maxime circa genas que sunt maxillarum poma: calor igitur cum sanguine rubificans eorum trahitur in loca aurium extrema: quare necessario aures accidunt rubere. **Deinde** Amplius. **Dat** aliam causam dicens id esse: quia illa cutis que est tensa vndiqz circa aurem et maxime pulpam eius extremam: est subtilissima: propter illa vero que sunt subtilissima: dummodo porri sint subalterni: contingit videri maxime: vt visus est 18° 11^e. propter quod rubescere apparebunt aures verecundantius. Vel forte rubor euanesceat ex cute pomali rarissima omnium reliqua corporis.

Problema.

XIII.

Antiqua.

Propter quid nemo oscitans aurem scalpit? **Aut** quia quando oscitat inflatur et panniculus cerebri per quem audit. **Signum** aut minime enim au-

diunt oscitantes: spiritus enim sicut et finis os et in aures intrinsecus tendens expellit panniculū et prohibet sonum intrare. Si igitur ita se habente tangat auditum quod scalpat: maxime ledet: econtra cadens percussio fit: et non accidens quod est spiritus: corium autem et panniculus distare a solidis: quare dolorem maxime ita facit et vlcera vtriusqz.

Nota.

Cur nemo oscitans aurem inscalpere sua audeat? **An** quia membrana etiam per quam audimus inflatur: cum oscitamus. **Iudicium** quod audiendi facultas tollitur cum oscitamus. **Spiritus** enim vt in os: ita etiam in aures interrumpens membranas expellit: ac prohibet quominus sonus ingrediatur. **Quod** cum ita fit: si sedem audiendi cum oscitamus auris scalpio tetigerimus: plurimū membranam ledemus. **Ictus** enim ad obijcientē renitentemque spiritum non ad cedentem inferetur: et membranam abinactam solidis esse certū est. **Quare** dolor ita moueri: vultusque excipi facile potest.

Explicit particula trigesima secunda.

Quare nullus dū oscitat aures scalpit vel fortiter cofricat. **Quid** aures sit oscitatio et unde accidat dictū est septima. **Deinde** Aut qz. **Soluit** et primo assignat quesiti causam dicens id esse: qz cū aliquis oscitatio nem incurrit: tunc inflatur et tenditur panniculus cerebri: sicut duramater et pia mater: he quidem cerebrum ambiunt per totum. voces enim magne cerebrum subleuant: propter quem si quidem panniculum perficitur auditus. **Notandum** tamen quod hic per panniculū maxime oportet audire tympanum auditus ex nervo constitutus eueniēte ab altera parte quinti paris nervorum cerebri. **De**

inde **Signum.** **I** probat secundo quod dictum est signo dicens: quod signū quo predictū nobis ostendit est: qz oscitantes prae audire valde 29° 11^e. et de gnōne aialium 5°. **Cuius** quidem causa est: qz spiritus cōmotus interius sicut per se ex necessitate tendit ad os egrediens inde foras: ita per eius alia tendens intrinsecus versus aurē ipellit panniculū ante se: qui est infirmus auditus et tympanum propriū: et hoc mō prohibet ne sonus exterior valeat ad intrinsecā puenire: per sequeſqz ipsius vetat auditū. **Deinceps** addit dicens. si igitur dispoſne tali circa auditū exiēte quis tangat ea que circa tympanū auditus: ita quod scalpat: leſionē inducet fortis: qz percussio adueniēs de foris ad intra propter motū factum in huius: tunc spūs quidem motus per oscitationē introitus non accedet ad extra: cū obstaculū inueniat vt motū scalpionis: ita vt attingat corium. et pro idest panniculum: puta tympanū auditus distare a corpibus solidis: super que inniti dicitur: vt motū spūs tendēis possit pati: cū velū duplici agiteſ motu sibi op^o. **Propter** quod claudit quod tali dispoſne iterueniēte: attingit maxie dolorem circa tympanū auditus: eo quod vterqz istorum duorum alterat et pmutatio: ne iducit nocinā: spūs. s. mor^o ad aures iterius per oscitationē: et motus exterius ex scalpitiōe causatus occurrēs porri.

Incipit trigesima tertia particula. de his que circa nasum.

Problema.

I.

Antiqua.

Propter quid sternutatio singultus quidem quietat: eructationes vero non soluit. **Aut** quia non eiusdem loci vtriusque passio est. **Sed** eructatio quidem ventris est: singultus autem est infrigidatio loci qui est circa pulmonem: et indigestio ventositatis et humiditatis. **Communice** autem loca que sunt circa cerebrum cū pulmone sicut auribus: manifestum autem. si mulenim quidem et surdi sunt: et egritudines que sunt auris reperiuntur in passionem pulmonis. **Quibusdā** autem scalpentibus aures tussis superueniunt. **Quod** si autem communicatio nascitur circa locum in quo fit sternutatio cum pulmone: ostendit respiratio cōmunis existens: quare sternutatio quidem fit ipso calefacto: compari autem inferior locus est singultus: caliditas at digerit: propter quod acetum autem soluit singultum et irrespiratio si quietus fuerit singultus: spiritus enim cōtensus calefacit. **Quare** et in sternutatione econtra retentio huius facit: et inde respiratio facta spiritus fit et ex superiori loco. **Impossibile** enim est sternutare non expirantem: motus igitur rumpit inclusum spiritum qui facit singultum.

Nota.

Cur singultus sternutamento sedari queat: ructus nequeat? **An** quia non partis eiusdem vtriusque ista affectio est: sed ructus vetriculi. **Singultus** vero refrigeratio cruditasque spiritus atque humoris pulmōni coniunctissimi est. **Sedes** autem cerebri rem cū pulmone cōm sortita est. **Quod**

quidem ratione constat aurium: interdum enim surditas accidit: simul et morbus ipse aurium in pulmonis vitium transit: et nonnullis tussis statim mouetur suas scalpentibus aures. Loco autem sternutandi res naribus esse cum pulmone communem: respiratio docet: que communis utique est. Sternuim? itaque loco corpore calefacto. Calorem autem eius locus sentit inferior. Cuius singultus est. Calor vero vim obtinere et concoquendi: quamobrem aceto etiam retentioneque spiritus finire singultus leuior potest. Spiritus enim retentus satis concalefacit. Unde fit etiam inter sternutandum: ut spirandi retentio idem obducta efficiat: et puenieter quoque experientia superiori de loco educitur. Quippe cum fieri nequeat ut quis sternutet nisi expiraret: imperus itaque spiritum interclusus rumpit dispellitque qui singultum ciere potest.

Positis problematibus circa passiones aurium nunc circa eas que narius ponit dicens prius. Quare sternutatio sedat et quietat singultum: maxime quoniam fuerit a spiritu ventoso repletionali: sed ipsa non peruenit ad tantum ut eructationes soluat. Quid autem sit sternutatio: et que ipsius cause: visum est 18° decime. Sed quid singultus videbitur consequenter: et maxime quarto. **Notandum** quod id problema fundatur super illud veteris aforismi: morbus quarta. A singultu habito sternutatio superueniens soluit egritudinem: qui maxime pueris propter eorum guttositatem contingit. **Commentator.** **Deinde** Aut quia. **Soluit** et primo in communi dicens causam esse: quia singultus et eructatio non est passio ut declarabitur eiusdem partis. **Deinde** Sed eructatio. **Declarat** solutionem particulariter dicens primo id apparere: quia eructatio ventris est passio contingens ex aliqua repletione: cui spiritus est ventosus admixtus vel insertus: sed singultus non est proprie ventris passio verum potius peccoralis. Causat enim ex frigidityte loci ambientis pulmonem: fit enim ex humiditatis indigestione ventose circa ipsum existentis: huius autem locus societates habet cum his que sunt circa cerebrum: auribus scilicet: quod notum est: simul enim cum eo quod patiuntur circa pulmonem: alii qui surdi efficiuntur: auribus inde patientibus. et e contra. egritudines enim eorum repercutiuntur in egritudinem pulmonis: ipsasque causant: et ideo si aliqui scalpunt aures tussis incurrunt. **Or** autem ita contingat ostenditur: quia communicatio siue societas inuenitur loci nasi ad eum qui pulmonis: quod manifestat respiratio siue anhelitus cõiter facit per partes pulmonis et nasi: ut visus est 6° 32°. Quare concludit intentum ulterius dicens: et ideo sternutatio accidit calefactis que circa nasum partibus: locusque inferior in quo causatur singultus: puta pulmo comparatur his que circa nasum partibus vel e contra: nam caliditas circa pulmonem existens digerit inspirando et subtiliando humidum repletionale. Quare acetum cum sit calidum ut dicitur quarto diuidendo et incidendo pretactum humidum tollit vel quietat singultum. similiter id operatur irrespiratio siue anhelitus retentio: si causa singultus fuerit parua ventosa: hoc enim modo spiritus ventosus contentus circa partes pulmonis condigerit pretactum humidum sicut est tactum 19° 27°. Concluditque ulterius quod in sternu-

tatione accidit fieri e conuerso quod faciat huius spiritus retentio. hoc enim digerit et dissoluit quiescendo. illa vero deorsum expellendo: ita quod facta inspiratione aeris et motu de superiori loco ad inferius sternutatiois vigore: quietatur singultus: et merito aerem siue spiritum presuscipere oportet: eo quod impossibilis est sternutatio non interueniente aeris capinosi expiratione: quam quidem precedere sit necesse inspirationem: cum prius fiat inspiratio quam expiratio. libro de inspiratione et respiratioe. **Motus** siquidem vehemens sternutationis superueniens spiritum ventosum rumpit inclusum: qui causabat singultum: quare soluitur et ipse: cum eius motus sit vehementior eo qui tussis: ut visum est 18° 10°. et id quidem problema amplius apparebit quarto atque sexto.

Problema.

II.

Antiqua.

Propter quid si quis debet sternutare fricat oculum minus sternutet? Aut quia quod facit sternutationem caliditas quedam est. Fricatio autem caliditate facit. Aut propter id quod propinquus est locus oculo in quo sternutat: destruit autem alterum: quemadmodum minor ignis a multo extinguitur.

Alia.

Cur si quis sternutaturus oculum perfricauerit minus sternutet? An propterea quod sternutamentum a quodam excitatur calore. Fricatio autem calorem ciere potest. Qui calor quoniam locus quo sternutamur oculis in propinquo est. alterum sternuendi calorem tollit: quemadmodum minor ignis ab ampliori emarcescit atque absuntitur.

Repetit primum 31° quod etiam repetetur septimo dicens. quare si aliquis debens sternutare prius oculos sufficienter fricat: minus sternutabit: quam si non perfricauerit: aut fortasse non sternutabit. **Deinde** Aut quia. **Soluit** dicens causam esse: quod illud quod sternutationem inducit: est caliditas: sed fricatio sufficiens circa oculos inducit caliditatem in eis: quia fit ipsius attractio de oculis ad nares: ita ut cesset sternutatio causa eius de naribus remota. **Deinde** Aut. **Assignat** aliam causam dicens id esse: quia locus a quo causatur sternutatio ut nasi et oculi est propinquus ita ut materia existens in uno possit ad alium peruenire: et merito quia de remotioribus partibus etiam concursus alterutrinque. Intra illud quarta aforismorum. Quibuscumque cholerice egestiones sunt: surditate fiene gesunt: et e contra: quare sternutationem destruit oculorum confricatio: sicut minor flamma extinguitur a maiori ut visum est prima. Et iste siquidem due rationes concludunt in una: altera tamen sumitur a parte motus calidi: et reliqua ratione propinquitatis loci in adinuicem. **Sed contra.** causa non videtur sumenda ex parte propinquitatis immo potius distantie: quia duorum dolorum qui non sunt eundem sunt: maior minorem denigrat et occultat: aforismorum secunda: non enim sufficit distantia tanta quanta est circa brachium vel cubitum aut circa coxam vel crus: cum horum dolor se potius exacuatur in adinuicem. **Commentator:** sed locus nasi et oculi breuior: non igitur fricatione oculi ob propinquitatem cessabit sternutatio. **Dicendum** quod non est simile: natura enim magis concitatur et mouetur turbata propter dolorem: cum ceteris accidentium amplius virtutem pro-

Dubium.

Solutio.

Particula

sternat: q̄ propter fricationem: qua calidum concita-
tur modicum.

C Problema.

III.

Antiqua.

Propter quid vt frequenter bis ster-
nutant ⁊ non semel aut multotiens?
Aut propter id q̄ due nares sunt. In
vtrāq; igitur diuisa est vena per qua
spiritus fluit.

Nota.

Cur bis sternuere magna ex parte solemus:
non semel aut sepius? An quia binis naribus
sumus. Per vtrunq; itaq; narem venula par-
tita discurrit qua spiritus solet permanere.

Quare sicut frequēter bis hō sternutet anteq̄ cesset
motus sternutationis: non enim semel solum
neq; pluries vt ter. quater ⁊c. Dicit autem vt frequenter:
q̄ aliquibus interdū euenit propter debilitatem expulsi-
ue myringarū cerebri: vel materie qualitatem minus mor-
daciem: aut eius paruam quantitatem: semel sternutare
solummodo: nonnullis vō propter oppositum pluries.
Deinde Aut quia. Soluit dicens causam esse: quia
due sunt nares ad quas duo meatus vel vene diriguntur:
ita vt alterutraq; habeat suam: per quas si quidem spiri-
tus motus causans sternutationem decurrit: ⁊ quia duo
actus etiam ipsarum: vt ad multum erit duplex: ⁊ hec si
quidem causa probabilis: potest dici q̄ vno sternutatio-
nis actu: nō potest natura qd̄ est in cerebro expurgare vt
frequenter: ⁊ ideo suscitāt alterā vt perficiatur illius ex-
pulsio: sicut natura non potens vna crisi materiam mor-
bi propellere: non rarius iuuatur ab altera: cuius si quidē
causa fingunt augures dicentes alteram sternutationem
fore signum veritatis illius dicti cui interuenit: secundam
vō esse notam euasione periculi parati cui insidiatur ali-
cui. bis enim sternutare denotat virtutis dominium: quod
non esset: si talis non tunc celestibus iuaret: sicut critica
die natura iuuatur eisdem. Sic itaq; prima sternutatio:
ne vis inducatur nature particularis: secunda vō celestis:
ceu imperfecta hec simul duo concidunt crisi: quod etia
consimiliter euenit in proposito.

C Problema.

III.

Antiqua.

Propter quid versus solem aspicien-
tes sternutant magis? Aut ppter id
q̄ mouet calefaciēs. Sicut igit alijs
tangentes: vtriq; enim idem faciunt:
motu enim calefacientes ex humido velociter
ventositatem faciunt: cuius autem exitus ster-
nutatio est.

Nota.

Quam ob causam qui solem aspererint ster-
nutare magis consueuerunt? An quia sol cale-
faciens mouet: periude atq; qui nares penna
sollicitant. Idem enim vtriq; agunt quippe
qui per motum calefacientes ocius spiritum
ex humore eliciant. Cuius excursio spiritus
sternutatio est.

Quare homines cum aspiciunt versus solem ⁊ maxi-
me potētē calefacere amplius sternutant: q̄
si non inspicerent: vel aliud corpus intuerent celi. De-
inde Aut quia. Soluit dicens causā esse: quia sol eius ca-
liditate effectiua calefaciens motū inducit: quo sternuta-

tio causatur. Deinde Sicut. Declarat id dicens q̄
ita calefaciunt sternutationes solis calore: sicut qui tan-
gunt nares quibusdam alijs calidis acutis ⁊ duris vt pul-
uere acuto: vel penna ⁊c. Unde Commentator aforismorū
septima. non omnis sternutatio fit ex cerebro calefacto ⁊
loco vacuo capitis humectato: penna enī siue festuca na-
ribus imposita quis sternutat: quod ostenditur: quia am-
bo: puta solis intuitus ⁊ tactus nariū rei extranee causant
ides: puta sternutationem molestiam ingerendo myrin-
gis: nam per motum hi calefacientes inspirant humidus
ventositando: cuius siquidem motus sternutatio exiit:
cum velociter id extrudatur musculus capitis cū bis que
colli ⁊ pectoris ad hoc agentibus.

C Problema.

V.

Antiqua.

Propter quid singultum soluit sternu-
tatio: ⁊ spiritus retentio ⁊ acetum?
Aut quia sternutatio quidem reper-
cussio est inferioris spiritus: sicut su-
perioris pharminie ad inferiorem ventres. Re-
spiratio autem imbecillis singultum: quia par-
uus motus spiritus remissus: sicut circa tussim
si quis contineat soluitur: ita ⁊ hic deorsum
vulsi: ⁊ deorsum suffocauit ⁊ coegit. Acetum
autem soluit quia circumstans humidū ⁊ pro-
hibens eructuare inspirauit caliditate. Est enī
eructuatio quidem quando inspiratur humi-
dum: quod est in superiori ventre ⁊ digeritur.
Singultus autē quando ab humido derinetur
spiritus superfluous circa locū spirituales. Hic
enim motus ⁊ nequiens transire spasmum fa-
cit. spasmus autem iste vocatur singultus: ⁊
propter hoc rigentis singultus occupat: quia
frigus facit humidum consistere ex spiritu: ad
hoc circumassumptus autem aliud salit cuius
motus singultus.

Nota.

Cur singultus sternutamento finitur ⁊ reten-
tione spiritus ⁊ aceto? An sternutamēto: quia
spiritus cohibetur inferior atq; circumobfi-
sit. Quemadmodum medicina parti superio-
ri adhibita alius sentit ac immutatur. Spiritus
retentione leniores tolluntur singultus: eo
q̄ exiguus spirandi impetus si paulisper reti-
nuitur vt in tussi desistit: sic etiam singult⁹ re-
primitur: cogitur strangulatur. Aceto idcirco
sedatur: quia humor circumstans ac prohibens
eructuandi licentiam in spiritum per vim aceti
calefactoriam extenuatur. Fit enim ructus cū
ventriculi humor recalescēs inflatur atq; con-
coquitur. Singultus vō quotiens spiritus va-
cans ab humore in loco spiritui deputato reti-
netur. Hinc enī dū emittit nec erūpere potest:
distensionē inducit que destensio appellata sin-
gult⁹ est. Inde fit vt singult⁹ vbi in alguim⁹ oria-
tur. Frigus enim humorē spiritui obductū co-

angit spiritus circumuēctus exilit. Cuius cōmo-
tio non nisi singultus est.

Querit causam quorundam premissoz in primo
dicens. Quare sternutatio ⁊ spiritus deten-
tio atq; acetum soluunt aut quietant singultum. **C** Deinde
Aut quia. **S**oluit. ⁊ primo assignat causam. secundo
monstrat unde fiant eructuario ⁊ singultus. secunda ibi
Est enim. **D**icit primo causam quare sternutatio soluat
singultum: eo q; in ipsa propter eius motum vt tactū est:
vehementer spiritus ventosus causatiuus sternutationis
repercutitur de partibus superioribus ad inferiores: qđ
declarat in solutiis: quoniam sicut ipsa trahunt per supe-
riora suscepta: deorsum ad ventres ⁊ intestina: ita motus
sternutationis propellit deorsum. **C** Deinde Irrespira-
tio. **A**ssignat causam secundi dicens q; retentio etia; an-
belitus quietat singultum cum fuerit debilis paruus: non
autem si oppositus: quia ex paruo motu qui accidit in re-
tentione anbelitus: reprimatur spiritus deorsum qui cau-
sabat singultum illum paruus: quod declarat per tussim
dicens: q; sicut tussis soluitur: cum quis multum ⁊ multo-
tiens contineat anbelitum: ⁊ proprie imbecillis parua fri-
giditate causata: unde Auicē. 3° quarta. cura tussis com-
plonis fridus si est leuis peruentiois ⁊ pprie ex causa frigi-
da extrinseca: rectificat ipsam comprehendens anbelitus:
calefacit enim pulmonem facilliter in momento. Simili-
ter in proposito anbelitus retentus deorsum mandat ⁊
stare cogit ⁊ suffocat spiritum ventosum qui sursum mo-
tus singultum inducebat. **C** Deinde Acetum. **A**ssignat
causam tertiū propositi dicens: ideo acetum soluere singul-
tum quia prohibet ne humidum circumtentum in ventre
petat eructuando superiora: inspirat enī ipsum ⁊ separat
sui caliditate ⁊ substantia subtiliori. **C** Dubitatur. quia
acetum ponitur hic calidum: cum medicus asserat ipsum
frigidus: vt in primo gradu. siccumq; in tertio. **C** Dico-
dum q; 13 acetum sit frigidum relatione corporis tem-
perati: est tamen calidum respectu spiritus spiritus yēto-
tuz causantis: aut id magis operatur eius substantia sub-
tili diuidendo cum caliditate modica: vel acetum ex vi
no fortiori genito aliquid obtinet caliditatis ⁊ maxime
in processu. Vel acetum calidum est accidente. Unde 16°
acetum calefactum existens oblatum calido vtiq; accidē-
te a caliditate. **C** Deinde Est enim. **O**stendit unde cau-
setur eructuatio dicens primo ipsam causari cum humi-
dum contentum superfluum in ventre superiori: in quo
alimenta digeruntur: inspiratur calido ac ventosificatur:
ac digeritur vtiq; ita vt humidum cum spiritu versus
os moueatur: calidi enim est sursum mouere. De eructua-
tione vō dictum est q; sufficit 44° decime. **C** Deinde
Singultus. **O**stendit qualiter causetur singultus secun-
do dicens: q; singultus causatur quando propter humidū
dissolutum quodam calido: spiritus generatur vento-
sus circa locum spiritualem: puta pulmonem contentus:
qui siquidem motu concitatus: non potens libere foras
expandi: spasmus inducit: qui ⁊ singultus nominat: mo-
do enim quo propius spasmantur muscoli efficitur. Et
ideo concludit q; qui vehementer frigescent: capiuntur
singultu: eo q; frigus cogit humidum coexistere: propter
spiritum ⁊ intumescere: frigore enim calidum obsecum
extendit humidum: ita vt rursus alio coassumpto spiri-
tus mouetur ⁊ salit: cuius motus est singultus. **C** Dubi-
tatur: quia dicit hic ⁊ primo singultum fore passionem lo-
ci spiritualis circa pulmonem existentis: cum medici cō-
muniter eum ventris superioris dicant: qđ ostendit eius
ratio. Est enim is s̄m Scrapionem motus quez facit na-

tura in reliquis partibus stomachi: quando vadit natura
ad expellendos humores nocentes eisdem. Unde **Ad-**
sue. singultus est motus spasmosus stomachi factus a re
nocente: qua fit contractio partium eius aggregantium
se in seipsas forti motu. **C** Dicendum q; singultus dupli-
citer potest accipi: vno modo quidem proprie: prout est
passio stomachi causata ex repletionē vel inanitione. Un-
de aforismoz septima. singultus fit ex repletionē ⁊ ina-
nitione sicut spasmus: ad has enim duas causas reducun-
tur cetera intrinsece vel extrinsece cum humoris vitio
vel sine: per se autem ex associatione. Vel potest commu-
niter sumi pro fumo vaporoso ventoso delato non solum
sursum a ventre in os: verum etiam a partibus pectoris.
accidit enim motus quasi similis vt in singultu: 13 sonus
non sic interueniat sensibilis.

C Problema.

VI.

Antiqua.

Mpropter quid quibusdam aquā frigi-
dam infundimus ⁊ ad faciem qñ san-
guis fluit ex naribus? Aut repercutit
intro calidū. si igitur superficialis ac-
cidat sanguis: exhumectat magis.

Noua.

Cur aquam nonnullis frigidam in faciem fun-
dimus: cū e naribus sanguis effluit? An ita ca-
lor intus se colligit: atq; circūobstitit: qui san-
guinem summū reddit liquidiorē.

Quare cum sanguis emanat de naribus quorundam
superficietenus ⁊ maxime calidoz ppter po-
rozū apertione: infundimus aquam frigidā super faciem
illoz: vt prohibeatur egressio eius. Unde aforismozum
quinta. Quęcūq; infrigidata sunt recalcere oportet: ex-
ceptis quęcūq; sanguinem emanare futuruz est. **C** De-
inde Aut quia. **S**oluit dicens causam esse: quia sanguis
frigiditate aque cōstringentis ⁊ oppilantis poros circa fa-
ciem repercutitur cum calido introitus: si tamen sanguis
extiterit in superficie: amplius exhumectatur ⁊ inspissat-
ur vtiq; cum frigidum possit ad ipsum liberius per-
uenire: ita vt melius constringatur: q; si accubuerit pfun-
dus: vt non sic possit penetrare.

C Problema.

VII.

Antiqua.

Epropter quid sternutationem quidez
augurium putamus esse: tussim autē
aut corizām non? Aut q; ex diuinissi-
mis eozuz que circa nos sunt. s. capite
vnde ratio est fit? Aut quia alia quidē abegro-
tantibus fiunt: hoc autem non.

Noua.

Cur sternutamentum pro numine habetur
non tussis neq; grauedo? An quia de capite
membrorum precipue omnium diuino: vnde
cogitatio est: suum ducit principium? An quia
ceteri illi affectus ratione morbi eueniant hic
secus extitit.

Quare nos extimam⁹ q; sternutatio sit auguriū qđ
daz ⁊ omen: denotatiuū alicuius prosperi vel
aduersi: sed tussis aut corizā cū gemitu vel aliqd tale: non
putamus auguria. Unde hystoriarū primo. Sternutatio est
spūs subiti exitus: signū auguriatū ⁊ sacrū solū spūs: si-
cut etia; dicit 8°. Dicit aut putamus: q; hoc magis extat
in opinione hominum ⁊ experientia: ⁊ idcirco si veritatis

quid contineat huiusmodi sternutatio: non debet ab aliqua re cogente reumatica ac vniuersaliter extranea contingere. ¶ Deinde Aut quia. Soluit dupliciter dicens causam esse primo: quia sternutatio progreditur ex loco diuinissimo qui est in nobis: puta capite in quo amplius ratio manifestatur: quod in aliquo partium corporis alia: quod indicat lesio ipsius: et maxime partis medice: in qua ponunt medici ratione situari: non tamen id subito sed post actionem: et ideo intelligere et considerare marcescunt quodam interius corruptio: primo de anima. phantasia vero in parte locatur cerebri anteriori: et memoria posteriori. Unde Conciliatoris differentia 19^a. caput est membrum diuinum in superiori corporis loco situatur: quod plurimis partibus et virtutibus insignitur. Unde Timeus. Caput est preter ceterum corpus honoratius: optima quadam eminentia cui reliqua membra dominanti parent: atque obsequuntur iure meritoque subiecta. ¶ Deinde Aut. Al. signat aliam causam dicens id esse: quia tussis corripit et huiusmodi fiunt his qui actu egrotant magis: sunt enim egritudines quedam: sed sternutatio non est egritudo ut ad multum: verum magis quid naturale: cum in perfectiori accidat etiam sanitate non autem preacta: que vero egritudinalia: cum sint preter naturam: nullius sunt venturi auguriatua iam praua.

L. 66.

Problema. VIII. Antiqua.

Propter quid fricantes oculum cessamus a sternutationibus? Aut quia respiratio sic fit humida: lachrymatur enim oculus propter fricationes: sternutatio autem propter multitudinem humiditatis? Aut quia minus calidum corrumpitur a pluri. Oculus autem fricatus plus sumit humiditatem ea que est in naso: propter hoc utique et si quis ipsum nasum fricat cessat sternutatio.

¶ Noua.

Cur oculo perfricato sternutamenta desistunt? An quia humor sic respirat lachrymam quippe oculus post fricationes emittit: sternutamentum autem humoris copia excitatur? An quia minor color corripit ab ampliori consumique potest. Oculus autem perfricatus plus caloris sibi acquirit quod fit quez nasus complectitur. Hinc etiam fit ut nasum si quis perfricat: ipsum sternutamentum desistat.

Id autem iam expositum est sufficienter trigesimo primo problemate.

Problema. IX. Antiqua.

Propter quid aliorum ventorum exitus sicut ventositatis et eructationis non sacri: sternutationis autem sacri? ¶ Atrius quia tribus locis existentibus capite et pectore et inferiori ventre: caput est diuinissimum: est autem ventositas quidem ab inferiori ventre ventus. eructatio autem superioris: sternutatio autem capitis: propter id quod diuinissimus est locus: et ventum qui est exinde sicut sacrum adorant. Aut quia omnes

ventositates significant predicta loca melius se habere ut frequenter. Cum non expelluntur enim ventositas exiens alleuiat: quare et sternutatio locum qui est circa caput: quia sanus est et potest digerere. Quando enim vincit in capite caliditas humiditatem: ventositas tunc fit sternutatio: propter hoc et mouentes mouent optarnico: sicut si hoc non possunt pati non sunt salui. Quare sicut signum sanitatis egri et sacerrimi loci: adorant ut sacerrimus et laudem bonam faciunt.

¶ Noua.

Cur eruptio ceterorum ut flatus aut ructus sacra baudquaquam habetur: sternutamentum sacra habita est? Atrum quoniam cum tres partes principes nostri corporis caput thorax et aluius. Flatusque alui expiratio sit: ructus ventriculi: sternutamentum capitis: que pars sacra precipue est: spiritum hinc exeuntem ut sacrum veneramur et adoramus. An quia spiritus omnis eruptio partes quas modo dixi melius se habere significat. Cum enim minus sternuere queunt: spiritus erumpens lenat: ac mitigat. Ergo sternutamentum quoque bene caput valere posseque concoquere indicio est. Cum enim capitis calor humorem spiritumque conuincit: tunc moueri sternutamentum solitum est. Quamobrem moribundos interdum sternutatorio excitamus: tanquam si hoc affici nequeant: spes nulla salutis sit. Perinde igitur quasi bone indicium validitudinis partis optime atque sacerrime sternutamentum adorant beneque augurantur.

¶ Repetit virtute sexti dicens quare aliorum ventorum egressio: puta ventositatis deorsus per partes intestinoz: et eructationis: ipsa enim cum vento quodam a stomacho emittit: non est sacra extimata et auguriatua: ceu exitus ventosi spiritus sacer est qui emittitur sternutatione per nares a capite. ¶ Deinde Atrum. Soluit. et primo assignat causam secundum aliorum magis opinionem: secundo veram. secunda ibi. Aut. Dicens causam esse quia cum tria sint loca in nobis: caput scilicet et pectus per quod transit stomachus vel isophagus: et per consequens venter pectori propinquus: et venter inferior ut intestina: inter ista siquidem tria caput diuinissimum est: ut dictum est in sexto. Qui quippe tres ventorum exitus tribus ascribuntur partibus. nam ventositas est ventris inferioris. inde enim egreditur cum sonitu et quandoque absque illo: interclusa eructatio quidem emittitur ex ventre superiori contento secundum aliquam ipsius partem ut tactum est in pectore: sed sternutatio est exitus ventosi spiritus de capite. Et quia hic locus est diuinissimus cum ratio procedat ab eo: ut dictum est sexto. Spiritum ventosum inde procedentem adorant et dignificant: tanquam aliquod sacrum et diuinum: cum portendat eis ex partis omen laudabile: non autem aliorum sic ventorum egressiones: cum non a membris procedant diuinioribus: et maxime qui a ventre prouenit subteriori. ¶ Notandum quod ideo dictum est ytru

est vtrum: quia hec causa magis videtur sumi ex opinio-
ne Platonis ponentis animam in cerebro rationales: que
est potentia anime dignior: ac etiam magis apud ipsum
anima. Arist. aut omnes virtutes anime radicaliter situa-
uit in corde magis: et eam coniungi corpori tanq[ua]m forma
materie: et non sicut motor mobili vt ille: sicut patet ex p[ri]-
mo de anima cu[m] secundo. [Deinde] Aut. Assignat cau-
sam veriorē dicens id esse: quia cum pretacte v[er]itates
egrediūtur ex locis denotatis: sicut frequenter denotant
ipsam melius se habere. Dicit aut vt frequenter: quia cor-
poribus perfecte sanis dūmodo regimine vtantur cōue-
nientiori: exitus huius ventoz non debent habere: cu[m] ex
indigestione quadā cōtingant: eoz enim supfluitates oēs
debent in feces aut vrinās aut insensibiliter propelli: ita
vt sudorem in his sentiant vt diocles extra nā[m] existere
aforismoz prima. Sed per oppositū quando non expel-
lunt pretacti spiritus ventosi per sua loca: ostendent ipsa
infirmari: cu[m] v[er]itas egrediēs ea alleuiet et in sua dispo-
sitione conferuet: propter q[uo]d particulariter descendendo
sternutatio cū causabitur ostendet q[uo]d locus capitis erit sa-
nus cum possit digerere superfluitatem suā caliditate ob-
tinente in ipso super humiditatem: ita vt inspiret ipsam:
ventositatem inde causando: qua sternutatione interue-
niente propellitur superfluū in capite contentū. Et ideo
volētes sternutationem inducere: eam inducunt optar-
mico siue protarmico. i. sternutatorio: puta cum aliquo
acuto mordicatio ceu conditi enforbio: seu pipere et tali-
bus: ita q[uo]d si ipsuz possint tolerare et suscipere et nō sterner-
tant: vel si hoc non possunt pati: puta q[uo]d sternerunt cū op-
tarmico: signū est eos non posse sanari: virtus enim to-
ta prostrata est et maxime animalis. Unde Auicē. quarto
secunda. si non sternutat cum optarmico: est signū mortis
et destructio sensus. Si v[er]o per oppositū sternutant op-
tarmico: signū est eos fore adhuc fortes: ita q[uo]d possunt
sanari ab egritudine existente. nam locus sacerrimus pu-
ta caput qui maxime habet denotare dispositiones futu-
ras: iudicat adhuc consistere: quare ipsi vt sacrū et diuinū
adorant et dignificant: laudem benignā inde proferētes:
spem grandem ex ipso assumētes salutis. Et merito quia
cum cerebrū sit particulaz frigidissima: significat vigor
et caliditas digestiua si potest v[er]ositatem causare sterneru-
tationēq[ue] propellere: non aut sic in reliquis duabus ven-
torum egressionibus: euz ex locis procedant calidis dispo-
sitionis. Et ideo phisyonomi iudicant maxime etiā super
dispositionem anime: per ea que sunt in capite contenta.

Problema. X. Antiqua.

Propter q[uo]d homo sternutat maxime
aliorum animalū. Atrū quia poros
amplos habet: per quos spiritus et fla-
tus venti intrant: his enī repletis v[er]-
tositate sternutant. Quia aut sunt ampli: signū est
q[uo]d minus olfaciunt aialibus: certiores enī sunt
subtiles pori. Si igit in amplos q[uo]d plus et m[ul]-
totiens intrat humidū: quo inspirato sternutatio
fit. Boies aut tales habet maxime aialiū: q[ui]bus
vtiq[ue] parui nasi sunt: bi multoties vtiq[ue] sterneru-
tant merito. q[ui]re: q[uo]d calefactū humidū cito exire
pōt v[er]ositas facta: in alijs aut p[ro]pter longitudi-
nem infrigidatur prius q[uam] exeat. Nova.

**Cur homo omniū maxime aiantū sternuta-
re solitus est: An q[uo]d foramina sui corporis ob-**

tinet latiora per que spūs interrūpere pōt: his
enī spiritu ipletis sternuimus. Latiora aut esse
iudicium: q[uo]d oīum minime animantiū hō olfa-
tu valet: foramina quippe tenuiora sentiunt ex-
q[ui]sius. Quia si latiores meatus plus humoris ac
sepius subeat necesse est. Quo inflatu sternuta-
mentuz moueri solet. Talesq[ue] homo maxime
animantium habet: merito sepiissime sternuat:
presertim qui naribus breuissimis est. Sic enī
humor concalefactus celerius effluere conuer-
sus in spūm potest. Ceteris v[er]o p[ro]pter longitudi-
ne narium ante refrigeratur q[uam] effluat.

**Et id quidem expositum est sufficienter 18° r^o. [No-
tandum q[uo]d istud problema et plura huius particule scri-
buntur in quodam altero volumine Aristi.]**

Problema. XI. Antiqua.

Propter q[uo]d sternutationes q[uo]dem que
sunt a medijs noctibus vsq[ue] ad meri-
diem nō sunt bone: que aut a meridie
vsq[ue] ad noctes bone? Aut qa sterneru-
tatio q[uo]dem magis videt[ur] retinere incipientes et
q[uo]d sunt in principio: p[ro]pter q[uo]d quādo debent in-
cipientibus accidere maxime reuocant ab ope-
rari: dies igit et auroza et q[uo]d a medijs noctibus
sicut principium quoddam est: p[ro]pter q[uo]d reue-
remur sternutare: ad hoc q[uo]d non prohibeamur
moueri. Apud occasuz autez et in media nocte
sicut finis quidem et contrarium illi: quare con-
trario idem eligibile. Noua.

**Cur sternutamenta que de medio noctis ad
meridiem vsq[ue] moueant damneimus: que de
meridie ad noctis medium approbemus? An
q[uo]d cuz rez aliquā exordimur: tūc sternutamentū
potius obseruandū sit. Itaq[ue] cū rez agere pro-
ximis atq[ue] inter initia sternuisse acciderit: amo-
uemur: rezq[ue] inceptā p[er]sequi temperadū cense-
mus. Dies igit et auroza et de medio vsq[ue] no-
ctis quasi initium q[uo]dam est. Itaq[ue] hominosuz
tantisper: sternutamentū esse putamus: tēpera-
murq[ue] sternutare: ne p[er]gentē quēpiā ad agēdū
reuocemus: post meridiē v[er]o atq[ue] mediū vsq[ue]
noctis: finis veluti q[uo]dā est. Tēpusq[ue] illi cōtra-
rium: itaq[ue] cōtra tunc et existimat[ur] et agitur.**

Quare sternutationes facte a medys noctibus vsq[ue]
ad meridiem subsequentem non sunt lauda-
biles: sed opposite sup[er] a meridie vsq[ue] ad noctis medietate
sunt laudabiles. [Deinde] Aut quia. [Solut] et p[ri]-
mo ad partē expressam dicens causam esse: quia sterneru-
tatio quādoq[ue] accidit alicui cū debet incipere operari: et in
eius principio amplius detinet ipsuz et impedit: q[uo]d in alia
hora dici naturalis: et ideo si hec occurrant debetibus in-
cipere agere aliquid: et maxime in his que sunt necessaria
vite: reuocantur et abstrahuntur ab actibus ipsoz necessa-
rys ita vt nō possint q[uo]d expediens est recte perficere: sed
problemata. A. D

Particula

talís est dies artificialis: et auroza et vlt tempus quod est a medys noctu in meridié: est enim id in quo pncipiantur actus et perficiuntur: et ideo in tépore hoc amplius reuere mur et significamus sternutare: q̄ in reliquo cōtrario: eo q̄ in ipso nō phibemur a motu et actione necaria. (C Deinde Apud.) Assignat cām secunde partis inexpressé dicens: sed iuxta occasum et vniuersaliter a meridié vsqz in noctis mediū est terminus quis et requies ab operationibus necessarijs: et ideo dispositio interuenit pōri cōtraria: quare sternutatio facta a meridié vsqz ad mediā noctem per oppositū est eligenda pōris sui cōtrary. Antiqui eniz tunc tépore ordinabant se ad regimē sanitatis quotidianū: et ideo melius poterant sternutatioi tūc intendere. Potest forte causa alia subdi: q̄ a medys noctib⁹ ad meridiem superfuitates sint expulse digestione laudabiliori celebrata: sed a meridié in noctis medium magis abundant: ad quod etiam sol operatur ad nos perueniens p̄us consequenter vt a meridié recedens.

Problema.

XII.

Antiqua.

Rōpter quid senes difficulter sternunt? Utrum pōri constricti sunt per quos exit ventositas? Aut qz eleuare superiora non possunt facile: deinde violentia deorsum mittunt.

Nota.

Cur senes laboriosius sternunt? Utrū q̄ his foramina per que spūs pmanere solet adducta atqz cōnata sunt? An qz senes facile eleuare nequeunt: per vim demittunt atqz concassant.

Quare senes difficulter sternunt et cum labore ampliori q̄ reliqui. (C Deinde Utrū.) Soluit dupliciter dicens primo cām esse: qz in eis pōri et meatibus sternutatio per quos emittit̄ vētositas spirituosa sunt angustī propter cōtractionē eoz in eis causatā frigiditate et siccitate. (C Notādū q̄ hec causa p̄babilis est: q̄a forte q̄s dicit: pōris ipsoz nō cōstrictos esse: sed magis exemplarios ppter humiditatū obturantium consumptionē. vnde antiquoz et annū corpora bene euentabilia: sola eniz sicut antiqua edificia distantē habent adinuicē partium cōpositionem. 10° 4°. C Deinde Aut.) Assignat alias cām dicens id esse: qz nō possunt partes superiores: vt que capitīs ppter pondus eaz et eaz imbecillitatem eleuare: cerebrū enim ponderosum in homine ac magnū valde. Sunt etiam senes et maxime decrepiti debiles: et ideo incurrantur et torquent: qz pugna et violentia deinceps cōsequēte: partes supiores petunt inferiores: sed in sternutatione opz ipsas eleuare vt actus eius ostēdit. (C Confirmatur. quoniam sternutatio est motus fortis et validior q̄ tussis: vt dictū est prius: ad quā muscoli q̄plures operant̄: vt q̄ pectoris et gula et faciei: coadiuant et qui vētris sustentādo diaphragma: senes aut̄ hos hñt imbecilles. q̄re rē.

Problema.

XIII.

Antiqua.

Rōpter qd si q̄s nō anhelet singultus soluit. Aut qz hic qd ab ifrigidatione fit: pp qd et timētes et rigentes singultum patiunt: retentio aut̄ spiritus calefacit interiorē locum.

Nota.

Cur si spūs q̄s retineat singultus desistat? An qz refrigeratio est q̄ singultū inducat: q̄ obrē et q̄ timent et qui algent singultiūt. Spūs nō retentus partē corporis calefacit interiorē.

Quare si quis retineat anhelitū: postq̄ multū aerē in se cōtraxerit nō p̄mittens diutius ip̄s expirare soluit singultus p̄conditionatus: velut per sternutatio: nē vtiqz. (C Deinde Aut qz.) Soluit dicens cāz esse: qz singultus causat̄ ab ifrigidatione partiū circa pulmonē exultentiū: vt visus est p̄mo et quarto. et ideo vt visum est q̄nto. q̄ timētes et rigētes cū ifrigidant̄ singultū icurrūt: silt et contristati et vomitū solutiū passi fortē. 16. sed retentio spiritus siue anhelitus calefacit interiorē locum: vt qui circa pulmonē: soluet itaqz tanq̄ aliquid contrarium singultum: vt dictum hunc quinto tussim solvere.

Problema.

XIII.

Antiqua.

Rōpter qd surdi ex naribus loquunt̄ vt frequenter. Aut qz pulmo est his volens: hoc eniz est surditas repletio loci pulmonis: non igit̄ facile vox fertur.

Sz quēadmodū anhelitus difficulter anhelantium et asmaticoz propter imbecillitatē collectus: ita illi vox: conat̄ ergo et per nares: coacta aut̄ fricatione facit sonum. Est eniz locutio per nares facta quādo superius nasi in palatū fuerit cōrritum concavum fit: sicut campanula resonat inferiori angusto existente.

Nota.

Cur hoies surdi ex naribus magna parte loqui cōsueuerunt? An qz pulmo eozū vitiatus est. Surditas enim detrimētū pulmonis est. Vox itaqz ferri expeditē nō pōt. Sed quēadmodum qui spirādī laborāt difficultate: spiritū vniuersū suū ob ibecillitatē reddūt: sic vocē illi emittunt. Mitunt itaqz naribus etiam dū loquūt̄: qua vox protrudens sese sono per attritū rancido illo p̄fert. Fit eniz vt verba per nares afforment: cū pars nasi supior qua per palatū foramina patent caua est. Resonant enim tintinabuli instar ob claustrī inferioris angustiam.

Repetit qd fuit tertium et quartū vndecime rē. dicit aut̄ vt frequenter: eo q̄ nāliuz plurima verificant vt ad multum: ppter enim partiū etherogeneitatem secus pōt contingere. (C Deinde Aut qz.) Soluit dicens cām esse: quoniam huiusmodi volent pulmonem: cum sentiat ppter panniculū tegentē ip̄m dolore grauatiū et bebeti: ad quē siqdem ob dolorem cōcurrit cū spiritibus et humoribus natura: dolor enim omnis stimulat reuma. in thegnī. ita vt pulmo repleat̄: ex qua siquidem repletione vapores sursum delati et in humores cōdensati: surditatem causant perueniētes in aures: cōmunicant enim ei: dem pōro pulmo auris et trachea in adinuicēz arteria: vt dictū est prioris 6°. quare vocis materia: et per cōsequens aer non de facili defertur a pulmone per tracheā et palatum et narium loca: imo oppilat̄ transitus et leditur p cōsequens itidez. (C Deinde Quemadmodum.) Declarat id secundo dicens q̄ sicut anhelitus difficilis est patientium difficultatem in anhelitu vt asmaticorum orthomīcorum et disnantiū: ppter imbecillitatem partiū anhelituarum ex aggregatione humiditatis superflue p̄aue vel male cōplexionis: sic et vox difficilis reddit̄ surdis: et qz banc libere nō possunt habere: conat̄ itaqz ipsas per nares in locutionē informationē deducere: ex huiusmodi aut̄ conamine: quedam interuenit fricatione et motu vementi

bementi inequalitas soni et horribilitas. Unde per nares fit eos loqui: quando poros nasi uterque superius concavus et contritus spiritus transit per ipsum velut via visitata dicitur attrita fuerit impilatur et obstructus: quare fit resonatio per nares: ceu parva campana ut nola resonat: et videtur multos sonos inequaliter emittere: parte ipsius inferiori per amplius coangustata. Et fulcitur quod dictum est: eo quod vnum inuamentorum nasi est: quod inuat ad litteras distinguendas: et ut eaz erit sit facilis in incisione: et ne totus aer apud locum ubi litterarum accidit incisio: comprimatur: sed sit secundum mensuram: tantum enim facit nasus in mensuratione harum litterarum: quantum est illud quod facit foramen perforatum absolute post fistulam quod nihil obturat. Autem prima prima sic igitur facta oppilatio: ne circa nares surdis loquuntur bi per eas.

Problema.

XV.

Antiqua.

Propter quid solum sternutatio dormientibus non fit: sed ut dicere omnino vigilantibus? Aut quod sternutatio quod fit ex calido quodam mouente locum hunc a quo fit: propter quod et reflectimur ad solem: quando volumus sternutare: quod dormientibus nobis repercutitur calidum intro: propter quod et fiunt inferiora calida dormientium: et vetustitas multa causa est polluendi nos: merito igitur non sternutamus. Adnotato. n. calido quod est ex capite quod mouere aptum natum est exinde humidum: quo eleuato fit sternutatio: et accidentem passionem merito est non fieri: ventositatem emittunt magis quam sternutant: et eructant dormientes magis quam vigilantes: quod calefacto loco quod est circa ventrem in somnis magis inspirari pringit humida que sunt in ipso: inspirata autem in propinqua loca feruntur. Deinde igitur et expelluntur a spiritu quod fit in somno: retentius enim spiritus magis quam emissius dormiens: propter quod calidum intus retinens autem spiritum impellit deorsum ipsum: extra naturam enim est spiritui inferior motus: propter quod et difficile est continere spiritum. Eadem autem est causa nobis dormiendi: existente enim vigilia motus: hoc etiam instrumentis sensum nostrum fecit maxime in vigilando nos. Manifestum qualiter et quiescentibus nobis dormimus utique: quoniam autem ignis quidem motius est partium que in nobis sunt: hic autem in somno circumstat. Ergo reliquit locus qui est circa caput ubi est instrumentum sensus. Quiescunt utique maxime tunc infra sensum que est causa dormiendi. Noua.

Cur sternutamentum solum non dormientibus: sed prope dixeris semper vigilantibus fiat? An quia fieri sternutamentum non potest: nisi a calore qui pariter eam commoueat: qua effici solet. Ex quo faciem soli obijcimus cum sternuere placet. Dormientibus autem calor intus circum obsistit. Quapropter inter dormientium partes

calidiores redduntur spiritusque abundat. Que quidem res causam etiam habet: cur genitura in somnis pre libidine profluat. Adhuc igitur dormientes non sternutamus. Cum enim calor secedat capitis: qui eius partis humores natius mouere aptus est: quo i aera extenuato sternutamentum exultat: affectionem consequentem illam obueneri non posse consentaneum est. Crepitus tamen inferius: ructusque superius dormientes magis quam vigilantes extrudimus. Quod enim venter inflari in somnis amplius solet: accidit ut eius inflati humores loca sibi proxima adeant: eo namque vel a spiritu per quietem eracito compelluntur. Retinere potius enim quam emittere potest qui sopitus est: itaque intus calorem contrahit. At qui spiritum retinet deorsum impellat necesse est. Quippe cum vi inuiz deferri spiritum preter suam naturam sit. Unde fit etiam ut perdifficile sit spiritum retinere. Quin etiam cum dormiamus hec eadem ratio est: cum enim vigilia motus sit: qui membra sentiendi officio accommodata magis cum vigilamus exercet: constat somnum posse accedere: cum eadem illa membra quiescunt. Cum vero vis ignea sit que membra corporis nostri mouere possit: et hec intus se contrahat circumstaretque in somnis caput relinquens: quod sensus continet omnes: tunc maxime sensuum sedes quiescere possint. Que quidem res causam afferat dormiendi.

Quare

sternutatio tamen vel sola non contingit cum aliquis dormit: sed ut vult dicere accidit in vigilia: quedam tamen audiri dicentem reumate detentum dormiendo simul sternutasse: quo excitabatur coestim. Deinde [Aut quod.] Soluit dicens primo causam esse: quia sternutatio causatur a calido aliquo mouente locum et concitante in quo fit sternutatio. Et quod ita sit apparet: quod quando volumus sternutare: conuertimus nos ad solem ut reddamur calidi: et moueat spiritus ventosus sternutatorius: ut visum est antea. et quia cum dormimus calidum repercutitur introsum ad membra nutritionis: quare interiora nostra tunc redduntur calida: quod ostendit: quia multa ventositas concitatur a calido in somno expulsua. Unde pollutio seu spermatis emissio accidit in somno ut visum est quarta: et maxime resupine iacentibus. Non immerito itaque non sternutamus in somno: cum calidum sternutationis causatum immutatur sit ex capite in partes inferiores: sed in vigilia: quod in ipsa calidum humidum calefacit et inspirat: cum remaneat in capite: ita ut eleuet caloris vigore ad caput: quo accidere contingit sternutatio: quare hanc passionem non contingit fieri in somno: sed ventositas per partes inferiores cum sonitu aut sine ipso emittitur: tunc maxime: ex qua etiam ventositate tunc generatur eructatio quandoque ita: ut dormientes eructent magis quam vigilantes: quia calefacto loco qui est circa ventres: contingit humiditates que sunt in eo calefieri et inspirari: quibus siquidem inspiratis: deferuntur in loca propinqua eis et vicina. Unde feruntur extra propulse a spiritu causato in somno quandoque sursum: et non minus deorsum in ventositatem:

Problemata. A.

D z

Et. 10.

Cap. p.

ad expulsionem huiusmodi preparat spiritus causatur tempore somni soluens humiditates predictas: nam dormiens magis retinet spiritum qui emittat: qui quidem retentus a calido eius vigore: quandoque impellitur deorsum in ventum. Bene autem dico impellitur: cum impulsio motus extet violentus physici. 7. quia motus spiritus deorsum extra naturam existit: cum sit calidus: et calidum naturaliter tendit sursum. Et ideo difficile fit spiritum continere vel anhelum: ne foras deducat per superiora maxime. **Deinde** [Eadem.] Ostendit secundo quod propter hanc eandem causam ut retentionem spiritus: contingit dormire dicens: quod ista eadem causa accidit nos dormire: quod ostenditur: quia cum vigilia sit in quodam motu: est enim motui vehementer similis: sicut somnus quieti etiam. **Antiqua.** primo secunda. ita ut motus in vigilia maxime manifestetur in organis sensuum nostrorum: deferatur enim calidum de partibus interioribus ad exteriora: cum autem quietatur huius motus ad extra: et contrahitur calidus interior: dormimus tunc utique virtute animali quietata: cum somnus sit quies vinculum et immobilitas sensuum. ut patet primo de somno et vigilia. Quod autem in somno accidat quies ostenditur: quod calidus quod huius partes mouere nostras: in somno coalescit circumstat undique clausum interior: quare hic locus circa caput existens: in quo apparenter organum sensus existit: (vere enim apud Aristotelem situm est in corde) derelinquit a calido. unde tunc quiescunt potissime instrumenta nostrorum organa sensuum: quod erat dormiendi utique causa.

Problema. XVI. **Antiqua.**

Robor quid sternutantes et mingen-
tes horripilant. Aut euacuatur vene-
bis utique priori ex parte aere calido: euacuatis autem aliis aer exterius intrat frigidior: eo quod inerat in venis: talis autem intrans facit horripilationem.

Nota. Quam ob causam ubi sternutauimus aut minguimus membra nostra inhorrescere solent. An quod utraque re illa vene aeris inanes reddunt: quod calidum ante continebant. Inanes aer extrinsecus alius subit illo frigidior quod ante in venis fuerat: quod sternutaremus: aut mingeremus: quod cum talis subeat aer: merito facit ut membra inhorrescant.

Id quidem expositum est sufficienter 7° octauae particulae.

Problema. XVII. **Antiqua.**

Robor quod singultus sternutationes soluit. Aut quod singultus non sicut eructationes a ventre recipiente cibos est: sed a spiritu: accidit autem maxime sub infirmitate ex rigore et tristitia et pharmacia superiori maxime fieri. Calidus enim existens naturaliter locus quando infirmitat: non emittitur spiritus totus: sed sicut ampullas facit: propter quod et retinentibus spiritum qui soluitur: calefacit enim locus. Et acetum calefactum existens oblatum calido utique accidente a caliditate: et cerebri superioribus locis in pulmonem respicientibus: calido pulmone existente. Retentio autem ante sternutationem et superior percussio

sio soluit passionem.

Nota. Cur singultus sternutamento desistere potest. An propterea quod singultus non quemadmodum ructus a ventre qui cibi conceptaculum est: sed a pulmone proficiuntur: quod maxime refrigeratione aut rigore aut dolore aut medicatione superiore accidere solet: quod enim membrum id calidum sua natura est. Quotiens refrigeratus sit: totum admittere spiritum non potest. Sed bullas quodammodo excitat. Quare obrem retento est spiritu singultus finit. Sic enim pars ista recalcere incipit: et aceto quoque hausto desistit: quoniam vis aceti calefactoria est. Cum itaque calidus quodque concalescent reddatur: sedesque cerebri foraminibus per uia pulmonem respondeat: efficitur: ut retentio spiritus que sternutationi antecessit: repressusque desuper illatus affectionem istam pulmonis membri calidi abigere valeant.

Repetit primum et quintum. **Deinde** [Aut quia.] Soluit dicens causam esse: quia singultus non causatur a ventre recipiente cibum sicut eructatio: sed a spiritu ventoso circa ea que pulmonis contento et sursum delato: qui siquidem singultus potissime accidit: propter rigorem qui ab infrigidatione contingit: rigor enim videtur quandoque causari a calido: ut a cholere puctura: similiter etiam et a tristitia et a medicina maxime vomitiua: cum corpus eductione calido inanatur et infrigidet: per hunc utique modum. nam cum locus calidus naturaliter quandoque infirmitatur: frigore impediens oppilationem: non emittitur spiritus liberius foras: sed eius emissionem causat quiddam proportionatum ampullis: cum sit videre in angustis aquarum transitibus: et ideo cum retinetur spiritus seu anhelus: ut dictum est 13° soluitur singultus: calefit enim locus inde qui circa pulmonem: id est etiam operatur acetum: ut visum est quinto. cum affertur calidus actu factum puta a caliditate aliqua actuali. Soluitur etiam singultus cum eo quod pulmo est calidus: partes superiores cerebri et que inde consequenter respicientes pulmonem comprimunt: et declinant cum eorum calido versus ipsum: ita quod spiritu calidi aggregatione circa pulmonem retento ante sternutationem: ei sit percussio de partibus superioribus ad inferiora: cum sit motus: ut dictum est foris. Quare passio siue singultus soluitur.

Problema. Ultimam. **Antiqua.**

Robor quid qui sunt crispi et quibus capilli tortuosi ut multum sunt magis symmi. Aut quia crispitudo in grossitie est: grossities autem in duritie: durum autem existens corpus calidum: caliditas autem non facit superfluitatem: os autem ex superfluitate: cartilago autem os est. Rationabiliter igitur defectus erit membri. Signum autem. pueri enim omnes sunt symmi.

Nota. Cur boies capillo crispo et tortili magna ex parte resymmiiores sint. An si crispitudo sita in crassitudine est et crassitudo non sine duritia constitat: et durus sanguis calidior est: et calor membra exrescere

excrefcere inutilē minus patif: 7 os ex vacante materia cōfiftit: 7 cartilago nō nifi os est: merito diminutio nafi cōfequaf. Indiciū etas adhibet puerilis: funt. n. pueri oēs nafi refymmato.

Explicit trigefimatertia particula.

Quare illi qui habent capillos crispas 7 habētes tortuosos vt ad multum funt ampli⁹ symmi siue nafi caui: q̄ habētes ipfos planos rectos. ¶ Notādū q̄ crispitudo catur a caliditate vehemēter corrugante 7 cōtrahēte: vt calidis natura 7 regione: sicut ostendunt indicij vel pororum tortura: fm enī q̄ tortuose fumus egredi⁹ exterius causans capilluz: similiter 7 is figurat. cōplexio: num secūdo. Causatur etiam a pororum angustia: ita vt fumus vix possit exteriora in capillum penetrare: 7 ideo subtilis egrediens efficitur: adeo: vt non possit cuz fuerit foris se sustentare: ceu filum notat per angustum foramē deductum: per capillos igit̄ crispas audit causam eorum primaz 7 secundaz: per tortuosos vō causam tertiam. Aut melius vt ostendetur per primū audit secundam causam preactarum: per scdm vō tertiam. Dicit autē vt ad multum: propter multiplices causas occurrentes: cum materie etherogeneitate precipue. ¶ Deinde Aut quia. J Soluit dicens primo causam esse: quia crispitudo causat̄ propter grossitiem imediate: grossities vō causatur a duritie: durities autem a calido exiccante 7 condensante: nafi durum corpus calidum extat. vbi autem viger caliditas non accidit superfluitas: consumitur enim ipsa a calido: ita q̄ os 7 cartilago est de natura ossis cuz generetur a supfluitate: nā ex superflua 7 impuriore gignitur materia in sperma redacta: vt dictū est de generatione animalium. nam natura dispensat in partes generandas vt prudens iconomus alimenta in familia. ibidem. ¶ Deinde Rationabiliter. J Concludit secundo dicens q̄ rationabiliter hac deductione consequitur: q̄ adfit defectus 7 diminutio circa partes nafi vt ossis 7 cartilaginis maxime: est enim cartilaginosus in eius extremo. ¶ Deinde Signus. J Tercio probat id signo dicens: q̄ signum id existens est: quia videmus pueros omnes fore symmos prius: propter ipse etiam huius partis extensionē. ¶ Sed circa id dubitatur. quia conspicio crispas: 7 maxime pma de causa qui vere sunt crispas: nos symmos sed potius aglinos: 7 calidū etiaz nō causat symmitatē: sed potius aglinitates: cū partes extendat. vnde calidū natura sunt ad multum aquilini: 7 non symmi. ¶ Dicendū cū reuerentia omni magistritz obediētia: q̄ symmetras practa nō causat̄ a caliditate nō facite ac relinquēte supfluitatem: ex qua possit os nafi 7 cartilago sufficienter generari: verū potius a caliditate debili multo humido supeditate: quare in natura frigidis ce rebz 7 locis: nafi nō parū sunt symmi: in calidis aut̄ aglini: qd̄ indicant pueri flegmatici nō parū salte acciderē: ppter enīz materiā multā flegmaticaz 7 calidū debilius: non pōt fieri extensio nafi: cuius signū est: q̄ in regionib⁹ calidis nō solum nafi ppendunt: sed etiam labia.

Incipit trigesima quarta particula. de his que sunt circa os 7 ea que in ipso sunt.

Problema. I. Antiqua.

Propter quid habentes raros dentes non sunt longevi? Aut qz longeva plures habent: vt masculina feminis: viri mulieribus: oues ovibus. Rari igit̄ dentes vident̄ sicut

pauciores dentes habentibus.

Antiqua.

Cur homines qui raris dentibus sunt vitam longe agere nequeant? An quia longe animantia viuunt: que dentium ordine predita sunt numerosiore: vt mares q̄ femine longius. Viri namqz diutius q̄ mulieres: atqz in pecuduz genere ceterozūqz animalium perspicit identidem licet. Qui itaqz raris dentibus sunt: habere q̄si pauciores indicantur.

Hec est particula 34^a de problematib⁹ circa passionē dentium occurrentes in qua siquidē pus repetit. 48. x^o. sermone modicuz permutato dicens. q̄re qui habent raros distantes dentes non sunt longevi vt habentes densos 7 fortes. ¶ Deinde Aut quia. J Soluit dicens id esse: quia illa que sunt longioris vite: plures habent dentes: sicut masculi sunt longeuora femini. nisi fuerint cōeuntia. de causis longitudi. 7 breui. vite: vt viri masculi. 7 oues sunt lōgioris vite mulieribus 7 ovibus feminis: sed habentes raros dentes proportionantur femi. paucos habentibus: sed qui habent densos masculi. plures habentibus: breuioris itaqz vite sunt dentes raros 7 distantes habentes oppositis. Et hec quidem solutio sumitur similitudine quadam: sed que 48° x^o fuit a priori deducta.

Cap. p.

¶ Notandum q̄ dentium numerus diuersificatur: nam antiquitus plures erant. 33. habentes: nunc. 28. 7 in viris magis. 32. in mulieribus. 28. quozum quidam sunt duales: vt quatuor duo directe superius 7 totidem inferius. Et quatuor quadrupli superius 7 inferius lateraliter: preter predictos quatuor canini siue oculares secus practos. 7. 20. molares in habentibus. 32. vel. 16. tñ in habentib⁹. 28. quozum vterqz. 5. vel. 4. sunt superius 7 inferius: 7 horum extremi. 4. dentes 7 sensus vel intellectus dicuntur: eo q̄ plurimum fiunt cum homo incipit intelligere: vt circa. 25. annos: 7 inde. Vidi tamen in quodam nasci omni anno ipsorum vnum post. 41. annum.

Problema.

II.

Antiqua.

Propter qd̄ dētes fortiores carnibus exētes: tamē frigus sentiunt magis? Aut qz ad poros apti nati sunt: in qb⁹ paucū existēs calidū cito a frigore vincitur: 7 facit dolorem.

Antiqua.

Cur dētes q̄ longe solidiores q̄ caro sunt: frigus amplius sentiant q̄ caro? An qz meatibus nitunt̄ infixi tenuibus: quoz exiguus calor celeriter a frigore vincitur: mouetqz dolorem.

Quare dentes cum sint duriores carnibus 7 fortiores eis: tamen magis patiuntur a frigiditate: in hoc autem qd̄ dixit fortiores carnibus motuum tetigit: forte enim non est passibile vt debile. ¶ Deinde Aut quia. J Soluit dicens causam esse q̄a dentes apti nati sunt habere poros plurimos 7 minutos: quod eorum denotat albedo: 7 maxime in calidas inhabitatibus regiones: aer enim subingrediens vaporosus albedinem prestat. quinto de generatione animalium: in quibus siquidem poris modicum inexistens calidum: cum sint frigidi natura nō minus q̄ alia ossa: celeriter a frigore vincitur: 7 dolor per subitam alterationem inducitur: 7 maxime cum de calido pertingat mox in frigidum: id enim pronuntiatum est dentibus inimicum afor. 5°. ¶ Notandum q̄ dentes sentiunt: super alias partes corporis duriores: 7 qz sunt debiles.

Problemata. A.

D 3

Uoris sensus: nō percipiunt: aut dolent: propter solutiones
continui: vtz propter qualitates actiuas magis: cum sint
spiritaliores et penetrabiliores de facili. de quo Concilia/
toris visum est sufficienter differentia 43^a.

Problemata. III. Antiqua.

Propter qd frigus magis sentiunt den
tes q̄ calidū: caro aut ecōtrario: Vtz
qz caro quidē in medio est et eucrata:
dentes nō frigidū: quare cōtrarij ma
gis sensitui. Aut qz subtilium porozū sunt: in
quibus parū calidū: quare velociter patiuntur
a cōtrario. Caro autem calida: quare nihil pa
titur a frigido: calidum autem cito sentiunt: si
cut enim ignis in igne sit.

Cur dentes frigidum amplius: q̄ calidū sen
tiant: caro e contra: Vtrū ppter ea qz caro me
diocri tēperatoqz habitu est: dentes nō perfrigi
di sunt: itaqz rem frigidā sentire plenius pos
sunt. An quoniam meatibus cōtinentur tenui
bus: quibus calor inditus exiguus est: itaqz re
aduersa potius patiunt. Caro qz calida est: vt
nihil afficta frigido potest: ita calidum cōpen
dio sentit. Ignis enim quasi igni adiicitur.

Quare dentes plus percipiunt frigus et ledunt ab eo
q̄ calidū: sed caro se habet ecōuerso. nā calm
magis sentit: et nocet inde. Deinde [Utrū.] Solut di.
primo cām esse: qm̄ caro mediū obtinet distemperantia:
rū: est enim eucrata siue bene tēperata: sed dentes vt dcm̄
est prius sunt frigidū: propter qd magis percipiunt frigus
siue lesium. Id aut nosce qz dicitur: prius est si
mile in genere: caro vō cū sit tēperata non ab eo leditur
excessu. Notandū quoqz qz dicit. vtrum: indicando so
lutionē vt dictū est ad hoies sepe: non enim caro est certe
media et eucrata: sed potius calida et humida: vt dictū est
etiam cōplexionū scdo. Deinde [Aut.] Subdit secūdo
cām vteriore dicens cām esse: quia dentes poros habent
subtiles insensibiles: in quibus modicū continet calidi
nō enī tātū: vt in carne et similibus: in qbus latioribus exi
stunt: et ideo de facili patiunt a frigido cōtrario: ente mo
dico eoz calido. sed caro est calida cū poris latioribus: in
qbus amplius cōtinet calidū: et ideo nihil patit a frigido:
imo cōtemperatur: sed nocet a calido: calida enim celeri
ter percipiunt calidum: et leduntur inde: ita qz efficiē velut
ignis in igne: vt dictum est sepe. vñ fm̄ Dioclem. afoz. 2^a.
simile additum simili cōcitāt in furā et accendit. Du
bitatur. qz dicit dentes frigidus: cum natura quadā parti
cipent cū ossibus: que sunt calida: sunt enim causata a ca
lido assatiuo velut tegula in fornace: et caro frigida: qz fri
giditate et humiditate constructa: de generatione aialium
scdo. cuius oppositum hic sentit. et ab Auicē. pmo prima.
Dicendum qz ossa dentes cartilagine ligamenta et ta
lia si considerentur rōne factionis: quia ex calido pducta
sunt assatiuo cum eo sint coagulata calida sunt: si vō rōne
iam facti esse: cum propter sui duritiem non afficiantur
sanguine et calore vt plurima: nō enim inest vena neqz ar
teria illis: euauit etiam calidū ignitum eoz. vnde remā
serunt frigida sicca: et hic medicorū est intellectus: cum p
nuntiant frigida ossa: caro etiā potest cōparari ad genera
tionez pinguedinis: et sic generat a calido: et est calida: vel
ossis etqz similitum: et tunc frigida: et sic p3.

Dubium.

Sola.

Problemata. III. Antiqua.

Propter quid lingue sunt significatiue
multorū: etenim febriū: et enī acutis
egritudinibus: et si laxa assint: et varia
rum omnium varie: Aut qz humida
tis receptiuum et super pulmone posita est: vbi
principiū est febribus: multoz colorū sunt oīa:
ppter multā colorationē humidoz. Lingūtur
aut primo: per qd primū colat. lingua aut glan
des: aut ppter spōgiosas eē: colligunt enī. Est
enim glando sicut stercus indigestū. Noua.
Cur lingua rex index plurimū esse pōt. Nā et
febris ardētioris et gradinuz si que insunt: et pe
coris versicoloris varia est. An qz humoris ca
piens est: et sup pulmone posita: vnde febrium
principiū ducit. Versicoloruz aut ratio referri
ad humorū varietates debet. Inficitur tñ id pri
mum per qd humor primuz manat colaturqz.
Cuius generis lingua est. Grādines nō lingua
ppter ea pbit: qd inanis spōgiosaqz est. Quip
pe cum grandio veluti varus inconcoctus cru
dusqz parte interiore corporis nasci soleat.

Quare lingue habēt multa denotare: nō qd sermo
ne velut in xi^a. sed suba q̄tate et maxime q̄
litate: puta colore: nā significant in febrib⁹ q̄ multū: et vlr
egritudinibus: p̄cipue acutis: posito etiā qz sint relaxate
molles glādibus plene: ita vt etiā in alyis aialibus et maxi
me ouibus cū fuerint coloris vary varietatē notet piloz.
vt gnto de generatione aialium. Quid aut sit lingua visum
est. 3z. 3^a. Deinde [Aut qz.] Solut dicens cām esse: qz
lingua est susceptiua humiditatis. nam ipsa sita est super
pulmonis extremitatē: puta trachee arterie: ac etiam iso
phagi: recipiens vapores fumos a pectore et ventre: vnde
in febre maxime et in alyis passionibus receptiua est mul
toz colorū: ppter diuersa in ipsa cōscendētia humida tin
cta prius calore vel humore in prefatis locis. vnde ab his
tanqz a p̄n^o a quo suscipit colorat: et merito: quia post lin
guā sunt glandule nāliter sicut due amigdale: et vlr caro
glādosa: q̄ est in radice lingue: q̄ sunt carnes spōgiose mol
les receptiue de facili: in qbus p̄dicta colligunt humida et
cōdensant varietatis postea receptiua coloris: huius aut
glādositas circa linguā retro exis est in ipsa velut qddas
stercus exis in intestinis mime digestū. Vñ fm̄ qz ipsuz
receptiū est diuersoz colorū sube ac quātitatis: ita et glā
do lingue. Notādū qz in paratis ad leprā et in exstib⁹
multiplicant b⁹ glādes: denotātes eā futurā vel iā existē
tes: qd etiā reperit in porcis: et ideo vltimontani: in qb⁹
hec passio viger etiā in eis: cū ipsos emunt: rimant si his
abūdant: tūc enim ipsos leprosos indicant et inesibiles.

Problemata. V. Antiqua.

Propter quid lingua dulcis quidem
non fit: amara autem et salsa et aceto
sa: Aut qz corruptiones be sunt: nām
autem non sentiunt. Noua.
Cur lingua amara salsa et arida fieri pōt: dul
cis nō p̄t. An qz nāe corruptiōes isthe sunt. Cō
stātā nō ipaz nām qz sentire nequa q̄ fieri pōt.
Quare

Quare lingua non redditur saporis dulcis sed amari falsi acerosi. et vlt' omnis indifferenter prer bunc et vinctuosus propinquu ei. ¶ Deinde Aut qz. Sol uir dicens cam esse: qz alij saporis a dulci aceria vinctuosus sunt corruptiones quedam et excessus: quare lingua percipit ipsos: sed dulce cum vinctuoso non sentit: eo qz nalis exstet et consuetus: qz minime enim alterat qui talis. ¶ Sed contra. flegma dulce compositum ex flegmate naturali et sanguine multoties in reumatismis et salua sentitur h's. Auicem. primo prima. ¶ Dicendum qz aut sermo verificatur ut ad multum: aut qz illud flegma dulce innaturale extat: neqz sentitur pure dulce: sed cum insipiditate aliqua flegmatis ratione: l' sanguine dulcis.

C Problema. VI. Antiqua.

Quod quid quocumqz colores habet corium: tot habet et lingua. ¶ Utrum qz vna pars est tanqz aliud quid exteriorum: sed intus circumassumitur: propter id autem quod subtilis est: sicut cutis et parua variatio fit. Aut qz aqua est: quod facit mutare colores: lingua autem maxime patitur a corpore. ¶ Noua.

Cur totidem coloribus lingua euariet quot cutis. ¶ Utrum qz ea quoqz in membrorum numero exteriorum recipitur: qz in ore abdita est. Verum qz pretenui cute integitur: vel minima in ea varietas deprehendi potest. An qz aque ratio est que facit ut colores mutantur: lingua autem affici ex potione maxime potest.

Quare totidem coloribus coloratur pellis et que in ea ut pili quot et lingua. vnde de generatione animalium 5°. linguam oportet extrinsecare sicut vnam partem extrinsecare esse: non qd in ore velatur: sed ut manum aut pedem: quare quia variorum pellis non vnius coloris et eius que in lingua pellis huius causa: et ideo qz pellis lingue non est pure extrinseca neqz intrinseca: sup vtrazqz partem habet significare. Quare non immerito dictum est quarto qz multorum est significatiua: l' difficile sit ipsius coloribus noscere complexionem stomachi et oculi complexionem et cerebri. Auicem. scda primi. ppter diuersitatem complexionis et eterogeneitatem materie. ¶ Deinde Utr. ¶ Soluit dicens pmo causam esse: quia lingua est sicut pars quedam tanqz earum que sunt extrinsecus: l' coassumatur interius et ore concludat: et ideo quia lingua tota subtilis est sube: sicut cutis exterior: parua diuersitas accidit inter istas: imo ut ad multum alteratur ut aliud sicut dictu est quinto de generatione. ¶ Deinde Aut. ¶ Dat causam certiorum dicens id esse: quia aqua que assumitur est illud quod causat varietatem in coloribus: sed lingua est illa partium que maxime patitur passione corporis quocumqz: et precipue cum aqua et vniuersaliter assumptum pertranseat super illam: mollis etiam et rara ens exponit ad extra non raro. Unde hystoriarum 3°. quedam permittant animalium colores pilorum fm permutationes aquarum: hec quidem enim alba fiunt: hec autem nigra eadem: nam in multis locis sunt tales aque: quas bibentia et coeuntia post potum nigros generant agnos: sicut est fluuius frigidus vocatus in calcedonia thracie: et in archadia sunt duo fluuij: quorum vnus oues reddit albas: alter vero nigras: putatur etiam scamandrus eas xantas facere: propter quod Auicem. pro scamandro xantum appellare ipsum.

C Problema. VII.

VII.

Antiqua.

Ropter qd ex ore et calidu et frigidus respirat: flant qd enim frigidus: anbelat aut calidu. Signu aut qz tale facit: si quis ppe os agit quis manu: utro-

bicqz motus aer frigidus: flans aut mouet aere non coadunato: sed per os angustu. ¶ Hodice autem anbelans multu mouet exteriori: in quo calidu qd est ex ore non videt: ppter paucitatem: anbelans aut coadunato respirat: ppter qd calidum. Est enim flatio in differendo conuersione: anbelatio autem coadunati respiratio.

¶ Noua.

Cur balitu ex ore tum calidus tum frigidum reddere possumus. Quippe qui frigidus efflatus: calidam non exbalemus. Indiciu qz manus ori admota exbalanti calefieri potest. An utroqz modo aer comotus calidus est. Sed qui efflat non vniuersum aera mouet: sed ore angustiori extringit: paucum expirat: qd multum externi aeris excitat: itaqz calor ori pfectus passus in eo suam exiguitatem delitescit. Atqui exhalat vniuersum: ob eaqz res calidiorum expirat. Est enim efflatio spiritus strictim protrusus: exhalatio vero spiritus vniuersum profusus.

Quare boies expirant per os calidu et frigidus: cum tamen sint tria quorum diuersa est ratio. ¶ Deinde Aut flant. ¶ Soluit di. cam esse: qz ipsi pflant frigidu ex ore: sed anbelant calidu: et id possibile: cum non sint pparia: qd signo monstrat: nam si quis appropinquet ori illud in qd anbelat calefacit ipsum: puta manu ppe os: qz perparus mouet aerem. nam hic motus quocumqz modo sentit frigidus ut visus est: sed ille qz perflatur mouet aerem coadunato et multu vna vice: sed paru spūs calidi vaporosi cum fiat coangustatus labijsqz prensis: per oppositu vero paulatine anbelat multu comonet spūs calidi vaporosi deducendo in aerem exteriori ore dilatato: in quem calidu suscipit: qd ex ore pducit: sed qz exufflans ut dictu est ore densato multu mouet aerem: qd educit calidi vaporosi extrosus non apparet esse calidu: imo potius frigidu: ppter paucitatem ipsius: sed per oppositu ut practu est: flans siue melius anbelans non coadunato ore sed ampliato respirat: et ideo sentit calidu. Qd ostendit. perflatio enim causat: eo qz aer in eius conuersione et motu differat et seqstret: ita ut non simul et coadunato coegrediat sed diuisim: sed anbelatio est respiratio cum vna emittit et coadunato: ad summu siquidem in hoc extat: qz frigidu foras demandat ore exufflatione: anbelatu vero calidu: que nempe modicu educit spiritus extra et celeriter: per pns etiam que de lōge: qre in frigidatus percipit talis: anbelatione vero multus foras educitur et exinde tardus ac de ppe. vnde ad huc calidum remanens percipitur h's: et de hoc quidem tactum est etiam 4.7.26.

C Problema. VIII.

VIII.

Antiqua.

Ropter qd et si vehementer et coadunato expirauerint impotentes sunt itez expirare: similiter aut se h'z et in respirare: impotentes enim sunt bis consequenter facere ipsum. Aut quia hoc quod est pulsio quidam

Problemata. A.

D 4

Particula

est: aliud autem collectio loci usque ad aliqd est possibile fieri. Manifestum igitur q permutatum necesse est utraqz fieri et impossibile bis consequenter.

¶ Noua.

Cur si uehemēter vniuersum qz expiramus itez expirare nequeamus: qd idē in inspirando ē accidit. bis enī ex ordine id facere nequim? An qm̄ altez dilatatio altez contractio loci est. Idcirco quadā tenus nō vsquequaqz protrahi possunt. Constat igitur ambo vicissim fieri esse necessum. bis sō ex ordine posse neutrum.

Quare si qui uehemēter et coadunate expirauerint aerem foras emittēdo: non possunt adeo fortiter et coadunate consimiliter itidē in extra: et multo minus 3° expirationem deducere: qd etiā in respiratione accidit: nō enim bis possunt fortiter et coadunate aerem intus suscipere: qd pbat̄. nam impotentes sunt bis duos actus adeo validos cōsimiles facere: imo cōsequēter subsequi: q post vnū istoz vt inspirationē subsequi alius vt expiratio et cōuerso. ¶ Deinde Aut qz. ¶ Soluit dicēs eām esse: qā expiratio est qdā depulsio et coactio aeris capinosi vt foras egrediat̄: sed inspiratio est collectio ipsius et aggregatio i loco: qd est possibile fieri vtrūqz ad aliqd: puta dum aīa viperit: qre permutatim siue vicissim necesse sit vtrūqz fieri: cuz impossibile sit cōsequenter vna vice post aliā bis inspirare aut expirare: cuz virtus inspirationis et expirationis sit terminata vigore: sō dilatationem et constrictionem musculoz pectoris cum adiutorio etiaz eoz qui vētris: deficit etiā in expiratione tandē materia emittenda: et inspiratione ipsius susceptibilis receptio.

¶ Problema. IX. Antiqua.

Ropter quid altero loco existente sōi quē potus et cibi transeunt et sōi quē spiramus: si maiorem cibū deglutimus p̄focamur. Nihil vtrūqz est inconueniens: non enī solum si quid cadat in locū hunc: sed si adhuc oppiletur: ita magis suffocamur. Hec iuxta se posita sunt: s3 qd cibos recipimus: et sōi quē spiramus: quādo igif ceciderit maior morsellus: et q̄ respirat oppilat̄: ita q non est spiritui exitus.

¶ Noua.

Quā ob causam cuz alius locus sit qua cibis potusqz transeūt: alius qua spiramus: vbi grādiorē bucellaz deuorauimus strangulemur? An nihil absurdū id est: non enim modo si alius cuius internentu locus spirandi stipatus sit: veruz et si abductus sit extrinsecus eque imo magis abstrāgulamur. Hec sō proxima inter sese posita sunt quo cibum excipimus et quo spiramus: quare vbi iusto amplius frustum incidit locus spirandi proximum adducit instringitqz: vt via spiritui omnis denegetur.

Quare cuz alter sit meatus per quē cibi et potus pertranseunt in vētrē vt isophagus: et sōi quem anbelamus vt guttur: si accidat quādoqz nos deglutire maiorē quāritatē: ita q oppilet̄ meatū nō solum meri verū trachee arterie: p̄focationē et strangulationē incurri-

mus ita vt aliq comedentes suffocentur cōfessim taliter: ita q aliq sepulti in monumētis inde visi sunt reuiuiscere. ¶ Nō^m vt indicat auctor: qz cibis et potus transeunt per eūdē meatū: puta meris: agrestiores putent p̄ ipm̄ cibū deferri: p tracheā sō potus. Unde partiū 3° derisibile id oīno videt̄ dicere: qz p tracheā suscipiat aīa potus: cū nullus sit meat^o a vētre in pulmōē: adhuc q talis trāseat in vētrē p stomachū nobis indicat vomitus. Un subdit q forte stultus sit stultos s̄mones multū exgere. ¶ Deinde Aut qz. ¶ Subdit dicēs q nō est oīno incōueniens qnqz si cibis vel potus tñ cōcidat in meatū hunc anbelitus: dūmō nō ster: sed mox expellat̄: sed icōueniens et piculosus si cū eius casu oppilationē tantā inducat: ex q suffocationē incurramus: qd merito pōt contingere. nā bi duo meat^o l3 per altez eoz vt arteriā nō trāseat grossum et maxime cibis: qz tñ sunt sibi affines ita vt sint contigui sōi qz cibis suscipit et potus et anbelitus cōpletur: p meri grossius trāsiens cōprimit tracheā adeo vt p̄uē anbelitus qnqz oppilationē: qd accidit cū grādior bolus et iēqlis durus cōciderit in meri: adeo qz meatus anbelitus obrūdet intātū qz spūs nō possit ingredi. qre tunc accidit p̄focatio. ¶ Notādū q ne hoc accidat ingeniata fuit nā tracheam cōstruere: nō ex anulis integris: sed semicircularibus tñ fere vt pāniculus concidens inter eoz vacuitates possit submitti: et meri cedere alimēto per id trāseunt.

¶ Problema.

X.

Antiqua.

Ropter qd quicūqz habent sectiones que est per manū per totam magis lo-
geni. Aut quia inarticulata breuis vte sunt et imbecillia: signus aut imbe-

cillitatis iuuenia. Breuis vite enī aquatica manifestū q articulata e contrario: talia aut quorū et natura inarticulata maxime articulant. man^o aut interius inarticulatū.

¶ Noua.

Cur homines q virgulam sue palme ductant per totam latitudinem habent: vite longissime esse possunt? An qz breuis etatis imbecilliaqz sunt: q artū beneficio carent: imbecillitatis indicū etas p̄ma atqz tenerrima affert. Vite aut breuis testimonius dat genus omne aq̄tile: que cū ita sint coartata compactaqz oīa contra sese habere ligdo est. Quo in genere illa etiam sunt que cū ex natura artibus maxime careant: articulari tamen contigerit. Palme aut partes interiorē penitus carere articulo certum est.

¶ Repetit 49^m x^m p̄ticule: cui^o qd expō sufficiēter p̄cessit.

¶ Problema.

XI.

Antiqua.

Ropter quid longe respirare attrahētum quidem intro spiritum contrahitur venter: respirantibus autem repletur: probabile autem est e contrario accidere? Aut quia respirantibus quidem compressis lateribus: deorsus sicut inflationes tumere videntur.

¶ Noua.

Quā ob causam dūz longe spiramus vēter trahentibus adducit: reddēribus diducit atqz replet. Veri enī simile dixeris esse vt contra cū-

niat:

niat: An quis acrius respiramus venter adductis
costis in unum comprimunt: idcirco distendi in am-
pliozem molem follium instar appareat.

Quare si quis diutius et longius anhelat siquidem sic
cum spiritum suscipit introsum contrahitur ven-
ter interior et subminori videtur: si autem expirat ipsius for-
tas venter pertractus videtur repleri ac intumescere: cum ta-
men potius rationabiliter videatur debere contingere econ-
uerso: puta quod attractione aeris intra pectus venter et intus
mescat: et eductione eius foras perstringat. ¶ Deinde Aut
quia. ¶ Soluit. d. cam esse: quia cum expiratur foras. s. spi-
ritum emittendo: comprimuntur latera pectoris propter
euacuationem eius: ita ut spiritus remanens quis cogatur
deorsum tendere: unde venter tanquam inflatus intumesce-
re videtur: cum autem attrahitur de foris spiritus: repletur pe-
ctus sic ut versus ipsum venter constringatur: suus tumo-
rem sibi contribuens: quod fit musculis ventris laborantibus:
tunc in diaphragmatis sustentatione.

Problema. **Ultimu.** **Antiqua.**

R Kopter quid respiramus? Aut sicut
humidum in ventositatem dissolu-
tur: ita spiritus in ignem qui est natu-
re calidus: quando multum spiritus
ignem facit: dolorem facit: poris autem et tu-
morem: propter quod expellimus ignem cum
spiritu. Quando autem exit spiritus et ignis re-
sidentibus poris et infrigidatis: dolores fiunt:
attrahimus spiritum: et iterum eleuantes spiritus
poros et clamantes iterum fit ignis: et iterum do-
lentes emittimus: et usque in finem hoc operatum.
Sicut et palpebramus ut infrigidemus corpus
oculi: et arefieri: et ambulamus igitur acceden-
tes ambulatione intellectum motu autem intel-
lectu ipsius: hoc modo circa respirationem faci-
mus ingeniantes aerem attrahere respiramus:
et iterum attrahimus. ¶ Noua.

Quam ob causas spirare necesse habeamus?
An quemadmodum humor dissoluit in spiritum
potest: sic spiritus transire potest in ignem: ca-
lor itaque naturalis ubi bonam spiritus partem
in ignem conuertit: dolorem adinouet: atque etiam
meatus diducit et ampliat. Quamobrem ignem
eius spiritu expellere cogimur: quibus extrusis:
meatus contrahuntur atque refrigerantur. Itaque
dolor iterum tentat. Rursum igitur aerem tra-
himus atque ubi posthac spirandi meatus pate-
fecimus: vocemque reddidimus: ignis iterum or-
itur: atque iterum pre dolore spiritum reddimus.
Idque vicissim ordine perpetuo agimus: sicut
etiam palpebras agitare solemus: ut corpus ocu-
lorum refrigeretur assiceturque. Et hoc cum am-
bulamus ingressui nostro attendimus scilicet ex
ordine gubernandi atque regendi: quem vis no-
stra intelligendi percomode astruit: hunc ergo
in modum spirandi quoque usum csequimur.

Ingenio quispe trabedi aeris reddimus: atque
ilico rursus attrahimus.

Explicit trigesima quarta particula.

Quare anhelamus ¶ Deinde Aut. ¶ Assignat causas
dicens: primo id esse quoniam licet humidus in-
spiratur a calido et dissoluit in ventositatem: ita propor-
tionabiliter hic spiritus ventosus dissoluitur in ignem siue fu-
mum inflammatum et subtiliatum: qui calide extat nature rela-
tione: et maxime cum spiritus amplior conuertitur in ignem:
tunc enim extensione soluta continuitate et subita altera-
tione dolorem in pectore inducit: et tumorem siue extensio-
nem in concantibus eiusdem: et ideo ne talia contingant:
expellimus spiritum ignitum cum anhelitu: denuo ro-
tus huiusmodi spiritus ignitus exierit cum anhelitu: resident
pori et subsident: ita quod eis infrigidatis eius euacuatione do-
lores fiunt: et ideo deinceps attrahimus spiritum anhelan-
do taliter: ut inde spiritum assumpto eleuante poros exten-
dente ac concitante pre clamore iterum contingit spiritus
igniri: et itidem dolentes ut antea effusimus: et postea denuo
attrahimus: et ita deinceps successiue continue operamur
usque in finem vite: sine enim anhelitu viuere non contin-
git. Unde. 5. meta. necessarium dicitur sine quo non contin-
git viuere: quasi concantali ut respirare. ¶ Deinde Si-
cut. ¶ Declarat secundo dicens quod id euenit sicut nos palpebras
oculorum mouemus: ut eos infrigidemus et contempere-
mus: neque continue id facimus: tunc namque propter motum
ad quem sequeretur resolutio areficerent. Similiter etiam
cum ambulamus accenduntur et inflantur propter am-
bulationem ea que sunt virutis motiue: et hoc non solum
imo sensitiua interior: ita quod etiam virtus compatitur in-
tellectui: et id etiam representando nobis obiectum: mo-
to autem intellectu ne igniatur omnino et destruat quie-
tatur tandem. ¶ Deinde Hoc modo. ¶ Applicat ad pro-
positum tertio dicens nos etiam taliter circa anhelitum fa-
cere ingeniendo aerem attrahere primo: prius enim fit in-
spiratio quam expiratio libro de inspi. et respi. deinde expira-
mus et denuo iterum attrahendo inspiramus.

**Incipit trigesima quinta particula: de his que
circa tactum.**

Problema. **I.** **Antiqua**

R Kopter quid magis horripilamur al-
tero tangente nos quodammodo: quam
nos tangamus nos? Aut quid magis
sensitiui sumus extranei quam proprii:
conaturalis autem insensibile est: et ter-
ribilius occultum et magis stupefa-
ctiuum: timor autem infrigidatio. aliena autem ad propriam
vtraque hec habet: etiam oino autem passiuum vnumquodque
aptum natum est: aut magis aut solius ab alio est: aut
ipsius: sicut et irritillare accidit. ¶ Noua.

**Cur in horrescere magis solemus: cum aliis
modo quodam nos tangit: quam cum nos ipsi tan-
gimus? An quod tangendi sedes rem plenius ex-
ternam quam suam sentit. Quod enim nativum atque
insitum est id sensum effugit. Quinctias quod
clanculo atque subito fit: terribilius certe occur-
rit. Absterus autem refrigeratio quedam est: ac
contactus extraneus pre suo vtrumque id habet.
Benique affici vnumquodque ab alio vel ratione.**

dem vel magis aptum natura est. Quod etiam in titillando constat accidere.

Ista est particula 35^a in qua querunt pblemata circa sensus tactus: prout diffundit per totum corpus dicens pmo. Quare plus horripilamur et contrahimus nos quasi refugientes: quoniam aliquis tangit nos quodammodo. i. suauiter: si enim contrarius sit et non in similibus: et ideo tactus non sentit corpus bene temperatum ex niue et aqua feruentissimi: quia non patitur ab eo complexionum et prima pmissa: et adhuc cum tactor occulte tangit: et quasi furtim: ut non percipiat prius a nobis qui tangimur: terribile videtur magis: ita ut stuporem siue timorem incurramus. Unde Auic. scda primi. si aqua calida minus tamen proyiciatur super aliquod corpus calidius repetere illo infcio: patitur horripilatione et merito: quia ex hoc timore contingente in tactu extranei: contingit in frigidatio quedam: propter fugam caloris ad intra. sic enim se habet tactus extraneus ad propositum: quia in ipso concurrunt hec duo: puta timor et in frigidatio: etiam si tactor frigidus non existat: non autem a seipso: nisi fortasse qui tangens sit frigidus vehementer: nam vltimè vnum quodque quod aptum natum est pati: aut tamen patitur ab alio: vel magis a seipso aut non patitur: aut minime: sicut accidit ut patebit consequenter in eo quod est titillare.

Problema.

II.

Antiqua.

Propter quod titillant in acellis et in interioribus pedum: Aut propter subtilitatem cutis. Aut quia inconsuetus est ibi tactus sicut horum et auris. Noua.

Cur in alis et pedum vestigijs titillamur: An propter cutis tenuitatem: an quia tactus earum partium insolens est: ut etiam auris.

Quare homines in suba cellis et plantis pedum titillationem incurant cum leuiter tangunt ab alijs: non sic autem in partibus reliquis. Est autem titillatio motus quis superficialis in quo insurgit ut refugiat et resistat tangenti. Aut. Soluit. id contingere in suba cellis propter subtilitatem que est in cute partium: vel quia non est consuetum quod aliquis eas tangat: sunt enim occulte recte: sicut enim non est ut ad multum consuetus quod aliquis tangatur in pedibus et cruribus: quod autem inconsuetum et extraneum inducit titillationem: sicut dicitur est horripilationem causare: aut fortassis plante titillant pedum propter terminationes nervorum in eos et maxime sensibiliores. Deinde De hoc autem hesitans. Gal. inquit in de moribus ligdor: risus excitatur ex eo quod superficialia tanguntur loca suba cellarum ac vole pedum: non quidem sub hoc caplo comprehenditur: neque video quod ad cognoscendam causam propter quam si tangatur hoc loca: hoc morientur motu velut cum aliquid videtur risibile vel audiri: et de hoc itidem sexto et octauo.

Problema. III. Antiqua.

Propter quid horrescunt non in eisde omnibus. Aut quia non in eisdem omnibus delectamur: sicut neque tristamur in

eisdem omnibus: similiter autem non horrescimus in eisdem. Est enim eade in frigidatio quedam: propter quam hi quidem tunica mordicata horrescunt: alij vero cum serra acutur: aut cum serratur: alij autem cum pumex secatur: alij vero cum lapide teritur.

Noua.

Cur non eisde in rebus in horrescere omnes soleamus. An quemadmodum nec in eisdem omnibus delectamur: nec in eisdem angimur omnes: ita nec in eisdem omnibus horrescimus. Quedam enim refrigeratio equa omnibus ratione iuebitur. Sed alij tamen cum vestis rumpit in horrescunt: alij cum serra vel acut vel trahit: alij cum pumex secatur: alij cum lapillus mola perfrangitur.

Quare homines incurrunt horrorem non omnes in eisdem locis sed in differentibus. Deinde Aut quia. Soluit supposito quodam simili dicens: quemadmodum non delectantur indifferenter omnes in eisde rebus: imo quidam in quibusdam: alij vero in alijs: neque sicut propter easde: sed differentes tristamur: eodem modo non horrescimus omnes in eis locis ac propter easde res: igitur enim in frigidatio siue horripilatio sit in se quasi eade diuersificatur tamen penes subiecta quibus occurrit: ita ut aliqui horripilentur propter tunicam asperam: puta cilicium quo sunt induti: alij autem non: ut qui duri sensus et consueti sicut beremire: quidam vero patiuntur horrorem ex sonitu stridoroso ferre cum acutur: aut etiam cum aliquo durum stridens serratur: alij vero cum pumex fortiter fricatur: nonnulli vero cum lapide conteritur. et de hoc tactus est sufficienter 8° pblemate 7° particule.

Problema.

III.

Antiqua.

Propter quid estate quidem existente calida: hyeme vero frigida: corpora tangentibus sunt frigidiora estate quam hyeme. An quia sudor et humectatio in frigidant corpora: hoc autem in estate quidem fit: an hyeme vero non. Aut quia reputat contrario frigidum et calidum tempore et intro fugit in estate: propter quod et sudorem effudit: in hyeme autem cooperit frigus et exhalat corpus sicut terra.

Noua.

Quam ob causam cum estas calida hyeme frigidissima sit: corpora tactu frigidiora per estatem sint quam per hyemem. An quoniam a sudore refrigerari corpora possint: qui ut fieri per estatem solet: sic ab hyeme alienus est. An quia in contrarium tempore: tum frigor: tum calor circumobstet: intusque per estatem calor refugit. Itaque sudores potest expromere: per hyemem vero vini frigoris arcet: et corpus perinde quasi terra enapozat.

Quare cum estas sit calida et hyems frigida: si corpora nostra tangant: tunc frigidiora sentiunt estate quam hyeme. Deinde Utrū. Soluit dupliciter dicens per eam eadem: quia sudor et exhumectatio in frigidant corpora: talia vero calido accidunt tempore ut estate: non autem frido sicut hyeme: sudor enim ac iroratio humidior calidiores peristentes: cum in cute deuenierint in frigidant aere coadunante etiam exteriori

cum tamen potius deberet contingere oppositum propter contactum aeris calidi aut frigidi. Dixit autem verum indicando solutionem probabilem vel causam: quia quandoque in aliquibus non fit sudor talis aut iroratio vel exhalatio insensibilis: id autem verificatur potissime in memetipso ita ut in estate publices super me proiecti fugiant propter frigiditatem quam percipiunt non parum. ¶ Deinde Aut quia. Dat causam veriorum dicens: quia propter frigidum repercutitur calidum interius hyeme: ita ut compulsus temporis frigiditate petat et rimetur interiora: in estate vero poris aperti et gaudens utrumque suo simili calido. scilicet exteriori foris dispargitur: ut visum est aforismorum prima. et ideo in estate effunditur et emanat: sed in hyeme: quia frigus cooperit calidum interius et fortificat: accidit exhalatio subtilis ex corporibus animalium: ut ostendunt pannorum lutulentia: non minores hyeme: et corporum proprie calidorum extenuationes in cibatione: tunc enim resolutio sensui occulta est fortior aforismorum prima. velut hyeme exhalatio subtilis occulta facta a terra: que ab Avicenna. scilicet prima. dicitur subtilis propter calorem occultum in ipsa.

¶ Problema. V. Antiqua.

R Propter quid horrescunt pili in corpore? Aut quia velut corium merito surruperunt: velunt autem et a frigore et ab alijs causis. ¶ Nova.

¶ Quenaz causa pilos inhorrescere faciat? An merito cute contracta expurgat: que contrahi tum a frigore: tum a plerisque alijs affectionibus potest.

Quare pili horrescunt siue eriguntur in corpore propter frigiditatem qua cutis contrahitur et incrispatur. ¶ Deinde Aut quia. Soluit dicens causas esse quoniam pili euelluntur et contrahuntur et eriguntur propter corium: quod huiusmodi patitur passionem: quia enim illi sunt infixi: non immerito contrahuntur et eriguntur propter ipsum: ceu plante terram imitantur. Cause vero que ipsos euellant et erigunt sunt frigus et cause proportionabiliter illi operantes: sicut siccitas stipticitati vehementer coniuncta: timor: tristitia: et huiusmodi: que talis propellant introsum et id quidem tactum est 21° 8°.

¶ Problema. VI. Antiqua.

R Propter quod nemo seipsum titillat? Aut quia et ab alio minus si presentimus: quare minus titillat quam non latet hoc patientes. Est autem risus tactus quidam et fallacia: propter quod et verberati in pectus ridere: non quicunque locus est quo ridere. Occultum autem deceptum: propter quod et fit risus: et non fit ab ipso. ¶ Nova.

¶ Cur nemo seipsum valeat titillare? An ne ab alio quidem titilletur si rem presensit. Vel potius si ipsum videat titillantem: ergo minime titillari quis possit: si que tactio affertur non lateat. Risus vero lapsus quidam et fraudatio est: qua cum in sede precordiorum quis verberatur ridere. Hand locus quilibet est quo ridere: clandestinum autem omne fraudulentum est. Qua de causa fit ut illa eadem res et moueat risum et non moueat.

Quare nullus patitur titillationem a seipso: sicut et non horripilantur cum quis tangat semetipsum: ut dictum est in primo. ¶ Deinde Aut quia. Soluit dicens causam esse quia cum presentimus preuidentes aliquem debentem tangere nos minime titillationem incurrimus: eo quod nos non lateat id patientes: imo precognitum fiat: sed cum tangimus nosmetipsos prescimus ante et preuidemus: et hoc etiam modo contingit ridere quo et titillari: ut videbitur 8°. nam risus contingit ex tactu quodam et conductione molli: quando adest fallacia siue imprecussio ut dictum est prius. Et ideo percussus in pectore ut tangetur octauo ridere: et 13 rideant sic percussus: non tamen per omnem locum si feriantur ridere: puta in capite vel ventre: sed cum accidit percussio deceptiua siue imprecussio: risus consurgit: ita ut non fiat ab illo qui ridet: sed ab alio ut dictum est de horrore.

¶ Problema. VII. Antiqua.

R Propter quid quandoque labia maxime titillamur? Aut quia opus quod titillat non faciei sensitine esse: sunt autem labia circa locum illud maxime: propter quod titillant labia locorum que sunt in capite que sunt bene carnosae. valde autem maxime mobilia sunt. ¶ Nova.

¶ Cur labris maxime intitillamur? An quia membrum quod titillari possit non longe a sede potissimum sentiendi abesse debet: labra autem eo maxime in loco posita sunt: sed omnium maxime locorum capitibus propterea titillantur: quod carne ex toto constat: qua re nobilissima esse possint.

Quare labia potissime titillantur quandoque: dicit autem quicunque: eo quod non semper contingit: sed cum fuerint disposita pati: quod accidit cum humor fuerit in stomacho maxime mordacitius crisis per vomitum denotatiuus. tertio de crisi. contingit etiam propter iram quicunque et timorem ac ventositatem. ¶ Deinde Aut quia. Soluit dicens causam esse: quia id in quo percipitur titillatio: non est faciei in quantum ipsa sentit: sed magis in eo quod mouetur: que labia titillant cum sint in parte faciei: sed quia est mobilis maxime. dictumque sit quod titillatio sit motus: et merito: quia sunt abscessa dependentia et proprie labium inferius: et ideo labia inter cetera loca. id est membra: quia partes corporis loca nominant non solum iuniores medicorum verum etiam et antiqui interiorum initio: eorum que sunt capite titillant: sunt enim sufficienter carnosae: non enim dura sunt omnino ut ossa et que talium: neque mollia ut panniculi: que autem talia sunt quicunque maxime extant mollia: et per consequens titillabilia: cum dictum sit titillationem sepius esse motum.

¶ Problema. VIII. Antiqua.

R Propter quid si quis locum qui est circa ascillas mouerit ridere: si autem aliquem alium non? Aut propter quid sternuntur. Aut loca sunt venarum: quibus aut infirigidatis: aut e contrario patientibus humectantur. Aut in spiritum ex humido dissoluitur: sicut si quis reprimat venas que sunt in collo dormiunt: delectatio quidem caliditas quedam est: hoc autem quando plus spiritus fit: collectum extra emitimus. Similiter et in sternutatione pena calefacientes: et mouentes dissoluimus in spiritum: mul-

to autem facto dimittimus.

Nota.

Cur si quis locū nostrarū alarū moueat: in risum continuo labamur: si quā aliam moueat partem: nullā possit ridendi cām afferre: et que nā ratio est cur narib⁹ penna tēptatis sternutamentum moueat? An quia loca quedam venularū habemus: quibus vel refrigeratis vel contra affectis venule ipse aut humectant: aut in spiritū ex humore dissoluunt. Quēadmodū si venas ceruicis dormiēti quis premar: letitia itaqz gesties cōcalesfactio quedam est. Spūm aut cū redundarit foras mittimus vniuersus. Sternutamentum quoqz ratio illa eadē est. Cū enī pena mouemus atqz tepefacimus nars humor in spiritus soluit quē morē redūdantē expellimus.

Quare si aliquis mouerit aut percusserit locus circa ascillas entem: incitant quibus sit talis motus ad risum: si autē aliqū alioz mouerit locoꝝ vel ferierit: nō accidit risus. **C** Notādū qd id tangitur tertio de partibus: ita: circa percussiones que in prelys accidunt in loco qui circa diaphragma risus ppter caliditatem causatā ex percussione: qd autē partes calefacte cito notabilem faciunt sensum: significat illud: qd accidit circa risus: titillati enī cito rident: eo qd motus pertingit celeriter ad locū hunc calefaciendo: ita qd si etia caliditas occurrat remissa notabiliter preter intentionē concitat mentē. Sed causa quare homini soli accidat titillatio: subtilitas est pellis: et qd solus homo inter cetera aīalium ridet titilla: siquidē risus causatur ppter motū factum circa ascillas: qui etiā cōtingit apud pcussuras que in prelys circa diaphragma ppter caliditatem causatā a percussione. **C** Deinde Aut quia. **S**oluit multipliciter. d. id esse illo modo quo quis mouetur ad sternutationē: ppter aliquid qd myringas cerebri stimulet vt visum est 34. quid enim infestat locum circa diaphragma vnde causat risus. **C** Deinde Aut ppter. **D**at aliam causam dicēs qd circa hui⁹ loca subascellarum existunt quedā vene et arterie: que si remoueantur a natura sua ppter frigiditatem aut caliditatem: humectantur: frigiditate humidum inspissante ac exprimente: caliditateqz ipsum attrahente et expandente: quibus incitatur tanqz mouentibus risum. **C** Deinde Aut in spūm. **A**ssignat aliam cām dicens id etiam esse ppter dissolutionem humidū in spūm ventosus: cui si quis cōprimat venas seu arterias que sunt in collo versus partē anteriore laterali: ter sub mento dextra et sinistra: tunc dormiunt delectabiliter: delectatio autē causat caliditatem: eo qd spūs dilatantur ea: ex delectatione causat risus: qd spūs plurimus causat et colligit ex hō calido in delectationē mouente: cū aut ita fuerit: foras spūs emittit risus inductiuus. **C** Notādū qd nō solum cōstrictione pretectarū venarū que sunt in collo accidit dormire: verum si amplior fieret stupor apoplexia syncopis et mors. Unde Auicē. pma tertia. balneatores sanant habētes alie qd est motus quis vertiginis cōstringendo venas apoplecticis donec homini veniat quasi syncopis: in quo est habēda cautela. **C** Deinde Similr. **D**eclearat id vltimo qd tetigerat in pncipio solutionis de sternutatione d. qd sternutatio similiter accidit ppter penas vel aliquid aliud qd in nars imittitur: quo calefaciēdo et mouēdo dissoluit humidū in spiritum ventosus: qui cum augmentatus fuerit sua extensione et punctura sternutationem inducit: et similiter in proposito vt visum est.

Problema.

IX.

Antiqua.

Ropter quid post cibos horrescimus multoties? Aut frigida mittimus a primo vincit: magis naturale calidum vincit.

Nota.

Cur sepe numero diu euenit vt igesto cibo inhorrescamus? An qd cibus frigidiusculus admissus est vincit principio magis naturalem calorem qd vincitur.

Quare post cibos et potus incidimus in horrorem et frigus parū vt multoties. Dicit aut vt multoties: qd interdum nō cōtingit: et maxime cū calidū fuerit alicui fortius et ipm calidius. **C** Deinde Aut qd. **S**oluit dicens cām esse: qd frigidus actu pprie vel etia potentia vt ad multum cibos et potus assumimus in frigidantes nos: dum fuerint tales actu: deniqz vel potentia. **C** Deinde Aut. **D**at aliam causam dicens eam esse: quia primitus cibi et potus superant calorem naturalem: ipso autem postea confortato in amplius ex eoz refocillatione vincit ipsos: cui ligna multa et maxime viridia cum supponuntur paruo igni: primitus enim is submittitur: et debilitatur: cōsequēter vō eis submissis fortificatur inde.

Problema.

Ultimū.

Antiqua.

Ropter qd qd circunducit permutatim digitis duo videntur? Aut qd duobus sensib⁹ tangimus. Interiorib⁹ enī digitorū fm naturam habētes manū: vtriusqz impossibile dicere.

Nota.

Quā ob cām qd digitis vice mutata implicatis circūagit duo esse videat? An quia duplici sentiēdi parte attingimus. Nunqz enī fieri potest vt lateribus digitorū exterioribus vtriusqz idem cōplectamur et agitemus dum manu ordinem suum obrinet naturalem.

Explicit trigesimaquinta particula.

Quare aliquod vnū existens cum circunducit et conuoluitur digitis permutando ipm sentitur ac si essent duo: qd maxime ostendit: cū aliquis cancelans digitos pudicum reflectat super indicem: et eis circunducat lapillus cōtentus in palma alterius: tunc quidē vnū apparebit sensui esse duo: decipitur enim tactus: visus tamen declarat hui⁹ fallaciam: vnde de somno et vigilia 2. permutatione digitorū vnus videtur duo: hoc iamē nō dicimus quoniā duo: dignior enī tactu visus: si enī esset tactus solus iudicarem⁹ vnū duo. **C** Deinde Aut qd. **S**oluit dicens causam esse quoniā cūz sentiamus duobus sensibus seu sensationibus: que sunt in duobus digitis: qd tangitur: pulpe que digitorū interiores fuerint se habentes fm naturam perfecte: ita vt nihil extraneū interueniat: sicut duplex est digitus sentiens: ita etiam duplex reputat tactus fallitus quod sentitur: sed non possibile sit ambabus digitorum manus partibus interioribus in quibus amplius videtur tactus etiam se naturaliter habentibus: ita vt nihil extraneum intercitat: dicere vel iudicare illud qd tangitur fore vnum aut duo: vnde iudiciū expectēdum visus: hic enim dignior vt dictum est tactu: in pluribus tamen aliorum: tactus magis certificat qd visus: et ideo dictum est secundo de anima nos fm ipsum fore ingeniosos aut nō in ingeniosos: fm autem alios sensuum minime.

Cap. p.

2. 94

Incipit trigesimasexta particula. de his que sunt circa faciem.

Problema. I. Antiqua.

R^opter quid imagines faciei faciunt? Utrū quia hoc ostendit quales quidam sunt: aut quia his maxime cognoscuntur. Noua.

C^ur faciem effigiare consueverunt? Utrū quod quales nati sumus ea ipsa corporis parte intelligi possit: an quod ea precipue qui sumus agnosci potest.

Particula. hec 36ª est ubi agit de pblematib⁹ circa passiones faciei: de quib⁹ et tactus est non parū 7°. querit igit^r prius dicēs. Quare homines faciunt imagines repñtates faciei hominis maxime: pingunt. n. aut sculpunt eas precipue ut ostendūt oboli in quib⁹ repñnt facies Impatorū insculpte Romanorū: ut Cesaris Neronis: et talium. C^u deinde Utrū. Soluit duplici^r prius dicēs cām eē: quod per imagines faciei repñntat quālis fuerit dispositio ipsius cuius est imago: et maxime cū fuerit depicta a pictore sciente per oīa asimilare: puta goto pictore: ita ut ea deueniamus in cognitionē illius: ut occurrēs hic cognoscat ipsa vel sculpta ut oboli denotāt pñcti vel statua per seculum facta crotoniatīs: de qua Tullius rhetorice veteris 2°. Quia vobis per alios cavillare quod non per faciei imaginē deprehēdit quālis sit: imo et per eā que totū corporis: et ideo subdit certiorē cām dicens ideo facere faciei imaginē: quod ipsa maxime pñgit cognosci eum cui⁹ est: cū ea sit dearticulata et distincta potissime: quo precipue dīa distincta et cōspiciūt ut asserta et detecta: non aut per imagines aliarū partiū ita: cū non sint adeo dearticulate ac inspecte directe: quod indicāt physiōnomi attēdētes magis ad signa que accipiuntur a facie ac ab oculis. pñtē: quod ad reliqua: ut in editione physiōnomie declaravi. Quod aut quis imagine quālis sit recte cognoscat expressa non solū quātū ad ea que corporis: sed etiā anime: monstrat apertius ex historia physiōnomie lib^o de regimie pñcipū Alex. ab Arist. scripto. de fili⁹ Hippocratis in pergameni depicta et physiōnomo ingenti Pñlemoni monstrata.

Problema. II. Antiqua.

R^opter quid faciem sudant maxime: cum non sit carnosā? Aut quod facile sudabilia quecūqz būida et rara: caput aut tale est. Humiditatē enim propriā

habet multā: ostendūt autē vene exinde tendentes et catarrhi fiunt ex hoc: et cerebrum est humidū et porū multi. Signū autē capilli: ubi multi pori sunt finientes extra: non igit^r ex inferiorib⁹ sudor: sed ex capite fit: pñpter quod sudant: et primo quidem frontē: substat enim primo: humidū enim deorsum fluit et non sursum. Noua.

C^u facies maxime sudare solemus: que carnis oīno expers atqz gracilis est? An quod ea pñpiora sunt ad sudorē que humidā laxa qz sunt: caput autē tale est. Quippe quod humorē suū plurimū habeat: quē vene tendentes inde declarant: et destillationes que ex capite venire solent. Cerebrū itē būidū est: et foramina capitis pñmulta.

Capilli pñfecto foraminū multitudinem foras vsqz pductā latissime indicāt. Sudor igit^r non ex parte inferiorē: sed ex capite oritur. Quāobrem frons prima et maxime sudat. Prima enim subiecta vertici est. Humor autē deorsum non sursum fluit.

C^u sufficienter expositum est 18° 2°.

Problema. Ultimū. Antiqua.

R^opter quid in facie maxime desudationes fiūt? Aut quod rarus est locus: et būiditatē habet: signū autē capillorū oritur? et sensū habet? Desudatiōes autē sūt sic pustule humiditatis cuiusdam non digeste.

ExPLICIT trigesimasexta particula.

Quare in facie pñe alijs pñibus cōtingunt desudationes. C^u Notādū quod per desudationes faciei: hic audiūt non sudoris emanatio sola: quod iam eius pñcessit sermo in priori pñlemate: vix iteruenit cuti eius cū desudatione pustulatio quedā. Ubi Auiē. 7° quarti. ex desudatione in corpore generat^r bothor siue pustula plurimi sudoris valde paucē ablutionis aut parue apud fricationē et pñprie in regionib⁹ calidis. C^u deinde Aut quod. Soluit dī. cām esse pñmo: quod rarus est locus faciei: cutis enim hominis subtilior est ceteris et maxime faciei: ut visum est quarta. cōtinet etiā multam humiditatē cuius sub cerebro situe^r anteriori. Signū autē raritatis eius est ortus pilorū in ipsa per totū: nati raritate corporis declarat pilus asor. 5°. similis id ostēdit sensus pñpax qui passione perficit^r: vel sensus. i. imutationū coloris in facie cōprehēdit. Rursus itaqz cū desudationes sint seu alique pustule: ut dictū est: ex quadā humiditate indigesta causate: non imerito in facie habet magis pñprie cōtingere: eo quod subtilis rara et passibilis humiditate plena calidiqz vaporis ex toto corpore receptiva: reliqua autē huius requirant ab Auiē. septima quarti.

Incipit trigesimasēptima particula: de his que circa totum corpus.

Problema. I. Antiqua.

R^opter quod semper corpore fluēt et defluxione facta ex supfluitatib⁹ non alleniāt corp⁹ nisi sudauerit? Aut quod minor expurgatio fit. quādo enim ex humido mutatur in aere: plus fit ex minori: quod enim segregatur plus est: quare in plurī tempore expulsio.

R^opter quod aut hoc? Aut quod per minores poros exitus est: viscosus enim et quod est ut colla: cū humidū enim expellitur pñpter cōmixonē: cū spiritu autē impotēs est: maxime autē hoc est nociuum propter quod et vomitus cum sudoribus alleniāt magis: quod simul educūt hoc sicut grossiores et corpulentiores existentes. Aut quod et a carne quidem longinquus est locus in quo est viscosus: et quod est sicut colla: quare molestū est trāsmutare: sto macho autē pñpinquus: aut. n. in hoc fit: aut pñprie: pñpter quod difficulter educitur aliter.

ExPLICIT trigesimasēptima particula.

Ista est particula 37^a. de pblematib⁹ circa totū cor-
pus ititulata exposita sufficiēter vnico pble-
mate pnta puta 22° z^c pticule. ea autē hic apertionis gra-
euidētieq; amplioris duob⁹ pcedit pblematibus.

Incipit trigesima octaua particula de his que
circa passiones colorum.

Problema. I. Antiqua.

Propter quid fricationes augēt car-
nem? Aut qz valde augmētariūz
eorum que in corpore calidum est:
hoc quidem existente maiores tu-
mores fiunt: ppter semper ipsum

in motu eē: z in supinis ferri: z in-
spirans humida que in nobis sunt: qđ in frica-
tione fit: deficiente autē diminiuit z minoraē cor-
pus. Aut qz tumorosior z a nutrimentō fit caro
ppter caliditatē: omne enīz calidū cōtractiuum
est humidū. Nutrimentū autē qđ spargitur in cor-
pus humidū est: z recipit nutrimentum magis
ppter raritatem: rarior enim facta caro magis
pōt recipere sicut spōgia. Fricatio autē bene respi-
rabilem z raram facit carnem: z prohibet colle-
ctiones fieri in corpore: hoc autē existente neq;
consumptiones fiunt: nō nutrimentā enim z col-
lectiones ex collectis sūt. Magis spirabilia z ma-
gis rara z leuioza facta merito magis augētur:
nutrimentū enim sunt magis receptiua: z super-
fluitatū expulsiua magis fiunt: qz non opz con-
desare carnē ad sanitatē: sed rarificare. Quēad-
modū enim ciuitas est sana z locus bene enen-
tabilis: ppter qđ z mare sanū: ita z corpus be-
ne spirabile magis sanū est contrario se habēte.
Oportet enī aut nihil iesse: aut ab hoc cito per-
mutari: z oportet ita habere corp⁹ qđ recipiēs
confestim expellat superfluitates: z esse in mo-
tione: z nunq; quiescere: hoc quidem enim pu-
trefit: sicut z aqua que nō mouetur: putrefactū
autē egritudinez facit: qđ autē expellitur prius qđ
corrūpatur separat: hoc igitur densata carne nō
fit: tanq; enim oppilantur pori: rarificata autēz
accidit: ppter qđ z nō oportet in sole nude am-
bulare. Cōdensatur enim caro z valde desicca-
tur: interius autem humidū manet: superficia-
le autem mutatur ex balatū: quemadmodum z
carnes asse elixis: magis autem interiora humi-
da sunt: neq; pectora nuda habentes ambulare
in sole. Ab optime enīz dispositis corporūz sol
aufert: que minime egent ablatione: sed magis
interiora desiccandūz est. Exinde qđem igitur
propter longinqua essenī cū labore non est su-
dorez educere. Ab his autē pro eo qđ sunt pre ma-
nibus facile est consumere humidum.

Hec est particula pblematū vltima: in qua ponūtur
pblemata que circa passiones colorū iquirūt
ita vt sit vltima fm qđ color est vltimior z spūalior quali-
tati ceteris. Querit igitur pmo: quare fricationes carnem
augmētant: vt ppre cū fuerint mēsuratē: nam triplex est:
vt pz de regi. sa. 3°. quedā enim mollis lenis: que nō perue-
nit ad hoc: vt possit sufficiēter carnificare: cū calidū non
eleuet intātū vt attrahat z ispirēt. Alia dura aspera carnē
eliquans z cōsumens: nōnulla vō harū duarū media car-
nificans z ipinguās. Qz autē rubrica hec fit male inscripta
videt: deberet enim dicere de pblematibus circa habitū
corporis: augmētatio enim carnis eiusq; diminiutio z con-
densatio z raritas ipsius sunt qđam corporis habitus: vt
pz in thegn. C Dicendū qđ ratio verius cōcludere videt
sic: qz imēdiatius forte: ad talem vō habitū vel alterūz se-
quit hic color vel alius: eo qđ habitudo totius manifestat
in colore maxime: cū sit quedā epiphanīa. i. supapparētia
fm pithagorā de sensu z sensato: sic z eius potētia notior
z vniuersalior ceteris. C Deinde Aut qz. Soluti duplr
dicens pmo cām eē: qm calm de numero eoz que sunt in
nobis bz potissime extēdere z augmētare: quare maiores
hinc cōtingit tumores fieri: ppter qđ calidūz in motu est
motiū nō solū sui sed etiā alioz: z maxime in tendendo
sursūz: vbi maxime ispirat humida presubtiliādo ea pus
que sunt in nobis: id autem totūz fricatione perficitur: ea
enim suscitāt calm z mouetur ita vt augmentato ac etiāz
eo pfortato carnes adaugeat: sed per oppositū eo dimini-
to z imbecillitato minoraē z subsident carnes: sic igitur
calm calefaciens subtilians z inspirans humidūz ac mul-
tiplicās qđ est causa augmēti fricatione carnes adauget.
C Deinde Aut. J Assignat scđo aliā cām dicens id esse: qz
ppter calm vigoratum fricatione tumorosior z extensior
caro reddit: ppter nutriens copiosius subingrediēs illius
porositates: nam calm vt dictūz est fricatione coangetur:
z fortificatur: quo accidente cōtrahit humidum: de rōne
enim calidi est attrahere: habet etiāz eo pabulari: cum in
mixtis nō sit calm absq; humido reperire: de gnōne 5°. sz
nutrimentū qđ in corpus spargit se illi cōiunēs z factūz
tandem secū vnūz humidū est: cū autē caro fuerit facta ra-
ra porosa ppter fricationē cōmensuratā: euz supfluitates
expirare faciat: amplius poterit humidū coaugmētatiūz
recipere: sicq; extendi z augmentari: qđ declarat: nam ca-
ro bz fricatione rarefit tanq; spōgia: ita qđ vt ea pōt susci-
pere humidum vt aquā. ita caro humidūz nutrimentale:
de natura enim fricationis prediffinita est: qđ sufficiēter
respirabilem carnem reddit z raram: cum hoc qđ phibet
ne superfluitates colligantur in corpore. S. etiam de regi.
sanita 3°. z quasi preueniens dubitationem ait: hui⁹ autēz
interueniente: non accidit fieri consumptionem corporis
propter apertionem pororum sufficiētem: z qđ educitur
superfluum: non enim permanent nutrimentozū super-
flua: neq; collectiones z nascentie vel alique bz cause pas-
sionum fiunt ex superfluis cibozū collectis: alimenta z
etiam corpora sint reddita rariora z leuioza: z sic tum ex
parte alimentozū in partibus: non sine causa pcrant
plius augentur: cum pretacta reddantur magis receptiua
nutrimentozū: z superfluitatū eozū amplius expul-
siua. Et id quidem pblema non modicū confert in sanita-
tis regimine sufficiēter deductū: vt pz ex 3° eius Gal.

Problema.

Vltimum.

Id siqdē pblema expositū est sufficiēter 53° pble-
mate p^c pticule: z reperitū 33° 5°. serie eadē

differenti tamen intentione: in prima enim premissum quod medicinale: illicque de ipsius agitur actu: in quinta vero eo quod de labore in ipsa agitur: frictione autem corpus laborat: vel oppositè disponitur cum corpori occurrat indigentia: sed in hac de his que circa coloris corporis agitur passionibus: et per consequens habitibus: a quibus ipse deciditur: caro enim rara vel densa talem colorem representat vel alterum etc.

Explicit expositio succincta problematum Arist. quam Petrus edidit apponens Paduanus: ea nullo plus interpretate: incepta quod Parisius: et laudabiliter Padue terminata.

Cur alica plus aque recipiat quam triticum unde confecta est: An propterea quod alica farina quodammodo est similia: farina autem plus aque imbibit: moles enim amplior ei quam tritici est. Presens namque et constipatius triticum est. At quod autem amplius est: plus id capere potest. An non solum ea ipsa de causa ita fit: sed etiam calore quem intra se continet et farina et alica efficitur ut bibacins hauriant: quod enim calidum est humorum id et efficacius ad se trahit et expeditius in vaporem consumit.

Cur farina tritici massata pertritumque longe amplior reddatur quam ordeum. scilicet ex proportionem: An quod altera multum humoris sibi admittit: altera parum: sed qua de causa plus admittat. Congruens enim potius dixeris: ut ordeacea bibacior sit. Quippe cum ordeum tostum: triticum non tostum sit. An propterea ita fit: quia trituram pleniores triticea patitur. Cuius causa est: quod partibus minutioribus constat. Fit igitur quasi ut quantuplo partibus contineri potest minoribus: tantuplo humorem sibi largiorem admittat: quippe que ipsum humorem pro glutine sibi capiat: ut Empedocles quoque suis in persicis diuerticulo quodam ait. Humus ubi larga ceteris coniunxerat vnda. Multumque humoris proinde absumere queat.

Cur etiam igni mandata massa tritici amplius augeatur quam ordeum: An quod humorem in se continet indiscretum: qui recalcens extrudi nequeat: hic ergo cum in spiritum transeat: nec sese promere pariter: atque ex massa ordeum possit videlicet propter tritici spissitudinem: spissius enim est quod partibus constat minutioribus. Idcirco extollit moleque agit ampliorem. Ad hec plus ista humoris continet. Quo recalcens spiritus provenire solitus est. Ex quaque re autem pluris plus proficiatur necessum est.

Cur pistorum ceterorumque officio fungentium frumetatio: qui ordeum attractant imbecilli efficiantur: et destillationibus infestent. Qui autem triti-

cum corpore sint bene habito: An quod facilius triticum concoqui quam ordeum potest: atque ea re delibamenta inde manantia esse faciliora necesse est.

Cur panis tostus durior: tepesfactus humidior reddi aliquantisper possit: An quoniam cum torrescit humor extrudit: itaque panis relinquitur durior. Leniter autem cum recalcenscit humor consistens ab igne diffundit. Humidiorque proinde existit.

Cur farina tritici resiccata minus constipetur quam ordeum: An quod iterum capedine vacat: que ex partibus constant minutissimis: et plura que graviora sunt: compressa suapte pondere tantumdem occupant quam pauciora. Sed farina ordeum crassiuscula est: itaque siccata. compesci itaque minus contrahi potest: ut quod minus est suo compressu plus illud constipet in seipsum capessatque: triticea porro particulis minutissimis iam constat. Itaque non ideo resiccatur ut partes reddantur minores: sed ut leniores efficiantur minusque constipent suo compressu et nutu. Natura enim gravior farina triticea quam ordeacea est.

Cur allia et cepe quo sicciora serantur eo meliora possint evadere. Cetera autem deteriora: An quod omnia istiusmodi maxime plena humoris consistunt. Itaque terre commissa sicciora temperamento comodo germinare incipient: adde quod minus putrent: cum sicciora seruntur.

Cur allia et cepe sole ex plantis recondite germinare possint: An quod humore alimentoque sunt referte. Copia igitur alimenti est quod germen efficeret queat. Idque constat argumento tum squillarum: tum etiam bulborum: qui idem facere possunt. Crescere autem quodque solet cum tempus venerit.

Quare ob causam que aqua frigida irrigamus dulciora quam que tepida evadant: An quod sic interclusum calidum salius est: ut calidius quod salius: dulce autem ita contrarium ut frigidum est et alimento oleribus humorem unde saporum genera oriuntur.

Cur allia cum excalescunt: plenius quam recens edita olent: An quod recentia humoris multum adhuc extranei continent: quo fit ut vim suam integram habere nequeant. Cum autem decocta iam sunt secreto humore illo inutili. Tum suum odorem sincere adipiscuntur: qui scilicet acer est. Quin etiam ceteri nuper editi fructus dilutiones sunt: et cepas recentiores ob eam causam minus acres sentimus.

Cur fructus myrtozum non conditarum: magis quam folia desuunt: conditarum autem reseruaturnamque alga ut sit folia desuunt fructus adbe-

reant: An ita euenit non conditis quoniam natura sancitus est: vt fructus peracta decoctione flascant ac decidant. Que quidem decoctio repositis agi nō potest: sed eatenus tm̄ efficitur vt alge vapor prohibeat: ne humor fructus immutetur. Folia contra cum siccent decidunt: alga autē vt salsa epiccandi vini habet. Ergo non idem folijs accidit arbori adberentibus ⁊ conditis modo quo dictum est.

Quam ob causam cucumeres: cognomento pepones optimi palustribus planis idest humidis fieri soleant: vt apud orthomenum ⁊ in egypto: aquarum etenim vberem terram esse egyptum putamus: cum ergo cucumeres qui humidus sunt: ⁊ ob id orthēses ac rigui minime laudati locis palustribus que madida sunt egregie fiant. Atrum q̄ ob terre que duritiaz altius coguntur descendere. Solum nanqz limosum ac planum maxime indurescit. Qui autem altius innituntur meliores euadunt. an q̄ terram siccam esse oportet: quoniam cucumeres natura humidus sunt. Ita enī sequetur vt per retracius in mediū veniant: palustris hō si plena atqz sit: alimentum nec exiguum prebet propter soli altitudinem locumqz ipsum neqz nimis quoniam solum resiccat: necesse est.

Quam ob causam rutba ⁊ nōnulla pigmenta odora sudorum faciant seditatem: An quorum in odore grauitas est atqz acritudo hec cuz extremētijs mixta humoribus deprauare odores possunt.

Qua de causa rutbam fascinationis remediū esse aiunt: An propterea quia tum effascinari se credunt: cum aut voraciter edunt: aut incommo datum aliquarum tenentur suspitione: aut cibum habent suspectum quem capiunt: itaqz

cum de mensa eadez quid priuate sibi assumūt: participem inuentem quēpiam faciunt.

Cur ignis hominem nigrum nō reddit: fictilia reddit: sol contra hominem nigroze afficere potest: fictile non potest: An non eadez vterqz ratione agit: sed sol adurendo nigrificat. Ignis fictilia replet: obducitqz fuligine: que fauilla pretenui dum carbonēs franguntur simul ⁊ flāgrant: contrahitur hominem nigrus sol reddit: ignis minime: quoniam solis calor lenis molliqz est: ⁊ pre sua tenuitate cutem ipsam leniter per summa adurit. Quum itaqz carnem non attingat dolorem nullum potest infligere: quoniam vti nigrorem inuehit ignis profecto vel nihil tangit vel intro irrumpit. nam ambusta quoqz ignis atra redduntur. Verum hic non eatenus tantummodo vti quatenus calor ater se pandet ⁊ auget.

Cur homines cū senescunt nigriores reddantur: An quia res omnes excepto situ nigriores: cum putrescunt euadant: senectus autem non nisi quedam putredo est: ad hec cū sanguis ficescēs nigrior reddi soleat merito senes sunt nigriores. Sanguis etenim est qui nostra corpora colore attingere valeat naturali.

Quam ob causam oleum sol candefacit: carnem nigrificat: An qz olei terrenam eximit partem que nigrioris causa est vt etiam vinum fortis ratione terrene nigrū est. Carnem hō nigra propterea reddit: quoniam vti. Terrenus nanqz omne cū vritur nigrū effici solitum est.

Explīciunt Aristotelis pblemata: que Theodorus Gazes Thessalonicēsis olim e greco in latinum conuertit. Ea qz nuper vltima emendatione emendauit.

Victor Pisanus Ludouico Aduenigo precellenti eloquentia viro. S. P. B.

Angularis doctrina: facundia minime vulgaris: insignisq; tua prudentia Ludouice Aduenigo: me iam pridem ad te amandū: et obseruandum compulerūt. Tua porro lenitas fecit: vt mutuis inter nos amor intercederet: vt alter alteri cum soris ipsa tulit congratuletur: pariterq; condoleat: sicut in presentia mihi faciendum duco. Nam cum proximis diebus apud preceptorem nostrū Georgiū Vallā: sicut de more ad eum ventitare consueui: essem. audiui impressorem quendam: qui eius opera imprimere et euulgare consueuit: Alexandri aphrodisei problemata: que olim latina fecisset ipse Georgius valla: sibi imprimenda vebementer exigere: q; Nicoletus nostri temporis philosophorū omnium acutissimus edenda esse duceret: atq; magnopere hortaretur: a preceptore quoq; nostro Vallā acceptū idem vt faceret hortari cū multos: tum Lazarum quendam dactylum Placentinum medicum longe prestantissimum: quem aliterum nostri temporis Salenum frequenter solet appellare: ita admiranda quadam doctrina precellit. Hoc cum audiuissem: audissime mihi ipsum ostendit librum poposci: quem cum legissem Ludouice mihi rerum tottantarūq; cognitione: et orationis splendore incensus rogauī apprimē vt imprimeretur: nec me continere potui: quā tecū in tanto congratularer commodo: adeo enim argute de hominis natura brutorūq; rerūq; ceterarū videas hunc philosophum medicūq; precipuum differentem: vt non hominem sed naturam ipsam rerū loqui nobiscum credas. ea porro interprete oratione nobis exposita vt ipsum iustum philosophum non alium nobis que dicat referre existimes. Proinde nostre huic congratulemur ciuitati: q; talem nacti fuerimus virum: qui doctrina tam multiplici et precellenti sit: vt nostrum illustret seculum. ita quotidie nouum in omnibus passim sententijs aliquid emergit: ac vt adhuc magis nostre ciuitati congratulemur: hunc sublimem doctrina virum preceptorem nostrum in diuerso dicendi genere multilingos discipulis suis fructus ingerere. alij ipso dirigēte rhetoricos: alij poeticos: alij mathematicos componunt commentarios: ac vt alij in latinum greca conuertunt: ita inter ceteros vnus in dicendo minime infans bystoriā a primā hominū memoria ad proxima vsq; tempora decem et nouem eneadibus conclusam in latinum transfert. vbi preter ea que in toto orbe terrarū gesta sunt videas disciplinarū non inuentores modo: sed etiam quid illis subdiderint correxerintue: que priores ingenio suo aut alieno memorie prodiderunt: et quemadmodum ab exiguis principijs quasi per gradus: ac per manus ad summum culmen omnes conscenderint discipline: diu immortales: quantum nobis illuxit bonum: quam multiplex ex vno viro emanat fructus: et in posterum annuente deo: vnde bona omnia: futurus est. at iam hec missa facio: si enim prosequi velim vt ipsa deponat materiam nullus eius laudem finis inueniretur. tam igitur te ad eius visendas in scribendo peritiam et Alexandri aphrodisei prestantissimam dimitto doctrinam.

Georgius Valla Placentinus Joanni Marliano mathematico: et in tota philosophia medicinaque prestantissimo salutem plurimam dicit.

Alexandri aphrodisei philoso-

phi ac medici pstantissimi problemata: hortatu et auspicio tuo in latinum vir longe doctissime Joannes Marliane conuertit: quod te interptari ea velle mihi dixisti: ipsaque multis de causis tibi dicanda esse existimaui: et quod a me discipulo tuo: cum medicinam mathematicamque scientias publice profiteretur: tanquam ab ea quam tu inferueris stirpe fructum aliquando reposcere iure tu quidem videaris. ego autem vel non poscenti si non doctissimos: ut tua ingens expostularet eruditio prestare possim: at certe non ingratos merito debere tibi videar exhibere: quod me plane effecturus confido. Deinde quod hec qualia sint perpendere: ac iudicare te melius possit nemo: nempe cuius prestatis in omnibus bonis artibus doctrine nomen: ut res etiam ipsa est tota non capiat Italia. Deinde quod hunc labores ad te meum fructum non mediocriter filius tuus Hieronymo: Petro Antonio: Paulo eximie idolis in ipsis future eruditionis adolescentibus allaturum confido. quippe qui suam quandam talem prefeferant prudentiam: itaque suam modestiam: ut cunctarum bonarum artium studiis facile teneri videantur: ingenium certe peracutum elucet: et ne ad rerum quidem causas perscrutandas: explicandasque dialecticum acumen destituerat: neque ad geometrie excutiendas demonstrationes destituerat: quod certe presentibus nobis licuit inuenire: et perinde has questiones precipuas non reos modos: sed pro comperto habeo observaturos: presertim quod quam utiles sint vel ex eo coniectari potest. quod cum eruditorum multorum consensu quadripartita sit medicina: quod vel in ipso statim afozismo exordio ostendisse arguitur Hippocrates: arte que preceptis de rerum natura manantibus atque principijs perficitur: si quidem ei quod generationis fortuite est per quas raro feruit. Verutamen ne a fortuna quidem aliena putatur medicina. Cum temporis opportunitatem utpote in corpore fluido propter instabilem materiam capere conueniat. Deinde experientia: nam et hec rationes exercet: atque confirmat: etque morborum qualitatibus accommodat. postea iudicio: quod cum a diuina: vi que nobis in anima insita est: omnium que sub intellectum cadunt sit capacior: illa: artem: experientiam: occasionem dirigit atque diiudicat. Porro inquam nihil est quod hic aphrodiseus Alexander non attigerit in cunctis sane excellens in primis autor. At ne sola quidem hic medicine eminet utilitas: verum omnis proorsus humane vite ratio percipitur: quod precepta ad bonos habitus comparandos adhibeat: non corporis modo: sed etiam animorum: quod purgationes corporis ad animum quoque transferuntur. At cum anime cibis incorporeis sit eruditio: hinc nobis licet itueri: quod ad corpus pertinenduz: quod ad mentem instituendam salubria nobis precepta tradiderit: nec sparsim modo: sed etiam que sint querendi genera: quorumque sint productissima breuitate: et quam perspicua claritate contexuit: que proponant cuncta diluere docens. At quoniam de questionum generibus fecimus mentionem: ne utiquam remur alienum quorundam doctissimorum hac de re hic proferre sententiam. ita enim illi questionum genera diuiserunt: ut eorum duo pri-

ma esse voluerint. Unus quidem quod rem spectet infinitam: sine aliquo definito complexu. alterum autem quod rem definitam spectet: et eorum porro utrumque in duo alia genera partiti sunt. alterque quod ad cognoscendum: alterque quod ad agendum referatur. nam aut ipsa cognitio: scientiaque perquiritur: ut medicina sit ne scientia an ars: aut agendi consiliuz: ut sit ne medico capessenda cibos suggerendi cura. cognitionis autem tris species faciunt: preiudicium: diffinitionem. persecutionem. preiudicium est ut cum queritur sit ne in magica vis ulla medicine. diffinitio: ut quid sit medicina. persecutio: cum queritur quid quamque rem sequatur: ut quod obrem interibiles qui atram bilem euomunt magnam laborant periculo. actionis vero duas volunt esse species. vnam ad persequendum aut declinandum: ut quibus rebus ad bonum habitum corpus perducere possit: aut malum habitum deuicare. alteram que ad aliquod commodum usumque referatur: ut quemadmodum apud egrotum se habere medicum conueniat. rursus coniecture rationem in quatuor partes distribuerunt. nam aut quid sit queritur: ut quis sit corporis optimus habitus: aut que sit origo cuiusque rei: ut que sint naturalia principia cuiusmodi sunt omnes obscure. aut in rebus naturalibus: aut ceteris disciplinis causarum rationumque questiones: aut causae tractatio: ut si queratur cur eminentissimi autores de nature principijs aut in egritudine vna tollenda inter se dissentiant: aut de imitatione: ut si queratur num in hominis anima morte aduentante intereat scientia an commutetur. diffinitioni proprietates: et diuisio et partitio deputantur: ut quid in omnium mente qualem impressum sit: cum quid cuiusque rei proprium sit exquiratur: ut in hominem ne solum an etiam in beluas cadat mentis. Cum res distribuitur in partes: ut si queratur: quot sint motuum species: siue illi anime siue corporis sint: aut cum que sit forma et quasi naturalis nota cuiusque rei describitur: ut quenam forma vaine sit que sanitatem pretendat aut contra. persequendi duas faciunt species. nam aut simplex est questio: ut si queratur cur vitellus facile concoquatur. aut ex comparatione: ut vitellus ne an albumen facilius concoquatur. de expectandis fugiendisque rebus: ut expectandum ne sit egrotus quicquam et pariter fugiendus. de equo et iniquo: ut equum ne sit humana omnia diuino administrari consilio: pertinaciter defendere. Comparationis due sunt species. Una cum idem ne sit an aliquid intersit queritur: ut pus et sanies: eunuchus et spado: ut ab Aristotele quod situm est. altera cum quid prestat aliud alij queritur: ut plus ne ad comparandam medicinam prosit experientia: an ars: occasio: aut iudicium. preterea non modo quid utile: sed quid utilissimum. Que vero referuntur ad agendum eorum duo faciunt genera. vnum ad officium quo in genere quid rectum: faciendumque sit queritur: ut que inspicere queque periculi medicum apud egrotum perueniat. alterque ad motum animi gignendus: ut quoniam ac ut a medico animandus est egrotus: spe: aut e contrario terrendus: et quasi suscitandus sit. Nec fere sunt tradita a veteribus questionum genera. unde problema varia que latine quidam proposita vocant: Quintilianus ambiguitates: alij questiones. At quoniam grecum vocabulum apertius usu imperitante nobis occurrit: greca potius utendum nobis appellatione censeuimus. Denique quoniam nos: ut in prefatione iam satis multa locuti videmur: Alexandro ipsi aphrodiseo cedamus me interprete locuturo.

Alexandri

Alexandri aphrodisei pblemata p Georgius
Hallam Placentinum in latinū translata.

Prohemium.

Problematū

quedā p se sunt fidem
faciētia ⁊ cognita : oīs
ambiguitas ac qōnis
expertia. Nemo enī
vt arbitror sane men-
tis dubitauerit cur vo-
lucris plumas nā lar-
gita sit. Quilibet enim
sagax fouēdi causa p
vestimētis primū cir-
cūfudisse asseret: de in-
de decoris grā : terre-

stribus aut aialib⁹ : ⁊ que eunt pedibus pilos : serpētibus
squamas : aquaticis cortices : aut crustas : cuiusmodi sunt
que ostrocodermis : id est crustaceā seu testaceā pellem ha-
bētia nūcupāt. Et rursus quāobzē alyis qdēz cornua : alyis
autē aculeos : alyis vō vngues : ⁊ eos aut acutos : aut adun-
cos : seu id genus aliud : quo se ab ifestantibus reddant tu-
tiora : vtpote nālibus qbusdā telis adiuta. Eruges āt oēs
ad ortū ac gūis ppagationem nā pducens corticibus : aut
corporibus quibuscūq humidis : aut lignosis : aut hui⁹ tu-
nicis custodiunt : eas tanq in arcula aliqua ptegens : ad al-
goris aut estus : aut noxiarū quarūdā aiantū effugium. nī-
miz multis ipsam oīno inutile non reliquit indumentū :
sed ad nutrimentū ac cibū cōparauit opportunū. Ipsas
aut stirpes folijs ⁊ corticibus ac silibus pennarū aut villo-
rum loco circūdedit. Preuidit enī ne imoderatus algor
aut estus has possit pficere : nōnullas porro pro iaculis spi-
nis armauit : ne a bestijs absumerent : atqz afflicterentur :
eas quoqz varijs floribus ornatas ⁊ decoris causa coroz
nauit : quos tanq nuntios ac precones ad erupturū mox
fructū ortū premisit. Quicūqz igit hui⁹ cognita ⁊ aper-
ta student exoluere amentes propemodū sunt. qui ambi-
gunt nūquid igni sit insita caliditas : a tangendi sensu sunt
imunes. qui porro in ortu ⁊ interitu seriem motum posi-
tuz : confirmationem : colores : pprietates : vt nā ac rō pro-
uidēter obseruat nō admittūt : punitioni obnoxij sūt. Hec
nimiz per sese sunt cognita. At quedā proziss sunt insolu-
bilia : ⁊ soli deo cognita : qui eorum constituit essentiam.
Opifex enī si qū aliqd excogitando opus pfecit : oēs eius
actionum causas plane percalluit. vtz rudis causarū oīno
est expers. Dubie itaqz qōnes sunt hui⁹ : quāobzē leniter
lancinati atqz attrectati sub alis : aut plātis : aut lateribus
ridēt : siue qua de causa audientes aliquos marmora atte-
rentes : aut secantes : aut stridētes : aut ferrū limantes : ven-
tib⁹ euestigio inhorrescūt. seu qua de causa ex frigidis fru-
gibus dentibus stupore affectis frigida portulaca cōmo-
de medeat : nec sunt ptraria ptrarijs medicamina : veruz
similia. Vel cur lapis magnetis solū attrahit ferrum : ele-
ctrū quoqz paleas ⁊ stramēta solum dicif insigniter tra-
here : ⁊ leo gallū dūtaxat metuit. Gallina quoqz que oua
nobis domi parit se stramētis toto corpore ppurgat. Lo-
thurnices elleborū comedūt hominibus letalem. Sturni
aut cicutam : scamonea flauā attrahit bilem. Lolocinta ⁊
agaricum ⁊ albus elleborus : euforbiūqz ac coccus gni-
dus pituitam. Niger aut elleborus ⁊ epithimū atram
bilem. Sunt qui purgamentis alium cobibent : a cobibē-
tibus vō eā potius ciunt ⁊ purgāt. Sūt etiā qui inter nauī
gandū comedendū exacuunt appetitū cibū facile trāsmu-

tātes : oīs a mari excitate grauedinis ignari. Infinita pos-
sem tibi recensere : que sola experientia cognita sunt : quip-
pe que a medicis occulte pprietates appellātur. Quod at
suum vniuscuiusqz occultum est : id parū habet cuius red-
di causa possit. Male enim quidā hoz solutiones subita-
rias efficiūt valde inutiles : nec fidem facientes. Aliunt enī
purgamina caliditate humores attrabere : quod plane fal-
suz est : nam omne caliduz purgatorij esse oportuit : atqui
ecce tibi piper : qd cū sit calidū : non tamē vim attrabendi
habet : sed pcoquendū roborādūqz. itidez ⁊ mastice ⁊ aloē :
nec e diuerso rōnē pueri dicimus. oē enī purgatorij tem-
peramēto calm esse : vī autē educere egerereqz fatemur.
nec oē caliduz statim etiā vī vlla purgatorij est. Aliunt
preterea struthocamelum ferrū non proprietate vlla : sed
potius calore concoquere : qd pfecto insulsuz est. leo nāqz
cum hoc ipso aiali sit feruidior : nō tñ ferrū cōcoquit. Ne
apud medicos quidem pprietates sunt solos : verū etiam
⁊ apud philosophos ⁊ grāmaticos : que passionēs siue pa-
the appellant ex vsu annotate. Oportet igit ea ad qstio-
nem proponere : que medium teneant locum : ⁊ ad cogni-
tionem habendam eoz minime ambigua sint : sed qualia
cūqz sint : vt solutioni subyciant. Sane omnium que di-
cunt quedam falsa esse omnibus sunt cognita : qdā pre se
ferūt veritatez : ⁊ eoz alia qdē certa oibus ac cognita : nō
nulla oibus sunt occulta : solutionē a nobis nō admittētia.
alia vō mediā quādā nām gerunt : de qbus nūc loqui no-
bis in animo est. Deniqz soluendū omne pblema aut a tē-
peramento : aut a formatione : aut ab actione : aut a simili
vna in passione : aut a colore : aut a sensus persuasione : aut
per equiuocationē : aut actionibus que ex potētis magis
vel minus pficiunt : aut per id qd durius : aut rarius : aut
maius : aut minus : aut a tempore ⁊ etate : ⁊ p suetudine : aut
per essentiatū (hoc nouatū verbū paulo durius : pro eo qd
greci dicunt vtiodes : qd est p essentie habituz) vltus mol-
liet : aut per accidens : aut a similibus : veluti in pblematis
que dicta sunt comperies : has igit regulas secutus oē du-
bitatum ad demonstrationem poteris aduocare. At qm
non satis esse putanduz est vniuersalem adhibere doctri-
nam : sed cōuenit ei qui doceat plicatim ⁊ membratim
hec sub manus adducere. Jam questionēs ac solutionēs
ordiamur.

MACROBIVS

Deniqz sturni vescunt conio nec fraudi est eis : quonīaz
qlitate sui corporis venenū succi lethalis enadunt. Frigida
enim vis eius est succi : quā subtilibus poris in cordis sui
fedem ducētibus pcoqua digestionē pueniūt prius qm vi-
talia ipsa pretemptet.

IDEM ALIBI.

Elleborū aut periti loquunt escam esse ⁊ alimoniam co-
thurnicū : eo q nāli quodam temperamento sui corporis
vim pabuli nocentis eurent.

Problema p^m.

Vitreā vasa p hyemē calore aliquo
vehemēti adducto frangunt. Quā
ex circumfuso aere plurimā p totū corpus suū
excipit frigiditatē. Lū igit non pus calefactis
feruētē aquā pfestim ifundimus : nō dubium
qn aduersantē sibi frigiditatē caliditas psequat : vt ipsaz
pfestim cū spiritu diffugere necesse sit : ⁊ pinde vitreorū
vasorū sequi discussionē. dabimus enī vitreis corpib⁹ spi-
ramēta vitūqz sub visuz ⁊ sensuz nō cadant. Letez q ad
hui⁹ rei nām : verūqz spectat tenuissimū fere aerē admittit.
C Sūt qui dicāt vitrea corpora imēso frigore obdu-
rescere ⁊ siccescere : ⁊ qd in ipsis tenuiuz partiū sit. i. hu-
more aut aerē exprimi ⁊ eyci atqz exuri : itaqz idonea p-
stari vt discutiant : ⁊ effrigant veluti aridissima ligna. ita
enī ⁊ Hippo. aiebat venarū algore frangibilem. atqui fer-
uor imoderatus corpus offendens vitreum ipsum aduc-

Problemata Alex.

3 z

Sectio

impensus exiccans ad confringendu & discutiendu red-
dit accommodatius: q si prius remollescat mediocriter ca-
lescent: neutiq cedat: quãobz pugillem quoqz luctaturi a-
lanistis prius oleo perfundunt: & pbonafci canturi prius
guttur & fauces fouent & spiritus molliores meatus red-
dunt. frigiditas itaqz deducta spiramenta cõperiens fa-
cile cū spiritu diffugiet: & viri quicquid molle fuerit calo-
ri cedet: nec statim discussione erit obnoxii. Qz aut spira-
mentū vitrea babeāt corpora: vel ex vasis nobis id licet
testaceis intueri. infusa enim in hyeme aqua exudat cum
picata fuerint. est quoqz videre e corpe vitreo erūpentes
& exhalantē fumū per hyemem cū feruentē aquā infude-
ris: nec non citreuz sectum & exp̃ssum extrinsecus apposi-
tum brassice incluse suam prebere qualitatē.

¶ Quare pueri & p̃sertim infantes in humum lapsi non
facile sauciantur: quẽadmodu viri: Propter molliorem
inquam corporis terre solo cedentem: quãdoquidem dis-
sipant firmitudinem & duritiem quo minus offendat: vi-
ri at cū duro sint corpore duritie terre aut lapide aliquo
offensi plage tenorem intendētes a lapide: vtpote durio-
re eis aliquid infligi necesse est. Eadem est ratio cur etiā
spongia excidens non frangitur: cum vitru aut testa: aut
huiusmodi corpus durum prociens frangatur: atqz ita
per similitudinem hec dixeris puenire. Et ob hoc etiam
vehemens venti motus quercuz quidem deycinarundi-
nem vō non: quoniam quercus quidem vtpote dura & va-
lida: & ample magnitudinis vento obuians vim eius in-
tendit. arundo autē quippe que inanis & mollis: & exigua
venti bunc & illinc statui cedēs: eius vim dissipat atqz dis-
soluit. Eadē rōne & pugil aduersario suo obuus eius vim
auget atqz exuscitat: quem quo magis cedens circumdu-
cet huc illucqz se transferet: citius. illius exinaniet firmi-
tudinem.

QVINTILIANVS.

¶ Et patiētor est laboris nā pueris q̃ iuuenibz: videlicet
vt corpora infantum: nec calidus quo in terrā torrens defe-
runtur tam grauiter affligit: nec illa p manus & genua re-
ptatio: nec post breue tēpus cōtinui lusus: & totius diei dis-
cursus: qz pondus illis abest: nec seip̃s grauant. sic animi
quoqz credo: qz minore conatu mouent: nec suo nexu stu-
dys insistant: sed formandos tantūmodo prestant: non si-
militer fatigantur.

¶ Quare infantes apud nutrices cantus audiētes si fleāt &
vagiāt cōquiescunt: morati autem dormiunt: Quoniam
musica velut & omnis sciētia: atqz ars cū anima assueuit:
sicut & caliditas igni insita est: vt etiam Plato censet sciē-
tias recordationes anime esse nō doctas: audiens igit aia
buis sonum ex canentibus recordatione mentem ea sub-
eunte infantes placari compelluntur. proinde ita allekti
in saporem perducunt. Cum aut in corpore impolluto ac
purgato est: scientias itegras hz: polluto vō in corpe tanq̃
in obliuionem ipsaz peruenit mediocrem.

¶ Quare nutrices infantes in soporem deuolutos morāt:
Qz humores ex motu fusi cerebruz moueant: lz in etate
perfecta hoc minime pati tolerant.

¶ Quare aliqui valde ebriz dupla vident: Qm̃ ex multa
humiditate oculoz repleti muscoli: plus aut min⁹: & mol-
les effecti atqz contracti diuertūt atqz distrahunt oculos:
altez quidē sursum: altez vō deorsum. Proinde superest
vt oculoz rady non in eundem pariter locum proferan-
tur: sed in distates locos & corpora: atqz ita vterqz oculus
sua spectans duplam efficit visionem. Quod autē hoc ve-
rissimum sit ex eo profecto videri certum est: qz alterum
digito oculum prementes & sursum versus propellētes du-
pla cuncta spectare videmur.

ALBERTVS Aleman⁹ in li⁹ Arist. de sensu & sensato.

¶ Quare vnum videtur duo: Ex diuersa dispositione rei
vise dicimus q quattuor sunt cause quare vnum videtur
duo ex parte ipsius vidētis. Quaz prima est: qz cū nerui
optici ab oculis ad anteriorem cellam cerebri directi in-
tersecant se ad modos linearum trianguli: cuius talis est
distantia mensure: que est inter duos oculos cōtingit ali-
quãdo elanari vnum neruorum vel alterum releuorum
a loco cōtactus: & tunc illud qd recipit ab oculis & trāsies
a spiritu visiuo ad sensum communem contingit se in ali-
quo puncto vno: & tunc propter duos oculos lumen bis
nuntiantes vnū videt duo: & hoc cōtingit quotienscunqz
exp̃imitur vnus oculoz quasi semimulsus suppositione
digiti. Secūda causa est q aliquãdo spiritus visiuus qui
a capite discurrit in oculos propter aliquam ventositates
inclusam in ipso vel in oculo: vel ppter aliquem calorem
non naturalem agitatem euz: mouetur extra nictas men-
sure nālis dextrosus: vel etiā sinistrosus in oculo. & ideo
accipit formam: quasi formam motam a dextro in sini-
strum oculum. & ideo apprehendit omne quod apprehen-
dit quasi disensum in duo lateraliter sibi coniuncta. Ter-
tia autem causa est in opposita redundantia quando mo-
uetur spiritus introsum & extrosus: & introsum quidem
respectu sensus cōmunis: extrosus vō ad oculi crystalli-
num vt percipiat formas: tūc enim continue reddit & ac-
cipit: & anteq̃ compleat redditio inchoat: ita acceptio qñ
sensibile manet p̃sens: & tūc vnū videtur duo. Siet autem
hoc accidēs in spiritu aliquãdo ex multo humore calido:
sicut in ebriz: qz calor vini mouet in opposita: & humor
multiplicat fluxum: & sunt iuxta hoc accidens valde mul-
ta accidentia. Cum enim aliquis nauigat: eo q vnā partē
accipit: & anteq̃ eā reddat sensui cōmuni immutatur ab
alia: & accidentia coniungit eadē ex velocitate motus spi-
ritus: qz videntur ei moueri omnia similr: aut si extremi-
tas virge circumducatur: que flexibilis est: & accipit situs
eius in vbi vno: anteq̃ reddatur accipitur in alio & in ter-
tio: & sic continue variatio illius situs accipitur & redditus:
& videtur describere basim pyramidis: hec est causa qua-
re gutta aque cadens videtur esse linea recta continua: &
videtur quasi punctus continuus fluens. Inde etiam con-
tingit q ventositate vel alia causa in anteriore parte capi-
tis vertiginem faciente omnia videntur moueri: & cadit
in partem ad quā tenet se tanq̃ altera pars cadat. Quar-
ta autem causa est expressio tunice perforate in ea. Cum
enim illa premitur intus: & cedit introsum: & tunc coangu-
statur foramen: & videtur res minor q̃ sit aliquando an-
tecedit interius: & tunc foramen dilatatur: & videtur res
maior q̃ sit. Ex parte autem visibilis vnum videt duo
subiecta: in quibus est fm̃ diuersum esse ipsius: sicut in
speculo.

¶ Quare natura strabi dupla non vident: Quoniam per-
uersionem oculorum sursum versus aut deorsum non ha-
bent: sed dextrosus & leuosus. & rursus oculi nacti eundē
suum duos inquam in recta linea suos per eundem situz
habent radios in corpus vnum concidentēs: atqz ita vnū
colorem & qualitatem vnam referunt in sibi obiecta re-
sumendo.

¶ Cur pubescentes pueri bircissant circa quartūdecimū
annum: Qz tum natura humana corpora dissocians mul-
tā repentinam etatis mutationem efficiat. eoz autes que
diximus ipse effectus fidē facit. intueri sigdē nobis licet
feminaz vbera augeri pp lactis coitionē. item & circa co-
xēdices loca ppter fetus expectationem: marū vō throa-
& humeros propter fetus impositoz grauium corporoz por-
tationem: testiculos autem propter seminis susceptionē
& moram. pudenda porro propter facilem seminis accessu-
sum:

sum: explicatur quoque ipsi inuenerunt corpus: veluti morborum mutationes indicant: et solutiones circa decimus et quartum annum progenite: nec non vocis asperitas que rauitas appellatur hircire facit: ex hircis ita vocem effertur: sumpta translatione. inter explicandum enim aspera a principio arteria accidit alia quidem eis magis. alia vero minus deduci. quippe quod inaequale ipsis corpus iuxta iteriore superficie existit faucium tenuis. Spiritus igitur per has exiens partes tanquam precisus propter vie inaequalitatem vocem etiam efficit inaequalem et asperam et rauicam: hoc etiam patiuntur pituita occupati: in asperam pituita in qua defluente arteriam: quandoquidem a defluente humiditate quod intus leue omentum inaequalitate repletum inaequalem etiam spiritus exitum efficit: talem scito et hircorum asperam arteriam et guttur propter plurimam humiditatem. Et oleum plurimum bibentes tales esse alios porro ob continuos vna validos clamores ob siccitatem asperae arterie inaequalem etiam vocem habere arbitror: gruum namque et asperae vociferantium volucrum arterie effecte sunt natura omnino asperae. Denique post pubertatis annos puerorum cessat hircissatio: quod aspera arteria omnifariam absolute explicat suapte natura etiam equalitatem admittat.

MACROBIUS.

8. Cur potum oleum vomitum citius et praesertim flauam bilem: Quia cum sit leue et superna petens cibos elicit ipsos ad stomachum eleuans: stomachus autem grauatus vim egestuam ad vomitum exscitat: praecipue flauam bilem vixote leuem ac tenuissimam: et facile sursum versus euadentem. Quod autem oleum sursum petat experientia ipsa manifestum: humido siquidem alicui ammixtus in superiores se euestigio recipit partes.

9. Cur inter cetera liquida solum oleum non remiscetur: Quia cum sit glutinosum et in se reductum nequit difficari: et in minutas diuidi partes: reliquisque ammisceri liquoribus: inde in terram fusus ipsam ilico non subit.

10. Cur oleum et aqua frigore deflescunt: sed neutiquam vinum aut acetum aut garus: Quod oleum quidem qualitatibus sit expers: et potius temperatus statim frigescit atque adeo ut inter euaporandum frigesciat: aqua vero vixote frigida se frigidior effecta facile coit. At garus vixote suis partibus tenuis et calidus non continuo frigescit: eodem modo etiam vinum: acetum autem ut tenuissimarum partium omnem respuit concretionem.

11. Cur qualitate diuersa idem efficiunt: Nam tam frigus quam calor humidum cogit: ita siquidem nix et ius frigore pariter coeunt ac concrescunt. Emplastra autem in vesica calculi caliditate siccescunt et obdurescunt: alia inquam atque alia id sit actione. nam calor frigiditatem multam depascitur atque absorbet: frigus autem densitate lutosum reddens: squalentem sordescentemque humiditate exprimit sicut spongia manibus compressa: humidum quod in meatibus continetur effundit.

12. Cur sepe numero rigor sedat horrore aliquo aut fragore aduentante praeter rigorem affecti cogitatione: aut aqua praesertim infusa: Quia sepe humoribus praedem concoctis et attenuatis naturalis caliditas vehemens et subitaria a cute introitus profugiens morbosus humor sumit: differt ac distrabit. idem etiam efficit tberiaca: et plurime calide ac sicce qualitates facilem concoctionem adeptas.

13. Cur circumsoluti praeter consuetudinem concidunt: Quia cogunt animale in cerebro spiritum turbare et in humoribus commoueri: deinde non etiam idoneum fieri ad potentiam animalem suscipiendam: nec sinunt vim sensibilem ac mobilem ad musculos et nervos perferre actionem: et

perinde sequi necesse est ut corporis onus non vectum atque compositum ab anima ad terram feratur: ad quam prius natus: ob hoc autem tenebras vident quod videndi spiritus in eis turbatus sit: et ne quidem sensibus ceteris satis ex sententia videntur. Quod si pedetentim plurimum volui assuescat id perraro fieri solet quod consuetudo animam a natura non auertat: sed diuturno tempore efficiat familiare. Quod enim repente ac iugiter sit id nescit auersari: neque vix ipsa mutationis sibi comparat defensionem.

Cur qui ita se vertunt ut sepe in orbem rotentur et vertiginem capitis et obscuritatem patiuntur oculos: postremo si perseverauerint ruunt: cum nullus alius motus corporis hanc ingerat necessitatem: Ex septem moribus vix in diuinis corporibus inuenitur: sphaeralem disco quo mouetur celum: quo sidera: quo cetera mouentur elementa: terrenis animalibus illi sex praecipue familiares sunt: sed nonnunquam adhibetur et septimus: sed sex illi ut directi ita et innati. Septimus idem qui gyros efficit crebre commotum turbat: et humoribus capitis inuoluit spiramentum quod animam cerebro quasi omnes corporis sensus gubernanti ministrant. hoc est autem spiramentum quod ambiens cerebrum singulis vim suam sensibus prestat. hoc est quod nervis ac musculis corporis fortitudinem prebet. ergo vertigine turbatum: et simul agitatibus humoribus oppressum languescit et ministerium suum deserit: inde fit his qui rapiuntur in gyros hebetior auditus: visus obscurior. postremo nervis et musculis nullam ab eo virtutem quasi deficiente sumentibus totum corpus quod his sustinetur et in robur erigitur desertum iam fulcimentis suis labitur in ruinam. Sed contra haec omnia consuetudo quam secundum naturam pronuntiauit usus illos inuauit qui in tali motu sepe versantur: spiramentum enim cerebri quod paulo ante diximus assuetum rei iam non sibi noue non pauescit hunc motum: nec ministeria sua deserit: ideo consuetis etiam ille agitur innoxius est.

14. Cur vitrea specula valde elucet: Quia introitus ipsa statim non illinunt. Inest autem eius natura perspicua: et perinde vitro copulatum quod per se lucet plus adhuc renidet radios suos per vitri spiramenta transmittens: duplicat quod in superficie et extra vitreus corpus est: atque ita ad modum elucetia euadunt specula.

15. Cur in speculis et perspicuis aquis nosmetipsos inuenimus: Quod qualitas visus ad perspicua abiens corpora per refractionem radioz qui ab oculis exeunt accedat ad sui aspectum. Quod autem qualitates oris excedat ne quidem mixta: idque ostendunt qui apud arbores commorantur pallidum gerentes aspectum: quoniam pallida qualitas viridius folioz in os emanat: que itidem in profluentem aquam aut stagnum abiens ipsas aquam viridem videri facit.

16. Cur pura antra et editissima loca: ac purgata faciunt ac remittunt vocis sonitum: atque respondant: Vox enim aerem percute: aer autem locum: et quo magis percussus percute: eo etiam sonitum vehementiorem gigni contingit. Humida vero loca vixote que molliora sunt plage cedentia et ipsa laxata sonitum nequaquam efficiunt: qualitati autem et quantitati plage et vocis qualitas quoque et quantitas plous accommodat: male autem echo. i. reuerberata voce siue vocis imaginem demona esse fabulantur. non desunt qui dicant hanc panam adamasse: sed falso. Vir enim fuit quispiam sapiens: qui prius desiderauit: exquisiuitque eebus causam: quo quidnam esset dinosceret: et quemadmodum quicquam concupisceret egre ferunt cum id non assequitur: ita ipse quoque ante solutionem moleste ferebat: veluti etiam Endymion: qui prius lune cursum inuestigauit: noctu quidem vigilans eius

Problemata Alex.

3 3

Sectio

curfus inherens motusq; exquirens: interdū autem dormiens: hinc lunam eum adamasse fabulantur: atq; ad eū dormientem accessisse: quando solutionem sibi cause reddidit philosopho. Aiunt autem ipsius etiam pastorem: quoniam per solitudines et inuisa loca ac editissima eius moriū specularatur: tabulas habuisse: quoniam circa sublimes locos ventorum sufflationes sunt maiores: aut q; figurarum exquisiuit armoniam. Idem et Prometheus cum sapiens quidam esset et celestis aquile causam et naturam et situm exquireret: et discendi auaritate absumptus conqueuit: bercule ab illo dubitata sua sapientia exolvente.

17. **C**ur stante aqua in superficie non in profunda terra saxo proiecto in eam multos ex ipsa circulos erumpere contingit: Dicendum q; iactus tenore lapis vndiq; corporis sui aquam eminens prosequitur: atq; ita gignitur circulus equalis: et equalem vim iactus tenore vim habens: ob immentis vero tenorem maior etiam est circulus: peruenit siquidem is ad terram vsq; et continuo amplians et insecutus aqua eo ictu: merito deinceps multos efficit circulos corpori. primum in aque superficie circuli mouens interuallum exinde continue ad fundū descendens: ac rursus aquam disspescens alterum facit: idq; ita quoad constiterit et quiesuerit: interlaxandus autem lapidis tenore per depressum descendens circulum tenuiorem facere contingit eo qui antecesserit: ob id quoq; a lapide itidē aqua iuxta ictum distinguitur.

18. **C**ur multi ex liene risum oriri arbitrantur affirmantes: in attractis scabrisq; lienibus non eiusmodi affectus esse cuiusmodi sūt in robustis: quin tales potius tristes videri boies aiunt: Dicēdū p accidens id esse nō pprie q; lien risus sit causa. nā cūz validus fuerit trahit ex iecore oēm feculentum: et melancholicum succum: atq; ita purus dimittens in totum corpus sanguinem: cerebrūz mulcet ac oblectat nām animāq; sicut etiā vinū afficit et ad alacritatem agit: vnde risus excitatur.

19. **C**ur mule nō fertificant: Quia ex differentibus specie animalibus psterunt: et ex differentibus per tēperamentūz et nām seminibus: pinde mixtio aliud aliqd procreatura preter id qd prius fuit procreantium naturam delet: veluti alboris et nigrosi mixtio extremos colores delens: alterum colorem idest fuscum parit: qui extremosq; nihil existit. pgenitiūz igit tēperamentū deletum est: et formarum proprietates.

PLINIVS.

20. **O**bservatum ex duobus diuersis generibus nata tertij generis fieri: et neutri parentū esse similia: eaq; ipsa que ita nata sunt nō gignere in oī aialium genere. idcirco multas nō parere. est in annalibus nris peperisse sepe. verum pdigy loco habitum: Theophrastus vulgo parere in cap padocia tradit: sed esse id aial ibi sui generis.

21. **C**ur qui surdi nati sunt ydem sunt etiam muti: Quia que non audierunt efferre: ac eloqui non queunt. quidam autem medici neruorum vnam esse coniugationem aiūt que ad linguam auresq; pertineat: vt ea membra pariter affici necesse sit. Atqui ab euentu aliquo surdi: non continuo idem sunt etiam muti: neruūz si qdem solus audiendi affectus est. similiter qui ab euentu muti non continuo sunt surdi: suo enim in loco in lingue neruis gignitur morbus.

22. **C**ur multi ieiunantes post assumptū cibum rigescunt: Quoniam ob nutrimenti serā assumptionem biliosi acutum humorem accumulantes: post cibū igitur cum membra robur conceperunt: et bilem a se ad cutem propellant rigorem gigni contingit: bile membra lancinante ac ad

ipsa persequenda insurgente.

23. **C**ur sues si subuerse ac supinate portētur silēt: Quoniam preter alia rationis expertia animalia: semper he prone in terram spectant: putoze delectate: quem exquirant. in subitaria igitur aspectus mutatione excepte et pculse sub lumine multo silent. quidam autem aiunt asperam arteriam angusta habentem spiramenta concidere in catara: cte modum.

24. **C**ur sues ceno delectantur: Eo nempe iuxta medicos suapte nā delectant iecur habentes maximū in quo cupiditas est: vt autēz putat Aristoteles qm cum rictus et oris crassi sint late effusum olfactum habent: et qui tetrū odo rem excipiat.

25. **C**ur vlcibus pualescentibus: et cessante inflammatione pruritus gignunt: Quoniam posteaq; pualuit et sanus effectus est qui languebat locus: reliquum longe arcet aduersantem nature humorem alentem vlcus: qui humor pcutem exiens et distractus pruritū efficit.

26. **C**ur alterius et duobus oculi grauior morbi sint et diuturniores: Ob causam inquam duplicem: aut q; pituita ad altez solum accumulatur oculum. Quoniam diuisum se imbecillius semper efficit: et minus efficax: et quo magis dispartitur: eo longe inertius est: aut q; motus sanus oculi inter agendum continue cogit etiam alterūz totiens commoueri: illud sane presentissimum esse medicamentū didicimus: totam languentem partem immobilem continere.

27. **C**ur homo et perpetuo et impensius supra cetera animalia sternuit: Quoniam pluri et multipliciore et plus q; satis sit cibo vescitur et potu: et ob hoc ne ipsum quidem: vt conuenit potest concoquere: et perinde ob multam humiditatem multum cogit spiritum: qui vtpote tenuissimus ad cerebrum ascendens ipsum continue impellit ac fuscitat ad egestionem: et sternutamentum. Crepitus igitur fit per angustos naris locos confertim erumpēdo: tanq; qui ex sua sed e reiectus: et ructus per stomachum: et vox per guttur: et sonitus per aures itidē: et per intestina murmur excitatur.

28. **C**ur mortuis pili crescant: atq; vngues ad tempus certum: Quoniam carne tabefacta partes circum ipsarum radices obtece tus emicant fallūq; spectantes: q; incrementi imaginē gerant. Quidam aiūt eos vere excreescere: quando quidem ex redūdante humore gignuntur. morticina siquidem corpora a primordio in superfluitatem plurimā propter corruptionem factam resoluunt: q; per spiramenta et corporis extrema e corpore erumpens eoz que dicta sunt ortum auget.

29. **C**ur in digitis manuum potius q; pedum gignunt que pustule nominant: et pueris potius q; etate pfectis. Qd ex pituitosa redūdantia babeant ortū: atqui pituita pueris vtpote magis edacibus: ac magis ociosis redundat: pedū aut vngues magis in motu: et deambulatione plus exercitati superfluitates discutiunt.

30. **C**ur pili in pedibus non repente canescunt: Nempe eadem de causa: pedes enim in perpetua et iugi deambulatione in se dilabentem pituitosam redūdantiam differūt: distrabūtq; qd a canitie fuit alienum. At pubes etiā ipsa sero canescit: quoniam calidior ea exoritur et in coitu pituitam distrabit.

31. **C**ur hominibus vox et ratio sero perficitur: Rationis autem ex partibus enestigio: aut saltem intra breue tempus quoniam variatior artificiosior: ac doctrine magis indaga. aut irrationalium longe simplicior: et naturalior: q; animalioz.

Cur

Cur plurima animalia caudas iactant ab ipsis videri cō-
fueris. leo autem latera percutit furatus: similiter autem
et taurus: Quoniam tergi musculus habent ad ipsas vsq;
caudam protensum: et vim animale ac mobilem conti-
nentem. anima igitur assuetum videri cognoscens tanq̃
manum aliquam: sicut in ipsis est videri hominibus cau-
dam iactare compellit: que vim ipsius intus occultā ape-
rit: debereq; se cognoscit. At in leonum et taurozum ani-
mis: cum anima natura pariter agitata caudam vebemē
ter quatere compellit: quemadmodū homines inruemur
multa ira cōcitatos manus complodere: aut corporis aliā
partem. anima siquidem q̃ ledat euz amouere nō possit
propterea alio sibi modo p̃solutionē excogitat fremitu et cō-
plosionē affectum mulcens. 32.

Cur aridis ordeiis rostris equorū vlcerebus insparis nō
amplius albi pili e cicatricibus feruntur: sed eiusdem co-
loris cuius et reliqui sunt pili: id est q̃les natura produxe-
rat: Quoniam corrugatis et coire facientis sint potentie
detergent ac dissipant subiectam p̃uitosam redūdantiā:
et malam operationem cogēt ad vlcus cruditatē: ac eius
partis imbecillitatem. 33.

Cur in cutis cicatricibus equi pili nascūtur: hominibus
autem nō: Quia cutis hominibus quidem densior est: si-
cut idicāt molles pili tenuesq; et cicatrix pellis adhuc dē-
sior effecta spiramenta obsecat: quis autem si compare-
tur rarior: quemadmodum crassi ostendunt pili: et ob hoc
nequit cicatrix spiramēta omnia pellis occludere. p̃inde
subiecte ac coacte superfluitates per tenuia relicta infer-
ne spiramenta erumpentes agglutinate atq; concrete pi-
los efficiunt. 34.

Cur a diptade morforum et sitim intolerabilem habent
tium theriaca que calida et sicca est potata sitim sedat: ac
non potius intendit: Dicendum q̃ non temperamenti ra-
tione sitim sedat: sed potius opposita passione et nālī q̃dā
rōne: res siquidem ipsa ita habet. hec certe antidotus ex
pluribus herbis cōficitur: que vnicuiq; membro aliquo
pacto accommodatur: velut diptamum opitulatur cor-
di: ipsumq; roborat ac conseruat: similr eupatoriū iecori:
scolopendriū lieni: petrosillinum ventris ori: hyssopus
porro vitalibus viribus ac pulmonī: inula cāpana renib⁹:
rutha collo: gēiana cerebro: seseli yessice. itaq; vñq̃dq;
horum mellis dulcedine venatur et pellicit trahitq; ad su-
am tutelam accommodatum: in quibus omnibus sunt ser-
pentum carnes ammixte: et naturalem dexteritatem ha-
bentes ad vñumquodq; venenum ferum vimq; corru-
ptionis effectricem. In omnia igitur membra cū hec par-
tita fuerint passionem vllam: que corruptionem minite-
tur officere non sinunt propugnantiā perinde ac milites
ingenui in armis expediti pro sua ciuitate.

Alexandri aphrodisei egloge medicinalium et natura-
lium ambiguitatem pblematon sectio secunda.

Cproblemium.

Sculapī munus cūcta ad vsus hu-
mane vite comparata di-
gnitate longe antecellit animato siquidem
ac rationis participi corpori ad quam se
dirigeret metam exhibuit. Cuius obserua-
tio: moderataq; custodia reliquias artibus
cunctis principium instituit. sensus quidem exacuendo
dieta membra: ac inuentionum instrumenta roborando
alia prouidenter animaduersa: vtiliter custodiendo: alia
miendose producta emendando atq; dirigendo. hec cor-

poris ita curam gerit: vt animam neutiquā negligat. phi-
losophie enī suggerit cognitiones. Cuius sine illa sibi pe-
culiare confixit p̃ncipium: nec a naturali abhorret specu-
latione. eorum enim que facta sunt compositionem acci-
piens: reliquorum mensuram perculluit. hoc q̃uerissime
diuinum beatūq; inuentū in rationum indagine colloca-
tum: hac laude non iniuria fruatur: vt ad scientie nozmas
nomenq; perueniat: q̃ si quispiam artem ipsam audeat
appellat: non hac de causa sed propter subiectam materiā:
an non igitur hec per sese speciei cōmodam gerit rōnem:
ad scientiam immobilem. acta autem ad corpus syluāq;
induens eam artem fieri necesse est: ita sane anima que
multorum consensu philosophorum est immortalis: q̃ sit
incorporea: q̃ seipsam moueat: ab alijs contra mortalis
existimatur. Corruptibilem siquidem ideo ipsam ferū:
q̃ sub sylua demersa patiatur afficiendo. atqui non cobi-
betur: non afficitur anima sicut proposuimus: sed talis in
corpore anima est: qualis in defecatisima aqua solaris
radius: an non cum perspicua fuerit aqua: aque gerit effi-
ciem? At si aliqua de causa perturbetur. ipsa essentia qui-
dem non trāsmutatur: sed q̃d emicabat occultatur: illela
in precipua actione permanens: ita porro sepenumero sol
nubis obyce elucentem radium occultuit: ne vlla quidem
in parte sincera ipsius rady natura lesa: quemadmodum
igitur de anima nunc diximus: itidem de medicina dice-
re possumus. ipsa enī per sese primo q̃d incōciliū est ter-
net. primo fundamentum habet immobile. quippe que sciē-
tia est. Ceteruz sylue particeps a dignitate declinat obno-
xiāq; fitars euadens: firmitudinem suam amittens. At
q̃d secundariū est respicere nihil attinet: cum sit accidens:
vex q̃ primas gerit vtpote substantia: quecunq; demū in
nostrū adiumentū transtulimus: ac nō ex questionuz vsu:
ea pauca sunt capitula: que ex ipsa decerpentes hic infer-
simus: proficiencia quidē eis qui hanc prosequunt: et pro-
ferim rōnem consecrantibus: vtilitatem non parua ad
ferum inuentionem allatura. 35.

Cur frenetici raro et vebementer respirant: Quoniam
anime actionem per medios nervos et musculos esse ma-
nifestum est. ab his igitur quatit thorax. iure ergo rara sit
respiratio vi animali lesa sui siquidem operis obliuiscit:
nec predicta membra regit. Ingens autem excitatur pro-
pter cordis laborantem spiritū. nam vis vitalis insurgēs
animam pungit et mouet ei abolitionem minitans: nūq;
q̃d deficiens propter morbū amisit anima id suo cor vsu
magnitudine suggerit. 36.

Cur hominis vngues mollissimi: Utrum q̃ etiaq; cutis
nā vngues inde manant: aut q̃ alij alijs sunt vngues vti-
les. quibuscunq; igitur sunt duriores illis etiam sunt ma-
gis vtilles. 37.

Cur qui nati sunt ceci: calui nō euadunt: Utrum q̃ calu-
ditas mutilis oculis se in proximū transferat locū: Nun-
quid non frigesit locus: sed semper nutrimentam habet.
Caluitium autem a frigiditate oritur: aut q̃ cum locus ca-
liditatem admittit vt nutrimentum absumat non fit in
sincipite vlla superfluitas. Luminibus aut orbatuz frige-
factus est. proinde et ibi multa redundantia est: atqui cri-
nes ab superfluitatibus exoriuntur. 38.

Cur barba rubescit absq; capite: caput autē absq; bar-
ba nō rubescit: Nempe quoniam rubri capilli ex imbecil-
litate oriuntur: et in barba pili natura sunt imbecilliores:
hoc ex eo licet intueri q̃ imberbes fiunt. nō autem calue-
scunt: vel id serō. Certum igitur q̃ locus ferre non potest:
quamobrem cū qui validior est flauos ferat: imbecillio-
rem quoq; eos ferre necesse est: sed si hic: non tamen ne-

Problemata Alex.

3 4

Sectio

cesse est qui validior est ferat.

Cur lōgi capilli fluunt: Nemp̃ q̃ capillus quidem ser-
ra est: sub serra vō cutis. Atqui que longe sub serra absūt
facile sub motu cadunt: et omnino que a quiescere absūt:
hec in mechanicis facile videri possunt.

Cur in palpebris capilli cani non gignuntur: Utrum ob
pprietatē nutrimentū qd̃ circa oculos. ex eo at̃ licet p̃iecta-
re q̃ ibi pinguis gignitur caro. Ab huius aut̃ nutrimento lu-
re nō augeat̃ admodū pilus. siquidē qd̃ ex talibus gigni
redundantius nō canescit. Corruptio enim quadā t̃ nu-
trimenti vitio canescere p̃tingit.

Cur qui in manibus sunt vngues citius crescunt q̃ qui
in pedibus: Aut q̃ sursum versus auctio magis scandit:
quocirca t̃ pili in mento potius crescunt q̃ in pube: aut q̃
in calore quidem manus: pedes vō in frigore capiunt in-
crementum: aut potius calida sunt omnia: aut q̃ manus
calidiores et humidiores sunt. pedes aut̃ totius corporis
membroz omnium frigidissimi: et huiusmodi partes alia-
rū: vt pili in quā et vngues: ppter hoc igitur ipsius et frigidi
et in frigido loco constituti difficile capiunt incrementum:
qui vō in manibus e contrario.

Cur capilli intortī gignunt: Nemp̃ q̃ duabus ferunt
productionibus retenta introsum productione a circum
ambiete caliditate: qua de re tales sunt ethiopes.

Cur igni exusti loci pilos nō edūt: Utrū q̃ dēsa euadit
cutis: atqui raram esse op̃z vbi pilus adolefcit.

Cur crassi pili lōgi nō euadūt: Aut q̃ in lōgitudine non
pducta actio in crassitudine p̃sumatur: aut q̃ crassi duri
sunt: duz aut̃ difficulter mobile quo augeat̃. durities si-
quidem a terrestri euenit. terrestre vō nutrimentū sursum
vsus emitti nō vult. Motus igit̃ tarditas calore augeat̃
poccupat: vt se iuicē impediāt: p̃inde in crassitudine et la-
titudine excrefcit: non in longum.

Cur densiores tenuibus crassi pili: Utrum ita ppter
crassitudinem videntur. minus enim apparet gēgā inter
eq̃lia iteriacet: aut q̃ statim in lōgitudine excrefcit. Mul-
tis igit̃ modis nutrimentū exorīt̃ intus retentū: nō euesti-
gio habitu sursum vsus subtus educente.

Cur in ossatis locis tenuiores sūt pili: Nemp̃ q̃ pellis
crassa nō est. ex crasso at̃ crassiores nascunt̃ pili.

Cur rubicātes capilli nigriores nascunt̃: Nēpe qm̃ exco-
quūt̃ magis in exiguo qd̃ fuerit humidum ab ea que ipsi
subest principio caliditate. Est siquidē ex vitioso flauus.
Niger vō ex salubri nutrimento.

Cur ethiopes intortī sunt crinibus: scythe autem et qui
ad septentrionem incolūt p̃missis: Nēpe q̃ arefactus ca-
pillus sub sole reflectit atq̃ icuruaē sicut et alia. ethiopes
aut̃ a sole et in excessu caloris agūt̃. At scythe in frigido lo-
co: vbi humidū qd̃ in capillis est sol exurendo neutiquā
euaporare compellit: inde est q̃ non intorquent̃. q̃ si eos
aut reflexos aut p̃missos esse oportuit: cū intortī non fue-
rint: p̃missi erūt ac protensi.

Cur imbecillis et senibus cum reliquū corpus attenuet̃:
vngues tñ et pili excrefcunt: Quippe q̃ nutrimenti aliud
quidē in carnem: aliud aut̃ in bilem: aliud vō in cunctaz te-
nuum partiū it̃ distributionem. Quocunq̃ igit̃ calida et
robusta sunt corpora in bilem possunt et in sanguinē cibū
cōuertere. Imbecillia vō in hec minime: sed in ea que mi-
nimi indiga sunt nutrimenti: velut vngues et pilos: velu-
ti illyrios aiunt cesos in pugnis ac mortuos intra paucos
dies fruticantia capillis habere capita: et perinde absum-
ptis corporibus nutrimenta in has redundantias dilabi:
ac distribui.

Cur in pedibus pili aut minime aut sero iam etate p̃fer-

ctis canescūt: Utrū q̃ in facie prius canescant aut in ca-
pite: aut in mēto. Atqui supiori locus iferior maxime op-
positus est: et in p̃trariis p̃traria iure fieri p̃tingit: aut q̃ ca-
nities seny signū esse videat̃. senium aut̃ corruptio qd̃az
defectusq̃ caliditatis est. Quidā vō sit cur cani fiant: al-
terius est rationis. Ceterz cause huius vitii genus p̃tingit
senio affectis: q̃ calor habeat̃: quāobz etiaz ruge os sub-
eunt: et naribus cruoz desinit̃ effluere. iure aut̃ exicant̃
et nascuntur hemorroides. q̃ si canities caliditatis humi-
de defectus est: et hec vis ad pedes descendit: veluti etiaz
ad pubem: hec loca merito serius q̃ superna canescunt:
idq̃ in pedibus magis. cum vō vbiq̃ humida exaruit ca-
lidas annorum multitudine: tum demum etiam in pe-
dibus albi gignuntur pili.

Cur lane oleo irrozate candidiores euadunt: pili autem
uncti nigriores: nam et lane pili sunt: Nemp̃ q̃ squalore
et situ obsita magis flauescunt. villi aut̃ exiccati et abeunte
qui in ipsis est humidus albescūt. oleuz igitur impedit: mi-
nime siquidem arefcit̃: nec in hoc similr habere p̃tingit:
vt villos qui ablati sunt cōparemus cum is qui adhuc in
corpore virent. lane enim attonse sunt.

Cur pecoz molliores villi renascunt̃ subsectis: hominuz
vō asperiores: Nemp̃ q̃ pecoz magis densescūt quo lō-
giores euaserint. frigefacit̃ nāq̃ ob calidi imbecillitatem
eum qui in ipsis est aer qui circūfuit: idq̃ magis quo lon-
gius a suo calore abfuerint vnde exorūt̃: aucti vō pro-
pter crassitudinem plus habent calidi: sed ppter ea q̃ ad-
modū inarescūt fluentes tenuiores: nisi quicq̃ impediāt

Cur in temporibus homines celerrime canescunt: calui
autem non fiunt: q̃uis neutrum aut vtrunq̃ oportuerit:
Nemp̃ q̃ canities qdem oritur a qualitate quas inuehit
nutrimentū in pilos distributa. caluities aut̃ a quātitate.
cū enim frigefactum fuerit nutrimentū nō augeat̃: sicut ar-
bores per hyemem deponūt folia frigido facto nutrime-
to: et veluti concreto: exiguo aut̃ exhibito id nutrire ipo-
tens est. Atqui canities ex tabido est nutrimento. putrefcit
sane cum minus decocta attraxerit. an nō eadē est ambo-
bus causa quapropter neq̃ simul neq̃ eisdem adueniat
locis. Consideratio p̃sus naturalior: aut p̃blematis p̃ue-
niētior: tempora in venis sunt multis ac densis: vnde et ca-
lilitatem assequūt̃: nedum eis non deficit nutrimentū:
ceterz ob hoc q̃ vna multū presto est nutrimenti: et preci-
pue p̃uecta iam etate p̃coqui nō potest: et p̃inde putrefcit:
hinc canities exorīt̃: quēadmodū ex humore putrefacto
in naribus mucī. nā nō omnia nigrescūt putre facta. quo-
circa etiam scoplas comicus recta inquit tibi pilos sene-
ctus addictos habet.

Cur nō in lāgorib⁹ s̃ extra lāgores capilli defluūt: Nē-
pe q̃ tū qdē nutrimentū habet̃: ex supfluo nāq̃. post mor-
bos aut̃ id exiguū est: ppter ea q̃ ali corpus op̃z. nutrime-
tū vō ingrediens ad id qd̃ nām subleuat ipsos nō educit̃:
sed ppter inanitionē prius absumit̃.

Cur capitis sinciput caluescit: nō at̃ occiput: aut minus:
Quippe q̃ nō est in occipite supfluitas: inanis enim et sic-
cus est locus. sinciput at̃ pp̃ cerebrū plenu est. q̃buscunq̃
igit̃ ibi frigida supfluitas colligit̃ ppter ea q̃ ibidē a calo-
re detinet̃: et nō p̃coquit̃: pilos nō nutrit et p̃inde defluūt.
occiput at̃ h̃ digōnē nō h̃z: aut min⁹ ob dictā cāz.

Cur in alis et in pube pili minus et augentur et canescunt
illis qui ex capite erūpunt: Quippe q̃ maximi et precipui
qui alijs propius ad caput accedunt: propter enim nutri-
menti vicinitatem maxime sese resoluūt: iure igit̃ reliqs
qui in mento plus excrefcunt.

Cur

Cur in capite potissimum gignunt pediculi: Nemp̃ q̃ animalia quideꝫ natura suapte produci solent vbi superfluitas fuerit humiditatis ⁊ caliditatis: p̃terea spiramenta quoqꝫ habet: caput autem humidum ⁊ calidū iuuenus est: ⁊ in ipso latissima sunt spiramenta: id vel ex eo conyici potest: q̃ pili ibi crassissimi sunt: proinde habet ⁊ vnde cōstet: ⁊ vbi vniat animal. 24.

Cur ex potibus ⁊ vomitibus ⁊ in frigoribus loquuntur homines grauius: vel cuz pituita guttur obstipatur puel: lit siquidem distillationē alijs quidē vomitus aut potus: alijs vō temporis status. p̃inde grauior spiritus gignitur educio. que autē valde grauis eadem ⁊ tarda est. 25.

Cur nam grauem vocem cominus magis exaudimus: eminus autem minus: Nemp̃ q̃ vox grauior plus aeris mouet: sed p̃ime id facit: vnde fit vt eminus minus audiamus: ⁊ perinde nō longius penetrat: proxiē autē magis: quoniam pluri aeris motus est. 26.

Cur septimestris non profert vocem: nouimestris vō profert infans cum primum editus est: Aut q̃ ferissima vox perficitur hominibus: quod nobis licet conyicere ex eo q̃ cum iam excreuerint mutant ⁊ balbutiunt: aut q̃ nouimestres perfectam habent genituram. Proinde alijs quidem suam adepti iam sunt naturam: alijs autem non. Imperfectis igitur perfectum quicquam inesse ṽplurimum non potest: verum perfectis inerit: atqui septimestres ob eandem causam sunt deteriores: q̃ autem valde imperfecti ⁊ imbecilles sint: vel ex eo liquet: q̃ laneis fascijs inuoluuntur. 27.

Cur vox postremo inter omnes qui loquuntur hominibus consumat: Nemp̃ q̃ multiplices differentias ⁊ species habet. Cetera autem animalia aut nihil quod excribi possit: aut pauca efferunt: diuersissimus vō ⁊ plurimas habens differentias: nisi plurimo ac diuturno tempore consumari non potest. 28.

Cur certantes grauem proferunt vocē: metuentes autē acutam: Nemp̃ q̃ metuentibus quidem frigescit locus qui est in precordijs calore deorsum perente: ⁊ perinde partim aeris mouent: robur enī in calore. illis vō attollitur calor: ṽtpote pudore suffusis: ob pudorem enī certant: atqui pudibundis sursum fertur ad faciem. hoc autē vel ex eo liquet q̃ magis rubent. distillat igitur ⁊ crassius redit aerem perstrepens ⁊ inclamitans. talis vō tarde extrudit. atqui tardam in voce graue est. 29.

Cur vox que effluxus quidā est nature eiusmodi vt sursum feratur: magis a supernis partibus ad infernas exauditur: q̃ ex infernis in supernas: Aut q̃ vox aer quidā est cum humore qui cum sit grauis ab humido deorsum tendit: ⁊ non sursum: siquidem humidus suapte natura deorsum fertur: quamobrem ab infernis partibus magis exaudiat. Aut hoc quidem in animalis tñ voce fit: ⁊ ipsi q̃ ei humidam esse accidunt: non in alijs sonitibus idem euenit. Sicut igitur altus lōginquusqꝫ visus cū superne deorsus se demiserit refractionē sursum versus facit: inferne autē sursum versus scandens deorsum refringitur: eodem modo vox naturam habens vt sursum versus feratur: ab opposito aere prefecta extrudere quidem ipsius non potest: ṽtpote maiorem atqꝫ grauiorem. refractus vō qui motus est aer in cōtrariū deorsum propellit: tale ⁊ de echo accidit. est enim vocis refractione in opposito. 30.

Cur ebrius vox magis infringit: q̃ sobrius: Nemp̃ quoniam satur atqꝫ expletus cito vocem infringit. Coniectura huius est q̃ neqꝫ ebori a prandio exurgentes se exercent: neqꝫ hūtriones: sed cū ieiuni sunt: at cū saturi ebriqꝫ sunt non iniuria voces magis infringunt. 31.

Cur fistula ⁊ acuta vox simpliciter tanq̃ solitudinē videri facit: Nunqd̃ q̃ acuta vox longe procedit ac nō admodum diffunditur: sicut ⁊ alie voces. 32.

Cur nam vox acutior videtur longe distantibus: cuz sit acutum in eo quod celeriter fertur: longius autē distans tardius mouea: Nunquid q̃ acumen non tñ in eo est qd̃ celeriter mouetur: sed etiam in eo qd̃ minus sonitū procreet. ad longius autē distantes semper minor peruenit: propter aeris moti paucitatem. 33.

Cur vox formatus quidam aer ⁊ delatus dissoluitur: ⁊ sepe ea forma echo gignitur complosa ac illisa ad solidus ⁊ nō dissoluit: sed manifesto exaudiat: Nemp̃ ob id q̃ reuerberatio non illisio est. hoc autem totius totius similitudinem affert. nam ab aere reuerberatur: ⁊ eo qui in cauerina: non a cauerina. 34.

Cur per hyemem voces sunt grauiiores: Nunqd̃ q̃ crassior aer: eo autē crassiore tardior est mor: vt vox grauior. aut q̃ p̃ angustias tardius aer p̃meat. Contegunt autē que circa fauces loca frigoris q̃litate: ac fluore pituite. 35.

Cur voce sonori sunt: qui natura suapte sunt calidi: Nūquid q̃ necesse sit in his aerem multum frigidus esse: trahit enī spiritū calor: ⁊ maiorem efficit: vocis autē sonozitas fit in eo qd̃ aerē multū mouet: acuta vox in eo qd̃ celeriter mouet: grauis autem in eo quod tarde. 36.

Cur magis exaudiant spiritū comprimentes: q̃ spirantes ⁊ respirantes: ob hoc etiam in venationibus sibi p̃scribunt: ac premonent ne sp̃rent: Utruz q̃ sensus sedes sursum versus meet venis cōtractis: ⁊ attenuatis: deorsus vō dormitantib⁹. ideo etiā magis expirāt: aut q̃ sanguis abijt deorsus diffusus: itaqꝫ ⁊ superiora exinantunt: que exinantita exaudiant p̃cluius: aut q̃ suapte natura anhelitus sonitus quidam est: qui inter spirandum excitatus impedit quo minus audiat. 37.

Cur sitū ⁊ fetore plētes cū vincti fuerint vnguine odoriferō terrū odorē spirāt: Nunqd̃ q̃ in multis hoc efficitur acutū: aut q̃ multi sudātes grauius olent: vnguentū enī calefactorium quiddā est: sudores ergo allicit. 38.

PLAVTVS in mustellaria.

Cuia eccastor mulier recte olet: vbi nihil olet. nam iste veteres que se vnguētis vinctat interpoles: vetule edentule que vitia corpis fuco occultāt: vbi sese sudor cum vnguētis cōsociant ilico: itidē olent quasi cū vna multa iura confundit coquus: quid oleas nescias nisi id vnum vt male olere intelligas. 39.

Cur axilla inter alia loca multo grauius olet: Utruz q̃ spiramētis fere caret: grauis aut odor in his precipuus est propter putredinē: que ibi gignit ob humiditatis moram: que nec dimouetur: nec exercetur. 40.

Cur que terri odoris sunt minime grauius olere videntur cibo plenis: Nēpe ob id q̃ a stomacho per palatū ad vim olfatus penetrās sensus impleat: atqꝫ occupet: ⁊ p̃inde eodē modo teter odor nō amplius sentiat: p̃mū siquidem sentiunt oēs: cū vō attigerit: nō amplius tanq̃ agnatus ⁊ adherens: ⁊ qui extrinsecus similis adueniens perimitur ab eo qui intus est. 41.

Cur p̃ hyemē ⁊ in p̃cretis glacie min⁹ odoramus: Nemp̃ q̃ aer in frigore imobilior ē: nunqd̃ nō adueniat mor⁹ vllus: aut redolētia nō excipit p̃ mor⁹ difficultatē. 42.

Cur odores propinquū minus bene olentes: tum aromatum: tum florum: Nemp̃ q̃ propinquis simul terrestre eleuatur: ⁊ perinde ita mixtum vim reddit imbecilliorē: si autem longinquus odor adueniat sese ostendit: ob hoc ⁊ attriti flores odorem dissolunt: aut q̃ odor caliditas quedam est: ⁊ bene olentia calida: calidum autem leue: ⁊

Sectio

perinde longinque odor gignitur. 42.
Cur cuncta cum mouentur magis olent: Quippe quod replet aerem. unde ad sensum ilico emittit. 43.
Cur aliquando nauseantes magis fament: Equus autem fuit e contrario habere: expletio siquidem nausea est. Numquid quemadmodum stercore facto accidit ut sint inanes loci quibus fament: ante nauseam vero hos impleuerant. 44.
Cur in nauigis quidem nausea biliosa: quod vero secus pituitosa: Nempe quoniam in alijs fatigatio. hic autem cum metu et tumultu: metus autem cognatorum commotorum intestinozum: pituita vero redundans quiddam est et extrarium. bilis porro cognatum: ex cognatoque procreatus quiddam est. 45.
Cur graciliores fiunt inferne quam superne purgati: Aut quod facilem profluxum habens sit via: superior autem contra naturam: ideo et a minoris medicaminis vi minus et plus moueri certum est secundum naturam quam contra naturam: aut redundantie inferne purgate utiliter et accomodate corpori egerant expellanturque: que vero superne extrarie sunt: illic quidem plures nutrimenti reliquie nondum exiccate: que adhuc nutrimentum habent: hic vero bilis et pituita nutritionem nullam admittunt: que igitur inferna purgatio cum nutritionem auferat iure exoluit: que vero superna aut nihil: aut minus: idque ostendit veratrum: nam superna purgat: et confestim corpora confirmat tanquam ex superna purgatione nihil sit ablatum. 46.
Cur nigri et glabri magis quam albi aut pilosi graciles fiunt: Quippe quod qui glabri sunt pilosis sunt redundantiores: id namque muliebri natura ostendit: que humida et glabra est: et nigri albis sunt frigidiores: atqui frigidum humido propinquius est: nam calidius siccescit: graciles autem euadunt colliquefcente corpore: nedum superfluitate ablata. 47.
Cur atram quidem bilem: et multam purgantes pituitam graciles non sunt: at si flaua bilis multo minus purgant: graciles et macilentum euadunt: Nempe quod atram bilem consueuerunt multi per facile purgare: quod seculentius quiddam sit atque etiam a corpore seclusum: ob hoc etiam nigrescit: nullus ergo robur a purgato corpore auferetur: pituita porro redundantia est: proinde quo ex ea quis magis abstulerit eo magis corpus alleviat tanquam ab iniecto onere. At flaua bilis ex concretione est male compacte carnis: quinimio presto est: neque prius admodum separata seiunctaque fuit: proinde nihil interest multam ne auferas bilem an carnem multam sanguinemue: quod cum accidit graciles euadere necesse est: eatenus siquidem labi cōtingit: quate- nus sanguis et carnes ut ita dicam suggerantur: alterutra vero terminus erit alterius: ob id quod separata seiunctaque fuerat. 48.
Cur singulium subuersi et imoderate repleti: Nunquid quod utroque modo frigesciunt. nam subuersio subsistentem calorem eripiens frigefacit: si plus cibi ingestum fuerit quam is pati possit peculiarem tabefacit caliditatem: singultus autem est cum spiritus introsum reciprocatur: propterea quod humidum in spiritali loco frigefactum fuerit. 49.
Cur pueri et senes alui profluvio in primis capiuntur: cum diuersos cibos assument: Nunquid quod pueri quidem non propter cibum hoc subeunt: sed quod humida ipsorum sunt corpora et densa: ut introsum superfluitates pluant propter carniū densitatem humectant aluos: senes vero frigida habent corpora atque aluos: proinde pueri quidem propter corporum humiditatem ac densitatem: senes autem propter frigiditatem hoc patiuntur. Et pueri quidem quod eorum superfluitates extra respirent: senes autem propterea

quod firma habent corpora: et calidum ex ipsis expirans exbalat: idem igitur non propter idem patiuntur. Ceterum pueris etiam est in causa cibis tantus aliquis ac talis quispium: multa siquidem eis proferuntur et dulcia: et qualia: cumque: enimvero paruuli omnino lacte nutriuntur: quod ad concoquendum difficile est: cum vero parum excreuerunt varijs et dulcibus vescitur edulis nutritibus et matribus ipsis indulgentibus ac blandientibus: taliaque difficulter certe ab ipsis amouentur. 50.
Cur potus multus aliquando et paucus alui profluvius inibet: Nunquid quod illud quidem utpote paucum merito exiccat: hoc vero propter affluentiam in micturam fecerit: ipsumque ex aluo humidum consequitur: pariter enim utrumque deici non consuevit: sed cum aluus deijcitur mictura magis exarescit: exinanitiones namque fecit ex aluo in multam mictura multus potus. 51.
Cur bibentes cibo expleti humidus aluos habent potius quam duras: quamobrem alui profluvio moriuntur magis quam qui parum cibi sumperint: atqui oportuit multum expletos potius cibatum educere et perinde aluos exiccare: Nempe quod multa cibi repletio non est in multum assumendo: durefcit siquidem superfluitas cum detrusa in aluos vix descenderit. hoc autem fit quod non statim corpus excipiet: nec ex ipsis digerat cibis ac fecernat utile: et ob hoc in inferiori aluo diu manent: utpote qui non conferit descendant: magis enim simul exuruntur alui que certe nutritie non sunt reddunt non magnopere dura que exceperunt: sed raptim ex detrusis et retentis utile excipiunt: hoc licet coniectare ex eo quod sicce alui validiores: quam sint que corporulentiores. 52.
Cur dulces et salsi succi maxime vim separandi habent: aut quod minime ad concoquendum sunt idonei. eadem vero sunt que concoqui non possunt: et grauiora. propter id enim quod a caliditate que nobis agnata est detineri non queunt: inferna petunt eruptione: id enim eruptio est: aut quod alij quidem succi preter oleum facili labiles: et facile tabidi sunt: oleum quidem difficile concoctum est. nam facile putrescit: sed propter leuitatem superne innata ob hoc segregarium non est: salis autem grauis et densus. huiusmodi autem precipue deorsum feruntur et minime putrescunt. 53.
Cur salsugo quidem et serum aluum ciunt: vinum vero multum potum nequaquam: Nempe quod horum quidem substantia in ventrem meat: nec enim facile concoquuntur quemadmodum vinum: quippe quod calidum est: quodque celeriter concoctus emingitur: huius itaque excessus et euasio id in vesicam facit: quod illa in aluum: nec substantiam in vesicam agunt: nec enim habent. Cum superfluitatibus igitur abeunt que eorum substantiam comitant: que celestis sane est et profluvium facit. 54.
Cur inferna purgatione magis quam superna graciles fiunt: Nempe quod ex inferna ad aluum ex toto corpore que subsunt contrahi possint: hoc autem manifestus ex fetu nutrimento: in illo enim loco qui sunt fetus nutriuntur: potestrema siquidem eum tenent locum: sursum autem versus a vicinis exeunt locis. proinde a minori vi multo mobiliora sunt: cunctaque deorsum quod percellant ad sese deferendū. Superna igitur purgatio emergens extrarium solus rapit: ideo etiam elleborum prebentes euestigio confirmant: que autem inferna purgatio ea ex multiplici cogit loco: et aliquando multa secum precipua conuellit: nec superfluitatibus moderatur: quapropter confert plerumque non omnia exinanire: fiunt siquidem reliquie nutrimenti: et robur suppetit: cum autem nihil relictum fuerit: est ubi exinanitionem

vehementem faciat: est vbi admodum exhausti interficiantur: est cum tardiuscula oblata compositio opportunissimo adueniat loco.

Cur sanis et senibus inferne purgationes non cōferunt: celerime siquidem deiciuntur: et graciles euadunt: Quippe quod egrotis quidem superfluitates abeunt: sanis autem eorum que ipsos sustinent: et extruunt sit ablatio: et perinde colliquefactio non est in morbo amota superfluitas. Luz ergo inuaserit: funditus concutit.

Cur in estate alui proflua magis gignuntur: quam in hyeme: est enim hic morbus humectatiois excessus et hyemis humidior est: et perinde in huiusmodi tempore hunc morbum exoriri potius oportuit quam in arido: Nempe quod in estate humidum includitur: in hyeme autem calidum: ut enim oppositum fuerit: quod extrinsecus aduenit: quod introitus est e contrario habet. Ideo etiam putei estate quidem frigidi: hyeme vero calidi. Ideo ergo aluius patitur: proinde in hyeme quidem cum sit calidior apposita concoquit: profluuium autem indecoctio est. committit sane et cibis huiusmodi in state quasi tumultuarius: et noctes sunt breuiiores.

Cur noctu ex minoribus purgant medicamina: quam interdum. nam scanonia ab octaua parte purgat. elaterium autem a parte quarta cum exhibita fuerint cataportia: Nepe ob hec tria: ob humiditatem: ob caliditatem: ob longum tempus: quatenus enim humidiores eatenus magis purgantur: humida siquidem est purgatio: atqui superfluitas in longiore tempore magis purgat. id autem noctu magis accidit: propterea quod somnus concoct: itaque velocius et impensius sentire corpus medicamen constat.

Cur purgatoria medicamina: pituitam quidem agunt et bilem ex venis in aluum: sanguinem vero non utcumque tenuis sit: Aut quod agit extrarium: quod inolescere non potest: atque superfluitas aliena est: aut quod crassior est sanguis: crassior certe quando frigefactus fuerit et se coagulauerit.

Cur in exercitiis et medicatis potionibus non statim cibum proferimus: Nempe quod adhuc corpus purgat: et non una circa ipsa laborat natura: si egerit adhuc superflua: et permutatio magna cum fuerit est inutile: sit autem post multam exinanitionem conferta expletio.

Cur per estum potius gignitur bilis cum minores sint superfluitates: Nempe quod calidum idoneum ad putrescendum est: bilis autem ex putredine.

Cur omnium succi ita potius distinguuntur: aut cum folijs et radicibus et fructibus: aut cum folijs sunt. educitur autem ipsorum calidum in humidum: alia quidem tosta igni: alia vero cruda ipsi humores habent: quocirca validi quidem purgantur aluo: imbecilles autem soluuntur. enimvero medicaminum succi magis purgant ex radicibus et fructibus ex quibus sunt et lactis serui similiter magis quam lac. nam lactis corpulentum est quippe quod crassum est: cum terre sit pars. Coniectare vel ex eo nobis id licet: quod non alerentur et excreverent lacte animalia nisi corpulentum sit: atqui serum potius mingunt et ex tenuitate secernunt. Carnes vero manentes augent et coagulato lacte casei fiunt. Conditio autem igni et cocto ac coagulato butyrus.

Cur e contrario albus et niger elleborus purgat: Nempe quod calida purgatoria sunt. Calido siquidem cuncta solvantur: frigidum autem potius coagulantur. si igitur quedam inferne: quedam vero superne purgantur. assimilatur ipsorum utrunque medicaminum purgationi: gravis quidem densus est qui niger: albus vero rarus et lenis. que igitur sub utroque centro humida cum ipsis tulerint similitudinem: que sub nigro grauius et densa ferendi deorsum naturam

habent: que autem ab albo rara effecta et lenis facile ab excellenti caliditate eleuant in sublime.

Alexandri aphrodisei de quadrupedibus ambiguitates et solutiones differentes sectio tertia: per Georgium Vallam in latinum conuersa.

Cur saginanda assuetudine melleorum aerum celerime saginantur: Quoniam mixtio non nihil rationis habet: cum enim quod plurimum mixtus fuerit occidet: aut quod graue pulmētum eleuat: et capitis grauedinem parit. solum igitur et grauedine somnum allicit perpetuum: sicut qui mandragore: atqui somnus plurimum saginat corpora comprehendens.

Cur inter quadrupedes bipedesque animantes bouum simus minime grauius olet: Utrum quod apprimē cōcoquitur: ex eo enim id licet intueri: quod est lubricus et quod simplex est cibus. nam palee sunt: atqui multiplex grauius olet: id est quod hominum sit putidissimus. aut coniectare id possimus quoniam maxime ruminat. ruminare autem est cum permixtatur ex prima manducatione in secundam: ideo etiam lubrica efficitur superfluitas: et diutissime in aluo manet unde et minime olet: que vero recentissima multo maxime ac grauius.

Cur libyce fere in estate non bibunt: vbi precipue gignitur sitis. hyeme autem bibunt: cum minus sitire oportuerit: Nempe quoniam aque in libya per estatem nulle exsunt: et perinde eis non bibere in consuetudine est: in hyeme autem quoniam scatent aque bibunt: quod igitur illic eis consuetum est cum in alia loca transferuntur id ex consuetudine obseruant.

Cur syluestres bestie unicolores sunt: Nempe quod simplex earum sit cibatus: indifferentes enim et varie affectiones corpora magis colorant: hoc coniectare licet quod galli gallinacei multi colores sunt: inter ceteras aues omnium edacissimi.

Cur triticum a quadrupedibus difficiliter secernitur quam ordeum: Nempe propter aceres: celeriter enim palea detrita ipsius tenuissimus in glumis detinetur propter acerruz asperitatem: quod cum ordeo cōcoquitur propter diuturnum tempus concoctioni datum.

Cur huiusmodi que fissum vnguem non habent: ut equi et aues quomodocumque edita fuerint manent: et nihil augetur ab vngula sursum versus versusque ad genu ab vngulatum in posteriore quam anteriore crure: homines autem e contrario. nam que inferiora sunt longe magis excreverunt: Nempe quod rectos quidem incedere oportet hinc et inferna excreverunt necesse fuit quo facilius impositus superne onus ferant corporis. Contra autem quadrupedes efficere constat quare et superne excreverunt necesse fuit: inferna vero consistere: quapropter propter rectitudinem hec fieri necesse fuit: et perinde iuuenilia adhuc multa facile aurem posteriore pede scalpūt: etate vero grandiora minime: at contrario homines: non enim ad versusque certam etatem possunt pueri auris circulum tangere.

Cur vnguem diffusum non habentia profluentes aquas bibunt: bisulcis autem vnguibus ut boues potius effluxu collectam: Nempe quod boues salisioribus potius aquis gaudent ideo et pro cibo ipsis abiciunt: aut huiusmodi saporem amittit. Stagna igitur hoc pacto potius bibunt siquidem quod subsidet: at qui falsior propter pondus subsidet: vnguem aut diffusum habentia animalia libentius pul-

Sectio

- cia bibunt et alioqui illis prolatis gaudent. 8.
- C**ur saginate sues frigore plus obrigescent: Nepe sicut etiam pingues homines: quo enim pinguioribus euadent: eo longius a suo calore absunt: quo autem huic rei magis obnoxii sunt procliusus extrema rigore torpescere necesse est: que vero rigori obnoxia sunt ea facile frigus perferenti scere constat. 9.
- C**ur homo non grandinatur: et ne quidem ullum aliud animal preter sues. Attingendus est hic morbus grandinatio: hoc est calageles: est autem ut sunt hominibus pustule id suis grandinatio: ita e contrario. Pustule autem sunt parui tuberculi: qui multi et subuersi magnum et multo molestissimus: ac pluris superfluitatis exhibent negotium: proinde prius quam ita dissecetur alter languor excuscat: oriuntur autem pustule non ut valetudineque tanquam aliquid per naturam. Verum expletis et pinguibus mali nutrimenti excessus: quam obrem sunt non grandini etati: non enim pueris neque senibus pustule oriuntur neque gracilibus. Homines igitur: ut dictum est pustule gignuntur erroris: propter curis tenuitatem. suis autem propter expletionem et obestitatem: rapini vero id genus intra ceteros conuertitur. quod si propter obestitatem est: superfluitatis excessus erit. Quod admodum autem naturalibus gignuntur etatibus: ita huiusmodi animalibus introitus grandinationes oriuntur: cum annus fuerit ei rei consentiens: tum enim sua cibum non potest concoquere: alio autem tempore facillime concoquit: quam obrem etiam pinguisissimus est: et plurimam profert transmutationem: id vel ex eo coniectare licet: quod tuberculosi sunt quicumque humide sunt carnis circum lacertos: et ceruicem: et humeros: quibus in locis plurime quoque exoriuntur grandinationes: quod si paucos habeat dulcior euadet caro: quod expletionis sit: ut dictum est coniectura. Cum porro multe perquam humida fuerit etiam insipida erit: incoctum siquidem nutrimentum quod plurimum esse necesse est: nec a natura cogitur digeriturque: educant igitur grandinationes precipue ob cibos: interest etiam hoc nutrimenti verum quemadmodum non pueris nascuntur pustule: neque senibus: ita neque porcis lacte alitis grandinationes: neque nefrendibus: et delicis grandinosisque nisi admodum paucis: et tum cum matri malte affuerint: et ne admodum vetulis quidem: sed tamen longeuis. 10.
- C**ur sues inter cetera in primis animalia spumas agunt et coeuntes et pugnautes: et properantes: idque verres magis quam maiales et castrati. Nempe quod angustum habent guttur: et quod natura pingue est: proinde cum sit densus ac multus spiritus sensum meat: quodque humidum est pecus in estuantem offundit pinguedinem: propter angustias vero anbelosum: atque spuma est ex spiritu denso in humido annatante: quam obrem etiam comitiali morbo correpti spumam eiciunt. Retentus siquidem in pulmone spiritus suffocatum per vim humidum remittit: pugnantibus igitur furor: currentibus motus: coeuntibus conatus: spiritus incendit: ac densus efficit. crassitudo autem propter angustiam suffocatione gignit. suffocatio vero spumam. 11.
- C**ur subus in libidine proluentibus siquis in pudenda acetum suffuderit a coitu aliquandiu cessant: Virum quod propter laborem abscindit quod libidinem irritabat: vel licet siquidem profusum. an quod caliditas affectus est causa. A calore siquidem libido excitatur: acetum porro calorem extinguunt hoc est affectus causam. 12.
- C**ur cetera quadrupedes: ut equi: asini: muli dentiant: nec non canis circa septem menses: et capre et pecora: pariter homo: sues autem fere edentulus est: Aut quod rostrum latum et validius habent: aut quod dentibus primoribus quos solos edit sibi supplet: rostro siquidem rimant. 13.
- C**ur sus coiens ex ore spumam eiecit: Quod angustum guttur ac fistulas habeat: quapropter in ipsis vox etiam perinde ac suggilata sonat: cum igitur in concubitu per angustos transeat meatus: etiam cum humiditate spuma exoritur. in huiusmodi siquidem expumat. 14.
- C**ur fere sues pauciores pariunt quam cicures: cum enim plurimos septem pariunt: cicures vero tredecim: Nempe quod sepe numero pariunt cicures propter cibi affluentiam: et locorum caliditatem: ob id etiam plures edunt fetus. 15.
- C**ur sues saginate fetas amittunt: Nempe quod saginate corpulentiores euadunt cum sunt huiusmodi concoquunt: magis autem concoquentes minorem superfluitatem relinquunt: atque fete ex superfluitatibus gignuntur. 16.
- C**ur sues syluestres vix plurimum omnes sunt nigri: cicures autem non: Nunquid quod que perpetuo in stagnis sunt sub ceno et in volutabris nigri efficiuntur. id licet coniectare quod cenus inficiat: nam et baculi vel albissimi in ipsis immersi nigri euadunt. Licurum autem pauci admodum ita viuunt. 17.
- C**ur sues lactantes nisi grunierint lac non emittunt: quod circa ipsas volentes mulgere quatunt: Nempe quod spiritum cuncta entrantur: compimentia spiritum cuncta respondent: suis autem lac haud facile fecernitur. nam cum expugnum sit in plures mammas partitur: proinde ad effluentem mixtum opus est. 18.
- C**ur suis primores matrem sunt que ad pectus pertinent: et aptissime ad lactandum et in ordine que deinceps. ideo qui se ad lactandum porculus: vel porcetra erigit ad pectus mamma irruit et in ordinem ita habentes: et perinde ita lactent nisi alterum validior alter expulerit: Virum quod calidior locus est qui circum pectus: et alius caloris est causa. id enim principium est: quoniam autem plurimum trahit cibum calidissimus: et in primis concoquit: hic precipue talis sit necesse est: ubique lac plurimum esse: ac dulcissimus: aut non hec causa est: sed quod lac sanguis est concoctus. locus vero qui circum pectus sanguinem concoctum habet: et defecatissimum. hinc enim ipsius initium est: proinde in quo sanguis defecatissimus atque puritissimus est: ibi etiam lac erit electissimus. 19.
- C**ur sus grauer olentibus quader: Nempe quoniam latum habentia rictus sensus non sunt odoris capacia: que vero eius sensus capacia non sunt acutioribus gaudent: hec namque tantum vel precipue sentiunt: idem etiam patiuntur qui olfactum corruptum habent in odore aliquo graui: ut coriorum infectores: et qui cloacas lauant. 20.
- C**ur grandinatione occupate sues non pinguescunt: Nempe quod ipsarum corpus cibos minus reponit: id coniectare licet ex eo quod plus superfluitatis ipsis innascitur. grandinationes siquidem ex superfluitatibus sunt: sed longe magis cibo vascens pinguescit. 21.
- C**ur sues supine deportate magis silent: Nempe quod ita deportate minore vi clamant: que cum vocales admodum non sint suapte natura: pluri etiam egent mixtum: quod autem natura dictante vocales non sint vel hinc certum est quod sues aliquo casu propter vocem comperiunt. 22.
- C**ur sues syluestres semel pariant: Cicures vero bis: Quippe quod illis cibus quidem simplex est: et vnica herba. bis vero multiplex: ac varius: proinde sepius pariunt. inde est quod pecora ob opipaz victum bis singulis annis pariunt. 23.
- C**ur maiales verribus maiores habent ac effusiores qui experti prominent dentes: quos chauiodontas vocant: Nempe quod femine maribus maiores habeant:

atque maiiores se in feminilem naturam transmutantur: et tanquam femine ex maribus effecti sunt. 24.

Cur suisbus prominentiores extertius in cornuum modum qui voce greca chauliodotes appellantur: Numquid ut quidam aiunt: quod non excidat ac non attriti augentur: sicut et hominibus: qui ita habuerint ut eos non permurent: maiiores euadunt: ut lacte alii robore magni euadunt quod non atteruntur: an quemadmodum cornua natura tradidit fortitudinis et auxilij gratia: ita suisbus chauliodontas a natura siquidem cuncta auxilium aliquod acceperunt. Ut quidam cornibus quedam vnguibus: quedam dentibus armavit: et horum quedam: ita quemadmodum que dentibus validissime munita charcarodonta appellantur: itaque nonnulla ob id chauliodontas habent et vtrinque erumpentes: suntque hec media iter cornigera: et charcarodonta: quemadmodum a gradibus ad gradus. id piectare vel ex eo licet quod chauliodontes sunt pro cornibus: non autem quod non renatos esse cōtigerit: eaque de causa ingentes: sed alicuius rei gratia. nam qui elephantorum dentes dicuntur non dentes porius quam cornua nominari debent. 25.

Cur sues cum a canibus irritantur exhorrescunt: Nempe quod incitatorum corpus corripit: quando quidem animis adiunguntur et ferendi sibi auxilij causa: et tum pili potissimum eriguntur nisi id accidat quod dissoluantur. 26.

Cur iter pecora quam gracillima sunt pilos tenuiores emittunt: at sues quo gracilliores fuerint eo crassiores edunt pilos: Nempe quod sues quidem cum natura sint suapte crasse spiramenta impellent: vel tum cum saginate fuerint: quade causa et sese decidunt quandoquidem minus queant penetrare: pecora vero quod plurimum cum pingua sunt assumant nutrimentum: aut cum gracilia non fuerint plures pilos habent et crassiores: cum gracilia tenuē. ab exiguo nutrimento siquidem pilus superfluitas est. 27.

Cur sues et canes verberati magis bobus vociferantur. Utque quod et aliter hec maxime afficiatur: aut quod alijs sint animosiora animalia: indicat enim hoc agrestium suum impetus et canum latratus. 28.

Cur equi difficulter mingunt: Nempe quod quicumque arida fecem procliuiter egresserint humidam difficulter: veluti oues et sues: atque nihil horum equi: quicumque autem humidam facile aridam operose atque difficulter: at qui canis vtrinque difficulter. 29.

Cur in stabulis attōdent equab⁹ iubam ad asinorum coitum atque admissurā: Nempe ut summissiores asinorum sustineant admissurā. nam venustate elate nolunt: at tum utpote similes non videntur in honestari. 30.

Cur equi cum fugiunt non mouent caudas: cum autem exercentur agitantur multum: Nempe quod caude motus a corporis labore vel anime prouenit vitio. ideo etiam molliter habentes: aut animis molles coacti eas mouent. nam vi ad egestionem impellunt: generosi autem minime: sed immobiles et porrectas habent: at in fugiendo omnes sponte currunt et animis longius excedunt nec verentes: et perinde eorum immobilis cauda et porrecta est. 31.

Cur longam habentes caudam et imbecillam: nisi spissas a natura habuerint animis ut plurimum mali sunt: Nempe quod significatrix est cauda talis aut talis effecta veluti in qua recta: nihilque significans: aut mota: aut consistens: hec enim virtutis sunt signa: illa vero vitij. Cum igitur natura tale sit ut vitiosas habeat animas: statim semen ipsorum imbecillum et bene et in ipso exordio natura defecit: utpote que ne eo quidem uti vellet: aut non faciem ac positionem aut non similitudinem habuit: que in usum veniat: ut tempus ut dentes idque in feminis. 32.

Cur quod vniuersale id exprimit aliquid: Nempe quod com-

muniū: id est quod sub multis. nam in canibus: et suisbus et leonibus: omnibusque pugnacibus et animosis: et perinde in maribus porius quam in feminis quedam rectam caudam: quedam obuolutam habent: veluti sues mares: leo autem ea etiam se tundit. Ceterum omnium causa quod continuatio quedam a suis est videndi locis: in quibus animi quoque consentiunt. Concitatis igitur et exandescētib⁹ illis ad ultimum usque penetratur: per quod affectio quoque demonstratur audacius fere porrecta: humilium autem aut metuentium reuoluta: tanquam se animis accommodans: omnino autem aut ad concitatem: aut ad insultationem: et vocem aliquam habet vis: et aptitudinem ex eadem causa. 33.

Cur equa cum sit breuioris vite quam homo diutius fert in ventre: Unas id profecto ob causam accidit: quod equa inter cetera animalia que longioris sunt vite multum deficit: et quod minus efficax: vnius enim tantum est fetus productrix. 34.

Cur inter equos mares magis quam femine binnunt: inter oues autem et capras femine magis ballant: in vnoquoque. n. sua est vox: Nempe quod vocum alie quidem sunt concitate: atque animose: alie vero sumisse. concitatas igitur mares potius edunt: nam viriliores sunt. summissiores vero femine: ut coccillant quidem galli gallinacci: cacassunt autem vel glauciunt galline. binnunt igitur vox animorum est: ballatus porro imbellie: et perinde hac quidem mares equi edunt: illam vero femine oues et capre. 35.

Cur ab equis si quispiam vnum alterum aut tertium euulserit pilum laborant: sin autem multos non: Nempe quod illo quidem pacto per alterum et tertium pilum tractus vulsionem pellis non consequatur: dolorque exciter: cum vero confertim quispiam attraxerit non sit spasmi ac rigor: quoniam pellis consequitur. 36.

Cur eque afflictate quia tum castrate non ad orientem currunt: aut ad occidentem: sed ad septentrionem: aut ad meridiem: Nempe quod in tali affectu sese ventitant. Currunt enim ad ventum: siquidem caliditas huius est causa doloris et perinde refrigeratione indigent. pinde merito ad septentrionem procurrunt: atque meridiem: maxime enim et sepiissime hinc et illinc sufflat ventus: auster enim et aquilo semper flant: alij vero rariuscule. 37.

Cur equis et asinis ex cicatricibus erumpunt pili: hominibus autem minime: Aut quod cicatrix impedit per densitatem: aut quod nutrimentum preueniat hominibus: igitur omnino impedit propter pili imbecillitatem: equis autem non impedit sed corrumpit. ob hoc etiam albi eis erumpunt: non licet autem ob multitudinem cōiectare et si bobus secus. 38.

Cur cum equarum et asinarum admixture tempus aduenit: ambe autem ad annus ferunt: et vnicum pariunt. equam quidem sub tempus in coitum mittunt: asinam vero post: Nempe quod equi quidem natura calidi sunt: asini vero frigidi et obrigesunt. id vel ex eo licet nobis coniectare: quod in scythia asini non nascuntur. Cum ergo annuus hic motus sit: eodem tempore gignere opus est: equus vero modus est: neque enim impense frigidum: sed potius calidum: et perinde propter frigus nihil patitur: consideratur autem etiam ab omnibus coitus tempus: quod ad alendos fetus sit accommodatissimum. 39.

Cur cum equus euomit moritur: Utrum quod contra naturam: aut non hec est causa: sed alius maioris rei signum est. nam quod exiabiliter babeat euomit: non quod cum euomit moriatur: aut simile illis qui euomuerint sterces. nam equi cum eisdem languoribus tenentur ab alijs ex alio contra naturam couelletur: quod talibus teneantur morbis: ab alijs vero sursum euomatur. 40.

Cur ex alui profluuiio laborantes cum triturent ut plurimum inter moriuntur: Nempe quod glutinosa et rara caro

Sectio

est: id intueri l3 q in sudores promptissima est: et omnino facile mobilis. plurimum igitur colliquefactio est a pedibus exorta commotione.

41.

Cur equi senes labium inferius protendunt: nempe q senescentibus se natura remittat: inferius quippe labium maius et corpulentius est ac minus ossi adberet.

42.

Cur eg citi in mollib⁹ locis mingunt q in duris: Utrū q aspgant minus. nā id valde deuitant: id l3 coniectura cōsequi q crura multū diducūt: et cū ad dormiendū inuitatis stramenta substrata fuerint mingunt: q tum nulla aspergo sequet: aut est ne hoc qdem verū: tñ quies corporis in causa potius esse videt: compositū. n. nō dimittunt corpus: sicut ne quidē laborat: at velut vine gignit diffcultas: id est q in molli eā faciūt. solidū vō cum reuerberet quasdam vices cōrñder inde crurum diductio et lateris acclinatio in pductionem: et ad hec ppe cuncta faciūt quatenus tamē facile mingat vt iure alijs difficiliora sint ad vrinam faciendam animalia.

43.

Cur equi et asini et oino iumenta famē tolerare minime possunt: quāobrem cū iclusa stabulis fuerint fores et limina et oino omne lignū abrodūt: nunquit q venatiunculas in superiore albo habeāt multas: indagantibus assimilatas: id est qd cibuz attrahit: quē cum amplius non habuerint: cōmotione et intestinozum incitatione laborant ppe modum: ita accidit vt qui latos lumbricos hñt.

44.

Cur nō facilius pgnantes eque equos q mulas ferunt qd validiores mulas: nūqd forte vere ob hoc ips: sicut etiā de mulierib⁹: que mares grauius ferunt q feminas. nā cum validiores sint mare: supfluitates magis exbau-riunt: inde eas grauari atqz laborare contingit.

45.

Cur igitur facilius eo onere liberate mulos perpetuo ferre nō possunt: iō certe et deficiūt vtpote iteratuz egre ferentes: nēpe q senescūt: et atterunt citi corpora a validioribus. i. qd metuūt et sine interuallo quod validius est ferre nō possunt: quēadmodū terra vberem fructū: sed cū edidit: ex leuiore fetu liberata molestia: facilius mulos feret: vt Alcimachus inquit celtas falso dicere. iō equas asinos nō admittere cū senuerint q indignabunde odorem auersent ppter insuetudinē: quāobrem cū sepe cōpresse videantur concepisse inanes inueniuntur.

46.

Cur facillime et celerrime equa abortū facit: nempe q vebementissimum et validissimum fert fetum: pinde euz per oia laborat vt imminente necessario abortiat.

47.

Cur corpus celerrime cedit ac reuertit: aut q sola carocito et cōcidit et tumet atqz eleuat si modo hoc est in causa velut in cane et capra: et si quid est qd vtrinqz facile moueat: aut nisi hoc sit alijs ob alias est causas.

48.

Cur eg varij fere oēs nō generosi. balioz aut mlti generosi: tāetisi baleotes varietas est: nēpe q minor est varietas: in paucis. n. est balium locis. pinde varietas propter inequalitatē quā pre se fert ingenerosos reddit: qd autem paruz est id nō magni momēti: minusqz aduersat.

49.

Cur pulli egni pcūbunt magis q vetuli eg: nempe q et exurgūt et pcūbūt facilius iuuenes senioribus: id autē qd his qdē multū corporis onus. his vō paucum in causa est: equis qdē membra non excrescunt: pullis autē augētur et perinde corpus iunioribus agillimum est.

50.

Cur equoz redūdātia cū exercent graui⁹ olet: vtruz q valde egestibilis sub exercitatione sicut sudor extorsus emanās: ita in aliu pniciosi būores: vtpote detrursi ad infernas pres aliquo medicamine grauius olent: an q plura tum proferantur q concoquant: atqui que incotta ea grauiissime olent: citiusqz tabescunt.

51.

Cur equus et asinus post coitum mingit: nempe propter laborem: laboratū siquidē humor in vesicam. defluit: la-

borat aut asinus et equus ob magnitudinem: bos vō propter nixum. nam nixus labōrem gignit.

52.

Cur asinus quidem et equus semen emingit: bos vō nequa: nēpe q a tauris qdē eminus ppter potētā eiacula- tur. illi vō comin⁹ emittūt. vna. n. et emittūt et educūt.

53.

Cur egs et asinis ex cicatricibus oriunt⁹ pili: boibus autē non: nempe q alijs qdē aialib⁹ pellis pars carnis est: bo- minibus aut sicut carnis crassitudo. videt. n. ipsis ex sup- ficie frige facta solidior euadere: sicut contracta farina: ruz que vocant grece hoc est crusta: cum igit etiā illa fari- na contracta sit: ita hominis quoqz ea que cutis appellat caro est. fauciato igit aut attrito hominis membro acci- dit carnē quoqz corūpi et densari. Carnis porro superfi- cie imutata: eo pacto percussioes inolescunt: quo et exotus fuit: qua alterata q ex ipsa pili et nō gignant nō erit alie- nus: sicut ne qdē ex ys que vocant alopecie. nā carnis su- pificiei corruptioes et alteratioes sunt: s3 iumentis saucys ac sanatis corporis partes: que egrotauerāt rursus imple- tur: que a pncipio imbecilliores: sed quoniam pellis ipsoz ps est pilos quoqz edit: albi exoriunt: qd pellis a pncipio fuit imbecillior: atqz albū pilū imbecilliorē eē pstat.

54.

Cur si in equoz vlcera exusta ordea et fricta inspargan- tur nō albicātes renascunt cicatrices: sed prioribus simil- lime: que si nigre fuerūt si flauē: si qualescunqz: tales oriū- tur: nempe albicanit corrupto nutrimento ac principio. vnde germen gignit. ipsa aut cicatrix corrupta perbume- ctar: et attenuat pellem. at ordeum exustuz cum siccum sit hanc instaurat: inde etiā pellem priori similem facit pellis: qua simili effecta fructificatio quoqz erit similis: nam pellis ipsius germinis est causa coloris.

55.

Cur equi per anum in fluxus suffocantur: nempe q la- tum ab initio intestinum habet. hoc cerni liquido potest q euntes vel leuiter: patentē anum gerūt latū et in alium penetrāt: quo diducto arteria afflicta eos suffocat.

56.

Cur equas et asinas cum fuerint compresse ipsas stimu- lis persequuntur: nempe q repente emingunt proinde vt semen quoqz emingant contingit.

57.

Alexandri aphrodisiei problematum sectio quarta per Georgium Vallam traducta.

3^m.

Ar homerus poliocrataphus. i. in temporibus can- nos appellauit: q vtpurimum hinc canities exoriantur: quandoquidem primores capitis partes posteriorib⁹ sunt humectio- res: et longe magis pituitose solutio ex tem- peramento. **MACROBIUS.**

Cur Homerus poliocrataph⁹ vocat: vtrū ex parte poetico more totuz caput significare velit: an ex aliqua ratio- ne canos huic precipue parti capitis assignet: et dissari: et hoc diuinus ille vates prudenter vt cetera. nam pars an- terior capitis humidior occipitio est et ide crebro solet ca- nities incipere: et si pars anterior ait ille humidior est cur caluitiuz patitur qd non nisi siccitate contingit: oportu- na obiectio: sed ratio non obscura est: partes enim priores capitis fecit natura rariores vt quicquid superflui aut fur- mei flatus circa cerebrū fuerit euanescat per plures me- rus: vnde videmus in siccis defunctorum capitibus ve- lut quasdam futuras: quibus hemispheria: vt ita dixerim: capitis illigantur: quibus igitur illi meatus fuerint am- pliores humorem siccitate mutant: et ideo tardius cane- scūt: s3 nō caluitio carent. si ergo siccitas caluos efficit: vt posteriora capitis sicciora esse dixisti cur caluū occipitiū nunqz videmus. ille respondit: siccitas occipitiū nō ex vi- tio s3 ex natura est: ideo oibus sicca sunt occipitia: ex illa aut siccitate caluitiū nascit que p malā tēperie: quā greci

acrasia vocare solent: cōtingit. unde capillo crispī qui ita temperati sunt vt capite siccioze sint tarde canescunt: cito in caluitium transeūt. Contra qui capillo sunt rarioze non eo facile nudantē nutriende humore qđ flegma vocitatur: sed sit illis cita canities: nā ideo albi sunt cani: qz colozem humoris quo nutriunt imitant. si ergo senibus abundantia hūoris capillos in canitiē tingit cur senecta opinionez exacte siccitatis accepit: qz senecta ille inq̃ extincto p̃ veltatez nāli calore sst frigida: et illo frigore gelidi et sup̃flui nascunt humores. Ceterum liquor vitalis longe vite siccatus est inde senecta sicca est inopina naturalis humoris humecta est abundantia vitioſi ex frigore p̃creati. hinc est q̃ ex vigilijs etas grauior efficit: qz somn⁹ q̃ maxime ex humore p̃tingit de nō nāli humore nascit: sicut est multus in infantia que humida est abundantia nō sup̃flui s̃z nālis hūoris. Eadē ratio est q̃ pueritiā canescere nō patit cū sit humectissima: qz nō ex flegmate nato frigore humida est: sed illo vitali et nāli hūore nutrit: ille. n. hūor q̃ aut de etatis frigore nascit: aut cuiusq̃ vitioſitatis occasione p̃rabit vt sup̃fluius: ita et noxi⁹ est. hūc videmus in feminis vbi in cerebro egerat extrema minitātē. hūc in eunuchis debilitatē tibys igerētē: quarū ossa q̃si semp in sup̃fluo humore natātia nāli vtute caruerūt: et ideo facile intorquent̃ ouz pōdus suppositi corporis ferre nō possunt sicut canna pondere sibi imposito curuatur.

Cur incipita tñ caluescunt: qz mollia et patētia hñt spiramēta. Cū capillo igit ex nāli siccitate nutrimētū officiat facile ex his decidit locis: nequaquā solide detētus quēadmodū in posteriorib⁹ p̃tib⁹: q̃ et sicciores et densiores sunt: atq̃ caluities ex siccitate gignit: q̃ propter et qui tortis sunt capillis: vt pote q̃ siccis sunt capitib⁹: citius qđ caluescūt: at serius canescūt: pituitosas sup̃fluitates absumētē siccitate. sunt autē etiam vigilaces plus alijs: sigdē somnus ex humiditate: velut infantes indicat: hūidi sunt et somniculosi: et sup̃fluitatibus redundātes humidisqz passionibus: necnō vinolēt et frequēter lori: sūt et sup̃fluitatib⁹ fluidiores: per nasum inquā et os et oculos. qui vō p̃missis sunt capillis: eis capitibus humiditas cognata est: et perinde contrarijs obnoxij sunt. itaqz aut sero aut prozsus nūqz caluescūt. Caluescūt preterea etiā p̃ generis ppagationē: quēadmodū podagra alijsqz morbis vexant̃ gñatim deductis: repente etiā canescūt somniculosi: et redundantes. Tandē tantes demū sunt canities: qñ quidē pituita imitant: que huiusmodi colozem parit: nonnunqz etiā fulue sunt cum flaua bilis pituita fuerit ammixta.

Cur senes redūdātes sunt et vigilaces: redūdātes quidē q̃ ob etatē frigidiores sint et imbecilliores minusqz cōcoquētes multas ad spiramēta cogāt sup̃fluitates: sicci autē q̃ solida sint nacti corpora: et ob h̃ vigilaces: infantes vō humidis sunt spiramētis: solidisqz corpibus. Cur pueri cū hūidi sint: ac redūdantes canities nō educūt: qm̃ humidi et calidi sūt: atq̃ pituita hūida et frida est aliq̃ caluaria et hñt capitis pelliculosas: et patulorū spiramētorū: q̃ sup̃fluitates quoqz educit: et adoleſcente etate obdureſcit et ossa euadit ac densior: quapropter futuras ei natura p̃rebuīt ad sup̃fluitates illinc exhalabiles emittendas solutio ex temperamento et corporum opificio.

Cur mulieres et eunuchi celeriter canescunt: mulieres q̃ de vt pote nā fride: et ab ocio cōplures cogūt sup̃fluitates: mēstruis p̃sertim difficiētibus: eunuchi porro q̃ semē nō ampli⁹ reddāt: verūtñ sup̃fluitatē hēant semis genitricē: ad sanguinē p̃ totū corp⁹ refusaz: q̃ sane pituitosa ē.

Cur idē et glabri sunt: mulieres qđ vt pote fride densa corporis hñt spiramēta: frig⁹. n. cōpescit et astringit: itaqz nō hñt pili accessus ad exēūdā: eunuchi porro vt pote humi

di et valde redundātes. nā hac de causa loca etiā in plurimo hūore demersa herbas nequaquā germinā: neqz pariter admodū arida saxosa caluosis simillima.

Cur eunuchorū pedes vt plurimū euertunt: q̃ ob multā quā diximus hūiditate mēbra hūore irrigata et mollia habēat: ac ob id et imbecilliora. Corporis itaqz onus cū sustinere crura haud queāt euertunt: ita p̃p̃modū vt calam⁹ cū ei onus impositū est inflectit: atq̃ qđ durū et aridū: idē etiā validū est actiōiqz de ipso magis obſistit. humidū at et molle imbecillū in agitādoqz facile cedit. id sane indicat etiā ligna et pelles et funes: indicat etiā boies: ex lacris enim poribusqz multis ad agēdū qđ reddunt īfirmiores. Cōtra vō ex moderatione mediocrē affectu siccitate ad agēdū multo p̃firmiores accedūt. hinc eunuchi qđem et effeminati sunt imbecilles: nec iniuria: et vinolēti vt pote magis pituitosi: p̃pterea q̃ frigidiores effecti sunt e contrario in diuersuz agi desiderāt. vinū certe nā calidus est: ceterum ethiopes vt pote sicciores tortis sunt capillis et nnes musculos ad munia obeunda viget.

Cur idē voce acuta sūt: q̃ ex vberiore hūiditate crasse scens aspa arteria fiat angustior: et spirit⁹ angusta p̃neās loca vocem acutaz reddat: per magis vō spatiosa: vt virorū vocē ingētē edit: fume nāqz tibi ex tibiarū vociductis simulacrū: cū plurime fuerint humiditatis inatabunt. id vel ex eo manifestus: q̃ obesi fiunt q̃ muliebres māngs educūt: quoqz dēse palpebre: et p̃missi sūt capilli: ac multa albicantes canitie.

MACROBIUS

Cur ita vocis acute sint eunuchi vt sepe mulier ne an eunuchus loquat nisi videas ignozes: id quoqz facere sup̃flui humoris abundantiaz ille respondit. ipse enim artēriam: per quā sonus vocis ascendit: efficiēs crassiorē angustat vocis meatum: et ideo vel feminis vel eunuchis vox acuta est: viris grauis: qbus vocis transitus habet liberū: et ex integro patentē meatum: nasci autem in eunuchis et in feminis ex pari frigore parē pene importuni humoris abundantia etiam hinc liquet: q̃ vtrūqz corpus sepe pingueſcit. certe vbera p̃pe sūt vtrūqz grandescunt.

Cur aliqui eunuchi aliquatenus venerē appetunt: et alii quando adamant: q̃ multis euz pubescerent testes subſecti sunt aut illiſi: ac velut imperfecti sunt eunuchi: at qui iecore natura sunt calidiores: et genitalia vasa habēt ingentia: qui visum visone quidem concipiunt: sed nō peragūt qđ concupiere: quoniā pudenda ipsa flaccescunt: siquidē qui continue intumuit spiritus ipsa deseruit: vt a semine comparabat: et per seminalia spiramēta ferebatur: ex eis partibus que sunt circa copendices: veluti in pueris decidentia seminalia spiramenta obcecantur.

Cur in omni loco piloso canitiem emittimus: in axillis autem nō: quoniam locus est calidus. nam et artērys et venis refertus est. alioqui cum patulis etiaz sit spiramētis pituitosas superfluitates continue profert: qđ indicat perpetuus ex eo sudor emanans.

Cur aliqui pudore offusi aut letabundī ex axillis sudorē emittunt: quicūqz magis patulis sunt spiramentis: cōuersa siquidem natura bonore aut reuerentia dignū mediocriter euz sanguine refugit in maximas venas atqz artērias: que replete exudant: letabundis autem in corpore relaxando: atqz rarum efficiendo hoc in axillis impensius facere contingit.

MACROBIUS

Que facit cā vt rubor corpori ex animi pudore nascat: et ille natura inquit: cum quid ei occurrit honesto pudore dignum intum petendo penetrat sanguinē quo cōmoto atqz diffuso cutis tingit: et inde nascit rubor: dicunt etiam phisici q̃ nā pudore tacta: ita sanguinē ante p̃ velamento redat: vt videm⁹ quēqz erubescēt manū sibi an faciez

Sectio

Tréquēter apponere nec dubitare de his poteris: cum nihil aliud sit rubor nisi color sanguinis. Addit Seru⁹. Et q⁹ gaudēt cur rubescūt: et dissari⁹ inquit extrinsecus cōtingit ad hoc animoso cursu natura festinat quā sanguis committādo qñ alacritate integritatis sue cōpotem tingit cutē: et inde similis color nascit. Idē refert. p⁹tra q⁹ metuent qua rōne pallescunt: nec hoc dissarius ait in occulto est: natura. in. cū qd extrinsecus ptingentib⁹ metuit in aliis tota demergit: sicut nos quoq⁹ cū timem⁹ latebras et loca nos occultētia querimus. ergo tota descēdens vt lateat trahit secū sanguinē quo velut curru semper vehit hoc demerso humor diluitor cuti remanet et ide pallescit. ideo timētes etiā tremūt: q⁹ virtus anime introitus fugiēs neruos relinquit qb⁹ tenebat fortitudo mēbroz: et inde saltu timoris agitant: hinc et laxamentū ventris comitatur timorē: q⁹ musculi qb⁹ claudēbant retrimentoz meatus fugientis introitum aie virtute deserti laxāt vincula qb⁹ retrimēta vsq⁹ ad digestiōis opportunitatē p⁹inebat. 11.

Cur timentes pallescūt: q⁹ nā nostra vsq⁹ corporis improuisa veret ne qd extrinsecus patiat: quēadmodū nos quoq⁹ in domū pfugimus: ita ipsa quoq⁹ valde fugit tuē di sui gratia introitus corpus. Contrahit autē secū sanguinē quo vsq⁹ nutrimento atq⁹ vehiculo: vtpote solo sibi vtili idq⁹ erat qd roseā rubicundāq⁹ cutem reddebat. 12.

Cur etiā tremūt: q⁹ vis aialis ad secū exagitātā naturā perfugiens neruos destituit: quos custodiebat: particulas que sub tremore nō cadūt ferēs: sed ob hoc etiā cacant et mingunt inuiti. nā claudentes supfluitatū spiramēta musculi tum impotētes superflua relaxant. 13.

Cur gaudentes rubescūt: q⁹ natura voluptati suapte natura dedita decurrit prout foris affuerit: sicut nos quoq⁹ amico aut liberis nostris. hanc autem sanguis consequit: quem scimus suo colore cutem reddere rubicundam: pallescunt autem ex contraria causa. 14.

Cur pudibundi quoq⁹ rubent: q⁹ natura per sese instruit alicuius rei cōscia quo honoris dignitatē non amittat verita sit: sicut ingenua pupilla mediocriter subtrahitur introitus et in corporis se recipit intestina. remixto igitur atq⁹ p⁹fuso sanguine sanguinis colore cutis inficit. Sunt q⁹ dicant ipsam tanquā tegēdi causa perfundi. nam ita manum quoq⁹ natura dictate opponunt faciei. 15.

Cur pre formidine mortui aliqui cōciderūt: qñ vis naturalis cū sanguine introitus valde refugiēs cognatā et vitale caliditatē a corde p⁹genitā cōfertim opp⁹sam demergit: et exitiabile ingerit corruptionē. hac ratioe oleus multū et p⁹fertis lucernali flāme infusus ipaz extinguit. Sane p⁹porionez bz q⁹ in corde calor est cū lucernali flāma: vt nō moderato merore afflicti eadē rōne mortui p⁹ciderint: q⁹ exteriorē motu istius calor aboleat: quēadmoduz obrectus ignis: q⁹ non exhalet interstinguitur. 16.

Cur temulenti multi occubere: q⁹ rursus vini plurius vim naturālē ac vitālē necnō caliditatē demergat. Idē vō precipue patiunt quicūq⁹ cognatū calidū exigū et imbecillum habent. nam multum ac validum magis pōt obistere et diuturnitate plutionē illaz cōcoquere: veluti plurima quoq⁹ flāma plurimā olei pfusione ferre pōt. 17.

Cur senes tremūt: q⁹ sane mēbroz nerui ac musculi morabilē aialū viriū vsq⁹ idoneā nequaquā sumētes se pariter nō opponit ad ipositū corpis pōdus sustinendū. fit autē tremor corpis mēbro pōdere suo deorsus attrahente: et vi aiali sursum vsus se attollēte. idq⁹ itez atq⁹ itez et p⁹petuo faciēdo: et ita iquā tremor p⁹segit ac fit vt festinātes p⁹ni terrā spectēt vbi natura quoq⁹ cōpellit. Vinc etiā bacillis se vetulos pinde ac vetustas maceries colūnis suffulciunt: atq⁹ obfirmant. hac etiā de causa ob viriūz inq⁹

imbecillitatē stercus inuiti palā faciūt et mingūt. 18.

Cur merentes pallescunt: q⁹ natura mestitie comminiscens sensim introitum contendat cū sanguine qui cutes reddebat rubicundā: minus tñ pallēt timeribus. 19.

Cur subitari et insigni letitia pūeti aliqñ etiā exanimati collabunt: q⁹ vis vitalis: ac gnata caliditas imoderate in oblectationē effusa differat: atq⁹ exanimet: hinc est q⁹ et sudat et rubet sanguinis accessu. nā calidū agnatū et ipse intestinis feruor materie copulat⁹ extrarie: caliditate et se a suo loco trāsferendi appetitu in superna: et extrosus mouetur: et idē nutrimenti porro appetitu deorsus fert. vtrovis igit⁹ boz motū absumpto vite sequitur exitiū. 20.

Cur merētes et amatores et irati multū ac sepe suspirāt: q⁹ merētes qdē in merore aiaz babeāt p⁹ternatā: amatores aut in cupidine: exandescētes vō in irā qua ferunt. aia igit⁹ p⁹ternata ad se mouēdū: et exuscitādū negligit: ac qñ obliuiscit⁹ viz morabilē pectoris musculis suggerere. Proinde neq⁹ diductiōe pectoris aerē suscipiēs: et sufflatū et frigefaciūt: neq⁹ correptiōe efflans sordidas supfluitates: quas ex sanguine genuit exustio: anhelitū nullū faciat necesse est. inde sub cōminiscēdo cogit plurimūz musculis motū ministrare: et maiore sufflatione ac efflatiōe efficere ad multitudinē fridi aeris capiēdā: et supfluita tū copiat extrudēdā: vt qd exiguas ac iuges respiraciones facere oportuit: ampla vna efficiat: idq⁹ apud veteres vō suspirare. iuxta cordis angustia etiā aliqñ diu valde suspirant: idq⁹ aut se penumero faciunt: q⁹ aia aduersus ipsam mouēre semp sit auersa. Itaq⁹ necesse est nām aliqñ ppter cor maiore vim moroziaz pectoris musculis imittere. qd aut in pectore respiratio: id in corpe p arterias est sufflatio: ac videt⁹ inspiratiōe quidem diductio: in expiratione autē correptio: at qui in correptione et diductione pulsus esse comprobatur. 21.

Cur ificus ad p⁹coquēdū difficilis: q⁹ cū lenis sit in ventre inatet: humido nutrimento ad mediū residere: nec ipsi adheret corpici: ex adherētia gignat⁹ p⁹coctio: et circū guttur ac gurgulionē redundat appetitus. res sane op⁹osa est: nō concoctio: intusq⁹ aqua innatat: non introitus inmersa: q⁹ in corporis frictione lenis spiritus excipiat: qui corpus attollit inter humida annatādo. ob hoc at⁹ spiritus et p⁹icipatiōe laxus et amplius est. GLOSA.

Efficium medici quidam iuniores aiunt vt rassanus et pirus: apud Alexandrum tamen est ificus. Donatus. Sarcotres qui ificia et farcimina faciunt.

MACROBIUS in libro saturnaliū.

CDicat qñ q⁹ cā difficile digestū facit ificiū: qd ab ifectiōe infictiū dicit⁹ amissiōe. n. lfe postea qd nūc bz nomē obtinuit: cū mltū i eo digōnē futurā iuenerit tritura talis diligēs et q⁹qd graue erat carnis absumpserit: p⁹sumationēq⁹ eius multa ex pte p⁹fecerit. Leuitas quā tritura prestitit facit vt inatet vdo cibo quē in medio vētris iuenerit: nec adheat cuti ventris de cuius calore digestio promouet⁹: sic et mor tritū atq⁹ firmatū cū in aquā conyicit⁹ natat: ex quo itelligit⁹ q⁹ idē faciēs in ventris būorez subducit se digōnis necitati: et tā sero illic coquit⁹ q⁹ tardio cōficiunt⁹: q⁹ vapore aq⁹ q⁹ que igne solunt⁹: deide dū istāt⁹ terit⁹ mult⁹ ei flat⁹ inuoluit⁹: q⁹ pus in vētre p⁹sumēdus est: vt tū demus conficiat⁹ qd remansit de carne iam liberū. 22.

Cur quibus multū prurit: feruidum valde gratum est: q⁹ prurium efficiens pituita crassa et frigida admodum sensilem efficiat cutem. 23.

Cur in balneis mulcentur scadentes: q⁹ caliditas pituiti tam exurat: quam distrabunt vngues. 24.

Cur terga maxime pruriunt: q⁹ he ptes cū anterioribus sint frigidiores plus babeant pituitae: inde senib⁹: vtpote frigidis

frigidis magis hic morbus redundat. 25.
Cur breues corpe vtriplimū longis prudētiōes sunt: qm̄
 cōpacta atq; coarctata ē ī toto corpe aia. At ī magnis extrē
 sa exoluit ī spatiū. q̄obzē Dōerus q̄z Vlixēz qd̄ collectū
 ⁊ breuē: ac prudētē dīc. aiacē dō lōgū: atq; stultiorē. B̄ aut
 pacto mīores maiorib; vastiorib; q̄z sūt validiores. 26.
Cur qui minus prudētes sunt sublimes icēdūt: q̄ sicut
 gubernator nō admodū validus nauigiū ī rectū nō agit:
 ita corruptā ⁊ intemperatā animam corpus. 27.
Cur multi stulti valde prudētes pereāt: multi at valde
 prudētes stultiores: q̄ stolidiores ī coitu a voluptate ve
 hemētē supari aiam corpori valde imersas habēat: ⁊ p̄n
 de semē q̄z plīme particeps pō rōnalis: ac nālis: idē q̄ gi
 gnunt euadūt prudētiōa. prudētes porro ⁊ ī primis eru
 diti sp̄ aliqd̄ puidēt ⁊ ī ipso coitu aliq̄ discutiūt: ac rōne
 metiunt ex is q̄ forinsec⁹ sunt necessaria: ac sese attollūt.
 Itaq; eoz semē exiens plurime aialis potētē expers est.
 hinc solutio est quāobzē stolidi ⁊ ineruditi corpore va
 lidiores p̄cent: eruditi aut̄ inuālidiores. 28.
Cur syluestriū aialiū sterē⁹ minus putet: qm̄ aridū est:
 ⁊ ea minime supfluo vescunt cibo: ac plus exercent. La
 prax aut̄ ⁊ alioz quorūdā aialiū sterē⁹ aromata qdāmō
 olet. humanū aut̄ p̄ter cūctoꝝ aialiū putet ac grauit̄ olet:
 qm̄ ⁊ mltiplici ⁊ humido vescūt cibo: ⁊ satis supq; p̄cē
 oporteat minusq; exercent: ⁊ lōge minus irrōnalib; ca
 lidi: exacte itaq; nō concoctū ⁊ p̄re multitudine exbalās:
 aliquatenus putrefactū terri odoris est. 29.
Cur synapi ⁊ piper ⁊ cuncta acria cuti iposita ipsas exul
 cerant: pota vō aliu neutiquā sauciant: qm̄ p̄lis trāsmu
 tantur: ⁊ digerūtur: q̄ quicq; efficiant: ac qd̄ exoluāt acri
 tas alui plurima humiditate aliog etiā ī appositione su
 per cute ⁊ densatione occasio ad effectū acrib; rebus p̄re
 be: ⁊ cutis imbecilla. q̄ porro introsum id patulorū spī
 ramentoz ⁊ magis validum est. 30.
Cur merētes ⁊ gaudētes ridētēsq; lachrymant: meren
 tes qdē spiramētoꝝ dēsitare que ī oculis est humidū qd̄
 ī ipsis est expmūt. nā mestitia frigiditate ⁊ densitate agi
 tar spiramētoꝝ. at gaudentes e diuerso spiramentoz ra
 ritate humida effundūt: ī aliquibus aut̄ angustoz spiramē
 toꝝ oculis lachryma: ⁊ ī ambobus eis nō gignitur. 31.
Cur merētib; ī summa cute gignitur palloꝝ: q̄ natu
 ra cum sanguine introsum penetret: vī p̄diximus: qui ca
 lescebat atq; tingebat superficiem. 32.
Cur migētes vētris crepitū sepe numero edere par est:
 qm̄ vesica plena vrina tumefacit: ⁊ angustat rectū intesti
 nū. mox igit̄ inter exinaniedū occasione p̄bet ad exitū spī
 ritui: qui intra intestina cōtinet. sunt q̄ dicant mēbra affe
 cta esse ad cuiusdā paris affectus egestionem. 33.
Cur oscitante inuētes oscitat: q̄ ex similibus que sunt
 ī aialib; nā pariter afficiat. Idq; impēsus ī rōnis ex
 pertibus. ita enim vno mīngente afino reliqui quoq; vrī
 nis pleni cum illo eque cōingunt. 34.
Cur oculoꝝ morbo laborans morbū ad sanū ī oculos
 imittat: nec tñ san⁹ ī egrotū sanitatē imittat: p̄pterea q̄
 humidi sunt oculi ⁊ molles ⁊ facile morbis obnoxij. Itēz
 q̄ sanitas ex moderato sit tēpamēto: morb⁹ aut̄ ex imode
 rato distēpa: atq; moderatū facile ab imoderato trāsmu
 tat: ac vertit: vtpote triū. nungd̄ ēt oculoꝝ morb⁹ qdā im
 moderatus sanitatē subuertit: celeriusq; ex moderato cō
 stat tēpamēto: nouim⁹ aut̄ p̄uersionē fieri p̄pter nāles
 corpoꝝ morbi parilitatē: atq; similitudinem. 35.
Cur nūmus ⁊ pomū ī aq̄ maiora q̄ sint vident: q̄ ad
 iūcta ipsis aq̄ eoz recipit colorē aspectūq; decipit. vtpote
 q̄ maiora videant: hac rōne ⁊ sol ⁊ luna ceteriq; planete
 cum ad oriētālē aut occidū hōrizontē p̄uenere maiores

cēsentur p̄pter aerē qui ipsos corpora cirefidat. 36.
Cur q̄drāgla emin⁹ rotūda cēsent: q̄ cū vīsus āgulosy
 pote actos emin⁹ itueri nō qat ipos se spectat: n̄ arbitrat:
 q̄b; vīsus d̄ceptiōe sublati reliquū corp⁹ rotūdū vī. id sa
 ne vīsus d̄ceptiōe fieri līq̄: sic ēt rem⁹ ī aq̄ fract⁹ vī. 37.
Cur lignū icidi emin⁹ spectatib; icit⁹ qdē enestigio cer
 nit: fragor vō seriūscule exaudīt q̄q̄ sūt ⁊ ictus ⁊ fragor
 fiat: q̄ itutū nacti sum⁹ auditu suis p̄tib; tenuiorē ⁊ velo
 ciorē. p̄occupat igit̄ tpe ictū vīsus vtpote velocior: audit⁹
 at̄ q̄ppe q̄ suis p̄tib; ē crassior: ictū seri⁹ excipit. hac rōne il
 lud q̄z soluedū: q̄ ī nubiū illisīōe p̄ tēpestatē cōtorio ictu:
 q̄ tonitrus appellat: ⁊ cū spūs illi ignescūt fulgetra noiati:
 vtpote ī ignis iactib; atq; fulmib;: p̄ qdē fulgur cernim⁹:
 exide posteri⁹ ac seriūscule tonitru exaudim⁹: tamen ful
 getre icit⁹ p̄ aut p̄iter cū tonitru efficiat. hic igit̄ vīsus audī
 tū p̄ueniens: vtpote magis tenuiū partiū p̄ fulgetrā videt.
 Ita deinde posterius tonitru sentit audit⁹. q̄ppe q̄ suis est
 p̄tib; pinguior ⁊ perinde ad excipiēdū tardus. 38.
Cur vīsu qdē nudo: toto aut̄ corpe velato ī frigore ī
 genti: corpore qdem rigemus: facie vō non admodū: p̄o
 p̄ter assuetudinem. assuevit. n. os obiectari aerī: p̄petuoq;
 copulari: itaq; cū nudū consuetudine sit ingens p̄pugna
 culum aduersus truces incurfus adeptum est. 39.
Cur flaua bilis p̄petuo pmanēs ī tunica q̄ vesica cho
 ledochus ē est bilē excipiēs appellat corpi appositissime
 accomodat: neq; ipaz absūmit. dēti aut̄ adueniēs durissi
 mū. s. corp⁹ abrodit: ob B̄ iquā q̄ a nā ita vīsa sit illd̄ vni
 cū corp⁹ habitare ⁊ ob id ipz nō abolere. qm̄ qdē igēs me
 dicamē ē morbū ipediēs nāe nomē. ⁊ alia nō min⁹ possiz
 ifinita p̄ferre exēpla. ī vulua decimestris ifans paz imo
 rat: vbi grauide sensus pōderis villos p̄beat. atq; leuis ī
 ipaz adueniēs spūs dolorē excitat: subitā intēsiōe: ⁊ gra
 uitate itoterabilē inyciēs. aspa arteria solī est spūs exce
 ptrix. at si frigus aut pot⁹ ī ipaz icurrerit suffocatio cōse
 quit: ⁊ tussis vehemēs. nā sigdē hoc fore non puidit: q̄q̄
 tā cōducto ac breui tēpore qui potuit puidere. 40.
Cur eoz q̄ balneas igressi sunt loti exeūtes: alij qdē siti
 budi sunt: alij aut̄ mīme: q̄cūq; aridiores sitiētes a balneo
 humectant: bi sine siti sunt. nā sitis a siccitate: ⁊ p̄fertiz cū
 ab sicca edicla nō resoluunt: vtrūq; q̄ humidiores ⁊ sine
 siti sunt ī aere p̄cipue vehemētē calido imorati: ⁊ ī arida
 cella p̄ sudores būditatē resoluūt ⁊ sitibūdī euadūt. 41.
Cur raffanū comedētū alij qdē puridū alij aut̄ nō puri
 dū eructāt: dōm q̄ q̄rūcūq; alius ⁊ stomach⁹ malis non
 redūdat humozib;: ⁊ p̄fertiz p̄mitosis: eoz purus est ru
 ctus: q̄b; aut̄ ipsis refert⁹ est ab eis terri odoris ruct⁹ emit
 tit. q̄ raffanus calida sit humozesq; fecet: atq; ipsos atte
 nuet. mouet aut̄ ex humozib; spūs: ⁊ eos exhaurit exina
 nitq; p̄ os eructās. itaq; si lutū congescat tetrū odorē nō
 reddit: ab aliquo aut̄ motū ⁊ subuersus eū remittit. q̄cūq;
 igit̄ alunt ipsas raffanū male nāe eē ⁊ terri odoris hīe q̄li
 tatē: ⁊ ob id etiam ipsas extrozsus diu grauē odorē effun
 dere falluntur. oportuit siquidē omnes ipsam admittē
 tes atq; mandentes tetros odores eructare. 42.
Cur ī acrib; frigorib; digiti ⁊ extrema corporis nigre
 scunt ⁊ decidunt: qm̄ atrox frigus cognatū calorē intro
 sus p̄sequit ⁊ occludit ī corpore: reliqua q̄ extrema etiā
 caliditate vi vitali nō agitare. Itaq; primo qdē liuescunt
 inde nigrescūt: ⁊ deniq; emoriunt. Ideo aut̄ excidunt: q̄
 natura reliquo sano puidens corpori: id circūplectit: ⁊ ad
 se astringit mortuū destituēdo ⁊ decidere p̄mittēdo. sane
 extrema ī primis afficiant: q̄ admodū corpulenta non
 sint: ⁊ p̄inde minus cala ⁊ ifirma sunt ac rarefcunt. q̄cūq;
 aut̄ aut̄ a primordio qdē īfictū calorē frigus: vtpote sit ī
 īfictū refugere itrozsus. deinde collectū ⁊ velut destitu

Sectio

tas partes recuperantur subire et cum agmine ac confortis superpetas occurrere: ac inter ferendum auxilium conforto caloris agmine membrorum extrema exurere: quod inter illic residendum ad id lōge magis impellat fallunt.

43. **C**ur extrema frigentes: eaque igni proferentes: quo calefiat summo dolore cruciantur? Repentina inquam qualitatis permutatione: siquidem a plurima frigiditate qui se mox in plurimam transmutat caliditatem id patitur. namque immoderate et proferim effectum per distemperantiam naturam vexat. per bonum autem temperamentum atque moderationem: vel in id quod secundum naturam transmutatum est: ipsas namque summo delectat: bene humanum corpus subas in moderatione temperamenti plus ceteris animalibus.

44. **C**ur piper deuorantes singultuunt? Quia proportionem iquam habet cum illis que extrinsecus agitantur: et merore afferunt. Piper quod de et flaua bilis sentitur. pituita autem et panis lapidi grauius. mox quocumque os ventris habet supfluitatibus vacuum et admodum sensibile: ac calidum. et statim a piperis acrimonia deuorati stomachum in excreationem peruertunt: et irritatis pleueratione ad iam dictum commouent singultum. quicunque vero stomachi magis pituitosi sunt et frigidiores: nec satis sub sensus cadentes serius singultuunt. Patiuntur autem hoc et repete. maximum panem deuorantes: crebritate et magnitudine panis aggranati: quod tolerare et suis membris aegescere namque non possit: et quod affuerit afferens perniciem. Piper igitur acris qualitate facit ad proportionem bilis intus stimulat. Panis autem quantitate aggranans: veluti etiam pituita multitudo intus premeus singultum facit.

45. **C**ur in digitorum unguitibus passiones summum dolorem excitant? Quia nervi descendentes in digitorum terga suis supfluitatibus ungues creant: quemadmodum gingiue dentes: quod propter visum per nervos sensibilis ad extremos usque penetrans nervos: illic residens: et coacta efficit: veluti et aqua quae in valle defluit: non dubium autem quin ubi a passione sensus magis fuerit excitatus: maior etiam illic dolor exulceretur.

46. **C**ur in repete panem maiusculum deuorantibus: et punde singultuunt? Spiritus retentio singultum soluit: dicitur quod stomachus asperere adheret arterie: et reliquum ipsa stomachum premit: et loco angustat: qui coartatus panis frustum in ventrem exprimit: atque ita is onere leuatus singultum sedat.

47. **C**ur qui ob panem deuoratum singultuunt: molesti aliquid autem diutius non singultuunt? Quia mentes consternatam habeant et intentas in causam que mestitiam mouet: et negligentem ad pectus mouendum. non exiens porro spiritus: et multitudine coactus: singultum ut diximus soluit.

48. **C**ur simulacris propius assistentes planos colores videntur: eminus vero spectantes: alios reductos ac recedentes: alios autem editos? Dicitur quod visus prospectus multo intervallo distans: atque explicata colorum passiones calide cernere non potest. sed alios quidem colores albios videt editos: nigriores autem recedentes. albus enim ad splendidum accedens extrosus albicat ac splendescit. niger vero tanquam ater ac tenebrosus introfus: sane artium quedam materiam informant: ut cum statuarius cre equum conflatur aut bouem: aut habet animal absoluens: aut iminuens hominem fingit: aut aliquid vas a specie in specie creis permutans materiam. alie adiectione: ut qui cera vultum facit vel quod vis simulacrum: aut figulus qui luto fingit. alie ablatione quemadmodum celans animal aliquid: alie compositione adiectione ac commixtura velut edificatrix: alie alteratione et temperamenti: et adunctionis corporis: sicut namque que membra augent alens. alie colorum mixtura et corporum copula velut pictura.

49. **C**ur si frigida aqua nervis infesta est: calida amica non est: sed et ipsa quoque infesta: nam si altera infesta est eius contraria salubrem esse oportuit. Contraria enim circa idem similiter agere non possunt. prima ratione et per idem: dicitur ego inquam quod calor absolute non est infestus: sed calidum et humidum. quod autem

nervos saucios habet eorum nervi ob multum sensum: firmitudines et obstipationem desiderant. nam cum namque sicci sint humilitas vitio eis inimica: molles ipsos reddit et laxat atque putrefacit: quod autem calor proprie non sit infestus: vel ex eo manifestum est: quod oleum quidem cum calidum sit confortum vitale ad continendum et obstipandum.

50. **C**ur poma semper salubria? Quia sint frida et humida: neque eiusdem temperamenti aqua est: quam cum aqua sit suis partibus magis tenuis pomis: et celeriter distribuatur: non eque offendit alioque corporis quam membra mediocriter confirmat.

51. **C**ur difficulter concoquibilia et crassi humoris multo facilius concoquuntur alig: hinc carnes bubulas. quod autem facile concoctionem admittunt et boni sunt succi non concoquuntur: velut saxatiles pisces: Sunt qui dicant ob consuetudinem. alii vero quedam naturae habitum secretum: cuius causa vere reddi non possit. alii autem aiunt ob immoderatum alui calorem. facile quod concoctionem admittentia sunt quod pre ceteris concoquuntur: vitioque quod facile transmutantur nec valde transmutabilia tamen concoquuntur. nam hoc pacto et paleae vitioque facilius passiois a multo igni exuruntur in cinerem: ligna autem quoniam cremata non patiuntur.

MACROBIUS. **C**ur quoque scire habeo furi? Inquit quod faciat causa nonnullos validiores carnes facilius digere quam tenues. namque cum cito coquantur ossas bubulas in asperis piscibus coquendis laborat. huius rei auctor est nimia in boie vis caloris: que si idonea materia suscipit libere congregat et cito in concoctionem consumit. lenem modo perit ut latet: modo in cinerem potius quam in succum vertit: ut igitur robora in carbonum frusta lucentia igne vertunt. paleae si in igne deciderint mox solae de eis cineres restant. Uideri habes et hoc exemplum non dissimile quod potentior mola ampliora grana confringit integra illa que sunt in inutiora transmittit veteri nimio. abies autem quercus anellit eas. nam nulla facile fragit procella.

52. **C**ur ordeacea farina cum frigida sit dispescit inflammationes: siquidem fridum vis dissoluit habet: et difficile est ad diducendum? Dicitur quod non ideo distrabit quod frida sit: sed quod abstergat. est enim abstergendi potestas ac humorum seccis. Copluresque alie sunt species quod sibi spiritus habet effectus non per materiam rationem: et per se ac proprie: sed per secundam ac per accidens: velut apium cum sit calidum imminuit febrem non ob id quod calidum: quicquid simile a simili potius adauget: sed quod humores languorem gignentes e venis exciat: quocumque vrinam citat. itidem iris et hyssopus lateque dolori accedunt: cum sint calida ad secandos humores efficietes in inflammationem paniculi costas amplectentis: gelida quod aqua circumsusa resoluunt thetanum a tenacibus et fridus humoribus: non per se per accidens. per medium inquam aliquid hoc est in caloris exclusione. cum igitur per se ac sine medio efficitur per se dicitur: et per de causa facere. Cum autem medio aliquo efficitur: ac non vi suapte: id per accidens dicitur efficere ac secunda de causa.

53. **C**ur autem balnei ignis calidum mingimus? at in balneo diutiuscule commorati fridum? Dicitur quod tanquam ad alterius coparationem bene fit. namque vrinam tepidam perfectio temperamenti est: quod tamen per materiam a nobis facta mediocriter et calida est. foris igitur quicquid fridum est corpus non per se lotium vitioque corporis coparatum calidum est. in lauacro autem quicquid corporis plus lotio incaluit fridum videtur lotium: utrumque calidum sit. quod autem id verum sit ingreditur lauacrum antequam incaluerit cum in calida peluis descenderit calida aqua videbitur et admodum feruere: sin autem antequam in eas descendat commaluerit non eque feruida videbitur.

54. **C**ur in quibusdam locis maritimis fodientes dulcem aquam inueniunt? Dicitur in mari tenuium partium aqua dulcem esse: suis autem partibus crassiores salas. suis ergo partibus tenuior et dulcis per terre spiramenta penetrans in ipsa delitescit: quam fodientes inuenimus. hec etiam per hyemes in sublimi eleuata lapidescit in salsores. in rarioribus autem spiramentorum litioribus inuenta aqua salsa est siquidem crassa quoque maris aqua illo

illo penetrat.

Cur puteal aq̄ i hyeme cala ēi estate at̄ frida? Rñdēdū q̄ dñū sp̄ fugit vtpote sibi ifestū dñū. cū ḡ calidū z fridū iucē iter se dñia atqz corruptoria sint: nō dubiū qn p̄ esta tē calor aerē ambiat calz: i qz terre sin? atqz penetratia fu get frigus: z ob hoc aquā frigefaciat: per hyemē vō frigo/ re domināte in aere calor porro in terre penitissima diffu giens aquā caldat. nā ita nā sanxit: vt dñia in eodē loco ac p̄ idē tēpus sil nō manerent. **LVCRETIVS.**

C Frigidior cur in puteis estate sit humor: crescit quia ter ra caloz: z deniqz si qd forte vaporis hz propere dimittit in auras. Quo magis est igit̄ tellus effecta vapore. Fit qz frigidior q in terra est abdius humor. Frigore cōprimiē porro ois terra coitqz. Et q̄ si cōcrescit fit scilicet in coeū/ do. Exprimat in puteos si quē gerit ipsa calozem. **56.**

Cur in egypto q̄ estuosiſſima ē vinū fridū nascit? Eadē sane de cā: ad vitiū sigdē radices refugit frig: ipſa qz fri/ gefac: vtpote q̄ p̄ceteris stirpib? passiōi sunt obnoxie. **57.**

Cur aq̄ caleſcā z i puteū demisa gelidiſſima aq̄ euadit? Oz q̄ i puteo frida ē calaz oppugnet aq̄: z friditatis mlti/ tudine superās calim multo cū algore ipm̄ adozlat: perqz caleſcā aquā penetret: z p̄inde ita frigefaciat. **58.**

Cur si in oculū beſtiola aliq̄ sese indiderit tū demū exit cū alterū oculū clauſerim? Dōz q̄ vidēdi spūs neutiquā exit eo clauſo ſicut nouim? sed q̄ multitudini copulatus in patētē rēdat oculū ipſuz implens z timore attollens: z foras ppellere faciat: atqz ita extrudū ac eycit qd i ipz decidit. vtpote ibecillū. iure at̄ ipe qz erūpēs cōfert i spūs poculi ſpiramēta illā ipſaz extrudit beſtiolam. **59.**

Cur alapis ceſi ignē inuent? Oz vidēdi spūs sub ictu at/ tenuatus valde incendaē z in aerē euadens talis emicet: ſicut etiā p̄cudū: sigdē ita ab ſilicibus aut attritis ferra/ mentis circūplexo aere valde percusso ignis emicat. idēz de nebulis licet intelligere. **60.**

Cur nō oēs lapides incuſſi ignē emittūt? Oz ſint biantes z leues: z raroz ſpiramētoz. nō. n. eque ploſus aer tenuat neqz vebemēter icuſſus pp̄ inanitatē fugat: z ſimilitudo que in ſpiramētis nō eqz ois plodit ac icēdit. idē i lignis que atterunt euenit: qz a ſole z aq̄ ignis in reſuſſis: ac re/ fractis ſolis radys ad vitrū elicit: ſic ēt in ſpeculis ad huc magis incēdit: z rursus reſupinādo dimittit. **61.**

Cur p̄cluius ſcholas deſcēdimus q̄ aſcēdim? Oz iter deſcēdēdū corporis onus habeam? faciēs ad deozſuz defe rendū. inter aſcēdēdū vō laborat vis ſurſuz vſus corporis onus attollēs. ita lapis quoqz facilius deozſuz ferit q̄ ſur/ ſum. grauitas. n. deozſuz ſponte cadit. **62.**

Cur iſantes cū p̄mū editi ex alno ſunt vagiūt? Oz ſenſuz ac nāz hoſpicio imutarint ex leni in durūſculū: a calidis eniz z molliuſculis vulue corporib? in aerē fridū exeunt: z merito ſub lumine p̄cutiunt: nec id velut qdaz aiunt q̄ anima a celeſti demiſſa regiōe terrenū corpus inhabitet: z hoc iſantes flere compellat. **63.**

Cur apes z formice z oino cūcta inſecta aialia oleo iter/ ficiūt? Qm̄ respirādī meat? anguſtos hñt: z oleū cū glutī/ noſus ſit eoz ſpirādī meat? intercludit z obrurat: z p̄inde extingunt. afficiunt eodē mō ēt ſerpētes ex odore puti/ doz ac grauiter olentiū. anguſtus eniz meatus respirātiū partiū a ſuffimentoz craſſitudine obſtruitur. **64.**

Cur ſuffiātes calida qdē frigefacim? z frigida caleſaci/ m? Propterea q̄ calidus eſt halit? z exiēs spūs q̄litate q̄ in ipſis eſt diſtribuit. Calida frigefacimus monēdo: ac di/ ſtribendo calidā que in ipſis eſt qualitatem. **65.**

Cur pernoctātes in plenilunio carnes putreſcūt? Oz tuz aer calidus z būdus a luna efficiat. didicim? aut bñ tēpe/ ramētū ad putrefactionē faciēdā eſſe accōmodatū. illud

aut neqdē nos lateat: q̄ n fuerit moderata caliditas z hu/ miditas fiet p̄coctio: ſi autē būiditas paulo plus excedat caliditatē ſit putrefactio: ſi autē imoderate dñabitur ex/ tū: q̄ ſi caſitas valde dñabit humilitati p̄flagratio cōſe/ quit. inſpice lunā qz q̄mōz tēpamēta ſuſcipe. nā in figura quā p̄mā ſuſcipit aliq̄ten? būmida z cala eſt: i plenilunio aut cala z ſic. aliq̄ten? eſt. inter dīminuēdū aut ſicca z fri/ gida: cū aut lumine caſſa eſt frida z būmida: radiōz sigdē ſolariū qui calidi ſunt proſus eſt expers. **66.**

Cui piper z ſynapi nō trita qdē deuozata aluū nō caleſa/ ciūt: trita vō caleſaciūt? Oz q̄cūqz po? nō ēt actu ſuas ba/ beāt q̄litates aliq̄ forinſec? ad viz ſuā actu explicadā de/ ſiderēt auxiliū: trita igit̄ cū tenuiū ſint facta p̄tū p̄ corpo/ ris ſpiramēta itrozſuz penetrātia ab agnata caliditate id efficiūt. eadē eſt rō z i reliq̄s eoz q̄litatib? q̄ a q̄litate ali/ qd p̄ficiūt: ac ex ſua actiōe aliq̄ā hñt p̄ſentaneā q̄litate: veluti aq̄ potabilis: priſana: lac. būida. n. ſunt z frida nullū extrinſecus deſiderātia adminiculū ad frigefaciēdū z hu/ mectādū: ſz p̄ ſeſe z ſua ſpōte efficacia. itidē z ſalſoz z ter/ ra ceteraqz id genus. arida eniz ſunt z vi z apparētia: atqz actione. mare qz z ſalſugo z q̄ ſuapte nā aq̄ būmide qdēz imagine z apparentia: ſicca aut vi z actione. lini porro ſe/ mēis z panis arida qdem ſunt facie z apparentia. būmi/ da vō vi ac vō ipſo. **MACROBIVS.**

Cua ſit cā vt ſynapi z pip ſi appoſita cuti fuerit excitēt vuln? z loca p̄forant: deuozata vō nullā vētris corpori in/ ferant leſionē? Et Diſſarius ſpēs ingit: z acres z caſe ſupſi/ ciem cui apponunt exulcerant: qz integra virtute ſua ſine alteri? rei admixtione vtunt ad noxā: ſz ſi i vētrē recepta ſint: ſoluit vis eaz vētralis humoris alluuione: q̄ ſiunt di/ lutiores. deinde prius vertuntur in ſuccuz ventris calozē q̄ vt integra poſſint nocere. **67.**

Cur nōnulli iterdiū qdē vidēt: noctū at̄ nō vidēt? Oz vi/ dēdi ſpūm habeāt craſſiozē: z q̄ nō qat aerē ad viſibile pe/ netrare. noctū at̄ craſſus effici: q̄ frigefiat ſolis abſentia. Sunt q̄ dicant iterdiū ab aere vtpote tenui z calido atte/ nuari: noctū at̄ craſſeſcere. ſelib? tñ z byaenis: ac veſperti/ lionibus p̄trariū accidit. nā iterdiū pp̄modū nō vidēt. at noctū acute puidēt: hñt sigdē tenuiſſimū vidēdi ſpūz z fulgētiſſimū. z qui noctū qdē mediocriter craſſeſcit: vi/ ſibiliūqz cōprehēſionē in primis accōmodat. iterdiū at̄ ac in ſplēdido lumine admodū attenuatus diſtribuitur ac diſpergit. vnde z leones cū tales quodāmodo ſint p̄ ſolē tranſire nō poſſunt: ac igni iterdiū viſo ſe ſubducunt ac fugiūt. ipoz aut pupillā licet iuueri multo ſplēdidiſſimā: būmida vō oculoꝝ habent fulgētiſſima. **68.**

Cur noctū dormiētes z propere oculos diducētes lucez itnemur? Oz viſibilis ſpūs coactus: ac ſctus plurimuſqz effectus iter dormiēdū repēte z multiplex: exiens p̄ tene/ bras vtpote radianas ipe ad vidēdū fulgētiōz euadit. **69.**

Cur pudore ſuffuſi oculos in terrā demittunt? Quia aie ſpeculū oculi nobis cognati ſunt. nā ita anime quoqz affe/ ctus per oculos cernim? merentis: irāſcētis: vcrentis: po/ ſtea q̄ igit̄ nō ſuſtinet aia honore dignū aduerſus obtue/ ri: cōſcientia aliq̄adū adigit oculoꝝ muſculos deozſuz demittere inſtar regmenti hoc faciēs. **70.**

Cur auditus omne būmidum tolerat preter aquaz? Oz vtpote frigida audiendī neruum cueſtigio occupet: atqui frigidum neruis inſellum eſt. **71.**

Cur ingenti iminēte vēto ipm̄ tanqz ſtelle diſcurrentes p̄nūtiāt: ac velut fulgetre: p̄cipue ſi purus aer fuerit? Dōz q̄ cepit qdē moueri: at nos vtpote q̄ corpib? craſſaz p̄tū ſum? difficulter ſentim? adeo id manifeſtū vt ſupiorē p̄/ ſecto aerē: p̄p̄e q̄ tenuiū ſit p̄tū z eſtuoſus mouēdo icē/ dat: z p̄inde ei? p̄ſes ſcitillātes itnemur. atqz ita in reliquū

Problemata Alex.

R z

Sectio

aliquādiu validior incitatus vētus mouet etiā qui circuz terram ⁊ crassior est aerē inde sentimus. 72.

Cur p angustias ac fauces locoꝝ penetrās vēt' mltio validior ē q̄ late effusus: Qz vno i loco coact' ⁊ coartat' obfirmef: ide se maior effect' vehemēs isurgat: ⁊ vasto irrūpat ipetu. patētiora vō loca vag' ac pallabūdnus ifirm' ac debilis euadit. ita p̄pmodū ē calor: q̄litateſqz ⁊ aq̄. 73.

Cur mlti cū lōginq̄ ⁊ magna nō videāt p̄xima ⁊ exigua vidēt: q̄s luscioſos vocāt ab eo q̄ oculos claudāt: Qz his i quā vidēdi spūs tenuis sit ⁊ purus: ⁊ lōgi' qdē abeūdo diſtrahat: nec ſatis p̄firmef ad viſibilia viſu obeūda. ſi ſibi p̄ximā vidēt: ⁊ id q̄ tenuiū ſit partiū: ſunt q̄ vel mīma lōginq̄ ſpectāt ſic ēt aliq̄ ſenes: q̄ ecōtrario hī vidēdi ſpūm mltū ac valde crassuz hēant: q̄b' op' ſit vt vīe lōgitudine moueat itaqz attenuat: ⁊ ad viſibile dep̄bēdū idoneus efficiť. ex hoc relique due oppōnes ſoluēde ſunt. 74.

Cur p̄e cūctis aialib' ſoli canes poſt coitū colligant. qz anguſtoꝝ ſpiramētoꝝ eſt collū vulue ⁊ ſeminale mēbruz iter agitādū turgescit: neqz ſtati exit: ⁊ q̄ ſemē glutinoſus ē: vt rūs ipis accidit ob mltā ſiccitatē. ſiccū. n. dēſare ⁊ anguſtar p̄uiculas aſſueuit: būdaqz pāgere ac glutiare. 75.

Cur ſoli p eſtatē canes rabiūt: id p̄pterea iquā q̄ ſiccū nacti ſint tēpamētū. nā ſigdē ſicci ſunt ac magis ēt p eſtū. atq̄ calefacta cū arefacta fuerit q̄ in ipis humida ſunt cōflagrant: necnō ⁊ ipz tēpamētū: ac ita furiūt p̄inde atqz in frenēſim puerſi: q̄ circa ipoz qz viroſa ſaliua eſt atqz ſicciffima: q̄ aut cōflagrant vel ex eo liquet q̄ crebro anhelant: ⁊ ardēt oculos hñt: ⁊ diductū ac parētē ricū ad aeris frigus excipiēdū: q̄rū cauda ob nimīa ariditatē intorquet: ⁊ itra crura inferit. rabiunt vō q̄ inter ipſos ſicciffimi ſunt: ⁊ non vtiqz oēs. Sunt etiā qui dicant ⁊ caniculā aſtrum in eos aliquo influxu rabiem immittere. 76.

Cur q̄ repēte ac iuiti ſecti ſunt min' dolēt his q̄ aſſentiētes deſecant: Qz q̄ iuiti aīaz qdē ad rē aliquā cōuerſaz habeat: ⁊ ſeq̄l'r a ſenſib' p̄occupatā. at q̄ aſſentiūt ſciētēs qd̄ dolituri ſint aīaz ſemp ad ſecandū corpus cōuertūt. ⁊ curioſe a ſenſu p̄uēnti in ſeccione magis lāguent. hec ſolo q̄ōnis eſt ab paſſionis parilitate ei' qd̄ eſt magis. 77.

Cur onera portātes cū cātū icēdūt: itidē ⁊ trabētes: Qd̄ cātū rōnalis aīa gaudēs ad ipz puerſa: ⁊ p̄inde a ſenſu mīnus occupata nō ita onus ſentit. hac rōne ſolo eſt. 78.

Cur lāguētib' tibie ⁊ tympana: cur merētib' ⁊ lāguētib' ⁊ egrotātib' multitudo hoīuz adhiberi p̄ſuenit ⁊ cōuenire: vāryſqz de reb' ſermocinari: Verbis ſigdē aīa i tēta min' erūnā ſentit: q̄ de cā p̄ſcis oblectamēta cognita ſunt ludoz: ac ſpectaculoꝝ variā circūſtātiāz gīa. 79.

Cur ethiopes febre correpti vplimū dant exitio ⁊ oculoz doloribus vexant: Qz multo eſtuoſiſſimi ⁊ ſicciffimi ſunt: ⁊ p̄inde ac redelemētatio: vt nūc ita loq̄r: in ipis efficiť. p̄exiguū in ipſis humidū eſt: qd̄ abſumptū ⁊ ſubactū: diſſolutū reliq̄ it elemēta: calidū alimēti fugit inopia: caliditatis p̄ſigatione friditas ſuſcitāt. adozit ⁊ crassā ſiccitas humiditatis eiectione: ⁊ ob id extincta corpora ſicca ⁊ frida euadunt. vñ ⁊ dīnū ille Homerus cū viderit duo qdē elemēta vtpote tenuiū partiū: ac leuiſſima diſſugere: duo at in extictis corpib' p̄manere nō abſurde ingt. Ueꝝ glibete vobis aqua terraqz ſiet: ſiccitatē ⁊ frigiditatē dīcens: ad oculoz quoqz lāgoꝝes lumina delabunt q̄ ob ardorem ſanguis biliſus euadens in multo acroze ac grauedine oculos conſiciat atqz aſſigat. 80.

Cur in cōuinys potu hoies p̄poſtere vtunt: icipiētes ſi qdē in exiguis bibūt: ſaturi aut in magnis poculis: Dōm B plane ridiculū exiſtimari debere: q̄qz ⁊ alic' rōnis cāz pōt admittere: nā quo vber' epulari poſſint crebro ac p̄tinue bibere: a minorib' qdē icipiūt p̄bialis. i maiorib' aut

deſinunt. pue enī ſatis explere vt in p̄ſuſo potu nō p̄ſit. q̄ ſi a capacioꝝibus ordiant' repente expleti crebro id p̄ſequi vt inter delicias nō poſſunt: p̄terea copia ⁊ multitudine reſerta vtiqz natura ſtatim languida multitudinem ipſa auerſatur. in paruis autem ſenſim aſſueta multitudinem aliquādiu ferre poterit. 81.

Cur in cute aq̄ imbui ſp̄ tñ ſitiūt: Qz ſalſus ipis humor gignat nō qd̄ digeſt' ſz tabidus ⁊ vētris os arefaciēs: alio: qui febriles eſtus tenues ſubit. p̄terea vēter ita turgēt vt reliquū corp' nō ea rōne nutritū exareſcat: imo equidem maceſcat: quādo qdem plurimus cibus in intercutē moribū cōuerſus ad lāguorē gignēdū ſouēdūqz ſuppetit. 82.

Cur i p̄uicūoz p̄mordio iter aſſumēdū cibū anq̄ expleamur p̄minur diſcūbētes: poſt ſaturitatē vō ⁊ ſub prandy finē rareſcim': nō ampli' nos iter nos iuicē vrgētes: Dōz q̄ a p̄mordio qdē prādū cibū appetētes p̄ſimū ad eā q̄ d̄ p̄ōpta ac cōperata grā cōiūy ſunt oēs cōpoſiti diſcūbūt ⁊ cōfertiz ſit ⁊ p̄inde ita ſe iuicē vrgēt: deide vō cibo ſatur: eoꝝ eſt q̄ deorſuz ſe magis p̄clinet: ⁊ q̄ in obliquū ⁊ qui aliq̄ten': reſideat alio extroꝝus plus q̄ deceat ſe iſſectēte: atqz B pacto poſtq̄ ſaturicibo fuerint rareſcūt. alioq̄ q̄tenus a p̄n' diſcubuiſſe oēs ad comedēdū cōtingit eatenus ⁊ pectore ⁊ corporis iactatione eos vrgeri oportuit. 83.

Cur cū ſint būozes tres ſimplices ⁊ vni' ſpēi: nō itē tres morbos vni' ſpeciei ⁊ ſimplices eē p̄tigit: ſz p̄les. duplices ſigdē in cuiuſqz p̄tinationē ac diſticti ſunt: Dōz q̄ egritu dīnū dīe nō ab humorib' mō gignūt ſz ēt a locis. nā calidus ⁊ tenuis humor acutā ⁊ bzeuiſculā ac exurētē febriz facit. frigidus at ⁊ crassus debilē ⁊ diurnā: ita. n. ⁊ ligna qdā cala ſunt ⁊ ſicciffima ſic lauri: tede: oliua: q̄ igētē exciāt flāmā: ⁊ repēte exurunt. Viridia at ⁊ humida humilē ⁊ ſumidū ignē edūt: ac ſerius cōflagrant: porro ſi loc' fuerit mltus ⁊ lar' celer' ⁊ ip̄ſiſſime humorē icēdit: ⁊ p̄pter ea q̄ ſit vna accumular' totuſqz colleť putrefact' icēdit. ſinaūt exiguus ſit: ⁊ anguſtus neqz totū capit humorē: ſed p̄tē ob id q̄ tabidū nō ſit totū vno in loco cōiūctū febriz faciet hebetē: ⁊ diuitiſſime flagrātē: miſcēs itaqz humoris nāz ac locū iux' oēs diuiſionē putrefactoꝝ humor' febriz cōperies: q̄nq̄dē ſi in magnis vaſis: venis inquā ⁊ arterijs flaua putrefcit bilis: q̄ppe q̄ cala eſt: flagrātiffimā ⁊ acutā ſed bzeuiſculā icēdit febriz: veluti cauſonē: quā ardētē febrē dīcim': ſinaūt in puſill' venis ac arterijs q̄ circa cutē vt putris fiat cutis: frigidā hebetē ⁊ diurniſſimā febrēz aduehit: ſic q̄tidianā. Ceter' extrema tenēs ea ſubuertit: ſinaūt flaua bilis in puſillis tabeſcat vaſis minorē faciet febrē bzeuiſculā: ⁊ aliq̄ten' cauſonē lōgiōrē: ſic tertianā aut ſimpl'r acutā. q̄ ſi in magnis vaſis pituita tabeſcat faciet q̄tidianā aliq̄ten' bzeuiōrē. Jridē ⁊ atra bilis in magnis putrefacta venis: qd̄ vno tpe oīs ſubſtuet aliq̄tenus bzeuiſculā faciet febrē q̄rtanā. ſinaūt in puis mltio diurnionē q̄rtanā diſcurrēt humor fridus ⁊ crassus: ⁊ diſſiculter mutabilis: q̄ locus ipſe anguſtus non permittit vt vna bilis omnis exuratur ⁊ abſumatur. 84.

Cur tametſi pituita frida eſt ⁊ crassa ⁊ glutinoſa: itidē ⁊ atra bilis frida ⁊ crassa ⁊ pituita multo minor: q̄rtana tñ q̄tidiana mltio diurnior ē: Dōz q̄ pituita ⁊ frida ⁊ crassa qdē eſt ſz būda. būdū at facile ad alterādū ac trāſmutādū: atra vō bilis frida ⁊ ſicca: atq̄ ſiccū diſſiculter alterat ⁊ diſſiculter trāſmutat: aberrāt itaqz ſilitudinē friditatis ⁊ redūdātia bilis occultātes Juiū: reliquāqz q̄litate: alioq̄ pituita nāe ancillaſ magis q̄ atra bilis: vñ in his qui ſani ſunt per ingētē famē: hac ipſa nā pro cibo vtiť. in q̄tidiana igit quātū vtile inuenit pituita id abſumit ad cibuz: q̄ aut inutile ⁊ tabidum id icēdit in febrē. 85.

Cur cū q̄tuor ſint būozes: ⁊ aliq̄n' putrefacti tres febres ſint

sint ac nō q̄tuor: Qz sanguis fm nām sit z corporis nutri
mētū: z redūdās qdē morbū facit solū: quē plethoraz vo
cant a redūdāria adeptū nomē. putrefact⁹ at sanguis non
ampli⁹ manet. trāsmutat⁹. n. calefact⁹. In flauā bilē. at reliq
būozes redūdātes morbos faciūt p̄serti circa cutē: sic ser
pētes cācros vitilgines albas. putrefacti vofebres. 86.
Cur i oppositis sibi inuicē bipis pietib⁹: si bine fores fue
rint accidit clausis vnīs p alteras vētū neq̄q̄ p̄flare mul
tū ac vebemētē: z si β existit eis dē reclusis: Doc inq̄ ob
mortū aerē hoc est vētū qd est corpus. Lū igit vne clause
fuerint p alteras igressus aer locū occupat edū z cum sit
corpus: aly cedit aer: vtpote corpori: quo ingrediat. Lū
igit fores patētes fuerint: qui p occupant locū: q̄ppe qui
p eas excessurus enāsurusq̄ est: aly subeūti cedit ac rur
sus p eregione sibi oppositas fores hic q̄ exiēs aliū igre
di per alteras pmittit: idq̄ ppetuo fit: cū vō fores que ere
gione posite clause fuerint id neutiq̄ fit. 87.

Cur amator extreme ptes aliq̄ qd frīde: aliq̄ at cale
fiūt: Dōz q̄ cū apd amatā nacti mēsticiā fuerint: z ip̄s
p seq posse desperāt. tū q̄ isedit ip̄s calor itrozus cū nā pe
tit: z ob β extreme frigēfiūt ptes: z ob β pallent: z morosi
fiūt: q̄n aut fuerit βiū: dū sp̄s apd ip̄s optimā p̄cipiūt:
seu magnop̄e isaniūt z bacchant: tū q̄ isit⁹ calor cū nā ad
cutē tēdit: fiūtq̄ extreme ptes caliores z rubētiores: z ob
hāc cāz p̄ctores cupidini d̄purauere corp⁹ aliq̄ ip̄s āxiū
atq̄ sollicitū z ociosus: q̄nq̄ at volātē z ridibūdū. puerū
ēt adultū: q̄n imēsa qd cupido ē: s̄z nō diuturna: aut oīno
stabilis: nā affectio ppetua vt legitimoz amīcoz: aut p̄is
erga filiū: aut vxoris erga maritū: cupido at nō ppetua: nā
v̄plurimū euagat. At vel mediocris qdē affectio ē: p̄stā
tissima ē. Cupido certe vebemēs z isana. facit ēt tenētē no
tant z aligē: q̄ amatiū aie attollant: ac facile mutabiles
sint: iō aligere. exurīt porro q̄ ip̄s isedit cordi calor ex
ingi z imēsa ad id qd cupitū ē sollicitudine: z dextra qd sa
gittā tenere: sinistra vō ēt pharetrā. iō aut p̄les sagittas:
q̄ iuxta qd p̄n ex vno viuēdi radio p̄sumet. Una si qdē
vidit z cupiūt: mox autē cū cupierit iuges emittit radios
amator in amatiū. ip̄sa porro iaculo filis est: q̄ in amātis
corp⁹ iaculet. in pharetra porro sagitte: q̄ amātes radios
clāculū emittāt. assuetudo aut vt vēt⁹ ignē exuscitat: ita z
hoc pacto exacuit amātē: nō. n. p̄pe ab ip̄o cupido est. nā
si hoc sit nō est dubiū qn ppetuo ipsum assuescere ac ada
mare oporteat: at p̄bitrū subitariū est. Nudū fingūt: q̄n
cupido gignit absq̄ vlla t̄pis itercapedie z p̄palā: nō enī
ob aliū q̄q̄ amat q̄piā. z p̄ide neq̄ clāculū: neq̄ quā
adamer igrat. Jō ēt statuari honoris grā nōnūq̄ nudos
fingūt deos: z reges ob id q̄ velint idicare q̄qd viriū ac
sensūs fuerit i his manifestū ac oīdi recto oī vitio. Sa
ne nō vn⁹ ē cupido: s̄z p̄les: aut qz distincti sint rex cupidi
nes: q̄nq̄dē alr atq̄ alr quis p̄cupiscit: nimiz sic oīn⁹ ait
Plato. amorē ferā mltorū capitū cē certū est: aut q̄ mltis
amorib⁹ vn⁹ z idē sepe succūbit. m̄fēs vō venerē hūt hoc
est cōcupiscētia. Venerē sigdē ad cōcupiscētia effingunt.
ferunt porro cupidinē amare iurgia z cōplures negter z
illegitime adamēt: z ip̄s cupiditib⁹ alligēt. velut a me
oīsus est i scdō allegoriz: libro eoz q̄ de deoz hystoriz
p̄babiliter cōficta sunt.

PROPERTIVS.

Quicūq̄ ille fuit puerum qui pinxit amorem:

Nonne putas miras hunc habuisse manus?

Hic primum vidit sine sensu viuere amantes:

Et leuib⁹ curis magna perire bona.

Idem non frustra ventosas addidit alas:

Pecit z humano corde volare deum.

Scilicet alterna quoniam iactamur in vnda.

Nostraq̄ non vllis permanet aura locis.

Et merito bāmatis manus est armata sagittis:

Et pharetra ex humero gnossa vtroq̄ iacet.

Ante ferit quoniam tuti quā cernimus hostem.

Nec quicquā ex illo vulnere sanus abit.

88.

Cur pestifero tpe aly qdē p̄tū: aly vō nō: Doc inq̄ iux
ta tēperamētī accōmodationē. si cui enī corpus fuerit
malis refertū būozib⁹ nō dubiū qn tabidus sufflatus aer
ip̄s corūpat: p̄serti q̄ p̄exiguū est q̄ cōmode vita vti pos
sit: z p̄inde oīs ip̄oz būoz corūpt⁹ irremediabiles ac p̄les
parit morbos. itaq̄ ēt moriunt. q̄ si a supfluitatib⁹ vacet
corp⁹: bōisq̄ excellat būozib⁹: nihil aut paz admodū p̄e
stiles aer hos offendit. q̄ at accōmodatio cāz agēs ad effi
ciēdū trahat: id externe idicāt s̄lyue. q̄rc⁹ enī difficiliter pa
riūt: ac ad p̄flagrādū nō satis accōmodate. At lōge mag
calami ignis p̄flagrationi obnox⁹ sunt: s̄z stupa m̄lto ma
xie. Ceterz sigs stupā aq̄ irrozant: p̄parabit ip̄s q̄ minus
icēdat: itē si arūdines virides assūperit: q̄rcū at aridissī
mā vel ēt sulphure illeuerit: idoneā z maxie obnoxīa effi
ciēt: igni obyciēs vt icēdat. Stupa vō ignē p̄ozus nō ad
mittit. hoc sane exp̄plo v̄sus qd q̄stitū erat exolues. 89.

Cur fatigatio p̄us q̄tidianā quā aceffione faciet: ethicā
febrē: Propt accōmodatiōis iquā p̄ceptionē. habuit enī
nālē spiritū: būmozēsq̄ nequaq̄ supuacaneos. solida aut
aridissima: ac ad eā perficiēdā accōmodatioz. 90.

Cur solis estus aly qdē soinnū adducit: aly at nō: Qz
aly qdē pituita in capite fuit p̄lima: z ea diffusa cerebruz
humectauit soinnūq̄ attulit. aly vō q̄ aridū caput fuerit
impensius exiccans ad exp̄rectionē cōmouit. 91.

Cur sole bō qdē nigrescit: linteā aut albescunt: z cera lē
tescit: z lutū durefcit rursus: Propter patētis m̄ae apti
tudinē. būmozēs enī absq̄ pituita p̄manētes circa pelles
apparēt nigri: linteū aut sub nitro siue sapone aut salfore
absterfuz z sub sole absumpta sorde albescit. porro extra
bēte sole ex cera quā cōtinet humiditātē: ip̄sa lētescit: m̄l
tā vō z superficialē humiditātē luti sol depascens ip̄m du
rat exiccans. hoc itaq̄ fuerit put agens patiensq̄ facere
potuerit. nobis quoq̄ aiām pietate munire: ac instituire
possibile erit frugalitate ciboz corpus ornando: parco vi
ctu: z ad viuēdū solū ip̄s suppetēdo: nos p̄firmādo circū
stantiā q̄cunq̄ eueniat: q̄ p̄ter vite rōnē accadat effugien
do cōmoditatē moliēti nobis malo nō suggerēdo ad sub
eundū aliquid qd efficiat. siue ēt quis est demon aut stel
la vel id genus causa aliqua exterior. 92.

Cur arquati z difficiles ad egerendū sunt z admodū al
bū habent sterc⁹: Qz flaua bilis p totū ip̄oz corpus imis
sa sit: veluti indicāt oculi: z cutis color: nec amplius in ite
stina cōfluit p̄ore lege nāe: z colorat sterc⁹: neq̄ acore ege
rendi vim itestinoz irritat ad stercus eyciendū. z ob hoc
medicina: sic ēt aliē artes nām imitata corpore circūfistē
te morbofo fert qdē auxiliū socia nāe ad pugnādū ifirme
fit po⁹. Lū enī stercus egerat bile irritātē z abstergēte ite
stinisq̄ z musculis excitatis ad ip̄s extrusione: cū sterc⁹
molle z facile lubricū ē ex adherētib⁹ itestinis glutinosis
būmozib⁹. iure z clister qdē bz p bilī mel nitrūq̄ abster
gēs z lācinatione excitās intestina z musculos ad eictio
nē. humectatoziū oleū ad humectādū z mollificādū ster
cus exustū a febrī. discē igit q̄ tuz nā sola sine medico p
ficat: velut in morboz crisiū z p̄coctionib⁹. tū enī p̄iecta
tor z tanq̄ certaminū disp̄sator z index duoz iter se ad
uerfarioz morbi z nāe. aliq̄ at medicus solus: vt in luxa
tionib⁹ z articuloz p̄ortioib⁹. aliq̄ at medic⁹ p̄ter z nā
veluti in suppurationib⁹ z p̄fundis vlcērib⁹. medicus si
qdē pus ppurgat absterfioib⁹ z exhibet spiramētis exba
lationē abradēs q̄ maxie fieri possit obtegēs ipsa q̄ purū
p̄paret sanguinē: nā siquidē per spiramentoz vlcera san
problemata Alex.

K. 3

Sectio

guinē puz reddit ad carnis gñationē a cibis trāsmutans qui sub arefaciētibz medicaminibz densatus accōmo data caro efficitur. CORNELIVS Celsus.

¶ Est autē alia etiā de dieb⁹ ipsis dubitatio qm̄ antiq⁹ potissimū ipares sequebant⁹ eosq⁹ tanq⁹ tūc de egris iudica- res crīsimos noiabāt. bi erāt dies tertī⁹ qnt⁹ septim⁹ non⁹ vñdecim⁹. qrtūdecim⁹. vñ⁹ z vigesim⁹. ita vt sūma potē- tia septio: deīn qrtodecio: deīn vñ⁹ z vigesimo daret⁹. 93.

¶ Cur plures syncho capri post crisīs nigerrimā diutius retinēt cutē: Qz synochus a flaua genit⁹ sit bile. ipa vō per morbi tēpus exulta in nigrozē trāsmutata est: atq⁹ ita in crisī a nā exagitata cutē ipsam circū infecit veluti in vitī- liginibz albis alba est cutis. ppter crassitudines autē bu- moris ac qd⁹ difficulter soluat⁹ est h⁹ color. 94.

¶ Cur atra bilis māmē adueniens: aut cruri id abradit. in cerebzū vō melancholicoz⁹ pfluēs hoc neutiq⁹ facit. Dd⁹ q⁹ in māmā qdē vene mltē sunt z magne ob lactis ortū: z ob hoc multitudo cōstituit bilis: sed tñ in crure ppter ferē- di deorsuz momētū plīma bilis p̄trahit. At in cerebzū p- pter sursuz vsus ascēsum: idq⁹ qz tenues bz venas pauca penetrat bilis ad ipm̄ lācinādū: ac nō abrodendū: qd⁹ cuz fridū humidūq⁹ sit: atre bilis tēperamēto aliq̄tenus ob- sistit: ipsamq⁹ mitigat. ppter igit⁹ atra bilis corrosoriū in māmā cācrū efficit: in crure autē chironiū vlcus: z abrofo- riuz: in cerebro autē feralē arrā bilē. hec certe ipzopē: sed q⁹ melācholicus z seculēt⁹ hūoz appellat⁹ deflux⁹ pmanēs ac tumor cācrosus absq⁹ abrosiōe z melācholica p̄cipuus.

CORNELIVS Celsus.

¶ Chironēū tūc vlt⁹ appellat⁹ q⁹ z magnū est z bz oras du- as callosas tūc mētes. exit sanies nō mltā sed tenuis: ordoz malus neq⁹ i vlcere neq⁹ in ei⁹ tumore ē. nulla īflamatio: dolor modic⁹ est: nīhil serpit: idq⁹ nllz piculū affert: s⁹ nō facile sanescit. iterdū tenuis cicatrix iducit. deide itez rū p̄t vlcusq⁹ renouat. sit maxie in pedib⁹ z crurib⁹. sup id iponi d⁹ z lene aliqd⁹ z vehemēs z repmēs habeat. 95.

¶ Cur in torminib⁹ papyrū in globū p̄trahentes in anum imittūt: z pdest: Qz musculis p̄cidētib⁹ podicis bumecta papyrus discriminatione musculos exscitit. idē vō facit z in subductionib⁹ i vlcera p̄cidētib⁹: musculis igit⁹ didu- ctis stercus z egrimonīā afferentia egerunt. 96.

¶ Cur cantari dū aq⁹ iplent⁹ crepitū quēdā efficiūt: vñ etiā nā z sonit⁹ q̄litas ad nomē ipsoz translata est: velut mur mur sibilus: z id genus alia: Dicēdū q⁹ vas cum aquā nō bz aere plenū est vtiq⁹ sit aer subtilior: dum ergo aqua ipsam ingredit⁹ gñitacē sua aerē p̄tegit ipsuz foras ey- ciendo: vtpote tenuiū aerē partiū. nā q⁹ vna vtrozq⁹ canta- rus ipleat⁹ est impossibilē: qd⁹ a phis sit demonstratū nō pos- se duo corpora eūdē locū per idē tēpus obtinere: aere ex- trozuz sursuz versus extruso confertim per angustuz lo- cuz sonitū emittere necesse est. z ne vñū qdē: verū plures: q⁹ tanq⁹ pugna inter vtrunq⁹ cōmittatur: aq⁹ deorsum ae- rem ipellēdo: aere autē extrozos per supna erūpēdo: q⁹ cuz alternis fiat sonitū ē fieri crebro cōtingit. 97.

¶ Cur in vasis q⁹ dñr harpagia si digitus ori opponat⁹ per fundū aquā suffluere nō sinit: quo amoto effluere pmit- tit: Dicēdū q⁹ digitū ab ore vasis auferēdo aer igrediēs aquā deorsuz extrudit talē nām habētē vt exeat: z p̄inde ex p̄ fundi foramina: z ab hoc vtiplimū cuncte mechani- ce str. ture per aquā z aerē gñant. horologia iquā z cle- ptydres: sonitus ex statuis z id genus alia. 98.

¶ Cur vñū z qd⁹ febzicitatibz nō suo tēpore tradita deli- riū p̄citāt: qd⁹ sibi iuicē sunt zia. siqdē frida aq⁹ ē: vi- nū vō calm. Qz vñū iquā cū relapz icēdit cū febzi cre- bzū: z p̄mū aē. Qz etberoides id est etberie figure vo- cant valde p̄mū. Qz ita adigat agitādo desipiscere

hoc autē vel ex eo manifestū: q⁹ multi iā ex valetudine cō- firmati meraco plurimo vsi i exanimationē delapsi sunt quā extasis vocat: aq⁹ vō ppe q⁹ corporis spiramēta dēlat q⁹ spūs relaxabāt ab hūozib⁹ demanātes tabida z crassio- ra reddat. vñ plīmā qz ob hoc putrefactionē z febze fieri p̄tingit. Sepenumero ē aq⁹ ab imoderata febzi p̄icta ci- b⁹ ei⁹ efficiūt: quēadmodū itueri licet ex is q⁹ in fornacibus ignē volūt itēdere igni paucillū aq⁹ suffundunt. 99.

¶ Cur mulieres z cunuchi z pueri vocis acute sunt: Ddm q⁹ ppter hūiditatē multā in latitudine ipis arteria nō ex- tēdit: caliditate enī op⁹ est ad diducēda i latitudine spira- mēta: quēadmodū igit⁹ angustoz spiramētoz tibia in vo- cē acutā exit: ita z aspa arteria. Aut at qdā mlieres ideo vocis acute esse: q⁹ puerpere enixē emittant clamorē quo proclius fetuz edant: qd⁹ plane falsum est. 100.

¶ Cur ifantes p̄statē ardēt: Qz vt a mltis vulgo dī mltū ipsi exstuet. febzicitat enī tenui febze itus z iteriore occu- loz vexatione: z vigilāt z totis virib⁹ succūbūt: z nōnulli ēt v̄tris p̄fluuiū vexant: Dd⁹ q⁹ ifantes ad patiedū s⁹ fa- cillimū: z capite p̄uitosiores vt nouim⁹. p̄ est igit⁹ p̄uita exstnas z putrefiēs exscitatur atq⁹ icēdit febze z cerebzū cartilagines exurit: z ob hoc vigilāt: estuzq⁹ p̄ arterias ad cor penetrās z vitalē spūm īflamās febze exacuit sine ta- be. At a febzi biliosi affecti v̄tris p̄fluuiū vexāt: bilis cor- ruptionis rōne aluū z ītestina lēcinatio: q⁹ aut cā ac radix morbi i cerebro sit vt ex eo nob⁹ licet itueri: q⁹ caput refri- geratā adhibētes iuuamus estu sublato: s⁹ ēt etate p̄fecti afficiunt qb⁹ pariter i cerebro p̄uita: aut flaua bilis exi- gua cōiuit z accumulata est: q⁹ ēt cōtabuit ac p̄ respiratio- nē estuosumq⁹ aerē spiritalia febzicitare cōpūit. 101.

¶ Cur rotūda vlcera sanatu difficilia: Qz acris atq⁹ arro- dētis accessu bilis p̄sistāt. q⁹ p̄sistētia p̄fluāt z abrodāt fit rotūdū vlc⁹: z ob hoc adurētia: ac valde exiccātia p̄fe- rūt medicamina: atq⁹ hec qdē ita medicat phisici z phi- aiūt nō eē p̄m⁹ vñ cicatrix incipiat: siqdē in circulo neq⁹ p̄m⁹ neq⁹ finē queas capere: quāobz etiā h⁹ figurā medī ci ferro secātes alterationē in ipsa faciunt. 102.

¶ Cur locū aliquē adeūtes ipm̄ ipudētē p̄terim⁹ vbi eū vidisse necesse fuerit: Qz plerūq⁹ aīaz negocys intētā ha- beam⁹: z illic occupatā atq⁹ detentā z nō sensib⁹ accurate inherētē ad rez domesticaz cognitionē: ita locū vidētes nō cernūt: cū nō adest qd⁹ sensibilia discernat. 103.

¶ Cur mel cūctoꝝ dulcissimū: ipsi at gustatib⁹ arq̄tis ama- rū videat⁹: Qm̄ bilē amaz bñt i toto corpe redūdātē ita i- lligua. mel igit⁹ māluz amaz cōmouet hūozē p̄ide gust⁹ bi- lis amaritudi occurrēs vñiōe mel amaz videri facit. 104.

¶ Cur valde excādescētū ardēt oculi: Qm̄ ira sanguis z spūs fernoz est circa cor. Is igit⁹ vtpote tenuis in partibus sursuz vsus fert z in oculis: q⁹ maxime p̄spiciunt appet. bz. sexbalatiōes qz sanguis ascēdētes. ide os rubzū vide- ri facit. hūc igit⁹ affectū Domerus quoq⁹ nouit cū ingt. Ardentes oculi velut offusi igne rubebant. 105.

¶ Cur sp̄sa in serpētes aq⁹ eos i fugā mittit: Qm̄ nāe sunt fride z sicce: z neruose exiguiq⁹ sanguis: z p̄ide imodera- tū frig⁹ fugiūt: q⁹ vō talis sint tēpamēti: vt ex eo manifestū est: q⁹ p̄ hyemis tēp⁹ lustrōz suoz exgrūt cubilia: z terre biat⁹ criptasq⁹ subeūt: vtpote calidiores: soleq⁹ occidēte vtiplimū fugiūt vtpote aere frido. rursus p̄ estū cū ire pe- nicioza rigeāt illic fugiētes ad loca se recipiūt calioza. 106.

¶ Cur ouū tostū frāgīl⁹: nō vtiq⁹ lixatū: Qm̄ igni copulat⁹ qd⁹ i ipo būidū ē: imoderateq⁹ calefctm ac exustū p̄les p̄t spūs: qz loca nacti pangusta exire molietes testā p̄frigētes enapozat. idē ēt faciūt serys z fidelis multo imisso buliē- te: p̄terea mltiplex ēt flāma oui crustā tostā diffrigit: q⁹ si- cilia qz patiunt⁹ p̄tosta: qzobz nā dicātē vulgo aq⁹ p̄funt dunt

dunt ouū ipm tosturi: atq calida quidē aqua mollitie sta-
tim humore exurit z raritatem relaxat. 107.

Cur in voluptate q̄ a cōtactu oris oculos hoies claudūt:
nec nō ēt in alijs qbusdā sensib⁹: Dōm q̄ ab effectu victa
pleraqz b̄ oculoz motu affectui cōtrādēt: exteriorib⁹ mi-
nime eleuatis: z cū sensu aīaz in aera trabentib⁹: z minore
sensu corpaliū affectuū ipsaz excipe se cōparatiū. 108.

Cur nōnulla vna in spē adiumēta vim cōtrariā hnt: ve-
luti docet expiētia: mastiche sigdē z tergit z relaxat z cō-
firmat: aceti vō z calefacit z frigefacit: Dōm id eē q̄ sunt
in eis insecta z minutissima corpora p̄ appositionē z non
per tēperamētū velut barena humiditātē alligata vñū p̄-
fectū corp⁹ visus est cū re ipsa multoz sit corp⁹ q̄ minu-
tissima sunt barena. q̄ si hoc verū deprehēdit: nō est alie-
nū alijs atqz alijs mastiches partibus tegi contrarias vi-
res atqz qualitates: nec ad eandē naturā p̄misceri: q̄ ipsi
corporibus legē vnam ita summittat. 109.

Cur in anteriori pedis parte volā vsus faucio digito va-
rix supne attollit: Q̄ nā semp hū corp⁹is puidens cō-
suevit dolētib⁹ p̄ticulis accurrere in ipsaz auxiliū: s̄ qm̄
pro vehiculo vsa est iter humores vtilioze z nutriēte: z q̄
nobis cognatus est sanguine: nō dubiū qn̄ descēdētē natu-
ra ipsa ad pedis digitū cū sanguine: necesse sit in tumores
maximas collectas impleri venas: atqz ita iter vasa ade-
nas q̄ globosa corpora sunt excitari: imoderata igit̄ densi-
tas inflationem: ac tuberculum facit. idqz vocatur varix
morbo vocabulum loco inueniente. 110.

Cur volucris vasa z renes nā nō tribuit: Q̄ multo
būore op⁹ fuerit ad pēnaz p̄sationē: z augmentū ac qd̄ se
exercēdo inter volādū hūc p̄sumūt: z oīno nō mingūt: bi-
bētes aut̄ stercus humiditate nō mediocri egerūt. 111.

Cur pueri qdē in vesica calculos gignūt: senes vō i reni-
b⁹: Qm̄ angustis spiramētis renes hnt pueri: z terrestres
būoz crassitqz p̄ renes penetrās vi p̄ loci angustias ab vi-
nis extrudūt ex renib⁹ z selenoidib⁹. i. lunare hntib⁹ spēm
vasis i vesicā: q̄ cū latoz spiramētoz sit: vrine ad exeūdū
cedit z calculū gignētū būoz ad residēdū z ad suā glutina-
tionē: in senib⁹ aut̄ cū rara sint foramina ad exeūdū vrine
facile cedūt: terrestri aut̄ būoz ad residēdū quo calculus
densescat: calculi vō color humore: vñ gignūt indicat. solu-
tio ab informatione z particularum preparatione. 112.

Cur calculus ex caliditate dēfescit: calidi sigdē sunt pue-
ri: simile i senib⁹. nō enī dederim⁹ eis talē friditātē cuius-
modi in crystallo est z niue: extinctio sigdē est renū exte-
ma friditas. nō enī vtimur hys ad dissolutionē densita-
tis: sed sibi: calidis inq̄: velut petrosillino feniculo: z si-
milib⁹: Dōm q̄ in magno estu z torroze calculū in bare-
nulas atteri p̄tingit: sic z in torridis testis z tegulis barena
p̄ficiūt vt p̄sequat̄: ita facile exiguos emingi calculos vna
cū barenulis: accidit aliqñ z frida portione calculos emin-
gi renib⁹ p̄firmatis z obfirmatis viribus ipsos egerendi
vi emingētib⁹. preterea z imensam exestnationē renū a
frigido extinctam calculos densandi causam esse. 113.

Cur in renib⁹ z vesica vlcera curantur difficilia sunt: Qm̄
vrina cū acris sit oppozitū adhibita ablutionē retūdūt: z
ab adiumētis eycit: magisqz q̄ in vesica vlcera icurabilia
sunt: q̄ ibidē vrina p̄maneat: in renib⁹ aut̄ trāsmeeat. 114.

Cur in balnei igressu cala aq̄ p̄mota nobis vñ calidior:
z corp⁹ nrm̄ p̄p̄modū exurere: Q̄ subeūtib⁹ nob̄ admis-
sa qdē aq̄ iter agēdū patit̄ hoc est corp⁹ nrm̄ calefaciēs a
nobis aliq̄ten⁹ frigefiat: nec vtiqz nos fugit vt in oi ortu z
iteritu agētia oīno ēt pariant̄: cū igit̄ aliq̄ten⁹ frigefacta
nihil fere calefaciat: nō dubiū qn̄ ea assuefacti calidus nō
amplius sentiamus: quēadmodū p̄mo: q̄ a nobis p̄or ei⁹
imoderata caliditas exēpta sit: cū igit̄ calaz aq̄ mouētes

z illā qdē cuti ad mouētes moueam⁹: nec nō altera porro
aq̄ aduenerit p̄termina ob cutē neutiqz agēs z patiēs: sed
suā caliditatis imoderatiā suās: iure nobis cala z exurēs
videt̄ tātisqz quoad ipsz qd̄ p̄fectuz est pariat̄: z suā excu-
serit caliditātē sicut z pus: id vō p̄ successionē facere pole-
est: q̄ diu enī calidā aq̄ monem⁹ tādiu semp succedēs no-
bis re ipsa vñ cala: z ob hoc inerudita multitudo nā docē-
te cū vult corpus p̄ imissionē magis calefierit: q̄ diu volue-
rit calaz p̄tinue aquā mouet. MACROBIUS.

Cur q̄ in aq̄ descēdit calidā si se nō mouerit min⁹ vi-
s̄ si agitati suo aq̄ mouerit maiore sentit calore: z torrens
aq̄ vñ apli⁹: quorū nouus ei mor⁹ accesserit. Et Dissari⁹
cala igit̄ nro corpori mox p̄bet tactū sui māsuetiorē: Vel
qz cuti assueuit: vel qz frig⁹ accepit a nobis: motus vō aq̄
nouā corp⁹i applicat z cessante assuetudine: de q̄ paulo aūt̄
diximus: semp nouitas auget sensuz caloris: nec eadez rō
in aque z aeris calore. ille enī corp⁹is solidioris est z crassa
materies cū mouet̄ integra vi suā supficiē cui ad mouet̄
inuadit. aer motu in vētū soluit̄: z ligdior: se fact⁹ agitati
flat⁹ efficiūt: porro vt flatus illud remouet qd̄ circūsum
nobis erat: erat aut̄ circa nos color: remoto igit̄ calore per
flatū restat vt aduenā sensuz frigoris p̄stet agitat⁹. 115.

Cuā ob cām si oē motū se calidi⁹ sit: z p̄feris in calo ae-
re z loco: aer tñ in vētilādo motus tactu fridior nobis vñ:
idqz p̄cipue in estate: cū ex solis caliditate magis ignescit:
vt id quodāmo d̄rū ei qd̄ p̄dictū est eē videat̄: aq̄ sigdēz
cala agitata adhuc videt̄ calidior: calidus aut̄ aer fridior
nobis videat̄ motus: ac vētilat⁹: Dōm igit̄ q̄ semp id qd̄
plus aliq̄ in q̄litate aut vi est vincit z excellit idipsz qd̄ mi-
nus est: repatiē enī mediocriter ab ipo qd̄ validi⁹ est: pro-
inde cala aq̄ cū valde icaluit: cū ad nrm̄ ad mota ē corp⁹: z
si calefiat corp⁹: refrigerat tñ aq̄: nec quā habuit p̄seruat
sibi q̄litatē: p̄inde q̄ nos ambit z circūdāt i estate aer: cūz
mediocriter calus sit: vt ad cale aq̄ cōparationē corp⁹ibus
aduēniēs iā ex cala circūfusiōe aliq̄ten⁹ inflāmati cale-
fiat: atqz ita nos calefacit: qd̄ ex lino vestes efficiunt: sigdē
cū p̄mo frigide fuerint a nobis calefacte: ita nos recalefa-
ciunt: nō dubiū igit̄ qn̄ vt in vētilatione trāsmotus a cor-
poribus nostris qui ab ipsis calefactus fuerat aer cum al-
ter accedit nondum calefactus frigidus nobis videatur:
idqz vicissim fieri certum est. 116.

Cur in oculi pupilla scā vlcera: z abolita alba vñr: q̄ vō
ex pupillā in ipā nigritia neq̄quā: Dōm q̄ p̄ pupillā solā
vidēdi exit spūs maxie p̄spicu⁹ atqz luminosus: ex cicatri-
cis itaqz albuginib⁹ cornuose tunice spiramēta dēfantis nō
ampli⁹ vidēdi erūpit spūs: sed reliquus coact⁹ sua plura-
litate resplēdens ipsam cicatricē albā demōstrat. vidēdi
qdē spūs p̄pter dēfinitatē nō exit: z nequidē videt̄. 117.

Cur palee z calidā p̄seruat aquā: z niue cū frida sit: hoc
est q̄litates hnt h̄rias: Dōz paleaz nām absqz manifesta
eē q̄litate. quāobrē z q̄litatū expies aliq̄ ipas vocāt. Cum
ergo singularis poti⁹ sint tēperamētū citi⁹ pariter trāsmu-
tant̄ q̄b⁹ fuerint copulate: illoz tēperamētū sibi ascescen-
tes. A calidi igit̄ accessu calefiūt: recalefaciūtqz ac fouēt:
atqz p̄seruat itidē: z a niue frigefacte ipsaz refrigerant ac
eius frigiditātē custodiūt. sicut ēt cera z oleū cū insignis
sint tēperamētū z q̄litis expertia: in q̄litate cōmutant̄: atqz
his q̄buscū amiscenūt: q̄ illoz sibi ascescāt tēperamētū. 118.

Cur in hyeme cessante pluuia astra splēdidiora nob̄ vi-
deat̄: Q̄ a vētis z pluuijs q̄ nos ābit aer: z q̄ i sublimi ois
a motu tenuat̄: z p̄inde vt purgat̄ dici possit vi sua pur-
gationē astroz exhibz corp⁹oz acceptionē p̄ncetrationēqz
facile ac plurimā: id vō vel ex eo liquet q̄ in defecatas ac
p̄spicuas aq̄s descēdētēs lōge splēdidiora nob̄ vi-
dent corpora q̄ in cenosis z materiiosis nequaqz
problemata Alex. K 4

videtur: aut ad modū bebeti visu ac vix cerni pōt. 119.

Cur sepe numero inter mingendū exhorrescimus? Quia bilis acuta pfluens et lacinans vesicā irritat: et totus corp⁹ pcutit ad vñū affecte particule impulsū: in vi quoq; egestina mediocriter eyciēda etiā predictū horrozē bilis facit: hoc autem pueri in primis afficiuntur: quādoquidem propter edacitatē sunt redundantiores. 120.

Cur noctu magis dolores itēdunt? Quia anima per sese ociosa: neq; visu: neq; auditu: neq; gustu: neq; reliq; exercita sensib⁹: extrozusq; distracta actionibus longe a corporalibus languoribus puenit: q; tactui obnoxij sunt: exque enim noctu aiales fiunt exercitationes: anbelatio in qua: et ratiocinatio: qd autem extrinsecus a suis distracta exercitijs anima minus a corporis languoribus pueniat: vel ex eo liquet: qd affectus et morbi et relique circūstantie amicorū consuetudine: et colloquio sedantur: et ab egrotantibus familiarū consolationibus auferunt. inspicere sane nām vt se erga sua exercitia interdū minus exerceat: erga ciborū in quā cōcoctiones: humorū trāsmutationes: sanguinis emissiones: reiectiones: nutritiones: pductiones similitudines et id genus alia: anima vō erga sua se magis exercet officia: qnq; sensus: et membrorū motus: et circa visionē: et fermocinationes et memoriā: noctu aut ecōtrario magis qdem natura proficit: anima vō minus.

C Alexandri Aphrodisei problematon sectio quinta: per Georgium Vallam traducta. p^m.

Cur pulmone vitiatō lāguētes: id est peripneumonia

monici somniculosi sunt: Quia id mēbrum largā nactū humiditatē acq̄siticiā accipit caliditatē: vñ semp in motu est. gñant ergo vapores q sua leuitate caluariā corp⁹ bēdūt inde ad cerebrū penetrātes p̄mā cōpactā excipiūt essentia: qd etiā significat in lauacris et cacabis obiectis. Caliditatē resoluunt et frigefiunt pariter mēbrum naturam transmutantes: et perinde duplicatum frigus principale aggrauat: et languorem generat. 2.

Cur q radicitus vñā subsecuerunt tabidi euadunt: Quia qui pos sufflat⁹ est aer icēdit et trāsmutat exhausta eius imoderata frigiditate: q repaguli ac vestibuli vñā gerat effigie: q sublata aer imutat⁹ deorsus ferit: et pulmōi adberet. frigefacit igit sanguinē in vasis coagulās: et cito imobilē pulmōē efficit: quo ad mouēdum se coacto vasa pfringunt et ortū suggerit affectioni: pprie igit gargareon appellat⁹ a sonitu p̄ficio vocabulo: sicut sibilus et tintinabulū: cionis aut tū morb⁹ appellat⁹: cū a fluxu vltra iustū modū deductus est: et vñā cū inflāmata vñe acini formaz assumit: choanen autem quidaz nominauerunt: qd superne lata sit: inferne aut angusta in scalpi modum. 3.

Cur pulmone vitiatō male rubescūt lāguētiū: Quia sanguine⁹ humor tostus in pulmone vaporē generat sanguini cōsimilē: semper enī factū similitudinē faciētis gerit. adigit itaq; malis ob leuitatem insidere: sed cutis tenuitate sicut per vitrū formosum videri facit. 4.

Cur per byemē cū simus itus calidiores: vt i afozismis ostēdit Hippocrates pituita gñat⁹: Quia plurimis assumptis cibis ob stomachi robur eos vñer nequeat concoquere. multitudine igit tanq; extincta insita caliditate frigesceat ac pituita gignit: deficientēq; ac mancā actionem constituendo a pituita sanguis occupatur. 5.

Cur in egypto que calidissima est: fridū nascit⁹ vinū: in scythia vō que frigidissima calidū: Omne pfecto vinū calidū est: s; iuxta tēpōrē subiectionē: idq; magis et min⁹ in p̄trariā nomē assequit. iure igit fridus est vt alyis comparatū: imoderata enī estatis caliditate terre ecētia rela-

xante ingens ipsi⁹ calidū absumit⁹: et p̄inde debile reddit⁹ vinū. at in scythia qppe que gelida est p̄cluso intra terras calido validū et cal⁹ vinū efficit⁹: qd etiā ethiopi⁹ cūent. nā cū estuosisima incolent loca: timidi sunt effeminati et nigri: scythie vō qui in gelidissima sunt regione: albi sunt et animosi: qd aut in superficie calidū p̄ferant ethiopes: cutis ostēdit nigritia. Hallis aut in p̄ncipis ipsis calidum erigitur in corde et fecore: atq; intus nidiculat⁹: vt ex albo colore licet intueri. MACROBIUS.

Cur in egypto: que regionū aliaz calidissima est: vinū nō calida: s; pene dixeris frida vñte nascat⁹: Ad β Disfari⁹ visu tibi albine cōpertū est aq; que vel de altis puteis vel de fontib⁹ bauriunt fumare byeme: estate frigesce: qd sit nō alia de causa: nisi qd aere q nobis circūfus est ppter t̄pis rōnem calente frigus in terraz ima demergit⁹: et aq; inficit⁹: q̄rū in imo est scaturigo: et p̄tra cum byemē aer p̄fert calor in iterioza demergens ags in imo nascētibus dat vaporē: qd ergo vbiq; alternat varietate tēporis hoc in egypto semp est: cui⁹ aer semp est in calore: frig⁹ enī ima petēs vitū radiceb⁹ iuoluit⁹ et talē dat q̄litate succo idē nascētī. iō regiōis cale vñna calore caruerūt. 6.

Cur in estate frigida sunt olera: et poma cuiusmodi sunt pepones: et cucurbite: et cucumeres. in byeme vō cale b̄as sice rassant: rape: staphilini: qm solis reuolutio poli circulū volūēs sit⁹ alterat. sigdē in estate supiores tenuit conā: vt diei indicat lōgitudo: fouent⁹ ḡ q supra terrā sunt et frigefiūt stirpes: at in byeme sub hemispio discurrens terre p̄funda fouens: stirpes reddit calidiores. GLOSSA.

C Staphilin⁹ pastinacha est erratica et agrestis. Lolumella de ortis. Leterur: mollēq; sinuz staphilinus inumbret. Plinius. Ex is pastinache vñū gen⁹ agreste spōte puenit staphilinos grece dicit⁹ alterū serit radice vel semine p̄rimo vere vel autūno. Dialcorides ait carotā vocari. 7.

Cur ex causo pulmōis lāguor: que peripleumonia appellat⁹: ex peripleumonia vō causus nō nascit⁹: Quia causus ex flaua bile fere ozia: hec enī ex cūctis vasis in latū deferē ventrē: adducitq; q̄qd illi icurrerit. nā igit experit multiplicit̄ humorē expurgare: scdm enī loca ortū definit si essentia huiusmodi tenuis fuerit: et vis valida: et temporis calidi oblata fuerit occasio p sudores morbi effectrix cā educit. sin aut d̄rium per ventrē educit: aut vti plurimus euomit: enimvero positū vicinū est et casus cōsuetus: porro humor in pulmōis gurguliones adactus eleuat⁹q; et eius partis complēdo essentia: morbū gignit: ex p̄pleumonia aut causus neutiq; nascit⁹: qm p̄uenit vt humor extingatur et exurat⁹ in cinerē anteq; huiusmodi gignatur affectio. CORNELIVS Celsus.

C Sebrez autem ardentem quā greci causoden vocant subitus horroz exoluit. 8.

Cur Hippocrates in febrib⁹ cibū fugiēs inediāq; cōprobans: in accessione tñ pleuresi ac peripleumonia laboratū: in accessione iquā ipa cibū suadet exhiberi: ait enī vbi de p̄risana: qd nisi tabes impellat: ea nō debeat exhiberi: qd aut nō debeat morbi ostēdit initiū: Quia in alyis quidē morbis humores nā cōcoquit: in alyis aut etiā cās per vñnas et per egestionē persequit⁹: p̄inde cibū in his assumere nō puenit: ne morbi cās relinquēdo inter coquēdūz cibū immoret⁹: ops igit nām cū morbo dūtazat obluctari: at in pleureticis nā succū qdē cōcoq; anima vō extremas que in vsuz venit essentia exinanit. hic vō vi sua pect⁹ corripit⁹: qd mēstia affert educit: aliog irrationalis qdē natura ex inutilibus cibū sibi idoneū quo fruāt comparat: aialia aut insita que sub sensuz cadūt p̄nciosuz expellūt: et vitilē aucupant iure igit nutrire ops: q musculis p̄firmatis ad succūbenti ferētis in surgamus suppetias. 9.

Cur

Cur tertiana quidē ex calido humore progenera pertun-
dentēq; ac p̄frequentē hīs bilē vno pretermisso die exur-
git. quotidiana vō que grauitati ac frigiditati cōiuncta;
h̄z pituita quotidie: quartana aut vno atq; altero die me-
dio: Quē tertiana qdē exiguus hīs qd humorē efficiat: re-
p̄te dimoueat aut p sudores: aut per vomitus: z cā exina-
nita atq; exausta consistat: que paroxysmi sunt manent in
scdm motū efficiētia q̄litate. da vō vberē mām tum neu-
tiqā deficientē videbis paroxysmū. at quotidiane suffe-
cta mā: z crassitudo z humiditas paroxysmum prolixum
facit. Quē autē ex cause multitudine morbus lōgius pdu-
catur motus validitate synochus ostendit: qui a sanguine
factus vberē habens mām nullū yfēz fert iteruallū: quo-
tidiana vō anceps quātū humoris q̄titate fuerit iminū-
ta: qd sub sensus cadit: ostēdit iteruallū: multo aut lōgius
tertiana ex humore eā p̄creante facta z calore ipm hīs: z
partiū tenuium distulit interuallum multo. sed enim lon-
gissime quartana extēdit intercapedine: atq; reditōnez.
quatenus enīz subtracta fuerit mā: eatenus poxysmi mo-
tus subtrahet: z perinde hec ipsa diminuūt ad quintanā:
z septimanā z nonanā. inspicie sane quā sanguis qdem nu-
triens corpus quātitate abūdet. deinde pituita: quin z ali-
quādo hec in fame nutrit: exinde vt flaua bilis cōminui-
tur: vtpote neutiq; nutriend z acuta: lōge aut magis bilis
atra diminuūt: vtpote nāe ifesta: mēbroz sigdem est ab-
sumptrix. itaq; si trium alioz humorū fiat augmentum id
cacochimian idest humorū viciationē vocāt: sin aut in sua
qualitate quatuor iuxta p̄portionē p̄stiterint plethora no-
mināt: qd a plenitudine nomē adepta est.

10.

Cur luxata maxilla ei nō exhibem⁹ adiūmēta s; alteri:
Qm cū duo sint musculi in diuersus inter se inuicē p̄fēsi.
ad singulas maxillas vno motū faciēte si eoz alterū luxa-
ri p̄tingat. verbi causa. dexter sit luxatus tuz sinister suā z
validā vim h̄z. ad se igi attrahit ibecillū ac spectat q sa-
nus est vt languēs: z lāguēs vt sanus. z pars qdē icolumis
cōtrahit: ibecilla aut supstes est: qd sane z in strabis acci-
dit oculis luminib⁹. Scis: q si ad magnā genā pupille fue-
rit nutatio exigue rei paralytis itelligat. fueritq; hec tibi
regula vt luxatis musculis nō q visui videatur accipien-
dum sed diiudicandum q non appareat.

11.

Cur ex cespitatione varix gignitur: Quē vis aialis sine te-
nus per nervos extendat. fertur itaq; vis puiforia: z icel-
sus causa p̄fectoria: eadē pozo per transmutationē: z alte-
rationē neruoz agit per totū qdē crus. sed nihil perficit
quādogdē nō inuenit affectū: ad varicē vō secedēs cū locū
capacē atq; idoneū cōpererit ibi ifedit: ac p̄pius ad glan-
dulā accedēs eius vitiat eētia: z ad tumore q cōtra nām
est trahit. sunt aut glādule perigua corpora globosa laxa:
magnas inter venas atq; arterias instar cuneoz: ne adbe-
rendo vasa: vtpote humida cōtrahescant sanguinis abun-
dantia: ex hac igitur humiditate nutriunt: qui inflāmāt
varices procreant: obdurati vō tonsillas.

12.

Cur in caluis caluaria quidē tenuat: tempora vō dense-
scunt: Quē vtplurimū in sublime eleuata quippe que hu-
miditatis expertia sunt capillo fomētū nō suggerūt: infer-
riores aut partes eū qui ex cibis sursum euaporat excipien-
tes: capillos gignunt: cui rei astipulant: que in terra gigni
cōtingit: que enīz editiora sunt loca: vtpote saxosa ifecun-
da sunt: neq; fetus ferunt: que vō defecta humiliaq; sunt
ac humectiora contrarium ferunt.

13.

Cur ex quatuor facti elementis. hoc est igni: aere: aqua:
terra: tria bēmus que ea cōplectunt humida: solida: spūs:
Quē vt qdā putant ignis eētia tenuib⁹ cōstans partib⁹ cō-
sistendo aeris nām induit. ignis enīz resolutus in aerē de-
cedit: z aer vi coactus atq; coadunatus ignez gignit: vt in

lapidum attritione collisioneq; aer transmutat. sunt etiā
qui dicant ipsum actu simul adesse.

14.

Cur in apostematū doloribus p̄cedit rigor: z subinde
febris: Quē in doloribus afflicta natura itus excruciat
ab extrario concussa. frigesfacta igitur superficies sangui-
nis vasa cōdensat. diurni⁹ aut imanēte dolore: ac tanq;
reliqui ignara natura effundente retrosum solidum san-
guinem: vapore exundantia vasa febrem gignunt. mēbra
aut simul affecta cum eo qd languore incitatus est ob san-
guinis tenorem: qui est a repletionē: quēadmodum p̄mo
obseruata vim expulsoziā excitant rigoreq; efficiunt: san-
guinis autem putrefactio febrem.

15.

Cur fruges quedā inutile intus cōtegunt vt dactyli per-
fica: alique aut p̄tra vt inglādes z mala punica: Quē nā ge-
neris sobolis gnara itus que vilia sunt occuluerit: sigdez
id spēm cōseruaturū ex ipsis p̄calluit. in malis aut grana-
tis ac reliquis ex stirpib⁹: ac traducib⁹ ortū sumit.

16.

Cur bubulas carnes concoquentes: pisces saxatiles non
cōcoquūt: Propter imensaz vētris caliditatē bubule car-
nes cōcoquunt. oportet enīz ad efficientē causaz materiā
quoq; adesse patiēte: sicut ferro ad elaborādū solida exhi-
bita est in ysum mā: vt ligna querna: aut carbones. argen-
to aut auro pallee. submutat aut mā ob patiētis eēn-
tiam. idem p̄pmodū euenit in piscib⁹. hos nāq; aurū eē
arbitrator: carnes vō bubulas vt ferrū: cū igi vēter com-
pertus fuerit calidus supra q̄ conueniat: tostus piscis re-
nidet: z perimitur ac incocione imitatur.

17.

Cur tabescētū vngues icuruant: Qm solidozū essentia
pp̄e q̄ difficulter succūbit a lāguore declinat. figure at ta-
lis imaginē gerunt ob carnium eliquationē. vlcus aut ha-
bent insanabile q̄ nunq; cesset pulmo: quādoquidē id a
nā nactus est vt p̄petuo moueat propter cordis sine vllō
profsus iteruallo motū: z p̄pter tussim: z p̄pter puris ex-
purgationē: vlcus magis adhuc discerpitur.

18.

Cur i febrib⁹ si ipse iminuant augent capilli z vngues.
in resumptionib⁹ aut defluūt qdē capilli: s; corp⁹ augez.
Quē capillis nutrimētū sit ex supfluitatib⁹. in febrib⁹ igi
cōflagratib⁹ humoribus supfluitates gignunt: corp⁹ tum
nō alitur p̄pter eius malū habitū: quē cachexian vocant.
iure igi capillus iuxta id qd sibi aptus eē sentit delectat:
eodēq; gaudet. Verū in assumptionibus in cinerē p̄uer-
sis humorib⁹ cōsistūt que euaporabāt: z p̄inde nō aliē: s;
excidit: corpus aut ex inanitione omne genitū ad se attra-
hit propter p̄uentā consumptionem.

19.

Cur qd in vrinis albū subsidet bonuz est: Propter soli-
dozū z p̄ncipioz similitudinez. declarat enīz potētie ami-
citiā atq; robur z colore ad cognoscēdū se p̄fert: i solidis
nāq; vtpote fundatis obfirmatisq; p̄ter būda: z spūs se
habitare nā credidit. hec aut colore alba: vt nerui z ossa: z
vene: z arterie: digestus igi q morbū facit humor i vasis:
z per vrinas exhauriēs emissus inutile absterget: z iō dige-
stus color alb⁹ est: z ob hāc cām: q̄nquidē sensim vis per
febres debilitata morbosum hūore cōcoqt p̄mo paz ex-
haustū in vrinas: z p̄pter leuitatē ita factū vt sursum vsus
feratur facit qd dictū est. p̄spiciū est enīz videri in vrina:
rū poculo supne natans haraneosum qdā: postea vō dis-
secans: ac magis cōcoquēs magis exhaurit z nubeculam
facit: que in medys vrinis cōsistit: quo enim q̄titate gra-
uior facta fuerit tāto magis subsedit. Cū aut p̄stimate ex-
pellit cōcoquēs omne redūdās morbosus id reliquū suo
multitudine graue effectū: tuz demū in poculū fundo sub-
sedit. z p̄inde p̄dictā faciēs subsidētia sanitatē cōfirmatā
significat. nā remixtū in eo q p nām est sanguinē morbo-
sum humore p̄fectū p̄ cōcoctionē secernēs nā expulit. al-
bum sigdē qd subsidet demōstrat solidū partium

Sectio

- colorem potentiariū digestionibus cōseruatū. leuitas autē ac nulla asperitas eius significat cōcocti humoris equalitatem. nā aliquatenus q̄dez crassius ⁊ aliquatenus tenuis inequalitatē quādā decocti indicat. planities autē eius q̄d subfidet hoc est nō diuulsum esse id enuntiat potētie p̄fectam actionē. p̄portiones autē h̄z q̄d in inflātionib⁹ est pus cū eo pure q̄d in vrinis subfidet. ⁊ pus q̄dez puridum est: quādoq̄dē in angusto loco est: q̄d ē putrefactū nō exp̄p̄ret: nec sanguini cōmiscet: sed foris est circa cutē: q̄d vō subfidet ecōtrario h̄z: nec est puridum. 20.
- C**ur a bile gignit febris ⁊ a bile soluit? Sit q̄dē a bile cū mota in acutius p̄uerit ⁊ putrescit. soluit autē cū p̄fertim suscitāt aia in ei⁹ q̄d fert merore auxiliū: ⁊ hūor extroz⁹ sus cōcurrit: q̄ distractus exinanitiōe cām exoluat. 21.
- C**ur merentiu oculi caui sunt? Q̄ egrimonīa ad contrāctionē corpoz⁹ faciat. p̄pter anime itroz⁹ receptū. itroz⁹ autē impudentes sunt ⁊ imodesti p̄pter extroz⁹ receptum. vbi enim nutus est potentie: illic etiam instrumētorum ⁊ humorum est momentum. 22.
- C**ur ossa cū sint aridiora ⁊ validiora iter plabēdū p̄fringunt: caro autē cū ibecilla ⁊ mollis sit a terra nequaq̄ afficitur? Q̄ q̄ validiora sunt obuiātia: atq̄ resistentia oppugnāti ex cōp̄licu ⁊ collisione sua iter ipsa iūcē subeūt afflitationē: obtemperātia vō submittētiaq̄ atq̄ cedētia p̄p̄eēntie molliem oppugnāti ac obnitētī se submittētia ac obtrēpantia cōp̄lōsionē: ac collisionē tegūt ⁊ auersant. idē ēt hoib⁹ euenit ⁊ stirpib⁹ ac inaiatis corporibus. 23.
- C**ur eunuchi longi ⁊ icurui? Q̄ hūiditatis multitudinē habentes in corpore affluunt: potētie autē imbecillitate id nō ferens carniū multitudo vehiculares subuertit partitulas: q̄ ēt in edificijs accidit: cū quispiā nō cū p̄portione fundamentorū magnitudinē cōplexus est: domus celesiter collabitur. eodem modo est videre ⁊ in eunuchis. natura siq̄dē nō eam tribuit magnitudinē: sed ars ablatione absumētis calidi crassitudinē induxit. 24.
- C**ur extrema nobis in primis rigent? Q̄m tenuia: ⁊ neruosa: ⁊ exigui admodū sanguinis sūt: ⁊ ob h̄ frida. 25.
- C**ur i metu aut horrore capilli erigunt? Q̄ affect⁹ iuxta frigiditatē habēt: atqui frigiditas cutis spiramēta dēlat: p̄inde capillus circū alstricta superficie erigitur. 26.
- C**ur melācholici q̄ nāe sunt opa p̄seruant cōcoquētes: ⁊ sanguinē p̄ venas dimittentes: aie vō nequaq̄. Q̄ aduersus sapiendū instrumentū affectū habeant: atq̄ distemperamentū: aduersus cerebrum inquam. 27.
- C**ur iuges morbi facili⁹ remediū admittūt raris? P̄pter ea q̄ crebrius fieri cōsuetū nō tātopere nām p̄sternatur: alioqui exigua quoq̄ euerfio tēperamenti iuges morbos facit: maxima autem que rara. 28.
- C**ur febricitantes q̄dē magis sitiunt: verū non fament: cū aut meliuscule habent viresq̄ resumunt: magis q̄dez fament: sed minus sitiunt? Q̄m sitis ab excessu febrilis caliditatis gignit: sicut quosdam sanos vinū multū ⁊ meracum bibētes sitis cōsequit: sitis enī nascitur ex multa caliditate vt dictū est: aut ex multa ariditate humida depascente: velut in ieiunantib⁹: nec sane fament q̄m multa in s̄dcho iacet humiditas ex morbofis humorib⁹ excitata. Cōualescentes autē fament p̄pter multā humorū exinanitionem a febzī absumptoz⁹: nec sitiunt q̄ ipsoz⁹ frige fiat corpus caliditatis febrilis absentia. 29.
- C**ur inter moriēdū pediculi abeūt ex eis in q̄b⁹ affuerāt locis? Q̄ somēto ⁊ nutrimento egeant q̄d e sanguine manat. id autē tum ⁊ frigescit ⁊ absumitur: aliuz itaq̄ modū querentes priorū similem excedunt. 30.
- C**ur iugulata aialia pedib⁹ iugiter calcitrāt? Ideo inq̄a magis plage dolore cōsternātur q̄ q̄ rapiantur. 31.
- C**ur in q̄busdā aialib⁹ caude magis motant post sectio: nēq̄ reliquū corp⁹ sectū? Q̄ cū carnib⁹ sint angustoz⁹ spiramētoz⁹ plus nālez caliditate custodiāt: atqui cauda moūēdi ac sentiēdi vim h̄z: quāobzē postq̄ quieuerit adhuc mouet: si modo a quoq̄ postq̄ generit attingat. 32.
- C**ur in purgationib⁹ cū trabes apposite possunt enumerari satis purgati videri debēt? Q̄ a p̄ncipio purgatoz⁹ q̄dē hūores mouēs in aluo: ac attrahēs: cerebrū enapozationib⁹ cōpleuerit: inde spūs ad videndū ac sapiendū ac cōmodatus cum purus nō sit trabes inequales videri: qui post exinanitionē purgatus oculo sese exhibet vt vera intueatur: ⁊ iam prudenti vt recte discernat. 33.
- C**ur ex purulētis ⁊ tabidis mltitudo erūpit pediculoz⁹? Q̄m pus corūp̄it hūida: ⁊ putrefacit. q̄ vō nāe calide sūt bec p̄reāt aialia: sicut in luto aut in stercore: vermes ⁊ in intestinoz⁹ sup̄fluitatibus lumbrici p̄creant. 34.
- C**ur magis dolemus in testib⁹ percussis? Q̄ colei plimūz sub sensum cadant. p̄terea nā quoq̄ pudēdis suā p̄beuit voluptatē coitus causa. neruosa enī pars est. atqui plurius voluptas a multo gignitur sensu. testiculi igit cognatōe ⁊ affinitate voluptaria affecti mlti sensus ipsi quoq̄ participes sunt. vbi sensus inq̄a multus ibi igens oritur voluptas: vbi porro ingens voluptas: illic etiā ingens dolor: maximo siquidē bono maximū vltimumq̄ opponit malū: ⁊ minori min⁹. Eozū porro que afficiunt trinus est modus. aut enī cognatione: vt cerebrū ⁊ os vētris neruoz⁹ cōplurimoz⁹ cōcursu. aut loci affinitate atq̄ vicinitate: vt cor stomacho cū ab acutis lancinant hūorib⁹: ⁊ ipm cor pariter leniēdo cardilogmon siue cordis lancinationē ad expulsionē egra afferentiū faciat: aut p̄pter imbecillitatē: ⁊ p̄ incessus: veluti in cespitatione digiti pedis varix. accurrente enī nā ad id q̄d dolore exuscitat cū sanguine implent hui⁹ varicisadenes. Tertio est pilis vite affectio sup̄ funere ac morticino nāq̄ pariter afficiunt: ⁊ pariter dolent cognati ⁊ vicini. aut trāseundo audiētes: aut interrogātes affectū aie aliqui admittūt imbecillitatis cā: euaditq̄ ita p̄mo quēadmoduz in suo cuiusq̄ fuerit affectu: sedō aut paritatis affectu: tertio sane minus. 35.
- C**ur abrasio in ophthalmia idest oculoꝝ morbo vtilis? Quoniam respirans caput per spiramēta sup̄fluitates diuorabit ⁊ grauedinem. 36.
- C**ur ex tenebris in lucē cōfestis trāseūtes videre nō possumus: ⁊ ne q̄d ex lumine in tenebras? Aut q̄ tenebre cū crasse sint ac frigide densent ⁊ videndi spiritū p̄turbent. lumē porro cū lucidū sit ⁊ cādīdū: ⁊ calidū ipsum distrahit: ac dispergit: vūq̄dē post factā p̄uentudinē: ⁊ p̄inde extrariū neq̄ ituerit: aut q̄ a d̄rio ad cōtrariū repente trāslati enestigio similiter intueri affuescamus. 37.
- C**ur in rōnis exptibus febres ⁊ occulti morbi difficilius curant: ⁊ magis piculosi sunt q̄ in hoib⁹? Nempe q̄ nām habēt ⁊ sensibile vim intus in corpore demersas: ⁊ nō ex rōnali aia cōprehēsas extrinsecus sicut in hoibus h̄z. iure igit sensus doloz⁹ multū amplectit: naturāq̄ demergit cūctasq̄ ipsoz⁹ vires: aliq̄ velut difficillime affecta maiorib⁹ de causis magis afficiunt q̄ ab euentis. 38.
- C**ur iter pluendū bule ex aq̄ excitat igentē pluuiā fore idicāt? Q̄m multa aq̄ ⁊ mltā enapozatio mlti spūs ⁊ crassus est p̄creatriz: q̄ aquā subies vndiq̄ se attollēs: ⁊ itumēs sufflationē efficit: sic in tibia nobis licet itueri vbi spiritus impleta est. oē quoq̄ hūidū iter feruēdū spiritat. globosus sit: siq̄dē globosus est elntū aqua: sicut ⁊ cetera elnta: hoc aut demonstrat aqua demissa in folia: aut ex sublimi delapsa q̄ rotunde figure sit: atqui vt pars habet rotasq̄ habebit aqua quāobzē ⁊ similitum partium est. 39.
- C**ur nō dolet caput nobis sectū p̄inde ac reliquū corp⁹?

q̄ caro nō sit admodū musculosa: vt in reliq̄ corpe. 40.
Cur ex morbo fufuraceas squāmas ex pedibus magis
 emittūt q̄ ex manibus vnde raro: Qm̄ mā deorsus fert̄:
 ⁊ pedes multo lōgius a corde absunt: ⁊ ob hoc cū sint fri-
 gidiores minus cocoquūt supfluitatesq̄ distrahūt. 41.
Cur a tabe ⁊ scabie ⁊ lippitudine p̄rie ad eas accedētes
 capiunt̄: ab itercute at̄ ⁊ febri ⁊ morbo q̄ attōitos reddit:
 Vocāt aut̄ eū apoplexiā: minime: Q̄ oculus qdē vtpote fa-
 cile passibil̄ ⁊ hūidus cōtra ⁊ eregide spectās: vbi rad̄ cū
 spiritu exeuntes morbofi: facile passibili oculo morbum
 trāsmittat: tabes aut̄ remittēs per respirationē aerez pu-
 trefactū per sanī anbelicū morbū quoq̄ trāsmittit ⁊ pu-
 tredinē pulmonitidem scabies eū in supficie cutis sit ⁊
 glutinosum bēat fluore facile trāsmittit: cutēq̄ sanī sub-
 uertit: alioz sane morboz aliq̄ cutē nō attingunt: quippe
 qui itrozsus v̄san̄ aut fluore aliq̄ nō remittūt. sicut in-
 tercus ⁊ apoplexiā: aliq̄ eū in supficie sint: pp glutinatio-
 nē ⁊ crassitudinē ⁊ ariditatē fluore nulluz remittūt sic ea
 vitiligo que leuce nominat̄: ⁊ elephātia: aliq̄ aut̄ cū intus
 versent̄ nō fluētes: pestilētē ac purulētū fluore nō emit-
 tunt cuiusmodi febrium assuetudines sunt. 42.
Cur nōnullis iter febres lienes augent̄: Aut q̄ mltū po-
 tāt ⁊ sufflant̄: est sigdez id mēbzū patuloz spiramentoz:
 aut cū nā imbecilles sint susas excipiunt mās. 43.
Cur senes ⁊ pueri ip̄sius iuueib⁹ calculos gignūt: Pue-
 ri qdē vtpote edaces: senes vō fridi ⁊ ipotes: miūsq̄ coco-
 quētes redūdātiā mltas cogūt calcoz p̄creatrices. 44.
Cur titillatio ⁊ prurit⁹ pedis volaz somnū cit: Qm̄ hinc
 neruoz fines exoriant̄: p̄ q̄s mediocris mor⁹ ad cerebrū
 ascēdēs aīam demulcet: ⁊ ad requiē ac somnū allicit: sūt q̄
 dicāt q̄ p̄es huc supfluitates descēdāt: qm̄ deorsus ferū-
 tur: ⁊ pp pedū iugē motū id accidere: porro q̄ mediocris
 prurit⁹ motu supfluitates p̄ neruos ad cerebrū aliquaten⁹
 remittat q̄bus cū refertum fuerit somnū citat. 45.
Cur lōge crebriores lūares defect⁹ fiūt solarib⁹: Qm̄ lu-
 na qdē in eclipticaz p̄iunctionū terminos icidit: ⁊ in conū
 ex ymbra terre factū pp solis diametrū: ⁊ p̄ lineares angu-
 stias magis luna pp celerē cursu motū frequentiusq̄ di-
 ctos casus icurrit: sol. n. dūtayat sub eclipticis p̄iunctionib⁹
 obūbzat lune obice: ⁊ ip̄z inq̄ luna occultatē: at cū sole sit
 magnitudine mīnor totū solis globū obtegere nō pōt: id
 sane ipsa frequentius patit̄. Quatiunt demū es ⁊ ferrum
 homines demonas fugantes: qm̄ per id tempus celi lumi-
 naria influētias in terram nō demittunt bonū afferētes:
 ⁊ perniciosos demones a nobis arcētes. 46.
Cur septimestres ifātes viuūt: octimestres vō nequaq̄:
 Q̄ septē nūc⁹ p̄fect⁹ sūt: vt testat̄ p̄thagoras: ⁊ Arithme-
 tici: ⁊ musici: octo at̄ ip̄fect⁹: quēadmo^m ne qdē mōstruosi
 prus oīū viuūt: qm̄ qdē eoz ortus ex nāe puidētia nō sit:
 s̄z ip̄fecti sint pp redūdātiā: ac māe fluctuationē i aliā for-
 mā p̄fici. nihil sigdē ip̄fectū: aut tpe: aut iformatiōe: aut
 ortu a nā p̄creat. id ne qdē diurnū est: edunt aut̄ septi-
 mestres ob validissimā vim in vulua iformatricē: vtilez
 atq̄ moderatū sanguinē cōperiētē: ferū celerit⁹ explicātē:
 q̄ vō decimestres ecōtrario. q̄ p̄fect⁹ septē ⁊ decē a nā sit
 numer⁹: vel ex eo liquet: q̄ septē syderib⁹ iferiorē mūdus
 de⁹ administrat: septimestres ifantes dētre cōperi sunt.
 septēnes imutāt: bis septēnes pubescūt. ter septēnes viri
 euadūt: necnō morbi septenarij numeri p̄poriōe adludi
 cant̄: itidem luna septenario numero figurat̄: septimanis
 mēsis quoq̄ conformat̄. Septē ēt sunt vocales.

GLOSA. Apud grecos non apud latinos.

Similiter decē numerus iuxta Aristotele atq̄ p̄hos: que
 sunt in ortu ⁊ interitu cōprehēdit. ēt oīs numerus a decēz
 p̄ circūfū gignit̄. nā yndeciz ⁊ duodeciz ac deiceps in de-

cem numeri p̄n^m reflectunt̄: oīsq̄ infinito tenus vt nume-
 rus a nobis cōprehēdi pōt ita bz: num quoq̄ infinitū vi-
 ri dexterās p̄bebāt in tutela rei decē numerū p̄mittentes.
 nā res suis nūc hoīum litteris confirmantur. 47.

Cur porrectū in vtrāq̄ manu oūū valde cōpressum nō
 frāgit: sināut̄ i obliquū vertat̄ collidit̄: Qm̄ solis p̄uersis
 mucronib⁹ manuū volis adherescit ⁊ sua in parte breui-
 sima cōprimi: cōuersum vō in obliquū ⁊ prorsus ei⁹ toto
 cōpresso cortice collisoni obnoxīū facile reddi. 48.

Cur aurib⁹ sonātib⁹ nā dictatē oēs imisio digito succur-
 rimus: p̄lm spiramētū mouētes: Q̄ audiēdi diducto spi-
 ramēto distrahāt q̄ in ipso fuit spūs: q̄ sonitū faciebat: s̄z
 aliquaten⁹ a valido ēt motu attenuat⁹ egerit. 49.

Cur syluestres stirpes admodū frōdole ⁊ valide sūt: Q̄
 ex ip̄a vi nālī gignant̄ atq̄ p̄sumēt̄: nō aut̄ arte aut agrī
 colatiōe: ⁊ ne qdē aq̄ multitudiē: aut būoris vbertate pu-
 bescūt: ⁊ coalescūt put domesticis q̄s aliq̄ editas effemī-
 nat: aut veluti quidā aiunt: q̄ syluestriū qdez terra perin-
 de ac mater est: domesticarū vō nouerca. 50.

Cur feminis in vesica calculi sero gignuntur: Q̄ velice
 collum magis amplum maribus habeant: vt mingendo
 eyciant quod superfluum sit. 51.

Cur muscoz obliq̄ sectiōes medicatu difficiliores ⁊ re-
 ctis sūt iformiores: Q̄ ines q̄s villos vocāt: neruose mul-
 te secen̄: sigdē nā neruū oīfariā in multos extendēs vil-
 los in rectos attexuit: ita carnē sicut subtegmē stamini: ⁊
 musculū aīali figura fecit p̄similē ip̄m q̄z porro in vnū co-
 gēdo fecit reciprocū ei⁹ cōtridētē neruū noiatus tenonta:
 quē ad terminū p̄creauit iux̄ articulos mouētū p̄ticulā:
 rū: sed qm̄ nō poterat molle duro statim ac sine medio co-
 pulari: qm̄ qdē tria sūt: p̄ ossa ac medullas p̄geniuit neruo:
 faz q̄dā p̄ticulā: q̄ p̄iunctio nūcupat̄: i qua tenōtis finē cō-
 iunxit. vñ a p̄iūgēdo sindesmos. i. p̄iunctio ē appellata. vbi
 aut̄ op⁹ erat ingēre ⁊ validā trahere p̄ticulā: velut crus il-
 lic teretē ac globosuz affixit musculū: quoyz ad mouēdū
 multā ipse admitteret: vbi vō exigua ⁊ ibecillaz: vt palpe-
 brā: aut epiglōtīda illic musculū q̄si cartilaginofuz cōpa-
 rauit: qd̄ vi mouendi multa nō egeat: ⁊ p̄inde iuxta p̄por-
 tiōnē mobili particule musculus quoq̄ gignit̄. 52.

Cur aliq̄ fascinat̄ ⁊ p̄sertim p̄ueros: Q̄ multo facillime
 excipiāt affectū: ⁊ nāe p̄uersionē: id vō est bz factū: qdam
 ex multa aīe vitiositate nām būtes bonos ifectari imēsa
 vitiositatis inuidia: ita icitant̄ vt vīrūletus aliq̄s: ac tabefa-
 ciēs radius ab ipsoz pupilla erūpat: q̄ si ex oculis cuiquā
 aliq̄ inuidētis in quēq̄ exierit eius aīam: ac nām in malū
 tēperamētū subuerit: ⁊ būores in putredinē: ⁊ in morbū
 adducit eoz corpora: inde ēt multi purgari custodiunt̄: ⁊
 deuitāt morticinia inspicere: vidēdi sigdē rad̄y ad mortici-
 cinia abeuntes p̄ refractionē referūt ingnationē quandā
 ob oculos ad aīam ac nām. pueri igit̄ q̄ facili sint natu-
 re ad afficiendum statim capiuntur. 53.

Cur aliqb⁹ valde rufiētib⁹: aut vomētib⁹ lumina in itel-
 laz faciez pre oculis eoz elucēt: Qm̄ valida itus collisio
 pectoris: ⁊ stōchi hūida sursum vsus p̄rrudit cū spiritibus:
 que p̄ oculos trāseuntia vidēdi p̄urbāt sp̄m: q̄ extrozsus
 re ip̄a reddit imaginē: qd̄ si late euaporatio diffundat̄ lō-
 ga vidē: sin rubidū i auri modū fulgētia: q̄ si a p̄uita fu-
 mosuz p̄rsus albicatū figura ⁊ colore apparētia vident.
 Leterū in freneticis: ex ipso cerebro inuidēdi sp̄m vapo-
 res penetrāt: q̄ suffusione inflāmati eadē ituentur. 54.

Cur aque potiores visu sunt acutiores: Quonīaz multū
 vinum spiritalibus fumis vidēdi spiritū perturbet. idēz
 in ceteris euenyt sensibus. 54.

Cur q̄ celsus oculis sūt i lippitudib⁹ maḡ dolēt: nec ferre
 obstipationē p̄nt: Qm̄ cristallinos hūidū: ⁊ oculoz būe-

Sectio

etatiões foras erupunt: et ob hoc facile affectu et longe magis sub sensu cadunt: et q. nigris sunt oculi ob huiusmodi sentit. 56.

Cur q. vtriusque vomit vtriusque pituita exauriunt: q. ipseus bilis: deinde et lagune: et valida vtriusque pusillio q. inspe nit: isederunt exauriunt. pituita certe cum crassa sit: informis est: et exigua irritatio ipas ad vomitum mouet: si autem bile redudauerit vtriusque amplitudine celeriter pituita exaurit. nam q. in venis sunt succi b. i. purgatiōib. hac faciunt exinatio: nēnā siq. dē ipa puidēs qd in pncipio hūorib. purgatiōe corp. idigeret: venar. terminos in alni latitudine demitti: q. soluiq. voluit: veluti in vuluā euaporatē purgationē: et in podice et nasu p. eu. q. ex morbis nascit. haustu ora nali ter deferuētia claudir in oē tps tāti p. quoad opportunitas aduocari. in acutaz. igit. febriū occupatiōe a vi expul foria spōte diducta mouet i. magnas venas et arterias huiusmodi imittētia: aut p. vtriusque: aut p. os: exhibitis aut purgatoris vi redāplificata purgatorio ad trabedū cedūt. nam cū in ipso pip. qdē calz sit et scamōia: et si qd fere tale: qd nā calm. sic mear. apiū: ac siq. aliud spe calz est in ipso speciatim: et nāl. vnuq. q. demū trahit succū suū vt iā dcm. sanguis at vtpote ipse nāe su. ab ipa nā retet. p. viz attra ctus postremo exaurit in extremis purgationib. 57.

Cur sarcinas minus onerose in sinistris ferimus cū sint dextris imbecilliores: et magis dextra vtpote validiora sinistris succurrūt: et aliquatenus onus leuāt pter aggra uata: at leua vtpote imbecilla id facere nō pnt. 58.

Cur syphonē fugentes vinū aut aliud quouis hūidū euo cam: et inq. nō labioz. succ. hūidū euocat: s. i. anis vis: syphonis. n. spiramētū aere tenuiū pūū corpe ibutū fuit: et qm ipse corpe duo eē simul eodē tpe et eodē mō hūo rē inq. et spm: et neq. dē loc. et regio vlla et corpe inanis. ois siq. dē regio aut solidū ambit aut hūidū: aut flatū: necesse fuit p. factū aeris a syphōe euocari p. seq. hūorē ināis mini ratōe. b. idē scito igit. factū et i. fistula: iniecta siq. dē i. ipas lana cū spū pariter educit atq. ita porro ianis minitatioē vna hūor. euocat: idē paritū oborta vasa q. medicinalia dñr. necnō cucurbitula b. attrahit mō. nā iniect. ignis dis fundit q. in ipso est aer: eū attenuās: et inde exaurit: atq. ita postea iniecta corpe: et igne extincto: et inani loco per manēte sanguinē hac attrahere necesse est inanis minitatio: ne: et oino cūta attrahētia b. eodē pacto se suggerūt: neq. est q. calor ipse attractor sit neq. ozis succ. veluti fistula demonstrat ob neutrum hor. eliciens vt thapsie abusus: et a valido imbecillum: ac proprietate vt a magnete ferrum: et sanguis ab articulis. GLOSA.

Cur vasoz. meminit et heron de spiritalibus. 59.

Cur nāles qdē potētie nobis cognate sūt: aiales aut acq. siticte: et nāles qdē appetitiua inq. retentiua: distributi ua: et expulsiua: et ad ipas vitā viuēdū respiciūt qd neūū ē bñtes: q. at aiales: et sub sensu cadētes et motrices ad bene viuēdū sūt accommodatē: nec eaz. vlla nō nutritiōe mem brū adducit corruptōes: s. nō mouēdo: aut nō vidēdo: aut nō audiēdo neutiq. mortē tñ parit: i. pectore nāq. pp. sus. focatiōis iminētia ppetuo mor. i. fluxu suscitāt vt ei iole uisse videat. at nāles potētie hūc tenorē hnt et nūerū hac de cā: cū enim nutritiō et sanguis fridus sit nō fuit posse ipm nutriti adberere pncipule: oportuit igit. vim eē rursus appetētes: qm oē alteratū et trāsmutatū corpe b. diu patit ab alteratē et facitē: idq. nō abfq. tpe necesse fieri scōaz vim retētiua ad suppetēdū alteratiōi sanguinē: et qd in sa tis sit reliq. ē tertia alteratiua: qm qdē pcoquēs alteratiua est vtilē sāguinē pncipule accommodat: si ita fors tulerit ner uo: inuile aut relinq. q. remanēs nō mō iter reregir: et spira mēta future scōe attractionis sanguinis ad nutrimentū: s. pmanēdo intabescit: nō dubiū igit. qn neūio q. ita qdā fa

cta sit vis expulsiua q. p. icertā spirationē: et sensibilitatez: queq. p. sudores supflui expellat. Dic igit. est tenor et nū mer. nālū potētiāz. Noīce aut expedit vt in nōnullis q. dē pñb. sūt: q. viz eqlē hnt: vt in neruo et vena: et osie i. q. pncipulis actio peculiaris tñ erit: et i. q. b. s. dā ita vna ē edu cta vt nō vna dūtaxat. p. p. sit actio: s. et cōis iniecta toti corpi: vt in aluo et iecore magis distributiua extēdit vis et actio in liene: et stōcho: et fellis vesica: et renib. pncipua est appetitiua: in ceteris aut vt in vesica expulsiua eminet: in vuluā aut retētiua. dñant itidē et i. q. nq. sensib. aialia qdā alyz: qdā alyz excellunt: vt in cane qdē vis odora: in aq. oculo: acies acuta: in eo aut q. ptegestes appellat: idico inq. aialia: gustus sagacitas: i. serpētib. porro et q. b. s. dā auib. tact. sollertia: in ap. is vō audir. pstat sensus. 60.

Cur qnq. dūtaxat sunt sensus: et nō ples aut pauciores: et ad nāz et nūerū eoz. q. sub sensuz. cadūt sūt sentiēdi in strumēta: tact. siq. dē expit. aspa et leuia: et dura et mollia: q. in solidis sūt q. lites. gustus dulce et amarū ac saluz: et id gen. alia q. in hūidis sūt et sticis. olfact. qd male qd q. bñ olet q. in euaporatiōib. iueniunt. audit. sonitū et fragoz. ē explorator: q. circa aeris vñt collisionē. visus colores diiudicat q. in tenuissimo et etheris lucido spū sūt colloca ti: solidū siq. dē effusum hūidū effici: hūidū porro vapor: vapor aut aer: aer vō ether et tenuis spūs. p. inde ac catena qdā est et series q. a terra celo tenus adoleuit: differit pla ne aer et spūs motu et tenuitate: siq. dē spūs aer est mor. sic in vtriusque est videri: motus porro neūū ē et tenuat. 61.

Cur in ossis corruptiōe adiacēs caro iuenit squalida sca turiosa: luida: qm corruptio ozis a mēbris distēpantia: distēpantia porro corrupit: et viz distributiua offēdit: ipsa igit. nequit legitimā et solidā gignere ac rubicundā carnē: siquidē sanguis a natura nō transmutatur. 62.

Cur colūna vel aliud pōdus in aq. plectus sūmergit: in asseres aut qd vis cōiectū nequaq. vt in nauigiū: dñz q. maximā viz hās aer ob leuitatē: subieq. asserū spiramē ta inatare hac facit vtriusque onus habēat impositiū. colūna nāq. aut ferrū cū obstipata hēat spiramēta: et ob b. qdā graue sit: nō inatat: qm spm nō admittit: ita enī et in mari demersi ob hoc certe sūmergun: deinde post aliquot dies inatāt. iter putrescēdū enī corpe ex eo spūs gñāt: qui spira mēta replēs: et pulmōis brāchia leue ad inatādū corpe effi cit: idē et ferūt quēdā ap. mare sicariū idipsum cognoscē rez: itaq. cede facta cesoz. pulmōne defecuisse atq. exce pisse: deinde in aquā plectisse: ne morticina possent inata re: et ob b. diu latuisse: illesa q. s. ona in aquā plecta sūmer gun: q. aut illisa et excussa inatāt: queq. in ipsis sūt hūida in aquā dispersa: q. putrefacta: q. aquosa: q. spumosa spi ritibusq. refertissima euaserint pariter inatant. 63.

Cur in ethicis anteq. assumat cib. aliquatū aq. medi ci pñent: Quo solida mēbra exiccata hūectent: et ad cibi solidi excipiēdā nām fiant idonea: ita enī et edificātes aq. murū p. spargūt: atq. ita calcem madefaciunt. 64.

Cur in ardētib. febrib. q. piodicos. i. cōprehēsz et in cir culū egrotāt exhorret: et patētib. spiramētis calor extroz sus expire: dēfatis aut itrozsus itrocludat excēdere: igit. extrozsus q. in nobis ē calore frig. extozit: atq. correptis p. frigus corpe: horrores extozunt atq. cōsistunt. 65.

Cur frigus infestū est ossibus: dētib. neruis: et terre stris pcretionis sint bec oia. atqui frigidū terrestre est. fri gefacta igit. distēperamētū subcūt atq. ledunt. 66.

Cur in cūctis trāsmutatis genitū deterget gignētis et di stribuētis colorez: et trāsmutatēs sūt potētie nāles quas nā pcalluit ibabitare solidis vt in solidis sint pncipulis: in neruis inq. et ossibus: et venis: et omētis: et arterijs neq. in hūorib. neq. in spiritib. vtpote fluidis et ifirmis: et pclū

uiter vires depromētib⁹. nā cū oē corp⁹ ex his trib⁹ p̄stet: solida certe coloris albi sunt nō iniuria. igit in vīna p̄co-
ctio alba ē: r pus: r lac: r semē: r mucus: lippitudinesq; r la-
creū in aluo nutrīmētū r id gen⁹ alia: s̄guis aut ruber: cū
qđ ipm̄ gignit iecur sit rubrū. sane genitoz qđā oīno p̄ na-
turā sunt vt calculus: r lūbrici: r vīmes r podagrarū spīra-
mēta: r ex pituita falsa ipetigies r vitiliginēs q̄ leuce dñr:
r sīlia: ex corrupto aut succo ortuz būtia ea oīno fm̄ nām
sunt: vt semē: r lac: r sanguis: r fer⁹: r caro: r b̄ q̄ a nā pro-
creant̄ germina legitima: qđā porro media iter ea sūt q̄ a
nā r q̄ p̄ nām sunt: q̄ nāe p̄coquētis supfluitates dici p̄nt.
spūū inq; r ster⁹: r vīna: r lachryme r collecta in aurib⁹
forades: r lippitudines: r sīlia. egregia vō tēpamenta nāles
potētias gignūt r aīales vt qđā purāt: aut ipsaruz vt veri⁹
est sunt instra: ad instrī s̄gdē adeptionē vis ēt se exercet:
ita. n. r neruis in cithara: aut vocib⁹ in tibys examuliz di-
gestis oprime se artifex exercebit. male at̄ digestis nō ex-
sua se exercebit vbi ipse qđē nihil patit̄: potētia vō artes
bñs p̄seruat: r nō vtiq; actu. ita igit ēt cerebro si ita cōti-
gerit eo p̄ distēperamētū subuerso aīa rōnalis nihil se ex-
ercebit: p̄ sese aut̄ imota manet po⁹: vtiq; s̄t in actiōe pp̄
id qđ imortale in ipsa est. Cōtinno ḡ tēperamēto īsignita:
quā bz vīm ad actū recte depromit: actiones aut̄ opus ipz
atq; affectū: veluti calm̄ r būidū tēperamētū iecoris vīm
sanguinariā p̄creat: aut vt putāt aliq̄ custodit: sanguinaria
vō vis sanguinis copīa gignit: sanguinis aut̄ copia effectū
ipm̄ sanguinē ostēdit: possibile aut̄ p̄ resōlōnē r īpedimen-
tū dicere si fuerit sanguis p̄seruat̄ sanguinis copia: sīnaūt
quoq; bec fit vis sanguinariā: q̄ si ipsa p̄seruat̄: nō dubiū
quin etiā iecoris tēperamētū qđ si bonū tēperamētū con-
seruat̄: tēperamētū quoq; elemētariū suppetet. 67.

Cur acetū i vuluā imissus īfēstū est: Qz sit maxime sub
sensum cadēs vulua ob īmētas in semine excipiēdo volu-
ptatē: r qz est ad modū neruosa: r qz imoderate ad feturaz
inbiat. acetū igit̄ acore ipsam lancinās r carpēs offendit:
quēadmodū r thozacē cū omentosus r musculosus sit. q̄
dā aut̄ alunt p̄ quādā p̄ia passionē īfēstū esse: enarrātes
vtpote medicātē aliqñ parēdi locuz tegere mulierē mer-
cedis grā acetū cū alia aliq̄ spē īstillāt: ob b̄ būit puerpe-
riū cōuulsus r valde dolēs: dissimulās aut̄ id qđ est cura-
re īstillauit qđā rursus illi loco: r ipsaz habuit p̄ualecēre:
r id furatrij faciēs cām p̄buit īpietatis in postremis sus-
focationib⁹: qđā aliq̄ bñ olentia depromūt vulue: alia vō
putētia naso ipsaz aīataz eē rati vt grauit̄ qđē olētia fu-
giat: ad bñ olētia vō pcurrat: r p̄inde se ad suū locuz reci-
pere. At mibi poti⁹ vidēt̄ bñ olētia cū tenuiū sint partiū
potētie r cale secare r distrabere glutinosum ei⁹ būozis q̄
est in vulua morbosū: grauit̄ aut̄ olētia qppe q̄ crassaruz
sūt priū po⁹ spiramēta obtegere: nec ipsaz sinere vt excur-
rat. ceterz comitali morbo laborātib⁹ plapsus gignūt gra-
uiter olētia velut pēne cōbuste lapis gagates: bitumē: cor-
nu r oīno lane suffimenta: picata exusta: lapis thracias aq̄
gdē exustus: oleo aut̄ extinct⁹. delata. n. p̄ nares priū crassi-
tudo euaporās crassum reddit r cōpescit aīalē spūm iam
crassitudinē r friditātē p̄cipiētē īneptūz ad agēdum aīe
spūm aīalē efficit. corp⁹ igit̄ ab aīa non euectū suoz one-
re pressum atq; cōuictū p̄cidit atq; p̄cumbit. 68.

Cur q̄litate p̄ia eadē faciūt passionē: Pariter nāq; fri-
giditas r caliditas rigorez exuscitāt: id plane ob aliā atq;
aliā cām: ac affectionē fit. s̄gdē a flaua bile rigor: qppe q̄
acris est: a qua lācinata r cōpūcta mēbra ad egestionē su-
scitant̄: qđ cū p̄petno factū est: vt bec qđē fluitet r pūgat.
bec vō suscitent̄ p̄ successus gignit̄ rigor: q̄ fit ab imodera-
to quoq; algore extrarie nāe mēbroz trāsmutatiōe: r p̄ti-
nue īfurgētū ad egerēdū: qđ. n. moderatū id mēbroz na-

ture amicū est: imoderatū porro alienuz atq; p̄niciosum:
itidē r in frigido licet intueri: oriz aut̄ p̄mo frigus: deinde
horroz p̄sequit̄: exinde qđ adhuc maius est rigor. 69.

Cur vinū cū pane in febre r in debilitate exhibem⁹: nec
tū vini caliditate febrē exacuimus: Qm̄ p̄mo qđē paucū
p̄bemus r exile: vt eger mediocri caliditate succēsus p̄se-
stim per oīa mēbra reficiat̄ accedēte panis potētia: ac ita
mēbra nutritās ipsoz vires exacuit ad morbosū succi cō-
coctionē. Itē vinū quoq; nutritēs roborat. Licet sane tibi
ispicē bec duo pre oib⁹ nutrīmētis p̄petatē qđā ad nutri-
cationē r mēbroz robur moderate tradita b̄e: s̄t r lōge
diuinitate qđā excellētissimus Homer⁹ astipulat̄ īgens.
Et cibus r vinum vires roburq; ministrant.

Cōparauit aut̄ cibū vino q̄ solus absq; vino possit nutri-
care. Vinū aut̄ solū absq; pane nutrire nō pōt: qđ si cul-
pa aliq̄ obuenerit pōt hoc mēdosa mēbra corrigere: r bec
duo odoris sui q̄litate facta p̄nt roborare trāsmissi p̄ na-
sum: r stōchū: r pulmonē: r oīno p̄ mēbra. s̄līr ēt pomū q̄li-
tate sua īcorpozea roborat. mansus vō r panis: vt eēntia r
q̄litate. acetū porro r puleiū deficiētē īstaurat aīuz: id. p̄
pterea q̄ succi q̄ ī stōcho est q̄litate secēt. olfacta id fac̄ ac
roborat acetū: r vitiū pāpini: r myrt⁹: r rose: r b̄ alia in fe-
brib⁹ olfactu facta mēre q̄z p̄nt aīare atq; īstaurare. 70.

Cur oleū nulli humori ammiscet̄: Qz cū sit glutinosus: r
crassarū priū: r p̄cretū: in tenuesq; p̄tes minime sectile s̄t:
cur cetera humida: alteri būido nō cedit in pfundēdo: ac
cū alijs remiscēdo. sane q̄ sibi adherescūt p̄ tēperamētuz
coeūt velut elntoz q̄litates p̄mas vbiq; būtia īterēptas
q̄litates: r alias p̄creatas: q̄ rursus possint a nā separari r
p̄seruari: nullus aut̄ r oxycraton nām qđē imitant̄: q̄ sen-
su qđē p̄ tēperamētū eē existimata sūt: s̄z re ipsa nō sunt: r
q̄tū ad nām attinet in tēperie substātiāl̄ sunt: quēadmo-
dū elnta alia p̄appōnez vt hydraleon: alia p̄ mixtionē vt
ordea frumētis: alia miscēt̄ p̄ ferrumiationē vt lapis la-
pidi: alia p̄ astrictionē r s̄litudinē vt s̄guis carnī: aut me-
dulla ossi: alia p̄ anfractū: ac cōmissurā: vt lignū ligno per
anfractus quosdā medios reuincunt̄: alia p̄ deuinctionez
iter se atq; cōplexū vt circ⁹ circo alligat̄: in reb⁹ aut̄ aīatis
velut in luctātib⁹. at mō hoz nullo corpori aīa cōmiscet̄
pp̄ mltā q̄ adducerent̄ absurda. Uerūenūero poti⁹ p̄ ac-
cōmodationē adheret corpori aīa: medio qđā qđ amboz
nāe aliquaten⁹ copax ē: r amicabilr creatū: r sapiēt̄r edū-
tū: id vtrūq; ammiscet corpori īcorpozatuz: imortale cor-
ruptibili: purū ipuro: diuinuz terreno: s̄t rō nobis dictat
atq; dem̄rat. in iecore enī p̄cocto sanguine: ac trāsmutato
ab ea q̄ ibidē est moderata caliditate r būiditate vapo-
sus spūs p̄creat: q̄ p̄ canā venā penetrās cuz sanguine ad
cor: r īmpēsius calescēs r attenuatus aerosus euadit: r rur-
sus p̄ carotidas arterias remissus ad cerebri accessus nāe
p̄uidētia: ibidēq; p̄prietate qđā nālī sub cerebri fridita-
te īstitutus imoderatū feruorē eyciens: etheri simillimus
spūs euadit: q̄ aīe ad actionē est instr̄z: quēadmodū ferus
equus sub freno rect⁹ atq; moderat⁹: ita r is freno corre-
ctus ab īeffabili vi qđā nāe. Interea loci aer quoq; p̄ re-
spirationē subiens in corde tenuatus: r p̄ arterias ad cere-
brū penetrās nutrīmētū p̄stituit̄ etheri r aīalis spūs: qđ
si corp⁹ est: corp⁹ ēt accoluit. sīnaūt tenuissimus: r putilatis-
simus: r maxie p̄spicu⁹ amat certe ipm̄ aīa rōnalis corp⁹
qđē vtiq; q̄qd id ē īcorporeū r viciū medio īteriectū
iter extrema essentiā būtia p̄ia. hic spūs recte quidē res-
dēs cuncta aīe suggerit p̄ rōnē admistrāda: q̄ si imodera-
te īnalgescat r p̄rescat crassefcataq; r ad firmā aīe actio-
nē minime fiat idone⁹: īteriores r lāguīdiores emittit̄ effe-
ctus. Cū aut̄ imoderatissime īnalgit̄: crassusq; fac⁹ est r
iam oīno corp⁹: hāc pp̄ eēntie īepititudinē in īteritū ducit:

Sectio

sicut in litargis et attonitis: et in fridorum venenorum portione: sed rursus cum imoderate caluit: propter decoctionem comouet: aiaz ad imoderatam aliquid pagedum adigit iuxta aie in delirys actiones. quod si adhuc in eo excedat: ac multiplicet: aiaz quod abolebit propter id quod non adsit vtriusque denuncians. Uerum et alium dei speculemur effectum. nam cum hac a corpore celesti et vino missas: terreno corpori oportuerit includere: opificium et corporis colore ac figuram quod ad ipsas faceret sapientissime committere est: quicquid caput ipsum globosum perfinxit pinde atque pusillum quoddam celum: cerebrum autem plucidum et splendidum destruxit: spirameta ei septem tribuit: in astroz erraticum numerum perfingens: necnon vniuersum corpus voluit excellere et in toto corpore emineret: ac ipsum continere sicut celum circumquaque cuncta comprehendit que oriuntur: queque itereunt. 71.

Cur aialium alia quodam plura: alia vero pauciora pariantur? Quicquid quod in quibus non breui tempore comprehenditur: ea multiplicis feture producit fetum multitudinem exigui temporis feturam resarciens. Cuiusmodi sunt porci et canes: galline: pisces: quicquidque logena sunt eadez porro exigue feture. satis. nam habuit nam tempus fetuum cum raritate commutare: cuiusmodi est elephas: serpens: cornix: que vero diuturnitate media sunt: eadez feture et sunt mediocres. Iuxta quoque similitudinem aialium a terra sunt progenita. Ceteri quicquid fructus cum exigui conductus temporis sunt semetipsos plurimam facit: stirpes autem quod logene sunt paucos edunt fructus: necnon iuxta fetus multitudinem matrem: quoque numerum nam commetera est: pinde in quadrupedibus aialia quatenus corpore fuerint vastiora: et per terram iter facientia: nec admodum laborantia eatenus irrosum feturam nam recordantur: volucres: nam ob corporis breuitatem et in aere nutritionem volatu captantibus quod laborat fecit extra ea que feture sunt et propagationis. 72.

Cur impressionum definitus est morbus poris morbus? Quod tantum succi morbosum nam putrefaciat quantum queat decoquere: cum igitur definitum sit quod decoquitur: definita et sit vis et tempus necesse est. sane quilibet succus sua habet exhalationem: siquidem a sanguine vapor generatur: quod humidus et calidus est: quod et in cocobis in quibus est calida aqua in eorum precipue opculo vaporum iuenit: et in balnearum fastigys: ita nubes in aere crassa quod defata aqua porro efficit: eode autem modo et sanguis exhalatio defata in sanguines rursus redita flava autem bile cum sit fumida caliditas: et arida sicut et in lucernis ardentibus fumus: ab atra autem bile fauilla: sicut ex ardentibus lignis cinis niger qui magis aridus est. a pituita porro fumus perinde ac ex viridibus lignis ardentibus humiditatis et crassitudinis et lancinantis eentie particeps: retinet autem in vniuersum in omni humido genitus gignentis essentiam. **MACROBIUS.**

Cur si vasa vini atque olei diutine semiplea custodias vni ferme in acore corrupti oleo propter sapor suauior conciliatur? Vtriusque Dissari autem vix est in illud. nam vacuum quod supne ligido caret aer aduena incidit: qui tenuissimum quod humorum elicit exorbet eo siccato vinum quasi spoliatur viribus putigenio ibe cillum autem validum fuit vel acore exasperat: vel austeritate restringit: oleum autem supuacuo humore siccato velut mucore quod in eo latuit: absterfo: acgrit nouam suauitatem saporis. 73.

Cur mel iueteratur: aut supra quod satis sit excocum amare scit? Quod sua amiserit humiditates: quod mellis magnam externebat caliditate. idem sane patitur omne quoque humidum dulcis qualitas princeps: ut vinum et ius. vni et crassescunt et iminuunt: que admodum vinum est quadripartitum: habet siquidem inatate flores: quod leuissimus est: fecit residere et crassas: et humiditatem diuturnitate consumptam: et ipsum vuidum ac vinosum nutritacem. eodem modo et mel: hoc autem quod in ipso humidum superfluum poterie cuiusdam fordide princeps. vni crudus quod fordescit. coctum vero duntaxat nutritacem: quoniam ab igni excipitur quod in ipso redudat. enim vero oleosa iueterata pinguedinem sustinet: ut butyrum. Dissar oleum axungia. quilibet autem qualitas ex temperamento et sua

est qualitate. nam dulcedo ex caliditate plurima et humiditate. acroz autem ex caliditate plurima et siccitate. falsor vero ex siccitate plurima et exigua friditate: acroz porro ex multa frigiditate et humiditate: acerbitas autem ex siccitate pauca et plurima friditate: austeritas vero ex extensa plurima siccitate ac frigiditate. rursus amaritudo ex siccitate plurima atque caliditate: pinguedo autem ex humiditate plurima et exigua admodum caliditate. **GLOSA.**

Cur oleum quod in summo est: vinum quod in medio: mel quod in fundo optima esse credunt? Nec cunctat Dissari igitur mel quod optimum est reliqua poderosius est. in vasis igitur mellis pro quod in imo est vtriusque prestat poderere: et ideo supnatate preciosior est. Contra in vase vini pro inferior admixtione fecis non modo turbulenta: sed et sapore deterior est: pro vero summa aeris vicina corrumptis: cuius admixtione fit diluor. vni agricole dolia non preter sub tectum reposuisse defodiunt: et opinientis extrinsecus illitis muniunt remouentes quantum fieri potest a vino aeris contagione: a quo tam manifeste ledit: ut vix se tueat in vase pleno: et ideo aeris minime pro ceteris si non auferis et locum aeris admixtioni patefeceris: reliquum quod remansit omne corrumptis: media igitur pars quantum a confusio summi vtriusque tantum a non remota est: et quasi nec turbulenta nec diluta.

Cur Dissar quod est Dissar opus: herba est purgatrix stochi a pituita propter caliditatem quod in ipsa est: sunt quod dicant non herbam: sed mixtionem sapientiam ut est nitrum: aut besip forte scribit: quod quod pacto fiat amplissime expositum iuenies apud Dioscoridem libro 2o. 74.

Cur ebyz cuncta admodum virginosa videtur? Quoniam ex multo vino pluma his fit exhalatio euaporatis ad cerebrum spiritus: quod cum distrahatur nequeat ante decoctionem: et pinde aliquandiu retere neque erumpere vniuersum percutit: et circumuoluit cerebrum: et ita puerus per videndum neruum: quem opticum vocant: et pupillam euadit ad ea quod videntur: et talia ipsis cuncta videri facit: quod enim itus est id extrosus imagine percipit. vni et vertiginibus caligant oculi exteri: a quorum vertigine et circumuoluitur nomen inuentum cum a vino fiat: id etiam euenit ab succis multum exhalantibus: ac cerebrum implentibus et efficientibus morbum quem scythomaticon. i. tenebricum vocant. 75.

Cur videri nerui a cerebro: et tergi medulla ad membra dimittuntur: nec tamen ipsorum eadem est actio: sed diuersa? Quoniam non solum iuxta eentiam membrum actio permutatur: sed iuxta etiam tale fabrica: alia siquidem est fabrica atque formatio nerui videndum: alia audientia: alia gustandi: aliaque oris et alui: alia et in ceteris situm. nam videndum nerui prorsus est: audiendi autem magis explicat: non nihil autem plus gustandi: oris porro alui nerui ipse circumuoluit: quod autem alui est globose diffundit: ita namque et in citrara: quod crassior est nerui sonum maiorem emittit: quod tenuior alium. in alyis in stris idem tibi licebit iterare. i. ecore et splene vbi circumacta caro quod pariebima dicta ab offusione nomen adeptum: at in renibus et corde quod carnalis est prepetas: in stochi autem recti ines: quos quidam latine vilos vocant: trahunt: obliquum vero eyciunt. Uerum in alyis membris obliquum cohibet: ut in vulua: et vene quod arterie: et omnia in vnoquoque membro opposu nitatis rationem tenent: que cetera sunt in omnibus quoque comprehensa bene: quod vero proprium: id etiam cum alyis particeps non est: quando quidem peculiarem suam efficit actionem. 76.

Cur grauide circa scroz ac tertium menses citissimum est veheinti quod comedendum aliquid agunt desiderio? Quod nam ob fetus formationem menstruum omne in vulua cogat: id cum illuc se recepit malum humorum iuxta vasorum redditionem aliquatenus in os veteris protrudit: quod sane commotum a praua qualitate suscitatur in appetitum nutritum exriorum: percipit autem iuxta succum obiectum. nam si melancholicus fuerit: ut fors ita ferat fuligies appetit autem crustas: si pituita acroz: si flava bilis irritata et copugentia. si mixtio quodam varia fuerit exriorum appetitum habet. quod autem id verum sit ex eo manifestum: quod non omnes hoc faciunt. nam

quib⁹ sanguis cogit: vtilis est succus ⁊ a supfluitatib⁹ immu-
nis: at q post tertiu mēse cessat desideriu: q exin redun-
dātē sanguinē ⁊ fortamus fetus excipiat: neqz amplius re-
mittat ad stōchū: idēz paritūnt alig beluones ⁊ voraces: q
extrariis succis vētris os impleant: quos purgari yebemen-
ter expeditur: dicit aut citisō a citas: idēst pica aue sem-
per bolos ⁊ magna queqz deuorāte. aut q varia sit colore
⁊ extraria: quēadmodū boz comedēdi libido est. 77.

Cur autūnus tēpamēto inēq̄lis eodē die ⁊ estū ⁊ algozēz
bñs: Quidā aiunt ip̄s talē hēre nāz ifandā: prauā: nōnulli
aut phisici id p̄pterea ēē aiunt: q sol p h̄s cōnā signiferi
mor⁹ terrā ita cōuertat. alij vō q p id tps vēti h̄s sufflent
diuersi ⁊ varij. alij aut q terra supne exulta ab imodera-
ta estatis caliditate in algozē se cōmutarit: ⁊ talē auraz re-
mittat cū aer adhuc sit calidior. nō desunt ēt qui dicāt: q
iter estatē ⁊ hyemē medius sit: ⁊ d̄ioz p̄ticeps: s̄z tēpera-
mēto fallunt. nā nībilo secius id facere oportuit ēt ver. in-
spice aut vt diurnus nocturnūqz tps q̄tuor tēpoz tēpera-
mentū imitat. antelucanū sigdē tps veri simile est: meri-
dies estati: post meridiē vō vesperatenus autūno: nox por-
ro hyemē: cū solis discessu frigida sit ⁊ humecta. 78.

Cur labor somnū allicit: cū labor corp⁹ excitet: siccitas
aut exp̄gefaciat: Dm q nō p̄ptie labor somnū elicit: sed
p mediū qdā frigiditatis inq̄ excitat: ⁊ hūiditatis exci-
tate. labor sigdē p̄ptie siccitatē gignit. hūiditatis autēz
excitatio frigoris est augmentū. ⁊ p̄inde nā hūmīdi nu-
trimētū absumptione animalisqz spiritus cōquiescit: quo
amissūz rursus reparet istaureqz hūmiditatem.

C Sinis est libri pblematō Alexandri aphrodisēi e greco
in latinū a Georgio Valla iampridē rogatu p̄ceptoris sui
Ioanis Marliani mathematici lōge p̄stātissimi trāslati: ⁊
nūc demū cū ip̄rimēdū dat ab eodē pp̄ varias occupatio-
nes cursim ⁊ vno vt aiunt oculo recogniti. Vale.

C Nicolai Gupalatini Veneti phisici p̄fatio in pblema-
ta Aristo. ad Sixtum 4^m Pontificem maximum.

Roblemata

Aristo. emēdatissi-
ma vt nūc sūt latina
lingua ante hac nō hūit. nā Theodor⁹ ga-
ges de Ro. ligua optie merit⁹ quā interp̄ta-
tionē Nico. V. iā diu dicauerat emēdauit
nūp sub Sixto p̄fate 4^m ponti. maxi. Testis
ego suz q eo dicātē scribebā q̄tuor laboris

insumpserit senex doctissimus annū p̄tinuū in emēdādis
pl̄imis librariorū errorib⁹. Deprauatī erāt certe greci co-
dices oēs. Ip̄se tñ exactissimo iudicio: vt optimū interp̄ez
deceat. tum ob ligue grece sibi vñacule: atqz latine elegātie
pitā sūmā. tū qz pipathetice fecte studiossim⁹ sp̄ exiit:
id in pblematis fecit qd in alyz q̄z rebus fieri solet: vt ex
multis corruptis ac pueris qdā itegritū atqz optimū fciū
sit. Quo fit vt qbusdā exp̄positorib⁹ n̄ratib⁹ plerūqz igno-
scēdū sit si multa Aristotelice snie nequaqz pueniētia: vel
ob grecaz l̄raz impitā: vt codicū errores tradāt: dicātqz
plerūqz optia qdē: s̄z nō rei nēcia: aut officio boni exp̄osi-
toris accōmodata: quē Sal. instituit: vt nō q vā sibi ēē vidē-
tur dicat: s̄z q ex mēte auctoris sūt ēt si falsa sint: expōat ⁊
explicet. Id libēti⁹ dixeris qd facile mibi p̄suadeo multos
errores defectusqz pl̄imos in artib⁹ ac sciētijs aly sue reb⁹
euenisse ob autē ⁊ exstimationē p̄fiteriū ex vulgari fa-
ma cōperatā. Nō statiz oib⁹ credēdū est: qnimo oia sūmo
iudicio p̄sitanda ⁊ discernēda: atqz vniuscuiusqz rei sua
cā quoad fieri pōt inestigāda ⁊ cognoscēda: nō tā erudite
ac sapiētēr phia post Pitbagozā ⁊ alios multos a plerisqz
p̄fertiz Aristotelis tradita fuisse: si statiz audito vt Cice-
ro ait de Pitbagozā ille dixit: nō vltēri⁹ in phie rimationē
pgressus ēēt. Fortuna certe vt in nobis ip̄lis: ita quoqz in

nostris tanq̄z i omni re dīfēt: vt Salust. ait pl̄imū valet: vt
hūc aliqñ perpa extollat: ita illū diu latētē in lucē merito
aliqñ emittat. Nō igitur allicianur trabamurqz fortune
aucte: sed exactissimo nāe iudicio ducamur: qd ⁊ si pauci
sane attingūt. vt nō abze vulgo dicat: paucis datū ēē h̄e
nasus: tñ nībil p̄hibet: vt ⁊ fortune opionē iudicari ineli⁹
de oib⁹ nō possit: itaqz facile credā sūt hoc p̄biematū op⁹
ob pleniorē de oib⁹ reb⁹ sciam reliq̄ alia Arist. scripta an-
tecellarita q̄z cuidā magno fato ita subm fuisse. vt b̄ po-
tius tpe q̄ multis retro seculis Theodoro itēp̄te quā fa-
cillime itelligēdū pdeat in lucē. Sic ars oratoria: milita-
ris: medicia: poesis: pictura: multa qz id gen⁹ p̄o tēpoz va-
rietate fatū suū sortita sint. vt nūc latuerit: nūc emerferit:
nūc icognita ⁊ vilia: nunc p̄ciosa ⁊ cōmēdatissima sint: ita
vt nō īmerito vulgo dicat: circulū ēē res bñanas. Agende
igit īmortalī deo grē ifinite sunt: q vicissitudinē suaz n̄ra
etate pblemata habeāt. vt nūc itelligi possint: ⁊ ita intelli-
gi: vt Aristoteles ip̄se nūc latine planeqz loqui videant.
Quā vtile aut sit b̄ opus quis facile diiudicare pōt. Nā si
Aristo. in oib⁹ suis scriptis p̄baritum vel maxie in b̄ vi-
det: cū q̄rat fere de singulis p̄prias cās: ac si determinan-
do: atqz cuiusqz rei cām suā assignādo id in pblematis re-
ip̄sa: ⁊ q̄si dīgitō ostēdit: qd i alyz suis libris p̄fertiz Ana-
lecticis postremis v̄bis atqz v̄l̄r p̄cepit. Demōstrationē igit
q̄rū hūana mens pōt de reb⁹ nālib⁹ atqz artificialib⁹
hoc porissimū ope colligit: vt id auditor p̄sequat: qd Ma-
ro poeta canit. Felix q potuit rez cognoscere cās. Dāc at
nonissimā pblematus recognitionē ⁊ emēdationē cū per
ip̄ressuā artē in cuius laudez multa in p̄bemio Ioā. Da-
masceni Veneris ip̄ressi dixim⁹ diuulgāda curamus. Ti-
bi Sixte 4^m ponti. maxie q̄ regnātē facta est merito dica-
uimus tanq̄z optime auspicijs ferat in lucē: si tibi ex oib⁹
christianis p̄ncipib⁹: vt maxio ita quoqz religiosissimo: ac
pho grauissimo opus Aristo. phoz p̄ncipis dicatū sit.

C Calpurnius Marco Aurelio viro clarissimo salutē.

Etierā a te Marce p̄ l̄ras Plutarchi pblema-
ta: Rndisti quēadmodū ad oia soles elegātis-
sime te illa ⁊ vidisse: ⁊ lectitasse: s̄z q̄ mēdosiss-
sima: pluribusqz in locis māca dep̄ressis: di-
gnū minime duxisse vt in bibliorbecā tuā re-
ponerēt: in quā nībil nisi qd excultū sit atqz ornatisimū
admittit: q̄ cū ab ip̄ressorib⁹ nō aliter q̄ tu pdixeris acce-
pissēm: Ioānis petri Lucēsis viri vtriusqz lingue eruditiss-
simi: p̄ quē fideliter e greco in latinū trāslata sunt: labores
irritū ēē nolui. Quāobzē greco exēplari q̄primū inuento
quāta maxime diligētia studioqz potueris sic a me emen-
data arbitror: vt illud acre iudiciū tuū: qd tum litterarum
studys: tum reip̄. Venere grauissimis in reb⁹ approbatiss-
simū est subire tuto possint: ⁊ a voluminib⁹ tuis q̄men-
datissimis excipi. Nā cū n̄ra etate l̄re que superiorib⁹ an-
nis penit⁹ erāt obzute: nūc vō. vt sic dicā: ab inferis paulū
reuocate sunt: q̄ plurimos: ⁊ eos eruditos qdēz asertiores
habeāt: neminē tñ tibi p̄ulerim. gs eniz si rez admittit:
te eruditior: gs sūma itegritate p̄stator: gs omni v̄tute sin-
gulariqz modestia p̄stator: q̄ ⁊ plurib⁹ argumētis certus
est: hoc vno tñ sit manifestius: q̄ viros doctos ea charita-
te ⁊ bentuolētia p̄sequeris: vt in eos oēs amorē fraternūz
ostendere labores: a qb⁹ sic mutuo diligēris: amaris: cole-
ris: vt si qua in re ope aliēna idigēat: ad te tāq̄ ad saluber-
rimū portū cōfugiāt: reqz literaz vnicū p̄sidiū ⁊ de cuius
appellent. Suscipies igit dum ip̄ressus erit hoc opusculū
qd certe eruditionis plenū ⁊ ad percipiendos plures antē
quorum ritus perutile legētib⁹ censēbitur: ⁊ eo maxime
q̄ tua adhortatione a me recognitū in lucem prodire non
dubitabit. Vale musarum decus.

Plutarchi Cheronei diui Traiani preceptoris grecorum clarissimi hystorici ac Philosphi pblemata eminētissima. Primum.

Quid est q no

ua nupta cū in mīmo niū dat: ignē z aquā iū beſ attingē: An q vt i eſtis ac pncipys eoz: alter maris: altera fe mine locū t3: z is pñ motiōis inycit. illa vō ſubri ac materie vim h3. An q ignis purgat. Aq vō circūfert ac lu ſtrat. Uxorē vō purā z caſtā pmanere opz. An illud potius q quēadmodū ignis humoris exps: nec alit qc3 z ieiunus ē atq3 aridus. Aqua vō ſine calore ſterilis eſt z ignaua: ſic mas z femia niſi eor eant diſſūcti lāguēſcāt: z nīl efficiāt nece ē. Quoz p iun ctiō in mīmoniū coeūtib3 pūctū pficit q deſerēdus nō ē z oīs fortune caſus cōiter ſubeūdus: ēt ſi nullius boni niſi ignis z aque particeps inter ſe futuri ſint. z^m.

Quid eſt qd nec ples nec pauciores ſ3 gñq3 tñmō faces in nuptys accēdūt: q3 Cereos appellāt: An illd ē qd Uar ro p dicit impatores trib3 vti ſolitos eē edilib3 ples adhiberi: moris eſt aut vt ab edilib3 q vxores ducūt faces accē dāt. An q cū plimis in reb3 numeris vtant: cū in ceteris melior ac pfectior ſit: z ad nuptias ipar nūer3 cōueniētiōz atq3 aptior hēbat. par. n. numer3 z itervallū ſuſcipit: z ei3 paritas aduerſat ac pugnat. Impar vō oīno ſcindi nō pōt: ſ3 ſi diuidat ſemp aliqd cōe relinqt. Ex oib3 vō iparib3 nu meris gnariu3 dolorib3 mulieres inuocant. Tria enī pñū im paris locū tenēt. Duo vō paris: ex qb3 tanq3 ex marē z fe mīna gnariu3 cōmiſcet numer3. Ad illud magis q cū lux gnōnis ſignū ſit: mulier vō non pluris q3 gñq3 vno partu nā pōt edere. Idcirco id idē vtunt facib3. An q deos gñq3 pcarī eos putāt: q mīmonio p iungunt: Jōuē adultuz: Jū nonē adultā: Venerem ſuadellā: z in pñmis Dianā: quā etiā in partu z dolorib3 mulieres inuocant. 3.

Cur Rome cū Diane multe ſint edes: eā ſolū q in angu portu eſt: q patriciu3 dī viros igredi nefas eſt: An ob eaz fabulā q dī quēdā cū eo in tēplo mulieri: q Dianā ſaluta tuz veniſſet vim attuliſſet: a canib3 diſcerptū fuiſſe. Inde orta ſuperſtitione hoies ingreſſu abſtinuiſſe. 4.

Cū i ceteris Diane tēplis ceruoz cornua plane affigunt: in quētino boū tñmō ſuſpēdere pſuenerūt. Quid ita? An id veteris caſus memoria z recordatiōe fieri putādus eſt. Seruū. n. in Sabinis Antronī coratio bonem iſigni ſpē ac magnitudie natā fuiſſe: a diuio deide quodā monituz. Si g3 eā bouez in Quētino Diane imolaſſet: ſcū eē ei3 q rem diuinā feciſſet. Ciuitatē totius italie impio potiri: hoiez re credita vt bonē imolaſſet ſtatim Romā veniſſe. Seruuz iterim Seruio regi clā rē oēm idicaſſe: illū eneſtigio Lor nelio ſacerdoti ipaſſe: vt Antronī aq3 is rez oīnā faceret in tyberī ſe ablueret: rite pcepit. Sic enīz eos q litare vel lent facere pſueſſe. Antronē cupide pfectum lauiſſe. Ser uium interīz occupāſſe: ac Diane bonē imolaſſe: z cornua tēplo affixiſſe. Hoc iuba monumētis mādaui: z Uarro. Niſi q Antronis nomē Uarro nō prodidit: nec a Corne lio ſacerdote: ſed ab edūio deceptum fuiſſe dicit. 5.

Cur eos q in agro extremo diē ſuū obyſſe falſo nuntia ti ſunt: ſi poſtea reuerterint ianua in domū nō admittunt: ſ3 p regulas aſcēdētes itro ſeipſos demittūt. Uarro. n. oīno

cām fabulo ſaz tradit. Dicit. n. bello Siculo nauali pugna cōmiſſa: cū eo plio multos occidiſſe falſo nuntiatum eēt: oēs poſtea reuerſos breui iteryſſe. Unī aut ianuaz igredi conāti temere clauſaz obſtiſſe: nec cū apire conaret po tuiſſe: hoīem ibi pro forib3 cōſopitū in ſomnys ſpēz vidit ſe qua ſup tectū p ibices deſcenſus in domū ac deſapſus oñderet. Quo facto felicē fuiſſe: z ad ſenectutez pueniſſe. Inde poſteris morē fuiſſe p dītū. Sed vide ne bec quoq3 quodāmō grecis ac nris ſilia eē videant: non. n. caſtos pu tabant: nec illis oīno admicebant: ſed pcul a tēplis larce bāt: qb3 ſunt tanq3 mortuis z exege ſacte fuiſſent: ſerunt aut quēdā q hac ſupſtitione huic religioni obnoxii tene ret: Ariſtinū noīe Delphos miſiſſe: q deū ſuo noīe pcare tur: vt eū qb3 ob hūc ritū difficultatibus teneret abſolue ret: pibitū illis rñdiſſe: quēcūq3 puerpa facere cōſueſſet. Vbi oīa rite obyſſet cū dys imortalib3 ſacrificaret: Ariſti nū oraculo accepto: ac pbe cognito ſeſe quaſi mō in lucez editū mulierib3 lauādū obligādū lactādūq3 puiſſe. Sic deinde ceteros oēs hyſtero pomos appellatos facere iſti tuiſſe. Sūt q dicāt morē hunc ante Ariſtinū fuiſſe z anti quū morē eſſe. Mirari ergo nō opz: ſi romani quoq3 eos qui ſemel ſepulti mortuoz numerū tenuiſſent limē ingre di phiberēt. Quippe q vel egrediētes rem diuinā faciūt: z ſacrificio facto igrediunt: ſ3 deſup p pluuiā deſcendere ſubebāt piacula plane oīa ſub oīno obire pſuenerūt. 6.

Cur iſtitutū ē: vt mulieres cognatos ore oſculent: An vt multi putāt: q his vini vſus interdīctus eēt: z idcirco ne bi bētes laterēt: ſ3 domeſticoz pgreſſu redarguerent oſculā di pſuetudo iuducta ē. An pbabilior hui3 rei cā eſt: quā ſcri pſit Ariſt. Illud. n. iaz vulgātū: qd iāp dē heroicis tēpor rib3 factū fuiſſe dī in italia: mulieres troiane: vt vī facere auſe ſunt. Nā cū ad italie litus appuliſſent: z viri ad vñū oēs relicti nauib3 in terrā deſcēdiſſent: naues icēderūt: q diuturni ac longi erroris eas preſum eēt: z maris tederet: metu deide viroz pauide p pñquos ac domeſticos cōple xe oſculādo ac blāde appellādo vt cuiq3 occurriffent: faci noz pſciētia ſalutabāt: hoc pacto mitigaſis animis z iter ſe recōciliatiſ: mās ſit poſtea pſuetudo vt hac iter ſe comi tate vterent. An magis p tributū eſt mulierib3 q ſimul z bonore z p tate augerent: ſi mltos cognatos ac p pñquos biē viderent. An q cognatoz p nubys lege pibitis: p co mitatis gen3 ad oſculū vſq3 pceſſit: z p ſolus cognationis ſignū: z cōſcatio relicta ē. Supiorib3. n. tpib3 q ſe aliq ne ceſſitudie attigiſſent: vxores nō ducebāt: quēadmodū ne nūc qdē ſozores: ſ3 nō ita p dē ſcū eſt: vt nepres vxores du cere pmitterēt. Uir qdā ſane paup ceterū bonus: z in pri mis popularibus acceper cū nepte cui dos ampla eēt reli cta in mīmoniū accepiſſet. Locuples ex eo z copioſus fa ctus eſt ei3 rei accuſat iudicio multitudinis abſolut3 eſt: plebiſciū deinde factuz: vt in ducēdis vxorib3 ad nepres vſq3 aſcēdere liceret: ſupior. n. neceſſitudo phiberet. 7.

Quid eſt q vir ab vxore vxora viro dono aliquid acci pere phibet: An q vt Solon ſcripſit morientū donatio nes rate ſunt: niſi quis ingt neceſſitate coactus: aut ab vxore pſuaſus: neceſſitatē enīz quaſi vim afferētē accepit. Uo lupratē vō quaſi decipiētē: ſic vxoz donationes ac viroz ſuſpitione nō carnerūt. An q viliffimū beniulētē ſignū donatio ſit. Dant enīz a alieni: z q nō amāt: idcirco p dan di lenocinium ex matrimonio ſuſtulerūt: vt nō mercena riū: ſed gratuitū z ſpōtaneū ſit hoc totū amare z reclama ri. An q ab alijs accipiēdo corrupte alienos admittūt gra uiſſimū viſum eſt gratis ſuos diligere. An illud potius q viri z vxoris rem cōem eſſe opz. nā qui qd datuz eſt acci pit: Is qd datū nō eſt id alienū eſſe cenſere didicit: quo ſit vt exigū inuicem dando totum perdunt.

Quid

C Quid est qd a genero ac focero ysdem aliqd dono cape nō licet: An idcirco a genero ne forte p parēre munus ad vxorē redire videat: a focero aut qd qui nihil dedisset eū nihil accipere par esse visum est. 8.

C Cur siue ex agro siue peregre domū redeāt qui vxores domi hnt aduentus sui nuntios premittūt: An qd hoc eius esse cēsent: qui se absente vxorē nihil improbe facere sibi pſuadeat: de repēte vō t inopinato subuenire iſidiatoris: idcirco vxorē expectationi ac deſiderio: bonis eas nūty afficiēdo: q̄citissime ſatis fieri ſtudet. An illō poti⁹ qd ſci re nimii quēt: ſi ſaluaſ domi ac ſui deſiderio affectaſ ſint offenſuri. an qd plūbus domi negotiis in adminiſtrāda re familiari abſentib⁹ viris vxores occupent: t cū domeſticis plerunq; diſcordent vt bis omnibus remotis ſocūde ac tranquille ab vxoribus excipiant: de ſuo eas aduentu prius fieri certiores volunt. 9.

C Cur deos ſaluatē caput opium. Viris at dignitate p̄ditiſ t honore digniſ: ſi quo caſu occurrerit caput aperiūt: Hoc enī illā quoq; dubitationē videat augere. nā ſi que de Enea ſerunt vera ſūt: vt p̄tereūte Diomedē caput opiens rē diuinā fecerit rōnē bz: nec repugnat vt quēadmodū in occurſu hoſtiū caput velemur: ſic amicis ac bonis viris obuiā faci capita detegamus. nā qd ad deos p̄tinet id p̄pitiū nō ē. Sz caſu accidit t ab illo ſeruati poſtea manſit. Oz ſi aliud dicēdū eſt. Vide ne aliō ſolū q̄rēdū ſit: q̄obz deos veneratē capita velenē. Altez vō p̄ſentaneū eſt. p̄tētorib⁹ enī occurrētē idcirco capita apiunt: non vt eis aliqd addāt: ſz vt iuidiā poti⁹ d̄trahāt: ne pares d̄ys imortalib⁹ honores poſcēt: neue eodē cultu delectari videant. Deos vō idcirco ſic adorabāt: vt aut opiendo capite ſeiꝑſos humiliores redderēt: aut metu: ne qd ignominioſū ac triſte iſterptādū alicūde aurib⁹ accideret. Idcirco veſtez ad aures vſq; attollebāt. B̄ at eos veheēmter vitaffe: ex eo facile p̄ſpici pōt: qd oraculū adeūtes aera pulſari: t q̄maximū ſtrepitū fieri volūt: aut illd ē qd caſtoz dīc: mores romāos p̄thagoriciſ cōparāſ: geniū g vnicuiq; nſz inest: deos g ex ſūt rogare: t caput velādū ſupplicare ai. ſ. vela: mētū ac reuelationē p corp⁹ qdā enigmatē oñdēt. 10.

C Quid eſt qd ſaturno capite opto imolat: An qd velādū capitis ritū Eneas tradidit. Saturni vō ſacrificiū p̄uentū eſt. An illd poti⁹ qm̄ d̄ys celeſtib⁹ imolatē velant. Saturnū vō ſubterraneū t terreſtrē deuz eſſe arbitrant. An qd veritas occultari obſcurarine nō pōt. Veritatē at̄ parentē ac deū romani ſaturnū hnt. Sz qd eſt qd eū veritatē patrē ducūt: An qd vt pleriq; p̄hi cēſent: ſaturnū tps eſſe exiſtimāt. Veritas aut tpe iuenit. An illud poti⁹ qd fabuloſa illa ſaturni tpa: qui iuſtiſſimus oīz fuiſſe dicit: veritatē maxime coluiſſe verſimile eſt. 11.

C Quid eſt qd honori aperto capite rē diuinā faciunt: An qd ſplendidū quiddā t illuſtre t apertū ac late patens gloria: quā ob cauſam honeſtiſ ac boniſ viri caput aperiunt eadem adduci videntur vt eiūſdē cultus cognomen deū eodem more venerentur. 12.

C Quid ē qd ſily qdē tecto capite parētēſ efferūt. Sily vō nudo ac ſparſiſ crinib⁹: An qd p̄ies tāq; deos a marib⁹ coli p̄uenit: quos tñ eoſdē filiaſ luctu p̄ſequi magis deceat: viriq; enī qd ſuū eſt lex tribuēſ ex ambob⁹ qd oporteret t deceret efficit. An ea lugētī accōmodata ſunt q̄ ſunt inuſitata: p̄ſueuerūt aut̄ magis opto capite muliereſ vt viri p̄apto in publicū p̄dire: ap̄ grecos enī ſi qd aduerſi acciderit: vt muliereſ tōderiſ: ſic viri comas alere p̄ſueuerunt qd viri tōdere: muliereſ vō p̄miſſiozeſ bz crineſ moziſ eſt. An filioſ ob eā quā diximus cām velari moſ eſt. Naſ vt Varro dicit. Sily ſic ſepulchriſ parētū obſeruant: q̄ſi deoz tēplis pari cultu vtroq; veneratēſ. quoz in buſtiſ

cū p̄m in oſ aliqd iciderit: eū q mortuus ſit in deoz nume: rū relatū cē dicit: mulierib⁹ at̄ ne ap̄to qdē capite oīno eſſe licebat. Eſt enī p̄ditū memorie. SP. Carbilii p̄m ro: manoz oīz ſterilitatiſ cā vxorē repudiaſſe: hūc ſecutus Sulpitiuſ galluſ idcirco vxorē nuntiuſ remiſit: qd eam in caput veſtē deducere aiaduertiſſet. idē fecit. P. Sēpro: niuſ: qd ei⁹ vxor ludos funebreſ ſpectaſſet. 13.

C Cur terminū cui terminalia faciunt deuz putatēſ: nihil ei animatuſ ſacrificant: An qd terminoſ Romuluſ agro ſtatuit: quo progredi: ac vicinoſ mulctare licitū eſſet: atq; oēm agruz p̄pitiū exiſtimare: quo (vt leucon dicit) baſta p̄ueniūt. Numa vō p̄pitiuſ vir ciuiliſ ac iuſtuſ: t in p̄miſ ſapienſ agri terminoſ cū finitiſ p̄ſtituit: t ipſiſ ſi: nibuſ terminū ominis cauſa nominant: q̄ſi p̄ſidē t ami: ctie ac paciſ cuſtodē ab omni cede: ac ſanguine t incōta: minatū p̄ſeruari oportere exiſtimauit. 14.

C Quid eſt qd ancilliſ edē matute ingredi ſaſ nō eſt. Unā vō tñ muliereſ introducūt: quā alapiſ cedūt: An qd hanc vñ ita pulſari ſignū eſt ſeruſ aditū prohiberi. Reliq; at̄ pp̄ fabulaſ repellūt. Ino enī vix rē cū ſeruā bz ſuſpi: cata filiū deperyiſſe dī. ſeruā vō greci ex etolia oriūdam fuiſſe dicit: noie antiſp̄berā: ex quo apud noſ in cheronea pro ede matute edituſ loz tenēſ pronūtiat. Nō ſeruam ingredi. nō ſeruū. non etolum. nō etolā. 15.

C Cur apud hāc ipſaſ deā ſuiſ qdē filyſ bona nō optāt. Cū nepotiſ id tribuāt: An qd ino m̄iti quodā t humāo ingenio eſſe: t ſororiſ filio māmā p̄buiſſe: in ſilyſ vō infe: lix exiſtiſſe videt. an aliter poti⁹: qd moralis t pulchra in primis p̄ſuetudo: t multum inter neceſſarioſ beniuolētie comparant exiſtimata eſt. 16.

C Quid cauſe eſt qd pleriq; copioſi t locupleteſ ſubſtātie ſue decimā Derculi offerebant: An qd ille quoq; in pala: tino bonū: q̄ſ a geridē abſtulit: decimaſ imolauit. an qd ro: māoſ ab etruſciſ decimari ſolitoſ liberauit. an hec h̄ſto: riā nec oīno verā nec verſimilē habēt. Derculi vō tanq̄ edaci t ſplendido prolixē atq; opipare parabant t ſacri: ficium faciebant. An illud poti⁹ quaſi odioſaſ ciuibuſ t moleſtaſ nimiaſ diuitiaſ cōminuenteſ: t vt bone corpo: riſ habitudini ad ſummū prouecte aliquid detrāhētēſ co: pacto maxime coli Derculē exiſtimabant: quē idcirco lu: xuriā coercere t cōprimere delectaret: qd ipſe pauciſ p̄ten: tuſ tenuiter p̄tinentēſq; vixiſſet. 17.

C Quid eſt qd romāi ianuariū p̄ncipiū anni faciūt: antiq; enī tēporibuſ martiuſ p̄muſ oīum numerabaſ: Qd cum multiſ ſignis p̄ſpici pōt: tuſ eo maxime qd antiū a mar: tio t ſextū: t reliquoſ deicepſ vſq; ad extremū a martio numerāt. Decēbz enī nouiſſimū appellāt: a martio. ſ. re: cenſetēſ: ex quo nonnulli opinati ſunt veterēſ romanoſ nō duodecim: ſed decē mēſibuſ annū cōpleſſe: t ob eā rē quibuſdā mēſibuſ pluſ q̄ triginta dieſ addidiſſe. Sūt qui monumētis mandant decēbz a martio decimū cō: putari hūc t deincepſ ſubſequi ianuariū. ſebuariū eſſe in quo t purgationibuſ vtunt t mortuiſ parentant anno finiente. Pūc poſtea ordinē cōmutatū eſſe p̄ſtat: t ianua: riū p̄mū oīum numerari ceptū: qd p̄mo buiſ mēſiſ die: quē kalendaſ ianuariaſ appellant: p̄mi p̄ſuleſ exactiſ re: gibuſ creati ſūt. Verſimiliuſ illud qd qdā dicit martiū a Romulo p̄m oīz fuiſſe numeratū: qd hō acer ac bellico: ſuſ atq; adeo bellādī amore iſanuſ. marte ſatū ſe exiſti: māſ parētis ſui cognomē ceteriſ mēſib⁹ p̄ponēdū cēſuit. Numa p̄piti⁹ deū vir paciſ t paciſ atq; ocy ſtudioſuſ cū ciuiū aīoſ a bello ad agriculturā traducē p̄tēdiſſet ia: nuario iter mēſeſ p̄ncipatū d̄dit: t ianuū q̄ſi ciuiliſ t agri: culture magiſ q̄ rei bellice ſtudioſuſ ad ſumoſ honoreſ cultūq; p̄uexit. Sz vide ne nūma p̄piti⁹ magiſ p̄ſenta:

neū nāe quātū ad nos attinet pñ^m āni sūperit: oino. n. eoz q̄ i circulo circūferūt nībil ē qd nā aut extremū sit: aut pñ^m s̄ lege factū: vt aliū aly statuāt āni pñ^m: optie vō q post by bernū tropicū ānū ichoāt cū sol finē vltēri⁹ p̄grediēdi faciat rursus ad nos se recipit: sit. n. nāle qdāmō h̄ pñ^m: q̄ z lucis tps nob̄ auge^t: tenebrarū vō z noctis dīminuī^t. Pri- ceps dñiqz z tori⁹ sūbe fluxe auctoz ppius accedit. 18.

C Quid ē q flore quā bonā deā noiant: oī floz gñe tēplaz exornātes mulieres domū myrtos nō ipoiet. Presertim cū ambitiosus cūctis germinū: ac floz varietatib⁹ vti so- leāt: An illd est qd a fabulatorib⁹ dī florā flauū diuinato- ris vpozē fuisse: q̄ cū vino clāculū vberī⁹ vteret dephēsa myrteis vgis ac flagris a viro cesa fuisse dī: inde factū eē vt myrtus in eius edē nō ifera ē. Vniuz tñ cū mulieres ei bibāt: lac appellāt. An q a multis. tuz vō rebus Veneris caste ac pure sacrū illud obeunt: nō solū enī viros exclu- dū: sed cū solēne sacrificiū faciūt qdā masculum est do- mo exīgūt. myrtū igit̄ quāsi Veneri dicatā religiosaz ha- bēt. Nam quā nūc murciām venerē noiant antiquitus vt videt̄ myrtiām appellare p̄sueuerunt. 19.

C Quid est q latini Picū venerāt: z eo vebemēter absti- nēt: An q Picū vpozis veneficio mutātū ferūt: aue dein de factū oracula edē: z iterrogātib⁹ rñdē solitū. an B cū i- credibile: tñ mōstri plenū existimādū: z altera fabula mī- to ē verisimiliōz. Romulo ac Remo cū regis iussu expo- sitī eēt nō mō lupā māmās ifantib⁹ p̄buisse: s̄ Picum quoqz ad ifātes vēitasse atqz eos aluisse. Nā nūc qz loci nemozosis ac syluestrib⁹ in qb⁹ crebro Picus appeat: lu- pū v̄sari aiaduēsus ē. an illd magz vt aliā aly deo aue sic Picū mari sacrū putauerūt. Est. n. nā fidēs z elatus atqz audax. rostrū qdē adeo firmū bz: vt roborā subuertat: cū trūcū sepe pulsando ad medullā vsqz puenerit. 20.

C Cur iamū bistrōtē esse autumāt: sic enī eū z fingūt z p̄in- gūt: An q grecus preb⁹ fuit: sic enī monumētis p̄dituz ē. is postea cū i Italiā traiecisset: z apd barbaros p̄sedisset: ligūā simul cū victu cōmutauit. an illd poti⁹ q italos agre- stes ac barbaros ad humanitatē vite cultūqz traductos: z agros colere z rēpublicā administrare instituit. 21.

C Quid cāe est q in ede libitine q ad sepulturā p̄tinēt vē- dē p̄sueuerūt: libitinā nībil aliud nisi venerē eē existimā- tes: An B vñ ex nume Pōpily cōmētis fuisse putādum est. Ut discāt hoies talia nō asgnari: nec tāqz rē pollutam aut sceleratā fugere. An ea re hoies fragilitatis z ibecilli- tatis humane admoneri putāt: q vna z eadez dea pñ^m ac finē vite in potestate habeat: q̄pe q̄ igrediētib⁹ vitaz vel decedētib⁹ p̄sdeat. Delphis enī epitymbie veneris exi- gna sane statua posita ostēdit: ad quā manes ad parenta- tiones: z libationes elicere z euocare p̄sueuerūt. 22.

C Cur tria mēsis p̄ncipia: z dies q̄si quosdā legib⁹ p̄stitu- tos hāt: q diez idē iternallū in medio capiūt: An illd vez est q iuba in hystoria scribit. Magistrat⁹ kalēdis pplm vocare: z in q̄rtū diē nonas idicere solitos esse. idus enim diē religiosus putabāt. An illd magis q lune varietatib⁹ tēpora describētes trīs oino singulis mētib⁹ lune mutatio- nes fieri aiaduētebāt. p̄mā cū soli p̄gressa penitus occul- tat̄. deide cum soli radios ac lumē elapsa ab occasu incipit apparere. Postremo cū solarib⁹ radys collustrata plen- lūniū efficit̄. Noiant āt lune occultationē: cū. f. nō apparet kalēdas: qdā occulte fit clā fieri z celari latine dī: p̄maz vō nonas appellāt: iustissimo qdē noie nouus vocāt. idus āt aut ppter sp̄ez z vñdīqz collucētis lune pulchritudinē: aut cognomē illd Ioui attribuētes. Sed certissimū diez numerū exequi non opz: nō ex eo q paz abest calūniari: qñqdē vel B tpe q ad sūmū astrologie puētū est: ieq̄litas tñ tēpoz mathematīcoz peritiā viciit: z eoz numeros ac

supputationes sepissime fallit ac fugit.

C Quid est q postridie kalendas nonas. Idus nec quoqz exire: nec p̄gre p̄ficisci p̄sueuerūt: An q vt plurimi cen- sent: z Liui⁹ auctor ē: post idus qntiles: q̄s nūc iulias vo- cāt: tribuni militū eductis copys ad allā flūuiū a gallis supatis vzbē fūdīt⁹ deleuerūt: quē diē cū postea religiosū habuissent: z p̄cedēte tpe vt fit mos inoleuisset: eadē sup- stitio valuit vt dies postridie kalēdas: ac nonas s̄lr reli- giosū haberent. An B multis modis absurdū est. alio enī die apud aliā male pugnatuz est: quē aliēsem a flūuio no- minātes ifaustū hāt romāi. Lūqz mlti religiosi sint dies baud quāqz singulis mētib⁹ homony mos obseruat. Ue- rū vñquēqz diē in q tūc calamitas accidit ei q postridie nonas z kalēdas sequit̄ adfiteri: vt omen pari supstīdie inoluat: nullā vō silitudinez hīc. Vide igit̄ ne quēadmo- dū p̄mū mēsem dys celestib⁹ p̄secrauerūt. Scdm vō ife- ris: in quo z purgationib⁹ qbusdā vtunt̄: z mortuis parē- tant: sic z dies alio qdē q̄si auctozes ac p̄ncipes vt dictum est. trīs. f. festos z sacros posuerint: eos āt qui deinceps se- quunt̄: dys manib⁹ attributos religiosos z ifaustos habē- dos existimauerint. greci enī kalēdis deos venerantes cū q sequit̄ semideis ac dmonib⁹ attribuerūt. Scds quoqz crater semideis: z heroidib⁹ libari solet. oino numerus q dā tps est. P̄ncipiū est enī vnitas quas secutus binarius vnitati aduersat̄: z paz p̄mus est numerus: par vō idigēs qdē ip̄fectū z idiffinitū: quēadmodū rursus ipar termi- natus est z terminat ac p̄fect⁹ est: quo fit vt nonas 5° post kalēdas diē subiciāt: idus āt nonis nono post diē demū numerēt. Termināt enī pñ^m impares numeri: qui vō pñ^m excipiūt: pares deiceps numeri: nec vim hāt vllā nec or- dinē. quo fit vt bis nībil agere iſtituāt: nusq̄ exeat aut pe- regre p̄ficiscant: quo loco illd themistoclis ip̄etē alienuz nō fuerit: diē q postridie diei festū fuisset cū diē festo liti- gasse. illum enī multū negotiū ac laboris habuisse: se autē effecisse vt gete z ociose reb⁹ p̄tis p̄fruerēt hoies: tū dies festus: ne tu qdē vez dīcis: nisi enī ipse fecissem tu nō fu- ises. B Themistocles aduersus eos q post eū ab atheniē- sib⁹ imperatores facti fuerāt dixisse fert̄: futurū fuisse vt eo- rū nemo cognoscere^t: nisi ciuitatē ipse p̄seruasset: qm̄ igit̄ oīs studiosa pegrinatio atqz actio apparat⁹ z administra- tionis idiget. Veteres āt Ro. dieb⁹ festis nībil oino nego- ciū agebāt aut p̄sus curabāt: s̄ reb⁹ diuinis penit⁹ dōiti- erāt: idqz sic agebāt: vt nunc quoqz sacerdotes rē diuinā facturi p̄ponē z edicere p̄sueuerūt iure optimo: statī enī pacti festis exhibāt vacui oī cura ac negotio: nībil agebāt: q̄pe q essent iparati: atqz illū diē ea q̄ v̄sui essent excogi- tādo in apparatu p̄sumebāt. An sicut etiā nūc factis votis deo venerari in tēplis sedere ac permanere p̄sueuerūt: sic nō p̄tinuo dies operosos dieb⁹ sacris z feriatis subyien- dos putauerūt: z aliqd iternalli intercedere volebāt: pre- sertim cū p̄ter opinionē ac voluptatez molesta ac grauia perſepe in vita accidere soleant. 24.

C Quid ē q i luctu mulieres albis vestib⁹ iduunt: An vt magos aiūt aduersus orcū ac tenebras iſtructos claritati ac luci seipsos cōparātes B facē putādū est. an quēadmo- dū mortui corp⁹ albis vestib⁹ iduāt: z p̄p̄nquos idēz facē volūt. Corp⁹ āt idcirco sic ornāt: qñ aiūz nō p̄nt quē puruz ac splēdidū deducere volūt: q̄si tam emeritū z magno ac vario certamine liberatū. An tenuitas his i reb⁹ ac simpli- citas maxime decet: ifecte āt vestes: tū supfluitatē p̄sefe- rūt: tū elegantiā ac sumptū. Nō enī minus aduersus nigrū q̄z purpureū colozes illa dīci p̄nt: dolose vestes dolosi vō etiā colozes: qd aut sua sp̄ote nō arte nigrū est: nā tinctus est: z opaco admixtum vincitur. Solum igitur albus sin- cerum ac purū ac minime inquinatū est. Quare mortuis

ap̄rissimus:

aptissimus: defunctus enī simplex qddā factū ē: puz 2 oi cōmixtione vacuū: nībil plane aliud nīst quodā qñ tincto rio veneno sic corpe liberat. Argis vō in luctu vestes albas induunt: vt Socrates dicit aqua ablutas. 25.

Quid ē q oēs muros scōs purat: portas nō itē: An illd ē qd a Uarrone scriptū ē. Muz qdē scū hī opozere vt p tuendis menib' studiose ppugnēt ac morē appetāt. Sic enī vī 2 Romulus fratrē iterfecisse q locū scū: 2 quē trās gredi nefas ēēt trāsire nō dubitasset: 2 pphanū reddidisset. Porze vō psecrari idcirco nō pñt: q cū alia multa ad vsus necia exportare atqz ipotare: tuz vō mortuos peas efferre psueuerūt: ex q q ab initio vrbes pdūt: quātūcūqz loci edificaturi sūt aratro attingūt cui marē bonē ac femi nā subigūt: in muroz vō dscrīptione cū portaz spatia metiunt: vomerē dtrahūt: ac sic aratrū trāsferūt: quasi qegd exarātū sit sacū 2 iuiolātū futuz esse videat. 26.

Quid ē q pueros qd herculeū iurātū sub relecto facē pñbēt: 2 sub diuū pgredi iubēt q vt sub diuū faciant: iō exire iubēt: An ea cā ē quā mlti afferūt: Perculē non ym bra atqz ocio: s3 labore ac piculis dlectatū: nō domi: s3 foris ac sub diuū vitā egisse. An illud magis q is de' nō idi gena: s3 externus 2 aduena ē habitus. nā nec Dionysū iurāt sub relecto: externū 2 ipz deū. si qdē ē Dionysū. An h qdē dicit 2 ioco apd pueros adhibēt vt aliō occultū agat: nec pueri se temere isuecāt deierare. Sic enī Scauozinus aiebat. Doc. n. qñ de idustria morā efficit: 2 dliberādi dat spatiū. Scauozinū vō recte putasse: nec cōe s3 pprū huius dei b qd sit existimasse ex his q de Percule ferunt facile conijci pōt. ferūt enī hunc in pñtis religiosum fuisse 2 ad iustitradū verecūdissimū: qppe q semel in oi vita iuraue rit: idqz soli Phyleo Augel filio: quocirca Pythiā b iustit rādī genus Lacedemonis pposuisset. Satiū ac melius il lis fore si absqz iure iurādo affirmassent. 27.

Quid ē q nouā nuptā ipz limē trāscēdere nō pmittūt: An q q pmas mulieres rapuerūt sic eas domib' itulerūt: nō ipe igresse sūt. An eo iuite igredi videri volūt vbi pudicitia sūt amissure. An b poti' signū ē ipfaz sua spē do mū exiturā nec suos relicturā fuisse nisi cogere: quēad modū vi coacta igressa ēēt. Nā apd nos qz i boetia curraxē p forib' cōbūrūt significātes spōfaz itus manē opoz tere: tanqz eo sublatū qd eā asportatuz fuerat. 28.

Quid cā ē q spōfaz itroducētes iubēt dicē: vbi tu Lai' ego Laiā: An ita cū viro qñ dōpacificū vt oia cōia sint 2 pa riter iperēt: nec aliō bis vñbis oñdi: nisi vbi in dñs ac do m' cōpos: sic ego dom' oñā atqz hera. Nis āt vñbis 2 alijs vñt cōib': quēadmodū Legulei. L. Scīū Luciū Tytiū vsurpare solēt: 2 phi Dione: Theonē. An mas pp Laiā bo nestā sane mulierē ac bonā vni ex Targny liberi colloca tā: cui' i scē tēplo statua ex ere posita ē: erat iāpridē 2 Sā dalia 2 colus pudicitie 2 idustrie sue certa monūta. 29.

Quid ē q i nuptijs Talasij nomē crebro iactat: An pp Lanificiū qd qñlū vocāt romani: 2 spōsam itroducentes pellē substernūt: ipsa vō colū secū ifert 2 fusuz. Viri añ ita nuā lana coronat: ac cingit: An illd vez ē q bystozici tra diderūt. Adolescētē quēdā in reb' bellicis strenuū: 2 in p mis pēlaz: 2 alioquin viz optimū Talasij noie Rome fuisse: s3 postea q romani Sabinoz filias q ad ludos ve nerāt de cōposito rapuissent: virgo egregia spē Talasio fe rebat a popularibus qbusdam 2 Talasij cliētibus clamī tātibus quo tutius eā auferret: nec quisqz accederet: q eaz abstraheret violaretqz puellaz Talasio ferri. Reli q igit multitudine Talasij honoris cā bonis oibus ac voris puel lā psecuta ad Talasū deduxerunt: ex illo qñ nuprie felices fuisset solēne pmāsit: vt quēadmodū greci bymēnēū ita latini Talasū omnis cā in nuptijs noiarēt. 30.

Quid ē q May mēse circa pleniluniū de pōte sublicio simulacra in Tyberi iacētes argeos ea q deiciunt appel lāt: An q antigs tpi b' barbari ea loca icolētes grecos q ceperāt eo pacto iterficerēt. Perculē vō postea admirari ab hospiti 2 externoz cede abstinerūt: docti ab eodē vt veterē morē ac supstitionē imitātes effigies i flumē aby cerēt. nā veteres grecos oēs argiuos cōlr appellabāt: nisi pp vicinītatē argiuos arcadū hostes Euāder existimās q pñaz fugiēs ibi pscdit odiū 2 amicitia retinuit. 31.

Cur veteri more nemo foris cenitabāt pter Tyberos q etate puerili eēnt: An Ligurgus vt modeste nō itēperan ter 2 beluaz more: b pacto quoqz pueros istituī ad phi liria deducēs: s3 verecūde ac prudēter voluptates attige rēt: cū maiores natu spectatores ac magros bñent. Nec b quoqz minoris faciēdū q in libertoz ppectu verecūdio res mltro parētes se exhibēt 2 modestiores. nā quēadmo dū pclare a Platone scriptū est. Ubi senes ipudētes sint: adolescētes quoqz turpissimos esse necesse est. 32.

Quid est q cū ceteri romani Febuario mortuis iferi as mittere 2 parētare psueuissent: Decim' 2 Brut' vt Li cero scribit. id Decēbri faciebāt: hic. n. fuit q pm' Lusita niā iuasit: qppe Lythā flumē pm' traiecit: An quēadmo dū vespri 2 mēse exacto mlti parētare psueuerūt. Sic i fine anni mēse nouissimo mortuos honore 2 iferis pseq banī. Est āt oīuz mēsiū Decēber extremus. An q dys ife ris honoz redderet: qd tū fieri tēpestiue vñ: cū fruct' oēs maturitatē sūt psecuti. An q cū semētē istituētes terram subigūt iferoz meminisse maxie oz. an illd poti' q is mē sis Saturno a romanis psecrat ē: quē iferoz deoz nume ro bñt. an q Saturnalib' quē diē romani maxie colūt: q voluptati ac genio plimū vacāt. Daz rez nōnullas mor tuis pmitas ipartiēdas putauerūt. An solū b mēse Bru tū parētare solitū oīno falsuz est. nā Larētie mēse Decē bzi ad ei' sepulchrū libātes iferias faciunt. 33.

Quid est q Larētiā vulgatissimū scortū tātopere vene rant: Alia ē enī hacea Larētia quā Romulū nutrice ēē fe rūt: hui' enī diē festū mēse apli agūt romani: hāc āt flauia cognomēto appellatā dicūt. Nobilitata ē hāc ob cāz. edi tius qdā Percul ocio vt vñ abūdās: ludo ac tesseris diez pterē solebat: s3 cū forte ita accidisset: vt qb' cū ludē psue uerat eoz adesset nemo: ociofus ac tristis deū vt secū lu deret puocauit ea lege: vt si vicisset aliqd boni a deo nāci sceret: si nauit victus fuisset ipse deo cenā pberet. isup spe ciosam adolescētulā q cū psuetudinē Percules bñet deo cōpararet. ppositis tesseris cū 2 suā 2 dei vicē icessisset su perat ē: ex puocatione igit opiparā deo mēfaz parauit: 2 Larētiā publicū tū tpi scortū adhibuit: 2 in tēplo discū bē iussam clausis forib' reliquit. Serūt āt noctu cū mulie re pgressuz nō humanitus. vbi illuxisset mulierē in foruz pgredi inssisse: 2 cuiūqz p occurrisset hic aiūm adhibē: 2 amicū sibi adiungē: Larētiā statim surrexisse boī locu pleti occurrisse natū itā grādī ac celibi: cui Taurutius no mē ē: q mulieri mrimonio piūctus 2 viuis rei familiaris potestātē ei fecit: 2 moriēs testō heredē reliquit. 34.

Quid ē q portā vñā fenestrā appellāt: apd quā fortune thalam' q dī possit ē: An qz Serui' rex secūdissima for tunayus cū filia rē habuisse credit ē: cū p fenestrā ad ea penetraret. an b fabulosuz: illd āt vez Tarquinio prisco Rome regnatē cū a pastozib' occisus ēēt Tanaquil eius vxor mulier sane prudēs 2 fortis p fenestrā populū allo cuta: multitudini psuasisse dī: vt Seruiū regē declararēt: ex eo factū ē vt locus ille ita appellaret. 35.

Cur ex oibus q dys imortalib' offerunt sola spolia ne gligunt: nec vetustate psumpta resarciūt aut reficiūt: An idcirco b faciūt vt euz pñtis illis gloriā antiquatā esse ac

delatā putēt: nouū aliqđ ac recēs v̄tutis monumētū p̄seq ac parare studeāt. An istō veri⁹ qđ cū inimicitie aduersus hostes signa tpe obfcurēnt: ipsos ea renouare iudiciōsus z acerbū eē cēsent. Nō. n. g. p̄mi apud grecos eneu aut lapi deū tropheū statuerūt: magnope p̄bati sūt. 36.

¶ Quid cāe ē qđ Metellus p̄ntifex maxim⁹ fact⁹: aliqñ prudēs ac ciuilis post sextilē mēsez qđ nūc August⁹ dī v̄tuit auspiciari? An qđ quēadmodū de icipiēte aut crescēte sic mēsis initio ac icremēto hec agimus. Reliquos autēz tāqđ oculos z oī actiōe vacuos seruam⁹: si post octauū: reliquū anni tps qđi vesperā quādā etiā iclinātis z fenescētis anni crepusculū putauerūt. An qđ adultis z p̄fectis aui bus auspiciādū. Sūt at h̄ anteqđ estas aduenerit: autūno enī aues aut ibecilles sūt z morbidē: aut pulli z ip̄fecte: alie vō p̄pter anni tēpus alio deuolant. 37.

¶ Cur his qđ sacro nō tenent: i. z in castris v̄sent: tñ nec hostes plio laceſcē nec ferire fas erat? Qđ Lato senior in qđ dā epistola oñdit ad filiū scribens. Monet enī si missus fa ct⁹ sit z militie tps cōplenerit ad vrbē vt redeat: aut si re manē in exercitū velit ab Imperatore ip̄teret vt sibi ad uersus hostē pugnare z eū iterfici liceat: An iō ē institut⁹ qđ nisi necessitate coactū hoiez occidē nō liceat. qđ nec le gitime nec iustus faciat homicida habendus sit. idcirco Chrysantē laudauit Cyrus: qđ hostē iterfectur⁹ cū iaz gla diū sustulisset: z iteriz receptui canī audisset: hostē omisit: z qđi p̄hibet⁹ icr⁹ abstinuit. An qđ cū hoste p̄gressus pugnā p̄seruit: si formidie capr⁹ trepidauerit mulctādus ē. nō. n. hostē feriēdo ac sauciādo tātū p̄fuit quātū fugiēdo aut se recipiēdo nocuit. Quicūqz igit missus fact⁹ militie sacro ampli⁹ nō tenet: qđ vō vt ea sibi agere liceat qđ militātium sūt perit: itēz se z legi z ip̄eratori obnoxii facit. 38.

¶ Cur Jouis sacerdoti sub diuino vngi fas nō est? An qđ nec liberos corā parētib⁹ nudari: nec soceros cū giis lauare: nec honestū: nec fas eē existimabāt. P̄i at est Iuppiter: z sub diuino in p̄spectu eē quodā mō Jouis putādū est. An si cur in tēplo z sacro corp⁹ apire nefas est: sic aerē aptū: z qđ celo subiect⁹ est deoz ac d̄monū plenū verebant. Quo vt fit cū necitati seruēdū ē: multa sub tecto occulte deoz cō spectū veriti hoies faciāt. Sed alia soli tñ sacerdoti: alia oib⁹ p̄ sacerdotē lex iussit. Quapp apđ nos quoqz coronā gestare: comā p̄lixiorē ferre: armatū ingredi: p̄hocēsum agros nō iuadere: puata sūt ei⁹ qđ magistrū gerit: munere z officio: vñ at ante egnoctiū autūnale nō degustare: sicut nec ante vernū egnoctiū vitē incidere per magistratū cōmuniter oib⁹ edicī. Nā v̄riusqz rei tps illud est: eodem pacto apud romanos quoqz sacerdotis p̄p̄iū est: vt nec equovra: nec plus qđ trib⁹ noctib⁹ ab vrbe absit: nec pileū deponē: ex quo flamē dictus est: qđ qđ z alia p̄multa sunt qđ p̄ sacerdotē oib⁹ idicūnt: vt est illō. sub diuino nō vngi: nāz nisi pus lauissent: Romani vngi moris nō erat. nec aliud qđ grecis seruitutē ac mollitiē attulisse putāt romani qđ gymnasta: z palestrā: qđ relanguescāt adolescētū animi: z penit⁹ effeminent: hīc pueroz amores gigni: hīc sono z deambulationib⁹ iuuenū corpa corūp̄i: hīc saltationibus z motu cōposito: z certo ac delicato cibi giē delibitari: qđ de causis ab armis se delapsos eē nō intellexerūt: p̄ten triqz pro strenuis ac fortib⁹ militib⁹ se bonos palestritas z Athletas bonos dici z hū ad sūmā inertā mollitiēqz de fluxerūt. hīc igit siqs effugē studet: in puluerē p̄dare: z sub diuino manē opz. At qđ domi z in vmbra balneis z v̄ctioni bus molliter se curāt: hec oia subire necesse est. 39.

¶ Quid ē qđ veteris nūmi altera ps ianū bifrōtē ip̄ressus habuit: altera p̄ā nauis aut puppim? An vt multi putāt honoris cā Saturni: qđ nauis in Italiā traieciſset. An s̄ vul gare ē ac de mltis dici pōt: nā z Janus z Euāder z Eneas

nauib⁹ in Italiā p̄uecti sūt: s̄ illud pot⁹ qđ p̄ia p̄ciat: alia eē in ciuitatib⁹ qđ pulchra: alia qđ necessaria: maximum vō atqz oīz pulcherrimū iudicari bonitatē legū: lōge vō ex oib⁹ necessariū eē copīa z vbertatem: qñ vō Janus feros hoies ad māsuetudinē traducēs optimis legibus iforma uit. necessaria vō rez affluētia fluius nauigabilis suppe ditat: z p̄iz ex agro ac vicinis locis: p̄im ex lōginquis: ac mari deuehēs: nihil qđ ad vsuz p̄tineat d̄siderari patit: iō nūmus ita signat⁹ ē: z vt legislatoris duplicē frōtē p̄p̄ v̄te cōmutationē: vt d̄cū ē: z imaginē fluius p̄p̄ nauis p̄ se ferat. Altero quoqz vsi sūt nūmo ouē bouēqz iſignitū habēte: qđ dē nūmi gen⁹ erat iſigne: z in p̄mis documēto: v̄teres gregib⁹ z armētis abūdasse: qđpe quoz oīs suba in illis eēt collocata: qđ sit vt mlti apđ veteres Syelly bubul ci porci appellati sint: vt Senestella auctor est. 40.

¶ Quā cām eē dicem⁹ quāobz Saturni edē pecunie publice sacrariū eē voluerūt. Nā erariū est: z tabulas publi cas in eo seruāt: z ex eo tabulariū dicūt: An qđ fama obti nuit. Saturni tpe nec auaritiā nec ip̄obitatē vsqz in hoib⁹ fuisse: s̄ iustitiā z fidē. An qđ fructuū iuētoz: z agricu latiōis auctor is de⁹ fuisse memorat⁹: falx. n. id significat: nec illō qđ scripsit Animach⁹ Desiodū secur⁹ credēdū ē: obliqđ vō falce p̄is Tely pudēda Saturnus secās s̄ stete rat: fructuū vō copia ac v̄ditio pecuniā gignit: qđ circa fe licitatis custodē z cām hūc hūc deū. Testimonio sūt nun dine: qđ cū nihil aliō sint nisi p̄uētus ex agro in vrbē: nono qđ die p̄ueniētū Saturno p̄secrare sūt. emēd. n. ac v̄dē di copia fructuū p̄m attulit. an h̄ iā vetustate absoluerūt: p̄mus at oīz Valeri⁹ publicola exactis regib⁹ edē Sa turni erariū d̄clarauit: loci opportunitate d̄ducit: quē rap tū z ab iſidis turū: z in p̄mis munitū aiaduertit. 41.

¶ Quid ē qđ legati v̄decūqz Romā venerit edē Satur ni p̄adeūt: deide a p̄fectis erary: vbi oia ediderūt rescri bunt? An qđ Saturn⁹ ip̄se extern⁹ externis hoib⁹ d̄lectat. an hystoria refellit. Antiquis enī vt v̄: qđtores legati mu nera mittebāt: qđ lauria dicebant: z egrotos curabāt: qui si morbo iteryſſent sūptu publico sepeliēdos curabāt: nunc p̄p̄ at mltitudinē legatoz sūp̄r sublat⁹ ē. manet at vt p̄fer ctos erary adeāt: qđ nōia s̄ edāt: ac scribi faciāt. 42.

¶ Cur flammī diali iurare nō licet? An qđ tormētī genus qđdā ē hoī libero iusiurādū. Flamis at corp⁹ z aiuz itactū iuiolatiqz eē oz. An qđ pua i re ei fidē nō hīc absurd⁹ ē. Lūi diuina ac sūma credita sūt. an qđ oē iusiurādū in p̄iury terminat ip̄ecrationē: execratio vō oīs tristis z abomi nāda. vñ ne alyz qđ ē ip̄ecari flammies solēt: laudata ē igr Athenis sacerdos illa qđ ppli iussu adduci nō potuit vt Al cibiadē execraret. dixit. n. p̄cādi se cā nō ip̄ecandi sacer dotio p̄ditā fuisse. An cōe oīz periury periculū est: si hō ipius ac periurus: vota pro ciuitate suscipiat. 43.

¶ Quid est qđ venerabil⁹ qđ est dies festus mltū vini ex tē plo veneris p̄fūdūt: An illō est qđ multi dicūt mecentiūz Petruscoz ducē ad Eneā misisse: qđ cū eo fedus facerent: vt quot ānis certū vini numez ab eo accipet qđ postea cū Eneas p̄scēti negasset: pollicitū tyrrhenis ferūt: si plio vi cisset vinū datuz: re cognita Eneā dys immortalib⁹ vinum p̄secrasse post victoriā: deide collectū tēplo veneris effu disse. An s̄ quoqz signū est: diē festū sobrie agi oportē: qđ dy lōge mag⁹ vini effusiōe qđ iurgitatioē gaudeat. 44.

¶ Quid ē qđ edē boze maiores p̄petuo aptā eē voluerūt: An quēadmodū Antistius labeo ait: cū sit hortari icitare: deā qđdā mō ad res pulchras adhortari atqz icitare: queqz hortā diceret: quasi aliqd semp operatē ac nunqz cessan tē: nunqz clausam esse oportere putauerunt. An potius vt nunc eā noiant Liorā p̄ducta p̄ioze syllaba circumspectā quandā z prouidā deam: quā cū res hoīz curare z p̄ser uare

uare existimarūt secordē aut negligētē minime putarūt. An quēadmodū et alia sic et h nōmē grecū ē: et deā signifi-
cat q̄ reb⁹ humāis p̄sit et p̄sideat. Un̄ tāq̄ i sōnis ac puigi-
lyis p̄petuo patebat ei⁹ tēplū. Et tū si labeo Liorā apotoy
parouman: h̄ est ab icitādo recte dici putat: vide ne orator
suasor: qdā atqz adhortator i p̄siliys atqz i p̄ciōe: sic appel-
lar⁹ fuisse dicēdū. Nō vt nōnlli a p̄catiōib⁹ ac vorl. 45.
Cur edē vulcani Romulus extra vrbē posuit: Utrū p
vulcani suspitionem: vt in fabulis est: aduersus martē de-
venere martis filius habitus deū eadez domo et eadē vr-
be vti p̄hibuit. An h̄ stulti⁹: edificauit aut ab initio curiā
et p̄fessum secretū sibi cū Tatīo simul regnāte: quo cuz se-
nioribus ac p̄ribus pueniētes: sine vlla molestia et it̄p̄el-
latione de sūmis rebus p̄ociū p̄sularēt. an illud poti⁹ cū
ad icēdiā supior tpe vrbis exposita esset. Vulcanū quidē
colendū: sed tū vrbē excludendū existimauit. 46.
Quid est q̄ p̄sualibus equos et alinos coronis exornat et
ociari sinūt: An q̄ neptuno equestri diē festū agunt. asin⁹
aut p̄pter equum parī fruitur licentia. An illud potius q̄
instituta navigatione cum multa nauibus veherenē ociū
quoddā ac remissio iumentis data est. 47.
Cur cādidatos moris erat in veste h̄ facē sine toga. Sic
enī scribit Lato: An forte ne cines largiēdo corūpant ar-
gentū sinu ferētes. An illud magis q̄ ip̄erio dignos nō ge-
nerenō diuitijs: nō glia: s̄ vulnerib⁹ ac cicatricib⁹ indica-
bāt: qdē vt ab his q̄s ambiēdo p̄bēlabāt p̄spicerē sine
toga ad petēdum descendebant. An quēadmodū in acci-
piendo rogando se omnibus submittendo: sic corpus nu-
dando ac seip̄os abiciēdo populū captabant. 48.
Quid ē q̄ flamē dial mortua vxore sacerdotio se abdū-
cat. Sic ap̄ Teiū scriptū est: An q̄ q̄ vxorē ducēs p̄ami-
sit: eo q̄ nūq̄ duxit mltro est iselicioz: ei⁹ enī q̄ vxorē duxit
dom⁹ it̄egra ē. ei⁹ at q̄ vxorē in m̄fimonii acceptā amissit:
nō solū ip̄fecta dom⁹ ē: s̄ imunita p̄suis ac manca. An
eodē tpe vxor vna cū viro p̄secrat: quēadmodū mltā sūt
i sacris q̄ absente vxore agi nequeūt: p̄ore at̄ amissa: alterā
stati supducē tū difficile ē: tū iniquū atqz ipiū. 49.
Quare nec vxorē scriptari ante licebat: nec nūc qdēz
vt vī: licet q̄p̄ n̄ris t̄pib⁹ p̄misit Domitian⁹: Sacerdo-
tes aut diuozio affuerūt: multa sane horrēda atrocīa trī-
stia pagētes. Sed h̄ minus mīz videbī: sigs hoc quoqz
ex hystoria adiūperit. altero ex cēsozibus mortuo alex⁹ a
magistratu se abdicare oportebat. Mortuo. n. Linio dū
fo collega ei⁹ Scaurus emili⁹ magistratu se abdicare mini-
me volebat: donec tribunoꝝ iussu i carcerē duct⁹ ē. 50.
Cur larib⁹ q̄s p̄p̄e p̄sides vocāt canis affilit. Ip̄s at ca-
nū pellib⁹ veltiunt: An q̄ p̄sides sūt q̄ p̄sūt: hos at̄ dom⁹
custodes eē oz et alienis formidolosos: sic canes videm⁹:
mites vō ac lenes māsuetosqz domesticis. An illō veri⁹ ē
qdā a q̄busdā romāis dī: et Crisipp⁹ opinaē. Demonīa qdā
mala circūire: q̄b⁹ oī q̄si carnificib⁹ et scelez vltorib⁹ ad-
uersus iniustos et ipios vtunt: sic lares furiales qdā sūt et
penaz exactores et vite et opationū speculatores. Idcirco
enī fit vt caninis pellib⁹ iduā: q̄b⁹ et canis iō affidet: q̄ ad
iūestigādā scelera et vlciscēdo ip̄obos sagaces sint. 51.
Cur genecie manecine rē diuinā faciūt: et optāt neminē
domi nascētū bonū euenire: An q̄ dea ē genecia: q̄ corru-
ptibiliū rez gñationes ac fetus p̄curet. Fluxū enī quēdaz
nomē ip̄s significat et gñationē. vt igit̄ p̄serpine greci: sic
romani genecie pro iys q̄ domi nascunt canē imolat. So-
crates at̄ dicit canē apud argiuos clonīe p̄p̄tus facilita-
tē imolari: poculū vō qdā i p̄catione adhibet: nō p̄ his isti-
tutū boib⁹ q̄ domi nascunt: vt eoz⁹ bonus euadat nemo:
aspos enī et formidolosos canes eē oz. An illō poti⁹ q̄ iuri-
les et elati mortui dīr vocis obsaure intelligētes petere se

vt nemo domestic⁹ moriat: neqz h̄ admirari opz. Arist.
enī i sedē: qd cū Lacedemonys archades p̄cussile ferūt:
scriptū fuisse dicit: neminē bonū facē auxiliū cā: q̄ lacede-
monys studerēt tegeataz: qd ē neminē occidere. 52.
Cur capitolys spectacula edētes n̄ris q̄z t̄pib⁹ p̄nūtiat.
Sardos venales: et qdā irrisione gaudēs p̄ducit puerili ci-
ctus monili: quā vocāt bullā: An q̄ veniētes betruscoruz
p̄pli diu cū Romlo bellū gesserūt: et hāc vltimā vrbē ex-
pugnauit Romulus et mltos captios vna cū rege p̄nūtiat:
uit leuitatē eius ac stultitiāz cauillatus. Et qm̄ Lydi qui-
dem ab initio fuerūt betrusci. Lydorū vō sardis caput
fuit: idcirco tyiscos hoc modo p̄nūtiauerunt: et in hāc diē
ridiculi causa hūc morem pro ioco habent. 53.
Quid ē q̄ locū vbi carnes vēdūt macellū vocāt: An apo-
ton magis rō: corrupto noie vt alia mltā sic et h̄ vsus opri-
nuit. ap̄ latios enī. k. cū. g. magna qdā cognatiōe p̄iūgit.
Nonissime enī. g. romāi adhibuerūt auctoz et iūctore Car-
bilio: et q̄ p̄p̄ hesitātiā ligue. R. p̄ferre nō p̄it ad. L. dela-
p̄si balbutiēdo p̄ferūt. An et h̄ q̄z p̄ hystoria soluedū. Serē
enī rome ferox qdā hō ac ferus cū latrocinium exerceret
multis occisis tandē deprebensus et captus supplicio affe-
ctū fuisse: hūc nomē fuit macello: cui⁹ ex pecunia postea
edificatū est macellū: et ab eo nomē inditum. 54.
Quid ē q̄ idib⁹ ianuaris p̄missus ē vt tibicines mliebri-
bitu vrbē lustrēt: An p̄p̄ cāz q̄ dī. Magnis enī vt vī frue-
bāt bonozib⁹: q̄ illis numa p̄p̄ili⁹ p̄p̄ scitatē ac deoz cul-
tū p̄tulerat: his postea p̄ tribunos p̄sulari p̄tate spoliati vt
be excesserūt: q̄s cū veherēter regerēt. nā religione tā ge-
bāt ai q̄ sine tibys rē diuinā facerēt: q̄p̄rimū reuocādos
cēfuerūt: s̄ cū accersiti nō appuissēt ac tiburē: q̄ se initio
p̄tulerāt: manē velle se diceret: Libert⁹ qdā clā maḡat⁹
adyt: seqz eos reductuz pollicit⁹ ē. puinio igit̄ laute et opi-
pare appato: q̄si rē diuinā fecisset: tibicies iuitauit. Aderāt i
puinio mlieres nox i sōnis ducit: saltatiōib⁹ ac iocis oīa
p̄strepūt. Tū de rep̄ere cū libert⁹ p̄ionū adesse dicēt: et ve-
herēter p̄turbat⁹ viderēt hoib⁹ p̄suasit: vt statī curr⁹ p̄scē-
derēt pellib⁹ circūtectos: ac tibur pueberēt euestigio. h̄ at̄
dolo siebat. nā cū ignaris illis: et noctē ac vinū nihil cer-
nētib⁹ currus circūduxisset oēs anteq̄ illuxisset: Romā
p̄ter opionē reportauit. Erāt at̄ eoz pleriqz ornatū mulie-
bri p̄p̄ comestationē ac vigiliis ornatī: s̄ posteaq̄ p̄suasit
a magistratibus et plane recōciliari sunt: institutum est eo
diē vt eodē habitu ornatī per vrbem incederent. 55.
Quid ē q̄ carmētis edē m̄res ab initio edificasse existi-
māt. Et nūc deā maxie venerāt. Serūt enī mlieres sena-
tusconsulto vehiculū vti p̄hibitas iter p̄spirasē. Ne q̄ earū
p̄ciperet: neve parēt: atqz ita viros vlciscerēt: donec coacti
sniaz mutauerūt: atqz vti p̄miserūt: natis deinde pueris cū
et mltitudine liberoꝝ et bonitate felices fuisse viderēt: car-
mētī edē edificauerūt: quā puto euādri m̄rez fuisse: dicūt
et i Italiā venisse cū themis vocaret: aut quēadmodū ali-
qui nicostrata: qm̄ v̄sib⁹ oracula ederet carmēta mutato
noie vocauerunt. Nā taepi Romani carmina appellant.
Sūt q̄ moiran: h̄ est fortē et fatū carmētā putēt: et ob eā rē
m̄res rē diuinā facē: ē at̄ nois vera rō. hystermenon diatas
theophoriseis. i. mēte p̄uata p̄p̄ afflationes nō carmētī no-
mē carmina ididerūt: s̄ ab ea poti⁹ acceperūt: dino nāqz
spū afflata v̄su ac metro oracula edebat. 56.
Quid est q̄ Rumine rē diuinā faciētes: hostys lac spar-
geret: et libare p̄sueuerūt: vinū at̄ nō adbibent: An q̄ lati-
ni Rumā māmā noiant et ficū ruminālē: deo factā ferūt
q̄ ibi lupa Romulo māmā p̄beuit: quēadmodū eas igit̄
que p̄ueros alunt: a māmā diximus t̄bilonas: sic rumina
nutrix quedam: et pueroꝝ alitrix merum infantibus p̄re-
cipue noxium prozsus non recipit. 57.

Cur senatores alios p̄res p̄scriptos alios tñ p̄res appellabāt: An eos q̄s ab initio romulus delegerat p̄res ac p̄cios nojabāt: q̄si a bōis parētib⁹ natos: reliq̄s deide ex plebe electos et ascriptos i senatū p̄scriptos vocitarūt. 58.

Quid ē q̄ Herculi ac musis cōem arā statuerūt: An q̄ Hercules Enāday l̄sas docuit: sicut iuba monumētis tradidit. Qd̄ honestū et bonozificū ducere amicos ac p̄pinquos docē. Nouissime nāq̄z institutū est: vt mercede discipulos docerēt. Quippe oīum p̄mus. SP. Carbilus ludus aperuit: eius libertus qui et ipse Carbilus appellatus p̄imus oīum romanoz vxorem repudiavit. 59.

Cur cū due sint Herculis boues: mulieres nō attingunt: nec quicq̄ degustāt qd̄ sup ara magna imolatū sit: An q̄ carmētis sacrificij tēpus nō obyt. Quidā pinarioz generi accidisse dicūt: ex quo q̄z vscētibus ceteris dapibus prohibiti sunt pinarij sunt appellati. An p̄pter illa potius: que de veste ac Delanira fabulose dicuntur. 60.

Cur deū illū cui⁹ in tutela vrbē eē dicunt siue masculus is est: seu femina: et q̄rere et noiare nefas eēt. Hoc. n. ita eē religiōe p̄firmāt Valerij Soranū male perysse dicētes q̄ numis nomē efferre ausus est: An q̄ latinoz qdā monumētis tradiderūt euocatiōes q̄sdā ac deoz veneficia eē putauerūt: q̄b⁹ qm̄ ipsi hostiū deos euocare et ad se trahere p̄sueuissent: ne idē ipsi paterent: magnopere verebatur: quēadmodū igit̄ Tyrry vicula statuis inuiciūt. Alij vō spōsorez petē dñr si quē ad lanacruz aut purgationez aliquid dēducūt: sic romani q̄ archanū et icognitū eēt firmisimā ac tutissimā dei custodiam esse crediderūt. An sicut Domeris finxit. Terra vō cōis est boiū vt hoies deos oīs colāt: ac venerent̄ terrā cōiter habētes: sic veteres romani deū salutis auctore celauerūt: q̄ nō eū solum: s̄z oīs deos a suis ciuitatibus honorari voluerūt. 61.

Quid est q̄ facialiū sacerdotū q̄b⁹ federibus faciendū p̄sunt p̄ patratus maximus habet: est at̄ his p̄z et bi filij sūt: bz enī nūc quoq̄z p̄cipuā quādā fidē et auctoritatē. Imperatores enī q̄ p̄p̄ eximā pulchritudinē ac spēm pudicā et diligētī custodiā corpora idigēt: his credunt et apud eos deponunt: An q̄ vtrūq̄z illis adest et pueros vereri et p̄res timere. An ipsuz se nomē exponit. Vult enī patrātū quasi finitū ac determinatū quiddā significare: illud ceteris p̄fectiū sit: cui p̄tingit simul vt et pater esset et patres b̄iet. An vt ait Domeris qui patri p̄sit cū et antea et retro cere oportet: cuiusmodi profecto is esset: cui et filius est: de quo deliberat: et pater quem consultat. 62.

Quid est q̄ regi sacrificulo. Is enī est rex sacroz ac religioz: nec magistratus gerere: nec p̄cionē h̄ie licet: An q̄ antiqs tēporib⁹ reges plurima et maxia sacra facē p̄sueuerūt: et sacerdotib⁹ rē diuinā faciētibus aderāt: post vbi graues et isolētes esse ceperūt: greci qdē pleriq̄z licentiā regibus ademerūt: ius et potestātē sacrificandi tātūmodo reliquerūt. Romani aut̄ regibus penitus exactis alijs reb⁹ diuinis p̄fecerūt: cui nec magistratū h̄ie nec cū p̄plo agere p̄miserunt: vt in tēplis solū p̄sultare viderent: et regnum p̄pter deos sustinē. Est igit̄ in comitio quoddā sacrificij genus q̄ vbi rex pergit ex foro se prozipit. 63.

Quid ē q̄ mēsas vacuā tolli nō sinebāt: s̄z oīno cū aliqd etiā suuisset: An illud iter p̄rātes aliqd semp in futuz de eo qd̄ nūc adest relinq̄ oportere: et p̄ hodiernū diē crastini meminisse. An q̄ vrbānū atq̄z elegās putaret cōprimere atq̄z ibibere appetitū: et iā cū voluptate p̄frui liceret: minus enī qd̄ abest cupiūt q̄ p̄sentibus ac paratis abstinē cōsueuerūt. An et aduersus seruos humana p̄suetudo. Non enim tātopere gaudent serui si accipiunt: q̄ si participes fiant: q̄ mensam sibi cum dominis quodāmodo cōicātū esse putant. An q̄ nihil sacrum: inane ac vacuum negligē

re oportet: mensa vō sacra est. 64.

Quid ē q̄ maritus p̄ spōse nō in luce: s̄z in tenebris lumbis: An q̄z eū pudet q̄ ante q̄s coeat alienā putat. An et ad p̄p̄riā verecūde accedere meditat̄: et assuefaciēs. An quē admodū Solon scripsit spōsaz malo cydonio degustato thalamū ingredi solitā vt p̄mus cōplexus nihil triste: aut inuicūdū b̄iet. Sic romanus legislator: sigd̄ absurdus ac deformē corpi aderat occultauit. An calūnia qdā et accusatio illicite veneris erat q̄ fiebat cū legitimis ac iustis cōnubys: pudor qdā et verecūdia adhibetur. 65.

Quid est q̄ circus flaminij dicitur: An q̄ flaminij qdā p̄iscus cū ciuitati agrū reliquisset: equestribus ludis eius fructū et vectigalibus vtebant̄. Nam cū pecunia sup̄ peteret viam quoq̄z flaminē munierunt. 66.

Cur lictores octi sūt: An q̄ petulātes colligabāt. Hi enī loza i sinu gestātes: Romulū seq̄bāt: lichmao at̄ ligare pleriq̄z latinoz dicūt: q̄ at̄ pure loquū ligare. An. c. iterpositū ē: cū aī sine. c. lictores dicerēt: q̄si publici qdā ministri. nā n̄is ē tēporib⁹ publicū ē m̄tis grecoz legib⁹ scriptū eē neminē: vt ita dicā latere puto. 67.

Quid est q̄ luperci canē imolat. Luperci at̄ sūt q̄ lupcalib⁹ p̄ lasciuia discurretes pellib⁹ obuios cedūt: An q̄ genus quoddā lustrāde ciuitatis est. et quo mēse illa fiūt: februarij d̄z: et diē quoq̄z pellib⁹ occurrētes vberat̄ februarij et februariū vocāt: q̄ vbo purgatio significat: cane at̄ oīno: vt ita dicā: greci vtebāt: et m̄ti ē tūc i purgationib⁹ canē iugulat: p̄serpine quoq̄z catulos: cū ceteri purgamētis esserūt et eos q̄ expiādi sūt catulis. hoc piaculi genus circūcatulationē appellātes. An q̄ lycos lupus latine d̄z. lycia vō lupercalia et lupo canis est hostis: et idcirco lupercalibus cedit. An q̄ lupercis canes oblatrātes molesti sunt. An q̄ pani sacrificiū facit: pani autēz p̄pter greges amicus est canis. 68.

Quid ē q̄ septimontio vehiculū iuctis vti cauebāt: et nūc etiā q̄ vetera nō p̄tēnūt cauē: Septimontij vō diē festū agūt romani: q̄ septim⁹ collis vbi attribut⁹ ē: septicollis Roma scā ē: An vt qdā latini accipiūt: q̄ vrbis nōdū suis p̄tib⁹ penit⁹ p̄iuncta erat. An B qdē ad Dionysij ē. Magna vō re effecta p̄stituta ciuitate: q̄ vrbē iā augeri et q̄si vltēri p̄gredi d̄sisse existimarēt: cū seipsoz: tū vō in mēta q̄b⁹ fuerāt ysi quiete affecerūt: et cōis festi ocio frui voluerūt. An q̄ cū oēs dies festos ciuium p̄ritia ornari ac celebrari semp voluerūt: tū illū p̄cipue q̄ pro ciuitatis habitatione agerēt. Quapropter ne vrbē: cui⁹ dies festus agerēt: relinquerēt eo diē vehiculis vti p̄missum non est. 69.

Cur i furto aut ei⁹modi aliq̄ flagitio dep̄henfos furciferos appellāt: An B quoq̄z maioz n̄foz diligētē certissimū signū est: nā q̄ seruū alicui⁹ sceleris aut ip̄obitatis cōuicisset: duplex lignū q̄ currui subiciunt attollē iubebat: et vt p̄spiceret vicinā obire: vt fidē in postē ei nō haberet: et ab eo caueret hoc lignū greci stayron: latini furcam nominant: qua furcifer denominatus est. 70.

Quid ē q̄ boni q̄ corūpetat fenū in cornu apponūt: vt occurrētes caueāt: An q̄z p̄p̄ repletionē ac satietatē isole scūt et boues: et eḡ: et asini: et hoies: vt ait Sophocles. Tu vō serues q̄si pullus cibi copia. Vltēter etenim tu et male isole scit. Ex quo romani. M. Crassus fenū in cornu h̄ie dictitauerūt: et q̄ ceteros in repu. lacerabāt: hūc tāq̄ munitū ac puidū et iniuriāz p̄sequētissimū fugiebāt: q̄ postea rursus dictū ē. Cesarē Crasso fenū detraxisse. Primus enī illi in republica restitit Cesar: et eum contempsit. 71.

Quid est q̄ in captādis augurijs sacerdotes p̄us auspicēs: nūc augures appellāt luminaria semp apta h̄ie voluerūt: nec opculo ip̄posito claudi: An sicut p̄thagorici puamagnaz rex signa faciebant: q̄ sup̄ modio sedere p̄hibebant

bant et ignes gladio seu machera fodere. Sic veteres ob-
scuris quibusdam rationibus utebantur: et maxime in sacerdotibus: quae
est de lucerna: quam corpori aiaz contineri silem esse dicunt:
lux enim est is qui itus est aius. Quod autem quod intelligens est ac pru-
dens in eo id semper apertum esse ac crescere: nec unquam clausus
esse. Quibus enim veteris aues non possunt: et per instabilitatem et er-
rorem nihil certi significat. Docet igitur hoc pacto ut non spiran-
tibus veteris: sed cum omnia tranquilla sunt: tunc augures auspi-
cia capient cum lychnis apertis uti queunt. 72.

Cur augures si vlcus habent in augurandi causa sedere prohibe-
bantur? An et hoc signum est non oportere quod mortuum aliquem: aut
vlcus: et perturbationem in animo habent res diuinas tractare: sed
tamen deorum mentem hominibus perdere: cum et liquido et integro animo essent.
An illud ratione habet si neque victimam sanandi vlcus causa quicquam
adhiberet: nec auium vlcus ad auspicandum vteret: ea
multo magis in seipsum seruanda existimasse: ut ad ea que
a diis significarentur: puri et integri accederent. Vlcus enim
diminutio quidam et pollutio corporis videtur. 73.

Quid est quod pue fortune ede: quam bene vocant romani:
edificauit? Seruius Tullius: qui tertius Rome regnauit.
An quod ipse prius initio et abiectus: quippe qui ex captiua matre
natus esset: fortune beneficio Rome regnauit. An hec ipsa com-
mutatio magnitudinem potius fortune ostendit: quam paruitatem.
Videtur autem Seruius maxime omnium fortune vim extulisse et
diuinam indicasse: quippe qui omnibus actionibus ac negotiis eius non
me ascripserit. Non solum enim fortis fortune et promogenite: et
masculae templa edificauit. Sed et unum propter fortune templum:
aliud propter iustitiam: aliud bene sperantis virginis: aliud quorum con-
gnumera quae prosequi possent cum fortune viscate templum sit quasi ab
ea nos penitus capiamur et negotiis ac rebus ibereamus. Sed
vide ne Seruius casuum momenta perspicies et ad ea plurimum
posse cognoscere: quippe cum multi sepe quod prius quidam: vel acci-
dit: vel non accidit maxime res vel assecuti sunt: vel assequi non po-
tuerunt. Idcirco pue fortune templum statuit docere homines dili-
genter attendere: nec ea quae accidunt: quibus prae sint potestatem. 74.

Cur Lychnum non extinguebatur: sed per se laqueum ac deficere
permittitur? An quasi extingui et immortalis illi ignis cognatum
et affine colores. An et hoc signum est: non oportere quod animatum sit:
nisi noceat corrumpere: neue interficere: quasi animatum sit: nec
iure merito: nam et alimeto indiget: et per se mouetur: et cum extinguitur
velut si occidat vocem emittit. An hoc more docemur non
oportere nec ignem: nec aquam: nec eorum quicquam quod ad usum continetur:
et si abunde superat corrumpere aut persumere: sed indigentibus
vtema reliquere: cum ipsi iam illis opus non habeamus. 75.

Quid est quod nobilitate prestare videntur lunulas in calceis
feruntur? An ut dicit Lactor signum est eius quod in luna esse debet habita-
tionis: et quod post mortem animi rursus luna sub pedibus habere
buit. An quod antiquissimis principum fuit qui fuerunt archades ab
Euandro pelines appellati. An sicut alia multa: sic et hoc
elatos homines: ac superbos admonentes rebus humanarum instabi-
litate: cui rei luna exemplo sit quod ab obscuro primo perdit: tum
pergrediens luce ac splendore os suum complectitur: cum clarissima fa-
cta sit rursus deflorescit: et ad nihilum redit. An hoc potius mo-
destie et obedientie disciplina quidam erat: ut dicto audientes esse
et imperium equo animo ferre persciderent: ut quoadmodum luna me-
liori obsequio: et solis: ut inquit Parmenides semper iueri solet:
sic homines finem locum tenere potestati duci primas praes relinque-
re ut honore: ac potestate per illum fruerentur. 76.

Quid est quod annus Iouis esse putatur: menses Junonis? An quod
deorum qui mentem intelligunt: Iuppiter et Juno imperium gerunt:
eorum vero quod oculis cernuntur Sol et Luna. Sol enim annum perficit
Luna vero menses. Quod autem non has illos simpliciter imagines pu-
tare: sed ipsas in mensura Iouis solis: et ipsas in mensura Junonis lunae:
quocirca Junone esse noiant romani: quo nouum aut nouum
significat a luna. scilicet quam eadem et Lucina vocant: quasi ipsas lu-

cidam ut lucem praebent: et in partu ac doloribus adesse opinan-
tur tanquam lunam. Ut est apud poeta per nigrum poli et astrozum.
Per lunam celerem partum praestantem. Nam plenilunio fa-
cile partum leuari mulieres videntur. 77.

Quid est quod auspiciorum quod sinistrum dicitur prope ac secundum
putatur? An hoc falsum est et multos decipit. An hoc sermonis
est: ac linguae: scaion enim sinistram vocant latini: a fine autem si-
nere et sine tum dicitur cum ut aliquid missum fiat: ut dimittat hor-
tantur. Augurium igitur quo aliquid agi permittitur: sinistrum non recte
accipiunt multi ac noiant. An quoadmodum a Dionysio scri-
ptum est Aescanum Enee filium auspicato aduersus megentium
acie instructum: et in eo proelio superiorum fuisse: ex illo observa-
tum: ut quotiens leuissimum itonuisset: auspicium suspiceret. An quod
alij putant hoc Enee accidit. nam Thebai Lacedaemonis apud
Leueram sinistram cornu superatis victoria potiti: in omnibus
prius postea obseruauerunt: ut sinistram cornu principatum assigna-
rent. An illud potius asserendum est quod iuba in hystoria dicitur
orientem perspicere sinistram parte boream esse quam mundi parte mul-
ti dextram ac superiorem faciunt: sed vide ne cum sinistre praes nam
infirmiores sint auguribus: ac signis quasi corroborentur: atque
his inire suppletis viribus adequentur. An terrena ac mortua
diuinis: ac celestibus tria: et opposita iudicantes existima-
uerunt: quod nobis sinistram essent deos a dextra dimittere. 78.

Quid est quod eius qui triumphasset deinde combustus esset licebat
eos capere: et in urbem deferre ac deponere? hoc in per Lypareus
scriptum reliquit. An hoc mortui honoris causa factum est. Nam et
alij ducibus et qui bene re gessissent: idem tribuerunt ut non ipsi so-
lum: sed posterius quoque in foro sepelirentur: sicut Valerio et Sa-
bricio. Seruius autem hominum posterius mortuis et in foro delatis ar-
detem faciem subici et statim attolli: ut sine iudicia bono-
re viderentur: et tantummodo sibi licere perficerent. 79.

Quid est quod triumphantes in publico Romano primum exhibentes
profuls inuitatos ne in primum accederent rogabantur? An locus
honestissimum triumphanti assignari: et post cenam ab omnibus adduci
oportebat: quasi presentibus profulibus alij tribui non possent. 80.

Quid est quod tribunus purpuram non portat: cum ceteri magistratus
purpurati icedant? An quod tribunus omnino magistratus non est: nam
nec licetores habet: nec in sella curuli sedentes ius dicitur: nec in
initio omnino: sicut ceteri magistratus magistratum inueniunt: nec
creato dictatore potestatem deponunt: sed cum omnis potestas et imperi-
um ad dictatorem redeat soli omnium magistratum retinet: quasi impe-
rium nullum gerentes: et alium quendam in rebus locum obtinentes: quod
admodum autem per scriptum quidam rectores statum esse nolunt: quippe
quod non iudicium constituant: sed dissoluant et euertant: sic tribunum ma-
gistratum et imperio potius opponi: quam ipsius tribunatum esse: nam
potestatem magistratus obfistere: et nimiam licentiam comprimere
tribunitie potestatis ac licentiae fuerat. An hec et his filia ab
eo dicantur: quod rebus inueniendis studeat. Tribunatus autem cum et
populo originem ducat populare in primis videatur: reliqua ciui-
bus parum se gerere et in omni cultu ac victu infimis ciuium com-
parari. Magnitudo enim ac moles proful decet et imperatorem.
Tribunum vero quoadmodum. C. Curio dicitur solebat abiectum
esse: nec aspectu graue nec aditu difficile sed facile: ac mul-
titudine comitum et tractabile. Unum nec domus tribunitie
ianuas claudi mos erat: sed noctu et interdiu semper tanquam
portus quidam ac profugium quibus opitulandum esset. Neque quo hu-
milior corporis habitu deprimi: eo magis vi ac potesta-
te augetur. Commune enim tribuni usum ac nemini clausus: si-
cut aram postulatur: honore autem sacrosanctum. 81.

Quid est quod prope virge securibus alligati praeferebantur? An
signum est non oportere magistratus iracundiam promptam ac
dissolutam esse. An virgarum dissolutio mora: et tarditate iram
fragi et imperium moderat. Sed malitia quam partim medica-
bilis est partim curari non potest virge quod mutari potest corri-
gunt. Secures autem quod emendari non potest abscindunt. 82.

Quid est qd cū Ro. barbaros quosdā dys immortalibus hoīem imolasse accepissent: mag. arar⁹ eoz accersendos: ac puniēdos putauerūt: quos postea cū id p̄suetudie qdā ac lege fecisse accepissent: eos dū. serūaliaqz id facere p̄hibuerūt: cū ipsi nō multis annis cū duos viros: et duas mulieres in foro boario viuos obmerāt: nō enī videt cōuenire ipsos hec facere: et barbaros q talia cōmiserent rephēdere: An dys immortalib⁹ hec imolare ipium ducebāt: demonibus aut nequior: An q more et lege id agerent peccare arbitrabant: se vō libris sibyllinis iussos eodē tēneri scelere nō putabāt: Serūt at elbiā quandā virginem cū equo ueberet fulmine ictā fuisse. Inde nudū equū ac iacētē inētū esse: mudā et ipsas veste q̄ de industria a pudēdis subtrahat: calceis a nullo camisia passi disiectis: et ore lingua proiecta: re ad diuinatores delata euz sacris vginibus maximū dedecus impendere: et ei⁹ rei ignominiam ad equites redundaturā p̄dixissent: barbari cuiusdā equitis seruus idiciū fecit tris vestalis: emiltā martiā sub idē tps corruptas diutissime cū viris rem habuisse: quoz vnus esset Uetusius barbarus eius q indicū fecisset dñs. Uetiales igit redargute supplicio sunt affecte: s3 cū res atrocior visa esset decreuerūt: vt sacerdotes sibyllinos libros ispicerēt: in qbus inētū fuisse dicūt: hec magno reipu. malo futura: et iubere vt abscedas quibusdā dies et externis auertende rei causa grecos duos ac totidem gallos imolarent et in loco eodem defoderent. 83.

Cur diei p̄m de media nocte numerāt: An q. R. p. ab initio militari more et institutio p̄stituta est. In re militari at multa noctu vlti occupant: An diei ortū agēdi p̄m eē voluerūt. Noctē vō p̄sily et apparationis. Opz aut pparatos rē aggredi nō agētes pparari fabricās qd Myson ad Chilonē vnu de septē scripsisse dī byeme. An quēadmodū meridiis finis est multis reipu. gerēde: sic noctē interpesta actionū oīum initū oportere statuerūt: cui⁹ rei maximū argum magistratū romanū post meridiē fedus facē nō solere. An occasu qdē et p̄m et finē diei cape licet. Nā si multitudinis idicio p̄m diei cū sol emergere cepit incipit finē vō cū penitus occiderit terminauerim: eq̄litate diei ac noctis: qd egnocitū dicimus: nō habebimus: eq̄lā enī diei noctē re maxime videmus ea die: cui cōparat solis spatio: ac magnitudie breuior repiret. nā q mathematici asserūt: et huic rei medicinā afferētes diei ac noctis verisimā rōnē p̄stituūt. cētū solis cū finierē attingat oēm eius dētiā: et claritate funditus tollit. Neceffe est enī accidē cū multū lucis etiā sub terra sit: et nos radys suis iam sol vndiqz collustrat: vt diē nōdū eē fateamur. Quare cū ob dietas causas ortus diei et occasus p̄m difficillime capi possit: relinquit aut vt mediū diē: aut mediā noctē p̄m diei statuamus: potius at z^m. Ser. n. a nobis a meridie ad occasus: a media vō nocte ad oriētē ad nos redit. 84.

Quid est qd veteri more vxores nec molere nec coquerē p̄mittebāt: An veteris aduersus Sabinos federis memoriam colētes. Nā post filias Sabinis raptas facta pace et societate inita in federe noīatum exceptū est vxorē viro romano nec molere: nec coquinariā facere. 85.

Cur mēse maio vxores nō ducūt: An q iter aprilē et iunius medius iterict⁹ est. quoz cū alter venerit: iunoni alter dicatus sit: deab⁹. s. q nuptys p̄sunt: aut paz an capiūt aut paz expectāt. An q h mēse maximo piaculo vtiūtur. Effigies mō de pōte abyciētes: cū pus hoies p̄sueissent. Uñ flaminicā iunonis sacerdotē tristē eē eo tpe. Quippe q eo mēse yllo cultu vtiūt: moris ē. An q pleriqz latino: rū h mēse mortuis parētāt: et ob eā cāz Mercuriū quoqz eodē mēse venerant: q male cognominis ē. An vt qdā dicūt mai⁹ a maiorib⁹ natu appellatus est. Juni⁹ a iuniorib⁹:

nuptys vō accommodatior ē iunior: vt iquit Euripides. nā senect⁹ venerē valē: ipsaqz ven⁹ senib⁹ ifensa ē. Abstinēt igit nuptys iunū expectātes q maiū deiceps excipit. 86.

Cur eoz q vxores ducūt comā haste cuspidē discernūt ac discrimināt: An signū est p⁹ p̄nubia violēta fuisse. An statim discūt vxores viris forib⁹ et bellicosis p̄iucte: seu: rū et minime effeminatū et tenuē cultū ac viriē ornatū p̄bare: quēadmodū licurgus in forib⁹ et tectis p̄uatū facientes terebra tñ ac securi vtēdū aly isftris abstinēdum ratus: oēm itēperatiā et supfluos sūptus fūditus sustulit. An diuortium ea re significat q solo ferro nuptie dirimēde sint. An illd magis q pleraqz ad p̄nubiū p̄tinentia iunoni attribuebāt. nā et hastā iunoni p̄secratam esse existimāt: et eius statue vt plurimū haste iniye cernunt. Quippe quas curitū appellāt veteres. Nā curis antiquo noīe hasta dicebāt. Dinc et curim martem noiatū esse dicunt. 87.

Cur q in spectacula impeditur lucar vocant: An q alia multa quoqz circa vrbē sūt loca dys attributa: que appellant lucos: quoz puentus in ludos conferunt. 88.

Quid ē q grinalia stultoꝝ serias noiant: An q hūc diē: vt iuba dicit his assignauerūt q cui⁹ eēt trib⁹ ignoraret. An his q vt nō aly tributi fornacalib⁹ rez diuinā fecerūt: q aut ipediti fuissent: aut aliq pegre p̄fecti: aut dñiqz diē ignorassent h tpe recuperandi illi⁹ festi p̄rās data eēt. 89.

Cur rē diuinā Verculi faciētes aliū deoz appellāt nemi nē: nec canis vt a Varrone scriptū ē in vrbe apparet: An idcirco aliū deū appellāt neminē q hūc semideū putant: vt aly tradūt. Cū etiā iter hoies ageret: enāder ei arā statuit: et rē diuinā fecit: nihil at oīno fuit cui Vercules ifesti or eēt q̄ canis q ei sepe molestus fuisset: et in p̄mis cerbarus: deniqz Licinio puero per canē occiso ab hipocostib⁹ coactus prelia decertare multis ea pugna ex amicis iterfectis iphiclum fratrem quoqz amisit. 90.

Quid ē q circa capitolii p̄icio habitare licet nemini: An q Marcus mālius ibi habitās regnū affectasse depre hēsus: ex quo lege iterdictū est ne qs postea ex ea familia mālius diceret. An antiqu⁹ fuit huic mer⁹. publicolā enī vt nobiliorē calūniari hoiez in p̄mis popularē nō desiste bāt: ita mltitudo tādiū timuit donec edē quā i sūmavellā edificabat: q nimis foro imineret fūditus euerit. 91.

Cur q ciuē i p̄lio seruasset corona grāna donabat: An q vbiqz i expeditiōib⁹ facile sit quercū iuenire. An q ioui et iunoni: quos vrbī p̄sidere putāt corona p̄secrata ē. An vtus ab arcadibus mos acceptus est qbus est quedam euz hac arboze cognatio. Ut enim p̄mi hoies ex terra Arcades sic quercus p̄ima ex oibus plantis nata. 92.

Quid ē q in auguris vulture potissimū vtiūtur: An qz Romulo i p̄dēda vrbe duodeci vultures apparuerūt. An q vultur rarissime p̄spicit. Nō. n. facile qspia vulturis nīdū offēdat: s3 porro d̄ repēre et iopiato aduolāt: q̄ fit vt eoz rū aspect⁹ aliqd significet semp. An et h ab hercule didicerūt: si vez ē qd dicit Herodot⁹: in oib⁹ reb⁹ gerēdis Hercule p̄ vulturis aspectu in reicipēda delectatū fuisse: quē ex oib⁹ q carnib⁹ vescerent volatilib⁹ iustissimū esse iudicaret. p̄mū enī nihil qd viuāt attingit: nec aiātū q̄q̄ iterfici cit: quēadmodū accipitres: aquilā: oēs deniqz noctiuagas aues videmus. Uescit aut cadaueribus in qbus sui gñis abstinet: vulturē enī q aui vescant adhuc vidit nemo. accipiētes enī aquile sui gñis aues p̄sectant ac feriunt: q̄q̄ vt ait hescirus: aui aui comedēs quo pacto pura esset. p̄terea q minus detrimētū: vt ita dicā: boibus afferat quis prozras nulla reperit: q̄ppe que nec fructus deleat: nec plātam ledat: nec mansuetū cuiqz noceat aiālī: q si vt egypti fabulāt: vultures oēs femine sūt: et quēadmodū cephyro arbores. Sic vultures euro grauide fiant: certa nimirū et firma

firma a vulturib⁹ signa fieri vñsimillimū est: in alis at vo-
landi iper⁹ z alarū in coeūdo agitatiōes ac vbera rapine
fuge isfectiones multū icōstātīe ac p̄urbate afferūt. 93.
Cur esculapy edes e⁹ vbez posita est: An q⁹ foris salu-
brius q⁹ in vbe bitare crediderūt. nā greci q⁹ in excellis
ac puris locis esculapy tēpla plane collocāt. An q⁹ deū ex
epidauro accersitū in vbe cōmigrasse opinant: in grecia
enī nō in vbe s³ pcul ab epidauro esculapy tēplū est. An
q⁹ dum oraco ex nauī in insulam descendisset: z ex oculis
euauissit ipsum in eo loco edis ponēde auctores ac p̄e-
monstratozem fuisse putauerunt. 94.
Cur moris est vt qui castimoniaz colūt legumib⁹ absti-
neāt: An quēadmodū pithagorici fabas ob eas q⁹ vulgo
dñr cās abomiabant qñ lethēs z herēbi cōgnīnes: An
q⁹ ad p̄enatiōes z manes puocādos legumīnib⁹ maxie
vñunt. An illō magis q⁹ ad scitatē ac castimoniaz pura ac
tenuia corpora hīe o³. Sūt at legumia maxie v̄etosa: z ea
gignūt: q⁹ cū supflua sint m̄ste purgatiōis idigēt. An q⁹ cuz
v̄etosissima sint legūina ad res venereas maxie icitēt. 95.
Quid est q⁹ vestales icesti p̄uictas alia pena nō afficiūt:
s³ vīnas tñmō defodiūt: An q⁹ mortuos vñūt qd illis tri-
buere iniūstū iudicārēt: q⁹ nō diligēter ac scē ignē sacrū cu
stodissent: an q⁹ corp⁹ maxie ac sanctissimis religiōib⁹ cō-
secratū iterficere: z m̄lieri sacre man⁹ offerre nefas puta-
uerūt. Rōnē igr̄ inierūt: q⁹ subterraneo specu defosso ob-
vute sua spōte morerent: ibi enī z lucerna cēsa inerat: z nō
nihil panis exigūū z aq⁹ ac lactis inde specū defuper terra
opibant: s³ ne b⁹ qdē mō scelus detestātes religiōē fugie-
rūt. nā z nūc q⁹ sacerdotes eū locū adēntes parētāt. 96.
Cur idib⁹ decēbris i cursu eq⁹ victor d̄xter sacer marti
imolat z candā statū decitā ad regioz: q⁹ dī loc⁹ deportat:
z arā cruore spargit. De capite vō iter se d̄certānaly de sa-
cra via d̄scēdētes aliy de subura aduersus eos ipetū facit
tes: An q⁹ troiā equo captā putāt: idcirco equū supplicio
afficiūt: q⁹ troiano⁹ clara pignora fuerit mixta puerz lati-
noz: an q⁹ iracūdū ferox z bellicosū aial est equ⁹. Dys at
grata z accōmodata in p̄imis imolat. Victor aut idcirco
immolatur q⁹ victorie mars auctor est: z qui ordīnē in ar-
cto tenēt ceteros vincunt qui locum deserunt: z celeritas
quasi vñticū fuge pena afficit: deniq⁹ signis qbusdaz oc-
culte admonent fugientes salutē inuenire nō posse. 97.
Quid est q⁹ cēsores magistratū ineūtes nihil agūt q⁹ vt sa-
croz anserū alimta locēt: z imaginis splēdore: An, a vilio-
rib⁹ icipiētes q⁹ nec multo sumpu: nec magna opa egent:
an ver⁹ qdaz buic aiantī grā referant a bello vsq⁹ gallico
reperita: q⁹ dormiētibus canib⁹ p̄mi oīum anseres galloz
in capitolii ascēsu p̄fenserūt: z clāgoze vigiles excitārūt:
an cū sit magiarū: repz: z q⁹ sūma cura idigēt custodes cen-
fores: vt ediū sacrarū publicarū moz: deniq⁹ z vitus z vi-
te vñinscūsq⁹ diligētissimī z custodiētissimī oīum aian-
tiū rōnē hñdā sibi eē putauerūt: sūt enī anserib⁹ curandis
ciues admonēt ne deoz cultū negligāt. anseris vō abster-
si z splēdor neēi⁹ est: cito. n. rubrica defluit ac deflorescit.
ea enī veteres statuas obducere z illinire p̄sueuerūt. 98.
Quid est q⁹ ceteris sacerdotib⁹ sit ac i iudiciū ducti ac dā-
nati sūt substituit: augurē vō p̄dec vita supat: s³ maxioz
crimīnū p̄uictū sacerdotio nō mutāt: augures at vocāt q⁹
auspicys p̄sunt: An q⁹ qdā dicūt sacroz archana neminē
cognoscē volūt: q⁹ ipse augur nō sit: an iureiurādo ad actū
res augurū nemini enūtiaturū p̄uatus postea factū sacro
libari nolunt: an nō honoris: nec magistratus s³ scie atq⁹ ar-
tis cuiusdaz potius nomen est augur. Sile igr̄ est ac sigs
muscū nō esse iudicet: z medicus esse probibeat: z diuino
diuinationē adimat. Dis enī oib⁹ appellatio detrahi pōt.
vis ac facultas nō pōt: aliū vō idcirco nō instituunt: q⁹ sa-
cerdotū numerū ab initio cōstitutū merito tuenē. 99.

Cur idibus sextilis diē festum agunt serui oēs ac serue.
Uxores aut capita purgare ac lauare cōsueuerūt: An p̄-
pter seruiū regē quē eo diē serua natū z in lucē edituz fer-
rūt. Vacatōnē ab opere hñt serui: capitis aut lauatio ab
ancillis cepia p̄pter diē festū ad liberas q⁹ p̄ocessit. 100.
Cur pueros monilib⁹ q⁹ vocāt bullas exornāt: An hono-
ris raptarū cā: vt alia mltia sit z b⁹ cōstitutū esse voluerūt
his q⁹ ex eis suscepissent: an targny vñutē honorādaz pu-
tauerūt: ferūt. n. targniū cū puer adhuc eēt in p̄lio aduer-
sus latinos z etruscos in hostes ipetū fecisse: cūq⁹ ex equo
defluxisset excepto hostiū ipetu romāos p̄firmasse hosti-
b⁹ in fugā pueris: zū plus q⁹. 60. milia hostiū eo p̄lio cecī-
dissent: b⁹ a p̄e z rege decoris isigne accepisse. an apō ma-
iores n̄ros speciosuz seruiū donare turpe nō existimabāt:
quēadmodū nūc q⁹ comedie testimonio sūt: pueri aut li-
beris vebemēti⁹ abstinebāt: ac si forte accideret: vt i pue-
ros nudos iciderēt: ne ambigerēt: b⁹ isigne liberi ferre cō-
sueuerūt. An vel ad molestiā p̄seruādā: b⁹ ēt p̄tinet z intē-
peratiē: ac flagity frenū est cū virū agere eos pudeat: an
teq⁹ pueritie isignia deponāt. Nā qd Varro scribit vñsile
nō est: cū coles bulā bollā p̄ferāt. b⁹ p̄sily isigne pueros i
dūi solere: s³ vide ne b⁹ q⁹ p̄ lunā ferāt. nā lune figura cū
pleniluniū est non globosa est sed lentis formaz ostēdit:
quēadmodum opinatur Empedocles. Illud etiā qd sub-
iectum est non modo quod apparet. 101.
Quid est q⁹ marib⁹ nono āno feminis octauo noia ipone-
re p̄sueuerūt: An si p̄us feminis noia iponūt: cāz saltinet
nā z auge⁹ femia z crescit z adulta p̄fici⁹ aīq⁹ masculus.
Dies aut eos potissimū capiūt: q⁹ septēnariū subsequunt.
Septim⁹. n. dies cū in ceteris: iū ad vñbilitū ifantib⁹ nu-
per editis piculosus eē p̄sueuit. Nā septio diē plerisq⁹ re-
soluit: p̄dec aut dissolut⁹ plāte lōge siliōz ē ifans q⁹ aial.
An sic pithagorici nūerū parē feminā vocāt: marē iparē:
secūdus ē z p̄positū parē vicit: z si in vñitates diuidat par-
nūer⁹ qñ femia locū in medio vacuū p̄ber: iparis vō nūe-
ri p̄s aliq⁹ plena semp relinq⁹: q⁹ sit vt alterū feminā: ma-
rē alterū eē putēt. An q⁹ in nūeris nouenari⁹ p̄mus est: te-
ragon⁹ ab ipari z p̄fecto ternario. octonari⁹ aut p̄mus cu
bus a binario nūero: quē parē eē p̄stat: opz aut qdrāgulz
eē z iparē z p̄fectū. Uxorē aut sic cubū stabile: z domi ser-
natē z immobile. illū z adiūgēdū octonariū nūerū cubū eē
q⁹ a binario p̄pōat. nouenariū vō qdrāgulū eē q⁹ de ternā-
rio p̄ficiat. vñūt at duob⁹ noib⁹ femie: mares vō trib⁹. ioz
Quid est q⁹ eos q̄rū p̄ies igrant spurios vocāt. Nō. n. qd
greci opiant z in cāis oratores dicūt: q⁹ ex collusione qdā
z feminis cōione p̄giati sunt. s³. v3. est spuri⁹ iter p̄noia:
vt sex. D. L. p̄renoia vō latini itēgra nō scribūt: s³ aut vna
līra: vt. T. L. M. aut duabus: vt. Sn. aut tribus: vt. Sex. z
Ser. Est igr̄ spuri⁹ iter ea p̄noia q⁹ duab⁹ lris notant. S. z
p. qb⁹ ēt orbos parētib⁹ scribūt cū sine p̄ie eē dicūt. p. S.
siue p. p. p̄iez signantes. Doc igr̄ errorē fecit: qd sine p̄ie z
spuri⁹ eisdē lris ānotat. S³ alia q⁹ rō afferēda est: q⁹ mul-
to est absurdior. Dicūt enī sabinos vxores pudēda spozū
appellare: ita vt legitime natus nō sit. S³ ex p̄ubina aut
scorto p̄umelie causa spuriū appellari solitum. 103.
Cur dionysii patrē liberū: An q⁹ bibentibus libtatis cā
sit. sūt. n. plerisq⁹ ebrietate petulātiozes. An q̄liberationē
p̄buit. An sicut Alexander dicit q⁹ pro boetie librate pu-
gnauit: Dionysii libez dictū fuisse putandū est. 104.
Quid est q⁹ publicis festis veteri more v̄gies nō iocant.
Uidue nubūt: An vt Varro diē q⁹ v̄gies cū i m̄fī⁹ dātur
dolet: m̄lieres vō letant: diē at festo oēs tristitiā ac neēi-
tatē abesse oportē. An q⁹ v̄ginib⁹ decopz: viduis vō m̄ltis
p̄sentib⁹ fedū nubē. felices enī ac fauste p̄ nuptie: z vō tri-
stes ac detestāde. p̄uder. n. viuis adhuc eis qb⁹ antea nu-
p̄erāt: alios accipe: mortuos at lugēt: q⁹ sit vt magis gere

¶ Strepitus et deducendum multitudinem delectent. Dies vero festi multitudinem adeo distrabunt: ut his rebus per oculum interesse non possit. An quod sabinoz filias virgines inter ludicrum die festo rapientes bellum excitant. idcirco filias vrbibus festis nuptum dare omni causa noluerunt. 105.

¶ Quid est quod romani fortunam primigeniam colunt? An quod serui ex serua nato rome summa cum laude et claritudine imperare potuit. sic enim romanoz plerique suspicant. An illud magis quod fortuna vrbis et imperii et origine prestat. An altior quidam ratio et magis a natura ex media philosophia repeti potest: fortunam scilicet rerum omnium principium esse. nam vero casu consistere cum quibusdam temere repositis ordo accesserit. 106.

¶ Quid est quod artifices scene deductos histriones vocant? An ob eam causam quam ruffus scripta reliquit. Dicit enim prescis illis tribus C. Sulpitio et Licinio Stolo de pulchritudine cum pestilentia vrbis inuassisset: oesque in scenas prederent iteruisse ob eam rem multos et bonos artifices ex eturia roma venisse: hisque arte et gloria ceteri aniret et ibi teatro ac sca diuissime floruisse. hinc fuisse notatum: a quo oes diu scicos histriones notatos esse. 107.

¶ Quid est quod propinquis et cognatis non nubunt? An quod nuptiis necessitudines augeri volunt: et vitro citroque filias dando et accipiendo multos sibi propinquos adiungere. An quod cognatorum dissidia inter se verentur quod nam iura vna cum propinquitate tollant. An quod mulieres propter ibecillitates multorum opem et auxilium egentes propinquos idcirco adiungere noluerunt: ut si qua suis viris iniuria afficerent cognati opere ferrent. 108.

¶ Cur iouis sacerdoti: quem flaminem dialem vocant: farinam fermentum attigere non licet? An quod farina cibum imperfectum et indigestum sit: non enim aut id quod erat triticum mansit: nec quem fieri oportet panis. Si vero semis sit amissum: et cibi vsum non prestat: quod ratione poeta myliphaton farinam dixit per translationem: quasi molendo occisa et perfecta. Fermentum vero quod per corruptionem factum est et admixtum: oes illud quicquid est: quod pinxit corrumpit. Remittit enim quidam modum dissolutum: et oino fermentatio ipsa nihil aliud est nisi putrefactio quedam: que quidem si abundantius adhibeatur farina acidam reddit et proorsus corrumpit. 109.

¶ Quid est quod sacerdos carne crudam tangere prohibetur? An a visceratione hominis consuetudine repellit. an eadem de causa caro quod et farina prohibetur: neque enim iam est animal neque absonum factum est. Nam cum et transformatio elixatio et assatio alteratio quodam sit et transformatio nimirum formam delet. Quod autem recens et crudum est aspectu nequaquam purum et ipsolutum habet: sed vlcerosum et vehementer odiosum ac molestum. 110.

¶ Quid est quod canes et capelle sacerdotum adeo abstinere voluerunt: ut non modo attingere: sed ne appellare liceret? An quod capras quasi luxuriosam atque olidam abhorrerent. an quod tanquam morbidam timerent. Videtur enim propter cetera animalia comitiali morbo tetari: et gustari aut attingere hominis morbi aliquid inurere: hominis rei causam assignat porcos angustos quod clausis eius spiritus sepiissime iclaudunt: quod arguit vocem tenuitatem. quodque non hominis morbi genere tetant silicet capelle vocem edunt. Canis vero est minus quod luxuriosus ac feridus: quodque sit quod dicunt ne canem quod de in arbeniensium arcem admitti fas esse: nec delum isulaz attingere: quod in propatulo et passis coeat: quod in re aliorum animalium dissimilis sit. Nam boues equi sues non in propatulo ineunt: sed veram causam penitus ignorat. Canis enim templis omnibus idcirco arceat quod propinquus est animal: et in primis feror: ut tutum supplicibus profugum prohibeant. Verisimile igitur est iouis sacerdotem tanquam animalia et sacra quamdam effigiem ac simulacrum: ad quod omnibus tanquam ad aram profugere liceat egenis ac supplicibus repositum esse. Unde nec deterri nec arceri oino possint: quod circa in ipso ianue vestibulo ac limine eidem posita erat lectica. Qui vero pedibus sacerdotis se proluisset eo die ab omnibus plagis ac pena tutus erat: si prius vincere fuisset: ac ad eum accessisset euestigio soluebat. Vincula vero non per ianua: sed per tectus sublata fores abiciebant. Erat igitur inutile si cum sacerdos adeo se mitit et humanum exhiberet: canis per templum sedes supplices oblatrans propelleret: et si veteres si animal oino purum esse putauerunt. celestium enim deorum nulli proorsus presecratum est canis: sed per serpentine cena dimissus in triuia piaculi locum obtinet. Lacedemone vero deorum omnium crudelissimo marti catulos cedunt: apud boetios aut publice piaculum est: canem in duas partes dissecto per medium exire. Latini vero iugalis mense februario canem imolat. quod alienum non est: quod summum et purissimum deorum omnium venerandum sibi desuper eos quod familiaris ac domesticum habeant canem prohibere. 111.

¶ Cur bederam flammialis si attigisset piaculum commisset: nec iterum facere poterat ut ymbra culum aut arbutum desuper permineret? An si scire ei est quod de curru non esse choenici non insidere: scopam non transcedere: non quod si pythagorici niterent aut mutuant. Sed quod per hominem ab alijs detrahit. Nam quod sub vitis igitur di prohibet ad vinum referebant: quod sacerdoti ebrius fieri nefas erat. Temulentis enim vinum super caput est et opprimunt oes ebrii et humiles sunt: cum hanc ipsam voluptatem vincere oporteat: non ab ea vinci. bederam vero tanquam sterile et hominum inuitile: per fragilitatem adminiculo alteri semper egere ymbra solui ac viriditate oculos capiendum: non temere in edilibus alii atque in atriis permissi. Quippe quod plures complexa maxime noceret: nec solo extirpari facile possit: quod sit ut celestium templis penitus amoueatur: nec in ede palladis athenis ac thebis quod facile bederam videat. Nocturnis vero sacris et bacchanalibus adest. an quod mysticum quodam signum erat: ut ad thiasis ac reliquos debacchantibus abstinerent. nam quod bacchicis furoribus mulieres correpte fuerint: ad bederam statim ferunt et abreptam manibus diuellunt: dentibus lacerant: ut non oino incredibilia dicere videantur: quod asserunt bederam quod spiritum habeat: quod mentes in furore concitet: et loco moueat: ebrietate abique vino iducere: et bilares eos reddere: quod in furore preliues fuerint. 112.

¶ Cur his sacerdotibus nec magistratum cape nec petere permittitur? et non licet utuntur et sella curuli honoris causa: et quod minus egre ferrent: si a magistratibus arcerentur? An quod in nonnullis grecie ciuitatibus videmus: sacerdotum dignitas regie maiestati par habeatur: non vulgares aut ignobiles homines sacerdotes declabant. an illud magis quod cum certum esset et statutum tempus sacrificij. Regum vero opera et actiones incerte ac mime prefinite fieri non poterat: ut cum in die sepium tempus incidere: idem virique adeunt: sed virique virgentibus sepe oportebat: ut altero relicto nunc deos coleret: nunc ciuibus noceret: cum in hominum magistratibus non minus necessitatis quam licentie esset adiungeretur: et eum quod multitudinem iparet: ut de medico aut Hippocrates: tristitia cernere tristitia attingere: et in alienis malis proprium dolore percipere nefas esse putauerunt: omnes rem diuinam facere primitias: et ciuium cruciatus quotidie versantem interdum etiam propinquorum et cognatorum: quod bruto accidit. 113.

¶ Qui sunt quos epidauri et conipedes et artynos appellant. certum enim octoginta reperiuntur. administrant ex quibus senatores deligebant quos artynos appellabant: plebs autem magna ex parte in agro agebat. Vocabant autem conipedes a pedibus: ut cuius facile agniti puluere obliti cum in vrbem rediret. 114.

¶ Quam nam onobati apud cumeos fuisse dicimus? Si quod in adulterio mulier deprehensa fuisset hanc in foro deductam et saxo ipsam tantum spectantibus omnibus proponerent: idem super asino collocata: et circa vrbem puerctam in eundem locum restitui oportebat. Ex illo infamia notata onobatis appellata consuevit: et ab eo tempore lapide tanquam ipsam ac detestabilem vitabant. erat apud illos quosque magistratus: pylactum appellabant: quos qui obtrineret: reliquum quod tempus carcerem seruabat. Nocturno autem conventu in senatum venientes reges manu apprehensos e curia educebant. quos tantum detinebat donec de eorum imperio senatus occulte sententiam tulisset suffragis: an iuste facerent vel non. 115.

¶ Qui sunt quos gnidi amimones appellant et quos aphester apud eosdem dicitur? Sexaginta delectis viris ex optimatibus quasi paucioribus vivebant: ad quos de maximis rebus referebant dicebant.

tur at amimones: vt plectura picipi pōt: qz ad disqñitōez nō adducebant: nisi forte qz mltū mēoria valeret: et mltā meminissent: q aut snias rogabat aphester dicebat. 116.

Quid apō solos hyeccautilia paladi sacrificatē sic vocāt: Qz mltā sacra et mysteria ad aduertē mala faciat. 117

Qui sūt apō arcades et laconas chrestī: Lacedemōy scā tegeatib⁹ pace federe icro cōez apō alpheū colūnā statue: rū: in qua cū alia multa: rū illō in p̄mis scriptū erat. mes- senios ex agro eycerēt: nec chrestos facē liceret. Aristote- les igit hoc exponēs his v̄bis hoc significari dicit. Nō oc- cidere. auxilij grā si q tegeate lacedemōys studerēt. 118.

Quis apō opontios critologus: Pleriqz grecoz ciuib⁹ p̄mitias offerētib⁹ in vetustissimis sacrificijs ordeo vii so- lebāt. Magratū igit q h̄ sacrificijs p̄erat et p̄mitias colli- gebat: critologū noiabāt: duo aut erāt apō eos sacerdo- tes: q̄rū alter deoz: alter demonū sacrificia curabat. 119

Que sūt pollades: Nubes ibiferas maxie queqz arcus ferret: poliadas noiabāt: quēadmodū theophrastus i 4° merbeo. ad v̄bū scripsit. nā et pollades ipe nubes et q p̄stāt. imobiles aut et colorib⁹ obalbe oñdūt dīaz quāda mae que neqz in aquā neqz in ventum redacta sit. 120.

Quis ē apō boetios platycheta: Qui aut domū vicinaz aut agrū hūissent: eolice sic vocabāt q̄si ppe h̄ites. Appo- nā at v̄bū vñū ex thesmophylacea lege cū plura sint. 121.

Quis est apō delphos ofioter: et qre mēsiū quēdā bysiū vocāt: Ofioterā qdē eū vocāt q hostiā imolat: cū sacer de- clarat: est: qnqz at sacri sūt p oēz vitā. hī at multa vna cuz pphetis agūt. Dī sil i ysdē sacris opant. Quippe q a deu- calione originē ducere se arbitrant. bysi⁹ aut vt multi pu- tāt p̄bysi⁹ ē. Mlta. n. tūc t̄pis nascūt et germināt. Uex nō ita ē: nō. n. loco. pb. 10. s. vñū d̄lpi sic macedōes ilippō: et alakon et erniein: dicētes. s. loco. p. nam topatin atcin: et topikon ikron plane dicūt. Est igit p̄bysi⁹. bysi⁹: in q deus iterrogāt. nā subitelligere patriū ē. h̄. n. mēse oraculū ede- bat: 7^m qz hui⁹ diē Apollinis h̄it natalē et polyphthonon appellāt: nō q ea die p̄bhois. i. liba seu placētas coq̄rēt: s. q mlti ad oraculū accederēt: mltis oracula ederenē: nup- rime. n. oracula singulis mēsi b⁹ rogātib⁹ cōcessa sūt ac re- missa. An semel oino pythia: h̄ ipso die i āno rīdebat. sic enī callisthenes et anaxādrede scriptū reliquerūt. 122.

Quid ē phyximelū: Plāta qdā est humilis ac pua cui⁹ furculos pecora appetētia cōminuūt ac violant: et quomī nus crescāt ipediūt. hec vbi eo magnitudis excreuit: vt ei noceri nō possit. phyximelū dī. testis est Eschylus. 123.

Qui sūt aposphlēdoneti: Loxyrā isulā eretriēses tene- bāt: q cherecrates cū classe coritho pfect⁹ plio cōmissio ere- triēses supauit: illi statim naues pscēdētes domū renauī- gauerūt: qd cū ciues p̄sensissēt descēdere conātes fundis ppulsarūt: deniqz cū hec v̄bis p̄suadere: nec multos et in- exorabiles cogere potuissēt: t̄braciā tenuerūt agro ibi oc- cupato: quē methonē orphēo p̄genitū quondā habitasse memorie p̄ditū est. Urbē qdēz methonā noiauerūt ipsi vō ab accolis aposphlēdonete vocitari sunt. 128.

Quenā est apō delphos charilla: Tres agūt Delphī en- nacteridas et deinceps. Quarū vñā stepteriū vocāt. Alte- rā heroidē. Tertiā charillā. Stepteriū qdē ei⁹ pugne imi- tatio v̄i ē: quā de⁹ aduersus phytbonē pugnassee dicitur. Dūc. n. post pugnā vsqz a tpe isectat⁹ fuisse dī. Sūt. n. qui deū metu fugisse dicāt: q mibi expiādī vident: aly pytho- nē fauciū ac fugiētē i ea: quā nūc sacra viā dicim⁹: p̄us q̄ apollo eū cōsecut⁹ ē: occubuisse ita sepultū a filio cui no- mē capza fuerat: ab apolline inētū. barū oīum rerū aut si- miliū stepteriū imitatio qdā ē. Herois at archanā qndāz p̄tinet rōnē t̄bradib⁹ nō icognitaz: et tū ex bis q̄ agunt se- meles anagogē ēē facile quis cōycere valeat. De charilla vō h̄ qdā fabulant. James ex siccitare delphos inuasit:

qre cū libis et vxorib⁹ ad regias foras accedere supplicare cogebant. Qui farinā et chedropas nobiliozibus: nō enim oib⁹ suppetebat: in sūma inopia distribuebat: s. cū puella parētib⁹ orba supplex v̄ssēt: et farinā rogasset: calceo ma- lā cecidit et in os abiēcit. puella inops ac paup⁹: s. generoso aio p̄dita cū ide sese p̄cipuissēt ac qonā dissoluissēt: se su- spēdit. iualescente i dies fame: et supueniētib⁹ morbis: Py- thia regi oraculū petēti r̄ndit. Charillā v̄ginē q sibi moriē p̄sciussēt placari oportere: v̄t tādē repta hui⁹ nois rōne sacrificiū qdā piaculo mixtū pegerūt: qd nūc q̄s ē nōnū post anū: qb⁹ ānis pagunt. p̄sident. n. rex farināqz et chedro- pas oib⁹ ipartit: et ciuib⁹ et externis portat charille pueri- lis statua: sed vbi oēs farinā acceperūt: rex effigiez calceo cedit: t̄bradū vō antistes in abruptū quēdā locuz simula- cruz defert ibiqz fune ad collum alligato defodiunt: vbi charillā que se qona suspēderat ante humauerunt. 125.

Quenā ē apō ēniadas caro emēdicata: Lōples sūt ēnia- naz cōmigratiōes. P̄mū qdē capūdociū coluerūt. inde a lapitbis expulsi: ad ethicas p. deide ad regionē agri mo- lossi: quā araufā vocāt se p̄tulerūt: ex q paraue dci sūt. De ide cirā occupauerunt: et ex eo loco rege cenocio depulso apollinis iussu in agrū circa inachū descenderūt quē ina- chīēses et abei tū hēbāt: oraclo at edito si i agro eos rece- pissēt: fore vt veteres icole pellerent: noui at si a volētib⁹ b⁹ accepissēt agrū retinerēt: temo vir iter ennianas sapiēs sūpta pa medici bitu ad iachīēses venit: vbi cū p̄riliū et cō- tumeliā rex petēti cespitē dedissēt: in perā piecit: et q̄li eo p̄tēr statiz et p̄spectu aby: nec āplī q̄q̄ p̄t̄r. Maiores nam admirati et oraculū recordati: cū regē adysent boiez nō p̄tēndū: nec p̄dēdū ēē dixerūt. Qd cū sēssēt: Temo fugā arripuit: et appollinē p̄cat⁹ cū becatombā vouissēt ef- fugit. Ex illo p̄ferūt pugnā reges: cūqz in iachīēsiū regē hy- perochū ennianū rex p̄hemio vna cū cane in se ipetū face- re aiaduertissēt: dixit illū iniuste facere: q fm pugnatores et alterū hostē substitueret. Abigēte aut canē hyperocho seqz ac hoste euertēte lapide ic⁹ a p̄hemio est iterfectus agro recepto. iachīēsiū vna cū achuiis eiectis lapidē illū tāqz qdē sacru colūt: et victime adipe iuolutū venerant: et ei tanqz deo imolant. Apollini vō diuinā rē faciētes et be- catōbā ex voto reddētes bouis imolare p̄tē rite exceptaz temōis posteris tribuūt: et emēdicatā carnē appellāt. 126.

Qui sūt apō itabacēfos coliades: Quis ē phagilus: Ulyxi porci iterfecti eoz neqz bellū suscitauerūt. Accersit⁹ at ab v̄trifqz et arbiter adhibet neoptolem⁹ sniaz tulit vt cepha- lenia q̄cyntho: et itbaca cedis noie vlyxes decederet. Pro- coz vō locy ac familiares p̄ iniurijs q̄s in domū itulerāt vlyxi q̄t ānis mltre noie aliq pepēderēt. Ulyxes igit in italiā p̄cessit. Multā vō vt libis suis itbacēses redderēt iureiurādo ac religiōe astrigēdos putauit. Erat at fariavi nū cera oleū sal: victime grādiores phagiloꝝ. phagilū aut agnū ēē diē Ari. S. eumeū māumissū telemach⁹ citate do- nauit a q colidaz familia: sic aphilerio bucoliarū. 127.

Quis ē apō locros lignē canis: Phylscy ampluxiōis fi- lius fuit locr⁹ ex eo et cabya locr⁹ nascit⁹: q cū p̄e orta dis- cordia multis ciuiuz acceptis: de sedib⁹ apollinē p̄suluūt: oraculo edito vt ibi v̄bē p̄deret vbi canis eū lignē mo- mordisset: in alteꝝ maris litt⁹ trāsgressus spinā calcauit: ea plaga vexat⁹ q̄p̄les ibi dies cōmorat⁹ ē: qb⁹ p̄cepto lo- co v̄bes p̄didit physcos hyātib⁹ et alias oēs q̄s locri oꝝo le coluerūt. Oꝝolas at locros aly a nesso: aly a pythōe fer- p̄te vocatos dicūt: q ad locrēsiū littus eiecti in eoz agro putruerūt: nōnulli at boies pellib⁹ caprinis et hircinis idu- tos et plerūqz iter greges et ouilia aduersantes olidos fieri et ob eaz rem q locri pastores sint oꝝolas appellatos pu- tant. Aly cōtra q ager floribus abundet ob odoris boni- tatem nomē inclituz arbitrant: hanc opionē mē archi-

tas amplissens. scripsit eni in huc modū. Botrionū fertis redimitā: vngueta redolentē macynam amabile. 128.

Quid est qd a megareib⁹ apbauroma dī: Nisus a quo nisea appellata est cū regnū obtineret abzonē onchestri filiā ex boetia vxorē duxit: qd cū megarei soror eēt singulari prudētia ac modestia pdita erat: mortuā deide megarenes spōre luperūt: et nīsus imortale vxoris memoriā efficē volēs iussit ossa ferre quā illa veitē ferre psuenerat: vultē apbauroma pp illā appellauit. Videt ar mulieris glorie et deus fauisse. nam cū megarenes mulieres vestez mutare instituerent oraculo sepe prohibuit. 129.

Quis ē qd doxyren⁹ megarensis ager antiq⁹ p vicos colebat: Citate i gngz ptes distributa. Alij. n. heraci dicebāt: alij piraci: megarenes alij: alij cynosurci: trispodiceī dīqz pte agrū tuebant: s3 corinibz cū iter eos bellū excitassent: semp. n. megarā subigere studuerūt: tū leniter et cognatū: vt ita dicā: bellū iter se gerebāt: agricolas. n. nemo. p. sus violabat: et siqs capt⁹ eēt certo se p. cio redimebat: quo accepto statim dimittebāt. nā an nībil exigebāt: s3 q boiem cepisset: domū deductū et comiter acceptū domū remittebat. q g post se redimeret: et p. ciū retulisset laudabāt: et ei⁹ qui recepisset amicitia perpetuo colebat: et ex captiuo doxyrenus hoc est bello amicis atqz hospes factus appellabāt. Qui vō nībil retulisset: et hostē sefellisset nō solū apud hostes s3 apd ciues q3 vt p. fid⁹ et iniust⁹ et ifamis erat. 130.

Quenā ē palitocia: Megarenes theagore tyrāno electo parū diu in admistrāda repu. modestos se tēpatos p. titerūt. Inde mltū: vt ait plato: et intēperatē libratē p. larib⁹ ipīs p. pinatib⁹ penit⁹ corrupti: cū ceteris in reb⁹ in locupletes et copiosos isolēter se gerere ceperūt: tū vō eoz doctos in adētes hoies paupes splēdide et effuse p. uiari: ac cenare volebāt: idq3 si negaret oī violētia et petulātia vtebant. vniqz facto plebiscito vsuras a creditorib⁹ q3 anteā soluissent: reposcebāt: idq3 palitocia appellarūt. 131.

Quenā ē anthedon: de q pythias dīc: bibe vini fecē: qm nō anthedonē habitas: Nā q in boetia ē vino nō abundat calabriā eriniz antiq⁹ noīabāt a mliere q erinis dicebat: quā ex neptuno et melātia alpei filia natā fuisse fabulatur. Inde cū anthes et bypes ibidē psedissent anthedoniā et hyperēā isulā vocauerunt: oraculū vō h mō se hēbat: vt dicit Ari. bibe vinū tyriā: qm nō anthedonē habitas: nec sacra hyperā: qm et fecē vini bibisset. b⁹ Ari. ainasigetō aut dicit hyperitis frēs anthon isantē adhuc p. ysse: hyperā at eū diu fremi quesisset errantē ad acaltuz seu adraltū p. b. raas venisse: vbi casu anthos vinū seruiēs p. pinabat vbi cenati sūt puez fratri poculū porrigētē agnouisse ac dixisse fert: bibe vinū feculētū qm nō anthedonē habitas. 132.

Quis ē q apd penē iux qrcū dī scotos: Samy et penētes bellū iter se gerētes mediocribz mutuo se dānis afficiebāt. magno plio cōmisso mille samios penētes occiderūt: 7° post anno cū millesys ad qrcū q dī p. gressi optimos ciuiū ac p. mos vno plio amiserūt. Quo tpe bias ille sapiens samū a p. senētib⁹ cū legatiōe missus magnā gliaz ē adept⁹. Ex illo p. senētib⁹ mlieres post eā calamitatē tristē sane ac miserabilē iprecatiōe ac iureiurādo maxis de reb⁹ vsi sūt cū testarent ac dicerēt. Apd qrcū tenebre q filios et p. tes ac viros eo i loco ab hostib⁹ p. cisos amiserunt. 133.

Qui sūt apd cretēses q catacaute dīr: Tyrrēos ferūt: cū atheniēsiū filias et vxores ex barbrone rapuissent: quo tēpore. s. lemnū et ibzon icolebāt postea electos in agrū laconicū puenisse: et tādū cū idigenis mlierib⁹ psuetudinē habuissent: qd libos suscepissent: calūny deide ac suspitiōib⁹ laconicā rursus relinqre coact⁹ in cretā cū libis et vxorib⁹ traicisse: ibi bellū cū bis q tē t. p. is. Cretā tenebāt gerētes mltos q in plio mortē oppetysent isepultos reliq. s. p. qd q pp bellū et piculū socios p. ociū humare nō poterāt: de

inde fugiētes cadauera iaz corrupta et marcida attingere cepisse: poli igit quē ducē secuti fuerāt honores quosdā et imunitates excogitasse: et ptiz deoz sacerdotib⁹ attribuisse: partiz qui mortuos sepelissent: et oys terrestrib⁹ hoc est manib⁹ psécrasse: nequādo auferrent et p. petuo p. manerēt. postea cū fratre sortitū: et alios sacerdotes appellatos fuisse alios cautacutas et separatiz suis legib⁹ vti: eē aut illis vna cū ceteris que humaniter p. cessa sunt earū iniuriāz licentiā: qb⁹ ceteri cretenses vti consueuerunt: cum furtim res suas inter se agunt: feruntqz: illos vō nulla iniuria afficere nībil furari: nībil deniqz auferre. 134.

Quē apd chaldiēses pueroz sepulchrū: Coth⁹ et argilus xuti pueri i euboeā habitatū p. cesserūt: q tpe eoies isulam maiore ei pte obtinebāt: editū vō antea cotho oraculū fuerat bñ successurū: et hostes supaturū: si agrū coemisset: cuz paucis igit descendēs icidit i pueros q forte iux mare coludebāt: qb⁹ et cū ipse comiter ludere aggressus multos ludos pueris ignotos oñdit: qd vbi auide accipe velle itelle xit baud alr traditurū se dixit: nisi aliqd terre p. us ab ipīs accepisset illi eueltigio sublatā dederunt: et acceptis ludis abierunt: eoies re cognita cum hostium classez aduētare itelligerēt: ira et dolore p. turbati pueros interfecerunt. Sepulchra vō sūt in via que ad euripum ex vrbē ducit: quē locū postea sepulchrū pueroz nū vocauerunt. 135.

Quis ē mixarchageua apud argiuos. Quiue sūt elafy: Mixarchageuā caltozē vocāt et apud se humatū arbitrat⁹ tur. Pollucē vō tāq3 vñū celestīū venerant: eos at qui comitalem morbū auertere putantur elafios noīant: eosq3 ex alexia Amphiarai filia p. genitos fuisse autumat. 136.

Quid ē q apud argiuos enenisma dī: Qui familiariz aut cognatoz quēpiā amiserūt: mos est vt statim post luctus apollini sacrificēt trigesimo post die mercurio. nam vt a terra mortuoz cadauera sic aios a mercurio suscipi putāt. apollinis aut sacerdoti ordeū dātes carnē p. eodez accipiūt: ignēq3 qm pollutū extinguētes et rursus ab alijs accēdētes carnē coquunt: et enenisma appellant. 137.

Quis ē alastor aliteri⁹ palane⁹: Nō. n. illis credēdū ē aliterios vocari q i fama molētē obsuātes faria diripiūt. vērū is alastor vocitat⁹: q ea egit q n3 facile obliterari p. t: et diuturna oīz memoria celebrāt. Aliteri⁹ at is ē quē si qs vitare ac fugere p. t pp iprobitatē bñactus secū existimare d3: h ingt Socra. in ereis pellib⁹ pscripserūt. 138.

Quā hñt sniaz: eos q i cassiopeā bouē abigāt: A vīgib⁹ comitātib⁹ ad ipos vsqz fines otinent audire nunq3 redietis i p. iaz terrā. enianes a lapitis sedib⁹ expulsi ethaciā p. deide molossidē et cassiopeā icoluerunt: vbi nībil boni ex agro nacti: malis p. tra vsi vicinis in agrū cirrēū trāslerūt: onoclū regē secuti. Ibiq3 magna siccitate et magnis squalorib⁹ excepti: oraculo vt fert cū lapidib⁹ onoclū obuissent rursus vagi p. lōgū errozē in eū agrū p. uenerūt: quē bonū et fertilissimū nūc hñt: q sit vt merito exoptēt: anti quā p. iaz nō redire: s3 illic briffime ac diutissime p. mane.

Qur apd rbodios p. conī ocridiōis tēplū igredi (re. 139) nō licet: An q ochim⁹ filiā cydippē ocridioni collocauit. Cercaph⁹ at frater ochimi puellā amās p. conī psuasit. moris. n. fuerat vt spōse p. p. conē accerferent: cū cydippē accepisset eā ad se deduceret. q facto cercaphus puellā habēs aufugit. Qui postea cuz frater ad senectutē puenisset reuertitur: māsit aut rbodie psuetudo ne p. co ocridionis tēplūz igredere ob iniurie ac flagitij illi⁹ memoriā. 140.

Quid ē q tibicini apd tenedū i edē tenes irrare nō licet: nec i tēplo achillis mētiōē facere: An q nouerca tenem insimulāre q ei stuprū iserre voluisset: Molp⁹ tibicē falsus aduersus eū testimoniū dixit. Quāobzē teni accidit cū sorore tenedū fugeret. achilli aut ferūt matrē thetiz magnope iterdixisse tenē ne interficeret: q is ab apolline ve-

bemeter coleret. Uni et ex seruis iperasse: vt diligenter at-
tenderet: et achille moueret ne forte p ipudetiā tenē occi-
deret. Sed cū tene dū achilles pplaret et forozē tenis for-
ma capr infectaret: Tenes obuā factus et forozē defen-
dere conatus ab achille interceptus est. achilles tenes a se
interfectū aiaduertens: seruū qdēz q ab eo monitus non
fuisse occidit. Tenē vō vbi nūc tēplum est sepeliuit ex eo
nec tibicen illud igredit nec achilles in eo noiat. 141.

Quis ē apd epidānios poletes: Epidāny illyricoz vici-
ni ciues suos q cū illyricis p suetudinē hērent iprobos fie-
ri aiaduenterūt: et res nouas veriti ad res pbedas ac p mu-
tādas vñū quor ānis potissimū dlegerūt: quē maxie pba-
rēt. is ad barbaros accedēs: forz ciuib suis et p trahēdi rō-
nē prescribat: et ex eo poletes est appellatus. 142.

Qd ē i thracia arai litr: Andry et chalcidēses habitādi
cā in thracia pfecti sanē vrbē pditiōe cōiter occuparūt: s-
cū barbaros acatbū religisse accepissēt duos speculatores
ad vrbē miserūt: q cū eo venissēt et achātbios relicta vrbē
fugā aiaduertissēt arripuisse: chalcidēsis qdē speculator p
cucurrir: qsi vrbē chalcidēsis p occupatur: andr vō reli-
ct bastā pēcit: q cū porte ibessisset: andrioz pueris vrbēz
se bastā pcepisse exclamauit. Inde orta dissēsiō sine bel-
lo iter se puenērūt vt erythreis samys et parys oib de re-
bus arbitris vterent: cūqz erythrei et samy suffragys suis
rē andrys adiudicassēt: parys p chalcidēsis sniaz dedis-
sent: qbusdā se circa eū locū iprecatiōib deuouerūt: si aut
ipsi parys vxorē dedissēt: aut ab illis accepissēt: et ob eā rē
arai litr appellauerunt: cū dracōtis antea diceret. 143.

Quid est q cerealib eretriēsiuz mulieres nō ad ignē s-
ad solē carnē pcoquit et calligeniā nō vocāt: An q ita ce-
cidit: ne capriue quas ex troia agamēnon abduxit hoc in
loco cerealia facerent. cūqz inopinata nauigandi tps exti-
tisset imperfecto sacrificio discesserunt. 144.

Qui sūt aīnante apd millesios: Damascenore ac rhoāte
tyrānis exactis sodalitates due vrbē obtinuerūt: hāz alte-
ra plutis: altera cheromacha dicebat: s- cū potētes dīarē-
tur: et sodalitates sue res ascūissent: cōscenlis nauib pro-
cul a terra progressi maximis de rebus cōsultabant: et ob
eam rem aīnante appellati sunt. 145.

Quid ē q chalcidēses locū circa pyrfopiū akmaīō des-
chin. i. vigētiū zvirib valētiū stationē vocāt: Naupliū fe-
rūt ab achuis isectatū supplicē ad chalcidēses cōfugisse:
ibiqz prim crimina purgasse: partiz recriminādo achuis
obiecisse. Chalcidēses igit naupliū nullo ddituri videbā-
tur: sed veriti ne dolo iterficeret: p sidiū ei dederūt adole-
scētes erate ac viribus vigētes: et eos ibi collocauerūt: vbi
et vna versarentur: et nauplium asseruarent. 146.

Quis est bñfactori bouē imolās: Nauis circa ithacē
in anchoris stabat 147.
suasus noie pyrrie et senē suauit nihil idi-
gēs et mīa cōmor: et hortatu senis d ficitilib q ibi iacebāt
pauca qdā sūpsit: postea cū pdones abscessissēt securiaz
senex pyrria ficitilib admonit: qb magnā vim auri pīce
admixtū offēdit: ita vt repēte diues fact pyrrias cū cete-
ris in reb senex optime tractassēt: illud adiunxit: vt ei
bouē imolaret: ex eo res in prouerbijs venit: benefactori
bouem extra pyrriam imolasse neminem. 147.

Quid ita morē hūc hnt boctiarū puelle saltantes vt oi-
cāt eamys athenas: Cretas ferūt: cū vouissent boiuz pmi-
tias delphos misisse: eos at q missi eēnt vbi nullā faculta-
tē aut copiā vidissent ide pfectos. Pzimū lapigiā icoluis-
se: deide mixtis atheniēsis hūc i thracia quē nūc hnt locū
occupasse. Nō. n. vñsē minoē arbeniensliū iuuenes tribu-
ti noie quot ānis ad se missos accidisse: s- i misterio poti-
et fuitio hie maluisse. Ex his igit nati qdā et cretēses babi-
ti delphos missi sūt: ex q boctiacoz filie gñis sui memoriā

colētes dieb festis caneabant. eamys athenas. 148.

Quid ē q eleoz mlieres dionysii celebrātes pēant: vt
bouino pede ad se veniat. bymn. n. b mō se bz. Veni be-
ros dionysie maritimū ad tēplū castū euz gratys bouino
pede sacrificās. Inde bis iferūt. Digne taure: An qz bon-
genaz appellant: et taurū nōnulli hunc deū. An magnū pe-
dē ouinū intelligūt: quē ad modum poeta bootin magnos
hntem oculos et boyaiōn magna iactantem. an magis qz
bouis pes innoxius est cornigerū aut deū sic rogant vt le-
nis: leusqz veniat. an q aratri ac sementis pncipem hunc
ipsum deum et inuentorem fuisse putant. 149.

Quid est q thanagrei aī vrbē achilleū hnt locuz sic ap-
pellatū. Inimicitias. n. magis cum ea vrbe exercuisse dā
achilles q amicitia. Quippe et poemandri matrē strato-
nicē rapuerat: et ephippi filiū acestorā occidissen poeman-
drus igit pater ephippi cū ager tanagric et p vicos bita-
ret: apd stephōtē: id loci nomē ē: q cū achuis i expeditio-
nē ire voluissent: ab illis circūcessus nocte locū illū dese-
ruit et timandriā cōmuniuit. Polychrit ar architect et euz
adeēt et op flocifaceret: atqz irrideret fossā trāscēdit: ira-
tus poemadr igētē i illū saxū pēcit: vt forte ibidē occul-
tar nyctelie tēplis iāpridē icūbebat: hūc reuulsus p ipri-
dētiā poemadr pēcit: et polychritū qdē asleg nō potuit.
Leucippū vō filiū interfecit: oportebat igit ephesium ex
agro boetio lege discere: et supplices ad alios migrare. Id
at facile nō erat: q i agrū tanagricū achuiū irruptionē fe-
cerāt: misit igit ephippū filiū q achilleū rogare: a q p sua-
sus et illū iducit et tlepolemū herculis filium: et peneleum
hippalemi oēs sibi sanguine coniunctos: a qbus poeman-
drus chalcidem emissus: et ab elephenore cedis crimine
expiatus boies bonore affecit: et lucos oibus consecrauit:
quoz qui achillei dicatus est nomen seruauit. 150.

Qui sūt apd boetios psoles: que aneole: Ninyi cuius-
dā filias leucippā arsonē et alchotone furore positas car-
nib hūanis vsci pcupisse: et de filijs iter se sortitas eē: leu-
cippā q ei forte cecidisset: Dipasum filiū laniandū exbi-
buisse: ex illos viros q lugubri veste vterētur pre dolore
ac luctu. Soboles eoleas autē enoloas appellatas fuisse
ferūt: bodie qz eiusdē gētis oēs mulieres eodē noie ap-
pellāt: et q ānis festis dieb q agriōia dicāt: a diōlyf sacer-
dote stricto gladio fugant: et si q psecut ē iterficere licet.
Nostra qdem memoria coilus sacerdos mulierē occidit:
quod tñ infelix ac triste ipsis accidit. nā coilus ex leui sa-
ne vlcere cum in morbus incidisset diuturna tabe psum-
ptus ē. Orchomeny vō publicis damnis ac damnationi-
bus affecti sacerdotiuz ab ea familia ad euz transfulerūt:
quē ex omnibus optimum delegisset. 151.

Quis ē q spōte bocēū igrediunt lapidib obrūt archa-
des: q si p igratiā itrauerit ad eleutheras eos mittūt: An
q qsi absoluti libtate adepti viderent: h rō fidē hūit: et ta-
le ē ad eleutheras: ac si locū cure vacuū: et illd venies in li-
bētis solū. an fabule poti credēdū est. Soli. n. lycaonis li-
beri eleuther et lebecadus sceleris in iouē paterni expres
fuerūt: et i boetiā aufugerūt: lebadēses aut ysdē legibus: et
eodē iure atqz archades vnt. Hos igitur ad eleutheras
mittūt q iouis adyta igrātes itrauerit. An illud pbabili-
qd architīm dīc. Archadiciis festi sunt dies: qdā p ifcitiā
igressos ab archadibus pblisus traditos fuisse. A pblia-
sus deide megarelib: a qb porro cū thebas deueberent
imbze ac tonitrib et alyz tēpestatib oppressos ac deten-
tos fuisse: hīc locū nōnulli eleutheras appellatū fuisse di-
cūt. Qd at vō ab eo q lyceū igressus fuerit ymbzā nō cade-
re: s- falsū tñ magnope creditū ē. An q aer igrediētib in
nubē puerus obducit. An q tēplūz igressus oib modis
excruciat morte mulcet: mortuoz vō aias pibagozici
neqz ymbzā facere neqz conuere. An illd poti q sol qdē

ymbria facit: solē aut aufert nomē embantis: et B obscure itelligētes dicūt. ceruus. n. embas dī. Quapp cābariones arcadē q̄ is ad eleos cū arcadib⁹ bellū gerētes pfugisset: et cū pda ab atum traiecisset composito postea bella cum spartam profugisset: lacedemog archadibus reddiderunt edito oraculo vt ceruum redderent. 152.

Quē nā in tanagta eunostū herōe fuisse dicemus: q̄due cāe eē q̄obzē mulieres ei⁹ lucū nō igrediunt: Eunostus eliei cephisti et sciadis fili⁹ fuit: cui nomē iditū ab eunoste nymphā ē: q̄ educatū ferūt. Speciosus igit ac iustus nō min⁹ ex modestia et seueritate laudis tulit: hūc ab ochna coloni filia: ppinq̄ sua amatū fuisse ferūt. S3 cū ei⁹ libidinē putio retudisset: rēq̄ ad frēs dferre statuisset mulier occupauit: et frēs echemū leonē bucolū ad eunosti necē cōcitauerat: q̄ eū sibi p viz stuprū itulisse isimulauerat. Illi cū sorori fidē adhibuissent adolescētē i lydis d medio sustulerūt: q̄ facto elie⁹ illos i carcerē piecit. Ochna pnia dueta: et uehemiter pturbata sil et dolore: quē ex amore capiebat libari cupiēs: sil fratp nūa cōmota rē oēs vt gesta fuerat elio idicauit: quā euestigio elie⁹ ad colonū dtrulit: ei⁹ iudicio ac snia frēs qdē libari st. Ochna vō seipaz pcpitē ddit sic myrtil anthedonia cāticop̄ poetria scriptū religit. Eunosti vō tēplū et luc⁹ mlierib⁹ adeo iaccessus fuit: vt cū sepenumero terremot⁹ aut siccitates aut imbres: alie deniqz tēpestates ignuisset: Tanagrei accurate ac diligēter exgrerēt: nūqd mlier clāculū aut p ipudētā tēplo appropinq̄sser: q̄q̄ nōnlos dicē pstatiter q̄s ē Elidam⁹ vir istignis: occurrisse sibi eunostū lauādī cā mare petētē q̄ mulier tēplū inuassisset. Refert. n. Diocles i lib. d semideis tanagreoꝝ decretū. de qbus elidam⁹ renuntiauerat. 153.

Uī in agro boetio circa Eleonē scamādrus flui⁹ ē appellat⁹: Deimach⁹ eleonis fili⁹ Herculis soci⁹ expeditōis ad troiā p̄iceps fuit. S3 cū bellū traheret glauciā scamādri filiā cōpressit: et grauidā reddidit: q̄ a troianis i pugna interfecto glaucia ne stupri cōpta ab hercule pena afficeret: spōte ad eū pfugit: et amorē suū indicauit. Seqz cum Deimacho p̄suetudinē hūisse p̄fessa ē. Hercules cognita et amoris misericordia cōmor⁹: et q̄ viri fortis ac sibi in p̄mis familiaris stirpē relinqui magnopē cupiebat glauciā i nauē recepit: quā postea cū pepissz: i boetiā reductā: et ipsaz i stirpē Eleoni reddidit. Appellat⁹ est aut puer scamādrus: q̄ postea regnū adept⁹ inachū fluiū de suo noie scamādrū appellauit: sic vicinū fluiū glauciam de m̄is noie vocitauit: nec vō vxoris oblit⁹ ipsi⁹ noie acidusā fōti nomē ididit: ex q̄ tris filias suscepit: q̄s B qz tpe in bonore hūit: et ygines appellāt. Uī scū ē illō tritū p̄mōe puerbiū hec dīa: Dīno tarētīn⁹ ductor exercit⁹ vir fortissim⁹: et i p̄mis rei militaris p̄uissim⁹ cū sniaz ei⁹ iprobaret: et p̄co aduersarioꝝ sniaz p̄posuisset sublata d̄xtera hec meli⁹ os inq̄bui⁹ rei auctor ē Theophrast⁹. S3 Apollodoros i hystoria sua illō adiunxit: cū prece plures be numero sūt dixissent: itaqz inq̄: sed be meliores ita paucorū. 154.

Uī oca ē v̄bs itbacēsiū quā alalcomenas appellāt: Oz anticlia adhuc v̄go Sisyphi cōpressu q̄ ei stuprū obtulerat vlyxē pcepit plures dixē. bistr⁹ vō Alexandrē i monumētis suis illō adiunxit: Anticliā Laerti i m̄rimoniū datā cū ad laertē duceret: apud Alacomenū in boetia Ulyxēz pepissit: ob eā rē ille q̄si mediēv̄bis nomē referēs eā q̄ i agro itbacēsi ē v̄bē eod noie appellatā fuisse mēorat. 155.

Qui sūt egie monophagi: M̄tri ad bellū troianū eginēses p̄fci pugnādo ceciderūt: cōples tēpestate demersi sūt. Paucos igr a bello reuerfos p̄ping suscipiētes: cū reliqs ciues in luctu ac dolore v̄sari aiaduēterēt: nec apte letandū existimauerunt: nec p suoz reditu d̄ys imortalib⁹ sacrificādū: v̄ez claudonū q̄sqz sui comiter excipietes ipsi in p̄uius m̄strabāt: nec alienū quēq̄ admittebāt. Hoc

igit imitātes neptuno rē d̄uina faciūt: et thiosos exercent sexdecim dies silentio inter se: p̄uina iter se celebrantes: nec fernū quēpiā iter se licet. Inde veneri faciētes solēne festū dirimūt: et ex eo monophagi appellantur. 156.

Quid est q̄ i caria labradei Iouis simulacrū bipennē nō sceptrū: aut fulmē sustinet qz hercules interfecta hippolite: cū p̄ter alia bipennē q̄z illi eripuisset: omphale dono dedit: quā lydoꝝ postea reges p man⁹ accipietes sicut alia sacra ferre p̄suerūt: donec cādaules idignū cēfens: vni ex socys ferēdā tradidit: s3 postq̄ gyges ab eo desitēs bellūz cādauli itulit: arseis myleis auxilia gygi adduxit: et cādaulē sociūqz ei⁹ occidit: et vna cū religis spolis securis in caua detulit. Ibiqz extracto Iouis simulacro bipennem in manu dedit: et labradeum ionem appellauit: nam lydi bipennē labzem appellare consueuerunt. 157.

Quid ē q̄ purgatorē ozoon vocāt trallianē: eoqz in libatidib⁹ ac piactis potissimū vtunt⁹: An qz leleges et minye antiquis trallianis expulsis v̄bē atqz agros occupauerūt: postea reuersi tralliani supatis legib⁹: q̄cūqz neqz i p̄lio ceciderūt: nec fugerūt: s3 aut ibecillitate aut inopia ibidez remāserūt: his oib⁹ p̄tētis lēgē posuerūt: vt q̄cūqz minyā aut lelegē occidisset: ita pur⁹ et expiat⁹ eēt: si ei⁹ quē iterfecisset cognatis leguminū modū emēsus esset. 158.

Cur apd eleos i puerbio ē grauiora s̄abuco pati: Serūt eleū quēdā sambucū noie m̄is focys et coadiutorib⁹ v̄sū. cōples apd olympiaz creas statuas et simulacra p̄cidisse ac v̄didisse. Deniqz diane p̄sulis tēplūz diripuisse. Est. n. elide tēplū diane: qd aristarchiū noiant: illū vō statiz post sacrilegiū cōprehensum toto aio excruciatū fuisse dū tot mētis de cōscys ac focys ab eo quereret: atqz ita mortuū fuisse: et eius cruciatibus puerbiū additū esse. 159.

Quid ē q̄ lacedemōe iuxta lecippidarū tēplū posita est vlyxis edes: Ergiē vñ ex his q̄ a diomede originez dūcūta Temeno qdā p̄suasus palladiū argis surripuit: cui⁹ rei p̄sciū hūit leagz: erat. n. Temeni fane familiar⁹ leag⁹ postea temēo irat⁹ lacedemonē p̄cessit: palladiū secū deferes: qd cū reges studiose accepissent: iux lecippidaz tēplū collocauerūt: ac missis q̄ de p̄suando et custodiēdo palladio apollinis sniaz sciscitarēt: oraculo edito vt vñ ex his q̄ palladiū surripuissent custodē facerēt: vlyxis edē ibidē posuerūt: heroez ipm: aliogn pp penelopes nuptias ad se p̄tinere i citatē affinitate attingere existimantes. 160.

Quid est cāe q̄ chalcedonē mulieres morē hūc hūit: vt si in alienos viros et magistrat⁹ potissimū incidāt: alteraz maxillā apiant: Chalcedony aduersus bithinios bellū gerēbāt. Di cū cepotū regē h̄rent omnib⁹ suis copys additis ēt thracū auxilys scā icursiōe agros populabant. S3 cū cepot⁹ circa p̄baliū. id. n. loci nomē ē: palātes ac p̄urbatos inuassisset supat. 8. millia militū desiderauerunt: nec tñ penit⁹ deleri sūt. Lōposito aut bello cū ea clade ciuitas ad virozū solitudinē p̄pmodū redacta esset: cōples mulieres necitate cōpulsē libētē et externis nupserūt. nōnulle viduitatē talib⁹ nuptijs aīponētes sole agebāt: ac sigd opus eēt ad magistratus ac iudices pfugietes alterā oris partē aperiebāt: harū pudorē que nupserāt imitare: et meliores fuisse rate eundem morē retinuerunt. 161.

Quid est cause q̄ oues ad agenz lucuz abigentes argiui vt ibidē ineantur efficiunt: An q̄ egregie p̄ter ceteros agenz oues curarit: et plures greges habuerit. 162.

Cur se argiuoz pueri quodā festo per iocum bellachradas vocitāt: An q̄ p̄imos ab inacho ex agris in campos ac plana deductos achradibus altos fuisse cōmemorant. Serūt eniz achradas p̄muz grecis in peloponneso fuisse cognitās: cū ea regio apia etiā diceretur. Unde api achradas mutato nomē appellati sunt. 163.

Quid cāe ē q̄obzē elei eq̄s fimb⁹ eductas iniri faciunt:

An q regū oīuz eq̄rū studiosissim⁹ oenoma⁹: cuz aial illō
p̄cipue adamasset multa ⁊ horēda eis imprecatus esset:
qui equam apud elidem inissent: ⁊ idcirco veriti execra-
tionem illam abominantur ac vitant. 164.

Cur apō gnōsios moris fuit mutātib⁹ argētū rapere:
An ne bī q arripuissētō vī tenerēt ⁊ mag⁹ plecterēt. 165.

Que cā ē q̄obzē samy dēxireōtis venerē vocēt: An q
eoz vxores luxu ac petulātia pditas dēxireon hō mēdi-
cus qbusdā piacularib⁹ sacris expiauit. An qz nauclerius
cū cēt dēxireon negociandi cā cypzū nauigauit: cui onus
in nauim iposituro venerē iussisse ferūt aquā tñ in nauiz
iponeret: ac statī solueret: cū dicto audietē fuisse: ⁊ aq̄ i na-
uim cōportata pfectū sūma trāq̄llitate ⁊ malitia depben-
sus siticrib⁹ religis ⁊ mercatorib⁹ ⁊ nautis aq̄ singulis ve-
nundata multū argentū collegisse: ex eo statua deē posita
deā suo de noīe appellasse: q si verū est: nō vnū ditasse: sꝫ
per vnū multos seruasse venus existimāda est. 166.

Quid est q samy mercurio charidote rē dinā faciētes:
volēti ⁊ furari ⁊ latrociari pmittūt: Quia oraculo relicta
isula mycalen cōmigrassēt: pda ac rapis. 10. ānis vitā du-
xerūt. deide in isulā reuersi samy hostes supauerūt. 167.

Uā ei loco nomē iditū eē dicim⁹ quē samy panēa: An
q dionysū fugiētes amaōēs ex agro ephesio samū pfa-
gerūt. Dionysū p̄festim edificatis nauib⁹ trāsmisso mari
p̄lio cōmisso eo i loco mltos occidit: quē dfluētis sanguis
flumie spectātes admirati panema postea noīauerūt: eo-
rū āt qui occiderūt: circa pbloeu⁹ ossa ostēdunt. Sūt qui
dicā pbloeu⁹ eaz clamorib⁹ abruptū fuisse cū magno quo-
dā iter pugnādū ⁊ cōtento clamore vse fuissent. 168.

Quid ē cāe q andron samy pedetes vocitat: Mortuo
demotele cū plebs rēpu. occupasset: megarēses aduersus
p̄ntbios samioz colonos exercitiū duxerunt: cōpedes vt
dī q̄si aduersus suos secū portātes. Qd cū plebi renuncia-
tū eēt celeriter auxilia submisit decē declarati sunt: q. 30.
nauū classi p̄cent: barū vnā portu egrediētē fulmie ictaz
ac dep̄bēfaz fuisse dicūt: duces tñ cū religis p̄fecti megarē
ses p̄lio vicerūt: ⁊ sexcētos captiuos cepunt. Qua victoria
elati popularē statū euertere cogitabāt: cui rei plebs occa-
sionē p̄buit. Misit. n. lras qb⁹ iperabat vt megarēses cō-
pedib⁹ victos adducerēt: illi megarētib⁹ lras cū ondisent
facile p̄suaserūt: vt cōi p̄silio secū ciuitatē libarēt. Rōnez
ieuntib⁹ visus pueroz circos detractos megarēsius cruri-
bus circūponere: ⁊ ne dfluēt lozis qbusdā ad sonas alli-
gare. Erat enī timendū cū laxi eēt ac facile defluerēt so-
luti viderent. His in hūc modū ornatis cū singulis enses
dedissent ad samū appulsi medio foro megarēses i curiā
bduxerūt: vbi dato signo megarēses ipetu facto plebeios
oēs q rerū potiebant interfecerūt. Hoc pacto recuperata
libtate megarēses qcuqz voluerūt ciuitate donarūt: ⁊ bo-
ne magnitudinis domo edificata cōpedes q̄si tēplo suspen-
sas obrulerūt: ab eo pedetes domus appellata est. 169.

Cur apō coos sacerdos berculis muliebri veste indutus
⁊ mitra caput ornat⁹ apō antimachīā rē diuinā fac: Ber-
cules cuz ex agro troiano sex nauib⁹ p̄fectus eēt tēpestate
dep̄bēsus nauib⁹ amissis ad insulā couz delat⁹ ad lacere:
rē eiecit: ē: oib⁹ reb⁹ p̄ter arma ⁊ socios penit⁹ amissis: ibi
nact⁹ oīuz greges pastore vnā sibi vt daret petyt. Is anda-
goras vocabat⁹: q cū robore ac virib⁹ corpis p̄staret. Ber-
culē ad luctādū puocauit ea lege vt si vinceret acrietē au-
ferret. Bercules cupide cū andagozā p̄gressus q̄s hoīem
ita agitaret: vt facile supatur⁹ videret meropes andago-
re auxiliū tulerūt: ⁊ grecos vt berculi opē ferrēt p̄citauē-
rūt: p̄lio cōmisso bercules pugnādo defessus ad mulierez
thracē confugisse dicūt: ⁊ muliebri veste opertus apud eā
delinxisse. Sed postq meropibus superatis expiatus al-
ciopi filiam in matrimoniū duxit. Sloreā vestem induit.

Quāobzē sacerdos vbi prelū factū est rem diuinā facit: ⁊
sponsi muliebri veste induti sponfas suscipiunt. 170.

Unde apō megarā gen⁹ est bamaxocylista: Qua tēpe
state intēperās ille ac dissolut⁹ popularis status megaris
fuit: qui ⁊ sacrilegiū effecit: p̄ficiscebant peloponessioz
noīe delpbos solennes spectatores: qui cū per agrum me-
gareses iter facerent: apud egerā ad paludē cum liberis
⁊ vxoribus subuerso curru in terrā puolui sunt: ibi me-
garesius quidā petulātissimi atqz ebzū per insolentiaz ⁊
crudelitates currus in paludē p̄ruferunt: multos ex his
qui venerant obruerūt. Quod in illa status prurubatione ⁊
confusione rerū omniū megarenses neglexerunt: amphi-
xiones autem q ea res ad religionē pertinere videbatur
grauiter cōmoti tanq̄ sceleratos ⁊ impios exilio nōnul-
los: plerosqz morte afficiendos censuerūt: qui postea a ge-
nere bamaxocyliste nominati sunt. Sinis.

Calpurnius Brixiensis ad Dominicum
Siliprandum Mantuanum.

Quos radi optabas lima Siliprande libellos
Imprime: nil posset iungere docta manus.
Qui leget hos equus grates tibi lector habebit
Atqz idem optabit candida fata tibi.
Nam modo mendosus latus errabat in oris
Plutarchus rafa nunc bene pelle nitet.
Aurelyqz mei claras festinat ad edes:
Qui colit ex toto pectore pieridas.

Expliciūt problemata Plutarchi eberonei perq̄emen-
datissime impressa Venetys Mandato ⁊ impen-
sa Peredum nobilis viri Dñi Octauiani Scoti
cuius Modoetienensis ac socioz. Anno
salutifere incarnationis. 1519.
Die. 12. Augusti.

Registrum.

aa bb cc a b c d e f g h i k l m n o p q r s
t u x y z ⁊ ⁊ ⁊ ⁊ ⁊ ⁊ ⁊ ⁊ ⁊ ⁊ ⁊ ⁊ ⁊ ⁊ ⁊
K L cc Ternus. Ceteri alij Quaterni.

[The page contains faint, illegible traces of handwriting from the reverse side.]

(Faint handwritten text from the reverse side of the page)

[illegible]

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840.

54

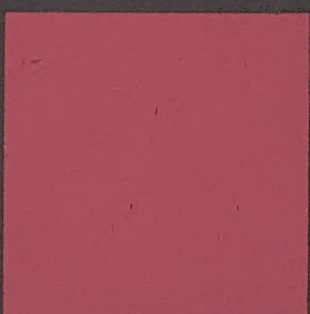
31

Handwritten text in a cursive script, likely a list or index, covering the majority of the page. The text is written in brown ink on aged, yellowed paper. The script is highly stylized and difficult to decipher, but appears to be a form of shorthand or a specific dialect. The text is arranged in a single column, with some lines being longer than others. The ink is somewhat faded and the paper shows signs of wear and tear.

74

+ colorchecker classic

calibrite

mm